minimum

CE A FOST...

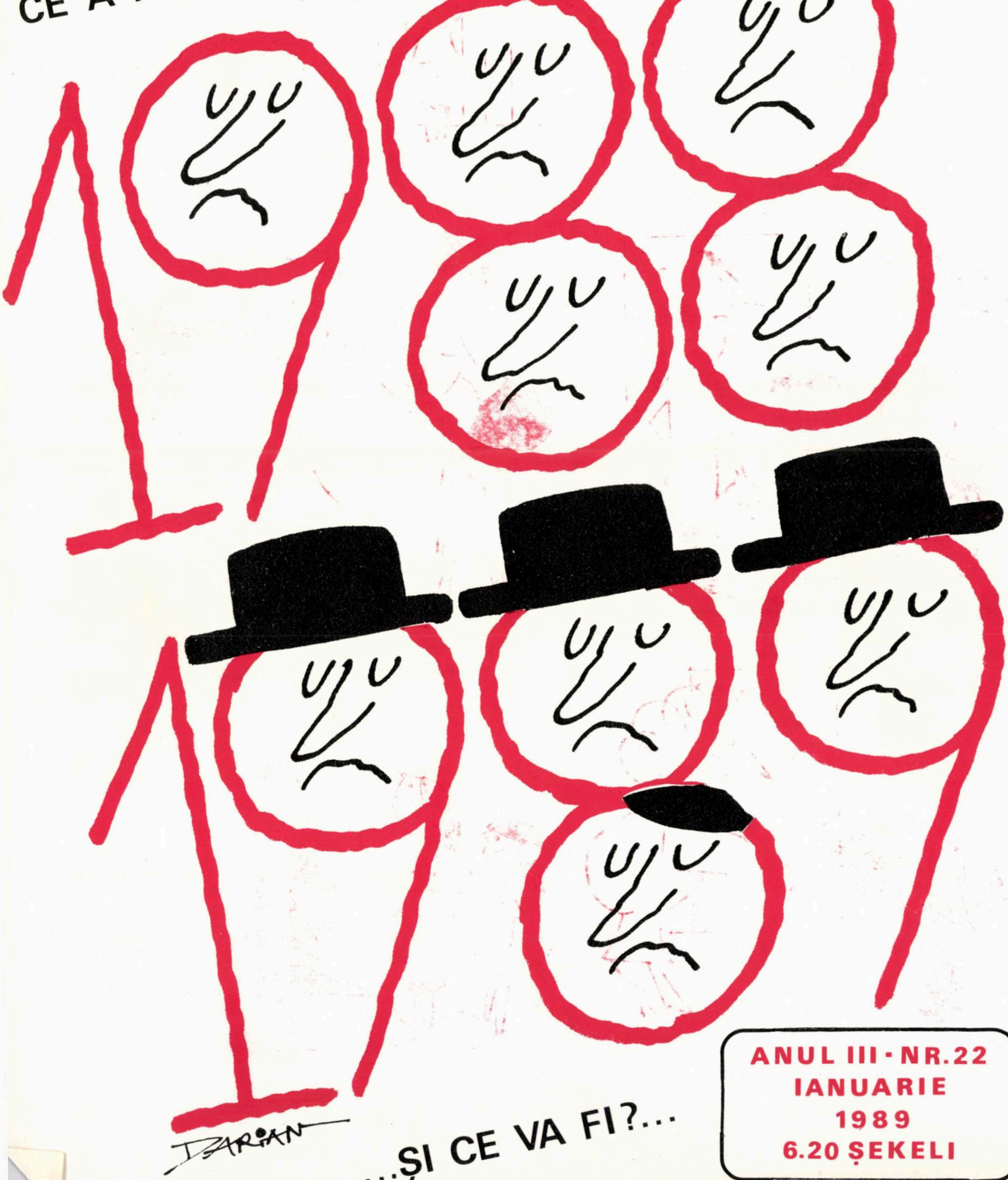

...ȘI CE VA FI?...

ANUL III - NR. 22
IANUARIE
1989
6.20 ȘEKELI

ReveLeon
LIVADARU
89
– LA MULȚI ANI, IUBITULE!
– NE-AU SPUS SĂ VENIM NOI LA EI SAU EI LA NOI ?!
– ȘI CE MI-AI ADUS?
– UN SAC ..... FĂRĂ FUND...
– SORCOVA, VESELA, SĂ TRĂIȚI, SĂ'MBĂTRÎNIȚI...
– AFARĂ, OBRĂZNICĂTURĂ....
MADE IN HONG-KONG
– O BRAD FRUMOS, O BRAD FRUMOS....

MINIMUM • ANUL III • NR.22 • IANUARIE 1989

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

89

- Toată lumea - din ţară şi din străinătate - este de acord că "eroul zilei" e d. Itzhak Shamir care a format după 52 de zile şi nopţi furtunoase noul guvern. Partidele religioase îl fac de trădător şi este adevărat: el le-a trădat. Dar formînd acest guvern larg (poate prea larg) el nu a făcut decît să-i trădeze pe trădători şi şantajişti care îngroziseră opinia publică cu revendicările lor insolente şi ultimative. Shamir a sesizat pericolul şi dovedind un înalt simţ de responsabilitate naţională, a pus stavilă partidelor religioase chemînd Maarahul în guvern.

- Dincolo, în Maarah, Shimon Peres s-a plasat în fruntea celor care au înţeles că trebuie să se dea curs chemării lui Shamir. E meritul său că nu s-a intimidat de opoziţia internă din Partidul Muncii şi că a împiedicat astfel formarea unui guvern de extremişti naţionalişti şi fanatici religioşi, incapabil să scoată ţara din impasul politic şi economic. Peres a renunţat la Externe (oare şi la Conferinţa internaţională?) ducîndu-se la Finanţe. Misiunea care îl aşteaptă aici este mai nobilă şi în orice caz mai mare decît sacrificiul pe care l-a făcut.

- Spectacolul-coupé dat de Arafat (proclamarea "statului palestinian" şi declaraţia de "recunoaştere" a Israelului, a rezoluţiilor 242 şi 338 ca şi de renunţare la terorism) a avut mare succes în lume, dar nu s-a jucat cu cassa închisă. A mai rămas cel puţin un loc liber: al Israelului care a respins acest spectacol neconvingător. Nu este însă suficient. Toată lumea consideră că acum este rîndul guvernului israelian să ia o iniţiativă politică clară care, în esenţă, să spună: "Asta-i piesa care-mi place!" Care?

- Inaintea cutremurului politic şi social sovietic care e "Glasnostul" lui Gorbaciov, un cutremur ca cel din Armenia ar fi fost ţinut în taină. (Sub Brejnev şi predecesorii lui catastrofele naturale erau... interzise!) Acum însă lumea a putut să afle proporţiile acestui seism dezastruos şi chiar să dea o mînă de ajutor. "Glasnostul" care înseamnă "deschidere", a deschis graniţele şi pentru echipele israeliene de salvare. Iată aşadar că relaţiile israelo-sovietice încep să se sudeze pe un plan la care ne aşteptam cel mai puţin: pe planul ajutorului umanitar şi... internaţionalist. (In clişeu: unii membri ai echipei israeliene de salvare la întoarcerea din Armenia)

- Ştirea cea mai sigură şi (sperăm) cea mai bună e că a sosit un an nou. Acest 1989 ar putea însemna, din multe puncte de vedere, pentru diferite regiuni ale globului nostru pămîntesc, un an de cotitură.
Meteorologii politicii şi economiei aşa şi prevestesc cel puţin pentru Orientul nostru: furtuni însoţite de descărcări electrice, dar urmate de o treptată înseninare.
MINIMUM, înarmat şi cu umbrelă şi cu costum de plajă, speră că de data aceasta pronosticul meteorologilor se va adeveri şi urează cititorilor săi fideli

LA MULŢI ANI !

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

«Statu'•palmă•barbă•cot»

„Bomba" cea mai comentată, din urmă cu aproximativ două luni, continuă să fie nostimada de la Alger, a organizației teroriștilor palestinieni.

Cîtă putreziciune, cîtă descompunere morală au putut pătrunde în concepțiile conducătorilor unor state ce se pretind civilizate, pentru ca de dragul intereselor lor politice și economice, să transforme cea mai mare minciună a secolului nostru – existența unui popor, așa zis palestinian – într-o „realitate", acordîndu-i „dreptul" de a-și înființa pînă și un stat. Nu mă refer la statele arabe care au sprijinit deciziile de la Alger încă înainte de a fi decise, ci la celelalte state din lumea mare și deșteaptă.

Încă în urmă cu cîțiva ani, Arafat declara unui ziar american că înființarea unui stat palestinian va veni mai curînd decît se crede și că aceasta se va produce în trei faze: 1) revenirea Israelului la granițele din 1967, 2) revenirea la granițele din 1947 și 3) crearea statului democrat al Palestinei, unde vor trăi împreună evrei și arabi.

Propaganda arabă a reușit să „popularizeze" cu zgomot „drepturile" poporului palestinian în lumea întreagă.

În definitiv, în ce constau aceste „drepturi"? În definitiv, cine sînt acești palestinieni?

S-a uitat oare că numele Palestina a fost născocit de romani, în urma răscoalei lui Bar Kohba din anii 130? S-a uitat oare că Palestina era un nume de împrumut de la filisteni, popor care nu mai exista în acea epocă și care, în tot cazul, nu are nici o legătură cu arabii? S-a uitat oare că în timpul mandatului britanic, adică în perioada dinaintea creării Statului nostru, au trăit aici, laolaltă, ca cetățeni palestinieni, evrei, arabi, turci, englezi? Toți s-ar putea numi palestinieni. Dar nimeni dintre ei nu ar putea revendica dreptul de a li se crea pe acest teritoriu un stat, în afară de evrei, care s-au aflat aici în urmă cu mii de ani, cînd au existat regatele Israel și Iudeea.

M-a amuzat și atunci planul „pe etape" al lui Arafat și mă amuză și acum, cînd s-a „decis" la Alger, înființarea acestui stat. În mod special, concepția privitoare la ultima fază: faza numărul trei.

Există o știință al cărei obiect este cercetarea viitorului, previziunea pe baza unor ipoteze. Filozoful Gaston Berger, inițiatorul acestei științe, confirmă existența unei reflexii asupra evoluției accelerate a lumii. Cu alte cuvinte, urmărește crearea unei viziuni globale de largă aproximație, asupra situațiilor generale în care indivizii se vor găsi plasați în viitor.

Să presupunem că – contrar tuturor eforturilor noastre – va trebui să înghițim diktatul popoarelor arabe, inclusiv punctul 3 al domnului Arafat. Cum va arăta această țară? Cum vor trăi în viitor israelienii?

În primul rînd, noțiunea de israelian va dispare. În Palestina vor trăi – așa dar – laolaltă evrei și arabi. Mai mulți arabi și mai puțini evrei. Oaza aceasta luminoasă, muncită de evreii veniți din țările civilizate, se va încorpora în sistemul levantin de obiceiuri și concepții. Vor exista – dacă vor exista – poate doi sau trei miniștri evrei. Unul la agricultură, unul la comerț și poate unul la turism *(nici în ruptul capului, Sharir nu va ceda postul)*, iar – mai mult ca sigur – rabinul Liubavici la Finanțe. Tel Avivul va avea un primar evreu, dar nu și Haifa și nici – mai ales – Ierusalimul. Zahalul se va desființa, deoarece nu va mai fi nevoie de apărarea țării. *(Deci și un punct pe placul religioșilor extremiști).* Miștaraua va fi de genul aceleia existentă astăzi în cadrul teritoriilor deținute. Limba oficială va fi araba, iar limba secundară idiș *(probabil, acesta e motivul că se și pune accent pe ea de pe acum).* Caii vor fi înlocuiți cu măgari sau cămile. Pe străzi va fi abundență de falafel și șuarma. Eichal Hatarbut se va transforma în salon de nunți, iar Binianei Hauma, va găzdui baia turcească cu aburi.

Iată cum văd oepiștii viitorul stat: un stat arab, unde populația evreiască să fie minoritară și „adaptată" felului de viață arab.

Conducătorii statelor libere, împotmoliți adînc în băltoacele cu petrol, nu sînt conștienți, nu-și dau seama că poporul nostru nu va accepta niciodată un asemenea viitor?

Nici un interes meschin, nici o viclenie a marilor sau a micilor puteri, nu va putea distruge vreodată Statul nostru. Nici un diktat, nici o influență a lumii arabe, indiferent ce miros ar avea, nu va putea duce la lichidarea Statului nostru.

Pretențiile absurde ale lui Arafat nu sînt numai un joc caraghios, nu sînt numai o sfidare grosolană, ci un scuipat zgomotos, aruncat în obrazul lumii ce se mai consideră deșteaptă și civilizată și care-i acordă credit în realizarea planului său utopic. ■

■ M. RUDICH

DACĂ TOT SÎNTEM LA ORA ADEVĂRULUI...

În „Minimum” nr.19, octombrie 1988, a apărut scrisoarea unui cititor, d. av. M. Tzur, care, referindu-se la unele articole publicate în revistă, își exprima părerea că cine a lucrat în redacția „Scînteia” n-are nici un motiv să se mîndrească, ba, s-ar putea spune, dimpotrivă. Știm bine toți ce a însemnat „Scînteia”, cît de detestată a fost ea de „cititorii” siliți s-o cumpere, băgîndu-li-se pe gît cu făcălețul ideologiei - și ca să amintim doar ceea ce ne privește direct, care i-a fost atitudinea față de problema evreiască în genere, dar mai ales față de mișcarea noastră națională și Statul Israel.

Nici o îndoială că opinia d-lui Tzur este împărtășită de foarte mulți cititori, numai că puțini sînt cei ce, învingîndu-și comoditatea, pun mîna pe condei spre a-și manifesta fie și sumar, surprinderea că tocmai aici și acum se scormonește, cu o perseverență aproape fanatică, în cenușa unor amintiri destul de triste, parcă pentru a nu lăsa unele scîntei să se stingă de-a binelea.

(Pe de altă parte, și unii foști redactori ai „Scînteii” refuză a-și aminti de ea - oripilați cînd este pomenită).

Aici, însă, ni se povestesc o serie de lucruri - în fond lipsite de interes pentru noi - din redacția „Scînteii” și în legătură cu acest ziar care numai libertatea presei n-a ilustrat-o; d. Victor Russu a evocat chiar „primăvara radioasă plină de făgăduieli” primăvara ce „părea că venise” (în redacția „Scînteii”) cînd un tînăr locotenent, din divizia Tudor Vladimirescu, proaspăt repatriat din Uniunea Sovietică, Sorin Toma, devenise redactorul șef al gazetei. (Cît de bogată putea fi experiența gazetărească a unui locotenent din divizia T. V. - care îi era concepția privind libertatea de exprimare, e lesne de imaginat).

Scrisorii cititorului revistei noastre, amintită la începutul acestor rînduri, îi răspunde (în nr.20, noiembrie 1988) talentatul meu coleg d. Victor Russu, "implicat" în relevările d-lui av. Tzur despre școala „Scînteii”.

Între altele, d. V. R. îi scrie... preopinentului: „ar trebui mult prea mult spațiu spre a-ți evoca circumstanțele istorice, socio-politice și psihologice care ne-au adus pe colegii mei și pe mine, în redacția amintită”.

Vorbe frumoase, sonore, vorbe mari, neînstare însă, cu toată prețiozitatea lor, să ascundă adevărul și să convingă. Și fiindcă „sîntem - cum pretinde d. V. R. în articolul Antisemitismul de partid, la ora adevărului” - să spunem lucrurilor pe adevăratul lor nume: și d-sa și colegii d-sale, în orice caz unii din ei, s-au îndreptat spre redacția „Scînteii” pentru că într-acolo îi călăuzea ideologia pe care o profesau.

Sau, poate mai simplu spus, au fost aduși acolo de partid. Dacă activitatea d-lui V. R. la Botoșani, - și desigur, nu numai la ziarul „Clopotul”, nu era cunoscută partidului (care totdeauna știe totul), recomandarea,intervenția lui Sașa Pană la Leonte Răutu, de care d. V. R. ne-a povestit cu alt prilej, ar fi ajutat, cum spuneau evreii din Botoșani, "ca unui mort ventuze" - și d. V. R. n-ar fi fost primit imediat în redacția „Scînteii”.

Cînd dorești sincer să spui adevărul, n-ai nevoie de prea mult spațiu, nici de vorbe mari, cu ajutorul cărora încerci să te scarpini la urechea dreaptă cu mîna stîngă. (Despre circumstanțele istorice, etc. ca și despre anumite „antecedente” voi mai avea, poate, prilejul să mă ocup).

În răspunsul dat d-lui av. Tzur, care-i de părere că cei ce au făcut școala la „Scînteia” în loc de a se mîndri ar trebui, de fapt, să se rușineze, d. V. R. scrie: „acolo ni se comanda să ne fie rușine de originea națională, rușine de originea socială, rușine de rudele din străinătate, rușine, rușine de noi înșine”.

„Comanda” a fost, se înțelege, executată, o dezgustătoare obediență și o totală lipsă de demnitate ajutîndu-i pe cei la care se referă d. V. R. să le fie rușine de originea națională și socială și să se comporte ca atare. Știind cu cine are de-a face, partidul, cîteodată cinic, le-a comandat, celor ce trebuiau să se rușineze, să le fie rușine și de ei înșiși - singura comandă, să recunoaștem, îndreptățită.

●

Prin gura lui Tevie lăptarul, Șalom Alehem spusese că a fi sărac nu-i o rușine, dar nici cine știe ce mîndrie. Parafrazîndu-l pe Șalom Alehem, se poate spune că a fi fost redactor la „Scînteia” nu-i, poate, o rușine, dar nici o mîndrie nu-i. ▶

30 DE NOPTI

În timpul războiului, Bergson a refuzat oferta autorităţilor franceze, dispuse să-l dispenseze de măsurile impuse evreilor, nefiindu-i ruşine să fie alături de coreligionarii săi şi să sufere, ca şi ei.

Regelui Cristian al X-lea, al Danemarcii, nu i-a fost ruşine să se solidarizeze cu cetăţenii evrei, punîndu-şi şi el steaua galbenă, impusă acestora de autorităţile germane de ocupaţie. Şi deşi nu prea părăsea Palatul, s-a plimbat atunci demonstrativ pe străzile Capitalei. Cred şi eu - ar putea spune cineva din şcoala „Scînteii" - regele Danemarcei şi filosoful Bergson nu erau membri de partid, lor le dădea mîna să fie demni.

Adevărat. Însă aici şi acum, o oarecare decenţă impune să nu pozezi în victimă, cînd numai victimă - slavă partidului! - se ştie bine, n-ai fost.

În articolul „Antisemitismul de partid", referindu-se la anii '50 - '60, d. V. R. aminteşte şi de antisemitismul evreilor în acea perioadă, - şi se pare că d-sa intenţionează să se ocupe şi de acest antisemitism. Presupun că e vorba de antisemitismul evreilor din partid. Drept ar fi, în acelaşi timp, să se recunoască în ce măsură unii evrei din partid - şi ziariştii nu în cel din urmă rînd - au provocat recrudescenţa antisemitismului (dacă mai era nevoie...) în rîndurile populaţiei. Evident, este o problemă foarte delicată, pentru tratarea căreia nu-i nevoie decît de un pic de sinceritate şi curaj. Dar dacă tot scormonim şi „readucem printre noi demonii unui trecut sinistru", să fim corecţi şi să aducem şi demonii „noştri". Sîntem doar la „ora adevărului". A adevărului sper, adevărat. ■

▷ ÎN NR. VIITOR:

VICTOR RUSSU RĂSPUNDE:

- DA, D-LE RUDICH, HAI • SĂ DISCUTĂM • CU CĂRŢILE PE MASĂ!

SĂ NE DEZBRĂCĂM DE TOATE ŞI DE TOT.

ŞI - CUPRINZÎNDU-NE CAPUL ÎN MÎINI - SĂ NE GÎNDIM.

LA ADEVĂRURILE NOASTRE.

Foto: Hedy Löffler

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL *și* PROBLEMA

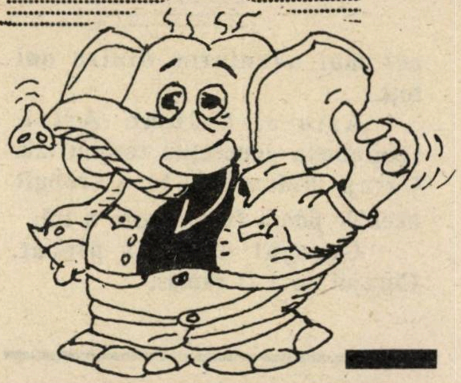

GHICI CINE VINE LA CINĂ...

Nu, episodul cu cele 4 helicoptere aterizate în plin centrul localității Beniamina nu m-a contrariat. Desigur că respectivii piloți au săvîrșit o abatere de la disciplina militară. În plus au turburat tihna cetățenilor. Nu, nu așa se răspunde invitației la masă adresată de un camarad, chiar dacă a fost prilejuită de primirea gradului de ofițer-pilot! Dar eu nu sînt procuror militar și nici primarul îndatorat să vegheze la confortul concetățenilor...

Eu sînt doar un evreu din generația care a cunoscut toate umilințele, toate vexațiunile, toate prigonirile. Și asta nu din cauza pistruilor sau a formei nasului, ci fiindcă poporul său era slab, dezarmat.

Un personaj dintr-unul din romanele lui Amos Oz își imaginează scena cînd o coloană de tancuri israeliene sparge blocada nazistă și pătrunde în ghetto-ul răsculat al Varșoviei. Stupoarea nemților, exaltarea, delirul evreilor...

Din păcate, asta nu s-a petrecut decît în imaginația febrilă a personajului. Luptătorii ghetto-ului au căzut pînă la ultimul om, căci nu a fost încă cine să le sară în ajutor.

Pe atunci nu au fost tanchiști, și piloți, și artileriști, și parașutiști israelieni. Acum, din fericire, ei există. Și-i iubim asa cum sînt, inclusiv cu micile lor fantezii.

CURAJUL DE A FI PLECAT, CURAJUL DE A FI RĂMAS

Shlomo Artzi a inclus în repertoriul ultimului său concert și un cîntec despre relația dintre el și tatăl său. O relație care stă sub semnul alienării.

Tatăl aparține generației holocaustului. Fiul are vîrsta statului Israel. Între ei - 6 milioane de morți, care-i unesc și-i despart.

Shlomo e un fiu atent, sensibil și receptiv. Totuși, sînt lucruri pe care nu le primește, altele care-i sînt de neînțeles, deci străine.. La școală, a anticipat cu cîțiva ani aliaua părinților, căci condiția sa de copil de supraviețuitori ai holocaustului i s-a părut penibilă. Accentul românesc al tatălui îi stîrnește și acum o anumită jenă.

Acum cîțiva ani, tatăl și fiul au întreprins împreună o călătorie în trecut; au vizitat tîrgul Siret, locul natal al familiei. Și acolo, pe ulițele pustii pentru el și printre mormintele, atît de numeroase, din cimitir, a înțeles Shlomo un lucru esențial: că i-a trebuit mult curaj tatălui să se desprindă din acel loc și să ajungă unde a ajuns.

Curajul de a fi plecat. Curajul de a fi rămas. Da, Shlomo, într-un caz și altul, le-a trebuit mult curaj tatălui tău și celor din generația sa pentru a trăi. Pentru a supraviețui. Ca în istoria cu cei doi cow-boy ce s-au întîlnit în preeria din ținutul Amazoanelor și care, în ciuda centurilor burdușite cu gloanțe și a pălăriilor cu boruri largi s-au recunoscut din prima clipă: Haim și Kepel, din același heider și același tîrg moldovenesc. Odată surpriza și efuziunile întîlnirii depășite, au început întrebările:

– Despre Ghidale mai știi ceva?

– Ghidale a plecat în 1940 în Israel. Îi merge așa și așa...

– Dar Bercu?

– Bercu s-a stabilit în California. Am auzit c-a făcut avere.

– Kaftuli?

– Ăsta ține un restaurant chinezesc la Londra.

– Avea parcă și-un frate...

– Herșcu. E la Hong-Kong. Are un tripou și-i merge grozav.

– Dar de Ițic știi ceva?

– Ițic a ajuns după război la Lisabona, s-a botezat și s-a căsătorit cu o catolică bogată.

– Văd că-i știi pe toți. Dar de Avrum îți amintești? Pe unde oare o fi ăsta?

– Avrum? Ăla roșcovan, lung și slab ca o prăjină? Îl știu, sigur că-l știu. Ăla a rămas la Dorohoi...

– Ca să vezi, se miră Kopel. Cine ar fi crezut că el e

cel mai aventuros dintre noi toți...

Asta-i, Shlomo Artzi, fizionomia generației tatălui tău. Curaj, mult curaj le-a trebuit acestor jidani fricoşi spre a trăi.

Curajul de a fi plecat. Curajul de a fi rămas.

ÎNDUIOŞĂTOAREA ISTORIE CU DOUĂ BALENE

Înduioşătoare istoria cu cele două balene prinse sub gheţurile Oceanului Arctic. Înduioşător şi admirabil modul cum a reacţionat umanitatea în faţa acestei tragedii. Semnalul l-au dat Statele Unite ale Americii, farul libertăţii. Vase, avioane, helicoptere au pornit în mare grabă spre locul sinistrului, spre a salva cu un ceas mai devreme pe cele două victime. Dar nici celălalt far, Uniunea Sovietică, nu s-a lăsat mai prejos. Cum ar fi putut? Şi dinspre ţărmurile ei s-a îndreptat, cu aceeaşi benefică grabă, o flotilă asemănătoare. Ambarcaţiuni, echipament, specialişti.

Frumos. Foarte frumos. Înduioşător de frumos.

În acest timp, în mizerabile catacombe din Beirut, legaţi la ochi şi ferecaţi de mîini şi de picioare, continuă să zacă, prăbuşiţi în abisurile celei mai cumplite disperări, captivii răpiţi în plină zi de către fanaticii „Hisbala" şi alte bande de terorişti. Ei zac aşa, uitaţi de lume şi în afara ei, de doi, trei şi mai mulţi ani. Legaţi la ochi, ferecaţi de mîini şi de picioare, la cheremul sadismului de neimaginat al unor terorişti fanatici.

Soarta lor nu a zguduit conştiinţa lumii. Ei nu au declanşat nici un scurt circuit de emoţie şi umanitate. Spre ei nu au pornit, din nici o direcţie, nici un fel de expediţii de salvare. Zguduită de drama celor două balene, omenirea – şi în prima linie cei care ar putea să le aducă salvarea – a rămas în continuare indiferentă la tragedia ce se desfăşoară în catacombele sordide din Beirut.

GREVA UNIFORMELOR

Pedagogii au dreptate: nimic nu stimulează mai mult ca exemplul personal. Iată o dovadă în plus (dacă mai era nevoie): inspiraţi de prea desele greve ale corpului didactic, elevii au trecut şi ei la folosirea acestei arme ascuţite de luptă a proletariatului. Au învăţat pe viu lecţia profesorilor.

Mobilul acestor greve juvenile? Depinde de sezon, de localitate, de împrejurări. Elevii şcolii medii din Carmiel, de pildă, au intrat în grevă pentru că refuză să poarte uniformă. Scurt şi cuprinzător!

Se vor găsi, poate, spirite obtuze, cărora poziţia luptătorilor din simpaticul orăşel din Galil să li se pară bizară. O generaţie uniformizată de la pantalonii jeans unisex pînă la frizură, să fie atît de implacabilă cu uniformele?

Se vor întreba poate, alţii. Noi, nu. Nu ne arde de întrebări, nu vrem să fim bănuiţi de obtuzitate. De aceea, ne grăbim să notăm aici că de la greva femeilor din Atena antică, cea organizată de Lissistrata, n-a fost alta mai justificată ca greva elevilor din Carmiel. În semn de solidaritate deplină cu nobilul ei ideal, încheiem cu lozinca – „Jos uniforma!"

APLAUZE TARDIVE, DAR BINE MERITATE

Găsesc că nu i-am aplaudat destul pe protagoniştii scenei noastre politice. Au fost colosali în primul act, campania electorală şi sublimi în cel următor, tratativele pentru alcătuirea guvernului.

Să ne amintim de cîteva dintre numeroasele condiţii ale unora dintre ei. Agudat Israel, care în zilele cu soţ a mers cu Likud, iar în cele fără soţ cu Maarah, a cerut, printre altele, Loteria. Nu şi Toto-sport, pesemne pentru că banii respectivi sînt spurcaţi, din pricina match-urilor în sfîntă zi de şabat.

Ghandi a cerut 5 milioane de dolari pentru yeshiva unde învaţă fiul său, 5 posturi de ambasadori, 6 de consuli generali. Şi, bineînţeles un post de ministru pentru sine şi altul de ministru-adjunct pentru colegul său. Noroc că n-are cu totul şi cu totul decît doi deputaţi, dintre care unul atît de zaharisit încît şi-a uitat vîrsta...

Dar de-a dreptul mişcătoare mi s-a părut cerinţa partidului Şas: spitale psihiatrice separate pentru nebunii religioşi. Halal de ei, de fruntaşii partidului adică. Se pricep să pună punctul pe i şi să pretindă exact ce le trebuie alegătorilor respectivi.

■ JOSEF N. RUDEL

AVIONUL INVIZIBIL

FRAGMENT DIN ROMANUL „SCOOP CONTRA TEROAREI"

Scriitorul IOSEF N. RUDEL (Radu Nor), cunoscut în România ca autor prolific de literatură ştiinţifico-fantastică, a predat, la sfîrşitul anului 1987, unei edituri din RFG, un roman în limba germană, intitulat „Schlagzeile gegen Terror" (Scoop contra teroarei). În paginile acestei cărţi, autorul face o previziune îndrăzneaţă, crearea unui avion de luptă invizibil pe ecranul radarului. Şi iată că ziarul „Iediot Aharonot" din 13.11.1988 publică un articol, însoţit de o fotografie, care confirmă că un asemenea avion există, apoi, am văzut cu toţii, la televizor, minunea... I. N. Rudel a tradus, pentru „Minimum", un capitol din romanul său. Este rîndul cititorilor să aprecieze concordanţa între fantezia literară şi realitatea tehnică.

Helicopterul camuflat în culori galbene-maronii descria cercuri din ce în ce mai strînse. De pe ogorul muiat de ploi, pe care se înşirau căpăţîni de varză nu se ridica, la aterizarea lui, nici măcar un norişor de praf. În această dimineaţă timpurie de decembrie, cerul avea o culoare nedefinită, ca şi cînd încă nu s-ar fi decis pentru „senin" sau „înourat".

Pasărea masivă şi greoaie se aşeză lin în mijlocul verzelor. Tălpile le prefăcură în salată.

Din aparat coborîră patru persoane: trei ofiţeri înalţi şi un civil scund. Picioarele lungi ale celui dintîi aproape că atinseră pămîntul, cînd le scoase din cabină. Măsura ceva mai puţin de doi metri. Avea capul acoperit de un păr rar, argintiu, un impresionant nas acvilin şi nişte ochi cenuşii ce se voiau indiferenţi. I se spunea „Ionatan cel lung". Era ramatcalul, şeful Statului Major.

Îi urmară doi generali în aceleaşi uniforme modeste de doc şi jachete căptuşite cu blană artificială.

Ultimul ieşi civilul. Un omuleţ chel, cu ochelari de miop, îmbrăcat într-un pardesiu de ploaie mult prea larg. Îşi ţinea servieta strîns lipită de piept, ca şi cînd s-ar fi temut să nu i-o smulgă vîntul. Se mişca atît de neîndemînatec, încît unul ▶

● O FANTEZIE LITERARĂ DEVENITĂ REALITATE ●

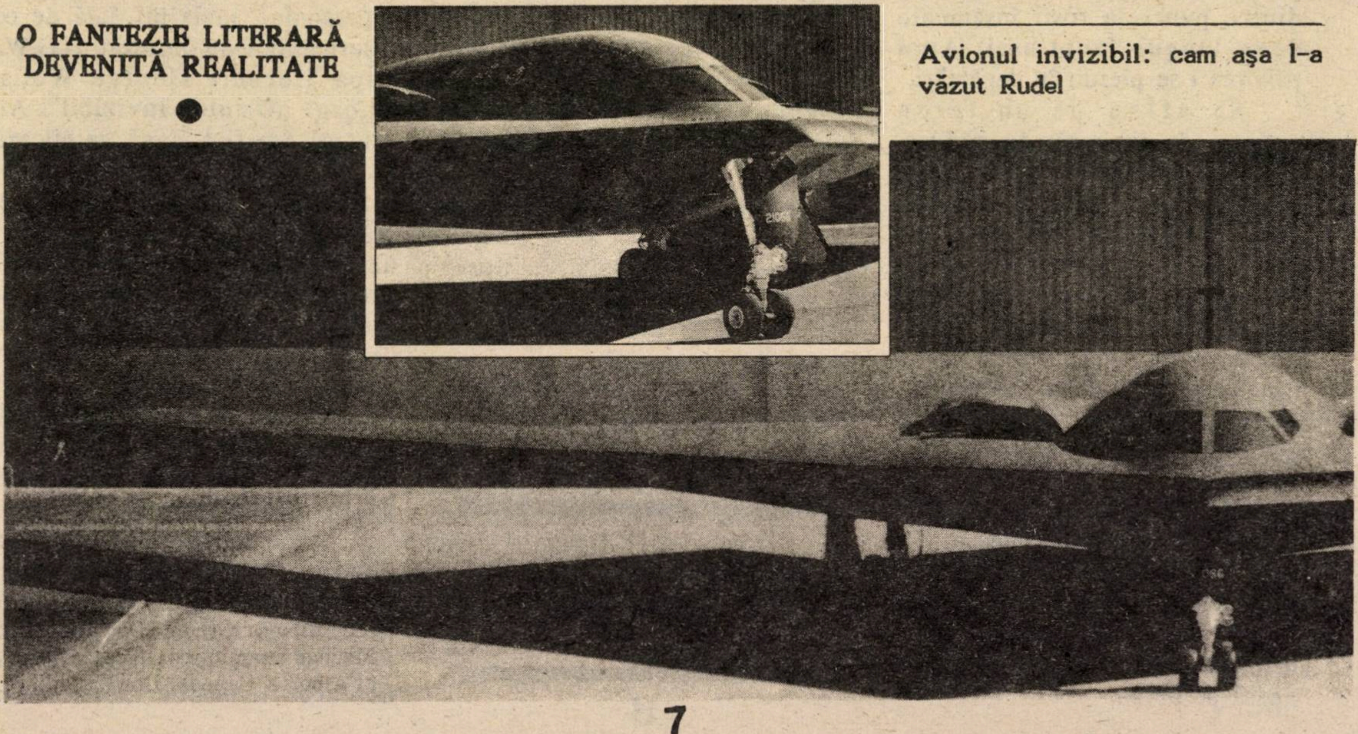

Avionul invizibil: cam aşa l-a văzut Rudel

dintre generali îi întinse mîna. Îndată ce-şi simţi tălpile pe teren solid, scoase un „uf” de uşurare. Se numea Lerner, profesor doctor Gérard Lerner.

– Şase patruzecişicinci! constată Ionatan cel lung. Aşa e?

Îşi consultară automat ceasurile, ca la „ora exactă” de la radio.

– Încă şase minute, adăogă savantul în mod cu totul inutil. Avea, de emoţie, un glas răguşit. Era un moment extrem de important, poate cel mai important din întreaga sa viaţă. Examenul cel mai dificil din îndelungata sa carieră: experimentarea sistemului de apărare aeriană cu ajutorul razelor Q, supranumit şi „Cupola”.

Toţi cei de faţă deţineau secretul. Şi în afara lor, încă cîţiva. Puteau fi număraţi pe degete. Tensiunea nervoasă sporea necontenit. Unul dintre generali scoase un emiţător minuscul şi-l întinse ramatcalului.

Celălalt general desfăcu o hartă şi se apucă să urmărească cu arătătorul linia imaginară dintre punctele roşii însemnate de-a lungul frontierei. Apoi privirea i se pierdu în depărtări.

Se aflau pe un teren deluros, împrejmuit de pădure. Potrivit semnelor roşii de pe hartă, pe teritoriu se înălţau stîlpi de oţel bine înfipţi în sol. La capătul de jos erau consolidaţi cu blocuri de beton iar la cel de sus purtau un fel de evantaie, care aduceau cu emiţătoare direcţionale. Catargele erau instalate la distanţa de cîţiva kilometri unul de celălalt.

Ramatcalul afişă un calm insuficient de bine mascat. De fapt, era la fel de nerăbdător şi sub aceeaşi tensiune ca şi ceilalţi.

Ţinea strîns emiţătorul şi după o foarte scurtă ezitare, apăsă pe buton.

– Totul O.K.?

– Da, ramatcal, sîntem gata! îi răspunse un glas din văzduh.

Profesorul îşi frecă febril sticlele ochelarilor.

Şapte fix. O trepidare abia sensibilă scoase catargul din letargie. Evantaiul părea să se desfacă. Iluzie! Zumzetul era însă real. În jurul sursei de radiaţii se formă un văl subţire, transparent.

– Din cauza... *la différence de la température*, lămuri Lerner. Era originar din Strasbourg.

Ramatcalul ordonă prin microfon:

– Unităţile de artilerie... foc!

Undeva începură să tragă tunuri...

Primele proiectile se apropiau ca nişte ulii fără aripi. Îşi parcurseseră curba lor balistică şi coborau acum în picaj spre obiectiv. Dar numai pînă la periferia „Cupolei”. Pe aceasta nu o mai puteau străbate. Ca şi cînd ar fi fost atinse de o baghetă magică, se prefăceau în mingi de foc, în globuri incandescente, în făclii strălucitoare, în sori miniaturali, roşii ca sîngele.

Sus, deasupra terenurilor cultivate, a vîrfurilor copacilor, deasupra plantaţiilor de banane, ele plesneau ca nişte băşici de săpun.

Profesorul pusese servieta jos, la picioare, ca să-şi şteargă în voie fruntea udă. În dosul sticlelor groase, ochii îi străluceau ca nişte lumînări pe tortul de onomastică.

– *C'est ça!* murmură fericit. Totul e bine cînd se termină cu bine.

SECRETUL CEL MARE: NIŞTE VOPSEA NEAGRĂ...

– O clipă, profesore, am şi eu o surpriză pentru dumneata, spuse Ionatan. Apropie din nou emiţătorul de gură.

– *Attention, please! H.G.W... go!*

Trecu o jumătate de minut. Deodată, deasupra capetelor lor, se ivi silueta neagră, de o formă neobişnuită, a unui avion de luptă. Arăta ca un şoim enorm, zburînd cu o viteză super-supersonică, despica în două bolta cerească. Razele Q, cărora nu le putea rezista nici un corp zburător, nu aveau asupra *acestei* păsări, nici o putere. Ineficienţă de sută la sută! Într-o fracţiune de secundă, avionul se făcu nevăzut. În aceeaşi clipă, în fereastra laterală a helicopterului se ivi mutra buimăcită a pilotului.

– Ramatcal! Avionul... avionul de adineauri... să ştiţi că n-a apărut pe ecranul radar-ului meu. Nici cînd s-a apropiat, nici cînd s-a îndepărtat. Ce-o fi asta?

Ionatan-lunganul zîmbi atotştiutor.

– Întocmai! Un vînător supersonic... invizibil. Iată de ce americanii l-au botezat H.G.W., după Herbert George Wells, autorul „Omului invizibil”. Au vrut să verifice dacă anihilează numai radiaţiile radar sau şi altele, precum razele noastre. Da, profesore Lerner, îţi datoram dumitale, dar şi vouă tuturor, această explicaţie. Şi iată că experimentul nostru a confirmat speranţele savanţilor americani.

– Cum de e... *possible?* întrebă învăţatul şi se fîstîci. Pe ce... prin... principiu se bazează această... invizibilitate?

– Tot ce ştiu e că vopseaua neagră care acoperă corpul avionului e cea care îl face invizibil la radiaţii. Probabil că această vopsea acoperitoare absoarbe radiaţiile radar, în loc

să le reflecte. De bună seamă, că acelaşi lucru se petrece cu razele Q. Vopseaua le „înghite".

***

Ramatcalul se întoarse şi se adresă însoţitorilor săi:

- Putem pleca, prieteni. Reuşita noastră merită stropită. Vă invit la un pahar de miţ de portocale.

Se suiră în helicopter. Acesta descrise un cerc larg şi se pierdu în zare.

Fragment din „IEDIOT AHARONOT" - 13.11.1988

S.U.A. AU DAT ÎN VILEAG AVIONUL DE LUPTĂ „INVIZIBIL"

Statele Unite au dezvăluit la sfîrşitul săptămînii, în mod oficial, secretul noului avion de luptă, a cărui însuşire revoluţionară este invizibilitatea la razele radar. Ministerul Apărării a publicat ieri fotografia în culori a noului avion, denumit „F-A 117", avînd forma de V şi coada despicată... În comunicatul Pentagonului se spune că avionul are un singur loc, două motoare, că zborurile de încercare nocturne începuseră din 1981 si că din octombrie 1983, aparatul operează în cadrul aviaţiei militare americane. Nu s-a precizat oficial care este funcţia lui esenţială, dar se poate deduce că este vorba de un avion de atac...

...În concluzie, *MINIMUM* îşi aminteşte vorba lui Oscar Wilde: viaţa imită arta.

•carnet TELAVIVIAN

ÎN MIJLOCUL DEZLĂNŢUIRII

A vrut soarta şi domnul Iosipovici, intermediarul, să locuiesc la o zvîrlitură de băţ de Habima şi Heihal Hatarbut şi să mă duc la teatru, de parcă aş face un salt pînă la vecinul de vis-à-vis, la madame Nora sau la nenea Vania. Nepoata mea, cînd pleacă la concert, mai este încă la alegerea toaletei cînd alţii ies pe uşă, iar cînd melomanii din Kfar Saba şi Rehovot au tensiunea urcată în dopuri de circulaţie, ea se află calmă în faţa oglinzii: cît are de mers ca să-l asculte pe Bernstein sau Celibidache?! Şi cinci minute sînt prea mult!

Am vrut ca toţi cei citaţi mai sus, să-mi am apartamentul ca o insulă într-o mare furtunoasă: la dreapta îmi trec toţi cei ce călătoresc din nord către sud, limuzine şi „tarante", autocamioane şi scutere, motociclete, auto-basculante, dube, salvări, pompieri, ba chiar şi cîte-o căruţă cu cal; la stînga cine vine de la mare şi se duce acasă, tineri şi bătrîni, familişti, îndrăgostiţi sau vînători de fuste, sînt obligaţi să-mi treacă pe sub ferestre. Slavă Cerului, nu de circulaţie duc lipsă!

Sînt seri, însă, în care din pricina belşugului, ritmul se încetineşte, devine de-a dreptul majestuos. Nu, nu-s serile în care Macabi cîştigă Cupa sau Israelul - Eurovozionul! Atunci fluxul este sufocat, claxoanele sună neîncetat victoria, vecinii mei se felicită cu şoferii, şoferii flutură baloane şi steaguri, şiroind de apa din havuzurile Pieţii Primăriei, unde tocmai sosiseră cu un sfert de oră mai înainte. În serile acelea, una după alta, una lîngă alta, deşi ar încerca şi una peste alta, maşinile înaintează încet, căutînd disperate un loc unde să se oprească, să rămînă două-trei ceasuri, în timp ce pasagerii lor, parfumaţi, pieptănaţi, mirosind a sărbătoare, vor aplauda pe actorii Habimei sau concertul de la Heihal. Doamnele presează pentru găsirea unui loc cît mai aproape de ţintă, avînd în vedere performanţa pe care o au de bătut: să străbată străzile pe tocuri înalte, să-şi ridice poalele pentru a nu mătura trotuarele.

În parkingul dintre cele două săli, un hiatus să-ţi taie răsuflarea, pistă de întreceri pe sckating în serile calme, spaţiul nu mai există. Oceanul de mişcare - cei care au avut norocul să mai găsească un loc - a încremenit: e şi concert şi spectacole în cele două, trei săli ale Habimei. Nenorocirea va începe doar după căderea cortinei!

CITADIN

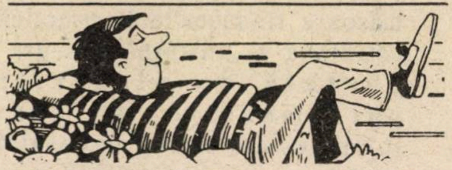

ANUNŢURI
FAMILIARE URGENTE, COMERCIALE, FELICITĂRI, ETC.
conform cu TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO)
TEL 03 - 744787

■ RADU KLAPPER

ȘI IAR LA 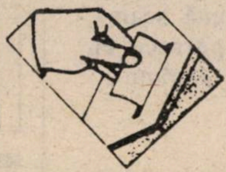 URNE!

Alegerile au trecut, trăiască alegerile! Cei care au avut inițiativa și au pus la cale o penibilă manevră parlamentară, ducînd la despărțirea alegerilor parlamentare de cele municipale nu doreau să-și imagineze ce se va întîmpla la 1 noiembrie, deși absolut toate sondajele de opinie au prevăzut-o. Lucrurile s-au întîmplat așa cum s-au întîmplat și acum... Trăiască alegerile de la 28 februarie!

Posibilii candidați și candidații siguri în alegerile locale sînt obsedați de creșterea puterii religioșilor demonstrată în pățanile Knessetului și guvernului. Au dreptate! Numai că în această țară a noastră, mai politizată decît cele mai politizate țări ale lumii, prea puțini sînt cei dispuși să privească adevărul în față, dincolo de doctrine și înregimentări.

Pe vremea cînd Televiziunea noastră încerca să măsoare traducerile în practică cotidiană a „răsturnării negre" operată de alegerile parlamentare, au fost intervievați cîțiva habotnici care treceau întîmplător prin cîteva puncte „fierbinți" ale Tel Avivului, Piața Dizengoff și promenada de la începutul străzii Allenby. „Toate astea n-or să mai existe?" a întrebat reporterul, învăluind cu un gest larg spectacolul multicolor al străzii, cu tineri frumoși pe trei sferturi dezbrăcați, cu tineri pociți de moda punk, cu muzică, cu zgomot, cu „teva" într-un cuvînt. Personajul întrebat, tipică apariție de ieșivă, a avut abilitatea să nu spună nici da, nici nu, ci să lanseze doar „Cerem să ne întoarcem la respectarea status-quo-ului din zilele lui Rabinovici".

Pentru cei veniți în țară în răstimpul celor 15 ani scurși de la epoca în care Tel Avivul era condus de acest viitor fost ministru de Finanțe, să amintim că: Iehosua Rabinovici a fost leader al Partidului Muncii, că Tel Avivul zilelor lui era mai habotnic în Sabaturi decît este astăzi însuși Ierusalimul, că orașul cu dimensiuni și aspirații de metropolă era redus la psihologia unui stetl, nuanțat de demagogia socialistă, din cauza rațiunilor coaliționiste, cu atît mai fariseică cu cît pe-atunci se dezvoltau cartierele îmbogățiților regimului în cartierele nordice, închise, păstrîndu-și belșugul arogant și disprețuitoarea superioritate pentru „dosim", cu obloanele închise, așa cum se mănîncă azi de Iom Kipur! A trebuit să fie ales și reales „reacționarul" likudnic Shlomo Lahat pentru ca Tel Avivul să-și cîștige chipul de azi, ritmul actual de viață, de care beneficiază în primul rînd cartierele lui centrale și sudice, păturile mijlocii, care - pentru a nu face socoteala prea lungă - au izbutit să consolideze un Saint Germaine de Seinkin, de pildă.

Alegerile au trecut, dar pentru a face să trăiască viitoarele alegeri nu-i inutil de amintit că pentru a-și asigura o oarecare majoritate parlamentară, Partidul Muncii a semnat numeroase contracte: nu știm exact ce a promis unor formații anti-sioniste ca Partidul Comunist și Lista Progresistă, dar este foarte simplu de imaginat ce a promis uneia a-sioniste ca Agudat Israel.

Desigur, toate acestea nu vor fi menționate în propaganda electorală. Alegătorul trebuie însă să-și consulte și amintirile.

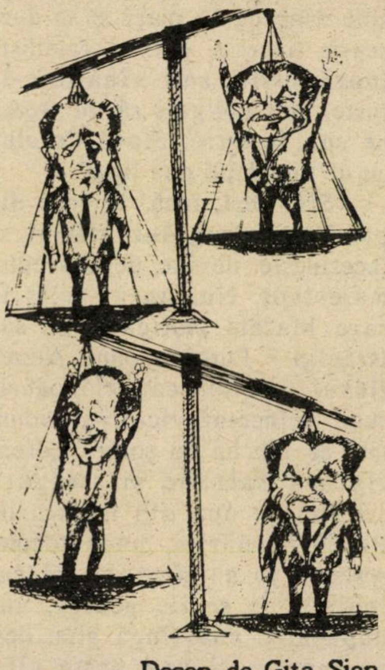

Desen de Gita Sion

● TRĂIASCĂ AI NOȘTRI!

de ION ATLAS

„Sper că vom deveni un stat casher
Condus de rabini după halaha
Cum vor cei de la Shas și Aguda,
Oameni de bine și de caracter.

Doar datorită lor se va vota
O lege ce de zeci de ani o cer
Martirii noștri care zilnic pier
Uciși cu sînge rece-n zalhana!"

Așa s-a pronunțat un porc bălan
Pledînd cu patos în favoarea legii
Ce interzice carnea de „lavan".

Morala, după cei inițiați:
În țara-n care porcii-au privilegii
Desigur, alții-s cei sacrificați.

NIMIC NOU

DESPRE NOUL

GUVERN

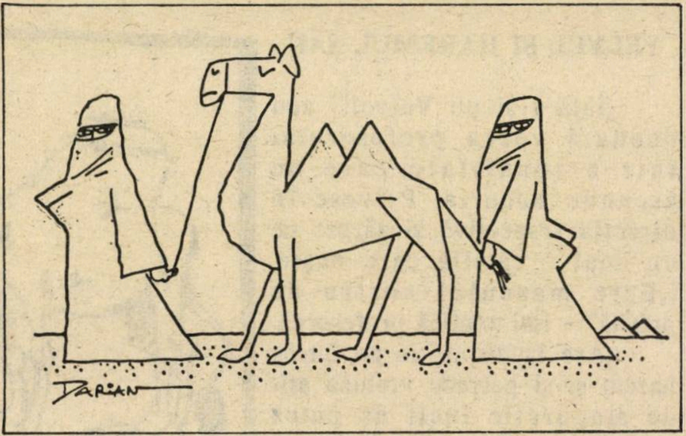

TOTUL DESPRE CĂMILE

Era şase dimineaţa cînd autobuzul, părăsind staţia centrală din Ierușalaim s-a angajat pe şosea în direcţia Tel Avivului. La Har-tuv a cotit-o spre stînga. A trecut apoi de Beit Şemeş, de-a lungul rîului Sorec, prin valea largă şi bogată, cu plantaţii de bumbac şi pardesuri, lăsînd în urmă lanuri de grîu şi vechea reşedinţă a lui Şimson-Eroul. A depăşit apoi şi Kiriat Gat-ul. Şi după scurt timp s-a oprit în centrul Beer Shevei.

Capitala Neghevului ne-a primit rece. Cîteva beduine pierdute parcă într-un fel de pelerine negre, treceau grăbite. Una, 'naltă şi mlădioară mi-a reţinut privirea îndeosebi, deşi din ovalul obrazului nu i-am putut vedea decît gura, negroidă, voluptoasă, reliefată. Mi s-a părut sau într-adevăr i-am zărit o floricică de aur pe o nară?

PROPRIETĂŢILE MIRACULOASE ALE LAPTELUI DE NAACA

– Îmi daţi voie? Sînt profesorul Yagil. Sînteţi desigur doamna care mă aşteaptă.

În faţa mea se afla conducătorul fermei celebre a Universităţii din Neghev, un bărbat plăcut, brunet, zîmbitor, cu un accent englezesc.

– Încîntată că sînteţi punctual, domnule profesor!

În maşină „ne aştepta" Elişa, un băieţel de... opt luni, şi bineînţeles, mama sa, Clara von Geveld, tehniciana profesorului.

Pe drum, în cadrul discuţiei plăcute ce s-a înfiripat, am învăţat o grămadă de lucruri. Că femelele cămile – spre exemplu – se numesc *naaca*. viţeluşele lor *bihra* şi juncanii *beher*.

un reportaj de
ANA LENGYEL-LIVSHITS

– Am auzit d-le profesor că laptele de naaca este nespus de sănătos.

– Aţi auzit bine, doamnă! Laptele cămilei este foarte bogat în vitamina C, şi conţine multe alte elemente hrănitoare de importanţă primordială. Reţineţi vă rog că nu favorizează creşterea colesterolului. Un litru de lapte de cămilă constituie o hrană suficientă pe 24 de ore, pentru un om matur. Poate că rabinul care a recomandat unei femei religioase consumul laptelui de cămilă, pentru a înlătura problemele de fecunditate pe care le avea, nu se afla pe un drum greşit.

CĂMILEXPORT

Răspunzînd diverselor întrebări pe care i le-am pus, prof. Yagil îmi oferă detalii ce nu mi se par deloc lipsite de înţeles: statele africane sînt extrem de interesate în dezvoltarea şeptelului de cămile şi în îmbunătăţirea rasei lor pe baze ştiinţifice moderne. Vacile nu sînt rezistente într-un climat prea cald, iar oamenii au nevoie şi de carne şi de lapte. Or, o „naaca" dă, dacă e bine îngrijită, pînă la 40 de litri pe zi; timp de un an (sau aproape) după fătare; apoi – după o nouă împerechere – producţia ei de lapte scade treptat, pentru a ajunge în a şasea lună să nu mai fie mulsă, pînă la naşterea puiului. Perioada gestaţiei este de 18 luni.

Maşina zboară „filînd" cîmpuri verzi, zmălţate cu floricele roşii şi galbene, din mijlocul cărora răsar arbuşti de toate felurile. ►

VELVEL ȘI HAREMUL SĂU

„Iată-l și pe Velvel!" aud deodată vocea profesorului într-o tonalitate care nu ascunde bucuria. Privesc în direcția respectivă și zăresc pe un deal o cămilă care paște. „Este masculul nostru de prăsilă" - îmi explică profesorul. „Are la dispoziție un întreg harem și-și petrece vremea atît de singuratic încît aș putea crede că e sihastru" - încerc să glumesc.

- Adună forțe, mă lămurește Clara, tehniciana de care am pomenit deja. Haremul lui e destul de impresionant: 15 „cadîne". Dar ele nu se află acum în perioada prielnică procreării.

De ce acest „patriarh" al viitoarelor generații de cămile se numește Velvel și nu altcum? De ce tocmai Velvel?

Povestea e destul de amuzantă. O donatoare din USA și-a însoțit cecul trimis Institutului cu o lungă listă cuprinzînd numele membrilor familiei ei, pentru ca aceleași nume să fie atribuite cămilelor - masculi, femele și pui - ce se vor naște. În cinstea fratelui acestei donatoare (care desigur n-are nici o cocoașă) masculul nostru de prăsilă a fost botezat Velvel.

I se spune Velvel

●

După cum am arătat în rîndurile precedente statele africane sînt foarte interesate de creșterea cămilelor în condiții moderne și științifice. Multe din cercetările noastre se fac la cererea lor și special pentru ele.

- Și cu ce rezultate vă puteți lăuda?

- Păi dacă n-ar fi decît faptul că la beduini o cămilă fată o dată la doi ani, iar la noi, aduce pe lume pui la numai un an și jumătate, încă am avea motive să fim satisfăcuți de rezultatele obținute - îmi spunea zîmbind Clara.

- Cam cît trage la cîntar un asemenea pui „născut prematur"?

- N-o să credeți: 35 - 40 de kilograme!

Halal prunc! - îmi zic. Dar nu e singura minunăție pe care mi-e dat s-o aud. Printre altele aflu că sînt și cămile care nu-s bune de lapte. Ele dau cîte numai 5 - 6 litri pe zi. Acestea sînt date de o parte. Celelalte „bune de lapte" sînt tratate cu hormoni, *înainte* de împerechere.

RABANUTUL ȘI POLITICA STRUȚULUI

Altă „specialitate" a Institutului o constituie struții.

Cîțiva pui de struț, de curînd ieșiți din incubator (clocitul durează 42 de zile) sînt instalați într-un țarc destul de mare ca să se poată mișca. Ne întîmpină - ajunși la acest țarc - un meeee strident ce aparține unor iezi maro, drăgălași și mititei.

- N-au decît două zile, spune Clara. Mama lor a murit și i-am mutat în lotul struților să-și țină reciproc de urît.

În fața unei case clădită pe trei vagoane de tren vechi, facem cunoștință cu Mike von Grevenbroek - originar din Olanda - proprietarul struților și inițiatorul acestei ferme de păsări gigante.

Țofia - soția lui Mike - e părtașă activă la lucrul în fermă. Se explică plină de veselie: „Contribui și eu la clocit; întorc ouăle de struț în incubator".

- Creșterea struților prezintă valoare sau interes economic?

- Desigur. Penele de struț s-au vîndut totdeauna la prețuri mari, ajungînd (cînd e vorba de montări teatrale) la prețuri exorbitante. Pielea lor - elastică și rezistentă - servește la confecționarea unor obiecte de îmbrăcăminte. Sau la confecționarea poșetelor. (Se ajunge în această privință la cîteva sute de dolari un obiect). Și carnea lor, de o culoare asemănătoare cu cea de vită, este foarte gustoasă. Rabinatul nu-i acordă deocamdată cuvenitul certificat de cașrut.

Dar se fac în această direcție demersuri cu perspective promițătoare. Cuvenite - zic - deoarece s-a constatat că greșit s-a dat cărnii de struț calificarea „bat-iaana". Struții nu sînt păsări de pradă.

- Dar cine păzește toată această bogăție?

Veneau spre noi doi tineri. Erau voluntari din Noua Zeelandă, veniți să învețe îngrijirea caprelor, cămilelor, struților. Ei sînt și paznici.

Încîntată de cele văzute și recunoscătoare frumoasei primiri, am fost condusă la autobuz spre Ofakim, pentru ca de acolo să-mi continui călătoria la Ierusalim. Vă mulțumesc frumos, dragi prieteni noi. ▶

AŞA AR VREA O.E.P.-UL

să se uite în casele noastre din Natania sau Petah Tikva. În faza I-a... (după care urmează faza II-a)

TIPOGRAFIA A. GRINSTEIN

PRIMEŞTE SPRE TIPĂRIRE CĂRŢI, REVISTE, ZIARE, PERIODICE, ÎN LIMBILE ROMÂNĂ, ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, SPANIOLĂ, IVRIT, IDIŞ ŞI ALTE LIMBI, CU HÎRTIA, LEGĂTORIA ŞI TRANSPORTUL TIPOGRAFIEI.

EXECUŢIE IREPROŞABILĂ, CU SIMŢ DE RĂSPUNDERE.

ADRESA:
TIPOGRAFIA A. GRINSTEIN,
ŞVIL HAMIFAL NR. 6, TEL AVIV.
TELEFON: 03/831425

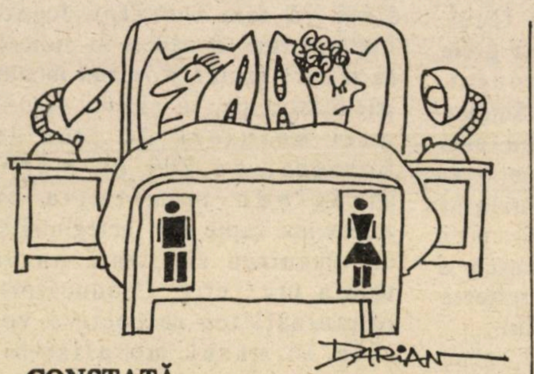

CONSTATĂ

MINIMUM

că Elisabeth Taylor (care-a terminat un film despre viaţa dirijorului italian Toscanini) este, la ceasul de faţă, pe cît de durdulie, pe atîta de Frumoasă; cu F mare.

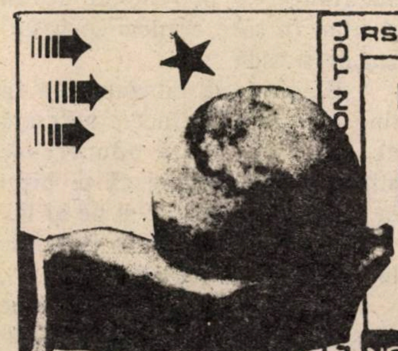

RS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti voiajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN TOATĂ LUMEA
„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărţi de credit cu dobîndă legală.

NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-

SINGURATATEA ALERGATORULUI DE FOND

MINIMUM CREDE ÎN ÎNŢELEPCIUNEA PROVERBELOR ROMÂNEŞTI

Desen (şi părere) de Gita Sion

Hotărîrea Statelor Unite de a discuta cu O.E.P., ca de la guvern la guvern, a produs (aşa cum s-a spus din prima clipă şi cum va scrie mîine în toate cărţile de istorie a evreilor) o adevărată stare de şoc în lumea israeliană. Primul ministru, d. Shamir, şi-a înfipt unghiile-n carne pînă la sînge, refuzînd, două zile la rînd, orice fel de declaraţie sau interview; activist sobru şi responsabil, el şi-a autocenzurat, şi bine-a făcut, pornirea de a rosti cuvinte grele la adresa Washingtonului. Ministrul de Externe, d. Shimon Peres, mai calm, dar nu mai puţin afectat, a spus: „e o zi tristă pentru Israel". Furia şi amărăciunea lui Shamir oglindesc starea sufletească a ţării. Definiţia lui Peres reflectă gîndirea politică a Israelului.

Cred că, de altfel, ziua cînd Statele Unite au cedat, dînd O.K.-ul mult rîvnit ideii de teroare şi punînd un semn de egalitate, cum „europenii" au făcut-o de mult, între aceasta şi noţiunea de ,,mişcare de eliberare naţională",-cred că ziua aceea memorabilă de decembrie 1988 este sau ar trebui să fie tristă pentru întreaga lume.

Triumful O.E.P.-ului la Geneva reprezintă, în acelaşi timp, triumful teroriştilor irlandezi, al Brigăzilor roşii italiene, sau al grupului Baader-Meinhof din Germania. Cine va mai îndrăzni de-aci înainte, fără a cădea în ridicol, să mustre (chiar şi numai moale, părinteşte) pe, să zicem, autorii unei deraieri de tren la Bologna, cu 200 de morţi, atrăgîndu-le atenţia că asemenea fapte sînt nelegiuiri şi că omenirea civilizată nu va tolera etc., etc.? Conducătorii organizaţiilor respective vor rîde în nasul moraliştilor guvernamentali: „aşa aţi spus şi despre Arafat ani de-a rîndul, despre Habash şi ceilalţi... şi... uite că... pînă la urmă, ei sînt primiţi cu aplauze furtunoase la O.N.U. şi trataţi ca nişte şefi de stat civilizat şi cult...". Nu sînt amator de profeţii negre, dar teamă mi-e că rîurile de şampanie vărsate la Tunis, la Belfast sau la Tokio, sediul „armatei roşii japoneze" - în noaptea hotărîrii americane - se vor preschimba în rîuri de sînge pe străzile Occidentului.

Acestea fiind zise, tristeţea amintită de Shimon Peres e dintr-acelea care se abat, în chip firesc, din timp în timp, asupra oamenilor şi naţiunilor.

E, tristeţea aceasta, asemănătoare cu ceasul de otravă şi cenuşă izvorît din dezamăgirea provocată de-un prieten în care credeai „orbeşte" sau de-o rudă.

Este (după consumarea în tine a crizei) o aducere necesară de minte, o sfîntă aducere de minte că nu trebuie să te bizui în viaţă decît pe tine şi pe ai tăi.

E, în definitiv, un prilej de luciditate şi de îndîrjire.

Nu spunea oare Nietzsche că singurătatea înseamnă putere?

AL. MIRODAN

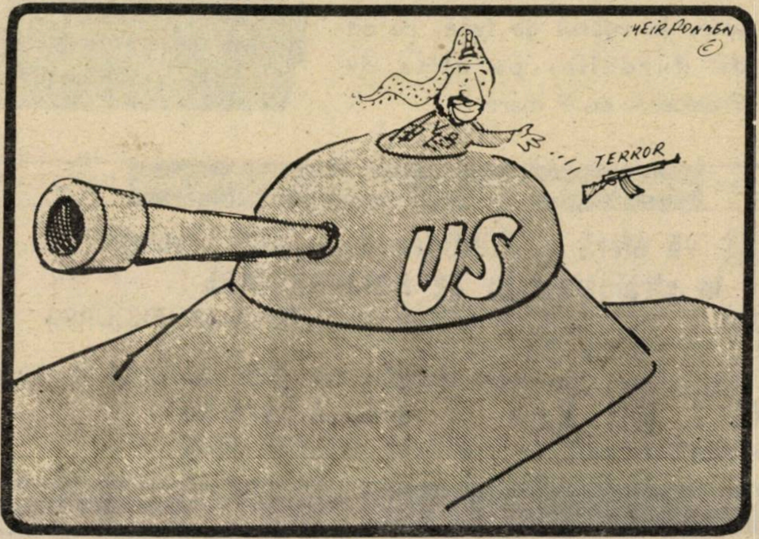

Desen (şi părere) de Meir Ronnen. După „Jerusalem Post"

Az noapte reporterii MINIMULUI au umblat pe la toate revelioanele, oriunde au avut loc: în palate regale, la ministere, în case particulare, ba chiar şi în coteţe de cîini, puşcării şi cimitire. Pretutindeni ei au întrebat pe persoanele şi personalităţile care au strălucit sau au apus în cursul anului 1988, ce părere au despre acest an, ce amintire îi poartă, ce mulţumiri şi ce reproşuri îi aduc.

Iată numai cîteva dintre răspunsurile smulse cu cleştele:

1988 BINECUVÎNTAT şi BLESTEMAT

JOHN (Ivan) DEMIANIUK

Aşa un an cum a fost anul 1988 - pe capul cui ştiu eu! În acest an am fost condamnat la moarte şi mi-a murit şi avocatul.

Am rămas cu o impresie foarte proastă despre 1988. Am să-l ţin minte cît am să trăiesc.

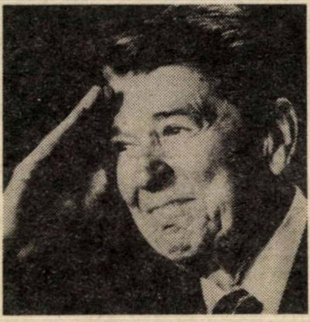

RONALD REAGAN

Sincer? Speram că anul 1988 nu se va încheia chiar atît de repede, după numai 12 luni. Măcar de-ar fi fost un an bisect, să mai stau un pic la Casa Albă! Era aşa de bine! Mă sculam dimineaţa şi aflam ce hotărîri istorice am luat înainte de a mă duce la culcare aseară. Acum unde să mă duc ca să iau hotărîri istorice?

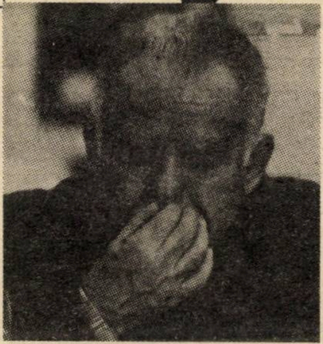

ITZHAK SHAMIR

N-am avut în acest an nici o zi liberă. Tot timpul am fost prim ministru. Iar un prim ministru este un om ocupat, în sensul că trebuie să se ţină la curent mereu, cu toate declaraţiile celor din anturajul său, care spun că nu e demn de funcţia de prim ministru şi întreabă cînd are de gînd să se retragă din viaţa politică.

SHIMON PERES

Anul acesta nu am scris nici o poezie. Poezii am scris cînd am fost prim ministru şi eram liber fiindcă eu, în partidul meu, sînt mai iubit decît e Shamir în partidul lui. Pe mine Rabin mă şi iubeşte, mă şi inspiră. Am luat în schimb lecţii de înnot. Dar e greu să înnoţi la noi în politică. De cîteva ori era să mă înec, căci am înnotat în bazinul conferinţei internaţionale.

MIHAIL GORBACIOV

În 1988 am dat emoţii lumii întregi. Toţi m-au întrebat dacă voi rezista. Toţi, inclusiv tovarăşul Gromîko. Raisa mi-a spus: „E un om bătrîn, nu-i fac bine emoţiile la vîrsta lui". De aceea l-am scos din scaun - ca să-l scutesc de emoţii. Am să convoc Comitetul Central şi am să întreb: ,,Mai are cineva emoţii, tovarăşi?" Nu cred că cineva va spune că are amoţii, deşi eu intenţionez să le dau şi de acum înainte.

GURA HUMORULUI

LEONID BREJNEV

În 1988 m-am răsucit în mormînt de vreo zece ori. Nu aşa mi-am închipuit că aşa va fi atunci cînd m-au înmormîntat cu onoruri militare şi cînd Gorbaciov mă ţinea de sicriu.

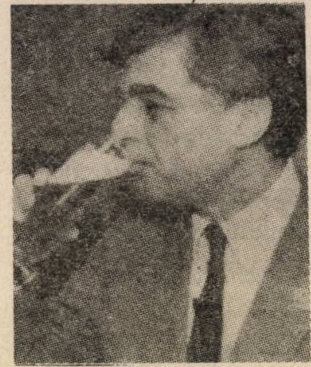

MICHAEL DUKAKIS

A fost cel mai fericit an din viaţa mea: l-am văzut pe Bush cîştigînd cursa pentru Casa Albă. A dat de dracu'! Eu n-am vrut să cîştig cursa electorală pentru ca America să mă regrete. Acum, de cîte ori Bush va lua cîte o decizie, americanii vor spune: „Ce păcat că nu l-am ales pe Dukakis! El cel puţin nu se pricepe în politică şi n-ar fi fost în stare să ia nici o decizie!"

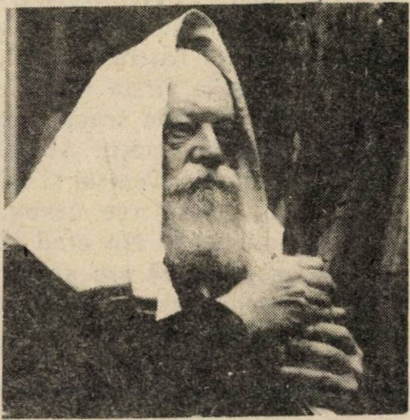

ŞOŞANA ARBELI-ALMOSLINO

Ca ministru al sănătăţii nu prea am avut de lucru în 1988, fiindcă spitalele au fost în grevă. M-am plictisit enorm luni şi luni de zile. Noroc că a izbucnit epidemia de poliomelită! Atunci am simţit şi eu că sînt ministru şi am trecut la activitate: m-am vaccinat pe limbă. Mai mult decît atît, ce poate face un ministru?

Graţie epidemiei de poliomelită păstrez o amintire neştearsă anului care a trecut.

RABINUL DIN LIUBAVICI

Hasidimii mei au început să spună, pentru prima oară în anul care a trecut, că eu sînt Mesia. Este adevărat. În orice caz, eu sînt un Mesia mai real decît ceilalţi falşi Mesia. Totuşi văd că nici eu nu reuşesc să-i mîntuiesc de aici, din Brooklyn, pe evreii din Israel. Şi doar le-am trimis atîtea mesaje prin presă la preţul exorbitant al publicităţii de acolo! Tragedia poporului nostru de azi e mare: Libanul are două guverne, pe cînd Israelul nu are nici unul. Iată unde am ajuns!

DULĂUL NUKI

În 1988 am reprezentat Franţa (ţară de înaltă cultură) la Expoziţia internaţională de cîini din Tel Aviv. Mi-a plăcut acea ţară unde cîinii sînt foarte iubiţi şi promovaţi. Despre cîini se spune în Israel că sînt devotaţi, inteligenţi, înţelegători, pedanţi, generoşi – complimente pe care n-am auzit să fi fost adresate nici unei persoane omeneşti.

SARAH ŞI ANDREW

Anul acesta am făcut ce am făcut şi am făcut şi un copil. E fată şi de aceea sperăm că dacă vom vrea vreodată să venim în Israel, nu vom avea probleme cu Rabinatul.

POLICHINELLE

CITIŢI

LAMA ★

REDACTOR:

I. Schechter

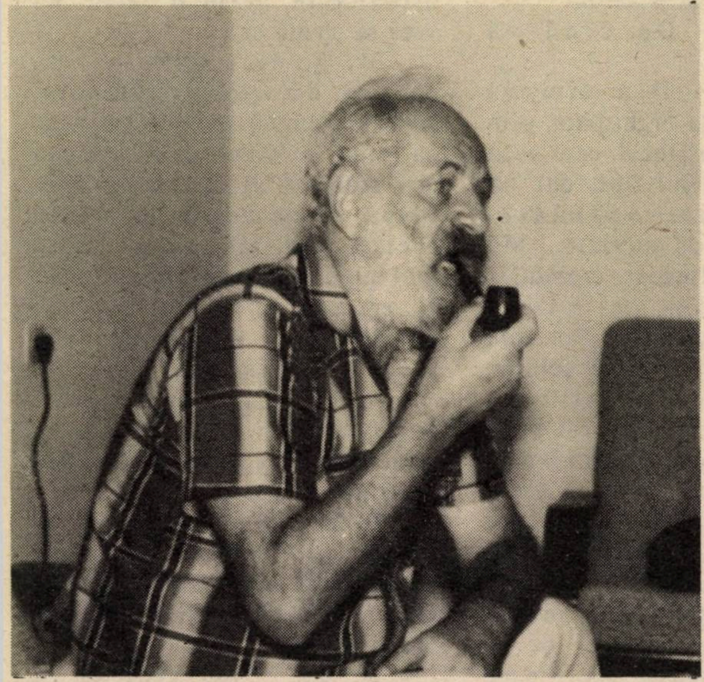

MIRCEA SĂUCAN, la Natzeret Illit: în fiecare zi o nouă aventură.

MIRCEA SĂUCAN VORBEŞTE

Dan Beniamini l-a întîlnit pe regizorul de cinema şi scriitorul Mircea Săucan, la Natzeret-Illit.
Şi a discutat cu el despre filme cu „probleme", despre moloz, despre I. Gh. Maurer, despre minuni.

Mircea Săucan mă ţine de nasturele de la bluză şi-mi şopteşte insinuant:

– Spune-mi, ce căutăm noi aici?...

D. B.: – Nostalgii?

M. S.: – Nu putem scăpa de nimic. Şi nici nu vreau. Totul este al meu, toată „Istoria". Nu am lăsat-o amanet nimănui. Nici limba...

D. B.: – Scrii?

M. S.: – Nu ştiu ce scriu şi nici nu ştiu dacă scriu..., pur şi simplu trăiesc.

D. B.: – Să schimbăm gîndurile. O întrebare dură, vrei să răspunzi?

M. S.: – Să auzim...

D. B.: – Cine eşti tu, Mircea Săucan?

Îi place întrebarea, are o sclipire scurtă în ochi, imediat privirea i se întunecă.

M. S.: – Trăim să ghicim cîte ceva şi cînd zici că prinzi imaginea din zbor... gata... Despre asta scriu cărţi, poate acolo să găseşti un răspuns.

(Mircea Săucan s-a născut în 1928 la Paris, studiază la „Institutul Cinematografic" din Moscova din 1947. Este autorul filmelor „Casa de pe strada noastră", "Cînd primăvara e fierbinte", "Ţărmul nu are sfîrşit", "Meandre", "Alerta", "O sută de lei". Este autorul cărţii de povestiri „Camera copiilor" şi al romanelor „Manuscrisul de la Ciumaţi" şi „David Rege". Are în pregătire o povestire intitulată „Izidor Mînecuţă". Presă excelentă în Franţa şi Italia (vezi „Combat", "Cahiers du Cinema", Marcel Martin, Henry Chapier, "Corierre de la Serra", etc.;) prezent în cîteva enciclopedii franceze şi britanice; semnalat de Nicolae Manolescu în cartea-eseu despre literatura română modernă; Geo Bogza recomandă în scris cu cuvinte calde romanul „Manuscrisul de la Ciumaţi", refuzat de Editura „Cartea românească" şi de alte foruri de trei ori la rînd; sute de articole elogioase în presa din România, URSS, Cehoslovacia, etc; fost profesor la „Institutul de Cinematografie" din Bucureşti).

D. B.: – Cînd te-ai hotărît să vii?

M. S.: – Poate o să deduci. Filmul „O sută de lei" a fost ciopîrţit, de către nişte „activişti", negativul distrus... Nici Stalin nu şi-a permis aşa ceva cu filmele oprite; am constatat că există o evoluţie. Cincisprezece ani de muţenie artistică, de tăcută dar fermă interdicţie, e parcă prea mult. A ţi se lua dreptul de exprimare e acelaşi lucru cum ai lua copilul unei mame... Nevroză... Nevroză...

(Acum e nervos. Pare puţin agitat. Îi dau un pahar cu apă...)

– „Manuscrisul de la Ciumaţi" e la Paris, la un prieten.

D. B.: – Şi cînd apare?

M. S.: – ...e tîrziu, e prea tîrziu, dar încă nu e tîrziu... Cuvintele acestea blestemate sînt pe prima pagină a cărţii. ▶

Romanul e în curs de apariţie...

D. B.: - De ce nu faci filme despre demolarea gîndirii? (Că se poate aşa ceva oriunde în lume).

M. S.: - Aş prefera să fac ceva despre naşterea şi consolidarea unui gînd. M-am săturat de dărîmări... Am filmat în ultimii ani numai moloz şi praf... tot ce rămîne din amintirea Bucureştiului meu. Să-mi dea şi mie ceva de lucru, m-au trimis cu un operator, să filmez pentru cinecronică demolarea sistematică a Bucureştiului, ceea ce am făcut patru ani, zi cu zi. Mînăstirea Antim avea frescă exterioară şi am văzut cum sfinţii au părăsit această lume. Aşa am făcut protocolul înmormîntării Bucureştiului de altă dată. Clopotele cîntau căzînd... Bucureştiul şi-a pierdut instinctul de conservare. În august, anul trecut, trebuia să fac norma pe luna respectivă (aveam plan cu filmarea dărîmărilor). Circulam cu taxiuri în căutarea de „normă". Văd praf. Uite, domnule, hai, spun operatorului. Ne-am procopsit... Ce mai cade... Ne apropiem. Era Sinagoga Mare, smulsă cu otgoane şi trasă de buldozere. Amin, şoptesc... Ariflexul zbîrnîie. Ne înconjoară cîţiva în civil. Eu perorez. Aparatul zumzăie. Că aşa şi pe dincolo, mă explic, avem autorizaţie, scot un petec de hîrtie. Mi se explică scurt că ,,Pentru asta nu e valabilă''. Valabil era că Maghen Davidul cădea, dar nu vroia să cadă, plutea între cer şi pămînt... (cît am perorat s-a filmat totul).

D. B.: - Vrei să consemnăm o ultimă amintire din Bucureşti?

M. S.: - Gard în gard cu studioul „Sahia" era (este) casa lui I. Gh. Maurer. Cu o săptămînă înainte de a pleca, turist, în Israel, în poartă mă opreşte fostul prim-ministru. Stau în faţa lui şi îl ascult.

D. B.: - De cînd vă cunoaşteţi?

M. S.: - Din timpul războiului, de la Sighişoara, prin N. D. Cocea scriitorul, care avea casă acolo. Stilul dur, dar nu rece. Cuvinte sacadate, cumpătate şi ce cuvinte... Mă gîndesc, aici fiecare trandafir are un microfon... De ce mi le spunea toate acestea?... România nu are decît o singură soluţie. L-am citit cu atenţie pe Gorbaciov. El e singurul care mai poate salva marxismul (spun mai puţine decît am auzit, mai puţine). Ofiţerul care are grijă de „securitatea" lui e lîngă noi... Eu tac şi ascult. Maurer nu este omul care să vorbească fără să ştie ce spune şi de ce spune... Scandează, şlefuieşte cuvintele energic. Gînduri pe care le are orice cetăţean român. Tac şi tac, dar cu stupoare mă pomenesc că întreb: - ...dar dumneavoastră tovarăşe Maurer, de ce n-aţi...? Pe faţa lui nu s-a schimbat nimica, atîta tot că am avut vaga impresie că răspunsul pe care mi l-a dat nu l-a mulţumit, dar nici pe mine...

D. B.: - Şi acuma ce faci?

M. S.: - Contemplu...

(La M. S. contemplare înseamnă un mod de a trăi artisticeşte, scrie o carte, nu vrea să spună ce).

M. S. - A doua zi mă cheamă directorul studioului şi-mi comunică alb şi rece: pleci ca turist în Israel; de azi nu mai eşti salariat al cinematografiei (după 40 de ani de muncă în acelaşi loc). Mai aveam şapte luni pînă la pensie. Am înţeles. Nu era greu de înţeles.

D. B.: - Acum eşti ole hadaş. Ce ai găsit aici?

M. S.: - Ca să parafrazez un cunoscut scriitor, aş spune „maestrul nu a găsit lumina, dar a căpătat liniştea..."

D. B.: - Ce visuri mai ai?

M. S.: - Multe. Îmi place grozav de mult să imaginez şi-mi închipui tot felul de aventuri noi...

D. B.: - Nu vrei să te desconspiri?

M. S.: - Nici prin cap nu-mi trece. Dar în fiecare zi am o nouă aventură. Respir adînc şi privesc soarele.

D. B.: - În concluzie?

M. S.: - Nu în concluzie... Bine că există Israelul. De fapt, e o minune că există. Atîta tot.

UNIVERS

ELECTRO HOLON

SERVICII ŞI PREŢURI DEOSEBITE PENTRU OLIM HADAŞIM ŞI PENSIONARI.

LABORATOR DE REPARAŢII APARATE ELECTRONICE CASNICE SUB CONDUCEREA ING. TIBERIU HOROVITZ

★

VORBIM ROMÂNEŞTE ŞI UNGUREŞTE.
HOLON, STR. ŞENKOV 17,
TELEFON 888706

● *CASA DE BĂTRÎNI* ●

«BEIT RAHEL»

RAMLE - AHDUT HAIVRIT 6
TELEFON: 08-224255 ŞI 08-223079

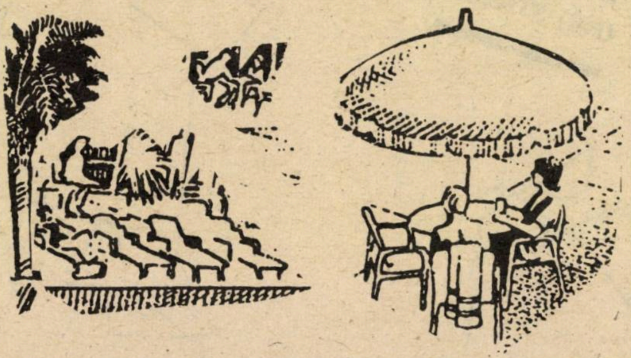

ÎNGRIJIRE ATENTĂ. AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ. SUPRAVEGHERE MEDICALĂ PERMANENTĂ + TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. ACTIVITĂŢI EDUCATIVE.

●

PRIMIM ŞI BOLNAVI CRONICI

KLECKNER ELECTRIC

EXECUTĂ
● LUCRĂRI DE INSTALAŢII ELECTRICE
● LUCRĂRI DE INSTALAŢII SANITARE
● CONSTRUCŢII DE VILE
● GARAJE

DE LA TEL AVIV PÎNĂ LA NAHARIA!
UN TELEFON LA NO. 04-755304
ŞI DELEGATUL NOSTRU SE VA DEPLASA PENTRU LUAREA COMENZII.
LUCRĂRI DE CALITATE EXCEPŢIONALĂ LA CELE MAI AVANTAJOASE PREŢURI PRIN KLECKNER ELECTRIC

LAMA ★ *REDACTOR:* **I. Schechter**

„TRANSTEHNICA"

ÎNTREPRINDERE PENTRU APROVIZIONARE TEHNICĂ ŞI PRODUSE DIN GUMĂ
TEL AVIV - STR. HAŞARON 8
TEL.: 372391

REPREZENTANTA EXCLUSIVĂ A FIRMELOR: RICH. KLINGER, GESTRA, HYDRA, RESISTOFLEX, TYCON, ROTEN, KEMPCHEN, LIQUI-HOLY, AMMERAAL, OPTIMAT, CONTINENTAL, KENYON, AKULON, DELXIN, ANGIFELS, MAGAM

SANDU ŞI RAMI **BRAUNSTEIN** ★

★

BEIT HAŢORFIM LTD.
REH. ŞEINKIN 8/ALEF TEL AVIV
(LÎNGĂ ALENBY)

ATELIER ŞI MAGAZIN DE BIJUTERII AL ALIALEI ROMÂNE
CADOURI SPECIALE DE INELE, LANŢURI, MEDALIOANE, ETC. - CONDIŢII SPECIALE DE PLATĂ, OPTIME.
TRANSFORMĂRI, COMENZI, REPARAŢIUNI ŞI CU AURUL VECHI AL CLIENTULUI.
CUMPĂRĂM AUR VECHI.
PRIMIM VISA ŞI ISRACARD.

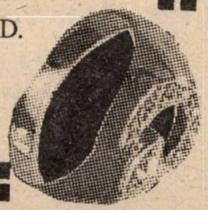

NOI

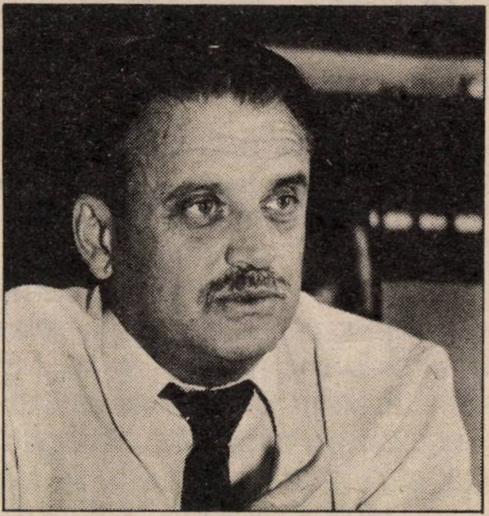

Printre noi, mulţi dintre cei proveniţi din România, există un fel de conspiraţie a tăcerii în legătură cu o pată care - cu sau fără voie - se răsfrînge asupra noastră a tuturor.

Pata o întruchipează o stranie personalitate ajunsă prin vîscoasele meandre ale politicii pînă la un fotoliu de ministru şi infinite fotolii de primă clasă în forurile internaţionale.

Excelenţa Sa Ministrul Avraham Şarir - căci despre dînsul este vorba _ a strălucit multă vreme ca excelent furnizor pentru caricaturişti, satirici şi epigramişti, pînă cînd toţi aceşti meşteşugari s-au săturat de un subiect mult prea facil.

Şi ce avem noi - cei din România cu povestea asta, secretul ăsta? Foarte simplu; distinsul advocat îşi ascunde obîrşia ieşeană, înscrisă în registrele stării civile de pe vremea lui Carol II, ţipînd sus şi tare că s-a născut la Tel Aviv. De ce camuflează fapte irefutabile? Un om cu mintea întreagă nu poate pricepe. Dar această joacă de-a v-aţi ascunselea aranja pe toată lumea: pe Excelenţa Sa Ministrul, pe noi foştii şi actualii săi conaţionali scutiţi de asemenea (nemeritată şi nevoită) ruşine, dar mai cu seamă pe restul constelaţiei solare.

Nouă şi aşa ni se pun în cîrcă fel de fel de imaginare pricini. Asta ne mai lipsea? Să se ştie că Avraham Şarir e de-al nostru? Sînt doar alţii şi altele care ne fac şi aşa de ruşine! Să mai aibă adversarii noştri încă un argument? Şi încă de bază!

Deci şi nouă ne convenea de minune ca faptul că A. Şarir s-a născut pe meleagurile moldo-valahe să nu fie (prea) cunoscut. Avem şi noi mîndria noastră!

Dar ce te faci cu gazetarii, care sub pretextul că presa e liberă îşi vîră nasul peste tot? În ziarul „Davar" din noiembrie, Natan Roi a publicat un zeflemist chenar în care-şi bate joc de faptul că Dl. A. Ş. îşi ascunde originea, minţind că s-a născut la Tel Aviv! mai mult: Roi îl citează pe Iair Cotler care pregătind cartea sa „Selecţionata naţională" i-a fost imposibil să afle ultra-secretul păzit cu străşnicie de Excelenţa Sa Ministrul Turismului.

Tot ce a putut afla Cotler este:

1) Dl. adv. A. Şarir are complexul locului naşterii (de la Hanoh Seghev - fostul său consilier ministerial). Sînt mii care se nasc cu complexe. Alţii cu alte defecte. Dar una nu exclude alta.

2) Mama D-lui A. Ş., D-na Matilda Şarir, a refuzat (în noiembrie 1987) să-i spună unde şi-a născut feciorul. La rugat pe Cotler să-l întrebe pe Ministru! Probabil că dînsa nu-şi mai aminteşte despre acest obscur eveniment, dar fii-su, cu capul său de ministru, îşi va aminti de locul naşterii.

Şi toată tărăşenia a apărut în „Davar".

...Şi acuma toată lumea ştie că Excelenţa Sa Ministrul Turismului şi (cît pe-aci să uităm!) Justiţiei s-a născut ca dumneata şi ca mine în România, iar nu cum s-a minţit în programele electorale, la Tel Aviv.

Pentru ce a trebuit ca această parşivă şi pasivă ruşine a noastră să fie dată-n ziar şi să fie deci notorie?

Iată unde duce excesiva libertate a presei! Vai nouă! Vai nouă!

G. FLORIAN ►

P.S. Bunul Dumnezeu şi Al. Mirodan sînt în egală măsură martori că în momentul în care articolul de mai sus a fost predat la „Minimum" încă nu izbucnise tărăşenia cu cîinele Excelenţei Sale Avrum Şarir ministru al Turismului (şi încă ce turist!) şi ad interim al Justiţiei (şi încă ce Justiţie!).

Povestea cu patrupedul (referinţa e bineînţeles la un căţel) a fost iniţiată de un articol din ziarul „Hadaşot" şi acesta relata despre un şofer al Ministerului Turismului din Ierusalim care a primit o dispoziţie telefonică de la Excelenţa Sa ca să se aştearnă la drum mintenaş din Ierusalim la Tel Aviv. Scopul prezentei călătorii: aducerea unui pachet de la un hotel din T. A. la domiciliul Excelenţei Sale.

Imperiosul ordin de deplasare a fost executat cu promptitudinea şi răspunderea cu care orice modest slujbaş public conştiincios răspunde la dispoziţiile unui gogeamite ministru. După cum a relatat „Hadaşot", imediat după ce conştiinciosul şofer a predat delicatul pachet delicatului ministru, Ex. Sa l-a desfăcut (pachetul, nu pe şofer) şi a chemat cîinele oferindu-i mîncarea adusă expres, căci în pacheţel era mîncărică pentru cuţulică.

Faptele au fost astfel relatate de „Hadaşot" care nu prea s-a sfiit să adauge cîteva comentarii reavăne, pe care notoria noastră decenţă şi acurateţea limbajului ne împiedică să le repetăm.

Imediat după apariţia instructivului articol, Ex. Sa a dat în judecată ziarul „Hadaşot" pentru calomnie, solicitînd modesta şi rotunda sumă de 1.000.000 (un milion) de şekeli care să-i îngăduie cît de cît să-şi redreseze onoarea mototolită, prestigiul şifonat,

mîndria fleşcăită şi demnitatea terfelită, Ex. Sa jurînd pe toţi sfinţii din calendarul coaliţiei cu Agudaua că în viaţa lui n-a avut vreun cîine.

Obligaţia legală a ziarului „Hadaşot" era să prezinte tribunalului tezele de apărare. Ceea ce a şi făcut. Printre altele, actul de apărare conţinea şi o declaraţie a unui veterinar care a îngrijit un cîine, proprietate (să vezi drăcia dracului!) a Ex. Sale, ministrul A. Şarir. Cum ar fi spus parşiv bravul soldat Şchweig într-o frază în care un singur cuvînt a fost cenzurat de armata austro-ungară: „începe să miroase a căcăţel de cîine".

La cîteva zile după publicarea actului de apărare s-a prezentat la respectivul veterinar un poliţist care ancheta o altă poveste legată tot de Ex. Sa ministrul (aţi ghicit!) A. Şarir. Dar anchetatorul nu a venit singur-singurel (timiditate? sfială? teamă de rătăcire? cine ştie!) ci însoţit de iarăşi ministrul (ad interim) al Justiţiei.

Frumos, nu? Cum nu ar spune Schweig – tip cuviincios – acuma, dar nu mai e de căţel.

În încheiere protestez cu indignare împotriva lui „Minimum" care insistă ca Ex. Sa să-şi recunoască apartenenţa la aliaua română. Lasă-l, domnule Minimum în pace! De ruşini de-astea mai avem nevoie?

G. Fl.

BEN IAACOV-ZWI
(în colaborare cu M. RAFAEL)

*** *Nu de mult a avut loc acasă la Rachel şi Israel Pollak (Polgat) o reuniune cu invitaţi „suspuşi", începînd cu Preşedintele Statului şi continuînd cu miniştri din vechiul guvern şi deputaţi din Knessetul de ieri şi cel de azi. Israel Pollak (originar din aliaua noastră) a primit titlul de „Doctor Honoris Causa" al Institutului Weizman (încă un titlu al acestui industriaş care a pus bazele industriei textile israeliene), iar prietenii au vrut să-l felicite şi să discute politică, în jurul unui pahar cu whisky. Citez ceea ce a... citat Ezer Weizman cu acest prilej:* „Tatăl meu obişnuia să-l citeze pe Şmariahu Levin care spunea: Poporul evreu e un popor înţelept, dar păcat că n-are minte"...

*** Nancy Brandes şi-a serbat Bar Mitzva! A împlinit 13 ani de cînd... a sosit în Israel. *„La Bucureşti nu am pus tefilin şi deci, nu am gustat gustul Bar Mitzvei. Am profitat de aceea, de evenimentul alialei"* a declarat Nancy. Petrecerea a avut loc la clubul-bar „Meara", a cărui conducere a preluat-o Nancy Brandes. Printre cîntăreţele debutante, o „descoperire" a talentatului nostru muzician, Anette Flatto-Şaron, soţia-ex binecunoscutului (ba chiar foarte bine cunoscutului) deputat Flatto Şaron. ▶

La microfon, Anette Flatto-Sharon. La pian - Nancy Brandes. Pe Flat to nu-l *vedem.*

*** Lili Şaron (braşoveancă de felul ei) şi soţul ei, ministrul Aric Şaron au fost în Ungaria, în „interes de servici", fiind însoţiţi şi de Dani Ghilerman (conducător al Camerei de Comerţ din Israel) şi soţia sa, Jennis. Printre altele, Lili povesteşte (fără să dea semne de gelozie) că soţul ei nu a vrut să renunţe la parada modei de la Budapesta, unde manechinele maghiare (superbe... fiindcă unguroaicele... ştim...) au prezentat costume de baie.

Nici Dani Ghilerman nu a vrut să renunţe la această deplasare pe teren!

Apropos de Aric şi Dani; ei erau cît pe-aci să devină cuscri , căci fiul lui Aric şi fiica lui Dani fuseseră la un pas de rabinat.

**** S-a întîmplat exact în ultima zi de deputăţie a lui Iţhak Artzi: la intrarea în Knesset, el a fost oprit de ghidul care însoţea o delegaţie de turişti din Budapesta. În ce limbă? Engleză? Ungurii nu ştiau engleza. Franceză? Nu. Română? „Ferească Dumnezeu! - au răspuns în cor, turiştii maghiari. Artzi s-a înţeles cu ei, în cele din urmă, în germană.*

*** Şi, apropos de Itzhak Artzi! Ziarista Tehila Ofer de la cotidianul ,,Maariv" (de asemenea originară din aliaua noastră) a relatat că, în timp ce Itzhak Artzi părăseşte Knessetul, Yoaş Ţidon intră în Knesset, pentru întîia oară, ca deputat din partea partidului de dreapta „Ţomet"; ambii au fost cîndva, împreună pe vasul... *„Knesset Israel"* (şi să mai zici că nu există coincidenţe care te bagă la misticism...). Artzi în calitate de conducător al „maapilimilor" şi Yoaş, ca telegrafist pe vaporul cu olim. Atunci, ei aveau aceleaşi idei. Azi, ei reprezintă două ideologii opuse.

**** Presa ebraică a înregistrat evenimentul cu aplauze: sculptoriţa Sonia Natra (profesoară la seminarul pedagogic din Ramat Haşaron) a expus la muzeul din Petah Tikva, cîteva din creaţiile ei. Expoziţia intitulată „Părticele umane" a prezentat figuri ciuntite şi fragmente portretistice, ca aluzii la obiecte arheologice. Ziarul „Davar" a subliniat valoarea lucrărilor create de Sonia Natra, observînd că artista se află acum într-o perioadă „clasicistă".*

UN NOU UNIVERS

PARFUMERIA

IFAT

TEL AVIV - STR. RAMBAM 11
(ÎNTRE NAHLAT BENIAMIN
ŞI ŞUK HACARMEL)

ARTICOLE DE PARFUMERIE
LA PREŢURI DE EN-GROS

SERVICIU IREPROŞABIL
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
DESCHIS ÎNTRE ORELE
8 - 13,30.

Avrum

*** *Avrumsharizarea* şedinţelor „româneşti? Se pare că da, asistăm la lansarea unei asemenea mode. De la o vreme, fel de fel de adunări ale originarilor din România şi - în plus - consacrate subiectelor româneşti, se ţin... doar în ivrit. Aşa ne-a fost dat să constatăm, mai deunăzi, la o şedinţă a H.O.R.-ului, închinată unei cărţi în pregătire (sau măcar în visuri) despre iudaismul românesc. Aşa s-au petrecut lucrurile în ziua de 8 decembrie la muzeul ,,Beth Hatefusoth", cînd cu un simpozion organizat sub auspiciile ,,Fundaţiei Goldstein"; vorbitorii erau toţi născuţi între Carpaţi şi Dunăre; temele aveau în vedere fapte din istoria *tribului;* cei din sală erau din alia şi ştiau, fără excepţie româneşte, limbă pe care o vorbesc, cu farmec, la un şpriţ şi la aşternut. Şi-atunci mă-ntreb: de ce o luarăţi razna, fraţilor? Şi de ce stăm atît de rău cu simţul ridicolului, carevasăzică cu bunul simţ?

IZVOARE

REVISTĂ DE LITERATURĂ

*** *E, în sfîrşit,* sub tipar, numărul cel nou al revistei „Izvoare" (publicaţia Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română). Deşi d. ministru Avrum Sharir nu colaborează cu amintiri din Moldova natală, numărul prezintă, totuşi, cîteva puncte de atracţie; poezie, proză, teatru, critică de bună calitate (în 9 cazuri din 10), alcătuind o mică antologie a scrisului pe româneşte din Israelul de azi.

*

*** *Dacă* n-avem parte să ne lăudăm cu un ministru al turismului, israelian, iată că - în schimb - soarta ne oferă o compensaţie, şi încă una de zile mari!

Culmea, această extraordinară compensaţie ne vine nu din partea unui prieten, ci taman de unde nu te aştepţi: din partea lui Yasser Arafat!

Vorbind, nu de mult, la Cairo Arafat a spus (cităm după *Jerusalem Post)* că „Shultz e fiul unui tată român, care mai mult ca sigur a fost evreu".

Ştirea n-a fost confirmată. Dar nici infirmată... Aşa încît noi o luăm, pînă una alta, de bună.

Shultz

*** În vila familiei Tolkowsky din Herzlia Pituah a avut loc vernisajul expoziţiei de pictură în ulei a doamnei *Lidia Gheler* din aliaua noastră.

Tablourile artistei, realizate în genuri variate, de la portret la peisaj, sînt impregnate de un romantism subtil, de sensibilitate şi fineţe.

*** *T.E.S.-ul* doreşte să joace în Israel. Acesta este of-ul lui Harry Eliad, noul şi inimosul director al teatrului de pe Udricani. Aşa ne informează colaboratorul nostru, I. Fîntînaru, care s-a întors nu de mult dintr-o călătorie în România, unde l-a întîlnit pe Harry Eliad şi of-ul acestuia.

Un of pe care-l înţelegem, fiindcă, alături de numeroasele turnee, ba mai de soi, ba mai hai cu şuşaneaua, parcă-parcă ar fi loc şi pentru trupa de la Bucureşti, păstrătoare, la minus 5 grade, de Shalom Alehem şi Dibukuri. Un of pe care l-am dori potolit degrabă, fie printr-o iniţiativă de impresar luminat, fie - mai ştii? - graţie Consiliului Mondial pentru Limba Idiş, cu sediul şi bugetul aici, pe malurile Hayarkonului.

JOCUL NOSTRU

ENIGMISTICA DISTRACTIVA

*** *Ceva* din lumea nu prea ştiută a iniţiativelor de cultură, xeroxate, fără subvenţii şi cont bancar: un număr nou (30!) al tenacei reviste de enigmistică ,,Jocul nostru". Sediul: Rehovot (Clubul rebusist „Menora"). Rh. Eisenberg (nici o legătură cu miliardarul) nr. 31. Redactor: ing. Cristian Şerbu.

*** *Fără a se lăsa impresionaţi* (şi nici influenţaţi) de exemplul luminos al d-lui Avram Sharir care îşi ascunde cum poate obîrşia moldovenească, un grup de pictori şi sculptori iubitori de identitate de trib evreo-român şi-au adunat creaţia de culori şi piatră sub acelaşi acoperiş, într-o expoziţie afişat ,,a noastră". Ei sînt (într-o ordine alfabetică pe care o respectăm): Harry Baruch, Evelyne Călin, Lelia David-Zuav, Silvia Ghinsburg, Heda Kijner, Dalia Ofrat, Mimi Şaraga-Maxy, Rita Schapira, I. Solomon. Locul expoziţiei-manifest este noul club „Eked" (reţineţi numele) de pe strada Bar Kochba nr.30 din Tel Aviv (nu departe de Kikar Dizenoff, adică în plin centrul oraşului). Acest ,,Eked" se străduieşte, din plecare, să ajute la strîngerea la un loc, la „de-complexarea" şi afirmarea talentelor literar-artistice din rîndul alialelor de tot felul.

SPOVEDANIA UNUI MARXIST DEZAMĂGIT

Silviu Brucan despre situaţia din România, despre perspectivele marxismului şi despre multe altele

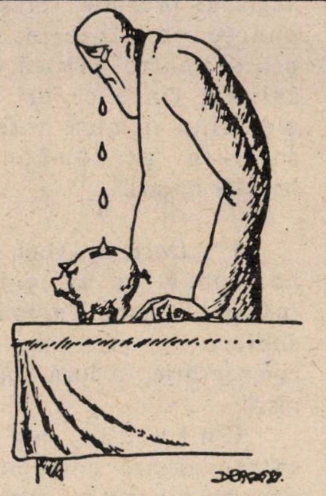

DRAGOS ANTON, «URZICA», 15/ VIII 1988

●

Silviu Brucan, fostul ambasador al României la Washington şi O.N.U., continuă să ţină afişul actualităţii.

Aşa cum arătam în numărul trecut al revistei, după excluderea sa din partid, autorităţile de la Bucureşti i-au eliberat un paşaport turistic şi de cîteva luni S. Brucan se află în U.S.A., invitat al unor prestigioase universităţi.

Cu acest prilej, el a acordat un interviu postului de radio „Vocea Americii", care poate fi considerat spovedania unui vechi marxist dezamăgit de felul în care principiile în care a crezut din tinereţe au fost traduse în fapt în ţara sa.

●

,,Cînd recitesc unele articole pe care le-am scris, pe vremuri, mă îngrozesc"...

Răspunzînd la o întrebare, Silviu Brucan, a început prin a reproba „sectarismul politic" din partid. „Această intoleranţă faţă de oricine gîndeşte altfel, acest monolog ideologic sufocă viaţa de partid şi condamnă marxismul la stagnare, la osificare". E un regres enorm în viaţa societăţii româneşti, dacă se are în vedere că în secolul trecut a putut avea loc o discuţie publică în contradictoriu între Titu Maiorescu şi Dobrogeanu-Gherea. „În vremea hulitului regim burghezo-moşieresc" s-a putut desfăşura o discuţie între un om politic conservator şi un teoretician socialist, fără să intervină nici poliţia şi nici organele de securitate. Iar acum nu există schimb de idei nici măcar între marxişti. Ca la militărie: nu mişcă nimic în front!

Or, marxismul este o doctrină esenţialmente critică şi revoluţionară. Nu există nimic mai străin marxismului decît continua proslăvire a situaţiei existente şi refuzul de a schimba ceea ce nu mai funcţionează, sau se dovedeşte anacronic, depăşit".

Critica lui S. Brucan nu este a unui observator din afară, ci a unuia implicat în tot ce s-a întîmplat în ultimele decenii în România. „Trebuie să recunosc cinstit că în anii de după război şi eu am fost lovit de boala sectarismului şi intoleranţei. Cînd recitesc unele articole pe care le-am scris atunci, mă îngrozesc".

O serie de idei marxiste au devenit depăşite, altele sînt naive, himerice.

Cum defineşte S. Brucan poziţia sa de azi? „Am rămas marxist, dar tocmai de aceea constat că o serie de idei ale clasicilor sînt sau depăşite, sau se dovedesc a fi fost naive, himerice de la început". În general, ideea că teoria socială elaborată acum un veac şi jumătate şi-a păstrat întreaga validitate azi, este dovadă de incultură. De aici, concluzia logică: „Fapt este că nu avem azi nici un model marxist al anului 2000 şi nu avem pentru că cercetarea şi teoria marxistă au fost ţinute de stalinism în congelator timp de jumătate de veac".

O naţiune care încetează să gîndească, încetează să existe.

A urmat întrebarea inevitabilă: „Cum s-a ajuns la actuala situaţie din ţară?" Iată, în esenţă, răspunsul lui Brucan: „Istoria ne învaţă că o naţiune care încetează să gîndească, încetează să existe. Sau, în orice caz, rămîne iremediabil în urmă... dacă citeşti ziarele noastre de azi, constaţi că nu există nici o dezbatere de idei... Eu am ajuns la părerea că lucrul principal în momentul de faţă este de a gîndi. Adică un apel adresat oamenilor de ştiinţă, economiştilor, tehnicienilor, oamenilor politici, de a analiza situaţia şi de a găsi soluţii".

M. Raf.

ophir tours

LUMEA ROMÂNEASCĂ

SCURT

DEMISIE. Scriitorul Aurel-Dragoş Munteanu, redactor la săptămînalul literar „Luceafărul" şi-a dat demisia din Partidul Comunist Român. În scrisoarea trimisă criticului Mihai Ungheanu, secretarul organizaţiei de bază a revistei, A. D. Munteanu explică motivele actului său. Cîteva fragmente din scrisoare:

„...Această decizie este urmarea firească a evoluţiei mele intelectuale şi moral-politice, pe care o cunoaşteţi din opiniile supuse atenţiei dvs., timp de mai mulţi ani, în şedinţele organizaţiei de partid de la revista ‚Luceafărul' şi îndeosebi cu ocazia autoanalizei din 19 noiembrie 1987.

Îmi exprim dezacordul faţă de concepţia aflată în tezele din aprilie care stabileşte o legătură logică între credinţa în Dumnezeu şi trădarea de patrie... Consider că este inacceptabilă pentru mine poziţia de echivalare a atitudinii religioase cu naţionalismul şi şovinismul şi cu vreo „înjosire" a omului. Cred, dimpotrivă, în ceea ce spunea Plutarh cînd scria că a văzut cetăţi fără ziduri, dar nu a văzut cetăţi fără zei. Dumnezeu este singura sursă a moralei şi baza coeziunii aşezărilor omeneşti şi a permanenţei lor în istorie.

În al doilea rînd, nu pot accepta responsabilitatea morală a sprijinirii programului de distrugere a localităţilor rurale. Ar fi ameninţate însăşi fiinţa naţională, poporul român, precum şi convieţuirea cu minorităţile naţionale, creindu-se o stare de nelinişte, fără nici un argument istoric, social sau economic..."

DECESE

Vlad Georgescu, (n. 1937), istoric, director al emisiunilor în limba română ale postului de radio *Europa Liberă;* de cancer; la München, Germania. Presa occidentală a amintit, cu acest prilej, că predecesorul lui Georgescu, cunoscutul comentator politic Noel Bernard, a murit de aceeaşi maladie.

Vlad Georgescu

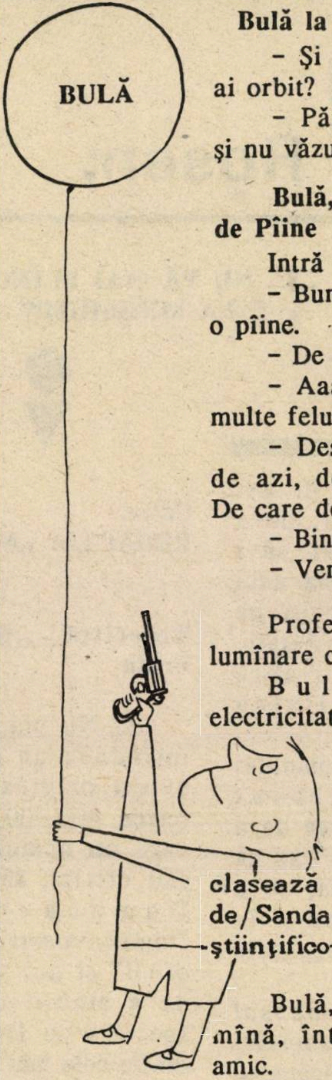

Bulă la oculist

- Şi ce te face să crezi că ai orbit?
- Păi, intrai la Alimentara şi nu văzui nimic...

●

Bulă, vînzător la Centrul de Pîine

Intră un client.

- Bună ziua, daţi-mi vă rog o pîine.
- De care fel?
- Aaa! Aveţi în sfîrşit mai multe feluri?
- Desigur. Avem trei feluri: de azi, de ieri şi de alaltăieri. De care doriţi?
- Bineînţeles, de astăzi.
- Veniţi poimîine!

●

Profesoara: - Şi înainte de lumînare ce-a fost?

Bulă: - Păi... electricitatea.

●

Bulă bibliotecar

clasează „Cartea de bucate" de Sanda Marin la „Literatură ştiinţifico-fantastică".

●

Bulă, cu o sacoşă goală în mînă, întîlneşte pe stradă un amic.

- Te duci la piaţă Bulă?
- Aşi, viu de acolo.

CONFLICTUL ROMÂNO-MAGHIAR

Temperatura este ridicată ca urmare a expulzării diplomatului ungur de la Bucureşti, Karoly Gyofry: autorităţile române susţin că amintitul a răspîndit manifeste ostile României, în vreme ce Budapesta a respins în mod energic acuzaţiile. Ecourile certei sînt vizibile şi peste graniţi: presa occidentală a notat că la ultimul congres al PEN-clubului, din Coreea, delegaţii celor două ţări nu şi-au vorbit.

Rabinul Moses Rosen:

„SĂ NU VĂ MAI PLÎNGEŢI LA MINIMUM!"

Rosen: Nu sînt de acord ca „Minimum" să fie arbitru

Cititorul nostru, d. av. David Prutu, din Azor, ne-a cerut, în cîteva rînduri, să-l ajutăm a intra în posesia unei importante sume de bani pe care, potrivit spuselor d-sale, familia sa a lăsat-o spre păstrare la Comunitatea Evreilor din Bucureşti.

Dînd curs cererii domnului Prutu, ne-am adresat Comunităţii cu rugămintea de a cerceta plîngerea şi, în caz că aceasta este întemeiată, de a rezolva în mod favorabil şi în cel mai scurt timp doleanţele corespondentului nostru.

Iată, mai jos, răspunsul primit din partea şef rabinului dr. Moses Rosen. Îl publicăm, ca atare, deoarece (dincolo de o nouă întîlnire cu nervul polemic, necontenit, al autorului) răspunsul acesta poate fi de folos tuturor acelora care (şi nu-s puţini!) au „probleme" de ordin material (moşteniri, proprietăţi, drepturi de autor, etc., etc.), cu persoane sau instituţii din România.

Ideea, dacă am înţeles bine, este că drumul recomandat pentru rezolvarea acestui gen de probleme (întotdeauna gingaşe, şi nu o dată „fierbinţi") îl constituie demersul legal; preferabil, credem noi, prin intermediul unui avocat specializat în asemenea litigii.

Către,
REDACŢIA „MINIMUM"

Referitor: „Reclamaţia" Prutu

1) Nu putem fi de acord a introduce un sistem prin care evreii originari din România (circa 400.000) aflaţi în Israel, care au nemulţumiri, doleanţe sau critici, să vi se „plîngă" Dumneavoastră, iar Dumneavoastră să faceţi „bune oficii" şi noi să fim în situaţia de a stabili o corespondenţă specială cu Dvs în „probleme" dintre cele mai bizare.

În speţă, nonagenarul Prutu crede că i se cuvin nişte carnete de C.E.C. pe care sora sa, ajutată de noi mulţi ani de zile, le-a testat Federaţiei. Ni s-a adresat această cerere şi i-am respins-o. Dvs. nu sînteţi „cale de atac". Dacă are mijloace legale, să facă uz de ele, însă nicidecum nu e indicată calea presei. Nu ne vom apuca să vă trimitem spre publicare piese din dosar şi nici nu aveţi competenţa de a „arbitra" sau de a „media".

2) În genere, un for de conducere dă socoteală de activitatea sa membrilor societăţii, sau instituţiei respective. Evreii aflători în R.S.R. au destule căi să ceară lămuriri. Dacă am marşa pe calea dorită de către Dl. D. Prutu, ar trebui să abandonăm activitatea noastră şi Dvs. pe a Dvs. şi să ne ţinem de rezolvarea tuturor elucubraţiilor, vrute şi nevrute, pe care le găsiţi în căsuţa dvs. poştală.

N-avem de gînd să o facem. Sîntem şi în viitor, dispuşi, în probleme de interes general, să dăm curs sesizărilor Dvs. Însă vă solicităm să discerneţi între acestea şi cereri „à la Prutu".

Cu stimă,
ŞEF RABIN DR.MOSES ROSEN

BAYER
BAYER
● NE DOARE CAPUL

NEW YORK

■ HARRY FOSHA

LA ÎNCEPUTUL GUVERNĂRII BUSH

● Bush: un preşedinte pe care Democraţii şi-au propus să-l buşească

Alegerea lui George Bush a marcat întreruperea unei tradiţii vechi de peste o sută de ani. Martin Van Buren, pe care dl. Bush l-a menţionat în discursul său victorios, a fost ultimul vicepreşedinte în funcţie care în 1837 a devenit preşedinte. Alţi vicepreşedinţi au devenit şi ei preşedinţi, dar în diferite alte împrejurări, hai să zicem, ne-normale: asasinarea preşedintelui, etc. George Bush este primul care după Van Buren, avansează imediat în postul suprem; în condiţii paşnice. Înainte de a merge mai departe, o opinie pe care dumneata, stimate cititor, eşti în măsură că o (con/in)firmi.

● Baker: Numărul 2?

Toată lumea, (inclusiv cei doi candidaţi, desigur cu o anumită reticenţă) a fost de acord că am asistat la una din cele mai ruşinoase campanii electorale din istoria Americii. Prea puţine dezbateri despre problemele care preocupă poporul american şi prea multe atacuri personale de ţinută discutabilă. O consecinţă: înfrîngînd altă tradiţie, de data asta a presei, Washington Post a refuzat să susţină vreunul din candidaţi.

Dar şi aici se cuvine o precizare. După cum a reamintit decanul comentatorilor americani, James Reston, în New York Times, Harry Truman a dus o campanie electorală tot atît de inadmisibilă, ceea ce nu l-a împiedicat să devină unul din cei mai apreciaţi preşedinţi ai Americii!

O originalitate a campaniei electorale, care va continua odată cu instalarea noii administraţii Bush, este situaţia vicepreşedintelui Dan Quayle.

O curiozitate a sistemului american: în timp ce candidatul la preşedenţie este desemnat în urma unui lung (prea lung, spun mulţi) proces de alegeri preliminare în cadrul fiecărui partid, candidatul la vicepreşedenţie este desemnat de o singură persoană: de candidatul la preşedenţie. Iar în actul desemnării, calităţile viitorului vicepreşedinte atîrnă în balanţă prea puţin. Important e numărul de voturi pe care le poate aduce din statele în care candidatul la preşedenţie se simte slab!

Cît de puţină încredere are însuşi George Bush în alegerea pe care a făcut-o, a demonstrat-o faptul că, la scurtă vreme după desemnare, Dan Quayle a fost trimis să stea de vorbă cu alegătorii în centre cît mai ferite de ochiul reporterilor, iar candidatul la preşedenţie l-a pomenit cît mai puţin posibil în discursurile sale.

După alegeri s-a produs un alt eveniment care subliniază şi mai mult rolul redus pe care-l ▶

● Vicepreşedintele Quayle: chiar aşa? ▶

va juca noul vicepreşedinte în formula guvernamentală. Cu o viteză neobişnuită, George Bush l-a numit secretar de stat pe James Baker, făuritorul victoriei sale electorale. Oameni de răspundere în noua administraţie au confirmat imediat că d Baker va juca un rol atît de important în guvernul Bush, încît poate fi socotit drept preşedinte adjunct! Un alt comentator, sarcasticul David Brinkley, a sintetizat situaţia în fraza: „Să ne rugăm lui Dumnezeu pentru sănătatea lui George Bush" (ceea ce se traduce: să ferească Dumnezeu ca Dan Quayle să devină preşedinte!)

Victoria republicană nu trebuie să facă să trecem cu vederea succesele democraţilor în aceste alegeri: ei au cîştigat noi locuri atît în ambele camere ale Congresului, cît şi în posturile de guvernator.

Cum se explică această „coabitare" pe care americanii au descoperit-o mult înaintea francezilor? În alegerile prezidenţiale, democraţii au avut de luptat împotriva păcii şi bunei stări adusă de regimul Reagan-Bush, incluzînd reducerea inflaţiei.

Greu de înfrînt un astfel de palmares chiar dacă datoria externă şi deficitul bugetar îl umbresc. Omul simplu nu pricepe însă aceste două ultime abstracţii şi a fost influenţat în hotărîrea sa de concreteţurile menţionate mai înainte. În plus, personalitatea candidatului democrat Michael Dukakis n-a avut darul să inspire prea multă încredere.

Cu totul altfel se prezintă lucrurile în alegerile pentru Congres şi guvernatori. Acolo, realităţile locale au dominat şi au dus la victoria democrată. Astfel, noul preşedinte George Bush are de înfruntat un congres dominat în ambele camere de democraţi, situaţie pe care n-a avut-o preşedintele Reagan. După părerea multor experţi, democraţii îl vor face pe dl. Bush să plătească foarte scump pentru toate atacurile împotriva lor în campania electorală. Foarte scump...

Adunarea generală a O.N.U. Geneva, decembrie 1988. Se discută înfiinţarea Statului Palestinian

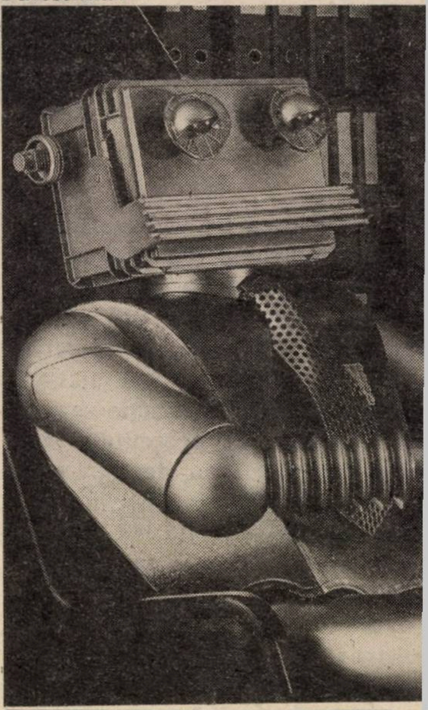

Care-i deosebirea dintre alegerile din S.U.A. şi alegerile de la noi?

În S.U.A. a ieşit Bush. La noi a ieşit Buşa.

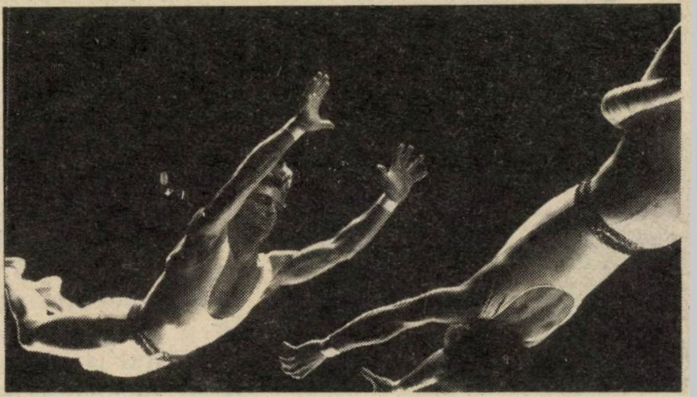

● LIKUDUL ● MAARAHUL

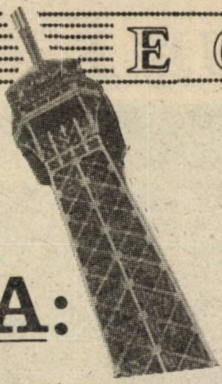

PARIS:

...ŞI CARE O FI PORTRETUL NAŢIUNII NOASTRE?

FRANŢA:

PORTRETUL UNEI NAŢIUNI

Francezul mijlociu măsoară 1,73 m. şi cîntăreşte 75 kg. Faţă de anul 1970 s-a îngrăşat cu 3 kg.

Franţuzoaica mijlocie măsoară 1,60 m. şi cîntăreşte 60 de kg. Faţă de anul 1970 a slăbit cu 600 grame.

23 milioane de francezi poartă ochelari.

În ultimii 15 ani, numărul căsătoriilor a scăzut cu 150000.

Numărul naşterilor în afara căsătoriei (20%) s-a dublat faţă de 1980. Numărul familiilor numeroase (4 copii de 0 - 16 ani) s-a redus la jumătate între anii 1968 şi 1982.

53% dintre francezii de peste 15 ani nu deţin nici o diplomă. Fiul unui cadru superior are de 20 de ori mai multe şanse de acces la învăţămîntul superior decît un fiu de muncitor.

Speranţa de viaţă pentru bărbat este de 72 de ani şi 80,3 pentru femeie.

Un profesor trăieşte în medie cu 9 ani mai mult decît un muncitor manual.

Mai bine de o femeie din 3 lucrează.

55% dintre francezi ţin un animal de casă (record european).

În ultimii 20 de ani numărul cadrelor s-a dublat. În aceeaşi perioadă de timp, 2 milioane de posturi în comerţ au dispărut.

Fiecare al treilea francez a suferit de şomaj.

În 1987, un cadru a cîştigat 210000 fr. anual, un muncitor calificat 78000 fr., un necalificat 68000 fr.

Femeile au cîştigat în medie cu 24% mai puţin decît bărbaţii.

66% din francezi locuiesc în oraş, 27% la ţară, 8% în locuri izolate.

7% din locuinţe nu dispun de apă caldă.

51% sînt proprietarii locuinţei, 41% chiriaşi, 4% locuiesc în imobile ale firmelor la care lucrează, 4% au locuinţă gratuită. 10% dintre familii dispun de o reşedinţă secundară (record mondial).

99% din menaje au frigider, 94% au televizor, 85% maşină de spălat, 31% spălător de vase, 11% microordinator.

Durata săptămînii de lucru a scăzut cu 6 ore în ultimii 15 ani. Timp efectiv de muncă: 1410 ore pe an în Franţa (1950 în Japonia).

47% din francezii activi iau în mod regulat prînzul acasă.

16% dintre francezi au fost victimele unui accident de circulaţie.

11% dintre francezi au concediu anual de 7 săptămîni sau mai mult; 11% concediu de o săptămînă sau mai puţin.

Partea din buget consacrată hranei este de 20%, faţă de 36% în 1959.

40 francezi sînt miliardari (în franci).

Francezii deţin recordul mondial la consumul de alcool (30 grame alcool pe zi), precum şi la consumul de apă minerală - 55 de litri de persoană anual.

12000 francezi se sinucid anual.

19% dintre francezi fac parte dintr-un club sportiv. 4% sînt membri ai unui partid politic.

16% dintre bărbaţi şi 8% dintre femei declară că şi-au înşelat partenerii.

63% dintre femei preferă brunii, 18% blonzi.

19% dintre bărbaţi şi 32% dintre femei fac baie sau duş în mod zilnic.

58% dintre francezi nu ştiu cine a scris „Mînăstirea din Parma".

7% din cupluri fac amor zilnic, 7% mai rar decît o dată pe lună.

Francezul consumă în medie 67 kg. de pîine pe an, faţă de 81 în 1970.

86% dintre francezi se declară fericiţi.

M. RAFAEL

VATICAN

EVREUL PAPEI POVESTEŞTE...

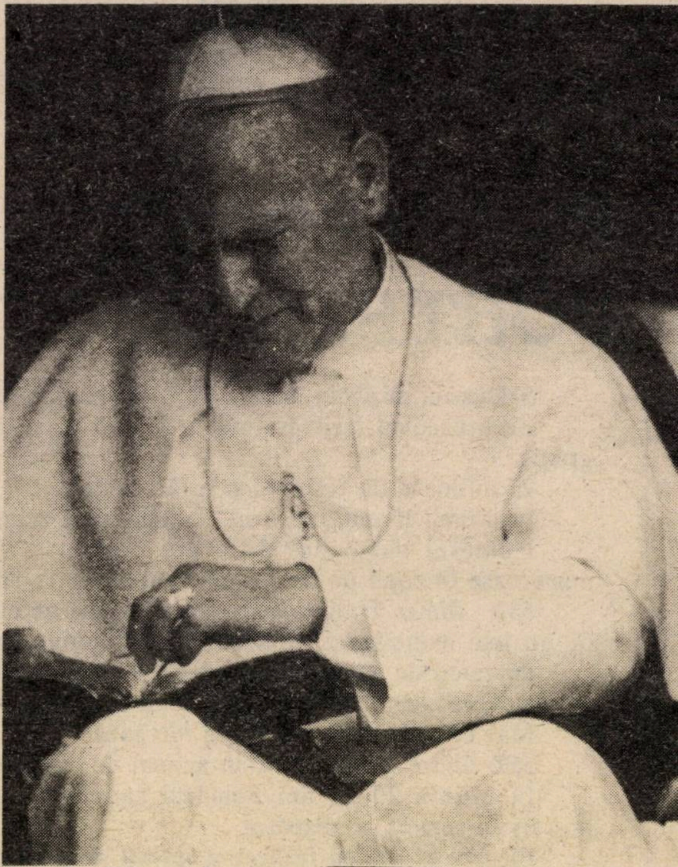

▶Papa de la Roma

■■■

Karol Wojtyla nu e un papă ca toţi ceilalţi. E primul papă neitalian din ultimii 455 de ani. Şi e unicul papă care şi-a trăit cea mai mare parte a existenţei într-un stat comunist. Iar acestea nu sînt singurele trăsături care-l diferenţiază de imaginea comună a capului bisericii catolice.

■■■

Antecedente prea puţin papale: muncitor, student, actor, sportiv

Wojtyla a fost hirotonisit preot de la vîrsta de 24 de ani. Destul de tîrziu pentru un viitor papă... Înainte de a îmbrăca haina preoţească a fost muncitor de fabrică, apoi student la facultatea de ştiinţe sociale a Universităţii din Cracovia. Scurtă vreme a fost actor şi a apărut pe scena teatrului din acest oraş.

A fost şi a rămas un sportiv pasionat. Nataţia e una din ramurile sale preferate, de aceea a dispus să fie amenajat un bazin ultra-modern la reşedinţa papală de vară de la Castelgondolfo. Lucru ce era de neconceput sub predecesorii săi. Spiritele ireverenţioase susţin că numai lipsa de spaţiu îl împiedică pe sfîntul părinte să amenajeze un bazin de înot chiar şi la Vatican...

Skiul este o altă pasiune a Sanctităţii Sale. Iarna, face lungi escapade în munţi şi cînd acest bărbat de 68 de ani trece pragul cîte unei cabane troienite, e greu de spus că cei de faţă îşi dau seama de identitatea sa reală.

Dar cu asta nu se încheie şirul extravaganţelor papale. Sanctităţii Sale îi plac cîntecele populare poloneze – şi nu numai să le asculte. Un disc pe care l-a imprimat în trecut se vinde şi acum în magazinele de specialitate.

Un papă în pijama

A fost şi a rămas un neconformist şi nu i-a fost frică să iasă din cadrul rigid al ceremonialului de la Vatican.

Aşa, a nesocotit de la început tradiţia multiseculară potrivit căreia sfîntul părinte nu are parteneri la masă. Actualul papă îşi invită oaspeţi, pe care-i ospătează cu bucate poloneze, preparate de două călugăriţe de această naţionalitate. După unele indiscreţii, atmosfera este destinsă, se rîde şi se glumeşte mult. Chestiuni serioase sînt evitate din principiu.

Dar asta nu e încă totul. Acest neconformist jurat a trecut şi peste regula după care papa doarme în robă pe aşternut de mătase. Se zvoneşte la Roma că Sanctitatea Sa doarme în pijama, ca orice muritor de rînd. Şi nu pe un fastuos aşternut de mătase, ci unul de bumbac!

Nu, nu se poate spune că actualul papă se sinchiseşte din cale afară de regulile protocolului. Cînd vrea, ştie să fie simplu şi direct în relaţiile cu oamenii. Într-una din zile, la puţină vreme după instalare, a participat la o procesiune

religioasă pe străzile Romei. Vremea era rece şi sfîntul părinte nu ţinuse seama de acest amănunt. Şi atunci, foarte simplu, a intrat în primul magazin şi a cerut vînzătoarei un pulover...

Prietenul Izji Kluger

Cu prilejul uneia din vizitele la Roma, înainte de a deveni papă, cardinalul Wojtyla a avut surpriza să întîlnească în mod cu totul întîmplător pe stradă un prieten din copilărie: Izji Kluger. Revedere emoţionantă atît pentru înaltul prelat, cît si pentru evreul originar din Cracovia. Sub mantia de cardinal, vechiul camarad de joacă l-a regăsit pe Lolek de altă dată.

Legătura dintre cei doi s-a menţinut şi după instalarea lui ,,Lolek'' la Vatican. Ea constituie subiectul filmului „Prietenia", ce va rula curînd pe ecranele cinematografelor.

Prin Kluger s-au aflat detalii prea puţin cunoscute pînă atunci din biografia papei.

La o vîrstă fragedă a rămas orfan de mamă. Apoi i-a murit fratele mai mare şi o soră mai mică. A fost crescut de tată, ofiţer în armata poloneză.

Anul în curs este triplu aniversar pentru Jean Paul II: se împlinesc 50 de ani de la bacalaureat, 30 de la hirotonisire şi 10 ani de la instalarea la Vatican. Aceste evenimente papa le-a sărbătorit în cursul recentei vizite în Polonia. Colegii săi, rămaşi în viaţă, au fost invitaţi.

(T. W.)

minimum

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

● MINIMUM MĂRTURISEŞTE ▶

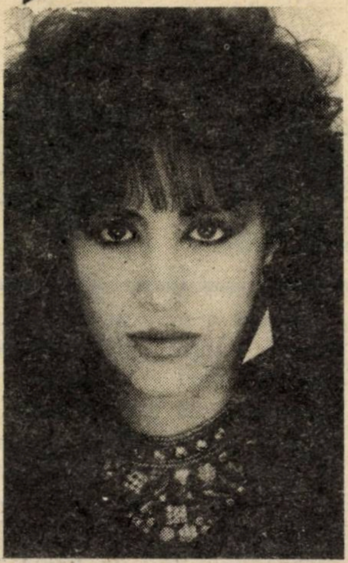

că Ofra Haza, cîntăreaţa de talent şi de succese mari prin Europa, este o sfaradia muuuuuuuuult mai plăcută văzului şi auzului nostru decît rabinul Peretz din Shas.

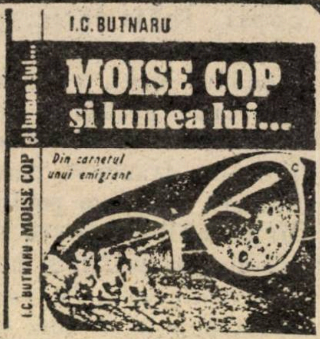

Povestea unui evreu din România socialistă. O carte sinceră, adevărată, emoţionantă...
300 pagini – 30 şekeli
Comenzi: P.O.B. 28.138 TEL AVIV

SĂPTĂMÎNAL

CITIŢI

ADEVĂRUL

36 de ani în slujba alialei române
IN CARE GĂSIŢI:

* comentarii politice de toate nuanţele
* reportaje din ţară şi din lumea toată
* o pagină cultural-artistică
* umor, cuvinte încrucişate, curiozităţi şi cîte un scurt roman
* o pagină de note şi comentarii

ÎN FIECARE VINERI cereţi „ADEVĂRUL" la toate chioşcurile din ţară, de la prima oră a dimineţii!

o ARIC o

PETAH-TIKVA - STR. HAIM OZER 7
TELEFON: 906728

VĂ AŞTEAPTĂ ZILNIC CU PASTRAMĂ ŞI DIVERSE ALTE SPECIALITĂŢI DE PREPARATE.
CARNE DE CALITATE SUPERIOARĂ.

★

★ SERVICIU IREPROŞABIL ★

FRANKFURT

■ ȘTEFAN HALMOȘ

O AUTOSTRADĂ A CĂRȚII

Via MOBILE

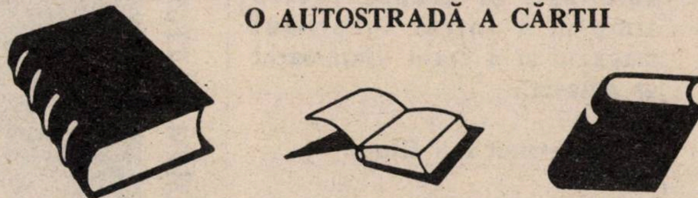

Via Mobile este numele aleii largi, centrale care te duce, ca un covor fermecat, spre cele 13 pavilioane ale Tîrgului Cărții din Frankfurt. E o șosea lungă, de benzi și scări mișcătoare pe care le aburci la intrare și te tot lași dus, ca abia după 35 de minute să ajungi să vezi prima carte.

La aceasta a 40-a ediție au expus 7.000 (șapte mii) de case de editură din 80 de țări ale lumii; 13 pavilioane, fiecare cu cîte 3 - 4 etaje și fiecare etaj împărțit în sute de standuri și standulețe. O demonstrație unică a culturii milenare umane, în toate scrierile și semnele de comunicație inventate de om. Drumul lung al cărții de la foile de papirus pînă la Via Mobile din Frankfurt, însăși istoria zbuciumată și chinuită a creierului uman.

Cele șapte mii de edituri au expus cîteva milioane de cărți. Nu le-au putut expune pe toate cîte s-au publicat în ultimul timp, mare parte au fost lăsate acasă. S-a expus doar crema. Dar mai toate editurile prezentau cataloage cu aparițiile complete pe '88, iar cele mari, cataloage ale viitoarelor apariții pe 1989, aflate deja, sub teasc sau la legătorie.

POEZIE ȘI CÎRNACIORI LA TIGAIE

Organizarea germană e de o perfecțiune de-a dreptul jenantă, supărătoare. Marele Arghezi n-ar mai întreba: „Dar nemți aveți?" „Da! Avem!" Nu poți să ceri ceva, la care să-ți răspundă: nu avem. Bancă, poștă, Birou „American Express", Birou de voiaj, la care poți cumpăra bilet de avion, de vapor, de tren, în toată lumea, grădină și loc de joacă pentru copii, infirmerie, poliție, pompieri, bufete la capătul fiecărui etaj, restaurant la parterul fiecărui pavilion, restaurante speciale: bavareze, italiene, franceze, chineze. Pe alocuri, în afara pavilioanelor, lîngă halbele urișe de bere, sforăie bratwurști și cremwurști și cîrnăciori. Și, cum toate acestea n-ar fi fost de ajuns, iată, în incinta halei 6, și un „Bistro Literar", în genul „Café de la Paix" parizian.

Legătura între pavilioane se poate face nu numai prin interior, pe Via Mobile, ci și pe dinafară, cu ajutorul autobuzelor, care te duc gratis spre halele dorite.

Centrul de presă, instalat la intrarea denumită „City" este demn de orice întîlnire internațională la înalt nivel. El este înzestrat cu toate posibilitățile de muncă pentru transmiterea la distanță a gîndurilor și a informației: telexuri, faxuri, cabine telefonice, cabine de scris, echipate cu cele mai moderne mașini de scris, computere, o sală mare de conferință și săli desonorizate pentru interviuri.

În cele șase zile cît durează expoziția nu poți decît să treci în revistă standurile, frumusețea grafică, eleganța, diversitatea, inventivitatea, pînă ce retina obosește și nu mai vrea să înregistreze nimic.

Bine-nțeles sînt prezenți monștrii, ca de pildă MAXWELL Pergamont Publishing Corporation. La acest uriaș stand ți se dă în mînă o cărticică de 103 pagini, cuprinzînd, nu lista cărților apărute, ci lista editurilor și a companiilor de presă și publicitate, care aparțin în întregime lui Mr. Robert Maxwell. Poate singurul care-l bate este McGRAW Hill din U.S.A. al cărui sediu central este unul din zgîrie-norii New-Yorkezi, de pe Avenue of Americas.

Pavilionul francez, foarte șic, cuprinde numele tuturor vestitelor catedrale ale cărții: Gallimard, Flammarion, Grasset, Hachette, Larousse, Plon, Fayard, Lafont, Les Preses de la Cité, du Seuil, etc.

Pe lîngă monștrii și cardinalii de mai sus impresionează standurile mici, cu una sau maximum două edituri ale națiunilor născute ieri, ca: Benin, Botswana, Fiji, Zambia, Zimbabwe, Tanzania ori Togo. De unde tragem concluzia că o națiune se naște în locul sfînt unde ia ființă cuvîntul scris, editura. Și m-a mai impresionat prezența unor țări unde nu tocmai de carte și poezie le arde oamenilor, ca Ethiopia, Afganistan, Angola, Nigeria, Uganda, unde chiar ▶

dacă nu există de-ale gurii, ori armele au cuvîntul, între mizerie şi-un popas între două măceluri, există timp şi pentru o bucăţică de literatură.

Mă „urc" pe Via Mobile şi mă dau jos la Hala nr.4, nivelul primului etaj, Aleea A, unde dau de standul elegant, alb-albastru, ornat de un Maghen David. Statul Israel prezintă într-un stand colectiv, construit cu gust, 14 edituri în limba ebraică, printre care: The Jerusalem Publishers, Keter Publishing House, The Magnes Press, Massada Ltd. Publishers, Schoken Publishing House, etc. Din păcate standul prezintă numai scrisul ebraic, uitîndu-l pe cel al ,,minorităţilor naţionale". N-am văzut nici o carte scrisă de scriitori israelieni de limba idiş, engleză sau... română. Dispreţul ,,forurilor" pentru creaţia acestora este deci internaţional.

Cum e firesc, am fost curios să văd şi standurile ţărilor socialiste. Nimic mai simplu: o iau agale pe Via Mobile, direcţia socialismul. Toate ţările, de la Albania şi pînă la Uniunea Sovietică, sînt prezente. Albania cu o editură, Ungaria cu 10 edituri, Polonia cu un stand larg de o rară distincţie, lemn de brad geluit, încărcat cu policandre, iluminînd cărţile a 45 de edituri, URSS, alt stand enorm, cu 80 de edituri din: Moscova, Leningrad, Kiev, Minsk, Alma-Ata, Riga, Chişinău, Erevan,etc. O participare perestroika! Mă întîlnesc aici cu vechi cunoştinţe: Koniga, Russky Iazîk, prin care, prin traduceri, i-am descoperit pe Cehov, Tolstoi, Dostoievski, Lermontov, Puşkin şi ceilalţi titani ai literaturii ruse şi universale. Iată şi editura ,,Molodaia Gvardia", care prin „Aşa s-a călit oţelul" şi ciclul ,,Din experienţa Comsomolului" (obligatoriu de citit şi studiat!) mi-au legănat, dar şi zăpăcit tinereţea.

EDITURA „CURIERUL ADVENTIST"

Şi acum, hai, îmi zic, să văd cu cîte edituri, cu ce stand pitoresc şi original se prezintă scrisul românesc? Răsfoiesc catalogul general al expoziţiei, ajung la litera „R" şi citesc cu stupoare: România, Editura „Curierul Adventist"; Pavilionul 6, etajul 1, standul E218. Ce editură o fi asta? Cum de n-am auzit de ea? Dar cine-o fi auzit? Căci n-am văzut în nici o librărie din România volumele apărute în Editura „Curierul Adventist". Îmi puneam aceste întrebări, lăsîndu-mă purtat pe Via Mobile spre pavilionul 6. E218, un stand modest, de 3 metri, unde un distribuitor german de cărţi religioase, reprezentînd cîteva edituri germane şi străine de specialitate, etalează cîteva volume evlavioase.

– Aici e standul României? – o întreb pe singura persoană, o doamnă care moţăia pe un scaun, în faţa unei mese acoperite de broşuri cu îngeri albi, între nori albaştri.

– Da, aici! Adică... noi o reprezentăm.

– Aş putea să văd şi eu cîteva volume publicate de Editura „Curierul Adventist" din Bucureşti?

– Nu, că... nu ştim de ce, dar cărţile nu ne-au fost trimise din România. S-au mai interesat şi alţii... Şi noi sîntem miraţi...

Deci, la cel mai mare tîrg al cărţii din lume, unde expun ţări cu puţine virtuţi cărturăreşti ca Botswana sau Zambia ori Benin, o ţară europeană cu o atît de veche tradiţie a vorbei scrise, cu o literatură străbătută de o tonalitate atît de personală în contextul literaturii mondiale, n-a prezentat o literă, o slovă românească. La o asemenea „manifestare culturală" tot ce-ai zice nu mai are nici un sens; şi nu poţi aplica decît acel punct final, atît de categoric şi de britanic: No comment!

MENDY

UREAZĂ CLIENŢILOR ŞI PRIETENILOR
LA MULŢI ANI!

ŞI ÎN ANUL 1989 VĂ SERVEŞTE ZILNIC
CARNE PROASPĂTĂ, CONGELATĂ ŞI
MEZELURI DE CALITATE SUPERIOARĂ
DIN PRODUCŢIE PROPRIE.

HOLON, STRADA SOKOLOV 51 (PASAJ)
TELEFON 84.87.15
PLATA CU NUMERAR, VISA ŞI ISRACARD

SPIONAJ

„AM FOST LEGĂTURA UNUI SUPER-SPION SOVIETIC”...

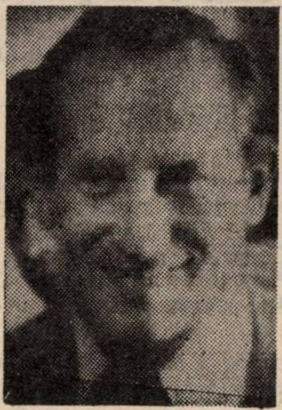

OLEG GORDIAVSKI: Nu părea spion

Din nou numele lui Oleg Gordiavski ține afișul presei occidentale. De data aceasta în legătură cu revelația că în ședința Biroului politic din 8–9 noiembrie 1983 „aproape” că s-a adoptat hotărîrea declanșării războiului termo-nuclear, de teamă că manevrele NATO urmau să fie de fapt camuflajul pentru pornirea unui atac efectiv. În anul 1985, la Londra, Gordiavski a cerut azil politic. 15 ani înainte deținuse postul de „atașat de presă” în cadrul ambasadei Uniunii Sovietice din Copenhagen.

Timp de cîțiva ani, Gordiavski a avut întîlniri discrete cu corespondentul israelian de la Copenhaga, sub pretextul inocent al „schimbului de păreri”. Nu, bărbatul acesta scund, cu început de chelie, nu prea făcea o impresie deosebită. Cel mult părea un obscur agent sovietic. Poziția sa reală a dezvăluit-o după dezertarea sa, la Londra.

Nu a fost singurul care, vreme de aproape 5 ani, a ținut legătura cu Zaahavy. Celălalt „diplomat” se numea Leonid Makarov și s-a dovedit ulterior a fi fost de fapt șeful rețelei de spioni ai KGB-ului pentru Scandinavia.

ophir tours

Cum se recrutează o „legătură”

„Makarov – povestește Zaahavy – a ales ca moment pentru a mă contacta cocteilul oferit de ambasada vest-germană din Copenhaga în cinstea președintelui Walter Schell.

Revelațiile lui Eliahu Zaahavy, corespondentul ziarului „Haaretz” în Scandinavia.

Stăteam de vorbă cu corespondentul rediodifuziunii poloneze și Makarov s-a apropiat de noi. Polonezul a făcut prezentările. Makarov funcționa ca atașat de presă. La un moment dat, mi-a propus să ne revedem, de data aceasta într-un cadru mai discret. Nu-mi dădeam seama ce ar fi vrut să afle el de la mine. În ce mă privește, speram să obțin de la el material de presă.

Asta a fost în vara anului 1969, doi ani de cînd Moscova rupsese relațiile diplomatice cu Israelul. La numai cîteva zile de la acel cocteil, Makarov m-a sunat la telefon propunîndu-mi să ne întîlnim la unul din restaurantele de lux din Copenhaga. Am acceptat. L-am găsit pe Makarov instalat la o masă discretă. Mi-am dat curînd seama că era un familiar al localului.

Discuția a avut două teme: emigrarea evreilor sovietici și eventualitatea reluării relațiilor diplomatice URSS – Israel. Makarov s-a arătat interesat să cunoască raportul de forțe israeliene față de Uniunea Sovietică. I-am servit explicații elementare pentru oricare cititor al presei israeliene.

Am continuat să mă văd cu Makarov la conferințe de presă și cocteiluri. Din cînd în cînd, mi-a făcut chiar favoarea să luăm prînzul pe socoteala KGB-ului. Remarcile sale mi-au oferit material pentru corespondențele ce le-am transmis spre publicare ziarului.

O invitație-surpriză la ambasada sovietică

Într-una din primele zile ale anului 1973 am avut surpriza să primesc o invitație la un cocteil oferit de ambasada sovietică din Copenhaga. A fost prima și ultima dată cînd mi s-a făcut această onoare. Cocteilul era prilejuit de deschiderea unei expoziții industriale sovietice.

Recepția s-a desfășurat în salonul de la parter al ambasadei. Marea majoritate a invitaților erau din domeniul ▶

industriei. S-a servit în special tartine cu icre negre şi vodcă.

La un moment dat s-a apropiat de mine Makarov, însoţit de un bărbat necunoscut. „E noul ataşat de presă", mi l-a prezentat, adăugînd că el şi-a încheiat misiunea la Copenhaga. Aşadar aceasta era explicaţia invitaţiei atît de neobişnuite: Makarov intenţiona să mă predea succesorului său.

Oleg Gordiavski era un bărbat scund, slab, brun. Chiar mai oarecare decît predecesorul său. Metoda sa de lucru era însă identică: invitaţii neaşteptate, la intervale imprevizibile. Ne vedeam de obicei la conferinţe de presă sau alte întîlniri pentru ziarişti.

S-a întîmplat în ziua a doua a războiului de Iom Kipur

O zi după izbucnirea războiului de Iom Kipur a sunat telefonul. Era Oleg Gordiavski, care m-a întrebat dacă sînt de acord să ne vedem imediat. Surprinzător şi fără precedent. De regulă, evita orice contact telefonic şi prefera să ne vedem doar la conferinţele de presă. Am acceptat, deşi nu-mi prea ardea de întîlniri şi de mese. Veştile din Sinai erau proaste, egiptenii aveau succese, Zahal în situaţie grea. Ce mai vrea şi acest Gordiavski?

Întîlnirea a avut loc la restaurantul hotelului „Palace". De data aceasta, Gordiavski venise nu să asculte, ci să vorbească. Mi-a spus că Uniunea Sovietică nu este interesată într-o victorie arabă aspra Israelului, deoarece aceasta ar duce la întărirea forţelor antisovietice în lumea arabă.

Am scurtat întîlnirea, pretextînd o migrenă rebelă; eram grăbit să transmit informaţia la Tel Aviv.

A fost ultima dată cînd l-am întîlnit pe Gordiavski. Am înţeles mai tîrziu graba lui precipitată: avea un mesaj de transmis prin mine către Israel şi era foarte urgent. Cîteva zile mai tîrziu am înţeles că întîlnirea noastră nu scăpase contraspionajului danez. Am fost invitat la unul din serviciile lor şi chestionat îndelung asupra conţinutului convorbirii de la restaurantul „Palace". Apelul telefonic al lui Gordiavski fusese pesemne interceptat.

Timp de 12 ani n-am ştiut nimic de Oleg. În septembrie 1985 i-am întîlnit numele şi poza în prima pagină a ziarelor occidentale. Cu litere mari vorbeau despre şeful reţelei de spionaj KGB în Anglia, care a ales libertatea .

Desen de Gita Sion

● LUGANIS

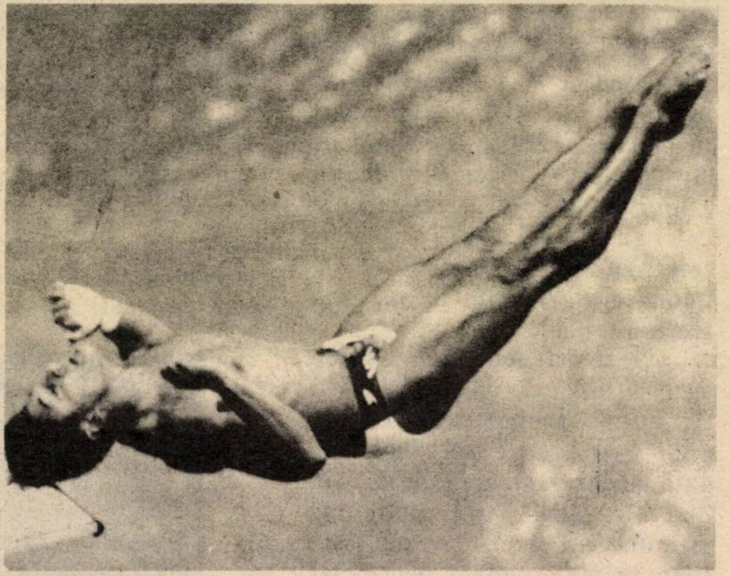

Privind pe campionul olimpic la sărituri în apă, americanul Greg Luganis, cum s-a lovit cu capul de o trambulină, - *Minimum* se gîndeşte la oamenii politici care se pregătesc să se (şi să ne) arunce cu capu-n jos în valurile conferinţei internaţionale.

NEW YORK

O FRIPTURĂ DE CURCAN ACASĂ LA

LEONARD BERNSTEIN

Oridecîteori mă aflu în fața unui eveniment implicînd o posibilă abatere de la rutina cotidiană, încerc un simțămînt ciudat și contradictoriu, în care neîncrederea în posibilitatea unei schimbări se îmbină cu așteptarea, iar senzația de irealitate nu exclude o puternică și sănătoasă curiozitate. Oricum, aceasta era starea mea de spirit în aprilie 1982, în timp ce, în baza unei vize turistice pe două săptămîni, zburam de la București la Tel Aviv împreună cu fiul meu Eugen, în vîrstă de 15 ani, elev la Liceul de Muzică „George Enescu", pentru a ne întîlni cu dirijorul și compozitorul de faimă mondială Leonard Bernstein, la sugestia acestuia.

Și tot aceeași era starea mea sufletească ani de zile mai tîrziu, de asemenea la bordul unui avion care mă ducea de data aceasta singură de la Tel Aviv la New York, unde mă aștepta fiul meu, devenit între timp primul student beneficiar al bursei totale Leonard Bernstein la Academia de Muzică a Universității din Bloomington, Indiana - secțiile pian și compoziție.

Eugen mai avea doar cîteva luni pînă la absolvirea Academiei cu „înaltă distincție" și urma să discute cu mentorul său problema studiilor la Juillard sau Curtis - faimoasele școli de muzică de pe Coasta de Est. Întîlnirea avea să aibă loc la New York, în scurtul răstimp în care L. B. dirija o serie de concerte extraordinare la Lincoln Center.

De cum am sosit, am aflat că avem bilete la premiera de la Avery Fisher Hall cu Simfonia Nr.5 de Schubert și Simfonia Întîia de Mahler. Au urmat apoi alte două seri cu monumentala a Treia a lui Mahler, și în fiecare dimineață repetiții.

Repetițiile lui L.B. sînt o școală pentru orice muzician în devenire. În fiecare dimineață, cînd soseam la Lincoln Center găseam deja răspîndiți prin sală zeci de tineri aplecați în tăcere asupra partiturilor, în așteptarea Maestrului - idolul tuturor, modelul de urmat în aspirațiile către autoperfecționare.

Surpriza cea mare a prea scurtului nostru popas newyorkez a constituit-o însă invitația la un „party" oferit de L.B. la el acasă, pentru familie și prieteni. Locuiește la etajul întîi al faimoasei clădiri Dakota, situată între Central Park și strada 72, Arhitectul Henry Janeway Hardenbergh a început în 1882 această construcție în stil renascentist german care, potrivit ghidului „The Literary New York" avea să devină „pe veci cea mai distinsă dintre clădirile de lux din această zonă rezidențială".

MAMA ÎI SPUNE „LENARD"

Deși am sosit foarte devreme, cea mai mare parte a familiei Bernstein se afla deja reunită în holul locuinței: maestrul, mama sa Jennie, sosită special de la Boston pentru acest prilej, Shirley, sora mijlocie, Alexander, fiul lui L. B., fiica cea mare Jammie împreună cu soțul ei David și fetița lor Francisca. Mai tîrziu a ▶

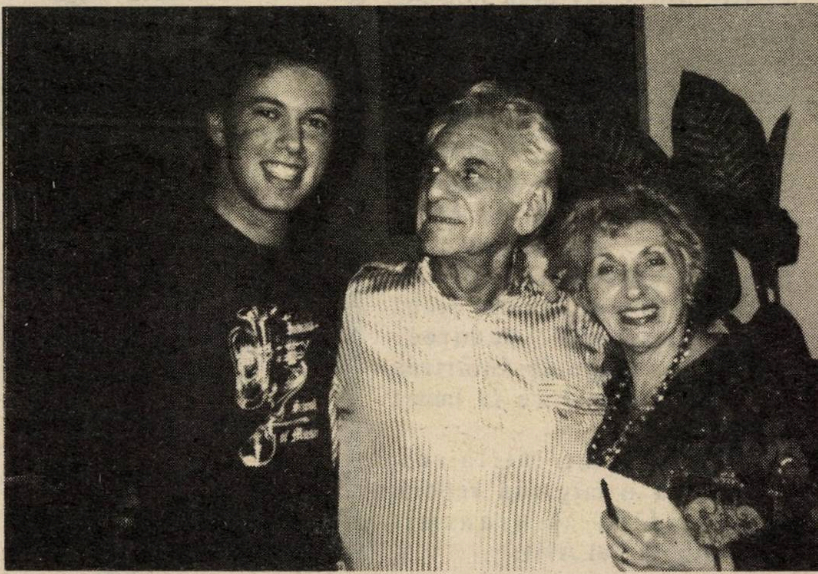

L. Bernstein, cu autoarea reportajului și cu Eugen

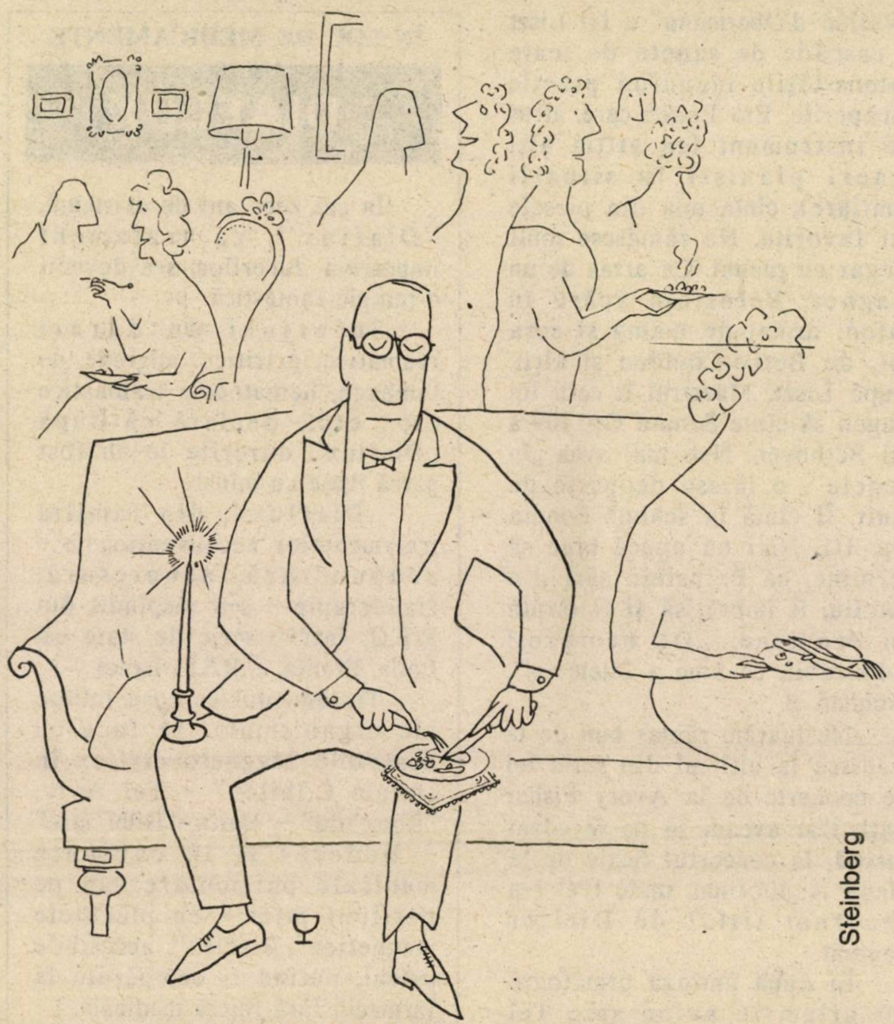

apărut şi fratele mai tînăr Burton cu soţia sa Jane, ambii redactori la revista „The New Yorker". Burton este autorul mai multor volume de proză, între care „Family Maters" (Chestiuni de familie), un best-seller tradus în multe limbi. Mezina lui Bernstein, Nina, fu printre ultimii veniţi, alături de cîţiva prieteni ai tatălui ei.

Jennie Bernstein, 90 de ani, impresionează prin conversaţia-i animată, întotdeauna la obiect, presărată fireşte cu amintiri colorate despre celebrul ei fiu – „*Lenard*" pentru ea, spre deosebire de majoritatea celorlalţi, pentru care el este totdeauna „*Lenny*".

– „Lenard, i se adresează ea la un moment dat, fără nici o legătură aparentă cu subiectul discuţiei, ce poet a spus: „El trăieşte între regi, dar nu pierde niciodată legătura cu oamenii de rînd?"

Întrebarea nu l-a surprins prea mult pe L. B., erudiţia sa fiind cunoscută în rîndul familiei şi prietenilor săi. Întrebat odată de un ziarist care din multiplele sale activităţi muzicale şi extra-muzicale îl atrage cel mai mult, Bernstein a răspuns: „A învăţa pe alţii".

– „Care poet? Au spus-o mulţi, în feluri diferite", răspunse Bernstein mamei sale; după care începu să recite din Shakespeare (cu alt prilej aveam să-l aud recitînd din Baudelaire). Ceva mai tîrziu, ne aflam cu toţii în sufrageria spaţioasă cu mobilă de stejar. Se servea cina şi tocmai trecusem de „consommé", cînd Jennie, aşezată la dreapta fiului ei cel mai mare care făcea onorurile casei, în capul mesei, ridică paharul în cinstea celui ce „trăieşte între regi dar nu pierde niciodată legătura cu oamenii de rînd".

RONALD REAGAN ŞI MELINA MERCOURI

Toastul nu era exagerat. La a 70-a sărbătorire a zilei sale de naştere, devenită prin amploarea luată pe toate meridianele muzicale un adevărat an aniversar, Bernstein a primit lungi şi entuziaste scrisori de felicitare de la mai marii lumii, începînd cu preşedintele Reagan, pînă la reprezentantul Vaticanului. Melina Mercouri, ministrul culturii în guvernul de la Atena, îi adresa o felicitare în versuri albe.

Dar Lenny, crezînd fierbinte în democraţie şi egalitatea fiinţei umane, acordă acelaşi tratament nenumăraţilor săi prieteni, fie că sînt personalităţi de seamă sau oameni obişnuiţi: după el dragostea („acest cuvînt folosit atît de mult că te face să roşeşti") cuprinde între literele sale (L-O-V-E) trimiteri la alte cuvinte importante: Learning (învăţătură), Oneness (unicitate), Verity (adevăr), Equality (egalitate) şi trebuie să constituie resortul firesc al relaţiilor umane.

Între timp, Bernstein începuse să vorbească despre o nouă biografie a sa, scrisă de un israelian de origine germană, (pe care tocmai o citise), precum şi despre o nouă video-casetă cu opera sa „A Quiet Place" (Un loc liniştit). De la operă ajunsese la altă ►

lucrare a lui, faimoasa „Mass" (Liturghie). Solicitată lui Bernstein pentru inaugurarea Teatrului de Operă al Centrului Kennedy din Washington (1971), avea să devină prima „Lucrare Teatrală pentru Cîntăreţi" scrisă de un compozitor american şi pusă în scenă zece ani mai tîrziu la Opera din Viena.

NELINIŞTEA, NELINIŞTEA...

Vorbind despre credinţă, Bernstein o puse în legătură cu altă temă favorită a sa, aceea a anxietăţii în societatea modernă.

„The Age of Anxiety" (Era anxietăţii) este titlul Simfoniei nr.2 pentru pian şi orchestră scrisă de L. B. în 1949 după poemul lui W. H. Auden şi dedicată lui Serge Koussevitzky, marele său profesor şi mentor.

Auden este unul din poeţii preferaţi ai lui Bernstein, alături de Keats.

Am beneficiat şi eu, cu prilejul vizitei noastre, de dragostea pentru poezie a Maestrului. La sosire îi oferisem o ediţie bilingvă a poemelor lui Aimé Cesaire, ilustrată de Picasso. Încîntat, îmi dărui la rîndul său, din sutele de volume ce căptuşeau pereţii holului pînă la tavan şi care îmi reţinuseră atenţia de la bun început, o antologie bilingvă de poezie ebraică, de la epoca biblică pînă la poezia israeliană contemporană, adăugînd la ea o frumoasă dedicaţie.

Friptura de curcan, cu toate rîndurile succesive de garnituri şi salate trecute de la un comesean la altul, se terminase de mult. Se terminaseră şi cele două feluri de tortă oferite ca desert, şi ne ridicarăm cu toţii de la masă.

Mă înapoiasem în hol pentru cafea, cînd din salon răsunară deodată acordurile din „Vallée d'Obermann" a lui Liszt – cascade de sunete de toate intensităţile inundînd practic încăperile. Era Eugen care, atras de instrument (ca atîţia alţi tineri pianişti în situaţii similare), cînta una din piesele lui favorite. Nu rămăsese mult singur cu pianul. Ca atras de un magnet, Bernstein apăru în salon, urmat de mama şi sora lui, de Betty Comden şi alţii. După Liszt, Maestrul îi ceru lui Eugen să cînte Sonata Op. 109 a lui Bethoven. N-o mai avea „în degete", o lăsase deoparte de mult. Îi cîntă în schimb Sonata Op. 111. Nici nu apucă bine să termine, că Bernstein sări din fotoliu, îl îmbrăţişă şi îl sărută cu efuziune: „De necrezut! Admirabil, ce bine a înţeles-o!", exclamă el.

Ne luarăm rămas bun de la maestru la ultimul din seria lui de concerte de la Avery Fisher Hall. Dar aveam să ne revedem curînd, la concertul festiv de la Mann Auditorium, unde IPO i-a decernat titlul de Dirijor Laureat.

În după amiaza următoare mă aflam în avion spre Tel Aviv, în timp ce Eugen se înapoia la Indiana University, şcoala lui din Bloomington.

GINA SEBASTIAN ALCALAY

ÎN LOC DE MEDICAMENTE

DIAFLUX

În cei zece ani de existenţă, "Diaflux", ca tratament împotriva durerilor, s-a dovedit o terapie fantastică.

Suferinzi de dureri reumatice, artritice, migrene, de lumbago, hematoame traumatice etc., etc., declară că după „Diaflux" durerile le-au fost parcă luate cu mîna!

„Diaflux", din familia tratamentelor neconvenţionale – acupunctură, acupresură, fizioterapie – s-a răspîndit din R.F.G. într-o serie de state ca: Italia, Franţa, U.R.S.S., Israel.

Tratamentul pe zone întinse ale organismului se face cu aparatele Magneto-diaflux în spitale („Ihilov" – Tel Aviv, "Rotschild" – Haifa, "Hilel Iafe" – Hedera) şi în cabinete medicale particulare; cel pe porţiuni mici – cu plăcuţele magnetice „Bioflex", accesibile oricui, putînd fi cumpărate la farmacii, fără reţetă medicală.

Tratamentul este interzis numai femeilor gravide şi bolnavilor cardiaci cărora li s-a pus un „tranzistor".

(A.)

■ LAZĂR CASSVAN

1 AMERICAN +
1 RUS
= 1 EVREU SOVIETIC EMIGRAT ÎN U.S.A.:

IAKOV SMIRNOFF

Actorul-umorist a cucerit America cu observaţiile sale despre patria de baştină şi cea adoptivă.

Cineva mi-a adus din Statele Unite o cărticică (o... alint fiindcă e mititică - n-are decît 124 de pagini) apărută anul trecut şi intitulată „America la şase ruble pe zi".

Autorul? Iakov Smirnoff.

Mutra lui apare pe copertă: un tînăr pînă-n patruzeci de ani, cu o figură veselă, ornată de o barbă scurtă, îngrijită. Pe cap, o căciulă de blană tip URSS, iar în privire o scînteie de optimism molipsitor.

Se pare că avem de-a face cu un emigrant sovietic, de profesie comedian, fiindcă pe ultima copertă stă scris negru pe alb (sau mai exact, negru pe albastru, culoarea fontei):

„În 1977, Statele Unite şi URSS au făcut unul din cele mai mari schimburi comerciale din istorie. Noi le-am trimis cîteva milioane de tone de grîu. Ei ni l-au trimis pe Iakov Smirnoff... Şi de atunci încoace rîdem tot timpul.

Cartea are şi un subtitlu: „Cum să devii un porc capitalist". Fiecare din cele 19 capitole este precedat de o fotografie a autorului într-o ipostază legată tematic de textul respectiv şi însoţită de o legendă cu o poantă mai mult sau mai puţin inspirată, mai mult sau mai puţin criptică pentru un cititor nefamiliarizat cu unele americanisme.

În introducere, intitulată „Cui se adresează această carte", se specifică, bineînţeles în termeni umoristici:

„Fie că eşti în situaţia mea şi ai părăsit Uniunea Sovietică ca să scapi de oprimare politică, fie că ai venit din Anglia şi te-ai stabilit în U.S.A. ca să vezi podul Londrei şi Queen Mary, *fie că ai părăsit Franţa ca să scapi de filmele lui Jerry Lewis sau Japonia ca să nu mai ştii de Godzilla, cartea ţi se adresează"*

În ce mă priveşte, socot că se adresează şi unora veniţi din alte locuri... Iar, ca valoare umoristică, o găsesc excelentă. Este şi motivul care m-a determinat să spicuiesc, ca să nu spun să iau cu toptanul, fragmente din aproape toate capitolele; criteriile de selecţie au fost subiectivul bun plac şi unele amintiri dureroase transformate în haz.

În capitolul întîi, intitulat *„Am devenit cetăţean american sau jurămîntul către USA"*, Smirnoff scrie:

„4 Iulie 1986 este o dată pe care n-o voi uita niciodată. Atunci au avut loc la Ellis Island ceremoniile consacrate Statuii Libertăţii, iar eu am devenit prin jurămînt cetăţean american. Dar, indiferent de dată, cînd devii cetăţean american resimţi o emoţie pe care n-am mai încercat-o niciodată. În ce mă priveşte, am fost de două ori emoţionat, fiindcă m-au ales să reprezint California. M-am simţit ca Miss America. După ce-am rostit jurămîntul, am privit feţele surîzătoare ale tuturor americanilor din jurul meu şi mi-a trecut prin minte cam ce trebuie să-şi spună ei în gînd: „Afurisiţii ăştia de străini vin aici şi ne iau slujbele!" Fireşte, glumesc.

Apoi, a urmat dezvelirea Statuii Libertăţii proaspăt renovate. Ca mulţi dintre cei de faţă, speram să n-o fi modernizat prea mult.

Mi-am spus la un moment dat: nu cumva s-o fi pus să ţină în mînă, în locul torţei, reclama pentru un aparat modern de ras. Dar îngrijorările mele au fost neîntemeiate. Era la fel de frumoasă ca întotdeauna şi nu-mi puteam lua ochii de la ea. Uitasem de tot ce se afla în jurul meu, parcă mă aflam într-o stare de transă. Cînd ►

cineva mi-a atras atenţia că ultimul ferry-boat e pe cale să plece, i-am răspuns: „N-are decît să plece". Astfel am pierdut vaporul şi abia mai tîrziu mi-am dat seama că nu mai am cu ce să plec de pe insulă.

Din fericire, nu eram singur. Cîţiva agenţi FBI îşi petreceau noaptea pe insulă din motive de securitate. Ne-am aşezat în jurul unui foc de tabără şi cînd am început să ne plictisim i-am învăţat cîteva cîntece pe care mi le-am amintit din anii petrecuţi în copilărie în Rusia într-un lagăr de iarnă. Am cîntat „Vă rog, daţi-mi drumul, lăsaţi-mă să plec", "Rămîi în viaţă" şi „Bocancii sînt făcuţi pentru marş". Apoi ne-am ambalat în nişte jocuri de societate de tipul „eu am un secret militar". Ne-am amuzat straşnic pînă în momentul cînd am rugat pe cîţiva băieţi de la FBI să se fotografieze cu mine. Într-o clipă au dispărut cu toţii ca prin farmec. Cineva mi-a lămurit mai tîrziu că agenţii FBI n-au voie să se fotografieze cu nimeni. Am descoperit astfel un tuyau grozav pentru un nou venit. Dacă eşti urmărit de FBI n-ai nevoie de armă, e destul să scoţi din buzunar un aparat fotografic".

SEX LA TELEFON ÎN VALOARE DE 1400 DE DOLARI

În capitolul al doilea, intitulat *„Găsirea unei locuinţe"*, Smirnoff notează: „În Rusia trebuia să locuim în apartamente comune, cinci familii împreună, toate folosind aceeaşi bucătărie şi aceeaşi sală de baie. Timp de douăzeci şi şase de ani am împărţit acelaşi dormitor cu părinţii mei. Era o situaţie dificilă, ca să nu spun mai mult. Cînd eram mic, ori de cîte ori părinţii mei vroiau să facă dragoste, tata îmi spunea să mă duc să mă uit pe fereastră. Odată, cînd mă uitam afară, m-a întrebat: „Ce vezi acolo?" I-am răspuns: „Pe vecinii noştri făcînd dragoste". El m-a apostrofat: „De unde ştii?" I-am răspuns: „Păi, băiatul lor se uită la mine!"

Cea mai bună metodă pentru găsirea unui apartament este să urmăreşti anunţurile din ziare. Nu te descuraja dacă îţi vine greu să înţelegi ce vor să spună unele anunţuri. La început, am avut şi eu dificultăţi cu ele, dar acum am devenit expert. De pildă, te miri despre ce poate fi vorba cînd se scrie într-un anunţ că baia unui apartament ocupă o cameră şi jumătate. Şi pe mine m-a nedumerit faptul pînă ce am citit că o familie medie constă din 3,5 persoane. După cum vedeţi, am devenit o autoritate în materie. Într-adevăr foarte surprinzător e cît de complicată poate fi obţinerea unui apartament în Statele Unite. Ai de-a face cu tot felul de probleme. Ca, de pildă, referinţe şi certificate de garanţie. În Rusia era mult mai simplu. N-aveai nevoie de nici o referinţă şi, drept garanţie, ţi se sechestrau bunicii. Dacă pătai covorul... bunicii erau traşi la răspundere şi mutaţi într-o altă încăpere sigură, cu gratii la ferestre.

În cele din urmă, după multe căutări, eu şi părinţii mei am găsit un apartament foarte plăcut de locuit în el.

Abia am trecut pragul casei şi tata a observat priveliştea incredibilă pe care o avea: panorama New Yorkului. El îmi spuse:

– Fiule, uite-te pe fereastră!

Iar mama, din dormitor, i-a strigat:

– Nu, astăseară nu, mă doare capul.

După ce am închiriat apartamentul şi ne-am mutat în el, mi s-a instalat telefonul. Pentru mine a fost o experienţă uluitoare văzînd cît de repede a mers totul. În Uniunea Sovietică, cînd solicitai instalarea unui telefon, ţi se spunea să stai acasă şi să aştepţi între 1963 şi 1976. Societatea de telefoane din Rusia este foarte diferită de cea americană. Acolo, cînd chemi „Informaţiile", doi indivizi vin acasă şi ţi le extrag.

După ce ni s-a instalat telefonul, primul apel pe care l-am primit a fost din Rusia. Vocea din receptor m-a avertizat: „Avem numărul vostru". ▶

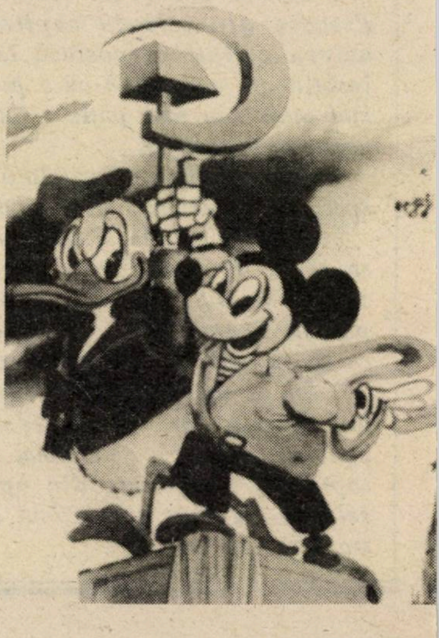

Unul din cele mai interesante servicii pe care le poţi obţine prin telefon este „sexul". Există numere speciale pe care le poţi forma şi o fată începe să-ţi vorbească despre sex. Cînd am aflat pentru prima oară de acest servici m-am repezit să formez toate numerele. Ceea ce n-am ştiut era faptul că fiecare convorbire costa doi dolari. Factura de la Telefoane pe prima lună a fost de 1400 de dolari. Aşa că societatea de telefoane mi-a făcut mie ce voiam eu să-i fac fetei".

GORBACIOV ŞI 3 PAHARE DE VODCĂ

Capitolul trei al cărţii lui Smirnoff se ocupă de problema găsirii unei slujbe în Statele Unite.

„Deşi e greu de găsit o slujbă, poţi obţine totuşi una dacă vrei să munceşti. Am avut multe slujbe felurite şi am muncit de mic copil în Uniunea Sovietică. Îmi aduc aminte că am fost vînzător de ziare ruseşti, dar în cele din urmă mi-am dat demisia fiindcă mereu mi se mărea spaţiul de acţiune. A început să mă obosească mersul pe bicicletă prin Polonia şi Cehoslovacia. Şi nu-mi plăcea deloc să vînd ziare în Afganistan!

Deoarece nu există nici un stimulent în URSS, serviciile către populaţie sînt de obicei greoaie şi ineficiente. Depresiunea economică explică de ce există atît de mult absenteism datorită abuzului de alcool în Uniunea Sovietică. Guvernul rus a interzis aproape total vînzarea alcoolului, într-o încercare disperată de a rezolva problema. Am auzit că de curînd au majorat vîrsta minimă pentru băutori de la doi la patru ani.

Mi s-a povestit „una bună" despre domnul Gorbaciov cu prilejul vizitării unei fabrici din afara Moscovei. Fiind preocupat de problema alcoolismului, l-a întrebat pe un muncitor:

– Crezi că ai putea veni la lucru dacă ai bea un pahar de vodcă înainte?

Muncitorul răspunse „da".

Gorbaciov îl întrebă apoi:

– Crezi că ai putea veni la lucru dacă ai bea două pahare de vodcă înainte?

Muncitorul răspunse „probabil".

În sfîrşit, Gorbaciov îl întrebă:

– Dar dacă ai bea trei pahare de vodcă înainte, crezi că totuşi ai mai putea veni la lucru?

Muncitorul răspunse: „Am venit, nu se vede?"

– „SPUNE-MI, DRAGĂ, EU AM FOST PRIMUL?"

În capitolul al patrulea este vorba despre întîlnirile dintre fete şi băieţi.

Mai explicit spus, cum se petrec lucrurile în această gingaşă problemă, în Statele Unite şi în Uniunea Sovietică.

Smirnoff scrie că prima lui prietenă rusoaică, Olga Turnyorheadandkov avea o faţă care era în stare să împiedice răspîndirea comunismului în lume.

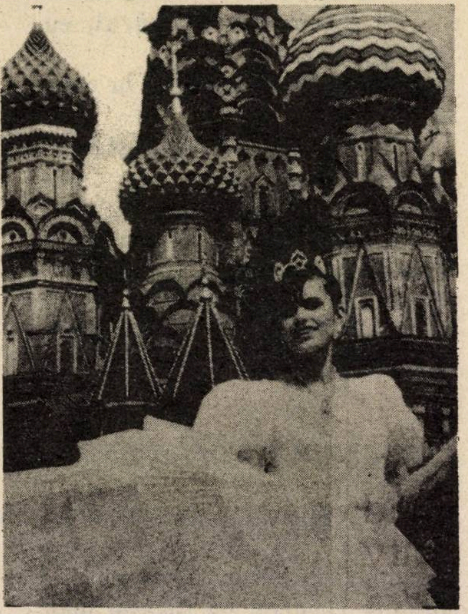

„Am ieşit cu ea în oraş fiindcă avea reputaţia de fată care ştia să spună „nyet".

Olga făcu o pasiune apăsătoare pentru mine. Apăsătoare este cuvîntul exact deoarece cînd o rusoaică te strînge în braţe îţi taie răsuflarea şi-ţi fărîmă oasele. Partea nostimă este că nu mi-am dat seama că nu era frumoasă pînă ce n-am venit în America să văd cum arată alte femei. Vreau să spun că dacă n-ai văzut niciodată ceva mai bun decît ceea ce ai, nu ştii ce ai pierdut.

Întîlnirile din Statele Unite nu sînt foarte diferite de cele din ţara mea de baştină. De pildă, cînd e vorba de un rendez-vous tipic american, cei doi se duc de obicei la un restaurant şi apoi la cinema. Cînd e vorba de un rendez-vous tipic rusesc, cei doi se duc de obicei la un film în care e vorba de un restaurant în care se poate lua masa.

Prima americancă pe care am sedus-o avea vreo nouăsprezece ani. A doua zi dimineaţă, m-am simţit oarecum vinovat şi i-am spus: ▶

– Spune-mi adevărul, eu am fost primul?

Fata s-a uitat lung la mine şi mi-a răspuns:

– S-ar putea, chipul tău îmi pare cunoscut.

De cînd am venit în ţara asta am înţeles cît de mult semănăm totuşi între noi. Bărbaţii ruşi cer de la viaţă acelaşi lucru ca si bărbaţii americani... femei americane!"

UN SANDVICI DE TIP NOU

În capitolul purtînd cifra cinci şi intitulat „Limbaj-Expresii", autorul îşi plimbă condeiul pe făgaşul unor cuvinte cu dublu sens care dacă sînt parţial amuzante au însă în schimb marele defect că nu spun nimic în altă limbă, aşa că am sărit la capitolul şase, intitulat *„Mîncarea"*.

În funcţie de ţara de unde vii, ne asigură Smirnoff, mîncarea americană îţi poate părea diferită la început. Dar în mod cert este cu totul altfel decît mîncarea din Uniunea Sovietică. Diferenţa principală constă în faptul că aici există.

Fiindcă în Rusia cozile sînt atît de lungi, uneori nu poţi vedea ce se vinde. Tu îţi închipui că stai la rînd pentru hîrtie de toaletă şi pe urmă, după şapte ore, cînd ajungi în faţă, afli că se vînd pui. Dar dacă tot ai stat şapte ore, te mulţumeşti şi cu pui...

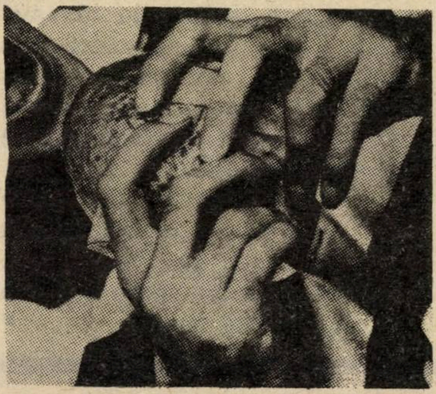

Una din cele mai populare mîncăruri sovietice este sandviciul cu pîine. El se compune din două felii de pîine cu o altă felie de pîine între ele. Dacă vreţi să ştiţi cam cu ce seamănă, gîndiţi-vă la cele din America de la MacDonald. Deşi, totuşi, acestea nu se pot compara cu adevărata pîine rusească făcută din grîu sovietic autentic din Kansass.

Chiar pe vremea cînd exista mîncare din belşug era adesea dificil s-o menţii proaspătă. Cînd eram copil, majoritatea oamenilor nu-şi puteau permite să cumpere un frigider. Ca să păstreze mîncarea rece o atîrnau la ferestre. Guvernul avea grijă ca fiecare bucătărie din Moscova să posede un decongelator – care se numea vara.

După cum probabil aţi aflat, asemenea probleme nu există în Statele Unite. Mîncarea e din belşug şi există o varietate de supermarketuri şi restaurante din care poţi alege. Pentru cei cu bugete limitate, există restaurante cu preţuri accesibile. Unul din cele mai bune este bufetul „cît poţi să mănînci". Asemenea bufete există şi în Uniunea Sovietică. Acolo ţi se oferă o bucată de pîine şi ţi se spune „e tot ce poţi să mănînci". Fireşte, asta are avantajul că simplifică dilema: „ce fel de vin se potriveşte la nimic?"

Pînă în urmă cu cîţiva ani, în Rusia n-au existat cuptoraşe mici electrice. Acum există... Se numesc Cernobyl. (Apropo, ştiţi cum se prăjeşte un pui de Kiev? Mai întîi se încălzeşte oraşul la patrusute de grade...)

Cînd ai început să înţelegi mîncarea americană, vrei desigur să mănînci lucrurile potrivite pentru tine. Dacă ţii într-adevăr să afli care anume mîncăruri te ajută să trăieşti mai mult, trebuie să faci ce am făcut eu, adică să consulţi un medic specialist în nutriţie. Am fost la unul foarte renumit din Hollywood. Lucrase pentru Orson Welles. După ce mi-a făcut zece analize şi după ce mi-a luat 1100 de dolari, mi-a dat sfaturile următoare: să mănînci pîine neagră tare şi cartofi scoşi atunci din pămînt şi să faci pauze mai lungi între mese – circa o săptămînă.

– De fapt, mi-a spus el, ştii în care ţară se mănîncă cu adevărat „ştiinţific"?

I-am răspuns prompt:

– Ştiu! Ştiu!"

(Continuare în numărul viitor)

FRIZERIE-COAFURA
«AVI»
TELEFON 841344
SPECIALIST ÎN PERMANENTE ŞI VOPSITUL PĂRULUI
PREŢURI MODERATE, CA:
Tuns femei – 15 şekeli
Tuns şi phön – 20 şekeli
Vopsit şi phön – de la 30 şekeli
Dungi (degrade) – de la 55 şekeli –
Netezirea părului – de la 55 şekeli –
Permanent – de la 55 şekeli
Tuns bărbaţi – 12 şekeli
TUNSUL ESTE *GRATUIT* PENTRU PERSOANELE CĂRORA LE EXECUTĂM PERMANENT ŞI VOPSIT PĂR.
VIZITAŢI-NE SPRE A VĂ CONVINGE DE CALITATEA SERVICIULUI NOSTRU!
VĂ AŞTEPTĂM ÎN:
HOLON
STR. HEI B-IIAR, COLŢ CU STR. KAPLAN 14
INTRAREA ŞI PRIN ŞDEROT KUGEL, UNDE FAC STAŢIE AUTOBUZELE: 1; 73; 74; 89; 92
DESCHIS FĂRĂ ÎNTRERUPERE.

PE MARGINEA CONCURSULUI

minimum★ ★memoria

Aşadar, Concursul s-a încheiat.

Ecourile - nu. Comentariile, polemicile, mirările, discuţiile şi disputele, de tot felul - nu. Acestea nu numai că nu s-au încheiat, ci parcă s-au încins mai cu tărie, de-a doua zi după anunţarea răspunsurilor şi a premianţilor.

Aşa cum făgăduiam în numărul trecut, pornim acum la drumul lămuririlor de cuviinţă în legătură cu întrebările şi „problemele" concursului.

Dar, să nu uităm. Înainte de a purcede la şueta noastră despre istorie şi culisele ei, să facem o precizare şi să înlăturăm o nedreptate.

Oridecîteori juriul s-a aflat în situaţia cînd doi sau mai mulţi concurenţi acumulaseră acelaşi număr de puncte (împrejurare ce se întîlneşte mai întotdeauna la întreceri de acest gen) departajarea lor - şi deci repartizarea premiilor - s-a făcut prin tragere la sorţi. Am avut două participante cu 44 de puncte, apoi patru concurenţi cu cîte 42 de puncte ş.a.m.d.

Într-un singur caz s-a produs o inexactitate. E vorba de concurenţii care au acumulat 38 de puncte. Ei sînt trei la număr: dr. Elias Erwin din Beer Sheva, dr. A. Papier din Haifa şi Charlota Şmilovici din Rehovot. La dispoziţia acestora se aflau două premii care - prin tragere la sorţi - au fost atribuite doctorilor susamintiţi; iar Charlotei Şmilovici i-a revenit cea dintîi dintre menţiuni.

Ceea ce nu e just. Obţinînd acelaşi număr de puncte (38) concurentei i se cuvine aceeaşi recompensă; prin urmare, calitatea de premiată. Facem aici corectarea ce se impune (şi care a fost făcută şi pachetului cu Menţiuni, îmbogăţit pentru remarcabilele răspunsuri ale Charlotei Şmilovici, cu o reproducere de artă plastică).

1) Cînd a fost numit, prin hotărîrea sultanului turc, cel dintîi haham-basha *al evreilor din Ţările Române?*

Răspuns corect: 1719.

E genul de întrebare al cărei răspuns nu-l poţi găsi, de regulă, în memorie şi nici, ca la rebusuri, apelînd la sprijinul familiei din living. Trebuie să cauţi o lucrare de referinţă. Cine a ştiut să se ducă la cartea nimerită (ca, de exemplu mult folosita *Enciclopedia Iudaica*, tipărită la Ierusalim, volumul al 14-lea, capitolul închinat României), a găsit datele de cuviinţă: „...în 1719, un haham-basha, Bezalel Cohen fu numit pentru Valahia şi Moldova..."

2) Revoluţia de la 1848 a dat un martir; un singur martir, ucis prin tortură în închisorile maghiare; iar acest unic martir al acestei mari revoluţii româneşti a fost (aşa a vrut destinul) un evreu. El este:

Răspuns corect: C. D. Rosenthal.

E un răspuns pe care l-au dat circa 70% din numărul participanţilor. E în acelaşi timp, un răspuns însoţit, nu o dată, de comentarii cînd ironice, cînd triste, cînd pur şi simplu filozofice. Faptul că în numeroase cărţi de istorie a României, astăzi (ex. Istoria României de C. şi Dinu Giurescu), la capitolul 48, nici nu se vorbeşte de Rosenthal, a prilejuit inevitabile remarci şi inevitabile concluzii.

3) Cînd a fost clădit „Templul Coral" din Bucureşti?

Răspuns corect: 1866.

Iată o întrebare care s-a pretat la confuzii şi discuţii. Unde e „hiba"? Construcţia templului a fost terminată, într-adevăr, în 1866, dar inaugurarea lăcaşului a avut loc, cu un an mai tîrziu, în 1867. Raţional vorbind, ca şi istoriceşte, ambele date sînt valabile. Luînd în consideraţie „situaţia specială" a întrebării, juriul a acordat cîte-un punct atît celor care au indicat anul 1866, cît şi celor mai puţini, partizani ai datei 1867.

4) În ce an a venit la Bucureşti Sir Moses Montefiore, cunoscutul fruntaş al judaismului britanic, pentru a interveni pe lîngă prinţul Carol în favoarea evreilor din România?

Răspuns corect: 1867.

Vezi comentariul de la întrebarea nr.1.

5) Care dintre oamenii de cultură a ajuns, după plecarea sa din România, rabin în Anglia?

Răspuns corect: Moses Gaster.

70% dintre concurenţi au dat răspunsul de mai sus, de unde înţelegem ori că biografia lui Gaster (1856 - 1939) - filologul expulzat în 1885 de tembelismul epocii şi devenit profesor la Oxford şi haham al sfaradimilor britanici - este ▶

familiară cititorului, ori că figura celorlalţi candidaţi la întrebarea noastră (I. A. Candrea, Ronetti-Roman ş.a.) nu rimează cu ideea de rabin.

6) În ce an au întemeiat haluţimii din România aşezarea israeliană Rosh Pina?

Răspuns corect: 1882.

Marea majoritate a concurenţilor a dat răspunsul corect. S-a scris, aici în Israel (în publicaţiile pe româneşte), nu o dată despre înfăptuirea istorică a moineştenilor, posibilităţile de documentare sînt mai multe; deci, întrebare uşoară.

7) Ce poet evreo-român s-a sinucis în anii întîiului război mondial, din cauza unei depresiuni nervoase?

Răspuns corect: Steuerman-Rodion.

Poetul ieşean, născut la 1872, îşi va lua viaţa, prin otrăvire (era medic, nu putea greşi) în 1918. Se pare că trauma războiului pe care-l trăise în tranşee, fusese mai puternică decît nervii lui Rodion, sfărîmaţi.

Mulţi, foarte mulţi (peste 50%) au indicat, la acest capitol, pe Barbu Nemţeanu. Să fi jucat vreun rol subconştientul nostru colectiv? Nemţeanu, născut la Galaţi în 1887, a murit tînăr, la 32 de ani, bîntuit de o tuberculoză care la vremea aceea ucidea ca un cancer al deceniilor noastre din urmă.

8) Care dintre pictorii (enumeraţi mai jos) s-a numărat printre întemeietorii mişcării de avangardă Dada, *în anii 1-ului război mondial?*

Răspuns corect: Marcel Iancu.

Întrebare simplă. Toţi concurenţii, cît de cît „pregătiţi" culturaliceşte au răsuflat uşuraţi la aflarea întrebării. Legătura dintre numele lui Iancu şi mişcarea ivită la Zürich e atît de ştiută, încît eşti ispitit să pronunţi: Iancu (sau Ianco)-Dada.

9) Ce scriitor român a fost numit în ziarele antisemite ale epocii Jidoveanu, din pricina simpatiei arătate de el, în scris şi în viaţa de toate zilele, la adresa neamului evreiesc?

Răspuns corect: Mihail Sadoveanu.

Unii au răspuns Liviu Rebreanu, bizuindu-se probabil, pe ecoul nuvelei sale „Iţic Ştrul dezertor". În realitate, inamicul nr. 1 al gogo-cuziştilor şi legionarilor (including eruditul subtil Mircea Eliade) era, în anii '36 - '37, M. S., căruia nu i se ierta faptul că primise (în ciuda ameninţărilor cu moartea) să fie director al ziarelor „Dimineaţa" şi „Adevărul" (presa din Sărindar).

10) Care dintre fruntaşii evrei... a fost deputat în parlamentul român din 1930?

Răspuns corect: Mihail Landau.

„Încuietoare"? Se pare că da. 80% dintre concurenţi au răspuns (în cor): W. Filderman. Atît de înrădăcinată este imaginea lui F. ca nr. 1 al evreimii româneşti, încît...

Ori, Filderman a fost deputat, pe lista Liberalilor, dar în 1928. Apoi (izbucnirea marii crize), a căzut guvernul, s-a trecut la alegeri noi, Liberalii au suferit o înfrîngere de răsunet. Fapt este că în 1930 deputat a fost, din partea Partidului Evreiesc, dr. M. Landau, acela care, peste ani, în Israel, va înfiinţa Loteria de Stat (Mifal Ha-Paisul rîvnit de agudale).

11) Care dintre actorii celebri ai filmului american s-a născut la Bucureşti, în anul 1893?

Răspuns corect: Edward G. Robinson.

Întrebare uşoară. Mai toţi concurenţii tari (cuceritori de premii şi menţiuni) au răspuns corect. Marele interpret de gangsteri antebelici (între care „Micul Cezar") nu este ignorat în trib. Iar faptul că a plecat din România la vîrsta de 10 ani, nu l-a făcut să-şi uite străzile dîmboviţene de obîrşie.

...Şi totuşi, la această întrebare, vreo 5 - 6 (şi nu dintre „codaşi") au indicat-o pe Bette Davis, făcîndu-ne să ne mirăm nespus şi să murmurăm: de unde pînă unde, fraţilor?

12) Care este localitatea evocată de Mihail Sebastian în „Oraşul cu salcîmi"?

Răspuns corect: Brăila.

Întrebare (credeam, credem şi-acuma) uşoară pentru oricare cititor (cît de cît) al literaturii „de trib"; cu atît mai mult cu cît scriitorul vorbeşte, nu o dată, despre oraşul său natal, despre bacalaureatul memorabil, cu Nae Ionescu, la liceul din tîrg, etc., etc.

Şi totuşi, nu puţini au răspuns: Galaţi, iar vreo doi fuseseră convinşi că salcîmii din titlu se referă la Piteşti.

13) Cine a fost comisarul (ministru) pentru problemele evreieşti în guvernul Ion Antonescu?

Răspuns corect: Radu Lecca (politician de formaţie gogo-cuzistă).

„Voturi" multe au primit şi gen. Picky Vasiliu (subsecretar de stat la Interne, şef suprem al jandarmeriei şi satrap voios, de şpriţ, căruia i se dusese vestea că oridecîteori voia să scape de un soţ incomod îl trimitea în lagăr, pentru a putea petrece-n linişte cu nevasta internatului) - şi Al. Alexianu, guvernatorul de sinistră amintire al Transnistriei, condamnat la moarte, ca şi Picky, în procesul criminalilor de război şi executat. ▶

14) Cum îl cheamă pe acel publicist care, după o viață pusă în serviciul sionismului, a atacat violent, în anii '50, la București, Israelul și pe Ben Gurion?

Răspuns corect: I. Ludo.

Aici, de semnalat un mic incident. După apariția întrebării (să amintim că împreună cu Ludo se aflau: Aderca, Peltz, E. Dorian, I. Călugăru), un nepot de-al lui Peltz ne-a telefonat, exprimîndu-și supărarea că numele romancierului a fost tipărit în acest context; s-ar putea crede că el este publicistul vizat.

Ne-am exprimat părerea de rău pentru efectul neplăcut în familie al întrebării, asigurîndu-l că, după încheierea concursului, umbra va dispare.

15) Cine este primul sportiv evreo-român care a cucerit un titlu de campion olimpic?

Răspuns corect: Leon Rotman.

O întrebare așa zis simplă, la care mulți au căzut, indicînd-o, cu repeziciune, pe Angelica Rozeanu. Ei au confundat titlul (rile) de campioană *mondială* la tenis de masă (simplu-fete, dublu-fete, dublu-mixt) cu titlul de campion olimpic. Pe timpul Angelicăi (anii '50), ping-pongul nu era disciplină olimpică, așa că...

De altă parte, canotorul Leon Rotman, dublu învingător la J.O. de la Melbourne (1956) a intrat într-un con de penumbră.

Despre el nu se prea scriu cărți, și nici filme nu se fac. Peste toate, în viața cea de toate zilele, norocul nu i-a surîs marelui campion. Angajat, precum numeroși colegi de-ai săi de la Clubul Dinamo, la o circumscripție de miliție, Rotman a primit într-o noapte misiunea de a cerceta niște furtișaguri prin Ferentari sau Pantelimon. El a fost înconjurat de cîțiva borfași, bătut și lăsat cu capul sfărîmat, într-un lac de sînge (pe unii i-a mirat nonșalanța cu care șefii de la miliție încredințau asemenea sarcini atletului care făcuse ca tricolorul românesc să fluture, în două rînduri, glorios, în Australia). Rotman nu și-a mai revenit de-atunci, fiind pensionat, ca invalid.

(Continuare în nr. viitor)

EWTR
HAIFA
ISRAEL

O.N.T. Carpați
BUCUREȘTI
ROMÂNIA

«CARPATOURS»
TEL AVIV

CU OCAZIA ANULUI NOU
1989

TRANSMIT TUTUROR TURIȘTILOR, CONDUCĂTORILOR ȘI LUCRĂTORILOR DIN AGENȚIILE DE VOIAJ DIN ISRAEL, CELE MAI CALDE URĂRI DE BINE, SĂNĂTATE, FERICIRE, PACE ȘI O ACTIVITATE TURISTICĂ FRUCTOASĂ

LA MULȚI ANI!

GRAFIC

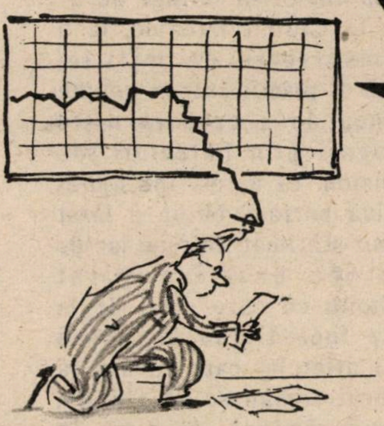

reprezentînd încrederea revistei „Minimum" în capacitatea cerebrală a guvernului nostru de a face față, cu succes, marei ofensive internaționale a O.E.P.

■ ALEXANDRU CORNESCU

ARGHEZI, ZAHARIA STANCU,

UN SPÎNZURAT
ÎN PĂDUREA BĂNEASA
ŞI ALTELE

Al. Cornescu este unul din cei mai cunoscuţi gazetari ai Bucureştilor postbelici. El a fost redactor-şef adjunct la „România Liberă", a condus redacţia Televiziunii, a creeat revista „Magazin".

Şi, bineînţeles, a acumulat, de-a lungul anilor, amintiri, amintiri multe: ba despre unul, ba despre altul, ba despre una, ba despre alta.

Iată, cîteva piese din memoria lui Cornescu, scoase la lumină pentru „Minimum".

Cine nu-şi aminteşte de pamfletul „Baroane" publicat de Tudor Arghezi în timpul războiului, pamflet care l-a adus în lagărul de la Tîrgu Jiu? Cîţiva ani mai tîrziu, în vremea cînd marele poet trăia izolat în locuinţa sa din Mărţişor şi încă n-avea acces la viaţa literară, am avut ocazia să reconstitui un moment semnificativ din viaţa acestuia, despre care am mai scris, dar a rămas consemnat într-o lucrare cu destul de restrînsă răspîndire. Dacă revin astăzi şi aci este pentru că, într-o ipotetică lărgire a listei celor ce figurează pe „aleea celor drepţi", am credinţa că numele său ar merita să figureze.

Cunoşteam povestea de la Imanuel Weissglass însuşi. Tînăr poet de limbă germană, evreu bucovinean, acesta ajunsese într-un lagăr în Transnistria de unde nu se mai întorcea nimeni. Era un lagăr de unde nici o ştire nu putea răzbate în afară. Deţinuţii aveau dreptul să expedieze familiilor doar nişte cărţi poştale cuprinzînd o singură frază stereotipă, dovadă că mai sînt încă în viaţă. După care dispăreau cu desăvîrşire.

Conştient de situaţia disperată în care se afla, Weissglass a folosit cartea poştală scriindu-i lui Arghezi nu numai fraza şablon, ci întreaga sa dramă. N-avea nici urmă de speranţă că apelul său va ajunge la destinaţie. Dar a încercat. Şi minune! - cartea poştală a ajuns la Arghezi, care-l cunoştea şi-l aprecia pe tînărul poet. Autorul „Agatelor negre" a luptat şi a obţinut eliberarea lui.

Pînă aici, ceea ce ştiam chiar de la Imanuel Weissglass.

În acea vreme, începusem să-l frecventez pe Arghezi, urmînd să-l determin să colaboreze la ziarul la care lucram. Într-o seară, după ce doamna Paraschiva - soţia poetului - ne servise cu dulceaţă şi cafele, am adus vorba despre cazul lui Weissglass şi mi-am exprimat surprinderea că acea carte poştală a putut trece prin sita deasă a cenzurii. Arghezi s-a ridicat de pe scaun şi s-a îndreptat spre un sipet din care a scos cartea poştală cu pricina şi mi-a arătat-o. O mică însemnare caligrafiată într-un colţ, cuprindea doar două cuvinte: „Cu stimă"; sub ea, ştampila cenzurii, care avea să dea cale liberă mesajului lui Weissglass. Cum spuneam, Tudor Arghezi s-a zbătut şi a obţinut salvarea lui Weissglass. Cine a fost însă, acel cenzor, ▶

constituie un mister pînă astăzi.

Prin salvarea lui Imanuel Weissglass, literatura germană din România a dobîndit un poet remarcabil. El a fost laureat cu un premiu al Uniunii Scriitorilor și a fost primul traducător în limba română al unui „Faust" integral, publicat în Biblioteca pentru Toți.

Ca om de cultură germană, Weissglass și-a dorit dintotdeauna să viziteze țara în care a înflorit această cultură. Ceea ce i-a fost fatal. Venind în contact direct cu locurile ce au adăpostit lagărele ororilor naziste, a suferit un șoc puternic. Reîntors în țară într-o grea stare sufletească, nu și-a mai revenit. S-a stins din viață la vîrsta la care ar fi putut da întreaga măsură a forței sale creatoare.

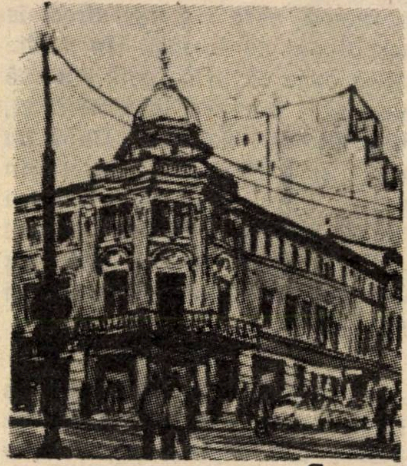

Capșa

Personalitatea lui Zaharia Stancu m-a atras cu mult înainte de a-l fi cunoscut personal, încă de pe vremea cînd, înainte de război, ca simplu cititor, urmăream campania antihitleristă pe care-o ducea în ziarul său „Lumea românească". Cînd – în 1945 – s-a întîmplat să am norocul de a lucra în aceeași încăpere redacțională în care-și aveau mesele de scris Zaharia Stancu, Aurel Baranga, Eugen Schileru și Andrei Tudor, am trăit zile de mari satisfacții.

Arghezi

Eu n-aveam altceva mai bun de făcut decît să tac și să ascult șuetele – cu adevărat grandioase – ale acestor maeștri, și să regret atunci cînd, după ce-și depuneau articolele, plecau să ia masa la „Capșa".

De Zaharia Stancu mă leagă multe amintiri, dintre care una, pînă azi, mi se pare amuzantă.

Zaharia Stancu devenise directorul Teatrului Național, iar eu mă bucuram de invitații la toate premierele.

La prima reprezentație a piesei ‚Fedora' de Sardou, s-a nimerit să stau alături de Oscar Lemnaru și Mircea Damian în rîndul întîi. Lemnaru îmi plăcea. Era un om de întinsă cultură. Se risipea în calambururi (foarte spirituale, de altfel) pe care le debita cît era ziua de mare prin cafenele. De pe urma lui – cu cîte eforturi oare din partea editurii? – au rămas totuși, cîteva traduceri importante, printre care un admirabil „Jean Christophe". Mircea Damian mă interesa numai prin darul lui de a stîrni scandal din te miri ce. Țineam însă, prostește, să-i epatez pe amîndoi. Așa că făceam, în permanență comentarii ironice la adresa spectacolului.

Se juca în sala înghesuită de la „Sf. Sava" și interpreții principali erau Marioara Zimniceanu și V. Valentineanu. În timp ce se desfășura o scenă de dragoste, în care Marioara Zimniceanu, îmbrăcată într-o rochie cu trenă, alerga de la un capăt la altul al scenei, iar Valentineanu fugea după ea, declarîndu-și sentimentele, am spus (destul de tare) „Să vezi că o calcă pe trenă".

Nenorocire! Valentineanu, care m-a auzit, s-a uitat furios spre sală. Și cum exact în acea clipă urma să cadă în genunchi, a îngenunchiat pe trena partenerei, care se zbătea fără să reușească, să-și continue plimbarea.

Sala a izbucnit în hohote de rîs, s-a aplaudat la scenă deschisă, iar Zaharia Stancu... mi-a interzis să mai vin la spectacolele Naționalului.

Supărarea a durat numai pînă la următoarea premieră, cînd am primit la redacție obișnuita invitație.

Pentru ultima oară, l-am văzut cînd l-am vizitat la sanatoriul unde-și îngrijea sănătatea. Era încă frumos. Adusese cu el o mulțime de cărți. Dar vederea slăbită îl împiedica să citească atît cît ar fi vrut. Șueta a fost lungă și, ca de obicei, el a fost strălucitor. Nu știam că „data următoare" va fi la funeraliile ce i s-au organizat pe Dealul Patriarhiei. Venise multă lume. S-au rostit discursuri de circumstanță – reci și banale. M-am gîndit atunci cît de frumos ar fi vorbit Zaharia Stancu, dacă rolurile ar fi fost inversate. ▶

Sărindar

Numirea mea într-o funcţie de răspundere la televiziune n-a fost bine primită de toată lumea. Intrau în joc, desigur, antecedentele mele socio-naţionale, dar şi faptul că proveneam din presa scrisă. I ar radiofoniştii se credeau cu mult mai îndreptăţiţi să conducă noul mijloc audio-vizual.

Cu siguranţă că mi-aş fi rupt gîtul - din cauza uneltirilor de culise - dacă n-aş fi fost susţinut de oameni ca Ion Pas, Mihai Bujor Sion (decedat într-un accident stupid de avion), de Andrei Strihan (în prezent profesor la Universitatea din Tel Aviv).

Venirea lui Ion Pas în fruntea Comitetului pentru Radio şi Televiziune a fost privită de mulţi ca o simplă formalitate de care nu trebuia să se ţină seama. „Este prea bătrîn (i s-a dat o funcţie onorifică). Noi să ne vedem de treabă ca şi cum n-ar exista".

N-a fost aşa. „Bătrînul" s-a dovedit un înţelept, care a condus cu multă dibăcie, fără să dea impresia că se amestecă în treburile cuiva. Îşi impunea părerile cu tact şi cu un puternic dar al convingerii, fără să dea ordine sau să constrîngă pe cineva. Şi-a apărat oamenii în subordine cît a putut, iar singura lui alergie la subalterni era atunci cînd descoperea fie şi cea mai mică urmă de şovinism. Atunci devenea neiertător.

Faţă de mine, manifesta o anumită solidaritate profesională, care l-a făcut să-mi treacă multe cu vederea. Multe, dar nu totul. Într-o zi m-a muştruluit zdravăn. Soţia mea, pe atunci redactoare la radio, a fost chemată la cadre, unde s-au făcut presiuni asupra ei să mărturisească o vină închipuită, cu scopul declarat de a se lovi în mine. Cînd a aflat, Ion Pas nu numai că a oprit ancheta şi i-a sancţionat pe cei care o puseseră la cale, dar mi-a făcut un uriaş scandal, că nu i-am sesizat de la început această maşinaţie.

În aceeaşi perioadă a fost numit în calitate de vicepreşedinte un personaj sinistru: Petre Gheorghe. N-aş putea afirma că era antisemit, desi, evident... era şi aşa ceva. De fapt, el duşmănea pe toată lumea fără deosebire - cum se spune - de rasă şi naţionalitate: pe cei înalţi, pentru că el era pitic; pe cei slabi, pentru că el era gras; pe cei ce ştiau limbi străine, pentru că el nu ştia bine nici româneşte; pe oamenii de cultură, pentru că el era incult.

În ce mă priveşte, la toate celelalte se adăuga încă un motiv. Urma să se încheie o convenţie între Radio-televiziunea română şi cea franceză. La insistenţele lui Petre Gheorghe, s-a hotărît să fie semnată de el. Cum însă, din motive de necunoaştere a limbii franceze, nu putea duce tratative, s-a hotărît să plec mai întîi eu la Paris, urmînd ca după o vreme, să plece el, pentru a-şi pune preţioasa semnătură pe suszisa convenţie. Numai că partea franceză nu putea înţelege în ruptul capului de ce o treabă de rutină trebuie făcută în doi timpi şi stăruia ca semnarea să aibă loc imediat. Am comunicat la Bucureşti care este situaţia şi răspunsul lui Ion Pas a fost prompt: să semnez eu documentul respectiv, ceea ce am şi făcut şi ceea ce Petre Gheorghe nu mi-a putut ierta niciodată.

Mulţi se întrebau cum de poate um om ca Ion Pas să rabde printre colaboratorii săi pe unul ca Petre Gheorghe. M-am întrebat şi eu şi - cînd mi s-a ivit prilejul - l-am întrebat şi pe el. Mi-a răspuns că n-are destule argumente ca să-l înlăture.

Argumente pe care Petre Gheorghe însuşi n-a întîrziat să i le ofere, cînd a deturnat alimentele căminului de copii în scopuri personale, a mobilizat întregul parc de automobile ca să-şi plimbe nuntaşii cînd s-a căsătorit şi multe altele.

Înlăturat din funcţie, Petre Gheorghe a făcut o cădere nervoasă, care l-a dus direct la pavilionul de furioşi. Un medic mi-a spus că urlă toată ziua că vor să-l omoare legionarii şi, bineînţeles... sioniştii. După un timp şi-a revenit, a ieşit din spital, apoi a suferit o a doua criză nervoasă. Şi-a revenit aparent şi de această dată, dar s-a dus în pădurea Băneasa şi s-a spînzurat.

●

Viaţa la televiziune nu era prea uşoară în condiţiile de atunci, cînd marea majoritate a emisiunilor erau realizate „pe viu". Sau cum se spune, "în ▸

DEVOTATEI NOASTRE CLIENTELE

COFETĂRIA
• PITARU •

LA MULŢI ANI!
CU TOATĂ PLĂCEREA, VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE ŞI ÎN 1989 CU PRODUSE PROASPETE, DE FOARTE BUNĂ CALITATE ŞI ÎN SORTIMENT BOGAT CARE SATISFACE TOATE GUSTURILE.
HOLON - STR. SENKAR 47
TELEFON 841664

direct". Această situaţie a dus la destule accidente, care ni se păreau atunci catastrofale. Dar care, privite în perspectiva timpului, sînt amuzante.

Regretatul regizor Petrică Băleanu, de care mă leagă amintirea unui deosebit talent şi unei desăvîrşite onestităţi în relaţiile umane şi profesionale, pusese în scenă piesa unui scriitor american. Acţiunea se desfăşura într-un azil pentru săraci. Totul mersese perfect la repetiţii, iar distribuţia prestigioasă (Ciubotăraşu, Mihăilescu-Brăila, Emil Botta, Ion Lucian şi alţii de acelaşi calibru), promitea să contribuie la transformarea emisiunii într-un adevărat eveniment.

Dar n-a fost întocmai. În piesă, personajul interpretat de Emil Botta urma să moară, după un scurt dialog purtat cu personajul interpretat de Ion Lucian.

Botta uitase cu desăvîrşire replicile. Ion Lucian, venit la căpătîiul său, aştepta mărturisirea finală. Dar Emil Botta nu făcea altceva decît să geamă. În cabina de regie, pe noi (dar în primul rînd pe Băleanu) ne-a apucat disperarea. Singura salvare nu putea veni decît de la Lucian, care, în afara talentului şi vervei sale ştiute de toată lumea, a fost înzestrat cu o memorie colosală şi cu o prezenţă de spirit ieşită din comun, care-l făceau a fi un interpret ideal pentru televiziune.

Şi, într-adevăr, Lucian a început să rostească replicile lui Botta, dar la modul interogativ: „Nu-i aşa că acum te gîndeşti la mama ta pe care ai părăsit-o?" „Daaa...", gemea Botta. „Şi la satul din care ai plecat?" „Da...", se auzea acelaşi geamăt. Şi tot aşa, pînă ce Lucian a dat toate replicile, pe care Botta le aproba cu cîte un „Da...", tot mai răguşit şi mai profund. Cînd s-a terminat scena, Lucian era lac de sudoare, iar noi, ce asistasem la scenă, ne pierdusem capul. Noroc că Băleanu şi regizoarea de montaj (cred că Elena Wald) şi-au păstrat cumpătul şi, după această scenă, care urma să fie foarte scurtă şi s-a prelungit pînă la vreo cinci minute, spectacolul a continuat în bune condiţiuni.

Totuşi eram conştienţi că ceea ce era mai rău se petrecuse şi că întregul efort, în loc să se transforme într-un succes, devenise un eşec. Nu ne mai rămînea decît să recurgem la filozofia unui şef de producţie care, cu ocazia bîlbîielilor care apăreau nu rareori în emisiunile pe viu, obişnuia să ne liniştească, spunînd că „mulţi vede, puţini cunoaşte". Numai că, în ziua următoare, a apărut un articol de o mare virulenţă care, de pe poziţii ultra-dogmatice, ne acuza în parte şi în bloc, de practicare a naturalismului. Chiar aşa se şi intitula: „Naturalismul la televiziune" şi se ocupa aproape exclusiv de scena cu pricina, dînd fiecăruia dintre noi certificate de purtare rea. Semnat: Sergiu Fărcăşan. N-a trecut mult timp şi a emigrat în America. Cum s-a descurcat acolo cu teoriile despre naturalism, nu ştiu.

- Scrie: „Prost cine citeşte"...

MINIMUM = P.O.B. 11472,
O ADRESĂ: TEL AVIV

FOARTE IMPORTANT PENTRU
PENSIONARI - VÎRSTA DE AUR - BOLNAVI CRONICI

«GHEULA»

CASA DE PĂRINŢI

BAT YAM
REH. BEN GURION 51
TELEFON: 03/861144

GIVATAIM
REH. RAMBAM 29
TELEFON: 03/313846

OFERĂ:
ODIHNĂ, SUPRAVEGHERE MEDICALĂ, TRATAMENTE, CONVALESCENŢĂ, ACTIVITĂŢI PLĂCUTE ŞI UTILE, PRECUM ŞI MULTE ALTE SERVICII DE ÎNALT NIVEL.
MÎNCARE CASHER

* * *

FIECARE CAMERĂ DISPUNE DE TELEFON, DUŞ, BAIE, DEPENDINŢE MODERNE. CĂMINELE SÎNT AMPLASATE ÎN ZONE LINIŞTITE. LA BAT YAM, CHIAR ÎN VECINĂTATEA MĂRII MEDITERANE.

PRIMIM LA DICȚIONAR

● *Margareta Sterian, Album*, cu o prefață de Dan Grigorescu, București, editat de Uniunea Artiștilor Plastici și Muzeul de Artă al R.S.R.. Lucrările mai noi ale pictoriței (și poetei) nonagenare care - într-un cuvînt înainte - trimite un mesaj celor ce n-o cunosc cu adevărat sau o carte de vizită: „...Crezul meu de viață și de artă este cuprins în răscolitoarea emoție pe care mi-o dă natura, oamenii și animalele și implică dorința de comuniune și ocrotire a tot ce mă înconjoară. Pot afirma temeinic că nimeni, niciodată, nu m-a influențat în viața și opera mea, unde binele și răul au fost constrînse să se acomodeze unul cu altul, să se strîngă laolaltă, să coexiste".

Margareta Sterian, despre care nu toată lumea știe că este, de felul ei, evreică, a trimis, mai deunăzi, pentru arhiva *Dicționarului*, fotografia unui monument funerar de la cimitirul Filantropia din București: piatra are dublă valoare culturală - ea se află pe mormîntul bunicii Margaretei Sterian și a fost sculptată de Milița Petrașcu.

O piatră despre două mari artiste.

● *Aurel Storin, Ora inexactă*, Ed. *Litera*, București, 1988; copertă și ilustrații de Val. Munteanu. Partizan al liniei poetice Topîrceanu, Cincinat Pavelescu, Păstorel, obișnuit să moaie dramele într-o baie de humor delicat, stăpînit ca un englez care nu țipă niciodată, nici măcar sub tortură, Storin madrigalizează totul: și viața și moartea și - uite - sfîșierile în Orientul Mijlociu: „*Comuniune*" - poem „pe o temă biblică" - e o piesă la dosarul ce-ar putea fi numit „cum văd confrații noștri din România 88-89 teribila problemă a *Conflictului:*"

Abraham a fost creștin.
Primul și cel mai curat.
N-a ucis, n-a lovit, n-a
furat.
Doar în neveste
s-a-ncurcat puțin...

Abraham a fost
musulman.
L-a zămislit pe Ismael,
părăsind pe Rebecca -
Dar nu cred să fi fost
vreodată la Mecca
Pentru că Mecca
a-ntîrziat vreo mie de ani...

Și, ca să fie cum e mai
greu,
(O încîlceală în eternitate...)
Și ca să le pună capacul
la toate,
Abraham a fost evreu.

...Și pentru că numai
oamenii pot fi nebuni,
Creștini, musulmani și
evrei,
De cinci mii de ani se
ucid între ei,
Ca să nu-și uite
strămoșul comun...

● *Mircea Iorgulescu, Eseu despre lumea lui Caragiale*, Ed. Cartea Românească, București, 1988; coperta V. Socoliuc. Avem de-a face, cum ne avertizează autorul, nu cu un „studiu literar", ci cu o călătorie în universul caragialesc, în lumea populată de Cațavencu și coana Joițica, de Lache, Mache și Leonida Condeescu.

„...în lumea lui Caragiale - scrie Iorgulescu - am pătruns ca un călător, ca un explorator sau ca un naufragiat într-o lume necunoscută, în multe, foarte multe privințe neverosimilă, stranie, totuși reală, existentă".

La întoarcere, criticul prezintă cititorului - ca în fața unei „societăți regale de geografie", mostre din fauna și flora ținuturilor cercetate. Descoperirile sale sînt, nu odată, remarcabile:

„Ocupația cea mai răspîndită în lumea lui Caragiale e statul de vorbă. Au, n-au treabă, acești oameni abia așteaptă un prilej ori un pretext să-nceapă „o discuțiune", de obicei una „foarte animată" și mai totdeauna mult prelungită... Vorbitul este chiar viața lor".

„...în această lume cine nu minte, nu înșeală, nu fură, nu dă și nu primește mită, moare. Prefăcătoria se generalizează. Nu mai este doar o tehnică individuală de supraviețuire sau de ascensiune socială, este un mod de viață". ▶

„...oamenii din lumea lui Caragiale posedă o ştiinţă extraordinară: ştiinţa de a o întoarce, ştiinţa de a schimba iute macazul".

,,Fiind cît se poate de adevărat că în lumea lui Caragiale există o cvasi-generală vocaţie a înşelăciunii, trebuie totuşi observat că veritabilii profesionişti (sau veritabilii artişti) ai acestei vocaţii sînt oamenii ordinii şi ai legii; s-ar putea spune că nu alta este, în fond, "misia" lor!"

„Edificiul minciunii are capacitatea miraculoasă de a-şi încorpora totul, inclusiv adevărul."

„Cine se izolează bate la ochi în lumea lui Caragiale."

,,Există în lumea lui Caragiale o adevărată demonie a afirmării, a impunerii, a expunerii; un exhibiţionism uneori patologic, firesc totuşi în acest univers de faţade şi decoruri".

(în lumea lui Caragiale, întîlnim) „un caracteristic sindrom de „cetate asediată", o stare de pîndă şi panică generată de aşteptarea declanşării unui asalt iminent care nu se produce niciodată".

„...Se trăieşte continuu sub ameninţarea unei primejdii cu mii de chipuri; se trăieşte în alarmă şi în nesiguranţă, cu ochii-n patru şi cu inima gata să sară din piept. Omului caragielesc i se insuflă convingerea că este un om periclitat".

„...în lumea lui Caragiale bătaia este practicată pe scară largă şi cu o voluptate ce ţine probabil de vocaţia patologică a degradării".

„În această lume, în care toţi sînt ori devin „de-ai noştri", fiecare îl crede pe celălalt prost, fiecare, la rîndul lui, face pe prostul. Fiindcă adevărata, suprema valoare a acestei lumi este prostia – şi toţi se străduiesc să fie, să dea impresia că sînt cît mai proşti. Lumea lui Caragiale este o prostocraţie..."

● **Adrian Păunescu**, *Într-adevăr*, (noi poezii noi), Ed. Albatros, 1988; desene de Andrei Păunescu. O culegere masivă, de aproape 500 de pagini, prilejuind autorului să „atace" la modul direct, nu odată gazetăresc, care-i este familiar, o infinitate de teme, de la iubire la cel de-al doilea război mondial, şi de la şcoala copilăriei la istoria literaturii române sau la *glasnostul* lui Gorbaciov.

Nu lipsite de interes sînt consideraţiile de ordin politic întîlnite într-un poem ca *„Pentru orice eventualitate"*:

„Nu pot fi mulţumit
cu meritele domnului
Winston Churchill
cînd mă gîndesc la
hîrtiuţa
pe care acest
prim ministru
i-a dat-o lui Stalin
în timpul convorbirilor
hotărînd ei soarta
ţărilor mici
N-am nerozia şi nici
amărăciunea
să contest realităţile
palpabile
iau realitatea drept
ceea ce este,
nu-mi trebuie altă cale,
decît ceea pe care mă aflu
dar prea mă umileşte
părerea lui Churchill
şi a lui Stalin
că pot dînşii să joace
cărţi
cu soarta ţărilor mici,
uite România, dă-mi
Grecia,
sec, sîntem chit,
ia România, notează
Churchill
dă-mi Grecia!
Oare despre întreaga
perioadă 1940-1944
s-a spus tot adevărul?
Oare s-a spus numai
adevărul?
Oare despre Mareşalul
Ion Antonescu
s-a spus tot adevărul?
Nu trebuie să ne
înşelăm, în dialectica ei,
istoria are obiceiul ca,
din cînd în cînd,
asupra multor sentinţe
să facă recurs..."

Dăm şi peste o declaraţie
în marginea „chestiunii":

„Sînt împotriva
antisemiţilor
dar îmi displac fanaticii
evrei
care nu văd peste tot
decît antisemiţi..."

★ LABORATORUL DENTAR ★
KAL·DENT LTD. ★
STR. BIALIK NR. 49, ETAJ 1
RAMAT GAN
TELEFON: 03/722018
EXECUTĂ:
● PROTEZE
● COROANE
● REPARAŢII URGENTE
★
PREŢURI REDUSE PENTRU PENSIONARI!

FOTOTECA DICŢIONARULUI

Ne amintim de Alexandru Jar, romancierul (1911 - 1988, acum două luni, la început de iarnă bucureşteană, într-un cămin al Comunităţii Evreilor).

1) În 1945, la Bucureşti, o şezătoare literară. Era slab, slab, de-abia se întorsese din Franţa, unde luptase în Maquis (şi unde trăise *Momentul* cînd soţia sa, Olga Bancic, prinsă de nazişti şi condamnată la moarte, a fost decapitată pe-un butuc, cu securea.

El, Jar, aşezat, I-ul din dreapta. Lîngă el, la masă, Nina Cassian şi Mihu Dragomir. În picioare (de la dreapta la stînga): Victor Tulbure, Marin Preda, persoană neidentificată.

2) Anii 50, Casa Scriitorilor de pe Calea Victoriei. Scriem, publicăm, sîntem bine îmbrăcaţi. De la dreapta la stînga: Eusebiu Camilar, Laurenţiu Fulga, N. Jianu, Al.Jar, Petru Dumitriu, M. Davidoglu.

3) Anii 70. S-a mai îngrăşat (anii), e mai obosit, şi cu o ironie nu prea veselă în colţul gurii. Trecuseră multe peste el şi, înainte de toate, purgatoriul început în 1956, trăit vreo zece ani şi cunoscut sub numele „cazul Jar": fiindcă, la vremea tulbure a „evenimentelor din Ungaria", criticase Partidul condus de Gheorghiu-Dej, într-o celebră şedinţă cu „activul ideologic", a fost exclus din lumea scrisului, ca să fie de pildă şi învăţătură pentru toţi scriitorii amatori cumva de „dezgheţuri" hruscioviene.

4) Ne amintim şi de Casa Scriitorilor din Tel Aviv, mai vie parcă odinioară decît astăzi în materie de evenimente literare pe româneşte. Fotografia a fost luată în 1975: decernarea premiului Sion - cel dintîi - poetului M. Rudich. Scaunele erau ocupate, toate. Lume - în picioare. Ce s-a întîmplat de atunci? Ce oboseli de sfîrşit de veac şi măcinări lăuntrice au pus stăpînire pe această sală?

5) Un călugăr evreu? Da. Criticul literar N. Steinhardt (trecut la creştinism, în închisoare, în anii 50) la mînăstirea Rohia din Maramureş. Foto: 1988

1

2

3

4

5

■ Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ROMAN? NU, ALTCEVA*

Ca om, Marius Mircu îmi inspiră simpatie. Îndelungata şi bogata activitate publicistică îmi impune respectul.

Tocmai de aceea, mă simt dator să răspund cu seriozitate la întrebarea care-l frămîntă poate şi acum, dar care, în orice caz, îl frămînta pe vremuri, cînd îl rugase pe Ury Benador să-i spună deschis părerea: „- Ăsta e roman?/ - Da, e roman./ - Nu cumva e reportaj?/ - Numai reportaj? Crezi că un bun reportaj e mai puţin decît un roman?/ - Vedeţi, eu aş fi vrut să avansez, am tot scris la reportaje..."

„PĂREREA TREBUIE SĂ MI-O SPUN CINSTIT, RĂSPICAT"

Departe de mine gîndul de a da ucazuri. Sînt deplin conştient de limitele mele, chiar ale activităţii critice literare ca atare. De posibilitatea - aş spune chiar inevitabilitatea - de a greşi. Dar părerea se cuvine să mi-o spun cinstit, răspicat: Ăsta nu e roman.

DE CE BOTT? DE CE BACK? DE CE PIATT?

Ce-i drept, primele capitole - singurele pe care le citise Benador - sînt scrise cu vervă. Viaţa orăşelului de provincie Bott (nu prea înţeleg de ce preferă autorul această notaţie factice a unor oraşe româneşti pe care oricine le recunoaşte şi pe care autorul însuşi le citează, documentar, cu numele lor întreg: Bott - Botoşani, Back - Bacău, Yass - Iaşi, Piatt - Piatra Neamţ, Buc - Bucuresti, etc.) e zugrăvită pitoresc, cu umor, aşa cum se dezvăluie în două momente „culminante" bine alese: moştenirea din America (tatăl lui Gherş devine peste noapte mare bogătaş şi tot peste noapte redevine calic, cînd lăzile cu bancnote iau foc) şi bursa (Gherş obţine bursa oferită de baronul Rotschild în America; întreg oraşul, evrei şi creştini, îl încarcă, pe întrecute, cu tot felul de daruri; dar, în cele din urmă Gherş nu mai pleacă). Întîmplările povestite în capitolul doi (suferinţele îndurate de Gherş la Back ca ucenic croitor), deşi mai banale, au ceva din atmosfera sentimental-realistă, caracteristică romanelor secolului trecut, gen Oliver Twist de Dickens.

Dar noi avem în faţă nu numai aceste două capitole, relativ promiţătoare pe linie romanescă. Şi nici ediţia din 1979, spune autorul, amputată şi pusă „pe linie" de redacţia bucureşteană. Ci ediţia „integrală": aproape 500 pagini masive.

Elementele romaneşti au devenit aci disparente, înnecate în masa materialului care se revarsă irezistibil, infiltrîndu-se pretutindeni, ca o vegetaţie luxuriantă, care creşte mereu, fără limită, invadator.

REGELE GHERŞ

Există însă un personaj central, Gherş. Există o acţiune relativ unitară: biografia lui Gherş, care-şi propune - şi în cele din urmă izbuteşte - să se răzbune pentru toate bătăile îndurate de la lucrători şi patroni, izbuteşte să devină stăpînul tuturor croitorilor din oraş şi să-şi impună voinţa chiar în lupta cu autorităţile (primarul, prefectul). Dar personajele nu au adîncime psihologică, acţiunea e simplificată schematic, ca într-o istorie cu tîlc. Ca în aşa zisele povestiri filosofice din secolul 18 (Candide ou l'Optimisme, Zadig ou la Destinée, de Voltaire), elementele romaneşti servesc în primul rînd ca suport pentru expunerea unei probleme şi a unei teze. Cartea lui Marius Mircu ar putea fi intitulată Gherş sau Drumul croitorului spre stăpînirea lumii.

Privită ca povestire filosofică, cartea provoacă unele nedumeriri. Gherş este ascultat orbeşte şi admirat de toată lumea - inclusiv autorul - deşi, în fond, este un fel de robot croitoricesc, care nu vede şi nu vrea să vadă nimic altceva decît ce e în legătură cu croitoria. Şi, ceea ce este încă şi mai grav, crede că are dreptul de a transforma oamenii în simple unelte pentru atingerea scopurilor sale. Îşi însoară rudele cu croitori aleşi pe sprînceană, fără a consulta măcar pe împricinaţi, de parcă ar fi pioni într-un joc de şah sau animale de prăsilă. Esenţial pentru el este ca, prin aceste legături de familie, să strivească orice concurenţă, să devină stăpînul absolut al breslei croitoriceşti. Numai în ultimele cîteva pagini apare, insuficient justificată artistic, o uşoară ▶

corectură a acestei poziţii, în discuţia moralizatoare cu atotştiutorul boier Gologan.

MARIUS MIRCU: DE ACORD CU FEMEIA-SCLAVĂ

Riscată mi se pare şi adoptarea fără rezerve a tezei creştine, conform căreia iudaismul ar fi caracterizat prin răzbunare, iar creştinismul prin iubire şi iertare. Sau acceptarea sclaviei femeii (Simla, soţia lui, n-a fost pentru el decît o slujitoare neplătită, care trebuie să muncească din zori şi pînă noaptea tîrziu, fără să crîcnească) ca o situaţie necesară, recomandabilă. Însuşi înţeleptul Gologan, vorbind despre martirajul Simlei, proclamă principiul: „Precum se vede, încă un exemplu că fără sacrificiul mamei, copiii nu ies oameni".

Din fericire, aceste insuficienţe „filosofice" nu grevează prea adînc substanţa cărţii. Căci, în ultimă instanţă, "Croitorul din Back", deşi are multe elemente de povestire filosofică, se constituie de fapt ca un fel de „tratat" despre croitorie, o enciclopedie amuzantă a subiectului respectiv.

Dosarul este amplu şi interesant, alcătuit din nenumărate fişe: documente istorice, fapte curioase, prelegeri despre istoria îmbrăcăminţii în lume şi în România, anecdote semnificative istorisite cu haz, referinţe iudaistice, comentarii asupra unor opere literare avînd drept temă croitoria, etc. Se cuvine menţionată şi priceperea cu care au fost alese ilustraţiile (picturi celebre) acestui volum tipărit în condiţii grafice excelente. Fişele sînt interesante prin ele însele. Modul de includere e de importanţă secundară. Autorul s-a mulţumit - aş spune, întrebuinţînd şi eu, molipsit, un termen tehnic croitoricesc - să le „însăileze", punîndu-le ici-colo în gura unor personaje, care servesc însă numai drept cutie de rezonanţă. Ele debitează fişa cu unul şi acelaşi stil, cel gazetăresc informativ, fără nici o legătură cu propria lor personalitate.

Din cartea lui Marius Mircu poţi învăţa multe. Poţi învăţa, amuzîndu-te. Luată drept ceea ce este - după părerea mea: un dosar amplu de fişe în ambalaj de povestire ilustrativă - va fi citită cu plăcere de toţi cei pe care-i interesează subiectul respectiv şi ştiu să aprecieze bogăţia şi varietatea informaţiei: cu privire la o breaslă tipic evreiască, cu privire la viaţa evreilor în tîrgurile moldoveneşti, cu privire la omeneasca transmutare a umilinţei în obsesivă sete de răzbunare, de putere.

*** MARIUS MIRCU - „Croitorul din Back", ed. a II-a, Tel Aviv, 1988**

■ ERATA

La nr.21 (decembrie 1988), pag. 23, col. III-a (Avrum Sharir), în loc de „Steuerman-Rodin" se va citi, desigur, „Steuerman-Rodion"; la pag. 40 (Radu Mănescu despre Egon Weigl), col. II-a, par.3. în loc de Decrony, se va citi, iar desigur, "Decroly"; iar la pag.49, col.III-a (Primim la Dicţionar), în loc de „Malbin" se va citi, încă o dată desigur, "Malbim".

Versiunea românească a poeziilor „Prezent" şi „Primăvară" de Sandu David, publicate în nr. trecut al revistei (21), la Dicţionar, aparţine Lianei Maxy; poemul „Amintiri" este tradus de Petre Solomon.

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

■ Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 20 şekeli - Carnet - 10 cuvinte: 10 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 36 şekeli.
1 an (12 numere): 72 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa - 75 dolari; U.S.A. Canada - 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă 125 dolari; insulele Fidji - 158 dolari.
Expediţia cu avionul

Realizarea grafică:
Eugen Iacob

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

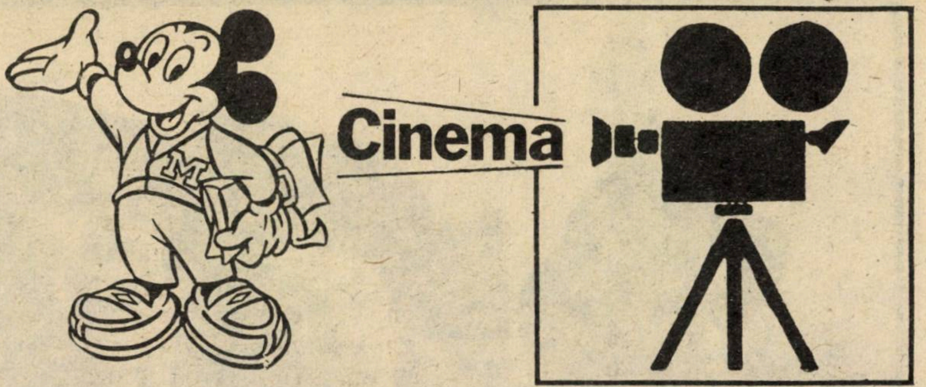

Melanie Griffith: O furtunoasă zi de luni

„LUNEA FURTUNOASĂ" („STORMY MONDAY")

Dramă-suspense, cu multă noapte, cu multă ceață, cu multă ploaie, gen ,,film noir'', realizat de Mike Figgis, cineast multilateral (regizor, scenarist, compozitor), descoperit și lansat de ,,Canalul 4'', izvorul (nesecat) de talente proaspete al televiziunii britanice.

Un milionar american, cu apucături de gangster, e interesat să achiziționeze, de bună voie sau altfel, un cartier din Newcastle, oraș cenușiu, de tipică provincie engleză. Proprietarul unui mic bar, Finnie, căruia nu-i place să i se dicteze, refuză să-și vîndă locanta. Cosmo, milionarul, încearcă să-l învingă cu argumentul violenței, der Finnie îi răspunde ,,du tac au tac''. Pe fundalul luptei dintre ei, se țese o poveste de dragoste între doi dezmoșteniți ai vieții: Kate, o chelneriță, folosită uneori ca sex-momeală de Cosmo, și Brendan, tînăr șomer irlandez, care își găsește de lucru la barul lui Finnie și devine un violent fără voie.

Filmul e construit în chip de cvartet, pentru cele patru personaje, cărora li se alătură, în cîteva reușite momente comice, care ,,colorează'' un pic atmosfera, un simpatic și pitoresc ansamblu de jazz din Cracovia.

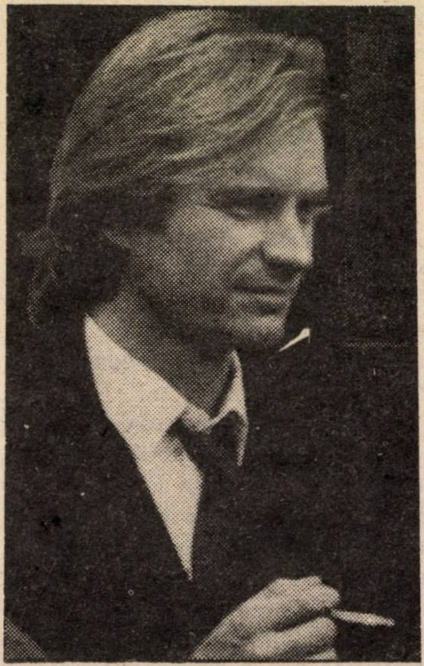

Sting: stinge?

Sting, vedetă mondială a rock-ului, își confirmă veleitățile actoricești. În rolul lui Finnie, e dîrz, e ostenit, e nebărbierit, e convingător. Melanie Griffith, deși nu-i din cale-afară de frumoasă, are sex-appeal. Filmul de debut al lui Mike Figgis, pus în imagine de operatorul Roger Dickins, un maestru al clar-obscurului, farmecă și captivează. De văzut!

●

„TUCKER" („TUCKER - THE MAN AND HIS DREAM")

America își iubește eroii. Individualiști bravi, încăpățînați, încrezători pînă la sfîrșit în ,,steaua'' lor. Chiar dacă soarta nu-i răsfață.

Preston Tucker, omul care, la mijlocul anilor '40, puțin după terminarea războiului, a visat să producă automobilul ideal, cu perfecționări tehnice revoluționare și accesibil tuturor, a fost, pare-se, un astfel de erou. Un naiv, optimist, entuziast și de bună credință, care a comis greșeala de a crede că America este, într-adevăr și pentru oricine, țara tuturor posibilităților.

▸

De la stînga la dreapta: M. Landau, *Joan Allen* şi Jeff Bridges în ,,Tucker'': nu vă puneţi cu rechinii cei mari

Intenţiile lui i-au iritat pe magnaţii industriei automobilelor din Detroit şi aceştia au pus în funcţiune angrenajul politico-juridic. Preston Tucker a fost dat în judecată. L-au acuzat de înşelăciune. Juraţii, pe care i-a convins de nevinovăţia lui, l-au achitat, dar era de-acum prea tîrziu. Uzina incipientă de automobile ,,Tucker'' era la pămînt.

Francis Ford Coppola, care a colecţionat în ultimii ani doar eşecuri, i-a consacrat lui Preston Tucker un film ambiţios, epopeic, de mare spectacol. Profesional, foarte bine făcut, reconstituind excelent epoca, filmul poate impresiona, dar nu şi emoţiona. Erou supra-dimensional, Tucker rămîne totuşi, străin spectacolului. Aceasta, în ciuda faptului că Jeff Bridges se identifică exemplar cu personajul lui Preston Tucker. O menţiune specială pentru compoziţia lui Martin Landau în rolul bătrînului om de afaceri, Abe Karatz. Foarte frumoasă, cu unghiuri de filmare ingenioase, imaginea lui Vittorio Storaro.

Filmul place, dar cu rezerve. Poate din cauză că se vorbeşte mai mult despre sufletul motoarelor, decît despre cel al oamenilor...

●

COMISARA („COMISAR")

Douăzeci de ani a fost interzis acest film al lui Alexander Eskolov, dar îndelungata ,,carantină'' nu i-a întinat profunda frumuseţe lirică.

Bazat pe o nuvelă a marelui scriitor sovietic Vasili Grossman, filmul relatează povestea unei revoluţionare intransigente, care rămîne gravidă în timpul războiului civil şi îşi găseşte adăpost, pînă la naştere, în casa unei familii de evrei bigoţi. Acolo, în contact cu oamenii aceia calzi, buni şi optimişti, în ciuda mizeriilor de tot felul, revoluţionara se umanizează şi îşi leagă destinul de cel al familiei croitorului evreu Efim. ▶

Da, o femeie-comisar. Cred

Alexandr Eskoldov, ajutat de priceperea operatorului Valeri Ghinzburg, a realizat un film cuceritor. Pentru care a trebuit să plătească un preţ greu. Era după ,,Războiul de şase zile'' şi nimeni n-avea voie să-i vorbească de bine pe evrei. I s-a propus să refacă filmul, schimbînd naţionalitatea familiei lui Efim, dar cineastul a refuzat. A fost dat afară din partid, concediat de la studiourile ,,Gorki'' şi lăsat pe tuşă vreme îndelungată.

,,Glaznost''-ul l-a repus în drepturi, filmul a primit autorizaţia de a ieşi pe ecrane, ''Comisara'' a cules elogii la festivalurile internaţionale şi a început, abia acum, să adune premiile care i se cuveneau încă din 1968.

Să nu uit: o creaţie strălucită realizează, în rolul lui Efim, actorul Rolen Bîkov, despre care nici nu ştiu dacă e evreu.

●

„FEMEIA DINTRE NOI" („LES CAVALIERS DE L'ORAGE")

O prostie. Adaptare ,,liberă'' a unui roman de Jean Giono. Nimic din cele care se petrec pe ecran nu poate fi luat în serios. Singura calitate a filmului: ne prilejuieşte o tristă revedere cu Marlène Jobert, actriţă înzestrată din anii '70, care a trecut, vai!, la filme de mîna a şaptea. Dacă filmul joacă, cumva, în cartierul dumneavoastră, ocoliţi-l cu grijă. Păcat de timp şi păcat de bani!

G. YUSMAR

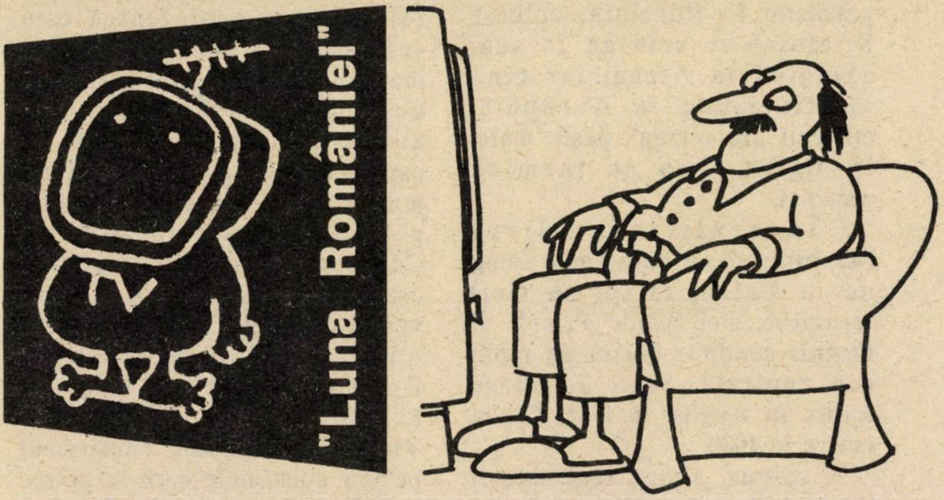

Să fim cinstiţi: a fost o surpriză. Deschizi televizorul, îţi spui „hai să vedem cum e cu serialul acesta englezesc "Sorţii războiului" (Fortunes of war) şi, pînă să-ţi umpli farfurioara cu alune de pe braţul fotoliului, în auzul tău pătrunde o melodie veche, aproape uitată: trenul expres... dela... Braşov... Ploieşti... intră în staţie peste cinci minute". După care nimereşti într-o grădină de vară, la şosea, cu mititei la grătar, Cotnari pe masă şi o cîntăreaţă care vrea (şi într-o anume măsură reuşeşte) să fie Maria Tănase. După care, dai peste-o servitoare cu basma pe cap, drăcuind de mama focului pe limba lui Ion Creangă.

Nepreveniţi, cei 400.000 din alia, se frecau la ochi, să se-ncredinţeze că nu visează; ei erau la fel de zăpăciţi ca dr. Iosef Burg, cînd, invitat pentru un interview oarecare la televiziune, s-a trezit în studio cu nevasta, copiii, nepoţii, secretara de la minister, Shulamit Aloni şi vreo zece prieteni din copilărie, convocaţi în taină de Amos Ettinger pentru o emisiune din seria „O viaţă ca asta".

În anumite case, şocul a produs pagube. Colaboratorului nostru Ion Atlas i-a căzut pe duşumea, în ţăndări, paharul cu whisky în clipa cînd a văzut-o pe Magdalena Buznea, interpreta servitoarei. „Magdalena!" a exclamat el, privind ţintă la ecran. Atlas, actor în anii '50 - '60 la teatrul Nottara din Bucureşti, jucase nu o dată cu Magdalena Buznea şi nu o dată o îmbrăţişase strîns, în piese cu ţărani focoşi.

Acestea fiind spuse, ideea de a ecraniza „Sorţii războiului" este, categoric, fericită. Lumea (din Franţa, unde se dă chiar zilele acestea serialul), din Statele Unite (unde a fost prezentat în urmă cu vreo nouă luni), din Hong Kong şi Paraguay, află adevăruri despre modul de viaţă şi istoria contemporană a României; iar israelienii la rîndu-le, văd şi ei un univers pe care cinstiţii realizatori ai serialului „Coloana de foc" avuseseră grije să îl şteargă de pe harta dramelor din veac.

Să nu fim surprinşi că filmul BBC-ului este surprinzător de realist. Scenariul este făcut după romanul „Trilogia Balcanică" de Olivia Manning. Autoarea a fost în România, în 1939 - '40, împreună cu soţul ei, tînărul lector de engleză, R. O. Smith, trimis să ţină cursuri la Universitatea din Bucureşti. El este, deci, Guy Pringle din film, iar ea, scriitoarea, doamna Pringle. După intrarea trupelor

germane în România, colonia britanică se retrage în sud, ajungînd la Atena; iar cînd nemţii ajung la Acropole, englezii „se retrag" peste mare, în Egipt. Aşa se termină romanul.

În realitate, Olivia Manning şi cu soţul ei... ajung de la Cairo, la (ai să rîzi) Ierusalim; aici, Smith (Pringle al nostru) conduce postul de radio din capitală. Soţii Smith se întorc în Anglia, în 1946; Olivia moare în 1980.

...Sigur, sigur, realizatorii serialului au avut mari „probleme", din pricina faptului că în loc să filmeze la Bucureşti, aşa cum ar fi fost firesc, au trebuit să lucreze în Iugoslavia, la Liubliana. Oraşul sloven aduce arhitectural cu o Timişoară să zicem, dar nu cu Bucureştiul.

Şi asta cînd, aşa cum ştim, televiziunea englezească este vestită pentru ambiţia (aproape maniacă) de a recrea, pînă-n cele mai mici amănunte, atmosfera ţării şi epocii în cauză: mobilă, costume, coafură, hotel, crîşmă, orice. De unde să găseşti portretul lui Armand Călinescu, primul ministru, asasinat de legionari în 1939, vocea regelui Carol al II-lea, trăsuri cu muscal, cutii de ţigări Ferdinand sau Regale R.M.S.?Misiunea regizorului Vladimir Mirodan, consilierul pentru episoadele care se petrec în România, a fost nu dintre cele mai uşoare. Iar „cazul" uniformei de ceferist a intrat în istoria anecdotică aBBC-ului. Era nevoie, pentru o secvenţă din „Gara de Nord" ca „ceferiştii" de pe peron să fie îmbrăcaţi ca în 1939, la Bucureşti. Răscolirea arhivelor şi a lui British Museum, n-a dat nici un rezultat. Atunci, cuprins de-o inspiraţie, V. Mirodan a cerut secretarei să o găsească urgent la telefon, la Paris, pe Georgeta Horodincă. Aceasta este unul din criticii literari cunoscuţi ai scrisului românesc de astăzi şi trăieşte de vreo cîţiva ani în capitala Franţei. Ea a fost trezită din somn şi întrebată dacă are la îndemînă ceva fotografii de familie. „Am, da' de ce?" a răspuns ea năucită. „Caută prin sertare şi vezi dacă găseşti vreo fotografie de-a lui taică-tu; în uniformă". Mirodan îşi amintise că tatăl Geogetei Horodincă fusese şef de gară în anii '40. Fotografia fu găsită, trimisă la Londra şi pe baza ei, atelierul de costume al BBC-ului a confecţionat uniformele necesare de ceferişti.

LUCULLUS

UNIVERS

BIROUL DVS. DE INCREDERE

VĂ DOREŞTE UN AN NOU PROSPER, ÎN PACE ŞI BUNĂSTARE!

ÎN PREGĂTIRE PENTRU DUMNEAVOASTRĂ AVEM:

PROGRAME NOI,
LA PRETURI ACCESIBILE ORICUI

- IUGOSLAVIA - ITALIA
- ROMÂNIA - IUGOSLAVIA - UNGARIA (CU POSIBILITATE DE CONTINUARE LA VIENA)
- ROMÂNIA - AUSTRIA

MAI DEVREME DECÎT ORICE ALT BIROU, PROGRAMELE NOASTRE SÎNT MAI IEFTINE DECÎT ORICE ALTE PROGRAME SIMILARE

Leia

de F. ADERCA

● Căsătoriile mixte... Cine este evreu... Curentul reformist...

● „Problema" nu e nouă, nu a apărut la Los Angeles în 1988

● Ea a izbucnit cu tărie la începutul veacului, în Europa, dezlănţuind conflicte fără de sfîrşit

● În Europa şi în lumea iudaismului românesc

● Cunoaştem cu toţii înfruntarea teribilă din „Manasse" a lui Ronetti-Roman

● Dar despre „Leia", nuvela lui F. Aderca, ştim mai puţine. Leia, o femeie care a vrut să trăiască după porunca inimii. Leia, o povestire de dragoste şi patimi.

...Înscris în primul an de drept, îmi petrecui vacanţa mare la prietenul Popescu-Telegari, student mai vechi, publicist şi orator înflăcărat în tîrguşorul Podoleni, locuit mai mult de mici negustori evrei, la optzeci de kilometri de Vaslui, gara cea mai apropiată. Mă lăsai tîrît de frenezia acelui arhanghel al luptei, menit - ca toate flăcările prea iuţi - să se istovească şi să se stingă repede. Altfel, o vacanţă aproape rurală nu-mi spunea nimic şi nu mă atrăgea în nici un fel. Lipsit de pe atunci de orice dogmatism, mă lăsai cu voluptate în bătaia fierbinte a valurilor de elocinţă şi acţiune care alcătuiau firea prietenului Popescu-Telegari din tainica nevoie de a da vieţii un scop superior. Avea un înalt ideal politic: exproprierea moşiilor boiereşti, expulzarea arendaşilor evrei şi apoi a tuturor celorlalţi străini, în sfîrşit, împroprietărirea ţăranilor, pe atunci robii pămîntului, roşi de pelagră.

De unde-i venise studentului în drept, preşedintele a tot felul de societăţi, un asemenea fierbinte ideal, tînărul Ştefan Istrăteanu, el însuşi fiu de moşier, nu pricepea. Mihai Popescu-Telegari era fiul preotului din Podoleni, unde, în afară de cîţiva evrei destul de sărăcăcioşi cu negoţul lor mărunt, nu se afla picior de latifundiar sau arendaş. Dealurile Podolenilor erau împărţite în vii mărunte, iar săteanul care mai ţinea o vacă sau două capre trăia împăcat în sărăcia lui.

- Vino, mă Istrătene, în Moldova noastră, să vezi ce au ajuns plăieşii lui Ştefan cel Mare! Tragem întîi la taica, la Podoleni, că nu i-am mai vorbit, săracu, de patru ani. Şi de-aci pornim pe jos pînă în Prunt şi apoi pînă-n Munţii Neamţului. Vor veni şi prietenii din Iaşi, poporaniştii. Şi dacă ne-om înţelege, apoi să înjghebăm ce am visat o viaţă: Partidul renaşterii ţărăneşti.

În noaptea plecării, ca un fecior de boier ce eram, venii în costum nou, cu mănuşi şi cu o valiză de piele de crocodil. Odaia de la mansardă era plină de fum. Mihai, cu mîinile lungi, slabe, cu ochii verzui, măriţi ca într-un vis de spaimă, cu faţa galbenă, uleioasă, ardea la gura sobei de tuci scrisori şi imprimate. Apoi se întinse pe pat, închise ochii, şi obrajii i se scofîlciră. Speriat, vrui să renunţ la călătorie.

Dar Mihai, ca şi cum ar fi ghicit gîndul prietenului, deschise ochii, în care scăpărară două flăcări iuţi, şi sări în mijlocul camerei:

- Bine că venişi! făcu el luîndu-şi pardesiul pe un braţ şi cu celălalt - geamantanul uriaş de după uşă, legat bine în sfori şi catarame. Hai repede la gară, să mai luăm cîte un ceai.

La Podoleni, taica părintele, lipsit de femeie şi cam avar, îşi pregătea singur bucatele, singur spăla rufele şi deretica prin casă. Mihai căzu numaidecît la pat, de vechea lui boală de piept. Dar de data aceasta nu se mai înzdrăveni. Cu obrajii aprinşi, în scaunul lung de sub nucul bătrîn din curtea parohiei, pînă unde se tîra uneori, Mihai scria coli întregi de hîrtie albă pe genunchii îndoiţi, le rupea şi scria din nou.

Îi ţineam de urît în unele dimineţi . După amiază, cînd bolnavul aţipea, mă strecuram în tîrg, devale, unde găseam, mai cu seamă în

cafeneaua lui Volcicov, rusul fugit de zbirii ţarului, zumzetul omenesc şi un şerbet de crini cu apă de izvor: îmi potoleam arşiţa, îmi ogoiam singurătatea.

Astfel, cunoscui la un joc de şah, care nu se mai isprăvea, pe Aaron Menachem, flăcău de vreo şaisprezece ani, miop, cu puternici ochelari de cristal galben ca chihlimbarul, şi pistruiat, dar de o paloare şi o delicateţe a chipului care nu putea fi decît străvechea sculptură a intelectualităţii. De la el deprinsei întîile mişcări ale jocului de şah, iar eu îi arătai întîile elemente gramaticale ale limbii române, la care Aaron Menachem, elev al liceului din Vaslui, era corigent. Şi tot de la Aaron aflai o doctrină care depăşea pe a bolnavului de piept de pe colina bisericii, de "o eliberare în spirit", aşa precum propovăduia *Talmudul* pe vremuri şi acum *Capitalul* de Marx.

OBRAZUL EI PARCĂ CEREA O SĂRUTARE NEÎNTRERUPTĂ

Aaron îşi aduse prietenul creştin în uliţa micilor negustori evrei, unde-şi avea dugheana de pînzeturi, duhnind a crohmală, d-l Haimsohn, soţul sorei lui Aaron. Trecură prin gangul care despărţea două dughene şi, la fereastra unei odăiţe din curte, îi arătă teancuri de reviste şi volume:

– Le primesc din toată lumea, în toate limbile... Nici nu mai am loc de ele! La anul viitor trebuie să învăţ numaidecît esperanto, ca să pot coresponda. În toată lumea sînt suflete asuprite şi ahtiate de eliberarea în spirit după doctrina lui Marx, în Rusia, în China, în Africa şi chiar în America. Dacă ai şti, te-ai face şi dumneata socialist. Vrei să te fac eu socialist?

Tînărul Istrăteanu, care, deşi student creştin, arătase că nu se ferea de israeliţii cei atît de huliţi, fu primit cu simpatie de familia Haimsohn şi de prietenii ei. Uneori vorbeau toţi deodată şi alteori parcă psalmodiau litanii. Domnul Ciucă Haimsohn, scund, voinic, foarte păros, dar cu glas subţiratic, arătă amănunţit tînărului purăţ (boier) varietăţile de stămburi cu preţurile de amănunt şi cu ridicata şi ceru informaţii asupra politicii din Bucureşti. N-avea copii, dar aştepta unul pe curînd şi voia să scape din acest tîrguşor unde se făceau afaceri bune uneori, dar unde copiii n-aveau nici un viitor, căci nu puteau primi nici o educaţie.

Fu mai rece cu tînărul creştin doamna Haimsohn, Leia, cum o striga din răsputeri în zilele de tîrg d-l Ciucă, pierdut între baloturile de stămburi care abia mai încăpeau în prăvălie. Cînd Aaron se ivea cu noul lui prieten, Leia se

înroşea uşor, apoi pierea pe undeva în şirul de încăperi care se întindeau pînă-n fundul curţii. Poate din pricina sarcinii, gîndi studentul, simţindu-se cu totul nevinovat.

Mult mai înaltă ca soţul ei şi foarte subţire, Leia se mişca prin odăi cu o uşurinţă înnăscută, de dănţuitoare. Pe cît era de sigur de existenţa făpturii lui, soţul pătrat, pe atît era soţia de fluidă, cu păru-i negru, niţel creţ, de o subţirime neobişnuită. Iar obrazul ei, cu bărbia prelungă, strîmtă, îi strîngea buzele cărnoase şi mici, de parcă făcea o mutră supărată sau cerea o sărutare neîntreruptă. În ochii verzi, între gene scurte, negre, ardea uneori o himeră de mică nebunie, care contrazicea neliniştitor glasul placid, nazal, uneori aproape bărbătesc. Cum de era sora lui Aaron, şi ce ar fi putut-o uni cu d-l Ciucă – rămîneau mistere, mister ea însăşi, zeiţă a inconştienţei şi poate a luxurii, devenită mamă.

Vineri seara, după aprinsul şi binecuvîntatul luminărilor, mi se făcu o neobişnuită onoare. Fui reţinut la masa rituală. Mai erau de faţă, în afară de familia Haimsohn, un frate mai mic al d-lui Ciucă, negustor de doniţi şi fierărie în capul tîrgului, soţia lui, c-un ochi alb, şi trei copii tunşi chilug, în rochiţe albastre. Fu o

masă tristă. La peştele împănat cu orez şi stafide mă simţii dator să mărturisesc că numai pentru acest fel de bucate, şi creştinii ar trebui să ia în căsătorie cît mai multe evreice. Leia zîmbi, apoi zise încet:

– Aveam o prietenă la Iaşi care a fugit cu un creştin.

– De ce a fugit şi n-a mers încet? glumi d-l Ciucă Haimsohn mestecînd repede.

– Pe urmă el a lăsat-o cu un copil şi s-a căsătorit cu o creştină, adăugă Leia fără să mai surîdă.

–Vezi? îşi urmă gluma d-l Ciucă, înghiţind. Dacă mergea încet, n-o lăsa.

– Şi ce face acum prietena dv.?, mă interesai.

Leia rămase pe gînduri, ca şi cum şovăia să povestească tot ce ştia. Apoi oftă.

Răspunse fratele d-lui Ciucă:

– S-a utrăvit cu cupil cu tăt.

A doua zi dimineaţa, părintele Popescu-Telegari, trecînd pe lîngă cei doi prieteni prin curtea bisericii cu o cratiţă spre bucătărie, aruncă:

– Nu te duci la havră, domnule Fane? Azi au sărbătoare mare. Am auzit că te-ai dat cu ei.

Rămăsei încremenit. Apoi rîsei încet. Părintele, cu pulpanele sutanei în brîu, spăla sunînd tacîmurile în cuhnie.

– Ştii că am descoperit un socialist în Podoleni? Şi încă unul *universal!* Stau uneori de vorbă cu el... mărturisii prietenului bolnav.

– Toţi jidanii sînt socialişti, răspunse Mihai răguşit, dînd din cap.

Era abătut din pricina suferinţei lui fără leac, dar mai cu seamă din pricina greutăţilor pe care întîmpina ideea înjghebării partidului, pe cale epistolară. Făcu un gest obosit:

–Mi-e lehamite! Dacă e nevoie să-i aducem cu funia pe prietenii voştri, mai bine lipsă. Tu mai stai? Cît mai stai? întrebă, privindu-mă cu ochi sticloşi.

– Cît mai stau? răspunsei surprins. Stau pînă te pui pe picioare! Pe urmă ne apucăm serios de lucru.

Mihai mă privi lung, cu o flacără de recunoştinţă înfrigurată, şi îmi întinse mîna – o mînă asudată.

Sîmbătă după amiază tîrgul era pustiu. Toate prăvăliile închise, de parcă locuitorii ar fi fugit undeva, din zori, de teama unui cataclism. Abia pe seară, după ivirea stelelor, dădui de Aaron, roşu ca o torţă aprinsă, care mă căutase pe la cafeneaua rusului, să mă poftească la o preumblare pe lună, afară din tîrg, pe drumul dintre mirişti, pînă la podeţul de lemn.

Şovăii.

Nu cumva era mai bine să-mi iau geamantanul, să dispar din acest tîrg de boală, fanatism şi halucinaţie? N-aş mai trăda nici pe Mihai, nici pe Aaron... Dar nici o remuşcare nu izbuti să-mi strice fericirea de a mă simţi trăind. Înţelesei că prezenţa Leii era pentru mine mai preţioasă şi mai necesară decît orice altă idee, orice altă simţire. Nu-mi trădam prietenii şi nici credinţele lor... *Îi depăşeam.*

Ca de obicei, la preumblarea pe lună veniră mai toţi evreii din tîrguşor, cu nevestele şi copiii, cu logodnicii şi fetele mari. Unii se pregăteau să emigreze în Statele Unite, şi cîntară cîteva cîntece voioase americane, alţii în Palestina, şi intonară imnuri solemne, ebraice. Cei care rămîneau pe loc fluierară doine şi cîntece bătrîneşti. Văile din jur hăuleau de graiuri şi rîsete. Luna de sus legănă şi duse totul în legenda-i de argint.

FRUMOSUL LOCOTENENT AR PUTEA S-O RĂPEASCĂ PE LEIA ŞI SĂ-L OMOARE PE HAIMSOHN

Domnul Ciucă Haimsohn şi fratele lui urmară cu alţi enoriaşi o discuţie furioasă începută cu două luni mai înainte pentru o cheie a sinagogii, reţinută de fostul preşedinte. Ca să restituie cheia nu mai rămînea decît să fie dat în judecată. Cu tineri şi tinere pe care abia-i cunoscusem înaintam între Aaron şi Leia, ca într-o procesiune de vis. Nu-mi mai aminteam cînd intrasem, | nu ştiam dacă voi mai ieşi vreodată. Simţeam uneori gingaşa apăsare a braţului Leii – cînd i-l luasem? – apoi iar uşurătatea ei de fulg. Mă temeam să-i privesc chipul prelung, ca de fildeş, ochii verzi, gura pofticioasă. Îi ascultam numai glasul grav, atît de stăpîn pe sine, şi în care se ascundea parcă o mînie, o crîncenă voinţă.

Ea ştia de la Aaron, fratele ei, cine era tînărul student creştin şi nu se sfii să mărturisească cine era şi mai cu seamă ce dorea. Prea nepriceput, nu bănuii cîtă nepăsare era, de fapt, în acea destăinuire.

La Vaslui, se apropiase anul trecut de un locotenent dar părinţii, evrei habotnici, de spaimă, o măritară în grabă cu domnul Ciucă Haimsohn, văduv înstărit, a căruia întîie soţie murise în durerile facerii. D-l Haimsohn avea între altele meritul deosebit de a duce fata la optzeci de kilometri depărtare de dragoste şi de botez. Acasă, la Vaslui, mai rămăseseră două surori, care se văd într-ascuns cu locotenentul şi primesc din mîna lui scrisori pentru Leia, deoarece în Vaslui iubirile sînt pătimaşe, iar bietul ofiţer refuzat, dacă ar rămîne fără nici o speranţă, ar fi în stare să se repeadă la Podoleni să fure pe Leia şi – ferească Dumnezeu! – să omoare pe nevinovatul Haimsohn. Scrisorile ofiţerului nu ajung însă niciodată la Podoleni; ele sînt aruncate în foc la Vaslui.

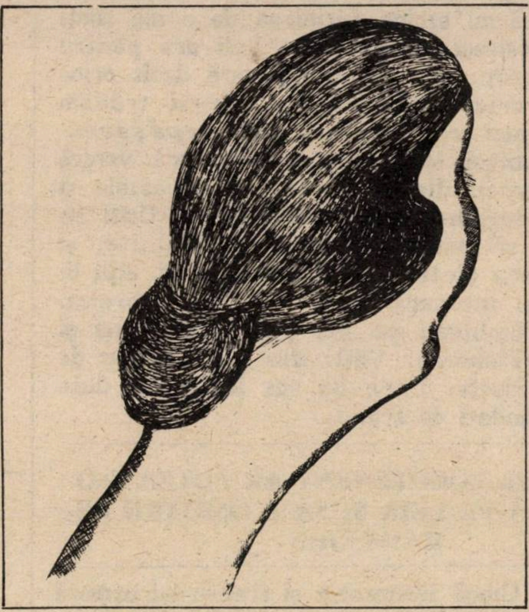

Gravură de SIDON SIDONIE

– Dumitale nu-ţi pare rău de suferinţa acelui biet locotenent? întrebai.

– Mie? făcu Leia mirată şi niţel speriată.

Apoi întoarse capul şi, ridicîndu-l spre cerul plin de stele, rîse încet, prelung.

Noaptea era plină de cîntece, de glasuri. Alaiul se răsfiră şi înainta acum, perechi-perechi. Aaron şi Leia ţineau bine între ei pe studentul creştin, de parcă se temeau să nu-l piardă. Cînd nu mă mai aşteptam, primii răspuns la întrebarea de adineauri:

– Desigur, că-mi pare rău de suferinţele bietului locotenent. Dar ce am fi putut face noi amîndoi? Nu m-ar fi luat de soţie, căci n-avea voie. Ciucă m-a luat numaidecît şi mă ţine-n Podoleni ca pe o prinţesă. Mi-a cumpărat pian. L-ai văzut? Ştii să cînţi la pian? E în odaia din fund. Cînd am vreme cînt o romanţă, un vals... Dar, într-ascuns, evreicele din Podoleni rîd de mine şi de pianul meu. Nu pot spune că nu sînt fericită, mai cu seamă cînd mă gîndesc că au mai rămas două fete acasă, la Vaslui. Tata e cotar, măsoară vinul din boloboace, dar cîte boloboace bune se află în judeţul Vaslui? Surorile mele sînt modiste şi vor să emigreze la New York. Eu le-am întrebat: "De ce nu la Paris? Dacă n-aş fi măritată cu Ciucă Haimsohn, eu aş pleca la Paris!"

– Te pricepi şi dumneata la mode?

– Parcă la Paris se trăieşte numai cu mode? Nici o femeie la Paris nu moare de foame, mai cu seamă cînd ştie puţin şi la pian. Am auzit că acolo nu este antisemitism, şi o evreică, Raşel, a fost primită actriţă la cea mai mare comedie din Paris. E adevărat? Dumneata trebuie să fi aflat. Poate că dacă aş pleca m-ar primi şi pe mine, ce ştiu eu? Nu?

Că-şi da seama de înfăţişarea-i aleasă şi bănuia că la Podoleni nu se afla pe linia destinului ei adevărat o făcea mai puţin misterioasă, parcă îngîmfată.

La podul de lemn sub care şerpuiau apele potolite ale pîrîului Podolea, cei mai în vîrstă se aşezară pe clinul şoselei, cu faţa spre colinele deasupra cărora luna, ridicată şi mai sus, veghea tăcerea neclintită. Tineretul se răsfiră prin mirişte şi se depărtă spre poalelele colinelor.

Leia se apropie de soţ, care, întins pe spate în iarba uscată, respira adînc:

– Ciucă, să nu răceşti! zise şi se aşeză alături.

– Nu răcesc eu! răspunse rîzînd soţul cel sigur de sine.

Aaron, care începuse de zilele trecute o discuţie filozofică şi n-o dusese pînă la capăt, găsi prilejul nimerit şi se trînti în iarbă, alături de studentul creştin, nu departe de pantofii Leii.

– Ai bănuit vreodată, domnule Istrăteanu, că şi Kant e în fond un mistic? întrebă Aaron, potrivindu-şi ochelarii groşi.

– Nu.

– Dar nu totdeauna! Numai noaptea. Atunci cînd spune că e plin de smerenie faţă de cele două minuni: stelele de sus, deasupra capului, şi conştiinţa de jos, din sufletul lui... Dacă ar fi stăruit asupra acestei conştiinţe şi nu asupra noţiunii logice, ar fi şi el azi unul din părinţii socialismului. Crezi?...

– O! Asta nu, Aaron!

– De ce nu? Dacă ţinem seamă de apariţia neaşteptată a *conştiinţei*, atît de inutilă dezvoltării vieţii pe pămînt, putem ajunge la convingerea că e o *contrazicere a tuturor legilor de evoluţie a acestei vieţi*. Omul, pentru întîia oară în istoria vieţuitoarelor, nu vrea să mai ucidă, ba îşi înfrăţeşte o bună parte din vieţuitoarele socotite "duşmani" şi tinde să le umanizeze. Nu ţi se pare că asemenea *conştiinţă* strică întregul dinamism al vieţii de pînă acum şi o îndrumă pe o cale cu totul nouă, neprevăzută? Dacă toate astea Kant le-ar fi...

– Aaron! se auzi glasul grav şi rece al Leii. Lasă palavrele şi du mai bine pe d-l Fane Istrăteanu prin mirişte la scăldătoare.

– E pe-aici o scăldătoare? întrebai repede, vrăjit de gîndul unei băi pe lună.

– E cam departe... se împotrivi Aaron, care voia să mai discute despre Kant şi despre socialism.

– Cum departe? făcu d-l Ciucă Haimsohn din glasu-i subţirel. Du-te şi tu, Leia, arată-le scăldătoarea. Mereu îţi spun că trebuie să faci mişcare... mai zise el şi căscă.

Leia se ridică şi porni singură înainte, în mirajul lunii, prin miriştea retezată scurt, sărind uneori peste bulgări înalt în văzduh, ca o vietate fantastică. Aaron şi cu mine n-o

ajunserăm decît tîrziu, departe, cînd vru ea, oprindu-se cu faţa la noi. Respira repede, cu buzele cărnoase întredeschise, cu ochii verzi măriţi enorm, plini acum de toată halucinaţia nopţii.

– Nu mai pot! gîfîi ea.

Închizînd ochii ridică bărbia prelungă spre stele şi respiră, în vreme ce cu vîrful degetelor tremurătoare, subţiri îmi apucă degetele, sprijinindu-se.

Rîul Podolea face două curbe, adăpostite una de alta între coline, la fel bătute de lumina lunii. În fund îşi luau baia răcoroasă fetele şi nevestele, iar mai înspre drum, la poalele primei coline, bărbaţii, băieţii. Chiote şi rîsete zvîcneau ca rachete spre înălţimile nopţii liniştite, pierzîndu-se în ecouri tot mai goale, în văgăunile depărtărilor. Cîte o fantasmă de copil zburda pe malul apei, apoi o rupea de fugă după colină, unde-l recunoştea şi chema un glas de mamă.

„VINO LA SCĂLDĂTOAREA FEMEILOR... SĂ PRIVEŞTI DE PE COLINĂ”

Studentul înfrigurat îndemnă pe Leia să ia cu toţii o baie de apă şi de lună rece. Aaron, după o clipă de şovăire, nu se mai putu împotrivi ispitei răcoroase.

– Poate mai tîrziu... şopti Leia şi, învîrtindu-se scurt spre a-şi umfla poala rochiei, se aşeză în mirişte, cu faţa spre drumul topit într-o ceaţă lăptoasă. Dar dumneata, d-le Istrăteanu, du-te cu Aaron. Du-te...

Glasul Leii grăia, dar nu-l trimitea cu dinadinsul. Aaron porni repede înainte, crezîndu-se urmat. Umbra lui începu să se dezbrace pe mal, între alte umbre alburii. Tînărul se aşeză la picioarele Leii şi, fără a se mai gîndi, fascinat, zărind braţul de care femeia îşi proptea făptura atît de zveltă, se tîrî pînă ajunse cu buzele fierbinţi pe fildeşul viu.

– Ce faci? şopti Leia cu respiraţia, dar fără uimire, şi trase braţul în aer, mlădiindu-l ca pe un şarpe.

Apoi se ridică. Mă ridicai şi eu. Cu tîmplele zvîcnind, cu vîrful urechilor încinse, gîfîind ca o luptă pe viaţă şi pe moarte, stam în faţa ei pentru o explicaţie definitivă. Dar nu putui rosti un cuvînt. Limba mi se împleticea ca o cîrpă.

– Du-te la scăldătoare... Du-te, du-te... şopti ea privindu-mă adînc, şi mîna-i prelungă îmi dezmierdă, o dată, bărbia.

– Leia... izbutii să bîigui, fără a întinde braţele s-o cuprind în acea neaşteptată şi atît de îngăduitoare clipă.

Femeia se reculese. Retrase mîna şi zise, de data aceasta cu glasu-i placid:

– Nu, nu... Mă duc eu. Mi se pare că la scăldătoarea femeilor nu mai e nimeni. Dacă vrei, vino şi dumneata... Să priveşti de pe colină. Da?

Şi o rupse de fugă, acea fugă în salt înalt, atît de graţios, de fluid, care părea să fie voluptatea supremă a fiinţei ei. Pe cînd o urmam, fui chinuit deodată, tulburător, de părerea de rău că nu folosisem clipa dezmierdării. Dacă aş fi luat-o atunci în braţe, Leia ar fi făcut poate cu mine o baie de lună în mirişti, şi adînca durere ar fi devenit o fericire, o biruinţă – întîia şi cea mai preţioasă a vieţii mele. Nu cumva prea sfioasa mea purtare o dezamăgise? Cînd voi mai avea prilejul să-i arăt cît de mult o preţuiam, că înţelegeam înstrăinarea ei în acel tîrg fără zare, speranţele ei atît de brutal înşelate, cumplita revoltă pe care trebuia s-o ascundă şi pe care nu ştia cum s-o împace, pomenindu-se dezmierdînd în singurătatea unei nopţi bărbia unui tînăr necunoscut, aproape a unui duşman...

Îmi veni deodată să mă-ntorc în tîrg, la prietenul Popescu-Telegari, să-mi iau rămas bun şi să plec numaidecît, să scap din această beţie stearpă. Dar o putere care mă depăşea mă duse ca pe un somnambul pe urma femeii misterioase. Ocolii întîia colină, de departe şi cu respiraţia tăiată, mă pomenii în vîrful celei de-a doua coline. În vale, scăldătoarea se întindea lină în bătaia lunii, ca o revărsare de cositor îngheţat. În zare, linia ondulată a dealurilor se pierdea într-o clătinare ireală, pînă se topea în vibraţiile cerului albastru-alburiu. Ce vastă sală pentru desfăşurarea unei poveşti! Dacă n-ar fi ajuns pînă la mine ultimele ecouri ale scăldătorii învecinate şi nevăzute, nimic nu mi-ar fi arătat că lumea era aievea, şi nu un vis al lunii.

Dar unde era Leia?

Din umbra şi mai albastră a poalelor colinei, un arc de fildeş se destinse, se încordă şi iar se destinse, în salturi înalte şi line, prin fluiditatea nopţii de culoarea tămîioarei pînă în malul apei neclintite. Era Leia, care, neştiind să danseze, dar simţind în ea neastîmpărul ritmului, îl simula, îl îngîna, îl batjocorea şi-l întrecea, într-un joc fără unitate, în care braţele abia se depărtau de trup. Apoi se opri din sărituri şi, căutînd în sus către umbra compactă a tînărului care o privea, ridică braţele într-o îmbrăţişare ideală a cerului, dete un mic chiot şi se aruncă în apa neclintită: pînzele apei se sfîşiară ca mătasea. Aici ea se zbătu, înăbuşind în respiraţii repezi muşcătura frigului lunar, sări pe mal, îşi strînse mai bine coadele în jurul capului şi, doritoare de un ritm mai simplu, dar mai armonic care să-i împace nevoia de mişcare şi în acelaşi timp să-i placă, se mulţumi să alerge în paşi rari, săltînd din vîrf în vîrful piciorului,

într-o abia simţită îndoire a genunchiului, încolo, spre coline, cu şira spinării şi rotunjimile mici în bătaia lunii, şi înapoi, cu umbra nesigură a sexului şi sînii deasupra în bătaia lunii, cu chipul atît de neted sculptat în alb şi negru.

Cuprins de frenezie, împins de o îndrăzneală nebănuită, făcui sus gestul de a dezbrăca haina şi a mă arunca şi eu în baia de lumină. Dar sculptura vie de jos văzu mişcarea, se opri deodată cu faţa spre mine, luminată numai din stînga, ridică braţele şi, alăturînd palmele destinse, le clătină cu energie deasupra capului. "Nu! Nu vreau să vii!" spuneau mîinile ei. Apoi le coborî şi îşi acoperi, cu ele împreunate, goliciunea, lăsînd încet bărbia în piept.

Jocul se încheiase. Scoborîi celălalt povîrniş al colinei şi umblai ameţit prin mirişti. Intrai în tîrg singur, spre ziuă, după ce rătăcii restul nopţii pe dealurile dimpotrivă, încărcate de araci şi crame.

Pe la amiază, duminică, zi de tîrg, mă pomenii în prăvălia domnului Ciucă Haimsohn, care, ajutat de Aaron, se zbătea să cadă la înţelegere cu ţărăncile guralive, încăpăţînate, doritoare de pînzeturi tari şi late cu preţuri mici.

– Leia e bolnavă! se tîngui amărît glasul subţirel al d-lui Ciucă, acoperit de sudoare, numai în vestă, măsurînd şi numărînd tare metrii de pînză. Închipuie-ţi! E în trei luni şi se bălăceşte ca o fetiţă în scăldătoarea rîului, noaptea, cînd e apa atît de rece! Ai mai pomenit aşa ceva, domnule student? Are friguri acum. Şi nici nu mă lasă măcar s-o fricţionez. Ar trebui să facă o baie de aburi, dar parcă e abur în fiecare zi la Podoleni? Am trimis vorbă la comunitate că dacă nu se face abur numaidecît, îmi dau demisia din comitet. Ca să ştie!

După amiază, în camera lui Aaron, stam de vorbă, fumam, beam ceai, iar fumam – orgie de intelectuali. Leia, bine înfăşurată în două broboade groase, ducîndu-se la baie în tovărăşia cumnatei celei grase şi c-un ochi alb, trecură şi prin încăperea în care ne aflam.

Sării, palid deodată, de pe marginea patului, unde mă trîntisem.

– Sărut mîinile, doamnă Haimsohn, bîiguii cu glas tremurător. M-am hotărît să plec din Podoleni şi...

– Aşa curînd? plînse glasul bolnav, niţel nazal al Leii. N-au început şcolile în Bucureşti, mai sînt trei săptămîni.

– Trebuie să plec.

– Cui îl laşi pe bietul Aaron? Spui că-i eşti prieten. Mai are de învăţat.

– Trebuie să plec neapărat. Mi-au scris... părinţii.

– Şi dumneata eşti atît de ascultător? întrebă Leia c-un surîs.

– Cînd vreau, da! răspunsei îndîrjit.

Leia privea în jos. Chipul ei prelung era acum de o seninătate deplină. Grăise ca dintr-un somn, cu ochii feriţi; îşi ascundea puterea adevărată, beţia privirilor. Dar o simţii tot atît de liberă, de stăpînă pe sine ca-n ajun, cînd mi se arătase goală în baia lunii îngheţate, cînd dănţuise şi alergase înaintea ochilor mei uimiţi – bijuterie vie, dar atît de departe, înfăşurată în valurile străvezii ale nopţii lunatice.

„I-AM SCRIS CĂ VREAU SĂ TREC LA MOZAISM”

Leia, la îndîrjirea mea, ridică încet genele negre şi mă cuprinse deodată în adîncimile privirii ei verzui cu o căldură, o voinţă, o dăruire de sine atît de întreagă, încît buzele-i îndurerate de neîmpăcata poftă se mototoliră într-un spasm scurt. "Nu pleca!" văzui pe gura ei.

– Cîteva zile tot mai rămîn, spusei cu jumătate glas, privindu-mi mîinile. Aştept o telegramă şi... bani, explicai, ca să nu par că fusesem biruit.

– Atunci ne mai vedem? întrebă Leia, şi surîse.

– Bună ziua, zise cumnata cea grasă, cu ochiul alb, gravă, ca o ameninţare.

Femeile plecară repede.

Lăsai pe Aaron să-şi pregătească temele de limba română şi intrai în camera învecinată, unde scrisei acasă într-adevăr. Apoi mă aşezai la pianina străveche de lemn de lămîi, cu prea multe reparaţii şi cu unele clape mute. Încercai să descifrez pagina de muzică pusă deasupra. Dans spaniol de Granados. Mai bine de o oră mă străduii să vîr dansul în pianină.

Tîrziu, după ce corectai caietele lui Aaron, îl trimisei repede să cumpere ţigări şi să arunce scrisoarea la cutie, care se afla tocmai la primărie, în capul tîrgului. Şi mă-ntinsei în pat, cu mîinile sub căpătîi. Acum, după ce scrisesem acasă, parcă nu mă mai simţeam în Podoleni... Închisei ochii.

Cînd, oare, intră Leia în odaie, care se întorcea de la baie? Cum de se apropie, fără s-o simt? Că mă pomenii acoperit tot de făptura şi şalurile ei, iar o gură puternică înflăcărată şi umedă ca o fiinţă vie, neatîrnată îmi smulse gura pe care o tortură. Apoi Leia, desfăcîndu-se din îmbrăţişare, gîfîind, aromind încă de fierbinţeala aburilor care o pătrunseseră, mă privi de-aproape c-o nesfîrşită sete, speriată şi nerăbdătoare. Dar, deodată neîmpăcat şi trezit, vrui la rîndul meu s-o cuprind. N-avui noroc. Mijlocul de şarpe cărnos mi se strecură din braţe, şi Leia, dîndu-se cu paşi mari înapoi către uşa din fund, şopti, ducîndu-şi amîndouă mîinile la obraji, cu ochi mari, îngrozită de ce făcuse:

– Nu... nu... nu...

Şi fugi.

Căci, deşi mamă, Leia – înţelesei bine – era tot copila de la Vaslui, îngrozită de iubire ca de o moarte în păcat.

În aceeaşi noapte, în casa popii, îi scrisei o lungă scrisoare, îi făgăduii să trec la mozaism, la iudaism, la orice – şi ce nu făgăduieşte un student cu mustaţa subţire ca o sprînceană? – să cer partea mea din moşia părintească şi... să plecăm împreună în lume.

Apoi adormii butuc, cu scrisoarea sub căpătîi.

Părintele Popescu-Telegari, care fusese la Vaslui după tîrguieli bisericeşti, aduse un teanc de ziare şi vestea că izbucniseră revoltele ţărăneşti. Oamenii se ridicau din sate şi cătune asemenea unor fiare pitite, se aruncau asupra conacelor boiereşti, jefuiau pătulele, dau foc acareturilor, ucideau stăpînii, necinsteau copilele, cocoanele şi le mutilau. Unii ajunseră pînă-n oraş, unde prădau dughenile evreieşti şi căutau pe arendaşi.

Flăcările din obrajii subţiri ai lui Mihai se înteţiră de-o vîlvătaie nouă şi, cu ochi iluminaţi de febră crescută, izbucni răguşit:

– Istrătene, sîntem scăpaţi! A izbucnit revoluţia! Acum au să plesnească toate ploşniţele, ciocoii şi toţi jidanii lor! Tată, adu-mi hainele bune. Şi ghetele. Istrătene, plecăm numaidecît. Nu putem noi, intelectualii, să stăm cu mîinile-n sîn. Dacă nici acum nu vom...

Strecură picioarele păroase, scheletice de sub învelitoare afară, dar nu se putu ridica din pat. Văzul i se împăienjeni, faţa i se acoperi de o umbră verzuie şi căzu într-o rînă, încet...

Părintele şi cu mine îl aşezarăm bine în culcuş.

– Tu nu te clinti deloc, Mihai, îi şoptii cu mustrare. Nu vezi că eşti bolnav? Dau eu fuga la Bucureşti şi-ţi telegrafiez numaidecît, dac-o fi nevoie de tine.

– Să-mi telegrafiezi, Istrătene, auzi?

– Tu să stai liniştit.

– Stau... mai gîfîi muribundul.

Tîrgul vuia de veştile de spaimă, care, o dată cu incendiile, împînziră ţara. Negustorii evrei, cu obloanele pe jumătate trase, discutau grupuri-grupuri în uşa dughenelor.

Nu mai dădui de Aaron, care plecase la Vaslui pe jos. Leia, palidă, parcă şi mai subţire, c-un şal pe umeri, sta singură în prăvălie, în dosul tejghelei şi, cînd mă zări venind repede, cu faţa îmbujorată, cu răsufletul tăiat, mă cuprinse cu ochii mari, disperată în ea.

– Leia, vrei să fugim? gîfîii năuc în obrazul ei.

Şi îi strecurai plicul. Ea vîrî scrisoarea în sîn, de parcă o aştepta, c-o singură mişcare a mîinii. Aruncînd o privire afară, spre grupul negustorilor de pe trotuarul celălalt, printre care se afla şi d-l Ciucă, agitîndu-se cu mîinile înnodate la spate, răspunse cu respiraţia şi cu mintea parcă aiurea:

– Da, să fugim... Apoi deodată, micşorînd ochii şi încruntînd sprîncenele, în vreme ce şalul îi aluneca de pe umeri: Ascultă... Mă asculţi? zise cu acel glas grav şi rece, care o preschimba cu desăvîrşire. Ia înţelegere cu Avram Chiorul. Are brişcă şi un cal mare. Spune-i că vreau să plec la Vaslui, la trei din noapte, dar să nu mai ia pe nimeni altcineva în brişcă. *Tu*.... tu mă aştepţi afară din tîrg, la pod. Plăteşte dinainte opt lei, să nu mai ia pe nimeni. M-ai înţeles?

Şi, fără a mai aştepta alt răspuns, strînse de două ori cu degetele-i prelungi, fierbinţi, asemenea unei încleştări, degetele mele, semnul tainicei înţelegeri.

Fericit, îndrăgostit pînă peste urechi, adăstai de la miezul nopţii reci în şanţul din stînga şoselei, apoi în lanul de porumb umed, unde ascunsesem valiza. Trecea prin mădularele mele o energie nemaicunoscută, neînfrîntă, şi în inimă clocotea o încredere, o bucurie a biruinţei, de care nu mai avusesem parte pînă atunci. Arareori, ca un fior bolnav, urmat de un scurt leşin, mă cutremura gîndul că vreo mică nepotrivire de împrejurări ar putea să strice măreţia acestei împliniri. Dar Leia era destul de isteaţă şi destul de hotărîtă – văzusem – ca să înlăture cu mîna-i dibace piedicile hazardului. De data aceasta femeia răzvrătită scăpa de-a binelea din strînsoarea destinului silnic şi alerga spre libertatea ei în salturi aeriene, spre întîiul om care o înţelesese.

Din cap pînă-n picioare, dîrdîiam cîte un minut întreg şi abia îmi puteam întrerupe clănţănitul dinţilor – de frigul nopţii? de nerăbdare? Luna, răsturnată, mutilată, se pierdea dincolo de vii într-o lumină gălbuie, fără putere. Abia la sfîrşitul scurtei nopţi de vară, în mijirea zorilor, putui deosebi casele tîrgului şi bariera pe unde în curînd trebuia să treacă brişca lui Avram Chiorul cu tainica, preţioasa călătoare.

Drumul se-ntindea pustiu între mirişte şi strîmtul lan de porumb, drum alb, străluminînd prin subţiatele pînze ale nopţii. Deodată, auzu-mi ascuţit prinse tropotul ritmic al calului, departe, pe caldarîmul tîrguşorului. Dintr-o teamă nelămurită mă trăsei în lanul de porumb, ca să văd, fără să fiu văzut, dacă nu cumva brişca lui Avram Chiorul luase şi alţi călători, de care nu putuse scăpa. Tropotul pieri înăbuşit

ophir tours

în praf, cînd se ivi în zare cunoscuta brişcă, legănată, cu acoperămîntul ei de dril.

Frenetic, nerăbdător, voii să dau fuga, să ies întru întîmpinarea femeii care, aşa cum făgăduise cu glasu-i grav, venea spre mine. Dar mă reţinui. Şi ca să-mi arăt stăpînirea asupră-mi mai făcui un pas înapoi, între cocenii de porumb, cu inima totuşi muşcată.

Calul lui Avram Chiorul, o gloabă înaltă, sălta în trap rar şi ajungea la Vaslui mai mult din obişnuinţă decît din putere, a doua zi pe seară. Noaptea o petrecea la mijlocul drumului, la hanul Plopeni, unde călătorii găseau masă şi adăpost.

Dar brişca, apropiindu-se de pod, nu-şi încetini mersul, nu se opri ca să ies din lan, ci trecu mai departe, hurducată de bîrnele bătrîne. Pe banca din faţă, alături de Avram Chiorul, care ţinea hăţurile, sta d-l Ciucă Haimsohn, într-un pardesiu străvechi, prăfuit şi cu gulerul ridicat, gesticulînd violent şi strigînd cuvinte furioase în urechea nepăsătoare a chirigiului. În fundul briştii, între baloturi şi îmbrobodită ca o mătuşă, se legăna o femeie tînără, cu fruntea în jos şi ochii închişi.

Înţelesei. Rămăsei neclintit în lan, cu valiza alături, cu ochii pe urma prafului stîrnit de cal şi brişcă. Nu fusese o întîmplare prezenţa soţului. Din clipa în care zării chipul femeii ca o remuşcare vie, nu mai avui nevoie de alte lămuriri. Leia îşi silise soţul s-o întovărăşească, s-o ocrotească. Atunci de ce mi se înfăţişase mie, străinului, de ce mă chemase, mă voise? Si de ce tocmai atunci, în clipa supremă, mă lăsa iar în marginea drumului vieţii ei şi trecea mai departe?

Aceste întrebări nu le putui dezlega. Ameţit, uluit, cu valiza în mîna dreaptă şi capul gol, o luai spre apus, pe jos, în aceeaşi direcţie, în vreme ce soarele se ridica îndîrjit, înflăcărat înapoia mea.

Tîrziu, după ce răzmeriţa fu înăbuşită şi se deschiseseră cursurile universitare, îmi adusei aminte de Aaron şi-i scrisei. Primii răspuns îndată. Aaron trecuse corigenţa, dar el şi familia se aflau în doliu. Leia, care venise la Vaslui, la părinţi, de teama ţăranilor răsculaţi în jurul Podolenilor, nu se mai întoarse la soţul ei, cu toate lacrimile bietului om şi cu toată rugămintea părinţilor. Deşi era în patru luni, fugi cu locotenentul, care o iubea mai demult şi care-şi dete demisia din armată. Familia, după obiceiul legii mozaice, o socoti moartă şi luă veştminte de doliu.

Azi, după mai bine de treizeci de ani, înţeleg parcă ce s-a petrecut atunci. Revolta Leii alesese pe tînărul student pentru că îi fusese la îndemînă. Dar ea îşi dete apoi seama că putea ajunge în orice caz în braţele care o doreau mai demult şi care-i dăruiau, pentru viitoarele ei dansuri, lumea întreagă. Şi astfel îl lăsă - deşi poate în inimă cu un ghimpe de remuşcare - dar îl lăsă fără nici o şovăire în marginea drumului şi se duse către adevărata-i soartă.

De Leia n-am mai auzit. Numele ei nu l-am citit, chipul ei nu l-am văzut nicăieri între stelele dansului, muzicii şi teatrului, undeva în lume.

A fost făcut ca destinul ei să rămînă de-atunci pentru mine o poartă de întuneric, încuiată pe vecie.

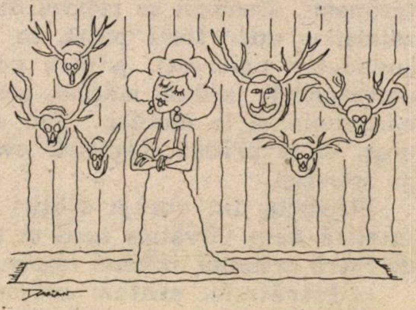

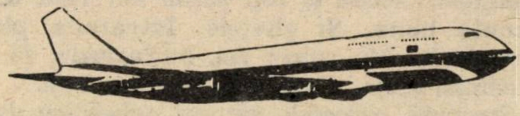

ADI TOURS

TEL AVIV — ALLENBY 111

(în pasaj)

☎ 623650, 624753, 625406

E. WEISS

UREAZĂ
PRIETENILOR, RUDELOR ŞI ONORATEI CLIENTELE
UN AN NOU FERICIT, SĂNĂTATE ŞI VOIE BUNĂ.
ÎN ANUL 1989, VENIŢI ÎN NUMĂR CÎT MAI MARE SĂ VĂ ÎNSCRIEŢI LA AGENŢIA NOASTRĂ, PENTRU PLECĂRI ÎN STRĂINĂTATE.

DOVADA

■ CLAUDE FARRÈRE

O ALUNIȚĂ PE ȘOLDUL STÎNG AL FEMEII

●

DINTR-O VREME CÎND BĂRBAȚII NU-ȘI CHELTUIAU ENERGIILE NUMAI CU BUSINESS, POLITICĂ ȘI COALIȚII GUVERNAMENTALE.

„Enigma" de Paul Hervieu era o piesă în care doi soți descoperă nefericirea conjugală, fără să știe care dintre ei poartă adevărata vină. Teribila problemă ce denotă lașitatea umană...

Există în această piesă - ca de obicei - amantul, care este un bărbat atrăgător. Dar acesta se dovedește în cele din urmă un mișel, un laș. Iubita, femeia care i s-a dăruit cu trup și suflet, se află la picioarele lui, implorîndu-i ajutorul, dar el îi întoarce spatele, lăsînd-o pe nenorocită să se descurce singură.

Mai există în această piesă alți doi eroi: alt amant care trebuie să mintă, acuzînd o femeie inocentă. El trebuie să afirme și chiar să susțină cu tărie că femeia inocentă este amanta lui.

Este abominabil, nu? Dar, firește... aceasta este uneori datoria unui amant: să ucidă, să fure, să jure fals chiar, pentru a-și salva amanta. Eu, pentru o femeie, al cărei nume de altfel l-am și uitat, am semnat altădată în fals și am scris scrisori anonime... Vă dezgustă? Atunci, n-aveți decît să nu deveniți amant! Nimeni nu vă forțează!...

Și acum să vă povestesc o aventură care mi s-a întîmplat în urmă cu... E mult de atunci. O aventură în cîteva acte, ca și „Enigma", dar mai puțin tragică.

●

Aveam douăzeci de ani. Petreceam sfîrșitul lunii septembrie la țară, la o doamnă simpatică, prietena mamei mele. Pe vremea aceea, mă puteam lăuda cu un fizic acceptabil, părul negru ca pana corbului, obrajii roz și mustață fină.

Cele două fete ale gazdei, pare-se că-și dădură repede seama de „calitățile" mele. Erau amîndouă delicioase. Pînă astăzi aș fi în dilemă, dacă ar trebui să aleg între ele. Cea mare, Martha, era înaltă, brună, cu părul negru cu reflexe albăstrui și ochi extraordinar de expresivi, reliefați de un obraz palid. Cea mică, Luiza, semăna leit Ofeliei: blondă, diafană... Zău, nici astăzi n-aș ști cui să arunc mărul. Pe-atunci, n-aveam - cum spusei - decît douăzeci de ani și n-am ezitat o secundă: am ales-o pe Martha, pentru că era măritată și am renunțat la cea mică, pentru că era domnișoară... Pentru un debutant „în materie", o femeie căsătorită reprezintă paradisul lui Mahomed în pantaloni de dantelă.

Natural, că n-a fost decît o aventură trecătoare; în total o duzină de nopți, destul de pasionate. Totuși, aceste douăsprezece nopți au lăsat urme în viața mea.

Pe Martha, fiind prima mea amantă „mondenă", o așezasem pe un piedestal ca pe o adevărată zeiță.

Chiar și acum, după trecerea atîtor ani, îmi amintesc de corpul ei zvelt, de pielea brună și de alunița - provocatoare - pe care plasam nenumărate sărutări, plasată pe șoldul stîng.

Dar o dată cu trecerea celei de-a douăsprezecea nopți, am luat trenul și nu m-am mai întors niciodată la locul... crimei.

●

Aveam treizeci de ani. Fusesem ales deputat și cariera mea politică se desena la orizont. Într-o seară, la un dineu oarecare, fiind prezentat vecinei mele de masă, am recunoscut-o dintr-o privire pe Luiza, sora Marthei.

Era mai fermecătoare decît în trecut. Semăna tot cu Ofelia, dar ochii ei verzi deveniseră profunzi ca niște lacuri.

Cînd i-am amintit de vechea noastră întîlnire, a roșit și s-a emoționat. Cînd am evocat anumite scene, și-a pierdut complet stăpînirea de sine.

I-am dat o întîlnire. S-a agățat de ea, ca o înecată de colacul de salvare. Și cînd a venit la mine, mi-a mărturisit că mă iubea cu disperare de zece ani. Că atît ca domnișoară, cît și ca femeie, nu încetase să mă dorească și să mă aștepte.

Se căsătorise cu o brută de bărbat, cu ►

barbişon în stil gotic, de care se temea ca de foc. Din prudenţă, a trebuit să devin mai întîi amicul acestui domn şi să-i frecventez casa.

Dar din prima zi am avut o surpriză neaşteptată. Ghiciţi cine mă aştepta în salonul Luizei? Martha, frumoasa mea amantă de altădată.

Cele două surori şi soţii lor locuiau în aceeaşi vilă. Dacă ar fi fost un soţ mai puţin, mă aflam exact în situaţia de acum zece ani. Numai că acum situaţia era inversată. Eram amantul Luizei şi Martha nu mai reprezenta pentru mine nimic.

●

La început, totul merse bine.

Cu ani în urmă, Luiza nu-şi dăduse seama de aventura mea cu Martha. De astă dată, Martha nu observă imediat că sora ei mai mică îi succedase, dar nici nu-mi ceru să reînodăm legătura.

Iar în ziua în care adevărul îi apăru în toată goliciunea lui, nu-mi iertă faptul. Fără să-mi atragă atenţia, foarte rafinată, începu împotriva noastră un război la cuţite. Pentru început, nu ştiu prin ce şiretenie specific feminină, reuşi să mă certe cu soţul Luizei. După care, Luiza începu să primească o serie de anonime, care-i dădeau amănunte despre o recentă aventură care aş fi avut-o cu o cîntăreaţă de varieteu.

A fost nevoie de întregul meu tact şi de multă perseverenţă, pentru a evita o ruptură cu frumoasa mea amantă. Mai nostim era faptul că eu nu ghiceam de unde porneau toate aceste lovituri. Prostia masculină este nemăsurată. Faţă în faţă, Martha era cea mai indulgentă dintre surori. Văzînd-o întotdeauna surîzătoare şi atît de prietenoasă în toate împrejurările, eram departe de a bănui că ar fi în stare să-mi facă vreun rău mie sau surorii ei. Se demască totuşi. Dar mult mai tîrziu.

●

Vă rog să-mi permiteţi acum două cuvinte, în afara textului. Căci am uitat să plasez decorul celui de-al doilea act.

De trei ori pe săptămînă, după-amiaza, o primeam pe amanta mea, la mine, în rue de Courcelles. Dar Luiza, mai romantică decît ar fi trebuit, găsi că aceste întîlniri prea regulate au un iz de supă conjugală. Foarte liberă în casa ei şi nelocuind la acelaşi etaj cu soţul, ea insistă să mă primească din cînd în cînd la ea acasă, după dineu. ▶

Ilustraţie de Adrian Lucaci

Imprudenţa nu era atît de mare să pălăvrăgeşti de la zece la unsprezece seara, în salonul comun celor două surori. Un bărbat în costum de seară nu este compromiţător nici chiar în „tete-à-tete", atîta timp cît miezul nopţii n-a sunat şi uşa dormitorului nu este deschisă.

Dar încetul cu încetul, devenind mai îndrăzneaţă din cauza obişnuinţei, biata mea Luiza ajunse la anumite exagerări. În primul rînd, se prelungiră şedinţele. Apoi se deschise uşa camerei de culcare. În cele din urmă, rochia de seară se schimbă cu una de interior.

●

Intr-o seară, mai bine spus, într-o dimineaţă, la ora la care bărbaţii se înapoiau de la club, mă aflam singur în salon; înainte cu două secunde fuseserăm doi şi plastronul meu mototolit era un martor primejdios. O uşă scîrţîi; soţul intră; barbişonul lui tremura de furie. În mînă ţinea scrisoarea anonimă, găsită cu o secundă înainte. Nu ezită nici o clipă şi începu să mă împroşte:

– Bandit! Vagabond! Om lipsit de onoare! Unde este ea? Unde?

Ca un nebun se repezi spre uşa pe care Luiza tocmai ieşise, mai mult smulgînd-o, decît deschizînd-o. Dar dădu înapoi, înmărmurit. În spatele uşii, cineva asculta; un cineva care scoase un ţipăt asurzitor. Era Martha, ce nu rezistase ferocei curiozităţi de a vedea şi a auzi tot. Se ascunsese în cabinetul ce despărţea micuţul salon de camera Luizei!

Soţul Luizei, înmărmurit, o privi mai întîi ca pe o arătare. Apoi vocea lui scăzu cu un ton:

– Martha? şopti el, ca şi cum nu-i venea să-şi creadă ochilor. Martha? Dumneata? Ce cauţi aici?

Dintr-o săritură mă ridicai de pe divan şi străfulgerat de o inspiraţie, îi pusei mîna pe umăr.

– Dar dumneata, îi spusei cu asprime, ce cauţi aici? Ce cauţi aici, pentru numele lui Dumnezeu?

Derutat, el se întoarse pe călcîie şi răspunse cu ochii holbaţi de furie:

– Eu? Dar presupun că sînt la mine...

Cu un deget arătai spre covor, vrînd să desemnez etajul de jos:

– Oriunde în altă parte, posibil; dar aici, nu!

– Nu?

– Nu! Aci te afli la doamna, pe care o vezi. (Martha, sufocată, nu putea pronunţa nici măcar o silabă). Şi sper că nu eşti un trădător în slujba cumnatului dumitale!

– A cumnatului meu?

Timp de cîteva interminabile secunde, mă măsură din cap pînă în picioare. Apoi, o idee îşi făcu loc în capul lui. Îşi privi cumnata, pe jumătate goală, sub un dezabieu foarte transparent. Constată că eram singuri – eu şi ea – amîndoi cu îmbrăcămintea în dezordine. Atunci se clătină pe picioare şi se rezemă de spătarul unui scaun.

Cealaltă bănuială îl mai rodea, căci scrisoarea anonimă pe care o avea în mînă, îi reamintea adevărul. Cuprins de o nouă furie, strigă:

– Şi asta? urlă el, aruncîndu-mi hîrtia în nas... Şi de asta ce spui? Dovedeşte-mi că aceasta este amanta dumitale şi nu cealaltă?

Dădui din umeri:

– N-am ce dove ....

Dar mă oprii scurt, ca luminat de o nouă inspiraţie: O dovadă? Îi voi da o dovadă.

– Mă rog, în fond, dacă ţii atît de mult, roag-o pe Martha să-ţi arate aluniţa de pe şoldul stîng...

El nici nu mai aşteptă vreun răspuns. Se repezi asupra nefericitei şi îi smulse dezabieul. Ea strigă, se zbătu din toate puterile, dar eu, cu o mînă îi astupai gura şi cu cealaltă, îi ţinui mîinile, spunînd încetişor: „este mult mai bine aşa, scumpa mea prietenă!"...

Şi zicînd acestea, deveni la rîndul meu o brută. Îi înfipsei unghiile în carne. Soţul înşelat îi sfîşie dezabieul. De sub cămaşă, apăru pielea mată şi...

Deodată, bruta urlă satisfăcută:

– Aluniţa! Este adevărat, da, este adevărat...

Atunci, liniştit că Luiza fusese salvată, îi dădui drumul Marthei.

Pe vîrful unghiei mele, se prelingea un firicel de sînge.

Nou !

A LUAT FIINŢĂ SUBREDACŢIA „MINIMUM"

PENTRU

HAIFA ŞI ÎMPREJURIMI.

UN SIMPLU TELEFON LA:

04 - 750556

ŞI VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE CU:

- ABONAMENTE

- RECLAME

- MICĂ PUBLICITATE.

DELEGATUL NOSTRU SE VA DEPLASA

PERSONAL

LA DOMICILIUL DUMNEAVOASTRĂ

PĂLĂRII

ORIZONTAL: 1) Partea de deasupra a unei pălării, care acoperă capul și este mărginită de boruri — Pălărioară fără boruri, purtată de femei. **2)** Scriitor contemporan (Horia), autorul volumului de povestiri „Pălăria de pai" — Canton în Elveția, patria lui Wilhelm Tell, unde acesta a fost acuzat de pîrcălabul Gessler de revoltă împotriva împăratului, fiindcă n-a salutat... o pălărie. **3)** Rîu în R.F. Germania, afluent al Dunării — Scriitorul Ioan Lungu este autorul romanului-parabolă „...pălăriilor" (neart.; pl.) — Ultimele modele! **4)** Obișnuință, învăț — Poartă pălăria. **5)** Înveliș pentru sabie (pl.) — Oraș în Belgia unde are loc în fiecare an salonul mondial al umorului, la care se atribuie premiul „Pălăria de aur". În 1980, o parte din lucrările celor 14 caricaturiști români au fost premiate cu „Pălăria de bronz" și „Premiul presei". **6)** Parte a hamului — Perioadă mare de timp. **7)** Munți în Spania — Militar din cavaleria ușoară de odinioară, care purta chipiu cu panaș — Simbolul fierului. **8)** Radu Oprișan — Învoială, înțelegere (pop.) — Stăvilar. **9)** Compozitor belgian (Jean; 1893—1974), autorul operei „Pălăria chinezească" — A distruge (fig.). **10)** Localitate în Olanda — Poet, prozator și critic de artă francez (André; 1881—1969), care ne-a invitat să citim un „Manuscris găsit într-o pălărie". **11)** „Pălăria lui..." este titlul unei cunoscute comedii realizate în studiourile poloneze — Unul dintre personajele masculine ale romanului „Castelul pălărierului", scris de prozatorul englez A.J. Cronin.

VERTICAL: 1) Pălărie tare de paie, cu fundul și cu borurile drepte. **2)** Persoană care face parte din populația de bază a unor țări din Orientul Apropiat și nordul Africii (fem.; pl.) — Pălărie bărbătească înaltă de formă cilindrică, tare, care se poartă astăzi numai la ceremonii. **3)** Dramaturg francez (1815—1888) semnatarul comediei „Un chapeau de paille d' Italie" cunoscută la noi sub titlul „Pălăria florentină" — Curmătură. **4)** „...cu tichia albastră", tablou al pictorului Jan van Eyck (neart.) — Mic afluent al rîului Lăpuș — Ofițer (reg.). **5)** Particularitatea unor pălării care nu se turtesc, ca melonul sau canotiera — Ued în Algeria. **6)** Localitate în Norvegia — Liviu Rebreanu — Sandu Leonte. **7)** În fugă! — „Femeia cu pălărie...", tablou ce poartă semnătura pictorului francez Edouard Manet. **8)** Pălărie bărbătească cu boruri îndoite în trei colțuri, care se purta în trecut — Arbore al cărui lemn tare este folosit în rotărie. **9)** Firele de lînă netoarse ale acestor animale sînt bătute la piuă, înainte de a fi folosite la confecționarea unor pălării — Lanț de munți în Japonia — Renumit compozitor român (Gheoghe; 1847—1925). **10)** Încărcarea cheilor de protecție (abr. din informatică) — Fabricantul de pălării din nuvela „Comedianți fără s-o știe" de Honoré de Balzac. **11)** Se poartă uneori ca podoabă la pălăriile de damă — Om îmbrăcat cu gust.

Dicționar: URI, NAB, KNOKKE, EJE, EES, CIA, TIST. TUIL, EIK, AKA, LPK.

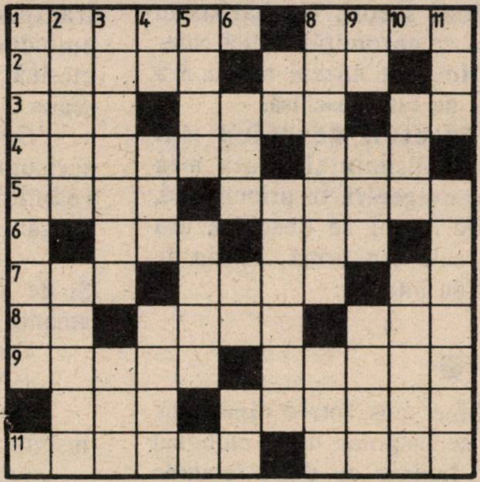

JOCURI

ULTIMELE EXEMPLARE
DIN
•KOVA TEMBEL•
- PERLE ȘI BRILIANTE -
DE
ARISTIDE MIRCEA
MAI POT FI PROCURATE
DE LA AUTOR, CONTRA
UNUI CEC ÎN VALOARE DE
17 ȘEKELI PE ADRESA:
ARISTIDE MIRCEA
P.O.BOX 797 - KIRYAT YAM
- MIKUD 29107
O CARTE DECONECTANTĂ
ȘI ÎN ACELAȘI TIMP
INSTRUCTIVĂ

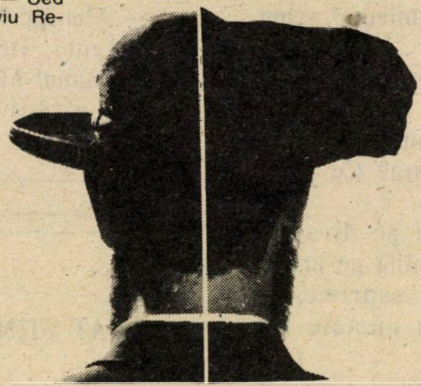

CU ÎNCÎNTARE

(Rebo eliptic anagramat: (5)+4=8)

MARINĂ

(Criptografie: 5,2,4,10)

- Un alt careu dificil, Mitică?

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

CURCUBEU

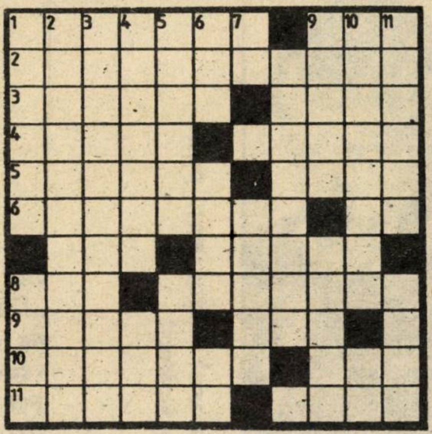

ORIZONTAL: 1) Actrițe distribuite-n dublu rol pe scenele secrete ale unui teatru absurd — Fire căutate-n deșert pe lună plină. **2)** Duo de coarde interpretînd un capriciu major pe o temă cu variațiuni. **3)** Masă închinată domnului țării întru veșnica pomenire a neamului — Mod lamentabil de a executa o lovitură în gol. **4)** Legată de mîini și de picioare, cînd e cazul — Șarpele odios din labirintul posmagilor gata muiați. **5)** Luptător legendar folosind șapte guri de foc — Pegas fără aripi într-o ipostază minoră. **6)** Cuprinse de friguri, dar fără temperatură — Cotoare de bilete la cinematecă! **7)** O vorbă bună pentru aproapele nostru — Roirile a două familii ce dau miere doar o lună. **8)** Înfipt în coaste de alpiniști ce urcă-n viață — Baba oarba prin măruntaiele pămîntului. **9)** Gol marcat printr-o spectaculoasă deschidere în adîncime (pl.) — Luptător vestit evoluînd în arenele romane. **10)** Deschizător de drumuri prin amintiri — Dorința de afirmare a micilor jucători fără pretenții de vedetism. **11)** Un fel tremurător și dulce... de a spune multe și nimic — O mare vedetă evoluînd cu strălucire la MONDOVISION.

VERTICAL: 1) Fiare care-și înfig colții în căpriorii ce se bat... cap în cap (sg.) — Oglindă de interior arătînd cu timpul tot mai strîmb. **2)** Diligențe depuse la muzeu pentru vizitare. **3)** Merge mai tîrziu la lucru. după multă pregătire. **4)** Făurari ai vieții noi care muncesc cu înflăcărare — Fir ancestral în slujba unor păstori. **5)** Soluție albaneză pentru ocrotirea viței nobile — Chestiune ce se pune privind indentitatea unei persoane. **6)** Alter ego menționat... într-un decret împărătesc — Laitmotive de tamponare, legat de circulație (pl.) — Ultima... dorință, înscrisă în testament! **7)** Pagină nepereche din cartea de istorie — Platforme petroliere ridicate pe uscat. **8)** Forme ale materiei schimbătoare de la o perioadă la alta. **9)** Esențe cu rădăcinile-n pămînt și roadele în tării — Bruiaj sonor de înaltă frecvența în registru acut. **10)** Căderea cortinei după o evoluție plină de strălucire, cînd sînt chemate stelele la rampă — Clișeu negativ... înainte de toate. **11)** Spatele ușilor închise într-o variantă mai puțin cunoscută — Legendară cutie cu sardele care a readus viața pe pămînt.

Dicționar: INC.

DISPUTE

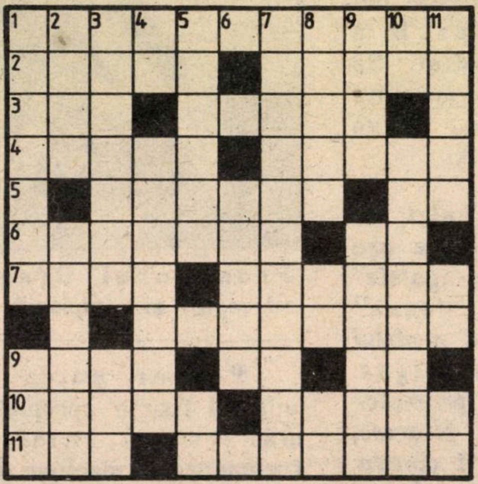

ORIZONTAL: 1) Motive întemeiate. **2)** Un petec de cer — Unitate de producție. **3)** Familie de apicultori — Indicatoare de circulație. **4)** Manuale... de zbor (sic!) — Formație fruntașă. **5)** Mediu ambiant — La împlinirea sorocului! **6)** Debut interpretativ — Siajul unui șlep! **7)** Invitație la dans — Un judecător care nu e jurist. **8)** Personaj de poveste (pl.). **9)** Face serviciul la financiar — Plin de sens! — Notă de comandă. **10)** Rău din fire — Evidențiere verbală cu ridicare... la loc de cinste. **11)** O pereche în tandem (sg.) — Caz de reacție negativă.

VERTICAL: 1) Lăsat la vatră — Indicator de nivel ridicat. **2)** Iese din concurs la greutate — Aflate pe marginea unei dispute. **3)** Însușire fundamentală a materiei — Om de ordine (od.). **4)** Tînăr neîmplinit... la trup! — O pereche de pici. **5)** Adresa unei scrisori de dragoste — O femeie... de neam! **6)** Bine zis. **7)** Au pe vino-ncoace. **8)** Colectiv de marcă (sg.) — Cuprins de sete! — Ieșire din decor! **9)** Fragmente celebre din opere — Tub de alimentare. **10)** Încărcătura armei! — Interpretare la violă (pl.). **11)** Aflat într-o casă de odihnă (od.) — Rînduite de la început!... — ... și de la sfîrșit!

GEOGRAFICĂ

(Rebo eliptic anagramat: 6 + (4) = 9)

CU VESELIE

(Biverb: 5, 8)

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

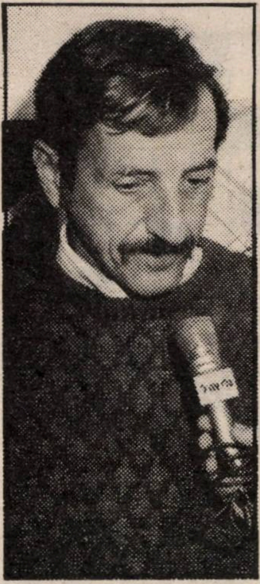

Antrenorul Adorjan: pune şaua pe jucători!

● Echipa naţională de handbal a Israelului are un nou antrenor în persoana ungurului Janos Adorjan, care va primi, pentru osteneală, salariul de 2.500 dolari pe lună. Nu-i pentru prima oară cînd handbaliştii noştri au antrenor străin. La începutul anilor '70, ca şi la începutul acestui deceniu, a funcţionat antrenorul român Eugen Trofin, care a reuşit să aducă reprezentativa alb-albastră din grupa C în grupa B a campionatului mondial. Să sperăm că Adorjan, mergînd pe urmele lui Trofin, ne va purta din grupa B în A.

◆

● *Box profesionist, în stil mare, în Israel? Nu aşa cum ştiam noi, din „galele" de la ,,Sidoli'', "Venus" „Palladium", ci după modelul ,,fancy'' din Las Vegas. Aharon Braunstein, promotor evreu american, tip pitoresc, altfel decît fuseseră cîndva, Mike Jakobs şi Jack Solomons, a făcut începutul cu o reuniune „de tatonare" la hotelul ,,Hilton''. Spectatorii au stat la mese, ciocnind paharele, degustînd fineţuri culinare şi*

încurajîndu-i pe boxeri: „Dă-i la moacă!". Braunstein ne asigură că, la vară, îl vom vedea aci pe Mike Tysson în persoană. Acesta îşi va apăra titlul în faţa unui adversar ce urmează a fi desemnat, pentru un gaj de 10 milioane dolari. Promotorul speră să umple stadionul din Ramat Gan cu acest eveniment pugilistic, cum n-a mai văzut Israelul şi întreg Orientul Mijlociu!

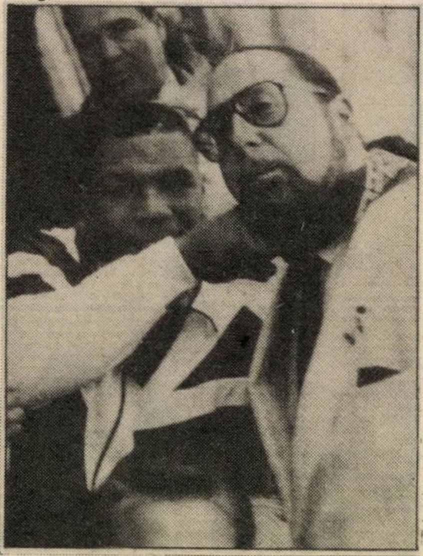

Promotorul Braunstein (dreapta) şi campionul

● S-ar putea ca, în viitorul foarte apropiat, să nu mai vedem, nici măcar fragmentar, meciuri din Liga naţională de basket. Conducerea radioteleviziunii de la Ierusalim a fost somată de conducerea Federaţiei de basket, să plătească pentru transmisiile acestor meciuri. Cei de la televiziune nici nu vor să audă. Susţin că dacă basketul se bucură de popularitate, e numai din cauză că televiziunea i-a oferit în programele sale un loc de care nu s-au bucurat alte sporturi. S-ar putea să aibă dreptate, dar nu cred că e bine să ,,se strice'' cu Federaţia de basket, al cărei preşedinte, Ioram Obercovici, e şi şeful comitetului sindical de la Societatea de Electricitate.

Acesta, dacă se supără, îi poate lăsa pe întuneric pe cei de la televiziune!

● *„Glaznost"-ul permite dezvăluiri interesante şi în domeniul sportului. Zilele trecute, preşedintele Comitetului Unional de Educaţie Fizică şi Sport, Manat Gnamov, a declarat că, în ultimii ani, aproximativ 300 de sportivi sovietici au fost descalificaţi, la ei acasă, pentru folosirea de droguri. Cifra este interesantă. Cîte alte sute de sportivi, zdravăn drogaţi, au adus titluri, cupe şi recorduri mondiale, înainte de epoca Gorbaciov, pentru gloria eternă a măreţei Uniuni Sovietice?*

R. TEPNER

ophir tours

● SANATATEA

PASTILELE, TRANSPIRAȚIE

▷* În Statele Unite se produc nişte pastile destinate îmbunătățirii vizibilității nocturne. Pastilele sînt preparate din anumite flori şi sînt inofensive. Luate cu regularitate, ele permit o vedere bună, în special noaptea, ajutînd automobiliştilor să nu fie orbiți de farurile maşinilor care vin din sens invers.

Acest nou medicament va micşora desigur considerabil, riscul accidentelor.

▷* *Prin transpirație pierdem 3 - 5% din sarea corpului, fapt care provoacă senzația de sete. Cel mai bun remediu împotriva ei este un pic de supă, (căci supa este totdeauna sărată), puțină bere (conține 5% sare), vin sau apă minerală, la care s-a adăugat puțină sare.*

Cei mai amenințați de căldură sînt sugarii. Diareea şi transpirația slăbesc atît de mult copilul, încît lipsa de sare din organismul lui poate deveni foarte periculoasă; cu atît mai mult cu cît rinichii sugacilor nu reuşesc să compenseze pierderile enorme provocate de o febră mare sau o diaree. În acest caz, trebuie recurs la ajutorul medicului. El va administra sugarului o infuzie sărată.

▷* Pistruii pot dispare (sau se pot estompa mult) dacă se aplică felii de castravete, de patru ori pe zi, cîte zece - cinsprezece minute, cîteva zile la rînd. Fricționînd pielea - de preferință seara, pentru ca sucul să pătrundă în profunzime - se obțin rezultate excelente.

▷* *Cîteodată amorțesc numai degetele, altădată toată mîna, deşi poziția în care dormiți nu împiedică sîngele să circule. Cîteva mişcări sînt suficiente pentru a redobîndi sensibilitatea normală. Dacă fenomenul se repetă şi în cursul zilei, trebuie consultat medicul. Poate fi vorba de o proastă circulație, dar poate fi şi un semnal, în special pentru tineri. Cînd se face abuz de nicotină, intoxicația este adeseori însoțită de amorțirea extremităților. Amorțeala poate indica şi o lipsă de vitamine; în special lipsa vitaminei B. Regimul indicat este din cele mai simple: evitate făinoasele albe şi înlocuite cu cele de secară, orz sau sămînță de grîu, mazăre proaspătă, zeamă de lămîie, de portocale, nuci, lapte, gălbenuş de ou, ficat şi drojdie uscată. Trebuie evitate nicotina, cafeaua tare, mirodeniile, oțetul, precum şi somniferele.*

MEDICUS

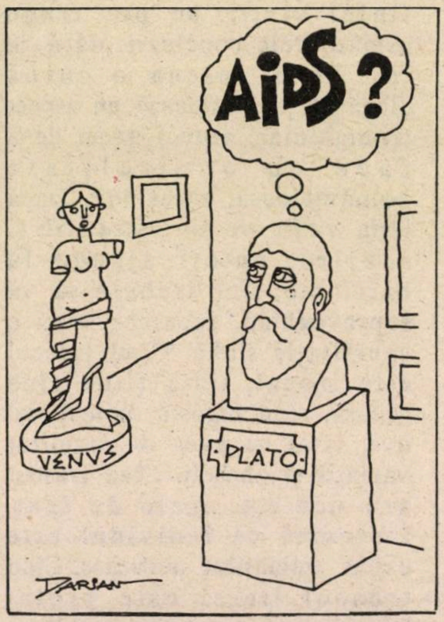

GRAFOLOGIE

●*UN NECUNOSCUT* Eşti sigur că este vorba despre „un" şi nu despre „una"? Nu numai scrisul este profund feminin, ca aspect, dar şi datele caracteriale pe care le dezvăluie: o mare influențabilitate (cel puțin 4 feluri de a scrie în 16 rînduri!), tendințe de risipă, sensibilitate exagerată, nesiguranță. Dacă eşti foarte tînără (vezi că nu-ți pot vorbi la masculin?!), nu-i foarte grav; dacă ai depăşit, însă, linia celor 40 de ani...'

●*MONA, Iaffo* - Mărturisesc că sînt pus la grea încercare: cum să-ți spun tot ceea ce am înțeles? Eşti o persoană căreia nu-i lipsesc calitățile - inteligență, sensibilitate - dar rareori am întîlnit un scris care să reflecte atîta preocupare de sine. Am serioase motive să cred că eşti tînără, deci timpul nu este pierdut. Mai poți încerca să gîndeşti că lumea nici nu începe, nici nu se sfîrşeşte cu tine, aşa că preocupă-te puțin şi de alții. Vei vedea că atunci o să dispară şi nervozitatea pe care o reflectă rîndurile tale.

●*M. M., Braşov!* Un asemenea scris este o plăcere să-l analizezi, deşi pudoarea merge atît de departe, încît încerci pînă şi literele să le faci „ca toată lumea". Numai că aici nu prea „ține" trişatul.

Generozitatea îți este egalată de inteligență, vioiciunea de dorința de a duce lucrurile pînă la capăt. Atenție, însă: mai mult orgoliu - o picătură măcar! - nu ar strica. Asta te-ar pune la adăpost de cei care ar încerca să-ți exploateze calitățile.

TILL BUHOGLINDĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

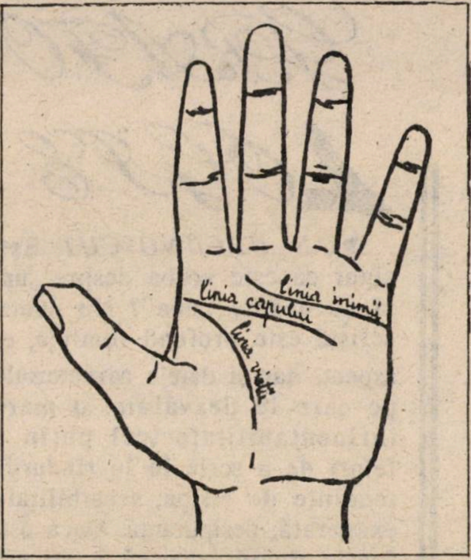

CUM NE PUTEM GHICI VIITORUL:

CHIROMANCIA sau

ARTA GHICITULUI IN PALMA

"Legea Domnului va fi scrisă pe fruntea şi în mîna ta". MOSHE

Privind podul palmei din mîna stîngă, observăm mai multe linii, dintre care trei însă sînt radicale: a vieţii, a capului, a inimii, aşa cum se văd în desenul alăturat.

Prin linii radicale înţelegem liniile care nu se schimbă niciodată. Aşa cum sînt la naştere, aşa vor rămîne pînă la moarte.

Linia vieţii nu lipseşte niciodată din palma mîinii. Linia inimii poate lipsi în proporţie de 20 cazuri la mie, dar niciodată din ambele mîini, aşa încît, atunci cînd nu este în stînga, o găsim în dreapta. Linia capului lipseşte cam în proporţie de 10 cazuri la mie şi uneori din ambele mîini. Lipsa uneia din aceste două linii din urmă (a inimii, a capului) indică întotdeauna o gravă deficienţă.

Şi acum, să „citim" aceste trei linii.

LINIA VIEŢII indică vitalitatea organică, rezistenţa fizică. Ea începe între degetul gros şi index.

LINIA INIMII arată comportarea organică a inimii, secretele vieţii afective şi ale sensibilităţii.

LINIA CAPULUI arată rezistenţa creierului, sănătatea facultăţilor cerebrale, dar şi „starea" ideilor şi intensitatea vieţii intelectuale.

Linia vieţii indică longevitatea în funcţie de: a) dimensiunea acestei linii; b) traseul ei; c) accidentele acestui traseu; d) particularităţile sale. Dimensiunea liniei vieţii arată în primul rînd, numărul anilor pe care cu aproximaţie îi avem de trăit. În general, se controlează mîna stîngă, dar dacă dimensiunea liniei vieţii este aceeaşi şi la mîna dreaptă, rezultatul este mai precis. Pentru cei stîngaci, controlăm semnele din mîna dreaptă şi nu din cea stîngă. Urmărind traseul liniei vieţii, se pot trage următoarele concluzii: dacă în loc de a desena o curbă elegantă, ea formează un aspect triunghiular, atunci avem de-a face cu o vitalitate bolnăvicioasă, suferindă. Dacă linia vieţii are un traseu slab şi subţire, puteţi ajunge la bătrîneţe, dar trebuie să vă supravegheaţi, deoarece aveţi o constituţie slabă. Cînd traseul este inegal, linia fiind cînd groasă, cînd îngustă, potenţialul dvs. vital va avea de suportat variaţii şi oboseli. Cînd traseul are ochieţe, inele de lanţ, înseamnă că individul este expus maladiilor nervoase. Cînd traseul liniei este brutal întrerupt, se pune problema unei morţi premature. Unele persoane cu linia vieţii scurtă, pot atinge totuşi o vîrstă foarte înaintată, dar fără a avea puterea de a creea, de a munci. Linia scurtă semnalizează, de asemeni, riscul unui grav accident. Linia vieţii frîntă în două, este semn de boală gravă.

Particularităţile liniei vieţii pot fi: toate ramurile care ies din linia vieţii şi urcă în sus, sînt semne de bună rezistenţă fizică. Toate ramurile care coboară spre încheietura mîinii, indică o pierdere a forţelor. Linia vieţii dublă semnifică o constituţie puternică şi viguroasă. Linia vieţii triplă, semnifică viaţă foarte lungă, oricare ar fi traseul liniei.

SEMNE MODIFICATOARE:

Punctul aflat pe linia vieţii arată în principiu o boală uşoară şi de scurtă durată.

Crucea găsită pe linia vieţii, indică o boală destul de serioasă şi de lungă durată, dar fără urmări.

Steluţa e semn de spontaneitate şi de „fatalitate": corespunde adeseori unui accident sau unei operaţii.

Insuliţa indică slăbiciune a organismului şi, adesea, o boală cu caracter cronic.

Linia de la încheietura mîinii formează un fel de brăţară. În principiu, fiecare dintre aceste linii indică treizeci de ani de existenţă. Cînd la încheietura mîinii există trei brăţări, avem de-a face cu o existenţă foarte lungă.

(În numărul viitor, celelalte linii)

SOITAR

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

MI VE MI (HAIFA)

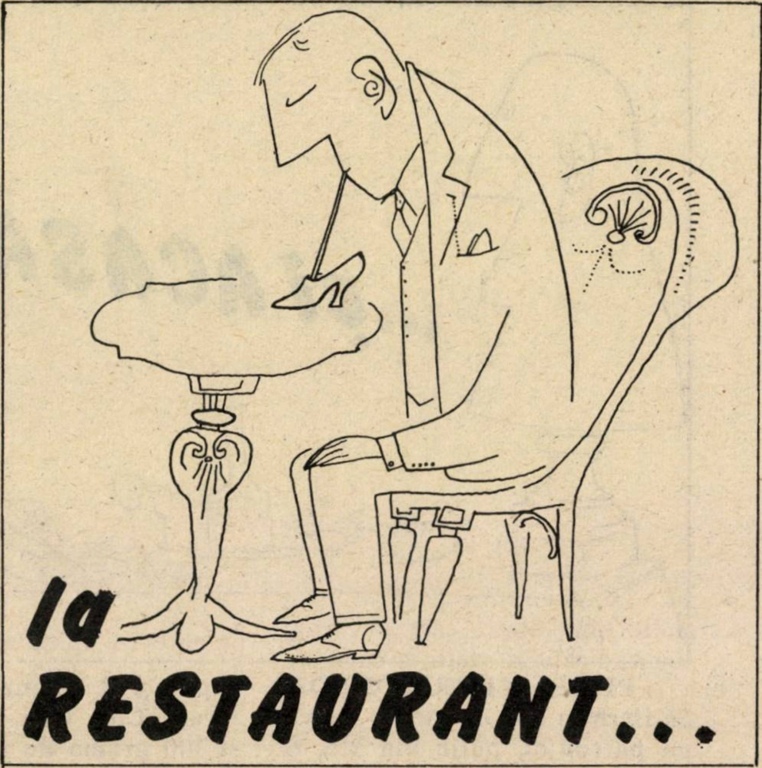

Pentru un dejun frugal, partenera mea şi cu mine am intrat grăbiţi în sucursala din Haifa a „lanţului" *Mi ve Mi.*

Restaurantul arată mai mult decît prezentabil, arătos chiar.

Deşi o „acţiune specială" propunea antricot de vacă sau peşte amnun la un preţ ieftin, am preferat un filet „alb" şi o porţie de grătar variat, cu toate că fiecare dintre aceste porţii costă cam dublu decît felurile oferite „în acţiune".

Conform tradiţiei, preludiul l-au constituit măsline verzi murate şi castraveţi muraţi. Măslinele puţin cam piperate erau acceptabile, dar castraveţii din conservă aveau gustul pe care îl pot avea: adică sub limită.

După cum cer legile ospitalităţii, fripturile au fost servite simultan. O neatentă sincronizare a grătarului a determinat o răcire vagă, dar nu gravă, a porţiei de grătar variat. Filetul era onorabil la dimensiuni şi excelent la gust. Adjectivele s-ar fi potrivit şi grătarului variat, dacă ar fi fost variat. Şi nu era prea variat. Conţinea un mititel, o frigăruie abundentă dar nejustificată, o costiţă de purceluş în curs de dezvoltare şi o bucăţică vagă de fleică. O varietate mai largă drămuită pe acelaşi gramaj poate ar fi ridicat nivelul gastronomic. Poate!

Împreună cu fripturile au fost aduse porţii generoase de salată verde şi cartofi prăjiţi. Salata era complet atee - adică fără nici un dumnezeu. Eroarea se pare că a fost a chelnerului, care nu ne-a prevenit că la dispoziţia noastră, în afară de clasicul oţet, untdelemn şi zeamă de lămîie, existau, spre asezonare, şi felurite sosuri.

Cartofii prăjiţi erau rumeniţi cît trebuie, crocanţi cum scrie la carte, nescăldaţi în colesterolic şi greţos ulei. Într-un cuvînt, perfecţi. Probabil că cei mai buni pe care i-am mîncat vreodată prin foarte numeroasele restaurante prin care mi-am plimbat respectabilul abdomen. Şi nu numai în Israel. Doar două exemple din străinătate: „Chez Leon", vechea piaţă a primăriei din Bruxelles sau „L'Entrecôte" (La Relais de Venise) de la Porte Maillot din Paris. Şefii lor, consideraţi campioni mondiali la „frittes" ar trebui să bată drumul pînă la „*Mi ve Mi*" în Haifa, să înveţe cum se prepară (să zicem) nişte simpli cartofi prăjiţi.

Succintul dejun - la care s-a adăugat doar nişte sifon a costat 43 şekeli binemeritaţi, în afară de bacşiş. Conducerea are bunul simţ să folosească tot felul de mijloace prin care anunţă că serviciul nu e inclus şi clienţii sînt rugaţi să nu-l uite pe chelner, care cu noi a fost atent şi prompt.

G. FLOR.

Bucuros de oaspeţi, primesc rapoartele culinare ale prietenilor noştri gurmanzi şi le fac loc în pagina de faţă, atunci cînd ele sînt pe placul papilelor mele gustative. Mesajul de la Haifa l-am consemnat cu plescăit de buze. Şi m-a îndemnat să mă reped pînă la amintitul local, să verific, în chip direct şi nemijlocit, calitatea mult (parcă prea mult) lăudaţilor cartofi prăjiţi. La întoarcere, sînt dator cititorului cu două informaţii:

a) Da, elogiul „ţine", chipşii sînt de nivel belgian. G. Flor. ştie ce spune.

b) ...Din păcate (şi spre uimirea mea) restaurantul urma, în chiar ziua cînd mă aflasem acolo, să-şi închidă porţile. E de presupus că la ora de faţă tragerea obloanelor s-a produs. O lacrimă pe mormîntul eminenţilor cartofi prăjiţi (pentru doritorii de a afla unde lucrează acum bucătarul, tel. 515139).

LUCULLUS

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

PRIETENII FELICITĂ

DL. BERCU KRIGLE

PENTRU ALEGEREA SA
PREŞEDINTE AL LOJII
BRITH „DR. I. NIEMIRO

DE ASEMENEA, FELICI
AGENŢIEI

„ALL MERIDIAN TOU

PENTRU FAPTUL CĂ,
URMA UNUI SONDAJ
OPINIE PRIVIND SERVI
DE TURISM, A PRIMIT
MAI MULTE PUNCT

PEŞTE ALB CU SOS ROZ: Se fierb în apă cu sare, o ceapă, un pătrunjel, puţin vin alb, o foaie de dafin şi circa 6 felii de peşte sol. Cînd apa începe să fiarbă, se face focul mic şi se lasă 10 minute. Se scoate peştele cu paleta cu găuri şi se lasă pe un platou să se scurgă de zeamă şi să se răcorească puţin. Între timp, se amestecă 5 linguri maioneză cu o lingură ketchup pînă s-a încorporat bine şi-i dă culoare roz, apetisantă. Se serveşte fiecăruia în farfurie o felie întreagă de peşte sol peste care s-a turnat puţin sos roz. Se ornează cu felii de lămîie şi cîteva frunzuliţe de pătrunjel verde.

VARZĂ ÎNTREAGĂ UMPLUTĂ: Curăţim o varză mijlocie de primele foi, apoi o punem întreagă într-o oală mare cu apă clocotită, cît s-o acopere. Se lasă pe foc mic pînă ce furculiţa intră cu uşurinţă în varză. Se scurge apa, întorcînd-o cu cotorul în sus. Între timp, se amestecă 300 gr. carne de vacă amestecată cu pasăre, cu o ceapă dată pe răzătoare, 2 ouă întregi, sare, piper şi 2 linguriţe verdeaţă tocată. Cine vrea, poate adăuga şi 100 grame de ciuperci, (din conservă) tăiate mărunt şi rumenite într-o lingură de untdelemn. Cu această compoziţie umplem foile de varză între ele, dîndu-i forma iniţială şi legînd-o cu aţă albă. O punem apoi într-o formă adîncă, turnăm deasupra o compoziţie dintr-un pahar de supă, un pahar de vin alb şi două linguri ketchup. Acoperim bine cu hîrtie de aluminium şi coacem la cuptor încins la 200 grade, circa 2 ore şi jumătate. Din cînd în cînd o scoatem din cuptor, ridicăm hîrtia şi stropim varza cu sosul din formă. Acoperim şi o lăsăm la cuptor tot timpul necesar. Se serveşte fierbinte, tăiată ca feliile de cozonac.

COSTIŢE DE VIŢEL PICANTE: Se spală 6 costiţe de viţel sau miel potrivit de grase şi se usucă cu hîrtie specială absorbantă, pe ambele părţi. Se unge o tigaie cu untdelemn şi se rumenesc auriu pe ambele părţi. Se aşează apoi într-un pyrex mare. Separat, se toacă 2 cepe şi doi căţei de usturoi şi se călesc puţin în untdelemn. Se stinge cu 3 linguri de oţet, 6 linguri apă, 2 linguri sos soia, 1 lingură ketchup, puţină sare, zeama de la jumătate lămîie şi o lingură de zahăr. Se lasă să fiarbă pînă ce se îngroaşe puţin şi se toarnă apoi peste costiţele rumenite. Se dau la cuptor la 220 grade circa 40 de minute. Trebuie să fie bine rumenite şi sosul scăzut. Se servesc imediat, cu garnitură de orez fiert sau piure de cartofi şi salată verde cu lămîie.

ÎNGHEŢATĂ CU CIREŞE GLASATE: Cireşele glasate care se găsesc în comerţ, se înfig în cîte o scobitoare şi se înmoaie în ciocolată amăruie topită în bain-marie, pînă ce se îmbracă bine de jur împrejur. Se pun pe o sită să se scurgă. În acest timp, se aşează în pahare cu picior cuburi de îngheţată după gust, turnăm peste fiecare pahar cîte trei linguriţe coniac şi aşezăm deasupra 2-3 cireşe glasate. Servim imediat.

YLANA

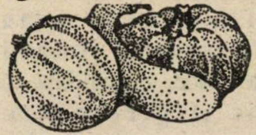

POŞTA

DA, UN PARTID AL ALIALEI NOASTRE

Propunerea mea de a crea un partid democrat al alialei noastre, care a apărut în Minimum nr.18 a.c., a lăsat nedumerit pe D. Iosif Cahane din Tel Aviv în legătură cu... „Ce ni se cuvine de fapt şi de drept"(?)

Păi... stimate cititor, ar fi cam multe de spus referitor la chestiunea pe care o dezbatem.

Sîntem 10% din populaţia ţării şi nu avem nici un reprezentant acolo... „sus". Dacă un ole hadaş sau altcineva are o problemă de rezolvat (specifică alialei române) azi nu mai are cui să se adreseze. (D. Itzhak Artzi nu mai este deputat). Să dăm un exemplu:

Astăzi avem la ordinea zilei o mare nedreptate făcută medicilor olim hadaşim din România. Ei trebuie să facă un curs special în ivrit (!) pentru a li se înmîna „rişaionul" de liberă practică. Bineînţeles că acest curs se încheie cu un examen.

Nu acelaşi lucru trebuie să-l facă colegul lor venit din SUA, Canada sau Franţa, căruia i se dă de la început „rişaionul". Deci, iată o măsură discriminatorie, anti-alia şi nu în cele din urmă, o gravă insultă la adresa capacităţii noastre profesionale! Cui să ne adresăm, domnule Iosif, cui? Ce adresă ne oferiţi? În Knesset, cum ştim... nu avem pe nimeni cu *putere*. Şi atunci? Noi sîntem buni cînd se apropie alegerile; atunci toţi ne fac curte, toţi ne doresc ca alegători, dar nu şi ca ALEŞI!

Am o vagă bănuială: s-ar putea ca Maarahul să se fi ales cu un aşa număr redus de voturi şi datorită faptului că „românii" nu au mai votat de data asta... automat.

Poate pentru al 13-lea Knesset vom găsi timpul necesar (încă de pe-acum) să ne organizăm aşa cum trebuie şi să intrăm în viaţa politică a ţării, pe măsura capacităţii noastre, pe măsura calităţilor şi talentului acestei aliale, mereu uitate.

ELIAS ERVIN
Beer Sheva

BROOKLYN

Se pune foarte des întrebarea: Cum se poate ca rabinul din Liubavici - sau altul ca el - să se amestece în alegerile parlamentare din Israel, „influenţînd" anumite cercuri de politicieni din ţară... Cum?

ROSH PELEG IEHUDA
chimist diplomat
Raanana

TERMINAŢI CU ALLAIS, MIRCEA ELIADE ŞI SANDU DAVID!

...În Minimum apar fel de fel de desene printre articole, fără nici o legătură cu articolul, aceasta pentru a umple locul.

Terminaţi cu Mircea Eliade şi cu Constantin Virgil Gheorghiu, aceştia au fost legionari notorii. Trebuie ca într-o revistă din Israel să fie tot mereu pomeniţi - nu avem ceva mai bun?

De unde l-aţi găsit şi pe Alphonse Allais, am citit mult în viaţa mea, dar de acesta niciodată nimic.

Mai terminaţi şi cu Sandu David...

N. FLAX
Beer Sheva

ESPERANTO

În revista dvs. (nr.20, pagina 49) în cadrul articolului despre Israel al gazetarului sportiv din România, Valentin Albulescu, se află cîteva date care nu corespund întru totul cu realitatea.

Autorul scrie că, trecînd prin oraşul Haifa, i s-a atras atenţia asupra unor clădiri uriaşe care sînt centrul mondial al limbii esperanto.

Clădirile indicate de Albulescu sînt cunoscute sub numele de Biserica Persană. Acolo este centrul mondial al mişcării *bahaiste* (nu esperantiste) care este o mare sectă religioasă venită din Persia, unde, pe vremuri, existenţa ei avea dificultăţi...

Fiindcă religia „bahaistă" prevede şi crearea sau însuşirea unei singure limbi pentru toată omenirea, s-a găsit că limba internaţională „esperanto" corespunde principiilor lor şi au adoptat-o, stimulînd credincioşii să o înveţe.

...Dar Centrul mondial esperantist se află la Rotterdam (Olanda) sub numele de ASOCIAŢIA UNIVERSALĂ ESPERANTISTĂ sau în esperanto, UNIVERSALA ESPERANTO - ASOCIO. Ea este în relaţii consultative cu ONU, UNESCO şi are delegaţi în toate colţurile lumii, precum şi asociaţii locale. Aici în Israel există o asociaţie care editează regulat o revistă în limba esperanto.

S. ZALMANOVICI-ZORIN
Tel Aviv

POȘTA

GEOGRAFIE SAU BRÎNZĂ?

În numărul 20 l-am însoțit pe Citadin la plimbarea sa prin piața (șuc) Carmel. Interesant. M-a cam deranjat însă o eroare: denumirea regiunii Parma, care apare în revista oamenilor inteligenți (mă refer la Minimum) ca Parmigiano.

Parmigiano se numește în italiană faimoasa brînză. Regiunea sau mai bine zis provincia e numită în italiană *Provincia Parmeze* iar în bună limbă românească, provincia parmeză (bolonieză, milaneză, paveză, cremoneză – ca să limitez pildele terminate în „eză" printre vecinii Provinciei Parma). Se va spune poate că observația nu e mare brînză, dar...

E. SCHOENZWYTT
Haifa

PARDON

Mi-a căzut în mînă un număr recent din ziarul „Chișinăul de seară" cu un articolaș sub titlul „Motive evreiești în muzică". E semnat de un oarecare D. Ciubașcenco, corespondent al ATEM-ului – agenția telegrafică a așa numitei „Republici Sovietice Socialiste Moldovenești".

Citeam și nu-mi venea să-mi cred ochilor: Filarmonica de Stat a Moldovei Socialiste aduce la cunoștință că va da o serie de concerte, avînd ca subiect „Motive evreiești în arta muzicală". În cadrul ciclului – de necrezut! – vor fi executate compoziții legate de subiecte, teme, istorie, folclor evreiesc, ba chiar de religia iudaică! E pomenită, între altele, monopera lui Grigore Frid „Jurnalul Anei Franck", scrisă acum 20 de ani, pînă azi inedită. Sînt aici și lucrări ale marilor compozitori Musorgsky, Prokofiev și Șostacovici și chiar piese religioase iudaice, cum ar fi „Kol Nidre" de Max Bruch și „Kadiș" de Maurice Ravel...

...Citeam articolașul din „Chișinăul de seară" și... amintiri, asemenea unor nouri sumbri, mă învăluiau și mă copleșeau.

Îmi aminteam de scriitori, oameni de teatru, muzică, învățători, ziariști basarabeni, care, după „eliberarea" Basarabiei și a Bucovinei de nord de către eroica Armată Roșie, au fost ridicați și, sub escortă, trimiși în lagăre de muncă silnică și închisori.

Îmi aminteam și de crimele antisemite din URSS, botezate „cazul medicilor-ucigași", "campania împotriva cosmopolitismului" etc., de mîrșava asasinare a marelui actor Solomon Mihoels, de nimicirea centrelor de cultură, învățămînt și religie evreiască.

Îmi aminteam că marele Lenin și fidelul lui ucenic Stalin, apoi ucenicii ucenicului, ne învățau că popor, națiune evreiască, ca atare, nu există. Ergo: nu poate, nu trebuie să existe nici limbă, literatură, teatru, muzică evreiască. Așa stînd lucrurile, pe cei îndărătnici și refractari – în lagăr, la pușcărie, la casa de nebuni, la zid!

Și acum – na-ți-o bună! – Filarmonica moldovenească din Chișinău dă un ciclu de concerte, dedicate muzicii evreiești...

...Răposatul poet din Moldova, Emilian Bucov, a publicat odată un poem, cuprinzînd cîteva versuri, astăzi mai actuale ca niciodată:

Distrug un popor
Și-și cer scuze, spunînd:
„Pardon!"

YACOV SOROKER
Ierusalim

TABA

Sînt profund consternat de felul în care în numărul 21 din decembrie 1988 la pagina 23 este prezentată problema Taba.

Din „comentariul" alăturat Hotelului Sonesta reiese că am pierdut Taba pentru că ne-am lăsat la aprecierea unei "adunări internaționale investită cu putere de a hotărî."

Vreau să precizez că noi am pierdut Taba pentru că nu am avut documente suficiente că în trecut aceasta ne-a aparținut, și nicidecum pentru că am avut de-a face cu „o adunare investită cu puterea de a hotărî."

ELIAS EMIL
Kiriat Ata

Paul Șmilovici, Kiriat Haim (pentru analiza grafologică trimiteți cîteva rînduri pe adresa: Minimum, Grafologie, pentru Till Buhoglindă, dar nu... dactilografiate, precum scrisoarea dv. aici de față, ci scrise de mînă); *Harry Shoshany*, Ramat Hanassi (două epigrame inspirate de reportajul despre Șoșana Bayer, conducătoarea „de fier" a sindicatului profesorilor: „Spui că ești de fier. Se pare/ că faci greve cu îndemn/ de-aia la examinare/ mulți copii rămîn... de lemn!/; iar cealaltă: „Cu atîtea greve-aș zice/ publicul de n-ar fi fraier/ te-ar fi răstign ferice/ chiar pe crucea firmei... Bayer"/; *Leon Rubinstein*, Natania (sensibilitate, gust, darul observației; aveți aceste calități; totul este ca momentele de viață descrise în povestiri să fie de interes *general*, să aibă valoare nu numai pentru universul dvs. familial); *Arthur Kremer*, Petah Tikva (adresa rabinului-șef Dr. Moses Rosen în Israel: str. Uri 8, Tel Aviv, la doi pași de clădirea Rabanutului; tel. 246622; la București, i se poate scrie pe

adresa federaţiei Comunităţilor Evreieşti sau la revista Cultului Mozaic, str. Popa Russu 24); *Nelu Solomon*, Metulla (cîteva *culmi*, deşi astăzi, sincer vorbind, culmile sînt aici, şi nu numai aici, de ordin politico-moral: *Culmea bibliotecarului* – să fie un pasionat jucător de cărţi; *Culmea cofetarului:* să aibă o fetiţă dulce; *Culmea tîmplarului:* să aibă un picior de lemn; *Culmea măgarului:* să tragă o greutate de 4 cai putere); *Dady Segall*, Kiriat Yam (nu sînteţi de acord cu lozinca „Minimum nu se împrumută", deoarece din proprie experienţă, v-aţi dat seama că răspîndind, în felul acesta revista, aţi cucerit cititori, admiratori şi... cumpărători noi; bun; facem mea culpa şi o modificăm pe ici – pe colo: M. nu se împrumută persoanelor care doresc s-o citească lunar... şi au posibilitatea de a-o cumpăra); *Zvi Harish (sau Hirsch)*, Haifa (un centru de cercetări genealogice, de familie, funcţionează la Muzeul Beth Hatefutsoth din Ramat Aviv; pentru relaţii privind rudele pe care le căutaţi, adresaţi-vă lui Carol Kormos, tel. 425161, int.25);

Prof. Radu Luncan, Ierusalim (ceva dreptate aveţi, da: timişoreanul nostru Ioan Hollender nu este primul evreu care ocupă funcţia de director al Operei din Viena; înaintea lui, în 1897, Gustav Mahler fusese numit în acest foarte naţional post, dar numai după ce – asta fusese condiţia! – s-a convertit, trecînd la catolicism; vom spune aşadar că Hollender este cel dintîi ocupant al marelui fotoliu care se înfăţişează austriecilor, aşa cum e, adică evreu, pe faţă, fără machiaj şi fără jenă. S-ar zice că establishmentul vienez a vrut, prin această „mişcare", să risipească oareşicum, norii produşi prin instalarea la cîrma ţării a lui Kurt Waldheim, contemporanul nostru); *Virgil Druckman*, Holon (nu, nu există nici o legătură între avocatul Costin al cărui nume l-aţi întîlnit la „Gura humorului" în nr. 20 şi Mircea Schrager-Costin; acesta din urmă este un distins gazetar şi cronicar de teatru, redactor în anii '50 la „Timpul" şi la „Jurnalul de Dimineaţă" al lui Tudor Teodorescu-Branişte, apoi, după stabilirea în Israel, la săptămînalul „Facla"); *Rica Dulgheru*, Ierusalim; *H. Witzman*, Haifa; *Mădălina Sonnerstein*, Tel Aviv şi alţii, şi alţii (precizările Rabinului Şef Dr. Moses Rosen, din numărul trecut al revistei, în legătură cu înmormîntarea regretatului Al. Graur, au fost, sperăm, de natură să lămurească chestiunea şi să împrăştie „misterele"); *Bernard Schulman*, Dimona (a. pentru versuri, vă recomandăm să luaţi legătura cu revista „Izvoare" – d. Shaul Carmel, tel. 5613322; b. unui *ole*, cum sînteţi dvs. ne place să-i sugerăm a nota, cu maximă precizie şi fără spaime, fără spaime, toate evenimentele din afară şi din suflet ale „clitării"); *Victor Polack*, Beer Sheva (un concurs de epigrame? ne gîndim, ne gîndim...).

Dr. Savel Tirer, Kiron; *Meir Bercu*, Petah Tikva; *Dr. G. Mănescu*, Bat Yam; *Paula Waldman*, Kiron; *Viola Katz*, Toronto, Canada; *Aba Capelovici*, Ramat Eliahu; *Dr. N. Robănescu*, Bucureşti, *Eugen Dan Godeanu*, Paris; *Fam. Neumann*, Tel Aviv; *Maximilian Varadi*, Ramat Gan – mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii.

Ceilalţi – pe curînd.

★

minimum

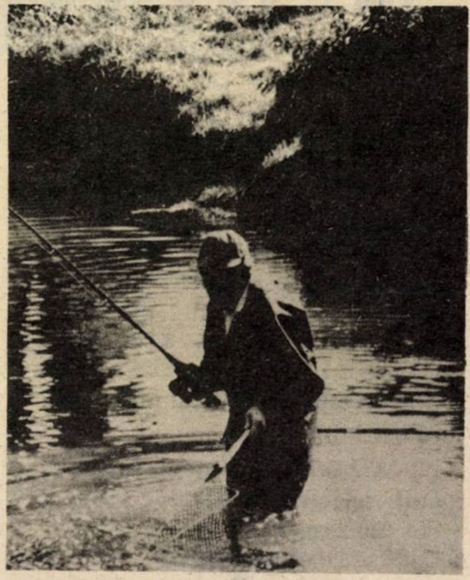

nu e dispus să muşte din nada O.N.U.-O.E.P.-istă.

INSTITUTUL

‹IAAL›

BAT YAM
STRADA UZIEL, NR. 25
TELEFON: 5513727 - 866212

CURSURI DE:
• CONTABILITATE
• DACTILOGRAFIE
• COMPUTERE

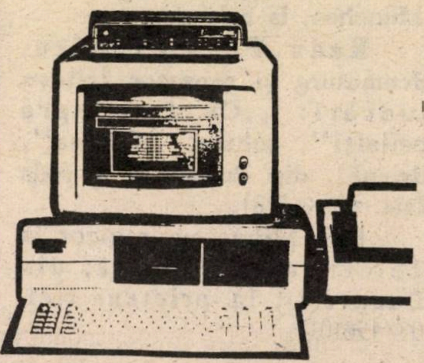

DURATA CURSURILOR: 4 - 5 LUNI
PREŢURI MODERATE

CLEPSIDRA

NOU VENIȚI (OLIM HADAȘIM)

Bob Friedman, fost director-adjunct al ,,Teatrului Evreiesc de Stat (T.E.S.) din București; cu familia; la Merkaz Klita Platot - Ashdod.

Anca Erna, ziaristă, redactor al ziarului ,,Scînteia''; cu familia (tel. 057/411407

Gheorghe Olaru, inginer, fiul ziaristului Tudor Olaru; din București

TURISM

Vasile Dumitrescu, ziarist, om politic (fost director general la ,,Agerpress'', fost ministru adjunct al Afacerilor Externe, ambasador al României în Elveția și Chile); cu soția, Sanda, ziaristă; din București, la rude.

Franz Auerbach, regizor, fost director al ,,Teatrului Evreiesc de Stat'' din București; din R.F.Germania; la rude.

Nicu Munteanu, ziarist, redactor sportiv la postul de radio ,,Europa Liberă''; din München; la prieteni.

Radu F. Alexandru, dramaturg și prozator (cîteva lucrări: ,,Cu fața spre ceilalți'', schițe; ,,Dilema'', dramă); din București; la rude (tel. 051-36568).

Dan Mihăescu, regizor la Televiziunea Română; din București; la prieteni (tel. 03/496101)

ACCIDENTE

Dr. Sergiu Levin, medic, critic literar; fractură de menisc; spitalizat la domiciliu cu piciorul în ghips.

Alexandru (Zighi) Munte, actor la ,,Teatrul Municipal'' din Haifa; fractură a coloanei vertebrale, de pe urma unei căderi, de la o înălțime de 5 metri, pe scena teatrului, în timpul repetițiilor.

NUMIRE

Nestor Rateș, ziarist (redactor la ,,Agerpress'', șef al protocolului în cadrul Comunității Evreilor din București; corespondent al postului de radio ,,Europa Liberă'' în S.U.A., pînă în noiembrie 1988); în funcția de director al emisiunilor românești ale postului de radio amintit; la München, Germania.

Ing. Beni Nadler (fost la Telefoane, București) se află la Ashdod, tel.08/541087 și roagă pe soții Mihai Pascal (eroii reportajului din nr. 21) să-l contacteze la numărul susamintit.

DORESC SĂ CORESPONDEZE:

* MILITARU BENO, Dimona, POB 587 - schimburi de ilustrate, filatelie.

* AURELIA KHUN, Zachman Aram 6/24, Kiriat Yam - impresii de călătorie.

* LUBINSKY JUSTINA, Gartherweig 24, Frankfurt Am Main, R.F.G., schimburi de ilustrate.

* BLUM SANDU, 1755 Street, Broklyn, U.S.A. - politică.

* MIHAI ELEKEȘ, str. Piatra Morii nr, 10, sect.IV, București, R. S. România - muzică pop și rock.

CARNET

10 cuvinte: 10 șekeli.
cu fotografie: 40 șekeli.

Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

În legătură cu un studiu istoric în pregătire, caut contact personal și material documentar despre participarea evreilor originari din România la brigăzile de voluntari din Spania și la rezistența franceză (Maquis). Rog a se lua contact cu subsemnatul, Av. Itzhak Artzi, Consilier Comunal la Primăria din Tel Aviv, Kikar Malkhei Israel (tel. 03-438282/3).

Prof. Vica Negulescu (fostă Sevcenco), ola hadașa, roagă pe Liana Zeltzer, Mariana Elovici, foste colege la Facultatea de Geologie și Juja Săucan, fostă colegă la Liceul Economic din București, să intre în legătură cu ea, la Merkaz Klita din Kiriat Yam, camera 326, tel. 04-754858; aceeași rugăminte este adresată tuturor foștilor colegi și elevi pe care prof. Negulescu ar dori să-i revadă.

Prietenii felicită pe ing. Elio Souzi cu prilejul efectuării cu succes a operației pe cord deschis și îi urează deplină și grabnică însănătoșire.

Leon (Piți) Livadaru, este căutat de Cristian Șerbu, tel. 08-469202.

Lia Rochman din Brașov, anunță prietenii că poate fi găsită la telefon 08-403914.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA IANUARIE

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)

Reflectați mai temeinic înainte de a acorda (cu o prea mare ușurință) prietenia dv. De asemenea mai multă pondere în alegerea distracțiilor. Veți evita astfel dezamăgirile. Acordați mult mai multă atenție decît în prezent problemelor de bază, la locul de muncă, precum și în viața particulară.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)

Neplăceri diverse – din fericire trecătoare – vă așteaptă în decursul acestei zodii. Reacționați cu mult curaj și multă fermitate, păstrîndu-vă însă, tot timpul, calmul. Nervozitatea și neliniștea nu-s recomandate niciciînd, și cu-atît mai puțin acum. Controlați-vă deci și țineți seama că „acul busolei" indică o lună nefavorabilă efuziunilor sentimentale.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Aștrii favorizează o perfectă armonie conjugală. E chiar timpul cel mai indicat pentru a face cu partenerul de viață proiecte de viitor. Chiar dacă par ceva mai îndrăznețe. Relațiile sociale nu trebuie să păgubească însă; ele pot avea (și au) o însemnătate aparte în proiectele de viitor amintite mai sus. Nu neglijați nici relațiile cu colegii.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Aveți încredere în capacitatea și aptitudinile dv. profesionale. Ele vor fi puse la îndoială de persoane rău-voitoare și va trebui să le dovediți concret, dînd pe deasupra dovadă de inițiativă. Unele mici necazuri în ce privește armonia conjugală lipsite de urmări.

LEUL (23 iulie – 23 august)

Nu vă asumați responsabilități ce nu vă revin. E vorba de serviciu în primul rînd. Și de nu veți ține seama de acest avertisment astral, vă veți atrage gelozii din partea colegilor și fulgere din partea superiorilor. Modestia va fi în respectivul domeniu o armă extrem de utilă.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)

Alungați de pe scoarța cerebrală problemele care vă provoacă insatisfacții. Precis că stă în puterea dvs. s-o faceți, dacă veți fi pus la punct (cu hotărîre îndîrjită) situațiile a căror clarificare a rămas în suspensie. În felul acesta un cerc – nu vicios, ci dimpotrivă, binevenit – se va crea: vă veți relaxa, pe de o parte, iar relaxarea vă va da posibilitatea să rezolvați judicios problemele ivite.

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)

Moderați-vă impulsivitatea. Evitați polemicile. Chiar și discuțiile în contradictoriu – la orice nivel. Nu din principiu, ci numai între limitele calendaristice ale zodiei dv. Nu vă fie teamă de nici o inițiativă pe plan financiar.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Buna dispoziție, umorul și amabilitatea vă vor fi de mare folos în depășirea dificultăților ce vă așteaptă. S-ar putea să vi se întindă o cursă (sau ceva care seamănă) sau să se țească în jurul dv. o legendă. Chiar dacă rău-voitorii nu vor reuși, nu vă va fi plăcut, decît dacă, așa cum spuneam la început, veți păstra buna dispoziție, umorul, amabilitatea.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Se va ivi prilejul de a lega o nouă prietenie. Deși nu ne aflăm în sezonul specific vacanțelor, momentul este potrivit pentru a face proiecte în această direcție. În general o perioadă de calm, inițiativă, idei ingenioase, chiar... fericite.

CAPRICORNUL (23 decembrie – 19 ianuarie)

Nu dați dovadă de prea mare susceptibilitate. Ascultați cu atenție – chiar de nu veți da urmare în totalitate – părerile celor din jur. Proiectele ce vi se par irealizabile vă vor aduce succesul pe care-l rîvniți și culmile ce vi se par inaccsibile vor fi ale dvs. Cu singura condiție de a nu deveni, după succesul nevisat, un (o) îngîmfat(ă).

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)

Cunoștințe noi și folositoare în perspectivă. Nu le evitați! Dar nici nu vă lăsați antrenați în labirintul intrigilor de culise. Nici măcar în simplul lor joc. E bine să auziți totul, însă... să vă prefaceți că n-ați auzit. Rămînînd indiferenți dacă nu vă privește direct.

PEȘTII (19 februarie – 20 martie)

Încercați (veți reuși) să vă dominați sentimentele și mai ales resentimentele. Altminteri veți compromite o relație și serioasă, și utilă, mult promițătoare, pentru viitor. Mulțumire indiscutabilă în sectorul sentimental, reușită totală în cel al finanțelor private, noroc în rezolvarea problemelor ce vi se păreau insolubile.

ophir tours

BULGARIA ● CEHOSLOVACIA ● YUGOSLAVIA ● POLONIA ● ROMÂNIA ● UNGARIA

DEPARTAMENTUL PENTRU EUROPA RĂSĂRITEANĂ AL FIRMEI **OPHIR TOURS** - DIRECTOR BLECHER (BĂDESCU) MARCEL, ESTE UNICUL CENTRU DE COMENZI DIN ISRAEL CARE SE OCUPĂ DE TOATE SERVICIILE TURISTICE ÎN ACESTE ŢĂRI.

■ LEGĂTURI COMERCIALE DIRECTE CU TOŢI PRESTATORII DE SERVICII
■ CELE MAI CONVENABILE PREŢURI
■ SERVICII IREPROŞABILE

REPREZENTANT ÎN ISRAEL AL SOCIETĂŢILOR TURISTICE NAŢIONALE:

● Locuri la toate zborurile EL-AL şi TAROM Tel Aviv - Bucureşti - Tel Aviv. Puteţi pleca din Bucureşti spre toate capitalele europene.

● Locuri la zborurile directe Tel Aviv - Budapesta - Tel Aviv şi de la Budapesta spre toate destinaţiile.

● Rezervări hoteluri - staţiuni balneare şi de odihnă - excursii şi închirieri de maşini.

● Programe speciale (individualizate) la Budapesta.

DUMNEZEU NUMĂRĂ ANII DUPĂ CALENDARUL TUTUROR POPOARELOR. AŞA CĂ... „LA MULŢI ANI 1989"

tarom
ROMANIAN AIR TRANSPORT

MALÉV
Hungarian Airlines

UNGARIA
IBUSZ
HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

IUGOSLAVIA
KOMPAS
JUGOSLAVIJA

ATLAS

ROMANIA
ONT
CARPATI
BUCUREŞTI

POLONIA
ORBIS

BULGARIA
BALKAN TOURIST

CEHOSLOVACIA
Čedok

COMENZI ŞI INFORMAŢII LA **OPHIR TOURS/KEY TOURS**, STR. BEN YEHUDA 32, BEIT EL-AL, ET. VI, TEL AVIV, TEL. 03-209745/6, 209774, 209738 ŞI LA AGENTUL DUMNEAVOASTRĂ PREFERAT.

minimum

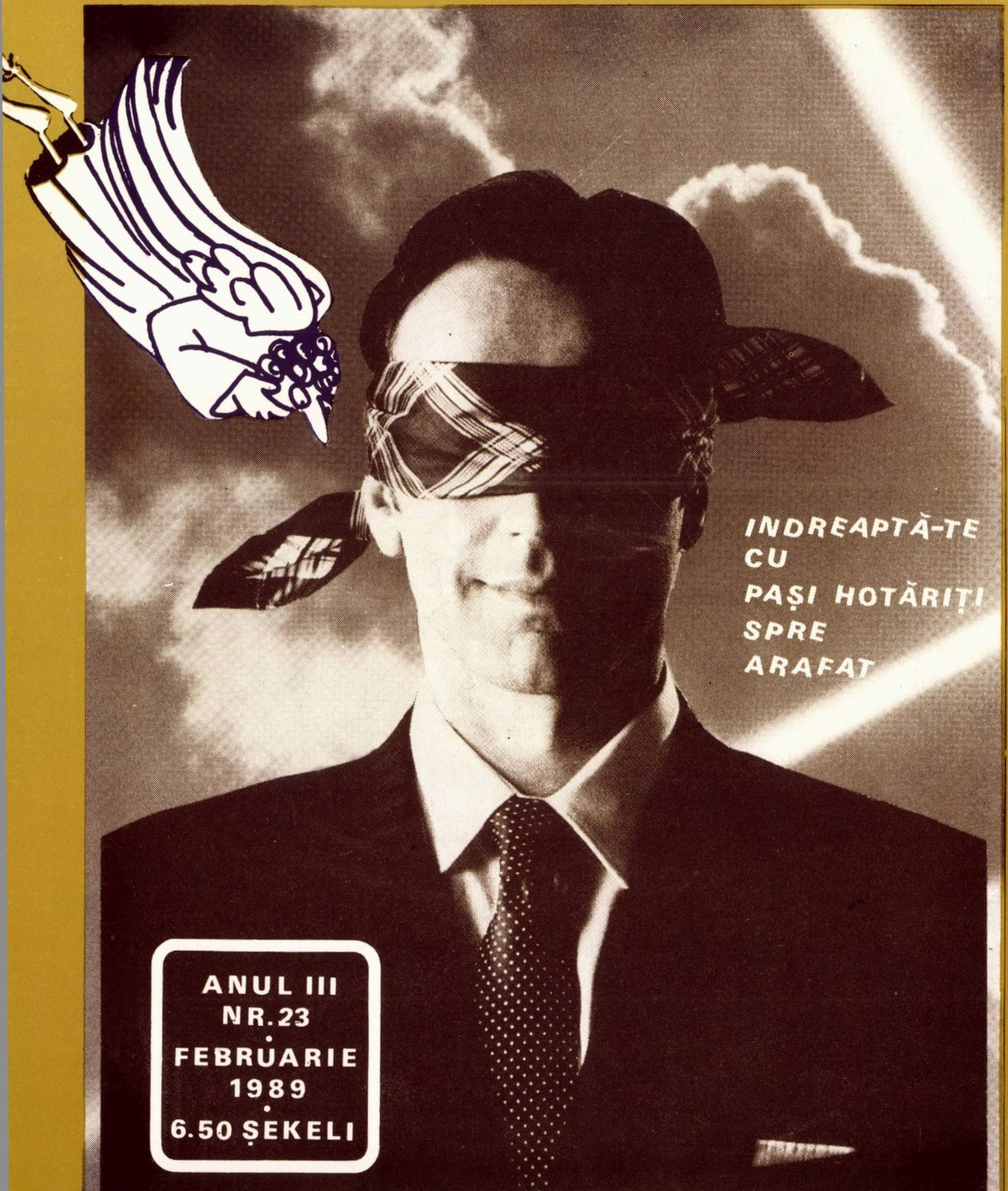

ANUL III
NR.23
FEBRUARIE
1989
6.50 ȘEKELI

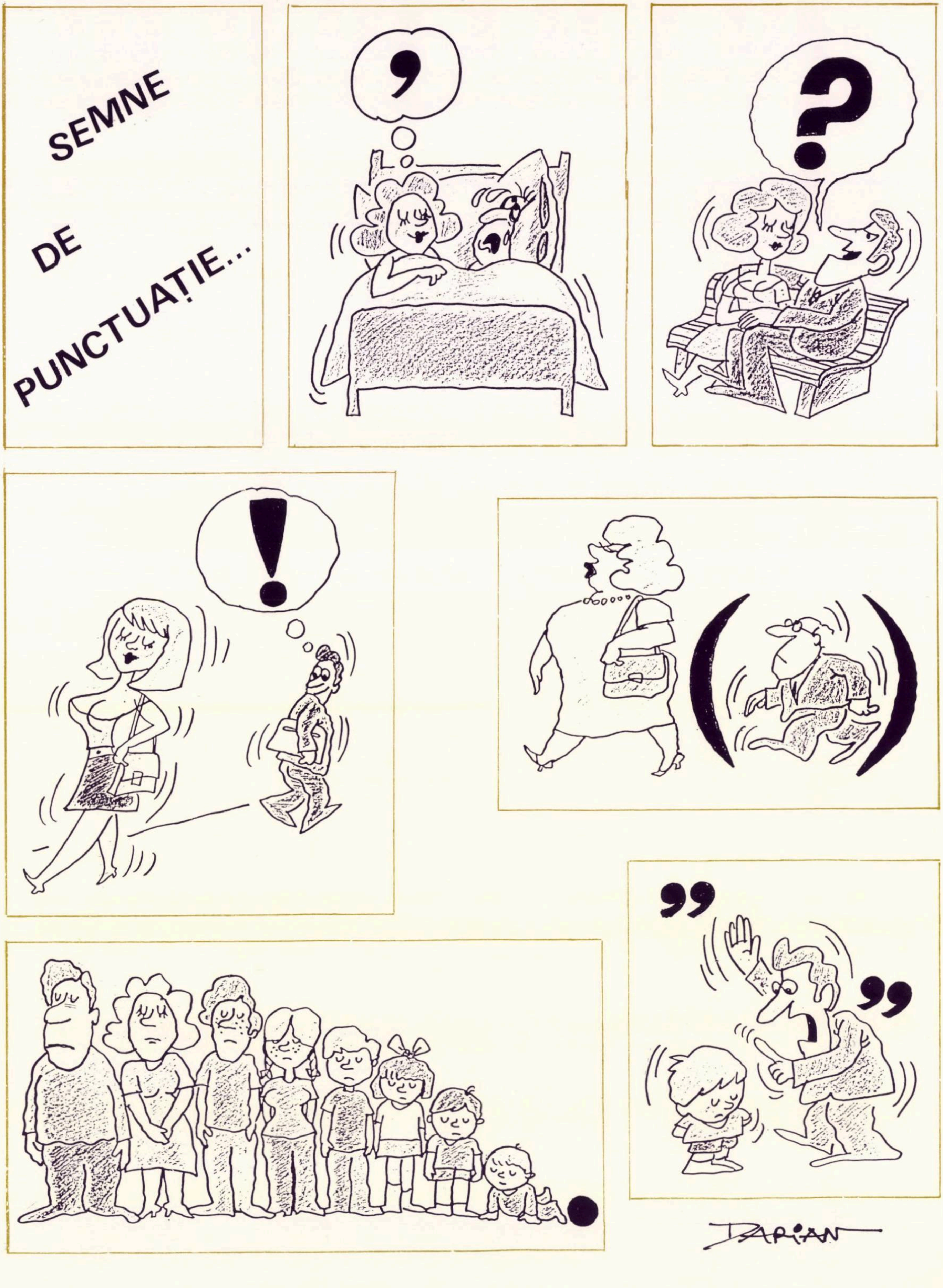
SEMNE
DE
PUNCTUAȚIE...
DARIAN

• MINIMUM • ANUL III • NR.23 • FEBRUARIE 1989 •

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Preşedinte nou, scandal nou... George Bush, care a promis să fie un "preşedinte educator", dar a admis să fie "încoronat" prin festivităţi de mare fast pentru care diverse organizaţii publice l-au blamat, este deja vedeta unui scandal la Washington. Revista "TIME" scrie că Bush primeşte acum un salariu anual de 2oo mii dolari şi că în 1992 va primi 35o mii dolari. Salariile membrilor Congresului vor fi majorate cu 51%, fiecare primind 135 mii dolari. Toate astea în timp ce se vorbeşte despre necesitatea de a reduce drastic bugetul federal.

- După cutremurul al doilea sovietic - cel din Tadjikistan - unii comentatori occidentali l-au deplîns pe Gorbaciov: "Se pare că şi Dumnezeu e în opoziţie şi se opune la reformele economice şi sociale preconizate de Gorbi", au scris ei. Cu această ocazie s-au publicat cifrele victimelor din cele mai mari cutremure de pămînt din ultimii zece ani. Peru - 7o de mii de morţi. Guatemala - 23 mii. Iran - 25 mii. Italia - 4,8oo. Mexic - 1o.ooo. Armenia - 25 mii.

- David Kraus, inspectorul general al poliţiei, a prezentat zilele trecute un raport statistic privind criminalitatea şi alte cazuri penale în Israel în 1988. Furturile au crescut în proporţie de 8o%. Crime, violuri, spargeri - o creştere de 28%. Trafic de droguri - creştere de 9,1%. S-au furat 16, 874 maşini. Au fost date în judecată pentru delicte în campania electorală 92 persoane. Accidentele de circulaţie au crescut cu 4,9%. Au murit în aceste accidente 5o3 persoane. Etc. Etc. Comentariile nu sînt de prisos, dar fiecare din noi le poate face.

- Ida Nudel a spus recent că nu are pic de încredere în Gorbaciov. Poate că ea ştie ce ştie... Dar deocamdată noi sîntem martorii unui desgheţ real în relaţiile israelo-sovietice. Ca şi relaţiile chino-americane în trecut, ele se încălzesc pe...stadioane. A venit mai întîi o echipă de hand-ball, apoi echipa de basket T.S.K.A. iar recent puternica echipă de foot-ball Dinamo Kiev. (In clişeu, antrenorul ei, Valeri Lubanovski) "Tot sportul e cel care face cel mai bine încălzirea corpului pentru a primi în el o minte sănătoasă", a spus un ziarist rus care a venit cu Dinamo. Intr-adevăr, sportul nu trebuie amestecat cu politica, dar el singur face o politică bună!

- Moartea lui Salvador Dali, aşa previzibilă cum era, a uimit lumea. El a convins-o că e nemuritor. Afirmaţia aceasta părea o extravaganţă şi chiar o nebunie, dar cu cît va trece timpul ne vom convinge că Dali a avut dreptate. El n-a exagerat, el a spus un lucru pe cît de simplu, pe atît de just: "Sînt genial, deci nemuritor".

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

Ce mi-i Tanda, ce mi-i Manda?

Judecătorul Goldberg, garantul recentei desfăşurări a campaniei electorale, trebuia să fi anulat rezultatul alegerilor, cînd s-a aflat că trei sau patru urne din Bnei Brak dispăruseră fără urme, că unii religioşi blestemaseră pe cei ce nu voiau să le dea votul, iar celorlalţi le aduseseră binecuvîntarea cerească.

Cu toate acestea, alegerile au decurs ca şi cum nimic grav nu s-ar fi întîmplat şi, în consecinţă un număr de deputaţi, nu toţi agreaţi, au intrat în Knesset şi de-acolo în guvern.

Nici ancheta poliţiei - deşi au trecut cîteva luni - n-a adus încă vreo lămurire în această (să-mi iertaţi expresia) „ne-caşerită" campanie electorală.

Dacă s-ar fi ţinut seamă de această „notă neagră" şi nu s-ar fi trecut cu atîta uşurinţă peste ea, multe din pretenţiile absurde ale fanaticilor antisionişti, n-ar fi avut motiv să fi fost puse pe tapet.

În cele din urmă, atît Şamir cît şi Peres au acţionat cu chibzuinţă, iar celor ce-au umblat cu fofîrlica, li s-au oferit de ros doar două-trei oscioare, în locul ciolanelor pretinse.

Cu cîteva excepţii, guvernul actual nu diferă prea mult de cel vechi. Am avut „uniune naţională", o avem şi acum. L-am avut prim-ministru pe Itzhak Şamir, îl avem şi acum. L-am avut locţiitor de prim-ministru pe Şimon Peres, îl avem şi acum. S-ar putea spune „ce mi-i Tanda, ce mi-i Manda?". Ceea ce s-a schimbat însă, sau cel puţin ceea ce sperăm că se va schimba de data aceasta, este o politică înţeleaptă, o concepţie nouă a cadrelor importante din cele două tabere adverse, care pînă în ultimele clipe ale formării guvernului, se duşmăneau una pe cealaltă.

Dar, iată, a trecut aproape o lună şi jumătate, de cînd ambele tabere au decis să-şi dea mîna şi s-au şi auzit cîteva scrîşniri din dinţi, cîteva ironii aruncate - deocamdată în şoaptă. Ura deci se menţine. Ar fi de dorit ca noii miniştri, cu „tic" sau fără „tic", să nu folosească în şedinţele guvernamentale şi pe la diverse colţuri, "ticuri nervoase", considerîndu-se unul mai deştept ca altul. Cine-i deştept cedează, atunci cînd - mai ales - la mijloc se află interesul ţării.

Dacă poporul - în cea mai mare parte - a adus elogii celor doi şefi ai taberelor antagoniste, care au înţeles să pună interesele Statului înaintea intereselor personale şi de partid, a fost normal să existe totuşi şi oponenţi, de-o parte sau de alta. Anormal a fost faptul că unii dintre aceşti oponenţi s-au dovedit numai nişte „gură mare", care la o adică, s-au făcut „gură mai mică" şi n-au rezistat atracţiei scaunelor ministeriale.

E bine însă că guvernul a adoptat şi „prospături", tineri capabili să aducă un nou avînt politicii necesare astăzi de „uniune naţională".

Cît despre partidele extremist- religioase, care s-au făcut „foc şi pară", ridicînd glasul împotriva nerespectării angajamentelor semnate cu ele, ameninţînd că se retrag - cînd au constatat că se îngroaşe gluma şi că ar putea să rămînă de căruţă, au revenit ca nişte mieluşei, ca să mai apuce ceva din cele mult visate. *(Aspectul biroului rabinului Peretz, din noul său minister al Absorbţiei, a uimit telespectatorii, care au holbat ochii la amocul din danţul şi cîntecele ieşivă-buhărilor, aflaţi parcă într-o sinagogă şi nu într-un birou ministerial. Se sărbătorea oare o bar-mitzvă, o nuntă?).* E de prisos să mai pun şi întrebarea: „pe cine va cădea acum norocul "clitării" şi pe cine nu?"

În linii generale, în afara lui Şimon Peres, intrat într-o muncă cu totul nouă pentru el, şi de la care am şi început să primim ce nu ne-am mai aşteptat să primim de la Nissim, majoritatea foştilor miniştri şi-au menţinut ministerele. Unul din cei rămaşi pe dinafară, este Avraham Şarir, fostul ministru al Turismului. De ce? Pentru că, deşi o neagă, domnia sa este totuşi „ROMÂN"? După ce nu prea avem de-ai noştri în Knesset (şi nici prin alte locuri), singurul ministru „român" a fost pus pe făraş. Sau, poate, chiar acesta-i motivul? „Românii" au fost desconsideraţi aşa cum au fost desconsiderate acum şi femeile. Ele însă pot lupta. Şi au luptat. Cu ele nu-i de joacă. Cu „românii" se joacă fiecare pe cît poate. O alia blîndă, o alia bună. „Aliaua care calcă în papuci" spunea cîndva Şimon Peres. Eu aş spune „aliaua care calcă în străchini". De „bună" ce este.

Să sperăm că acest guvern (alcătuit dintr-un număr cam prea mare de miniştri, cărora li s-au adăugat şi cîteva „trufandale") va reuşi să smulgă neghina care a umbrit în ultimii ani ţara noastră. Astfel încît să putem spune „ce a fost Tanda, nu mai este şi Manda". Nu numai că s-a coafat altfel, nu numai că şi-a înoit înfăţişarea, dar şi mintea. ■

LIBERTATE

MINIMUM e altceva.

Înscriind, de la primul număr al revistei, aceste cuvinte-idee, am vrut să semnalizăm cititorului nu atît ambiţii de originalitate cît, înainte de orice, o mare dorinţă de *libertate*.

Este această libertate o valoare pe care n-o întîlneşti prea des în presa de limbă română a lumii. Nici la noi, nici pe alte continente. Ziarele şi revistele (poate şi cărţile) momentului sînt partizane. Ele militează pro sau contra ceva, sînt de stînga (sau de-o aşa zisă stîngă) sau de dreapta (sau de-o aşa zisă dreaptă). Nu tăgăduim sinceritatea şi sensul de a fi al acestor gazete. Observăm numai că, fiind credincioase unei anume politici, bine precizate, ele nu îngăduie dezbaterea firească de idei: cum să publicăm în revista noastră punctul de vedere al adversarului? Cu atît mai mult cu cît adversarul în cauză, este, la stările de spirit de astăzi, un ticălos, un vîndut, un agent, un trădător şi, nu o dată, un asasin; cu mîinile pătate de sînge.

Sub semnul acesta, al voinţei de a oferi lumii noastre un spaţiu liber pentru confruntare, o arenă spirituală deci, găzduim polemica declanşată de M. Rudich prin articolele *Himera* (nr. 21) şi *Dacă tot sîntem la ora adevărului* (nr.22). S-o numim polemica dintre sioniştii şi comuniştii generaţiei lui 23 August 1944? În corpul revistei, la rubrica *Pagina cît se poate de liberă*, veţi întîlni răspunsul lui V. Russu, un comentariu al lui M. Rudich pe marginea răspunsului sus-amintit, precum şi intervenţia lui Ilie Zaharia, din Statele Unite.

Aceste texte de francheţe şi duritate constituie, în gîndul nostru, germenele marei dezbateri despre destinul intelectualităţii evreo-române din epocă.

Avem de-a face nu numai cu un act de cunoaştere şi înţelegere, vital necesar, ci, înainte de toate, cu o victorie asupra spaimei.

■ AL. MIRODAN

minimum cere

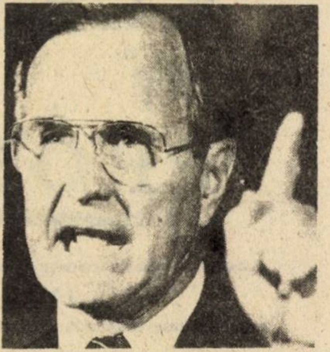

preşedintelui Bush să oprească, pînă nu e prea tîrziu, maşina relaţiilor (frăţeşti) dintre guvernul american şi O.E.P.

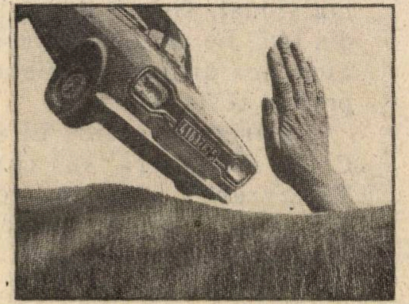

minimum

speră

că – în sfîrşit – conducătorii noştri iubiţi vor cloci un plan înţelept de contracarare a ofensivei anti-israeliene

(Desen de Gita Sion)

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

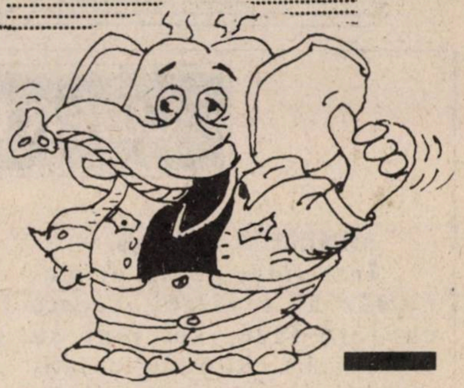

PRIMA IMPRESIE

Noul guvern a pornit la drum. Scîrțîind.

Fotografia de grup e departe de a fi seducătoare. Nici personajele luate individual, fie că sînt privite din față, fie din profil. Nu, cu o asemenea distribuție, piesa nu promite să fie amuzantă.

Prima impresie? Ei și?... Cum obișnuia să spună Talleyrand? „Nu nesocotiți prima impresie: e aproape întotdeauna cea bună, mai ales dacă e proastă."

UN MARE PAS ÎNAINTE PENTRU UMANITATE

„Acesta e un mare pas înainte pentru umanitate". Cam așa s-a exprimat americanul Armstrong, cînd a pus piciorul pe lună. Dar nu la asta mă gîndesc - luna e departe, sus - ci la inițiativa consiliului comunal din Kiriat Malahi de a înființa două pasaje de traversare a străzii, unul pentru băieți și altul pentru fete. Grozavă idee, pentru care merită toate felicitările. Edilii respectivi merg în pas cu vremea, se orientează admirabil pe harta politică a țării.

Inițiativa lor este și un mare pas înainte pentru umanitate. Decît că un singur pas nu e destul. Trebuie mers cu hotărîre pe această cale!

Grădinițele și căminele de copii, de exemplu. Nu e oare cazul ca și acolo să existe o strictă separație a sexelor? Grădinițe și cămine pentru fetițe, grădinițe și cămine pentru băieți. Și nici creșele să nu fie scăpate din vedere. Strict separate și de dorit, în cartiere diferite.

Și pentru că tot Kiriat Malahi s-a plasat în avangarda civilizației, n-ar fi cumva cazul să se facă ordine și la maternitate? Nu cumva pruncii de sex feminin vin pe lume în același salon în care se nasc cei de sex masculin? E bine așa? Moral? În spiritul tradiției noastre sfinte? Sfatul Înțelepților Torei a fost consultat? Și care e punctul de vedere al consiliului marilor Torei?

RĂSCUMPĂRAREA VISULUI

6 miliarde de dolari. La atît se ridică totalitatea datoriilor chibuțurilor. E mult? E colosal de mult? Nu știu, nu mă simt în stare să mă pronunț. Căci, cum a afirmat cineva al cărui nume ar fi o impolitețe să-l citez în acest context, de la o anumită dimensiune, cifrele devin o abstracție pe care creierul omenesc n-o mai poate percepe în realitate.

Să conchidem, dar, că suma te pune pe gînduri. În mod foarte serios. Și că ea nu a luat proporția pe care a luat-o prin efectul unei legi a naturii, ci e consecința deficiențelor de organizare, administrare, ș.a.m.d. Așa fiind, merită oare chibuțurile să fie ajutate să iasă din impasul în care se află (și de care, în parte măcar, sînt vinovate)?

6 miliarde de dolari e, dacă vreți, o sumă care te face să visezi. Dar și chibuțul, ce altceva a fost și a rămas pînă în zilele noastre, decît visul unui popor readunat din pribegie spre a construi și a se reconstrui pe sine în țara lui veche-nouă?

E un vis prea prețios pentru ca să-l sortim ratării. Pentru a-l răscumpăra, sîntem dispuși să plătim, dacă nu se poate altfel, chiar și acest preț exorbitant.

AM SCĂPAT DE TOATE BELELELE

Baruh Hașem, am scăpat de toate belelele. Kineretul s-a umplut de apă, visteria Statului de bani. În spitale s-a făcut deodată loc și bolnavii de inimă nu mai așteaptă ani și ani pînă le vine rîndul la operație. Intră, se urcă frumușel pe masă, li se face ce trebuie să li se facă și se duc frumușel acasă, zdraveni, sănătoși. Au dispărut ca prin farmec și celelalte cocoașe de pe trupul națiunii - șomajul, deficitul balanței comerciale, criza din domeniul agriculturii, grevele de la Kupat Holim, din învățămîntul elementar, mediu și universitar. Tot așa a dispărut, de parcă nici n-ar fi

▶

fost, delicvența de toate felurile. Nici pomeneală acum de furturi, omoruri, violuri, ș.a.m.d. Pușcăriile stau acum goale și hotelurile pline, căci am uitat să spun că și turismul e în plin avînt. Și accidentele de circulație? De necrezut, dar nimeni nu-și mai amintește cînd și unde s-a produs ultimul accident. Pe scurt, s-au întors timpurile biblice, lapte și miere curge iar pe meleagurile noastre.

Și toate astea, de ce? Cum? Simplu: va fi în sfîrșit adoptată legea „Cine-i evreu". problema problemelor și-a găsit rezolvarea. Toate celelalte s-au rezolvat de la sine.

Baruh Hașem. Și veșnică recunoștință înțelepților Torei, mai marilor Torei și împuterniciților lor în Knesset, care chiar fără voia noastră, ne-au copleșit cu această imensă fericire.

MESERIE PERICULOASĂ

Există profesii eroice, dar cea de chioșcar-vînzător de ziare nu se numără printre ele. Și există o vîrstă a eroismului, care, în mod neîndoios, nu este 85 de ani. D-l Gabriel Grünn este o dezmințire dublă a acestei axiome.

Cazul său e notoriu. A rămas ultimul vînzător de presă laică în Bnei Brak. Singurul. Toți ceilalți au renunțat. Nu au rezistat presiunilor, amenințărilor, făgăduielilor, represaliilor. Nu însă și d-l Grünn. Pe el nu au reușit să-l clintească din loc. L-au amenințat. I-au făcut viața imposibilă. Mai mult: i-au pus-o în pericol. De două ori pînă acum au plasat șarje explozive în apropierea chioșcului. Ca prin minune, cum se scrie la ziar, a ieșit nevătămat. Și a continuat, zi de zi, să vîndă "Maariv", "Haaretz", "Yediot Aharonot" și - de ce nu? - poate și "Minimum". Spre nemulțumirea și furia obscurantiștilor din obștea sfîntă. Care nu-i pot ierta păcatul de a contribui la răspîndirea cuvîntului liber.

Nu de mult, d-l Grünn a fost supus unui șoc psihologic de o perversă cruzime. În cursul nopții, orașul a fost împînzit cu afișe mortuare care-i vesteau decesul și ora înmormîntării. Alții, mai tineri, s-ar fi prăbușit. Nu însă și acest bătrîn de 85 de ani. Și-a văzut mai departe de drum, a deschis ca de obicei chioșcul și a continuat să vîndă "Maariv" și "Yediot Aharonot".

De unde atîta tărie, de unde această dîrzenie implacabilă la un om de 85 de ani? O întrebare la care doar cei care-l cunosc îndeaproape, sau psihologi-specialiști ar putea da răspuns competent. Personal, pot doar avansa o ipoteză: că eroul nostru - în contextul dat, expresia nu mi se pare bombastică - are sentimentul că îndeplinește o funcție socială și asta îi dă forța spirituală spre a continua meseria sa periculoasă.

PROBLEMA DEMOGRAFICĂ

Problema demografică se menține pe agenda actualității. Mai precis, problema natalității și iar mai precis, disproporția dintre ce se întîmplă dincolo și dincoace de linia verde. Eu, însă, vreau să abordez problema din unghiul de vedere opus - al mortalității.

Să mă explic. În recenta campanie electorală, rabinul Ovadia Iosef, în marea sa grijă pentru turma pe care o păstorește, a dat de exemplu pe acel evreu (sefard, fără îndoială) care abia ajuns pe celălalt tărîm, a și fost poftit să treacă porțile raiului.

- Dar de ce? De ce mi se face această cinste? a întrebat cu binecunoscuta modestie sefardă.

- Pentru că ai înălțat sinagogi, ai înființat talmud tora, ai deschis băi rituale, i s-a răspuns.

- Da de unde, nimic din toate astea nu am făcut...

- Ba da: ai vîrît în urnă buletinul cu semnul Șas, partidul care face toate astea. De aceea te răsplătim pentru cota-parte la aceste mitzvot.

Mesajul a fost recepționat: 107.709 inși au introdus în urne buletinul care trebuia și Șas a ieșit cu șase mandate și al treilea partid în Knesset.

Foarte bine. Numai că, mai curînd sau mai tîrziu, cei 107.709 vor trece cu toți pe celălalt tărîm. Cu un asemenea val de alia, raiul va deveni strîmt și se va pune - și acolo! - chestiunea teritoriilor. Unde-i plasezi pe noii veniți? De unde iei teritorii? De la raiul musulman? Dar și acolo e o densitate de populație!... Numai în ultimii ani, peste un milion de tineri au sosit direct de pe fronturile războiului. Cu cîte o cheie a raiului de gît. Căpeteniile religioase le-au purtat și lor de grijă...

Nu, nu e comod în rai. Problema demografică se pune și acolo. Să sperăm că eminența sa. Ovadia Iosef și Sfatul Marilor Torei vor găsi soluția halahică justă și acestei probleme.

● În nr. viitor

▪ Comentariile pe marginea concursului *M-M.* (care - din pricina unui accident de ordin tehnic, n-au apărut în numărul de față);

▪ Paris: corespondență de la I. Mihăileanu;

▪ München: corespondență de la Sorin Cunea.

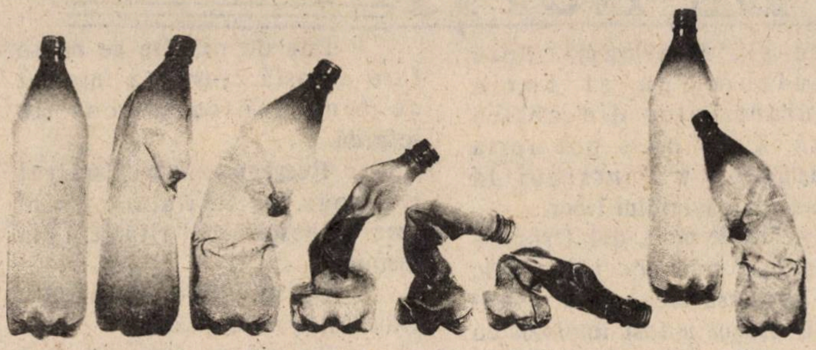

Guvernele ţărilor occidentale (stînga) faţă-n faţă cu O.E.P. (dreapta)
(după o fotografie de Boucher)

SALOANELE
«EICHAL»
DIN HOLON
SALOANE RENOVATE ŞI REÎNOITE ÎN STIL EUROPEAN
LA FIECARE EVENIMENT SĂRBĂTORIT LA NOI OFERIM UN MENU BOGAT ŞI VARIAT, LA ALEGERE

STRICT CAŞER

LA NUNŢI OFERIM:
* ROCHIA DE MIREASĂ, SERVICII DE COAFURĂ ŞI COSMETICĂ, ÎN HOTEL DE 5 STELE - GRATUIT
* FLORILE DIN SALON - GRATUIT
* BUCHETUL MIRESEI - GRATUIT
* O PÎINE (HALĂ) MARE - GRATUIT
* UN TORT TRIPLU ETAJAT - GRATUIT
* FILMARE VIDEO - GRATUIT

LA BAR MIŢVA, CADOU:
* O BICICLETĂ B.M.X.

●

ACŢIUNE SPECIALĂ (MIVŢA)!
- 27 DE ŞEKELI DE PERSOANĂ LA EVENIMENTELE SERALE
ACŢIUNEA SPECIALĂ, NUMAI DE LA 250 PERSOANE ÎN SUS
- 18 ŞEKELI LA BRITH, UNDE SE SERVEŞTE UN PRÎNZ COPIOS
PREŢURILE CUPRIND IMPOZITUL (M.A.M.)

HOLON, ŞDEROT KUGEL 38,
TEL. 849218 - 845388

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

■
Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 20 şekeli - Carnet - 10 cuvinte: 10 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 36 şekeli.
1 an (12 numere): 72 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa - 75 dolari; U.S.A. Canada - 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă 125 dolari; insulele Fidji - 158 dolari.
Expediţia cu avionul

●
Realizarea grafică:
Eugen Iacob

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

CĂTRE ALEGĂTORII PENTRU PRIMĂRIA

TEL AVIV · YAFFO

La 28 februarie a. c. vor avea loc alegerile pentru funcţia de Primar al oraşului Tel Aviv - Yaffo precum şi pentru cei 31 de Consilieri Comunali (Havrei Hamoaţa).

Subsemnaţii, dincolo de deosebirile de vederi politice sprijinim candidatura lui Itzhak Artzi şi a Listei (Lamed Ain) în fruntea căreia stă.

Apelăm la originarii din România din Tel Aviv - Yaffo să voteze această listă.

În funcţiunile sale de Locţiitor de Primar, Vice Primar şi Consilier Comunal Itzhak Artzi s-a dovedit destoinic, harnic, devotat.

El a contribuit la dezvoltarea fizică, culturală şi socială a oraşului Tel Aviv - Yaffo.

În plus, el a avut o uşă deschisă şi o inimă deschisă pentru orice cauză a originarilor din România.

Vrem ca şi pe viitor să avem această adresă, omul nostru, la Primăria Tel Aviv - Yaffo, de aci chemarea noastră:

La 28 februarie, votaţi ל"ע şi ארצי

Iona Atlas - scriitor, publicist;
I. Avian - scriitor;
S. Avni - ziarist, scriitor;
Leopold Bittman-Ruga - scriitor;
Gustav Bogokovski - ziarist;
Dr. Iosef Eugen-Campus - critic literar;
Shaul Carmel - poet, publicist;
Felix Carolly - poet;
Sebastian Costin - poet, publicist;
Sandu David - scriitor;
Sidi Eidinger (Fuchs) - pictoriţă;
Bibiana Goldenthal - cîntăreaţă;
Solo Har (Herescu) - poet;
Eugen Luca - critic literar;
Liana Maxy - scriitoare, publicistă;
Al. Mirodan - scriitor;
Sergiu Natra - compozitor;
Sonia Natra - sculptoriţă;
Adina Reich - pictor scenograf;
Dr. H. Reininger - compozitor;
Sadi Rudeanu - ziarist;
Meir Rudich - scriitor, publicist;
I. Schechter - scriitor, ziarist;
Prof. Andrei Strihan - scriitor;
A. Velureanu - ziarist;
A. Zahareanu - ziarist.

Artzi este pentru oamenii
de cultura
Oamenii de cultura
sînt pentru Artzi

• carnet TELAVIVIAN

IARNĂ DE-ANDOASELEA

De mult, să tot fie trei luni de-atunci, cînd a dat prima ploaie în Tel Aviv, casa mi-era plină de un grup de copii, adolescenţi şi copii - care la auzul răpăielii, au scos strigătul de victorie al Pieilor Roşii şi cu toţii s-au repezit afară, să se bălăcească în stropii proaspeţi. „Vine iarna!" strigau, de parcă anunţau cel puţin sosirea lui Messia.

Sensibilitatea mea de est-european, al iernilor cu crivăţ şi cu pustietatea îngheţată, s-a dat încă o dată peste cap în faţa sensibilităţii acestor pui ai pămîntului, pentru care iarna înseamnează... ceea ce înseamnează pentru Tel Aviv.

Grădinarii şi-au făcut treaba încă din toamnă: au tăiat crengile, au tuns tufişurile, au scurtat iarba. Pentru a face loc, pentru a preveni pericolul de-a ne pomeni în primăvară într-o junglă încîlcită, căci vegetaţia aceasta îşi face de cap.Se îmbată de iarnă pînă la pierderea minţilor şi creşte, se întinde, se dezvoltă, sorbind fiecare strop de ploaie de parcă ar fi ultimul de pe lume. Şi nu ştie - sărmana! - că vor mai veni ploi, torente, potopuri, deluvii care, pentru o oră sau o zi, transformă ulicioarele laterale în pîrîuri de munte, străzile în rîuri îmbelşugate, iar bulevardele - în fluvii majestuase, cel puţin cît Dunărea, dacă nu cît Nilul! Sărăcăciosul Iarkon devine nabab şi anonimul Aialon - o albie de beton între coridoarele de beton - freamătă de apă.

Cînd soarele învinge norii, cînd îi goneşte de pe faţa albastră, oraşul străluceşte de o curăţenie nouă, de prima zi după trecere, şi toţi copacii freamătă din frunzele pline ca un uger gata să plesnească de bogăţie. Verdele este mai verde decît imaginaţia, iarna este un cîntec al belşugului, iar cei cîţiva pomi rătăciţi din alte clime, rămaşi cu ticurile deplasate ale pierderii frunzelor, se uită cu stupoare în jur. Ce se întîmplă aici? Unde-i ordinea şi disciplina? În calendar scrie decembrie, scrie ianuarie, scrie iarnă, ce-i bucuria asta deplasată? Au aerul unor olim hadaşim care se învîrt, fără stăpîn, într-o petrecere de sabri, cu „şira b'ţzibur" şi dansuri populare.

De ce n-or învăţa pomii ivrit?

CITADIN

UNIC ÎN ŢARĂ! FOARTE RAR ÎN LUME!

SOŢUL A DONAT UN RINICHI SOŢIEI

„Îmi datorez viaţa soţului meu", spune Zvia (Daisy) Weiss, din moşavul Mazor de lîngă Petah Tikva, o femeie în vîrstă de 50 de ani, care se uită la bărbatul ei cu nesfîrşită dragoste şi tandreţe. Soţul, Arie, i-a donat în urmă cu cîteva luni un rinichi care i-a fost grefat femeii şi funcţionează bine. Amîndoi au acum cîte un singur rinichi. ▶

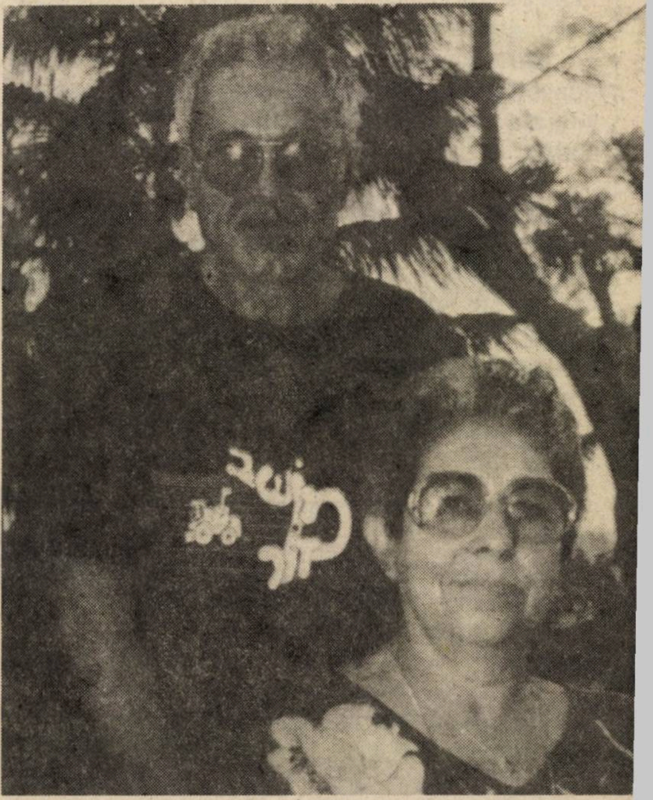

Zvia Weiss şi soţul ei Arie care i-a donat un rinichi. Iniţiativa a fost a soţului

Arie Weiss este considerat „primul bărbat din Israel care a dovedit o dragoste nemărginită, eroică față de soția sa". Cel puțin așa s-a scris în ziare cînd sacrificiul său a devenit cunoscut public.

Daisy Weiss povestește: „Soțul mi-a propus să-mi doneze un rinichi încă în urmă cu trei ani, cînd rinichiul luat de la un decedat și implantat în corpul meu nu mi-a ajutat. Organismul meu l-a respins. Dar nici n-am vrut să aud de o asemenea donație din partea lui Arie - și m-am întors la dializă".

Soțul însă nu s-a lăsat pînă ce nu și-a convins nevasta să-i accepte „cadoul". S-au adresat împreună profesorului Iosif Levi, șeful secției de nefrologie de la spitalul „Sharon", cerîndu-i ajutorul.

La analize s-a dovedit că ambii soți au aceeași grupă de sînge - plus A - ba chiar (fapt rar de tot) aceeași categorie de țesuturi. Pe baza acestor uimitoare asemănări, prof. Levi s-a adresat „Comisiei Helsinki", cerînd aprobare pentru grefă. Dar instrucțiunile noi ale autorităților medicale interziceau donații de rinichi „de la cineva care nu este rudă de gradul întîi cu pacientul". Cu alte cuvinte, asemenea donații sînt permise de la părinți la copii și invers, de la frați la surori. Un soț și soția sa nu sînt rude din punct de vedere al grupei de sînge.

Prof. Levi a considerat că într-o asemenea situație ca a doamnei Weiss, cînd femeia nu are anti-corpi contra rinichiului soțului, este păcat să se rateze o grefă sigură care poate elibera femeia de chinurile dializei și de așteptarea la rînd, ani de zile, a rinichiului unei persoane decedate. Astfel că s-a înaintat o cerere specială, cu toate datele, argumentele și recomandările, către ministrul sănătății.

Cererea a fost aprobată și perechea a fost trimisă la secția de grefe de la spitalul „Beilinson".

„Aceasta este o pereche minunată, cu totul deosebită, ale cărei relații sînt marcate profund de o dragoste reciprocă", au spus cei de la „Beilinson" unde s-a efectuat implantul care a „prins" și funcționează bine.

...Au trecut de atunci cîteva luni. Soții s-au întors la gospodăria lor din moșavul Mazor. Întreaga familie e fericită, inclusiv fiii cărora li se ceruse părerea și ei nu s-au opus la donație și grefă.

Povestea aceasta a făcut vîlvă la secția de dializă de la spitalul „Sharon" unde toți o cunosc pe Zvia Weiss. Acolo încă o pereche de soți se interesează de posibilitatea unei asemenea donații.

Prof. Levi spune că astăzi aproximativ 300 de bolnavi așteaptă donații de rinichi de la decedați, printre cei ce așteaptă fiind zeci de persoane căsătorite care nu au găsit un donator viu și nici o rudă de gradul întîi cu un rinichi corespunzător.

În literatura medicală mondială se vorbește doar de cîteva cazuri în care un soț a donat un rinichi partenerului său de viață. Se știe că unui locuitor din Gaza i s-a grefat - acum 20 de ani - un rinichi luat de la una din cele două neveste ale sale.

În rîndurile evreilor din țară nu se cunoaște un caz ca al soților Weiss.

D. B.

În pregătire la
Editura „Minimum"
„REȚETE CULINARE PRACTICE"
de BÉLA FISCHER

Israel '89 PE SCARA DE SERVICIU

ÎN LUNA A OPTA

RABINUL EDRY

A SCHIMBAT SEXUL PRUNCULUI

Pe rabinul Rafael Edry din Bnei Brak l-am găsit la Raanana. Printre livezi de portocali, într-o zonă plină de dărăpănături și mormane de gunoi se află o casă părăginită, cu o firmă mare deasupra ei: „Yeshiva Birchat Itzhak a tzadikului din Raanana". Tzadikul, povestesc credincioșii, a murit. Înainte de moarte a trecut asupra rabinului Edry virtuțile sale miraculoase, plus clientela.

Rabinul Edry primește în fiecare marți. Primii veniți se aflau aici de la ora 3 noaptea. La 5 cineva a afișat o hîrtie albă la ușa rabinului. Pentru bună ordine. Unul cîte unul, oamenii își scriu numele. La 7 și jumătate am primit numărul 27.

Rabinul, ajutorul său și rabineasa își fac apariția la 9. În curte, forfota e în toi. Două tinere din Ashdod stau la taifas. E a doua oară că se află aici.

- Rîndul trecut rabinull v-a fost de ajutor?

- Da, mi-a fost de ajutor, răspunde una dintre ele.

- Trebuie credință, multă credință, oftează cealaltă.

Astăzi în jur de o sută de inși se îmbulzesc în curte. Femei ▶

La uşa rabinului făcător de minuni; coadă, ca la Kupat Holim; sau la Ambasada americană pentru vize

şi bărbaţi de toate vîrstele. Haim, un pocăit, susţine că azi e lume puţină. „De obicei, vin două-trei sute şi chiar peste..."

– Ce număr a intrat? întreabă insistent cei ce aşteaptă.

Deocamdată încă n-a intrat nimeni.

Pe la 10, oamenii încep să dea semne de nerăbdare. O femeie cu năframă pe cap şi un prunc în braţe îndrăzneşte: „Cum de n-a început împărţirea numerelor de ordine?!"

Se aduc bănci în curte. Lumea pricepe că e mult de aşteptat.

Un tînăr cu chipa împletită pe cap, se ridică să-mi facă loc pe bancă.

– E loc şi pentru dumneata, îi spun.

– E loc, dar nu se cuvine să stăm alături bărbat şi femeie, răspunde.

O femeie cu pălărie pe cap se retrage într-un colţ şi-şi trage o fustă peste pantaloni. „Rabinul nu primeşte femei în pantaloni" i s-a atras atenţia. Fusta e strîmtă şi-i scoate în relief popoul.

La 10 şi jumătate apare rabineasa cu numerele de ordine. Joasă de statură, durdulie, într-un deux-pièces de mătase, fardată. Cea venită la 2 noaptea capătă numărul doi. Rabineasa explică acum că mai întîi vor fi primiţi cei ce n-au ajuns la rînd săptămîna trecută.

Cei ce aşteaptă afară scot din serviete termose cu cafea, sendviciuri, pite, prăjituri. Bărbaţii sînt bineînţeles cu capul acoperit.

Unul din Ramle se află aici pentru a doua oară. Pentru nevastă-sa. A mai fost luna trecută, dar fără nici un rezultat.

– Nu e necesar să fi adus nevasta bolnavă?

– Rabi a spus că cineva din familie să vină, îmi răspunde.

– Şi dumneata crezi în asta?

– E musai să crezi. Fără credinţă, n-ai ce căuta aici.

La 2 după masă îi vine rîndul şi iese cu leacul – o rămurică uscată. Mă întreb unde i-o fi spus rabinul s-o pună...

Rîndul înaintează anevoie. Oamenii încep să fie nervoşi, nerăbdători. Cald. Năduşiţi şi obosiţi, oamenii se înghesuie la uşă.

– Ce număr ai doamnă? Nu intri înaintea mea!

Ca la Kupat Holim.

E momentul cînd Haim, pocăitul, se amestecă printre cei ce aşteaptă. Rostul lui e de a spori credinţa în harul miraculos al boss-ului. Precum ucenicul vrăjitorului, pierdut în mulţime.

„Deunăzi a venit unul cu inima ca vai de el. Înainte de operaţie. Intră la rabi. Tzadicul îi dă să mănînce o portocală. Sucul i se scurge pe bărbie. Rabi îl binecuvîntează şi-i spune: „Pleacă acasă, n-ai nimic. Poţi să fumezi, ca înainte".

– Cum? Aşa i-a spus? se minunează femeia cu fusta peste pantaloni.

– Întocmai, o asigură Haim. A doua zi, omul s-a dus la spital pentru operaţie. Eşti alt om! s-au minunat doctorii. Avea cu totul altă inimă, de copil de 4 ani. Şi un ficat nou, şi plămîni noi. Cu desăvîrşire noi...

Femeia ascultă cu gura căscată. I se alătură şi alţii, spre mulţumirea lui Haim.

– Unul suferea de cancer al sîngelui. Trăgea să moară. A venit la rabi. Tzadicul l-a privit, a deschis psalmii, s-a uitat şi i-a spus să plece acasă. S-a făcut bine pe loc. Zdravăn sănătos.

– Rabi vindecă şi astma? se interesează o femeie.

– Astma? reia Haim. Astma e fleac pentru rabi. Doar am spus că a vindecat de cancer. Într-un rînd a venit o femeie în luna a opta. Avea numai băieţi şi-şi dorea o fată. La ultra-sound s-a văzut că şi de data asta era băiat. A venit la rabi şi a născut o fată. În luna a opta rabinul a schimbat sexul pruncului.

În continuare, Haim scoate din repertoar povestea cu omul acela din America.

– Unul din America era bolnav de cancer. I-au telefonat rabinului. „Să spună Rugăciunea de havdala!" i-a povăţuit. „De unde şi pînă unde havdala în mijlocul săptămînii?" au întrebat ▶

plini de uluire. A doua zi a scăpat de boală. În ce fel? Abia a rostit bolnavul aceste cuvinte și cancerul său a și trecut la altul ce tocmai se afla în preajmă.

Ascultătorii sînt uluiți.

- Și cît cere pentru asta? se interesează cineva.

- Nu mai mult de o sută de șekeli de persoană, face Haim cu mîna în semn de chilipir.

- Eu cunosc pe cineva căruia i-a luat 800, îl corectează o femeie. Și chiar la o mie poate să ajungă...

- Eu unul suferam de insomnie, povestește Haim mai departe. Eram buimac de cap cînd am venit la rabi. Tzadicul m-a privit în ochi, a scos o pungă de bomboane de ciocolată, a rostit o binecuvîntare și mi-a întins-o. De atunci iau o bomboană înainte de culcare și dorm ca un prunc.

- Și ce faci cînd se termină punga? Cumperi alta la super?

- Doamne ferește! Mă înfățișez înaintea rabinului, s-o binecuvînteze. Fără binecuvîntare nu-și face efectul.

În cele din urmă îmi vine rîndul. Mor de curiozitate. Se deschide o ușă. Într-o cămăruță se află rabinul, ajutorul și rabineasa. Rabinul e chipeș la înfățișare. Zîmbește ca Clark Gable. Mă privește drept în ochi. Poartă cămașă albă, haină neagră. Își cunoaște bine rolul. Înțeleg acum de ce femeile ies cu un surîs pe față.

M-am înfățișat în chip de pacientă. Ulterior am sunat la telefon, declinîndu-mi calitatea ziaristică. Rabineasa a refuzat să-l dea pe rabin la aparat. A declarat că nu stă de vorbă cu ziariști. „Nu răspunde la întrebări și nu acordă interviuri".

Scurt și cuprinzător.

AVIVA LURI-METZ

PRIMĂRIA DIN

NESHER

TRANSMITE FELICITĂRI
ALIALEI ROMÂNE

DIN NESHER CU OCAZIA ÎMPLINIRII A PATRUZECI DE ANI DE CÎND PRIMII ORIGINARI DIN ROMÂNIA AU VENIT SĂ SE AȘEZE ÎN NESHER

CONSILIUL COMUNAL

PRIMAR
ȘMUEL RAINISH

HAIM ȘEMI ȘI FIII

SOCIETATE DE CONSTRUCȚII

VĂ OFERĂ SPRE VÎNZARE ÎN
KFAR GANIM - PETAH TIKVA
ÎN GRANDIOSUL PROIECT
„BLOCURILE PREȘEDINȚILOR"
ULTIMELE 3 LOCUINȚE DE 5 1/2 ȘI 6 CAMERE, PENTHOUSE LUXOS DE 6 CAMERE (HOL EXTRA LUX, BAZIN DE ÎNOT - PENTRU LOCATARII PROIECTULUI)
PRIMII SOLICITANȚI AU PRIMELE ȘANSE!

CEI INTERESAȚI SE POT ADRESA LA BIROUL DE VÎNZĂRI AL FIRMEI
H. ȘEMI ȘI FIII
DIN PETAH TIKVA, STR. MOLIVER 12 (COLȚ CU STR. NORDAU)
☎ 9300089 ȘI 918792

ÎNSĂNĂTOȘIRE NATURALĂ
BIOFLEX
BIO flex®
DE VÎNZARE LA FARMACII

■ RADU KLAPPER

INVERS

Dintr-un acces de sinceritate sau dintr-o simplă figură de stil oratoric, Iael Dayan a declarat în timpul unui meeting în Piaţa Primăriei telaviviene: „Aceasta este piaţa iluziilor; noi vorbim aici şi abia dacă sîntem auziţi 200 de metri mai departe; noi vorbim despre pace şi poporul votează exact invers". Era pe vremea cînd, imediat după declaraţiile lui Arafat în conferinţa de presă de la Geneva, Statele Unite se grăbiseră să accepte un dialog cu teroriştii; era pe atunci cînd ansamblul puţinelor „suflete frumoase" de la noi încă mai credeau că pot repeta performanţa dobîndită în urmă cu zece ani: să forţeze mîna guvernului.

Declaraţia scriitoarei, fiică şi soţie de general, chiar dacă poate suna simpatic prin aparenta ei luciditate, prin aparenta izolare în care se află extrema stîngă pacifistă cu orice preţ, este gravă din foarte numeroase puncte de vedere, ba chiar sfidează însăşi realitatea.

Un foarte puţin elegant, dar foarte exact, proverb românesc îţi vorbeşte despre ce se cuvine să faci cînd prea multă lume îţi spune că eşti beat. Cercurile care se adunaseră - pentru a cîta oară?! - în Piaţa Primăriei se pretind de stînga, deci în mod automat democratice, exprimînd „vox populi". Or dacă această voce îşi exprimă alte preferinţe decît tenorii acestor cercuri, elementara cinste ar dicta ori ca ele să-şi revizuiască poziţia, ori să se recunoască direct anti-democratice, măcar elitiste, dacă nu de-a dreptul nostalgice după un regim care să ne înveţe ce e bine şi ce nu e bine să gîndim, să simţim şi să spunem.

Iael Dayan a mers puţin mai departe, îndrăznind ceea ce în Israel (în alte părţi au făcut-o destui, cu identităţi politice prea bine stabilite) nimeni - nici Şulamit Aloni, nici măcar Meir Wilner sau Moti Peled - nu a îndrăznit s-o facă decît în aluzii făcute pe ocolite. Iael Dayan a păcătuit prin generalizare. A acuzat poporul israelian în ansamblul lui de agresivitate, de belicism. Sloganurile antisioniste cunoscute nu spun altceva; nu altceva a spus generalul de Gaulle în replica sa de tristă amintire despre „poporul îngîmfat şi însetat de putere". „Invers", pentru ceea ce votează poporul în timp ce arhanghelii renunţărilor vorbesc despre pace, nu poate fi decît unul singur, ceea ce este pe cît de hidos, pe tot atît de neadevărat. În fond, de ce ar fi fost acceptate atunci tratatele de pace cu Egiptul?!

Luată de valul oratoric, Iael Dayan a uitat din ce partid face ea însăşi parte şi care este actualul sistem electoral israelian. Fiica generalului, ca şi un Avraham Burg sau un Haim Ramon, care au apucat să se caţere mai sus pe scara ierarhică a Partidului Muncii (cu „pata biografică" de a fi fiica unui ministru de Externe al lui Beghin nu se poate ajunge departe!), chiar incluşi în fruntea unei liste electorale a formaţiei care ar fi votată de mulţimi, nu înseamnă neapărat că „poporul votează cum trebuie". În structura partidelor israeliene, a marilor şi democraticelor partide, curentele de opinie permit includerea pe aceeaşi listă a persoanelor direct antagoniste ideologic: Rabin şi Weizman, Hilel şi Ramon înşuşi, etc. În actuala situaţie, a nu vota „invers" în Israel ar fi semnificat să se voteze exclusiv pentru Hadaş, Lista progresistă, fie şi pentru Mapam; în orice caz nu pentru Partidul Muncii. Asta este ceea ce dorea să spună Iael Dayan?

Amănuntul tehnic este secundar. Semnatarul acestor rînduri a fost nu o singură dată atacat pentru că a îndrăznit să atragă atenţia asupra nostalgiilor dictatoriale ale „stîngii", pentru că a adus la lumină semnificaţiile elitiste ale unor gesturi şi cuvinte ale „sufletelor frumoase", pentru că a semnalat pericolul acestei „generozităţi" cu orice preţ. Iael Dayan le-a spus pe toate cu voce tare, ea însăşi, în Piaţa Primăriei, care deodată a devenit „a dezvăluirilor". Îi rugăm pe cei ce ne-au atacat, să i se adreseze ei direct.

ANUNŢURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 - 744787
★ ★

PACHETE CU AJUTOARE DIN

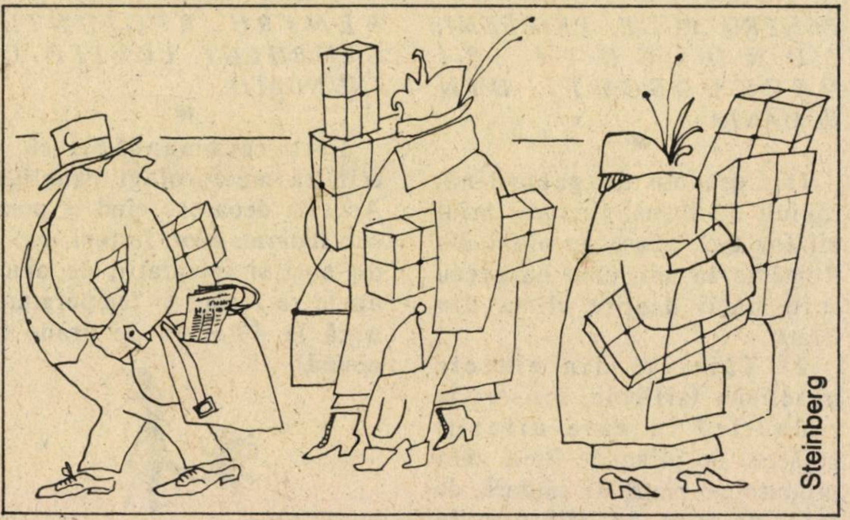

Numărul şi greutatea pachetelor cu diverse ajutoare trimise din Israel în ţările din străinătate creşte mereu. Se apreciază însă că acest fapt nu se datorează atît cererilor de ajutor din străinătate cît faptului că oridecîte ori se întîmplă într-o ţară o catastrofă naturală sau o criză nenaturală, Israelul sare primul cu pachete de ajutor, chit că de cele mai multe ori nimeni nu-l solicită. Ba se întîmplă ca pentru aceste ajutoare,Israelul să primească telegrame drastice de mulţumire şi să fie avertizat cu o recunoştinţă severă.

Israelienii nu sînt însă oameni care să se intimideze de o rezoluţie de mulţumiri cu vot de blam. Ei continuă să trimită pachete cu riscul să fie excluşi din O.N.U. pentru mîna de ajutor pe care o întind.

MINIMUM a aflat că la Direcţia Poştei se studiază în prezent propunerea de a se da publicităţii o nouă listă de recomandări asupra produselor care să fie trimise în ajutor în diverse ţări, în cazul că israelienii nu se vor astîmpăra şi vor continua să se impresioneze de necazurile altora mai mult decît de propriile lor necazuri.

Iată lista recomandărilor:

●

PENTRU AGRICULTORII DIN STATELE UNITE DIN REGIUNILE LOVITE DE SECETĂ ANUL TRECUT

●

1) Pachete cu cereri de grîu, porumb şi alte produse agricole.

2) Plicuri cu scrisori prin care nenorociţii aceia sînt solicitaţi să încurajeze industria israeliană, cumpărînd instalaţii de irigaţie, de pulverizări chimice, ş.a.

3) De asemeni, se pot trimite în acele regiuni lovite de secetă, delegaţii de specialişti, de studenţi, de activişti, de chibiţi, care să înveţe cum se scot mari recolte de cereale, zarzavaturi şi fructe în regiuni lovite de secetă.

●

PENTRU SINISTRAŢII CUTREMURELOR DE PĂMÎNT SOVIETIC

●

1) Colete cu traduceri (în armeană, uzbecă, tadjică etc.) a cărţii lui Gorbaciov despre „Perestroika".

2) Afişe, placarde cu lozinca „Şlah et ami!" (Lasă poporul meu să plece!).

3) Fructe şi legume (în loc să fie aruncate în mare de cei care nu vor să le ieftinească).

●

PENTRU MAJORITATEA STATELOR DIN AFRICA

●

Recomandarea este de a se trimite saci sau întrebări asupra datei (luna, anul, secolul) cînd aceste state au de gînd să restabilească relaţiile diplomatice cu Israelul.

●

PENTRU POPULAŢIA DIN DIFERITE ORAŞE DIN LIBAN

●

Ajutorul constă în bombardamente (simplu sau recomandat) care să ajute populaţia libaneză să scape de taberele de terorişti palestinieni.

GURA HUMORULUI

PENTRU RUDE, PRIETENI, CUNOSCUŢI ŞI NECUNOSCUŢI DIN ROMÂNIA

●

1) Costume de gabardină, căciuli de blană, ventuze, brîul lui Iov etc., aduse de olimi din România în anii cînd nu aveau informaţii despre clima din Israel.

2) Tăieturi din ziarele israeliene (articole, scrisori la redacţie) în care diferiţi cetăţeni se plîng de lipsa unor produse pe piaţă, de căldură, de frig, de taxe de călătorie în străinătate, etc.

3) Abonamente la MINIMUM si „Revista mea" pentru vameşii de la Otopeni.

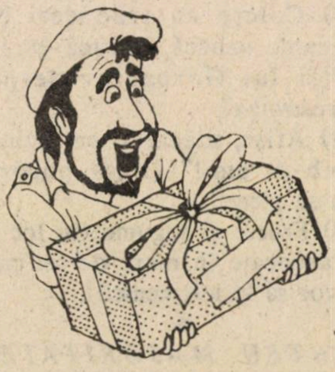

PENTRU VICTIMELE INCENDIILOR DIN PĂDURILE ECUATORIALE

●

Ajutorul constă din NETRIMITEREA de pompieri israelieni, fiindcă ei oricum nu vin decît atunci cînd un incendiu se stinge de la sine.

PENTRU REGIUNILE GLOBULUI LOVITE DE INUNDAŢII

●

Este recomandabil să se trimită meteorologi israelieni. Aceasta deoarece cînd ei prezic cer înourat, ploi, furtuni, rupere de nori şi inundaţii, de obicei apele se retrag şi temperaturile urcă la 40 - 45 de grade (la umbră).

PENTRU EVREII REFORMIŞTI DIN STATELE UNITE

●

Natural, se propune călduros să se expedieze specialişti în circumcizii ortodoxe împreună cu o copie a amendamentului la legea ,,Cine este evreu" şi salutări din partea rabinului Peretz.

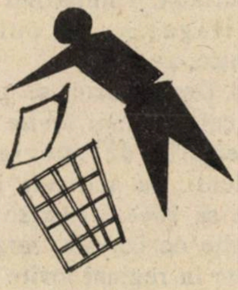

NOTA BENE: Direcţia Poştei propune să se specifice că toate aceste trimiteri sînt NERAMBURSABILE.

POLICHINELLE

VORBEŞTE MOSCOVA

CE-I DE FĂCUT?

Conducătorii sovietici călătoresc cu un tren special prin Uniunea Sovietică, pînă cînd trenul se opreşte în plină stepă: au ajuns la capătul liniei ferate. Ce-i de făcut?

LENIN: Să proclamăm un subotnic comunist, muncitorii din Piter şi Moscova vor răspunde chemării şi vor munci cu avînt la construirea în continuare a liniei.

STALIN: Să fie arestată, judecată şi executată pentru sabotaj întreaga conducere a căilor ferate. Să fie aduşi deţinuţi din cel mai apropiat gulag, să construiască mai departe linia ferată.

HRUSCIOV: Să fie demontate liniile din spate şi montate în faţă ca să ne putem continua călătoria.

BREJNEV: Să se tragă perdelele vagonului şi s-o luăm înapoi, spunînd că mergem mereu înainte.

GORBACIOV: Să coborîm din vagon şi să strigăm cu toţii: „N-avem şine, n-avem şine!"

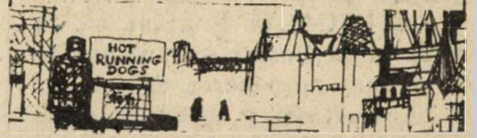

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 3 şekeli

O dezvăluire senzațională. Greu de imaginat. Dar și mai greu de înfăptuit.

EVADAREA LUI Mîndru Katz

Primăvara anului 1946. Sfîrşitul lui martie. Postul de radio al „Haganei" transmite buletinul de ştiri:

„Ieri a fost executat de către forţele de rezistenţă evreieşti fruntaşul comunităţii germane din ţară, cunoscutul nazişt Gothelf Wagner. Autorităţile britanice ştiau că nu vom accepta ca picior de nazist să calce pe pămîntul din Eretz Israel. Nu vom tolera această nedreptate strigătoare la cer, ca sute de evrei să fie alungaţi din ţară, fără judecată, iar germani nazişti să trăiască liniştit în coloniile lor din această ţară care este căminul nostru naţional".

Decembrie 1988. Într-o casă cu două nivele din Ramat Gan locuieşte Iehuda Erel, cel care l-a lichidat pe nazistul Wagner. Într-un interviu pentru presă, unicul pe care l-a acordat pînă acum, Erel povesteşte cum s-a luat hotărîrea de lichidare a nazistului şi alte acţiuni îndrăzneţe efectuate de „Hagana". Fapte necunoscute, unele inimaginabile prin curajul şi eroismul de care au dat dovadă executanţii.

Din vorbă în vorbă, Iehuda Erel ajunge să facă şi o dezvăluire... neaşteptată: el a contribuit la fuga în Occident a regretatului pianist evreu din România, Mîndru Katz.

„La sfîrşitul anilor '50, cînd am fost în misiune în Anglia, mi s-a adus la cunoştinţă că vestitul pianist din România, Mîndru Katz, care venise la Londra pentru o serie de concerte, vrea să fugă în Israel. În acea epocă studia la Londra şi locuia uneori la mine sculptorul Menaşe Kadişman.

Mîndru Katz. Tot timpul se uita pe geam. Tremura de frică

Toate mişcările lui Katz erau urmărite de doi agenţi ai serviciilor române de securitate. Intr-o vineri, cînd pianistul se plimba prin Londra, însoţit de un singur agent, eu şi Kadişman ne-am luat după ei cu o maşină închiriată. Cînd am ajuns în faţa lor, am deschis portiera maşinii, l-am strigat pe Katz pe nume, el a sărit în maşina noastră, apoi am pornit-o în mare viteză spre aeroport. El urma să ajungă în ţară, cu un avion „EL-AL" încă în aceeaşi zi.

Spre ghinionul nostru, s-a produs o defecţiune la avionul care sosise de la New York, astfel că pianistul a fost nevoit să mai rămînă la Londra 24 de ore. L-am luat pe Katz la mine acasă şi l-am ascuns toată ziua de sîmbătă. El tremura pur şi simplu de frică şi se uita tot timpul pe geam, ca să vadă dacă nu este urmărit.

A doua zi l-am dus, eu şi Kadişman, la aeroportul Heathrow. Deodată ne apar în faţă doi securişti români, care se îndreptau spre noi cu paşi ameninţători.

Menaşe Kadişman - îl ştiţi, e o namilă de om - s-a năpustit asupra celor doi români cu sărutări şi îmbrăţişări, de parcă ar fi întîlnit vechi şi buni prieteni. Ei bine, în timp ce românii încercau să se elibereze de el, eu l-am „aruncat" pe Mîndru Katz în avion.

Mai tîrziu Kadişman mi s-a plîns că în lupta cu românii i s-au rupt două coaste.

Mîndru Katz a ajuns cu bine în ţară şi a făcut apoi o carieră frumoasă în lumea muzicală occidentală", spune cu vădită satisfacţie Iehuda Erel.

M. RAF.

ELECTRO HOLON

SERVICII ŞI PREŢURI DEOSEBITE PENTRU OLIM HADAŞIM ŞI PENSIONARI

LABORATOR DE REPARAŢII APARATE ELECTRONICE CASNICE SUB CONDUCEREA **ING. TIBERIU HOROVITZ**

VORBIM ROMÂNEŞTE ŞI UNGUREŞTE
HOLON, STR. ŞENKAR 17,
TEL. 888706

UNIVERS

• DE LA ORADEA LA UN SS-ist PE-O LADĂ, DE LA ACESTA LA CAMPIONATUL MONDIAL DE FOTBAL DIN ELVEŢIA ŞI DE ACOLO LA KIRYAT YAM

ARBITRU LA CENTRU

TIBERIU ASTALOSZ

– Tiberiu Astalosz, îmi amintesc, era prin 1962...

– Ehei, ce timpuri!

– Adevărat, eram cu 27 de ani mai tineri.

– ...Eu antrenam o echipă de fotbal din campionatul orăşenesc, tu erai arbitru internaţional de fotbal, eu mă deplasam pînă pe la Mizil, tu pînă în Elveţia, Italia... Cum ai ajuns în Kiryat Yam?

– Am urcat într-un avion, am aterizat la Lod... Dat tu?

– Tot aşa... Introducerea fiind făcută... unde te-ai născut?

– La Oradea.

– Ce oraş era! I se spunea pe timpuri "Micul Paris" (Ca şi Bucureştilor). Unde ai învăţat?

– Patru clase primare plus şapte de liceu, bacalaureatul şi dentistica, la Oradea.

– Cînd ai început să joci fotbal?

– In 1930, la "Stăruinţa" Oradea. In 1939 m-am transferat la "Olimpia" din Satu Mare, echipă de primă divizie. In 1940 am fost scos din sport.

– Motivul?

– Simplu: Eram evreu.

– Ei, da!... Şi ce-a urmat?

– Din 1941, deportările, lagăre de muncă alături de familia mea formată din 46 de membri, tata a scăpat căci murise la timp... Din 1943, am "călătorit" în vagoane de marfă plumbuite prin Polonia, Ucraina, apoi, mama cu o parte din familie la Auschwitz, eu, cu cealaltă parte din familie la Mauthausen, în Austria. La Mauthausen ca şi la Auschwitz se făceau selecţii zilnice pentru muncă sau camerele de gazare: un ofiţer neamţ urca pe o ladă în fiecare dimineaţă şi spunea: "Rîndul ăsta la dreapta, rîndul ăsta la stînga..." Nu se ştia niciodată care rînd mergea la muncă şi care la "duşuri". Am trăit în această nesiguranţă un an şi patru zile... După eliberarea de către ruşi, am fost trimis în spital pentru refacere fizică, apoi am primit bilet de tren pînă la Oradea.. Din cei 46 plecaţi, ne-am întors cinci: patru de la Auschwitz şi eu de la Mathausen. Mama a murit la Auschwitz... 1945... Oradea... Nu aveam casă şi nici mijloace de existenţă... Am primit un ajutor de la Comunitatea Evreilor şi, după o lună am plecat la Baia Mare unde am fost angajat la un cabinet dentar. In 1946 m-am căsătorit şi totodată am urmat cursul de arbitri de fotbal.

– Ce te-a determinat să devii arbitru şi nu antrenor?

– Chestie de înclinaţie...

Primul meci arbitrat?

Astalosz (dreapta) la meciul Ungaria – Brazilia (4 – 2 pentru unguri, în prelungiri). Elveţia, 1954

– Am înţeles, ies de pe teren... Dar vă aştept la ieşire!

Recepţie la Stockholm, 1955 în cinstea Federaţiei suedeze de football. Lîngă el, cu furculiţa-n tava cu saumon, Regina Suediei

Un meci între echipele de juniori din Baia Mare.

- Cum te-ai afirmat ca arbitru?

- Cu un pic de noroc. Era în 1948. La Baia Mare urma să se desfăşoare o partidă între "Minerul" din oraş (echipă din prima divizie naţională) şi echipa minerilor din Dorog (Ungaria). Arbitrul care urma să conducă partida nu a venit, situaţia în care eu (mă găseam prin apropiere) am fost delegat în locul absentului. Am arbitrat bine, am fost remarcat de observatorul federal de la centru (Bucureşti) şi, de la juniorii din Baia Mare am ajuns pînă la finala Cupei României. In 1949, m-am mutat în Bucureşti...

- Cînd ai devenit arbitru internaţional de fotbal?

- In 1951 am urmat un curs în Elveţia, organizat de F.I.F.A. şi am primit ecusonul.

- Primul meci internaţional?

- In 1951, toamna, Ungaria - Austria juniori, în campionatul european. Apoi, am arbitrat prin mai toată Europa, culminînd cu Campionatul Mondial din Elveţia (în 1954) Ungaria - Brazilia.

Dinţii scoşi pe teren îi puneam la loc în cabinet

- Cum s-a împăcat profesia de dentist cu cea de arbitru?

- Foarte bine! Dinţii scoşi pe terenurile de fotbal îi puneam eu în cabinet... şi te rog să mă crezi că aveam o clientelă numeroasă recrutată dintre jucători. Ba mai veneau şi unii "delegaţi" de pe la diferite echipe pe care urma să le arbitrez...

- Ce părere avea soţia ta despre fotbal şi despre faptul că duminică de duminică erai pe teren... străin?

- Nici una şi, de fapt, nici nu am întrebat-o...

- Cînd ai imigrat în Israel?

- La 2 mai 1964. Familia soţiei este în Israel, eu nu am familie, am hotărît de comun acord că a venit timpul să ne unim. Vîrsta, vocea sîngelui...

-Ce te-a determinat să alegi Kiryat Yam?

- Rudele locuiesc în Kiryat Motzkin. Acolo nu am găsit locuinţă, aşa că am ales ceva prin apropiere. Nu regret: am un apartament confortabil, briza Mediteranei e confortabilă, prieteni-confortabili, oraşul este confortabil, l-aş numi chiar oraş românesc: se vorbeşte mai mult româneşte decît ivrit, iar toate turneele teatrale din România vin pentru prima oară la Kiryat Yam. Chiar, am să fac o propunere de înfrăţire : Kiryat Yam, cu... Eforie Sud, amîndouă oraşe la mare, cu plăji tot atît de... curate.

- In Israel, ai arbitrat?

- Am arbitrat două meciuri din prima divizie naţională, dar după ce am văzut despre ce este vorba, am renunţat...

- De ce?

- Renunţă la întrebarea asta, este mai sănătos...

- Ce părere ai despre aliaua română?

- Hm... Hm... aliaua română nu este unită, nu are obiective precise de viitor. Fiecare se mulţumeşte cu realizările personale; ceea ce slăbeşte foarte mult forţa de şoc a acestei mase de oameni bine pregătită.

- Şi ce propui?

- Să strîngem rîndurile!

- Proiecte de viitor?

- După trei infarcturi? ... Mă rog, acum mă simt sănătos... tun!

Imi propui să evit pe al patrulea, aşa că, circul mult, citesc şi vizionez spectacole. Eliminînd stressul, insomniile, beneficiind de o viaţă de familie în armonie deplină, înconjurat de prieteni buni, sper să ajung pîn la...

- O sută douăzeci!

Un interviu de ARISTIDE MIRCEA

NOAPTEA, PE AEROPORT: TAROM, RABINUL PERETZ, AVOCATUL URI ADAR ŞI O FEMEIE

Cetăţenii care s-au nimerit la aeroportul Ben Gurion, în noaptea de 17 spre 18 ianuarie a.c. au avut parte, ni se spune, de-un spectacol memorabil.

Cînd cursa TAROM, de la Bucureşti, aducînd olimi de diferite feluri (veţi vedea numaidecît ce se înţelege prin acest „de diferite feluri") a aterizat, funcţionarii de la „Klita" au urcat în avion şi au despărţit pe noii veniţi în două categorii: celor din România li s-a spus să coboare urgent, iar coreligionarii din U.R.S.S. au fost rugaţi (frumos) să aibe puţintică răbdare: e cineva care vrea să le spună o vorbă; lor şi numai lor.

După ce românii au coborît, în avionul astfel eliberat (purificat?) au apărut rabinul Peretz, ministrul Absorbţiei, Uri Gordon, şeful clitării de la Sohnut, plus însoţitorii respectivi: ei au salutat călduros pe olimii ruşi, mulţumindu-le pentru cinstea şi bucuria făcute nouă prin sosirea la Tel Aviv şi, invitîndu-i în apartamentele rezervate dinainte în centrele de clitare (bune...) sau în blocuri noi de locuinţe. Vorba mereu citată a lui Orwell: toţi sîntem egali, numai că unii sînt mai egali decît alţii.

...În timpul acesta, strînşi la un loc, ca o turmă, în faţa ghişeului unde se controlează paşapoartelle, somaţi să fie cuminţi şi să nu mişte-n front, românii aşteptau... După ce mai egalii din Kiev şi Tbilisi fură îmbarcaţi în limuzine, celor din Carpaţi li s-a pus în vedere că vor fi trimişi la un hotel; acolo, ei vor sta 8 (opt) zile, după care urmează să-şi găsească locuinţă, prin ziare. Unii (oboseala, frigul, teama...) au primit, alţii s-au împotrivit,

Printre aceştia din urmă, se afla avocata Simona Brenner cu soţul, inginer electronist şi o fetiţă de 7 ani. Ea a cerut adăpost la Merkaz Klita, pentru dezmeticirea familiei, învăţarea în linişte a ebraicei şi căutarea de lucru + casă. Nu. Nu se poate, În noapte, tîrziu, Simona Brenner a leşinat. Scoasă pe targă, cu ambulanţa „Maghen David Adom" din aeroport, ea a deschis ochii, a doua zi, în cel dintîi cămin al ei din Israel: un coridor de spital.

*

Noaptea realmente furtunoasă de pe aeroport a avut şi un spectator neobişnuit: avocatul Uri Adar, vice-preşedinte al HOR-ului. Văzînd, uluit, tratamentul acordat „românilor" în comparaţie cu olimii ruşi, el s-a adresat funcţionarilor cu pricina.

Pornise să pledeze în favoarea turmei.

„Cine eşti dumneata?"

„Vice-preşedintele H.O.R.-ului (Hitahdut Olei Romania)" - a răspuns Adar. Şi a greşit. Grav. Fiindcă, din cîte înţelegem, a reprezenta pe olimii din România nu constituie, în ochii unora, o calitate ci... un cusur. Drept care, Uri Adar a fost scos cam cu de-a sila şi mitocăneşte din sala aeroportului, interzicîndu-i-se să se amestece "unde nu-i fierbe oala".

Data viitoare, desigur, vicepreşedintele H.O.R.-ului va şti cum să procedeze: el se va recomanda „gospodin Adar , reprezentant al organizaţiei olimilor de pe Volga".

M. RAF

ANDREI STRIHAN

Perseverare humanum est

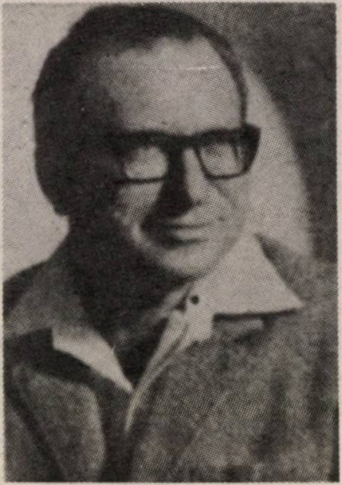

Iohanan Granach e de prin părţile dulcei Moldove. Din Buhuşi. Orăşel cu mulţi evrei. Mulţi dintre ei, meşteşugari destoinici. O populaţie crescută în atmosfera legendară creată de clanul rabinilor Friedman, a cărui faimă se răspîndise în mai toată zona de nord a României. Generozitatea şi înţelepciunea, orizontul larg (nu fanatismul sătmărenilor) şi dragostea pentru carte, sînt cîteva din trăsăturile morale şi spirituale ale acestor predicatori, cărturari de rasă, înainte de toate. Primele noţiuni de ebraică le primeşte de la fiica rabinului, după spusele lui, o femeie de o delicateţe sufletească şi o distincţie intelectuală, ieşite din comun.

Vitregia vremurilor l-a împiedicat, însă, să-şi însuşească temeinic limba ebraică. Mult mai tîrziu, odată cu „urcarea" în Israel (1949), şi după îndelungate şi chinuitoare eforturi, mînate de o ambiţie încăpăţînată (tipic

moldovenească), Granach va avea satisfacţia de a i se recunoaşte calitatea de „baal ha-safa ha-ivrit" din partea unuia dintre cei mai notorii ebraişti: omul de stat Moshe Sharet. „Era în 1963. Terminasem, ca şef de promoţie, cursurile Seminarului Institutului de Cultură şi Cercetare *Beit Berl*. La iniţiativa lui Sharet, am fost solicitat să conferenţiez în deschiderea Simpozionului *Mişcarea muncitorească şi societatea israeliană*. În timpul expunerii, Sharet mi-a trimis un bileţel: „Din ce ţară eşti şi unde ai învăţat ivrit?" La încheierea simpozionului, adresîndu-se auditoriului, a spus: „Iată un tînăr venit nu de mult din România, care prin voinţă dîrză şi-a însuşit exemplar limba ebraică".

●

Insist asupra acestui aspect al personalităţii lui Granach, deoarece conştiinţa necesităţii de a stăpîni la perfecţie limba i-a deschis în fapt drumul în publicistica ebraică, literară şi ştiinţifică, facilitîndu-i aprofundarea şi abordarea unor probleme acute, privind structura Statului şi a societăţii israeliene.

De la prima sa carte, *Evoluţia ideii filosofice* (1963, 360 pag.), (filosofia lui Spinoza fiind pivotul în jurul căruia gravitează poziţia sa critică faţă de hegelianism şi marxism), întreaga sa activitate publicistică se desfăşoară exclusiv în ebraică. În aşa fel, încît, *Cărticica versurilor mele* (1945), esseul *Schiţe filosofice* (1946) şi poemul *Evreul* (1947) – reprodus recent în Ha-Mişmar – apărute în România, în româneşte, nu mai reprezintă astăzi, pentru autor, decît un potenţial nostalgic, din păcate nefuncţional. Retoric: bine ar fi fost ca însuşirea limbii ebraice să nu fi trimis spre uitare frumoasa limbă românească! Regretul e nu numai al nostru; e, în primul rînd, al autorului însuşi. Exprimat, în decursul convorbirii, de cîte ori nu mai găsea cuvinte potrivite ca să-şi exprime corect gîndurile. Din 1963, palmaresul publicistic al lui Granach înscrie noi esseuri, studii, volume, în domeniul filosofiei, politologiei, sociologiei, beletristicii, apărute în diferite edituri şi reviste de specialitate, din ţară şi din Statele Unite: *Tineretul în Statele prospere* (1970); *Pragmatism şi idealism* (1970); *Etica şi politica* (1972); *Discrepanţe culturale în Israel* (1973); *Democraţie, tehnologie şi cultură naţională* (1975).

Studiile sale excelează prin simplitatea expunerii, prin claritatea demonstraţiei, prin forţa argumentelor, dar şi prin perseverenţa cu care se urmăreşte atingerea scopului, a ideii-ţel. Ele nu au un caracter speculativ. Pornite din necesitatea de a răspunde unor probleme de strictă actualitate sau de perspectivă apropiată, ele se adresează cu prioritate unui cerc larg de cititori, practicienilor din domeniul politic, social şi economic. În acest sens, e caracteristică scrisoarea primită de la Ygal Alon, după publicarea broşurii *Tineretul în Statele prospere*: „Am citit cu atenţie şi interes deosebit lucrarea ta. Te felicit pentru contribuţia adusă la elucidarea problemelor tineretului. Personal, m-am bucurat să găsesc, cu privire la aceste probleme, o asemănare între poziţia mea şi a ta, aşa cum am exprimat-o în conferinţa ţinută deunăzi" (1971). Lucrările lui Granach au un larg ecou şi în mediul universitar. Ele au devenit bibliografie obligatorie pentru studenţii de la Facultăţile de Ştiinţe Politice şi Sociale.

...Sute, mii de ore din zi şi din noapte, dedicate lecturii, acumulării de cunoştinţe, reflecţiei filosofice, scrisului: iată calea de acces la statutul de autodidact model. Secretul e simplu. Mai greu e să dispui de perseverenţa diabolică a lui Granach, pe care el a transformat-o într-una obişnuit omenească.

etc.

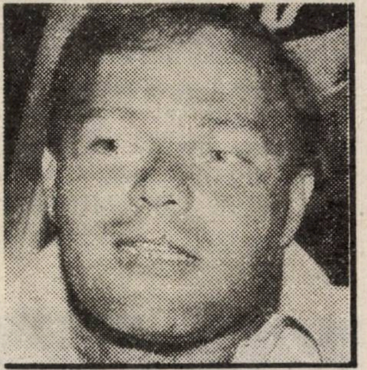

● Sorin Herşcu, invalid pe viaţă în urma eroicei acţiuni de pe Aeroportul Entebe (Uganda), a fost printre acei care au semnat actul de protest împotriva nerecrutării în armată a „ieşivă- buhărilor": „*Mă supără inegalitatea în drepturi şi obligaţii a cetăţenilor ţării* – a declarat Sorin Herşcu unei ziariste de la „Maariv". *Socot că cei ce învaţă la „ieşivot" sînt cetăţeni ai ţării şi, ca atare, trebuie să fie încorporaţi în Zahal. E injust ceea ce susţin bigoţii, că tinerii aceştia contribuie la călirea ţării,*

învățînd Tora. Trebuie scutiți de armată doar cei bolnavi".

Papricaș, ca la Brașov

● Ca ministru al Comerțului și Industriei, Aric Șaron a vizitat deunăzi Budapesta, împreună cu Lili Șaron, "transilvăneancă" de origine. Cînd delegația maghiară economică a vizitat Israelul, Aric și Lili Șaron au fost aceia care i-au invitat pe oaspeți la ferma lor de lîngă Așkelon. Și ce a servit Lili? Mîncăruri cu papricaș cum a învățat la mama ei...

Lili Șaron: bucătărie politică

● Pînă de curînd, Alfred Goltz a deținut înalta funcție de director general al societății de asigurări „Hasne". Cum,între el și Israel Keisar („Hasne" este o întreprindere histadrutiană) s-a strecurat o „pisică neagră", "Fredi" Goltz a trebuit să-și dea demisia. Despăgubirile de circa un milion de șekeli pe care urma să le primească Goltz au devenit subiect de prima pagină în cotidianul „Haareț", deoarece Keisar intenționează să anuleze convenția stabilită. Deocamdată, fostul „boss" de la „Hasne" a primit „în cont" 300.000 de șekeli, dar intenționează să ajungă la tribunal. Ca amănunt, „Fredi" Goltz s-a numărat printre foștii elevi de la „Cultura" care s-au întîlnit la o agapă după 40 de ani, într-un bar din Yaffo.

● Mihaela Bercu (numele îi trădează originea) este un superb manechin care face o carieră internațională pe care nici un manechin israelian n-a făcut-o pînă acum. Iat-o, pe coperta faimosului magazin de modă „Vogue".

NOI

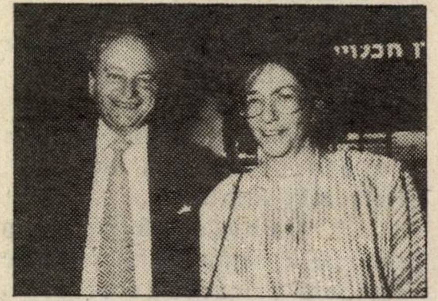

Meir şi Ruth Wagner

● Deunăzi a avut loc la hotel „Şeraton" din Tel Aviv, o întîlnire amicală între Meir şi Ruth Wagner, proprietarii hotelului ,,Silberhorn" din staţiunea Grindelwald—Elveţia, şi oaspeţi israelieni, prieteni ai hotelului. Printre participanţi am reţinut prezenţa lui Itzhak Artzi (candidat la alegerile pentru primăria Tel Aviv) şi Nehama Şaki, soţia deputatului Avner Şaki. De ce Itzhak Artzi? Fiindcă Meir Wagner este originar din România, el aliind la vîrsta de 14 ani. Aici, în Israel, el a cunoscut-o pe Ruth, proprietara hotelului elveţian. Şi de ce Nehama Şaki? Fiindcă hotelul e vizitat de religioşi, plus... Itzhak Şamir, prof. Kissinger, Moşe Nissim, Mihal Modai

● O nouă revistă în româneşte: „Lumea". Publicaţie lunară, condusă de colegul Armand Sufrin („Adevărul") şi consacrată, cum citim în cartea de vizită a revistei, "problemelor internaţionale".

„Lumea" a bucurat ochiul nostru, mai întîi, printr-o elegantă înfăţişare grafică. E semn (bun) de spirit anti-şanţ, de ambiţie de a fi în rînd cu civilizaţia şi cultura presei contemporane, de respect la adresa cititorului.

Salutăm iniţiativa cea nouă şi urăm „Lumii" succes deplin în strădania sa pentru cuvînt şi imagine.

TRICY + BEBE

● Actorii ,,staruri" ai T.E.S.-ului, Tricy Abramovici (necontenit frumoasă) şi Bebe Bercovici (necontenit cu humor subţire), au hotărît, cum citim la „*Clepsidra*", să se stabilească în Israel.

Cuplul acesta, care-a dat strălucire, ani de-a rîndul, scenei pe idiş de la Baraseum, a venit la Tel Aviv fără kilogramele obişnuite de bagaje, dar, în schimb, cu o biografie artistică cu care puţini actori din generaţia lor se pot mîndri: creaţii majore în piese de Shalom Alehem şi Molière, în Gordin şi Mihail Sebastian, în drame hasidice şi-n spectacole de revistă, şi, nu în ultimul rînd, în memorabila ,,Evreica din Toledo", şlagăr magic al anilor '70.

Tricy şi Bebe. Două valori. Autentice. Cu acoperire - aur. Nerăbdători, aşteptăm să-i aplaudăm, în picioare, la debutul lor în teatrul israelian.

Tricy, Bebe, la Tel Aviv cu actorul Carol Feldman (dreapta)

● ...*Şi fiindcă* veni vorba de reviste, să semnalăm o tipăritură de entuziaşti, *Almanahul familiei*, publicată la Beersheva prin truda H.O.R.-ului de lîngă beduini.

Înţelegem - şi din această izbutită înfăptuire lunară - că organizaţia română din deşert e vie, poate cea mai vie dintre toate.

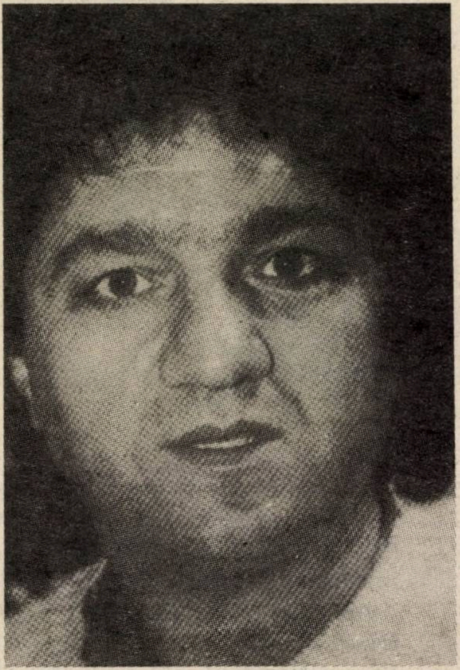

Uzi Fucks

● Cei mai vechi în ţară îşi amintesc de cîntăreţul Uzi Fuchs. El este unul din pionierii muzicii vocale „pop", cîntată de israelieni în versiune engleză. A „dispărut" din ţară prin anul 1980, a ajuns în... Suedia, apoi în America şi, în prezent, e din nou printre noi, împreună cu nevasta şi cele două fiice. Uzi Fuchs (41) a venit din România la vîrsta de... o lună, dar pricepe româneşte.

Articolele, cursivele, schiţele, iscălite de Natan Cohen, dr. Erwin Elias, Raşela Pelinescu (redactoarea revistei), ing. E. Sachter şi alţii, dezvăluie interes real (uite că se poate) pentru viaţa tribului evreo-român din oraş. În loc să întîlnim veşnicele tînguieli de puturoşenie şi ipocrizie, gen: noi-românii-ar-trebui-să-facem (şi să dregem), activiştii cu revista - fac; şi dreg. E atitudinea aceasta, îndrăznesc să zic, un îndemn şi parcă o mică palmă

BEN IACOV-ZWI
(în colaborare cu M. RAFAEL)

NOI în alegerile pentru Primarii

ARTZI: UȘA MEA E DESCHISĂ!

In alegerile pentru Primăria Tel-Aviv de la 28.2., întîlnim din nou candidatura Avocatului Itzhak Artzi, fost Locțiitor de Primar și Vice-Primar al Tel Avivului și fost Haver Haknesset.

Ca și în trecut, Artzi candidează și acum pentru postul de Primar și Consilier Comunal pe Lista Lamed Ain (לע). El e singurul originar din România pe lista candidaților din Tel Aviv.

În biroul său de la etajul 4 se vorbește mult românește. Secretarele sale sabre și colaboratorii săi au devenit „specialiști" în problemele românești.

Biroul lui e adresa multor „țarot" (necazuri) care preocupă pe originarii din România.

La rînd așteaptă un ole, sosit de trei zile în țară. El vrea un loc în Merkaz Klita. O mamă ai cărei copii au fost ajutați de familia Artzi să se convertească la judaism, îi urează - din obișnuință - la mulți ani.

La prînz are loc în biroul său o recepție în onoarea artiștilor de la T.E.S.

În acest birou se discută probleme legate de spitale, de case de bătrîni, de Bituah Leumi.

...În plus, ședințe comunale și în orele de seară - hughei bait - cercuri în care cetățenii își povestesc păsurile și vor informații despre probleme generale și specifice ale orașului.

În acest orar încărcat și „înghesuit" peste poate, am găsit o oră, totuși, pentru acest interviu.

Î: - Vom începe cu o întrebare indiscretă: De ce ai nevoie de toată această „bătaie de cap"?

R: - Desigur că aș putea să trăiesc și eu o viață mai liniștită, cu grijile mele personale fără a fi părtaș la atîtea *„țarot"* și nemulțumiri.

Dar sînt un *drogat politic.* După 50 de ani de activitate publică în România și în Israel, nu mai pot fără politică. Nu pot rămîne indiferent la frămîntărille olimilor, ale bătrînilor, ale originarilor din România. În anii activității mele mi-am creeat cunoștințe și relații pe care le exploatez în favoarea celor în nevoie.

N-am interese materiale la Primărie, fiind pensionar, nu primesc de la Primărie nici un fel de plată. Activitatea mea e un *voluntariat pur.*

Î: - Care sînt problemele majore ale Tel Avivului?

R: - Tel Avivul e un oraș care îmbătrînește: avem de două ori mai mulți vîrstnici decît media din țară;

* tineretul părăsește orașul spre așezările periferice;

* trebuiesc îmbunătățite serviciile de curățenie, circulație, parcarea mașinilor;

* trebuiesc înnoite fațadele caselor, rețeaua de apă, trotuarele, străzile;

* trebuie să apărăm libertățile cetățeanului și să ne opunem oricărei încercări a extremiștilor religioși de a ne impune un stil de viață pe care nu-l vrem;

* trebuie să acționăm contra drogurilor și a alcoolismului care bîntuie în rîndurile tineretului;

* un oraș care îmbătrînește are nevoie de posibilități corespunzătoare de spitalizare și de cămine de bătrîni mai multe... și mai bune!

Î: - De ce să te votăm pe dumneata și „Lamed Ain" și nu pe Cici (Lahat) sau pe Wolloch?

R: - Fără falsă modestie: cu ce sînt eu mai prejos decît Cici? El a fost general, iar eu membru al Sohnutului și capul lui Aliat Hanoar, un rang mondial cu nimic mai prejos decît cel de general. Am și o experiență de Knesset, pe care el n-o are. În cei 42 de ani de cînd sînt în țară, am trăit - cum se spune - „și calde și reci".

Am fost kibuțnic, dar și funcționar superior la Externe. Am fost ole și astăzi sînt vatik. Am fost ziarist, dar și funcționar la Finanțe.

Pe Cici eu l-am adus la putere. Am un singur cusur: nu fac parte dintr-un partid mare. Dar eu am rămas eu.

Cîți dintre originarii din România îl întîlnesc pe Cici? Dacă vor avea nevoie de el, cînd îl vor întîlni? Pentru o audiență la el, torul (rîndul) e de trei luni.

Cine știe cine e Wolloch? L-ați văzut vreodată?

La mine veți avea o ușă deschisă și o inimă deschisă.

Î: – Ce șanse aveți?

R: – Viața mea e legată de viața Tel Avivului. În istoria orașului sînt deja înscrise multe din realizările mele pe tărîm cultural, social. „Actele vorbește!”

Dar mă bizui foarte mult pe votul românesc. În Tel Aviv trăiesc *treizeci de mii* de originari din România. Dacă de astă dată ei nu-și vor irosi votul, ci vor vota masiv ARTZI și LAMED AIN, ei vor dovedi acea solidaritate politică ce o găsim la alții, solidaritatea aceea despre care vorbim mereu, dar nu o realizăm în fapt. Un mare succes al meu la Tel Aviv va demonstra adevărata putere a alialei noastre.

M. RAFAEL

DE VORBĂ CU PROFESORUL

Natan Cohen

PREȘEDINTELE H.O.R. – REGIUNEA DE SUD ȘI AL ASOCIAȚIEI PROFESORILOR DIN BEER SHEVA

– Stimate Natan Cohen, mi-ai mărturisit că ai 46 de ani, în timp ce eu te situam între 35 și 40.

– Mersi de compliment! ...Este o vîrstă pe care o port cu mîndrie și demnitate, așa cum m-am străduit să-mi port toate vîrstele...

– Pînă la 120!

– Să dea Dumnezeu!... Cînd ai emigrat în Israel?

– În 1961.

– Pe ce rută?

– Hîrlău – Viena – Veneția. În Israel am fost clitat la A Deret (un coridor al Ierusalimului), apoi în Kibuțul Yagur (lîngă Haifa), Kiryat Ata, Dimona și... Beer Sheva. Am plecat din România ca student. Ajuns în Israel am luat studiile de la început, asta după ce mi-am satisfăcut stagiul militar de doi ani și jumătate la „Golani” (sper să nu interpretezi greșit), de unde am fost lăsat la vatră ca ofițer. În Kibuțul Yagur am făcut ulpanul și totodată am lucrat la munca cîmpului. În 1969, după terminarea studiilor în fizico-matematici m-am mutat la Dimona, unde am funcționat ca profesor de liceu, iar din 1971 m-am stabilit la Beer Sheva unde am predat și predau în continuare la un liceu fizica și matematica. Separat de aceasta îmi duc activitatea în cadrul H.O.R.-ului, Regiunea de Sud și al Asociației Profesorilor din Beer Sheva, ambele organizații investindu-mă în funcția de președinte.

– Din ce partide ai făcut sau faci parte?

– Din 1975 și pînă în prezent, în Partidul Muncii. Încă de foarte tînăr, am avut afinitate către o activitate în care să fiu folositor oamenilor. Totodată m-am angrenat în activitatea de strîngere a rîndurilor originarilor din România, în așa fel ca o dată și o dată să se simtă că numeric reprezentăm zece la sută din totalul populației israeliene.

Eu cred că o colectivitate atît de numeroasă este îndreptățită de a avea cel puțin zece membri în Knesset. Sînt oameni inteligenți, în mare parte intelectuali, muncitori, dar... fiecare pentru el. Cred că a venit timpul să schimbăm „macazul”, să ni se facă simțită prezența.

– Proiecte de viitor?

– Vreau să fiu primar, să ajung într-o poziție-cheie, în așa fel încît originarii din România, alături de ceilalți cetățeni ai Beer Shevei să aibă permanent o ușă deschisă în satisfacerea doleanțelor lor...

Convorbire realizată de MIRCEA ARGHIR

NOI în alegerile pentru Primării

NESHER

LOCALITATE ÎN PLINĂ DEZVOLTARE

●

DE VORBĂ CU

RAINISH ŞMUEL

PRIMARUL LOCALITĂŢII

– Domnule Rainish, din cei 14 mii de locuitori ai Nesherului, 50% sînt originari din România...

– Numai 40 la sută.

– Mă rog, dar cifra asta este...

– În general, regiunea noastră de Nord a fost luată în „primire" de către originarii din România; de la Zikron Yakov şi pînă la Naharia vei întîlni localităţi construite de aliaua română, în care mă includ şi eu... Bănuiesc că intenţionezi să mă întrebi în ce an am imigrat, de unde am pornit la drum...

– Asta am vrut să vă întreb...

– M-am născut în Cernăuţi, în urmă cu 50 de ani. După un popas la Bacău, a urmat Bucureştiul unde am început să învăţ la Liceul Spaniol. În Israel am imigrat în 1950, fiind clitat la Beit Olim Nesher, localitate unde mă găsesc şi în prezent. Studiile medii şi universitare le-am urmat la Haifa şi după terminarea lor cu succes am obţinut o diplomă în ştiinţe economice. Ulterior studiilor am mai urmat şi timp de doi ani un curs de conducere a primăriilor. Am participat la toate războaiele de la 1950 încoace, făcînd parte din trupele de geniu-transmisiuni, unde „meştereăm" la dezamorsarea minelor. În 1978 am fost investit în funcţia de primar al localităţii Nesher... Probabil că intenţionezi să mă întrebi din ce organizaţie sionistă am făcut parte şi care a fost contribuţia mea?...

– Asta intenţionam...

– Înainte de a fi primar am activat la Clitat Alia din Nesher, unde sînt activ şi în prezent. Anul trecut am fost ales vice preşedinte al H.O.R.-ului din Haifa... Şi dacă ai să mă întrebi din ce partid fac parte...

– Aţi ghicit!

– Am să-ţi răspund că încă din fragedă tinereţe am fost un Ben-Gurionist înfocat!... Sînt membru al Comitetului Central şi Comitetului Executiv al Partidului Muncii, participînd din anul 1958 la toate congresele Partidului. Afinitatea pentru politica lui Ben Gurion m-a determinat să urmez această cale, pe care o consider cea mai justă...

În încheiere ţi-ai propus să mă întrebi despre proiectele mele de viitor?

– Exact!

– Cu ajutorul lui Dumnezeu şi al alegătorilor sper să-mi continui activitatea de primar al Nesherului, iar într-o etapă viitoare să reprezint aliaua română atît pe plan naţional, cît şi internaţional. Ţinta mea principală este de a ridica moralul şi prestigiul acestei minunate colectivităţi din care fac şi eu parte. Sper ca cei din Nesher să strîngă rîndurile şi, la 28 februarie 1989, să voteze Lista "EMET MAARAH".

Convorbire realizată de IULIU MENDREA

SĂPTĂMÎNAL

CITIŢI

ADEVĂRUL

36 de ani în slujba alialei române

IN CARE GĂSIŢI:

* comentarii politice de toate nuanţele

* reportaje din ţară şi din lumea toată

* o pagină cultural-artistică

* umor, cuvinte încrucişate, curiozităţi şi cîte un scurt roman

* o pagină de note şi comentarii

ÎN FIECARE VINERI

cereţi „ADEVĂRUL" la toate chioşcurile din ţară, de la prima oră a dimineţii!

UN ORAŞ CONSTRUIT DE ALIAUA ROMÂNĂ (CU SUDOAREA FRUNŢII ŞI PANTOFI DE PÎSLĂ)

DE VORBĂ CU

IONA FURMAN

AJUTOR DE PRIMAR AL ORAŞULUI KIRYAT YAM

– Iona Furman, ce a fost la început Kiryat Yam?

– *Un cîmp. La malul mării erau nişte corturi în care locuia un detaşament de coastă englezesc. Prin 1935 au apărut pe cîmp cîteva căsuţe în care locuiau familii de evrei, aceştia au fost de fapt pionierii viitorului oraş.*

– Unde te-ai născut?

– *În Kiryat Yam, în 1954.*

– Puştiule!

– *Mulţumesc de compliment!*

– Părinţii?

– *Au venit clandestin, în 1948 pe ruta Bucureşti (Parcul Radorin) – Ungaria – Austria – Italia – Haifa – Kiryat Yam. În 1948, după înfiinţarea statului Israel a început construcţia oraşului, la început cu cîteva case şi o şosea. Tatăl meu a fost printre primii constructori ai oraşului, de fapt oraşul a fost construit de aliaua română. Astăzi este un oraş modern, cu peste treizeci şi cinci de mii de locuitori dintre care zece mii de originari din România.*

– Unde ai învăţat?

– *Şcolile medii, în Kiryat Yam; Tehnionul, la Haifa.*

– Vorbeşti foarte bine româneşte.

– *Părinţii au vorbit în casă româneşte.*

– Cînd te-ai căsătorit?

– *În 1975. Deşi soţia mea nu este originară din România, a învăţat şi ea să vorbească româneşte.*

– Copii?

– *Cei patru copii ai noştri, făcuţi la interval de circa trei ani, nu vorbesc decît ivrit... deocamdată.*

AM ÎNFIINŢAT UN PARTID POLITIC

– În ce împrejurări ai ajuns ajutor de primar?

– *În 1978, după eliberarea din armată mi-am început activitatea politică în Kiryat Yam şi am înfiinţat partidul „Leman Kiryat Yam", cu program politic numai în scopul dezvoltării oraşului. În 1978 am fost „prieten al primăriei" şi la alegerile din 1986 am fost investit ca ajutor de primar.*

– Ştiu că eşti în acelaşi timp şi economist la Bank Leumi; cum se împacă profesia de economist cu cea de ajutor de primar şi cum îţi planifici timpul ca să poţi face faţă la ambele instituţii?

– *Mă scol la şase dimineaţa. Între şase şi 8,30 lucrez la primărie. După 8,30, la bancă. După masă îmi duc activitatea între primărie, bancă, şcoli, mercazul clita...*

– Cîte ore ţi-ai rezervat pentru odihnă?

– *Patru – cinci ore.*

– Iartă-mi indiscreţia... cînd ai avut timp să faci cei patru copii?

– *Sîmbăta şi sărbătorile legale, le rezerv în exclusivitate pentru copii.*

– Şi soţia zice că numai sîmbăta...

– *Am o soţie înţelegătoare.*

– Şi răbdătoare... Care este relaţia dintre aliaua română şi ajutorul de primar?

– *Ne întîlnim periodic, punem ţara, mai bine zis oraşul, la cale, organizez întîlniri între „vatici" şi noii veniţi pe care îi sprijinim să se integreze, le căutăm locuri de muncă...*

– Ce părere ai despre aliaua română, în general?

– *Dintre cele mai bune; în general, în interval de unu sau doi ani devin israelieni sută la sută, vorbesc şi citesc ivrit...*

– Proiecte de viitor?

– *Mă pregătesc pentru alegerile din anul ăsta, cînd voi candida pentru postul de primar, apoi, dezvoltarea plajei mării în scopul acumulării de fonduri, dezvoltarea continuă a oraşului...*

Convorbire realizată de
ARISTIDE MIRCEA

Cunoaşteţi piaţa Dorobanţi? Eu n-am cunoscut-o pînă acum. Locuiesc în cu totul altă parte a Bucureştiului, şi anume în Vitan. Dar sîmbătă seara, o colegă mi-a dat telefon să mă anunţe că în piaţa Dorobanţi, a doua zi, se va da carne. M-a sfătuit, dacă vreau să iau, să fiu acolo cel tîrziu la trei dimineaţa. N-am mai mîncat carne de multă vreme. Eu ca eu, nevastă-mea ca nevastă-mea - dar copiii?! Mimi, nevastă-mea, şi cu mine nu prea avem timp să stăm la cozi. Eu lucrez, ea stă cu pruncii. Din cauza asta, copiii noştri nu au mai mîncat carne de cel puţin două luni. Ultima oară, îmi aduc aminte, Mimi a găsit la negru o gîscă mare şi foarte scumpă, pe care a drămuit-o extraordinar. Ne-a ajuns vreo trei săptămîni...

Am auzit la Europa Liberă că în Etiopia ar fi o foamete mare. Că mor copiii pe capete... Ai mei nu mor. Numai că n-au mai mîncat carne de cel puţin două luni. Şi nici unt, ciocolată, nici brînză, nici fructe, nici...

La douăsprezece şi jumătate noaptea, îmbrăcat gros, cu palton, fular, căciulă, mănuşi, cobor din autobuz. Sînt în piaţa Dorobanţi. Intru în piaţa propriu-zisă. Întuneric beznă. Frig al dracului. Cel puţin minus cincisprezece grade. Necunoscînd locurile, mă învîrt căutînd măcelăria. Nici o măcelărie. În sfîrşit, văd o umbră care se îndreaptă încotrova. Spre măcelărie, desigur, îmi zic. Mă iau după ea. Intru într-un fel de hală. Văd cîteva puncte luminoase: cîteva vîrfuri de ţigări aprinse. Aud cîteva voci. După ce mă împiedic de nişte lăzi şi mă izbesc cu şoldul în ceva dur, dau peste o formă omenească. Mă scuz. Femeia - era o femeie - îmi spune că nu face nimic şi mă îndreaptă spre sfîrşitul cozii. Bezna e totală. Nu se vede nimic. Bîjbîind, ajung în cele din urmă unde trebuie. E ceva mai cald aici, în hală, din cauza spaţiului închis şi a căldurii celor vreo cincizeci de oameni care au sosit înaintea mea. Unii, cum am spus, fumează şi asta îmbîcseşte aerul, dar oricum se cheamă că e mai bine ca afară.

Întrucît am experienţa cozilor, primul lucru pe care îl fac e să angajez o discuţie cu cel din faţa mea.

- Dumneavoastră sînteţi ultimul? zic. Mai aşteptaţi pe cineva?

- Nu, îmi răspunde o voce de bărbat tînăr. Nu mai aştept pe nimeni.

- Pentru că, zic, aşa se întîmplă mereu. Vii la miezul nopţii, găseşti cincizeci de oameni, iar pînă cînd se deschide măcelăria, mai vin şi nevestele, mamele, cumnatele, soacrele şi vecinele... Ajungi să fii al treisutelea.

Ăla nu zice nimic.

- Sînt după dumneavoastră, spun.

Mă îndrept spre capul cozii.

- Bună dimineaţa, mă adresez eu umbrelor.

Îmi răspunde un fel de mormăit.

- Dom'le, zic, să fie clar! Nu se poate ţine locul pentru altcineva. Cine vrea să ia carne, să vină de cu noaptea, ca noi. Să se îmbrace cum trebuie şi să vină să stea la coadă. Nu aşa, că vine unul care ţine locul pentru încă cinci. Că aşa, poate oricine. Stai frumos la căldurică, în pat, şi vii frumos la şase dimineaţa, te instalezi şi într-o oră, două ai luat carne. Nu se poate aşa! Nu e drept.

Ştiu bine că vorbesc în vînt, că fiecare ţine locul pentru te miri cine. Dar tot atît de bine ştiu - am experienţă - că vorbele astea trebuie spuse. Mai disciplinează coada...

Mă întorc la locul meu şi încep să aştept. Rînd pe rînd, sosesc alte umbre. În spatele meu începe să se formeze adevărata coadă. Întîi zece, apoi douăzeci, mai apoi cincizeci. Care cum vine, îşi asigură poziţia, apoi se asigură dacă e cineva care a aflat cîtă carne e în măcelărie, dacă cel din faţă mai aşteaptă pe alţii... cei mai mulţi se mulţumesc să afle că da, că cel din faţă mai aşteaptă şi pe alţii, şi că cel din faţa celui din ▸

UN TEXT (REPORTAJ? SCHIŢĂ? DOCUMENT?)
de AL. PAPILIAN

(Din revista „Agora" - U.S.A.)

față mai așteaptă și el pe alții, și așa mai departe. Eu protestez de fiecare dată. - Nu e drept, le spun, să se țină locul pentru... Îmi dau seama că le-am devenit tuturor antipatic, dar știu că am dreptate.

Mă duc din nou în față și le propun celor de acolo, umbrelor vreau să spun, că nu se vede nimic în afară de cîteva capete aprinse de țigară, le propun, care va să zică, să se aleagă cîțiva voluntari care să asigure ordinea cozii, să nu lase diferiți indivizi, țigani mai ales, să se instaleze în primul eșalon. Că uite, le spun eu, sîntem toți oameni care trebuie să mîncăm carne. Unii avem copii, le spun, cum am eu. Trebuie să le dăm carne copiilor, nu? Iar dacă vin diferiți tipi cu tupeu, care se așează în față... Nu? Așa că să se organizeze un șir de oameni de ordine.

- Lasă, dom'le că apuci să iei, aud eu o voce de femeie. Chiar dacă mai vine și soră-mea, că o să vină. Am vorbit eu cu măcelarul. Are carne pentru cel puțin două sute de oameni.

- Da, zic eu, dar dacă fiecare își aduce sora sau mai știu eu pe cine...

- De ce n-ai venit mai devreme? se aude o voce răgușită de bărbat. Dacă veneai mai devreme erai primul și nu mai aveai nici o grijă.

- Dom'le, zic, eu stau în Vitan...

- Și-atunci ce cauți în Dorobanți? mă chestionează o voce răuvoitoare de femeie. Veniți din toate părțile Bucureștiului, ca și cum numai aici s-ar da carne... Stați frumos în cartierul vostru! Că de-aia n-ajunge la toată lumea...

- Are dreptate omul, îmi ia apărarea o voce bărbătească dinspre sfîrșitul cozii. Fiecare să-și păstreze locul. Să nu se țină locul pentru altul!

- Ce vorbești, dom'le?! îi răspunde o voce, tot bărbătească, situată în apropierea locului unde mă aflu. Adică nu pot să țin locul pentru nevastă-mea? Etete la el! Cine și-a găsit să dea ordine!

Mă întorc la locul meu, pe care îl găsesc cu oarecare greutate, din cauza întunericului.

- Ce oameni! oftez eu cu năduf, ba chiar cu răutate.

Tînărul din fața mea nu răspunde. Cunosc genul. Stau la coadă și tac. Nu știi dacă sînt fricoși sau observatori de-ai miliției. Mai degrabă fricoși. Unii fac cîte-o mutră plictisită de te-apucă scîrba. Ca și cum s-ar simți jigniți că trebuie să stea și ei la coadă, ca toată lumea. Ca și cum întreaga afacere ar fi murdărie, în care, din nenorocire, sînt amestecați fără voia lor.

Mai trece un timp astfel. E frig. Stăm, mutîndu-ne de pe un picior pe celălalt și așteptăm să se facă ora șapte. Duminica, măcelăriile se deschid la șapte. Poate am noroc, îmi zic, și ajung să iau o bucată de pulpă, mai fără grăsime și fără os, că altfel, din cele două chile pe care ți le pune măcelarul în brațe, jumătate sînt altceva decît carne...

În spatele meu, coada s-a mărit simțitor. Sînt cel puțin trei sute de oameni. Și nu e decît ora patru dimineața.

În fine, la șase - în spatele meu sînt acum vreo patru, cinci sute, în fața mea, din cincizeci, acum sînt o sută cincizeci - apare administratorul pieței (ăsta n-are nevoie să stea la coadă!), care aprinde cîteva lumini. Încep să văd ce e în jur. Niște uși, după care se află probabil birourile administrației, niște tejghele de ciment, cîteva cuști mari, metalice, în care nu se află nimic și măcelăria propriu-zisă, pe a cărei tejghea se pot vedea hălcile cu grăsime, tranșate din ajun...

Lumina mă reconfortează. Pentru că de fapt mi-e frig, foarte frig. Mi-a trecut, cum se spune, os prin os. Totuși, iată-mă înviorat... Și nu numai eu simt asta... Vocile celor care pălăvrăgesc și spun o mulțime de prostii, se fac mai bine auzite.

Tînărul din fața mea, observ acum, abia a ieșit din adolescență. N-are mai mult de 19 - 20 de ani. Aproape că mă cuprinde invidia; apoi mila... E înalt și puternic. Probabil că face sport. Dar ființa lui e, nu știu cum să spun, pură și fragilă...

Nu e momentul să ne sentimentalizăm, însă. În fața cozii izbucnește o ceartă. Niște țigani, bineînțeles. Întotdeauna e așa. Cu țiganii e foarte greu. Lucrurile iau amploare. Se aud țipete ascuțite de femei și strigăte puternice de bărbați. Invectivele curg gîrlă de o parte și de alta. Mă ►

duc să asist. Probabil că spiritul civic se va trezi în careva. Se va forma o echipă care să menţină ordinea... O ştiu din experienţă.

Spiritul civic se trezeşte, într-adevăr, în cîţiva bărbaţi. Vîrste şi stări sociale diferite. Formăm un fel de cordon, pentru a nu lăsa să se mai strecoare nimeni în primele rînduri ale cozii. Ţiganii, bineînţeles, au rămas pe locurile lor în faţă. Nu e nimic de făcut cu ei.

În măcelărie apar cei doi măcelari. Încep să taie, pe nelipsitul butuc de măcelărie, cu ajutorul satîrelor şi cuţitelor lor mari şi ascuţite, ce a rămas netăiat din ajun: patru jumătăţi de porc. Priveliştea mă fascinează. Hălci de carne roşie şi grăsime albă, oase sparte, cartilagii, sînge închegat...

Afară, oamenii aşteaptă (mai cu plăcere parcă) să se deschidă uşa. Aşteaptă să intre. Aşteaptă să vadă mai de aproape maldărul de hălci de carne, grăsime, oase, cartilagii...

În fine, se face şapte. Unul dintre măcelari vine să deschidă uşa. Am stabilit cu ceilalţi oameni de ordine să nu lăsăm să intre decît zece. Lumea însă se îmbulzeşte. Se înghesuie, se strivesc. Reuşim să ne impunem. Intră numai cincisprezece. După vreo douăzeci de minute, următoarea porţie de cincisprezece indivizi. Şi apoi încă cincisprezece.

Pe la opt, îmi dau seama că în curînd îmi vine rîndul să intru. Cer să fiu înlocuit. Dinspre sfîrşitul cozii se oferă un bărbat gras, îmbrăcat într-un palton cenuşiu. Mă îndrept spre tînărul pe care-l am ca reper. Îmi fac loc şi intru în rînd.

Mai trece o jumătate de oră...

Dintr-o dată, lîngă tînărul din faţa mea, în faţa mea deci, intră nici mai mult, nici mai puţin decît cinci inşi. Un bărbat şi o femeie de vreo patruzeci şi cinci de ani şi trei tineri, doi băieţi şi o fată, între cincisprezece şi douăzeci de ani.

– Alo! zic. Coada e în spate!

– Aveam rînd aici, îmi răspunde peste umăr bărbatul, fără să se ostenească măcar să se întoarcă spre mine.

– Unde aveaţi dom'le rînd? Eu sînt aici de la două'şpe noaptea. Nu v-am văzut.

– Ne-a ţinut fiul meu rînd, îmi spune bărbatul făcînd din cap către tînărul care, într-adevăr, fusese acolo tot timpul.

– Şi ce, fac eu, v-a ţinut rînd la toţi?

Bărbatul se mulţumeşte să ridice din umeri. E un om slab, îmbrăcat cu o oarecare eleganţă.

– Nu se poate, domnule, spun eu. Eu am trei copii mici acasă. Am venit de la douăsprezece pentru carnea asta. Am îngheţat aici opt ore. Mă doare spatele... Nu se poate aşa, să mi-o luaţi înainte...

– Am stat ca toată lumea, toată noaptea la coadă, face tinerelul care, într-adevăr stătuse toată vremea acolo.

– Dumneata, da, zic eu. Cu dumneata n-am nimic. Afară de faptul că te-am întrebat dacă aştepţi pe cineva...

– Şi vroiai să mă cert cu dumneata de la două'şpe noaptea? mă întrerupse el.

În jur se aud rîsete. Ştiu că le sînt multora antipatic...

Dezarmat, tac. Apoi mă cuprinde furia.

– Nu se poate! strig la cei din faţă. Mă auziţi? Nu se poate! Nu e drept! Nu e cinstit.

Vocea îmi sună ascuţit, parcă isteric. Asta mă surprinde şi mă enervează şi mai tare.

– N-o să luaţi carne înaintea mea! ţip eu.

– Ce vorbeşti, dom'le?! îmi răspunde cu ironie unul dintre tinerii noi veniţi.

– Am trei copii acasă! ţip eu din nou.

– Să-ţi trăiască! îmi urează acelaşi tînăr. De ce nu i-ai adus şi pe ei? continuă el. De ce i-ai făcut? Uite, tata, om matur, are şi părţi bune şi părţi rele. Printre cele bune e că a făcut şi crescut trei copii care să vină să stea la coadă. Înţelegi? A cîntărit lucrurile bine, cu seriozitate, cînd ne-a făcut!

Replica mă duce la tăcere. Apoi simt că pălesc şi că sînt în stare să fac moarte de om.

– N-o să luaţi carne înaintea mea! N-o să luaţi!

Cu o forţă de care nu mă credeam capabil, îi dau de o parte. Sînt atît de brutal, încît nici unul nu îndrăzneşte să-mi spună nimic. Mă instalez în faţa lor. Îmi aranjez paltonul şi căciula... Pe neaşteptate, cedez. Mă doare sufletul îngrozitor. O suferinţă acută, sfîşietoare, dezesperantă... Întorc capul spre cei din urma mea. Vreau să le spun... nu ştiu ce vreau să le spun şi izbucnesc în lacrimi.

Intră o nouă tranşă de oameni în măcelărie, printre care şi eu. Strîng tare din dinţi. Strîng şi pumnii. Mă încordez tot. Efortul pe care îl fac e atît de mare, că transpir rece.

Ştiu că am fost, că sînt..., întîi antipatic, apoi ridicol... dar răsuflu odată adînc, mă calmez, mă liniştesc – e limpede că am cîştigat bătălia. Am învins. Îmi iau cele două kilograme de carne, grăsime, oase, sînge închegat, cartilagii învelite într-o hîrtie maron, însîngerată, mînjită de grăsime.

Al. Papilian, prozator român (n. 1947), stabilit la Paris în 1984, este redactor la Radio France Internationale.

DA, SĂ DISCUTĂM, DAR NU LA NIVELUL:

«Voi I-AȚI ADUS pe ruși IAR ACUM PLECAȚI ÎN Israel»

• SĂ DISCUTĂM • CU CĂRȚILE PE MASĂ!

Intervenția d-lui M. Rudich îmi convine. Prefer să discut cu oameni în carne și oase, decît cu fantome. Și e bine să discutăm, să dezbatem idei și probleme. Pentru asta, consider există Minimum, unde „e voie" să se dialogheze cu *adevărat*, nu-i așa? pentru asta există o revistă-*altceva*.

Problema e nivelul discuției. În nici un caz de felul cum în anumite cercuri românești era (și poate mai este și acum) rezolvată problema prezenței comuniste: „Voi, evreii, ni i-ați adus pe ruși, iar acum plecați în Israel".

În ce mă privește nu a existat și nu există nici o intenție de evaziune sau de eludare. Scriind că „ar trebui prea mult spațiu spre a evoca circumstanțele istorice, socio-politice și psihologice care ne-au adus, pe colegii mei și pe mine în redacția Scînteii" n-am vrut să fug de adevăr, ci pur și simplu să afirm un adevăr pur și elementar. Probă, acest text care, oricîte eforturi am să fac, teamă mi-e că se va lungi.

La subiect. Despre ce e vorba în scrisoarea semnată „av. M. Tzur" și acum, în textul domnului M. Rudich? La prima vedere despre „Scînteia", despre răspunderea redactorilor săi evrei. În fapt, mai profund, e vorba despre implicarea unei părți, nu lipsită de greutate a intelectualității evreiești la cele ce s-au petrecut în România după 1944.

Pînă aici, cred, e clar. Lucrurile se complică atunci cînd, pe un ton sentențios se emit judecăți pripite, superficiale, incompatibile cu o discuție de nivel și se pronunță verdicte. Așa se ajunge a se acredita ideea că o întreagă generație, sau o bună parte a ei, a ajuns la comunism - de ce? Din oportunism, din perversitate, din lichelism, ca să vîndă și să se vîndă Moscovei? Fascismul, Hitler, faptul, în cazul specific al României, că evreii au fost supuși tuturor persecuțiilor și vexațiunilor, nu au avut nici un rol în această chestiune? Și nici faptul că, în 1944, se părea că s-a pornit pe o cale nouă, deschisă tuturor, inclusiv evreilor? Cînd de-a dreptul din lagărele de muncă obligatorie, din mizerie, foame, bătaie și păduchi, te-ai aflat dintr-o dată în redacția celui mai mare ziar (sau la catedră, sau la bara justiției, sau la microscop...) a rămas chiar fără urmări psihologice? Vezi, d-le Rudich, de natura asta sînt circumstanțele pe care le-am avut în vedere și pe care, din economie de spațiu, am crezut că nu e obligatoriu să le dezvolt, contînd pe inteligența și pe buna credință a „av. M. Tzur".

Cît mă privește, n-am ajuns în presă din partid, ci dimpotrivă. Mai mult, am venit de la Botoșani cu o cocoașă - antecedentele mele sioniste. Ai dreptate, se știa asta la partid. Dar în 1945, nu s-a făcut caz de asta. Aveau nevoie de mine, sau credeau așa. Cînd n-au mai avut nevoie, sau li s-a părut, m-au scos. Asta a fost în 1953, după procesul de la Praga și cazul „medicilor-asasini".

În 1945 și 1946 și în 1947, a fost altfel. Căci, nu-i așa, nu trebuie neapărat să fi studiat materialismul dialectic ca să știi că lumea în care trăim e dinamică, contradictorie, în continuă mișcare.

Locuiam pe atunci, coșcogeamite redactor la „Scînteia", într-o cameră de serviciu, la subsol, în str. Uranus 55. Plecam la redacție la 7 dimineața și mă întorceam noaptea tîrziu, iar cînd eram de serviciu - în zori. Eram flămînd toată vremea, era epoca lui Doncea, cu „azi nici pîine, nici mălai", dar eram fericit. Urcam în tramvai dealul spre Uranus și nu o dată mă pomeneam cîteva stații mai departe, undeva pe 13 Septembrie. Datorită stării de euforie, datorită articolelor la care mă gîndeam să le scriu a doua zi.

În vara anului 1946 sau poate '47, Tudor Theodorescu-Braniște a publicat în „Jurnalul de dimineață" un editorial - „Scrisoare către un tînăr ziarist", în care-și exprima pesimismul adînc, sfătuindu-l să se lase de meserie. I-am răspuns eu în „Scînteia". Nu, nu m-a pus nimeni, nici Sorin Toma, nici Răutu, nici Chișinevschi. I-am scris de la mine, din prea-plinul entuziasmului de tînăr ziarist. ▶

Cutezanţă, obrăznicie? Privite lucrurile din perspectiva celor ce au urmat... Atunci însă, fiecare rînd, fiecare cuvînt erau adevărate, un adevăr pur, tineresc, entuziast. Vorbesc din punctul meu de vedere, fireşte.

Că acest adevăr, toate adevărurile mele, s-au dovedit ulterior mincinoase, că toate corăbiile au ars, s-au prăbuşit, acoperindu-mă, acoperindu-ne cu moloz murdar şi ruşine?

A fost însă doar eşecul meu personal şi al amicilor mei? Nu a fost cumva, şi eşecul d-tale, d-le Rudich? Căci dacă făgăduiala din 1944 ar fi fost adevărată, ce minte întunecată, perversă, s-ar fi gîndit că locul dumitale e la puşcărie? Pentru ce?

Şi redactorii de la „Scînteia", pe care crezi că i-ai cunoscut, pe care-i judeci şi-i condamni. I-ai cunoscut oare cu adevărat? Oricum, eu i-am cunoscut mai bine: am trăit cu ei şi am lucrat împreună ani îndelungaţi. Şi ei au fost diferiţi de imaginea stereotipă pe care ţi-ai format-o, mă tem, despre ei. Un singur exemplu, spre ilustrare. Din redacţia iniţială a „Scînteii" a făcut parte şi H. Obedeanu, pe care l-ai cunoscut. Înainte de 1944 a fost condamnat la moarte în contumacie pentru dezertare de la munca obligatorie şi-şi risca a doua oară viaţa, împărţind manifeste antirăzboinice sentinelelor germane din faţa comandaturii de la hotelul „Ambasador". În toamna lui 1959 a fost arestat, condamnat la moarte şi executat pentru participare la faimosul atac asupra băncii împreună cu fraţii Ioanid, cu Saşa Muşat, cu alţii. Sigur, el a fost o excepţie, dar, oricum a fost şi el redactor la „Scînteia".

●

Cum am spus, eşecul meu a fost şi eşecul dumitale, eşecul unei întregi generaţii. Minţită, batjocorită în modul cel mai criminal. Marea făgăduială a secolului douăzeci s-a dovedit a fi cel mai mare eşec, cea mai mare minciună. Şi nu din vina celor care l-au luat în serios şi au crezut. Doar oamenii mici, filistinii îşi bat joc de cei ce-şi văd amfora speranţelor făcută ţăndări.

Ştiu. Ai să spui că am avut parte de ceea ce mi s-a cuvenit. De ce m-am abătut de pe drumul meu iniţial, de ce n-am mers pe calea dumitale? Aş putea să-ţi răspund şi la asta, şi chiar o voi face, cu alt prilej. Crede-mă, am ce să-ţi spun, şi dacă nu mă crezi, voi încerca să-ţi dovedesc. Acum mă voi mărgini la o observaţie, pe care o voi formula ca interogaţie. De cînd oamenii oneşti judecă onestitatea semenilor din perspectiva succesului sau al eşecului? Nu e oare bună-credinţa, onestitatea, singurul criteriu admisibil? Şi ca să te împiedic să recurgi la cotra-argumente facile, am să fiu crud şi am să adaug: cu mîna pe conştiinţă, domnule Rudich, e oare idealul d-tale chiar atît de alb-albastru cum îţi părea la Jilava?

Pentru azi, ajunge cred. Altminteri, vorba rabinului din anecdotă, eu răspunsuri mai am destule. Nu ştiu dacă mai ai dumneata întrebări.

VICTOR RUSSU

ADEVĂRURILE ŞI Corăbiile D-tale n-au fost şi ale Mele

Da, domnule Russu, mai am întrebări, deşi, la drept vorbind, ar fi de-ajuns cred una singură: de ce atîtea vorbe, atîtea fraze, unele dialectic sucite, în încercarea de a explica - cînd nimeni nu ţi-a cerut explicaţii - şi de a te apăra (apărîndu-i şi pe colegii dumitale) cînd nimeni, de fapt, nu ţi-a adus vreo învinuire privind activitatea dumitale din trecut şi poziţiile pe care te-ai aflat?

Scriind că „Scînteia" nu este „un blazon de nobleţe", d. av. Tzur n-a cerut - cum pretinzi în răspunsul ce i-ai dat - condamnarea foştilor redactori ai „Scînteii", ci a relevat doar - mi se pare pe bună dreptate - că „unele persoane care afişează asemenea "blazonuri" nu pot, nu vor să se debaraseze de mentalitatea comunistă, ale cărei victime au fost, în cele din urmă şi ele". ▶

Asta-i tot, şi la acest punct de vedere trebuia, cred, să se rezume discuţia, admiţînd că era într-adevăr necesară. Dar nu, - şi deşi vrei să afirmi un „adevăr evident şi elementar", recurgi şi de astădată la o serie de explicaţii şi interpretări socio-politice, neconvingătoare însă pentru oricine nu-i tributar unei anume mentalităţi. Tot adunînd fraze pentru o punere la punct, pentru o lămurire cît mai ştiinţifică, mai dogmatică, d-ta nu renunţi nici la inexactităţi, ce ţi s-au înghesuit sub condei.

De unde pînă unde rezultă din scrisoarea d-lui av. Tzur şi din textul meu că e vorba ,,despre *răspunderea* redactorilor evrei" (ai „Scînteii", fireşte) şi „despre implicarea unei părţi nu lipsită de greutate a intelectualităţii evreieşti la cele ce s-au petrecut în România după 1944"?

Există, ştii, desigur, oratori cărora le place să se audă, de aceea lungesc vorba fără a spune mare lucru, fiindu-le greu să părăsească tribuna, ori neştiind cînd s-o părăsească. D-tale, scuză-mă, te rog, îţi place, probabil, prea mult să te citeşti, - şi aşa se face că oricîte eforturi depui, cum ne asiguri, tot o lungeşti, ceea ce, la urma urmei, s-ar putea suporta, dacă n-ar fi însă vorba decît de simple teoretizări şi de fapte mai mult ori mai puţin relevante. Adică, simple vorbe, nu „la subiect". Cu alte cuvinte, în loc să te mulţumeşti cu recunoaşterea că adevărurile d-tale ,,s-au dovedit mincinoase", "că toate corăbiile au ars, toate castelele s-au prăbuşit", - acoperindu-te „cu moloz murdar şi ruşine", d-ta îţi cauţi acum tovarăşi de decepţie, şi mă întrebi dacă eşecul d-tale n-a fost cumva şi eşecul meu. Nu, fiindcă adevărurile, corăbiile şi castelele dumitale n-au fost şi ale mele. Să nu amestecăm, aşadar, punctele de vedere, sau, cum zice d. Tzur, să nu amestecăm ,,borcanele". Făgăduiala din 1944, la care te referi, nici ea n-a fost pentru mine şi prietenii mei adevărată, - şi deşi cunoşteam o anume poziţie şi, mai ales, unele metode, am continuat pe calea noastră - arestarea şi procesele sioniştilor nesurprinzîndu-ne din cale-afară. Ba, vrei să ştii? - cunoscînd concepţia unor fruntaşi ai partidului, evrei mai ales, duşmănoasa lor poziţie faţă de mişcarea sionistă şi curentul de emigrare, eram convinşi că ni se va răpi libertatea.

Este poate locul să relev faptul că nu toţi cei ce au ajuns la comunism au făcut-o din lichelism sau oportunism, - ci au fost şi dintre aceia cuceriţi de doctrina comunistă mult înainte de 1944, doctrină căreia i s-au devotat cu adevărată patimă.

Trebuie însă să recunoşti şi dumneata, domnule Russu, că foarte mulţi din cei ce au scăpat de lagărele de muncă obligatorie, de mizerie şi foame, nu s-au îndreptat spre comunism, fiindcă spre deosebire de dumneata şi amicii dumitale, mulţi, foarte mulţi evrei şi-au dat seama că atunci, după 1944, s-a pornit, poate, pe o cale nouă, deschisă tuturor, - dar nu şi evreilor.

Aceştia au înţeles, ori numai au simţit acest lucru, - şi ei nu s-au îndreptat spre comunism, ci au făcut totul pentru a emigra, desluşind, cu un instinct sănătos, cum evoluează situaţia, - şi unde le este deci locul. Bunii noştri coreligionari nu prea l-au citit pe Marx şi nici „Cursul scurt" nu l-au studiat, în schimb şi-au plecat urechea la spusele ostaşilor sovietici-evrei, care în oraşele şi tîrgurile româneşti unde pătrunseseră, îi povăţuiau pe evrei, în magazinele sau casele cărora intrau: *„Anklioiftz!"* - Fugiţi! Fugiţi să nu vă prindă raiul sovietic, raiul comunist.

Încerc să nu alunec pe panta unor chestiuni ca să zic aşa personale, totuşi nu mă pot opri de a te întreba: îţi imaginezi că vreunul din cititorii revistei „Minimum" va crede că „coşcogeamite redactor la "Scînteia" erai flămînd toată vremea"?

Mai sînt oameni care ţin minte că exista o bună cantină a ziariştilor, că fiecare ziar avea un „economat" şi e de presupus că al ,,Scînteii" era bine aprovizionat, - după cum nici salariile de la „Scînteia" nu vor fi fost dintre cele mai mici. Pentru ce, aşadar, această diversiune? Ca să impresioneze - pe cine şi de ce?

Apoi povestea (pentru că e un fel de poveste) cu „antecedentele sioniste". Ne-am făcut băieţi mari şi nu mai e cazul să glumim cînd pretindem că discutăm serios. Cînd susţii că o colaborare, în 1940, la „Renaşterea Noastră" reprezintă ,,antecedente sioniste", îmi închipui că glumeşti, - altfel ar fi trist, decepţionant. De altfel, atît de grave au fost „antecedentele sioniste", încît în 1953, cînd ai fost „scos" de la ,,Scînteia" (şi nu întîmplător precizezi că asta s-a întîmplat după procesul de la Praga şi cazul „medicilor asasini", ci ca să facem o legătură între victime), ai fost numit, da, în 1953, redactor-şef la „Veac Nou".

De ce spun toate astea? Pentru că, de vreme ce te-ai apucat să readuci printre noi „demonii unui trecut sinistru", era cazul, mi se pare, să ai curajul să recunoşti - şi alţi amici ai dumitale de asemenea - că v-aţi aflat pe un drum greşit, că n-aţi auzit adevărata bătaie a inimii poporului căruia îi ▶

aparţineţi şi în ale cărui rînduri aţi fost retrimişi de tovarăşii care porniţi pe calea cea nouă, – să recunoaşteţi că înaintata învăţătură din care cu pasiune aţi sorbit, cade, mai pretutindeni, la examen.

Chiar partidul v-a învăţat, mi se pare, că o eroare trebuie recunoscută.

Vei fi avînd dumneata răspunsuri destule, însă şi eu mai am multe întrebări, – dar nu le mai pun.

Nu te întreb nici măcar dacă recunoşti că destui dintre cei ce scăpînd din lagăre şi ocupînd poziţii pe „calea nouă deschisă tuturor'' ne-au provocat, prin comportarea lor (să nu intrăm în amănunte) mult rău, nouă, evreilor.

Gata. Nu mai pun întrebări, pentru că oricum răspunsurile tot nu vor fi „la obiect", – ci tot un soi de teoretizări şi de explicaţii absolut neconvingătoare, – din nou simple fraze, uneori sonore, dar atîta tot.

N-ai să te superi, sper, domnule Russu, dacă voi fi şi eu crud şi, dezamăgindu-te îţi voi spune: da, idealul meu e chiar atît de alb-albastru cum îmi părea la Jilava. Vezi însă că peste acest ideal – realizat, nu utopic – peste acest alb-albastru bat cîteodată nişte vînturi, dinăuntru şi dinafară, tăvălindu-l cum, e drept, n-am visat.

M. RUDICH

minimum e altceva

TOT DESPRE HIMERE

Himera, articolul plin de năduf al domnului M. Rudich, ridică probleme care merită, după părerea mea, o discuţie dispasionată, nepolemică (oricît m-ar tenta să încrucişez floreta). Să încep cu sionismul, ori cu comunismul? „Himera" se referea la primul, istoria arată că se potriveşte celuilalt.

Într-un roman neterminat, cu elemente autobiografice, am povestit o discuţie la căminul Schuller, între un student sionist şi unul comunist. Sionistul susţinea că evreii vor scăpa de opresiunea antisemită şi de persecuţii cînd vor fi în ţara lor, Palestina. Comunistul considera statul iudeu o iluzie. ,,Cîţi evrei vor pleca din România acolo? Zece mii? Douăzeci de mii? O sută de mii? Iar restul de şapte sute de mii? Ori milioanele din alte ţări? Rămîi alături de noi şi acţionează împotriva oprimării neamului nostru". Studentul a rămas, a făcut ce-a putut (şi puţină puşcărie, şi ceva muncă obligatorie pentru Antonescu şi pentru nemţi), a supravieţuit, ca să trăiască apoi antisemitismul comunist de stat. Dacă ar fi plecat, ar fi intrat într-un chibuţ, ca să construiască comunismul în ţara sfîntă.

Sionismul s-a înfăptuit, există un stat evreiesc Israel, cu realizări considerabile, cea mai importantă fiind, după opinia mea, că a lichidat mentalitatea submisivă şi complexul de inferioritate al evreilor. Dar sper că vei fi de acord, domnule Rudich, că Israelul este departe, tare departe de imaginea idilică pe care şi-o făcuse Theodor Herzl în „Ţara veche-nouă". Sau de imaginea pe care şi-o făuriseră părinţii fondatori, cu tot realismul lor. Dumneata ştii mai bine decît mulţi ce discrepanţă este între ideal şi realitate şi cît de întortocheate sînt căile istoriei.

Cîteva cuvinte despre comunism. Eu am devenit adult între cele două războaie mondiale. După teribila criză economică din 1929, cu zeci de milioane de şomeri lipsiţi de orice mijloc de existenţă (nu exista atunci „ajutor de şomaj"), şi după ascensiunea la putere a lui Hitler în 1933, eu şi prietenii mei am ales calea antifascismului şi comunismului. Pe ea o porniseră mari scriitori şi savanţi de renume mondial, pe care îi admiram şi-i respectam. Eram în companie bună.

După victorie, cei rămaşi în viaţă ne-am suflecat mînecile şi am pornit din nou la treabă. O nouă generaţie de idealişti generoşi ni s-a alăturat. Dar mai curînd ori mai tîrziu am început să ne lămurim. Eu aş zice că n-a prea fost curînd; iluziile nu se spulberă uşor, găseşti mereu noi explicaţii şi scuze. *Manifestul comunist* proclamă că proletarii au lanţurile de pierdut, o lume de cîştigat. Experienţa mea şi a prietenilor mei ne-a arătat că toate clasele sociale, cu excepţia birocraţiei căreia aparţineam, au o lume de pierdut – şi lanţurile de cîştigat. Nu pentru asta ne-am riscat viaţa, ne-am pierdut libertatea. Şi noi am

tras concluziile. Am tras obloanele şi am plecat.

În însemnările mele din *Minimum*, pe care d. Rudich le găseşte nostalgice (!) („prea nostalgicele articole") am căutat să exemplific trista realitate cu mijloacele mele. Nu să fac literatură, ci să expun faptele sec, fără comentarii. Astea să le facă cititorii. Se pare că unii au fost indispuşi, chiar indignaţi: Ţi-e milă de comunişti, hai? Dar de sioniştii încarceraţi nu sufli o vorbă!

Scriu ce ştiu.

•

O precizare: Domnului Rudich i se pare corect ca eu să nu folosesc ghilimele cînd scriu despre *himera* sionistă. Nu le-am folosit. Am condiderat că după 40 de ani de existenţă a Israelului, ironia istoriei este prea evidentă pentru a mai pune calificativul între ghilimele. Redacţia a fost de altă părere şi m-a corectat. Poate a vrut să mă apere de explozia unui obuz. Aşa mi-a şuierat o săgeată lîngă ureche.

ILIE ZAHARIA

POST SCRIPTUM:

Ce curios mi se pare că după cincizeci de ani de istorie tragică, în care n-am fost spectatori, ci actori şi victime, cei care au rămas în viaţă se războiesc, ori caută răfuieli, sau nod în papură.

În anii cînd Hitler şi oamenii lui incendiau Europa, ce-au făcut evreii îngrijoraţi pentru neamul lor şi pentru umanitate? Unii li s-au opus, s-au unit cu cei care vroiau să împiedice distrugerea civilizaţiei, cu armele pe care le-au avut. Alţii au spus: Hai să plecăm cît mai e vreme şi să ne construim căminul nostru. Poate că au avut dreptate, poate că nu; deşi nu ştiu unde s-ar fi putut refugia sutele de mii şi milioanele de evrei din Europa: Palestina, sub mandat britanic, primea anual un număr rizibil – nu, tragic de mic. America avea cote stricte de imigrare. Vă amintiţi de vaporul cu evrei plecat din Hamburg în 1939 şi care nu i-a putut debarca în nici un port... Dar nu înţeleg, nu-mi intră în cap de ce acei care au ales a doua cale îşi dau aere de superioritate şi încearcă să umilească pe cei care au făcut ce simţeau ei că trebuie să facă în acele vremuri teribile.

Am fost acum cîtva timp la Paris să-mi revăd prieteni. Pe Iancu Zilberman nu l-am mai putut întîlni. Cadavrul lui zăcuse pe caldarîmul Oraşului-lumină, ciuruit de gloanţele unei unităţi germane de ocupaţie, pe care o atacase. M-am văzut cu Georges Filip, fost comandant al fostului centru al Rezistenţei. Copiii lui şi copiii copiilor lui locuiesc în Israel. El este acum sionist. Nu l-am întrebat dacă simpatizează cu Gush Emunim, cu Rakah ori cu Mapam. Am locuit la Bazil Şerban, care mai păstrează încă în măruntaie o schijă ori un glonte hitlerist. Poartă cu discreţie la butonieră insigna Legiunii de onoare, *Croix de guerre*. Are pensie de ofiţer superior, ca şi Georges. La sfîrşitul anului 1987 primăria Parisului, condusă de anticomunistul Chirac, l-a onorat cu o bursă de cincizeci de mii de franci, pentru activitatea lui. Inutil să adaug că amîndoi au uitat să se înapoieze în România, unde veniseră după 23 august 1944.

Eu cred, domnule M. Rudich, că ce au făcut aceştia, cu inimă curată, ca şi Alexandru Graur, ca şi Egon Weigl, ca şi Belu Zilber (despre care am scris), ca şi alţi prieteni ai mei despre care te exprimi cu ironie, merită respect. Cel mai mare procent de victime dintre acei care au *luptat* împotriva hitlerismului l-au dat comuniştii. Şi n-au motive să-şi pună cenuşă în cap pentru că sistemul comunist s-a dovedit la fel de totalitarian ca şi cel fascist. Toţi despre care am scris au fost victime ale sistemului în care crezuseră şi pe care l-au abandonat, unii numai în cuget, alţii îndepărtîndu-se geografic.

Domnule Rudich, e mai bine să judeci oamenii şi faptele într-un context istoric. Şi puţină stăpînire nu strică.

I. Z.

CĂMINELE

„ŞOŞANAT HACARMEL"

▪ HAIFA ▪

• PRIMESC VÎRSTNICI ŞI BOLNAVI CRONICI, ASIGURÎNDU-LE CELE MAI BUNE CONDIŢII DE LOCUIT ŞI DE HRANĂ.

• TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. DIVERSE ACTIVITĂŢI EDUCATIVE ŞI DISTRACTIVE.

• ASISTENŢĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ

TELEFON: 04-381046
HAIFA, STRADA „ŞOŞANAT HACARMEL" NR. 90.

■ HARRY FOSHA

NEW YORK:

UM AMERICAN EVREU-ROMAN LAUREAT AL FESTIVALULUI LUCIANO PAVAROTTI

De vorbă cu basul

Julian Rodescu

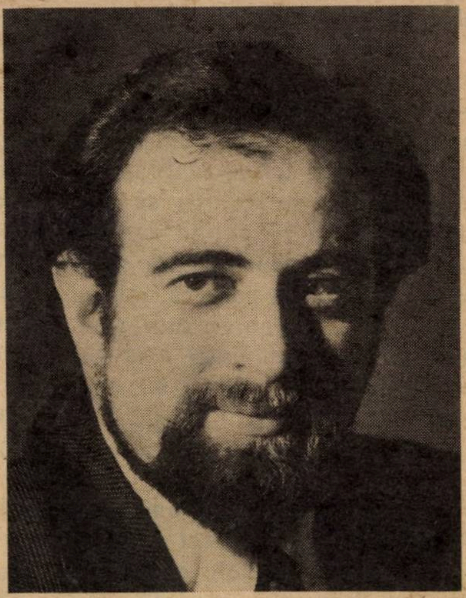

Julian Rodescu: nu numai sub duş

La început a fost o contradicţie amicală. Prietenul meu mi-a arătat o tăietură de presă care spunea: "Cea mai spectaculoasă, neobişnuită voce din această producţie ("Flautul fermecat") o voce amplă de bas care pare că vine de la o distanţă de 30 de metri sub scenă. Rodescu a dominat spectacolul cu vocea sa, lucru surprinzător pentru un bas".

I-am spus amicului că trebuie să fie o confuzie şi drept argument i-am arătat un interviu pe care l-am luat personal violoncelistului Julian Rodescu după ce cîştigase premiul internaţional care-l desemna drept solist al prestigioasei formaţii "Rome Festival Orchestre". Amicul a... plusat, arătîndu-mi o altă tăietură de presă care anunţa că Julian Rodescu a devenit laureat al Concursului pentru cîntăreţii de operă, Luciano Pavarotti. Pentru a nu prelungi confruntarea, am recurs la cea mai importantă sursă de informaţie, cîntăreţul însuşi.

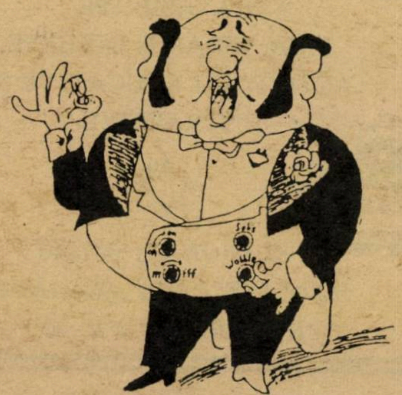

●

EU CINT NUMAI SUB DUŞ

●

I-am rezumat controversa şi nedumerirea în elocventa expresie gazetărească:

- ?!?!?!?!

- Era în anul 1979. Imi pregăteam "master"-ul în violoncel la Academia de muzică "Julliard". Mă aflam la cantină, stînd de vorbă cu colegul (astăzi cumnatul) meu, violonistul Joel Pitchon. O profesoară de canto, care se afla la masa alăturată, m-a întrebat dacă am cîntat vreodată.

- Numai cînd fac duş!

Răspunsul n-a dezarmat-o şi m-a chemat imediat la biroul ei. M-a pus să fac cîteva game şi imediat mi-a dat diagnosticul: că posed o voce de o adîncime neobişnuită. L-a chemat apoi în biroul ei pe Martin Isepp, şeful de operă de la Julliard...

- Care şi el ţi-a cerut să faci cîteva game?

Intocmai. Şi după ce m-a ascultat mi-a oferit imediat o bursă completă care să-mi permită să studiez la clasa de voce de la "Julliard".

- Aşa ţi s-a terminat cariera de violoncelist?

- Nu. M-am gîndit că n-am ce pierde dacă studiez un an la clasa de operă ca să-mi dau seama dacă într-adevăr "diagnosticul instantaneu" dat de doi specialişti era cel just. In acelaşi timp îmi continuam masterul în violoncel. A fost un an de studiu interesant şi am devenit un adevărat "addict" al muzicii de operă, mai ales că am repurtat cîteva succese. După numai un an de studiu, am cîntat la opera din Brooklyn, cu opera din Bronx care are un prestigiu bine stabilit, am cîntat la "Berkshire Festival" din Massachussets şi la "Alice Tully Hall" în New York.

- Deci, un început de carieră mai mult decît promiţător şi fără probleme.

- Nu chiar aşa. Pentru că, după un anumit timp, am început să am unele dificultăţi cu coardele vocale. Şi analizînd situaţia cu tatăl meu, otoralingologul Maurice

Rodescu, am ajuns la concluzia că era ceva "wrong" în felul în care foloseam vocea la cîntat.

– Şi nici un profesor nu ţi-a dat îndrumările juste?

– După cît se vede, nu. Am descoperit, împreună cu tatăl meu, cum ar trebui să cînt şi rămînea să găsesc profesorul care să mă înveţe cum să fac să cînt corect. Şi am avut norocul să-l găsesc pe Bill Glazier care, de la prima lecţie, mi-a dovedit clar că ştia în ce direcţie trebuie să merg.

– Şi de-atunci lucrurile au mers bine?

– Mai mult sau mai puţin. Pentru că întîi a trebuit să mă dezvăţ de felul defectuos în care cîntam. In perioada respectivă n-am mai apărut pe scenă. Iar cînd am socotit că pot reapare şi am avut norocul să fiu angajat la opera oraşului New York, în rolul Sarastro din "Flautul Fermecat" m-am îmbolnăvit în săptămîna dinaintea debutului. Am intrat bolnav în scenă şi de la prima notă mi-am dat seama că n-o să pot cînta. Aşa că, la sfîrşitul primului act, am cerut să fiu înlocuit.

– Cu aceste antecedente, probabil că nu te-ai aşteptat să ajungi laureat al concursului Pavarotti.

– Am intrat în concurs după ce între timp avusesem cîteva succese în special în spectacolul cu acelaşi Flaut Fermecat, cu aceeaşi operă a oraşului New York, de data aceasta la Saratoga.

UN JURIU CARE SE PREZINTĂ ÎN FAŢA CONCURENŢILOR

●

– Vorbeşte-mi acum despre concursul Pavarotti.

– E un concurs la scară mondială care se desfăşoară o dată la 4 ani. Ceea ce este interesant este că în prima fază, la care au participat 2000 de concurenţi, nu concurenţii se prezintă în faţa juriului, ci juriul în faţa concurenţilor!

– ?!?!?!

– Da, ai dreptate. Unul din dezavantajele marilor concursuri internaţionale este că participanţii trebuie să vină la locul concursului, New York, Moscova, Paris, pe cont propriu. Ceea ce nu-i totdeauna la îndemîna oricui. In concursul Pavarotti, dacă un centru are destul de mulţi concurenţi, juriul se deplasează la faţa locului! De pildă, în prima fază, juriul s-a deplasat în America de Sud, în cîteva capitale europene, în Japonia, în China. E o metodă unică...

– Şi juriul călătoreşte în permanenţă?...

– Nu! După 2 etape cei 300 seminfinalişti au fost invitaţi la New York, unde au fost ascultaţi de un juriu prezidat de însuşi Luciano Pavarotti. Finala a avut 3 etape. La 9 Octombrie la Philadelphia au fost desemnaţi 40 de cîştigători, dintre care numai 4 başi.

– Şi eşti unul dintre aceştia.

– Da. Singurul bas american. Mai precis singurul bas americano-evreo-român.

– Şi în ce constă premiul propriu zis?

– In o serie de angajamente. De pildă, calendarul meu pe 1989 prevede un concert în Februarie ca solist acompaniat de o orchestră de muzică de cameră, în Septembrie, din nou în "Flautul Fermecat", cu Noxville Opera şi, culmea, în Aprilie un spectacol cu Opera din Philadelphia în care va apare Luciano Pavarotti personal.

– Deci acum e precis că te-ai stabilit numai pentru operă.

– Fără îndoială. Cu o mică adăugire!

– ?!?!?!

– Mi-am descoperit calităţi de administrator muzical. Aşa că împreună cu soţia mea, Barbara Govatos-Rodescu prim-violonistă a Orchestrei Filarmonice din Philadelphia am creat o formaţie de muzică de cameră care îmbină artisticul cu socialul.

– ?!?!

– Beneficiile seriei, care include toate concertele brandenburgice de Bach, sînt donate în mare parte pentru ajutorarea celor fără de adăpost.

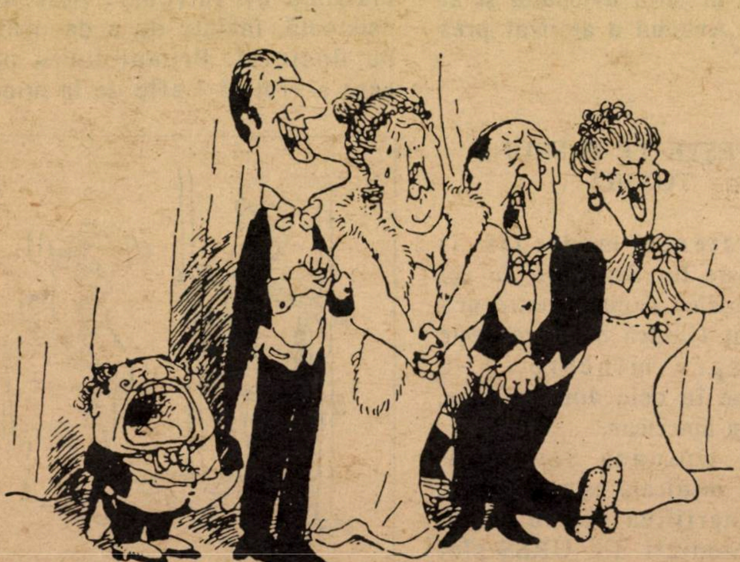

■ LAZĂR CASSVAN

1 AMERICAN +
1 RUS
= 1 EVREU SOVIETIC EMIGRAT ÎN U.S.A.:

IAKOV SMIRNOFF

(Urmare din numărul trecut)

OMUL NOSTRU DE PE CANALUL I

Vorbind despre televiziune şi filme, Iakov Smirnoff face următoarea paralelă între televiziunea americană şi cea sovietică:

„Ceea ce surprinde cel mai mult în legătură cu televiziunea americană este varietatea programelor din care trebuie să faci o selecţie. Nu ştiu cum era în ţara dumneavoastră, dar în Rusia aveam doar două canale: pe canalul unu se transmitea propagandă. Iar pe canalul doi, apărea un ofiţer al KGB care-ţi spunea: „Întoarce-te la canalul unu!"

Emisiunea mea favorită era cea în care se vorbea despre un individ ce avea posibilitatea să plece din Rusia şi nu voia. Se numea „Incredibil".

În America, jurnalele de actualităţi prezintă evenimentele în momentul în care se produc. În Rusia, ştirile aveau întotdeauna o mică întîrziere... de cîţiva ani. De curînd am primit o scrisoare de la un prieten din Rusia care-mi spunea că-i pare tare rău de ce s-a întîmplat cu Titanic.

Programele de ştiri americane au de asemenea un fel ciudat de a transmite evenimentele. Ele tind să sublinieze partea negativă. De pildă, dacă un avion se prăbuşeşte şi nimeni nu moare, în loc să transmită că „toţi cei o sută de pasageri au scăpat cu viaţă", ei spun că „o sută de oameni ar fi putut să moară". Şi nu se opresc aici. Adaogă amănunte ca, de pildă, dacă avionul s-ar fi prăbuşit cu numai două blocuri mai spre apus ar fi atins o grădiniţă situată la numai trei mile de terenul de joacă al copiilor.

Pe de altă parte, dacă avionul s-ar fi prăbuşit în Rusia, povestea ar fi fost prezentată în mod cu totul diferit. Ei ar fi construit un aeroport în jurul avionului şi ar fi spus: „Avionul a aterizat prea devreme".

CLĂTEŞTE-TE ŞI SPUNE TOTUL!

Asistenţa medicală îi prilejuieşte lui Smirnoff, în cel de-al nouălea capitol (peste nr.8 am trecut fiindcă omul vorbeşte tot despre mîncare...), o incursiune în cele două sisteme, sovietic şi american.

„În Uniunea Sovietică, asistenţa medicală este gratuită... capeţi îngrijirea pentru cît ai plătit. Medicii din URSS sînt foarte diferiţi de cei americani. De pildă, dacă te duci la un medic sovietic pentru control, el nu pierde vremea şi nu risipeşte banii pe teste preliminare - el trece direct la autopsie. Nu vreau să rămîneţi cu impresia că guvernul sovietic ar fi împotriva produselor medicale moderne. De fapt, Rusia este prima naţiune din lume care posedă o maşină în stare să procure cetăţenilor ei raze X concomitent... se numeşte Cernobil.

În Statele Unite, alegerea unui doctor este lucrul cel mai important. Să găseşti un doctor pare mult mai complicat decît e în realitate. E nevoie doar de puţin bun simţ, trebuie numai să te duci într-un loc cu mulţi doctori. Dacă îţi trebuie un mecanic te duci la o staţie de benzină, dacă ai nevoie de un profesor te duci la o şcoală. Deci e firesc ca atunci cînd ai nevoie de un doctor să te duci... pe un teren de golf.

Poate că exagerez un pic. Nu e singurul loc unde găseşti medici. S-ar putea să găseşti şi pe terenurile de tenis.

De îndată ce te-ai fixat asupra unui doctor, poţi merge la el pentru un control. Fii pregătit să răspunzi la o mulţime de întrebări puse de asistentă, înainte de a da ochii cu doctorul. Primul lucru pe care a vrut să-l afle de la mine ▶

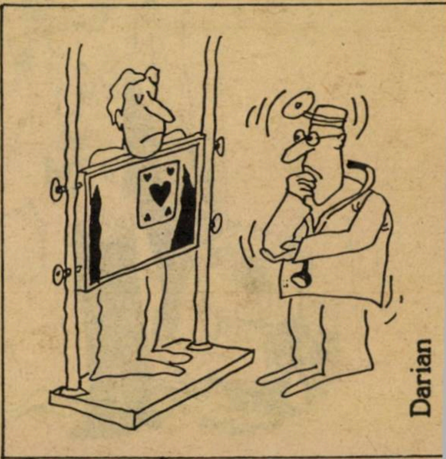

a fost istoria, antecedentele mele. I-am spus că mai întîi a fost Hrusciov, apoi Brejnev și acum Gorbaciov.

- Nu, m-am referit la cauza bolii.

Am repetat:

- Hrusciov, Brejnev, Gorbaciov.

În cele din urmă, am ajuns în fața doctorului care m-a examinat complet. Trebuie să fii prevenit ce înseamnă examen complet. Cuprinde controlul tensiunii arteriale, controlul bătăilor inimii și controlul carnetului de cecuri. (Nu neapărat în această ordine).

Nici un capitol despre asistența medicală nu poate fi complet dacă nu-i include pe dentiști. În Rusia operația dentistică este practicată fără nici un fel de fasoane. Dentiștii sovietici nu folosesc novocaină. Ca să nu risipească fără rost durerea, KGB pune întrebări pacientului în timp ce dentistul îi sfredelește măselele. O conversație tipică într-un cabinet dentar poate să sune cam așa:

- Clătește-te. Scuipă. Unde ai fost în noaptea de 23 August?"

● ● ●

În al zecelea capitol, Smirnoff își pune cititorul în contact cu realitatea americană în domeniul automobilistic.

„Dacă ai stat o bucată de vreme în această țară, știi că Statele Unite au poate cel mai bun sistem de transport din lume. Chiar și în Rusia se auzise despre incredibila rețea de super-șosele care străbate țara. Firește, cînd am sosit în USA m-am perpelit de nerăbdare să experimentez personal aceste minuni ale călătoriei moderne. N-am să uit niciodată prima mea ieșire pe o șosea americană. Am petrecut cele mai plăcute momente din viața mea mergînd brambura, depășind camioane, schimbînd culoarele, cînd deodată m-am trezit cu un polițist care m-a oprit și mi-a spus: „Probabil ai uitat că te afli la volanul unei mașini".

În Uniunea Sovietică aveam o mașină convertibilă. Se numea bicicletă. Cel mai popular automobil din Rusia se numește Lenin Continental... are opt locuri pentru deținuți (nu tocmai confortabile).

În Rusia, la școala de șoferi se atrage de la început atenția elevilor să se asigure bine cînd se află la volan. Eu foloseam întotdeauna centura de siguranță, chiar dacă nu circulam decît prin lagărul sovietic. Nu poți ști niciodată dacă nu-ți apare cumva în cale vreo cortină de fier sau dacă nu ești silit să te oprești brusc, cum se întîmplă la graniță".

EXAMENUL DE ȘOFAT

„Știu că ești nerăbdător să încerci o mașină nouă pe care ți-ai cumpărat-o" se adresează Smirnoff cititorului în capitolul următor, al unsprezecelea.

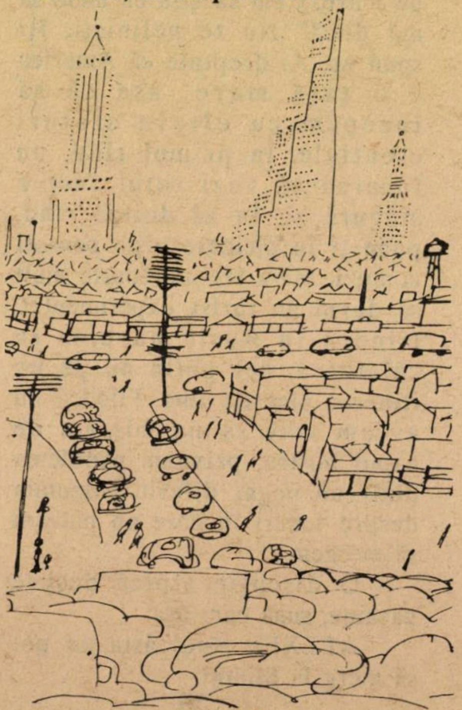

„Dar ai uitat lucrul cel mai important pe care orice șofer trebuie să-l posede: permisul de conducere.

În America ai nevoie de un permis pentru orice: ca să practici medicina, ca să conduci o mașină - chiar și cîinii au nevoie de permise deși n-am văzut niciodată cîine șofînd. Pînă și atunci cînd te însori trebuie să ai un permis de căsătorie. (Scurt timp după aceea, soțul își ia de obicei un permis de vînătoare și pescuit).

Ca să obții permisul, trebuie să te duci la Departamentul Vehiculelor Motorizate din localitatea în care te afli. Acolo ai să găsești cîțiva dintre cei mai pașnici și răbdători cetățeni americani - toți stînd la coadă și așteptînd ca funcționarul să-și termine pauza de masă. Dacă vrei să eviți statul la coadă, îți sugerez să nu te duci acolo în timpul orei de masă a salariaților care de obicei este de la 9 dimineața la 5 după-amiaza.

Primul pas pentru obținerea unui permis de conducere se numește proba scrisă. Ți se dă o foaie de hîrtie cu întrebări legate de șofat. Tu trebuie să alegi răspunsul exact din cele patru posibile. (În Uniunea Sovietică, guvernului rus nu-i place să-și pună în încurcătură cetățenii, așa încît le dă doar trei feluri de răspuns: răspunsul corect, răspunsul greșit și răspunsul partinic).

Permiteți-mi să vă ofer doar un exemplu de întrebări din cadrul unui test de conducere american:

1. După statisticile poliției, care este cel mai scump tichet de amendă:

A. Exces de viteză
B. Parcare interzisă
C. Faruri neaprinse
D. Balul polițiștilor.

Răspunsul este, firește, D. Dacă faci pe nebunul că nu ești ▶

de acord cu acest tichet, primeşti şi A., B. şi C.

După ce ai obţinut permisul, te simţi în culmea fericirii, dar dă-mi voie să-ţi adresez un apel la prudenţă. Avînd permis nu înseamnă că ai devenit automat un expert. Probabil că te vei afla în unele situaţii în care nu vei şti ce să faci. Eu multă vreme n-am ştiut să interpretez corect legea. Cartea automobilistului spune: „La o intersecţie, maşina din dreapta are întotdeauna prioritate". Odată, am stat două ore pînă ce a apărut maşina din dreapta. Dar acum am zece ani de experienţă în conducere şi n-aş mai putea face o asemenea prostie. Aştept cinci minute ca să apară maşina din dreapta... şi dacă nu vine, o iau pe alt drum.

Un capitol despre conducerea automobilului ar fi incomplet fără abordarea problemei accidentelor.

Din nefericire, la un moment dat, ai să fii probabil implicat într-un accident rutier. Dacă se va întîmpla aşa ceva, primul lucru pe care trebuie să-l ştii este că nici tu nici celălalt şofer n-aveţi nici o vină. Nu uita că uneori o rănire uşoară într-un accident de automobil nu iese la iveală în decurs de o zi sau două, aşa încît întotdeauna trebuie să fii examinat de un profesionist - avocatul dumitale. E uluitor cîtă lume intră într-un birou avocaţial într-o stare de perfectă sănătate şi iese cu o rană la gît sau în spate, care altminteri ar fi rămas nebăgată în seamă.

Trebuie să mai şti că permisul de conducere îţi oferă posibilitatea de a deveni donator de organe. Mi s-a explicat că donator de organe înseamnă că eşti de acord să ţi se ia anumite porţiuni din corp. În Rusia există un procedeu similar, numai că acolo nu e nevoie să fi de acord şi nu trebuie neapărat să se aştepte pînă ce mori".

Ajungînd la capitolul al doisprezecelea, Smirnoff consideră că a venit vremea să se releve cîteva aspecte favorabile din Rusia.

De pildă, faptul că există numeroase locuri de parcare şi acela că întotdeauna ai la îndemînă un poliţist în caz de nevoie. Iar poşta e mult mai rapidă - îţi citeşte corespondenţa la telefon!

• • •

Vacanţele şi călătoriile constituie tema celui de-al treisprezecelea capitol.

„Fiecare are nevoie de o vacanţă! „Vacanţă" este cuvîntul pe care americanii îl folosesc atunci cînd se duc în alt loc ca să se distreze şi să scape de toate procesele şi tribulaţiile lor. În engleză i se spune „vacanţă", în Rusia e cunoscută sub „azil politic".

Ştiu ce gîndiţi: „Bine, Iakov, dar America e o ţară atît de mare. Cum să ştiu eu unde să mă duc?" Nu te nelinişti, îţi spun eu. Ai dreptate că America e o ţară mare, aşa că să începem cu cîteva sfaturi esenţiale. În primul rînd, nu încerca să vezi totul într-o singură zi. În al doilea rînd, pune-ţi în picioare nişte pantofi comozi. Mi-a trebuit foarte mult să devin un turist experimentat, fiindcă în Rusia nu prea se călătorea, cel puţin nu pe un itinerar ales de tine. Fiindcă nu aveam voie să ne mişcăm de capul nostru, priveam problema dintr-un unghi diferit. Discutam despre locuri în care nu puteam să mergem.

O discuţie tipică despre vacanţe, suna cam aşa:

ALEXEI: Anul ăsta nu pot să merg la Miami.

NIKOLAI: La Miami? Asta e vacanţă? Eu nu pot să plec la *Paris!*

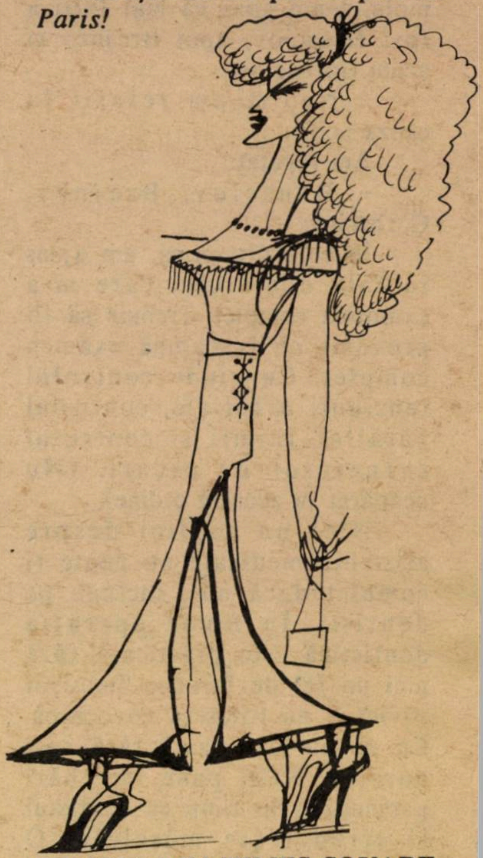

FEMEIA DIN TIMES SQUARE

De fapt, singura posibilitate de a te mişca în Rusia este să te căsătoreşti cu cineva din alt oraş. De aceea procentul divorţurilor este atît de mare. Nu că oamenii nu s-ar iubi, dar ei vor să vadă ţara.

Ori de cîte ori mă duc la New York City, mă opresc în faţa femeii aceleia care continuă să poarte făclia pentru mine - Statuia Libertăţii. New Yorkul este de asemenea oraşul în care am avut de-a face cu libertatea de alegere. Un individ s-a apropiat de mine şi mi-a spus: „Banii sau viaţa!" Glumesc. Iubesc New Yorkul. Totuşi, o vizită la New York este costisitoare. Mă plimbam prin Times Square şi o fată mi-a şoptit că „s-ar ocupa de mine" pentru cincizeci de dolari. I-am răspuns: „Cincizeci de dolari? În Piaţa Roşie miliţianul se ocupa de mine pe gratis!"

California este un alt loc grozav pentru vacanțe. Mă duc adesea la San Diego fiindcă am un prieten la Camp Pandleton care lucrează acolo - ca spion (Glumesc. A fost concediat). Dar cele mai bune sfaturi pentru vacanțe sînt legate de orașul meu adoptiv Los Angeles. Dacă vizitați L.A. trebuie să mergeți la Hollywood și să vedeți un spectacol cu public la televiziune. Cînd l-am văzut prima oară, cu atîtea aparate de filmare, microfoane și oameni la pîndă, nu mi-a venit să cred - arăta exact ca un apartament sovietic.

Oriunde ai călători în America găsești o mulțime de locuri plăcute, înzestrate cu tot ce vrei și chiar cu ce nu vrei. Odată, am plecat cu părinții mei în Hawaii și hotelul la care am tras avea o rețea de televiziune cu circuit închis care proiecta filme porno. Tatăl meu credea că erau pe gratis și putea să le vadă fără ca cineva să știe ce face el. La plecare mi s-a înmînat nota de plată.

- Tată, ce e asta „distracție pentru adulți"... 180 dolari? Ești de acord?

A zîmbit și mi-a spus:

- Da.

L-am întrebat de ce s-a uitat la atîtea filme. Mi-a răspuns că voia să învețe limba engleză. Atunci l-am întrebat ce a învățat. Mi-a răspuns:

- Ah, iubitule. Mai încet, ești prea brutal.

Crima este o problemă care poate fi întîlnită în orice țară din lume, - spune, în capitolul al paisprezecelea, Iakov Smirnoff. Dar, continuă el, aici în Statele Unite ea are mai multe nume: Gloata, Lumea interlopă, Mafia. În Uniunea Sovietică, crima are un singur nume: guvernul. De fapt, în USA crima nu e mai răspîndită decît în alte părți, dar e mai interesantă.

Un lucru surprinzător este cîtă importanță se acordă unui alibi în Statele Unite. În orice moment, poți fi întrebat de cîte un american dacă îți aduci aminte unde te aflai în dimineața în care a fost atacat Pearl Harbor, sau ce ai făcut în ziua cînd președintele Kennedy a fost asasinat. Din fericire, eu pot să dovedesc că am fost în străinătate de ambele dăți.

Departamentele poliției sînt create ca să te apere și să te facă să te simți în siguranță. De fapt, mulțumită lor, americanii au multe lucruri minunate pe care noi nu le-am avut niciodată în Uniunea Sovietică. De pildă, focurile de avertizare. În Rusia, poliția nu trage în aer. Trage în tine... ca avertisment pentru individul care urmează la rînd.

Poliția sovietică este foarte diferită de cea americană. De exemplu, poliția rusă are un Departament al Persoanelor Dispărute; acolo se hotărăște care persoane vor dispărea. Firește, asta nu înseamnă că poliția sovietică este inumană. Un polițist rus este întotdeauna dispus să te sprijine - de obicei de un zid.

În ambele națiuni, oamenii vor întotdeauna să știe ce drepturi au. Aici, în Statele Unite, "ai dreptul să taci". În URSS asta nu e un drept, ci un ordin!

Ați auzit probabil tot felul de povești despre unii cetățeni ruși care s-ar fi plîns că au fost condamnați la zece ani închisoare deși erau absolut nevinovați. Ei bine, pot să vă asigur că asta e o minciună sfruntată. Dacă ești nevinovat, nu capeți nici o zi mai mult de *cinci* ani. Nu știu dacă ați băgat de seamă sau nu, dar guvernul comunist rareori condamnă pe cineva pe „viață". Lor nu le place să facă promisiuni pe care nu le pot îndeplini.

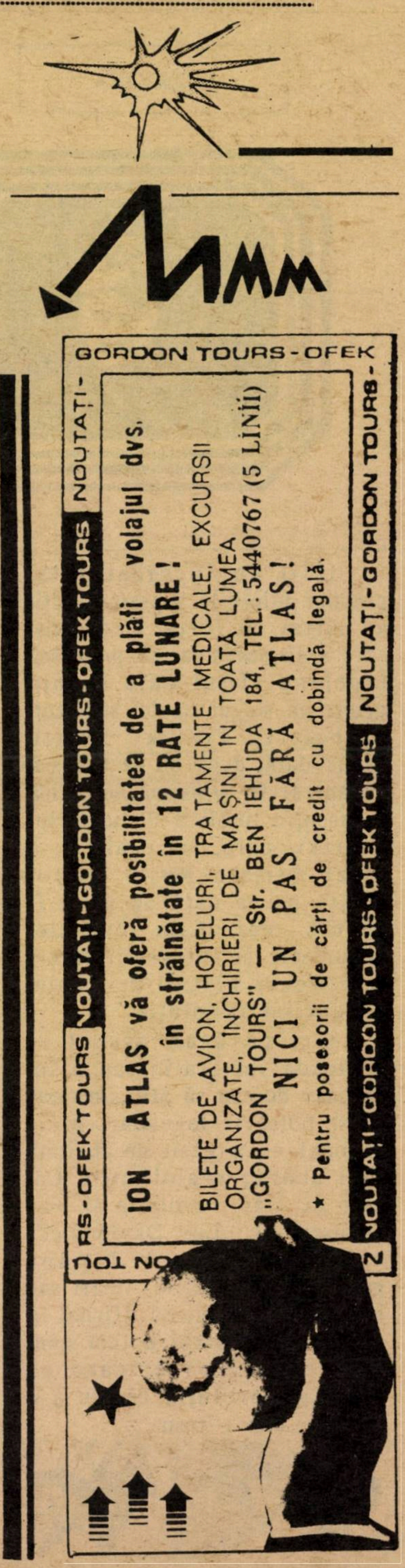

MOSCOVA

OMUL LIPSĂ DE PE FOTOGRAFIE

Unii au încercat să-şi procure bilete la suprapreţ, alţii au intrat cu forţa. Şi au fost care s-au resemnat să privească îndelung afişul care anunţa printr-un singur cuvînt subiectul dezbaterii: Trotzki. Pentru prima dată, după 60 de ani, s-a organizat în Uniunea Sovietică o discuţie publică dedicată lui Trotzki, care, între altele, a creat Armata Roşie. Şi tot pentru prima dată au putut fi văzute, mai exact revăzute, documente şi fotografii care-l înfăţişează alături de Lenin, conducînd revoluţia.

Cei ce s-au născut în perioada lui Stalin sau a lui Brejnev doreau să afle cine este acest bolşevic legendar căruia regimul nu a găsit de cuviinţă să-i acorde reabilitatea. Cei care au trăit revoluţia şi l-au cunoscut pe „Lev Davidovici", erau doritori să depună mărturie. Nu puţini, tineri sau bătrîni, au ţinut să afirme în public că Trotzki a fost unul dintre acei evrei care au inventat revoluţia pentru a o ucide pe maica Rusia.

CU ŞTREANGUL DE GÎT

Printre alţii, a luat cuvîntul o femeie bătrînă, cu o faţă deosebit de expresivă. Fiica lui Adolf Ioffe, veteran al revoluţiei, care a reprezentat tînăra republică a sovietelor în mai multe ţări, inclusiv China, şi s-a sinucis în anul 1927, ca protest împotriva excluderii din partid a lui Trotzki. G.P.U.-ul a confiscat ultima sa scrisoare adresată lui Trotzki. Înmormîntarea lui Ioffe a fost cea din urmă demonstraţie a opoziţiei de stînga.

Se înţelege că fiica a plătit cu ani îndelungaţi de detenţiune vina de a purta numele Ioffe. Pentru prima oară, a povestit acum în public despre Trotzki, despre anii '20. A relatat împrejurările în care s-a produs deportarea lui Trotzki la Alma-Ata, stînjeneala ofiţerului trimis să-l aresteze.

„Nu pot pricepe de ce ne-a fost dat să trăim o perioadă atît de cumplită" - cu această frază şi-a început fiica lui Ioffe depoziţia. Şi a încheiat cu asasinarea lui Trotzki în Mexico, de către un agent al lui Stalin, care (după ispăşirea anilor de închisoare) a fost primit cu onoruri la Moscova, decernîndu-i-se titlul de Erou al Uniunii Sovietice. O rumoare străbătu publicul. „Cum a fost cu putinţă?" exclamă un tînăr, acoperindu-şi faţa cu mîinile. O femeie se ţinea cu mîinile de cap, ca şi cum ar fi vrut să se smulgă dintr-un coşmar.

De microfon s-a apropiat o altă persoană: Galina Antonov-Ovsienko, fiica celui ce a stat în fruntea muncitorilor care au luat cu asalt Palatul de iarnă şi care, în 1938, revenit de pe frontul din Spania, a căzut victimă epurărilor ordonate de Stalin. Din 1937 şi pînă în 1953, Galina a fost deţinută în lagărele Gulagului. Tremurînd toată de emoţie, a exclamat: „Redaţi-ne istoria, istoria noastră adevărată, aşa cum a fost! Adevărul, numai adevărul!"

Nu, nu „trotzkişti" au participat la această reuniune, ci istorici, colaboratori ai ▶

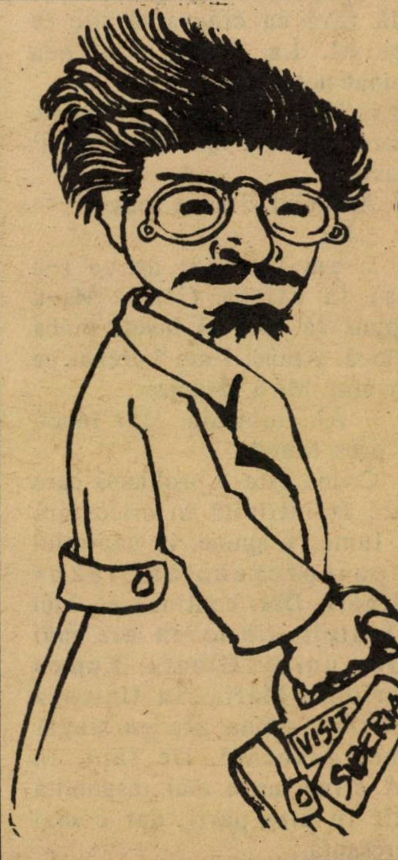

Leo Trotzki

Academiei de Ştiinţe Sociale, studenţi, fii şi fiice ale bolşevicilor care au participat la evenimentele din anii '20. „Trotzki a fost un titan", s-a spus la această adunare. „Fără aportul său, însuşi cursul revoluţiei devine de neînţeles. El continuă să fie dezagreabil regimului pentru că e singurul dintre conducătorii partidului care a supus la critici necruţătoare stalinismul. Este imperios necesar ca scrierile sale să vadă lumina tiparului".

Igor Piatnitki, fiul unuia dintre conducătorii bolşevici exterminat şi el în anii terorii staliniste, a stîrnit ilaritate afirmînd că „Trotzki este o figură-cheie a politicii de perestroika, întrucît e teoreticianul luptei împotriva birocraţiei de partid".

●

PUBLICUL SOVIETIC VREA SĂ ŞTIE

●

Cîteva dintre întrebările puse de public: E adevărat că Trotzki a părăsit Uniunea Sovietică într-un vagon plin cu aur? Cîte milioane de morţi are pe conştiinţă? De ce n-a luat parte la înmormîntarea lui Lenin? E adevărat c-a fost nazist?

Oamenii organizaţiei fascist-antisemite „Pamiat" au ţinut să folosească şi acest prilej pentru a-şi exprima convingerile. Unul dintre ei a înfierat ceea ce a denumit „discriminarea anti-rusă" şi a citit o listă de comandanţi de lagăre ale G.P.U.-ului: „Cohen, Rosenthal, Rosenblum". Evreii adică, şi nu ruşii au făcut ceea ce au făcut.

Au fost printre cei din sală oameni care au strîmbat din nas, a dezgust. Dar în replică nu s-a înscris nimeni.

Nu, ultimul cuvînt încă nu a fost spus în Uniunea Sovietică...

M. RAFAEL

VARŞOVIA

DE 11 ANI

Grzegorz AŞTEAPTĂ LOCUINŢĂ...

...ŞI O VA PRIMI ÎN ANUL anul 2000

Grzegorz are 33 de ani şi e sociolog de profesie. Împreună cu soţia, locuieşte la un prieten, într-un mic apartament din cartierul Zoliborz din Varşovia. De 11 ani e în aşteptarea unei locuinţe proprii. Cooperativa de construcţii din Varşovia l-a înscris la nr. 5104. În posesia acestui număr de ordine, Grzegorz a făcut următoarea socoteală. Avînd în vedere că 400 de persoane primesc pe an locuinţă prin această cooperativă, îi va veni rîndul în anul 2000. Va avea atunci 45 de ani.

Potrivit statisticii oficiale, în ritmul de construcţii, cine doreşte un apartament nou în Varşovia trebuie să aştepte 54 de ani. Nici mai mult, dar nici mai puţin.

Rămîne soluţia „la liber". Pe hîrtie numai - cel puţin pentru marea majoritate. Ca să ne folosim mai departe de exemplul lui Grzegorz. Salariul său e de 40.000 zloţi pe lună. Iar un apartament moderat - 50 m.p. cu totul - costă la liber 57 milioane de zloţi (25 mii dolari).

Apartamentul nu este singurul vis deocamdată - şi pentru mulţi ani de-aici înainte - irealizabil al lui Grzegorz. Astă vară i s-a defectat telefonul. „Am luat notă şi v-am înscris pe listă", i s-a răspuns de la "deranjamente"; Şi au adăugat: „Peste două luni va veni tehnicianul nostru să repare postul". Şi în chip de explicaţie sau de scuze, cum vreţi s-o luaţi: „Sîntem copleşiţi de reclamaţii..."

Nici cu asta n-am epuizat subiectul. Să dai peste un număr de telefon la Varşovia este o problemă aproape de nerezolvat. Cartea de telefon nu-ţi mai este de nici un folos. Mare parte din abonaţi au încetat din viaţă sau şi-au schimbat domiciliul. Noii locatari nu figurează. Explicaţia: ca să obţii un post telefonic, trebuie să aştepţi 12 ani.

Toate acestea sînt simptome ale crizei profunde care macină economia şi viaţa socială poloneză. Şi sînt de adăugat multe altele. Lipsa de benzină, de exemplu. Strict raţionalizată, se poate procura ▸

Varşovia: vrem, vrem, vrem, vrem!

la negru, plătind de 3 ori prețul ei oficial. Sau penuria de medicamente. Sau lipsa de locuri de spitalizare. Un bolnav are de așteptat de regulă 2 - 3 săptămîni pînă să fie spitalizat. Și chiar și atunci, numai dacă „mișcă din urechi".

Cum e cu mașina - alt vis inaccesibil al marii majorități a polonezilor? Un Fiat-Polski 126 (tip foarte modest de vehicul auto) costă 1 milion de zloți. Termen de livrare, între 5 și 7 ani.

În fiecare an, 1 milion de polonezi - 10% din populația activă - pleacă să lucreze vremelnic peste hotare. Motivul e foarte simplu: într-o singură lună, se cîștigă în Franța, de pildă, cît într-un an întreg în Polonia.

Toate acestea constituie simptome ale gravei crize prin care trece economia poloneză. Ca un prim pas către asanarea ei - susține Grzegorz - ar trebui să se procedeze la lichidarea a 50% dintre întreprinderile de Stat, care lucrează în pierdere.

D. B.

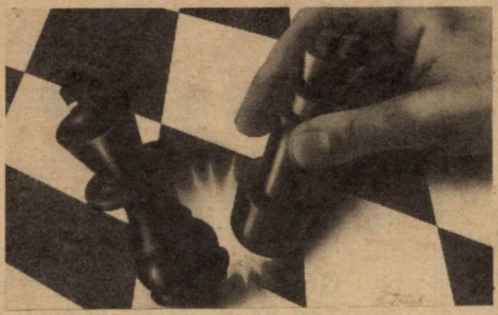

minimum

ARE IMPRESIA

că pentru anumite puteri, pionul din stînga e Israelul

CETĂȚENI

DIN

BEER SHEVA!

În vederea alegerilor municipale, la 28 februarie 1989, voi candida pentru funcția de primar al orașului Beer Sheva, pe LISTA INDEPENDENTĂ "ATID BEER SHEVA (כ.נ.)" alături de 23 consilieri candidați.

Activitatea mea pe tărîm obștesc este cunoscută de mulți dintre voi. De cîte ori m-ați consultat sau mi-ați cerut sprijinul într-o problemă de interes colectiv sau personal, am răspuns cerințelor voastre cu solicitudine și prietenie. Vă asigur că și în viitor voi face la fel.

În planul de perspectivă, alături de consilierii candidați , printre care menționez pe: Inginer Șahter Eliahu, Kalman Lupu și Doctor Erwin Elias, avem în vedere:

- Crearea de noi locuri de muncă prin dezvoltarea industriei și a serviciilor existente în oraș;
- Acordarea de terenuri pentru construcții de locuințe particulare în jurul orașului, în scopul consolidării numărului populației;
- Recondiționarea clădirilor din cartierele vechi ale orașului;
- Creearea de noi centre culturale;
- Dezvoltarea turismului.

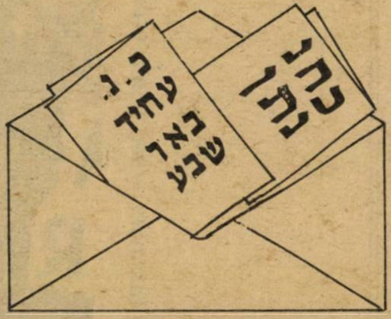

CETĂȚENI DIN BEER SHEVA!
Votați Lista originari din România
"ATID BEER SHEVA"

Profesor
NATAN COHEN

MINIMUM NU UITA

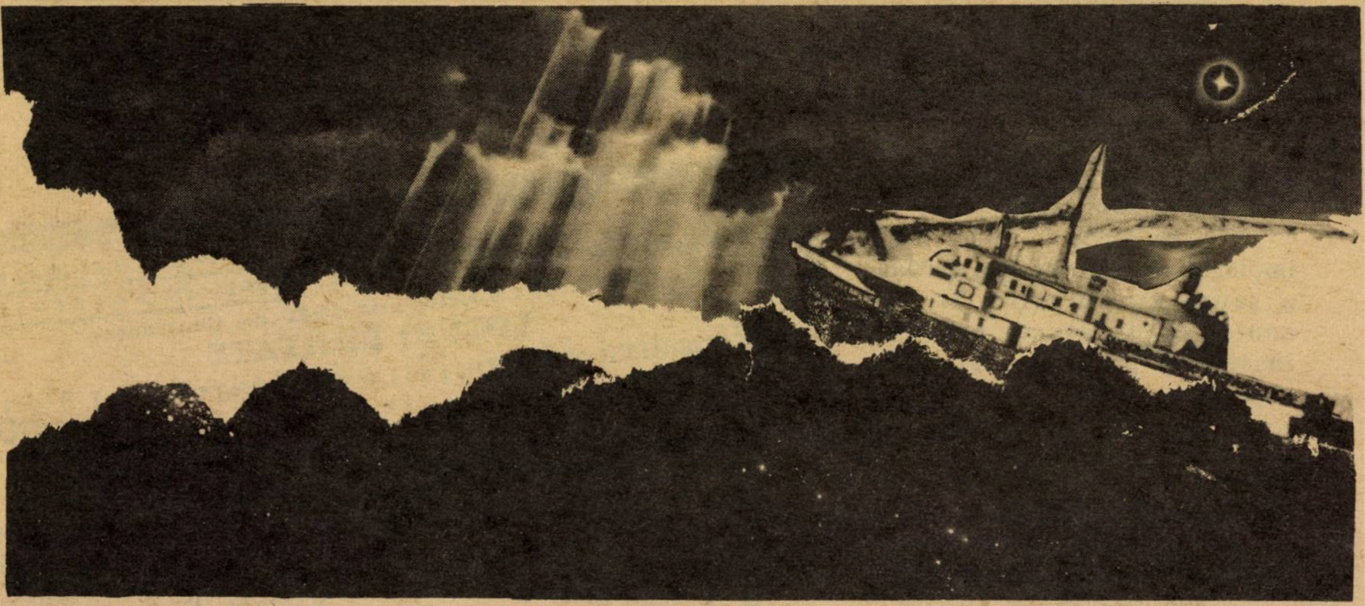

VICTOR RUSSU

TRAGEDIA ‹STRUMA›

Despre tragedia vasului „Struma" – cu cei 768 de martiri, a căror memorie o evocăm cu pietate în fiecare an în februarie – ați mai citit. Nu însă și ca relatare a unui martor ocular, cum a fost, pînă la un punct, Victor Russu.

Într-una din zilele ultimei săptămîni ale anului 1941 am primit, în sfîrșit, comunicarea mult așteptată: peste 3 zile să fiu la București, pentru *alya*. Ca de obicei, comunicarea era semnată „Doka Scheinberg". Din motive conspirative, căci era vorba de emigrație ilegală, Alya B, cum i se spunea în terminologia noastră.

Eram la Botoșani, iarnă grea moldovenească, aveam 19 ani și în baza legislației rasiale fusesem împiedicat să termin ultima clasă de liceu. Cerul era sumbru, toate drumurile închise, cu cîteva luni înainte unități românești în retragere din Basarabia săvîrșiseră atrocități în nordul Moldovei, un pogrom în orașul vecin, Dorohoi, se soldase cu zeci de victime... O singură ieșire din acest coșmar blestemat – plecarea. O așteptam cu nerăbdare febrilă de luni de zile. Acum, în sfîrșit, bătuse ceasul...

UN RUCKSAC ȘI O PERECHE DE BOCANCI

Termenul ce mi se acordase era scurt, dar nu aveam trebuință de mai mult. Eram pregătit. Am îndesat în rucksac cele cîteva schimburi și obiecte personale – nu-mi amintesc să fi avut atunci alt rînd de haine decît cel de pe mine – am încălțat bocancii noi-nouți comandați din vreme și iată-mă gata de drum. De ce rucksac și nu valiză? Și de ce bocanci? Întrebări la care nu sînt azi în stare să răspund. Poate că așa îmi închipuiam în acea vreme ținuta emigrantului, a celui pornit să înfrunte necunoscutul și depărtările.

Problema echipamentului – așa-i spuneam atunci bagajului – o rezolvasem. Mai greu era cu plecarea la București. Căci evreilor le fusese interzisă deplasarea. Era nevoie de o autorizație specială, de la Siguranță. Am găsit samsarul care în schimbul șperțului de rigoare a obținut pentru mine prețiosul document semnat de comisarul Paveliuc.

Acum eram cu adevărat gata de drum.

„SCOATE, JIDANE, AURUL CE-L DUCI ÎN PALESTINA!"

Ca să ajungi la București era nevoie, atunci, să cobori în gara Verești și să aștepți acceleratul ce se forma la Ițcani, de cînd Cernăuți fusese anexat de sovietici.

Era seara, ceață și ger. Cu rucksacul la picioare dîrdîiam pe peron, căci pentru mai multă siguranță evitasem sala de așteptare. Degeaba. Prezența mea nu a trecut nebăgată în seamă. ▶

– Încotro, jupîne? mă pomeni interpelat de o umbră cu un felinar chior în mînă.

– La Bucureşti...

– Ci vorbeşti? se schimonosi. Ia vino după mine, să vedem ce hram porţi.

Era un pîrlit de frînar sau impiegat de mişcare, dar purta o şapcă cu cozoroc. Şi în contextul de atunci era un însemn al puterii – faţă de mine, evreu.

M-a dus în biroul de mişcare. Lîngă morse, un alt ceferist. Cel cu felinarul i-a făcut semn să se apropie.

M-au întrebat cu ce treburi mă duc la Bucureşti. Le-am spus.

– Aşa, te duci? se hlizi cel dintîi. Şi aurul, unde l-ai dosit? Scoate repede aurul ce-l duci în Palestina, că iaca-iaca vine accileratul şi rămîi aici...

N-au mai aşteptat să-l scot eu. A apucat rucksacul de fund şi a răsturnat totul pe masă. Puţinele mele lucruşoare... A fost prologul la aventura pe care o începusem.

Am avut noroc: au terminat „percheziţia" înainte să intre acceleratul în staţie. M-am urcat în mare grabă, fără să ţin seama ce a reîncăput în rucksac şi ce a rămas pe masa din biroul de mişcare. Aşezat pe el am călătorit toată noaptea în spaţiul strîmt dintre două vagoane, pe tampoane. Era incomod, dar mai sigur decît în compartiment. Pe atunci, noaptea mai cu seamă, se întîmpla ca un călător evreu să fie azvîrlit din tren.

BUCUREŞTIUL ÎNGHEŢAT, DE DUPĂ POGROM

Dimineaţa devreme am coborît în Gara de Nord. Frig, întuneric. M-am urcat într-un taxi şi am indicat şoferului singura adresă pe care o cunoşteam: Calea Moşilor 78. Era sediul Noii Organizaţii Sioniste, Netzivut Bethar.

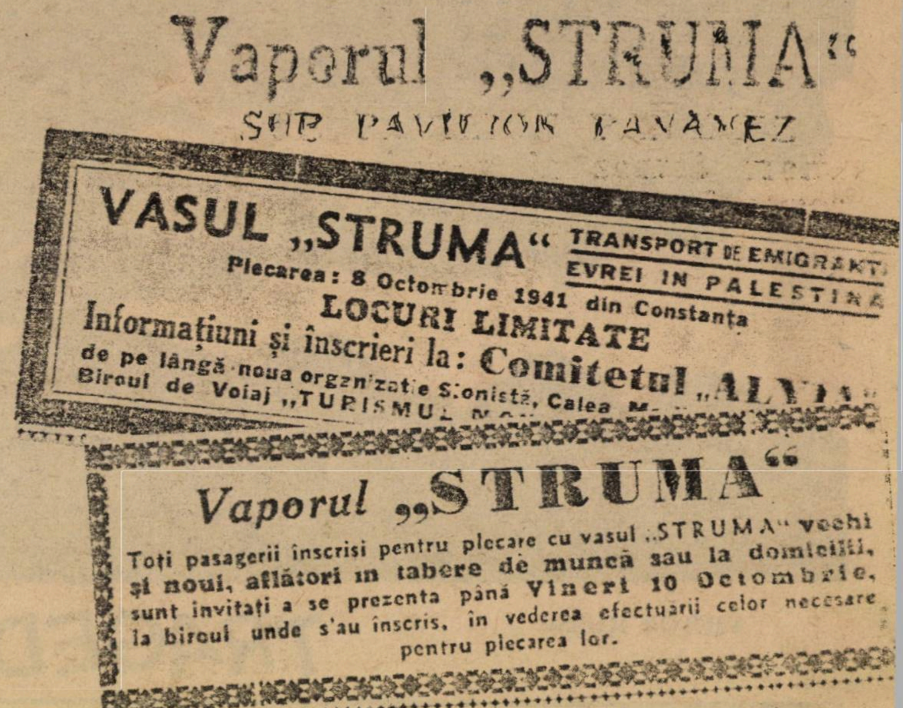
Vaporul „STRUMA"
SUB PAVILION PANAMEZ

VASUL „STRUMA" TRANSPORT DE EMIGRANŢI EVREI IN PALESTINA
Plecarea: 8 Octombrie 1941 din Constanţa
LOCURI LIMITATE
Informaţiuni şi înscrieri la: Comitetul „ALYA..."
de pe lângă noua organizaţie Sionistă, Calea M...
Biroul de Voiaj „TURISMUL ..."

Vaporul „STRUMA"
Toţi pasagerii inscrisi pentru plecare cu vasul „STRUMA" vechi şi noui, aflători in tabere de muncă sau la domiciliu, sunt invitaţi a se prezenta până Vineri 10 Octombrie, la biroul unde s'au inscris, in vederea efectuarii celor necesare pentru plecarea lor.

Anunţuri în presa vremii invitaţii la sinucidere în masă

Birourile erau la etaj. La parter se afla un magazin de pompe funebre. Sicrie în vitrină, coroane de flori de hîrtie, panglici negre cu inscripţii albe. În curte, o mică sinagogă. Devastată şi parţial incendiată la rebeliune. De altfel, ravagiile devastatoare ale pogromului erau vizibile la tot pasul în această porţiune a oraşului. Vitrine sparte sau astupate cu scînduri, obiecte casnice pe trotuarele din faţa locuinţelor de pe Văcăreşti, Udricani şi Dudeşti. Şi povestirile de groază ale oamenilor...

N-aveam unde să locuiesc, aşa c-am rămas să aştept plecarea aici, în birourile organizaţiei. Ziua printre oamenii care urmau să-mi fie tovarăşi de călătorie. Noaptea, cînd furnicarul se ostoia, mă întindeam pe una din mese, cu rucksacul sub cap şi cu paltonul ca plapumă şi dormeam pînă mă trezea huruitul tramvaielor 1 şi 21, care urcau spre Obor.

O UMANITATE DIZLOCATĂ, IEŞITĂ DIN FĂGAŞ

Situaţia în care mă aflam mi-a oferit posibilitatea să cunosc în mod direct şi îndeaproape atît culisele cît şi parte dintre personajele tragediei ce avea să se producă nu prea mult timp după aceea.

I-am văzut şi i-am cunoscut pe viitorii pasageri de pe „Struma". Căci acum ştiam că aceasta este denumirea vasului ce avea să ne ducă la Haifa. Oameni de toate vîrstele şi de toate condiţiile, familii ce-şi lichidaseră bruma de avere, transformaseră totul în bani lichizi, pe care-i plătiseră în schimbul unor locuri pe vapor. Îmi amintesc preţul – 40.000 lei de persoană iniţial, ulterior mai ridicat, pe măsură ce cererile sporeau. Şi după rebeliunea legionară, după atrocităţile din pădurea Jilava erau mulţi, foarte mulţi doritori.

Cei mai mulţi erau

MINIMUM NU UITA

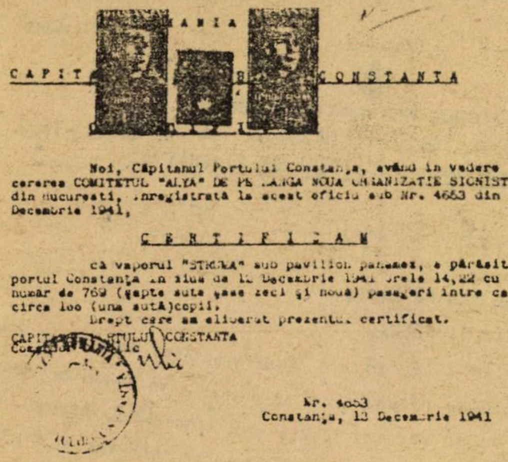

CAPIT[ANIA PORTULUI] CONSTANTA

Noi, Căpitanul Portului Constanţa, având în vedere cererea COMITETUL "ALYA" DE PE LANGA NOUA ORGANIZATIE SIONISTA din Bucuresti, înregistrată la acest oficiu sub Nr. 4653 din 13 Decembrie 1941,

C E R T I F I C A M

că vaporul "STRUMA" sub pavilion panamez, a părăsit portul Constanţa în ziua de 12 Decembrie 1941 orele 14,22 cu un număr de 769 (şapte sute şase zeci şi nouă) pasageri între care circa 100 (una sută)copii.

Drept care am eliberat prezentul certificat.

CAPITANUL PORTULUI CONSTANTA

Nr. 4653
Constanţa, 13 Decembrie 1941

Căpitănia portului Constanţa certifică ieşirea vasului „Struma" în cursa fatală

bucureşteni. Erau şi din provincie, atraşi de anunţurile din ziare. O categorie aparte o alcătuiau cei proveniţi din teritoriile ce fuseseră recent dislocate din alcătuirea României. Din nordul Ardealului, din Cadrilater, din Basarabia, din Bucovina de Nord. Evenimentele, în frenetica lor desfăşurare, îi surprinseseră departe de casă, nu mai puteau acuma să se întoarcă la ai lor. O umanitate dislocată, ieşită din făgaş, ce-şi căuta un loc, un liman către care să ajungă şi spre care să-şi ducă apoi pe cei dragi.

Listele se lungeau, mereu alte nume se adăugau, încît făcea impresia că e vorba de un transatlantic sau de un vapor de dimensiuni extensibile. Şi care continua să fie departe, în ape străine, deşi, ca într-o piesă de Becket, era aşteptat în fiecare zi.

Pentru noi, cîteva zeci de tineri şi tinere indicaţi de organizaţie şi scutiţi de plată, nu era o aşteptare sterilă. Eram utilizaţi la tot felul de munci pregătitoare. Aşa, într-una din zile, am fost trimişi la fabrica „Herdan" să încărcăm în camioane şi apoi în două vagoane, în gara Obor, lăzile cu pesmeţii de bord. Am pregătit coletele cu echipament medical, etc.

...ŞI VAPORUL CARE ÎNTÎRZIE SĂ VINĂ

Lumea în aşteptare îşi cam pierduse răbdarea. Zvonurile, nervozitatea creşteau cu fiecare zi. Cu greu organizatorii reuşeau să facă faţă situaţiei. Preşedintele comitetului de emigrare, Eugen Meissner, era inaccesibil. Oamenii o ştiau pe d-na Ella Gutman-Bunescu. De la ea se ştia că vaporul se află ancorat la Varna, că se fac la bordul lui lucrări de amenajare în vederea călătoriei. Glasul ei putea fi auzit căutînd la telefon pe armatorul Jean Pandelis. Proprietarul vasului. Şi după fiecare convorbire, o nouă dată „de astă dată definitivă", care era menită să menţină moralul oamenilor. Numărul lor ajunsese între timp la aproape 800. Nerăbdători, neliniştiţi, nervoşi, amînaţi de la o zi la alta.

Trecuseră două săptămîni de cînd mă aflam la Bucureşti. Terminasem de mult proviziile de acasă, puţinii bani cu care venisem. Şi pare-se că există o limită a nopţilor pe care chiar un tînăr de 19 ani şi viitor haluţ le poate trece dormind pe o masă de birou. Văzînd că „Struma" continuă să se lase aşteptată, am hotărît să mă întorc la Botoşani şi să aştept acolo. Am aşteptat o săptămînă, o lună şi nimic. Între timp, a venit luna iunie, războiul şi Batalionul 7 drumuri, din Basarabia. Pînă tîrziu, după aceea, n-am mai ştiut nimic despre „Struma", despre soarta oamenilor săi. N-am ştiut nici că, într-un fel, eram unul dintre supravieţuitori. Toate acestea aveam să le aflu ulterior din presă şi din relatări dintr-a doua sau a treia sursă.

„STRUMA" PORNEŞTE ÎN CĂLĂTORIA EI FATALĂ

Şi ce s-a întîmplat mai departe?

În ziua de 12 decembrie 1941, la orele 14,20 „Struma" părăseşte alene portul Constanţa, îndreptîndu-se în larg, direcţia est. Plutea sub pavilion panamez şi avea la bord 769 de persoane. Emigranţi evrei.

Ce era, de fapt, acest vas? Era o veche ambarcaţiune de 150 de tone, lipsită de cele mai elementare cerinţe de flotabilitate. Din cauza gradului avansat de uzură, nu i se mai permisese vasului „Macedonia" - numele iniţial - să transporte vite pe Dunăre, iar ulterior nici lemne. O vreme servise ca simplu ponton. Pînă cînd, proprietarul, grecul Jean Pandelis a adulmecat de la distanţă profitul gras ce l-ar putea trage din exploatarea mizeriei evreieşti. A schimbat în mare grabă denumirea pontonului, i-a adus foarte mici modificări, l-a revopsit şi l-a declarat apt de călătorie.

Un cunoscător în ale navigaţiei, comandantul de cursă lungă Emil Paraschivescu, l-a descris astfel, 25 de ani mai tîrziu, într-o convorbire cu scriitorul Maria Arsene: „Struma" n-a fost decît o albie putredă, o găoace de lemn cariată, căruia numai un ▶

întîmplător lac de untdelemn, aşa cum a fost Marea Neagră în zilele plecării, i-a putut permite să ajungă, miraculos pînă la Istambul".

Pe vas domnea o înghesuială şi o dezordine cu neputinţă de imaginat. Lipseau cele mai elementare instalaţii de igienă.

În primele zile oamenii au acceptat cu bunăvoinţă şi apoi cu stoicism resemnat starea de lucruri. Ajuns în portul Istambul, vasul a fost imobilizat. Era un transport ilegal, nici unul dintre oamenii de la bord nu aveau certificat de imigrare şi fusese reperat de către englezi.

Toate demersurile Sohnutului şi ale Organizaţiei Sioniste au rămas fără efect. Anglia înţelegea să păstreze şi acum ferecate porţile Palestinei pentru evrei.

Zilele, săptămînile treceau, lipsurile şi suferinţele oamenilor de pe „Struma" luaseră acum proporţii de dezastru. Au început bolile, epidemiile. Medicamentele se terminaseră de mult, nu exista nici o posibilitate de asistenţă medicală. Pînă şi apa de băut devenise o problemă.

Toate insistenţele pe lîngă autorităţile turceşti de a permite debarcarea cel puţin a femeilor şi copiilor, precum si a persoanelor bolnave au rămas fără rezultat.

Tot mai mult se contura perspectiva retrimiterii vasului supraîncărcat în portul de origine, Constanţa. Înapoi în infern. Căci autorităţile româneşti declaraseră răspicat că vor transporta pe toţi cei de pe „Struma" în Transnistria.

În zorii zileide 24 februarie 1942 „Struma" a fost urnită din locul unde se înţepenise - motorul nu mai funcţiona de mult - trasă pînă în afara apelor teritoriale turceşti şi părăsită în voia sorţii.

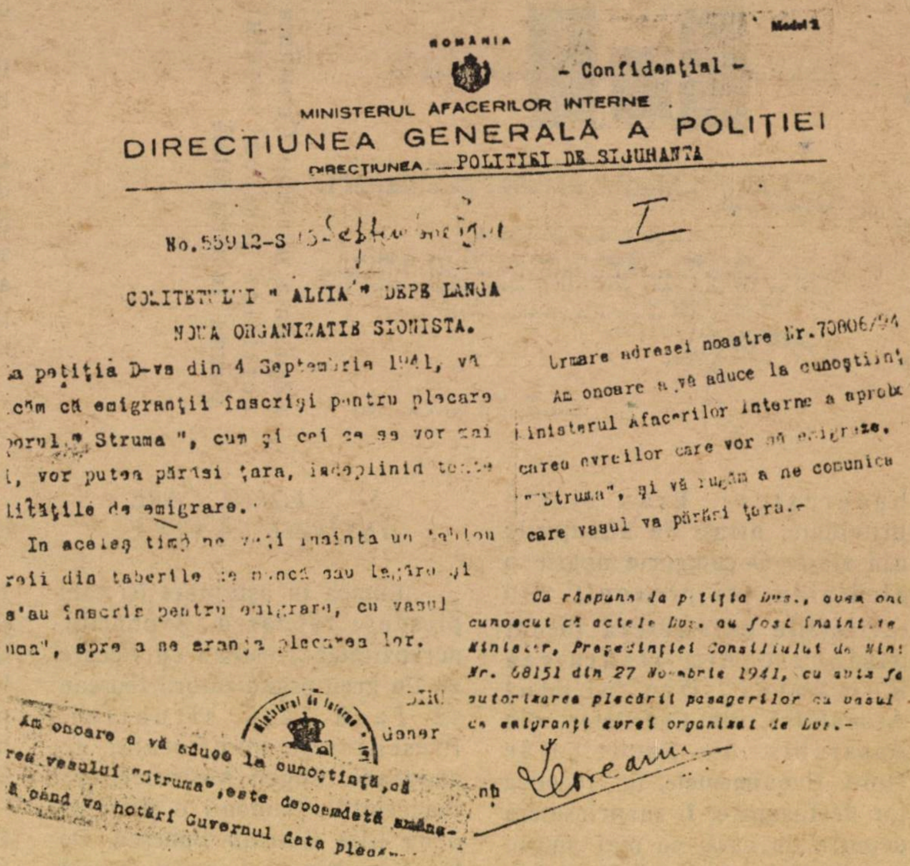
ROMÂNIA

- Confidenţial -

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A POLIŢIEI

DIRECŢIUNEA POLIŢIEI DE SIGURANŢĂ

No. 55912-S

COMITETULUI "ALIA" DE PE LÂNGĂ NOUA ORGANIZAŢIE SIONISTĂ.

...a petiţia D-vs din 4 Septembrie 1941, vă ...cum că emigranţii înscrişi pentru plecare ...orul "Struma", cum şi cei ce se vor mai ..., vor putea părăsi ţara, îndeplinind toate ...lităţile de emigrare.

In acelaş timp ne veţi înainta un tablou ...reii din taberile de muncă sau lagăre şi s'au înscris pentru emigrare, cu vasul ...ma", spre a se aranja plecarea lor.

Urmare adresei noastre Nr. 70806/...

Am onoare a vă aduce la cunoştinţă ... Ministerul Afacerilor Interne a aprob... careu evreilor care vor să emigreze ... "Struma", şi vă rugăm a ne comunica ... care vasul va părăsi ţara.-

Am onoare a vă aduce la cunoştinţă, că ...rea vasului "Struma", este deocamdată amânată ... când va hotărî Guvernul data plecării.

Ca răspuns la petiţia Dvs., avem onoare ... cunoscut că actele Dvs. au fost înaintate Ministerului, Preşedinţiei Consiliului de Miniştri Nr. 68151 din 27 Noembrie 1941, cu avizul favorabil autorizarea plecării pasagerilor cu vasul ... cu emigranţi evrei organizat de Dvs.-

Cursa morţii a fost precedată de îndelungate şi costisitoare formalităţi birocratice.

Puţin mai tîrziu o detunătură groaznică a sfîşiat liniştea mării, urmată de strigătele disperate ale oamenilor de pe vas. Sub şocul exploziei, "Struma" s-a desfăcut ca o coajă de nucă sub ciocan. Sute de corpuri omeneşti se zbăteau cu disperare în apele reci ale Mării Negre. Apoi s-a aşternut iar tăcerea, ca un sinistru linţoliu al morţii.

CE S-A ÎNTÎMPLAT?

Care a fost cauza acestei cumplite tragedii? S-au dat nenumărate explicaţii. Una dintre ele, că explozia a provenit de la motor, în clipa în care s-a încercat să fie repus în funcţiune. Alta, că vasul s-a lovit de o mină plutitoare. O a treia, mult mai plauzibilă, că a fost lovit din plin de torpila unui submarin german.

La aceste prezumţii s-a adăugat încă una. Acum cîţiva ani, o publicaţie sovietică militară a reprodus din jurnalul de bord al unui submarin propriu, în care e consemnat că în zorii zilei de 24 februarie 1942 a atacat şi scufundat un vas de transport inamic. Ziua, ora şi coordonatele geografice, coincid perfect cu cele ale „Strumei"...

767 de oameni, bărbaţi, femei şi copii, evrei hăituiţi de un duşman nemernic şi crud, şi-au aflat sfîrşitul tragic. Unul singur a supravieţuit, înnotînd cu disperare la ţărm. Se afla pînă acum cîţiva ani, la Taipe, în Taiwan. Destinul unui evreu...

După război, familiile victimelor au intentat acţiune ▶

judiciară împotriva celor ce au fost implicaţi în organizarea acestui voiaj al morţii. Cazul a venit în cercetarea Cabinetului I Instrucţie Ilfov, dar a fost clasat. Din lipsă de probe concludente.

Ca un act de pioasă aducere aminte, la cimitirul de pe şoseaua Giurgiului din Bucureşti, a fost înălţat un monument pe care sînt încrustate 768 de nume. În Israel, din iniţiativa unui comitet public, a fost ridicat un monument „Struma" în centrul oraşului Holon.

EPILOG

La sfîrşitul lui august 1977, Menahem Beghin, prim-ministrul Statului Israel, a întreprins o vizită oficială în România. În program, a fost prevăzută depunerea unei coroane la monumentul „Struma". Îndeplineam funcţia de traducător şi am fost de faţă.

Am văzut convoiul oficial intrînd pe poarta cimitirului. Apoi limuzinele s-au oprit şi Beghin, cu însoţitorii, s-au apropiat de monument. O unitate militară românească, comandată de un general, asigura paza. Doi bărbaţi duceau o coroană imensă, din garoafe roşii. „Din partea prim-ministrului Statului Israel" scria cu litere de bronz pe panglica alb albastră. Beghin s-a înclinat şi a păstrat o lungă tăcere.

Nu ştiu ce gînduri i-au trecut în acel moment. Mie, printr-un ciudat reflex al amintirilor, mi-a venit în minte ceferistul acela din gara Vereşti. Purta o şapcă cu cozoroc, era deci o autoritate şi putea dispune de orice evreu, după bunul său plac.

Cine ar fi crezut atunci că va veni o zi, şi nu chiar atît de îndepărtată, cînd un prim-ministru al Statului evreiesc va fi primit cu onoruri oficiale în România şi că va conferi, prin prezenţa lui, onoare celor atît de tragic exterminaţi în drumul lor plin de disperare şi speranţe?

ophir tours

AUTOCONTROLUL ŞI ECHILIBRAREA DIABETULUI!

ames GLUCOMETER II + M/GLUCOSTIX

- *Cel mai avansat procedeu în domeniul autoechilibrării în diabet.*
- *Preferat de medicii şi asociaţiile diabeticilor din toată lumea.*
- *Continuă tradiţia lui AMES în ţară (de peste 20 de ani) şi în lume, prin oferirea de servicii excelente şi îndrumarea completă în folosirea noului aparat.*
- *Preţ care desfide orice concurenţă - garanţie 2 ani.*
- *Durata analizei, 50 secunde.*
- *Mecanism de memorizare a 26 de operaţiuni + rezultat mediu.*
- *Stixurile (lamelele, beţişoarele) de control sînt folosibile aşa cum se prezintă, fără a le spăla.*
- *Totul este aranjat într-o poşetă splendidă.*
- *Perforator modern care asigură luarea probei de sînge, fără dureri.*
- *Modalitatea de folosire se arată în 3 limbi.*
- *Glucometru (aparat/stixuri) este recunoscut şi aprobat de Kupat Holim.*

* Membrii uniunii israeliene a diabeticilor sau ai uniunii pentru bolnavii de diabet juvenil din Israel obţin o reducere de 5%, reducere care poate fi valorificată la birourile Tayco din Ramat Gan.
Dacă cineva are dreptul să vorbească despre experienţă, servicii, vechime, stabilitate şi calitate, acesta este doar cuplul AMES + **Tayco** *care vă stă totdeauna la dispoziţie.*
Pentru amănunte, adresaţi-vă la: *Tayco - Ramat Gan, Strada Bialik 137, tel.: 03-7517147*

Tayco
טאיקו

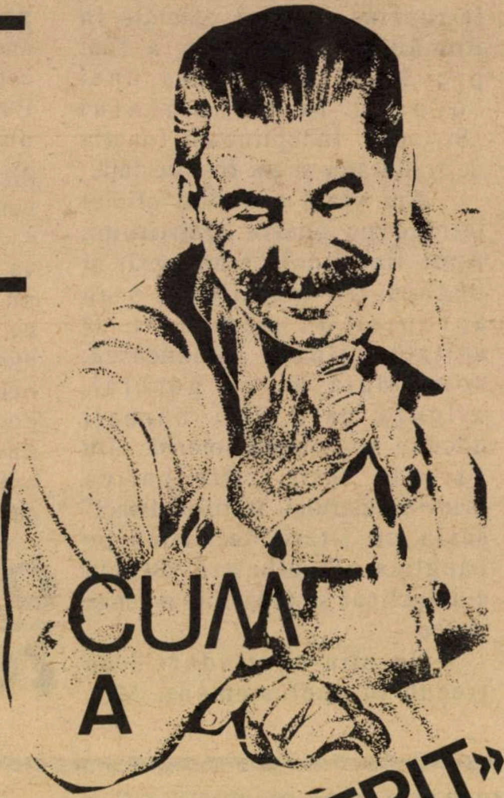

CUM A «DESCOPERIT» STALIN

COMPLOTUL MEDICILOR...

(EVREI PLUS ASASINI) ●

Încă o enigmă a istoriei sovietice îşi află dezlegarea, în aceste zile. Revista „Sovietish heimland" a publicat revelaţiile unor persoane care au fost implicate în această tragedie.

În ziua de 13 ianuarie 1953 un comunicat al Agenţiei Tass anunţa că „medici terorişti" ce lucrau la Kremlin au complotat să ,,atenteze la viaţa conducătorilor sovietici". Acestui complot i-ar fi căzut victimă Andrei Jdanov, ideologul partidului mort în 1948 şi fruntaşul bulgar, Gheorghi Dimitrov. Potrivit Agenţiei Tass, "asasinii în halate albe" au fost recrutaţi de serviciile secrete britanice şi de organizaţia Joint, sucursala burgheziei internaţionale evreieşti a spionajului american". Majoritatea medicilor, Mofsi, Kogan, Feldman, Grinstein şi Etingher, erau evrei.

În aprilie 1953 toţi aceşti medici au fost reabilitaţi. Nici unul dintre ei nu se mai afla în viaţă. Membri ai familiilor dispăruţilor au făcut însă o seamă de dezvăluiri revistei în limba idiş „Sovietish heimland".

Se pare că spre deosebire de anume rude şi urmaşi ai unor victime de stalinism românesc din anii '50, evreii ruşi nu au, toţi, tremuriciul sau nepăsarea în sînge.

STALIN: „CURIOS, ACELAŞI DOCTOR L-A ÎNGRIJIT ŞI PE DIMITROV..."

Cum a început această istorie?

Iefim Smirnov, membru al Academiei de Medicină, ministrul Sănătăţii în anii de după război, a făcut următoarea reconstituire a faptelor. „Scurt timp înainte de 13 ianuarie 1953 am fost convocat de Stalin, la vila de odihnă de lîngă Soci. Ne-am plimbat pe aleile parcului. Stalin mi-a atras atenţia asupra boschetelor, descriindu-mi felul în care sînt îngrijite.

La un moment dat, fără nici o legătură, m-a întrebat:

– Tovarăşe Smirnov, îţi este cunoscut cine e medicul care i-a îngrijit pe Dimitrov şi pe Jdanov?

– Desigur, i-am răspuns, doctorul Boris Kogan.

– Curios. Acelaşi medic i-a îngrijit pe amîndoi şi amîndoi au murit...

– Tovarăşe Stalin, asta nu înseamnă că doctorul e vinovat...

– Ce-i asta, nu-i vinovat?"

Smirnov i-a explicat că în cazul lui Dimitrov nu era nimic de făcut, că el personal, are mare consideraţie pentru Kogan. Că el e cel care l-a recomandat lui Jdanov.

„Stalin nu a reacţionat, dar am simţit că nu l-am convins, a povestit Smirnov în continuare. Mi-am dat seama că vorbind despre medicul lui Dimitrov, Stalin se gîndea de fapt la prof. Vinogradov, medicul său personal. În perioada respectivă, sănătatea lui Stalin era departe de a fi mulţumitoare..."

S-a păstrat şi relatarea prof. Iacov Rapaport, de asemenea implicat în pretinsul complot. „La ultima sa vizită la Stalin, prof. Vinogradov constatase că starea pacientului s-a înrăutăţit mult. I-a prescris hipotensive, dietă severă şi repaos absolut. Stalin a interpretat această ultimă recomandare ca o tentativă de a-l îndepărta de la activitatea de stat. Cînd, mai tîrziu, Beria i-a raportat că a dat ordin ca Vinogradov să fie arestat, Stalin a exclamat: ,,Să fie pus în lanţuri. În lanţuri!"

Se pare că Stalin ar fi avut în vedere atunci boala lui Lenin şi felul în care a profitat de ea îndepărtîndu-l de la orice activitate, sub cuvînt că-i poartă de grijă. Acum el se afla în situaţia lui Lenin şi doctorul său căuta să-l înlăture". ▶

„DUŞMANII POPORULUI" ÎN LANŢURI

Primii medici, cei mai proeminenţi, au fost arestaţi în noiembrie 1952, la scurt timp după sărbătoarea revoluţiei. Arhitectul Leonid Kogan, fiul profesorului Kogan îşi aminteşte...

,,Eram în acea vreme student la arhitectură. În noaptea respectivă, m-am întors acasă tîrziu. Am auzit vocile răstite, de la uşă. Casa era supusă percheziţiei. Tata fusese ridicat. Toată noaptea au ciocănit pereţii, au răsturnat mobila. Căutau arme, otravă. Tata era membru de partid din anul 1917, printre cei care au instaurat puterea sovietică în Volinia. Ulterior, s-a consacrat medicinei, devenind unul dintre doctorii proeminenţi din Moscova. I-a îngrijit pe mai mulţi conducători ai Kominternului, printre care şi Dimitrov. Îmi închipui uluirea sa cînd, la anchetă, i s-a spus că e agent al unei puteri străine!"

La mijlocul lui ianuarie 1953 au fost arestate soţiile „duşmanilor poporului". Urmaşii lor au fost alungaţi de la locurile de muncă, excluşi din partid şi din Comsomol.

Ing. Liubov Wofsi, fiica prof. Wofsi:

„După terminarea studiilor, m-am măritat şi ne-am mutat la Leningrad. De 7 Noiembrie am venit, cu băiatul meu, atunci de 3 ani, în vizită la părinţi. Am ieşit la plimbare cu tata. Trecînd prin faţa spitalului Kremlinului, mi-a spus din senin: „Cu cîteva zile în urmă, Vinogradov a împlinit 72 de ani. Felul în care l-au sărbătorit mi s-a părut curios, parcă nu din toată inima... Şi atitudinea faţă de Igorov s-a schimbat..." Mai tîrziu am înţeles că prin aceste cuvinte, tata a vrut să mă avertizeze de ceea ce simţea că se pune la cale. M-am întors la Leningrad îngrijorată. La 11 noiembrie, tata a fost arestat".

DENUNŢĂTOAREA ŞI FIUL EI

Liubov Wofsi a povestit lucruri uluitoare despre dr. Lidia Timaciuk, din serviciul medical al Kremlinului, cea care i-a denunţat pe colegi. Către sfîrşitul războiului, unul dintre colegii de universitate a rugat-o pe Liubov ca tatăl ei să se ocupe de un pilot grav rănit în urma unei aterizări forţate. Profesorul a acceptat, s-a deplasat la spitalul unde era internat pilotul, l-a examinat şi a dat indicaţii de tratament. Cu toată prognoza pesimistă, pilotul a scăpat cu viaţa. Era fiul Lidiei Timaciuk, care l-a răsplătit aşa cum se ştie pentru că i-a salvat copilul...

NOPŢILE DE ANCHETĂ

După moartea lui Stalin, a început să fie cunoscut felul în care a decurs anchetarea medicilor.

Lucrul cel mai chinuitor a fost interdicţia de a dormi. Anchetele ţineau cîte 24 de ore, fără întrerupere. Reflectoare puternice erau îndreptate în tot acest timp asupra victimelor. Profesorului Wofsi i s-a cerut să recunoască legăturile sale cu spionajul hitlerist. „Susţii că aş fi fost recrutat de două agenţii de spionaj, i-a răspuns anchetatorului. Nu mă transforma şi în agent nazist: tatăl meu şi familia fratelui au fost ucişi de hitlerişti".

,,Degeaba vrei să vinzi sîngele neamurilor tale", i-a răspuns.

A survenit moartea lui Stalin. Deţinuţii nu au ştiut de ea. În tot cursul lunii martie, ancheta a continuat, din inerţie, deşi în alt ritm decît pînă atunci.

În noaptea de 3 spre 4 aprilie, medicii şi soţiile lor au fost scoşi din închisoare, urcaţi în maşini şi transportaţi la casele lor. Nu toţi însă, supravieţuiseră cercetărilor.

Aşa au aflat de moartea lui Stalin.

VICTOR MINCU

minimum

● **roagă pe Robert Maxwell**

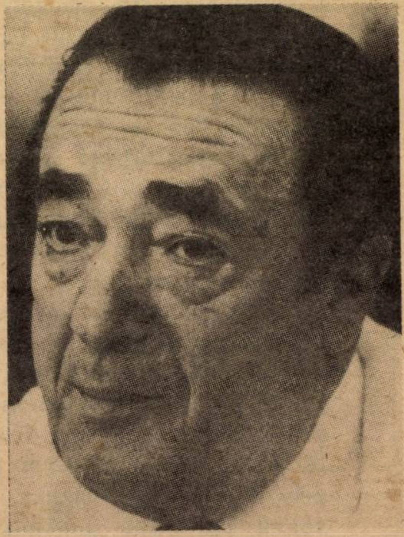

ca (după ce-a cumpărat fabrica „Scitex", o jumătate din ziarul ,,Maariv" şi alte firme din medina) să cumpere Ministerul Absorbţiei, pentru a stîrpi haosul din domeniul primirii de olimi şi (mai ales!) a asigura un acoperiş noilor veniţi în Ţara Făgăduinţei.

AL. MIRODAN

DICTIONARUL NECONVENTIONAL

PRIMIM LA DICȚIONAR

● *Revista Cultului Mozaic*, nr,611, București, noiembrie 1988, publică - sub titlul „Amintirea unor oameni dragi", mărturia, cu aer de confesiune, a cunoscutului muzicolog român, George Sbârcea, despre „evreii vieții sale". Într-o vreme în care mulți, parcă prea mulți, muncesc cu sîrg la reabilitarea lui A.C.Cuza și la „curățirea" istoriei culturale românești de prezența fecundă a evreului, textul ardeleanului de la țară, George Sbârcea, sună aproape sfidător:

„În vacanțele de vară ale copilăriei petrecute la bunici în Toplița de sub Căliman, un modest băcan, Zelig, mi-a dat primul în mînă o pensulă. Aveam șapte ani și, fermecat de tablourile atîrnînd pe pereții salonului nostru, visam pe vremea aceea să devin pictor. În după-amiezile de țară, mirosind a somn și a fîn, mă retrăgeam în cămăruța din dosul băcăniei, cu un cartonaș în față și o cutie de vopsele lîngă mine, pierzîndu-mă pe cărările visului...

La răstimpuri se ivea, în ușă, fața împăcată și zîmbitoare, de esenian, a lui Zelig, care îmi contempla mîzgăliturile încurajîndu-mă.

A fost primul om care a nutrit, cu vorbele lui blînde, aspirațiile mele artistice. Seara, cînd punea lacătul pe ușa prăvăliei, mă lua cu dînsul în locuința sa, pe a cărei ușă se afla o frumoasă mezuza. Vineri seara aprindea lumînările în sfeșnicul cu șapte brațe, murmura ruga veche de patru mii de ani, apoi tăia cozonacul ritual, umplut cu stafide și presărat cu mac, din care mă ospăta cu o felie. Abia după asta mă petrecea la poartă și mă trimitea acasă, peste drum cu vorba - despre care nu știam atunci că e o părticică din tot, o voce a totului:

„Șalom" - „Pace"!

În anii liceului urmat la Cluj, legănat de miturile grecești, de ecoul fluierului faunilor din păduriștile Thesaliei iviți la cuvîntul regelui Midas, cucerit de amintirea Aphroditei din Cnidos, căutam întruchiparea imaginii ei în silueta liceenelor de vîrsta mea. Mi s-a părut c-o descopăr în Steiner Bebi, Ausländer Agi, Lukáks Lili, Frenkel Kató. Le asemănam, în gînd, cu nimfele și naiadele din poveștile Eladei, în timp ce eu mă socoteam tritonul menit să le răpească. La seratele dansante, la întrunirile de tineret, cu ele am stat îndelung de vorbă despre cărți și muzică, ele mi-au aplaudat cu însuflețire primele compoziții, ele s-au aflat în fotoliile de orchestră ale teatrului clujan unde mi-am dirijat cea dintîi operetă.

Întîmplarea a făcut ca, în anii de liceu, colegii de care m-am legat mai strîns să fie König Guido, Hertz Gabi, Wartemberg Gyuri. Cu ei am făcut muzică, în lungile după-amieze de vacanță, cu ei am frecventat spectacolele de operă și operetă.

Tot întîmplător să fie că, ajungînd la universitate și familia cu mulți copii îngrijiți de o mamă și o bunică văduve cerînd sprijin, am găsit angajament la o librărie din centru, al cărei responsabil era Halmoș Pișta? De la el am învățat cum se tratează un virtual client, ce politețe i se pretinde unui vînzător de carte. Învățătură care mi-a folosit, mai tîrziu, de-a lungul întregii vieți. Și tot întîmplare să fi fost că cel care a publicat primele articole ale modestului gazetăraș provicial într-un ziar din București este Scarlat Froda, care făcuse din „Rampa" un cotidian de teatru, muzică și artă cum nu fusese altul în capitala țării?...

● *Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România*, vol. II (partea I-a); redactat de Mihai Spielman, cu un cuvînt înainte de I. Popescu-Puțuri și o prefață de Dr. Moses Rosen; editat de Federația Comunităților Evreiești din R.S.R. (Centrul de Documentare), București, 1988.

După ce vol.I, editat de Victor Eskenasy, a spart gheața în materie, volumul acesta, al doilea, preia ștafeta cu succes, ducînd lucrurile pînă la 1700. Lucrare serioasă, din clasa textelor obligatorii pentru cercetarea și înțelegerea necunoscutei practic istorii a „tribului" evreo-român.

● *Gabriela Deșliu, Amintiri din lumea cealaltă*, cu desene de Mihai Stănescu, Tel Aviv, 1988. O reprezentantă a „noului val" de condeie pe românește din Israel. Și un talent. Schițele sale - scrise sub semnul humorului absurd sau al absurdului humoristic - te îndeamnă să privești cu un plus de încredere viitorul (și prezentul) scrisului pre limba lui Sadoveanu în Orientul Mijlociu. Și în lume.

Excelente, desenele caricaturistului Mihai Stănescu.

● *I. C. Butnaru, Moise Cop și lumea lui* (din carnetul unui imigrant), Tel Aviv, 1988. Subtitlul cărții definește cum nu se poate mai bine culegerea nouă a lui Butnaru de schițe și „momente": stabilit, de vreo cîțiva ani, la Boston, în Statele Unite, autorul a notat, cu franchețe, trăirile sale de ▶

pre-emigrant la Bucureşti („depunerea actelor", reacţiile celor din jur, simbolistica străzii celebre Nicolae Iorga, etc.) şi, apoi, de nou venit pe continentul american.

● *Itzhak Bareket, Tîrguieli,* poezii, ed Bruckmayer, Tel Aviv, 1988; desene de Fanny Bruckmayer, Aba Fenikel, Joe Karl, Ion Popescu.

Actor pe scenele mari ale ţării şi, mai nou, şef de sindicat actoricesc, Bareket a adunat în „Tîrguieli", versuri de om sensibil şi citit, în marginea fenomenului cotidian şi a universului domestic, a căminului, a soţiei, a somnului, a faptului divers din care se alcătuieşte cunoscuta viaţă cea de toate zilele.

Povestea unui evreu
din România socialistă.
O carte sinceră, adevărată, emoţionantă...
300 pagini – 30 şekeli
Comenzi: P.O.B. 28.138
TEL AVIV

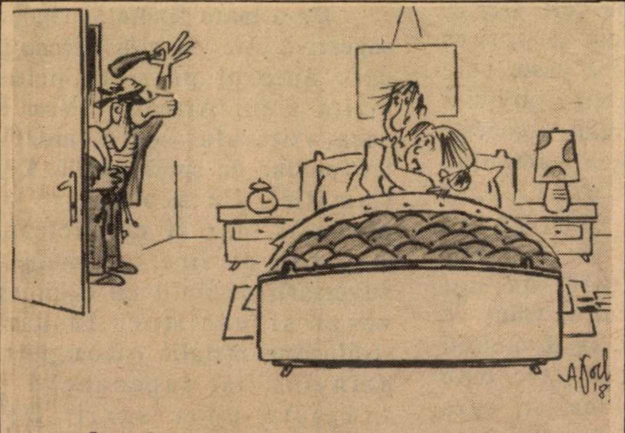

— Scuzaţi, nu vreau să deranjez, vin altădată...

«GEDEON»

CARNE ŞI PREPARATE DIN CARNE
TEL AVIV, TEL. 245141
STRADA FRISHMANN NR. 59

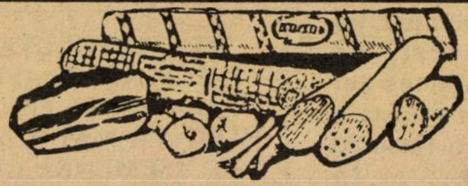

PRODUSE DIN FABRICAŢIE PROPRIE
VIZITAŢI-NE SPRE A VĂ CONVINGE DE CALITATEA ŞI PROSPEŢIMEA PRODUSELOR EXPUSE SPRE VÎNZARE, PRECUM ŞI DE ÎNALTUL NIVEL AL PREZENTĂRII ŞI SERVICIULUI NOSTRU.

★ ● ● ● ★

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

ophir tours

« SAMI »

ELECTRICIAN AUTO, SPECIALIST

● REPARAŢII ŞI ÎNTREŢINEREA INSTALAŢIEI ELECTRICE LA TOATE TIPURILE DE AUTOMOBILE
● INSTALAŢII DE SIGURANŢĂ;
● CARBURATOARE.

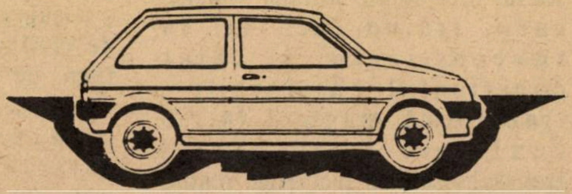

HOLON, ŞD. IERUŞALAIM 150
TEL.: 03-800938
●
SE VORBEŞTE ŞI ROMÂNEŞTE

LAMA ★ *REDACTOR:* I. Schechter

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

UN ROMAN SUD-AMERICAN

S-a împlinit nu de mult un sfert de veac de la apariţia romanului „La muerte de Artemio Cruz" (Moartea lui Artemio Cruz). Cartea aceasta a avut un mare succes în rîndurile maselor de cititori şi în rîndurile scriitorilor. A apărut pînă acum, în Mexic, în 30 de ediţii succesive şi, precum întreaga operă a lui Carlos Fuentes, a exercitat o influenţă covîrşitoare asupra dezvoltării literaturii mexicane şi sud-americane din zilele noastre.

Creaţia lui Carlos Fuentes stă, pilduitoare, la baza prozei sud-americane care, ca o izbucnire retorică, a cucerit sufletul cititorilor din lumea întreagă prin cele două aspecte majore ale sale: romanul de larg suflu epic gen Gabriel Garcia Marquez şi povestirea de extremă conciziune - aqua forte - cu zguduitoare semnificaţie filozofică - gen Borges.

Este, în proza aceasta sud- americană un amestec exploziv, irezistibil, de autohtonism tradiţionalist şi de modernism european, de realism social şi credinţe arhaice magice care, trăind încă vii în subconştientul şi chiar conştientul băştinaşilor, transformă magicul într-o realitate concretă şi transsubstanţiază metafizic realul.

IERI, REVOLUŢIONAR ÎNFLĂCĂRAT, ASTĂZI - AFACERIST FEROCE. PARC-AM MAI AUZIT NOI DE ASEMENEA CAZURI

În „Moartea lui Artemio Cruz", fundalul social-politic specific Mexicului contemporan apare pregnant. Războiul fără cruţare între armata regimului corupt şi armata generalilor „revoluţionari" sărăceşte ţara şi ucide oameni nevinovaţi, paşnici. Reforma agrară, promisă de revoluţionari, este mereu amînată şi, chiar atunci cînd este înfăptuită, tot bogătaşii, alţi bogătaşi, mai proaspeţi şi mai vicleni decît cei vechi, profită. Artemio, fostul tînăr revoluţionar idealist, devine om de afaceri machiavelic şi - sub masca prieteniei faţă de ţăranii săraci lipsiţi de pămînt - îşi însuşeşte toate ogoarele fertile şi le lasă acestora numai pe cele sterpe. Într-un regim cu structură predominant arhaică peste care s-a suprapus o subţire pojghiţă de civilizaţie modernă, domneşte încă, de fapt, legea pumnului. Cruzimea, violenţa, sînt manifestări curente, caracteristice. În statele sud-americane, şeful de stat tipic este dictatorul susţinut de o juntă militară. În domeniul economic, caracteristic este marele rechin afacerist, care înghite bunuri şi oameni, fără saţ, fără scrupule. Pe plan familial, reprezentativ este soţul tiran (şi tatăl despotic), pentru care - deşi îndrăgiţi într-un anumit fel, paternalist - copiii şi soţia sînt sclavi şi unelte, pe care se cuvine să le stăpîneşti cu mînă de fier, aşa cum procedează Artemio. Cele trei figuri tipice: dictatorul politic, rechinul afacerist şi bărbatul despotic, sînt întruchipări ale „macho"-ului idolatrizat, conştient sau inconştient: omul „viril", a cărui însuşire dominantă este forţa brutală, violenţa, cruzimea chiar; omul care înfruntă cutezător toate piedicile; omul care, precum toreadorul, îşi „*supune*" şi vrăjeşte adversarul (duşmanul, sau chiar femeia iubită).

Marea calitate a romanului lui Carlos Fuentes este că acest fundal social politic şi istoric nu rămîne simplu document, ci prinde viaţă, întruchipîndu-se în personaje autentice, în fapte semnificative.

Cartea lui Fuentes se realizează, în primul rînd, pe planul uman.

ACTUL SEXUAL E ZUGRĂVIT ÎN AMĂNUNŢIME, DAR TOTUL E TRANSFIGURAT, ÎNOBILAT: O CÎNTARE A CÎNTĂRILOR

De o mare fineţe şi vigoare sugestivă este, de pildă, scena în care autorul prezintă prima vizită a lui Artemio Cruz în casa viitorului socru, marele latifundiar de spiţă nobilă, Don Gamaliel. Cu neobrăzare de parvenit, dar şi cu vicleană stăpînire de sine, privindu-şi adversarii neclintit cu ochii săi verzi sfredelitori în care străluceşte metalic o energie de neînvins, îşi îngenunche şi vrăjeşte adversarii: Don Gamaliel, de ale cărui pămînturi ▶

UN NOU UNIVERS

se ve folosi pentru a face o strălucită carieră şi fiica acestuia, care, deşi îndrăgostită de altul, va accepta gestul brutal de înstăpînire al macho-ului, resemnîndu-se să-i devină soţie (este stăpînită de patimă senzuală, dar şi de ură împotriva lui şi împotriva ei înşişi).

Cu totul diferită, dar tot atît de reuşită artistic, este descrierea dragostei adevărate, complexe, a tînărului *tenente* Artemio Cruz şi a frumoasei ţărance Regina. Un adevărat imn închinat iubirii totale, trup şi suflet. Scriitorul nu se sfieşte să zugrăvească actul sexual amănunţit, dar totul este transfigurat, înobilat de profunzime afectivă. O adevărată ,,Cîntare a Cîntărilor", profană şi spaniolă.

●

Pentru mine însă - şi cred că pentru mulţi alţi cititori - planul cel mai emoţionant în carte este cel „metafizic". Carlos Fuentes - şi într-aceasta e pilduitor pentru marea proză sud-americană - se înalţă în acest roman la confruntarea cu marile, eternele probleme ale omului, ale vieţii. În concepţia dialectică şi totodată arhaic-magică, contrariile coincid: „În orice extremă este inclus contrariul ei: în cruzime, tandreţea; în laşitate, curajul; în viaţă, moartea." Cartea, scrisă cu tehnică modernistă, cu întrepătrunderi ale spaţiului şi timpului, cu întrepătrunderi ale personajelor (monolog, apostrofă la persoana a doua, povestire la persoana a treia), povesteşte agonia după operaţie şi moartea bătrînului Artemio Cruz. Dar cititorul descoperă treptat tinereţea acestuia, apoi copilăria şi naşterea. Printr-o magică sinteză, moartea se împleteşte cu naşterea. Bătrînul pe moarte se identifică încă o dată cu propria lui mamă, retrăieşte clipa naşterii. Murind, naşte. Aşa precum, deşi transformat în rechin afacerist, nu încetase a fi copilul minunat şi tînărul idealist de altădată. De aci, pentru cititor, dificultatea de a urî numai. Ura este, inevitabil, amestecată cu o oarecare duioşie, înţelegere. Şi, pe linie larg filozofică, mesajul central al cărţii rămîne: viaţa e complexă, contrariile coincid. Atitudinile fanatice, unilaterale sînt inadecvate realităţii, deci inacceptabile.

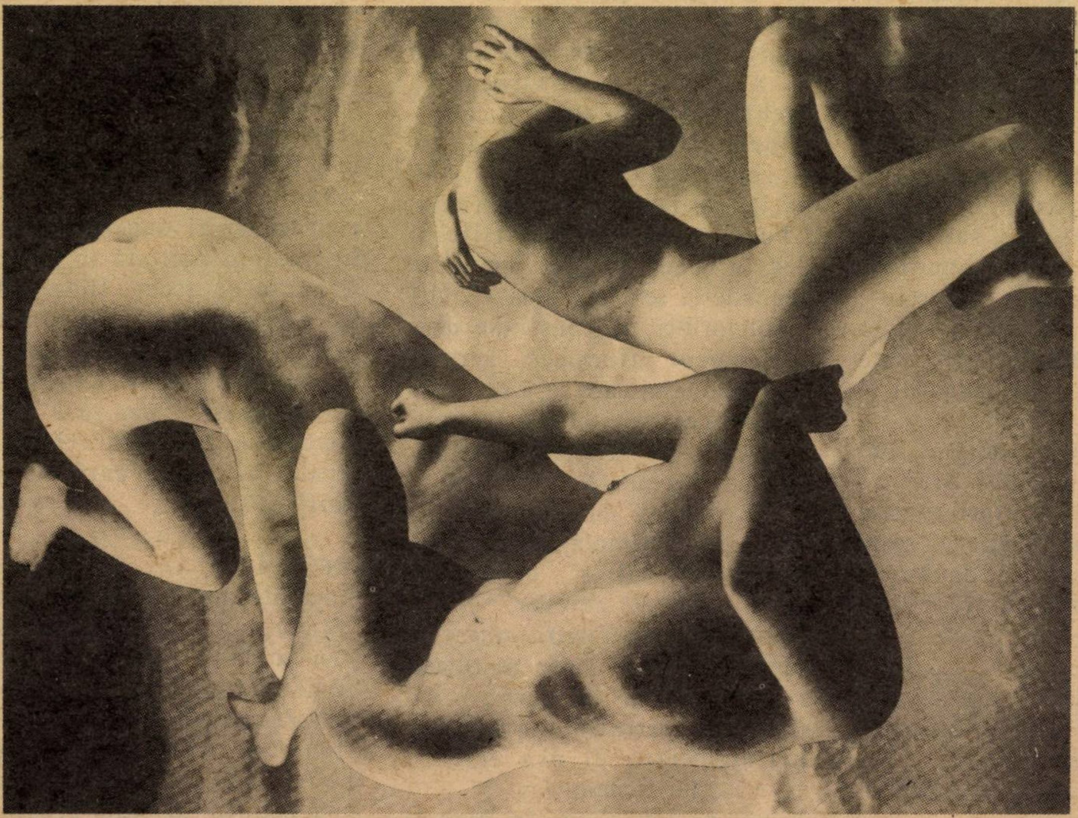

Cînd mă uit la guvernul nostru, am impresia că văd nişte fiinţe fără cap

(foto Boucher)

■ SERGIU LEVIN

Horia Liman, născut, crescut, trăit şi publicat în România (ante şi postbelică) şi de cîţiva buni ani stabilit în Elveţia (permanent extrabelică), a publicat de curînd (1), într-o franceză de zile mari, o carte despre Muntele Găina, Ţara Oaşului, moţi, obiceiuri din afara timpului şi întîmplări de pe la începutul veacului. Român? Evreu? Francez? Elveţian? Cîte ceva din toate acestea?

Da şi nu şi poate chiar ceva mai mult decît fiecare fragment în parte şi anume căutător de esenţe sau dacă preferaţi, deşi nu e acelaşi lucru, un scriitor esenţial, obsedat de adîncul din fenomene, de sursele îndepărtate ale prezentului, de rădăcini şi de izvoare.

Autorul nu e, desigur, nici primul, nici ultimul dintr-o lungă serie de scriitori români care s-au impus în ultimul secol în literatura franceză, după cum nu e nici primul dintre evreii originari din România care şi-au făcut un nume în cristalin-închegata spre absoluta perfecţiune limbă franceză, această Zînă Morgana a intelectualităţii europene.

Deşi exemplele abundă, nu ne vom hazarda acum în filiaţii şi comparaţii, căci ele au darul de a bate pasul pe loc, îndepărtîndu-ne de ceea ce ne-a impresionat în scrisul lui Liman şi anume ,,transparenţa esenţialului", datorită căreia „ţipuriturile", apelurile ritmate şi semirituale de genul „hai, cuţit, cuţit, cuţit", parfumul ,,Turţ"-ului, superstiţiile şi descîntecele, strigoii de toate genurile şi sexele, trama vizibilă a folclorului, se constituie doar ca element informativ, necesar fără îndoială, care însă nu poate ascunde, ci dimpotrivă, "reliefează" structura intimă, grandios-legendară a povestirii.

De aceea, nu voi „povesti" ceea ce se întîmplă în „La foire aux jeunes filles", care nu e decît ,,Tîrgul fetelor" de pe Muntele Găina. Decît... numai că „decît"-ul acesta, are în roman aceeaşi funcţie simbolic-cristalizatoare ca şi Kilimandjaro-ul din celebra nuvelă a lui Hemingway.

Profilîndu-se în visuri, intenţii şi speranţe dar încă niciodată pe deplin cucerit de către eroii romanului, proiecţia cvasimitică a ,,MUNTELUI" capătă rol de ,,leit motiv obsesiv", evocarea sa revenind ca o litanie, la bine (cam rar), la rău (adică de obicei), la tinereţe (scurtă) şi la bătrîneţe (prematură). Profilul înceţoşat al podişului unde o dată pe an se cumpără neveste şi se pecetluiesc destine, domină întreg romanul, toponimia sa ridicîndu-se treptat, cu fiece capitol care trece de la real la vis, depărtîndu-se de posibil ca şi de idealul inaccesibil al vieţilor acestea amărîte din aridele „Văi ale Plîngerii" din Munţii Apuseni. În umbra lui tutelară, se ivesc şi dispar rapid, destine brusc frînte, care mai cu toatele ascultă de legi tribale, ritmate de jertfe de sînge cu semnificaţie ritual-iniţiatică.

Asprimea locurilor, sărăcia, pustietatea cumplit pietroasă a povîrnişurilor abrupte, lipsa elementarului (apă, sare, făină, lemne), obligă la grav şi definitiv în gînd şi faptă, exclude sentimentalismul idilizat şi păşunist.

Frig, foamete, arşiţă, sete, boli, sărăcie, vînt, sînt parametrii elementari ai unei lumi săracă în iluzii şi zgîrcită în speranţe şi poate de aceea, fiind reduse la elementar şi esenţial, personajele lui Liman, transcend intriga tragic-clasică a povestirii date, pentru a căpăta dimensiuni, după o expresie a criticii de limbă engleză, "mai mari decît viaţa".

De aceea destinul individual al ,,Fecioarei", "Învăţătorului", „Cîrciumarului", "Flăcăului" (la singular şi la plural), ''Vrăjitoarei'', "Emigrantului", apar pînă în cele din urmă, doar ca proiecţii ale unor grupe şi situaţii definitiv închegate, comportîndu-se după programul ▶

---

1) Horia Liman - „La foire aux jeunes filles" - roman, 1987 - Edizioni del centre Culturale Pensionante de Saraceni-Caprarica di Lecce - Italia.

lui „ce ți-e scris, în frunte ți-e pus". Lumea aceasta stranie pînă și pentru noi, care din preajma ei ne tragem, darmi-te pentru cititorul occidental de limbă franceză, nu e însă de loc încîlcită și indescifrabilă, faptele de viață, dure și fără de apel, petrecîndu-se într-o „transparență" spre clasicitate stare de condiționare tragică. Făptuirile eroilor se înlănțuie ca într-o baladă: o stare de foame trage după sine o stare de răzmeriță, un potop distrugător a toate cele puține lumești determină o iluzorie evadare înspre ținuturi îmbietoare, o prea mare libertate de viață duce spre moartea ispășitoare a puținei plăceri de care s-a bucurat în viață „Don Juanul" văduvelor de pripas și totul este străjuit de nemiloasa măreție a adevăratei și definitivei singurătăți a omului sub aspra apăsare a firii.

Legendă montan-vînătorească de africană origină? Folclor montan-păstoresc de moțană obîrșie? Plăsmuiri scriitoricești? De ce oare o fi trebuind să răspundem la toate întrebările...

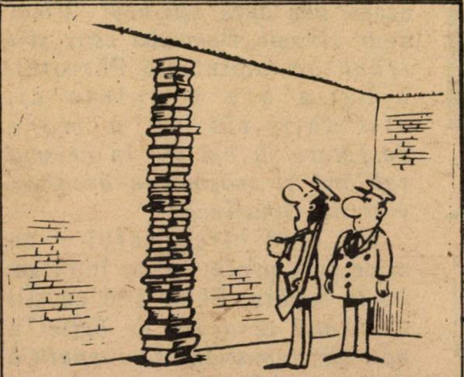

— Avea dreptate cine spunea că lectura e-o formă de evadare...

Restaurantul «SERGIU»
BAT-YAM
ȘDEROT BEN GURION 61 - TEL. 861741
DESCHIS ZILNIC DE LA ORA 12-PRÎNZ PÎNĂ LA MIEZUL NOPȚII
AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ. SERVICI IREPROȘABIL. AER CONDIȚIONAT
ÎN FIECARE SEARĂ CÎNTĂ RENUMITA SOLISTĂ A TELEVIZIUNII ROMÂNE
ELENA TOMA
VIRTUOSUL VIOLONIST
JEAN PANAITE
ȘI SOLISTUL VOCAL-ACORDEONIST
ȘERBAN CONSTANTIN
SOSIȚI DIN ROMÂNIA
SE POT REZERVA LOCURI DIN TIMP, TELEFONIC LA 861741
PRIMIM COMENZI ȘI PENTRU FESTIVITĂȚI SAU REUNIUNI FAMILIARE

Vizitați Libraria LEPAC
Tel Aviv. tel 661688 str. Rambam 15
cărți și reviste românești, almanahuri
REVISTA MINIMUM
(și numere mai vechi)

EMIL ŢILENSCHI
Bucureşti

Pastorel - Pastorel

UN MAESTRU AL CALAMBURULUI

UN OM DE VI(A)ŢĂ SAU DE SPIRT DE LA SPIRIT

— Desigur domnu' doctor, cum aţi spus dv. : un singur pahar pe zi !

S-a născut sub zodia lui Bachus. Primul lui ţipăt de copilaş *(copil? aş!)* a fost "vin!" Şi a venit pe lume spre a schimba, cu de la sine putere vechea vorbă latinească - "Primum vivere, deinde philosophari" în una care i-a devenit deviză: *"Primum bibere, deinde philosophari"*... Nu mult după ce a început a cunoaşte şi a paşte "cîmpul alb, oile negre"... şi-a descoperit vocaţia din care şi-a făcut carte de vizită: *"Am păstorit în viaţă vinuri rare! De aceea îmi şi zice Păstorel*)/Şi de la Grasă pân'la Ottonel/Le-am preţuit, pe rînd, pe fiecare". Pastor? El?*Nu încerca niciodată să treacă drept ceea ce era. Prefera să *pe-treacă* aşa ca el însuşi şi ca nimeni altul. Işi considera firea ca *"un dar"* (era cu atît mai bun conviv cu cît era mai mult *con-vin...*) ba chiar ca *"un har"*. Nu dădea nici cu barda, nici cu bărdaca în Dumnezeu. Se supunea ordinei divine permiţîndu-şi doar o mică (ne-*vin*-ovată), corectură: *"Nu contrazice voia sorţii/Şi nu sfida stihiile/Aşa fu scris: cei morţi cu morţii/Iară cei vii... cu viile"*.

La întrebarea "ce mai faci, Păstorel?" răspundea invariabil: *"vinişor, vinişor"*. Nu ierta *ipo(a)criţii*,nici chiar cînd erau *criţă: "Păzeşte-te viaţa toată/- Şi asta spre al tău folos -/ Şi de "femeia fără pată"/Şi de bărbatul "serios"*.

Se considera băutor "de viţă" în stare să detecteze spiritul acolo unde alţii nu vedeau decît *spirtul: "Ştiu doară cu toţii şi faptul nu-i nou /Că boul şi porcul nu beau spirt nici rom/Dar boul bea fiindcă e boul/Şi porcul, sărmanul fiindcă nu-i om"*.

Păstorel Teodoreanu

Se despărţea cu dispreţ de băutorii *degustători* considerîndu-se un *degustător* avizat: *"Te uiţi, cînd torni aşa-n neştire/Cotnar burtosului şpriţar/Că numai omului subţire/Ii place Grasa de Cotnar"*. Grasa, Crâmpoşia, Gordana, Pinot Noir, Drăgăşanii... îi inspiră lui Păstorel o teribilă poftă de a trăi şi a se bucura de toate: *"Viaţa-i scurtă, s-o facem lată"* - obişnuia să-şi îndemne prietenii la chef. Dar nu dădea, cu nici un preţ, paşaport pentru împărăţia lui Bachus decît celor care rămîn *"deştepţi"* oricît ar fi fost *fest(v)inul* de îndelungat.

Ca să n-ai necaz/Cînd bei vin curat/Nici să te culci treaz/Nici să te scoli beat" Dar ce te faci cu cei care n-au nici o şansă să se deştepte vreodată? *"Oare nu-ţi mai aminteşti/Vorba din bătrîni lăsată/Din beţie te trezeşti/Din prostie niciodată"*. Unii pot bea, fără nici o frică o Dunăre întreagă de vin: *"Cu paşi înceţi/La cap se suie/Beţia toată/Deci teamă nu e/C-ai să te-mbeţi/Şi tu vreodată"*.

Să nu bei de unul singur, acasă, nici dacă eşti *bey! "Vinul doar sîngele Domnului este, şi-i sfânt"* ne aminteşte Păstorel. Libatia are templele ei, oficianţii săi: *"E o mare desfătare/Să bei vin în crîşma sa/Când şi crâşmăriţa are/Cum s-ar zice vinu-încoa"*.

Iar cînd cîrciumarul - ca orice fals profet nu te înţelege, nu te supăra. El nu ştie ce ştii tu: *"Când te-acuză de beţie/Tu poţi cârciumarului să-i spui/Că de-ai făcut şi vre-o prostie/Nu-i vina ta, e vinul lui"*.

Nu *băutura* pur şi simplul ci

bucuria ei - *"băut-ura!"* e leacul tuturor angoaselor omeneşti.

Acel ce stă şi socoate/Pricepe, dacă-i om cuminte/Cum că necazul stă la spate/Cât ai paharul înainte" Pour la bonne bouche vinul poate ţine loc chiar de carieră: *"Mitică, mucalit cum e/ Spunea, odată, la un chef/C-ar vrea şi el s-ajungă şef/De "Cabernet!"*

V-aţi întrebat vreodată de ce verbul *a bea* face la *infinitiv* (şi din păcate pentru infinit...) bere, cînd ar trebui să facă, de fapt vin? E poate un paradox naţional, aşa cum e şi un altul observat de Păstorel: *"Sfrijită ca o Sfîntă Vineri/Mi-a spus o babă: La Români/"Băbeasca" place mult la tineri/Pe când "Feteasca" la bătrîni".*

Tineri, bătrîni, ni se mai întîmplă să ne îmbolnăvim uneori. Atunci, vrei, nu vrei, *paharele* se răzbună: "Cînd pui ventuze te simţi bine/Şi nu e lucru de mirare:/"Ai supt o viaţă din pahare/Acuma ele sug din tine". Iată şi o dilemă în faţa doctorului laringolog: *"Cînd îmi spui "Deschide gura!"/Şi te uiţi în ea cu farul/Vrei să dregi cu picătura/Ce n-am dres eu cu paharul?"*

Şi uite aşa, între paharele-ventuză şi gîtul fragil ca de sticlă timpul trece şi: *"Bătrînul încărcat de ani/Visa, uitându-se-n pahar/Că s-a născut la Drăgăşani/Şi că murise la Cotnari".* Bunii săi prieteni nu-l lasă nici acum *"Pe-al bătrîneţii povîrniş/Cînd te apasă clipe grave/Bea "Cabernet" de la Miniş/Sau un "Traminer" de "Târnave".* Dar, viaţa, oricât ai face-o de *lată* e totuşi *scurtă*. Şi drept e, ca şi atunci... cînd... nimeni să nu te poată lua altul decît eşti cu adevărat. In *asfinţit*, vinul cel *sfinţit* cere o împărtăşenie pe măsură: *"Cînd va să-mi dau obştescul sfîrşit, ca fiecare/Cu gîndul cel din urmă, la ultimul pahar/De te-aş simţi în preajmă, duhovnicesc Cotnar/Acele clipe grele, mi s-ar părea uşoare".* Iar celor dornici să (se) închine la mormîntul său, Păstorel le-a lăsat din timp avertismentul-epitaf: *"Aici zace Păstorel/Suflet bun şi spirit fin/Dacă treceţi pe la el/Nu-l treziţi, că cere vin".* Prietenii care-l vizitau la spital în ultimele sale zile de viaţă îl întrebau grijulii: "Ce mai faci Păstorel?" Răspunsul venea (de parcă ar fi vrut să spună fiecăruia: "geaba dragă ş-anii s-au dus...) cu un surîs nobil şi grav: *"ca-n cer iubiţilor, ca-n cer..."* (se ducea şi în ultima lui clipă...)

Ca-n cer, aici, pe pămînt e trist. Dar dacă acolo sus, unde e acum şi Păstorel totul e, de fapt, *divin* Degeaba arată cerul ca o cupă răsturnată deasupra capetelor noastre? Să ni-l închipuim aşa cum ar fi vrut să trăiască veşnic: într-o grădină în care şarpele nu ispiteşte cu mere ci cu *Merlot*, iar Sfîntul Petru e încins cu un brîu împletit din frunze de viţă, din care atîrmă cheile pivniţelor în care vinul nu se sfîrşeşte în vecii vecilor. Un fel de "Hanul Ancuţei" deschis de Mihail Sadoveanu, în Bucureştii de altădată şi pentru care el, Păstorel, a scris Pravila Hanului - cuprinzînd regulile căruia trebuiau să i se supună toţi cei care-i treceau pragul. Deschiderea Hanului s-a făcut (după cum a consemnat Păstorel însuşi) *"cu lumînări multe de făclii şi în sunetele lăutarilor".* Cerul pe pămînt, nu alta. Că la nunta mea, vinul spumega, soarele şi luna chefuiau într-una, strugurii şi viile mi-au ţinut făcliile, preoţi cîrciumari, naşii lăutari, paharele mii, boabele din vii... Poporul care a dat lumii Mioriţa a trebuit neapărat să-l dea şi pe Păstorel...

Pe numele adevărat Al. O Teodoreanu, născut la Dorohoi (1894 - 1964); fratele lui Ionel Teodoreanu.

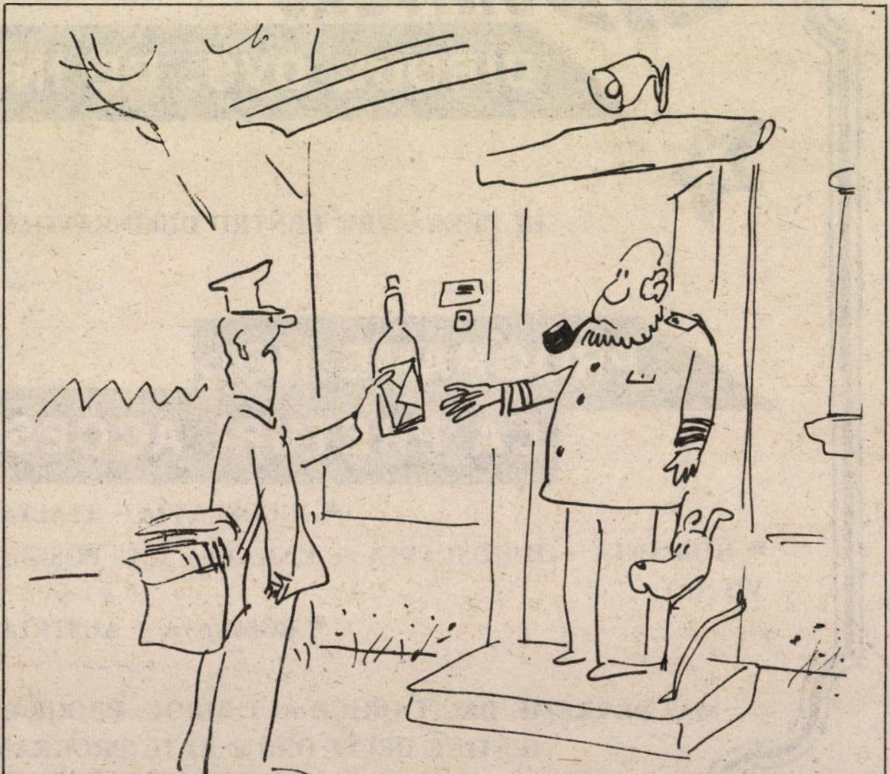

NELL COBAR

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE

THANATOLOGIE

În ,,*Despre şoareci şi oameni*" („Of Mice and Men") a lui *John Steinbeck*, prietenul nedespărţit al gigantului infantil Lenny Small e nevoit să-l lichideze la un mod mai uman decît linşajul care îl aşteaptă. Îl aşează cu faţa spre idealul loc unde utopica lor fermă va exista (plină de animale mici pe care Lenny le va putea mîngîia) şi apasă trăgaciul în timp ce îi povesteşte despre viitorul lor prosper. Face, cu alte cuvinte, thanatologie de înaltă calitate.

Cînd Grecii antici sacrificau diferite vietăţi, doreau ca acest sacrificiu să fie făcut în deplină cunoştiinţă de cauză şi cu entuziasm. Animalele erau împodobite cu multă grijă şi în momentul suprem li se arunca mîncarea favorită. Grecii antici anticipau ştiinţa morţii sau, mai corect poate, arta de a muri.

Arthur Koestler care a dăruit conştiintei universale cărţi fundamentale, precum „*Zero şi infinitul*" credea în euthanasie şi a aplicat-o pe propria-i piele, preferînd-o unei prelungi suferinţe, cauzată de o boală incurabilă.

Morţi ,,parţiale'' sînt despărţirile de cei dragi („mourir c'est partir un peu" al lui *Harcourt)*, adevărate amputări psihologice, sau dezmembrarea fizică. Nimeni nu vrea asemenea mutilări, dar în faţa alternativei septicemie şi deces - sînt desigur preferabile. Chirurgii caută să salveze cît mai mult, deşi o amputaţie sub genunchi rezultă într-un viitor prostetic în general mai viabil decît o amputaţie la nivelul gleznei.

Morţile parţiale, geografice, sînt şi ele triste şi greu de acceptat. Există totuşi o şansă de a opri gangrena proliferantă şi, în orice caz, de a schimba direcţia privirii unui zeu atotputernic în orice democraţie şi de care nimeni (nici măcar „ayatoliştii") nu se poate dispensa, pre nume publica opinie.

Dr. BARUCH BERCOVICI
New York, USA

UNIVERS

BIROUL DVS. DE INCREDERE

ÎN PREGĂTIRE PENTRU DUMNEAVOASTRĂ AVEM:

PROGRAME NOI,
LA PRETURI ACCESIBILE ORICUI

- IUGOSLAVIA - ITALIA
- ROMÂNIA - IUGOSLAVIA - UNGARIA (CU POSIBILITATE DE CONTINUARE LA VIENA)
- ROMÂNIA - AUSTRIA

MAI DEVREME DECÎT ORICE ALT BIROU, PROGRAMELE NOASTRE SÎNT MAI IEFTINE DECÎT ORICE ALTE PROGRAME SIMILARE

REGINA-MAMĂ ALEXIS ŞI O STICLĂ DE ŢUICĂ BĂTRÎNĂ

Am spus întotdeauna că de la „Dinasty”, vechiul nostru muşteriu, te poţi aştepta la orice.

Dar la apariţia prinţului Mihai (Michael) al Moldovei în viaţa familiei Carrington, sincer vorbind, nu mă aşteptam. Prinţul s-a ivit printre noi în toiul campaniei electorale, cînd eram (şi sîntem şi-acuma) cătrăniţi de absenţa românilor din Knesset (şi evident, guvern). Să fie vorba de o compensaţie... pe care destinul... drept... ne-o oferă? Ne-au dat afară din Parlament, dar am ajuns, într-un fel, în „Dinasty”. De fapt, dacă te gîndeşti niţel, schimbul nu e rău de loc.

Ce să spun? Ideea ca Amanda să se mărite cu Mihai şi ca, în consecinţă, Alexis (Paţachina) să devină regină-mamă (regină-soacră) m-a încîntat nespus. Şi am ţinut pumnii pentru ca, în ciuda certurilor dintre Mihai şi Amanda, căsătoria să aibă loc.

Din păcate, măcelul nemaipomenit din biserică, în clipele căsătoriei, mi-a distrus iluziile toate. „Hai cu nunta la spital!”, - mă rog, asta mai merge; dar nunta cu pricina s-a dus, - mare parte din ea - la cimitir de-a dreptul.

Păcat.

Şi eu care aşteptam s-o văd pe Alexis - pe post re Regină-Mamă - salutînd poporul Moldaviei, din balconul Palatului Regal şi făcînd o vizită protocolară în pieţele din capitală...

Bun documentarul german despre Conferinţa de la Wansee. Adică, de ce spun bun? Excelent, admirabil şi, aici-e aici, im-por-tant. Poate cel mai important (pentru noi, fireşte) documentar al deceniului din urmă.

De ce?

Fiindcă, graţie autorilor (şi-n primul rînd producătorului Manfred Kunlowski), şefii SS-işti, Gestapovişti şi aşa mai departe care au discutat (şedinţă de lucru...) în 1942, în vila azi celebră de lîngă Berlin, planul privind „soluţia finală”, - şefii aceştia spun, ne-au fost înfăţişaţi, fără caricatură groasă şi fără „spirit pamfletar”. Şi Heidrich, conducătorul şedinţei, şi Müller, şeful Gestapoului, şi Eichman, da, da, Eichman, arătau „normal”, erau spălaţi, îmbrăcaţi corect, cîte unii chiar cu gust, chipurile lor nu prezentau nimic grotesc, nu erau nici obezi, nici cu bube-n cap, nici schimonosiţi, se comportau firesc, ca la o examinare a planului de Stat la batoze sau gumarabică. Ei erau politicoşi cu secretara care lua note, rîdeau fără excese, polemizau, iarăşi fără excese; cînd chelnerul a servit boluri de coniac şi sandviciuri (oameni sîntem), nimeni nu s-a repezit porceşte la gustări, naziştii aveau planurile cuptoarelor de gazare în mîna stîngă şi şerveţelele de hîrtie în dreapta. Pe scurt, ei păreau nişte oameni politici civilizaţi, ordonaţi, rezonabili ca... ca...

Ei, ia să vedem, ca... ei?

Am închis ochii şi, fascinat de comportarea personajelor, mi-am spus: ce-ar fi să-mi închipuiesc că şedinţa de la Wansee ar avea loc astăzi, în Februarie 1989? Şi ce-ar fi să înlocuiesc (în joacă bineînţeles, numai şi numai în joacă) chipurile SS-iştilor din 1942 cu nişte contemporani. Tot europeni şi tot la locul lor.

Drept care (ţinînd mereu ochii închişi), am înlocuit mutra unui ofiţer cu capul d-lui William Waldegrave, vice-ministrul englez de externe... care declarase, mai deunăzi, despre Israel, ceea ce declarase.

Capul altcuiva l-am înlocuit cu ochii, nasul şi sprîncenele lui André Laurens: acesta, director al ziarului francez *Le Monde* pînă de curînd, a pregătit, ani de-a rîndul, opinia publică franceză pentru „noua soluţie finală”.

Am mai înlocuit şi alte capete (dar nu dau amănunte: vreau să vă ofer posibilitatea de a efectua singuri această operaţie, aşezînd în jurul mesei de la Wansee pe cine socotiţi că e mai potrivit).

*

Hirohito. Trebuie să mărturisesc că felul cum mi-a fost dat mie (adolescent în anii războiului mondial) să văd înfăţişată boala împăratului, apoi moartea acestuia şi pregătirile legate de superba înmormîntare, m-au făcut să tresar. Cu atît mai mult cu cît, am avut prilejul să văd, un bun - şi f. f. binevenit documentar englez despre rolul hotărîtor al lui Hirohito - aliat de nădejde al lui Hitler şi Mussolini - în declanşarea atacului de la Pearl Harbour, în bombardarea crîncenă a Manilei, a Burmei, a Singapore(ului), şi-n torturarea cu sadism de satrapie orientală a prizonierilor de război englezi şi americani. *Minimum* nu uită, ştiu asta; uneori (uneori!) nu uită nici B.B.C.-ul.

Am văzut toate acestea şi mi-am spus (încet, ca să nu mă aud nici eu): la politique, sale métier.

Pe urmă, m-am ridicat din fotoliu, am intrat în bucătărie, am destupat o sticlă de ţuică bătrînă, am băut-o pînă la fund, în neştire şi am căzut, lat, pe duşumea.

LUCULLUS

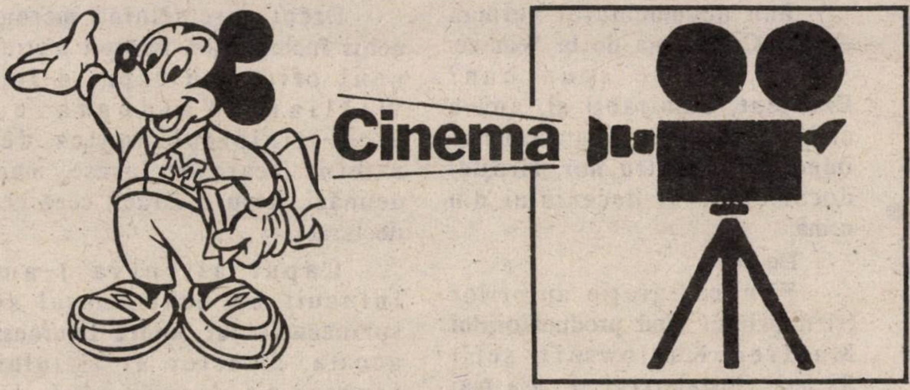

• „Modernii" - Nick Hart (Keith Carradine) pictor, caricaturist, amant

„MODERNII" („THE MODERNS")

Un film care poartă, evident, amprenta realizatorului, Alan Rudolph, elevul şi fostul asistent al lui Robert Altman. Un film tulburător, despre o epocă tulburătoare. Anul 1926. La Paris, pe malul stîng al Senei, exponenţii „generaţiei pierdute" post-belice îşi fac veacul în cafenelele boemei. Fumează, flirtează, se îmbată şi creează opere care vor supravieţui, cu mult, fiinţei lor trecătoare. Nick Hart, pictor american, îşi risipeşte talentul, desenînd caricaturi pentru rubrica de cancanuri a prietenului său, ziaristul chel şi evreu Fogelman, alias „l'Oiseau". În cafeneaua unde îşi petrece vremea, ca toţi ceilalţi, Nick o revede pe Rachel, fosta lui nevastă, măritată acum cu altul, cu Bertram Stone, un „nouveau riche", afacerist nemilos şi colecţionar de artă. Între Nick şi Rachel se reaprinde pasiunea de odinioară. Ceea ce nu-i pe placul soţului. În acelaşi timp, deşi artist cu principii, Nick cedează insistenţelor unei cucoane din lumea bună, Natalie de Vil, acceptînd să comită un fals. Să copieze, adică, pentru ea, trei tablouri celebre. Un Matisse, un Cezanne şi un Modigliani. Cucoana, aflată în divorţ, vrea să-i „facă figura" soţului, înlocuind cele trei tablouri din colecţia lui cu copii identice originalului. Nick termină treaba, dar Natalie se răzgîndeşte. Soţul i-a murit pe neaşteptate şi nu mai are nevoie de copiile comandate. Pe care nici măcar nu mai e dispusă să le plătească conform înţelegerii. Există însă o justiţie divină şi invizibilă: oamenii trimişi de Natalie, care se introduc, în lipsa lui Nick, în atelierul acestuia, iau cu ei, din greşeală, copiile. Prin mijlocirea unei prietene, proprietara unei galerii de artă, Nick vinde originalele lui Bertram Stone, soţul lui Rachel. Acesta crede însă că a fost indus în eroare şi, sigur că e vorba de copii fără valoare, aruncă tablourile în foc. Nick şi Rachel se regăsesc la New York şi, în compania amicului lor „l'Oiseau", considerat mort la Paris, încep o viaţă nouă. Ce părere are despre asta Bertram Stone? Nu mai are nici o părere, căci moare accidental şi, pe furiş, e introdus în coşciugul în care toată lumea crede că se află pămînteştile rămăşiţe ale lui... „l'Oiseau". Pare cam bizar şi cam sucit, e adevărat, dar nici n-am pretins că ar fi altfel. Alan Rudolph, care a bătut la uşile tuturor studiourilor, cu scenariul acestui film, fiind ▶

• „Modernii" - Keith Carradine, Linda Fiorentino, Génèvieve Bujold

refuzat peste tot timp de 12 ani, a găsit, în cele din urmă, un producător. „Modernii" a fost realizat cu un buget minimal și cu un Paris filmat la... Montreal. Keith Carradine, Linda Fiorentino, Geraldine Chaplin și Génèvieve Bujold susțin foarte bine partitura artistică a acestei producții cinematografice cu ambiții estetice elevate. Filmul pare, pe alocuri, artificial, dar așa era atmosfera, pe atunci, în Parisul boem și cosmopolit: multă „poză", prețiozități, snobism și nebunii cu carul...

• Forest Whittaker în „Bird"

„BIRD"

Actor și regizor de filme „de acțiune", Clint Eastwood execută o cotitură în cariera-i de cineast, consacrînd un „blues" cinematografic memoriei lui Charlie Parker (poreclit „Bird"), unul dintre marii instrumentiști ai jazz-ului modern, promotorul curentului „bee-bop". Saxofonul acestuia, care a vrăjit o lume, a amuțit mult prea de timpuriu. Campion al auto-distrugerii, pe care a practicat-o perseverent și inconștient, Charlie Parker a fost vîndut alcoolului și stupefiantelor „grele". Și-a săpat singur groapa, în care a fost coborît în 1955, la numai 35 de ani, în urma unei doze exagerate de heroină. Clint Eastwood, care iubește în mod evident muzica de jazz și virtuozitatea acestui saxofonist de geniu, a construit o captivantă biografie cinematografică, după sistemul colajului, fără nici o obligație față de cronologie. Performanța actoricească deosebit de lăudabilă a actorului negru Forest Whittaker („Bună dimineața, Vietnam") în rolul lui „Bird", pentru care a primit, de altfel, premiul de interpretare la Cannes. Pentru amatorii de jazz, de jazz bun, răscolitor, pătimaș, o reală desfătare!

●

„CULORI" („COLORS")

Cineast înzestrat, cum dovedise din plin cu „Un om pe urmele destinului său", Dennis Hopper a fost multă vreme scos din circulație din cauza patimii sale pentru băuturile tari și pentru narcotice. El realizează acum un promițător „come-back" cu un film care aduce în lumina reflectoarelor o gravă problemă a societății americane actuale: războaiele sîngeroase între bandele rivale. Nu bande de gangsteri, ca pe vremea lui Capone și Dillinger, ci haite de derbedei, de neisprăviți, de ticăloși, pentru care banda reprezintă casa, familia, patria, rațiunea existenței și pentru care nu ezită, la nevoie, să-și sacrifice și viața. Războaiele lor sînt de-adevăratelea, sîngeroase, cu arme de foc, cu morți și răniți

• „Culori" - Sean Penn în acțiune

și cu multe victime nevinovate picate în calea schimburilor de focuri de armă dintre tabere. Pe fundalul acestor războaie nebunești, de o rară violență, confruntarea dintre doi polițiști, unul vechi și experimentat, altul tînăr și încă „verde". Dennis Hopper nu analizează. Prezintă doar situația și trage semnalul de alarmă. Robert Duval și Sean Penn sînt cei doi polițiști care încearcă, zadarnic, să se încontreze răbufnirii de brutalitate. Film cutremurător pentru că pune degetul pe o rană vie de pe trupul societății americane din zilele noastre.

G. YUSMAR

*
ÎN CURÎND
un nou volum semnat de
ARISTIDE MIRCEA

■ RÎSETE ÎN OLIMP ■

Zei fățarnici, zeițe „afemeiate", inversiuni sexuale, fratricide, paricide, genocide și alte multe „cide".
Cartea poate fi comandată autorului contra unui cec în valoare de 18 șekeli, pe adresa:
Aristide Mircea - P.O.Box 797 - Kiriat Yam - cod 29107

Pe santier: Albumul mult asteptat !

ARTUR ISRAELOVICI

O INIŢIATIVĂ DEMNĂ DE SPRIJIN...

Iniţiativa de a publica lista personalităţilor române din Israel, bibliografia lucrărilor – şi tot ce aparţine *aportului* românesc e de mare îndrăzneală şi de aceea trebuie sprijinită.

E o încercare imperioasă de a repara „greşeli" istorice, o încercare de a povesti generaţiei de azi şi de mîine tot ceea ce fără zarvă, cu talent şi devotament am dăruit Patriei, în decurs de peste 100 de ani.

E o încercare de a strînge laolaltă toate forţele intelectuale ale alialei noastre pentru ca împreună să transformăm scînteia aprinsă într-o flacără de lumină şi adevăr. Primele semne sînt pozitive.

Vom povesti despre AICI – şi nu despre ACOLO, vom povesti, documentat, tot ce s-a făcut în colonizare şi în industrie, în ştiinţă şi artă, în armată şi poliţie, la sat şi la oraş, în viaţa publică şi socială etc.

Urări şi mulţumiri grupei de prieteni care, în frunte cu Paltiel Segal, au luat asupra lor această misiune – şi toţi vom ajuta, pentru onoarea alialei române.

▲ Zi de studii a Comitetului de redacţie. De la dreapta la stînga: Artur Israelovici, Paltiel Segal, A. B. Yaffe, Dr. R. Vago, Ury Eliav

(Pagină redactată de redacţia Albumului).

PALTIEL (FILIP) SEGAL

ENCICLOPEDIA-ALBUM A EVREIMII ROMÂNE DIN ISRAEL

Nu demult a avut loc „Requiemul Naţional" al martirilor de pe vasul EGOZ – plecat din Maroco cu 49 de olimi – vas scufundat şi pierdut în largul mării...

La acest drept: civic, naţional, istoric – n-au dreptul, probabil, cei 850 martiri de pe vasul scufundat *Struma*, sau cei 250 de pe vasul scufundat *Mefkure*... Pentru că au plecat din România?

Cine ştie?!

Şi emisiunile de la televiziune care povestesc generaţiilor de azi despre evreimea bulgară sau cea din Irak – sînt importante. Dar evreimea din România?

Şi lipsa noastră în viaţa politică – a devenit o legendă pe care nimeni nu mai vrea s-o audă.

De ce? Şi cine e de vină?

Sînt ani de cînd am ajuns la concluzia că lacrimile şi ţipetele nu vor ajuta şi că *ceea ce nu vom face singuri – nimeni nu ne va da.*

Iată de ce am luat iniţiativa – de a încerca, toţi împreună – să studiem şi să cercetăm, să strîngem dovezi şi documente, fotografii – şi să publicăm, odată pentru totdeauna – aportul imens şi de nepreţuit (la propriu şi la figurat) pe care aliaua română l-a adus ţării noastre – de la Zikron Iaacov şi Rosh Pina – pînă azi.

Noi vrem să descriem totul despre AICI – nu despre ACOLO.

Împreună cu prietenul Artur Israelovici şi cu *toate* organizaţiile româneşti, am pornit la drum.

În cartoteca noastră, într-un timp scurt, s-au şi adunat peste 2000 de nume – ale fruntaşilor alialei române din toate domeniile de viaţă – de atunci şi pînă azi; cartoteca noastră deţine sute de titluri de publicaţii care au scris despre aportul „tribului român".

În redacţie – o grupă importantă de istorici, scriitori şi redactori – voluntari – care reprezintă, fără îndoială, o garanţie că această Enciclopedie-Album va fi un document de valoare şi că odată pentru totdeauna, poporul israelian, generaţiile viitoare vor avea dovada imensului aport al evreilor români – a epopeilor şi jertfelor, a geniului şi devotamentului, a patriotismului, pe care istoria nu le poate uita.

O ultimă ocazie – *acum ori niciodată!*

„Tribul" românesc are cu ce se mîndri – şi de data aceasta nu proteste şi nici lacrimi, nu ţipete şi plîns, ci – demn – vom publica, vom arăta, vom dovedi.

Şi poate – sper – că această iniţiativă, această muncă şi colaborare vor duce – în curînd – la crearea *„Centrului de cercetări şi sprijin al alialei române în Israel"*.

Şi de aci, un apel cald: Ajutaţi. Daţi sprijinul necesar – informaţii, documente, fotografii – şi împreună von reuşi. Sîntem pe un drum bun.

...În numărul viitor, alte amănunte şi precizări.

DIVORȚUL

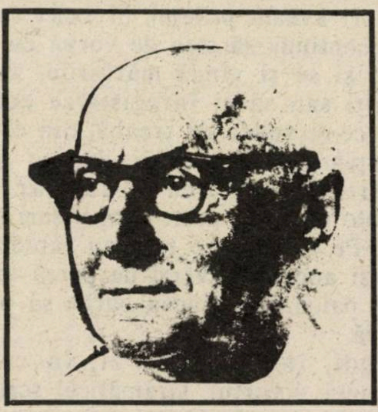

amintire de
ISAAC BASHEVIS SINGER

În casa noastră s-au pronunțat și divorțuri ciudate, dar cel despre care vreau să vă vorbesc a fost cel mai ciudat dintre toate. Intr-o bună zi cînd s-a deschis ușa a intrat în casă un negustor de mărunțișuri și pînzeturi din mahalaua noastră. Era un bărbat de vreo 40 de ani, cu o barbă atît de neagră încît căpăta reflexe albăstrui. Nu avea ochii vioi și vicleni ca negustorii, ci mai degrabă părea că privește melancolic în zare. Mai tîrziu în viață am întîlnit italieni și spanioli cu asemenea ochi negri. Era îmbrăcat după datina evreiască, dar deosebit de elegant. Totul pe el strălucea: caftanul de alpaca, pălăria de pînză, gulerul moale cu cravata de mătase neagră. Se numea Mordechai Meir.

– Bună dimineața, Mordechai Meir. Bine ai venit. Te rog ia loc. Cu ce-ți pot fi de folos?

Mordechai Meir scoase un fel de grohăit:

– Vreau să divorțez cît mai repede.

– Chiar așa?

– Rabbi, n-o fac pentru că sînt flușturatic.

– Dar atunci ce s-a întîmplat?

– Rabbi, sînt tare bolnav, zise el calm. Doctorii zic că nu mai pot scăpa cu viață. Copii n-avem; cînd mă duc eu de pe lumea asta, nevastă-mea trebuie slobozită de datina care o silește să se mărite cu cumnatul ei. Singurul meu frate e-n America. Așadar, e mai bine să divorțez acum.

– Dar de ce suferi?

Meir îi șopti ceva, tata se făcu palid ca hîrtia și după o clipă spuse:

– Doctorii se mai înșeală uneori. Totul e în mîna providenței.

– Eu nu sînt neam de rabin. Dacă scap cu viață, am voie să mă recăsătoresc.

– Am înțeles. Dar de ce te grăbești așa? Ar trebui să mai consulți pe cineva. Vreun specialist. La Viena sînt doctori minunați.

– Știu. Am fost deja la ei.

Tata observă deodată că sînt și eu pe acolo:

– Pleacă!

M-am dus în camera cealaltă, tulburat și speriat de cuvintele pe care le auzisem de la acest negustor al nostru de ață, nasturi și alte mărunțișuri. Știam care e problema: Nevasta unui evreu care moare fără urmași are obligația de a se căsători cu fratele mortului. Mordechai Meir vroia să divorțeze de nevastă-sa și să trăiască în singurătate ultimele luni de viață pentru a-și cruța nevasta de neplăcerea de a avea relații cu cumnatul ei. Dar cum putea un om să vorbească atît de liniștit de asemenea lucruri? Mi-au dat lacrimile și am început să mă tem de omul ăsta care mi se părea aproape un cadavru ambulant.

Mordechai Meir a plecat curînd din casa noastră. Tata a luat-o la o parte pe mama și i-a spus ce s-a întîmplat. Auzindu-le șoaptele și oftatul, am ieșit afară și am trecut pe lîngă prăvălia lui Mordechai. Mă gîndeam la nevasta lui. O fi plîngînd? Aș, de unde. Stătea îndărătul tejghelei și măsura niște pînză cu un metru de lemn. In timp ce-și vedea de treabă, vorbea zîmbind cu clientul. Oacheșă ca și soțul ei, plină la trup, cu obrajii bucălați și cu pieptul mare, păstra încă amabilitatea și demnitatea unei negustorese și matroane. Pe chipul ei nu se citea nici cea mai mică urmă de îngrijorare. Ca un om care știe ce are de făcut, numără banii primiți și-i puse în sertar.

"Bine, dar e cu neputință – mi-am zis în sinea mea. La urma urmei e soțul ei. Trebuie să știe că e pe moarte".

Era foarte ciudat: eu, străin cum eram, suferearn, în timp ce ea, nevasta lui, părea netulburată. Mai tîrziu în viață am avut de multe ori parte de aceeași experiență: n-am dormit nopțile din pricina unor oameni pe care aproape nu-i cunoșteam, în timp ce rudele lor cele mai apropiate rămîneau indiferente. Am aflat atunci pentru prima dată că există oameni atît de reci și pasivi încît nu-i poate afecta nici o nenorocire. Ei se tîrăsc încet spre mormînt, cu mintea la mîncăruri și la nimicurile de fiecare zi. Chiar atunci cînd trebuie să privească moartea în față, rămîn preocupați de ambițiile cele mai mărunte.

Dar să revin la Mordechai Meir. De-atunci încolo eram tot mai curios în privința lui și a soției sale. Treceam prin dreptul prăvăliei ori de ►

cîte ori aveam prilejul. Şi exact ca şi nevastă-sa, şi el continua să stea de vorbă cu muşteriii, să-şi arate şi să-şi vîndă mărfurile, să numere banii primiţi sau să-şi înregistreze conturile. Dar în timp ce-şi vedea de treabă, din cînd în cînd i se întîmpla să ridice ochii, dus pe gînduri, privind departe în zare, ca şi cum ar fi văzut ceva dincolo de case, peste acoperişuri şi chiar şi peste nori. Pe măsură ce treceau săptămînile, faţa lui păli şi apoi se înverzi de parcă ar fi postit prea mult: paloarea îi făcea barba să pară încă şi mai neagră.

Apoi, într-o bună zi, în casa noastră se pronunţă divorţul. Grămăticul scrise hotărîrea cu pana lui de gîscă. Cei doi martori îşi puseseră iscăliturile. Mordechai Meir stătea în picioare în faţa grămăticului. Nevastă-sa şedea pe o bancă. O singură lacrimă se ivi în ochii ei, stăruindu-i pe obraz. Privirea ei exprima încuviinţarea unei femei simple care are de-a face cu lucruri ce-i depăşesc înţelegerea. Se pricepea să vîndă aţă, nasturi, ace de siguranţă, să pună slujnica la treabă şi să ţină casa curată, dar habar n-avea cum să se poarte cu un soţ care se pregătea de moarte. Am văzut că mintea ei e tulburată şi o vreme mi s-a părut că-şi numără franjurile de la şal. Apoi, deodată, s-a întors într-o parte şi a început să-şi răsucească verigheta. Tata răsfoia o carte sacră. Şedea cu capul aplecat şi deodată şi-a acoperit ochii cu mîna. Nici o clipă nu s-a îndoit că ceea ce se întîmplă a fost hotărît de providenţă. Şi totuşi de ce lui Mordechai Meir îi refuzase providenţa dreptul de a-şi trăi tainul de ani? La urma urmei era om de treabă. Dar cine ar fi îndrăznit să pună la îndoială căile Atotputernicului?

În cele din urmă, nevasta lui Meir întinse mîinile şi luă hotărîrea de divorţ. Abia atunci începu să bocească. Auzindu-l pe tata că-i spune ceea ce zicea întotdeauna în asemenea împrejurări: "Femeia divorţată n-are dreptul să se recăsătorească pînă-n trei luni" - o podidiră lacrimile.

Ce aranjamente mai făcură Mordechai Meir şi nevastă-sa, nu ştiu. Conform legii, nu mai aveau voie să doarmă sub acelaşi acoperămînt. Am uitat de ei, sau, mai bine zis, m-am silit să-i dau uitării.

Intr-o bună zi am văzut o procesiune. Era cortegiul funebru al lui Mordechai Meir.

Văduva mergea cu braţele înălţate spre cer, plîngînd şi văicărindu-se. In urma ei veneau o mulţime de bărbaţi cărora nu le mai tăcea gura. Aveau aerul să spună: "Mordechai Meir e Mordechai Meir şi noi sîntem noi. El de-acum e mort, noi sîntem vii. Pe el au să-l îngroape, dar noi trebuie să ne plătim chiria şi învăţătura copiilor. Nu mai avem nimic în comun".

Peste vreo şase sau nouă luni am intrat în prăvălia lui Meir ca să cumpăr aţă şi am găsit acolo un necunoscut. Vai, ce deosebire între el şi Mordechai Meir! Fostul negustor fusese subţirel şi fin, dar bărbatul ăsta era mare şi greoi, cu capul cît o baniţă, nasul turtit şi barba deasă şi stufoasă. Îi ieşea păr şi din urechile lungi şi din nările borcănate. Pe fiecare deget îi crescuse cîte o bărbuţă. Avea un glas hîrîit. Caftanul neîncheiat la nasturi era tot pătat. Asta era cel de-al doilea soţ. Luase totul: nevasta lui Mordechai Meir, casa, prăvălia. Deschidea sertarul şi apuca degajat o mînă de monede, trîntea registrele şi facturile şi vorbea cu nevastă-sa ca şi cum ar fi fost căsătoriţi de ani şi ani de zile. Parcă nici n-ar fi existat cîndva un Mordechai Meir.

Cu timpul, nevasta lui Mordechai Meir dădu naştere unui copil, la fel de greoi şi neţesălat ca şi taică-său. Il legăna, se juca cu el şi-l învăţa să gungurească: "A-cucu-a-cucu".

Dar ăsta nu e chiar sfîrşitul poveştii. In timpul primului război mondial, Varşovia a fost bîntuită de o epidemie cumplită de tifos. Pe strada Crohmalna au murit mai mulţi oameni decît în oricare al cartier al oraşului. Printre cei răpuşi de molimă s-a numărat şi văduva lui Mordechai.

O vecină se lamentă către maică-mea:

- Aşa de tînără şi mamă de copil mic, şi frumoasă ca un trandafir! Vai de noi, vai de noi!

Mama, cu peruca ei de matroană aşezată strîmb, clătina din cap auzind de acest nou episod al catastrofei din afara timpului - cu care omul nu se deprinde niciodată. Pentru ea era doar o dovadă în plus că viaţa e un vis şi că n-are rost să păcătuieşti împotriva Creatorului. Poate că nici n-ar trebui să te naşti...

Dar ce să facă omul dacă s-a născut?

Mai trecură cîteva luni şi în prăvălia lui Mordechai Meir se ivi o femeie necunoscută.

Prezentare şi traducere de
ANDREI BANTAŞ

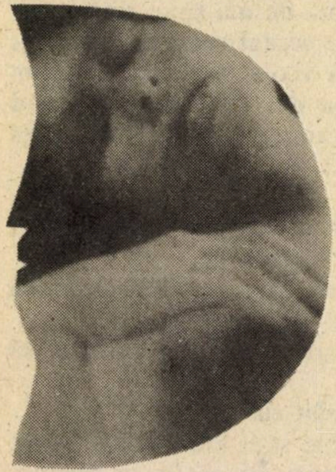

O NOAPTE CU LUNĂ

nuvelă de DAN PLATON

Ilustrație de Adrian Lucaci

Nimic, banal, o noapte pe plajă, între căsuțe de lemn închiriate la vilegiaturiști. Zgomotul asurzitor al zilei, cu țipătul copiilor, rîsete, o muzică de patefon ce ținea să se audă se stinseseră. Era noapte tîrziu, doar luna rotundă și mare trona bolta cerului poleind întunericul cu cositor și argint. Briza mării aducea răcoarea din larg, încărcată cu mirosul iute de alge. Țîrîitul greierilor ținea ison la freamătul valurilor. Liniștea nopții mă chema afară, singurătatea, întunericul acoperit cu imensitatea cerului încărcat cu stele mă extazia. Îmi plăcea să-mi plimb privirea în măreția lui sclipitoare, să-mi port gîndul în străfundul lui straniu, să visez la un univers în fața căruia totdeauna am rămas fascinat.

Mergeam ascultînd zgomotul pașilor ce se afundau în nisipul ce devenea umed. Căsuțele de lemn dormeau cu ușile închise, în golul ferestrelor larg deschise, perdelele pulsau ca o respirație.

La una din căsuțe ușa era larg deschisă în pustietatea nopții, mi-a atras privirea și din ce am putut în trecere surprinde, mi-a cutremurat simțurile. Cum luna bătea și ochii îmi erau bine formați în întunericul nopții, am distins un trup gol de femeie ce stătea lungit în albul patului. După ce am depășit intrarea m-am oprit, cu respirația întretăiată am cugetat fără să-mi dau seama la ce, stăpînit de un instinct care nu-mi acorda răgaz. M-am întors ca și cînd acolo trebuia să intru, scopul meu din acea noapte era să ajung acolo și nu se putea trece mai departe.

Pentru o clipă m-am oprit în canatul ușii și i-am privit umbra suprapusă peste trupul ei ca o anticipare la vizita mea. Am pășit încet cu mișcare de animal de pradă pornit la pîndă și cît mi-a fost posibil de ușor m-am așezat la marginea patului. Fără să știu cum, nu mai puteam raționa, degetele au început să alunece imperceptibil pe acel trup de femeie tînără, frumos bronzat, umplîndu-mi nările dilatate de un parfum încălzit de trupul ei adormit. Ca un resort, tînăra nud a tresărit îngrozită, știam că va urma un țipăt care va sfîșia liniștea nopții mai puternic decît forța glasului ei. Cum, de unde reflexul și felul meu de-a proceda nu-mi dau seama, dar știu, speriat de ce urma i-am prins gura și capul între palme și ca o explicație mută la intenția mea în afara oricărui gînd rău, am început să-i sărut pătimaș trupul în timp ce mîinile ei încercau să se elibereze luptînd cu mine, scrijelindu-mi cu tăișul unghiilor carnea prin cămașa sfîrtecată.

Buzele, coapsele, sînii, pulpele și toate ce reprezentau trupul ei

Doream să-i vorbesc, să-i dau o explicație a îndrăznelii mele, s-o rog, s-o implor să mă asculte, să nu țipe. Vrînd să-i șoptesc toate acestea la ureche, ajungînd cu gura la cap, simțurile care dominau încercarea mea de-a gîndi îmi porunciră să-i eliberez gura din ▸

strînsoarea mîinilor şi să-i acopăr buzele cu un sărut lung şi posesiv. Drumul ales de simţuri s-a arătat mai credibil ca vorbele ce urma să-i şoptesc. Învinsă, lăsă trupul moale ca un resort relaxat. Lupta desperată deveni o împingere uşoară şi pentru a-mi crea mai mult loc în pat. Eliberat de spaimă, buzele, coapsele, sînii, pulpele şi tot ce reprezenta trupul ei, deveni posesia buzelor, degetelor, nărilor mele.

Lacom, sorbeam din făptura ei tot ce întîlneam în cale, iar mîinile ei îmi rupeau nasturii îmbrăcăminţii într-un scîncet ce nu încuvinţa întîrziere.

Cînd pîntecele împreunate îşi simţiră căldura, geamătul ei se suprapuse cu scrîşnetul dinţilor mei. Fluidul care ne lega, strîngea şi sugruma trupurile, făcu din ele unul care se dorea, se respingea şi se încleşta fără cruţare.

Cînd urmă căderea din furia care se sfîrşi odată cu ultima picătură a forţei noastre, am rămas cu faţa în sus, cu braţul stîng îi ţineam trupul răsturnat peste pieptul meu. Îi simţeam respiraţia fierbinte şi-i adulmecam părul cu miros încins de migdale. Uşor pierdut ca o căutare tacită, degetele braţului meu drept lunecau imperceptibil pe luciul moale şi catifelat al trupului ei. Luna ascunsă după căsuţă trimitea prin deschizătura ferestrei o lumină care tremura peste trupurile noastre cum adierea nopţii mişca perdeaua.

Am sărit din pat, în calmul care se aşternuse se cerea ceva, i-am făcut semn, m-a înţeles, am ieşit din căsuţă, răcoarea zorilor stăpînea plaja. M-a cuprins o spaimă şi speriat am rupt-o la fugă, la stînga la dreapta nu am ţinut seama, dar peste tot închis. Nu am pierdut speranţa, am fugit mai departe convins că acolo voi găsi. Cînd am apăsat clanţa, uşa s-a deschis, un aer umed îmbîxit de tutun mi-a umplut gîtul. Obosit, abia am articulat:

- O sticlă!

- De care să fie? m-a întrebat sec barmanul şi m-a privit ţintă cu ochii roşii de fum.

- Tărie! i-am răspuns ca şi cînd nu ştiam ce vreau.

- Coniac, whisky, gin, votcă... se porni el să înşire.

- Whisky, am mormăit eu.

Cu sticla în mînă am ieşit afară şi am pornit pe drumul cel mai scurt în satul cu căsuţe. Lumina zorilor le înecase într-o scamă albastră în care se pierdeau fără formă.

La început sigur, apoi şovăielnic, derutat de lumina slabă a zorilor, le priveam neştiind care este aceea. Toate la fel, aceeaşi culoare, aceleaşi perdele la ferestre, nici o uşă deschisă. Înciudat că nu ţinusem socoteala, treceam dintr-o străduţă în alta gustînd din sticla de whisky.

Cînd dimineaţa a deschis uşa căsuţelor, băusem din sticlă mai mult de jumătate şi trăiam aceeaşi nedumerire.

(Dan Platon, scriitor şi regizor român de film documentar, trăieşte la München în R.F.Germania).

GÎNDURI ŞI PROVERBE

- Eu am stat pe loc, dar ceasul din buzunar a mers înainte.

- Capătă des guturai, fiindcă îşi ia nasul la purtare.

- A fost un ger groaznic. A murit stînd gol afară. Avînd pietre la rinichi, voise ca acestea să crape.

- Fiind fără familie, nu-şi poate spăla rufele murdare.

- I-a fost foame şi a vrut să fure un ou. S-a răzgîndit. Ce să facă mîine cu un bou?

- El s-a uitat furios în jur. Eu am fugit. Mi-a fost frică să nu tragă în mine. Era gol puşcă.

- Era bun de dus la o galerie de pictură. După ce a văzut-o pe ea, a rămas tablou.

- Doi se certau aprig; m-am băgat şi eu ca al treilea. După scurt timp am plecat. N-am cîştigat nimic.

- A murit sărac deşi a avut avere. N-a putut strînge pentru zile negre, deoarece banii lui erau verzi.

- I s-a propus la dineu să ţină un toast. S-a uitat cu groază în jur. Nu avea un toaster.

- L-am căutat; era mic şi nu l-am găsit. Era într-o ureche.

- A vrut să aibă mulţi armăsari. S-a dus la lac să adune ţînţari.

- S-a văzut pe stradă şi n-a mai ştiut nimic. A ieşit din casă cu capul gol.

- Nu înţelegeam bine. El glumea. Deodată nu l-am mai văzut. Se ascunsese după deget.

Dr. G. MĂNESCU

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Pe masa mea (nu de la restaurant, ci de la redacție) s-a adunat un vraf de scrisori pe teme culinare; se vede că cititorii revistei sînt gata a sări la bătaie nu numai în jurul chestiunilor politice la zi ci și pe marginea borșului de sfeclă sau a mușchiulețului la frigare, împănat.

Să las, prin urmare, pentru numărul viitor, preumblarea prin localuri cu fripturi și - întrucît politețea obligă (chiar și la noi) să răspund la cîteva întrebări, înțepături și nedumeriri:

Lorin Weissler, din Tel Aviv, economist, consideră că: a) Lucullus ,,acordă excesivă atenție mititeilor, oprindu-se mai întîi și întîi asupra lor oridecîteori intră într-un restaurant românesc... de parcă ciorbele sau sarmalele și altele de-acest soi n-ar exista b) în plus „D-sa face atîtea nazuri din cauza mititeilor, încît l-aș întreba cum anume consideră el că ar trebui preparați aceștia".

Întrebare f. f. la locul ei (ca și, de altfel, ciupitura critică: recunosc, da, da, recunosc că mă reped mai întîi la mititei, deoarece potrivit ideologiei mele gastronomice, consider că amintitul fel constituie „piatra de încercare" a oricărui grataragiu ce se pretinde ca atare).

Și-acum - formula micilor. Dintre toate rețetele care mi-au căzut în mîini, am ales-o pe aceea furnizată de (bineînțeles!) Păstorel (Al. O. Teodoreanu): din cîte știu, celebrul gurmet ieșeano-bucureștean, a luat-o, la rîndu-i, de la un grataragiu din Piața Matache Măcelaru. Iat-o:

„Carne de vită de la ceafă sau de la coadă, sau pulpă - capacul. La 1 kilogram de carne 1/4 seu gros și curățat de piele. Carnea, împreună cu seul, se trece de două ori prin mașina de tocat. Se adaugă în carne miez de franzelă (de mărimea unei lămîi), muiat în mujdei de usturoi, sare, o linguriță de mirodenii: enibahar, chimen (dacă vrei), piper și o jumătate linguriță de bicarbonat. Frămînți pînă se face o pastă omogenă. Uzi cu apă un fund de lemn și palmele. Sucești cîte o bucată pe masă pînă obții forma cilindrică știută. Tai în bucăți potrivite și-i așezi umezi pe-o farfurie. Îi pui la rece cîteva ore. Pui grătarul încins pe care ai așezat un rînd de mititei, la foc moale. Cît stau la foc, îi învîrtești mereu, pînă se întăresc. După ce s-a prăjit o serie, se servesc într-un vas acoperit și încălzit (altfel se sleiesc din cauza seului). În timp ce se consumă o serie, se pune la foc seria următoare. Prăjirea trebuie să se facă încet, ca să nu se prăjească în exterior, rămînînd cruzi la mijloc".

Și fiindcă tot îl răsfoiesc (adică gust) pe Păstorel, să profit de ocazie pentru a reda ideile sale privitoare la cartofii prăjiți. În felul acesta, voi fi, sper, pe placul doamnei Melanie Fichman din Holon și a inginerului Robert Vișan din Beersheva; amîndoi s-au declarat șocați de laudele teribile aduse de amicul nostru haifiot G. Florian la adresa bucătarului de la ex-restaurantul „Me și Me" din Haifa; amîndoi, iarăși, îmi cer, pe-un ton destul de imperativ, să dau aicea „cheia" chipșilor ideali.

,,Vă voi da - (scria Păstorel unei cucoane care-i cerea, prin anii '60, „formula magică" a cartofului prăjit") o rețetă pe care eu o socot cea mai bună...

Atrageți mai întîi atențiunea eminentei domniei-voastre bucătărese să nu spele cartofii în apă. Dacă prețuiește apa (ceea ce ar fi de dorit), să se mulțumească să se spele ea mai întîi pe mîini. Cartofii, să facă bine să-i curețe numai cu cuțitul. Odată curățați, să-i pună între două șervete și să-i preseze pînă ce-și pierd toată umezeala. Înainte de această preparație, ea trebuie să fi avut grijă să puie într-un vas măduvă și untdelemn în părți egale. Cînd amestecul de untdelemn și măduvă (măduva veselă) clocotesc în vas, să arunce cartofii și să-i lase numai atîta cît să se rumenească puțin. Să-i scoată pe urmă și să-i pună de-oparte, la loc cald, nu la foc. Presupun că în timpul acesta domnia voastră mîncați o omletă, la care vă urez poftă bună și a cărei rețetă în caz că v-a nemulțumit, vă voi da-o în proximul număr (are și omleta micile ei trucuri de fabricație). În momentul în care trebuiesc serviți, cartofii sînt aruncați din nou în amestecul clocotit, de care am pomenit mai sus și lăsați să se rumenească bine. Trebuie scoși cu o lingură cu găuri, ca să se scurgă tot lichidul. ▶

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Asta este..."

Un „fidel din Tel Aviv", cum se auto-defineşte avocatul Moişe Vişan, m-a caracterizat drept „cîrcotaş" în materie de icre.

Acuzația - de ce să mint? - e întemeiată. O salată de icre „ne-afînată", ne-adusă în stare de spumă mi se pare ratată, nemeritînd indulgență. Dar care-i taina icrelor cu adevărat moi, anti-păstoase? E o taină pe cît de uşor de aflat, pe atît de ostenitoare, ba chiar chinuitoare cînd e vorba să treci în bucătărie de la teorie la practică.

Dar să dăm cuvîntul, la acest punct de pe ordinea de zi, altui mare literat într-ale gastronomiei, poetul român Vasile Voiculescu. Într-o bucată pe care am avut plăcerea să o întîlnesc într-un almanah al revistei „Viața românească", eminentul scriitor descrie o masă de pomină (mai precis, o întreagă săptămînă a bucatelor alese) de la o mînăstire (de mai demult...). Una din aceste minunate zile, închinată peştelui, cuprinde răspunsul la întrebarea cititorului nostru:

...„Ziua a treia, adică marți, a fost precum se hotărîse: ziua peştelui. Heleşteiele mînăstirii, prefirate cu năvoade, vărsaseră la lumină şi trimiseseră la masă ca într-o minune, gata fierți şi fripți (căci altfel cînd avusese timp părintele bucătar să-i gătească?!), somni bulbucați, crapi borțoşi, ştiuci zvelte, mrene aurii, plătici turtite, lini cu pielițe de şarpe, caracude, țipari, scoici, raci, în tot soiul de gusturi, marinate, rasoale, pe varză, umpluți cu stafide, cu ceapă, cu nuci, scordele şi pilafuri de gîturi de raci, ghiveciuri la tavă, cu untdelemn grecesc, cu măsline de Volo, clăbuci de icre, stive de raci roşii, ca obrajii părinților.

- Ştii sfinția-ta ce trebuie ca să iasă icrele cum se cuvine? întreabă staretul pe protopop, înfigînd furculița în mormanul spumos.

Protopopul nu se pricepea.

- Trebuie un risipitor să toarne untdelemn şi un nebun să le bată. Iar părintele nostru, cînd e vorba de icre, e şi mînă spartă şi smintit".

...Aşadar, ca-n orice artă, şi aici, în materie de înfăptuire a icrelor-salată, e nevoie de-un dram de nebunie.

CONSULTANT
PENTRU TOATE CATEGORIILE DE ASIGURĂRI

URI EREL

Economist (B.A.)
Licențiat în servicii administrative (M.B.A.)
Specialist în asigurări şi finanțe
10 ANI DE EXPERIENȚĂ ÎN DOMENIU

REALIZĂM PENTRU DUMNEAVOASTRĂ PE LOC, TOATE TIPURILE DE ASIGURĂRI:

- ASIGURĂRI PENTRU MAŞINĂ, CASE, LOCUINȚE;
- ASIGURĂRI DE VIAȚĂ ŞI PLAN DE PENSIE;
- ASIGURĂRI CU CARACTER INDUSTRIAL ŞI DE AFACERI;

ACORDĂM CONSULTAȚII PRELIMINARE GRATUITE

TEL AVIV, STR. KING GEORGE, NR.79
TEL.: 292751, 299364, 297937

ORTHOPEDICA steiner LTD.
אורטופדיקה

- PEDICURĂ
- APARATAJ AJUTĂTOR PENTRU MERS
- CIORAPI ELASTICI
- BANDAJE DE HERNIE
- SCAUNE PE ROTILE ş.a.
- ÎNCĂLȚĂMINTE ORTOPEDICĂ

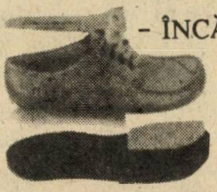

BIRKENSTOCK
ROHDE
jacoform

ÎMBRĂCĂMINTE TERMICĂ ANTIREUMATICĂ DE ANGORA:
- MAIOURI
- PANTALONI ş. a.

Reh. BRENER 3 - COLȚ ALLENBY 55
Reh. IBN GVIROL 3
TEL.: 285677 - 263580

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

RETETE PREPARATE LA OALA CU PRESIUNE

CIORBĂ DE FASOLE ALBĂ: se spală de cu seară 150 gr. de fasole uscată în mai multe ape. Se pune apoi într-o oală mare cu apă caldă şi jumătate linguriţă bicarbonat, să se moaie toată noaptea. A doua zi, se spală bine în multe ape, se scurge si se pune în oala cu presiune. Se toarnă deasupra doi litri de apă clocotită. Se adaugă o ceapă tăiată felii, o lingură bulion, 2 morcovi şi un pătrunjel tăiaţi bucăţi, 100 gr. pastramă grasă afumată, tăiată felioare, sare şi puţin piper. Se acoperă şi se fierbe 40 de minute. Înainte de a servi, se poate adăuga o lingură margarină (cui îi place) şi se lasă să mai dea cîteva clocote.

●

LIMBĂ CU SOS: se lasă într-un vas mare cu apă, timp de 10 ore, o limbă de circa 2 kg. O radem apoi cu un cuţit şi o punem să fiarbă în apă clocotită, cît s-o acopere, 15 minute. Dacă limba este prea mare, o vom tăia în două. Se spală apoi bine cu apă rece şi o curăţăm de piele. O punem apoi în oala cu presiune împreună cu o ceapă mare tocată, un morcov ras, o foaie de dafin, 5 linguri de oţet, piper, sare şi usturoi, după gust. Se umple cu apă cît să fie bine acoperită, se închide ermetic cu capacul respectiv şi se lasă să fiarbă o oră. Se poate servi caldă, tăiată în felii cu diverse sosuri picante care se găsesc în comerţ, sau se strecoară sosul gros în care a fiert, se îngroaşă pe foc mic cu jumătate linguriţă de făină şi se toarnă peste limbă.

●

FRIPTURĂ DE VACĂ: se spală şi se taie o bucată de carne de vacă de la umăr (catef) în bucăţi potrivite. Se pun în oala cu presiune şi se adaugă: 2 cepe tăiate sferturi, un morcov mare, o bucată rădăcină de ţelină, 2 foi de dafin, 4 căţei usturoi, un ardei gras tăiat fîşii, o roşie tăiată sferturi, sare, piper, jumătate pahar cu vin roşu şi un pahar mare cu apă. Se închide oala şi se lasă să fiarbă o oră. Se serveşte cu sosul strecurat şi frecat prin strecurătoare cu lingura de lemn. Se pun împrejur crochete de cartofi sau paste făinoase încălzite în margarină fierbinte.

●

ANTRICOATE ÎNĂBUŞITE: se rumenesc pe ambele părţi 4 – 5 antricoate de vacă sau viţel în cîteva linguri de untdelemn. Scoatem carnea şi prăjim în grăsimea rămasă 2 cepe şi 4 morcovi tăiaţi bucăţi. Cînd sînt aurii, punem ceapa, morcovii şi carnea, cu tot cu sos, în oala cu presiune, turnăm deasupra un pahar de vin alb sec, 2 linguri pastă de bulion, sare, piper şi 3 linguri mărar tocat. Închidem oala şi fierbem 40 de minute. Cînd s-a răcorit puţin, o deschidem şi adăugăm conţinutul unei cutii de conserve de fasole verde, bine scursă. Se lasă să fiarbă acoperit cu un capac obişnuit încă 15 minute, pe foc mic.

●

TOCANĂ DE CARTOFI: se curăţă de pieliţă 300 gr. de roşii (după ce le-am opărit) şi se pun în oala cu presiune, împreună cu 3 ardei verzi tăiaţi rondele, o ceapă tăiată felioare, 2 fire de usturoi verde, 2 linguri de pătrunjel verde tocat, sare, piper şi un kg. jumătate de cartofi curăţaţi şi tăiaţi felii groase. Se adaugă 50 gr. margarină şi jumătate pahar de apă. Se fierbe sub presiune 15 minute.

YLANA

— Mizerabilul! M-a părăsit fără să spele vasele...

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

CLUBUL ENIGMISTIC MENORA (REHOVOT) PREZINTĂ:

JOCURI

RESTAURANTUL LA „AAA"

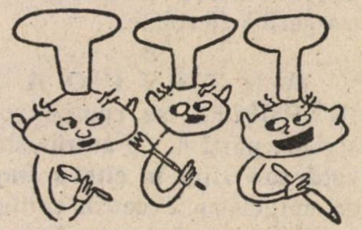

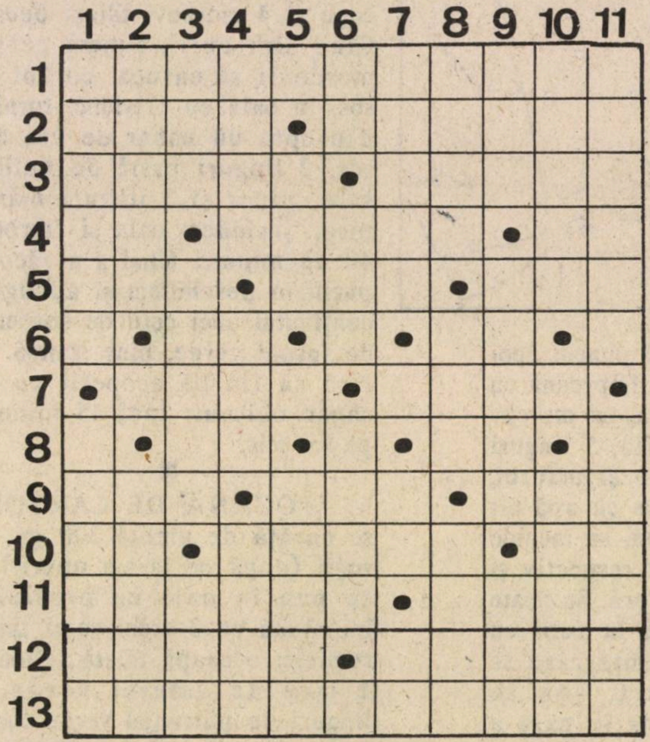

ORIZONTAL: 1) Cîrciumi de lux. 2) Untdelemn - Ţuică transilvăneană. 3) Oferta restaurantului - Beat (fam.). 4) S-a terminat - Boltit, ca în vie - Puţin supărat. 5) Decalitru mai mic - File dintr-o carte - Atol în Malaezia. 6) Cere la urmă - Tot, dar nu complet. 7) Petrecere (fam.) - Îmi potolesc setea. 8) Stă în stînga - Locul sigiliului. 9) Precum spui - Sîngele vieţii (spun beţivii) - Face plata. 10) Ieşire din port - Închinăciune festivă - Pub gol. 11) Nu prea descurcăreţ - Ape (păcat că nu sînt de vin). 12) Vindea odată ce displace beţivilor - Supărat că nu mai poate bea. 13) Un ospăţ exagerat de îmbelşugat (sing.).

VERTICAL: 1) Carne umplută - Unde zei greci trăiau ca în rai. 2) Deosebite (fig.) - Unde nu cresc viile. 3) Suprafaţa pe care nu se împiedică cei beţi - Un soi de vin - Mandolină la perşi. 4) Izvor... dar nu de vin - Este, dar atît cît trebuie - În susul hărţii. 5) Papagal american - În curînd în Israel. 6) Ulcică Vişinescu - Intrarea în cramă - Parte din salariu rezervată cîrciumarului (fam.) - Sfîrşitul lui prilejuieşte petreceri. 7) Mişcat din loc (fig.) - Ceea ce nu are nici un beţiv. 8) Niţă turmentat - Arc din bucătărie - Nume chinez. 9) O localitate în Chile - Închinare la banchete - Idem. 10) A te preface că bei - Luna în care beţivii se jură că nu vor mai bea. 11) Gura fluviului - Decolorat.

ELIAS FERMAN,
Ashdod

Dicţionar: Taa, Tar, Cian, Nal

NOTIŢE

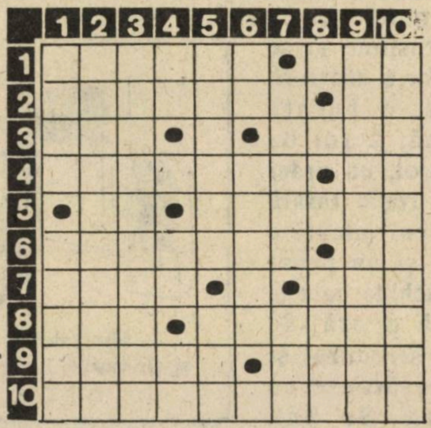

ORIZONTAL: 1) Specialist în apărare - În faţa porţii. 2) Servici de cîine dresat - Acolo. 3) Îţi pune sîngele în mişcare - Zeu nordic. 4) Sună a doagă (fig.) - Imitat. 5) Tun fără afet - Şmecher. 6) Se poate subţia (fem.) - Unul peste cap. 7) Nu are asemănare - Berbec de mare (fig.). 8) Tablou de Matisse - Degajată (fig.). 9) Material de filamente - Păcat capital. 10) Rămîne.

VERTICAL: 1) Decor idilic - Sentimental. 2) Lipsit de principialitate. 3) George Sand, de exemplu. 4) Patru fără trei - Transport consular - Înecat. 5) Convinşi pînă la urmă - În mijlocul căminului. 6) Cară - Pline cu poveşti. 7) Haină veche - Fluviu european. 8) Între două ţări. 9) Duce la excluderea dintr-un concurs. 10) Căldură peste cea normală.

ETTI FERMAN
Ashdod

VOTAŢI CU MINE

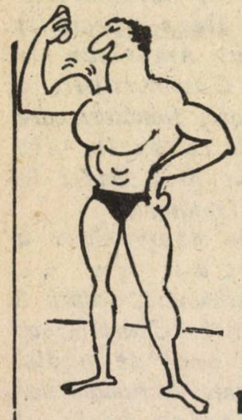

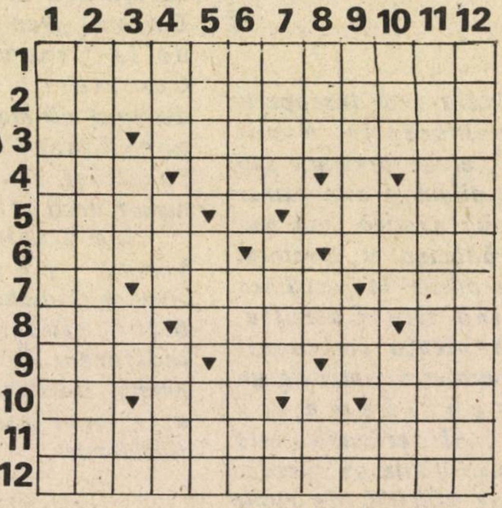

ORIZONTAL: 1) Număr al cărui logaritm este egal cu numărul dat. 2) Nu iartă nimănui nimic (fem). 3) Tuns numai în părţi - Detalii. 4) Etapă întreruptă - Unitate de măsură pentru energie - Aoleu! 5) Albă şi pufoasă - Nu muşcă. 6) Adăposturi pe cîmp - Insulă în Marea Baltică. 7) Literă grecească - Scuză tipografică - Locuitor în Extremul Orient. 8) Apelativ popular - A afecta puternic - Din capul locului. 9) Sport la Olimpiadă - În Pirinei - La orice intrare. 10) Cutie - Termen (Bat) - Concurează la derby (pl.). 11) Referitor la oceanul planetar. 12) Determinarea poziţiei unui obiect şi transformarea lui în semnale.

VERTICAL: 1) Cel ce a vorbit înainte. 2) Variabilă. 3) Tanc defect - Atac din ambele sensuri - Diftong - Un ied cu capul decapitat. 4) Armata irlandeză - Păstrate în pernuţe - Viaţa. 5) Societatea noastră - La întoarcere - Kiriat... localitate în Israel. 6) Marginea satului (pl.) - Referitor la albine. 7) Loc de trecere - Stea în plină formă - În sfîrşit, în Togo. 8) Cartea şansei - În halat - Mijloc de amortizare. 9) Prietenul nostru, preşedintele - Apărut puţin - Abis. 10) Literă slavonă - Mamifer din Tibet - Susţinător. 11) Operaţii topografice. 12) Referitor la partea filozofiei care studiază metodele folosite în ştiinţă.

IOSEF BACALU
Kiriat Ata

Dicţionar: Dago, Roc.

OBIECTIV

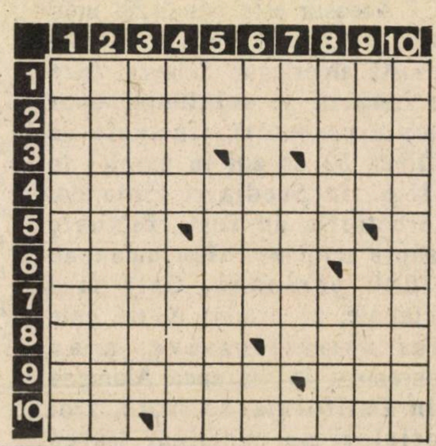

ORIZONTAL: 1) Este menit să reziste timpului. 2) Îndeplinirea unei funcţii. 3) Culoare - Fără gust. 4) Aparat folosit pentru determinarea umidităţii aerului. 5) Manifestare a veseliei - Vierme cu corp lung de culoare roşcată. 6) Adversari - Acte incomplete. 7) Cei care prelucrează pielea pentru a o face mai elastică şi rezistentă. 8) Urechea nu este în ordine - Personaj principal dintr-o operă literară. 9) Avarul, Femeia îndărătnică, Bolnavul închipuit - Literă ebraică. 10) Unire - Menora la plural.

VERTICAL: 1) La fel ca 1 orizontal (pl.). 2) El pune întrebările. 3) Se alterează uşor. 4) Rege al Iudeii - Chibzuit la judecată. 5) Întrecere - Indiferent cine. 6) Cadenţaţi - Patru. 7) Unicate - A enunţa. 8) Mătase lucioasă şi netedă - Natania, Afula sau Lod. 9) Mersul trenurilor - Material tăiat de croitor. 10) Copie în mic a unui obiect.

SERGIU PĂTRAŞCU
Kiriat Ata

? **GHICITOARE**

Permanent ne dă lumină.
De-i aproape, ne răsfaţă,
Iar dacă se-ndepărtează
Tot, în jurul nostru-ngheaţă

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● SĂNĂTATEA

SINGURĂTATEA UCIDE (la propriu, nu la figurat)

Singurătatea subminează sănătatea omului. Ea este mai dăunătoare decît fumatul. Căci dacă ţigara sporeşte cu 1,6 riscul îmbolnăvirii, cel legat de singurătate este de 2.

Aceasta este concluzia unui studiu apărut în cunoscuta revistă americană *Science*, care se bazează pe rezultatele unor ample cercetări efectuate în ultimii 20 de ani în paralel în S.U.A., în Suedia şi Finlanda. Cercetările au fost efectuate asupra unui eşantion uman de 37000 persoane. Cele mai detaliate, cu urmări dintre cele mai semnificative, s-au consemnat în regiunea Alameda din California de Nord. Doi sociologi au examinat starea unui număr de 5000 de persoane, între 30 şi 69 de ani. S-a avut în vedere existenţa sau absenţa relaţiilor sociale iar în cazul că ele există, natura lor: căsătorie, cercul familiei, prieteni, apartenenţa la o organizaţie religioasă sau orice formă de asociaţie. Această analiză le-a dat putinţa să prevadă evoluţia mortalităţii respectivului grup, previziune care în următorii 9 ani a fost confirmată în mod uluitor de realitate!

Bărbaţii şi femeile nu reacţionează în acelaşi mod în faţa singurătăţii. Bărbatul este mai vulnerabil, la el riscul mortalităţii fiind de 2 şi chiar de 3 ori mai ridicat. Viaţa conjugală îi este mai de folos iar văduvia mai nefastă decît în cazul femeii. Acestea din urmă se pricep să compenseze mai bine solitudinea prin relaţii amicale cu persoane de acelaşi sex.

MEDICUS

●

CONTRACEPTIV-MIRACOL, SOMNIFER-MIRACOL ŞI ALTELE

▼

● *În India s-a descoperit un nou contraceptiv. Numit „Genimina", el se prezintă sub forma unei pilule şi este extras dintr-o plantă exotică, sau mai exact din rădăcina ei. Doctorul Mukherji, profesor la facultatea de medicină din Calcutta, afirmă că pilula (miracol) împiedică evoluţia timp de un an întreg. Semn că descoperirea-i serioasă, este faptul că autorităţile au acordat un credit de 200.000 de rupii pentru punerea la punct a contraceptivului.*

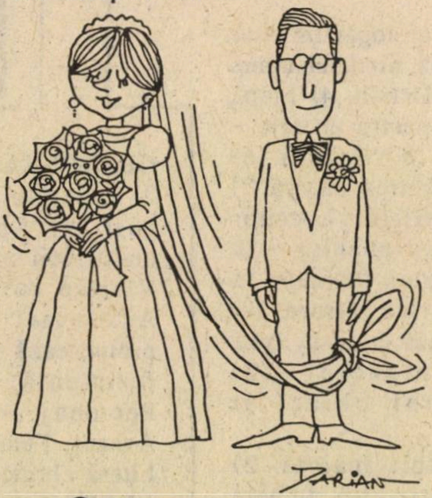

● Cu ce se vor hrăni astronauţii de mîine în cursul explorărilor lor spaţiale? Savanţii din întreaga lume s-au pus de acord să răspundă: Chiorela.

Chiorela este o algă foarte nutritivă, care creşte repede, ocupă puţin spaţiu şi suportă bine radiaţiile cosmice. Mai mult, datorită fenomenului „respiratoriu" bine cunoscut al vegetalelor, această algă va putea să contribuie la regenerarea aerului din interiorul vaselor spaţiale.

● *O anchetă efectuată în rîndurile a 22.000 de studenţi, băieţi şi fete, din Portland-Oregon, a stabilit că marii fumători sînt mai slabi la învăţătură decît nefumătorii. Doctorul Dan Horn, specialist de la Centrul American de Cercetarea Cancerului, a declarat că marii fumători care abandonează cursurile din facultăţi sînt mai mulţi la număr decît nefumătorii.*

Un studiu asemănător a fost făcut şi la Newton-Massachusetts, asupra a 6.200 studenţi. Concluzia: indiferent de anul de studiu, nivelul inteligenţei nefumătorilor este mai ridicat decît al fumătorilor.

●

● În Anglia s-a construit un aspirator aseptisant. Acest aparat emite raze ultra-violete foarte puternice, prin care milioane de agenţi patogeni, aspiraţi de el, sînt exterminaţi pe parcurs. Pînă şi viruşii care rezistă antibioticelor, sînt de astă dată, învinşi.

●

● *O societate japoneză (iar japonezii!) de aparate electronice a pus la punct un aparat capabil să te adoarmă rapid (în zece minute). Somniferele? Gata, inutile.*

Aparatul, plasat pe pernă, emite un zgomot asemănător metronomului.

AMARIA

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

● Voleiul israelian are un nou antrenor federal. Adus cu mari sacrificii din străinătate. De unde? Din Statele Unite, desigur, pentru că acolo se află, în momentul de faţă, superioritatea mondială. Pe antrenorul american, venit să aşeze Israelul pe linia performanţelor internaţionale, îl cheamă Mario Treibich şi vorbeşte perfect... româneşte, pentru că e, de felul lui, din Cernăuţi!

● *În curînd, la televiziune, "O viaţă ca aceasta" ("Haim şe ca-ele"). Protagonist: Iacov Hodorov, legendarul portar de fotbal. Marea surpriză, care l-a lăsat pe Hodorov cu gura căscată, a fost aducerea în emisiune a faimosului fotbalist britanic John Charles, care s-a „duelat" cu portarul nostru, pe viaţă şi pe moarte, cu mulţi ani în urmă, pe stadionul din Cardiff. John Charles a povestit cum s-a ciocnit atunci în aer cu Hodorov şi cum acesta s-a ales cu nasul fracturat. Aşteptăm emisiunea animată de Amos Ettinger cu firească nerăbdare!*

Brailowsky: chiloţi de damă

● Daniel Brailovsky, talentatul fotbalist evreu argentinian, care s-a aflat un timp în ţară, ca ole-hadaş, s-a întors, cum se ştie, la Buenos Aires. Dar cum nu se prea ştie, s-a lăsat acolo de fotbal şi se ocupă cu comerţul de confecţii. Cel care a fost vedeta lui Macabi Haifa şi a echipei naţionale a Israelului nu mai are, pare-se, nici o intenţie să revină printre noi. Deşi, după cum declară duce dorul echipei noastre naţionale, în cadrul căreia s-a simţit cum nu se putea mai bine.

● *Tali Şemeş, prima femeie arbitră de fotbal din Israel, a decis să renunţe la această îndeletnicire după ce, timp de un an, şoviniştii masculini din colegiul de arbitri n-au delegat-o niciodată ca arbitru de centru, ci i-au dat „să ţină tuşa" la cîteva meciuri de juniori şi de copii. Pini Mandler, membru în colegiul arbitrilor de fotbal, a declarat că o fată poate conduce meciuri doar dacă e solid construită din punct de vedere fizic. „Fotbalul, a precizat el, e prea bărbătesc, prea dur, pentru a fi lăsat pe mîna unei femei". Ce părere aveţi, feministelor?*

R. TEPNER

Tali Şemeş

Hodorov şi John Charles în emisiunea „O viaţă ca aceasta" **: nasul**

● În vizită în Israel, la sora lui, antrenorul evreu al echipei „Nistrul" din Chişinău, Vladimir Zinkler, a rămas stupefiat de ceea ce a văzut în fotbalul nostru. L-au speriat terenurile sub orice critică, dezordinea, indisciplina publicului şi, mai presus de orice, calitatea îndoielnică a fotbalului practicat în liga naţională. Întrebat dacă ar fi dispus să antreneze o echipă din Israel, Vladimir Zinkler a răspuns afirmativ: ,,Cu disciplina sovietică şi cu banii israelieni, a spus el, s-ar putea face treabă bună..."

CUM NE PUTEM GHICI VIITORUL:

CHIROMANCIA sau ARTA GHICITULUI IN PALMA

"Legea Domnului va fi scrisă pe fruntea și în mîna ta". MOSHE

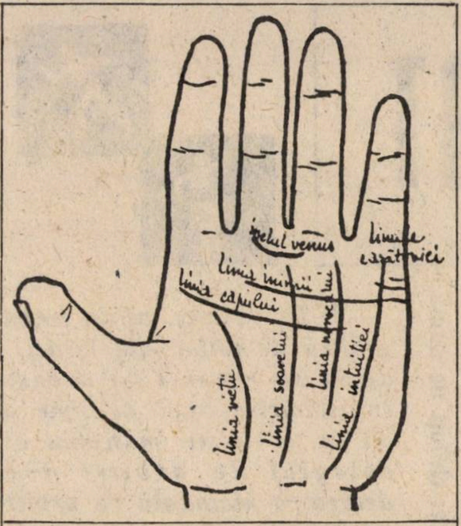

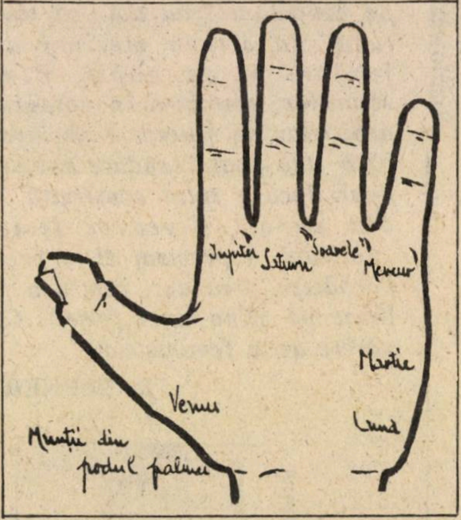

(urmare din nr. trecut)

LINIA CAPULUI este aceea care taie orizontal mîna în două părți. Ea indică tot ce se referă la inteligență, la creier.

O linie dreaptă, indică o inteligență superioară. Cu cît linia este mai fină, cu atît inteligența este mai puternică. Cu cît este mai lungă, cu atît mintea este mai imaginativă; dar dacă se alătură liniei vieții, aceasta arată timiditate și în unele cazuri depresiune nervoasă, demoralizare.

Separată de linia vieții, indică amețeli, dureri de cap. În toate cazurile, o anumită îndrăzneală, o anumită siguranță. Dacă este exagerat de lungă, sau coboară prea jos, e semn de neurastenie. Dimpotrivă, cînd linia urcă, indică o anumită cruzime a instinctelor, în orice caz, un oportunism dezvoltat. Cînd linia capului întîlnește linia inimii, e semn de primejdie pentru sănătate: o boală cardiacă, o boală ce necesită supraveghere și îngrijire serioasă. Linia capului construită în lanț, arată nehotărîre și lipsă de considerație pentru intelect. Dacă linia capului este scurtă, avem de-a face cu o inteligență mai pasivă și un caracter ușor influențabil.

LINIA INIMII indică sensibilitatea, gradul de sentimentalitate.

Foarte lungă, indică o sensibilitate excesivă. Scurtă: sensibilitate redusă. Frîntă: poate indica neplăceri în dragoste sau un accident cardiac. O linie a inimii în lanț, anunță tulburări cardiace dar și o anumită nehotărîre în problemele sentimentale.

LINIILE SECUNDARE. Sînt în număr de patru, dar mai puțin frecvente ca liniile fundamentale: 1) linia norocului, 2) linia soarelui, 3) linia intuiției, 4 linia căsătoriei.

LINIA NOROCULUI indică, după vechii autori, tot ceea ce e legat de comportarea persoanei respective sub vîrsta de 30 de ani, pînă la încrucișarea ei cu linia capului; peste 30 de ani, dacă urcă mai mult în palma mîinii. Încrucișarea cu linia inimii ar indica vîrsta de 60 de ani. În general însă, linia norocului ne informează asupra tuturor schimbărilor, reușitelor și dificultăților, ascensiunilor și căderilor, în materie de finanțe, muncă, sentimente, căsătorie, viață conjugală, sociabilitate, onoare, etc.

Mîna stîngă reprezintă (întotdeauna) ereditatea globală, iar mîna dreaptă - achiziția personală. Trebuie deci să privim întotdeauna ambele mîini; iar dacă linia norocului este bună în mîna stîngă și rea în mîna dreaptă, înseamnă că individul comite erori, compromițînd cursul existenței. În caz contrariu, individul are de luptat împotriva destinului pentru a-și construi o viață după placul său.

Cîteva informații întîlnite pe linia norocului: *cu o furcă la început:* viață frămîntată, dramatică. *cu o furcă la sfîrșit:* viață fericită. *Tăiată de o steluță:* accident mortal sau moarte bruscă, neașteptată.

Nu trageți însă concluzii pripite. Este adevărat că toți cei ce-au murit în mod tragic purtau acest semn funest, dar sînt și alții, care l-au avut și totuși au murit în patul lor, liniștiți, de bătrînețe... ▶

★

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

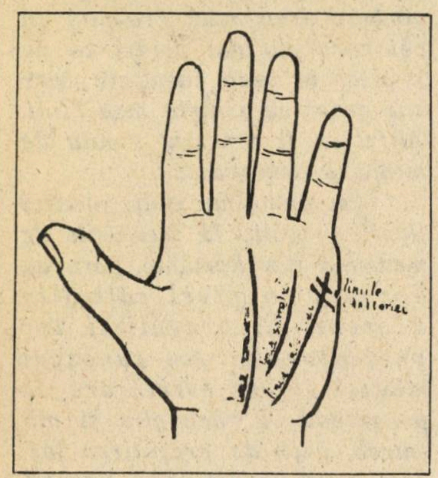

LINIA SOARELUI arată reuşita în carieră. Ea afirmă mai devreme sau mai tîrziu, autoritatea persoanei respective sau renumele acesteia în profesie. Este linia care ne îngăduie ,,diagnosticele", pronosticurile cele mai sigure.

Cei ce nu posedă această linie sînt în general oameni rataţi.

Această linie lipseşte la circa 25% din oameni.

Dacă pe această linie se află o *insuliţă:* pronostic de adulter. Dacă are o *steluţă:* reuşită, dar prin mijloace nu prea recomandabile. O *cruciuliţă:* obstacole în carieră, deci necesitatea unor mari eforturi în realizare. Dacă se termină cu o *furcă:* triumf, glorie, bogăţie.

LINIA INTUIŢIEI indică fler şi bună judecată.

INELUL LUI VENUS este semn de senzualitate şi de sensibilitate artistică.

LINIILE CĂSĂTORIEI nu indică neapărat numărul căsătoriilor. Dacă sînt multe, ele pot „demasca" inconstanţă în domeniul sentimental.

Cu cît mîna are mai multe liniuţe, cu atît nervozitatea persoanei este mai mare.

Există o mulţime de alte semne şi liniuţe care pot modifica în chip considerabil primele indicii. Trebuie luat în consideraţie că chiromancia este mai puţin o „artă a ghicitului" decît îşi închipuie unii şi mai mult una deductivă; aşa cum am arătat la început, ea se bazează în mod special pe psihologie. Semnele pe care le vom enumera mai jos nu sînt singurele ce se văd în podul palmei, dar nu toate pot fi studiate. Să luăm în consideraţie semnele importante:

STELUŢELE. Pe Jupiter: semne de mari evenimente. Pe Saturn: semn rău, fatalitate. Pe Soare: glorie, dar şi avere rău folosită. Pe Mercur: excrocherie, furt, etc. Pe Marte: răni, accidente. Pe Lună: boală sau accident în legătură cu apa. Pe Venus: dificultăţi în dragoste.

CRUCIULIŢELE. Pe Saturn: mizerie, griji, dificultăţi. Pe Soare: glorie. Pe Mercur: tendinţe de cleptomanie. Pe Marte: schimbare de situaţie. Pe Venus: schimbare de situaţie în dragoste.

INSULIŢELE. Caracterizează de regulă, o stare proastă a sănătăţii sau a dragostei (căsniciei). Pe linia inimii, insuliţa indică un început de scepticism. Pe linia capului: momente de oboseală cerebrală. Pe linia vieţii: anemie sau lipsă de forţă. Insuliţa pe linia soarelui indică adulterul. Pe linia norocului: infidelitate.

TRIUNGHIURILE. Se întîlnesc foarte frecvent, indicînd aptitudini particulare; dar nu au nici o semnificaţie dacă nu sînt *perfect conturate.* Pe Jupiter: înclinaţii pentru politică, diplomaţie. Pe Saturn: aptitudini pentru ştiinţă. Pe Soare: dotat pentru arte. Pe Mercur: înzestrat pentru comerţ. Pe Marte: talent într-ale artei militare. Pe Lună: aptitudini pentru tehnică, îndeosebi pentru hidraulică. Pe Venus: talent pentru arta dramatică.

SOITAR

GRAFO-LOGIE

● O ROŞCATĂ, Tel Aviv: Să-ţi spun că ai un dezvoltat simţ al umorului? Tare îmi vine s-o fac, deşi asta nu se vede în modul în care scri, ci în cele pe care mi le scri, aşa că hai s-o lăsăm. Grafia ta singură demonstrează un caracter foarte independent, o persoană plină de iniţiativă, chiar şi atunci cînd nu ştie foarte sigur ce vrea. Multă vivacitate, multă senzualitate şi un dram deloc neglijabil de dezordine în gîndire. Mă rog, nimeni nu este perfect! În tot cazul, una peste alta, o persoană care degajă multă simpatie, un om de cultivat în relaţii.

● MIRNA, Rehovot – Se pare că ai primit o educaţie foarte strictă, care te-a învăţat nu numai să te stăpîneşti, ci să acţionezi adesea împotriva pornirilor naturale. Ceea ce se pare că te incomodează foarte tare, căci direcţia descendentă a rîndurilor tale denotă o permanentă înclinare spre pesimism, spre disperare. Cred că ar trebui să-ţi recomand să te gîndeşti mai puţin la ce e „bine" şi ce e „rău" şi să te comporţi mai natural, mai cum îţi vine. Dar oare nu-i prea tîrziu? În orice caz, încearcă! Noi îţi ţinem pumnii!

TILL BUHOGLINDĂ

MÜNCHEN - GENEVA

Curba slăbiciunii lumii libere față de totalitarismul terorist-criminal:

- MÜNCHEN: lord (cu "l" mic premeditat) CHAMBERLAIN față cu HITLER - pas înapoi;
- YALTA: ROOSEVELT și CHURCHILL față cu STALIN - pas înapoi;
- GENEVA: U.S.A. față cu ARAFAT (terorismul arab) - pas înapoi.

Pentru toate aceste uriașe erori, omenirea a plătit și va mai plăti cu mult sînge și cu multe suferințe.

Semnează unul care a trăit toate astea.

Dr.DAN FOGLU
Tveria

CINE NU ESTE EVREU

În legătură cu problema „cine este evreu", consider că este discutabil dacă poate fi considerat evreu, în plin înțeles, acel care trăiește pe pămîntul Israelului și nu face dovadă de dragoste de patrie, nesatisfăcînd stagiul militar și neapărînd țara cu arma în mînă atunci cînd este în primejdie.

Istoria ne arată că strămoșii noștri au apărat țara contra dușmanilor de la hotare, toți fără deosebire, și n-au existat tineri care să se dea în lături de la această sfîntă datorie.

Avem azi un număr important de tineri - multe mii - raportat la numărul evreilor din țară, care, sub motivul că sînt „elevi de ieșiva", se eschivează de a face serviciul militar.

Acei ce citesc psalmi zilnic și chiar pe stradă mergînd, trebuie să știe că autorul lor, Regele David, a luptat în fruntea armatelor, apărînd hotarele țării.

Av. I. SEGAL
Rehovot

DESPRE BATRACIANISM

Mi-a plăcut foarte mult articolul lui Jacob Popper „Despre Batracianism". Autorul întrebuințează o limbă românească superbă, cu nenumărate citate din literatura și teatrul românesc. Citindu-l, parcă am recitit din cele scrise - altădată - de Barbu Lăzăreanu, acela despre care Gala Galaction a spus că este „custodele limbii românești". Dar parcă numai el a fost „custode"? „Custozi" au fost și Tiktin, și Gaster, și Șăineanu, și Byck și mulți alții (evrei) care au scris mai românește decît alți rromâni „verzi".

PINCHAS ROZENBERG
Natania

UNII MEDICI SÎNT MAI EGALI CA ALȚII...

O nouă dovadă a modului în care privesc unii aliaua română, ne este oferită de hotărîrea introducerii obligativității unor examene pentru medici - olim hadașim - din unele țări, în vederea obținerii dreptului de liberă practică.

Și bineînțeles, între acele „unele" și România.

Despre calitatea învățămîntului medical românesc nu cred că trebuie să vorbesc prea mult. Probabil că cei care au luat hotărîrea au studiat la vreo facultate care stă prost cu istoria medicinii. Altfel ar fi cunoscut școala de medicină românească.

Am cunoscut mulți medici tineri, pregătiți în facultățile de medicină din România, care au dovedit un nivel calitativ deosebit al pregătirii lor profesionale. Am cunoscut medici tineri evrei care se pregăteau să facă alia și mă întreb, față de pregătirea lor, cum s-au simțit cînd venind „acasă", "în țara lor", sînt puși în situație de inferioritate fiindcă nu au studiat în S.U.A., Anglia, Franța etc.

Această măsură discriminatorie reprezintă o jignire adusă școlii de medicină românească, celor care au studiat în această școală; o jignire adusă tuturor celor care au venit cu pregătire superioară din România (și nu au dovedit cu nimic că sînt mai prejos ca alții).

Cred că H.O.R. ar trebui să acționeze, să ceară Înaltei Curți de Justiție anularea acestei măsuri nedrepte, discriminatorii și jignitoare.

Prof. DALI FELDMAN
Ierusalim

ARTZI

Eram relativ curînd sosită în Israel și ca orice ole hadaș îmi căutam un sprijin în găsirea unui loc de muncă potrivit calificării mele.

În mod firesc, m-am îndreptat spre reprezentanții de marcă „Români" din Israel. Am putut constata că în proporție inversă cu numărul nostru, sînt puțini „Românii" care dețin funcții publice, și mai puțin cei dispuși a ajuta membrii eida-lei noastre.

Consider de aceea o datorie de onoare a releva că ▶

atunci cînd l-am solicitat - de-a dreptul, fără „protecţie" - Itzhak Artzi mi-a întins o mînă de ajutor. A făcut-o cu eficacitate, politeţe şi discreţie. Nu eram de altfel singurul „Român" care apela la Itzhak Artzi; în anticamera biroului său de la Primăria Tel Aviv erau mulţi jălbaşi „Români".

Cred că deasupra considerentelor de apartenenţă de partid, membrii grupului nostru evreo-român trebuie să acorde sprijin acelor personalităţi care ne pot reprezenta şi da glas intereselor noastre.

Dr. MONICA BRĂTULESCU
Ierusalim

CIUBANUL

Mi-am trăit bucuriile ca şi suferinţele exprimîndu-le în limba maternă: taina care atît de strîns identifică simţirea cu cuvîntul care-l exprimă, taina care nu poate fi anulată fără a ne înstrăina propria noastră fiinţă.

Doresc să subliniez plăcuta mea surprindere că limba din revistă e mînuită cu demnitate, autenticitate, pricepere; contrariu multor publicaţii din Occident, redactate de aşa zişi - get-begeţi - de la coada vacii, care sînt o adevărată insultă pentru limba pe care atît o îndrăgim.

J. ALMOSNINO
Paris

ANALIZA LUI RADU MĂNESCU

Am citit cu mare interes articolul intitulat „Emigrarea evreilor din România salvată de revolta maghiară?" semnat de prof. dr. Henry Radu Mănescu (Minimum nr.19/1988). Cum este şi firesc pentru cineva aflat în conducerea financiară a ţării în acea perioadă crucială, analiza domniei sale se concentrează asupra problemelor economice, acordînd o mare independenţă de decizie conducerii româneşti de atunci. Adevărul este că o reacţie anti-sovietică a existat în perioada 1956-'60 nu doar în Ungaria, ci în întreaga lume comunistă, fie că ea s-a manifestat exploziv - ca în Ungaria şi Polonia -, ca o revenire sau menţinere pe linia dogmatic-stalinistă în China şi Albania, sau ca o reacţie paşnică, neutrală, de neangajare, în România. Nu a fost o reacţie la revolta maghiară, ci la un eveniment de o importanţă mult mai centrală şi anume la congresul XX al PCUS, din 1956, adică la noul principiu al conducerii colective, proclamat de Hruşciov în URSS după moartea lui Stalin. Menit în teorie să reînvie „democraţia leninistă", conducerea colectivă a fost practic un joc făcut de Hrusciov pentru a-i elimina pe rînd pe Beria, Malenkov, Molotov, Kaganovici şi apoi Bulganin.

Generînd ca întotdeauna în Occident reacţii naiv optimiste de „glasnost" şi „perestroika", ea a avut repercusiuni dintre cele mai serioase în ţările-satelit. S-a produs, după modelul sovietic, o avalanşă de rotaţii de conducători supremi (în România, Gh. Apostol a fost prim-secretar al PMR timp de un an şi jumătate în perioada 1954-55) şi s-au impus apoi conducători noi, mai puţin sau deloc compromişi de stalinism, ca Imre Nagy şi apoi Kadar în Ungaria, Jivkov în Bulgaria, Gomulka în Polonia. După 1953, Gheorghiu-Dej însuşi a trăit într-o atmosferă de mare teamă şi nesiguranţă, accentuată la maximum în 1956 de Congresul XX şi teribila „cuvîntare secretă" ţinută de Hruşciov, precum se ştie nepublicată şi nici măcar citată vreodată în România. Acuzaţia de stalinism plutea şi pe deasupra capului său.

Această teamă a fost un mobil determinant al comportării sale din acei ani; ea explică marea grabă şi cruzime cu care a fost reanchetat şi apoi executat în 1954 Lucreţiu Pătrăşcanu, cel mai puţin compromis de stalinism dintre posibilii leaderi comunişti.

Eliminarea lui Al. Jar din viaţa literară (într-o furtunoasă şedinţă a org. de partid a scriitorilor din Bucureşti în mai 1956, în care au mai fost mustraţi sever Ion Vitner şi Mihail Davidoglu) s-a produs imediat după congresul XX şi cu şase luni înainte de izbucnirea revoltei maghiare, -octombrie-noiembrie 1956 - neavînd deci vreo legătură cu ea (cum consideră prof. Mănescu). Se limpezeşte în acelaşi fel, de asemeni, celebra (şi bizara) declaraţie a lui Gheorghiu-Dej din 1961 că „în România destalinizarea a început încă dinaintea morţii lui Stalin" şi grija cu care repeta că „noi nu avem pe cine reabilita".

Prin reducere la absurd, este ca şi cum Stalin însuşi ar fi susţinut că şi-a eliminat duşmanii pentru a face destalinizarea!

Se ştie că în România nu au existat nici măcar palide tentative de destalinizare care a coincis, în viziunea conducătorilor de atunci, cu eliminarea sovieticilor şi evreilor. Procesul de eliminare a evreilor din conducerea de partid a continuat (după retragerea armatelor sovietice din 1958) cu epurarea lor din armată, securitate, presă, cultură, iar procesul Comerţului Exterior din 1961 poate fi dat în acest context ca un exemplu de adevărat pogrom. Astfel, din considerente de consolidare a ▶

puterii personale, s-au cristalizat încă de pe atunci două elemente esenţiale ale vieţii politice, sociale şi culturale ale României contemporane: stalinismul şi naţionalismul.

De fapt, însăşi lupta în sine admirabilă a României pentru independenţă în cadrul CAER-ului, a fost mai mult una pentru păstrarea suveranităţii, decît o perestroika economică ori politică. Vorbea mai mult demnitatea naţională jignită de dorinţa sovieticilor de a reda României statutul ei tradiţional de ţară eminamente agricolă şi de a o transforma în zarzavagiul Europei de Răsărit, decît cea de eficienţă economică ori democratizare. Această linie a aroganţei „unor ţări frăţeşti" a urmat-o şi extrem de intensa campanie de propagandă făcută în toate organizaţiile de partid. Iată, spre ilustrare, un exemplu picant: s-a susţinut că delegatul unei ţări frăţeşti a mers pînă la a propune înfiinţarea unei colonii de leproşi pe litoralul românesc al Mării Negre (delegatul polonez al CAER propusese însă insula Şerpilor, intrată după război în posesiune sovietică). Din perspectiva stării actuale a economiei româneşti, ideea dezvoltării agriculturii ca bază economică nici nu pare chiar atît de rea (nu altfel a procedat Danemarca ori vecina Bulgarie), însă Gheorghiu-Dej nu putea renunţa la orgolioasa teză stalinistă a dezvoltării cu precădere a industriei grele cu „pivotul ei, industria constructoare de maşini".

Fiecare an din acea perioadă dramatică mai ascunde multe pete albe, iar rîndurile de mai sus nu s-au vrut decît o observaţie menită să conteste nu analiza prof. Mănescu, ci doar punctul ei de plecare: nu revolta maghiară, ci schimbările de la Kremlin au determinat pe atunci politica românească şi, indirect, masiva alia din România.

Prof. GAD KIŞON
Natania

POATE CĂ EU NU SÎNT ÎN REGULĂ

Rîndurile despre Sergiu Fărcăşan - de la Dicţionarul Neconvenţional - şi discuţia de azi cu un coleg din Leningrad, mi-au aprins gîndurile.

Discutînd de situaţia de azi din Uniunea Sovietică, colegul meu îmi demonstra că locuitorul acestei ţări e un tip aparte - homo sovieticus - om care nu mai crede în nimic, nici chiar în fapte, omul care nu numai că nu crede într-un ideal, ci care fuge de orice ideal.

Poate că eu nu sînt în regulă, căci nu concep viaţa fără un ideal.

Ca student, mi-am ales drept model - inginerul inventator. După primele reuşite, felicitat de prieteni şi pedepsit de un şef gelos cu mutarea, mi-am spus că „e ceva putred în societate".

Atunci mi-a încăput în mînă romanul „Atacul Cesiumiştilor", unde S.F. căuta un ideal - Perfecţionismul. M-a aprins.

Dacă am dat dovadă de imaginaţie tehnică - mi-am spus - de ce nu mi-aş încerca norocul în domeniul organizării sociale?

Momentul S. F. a fost pentru mine PLECAREA.

Dar „demarajul" a fost greu, lent.

A trebuit să vină momentul Minimum, cu publicarea ideilor mele despre societatea viitorului (publicare făcută fără ca eu s-o doresc), fapt ce m-a determinat „să-mi închei socotelile" şi să mă pregătesc de SOSIRE. (Autorul scrisorii are în vedere publicarea, aici, în Israel, a studiului său despre o nouă organizare posibilă a societăţii, n.red.)

Foamea de ideal este o chestiune personală.

Omul care are un ideal, acceptă viaţa cu greutăţile ei, se luptă să le învingă. Omul fără ideal „fuge după un blid de linte".

Evreul din Israel, dacă e lipsit de ideal, emigrează, fuge după „un blid de linte".

De aceea, căutarea unui ideal pentru Israel, în situaţia de azi, este o chestiune de viaţă şi de moarte.

Ing. ROBERT SCHWARTZ
Azor

ROSENBLATT II?

Nu înţeleg de ce fiecare scrisoare a rabinului Rosen trebuie să fie însoţită de fotografie. Ştiu că aşa e ritualul la buletinul comunităţii din Bucureşti, dar aici?...

Sau aspiră revista la titlul de „Rosenblatt II"?

ELLA MARCOVICI
Ierusalim

...ŞI FELICITĂRI LUI SERGIU NATRA

Un prieten din Israel îmi trimite regulat revista *Minimum* şi vreau doar să vă felicit pentru această realizare care, mi se pare, întrece tot ceea ce publică emigraţia românească împrăştiată prin toată lumea.

Salut în special liberalismul de care vă făliţi cu drept cuvînt şi vă rog să continuaţi în aceeaşi direcţie.

Fiind plecat de 30 de ani (din care 16 şi jumătate petrecuţi în Israel) şi ocupîndu-mă doar de meseria mea, medic cercetător într-un laborator, articolele publicate în *Minimum* îmi trezesc adesea amintiri nostalgice pe care le credeam de mult uitate. Felicit în special pe Victor Russu

POŞTA

pentru articolele sale istorice care dezvăluie aspecte inedite ale epocii de după 1944 - idem amintirile Radu Mănescu, Ilie Zaharia, etc.

Am o rugăminte: neavînd adresa lui Sergiu Natra (coleg de clasă ca şi atîţia alţii deveniţi cunoscuţi în România, în ţară sau peste oceane), transmiteţi-i, vă rog, felicitările mele pentru noua lui operă.

Fratele meu, decedat, François Schapira (cunoscutul muzicolog), s-ar fi bucurat desigur şi el de succesele lui Sergiu.

Dr. SERGIU SCHAPIRA
Bruxelles

Dr. Savel Tirer, Kiron (vom ţine seama de dorinţa dvs. şi sub semnul simpatiei pentru patima cuvintelor încrucişate - vom începe, nu peste multă vreme, să publicăm dezlegările de rigoare); *H. Shoshany*, Ramat Hanassi (o epigramă pe marginea declaraţiei lui Rabin, cum că tînărul dr. Beilin ar fi pudelul lui Peres: „Caligula numise-un cal/ ministru la un minister/ Şimon Peres mai original/ şi-a luat un pudel... consilier!" ...şi una închinată lui Sorin Cunea, care face gazetărie şi în Germania, şi la Tel Aviv: „Deduc că-i place ca să zboare/ că-i este dor de ţara sa/ aici Sorin este cu-soare/ la München e Sorin cu-nea!"); *Willy Rateş*, Haifa (două telefoane pentru un „ole-hadaş cu probleme": I. Artzi - 03/438282, Uri Eliav, preşedintele HOR-ului - 03/815384); *av. I. Gold*, Tel Aviv (nu, Mihail Sebastian n-a fost... nebun; nici celălalt dramaturg, al cărui nume nu-l pomenim, întrucît, în ciuda a ceea ce ştiţi, este în viaţă); *Melania Serghiescu*, Beer Sheva (da, Radu Klapper e una şi aceeaşi persoană cu redactorul săptămînalului Adevărul; tel. 03/377111).

Victor Aderca-Glazer, Ierusalim; *B. B.*, POB 2235, Ierusalim; *Osias Berca*, Iaffo; *Seli Aldea*, Ramat-Gan; *Iacob Scherzer*, Tel Aviv; *ing. Victor Costin*, Ramat Gan; *av. S. Bacher*, Toronto, Canada; *Mihai Berkovitz*, Ness Ziona; *Prof. I. Banu, Bucureşti; Eliza Rothman*, Lyon, Franţa; *George Munteanu şi Adela Popescu*, Bucureşti; *Emil Weinberg*, Haifa, - *Mizzi Koyoundzoglu*, Atena, Grecia; *S. Damian*, Heidelberg, Germania; *Emil Segall*, Holon; *Victor Bîrlădeanu*, Bucureşti; *Baby şi Beno Marcus*, Natania; *Geta Berghoff*, Holon; *Albert Goldenberg*, Haifa; *Prof. Emil Boldan*, Thornhill, Ontario, Canada; *A. Goldstein*, Kiriat Yam; *Moshe Frimu*, Tel Aviv; *Melania Liquornic*, Kiriat Yam; *David Prutu*, Azor; *ing. Beni Nadler*, Ashkelon; *Dr. D. Sinnreich*, Afula Illit; *dr. Sofia Ghelman*, Natania. mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice.

Ceilalţi - în curînd.

minimum

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

CETĂŢENI

DIN KIRYAT YAM!

În vederea alegerilor municipale, care vor avea loc la data de 28 februarie 1989, voi candida pentru funcţia de primar al oraşului Kiryat Yam, pe lista „LEMAAN KIRYAT YAM", alături de 17 consilieri candidaţi.

Mulţi dintre voi îmi cunosc activitatea neobosită dusă în scopul prosperităţii oraşului, de ajutorare a noilor veniţi, în vederea integrării lor rapide în viaţa israeliană. Întotdeauna la mine aţi avut şi veţi avea o uşă deschisă, v-am aşteptat şi vă voi aştepta cu consideraţie şi prietenie. În planul de perspectivă, alături de consilierii mei avem în vedere continuarea dezvoltării oraşului cu noi construcţii edilitare, dezvoltarea industriei, a culturii, a sportului, modernizarea plăjii, construirea unui complex turistic modern, asigurînd în felul acesta creearea unui număr însemnat de noi locuri de muncă, în aşa fel încît Kiryat Yam să devină o PERLĂ A MEDITERANEI, mîndria STATULUI ISRAEL!

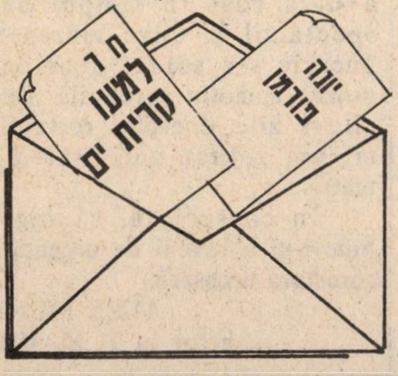

CETĂŢENI
DIN KIRYAT YAM!

Strîngeţi rîndurile şi votaţi LISTA „LEMAAN KIRYAT YAM"!

IONA FURMAN

CLEPSIDRA

NOU VENIŢI (OLIM HADAŞIM)

Tricy Abramovici (43) şi *Bebe Bercovici* (52), actori la T.E.S.-Bucureşti.

Dauer-Trainic Andrei, profesor, fost director al teatrului de Stat din Oradea; cu soţia Miriam; la ,,Maon Akademaim" - Ashkelon.

A. Dascălu, profesor de literatură română la Universitatea din Bucureşti; cu soţia; la Merkaz Klita Aşkelon.

TURISM

Vlad Carp, jurist (fost comandant adjunct al şantierului de muncă voluntară „Bumbeşti-Livezeni", România, 1947); la rude.

PREMIU

I. Bălănescu, profesor universitar de psihologie şi eseist, Londra; pentru un scenariu de film intitulat *Memoria zilei de mîine* ; la Concursul internaţional de scenarii de la Rotterdam, Olanda, 1988.

CĂSĂTORII

Edgar Reichman (n. Galaţi, 1929), romancier, cronicar literar la ,,Monde" şi „L'Arche"; cu Hélène Fink, specialistă în psihologie; la Paris.

DECESE

Eugenia Soru (n. 1901, Piatra Neamţ), doctor în chimie, biochimistă, membru corespondent al Academiei Române, laureată a Premiului de Stat, membru al Academiei de Ştiinţe Medicale; la Bucureşti. E. S., născută Siegler, a fost sora scriitorului Eugen Relgis.

Marius Ligi, ziarist, colaborator la ziarele "Lupta", "Capitala", "Momentul", "Steagul roşu", în anii 1940 - 50, apoi, după stabilirea sa în Statele Unite, redactor (fondator) al revistei americane de limbă română "Micro-Magazin"; la New York; în urma unei crize de inimă.

RECTIFICARE

Citind revista „Minimum" nr.22 din ianuarie 1989, la rubrica „Clepsidra" (Accidente) - am avut o mare surpriză, dar foarte neplăcută. Este vorba de o informaţie în legătură cu subsemnatul, Alex Munte, actor la Teatrul Municipal din Haifa. Mai bine zis, este vorba despre o *dezinformare*, deoarece subsemnatul *nu a căzut nici de la cinci metri* şi nici de la altă înălţime şi nici *nu am avut vreun fel de fractură a coloanei vertebrale*, produsă în timpul vreunei repetiţii.

Accidentul pe care l-am avut a fost în timpul unui spectacol şi spre marea-mi bucurie s-a soldat doar cu o uşoară comoţie cerebrală. După cîteva zile, complet restabilit, mi-am reluat activitatea la teatru.

În consecinţă, vă rog să binevoiţi a reveni de urgenţă cu corectura necesară.

ALEX MUNTE
actor la T. M. Haifa

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.
Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Opacesky Solomon - Rehov Radag, 14/24 - Beer Sheva - tel.057/413270.
Colecţionar, sînt interesat să achiziţionez monezi, medalii, antichităţi, argint, cupru, etc.

Ing. Beni Nadler, fost inginer la ,,Telefoane" - Bucureşti, poate fi găsit la Ashdod, tel. 08/541087.

Prietenii felicită călduros pe ziariştii Madeline şi Harry Fosha (New York), la naşterea nepoatei lor, Molly Sophia.

Petruţa Roşu (fiica lui Isidor Furman, din Bucureşti, str. Dăicăreanu 2, Ferentari), ola hadaşa, Merkaz Klita Alef, Reh. Itzhak Sade 11, ap.2, işi caută rudele: pe Marcu Iosef Bela, ultimul domiciliu cunoscut - Tira Hacarmel, Şicun Coin 101 B, Haifa; Rashela Schwartz (fostă Furman), care locuise la Bucureşti pe str. Carol 2; pe fiii acesteia, Fredi şi Marcel Schwartz; pe verii Gică şi Lică Furman (fiul lui Herman şi al Carolei Schwartz).

Lia Rochman din Braşov, anunţă prietenii că poate fi găsită la telefon 08-403914.

Revenim de urgenţă, mînaţi nu numai de o firească datorie profesională, ci şi de plăcerea de a afla că excelentul actor Alex (Zighi) Munte este bine, sănătos şi seară de seară pe scenă.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA FEBRUARIE

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)

Un început de lună promiţător, cu perspective „roze" pentru proiecte nutrite (fără prea mari speranţe) de multă vreme. Posibilă chiar sosirea unei sume nevisate măcar. Sentimental situaţie neclară. Profesional – stabilă.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)

Vă aşteaptă decepţii din partea unor persoane pe care puneaţi multă bază. Dar nu grave. Evitaţi ambalarea în discuţii prea intense cu colegii. O schimbare pe plan sentimental nu va influenţa cu nimic mersul normal al vieţii dv. care vă mai rezervă multe satisfacţii în compensaţia decepţiilor amintite.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Perioadă fastă consolidării relaţiilor de toate genurile. Unele din ele vă vor angaja pe panta unor cheltuieli neprevăzute şi... inevitabile; dar şi neregretabile sub orice formă. Sănătatea va părea, o clipă, periclitată. Va fi însă o simplă sperietură, care vă va deschide şi mai aprig pofta de viaţă.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Se recomandă clarificarea situaţiilor echivoce. Nu vă lăsaţi copleşit de apatie. Nu vă delăsaţi. Cu răbdare şi prudenţă veţi reveni mai repede decît vă închipuiţi pe linia de plutire. Priviţi spre viitor cu optimism: la orizont se desenează viaţă de societate abundentă şi avansare pe plan profesional.

LEUL (23 iulie – 23 august)

Se desenează „cărarea" unei călătorii urmată de surprize plăcute, deşi iniţial, deplasarea pare a fi o plicticoasă obligaţie de serviciu. Veşti bune şi satisfacţii de la copii. În genere, vă veţi scălda într-un ocean de simpatie care vă va reconforta moral.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)

De ce nu aveţi (aproape deloc) încredere în propriile dv. forţe? Superiorii, deşi nu v-o arată făţiş, vă apreciază mult. Sarcini ce vi se conferă în chip de test vor confirma capacitatea dv.; vă veţi bucura de satisfacţii şi pe plan familiar, iar sănătatea (care vă dădea de gîndit) se va dovedi excelentă.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Astupaţi-vă urechile spre a nu auzi cîntecul de sirenă al unei combinaţii surîzătoare. Nu cădeţi în cealaltă extremă în ceea ce priveşte voinţa de a nu ieşi în relief la slujbă, căci prea multă modestie strică. Nu vă necăjiţi de pierderea unui obiect (sau a unei sume de bani). Supărările sînt trecătoare.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Unele perturbări în viaţa dv. privată. Trebuie să fiţi mai tolerant şi le veţi birui. Temperaţi-vă impulsivitatea şi nu dispreţuiţi sfaturile celor din jur, chiar dacă, obiectiv, le sînteţi superior ca posibilităţi de acrobaţie logică.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Intrigile persoanelor zise sincere vă vor căşuna neplăceri – nu însă şi neajunsuri. Experienţa cîştigată cu acest prilej vă va facilita o lungă perioadă de calm, cu rezultate benefice pe tărîm familial şi profesional. Nimic alarmant cu sănătatea unor membri ai familiei, a căror spaimă se va dovedi neîntemeiată.

CAPRICORNUL (23 decembrie – 19 ianuarie)

Sprijin venit de unde vă aşteptaţi mai puţin, pentru depăşirea unor obstacole băneşti. Dar nu vă înfruptaţi cu prea mare poftă din împrumutul ce vi se oferă, căci creditul e totdeauna o armă cu două tăişuri. Sentimental perioada e excelentă. Material nu e neprielnică, dar rezultatele pozitive vor apărea cu o oarecare întîrziere.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)

Zodia „recomandă" doamnelor mai multă disponibilitate în dragoste, iar domnilor, mai mult tact în dezlegarea încordării de la locul de muncă, unde lucrurile se vor aranja. Altminteri (pentru ambele sexe), perioada va fi marcată de satisfacţii personale. Dacă veţi şti să vă menajaţi sănătatea ameninţată de o epuizare vindecabilă printr-un concediu binevenit.

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)

Schimbare totală în viaţa intimă. Vegheaţi însă la păstrarea echilibrului în ceea ce priveşte cumpănirea priorităţilor. Situaţi pe prima treaptă familia, abia după aceea toate celelalte. Dintr-un impas (fie material, fie sentimental) veţi ieşi „neşifonat" şi privindu-l peste umăr veţi vedea că temerile dv. au fost mai mult hilare.

ophir tours

BULGARIA ● CEHOSLOVACIA ● YUGOSLAVIA ● POLONIA ● ROMÂNIA ● UNGARIA

DEPARTAMENTUL PENTRU EUROPA RĂSĂRITEANĂ AL FIRMEI **OPHIR TOURS** - DIRECTOR BLECHER (BĂDESCU) MARCEL, ESTE UNICUL CENTRU DE COMENZI DIN ISRAEL CARE SE OCUPĂ DE TOATE SERVICIILE TURISTICE ÎN ACESTE ŢĂRI.

■ LEGĂTURI COMERCIALE DIRECTE CU TOŢI PRESTATORII DE SERVICII
■ CELE MAI CONVENABILE PREŢURI
■ SERVICII IREPROŞABILE

REPREZENTANT ÎN ISRAEL AL SOCIETĂŢILOR TURISTICE NAŢIONALE:

● Locuri la toate zborurile EL-AL şi TAROM Tel Aviv - Bucureşti - Tel Aviv. Puteţi pleca din Bucureşti spre toate capitalele europene.

● Locuri la zborurile directe Tel Aviv - Budapesta - Tel Aviv şi de la Budapesta spre toate destinaţiile.

● Rezervări hoteluri -- staţiuni balneare şi de odihnă - excursii şi închirieri de maşini.

● Programe speciale (individualizate) la Budapesta.

tarom
ROMANIAN AIR TRANSPORT

MALÉV
Hungarian Airlines

UNGARIA
iBUSZ
HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

IUGOSLAVIA
KOMPAS
JUGOSLAVIJA

ATLAS

ROMANIA
ONT
CARPATI
BUCUREŞTI

POLONIA
ORBIS

BULGARIA
BALKAN TOURIST

CEHOSLOVACIA
Čedok

COMENZI ŞI INFORMAŢII LA **OPHIR TOURS/KEY TOURS**, STR. BEN YEHUDA 32, BEIT EL-AL, ET. VI, TEL AVIV, TEL. 03-209745/6, 209774, 209738 ŞI LA AGENTUL DUMNEAVOASTRĂ PREFERAT.

minimum

ANUL III
NR. 24
MARTIE
1989
•
6.50 ȘEKELI

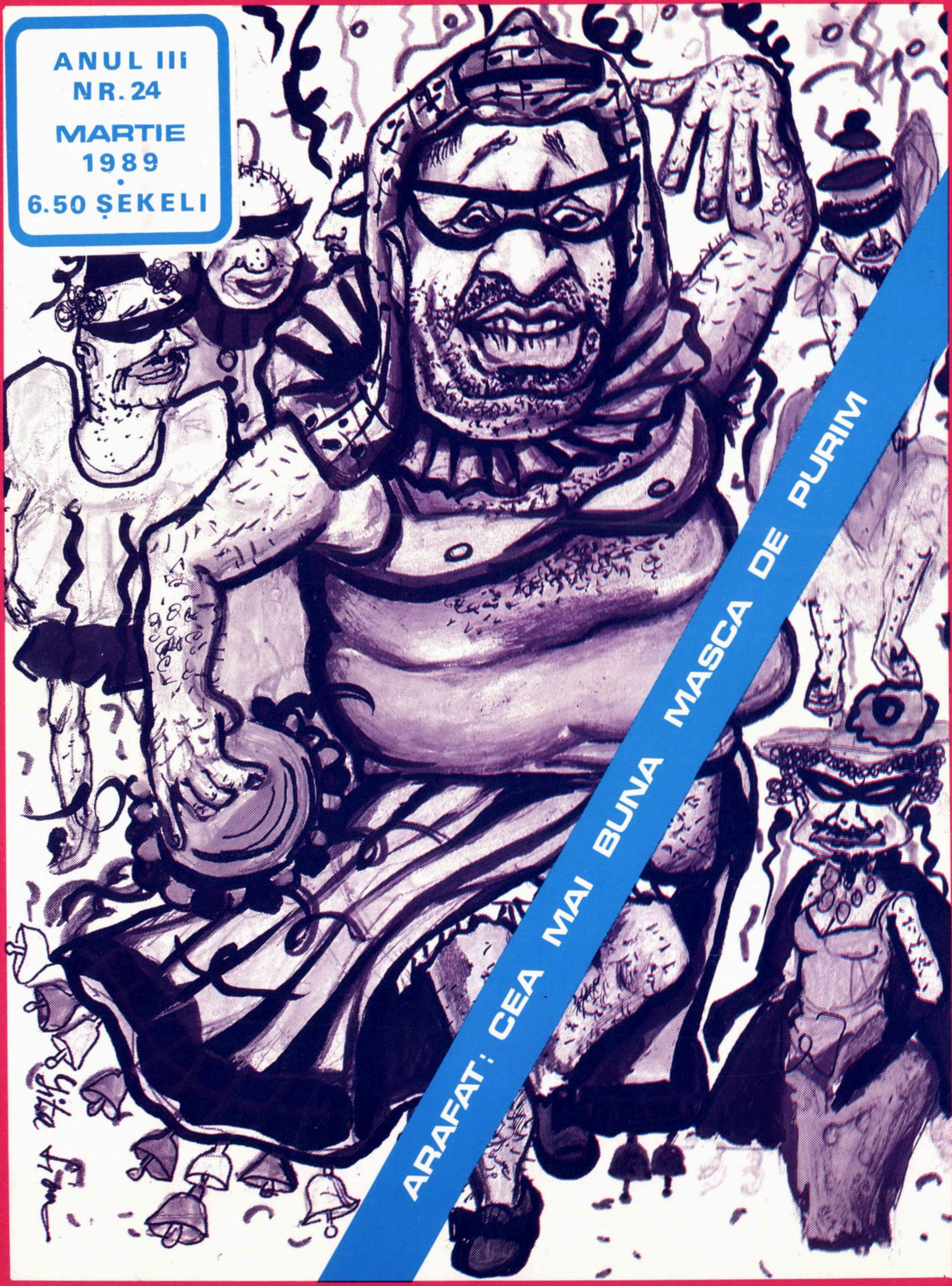

Mărioaroooo !

— Dacă descoperă şeful că nu sîntem la serviciu, hop ne trezim cu el aici şi niciodată n-are un ban în buzunar.

• MATTY •

MATTY ASLAN

**Vechea noastră cunoştinţă.
Vechea noastră simpatie.
Vechiul nostru prieten.
Matty.**

— După ce termini cu decesele, poţi să te ocupi puţin şi de cei vii ?

— Bravo, raportul către Centrală e perfect, dacă aproape m-ai convins şi pe mine că sîntem fruntaşi !

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

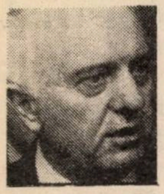

– Cel puţin pînă în clipa de faţă, impresia e că venirea lui Shevardnadze în Orientul Mijlociu trezeşte mai multă îngrijorare la Washington decît la Ierusalim. Americanii se întreabă dacă nu cumva ruşii, după ce s-au "eliberat" din Afganistan, vor să-şi ia singuri răsplata în regiunea noastră prin participarea activă la procesul politic şi, poate, prin influenţarea acestui proces în sensul dorit de ei. Americanii n-ar trebui să se întrebe acest lucru. Ei ar trebui să-şi răspundă acest lucru!

– Feysal El Huseini, fruntaş al palestinienilor din teritorii, e asaltat de vizitele unor politicieni israelieni, printre care deputaţi şi un ministru adjunct. Dar şi Peres a spus că se va întîlni în viitor cu d. Huseini şi chiar Shamir a spus că nu exclude posibilitatea de a-l întîlni. Toţi cei care au spus şi spun că nu vor sta de vorbă cu O.E.P. şi se întîlnesc cu Huseini ştiu că el este O.E.P-ul şi nu altceva. Poate că este prematur să se tragă o concluzie, dar un lucru e cert: aceste întîlniri constituie şi ele un dialog cu O.E.P.-ul la care participă şi unii care au blamat dialogul început de americani cu O.E.P.-ul.

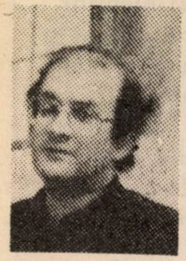

– Scriitorul englez de origină indiană Salman Rushdie şi-a cerut scuze musulmanilor "pentru suferinţa ce le-a pricinuit-o prin cartea "Versetele satanice" şi pînă în momentul cînd am trimis revista noastră la tipar Iranul nu a comunicat dacă l-a iertat pe scriitor şi dacă anulează sentinţa de condamnare la moarte dată de Homeini. Menţionăm că iranienii au pus un premiu de 4 milioane de dolari pe capul lui Rushdie. Ironia soartei: obscurantiştii din Iran "preţuiesc" un scriitor mai mult decît multe academii şi edituri!

– Vizita admirabilei actriţe americane de cinema Shirley McLaine a lăsat şi un gust amar: am aflat cu acest prilej că ea a căzut în mrejele misticii. Actriţa s-a declarat convinsă că a trăit într-o viaţă anterioară şi că îşi caută fosta identitate... Vestea aceasta ne-a dat-o tocmai în săptămîna cînd s-a sinucis filosoful Moşe Kroi, disperat de înfrîngerile suferite de "fiii luminii" în războiul cu "fiii întunericului".

– Treizeci de perechi de israelieni s-au plîns prin presă că autorităţile romaneşti nu le predau copiii din Romania pe care i-au adoptat. Ambasadorul Iulian Bituleanu a declarat ziarului "Maariv" că adopţiunea s-a făcut prin tot felul de intermediari ilegali şi că în orice caz, "copiii din Romania nu sînt de vînzare". Pentru familiile de israelieni care s-au legat sufleteşte de acei copii, ambasadorul a spus: "Regret, dar nu am nicio veste bună pentru ele".

■ ADRIAN ZAHAREANU

UN NEBUN ARUNCĂ O PIATRĂ...

Aşi fi de-a dreptul ridicol să mai demonstrez pentru a nu ştiu cîta oară, că nu există popor palestinian şi că această hoardă de asasini, fălindu-se cu un nume, un steag şi o emblemă (unde apare harta Israelului) revendică nici mai mult, nici mai puţin, ţara pe care şi-au reclădit-o evreii, după două mii de ani de înstrăinare.

Cărui stat i se poate pretinde să trateze, să stea de vorbă cu cei ce vor să-l desfiinţeze? De ce nu se fac presiuni asupra Italiei, pentru a recunoaşte „Brigăzile roşii" al căror scop este schimbarea cîrmuirii statului lor? De ce nu se fac presiuni asupra Spaniei, pentru a satisface doleanţele bascilor din Pirinei, care cer autonomie deplină? De ce nu se fac presiuni asupra Angliei pentru a ceda mişcării de eliberare naţională a irlandezilor? Şi de ce nu se fac presiuni - mai ales - asupra Uniunii Sovietice ca să desrobească ţările baltice?

Că Statele arabe n-au vrut să priceapă, să aprobe, să explice fraţilor lor, născuţi ca şi mulţi evrei pe meleagurile Palestinei, cum şi pentru ce a luat fiinţă Statul evreiesc, tocmai în Palestina, este de înţeles. De neînţeles este că alte ţări s-au lăsat mituite, susţinînd născocirea unui popor palestinian, care nu reprezintă decît cîteva zeci de mii de aventurieri, recrutaţi de unde vrei şi de unde nu vrei, dintre care cei mai mulţi nu sînt născuţi în Palestina, şi nici nu au vreo legătură cu Palestina. Mirosul de gaz este într-adevăr atît de puternic, încît reuşeşte să estompeze în capul acestor şefi de state, noţiuni elementare de istorie?

Tertipurile specifice ţărilor arabe şi „acceptarea" statelor europene, la care acum se pare că vor să se asocieze şi Statele Unite, pentru ca „investiţiile şi operele de dezvoltare" ale arabilor, să nu se ducă pe gîrlă sau să sufere (doamne fereşte!) vreo „răcire", l-au încurajat pe Arafat să-şi ia alura unui Moişe Gros al arabilor, să se plimbe în limuzine oficiale, să fie primit cu onoruri la masa şi în casa atîtor şefi de state, despre care te întrebi: ce interese au să-i cînte osanale? Care este interesul Finlandei - ca să dau un singur exemplu - în sprijinirea unui stat arabo-palestinian? Ce-i aduce Finlandei acest nou stat? Ce-i aduce Norvegiei flatarea bulibaşei Arafat?

Ce a reprezentat Arafat chiar pentru lumea arabă, pînă cînd a reuşit prin teroare să se impună drept o „personalitate" căreia să i se facă cinstea de a sta în fruntea a încă unui stat arab (de parcă 22 nu sînt de ajuns), stat care ar lua fiinţă pe baza lichidării sau în cel mai bun caz, pe baza „trunchierii" altui stat, recunoscut de Organizaţia Naţiunilor Unite?

Observîndu-l la televizor, cînd face spume la gură, gesticulînd cu degetul arătător, cînd în sus, cînd în jos, ţi-l reaminteşti pe Hitler, cuprins de amoc la orice discurs. Oare povestea se repetă? Oare cînd un nebun aruncă o piatră, lumea se înspăimîntă obligatoriu şi nu ştie ce şi cum să facă pentru a-i fi pe plac? Dacă nebunul se exprimă frenetic şi miroase tentant a gaz, dreptatea e de partea lui?

Bolnavi de ţîfnă, de dispreţ pentru tot ce nu se supune Coranului, invidioşi pe restul lumii, în mintea arabilor îşi face loc doar ura împotriva Israelului, cînd de fapt datorită Statului evreiesc au ajuns unde au ajuns şi pot pretinde tot ce le trece prin cap. Megalomania lor e proverbială. Lui Arafat îi sînt mai dragi raitele prin cancelariile lumii libere, decît ideia făuririi unui stat, ideie cu care-şi aiureşte interlocutorii. Visul la care nu renunţă este de a fi primit oficial şi reverenţios în Statele Unite, să dea mîna cu preşedintele Americii. El numără zilele pînă la o eventuală întîlnire cu Bush. Oare, de ce Hussein, de ce Mubarak, de ce Feissal da, şi un Arafat sau un Kadaffi, nu?

Aşadar, nu-i de mirare că şefii lumii libere mint atunci cînd susţin *cauza* „palestinienilor". Mint, pentru că o asemenea cauză n-a existat şi nici nu există. Această minciună scornită odată cu crearea Statului evreiesc şi despre care am vorbit de cîte ori am avut prilejul, a fost lansată în intenţia de a se motiva pretenţiile arabilor asupra întregului Orient Mijlociu şi de a se nega implicit dreptul istoric al evreilor pe pămîntul strămoşesc.

Pacea în Orientul Mijlociu, şi bineînţeles securitatea Israelului, rezidă tocmai în necrearea acestui stat „palestinian". Sînt oare atît de limitate capetele conducătorilor acestor ţări sau interesele lor ascund atîta necinste, încît îşi pun cîrpe pe ochi pentru a nu vedea ce viitor pregăteşte un asemenea stat regiunii noastre şi chiar păcii mondiale? De cîte ori trebuie să se amintească lumii „civilizate", cine sînt „palestinienii", pe cine reprezintă ei şi ce interese apără? ■

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL *şi* PROBLEMA

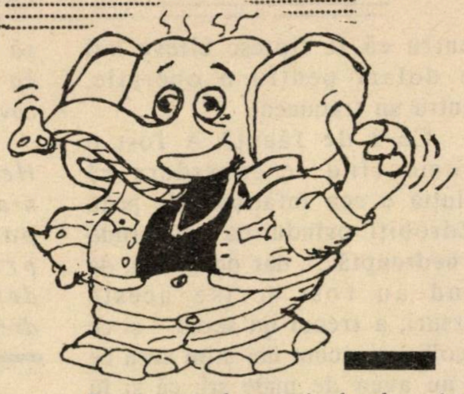

PURIM: O FARSĂ DE PROST GUST

O farsă de prost gust în calendarul ebraic: Purim. Personajele. Un rege desfrînat şi beţiv, un vizir ticălos, un unchi proxenet, o nepoată cadînă de harem. Şi evrei, o mulţime de evrei – înfricoşaţi, peste care planează umbra morţii. Salvarea le vine din alcov.

Penibilă poveste. Lipsită de frumuseţe şi demnitate. Explicabil de ce, dintre toate cărţile Bibliei, Meghilat Ester e singura în care numele lui Dumnezeu nu apare. Nici n-ar fi fost în bună companie...

Poveste penibilă, sărbătoare grotescă. Măşti strîmbe, chipuri schimonosite, vestminte caraghioase. Şi cerşetorii din casă în casă, şi sergentul din post şi agentul fiscal şi comisarul de poliţie care ştiau că e sfîntul Haman la jidani şi veneau să-şi ia ploconul.

Nu, nu era nici frumoasă şi nici veselă această zi în tîrgul evreiesc. A avut multă dreptate I. L. Pereţ cînd le-a zvîrlit în obraz evreilor: „Dacă vreţi să vedeţi cît de caraghioşi sînteţi, priviţi-vă în oglindă de Purim!"

Nu, mulţumesc, Purim nu mă amuză. Mai aştept o lună. De Pesah, de Iom Haatzmaut, am să mă bucur cu adevărat.

SFÎRŞITUL MITURILOR

Nu ştiu dacă mai există în lume catolici care mai cred în mitul infailibilităţii papei, sau comunişti convinşi că nu se află sub soare nici o fărîmă de adevăr în afara dogmelor marxiste. La noi, cel puţin, aş pune mîna în foc că nici un copil nu mai crede în povestea cu barza aducătoare de prunci şi nici un cetăţean matur şi normal sub raport psihic în onestitatea politicienilor. Nu ştiu cît e de bine sau de rău, dar fapt este că toate iluziile, toate miturile s-au spulberat.

Cu excepţia unuia singur: mitul „Egged". Un mit ce părea nepieritor, care depăşise de mult graniţele ţărişoarei.

L-am auzit încă acolo, prin anii '60, din gura primilor turişti veniţi din Israel. Entuziasmul lor admirativ nu se referea numai la belşugul aproape cu neputinţă de imaginat din şuk Carmel, ci şi la şoferii autobuzelor „Egged", fireşte „cei mai buni şoferi din lume", care se strecoară, care se strecoară cu nemaipomenită dexteritate prin străzile strîmte din Iaffo şi care cumulează în fiinţa lor miraculoasă şi funcţia de taxator. Tot de la fericiţii turişti am auzit anecdota cu fata năzuroasă căreia nici funcţionarul de bancă, nici avocatul şi nici doctorul nu-i sînt pe plac şi căreia mama exasperată îi ripostează: „Ce Dumnezeule vrei de la viaţa mea; un şofer Egged n-am de unde să ţi-l scot!"

Acum ni s-a sfărîmat şi acest mit. Ultimul! Acum, cînd ştim că idealul motorizat e întinat de o prozaică datorie bancară de 300 milioane – sumă ce te face să visezi, transformînd proza bancară în poezie – că în unele dimineţi flota (pe care o socotisem invincibilă) a autobuzelor riscă să fie paralizată în staţii din lipsă de benzină, acum, cînd ştim toate acestea din relatările presei, ne simţim sufletele invadate de o imensă, de o inexprimabilă tristeţe.

Tristeţea de a mi se fi spulberat ultimul vis, ultimul mit.

NU SÎNTEM EGALI (NICI) ÎN FAŢA MORŢII

Că lumea în care ne este dat să ne trecem zilele e crudă şi nedreaptă, o ştiam şi fără demersul poetului. Ne consolam însă, cu ideea – dacă e consolare asta – că toţi devin egali în faţa morţii. Rezultă că nu e aşa. Unii mor cu zile, alţii continuă să fie ţinuţi în viaţă şi după ce li se termină zilele.

Mikadoul, de exemplu. A continuat să trăiască şi după ce a ajuns la greutatea de 26 de kilograme. Mumie vie. Sau Franco. A intrat în agonie şi în această stare a continuat să trăiască luni şi luni. Tot aşa şi Tito.

Iar oameni tineri, în floarea vîrstei, se trec din viaţă ▶

pentru că le lipsesc cîteva mii de dolari pentru o operație, pentru un tratament.

Ce-i de făcut? A fost o vreme cînd se considera că soluția e cea înfățișată de poet: „Zdrobiți orînduirea cea crudă și nedreaptă...", dar de atunci, de cînd au fost scrise aceste versuri, a trecut un secol - și ce secol! - și acum noi știm ceea ce el nu avea de unde ști: că și în noua orînduire, unii, mulți, mor cu zile, în timp ce alții, puțini, continuă să rămînă în viață și după ce li se termină zilele.

...Și atunci? Ce-i de făcut? Îmi pare rău, dar eu unul nu am la îndemînă nici o soluție.

O MĂSURĂ ÎNȚELEAPTĂ

Excelentă ideea conducerii Ministerului Învățămîntului de a cere suplimentarea bugetului, spre a putea încadra un număr sporit de inspectori, care să vegheze ca prevederile bugetare să nu fie depășite. Se vede cale de-o poștă că-n fruntea ministerului respectiv se află un om de carte, care nu pregetă să învețe din experiența altora. Din cea a înțelepților din Helm, de pildă.

...Într-o seară de iarnă, aruncînd o privire prin geamul sinagogii, unul dintre bravii locuitori ai vestitului tîrg a băgat de seamă că fulgi mari au început a se cerne din văzduh. „Mîine dimineață vom păși pe un minunat covor alb", și-a zis. Dar pe dată bucuria i-a fost umbrită de un gînd trist: în zori, șamesul care cutreeră tîrgul spre a-i trezi pe enoriași la rugăciune, va murdări cu ciubotele sale covorul imaculat... Ce-i de făcut? S-a gîndit și s-a gîndit, și nu numai el, ci și ceilalți cărora le-a împărtășit necazul. Pînă au găsit soluția salvatoare: patru gospodari să se scoale în puterea nopții și să poarte șamesul pe sus, așa ca să nu atingă cu ciubotele covorul alb.

Păcat că înțelepții din Helm, în marea lor naivitate, n-au avut grijă să-și breveteze patentele. Ar fi putut cu prisosință să-și acopere deficitul bugetar numai din drepturile de autor.

PLĂCINTA DIN VIS

Meșterii de la Ministerul de Finanțe vor cu tot dinadinsul să croiască vestmîntul fericirii noastre. Foarfeca, ca și celelalte scule de care se folosesc, sînt dialectice. De aceea, ca să ne fie mai bine, e musai ca mai întîi să ne fie mai rău. De aici, deprecierea shekelului, reducerea subsidiilor la produsele de primă necesitate, reducerile de personal și tot ce știți și dv.

Să strîngem cureaua, ca să putem, într-un stadiu viitor, să ne bucurăm de bunăstare, belșug și prosperitate. Cam asta ar fi, în esență, formula magică. Visul.

Frumos. Decît că plăcinta din vis e vis și nu e plăcintă, cum obișnuia să remarce soacra lui Menahem Mendel. Ea se referea la planurile fabulosului ei ginere. De cele ale meșterilor de la Finanțe, n-a avut cum să ia cunoștință...

DUMNEZEU ÎL PUNE LA ÎNCERCARE

Se știe: Dumnezeu îi pune la încercare pe cei care-l iubesc. Pe Abraham l-a aruncat de viu într-un cuptor încins; pe Itzhak l-a vrut înjunghiat de propriul său tată. Pe Iosef l-a zvîrlit mai întîi, prin mijlocirea fraților, în groapa cu șerpi, apoi, prin cea a nevestei lui Putifar, în temnița faraonului; pe Iov - pe Iov l-a persecutat cu răutate perversă. Acum a venit, pare-se, rîndul lui Avraham Shapira. Dumnezeu îl iubește (și reciproc) și-l pune la-ncercare.

A fost haver Knesset și nu mai este. A fost cap de listă electorală și nu mai este. A fost președintele consiliului de direcție a Băncii Israel și nu se știe dacă mai este. Și asta e doar începutul: căci mîna lui Dumnezeu e atotputernică și totală - cînd dă și cînd ia.

Deci, eșecului politic i se adaugă eșecul economic. Falnicul om de afaceri s-a încurcat în socoteli și de la o vreme, toate îi merg pe dos. Fabricile de covoare, de jucării etc., etc., în dificultate, muncitorii în grevă, conturile bancare în minus de milioane...

Dar nici cu asta nu se încheie șirul nenorocirilor lui Shapira. Colac peste toate a venit și biografia aceea afurisită, căreia a încercat cu disperare să-i împiedice difuzarea.

Dumnezeu îl pune la grea încercare pe Avraham Shapira. Ne e milă de el, îl deplîngem și am dori să-i spunem un cuvînt de mîngîiere. Dar care? Poate să-l mîngîiem spunîndu-i că d-sa, ca și rabinul Itzhak Peretz, nu se trage din maimuță.

Cine știe - poate vestea îi va ușura suferința...

A APĂRUT UN NOU VOLUM SEMNAT DE ARISTIDE MIRCEA

▪ RÎSETE ÎN OLIMP ▪

Zei fățarnici, zeițe „afemeiate", inversiuni sexuale, fratricide, paricide, genocide și alte multe „cide".

Cartea poate fi comandată autorului contra unui cec în valoare de 18 șekeli, pe adresa: Aristide Mircea - P.O.Box 797 - Kiriat Yam - cod 29107

ITZHAK ARTZI

spre Israel

Mii de activiști evrei și neevrei din întreaga lume au luat parte la lupta titanică pentru deschiderea porților U.R.S.S.-ului sub lozinca „Let my people go'' (Îngăduie poporului meu să plece), chemarea biblică adresată de legendarul Moshe Faraonului egiptean atunci cînd acela voia să împiedice poporul evreu să părăsească „oalele de carne" ale Egiptului.

„Let my people go" a fost o luptă patetică. În U.R.S.S, cei ce s-au ilustrat cu deosebire în această luptă sînt Refuznicii. Sute dintre ei au plătit această îndrăzneală cu prețul libertății și a carierii lor. Ținta luptei era Let my people go - spre Israel. Azi 93 la sută din cei ce părăsesc U.R.S.S., se duc în S.U.A. Doar 7% din olim ajung în Israel. Iată eșecul cel mai evident al ideii sioniste. Porțile s-au deschis. Rezultatul: emigrație din galutul sovietic spre galutul de aur american.

Motivele sînt multiple:

* Iluzia, nutrită de generații, despre America, țara posibilităților nelimitate;

* Frica de război în regiunea noastră;

* Situația economică și socială din Israel.

* Lipsa motivației sufletești sioniste;

Ce facem? Ne putem permite luxul de a pierde cele peste două milioane de evrei sovietici?

Acesta e rezervorul uman al viitorului nostru. Nu putem renunța la el.

Nici n-are rost să-i acuzăm de trădarea ideii sioniste de alia. La ce ne putem aștepta, după 72 de ani de comunism care au desrădăcinat și nimicit orice urmă de cultură și tradiție evreiască?

Porțile U.R.S.S. s-au deschis. Și 93% dintre evrei pleacă în U.S.A. Este cel mai răsunător eșec al ideii sioniste.

Herzl spunea că înainte de a aduce evreii din Sion, trebuie să aducem Sionul la evrei. Pînă acum porțile U.R.S.S.-ului au fost ermetic închise. Tot ce a pătruns peste granițí, cărți laice și sfinte, talitot, tefilin, gazete, toate astea constituie o picătură într-un ocean.

Glaznostul și Perestroika deschid acum noi perspective. Președintele Congresului Mondial Evreiesc, Edgar Bronfman, este primul ce a început tratativele cu autoritățile sovietice.

El a acționat în spiritul testamentului politic al predecesorului său Dr. Nahum Goldman.

Ce vroia Goldman?

În centrul opiniei publice evreiești a stat ani de zile discuția ideologică în legătură cu prioritățile din viața publică evreiască. Ben Gurion, secondat de Golda Meir, afirma că suprema prioritate din Galut este ALIA.

Fără alia, Israel n-are viitor. De aceea ei au negat teza că trebuie investite eforturi pentru promovarea educației evreiești în galuturile din Răsărit. Imperativul e - alia. Orice efort educativ deturnează comunitatea evreiască de la ținta ei esențială - alia. În loc de a pleca, evreii vor investi energia lor în activități culturale și educative. Bine organizați fiind, ei nu vor pleca.

Ce vedem acum?

Fără o bază evreiască, aliaua devine emigrare: ieșirea din Egipt, fără intrarea în Israel. U.R.S.S. e dovada clasică. Concluzia: dacă vom abandona din punct de vedere cultural și religios cele două milioane de evrei din U.R.S.S., vom rămîne la proporția 93% U.S.A. și 7% Israel. Iar dacă vrem răsturnarea acestei proporții, avem datoria de a ne îmbarca într-un mare proiect de culturalizare a judaismului sovietic.

CHIAR DACĂ AVEM NIȘTE SOCOTELI CU RABINUL ȘAIEVITZ...

„Evreii din U.R.S.S. nu sînt pierduți", a declarat Șef Rabinul Moscovei, Adolf Șaievitz în timpul recentei sale vizite, prima de acest fel, în Israel.

Cu Șaievitz am avut acum cîteva luni cîteva lungi convorbiri la București cînd el fusese în capitala României ca ▶

musafir al Şef Rabinului Dr. Moses Rozen.

La orice ocazie el a accentuat că fără o activitate sistematică pe tărîm cultural, religios şi educativ, judaismul sovietic riscă să se piardă. Centrul vieţii evreieşti rămîne sinagoga şi centrul cultural din vecinătatea ei. Dar într-o ţară de factură ateistă, religia nu poate fi singura cale pentru a apropia evreul sovietic de judaism. Avem deci nevoie de forme culturale laice pentru massele neaccesibile educaţiei religioase.

În prima fază a glaznostului trebuie încurajate Jointul şi Congresul Mondial Evreiesc pentru a sprijini aceste activităţi. Dacă Rabinul Şaievitz crede că momentul e potrivit pentru o nouă iniţiativă, el trebuie ajutat. Chiar dacă avem nişte socoteli cu rabinul Şaievitz. Oricît de importante mi se par socotelile trecutului, esenţialul îl constituie socotelile viitorului.

★★★

ADI TOURS

TEL AVIV — ALLENBY 111

(în pasaj)

☎ 623650, 624753, 625406

E. WEISS

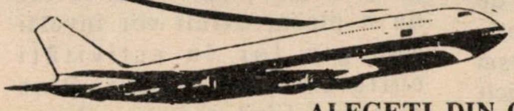

ALEGEŢI DIN CELE SCRISE MAI JOS CE VĂ PLACE!

Vă oferim o gamă de voiajuri şi de programe turistice în întreaga lume!

- **PENTRU CEI CE VOR O CĂLĂTORIE ÎN EUROPA, propunem zboruri de grup sau Charter: LONDRA, PARIS, FRANKFURT, AMSTERDAM, etc., cu auto sau hoteluri la preţuri ieftine.**

- **EXCURSII ORGANIZATE CU GHID în toată Europa, vizitare de metropole sau/şi puncte turistice dintre cele mai importante: Roma - Capela Sixtină, Paris - muzeul Luvru, Londra - Turnul sau Palatul Buckingham, Valea Rinului, Castele, Fiordurile Scandinave, Cazinouri, viaţă de noapte în toate capitalele Europei, frumuseţile Spaniei şi Portugaliei, Palma de Majorca, etc.**

- **AMERICA DE NORD vă oferă posibilitatea de a cunoaşte, de la coastă la coastă, New York, Chicago, Buffalo, Salt Lake City, Los Angeles, San Francisco, Miami, Orlando, Las Vegas, cu vestitele cazinouri, vestitele Disney Land şi World Land, Epcot - expoziţia zilei de mîine, etc.**

- **EXCURSII DE PLĂCERE SAU TRATAMENT în Ungaria, în grupe sau individual, inclusiv cazare în case particulare din centrul Budapestei, precum şi tratamente în staţiunile balneo-climaterice!**

- **ŞI ACUM, cine doreşte să voiajeze în ROMÂNIA la tratament: Felix, Covasna, Tuşnad, Călimăneşti, Eforie Nord, etc. mai primim înscrieri pentru plecări pînă la 15 IUNIE, cu reducere de 20% PREŢ EXTRA SEZON!**

- **STAŢIUNILE Poiana Braşov, Predeal, Sinaia, Braşov, vă oferă odihna necesară, recuperarea eforturilor fizice făcute în cursul anului. Reamintim că taxa de călătorie pentru ROMÂNIA este 50% mai redusă faţă de celelalte destinaţii.**

- **MATERIAL INFORMATIV - pliante şi cataloage, se găsesc la noi şi vă stau la dispoziţie.**

- **PREŢURILE ŞI CONDIŢIILE NOASTRE DE PLATĂ SÎNT ACCESIBILE PENTRU ORICE CALCUL ECONOMIC.**

VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!

PROFESORUL

MOSE KROI

A CĂZUT ÎN LUPTA DINTRE CAVALERII LUMINII ŞI CEI AI ÎNTUNERICULUI

La 5 februarie a.c. a fost găsit mort în locuinţa sa închiriată, din Tel Aviv, profesorul de filosofie Moşe Kroi, în vîrstă de 41 de ani. Încă înaintea începerii anchetei era clar că profesorul s-a sinucis. Mai mult: sinuciderea lui era previzibilă şi aproape "firească".

A fost considerat un geniu, deşi teoriile sale erau respinse de mulţi, chiar şi de unii care îl venerau.

S-a născut la Tel Aviv în perioada războiului de independenţă, într-o familie de intelectuali distinşi. Cunoscuţii îl ţin minte ca un copil de geniu care a terminat cu rezultate excepţionale toate fazele de învăţămînt pînă la doctoratul în filosofie şi psihologie.

În 1970 şi-a făcut cunoscută teoria sa "Viaţa pe bază de inteligenţă" ale cărei principii principale sînt: egoismul este justificat dar şi capitalismul este justificat. Cu alte cuvinte, nici o fidelitate nu este preferabilă fidelităţii faţă de nevoile individului.

Teoria aceasta a stîrnit o furtună iar autorul ei a fost calificat drept şarlatan.

Cu trecerea anilor, Kroi şi-a schimbat convingerile, simţindu-se atras de scientologie, exorcism şi de diferite secte mistice. După 17 ani de căsnicie a divorţat de soţia sa Gheula. Fiica Talila s-a măritat cu un tînăr australian. În august 1988 acest ginere a asasinat-o pe soacra sa Gheula.

- **Vizionar?**
- **Profet?**
- **Nebun?**

Prof. Kroi care se stabilise şi el în Australia, a ajuns la concluzia că milionarul Howard Hughes stăpîneşte o organizaţie internaţională care are ca scop salvarea omenirii cu ajutorul geniilor care au dispărut. Ideea aceasta l-a făcut să plece în India unde a găsit un Guru cu a cărui teorie şi-a combinat teoria sa mistică.

Noua şi ultima lui teorie vorbea despre o luptă în univers între cavalerii luminii şi cavalerii întunericului.

"PUBLICAŢI ACEST ARTICOL DUPĂ MOARTEA MEA"

În urmă cu trei săptămîni, prof. Kroi a trimis ziarului "Hadaşot" un articol pe care l-a semnat "Moşe Kroi, fie-i amintirea binecuvîntată". El a cerut ca articolul să-i fie publicat post-mortem.

"Cavalerii Întunericului nu vor suporta acest articol. Ei ştiu că atît timp cît eu trăiesc pe acest pămînt, regimul minciunii, al iluziilor şi al grozăviilor pe care l-au impus cavalerilor luminii, se sdruncină...

Cavalerii întunericului sînt prin definiţie mincinoşi. Ei ţin mult să se menţină iluzia că "toţi sîntem egali", şi că lumea aceasta nu este un mare lagăr sadist de exterminare. Eu m-am întors în ţară ştiind bine că voi muri curînd. Nu mă tem de moarte. Ştiu că ea înseamnă eliberarea conştiinţei mele de durere şi lanţuri.

Moartea mea va determina o serie de evenimente care vor apropia holocaustul statului Israel şi prin aceasta, distrugerea planetei. Orientul mijlociu este butoiul cu pulbere care va da în aer planeta. Israelul este fitilul. Eu mulţumesc lui Dumnezeu că m-a ales pe mine să fiu chibritul care, aprinzîndu-se, va incendia planeta."

MOŞE KROI,
fie-i amintirea binecuvîntată

ÎN CURÎND
MIRCEA J. DAMSKER
"IMPRESII"

Amintirile unui medic. Amintirile unui martor al epocii. Amintirile unui om care nu vrea să uite.
"IMPRESII": o explozie de autenticitate.

DE CE SE SINUCIDE UN OM?

CONFESIUNEA UNUI PROEMINENT SCRIITOR AMERICAN

Nu numai din cauza strivitoarelor datorii de la moshav.

Nu numai din cauză că avocatul tău, prieten, te-a vîndut înfingîndu-ţi un cuţit în spate.

Ci şi din alte pricini: mai nebuloase.

Întrebarea e irelevantă, căci nu are răspuns univoc. Fiecare om care-şi pune capăt zilelor este o lume care se prăbuşeşte, iar cauza sau cauzele acestei tragedii sînt de multe ori de nepătruns. Iar cei rămaşi îşi pun, iar şi iar, întrebarea fatidică: de ce s-a sinucis acest om?

Problema sinuciderii s-a pus cu toată acuitatea în cadrul simpozionului desfăşurat recent la universitatea New York, consacrat vieţii şi creaţiei scriitorului evreo-italian Primo Levi. Se ştie că acesta şi-a pus capăt zilelor în 1987, fără a lăsa în urmă vreun cuvînt explicativ.

Plecînd de la acest caz, scriitorul american William Styron, autorul romanului „Alegerea Sophiei", după care s-a realizat filmul cu acelaşi titlu, a publicat în „New York Times" un impresionant articol-confesiune.

St yron atribuie gestul funest al lui Primo Levi unei stări de depresiune adîncă, din care n-a putut ieşi. Şi continuă: „acei care au devenit victime ale unei stări de depresiune adîncă - şi eu personal mă număr printre ei - consideră că publicul larg nu ştie cît de puternic este impulsul victimei de a se elibera prin auto-nimicire din cleştele acestei boli.

Sinuciderea e un act îngrozitor, pe care societatea nu-l va putea evita cîtă vreme nu pricepe că, în imensa lor majoritate, sinucigaşii nu acţionează din slăbiciune sau dintr-un impuls de moment. Ei fac ceea ce fac pentru că se află în menghinea unei boli ce le pricinuieşte o suferinţă ce nu poate fi redată în cuvinte.

În iarna 1985 - 1986 m-am internat, din proprie iniţiativă, într-un spital de psihiatrie, pentru că suferinţa pricinuită de o depresie adîncă, ce mă chinuia de peste 5 luni, devenise de nesuportat. Niciodată. în trecut, nu mă gîndisem la sinucidere. Acum, gîndul că e singura soluţie devenea cu fiecare zi mai puternic.

Ceea ce în vară începuse ca o stare de spirit sumbră, o nelinişte mută şi sîcîitoare, a luat mereu proporţii, pînă cînd s-a transformat în nopţi de insomnie totală şi zile de nestăvilită teroare. E cu neputinţă să descrii acest simţămînt, deoarece e străin cu desăvîrşire de orice simţămînt normal.

Starea depresivă, un soi de sleire biochimică, cuprinde mintea şi sufletul deopotrivă. E o stare maladivă gravă; creierul, bolnav, tortureaza sufletul. raţiunea, erodată continuu de înfruntarea cu boala, eşuează într-o stare de prostraţie. Plăcerea de viaţă dispare şi disperarea cuprinde zi de zi tot mai mult victima. Orice eveniment cotidian, agreabil pentru cel normal, răneşte ca un cuţit ascuţit.

Şi aşa, pe căi misterioase. greu de conceput de către cel ce n-a trecut prin asta, depresia se transformă în durere fizică. O durere cu nimic mai mică decît cea pricinuită de fractură sau infarct.

Marea majoritate a durerilor fizice cedează la medicamentul corespunzător. Nu însă depresia. Psihoterapia nu ajută celui în depresie, iar medicamentele sînt şi ele fără rezultat. Nici somnoterapia nu schimbă starea victimei. Cum bolnavul nu se poate smulge din ghearele durerii ce-l devorează, în mod aproape firesc e cuprins de ideea autonimicirii.

Publicul larg consemnează de obicei sinuciderea ca un act de laşitate, sau în mod paradoxal, de curaj. Inexact, în ambele cazuri. Suferinţa atroce e cea care aduce această stihie."

Cauzele depresiei continuă să rămînă necunoscute, în pofida progreselor ştiinţei medicale. Pare-se că factori multipli contribuie la această stare. Pe lîngă turburări chimice la nivelul creierului, pe lîngă factori genetici şi de comportament, ecuaţia trebuie întregită cu elemente psihologice.

Există o speranţă - poate unica - în această stare: timpul. El vindecă bolnavul, fie că recurge sau nu la îngrijire medicală.

D.B.

O carte nouă.

SCORBURA de L. Bruckstein. La *Lepac*, str. Rambam 15, Tel Aviv sau contra sumei de 20 şekeli pe adresa:

Panopticum, P.O.B. 37151, Tel Aviv.

30 DE NOPȚI

CARNET TELAVIVIAN

SE POATE ÎNTINERI ÎN *Tel Aviv?*

Ceea ce îi lipsește orașului acestuia este pur și simplu să se spele pe față. Să procedeze ca o femeie - să nu uităm că în ebraică, ca și în alte limbi ale lumii, cu franceza în cap, cuvîntul „ha-ir", este feminin! - care se pregătește să iasă în lume: să repare ravagiile timpului sau vitregiile naturii, să pună puțin fond de ten, să-și sublinieze ochii, să fure un strop de ruj. Nu să se machieze, să se mascheze, ci pur și simplu să se îngrijească.

Pieton pasionat, încurcă drumurile și treburile grăbiților cu ritmul meu de gură-cască, ajunsesem forțat de împrejurări un noctambul: ca să nu văd crăpăturile din ziduri, zugrăvelile coșcovite, ferestrele strîmte și să pot reface, măcar mental, farmecul de vis al acestui oraș născut între nisipuri, îmi mutasem promenadele la lumina felinarelor. Nu se mai văd amănuntele!

S-a întîmplat ce s-a întîmplat și nu e rolul meu să descopăr ce anume, dar ici o schelă, colo saci cu var uitați în mijlocul drumului, într-o bună zi m-am întors să-mi rătăcesc pașii în plină zi. Micul Tel Aviv, acea inimă mic-burgheză și nebună a orașului, străzile care se țin de poalele Bulevardului Rotschild și în care orgoliul nu depășea trei etaje, s-a întors să strălucească. Pînă și sub interminabilele ploi ale acestei ierni din care sperăm abia acum să evadăm.

E o casă la colțul străzilor Ahad-Haam și Nahmani; colonada e falsă, din stuc, dar severă și majestuoasă, ca o odă; era coșcovită și a devenit strălucitoare. Este o alta pe Borochov, pe fațada căreia ornamentele se știrbiseră și-și rînjeau ceea ce trebuia să fie veselia: am găsit-o vopsită, în alb și roz, cu rozetele refăcute pînă la ultima petală, poate prea lustruită ca să nu-i observi haina nouă, dar în sfîrșit sprințară, așa cum fusese concepută.

Și mi-am întors capul să le văd pînă departe. În speranța de a descoperi și alte asemenea miracole. Simplu de realizat. Făcîndu-ne cu cîteva zeci de ani mai tineri.

CITADIN

CINE A CÎȘTIGAT (CONCURSUL DE FRUMUSEȚE DE LA MOSCOVA)

Desigur că n-am fost singurul care auzind știrea despre automobilul reprezentantei Israelului la concursul de frumusețe de la Moscova și-a amintit de bancul cu radio Erevan (bieții armeni!). Decît că de data asta știrea e perfect adevărată, fără rectificările din anecdotă. Da, e vorba de o mașină și nu de o bicicletă, pe care puterea sovietică a oferit-o și nu a luat-o frumoasei israelience.

Lenin, în sarcofagul său de sticlă, Stalin, Hrusciov și Brejnev, se zvîrcolesc în mormînt, deși nu aceasta a cauza cutremurelor de pămînt care, în ultima vreme, zguduie atît de des republicile sovietice.

Reprezentante ale Israelului căci au fost două - clasate pe primele locuri la un concurs la Moscova! Încă două-trei știri de acest fel și pînă și cei mai sceptici (printre care mă număr) vor începe a privi cu alți ochi politica de glasnost și perestroika. De unde rezultă că adevăratul cîștigător al concursului de frumusețe de la Moscova a fost Mihail Gorbaciov.

Și în mod implicit - Raisa.

R.

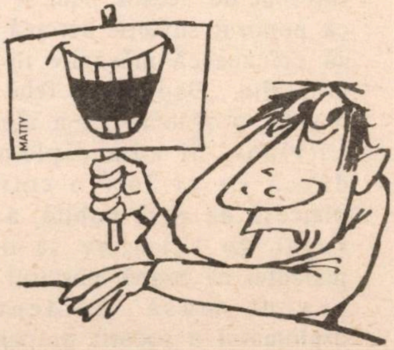

CUM SE POATE ASIGURA PĂSTRAREA SECRETULUI FINANCIAR

...Uite cum, răspunde Radu Mănescu, fost ministru adjunct la Finanţe în România.
Şi surîde!
Ba chiar rîde de-a binelea.

Moşe Nissim, fostul Ministru al Finanţelor, predînd visteria ţării succesorului său, s-a plîns, pe bună dreptate, că la noi se pălăvrăgeşte prea mult şi că o operaţie atît de delicată ca ,,pihutul" (devalorizarea şekelului) - care ar fi trebuit să fi fost pregătită cu toată discreţia - a fost desconspirată înainte de vreme, fapt încurajînd speculaţia care a diminuat rezerva valutară a statului, cu cîteva sute de milioane de dolari. (După ultimele cifre publicate, această scădere se ridică la circa 2,5 miliarde de dolari).

Desigur că, în condiţiile noastre, e greu să se realizeze o totală discreţie; dar lucrul n-ar fi imposibil.

Legat de aceasta îmi amintesc de următoarea anecdotă al cărei erou era Litvinov, pe atunci Ministru de Externe al U.R.S.S.:

MUŞTARUL LUI LITVINOV

Se spune că pe cînd călătorea cu trenul împreună cu un diplomat străin, a fost întrebat de acesta, cum se face că poporul sovietic acceptă fără să crîcnească măsurile impuse de Stalin. „Depinde de felul cum e pusă problema", i-a răspuns Litvinov. Şi cum diplomatul ducea cu el într-o cutie, o pisicuţă de rasă nobilă, a fost rugat de Litvinov să ofere pisicuţei ca hrană muştarul care era pe masă. Evident că diplomatul a socotit propunerea lui Litvinov drept o glumă, dar acesta insistînd, diplomatul i-a oferit pisicuţei muştar. Se înţelege că pisica nici nu s-a uitat la hrana oferită. Atunci Litvinov, luînd pisica şi ţinînd-o cu putere, a uns-o cu muştar sub coadă. Pisica, înnebunită de usturime şi neputînd să fugă, a lins repede muştarul din locul unde fusese unsă, după care Litvinov, adresîndu-se diplomatului, i-a spus: „Ai văzut cu cîtă plăcere a lins pisica muştarul? Depinde deci cum e pusă problema".

PROF. DR. RADU MĂNESCU

Acum să revenim la subiectul articolului de faţă, care se referă la metodele ce trebuie folosite pentru păstrarea secretului financiar. Şi el depinde de cum e pusă problema organizării lui. Fără să recomand aplicarea metodelor pe care vi le voi relata mai jos, merită de reţinut următoarea întîmplare adevărată.

În 1956 a fost planificată în România pregătirea operaţiei de desfiinţare a cartelelor, ce funcţionau încă de la începutul războiului. Această operaţie presupunea folosirea cîtorva zeci de specialişti în probleme de preţuri, salarii, finanţe, şi a unui întreg personal tehnic feminin (dactilografe, bucătărese, femei la curăţenie, etc.). Şi pentru că era de presupus că nu toţi vor voi sau vor şti să-şi ţină gura, s-a hotărît să fie luate o serie de măsuri care să nu lase nici o fisură în păstrarea secretului.

PAŞAPORT PENTRU VILA PRINŢULUI NICOLAE

Pentru aceasta s-a ales ca sediu al lucrărilor un loc complet izolat (vila de la Snagov ce aparţinuse fostului prinţ Nicolae), unde au fost pregătite dormitoare, cantină, săli de lucru, etc. şi au fost asigurate paza, controlul telefoanelor şi al persoanelor ce urmau să intre şi să iasă din sediu.

De asemeni s-a considerat necesar a se preciza ca nici lucrătorii care vor fi folosiţi la Snagov să nu cunoască obiectul lucrului, înainte de a ajunge la sediu, pentru că desconspirarea operaţiei ce se pregătea ar fi dus la dosirea de mărfuri cartelate, ce s-ar fi vîndut ulterior cu preţuri mai mari. Pentru aceasta, fiecare specialist a fost informat că va trebui să lipsească de acasă cîteva săptămîni, unii pentru tratative în străinătate, alţii pentru a pleca într-o excursie în Bulgaria sau pentru a urma nişte cursuri de calificare, undeva într-o comună fără comunicaţie feroviară, iar cîţiva au fost chemaţi la concentrare la regimentele lor. Bineînţeles că cei fericiţi - destinaţi tratativelor financiare în ţări ▶

occidentale - au fost conduşi de familiile lor la aeroport şi, după ce au trecut de controlul paşapoartelor, li s-a explicat ce au de lucru şi au fost conduşi fain-frumos la Snagov. Desigur, în tot timpul cît au lucrat acolo, familiile şi prietenii lor au primit cu regularitate scrisori şi ilustrate din străinătate.

CÎND DACTILOGRAFA NU ERA NICI DESTUL DE URÎTĂ, NICI DESTUL DE BĂTRÎNĂ...

În ceea ce priveşte personalul feminin ce trebuia folosit, s-a indicat ca el să fie recrutat ţinîndu-se seama de două criterii: 1) toate să fie cît mai urîte şi 2) pe cît posibil, bătrîne, sarcină care s-a realizat cu prisosinţă. Numai că, după 2 zile de lucru, s-a constatat că dactilografele care îndeplineau perfect aceste condiţii, aveau totuşi un defect: ştiau să scrie la maşină numai cu un deget şi nu prea cunoşteau locul literelor pe claviatură. Trebuia deci întărit colectivul cu elemente mai puţin protective, dar mai calificate. Şi s-a întîmplat ca o bună dactilografă de la Ministerul Finanţelor - nici prea bătrînă, nici prea urîtă - recrutată în grabă, să aibă un prieten foarte iubăreţ şi care ştiind că ea e plecată la o şcoală de cadre din judeţul Vaslui, îi scria nenumărate scrisori într-un limbaj folcloric foarte ilustrativ; şi pentru că „andrisanta” nu-i răspundea cu aceeaşi înfocare, a căzut la idee: bănuia că femeia îl înşeală şi a cerut Direcţiei de cadre din Ministerul Finanţelor, să indice locul unde se afla ea, pentru a pleca acolo. Fiind purtat cu vorba, a solicitat o audienţă la un adjunct de ministru, motivînd că îl bănuieşte pe Directorul Cadrelor că întreţine relaţii „neprincipiale” cu iubita lui. Ajunse lucrurile aici, n-a mai existat altă soluţie decît ca bietul om să fie concentrat şi el la Regimentul de care aparţinea şi să rămînă acolo cele circa 3 săptămîni cîte mai erau pînă la declanşarea operaţiei care îi răpise iubita.

În felul acesta, secretul operaţiei a putut fi păstrat, cartelele au fost desfiinţate la termenul programat şi lucrurile au intrat în normal. Poate că nu e lipsit de interes faptul că n-a trecut mult timp după aceasta, şi dactilografa cu pricina a venit, ruşinoasă nevoie mare - să mă invite ca martor la ofiţerul stării civile, mulţumindu-mi că şi în cazul ei, secretul a fost păstrat cu toată rigoarea.

Prinţul Nicolae, pe motocicletă (Bucureşti, c. 1935): dac-ar fi ştiut că în vila lui...

SCHIMBAREA STĂPÎNILOR

RADU KLAPPER

şi OPTICA K.

Administraţia Bush nelinişteşte pe mulţi israelieni. Nu şi pe Radu Klapper: el susţine că dracul nu-i chiar atît de negru; şi că trebuie să avem încredere în factorul K.

Din ultimele luni ale Administraţiei Reagan s-a găsit cine să ne prezică sfîrşitul „lunii de miere” cu Washingtonul. Şi adevărul este că darul de despărţire pe care ni l-a lăsat Secretarul de Stat Shultz este chiar mai otrăvit decît însăşi iniţiativa care îi poartă numele: cvasi-dialogul cu reprezentanţii O.E.P., în care nu prea se ştie despre ce se vorbeşte şi dacă se vorbeşte, dar în care important este doar faptul că diplomaţii Statelor Unite stau faţă în faţă cu diplomaţii terorismului palestinian în văzul lumii. Dacă ei înşişi s-au decis să se aşeze în această companie!...

Abia a fost ales preşedinte Bush că s-a găsit cine să ne anunţe sfîrşitul „zburdatului” nostru cu Washingtonul. Orice argument a fost bun pentru a ne pune în gardă, chiar dacă argumentele nu au fost de fapt ▶

prea numeroase şi judecînd foarte bine, s-au rezumat doar la originea libaneză a noului Secretar General al Casei Albe, Sununu, uitîndu-se că acesta nu-i nici şiit, , nici sunit, ci un creştin maronit, dintre aceia care se consideră descendenţi ai vechilor fenicieni, şi nu arabi, şi la pragmatismul rece al noului Secretar de Stat Baker ca şi cum pragmatismul şi luciditatea pot acţiona numai în defavoarea Israelului. Deja suspect!

Azi, cînd noua administraţie s-a instalat în posturi de aproape două luni, este greu să se tragă concluzii definitive şi categorice, dar un lucru este cert: dracul nu este chiar atît de negru. Ba chiar dimpotrivă. Şi nu ştim cît de mult trebuie amintită atitudinea prietenoasă a lui Bush pe vremea cînd era umbritul „număr 2" şi cînd, oficial, se purta realismul shultzian care ne cerea nenumărate compromisuri, mergînd pînă la o conferinţă internaţională. Ea a existat dintotdeauna, dar a preferat să fie ignorată la ceasul previziunilor. Nouă ar fi, de pildă, reapariţia „Clanului Kissinger" în conducerea politicii externe americane.

În postul cheie de Consilier pentru Securitatea Naţională a revenit generalul Scowcroft, care a funcţionat în această funcţie în zilele preşedintelui Ford, moştenind-o de la însuşi „dear Henry", atunci cînd şeful Administraţiei a avut curajul să-l promoveze în fruntea Departamentului de Stat pe acest „evreu imigrant". Mai mult: Bush i-a fost pe atunci subordonat actualului său subordonat, conducînd destinele CIA, supuse direct controlului şi ordinelor Consilierului pentru Securitate Naţională. Generalul, pînă la revenirea la actuala funcţie oficială, a lucrat împreună cu actualul vice-Secretar de Stat, Lawrence Eagleburger, în „afacerea particulară" a doctorului K: institutul de consultaţii pentru planificarea politicii internaţionale.

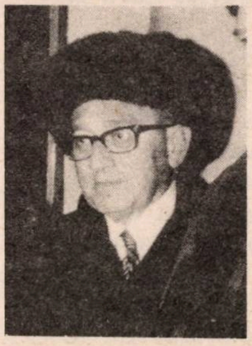
Kissinger: oare?

Să nu uităm că, nu de mult, pe vremea cînd George Shultz mai era încă Secretar de Stat în puterea cuvîntului şi se învîrtea prin regiune încercînd să găsească clienţi „iniţiativei" lui, Henry Kissinger i-a expediat o scrisoare în care îl întreba ce compromisuri speră să obţină de la arabi, cînd tot ce este în asentimentul acestora, este automat în detrimentul Israelului; o scrisoare în care îi explica pe îndelete imposibilitatea „statului palestinian" şi în care îl întreba dacă-şi poate asuma răspunderea istorică a periclitării Statului Evreilor. Desigur, scrisoarea a rămas fără răspuns. George Shultz nu a mai avut timp să scrie, presupunînd că ar fi putut răspunde întrebărilor cruciale ale Doctorului.

Cadoul otrăvit al dialogului cu O.E.P. nu ne-a fost lăsat numai nouă. El a fost mai curînd pus în coşul noii Administraţii şi ne vom putea pronunţa sigur asupra ei doar cînd vom vedea cum se descurcă cu această moştenire, complet contrarie opticii K.

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 23 şekeli - Carnet - 10 cuvinte: 11 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 şekeli
1 an (12 numere): 78 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa - 65 dolari; U.S.A., Canada - 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji - 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

EMERSON

Oridecîteori citesc în ziare știrile privind dezastrul politicii noastre, incapabilă să răspîndească în lume (inclusiv, vai! - în lumea noastră, de-aici, de-aici) adevărul despre țară și oamenii ei,

Oridecîteori mă aflu față-n față cu știrile privind neputința cerebrală a guvernanților noștri de a răspîndi în lume adevărul despre O.E.P. și despre fabuloasa ei transformare, peste noapte din S.S. al lumii arabe într-un fel de Crucea Roșie, menită să aducă pacea în Orientul Mijlociu și să bandajeze rănile cetățenilor din Ierusalim,

Oridecîteori mă uit la confuzia, inconsecvența, bîjbîiala, șovăiala, clătinările, panica, cecitatea, lipsa de cultură politică, oboseala, nevolnicia care bîntuie - în aceste zile „chamberlainizate" cu iz de an 1938 european - în parlamentul israelian,

...eu îmi amintesc cuvintele lui Ralph Waldo Emerson, filosoful american (1803 - 1882): „Istoria este plină de imbecilitățile regilor și ale cercurilor conducătoare. Aceștia constituie o categorie de plîns, căci nu știu ce trebuie să facă".

■ AL. MIRODAN

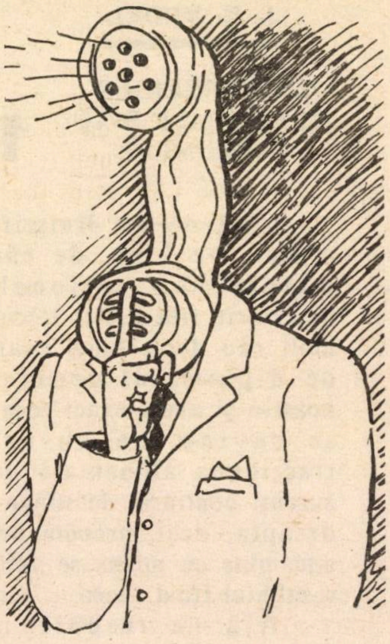

Desen de Victor Bogorad, din revista sovietică "Timpuri Noi"

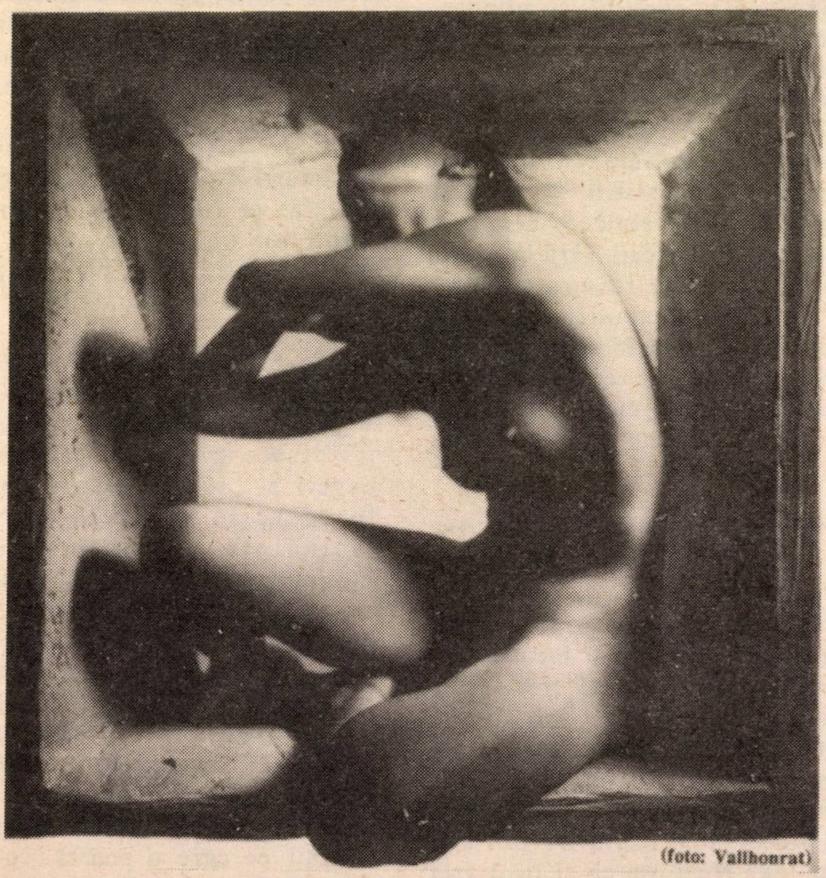

(foto: Vallhonrat)

minimum

SIMTE

că politica înțepenită, autodevoratoare a oamenilor noștri de stat ne închide în niște pereți stupizi și strivitori.

J. N. RUDEL

LA ALEGERILE MUNICIPALE S-AU ÎNFRUNTAT

1000 DE LISTE

Cică ne-am liniştit. Am trecut, de bine, de rău, de marele hop naţional din noiembrie trecut. Am trecut, mai mult rău decît bine, examenul de diplomă al democraţiei noastre şi avem exact ceea ce ni se cuvine: un guvern cu tracţiunea alimentată de doi curenţi contrarii, de stînga şi de dreapta, deşi, precum bine se ştie, plus cu minus se anulează, rezultatul fiind... zero.

Aşa ne trebuie! ,,*Sînt oameni cărora în viaţă li se întîmplă întotdeauna ceea ce merită*", scria scepticul Martin du Gard.

Îmi spuneam: ehei, peste patru ani, să fim sănătoşi, pînă atunci o să ne vină mintea la cap. Cînd colo, nu era vorba de patru ani, ci de o lună, de o biată lună de numai 28 de zile. Uitasem de alegerile municipale! O să ziceţi că astea-s altceva, că nu se compară cu alelalte... Pardon! Ele dezlănţuie aceleaşi pasiuni, declanşează aceeaşi luptă acerbă, căci scaunele de primari, viceprimari şi consilieri nu sînt mai puţin rîvnite ca cele din Knesset. Ştiţi cîte liste au fost prezente pentru scrutinul municipal? 1.000! O mie de liste cu mii de candidaţi pentru posturile de conducere ale primăriilor. Există în ţară 147 de autorităţi locale, aşa că, dacă vreţi, faceţi socoteala.

SFINŢI FĂCĂTORI DE MINUNI URBANISTICE ŞI GOSPODINE ÎN CĂUTARE DE...

O dimineaţă rece de februarie. Deschid aparatul de radio. Odată cu ştirile despre Intifada şi despre accidentele de circulaţie din ajun, mi se serveşte, la cafea, porţia matinală de „complimente", dintre care ,,mincinos" şi ,,incapabil" sînt cele mai delicate. Urmează aceleaşi făgăduieli demagogice ca în urmă cu trei luni, adaptate doar la nivel urban: grădini ale Semiramidei, aer de munte elveţian, mititei şi spectacole sîmbăta, sau dimpotrivă, viaţă pastoralo-sacerdotală, fără maşini de şabat şi fără „lavan" la grătar.

Cobor să deschid cutia poştală. Aproape că nu descopăr obişnuitele note de plată printre mormanele de manifeste, broşurele, cărţulii şi pliante, toate superb ilustrate cu pozele candidaţilor. A candidaţilor care mor să-şi jertfească viaţa şi contul de la bancă, numai ca să poată preschimba oraşul tău într-un rai terestru. Se perindă prin faţa ta falnici generali în retragere, avocaţi fără procese, antreprenori reînviaţi după faliment, gospodine care-şi caută orgasmul în şedinţele unui consiliu municipal, sfinţi făcători de minuni urbanistice, care, fără excepţie, se văd deja instalaţi în fotolii de primar.

O VOCE SUAVĂ LA TELEFON

Dar să vedem ce se întîmplă mai departe. Închid aparatul de radio şi intru, ca tot omul, în baie. Cînd ţi-e lumea mai dragă, cînd stai sub duş sau îţi întinzi pe obraji spuma de ras, sună telefonul. O voce suavă de Evă îţi şopteşte intim: ,,Boker tov! Cum ai dormit, motek? Nu-i aşa că şi tu îl vrei pe Grimberg ca primar? Dacă glasul meu îţi place, vei vota pentru Iehiel Grimberg! Dacă eşti "ghever la inian" şi ţii puţin la mine, îl vei alege pe Iehiel, pe cel care va transforma Tahanaua Merkazit într-un al doilea Gan Hair".

Cîteva clipe mai tîrziu, o altă voce, de astă-dată groasă, de berbant, îţi grohăie în receptor: „Dacă nu votezi pentru marele kablan Şmariahu Mizrahi, psihicule, faci o mare greşeală. Ai s-o regreţi! Ai să regreţi pînă şi ziua în care te-ai mutat în casa care, ferească sfîntul, ar putea lua foc, într-o bună zi..."

UN GOSPODAR CU CĂMAŞA CURATĂ

După alegerile parlamentare, dragi Tel Avivieni, Petah Tikvieni, Huloneji sau Ramat Ganeji, aţi crezut poate, ca şi mine, că în sfîrşit calvarul a trecut. Dar luna trecută am trăit din nou prin îngrozitoarea dilemă: Goldemberg sau Zahavi?

S-ar putea ca rezultatul înfruntării de la 28.II dintre cei doi, să vă oblige să purtaţi chipa nu numai la nunţi şi înmormîntări, ci permanent, pe stradă, şi să fumaţi sîmbăta la W.C.

Se mai poate ca gunoaiele de pe strada dumneavoastră să se permanentizeze, să rămînă neridicate pînă la viitoarele alegeri şi ca duhorile emanate de coşurile fabricilor din vecinătate să continue să îmbălsămeze aerul încă cinci ani.

Iată de ce ar trebui să spunem răspicat: nu vrem politică de partid în problemele de canalizare, de curăţenie, de şcoli, grădiniţe şi case de bătrîni! Vrem, pentru oraşul nostru, un primar harnic, gospodar, indiferent de culoarea cămăşii pe care o poartă, cu o singură condiţie: să fie curată!

GURA HUMORULUI

POLICHINELLE

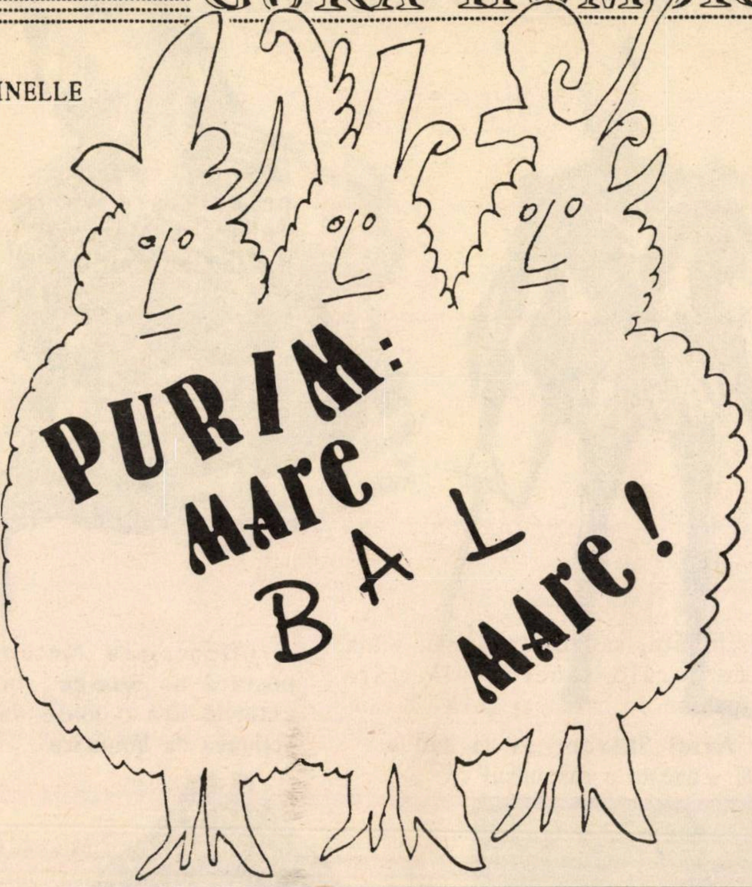

Meteorologii noştri atît de mult au fost persiflaţi pentru previziunile lor care nu s-au adeverit, încît au hotărît să facă ceva ca să se reabiliteze: anunţă alte evenimente ale vremii, nu cele atmosferice. E într-adevăr mai uşor să prevezi la noi greve, indexuri de creştere a preţurilor, accidente de circulaţie, decît ninsori, viscole şi ploi. Aşa se face că pentru a doua jumătate a lunii martie meteorologii anunţă cu certitudine că va cădea sărbătoarea de Purim. Se poate avea încredere fiindcă ei au prezis nu de mult că Hirohito, după ce a murit - va fi înmormîntat, şi chiar aşa a şi fost.

Vor fi multe festivităţi cu ocazia Purimului, dar distracţia cea mai mare va fi, fără îndoială, Balul mascat care va avea loc în Knesset. Mulţi miniştri şi deputaţi au şi început să alerge prin poduri, cufere, magazine şi prin Şuk Hapişpeşim în căutare de costume pentru bal. Cîţiva au găsit şi le-au probat. Şi cum foto-reporterii noştri sînt peste tot, ei au asistat şi la probele de costum pe care le-au făcut actorii teatrului politic israelien de comedie.

Reproducem cîteva imagini de la o repetiţie în vederea balului din Knesset.

Shamir. Consilierii lui l-au sfătuit să se debaraseze de reputaţia de dur şi să apară ca un biet omuleţ maleabil şi doritor de pace.

Rabin ca rabin: „Eu am credinţa că vom pune capăt revoltei din teritorii cînd ea se va termina".

Peres probînd o statuie de imperator roman. Ea poate fi numită în mai multe feluri, după împrejurări: Caligula al afacerilor externe, Nero al Partidului Muncii sau Vespasian de finanţe.

GURA HUMORULUI

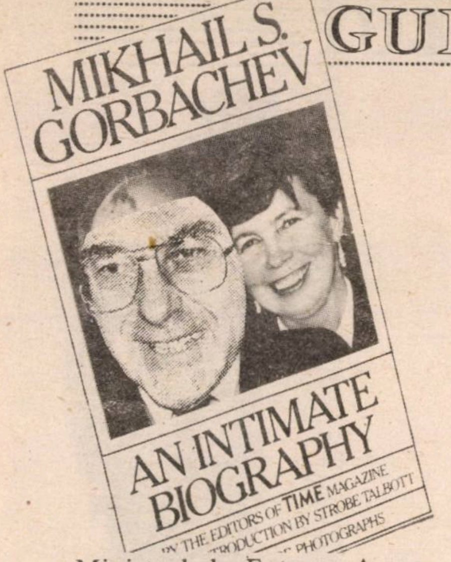

Ministrul de Externe Arens a citit în revista americană ,,TIME'' că ,,secretul popularității în opinia publică în Statele Unite este să apari alături de o femeie plăcută ca Raisa Gorbaciov."

Ariel Sharon: „A fi sau a nu fi - acesta e răspunsul".

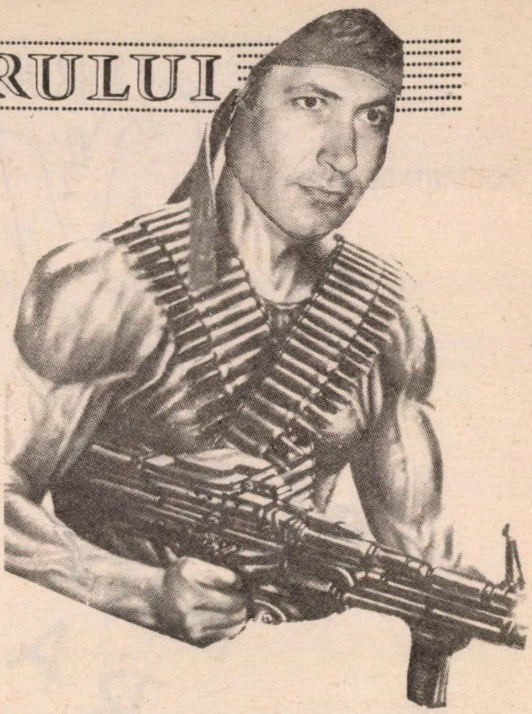

Beniamin Netaniahu în postură de Rambo: „În politica externă are o mare importanță acțiunea de lămurire".

Israel Keisar. I s-a spus că este cazul să-și zburlească mustața avînd în vedere șomajul și celelalte nedreptăți economice. De aceea și-a pus mustața lui Salvador Dali ca să aibă ce să zburlească.

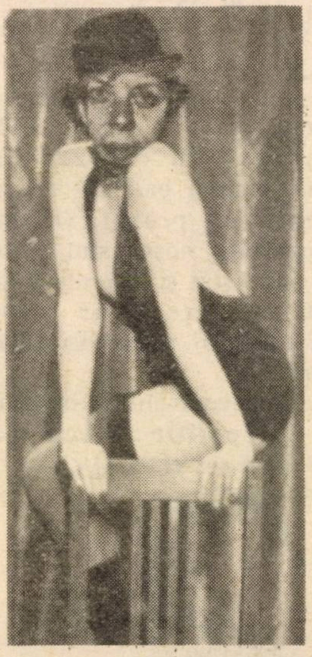

Cabaret. Shulamit Aloni pe un scaun din Knesset.

Ezer Weizman: ,,Să ne scoatem din cap prejudecata că nu se poate sta de vorbă cu O.E.P.-ul".

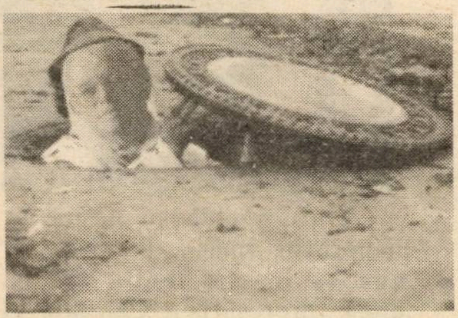

Itzhak Artzi: „Un edil bun lucrează și pe teren".

Iosi Sarid în uniformă de luptător pentru drepturile omului.

Anatoli (Natan) Sceranski în costum de diplomat de carieră.

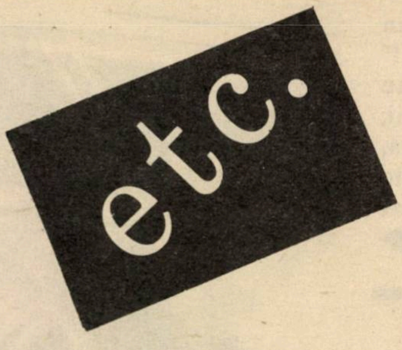

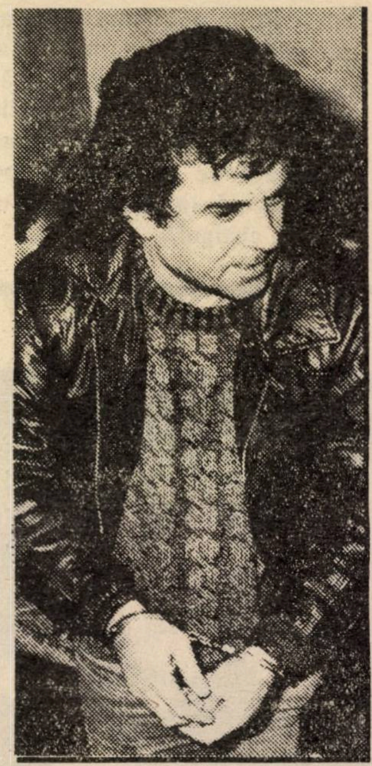

*** Dacă oamenii de artă din aliaua noastră sînt deseori găzduiţi în presa ebraică (vrînd-nevrînd), oamenii de litere aproape că nu "pupă" un rînd despre ei. Şi totuşi o „rara avis": Geta Berghof! Cartea ei, *"Ultima ninsoare"*, a fost tradusă în ebraică, în editura "Reşafim". Cu această ocazie, reportera Rimona Schiff de la "Maariv" a vizitat-o pe autoare, în locuinţa ei din Holon: *"25 de ani am visat să aştern pe hîrtie, ceea ce am trăit în viaţă, dar m-am temut..."* a declarat Geta Berghof. În centrul povestirii se află primul ei soţ, decedat, avocat de profesie, care a avut multe de pătimit în România anilor '50 - '60. *"Actualul meu soţ şi cei doi fii ai mei m-au încurajat să scriu cartea"* - a precizat Geta Berghof, care la ora actuală, scrie a doua ei carte.

*** Cîte locuinţe are Alfred Goltz (originar din Bucureşti)? Fost director general la "Hasne", "Fredi" (cum îi spun prietenii) e "în ochii" presei ebraice, în căutare de senzaţii. Mai ales de cînd între el şi Israel Keisar, Secretarul general al Sindicatelor, relaţiile au devenit un sloi de gheaţă. Acum, cineva i-a făcut lui Alfred Goltz socoteala locuinţelor: o casă în nordul Tel Avivului, o alta - pent-house - în Ramat Aviv şi, de curînd, un apartament în "turnul" de la "Gan Hair".

*** E adevărat! Uneori întîlnim originari din aliaua noastră şi în sălile "paşilor pierduţi", adică în tribunale (şi nu ca avocaţi...). Unul dintre ei, Miha Rockstein, care a aliat în 1951, cînd împlinise 11 ani, împreună cu tatăl şi fratele său. După ce a zăcut în închisoare, acuzat fiind de şantaj, "Pepe" cum a fost poreclit, a revenit la viaţa normală, în sînul familiei. Recent, numele său a reapărut în pagina I a ziarelor. Cronicarii judiciari i-au relevat întotdeauna inteligenţa sa ascuţită: la una din şedinţele tribunalului, Pepe a impresionat pînă şi pe judecătoare, prin modul în care a reuşit să se debaraseze de... cătuşe.

*** Dirijorul Erich Berghel ne-a vizitat recent ţara, apărînd la pupitrul orchestrei din Haifa. În străinătate, el este un star al baghetei, dirijînd Filarmonica din Berlin, orchestra simfonică din Viena, etc., etc. *"Onorariile care mi se cuvin de pe urma concertelor date în Israel le cedez orchestrei din Haifa"* - a declarat Erich. Menţionăm că Erich Berghel este originar din România şi, în Apus, el a ajuns în urma intervenţiei dirijorului Herbert von Karajan.

*** S-a întîmplat în Tveria, la un hotel de lux... Gaby Zikri, un tînăr israelian căruia norocul i-a surîs în Europa, devenind un cunoscut modist, a vizitat ţara, de unul singur, fără frumoasa lui soţie Monica. La hotel a ▶

întîlnit-o pe Dana Stinea, un manechin gen "eizo pţaţa!" (căreia numele îi dezvăluie originea). De pe urma întîlnirii, Dana s-a ales... cu o limuzină, cîştigată de Zikri la o loterie organizată la hotel. El a cedat Danei, cîştigul.

*** Două fotografii apărute în "Haolam Haze", la o distanţă de două săptămîni şi, în ambele, acelaşi manechin superb Clara Ron (vorbeşte româneşte, dacă vă interesează!). Divorţată de soţul ei, steward de profesie, şi-a găsit refugiul în ceasurile de noapte ale "boemei". Iat-o în braţele cîntăreţului Itzhar Cohen, ambii simţindu-se fericiţi (stînga). Şi după o despărţire furtunoasă de prietenul ei, Moti Reiff, Clara Ron a revenit în braţele lui (dreapta). Pare bucuroasă de împăcare!

*** Vă mai amintiţi? În iulie 1987, apărea în revista noastră, sub iscălitura lui M. Rudich, un articol intitulat (niţel surprinzător) „Aş vrea să mă plimb pe strada Gala Galaction din Ierusalim".

Era, cum se înţelege, o pledoarie a lui Rudich în favoarea ideii de a se acorda unei străzi din capitală numele marelui preot, iubitor de Biblie Veche şi evrei şi scriitor român... sionist, care a fost unicul, incomparabilul Gala Galaction.

Ei bine, după lupte seculare care etc., etc., deziderul poetului a fost, într-un sfîrşit, transformat în realitate.

Graţie unei decizii a autorităţlor competente în materie de tăbliţe albastre, o stradă din Ierusalim va purta numele lui Gala Galaction. În consecinţă, atît M. Rudich cît şi obrazele noastre se vor putea plimba, cu plăcere sufletească, pe caldarîmul înobilatei uliţi.

*** Descoperit prin arhive, un film vechi, vechi de tot, *Manasse* (filmat acum 53 de ani la Fălticeni), a fost prezentat, la 19 februarie a.c., la Beth Hatefutsoth (Muzeul Diasporei) din Ramat Aviv. Cuvinte introductive: I. Artzi, Dr. Mozes Rosen, A. B. Iaffe.

Aplaudăm.

Şi ne-ar face plăcere ca asemenea manifestări consacrate patrimoniului nostru atît de

neştiut şi atît de batjocorit, să aibe loc nu odată la şapte luni jumate, ci de patru ori pe săptămînă.

*** Şi fiindcă tot veni vorba de pelicule, să amintim că, tot luna trecută, la Muzeul oraşului Tel Aviv a fost înfăţişat publicului, un film documentar al regizorului Pavel Constantinescu consacrat genialului sculptor român Constantin Brîncuşi (despre care Brîncuşi nu e de prisos să amintim că în vremuri de SS şi alte legiuni a fost, ostentativ, prieten cu iudeo-francmasoni ca Ilarie Voronca, Fundoianu şi alţii, mulţi).

Carevasăzică o peliculă bună şi binevenită. Atît de bună şi binevenită încît ne întrebăm de ce nu i s-ar încredinţa lui Pavel Constantinescu misiunea de a întipări pe Kodakuri sau video arta cîtorva *mari* din trib? Ne gîndim, de-o pildă, la un Iser, la un Marcel Iancu, la un Vermont, la un Arnold, la un Brauner, la un Maxy... Păstrarea în conştiinţe a patrimoniului cultural nu se face prin şedinte cu coca-cola şi alune prăjite ci cu cărţi de-un kilogram şi bobine de film.

*** Spre deosebire de Julius Popper, amator de Patagonii, David Shlomo explorează cu pasul imaginaţiei ţinuturile - nesfîrşite - ale jocurilor educative pentru copii. Descoperirile sale în domeniu sînt pasionante. Născut la Dorohoi (oraşul lui Saşa Pană şi Ion Călugăru), în 1930, stabilit din anii '50 la Kiriat Bialik, Shlomo are la activul minţii peste 20 de jocuri de inspiraţie şi fantezii.

P. Constantinescu (dreapta) la mormîntul lui Brîncuşi

*** Fascismilul alăturat reprezintă o pagină din revista „Lunarul filatelic israelian". Articolul de pe pagina cu pricina aparţine lui Dan Galili din Tel Aviv, specialist în materie de timbre româneşti. Iar subiectul textului îl constituie Julius Popper, exploratorul celebru, "Rege al Ţării de Foc" despre care cititorul a luat cunoştiinţă nu de mult, în paginile lui Minimum, din povestirea colaboratorului nostru, Jacob Popper, urmaş al marelui aventurier din *trib*...

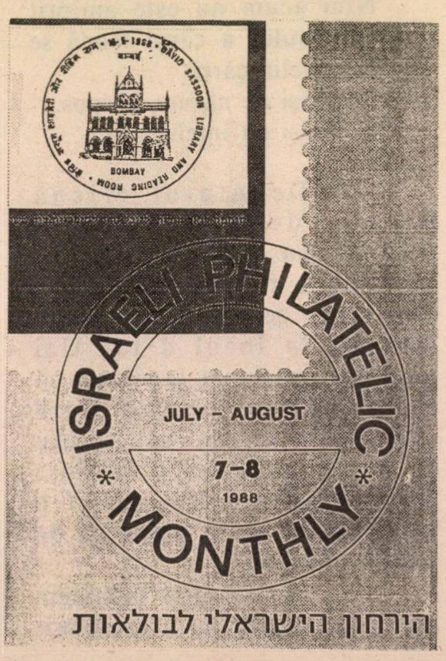

*** Ştiţi ce i-a spus ministrul (ne-român) Avraham Katz-Oz, într-o seară, mai de demult, lui Shaul Carmel (secretarul Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română), pe cînd ieşeau amîndoi de la o adunare (a cîta, a cîta, Doamne?) consacrată „alialei-române- care- ar- trebui-reprezentată- în parlament- şi aşa mai departe?

"- Acuma, seara, dragă Shaul, vorbiţi cu pasiune şi cereţi deputaţi şi miniştri. Dar mîine dimineaţă începeţi din nou să vă mîncaţi între voi. (Ca cîinii...) ▶

*** De vreo două luni de zile, *Mishmarul*, foaia bilunară pe româneşte, editată de partidul "Mapam", nu a mai poposit în cutia noastră poştală. Am fi căutat-o la chioşcul de lîngă redacţie, pe King George, dar ştiu că, dintotdeauna, gazeta se difuzează (de ce? n-am înţeles niciodată, de altfel) numai prin poştă: la abonaţi şi prieteni.

Ce s-a întîmplat cu foaia aceasta de stînga, onestă şi neîndoios utilă? A dispărut peste noapte (noapte e, aici, un cuvînt f. potrivit) din motive de economii. Partidul n-are bani. Aceasta este, în orice caz, explicaţia pe care Eliezer Granot, secretarul general al Mapamului, a dat-o poetului Shaul Carmel, venit la *cece* să pună o vorbă (de fapt un ţipăt) pentru salvarea tipăriturii...

"- N-avem bani. trebuie să facem economii".

...Poate că, într-adevăr, trebuie. Nu nouă ne revine dreptul de a-l contrazice pe cunoscutul leader. Dar (mai ştii?) poate că economiile - acestea pot fi făcute la alte capitole din bugetul partidului muncitoresc.

Ne gîndim, de-o pildă, la faptul că Mapamul trimite anual, după ştiinţa noastră (dacă greşesc, îmi fac autocritica) suma de 1.000.000 (egal un milion) de dolari pentru alimentarea organizaţiilor partidului din străinătate. Şi ne mai gîndim (ca omul de pe stradă) că poate n-ar fi cu bănat ca o parte, o părticică din acest milion exportat în Occident, să fie dată Mishmarului spre reînviere.

O parte doar. O părticică. Dolarii destinaţi, să zicem, comitetului regional al sioniştilor de stînga din Las Vegas.

*** Acum vreo zece ani de zile (mai precis, în 1980) a apărut la Bucureşti, în editura *Univers*, o antologie de nuvele israeliene, intitulată „Pînă în zori". Era o carte bună şi frumoasă şi singurul lucru care provocase mirarea cunoscătorilor era refuzul editurii de a tipări numele omului care, la Tel Aviv, se îngrijise, de la primul la ultimul rînd, de alcătuirea acestei culegeri: Idov Cohen. Şi ne-am mirat atunci, foarte.

Şi, sincer vorbind, n-am înţeles ni-mic. Idov Cohen, scriitor, co-director al revistei *Adam* la Bucureşti, deputat în cel dintîi parlament al Israelului, erudit şi peste toate, incapabil nu numai să pună bombe la editura „Univers" ci, pur şi simplu, să omoare o muscă.

Au trecut de-atuncea anii şi, uite, în Revista Cultului Mozaic, citim o recenzie, iscălită E. Sukor, pe marginea aceleiaşi antologii „Pînă în zori", apărută acum, aşa cum înţelegem, într-o ediţie nouă, a II-a.

Poate că...

Nu.

Nici un poate.

Nici acum nu este amintit numele omului a cărui trudă se află la temelia cărţii.

Şi iarăşi ne mirăm, nespus.

Şi iarăşi nu înţelegem...

*** Deputatul Micha Harish, de felul lui din România, nu din Polonia şi nici din Ohio, a fost ales în funcţia de secretar general al Partidului Muncii, în locul d-lui Uzi Baram, demisionat (amintim că d. Baram s-a ilustrat, între altele, prin refuzul său tenace de a răspunde unei scrisori deschise pe care *Minimum* i-o trimisese, cu toată politeţea de rigoare, prin 1987).

Pînă la ora cînd închidem ediţia, d. Harish nu a dezminţit faptul că s-a născut la poalele Carpaţilor şi nici nu s-a grăbit - precum alţi miniştri sau basketbalişti - să se lepede de cimitirele bunicilor.

Tăcerea d-lui Harish este foarte plăcută auzului nostru.

DIN INDOLENŢĂ, DIN LAŞITATE

Lista de sprijin pentru candidatura lui Itzhak Artzi la primăria Tel Avivului (şi Yaffo, sliha!) pe care am publicat-o în numărul trecut, a cuprins multe nume de intelectuali, dar nu destule. Lipsa celor care nu au semnat-o s-a remarcat.

Ne-am interesat "prin tîrg" şi la "cafenea" şi am aflat că unii dintre intelectualii şi titraţii obştei româneşti nu şi-au dat semnătura de sprijin... aşa, din indolenţă, din moleşeală, din nu ştiu nici ei din ce motiv. Nu e oare aceasta o atitudine - vai! - caracteristică alialei române? Unul dintre ai noştri candidează la primărie - şi iată că nici pentru atîta lucru nu poate conta pe un sprijin masiv!

Mai grav, mai ruşinos e că unii s-au temut să semneze lista. Teamă, de cine? De ce? Nici teama aceasta nu e clară, nu e clară, nu e raţională. E o frică pur şi simplu, care frizează schizofrenia.

TEATRUL DE LIMBĂ ROMÂNĂ - A FOST, DAR S-A TERMINAT!

Vă amintiţi? Anul trecut a luat fiinţă o formaţie care şi-a spus "Teatrul de limbă română". Era, de fapt, o formaţie de estradă. A dat cîteva spectacole şi după ceea a dispărut. Care să fie explicaţia?

Nu credem că din cauze financiare, fiindcă a avut sprijinul generos al Histadrutului(mai bine zis al Cercului de români din ▶

Histadrut). De altă parte, regizorul trupei, Radu Lucian, este un animator priceput şi cu farmec.

Şi atunci - de ce a murit (fără anunţ la gazetă şi fără autobuz special în direcţia Bat Yam - Holon) această înjghebare de cîntec şi humor?

E, pentru noi, o taină şi un mister.

„LAMA" TAIE STRÎMB UNEORI

"LAMA" nu este o lamă Gilette, este o lamă Schechter, dar şi asta e o marcă apreciată. Vorba redactorului ei, "te răzi bine cu ea". Cîteodată însă te mai şi tai cu ea şi nu e plăcut.

Pare-se că Schechter chiar şi asta urmăreşte - să taie - dar vezi că uneori lama sa taie nu barba, ci bărbia - şi încă bărbia noastră. Nu că ne-am teme de un perdaf satiric, dar el atacă pe unii din colaboratorii noştri pe nedrept sau pentru un litigiu vechi şi perimat. (Cazul d. I. Rudel, de exemplu).

Schechter nu este - pardon! - un frizer care nu-şi poate alege clienţii. El poate. Dar, poate că nu, "nu din motive independente de voinţa lui". Căci mulţi dintre "clienţii" lui se află în imediata sa apropiere, poate chiar în anumite posturi şi de aceea nu poate să-i "radă". Bine, bine, dar atunci de ce caută ţapi ispăşitori la MINIMUM?

*** Şi-acum, pour la bonne bouche.

În noaptea de 28 spre 29 ianuarie a.c. la redacţia noastră din str. Zamenhoff 13, Tel Aviv, s-a produs o spargere. După ce au distrus trisurile, o uşă ce desparte redacţia de-o terasă, *autorii* (care, aşa cum a constatat ulterior poliţia, purtau mănuşi) au răvăşit biroul directorului, aruncînd pe duşumea manuscrise, scrisori, fotografii.

Ce-au vrut autorii? Ce-au căutat?

Nu ştim. Sau ne facem că nu ştim.

Rubrică redactată de
BEN-IACOV ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

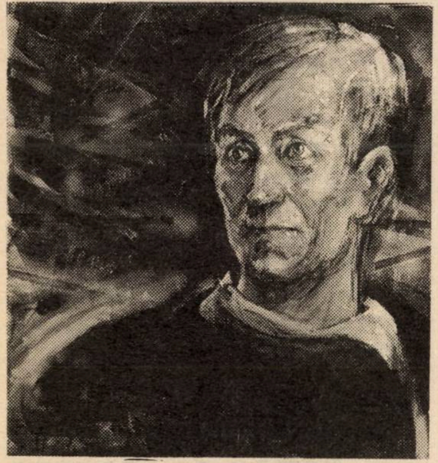

*** S-au scris multe despre aplauzele cu care a fost primit în Israel marele poet sovietic Evtuşenko. Dar despre darurile oferite musafirului, spontan (aşa, neorganizat) s-a scris mai puţin. ba chiar prea puţin.

Un asemenea dar l-a constituit portretul trimis la Tel Aviv de pictoriţa Gretty din Ierusalim care a ţinut să-şi exprime pe limba ei calda preţuire pentru poetul sovietic, autor al memorabilului Babi-Iar, un poem care nu l-a prea încîntat pe Corneliu Vadim Tudor... Gretty (Rottman-Rubinstein) e pictoriţă "de-a noastră", a studiat la "N. Grigorescu" în Bucureşti şi "Bezalel" în Ierusalim, expunîndu-şi picturile la Ierusalim, Amsterdam, New York, Helsinky, Moscova, Basel, Paris, Montreal, Bucureşti, Roma, Florenţa, New Delhi, ca să limităm oarecum lunga listă.

Mulţumirile lui Evtuşenko pentru portretul primit de la Gretty au depăşit cu mult ştacheta formală a codului manierelor elegante. I-a telefonat imediat la Ierusalim însoţind mulţumirile cu măgulitoarea apreciere că dintre numeroasele portrete ce i s-au făcut, cel pictat de Gretty este Portretul. El a insistat să se vadă şi să se cunoască. Au convenit că Gretty, împreună cu familia sa, vor asista la recitalul lui Evtuşenko din Ierusalim, apoi el îi va vizita acasă.

Era tocmai perioada greţoaselor manevre de formare a guvernului cu şantajele şi tîmpeniile fanaticilor obscurantişti sau sclerozatele declaraţii ale vre-unui senil decan de vîrstă şi rasism.

Fentîndu-şi obligaţiile mondene, însoţitorii, impresarii şi alţi chibiţi, poetul Evtuşenko a preferat căldura unei simple locuinţe familiare unde s-a discutat mult pînă la orele mici despre artă, prietenie, suflet şi sentimente omeneşti, legături spirituale şi alte fleacuri, necotate la bursa politică sau financiară. Evtuşenko a insistat ca Gretty să-şi expună picturile în URSS. Vise, maică, vise. Vise? Dacă basketbaliştii primesc viză de intrare, poate că şi Gretty...

G. FLORIAN

Între Evtuşenko şi Gretty: Vodcă şi Murfatlar

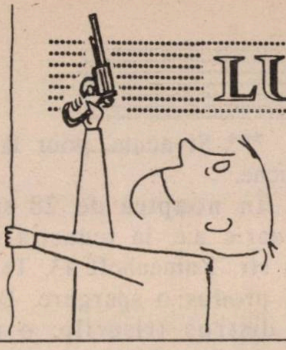

LUMEA ROMÂNEASCĂ

ARGUMENT PENTRU GLUMELE CU ● BULĂ

NICHITA STĂNESCU

România îl iubeşte pe Bulă.
Noi îl iubim pe Bulă.
Unii, însă, cu nas pseudo-subţire...
Pentru aceştia, (sau contra lor), poetul neuitat Nichita Stănescu a dat la tipar, înainte de moarte, rîndurile alăturate.

De la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, cînd societatea noastră se reaşeza, ca orice reaşezare de societate, avea şi o defulare a ei. Ea provine direct din bancurile şcolăreşti, de sorginte incert moldoveană. Şi anume, este vorba despre celebrul personaj *Oşlobanu*, repetenţiosul clasei. Un fel de "muieţi-s posmagii?" de-a dreptul descinşi din Ion Creangă.

Cîţiva amici literari mi-au reproşat faptul că am dat curs publicării unor bancuri hipercunoscute, în revista noastră umoristică "Urzica". Aveau şi n-aveau dreptate. Locul cel mai neîndreptăţit de muncă al poporului nostru e spiritul lui, gluma lui, felul lui de a face haz de necaz. Mărturisesc că, deşi provin din oraşul lui Caragiale, nu am umor. Dar la locul de muncă al spiritului nu ne supără cîtuşi de puţin ipostaza poetului metafizic, vis-a-vis de dreptul sănătos al ţăranului şi al muncitorului de a rîde plin de cutezanţă şi de a fi *domn* pe propria sa inimă. Astfel se face că astăzi, fără umor fiind, dar în cinstea respectului pe care-l purtăm marelui nostru comic - Tănase - repunem în circulaţie cîte ceva din sănătatea rîsului nostru plin de spirit. Intr-adevăr, n-ar fi decăderea muncii mele de poet să o însoţesc cu bancuri auzite şi atribuite lui Bulă. Dacă Bulă nu este „Nastratin Hogea în Isarlîc" al lui Ion Barbu, în schimb este personajul favorit al unei întregi populaţii gînditoare. Mi-aduc aminte cu tandră mirare de o găselniţă a industriaşilor niponi, care-şi făceau chipul, mare, din plastic, ca tot muncitorul, înainte de ziua de lucru, să scuipe pe acea imagine, defulîndu-se.

Bulă este tot ce este rău în noi înşine şi tot ce este bine tot în noi înşine, prin luarea în cunoştinţă de sine şi prin mustăcire.

Aşa cum scoţienii îşi umplu vechile castele cu stafii, Bulă este stafia lipsei noastre de castel. Nu am pretenţia că reproduc cele mai bune bancuri din *Bulă*. Unele sînt de-a dreptul licenţioase şi nu suportă lumina tiparului, ci numai şi numai repetăm cîteva nimicnicii "apropo de Bulă", această stafie a cozonacului fără stafide. Ele nu sînt cele mai bune din cîte le ştim sau din cîte se ştiu, dar repetă cîte ceva din autoironia sănătoasă prin care se zîmbeşte sieşi, buna şi îngăduitoarea noastră limbă română.■

GLUME AUZITE IN PIAŢA MATACHE MACELARU ŞI POVESTITE DE NICHITA STANESCU

Despre Sile fiul lui Bulă

●

Bulă se duce la spital ca să-şi vadă copilul nou-născut. Pe o cameră scria: SUPRADOTAŢI
Deschide uşa şi strigă:
- Bă Sile, bă! Unde eşti, bă să te pupe tac-to?!
Sile... nimic.
Pe altă cameră scria: COPII DOTAŢI
Bulă deschide uşa şi strigă:
- Bă Sile, bă! Unde eşti, bă, să te pupe tac-to?!
Sile... nimic.
Pe altă cameră scria: COPII NORMALI
Bulă deschide uşa şi strigă:
- Bă, Sile, bă! Unde eşti, bă să te pupe tac-to?!
Sile... nimic.
Pe altă cameră scria: COPII NASCUŢI PREMATUR ŞI ŢINUŢI LA INCUBATOR
Bulă deschide uşa şi strigă:
- Bă, Sile, bă! Unde eşti, bă, să te pupe tac-to?!
Sile... nimic.
Pe altă cameră scria: COPII HANDICAPAŢI
Bulă deschide uşa şi strigă:
- Bă, Sile, bă! Unde eşti, bă, să te pupe tac-to pe handicap?!
Sile... nimic.
Bulă, dezamăgit, pleacă şi, deodată, zăreşte scris pe altă cameră: SILE.

●

Recensămîntul

- Bulă, cîţi sînteţi în familie?
- Numai eu, doamna profesoară.
- Cum numai tu, Bulă? Dar taică-tău? Ce, a plecat?
- Nu, n-a plecat, a murit azi dimineaţă.
- Vai, ţie! Şi maică-ta ce zice?
- Nu zice nimic... A murit şi ea tot azi dimineaţă.
- Păi şi tu ce faci?
- Io? Ce să fac io? Mă joc şi eu de azi dimineaţă cu tractorul prin casă...

●

Tot despre Sile, fiul lui Bulă

Bulă îi zice asistentei medicale:
- Soră, adu-mi-l şi mie pe fiul meu Sile, să-i pup piciorușele. ▶

Şi tu, BRUTUS...

La recenta sesiune de la Viena a Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (C.S.C.E.), România a făcut opinie separată. Ea s-a opus măsurilor asupra cărora au convenit celelalte 34 de ţări participante în vederea dezvoltării prevederilor Actului de la Helsinki, referitoare la drepturile omului.

În discursul său, ministrul de externe român, Ion Totu, a susţinut că măsurile preconizate la Viena *„sînt în contradicţie cu normele şi reglementările internaţionale"*. *„Noi* – a declarat reprezentantul Bucureştiului – *am dori, ca problemele libertăţilor democratice şi ale drepturilor omului să fie soluţionate pretutindeni aşa de bine ca în România, ceea ce ar constitui un progres important spre egalitate, spre prosperitatea tuturor naţiunilor, spre cooperare şi pace"*.

Nu toată lumea împărtăşeşte această opinie, după cum o arată nu numai articolele critice care abundă în ultima vreme în presa mondială, dar şi declaraţiile unor marcanţi oameni politici, inclusiv dintre cei care se revendică de la aceeaşi ideologie.

Într-o declaraţie făcută la începutul anului, preşedintele Franţei, François Mitterand, expunînd programul de vizite în Estul Europei, a declarat că în nici un caz nu se va duce în România, deoarece consideră că ceea ce se petrece acolo este o *„sfidare la adresa conştiinţei umane"*.

Vorbind la televiziune, Georges Marchais, secretarul general al Partidului Comunist Francez a declarat că Mitterand *„are motive"* să nu vrea să se ducă în România. *„Eu îl susţin* – a spus Marchais – *eu condamn ferm, hotărît ceea ce se petrece în România. Este o atingere intolerabilă a drepturilor omului. Aceasta nu are nimic de-a face cu socialismul"*.

Prin urmare, pînă şi secretarul general al Partidului Comunist Francez se leapădă de partidul-frate din România. Şi tu, fiul meu, Brutus?

F.

MINIMUM vă recomandă

să luaţi un caiet şi să însemnaţi acest nume bucureştean: *Mihaela Ursuleasa*. În vîrstă de 10 (zece) ani, Mihaela (frumuşică foc, de altfel) este o pianistă de neobişnuit talent, un copil precoce din clasa unor George Enescu, sau Dinu Lipatti, o mare, imensă speranţă a muzicii româneşti.

▶ *– Nu vă speriaţi, tovarăşul Bulă, Sile s-a născut fără picioruşe.*

– Bine şi-aşa, spuse Bulă, adumi-l repede pe Sile să-l pup pe frunte.

– Nu vă speriaţi, tovarăşul Bulă, Sile s-a născut fără frunte.

– Bine şi-aşa, spuse Bulă, aduceţi-mi repede băiatul.

Sora pleacă şi se întoarce, peste un minut, aducînd în braţe o ureche uriaşă.

– Sileee, Sileee, strigă Bulă. Să ne tragi tu chiulu' lu' tactu şi lu' mâta?!

– Nu vă supăraţi, tovarăşul Bulă, spuse sora, dar vorbiţi mai tare că nu aude.

Ancheta

– Bulă, l-ai văzut pe cetăţeanul acela căzînd de pe schelă?

– L-am văzut, tovarăşul miliţian.

– De ce crezi că a căzut? Care e pricina?

– Nu credea în dumnezeu, tovarăşul miliţian.

– Cum nu credea, mă, în dumnezeu?

– L-am auzit eu, tovarăşul miliţian, spunîndu-mi: "Nu mai zgudui schela, bă, Bulă, dumnezeul măti!"

Agapa

La douăzeci de ani după terminarea liceului, Bulă se întîlneşte cu colegii şi învăţătorii lui de la şcoala primară.

– Chiar aşa elev slab am fost eu dom' învăţător? întreabă Bulă.

– Da' de unde, tovarăşe director?! Aţi fost cel mai bun elev!

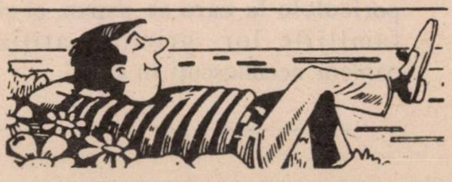

SCURT

• Calorii

Dintr-o cuvîntare a preşedintelui N. Ceauşescu privind nivelul de trai la ora de faţă:

"Fondul de consum şi produsele necesare consumului au crescut faţă de 1950 de peste 18 ori, asigurîndu-se tuturor oamenilor muncii, tuturor locuitorilor ţării condiţii demne de viaţă. De altfel, consumul mediu de calorii pe locuitor reprezintă circa 3.200 de calorii, ceea ce aşează România în rîndul ţărilor cu un consum bun din toate punctele de vedere, corespunzător cerinţelor fizice şi intelectuale".

• Video

"Scînteia Tineretului" demască pe acei proprietari "care şi-au făcut din aparatul video o sursă de venituri ilicite, care s-au grăbit să-şi transforme casele în adevărate săli de vizionare (contra cost, fireşte), neţinînd seama că în acest fel încalcă legea, fiind pasibili de pedeapsă pentru practicarea de profesie fără autorizaţie, neţinînd seama, de dragul cîştigului nemuncit, de pericolele la care se expun, ei şi familiile lor, primind atîţia oameni necunoscuţi în casă".

• Preţuri

Cîteva preţuri notate de revista "Eastern Europe News-Letter" din Londra: 1 kg. cafea - 1000 lei; un pachet de Kent - 100 lei; un ou - 6 lei; un video - 70.000 de lei. Dolarul, la oficial 8,8 lei, la negru - 90 - 100 lei.

• Diplomaţie

Întrebat, nu de mult, ce părere are despre *Glasnostul* sovietic, d. Ştefan Andrei, vicepremier şi fost ministru de externe, a declarat: "nu cunosc acest cuvînt". De atunci, replica lui Andrei circulă, devenind, ca să zicem aşa, memorabilă. Amintim că Ştefan Andrei este un om deştept, citit, umblat, spiritual şi, în plus, posesorul uneia dintre cele mai bune biblioteci de carte literară din cîte există în Bucureştii de astăzi.

• Brucan

Analizînd, în cartea sa "Socialismul mondial la răscruce" (ed. Praeger, New York), situaţia ţărilor din Răsăritul Europei, Silviu Brucan lansează o formulă-şoc: "criza generală a socialismului". Observăm paralela cu celebra definiţie a lui Lenin de la începutul secolului: "criza generală a capitalismului".

• Femei şi cafea

Un student vest-german, F. Reiter, autorul unul amplu reportaj despre România, transmis la "Europa Liberă", reproduce declaraţiile unor şoferi de camioane din R.F.G. potrivit cărora, "pentru un sfert de kilogram de cafea poţi avea o femeie pentru o noapte".

• T. V.

Cîteva programe ale televiziunii bucureştene în lunile februarie-martie 1989: "Cîntarea României" (color); "Omagiu conducătorului iubit"; "Ctitorii epocii de aur - Privim cu mîndrie înfăptuirile"; "Să trăim şi să muncim în spiritul eticii şi echităţii comuniste"; "Partid şi ţară, o unică voinţă, cîntece patriotice, revoluţionare"; "Aplicarea fermă a mecanismului economico-financiar"; "Tezele din Aprilie"; "Mîndria de a fi cetăţean al României socialiste"; "Sub tricolor, sub roşu steag".

• Pe brînci

Aşa a trecut, clandestin, graniţa româno-ungară, nu de mult, scriitorul Petru Romoşan. Născut în 1957, în jud. Hunedoara, Romoşan a publicat trei volume de versuri, cel dintîi dintre acestea, "Ochii lui Homer", fiind distins cu premiul de debut al Uniunii Scriitorilor. El a ajuns în Franţa unde-l aştepta soţia sa, Adina, aflată acolo (*rămăsese*) mai de mult.

• Datorii

Un comunicat *Agerpres* anunţă că în 1989 România va reuşi să lichideze, pînă la ultimul cent, datoria sa externă. Se poate nădăjdui că, după îndeplinirea acestui obiectiv important, economia naţională va putea oferi populaţiei mai multe produse de consum şi servicii de mai bună calitate.

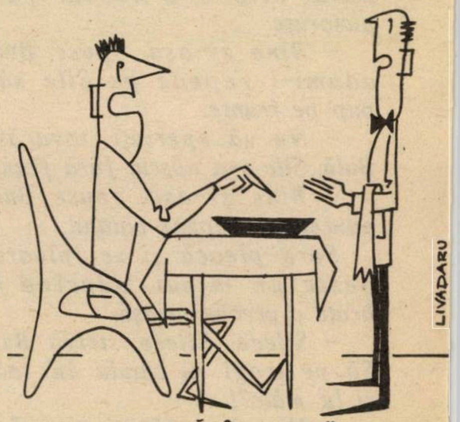

• Oră

Ora de închidere a restaurantelor: 9 seara.

• Europa Liberă

Anunțam, acum vreo două numere, că departamentul românesc al *Europei Libere* are un nou director, în persoana lui Nestor Rateș (Ratesh mai pe americană). E-adevărat, numai că Rateș a acceptat să ocupe această funcție, destul de complicată, numai pe o perioadă de 6 (șase) luni. Pe încercate.

• Contacte

Scriitorul român Aurel Dragoș-Munteanu a trimis președintelui Uniunii Scriitorilor, prozatorul D. R. Popescu, o scrisoare pe marginea legii care stipulează condițiile în care cetățenii români pot avea contacte cu cetățeni străini:

"Este imposibil, scrie Munteanu, ca un om cu un minimum de conștiință civică să se supună unei norme care nu a fost niciodată publicată și pe care nu o cunoaște direct. O lege care nu a fost tipărită nicăieri, despre care nu știm cine a emis-o sau dacă organismele legiuitoare au dezbătut-o și confirmat-o, ale cărei prevederi nu le putem studia și înțelege, aflîndu-le numai din "comunicări" mai mult sau mai puțin vagi, își pierde caracterul ei de normă obligatorie". În continuare, Aurel Dragoș Munteanu spune:

Metroul bucureștean: în stația „Universității"

"Mă întreb însă, cum participă Uniunea scriitorilor la realizarea acestor obscure tendințe de coerciție socială? Răul ne-a buimăcit atît de tare încît am uitat oare ceea ce e normal?... Ce fel de scriitori sîntem dacă acceptăm să fim transformați în niște iloți fără nici o responsabilitate civică individuală? V-ați gîndit la ce analogii dă naștere împrejurarea că nu avem dreptul să ne întîlnim cu colegii străini decît în sediul Uniunii, ca la un fel de... vorbitor? Declar deschis că nu mă simt în nici un fel prizonier și că voi continua să-mi exercit în mod liber prerogativele de cetățean al țării mele, iar atenuarea lor poate să aibă loc doar ca o stare de fapt, sub imperiul forței, fără nici o bază legală. Ca scriitor sînt prin excelență, o persoană publică, nu dețin nici un secret și opiniiille mele, oricît de critice ar fi, au un caracter constructiv prin însăși natura lor".

• Azil politic

D. Ioniță Olteanu, redactor-șef al publicației „Revista Economică" a cerut azil politic la München, Germania.

• Decese

Marietta Anca, actriță la Teatrul Național din București (a fost măritată, înainte de cel de-al doilea război mondial, cu romancierul și cronicarul dramatic, Ion Marin Sadoveanu); *Ion Ulmeni,* actor la "Teatrul Național" din București; *Prof. Dr. Nicolae Sălăjeanu,* membru al Academiei române; *Arnold Hausser,* (n. 1929), scriitor de limbă germană, redactor șef adjunct al revistei "Neue Literatur"; *D. D. Botez,* dirijor și compozitor; *Prof. Dr. Al. Fortunescu; N. Al Toscani,* regizor de teatru.

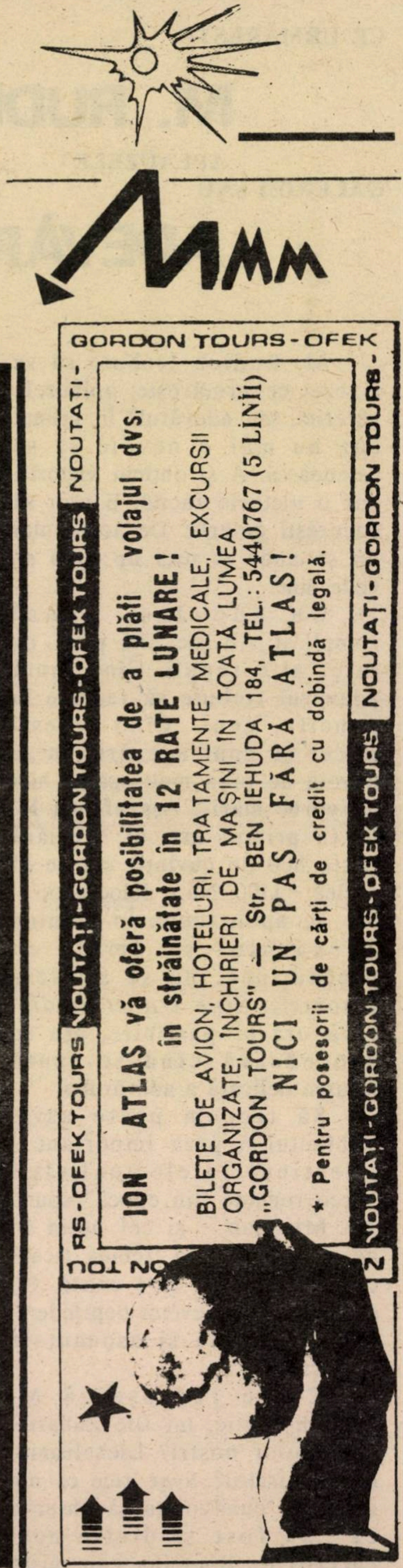

CE URMĂREŞTE

M. RUDICH:

APLAUZELE GALERIEI SAU

ADEVĂRUL?

Discuţia continuă.
Vie, virilă, nu lipsită de ironii, de sarcasm şi – da, da, – de duritate.
E o discuţie între oameni adevăraţi, din carne şi sînge şi insomnii.
E o discuţie care-a răscolit o întreagă generaţie.

M. Rudich trebuie să se fixeze; ce urmăreşte: aplauzele galeriei, sau adevărul? În primul caz nu mai e nevoie să se ostenească. A şi obţinut victoria. dar o victorie facilă. E uşor să cucereşti galeria. De acolo nici nu se aude şi nici nu prea se vede bine.

Cu adevărul e mai complicat. Alt joc, altă piesă, cu totul alte reguli. Cine caută adevărul trebuie să renunţe la poncife, gen: „Cînd doreşti sincer să spui adevărul, n-ai nevoie de prea mult spaţiu, nici de vorbe mari". Aşa afirmă M. R. în primul articol. Numără peste 800 de cuvinte; cel de-al doilea – 1.100. Nu e deloc puţin.

E, apoi, tonul. În grădina adevărului se umblă cu precauţiune, nu se strivesc răzoarele. *Sine ira et studio*, fără ură şi părtinire, aşa se procedează cînd se caută floarea delicată a adevărului.

Să trecem peste asta. Subiectul e prea important – „destinul intelectualităţii evreo-române din epocă" spune Al. Mirodan – şi cel puţin în acest stadiu, piesa trebuie jucată cu protagoniştii care există. Cu stilul ce le-a devenit deprindere, cu stridenţele şi asonanţele respective.

Ce ne reproşează M. Rudich – mie, lui Ilie Zaharia, prietenilor noştri? Lichelismul, oportunismul? S-ar zice că nu, căci are bunăvoinţa să observe că „au fost şi dintre acei cuceriţi de doctrina comunistă mult înainte de 1944, doctrină căreia i s-au devotat cu adevărată patimă." Pasiune s-ar fi potrivit mai bine, dar să trecem.

Deci, nu lichele, nu fripturişti. Dar ce? Oameni însufleţiţi de o idee, de un ideal. Idealişti. Ca şi M. Rudich, deşi idealurile erau diferite. Despre asta va mai fi vorba.

În această fază, să reţinem că în ochii lui M. R. preopinenţii săi sînt vinovaţi de eşec: „v-aţi aflat pe un drum greşit", "înaintata învăţătură din care cu pasiune aţi sorbit, cade, mai pretutindeni, la examen" (nr.23).

Bine. Acum ştim: drumul s-a dovedit greşit. Din vina cui? Aici se procedează la un ciudat transfer de responsabilitate. Victimele sînt cei responsabili. Nu cei ce au abuzat în mod incalificabil de buna credinţă a noastră, ci noi, nu înşelătorii ci înşelaţii sînt vinovaţi. După această logică, mergînd mai departe, Isaac Babel e de vină că legendara sa brigadă de cavalerie a degenerat repede într-o ceată de ticăloşi. Peretz Markiş, Iţic Fefer şi ceilalţi poeţi şi scriitori evrei c-au primit fiecare cîte 9 grame de plumb în ceafă. Nu, n-au fost nici lichele şi nici oportunişti. Păcatul lor e c-au crezut sincer într-un ideal. Şi au primit fiecare cîte 9 grame de plumb. Deci sînt vinovaţi. Lor trebuie să le fie ruşine...

Dar asta nu e încă totul. Principalul cap de acuzare e altul. Mult mai grav: că n-am mers pe calea urmată de M. R. şi prietenii săi, care „nu s-au îndreptat spre comunism, ci au făcut totul pentru a emigra, desluşind, cu un instinct sănătos, cum evoluează situaţia".

Aici ar fi miezul problemei: adeziunea sau neadeziunea la sionism. Deşi, dacă vrem să căutăm şi să aflăm cu adevărat adevărul, nu chiar toţi au pornit pe drumul emigrării înaripaţi de idealul sionist. M. Rudich şi prietenii săi au făcut-o din idealism, pentru care au plătit în prealabil un preţ teribil – ani de detenţiune, privaţiuni şi umilinţe după aceea, pînă au reuşit să plece. O crimă infamă a fost săvîrşită împotriva lor, nu încape nici o îndoială. Dar odată sosiţi aici, nu cred că faptul acesta le arogă atribute sau drepturi morale aparte.

Printre ultimele lucruri din lume de care aş fi în stare e să minimalizez miracolul de vis, de sînge şi luptă care este renaşterea statului Israel. Am resimţit ca o insultă personală cînd cineva, acum cîţiva ani, din considerente demagogice ieftine (avid şi el de aplauzele galeriei!) a vorbit despre „chibuţnicii milionari" şi despre „bazinurile ca din filme" ale chibuţurilor.

Cred cu o credinţă desăvîrşită că Israel este unul din lucrurille cele mai frumoase, mai emoţionante, ce există pe ►

această planetă, deşi, spre deosebire de M. R. mie visul înfăptuit nu mi se pare chiar aşa de alb-albastru cum l-au visat şi sperat visătorii. Sînt fericit - şi mă număr printre oamenii care întrebuintează foarte rar acest adjectiv - că mi-a fost dat să trăiesc ultima parte a vieţii şi să mor aici. Dar nu-mi trece prin minte să contest dreptul altora să trăiască şi să se simtă bine în altă parte. N-am nici o îndoială că tinerii şi tinerele care au defrişat pămînturile stîncoase din Galil, care au secat bălţile fetide din Valea Ezreel şi Hulda au înfăptuit o operă măreaţă, că Degania e mult mai mult decît un chibuţ, e un miracol. Dar o minune, un miracol e şi prinderea omului în spaţiul infinit universal prilejuit de teoria lui Einstein sau în abisurile sufletului omenesc, datorită lui Freud. Ei nu au părăsit ţara, cultura lor originară. Nu au venit să defrişeze Galilul şi să asaneze Valea Ezreel. Dar e prin asta personalitatea lor diminuată? Au rămas ei cu ceva debitori poporului evreu?

Nu, nu cred că a fi iubit un om, că a fi aderat la o idee, a fi suferit pentru ea conferă cuiva drepturi speciale. Nici dreptul de a vorbi de sus, posesiv şi dominator altora, care n-au împărtăşit, în trecut, sau nici azi, ideile respectivului. De aceea nu mi-a plăcut tonul cu care M. R. l-a admonestat (nr.21) pe Ilie Zaharia. „Mulţumită himerei sioniste - se încruntă M. Rudich - I. Z. „poate evoca amintirea unor prieteni de idei despre care nimeni, nicăieri nici un rînd n-ar scrie, sau n-ar putea scrie". Ce fel de argument mai e şi ăsta? De cînd paradăm cu democraţia, ca un negru din junglă cu un şirag de mărgele de sticlă colorată? În America există o sumedenie de ziare şi reviste sioniste, inclusiv un cotidian în ivrit. În Franţa, în Anglia, în Elveţia, în toate ţările libere unde sînt evrei, apar publicaţii sioniste. Cine dă voie? Nimeni nu-şi arogă dreptul de a le îngădui sau nu apariţia. Ele apar în mod firesc, ca un lucru de la sine înţeles. Este cumva democraţia israeliană de un tip deosebit, mai prejos?

Şi fiindcă iar am ajuns la Ilie Zaharia şi generaţia sa pe care cu atît de reţinut patetism a evocat-o în replica sa din nr. precedent. Să nu-i subapreciem pe foştii comunişti! Mă refer la cei care au trăit această teribilă experienţă, au tras concluziile şi se străduiesc s-o împărtăşească lumii. Andrè Gide, Arthur Koestler, George Orwell, Alexandru Soljeniţin au făcut mai mult pentru dezmeticirea omenirii, pentru spulberarea mitului comunist, decît oricine altul pe lumea asta. Evident, nu oricine are forţa de exprimare a unui Koestler sau Orwell, dar oricare fost comunist ce s-a eliberat şi şi-a purificat conştiinţa e o sentinelă sigură de strajă libertăţii. Căci nimeni nu preţuieşte mai mult libertatea ca cel ce şi-a regăsit-o, după ce o pierduse.

VICTOR RUSSU

P. S. Da, eram aproape toată vremea flămînd prin 1946. Şi în iarna acelui an caloriferul în redacţie era mai mult rece, şi nu odată am scris la lumînare. Am amintit în treacăt de asta nu ca o auto-justificare, nu ca să stîrnesc, retrospectiv, compasiunea cuiva, ci spre a schiţa starea mea de spirit de atunci. Da: eram redactor la „Scînteia" şi flămînzeam, şi nu găseam pe atunci nimic deosebit în asta. Doamne, ce puri am fost...

●

FĂRĂ GHILIMETE, VĂ ROG!

●

Subsemnatul este avocatul M.Tzur, care a trimis acum cîteva luni o scrisoare la revista Dvs. şi în urma căreia a izbucnit polemica dintre d-nii M. Rudich şi Victor Russu.

Citind intervenţia d-lui Russu am avut neplăcuta surpriză de a-mi vedea numele în ghilimete. De cîteva ori d. Russu se referă la "av.M.Tzur", lăsînd astfel să se înţeleagă că acest bătrîn avocat nu există de fapt.E o ficţiune.

Mă simt ofensat şi aş fi gata să-i dau d-lui Russu adresa mea (telefon nu am încă, am făcut cerere numai de 4 ani) ca să mă viziteze şi să mă pipăie, ca să se convingă de existenţa mea.Dar eu îl aştept şi pentru a-i spune că eu nu mi-aş fi permis să pun numele de Victor Russu între ghilimete, cu toate că nu acesta este numele dumisale real.

Din păcate, e şi acesta un procedeu care îmi aminteşte de presa comunistă, care obişnuieşte să radă oamenii din enciclopedii, din cărţile de memorii, din articole...

Av. M. TZUR

ANUNŢURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 - 744787
★ ★

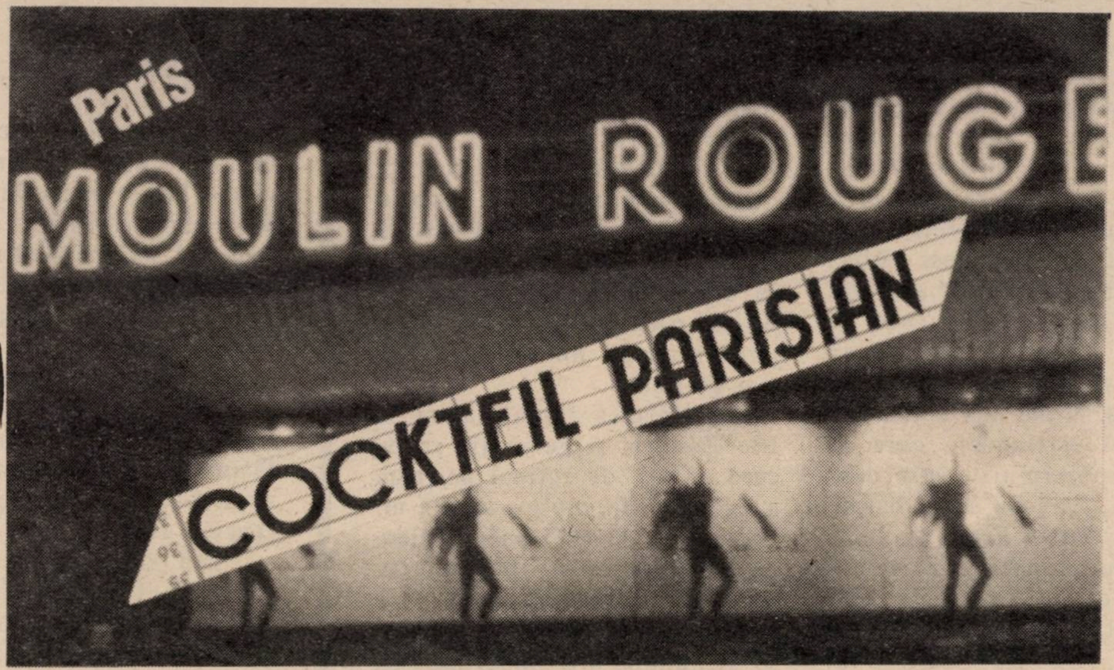

MARIA ANTOANETA: ACHITATĂ; MISS FRANȚA: LA PODEA

Titlul n-are nici o legătură cu vreo nouă băutură care ar fi acum la modă la Paris. În loc să intitulez corespondența de față *Ce mai e nou la Paris*, mi-am zis că termenul cotidian de coktail e mai potrivit pentru a reuni fapte mai însemnate și mai puțin însemnate care se pot petrece într-un timp scurt în capitala Franței.

Bineînțeles că evenimentul cel mai important al anului 1989 va fi aniversarea bicentenarului Revoluției franceze. De pe acum se fac pregătiri intense, vor avea loc manifestări de tot soiul (între altele se va inaugura noua Operă din Piața Bastiliei), vor veni la Paris mulți șefi de state - totul se va desfășura sub semnul Declarației Drepturilor Omului - milioane de turiști vor invada Parisul (vă sfătuiesc să contractați de pe acum călătoria cu agenția de voiaj).

Pînă atunci li se oferă francezilor lecții de istorie în săli de teatru (de pildă, Robert Hossein a pus în scenă un mare spectacol-dezbatere, intitulat *Libertatea sau Moartea*, unde apar, disputîndu-se, toate marile figuri ale Revoluției Franceze) Televiziunea a găsit o formulă care amintește procesele literare ce se desfășurau în România, în cercurile democratice studențești. Prima încercare a constituit-o cazul lui Ludovic al XVI-lea.

ION MIHĂILEANU
PARIS

A fost sau nu vinovat? era întrebarea pusă spectatorilor. Pledoariile acuzării și apărării au fost susținute de doi tenori ai baroului, Gilbert Collard și Jaques Verges - „avocatul diavolului'', care a apărat personaje sinistre ca Abdallah, ucigașul terorist, sau criminalul de război Barbie. Această emisiune, prost improvizată, n-a avut succes. În schimb, a doua emisiune, dedicată de curînd Mariei Antoaneta, pregătită serios de criticul și scriitorul Marcel Jullien a avut o altă rezonanță. Și aici au participat cîțiva mari avocați, dar cu pledoarii extrem de pasionante. Au fost chemați și martori, experți, istorici, membri ai Academiei Franceze. Emisiunea a durat pînă tîrziu, noaptea, iar la sfîrșitul ei, telespectatorii au fost chemați ca, prin votul lor, să-și dea verdictul. 75% au achitat-o, doar 25% au condamnat-o.

Această detașare, în timp, a opiniei publice franceze de furia și pasiunea republicană a revoluționarilor n-are nici o legătură cu agresiunea a 10 indivizi mascați, strigînd lozinci monarhiste, care au năvălit în incinta teatrului Bouffes du Nord și au rănit o actriță care cînta cîntece din timpul revoluției din 1789. Contele de Paris, pretendentul legitim actual la un fantomatic tron al Franței, a condamnat sever această agresiune.

Asemenea incidente sînt rare, ele sînt provocate de extremiștii integriști ai tuturor ideologiilor, religioase sau laice. Publicul parizian preferă să ▶

facă săli pline la recitalurile lui Charles Trenet, care la 75 de ani continuă să fie mai tînăr ca oricînd. *Dance France, Si tu vas à Paris, Espoir, La mer, La folle complainte*, au fost bisate de mulţimea în delir. (Ştiaţi că Trenet a jucat într-un film intitulat *Frederica* împreună cu Elvira Popescu, acum cvasi centenară?) Pentru că am vorbit de acest rege necontestat al şansonetei care e marele Charles Trenet, să nu uităm, în treacăt, să-l felicităm pe marele Yves Montand, proaspăt tată la 67 de ani, al unui prunc numit Valentin, rod al iubirii sale cu Carole, juna de 28 de ani. Pentru că ne aflăm în lumea vedetelor, s-o pomenim pe frumoasa Isabelle Adjani, care realizează o performanţă excepţională în filmul „Camille Claudel", istoria pasionantă şi pasională a iubirii şi creaţiei sculptoriţei cu acelaşi nume, sfîşiată la nebunie, în înţelesul exact al termenului, între doi titani, sculptorul Rodin şi fratele ei, scriitorul Paul Claudel. Păcat că ansamblul filmului nu e la înălţimea fascinantei interprete Isabelle Adjani.

Nu ştiu dacă proaspăta Miss Franţa, o tînără de 17 ani din regiunea Bordeaux, va ajunge vreodată o mare actriţă de teatru sau de film, cert este că a bătut multe recorduri de frumuseţe pentru a se clasa prima într-un buchet de blonde şi brune care mai de care mai ochioase, mai trupeşe şi mai focoase. De emoţie, la aflarea rezultatului, s-a prăbuşit pe podea, spre stupoarea milioanelor de telespectatori care urmăreau în direct această emisiune, patronată de cine? de Miss U.R.S.S., în trecere prin Paris, premieră gorbacioviană şi în această direcţie.

Tot din U.R.S.S., dar pe alt plan, s-a aflat în vizită la Paris, Serghei Paradjanov, celebrul cineast sovietic jumătate georgian, jumătate armean, cunoscutul autor al *Cailor de foc* dar renumit şi pentru cei patru ani de puşcărie ispăşiţi în calitate de dizident al artelor. Prezent cu ocazia premierei noului său film *Achib Kerib*, istorie fantasmagorică a unui poet îndrăgostit. Am reţinut o declaraţie a sa, pe care o reproduc: „Cu fantezia, cu gustul meu pentru etnologie şi exotism, apar ca o invazie a vikingilor, înfrîng regulile artei oficiale. Devin deci un tip periculos. Iată de ce sînt persecutat. Totuşi, de şase luni am devenit un obiect de expoziţie şi de export, graţie talentatului Gorbaciov. Repet, talentat. Dar vai, ca şi Hamlet,

▶

UNICĂ ÎN INIMA TEL AVIVULUI
CASA DE PĂRINŢI

«Neot Habima»

ELEGANŢĂ ŞI SERVICII DE ORDINUL 5 STELE

ASIGURĂ ODIHNĂ, CONDIŢII DE CONVALESCENŢĂ, 5 MESE ZILNICE CU MENIURI VARIATE ŞI ATENT ÎNTOCMITE

În vecinătate: Teatrul Habima, Heihal Hatarbut, Dizengoff Center
TERASA ACOPERIŞULUI - CU AMENAJĂRI FLORALE ŞI SCAUNE - OFERĂ O FRUMOASĂ PANORAMĂ

TEL AVIV
Str. Berdicevski nr. 14
tel. 5616757 - 5619041

MINIMUM AR VREA

ca,măcar acum , cînd cercul se strînge în jurul Israelului şi cînd se pregăteşte , gîfîit , noua "Noapte de Cristal",- guvernul nostru să aibe o singură minte şi un singur chip, limpede şi hotărît.

(foto: Nakayama, Japonia)

CĂTRE AMATORII DE MUZICĂ CLASICĂ!

Am primit şi se află în stoc (la Tel Aviv, str. King George 74, prăvălie la stradă), în limba franceză

MAÎTRE DE LA MUSIQUE
6 VOL.

Instrumente, opere clasice, compozitori pe epoci.
Se pot obţine şi în rate lunare uşoare.
Tel.: 299302; seara 5613601

a moştenit o înspăimîntătoare pînză de păianjen. Funcţionarii nu-i vor ierta niciodată că le zdruncină puterea. Gîndiţi-vă: graţie lui am trecut frontiera fără ca vameşii sovietici să-mi cotrobăiască prin bagaje. Şi totuşi aveau o asemenea poftă! Mi-e teamă că o tragedie neaşteptată ne va face să cădem din nou într-un cerc infernal".

Tot în trecere prin Paris s-a aflat scriitorul israelian Amos Oz, proaspătul laureat al premiului *Femina etranger* pentru romanul *Boîte noir* (Calman-Levy) care se vinde bine în librării şi are un mare succes de stimă în critica literară. La întrebarea: - A fi evreu, înseamnă ce, pentru dumneata?, el a răspuns:

,,- A participa la o moştenire culturală. A aparţine la o civilizaţie pe care o consider a fi una dintre cele mai originale din lume. Religia nu e decît una dintre componentele acestei civilizaţii. Ea are atîtea altele! Limbă, cultură, literatură, varietate de tradiţii, folclor etnic, unele din aspectele sale le iubesc sau le detest... Există Evrei atei, Evrei creştini, Evrei musulmani. Aş zice că orice fiinţă umană din lume, atît de nebună pentru a se proclama Evreu, este pentru mine Evreu. Şi, asumîndu-şi această apartenenţă, aparţine familiei".

Şi, pentru că nu se putea să nu ajungem la evrei şi la Israel - buricul pămîntului - aflaţi, dacă n-aţi ştiut, că la Paris funcţionează 24 de ore din 24, trei posturi de radio evreieşti în limba franceză, cu transmisiuni directe din Ierusalim, cu buletine de ştiri în ivrit, care anunţă că personalităţile de seamă ale anului 1988, alese de auditorii acestor posturi de radio ex-equo au fost Gorbaciov şi Shamir, că dacă vreţi să participaţi la o lecţie de talmud, în fiecare sîmbătă, la ora 11, pe strada Michel Ange - numărul 6 bis, îl puteţi asculta pe marele filozof Emanuel Levinas, care la vîrsta de 83 de ani, continuă să fie sclipitor de inteligenţă şi humor.

Dacă veniţi la Paris în această perioadă, înarmaţi-vă cu o umbrelă. Luna trecută n-a cunoscut decît 30 de ore de soare. Parisul continuă să fie femeia capricioasă, care e gata oricînd să te înşele şi care totuşi te fascinează prin frumuseţea ei.

CONSULTANT
PENTRU TOATE CATEGORIILE DE ASIGURĂRI

URI EREL

Economist (B.A.)
Licenţiat în servicii administrative (M.B.A.)
Specialist în asigurări şi finanţe
10 ANI DE EXPERIENŢĂ ÎN DOMENIU

REALIZĂM PENTRU DUMNEAVOASTRĂ PE LOC, TOATE TIPURILE DE ASIGURĂRI:

- ASIGURĂRI PENTRU MAŞINĂ, CASE, LOCUINŢE;
- ASIGURĂRI DE VIAŢĂ ŞI PLAN DE PENSIE;
- ASIGURĂRI CU CARACTER INDUSTRIAL ŞI DE AFACERI;

ACORDĂM CONSULTAŢII PRELIMINARE GRATUITE
TEL AVIV, STR. KING GEORGE, NR.79
TEL.: 292751, 299364, 297937

ÎN CURÎND! ÎN CURÎND!

APARE
„REŢETE CULINARE PRACTICE"
de
BÉLA FISHER
Şef bucătar

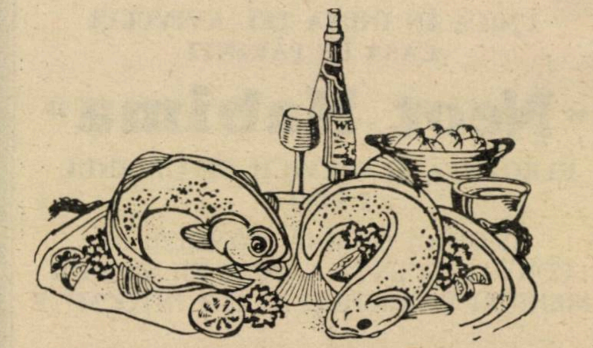

O CARTE GUSTOASĂ. O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN NICI O CASĂ
EDITURA „MINIMUM"

Preţul 28 şkalim. Se poate procura trimiţînd un CEC la POB 1610 Ramat Gan 25251

NEW YORK

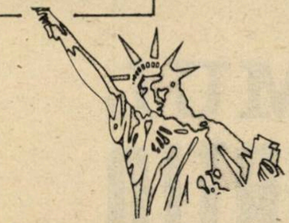

HARRY FOSHA

UN MICROFESTIVAL AL FILMULUI ROMÂNESC

În momentul de față, în cîteva centre ale Statelor Unite, se desfășoară un microfestival al filmului românesc (7 pelicule). Din păcate, popularizarea acestui festival este mai mult decît nesatisfăcătoare și în New York, de exemplu, în afară de abonații Muzeului de Artă Modernă (unde are loc festivalul) care primesc automat programul manifestărilor respectivei instituții și cei care studiază cu minuțiozitate fiecare informație din New York Times, nimeni n-a avut cum să afle de eveniment. Și e păcat.

E păcat de efortul forurilor americane care au inițiat acest festival și care fără îndoială au pus ca una din condiții că nu vor filme cu propagandă politică.

E păcat pentru publicul cinefil american care, oricînd dornic să cunoască o producție valoroasă, a fost privat de o experiență mai mult decît satisfăcătoare.

Și în sfîrșit, e păcat pentru publicul românesc din Statele Unite care s-ar fi bucurat la vizionarea unor creații artistice cu care se poate mîndri.

În situația aceasta mă consider norocos că am reușit să aflu despre festival la timp, pentru a vedea măcar 4 producții.

*

"Ciuleandra" în regia lui Sergiu Nicolaescu. Romanul lui Liviu Rebreanu era destinat prin subiectul și desfășurarea sa să devină subiect cinematografic.

"Iacob" e regizat de Mircea Daneliuc pe baza unui scenariu propriu, inspirat de operele lui Geo Bogza (finalul este redarea cinematografică a neuitatei povestiri "Moartea lui Iacob Onisia").

"Întoarcerea din iad" bazat pe schița lui Ion Agîrbiceanu "Jandarmul". Film mai puțin realizat. Mărginescu și-a pus la dispoziție un scenariu lung, mult prea lung, pe care l-a filmat de multe ori cu încetinitorul.

În sfîrșit, comedia *"Cuibul de viespi"* cu scenariu scris de regizorul Horea Popescu, bazat pe comedia lui Al. Kirițescu, "Gaițele". Nu e unul din lucrurile cele mai ușoare de transpus o comedie teatrală într-una cinematografică. Diversele noi secvențe introduse trebuie să nu trădeze humorul celor originale. Și ce compliment mai adecvat poate fi făcut scenaristului Horea Popescu decît a recunoaște că scenele noi sînt la nivelul celor originale.

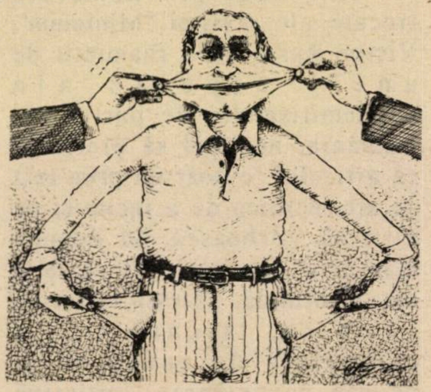

▲ Desen de Serghei Ainoutdinov, din revista sovietică "Timpuri Noi"

În colecția PANOPTICUM
a apărut ultima carte a lui
LUDOVIC BRUCKSTEIN

scorbura

Cartea cuprinde două romane:
"Scorbura" și "Păpușa de cîrpă"

●

Prețul cărții este de 20 șk.
Pentru a obține cartea, adresați-vă librăriei
LEPAC, Str. Rambam, 15,
sau editurii
PANOPTICUM
TEL AVIV, POB 37151

●

Se mai pot comanda, la aceeași adresă cărțile:
"Destinul lui Iaacov Maghid" (10 șk.);
"Trei Istorii" (10 șk.);
"Aureola de staniol" (10 șk.);
"Precum în Cer așa și pe Pămînt" (10 șk.);
"Poate chiar Fericire" (10 șk.);
"Susurul apelor" (10 șk.),
de același autor.

Tot DESPRE ANTISEMITISMUL DE PARTID

SORIN CUNEA

Într-unul din numerele trecute ale revistei "Minimum", Victor Russu ne-a reamintit de unele aspecte ale antisemitismului de partid din România, neuitînd să precizeze că articolul "e doar un prim text ce are menirea de a incita şi pe alţii să vorbească. Să depună mărturie". Invitaţie clară la o masă rotundă, pătrată, ori cum ar fi ea, la care cei în cunoştinţă de cauză, să-şi anunţe participarea. Iniţiativă lăudabilă, contribuţie efectivă la istoria iudaismului din România. A iudaismului şi antisemitismului, noţiuni, din păcate, legate între ele. Russu răsuflă oarecum uşurat la sfîrşitul depoziţiei sale pe care el o consideră incompletă: "Între altele - scrie el - pentru că ceasul meu românesc s-a oprit în 1978... (...) Aspectele de după plecarea din România le-am evitat. De aceea, nimic despre "Săptămîna", Eugen Barbu, Corneliu Vadim Tudor. E o evoluţie care s-a petrecut ulterior şi rămîne ca cei ce au trăit-o s-o relateze".

Ceasul meu românesc, datorită unui complex de împrejurări, a continuat să ticăie şi, prin forţa lucrurilor, îi privesc ecranul de cîteva ori pe zi, cinci zile pe săptămînă. Iată de ce, atunci cînd suplimentul literar al "Scînteii Tineretului" a publicat spurcăciunea lui Petre Ivancu, netrebnicie în versuri pe care el a intitulat-o "Patria" (halal, patrie!), primul lucru am privit ceasul meu românesc să văd dacă nu cumva arată ora rebeliunii legionare. Mi-am da' seama că ceilalţi delicvenţi din lumea literelor româneşti au fost nişte copii nevinovaţi faţă de "poezia" lui Ivancu. Am citit-o, am recitit-o şi am arătat-o unor colegi din redacţie, foarte buni cunoscători de limbă română. Au înţeles exact ceea ce înţelesesem şi eu. Fără nici un echivoc, adică, acest poet român crescut şi educat de partid "cînta" uciderea evreilor în 1941 şi atîrnarea lor de cîrligele de la abator... M-am aşezat la maşina de scris şi am aşternut ceva "de trei minute". Noi, la radio, nu apreciem scrisul în coloane, ci în minute. Am venit cu textul la microfon şi eram aproape gata să-l dau lecturii unui crainic. Nu mă simţeam în stare să articulez, deşi eu articolasem textul.. Mi-am zis că cei de "dincolo" vor crede că mi-a pierit glasul, că Ivancu mi-a luat piuitul, aşa că am citit. Fără emfază, fără patimă, fără patos. Nu era un manifest, ci o punere la punct. Nici măcar. O precizare. Iată, aşadar, ce le-am comunicat ascultătorilor din România ai postului de radio Europa Liberă în toamna lui 1986:

TERORIŞTI CU PANA...

"Şi-a făcut cuib în ultimii ani în presa bucureşteană vorba de ocară, blasfemia şi ura de rasă. Antisemitismul. Şi-au luat maidanul nişte din ăia care cred că dacă-s alfabetizaţi ştiu... să şi scrie, ieşind la drumul mare, haiduci de tip nou, care aduc luminii tiparului "cuvîntul partidului". Al celui mare dar, îndeosebi, al celui mic, al uteciştilor şi al mai marelui peste ei. S-a găsit un hatman uns cu toate alifiile, gloabă bună de pus la cotigă ce se vrea pur sînge, şuţ de literatură, care să le fie îndrumător, apărător şi sfetnic. El le trasează linia, strigînd celor cu minţile afumate de coniac şi molan prost, "după mine!" Şeful, cu state de serviciu pe vremea ghioagei şi a pistolului, ştie ce-i diversiunea şi vrea să arunce păcatele anilor-lumină pe o mînă de oameni bătrîni care-şi petrec vremea mai mult pe lîngă pietrele funerare ale copiilor, părinţilor şi bunicilor, în aşteptarea sfîrşitului. Cred, netoţii, că pot prosti un întreg popor, făcîndu-l să iasă în stradă, să spargă vitrinele unor magazine, care nu mai sînt de mult, şi capete, care, în afară de înţelepciunea anilor, nu mai au nici măcar cercei în urechi, deoarece i-au vîndut de mult ca să poată cumpăra la Athénée un kilogram de carne.

Pe unul dintre haidamaci, şeful l-a prezentat ca fiind ▶

băiat cu școală și costume la două rînduri. De cazier nu a pomenit. După el, toți ăștia care se ocupă cu borfășăritul intră automat în amnistia partidului și se bucură de imunitatea cuibului. Mai de curînd a apărut încă unul închinînd patriei, un cîntec . Cîntec de instigare, de "hai la lupta cea mare" să-i mai omoare odată pe cei atîrnați în urmă cu patru decenii, în cîrlige la abator. La răstignirea celor care au vrut chipurile să prindă în cuie, poporul român, se înțelege. Barbugii, fanți de mahala, dau cu barda în Dumnezeu, după care închină versuri mamei. Mama lor... Au trecut, chipurile, prin facultăți dar au uitat lecțiile istoriei. Fapte ca cele comise de ei astăzi au fost plătite cu ștreangul. Instigatori și propagandiști ai urei de rasă au adus fascismul la putere și prin scris, după care milioane de nevinovați au pierit în camere de gazare. Unii dintre neofasciștii de la București sînt născuți mai tîrziu, după marele măcel, dar șeful le-a predat lecții particulare, așa că nici nu poți spune că nu știu unde duce asmuțirea în proză și vers. Ei cred că trasul de perciuni este o virtute și baia de sînge un apanaj. Le plîngi de milă cînd îi vezi cum se ploconesc în fața mărimilor, aruncă cu murdării, știind că li se iartă totul dacă trec imediat la poleiala tragediei...

Și chiar nu li se întîmplă nimic! Fac sluj cînd trebuie mers cu săru-mîna pe la cei ce au, iar după ce au obținut ce vor, își fac iar nevoile în paginile săptămînalelor. Joc periculos astăzi, mai ales astăzi, cînd omenirea se află pe urma răufăcătorilor, a teroriștilor cu arma, bomba și condeiul. Să nu se mire cînd și-or vedea chipul, din față și profil, cu recomandarea: "Urmăriți, prindeți și arestați!"

A trecut ce a trecut, Petre Ivancu nu a fost trimis cu o bursă în Italia, n-a fost trimis la munca de jos și, după puțin timp, a urmat incendierea Sinagogii din Buhuși. Dar, vorba lui Victor Russu: "Dosarul rămîne deschis".

*

...Textul lui Cunea, reprodus mai sus cu mici prescurtări, ne introduce în culise de radio european celebru și, mai ales în stările de spirit ale unui condeier evreu care nu mai vrea, nu mai vrea, ei, uite că nu mai vrea să-i fie batjocorite ființa și neamul.

Restaurantul «SERGIU»

BAT-YAM

ȘDEROT BEN GURION 61 - TEL. 861741

DESCHIS ZILNIC DE LA ORA 12-PRÎNZ PÎNĂ LA MIEZUL NOPȚII

AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ. SERVICI IREPROȘABIL. AER CONDIȚIONAT

ÎN FIECARE SEARĂ CÎNTĂ RENUMITA SOLISTĂ A TELEVIZIUNII ROMÂNE

ELENA TOMA

VIRTUOSUL VIOLONIST

JEAN PANAITE

ȘI SOLISTUL VOCAL-ACORDEONIST

ȘERBAN CONSTANTIN

SOSIȚI DIN ROMÂNIA

SE POT REZERVA LOCURI DIN TIMP, TELEFONIC LA 861741

PRIMIM COMENZI ȘI PENTRU FESTIVITĂȚI SAU REUNIUNI FAMILIARE

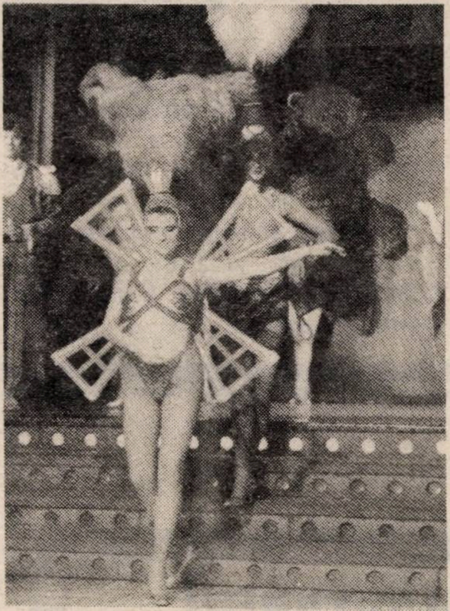

IANOŞ FARCAŞ
Budapesta

CICCIOLINA - PIONIERĂ A „GLASNOSTULUI"

à la Ungaria

- La voi se poate ,,face o viaţă". Este ceea ce auzim din gura israelienilor care şi-au petrecut vacanţa la Budapesta. De mai mulţi ani - chiar încă înainte ca relaţiile dintre Israel şi Ungaria să fi cunoscut evoluţia pozitivă din ultimele luni - numărul turiştilor din Israel a fost în continuă creştere. Ei ne preferă - o spun ei fără reticenţe - fiindcă în Ungaria e mai altfel decît în ţările comuniste vecine. În vitrinele măcelăriilor din Ungaria atîrnă hălci de carne, nu ca prin alte capitale. Pe ,,Insula Margaretelor" te poţi plimba în voie, fie şi în compania unei unguroaice picante ca ardeiul de Seghedin, fără teama că nimereşti într-un boschet cu microfoane, ca în Berlinul de Est. La masa de seară ai parte de un ceardaş îndrăcit, cîntat la ureche de taraful de ţigani, iar apoi n-ai decît să pierzi ceva dolari la ruleta de la cazinou. Or, dacă ai bossa politicii, poposeşti la „cabaretul politic", unde chiar şi pe timpul lui Kadar, erau luaţi peste picior mai marii nomenklaturii.

Să nu ne mirăm că şi vîntul Glasnostului gorbaciovist adie în pusta ungară. O dovadă? Unde, în ce domeniu credeţi că s-a ivit aci, după cît se pare prima floare, care chiar dacă nu face încă primăvară, vădeşte totuşi dorinţă de înoire? În materie de... *sexism.* Parafrazînd acel strigăt de victorie asupra cenzurii din al te părţi: „S-a dat drumul la peisaj!"..., se poate spune că în Ungaria „S-a dat drumul la... amor!" Pînă deunăzi, în avioanele MALEV, panouri mari indicau călătorilor că transportul revistelor pornografice este interzis sub aceleaşi rigori ca şi cel al bombelor sau armelor de foc. Acum, importul casetelor licenţioase, shoking, este autorizat şi reglementat - cîte una de persoană - fie tînăr, vîrstnic sau copil.

Nu doar import, ci şi... producţie naţională. De vreo 3-4 luni apare publicaţia „SZEXPRESS", în care abundă fotografiile deochiate ca în toate magazinele specializate din Apus şi în care se publică şi adrese de cupluri care se schimbă între ele. Într-un sens mai didactică, revista ,,A FACE AMOR", editată de o firmă particulară, excelează prin lecţii de „teoria şi tehnica sexualităţii", însoţite de fotografii cu explicaţiile corespunzătoare.

PARTIDUL BORDELURILOR (DEMOCRATE)

Moment de pionierat pe linia acestei ,,liberalizări" l-a constituit, s-ar putea spune, vizita pe care a făcut-o recent, în preajma Crăciunului, Cicciolina. Vouă, israelienilor, care aţi beneficiat de prioritatea unei vizite similare, nu trebuie să vi se spună cine e, cum e şi ce ştie să facă pe scenă faimoasa actriţă-porno, ajunsă deputată în parlamentul italian. Pentru unguri, Cicciolina este una de-a lor, este Ilona Staller, după numele ei din actul de naştere, sub care a şi fost cunoscută pînă în 1972, cînd a părăsit ţara natală de dragul unei căsătorii „de formă".

La barul ,,Paradis", de pe înălţimile Budei, Ilona a fost sărbătorită pentru întoarcere şi pentru împlinirea a 37 de ani. Cofetarii i-au oferit un dar pe măsura ei: un imens phallus din foetaj de migdală, înălţat în mijlocul unei coroane de lumînări. La ,,Moulin Rouge" (există şi la Budapesta!), Cicciolina a făcut săli pline trei seri la rînd. Cu duioşie filială, ea a cedat toată reţeta bătrînei sale mame, bineînţeles localnică. Dar şi-a dovedit milostenia şi faţă de ceilalţi nevoiaşi, lansînd o campanie împotriva urcărilor ▶

Glasnost

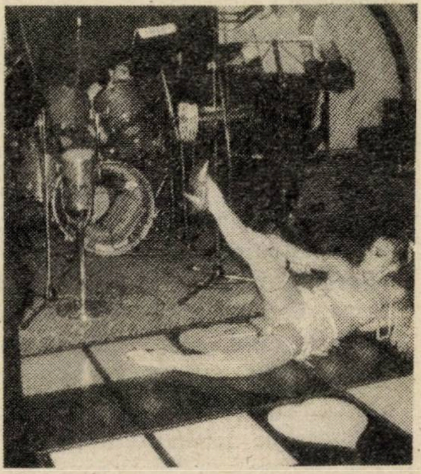

de preţuri. Pe Vaciutca – străduţa magazinelor de lux, veşnic înţesată de lume – unind vorba cu fapta, ea a exclamat: „dacă articolele feminine sînt prea scumpe, nu cumpăraţi. faceţi ca mine, nu purtaţi slipuri!”

N-au lipsit nici aspectele ,,politice’’! Impresarul Cicciolinei, Sarolt Zoltany, fostă cîntăreaţă şi autoarea unei remarcabile autobiografii „Nu sînt o pitică”, a profitat de ocazie pentru a lansa un nou partid, care militează pentru... deschiderea bordelurilor, în scopul protejării familiei. Partid care, gata să colaboreze cu cel comunist de guvernămînt, se revendică de la principiul „pluralismului socialist,” în vogă astăzi în toate ţările din Est, cu excepţia României. Pe fundalul „pluralist” se produc şi acţiuni contra curentului dominant. O prea castă lady locală, considerînd că „liberalizarea” în speţă e incompatibilă cu „modul de viaţă socialist” a decis să organizeze o manifestaţie de protest contra ,,ravagiilor pornografiei”. La ora fixată, în piaţa Kossuth din faţa monumentalei clădiri a Parlamentului, ea s-a găsit... singură. Miliţienilor, mobilizaţi pentru o eventuală înfruntare între tabere, nu le-a rămas decît să confişte pancarta protestatară!

אולם
לה מירז'
LA MIRAGE
בהנהלת: שאול רחמים ואלברט אזולאי

NOU!! PETAH-TIKVA NOU!!
LOCAL PENTRU FESTIVITĂŢI
(nunţi, bar mitzva, brith mila, agape prieteneşti, etc.)

• • •

CORESPUNZĂTOR TUTUROR EXIGENŢELOR MODERNE
AER CONDIŢIONAT
PREŢURI MODERATE
ASIGURĂM ŞI SERVICIU KETTERING LA DOMICILIU

PETAH-TIKVA
STRADA HERZL NR. 37
☎ 9343551 – 9344915

Aurel Weisler
TEL.: 242331
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

REVISTA DE SATIRA
LAMA

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA“
REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.
„LAMA“ — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA“ taie în carne vie !
Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul 3,50 şekeli

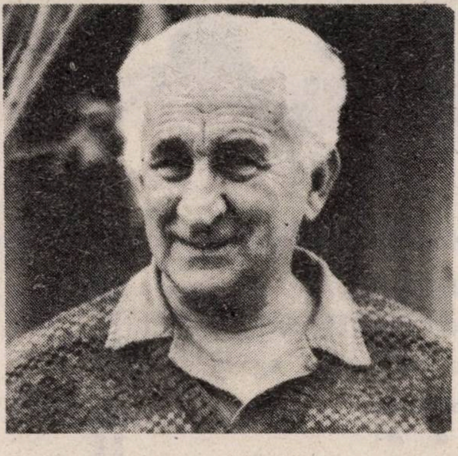

Yacov Lam: Aveam o frică patologică de japonezi

MÎNIA LUI

YACOV LAM

"N-aş pleca în Japonia decît pentru un singur lucru: să urinez pe mormîntul lui Hirohito"

Acest bătrîn de 70 de ani din kibuţul Ein Dor era în primăvara anului 1945 soldat în trupele americane care au luptat împotriva japonezilor în insula Okinava. Şi a văzut multe. Multe crime. Şi e mînios. Mînios pe fasciştii japonezi, pe Hirohito, pe cei ce au uitat crimele împăratului... şi pe cei care au hotărît ca preşedintele Statului, d. Haim Hertzog, să participe la funeraliile de la Tokio.

"Dacă aş fi invitat să plec în Japonia, nu m-aş gîndi de două ori şi aş răspunde: plec numai pentru a urina pe mormîntul lui Hirohito. Omul acesta a fost răspunzător de moartea a sute de mii de americani, japonezi, chinezi, filipinezi. Numai cine i-a văzut pe japonezi luptînd, poate înţelege ce a făcut Hirohito, spune Yacov Lam.

"Ţin minte că mama mea cînd îl blestema pe Hitler, îl blestema şi pe Hirohito. Japonezii au luptat sălbatic pentru el. Noi aveam o frică patologică de ei. Mai ales noaptea, cînd făceam de pază. Ei nu se temeau de nimic. Insula Okinava era plină de cadavre cu ochi migdalaţi. În bluzele lor militare ţineau mici steguleţe japoneze cu portretul lui Hirohito.

Îmi amintesc de prima zi cînd am sosit în insulă, la unitatea mea. Am văzut zeci de cadavre de japonezi. Am întrebat de ce nu-i îngroapă; camarazii s-au uitat la mine ca la un nebun. Nu era timp pentru a-i îngropa. Şi de fapt, cui îi păsa de ei?

Mai tîrziu am aflat că era un ordin de a nu se lua prizonieri sau răniţi. Japonezii ştiau asta. Ei preferau să moară înainte ca noi să-i lichidăm. Noaptea ei se apropiau de baza noastră militară şi noi trăgeam în ei. Auzeam vaiete de răniţi iar apoi, după zece minute, o explozie de grenadă de mînă. Ei se sinucideau. Dimineaţa găseam zeci de cadavre de japonezi, sfîrtecate, lîngă gardul bazei militare.

Soldaţii americani îl urau pe Hirohito. Ştiam că soldaţii japonezi luptă pentru cineva care la ei era considerat un Dumnezeu. Pe el era construită toată credinţa lor. Frica noastră cea mare era lupta corp la corp cu japonezii. Ei încercau să ucidă cît mai mulţi. Asta era scopul lor: să omoare pentru împărat.

Mulţi ani nu m-am gîndit la Okinava. Am vrut să-i uit pe japonezi. Mi-am spus: mulţumesc lui Dumnezeu că trăiesc - şi gata! Asta a fost pînă ce Hirohito a murit şi am văzut emisiunile despre el la televiziune. Apoi am mai şi aflat că s-a decis ca preşedintele Statului să plece la înmormîntare. Dar, Dumnezeule, cui i se aduc asemenea onoruri? Unui mare fascist care niciodată nu a cerut iertare pentru tot de a făcut?"

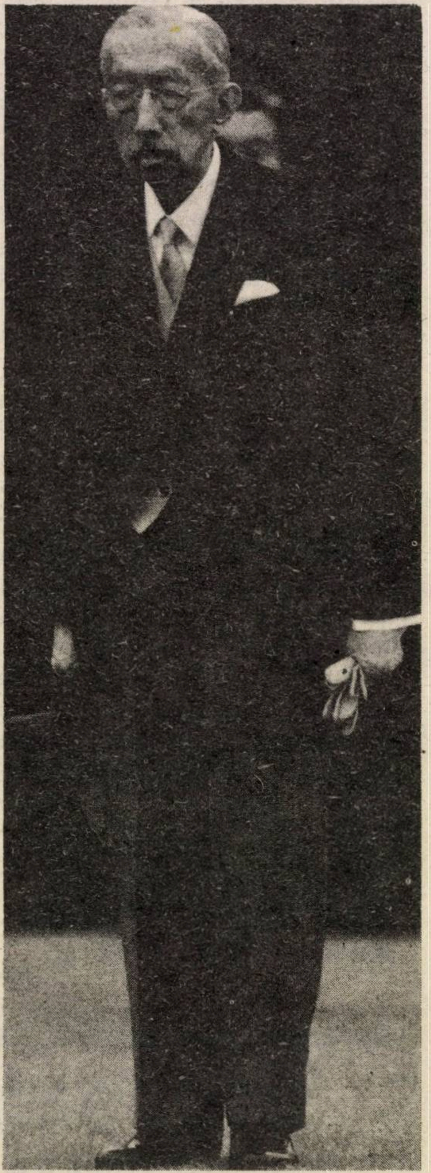

Hirohito: şi ce domn distins, modest şi la locul lui era...

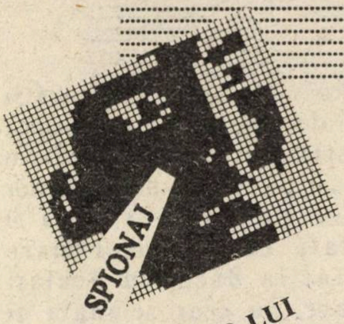

CUI PRODEST? LUI GORBACIOV? SAU... DIMPOTRIVĂ

DOSARUL SPIONULUI

Guillaume

DIN NOU ÎN ACTUALITATE

•

Vă aduceţi aminte? În primăvara anului 1974 presa mondială agita, ca pe un formidabil „scoop", demascarea, de către contraspionajul Republicii Federale Germania, a lui Günter Guillaume, ca pe un faimos spion al Estului infiltrat în Vest. Vîlva produsă de această dezvăluire a fost teribilă, deoarece Guillaume fusese, pînă în momentul arestării, nimeni altul decît şeful de cabinet sau, cum s-ar zice mîna dreaptă, a cancelarului Germaniei occidentale, Willy Brandt. ,,Afacerea" a atras demisia patronului, după care apele tulburi s-au cam liniştit şi, potrivit unor canoane tradiţionale, spionul nr. 1 este schimbat şi revine la matcă, adică în R. D. G.

Dar recent aceleaşi ape fac din nou valuri, aşa cum aflăm dintr-un articol apărut în ziarul parizian „Liberation". Se ridică, în mod firesc, întrebările: Ce a făcut ca ,,afacerea" de acum 15 ani să revină în actualitate? De ce? Cui prodest?

La prima întrebare, răspunsul e simplu: publicarea în Occident a memoriilor lui Günter Guillaume. Manuscrisul respectiv, elaborat de autor, n-a apărut niciodată în R.D.G. sau în vreo altă ţară din est.

Cariera de spion a lui Guillaume este fulgerătoare. Fiu al unui artist ratat, fost membru al partidului nazist, Guillaume a fost recrutat, pe cînd era student, de serviciile secrete est-germane şi încredinţat unui vechi cadru comunist, Paul Laufer, pentru a fi instruit şi infiltrat în Partidul Social-Democrat (P.S.D.) din Germania de Vest, obiectiv privilegiat al conducătorului acestor servicii, legendarul Mişa Wolff. Trecînd la fapte şi dovedind aptitudini, Guillaume devine activist P.S.D.-ist, intră sub pielea liderului sindical Georg Leber, ulterior ministru al Apărării (se orientează băiatul!?) şi a lui Ehrenberg, ministru al Muncii, ambii anticomunişti înfocaţi, la recomandarea cărora ajunge, în 1969, şeful de cabinet al cancelarului Brandt. El va avea astfel cunoştinţă de fiecare mişcare a primului ministru, de orice hîrtiuţă adresată acestuia, va fi însoţitorul lui Brandt chiar şi în vacanţele petrecute peste hotare. Ca atare, *timp de 5 ani, Wolff şi patronul acestuia de la Moscova, Yuri Andropov, vor dispune de informaţii din R.F.G. provenite din prima sursă.*

Dar nu pentru asemenea revelaţii, deja cunoscute, cartea apărută acum reaprinde tăciuni mocnind sub cenuşă. Focul cel nou urmăreşte să facă trei victime actuale: prima – ministrul de externe în funcţiune, Dietrich Genscher, liderul Partidului Liber Democrat (F.D.P.) din coaliţia guvernamentală de la Bonn. Genscher a fost în cabinetul lui Brandt, ministru de interne şi, deci, răspunzător de serviciile secrete, în fruntea cărora se găsea co-partizanul său Nollau. Ori, Guillaume pretinde în cartea sa că, deşi Nollau şi Genscher luaseră cunoştinţă de adevărata lui identitate, nu au făcut imediat tapajul de rigoare, lăsîndu-l pe Brandt să plece în vilegiatură cu şeful său de cabinet-spion spre „a-l prinde în undiţă" şi a face demisia lui inevitabilă. Cei doi dezmint versiunea.

Guillaume (dreapta) cu Brandt: cancelarul era un dulce copil

A doua victimă – Mişa Wolff, care a fost îndepărtat acum doi ani de Honecker date fiind simpatiile lui pentru Gorbaciov, dar pe care sovieticii ar dori să-l vadă revenind în *nomenklatură* şi anume ca ministru de externe. Or, din memoriile lui Guillaume, Wolff iese compromis.

A treia victimă este P.S.D.-ul în întregime, care n-are decît de pierdut de pe urma evocării lipsei de vigilenţă de care a dat dovadă faţă de „aderenţii" proveniţi din Est.

Prin urmare, cui prodest (cui foloseşte) publicarea memoriilor lui Guillaume?

I. FÎNTÎNARU

E O LUME

MOSCOVA

«ŞALOM»

TEATRU EVREIESC LA MOSCOVA

Sub zodia Glasnostului, în octombrie anul trecut, şi-a deschis stagiunea un teatru evreiesc la Moscova. Teatru nou-vechi. Căci trupa datează de peste un sfert de veac. Ea s-a constituit în 1962, în bună parte dintre actorii fostului Teatru evreiesc de Stat, închis în 1949. După cum se ştie, acest teatru de mare prestigiu a fost una dintre victimele principale ale represiunilor staliniste antievreieşti, care tindeau să lichideze identitatea naţional-culturală iudaică în Uniunea Sovietică. Semnalul atacului a fost dat de asasinarea, în 1947, a directorului artistic al teatrului, renumitul actor şi om de cultură Solomon Michoels. „La sfîrşitul anilor '40 şi începutul anilor '50 - se evocă tragica perioadă într-un articol apărut recent în revista moscovită "Temps Nouveaux" - valul de represiuni s-a abătut asupra a numeroşi reprezentanţi ai culturii evreieşti din U.R.S.S.; şcoli, teatre, redacţii de ziare au fost închise". În aceste împrejurări, luminile rampei Teatrului evreiesc de Stat, s-au stins pentru mulţi ani, licărind palid, în deceniul al 7-lea, în spectacole improvizate.

Acum cortina s-a ridicat din nou. A fost numit un nou director al teatrului, care şi-a luat, în mod simbolic, numele de "Şalom", în persoana lui *Alexandru Levenbuk*, pînă deunăzi redactor al unei gustate emisiuni humoristice „Radio-doica".

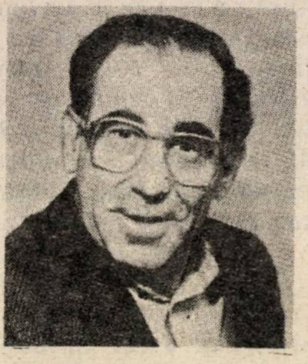

Alexandru Levenbuk

Levenbuk nu se rezumă la conducerea teatrului; el este şi unul din fondatorii Societăţii de cultură evreiască, creată pe lîngă teatrul "Şalom". Preşedinte al Consiliului acestei societăţi a fost ales *Lev Sapiro*, deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. Conform statutelor Societăţii de cultură evreiască, la ea poate adera orice cetăţean sovietic, doritor să înveţe idiş sau ivrit, să se familiarizeze cu istoria, literatura şi arta evreiască.

Recrudescenţa activităţii culturale evreieşti din Uniunea Sovietică este, indubitabil, o expresie pozitivă a deschiderilor gorbacioviste şi ea ar putea fi salutată cu o şi mai mare satisfacţie dacă, în acelaşi context, nu s-ar semnala şi manifestări cu caracter naţionalist-antisemite, ca cele iniţiate de organizaţia „Pamiat", care a mers pînă acolo încît să pună pe seama evreilor „urgiile cutremurului din Armenia Sovietică".

I. F.

SCHREIBER'S DRIVING SCHOOL

שרייבר

SCHREIBER

HOLON

STRADA SHENKAR 17
TEL. 895974

ŞCOALĂ
DE CONDUCERE AUTO
pentru
• CAMIOANE
• AUTOTURISME
• TAXIURI
• MOTOCICLETE
• MOTORETE

Lojile Unite Bnei Brith „Netzhat Israel - Nir" - Haifa, anunţă cu durere moartea fratelui lor, profesor Doctor Avram Şaim, figură proeminentă pe tărîm medical şi intelectual.

Avram Şaim lasă în urma lui regrete atît din partea fraţilor şi surorilor din Lojă cît şi din partea celor îngrijiţi de el şi redaţi vieţii. Zichrono Livraha!

COMITETUL

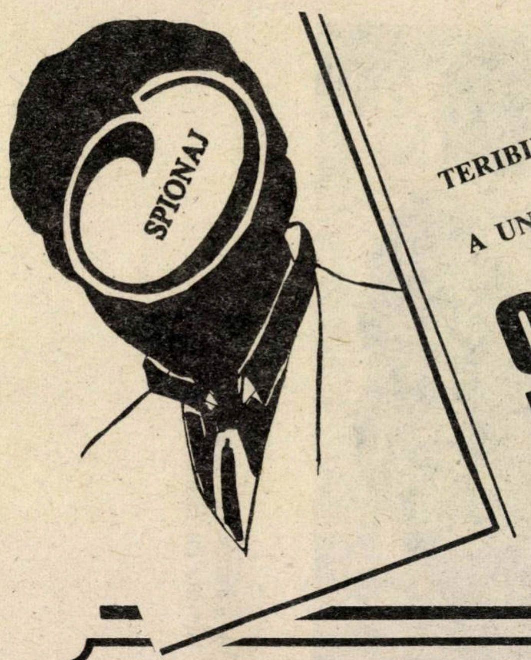

TERIBILA UCENICIE A UNUI SPION SOVIETIC

Şi-a ales numele Viktor Suvorov. 24 de ore din 24 se află sub protecţia serviciilor speciale britanice. În patria sa a fost condamnat la moarte. Căci în anul 1978, acest ofiţer superior al spionajului militar sovietic - GRU, a dezertat în vest. Recent, undeva în Europa, a acordat un interviu unui ziarist francez. Revelaţii zguduitoare...

Cum e recrutat un spion sovietic

GRU, serviciul militar de informaţii, este o organizaţie secretă. Nu vii să-i baţi la poartă şi să spui: „Vreau să intru la GRU". Cel care ar găsi adresa şi ar bate la uşă, ar fi imediat arestat. „Cum ai aflat de existenţa noastră?" ar fi întrebat. GRU nu acceptă voluntari, ci-i arestează. Candidaţii şi-i găseşte singur. După o urmărire îndelungată, dacă e găsit corespunzător, respectivul e convocat la o discuţie şi i se dă de înţeles că ar putea fi trimis pentru cîţiva ani în străinătate, cu o misiune importantă pentru ţară. Mie, de exemplu, mi s-a sugerat c-aş urma să devin un fel de consilier militar. Am fost întrebat dacă-s dispus la o pregătire îndelungată, 5 ani de pildă. Mult mai tîrziu am înţeles că e vorba de Academia serviciilor militare de informaţii, GRU.

După o perioadă de 3 ani de pregătire standard, urmează doi ani de pregătire individuală. Uneori această pregătire poate lua 6 sau 7 ani. Eu am fost pregătit în 4 ani.

Cum începe pregătirea, la ce materii?

Nu, pregătirea prealabilă nu e pe materii. Eşti trimis la Moscova, la Academia GRU. Timp de 8 - 10 zile, cîte 16 - 17 ore zilnic, ţi se pun tot felul de întrebări. De exemplu: „Închipuieşte-ţi c-ai atacat un tren britanic şi ai capturat jumătate de tonă de aur. Ce vei face cu el?" Următoarea întrebare este şi mai neaşteptată: „Cît cîntăreşte o găleată cu mercur?" sau „Ce presiune exercită un tanc american M-48 pe un centimetru pătrat de teren?" sau „De ce urşii albi trăiesc la Polul Nord şi nu la Polul Sud?" Sute, mii de întrebări... Una după alta, fără să mai ai timp să reflectezi. „Care e genul de femeie pe care o preferi?", „Cîtă vodcă eşti în stare să bei dintr-o dată?" Uneori, întrebările revin de mai multe ori, formulate altfel. Ţi se cere să înmulţeşti în cap 23 cu 67; repede rezultatul, repede...

Dacă nu ştii să răspunzi la cîte o întrebare, nu e grav. Oameni prea inteligenţi sînt nedoriţi. Cei ce răspund la 90-95% din întrebări, sînt eliminaţi.

Toate răspunsurile sînt analizate apoi de un puternic computer american, care decide în ultima instanţă: e omul care trebuie sau nu...

Înainte de a te decide definitiv, ţi se prezintă un film...

După ce am fost admis în GRU, am fost convocat în biroul unui ofiţer superior: „Organizaţia îţi dă o ultimă posibilitate de reflecţie, mi-a spus. În acest scop, ţi se va prezenta un film..."

E un film în alb şi negru. Pe prim-plan, un cuptor de crematoriu şi şine care duc în interiorul său. Lîngă el, 4 oameni în bluze gri. Camera de luat vederi apropie pe prim-plan chipul unui om, răvăşit de groază. Sub toate unghiurile, la nesfîrşit. Apoi, omul în întregime. E strîns legat cu cablu de un soi de targă, plasat aşa ca să vadă cuptorul.

Acum, oamenii de lîngă cuptor se apropie de el. Omul ▶

A rămas în Occident; dar cum rămîne cu filmul?

legat răcneşte. Patru indivizi ridică targa. Omul face eforturi disperate să-i împiedice. O încordare supraomenească i se citeşte pe faţă. Vîna de pe frunte pare a plesni. Deşi strîns legat, omul se zbate cu disperare. Scopul lui e evident: să cadă cu targa pe ciment, să aibe parte de o moarte dulce. Dar vlăjganii ţin strîns targa.

Omul şi-a încordat tot corpul, oasele-i trosnesc, articulaţiile i se rup. E ca o fiară care caută să iasă din cuşcă. Dar cablul e din oţel solid. Gura cuptorului se deschide, lăsînd să se vadă o lumină albăstruie. Omul încearcă să-şi strîngă picioarele spre genunchi, spre a mări spaţiul dintre flacără şi călcîi.

Pe prim-plan apar mîinile nenorocitului: sfîşiate de firele de oţel, dar vîrful degetelor liber, şi cu ele încearcă să îndepărteze targa. Şi răcnetul, răcnetul său teribil...

Cizmele au atins cuptorul. Cei 4 aruncă targa în flăcări. Gura cuptorului se închide şi în sala de proiecţie se aprinde lumina.

– Cine a fost omul acesta? Întreb.

– Ăsta? Un colonel. Fost colonel. Deţinea o funcţie înaltă în organizaţia noastră. A trădat. Asta e regula noastră. Nu obligăm pe nimeni să facă parte din GRU. Cine nu doreşte, e liber să refuze. Dar cel care acceptă, îi aparţine pentru totdeauna. Mai ai timp să te răzgîndeşti...

Nu m-am răzgîndit.

Sub cele mai neaşteptate acoperiri

După trecerea examenelor, eşti detaşat pentru un an la unul din cele 24 directorate de informaţii militare. E un stadiu cu un foarte intens program individual.

După un an, candidatul revine la Moscova, la Academia GRU şi din nou se prezintă în faţa unui juriu. Din nou sute, mii de întrebări. De astă dată, mult mai importante şi cu exigenţe sporite. Dacă reuşeşte, intră la Academie, unde capătă o pregătire standard de 3 ani.

Urmează încă un an de pregătire individuală, pentru că un ofiţer GRU poate activa în străinătate sub cele mai diferite acoperiri. El poate fi trimis la obiectivul său ca ziarist, diplomat, ataşat militar sau comercial, ca reprezentant al Aeroflotului, Inturist, etc.

Dacă e trimis în străinătate ca reprezentant al Aeroflotului, trebuie să cunoască perfect activitatea liniilor aeriene. În acest scop, e detaşat pentru un timp la sediul agenţiei din Moscova. Dacă e trimis ca diplomat, va face în prealabil un stagiu la Ministerul de Externe. El trebuie să ştie că biroul său e în Piaţa Smolenski, că departamentul cutare se află la etajul cutare, că e condus de cutare, etc.

E important ca diplomaţii şi ziariştii străini să-l vadă acolo şi să-l asocieze activităţii ministerului. Atunci cînd, peste cîţiva ani, va ajunge la postul din străinătate pentru care a fost pregătit, identitatea sa de împrumut să fie cît mai verosimilă.

M. RAF.

PE MARGINEA CONCURSULUI

minimum★ ★memoria

...După o pauză de-o lună - datorată unui accident de ordin tehnic - continuăm publicarea lămuririlor de cuviinţă în legătură cu întrebările şi *problemele* concursului.

Urmează, aşadar, întrebarea nr.

16. Lucrările primului Congres Zionist de la Basel (1897) au fost deschise prin cuvîntarea unui delegat al evreilor români. Acesta a fost: Karpel Lippe; Samuel Pineles; David Schub; Israel Teller; Avner Cassavan.

Răspuns corect: Karpel Lippe.

Medic la Iaşi, participant la Conferinţa ,,Hovevei Zion" (Kattowitz, 1884), lui Lippe i-a revenit cinstea, în calitate de decan de vîrstă al congresiştilor de la Basel, să deschidă istorica întrunire. Despre anii trăiţi de el în capitala Moldovei - cea mai mare parte, esenţială, a vieţii lui Lippe - se vorbeşte mai puţin (= cam deloc) în cărţile oficiale de istorie a sionismului: autorii reţin, de obicei, numai faptul că celebrul medic ieşean s-a născut în Galiţia... Să luptăm, haverim, pentru o bună compoziţie naţională a istoriei.

17. În ce an a fost scufundat vasul "Struma", care transporta emigranţi din România spre Eretz Israel?

Răspuns corect: 1942.

...Majoritatea concurenţilor au indicat răspunsul de mai sus. Faptul că tragedia din Marea Neagră este amintită în presă, an de an, a lăsat, se vede, urme în memoria noastră.

Şi totuşi, surprinzător, unii concurenţi - inclusiv dintre cei "serioşi", întemeiaţi pe documente, au scris 1944. De unde vine eroarea? Din solida, erudita şi ştiinţifica "Enciclopedia Iudaica", în engleză, lucrare consultată (şi pe drept cuvînt) cu stăruinţă de către participanţii la concurs. În vol. 14, la capitolul masiv consacrat României (pag. 404, par.1) citim că "Struma" a fost scufundată la 29 februarie 1944. Greşeală - desigur tipografică de zile mari. De unde, încă odată, concluzia că:

a) ...se întîmplă la casele cele mai bune şi b) înţelept este ca, în asemenea situaţii, să nu ne bizuim pe o singură operă de referinţă.

18. Care a fost profesiunea „de bază" a celui dintîi ministru plenipotenţiar al Statului Israel la Bucureşti, Reuven Rubin:

Diplomat, medic, economist, pictor, industriaş:

Răspuns corect: pictor.

Întrebare uşoară. Unii chiar ne-au reproşat că e prea uşoară, „pentru copii".

Am luat notă de această învinuire. Şi, la viitorul concurs vom fi mai răi...

19. În anii celui de-al doilea război mondial, într-o clădire de pe str. Sfinţilor din Bucureşti, funcţiona după-amiezile, Conservatorul de muzică, arte plastice etc. condus de A. Mendelshon şi M. H. Maxy, iar dimineaţa, în aceeaşi clădire, funcţiona un liceu evreiesc. Care era numele liceului?

Răspuns corect: Liceul teoretic - Buiu.

Întrebare grea, din cauză că acest liceu, mic, a fost prea puţin cunoscut, memoria noastră fiind dominată de nume "mari", precum "Cultura" (înainte de toate şi de toţi), sau "Graur" de pe Dionisie Lupu. Întrebare la care au căzut cca 70% dintre concurenţi. Pentru aceştia, amintim că pe băncile acestei şcoli au învăţat carte, între alţii, pianistul Mîndru Catz, scriitorii Al. Mirodan şi Sergiu Fărcăşan, ziaristul, azi la "Vocea Americii", Michael Hanu, sau crainicul sportiv de la radio, Raul Bart, "rămas" în 1956 în Australia, după olimpiada de la Melbourne şi mort, la puţină vreme după aceea, în urma unui accident de automobil.

20. Cine a înfiinţat la Iaşi, în sec. al XIX-lea cel dintîi teatru idiş din lume:

I. Psantir, Ronetti-Roman, A. Goldfaden, Samuel Pineles, Zaharia Burienescu.

Răspuns corect: Avram Goldfaden.

Dintre concurenţii premiaţi, nimeni n-a greşit la această întrebare. Înţelegem că Goldfaden (1840 - 1908) - cel care-a întemeiat în 1876, în grădina "Pomul verde" din Iaşi, primul teatru evreiesc profesionist din istorie - este cunoscut şi neconfundabil în conştiinţa *tribului*.

21. În ce oraş se petrece acţiunea cu subiect evreiesc a romanului "Copilăria unui netrebnic" de Ion Călugăru?

Botoşani, Arad, Turnu Severin, Dorohoi, Vaslui.

Răspuns corect: Dorohoi. ▶

Cîţiva colegi scriitori privind peste umărul nostru, au şoptit că întrebarea e prea "elementară".

...Şi totuşi, nu puţini concurenţi au şovăit pe harta României, indicînd fie Botoşani (mulţi, mulţi) fie Vaslui.

22. Care a fost cel mai tînăr rabin din istoria iudaismului românesc?

Dr. I. Niemirower, Dr. Alexandru Şafran, Dr. Moses Rosen, Dr. M. Beck, Dr. M. Halevy.

Răspuns corect: Dr. Alexandru Şafran.

Ales în momentele grele ale anului 1940, după moartea lui I. Niemirower, Şafran nu împlinise la ora votului nici măcar 30 (treizeci) de ani.

23. Cine a fost cel dintîi laureat al premiului Sion, decernat de către Asociaţia Scriitorilor israelieni de limbă română?

Dr. Th. Lavi, M. Rudich, I. Schechter, L. Bruckstein, Dora Litani.

Răspuns corect: M. Rudich.

O întrebare care nu s-a vrut "încuietoare", dar din cauza căreia mulţi, inclusiv dintre fruntaşi, şi-au lăsat, ca să zicem aşa, oasele pe drum. Mai mult, e *singura* întrebare la care au căzut campioanele concursului, Mihaela Silberman şi Margareta Căhănescu, ambele din Tel Aviv, trebuind să se mulţumească cu 44 de puncte din 45 posibile.

24. Momentul Pogromului de la Iaşi (iunie 1941) a fost reflectat într-o carte celebră a unui mare scriitor european care se aflase, la vremea aceea, în România. Acest scriitor este:

Paul Morand, André Malraux, Alberto Moravia, Curzio Malaparte, Gunther Grass

Răspuns corect: Curzio Malaparte.

Voturi multe a primit şi Paul Morand. La aceasta a contribuit credem, faptul că mondenul romancier parizian (care a fost de altfel ambasador al Franţei în România) este autorul cărţii "Bucarest", publicată înainte de război.

25. Care dintre fruntaşii politici ai alialei române a fost deputat în primul parlament (Knesset) al Israelului (1949 - 1953)?

Jean Cohen, Idov Cohen, Dr. Stern-Kohavi; Michael Barzilay, Itzhak Korn?

Răspuns corect: Idov Cohen.

Întrebare relativ uşoară: 65% dintre concurenţi nu s-au înşelet. Unii au indicat pe I. Korn: acesta a fost deputat, e-adevărat, dar mai tîrziu, între 1964 - 1973.

26. Cu ce actriţă de renume a scenei româneşti a fost căsătorit în anii '60, regizorul de teatru Mony Ghelerter?

Beate Fredanov, Maria Botta, Marcella Russu, Lya Koenig, Carmen Stănescu?

Răspuns corect: Marcella Russu.

Încă o întrebare care-a făcut numeroase victime. Cherchez la femme! 50% dintre participanţi au răspuns Beate Fredanov.

În realitate, Ghelerter a fost căsătorit cu Marcella Russu, pe care o considera interpreta favorită a spectacolelor sale de la Teatrul Naţional. După despărţire, regizorul nu s-a mai recăsătorit, în vreme ce Marcella Russu s-a măritat cu Al. Bîrlădeanu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, apoi cu dramaturgul Aurel Baranga.

27. De cînd anume datează primele menţiuni referitoare la prezenţa evreiască în spaţiul românesc?

Răspuns corect: sec. II.

Aici se cuvine să precizăm că cei ce-au răspuns secolul I nu s-au situat în afara adevărului: data "precisă" (în măsura în care se poate vorbi de precizie matematică), aşa cum ne este înfăţişată în operele de referinţă sună 101.

28. Care dintre artiştii grafici înfăţişaţi mai jos şi-a pierdut un ochi în urma unui scandal, la beţie, cu prietenii: Steinberg, Victor Brauner, Perahim, M. H. Maxy, Iser?

Răspuns corect: Victor Brauner.

Pictorul suprarealist (frate cu celebrul folclorist, Harry Brauner) stabilit la Paris, înaintea celui de-al doilea război mondial, a dobîndit, în urma nefericitului accident, o faimă rară: aceea de om cu stranii premoniţiuni, de "caz" perfect pentru orice "antologie a întîmplărilor bizare": cu puţin înainte de scandalul fatal, el îşi făcuse un autoportret în care, spre uimirea prietenilor, apărea cu un ochi lipsă...

29. Cine-a fost directorul revistei lunare de cultură "Secolul XX", care a apărut în Israel în anii '70?

A. Feller, A. B. Iaffe, G. Bogokowsky, S. Schafferman, Sandu David?

Răspuns corect: G. Bogokowsky.

Unii au indicat pe A. Feller şi S. Schafferman, dar dintre concurenţii "tari" n-a greşit mai nimenea. Revista editată de Bogokowsky, a cărei dispariţie brutală o regretăm şi astăzi, s-a remarcat prin ambiţia de a oferi cîtorva valori posibilitatea de a se exprima: alături de desenele lui Marcel Iancu, patronul spiritual al publicaţiei, întîlnim în colecţie numele lui Abr. Feller, L. Bruckstein, E. Luca, Liana Maxy, Yohanan Granach şi alţii şi alţii.

(Continuare şi sfîrşit în nr. viitor)

DOCUMENT

GEORGE TOMAZIU

EGALAJ* ÎN TRANSNISTRIA

Încercările de falsificare a istoriei Holocaustului sînt nelimitate în cinism.

Şi în geografie: Nu doar „Auschwitzul" n-a existat. N-a existat nici „Transnistria"... Aţi văzut (Minimum nr.13 pag 45) cît de frumos era în Transnistria potrivit „Evocării" lui Cornel Velţian, apărută în „Românul Liber" din Londra.

Există însă - în avantajul Adevărului istoric - şi altfel de mărturii. Reale, incontestabile, concludente. Ca aceea a marelui pictor român *Georges Tomazi (George Tomaziu)*, autorul cărţii *„Figurant d'époque"*, din care revista *„Les Temps Modernes"* a publicat (nr. 495 - oct. 1987) fragmentul de mai jos, pe care îl reproducem, prescurtat. Ca o replică la Velţian, la orice fel de mistificări.

Am plecat de la Bucureşti la Kazaciov într-o frumoasă seară de iulie. Încă din zori era foarte cald în trenul care traversa Basarabia. În gara Tiraspol, mesele din bufetul gării erau acoperite pînă la ultimul milimetru cu un strat negru de muşte vii şi moarte. Cele vii, terminînd de mult de lins ceea ce era gras şi dulce, devorau acum consoartele răsturnate. La Razdelnaia, unde aveam să schimb trenul, nu erau muşte, dar nici apă. Din gară nu mai rămăsese decît faţada. Restul fusese suflat de o bombă.

Clătinîndu-se violent la fiecare joantă de cale ferată, trenul se compunea din cîteva vagoane scoase de la rebut, unde dormiseră în România. El sosi cu mare întîrziere la Jmerinka. Cu două trei ferestre care luminau palid peronul întunecat, profilînd pe cerul albastru-negru acoperişul şi zidurile pe jumătate ruinate de bombardamentele din primele zile ale războiului, gara Jmerinka, important nod feroviar, era ultima gară „transnistriană" în direcţia Kiev. Vucol, prietenul tatălui meu, m-a aşteptat în caleaşca fermei, situate la vreo zece kilometri de gară. Nu prea departe de aici se găsea orăşelul Moghilev, unde voiam în mod special să mă duc: acolo Antonescu, „forţat" de Berlin, dispusese internarea unui oarecare număr de evrei români pe care comunitatea lor nu reuşise să-i scape altfel de deportare, şi eu luasem cu mine scrisori şi bani pentru unii dintre ei. Vucol mi-a promis că îmi va organiza o vizită acolo în timpul şederii mele la el...

Şampanie din Franţa

...Aproape zilnic, îl vedeam pe Schmitz, atotputernicul stăpîn al Brailovului, un ofiţer cultivat, dar plin de el, amator de concerte simfonice de care ducea lipsă în „această ţară barbară". El se prezenta de fiecare dată cu o sticlă de şampanie sau de armaniac (sosise din Franţa „pentru Wermacht"). Cu el, cu Vucol, cu ▶

Ilustraţie de Gita Sion

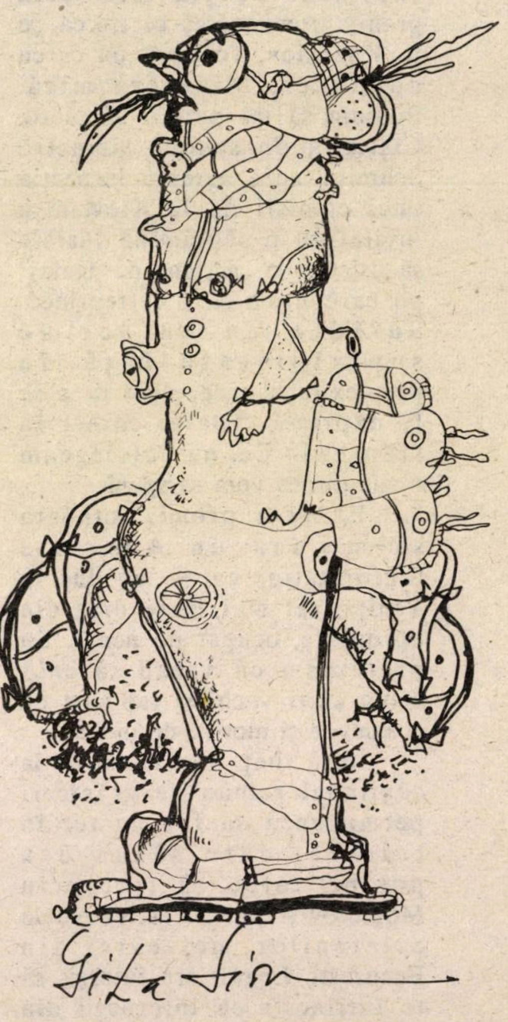

*) EGALAJ = termen în silvicultură pentru operaţia de îndepărtare a crăcilor de prisos din tulpina arborilor.

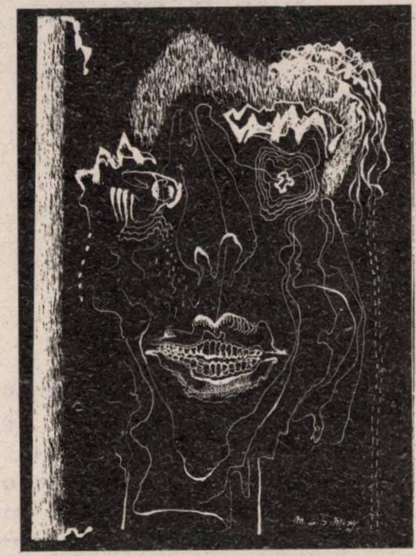

Ilustrație de Mimi Sharaga Maxy

căpitanul de grăniceri dela granița românească ce trecea pe la Kazaciov, formam un careu de poker. Miza era mică. Puteam să-mi permit să pierd. Cîștigam în schimb simpatii. Schmitz, care aștepta inspecția unei comisii de la Kiev, m-a invitat cu o săptămînă înainte să asist la o „acțiune de egalaj" pe care urma să o întreprindă. Surîdea cu un aer de superioritate față de perplexitatea mea, sigur de a se fi exprimat foarte corect în franceză. Eu nu înțelegeam nimic din ce voia să spună.

El mi-a promis totodată să-mi dea un Ausweiss (autorizație) ca să mă duc la Vinița, cel mai mare oraș din apropiere, ocupat de nemți. Eu pretextam că vreau să caut acolo cărți vechi și tablouri de ocazie, ca și motive de pictură...

Între timp, obținusem de la căpitanul român de grăniceri permisiunea să fac un tur în trăsură, care să-mi dea posibilitatea să trec prin Moghilev și să văd astfel rudele prietenilor mei evrei din București. Legal, era interzis să te întîlnești cu internații din acest oraș, transformat în mare parte în lagăr de concentrare. Dar dacă ajungeai acolo, jandarmii închideau ochii, mai ales dacă dădeai dovadă de generozitate. Însoțit de un ofițer, eu am putut să mă duc aproape peste tot. Surghiuniții din Moghilev ocupau case abandonate sau rechiziționate, în care duceau o viață istovitoare.

Pe drumul de întoarcere la Kazaciov, căpitanul a aranjat să trec prin fața ghetto-ului unde fusese îngrămădită populația evreiască. Dincolo de gardul de sîrmă ghimpată, bine păzit de jandarmi, am zărit o mulțime de cerșetori în zdrențe. Murdari și de-abia ținîndu-se pe picioare, bărbați și femei de toate vîrstele, ne priveau ca hipnotizați. Probabil că singurul lucru care le era clar era acela că nu aveau de așteptat nimic de la nimeni. Ghidul meu în acest străfund al mizeriei mi-a explicat că erau decimați de tifos și dizenterie; verighetele și dinții de aur pe care și le-au smuls ei înșiși, constituiau mijloace de a-și îndulci puțin situația dramatică care li se impusese numai fiindcă erau evrei. Interlocutorul meu nu cunoștea decît o excepție: fostul politruk al Brailov-ului, care, deși evreu, devenise consilierul lui Schmitz pentru problemele locale și, ca atare, putea să trăiască cum înțelegea el.

Într-un cerc distinct al infernului pe care-l priveam, erau izolați supraviețuitorii maladiilor și foametei. Ei erau păziți separat ca „străini" și arătau mai fantomatic decît ceilalți. Simțeam ridicîndu-se în mine o barieră între înțelegerea mea și sensibilitatea mea. Nu mai eram în stare să cred ceea ce vedeam cu ochii mei și cu atît mai puțin ceea ce rațiunea mea urmărea nebunește...

Punctualitate nemțească: ce-i al lor e al lor...

...Ziua de care îmi vorbise Schmitz a sosit; în ajun el îmi reînoise invitația. Era una din zilele de sfîrșit de iunie; soarele strălucea somptuos, ciripitul păsărelelor umplea aerul pe care căldura îl unduia ca pe o apă limpede.

Puțin după prînz, Schmitz veni să ia cafeaua la Vucol, după care am parcurs cu toții cei 150-200 de metri care ne despărțeau de corpul de gardă al micului post vamal românesc. Eu nu încetam să mă întreb: Ce o să se întîmple? Germanul nu-și descleșta fălcile și privea fix înainte. Se așeză pe banca din grădinița postului, picior peste picior, aprinzînd țigară după țigară. Soarele se răsucea în reflexe negre pe cizmele lui. M-am dus să-l văd, în biroul lui pe căpitanul de grăniceri. Alb ca varul la față, acesta mă anunță că dintr-un moment în altul, trebuia să sosească sub escortă cetățenii din Brailov, pe care îi zărisem în ghetto-ul din Jmerinka; Schmitz alesese această zi pentru a-i fi predați lui înainte de a-i reintegra orașului de origine. Fusese avertizat de dimineață că tocmai pornise convoiul. Prin urmare, către orele trei avea să atingă malul Rov-ului, unde ne găseam noi. La ora două, coborîră colina din față, de unde se zăreau primele case din Brailov, patru soldați nemți și 12 milițieni ucrainieni în rînduri strînse, cu toții înarmați cu puști mitraliere, comandați de un *feldwebel*. Cîțiva dintre milițieni, foarte tineri, cu caschete, cizme negre ale miliției instalate de către ocupanți, țineau în zgardă mari cîini polițiști, și ei negri. Plutonul se rîndui în spatele lui Schmitz, care aștepta imobil, cu ▶

ochii pe jumătate închişi. Fără să fi privit la ceas, ţipă la un moment dat, în nemţeşte:

E trei, trebuia să fi fost deja aici!

A fost ca un semnal; primele siluete ale convoiului apărură la cotitura drumului de la Jmerinka, flancate de jandarmi români. După cîteva minute, i-am văzut pe toţi - o mică masă umană care se împleticea într-un nor de praf ridicat de bocancii soldaţilor. Schmitz, în picioare, aştepta ca toţi să vină şi să se rînduiască în faţa postului. Nu se auzea nici un cuvînt. Toţi actorii reuniţi păreau să-şi fi pierdut glasul. Ciripitul păsărelelor se transformase în piuit. Cu o voce monotonă, căpitanul începu să citească o listă. Îi răspundeau gemete. Predă apoi lista lui Schmitz. Dintr-un total de 329, 326 răspunseseră la apel. Pentru a restabili echilibrul acestei liste, deja uşurate de numărul morţilor, Schmitz căzu de acord să fie socotiţi şi cei doi prunci care nu fuseseră prevăzuţi. El notă simplu pe recipisa pe care o remise căpitanului: „Un absent care trebuie găsit". Apoi explică ceva *feldwebelului* care dădu îndată ordine scurte. Soldaţii săi şi miliţienii constituiră grupe de cîte 20; cei cîţiva copii în plus fură repartizaţi la două sau trei dintre grupe. În timp ce se executa această repartiţie, soldaţii care escortaseră convoiul de Jmerika, se aşezară pe malul Rov-ului, lîngă micul pod de piatră şi priveau prostraţi, primele grupuri care urcau încet pe drumul spre Brailov. Eu mă întrebam, fără să găsesc răspunsul plauzibil, care erau intenţiile lui Schmitz şi pentru ce s-a agitat atît timp pentru a reuşi transferul acestor oameni. Atenţia mi se îndrepta spre grupul care se transforma sub ochii mei: o fată brună, cu ochi arzători şi cu faţa severă, un băiat de cel puţin doi metri, cu faţa smeadă, cu ochelari cu sticle plesnite, o mamă cu un ţînc care se răsucea ca să-i atingă sînul cu buzele şi cu o fetiţă de 7-8 ani lipită de fusta ei, un bătrîn cu bărbuţa albă, mic şi agitat, cu gesturi sacadate de marionetă, salutînd, prin ridicarea de pe craniul său a unui fel de pălărie, de fiecare dată cînd întîlnea o privire, a mea sau aceea a unui militar. Înainte ca grupul să se fi completat, omul cu ochelari îmi spuse în româneşte:

Frizerul meu din Cernăuţi

- Domnule, nu locuiţi la Cernăuţi? Cred că vă recunosc, eu eram acolo frizer.

La răspunsul meu afirmativ, el lăsă să-i scape ca o lamentaţie:

- O să ne omoare, domnule, o să ne omoare pe toţi...

Deabia atunci am priceput ceea ce era de neconceput. Schmitz urma să-i asasineze.

- E o aberaţie - am zis - pur şi simplu urmează să vă trimită acasă!

- Nu, domnule, o să ne omoare cum i-a omorît pe toţi.

L-am întrebat stupid ce dracu a venit să caute la Brailov.

- Moartea! M-am temut să rămîn în Bucovina cînd ruşii s-au retras şi acum sînt încolţit aci de nemţi. O să mă omoare.

- Tare aş fi vrut să mă amestec printre voi şi să vă însoţesc pînă acasă...

El clătină din cap:

- N-ar fi servit la nimic...

Intre timp, cu lovituri date cu patul puştii, oamenii lui Schmitz formaseră grupul de 20

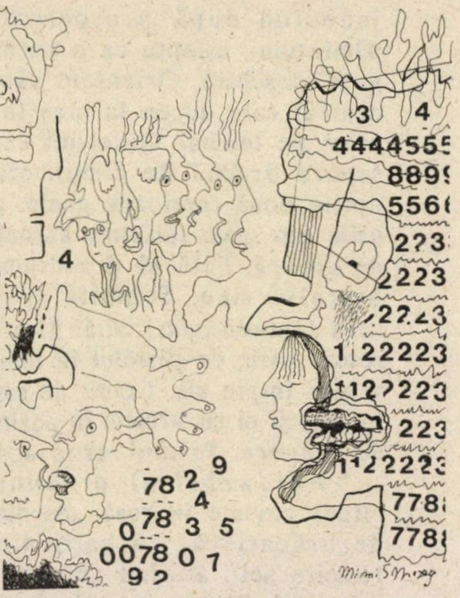

Ilustraţie de Mimi Sharage Maxy

şi acesta începu să înainteze, penibil, către pod. Comandantul veni să mă însoţească. Se formaseră şi ultimele grupuri şi cu toţii am trecut podul. Eu i-am spus pe şoptite că unul dintre prizonieri nu era rus, ci român; privind drept în faţa lui, spuse cu răceală:

- Ei nu sînt nici români, nici ruşi, sînt evrei.

Şi adăugă, ca şi cum şi-ar aminti o frază pregătită dinainte:

- Nu pentru a face rău acestor gunoaie procedăm astfel; ci pentru ca să domnească ordinea.

Schmitz juisează

Prinzîndu-mă de braţ, aproape că mă antrenă în curent pînă în vîrful colinei. Depăşirăm tot convoiul, care acolo urca încet sub ochii paznicilor nemţi şi ucrainieni şi ai dulăilor, care gîfîiau lăsînd să atîrne lungi limbi roşii. Soarele nu mai mişca. Ajunserăm în vîrful colinei. Aci totul era evident: o groapă patrată cu latura de 6-7 metri, adîncă de 3-4 metri, care fusese săpată de un excavator, probabil cu cîteva ore mai înainte, ▶

judecînd după prospețimea pămîntului, aștepta ca o imensă gură deschisă. Orientate către drumul care ducea la oraș (noi eram pe terenul desțelenit care separa drumul de cîmp), erau oprite două camioane goale, cu ușile din spate răsfrînte aproape de groapă. Fără să dea drumul brațului meu, Schmitz spuse ceva *feldwebelului* mătăhălos și roșcat care, cu pistolul în mînă, venise înspre ele, însoțit de șase soldați și ei cu armele în poziție de tragere. Primul grup sosi.

Feldwebel-ul pronunță cîteva cuvinte în rusă: „Atenție, dezbrăcați-vă, bărbații aici, femeile aci", arătînd un camion sau altul. Pentru un moment am speranța că vor fi îmbarcați pentru a fi duși în oraș, dar de ce goi? Nu, el vroia doar să le arate unde să-și depună fiecare hainele.

Și oroarea, de o simplicitate monstruoasă, depăși orice limită. Goi, murdari, muți, șiroind de lacrimi, de sudoare, urinînd și făcînd pe ei, condamnații în numele lui Hitler, puseră pe platformele camioanelor tot ce au avut îmbrăcăminte și, la semnul *feldwebel*-ului care aștepta pe marginea gropii, ei făceau încă un pas, ultimul, asemenea unor umbre. Sosiți lîngă omul în uniformă se auzea un pocnet sec; unul cîte unul, ei primeau un glonț (între omoplați, în ceafă, unde i se părea cel mai potrivit călăului) și se prăbușeau în groapă. Cînd primul foc pocni, Schmitz își retrase mîna de pe brațul meu. Nu mai avea nevoie de sprijin sau mai curînd exhibiționismul său îl adusese la juisare.

Păsărelele cîmpului zburau

Cînd *feldwebelul* a trebuit să-și reîncarce arma, el fu înlocuit de unul din soldații săi. Și loviturile continuară la intervale regulate. Copii mici erau proiectați de vii în groapă, peste membre care mișcau încă. De la prima detunătură, păsărelele cîmpului au zburat. În afară de pocnetul pistoalelor, nu se auzeau venind dinspre groapă decît slabe țipete de copii și cîteva horcăieli. Umbrele cenușii care se apropiau de marginea gropii și cei care își așteptau rîndul nu țipau, nu suspinau – se ridica doar un fel de murmur, ca un sunet muzical grav și neîntrerupt... Întreaga acțiune se desfășura acum mecanic. Nemaisimțindu-mă stăpîn pe mine însumi, am plecat de la locul masacrului și am început să cobor către Rov, trecînd pe lîngă convoi, care tocmai terminase de urcat colina.

Mi-a fost dat să înregistrez un supliment de atrocitate: un tînăr evreu, cu ochii holbați, făcu un salt brusc și se îndreptă disperat către rîu. Cu trei sărituri, un cîine, lansat de un milițian, îl agăță și îl întoarse din drum. Apucînd animalul și prada sa, milițianul puse țeava puștii la fruntea băiatului și apăsă pe trăgaci. Pe urmă legă cîinele de zgarda lui, și, calm, își reluă locul în convoiul pe care incidentul l-a lăsat indiferent. Verdele strălucitor al ierbii se pătă cu un pic de roșu.

Sosii în sfîrșit pe pod. M-am așezat printre jandarmii care escortaseră convoiul pînă aci... Fiecare detunătură îi făcea să tresară. Unul dintre ei plîngea cu lacrimi calde și nu izbutea să-și adune cuvintele:

– Dacă aș fi știut... Dacă as fi știut. Eu credeam că or să scape de mizeria ghetto-ului... Ar fi trebuit să-i lăsăm pe toți să treacă la ceilalți care au rămas în ghetto... Ni s-a spus...

Un altul, privindu-mă cu un aer de reproș (nu mă văzuse la braț cu Schmitz?) vorbi clar:

– Oare un evreu nu e un om ca noi toți?

...Loviturile de pistol durară cu totul mai puțin de două ore. La fermă, fețele oamenilor erau împietrite. De la fereastra mea puteam să văd, cu binoclul lui Vucol, pe coama colinei, busturile lui Schmitz, ale acoliților săi și pe ultimii evrei. Cînd și aceștia dispărură, camioanele cu haine, în care urcaseră și soldați germani, se depărtară. O mare cisternă care tocmai venise (Vucol mi-a spus că aceasta conținea var nestins) și-a vărsat încărcătura în groapă. Bebelușii puteau în sfîrșit să moară. Supraveghiați mai departe de Schmitz, milițienii ucrainieni îndesară în groapă pămîntul stivuit pe marginea ei. Și totul se sfîrși...

...După amiaza, ordonanța lui Schmitz (a cărei fizionomie era tot atît de grosolană pe cît de distins era stăpînul lui) ne aduse o scrisoare de scuze din partea comandantului: nu putuse veni la fermă cum promisese. Superiorii săi veneau în inspecție mai devreme decît se prevăzuse

Imi trimisese totodată un document prin care eram autorizat să mă duc pentru 24 de ore la Vinița. Era răsplata pentru că l-am „asistat", dar el nu știa cît de fructuoasă avea să-mi fie.

traducere de **I. FÎNTÎNARU**

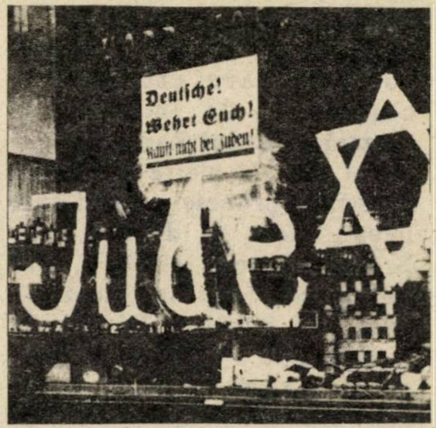

Pe santier: Albumul mult asteptat !

CĂTRE ORIGINARII DIN ROMÂNIA

• Hitachdut Olei Romania în Israel a iniţiat întocmirea unui album enciclopedic privind contribuţia evreilor din România la înfăptuirea şi consolidarea Statului Israel.

• Rugăm pe toţi cei ce deţin documente, fotografii sau alte materiale ce pot evidenţia prezenţa noastră activă în toate domeniile vieţii economice şi sociale ca şi pe tărîmul ştiinţific-cultural, aici, în ţară, de-a lungul a peste 100 de ani, să ne acorde sprijinul.

• Redacţia garantează restituirea documentelor ce-i vor fi trimise.

• Adresa noastră este: Mifalei tarbut veahinuh, rehov Waitzman nr. 32, Tel Aviv, micud 62091 - tel. 03/219181; 219889

Pentru redacţia albumului.

MOSHE MAUR

"Cînd într-o zi aliaua română va găsi fondurile necesare pt. a aduna într-un volum, biografiile tuturor evreilor din România care *au fost cei dintîi*, în diferitele domenii de activitate ale renaşterii Patriei, se va constata că aproape nu există activitate în care evreii veniţi din România, să nu fi avut ei *cei dintîi*, iniţiativa şi cele dintîi realizări".

P. SEGAL

UN TEZAUR NEPREŢUIT...

Acum cîtiva ani, ziaristul şi scriitorul Moshe Maur (z. l.) *a ţinut la radio un ciclu de conferinţe „Ei au fost cei dintîi".*

Peste 300 de conferinţe - 300 de personalităţi din România care au fost „cei dintîi" - colonizatori ai lui Zichron Yacov şi Roş Pina, fondatori ai Tel Avivului, Petah-Tikva, Rishon Le Zion, Nes Ziona, Hedera, Afula, etc. Zeci de personalităţi din viaţa socială şi publică, primari sau "muhtari", agricultori sau constructori de ateliere şi fabrici, medici şi ingineri, luptători în "Hashomer", "Nili", Palmah, Hagana, Etzel şi Lehi.

Biografii, povestiri, istorie...

Un tezaur imens - conferinţe rostite în fiecare miercuri la radio în decurs de ani de zile - azi un monument care pe veci va aminti memoria ziaristului şi istoricului Moshe Maur.

Soţia lui Moshe - Braha - a pus la dispoziţie Redacţiei Albumului - acest tezaur - circa 300 de fişe care constituie fără îndoială nu numai un preţios aport - ci o documentaţie istorică de mare valoare - şi pe această cale îi mulţumim din nou.

(Pagină redactată de redacţia Albumului)

REDACŢIA ALBUMULUI

Preşedintele Comisiei publice - ARTUR ISRAELOVICI
Centralizatorul Redacţiei - PALTIEL (FILIP) SEGAL
Comitetul restrîns de redacţie - A. B. YAFE, L. KUPFERŞTEIN, Z. SEKER, T. OFER, D. APEL
Comitetul restrîns de istorici _ Ş. LAIŞ, Dr. Ş. BEN-ZION, Dr. A. STEINBERG, Dr. B. VAGO, Dr. E. OPHIR, Ş. NADIV, Dr. S. CUTIŞTEANU, L. HERŞCOVICI
Secretara redacţiei - RONIT BERCOVICI

CENTRALIZATORI

DEPARTAMENTUL
Economic - RICHARD ARMON, Ş. ELROY, D. SHORER
Colonizare - M. ZALTZMAN, M. ZISMAN, Z. FEINŞTEIN
Alia - Av. I. ARTZI, M. TALMON
Au luptat şi n-au ajuns - Ş. AVNY
Apărare Naţională - M. NATIV, I. CASPI, Z. KISARI
Artă şi Literatură - Ş. CARMEL, S. DAVID, A. LEVANON, A. CĂLĂRAŞU, I. BAREKET, SALO HERŞMAN
Viaţa publică - Av. IEHUDA SHAARI, W. ALIAV
Viaţa socială - Ing. M. NAGOR, Dr. I. KORN, Rabin E. GUTMAN, M. GOLDŞTEIN
Viaţa muncitorească - A. YABEL, N. ELDOR
Academia - Dr. D. SHAARI, Prof. AL. RĂUTU, Prof. M. GHIL, Prof. A. ABRAMOVICI
Cultura idish - prof. M. FRENKEL, A. SPIGHELBLAT, I. ŞTEIN
Generaţia viitoare - I. MIHAELI

SORIN TOMA

De mai bine de trei decenii, Sorin Toma (fost redactor-şef al ziarului "Scînteia" în anii '50) - tace.

Acum a hotărît să spargă tăcerea.

El vorbeşte în paginile de faţă, despre un prieten.

De fapt, însă, avem de-a face cu o epocă. Şi cu o "categorie umană". Şi cu o dramă.

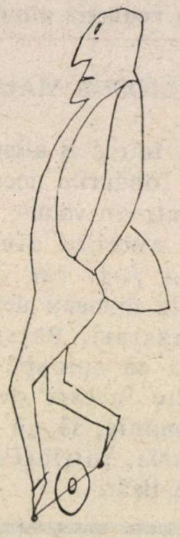

UN OM DE CARACTER:

PETRU NĂVODARU

La 22 decembrie 1988 a încetat din viaţă la Bucureşti Petru Năvodaru (Peter Fischer, sau, simplu, "Peter"), economist de deosebită competenţă, intelectual cu o vastă şi multilaterală cultură, semnatarul a numeroase şi apreciate traduceri literare din limbi străine. Dar, mai presus de orice, un om de mare omenie, un om de caracter şi de curaj. Calităţi care au rezistat şi funcţiilor înalte şi căderilor şi care s-au manifestat din plin cu prilejul „cazului Goma", cînd organele de represiune ale regimului s-au năpustit asupra scriitorului protestatar.

Ne-am împrietenit încă din copilărie şi de pe băncile şcolii. Împreună am trăit speranţele, entuziasmul şi marea dezamăgire.

Prin mama sa, N. descindea dintr-o adevărată dinastie de medici evrei ardeleni. Unul din aceştia, trecînd în Moldova în prima jumătate a secolului trecut, a devenit medic domnesc. A fost, pare-se, străbunicul lui Peter.

Ce l-a făcut pe studentul P. N., vlăstar al unei familii din „aristocraţia" evreiască, să caute legătura cu mişcarea comunistă ilegală? În primul rînd, nevoia de a lua parte la lupta activă împotriva fascismului. Era la începutul anilor '30. Să ne amintim: erau anii cînd în lume bîntuia cu furie „criza cea mare", cînd hitlerismul înainta vertiginos spre putere şi cînd fascismul autohton, fluturînd steagul cu cruce încîrligată al antisemitismului, devenea tot mai agresiv.

MISTERIOSUL PAL DIN AMINTIRILE MARIEI BANUŞ

La Căminul Studenţilor evrei „Schuler", unde activa mişcarea „Tribuna studentului sărac", N. a găsit legătura căutată. Ceea ce i-a oferit posibilitatea - una dintre prea puţinele existente pe atunci în România - de a milita în mod *concret* împotriva ameninţării fasciste. Printre altele, el a fost participant la organizarea Frontului Studenţesc Democratic, care timp de cîţiva ani a avut o influenţă pozitivă în mediul universitar, opunîndu-se legionarilor şi cuziştilor, propagandei lor antisemite şi şovine.

Anii în care a lucrat, înainte de război, la Institutul de conjunctură economică, sub îndrumarea de excepţională valoare a lui Belu Zilber, au fost deosebit de fructuoşi pentru formarea lui ca economist.

În timpul războiului, N., urmărit de „poliţia legionară" şi de Siguranţa antonesciană, era nevoit să caute mereu altă ascunzătoare. Scriitoarea Maria Banuş (în amintirile căreia N. figurează sub pseudonimul „Pal") relatează un episod dramatic din acea vreme. Într-o zi, în timpul unui violent bombardament aerian anglo-american, o bombă incendiară a lovit casa în care zăcea, grav bolnav de tifos, P.N. Scos, în stare de delir, din casa în flăcări, şi neputînd fi dus la un spital, N. a fost depus în casa scriitoarei şi soţului ei. Cu mari eforturi, devotaţii prieteni i-au găsit bolnavului un adăpost-ascunziş într-un depozit de cherestea care în acea perioadă nu era frecventat.

NE-AM CERTAT DIN CAUZA POEZIEI LUI ARGHEZI

După 23 August, N. a desfăşurat o rodnică activitate ca secretar general al Editurii de Stat. Printre altele, N. s-a străduit să-l apropie pe Tudor Arghezi de Editura de Stat şi să înlesnească publicarea de către editură a creaţiilor marelui poet. Trebuie să arăt aici că vechiul meu prieten nu mi-a ascuns dezaprobarea sa faţă de critica negativistă, dogmatică, pe care articolul meu „Poezia putrefacţiei sau putrefacţia poeziei" (apărut în primele zile ale anului 1948) o făcea poeziei argheziene. Timp de cîţiva ani deosebirile de vederi ne-au îndepărtat unul de altul. Abia mult mai tîrziu am înţeles că el avusese dreptate.

Dar între timp, ne-a apropiat din nou Năpasta. Aproape inevitabilă, în condiţiile neostalinismului năpastă. L-a lovit întîi pe el, apoi pe mine, apoi din nou pe el - s-ar zice, în direct, dar aşa ca să nu-l mai scape din ghiare.

La începutul anilor '50, N. făcea parte din conducerea Comisiei de Stat a planificării. Treburile mergeau prost. Formîndu-şi convingerea că aceasta se datora în primul rînd modului defectuos (haotic, improvizator, dictatorial) în care preşedintele Miron Constantinescu conducea activitatea, N. a încercat să-i atragă acestuia atenţia de la om la om, prieteneşte (erau apropiaţi, N. îl adusese pe M. C. în partid). A fost respins. Nu-i rămînea decît „să se acomodeze" sau să se adreseze conducerii partidului. A fost îndemnat să scrie un memoriu, pe care Gheorghiu Dej l-a citit şi l-a dat „spre soluţionare"... lui Miron. Situaţia a fost „soluţionată".

DACĂ N-AR FI FOST I. GH. MAURER...

N-a trecut mult şi N. era pus sub anchetă, trecutul lui era trecut prin ciur şi prin sită şi în lipsă de păcate reale i se ticluiau acuzaţii imaginare, pe cît de infamante, pe atît de absurde. Exclus din partid, în permanenţă sub ameninţarea arestării, n-a putut găsi decît un post - mizerabil plătit - de învăţător la o şcoală primară. Asta a durat, cred, vreo şapte ani.

Aceeaşi soartă a avut şi Ilie Zaharia, care formulase critici asemănătoare. Dintr-un articol al acestuia, publicat în „Minimum" am aflat că omul care, arestat fiind pentru a fi implicat în „cazul Pătrăşcanu", a acceptat să declare despre N. orice i s-a dictat, a fost Belu Zilber, fostul lui maestru în ale economiei. După şapte ani, deţinutul Zilber a fost din nou chemat „acolo", dar de astă dată i s-a cerut să dezmintă tot ce fusese silit să semneze anterior, ceea ce a şi făcut „cu plăcere".

În această perioadă prietenia noastră s-a refăcut şi de atunci, nimic n-a mai putut s-o zdruncine. Apoi, în anii '60, a venit rîndul meu să fiu anchetat şi exclus sub învinuiri la fel de grave, în care se manifesta acelaşi dispreţ faţă de fapte. Aceasta a durat zece ani, de-a lungul cărora mi-a fost el sfătuitor şi sprijin.

Goma: un ginere

După reabilitare, N. a lucrat cîţiva ani la Direcţia Generală de Statistică, în calitate de director general adjunct. Îndrăznind - în ciuda asprei lecţii primite - să exprime păreri proprii, şi-a atras ura neiertătoare a lui Manea Mănescu (pe atunci, cred, prim ministru), de ale cărei grave consecinţe a putut scăpa numai datorită sprijinului lui I. Gh. Maurer şi retragerii la pensie.

UN GINERE NUMIT PAUL GOMA ŞI O ÎNTÎLNIRE CU GENERALUL PLEŞIŢĂ

Această retragere ar fi putut să fie pentru el, în sfîrşit, o oază de linişte...

S-a întîmplat însă ca N. să fie socrul lui Paul Goma, cunoscut disident. Departe de a împărtăşi toate ideile politice ale lui Goma, N. privea totuşi cu simpatie crescîndă protestul acestuia - protest care, lărgindu-şi conţinutul, a pus în prim plan revendicarea de drepturi democratice. Cînd Goma a rămas fără slujbă şi fără locuinţă, casa lui N. i-a fost refugiu.

Represaliile contra lui Goma s-au înteţit, mai ales după ce, în primăvara anului 1977, acesta a aderat la „Charta 77" a disidenţilor democraţi cehoslovaci şi a chemat pe concetăţenii săi s-o semneze ca document programatic valabil şi pentru România. Securitatea s-a grăbit atunci să izoleze noua locuinţă a familiei Goma printr-o blocadă totală. Singura legătură cu exteriorul a rămas în această perioadă P. N., care aducea asediaţilor alimentele şi medicamentele necesare.

Curînd însă, G. a fost arestat şi acuzat de trădare. Contrar tradiţiei statornicite în anii de arbitrar şi de teamă generală, cînd cei căzuţi în ▶

dizgraţie se vedeau abandonaţi de prieteni şi uneori de rude apropiate, N. s-a simţit răspunzător de soarta celui căzut şi nu s-a sfiit să înfrunte pe ministrul de interne şi pe adjunctul acestuia, generalul Pleşiţă, pentru felul cum era tratat ginerele său.

Stingherite în planurile lor, "forurile superioare" l-au chemat pe N. la Comitetul Central, unde, în prezenţa şefului de secţie, i s-a propus o „soluţie comodă" - menită de fapt să-l izoleze pe Goma în vederea marii răfuieli.

„- D-ta, tovarăşe N., nu poţi să nu înţelegi în ce situaţie mai mult decît delicată ai fost atras. Ce poţi avea comun d-ta, fost ilegalist şi demnitar al republicii, cu un criminal ca Goma, pe care, de altfel, îl aşteaptă condamnarea la moarte? Partidul îţi cere să obţii divorţul fiicei dumitale de Goma. Vi se întinde astfel, şi dumitale şi ei o mînă de ajutor, ca să evitaţi noi necazuri".

Şantajul era limpede. Cît se poate de calm, N. a răspuns că el, ca vechi membru de partid, vede cu îngrijorare situaţia delicată pe care o creează României „cazul Goma". De ce s-o agravăm? În străinătate nimeni n-ar crede că fiica sa a divorţat de bună voie, nesilită. Rezultatul ar fi un nou val de proteste. Punct de vedere pe care cei de faţă l-au găsit „demn de reflecţie".

În deceniul ce a urmat după emigrarea fiicei, ginerelui şi a nepoţelului său în Franţa, N. a trăit într-o aproape completă izolare socială. În afară de cîţiva prieteni foarte apropiaţi, toţi ceilalţi cunoscuţi se fereau ca de ciumă de orice contact cu el şi cu devotata lui soră, Luiza.

În aceşti ani, N. şi-a continuat activitatea de traducător din limbi străine (uneori fără dreptul de a semna). A tradus un şir de lucrări literare şi ştiinţifice printre care „Vulpile în vie" şi „Înţelepciunea nebunului" de Lion Feuchtwanger, trilogia lui Thomas Mann „Iosif şi fraţii săi" (la primele două volume, traduse în colaborare, semnătura lui N. a fost omisă, deşi contribuţia lui a fost esenţială; al treilea l-a tradus singur şi l-a semnat) şi altele.

Inimi bune şi devotate, N. şi sora sa Luiza, erau în stare să străbată oraşul de la un capăt la altul cu faimoasele mijloace de transport în comun ale Bucureştiului, pentru a aduce săptămînal de-ale gurii, de citit şi medicamente unui foarte bătrîn prieten, Peretz Marian, care cu cinci decenii în urmă îi făcuse cunoştinţă cu I. L. Peretz şi Shalom Alehem. După moartea bătrînului, Peter şi Luiza Năvodaru au preluat de fapt grija pentru nepotul acestuia, un băieţandru rămas fără nici un fel de rude.

Şi aceştia nu erau singurii lor „protejaţi". Bunătatea, devotamentul şi - la nevoie - curajul lui N. se manifestau fără zgomot şi fără ifose. El pur şi simplu nu putea altfel.

A murit fără să-şi fi putut împlini visul de a-şi revedea fiica şi nepoţelul. Cererea lui de a i se elibera un paşaport a rămas fără răspuns.

REDACTOR:
LAMA ★ I. Schechter

INTREP. **KAUNAS** LTD.

ZONA INDUSTRIALĂ NOUĂ
RISHON LE TZION
STR. MOSHE SHARET 3
☎ 9611654 - 9612857

PRODUSE DIN CARNE ŞI PEŞTE
realizate după prevederile tehnologiei române

- **Aceste produse foarte gustoase şi de calitate superioară, vi se oferă la preţuri care desfid orice concurenţă**
- **Onorăm cecuri, cărţi de credit, Visa şi Isracard**
- **Puteţi ajunge şi cu autobuzul Egged nr. 73 care porneşte din Ramat Aviv, trece prin Tahana Hamercazit T. Aviv şi prin Holon spre zona nouă industrială Rishon Le Tzion - pînă la "Electra"**

★

MAGAZINUL ESTE DESCHIS ZILNIC 8 - 19,
IAR VINERI SAU AJUN DE SĂRBĂTORI 8 - 15
VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE

DIN AMINTIRILE UNUI ZIARIST BUCUREŞTEAN

ISAC MARGULIUS

● PE CÎND... MÎNCAREA ERA EXCELENTĂ ● „ÎMPUŞCAŢI PE TOŢI COMUNIŞTII" ● MĂGARUL LUI SULEIMAN ● CADAVRUL POLITIC CIU-EN-LAI ● „NU MĂ DAU ÎN VÎNT DUPĂ OVREI, DAR..."

A fost redactor la postul de radio Bucureşti.
A cunoscut multe.
A emigrat în Israel şi de-aici în Anglia, lucrînd la Secţia română a B.B.C.
Înainte de moarte - fiindcă a murit înainte de vreme, nedrept, la 50 de ani - a început să-şi depene amintirile.
Isac Margulius. Un reporter. O memorie.

În vara anului 1956 s-a ţinut primul Congres al Scriitorilor din R.P.R., cu o desfăşurare cît se poate de monotonă.

După Congres, delegaţiilor străini, în general scriitori de mîna a doua, li s-a oferit o excursie în circuit prin ţară. I-am însoţit şi încerc să vă redau filmul acestei manifestări eminamente... gastronomice. Plecarea a avut loc în zori în faţa hotelului Athenée Palace. Convoiul de 16 taxiuri „Pobeda" - cîte o maşină de fiecare delegat, plus însoţitorul sau traducătorul respectiv - a făcut primul popas la Focşani. Era ora 9. În curtea unui restaurant s-a întins o masă mare - la propriu şi la figurat; roşii, brînză, ceapă, mămăliguţă, ciorbă, friptură, şniţele, pateuri, plăcinte, prăjituri, îngheţate, fructe, ţuică, bere şi vin. Cine a reuşit să se scoale teafăr de la masă, mai ales însoţitorii, adică scriitorii: Dan Deşliu, Tiberiu Utan, Mihai Gafiţa şi alţii, au făcut o vizită combinatului de vinificaţie local, "Academia vinurilor" cum i se spunea. A urmat o degustare spontană, fiecare vizitator a primit drept amintire cîteva sticle de vin de export şi... cu toţii au dormit buştean pînă la următorul popas: Bicaz.

Dejunul s-a luat aici pe la ora 17. Bucatelor obişnuite li s-au adăugat măsline marinate, pîrjoale moldoveneşti şi păstrăvi, special aduşi de la iazul din apropiere. La Lacul Roşu s-a servit cina, după care a urmat un mic chef cu vinul primit în dar la Focşani. A doua zi am vizitat Cheile Bicazului şi bineînţeles am servit micul dejun şi dejunul, amîndouă îmbelşugate. S-a dormit pînă la Braşov, pe atunci Oraşul Stalin. Cina, la restaurantul „Carpaţi", s-a prelungit pînă în zori, iar micul dejun a fost luat pe la 10. A urmat o excursie la Poiana Braşov (Poiana Stalin) unde ni s-a oferit o „mică" gustare echivalentă cu un prînz suculent, dar care n-a împiedicat dejunul care a avut loc la Castelul Pelişor de la Sinaia. Cînd ne-am înapoiat la Bucureşti şi am solicitat participanţilor impresiile, mi-au declarat în unanimitate că... mîncarea a fost excelentă.

Această excursie culturală a costat sute de mii de lei, iar unicul ei scop, am impresia că a fost să demonstreze cît de bine se mănîncă în România, într-o vreme cînd, fiind la Piatra Neamţ şi avînd treabă pînă seara, a trebuit să-l rog şi mai ales să-l conving cu legitimaţia de ziarist pe directorul celui mai mare restaurant, să-mi oprească o friptură la cină, existînd în total 30 de porţii (numărate personal).

Printre delegaţii străini se afla şi un scriitor maghiar suferind de stomac. Nu mînca aproape nimic şi (probabil lipsit de putere!), vorbea rar, cu voce scăzută. De aceea l-am recunoscut cu uimire într-o fotografie din „Paris Match", în plină activitate oratorică la clubul revoluţionar Petöffi din Budapesta în timpul evenimentelor din octombrie-noiembrie 1956, cînd au izbucnit tulburările în ţara vecină (dar nu tocmai prietenă).

RADIO-UL ŞI SCRUMBIILE

La finele lui 1966 adia de acum un vînticel de liberalism la Radio, nu atît în emisiunile politice, cît la cele culturale, şi nu atît în conţinutul acestora, ci mai ales în forma lor de

prezentare, mai lejeră, mai variată. Trecuse timpul cînd a trebuit să lupt pur şi simplu pentru ca într-o „POŞTĂ-RADIO" pe care o scriam, să pot plasa butada lui Charlie Chaplin, care fiind întrebat dacă e vreo deosebire între radio şi presă, a răspuns afirmativ, explicînd:

– Într-un ziar poţi înveli o scrumbie, dar într-un aparat de radio nu!

Ceea ce a fost socotit de ortodocşi ca un sacrilegiu la adresa înaltei meniri a radio-ului! Cînd apărea ziarul „Pentru pace trainică, pentru democraţie populară" – organ al Biroului informativ al Partidelor Comuniste şi Muncitoreşti, se transmitea la radio recenzia fiecărui număr. Şi de fiecare dată cel ce viza recenzia, redactorul şef-adjunct Nicolae Mihăescu, cerea să i se aducă ziarul, pentru a-i controla lungul titlu, ca nu cumva o iotă să fi fost schimbată – şi explica cu bonomie: „Cînd aud sunîndu-se la uşă în zori, vreau să fiu sigur că e lăptarul şi nu Securitatea!"

Octavian Paler, redactor-şef adjunct, s-a opus cîndva unei întrebări la un concurs CINE ŞTIE CÎŞTIGĂ despre Giordano Bruno. Întrebarea suna astfel: „Ce a răspuns filozoful cînd inchizitorii i-au cerut să-şi renege ideile? iar răspunsul era: „Toate gheţurile Elbruzului nu vor putea stinge focul inimii mele" (Elbruzul e cel mai înalt vîrf al munţilor Caucaz, iar munţii Caucaz sînt în Rusia). După părerea lui Paler, nu era indicat ca un exemplu negativ să vizeze în vreun fel Uniunea Sovietică – chiar dacă Giordano Bruno a trăit cu cîteva secole înaintea Revoluţiei din Octombrie, iar Elbruzul a existat înaintea instaurării regimului sovietic şi desigur că va exista şi după dispariţia acestuia!

În perioada la care mă refer era încă în vogă ideea că dintr-un anume punct de vedere, radioul reprezenta o mare primejdie prin aceea că ascultătorul care deschide aparatul în mijlocul unei emisiuni poate fi indus în eroare. De pildă: personajul unei piese transmise la radio – un ofiţer SS – ordona: „Împuşcaţi pe toţi comuniştii!". Ascultătorul deschizînd aparatul tocmai în acel moment poate crede că a izbucnit „contrarevoluţia" şi că postul de radio Bucureşti a fost ocupat de duşmanii regimului. De aceea, fiecare cuvînt, fiecare propoziţiune, fiecare frază, era studiată cu lupa.

Pe motiv că aria de răspîndire a radioului este deosebit de vastă, înglobînd şi străinătatea, satirele teatrale (ale lui Baranga, Fărcăşan, etc.) care izbutiseră să vadă luminile rampei, nu erau transmise la radio. Cu alte cuvinte, "trădare să fie, dar s-o ştie cît mai puţini". Piesa lui Al. Mirodan, "Ziariştii" a fost într-un asemenea hal masacrată, încît din ea s-ar fi putut alcătui o nouă piesă...

Altădată s-a întîmplat ca în anecdota cu firma AICI SE VINDE PEŞTE PROASPĂT, din care la sugestia unor cumpărători s-a şters rînd pe rînd cîte un cuvînt, pînă a rămas tabla goală. Aşa şi cu reportajul lui Pop Simion, tînăr reporter devenit peste ani vicepreşedintele Uniunii Scriitorilor. Îl intitulase: „Industrializarea socialistă şi măgarul lui Suleiman". Măgarul exista într-adevăr pe meleagurile descrise şi aparţinea unui bătrîn turc care se angajase pe şantierul unei construcţii industriale. Dar alăturarea i s-a părut jignitoare redactorului-şef: mai întîi a scos din titlu cuvîntul „socialistă" apoi „măgarul", după aceea „Suleiman", pentru ca pînă la urmă reportajul să capete o denumire banală, ca mai toate materialele de acest gen din presă şi de la radio.

Colegul lui Pop Simion, Dionisie Şincan, spirit ardent, dar reporter uneori pripit, a scris prin 1963 un reuşit reportaj despre Porţile de Fier. A descris navigaţia pe Dunăre, locomotiva care trăgea vasele în porţiunea Cazanelor, ba chiar şi discuţia pe care a avut-o cu Moş Gheorghe, mecanicul locomotivei. Reportajul a fost scris însă într-o bodegă din Turnu-Severin, cu vin bun şi rece. Peste cîtva timp, cînd autorul a revenit prin părţile acelea, a constatat că locomotiva despre care doar auzise, circula pe malul sîrbesc, iar mecanicul era evident... jugoslav!

REGELE CAROL II S-A URCAT PE REGINA MARIA

Apropo de greşeli, dar de alt tip. Crainica Virginia Tomescu, care în loc de „Statele Unite, stat agresor" a citit „Uniunea Sovietică", a fost retrogradată şi trecută în altă muncă inferioară şi prost plătită. Mult mai nenorocos a fost Ştefan Nobilescu, unul din cei mai buni crainici, care a citit într-un comentariu „cadavrul politic Ciu En Lai" în loc de „Cian Kai Şek". Deşi şi-a rectificat pe loc greşeala involuntară, a fost concediat şi cred c-a fost mulţumit că n-a tras consecinţe mai grave. Alt caz: o crainică citea o cronică despre o expoziţie a pictoriţei Adina Paula Moscu. Cînd a pronunţat al doilea nume al acesteia, a omis primul a. „I s-a

oprit vorba-n gît", a comentat un confrate malițios.

Și pe vremea „burgheziei" li se întîmpla crainicilor să mai greșească. Pe vremea cînd nu era regizor emerit, ci doar un tînăr crainic, Alexandru Zirra, relata la microfon festivitătile maritime de la Constanța:

– Majestatea Sa regele Carol II se urcă în acest moment pe „Regina Maria"... avem în vedere nava cu acest nume. A doua zi a fost chemat la aghiotantul regal dar... atît.

●

Mă aflam într-un studio cînd radio București a transmis prima informație despre războiul care avea să se termine în șase zile. Cînd m-am întors în redacție, toată lumea era strînsă în jurul aparatelor de radio și comenta îngrijorată existența umbrelei aeriene americane (?!) care ar fi putut provoca o intervenție sovietică. Pot spune că toate simpatiile convergeau spre Israel (poate și din „davka" față de Rusia). O simpatie crescîndă pe măsura strălucitelor succese ale Zahal-ului. Mai tîrziu, într-o ședință a organizației de bază din Direcția Culturală, secretarul G. Săcădat, referindu-se la disciplina și spiritul de voluntariat pe care trebuie să-l aibe membrele de partid, a dat drept exemplu... soldatele israeliene! Cu puțini ani în urmă, pentru o asemenea „gafă" ar fi fost exclus din partid!

O reacție mai interesantă: Era în zilele războiului și mă aflam la Palatul Pionierilor al lui Mircea Sîntimbreanu, pe atunci membru în Consiliul pe țară al Organizației Pionierești. Vorbind de Orientul Apropiat, îmi spune:

– Tu știi că eu nu mă dau în vînt după ovrei, dar îmi pare bine că i-ați snopit pe arabi. Ce-am eu cu țiganii ăia?

●

ELEVUL DIN FUNICULAR

●

În anul școlar 1967-68 s-a desfășurat concursul radiofonic „Expediție pionierească" la care au participat școli din întreaga țară. Finala a avut loc în vară, în tabăra de la Timișul de Sus, și a constat din probe literare, științifice, sportive, distractive, etc. Proba de matematică s-a ținut în... funicularul de la Predeal. Problema dată spre rezolvare concurenților era calcularea vitezei cu care circulau scaunele funicularului în care se instalaseră. Lîngă fiecare concurent se afla un reporter de la radio „înarmat" cu un walkie-talkie, care relata profesorului examinator Mircea Sîntimbreanu aflat în vale, ce fac matematicienii și la ce rezultat au ajuns. Era o problemă dificilă pe care anterior cîțiva profesori tineri de matematică n-au putut-o rezolva la termenul dat concurenților. Și ne temeam că va rămîne nerezolvată și în concurs, ceea ce ar fi fost neplăcut. Dar pionierul de la Baia Mare a găsit soluția exactă. Era un băiat mai mult scund, dar voinic, aș spune dolofan, cu ochi negri și strălucitori. Bun fotograf, cu spirit comercial și... evreu, deși numele mic îi era neaoș românesc: Ionel (numele de familie Bond). Ne-am împrietenit în excursia circuit prin țară, de trei săptămîni, pe care echipa cîștigătoare de la Școala nr.2 din Baia Mare a primit-o drept premiu din partea Radiodifuziunii. Mi-a povestit că bunicul său avea o barbă albă și-i vorbea de Palestina. Prin 1973 ne-am întîlnit în Campusul Universității Tel Aviv: Ionel Bond era student la fizico-matematici.

HOTEL
« REGELE KOREȘ »
NATANIA
STRADA RAV KUK 6
vă invită la celebrarea sărbătorii de
PESAH
în mod plăcut și distins

PREMIUL I
Cel mai curat hotel din Israel
Ministerul Turismului

REZERVAȚI-VĂ LOCURILE.
STRICT CAȘER
Pentru nunți, barmitzva,
reuniuni și aniversări
Contactați-ne
HOTEL "REGELE KORES"
053-613555

AL. MIRODAN

PRIMIM LA DICȚIONAR

● *Ludovic Bruckstein*, *"Scorbura"*, două romane, ediție îngrijită și cu o prefață de Eugen Luca; ilustrații de Alfred Bruckstein; ed. *"Panopticum"*, Tel Aviv, 1989. Dacă "Păpușa de cîrpă" este o reeditare, "Scorbura", roman inedit, publicat la cîteva luni după moartea scriitorului, are, din multe puncte de vedere, sunet de testament. Povestirea, scrisă în lunile din urmă ale lui Bruckstein și "stilizată" de autor pe patul de spital al cancerului - ne vorbește (încă odată) despre Maramureșul anilor de război și universul de tîrgoveți evrei, ciobani de munte și militari germani la doi pași de pregătirea convoaielor pentru Auschwitz.

Avem de-a face cu timpul și spațiul adolescenței lui Bruckstein. Alegerea dinadins a acestei lumi, ca temă a zilelor finale de viață și scris, ne-apare ca o ultimă sută de metri pe drumul lui Bruckstein către identitate, ca un mesaj în favoarea rădăcinilor și autenticității.

...Prefața lui Eugen Luca, substanțială, constituie o bună introducere în scrisul lui Ludovic Bruckstein.

● *Gheorghe Schwartz, "Cei o sută"* (Anabasis), roman, Ed. Facla, Timișoara, 1988; coperta, Estera Tackacs. O sută? Este, observă autorul, numărul generațiilor care „ne despart de cucerirea Babylonului de către Cyrus". Să nu ne speriem deci, de distanța dintre noi și antichități. Epocile mitice sînt mult mai aproape de veacul nostru decît ne închipuim. Cartea lui Gh. Schwartz vorbește, erudit și cu firești schepsisuri (= trimiteri la ziua de azi) despre Nabucodonosor și Fidias, despre Alcibiade și Erostrat.

● *Geo Bogza*, M. Blecher (într-o Românie Literară din '88, care a ajuns tîrziu, dar nu prea, pe masa Dicționarului). Știam că prietenia dintre Bogza și "marele bolnav" al literaturii noastre se numără printre "minunile" spirituale, puține, rare, ale infestatului veac literar; nu știam, însă, că pînă și întîlnirea dintre cei doi, dintre un tînăr care făcea naveta Buștenari - București și altul zăcînd bolnav, într-o odaie din Brașov în anii '30, fusese egală cu un miracol:

"Nu spun (spune Bogza) că întîlnirea mea cu Blecher ține de miracol, dar s-a datorat unui șir de întîmplări fără de care nu s-ar fi petrecut niciodată.

Cu doi ani înainte, pe cînd locuiam la Buștenari, dar veneam temporar la București, într-o zi, pe Lipscani, m-a ajuns din urmă un tînăr avocat, poate cel mai elegant din tot Baroul, fiul unui bogătaș din Roman, care avea să devină ginerele unui alt bogătaș. Visînd probabil altceva, sau și altceva, începuse să publice desene pe care le semna Hay. Dar înainte de război a părăsit România, și după ani și ani, l-am întîlnit în Cuba, unde avea tot felul de idei despre revoluționarea artei și făcea pictură abstractă, sub numele de Sandu Darie.

Atunci, pe cînd ne strecuram prin forfota de pe Lipscani, eu ascultîndu-l distrat, fiindcă vorbea foarte mult, iar în acea vreme nu-i socoteam demni de atenție decît pe cei a căror frunte mi se părea că poartă un semn, la un moment dat mi s-a părut că semnul acesta s-ar putea să fie pe fruntea unui concetățean al său, despre care-mi vorbea cu fervoare, aflat într-un sanatoriu la mare, cu coloana vertebrală mîncată de morbul lui Pot. Mi-a spus că-l cheamă Blecher, și a fost totuși un miracol că n-am uitat acest nume, că atunci cînd l-am zărit pe cartea de vizită am știut numaidecît despre cine e vorba și n-am stat pe gînduri să urc scara.

În aceeași zi am revenit în București, știind că orice fel de priveliști m-ar fi îmbiat la Timiș, sub cer oricît de senin, a doua oară voi trece pe lîngă ele, ținta mea fiind de data aceasta Brașovul. Am găsit o cameră, mai sub Tîmpa, în care m-am instalat. Și au început trei luni, pînă toamna tîrziu, de lungi confesiuni, de fierbinte prietenie, de totală dăruire. Dimineața scriam la pagina care urma să apară în "Vremea", iar mai spre seară, cînd clopotele bisericilor începeau să bată peste tot cu sonorități medievale, coboram în str. Ciocrac la nr. 8, cum am scris într-un poem cu titlu de interviu. Cînd, după febrile spovedanii, întrerupte și de cîte o francă izbucnire în rîs, văzînd că se apropie miezul nopții, mă ridicam să plec, din prag mă mai întorceam o clipă, dar rămîneam o oră întreagă, neizbutind să sfîrșim ceea ce aveam să ne spunem, eu rezemat de umărul ușii, el în pat, cu picioarele strînse, acoperit pînă la bărbie cu o pătură sub care era infernul..."

...Dacă Geo Bogza își amintește mereu, mereu de Blecher, noi, cei de la *Minimum*, ne amintim mereu, mereu de Bogza.

Și, știind că anul acesta "Paznicul de far" a împlinit 81 ▶

de ani - primii paşi în deceniul patriarhal - îl îmbrăţişăm peste mediterane şi îi trimitem un mărţişor.

• *Caiete critice* (supliment al revistei "Viaţa Românească"); Bucureşti; 1988. Un fragment din memoriile, aflate în manuscris, ale lui D. I. Suchianu, "clasicul" criticii de film din România, spirit de elită din clasa lui Paul Zarifopol, Mihai Ralea (al cărui cumnat fusese de altfel), Camil Petrescu, Tudor Vianu.

Copil fiind, D.I.S. a avut prilejul de a se afla (agăţat de haina tatălui său, profesorul de română Suchianu), în preajma lui Caragiale. Atent şi deştept (ca un anti-domnu' Goe), el a înregistrat vorbele marelui satiric, cu precizie: inclusiv, cum vedem mai jos, comentariile lui Caragiale pe marginea pătimaş discutatei în toate casele de ieri (ca şi de azi) "chestiuni evreieşti":

"Aveam 9 ani... Părinţii mei îşi petreceau în anul acela vara la Sinaia. Tot la Sinaia se aflau o mulţime de buni prieteni ai lui Caragiale: Mitică Iancovici, Barbu Delavrancea, Mitică Lambru, taică-meu, Dobrogeanu-Gherea. Pe toţi i-am găsit într-o bună dimineaţă, veniţi să-l vadă pe Caragiale care şi el şedea cu toată familia într-o casă la Sinaia. Ţin minte că totul a pornit de la un fapt divers, de la o "actualitate". Se retrăseseră din circulaţie monedele de aramă de o para şi de trei. Rămăseseră, ca monede de aramă, numai cele de 5 parale, de 10 şi de 20 de bani. Prietenii care se aflau la Caragiale, discutau fenomenul şi fiecare dădea o explicaţie. Unii susţineau că nu statul, ci o anumită categorie de cetăţeni interesaţi aranjaseră asta, cu o uimitoare solidaritate şi eficienţă.

....

Iată acum explicaţia-bombă, explicaţia Caragiale:

- Ipoteza nu e a mea (spunea el). Eu nu sînt atît de deştept ca să pot inventa o teorie aşa de generală. Am auzit-o şi eu de la alţii. De la o mulţime de oameni. Ştiţi pe cine acuză ei? Pe evrei!! „Ce mai căutaţi domnilor?! Ei au făcut-o! Nu mai încape nici o îndoială!" - Da de ce ei? întreba cîte cineva. Căci ce interes aveau ei? S-a descoperit că forţa cea mare a acestei "explicaţii" stă tocmai în imposibilitatea de a-i găsi o explicaţie! Ştim sigur că un motiv există. Dar nu-l vom afla niciodată! Căci e secret!"

Era o obsesie la Caragiale, ura lui contra proştilor. Spunea că proştii îl dor "ca o durere fizică".

CENTRUL DE SĂNĂTATE

‹ITLA›

TEL AVIV, STRADA IBN GVIROL 98

TEL. 236042 - 244948

DURERILE DE CAP, SPATE, ARTICULAŢII, ARTRITĂ POT FI VINDECATE PRIN PROCEDEE NATURALE - MASAJ, REFLEXOLOGIE

•

OFERIM ÎN ACEST SCOP:

• APARATE PENTRU MASAJ
• CENTURI SPECIALE
• PERNE ANATOMICE PENTRU ŞEZUT SAU DORMIT COMOD

TIPOGRAFIA
A. GRINSTEIN
TEL. 03-831425

Primeşte spre tipărire CĂRŢI, BROŞURI, REVISTE, ZIARE etc. în limbile: ROMÂNĂ, UNGARĂ, ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, SPANIOLĂ, IDIŞ, EBRAICĂ şi altele.

Îndeplinim toate fazele de realizare a lucrărilor: CULEGERE, IMPRIMARE, PROCURARE DE HÎRTIE, LEGĂTORIE şi transport la domiciliul clientului.

Lucrători competenţi, execuţie rapidă, de artă grafică, în cele mai bune condiţii, la preţuri convenabile.

Str. Şvil Hamifal nr. 6
Kiriat Hamalca, Tel Aviv

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

AMINTIRI DIN LUMEA CEALALTĂ

Aşa se intitulează recent apărutul volum de schiţe umoristice al Gabrielei Deşliu. Un volum modest ca dimensiuni (mi se spune că şi autoarea este firavă, sfioasă şi modestă), circa 100 de pagini. Dar cu o prezentare grafică îngrijită, elegantă. Coperta, desenată de Gabriela Deşliu, dovedeşte gust artistic şi originalitate. În interior, numeroase desene ale lui Mihai Stănescu, care ilustrează inteligent textul sau îl iau numai ca punct de plecare pentru un comentariu personal „pince sans rire" (La schiţa ,,Mîine'' de pildă, desenul înfăţişează un om care se prezintă la casă, iar inscripţia spune: „Toţi o să plătim odată şi odată...)

*

Amintiri din lumea cealaltă. Probabil, lumea comunistă, din care vine Gabriela Deşliu, lume pe care o înfăţişează satiric . Cenzura literară „colaborează" cu autorii, impunîndu-le repetate şi radicale transformări ale textului original (,,Caseta"). Cuiele nu intră în perete („Cu ochii pe pereţi"), şosetele se deşiră singure de la prima încercare de a le folosi („Joc de doi"), magazinele au rafturile goale şi vînzătorii nu te servesc decît dacă mişti semnificativ din sprîncene. Atunci are loc o bruscă ,,schimbare la faţă", devin mieroşi: „Se poate, tocmai pe dumneavoastră să vă uit! Mulţumesc şi mai poftiţi pe la noi!"; înfruntarea duşmănoasă devine complicitate (,,Duet zăpăcit"). reporterii TV pleacă în serviciu comandat să glorifice dinainte ştiute, obligatorii ,,depăşiri'' şi „realizări" („Incognito").

Autoarea are predilecţie pentru jocul lingvistic, în special în cuprinsul unui dialog viu, ca un schimb de focuri. Dialogul se desfăşoară, corespunzător realităţii kafkaeşti, ca un teatru al absurdului. Evident, în miniatură. Teatru de buzunar („Duet zăpăcit", "Joc de doi", "Vorbe la pachet", "Dinte pentru dinte").

Abundă de asemenea paradoxul, contradicţia intenţionată şi semnificativă. „Nu e deloc greu să prepari o crimă, trebuie doar să ţii seama de unele reguli imperfecte, pentru ca totul să iasă perfect". De aci decurge şi capacitatea de a crea „definiţii"; „gluma e ceva vesel, dacă ştii s-o spui, şi ceva trist, dacă nu ştii; ea poate fi cu miez sau fără; albă sau colorată; bună sau proastă. Cel mai indicat timp pentru lansarea acesteia e cînd afară plouă, ori cînd e soare. Se poate şi între, dar trebuie susţinute".

*

Povestiri din lumea *cealaltă*. Poate şi lumea de dincolo, de dincolo de realitate, lumea liberului joc al fanteziei. Uneori la modul simplu, realist, ca în „Ora de fantezie", unde profesoara spune copiilor: „Uite cum o să facem. Fiecare dintre voi să-şi imagineze ceva ce nu-i, dar ar putea să fie..." Alteori, la modul absurd: „Azi am ieşit pentru prima oară din muşuroi. Cred că, de la început, am pornit cu stîngul. Abia trecusem cîţiva stîlpi de iarbă şi am călcat un om" („Furnicînd"); „Pleci să te plimbi şi te trezeşti cu autobuzul care te-a lăsat ieri cu piciorul pe scară, că azi îţi întinde mîna să urci. Îi spui că vrei să faci cîţiva paşi pe jos şi el merge lîngă tine, ca un căţel proprietate personală. E atît de amărît că dă în gropi şi la viraj te ia şi pe tine". De aici trecerea la poezia lirică e firească („Mielu"). „Lotca lasă urme în apa neînceputǎ şi cîte o pasăre speriată zbură ocărîndu-ne. Mirosul înţepător al Deltei ne întîmpină la tot pasul lopeţile care împleteau, de o parte şi de alta, poveşti sadoveniene. În liniştea din jur, vorbele veneau şoptite ca ale unor copii fugiţi de acasă" („Pescărească").

*

Zicem că volumul are numai 100 de pagini. Ca să spun drept, eu aş mai fi lăsat de o parte încă vreo cîteva. Căci nu cantitatea contează. Şi calitatea ar fi crescut, după aprecierea mea.

În orice caz, ne bucură să avem printre noi o scriitoare de talent ca Gabriela Deşliu. A întîrziat de ajuns, cum singură spune în concisa şi spirituala Prefaţă: „Am venit de curînd, dar am întîrziat de-ajuns. Nu ştiu ce v-ar putea interesa din ce am uitat şi nu cred că v-ar interesa ceva din ceea ce ţin minte. Sînt compusă din toate elementele necesare vieţii. Cu un adaos masiv... de elemente care puteau lipsi".

● O carte nouă.

SCORBURA de L. Bruckstein. La *Lepac*, str. Rambam 15, Tel Aviv sau contra sumei de 20 şekeli pe adresa:

Panopticum, P.O.B. 37151, Tel Aviv.

CARTEA

ANDREI STRIHAN

ÎN LOC DE POSTFAŢĂ:

Şi-a prefaţat singură cartea. Din o mie şi unul de motive. Nici unul verosimil. Toate laolaltă, hazlii. Un haz subţire. Din subteranul căruia transpar imense tristeţi, culese de-a lungul vremii. ,,Sînt compusă - scrie Gabriela Deşliu - din toate elementele necesare vieţii. Cu un adaos masiv... de elemente care puteau lipsi".

Şi, iată-ne, dintr-o dată, aflaţi într-o lume familiară, în care se aud acorduri urmuziene surrealiste („Ismail este compus din ochi, favoriţi şi rochie şi se găseşte astăzi cu foarte mare greutate"); în care apare, în danţul cuvintelor jucăuşe şi absurde, "Negustorul de ochelari" de Tudor Arghezi (*Clientul:* Domnule optician, am venit să-mi dai o păreche de ochelari. *Opticianul:* Cu marginea de aur sau de metal? *Clientul:* Cu cea mai ieftină margine. *Opticianul:* Atunci vă servesc nişte ochelari fără margini. *Clientul:* N-am ce face cu ei: n-am cine să mi-i ducă); în care răzbate ecoul umorului românesc, declinat la toate genurile (de la fabulă la parabolă) şi conjugat la toate modurile (de la zeflemeaua specifică la gluma nevinovată, de la sarcasmul caustic la paradoxala ironie, şi de aici, la

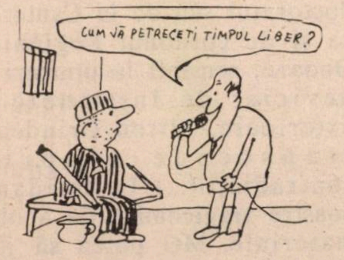

Mihai Stănescu

Gabriela Deşliu

autoironia gravidă de reflecţii amare). Pe scurt, un umor uşor de receptat şi de înţeles. Născut din identitatea fantasticului cu realul. Un fantastic care se află în realitatea diurnă. Care rezultă din accentuarea banalităţii cotidiene. Condensarea şi simplitatea povestirii, ca şi cumpătarea, mai exact, zgîrcenia în folosirea cuvintelor, eliberează fără dificultate semnificaţiile adînci ale textului, definind totodată stilul şi personalitatea scriitoarei. În numai 20 de rînduri tipografice, ideea universal valabilă: progresul ştiinţei şi tehnicii anihilează sentimentele omeneşti, devine, per contrarium, adevăr artistic.

,,Un om avea o pisică cu tranzistori. Pisica făcea ce fac toate pisicile, în general... dar în particular era altceva. Adică nu era ca orice pisică.

Într-o zi, omul care nu avea şoareci se trezi că are şi se întrebă: de unde?

Chemă pisica: pis, pis, pis, şi pisica veni, ca orice pisică cu coadă. După ce află despre ce e vorba, zise:

- Nu care cumva te supără şoarecii mei?... Ştiu că sînt o pisică la baterii. Că merg şi în priză. Că nici un cîine nu mă fugăreşte şi nici măcar un os nu pot să rod. Dar, fir-ar să fie, am şi eu nostalgiile mele...

A doua zi, omul cumpără o duzină de şoareci din plastic. Cînd îi văzu, pisica se zbîrli ca una veritabilă şi strigă:

- Doamne, pînă şi nostalgiile le-aţi făcut sintetice! Şi, cu-n gest disperat, se deconectă, aruncă pe fereastră bateriile şi-şi dete sufletul.

În presă apăru un anunţ scurt şi cuprinzător: ,,Mare succes al ştiinţei! Pisica tranzistorizată căpătînd sentimente omeneşti... se sinucide!"

În cazul acestor "Amintiri din lumea cealaltă" (ilustrate cu desenele lui Mihai Stănescu, de renume european), merită să dăm curs apelului autoarei, citind cartea pînă la sfîrşit.

O carte de bun augur.

SĂPTĂMÎNAL

CITIŢI

ADEVĂRUL

36 de ani în slujba alialei române

IN CARE GĂSIŢI:

* comentarii politice de toate nuanţele
* reportaje din ţară şi din lumea toată
* o pagină cultural-artistică
* umor, cuvinte încrucişate, curiozităţi şi cîte un scurt roman
* o pagină de note şi comentarii

ÎN FIECARE VINERI

cereţi „ADEVĂRUL" la toate chioşcurile din ţară, de la prima oră a dimineţii!

«ADAM» LA JUMĂTATE DE VEAC

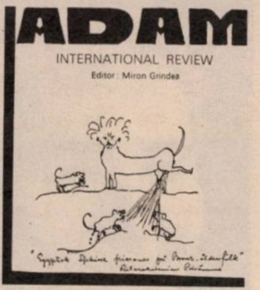

Există în zona Kensington-ului din sudul Londrei o piaţetă flancată pe trei laturi de elegante şi sobre clădiri victoriene; acolo, la 28 Emperor's Gate, se află un apartament devenit un adevărat "salon" de cultură europeană, în care literatura se îmbină armonios cu muzica, pictura cu anumite delicii culinare anglo-franco-române; un apartament ai cărui pereţi sînt împodobiţi cu desene de Cocteau şi pînze semnate de Picasso şi Matisse; în ale cărui încăperi s-au perindat în decursul anilor oameni de seamă de pe diferite meridiane, de la Bertrand Russel şi Claire Bloom pînă la Pablo Neruda şi poetul Petre Solomon. Locul a devenit însă celebru în primul rînd ca "atelier de producţie" unic în felul său al unui produs de excepţie, revista internaţională bilingvă ADAM(*), concepută, organizată şi redactată de un singur om, Miron Grindea.

Critic muzical şi literar atît la ziarul Adevărul cît şi la revista ADAM în România antebelică (pe care preluînd-o de la I. Ludo, a condus-o, o vreme, împreună cu Idov Cohen), Miron Grindea şi soţia sa Carola, pianistă şi pedagogă astăzi de renume internaţional, au debarcat pe ţărmurile Tamisei în 1939, scurt timp înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial, pentru o vizită de trei zile la Londra. Nu au mai părăsit-o niciodată.

(*) în engleză şi franceză

Vorbind undeva despre caracteristicile revistelor literare, George Steiner menţiona că publicaţiile care au reuşit cel mai bine să oglindească spiritul timpului lor au fost rodul "unei singure prezenţe editoriale". O asemenea prezenţă s-a dovedit a fi Miron Grindea. Marea contribuţie a revistei sale la cultura europeană a constat în principal în strădania de a depista şi consacra noi talente în toate domeniile literaturii şi artei, precum şi de a proiecta o nouă lumină asupra operelor unor mari scriitori şi artişti printr-un şuvoi inepuizabil de materiale inedite scoase la iveală de Grindea în cursul neobositelor sale explorări. Au rămas vii în memoria cititorilor o serie întreagă de numere speciale consacrate operei lui Marcel Proust, ca şi cele asupra lui Cocteau, T.S. Eliot, Pablo Neruda, Bertolt Brecht, Claude Debussy şi alţii. Scriitori de mare prestigiu, de la H.G. Wells pînă la Priestley, Iris Murdoch şi Laurence Durell - în total peste 800 de personalităţi literare şi artistice europene - au susţinut revista prin colaborările lor.

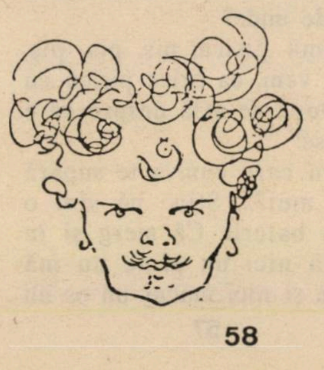
August Strindberg

„NIMENI NU VORBEŞTE CÎND EU ÎNTRERUP..."

Flerul lui Grindea în reperarea şi promovarea marei arte - scos în evidenţă şi de Yehudi Menuhin în numărul festiv închinat celui de-al 45-lea an de viaţă al lui ADAM - este dublat de o energie şi tenacitate pe care nici un fel de piedici şi adversităţi nu le-au putut descuraja. Picasso, în portretul pe care i l-a făcut în 1952, îl zugrăveşte pe Miron în chip de pasăre de pradă cu o expresie uşor şăgalnică neutralizînd asperitatea metaforei; iar poetul elveţian Fernand Auberjonois îl numeşte "detectivul literelor".

Iată cum relatează Auberjonois prima lui întîlnire cu Grindea: "In iarna anului 1967, Miron Grindea bătea la uşa noastră de la etajul cinci în Kingstreet, Covent Garden. Emisarul ADAM-ului purta o pelerină în stil SUPERMAN şi o beretă ca din Ţara Bascilor. Incepu pe dată un interogatoriu în toată legea asupra anumitor celebrităţi elveţiene decedate sau pe cale de a deceda. Cunoştea mai multe despre această faună decît cel pe care-l intervieva. Deviza lui era şi va fi întotdeauna: nimeni nu vorbeşte cînd eu întrerup(...)

O relatare în termeni la fel de amuzanţi provine dintr-o sursă diferită. Anthony Farrell, care după ucenicia făcută în 28 Emperor's Gate a devenit şi el editorul unei reviste irlandeze, scria: "Născut în creuzetul poliglot al Europei Răsăritene, francez prin cultură, englez prin adopţiune, la fel de mîndru de doctoratul său de la Canterbury ca şi de cordonul Legiunii de Onoare, sensibil la onoruri dar neviciat de însemnele lor exterioare, Miron Grindea îşi transcende propriile contradicţii(...) In strădaniile noastre tragicomice de a obţine materiale, MG putea să joace rolul unui Charlie Chaplin, ▶

Groucho Marx sau, potrivit faimosului său portret făcut de Picasso, al unui uliu pornit la vînătoare; el, Don Quichote, eu un biet Sancho Panza irlandez, formam un cuplu inegal purces a străpunge crusta insularității britanice. (...)ADAM-ul, conchide Farrell, nu a fost niciodată alungat din paradis. Inscris în cerneală, el reprezintă o realizare și un bilanț unic pentru Grindea, realizare care își va găsi la rîndul său cronicarul..."

Da, cronicarii fără îndoială că nu vor întîrzia să ia condeiul în mînă, în zilele acestui 1989, cînd ADAM sărbătorește o jumătate de veac de la apariție.

GINA SEBASTIAN ALCALAY

BIO flex®

DE VÎNZARE LA FARMACII

●

STUDENȚI ISRAELIENI LA... BUDAPESTA
Biroul de turism
"DAN SABRA - RELAȚIA TRANS-DANUBIANĂ"

SABRA DAN
ד ן צ ב ר

BEN YEHUDA 1,
TEL AVIV,
Tel. : 651-731
sau 510-20-31
TOMY HERSKOVITS

Anunță că a semnat un acord cu "INSTITUTUL DE STUDII UNIVERSITARE PENTRU STUDENȚI STRĂINI" din capitala Ungariei - Budapesta - în baza căruia, începînd cu anul universitar 1989/1990, tineri/e din ISRAEL vor putea studia la institutele de învățămînt superior din Budapesta, Szeged sau Debrecen în clase cu limbile de predare engleză, germană sau maghiară, următoarele discipline: medicină generală; stomatologie; medicină veterinară; farmaceutică; artă dramatică și cinematografie (regie film, producător film și cameraman); precum și Academia națională de muzică și balet. Discipline tehnice: arhitectură, mecanică; matematică-fizică; mecanică grea și mijloace de transport; etc.

Inscrierile încep de la 1 martie la sediul biroului de de turism "DAN SABRA", Tel Aviv, str. Ben Yehuda 1 (Migdal Or), dl. TOMY HERSKOVITS, tel. 651731, sau 5102031.

Se acceptă numai tineri/e absolvenți/e de liceu cu diplomă de bacalaureat.

Examenul de admitere constă din două părți:

În prima parte, viitorii studenți trebuie să facă dovada nivelului de cunoaștere a limbii în care vor să studieze, respectiv engleză, germană sau maghiară.

În a doua parte a examinării, profesori din ramurile respective vor exemina (oral) și stabili nivelul cunoștințelor din materiile respective.

Examenul va avea loc la Tel Aviv și rezultatul se va da imediat.

Examinatorii sînt profesori universitari în Ungaria și în cazul în care candidații au probleme de exprimare în limba engleză, respectiv maghiară, dar fac dovada cunoștințelor în materia respectivă, pot propune participarea la un curs preparator de limbă, cu durata de un an sau mai puțin.

Biroul nostru va pune la dispoziția celor admiși apartamente sau camere particulare în zona facultăților respective, la prețuri rezonabile, a căror listă va sta la dispoziția celor interesați începînd cu 1 iunie 1989.

Cursurile durează 10 luni pe an (2 semestre), iar costul unui an de studiu variază între 3.000 - 4.000 dolari, în funcție de facultatea respectivă.

Numărul locurilor fiind strict limitat, rugăm a vă adresa din timp biroului nostru pentru orice informații suplimentare, material informativ și bineînțeles, pentru înscrieri, respectiv completarea fișelor personale, etc.

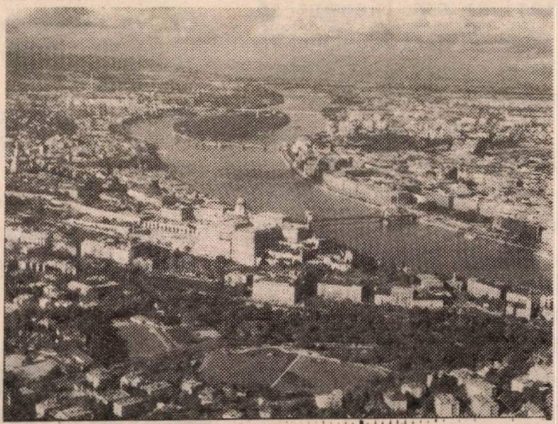

● Budapesta vă așteaptă!

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE

PE TREPTELE CONSERVATOARELOR

...din Lipscani şi apoi Ştirbey-Vodă, după cel Regal din Piaţa Amzei... Acolo l-am întîlnit pentru prima oară pe Ion Dumitrescu, olteanul entuziast şi generos care ne învăţa Teoria Muzicii şi Solfegiul, într-o clasă cu Robert Rosensteck, viitorul dirijor, Lydia Max, pe undeva în America Latină şi Milly Barbalat, aici în Marele Măr (New York).

Lui Ion Dumitrescu îi plăcea nespus termenul ,,nemaipomenit'' şi ne impresiona prin asiduitatea şi tenacitatea în a împinge în capetele noastre materia mai curînd seacă a teoriei muzicale. Corespondentul lui de mult mai tîrziu, basarabeanul Victor Iusceanu de la Conservatorul din Lipscani, era şi el tenacissisim, de unde ideea că funcţia creează organul, etc...

L-am reîntîlnit pe Ion Dumitrescu pe culoarele Ateneului, după ce am parcurs cinci ani de Medicină. I-am spus că mi-am redescoperit pianul (ascuns în încăperile unui co-locatar) şi am început să compun. M-a invitat la el acasă, în Cotroceni, unde m-a sfătuit să leg o panglică albastră (nu roşie în orice caz) peste micile mele piese adunate într-un albumaş şi să mă duc să învăţ Armonia de la Mihai Jora, pe atunci „persona non grata", pe strada Silvestru. Ceea ce am şi făcut, dimpreună cu un colonel pre nume Schmidt, îndrăgostit de muzică şi fost elev - ca şi mine - la clasa de pian a Aureliei Cionca-Pipos în Conservatorul din Piaţa Amzei. Mai era cu noi un filozof, Dinu Komorovski, acum probabil tot la Bucureşti, care dorea mai mult să-şi completeze studiile umanistice decît să facă o carieră muzicală. Cînd i-am cîntat la pian maestrului Jora micile mele compoziţii mi-a spus că am ceva în burtă. M-am prezentat deci la Conservator (Lipscani) după ce am terminat Medicina şi intenţionam să mă prezint la Pian şi Compoziţie. Maestrul Dimitrie Dinicu, pe atunci rectorul Conservatorului, m-a chemat ca să-mi spună confidenţial după proba de Compoziţie precum că am reuşit, deci să nu mă mai prezint la Pian. Mi-a mărturisit că l-a cunoscut bine pe tatăl meu, pe vremea aceea recent emigrat în Israel.

După alţi cîţiva ani l-am regăsit pe Ion Dumitrescu, la ora aceea Preşedinte al Uniunii Compozitorilor, prietenos şi nepretenţios entuziast, doar puţin mai autoritar, era doar „mare ştab".

Alţi ani au trecut şi am depus (din nou, după mai 1951) actele de plecare în 20 octombrie 1958 (completarea formularelor în aceeaşi sală cu Sergiu şi Robinne Comissiona). La Sala Dalles patru cronicari muzicali evrei îl înconjurau pe maestrul Ion Dumitrescu, tot Preşedinte şi pe vremea aceea. Ne-a spus răspicat şi curajos: "Dacă aş fi în locul vostru aş face tot posibilul să plec cît mai repede. Aici nu putem aştepta nimic bun". N-avea nici un interes să scape de noi, nu reprezentam o competiţie, dimpotrivă. Era însă un om deosebit de inimos...

Dr. ARMINIUS CASSVAN
undeva în U.S.A.

In numarul viitor

SUB SEMNUL POLEMICII VII, SUB SEMNUL MARILOR DEZBATERI DESPRE DESTINELE GENERAŢIEI "LUI 23 AUGUST"

M. RUDICH: Cîteva vorbe (de la om la om) lui V. Russu şi lui Ilie Zaharia

MIRCEA SCHRAGER-COSTIN: "Cer cuvîntul"

Dr. I. N. FLAVIUS (Paris): "Hop şi eu..."

*

ŞEF RABIN Dr. MOSES ROSEN: "Cozile de topor"

Despre faimosul C.D.E., despre nu mai puţin faimosul Bacal, despre un ministru, despre morţii numiţi Bercovici şi, mai ales, despre versetul din Profeţi (fără nici o legătură cu dl. american Şifter şi Raportul său anti-israelian de azi): "Cei ce te vor distruge, cei ce te vor pustii, dinlăuntrul tău vor porni"

In numarul viitor

Mastroianni şi Anita Ekberg în „Intervista"

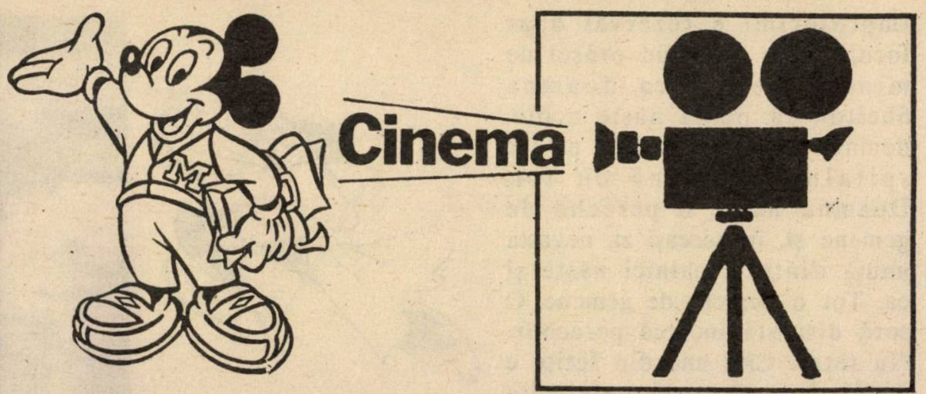

„INTERVISTA"

Pe urmele lui „Armacord" şi „Roma", încă o călătorie de vrajă într-un univers care-i aparţine în exclusivitate, lui Federico Fellini. Celebrul cineast italian, genial pentru unii, indescifrabil pentru alţii, poate cei mai mulţi, povesteşte, cu dese alunecări în fantezie, despre lungul său roman de dragoste cu„Cinecitta". Acolo, într-o lume, pe cît de ireală, pe atît de apropiată de realitate, şi-a petrecut mai bine de jumătate din viaţă şi a creat cîteva din „pietrele de hotar" ale cinematografului italian. Fellini imaginează un cadru cu iluzie de documentar: o presupusă echipă a televiziunii japoneze vine să-l filmeze şi să-l intervieveze (de unde şi titlul peliculei „Intervista", adică ,,Interviu''), în timp ce el lucrează la o adaptare pentru ecran (tot presupusă) după „America" lui Kafka. Multe, foarte multe divagaţii cinematografice, cu dese ancorări în trecut, cînd Fellini, jurnalist debutant, a călcat pentru prima dată pragul ,,Cinecittei'', ca să scrie un reportaj despre o divă a timpului. Momentul culminant al filmului, episod magistral, destinat să rămînă o bucată de antologie felliniană, îl reprezintă întîlnirea lui Fellini şi a lui Mastroianni cu Anita Ekberg. Blonda şi tulburătoarea actriţă suedeză, fost sex-simbolul anilor '60, e acum o matroană planturoasă, cu piept enorm, departe de frumuseţea şi strălucirea de demult. Mastroianni şi Anita privesc un episod din „Dolce vita" şi scena aceasta, confruntarea dintre Bătrîneţea care nu iartă şi Tinereţea care a fost şi s-a terminat, merită, vă rog să mă credeţi, toate paralele. Fellini rămîne un magician al ecranului, dar atenţie: nu toţi se dau în vînt după spectacole de magie!

Mastroianni, planturoasa, Fellini

"AFACERI MARI" ("BIG BUSINESS")

Jim Abrahams şi fraţii David şi Jerry Zucker alcătuiesc un ,,trio'' de creatori cinematografici (scenariu+regie) care „au pe conştiinţă" cîteva din cele mai izbutite comedii „nebune" ale anilor '80: „Film prăjit", "Zbor plăcut", "Strict secret". Adevărate cavalcade de umor absurd, "Afaceri mari" reprezintă primul film „solo" al lui Abrahams . Acesta porneşte de la o idee, nu tocmai originală, dar capabilă să genereze „quiproquo"-uri hazoase.

Soţii Shelton, mari bogătaşi din New York, călătoresc pe drumurile de ţară din West Virginia, cînd doamna, gravidă, e apucată de durerile facerii. Cum singurul spital din ▸

împrejurimi e rezervat doar locuitorilor dintr-un orăşel de mineri, pentru ca doamna Shelton să poată naşte acolo, domnul Shelton cumpără pe loc spitalul. Cu mină cu tot. Doamna naşte o pereche de gemene şi, în aceeaşi zi, nevasta unuia dintre localnici naşte şi ea. Tot o pereche de gemene. O soră distrată încurcă perechile. Nu total. Cîte una din fetiţe e dată, din greşeală celeilalte familii. Printr-un concurs de împrejurări, cele două perechi de gemene primesc acelaşi nume: Rose şi Sedy. Trec 40 de ani. Rose şi Sedy Shelton, conducătoare de mare trust în Manhattan, vor să vîndă mina cumpărată, în momente de forţă majoră de părinţii lor. Celelalte Rose şi Sedy vin la New York să reprezinte interesele minerilor. Se nasc o mulţime de încurcături. Gaguri bune, gaguri mijlocii, gaguri slabe. Dar, una peste alta, filmul „merge". Creează bună dispoziţie. Fiecare în dublu rol, Lily Tomlin şi Bett Midler se agită mai mult decît e necesar şi fac o teribilă gălăgie. Mai ales Bett Midler pe care temperamentul furtunos o face să cadă foarte des în vulgaritate.

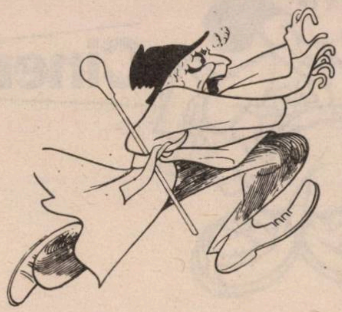

Bett Midler şi Lily Tomlin în „Afaceri mari"

„CRONICA UNEI MORŢI ŞTIUTE DINAINTE" („CRONACA DA UNA MORTE ANNUNCIATA"

Francesco Rosi(„Afacerea Mattei", "Salvatore Giuliano", "Mîini peste oraş", "Carmen") dezamăgeşte cu acest film care ecranizează simplist, departe de adevăratul spirit al operei literare, unul din romanele lui Gabriel Garcia Marques, scriitorul columbian laureat al Premiului Nobel.

Un medic se întoarce în satul de baştină şi, obsedat de moartea, cu un sfert de veac în urmă, a bunului său prieten, Santiago Nasser, investighează împrejurările care au dus la tragica întimplare. El continuă totul, punînd cap la cap, amănunte aflate din discuţiile cu localnicii. Aceştia îi povestesc cum în sat a sosit un străin Bayardo de San Roman, care s-a îndrăgostit de frumoasa Angelita Vicario şi s-a căsătorit cu ea. Dar, în noaptea nunţii, descoperind că Angelita nu-i fecioară, o restituie pe mireasă familiei ruşinate. Fraţii ei, Pedro şi Pablo, trebuie să repare onoarea feştelită, dar ei nu-s în stare de crimă. Îşi proclamă peste tot intenţia, pentru ca ceilalţi să-i oprească. Nimeni însă nu-i opreşte şi asasinatul se petrece în piaţa publică. Interpretat de Gian-Maria Volonte, Ornela Mutti, Ruppert Evert, Irene Papas, Anthony Delon (fiul lui Alain). O plăcută revedere, după foarte mulţi ani: Lucia Bose. Oh, tempi răposati!

G. YUSMAR

Ornela Mutti: rămîi mut

LUCULLUS

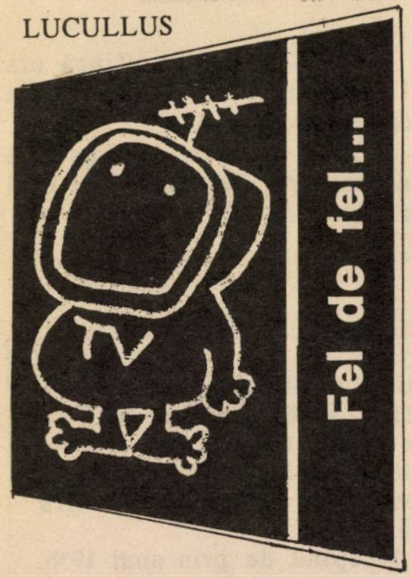

Nu regret de loc că s-a terminat serialul american de vineri seara, avînd ca originalitate şi eroine principale două poliţiste. Una blondă şi voinică. Cealaltă, brună şi foarte voinică, să nu-i fie de deochi. Şi în plus cu o mutră nu dintre cele mai inteligente cu putinţă.

Senzaţia mea, luînd cunoştinţă de serial, este că la mijloc a fost mîna „Asociaţiei Pentru Promovarea Cu Curaj Pe Ecrane A Femeilor Nemişto Din Epoca Noastră".

E o asociaţie puternică şi cu filiale peste tot în lume. Asociaţia asta a convins-o, de pildă, pe ultra-talentata Barbra Streissand să nu-şi opereze nasul excesiv, ideea (ba chiar ideologia) fiind că „nu contează".

Ori, să mă ierte Asociaţia în frunte cu Comitetul ei central - contează. Cel puţin pentru mine, care am rămas în urma vieţii şi cred (ca pe timpuri) că mai bine frumos şi deştept decît urît şi idiot.

*

...Drept care salut, cum se presupune, revenirea - în forţă - pe ecran, joi seara, a celor doi "Detectivi în noapte": Sibyl Stepherd şi Bruce Willis. Serial poliţist e un fel de-a spune: crimele sînt prea puţine în aceste filme de-o jumătate de oră. Pînă ce vezi un cadavru îţi iese sufletul. Scenariştii sînt lipsiţi de imaginaţie la capitolul acţiune. Eroii vorbesc enorm, vrute şi nevrute, fac bancuri nu întotdeauna geniale, jocuri de cuvinte nu întotdeauna sclipitoare, se iau şi ne iau în rîs (mai pe ocolite - în deriziune; mai pe româneşte - în băşcălie), bat cîmpii, bat apa-n piuă...

Dar, Doamne!, sînt simpatici şi au creier (ea, mai ales, Sibyl, e şi frumoasă şi inteligentă şi - poate - devreme acasă) şi îţi face plăcere să-i vezi. Îţi face plăcere; şi-ţi face bine. Ca o baie cu spumă după o grevă a gunoierilor în Tel Aviv. Sau după ce, la Mabaturi, ai parte de rav Kahana, Ora Namir şi alte expresii ale tembelismului naţional.

*

...În acelaşi spirit, salut noul serial englezesc de vineri seara, marca BBC, numit "Cine plăteşte pe Caron".

Povestea englezului care se întoarce tîrziu-tîrziu în insula Creta pe urmele amintirilor sale de război (luptase ca soldat împotriva germanilor) este un exemplu de "cum se poate".

Cum se poate - ce? Se poate să prinzi spectatorul, să-i oferi "suspense" şi emoţie, să-l faci să exclame "ce frumos!" - fără ca, pentru aceasta - ca-n "Dinasty" - să afidezi şi logica, şi istoria şi geografia şi totul... Se poate carevasăzică să cucereşti publicul fără să te curvăsăreşti ca meseriaş de film.

*

Nu pot să închei fără a aminti de emisiunea (mai veche, dar eu n-am uitat-o) "Între scaune", condusă de crainicul nostru sportiv nr. 1, Amos Arbel (întotdeauna decent şi clar): musafirii lui, chemaţi să-şi spună părerea despre starea fizică a populaţiei au susţinut (ăsta-i curentul mondial, vreau să zic occidental) că mîncăm prea mult.

Cînd mă uit cum au sărit, peste noapte, în sus, preţurile la Supermarket şi cînd aflu cu cît la sută a crescut numărul şomerilor, am impresia că experţii din emisiunea lui Arbel pot să răsufle uşuraţi: o să mîncăm mai puţin.

P. S. Şi fiindcă sînt la capitolul emisiuni mai vechi, dar rămase nu ştiu de ce (sau poate ştiu) în amintire, ţin să pomenesc de convorbirea la "Masah Ishit" dintre Ehud Manor (un reporter care te ia cu duhul blîndeţii, nu face pe durul neamului şi te lasă să spui cam ce ai tu chef să spui) şi coregraful Ionatan Carmon.

Acesta, întrebat dacă e de felul său din România, a răspuns: da.

Nu s-a foit în scaun, n-a şovăit, nu s-a fîstîcit, nu a făcut semn lui Manor ("taci, domnule, cum poţi să mă întrebi aşa ceva"), n-a tremurat, nu l-a bătut gîndul că vine duba neagră şi-l ia noaptea de-acasă, n-a făcut infarct - ci a răspuns cît se poate de simplu şi de firesc: "da, sînt din România".

În clipa aceea, am auzit (în imaginaţia mea) un zgomot asurzitor. Ce se întîmplase?

Două obraze - unul aparţinînd fostului ministru Avrum Sharir, celălalt basketbalistului Micky Bercovici - crăpaseră de ruşine.

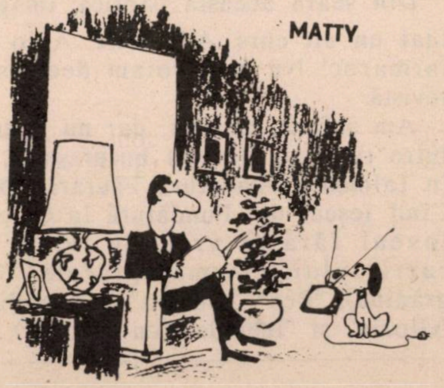

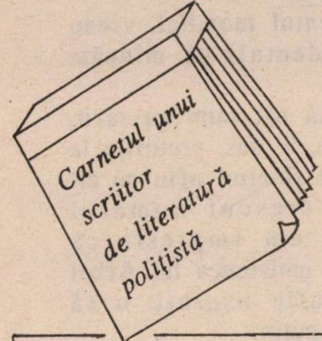

HARALAMB ZINCĂ

ah, coincidențele...

În tinerețea sa, Zincă era îndrăgostit - lulea - de spectacole.

Într-o zi a cunoscut o dansatoare. Blondă. Și cu ochi albaștri.

Îmi plac coincidențele. Mai totdeauna ineditul lor are darul de a mă entuziasma și face să exclam: "Formidabil!" Ba încep să și filozofez: "Viața dom'le, cum le mai aranjează dumneaei pe toate?! Ca un chelner de pe litoral. Taman cînd te așteptai mai puțin, te pune în fața unor asemenea situații, încît nu poți să nu cazi pe gînduri, aidoma unui personaj shakespearean la vederea unei tigve".

Ei bine, pe mine viața, prin vicleșugurile sale - nu pentru că aș fi un scriitor de literatură polițistă - m-a pus nu rareori în condiția de a exclama patetic: "Formidabil! Viața dom'le..." ș.a.m.d... Da' zic că ar fi mai bine să vă povestesc cîteva din nenumăratele coincidențe de care m-am lovit de-a lungul anilor.

...Într-o seară - număram pe atunci vreo opt ani - părinții, neavînd cu cine să mă lase acasă, m-au luat cu ei la un răsunător spectacol de revistă intitulat "Dați-i drumu' mai rapid". Pe scenă, numai romașcani, căci spectacolul fusese scris și realizat de un grup de tineri dornici să trezească tîrgul din inerție. Pe mine, vă asigur, au izbutit să mă smulgă din inerție de la primul tablou:

"Dați-i drumu' mai rapid!
Nu vedeți că sînt grăbit?"

Muzică... Balet... Scheciuri... Joc de lumini... Cuplete...

N-aș mai fi părăsit deloc sala "Trianon", dar eroii revistei muzicale erau într-atît de grăbiți încît după trei spectacole, peste destinul lor artistic cortina a căzut definitiv.

Din seara aceasta istorică, imaginația mea a luat un alt curs. Adio circ! Adio cinema! Adio iarmaroc! Nu mai voiam decît spectacole de revistă.

Am suferit, desigur, dar nu pentru mult timp. Intre timp am devenit bucureștean, cu domiciliul în faimoasa Fundătură Făurari. (O, ce "actori!") Cînd ieșeai din Fundătură în Calea Dudești, te loveai fără să vrei, de "viața artistică" a cartierului: cinematografele "Edison" (cu grădină), "Rex", "Aurora" (cu grădină), "Lucifer", "Gloria" și "Izbînda" (cu grădină). Filme, filme, iar în pauză puteai să admiri trupe de revistă. Ce-i drept, fără fast, fără montare, însă cu scheciuri și cuplete berechet. Toate aceste așezăminte culturale la un loc mi-au întreținut dragostea - dragostea, nu exagerez - pentru spectacolul de revistă...

Așa se face că, începînd de prin anul 1938, eram prezent la mai toate revistele lui Tănase și ale lui Vlădoianu. Desigur, sus, la galerie. Tănase cu trupa "Cărăbuș", Vlădoianu cu "Alhambra". Totul fermeca: de la cortina "construită" din reclame comerciale și pînă la acele finaluri grandioase, cînd toată trupa invada scena într-un apogeu ritmic amețitor.

Invățam pe de rost cuplete, replici la scheciuri, fredonam, deși afon, șlagărele zilei. Tablourile melodramatice, cu îndrăgostiți siliți de vitregia vieții să se despartă într-o "suferință" cumplită, mă înduioșau, oftam, mă podideau lacrimile. Dansurile de șerpoaică ale Ilenei Siomin mă ridicau în picioare. Mă tăvăleam de rîs la apariția cuplului Dan Demetrescu - Iordănescu Bruno, sau al vestitului Vasilache. Admiram celelalte stele: Lulu Nicolau și Lisette Verea. De înnebunit însă mă înnebuneau balerinele, care aproape goale, umpleau deodată toată scena ("lux, fast, montare"), își arătau picioarele înalte, șoldurile, într-o mlădiere ațîțătoare... Doamne, din ce paradis terestru culegeau balerinele, Tănase și Vlădoianu?!

o

SUPERBA CREOLĂ ȘI FEMEIA CARE SEMĂNA CU O ȚAȚĂ DIN CRUCE

o

Ochisem la "Cărăbuș", printre dansatoare, una care mi se părea a fi cea mai frumoasă: creolă, ochii albaștri, părul blond, tuns scurt, cu breton. Cînd se ivea pe scenă alături de colegele ei, mă topeam. Eram în plină adolescență. Femei aproape goale mai zăream eu și-n "vitrinele" din "Cruce". Ce-i drept, pentru cinci sau zece minute. Nici una din ele nu se putea compara cu creola de pe scena "Cărăbușului", Cu gîndul la ea, mă vedeam devenind un mare autor de spectacole de ►

revistă. Scriam în gînd, zi şi noapte, tablouri, închinîndu-i-le bineînţeles, ei, creolei.

Imi amintesc că odată, am zărit-o pe bulevard, în dreptul blocului "Malaxa", unde trecătorii de toate vîrstele se opreau să admire o locomotivă "natur" expusă într-o imensă vitrină. "Creola" nu era singură: păşea la braţ cu o femeie de vreo cincizeci de ani, pieptoasă, cu şolduri mari, mergînd greoi. Nu mi-a fost greu să înţeleg că femeia aceea în vîrstă - nu se deosebea mai deloc de ţaţele din "Cruce" - era mama celei care mă obseda. Fericit din cale-afară, m-am luat după ele; ba le depăşeam, ba rămîneam în urma lor. La braţul mamei, balerina mea avea aerul unei fete cuminţi, ascultătoare, indiferentă la ocheadele bărbaţilor. Eram convins că mă remarcase şi gîndul ăsta mă tulbura.

Mă ţineam după ele, le auzeam chiar vorbind, iar eu voiam cu orice preţ să săvîrşesc o trăznaie, să atrag atenţia străzii, s-o determin astfel pe "creolă" să arunce totuşi o privire tînărului care, nu peste mult timp, avea să fie autorul unor bubuitoare spectacole de revistă, dacă nu chiar conducătorul unei companii teatrale - "lux, fast, montare" - cu "stele" care de care mai strălucitoare. Însă nici una din exhibiţiile mele stradale nu şi-a atins ţinta. Dezolat, m-am întors la treburile mele diurne.

o

PLICUL DE TAINĂ AL DOMNULUI L.

o

Treaba mea diurnă? Eram băiat de prăvălie la un mare negustor "en-gros" de manufactură. La propriu, ca şi la figurat, eram cel mai mic din formaţia alcătuită din optsprezece funcţionari. Patronul, încă de la angajare, mi-a pus mîna pe creştet şi a rostit ca la amvon: "De-acum înainte Costică te vei numi!" Şi Costică m-am numit, deşi noul nume nu se potrivea nici cu fizionomia feţei, nici cu pistruii şi părul roşu cu care mă învrednicise *codul genetic*.

Din Costică nu mă scotea nici domnul L.., fiul negustorului, un bărbat frumos, brunet, elegant, care se apropia de vîrsta de 30 de ani.

Domnul L., ca orice moştenitor de averi, ducea o viaţă mondenă, ceea ce irita fără contenire conservatorismul bătrînului său tată. Patronul se îmbogăţise, dar nu se boierise... Trudea mai departe, aş zice douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, refuzîndu-şi marile plăceri ale vieţii. Nu ştia nici să se odihnească, nici să petreacă pe măsura averii ce o adunase. Domnul L. în schimb, îşi însuşise de timpuriu arta petrecerilor; îl surprindeam destul de des dînd tot felul de telefoane misterioase - aşa mi se păreau mie la vremea respectivă, apoi dispărea cînd la mare, cînd la munte, fireşte, cu femei... Inota, schia, patina, dansa. ▸

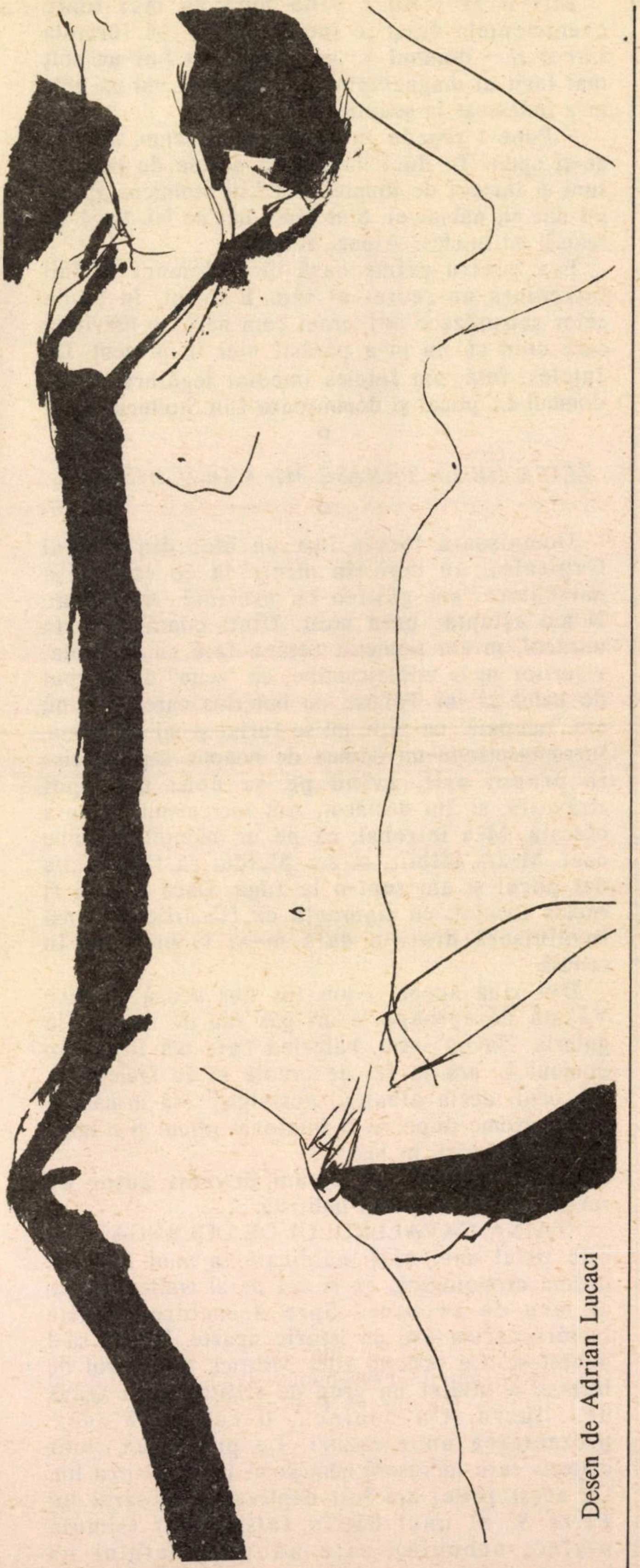

Desen de Adrian Lucaci

Intr-o zi - nu e vina mea că mai toate evenimentele descrise încep, uneori, cu formula *într-o zi* - domnul L. m-a înghesuit într-un colţ mai ferit al magazinului şi, întinzîndu-mi un plic, m-a îndemnat în şoaptă:

- Pune-l repede în buzunar! Şi-acum, ascultă ce-ţi spun: Te duci imediat la adresa de pe plic, suni şi întrebi de domnişoara Lili Stolnicu... Plicul i-l dai ei, numai ei. Sînt cinci mii de lei. Bagă de seamă! Ai înţeles? Atunci, trap!

Era pentru prima oară cînd domnul L. îmi încredinţa un secret al său. E drept, în ciuda celor şaisprezece ani, eram cam naiv... o naivitate care cred că nu m-a părăsit nici în prezent. De înţeles, însă, am înţeles imediat legătura dintre domnul L., plicul şi domnişoara Lili Stolnicu.

o

ZEIŢA DE LA TĂNASE MI-A DESCHIS UŞA...

o

Domnişoara locuia într-un bloc din centrul Capitalei, nu mai ţin minte la ce etaj. Uşa garsonierei am găsit-o cu uşurinţă. Am sunat. N-am aşteptat prea mult. Dintr-odată, ca prin miracol, m-am pomenit faţă-n faţă cu... "creola" visurilor mele adolescentine, cu "zeiţa" din corpul de balet al lui Tănase, cu balerina care, cînd nu era "ocupată" cu alţii, mi se furişa şi mie în somn, înfrumuseţîndu-mi odihna de noapte. Da, răsărise în pragul uşii, avînd pe ea doar un capot străveziu, şi ăla desfăcut. Am încremenit cu gura căscată. M-a întrebat, ca pe un băieţel, pe cine caut. M-am bîlbîit, m-am pierdut cu firea, i-am dat plicul şi am rupt-o la fugă. Dacă aş mai fi rămas locului, cu siguranţă că flăcările care mă învăluiseră dintr-o dată m-ar fi prefăcut în cenuşă.

Din ziua aceea, i-am tot dus acasă plicuri. Văzută de aproape la un pas sau de sus, de la galeria "Savoy"-ului, balerina care mă înşela cu domnul L. era la fel de creolă şi de frumoasă... Eh, ochii aceia albaştri, nostalgici! Mă urmăreau multă vreme după ce îi înmînam plicul şi o luam la fugă pe scări, în jos.

Şi-au trecut anii. N-am devenit autor de reviste, ci de literatură poliţistă.

"TAINA CAVALERULUI DE DOLENGA" este titlul unei cărţi publicată în anul 1957. In ordine cronologică, ar fi cel de-al treilea roman al meu de aventuri. Spre deosebire de alte lucrări, cartea are un istoric aparte. Merită să-l povestesc. Cu prilejul zilei Miliţiei, Ministerul de Interne a invitat un grup de scriitori la o agapă de... lucru. Un coniac... o cafea... alune... prezentarea unor cazuri. Le prezentau chiar ofiţerii care lucraseră nemijlocit la rezolvarea lor. Cu acest prilej am fost captivat de dosarul lui *Petre S.*, al unui bătrîn falsificator (simula perfect nebunia), care adusese statului un prejudiciu de peste un milion de lei. P.S. avuse şi un complice - avocatul I. Am promis gazdelor că pornind de la acest caz, voi scrie o carte. Şi iată aşa, pentru prima şi ultima oară în activitatea mea de autor de literatură poliţistă, m-am apucat să scriu un roman avînd la bază un dosar concret, constituit însă în piesele sale atît de captivant, încît mi-am imaginat că actul de creaţie va fi unul simplu şi uşor. Nu-mi rămînea, îmi spuneam, decît să-i respect cronologia proceselor-verbale şi a declaraţiilor, expertizelor etc., etc., şi... gata cartea. Greşeam, iar greşeala am descoperit-o la masa de lucru, în timp ce scriam de zor. Trecusem de pagina două sute, cînd m-am surprins căscînd din ce în ce mai des. Fenomen grav! Analizîndu-l, am dat de cauză: mă plictiseau propriile-mi pagini, nu mă captivau. Mi-am întrerupt de îndată munca. Abia după două luni, m-am reîntors la paginile scrise, le-am recitit, înţelegînd, de astă-dată şi mai limpede, eroarea săvîrşită. Mă ţinusem exclusiv de piesele dosarului şi, în consecinţă, de sub condei îmi ieşise un soi de proces-verbal literaturizat. N-am mai stăruit în prostie. Am rupt manuscrisul, iar dosarul l-am aruncat cu îndrăzneală în "furnalul" imaginaţiei, l-am topit bine de tot. Din "şarja" rezultată am creat un alt "dosar" care, prin datele sale generale, era şi nu mai era cel pus la dispoziţie de miliţie. Imi amintesc şi astăzi reacţia celor de la I.G.M. după citirea manuscrisului:

- Păi, tovarăşe Zincă, dacă ştiai atîtea detalii despre bătrînul falsificator P.S., de ce nu ni le-ai comunicat şi nouă la vreme? Ne-ar fi uşurat mult cercetările.

o

LA TELEFON MARELE FALSIFICATOR

o

Fireşte, ne-am amuzat: cartea a apărut, şi-a urmat destinul, a făcut două ediţii.

Aş dori, tot în legătură cu istoricul cărţii, să vă mai dezvălui un amănunt, mai exact, *coincidenţa...* acea coincidenţă de care pomeneam la început. Studiind dosarul piesă cu piesă, m-am lovit de un nume cunoscut - Lili Stolnicu (Din considerente lesne de înţeles, nu meţionez adevăratul ei nume), fosta balerină a "Cărăbuşului", "Creola".... "Formidabil!" am exclamat. Din piesele dosarului reieşea că era soţia avocatului I., complicele principal al "Cavalerului de Dolenga". Am rămas perplex. Multă vreme m-am frămîntat dacă să mă duc s-o văd sub un pretext oarecare - domiciliul se afla consemnat la dosar. "Formidabil! Da, asta coincidenţă!" gîndeam zăpăcit de întîmplare. După îndelungi frămîntări, am hotărît să-mi satisfac curiozitatea... Trecuseră mai bine de cincisprezece ani de cînd îi înmînasem primul plic din partea domnului L... Am sunat la uşa noii sale locuinţe ▶

cu acelaşi neastîmpăr juvenil. Mi-a deschis chiar ea şi după ce m-a privit nedumerită, m-a întrebat: "Pe cine căutaţi?"

Nu se mai ivise purtînd pe ea un capot străveziu şi desfăcut aţîţător. Se îngrăşase, iar capotul vişiniu, din diftină, strîns în talie, contura fără milă şolduri mari, diforme. Ochii însă aparţineau "creolei" din adolescenţa mea - albaştri şi nostalgici. Nu m-a recunoscut, nici nu avea cum. M-am scuzat cu o minciună şi m-am retras în grabă, cu concluzia că nu întotdeauna e recomandabil să-ţi satisfaci curiozitatea.

Epilog. După cinci sau şase ani de la apariţia mai sus-amintitei cărţi, m-am pomenit, într-o bună zi (Vedeţi? Iarăşi într-o bună zi), cu un telefon.

- Dumneavoastră sînteţi autorul cărţii "Taina Cavalerului de Dolenga?" m-a întrebat un necunoscut de la celălalt capăt al firului.

- Cu cine am onoarea? m-am interesat pe un ton civilizat, aşa cum îmi este obiceiul.

Sînt complicele falsificatorului P.S. - avocatul I., mi-a răspuns insul, fără să ezite. Ştiţi, am fost eliberat.

- Şi ce doriţi?

- Să vă întreb de unde pot să-mi procur cîteva exemplare din cartea dumneavoastră. Am auzit că m-aţi descris şi pe mine. Cum să vă explic, eu am în America şi în Polonia unchi şi mătuşi şi tare aş vrea să le pot expedia cîte o carte. Să se minuneze şi ei acolo unde sînt, de ce le-a fost în stare nepotul.

Nu glumea, dar n-am avut cum să-i satisfac orgoliul de infractor. Am pus telefonul în furcă şi am exclamat din nou "Formidabil! Viaţa?! Cum le mai aranjează pe toate?!"

NECROLOG

La Kiriat Yam a încetat din viaţă avocatul **JONA (IANCU) HALPERN**, vechi activist sionist. A făcut parte din conducerea ATS-ului, a CTS-ului şi apoi a organizaţiei Hanoar Hazioni din Tecuci. În timpul prigoanei legionare a pledat cu riscul libertăţii personale, procese înscenate contra populaţiei evreieşti, iar după ce i s-a interzis practica profesiei a preluat conducerea gimnaziului evreiesc din localitate, unde a dovedit talent de excelent educator. În anul 1987, a primit o diplomă de distincţie din partea conducerii sioniste mondiale pentru activitatea sa.

Toţi cei ce l-au cunoscut vor păstra amintirea unui caracter integru şi a unui devotat prieten.

„BIOFLEX" CALMEAZĂ TOT FELUL DE DURERI: REUMATICE, NEUROLOGICE, TRAUMATICE.

„BIOFLEX" - DISC BIOMAGNETIC, REVOLUŢIONAR, DE PRODUCŢIE GERMANĂ, ACŢIONEAZĂ IMEDIAT PRIN ATAŞARE LA ZONA DUREROASĂ. NU NECESITĂ RECOMANDAŢIE MEDICALĂ. ESTE AUTORIZAT DE MINISTERUL SĂNĂTĂŢII.

DISTRIBUITORI:
„MITAR" - TEL. 04-983749
„MEDICAL FARMACOL" 03-5567645

ÎNSĂNĂTOŞIRE NATURALĂ BIOFLEX

BIO flex®

DE VÎNZARE LA FARMACII

AH, Dle REAGAN

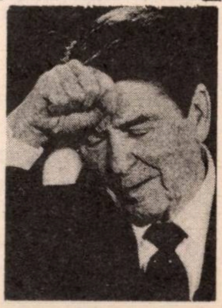

...parcă te văd cum,dumirindu-te la ce-a dus hotărîrea dtale de a recunoaşte OEP-ul, te vei lua cu mîinile de cap : ce-am făcut,Doamne !

PAGINI

ART BUCHWALD
(S.U.A)

Zilele trecute, cei de la societatea „Bezek" (unde, în paranteză fie spus, lucrează în posturi importante și confrații noștri, Marius Godeanu și A. Velureanu) erau gata-gata să intre în grevă. Și să ne lase fără televiziune în casă.
Ce s-ar fi întîmplat cu noi?
Art Buchwald are părerile lui.

Cu o săptămînă în urmă, la New York, a ieșit din funcțiune, temporar, rețeaua de televiziune.
Avaria aceasta a produs mare panică în casa lui mister Burkins. Pentru început, Burkins nădăjdui că s-a defectat doar televizorul din salon. Se năpusti în dormitor și deschise celălalt televizor.
– Televizorul acesta al tău nu-i bun de nimic – îi spuse miss Burkins soțului. S-a întîmplat ceva cu antena.
– Dar cine sînteți dumneavoastră? întrebă Burkins foarte surprins.
– Soția ta, Edith.
– O, exclamă Burkins, atunci înseamnă că și copiii aceia de colo sînt tot ai mei.
– Absolut sigur, răspunse miss Burkins.
– Dar sînt măricei, spuse Burkins privindu-și fiul și fiica. Cît au?
– Treisprezece și cincisprezece, răspunse miss Burkins.
– O-ho! Felicitări, copii!
– Cine e dînsul? întreabă Henry, fiul domnului Burkins.
– Tatăl tău, zise miss Burkins.
– Sînt fericită că vă cunosc, spuse cu sfială Mary, fiica domnului Burkins.
Se așternu liniștea.
– Ascultați, spuse în sfîrșit Burkins. Știu că n-am fost niciodată un tată atent. Acum aș vrea să repar trecutul. Spuneți pentru început, la ce școală învățați?
– La colegiul Forrest Hills, zise Henry.
– Dar dumneavoastră cu ce vă ocupați? întrebă Mary.
– Eu? Sînt contabil, răspunse Burkins.
– Cum? Credeam că ești vînzător, interveni, mirată, în discuție miss Burkins.
– O, asta a fost cu doi ani în urmă. Nu v-am spus că mi-am schimbat serviciul?
– Nu, n-ai spus. De fapt, cu mine nici n-ai stat de vorbă în ultimii doi ani.
Din nou tăcură.
În sfîrșit, Henry îi spuse tatălui:
– Vrei să-ți cînt ceva la chitară?
– Ia te uită! Știi să cînți la chitară?
Apropo, parcă aveam și o fată care știa să cînte la chitară?
– Da, Suzy, spuse miss Burkins.
– Unde e?
– S-a măritat anul trecut. Exact în momentul în care tu urmăreai niște emisiuni la televizor.
– A, da! exclamă Burkins foarte satisfăcut. Sper s-o tărăgăneze ăștia cu antena lor încă vreo două-trei ceasuri. E o senzație grozavă să-ți știi familia așa de aproape.

traducere de ANATOL GHERMANSCHI

CASA DE PĂRINȚI
« RONIT »

în centrul orașului
NAHARIA
Str. Weitzman 74
tel. 04/923148 - 926507

• CASĂ DE PĂRINȚI DE NIVEL SUPERIOR PENTRU INDEPENDENȚI ȘI DEPENDENȚI

• 5 MESE ZILNIC
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ DEPLINĂ
• FIZIOTERAPIE
• TRATAMENT PRIN OCUPAȚIE
• SERVICII IREPROȘABILE
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

CLUBUL ENIGMISTIC MENORA (REHOVOT) PREZINTĂ:

JOCURI

SECRET

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2								●				
3		●								●		
4	●							●				
5							●					●
6												
7			●				●				●	
8				●		●						
9					●							
10						●				●		
11		●					●					
12									●			

ORIZONTAL: 1) Năzbîtie. 2) Păsări de munte - Mişcarea aerului. 3) Stat în URSS - Cer, dar nu tot. 4) Teren nelucrat - Verigă de lanţ. 5) Oameni desfrînaţi (fam.) - Inveliş intern al pămîntului din roci silicoase si magnezice. 6) Răspîndeşte diverse idei (fem.). 7) Pronume - Scriitor portughez - Lac în Suedia. 8) Aproximativ - Asmuţit. 9) Vestă rurală - Înşelătorie. 10) Destinat - Afară din joc - Fir uscat. 11) Simbolul căsătoriei - Lună ebraică. 12) După nume - Poem de Victor Hugo.

VERTICAL: 1) Pace în Roma antică - Exemplu specific unui gen. 2) Final - Lan cultivat cu aceeaşi plantă. 3) Instrumente de măsurat lungimi - Valoarea cea mai mică a unei variabile (mat.). 4) Încrengătura viermilor inelaţi - Stare socială (arh.). 5) Poezii lirice biciuitoare - Obraz subţire. 6) Scrieri istorice - Notă muzicală. 7) Sportul naţional românesc - Papagal american. 8) Predealul sau Sinaia. 9) Certaţi cu legile fiscale sau vamale. 10) Element de negaţie - Soţie nelegitimă - Pe cal. 11) Deget cu destinaţie precisă - Popor indo-iranian. 12) Unealtă de pescuit - Dincolo de graniţe.

Dicţionar: Eca, Ann, Ane, Etra.

ISAC SCHWARTZ,
Natania

ALIMENTARA
(Triverb 5,2,4)

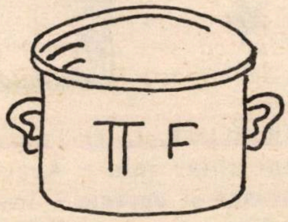

SILABE ÎNCRUCIŞATE

	1	2	3	4	5	6	7
1				×			
2			×		×		
3		×				×	
4				×			
5	×						×
6				×			

ORIZONTAL: 1) Piesă de şah - Goală (fig.). 2) Timp limitat - Urmă - Canapea. 3) Dimineaţa în iarbă - La puşcă - În sfîrşit pace. 4) Vehicol rural - Pîrghii de comandă. 5) Neproductivă (fig.). 6) Pomadă metalică - Un fel de a spune „da".

VERTICAL: 1) Turbată (fig.) - Început. 2) Poarta cuvintelor - Restabileşte. 3) Cară - Etalon de preţuirea prieteniei. 4) Ştearsă - Una dintr-un an. 5) Casă - Recapitulată. 6) Familie (fig.) - Scărmănătoare (pl.). 7) Acoperitoare (dim.) - Care.

ROZICA BARNA,
Carmiel

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

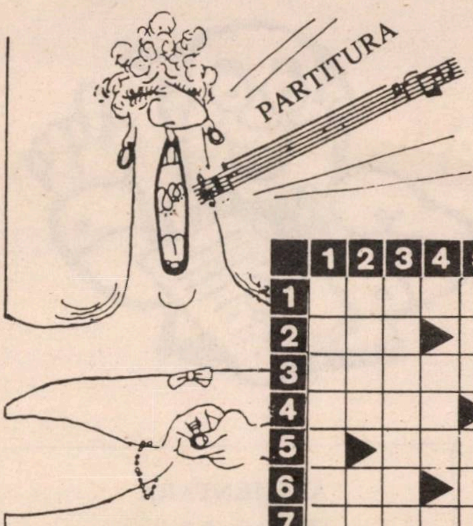

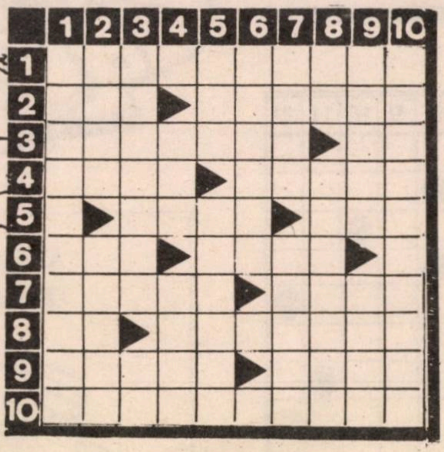

ORIZONTAL: 1) Transportat cu avionul 2) Nu sînt chiar rele – Aceasta, la țară. 3) Răspuns prompt și energic – Inar. 4) Se dă superiorilor – A fixa o sumă precisă. 5) Furt la drumul mare – Cal cu pete albe. 6) Dovadă – Palmipedă. 7) Se fac la ocazii speciale – Arbore. 8) Interior – Stupefiată. 9) Din clerul musulmanilor (pl.) – Suficient. 10) Are pereche.

VERTICAL: 1) Referitoare la zboruri aeriene. 2) Grec – Spumă pentru prăjituri. 3) Operație contabilă – Specialist. 4) Unitate de timp – Leziune. 5) Expresie la pocher – Luat în posesie. 6) Părăsită. 7) Fără nici o îndoială – Ratat pocăit. 8) Teatru de Stat – Accidentați la bucătărie. 9) Începe acțiunea – ...cînd apare adversarul. 10) Acțiune îndelungată.

ANA SZABO,
Azor

CONVORBIRI

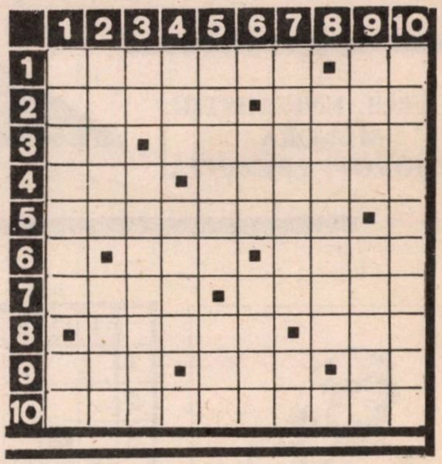

ORIZONTAL: 1) Le apleacă servilii – Două locuri în autobuz. 2) Îl vezi culcat din pat – Cale respiratorie. 3) Final – Oprobiul societății. 4) Fără nici un gust – Unul ici și altul colo (pl.). 5) Popasuri stabilite. 6) Mărfar garat – Rezistă. 7) Dric de ocazie – Depozit engross. 8) Îți asigură dorința – Fir de ață. 9) Materie primă de făcut oameni – Semnal batracian – Neîncredere. 10) Înlocuire de persoană.

VERTICAL: 1) Babă de 100 de ani (fig.) – Ofițer inferior. 2) Casa prințeselor – Lună. 3) Tiv tăiat – Lovitură decisivă la box. 4) Barometrul bunei cuviințe – Numai conținutul. 5) Muzică și bună dispoziție – Salvatorul lumii. 6) Mai vreau – În România, condiții obligatorii. 7) Nerecunoscători – Cont. 8) Mari pe mări. 9) Organ de macara – Și organ de motor. 10) A te lua peste picior.

ANA GROSS
Ramat Gan

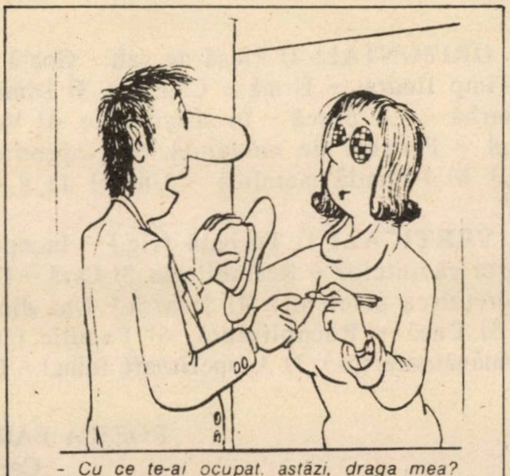

- Cu ce te-ai ocupat astăzi, draga mea?

CRIPTOGRAMĂ

S	R	O	C	I
U	N	A	P	C
C	L	A	I	A
I	T	T	R	P

Pornind din colțul de jos dreapta și urmînd un anumit sens, veți da peste o frază (10,2,8) care se referă la o inițiativă a clubului MENORA.

Iti mai aduci aminte, Doamna?

(ŞI DOMNULE)?

În pagina de faţă întîlnim cîteva figuri cunoscute ale vieţii artistice din România şi Israel. De ieri şi de azi. Avem de-a face cu importanţi scriitori şi gazetari, cu actori şi actriţe, cu "staruri" ale muzicii uşoare, filmului şi televiziunii.

Puneţi-vă memoria... la priză şi încercaţi să aflaţi pe cine reprezintă fotografiile.

Răspunsurile – în numărul viitor.

1

2

3

4

5

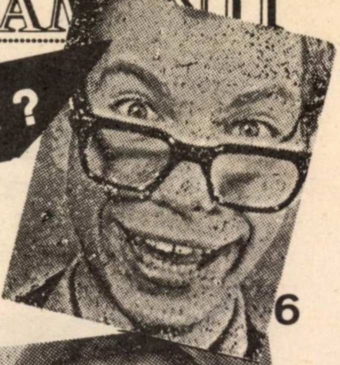
6

7

8

9

?

10

11

12

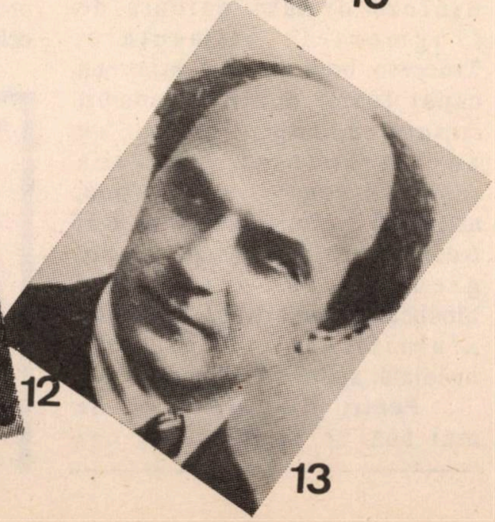
13

● SANATATEA

CONSTIPAŢIA... DE ORIGINE NERVOASĂ SAU PATRONUL ŞI... INTESTINELE

În urma unui studiu efectuat recent în Franţa, asupra a 2400 bolnavi, s-a făcut o constatare surprinzătoare: dacă numărul bolnavilor suferinzi de constipaţie creşte anual, în mod îngrijorător, aceasta e datorită – în special – necazurilor, grijilor cotidiene şi supratensiunii specifice vieţii noastre moderne. După datele acestui studiu, trei sferturi din oameni suferă de constipaţie, ca urmare a supărărilor, enervărilor zilnice.

Mecanismul acestui fenomen este simplu: îndată ce ne-am enervat, supărat sau îngrijorat, întregul organism reacţionează cu promptitudine, crispîndu-se. În special, lucrul acesta e înregistrat de cel mai sensibil dintre organele noastre, *vezica biliară*, ce joacă un rol de primă importanţă în buna funcţionare a intestinelor.

În mod normal, vezica biliară varsă zilnic în intestine aproape un litru de *bilă*, secreţie ce are drept misiune să uşureze drumul parcurs de fragmentele alimentare. Trecerea bilei se face printr-un canal foarte subţire, denumit *canalul coledoc;* imediat ce ne-am enervat, intrarea canalului coledoc se contractă, astfel că secreţia biliară nu mai trece sau o face numai cu mare greutate, iar intestinele blochează, nemaifiind destul de „lubrificate". Consecinţa imediată: apare constipaţia.

Pentru ilustrarea tezei de mai sus, se relatează un caz semnificativ: unei femei în etate de 28 de ani, ce suferea de constipaţie cronică, i se fac radiografii la care nu se constată nici o malformaţie, după care i se prescriu laxative, tratament ce nu duce însă la nici un rezultat. Chestionată în legătură cu activitatea profesională, se descoperă că bolnava are un patron-tiran, de care e terorizată. Urmînd sfatul medicului, tînăra schimbă postul şi astfel capătă o activitate corectă a funcţiilor intestinului, constipaţia dispărînd în scurt timp.

Cu cît sîntem mai obosiţi, cu atît ne enervăm mai repede şi, implicit, constipaţia e mai recalcitrantă, iar ficatul... mai leneş.

Evitaţi (în concluzie) alimentele ce obosesc ficatul ca: ciocolata, cafeaua tare, ceaiul concentrat, mîncărurile grele, cele cu sos, mezelurile, grăsimea prăjită, rîntaşurile, etc. În schimb, consumaţi morcovi, mere, anghinare, ce ajută la echilibrarea activităţii ficatului.

MEDICUS

GRAFOLOGIE

● *C.C.S., Ierusalim* – Uimitor că la vîrsta ta – am dedus-o din conţinutul celor pe care mi le-ai trimis – conservi un asemenea scris şcolăresc. Oare anii au trecut peste tine fără să te fi învăţat nimic? Oare nu este vorba despre o contrafacere? M-ai deconcertat şi numai cu mari eforturi am izbutit să-ţi identific dramul de egoism pe care îl ascunzi. De ce atîtea eforturi pentru a părea altceva decît ceea ce eşti? Asta ar putea fi, eventual, interpretat ca o profundă autonemulţumire, dar aici încetează domeniul meu.

● SORIN – Trebuie să-ţi mărturisesc că mi-a făcut plăcere să-ţi văd scrisul sau, de fapt, ceea ce m-a făcut să înţeleg despre tine. Am impresia că eşti un om tînăr sau măcar încă proaspăt sufleteşte, dar să lăsăm asta de-o parte.
Eşti un tip echilibrat, care ai ştiut să-ţi stăpîneşti anumite tendinţe care puteau să exagereze un anume hedonism senzual, o anume tendinţă de risipă, o anume impulsivitate. Ştii cum trebuie să fi şi să te porţi ca să reuşeşti în viaţă şi procedezi ca atare; eviţi să fi original şi să ieşi în evidenţă, dar cine are ochi de văzut, nu poate să nu te remarce. Măcar pentru inteligenţa ta şi pentru un optimism luminos pe care îl afişezi. Dacă orgoliul s-ar dobîndi, ţi-aş recomanda să încerci să dobîndeşti un strop mai mult decît îl ai, dar nu-i rău de loc nici aşa!

● PAUL şi MIRI ŞMILOVICI, Kiriat Motzkin – Nu are nici o importanţă dacă scrieţi în alfabetul latin sau în cel ebraic. Pentru ca analiza grafologică să fie cît mai exactă, ea trebuie să opereze asupra scrisului pe care îl practicaţi în mod curent, care a devenit parte integrantă din personalitatea dvs., deci...
Aştept cu plăcere scrisul dvs. în ivrit.

TILL BUHOGLINDĂ

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

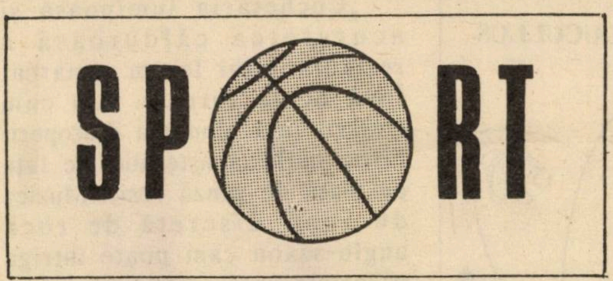

● Federaţia israeliană de fotbal se pregăteşte să scoată din ,,buzunar'' o sumă respectabilă, aproximativ 350.000 de dolari, care urmează a fi plătită jucătorilor din echipa naţională, în cazul cînd aceasta va reuşi să treacă de Noua Zeelandă şi de Australia şi să se califice în turneul final al campionatului mondial. Jucătorii care vor participa la toate cele 4 meciuri, tur-retur, vor căpăta cîte o primă de 25.000 dolari. Ceilalţi, mai puţin, în funcţie de un tarif stabilit. Cum se vede, fotbaliştilor noştri li se va oferi stimulentul potrivit: patriotic, sionist şi curat alb-albastru!

● Anghel Iordănescu, antrenorul echipei de fotbal Steaua Bucureşti, a plecat în Iugoslavia, pentru a-l convinge pe jucătorul său, internaţionalul Miodrag Belodedici să se întoarcă în România. Insistenţele lui n-au ajutat. Cînd antrenorul i-a spus că, fără el, Steaua nu mai are şanse să cîştige „Cupa Campionilor Europeni'', Belodedici i-a răspuns: „Nimic nu mă interesează în afara faptului de a fi cu familia mea aci, în Iugoslavia''. Dacă vă interesează, ultimul meci al lui Belodedici, în echipa naţională a României, a fost acum două luni, la Sibiu, contra selecţionatei Israelului.

Billie Jane-King la Zidul Plîngerii

● *Altă dată vizita ar fi stîrnit senzaţie în cercurile noastre sportive, dar acum a trecut ca şi neobservată. Săptămînile trecute s-a aflat în Israel cea mai mare jucătoare de tenis din toate timpurile, Billie Jane-King, care a cucerit, pe vremuri, nu mai puţin de 20 de titluri de campioană de simplu şi dublu la Wimbledon. Billie Jane-King a venit la noi fără nici o legătură cu sportul, în cadrul vizitei unei delegaţii de femei de afaceri americane organizată de „Bonds". Fosta campioană este milionară şi o figură cunoscută în lumea business-ului...*

●

● *Vă amintiţi cum s-au „dezgheţat" relaţiile dintre China şi Statele Unite? datorită unui meci de tenis de masă. Se pare însă că, în cazul relaţiilor dintre China şi Israel, sistemul nu funcţionează. În noiembrie 1988, la Campionatele internaţionale ale Franţei, conducătorul echipei Israelului s-a împrietenit cu conducătorul delegaţiei chineze, pe care l-a invitat, cu jucătorii săi, la noi. De curînd, a sosit de la Peking, un răspuns politicos, dar clar: mulţumim pentru invitaţie, dar nu se poate, deocamdată, poate ceva mai tîrziu, cînd se va limpezi situaţia din Orientul Mijlociu...*

Abraham Klein - ai noştri

● Cinci arbitri israelieni au primit, pentru anul în curs, ecusonul „cavaleri ai fluierului" internaţionali: Arie Frost, Zwi Şarir, Itzhak Ben-Itzhak, Ovadia Ben-Itzhak şi Iacov Scheiner. Preşedintele colegiului de arbitri israelieni, cunoscutul arbitru internaţional Abraham Klein (din aliaua noastră), a primit, cu aceeaşi ocazie, o scrisoare de apreciere a meritelor sale, demonstrate de-a lungul unei prestigioase cariere.

R. TEPNER

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

N-am scris niciodată despre un restaurant italienesc. Ceea ce e destul de grav. Mai întîi, fiindcă atît pe la noi, cît şi mai pe toate continentele, *pizeriile* de tot felul sînt mai răspîndite decît tutungeriile; şi chiar decît Băncile. Apoi fiindcă, orişicît, între bucătăria românească şi cea italienească există, de la Traian citire, strînse legături de gintă.

Coincidenţa face ca în clipa în care mă pregăteam să intru într-o asemenea tratorie, să mă ciocnesc de confratele G. Florian care tocmai ieşea din local. ,,Vreau să scriu ceva despre masa italienească de adineauri", a rîs el. „Bine, am răspuns eu, scrie". Iar rosturile rîsului le-am înţeles de-abia după citirea însemnării sale:

PREGO, restaurant Italian, str. Nordau 23, Haifa (deschis în cursul săptămînii de la 11 la 24; vineri: 12 - 15 şi 19,30 - 1,30; sîmbăta 12 prînz - 1,30 noaptea.)

„Cochetăria luminoasă şi acurateţea călduroasă a restaurantului le-am remarcat încă de la intrare. Am cam tresărit însă cînd am descoperit hîrtia galbenă aşternută pe faţa de masă de pînză roşie. Muzica de fond discretă de rock anglo-saxon cam poate intriga oaspetele unui restaurant italian care îşi pregăteşte urechile pentru mandolinate şi Domenico Modugno. Pînă ce îngrijita chelneriţă a adus lista de mîncare am remarcat pe o tablă neagră propunerea restauratorului: minestrone, lasagne verde şi măr la cuptor contra sub 30 de şekeli. Atractiv şi hotărîtor. Dar ceremonialul e ceremonial şi am studiat lista plină de piţe şi paste. Denumirea lor ar putea însă trezi justificata nedumerire a unui mangia bene- cum sînt numiţi în italiană gurmanzii: fantezia nomenclaturilor era mai dezlănţuită şi lipsită de legătură cu realitatea decît a unui candidat la alegeri iar numirile se potriveau ca nuca în perete, ca de pildă taliatele Loraine care nimeni pe lume n-a aflat de existenţa lor.

După ce am comandat meniul fix, masa a fost ornată imediat cu o cantitate respectabilă de felii de baghetă încălzită şi o generoasă porţie de unt (prea puţin) sărat, cu usturoi iar ca supliment un pahar cu punci. Obiceiuri nu prea italieneşti, mai mult yankee, dar în faţa cărora nu trebuie să te zbaţi în proteste fanatice.

Minestrone mi-a trezit imediat o asociaţie de idei cu MINIMUM. Mai precis cu un cronicar al său politic care lopătează limpede şi clar pe dreapta. Minestronele dela "Prego" era limpede şi clar în timp ce e notoriu că minestronele aşa cum l-a făcut mama lui e vîscos-dens. Lipseau şi o groază de ingrediente, zarzavaturi şi mirodenii specifice minestroneului. Ce mi s-a servit era nici prea cald, nici prea rece ci aşa cum trebuie, era o acceptabilă supă de zarzavat, dar hotărît nu romană şi nici florentină.

Lasagne verzi erau lasagne dar nu erau verzi. Să mă explic: verdele lasagnelor verzi provine dela prepararea respectivei paste cu zeamă de spanac care-i dă culoare verde acestei vechi specialităţi bolonieze. Pasta respectivă era de lasagne dar albă, iar verdele era spanacul fiert care înlocuia cu perfidă trădare tocătura de carne care face parte integrantă din lasagne verzi. Pasta asta m-a indignat pentru că am fost păcălit din nou. Am comandat ceva şi am primit altceva botezat aiurea de un bucătar fantezist. Să mai adaug că peste acest fel pricăjit de mîncare care nu ştiu nici măcar cum se cheamă era o vagă brînză topită în cuptor! Cînd intri într-un restaurant care se auto-intitulează "italian" minimum ce aştepţi este ca pasta să fie servită cu parmezan iar nu cu o foarte anonimă brînză.

Mărul la cuptor - acceptabil. Poate ceva mai dulce şi glasat, ar fi restabilit ceva din dezamăgitorul bilanţ gastronomic.

Am hotărît să-mi înec necazul într-un ,,Espresso ristretto". De obicei cînd comanzi în Israel ,,Espresso ristretto" primeşti un ceşcoi de ceai plin ochi cu o transparentă zeamă de cafea. Dar surprizele la ,,Prego" sînt nesfîrşite: ristrettoul de la „Prego" este aşa cum trebuie să fie.

În concluzie: restaurantul italian „Prego" este un foarte corect restaurant dar italian, cum fotbalul israelian e fotbal."

▶

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

...Şi fiindcă sîntem împreună la masă cu G. Florian, şi cu gusturile sale de gurmet chiţibuşar, iată mai jos o opinie (nu mai puţin chiţibuşară) de cititor pe marginea pasiunilor culinare ale colaboratorului nostru din Haifa. Autorul scrisorii, dr. în fizică Vlad Blumenfeld, din Bat Yam, a fost atît de enervat de admiraţia fără margini a lui G. Florian pentru cartofii prăjiţi belgieni (ca la Bruxelles, la nimenea) încît îl cheamă la ordine, cerîndu-i să se comporte ca un „patriot" culinar, carevasăzică să cultive bunătăţile noastre de-acasă de la mama:

,,Dacă cel care scrie încearcă să-şi aducă aminte că trăieşte între evrei, o să reuşească să ne facă poftă de pui umplut, de gît de pasăre pregătit cu pate de ficat şi făină de „matza", de crăpcean la cuptor umplut cu nuci şi migdale şi de supă de vacă cu cartofi întregi şi cu fasole nici prea fiartă nici prea tare, care e numai bună s-o zdrobeşti de cerul gurii şi să-i adaugi un strop din ţuica cea galbenă, învechită în butoaiele de dud din Vaslui sau Bîrlad.

Dacă cel care pictează cuvinte în loc să scrie şi comunică în loc să sugereze, uită că e născut în România din mamă evreică şi că este un om de cultură şi nu un oarecare care bate restaurantele, atunci o să ne amintească la nesfîrşit de formidabila calitate „belgiană" a cartofilor prăjiţi care costă foarte puţin."

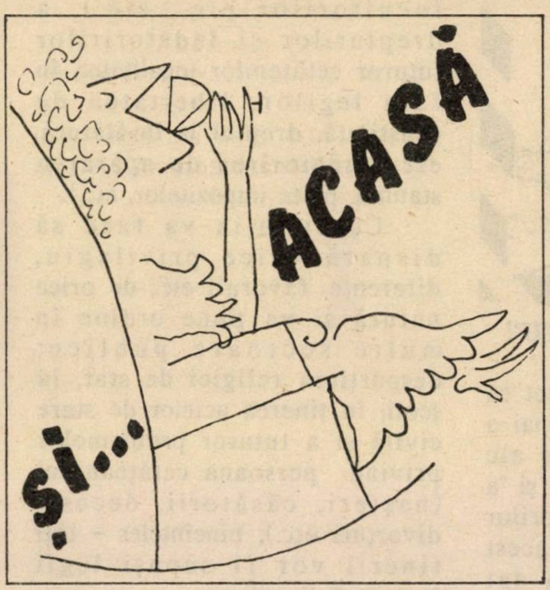

YLANA

CÎTEVA REŢETE DE BUDINCI

o *Budincă de brînză cu ciuperci:* se taie mărunt trei cepe verzi şi se călesc în 40 gr. margarină. Se amestecă cu 1 cutie ciuperci tăiate (din conservă) bine spălate şi scurse, 3 cutii brînză 5%, 4 ouă întregi bătute în prealabil cu furculiţa, sare, piper, şi 1 lingură făină OSSEM. Se unge cu margarină o formă pyrex şi se presară cu pesmet. Se aşează compoziţia, se netezeşte şi se coace cca. 45 minute la 200 de grade.

o *Budincă de zarzavat:* se curăţă de coajă 6 dovlecei tineri, 2 morcovi şi jumătate rădăcină de ţelină mare. Se amestecă cu 1 ardei gras roşu tăiat cubuleţe mici, mult mărar şi pătrunjel verde tocat. Se adaugă apoi 150 gr. caşcaval ras, 1 lingură smîntînă, 2 ouă, 2 linguri pesmet, sare, piper, 1 lingură praf de supă şi 2 linguri făină OSSEM. Se pune în tava unsă gros cu margarină şi presărată cu pesmet. Se coace la 200 grade cca. o oră.

o *Budincă de conopidă:* se desface în bucheţele 1 conopidă mare şi se spală în multe ape reci. Se fierbe apoi 15 min. în apă sărată. În timp ce conopida fierbe se face un sos alb din 50 gr. unt, 1 lingură făină şi se stinge cu 2 pahare de lapte. Se adaugă în sosul fierbinte 100 gr. caşcaval ras sau swaiţer. Se dă gust sosului cu sare şi piper alb. Se scurge conopida în strcurătoare şi se lasă pînă ce se răceşte complet. Se striveşte apoi cu furculiţa obţinînd bucăţele foarte mici. Se amestecă cu sosul alb, cu 3 ouă întregi şi 1 lingură pesmet fin. Se pune compoziţia într-o formă pyrex unsă cu unt şi se coace 50 min. la 200 - 220 grade. Se serveşte caldă cu smîntînă.

o *Budincă de mere fără cocă:* se rad pe răzătoare 8 mere frumoase şi curăţite de coajă. Se toarnă deasupra zeama de la jumătate de lămîie şi se amestecă pentru ca merele să nu se înegrească. Separat se bat cu furculiţa 2 ouă întregi cu 4 - 5 linguri de zahăr (după gust). Se adaugă coaja rasă de la o lămîie, vanilie sau scorţişoară, 4 linguri rase cu griş şi jumătate lingură pesmet trecut prin sită. Se unge o formă de pyrex cu margarină, se pune compoziţia şi se presară cu puţin pesmet. Se coace primele 10 min. la 200 grade, apoi la 180 de grade încă 20 min. Se lasă în formă să se răcească şi se serveşte tăiată bucăţi pătrate, cu frişcă bătută şi foarte puţin îndulcită, pusă la masă separat.

— Ce spuneaţi, că aveţi tendinţă la cleptomanie?

POŞTA
BY AIR MAIL

DAŢI-NE O CONSTITUŢIE!

Este, îndeobşte cunoscut că a guverna nu înseamnă numai a rezolva treburile curente ale unui stat, "a administra", ci şi "a prevedea" - ori, guvernatorilor noştri fie că le-a lipsit acest atribut, fie că nu i-au dat importanţa cuvenită, sperînd ca lucrurile să se rezolve de la sine sau după formula "văzînd şi făcînd", pentru că altfel nu se explică cum am ajuns în situaţia, după ultimele alegeri (ca şi în alte dăţi, de altfel), cînd nişte grupări mici politice, cu iz bisericos, au fost în stare "să joace pe degete" cele două partide mari, totalizînd marea majoritate a populaţiei, şi numai în ultimul moment, datorită împrejurărilor din afară s-a evitat căderea statului pe panta homeinismului.

De aceea, profitîndu-se de această situaţiune favorabilă, cînd guvernul are, în Knesset, o majoritate confortabilă şi care s-a obligat prin pactul de coaliţie să treacă legea electorală, să intre în deplină funcţiune "prevederea" şi să facă un pas înainte prin adoptarea unei Constituţii a ţării, legea fundamentală a oricărui stat civilizat, care - prin dispoziţiile ei clare, explicite - să fie o stavilă în calea repetării situaţiilor nedorite din trecut.

Aceasta ar pune capăt amestecului nefast al unor forţe obscure, retrograde în viaţa noastră politică prin statutarea naturii statului (laic, anti-fascist, independent, al tuturor locuitorilor etc., etc.), a drepturilor şi îndatoririlor tuturor cetăţenilor (egalitatea în faţa legilor, libertatea de conştiinţă, dreptul la învăţătură, etc., îndatorirea de apărarea statului, plata impozitelor, etc.).

Constituţia va face să dispară orice privilegiu, diferenţe, favoruri etc., de orice natură şi va pune ordine în multe sectoare publice; despărţirea religiei de stat, în şcoli, în ţinerea actelor de stare civilă şi a tuturor problemelor privind persoana cetăţeanului (naşteri, căsătorii, decese, divorţuri etc.); bineînţeles - toţi tinerii vor fi supuşi legii încorporării militare.

Dacă, astfel, rabinii (ca preoţii în toate statele moderne civilizate) îşi vor duce singura şi fireasca lor misiune la altarul sinagogii, va dispare puterea lor politică în stat (hlizindu-se în Knesset, ca deputaţi şi miniştri), cum şi baza materială de susţinere a şcolilor lor, iar tineretul religios obligat a presta serviciul militar, ca toţi ceilalţi, nemaiţinînd legaţi de ei oameni prin acordarea de avantaje, clientela lor religios-politică va dispare, spre normalizarea vieţii noastre social-politice.

S. HERŞCOVICI
Natzeret-Illit

SALUT POLEMICII

În primul rînd, mulţumesc pentru momentele de relaxare şi entuziasm intelectual pe care le obţin prin citirea revistei. Aş vrea să subliniez în special acuitatea şi importanţa dezbaterii din ultimul număr (februarie '89) asupra îndreptăţirii şi (ne?)absolvirii morale a foştilor „scînteişti", problemă care, după opinia mea, exprimă tribulaţiile unei întregi pături sociale ale României post-belice şi de aceea merită o analiză şi dezbatere lărgită şi din punct de vedere sociologic, psihologic, nu numai politic...

ALEXANDRU MARCOVICI
Raanana

*

Şi iată adresa prof. I. Bălănescu - al cărui „învăţat" aţi fost la Facultatea de psihologie: 31, Avenue Roat, ap. 7, London, N. G. (tel. 3487691)

REVENIRE

Nemulţumit de faptul că fragmentul de scrisoare - publicat la Poşta, în nr. 22, sub titlul "Un minimum ce se cuvine a fi cunoscut de public" - nu exprimă cu fidelitate „concepţiile" d-sale despre democraţia israeliană, d. Rosh Peleg Iehuda, din Raanana, ne cere, insistent, să revenim, adăugînd clarificările de rigoare.

"În esenţă, subliniază corespondentul nostru, am vrut să atrag atenţia asupra principiului democratic, nerespectat la ora actuală şi anume: *Democraţia asigură libertate de gîndire, de exprimare şi de acţiune, pentru toate curentele (politice, religioase, etc.) în cadrul legilor aprobate şi se împotriveşte categoric sistemelor antidemocratice conform cărora: „Libertate?... Da! Dar nu pentru căţei!!!.*

(Am parafrazat, în mod intenţionat învăţătura - morala - din fabula lui Alexandrescu, înlocuind cuvîntul „egalitate" cu „libertate", deşi ambele cuvinte se potrivesc foarte bine)".

*

Sperăm că (deşi rîndurile de mai sus reprezintă nu totalitatea scrisorii ci - iarăşi! - un fragment), concepţia d-lui Iehuda este mai clar şi mai pe deplin oglindită acuma. Ne folosim, de asemenea, de acest prilej, pentru a aminti că (aşa

cum se procedează în Poşta tuturor ziarelor şi revistelor de pe glob) textele primite din partea corespondenţilor noştri fiind, nu o dată, mult prea lungi faţă de spaţiul de care dispunem, redacţia este pusă în situaţia de a extrage esenţele, carevasăzică, "ideile principale".

MULT E DULCE ŞI FRUMOASĂ...

E bine cunoscut faptul că numărul acelora care gîndesc în româneşte în ziua de azi, inclusiv cititorii revistei "Minimum" se ridică la ceva mai mult de douăzeci de milioane de oameni; din mai mult de patru miliarde care trăiesc astăzi pe glob.

E un proces lingvistic firesc această fragmentare a limbilor vorbite, deşi poate că nu dintre cele mai fericite. Pentru aceia care, vorbind o limbă, trăiesc în mijlocul unei largi colectivităţi vorbitoare a unei limbi diferite, un alt fenomen lingvistic se manifestă - un soi de osmoză care duce la amestecarea limbii materne cu elemente ale limbii colectivităţii majoritare. E vorba de exemplu, de folosirea unor cuvinte ale limbii „majoritare".

Ceea ce e cu totul firesc în vorbirea unor oameni „simpli" (sau chiar mai puţin simpli) poate fi pus, cred, sub semnul întrebării, cînd e vorba de folosirea limbii române într-o publicaţie, care, pe cîte înţeleg, se adresează nu numai israelienilor, ci şi, mă gîndesc, unui intelectual din Bucureşti, sau München, sau Honolulu. Dacă aici, în Israel, oricine ştie ce este acela un ole hadaş, sau un vatic, nu acelaşi lucru cred că poate fi spus despre cititorul revistei de pe alte meleaguri. Nu s-ar putea spune, de exemplu, imigrare, în loc de alia (avînd sensul de grup de israelieni originari dintr-o ţară anumită)?

Limba engleză are şi ea o contribuţie de seamă în "îmbogăţirea" a ceea ce începe să se contureze ca un dialect românesc vorbit în S.U.A. ,,Minimum" nu ezită, cu sinceritatea sa frustă, să reproducă întocmai cuvinte precum „totalitariam" (în loc de „totalitar"), "dispasionat" (în loc de „nepărtaş") într-o scrisoare, de altfel, frumoasă din S.U.A. (e vorba de articolul lui I. Zaharia din nr. 23, n. red.), sau ,,contraceptul" în loc de „anticoncepţionale", în altă parte.

Nu vreau să spun, că toate cuvintele neromâneşti trebuie puse la index... Cred însă că trebuie preferată scrierea cu litere cursive, mai degrabă decît cea cu ghilimele, iar folosirea cuvintelor străine trebuie rezervată unor scopuri stilistice (de culoare locală).

ADRIAN VEXLER
Rehovot

LĂSAŢI-MĂ SĂ JOC BASKET!

Am citit cu multă invidie în paginile revistei despre modul rapid în care un fotbalist „aliat", dacă ţin bine minte, din Iugoslavia, s-a integrat în campionatul israelian şi chiar în echipa naţională.

Invidia nu mă caracterizează, dimpotrivă! Mă bucură reuşita lui, tot atît de mult pe cît mă supără situaţia mea. Sînt ola hadaşa, venită în ţară la 27.01. 1988, împreună cu părinţii, soţul şi copilul meu, sînt inginer mecanic şi „din păcate" jucătoare de basket (veţi vedea ce este cu aceste ghilimele). După un timp de la sosirea în ţară, am luat legătura cu clubul „Macabi" din Tel Aviv, unde am fost primită bine de către nişte oameni cu inimă pentru basket şi mai ales pentru basketul feminin, care suferă aici în Israel.

Apoi am aflat că era mult mai bine să fiu jucătoare de „şeş-beş", pentru că în basket este o lege cel puţin ciudată care specifică faptul că un ole hadaş nu are voie să joace în Liga leumit decît după... 3 ani de la primirea cetăţeniei israeliene. Punct.

Întîi am crezut că este o glumă proastă, dar apoi am aflat că e purul şi tristul adevăr. De ce această „lege"?

Iată întrebarea mea. Dar mai am şi altele:

1) În Israel, fiecare dă legi după cum îl taie capul?... Am teudat zehut, plătesc arnona, soţul meu va face armata, am votat, ca toată lumea, cu un partid, ca să constat că le-am ales pe toate... Dar de ce să nu joc basket? Sinceră vă spun, consider acest lucru ca pe un fapt foarte grav care lezează grosolan drepturile mele de cetăţean şi om.

2) Dacă un basketbalist negru nu e chiar atît de „cuşer" asta e treaba federaţiei de basket? Una dintre variantele auzite de mine a fost că aliaua NBA n-ar fi venit încoace să ţină piept pietrelor din Shem ci să facă un şekel cinstit şi să îl ia cu ei înapoi la unchiul Sam. Şi ce legătură am eu cu aceasta?

3) De ce legea nu sună: „Se interzice unui ole hadaş din România să joace basket în Israel", pentru că trei ani pe ,,safsal" e totuna cu abandonarea sportului, iar cei din alte ţări ştiu ei cum să ocolească...

Am uitat să specific că am 28 de ani, din care 20 de activitate basketbalistică intensă (din 1976 pînă în anul sosirii în ţară am jucat „în primii 5" la „Voinţa" Braşov, în divizia A).

EVA FARKAŞ
Hedera ▶

ÎN CĂTUŞE CU ZIGFRID BARABASH

La data de 27.12. 1958, în jurul orei 23 - pe cînd eram inginer-şef cu lucrările de amenajare şi valorificare a stufului din Delta Dunării-Tulcea - am fost arestat şi pus în cătuşe împreună cu Zigfrid Barabash, care şi el se ocupa de aceeaşi problemă. Duşi în cătuşe de la Tulcea la securitatea din Constanţa,învinuiţi de sabotaj contrarevoluţionar şi instigare împotriva ordinii sociale - eram pasibili de pedeapsa cu moartea.

După o anchetă de 7 luni, am fost eliberat. Au mai fost şi alţii eliberaţi din „grupul de sabotori," mai puţin unul; şi anume Barabash. El era singurul cu acte depuse pentru Israel. A trecut multă apă pe Dunăre de atunci, dar n-am linişte, mă mustră conştiinţa că n-am făcut nimic pentru a afla ce s-a întîmplat cu „sabotorul" Barabash. Vă rog să mă ajutaţi în elucidarea cazului.

Ing. ZAHARIA GORUN
Haifa

KALINESCO

Stăteam pe bancă în staţia de autobuz şi-l aşteptam pe 26 care mă duce pînă acasă, la Sprintzak, o suburbie a Haifei. Între timp a oprit un autobuz, aglomerat, din care a coborît cu chiu, cu vai, o bătrînă încărcată cu sacoşe. Şchiopăta, răsufla greu, şi un cetăţean milostiv a ajutat-o să ajungă la bancă. S-a aşezat şi văzută de aproape părea şi mai bătrînă, obeză, fără dinţi, cu gura uşor strîmbată şi îmbrobodită de iarnă. Vorbeam cu o prietenă, fireşte, în limba maternă. „Romanit?" a intervenit băbuţa. „Da!" am răspuns scurt, pentru că n-aveam chef. Ploua torenţial şi autobuzul nu mai venea. Dar ea, a continuat în ivrit. „Ştiu şi eu cîteva cuvinte româneşti, am lucrat la o familie de "români". ,,Ce anume?'' am întrebat-o mimînd curiozitatea. Începeam să am remuşcări că nu-i ofer zîmbetul atenţiei de care părea că tînjeşte. „Ci faci... facii bini... larevideri..." „Şi ce aţi lucrat" am spus într-o doară. „Treabă în casă, am făcut muncă de servitoare vreo 10 ani. Acum nu mai muncesc, nu mai pot, sînt mulţumită că mă îngrijesc singură... Mai citesc cîte ceva, în poloneză... Aţi auzit de un scriitor român, Kalinesco? Am luat de la bibliotecă o carte de-a lui, sigur, tradusă. Parcă îi spunea „Dulapul negru". Şi am citit şi poezii de unul Iminescu... Aţi auzit de ei? Ce mult mi-au plăcut!"

Bătrînica întinerea pe măsură ce vorbea. Mi s-a părut frumoasă. Părea că mi se adresează cu recunoştinţă, de parcă i le-aş fi dăruit... Şi n-am putut să-mi împiedic nostalgia unui obsedant bipatrid.

...Dar a venit autobuzul 26 şi m-am despărţit cu o oarecare tristeţe de admiratoarea ,,Scrinului negru'' al lui Călinescu şi a „Luceafărului"...

TONY STEIN
Haifa

UNII COPII SÎNT MAI EGALI DECÎT ALŢII

Învăţămîntul israelian se află în faţa unei crize grave, a cărei urmări ar putea fi resimţite mult după începutul mileniului următor.

Este surprinzător cum în ţara poporului cărţii se găsesc suficienţi politicieni incapabili să înţeleagă rolul învăţămîntului în proiectarea viitorului ţării. Acele ţări care au înţeles acest rol au asigurat şcolii condiţii optime de dezvoltare şi această orientare are o influenţă evidentă în dezvoltarea social-economică.

O problemă care se ridică cu multă acuitate în ultima perioadă este cea a egalităţii şanselor în instrucţie şi educaţie.

...Dar, în condiţiile în care părinţii sînt obligaţi la cheltuieli foarte mari pentru susţinerea copiilor la şcoală, poate fi vorba de egalitatea şanselor?

În condiţiile în care se impune o completare a cunoştinţelor de bază, în afara şcolii, ceea ce solicită sume importante, poate fi vorba de egalitatea şanselor?

Recentele măsuri care impun plata unei taxe de înscriere la clasele liceale nu face decît să răpească posibilitatea de a învăţa unui număr important de tineri.

Dacă un muncitor cu salariu mediu trebuie să plătească pentru fiecare din cei doi copii - elevi de liceu - cîte 350 de şekeli pe an (plata minimă) nu are altă soluţie decît să renunţe la şcolarizarea acestora.

Înlăturarea de la şansa de a se instrui a unor tineri, datorită unor greutăţi materiale, este o nedreptate inacceptabilă şi un pericol real pentru viitorul ţării.

Prof. DALI FELDMAN
Ierusalim

Otto-Eduard Marcovici, Ramat Efad (aşteptăm, cu interes mult şi răbdare puţină memoriile dvs.); *Emil Segall,* Holon (adresa Dr. Moses Rosen: str. Sf. Vineri 9-11, sector III, Bucureşti); *Emil Elias,* Kiriat Ata (cîteva *cugetări,* bine alese de dv. şi f. f. la zi: „Nu înţeleg de ce oamenii care cred în alegeri se consideră mai puţin creduli decît oamenii care cred în îngeri" - *G.B.Shaw;* „Talentul unui om politic este de a prezice fel de fel de evenimente

POŞTA

plăcute şi de a explica, mai tîrziu, pentru ce ele nu s-au produs" - *Churchill;* ,,Un trădător este un om politic care părăseşte un partid pentru a se înscrie în altul. Un om politic cinstit este acela care părăseşte un partid pentru a se înscrie într-al tău - *Clemenceau);* *Marcel Nicolau,* („Nu prea am înţeles insistenţa ce aţi depus-o (şi o depuneţi) în „cazul" d-lui Sharir şi (implicit) reclama (gratuită) ce i-o faceţi. Într-adevăr, această persoană nu s-a remarcat prin nimic şi deci nu merita „cinstea" ce i-aţi făcut-o. dar faptul e deja consumat, şi (culmea), sugestionat probabil de „campania" dvs., am început şi eu să mă gîndesc (la dl. Sharir) şi să mă întreb: „De ce oare îşi ascunde originea? De ce?"); *Harry Shoshany,* Bat Yam(a) o epigramă pe adresa rubricii noastre "Gura Humorului": *În pagina de veselie/ Umor nu am găsit de fel;/ Unde-o fi? Nimeni nu ştie:/ ...Secretul lui Polichinelle! şi* b) o propunere: să se acorde, în cadrul revistei, un spaţiu pentru epigrame); *Iulius Segal,* Natania (nu, nu, categoric nu, răspunsul cu pricina, din nr. 15, nu s-a vrut şi nici n-a fost ironic; dimpotrivă); *Raul Radu,* Sao Paolo, Brazilia (am primit îmbrăţişarea transoceanică; răspundem în acelaşi fel, sub semnul fraternităţii); *Moshe Helman,* Kiriat Haym (adresa lui I. Khorn, fostul preşedinte al H.O.R.: str. Weizman 56/3, Tel Aviv; tel.: 236580); *Eliahu* şi alţii, şi altele (încă o dată, nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Virginica Goldstein,* Holon (a) telefonul av. Uri Adar, vice-preşedintele HOR-ului: 264749); b) nu, avocatul Adar nu este fiul scriitorului F. Aderca, ci nepotul acestuia; fiul, el însuşi eseist şi traducător de valoare, este Marcel Aderca, sosit în ţară în urmă cu vreo doi ani de zile); *Iacob Fuks,* Hertzlia („Nu de mult, în emisiunea de televiziune de vineri seara a lui Gaby Gazit, la un moment dat s-a arătat un membru de armăsar de vreo jumătate de metru. Eu nu ştiu prea mult ivrit, dar această glumă a fost de-o neruşinare nemaipomenită... televiziunea noastră este pentru toată lumea şi ar trebui să se ţină seama de aceasta...); *Jenică Gold,* Tel Aviv (faceţi o confuzie: nu există nici o legătură între avocatul A. Costin şi Sebastian Costin; acesta din urmă este un distins poet şi cronicar dramatic, laureat al ,,Premiului Sion" pentru literatură, redactor al săptămînalului "Facla" din Tel Aviv); *Manuel Herşcovici,* Ierusalim ("formidabilă această luptă pentru libertatea discuţiilor "fierbinţi" pe care Minimum o poartă cu nesperat succes: jos pălăria în faţa redactorilor şi colaboratorilor ei care, acceptînd pluralismul opiniilor, dau un exemplu *unic* presei de limbă română de pretutindeni"); *Paul Kuntz,* Beer Sheva; *Mioara Leon,* Ashdod; *Dr. C. Brad,* München, R.F.Germania; *Herşcu Grümberg,* Ierusalim; *Marie Bonnet,* Paris; *Raul P. Nicolau,* Höfheim, Germania, *av. I. Gold,* Tel Aviv; *Dr. N. Robănescu,* Bucureşti, *Dr. V. Dogmarova,* Ierusalim; *Iacob Scherzer,* Tel Aviv - mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii. Ceilalţi - în curînd.

Profesorul IULIU MOLDOVAN din Tîrgu Mureş caută pe copiii din Transnistria pe care i-a găzduit şi îngrijit.
Lista lor : Katz Iosef, Şapira Jeni, Şerf Froim, Weber Raşela, Iancovici Renee

Cine ştie ceva despre ei, este rugat să-l contacteze pe av.Itzhak Artzi, Primăria Tel Aviv.

LABORATORUL DENTAR «ŞEIN» שין
EXECUTĂ
ORICE FEL DE LUCRĂRI DENTARE
printre care şi

• REPARAŢII
• REÎNNOIREA PROTEZELOR ŞI CĂPTUŞIREA LOR
• REPARAREA COROANELOR

Urgenţele se execută în jumătate de oră
20% reducere pentru pensionari, turişti, olim hadaşim

TEL AVIV
Str. Har Zion 10 A
(Tahana Hamerkazit)
375928

RAMAT GAN
Kikar Rambam 5
(Kikar Ordeia)
736015

CLEPSIDRA

NAŞTERE

Li Cara, fiica arhitecţilor Sara Gai şi Vlad Cara (Caragiale) ; la Haifa; după cum se vede, Li Cara, al cărei tată este strănepotul lui I. L. Caragiale, e cel mai nou descendent din spiţa marelui dramaturg.

TURISM

Michel Solomon, scriitor, director al revistei „Regards sur Israel"; din Montreal, Canada; la prieteni.

DELEGAŢIE

Dr. Michael Cernea, sociolog, cercetător la „Banca Mondială" din Washington, U.S.A.; în cadrul unei delegaţii a Băncii care analizează situaţia agriculturii din Orientul Mijlociu.

CONFERINŢĂ

Dr. Monica Brătulescu, specialistă în etnografie şi folclor; la Universitatea din Freiburg, R. F. Germană; pe tema: ,,Rolul şi misiunea umanismului în societatea modernă".

ANIVERSĂRI

Virgiliu Monda, medic, scriitor; 90 de ani. Cîteva romane: ,,Testamentul domnişoarei Brebu"; „Urechea lui Dionys"; „Hora paiaţelor"; „Trubadurul"; „Sfîrşit de sezon"; ,,Via şi rodul"; „La nord de Nerey". O carte de amintiri, "Viaţă şi vis" (1987, Bucureşti).

Jack Berariu, ziarist, (secretar de redacţie la „Cortina", în anii '40, apoi la ziarul ,,Sportul" pînă la pensionare; 80 de ani.

Marius Mircu, scriitor, ziarist: 80 de ani.

NOU VENIŢI (OLIM HADAŞIM)

Dumitru Bughici; compozitor de muzică simfonică; cu familia.

DECESE

Pascu Ştefănescu, (68), ministru adjunct la Ministerul Industriei Alimentare în anii 60 - 70; la Bucureşti; de cancer la plămîni; P. S. lasă în urma lui soţia, Ada, la Bucureşti şi două fiice, stabilite în Canada.

Fred Mahler, (58), ziarist, sociolog, director al Centrului de studii pentru problemele tineretului; la Bucureşti; în urma unui atac de cord.

Prof. Dr. Avram Şaim (n. 1902, Bacău); profesor la Institutul de Ftiziologie din Bucureşti, director al Ligii Anti-TBC; stabilit în Israel în 1986; la Haifa.

Maria Petroveanu (mama criticului literar Mihail Petroveanu, mort împreună cu soţia sa, poeta Veronica Porumbacu, la cutremurul din martie 1977); la Bucureşti.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Gheri şi Gabi Solomon (născută Marcus) nou veniţi, îşi caută colegii şi prietenii. Telefon: 08-468791.

Intelectual, văduv, stabilit în Canada, serios, prezentabil, sociabil, doresc să cunosc subţirică pînă la 56 în scop căsătorie.

Numai răspunsuri foarte serioase vin în consideraţie. Discreţie totală asigurată.

P.O.B. - 32418, Tel Aviv 61321

La nunta de aur a soţilor Beca şi farmacist Ozias Berca, Gina şi Iosef Hanea le urează sănătate şi fericire. Mazal Tov!

Prietenii felicită pe Carol Kormos, poet, cercetător la muzeul Beth Hatefutsoth cu prilejul ieşirii din spital şi a însănătoşirii sale depline.

Lui *Carmen Zeilicovici şi Nahum Catz*, urări de fericire cu ocazia căsătoriei lor. Béa şi Gyuri Hacker.

Gita Sion, este căutată de Aurel Schuller, POB 131401, Ierusalim.

Vlad Carp, jurist, turist, poate fi găsit la tel. 5322035 sau 841321.

D-lui Avram Şneier, multă sănătate şi fericire la împlinirea vîrstei de 75 de ani !

Ad mea veesrim !

Colegii

Cucoş Iosif anunţă rudelor adresa: Kiriat Bialik, Hamakim 1/319 tel.04/721958

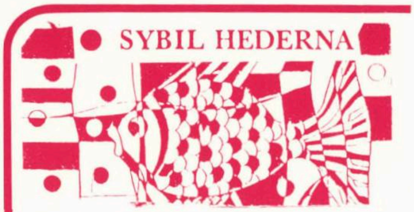

SYBIL HEDERNA

HOROSCOP

Ilustrație de arh. I. Gluckman

LUNA MARTIE

PEȘTII (19 februarie – 20 martie)

Calm! Iată cea mai bună recomandare ce poate să se facă pentru luna aceasta. Încercați să luați lucrurile la adevărata lor proporție, ele tot urmînd să se rezolve de la sine. Treceți peste incidentele mici, micile conflicte și micile datorii și veți constata că, una peste alta, situația nu este atît de rea pe cît vi s-a părut.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)

Atențiune la cheltuieli! Nu vă încăpățînați să faceți achiziții importante chiar în această lună; e riscant. Preferați să vă concentrați în a face puțină ordine în casă, în viață, în chestiuni pe care le-ați neglijat multă vreme și care, totuși, ar putea să vă ofere surprize plăcute.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)

Starea sănătății vi se va ameliora spectaculos și, dintr-o dată, o bună dispoziție neașteptată vă va determina să vă lansați în distracții – și de ce nu? – dacă nu chiar în aventuri, măcar în cîteva flirturi care vă vor face reală plăcere. În orice caz, încercați să vă odihniți ceva mai mult și să evitați excesele.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Din nou neplăceri conjugale sau cu prietenii foarte apropiați! Încercați să fiți mai înțelegători și veți constata că aceasta nu este decît în avantajul dvs. A ceda nu înseamnă a abandona, ba chiar uneori constituie o reală victorie. Ieșiți mai mult, încercați să spargeți rutina cotidiană.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

V-ați angajat în prea multe, din cauza bună-voinței dvs. congenitale și din cauza bogăției de preocupări, și acum nu mai știți pe unde să scoateți cămașa. Puneți-vă în mișcare și inteligența, nu numai entuziasmul, cîntăriți, judecați, alegeți. Chiar dacă luna aceasta vi se va părea searbădă, vă așteaptă în continuare o perioadă de mari reușite, în bună parte datorate alegerilor pe care trebuie să le operați acum

LEUL (23 iulie – 23 august)

Încercați să uitați. Vechile ranchiune, păstrate doar în străfundul inimii, nu fac decît să vă otrăvească propria viață. Situația, grefată pe încăpățînarea dvs. trecută caracterizantă, naște tensiuni de nesuferit și pentru partenerii cei mai răbdători. Dacă ați fi mai logici, veți constata că totul nu-i decît un fleac.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)

Ce-ar fi să vă odihniți un pic? Primăvara, cu toate solicitările ei fizice și psihice, adaugă încă un element agitației dvs. obișnuite și riscurile unei explozii nu sînt prea departe. Menajați-vă, mai cu seamă că luna aceasta vă oferă și cîteva ocazii rare pe tărîmul romantico-sentimental și ar fi păcat să le ratați.

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)

O călătorie, mai lungă sau mai scurtă, care se va ivi pe neașteptate, vă va oferi o surpriză deosebit de plăcută. De altfel, luna aceasta vă este cu deosebire favorabilă, astfel încît vă sfătuim să nu pregetați în fața inițiativelor, mai ales pe tărîm financiar, căci nu trebuie să uitați: cine nu riscă, nu cîștigă!

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Deschideți larg ferestrele, trageți adînc în piept aerul proaspăt, încărcat de parfumurile primăverii, și veți constata că nu există, de fapt, nici un motiv să vă prăbușiți din nou în depresiune. Căutați-vă noi ocupații, cît mai multe, pentru a vă autoajuta și pe această cale să traversați o perioadă relativ critică.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Luna debutează bine, antrenant, cu multe proiecte atrăgătoare, care se vor dovedi însă treptat, irealizabile. Nu disperați. Viața nu-i compusă numai din sărbători; există și cenușiul zilelor obișnuite, așa cum vi se va încheia luna. Nu o luați în tragic, înarmați-vă cu răbdare (e greu, dar trebuie!) și veți fi despăgubit în viitorul apropiat.

CAPRICORNUL (23 decembrie – 19 ianuarie)

Pentru dvs., aceasta este luna ocaziilor. Ca un făcut, unde vă duceți, unde vă întoarceți, vi se ivesc altele și altele, în toate domeniile. Nu vă pierdeți, însă, capul. Judecați-le pe toate, nu vă aruncați cu capul înainte și cel mai bine ar fi să lăsați timpul să-și facă al lui: să le verifice.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)

Evitați să vă lăsați invadat de ipohondrie. Stările proaste pe care le aveți sînt trecătoare, nu au o cauză fizică, fiind mai curînd produse de importanța prea mare pe care o acordați unor fleacuri. Bucurii neașteptate, din direcții pe care nici nu le bănuiți, vă vor răsplăti regește. Încercați nu numai să pozați într-un optimist, ci și să fiți ca atare.

NELL COBAR

Un adevărat Decan al caricaturii bucureştene de astăzi.

Un musafir în fața căruia ne scoatem pălăria.

- Care ți-e problema, leat?

— Mă iertați, dar îmi păreți o figură cunoscută...

minimum

CINE ESTE TULLIO PERICOLI?

RASPUNDE JACOB POPPER

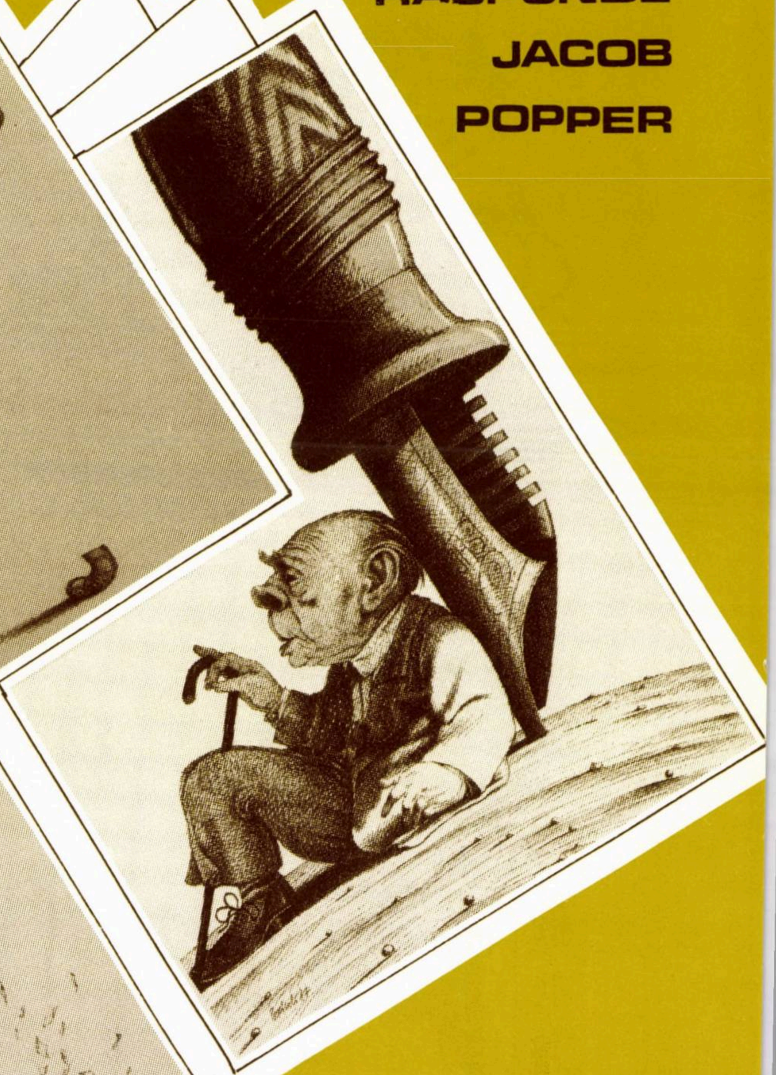

ANUL III
NR. 25
APRILIE
1989
•
6.50 ȘEKELI

A. Poch văzut de Gh. D. Constantinescu

ALBERT POCH

Unul din cei mai buni caricaturişti ai momentului românesc.
Un nume.
Şi un renume.

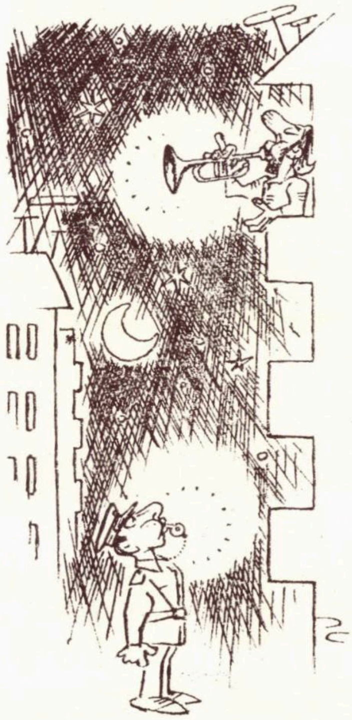

— De unde vii dragă ?
— De la coafor !

• MINIMUM • ANUL III • NR.25 • APRILIE 1989 •

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

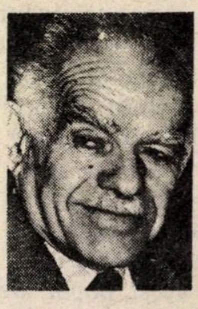

- Conferinţa de solidaritate evreiască cu Israelul, care s-a încheiat săptămîna trecută la Ierusalim, continuă. Cei care au venit explică prin presă motivele pentru care au venit. Unii din cei care nu au venit, ca filosoful evreo-francez Bernard Henri Levy, scriu de ce au găsit de cuviinţă să absenteze. Cei mai mulţi susţin că a fost de fapt o conferinţă de solidaritate cu Shamir. Poziţiile paralele nu s-au întîlnit. Consensul larg, mondial, al evreimii rămîne încă un deziderat.

- 10 ani de la semnarea păcii cu Egiptul. De atunci, de cînd a primit Sinaiul, şi pînă zilele trecute, cînd a reintrat în posesia Tabei, Egiptul culege roadele păcii. Dar pacea aceasta e rece, egiptenii continuînd să fie părtinitori în conflictul israelo-arab şi mai ales în cel israelo-palestinian. La Cairo Ezer Weizman a spus că preferă o pace rece unui război fierbinte. Lui Mubarak i-a plăcut această declaraţie, fireşte. Problema e că Israelul preferă o pace caldă unui război rece - iar d. Ezer Weizman a "omis" să spună egiptenilor acest lucru.

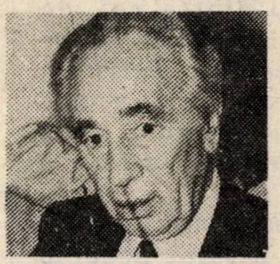

- Eşecul electoral al Partidului Muncii - ca orice eşec - este orfan. Nimeni nu-şi recunoaşte paternitatea asupra lui. Intreaga vină e aruncată pe capul lui Simon Peres - şi unii (Gur, Shahal, Iacobi) cer acum acest cap. Situaţia lui Peres e critică. Poate că o schimbare e necesară în Partidul Muncii. Dar nu numai o schimbare de şofer, ci şi de motor. O revizie totală. O nouă cutie de viteze. O linie nouă.

- 10.000 de moscoviţi au manifestat în favoarea alegerii lui Boris Ielcin în noul parlament sovietic. Acest siberian de 58 de ani este grăbit. El cere accelerarea reformelor şi înlăturarea "mafiei birocratice din partid". E mai gorbaciovist decît însuşi Gorbaciov. Indiferent de rezultatul alegerilor, Ielcin a reuşit să se afirme ca un tip nou, autentic, de reprezentant al mulţimii. Un fel de Lech Walesa al Uniunii Sovietice. Rămîne de văzut dacă va putea realiza mai mult decît cel al Poloniei!

- Itzhak Navon a anunţat un plan "revoluţionar" pentru întregul sistem de învăţămînt: copiii vor începe şcoala la 4 ani şi o vor termina la 16 ani. Ceva în spiritul recomandării judaice "la 3 ani să începi a învăţa Tora!" Unii văd în acest plan o victorie a presiunilor religioase, dar ne îndoim că despre asta este vorba. E mai curînd recunoaşterea capacităţii copilului evreu din epoca electronicei "de a se trezi mai de dimineaţă" şi de a ajunge mai departe.

■ ADRIAN ZAHAREANU
SÎNT ÎMPOTRIVA CUVINTELOR PROFETULUI ISAIA!

Dacă poporul german a fost în stare, după ce s-a hrănit cu poezia lui Goethe şi cu muzica lui Beethoven, să cadă la picioarele celui mai odios criminal din istoria civilizaţiei moderne, nu e de mirare că în Germania nazismul a prins adînc, nu a dispărut şi, poate nu va dispare niciodată de tot. Astfel se explică pătrunderea alarmantă a neo-naziştilor în Parlamentul de la Bonn, astfel se explică intenţia de a şterge numele Holocaustului, efortul de a nega crimele de ieri, fie ale lor, fie ale rudelor sau ale prietenilor de *idei*.

Un tînăr german, conştient de pata neagră care a marcat acum o jumătate de secol ţara şi poporul lui, îşi exprimă speranţa că evreii ar putea să se inspire din cuvintele profetului Isaia: *"Nu vă mai amintiţi de lucrurile trecute"*. Oricît de *frumos* ar fi să se poată uita, o reconciliere completă nu mai poate fi adusă în discuţie. Dar, cine şi-ar fi închipuit vreodată că, în Germania infectată de morbul criminal al nazismului, evreii vor trăi în cadrul unei comunităţi organizate, uitînd un trecut scris cu litere de sînge?

Ei bine, oricît de paradoxal ar părea, numărul evreilor din Germania este destul de mare şi în permanentă creştere.

Cu ocazia unui sondaj, la întrebarea cîţi evrei locuiesc în Germania, nici unul dintre cei două mii de cetăţeni intervievaţi nu a răspuns exact, estimînd numărul evreilor între zece mii şi un milion. Ancheta a fost făcută de Institutul de Sociologie din Köln şi e de ajuns să parcurgem chestionarul, ca să ne dăm seama de atmosfera otrăvită în care trăiesc astăzi evreii din Germania. Iată cîteva din aceste întrebări: a) este adevărat că evreii, vrînd să stăpînească lumea, se pretează la acte necinstite, mai mult decît alte popoare? b) este adevărat că evreii fug de muncile fizice grele şi preferă activităţi comode şi remuneratoare? c) este adevărat că marile bănci internaţionale sînt dominate de evrei?

Concluzia anchetei: în Germania 15 pînă la 20 la sută dintre locuitori sînt antisemiţi şi 30% sînt stăpîniţi de prejudecăţi vechi despre evrei, fără să fie neapărat antisemiţi activi.

Cauza antisemitismului actual şi apariţia neo-nazismului sînt fără îndoială, în mare parte, rezultatul propagandei O.E.P.-ului. În ciuda inteligenţei capetelor evreieşti, şiretenia tradiţională a arabilor a reuşit să inducă în eroare şi să cîştige sprijinul multor state. Israelul n-a izbutit să convingă aceste state de dreptatea sa istorică. În schimb, arabii au ştiut să răspîndească pretutindeni tot felul de minciuni şi mîrşăvii despre noi.

Or, abia după înfiinţarea Statului Israel, evreii ar fi trebuit să rememoreze lumii întregi – prin toate mijloacele posibile şi imposibile – că duşmănia împotriva evreilor, învinovăţiţi de toate belelele din lume, a fost atît de stupidă şi de crudă, încît măcelul planificat şi organizat cu un cinism înfiorător, în care au pierit 6 milioane de evrei şi alte cîteva milioane au rămas schiloditi şi traumatizaţi pe viaţă, a fost unul din motivele principale pentru care majoritatea statelor au încuviinţat înfiinţarea Statului nostru, cu acelaşi prilej considerîndu-se LEGITIME, după 2000 de ani, drepturile noastre istorice.

Or, tocmai crearea Statului evreiesc a provocat şi provoacă în continuare antisemitism.

Ne miră însă faptul că, odată creat un adăpost poporului evreu, cînd acest popor are o armată, care a uluit o lume, cînd poporul evreu încearcă să-şi construiască o ţară, cînd culorile alb-albastru fîlfîie în lumea întreagă, foarte mulţi evrei continuă să-şi ducă traiul în depărtări. Şi, e şi mai de mirare, că vor să trăiască mai ales în Germania, unde au suferit, unde ameninţarea e mai mare şi nu vin în ţara lor, cu toate greutăţile ei, dar care ne asigură viaţa şi ne face să ţinem fruntea sus.

De ce ne temem, unii dintre noi, de vremurile grele, prin care – într-adevăr – trece acum ţara? De ce nu s-au temut de vremuri şi mai grele, cei care s-au sacrificat pentru construirea acestei ţări, şi care puteau şi atunci s-o ocolească, pentru a-şi făuri aiurea, departe, o viaţă de huzur?

Pentru că şi-au dat seama că numai un stat al evreilor poate asigura acestui popor o existenţă demnă şi ferită de prigoană. Mişcarea sionistă nu a luat sfîrşit. Ea continuă mai departe lupta cu duşmanii, dar şi cu propriul ei popor, pe care îi este încă greu să-l facă să înţeleagă cît de mare, cît de imens este riscul, atunci cînd îşi părăseşte casa, pentru a trăi cum a mai trăit, încadrat cu îngăduinţă într-o categorie inferioară de cetăţeni, ameninţat cu moartea la fiecare pas, cum dovedesc – din păcate – recentele atentate din lumea întreagă. Iar, în mod special, revenirea în Germania înseamnă o iertare care nu poate fi iertată, înseamnă a face pe plac celor care susţin că n-a existat Holocaust, înseamnă că urmaşii celor crunt ucişi ieri, se închină azi criminalilor sau urmaşilor acestora.

Cînd ne vom da seama că nu ne este permis să trăim numai pentru azi şi pentru mîine, ci şi pentru poimîine? Cînd? ■

▪ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

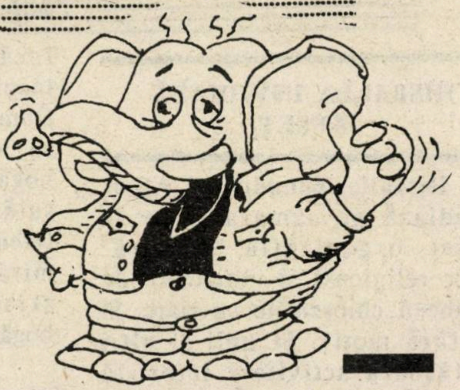

PESAH. MATZOT. LIBERTATE

Pesah e o sărbătoare scumpă. În înțelesul mercantil al termenului. Atîtea lucruri sînt necesare spre a celebra ieșirea din robie: matzot, vin, ouă, carne. Și toate costă bani, și banii erau ceea ce lipsea cel mai mult celor mai mulți oameni ai tîrgului. De aceea, înainte de a fi sărbătoare, Sărbătoarea libertății, a azimelor și a primăverii era o problemă. O problemă apăsătoare, care scotea dureros în evidență condiția de oameni neliberi a marii majorități a populației tîrgului. Căci nevoia materială, lipsurile sînt și ele cătușe, stigmate ale aservirii omului.

La asta mă gîndesc în fiecare an, cînd văd asaltul voios al cumpărăturilor de la Super. Da, există și alte simboluri ale libertății decît cele din hagada. Cărucioarele doldora la magazinele noastre israeliene, de pildă. Ce indicator economico-sociologic mai elocvent pentru condiția noastră de viață, decît cărucioarele de la Super?

Pesahul-problemă în tîrgul de acolo, Pesahul abundent, bogat, surîzător, pesahul nostru israelian. Ce demonstrație pe viu, indubitabilă, a drumului istoric parcurs de generația noastră!

Pesah înseamnă pentru noi libertate. Sub toate formele: națională, economică, socială. Căci prea multă vreme condiția noastră a fost cea a aservirii sub toate formele.

De aceea, îmi place nespus că istoria a plasat Iom Haatzmaut, a independenței noastre naționale, la interval de numai cîteva zile de Pesah. E ca o prelungire a acestuia, împlinirea sa.

În acest anotimp istoria a fost generoasă cu noi.

GENERALISSIMUL LUI DUMNEZEU

În tunica sa cu paftale și ceaprazuri, pare un îmblînzitor de lei. Turbanul de pe cap îi dă un aer exotic, de fachir indian, iar veșnicii ochelari negri o tentă de mister, ca în filmele de groază de Hitchcock. Niciodată aparențele nu au fost mai înșelătoare. Căci în realitate e Ovadia Iosef, șef rabinul sefard. Generalissimul Șas, generalissimul lui Dumnezeu.

Triumfător în bătălia electorală: peste 100.000 de voturi pentru Șas – invenția sa! – 6 mandate – din care unul pentru fecior – al treilea partid în Knesset. Sclipitor și în restul anului. Indicînd cu sceptrul splendorii sefarde calea de urmat: de curînd a tipărit un volum de response rabinice, călăuză turmei sale. Genial. Iată un mărgăritar din diadema înțelepciunii sale strălucitoare.

La întrebarea unui- cu-frica- lui- Dumnezeu dacă-i este îngăduit să-și blesteme de moarte dușmanul și în zi de Șabat, generalissimul răspunde: da, e îngăduit! Motivarea: blestemarea e lucrare a buzelor, iar interdicția de Șabat e lucrare a mîinilor.

IDIȘ

O existență de excepție. Marck Halter: pictor de renume internațional, publicist, scriitor, militant pentru libertate, prezent pe toate fronturile unde ea este amenințată, de la Cairo și Damasc, și pînă în Argentina și Afganistan. Copil al ghettoului din Varșovia, unul dintre puținii săi supraviețuitori. Locuiește la Paris, vorbește 8 limbi, dar din toate, idiș, limba maternă, îi este cea mai apropiată sufletește.

– Dar cu cine, la Paris, vorbești idiș, Marck?

Pînă acum cîțiva ani, vorbea cu maică-sa. Dar ea a murit și de atunci, interlocutorul său idiș este cardinalul Parisului, monseniorul Lustiger. Căci e și limba sa maternă. O dată pe lună iau masa împreună – prilej de a-și vorbi unul altuia în limba maternă.

Idiș, limba pe care milioanele de martiri au dus-o cu sine în camerele de gazare, care a ars cu ei în cuptoarele de la Auschwitz, vorbită în palatul episcopal și în catedrala Notre Dame din Paris. Trebuie să fie un sens și în acest fapt, chiar dacă noi nu izbutim să-i descifrăm înțelesul.

HISBALLA INVIDIAZĂ KEŞET

Hisballa, nebunii lui Allah, invidiază pe camarazii de la Keşet, organizaţia "noastră" hiper-religioasă şi iniţiatoare de bombe-n chioşcurile cu ziare. Şi nu fără motiv. Şi unii şi alţii desfăşoară activitate teroristă împotriva duşmanului comun, dar în condiţii cu totul şi cu totul inegale. În avantajul net şi categoric al nebunilor de la Keşet. Cum să nu fie invidiaţi?

Iată. În vreme ce Hisballa e nevoit să-şi plaseze încărcăturile explozive în sudul Libanului, Keşet operează în inima duşmanului sionist: la Ierusalim, la Bnei Brak, pe autostrada spre Tel Aviv. Să nu mori de invidie? Şi asta încă nu e totul. În vreme ce orice încercare de infiltrare este, de regulă, prompt reprimată la graniţă, ceilalţi nebuni, din interior, se bucură de toate înlesnirile, inclusiv de scutire militară, putîndu-se astfel consacra cu totul terorismului. Să nu înebuneşti pentru a doua oară?

Şi să nu devii – de două ori cît ai fost pînă acuma – mîncător de evrei?

CA SĂ NU STRICE PREŢUL

Reprezentanţii partidelor religioase mizează pe toate tablourile. Şi adună cu aviditate toate cîştigurile. Mari. Exorbitante. Şi imediat măresc miza. Şi din nou cîştigă.

Chestionat asupra acestui aspect al jocului lor politic, unul dintre ei a oferit ziariştilor, în chip de explicaţie, o parabolă. Luată, fireşte, din repertoriul profesional.

Un bogătaş aflat în dificultate financiară se ruga la Zidul de Apus lui Dumnezeu să-i acorde 5 milioane, ca să facă faţă situaţiei. Puţin mai încolo, un alt credincios, se ruga Domnului să-i dea 50 de şekeli, să aibe de Şabat. Auzindu-l, bogătaşul îi întinse o hîrtie de o sută, cerîndu-i să părăsească imediat locul. "Dar de ce?" se miră sărmanul om. "Ca să nu strici preţul", îi răspunse bogătaşul.

Aceasta a fost explicaţia proaspătului rabin ministru de ce pretenţiile taberei sale sînt mereu maxime. Apropos: suta cu pricina bogătaşul cu pricina a dat-o din banii săi sau i-a băgat-o la socoteală tatălui ceresc?

MISTERUL ELECTRICITĂŢII

Ce Dumnezeule mare fac salariaţii societăţii de electricitate cu atîta curent electric? De şapte ori mai mult decît consumul mediu al oricărei familii israeliene normale, adică ce nu primeşte electricitatea pe gratis. Şi doar nici în locuinţele acestora nu ard becuri de 40 de vaţi, ca prin alte locuri. Şi la ei frigiderul funcţionează iarna şi vara fără întrerupere, tot aşa instalaţia de aer condiţionat, radioul, televizorul. Şi ei posedă maşină de spălat (rufele şi vasele de bucătărie), aspirator, cearceaf şi pernă electrice, aparat de ras, de coafat, de tocat, de şters, etc. etc. Şi totuşi abia reuşesc să consume a treia parte din ceea ce consumă oricare funcţionar de la electricitate. Oricîte eforturi ar face, oricît şi-ar pune imaginaţia în funcţiune...

Zadarnic, Funcţionarul de la electricitate rămîne campionul de energie electrică. De neîntrecut. Cum reuşeşte? Căci doar acest articol nu poate fi stocat, ca dolarii, nici nu poate fi trimis în dar rudelor din România, ca medicamentele de la Kupat Holim.

Şi atunci?

Misterul electricităţii rămîne de nepătruns, ca un tunel întunecos, în care nu licăreşte cea mai slabă rază de lumină.

ANUL III

Intrăm, în aceste zile de aprilie, în anul al III-lea al existenţei noastre.

La nr. 1 al revistei, apărut în primăvara lui 1987, editorialul nostru (articolul de fond), menit să înfăţişeze programul lui "Minimum", suna aşa:

> editorial
>
> **La Numărul 1**
>
> Vrem să scoatem o revistă bună.
>
> Asta-i tot.
>
> Al. Mirodan

Continuăm.

Nu avem nici un cuvînt de scos din declaraţia de la nr. 1 şi nici un cuvînt de adăugat. M.

• TENDINȚE •

O rubrică nouă.
O rubrică în care încercăm să vedem încotro se îndreaptă lumea

EGIPT

"Orice mamă egipteană cere astăzi răzbunare împotriva Israelului. Nu trebuie uitate victimele de la Abu-Vahel și Bakr" (localități bombardate în timpul războiului din 1973, n.n.). Fragment dintr-un editorial publicat în cunoscutul ziar egiptean "Al-Gumhuria" (reprodus după săptămînalul "Adevărul").

*

"Allah e mare, azi Taba, mîine Palestina!" (lozincă strigată de egiptenii prezenți în ziua de 15 martie a.c. la ceremonia înălțării steagului egiptean la Taba, după retrocedarea acestei regiuni de către autoritățile israeliene .

ISRAEL

Un sondaj efectuat în rîndurile fetelor între 16 – 18 ani arată că 78% dintre acestea doresc să fie înrolate în armată (față de 61% în anul 1986).

*

Numărul cetățenilor care posedă o armă de foc în scop de auto-apărare a ajuns la circa 160.000. În ultimul an, cererile de autorizație de port-armă au crescut cu 100%, în comparație cu 1987.

O.E.P.

Doi teroriști, prinși de autoritățile israeliene, au declarat că reprezentanții lui Abu Aamar (porecla lui Arafat) le-au făgăduit, în numele leaderului O.E.P. cîte 20.000 dolari "pentru fiecare israelian ucis sau răpit".

"Proclamarea unui stat palestinian nu va pune capăt problemei noastre, atîta vreme cît un singur evreu mai trăiește pe pămîntul palestinian"...

"Trebuie făcută deosebirea între noțiunea de stat si patrie. Patria noastră trebuie să fie *întreagă*, spre deosebire de statul creat pe o parte din ea".

(Dintr-un interview acordat de poetul arab Samish al-Kassem ziarului kuweitian "Al Anba").

U.S.A.

"Că O.E.P.-ul, în ciuda declarațiilor liniștitoare ale lui Arafat, are drept scop distrugerea Statului Israel, este un fapt de netăgăduit"

(Dintr-o declarație a lui Richard Perle, fost adjunct al Ministerului Apărării din U.S.A., publicată în săptămînalul "U.S. News and World Report".

*

"Impresia că Shamir și Peres au luat în considerație pretențiile ultraortodoxilor (în legătură cu legea "Cine e evreu") a provocat în rîndul multora dintre evreii americani un resentiment care se exprimă printr-o scădere evidentă... a entuziasmului lor privind sprijinirea Israelului (Allen Guiney, în revista *L'Arche*, Paris).

VATICAN

Papa Ioan Paul al II-lea a aprobat, la recomandarea consilierilor săi, construirea unei moschei în incinta Statului Vatican. Este pentru prima oară în istorie cînd o asemenea instituție de cult va funcționa pe teritoriul Bisericii Catolice.

U.R.S.S.

Alexander Yakovlev, secretar al comitetului central și membru al biroului politic al Partidului Comunist Sovietic a declarat la Praga că, în condițiile propagării democrației și a unei politici de deschidere în domeniul informaților, presa ar trebui să publice și opiniile care diferă de punctul de vedere al autorităților.

*

Plenara Comitetului central al Partidului a hotărît, la propunerea lui Mihail Gorbaciov, să se dea țăranilor pămînt în arendă, pentru a-l cultiva în mod particular.

BULGARIA

Liderul bulgar Teodor Jivkov a declarat că cetățenii bulgari vor putea călători fără restricții peste hotare.

UNGARIA

Guvernul maghiar a aprobat un proiect de lege care recunoaște libertatea de întrunire și cea de asociere ca drepturi fundamentale ale omului. Proiectul prevede ca orice întrunire să fie anunțată autorităților cu cel puțin trei zile în prealabil. Miliția va avea dreptul de a nu autoriza o întrunire doar în cazul în care participanții intenționează să încalce drepturile altora. Împotriva refuzului autorităților, petiționarii se pot adresa organelor de justiție, care trebuie să ia o hotărîre în cel mult trei zile. A fost deasemeni aprobat un proiect de lege permițînd crearea de partide politice, sindicate și organizații sociale. ▶

(După "Europa Liberă")

Pe șantier: noul nostru concurs cu premii "MARCEL IANCU-DADA"

ROMÂNIA

Un grup de veterani ai Partidului Comunist, format din Gh. Apostol (fost prim secretar al Partidului şi vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri), C. Pîrvulescu (fost membru al Biroului Politic şi Preşedinte al Comisiei Controlului de Partid), Al. Bîrlădeanu (fost membru al Biroului Politic şi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri), Corneliu Mănescu (fost ministru de externe), Silviu Brucan (ziarist, fost ambasador la Washington şi O.N.U.) şi I. Răceanu (fost conducător al mişcării sindicale) a adresat preşedintelui N. Ceauşescu un memoriu cerînd adoptarea de măsuri radicale pentru democratizarea vieţii publice şi îmbunătăţirea substanţială a nivelului de trai.

Pe de altă parte, la cîteva zile după difuzarea scrisorii, d. M. Răceanu (fiul unuia dintre semnatari), director-adjunct în ministerul de externe, a fost arestat sub învinuirea de spionaj în favoarea unei puteri străine, urmînd a fi deferit justiţiei. Ziarul "Scînteia", unde a apărut ştirea privind arestarea lui Ion Răceanu, a publicat numeroase scrisori, trimise de comitetele judeţene de partid, marile întreprinderi etc., care cer pedepsirea "necruţătoare" a tuturor acelora care "denigrează" ţara.

În aceeaşi ordine de idei, "Europa Liberă" transmite că cunoscutul poet român Dan Deşliu (membru al P.C.R. din 1945, laureat al Premiului de Stat) care a trimis, la rîndul său un memoriu conducerii de partid şi de stat, a fost atacat în faţa Casei Scriitorilor din Bucureşti, de un grup de necunoscuţi şi maltratat grav.

Potrivit aceluiaşi post de radio, atît Dan Deşliu, cît şi poetul Mircea Dinescu, autorul unui text contestatar apărut în cotidianul francez "Libération" ar fi fost reţinuţi pentru anchetă.

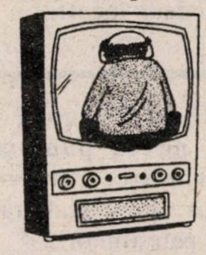

URI PORAT

CONDUCĂTORUL TELEVIZIUNII, CERE SCUZE PENTRU INSULTELE ADUSE ALIALEI ROMÂNE PE MICUL ECRAN

Ecoul faimoasei emisiuni *Motiv de petrecere*, în care ne-am întîlnit din nou cu "Romanim ganavim" (vezi cronica T.V. din corpul revistei) a fost atît de puternic încît, de astă dată, conducerea televiziunii de la Ierusalim s-a sesizat şi – după o şedinţă furtunoasă a Consiliului de Conducere – a hotărît să-şi ceară scuze în mod oficial.

Joi 30 martie a.c., o delegaţie alcătuită din Uri Porat, directorul general al televiziunii şi Rivka Mihaeli, animatoarea emisiunii "Motiv de petrecere" au avut, la cererea lor, o întîlnire cu conducerea H.O.R.-ului, la sediul organizaţiei din str. Eilat, Iaffo. La întîlnire, din partea H.O.R.-ului, au participat: Uri Eliav, preşedinte, av. Uri Adar, vice-preşedinte şi Albert Kreigold, trezorier.

"Am considerat ca o datorie de conştiinţă să ne exprimăm, în faţa Dvs., regretul profund pentru jignirea dureroasă şi inadmisibilă a fraţilor noştri originari din România – a declarat d. Uri Porat.

(continuare în pag.70).

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 şekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 şekeli
1 an (12 numere): 78 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

BOMBA SECRETA a Israelului

A fost oare Vanunu un instrument inconştient al serviciilor secrete israeliene? O carte apărută recent la Londra nu exclude ipoteza.

Prof. Frank Barnby, fizician britanic dintre cei mai reputaţi, s-a pomenit acum doi ani şi jumătate în centrul unei drame internaţionale de răsunet. El a fost specialistul care a studiat minuţios materialul fotografic pe care Mordehai Vanunu, fostul angajat al centrului atomic de la Dimona, l-a adus cu sine din Israel. Concluzia sa a fost că materialul este autentic. Lucrul acesta a fost decisiv. Acum, savantul britanic aduce o seamă de revelaţii suplimentare, în cartea sa "Bomba invizibilă", apărută în editura "Taurus" din Londra.

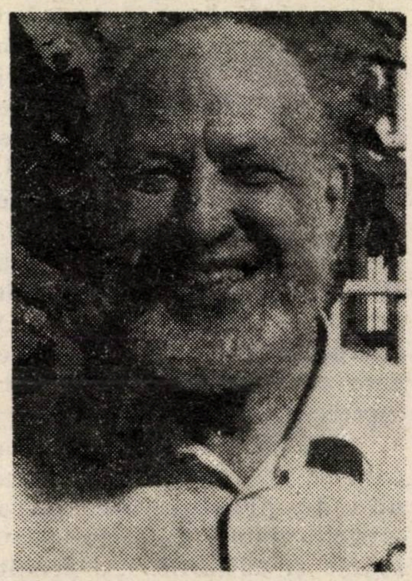

• Barnby: Ha, ha, Mosadul ştia!

MISTERUL E DEPARTE DE A FI RISIPIT

Autorul e circumspect, afirmînd de la început că secretul cel mai desăvîrşit continuă să planeze asupra industriei atomice israeliene. În acelaşi timp, cartea este un omagiu adus ştiinţei israeliene, geniului evreiesc şi serviciilor secrete ale Israelului.

Prof. Barnby atribuie realizările Israelului în domeniul fizicii atomice geniului evreiesc, care a dus de fapt la ridicarea Americii la nivelul de primă putere atomică ("Proiectul Manhattan"). Fizicieni evrei care au reuşit să iasă din Germania nazistă au obţinut înfăptuiri remarcabile în cadrul institutului Weizman din Rehovot. Savanţii evrei deţin locuri proeminente în ţările europene ce fac parte din NATO. Barnby ia în consideraţie eventualitatea că simpatia pentru Israel şi sentimentul destinului comun evreiesc să fi dus la schimburi ştiinţifice neoficiale între savanţii respectivi. Acum israelienii şi-au depăşit maeştrii, iar în domeniul îmbogăţirii uraniului şi în tehnologia laserilor sînt cei mai buni din lume.

Ameninţarea permanentă arabă asupra existenţei Israelului a servit cauzei atomice, consideră Barnby. Această primejdie l-a determinat pe Ben Gurion, îndată după războiul din 1956, să transforme Israelul într-o putere atomică. Ipoteza că în posesia Israelului se află nu 25 de bombe atomice, cum s-a considerat anterior, ci 150, cum susţine Vanunu, face imposibilă realizarea "echilibrului strategic" spre care tind arabii.

Autorul subliniază că statele europene critică în mod deosebit Israelul pentru potenţialul său atomic şi nu ţările arabe, cum era de aşteptat. Guvernele acestora din urmă preferă să treacă faptul respectiv sub tăcere, ca să nu alarmeze propria lor opinie publică. De aceea, nici revelaţiile lui Vanunu nu au avut ecou în lumea arabă.

CU ASENTIMENTUL SERVICIILOR SECRETE?

Nu cumva serviciile secrete israeliene au cunoscut dinainte intenţiile lui Vanunu?

În cartea sa, Barnby înclină a crede că Vanunu a fost un instrument inconştient al acestora. "Greu de presupus că servicii atît de eficiente au ignorat activitatea lui Vanunu. Se ştie că în răstimpul cît a fost la Sidney, Vanunu a împărtăşit ▶

intenţiile sale unui agent australian. Acesta a raportat superiorilor săi şi e de neconceput că aceştia la rîndul lor să nu fi informat pe colegii lor israelieni. De aici deducţia că serviciile secrete israeliene au dorit ca Vanunu să divulge ceea ce ştia. Faţă de arma chimică a Siriei şi Irakului, israelienii au considerat că nu strică să se ştie ce deţin cu adevărat în depozitele militare secrete. Ar fi dezvăluit asta în mod direct, dacă nu ar fi întîmpinat împotrivirea americanilor. De aceea au preferat s-o facă Vanunu.

În ce stadiu au luat cunoştinţă serviciile secrete de intenţiile sale? Le-au cunoscut încă în perioada cînd Vanunu a lucrat la centrul atomic? Au avut cunoştinţă de fotografiile pe care le făcea?

La aceste întrebări autorul nu găseşte un răspuns categoric.

CARE A FOST MOBILUL REAL AL LUI VANUNU?

Barnby e de părere că mobilul profund al acţiunii lui Vanunu n-a fost de ordin bănesc. "Mobilul material – dacă a existat – a fost de ordin secundar. Vanunu a făcut ceea ce a făcut pentru că s-a simţit discriminat în Israel. Mai presus de asta, din considerente ideologice, pentru că a vrut să provoace o dezbatere publică asupra înarmării atomice".

Să notăm în încheiere că prof. Barnby a depus ca martor în procesul lui Vanunu.

M. RAF.

ophir tours

● carnet TELAVIVIAN

Confesiune la o cafea

Este Tel Avivul o metropolă? Ferească Dumnezeu să fie aşa ceva; primul care şi-ar face bocceluţa să-l abandoneze, fugind către Petah Tikva sau Iokneam, ar fi Citadinul căruia îi trebuie caldarîmul, dar nu ca autostradă; îi trebuie agitaţia, dar nu viteza; îi trebuie aglomeraţia compusă din figuri şi amănunte, nu ordinea aseptică şi militară. Un oraş prea curat este ca un banc fără poantă. O metropolă faţă de un oraş mare este ca fructele Californiei: superbe şi fără nici un gust.

Citadinul – ca orice citadin care se respectă are o mie şi unu de prieteni de toate vîrstele, eidoturile, profesiunile, sexele şi culturile – a primit cîndva, ca pe un omagiu, mărturisirea unuia dintre ei, bucureştean umblat prin mai toate marile oraşe ale lumii, de la New York la Tokio, cu îndelungate popasuri pariziene. La o cafea la colţul lui Alenby cu Rotschild, într-o amiază toridă de vară, cînd puterile te părăsesc în asemenea măsură încît nu mai eşti bun de nimic altceva decît de filozofie, globtroterul se întreba care o fi motivul pentru care se simte atît de bine în Tel Aviv.

Spunea omul nostru, între două sorbituri şi două ştergeri ale tîmplelor: "Bucureştiul m-a crescut şi în Tel Aviv e întregul Bucureşti: cu amestecul de oameni şi de stiluri, cu cartierele prăpădite şi cartierele luxoase, cu cîrciumioarele şi cafenelele pe care trebuie să le descoperi pentru a te bucura de o tacla; Parisul mă fascinează şi, minus monumentele şi dimensiunile, Parisul e în Tel Aviv – cu spectacole şi concerte şi cu originali trăzniţi şi cu femeile concrete şi replica rapidă şi ascuţită. Ei bine, peste Bucureşti şi Paris, Tel Avivul mai are şi marea: punct de referinţă şi fascinaţie, mijloc de destindere şi caracteristică meteorologică. Tel Avivul e-o boală. Boală curată şi fără lecuire; cine o contractează o dată, moare cu ea, chiar dacă o duce pînă la vîrsta lui Matusalem".

Telavivianul este, deci, un parizian de reducere la scară, repezit ca un bucureştean şi sentimental ca un mediteranean. Merită, după ce ne-am uitat la clădiri, să ne uităm şi la el. Pregătiţi-vă!

CITADIN

ÎN NUMĂRUL VIITOR

- *Al. Mirodan:* Dicţionarul Neconvenţional (Davidoglu, Mihail)
- *Dr. Arminius Cassvan,* U.S.A.: Meridiane şi traduceri
- *Henri Wald,* Bucureşti: "Sîntem un neam rătăcitor?"

...şi un document inedit:

- Elena Lupescu, amanta celebră a regelui Carol al II-lea: chipul adevărat al "femeii fatale".

Dacă da, înseamnă că sînteţi un israelian normal; un om între oameni...
Dacă nu, înseamnă că sînteţi o persoană suspectă.

Un prieten ce oprise maşina în dreptul unui chioşc ca să-şi cumpere ziarul, a apucat să vadă cum îi este furată sub ochii săi. A doua zi, "Volvo" a fost descoperit de poliţie într-o oranjerie, lîngă Aşdod. Caroseria doar, căci motorul şi tot restul fusese demontat în cursul nopţii. Cazul său nu a fost singurul. Şi celelalte persoane de faţă au povestit cum au fost călcate de hoţi, cum li s-au furat servietele, cum li s-au demontat roţile de la maşină.

O doamnă a povestit că hoţul care în plină zi a spart 4 apartamente din blocul ei a fost pesemne flămînd, căci n-a furat decît găinile din congelator.Printre cei de faţă se aflau însă persoane ce fuseseră de 5 – 6 ori victime ale spargerilor şi ele au pus lucrurile la punct: nu, nu găinile i-au interesat pe hoţi, ci dolarii ascunşi în ele de către cei ce se credeau mai ingenioşi decît hoţii.

Unul singur dintre invitaţi s-a simţit în mod evident stingherit de această discuţie. Cam aşa cum s-ar simţi cineva în prezenţa căruia se discută despre o piesă pe care el n-a văzut-o. La un moment dat s-a ridicat, scuzîndu-se că devreme ce e singurul ce n-a fost călcat de hoţi, s-ar putea ca tocmai acum, cît lipseşte de acasă... Dar nu, s-a alarmat degeaba. A găsit casa intactă. Hoţii l-au călcat zece zile mai tîrziu.

Cu 200.000 spargeri anual, fiecare familie israeliană este sau va fi victimă a hoţilor la fiecare 5 ani. Cu 51.000 de spargeri de locuinţe şi magazine (în anul 1988), 74.000 furturi de sau din maşini şi 41.000 "alte furturi", orice persoană ocolită de hoţi devine suspectă. Poate de aceea unii se laudă cu spargeri imaginare. Nu e plăcut să te simţi în afara clubului celor vrednici de atenţia hoţilor.

Hoţii se împart în categorii, după specialitate.

Hoţul accidental. Tipul cutreeră străzile. Dacă surprinde o situaţie cînd poate executa spargerea, o face. Un asemenea hoţ a pătruns într-un rînd, la 5 după masă, în apartamentul unor prieteni. Soţul se afla în camera de lucru, soţia aţipise. Deschizînd ochii şi văzînd un necunoscut ce scotocea prin sertare a exclamat: "Ce cauţi aici?" "Nu-i treaba ta!" i-a răspuns netulburat hoţul.

Hoţul din zorii zilei. Se introduce în apartament cînd oamenii dorm. Talent de acrobat, nu-l simţi cînd umblă. De aceea victimele au impresia că au fost narcotizate. În 5 minute goleşte sertarele, genţile, buzunarele.

Hoţul nocturn. Categorie de mai mare calificare. Operează între orele 9 şi 1 noaptea, cînd oamenii sînt la cinema sau în vizită la prieteni şi la vecini televizoarele sînt deschise. Cei ce au trăit această experienţă traumatizantă sînt uluiţi de distrugerile ce au putut fi operate în numai o jumătate de oră. Căci atîta îi trebuie hoţului.

Hoţul comandat. Categoria cea mai periculoasă. Ştie exact la cine a pătruns, obiectele pe care să le fure şi cui le va vinde. Perfect edificat: cunoaşte valoarea fiecărui obiect, ce lucruri de preţ sînt ascunse şi unde. Nu există ascunzătoare de care să nu dea, sistem de securitate căruia să nu-i vină de hac. Nu se lasă înşelaţi nici de muzica ce se aude pînă afară, nici de luminile aprinse, ca să dea impresia că locatarii sînt acasă. Nu rareori hoţii din această categorie vin la lucru cu maşina, iau la rînd o stradă şi golesc sistematic apartamentele.

În ultima vreme s-a răspîndit metoda următoare: unul dintre hoţi închiriază un apartament într-un cartier "select". Îi cunoaşte îndeaproape pe vecini, la rîndul lor aceştia se obişnuiesc cu el. Cîte o doamnă vine acasă şi intră la

— Spune-i ceva ca lumea căci fură mereu de prin frigider...

W.C. fără ca mai întîi să încuie uşa de la intrare. Pînă să tragă apa, i-au şi dispărut poşeta şi bijuteriile.

Ce perspective există de a pune stavilă furturilor? Slabe, foarte slabe. Doar 11% din spargeri duc la descoperirea făptaşilor. Aproape 90% din cazuri rămîn nedezlegate de poliţie.

Numărul hoţilor e apreciat la 30.000 – cîteva divizii de răufăcători. În cea mai bună condiţie fizică şi ingeniozitate. Întotdeauna se introduc pe singurul geam cu neputinţă de pătruns. Se caţără pe pereţi, îşi dau drumul pe coloane, sfredelesc uşile de oţel, ferestruiesc gratiile, neutralizează cele mai sofisticate sisteme de alarmă. Sirena care fără nici un motiv te trezeşte deseori de 7 ori pe noapte, rămîne mută la apariţia acestor hoţi...

DAN BEN

ANUNŢURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 – 744787
★ HAG SAMEAH! ★

ORIGINAL
TEXTIL
TONŢI ŞI HARRY FICHMAN
TEL AVIV, STR. IONA HANAVY 46,
COLŢ CU ALLENBY, TEL. 65–85–88
●
MAGAZIN CU UN SORTIMENT FOARTE VARIAT DIN CELE MAI NOI MODELE DE ŢESĂTURI DE LA CELE MAI MARI CASE DE MODĂ EUROPENE
IMPRIMEURI, CREPE DE CHINE, CREPE COTTON, VISCOZA, SHANTUNGURI, COTOANE ŞI MATERIALE PENTRU ROCHII.
●
REDUCERE EXCEPŢIONALĂ DE PREŢURI
VIZITAŢI-NE SPRE CONVINGERE
●
CU PRILEJUL APROPIATEI SĂRBĂTORI, URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ŞI PRIETENILOR "HAG PESAH SAMEAH" CU PACE ŞI SĂNĂTATE!
●

SR
Restaurantul «SERGIU»
BAT-YAM
ŞDEROT BEN GURION 61 – TEL. 861741
DESCHIS ZILNIC DE LA ORA 12-PRÎNZ PÎNĂ LA MIEZUL NOPŢII
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ. SERVICI IREPROŞABIL. AER CONDIŢIONAT
ÎN FIECARE SEARĂ CÎNTĂ RENUMITA SOLISTĂ A TELEVIZIUNII ROMÂNE
ELENA TOMA
PESAH SAMEAH!
VIRTUOSUL VIOLONIST
JEAN PANAITE
ŞI SOLISTUL VOCAL-ACORDEONIST
ŞERBAN CONSTANTIN
SOSIŢI DIN ROMÂNIA
SE POT REZERVA LOCURI DIN TIMP, TELEFONIC LA 861741
PRIMIM COMENZI ŞI PENTRU FESTIVITĂŢI SAU REUNIUNI FAMILIARE

30 DE NOPȚI

● Uneori o escapadă amoroasă se mai termină şi aşa

LA ALTITUDINEA CEA MAI COBORÎTĂ

"Ce frumoasă este viața,
Cînd te-apucă dimineața,
Dimineața la şosea,
Cu nevasta altuia".
Aşa e, recunosc. Dar poate să fie şi altfel (ferească Dumnezeu...)

Ideea a fost s-o facă la altitudinea cea mai coborîtă. A fost inițiativa lui, despre care e de presupus c-o făcuse şi la mare înălțime. În timpul zborului, fireşte. Aşa era uzul printre colegi: să intri în clubul celor 40000 de picioare. Cu cine făcuse? Nu cu o pasageră întîmplătoare, ci cu cîte o stewardesă, cu aranjament prealabil. Căci nu înghesui aşa, netam-nesam o fată în W.C.

Nu atît de lesne te poți alătura acestui club. A fost o vreme în care îți ocupai locul în urma actului săvîrşit în condiții confortabile. În avionul pe jumătate gol, pe întuneric, după ce puținii pasageri erau cufundați în somn. Dar acum, în avioanele societății sale - cea mai sigură din lume - n-ai loc nici să arunci un ac şi nici pomeneală să te mai poți afilia la clubul celor 40000 de picioare.

Cumva de aceea i-a venit ideea cu Marea Moartă, 397 metri sub nivelul mării. Ca şi cum lucrul ăsta ar avea vreo importanță. Sau c-ar suferi comparație cu actul săvîrşit la altitudine mare şi în condiții de clandestinitate...

Ea era vecina de peste drum. Vila ei, înecată în verdeață, se află la capătul străzii, alături de a sa, de asemenea înconjurată de verdeață. Relații de cordială vecinătate. legătura lor ținea de aproape un an. Cîte o escapadă în camera pusă la dispoziție de cîte un prieten sau la cîte un motel, la şosea. Şi erau şi celălalt soi de întîlniri, în patru, el cu soția, ea cu soțul. Împreună la cîte un concert sau cîte o vizită reciprocă la domiciliu.

Ea şi-a dat consimțămîntul la telefon. O.K., mîine. Plecăm la opt dimineața şi ne întoarcem seara. Soțul revine din cursă poimîine. Problema era să găsească baby-sitter la cei doi copii, de doi şi cinci ani, căci tocmai acum şi-a găsit îngrijitoarea să-şi ia concediu. "Te descurci tu, îi răspunse. Şi nu uita să-ți iei costum de baie".

Pe drum îşi spun că la hotelul de la Marea Moartă le este asigurată discreția deplină. "În afară de cazul că vreun deştept din gaşca noastră s-a gîndit şi el s-o facă la altitudinea cea mai coborîtă. Şi tot astăzi". La care ea obiectează: "Pentru asta plecăm acolo, ca să intri în clubul "La cea mai înaltă şi cea mai coborîtă altitudine?"

După Beer Şeva o fură somnul. "Astă noapte copiii nu m-au lăsat să dorm. Nu ştiu ce-au avut. A trebuit să le schimb de cîteva ori pijamalele..."

La Arad opresc în dreptul unui telefon public şi ea telefonează acasă. Da, totul e în ordine, o asigură baby-sitter, reamintindu-i că ea nu poate rămîne după opt seara.

*

Să pluteşti pe spate pe apa densă a Mării Moarte. Şi liniştea asta de neprețuit. Ea, alături de el, pe spate. Rîsetele voioase ale grupului de americani, în excursie în țara străbunilor. Ce bine că nu prea sînt israelieni prin preajmă. Ea reuşeşte să-l convingă să nu urce imediat în cameră. "La ce să ne grăbim, că doar n-am de gînd să fug. Mai întîi, hai să intrăm în bazinul cu apă sulfuroasă. Şti, asta dă putere..."

De unde şi pînă unde scorneala asta? Dar la asta s-a gîndit mai tîrziu, spunîndu-şi că din vina ei s-a întîmplat ce s-a întîmplat.

Au zăbovit în bazin 30 de minute şi nu 20, cum e recomandat. Fiind orele amiezii, nu era lume şi el a sărutat-o şi a purtat-o în brațe, în bazin...

Ea e ceea ce se numeşte o femeiuşcă nostimă şi mignionă. E plăcut s-o admiri în costum de baie. Asta-i spune şi el, mai întîi în bazin, mai apoi în cameră, în timp ce se pregătesc să execute actul pentru care au venit aici. Şi i-o repetă şi după asta, cînd goi, stau amîndoi lungiți pe patul larg.

Apoi el se ridică şi intră în baie. ▸

*

Deodată aude un zgomot greu, de ceva ce s-a prăbuşit. Îl strigă. Nici un răspuns. Fuge în baie şi-l găseşte întins pe jos, cu ochii închişi. "A murit" - îi trece fulgerător prin cap. Şi ea e cu el... Îngrozitor! Cuprinsă de panică, încearcă să-l readucă la viaţă. Îl stropeşte cu apă. Strigă după ajutor.

Gîndurile îi vin cu iuţeala fulgerului. Dacă nu se deşteaptă acuma, e semn c-a murit. Şi cum, Dumnezeule, am să explic asta? Soţiei sale. Celorlalţi. Poliţiei. Soţului ei. Şi sînt goi amîndoi. Să facă ceva. Cum să-l îmbrace? Aude bătăi în uşă. O fi camerista de pe coridor. Sau cei din camera vecină. O fi auzit zgomotul căderii. sau ţipetele ei. Dar nu, nu va deschide. E goală şi n-are capot la îndemînă. Gol e şi el. În continuare fără cunoştinţă...

Brusc deschise ochii şi cu glas plîngăreţ întrebă: "Unde mă aflu?"

De unde a luat puterea să-l tragă pînă la pat? Iar el geme mereu: "Capul, vai, capul..."

Ea pune mîna pe receptor, să telefoneze la recepţie. "În nici un caz! geme el. În nici un caz". Tonul devine categoric. E din nou comandantul de avion militar. Stăpîn pe situaţie.

Timp de două ore ea îl imploră, plînge, se roagă s-o lase să ceară ajutor. O fi suferit un infarct... Diagnosticul ce şi-l pune el însuşi e diferit. Combinaţia de sex, baie sulfuroasă şi altitudine joasă. L-a făcut knock-out. Durerile de cap sînt de la cădere. În cădere s-a lovit de marginea căzii.

Ea coboară să ceară ceva contra durerii de cap, nu înainte de a-i fi promis că n-are să spună nimic directorului, La recepţie i se spune că nici la hotel şi nici în staţiune nu există serviciu medical. În caz de nevoie, se telefonează la Arad. Chestie de jumătate de oră.

Se înapoiază în cameră. El înghite comprimat după comprimat, dar durerile persistă. Timpul trece. Telefonează acasă. Baby-sitter consimte să rămînă pînă la 12 noaptea. "A telefonat şi soţul - îi spune. Se întoarce astăzi". "Dumnezeule, la ce oră?" Femeia nu ştie, n-a reţinut. Doamne, Dumnezeule! Îi vine să se dea cu capul de pereţi...

Toate soluţiile pe care ea le propune sînt respinse. Nici medic, nici ambulanţă, nici măcar taxi, care să-i ducă la spital. El şi numai el are să descurce lucrurile. Din partea unui comandant-pilot nici nu se putea alt mod de comportare, îşi spune el.

*

"John Updike are o povestire despre o pereche ce s-a pomenit într-o situaţie asemănătoare ca a noastră" îi spune ea pe întuneric, în timp ce el conduce maşina spre spitalul din Ein Karem. După mai multe cafele şi pastile a izbutit să se ridice şi să se îmbrace fără ajutorul ei.

*

Doctorul, şi el din aviaţie, îi cunoaşte pe amîndoi. Nu pune întrebări.

Sau poate l-a întrebat pe el, ca între bărbaţi. Ea a aşteptat în secţia de radiologie, tremurînd de frică. Fiori au trecut-o la auzul diagnosticului: fractură craniană. Dumnezeule, fractură a craniului? Doctorul o linişteşte: nu, nu e chiar atît de grav precum pare. Nu, nu e nevoie să fie internat. Îi trebuie repaus, pastile. Da, îi este îngăduit să conducă pînă acasă.

Acum îşi permite o criză de isterie. "A fost îngrozitor, doctore. Văzîndu-l întins în baie am crezut c-a murit. Pînă ce a deschis ochii, aproape c-am murit şi eu.... Şi cum are să conducă în starea în care se află?!"

La volan, pune o mînă pe umărul ei. De parcă nu s-a întîmplat nimic. Stăpîn pe situaţie. "Istoria aia, a lui Updike... În cazul nostru a ieşit altfel... Noi am izbutit s-o scoatem la capăt" îşi spune ei însăşi. Şi imediat: "Aşteaptă mai întîi să ajungi acasă..."

A ajuns după miezul nopţii. Baby-sitter, adormită în fotoliu, în faţa televizorului. Soţul vine abia mîine. A fost o neînţelegere la telefon. Toate au fost spre norocul ei. De parcă un înger, acolo sus, a aranjat lucrurile.

El a întrerupt zborurile pentru o lună şi s-a tot plîns de dureri de cap. Ea nu l-a întrebat ce a povestit acasă. Îi ajungea povestea ei.

Îi era de ajuns şi prea de ajuns.

TAMAR AVIDAR

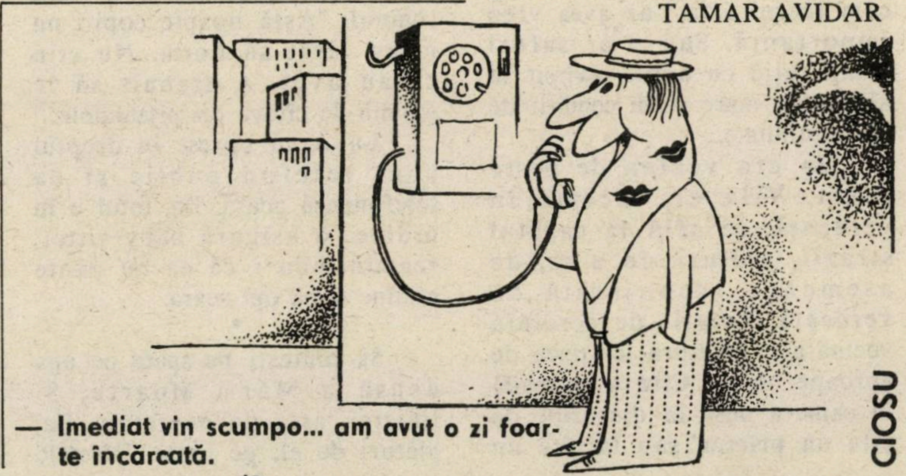

— **Imediat vin scumpo... am avut o zi foarte încărcată.**

RADU KLAPPER

COMEDIA CONTINUA

Cum necum, cel puţin psihologic şi propagandistic, Uniunea Sovietică a izbutit să se reîntoarcă în Orientul Mijlociu. Şi cum în politica internaţională, vorbele contează mai mult decît faptele, i se poate recunoaşte Moscovei o victorie reală. Rămîne de stabilit doar asupra cui.

Perestroika oblige, adversarul american s-a transformat mai mult în partener. Gurile rele pretind chiar că ofensiva sovietică în ţinuturile calde ale Levantului ar fi fost concertată cu George Shultz înainte de a părăsi Departamentul de Stat. Dar nu sîntem obligaţi să credem tot ceea ce se şopteşte la colţuri. Putem constata şi singuri că implantarea sovietică este şi ea una mai mult psihologică şi propagandistică, de "tilifon-tiligramă", referindu-se mereu la Statele Unite, făcînd reverenţe în direcţia lor, ba chiar şi retrăgîndu-şi sprijinul necondiţionat acordat Damascului, fără a ajunge să controleze nici politica de la Cairo, cu atît mai puţin cea de la Rabat Amon. Apariţia lui Eduard Shevarnadze pe drumurile Orientului, după ce le-au bătut trimişii lui mai mari sau mai mici, nu a izbutit să sperie Israelul în ansamblul lui. Chiar dacă au existat factori care s-au prevalat de această prezenţă pentru a încerca să-şi impună tezele, compromisurile şi *întîlnirile*, ansamblul populaţiei şi – ca emanare a ei – guvernul şi-au prezentat ferm poziţia: refuzul tratativelor cu O.E.P.-ul, refuzul Statului Palestinian, refuzul reîmpărţirii Ierusalimului. Restul, tot ceea ce Arens a izbutit să spună "pe aceeaşi limbă" cu Mubarak sau să-i transmită lui Shevarnadze, nu constituie nici o inovaţie, căci Israelul – mai ales după Camp David – nu a refuzat niciodată să acorde drepturi palestinienilor, pînă la autodeterminare. În ciuda a tot ceea ce se spune şi se strigă.

Culmea este că reîntoarcerea Kremlinului printre noi nu a izbutit să obţină nimic nici de la O.E.P. Miniştri fac declaraţii şi asasinatele continuă.

Situaţia din Orientul Mijlociu este perfect caragialească: toată lumea se agită, dar nu se mişcă nimic. Şi paradoxul nu este nici măcar nou. Aşa a fost cînd cu planul Rodgers, aşa a fost pe vremea lui Shultz... Singurul moment în care a intervenit o întorsătură a fost cel în care un leader arab însuşi s-a decis să ia taurul de coarne şi a venit la Ierusalim să ne propună pace... Dar au trecut anii şi, de fapt, nici Israelul nu mai are vreun Sinai pe care să-l poată retroceda fără riscuri şi fără să-şi calce în picioare istoria.

Victoria reîntoarcerii sovietice în regiunea noastră există, deci, doar în coloanele ziarelor, în ediţiile de ştiri, în deschiderea unor noi dosare în cancelariile diplomatice. Şi, în fond, Kremlinul nici nu a avut nevoie de altceva. Tragicomedia Afganistanului s-a încheiat după cum se ştie: cu prima retragere sovietică dintr-o ţară ocupată. Aşa cum nu s-a mai întîmplat niciodată. Şi după cum retragerea din Vietnam, cît de tare o fi calmat opinia publică din Statele Unite şi împrejurimi, nu a izbutit să consolideze încrederea în supraputerea pe care a răsturnat-o o buturugă mică, îndepărtată aceea!, retragerea de la Kabul, buturugă mică şi ea, dar din imediata vecinătate a frontierei, nu a adăugat cu nimic statutului de supra-putere a Uniunii Sovietice. Era strict necesar, cît mai rapid, ca "cea mai avansată diplomaţie a lumii", să-şi găsească o partitură cu arii de bravură. A găsit-o. Le-a cîntat. Publicul le-a aplaudat şi a plecat acasă.

Comedia "chestiunea Orientului Mijlociu" continuă!

ERATA

În nr. 23, pag. 33, în articolul "Tot despre Himere (Post Scriptum)" de Ilie Zaharia, în col. II-a se va citi: "M-am văzut cu Georges Filip, fost comandant al *frontului* centru al Rezistenţei", şi nu *fostului* cum din eroare a apărut.

...iar la articolul "Thanatologie" de B. Bercovici (nr. 23, pag. 56) în loc de Harcourt, se va citi: Edmond Haraucourt.

GURA HUMORULUI

STRICT CONFIDENŢIAL

Se pare că scriitorul acesta condamnat la moarte de Homeini nu s-a mai simţit în siguranţă nici în Anglia şi a venit pe ascuns în Israel unde şi-a găsit o ascunzătoare la Ierusalim. Dar unde anume? Asta nu se mai spune. Circulă mai multe versiuni.

Unii pretind că la început s-ar fi refugiat în Knesset, însă imediat deputaţii din diferite fracţiuni s-au luat la ceartă:

– De ce să dăm adăpost unui scriitor care nu ştie să-şi ţină gura? a întrebat un deputat foarte liberal. Ştim noi cîte necazuri provoacă negativiştii aceştia! Nimic nu le place, nici Coranul, nici amendamentele noastre la legea radioului şi televiziunii.

– Oare eşti dumneata de acord ca pentru o opinie să fie omorît un scriitor? s-a răstit un deputat din Ratz.

– Toţi scriitorii afirmă că moartea este o experienţă interesantă, interveni un deputat din Likud. Un deputat foarte citit.

– Şi să nu uităm că scriitorii morţi sînt vorbiţi de bine, adaugă cineva din Shas. Dramaturgii morţi au parte de cronici dramatice favorabile, văduvele romancierilor primesc tantieme frumoase...

– Deduc din vorbele dumitale că ai fi dorit să-i omorîm pe toţi, spuse cel din Ratz.

– Ei, nu chiar pe toţi! făcu deputatul din Likud. Să nu exagerăm! Sînt unii care scriu foarte duios despre rădăcinile noastre din Yemen şi despre imperativul de a distruge Histadrutul, aşa cum a cerut Jabotinski.

– Nu ne vom transforma în asasini ai oamenilor de cultură! a strigat un deputat de pe Lista progresistă pentru pace.

– Dumneata vorbeşti? Dumneata care iei apărarea celor care ne asasinează copiii?

– Ministerul de finanţe asasinează copiii, s-a burzuluit un deputat comunist de la Rakah. Îi asasinează cu majorarea preţurilor la lapte şi la derivatele lui.

Spiritele se încinseseră. Unii strigau că toţi scriitorii fac parte din mişcarea "Shalom Ahşav" şi vor să fie numit Feisal Huseini şef al cenzurii, alţii urlau că criticii literari trebuie să ştie că niciodată nu vom admite înfiinţarea unui stat palestinian, şi că numai prin prisma aceasta trebuie să analizeze cărţile care apar.

Toate acestea au transpirat, după cum se vede, în presă şi de aceea Salman Rushdie s-a temut să rămînă ascuns în clădirea Knessetului. El şi-a schimbat ascunzătoarea. S-a spus la un moment dat că a ▶

încercat să se ascundă la rabinatul central, dar a fost refuzat.

– Cine persiflează atît de caustic homeinismul, este în stare să ironizeze şi discursurile rabinului Peretz sau declaraţiile rabinului Uri Zohar, a spus un rabin de la Rabinat. De altfel rabinul Ravitz de la "Deghel Hatora" s-a declarat uimit de faptul că d. Rushdie nu a găsit de cuviinţă nici în aceste momente grele pentru el să treacă la judaism care este cel mai bun adăpost pentru un goi.

Ministerul Culturii a publicat un comunicat secret în presă în care îşi exprimă regretul că nu-l poate ascunde pe scriitorul hăituit fiindcă nu are fonduri.

Ministerul Cultelor a anunţat că şi aşa au venit în ţară prea mulţi neevrei, nu mai e nevoie de încă unul care pe lîngă acest mare defect că nu este evreu mai este şi anti-religios.

O altă versiune e că Rushdie a cerut azil la Casa Preşedintelui, dar că acolo i s-a spus că nu poate fi primit pentru a nu produce vreun incident diplomatic în viitor cu Iranul. Purtătorul de cuvînt al Casei Preşedintelui ar fi spus: D. Herzog, care abia de curînd a găsit de cuviinţă să participe la înmormîntarea lui Hirohito, ar putea fi invitat şi la înmormîntarea lui Homeini şi nu vrea ca din cauza scriitorului acesta să nu poată pleca la Teheran;

Ultimul zvon e că Salman Rushdie se ascunde în cartierul ultra-religioşilor Mea Shearim. Toată lumea găseşte că aceasta e o idee excelentă deoarece habotnicii din acest cartier obişnuiesc să publice anunţuri mortuare false ale adversarilor lor. Se spune că ei urmează să publice un anunţ mortuar şi al lui Rushdie şi astfel fanaticii de la Teheran vor răsufla uşuraţi.

Problema e ce se va întîmpla după aceea. Ce va face Israelul cu un scriitor declarat mort? Dacă îl va vorbi de bine şi-i va edita cărţile, nu există pericolul ca şi alţi scriitori să ceară să fie ucişi pentru a-şi putea publica scrierile lor care demoralizează poporul?

Toată lumea e de acord că scriitorii sînt o pacoste şi că cel mai bun lucru este a-i împiedica să se mai nască.

POLICHINELLE

Bulă se duce în apartamentul de vis-à-vis pentru a cere d-nei Constantinescu, vecina, o legătură de pătrunjel.

Intrînd în bucătărie el constată uimit că d-na Constantinescu zace moartă cu un cuţit în cap, care intrase pe nas şi ieşise prin ceafă.

– Uite ce poate să-i treacă vecinei noastre prin cap, murmură Bulă.

●

Bulă se întîlneşte pe stradă cu un coleg:

– Întreabă-mă ce fac, îi spune Bulă.

– Nu pot acuma, sînt grăbit.

– Întreabă-mă ce fac, insistă Bulă.

– Nu pot acum, n-am timp, poate altă dată.

– Întreabă-mă ce fac!

– Ce faci, Bulă?

– Nu mă întreba...

● BULĂ ●

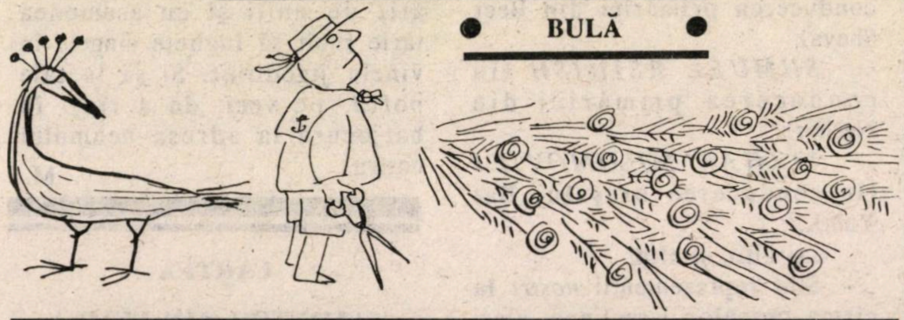

Profesoara îi întreabă pe elevi ce meserii au părinţii lor.

– Tatăl meu e procuror, spune Bulă.

– E o profesiune foarte interesantă; explică-le şi colegilor ce face un procuror.

– Procură carne, zahăr, ulei...

La o adunare la şcoală, secretarul de U.T.C. îl întreabă pe Bulă:

– Tu de ce nu strigi "ura! ura!" ca toţi ceilalţi?

– Nu pot, sînt răguşit, dar ţin ura mea în piept.

DEPOU DENTAR

I. ESKENAZY & Co.

●

UREAZĂ ONOR CLIENTELEI SALE, PRIETENILOR ŞI CUNOSCUŢILOR HAG PESAH SAMEAH

●

LA NOI GĂSIŢI PREPARATE ADEZIVE PENTRU PROTEZE DENTARE. DEASEMENI PRODUSE PENTRU IGIENA BUCALĂ PRECUM ŞI ORICE FEL DE ALTE MATERIALE DENTARE.

●

VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!

●

DEPOUL DENTAR
I. ESKENAZY & CIE.
TEL AVIV, STR. LEVONTIN 4,
TEL. 624664

AM AFLAT CU ÎNTÎRZIERE

Israelieni neisraelieni

Răsfoind nişte gazete mai vechi, aşa la întîmplare şi în neştire (ba cele româneşti, ba cele ca "Maarivul", pe ebraică) am dat, cu surprindere (sau fără...) peste următoarea ştire:

"Într-o scrisoare adresată poetului Iacov Orland, preşedinte al Asociaţiei scriitorilor ebraici, poetul Şaul Carmel, vice-preşedinte al Uniunii Asociaţiilor de scriitori din Statul Israel, i-a comunicat că la ultima şedinţă a Comitetului Executiv al Uniunii s-a discutat problema nepublicării creaţiilor membrilor Uniunii în numerele 2 şi 3 ale revistei "Moznaim", care a prezentat 40 de ani de creaţie literară în Israel.

La timpul respectiv, redactorii de la "Moznaim" Asher Reich şi Haim Pesah – se adresaseră cîtorva poeţi care scriu în diferite limbi, cerîndu-le să publice din lucrările lor în acest număr dublu festiv. De asemenea, i s-a promis preşedintelui Uniunii, poetul Sandu David, că aceste creaţii vor fi publicate..."

...De fapt, cam ce s-a întîmplat? Oamenii care scriu în limba lor maternă şi de meşteşugari, s-au executat, au predat la "Moznaim" textele făgăduite, dar după o scurtă, însă profundă meditaţie a şefilor de redacţie, poeziile cu pricina au fost apucate de pe masă cu două mîini (ca la poker, cînd ridicînd potul exclami: şi mîna greblă se făcu!) şi aruncate frumuşel la coş.

Aceasta fiindcă – după domnii Reich (al cîtelea?) şi Pesah (ca să nu zicem paştele, inclusiv cuvîntul care urmează deobicei, folcloric) – truda colegilor de alte vocabulare (limba lui Tolstoi, limba lui Shakespeare, limba lui Heine, limba lui Shalom Alehem, limba lui Sadoveanu Mihai) n-ar avea legătură cu creaţia literară din Israel; deşi ea, această trudă, se desfăşoară sub cerul israelian şi oglindeşte, nu o dată, realităţile şi sensibilitatea ţării.

De fapt, aici am pus degetul pe-o dogmă-bolnavă şi veche de cînd s-au inventat capetele pătrate în cultură: operele la care ne referim, izgonite, trebuiesc editate, după domnii Reich şi Paşte, într-un singur loc: în ţara numită NICĂIERI.

V. MINCU

P. S. Ştirea e destul de veche: datează de cîteva, bune, săptămîni. Mentalitatea e, însă, mereu şi tenace "la zi".

DACĂ TOŢI PRIMARII NOŞTRI...

I. ARTZI (în conducerea Primăriei Tel Aviv);

MENAHEM ARIAV (primar, fără rival, al oraşului Natzeret Illit);

MEIR NITZAN ("boss" al primăriei din Rishon Le Zion);

ZWI ROSEN (în conducerea primăriei din Ierusalim);

NATHAN COHEN (în conducerea primăriei din Beer Sheva);

SHMUEL REINISH (în conducerea primăriei din Nesher);

ITZHAK SOLOMOVICI (în conducerea oraşului Bat Yam)...

...şi alţii, şi alţii.

Sînt reprezentanţii *noştri* la cîrma oraşelor israeliene, aleşi la recentele alegeri municipale. Sînt trup din trupul şi suflet din sufletul *alialei* române.

Îi felicităm şi le dorim succes deplin în activitatea lor de gospodari.

Şi le propunem să se unească pentru o clipă (ba chiar pentru mai multe), să uite de deosebirile lor de vederi politice sau nepolitice, şi să se adune cu toţii pe trotuarul din faţa Televiziunii de la Ierusalim.

Acolo, să-şi spună părerea lor, sinceră şi din adîncuri, despre emisiunile cu "Romanim ganavim" şi cu ceea ce semnifică ele.

Dar atît de limpede să-şi spună părerea primarii noştri, şi atît de uniţi şi cu asemenea tărie încît să îngheţe sîngele în vinele jigodiilor. Şi să le taie pofta, pe veci, de a rînji în batjocură la adresa neamului nostru.

M.

CARTEA

"AMINTIRI DIN LUMEA CEALALTĂ"

de

GABRIELA DEŞLIU

SE POATE OBŢINE TRIMIŢÎND UN CEC DE 17 ŞEKELI LA P.O.B. 2692

Holon

etc.

*** Ce legătură este între actriţa Dalia Şinco (filmul israelian "Noa 17", rolul titular) şi fotografa din Bucureşti, ola hadaşa, Hedy Loffler? Bunica Daliei a fost la expoziţia artistei-fotograf de la "Beit Zionei America" şi s-a entuziasmat de pozele văzute. Cum Hedy (65) vorbeşte şi ungureşte şi cum bunica artistei are aceeaşi limbă la bază, cele două femei au făcut o tranzacţie: nepoata să pozeze ca... femme fatale, precum se fotografiau artistele pe vremuri: *"Nu am fost obişnuită cu astfel de poziţii. Hedy mi-a studiat fiece gest, mi-a stabilit fiece mişcare, a lucrat cu aparate nu prea moderne, dar a realizat fotografii uluitoare"* – a declarat apoi, Dalia Şimco. O "mostră" reproducem alăturat.

*** Ex-ministrul Avraham Şarir s-a întîlnit deunăzi, cu o reporteră de la revista ebraică "Haolam Haze". El nu a vrut să facă nici o declaraţie privind căderea sa politică, precizînd doar: *"Mă numesc Avraham Şarir... mă numesc Avraham Şarir... mă numesc..."* te pomeneşti – completăm noi – că domnul Avrum va începe să activeze printre cei care vorbesc româneşte, îşi va reaminti de originile sale, cu care s-a jenat cînd fusese ministru foarte plin şi va candida la locul de preşedinte al H.O.R.-ului, ocupat acum de Uri Eliav.

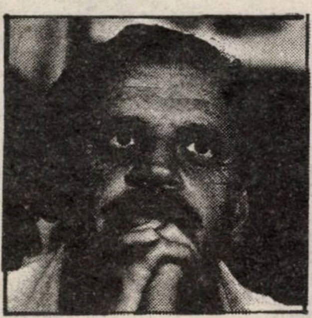

Avrum: în locul lui Eliav?

*** Ady Amurai, originar dintr-o familie din aliaua noastră, este o figură de frunte în lumea economiei şi finanţelor din Israel. Nu de mult, el a părăsit scaunul de ministru adjunct la Finanţe şi, în prezent, deţine funcţia de preşedinte al Consiliului de administraţie a întreprinderii (financiare, desigur) *"M. I. Nehasim"* care, în traducere, înseamnă *Bunurile Statului Israel*. Adi povesteşte că denumirea întreprinderii a creeat... griji defunctului ministru Pinhas Sapir. De ce? Fiindcă iniţialele în ebraică duc la cuvîntul "Min" care în româneşte înseamnă "Sex". Şi Sapir se temea de bancuri cu... Bulă.

Amurai: sex

*** Trio *"Mango"* este formaţia feminină "en vogue" în muzica uşoară israeliană. Sînt aclamate, sînt adoratele publicului de toate vîrstele şi, în consecinţă, intervievate foarte des. *"Pe cine iubiţi cel mai mult?"* – au fost întrebate. Iar Miri Tanenboim, o "felie" din "Mango" a răspuns: Cînd aveam 8 ani am început s-o ador pe Nadia Comăneci. Copilă fiind, am practicat şi eu gimnastica. Visam să devin o *"Nadia Comăneci a Israelului"*...

*** *"Transmite complimente lui Mişa"* – a fost o frază pe care Şimon Peres a auzit-o deseori în străinătate în întîlnirile cu personalităţile politice. Peres fusese convins că e vorba de Mişa Arens şi se mira cum acei politicieni socialişti s-au îndrăgostit de actualul nostru ministru de Externe. În cele din urmă, Peres s-a dumirit: fusese vorba de deputatul "Mişa" – Miha Hariş – de felul său de pe meleagurile româneşti, fost responsabil cu problemele relaţiilor externe în Partidul Muncii, în prezent secretar general al partidului.

*** Cine cunoaşte bine arta culinară pe care o practică Anette Flatto-Şaron? Nancy Brandes... El a fost des invitat în vila acestei cucoane, care vrea să devină cîntăreaţă. ▶

NOI

Nancy s-a lins pe degete cu "ghefilte fish" şi salată marocană preparată de soţia (încă?) ex-deputatului Flatto-Şaron.

*** Cine-i persoana cu trup felin din fotografia alăturată? O cheamă Levana Israel, are 22 de ani, provine din oraşul românilor Natzrat Illit şi, în timpul serviciului militar, a fost una dintre secretarele generalului (în rezervă) Yair Shamir, fiul premierului Itzhak Shamir.

*** O nouă şi promiţătoare cîntăreaţă rock, Ghitit Şuval (24)... A debutat cînd avusese 13 ani, la un festival al cîntecului israelian şi cel care i-a remarcat talentul încă de la acea vîrstă fragedă a fost compozitorul Sergiu Pinhas, pe atunci ole hadaş din România. Pentru bună ştiinţă, Sergiu este fiul cunoscutului compozitor de muzică uşoară Al. Mandy. ▶

*** Un nou spectacol cu piesa "Steaua fără nume" de Mihail Sebastian: la Teatrul din Dures. Dures, trebuie precizat, este un mic oraş din Albania. Nu din Orientul Mijlociu. Unde nu prea e loc pe scene pentru brăileni.

*** Pe masa noastră de lucru a poposit o publicaţie numită "Adevărul" (fără nici o legătură cu săptămînalul telavivian condus de Armand Sufrin) şi editată la New York. E vorba de cîteva pagini trase la xerox, redactate de Larry Shapiro şi ambiţionînd să spună vreo două vorbe grupurilor neo-naziste pe româneşte din America; ţara tuturor posibilităţilor. Adresa: POB 2674, Rockefeller Center Sta., N.Y. 10185.

*** Şi fiindcă vorbim de gazete, ne face plăcere să auzim că răposatul "Mishmar" (bilunarul Mapam-ului în limba română) e pe cale să învie. Şi însemnarea noastră din numărul trecut şi sbaterea celor care nu vor (şi bine fac) să conducă foaia la cimitir, au zgîlţîit se pare nepăsarea celor din *cece* cu tăieturile din buget. Dintre toate zbaterile acestea cea mai impresionantă este un apel (uite, îl avem şi noi în faţa ochilor) care cere abonaţilor să pună mînă de la mînă şi să trimită şekeli gazetei întru continuarea existenţei. Ni se spune că cecurile, ba de cinzeci, ba de-o sută, au început să poposească în întristata redacţie. Sigur, treaba sună ca o colectă pentru transplant de ficat la Chicago, dar dacă nu se poate altfel...

*** Nelinişte la Montreal... D. Sol Littman, responsabilul filialei canadiene a "Centrului Simon Wiesenthal" (urmăritor de nazişti pretutindenea) s-a aflat timp de zece zile la Bucureşti în scopul de a arunca o privire prin dosarele ex-şefilor "Gărzii de Fier". Mai precis a celor aflaţi acum prin Canada şi Statele Unite. Nescoase la lumină de 45 de ani, dosarele cu pricina cuprind date despre crimele săvîrşite de legionari în 1940 şi 1941. "Din păcate, a declarat Littman, numeroşi Gardişti care trăiesc pe continentul american sînt la fel de activi politiceşte ca în trecut. Pericolul real constă în aceea că ei încearcă să crească o a doua şi o a treia generaţie de antisemiţi după modelul părinţilor lor..."

*** Purim-Gragher 1989. În anul 1933 apărea la Cernăuţi al zecelea şi ultimul număr al unei reviste satirice, "Der Grager". Editorul ...şi difuzorul acestei publicaţii anuale, ocazionată de sărbătoarea cu humântaşn, se numea Schamschon Först. Croitor de meserie, umorist prin vocaţie, figură populară a oraşului, "Schamschale" scria, în idiş cu litere latine şi în germană, satire în versuri şi proză.

Astăzi, după mai mult de o jumătate de secol, apare, la iniţiativa scriitorului J. N. Rudel, un "Purim-Gragher" nou. Ziarul cuprinde texte originale ale lui Schamschon Först, proză umoristică actuală ▶

de J. N. Rudel, versuri ale poetului-actor Zvi Stopler şi ale scriitorului Meir Faerber precum şi numeroase anecdote şi glume.

"Purim-Grager 1989" se difuzează ca supliment al ziarului "Die Stimme", publicaţie a "Uniunii Mondiale a Evreilor Bucovineni".

Iată cîteva "mostre" în traducere românească:

"Două ace cu gămălie se plimbă printre rafturile goale ale unui magazin universal bucureştean.

– Dar aici nu există nimic de cumpărat! constată unui dintre ele dezamăgit.

– Taci din gură, îl avertizează celălalt, în spatele nostru umblă un ac de siguranţă!"

sau: "Care este diferenţa dintre AIDS şi dragoste? Răspuns: AIDS ţine pînă la moarte".

*** Deoarece la "Clepsidra" trecută ne-a luat gura, sau mai bine zis sentimentul, pe dinainte, anunţînd că gazetarul şi romancierul Marius Mircu împlineşte 80 de ani, poşta s-a repezit să pună lucrurile la punct: "Vechi ziarist, citim în misiva primită mai deunăzi, totuşi n-am pretins nicidată că sînt perfect informat. Exemple am avut destule. Un exemplu recent, în "Minimum" pe luna martie: aflu cu surprindere, că am şi devenit octogenar! Iar după notele mele, mai aveam de aşteptat cîteva luni!

În consecinţă: zilnic maldăre de scrisori, telegrame, nenumărate telefoane şi vizite acasă, interpelări la tot pasul, în plină stradă: "La mulţi ani!", "La mai mare!", "La 120 şi mai bine!"...

Însă, deoarece verificîndu-mi actele autentice am constatat că, deocamdată,

aceste aplauze nu mi se cuvin, sînt nevoit să le restitui. Rog, de aceea, redacţia să binevoiască să-şi retracteze declaraţia; dar să n-o azvîrle, s-o păstreze pentru numărul pe iunie cînd – promit ferm! – voi merita din plin înaltul titlu de octogenar.

În orice caz, mulţumesc pentru intenţie şi pentru atenţie!

*** *Istoria alialei* române, cu toate *istoriile* (adică implicaţiile politice şi dedesubturile) sale constituie un subiect din ce în ce mai discutat (şi disputat) în lumea evreiască... a lumii.

Revista *Actualité juive* din Paris consacră sub iscălitura lui Edgar Reichman, un amplu articol pe dramatica temă în cauză.

Iar o secvenţă din acest important text are în vedere pe *"Minimum nu uită":*

"Potrivit unui articol apărut nu de mult în excelentul lunar *Minimum* din Tel Aviv, semnat de Henry Radu-Mănescu (fost ministru adjunct al Finanţelor în România, în prezent cetăţean israelian), pe măsură ce se deschideau porţile emigraţiei, evreii – inclusiv şi mai cu seamă cei ce fuseseră militanţi comunişti – erau eliminaţi treptat-treptat din funcţiile lor, atît la nivel guvernamental, cît şi la nivelul mai modest al presei, editurilor, universităţilor".

*** Dezbaterea (incomoda dezbatere) de la "Pagina cît se poate de liberă" este urmărită cu atenţie nu numai la Haifa şi Beer Sheva ci şi prin toate Europele cu oameni pasionaţi de înţelegerea vremurilor.

Publicaţia "Lupta" (Paris), de pildă, redă – prezentate de M. Korne, directorul revistei – în ultimul său număr, fragmente importante din intervenţiile lui M. Rudich şi Victor Russu, din nr. 22 şi 23. Sec, fără comentarii. Cel puţin deocamdată.

BEN IACOV-ZWI
(în colaborare cu M. RAFAEL)

HAG SAMEAH!

TIPOGRAFIA
A. GRINSTEIN
TEL. 03-831425

Primeşte spre tipărire CĂRŢI, BROŞURI, REVISTE, ZIARE etc. în limbile: ROMÂNĂ, UNGARĂ, ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, SPANIOLĂ, IDIŞ, EBRAICĂ şi altele.

Îndeplinim toate fazele de realizare a lucrărilor:

CULEGERE, IMPRIMARE, PROCURARE DE HÎRTIE, LEGĂTORIE şi transport la domiciliul clientului.

Lucrători competenţi, execuţie rapidă, de artă grafică, în cele mai bune condiţii, la preţuri convenabile.

Str. Şvil Hamifal nr. 6
Kiriat Hamalca, Tel Aviv

MIRCEA DINESCU

pîinea și circul

Poet de frunte al generației de 40 de ani, Dinescu a luat cuvîntul, nu de mult, la un colocviu literar în Berlinul occidental.
Și a spus ceva.
Ceva.

...Nu devenim oare ridicoli discutînd despre frumoasele noastre concepții poetice, despre admirabilele noastre opțiuni stilistice, la umbra acestor cumplite ziduri? Zidul Berlinului este în felul său o operă de artă, o replică la Statuia Libertății, o întruchipare în beton a unei ideologii care a umplut lumea cu ziduri abstracte, care ne-au fost dăruite încă de la naștere; căci odată cu laptele matern sugem și ideologie, odată cu mersul învățăm pe ce parte a străzii nu avem voie să umblăm, cu cine nu avem voie să vorbim, pe cine trebuie să iubim și pe cine trebuie să urîm, înghețați în frică, singurătate și convenție, în drepturi care deseori seamănă cu niște pompoase îndatoriri.

Dacă suprarealismul în faza sa de curent artistic n-a reușit să coboare în stradă, rămînînd prizonier între coperți extravagante sau în expoziții cu aer condiționat, în schimb suprarealismul ca metodă politică umblă nestingherit pe străzile unor orașe, dă năvală în casele noastre odată cu ziarul de dimineață, ne mînjește ecranul televizorului, clanța de la ușă, periuța de dinți.

Avînd odată prilejul să călătoresc într-o țară cu mireasmă de banană – cîndva vestită pentru prea marea îngăduință în frumusețe a locuitorilor ei, dar azi aflată în plin avînt de construcție a propriilor ziduri interioare, pe ritm de rumbă – am fost frapat de mersul bizar al localnicilor, care, deși modest îmbrăcați, purtau în schimb, cu neascunsă mîndrie, o luxoasă încălțăminte ortopedică. Știam că există boli specifice unor anumite regiuni – de pildă gușa proeminentă în zone unde apa nu are iod – dar mersul împiedicat ca semn al specificului național mi se părea cu totul senzațional. Așa că am cerut lămuriri. Ei bine, explicația nu era de domeniul patologiei ci al ideologiei. Localnicii nu sufereau de platfus ereditar ci de... rude în străinătate. Granițele acestei țări fiind închise și transfugii fiind considerați trădători, era interzis de a primi din străinătate altceva decît medicamente. Cînd au descoperit că pe lista produselor medicale admise, alături de aspirină și piramidon, figura și încălțăminte ortopedică, mii de băștinași zvelți și semi-desculți au profitat de șansa de a purta pantofi de piele, cu tocuri ușor deformate: șchiopătatul lor era ideologic și benevol.

Are oare această poveste grotesc-hazlie vreo legătură cu literatura?

Scriitorii din est suferă uneori de inconștiente și elegante deformări profesionale, căci într-un sistem totalitar anormali par cei ce nu șchioapătă – nemaivorbind de faptul că între aparență și esență se circulă cu viză de la poliție. Cenzura, împreună cu fiica ei și mai odioasă, autocenzura, te îmbie să încalți de bună voie și nesilit de nimeni pantofii ideologici îngăduiți, mimînd astfel anormalitatea, scriind – spre a putea numi măcar, cît de cît, răul – cu subînțelesuri, pe dedesupt, cifrat, chinuit și întortochiat, înfofolind în mii de foițe adevărul, aducînd în felul acesta ciudat un omagiu celebrei cizme spaniole ca încălțăminte firească a ereticului din vechi timpuri.

Dacă ieșim puțin din metafora aceasta, descoperim că literatura se poate juca uneori cu viețile noastre. Mă urmărește de la o vreme cazul dispariției tragice a poetului Rolf Bossert. Primul cuvînt pe care l-am rostit la aflarea veștii sinuciderii sale a fost cuvîntul silicoză. Rolf Bossert suferea de ceva asemănător bolii profesionale a minerilor – acea împietrire treptată a plămînilor, datorită inhalării prafului de cărbune. Numai că el, deși provenea dintr-o regiune grav poluată, nu mai putea să respire din cu totul alte pricini. Cei treizeci de ani de inhalare a unei ideologii asfixiante și-au spus, pînă la urmă, cuvîntul. Pașaportul primit s-a dovedit pînă la urmă a fi pentru el nu numai un fruct exotic ci chiar de-a dreptul fatal. Rolf Bossert ar fi trebuit preluat și tratat ca un pacient scutit de formalități administrative, apoi învățat treptat să respire în ritmul pe care societatea occidentală îl imprimă membrilor ei, ritm trepidant, șocant pentru unii din noi – un ritm care e, cred și sper, totuși omenesc. Vinovați sîntem cu toții de moartea lui Rolf Bossert – fiindcă el nu s-a sinucis din pricini estetice, nici din cauza vreunei metafore agasante, ci pur și simplu din disperare. Iar noi sîntem dispuși să discutăm cel mai adesea despre uneltele laboratorului nostru poetic și mai puțin despre stilul în care se sinucide un poet, din disperare, în mijlocul lumii civilizate și indiferente...

•Scurt•

• Nestor Rateş (sh)

Se pare că numirea lui Nestor Rateş (Ratesh pe americană) în funcţia de director al emisiunilor româneşti ale *Europei Libere* n-a entuziasmat pe toată lumea.

Astfel, de îndată ce a aflat că noul director nu are origine naţională sănătoasă, părintele Gh. Calciu-Dumitreasa (pe vremuri legionar, în prezent luptător pentru democraţie şi drepturile omului), a protestat energic la Washington, pe lîngă cîţiva senatori şi congresmani împotriva numirii: noi nu suportăm un iudeo-bolşevic la München. Fără a se jena de uimirea interlocutorilor săi (care... orişicît...), cunoscutul umanist le-a explicat băbeşte: "Noi care am supt antisemitismul de la ţîţa mamei, nu putem accepta un asemenea afront. Noi vrem un român get-beget!" Pînă la ora cînd trimitem rîndurile de faţă la tipar, nu ştim nimic despre trimiterea lui Rateş la munca de jos.

• B.B.C.–Londra

...caută un redactor pentru emisiunea în limba română. Data cînd postul cu pricina rămîne liber – septembrie 1989. Cei interesaţi se vor adresa la: "Recruitment Officer, Language Services, BBC PO Box 76, Bush House, Strand, London WC2B 4PH, England (89.X.2990).

• Kent

Din relatările unui reporter belgian de televiziune, după o călătorie efectuată în România: "Cu Kentul am scăpat de trei poliţişti, care mă opriseră pentru exces de viteză cică, deşi n-am rulat niciodată cu peste 80 de km/oră, din cauza drumurilor proaste. Miliţienii m-au oprit deci, şi înainte de a-mi cere actele sau, mai ştiu ce, mi-au spus repede: ŢIGARETEN, ŢIGARETEN. Le-am dat ţigările şi am reintrat în legalitate!"

• Secrete de stat

Redactorul şef al "Scînteii", Ion Mitran, declara la Conferinţa Naţională a partidului din decembrie trecut că la adăpostul secretului de stat s-a ajuns ca conducătorii de întreprinderi să ascundă redactorilor "Scînteii" cele ce se întîmplă în întreprinderile lor. "Propriile neajunsuri – preciza Ion Mitran cu acelaşi prilej – au devenit secrete de stat".

• Bursa mormintelor

Dintr-un reportaj de N. C. Munteanu la "Europa Liberă": "Putem vorbi de o nouă specie de corbi, cu spirit de iniţiativă... Pentru că un loc de veci se obţine greu iar autorizaţia pentru construirea unei cripte sau a unui cavou încă şi mai greu au apărut cioclii afacerilor printre morminte şi mai ales cu morminte. Recent a devenit publică o astfel de afacere petrecută la Piatra Neamţ. (FLACĂRA, nr. 41, 1988) La Piatra Neamţ există o "bursă a locurilor de veci" suprasolicitată de cei care la viaţa lor au făcut asceză, au strîns cureaua şi "vor un loc mai în faţă"..., pentru că nu oricine îşi are locul rezervat. Graţie a fel de fel de complicităţi locale, inşi veroşi reuşesc să cumpere şi să zidească locuri de veci cu circa 4.000 lei, pe care le comercializează cu 90.000 de lei. O rentabilitate de 2250%, de neimaginat nici pentru cel mai feroce rechin capitalist, devenită realitate pentru cîţiva şmecheri din Piatra Neamţ".

• Două ştiri

...din publicaţia românească (îndeobşte bine informată) *Lupta* din Paris (director M. Korne):

– Preţul pe cap de emigrant german din România a crescut de la 8.000 DM la 11.000 DM, concomitent cu mărirea contingentului anual.

– Se pare că revista ambasadei sovietice din Bucureşti, editată în limba franceză, se cumpără la negru, cu un preţ foarte ridicat

• Manifest

O informaţie uluitoare, uluitoare, uluitoare.

Potrivit unei ştiri transmisă de Radio B.B.C. şi reluată de cotidienele franceze "Libération" şi "Le Quotidien de Paris", precum şi de publicaţia pariziană "Lupta" în limba română, trei ziarişti de la ziarul "România Liberă" din Bucureşti, au încercat să publice un manifest anti-guvernamental în paginile cotidianului amintit. Aceşti ziarişti sînt: Anton Uncu, Petre Băcanu, precum şi criticul de film Mihai Creangă. Tot potrivit B.B.C.-ului, aceşti ziarişti ar fi fost arestaţi, împreună cu cîţiva muncitori tipografi, şi deferiţi justiţiei.

...O informaţie, repetăm, uluitoare, uluitoare, uluitoare, pentru oricine cunoaşte realităţile presei din România de astăzi.

• Consilieri

Au fost numiţi trei noi consilieri ai Preşedintelui republicii: Ilie Văduva (fost, o vreme, ministru de Externe), Emilian Dobrescu (eliberat din funcţia de secretar de stat la Comitetul pentru ştiinţă şi tehnologie) şi Gheorghe Fulea.

▶

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• **Urmaşi**

Amza Pellea a murit, în plină putere, la 50 de ani, atins de năpasta cancerului, dar ca un fel de compensaţie, destinul a vrut ca numele marelui actor să trăiască, în continuare pe scenă. Prin fiica sa, Oana Pellea.

Talentată cu adevărat, frumoasă (reunind trăsăturile tatălui şi ale mamei sale, Domnica Pellea), Oana Pellea a *convins* publicul, mai întîi la teatrul "laborator" de la Piatra Neamţ, iar acum, mai nou, pe scenele Bucureştilor. Sîngele (în unele cazuri...) apă nu se face.

• **Palat**

Noul palat prezidenţial din Bucureşti, în curs de finisare.

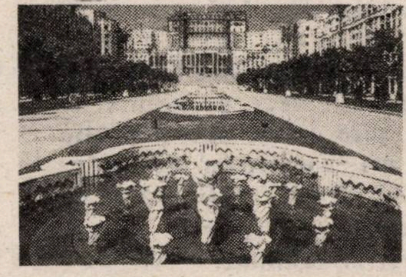

• **Decese**

Prof. Dr. Doc. Ion Tarnavschi; Nuni Anestin, pictor, caricaturist (fiul celebrului caricaturist Ion Anestin); Prof. Dr. Doc. Valentin Neagu; Ana Barcan-Ignat, actriţă (soţia ziaristului Nestor Ignat, preşedinte al Uniunii ziariştilor din România); ing. Andrei Sireteanu, regizor tehnic la Radio-Televiziune; Matei Ghica-Cantacuzino, aviator (n. 1906, m. 1989 în Venezuela).

A apărut:
"IMPRESII"
de MIRCEA J. DAMSKER

Cartea poate fi procurată la:
– Librăria LEPAC, Tel Aviv, str. Rambam 15, tel. 661688
– Video Gallery, Kikar Hamedina 28, tel. 255293
sau poate fi comandată la P.O.B. nr. 3197 Bat Yam, contra unui cec în valoare de 25 şekeli (în străinătate – 15$)

★ GALLIA ★

MAGAZIN DE TEXTILE

NAHLAT BENIAMIN 36 • TEL AVIV ☎ 655746

În vederea sezonului de primăvară şi vară, vă anunţăm că am primit din Europa un bogat asortiment de imprimeuri de mătase, cotoane, viscoze, lainen, coktailuri, payette, catifele.

Vă invităm să ne vizitaţi!

Urăm tuturor rudelor, clienţilor şi prietenilor UN HAG SAMEAH!

CLARA ŞI IACOB KAMER

RESTAURANT mon jardin 86
מסעדת מון-ג'רדין בע"מ

UREAZĂ DEVOTATEI CLIENTELE
HAG PESAH SAMEAH

★ ★ ★

AVÎND ACEEAŞI CONDUCERE, VI SE ASIGURĂ O MASĂ DE CALITATE ÎNTR-O FOARTE PLĂCUTĂ AMBIANŢĂ.
GRĂTAR SPECIAL ROMÂNESC
DANS
★
ÎN FIECARE VINERI SEARĂ, VĂ DISTREAZĂ AVI CU GHITARA
ADRESA NOASTRĂ: TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA 186, TEL. 238694 – 231792
★
LOCALUL ESTE DESCHIS ÎNTRE ORELE 12 – 24 ÎN TOATE ZILELE SĂPTĂMÎNII.

Am greșit, RECUNOSC

Discuția noastră (dramatica, incomoda, poate chinuitoarea noastră discuție)scoate la iveală nu numai idei sau fapte istorice ci și stări sufletești.

Fiindcă e o discuție a-de-vă-ra-tă. Fiindcă o asemenea discuție naște inevitabil, nervi, iritare, supărare, revolte.

Care intră și ele, ca niște importante mărturii, la dosarul marei dezbateri.

Dragă domnule Mirodan,

Cîteva vorbe – însă nu exact cum ai anunțat – ci... d-tale. Și iată de ce: d. V. R. nu citește articolele ce-l privesc, ci numără doar cuvintele, agățîndu-se, uneori, de cîte unul care-i prilejuiește interpretări și explicații nițeluș demagogice, din care să se observe ce pur a fost cîndva și în ce hal de victimă a ajuns. Am impresia că, de la început, nu era de loc greu să se priceapă ce urmăresc. Or, iată că d-sa n-a putut, sau n-a vrut să înțeleagă. Neavînd, mulți ani, nevoie să gîndească, fiindcă pentru dumnealui gîndea Partidul,– pesemne că, pe undeva, ceva s-a atrofiat. Așadar, ce rost ar mai avea să-i spun cîteva vorbe? Nici mai multe, nici cîteva, deci, nici una.

D. Ilie Zaharia – care nu știu de ce crede că "se caută răfuieli ori nod în papură" – consideră că "puțină stăpînire nu strică". Aș adăuga, însă: și nici măcar un pic de decență.

Și-acum, aș vrea să te întreb: crezi, oare, că unii din colaboratorii d-tale, mai vechi și mai noi, ar avea onestitatea (luciditatea?) d-lui Silviu Brucan, fost redactor șef adjunct la "Scînteia", și ambasador la Washington – care a mărturisit, recent, într-un interview acordat postului de radio "Vocea Americii": "cînd recitesc unele articole pe care le-am scris, pe vremuri, mă îngrozesc".

•

Urmărind unele evocări, amintiri, dar mai ales anume articole, apărute în "Minimum", un bun prieten, vechi gazetar și scriitor, mi-a spus: cred că asistăm la convertirea la judaism a unor comuniști, ce se simt, însă, oriunde s-ar afla, chiar și în Israel, în exil.

Parcă, parcă are dreptate amicul meu. Nu crezi?

Poetul Ștefan Baciu, – știu cît de mult îl prețuiești – la curent cu unele aspecte din viața tribului (termen preferat de d-ta) deci a tribului nostru, – aflînd despre foști mari tovarăși nou veniți în Israel, mi-a scris anul trecut: "uitat să fie ‚hei-rup', e timpul sionismului". Cînd va lua cunoștință, acum, că unii dintre "foști" nu mai așteaptă 1 mai sau 7 noiembrie, ci Iom Haatzmaut, ca să se bucure cu adevărat, va avea tot dreptul să mă întrebe: ei, așa că am avut dreptate?

•

Ignorînd unele moravuri, am sperat într-o discuție clară, pur și simplu lămuritoare – Doamne ferește de pe poziții "posesive și dominatoare"; nu eu, nu sioniștii au vorbit vreodată de sus, de pe poziții posesive și dominatoare, ci știi bine dta. – cine. Am făcut, se vede o eroare, – și nu mă sfiesc să recunosc. Am îndoieli cu privire la posibilitatea unei autentice, principiale dezbateri despre destinele generației lui "23 august", așa cum ai dori. Dincolo de cunoașterea circumstanțelor socio-politice, a contextului istoric, într-o asemenea analiză sînt necesare și alte elemente, – curajul opiniei, onestitatea, buna credință, nefiind de ordin secundar, toate acestea neputînd fi înlocuite printr-o dialectică escamotare a adevărului și prin ironii ieftine.

Pasiunea d-tale. – da, pasiunea – pentru discuții libere, este – cine nu recunoaște? – remarcabilă. Totuși, s-ar părea că de spațiul liber pe care-l pui la dispoziție, și nu numai pentru confruntări, se cam abuzează cîteodată, unele condeie zburdînd, dacă nu indecent, în orice caz... inestetic.

Sper că înțelegi mobilurile care determină și rezervele și aprehensiunile mele. Aș regreta mult dacă nu m-ai înțelege.

■ M. RUDICH

O carte nouă.

SCORBURA de L. Bruckstein. La *Lepac*, str. Rambam 15, Tel Aviv sau contra sumei de 20 șekeli pe adresa: *Panopticum*, P.O.B. 37151, Tel Aviv.

Cer cuvîntul!

Supărat pe condeiul meu din pricini pe care nu le mai enumăr (oricum erau de ordin privat şi în perspectiva timpului, mărunte), i-am interzis manifestările după ce n-am mai fost obligat "să-l pun la jug" ca să-mi agonisească bucăţica de pîine. Există însă împrejurări care te dezleagă de juruiala tăcerii, refuzul obstinat al mărturiei fiind – în contextul lor – egal cu o scleroză a conştiinţei sau cu acea vinovăţie asimilabilă tăinuirii şi complicităţii. O asemenea împrejurare mi se pare a fi punctul la care a ajuns dezbaterea găzduită în paginile *cît se poate de libere* (subliniat dar... *cu intenţie neghilimitat* din *"Minimum") dezbatere* (şi nu polemică, pentru că nu poate fi vorba de un duel menit să spele în sînge onoarea combatanţilor şi cu-atît mai puţin de o răfuială) în care sînt implicaţi, *pînă acum*, vechiul meu prieten *M. Rudich*, talentaţii noştri confraţi *Victor Russu* şi *Ilie Zaharia*.

Ca unul ce am fost şi eu, între mulţi-mulţi alţii, martor ocular cum se zice, al întîmplărilor din epocă, simţind proprio-sensoribus multe din împrejurările socio-politice invocate, convins că oricine e deţinătorul unei fărîme de adevăr e dator să contribuie (fie şi cu o biată luminiţă de opaiţ) la risipirea tenebrelor ce înnegurează şi mistifică astfel unele aspecte ale unui trecut nefast, cer şi eu cuvîntul. Şi o dată cu el, îngăduinţa de a face două precizări sortite a fi o făgăduială şi un angajament de nepărtinire. Iată-le:

a) Cu privire la buna-veche amiciţie ce mă leagă de *M. Rudich*, se cuvine să arăt că a rezistat de aproape cinci decenii, în pofida unor frecvente dezbateri, nu de puţine ori aprige şi contradictorii, dincolo de sentimentele care au animat-o, pentru că nici unul din noi n-a văzut în principiul *"Amicus Plato sed magis amica Veritas"* ("Mi-e drag Plato, dar mai drag mi-e Adevărul"), un obstacol în calea desfăşurării ei normale.

b) În ceea ce-i priveşte pe d-nii *V. Russu* şi *Ilie Zaharia*, pot declara cu mîna pe inimă (şi dacă vreţi şi pe Tora) că pe-al doilea n-am avut cinstea să-l întîlnesc altfel decît întîmplător în pagini de ziar, ca simplu cititor. Iar primului i-am făcut cunoştinţa personală (care s-a consumat în nu mai mult de 15 – 20 minute) cu prilejul cutremurului de la Bucureşti, cînd mi-a tălmăcit şi autentificat un certificat de deces. D-sa a fost, în acea împrejurare dureroasă, prompt, serviabil şi plin de o compasiune pentru care îi port şi acum recunoştinţa. ▶

În redacţia ziarului "Jurnalul de dimineaţă", la care Schrager-Costin se gîndeşte cu (mărturisită) nostalgie. De la dreapta la stînga: L. Rintzler (dir. ad-tiv), Tudor Teodorescu Branişte, Dr. Gr. Graur (fratele lui Const. Graur) şi el director la "Adevărul" şi "Dimineaţa", autorul articolului şi Imperiu Mateescu, şef de presă la Misiunea Engleză

(foto L. Matei)

E limpede, cred, că suspiciunile de părtinire nu-şi află rostul.

ÎN CĂUTAREA "LÎNEI DE AUR"

Şi-acum să revenim la ale noastre oi, pentru a căuta ca argonauţii din vechime, dar poate cu mai mult noroc decît ei, lîna de aur a adevărului.

M. Rudich a fost, este şi a rămas sionist, plătindu-şi statornicia cu preţ greu. N-a fost auzit clamîndu-şi suferinţele în public, nici revendicînd răsplată. Convingerea lui a fost (l-am auzit susţinîndu-şi-o) că dezinteresarea este singurul blazon care-l înnobilează pe cel ce slujeşte o credinţă.

D. V. Russu – rezultă din spusele sale, care sub o formă sau alta revin ca un refren – a nutrit şi el speranţe alb-albastre. Poate (nu rezultă clar din aceleaşi spuse; sau urechea mea n-a sesizat?) a şi activat într-o organizaţie, grupare sau cerc care le promova. Simpatizant sau militant (detaliul e lipsit de o prea mare importanţă), în împrejurările socio-politice de după 23 August 1944, a devenit comunist, a fost redactor la *"Scînteia"* şi apoi la *"Veac Nou"*.

În aceleaşi împrejurări socio-politice, *d. Ilie Zaharia,* care după cîte ştiu n-a fost un neofit dornic de căpătuială ci, aş zice, *comunist "ab ovo"* şi-a pus competenţa şi forţa de a se dărui, la dispoziţia regimului care se instala după lovitura dată sub scutul iniţiativei regale, urcînd şi niste trepte în ierarhia lui, pînă la un moment dat cînd, dacă nu greşesc – şi sînt aproape sigur că nu greşesc – a fost trezit din euforie de avalanşa unor căderi din "Olimpul purpuriu", în vîrtejul cărora a fost prinsă şi domnia sa.

Pornind de la fireasca presupunere a bunei credinţe aflate la baza militantismului fiecăruia, cine-ce, în afara propriei conştiinţe – şi în afara cazului, care slavă Domnului nu e, al unor implicaţii penale – ar avea ceva de imputat celorlalţi doi, pînă la acest punct?

Numai că dincolo de acest punct s-a petrecut *ceva*. Ceva ce i-a făcut pe cei mai mulţi să simtă un fior de crivăţ pe şira spinării şi încetul cu încetul (cu excepţia unor fanatici obedienţi sau a unor fericiţi (?) beneficiari) să se trezească biciuiţi de o viscolniţă care-i ajută să descopere, în sfîrşit, că "noua, adevărata democraţie" seamănă teribil, dacă nu la chip şi la lozinci, în concepţii şi metode, cu diktatura extremei drepte.

Evident, atît cei ce au fost de bună credinţă cît şi cei la care "buna credinţă" nu s-a trezit decît după ce au picat pe caldarîmul dur, de pe pernele moi ale limuzinei proletarizate (la propriu şi la figurat), pot susţine că au fost păcăliţi, şi în imposibilitate de a face "stînga-mprejur". Că nu-şi putuseră închipui ce se ascunde pe după potemkiniada decorului.

Pe unii îi poţi crede, pe alţii nu, nici în ruptul capului. Să ne ocupăm de primii.

Le este îngăduită oare – cînd aştern pe hîrtie memorii, amintiri sau... simple evocări – acea boare de nostalgie care le scapă printre rînduri? Cu atît mai vîrtos cu cît, doară, s-a abuzat – nu? – de buna lor credinţă. Mă rog să zicem că-şi asumă astfel, în virtutea teoriei victimologiei, partea de vină care le-ar reveni pentru opţiunea politică făcută cîndva. Şi că această asumare împiedică declanşarea unei frîne care ar fi trebuit să funcţioneze impecabil, pentru a nu se mai învenina atmosfera cu provocarea unor iritări inutile. Şi din decenţă faţă de cei ce au pătimit numai fiindcă înţelegeau democraţia şi libertatea într-alt stil decît cel rezultat din croiala după un calapod unic şi şablonard, impus cu "otuzbirul".

NOSTALGICI FĂRĂ VOIE?

Acuzaţia de nostalgie este respinsă de domnii Russu şi Zaharia. Mărturisesc că nu mă miră. Dar n-am găsit în negaţia domniilor lor argumente care să mă convingă.

"Am încercat *(numai* – n.a.) să relatez cititorilor din cele văzute în redacţia "Scînteii" după 1944" – spune d. Victor Russu. În primul rînd nu pot fi deloc sigur că redacţia "Scînteii", văzută dinlăuntrul ei, de mult prea de-aproape şi într-o perioadă de efervescenţă întreţinută de exacerbarea spiritelor, oferea cea mai bună perspectivă. După cum în genere nu cred că putea fi un bun post de observaţie de vreme ce musai cerea o anumită optică.

Vorbind de calea aleasă de d-sa, aceea a antifascismului şi comunismului (în 1933) dl. Ilie Zaharia ne aminteşte că se afla în buna companie a unor scriitori şi savanţi de renume mondial, pe care îi respecta; că după victorie, însoţit de alţi supravieţuitori şi de o nouă generaţie de idealişti şi generoşi care li s-au alăturat "şi-a suflecat mînecile şi a pornit din nou la treabă".

Dacă domnii Russu şi Zaharia şi-ar putea obiectiva auzul, n-ar fi exclus ca şi domniile lor să perceapă un ecou nostalgic, de genul acelor note care stingîndu-se pe clapele pianului sînt prelungite în sală de atingerea, chiar involuntară, a pedalei lui.

De ce sună nostalgic? E ca şi cum ai întreba sunetul cavalului de ce iese din ▶

instrument domol, elegiac, sau al piculinei de ce se exprimă vioi, zglobiu, plin de viaţă.

Probabil că d. Russu şi Zaharia sînt, în depănarea amintirilor lor nişte *nostalgici care se ignoră*. Tot aşa cum o serie de literaţi şi savanţi cu idei de dreapta sau chiar reacţionari înveteraţi, au închis ochii fără să fi visat măcar că post mortem, printre rîndurile operelor lor vor ţîşni undele unui filon de democraţie şi progresism, care vor permite reconsiderarea. În asemenea ocazii se pot naşte adevărate qui-proquo-uri.

Admiţînd, că domnii Z şi *R* sînt nostalgici care se ignoră, ar fi totuşi de remarcat că şi în lumina ipotezei respective, nostalgia nu-i de dorit, gîndindu-ne cel puţin la faptul că la polul politic opus se fac auzite distinct, scîncete şi oftaturi după un trecut a cărui amintire ne răneşte.

*

Dacă este clar că apartenenţa politică în sine nu e reproşabilă nici unuia din cei antrenaţi în dezbatere, dacă punctul tulbure al nostalgiei mi se pare, acum, îndeajuns de lămurit, subzistă totuşi, nişte nedumeriri. Ele mă asaltează în cascadă şi enumerarea lor – interogativ făcută – îmi pare oportună. Oameni de carte şi de condei, domnii Z şi R aveau dincolo de o curiozitate intelectuală care era şi explicabilă şi de aşteptat – obligaţia profesională de a se informa, pentru a nu risca dezinformarea cititorilor. Erau, cu alte cuvinte, îndatoraţi să cunoască, pe lîngă exegezele marxiste şi unele teze ale literaturii anti-comuniste. (De bună seamă nu e vorba de aceea pur propagandistică scrisă cu pana, înmuiată în venin). De André Gide, de Arthur Koestler, de Ignazio Sillone, de Panait Istrati (şi alţii asemenea lor) de experienţa lor negativă în ţara primului stat socialist al muncitorilor şi ţăranilor, la care veniseră în vizită, să se bucure de realizări şi să-l sprijine, d. Z şi R desigur, auziseră; altfel nici că se putea; dar "trestii legănate de îndoieli" nu le-au putut da probabil crezare. Fie!

Dar mai tîrziu, prin 1945 – 1947, cînd nu era încă prea tîrziu pentru o repliere, fără eroisme prea riscante, cînd au aflat – sau n-au aflat? – că la guvernul de largă concentrare democratică erau chemaţi să participe şi politicieni din trecut, care practicaseră *represiunea comunistă* (Tătar Bunar, Griviţa Roşie) şi *diversiunea antisemită* (trenuri gratuite pentru participanţii la demonstraţiile Gărzii de Fier) tot n-au crezut? N-au auzit, sau n-au crezut că foştii legionari erau inocentaţi, dacă-şi schimbau culoarea cămăşii şi de la *cuib* treceau la *celulă*, dar erau ţintuiţi la stîlpul infamiei (chiar abjurînd) dacă se înscriau într-un organism politic al vechii democraţii?

Să ne mai mirăm (acum) şi să ne plîngem (retrospectiv) *de antisemitismul de partid*, cînd şi *în acest fel cadrele au fost sporite?*

Ni s-a pomenit în discuţie de eşecul unei întregi generaţii. Dar *n-a fost un simplu eşec, al unei singure generaţii*, ci în acelaşi timp, *tragedia* (ca să nu-i spunem *blestemul)* unui întreg popor. Şi chiar al mai multor popoare, dacă ne gîndim la unele viforoase ecouri venite, de-a lungul vremii, de la Budapesta, de la Praga, de la Varşovia.

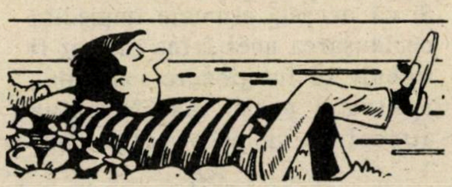

"PUŢINI AM FOST... MULŢI AM RĂMAS"

Ne-au fost subliniate de domnii Russu şi Zaharia, numele cîtorva comunişti care, animaţi de curatele lor idealuri, au luptat sub toate formele, cu arma şi cu condeiul, înainte de război şi în timpul lui, împotriva nedreptăţii şi opresiunii. Dacă pomenirea lor e făcută pentru a ni se aminti de existenţa unor vechi comunişti cinstiţi, osteneala e de prisos. I-aş putea chiar ajuta pe preopinenţi completîndu-le lista, lucru pe care nu mă îndoiesc că-l pot face şi fără ajutorul meu. Bănuiesc că nu l-ar lăsa de-o parte pe *Geo Bogza* (neobosit şi prestigios "Paznic de far") şi că nu l-ar uita nici pe *Scarlat Calimachi*, poreclit "prinţul roşu" – cel care întrebat ce-l leagă de Ţara Românească, de vreme ce-i comunist a răspuns (citez din memorie) "opt moşii, patru mitropoliţi şi doi principi domnitori" – nici pe *N. D. Cocea.*

Cocea era pe cît de cinstit în gîndirea lui politică, pe-atît de omenos şi de cavaler. Era pe vremea cînd fusese arestat Iuliu Maniu. Avea musafiri la cină, cînd telefonul sună. De la celălalt capăt al firului, Miron Constantinescu ceru, rememorîndu-i disputele pe care le avusese în trecut cu fostul leader naţional-ţărănist, îi ceru să dezlănţuie un atac de presă. "Îmi pare rău, dar nu pot lovi un om cu mîinile legate" răspunse Cocea. Am aflat-o de la unul din convivii din acea seară.

Cocea, Bogza, Scarlat Calimachi... şi desigur şi ceilalţi, amintiţi de d-nii Russu şi Ilie Zaharia şi alţii... erau comunişti dintr-o categorie care începea să dispară sub avalanşa de adeziuni iscată în acelaşi timp ▶

cu instalarea la cîrmă a "Partidului Heghemon". O avalanşă despre care Gheorghe Dinu (una şi aceeaşi persoană cu poetul Stephane Roll, alt vechi şi cinstit comunist) spunea, cu amară ironie: *"Puţini am fost, mulţi am rămas".*

*

Încă o nedumerire. Ultima înainte de a încheia. D. Russu ne arată că unui editorial din *"Jurnalul de dimineaţă"* – în care *Tudor Teodorescu-Branişte,* adresîndu-se unui tînăr ziarist, îşi exprima pesimismul, şi-l sfătuia să se lase de meserie, d-sa (neîndemnat de nimeni, "din prea-plinul entuziasmului tineresc") i-a răspuns.

Mărturisesc că nu înţeleg rostul reamintirii episodului, că nu-i văd legătura cu fondul discuţiei. Dacă d. R. ar fi relatat şi ce spusese T. T. B. şi ce i-a răspuns domnia-sa, poate înţelegeam. Aşa, sînt nevoit să-mi imaginez. Şi-mi imaginez că T. T. B. – pe linia gîndirii lui constante, plină de încredere în viitorul, fie şi mai îndepărtat, al democraţiei – voia să tragă un clopot de alarmă: *"Atenţie! Libertatea presei e din nou în pericol".* Iar d. Russu, ori îl lămurea că pericolul e inexistent ori – te pomeneşti? – îi demonstra că e firesc să se pună "căpăstru" unor condeie. Că doar trăiam în perioada în care se scanda *"libertate, da, dar nu pentru fascişti",* fără să ni se indice însă cine judecă cine e şi cine nu e fascist. Şi fără să se ţină seamă că este interzis să fi în acelaşi timp şi parte şi judecător.

Citarea numelui Branişte este totuşi binevenită. Om de mare caracter şi eminent ziarist, T. T. B. a dat, în aceeaşi perioadă, atît cît se mai putea, nenumărate alte alarme. În "suita" (de două sau de trei articole) *"Forme fără fond"* (de exemplu), referindu-se cu subtilitate la tezele literare maioresciene, T. T. B. ajungea la transparente concluzii politice: *de ce atîta grabă în adaptarea formelor celor mai înaintate ale socialismului înainte de a le pregăti temeinic fondul lor democratic şi a-l face, prin convingere, acceptabil prin liber consimţămînt tuturor?*

Asemenea afirmaţii, făcute de un om care nu fusese socialist (dar care arătase în permanenţă că nu se teme de socialism, pentru că nu avea averi de apărat), care nu era comunist (dar luase vehement apărarea comuniştilor atunci cînd fuseseră scoşi în afara legii), puteau, trebuiau să dea de gîndit. Şi dovedeau că se mai putea strecura printre rînduri cîte ceva, care să marcheze distanţarea pomenită de cei ce apăsau pe un anume accelerator.

*

Ajuns la capătul "depoziţiei" mele, îmi place să cred că nimeni nu va depista în cuprinsul ei o batjocorire a acelora a căror amforă, plină de speranţe, a fost făcută ţăndări. Nici că-mi iau aere de procuror, sau că s-a infiltrat printre atîtea paranteze şi semne de punctuaţie, în volbura cuvintelor şi gîndurilor, dorinţa de a umili pe cineva. Am vrut numai să contribui cu "o scăpărare de chibrit" la aprinderea unui opaiţ (nu a unui incendiu) pentru a se contura, într-o mai bună lumină, unele împrejurări ale unui trecut de sumbră amintire. Poveţe n-am de dat (nici nu-mi găsesc căderea să dau), dar de gîndit, cu slabele puteri ale minţii cîtă mai am, nu m-am dezobişnuit. Şi mă gîndesc că aveau dreptate acei memorialişti care cereau ca apariţia manuscrisului lor să suporte o *carantină a sertarului* (de 20 sau 30 de ani) înainte de a vedea lumina tiparului. În acest răstimp, patimile vor fi avut răgazul să se stingă, iar dreptatea să se contureze cu mai multă claritate.

Dar pînă atunci? Pînă atunci, oamenii să-şi contemple, detaşat (dacă pot) trecutul, mulţumindu-se să-şi ducă viaţa după principiul roman: *"Honeste vivere, alterum non ledere, suum cuicve tribuere"* ("Să trăieşti cinstit, să nu vatămi pe altul, să dai fiecăruia ceea ce i se cuvine").

MIRCEA SCHRAGER-COSTIN

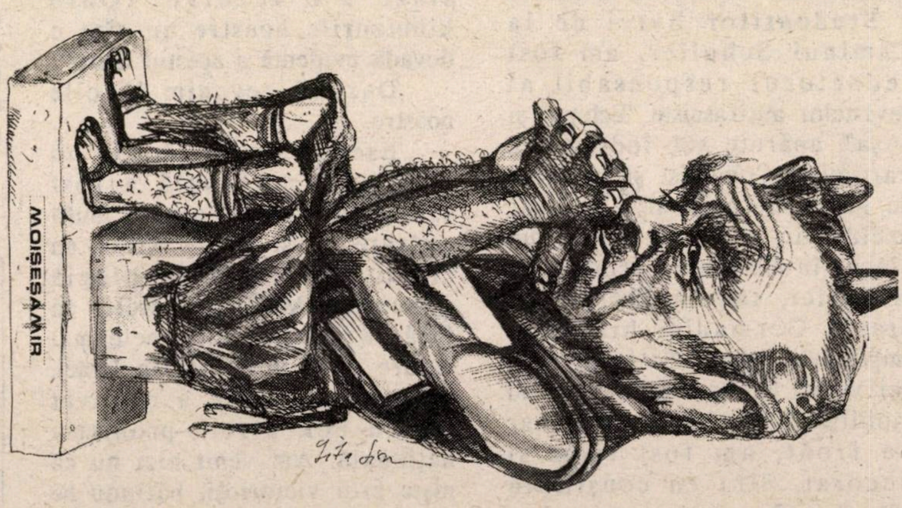

PAGINA CÎT SE POATE DE LIBERĂ

Dați-mi voie...

...și mie, neîntrebat și nechemat, să intervin în polemica dintre Victor Russu și M. Rudich.

Îmi amintesc că la puțin timp după 23 August 1944, cînd mulți se îmbulzeau să adere la Partidul Comunist (așa cum pe vremuri se înscriau la țărăniști, liberali sau cuziști), cunoscutul actor Ion Iancovescu, intrînd la Capșa, fusese întrebat dacă e adevărat că s-a înscris la comuniști. "Da, e adevărat – a replicat – dar ca lichea, nu ca tîmpit".

Dacă aceasta este clasificarea, eu am făcut parte din categoria aceasta din urmă încă de pe băncile liceului, cu mulți ani înainte de August 1944. Am fost ani de-a rîndul în conducerea Asociației Generale a Studenților Evrei de la Căminul Schuller, am fost redactorul responsabil al revistelor antifasciste "Echipa" și "Așa", apărute sub îndrumarea Partidului Comunist și interzise de guvernele respective. În 1940, exclus din barou ca evreu, am plecat în Basarabia ocupată de sovietici, iar în 1941, după atacul Germaniei hitleriste împotriva Uniunii Sovietice, deși cei veniți în Basarabia nu erau mobilizați, am plecat voluntar pe front, am fost rănit și decorat. Sînt cu conștiința împăcată că mi-am adus modesta mea contribuție la lupta armată împotriva fiarei hitleriste.

În 1946, m-am reîntors în România, unde îmi lăsasem părinții, și am continuat să cred, să cred sincer, în ideologia marxist-leninistă, pînă cînd realitatea m-a convins că cel puțin în problema națională am fost înșelat și că pentru multe secole de-acum înainte, această problemă nu poate fi rezolvată în cadrul ideologiei comuniste. În ceea ce privește problema socială, cred pînă în ziua de azi că un regim realmente socialist, bazat pe teoriile elaborate de Marx și Engels, cu corective dictate de evoluția societății în cei aproape 150 de ani care au trecut de atunci, e singurul în stare s-o rezolve. (Oare kibutzurile noastre nu sînt o dovadă evidentă a acestui lucru?)

Dar, să revenim la oile noastre.

Eșecul socialismului în problema națională a fost extrem de dureros pentru mulți cei care, ca și Victor Russu, au crezut sincer în ideologia comunistă. Mulți au înțeles să facă un pas nu dintre cele mai ușoare și să vină aici, în Israel, singurul stat care a rezolvat pentru noi, evreii, problema națională. Am venit aici nu ca niște eroi victorioși, bătîndu-ne cu pumnii în piept și cerînd pentru noi niște drepturi excepționale, ci ca niște învinși, care recunosc că drumul pe care au mers a fost un drum greșit. Și, oare, pentru aceasta trebuie să fim huliți, arătați cu degetul și – așa cum se petrec lucrurile în alte regimuri – privați de dreptul de a vorbi, de a ne expune părerile, de a arăta ce vedem bun și ce vedem rău, de dreptul de a contribui în limita forțelor fiecăruia, la clădirea noii patrii?

Trăind aici, M. Rudich a fost și el – sînt sigur – decepționat de multe lucruri. Oare în visele sale despre sionism, și-a închipuit că în Statul evreiesc renăscut, vor exista retrograzi, rămășițe ancestrale la Mea Shearim? Sau vor sălășlui negustori de stupefiante, narcomani, proxeneți sau asasini? Și dacă o parte din visele sale s-au spulberat sub povara realității, oare el trebuie blamat sau invitat să caute alte idealuri pe alte meleaguri?

Să fim serioși. veniți aici, cei mai mulți dintre noi (dacă nu chiar toți) care am avut alte idealuri cu ani în urmă, vrem și depunem toate forțele ca să contribuim la întărirea și înflorirea patriei noastre (e a noastră, domnule Rudich, a dumitale, a lui Victor Russu, a mea), iar acuzațiile de felul celor formulate de M. Rudich ar trebui aruncate cît mai departe de noi, iar nu scoase mereu la lumina zilei.

ISRAEL KISHON
care pe vremuri a semnat
Horia Fulger

LAMA ★
REDACTOR:
I. Schechter

PAGINA CIT SE POATE DE LIBERA

Hop şi eu...

Dr. I. FLAVIUS
PARIS

Nu adaug... "ca Ţaţa Lina" – cum merge vorba asta în româneşte, ca să nu-mi expun călcîiul vreunei săgeţi zeflemitoare a acelora care n-ar împărtăşi punctul meu de vedere în legătură cu controversa care a opus în coloanele acestei reviste pe M. Rudich celor care – ce mai încolo-încoace – au slujit la "Scînteia" şi-s azi *olimi*, tot condeieri, dar de data asta în măsură să fie liberi pe plaivas şi a profita pentru a-şi găsi argumente pentru a-şi ierta că au fost unelte şi servi în trecut.

În această controversă, subscrisul ia net şi categoric atitudine de partea lui Rudich, care s-a situat de la bun început pe linia sionistă, fără a se adia precum bătea vîntul.

Mi s-ar putea obiecta că mi-am vîrît nasul – chiar aşa turtit cum este – în răfuiala dintre nişte confraţi toţi israelieni, militînd în arena presei tel-aviviene.

O fi! Nu zic ba. Dar ca martor pot fi luat de pe orice parte a globului. Aşa îs legile universale. Or, eu am trăit intens pe uliţa românească, în presa bucureşteană vremurile la care se referă în "Minimum" Rudich şi cel cu un nume care seamănă a anagramă din U.R.S.S. şi altul care, împotriva numelui, numai *Zahăr* nu s-a arătat în polemica cu cel ce nu şi-a mai păstrat în *ereţ* pseudonimul de Mircea Radu pe care şi-l alesese în galut. Am trăit intens – fiindcă în clandestinitate şi în conflict cu legea, ba chiar şi adăpostind din cînd în cînd la mine în Arcului cutia de vioară a prea devotatului comunist Petre Iosif (doctorul Brauchfeld), în care cutie avea ascunse numere din clandestina pe atunci "Scînteia" pe care era însărcinat să le difuzeze; intens fiindcă de la neuitatul bombardament din aprilie 1944, la cererea directorului ziarului "Timpul", Octav Udrea (rudă cu Grigore Gafencu, căruia ziarul îi aparţinea), începusem a colabora clandestin şi treceam zilnic printr-un *"mauvais quart d'heure"*, sau mai pe româneşte îmi ţîţîia c... cînd depuneam la o băcănie din Sărindar cronica mea externă, semnată pe atunci Caton, de unde venea s-o ia Vaida din administraţia ziarului.

Da! Am trăit, zic, bîţîind mult şi des, cea vreme sub Hitler pe care o evocă Victor Russu pentru ca să-şi găsească motiv că era pe de-antregul îndrituit ca după toate persecuţiile şi vexaţiile la care evreii fuseseră supuşi, să-şi supună pana "Scînteii" fără teama de a se arde...

Pre logica domniei-sale, aş fi avut deci şi eu motiv temeinic să optez pentru pîinea dulce pe care o oferea "Scînteia" – cum de altfel se luptase Petre Iosif (care luptase şi în Spania) să mă convingă s-o fac – cu atît mai cu temeinicie cu cît la Iaşi fiind, ca avocat, înainte de război, pledasem cu toate riscurile de care legionarii mă preveniseră, pentru comunişti (între alţii pentru un grup de tineri din care făcea parte Ilca Melinescu ce avea să devină ministru adjunct al Sănătăţii). Dacă eram fripturist, calea îmi era deci deschisă. Dar – nu ca alţii – n-am aşteptat 1953 cu criminala întemniţare şi punere sub acuzaţie a medicilor evrei în U.R.S.S., nici procesul Slansky şi executarea ori mazilirea celorlalţi noi Trotzki, şi n-am aşteptat nici măcar '48, cînd după Yalta, "tătucu", prin mijlocirea sinistrului acuzator politic pe nume Vişinski, şi-a dat arama pe faţă, n-am aşteptat nici măsluirea alegerilor din '46, ca să-mi dau seama că nu ne era locul – ca evrei şi ziarişti profesionişti – în Piaţa Scînteii... Şi... Tudorică Branişte care ţinea la evrei (ştiu că doar anii negri am fost săptămînal în tovărăşia lui) a avut dreptate în articolul de matale pomenit, *mar* Victor Russu.

Şi ciudat! paradoxal m-am luminat sub acest raport, într-o noapte stînd la o vorbuşoară la mine acasă cu Ilya Ehrenburg (*sliha!* nu zic zihrono livraha...) pe care mi-l adusese oaspe Mony Ghelerter. Cu toate încercările lui elocvente să-mi prezinte *roşu*-roz, n-am simţit că am servi o cauză ce ar merita să ne devotăm ei, punîndu-ne condeiul în slujba ei.

Nu!

Sau mai bine zis: DA, Rudich are şi în această controversă, sută la sută dreptate. Pun mîna-n foc, dar nu-n cel alimentat de... *"Scînteia"*.

M. Rudich văzut de Marcel Iancu, 1965

• EVREUL •

KIRK DOUGLAS

LANSEAZĂ LA

PARIS

AUTOBIOGRAFIA SA

...ŞI CU OCAZIA ASTA SPUNE LUCRURILOR PE NUME; ŞI CE NUME!

• Cu cei patru fii ai săi. Pe care îi iubeşte...

Nu ştiu dacă ştiaţi că unul din cei mai celebri actori de film americani (coeficientul "celebru" nu zice mare lucru dacă nu presupune şi coeficientul de calitate); reiau deci propoziţiunea: nu ştiu dacă ştiaţi că unul din cei mai buni actori americani, cunoscut sub numele de Kirk Douglas, în realitate Issur Danilovitch Demsky, este evreu.

N-aş putea spune că am remarcat în interpretările lui, ceva ce s-ar putea numi specific evreiesc. Nici cînd era non-conformistul Van Gogh în filmul cu acelaşi nume, sau *Spartacus*. Apologia individualismului integral (*Lonely Are The Brave)*, voinţa de a-şi păstra identitatea şi de a fi liber (*Povestea a trei iubiri, 15 zile în altă parte)* nu ştiu dacă sînt neapărat trăsături evreieşti.

Poate că două din ultimele sale filme, *Victorie la Entebbe, Holocaust 2000*, ar arăta că e filosemit. Posibil. Probabil însă, dacă s-ar studia toate rolurile pe care le-a interpretat - şi au fost enorm de multe - se va putea remarca o enormă forţă de contestare, de revoltă faţă de tot ce e tabu, ce e închistator, stabilit odată pentru totdeauna. Un nu categoric tuturor formelor de opresiune. Şi oare, aceasta nu e una din trăsăturile principale ale judaismului?

ION MIHĂILEANU
PARIS

Nu m-aş fi oprit poate asupra "evreismului" lui Kirk Douglas, dacă trecerea sa fulgerătoare prin Paris, la începutul anului 1989, ca să-şi lanseze cartea sa (titlul în engleză: *The Ragman's Son;* în franceză: *Le fils du chiffonier)* nu m-ar fi îndemnat la aceasta. Să mă explic: Cartea pe care a scris-o este de fapt o auto-biografie. După sute şi sute de interviuri acordate, în care a vorbit de filmele şi rolurile interpretate, el a simţit nevoia să vorbească despre sine însuşi, să mărturisească cine este el în realitate, ce opinii are despre viaţă şi despre oameni, despre colegi, cum fiul unor emigranţi evrei din Rusia devine Kirk Douglas, cel ce-a cunoscut gloria, dragostea şi a ajuns un om bogat.

TATĂ, DE CE NU M-AI IUBIT?

De 6 luni de cînd a apărut în S.U.A., continuă să se afle printre primele cărţi de succes de librărie şi printre cele mai bune ale anului. În Franţa, Kirk Douglas a fost invitat să vorbească la "Antenne 2", la celebra emisiune de televiziune a lui Bernard Pivot, unde a fost seducător la cei 72 de ani ai săi, inteligent, plin de umor, cucerind imediat simpatia publicului telespectator francez.

În trecerea sa prin Paris, el a acordat un amplu şi interesant interviu săptămînalului *L'Evènement de Jeudi* din care socotim că merită să spicuim cîteva fragmente (pentru a vă îndemna să vă procuraţi cartea, ▶

bineînţeles cei ce ştiu engleza sau franceza, pînă la eventuala traducere în ivrit sau româneşte).

- De ce aţi scris cartea?

- Scrisul este ca jocul actorului. Poţi exprima multe lucruri despre tine prin intermediul unui personaj. I-am dat soţiei manuscrisul să-l citească (nota bene: Anne Buyndes, cu care e căsătorit din 1954 şi cu care are 4 fii, între care Michael Douglas, actorul care-şi continuă tatăl), spunîndu-i: *"Dacă nu eşti de acord, nu voi publica această carte, pentru că vreau să ţi-o dedic"*. Răspunsul ei: *"Eşti teribil în această carte. Eşti foarte dur faţă de atîţia oameni, dar pentru că eşti dur şi faţă de tine însuţi, tonul mi se pare just"*.

- Copilăria dumneavoastră nefericită în Amsterdam (statul New York), ocupă un loc esenţial în carte. Conflictul care v-a opus tatălui e oare cheia personalităţii lui Kirk Douglas?

- În mod cert. De cînd am terminat cartea am primit mii de scrisori şi sînt mirat cînd văd cîţi oameni sperau ca mine o privire din partea tatălui lor, o bătaie pe umeri, un semn, orice. Nu mi-am dat niciodată seama de forţa revoltei mele, toate aceste lucruri pe care le ascundeam mai bine sau mai rău de o viaţă întreagă. Confruntîndu-mă cu mine însumi, am înţeles cît de mult am dorit iubirea tatălui meu.

DA, SÎNT UN OM FOARTE DIFICIL

- Izbutiţi să intraţi la Universitate, dar pentru că sînteţi evreu şi sărac, suferiţi multe umilinţe. Cu trecerea timpului i-aţi iertat pe cei ce v-au ofensat?

- Nu. Sînt tot atît de revoltat astăzi cum eram atunci. Nu există scuză pentru ofensă sau intoleranţa faţă de o minoritate, fie ea neagră, galbenă, albă, catolică, protestantă, evreiască. Păşim pe Lună, lansăm rachete care pot distruge planeta, dar n-am făcut nici un progres ca fiinţe umane. Nu, nu m-am schimbat, m-apucă şi azi furia cînd aud de persecuţii.

- Aveţi reputaţia de a fi un om "dificil"?

- Da, chiar foarte dificil. Aveam o vehemenţă pe care oamenii n-o suportau. Cred că e o trăsătură esenţială a caracterului meu, agresivitatea în vorbe. Sînt unii care nu m-au iertat.

- Care e filmul preferat?

- Greu de spus. Am turnat 80 de filme dintre care îmi plac vreo 20. Nu-i chiar atît de rău. Dar filmul meu preferat rămîne *Solitarii sînt neîmblînziţi* (Lonely are the brave). Filmul nu a avut succes. Am interpretat şi eu odată un rol de om pozitiv, dar virtutea nu e fotogenică. Sînt mai popular cînd îi interpretez pe negativi.

- Care e filmul care v-a consacrat vedetă?

- *Campionul* de Mark Robson. Pentru ca un bărbat să devină star cred că trebuie să lase o impresie de primejdie. Săptămîna trecută luam prînzul cu Michael şi am văzut această privire în ochii lui. Dimensiunea imprevizibilului. Partea de risc care-l însufleţeşte.

N-AM LUAT NICI UN OSCAR

- Care a fost cel mai mare regret pe plan profesional?

- Timp de zece ani am încercat să procur bani pentru un scenariu pe care-l adoram, *Zbor deasupra unui cuib de cuci*, şi pînă la urmă fiul meu, Michael a produs filmul cu un alt actor în acest rol, rolul "meu". Dar Nicholson a fost superb şi a fost răsplătit cu un Oscar. Mărturisesc că aş fi cedat toţi banii pe care i-am cîştigat cu acest film - şi am cîştigat mulţi - pentru a interpreta rolul lui McMurphy. Căci ambiţia supremă a vieţii mele este de a fi un mare artist, şi nu un businessman care cîştigă averi graţie talentului altora.

- Nu vi s-a acordat niciodată un "Oscar"?

- Niciodată. Nu poţi avea totul în viaţă. Mărturisesc că regret că nu l-am avut, dar încerc să nu resimt amărăciunea din această cauză. Cred că aş fi meritat "Oscarul" pentru interpretarea din *Viaţa pasionată a lui Van Gogh*.

- Aţi studiat cu cei mai mari regizori. Dar cu Stanley Kubrik aţi avut cele mai mari conflicte. De ce?

- Kubrik este ilustrarea perfectă a separării care poate exista între talent şi calităţi umane. Nu cred că Kubrik e un om de bine. Aş zice chiar că e un ticălos, dar un mare regizor.

AM VRUT SĂ SPUN ADEVĂRUL DESPRE FEMEILE VIEŢII MELE. SOŢIA MEA A FOST DE ACORD...

- Ceea ce ne-a uimit în cartea dumneavoastră este importanţa sexualităţii şi libertatea cu care vorbiţi despre femeile pe care le-aţi cunoscut...

- Ce e viaţa? Viaţa înseamnă iubirea, viaţa înseamnă moartea, viaţa e şi sexul. Nu puteam scrie o carte despre viaţa mea ignorînd locul ocupat de sexualitate. Ceea ce e uimitor e că multe istorii mi s-au întîmplat cînd eram celibatar, nu toate. Sînt căsătorit de 35 de ani şi dacă un bărbat sau o femeie îmi spun că timp de 35 de ani nu li s-a întîmplat nici o aventură, nu-i cred. Altădată n-am vorbit despre

femeile vieţii mele, dar cu această carte mi-am impus să spun adevărul. Soţia mea mi-a dăruit acordul ei, cartea a fost citită de fiii mei şi, sper să fie citită de nepoţii mei. Nu retrag nimic din ce-am scris.

– De ce aţi fost mulţi ani ambasadorul cultural al Statelor Unite?

– A călători în numele Americii a fost maniera mea de a spune Statelor Unite "mulţumesc". De asemenea, dacă am scris această carte am făcut-o şi pentru că povestea vieţii mele reflectă istoria Americii. America e ţara unde trebuie să ai noroc. America a comis multe greşeli şi cînd oamenii o critică, sînt primul să-i recunosc erorile. Dar nu văd azi pe nimeni care vrea să părăsească America, nu văd decît străini care vor să imigreze. Dacă părinţii mei n-ar fi părăsit Rusia din cauza pogromurilor, ce-aş fi devenit?

MAMAIA מַמַאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA LOCURILE PRIN TEL. NR. 237784.
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA 192

M.SEGAL
MAGAZIN DE LINOLEUM ŞI TAPETE
TEL AVIV, STR. LEVONTIN NR. 6
TEL. 625929
ASORTIMENT BOGAT DE TAPETE, LINOLEUM, PLASTIC, HÎRTIE DECORATIVĂ, FEŢE DE MASĂ, PERDELE
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
HAG PESAH SAMEAH
URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ŞI PRIETENILOR

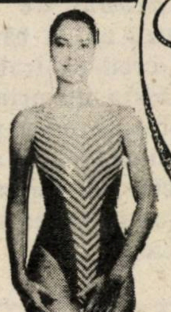

Stauffer
INSTITUT PENTRU MODELAREA CORPULUI LA BĂRBAŢI, FEMEI, TINERET
BAT YAM, STR. KAZNELSON NR. 9
TEL. 860464 – 598251
PROCEDEE MONDIALE ULTRAMODERNE
• Metoda Dr. Stauffer
• Metoda bandajării medicale
• Electrozi computerizaţi
• Modelarea corpului
• Micşorarea taliei
• Îmbunătăţirea stabilităţii şi a flexibilităţii
• Relaxare
• Ameliorarea circulaţiei sîngelui
• Fortificarea muşchilor
• Diminuarea greutăţii
• Dietă prin intermediul computerului
ŞI ÎN LUNA CURENTĂ CONTINUĂM SĂ ACCEPTĂM PREŢURI SPECIALE, REDUSE

JACOB POPPER

CINE ESTE Tullio Pericoli?

Întrebarea de pe coperta noastră.
Şi răspunsul.

SCRISOARE DE PE CELĂLALT MAL •

Înainte de a răspunde la această întrebare s-ar cuveni să-i mulţumesc lui Al. Mirodan pentru dichisul boieresc cu care a pus în pagină un fragment din cartea mea despre regele Ţării de Foc. S-ar fi cuvenit de mult s-o fac, dar firea mea cîrcotaşe, precum şi generozitatea cu care, de la o vreme încoace, "Minimum" adăposteşte în coloanele sale varii şi drastice "Rectificări", îmi descleştează abia acum gura şi numai pentru a revendica sporirea textului mai sus amintit cu ceea ce se numeşte în limbajul extractorilor celei de-a cincea esenţe o *Addenda et corrigenda.* Vorba aceea: Vodă da şi Hîncu (adică eu) ba!

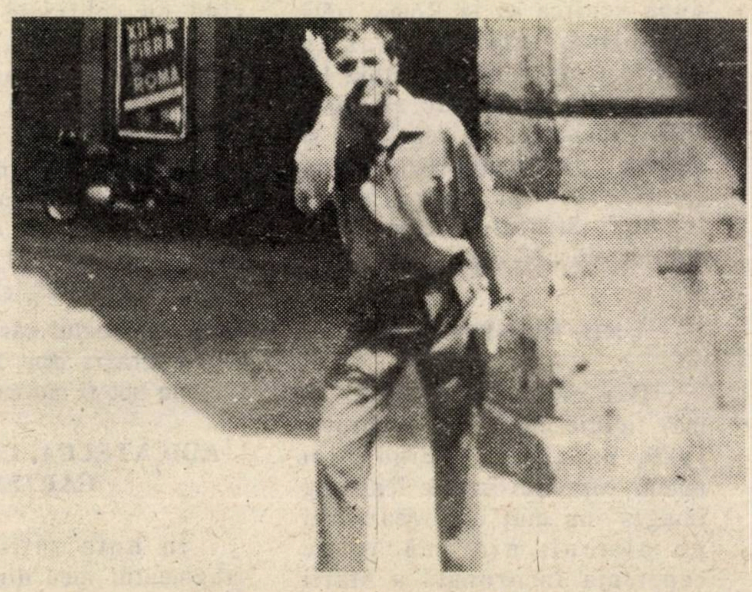

Popper la Roma în 1965: nu mai sînt eu!

JORGE LUIS BORGES ŞI MASTRO PASQUINO

De pildă: fotografia subsemnatului dată la iveală fără încuviinţarea mea, alături de cea a "regelui", ceea ce încă nu m-ar deranja prea tare dacă ar fi într-adevăr a mea. Dar oare a mea o fi? Mă tot uit la ea şi mă frec la ochi nedumerit şi iar mă uit şi nu mă recunosc: întocmai aşa cum nu s-a recunoscut - fie-mi iertată cutezanţa de a folosi un atît de ilustru termen de comparaţie - bătrînul scriitor Jorge Luis Borges într-un june aşezat lîngă el pe o bancă dintr-un parc din preajma oraşului Boston, într-o dimineaţă de februarie a anului 1969. Menţionez că tînărul acela se mărginea să susţină cu un zîmbet ironic că şi pe el îl cheamă tot Jorge Luis Borges; în vreme ce tizul meu din fotografie nu numai că-mi rînjeşte batjocoritor, ci-mi dă pur şi simplu cu tifla, auzi dumneata, *mie,* respectabil locuitor al unei nespus de respectabile metropole germanice; vreau să zic nu (numai) *"istoriei"*, cum susţine fără temei legenda aşezată sub clişeu în "Minimum, ci mie, *direct şi personal,* adică celuia ce contemplă în clipa de faţă, bănuitor şi încruntat, poza din revistă!

Unde mai pui că Borges îşi situează întîlnirea cu sine însuşi în cadrul unei ficţiuni *("ficcion"),* precizînd totodată că şi-a adus interlocutorul tocmai de la Geneva, unde acesta se afla în timpul primului război mondial; pe cînd în legenda fotografiei din "Minimum" se eludează faptul că ea a fost luată la Roma în anul 1965 şi că tifla pe care o dădeam cu una din mîini, rima bogat cu revista "La Fiera Letteraria" pe care o ţineam în cealaltă şi în care figura pe prima pagină "scrisoarea deschisă" ce i-o adresasem lui Evgheni Evtuşenko, după ce cu cîteva zile mai înainte îi tăiasem piuitul, somîndu-l de la galeria teatrului Eliseo, unde mă aflam, ▶

să-şi dea în vileag opiniile cu privire la trimiterea în lagăr a colegului de breaslă Iosif Brodski. Roma, soare, soare mult, aurind marmura basilicelor şi a arcurilor de triumf antice, stîrnind curcubee în ţîşnetul fîntînilor, inundînd inimile! Cîţiva turişti se opriseră în loc, înregistrînd amuzaţi tifla ce o arboram acolo, la doi paşi de schitul adiacent bisericii Santa Maria della Pace, pe care-l înălţase Bramante îndată după venirea sa la Roma: tiflă simbolică, întrucît chiar în spatele meu se găsea statuia lui Mastro Pasquino, de al cărei soclu obişnuiau de secole să-şi atîrne "pasquinatele", adică pamfletele şi epigramele, inamicii Sfîntului Scaun şi ai zbirilor oraşului etern.

NU, NU SÎNT EU!

Dar eu, împotriva cui să mai ticluiesc în anul de graţie 1989, pasquinate, cînd nici măcar hipercorosivele "spitting images" nu mai deranjează azi pe nimeni: nici măcar pe căpetenia încoronată a Marii Britanii, cînd e înfăţişată pe micul ecran şpachie şi balcîză, nici măcar pe Charles şi pe Diana, cînd sînt expuşi tot acolo, chinuindu-se sub plapumă într-o epileptică zvîcnire să ne demonstreze că tot ce s-a spus despre neînţelegerile lor conjugale n-ar fi fost decît vorbe de clacă? Şi cui să-i mai dau cu tifla în urbea mea, ale cărei staţii de metro sînt spălate în fiecare seară cu săpun (Palmolive?) de nişte gentlemani originari din Anatolia, dar îmbrăcaţi în nişte salopete bleumarin, noi nouţe şi croite pe măsură (nu cumva de Cardin?, care te îmbie să crezi că asişti la repetiţia generală a unui "musical" ideat de André Heller pentru un teatru de pe Broadway? Pentru ce să mă mai necăjesc şi pe cine să mă mai supăr cînd autohtonii mă salută atît de civilizat şi-mi zîmbesc cu graţie desăvîrşită, deşi glacial, de parcă ar pronunţa "cheeese!" într-un afiş publicitar; dar fără să mă vadă, aşa cum nici ei între ei nu se văd (dar cine ştie dacă nu se prefac, aşa cum s-a prefăcut că nu vede şi nu ştie nimic cancelarul Kohl, cînd a fost întrebat ce e cu fabrica de arme chimice din Libia). Şi pe cine să mai fac să rîdă cu schimele mele, cînd oamenii din partea locului s-au pătruns pînă într-atîta de *kultur*, încît nu cutează a slobozi un hohot de rîs decît după ce au studiat temeinic chestiunea şi şi-au demonstrat în mod riguros, ajutîndu-se eventual de cel mai la zi "home-computer", că e cazul să rîdă? Nu, omul care dă cu tifla în fotografia din "Minimum" nu sînt, nu pot fi, nu mai sînt eu!

ADICĂTELEA, CE FEL DE CARTE?

În nota introductivă la fragmentul meu din "Minimum" se spune că aş fi "urmaşul aventurierului", adică al regelui Ţării de Foc, deşi este notoriu faptul că el a murit în floarea vîrstei şi fără a lăsa urmaşi. Deci între noi nu poate fi vorba decît de o înrudire lăturalnică şi îndepărtată pe care, neputînd-o demonstra, am preferat dintotdeauna s-o trec sub tăcere. În schimb, simt că începe să mă mănînce limba cînd aflu din aceeaşi notă că aş fi scris, nici mai mult nici mai puţin decît: *"...o carte despre acest prim şi vai! - singur rege din tribul nostru"*.

Adicătelea, ce fel de carte? Nu cumva o epopee în versuri sau o biografie romanţată, sau poate ştiinţifică, înzestrată după tipic cu citate multe, note copioase în josul paginilor şi în chip de acord final cu un minuţios registru alfabetic de titluri şi autori? Sau poate chiar şi o teză de doctorat, eventual pe englezeşte, precum cea a politologului care m-a luat la rost fără a mă numi, în "pagina cît se poate de liberă" a revistei "Minimum"?

Pentru a lămuri această chestiune, mă văd nevoit să citez în cele ce urmează cîteva crîmpeie dintr-un text numit de nemţi neologistic: *Exposé*. L-am redactat fără bucurie dar cît mi-a stat în putere de sîrguincios, căci îmi fusese solicitat de un agent literar în mîinile căruia aşezasem soarta cărţii mele. Ori acesta mă avertizase că nici o editură din spaţiul lingvistic german nu va lua în consideraţie eventualitatea lecturii manuscrisului unui autor ca mine, puţin cunoscut pe aceste meleaguri, înainte de a-mi fi citit autoprezentarea (dacă se va fi decis s-o citească).

O PROBLEMĂ BIMILENARĂ

Cu dinţii încleştaţi şi cu bătăi de inimă, ca pe vremuri la tezele de matematică, am prins a mărturisi deci hîrtiei, precum că sub titlul (omis şi el în nota din "Minimum") "Estrellita şi regele Ţării de Foc" am încercat să încheg o lucrare de proză artistică în care *"miturile şi istoria, visul şi realitatea, poezia şi adevărul, fantezia dezlănţuită şi rigoarea documentară, eposul eroic şi romanul picaresc, balada şi reportajul, se amestecă şi se împletesc contrapunctic. Această carte ar putea fi privită şi ca o poveste cu dubluri* (germ. Doppelgängergeschichte) *în care un Candide modern şi un conte de Monte Cristo al erei tehnologice se întregesc reciproc, se oglindesc unul în celălalt şi în cele din urmă se* ▶

confundă. Este acesta un proiect destul de ambițios și riscant (căci inactual) întrucît el nu cată a mijloci doar o poveste antrenantă (cu asemenea povești piața cărții este inundată), ci vizează a înfățișa discret cititorului și o parabolă care să-l facă să mediteze asupra unei probleme vechi de două mii de ani și totuși încă nedescurcată: și anume cea a relațiilor dintre evrei și creștini (unul din eroii mei este evreu iar duhul său e creștin), așa cum ar trebui să fie și cum sînt în realitate..."

Am răsuflat ușurat, deși nu eram prea vesel, atunci cînd am abordat ultimul paragraf al acelei lucrări scrise: "*...Între legenda "regelui Țării de Foc" și realitate distanța este însă mare, căci "el conquistador patagonico", cum i se mai spune și astăzi acolo "regelui", ascunde, precum Amfortas, sub armură, o rană sîngerîndă: identitatea sa iudaică, pe care nu numai că se silește s-o mascheze față de cei din jur, dar vrea s-o izgonească și din propria sa conștiință: zadarnică trudă, căci "piatra amintirii"* (n.b.: element fantastic picurat în povestire) *are puterea magică de a-i proiecta înaintea ochilor propriile contradicții, conservîndu-le totodată și desfășurîndu-le "live" în fața posterității".*

P. S. *Tullio Pericoli*, născut în 1936 la Colli del Trento, din 1961 rezident la Milano, este considerat astăzi nu numai unul din cei mai mari caricaturiști italieni, ci și un grafician de clasă internațională, adevărat inovator al artei desenului și în același timp continuator al lui David Lewine și Saul Steinberg, în care el însuși își recunoaște maeștrii. Într-un studiu introductiv la ediția germană a unui album al său de desene, Georg Ramseger comentează astfel portretul lui Jorge Luis Borges, aici alăturat: "Ochii modelului sînt pentru Pericoli un element capital... Și totuși unul din cele mai sugestive portrete ale sale este cel al unui orb și anume tragica imagine a lui Jorge Luis Borges. Prăbușit parcă în sine, un bătrîn ostenit zace, sprijinit de penița de aur a unui stilou uriaș - precum un cerșetor de un stîlp de felinar. Ochii săi sînt morți: s-ar putea zice că el vede într-o oarecare măsură doar cu nările sale peste măsură de dilatate. Parcă amușină cosmosul pe care nu-l mai poate vedea. marele om în întreaga sa slăbiciune: iată ce ne face să vedem Pericoli, într-o formă indimenticabilă".

Pe mine desenul acesta m-a făcut să înțeleg mai bine povestirea "Celălalt" din "Cartea de nisip", în care Borges îl *"recunoaște cu groază"* în 1969 pe tînărul său alter ego genevez.

În cei peste 37 ani de apariție

אדוורול

Adevărul

Singurul ziar independent al alialei romane

PESAH SAMEAH!

se menține pe linia independenței și a obiectivității.

În fiecare VINERI îl puteți procura de la toate chioșcurile din țară.

Dacă doriți o informare corectă, la zi, citiți „ADEVĂRUL"

Aflînd că anul trecut *Jointul* a cheltuit 14 milioane de dolari pentru întreținerea evreilor-ruși care-așteptau, în Italia, pe casă și masă, viza de intrare în America

..*Minimum* se uită (fix) în ochii șefilor amintitei organizații și întreabă dacă n-ar fi fost, cumva, mai cinstit, mai moral și mai evreiește ca, din banii aceștia să se fi construit cîteva blocuri bune de locuințe în Israel pentru olimi

NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS - NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN TOATĂ LUMEA

„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărți de credit cu dobîndă legală.

NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS - NOUTAȚI - GORDON TOURS -

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

PESAH SAMEAH!

MULȚUMIM ONORATEI CLIENTELE

PENTRU ÎNCREDEREA ACORDATĂ ÎN DECURSUL ANILOR, FAPT CARE A CONTRIBUIT SĂ NI SE ACORDE DISTINCȚIA:

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE CU PROGRAMELE SEZONULUI TURISTIC 1989!!

- VACANȚĂ SPECIALĂ; FOLOSIȚI PERIOADA DE PAȘTE (INCLUSIV 1 MAI) PENTRU A VĂ ORGANIZA O VACANȚĂ PLĂCUTĂ DE CCA 2 SĂPTĂMÎNI: RHODOS; CORFU; CRETA; TURCIA; IUGOSLAVIA; UNGARIA; SPANIA ȘI PORTUGALIA; CIPRU; ROMÂNIA
- ZBORURI DIRECTE: BUDAPESTA; VARȘOVIA; ZAGREB ȘI LYUBLIANA; PROGRAME INDIVIDUALE SAU EXCURSII ORGANIZATE
- EXCURSIILE ANULUI: UNIUNEA SOVIETICĂ; CHINA; ARANJAMENTE SPECIALE PENTRU CEI ÎN TRANZIT PRIN ROMÂNIA (TURIȘTI INDIVIDUALI)
- ÎNSCRIEȚI-VĂ DIN TIMP LA EXCURSIILE ORGANIZATE, BENEFICIIND DE AVANTAJE IMPORTANTE (EUROPA; U.S.A.; KENIA; SUD-AFRICA). EXCURSII CU PREȚURI CONVENABILE DIN LONDRA CU DESTINAȚIA: EUROPA; SCANDINAVIA; SPANIA; SCOȚIA; ETC.)
- STAȚIUNI DE TRATAMENT: ROMÂNIA; IUGOSLAVIA (COMBINATE CU EXCURSII LA MUNTE SAU PE COASTA ADRIATICII); AUSTRIA; UNGARIA; ÎNCHIRIERE DE MAȘINĂ: EURAILPASS
- CUPOANE HOTELIERE PENTRU HOTELURI ÎN ELVEȚIA; U.S.A
- CROAZIERE
- CURSURI DE LIMBA ENGLEZĂ PENTRU TINERI ȘI ADULȚI ÎN ANGLIA!!

DISTINSEI NOASTRE CLIENTELE, RUDELOR, PRIETENILOR ȘI COLEGILOR DORIM "HAG SAMEAH"

ALL MERIDIAN TOURS L.T.D.

1 – BEN YEHUDA STR. – TEL AVIV –
P.O.B. 26175
TEL: 659393 – 659394 – 662040 – 663045

TORONTO

MORDEHAI SOFER

FABULOASA ISTORIE A FAMILIEI

REICHMAN

DIN CANADA

●

ZGÎRIE NORI LA NEW YORK, TORONTO, LONDRA ŞI TOKIO. PRINTRE CEI MAI BOGAŢI OAMENI DIN LUME

●

Paul Reichman: beton, oţel şi talmud

În fiecare vineri, la apusul soarelui, ascensorul imensului imobil ocupat de Renée Reichman se pune în mişcare în mod automat, urcînd şi coborînd din zece în zece minute de la primul la al doilea etaj. La 86 de ani ai săi, Renée dispune de un "ascensor de shabat", care-i îngăduie să se deplaseze fără să încalce interdicţia valabilă pentru evreii ortodocşi de a munci sau a apăsa pe un buton de ascensor în zilele de sărbători religioase. Acest dispozitiv a fost instalat de cei trei fii ai ei, Paul, Albert şi Ralph Reichman.

Cum a ajuns familia Reichman la Toronto? În 1938, odată cu intrarea trupelor naziste în Austria, Joseph-tatăl este obligat să părăsească Viena unde se ocupa cu comerţul de ouă. După o scurtă şedere la Paris, întreruptă de ocupaţia germană a Franţei, Joseph ajunge la Tanger. Aici el devine unul din principalii acţionari ai Bursei locale de devize, dar odată cu independenţa Marocului apare un val de antisemitism şi în jurul anilor '50 familia o ia din loc şi debarcă la Toronto. Aici începe adevărata şi fabuloasa istorie a familiei Reichman, mai ales a celor trei fii, Paul, Albert şi Ralph.

CETĂŢENII CARE STAU LA COADĂ DE LA 4 DIMINEAŢA ÎN FAŢA AMBASADEI CANADIENE, PENTRU O VIZĂ DE IMIGRANT, SÎNT ATRAŞI, CA DE-UN MAGNET, DE-UN NUME MAGIC: REICHMAN

Paul, pe care tatăl său îl trimisese să studieze timp de cinci ani la o yeshiva din Londra, se înapoiază la Toronto, unde devine asociatul fratelui său, Ralph care crease o mică afacere de comerţ de ţigle. Afacerea devine prosperă şi Reichmanii simt nevoia să procure un antrepozit pentru a depozita marfa. Dar preţurile sînt teribil de mari, cel mai ieftin antrepozit costa atunci 125.000 dolari. Se hotărăsc atunci să-l construiască singuri şi izbutesc să-i coste numai 70.000. Cu 55.000 dolari mai ieftin. În mintea lui Paul încolţeşte ideea, care va deveni genială: va deveni constructor. Împreună cu fratele său Albert, care soseşte din Tanger la Toronto în 1959, întemeiază societatea *Olympia & York*, care va deveni celebră în lumea întreagă. În şase ani Reichmanii învaţă toate subtilităţile ▶

meseriei: cum şi de unde să împrumute, să cumpere terenuri, să obţină permise de construit, să facă planuri, să aleagă arhitecţi şi ingineri, să găsească cumpărători şi locatari.

Prima lovitură o dau în 1965 cînd cumpără de la marele om de afaceri new-yorkez Bill Zeckendorf terenurile sale canadiene la un preţ extrem de avantajos. Lui Paul nu-i vine să-şi creadă ochilor: "E atîta aur pe masă şi nimeni altcineva decît noi nu-l doreşte. Oare sîntem pe cale să comitem o mare greşeală?" se întreabă el în momentul semnării contractului. Nu, Reichmanii n-au făcut nici o greşeală. Dimpotrivă. e primul lor pas în uriaşa ascensiune ce va urma. Vînzînd doar cîteva parcele de teren pe care nu aveau intenţia să construiască, ei recuperează integral banii pe care i-au plătit pentru achiziţionarea totalităţii terenurilor. Drumul e deschis pentru pariuri din ce în ce mai spectaculoase.

După ce timp de zece ani construiesc vreo douăzeci de buildinguri, în 1975 înalţă "First Canadian Place", un complex cu două turnuri dominînd Toronto, dintre care cel mai înalt de 295 metri obţine menţiunea de *"cel mai înalt imobil bancar al planetei"* în cartea recordurilor. De altfel, "First Canadian Place" adăposteşte Bursa din Toronto. Jumătate din averile din Toronto se află depuse în această clădire unde, la subsol, pe lîngă marile nume ale comerţului, se află un mic restaurant kaşer, care serveşte de cantină fraţilor Reichman care, doamne fereşte, nu participă la recepţiile lui Cambridge-Club, frecventat de elita din Toronto.

PE LOCUL 4 ÎN CLASAMENTUL MILIARDARILOR

În 1977, cei trei fraţi investesc pentru prima oară în afara Canadei în S.U.A., la New York, în momentul cînd Manhattan, plin de drogaţi, e părăsit de firmele cele mai importante care se implantează în New Jersey, Reichmanii cumpără la un preţ extrem de scăzut 10 buildinguri din Manhattan, însumînd un milion de metri pătraţi de birouri. Bineînţeles că în foarte scurt timp preţurile au urcat, aducînd firmei "Olympia & York" beneficii. Fraţii Reichman sînt aceia care, tot la New York transformă Battery Park în azi celebra "World Finance Center", unde cei mai mari financiari îşi instalează birourile. Acest ansamblu post-modernist este considerat drept una dintre cele mai frumoase realizări arhitectonice din New York.

După ce realizează construcţii la San Francisco, Los Angeles, Miami, Calgary, societatea "Olympia & York" traversează oceanul în 1987 şi semnează la Londra un contract de 7 miliarde de dolari. Proiectul se numeşte "Canary Wharf" şi îşi propune transformarea docurilor vechi ale Londrei într-un nou centru de afaceri, în perspectiva Europei unite din 1992. Arhitectul Pelli, acelaşi care a conceput "World Finance Center" din New York, îşi propune să construiască 22 buildinguri, înconjurate de canale, iar în mijloc va înălţa un turn de oţel de 50 de etaje în formă de obelisc: primul zgîrie-nori ce va contribui la intrarea metropolei britanice în secolul al 21-lea.

Pe tapet, la cererea guvernului japonez, se află de asemenea proiectul construirii unor insule artificale, care vor găzdui noul cartier financiar din Tokio.

Cît venit aduce pe zi parcul lor locativ familiei Reichman, proprietari în proporţie de 100%? Un milion? Două milioane de dolari? Greu de spus, pentru că societatea "Olympia & York" n-are obiceiul să publice dări de seamă. În orice caz, cîteva cifre sînt totuşi cunoscute. Revista *Fortune* îi clasează în poziţia a şaptea în hit-parade al miliardarilor, cu pronosticul că în 1989 vor trece pe locul patru, cu cele aproximativ 10 miliarde de dolari cu care sînt creditaţi.

Ce se mai ştie despre Reichmani? Graţie unor împrumuturi oferite de diverşi bancheri, deşi posedă atîtea miliarde, ei continuă să facă să circule banii altora, căci, de, ban la ban trage! - cei trei fraţi au achiziţionat "Gulf Canada" cel mai mare producător al ţării şi "Abitibi-Price", cea mai mare imprimerie din lume. Imperiul financiar al familiei şi-a asigurat participări la concernul american "Santa Fe Southern Pacific" şi la gigantul alimentar englez, "Allied Lyon". "Olympia & York" posedă astăzi mai mult de un sfert din societatea "Campean" care, la rîndul ei a achiziţionat cea mai mare reţea de distribuţie din Statele Unite.

REGELE-FILOSOF

Dar, aspectul cel mai tulburător al familiei Reichman, este, pe lîngă patima lor pentru bani, patima lor religioasă. Revista *Report on Business* din luna decembrie 1988, l-a botezat pe Paul Reichmann *regele filosof*: rege - pentru averea pe care o posedă, filosof - pentru pasiunea cu care studiază în fiecare zi talmudul.

Cum împacă Albert, la 59 ▶

ani, președintele lui "Olympia & York" și Paul, în vîrstă de 58 de ani, vice-președinte și creierul grupului, pasiunea lor pentru afaceri și credința lor religioasă? Ținînd cont de averea lor, ei trăiesc destul de modest. Albert colecționează cîteva tablouri de Chagall, lui Paul îi plac covoarele persane. Cei doi frați n-au nici avion particular, nici cai de curse, nici reședințe la Acapulco. Iar casele lor din cartierul Bathurst, în care locuiesc o bună parte din cei 128.000 evrei din Toronto și unde există 50 de sinagogi, n-au nimic excepțional. Cei doi frați poartă înotdeauna costume de culoare închisă, cu bineînțeles nelipsita kipa pe cap.

Afacerile pe care le fac nu-i împiedică să afirme primordialitatea spiritului. Salariații lor, evrei și neevrei, n-au voie să lucreze în ziua de Shabat. O parte din banii cîștigați merg pe donații acordate la sute de ieshivoturi ortodoxe, la institute de cercetări medicale și la sinagogi, în Israel și în lumea întreagă. Șef-rabinul Budapestei ar fi primit de curînd un cec de 100.000 dolari. Să recunoaștem, un mizilic... Nici Toronto, orașul gazdă nu e uitat, mai ales spitalele sale.

Oare marșul triumfal al Reichmanilor, care și-au clădit averea uriașă din beton, oțel și... Talmud va continua ca pînă acum? Răspunsul îl va da viitorul.

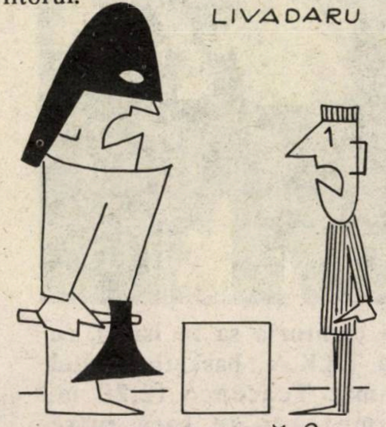

— ULTIMA DORINȚĂ?
— SĂ TRECI ÎN LOCUL MEU.

A APĂRUT
UN NOU VOLUM SEMNAT
DE
ARISTIDE MIRCEA
▪ RÎSETE ÎN OLIMP ▪
Zei fățarnici, zeițe „afemeiate", inversiuni sexuale, fratricide, paricide, genocide și alte multe „cide".
Cartea poate fi comandată autorului contra unui cec în valoare de 18 șekeli, pe adresa:
Aristide Mircea - P.O.Box 797 - Kiriat Yam - cod 29107

HAG SAMEAH!
OLIM:
FĂRĂ RESTRICȚII PRIVIND SUPRAFAȚA!
Cumpărați acum o vilă excepțională – între
RAANANA și NATANIA
Cu credit maxim pentru mașcantă acordată imigrantului și cu rate lunare de restituire minime
DE LA 129.500 DOLARI,
INCLUSIV I.V.S.
RAMOT NATANIA CO.
TEL. 053/687063 – 346384

REȚINEȚI:
CELE MAI CONVENABILE CALATORII TURISTICE ALE ANULUI 1988:
PESAH SAMEAH!
• ROMANIA •
VACANȚA PENTRU TOATE VIRSTELE
• AMERICA •
PENTRU PRIMA OARA LA INDEMINA ORICUI
DE ASEMENEA:
☆ ARANJAMENTE TURISTICE CU TRATAMENT IN ROMÂNIA, IUGOSLAVIA, UNGARIA
☆ GRUPE ORGANIZATE IN EUROPA, AMERICA, ETC.
☆ INCHIRIERI DE MAȘINI, ZBORURI ȘI CHARTER, LA PREȚURI FOARTE CONVENABILE
☆ ACORDAM INLESNIRI DE PLATĂ
CU ADRIAN
PE ORICE MERIDIAN!
TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLȚ ALLENBY)
☎ 200687-8-9 SAU 285773

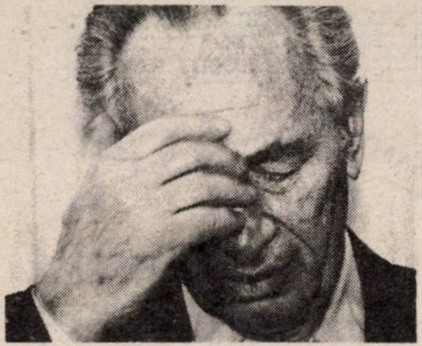

...Shimon Peres are – după victoriile Likudului în alegerile municipale – toate motivele să arate aşa cum arată

...rochia (creaţie a croitorului Guy Laroche) purtată de actriţa Mireille Darc deschide perspective noi (şi atrăgătoare) în materie de artă a modei

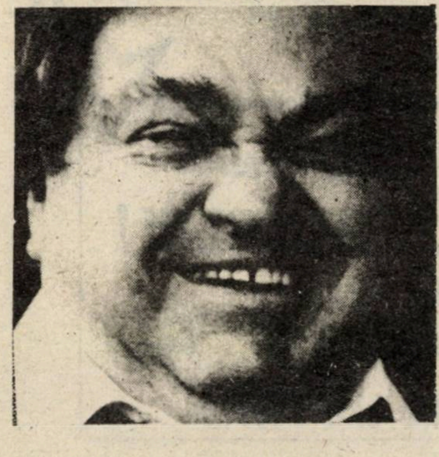

...după călătoria sa în Israel, cu echipa T.S.K.A., basketball-istul Vladimir Tcacenco (2,20 m. înălţime) aci de faţă între manechinele Shirley Ben-Mordechai (stînga) şi Deganit Cohen – va milita cu pasiune, la Moscova, pentru strîngerea legăturilor de prietenie dintre poporul sovietic şi poporul frate israelian

minimum ★ ESTE DE PĂRERE CĂ...

...expoziţia nouă a pictoriţei Mimi Sharaga-Maxy (deschisă la sala clubului "Eket" din Tel Aviv, str. Bar-Kochva nr.29) merită, din plin, atenţia oamenilor de gust, amatori de-un ulei de clasă pe pereţii casei şi în suflete

★

...Mircea Crişan, acum în Israel, este neschimbat, aşa cum l-am cunoscut în urmă cu 30, 20, 10 ani; doldora de kilograme şi de haz

PESSAH' A NICE

Dans un des plus
restigieux hôtel de la Côte d'Azur
Au n° 1 de la Promenade des Anglais, face au bleu de la Méditerranée
NICE, capitale de la Côte d'Azur, l'extrême douceur d'un climat privilégié
du 19 au 28 avril 1989

HOTEL MÉRIDIEN*****

Cuisine gastronomique, sous contrôle du Grand Rabbinat de Nice
Animation culturelle, sportive, excursions
Renseignements - Réservations: ☎ 93.80.73.94/93.80.73.96 Télex: 470361

David GUEZ, 25, rue Pertinax
06000 NICE

...comunitatea sioniştilor din Belgia (în a cărei gazetă, "Regards", am întîlnit anunţul de faţă) are un fel original de a onora Pesahul; ea îndeamnă pe tinerii din Bruxelles şi Anvers ca în loc de Ierusalim (riscant,... riscant... să nu fim tîmpiţi...) să petreacă sfintele sărbători la Nissa, pe Coasta de Azur, la un hotel de patru stele, de lux

...introducerea la Bursa din New York a acţiunilor casei de toleranţă "Mustang Ranch Inc." din Nevada, – alături de firme ca Ford, Chase Manhattan Bank sau Revlon – reprezintă nu numai un fapt revoluţionar în lumea financiară ci şi – mai presus de orice – un bun prilej de a face niţică filozofie (în foto: Joseph Conforte, patronul casei, înconjurat de cîteva membre ale personalului întreprinderii)

...tînărul rabin Der'i, conducător al Shas-ului şi ministru de Interne, este atît de deştept şi de parşiv încît – spre uluirea laicilor intelectuali "de stînga" – a propus (*el*, nu *Ratz-ul* nînfricat, nu contestatarii neamului) – desfiinţarea cenzurii teatrale

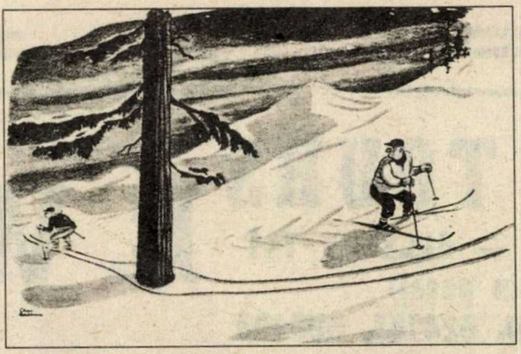

...trebuie să ne-amintim cu respect de marele caricaturist american Charles Adams (mort, nu demult, la 76 de ani), deoarece desenul alăturat, publicat în 1940, a fost (şi rămîne) din speţa celor care te obligă să exclami: e o *idee*, jos pălăria!

★

...fotografiile expuse zilele trecute la Pekin (China), în cadrul unei expoziţii de avangardă, sînt realmente îndrăzneţe deoarece (aşa cum ştim...) hohotele de rîs pot fi pedepsite, în anume împrejurări cu ani grei de puşcărie

...cîntăreaţa americană pop, La Toya Jackson, sora cîntăreţului Michael Jackson, nu e lipsită de talente şi că succesul ei din ultima vreme pare cu totul îndreptăţit

Maşina anului 1989

"FIAT" UREAZĂ TUTUROR: PESAH SAMEAH VE CASHER!

MAŞINA ANULUI 1989.

TIPO FIAT.

Tipo 1400 cm cubi
Tipo 1600 cm cubi D.G.T.
Începînd cu 29.875 şkalim (inclusiv MAM) fără formalităţi de înscriere, după lista de preţuri nr.11/89 din 3.03.1989

Tipo. FIAT

Tu eşti deja în viteza următoare

ADI TOURS

TEL AVIV — ALLENBY 111

(în pasaj)

☎ 623650, 624753, 625406

E. WEISS

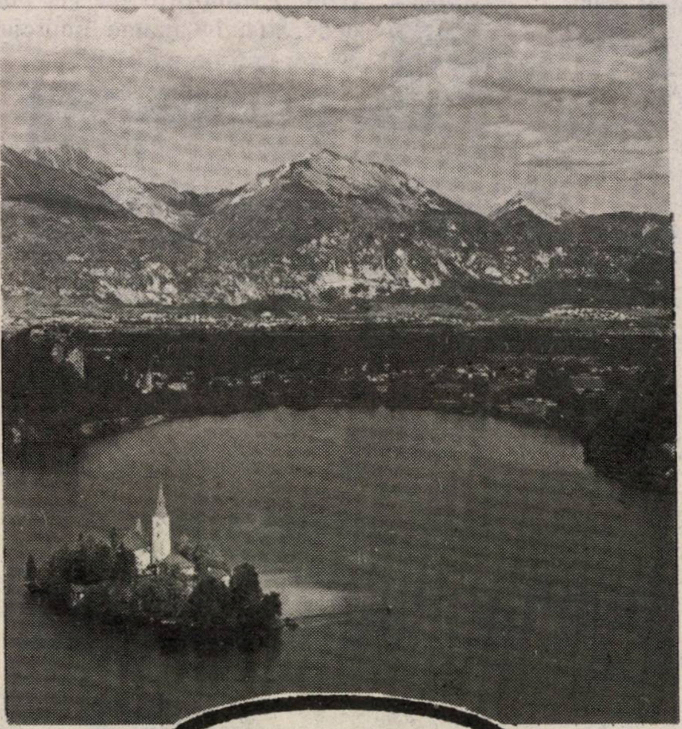

Acest spectacol poate fi văzut la hotel Béke din Budapesta

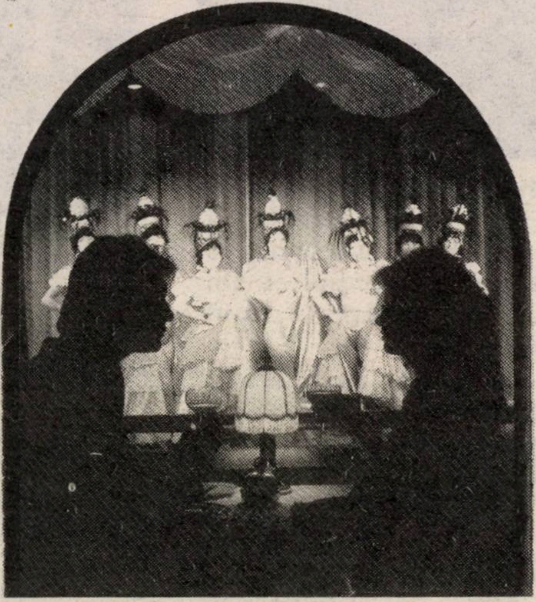

CUNOAŞTEŢI PEISAJUL?

DACĂ NU, VĂ SPUNEM NOI:

E...

bled

Slovenija
Jugoslavija

◄ Pentru 27 $ pe noapte puteţi obţine un sejour la această staţiune

CLIENŢILOR, PRIETENILOR ŞI RUDELOR TRANSMITEM UN CĂLDUROS HAG PESAH SAMEAH!

INDISCREȚII

● Ca slujbaș de stat Ronald Reagan nu se spetea muncind. Acum însă, ca liber profesionist, "atzmai", s-a pus pe treabă nu șagă. Spune chiar el: "Țin deja condeiul în mînă și sînt gata să-ncep!" De scris. Și nu o carte, ci dintr-o dată două: una cu discursurile sale, cealaltă cu amintiri și anecdote. El a semnat deja un contract cu faimoasa editură Simon and Schuster. Indiscretul vă comunică în mod sigur și valoarea contractului care nu-i de loc de colea: 5 milioane de dolari.

Sigur nu-i indiscretul doar dacă Reagan va scrie cărțile singur sau proptit de un "negru". Dar vă poate spune, fără umbră de îndoială, că totodată Ronnie i-a tăiat din nas ex-colegului său de breaslă, mucalitul comic Bob Hope, care l-a luat peste picior, spunînd cui voia să-l asculte: "Numai asta mai lipsea Californiei, încă un actor șomer".

● Sirtaki jucat mai cu foc decît de Zorba, seară de seară, în taverne ateniene pardosite cu farfurii sparte iar mai apoi predarea problemelor ce țin de pacea internațională la Universitatea din Oregon, U.S.A.

Acesta este regimul ales de Margaret Papandreu ca remediu pentru a alina durerea pricinuită de coarnele ce i le pune Andreas Papandreu, prim-ministru al Greciei și prin cumul soțul Margaretei, pînă de curînd, cînd, în fine, ea a acceptat să-i dea divorțul, după 37 de ani de căsnicie.

Ceea ce indiscretul nu a reușit să afle este dacă și lui Andreas, la cei 69 de ani ai săi, și cu inima-n piuneze, îi priește regimul de loopinguri erotice pe care i-l aplică amanta sa, durdulia stewardesă Dimitra Liani și nici dacă îi priește și acesteia la cei doar 33 de ani ai săi.

■ Chagrin, între două: tatăl meu e din România

● Telefagilor israelieni Julian Chagrin le este familiar din serialul în 10 părți "Orchestra" (propus pentru un Oscar) în care pur și simplu a distrus tot ceea ce este acceptat drept uzual, firesc, într-o orchestră cu instrumentiști manierați.

– E un șugubăț. Îi place să ia peste picior totul și pe toți, e un ucigaș cu normă deplină a tuturor vacilor sacre – spune despre Chagrin, soția sa Rolanda. Hotărît lucru, sînt trăsături ce s-ar potrivi unui autentic "englishman", unui aborigen al Albionului, cum e etichetat Chagrin.

Numai că Chagrin se caracterizează ca fiind "un haotic, un stîngaci, un caraghios... nicidecum un protagonist, o vedetă de 'one man show', pentru că publicul este realmente un partener al meu". În acest autoportret discernem trăsături mai curînd proprii unor aborigeni de pe alte meleaguri, mai curînd – hai să zicem – fălticenene, cunoscuți ca disciplinați, modești, cuviincioși, într-un cuvînt la locul lor și nu în Knesset unde li s-ar cuveni.

Sentimentul că nu poate fi vorba decît de o eroare se volatilizează însă deîndată ce-i dăm din nou cuvîntul lui Chagrin care ne relevează:

"Tatăl meu a fost UN EVREU ROMÂN, pe nume Alexander Paucker. Prima sa căsătorie a fost un dezastru. După ce a divorțat tata a vrut ca numele său de familie să reflecte întreaga amărăciune, dezolare, ce i-a fost pricinuită de căsnicia dintîi. Și cum în franțuzește acestei amărăciuni, dezolări i se spune "chagrin", și dînsul a devenit Chagrin.

I. M. GOROVITZ

MINIMUM NU UITA

VICTOR RUSSU

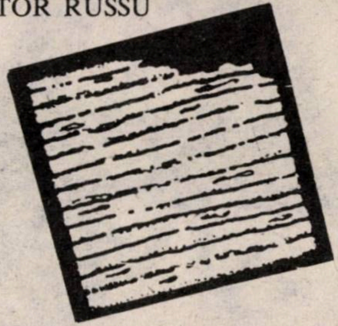

I-A FOST TEAMĂ SĂ MĂNÎNCE

Azima de Pesah

A bătut timid în uşă, dar n-a intrat, ci s-a strecurat în birou. Bărbat fără vîrstă, fără dinţi şi fără fir de păr în cap. Hainele curgeau de pe el, trădînd că sînt de căpătat. Faţa de o stranie paloare. Sub braţ ţinea un soi de registru ce amintea de terfeloagele de la percepţie, de dinainte de război. Mi l-a întins:

– Am scris o tragedie în versuri despre istoria poporului evreu, de la începuturi şi pînă în prezent...

Încă un dezechilibrat, mi-am zis. Nu era primul: de-a lungul anilor de lucru la "Revista cultului mozaic", învăţasem că redacţia exercită o atracţie aproape magnetică asupra a tot felul de maniaci religioşi, neevrei.

Am căutat să mă descotorosesc de acest musafir nepoftit. Dar s-a dovedit a fi un om tenace. Nu a plecat şi foarte repede mi-a stîrnit interesul. Căci această epavă umană fusese şeful de cabinet al prim-ministrului României. Al lui Iuliu Maniu. Cum ajunsese în starea jalnică în care era acum?

...În vara anului 1946 a fost arestat de N.K.V.D. – mi-a povestit – şi deportat în Uniunea Sovietică. Informaţia nu m-a surprins: îmi era cunoscut că în primii ani după 1944 o unitate specială sovietică, stabilită la Constanţa, operase pe teritoriul României, făcînd arestări şi deportări. Aşa a ajuns omul din faţa mea într-unul din sinistrele gulaguri din peninsula Kola, dincolo de cercul polar.

A lucrat ani de zile într-o mină de uraniu. Aici a făcut mania religioasă, s-a convertit la catolicism şi a continuat să ducă existenţa infernală de rob.

În anul 1957, ca un efect al evenimentelor din Ungaria, sovieticii au consimţit să repatrieze deţinuţii români.

– Eu am refuzat să plec, m-a informat cu acel calm straniu de care dau dovadă unii maniaci.

– Ai refuzat să te întorci acasă?

– Nu aveam voie, mi-a răspuns. Şi mi-a explicat motivul: acolo, în lagăr, i s-a arătat Dumnezeu, acolo a fost îndrumat către credinţa adevărată, deci acolo îi era locul.

Se înţelege că opoziţia sa nu i-a servit la nimic. Fără voia lui a ieşit din Gulag, aşa cum fără voia sa a intrat.

La Ungheni a fost preluat de temnicerii români, care l-au transportat la închisoarea din Alba-Iulia. A fost deţinut pînă prin '64, cînd a beneficiat de decretul de amnistie.

– Şi ce faci acum? Unde şi din ce trăieşti?

Nu, locuinţă n-are. Doarme pe unde se nimereşte. Hainele de pe el le-a primit de la nişte oameni cumsecade. Se duce dimineaţa şi seara la slujbă, la biserică. Citeşte cărţi sfinte. Şi a scris tragedia în versuri...

I-am spus să aştepte. Am intrat în camera de alături, unde păstram cutiile de matzot ce urma să le împart, ca în fiecare an, lucrătorilor din tipografie. (Am omis să precizez că întîmplarea pe care o relatez a avut loc în preajma zilelor de Pesah). Am luat o cutie şi împreună cu o sumă de bani, le-am oferit neobişnuitului meu vizitator. Acesta a avut o clipă de ezitare, după care mi-a primit darul cu mulţumiri.

După cîteva săptămîni mi-a bătut din nou la uşă. Arăta ceva mai bine. "A venit să-i dau iar ceva", mi-am zis. Mă înşelasem. Ca şi prima dată, nu propria sa persoană îl preocupa. De data aceasta venise să protesteze că în revistă un grupaj apăruse sub titlul "Legende talmudice":

– Nu sînt legende, a susţinut, ci cuvîntul adevărat al lui Dumnezeu!

Am căutat să schimb vorba, să-l aduc la realitate. Mi-a spus c-a primit un pachet din Elveţia, de la "Caritas", organizaţia caritabilă catolică. În afară de asta, primeşte 250 lei pe lună, pensie socială de la Stat. La prînz mănîncă la cantina asistenţei sociale din cartier...

A dat să plece, dar după o clipă s-a întors din uşă. După o clipă de ezitare mi-a spus:

– Ştiţi, cutia aceea, azima ce mi-aţi dat-o, n-am mîncat-o...

– De ce?

– Mi-a fost frică. Frică de păcat...

– Şi ce-ai făcut cu ea?

– Să vedeţi. M-am dus la părintele nostru, la biserica Bărăţiei. Şi l-am întrebat pe dumnealui...

– Şi ce ţi-a răspuns?

– Părintele m-a ascultat cu luare aminte şi mi-a spus: "Mănîncă, fiule, căci din pîinea asta a mîncat şi Domnul nostru Isus Cristos". Numai după asta m-am ospătat din azima dv...

ŞEF RABIN DR. MOSES ROSEN

COZILE DE TOPOR

La Washington, d. Richard Schifter, de la Departametul de Stat, a alcătuit un raport oficial de răsunet, înfăţişînd armata noastră în culorile cele mai negre şi asmuţind opinia publică împotriva Israelului.

La Londra, d. Gerald Kaufman, deputat laburist, a declarat cu entuziasm că sprijină "intifada" de pe teritorii.

Aceşti oameni – care supraliciteazã pentru a dovedi şefilor etnici că ei sînt "obiectivi" – fac parte din speţa cozilor de topor.

A cozilor de topor pe care le-am cunoscut bine fie în lagărele Transnistriei (kapo), fie la "Federaţie", în anii '50. M

O veche zicală populară în limba idiş sună: "Spală-mi blana, dar să n-o uzi". Dacă ar fi să definim ingratul rol al Comitetului Democrat Evreiesc în anii marilor prefaceri prin care trecea România în acea epocă de tranziţie, nu am găsi o formulare mai nimerită decît aceea a acestui dicton.

Încă nu se risipise "ciuperca" de la Hiroshima şi încă nu se uscase cerneala de pe actul de capitulare al Germaniei hitleriste de la 9 mai 1945, şi bătălia surdă dintre tovarăşii de drum, începuse. Yalta, cu a sa "împărţeală" imorală nu izbutise, nici pe departe, să aşeze raporturile dintre cîştigătorii războiului pe baze trainice.

În Palestina supusă mandatului britanic, se alcătuiseră oştirile menite să gonească pe englezi din ţară. Mişcarea de eliberare naţională evreiască era considerată de către Uniunea Sovietică ca una progresistă şi anti-imperialistă şi ca atare se bucura de sprijinul lagărului socialist. Declaraţia lui Gromîko la Naţiunile Unite care, după proclamarea Statului Israel la 15 mai 1948, recunoaşte acest stat drept unul suveran şi independent, n-a fost decît o logică consecinţă a acestei politici. Sprijinul nu este însă numai unul politic. El se concretizează în furnituri de arme vital necesare luptătorilor din Hagana împotriva invadatorilor arabi şi, last but not least, în trimiteri masive de material uman.

Iată pentru ce vapoarele care plecau din Constanţa sau din Bulgaria sau Iugoslavia, vapoare care purtau mii de tineri evrei din România spre Eretz Israel, împlineau pînă la urmă o linie politică fixată de Moscova.

Iată pentru ce Comitetul Democrat Evreiesc cochetează cu sioniştii de stînga, iar sub egida Comitetului se organizează vapoare cu emigranţi.

Pînă cînd, într-o bună zi din toamna anului 1948, apăru vestita scrisoare a lui Ilya Ehrenburg care, ca o lovitură de trăznet, lansa un atac fulminant la adresa sionismului.

Scrisoarea era semnalul unei cotituri. Campania anti-sionistă se dezlănţuie cu întreaga furie, în lumea socialistă. În România, instrumentul cel mai de seamă al acestei campanii era Comitetul Democrat Evreiesc.

Această campanie n-a însemnat însă încetarea emigrărilor spre Israel. Pe de-o parte deci, presa C.D.E. era plină de propagandă anti-sionistă, cei care plecau în Israel fiind calificaţi cu cele mai grele epitete, iar pe de altă parte, vasul "Transilvania" pleca în cursă regulată săptămînală cu mii de emigranţi. Pe de o parte, sediile sioniste erau atacate de aşa-zisele "mase populare mînioase" şi nevoite să se închidă, iar pe de altă parte mii de cereri de paşapoarte se înregistrau la circumscripţiile de Miliţie din ţară. Pe de o parte, se organizau meetinguri în care se afişau şi se scandau lozinci anti-sioniste ca "Sionismul arma otrăvită a imperialismului anglo-american" şi altele de aceeaşi natură, iar pe de alta, în faţa Legaţiei Israel sau a Ministerului de Interne, aveau loc manifestaţii spontane, care solicitau aprobare pentru reunirea familiilor în Israel.

Comitetul Democrat Evreiesc a pornit deci la o bătălie care, din capul locului, îl făcea odios în ochii populaţiei evreieşti.

...Îmi povestea Irel Negrin, social-democrat trimis de partid în conducerea Comunităţii Evreilor din Bucureşti, despre o "păţanie" a sa în timpul campaniei anti-sioniste. Citez din memorie:

"Convocasem un mare meeting în sala Sidoli de la Iaşi. Erau vreo mie de oameni. Eu vorbeam şi nici musca nu se auzea. Oamenii ascultau cum ▶

dădeam în sionişti. La un moment însă, în focul perorației, am avut proasta inspirație de a spune:

"Oameni buni, știți ce vrea sionismul?" Întrebarea era pusă direct și provocator. Mulțimea căsca gura și eu eram sigur că îi voi da gata și atunci am continuat și am dat răspunsul la întrebare: "Sionismul vrea concentrarea tuturor evreilor din lume pe un singur teritoriu, în Israel".

"Ura, ura, bravo, bravo!" a fost răspunsul masei de ascultători. Aclamau și aplaudau această definiție a sionismului, de nu i-am mai putut potoli!"

"ÎNTÎI TREBUIE SĂ PLECE CEI CARE M-AU DEMASCAT LA ȘEDINȚĂ"

Cînd soseau sărbătorile, se crea o situație bizară în plus. Întrucît eu refuzam ca în mesajele de Pesah și de Roș Hașana, să atac sionismul sau ideea de Alia, se lansau o serie de "teze" emise de C.D.E. care trebuiau citite și prelucrate în sinagogi, în momentele în care acestea erau mai populate. De obicei aceasta se întîmpla înaintea rugăciunii de Iskor. Mesajul meu se citea de obicei în cea dintîi dintre serile sărbătorii. Rabinii, în afară de unele excepții, citeau mesajul meu (unii, puțini la număr, s-au raliat tezelor antisioniste și citeau tezele C.D.E.). Pentru citirea acestor "teze" se trimiteau deci în sinagogi vorbitori ad-hoc.

În majoritatea cazurilor, publicul reacționa ostil, ori tropăia din picioare făcînd zgomot ca să nu se poată auzi "teza", ori huiduia pur și simplu, ba chiar se găseau unii care aveau curajul să-l întrerupă pe vorbitor. O altă metodă de terorizare a celor care se înscriau pentru plecare în Israel, erau "demascările". Respectivul, salariat ca și toți ceilalți, era convocat la o ședință în care, rînd pe rînd, se ridicau "tovarășii" săi de muncă și îl demascau ca pe un "dușman al poporului" pentru că vrea să părăsească lagărul socialist.

Astfel de ședințe, în care nimeni nu credea în ceea ce rostea, deveniseră un spectacol obișnuit la Federația de Comunități și la Comunitățile din Capitală și din provincie.

Arhitectul Shulhof de la Federație depusese cererea de plecare. Urmase "demascarea" cu ritualul ei uzual. Apoi a trecut o lungă bucată de timp și Shulhof nu primea aprobarea de plecare din țară. Cînd îl întrebai, el răspundea: "Păi, eu nu pot să plec pînă nu pleacă mai întîi toți cei care m-au demascat".

Aceasta era situația. O comedie în care fiecare își juca la timpul potrivit, rolul său. Întîi demasca pe alții, apoi era el, la rîndul său, "demascat".

Strădaniile CDE-ului de a pătrunde cu propaganda anti-sionistă în lumea rabinică, au eșuat în cea mai mare parte. Cu unele excepții, corpul rabinic a dat urmare indicațiilor mele, a "politizat" predicile, sprijinind lupta pentru pace, apologia Uniunii Sovietice, blamarea anglo-americanilor, dezacordul cu despăgubirile Germaniei Occidentale, etc.

Două teme au rămas însă tabu și anume atacarea sionismului și a alialei.

Excepțiile, numărate pe degete, pe care le-am pomenit, au fost înfierate de mine în mod public și am izbutit să stabilim în jurul lor un fel de Heirem spiritual. Nu puteau continua pe linia trădării pentru că oprobiul public îl amenința. Ceilalți erau "acoperiți" de girul Șef Rabinului și răspundeau presiunilor C.D.E. și ale securității că urmează "disciplinat" instrucțiunile ce le primesc din partea conducătorului lor ierarhic.

"TURNĂTORI"; CU VOIE DE LA MINE

Eforii de sinagogi, cei mai mulți evrei cinstiți și devotați erau supuși teroarei, amenințați, urmăriți, șantajați, cerîndu-li-se să execute dispozițiunile primite de la Securitate și C.D.E. Mulți dintre ei veneau la mine să se sfătuiască ce să facă. Voi pomeni aici spre cinstea lor, două nume de gabaim dispăruți în lumea veșnică, care vor exemplifica dreptatea înțelepților noștri care spuneau: "Să nu judeci pe nimeni pînă nu te pui în situația lui".

În aparență "agenți informatori", în realitate, minunați evrei. Moise Braunștein era președintele Sinagogii Malbim. Și-a dedicat viața sinagogii. De dimineața pînă seara, alerga acasă la copii ca să-i aducă la Talmud Tora care funcționa în lăcașul sfînt pe care el îl conducea. Nu exista faptă bună, inițiativă nobilă pe care el să ezite măcar s-o sprijine.

Plîngînd cu lacrimi amare, a venit la mine, destăinuindu-mi durerea. I se cereau informații despre enoriași, rapoarte despre ceea ce se petrecea în sinagogă, întîlniri în stradă cu diverși anonimi, ș.a.m.d.

CÎND A FOST ARESTAT FRATELE ANEI PAUKER

La fel Iosef Feuerștein, admirabilul președinte al sinagogii din str. Atena. Zalman Rabinson, fratele Anei Pauker învăța cu copiii la Talmud Tora în această sinagogă. Fiind situat în plin centrul Capitalei, lăcașul acesta de rugăciuni era, mai mult decît celelalte, în lumina reflectoarelor "binevoitoare".

MINIMUM NU UITA

Cînd Rabinson fu arestat, după căderea Anei, în jurul lui Feuerştein s-a strîns laţul şi calvarul său devenise de nedescris.

Pe amîndoi i-am sfătuit să accepte ruşinoasa misiune. Amîndorura şi multor altora le făceam o anumită "şcoală" acumulată din propria experienţă, şi învăţată din multi-milenara şi zbuciumata noastră istorie. Esenţialul era, în aceşti ani în care sabia lui Damocles îţi atîrna deasupra capului, să deosebeşti esenţialul de secundar, să faci concesii pe chestiile secundare pentru ca să poţi salva esenţialul şi să ştii pînă unde mergi şi de unde n-ai voie să faci nici un pas mai departe.

...Făceam Seudot, mese de sărbători (Simhat Tora, Hanuka, etc.) în aceste sinagogi. Ele constituiau adevărate "demonstraţii" de ataşament faţă de poporul evreu, de tradiţie, de Sion şi Ierusalim. Făceam un Şaloş Seudot , o Melave Malcaa şi ne adunam, şi glasul Torei răsuna. Rabinul Mordechai Frenkel, zihrono livraha, hahamul Soil Kahane (azi la Rehovot) şi alţii, erau marii animatori. Rabinul Zisse Portugal din Sculeni, zihrono livraha, dădea acestor mese o amprentă de sfinţenie, de puritate, de binecuvîntare.

Dansam, înlănţuiţi. Afară ne pîndeau primejdiile. Înăuntru, între noi, în rîndurile noastre chiar, mişunau denunţătorii şi noi cîntam:

(Exodus XV-16) "Spaima şi groaza fie, Doamne, să cadă asupra lor (cine erau aceştia? ghici ghicitoarea mea-N.A.) pînă cînd va trece poporul Tău, Doamne, poporul pe care Tu l-ai mîntuit (cine erau acei care trebuiau neapărat să treacă? Unde, încotro trebuiau să treacă? Altă ghicitoare care nu era prea greu de rezolvat-N.A.).

...Urmau şedinţe de prezidiu la Federaţie. Nopţi întregi, vreo 15 membri ai acestui prezidiu, dinainte instruiţi, pledaseră pentru interzicerea acestor mese în sinagogi.

"Sinagoga e făcută pentru rugăciune. Atît şi nimic mai mult. În care biserică se aştern ospeţe? Unde, la care cult, se bea în biserică?"

...Clama Israel Bacal, preşedintele Federaţiei iar după dînsul, I. Fridman, Streisfeld, Blau, Joeger, etc. veneau cu "argumente" în sprijinirea acestei "teze" menită să "redea" sinagogilor autenticitatea.

Împotriva tuturora eram numai eu.

"Sinagoga nu e biserică, după cum rabinul nu e preot şi judaismul nu e numai un cult. Sinagoga e Beit Haknesset, de adunare a obştii, e Beit Hamidraş, casă de învăţătură.

"Mesele în sinagogă nu sînt ospeţe, nu sînt banchete, ci servicii religioase. Mîncarea e doar pretextul. Tora şi Avoda, învăţătura, cîntul, ruga, sînt domeniile unei Sevda. Nu veţi putea să ne opriţi să continuăm această tradiţie. Ne vom opune şi va trebui să daţi socoteală", spune în esenţă, replica mea.

Au încercat s-o facă, n-au izbutit. Aveau nevoie de sprijinul miliţiei ca să împiedice reuniunile noastre. L-au cerut ei, aşa-zişii "conducători ai populaţiei evreieşti". Nu l-au primit.

ORDIN DE LA BACAL: CEI DE LA LEGAŢIE SĂ NU PRIMEASCĂ SULURI SFINTE!

...Templul Coral. Simhat Tora 1952. Spaima şi teroarea domnesc pe uliţa evreiască. Reprezentanţii Legaţiei statului Israel sînt izolaţi ca nişte ciumaţi. La Templul Coral nimeni nu îndrăzneşte să se apropie de ei. Li se atribuie alte locuri. Le aveau (din 1948) pe acelea din banca I-a din mijloc. Sînt aşezaţi lateral, sub galerie.

Ordin de la Bacal trimis lui Stopler, "responsabilul" numit de C.D.E. cu supravegherea noastră, avînd în acelaşi timp titlul de "preşedinte al Templului Coral". Ordinul glăsuieşte a nu se acorda în seara sărbătorii, membrilor legaţiei, posibilitatea de a avea o Hakafa, adică un sul sfînt pe care să-l poarte în templu, iar ceilalţi enoriaşi să-l sărute şi să facă urarea tradiţională.

M-am opus. Am dat lui Stopler dispoziţia categorică de a nu ţine seama de instrucţiunile primite şi de a le da diplomaţilor israelieni, Sifrei-Tora.

Toată ziua de Şmini Atzeret, Stopler a făcut naveta între mine şi Bacal. În ultimul moment, mai erau doar cîteva minute pînă la deschiderea lui Aron Hakodeş, a venit cu lacrimi în ochi să mă roage să nu-l nenorocesc, să-l iert că nu poate să facă ceea ce îi cer.

Cînd s-a deschis lada sfîntă, primul Sefer Tora mi-a fost dat mie. L-am luat în braţe şi în faţa unei mulţimi care umplea templul pînă la refuz, am anunţat cu glas tare "Hakafot nu vor porni înainte de a se da oaspeţilor reprezentanţi ai Ţării Sfinte, cîte un sul sfînt".

Am urcat apoi treptele altarului, am scos cu mîna mea sulurile şi le-am dat lui Drori; acesta gira atunci conducerea Legaţiei în locul lui Argaman care era plecat în Israel.

Un prieten care se afla în apropierea lui Drori (nici nu mai ştiu unde se află azi) l-a auzit exclamînd: "Omul acesta (adică eu) a înnebunit..."

...A murit Haim Weizman, Preşedintele cel dintîi al Statului Israel. Legaţia voia să se facă la împlinirea a 30 de ▶

zile de la deces, Şloşim, un serviciu religos la Templul Coral. Acelaşi Drori, s-a anunţat pe cale oficială că vine să mă viziteze.

L-am primit şi am început să conversăm în ebraică. După 2 - 3 minute îşi face apariţia în biroul meu, neanunţat "tovarăşul Pincu Segal" preşedintele secţiei cultului. Nu cumva să rămîn singur cu diplomatul căci cine ştie ce secrete i-aş putea destăinui.

Am început să vorbesc în idiş, spunînd oaspetelui că o fac ca şi Pincu să înţeleagă. Acesta, o figură ilariantă, aproape analfabet, care nu ştie nici o limbă ca lumea, dar crede că le ştie pe toate, a replicat: "Cunosc ebraica".

Am continuat deci conversaţia în această limbă. Drori venise să ceară Templul Coral pentru Hazcara, comemorarea lui Haim Weizman.

Bacal a intrat în acţiune. Comemorarea nu a avut loc.

UN NUME SUBVERSIV: BERCOVICI

...Teroarea C.D.E.-istă a ajuns la... cimitir. Revoluţia se cerea făcută şi acolo, ca să aibă tovarăşii ce raporta, ca să merite niscaiva galoane pentru merite în plus.

Ei bine, la cimitirul Filantropia erau pe pereţii capelei înscrise sute de nume ale "Societăţii Sacre".

Cum o să-l rabde inima pe Pincu ("specialistul" în materie de cult, căci graţie lui Feldman devenise preşedinte al Secţiei Cultului), cum o să tacă, dacă pe aceste plăci se aflau nume de bogătaşi, de sionişti, de reacţionari?

La Templul Coral erau înscrişi în cărţile mortuare toţi aceşti "duşmani ai poporului". Arborele lor genealogic nu-i era cunoscut lui Pincu Segal. Atunci s-a împlinit destinul altfel.

Ely Bercovici fusese un mare bancher în perioada dintre cele două războaie mondiale. S-au şters deci toţi cei care au avut nefericirea de a purta numele "subversiv" de Bercovici. Astfel s-a procedat şi cu celelalte "cazuri" asemănătoare.

La cimitir era mai greu. Numele erau săpate în marmură. Ar fi lăsat spaţii albe, urme. Eu am rezolvat problema, spre bucuria lui Pincu şi spre "fericirea poporului". Într-o bună zi, toate numele, cîteva sute, dispăruseră de pe plăcile de pe perete şi o dată cu ele orice urmă a lui Bercovici.

Pincu Segal ştia că am găsit un meşter bun care a reuşit să şteargă toate numele şi plăcile au rămas în pereţii capelei, albe şi imaculate, ani de zile.

Cînd a dat Dumnezeu şi CDE-ul a dispărut din viaţa publică, într-o bună zi, toate numele au... înviat.

Poate că am făcut eu alte minuni, dar în această materie, n-am săvîrşit nici un miracol. Era simplu ca bună ziua. Cînd ne aflam sub teroarea CDE-istă, am întors pur şi simplu, plăcile astfel că partea cea albă din spate devenise cea din faţă.

MINISTRUL ROŞIANU ŞI UN DIRECTOR NUMIT GEORGESCU

...Mai catolici decît Papa, aşa erau bieţii "evrei" care s-au pomenit cu puterea în mînă. Nu numai în CDE ci şi în alte părţi ale aparatului de stat, era o nenorocire dacă dădeam peste un evreu.

La Templul Reşet-Daat, la care am fost rabin în timpul războiului (1940-45) se afla şi o şcoală primară, "Ronetti Roman". În 1948 apăruse decretul de naţionalizare a şcolilor şi ca atare şi această şcoală, care aparţinuse Comunităţii Evreilor din Bucureşti, trecuse în proprietatea statului. Funcţionarea templului devenise problematică. M-am hotărît deci să mă prezint la Ministrul Învăţămîntului, Mihail Roşianu.

În timpul în care am funcţionat ca rabin la acest Templu, venea în fiecare vineri seara să asculte predicile mele, un tînăr avocat, Askenasy. El mă conducea apoi pe jos acasă şi pe drum discuta cu mine tema predicii respective. După război dispăruse fără urme...

Am expus ministrului problema unei "vecinătăţi" între templu şi şcoală neconvenabilă ambelor părţi şi i-am sugerat soluţia mutării şcolii în alt local. Ministrul asculta cu bunăvoinţă argumentele mele şi chemă, spre a-l consulta pe "domnul director Georgescu".

Cînd acesta îşi făcu intrarea în cabinet, Aşkenazi al nostru se afla în faţa mea, iar ministrul făcu prezentările de rigoare. Bineînţeles că am simulat că fac cunoştinţa cu el prima dată şi după ce ministrul explică directorului subiectul audienţei mele, am început să-i explic, schiţînd cu un creion topografia locului spre a demonstra că elevii vor trebui să treacă în clase prin templu, ş.a.m.d.

Omul nostru înţelegea greu cele ce-i explicam. Cu incorigibilul meu simţ al umorului, i-am spus:

"Dacă aţi fi fost acolo, aţi înţelege mai bine topografia". Vorbeam despre un local pe care el l-a vizitat de sute de ori...

Pînă la urmă, ▶

Askenazy-Georgescu dădu aviz negativ.

L-am așteptat la secretariat. L-am luat de-o parte și l-am întrebat: "Nu ți-e rușine?"

Răspunsul său îl citez integral. E edificator și n-are nevoie de comentarii.

"El, Roșianu, dacă nu vă va aproba cererea, se teme că se va crede că e legionar. În schimb dacă eu voi da aviz favorabil, mă tem că voi fi considerat... sionist".

...Încă o întîmplare și cu aceasta voi încheia acest capitol. Ea se petrece cu vreo 10 - 12 ani mai tîrziu.

...La Liceul "Cultura-3" din str. Zborului unde am funcționat ca profesor de religie și ebraică, în timpul războiului, aveam un coleg - profesorul X, care după eliberare își schimbase numele într-unul neaoș românesc. Să zicem Ionescu (Trăiește în București și, din motive lesne de înțeles, prefer a da inițiale, în loc de nume întregi).

Devenise șeful secției culturale la Primăria raionului din Calea Dudești, unde eu eram deputatul ales în Marea Adunare Națională. Era un astfel de zbir, încît atunci cînd era vorba de probleme evreiești, îl ocoleam regulat și mergeam la președintele sau vice-președintele Consiliului Popular, știind că de la evreul meu nu mă puteam aștepta la un lucru bun,

...Venise anul 1959 cu cele 130.000 înregistrări de evrei la serviciul de pașapoarte, pentru Israel și cu miile de concedieri din posturi.

Într-o zi de Șabat, la Templu, se apropie de mine un bătrînel, recomandîndu-mi-se ca turist venit din Israel și rugîndu-mă să-i descriu situația evreilor din țară. I-am satisfăcut cererea, dîndu-i un tablou cu luminile și umbrele respective ale vieții evreiești.

Peste cîteva zile, intrau în cabinetul meu de la Federația Comunităților, două persoane. Bătrînelul din Israel și V. alias Ionescu. Uimit pe de o parte că acesta din urmă pășește pragul unei instituții evreiești și pe de altă parte de acest... cuplu anormal, m-am lămurit de-îndată că bătrînelul era... socrul lui V. alias Ionescu.

I-am invitat bineînteles, să ia loc, și am așteptat cu curiozitate să aud obiectul acestei audiențe. Atunci cuvîntă V, alias Ionescu, punîndu-mi cu glas indignat și chiar amenintător următoarea întrebare:

"Dv. i-ați spus acestui om că în această țară situația evreilor e bună?"

Am înțeles pe loc ce se întîmplase și am apelat la clasica metodă evreiască; aceea de a răspunde cu o întrebare la întrebare:

"Te-au dat afară?". Interlocutorul meu răspunse afirmativ.

"Ei, uite cum stau lucrurile. Cînd ți-a fost bine dumitale, ne-a fost nouă rău, iar acum e vice-versa" sună răspunsul meu.

De pe atunci, de pe vremea profeților, mi-a răsunat în minte versetul:

"Cei care te vor distruge, cei care te vor pustiii, dinăuntrul tău vor porni".

Mult stimate Al. Mirodan,

Răsfoind ultimul "Minimum", și fără cea mai mică intenție de a reveni, atît de tîrziu, la publicistica românească — resimt brusc o tentație irezistibilă de a-l denunța pe ne-semnatarul rubricii "În numărul viitor" de o cădere într-o capcană gravă: versetul biblic "Distrugătorii și pustiitorii tăi vor ieși din lăuntrul tău" (Isaia, 49-17) — exprimă *exact contrariul* (adică: dușmanul tău se va retrage, va dispare!) Versiunea aceasta este concordantă cu *toate* traducerile (inclusiv cea română), dar mai ales și mai presus de toate, cu *contextul* capitolului întreg, care-i un capitol de *mîngîiere*, de apropiată mîntuire și reconstrucție națională.

*

Numai că... are dreptate și "Minimum"! În concordanță cu un pasaj talmudic ("Baba Batra", p. 119): "Sareis et hamikrá, ve-dorsheiynu" — o autorizare a unei *corecturi* de text, în favoarea unei *interpretări)* — versiunea citată în "Minimum" se bucură de o imensă popularitate, de-a lungul veacurilor! Nu-i deci de mirare că sîntem cu toții înclinați s-o utilizăm! Eu n-am venit cu intenția de a o respinge, ci doar de a... justifica oarecum, prin aceeași tehnică, anumite declarații politice, interne sau externe... Precum, de exemplu: "Mîna noastră este, și a fost, întotdeauna întinsă arabilor să vină ca să facem... pace!"

IDOV COHEN

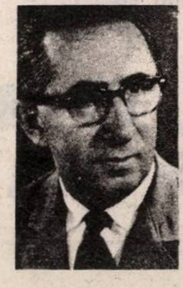

Stîrnit de citatul biblic cu care se încheie paginile Rabinului Rosen, scriitorul Idov Cohen, erudit al *tribului*, deputat în 1-ul parlament al Israelului, laureat al Premiului Sion pentru Literatură, ne trimite comentariul de față:

Melia

CONCERN TURISTIC INTERNAŢIONAL

TEL AVIV — STR. SHALOM ALEHEM 5 (vis-a-vis de „EL AL"), TELEFON 5103921 — 5103991

ATENŢIE TEL. DIRECT 659763

SE APROPIE VACANŢA DE PESAH!

LICĂ BLUTHAL ÎNTREABĂ - CLIENŢII RĂSPUND

«DI FIR CAŞES»

PESAH SAMEAH!

(CELE 4 ÎNTREBĂRI TRADIŢIONALE LA MASA DE PESAH)

ÎNTREBAREA 1-a : Unde pleci în vacanţă de Pesah ?

RĂSPUNS : ROMÂNIA — UNGARIA — AUSTRIA	**cu 953 dolari**
sau ROMÂNIA — FRANŢA — ANGLIA	**cu 1053 dolari**
sau ROMÂNIA (CARPAŢII NE AŞTEAPTĂ)	**cu 618 dolari**

(Costul include : hotel, excursii, avionul şi toate transferurile).

ÎNTREBAREA 2-a : Care destinaţie îţi place mai mult ?

RĂSPUNS : Toate. Deopotrivă toate. ÎMI PLACE ROMÂNIA cu binecuvîntatele frumuseţi ale naturii, cu Carpaţii împăduriţi şi plini de serpentine care duc spre piscuri de munte; îmi place BUCUREŞTIUL ce trezeşte nostalgie şi amintiri care te îndeamnă la plimbări prin Cişmigiul îndrăgostiţilor sau să sorbi un vinişor de viaţă lungă, lîngă un lăutar care-ţi fredonează la ureche : „...ÎMBĂTRÎNESC ŞI-MI PARE RĂU"...

ÎMI PLACE BUDAPESTA — cu farmecul fetelor de la „Maxim" şi „Orfeum", cu muzica lui Kalman, cu insula „MARGARETA" şi cu DUNĂREA care în numai 2 ore îţi face cunoştinţă cu VIENA — ORAŞUL VALSULUI NEMURITOR.

ÎMI PLACE VIENA — CITADELA „DUNĂRII ALBASTRE", a trubadurilor şi a Operetei, locul tuturor visurilor — oraşul clasic şi totuşi veşnic modern, Viena... Viena.

ÎMI PLACE PARISUL — oraşul luminā — cu Moda „A LA FIX" şi cu nopţile albe pline de frumuseţe care te îmbată cu VITAMINA TINEREŢII şi îţi oferă în fiecare clipă o nesfîrşită dragoste de viaţă...

ÎMI PLACE LONDRA, visul tuturor. Londra, cu tot ce are atractiv şi interesant pentru iubitorii de artă şi cultură. Îmi place Londra pentru renumita „Madame Tussaud's", pentru atractivul Oxford, pentru Palatul Buckingham cu fastuoasa sa Gardă de Onoare. Îmi place...

PESAH SAMEAH!

ÎNTREBAREA 3-a : Ce gîndeşti despre programele de Pesah ale „MELIEI" ?

RĂSPUNS : Gîndesc la fel ca toţi israelienii :

PROGRAME ATRACTIVE ŞI IDEI PROFETICE

ÎNTREBAREA 4-a : Ce faci dacă n-ai suficienţi şekeli ?

RĂSPUNS : Aplic îndemnul „MELIEI"

AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI, VĂ ARANJAŢI CU LICĂ BLUTHAL

PE MARGINEA CONCURSULUI

minimum★ ★memoria

Gata. În numărul de față, ultima tranșă de lămuriri în legătură cu întrebările, problemele și *cursele* concursului nostru.

Care a răscolit memoria cititorilor dornici de a cunoaște și a se cunoaște.

Și care a deschis pofta pentru noi întrebări...

30. Ce personalitate artistică evreo-română a fost ucisă, prin gazare, de către germani, în lagărul de la Birkenau:

I. Voronca - poet, B. Fundoianu - poet, Stan Golestan - compozitor, De Max - actor, Iosef Schmidt - cîntăreț.

Răspuns corect: B. Fundoianu.

80% dintre concurenți au dat răspunsul corespunzător. Cîțiva au indicat pe Iosef Schmidt; convingerea acestora se bazează, desigur, pe faptul că vestitul tenor, star al filmului muzical din epocă, a fost internat, după ce fugise din Germania, într-un lagăr din Elveția, unde a murit din lipsă de asistență medicală.

31. Care a fost prima gazetă evreiască în limba română?

Răspuns corect: "Israelitul român".

Este foaia editată de d-rul Iuliu Barasch în română și franceză. Începutul: 1857.

Multe voturi a primit *"Egalitatea"* lui Moses Schwartzfeld, cea mai împlîntată în conștiințe dintre tipăriturile cu vechime: et pour cause: condusă de hiper-tenacele Schwartzfeld, foaia a trăit o jumătate de secol!

32. Care prim-ministru român, părăsind cîrma țării, a spus: "Am deschis o pagină în istoria României pe care nimeni nu va mai îndrăzni s-o întoarcă"?

Răspuns corect: Octavian Goga.

Întrebare dificilă, la care au răspuns așa cum se cuvine, mai cu seamă... concurenții mai în vîrstă; aceștia avuseseră prilejul (de neuitat) de a auzi la radio, în iarna lui 1938, cuvîntarea rostită de Goga după scurta, dar fructuoasa sa guvernare. Pagina amintită de eminentul poet liric, avea în vedere, în primul rînd, desființarea ziarelor "iudeo-bolșevice", "Dimineața","Adevărul", "Lupta" și altele.

33. Pe cine reprezintă portretul acesta din sec. XIX?

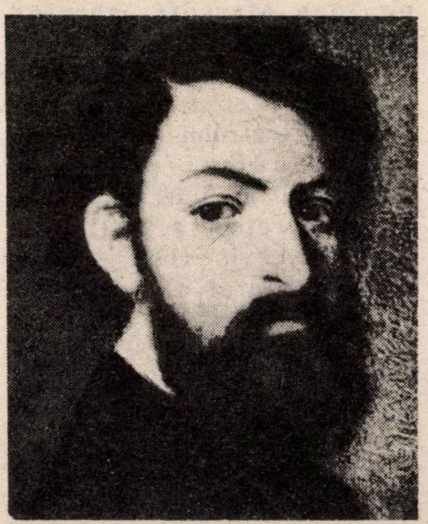

Răspuns corect: Barbu Iscovescu.

Întrebare grea, sau mai bine zis, *gen* de întrebare grea: numai 30% dintre concurenți au recunoscut în imagine chipul pictorului din veacul trecut. Adevărul este că dacă personajul în cauză nu e foarte cunoscut, dacă nu-l avem în memoria noastră vizuală...

34. Ce domnitor român l-a avut drept medic, la curte, pe d-rul Șmil?

Răspuns corect: Ștefan cel Mare.

Întrebare relativ ușoară: tot omul cît de cît de carte (și de spectacol) l-a văzut pe scenă pe acest simpatic medic venetic, în piesa "Apus de soare" de Barbu Delavrancea. Iar interpretarea lui Radu Beligan, pe scena Naționalului bucureștean este multora memorabilă.

35. Cine, adresîndu-se la radio națiunii, în seara de 23 august 1944, a spus: "Dictatura a luat sfîrșit și odată cu ea, încetează toate asupririle?"

Răspuns corect: Regele Mihai I.

O întrebare mai puțin ușoară decît ne-am fi așteptat. Adevărul este că singura cuvîntare radiodifuzată în dramatica seară, la ora 10, a fost a regelui. Generalul Sănătescu (20% din voturi), fusese numit prim-ministru, dar nu s-a adresat națiunii; nici Lucrețiu Pătrășcanu (20%, care redactase textul discursului regal, dar asta-i altceva): nici Iuliu Maniu (25%) care temîndu-se de represaliile nemțești, a refuzat să se prezinte la Palat în amintita seară.

36. Unde se află mormîntul lui Avraham Goldfaden, animator de seamă al teatrului idiș?

Răspuns corect: Washington Cemetery, New York.

...Și nu Cimitirul Păcurari ▶

din Iaşi, cum au indicat aproape jumătate din numărul concurenţilor, bizuindu-se *logic* (iată pericolele logicii...) pe faptul că teatrul animat de Goldfaden, în grădina "Pomul verde" îşi avea sediul în capitala moldoveană.

În realitate, plecat din România în 1896, Goldfaden a murit la New York, în 1908. Spre uimirea multora dintre contemporanii noştri (şi nu numai a d-lui Avrum Sharir cel ce se ruşinează foc la gîndul că a văzut lumina zilei la Iaşi) înmormîntarea "desfundase mahalalele" metropolei americane. "O înmormîntare, scria la 11 ianuarie 1908 ziarul "New York World" care atrage în cortegiul funerar 75.000 de persoane, care opreşte circulaţia şi umple străzile de atîta lume încît e nevoie de 215 poliţişti pentru a menţine ordinea, este un eveniment deosebit chiar şi pentru un mare oraş"...

37. Care poet de limbă idiş a fost calfă-croitor la Iaşi?

Răspuns corect: Iţic Manger.

...şi să ne amintim, cu acest prilej, amintirile din "Minimum" (nr.18) ale d-rului I. Flavius, care nu uită "anii adolescenţei... cînd Manger, sfios şi cu ticuri, venea la "Kadima", asociaţia tineretului sionist din Iaşi, să-şi citească versurile, stîrnind pe atunci printre liceenii puşi pe zeflemea, mai multă compasiune decît înţelegere şi preţuire. Căci Manger era de meserie... croitor..."

38. Cine a scris cartea-confesiune "Cum am devenit huligan"?

Răspuns corect: Mihail Sebastian.

E vorba de pamfletul (mereu strălucit) prin care scriitorul răspundea tuturor acelora care, de la dreapta gardistă la stînga marxistă şi de la cuzişti la evrei, atacaseră sub semnul violenţelor dezlănţuite, romanul "De două mii de ani" consacrat ne-simplei probleme evreieşti.

De notat că – destinul avînd cîteodată humor – au mai primit voturi şi Dragoş Protopopescu, Mircea Eliade, E. Cioran, Ionel Teodoreanu, adică nişte scriitori care, într-un fel sau altul, au publicat texte de, ca să fim delicaţi, extremă dreaptă şi care, deci, ar fi avut îndreptăţirea deplină de a destăinui "Cum am devenit"...

39. Cine a fost cel dintîi cronicar al evreilor din România?

Răspuns corect: Iacob Psantir.

Figură "romantică" a tribului, autodidactul Psantir (1820 – 1902) a cules, fără sprijin de la comunitate (unde si cînd am mai auzit noi de asemenea cazuri?) date despre iudaismul românesc, lăsînd două volume de documente în ebraică: "Cronici ale Ţărilor Româneşti" 1871 şi "Istoria evreilor din România" 1873, precum şi o carte de memorialistică în idiş "Memorii" 1875.

40. Cine a scris monografia "Un secol de teatru evreiesc în România"?

Răspuns corect: Israel Bercovici.

Aici mulţi (40%) au numit pe Ioan Massoff, pornind desigur de la faptul că pătimaşul cercetător al scenei româneşti a scris o exhaustivă istorie a teatrului românesc de la începuturi pînă azi. *Specialistul* nr. 1 în materie de teatru evreiesc a fost, însă, Israel Bercovici (1921 – 1988), secretar literar al T.E.S.-ului bucureştean. Lucrarea sa, scriere de referinţă astăzi, fără rival, a apărut mai întîi în idiş (1976), fiind tradusă apoi şi în româneşte (1982).

41. Care a fost numărul (aproximativ) al evreilor din România în preajma celui de-al II-lea război mondial?

Răspuns corect: c. 800.000.

Unii (nu puţini) au răspuns: 1 milion. Este cifra fluturată stăruitor de gogo-cuzişti şi de legionari, din dorinţa "ideologică" de a demonstra amploarea teritorială a invaziei iudaice în România. Alţii (nu puţini), au răspuns: 700.000. În realitate, o statistică din anul 1924 indica 796.050 evrei, iar o alta, din 1930, vorbea despre 756.930.

42. Care dintre piesele lui Mihail Sebastian a fost reprezentată în plin război, la un teatru românesc din Bucureşti, sub un nume de împrumut?

Răspuns corect: Steaua fără nume.

Întrebare uşoară. "Cazul" piesei montată în taină, în martie 1944 pe scena Teatrului "Alhambra" (astăzi "Teatrul de Comedie") sub numele, adică pseudonimul de Victor Mincu (sub care se prezenta în faţa presei şi a autorităţilor avocatul Ştefan Enescu, amic brăilean al dramaturgului interzis) este cunoscut în rîndurile opiniei culte. După cum sînt cunoscute numele actorilor-conspiratori: Mircea Şeptilici (complotistul nr,1), Nora Piacentini, Maria Mohor, Radu Beligan, Nineta Gusti... Direcţia de scenă: Soare Z. Soare.

43. Cine e autorul cărţii-pamflet "Doi mari poeţi – Heinrich Heine şi A. C. Cuza?

Răspuns corect: I. Ludo.

Au mai primit voturi N. D. Cocea şi Tudor Teodorescu-Branişte, mari gazetari români antifascişti, dar majoritatea iniţiaţilor au indicat pe Ludo. Publicat mai întîi în revista "Adam", apoi în volum (1934), pamfletul se îngrijea de "teoria" lui A. C. Cuza potrivit căruia neamul evreiesc ar fi incapabil de creaţie în domeniul ▶

literaturii (sau ŞI în domeniul literaturii). Teza sună astăzi homeric dar faptul că spiritualul A. C. Cuza fusese capabil de asemenea idei, îţi dă temperatura maladiei numită antisemitismul român între cele două războaie.

44. Cine a fost primul ministru plenipotenţiar al României în Israel?

Răspuns corect: Paul Davidovici

"Încuietoare". Cu două-trei excepţii (*campionii* concursului) participanţii au răspuns la noroc şi după ureche. Unii l-au indicat pe Silviu Brucan, influenţaţi probabil de faptul că numele fostului ambasador la Washington circulă stăruitor, în vremea din urmă, la capitolul "dizidenţi ideologici", alţii pe Alexandru Lăzăreanu, fost ambasador la Londra, Bruxelles etc., şi un timp ministru adjunct de Externe. Alţii, pe Mircea Bălănescu, ambasador la Paris, Atena şi Helsinki. Alţii, în sfîrşit, pe Corneliu Bogdan, fost ambasador, ani de-a rîndul, la Washington şi la O.N.U. Practic necunoscut astăzi, numele lui Davidovici a fost menţionat numai de către concurenţii care – refuzînd "inspiraţia" – au anchetat în dreapta şi în stînga.

45. În ce scriere apare personajul Lelia, care spune: "Stau pe pragul a două lumi, pe care vreau să le unesc prin iubire"?

Răspuns corect: "Manasse" de Ronetti–Roman.

80% dintre concurenţi au indicat drama cea mare, neegalată pînă astăzi, a scriitorului evreo-român.

A propos: "Manasse" nu a mai văzut de mult, de mult, luminile scenei (fiindcă *problema* evreiască nu mai există, nu-i aşa, şi deci nu-i cazul să mai amintim de ea!). Şi nici aici, nici aici n-am văzut-o vreodată. Într-o visată colecţie de opere fundamentale ale literaturii de *trib* piesei lui Ronetti-Roman i s-ar cuveni locul I.

PESAH SAMEAH!

SALON IERUŞALAIM

DIN IERUSALIM, MERCAZ KLAL (FRONT), STR. IAFFO NR. 97
TEL. 02/245537 – 242535
VINDE
TOT FELUL DE ARTICOLE ELECTRICE CASNICE
PRINTRE CARE:
FRIGIDERE
"Galaxi Silver Line", "Amcor XL", etc.
MAŞINI DE SPĂLAT VASE
MAŞINI DE SPĂLAT RUFE:
"Constructa", "Cristal", "Amcor", "Siemens", "AEG", etc.
MAŞINI DE GĂTIT ŞI COPT:
"Amcor", "Malfi", "Peer", "Bellers", "Sauter", "Rossiere", etc.
GARNITURI STEREO
TELEVIZOARE:
"Graetz", "ITT", "Salora", "Schneider, "Normende", "Sanyo", "Sony", "Grundig", etc.
USCĂTOARE DE RUFE

RATE FĂRĂ DOBÎNDĂ. SCUTIRI DE I.V.S. ŞI MAS KNIA PENTRU OLIM HADAŞIM
SERVICI IREPROŞABIL
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

HAG SAMEAH!

„REŢETE CULINARE PRACTICE”
de
BÉLA FISCHER
Şef bucătar

O CARTE GUSTOASĂ. O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN NICI O CASĂ
EDITURA „MINIMUM”

Preţul 28 şkalim. Se poate procura trimiţînd un CEC la POB 1610 Ramat Gan 25251

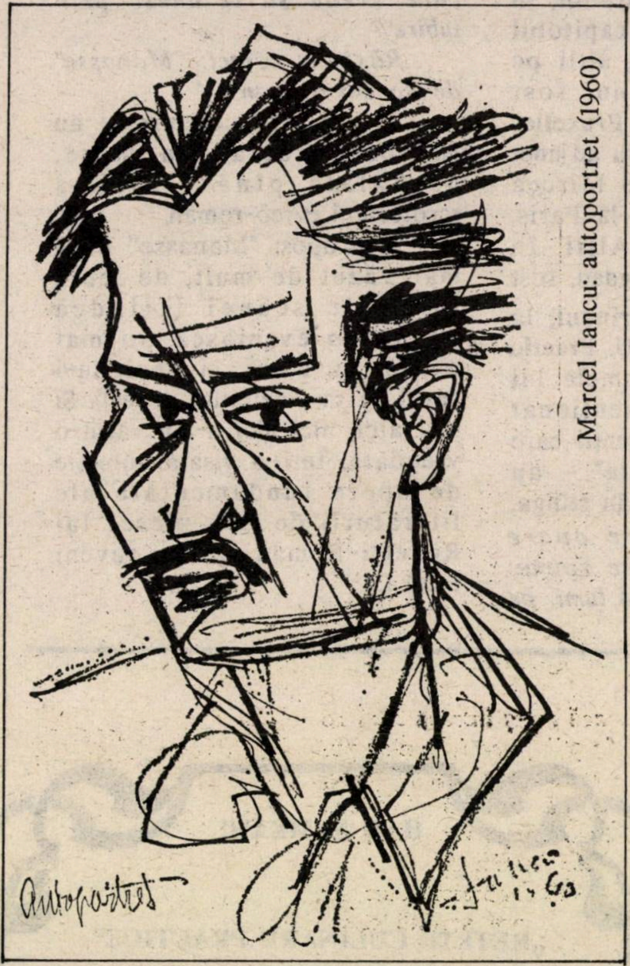

Marcel Iancu: autoportret (1960)

Noul nostru concurs cu premii

Marcel Iancu

● În numărul viitor: un interview cu d-na Dadi Iancu, fiica marelui pictor.

● Şi tot în numărul viitor: un nou concurs cu premii al revistei "Minimum".

● Un concurs pentru toţi iubitorii de gînd şi artă ai tribului. Concursul "MARCEL IANCU-DADA"

Cu preşedintele Haim Herzog, pe terasa Muzeului Iancu-Dada de la Ein Hod. 21 iunie 1983

CINCI ANI DE LA MOARTEA LUI MARCEL IANCU

S-au împlinit 5 ani de la încetarea din viaţă a lui Marcel Iancu.

A fost, în 1916, la Zürich, alături de poetul Tristan Tzara şi de Hugo Ball, unul dintre întemeietorii mişcării artistice de avangardă Dada.

A condus, în anii '20 – '30, la Bucureşti, – împreună cu Ion Vinea, revista înoitoare "Contimporanul", contribuind din plin la victoria spiritului modern în viaţa culturală a României interbelice.

S-a impus, după venirea sa în Israel, ca "haluţ", drept unul din cei mai mari pictori ai peisajului solar şi creaţiei sioniste pe acest pămînt.

A fost, în calitatea sa de iniţiator şi fondator şi primar – cu mînecile suflecate – al satului azi celebru de artişti, Ein Hod, un clăditor în înţelesul cel mai pur şi mai deplin al cuvîntului.

A fost, din toate aceste motive, un simbol al spiritualităţii din secol, un simbol strălucit al culturii alialei române din Israel.

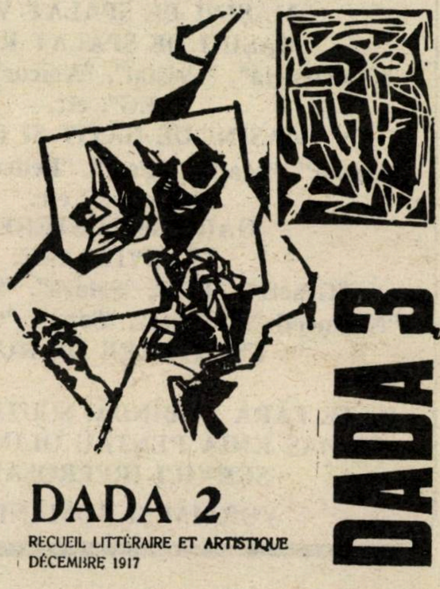

AL. MIRODAN

DICTIONARUL NECONVENTIONAL

PRIMIM LA DICȚIONAR

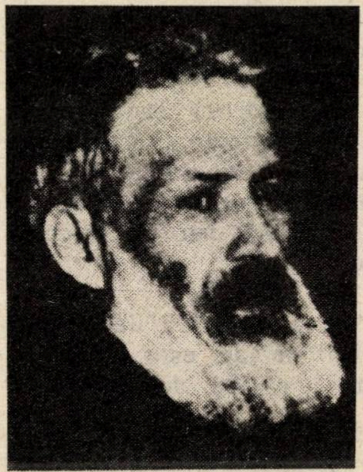

Brâncuşi: bucuria contează

● *Constantin Zărnescu, "Aforismele şi textele lui Brâncuşi"*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova; coperta – Mircea Bacu. Deşi, spre deosebire de un Tonitza (de pildă) Brâncuşi n-a făcut critică plastică (şi cu atît mai puţin teorie), el a lăsat în urmă-i, risipite, gînduri despre artă ce trebuiau, aşa cum se cuvine cu însemnările minţilor de geniu, să fie odată şi odată strînse la un loc şi date tiparului. Este ceea ce a înfăptuit iubitorul (şi înţelegătorul) de Brâncuşi, Constantin Zărnescu. Culegerea efectuată de el (şi precedată de o prezentare a operei lui C. B.) ne oferă, pentru întîia dată, mi se pare, posibilitatea de a intra în contact cu cuvintele sculptorului; adîncimea e la tot locul:

▪ Arta nu face decît să înceapă continuu.

▪ Cînd nu mai sîntem copii, sîntem deja morţi.

▪ În artă, ceea ce importă este bucuria.

▪ Artiştii sînt aceia care au omorît Arta.

▪ Trebuie să cauţi întotdeauna şi să găseşti o *detaşare* de tine însuţi.

● *V. Neuman, "Convergenţe spirituale"*, Ed. Eminescu, Bucureşti (colecţia Sinteze). O culegere de studii despre universul bănăţean, indicînd erudiţie, rigoare şi ambiţia de a descoperi "nota specifică", originalitatea fenomenului de cultură din spaţiul timişoreano-lugojan. Aflăm lucruri noi despre istoriografia Banatului, despre scrierile unui Vasile Maniu, despre conexiunile româno- maghiaro-germano- sîrbeşti. Cum observă în prefaţa la carte istoricul Răzvan Teodorescu "străbat în paginile lui Victor Neuman năzuinţa, gîndul stăruitor de a contribui cu metodă şi informaţii noi, la scrierea, într-o bună zi, a istoriei acestui ţinut românesc al Banatului".

● *Valentin Lustig, "Piramida lui Mulgăreanu"*, Ed. Nord (Victor Frunză), Aarhus, Danemarca, 1989. Născut la Cluj, în 1955, plecat în 1974 în Israel şi de-aici în Italia unde studiază pictura la Florenţa, autorul a compus un roman de tip satiric pe tema aberaţiilor sociale născute din cultivarea birocraţiei hipertrofiate şi a arbitrariului. Proza cochetează cu expresionismul, ai senzaţia că autorul a cunoscut bine pe H. Bonciu.

● *Revista Cultului Mozaic*, Bucureşti, 15 februarie 1989: un text de Tia Peltz la împlinirea a 90 de ani de la naşterea tatălui ei, romancierul *tribului*, I. Peltz:

I. Peltz (desen de Tia Peltz)

"A fost odată, ca-n poveşti, un cartier, Calea Văcăreşti. Aşa încep basmele, dar nu numai. Cu 90 de ani în urmă, de Purim, în ziua de 12 februarie, într-o căsuţă de oameni necăjiţi din cartier, o cusătoreasă năştea un băieţel, pe care l-a numit Isac. Isac trăia şi creştea în mijlocul marilor dureri, al marilor şi micilor drame, al marilor şi micilor vise, în general, nerealizate. Un cartier aşa cum erau toate cartierele omenilor nevoiaşi, unde sărbătorile ţin mai puţin, grijile şi bolile mai mult. Anii treceau peste micul Isac, fără copilărie. El nu ştia să se bucure. Mizeria familiei şi a celorlalţi din jurul lui nu-l lăsa să fie copil. Isac s-a născut cu un mare defect. Avea preamult suflet. Între el şi mama lui, cusătoreasa, era o dragoste foarte puternică, dureroasă, sfîşietoare. Aşa ştiau ei să iubească, fiul şi mama lui, Esther, pe care o boală necruţătoare i-o răpeşte cînd avea treisprezece ani. Isac îşi începe viaţa bătrîneşte. Cunoaşte din ce în ce mai mult greul, se zbate, trebuie să cîştige, să trăiască. Publică de foarte tînăr. Pe nesimţite, din micul Isac se formează unul dintre marii scriitori, pe nume I. Peltz..."

■ Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

• ROMAN RUS •

Îmi place titlul acesta curios, pe care Meir Şalev l-a ales pentru romanul său de debut.

Surprinzător, dar potrivit.

În primul rînd, pentru că este închinat celei de-a doua alia, care, precum se ştie, venea din Rusia.

În al doilea rînd, pentru că este un roman de dragoste. Sentimental şi pur, gen Turgheniev. Melancolic şi nostalgic, gen Cehov. Întîlnim în carte, în variante pitoreşti, minunate perechi de veşnic îndrăgostiţi. Bunicul, Iaacov Mirkin, a hotărît odată pentru totdeauna că femeia vieţii lui este Şulamit, prostituata din Crimeea, şi continuă să o aştepte, neclintit, zeci de ani, chiar după ce, supunîndu-se hotărîrii colectivului, a luat de soţie pe Faighe. Liberson a „furat-o" pe Fania din kibuţul vecin şi, de atunci şi pînă la adînci bătrîneţe, nu încetează să se sărute şi să se mîngîie la tot pasul, ca într-o veşnică lună de miere, pierzîndu-se din ochi de dragi ce-şi sînt. Fania moare cuibărită în braţele soţului, în prag de vară strălucitoare. Moare pe nesimţite, adormind fericită. Iar soţul orbeşte şi refuză să se opereze. Ce rost are să mai vadă, după ce Fania l-a părăsit? Margulies, stuparul sadovenian, e iubit de albine şi de Tonia, pînă dincolo de moarte. Albinele prietene roiesc în jurul gropii, iar bătrîna Tonia se tîrăşte zilnic pînă la mormîntul iubitului şi rămîne acolo, sugîndu-şi la nesfîrşit degetul înmuiat în miere imaginară.

În al treilea rînd, pentru că romanul lui Şalev este impregnat de ceea ce obişnuim să numim „suflet rus". Atmosferă învăluitoare, plină de poezie. Duioşie şi nostalgie. Sete de absolut. Dar şi patetism, explozii sufleteşti. Gesturi excesive, îmbrăţişări furtunoase, plîns nestăpînit (ca în scena revederii cu Şulamit).

•

Roman rus? Da, în sensul celor spuse mai sus. Şi totuşi, de fapt, roman israelian.

Căci Meir Şalev a izbutit să creeze, veridic, un echivalent specific israelian al „sufletului rus".

Este, în această carte fermecătoare, poezie adevărată, învăluitoare. Nu acţiunea interesează, ci atmosfera. Din povestirea simplă, înduioşată şi înduioşătoare, a lui Baruh Mirkin, orfanul crescut de bunic, se desprinde viaţa unei familii, a unui sat, a unei epoci. Uriaş cu suflet de copil, spectator curios a tot ce se petrece în juru-i (e mereu prezent, ascultă chiar pe la uşi) dar şi discipol supus al dascălului Pines şi al bunicului, Baruh devine un fel de executor testamentar al generaţiei „întemeietorilor" (ha meiasdim). Conform poruncii bunicului, care jurase să se răzbune împotriva satului, transformă ogorul familiei într-un Cimitir al Haluţimilor din a doua alia. Aci îngroapă, pe bani grei, miliardari americani ce fuseseră pe vremuri haluţimi şi dăduseră apoi bir cu fugiţii. Îngroapă, de asemenea, pe vechii tovarăşi ai bunicului: Ţirkin Mandolina, Margulies stuparul, Rilov „şomerul" (paznicul maniac al depozitului clandestin de armament). Asistăm astfel, pe rînd, la dispariţia vechii generaţii. Drumul acesta tragic, spre moarte, al celei de-a doua alia, este, de fapt, firul călăuzitor al cărţii. Romanul lui Meir Şalev se constituie astfel, în ansamblul lui, ca un echivalent literar al Cimitirului Haluţimilor. Monument de slavă închinat memoriei acestora, dar şi „socoteală" istorică în spirit critic.

•

Caracteristica de bază a lucrării de faţă este o anumită mixtură, reuşită, de realitate şi mit.

Există, în literatura ebraică din ultimii ani, tendinţa de a scrie romane „informative", care-şi propun să epuizeze un anumit subiect, acumulînd, fără frica de a obosi pe cititor, tot felul de materiale, cunoştinţe, date, uneori prezentate direct în formă documentară (Hilel Barzel, în interesantul său studiu din Moznaim, crede chiar că se poate vorbi despre „O schimbare a direcţiei în povestirea israeliană: hiper-realismul"). Această tendinţă realistă enciclopedică, exhaustivă apare din plin în „Roman rus". Aflăm nenumărate lucruri despre fauna şi flora israeliană (pagina în care se povesteşte amănunţit cum anumite insecte se împerechează la umbra unui cadavru şi-şi depun apoi ouăle în el), despre pomicultură şi lupta împotriva paraziţilor, despre procedee moderne de apicultură şi creşterea producţiei de lapte şi inseminarea artificială a vacilor, etc. Nu degeaba este Baruh învăţăcelul dascălului Pines, ▶

naturalist pasionat, şi al bunicului, meşter neîntrecut în combaterea paraziţilor agricoli. Pe alocuri, informaţia se transsubstanţiază în poezie. Meir Şalev izbuteşte să redea peisajul israelian în ce are acesta mai specific. În pagini calde, emoţionante, de trăire nemijlocită, *simţi* dogoarea nimicitoare a soarelui, mireasma îmbătătoare a plantaţiilor de portocali, miracolul copleşitor al primăverii israeliene. Ester, fiica bunicului, face dragoste cu Beniamin pe covorul de flori căzute în pardes; dimineaţa, se întoarce acasă, cu corpul impregnat de aromă; bunicul adulmecă parfumul cunoscut şi-i surîde înţelegător. În pragul morţii, Fania - ţinîndu-şi, ca de obicei, îmbrăţişat soţul - asistă, în Cimitirul Haluţimilor, invadat de primăvară, la marşul nupţial al furnicilor.

Tendinţa realistă este întregită dialectic de tendinţa spre mitizare. Personajele principale, deşi păstrîndu-şi caracterul de oameni simpli, au ceva legendar. Bunicul ştie cînd va muri, cere să fie înmormîntat imediat în ograda lui, în contact direct cu pămîntul. Pe mormîntul lui, otrăvit de răzbunare, plantele se ofilesc. Ester mănîncă numai carne, în cantităţi uriaşe. Atîrnată de streaşină, se lasă să cadă, cu trupul dezgolit, în braţele vînjoase ale lui Beniamin. Efraim, ciudatul fiu al bunicului, e prieten numai cu un taur, pe care este în stare să-l poarte în cîrcă, deşi cîntăreşte 1300 de kilograme.

Meir Şalev creează astfel o adevărată mitologie, specific israeliană. În parte, precum în Budai-Deleanu, epopeea sa are caracter burlesc (nu însă parodic, ca în „Ţiganiada"): ura şi lupta dintre Şlomo Levin şi catîrul familiei, procesul verbal al şedintei în care se dezbate dreptul lui Baruh de a transforma ogorul în cimitir (activitate agricolă, susţine avocatul, ca oricare alta, numai că mai rentabilă).

„Roman rus" se citeşte cu plăcere, precum - pare-se - a şi fost scris. Te încîntă acest amestec fermecător de realism şi mitologie, de admiraţie nostalgică şi zîmbet ironic.

Dacă respectarea tradiţiei, a „rădăcinilor" e necesară, tot atît de necesară este şi confruntarea critică, eliberarea de îmbrăţişarea sufocantă a vechiului. Este ceea ce înţelege în cele din urmă şi Baruh: părăseşte Cimitirul Haluţimilor.

* * *

BIJUTERIA PERETZ

UNEAZĂ CLIENŢILOR, RUDELOR ŞI PRIETENILOR HAG SAMEAH!

BIJUTERIA
PERETZ

PETAH TIKVA, REHOV HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ VARIATĂ DE CEASURI ŞI BIJUTERII
PREŢURI MODERATE - VISA ŞI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEŞTE

MADY
TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 37,
Tel. 657458
CONFECŢII FINE DE DAMĂ
(costume, rochii, bluze, fuste, etc.)
MODELE EXCLUSIVE INDIGENE ŞI STRAINE
LA PREŢURI CONVENABILE
DESCHIS
9 - 14 şi 16 - 18
MARŢI ŞI VINERI: 9 - 14
UREAZĂ CLIENŢILOR, RUDELOR ŞI PRIETENILOR
HAG SAMEAH!

THEO ROLLER PREZINTĂ: NOUA COMEDIE MUZICALĂ ISRAELIANĂ

NUHĂM VERT A HUHĂM

IACOV BODO
TERRY GABOR

2 acte,
4 tablouri
de
I. BLUM
Acțiune!
Umor!
Muzică!
Veselie!

PESAH SAMEAH!

CU PARTICIPAREA:

ANABELLA ★ IUDITH KRONENFELD ★ SHMUEL GORDRICH ★ FREDY PEER ★ MICHAEL GRINȘTEIN ★ MAȘA LEVY

Regia: M. GRINȘTEIN • Muzica: HORIA ALEXANDER
Coregrafie: GRIȘA BELKIN • Cîntece: BEN BEN ZION ★ Decor: MORDOH

SPECTACOLE DE PREMIERĂ:

Sîmbătă 1.4, ora 8.00 BAT YAM Cinema "Ramat Iosef"	Duminică 9.4, ora 8.00 ACCO "Auditorium"	Sîmbătă 15.4, ora 8.00 KIRIAT YAM "Nitan"
Duminică 2.4, ora 8.00 IERUȘALAIM "Jerar Behar"	Luni 10.4, ora 8.30 KFAR SABA "Heihal Hatarbut"	Duminică 16.4, ora 8.00 AȘDOD "Matnas Kofef"
Luni 3.4, ora 8.00 AȘKELON "Matnas"	Marți 11.4, ora 8.00 RAMAT GAN "Mofet"	PESAH Joi 20.4, ora 8.30 KIRIAT ȘARET "Matnas"
Miercuri 5.4, ora 8.30 HEDERA "Hoff"	Miercuri 12.4, ora 8.00 TIVON "Matnas"	Vineri 21.4, ora 8.30 NAHARIA "Hod"
Sîmbătă 8.4, ora 8.00 TEL AVIV "Oel Șem"	Joi 13.4, ora 8.00 KIRIAT ONO "Matnas"	Duminică 23.4, ora 8.30 ARAD "Oron"

SPECTACOLUL

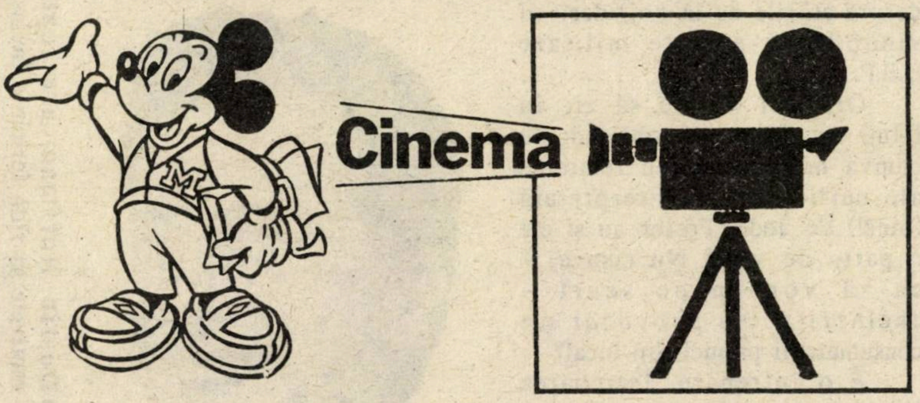

• *MENAJERIA DE STICLĂ – film american după piesa de teatru a lui Tennessee Williams; regia – Paul Newman; interpretează: Joanne Woodward, Karen Allen, John Malkowitz, James Newton.*

Oridecîte ori aflu de-un film regizat de-un actor (bun, excelent, mare, cum doriţi) eu tresar (ca Minimum) şi mă indispun foarte. Uneori, aceşti actori-vedetă, care au glorie, bani şi ambiţia de a dovedi că "pot şi eu" să *conduc* o echipă de cineaşti, să creez un film, – uneori, zic, aceşti actori reuşesc.

Dar în 90% din cazuri pelicula iscălită de ei e ratată. Atît de ratată încît mă minunez de fiecare dată (cînd văd, de pildă, un film regizat de Robert Redford sau Clint Eastwood) cum de se poate ca profesionişti cu asemenea experienţă în materie şi nas hollywoodian să nu "simtă" (omule, cunoaşte-te pe tine însuţi) că nu-s făcuţi pentru meseria de regizor.

De aceea, cînd am citit că Paul Newman regizează "Menajeria de sticlă", am mormăit ceva, indescifrabil în barbă. Cu atît mai mult cu cît piesa lui Tennessee Williams este de mare calibru; autorul sudist, un mare talent şi un mare homosexual (dar noi nu numai pentru asta îl iubim) pune în scenă personaje senzuale, încărcate cu patimi şi porniri "demonice". Nu orice regizor poate să te facă să simţi (să respiri!) atmosfera fierbinte, de carne şi transpiraţie, a dramelor sale. Nu oricine. Dar Paul Newman, spre plăcuta mea surprindere, a reuşit. Şi, cînd s-au aprins luminile în sală, am răsuflat uşurat.

Două sînt cauzele succesului lui Newman:

1) Omul a respectat opera lui Williams, a evitat "experimentele" forţate şi "inovaţiile" ivite din vanitatea de a arăta că (şi tu!) ai personalitate!

2) A centrat filmul pe rolul Amandei Wingfield, întruchipat de Joanne Woodward. Soţia lui Newman. Or, regizorul-soţ nu a vrut numai să "facă un serviciu" actriţei-nevastă ci, cunoscînd-o bine, bine de tot, a scos din ea, ca dintr-un instrument cu care este familiar, cele mai profunde sunete şi cele mai neaşteptate. Remarcabil. Avem de-a face cu un recital Joanne Woodword. E recitalul unei mari actriţe: merită să-l vedeţi.

■ Jodie Foster: nu cumva şi-a căutat-o?

• *ACUZAŢII, film american, regia Jonathan Kaplan; în rolurile principale, Jodie Foster şi Kelly McGillis.*

O seară, oarecare. Un bar, oarecare (ca toate barurile oarecare). Şi o tînără chelneriţă, dar nu oarecare, Jodie Foster. Aceasta, luată la un dans de-un muşteriu uşor cherchelit, dă din coapse atît de lascív, şi-atît de parşiv şi atît de incitant şi atît de excitant încît masculii cu şpriţul (pardon, whiskiul) în cap, explodează. Trei bărbaţi se reped asupra uşuraticei făpturi. Violînd-o, pe rînd, şi în duşmănie. Ceilalţi consumatori din bar privesc (ce spectacol neaşteptat pentru ei... şi încă pe gratis) urlînd ca pe stadion şi încurajîndu-i sportiv pe violatori: hai băieţi!

Imaginea violului e realistă ▸

(ca tot filmul de altfel, precis şi limpede regizat), crudă şi nerecomandabilă firilor mai sensibile (printre care – de ce să n-o mărturisesc? – mă număr şi eu).

...Apoi vine – bineînţeles – arestarea virililor cu pricina şi acuzarea lor.

Procurorul, o femeie (interpretată de Kelly Mc Gillis) se sbate să-i înfunde pe toţi; inclusiv pe cetăţenii care asistaseră, ca nişte suporteri fideli, la scenă. În Statele Unite, ca şi în Israel, violul e privit cu mare gravitate şi justiţia pedepseşte asemenea faptă cu mult mai multă severitate decît dacă ţi-ai omorît mama cu toporul sau (ca să vorbim despre stările de la noi) decît ai vinde ceva secrete militare O.E.P.-ului.

Or, aici (vreau să zic în film) se pune o problemă: nu cumva mişcările prea feminine ale nurliei eroine interpretată (bine!) de Jodie Foster au şi ele o parte de vină? Nu cumva, – ca să vorbim pe scurt – chelneriţa i-a *provocat* pe consumatorii paşnici din local?

E o întrebare. Întrebarea filmului.

O întrebare grea. Cam tot atît de grea ca şi aceea dacă Shimon Peres a făcut bine primind să intre-ntr-un guvern de coaliţie, sub conducerea lui Shamir.

■ Dustin Hoffman: are toate motivele să rîdă fericit: a învins

Dustin Hoffman (dreapta), în rolul autistului, cu Tom Cruise, fratele său, cam lichea şi cam canalie.

● *RAIN MAN, film american; regia: Barry Levinson; interpreţii principali: Dustin Hoffman şi Tom Cruise.*

Un film original: despre autism. Un actor mare, într-un rol mare: Dustin Hoffman.

O capodoperă? Poate. În orice caz, o peliculă de excepţie.

Despre care vom mai vorbi. Dar care, înainte de orice vorbă, trebuie văzută.

Urgent.

INTERIM

LABORATOR DENTAR
LA
RISHON LE ZION !
DOREL BERCOVICI
EXECUTĂ
● PROTEZE MOBILE
● REPARAŢII DENTARE
URGENTE ÎN CONDIŢII
AVANTAJOASE
TEL. 03–942624
●
PESAH SAMEAH!

CONSULTAŢIE COSMETICA ŞTIINŢIFICĂ
AVIVA ORGAD
SERVICIU INDIVIDUALIZAT LA UNICUL
INSTITUT DE ACEST FEL ÎN ISRAEL
1. Diagnosticul stării pielii prin aparatură ştiinţifică adecvată (cea mai bună şi renumită din ţară)
2. Tratament special pentru acnee (sub supravegherea unui dermatolog)
3. Nou tratament biologic pentru piele uscată şi contra îmbătrînirii
HAG SAMEAH!
TEL AVIV, STR. DIZENGOFF NR. 14
TEL. 284659

SPECTACOLUL

Romanim GANAVIM

Aş fi vrut să scriu despre multe în cronica mea de luna aceasta.

Aş fi vrut, de pildă, să discut (cu plăcere!) despre noul ciclu israelian de violenţă (*thriller* care va să zică), numit "Poveşti de noapte". Merită. Dar mă voi mărgini să-l salut doar cu un uraaa!, notînd că el nu e mai prejos decît 70% din serialele anglo-americane; inclusiv ciclul înfăţişat, acum cîteva luni, de Hithchock-cel-Mare; şi că e de 14 ori mai bun decît majoritatea peliculelor din seria englezească prezentată de actorul (el nevinovat) Anthony Quayle.

Aş fi vrut de asemenea să-mi exprim cu de-amănuntul, admiraţia faţă de gimnastele romînce, Daniela Silivaş şi Aurelia Dobre şi colegele lor de echipă, prezente la o memorabilă (se va vedea mai jos de ce memorabilă) emisiune "Motiv de petrecere" de vineri seara. Dar mă voi mărgini să salut cu un mare bravo! talentul acestor formidabile sportive (şi mai puţin felul cum răspund, cam didactic, la întrebările din cadrul interviewurilor) şi să spun că le vom vedea oricînd, în sălile de gimnastică şi pe ecran, cu entuziasm.

Aş fi vrut, da, da, – oricît de frivolă ar părea unora această preocupare a mea – să discut, mai pe-ndelete despre felul cum se îmbracă crainicele noastre naţionale de la Mabaturi şi alte emisiuni.

Dar mă mărginesc să observ, cu nelinişte, că Dalia Mahzor – arbitra necontestată a eleganţei *teve*, dă, de la o vreme, semne de nesiguranţă în materie de gust şi scăpare a hăţurilor vestimentare. Ea poartă, din cînd în cînd, bluze cu umerii strîmţi (care-i fac capul prea mare) sau rochii cam bătrîneşti, sau culori ce scîrţîie.

Aş fi vrut – pe scurt – să vorbesc despre multe.

Dar cele întîmplate în seara de 10 martie la memorabilul "Motiv de petrecere" mi-au tăiat tot cheful.

Vă mai amintiţi, nu-i aşa? (Ce întrebare... desigur că vă amintiţi, şi-ncă bine de tot).

Rivka Mihaeli invită cîţiva actori de la teatrul "Cameri" să interpreteze un fragment din piesa "Shvitz" de Levin. E o poveste cu o tocmeală teribilă pe zestre între un ginere probabil şi un viitor tată-socru. La un moment dat, în focul discuţiei, aud ca argument suprem, un răsunător "Romanim Ganavim!".

Aud şi parcă nu-mi vine să cred. După toate cîte s-au petrecut în trecut cu asemenea scuipături pe la radio şi-n ecrane... După cele 1200004080 scrisori, memorii şi articole de protest ale celor din *trib*... După angajamentele solemne ale responsabililor de la televiziune cum că măgăriile în cauză nu se vor mai repeta, nu, nu, nu... După toate astea, vasăzică, astăzi în 1989, televiziunea *noastră* de stat, repet, de stat...

Aud şi văd pe "Romanim ganavim" asvîrlit în obrajii mei ca o găleată cu lături vineri seara, şi parcă nu-mi vine să cred...

Instinctiv duc mîna la ochi şi încep să mă şterg de zoaiele de pe ecran.

Mă şterg şi acuma.

●

P. S. Scuze pentru o eroare la cronica din nr. trecut. Vorbind despre interesanta convorbire dintre Amos Arbel şi coregraful Ionathan Carmon, l-am numit pe cel dintîi reporter sportiv. Nu e o jignire, ci o inexactitate.

Sportivul, tot Arbel, este Ioram pe numele dintîi

LUCULLUS

Daniela Silivaş: strălucită

Actori de la Kameri, în emisiunea Rivkăi Mihaeli: De ce îmi insultaţi neamul?

ISRAEL ZANGWILL

■ S-A ÎNTÎMPLAT

într-o seară de Seder

Israel Zangwill (1864 – 1926), romancier, poet şi autor dramatic englez, de origine evreiască. Umor fin şi un extraordinar simţ de observaţie. Rezultat: i s-a spus Dickens-Evreu.

Printre lucrările sale de căpetenie: "Regele Şnorărilor" şi "Copiii Ghettoului" din care am extras fragmentul de faţă.

Zangwill: s-au împlinit 125 de ani de la naşterea lui

Melchisedec Pinchas era oaspetele de onoare a lui Reb Şmuel. Era o seară mare pentru Pinchas, ale cărui fervente aspiraţii naţionale se găseau în amintirile eliberării din Egipt. Pentru Hana, era însă o seară teribilă. Aşezată în faţa lui, sub focul privirii sale, ea se întreba ce văzuseră părinţii ei în acest om, care trebuia să şteargă "păcatul" ei de divorţată.

Era palidă şi crispată. Tatăl ei îi arunca din cînd în cînd cîte o privire compătimitoare, cu certitudinea că momentul cel greu trecuse.

Niciunul din părinţii Hanei nu bănuia starea ei de spirit. În tot timpul nopţii care urmă după această "vedere", ea nu putu dormi; activitatea febrilă din mintea ei îi alungase complet somnul. Simţea că nici David nu dormea, că amîndoi, în tăcerea oraşului adormit, luptau în umbră, împotriva aceleiaşi probleme teribile; avea dureroasa presimţire că niciodată nu vor fi uniţi.

Dimineaţa, Hana găsi scrisoarea, care fusese pusă de David în cutia de scrisori. Îi cerea o întîlnire pentru ora zece; căci nu îndrăznea să vină la dînsa.

O activitate veselă domnea în ghetto. Toată lumea părea preocupată şi agitată; nimeni nu dădea atenţie celor două fiinţe nefericite a căror viaţă depindea de aceste cîteva minute de conversaţie, în mijlocul unei mulţimi tumultoase.

Obrazul sumbru al lui David se lumină zărind-o pe Hana care venea spre el.

– Ştiam vă vei veni, îi spuse el, strîngîndu-i mîna.

Palma lui era atît de fierbinte şi puternică, pe cît cea a Hanei era de rece şi fără putere. Violenţa emoţiei simţite îi gonise sîngele din obraz, dar în interiorul ei ardea; fiecare din ei putu citi revolta în ochii celuilalt.

– Să facem cîţiva paşi, spuse el.

Înaintară încet. Sub picioarele lor, pămîntul era lunecos şi noroios, cerul era cenuşiu, dar veselia mulţimii neutraliza aspectul sumbru al peisajului.

– Ce se mai aude? o întrebă el încet.

– Credeam că ai ceva nou să-mi propui, murmură ea.

– Vroiam să-ţi spun că orice s-ar întîmpla, nu renunţ la tine, Hana.

– Ah! spuse ea calmă, şi eu m-am gîndit mult şi nu te voi părăsi. Dar căsătoria noastră în faţa legilor evreieşti este imposibilă...

– Ştiu, draga mea, dar dacă am pleca în America unde nimeni nu ne cunoaşte, vom găsi destui rabini să ne căsătorească. Nimic nu mă leagă de această ţară. Şi părinţii tăi vor fi mai indulgenţi, cînd vei fi departe. Iertarea este mai uşoară de departe. Ce spui, draga mea?

– Dar de ce trebuie să ne căsătorim la rabin? întrebă ea.

– Pentru că sîntem evrei.

– Şi toţi evreii ţin cu stricteţe toate riturile? întrebă ea. Trebuie să renunţi la fericire pentru aceasta?

– Nu, nu trebuie să interpretezi astfel. Cînd primele focuri ale mîniei mele s-au mai potolit, am priceput lucrurile în înţelesul lor veritabil. Şi apoi, în America, legile sînt mai puţin stricte. Afară de aceasta, acolo ei nu ştiu că sînt un Cohen (1).

– Nu, David, spuse Hana cu fermitate. Dacă legea evreiască nu ne poate uni fără ca să-i ►

ascundem adevărul, nu vreau să am de-a face cu ea. Cunoşti părerile mele. N-am pătruns chiar atît de adînc ca tine în problemele religioase.

– Nu fii ironică, o întrerupse el.

– Totdeauna m-am plictisit de moarte în timpul acestor nesfîrşite ceremonii, acest lanţ de legi care se prind în jurul tău pînă ce te sufocă. Dacă am hotărît să rupem cu lanţul, ce rost mai are să ne tot conformăm? Eu zic să ne căsătorim numai civil.

– Cum vrei, draga mea, spuse el încet.

Tăcură cîteva clipe, amîndoi reflectau. Apoi David spuse:

– Dar, vei avea curajul să faci asta, aici, la Londra?

– Ar fi poate mai bine să plecăm. Va fi mai puţin penibil dacă vom rupe cu totul, dacă vom schimba totul dintr-o dată.

– Ai dreptate. Este greu să trăieşti o viaţă nouă într-un cadru vechi; pe de altă parte, vom da bătaie de cap prietenilor noştri. Vor inventa tot felul de răutăţi vrînd să afle motivul pentru care nu ne-am căsătorit la rabin şi dacă vor descoperi adevărul, sînt în stare să nu ne mai vorbească.

– Atunci ne putem căsători la Liverpool, înainte de plecarea din ţară?

– O idee bună. Cînd vrei să plecăm?

– Imediat. Astă-seară. Cu cît mai repede, cu-atît mai bine.

– Te-ai gîndit bine la ce spui, Hana?

– Da, spuse ea cu gravitate. Crezi că mai pot sta alături de părinţi, cînd ştiu cît îi vor răni? Fiecare zi de aşteptare ar fi un chin. Oh, de ce este religia atît de severă?

Se opri copleşită de emoţia pe care încercase să o ascundă. David îi contemplă ochii negri şi strălucitori care contrastau cu tenul palid.

– Îţi mulţumesc, scumpa mea, spuse el, cu vocea înecată în lacrimi.

Continuară să meargă în tăcere. Orice cuvînt era de prisos. Amîndoi simţeau greutatea sacrificiului pe care-l făceau pentru dragostea lor. Renunţarea la convenţii era o ruptură sîngeroasă cu toate tradiţiile ghettoului şi ale vieţii lor.

Trecînd prin mulţime, de-a lungul străduţelor triste ale ghettoului, în aerul rece şi cenuşiu al dimineţii ceţoase, Hana avea impresia că se află într-o grădină fermecată, că respira mirosul trandafirilor dragostei, amestecat cu briza aspră, salină, care venea dinspre oceanul libertăţii. O viaţă nouă, proaspătă şi binecuvîntată se deschidea înainte; în sfîrşit norii şi frămîntările trecutului se risipeau.

– La ce oră ai putea să fii gata? o întrebă el, înainte de a se despărţi.

– Cînd vrei tu, răspunse ea. Nu pot să iau nimic cu mine şi nici nu îndrăznesc. O să-mi pun pe mine numai mantoul şi pălăria.

– Foarte bine, spuse el cu pasiune, nu te vreau decît pe tine!

– Ştiu, dragul meu, dacă ai fi fost ca ceilalţi tineri evrei, nu aş fi lăsat totul pentru tine, răspunse Hana, tandră.

– Nu vei regreta niciodată, Hana, spuse el, mişcat pînă în adîncul sufletului. Cred că bagajele mele şi dispoziţiile pe care trebuie să le dau înainte de a părăsi ţara, îmi vor lua toată ziua. Trebuie să-mi văd neapărat bancherul, dar rămas bun nu-mi iau de la nimeni. Ar trezi bănuieli. Voi fi în colţul străzii tale la ora nouă şi o să luăm expresul de zece. Dacă îl pierdem, va trebui să aşteptăm pînă la miezul nopţii. Îţi voi cumpăra toate cele necesare şi le voi pune în bagajele mele.

– Foarte bine, spuse ea simplu.

Ea îi întinse mîna şi atunci, el îi puse în deget inelul pe care îl cumpărase în ajun.

La acest gest, se iviră lacrimi în ochii ei. Se priviră printre lacrimi, simţindu-se deja uniţi.

*

Fu o zi foarte grea; minutele se transformaseră încet, foarte încet în ore şi orele se tîrîră tot atît de încet, pînă seara. Era o vreme urîtă de aprilie, aversele şi razele de soare alternînd capricioase. Spre seară, Hana îşi îmbrăcă rochia cea mai frumoasă şi apoi puse în buzunare cîteva amintiri la care ţinea mai mult. Atîrnă haina şi pălăria pe cuierul de lîngă uşa vestibulului pentru a le avea la îndemînă. Se duse apoi să-i ajute puţin mamei ei la bucătărie. Mama se arătă plină de tandreţe faţă de fiica ei.

Din cînd în cînd, Hana urca în camera ei pentru a mai privi o dată la lucrurile pe care le lăsa în urmă; îi păreau ciudat de preţioase acum cînd le privea pentru ultima oară. Parcurse apoi restul casei de sus în jos. Totul o emoţiona; nu-şi putea stăpîni durerea pricinuită de gîndul plecării. În cele din urmă scrise părinţilor şi puse hîrtia în oglindă.

Spre seară îşi însoţi tatăl la sinagogă. Ideea îi veni pe neaşteptate. Doar cerul ştia dacă va mai intra vreodată într-o sinagogă; această vizită urma să fie o etapă – încă o etapă – pe calea *adiourilor* ei.

Reb Şmuel văzu în resemnarea fiicei sale voinţa lui Dumnezeu; îi puse încet mîna pe cap, binecuvîntînd-o în tăcere şi ridicînd ochii recunoscători spre cer.

Cu ocazia sărbătorii, reb Şmuel hotărîse să meargă să-şi facă rugăciunea la Sinagoga Mare. ▶

Hana se aşeză printre credincioasele de la galerie şi răsfoi mecanic un mahzor (2), contemplînd pentru ultima oară, incinta sumbră a odăii unde oamenii stăteau cu pălăriile negre pe cap şi în haine de sărbătoare. De-odată o cuprinse o puternică emoţie, aceeaşi emoţie de adio pe care o avusese în odaia ei. Privirea îi rătăci spre altar, unde se aflau sulurile sfinte şi înaintea ochilor ei trişti i se perindă copilăria. Pe cînd era fetiţă, tatăl îi povestise că, uneori în seara de Pesah, un înger iese din porţile altarului, îmbrăţişînd sulurile Legii. Ani de-a rîndul a urmărit să vadă îngerul. În cele din urmă se descurajă, crezînd că ea nu era suficient de pură sau că îngerul se arată în alte sinagogi. În acea seară, fantezia copilăriei reînvie cu putere, aproape că spera să vadă îngerul. Cînd îşi fixase întîlnirea cu David, dimineaţa, uitase că era seara de Seder, dar mai apoi, în timpul zilei, cînd se gîndi la aceasta, un zîmbet cinic îi înflori pe buze. Seara aceasta va marca exodul ei spre libertate.

Oh, de ce nu stabilise mai devreme întîlnirea, ca să evite o încercare atît de dureroasă! Corul începuse să cînte. Hana îşi potoli frămîntările alăturîndu-se corului. În timp ce cînta, se întreba ce rău făcuse pentru ca atît de tînără, să fie obligată să aleagă între trecut şi prezent? Măritişul ei pripit şi convenţional, o adusese fără voia ei, spre un divorţ. O femeie care, după legile evreieşti, nu mai avea puritate sufletească. Ar fi dorit să se mărite pentru prima oară cu David în această sinagogă, să treacă mîndră printre miile de priviri şi felicitări ale prietenilor ei. În loc de toate acestea, trebuia să aleagă fuga şi necazurile legate de o căsătorie secretă.

Bîntuită de aceste gînduri se aşeză mai tîrziu la masa de Seder. Bietul tata; barba lui albise de tot. Nu remarcase pînă acum cît îmbătrînise. Şi mama ei, avea obrazul brăzdat de riduri. În fond, toţi îmbătrînesc, îşi spuse ea pentru a-şi face curaj. Ce om ciudat este acest Melhisedec Pinchas, musafirul tatălui ei la Seder. Judaismul produce într-adevăr tipuri foarte curioase. Ea zîmbi la ideea că ar putea fi soţia lui.

Spre sfîrşitul mesei, vîntul începu să zguduie ferestrele şi ploaia bătea în geamuri. Reb Şmuel împărţi afikomanul (3) cu un suspin de bucurie, uitînd parcă de necazurile lui familiare şi începu – sub semnul binecuvîntării lui Israel – să cînte rugăciunea întocmai cum sfinţii psalmilor cîntau. Pendula bătea orele, dar Hana nu mişcă. Palidă, tremurînd, rămăsese ţintuită pe scaun. Un, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt. Număra bătăile pendulei ca şi cum ar fi fost singurul mijloc de a cunoaşte ora, ca şi cum ochii ei nu puteau urmări acele care înaintau, înaintau! Simţea dorinţa nebună ca timpul să se oprească în loc.

Nouă! Era convinsă că David o aştepta deja în colţul străzii, ud leoarcă de ploaie.

Acele pendulei înaintau. Era ora nouă şi jumătate. Hana rămase cufundată ca într-un somn letargic, mută, incapabilă să gîndească, cu nervii încordaţi, cu ochii plini de lacrimi, cu sufletul plutind pe unda melodiilor familiare. Deodată observă că ceilalţi se ridicaseră şi că tatăl ei îi făcuse semn. Reb Şmuel turnase vinul în paharul lui Eliahu Haanavi (4). În fiecare an, ea, Hana, deschidea uşa pentru intrarea profetului.

Ştia că David se plimbă disperat pe trotuarul din faţa casei, neîndrăznind să intre. Deschise uşa cea mare a camerei şi se opri ca şi cum datoria ei ar fi fost împlinită.

– Nu, nu, murmură Reb Şmuel, deschide poarta.

Hana înaintă pe coridor, clătinîndu-se. Mantoul şi pălăria îi surîdeau parcă cu ironie. Întinse mîna spre cuier, dar mîna îi căzu inertă. În acea clipă îşi dădu seama că nu-şi va găsi liniştea sufletească, făcînd o căsătorie în aceste condiţii. Fugi spre poartă şi o deschise brusc. În noapte îi apăru figura lui David, palid şi consternat. Picături mari de ploaie i se prelingeau de-a lungul obrazului, ca nişte lacrimi.

– În sfîrşit, murmură el cu o voce răguşită, dar veselă, de ce-ai întîrziat?

– Baruh Aba! se auzi vocea puternică a lui Reb Şmuel, care îl primea pe profet.

– Sst! spuse Hana, ascultă!

Modulaţiile vocii bătrînului rabin se amestecau cu foşnetul vîntului şi răpăitul ploii.

– Repede, Hana, murmură David, nu avem de pierdut nici o clipă. Pune-ţi mantoul. altfel pierdem trenul.

În loc să-i răspundă, Hana scoase inelul din buzunar şi-l strecură în mîna lui.

– Adio, spuse ea cu o voce ciudată.

Şi închise poarta.

– Cine a fost? întrebă soţia rabinului.

– Un creştin care face gălăgie pe stradă, răspunse Hana.

---

1) Preot în antichitate; avea cîteva restricţii care s-au păstrat pînă în zilele noastre: astfel Cohenii nu au voie să intre în cimitir (decît la înmormîntarea propriilor părinţi), nu se pot căsători cu o femeie divorţată, văduvă, etc.

2) Cartea de rugăciune pentru sărbători.

3) Denumirea jumătăţii azimei, separată şi ascunsă în seara de Seder.

4) Profet. El e prezent în fiecare casă unde se prăznuieşte seara de Seder.

– fragment din romanul „SCORBUARA” de Ludovic Bruckstein

ATUNCI *au* SCAPAT NUMAI *cu-* ATIT

Scorbura.
Este ultima carte a lui L. Bruckstein, apărută mai deunăzi, postum.
O carte în care scriitorul, prietenul nostru plecat, își amintește, ca de pe patul de moarte, de anii adolescenței sale maramureșene.

Vida Gheza, "Din lagăr în lagăr" (linogravură)

Dintr-o clipă în alta așadar, în drum de la sinagogă, sau de la plimbarea în oraș și pînă acasă, cei treizeci de oameni cu steaua galbenă pe piept și pe spate se treziră în holul Palatului Cultural, prizonieri ai soldaților din SS. Ce vor de la ei? De ce i-au adunat așa, cu japca? – se întrebau în gînd.

„Pe unde aș putea scăpa din capcana asta?” – se întreabă Ernest, căutînd în jur. La toate ușile și ferestrele holului erau postați soldați în gri, cu carabinele cumpănite în mînă. Da, era și el prizonier al SS-iștilor. Așa, dintr-o clipă în alta, fără să fi comis ceva.

Strigătele „Heil Hitler!” de afară, încetară. Ofițerul cel tînăr în uniformă neagră intră în hol, trecu în revistă această trupă ciudată, această adunătură de inși înalți și scunzi, tineri și bătrîni, grași și slabi, în haine „nemțești” elegante și în caftane „Ost-Europeische” caraghioase, trecu prin fața acestui front de vreo două trei ori, vădit amuzat, cu un zîmbet ironic pe buze, apoi se opri în fața alinierii cu mîinile în șolduri și coatele ascuțite în afară, și spuse pe un ton neobișnuit de blînd, aproape mieros:

– Meine Hersschaften! Domnii mei!... V-am poftit aici pentru o treabáimportantă a imperiului, "Reich"-ului nostru german! Cu cît o veți termina mai repede și mai bine, cu atît mai repede veți fi liberi. Deoarece, numai munca îl face liber pe om...

Făcu un semn, doi soldați cu armele în mîini se postaseră de pază în fața lor, și ofițerul plecă.

Rîndul de oameni începu să aștepte: ce treabă importantă o să aibă de făcut? Și încă pentru „Reich”-ul german?... Și cît o să dureze treaba asta? – se întrebau cu teamă. Apoi, începură să se autoliniștească. La urma-urmei, n-a vorbit urît, ofițerul. Ba, dimpotrivă, se poate spune chiar că a vorbit frumos cu ei. „Meine herrschaften”, a spus. Domnii mei... Foarte „höflich”, foarte politicos... Și veți fi liberi, a spus.

Așteptară acolo, fiecare în același loc, fiecare pe lespedea lui gri sau albă de treizeci pe treizeci de centimetri a holului, ca pe o uriașă tablă de sah, așteptară o oră, așteptară două ore, așteptară trei ore, soldații de pază s-au schimbat între timp, de cîteva ori, oameni în uniformă urcau și coborau treptele celor două etaje, și lor nimeni nu le spunea nimic.

Ernest își pierdu cumpătul:

– De ce ne țineți aici, așa, fără nici un rost? întrebă el, adresîndu-se în germană perfectă, cu un ușor accent vienez, unuia dintre soldați.

Soldatul tăcea.

– Ce treabă o să avem de făcut? De ce nu ni se spune nimic? – se adresă el altui soldat.

Parcă ar fi vorbit peretelui.

Soldații de pază, în uniformă gri-verzuie, se schimbau din oră în oră, în timp ce oamenii stăteau și așteptau în același loc, aliniați perfect, stăteau cînd pe un picior, cînd pe celălalt, cînd pe amîndouă. Tălpile ardeau de durere. Corpul devenise greu, insuportabil de greu. Ardeau de dorința de a se îndoi și a se dezdoi din toate încheieturile, și de a se întinde acolo pe lespezile reci și tari ale holului palatului. Fețele lor, din palide și speriate cum au fost la început, au devenit roșii de mînie neputincioasă, apoi galbene, buhăite, de această așteptare fără noimă.

După amiază, pe la ora patru, se auzi deodată un duduit de motoare grele. Camioane încărcate vîrf, se opriră în fața porții Palatului Cultural. În aceeași clipă apăru și ofițerul SS în uniforma neagră, strigînd ca scos din minți: ▶

– Los! Los! Mişcare! Descărcaţi camioanele!

Nici urmă de „meine Herrschaften" sau de „Höflichkeit" în urletul lui! Tonul lui subţire, strident, plesnea ca un bici pe spinarea unor vite de povară. Cei treizeci, în haine de sărbătoare, extenuaţi de aşteptare, se apucară să descarce paturi de fier şi saltele cu paie şi să le care sus pe trepte, la etajul doi şi să le instaleze acolo. Se pregătea un culcuş pentru cantonamentul unor trupe de „Waffen SS", care urmau să treacă prin oraş. Un şir lung de camioane grele, sute de paturi de fier şi tot atîtea saltele de paie...

– Repede! Repede! Schneller! Verflucht noch amal!... Mişcare! Terminaţi mai repede, veţi fi mai repede liberi! – striga ofiţerul.

Şi oamenii alergau pe trepte în jos şi urcau treptele tot alergînd cu paturi de fier şi cu saltele pe umeri.

Sus, jos! Sus, jos! Picioarele se frîngeau parcă, umerii dureau, hainele se rupeau. Nu mai simţeau cît de grele sînt paturile de fier, nu mai simţeau cît de uşoare şi lăbărţate sînt saltelele de paie, simţeau numai oboseala şi umilirea...

– Repede! Repede!

Nici nu observară cînd se întunecase. S-au aprins luminile. Ferestrele mari ale Palatului Cultural erau luminate ca de sărbătoare, ca atunci cînd se dădea un concert festiv, sau un ceai dansant, sau un bal mascat organizat de primărie, sau de vreunul din cluburile sportive, sau de vreuna din societăţile de binefacere. Acuma însă, avea loc un bal ciudat în acest pretenţios palat de provincie. Ferestrele erau luminate de sărbătoare, contrastînd puternic cu străzile din jur, cufundate în beznă, unde îndărătul gardurilor şi ferestrelor rămase întunecate, pîndeau oameni palizi, cu ochii plînşi.

În oraş se răspîndise repede vestea. Străzile din jurul clădirii erau goale. Nimeni nu mai îndrăznise să treacă pe acolo. Numai în uliţele şi străzile apropiate, îndărătul ferestrelor şi gardurilor de unde se putea vedea palatul, oamenii se adunaseră să aştepte. Părinţi,neveste, copii ai celor prinşi cu japca, stăteau în picioare şi aşteptau. Priveau cu încordare, poate apare vreo siluetă cunoscută la o fereastră; poate reuşeşte cineva să facă vreun semn, sau poate vine vreo veste despre ceea ce se petrece înăuntru.

În ziua aceea, în oraş, mulţi nu au mîncat prînzul de sîmbătă, nici cea de-a treia masă, de„salesidea", nici cina de rămas bun de la Regina Sabath. Pe nesimţite sîmbăta, în care este strict interzis postul, afară numai dacă nu cade într-o zi de Yom-Kipur, adică de Ziua Iertării, s-a transformat într-o zi de post lungă, mută şi tristă, şi plină de spaime...

* * *

Noaptea se lăsase de-a binelea peste oraş, cînd oamenii terminaseră de aranjat culcuşul trupelor care urmau să treacă prin oraş şi ieşiră unul cîte unul pe poarta de fier forjat a Palatului Cultural, cu capetele plecate, cu hainele de sărbătoare rupte şi prăfuite, umiliţi şi obosiţi. Întîi a ieşit Rahmil-Melamed, dascălul de copii mici, caftanul său de sîmbătă, curat şi atît de frumos peticit de mîna nevestei sale Sara, era acum ferfeniţă. Toţi din uliţele întunecate se repeziră la el, să-l întrebe cum a fost, ce a fost, ce e cu ceilalţi? Apoi apăru Iehiel Pasternac, băcanul cu părul şi barba galbene ca paiul, apăru parcă rupt în două de şale. Apoi, domnul Iosef Birnberg, proprietarul întreprinderii „Forestiera" Societate-cu-răspundere -limitată, cu haina şi demnitatea de fost ofiţer al unui Kaiserliche-und Konigliche Infanterie Regiment, complet şifonate. Apoi se strecură pe poarta palatului şi Zainvel, hamalul din piaţa de fructe şi zarzavaturi, şi băiatul de „heder" cu perciunii cîrlionţaţi, sugîndu-şi un deget sîngerînd, şi Natan Eisenguss, cel cu casa de „mode şi galanterie", şi Simon Mairovici, croitorul petecar, se strecură afară, fără un cuvînt de cîrteală, cu toţii ieşiră şi se îndreptară iute, fără să se uite înapoi, către casele lor, împreună cu cei care-i aşteptau afară, cu toţii oftînd uşuraţi şi mulţumind Celui-de-sus că au scăpat numai cu atîta.

Atunci, credeau că au scăpat numai cu atîta...

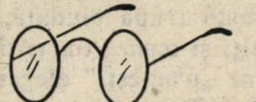

30 DE ANI EXPERIENŢĂ ÎN SPECIALITATE

HAG SAMEAH!

AXELROD BARTOV

OCHELARI – LENTILE DE CONTACT

NE-AM MUTAT ÎN STR. SOKOLOV 27 ETAJ I – TEL. 5053511 HOLON

PIERRE DANINOS

O SATIRĂ FEROCE ŞI AMUZANTĂ LA ADRESA TURISTULUI 1989

...inclusiv a unora dintre noi, drumeţii cu valiza la Hong-Kong sau Polul Sud.

L-am văzut ieri pe Pochet.

Părea distrus.

Tîmplele îi zvîcneau, glota îi sălta, pleoapele-i clipeau.

Prezenta toate simptomele unei epuizări nervoase.

S-ar fi zis că se întorcea din război.

„Mă întorc, mi-a spus, din croazieră..."

Efectiv, se întorcea de departe. Fusese o croazieră organizată, de la Marsilia la Marsilia, douăsprezece mii nouă sute de franci, inclusiv bacşişurile, preţ forfetar, care îi permise „să facă" în 20 de zile toată Sicilia, Grecia, Istambul şi Cairo.

– Mulţumit? l-am întrebat.

– De neuitat! mi-a răspuns, dar cam obositor. Escalele... mă înţelegi... N-ai timp nici să răsufli... vapor-autobuz, autobuz-vapor. Te puteai odihni, uneori, dar mereu se ivea cîte o ispită: te afli la Atena... Ţi se vorbeşte despre Delphi. Poţi să fii acolo şi să nu faci Delphi?!

Aşa că a făcut Delphi. A făcut Rodosul. A făcut Ciprul. Era limpede că a făcut prea multe.

Oare Parthenon-ul?

Sau poate Propylée?

Ceva n-a mers cum trebuie.

Fără îndoială, stîlpul vreunei coloane sau vreun piedestal i-a căzut greu la stomac...

– Ce-ar fi, i-am zis, să te duci undeva, la iarbă verde, să te odihneşti, să nu faci nimic, nimic?...

– Da, ne-am gîndit şi noi, eu şi nevastă-mea; dar pînă atunci n-ai vrea să vii diseară la noi? Tocmai mă ocup cu clasarea diapozitivelor din voiaj. O să vezi... Superbe!

Cu toate că nu prea aveam chef „să fac" Mediterana după cină, m-am dus. Marea părea calmă la început. Instalat într-un fotoliu, Pochet digera Acropole. Iar doamna Pochet, cu minaretul în vîrful buzelor, istorisea Bosforul şi Dardanelele lui.

– Cînd mă gîndesc ce lupte s-au dat acolo! spuse ea.

Mediterana pătrunse în salon, cu „priveliştile ei de neuitat", cu „ruinele sale splendide" şi cu „piramidele fumegînde" care dădeau (era prevăzut negru pe alb în program) „o stare in comparabilă.

– Un voiaj mag-ni-fic! conchise doamna Pochet, confirmînd totodată: oarecum obositor. Dar, ce să faci, cu Gaston n-o scoţi la capăt; vrea să vadă totul... Ba da, Gaston, ba da! Fie vorba între noi, trebuia să te învîrţi în labirintul ăla din Creta? Doar nu era obligatoriu, ci facultativ. Ei bine, el a ţinut morţiş să meargă.

Aşa e, "facultativ" scria în prospect, ca unele subiecte înscrise în programul bacalaureatului – dar cuvîntul acorda întregului voiaj un aspect teribil de obligatoriu.

Ca să calmeze furtuna ameninţătoare, Pochet se duse după diapozitive.

– Inconvenientul acestor croaziere, remarcă el, este că nu poţi da filmul la developat pe loc; pur şi simplu n-ai timp.

– Rezultatul, continuă doamna Pochet, e că la înapoiere, cu tot mormanul de filme, nu mai poţi face reconstituirea. ▶

Era adevărat. Pochet desfăcuse pachetul al cărui conţinut se împrăştiase pe covor. Capiteluri corintiene se rostogoliseră la picioarele noastre. O cămilă căzu în spatele canapelei. Călcai pe smochini, pe măslini. Era oare Creta? Sau Rodos? Cum să te dumireşti!

– Ah, ţi-o jur, spuse doamna Pochet, e o lume aparte! Asta nu înseamnă, gogomane, că dacă ai cerut fotografului să numeroteze filmele...

– Află că fotografii sînt suprasolicitaţi! i-o tăie scurt Pochet, iritat.

E-adevărat, acestui om i se cerea mult prea mult. A făcut destule! Pochet la Pireu; Pochet în şukuri; Pochet descălţîndu-se ca să intre într-o moschee (poză frumoasă); Madame Pochet călare pe un dromader în faţa piramidelor.

– În ziua aia, să nu-ţi vină să crezi, se încinsese o bătaie la Cairo!

(Ar fi fost nostim dacă poza putea vorbi; n-ar fi spus chiar aşa). Am strîns-o de pe jos pe madame Pochet călare pe un măgar, pe lîngă nişte ruine.

– Sélimonte... fredonă Pochet melodios.

– Ségeste! îl corijă nevastă-sa necruţătoare.

Pochet turba. Privindu-l, mă gîndeam la Ministerul Turismului care caută o definiţie pentru turistul anului '89, acest înghiţitor de pietre, care în ritmul a două biserici şi a unui palat ducal pe oră, absoarbe Italia în opt zile şi Portugalia în şaizeci de minute. Ar putea fi învinovăţit, bietul de el, că încurcă porturile, ruinele, măgarii şi vulcanii?

– Cred că ăla era Stromboli...

– Ba nu, gogomane, Etna!

În bietul lui creier de condamnat la Mediterana forţată, amintirile lui Pochet se amestecau de-a valma oferindu-i ultimul punct din program...

Traducere de
SORINA MALCAŞ

VACANŢA DE PRIMĂVARĂ CU PREŢURI CONVENABILE PENTRU ODIHNĂ LA HOTELURILE

HAGHILAD

TVERIA – STR. HAGALIL 4
TEL. 06/720007

PESAH SAMEAH!

ESHEL

HERTZLIA – MALUL MĂRII
TEL. 052/570208

La SFÎRŞIT DE SĂPTĂMÎNĂ NUMAI 38 şekeli de persoană în cameră dublă. Preţul include şi micul dejun. Pentru semi-pensiune se adaugă 15 şekeli de persoană. Preţurile cuprind şi I.V.S. Reduceri de preţuri la restaurantele din regiune. Atmosferă intimă – servici conştiincios – camere cu aer condiţionat.

HOTELURILE SÎNT SITUATE ÎN INIMA ORAŞELOR RESPECTIVE, APROAPE DE CENTRELE DE DISTRACŢIE.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

JOCURI

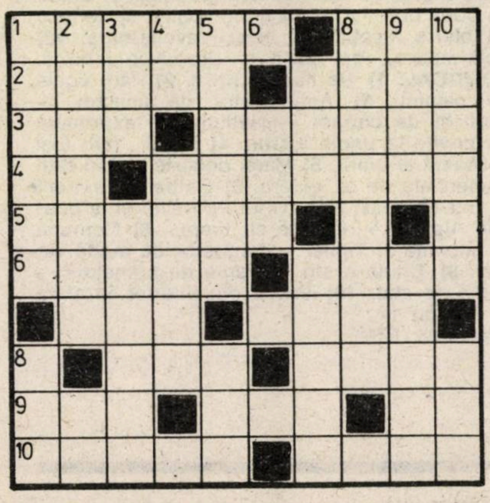

LEGĂTURI

ORIZONTAL: 1) Legătură... slabă — A rămîne legat de un loc. **2)** Cînd te legi la cap... fără să te doară — Corali înlănțuiți în horă. **3)** Trei lipiți — Legături sentimentale. **4)** Prinse în vals! — Legătură peste mijloc. **5)** Loc de legat fructe proaspete (pl.). **6)** A lega vagoane — A strînge în sfori. **7)** Încurcat rău! — Legătură de siguranță. **8)** Sforicică — Între legat și copt. **9)** Leagă vara și primăvara — Legătură de scînduri — Opt... dezlegat. **10)** Om de legătură — Legat de mîini și de picioare.

VERTICAL: 1) Bună de legat — Legată de colonie. **2)** Legată — În vogă! **3)** Ne „leagă" de minunate locuri (abr.) — Legăturile femeilor de la țară. **4)** Se leagă de „patres" — Legat cu ață. **5)** Legătură textilă — Legat... spre folosul altora. **6)** A lega. **7)** Compozitor german (sec. 19) — Legat prin adeziv. **8)** Aici se leagă porumbul (pl.). **9)** Unitate de măsură a presiunii — Legătură de sînge. **10)** Legată prin acțiune comună — Localitate în India.
Dicționar: ARU, ABT, TORR, GOP.

(Monoverb: 3 — 8)

(Rebo eliptic: 3 + (5) = 7)

(Monoverb: 5 — 10)

GONG

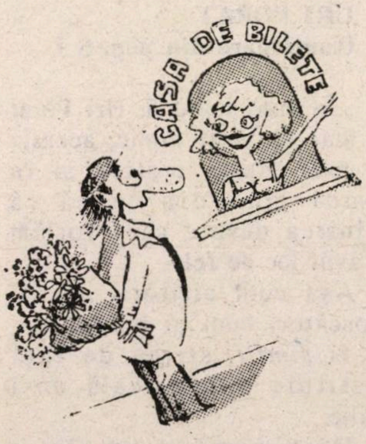

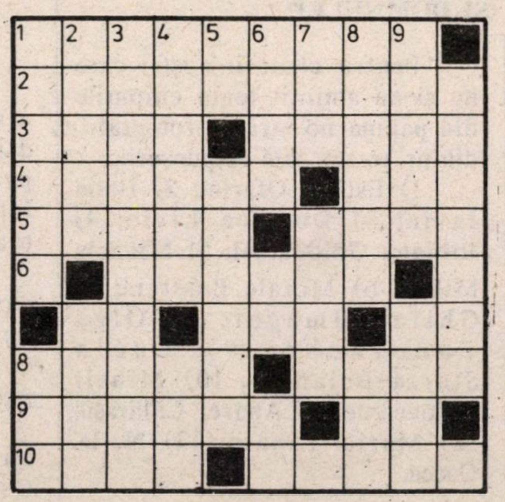

ORIZONTAL: 1) Intră în teren în timpul meciului, după ce primesc aprobarea arbitrului. **2)** Volum de opere complete. **3)** O vorbă de căpătîi — Șarjă de cavalerie. **4)** Cerere pentru o casă nouă — A scoate la iveală. **5)** Obțin roade bune chiar dintr-un sol argilos — Instrument pentru desfacere. **6)** Copii de țîță. **7)** Zoomară sui-generis! — Formulare de rezervă — Mică... de ani. **8)** Supermagazin deschis permanent — Ondulații naturale din fire. **9)** Îndepărtate pe loc — Tare dureros. **10)** Firul apei — Cuprinsă într-un plan de anvergură.
VERTICAL: 1) Nu-ți mai calcă prin bătătură — Aviz favorabil. **2)** Dat pe sprînceană — Publicat zilnic în presă. **3)** Atributul femeii cînd aprinde focul (la propriu și la figurat). **4)** Sarcină... extrauterină (sic!) — Corespondent cu numele. **5)** Prevăzute în program! — Făcut cu mult tact. **6)** Specii de vertebrate — Individ josnic! — Steaua fără nume. **7)** Recomandată în cazul rupturilor de țesut — Tip de vehicul cu aer comprimat. **8)** Ordin de chemare — Ansamblu de suflători. **9)** Dresuri executate ca la carte — Organ... multicelular (fam.). **10)** Caz cînd se produc dereglări în fluența circulației.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

SPUSE LA URECHE

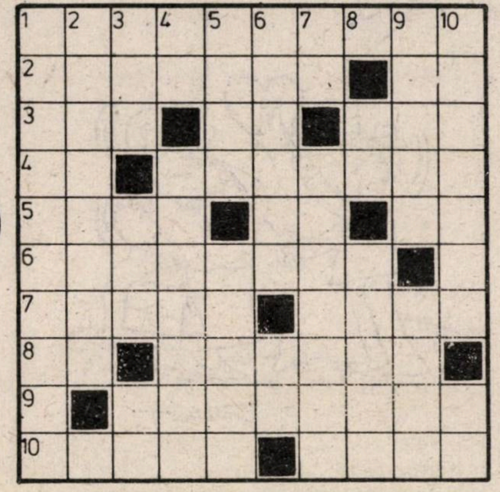

ORIZONTAL: 1) Scoase la lumină printr-o soluție unică. **2)** Emițători pentru transmisiunile la distanță — Scoase din text! **3)** Cămara cu bunătăți a bunicii — Reuni! — Mai grav decît statul în pat. **4)** Tuns în părți! — Probă de viteză. **5)** Ținută de nas — Exponent al lipsei de înțelegere — În capul armatei! **6)** N-are nici o chemare. **7)** Făcuți în patru, devin furnizori de mari energii — Servită fără ambalaj. **8)** Luate de două ori! — Una cam închipuită. **9)** Veneau cu oferte însoțite de cereri revoltătoare. **10)** Sperietoare... de curte — Propulsie internă.
VERTICAL: 1) Ne lasă în pace. **2)** Părți egale de pămînt. **3)** Amplificator de imagini — Trunchi de copac! — Nedumerire exprimată cu privire la unele lucruri. **4)** Fesul... fără fes! — Adept al unirii. **5)** Mare, departe — Indicații comerciale de uz extern. **6)** Galben la extrem — Într-un ceas! **7)** În vîrful Pirineilor și la poalele Alpilor! — Căzute cu timpul. **8)** Comune în Ialomița și Timiș! — Negustor de modă veche. **9)** Ținută-n sîn la vreme de primejdie — Bună de stat. **10)** Privită din interior în afară — Fir cu fir.
Dicționar: OPA.

LUATE ÎN GRUP

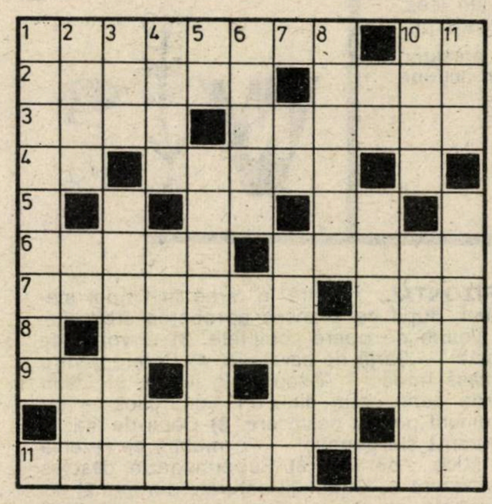

ORIZONTAL: 1) Colectiv de conducere — Scos pe tușe! **2)** Claie peste grămadă — Cele rele să se spele, cele bune să se-adune. **3)** Grup nomad — Om de pluton. **4)** În cete strînse! — Formație populară. **5)** În mijlocul unui furnicar! — Tuns scurt! **6)** Mare aglomerație în pădure — Grămadă neordonată. **7)** Un semn la care se strîng rîndurile — Spus pe sărite. **8)** Blocuri monolite. **9)** Iașii lui Alecsandri — Face front comun. **10)** Grupări agricole — Dispuse în... vraf! **11)** Colective de cercetători — Ceată veche.
VERTICAL: 1) Prezintă ordinea de zi la o adunare anuală (pl.). **2)** Cu fulgi claie peste grămadă — La meci, pe centru! — La intrarea în stand, se odihnește! **3)** Formație de zbor fără motor — Membru al unei grupări, participant la fond. **4)** Ansamblu feroviar — Siglă pentru „International Labour Organization — Repetare! **5)** Puțin efort! — Grup plin de talent. **6)** Grupuri... periferice — Cu duiumul la intrare! — În fruntea alaiului! **7)** Se înghesuie la turmă (pl.) — Formații organice din lumea animală și vegetală. **8)** Scoase în haită — Formație de luptă a cavaleriei grecești (ant.). **9)** Intrat la apă — Și-au făcut plinul. **10)** Adunare de țară (od.) — Bat cîmpii adunați la o baterie. **11)** Ansamblu la modă — Șef de echipă.

Dicționar: ESI, CIN, ILO, ILE.

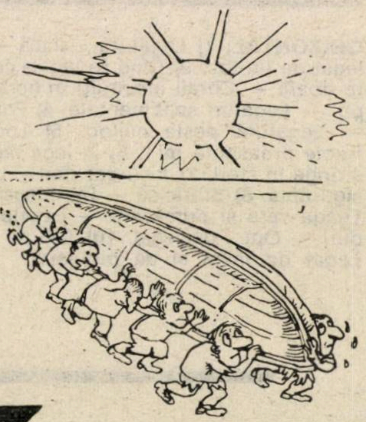

Iti mai aduci aminte, Doamna ?

(ȘI DOMNULE)?

Pentru cititorii noștri care nu și-au amintit toate chipurile din pagina noastră de fotografii, din nr. trecut, iată răspunsurile:

1) Esther Ofarim; 2) Haim Iavin; 3) Dorotea Livio; 4) Bibiana Goldenthal; 5) Mihaela Mihai; 6) Motale Burstein; 7) Ghila Almagor; 8) Olga Tudorache; 9) Lucia Sturza-Bulandra; 10) Mihail Sadoveanu; 11) Andrei Călărașu; 12) Maria Tănase; 13) N. D. Cocea.

URI PORAT
(continuare din pag. 6)

...În continuare d. Uri Porat n-a mai declarat nimic; aceasta din mai multe motive și în primul rînd din cauză că întîlnirea despre care vorbim n-a avut loc de fel.

Așa cum cititorii noștri, cunoscători buni ai realităților, vor fi *simțit*, știrea de față constituie o păcăleală de 1 Aprilie.

"Minimum" e om între oameni și, în consecință, respectă tradițiile.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

• SANATATEA

EXISTĂ VREO LEGĂTURĂ ÎNTRE ACNEE ŞI... GRĂSIMI? DA!

Medicii specialişti de boli de piele au constatat că acneea este influenţată de grăsimea consumată sub diferite forme în alimentaţie. Astfel s-a putut preciza doza zilnică de grăsime permisă şi regimul alimentar necesar.

Dăm mai jos o tabelă a regimului alimentar în acnee:

Doza zilnică de grăsime nu trebuie să depăşească 70 grame şi e necesar să fie astfel repartizată:

cca 20 gr. - *margarină;* cca 15 gr. - *ulei;* (porumb, floarea soarelui sau soia) pentru prăjit, copt, gril; cca 30 gr. - *grăsimi* care se găsesc încorporate în mîncăruri; *produsele slabe de lapte* - lapte smîntînit, leben, unt, brînză albă slabă; *carne slabă de viţel*, vacă, păsări slabe; *alimente bogate în hidraţi de carbon:* miere, jeleu, marmeladă, zarzavaturi, fructe, cartofi, orez, făinoase, toate sorturile de pîine, pîine prăjită; *băuturi* - ceaiuri medicinale, compot de fructe, apă minerală; *mirodenii:* ingrediente, puţină sare.

Este cu desăvîrşire interzis:

Lapte - lapte gras, smîntînă, brînză; *carne* - toate sorturile de carne grasă, mezeluri, carne afumată, supe grase, sosuri; *peşte* - toate sorturile de peşte gras, peşte afumat, conserve de peşte, marinate; *alimente bogate în hidraţi de carbon* - torte cu cremă, macaroane cu nuci, migdale sau nuci de cocos, frişcă, ciocolată, bomboane umplute; *grăsimi* - a se vedea capitolul precedent, frişcă; *ingrediente* - sare de bucătărie, piper, oţet, toate condimentele; *băuturi* - alcool, cafea, ceai tare.

Persoanele suferinde de o acnee rebelă trebuie să-şi controleze activitatea stomacului şi dantura. Cine nu păstrează această dietă cu stricteţe, nu se poate aştepta la o ameliorare. Îngrijirile cosmetice sînt inutile, dacă nu sînt asociate cu un judicios regim alimentar.

MEDICUS.

NOU ÎN LUMEA MEREU NOUĂ A MEDICINII

• ÎNCĂRUNŢIREA POATE FI ÎNVINSĂ

În Italia s-a descoperit factorul care determină pigmentarea părului. Denumit „Complexul F.B.2", acest factor este o paravitamină ce are proprietatea să redea culoarea naturală a părului încărunţit. Aşteptăm (nu puţini dintre noi...) să vedem minunea la concret.

• LUMINA... DUŞMANUL LAPTELUI

Lumina are o acţiune degradantă asupra laptelui. S-a dovedit astfel că gustul laptelui este în strînsă legătură cu descompunerea acidului ascorbic din el sub acţiunea efectelor luminoase. Folosirea pentru lapte a unor sticle cafenii micşorează acţiunea luminii şi preîntîmpină eventuala înrăutăţire a gustului laptelui.

• UN TRATAMENT (ÎNCĂ UNUL!) CONTRA INSOMNIEI

Combaterea insomniei i-a preocupat întotdeauna pe medici, iar remediile au fost variate. Recent, cîţiva fiziologi olandezi au reuşit să provoace persoanelor suferinde de insomnie rebelă - un somn profund şi prelungit, punîndu-le să inhaleze aer cald.

GRAFOLOGIE

S.B., Bat Yam - Mă încurajezi în asemenea măsură să-ţi spun „tot, fără menajamente", încît ar fi fost aşteptat ce era mai rău. Şi nu este cazul! Dacă ai un defect predominant, apoi acesta este că eşti foarte repezită, uneori aproape agresivă. Deşi tendinţa ta naturală este sinceritatea, din cauza impulsivităţii, uneori păcătuieşti oarecum prin ceea ce s-ar putea numi prefăcătorie, căci nu este vorba despre abilitate. O anumită tendinţă depresivă şi plăcerea de a complica lucrurile se explică prin faptul că niciodată nu eşti mulţumită de cît de repede se întîmplă ceea ce doreşti. Încolo, mă impresionează modul în care ştii să fi cumpătată în cheltuieli şi cît de bine îţi conduci, probabil, gospodăria.

ŞMOKSIS - Înţeleg perfect delicateţea situaţiei, dar tocmai pentru aceasta nu-mi permit să analizez scrisul pe care mi l-ai trimis. Fără iscălitură, pe o hîrtie liniată şi un fragment dintr-un text care nu are nici început, nici sfîrşit - adică lipsit de cîteva dintre elementele fundamentale ale unei analize grafologice - mă pune în situaţia de a-mi da o părere amatoricească, neconcludentă. respectul faţă de ştiinţa noastră, dar şi cel faţă de cel ce a scris, nu-mi permite ceea ce în ebraică s-ar numi "zilzul", aşa că... Regret mult, dar asta e situaţia! Poate că altă dată, ţinînd seamă de condiţiile strict necesare unei analize grafologice.

TILL BUHOGLINDĂ

SĂRBĂTORI FERICITE

CU VINURI ROMÂNEȘTI ALESE

DE VÎNZARE LA TOATE MAGAZINELE DE SPECIALITATE

PENTRU COMENZI : TELEFON 03/ 49 99 21

HAG SAMEAH

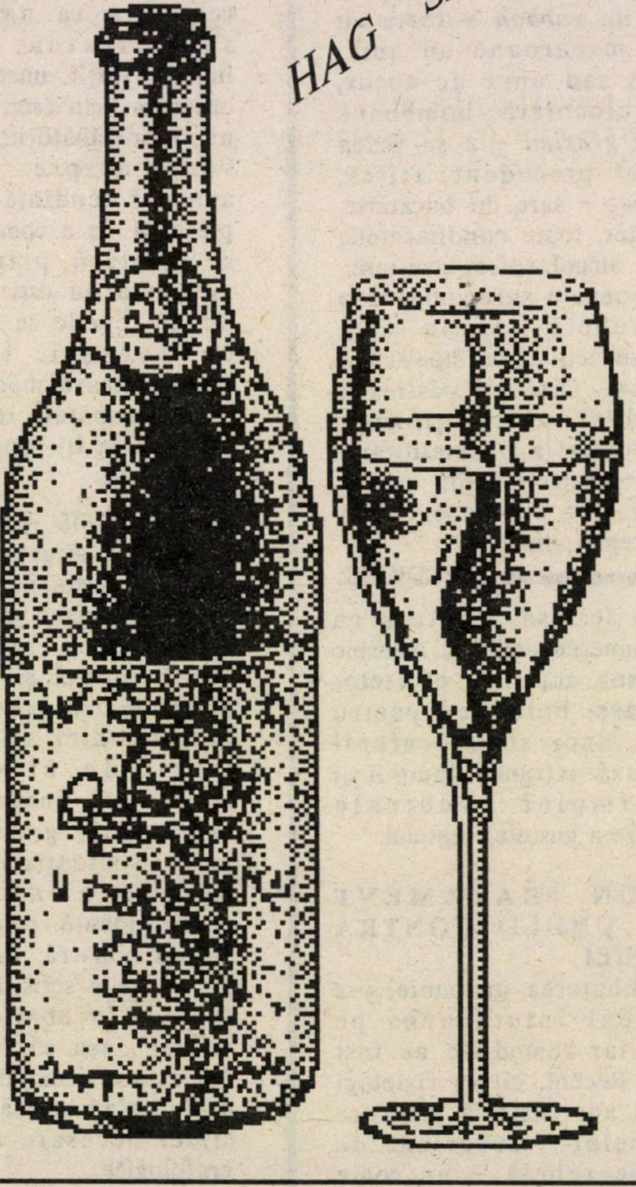

BUCIUM
ȚUICĂ
ȘLIBOVIȚĂ
MERLOT DEMI SEC
PINOT NOIR
PINOT GRIS (demi sec)
MUSCAT OTTONEL
COTNARI
CHARDONNAY
MURFATLAR
SAUVIGNON
FETEASCĂ REGALĂ
CABERNET

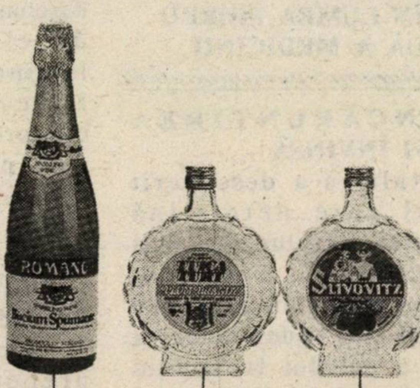

בוצ'ום
BUCIUM

צויקה
ȚUICĂ

סליבוביץ
ȘLIBOVIȚĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

WENDY'S

Kikar Dizengoff , Tel Aviv (lîngă cinematografele Hen şi peste drum de monumentul lui Agam, cu apă, muzică şi foc). Deschis zilnic.

Încă o reţea de tip american à la Burger Ranch şi alte Mc Donald'suri,.

Încă o poziţie culinară cucerită de Statele Unite, ţara cu cea mai proastă diplomaţie şi cele mai banale chiftele din lume...

Încă o formulă bună (cum am mai scris şi-n alte dăţi) pentru zilele şi ceasurile cînd eşti grăbit şi n-ai chef s-aştepţi lista şi n-ai chef să aştepţi pînă ce dai comanda şi n-ai chef să aştepţi pînă ce vine ciorba de perişoare şi n-ai chef să fii întrebat dacă totul e în ordine şi n-ai chef să răspunzi politicos, da, totul e în ordine, şi n-ai chef, la sfîrşit să citeşti în josul notei de plată enervantele cuvinte: "serviciul nu este inclus", şi n-ai chef să socoteşti în minte cît face 10% sau 15% din total, – cînd aşadar, vrei să fii liber de orice constrîngere, şi intri într-o locantă self-service de genul celei din Kikar.

...Şi nu o dată – vai! – experienţa se lasă cu o dezamăgire cruntă. "Burger"-ul triplu, comandat de partenera mea (eu nu consum asemenea produse fiindcă aici e vorba de multă pîine... şi deasupra feliei de carne tocată şi dedesubt... iar pîinea îngraşă, nu-i aşa?... iar eu am peste 85 kg.) – era insipid şi părea elastic. M-am gîndit, privindu-l (şi gustîndu-l profesional) că aduce cu un *puck* de la hockey pe ghiaţă, bun să dai în el cu crosa. Eu am luat o porţie de pasăre pané. Aceeaşi lipsă de gust (s-or fi făcut la computer?), aceeaşi insipiditate: puiul (ca şi şniţelul) pané trebuie, cînd muşti din el, să facă "kranţ", altminteri coaja e ratată, e ca şi cînd nu ar fi, iar pané-ul nu-şi merită numele...

Ca desert, am luat amîndoi cîte o plăcintă cu mere: nici o bucurie, nici la acest capitol. Coca-Cola (în schimb) – corectă.

Să fim bineînţeleşi. Nu sînt absurd şi nici măcar capricios la mîncare.

N-am pretenţia ca, dacă intru într-un local gen "simplu", peştele la grătar să fie ca la Harry şi Ghitta din Piaţa Primăriei Tel-Aviviene, escalopul de vită precum la Michel Guèrard la Paris, iar patricienii ca la *Bumbeşti* (Gogu, Gagu şi Marcu) de pe Calea Rahovei, închis, mi s-a spus, ba chiar şi dărîmat, cu buldozerul.

Dar *orişicît...* Ceva, ceva gust ca lumea aş vrea să aibe mîncarea.

Fiindcă... în ciuda a ceea ce-şi închipuie d-na Rivka Mihaeli şi alţi internaţionalişti de la Televiziune cu "romanim ganavim", rînjit pe ecran, vineri seara – eu nu fur această mîncare ci o plătesc cinstit, cu bani peşin.

Şi fiindcă viaţa-i scurtă.

Şi fiindcă oricum, avem destule necazuri cu guvernul acesta dezbinat şi distrugător de nervi.

P. S. Şi ca să nu se înţeleagă cumva că observaţiile mele izvorăsc – în definitiv şi la urma urmei – dintr-un dispreţ european şi "snobish" la adresa chiftelelor de New York, – iată, vă recomand un hamburger onorabil la Tel Aviv, pe strada Trumpeldor, la doi paşi de Ben Yehuda. Locul se cheamă *"Bonanza"* iar felul cu pricina, servit cu cartofi prăjiţi şi salată este demn de atenţia amatorilor.

HAG SAMEAH!

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

CE MINCAM DE PAŞTE

• *PIFTIE DE PASĂRE:* se curăţă şi se fierbe în zece pahare de apă o pasăre de cca. 1200 gr. cu mult zarzavat şi se lasă să scadă zeama la jumătate de litru. Se strecoară şi se dă gust supei cu sare şi piper şi 3 căţei de usturoi zdrobiţi. Se dă jos carnea de pe oase, se taie bucăţele şi se amestecă cu supa concentrată. Se umezeşte o formă pyrex nu prea mare şi se pune în ea o treime din cantitate, se aşează deasupra la distanţe egale 5 – 6 ouă tari întregi cojite şi se dă la frigider, acoperit, să se prindă. După două ore se scoate pyrexul de la frigider, se toarnă deasupra restul de carne cu zeamă, se acoperă şi se dă din nou la frigider pînă a doua zi, Se serveşte tăiată pătrate cu garnitură de hrean şi sferturi de lămîie.

• *SARMALE ORIGINALE:* cca. 10 foi mari de varză se fierb un minut în apă clocotită. Se lasă să se răcească şi să se scurgă bine. Pe fiecare foaie întinsă se aşează o felie de pastramă de curcan, de preferinţă fiartă şi nu afumată şi deasupra se întinde în strat subţire un amestec de orez fiert cu puţin ardei gras roşu şi verde tăiat cubuleţe foarte mici, sare, piper şi pătrunjel verde tocat. Se rulează strîns, se dă formă de sarma şi se aşează într-o cratiţă una lîngă alta, peste un strat subţire de varză tocată. Se toarnă deasupra 2 ceşti cu zeamă de roşii (Ketchup cu apă) şi jumătate ceaşcă cu vin alb. Se lasă să fiarbă acoperit o oră pe foc mic. Zeama trebuie să fie scăzută. Cui îi place poate adăuga în sos puţin zahăr, sare sau zeamă de lămîie şi două frunze de dafin.

• *MIEL CU CARTOFI:* se spală o bucată de carne de miel de la pulpă de cca. 2 kg. Se împănează cu 8 căţei de usturoi tăiaţi sferturi ca cuiele, se unge cu 3 linguri untdelemn şi se presară cu sare, piper şi boia de ardei dulce. Într-un pyrex punem un strat de ceapă tăiată felii (3 cepe mari) şi deasupra un strat de cartofi tăiaţi felii groase. Aşezăm carnea şi, turnînd peste tot un pahar supă (din praf) şi dăm la cuptor încins dinainte la 220 grade, 30 de minute. Scoatem din cuptor, introducem friptura şi coacem în continuare 45 de minute. Dacă s-a uscat prea mult deasupra şi carnea încă nu este moale, umezim cu sosul din pyrex, turnăm cu o lingură deasupra. Acoperim cu o hîrtie de aluminium şi coacem în continuare la 180 de grade încă 20 de minute. Se serveşte cu salată verde., cu roşii şi lămîie.

• *TARTĂ CU NUCI ŞI DULCEAŢĂ:* se face o cocă din 100 gr. margarină, 100 gr. zahăr, 2 gălbenuşuri, 1 linguriţă cacao, 150 gr. făină de cartofi, 100 gr. nuci măcinate şi 1 lingură coniac. Se dă la frigider o oră. Din 3/4 cocă se întinde o foaie rotundă care se coace în formă de tartă unsă cu margarină, pe jumătate. Se scoate din cuptor, se unge cu dulceaţă după gust, şi deasupra se aşează în formă de grilaj restul de cocă. Se coace la cuptor potrivit pînă se rumeneşte şi deasupra. Se serveşte rece.

YLANA

– Da, este exact cum o făcea mama... cînd n-o nimerea.

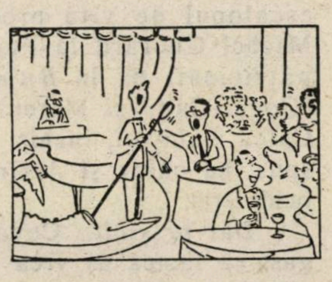

Ospăta-a-a-ar!!!

RESTAURANTUL
«LA LUCA»

IAFFO, STR. IEFFET NR. 101
TEL. 867803
CONDUS DE SAMI ŞI MARCU FELICITĂ CLIENŢII ŞI PRIETENII URÎNDU-LE HAG PESAH SAMEAH!

•

VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE SPRE A VĂ SERVI O MASĂ GUSTOASĂ, UN VIN BUN ŞI MUZICĂ PLĂCUTĂ
LA NOI VĂ DISTREAZĂ CEI MAI RENUMIŢI SOLIŞTI ŞI INSTRUMENTIŞTI DIN ROMÂNIA ŞI ISRAEL

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

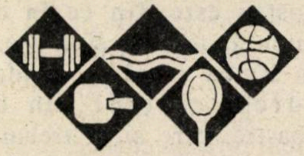

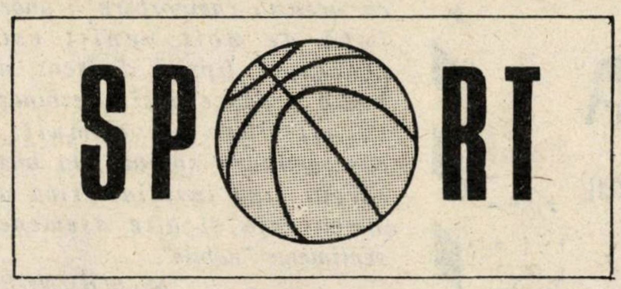

• În meciul de fotbal dintre Israel şi Noua Zeelandă din preliminariile campionatului mondial, pe teren s-au aflat, în acelaşi timp, 12 evrei: 11 israelieni şi unul... neo-zeelandez. Dar şi acesta din urmă pe jumătate israelian. Tony Levy s-a născut, acum 29 de ani, la Londra, dintr-o mamă originară de pe aceste meleaguri. În Noua Zeelandă se află abia de şase ani. A jucat în echipa engleză Plymouth şi în formaţia suedeză Halmstadt. Tony Levy se declară *"mîndru de a fi evreu"*, dar a precizat (înainte de meciul cu Israelul) că *"religia e una şi sportul e alta"*. Dacă i s-ar face o propunere interesantă, ar fi dispus să joace într-o echipă din Israel. Aşa ar putea, zicem noi, să împace religia cu sportul!

Managerul echipei Noii Zeelande cu mîna pe capul lui Levy: în loc de chipa?

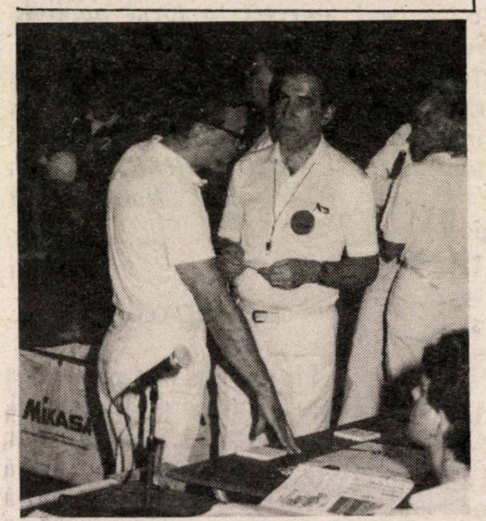

▲ Arbitrul israelian Radu Rosenthal (din profil) cu arbitrul român Dumitru Vasile, care va conduce meciuri, la vară, la Macabiadă

• Patru dintre cei cinci arbitri internaţionali de volei ai Israelului sînt "români": Gabi Kraus, Alex Rosenberg, Gabi Lotan şi, bineînţeles, preşedintele colegiului de arbitri, Radu ("Didi") Rosenthal. Acesta din urmă, foarte activ şi în cadrul comisiei de volei a handicapaţilor, se pregăteşte să "oficieze" în viitorul apropiat, la două importante competiţii ale acestora: campionatul european de la Zielona Gora (Polonia) şi campionatul mondial de la Las Vegas (U.S.A.). În capitala mondială a jocurilor de noroc unde, nu de mult, "fiara dezlănţuită a boxului", Mike Tysson, l-a învins pe Franck Bruno, nefericitul său challenger. Îi urăm lui Radu Rosenthal succes şi – pentru că-i vorba la mijloc de Las Vegas – mult... noroc!

• Apropo de volei: noua "Miss Israel", regina frumuseţii recent încoronată la Tel Aviv, Nicolle Halperin, este o cunoscută sportivă. Una dintre cele mai bune jucătoare din ţară în sportul cu mingea peste plasă. Face parte din echipa naţională feminină de volei a Israelului. Probabil că, în cursul anului de "domnie", ocupată pînă peste cap cu obligaţiile de "regină", nu va avea destul timp pentru sportul de performanţă. Păcat, căci reprezentativa ţării are nevoie de o asemenea jucătoare: o "trăgătoare" de elită şi, pe lîngă asta, frumoasă foc!

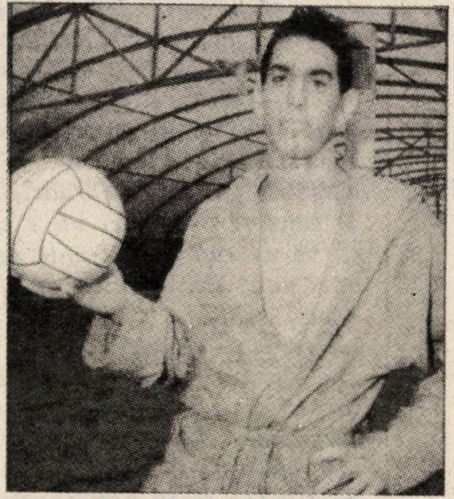

Ben Dror: drumul spre Roma trece prin Budapesta

• Ehud Ben-Dror, 21 de ani, jucător israelian de polo pe apă din Kiriat Tivon, a fost achiziţionat de o echipă din... Ungaria. El e primul sportiv din ţara noastră care joacă, în calitate de profesionist, într-o echipă dintr-o ţară comunistă. Ehud Ben-Dror e plătit în forinţi, o nimica toată, dar ţelul său, după cum mărturiseşte, îl reprezintă căpătarea experienţei şi... transferarea în Italia, unde-i liga cea mai "bănoasă" din Europa!

G. MODEANU

DEZBATEREA (INCOMODA DEZBATERE)

...În "discuţia" cu M. Rudich sînt 100% alături de el.

ŞTEFAN BACIU
Honolulu, Hawaii

•

După ce în cîteva numere din "Minimum" d-nii Victor Russu şi M. Rudich au discutat aprig, dar cu profundă bună cuviinţă, despre căile pe care unul şi celălalt au ajuns la sionism, iată că în "Viaţa Noastră" din 17 februarie crt. se consideră că nici nu e cazul să se discute cu de-alde ăştia, care au ales comunismul şi acum, cînd nu le mai surîde, vin fuguţa în Israel.

Vreau să spun că nici tonul, nici poziţia nu-mi sînt noi. Acum cîţiva ani, cînd eram nou venit, am avut ocazia să fiu apostrofat şi eu cam în acelaşi fel...

N-am de gînd să iau aici apărarea comunismului ca ideologie, cu atît mai puţin ca politică. E de prisos şi nu despre asta e vorba, la urma urmei. Nu am de gînd nici să apăr pe cei care au fost, la vremea lor, comunişti sinceri şi au contribuit cum au putut la înfrîngerea fascismului şi la construirea unei lumi mai bune, iar cînd au văzut că visurile lor nu se potrivesc cu realitatea, s-au trezit şi au căutat alt drum (dacă au mai avut timp...). A făcut-o şi dl. Zaharia, şi e destul cred.

Ceea ce vreau să spun este că această comportare a unora faţă de noii veniţi este nedreaptă, lipsită de sens, nu poate produce decît dezbinare şi miroase tare mult a discriminare socială, la baza căreia stau invidia, frica de concurenţă şi alte asemenea sentimente "nobile".

M. BODINGER
Beer Sheva

MULT E DULCE...

Nota apărută la pag. 23 a numărului din ianuarie crt. mă vizează direct ca unul dintre conferenţiarii simpozionului amintit.

Ne plîngem că tot ce e în legătură cu evreii din România, nu face subiectul interesului general, că se face abstracţie voită de trecutul nostru etc... iar cînd tema este tratată totuşi, ne supără că limba în care se vorbeşte nu este cea română.

Cercetările academice în ţară se fac, cum e şi normal, în limba ţării: ebraica.

Punctul nostru de vedere, al tuturor, inclusiv al celor care din păcate nu şi-au însuşit limba ţării (încă) ar trebui să fie: interesul pentru evreii din România să se manifeste şi în afara ghettoului nostru.

De aceea cred că era logic ca simpozionul citat să se fi desfăşurat în ebraică, mai ales c-au fost prezente în sală şi persoane din afara alialei noastre.

De altfel conferinţele de la institutul "Strauchlitz" (Universitatea Haifa) în legătură cu "Salvarea evreilor din România" şi cu "Istoriografia evreilor din România" ca şi conferinţa despre "100 de ani de presă evreiască" ţinută la Universitatea Bar-Ilan au fost în ivrit şi, după umila mea părere, aşa şi trebuie să fie.

În cadrul A.C.M.E.O.R.-ului, unde cercetarea trecutului nostru este din ce în ce mai intensă, temele sînt prezentate în limba română, fiindcă sînt adresate celor din aliaua noastră, care şi ei trebuie să-şi cunoască trecutul.

În ce priveşte stilul notiţei, cred că subiectul merita o tratare serioasă, la un nivel potrivit...

SHLOMO LEIBOVICI-LAIŞ
Preşedinte al ACMEOR

Minimum îşi menţine punctul de vedere. Motivul? În sala de la Beth Hatefusot se aflau *mulţi* nou veniţi care *nu au* înţeles ce se vorbeşte.

MENAHEM ARIAV

Nu am cunoştinţă personală cu dl. Ariav şi de cînd sînt cetăţean al urbei nu l-am văzut decît de 2 – 3 ori, pe stradă, atrăgîndu-mi-se atenţia de alte persoane de prezenţa sa.

Dar, ca cetăţean, obiectiv vorbind, cred că a fost şi este omul potrivit la locul potrivit, oraşul – sub oblăduirea sa – s-a dezvoltat, s-a înfrumuseţat, fiind socotit unul dintre oraşele ce fac cinste ţării.

SAMUEL HERŞCOVICI,
Natzeret Illit

HIROHITO

...Îmi veţi îngădui a exprima mirarea şi dacă vreţi, indignarea pentru publicarea în paginile revistei dv. de înaltă ţinută intelectuală şi etică, a articolului lui Iacov Lam – care se exprimă trivial: "doresc să urinez pe mormîntul lui Hirohito" (nr. 24).

Această explozie de mînie cu privire la cei dispăruţi este contrară moralei şi tradiţiei iudaice.

Av. C. SIMŞA
Bat Yam – Ramat Iosef

UN PESAH ÎN FĂLTICENII DE ODINIOARĂ

...Pregătirile se începeau din iarnă. Cumpăram 10 gîşte de la Nuhăm Lozneanu şi fiindcă erau slabe, venea la noi o femeie cu numele Bobţe pentru a le îndopa ca să avem grăsime de prăjit lotckes. Azima se cocea la brutăria Şaie Michelson. Ne-o aducea acasă, într-un cearşaf alb, Haim Turcu şi Avrumolă Şicker. O parte din azimă se măcina la Mordehai Waserman care avea morişca instalată în locuinţa sa peste drum de Sinagoga Mare.

Cu ouă ne aprovizionam la Zalman Soscker din satul Şoldăneşti.

Se punea întrebarea unde să cumpărăm zahăr, ulei şi alte alimente pe care de obicei le procuram de la Nathan Lesner: băcanul Srul Ioine Singer ne ruga să nu-l ocolim, jurîndu-se că şi marfa lui este "caşer şel Pesah".

Zilnic ni se aducea lapte de la Esther, mama tipografului Copel Schwartz iar Moine Weintraub ne servea cu vin roş pentru "arba cosot" din depozitul lui Zone Rosenweig de pe strada Iarmaroc.

Cea mai grea problemă de rezolvat era obţinerea a cîtorva kilograme de peşte căci furnizorul Moişe "der roitär" se întorcea de la Galaţi fără marfă, nefiind sezon de pescuit.

Niciodată nu am avut discuţii cu hahamul Eindolă atunci cînd se prezenta la casa părintească ca să înscrie pe o listă alimentele interzise a fi consumate în timpul sărbătorilor de Pesah.

În ajun umblau săracii tîrgului pentru a li se da pomeni. Îmi amintesc că cel mai mult îi ofeream lui Haimolă "ziaristul" căci îmi cînta un solfegiu: sol, do, sol, do, mi, re, do, si, re, pe care l-a învăţat de la avocatul Iacob Bacalu.

...A venit şi seara de Seder cu minunatele povestiri şi cîntece, cu masă îndelungată care a ţinut pînă aproape de miezul nopţii.

Am ieşit în prag. Nici ţipenie de om pe stradă.

Sergentul Dolhan fluieră în post...

Am numărat 12 bătăi ale ceasornicului catedralei după care s-a aşternut o linişte deplină. E Pesah.

BERNARD SOLOMONOVICI-SOLO
Kiriat Motzkin

NU ÎN MAGAZINUL CU CRISTALE

"Elefantul" lui Victor Russu este o vietate complexă: filozofează, adăpîndu-se din înţelepciunea străbună, citează din Şalom Alehem, e agitat, combativ, ba uneori chiar furios de parcă n-ar fi elefant, ci taur în arenă.

Dar "Elefantul" lui Victor are şi anumite metehne care nu ne lasă indiferenţi. De pildă, cu răsuflarea lui ar vrea să stingă lumînărelele de Hanuca sau, după cît se vede, lui nu-i place să mănînce humăntaş, necum să ia parte la carnavalul de Purim.

De Hanuca (vezi "Minimum" nr.21), el şi-a găsit să facă apologia helenismului care, vezi bine, era, citez "chintesenţa elevată a spiritualităţii, bogat în idei şi valori ce aveau să fecundeze şi să fie temelia civilizaţiei europene"... *Şi, prin urmare, împarte felicitări aristocraţiei asimiliste care a recepţionat* "mesajul elevat al helenismului" *şi compătimeşte cu boierie, în spiritul sloganurilor "elitiste" de ieri şi de azi ale dreptei europene,* "stratele de jos ale populaţiei", *aprehensive şi ostile curentului înoitor.*

Elefantule, de astă dată problema este pusă anapoda şi, nolen-volens, devii vulnerabil. Nu helenismul a stîrnit revolta Macabeilor ci... helenizarea. Antiohus Epifanes n-a vrut să-i fericească pe fiii Israelului cu filozofia lui Socrate, ci cu ideile hedonistice sau, cum am spune azi, decadente ale şcolilor epicuriene. De unde şi expresia "epicoires", a cărei semnificaţie pejorativă cine o pricepe mai bine decît un idişist ca V.R.? Sub influenţa acestor idei, stadioanele, amfiteatrele pe care le slăveşti, erau arene ale cultului forţei, locuri ale desfrîului şi imoralităţii, cel puţin după standardele iudaice.

Prin toate acestea, expansioniştii greci urmăreau să-i facă pe evrei să renunţe la valorile proprii, la modul lor de viaţă, la fiinţa naţională, cu un cuvînt, să le impună dominaţia.

...Dar cu Purimul ce ai avut, "Elefantule"? Din însemnarea apărută în ultimul număr (24), reiese că acestuia îi repugnă, de pe poziţii de critic literar moralist şi pudic, Meghilat Ester ca fiind o "farsă de prost gust"; *iar, de pe poziţii anticlericale, sărbătoarea, ca fiind* "grotescă". *De gustibus...*

Este, poate, adevărat că la fel ca în cazul iubitei poetului, pe fruntea Esterei, nu-i scris Dumnezeu. Dar aceasta au ştiut-o şi cei care au inclus povestea în "Cartea Cărţilor" şi pînă acum n-am auzit ca vreo lady englezoaică dintre cele mai puritane, dar care nu se lipseşte nici o clipă de Biblie, să fi cerut proscrierea Meghilei. În schimb ştiu că Rembrandt şi Racine au imortalizat-o în opere nemuritoare. Dar mai ales nu poate fi ignorat că Purimul ca, în genere, sărbătorile evreieşti, au simboluri îndreptate mai curînd spre viitor, decît spre trecut. Citirea Meghilei a fost instituită (poruncită din Cer spun binecuvîntările ce o preced) cu o motivaţie pe cît de raţională, pe atît de binevenită. ▶

Ea tinde să spună: "Lăsaţi poporul meu să se veselească măcar o dată pe an, că destul oftează cu prilejul celorlalte sărbători"

Şi mai mult: "Nu-i răpiţi vocaţia de a crede în minuni!" *Este un drept legitim, imperios, necesar al popoarelor. Mişcarea socială din Franţa anului 1968 a militat sub lozinca:* "Fiţi realişti, credeţi în imposibil". *Evreii au toate motivele să creadă în miracole. Salvarea de la moartea pregătită de Haman a fost o minune. Şi ea s-a repetat în cazul tuturor Hamanilor. Desminţirea în fapt a "soluţiei finale" a fost şi ea o mare minune! Întemeierea statului Israel actual — tot o minune a fost. De ce acum cînd Israelul este confruntat cu probleme a căror soluţie, după logica formală, nu se întrevede, să ni se spulbere speranţa într-o ieşire miraculoasă la liman?*

I. FÎNTÎNARU

ÎNTRE IORGU IORDAN ŞI UN ANUME PROTOPOPESCU

...M-am gîndit, poate ar fi interesant pentru cititorii revistei „Minimum" să cunoască unele evenimente petrecute în oraşul Fălticeni, în perioada 1940 - 1944, perioadă în care întreaga populaţie evreiască din acest oraş a trecut prin grele şi mari suferinţe.

Subsemnatul am trăit în oraşul Fălticeni din anul 1931, cînd am venit din tîrguşorul natal Lespezi, ca să mă înscriu elev la Liceul „Nicu Gane" din Fălticeni, pe care după multe greutăţi, l-am absolvit în anul 1940.

Încă din primii ani de liceu, am simţit împreună cu ceilalţi colegi de liceu evrei, manifestările de antisemitism sub diferite forme din partea unor profesori şi a unor colegi de clasă.

Personal, am simţit pe propria mea piele, cum se spune, rigorile antisemitismului încă din primii ani de liceu, din partea unor profesori, ca vestitul cuzist, antisemit, Dan Protopopescu, despre care aminteşte în memoriile d-sale din „Minimum" Dr. Mozes Rosen.

Eram în clasa a 6-a, la o oră de limba română; subsemnatul am fost examinat de Dan Protopopescu, împreună cu alţi doi colegi creştini: Plăcintă Octav, care făcea pe faţă, politică nazistă şi vestitul legionar Niţescu Tiberiu, ambii fiind în graţiile lui Protopopescu, care era fruntaş cuzist.

Tema examinării din acea oră de curs, era poezia lui Mihail Eminescu. Răspunsurile celor doi colegi creştini şi ,,naţionalişti'' nu erau satisfăcătoare, în schimb subsemnatul, m-am pregătit temeinic şi am dat răspunsuri foarte bune, recitînd, aşa cum îi plăcea profesorului, multe versuri din ,,Luceafărul'' şi „Scrisoarea a III-a".

La un moment dat, Protopopescu se înfurie şi strigă: ,,Sigur, voi adevăraţi români nu-l învăţaţi pe Eminescu! Lăsaţi-l pe jidanul Moişe (adică eu) să-l înveţe!" Apoi ca un gest de mărinimie şi dreptate profesională a strigat: ,,Plăcintă şi Niţescu nota 1 şi jidanul Moişe, nota 10. Aceasta ca să vă învăţaţi minte!, ca pe viitor să nu-i mai lăsaţi pe jidani să vă întreacă pe voi, adevăraţii romani!" şi cu această ameninţare s-a terminat ora de Limba Română.

...În primăvara anului 1940, absolvenţii Liceului ,,Nicu Gane'' ne-am prezentat la examenul de bacalaureat, care se ţinea de regulă pe atunci, la Liceul „Naţional" din Iaşi.

Preşedintele Comisiei de bacalaureat a fost numit Iorgu Iordan, cunoscut pentru vederile sale democratice.

După rezultatul obţinut la teze, cei cu note bune se puteau prezenta la oral.

La deschiderea lucrărilor scrise (teze) care erau secrete a participat din partea Liceului din Fălticeni şi Dan Protopopescu. Văzînd şi de data aceasta că ,,prietenii'' lui, Plăcintă şi Niţescu au fost respinşi, avînd note insuficiente pentru admiterea la oral, şi în schimb Moişe este admis, a organizat o manifestaţie de protest împotriva prof. Iorgu Iordan, care chipurile a favorizat pe jidani şi a nedreptăţit pe „bunii români".

Ca rezultat al acestor manifestaţii, Profesorul Iorgu Iordan şi-a dat demisia din funcţia de Preşedinte al Comisiei de bacalaureat, iar candidaţii evrei, deşi au avut note bune la teze, n-au mai fost admişi la oral...

LESNER LERY
Holon

Moshe Frimu, Tel Aviv ("schiţa "Carne" de Al. Papilian, din nr. 23 m-a făcut să îngheţ, să mă simt ca iarna, la o coadă, pe întuneric"); *Izu Weisman*, Rehovot (o epigramă în marginea recentelor alegeri municipale: "Am ales punînd în urnă/ plicuşorul după lege/ dar să văd pînă la urmă/ noi cu ce ne vom alege"); *Erika Ester-Haas*, Beer Sheva ("Un activist admirabil al HOR. Beer Sheva este d. Lupu Calman... ca mine gîndesc toţi cei care, în fiecare marţi, de la 17,30 la 21 — 22, îl găsesc pe dl. Calman la sediul HOR, oricînd dispus să-ţi asculte "oful", ţie, nou venit din România şi mai ales să-ţi ofere o mînă de ajutor..."); *Emil Mozes*, Natzeret Illit (atît de greu descifrabilă e scrisoarea dvs. încît ochii noştri obosiţi, chinuiţi, strigă: ajutor! Minimum e om ca toţi oamenii; de aceea vă rugăm ca, dacă nu aveţi ▶

POŞTA

posibilitatea de a dactilografia, să scrieţi citeţ, cu cerneală neagră sau albastră, carevasăzică cu milă); *Andrei Popescu–Zamora*, Haifa ("zilele trecute mi-a sosit o notă de telefon care se ridică la... 3852 şekeli, iar a doua zi, o altă notă de 2725 şekeli. Or, eu şi soţia mea am lipsit din ţară în ultimele luni. O fi funcţionat singur telefonul nostru?"); *Jenică Gold*, Tel Aviv (schiţa "Infarctul e o chestie de bani" sună fals, strident, neconvingător. În realitate, infarctul poate fi evitat şi altfel decît prin plata cîtorva mii de dolari: avem în vedere atmosfera pe care o respiră individul în cauză, relaţiile sale cu oamenii etc.).

Eva şi Prof. Univ. Raoul Şorban, Bucureşti; *av. Israel Kishon (...şi Horia Fulger)*, Kiriat Ono; *Dr. Iancu Dichter*, Acco; *Victor Harnik*, Haifa; *Elias Emil*, Kiriat Ata; *Armand Wenitgartner*, Düsseldorf, R.F.G.; *Emanuel Valeriu*, Bucureşti; *Dr. N. Robănescu*, Bucureşti; *Viky Aberfeld*, Lausanne; *ing. Zaharia Gorun*, Haifa; *Rabin Dr. Moses Schein*, Los Angeles – mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii. Ceilalţi – pe curînd.

צמרת שיפוצים

RENOVARI DE CALITATE

SÎNTEM SPECIALISTI ÎN LUCRĂRI DE:

- VOPSITORIE
- INSTALAŢII
- DEMOLĂRI
- CONSTRUCŢII
- ELECTRICITATE
- APLICAŢII DE CERAMICĂ ŞI FAIANŢĂ
- PAVAJ

CHEMAŢI-NE ŞI CU PLĂCERE VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE

NE-AM MUTAT ÎN NOILE NOASTRE BIROURI DIN BAT-YAM, STR. ROTSCHILD 28, TEL. 861081 – 593815

HAG SAMEAH!

Spitalul «GANIM»

HEDERA

STR. ŢUKERMAN 14 – TEL. 08/591101 – 594124

PESAH SAMEAH!

- SE OCUPĂ DE VÎRSTNICI ŞI BOLNAVI CRONICI, ASIGURÎNDU-LE ÎNGRIJIRE ATENTĂ, CONFORT ŞI HRANĂ EXCELENTĂ.
- ASISTENŢĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ.
- TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. ACTIVITĂŢI EDUCATIVE.

HAG SAMEAH!

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, birfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă

„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul 3,50 şekeli

CLEPSIDRA

NOU VENIŢI (OLIM HADAŞIM)

Emil Boldan, (n. 1909), istoric literar, fost director al liceului "Cultura", prof. la Universitatea din Bucureşti (E.B. poate fi găsit la: Nadia Fisher, Armon Ha-Natziv, Rh. Shlomo Ben Iosef, bl. 102 B, ap. 34, Ierusalim; tel. 718790).

OLIM HADAŞIM

Alexandra Flutur, cu soţul; la Merkaz Clita Ghimel, Lod; A.F. este fiica conducătorului comunist român, Gh. Apostol, din prima căsătorie a acestuia, cu Melita Apostol, evreică; amintim că fratele Alexandrei Flutur, ing. Gelu Apostol este căsătorit cu fiica lui Corneliu Bogdan, fost ambasador al României la Washington.

TURISM

Nestor Rateş, director al Departamentului românesc al postului de radio "Europa Liberă"; de la München; pentru o scurtă vizită de două zile, consacrată esenţial unei întîlniri la Tel Aviv, cu Dr. Moses Rosen.

Adrian Costa, ziarist (Agerpres, etc.), scriitor; din Bucureşti; la rude.

STABILIRE ÎN STRĂINĂTATE

Paul Ochialbi, (66), ziarist român, cronicar de box; redactor la "Agerpres"; autorul cîtorva cărţi de specialitate despre lumea boxului, printre care: *Careul magic, Centura de diamante, 8-9-10 out;* în Germania Federală.

Silvian şi Simona Brenner (Schottek) din Bucureşti, olim hadaşim, pot fi găsiţi la tel. 03/866229.

Prietenii sînt alături de av. Jean Cohen, Assir Zion, conducător al mişcării sioniste din România, – la marea durere prilejuită de încetarea din viaţă în urma unei grele maladii, a fiului său aluf Dr. Imanuil-Imi, în vîrstă de 52 de ani.

Prietenii sînt alături de Moshe Agmon, fiu, şi de ceilalţi membri ai familiei, la împlinirea a 30 de zile de la săvîrşirea dintre noi a neuitatei Tony Agmon, creatoare a emisiunii în limba română a postului de radio "Kol Israel", co-fondatoare a ziarului "Viaţa noastră".

Cici Veinştein, cosmeticiană din Iaşi, Ola Hadaşa, anunţă rudelor noua sa adresă: Herzlia, Rh. Sokolov 31, ap. 7, tel. 052-86652.

SĂRBĂTORIRE

Rabin-Şef Dr. Moses Rosen; cu prilejul împlinirii a 40 de ani de activitate ca Şef-Rabin al evreimii române; la Universitatea Bar Ylan.

A fost remarcată în mod deosebit prezenţa d-rului Bituleanu, cu atît mai mult cu cît, spre surprinderea generală, la sărbătorirea principală de la Ierusalim, din 1988, nu participaseră nici ambasadorul român, nici vreun alt membru al ambasadei. Să fi trecut, la vremea aceea, o pisică neagră între rabinul Rosen şi autorităţile de la Bucureşti?

Mircea Levin, tatăl dr-lui Sergiu Levin, critic literar, a împlinit 90 de ani. Mulţi şi buni înainte! Familia şi prietenii.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Persoanele care îşi găsesc numele în lista de mai jos sînt rugate să ia legătura cu secţia de cercetare a ACMEOR, Str. Raşi 39, Tel Aviv; Tel. 284074.

1939 -1944
DOCUMENTE PRIVIND ALIAUA ÎN PALESTINA, VIA CONSTANTINOPOL

Abzug Riza; Almosnino Rombez Moise; Amkes ItaLarditi Lazăr; Bahar Adalbert; Barth Fani; Basch Albert; Beer Jr.; Dr. Benzion Michel; Beral Malvina; Bergmann H.; Besserglik Avram; Bohor Mordehai; Bokenbaum Donita; Botner Isac; Dr. Bornstein Helen; Bronstein M.; Brahsmaier O. Hers; Brener Siegfrid; Brill Şlomo; Brod Simon; Chapas Nisim; Chaicovschi Doni; Cohn Beniamin; Dahles Abraham; Darkel Emerich; deutsch Ester; Diamantstein Emil; Dunavetz Berl; Einbinder Boruh; Eizekovski Basia; Engler Ervin; Fruhling Şoşana; Gandelman Zanvel; Gelbart; Gheler Dina; Ghelman Hana; Ghelman Meir; Gerler Kuno; Gleiberman Abram. (Continuare în numărul viitor)

La 15 martie s-au împlinit 3 luni de la încetarea din viaţă a celui ce a fost Florescu-Octavian- Blumica (Brăila - Bucureşti - Ierusalim), iubit şi stimat de familie şi prieteni.

● SYBIL HEDERNA

HOROSCOP

♈ LUNA APRILIE

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)

Chiar dacă vi se pare că, gata!, l-aţi apucat pe Dumnezeu de picior, vă recomandăm mai multă prudenţă. Care oricum nu strică, chiar dacă aţi avea dreptate şi această reuşită nu ar fi numai o părere. Da, sigur, primăvara este anotimpul tuturor aventurilor, însă nu uitaţi: şi primăvara imprudenţele se plătesc!

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)

Acum că totul a intrat în normal, este cazul să faceţi puţină ordine în viaţa personală şi cea profesională. Cu tact şi delicateţe, îndepărtaţi persoanele şi ocupaţiile care vi se par de prisos şi concentraţi-vă asupra celor ce într-adevăr merită atenţia.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Dacă sînteţi burlaci, încercaţi să nu rataţi ocaziile care vi se oferă pe tărîm romantic. Nu strică să încercaţi: cine ştie?!... Dacă sînteţi căsătoriţi, gîndiţi-vă de trei ori înainte de orice gest: sînteţi sigur că partenerul este dispus să vă ierte? Căci este cert: tot ce vi se oferă în această lună, sînt numai iluzii.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Aţi făcut recent sau, foarte curînd, veţi face o călătorie îndelungată; pe parcursul ei aţi cunoscut sau veţi cunoaşte, una sau mai multe persoane asupra cărora vă sfătuim să vă concentraţi atenţia: vă vor însemna în bine viaţa. Desigur, iarăşi aveţi o lună încărcată, aşa cum vi se întîmplă întotdeauna.

LEUL (23 iulie – 23 august)

Nu vă lăsaţi înşelaţi de aparenţele de rutină. În această lună vă aşteaptă obligaţia de a lua o hotărîre decisivă. Nu intraţi în panică, încercaţi să judecaţi lucrurile cu mult sînge rece şi dacă este necesar să vă sfătuiţi cu cineva, căutaţi o persoană care este suficient de îndepărtată pentru a vă putea oferi o părere strict obiectivă.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)

Nu ar strica să respingeţi proiectele de călătorii lungi care vi se oferă. Nici acestea, ca şi cele care le-au precedat, nu vă vor aduce mare folos. Dacă tot nu aveţi astîmpăr, poate că nu ar strica să vă concentraţi asupra unor proiecte şi drumuri mai apropiate. Sînt mai rentabile măcar pentru că presupun investiţii mai mici.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Încă o lună a surprizelor. De această dată, o revedere cu o persoană pe care aproape aţi uitat-o, dar care ea nu v-a uitat. Ceea ce spune mult şi vă oferă bazele unei construcţii de mare viitor. Astrele sînt, însă, puţin tulburi. Nu precizează încă dacă e vorba despre domeniul romantic sau al afacerilor.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Mai multă concentrare asupra proiectelor aflate în curs vă va face să obţineţi succese demne de invidiat şi care vă vor consolida reputaţia în cercurile profesionale. Daţi mai puţină atenţie opiniilor critice care vi se comunică "prieteneşte". Nu întotdeauna sînt foarte bine intenţionate. Fiţi mai puţin sensibili la ceea ce se spune despre dumneavoastră.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Riscurile depresiunii nervoase au fost depăşite. Încă un mic efort de voinţă şi vă veţi întoarce la linia de plutire, dar încercaţi să nu săriţi peste cal în extrema cealaltă. O mai precisă apreciere a propriilor puteri, o cunoaştere a propriilor limite, v-ar putea ajuta să depăşiţi multe situaţii neplăcute.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)

Căutaţi-vă preocupări noi, care să vă scoată mai mult din casă şi din rutină. Încetaţi a vă preocupa numai de dvs. înşivă. Luna vă este prielnică, dar pentru a vă putea bucura din plin de perspectivele care vi le oferă, trebuie să fiţi mai activ, să nu lăsaţi ocaziile să treacă pe lîngă dvs. Să nu vi se mai pară că totul este sub nivelul dvs.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)

În realitate, familia are mai puţină importanţă decît îi acordaţi. Sau, de fapt, obiectiv, vă poate oferi mai puţin decît aşteptaţi de la ea. Profitaţi de comunicativitatea dvs. naturală pentru a face noi cunoştinte, de a stabili noi contacte, şi atunci veţi fi mai puţin dependent de cei care v-au decepţionat şi care abia atunci îşi vor înţelege greşelile pe care le-au făcut.

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)

Chiar dacă situaţia financiară vi s-a echilibrat, acesta nu e un motiv suficient de a vă lăsa purtat de tendinţa de a cheltui mereu. Satisfacţii deosebite vă aşteaptă luna aceasta din partea unor oameni foarte apropiaţi. Micile conflicte zilnice vor înceta ca prin farmec.

ophir tours
key tours
HAG SAMEAH

SINGURA FIRMĂ DIN ISRAEL CARE REPREZINTĂ PRIN CONTRACT DIRECT SOCIETĂŢILE NAŢIONALE TURISTICE DIN TOATE ŢĂRILE EUROPEI DE EST
BULGARIA • IUGOSLAVIA • POLONIA • ROMÂNIA • UNGARIA
ZBORURI – REZERVĂRI CAMERE ŞI APARTAMENTE LA HOTELURI ŞI SECTOR PARTICULAR ÎN STAŢIUNI DE CURĂ ŞI ODIHNĂ – ÎNCHIRIERI DE MAŞINI – CROAZIERE, *EXCURSII*, ETC.
PENTRU 1989 VĂ OFERIM O GAMĂ LARGĂ DE NOI POSIBILITĂŢI TURISTICE:

BULGARIA
BALKAN TOURIST

• BULGARIA
• Staţiunile balneo-climaterice Sandanski – Hissaria – Boroveţ
• Excursii locale combinate cu Grecia şi Turcia
• Rezervări de hoteluri în toate localităţile

• IUGOSLAVIA
KOMPAS JUGOSLAVIJA
ATLAS
• Zboruri directe El-Al Tel Aviv – Zagreb – Tel Aviv (se poate reveni din orice capitală europeană)
• Zboruri directe la Dubrovnik şi Lubliana (posibilităţi de revenire din Budapesta)
• Croaziere cu vizitarea insulelor din Marea Adriatică

POLONIA
ORBIS
• POLONIA
• Zboruri directe El-Al Tel Aviv – Varşovia – Tel Aviv (se poate reveni din orice capitală europeană)
• Rezervări de hoteluri pentru turişti individuali în toate marile oraşe ale Poloniei
• Staţiuni de odihnă şi tratament

• ROMÂNIA
ONT CARPATI BUCUREŞTI
tarom ROMANIAN AIR TRANSPORT
• Zboruri directe El-Al şi Tarom Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv (se poate reveni din orice capitală europeană)
• Din Bucureşti cu compania Tarom spre toate capitalele europene
• Transferuri la staţiunile de cură şi tratament cu avion şi autocar
• Asistenţă tehnică completă pentru turiştii care vin şi pleacă în U.R.S.S. via Bucureşti (rezervări bilete de avion şi tren, transferuri aeroport, gară, vize, cazare, masă, etc.)
• "Package" cu preţuri reduse la hotelurile de lux Intercontinental şi Continental Bucureşti

• UNGARIA
MALÉV Hungarian Airlines
UNGARIA
iBUSZ HUNGARIAN TRAVEL COMPANY
• La zborurile El-Al, transferuri directe din aeroport la toate staţiunile balneare
• Nou! Exclusiv! Preţ excepţional de lansare staţiunea Szolnok/ Hotel Tisa (profil antireumatic)
• Spaţii nominalizate de cazare în sector particular – camere/ apartamente/ pensiuni – descriere şi adresă după album
• Tratament balnear complet la Budapesta – control medical – cazare sector particular sub *300$* de persoană 15 zile
• Firma noastră are reprezentanţă proprie permanentă în centrul Budapestei
• Din Budapesta cu Malev puteţi călători spre toate capitalele europene

BLECHER BĂDESCU-MARCEL VĂ GARANTEAZĂ CALITATEA, SERIOZITATEA ŞI EXACTITATEA TUTUROR SERVICIILOR ACORDATE
COMENZI ŞI INFORMAŢII LA **OPHIR TOURS/KEY TOURS**, STR. BEN YEHUDA 32, BEIT EL-AL, ET. IV, TEL AVIV, TEL. 03–209745/6, 209774, 209738 ŞI LA AGENTUL DUMNEAVOASTRĂ PREFERAT

minimum

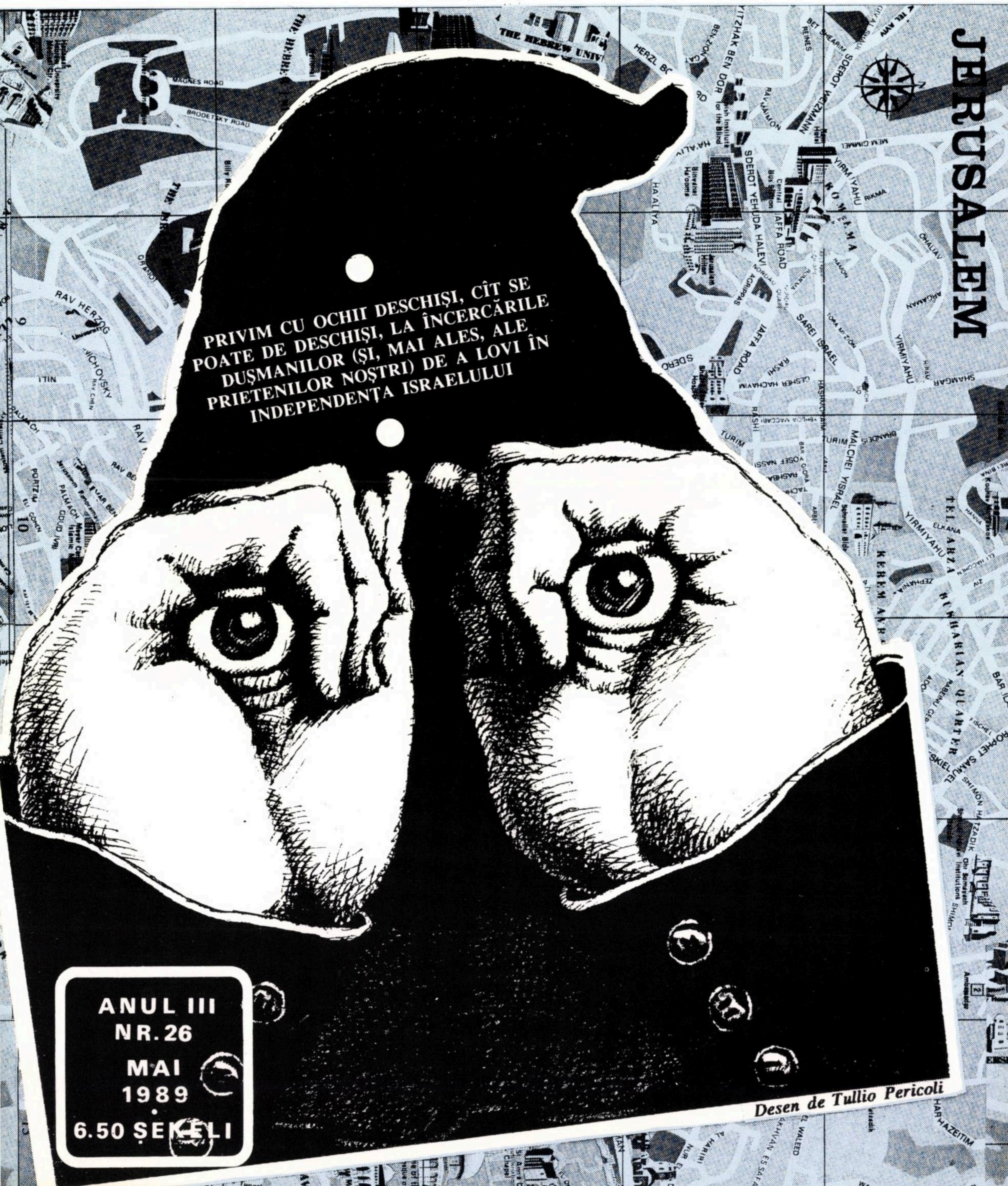

Desen de Tullio Pericoli

ANUL III
NR. 26
MAI
1989
6.50 ŞEKELI

ophir tours

key tours

SINGURA FIRMĂ DIN ISRAEL CARE REPREZINTĂ PRIN CONTRACT DIRECT SOCIETĂŢILE NAŢIONALE TURISTICE DIN TOATE ŢĂRILE EUROPEI DE EST

BULGARIA • IUGOSLAVIA • POLONIA • ROMÂNIA • UNGARIA

ZBORURI – REZERVĂRI CAMERE ŞI APARTAMENTE LA HOTELURI ŞI SECTOR PARTICULAR ÎN STAŢIUNI DE CURĂ ŞI ODIHNĂ – ÎNCHIRIERI DE MAŞINI – CROAZIERE, *EXCURSII*, ETC.

PENTRU 1989 VĂ OFERIM O GAMĂ LARGĂ DE NOI POSIBILITĂŢI TURISTICE:

BULGARIA

BALKAN TOURIST

● BULGARIA

- **Staţiunile balneo-climaterice Sandanski –** Hissaria – Borovet
- **Excursii locale combinate cu Grecia şi Turcia**
- **Rezervări de hoteluri în toate localităţile**

● IUGOSLAVIA

KOMPAS JUGOSLAVIJA

ATLAS

- **Zboruri directe El-Al** Tel Aviv – Zagreb – Tel Aviv **(se poate reveni din orice capitală europeană)**
- **Zboruri directe la Dubrovnik şi Lubliana (posibilităţi de revenire din Budapesta)**
- **Croaziere cu vizitarea insulelor din Marea Adriatică**

POLONIA

ORBIS

● POLONIA

- **Zboruri directe El-Al** Tel Aviv – Varşovia – Tel Aviv **(se poate reveni din orice capitală europeană)**
- **Rezervări de hoteluri pentru turişti individuali în toate marile oraşe ale Poloniei**
- **Staţiuni de odihnă şi tratament**

● ROMÂNIA

ONT CARPATI BUCUREŞTI

tarom ROMANIAN AIR TRANSPORT

- **Zboruri directe El-Al şi Tarom** Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv **(se poate reveni din orice capitală europeană)**
- **Din Bucureşti cu compania Tarom spre toate capitalele europene**
- **Transferuri la staţiunile de cură şi tratament cu avion şi autocar**
- **Asistenţă tehnică completă pentru turiştii care vin şi pleacă în U.R.S.S. via Bucureşti (rezervări bilete de avion şi tren, transferuri aeroport, gară, vize, cazare, masă, etc.)**
- **"Package" cu preţuri reduse la hotelurile de lux Intercontinental şi Continental Bucureşti**

● UNGARIA

MALÉV Hungarian Airlines

UNGARIA

iBUSZ HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

- **La zborurile El-Al, transferuri directe din aeroport la toate staţiunile balneare**
- **Nou! Exclusiv! Preţ excepţional de lansare staţiunea Szolnok/ Hotel Tisa (profil antireumatic)**
- **Spaţii nominalizate de cazare în sector particular – camere/ apartamente/ pensiuni – descriere şi adresă după album**
- **Tratament balnear complet la Budapesta – control medical – cazare sector particular sub** *300$* **de persoană 15 zile**
- **Firma noastră are reprezentanţă proprie permanentă în centrul Budapestei**
- **Din Budapesta cu Malev puteţi călători spre toate capitalele europene**

BLECHER BĂDESCU-MARCEL VĂ GARANTEAZĂ CALITATEA, SERIOZITATEA ŞI EXACTITATEA TUTUROR SERVICIILOR ACORDATE

COMENZI ŞI INFORMAŢII LA **OPHIR TOURS/KEY TOURS,** STR. BEN YEHUDA 32, BEIT EL-AL, ET. IV, TEL AVIV, TEL. 03–209745/6, 209774, 209738 ŞI LA AGENTUL DUMNEAVOASTRĂ PREFERAT

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Cîţiva miniştri, chiar din Likud, au criticat vizita lui Shamir la Budapesta de unde s-a întors "fără relaţii diplomatice". Pînă la urmă s-a aflat că vizita a fost la cererea ungurilor care, se pare, "vor să ia rolul românilor", după expresia unui comentator: ei s-au oferit să medieze în Orientul nostru şi să facă oficiul de curier diplomatic între Ierusalim şi Moscova, cerînd în schimb Israelului să pună o "vorbă bună" la Washington pentru a primi măcar ceea ce a primit Polonia (o asistenţă de 1 miliard dolari) precum şi investiţii de capital evreiesc. Iar cei ce ştiu cît şi cum a plătit Israelul "relaţiile speciale" cu România, spun că Shamir nu va respinge tranzacţia propusă de maghiari.

- Un nume de reţinut: Akaki Bakradze. Este unul din conducătorii revoltei naţionaliste din Gruzia. Interviewat de un ziarist din Israel care l-a comparat cu Boris Yelcin, el a spus: "Pardon, eu sînt mai Yelcin decît dînsul. El cere reforme sociale pe cînd eu vreau să dezmembrez Uniunea Sovietică în republici independente, fără nici o legătură cu Rusia. Faptul se poate realiza fără nici o violenţă, aşa cum imperiul britanic şi cel francez s-au "dus" fără vărsări de sînge. Dar nu am în vedere proclamarea unor republici independente socialiste. Eu sînt adeptul iniţiativei particulare. Eu vreau un regim capitalist".

- Furtună în lumea religioasă: rabinul sefard israelian Ovadia Iosef s-a ridicat indignat împotriva noii tendinţe a mişcării hasidice Habad de a-l considera pe mentorul ei - rabinul din Liubavici (de la Brooklyn) - drept Mesia. Indignarea rabinului israelian a fost împărtăşită de rabini din lumea întreagă iar cei din Habad s-au speriat şi tac. Au revenit şi ei pe poziţia clasică de aşteptare a adevăratului Mesia.

- Capitalul străin se infiltrează în presa israeliană. Maxwell a cumpărat acţiuni la "Maariv", Genger a achiziţionat acţiuni la "Haolam haze" iar acum mai mulţi investitori americani şi canadieni se luptă pentru acţiunile de la "Jerusalem Post". Pentru cine nu ştie, vom spune că acest ziar prestigios aparţine unei societăţi a concernului "KOOR" (deci este apropiat Partidului Muncii). Cea mai tentantă ofertă a făcut-o grupul Maxwell-Bronfmann (10 milioane dolari) promiţînd să scoată ziarul în patru limbi, în cîteva ţări. Dar prin asta "Jerusalem Post" va deveni ziarul neoficial al ... Likudului!

«IZGONIREA FIAREI TRIUMFĂTOARE»

■ ADRIAN ZAHAREANU

Cînd, în urmă cu patru sute de ani, filozoful Giordano Bruno, în cartea sa "Izgonirea fiarei triumfătoare", a blamat religia catolică, cerînd confiscarea averilor bisericii catolice, negînd "adevărul" religiei, nerecunoscînd decît adevărul ştiinţific, el a fost ars pe rug. Astăzi, în secolul puterii atomice şi a unor concepţii filozofice realiste, să condamni la moarte un scriitor pentru că a scos la lumină inepţiile unor precepte înapoiate, este nu numai semn de decădere morală, ci şi de vanitate bolnăvicioasă, de incapacitate de a măsura adevăratele dimensiuni ale realităţii vremurilor în care trăim.

La ora cînd apar aceste rînduri se prea poate ca scriitorul Salman Rushdie, autorul cărţii "Versete satanice" să stea la dreapta lui Alah. Sau la stînga. Pînă la îndeplinirea sentinţei homeiniste, Salman Rushdie este însă un cadavru viu. Doarme în fiecare noapte în alt pat şi se vorbeşte de schimbarea totală a înfăţişării sale de către o echipă de chirurgi esteticieni.

Ce vină i se aduce acestui scriitor, care – de fapt – trebuie să-i mulţumească lui Homeini pentru celebritatea de care are parte?

Rushdie n-a făcut altceva decît să scrie despre ororile la care sînt supuşi credincioşii Islamului. Se înţelege că ceea ce se citeşte în această carte, nu poate fi pe placul celor înţoliţi cu aureolă de profeţi: aceştia profită de naivitatea milioanelor lor de supuşi pentru ca ei, "profeţii" să stea *suspuşi.*

După mai bine de 13 veacuri, Islamul continuă să fie învăluit în mister. Un păzitor de cămile, complet analfabet, este ales de îngerul lui Alah să dicteze omenirii o religie: *Islamul* şi o lege: *Coranul.* În revelaţia lui divină, Mahomet promitea credincioşilor "munţi de pilaf" în ceruri şi o nouă ordine pămînteană, în care oamenii să trăiască într-o perfectă comuniune politică, spirituală şi socială. Unica condiţie: să se supună voinţei lui Dumnezeu, deoarece Islam înseamnă "supunere".

Cînd s-a născut profetul – în anul 571 – popoarele deşertului trăiau în plin păgînism. Parte din fete, cînd se năşteau, erau îngropate de vii, parte erau destinate procreaţiei. În concepţia islamică, femeile sînt lipsite de raţiune, nu le stă capul decît la podoabe şi sînt capabile să-l abată pe bărbat de la datoriile sale faţă de Alah. O femeie musulmană nu valorează decît jumătate din valoarea unui bărbat musulman, iar o femeie nemusulmană, o şesime. În anul de graţie 1989, instituţia haremurilor mai există. Fete de 13 şi 15 ani, achiziţionate în America şi Europa, trec prin mîinile diverşilor proprietari de haremuri, aşa cum caii de curse îşi schimbă stăpînii şi grajdurile.

Desigur că apariţia unei cărţi arătînd ignoranţa, trîndăvia, precum şi apetiturile sexuale ale suspuşilor, l-a scos din ţîţîni pe Homeini. El, care la 80 de ani, se căsătorise cu o fetişcană de 14.

Cartea lui Rushdie nu este prima tipăritură care a atras duşmănia habotnicilor. În urmă cu 5 ani, prin noiembrie '84, la al III-lea congres al medicilor din ţările musulmane, ţinut la Istambul, doctorul Salim Ahmed El Iafai declarase scurt şi cuprinzător: *"În introducerea unei cărţi publicate în Anglia, se scrie că ştiinţa occidentală este superioară. Întotdeauna Occidentul atacă civilizaţia musulmană. De aceea am hotărît să ard această carte în prezenţa dumneavoastră".* Iată pînă unde pot merge trufia şi obrăznicia fanatismului.

În timp ce majoritatea omenirii luptă pentru exprimarea liberă şi neconstrînsă, pentru ca drepturile fireşti ale omului să fie respectate, condamnarea la moarte a unui scriitor, care a încercat să dezvăluie fărădelegile, crimele comise în numele unor principii absurde, apare ca o anomalie şi deci, impune omenirii civilizate să decidă excluderea din toate forurile oficiale mondiale, a ţării şi conducătorului ei, care a avut impertinenţa să ceară asasinarea unui scriitor, pentru că el, "atotputernicul", nu este de acord cu ceea ce s-a scris.

Riposta lui Rushdie sau a altui scriitor demn de a-i lua colegial apărarea, trebuie să fie apariţia unei noi cărţi dedicată vieţii sîngeroase a "profetului" Homeini, intitulată "Izgonirea fiarei triumfătoare", scrisă cu curajul sufletesc pe care l-a avut acum cîteva secole Giordano Bruno. Iar omenirea civilizată – Occidentul batjocorit de acel medic musulman – să nu "răcească" doar relaţiile, ci să aplice sentinţa. Obrăzniciile au şi ele o limită! ■

■ M. RUDICH

«IN APĂRAREA UNUI SPECIFIC»

S-au împlinit, luna trecută, şapte ani de cînd peste zbuciumata fiinţă a dr-lui H. Benţin, remarcabilă personalitate a originarilor din România, s-au aşternut vălurile grele ale liniştii definitive.

Posesor al unei vaste informaţii în domenii diverse, cu o profundă cultură judaică şi universală, d-rul Benţin se plimba, în voie, prin încăpătoarele grădini ale gîndirii filosofilor. Cu patimă îndrăgostit de poporul său, pentru apărarea valorilor căruia ar fi încrucişat floreta polemicii cu oricine, d-rul Benţin şi-a exprimat deschis ideile, de multe ori şocante prin cutezanţă şi originalitate. Multe din articolele sale, adevărate esseuri, s-au distins prin puterea de analiză şi sinteză, iar dintre ele unele sînt încă actuale, deşi atîţia ani au trecut de cînd au fost scrise.

În 1972, într-un articol intitulat "În apărarea unui specific", dr-ul Benţin scria, între altele:

"Dacă ar fi să aleagă între formula cam pretenţioasă de "Ata bahartanu" – (ne-ai ales dintre toate popoarele şi ne-ai sfinţit prin comandamentele tale) şi cele dorite de Bialik: "să fim un popor la fel cu celelalte: cu hoţi, escroci, etc." – e îndoielnic dacă evreul de bună credinţă ar alege-o pe aceasta din urmă. Mai ales astăzi. Evreul de bună credinţă este evreul care a investit în Israel năzuinţi, nădejdi şi idealuri. El nu poate fi confundat nici cu israelianul care s-a trezit aici printr-o fatalitate demografică, nici cu acea adunătură – "asafsuf" – de care vorbeşte Tanahul că s-a alăturat evreilor la ieşirea din Egipt, nici cu evreul pripăşit pe aceste meleaguri din motive oportuniste. Aceştia au găsit în dorinţa lui Bialik tocmai ce le trebuia: un popor care să-şi piardă specificul – acel specific care l-a menţinut integru în ciuda avatarurilor milenare. Mînaţi de o forţă centrifugă şi trăind tot timpul la periferia vieţii evreieşti în condiţii de quasi-asimilare, ei n-aveau nevoie, aici, de un specific naţional. Intr-un astfel de specific ei nu se pot integra. Condiţia de apatrizi, la adăpostul unei patrii care le uită trecutul şi le asigură viitorul, le convine mai bine. (...)

În condiţiile de faţă, cînd soarta noastră teritorială nu se poate decide din cauza jocului de interese al celor mari, soarta noastră ca popor şi ca naţiune se hotărăşte în interiorul graniţelor sufleteşti. Dacă în existenţa galutiană specificul nostru etnic a fost modelat după criteriile de acceptare sau repudiere ale popoarelor în mijlocul cărora am trăit, în existenţa sa nouă, naţională, poporul evreu trebuie să-şi definească singur fiinţa. (...)

Înainte de a fi prea tîrziu, tehnicienii ordinei trebuie să intervină, pentru a seconda pe oamenii de bună credinţă cărora soarta ţării şi a neamului le este scumpă".

●

Sosit în ţară de curînd, după 15 ani de neîntreruptă luptă pentru dreptul de a emigra din U.R.S.S., Iuly Kosharovsky şi-a exprimat dorinţa de a contribui la reconstruirea ţării. Primul ministru, care l-a întîmpinat la aeroport, s-a pronunţat şi pentru necesitatea reconstruirii poporului. Poate că dl. Itzhak Shamir tot la specificul naţional s-a gîndit, convins, se poate presupune, că spre a fi un bun israelian, trebuie să fii, întîi, un bun evreu. Oricum, e un punct de vedere ce ar merita, desigur, discutat.

P.S. În numărul trecut al revistei, d. Israel Kishon, intervenind (de ce, oare?) în "Discuţia" găzduită de "Minimum" în ultimele luni, îmi pune în sarcină acuzaţii pe care nu le-am adus nimănui, precum poate observa oricine citeşte fără dioptrii ideologice. O precizare este inutilă, fiindcă intervenţia lui I. K. nu este decît o simplă aflare în treabă. Atît. ■

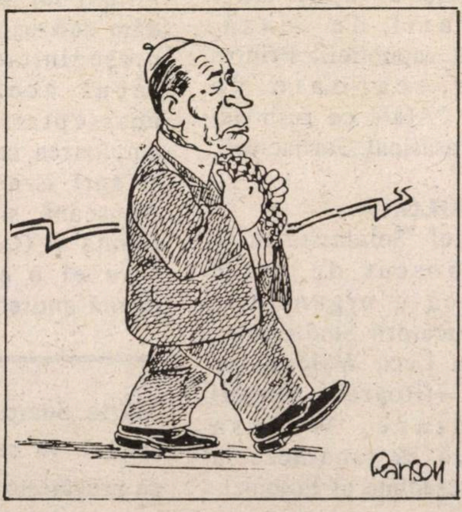

Preşedintele Mitterand: Mi-am pus o „kefia", Arafat o să fie mulţumit...
O voce: Domnule preşedinte, aţi uitat să vă scoateţi kipaua!

• TENDINȚE •

■ ISRAEL

● Un recent sondaj de opinie efectuat de agenţia "Teleseker", relevă că 54% dintre persoanele întrebate, cred că "primul ministru Shamir a avut dreptate susţinînd că mişcarea Shalom Ahşav serveşte duşmanilor Israelului"; 32% "consideră că Shamir n-a avut dreptate".

● Simon Wiesenthal despre cererea O.E.P.-ului de a se crea un Stat palestinian: „crearea unui mic Stat palestinian, ar însemna plecarea neîntîrziată a palestinienilor din taberele de refugiaţi din Liban, Siria şi Iordania; aceştia vor fi aduşi, cu sau fără voia lor, în micul Stat palestinian. Presiunea demografică va fi atunci atît de mare încît Israelului i se va cere să dea şi restul".

(dintr-un interview acordat revistei "Regards" – Bruxelles)

■ U.R.S.S.

● Locuitorii din Georgia au cerut, în cadrul unor mari demonstraţii de masă, independenţa republicii. Printre lozincile scandate de manifestanţi: "Afară cu ruşii din ţară!" şi "Jos asasinul Gorbaciov!"

■ POLONIA

● Sindicatul "Solidaritatea" a fost recunoscut de către autorităţi ca o organizaţie legală; conducătorii Sindicatului, în frunte cu Lech Walesa, vor candida la viitoarele alegeri parlamentare. Walesa intenţionează să candideze la funcţia de preşedinte al Poloniei.

■ LIBIA

● Guvernul libian a achiziţionat din U.R.S.S. circa 20 de avioane *Suhoi 24 D*, cu mare rază de acţiune, capabile să ajungă în spaţiul aerian al Israelului; piloţii libieni sînt instruiţi pentru asemenea zboruri de către instructori sovietici.

■ CHINA

● Guvernul de la Pekin pregăteşte o lege prin care se asigură dreptul la grevă al sindicatelor.

■ PORTUGALIA

● Preşedintele Portugaliei, Mario Soares, luînd cuvîntul în oraşul Castelo de Vide, în prezenţa ambasadorului Israelului, d-na Colette Avital, a declarat, în legătură cu crimele săvîrşite contra evreilor în timpul Inchiziţiei: "În numele Portugaliei, îi rog pe evrei să ne ierte". Potrivit unei versiuni neoficiale care circulă printre intimii lui Soares (şi pe care o dăm sub beneficiu de inventar) preşedintele portughez ar fi făcut această declaraţie neaşteptată, fiind şocat de amploarea campaniei pro-O.E.P. şi anti-israeliană din Europa Apuseană, şi-n primul rînd din Franţa şi Grecia, o campanie pe care el o consideră a fi de natură antisemită.

Mario Soares (stînga) cu Colette Avital: vă cer iertare pentru ce se pregăteşte ▷

■ ROMÂNIA

● "Scrisoarea celor 6", adresată în luna Martie a.c. Preşedintelui N. Ceauşescu a devenit un fel de "program" al opoziţiei interne de partid, prima opoziţie de-acest fel din istoria post-belică a Partidului Comunist Român.

Spre deosebire de cei care, în ţară sau peste hotare, contestă valabilitatea regimului însuşi, autorii scrisorii propun, la capătul criticilor formulate la adresa stărilor de lucruri-efectuarea de reforme (Perestroika românească?), arătîndu-se gata să stabilească un dialog "constructiv" cu guvernul de la Bucureşti.

"Pentru a pune capăt procesului negativ pentru poporul nostru, atît pe plan intern, – scriu autorii documentului – cît şi internaţional, apelăm la dvs. să luaţi, ca prim pas, următoarele măsuri:

1. Să declaraţi în mod categoric şi fără echivoc că renunţaţi la planul de sistematizare a satelor.

2. Să restabiliţi garanţiile constituţionale privind drepturile cetăţenilor. Acest lucru vă va permite să respectaţi hotărîrile Conferinţei de la Viena, privind drepturile omului.

3. Să opriţi exporturile de alimente care pun în pericol existenţa biologică a naţiunii noastre.

Odată ce aceste măsuri vor ▶

fi luate, sîntem gata să participăm, într-un spirit constructiv, la un dialog cu guvernul privind căile şi modalităţile de a ieşi din impasul prezent".

Ziarul *"Lupta"* din Paris, furnizează informaţii interesante cu privire la semnatarii scrisorii:

"cei şase reprezintă un evantai semnificativ: Gh. Apostol (n. în 1913) a fost între 1956 – 1961 prim secretar al CC al PMR. El avea rangul cel mai înalt în partid, la venirea lui Ceauşescu în 1965. De altfel, într-un interviu luat, în urmă cu un an de Aristide Buhoiu (directorul ziarului "Universul" din SUA), transmis la Vocea Americii în 12/III, Gheorghe Apostol afirma că fusese desemnat de Dej să-i urmeze în postul de secretar general dar că, la moartea acestuia, Ceauşescu, împreună cu Chivu Stoica şi I. Gh. Maurer şi-au împărţit rolurile, cu sprijinul lui Drăghici, şeful Securităţii.

Constantin Pîrvulescu (n. 1895) este veteranul partidului, membru fondator şi "Micul dicţionar enciclopedic" (1972) îl situează la "conducerea operaţiilor care au dus la insurecţia naţională anti-fascistă"! Este şi cel care s-a manifestat deschis împotriva lui Ceauşescu încă din 1979.

Corneliu Mănescu (n. 1916), ambasador la Budapesta (1960), ministru de externe, preşedinte al sesiunii ONU (1967) şi ambasador la Paris (1977 – 1982) este cel mai cunoscut pe plan diplomatic internaţional.

Alexandru Bîrlădeanu (n. 1911), economist, responsabil al planificării la sfîrşitul anilor '50; numele său este legat de perioada de "liberalizare", fiind membru al Comitetului executiv al prezidiului permanent al CC al PCR între 1965 – 1968.

I. Răceanu, cel mai puţin cunoscut dintre semnatari, are şi destinul cel mai marcat de "linia sinuoasă" a partidului: ilegalist, este exclus din partid în anii '30, reintegrat, pentru a fi din nou exclus în 1958.

În fine, Silviu Brucan (n. 1916), fost redactor (şef-adjunct) la "Scînteia" şi ambasador la ONU, este cel care şi-a manifestat dezacordul cu politica regimului de mai multă vreme, reacţionînd de pildă, imediat după răscoala braşovenilor din noiembrie 1987. Texte renovatoare, interviuri acuzatoare i-au fost publicate în Statele Unite. Ultima sa călătorie în străinătate, anul trecut a inclus Washington şi Moscova. El este şi cel care a confirmat telefonic autenticitatea scrisorii şi a semnăturilor, vineri, 10 martie, ziua difuzării ei la BBC, după care a fost arestat".

● Situaţia scriitorilor Dan Deşliu (vezi rubrica Dicţionar Neconvenţional) şi Mircea Dinescu este neclară, contactele cu ei, telefonice sau directe fiind (pînă la ora cînd închidem ediţia), cu neputinţă de stabilit.

● Criza relaţiilor diplomatice dintre Bucureşti şi capitalele Europei apusene a ajuns la "o cotă" nemaicunoscută în istoria raporturilor politice România – Occident. Ambasadorii Danemarcei, Portugaliei, Franţei (care, între timp, a revenit la post), Germaniei Federale, Angliei etc., au fost rechemaţi "pentru consultări"; de altă parte, România şi-a rechemat, tot "pentru consultări", ambasadorii de la Paris şi Londra.

● O ştire transmisă de "Agerpres" aduce la cunoştinţă că România posedă capacitatea de a produce bomba atomică.

● Un grup de scriitori în frunte cu Geo Bogza (n. 1908), membru al Academiei Române, a adresat lui Dumitru Radu Popescu, preşedintele *Uniunii Scriitorilor*, o scrisoare prin care protestează împotriva persecuţiilor (scoaterea din postul de redactor al săptămînalului "România Literară", interdicţia de a mai publica, izolarea la domiciliu, etc.) la care este supus poetul Mircea Dinescu (n. 1950) ca urmare a unui interview acordat ziarului francez "Libèration".

Ceilalţi semnatari ai "Scrisorii Bogza" sînt: *Ştefan Augustin Doinaş* (n. 1922), poet, redactor-şef adjunct la revista "Secolul XX", *Al. Paleologu* (n. 1919), critic literar, eseist, *Octavian Paler (n. 1926)*, romancier, publicist, fost redactor-şef al ziarului "România Liberă; *Mihai Şora*, filozof, editor, fost membru al mişcării de partizani (Maquis) din Franţa în anii 1941 – 1944 ; *Dan Hăulică* (n. 1932), critic de artă plastică, redactor-şef al revistei "Secolul XX", *Andrei Pleşu*, filozof, ("ucenic", împreună cu Gabriel Liiceanu, Sorin Vieru şi alţi membri ai "grupului de la Păltiniş" al filozofului C. Noica).

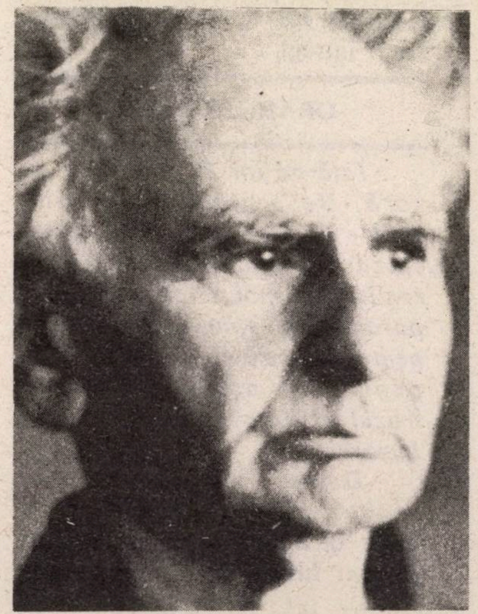

Geo Bogza: una din cărţile sale, cele mai cunoscute, se cheamă "Paznic de far" ▷

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

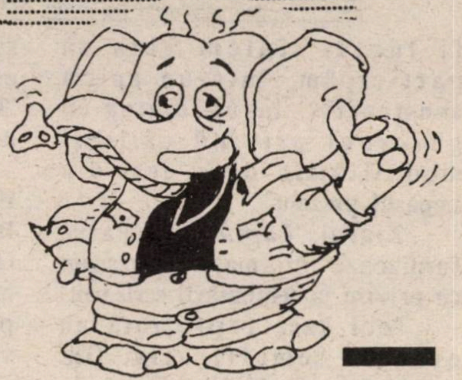

FIDJI NU MAI E DEPARTE

"...insulele Fidji – 138 dolari". A fost o găselniță a lui Mirodan și de atunci apare în mod permanent, la rubrica Abonamente. ca o glumă, ca o expresie a distanței, a depărtărilor. Insulele Fidji: ce avem noi acolo, ce au ei cu noi?

Decît că în zilele noastre viața, plină de neprevăzut, preface uneori lucrurile serioase în glume și glumele în lucruri serioase. Iată: la recentul tîrg internațional al cărții de la Ierusalim, printre participanții veniți din toate locurile s-au aflat și insulele Fidji. Să mai spui că sînt departe?

Și dacă ținem cu tot dinadinsul la insulele Fidji ca simbol, el poate să fie acum al atracției pe care Israel și capitala lui le exercită asupra lumii întregi.

ORAR DE VARĂ

Iată-ne iar în plin orar de vară. Ne sculăm mai tîrziu, cînd e de fapt mai devreme, ne culcăm mai devreme cînd în realitate e mai tîrziu. Iar acest paradox, se spune, e profitabil pentru economia națională. Și e profitabil așa, devreme ce trucul e folosit de toate țările Europei.

Deosebirea e că la noi orarul de vară e mai scurt decît în Europa. Nu că vara ar fi mai lungă în Finlanda sau în Danemarca, ci pentru că ei, acolo, n-au ce avem noi, aici, partide religioase care să-și impună părerea și în chestiuni în aparență atît de departe de orice dogmă religioasă cum ar fi orarul de vară sau consumul de electricitate.

CONSOLARE FILOZOFICĂ

Neplăcută istoria cu judecătorul Iacov bar-Dayan, tradus în fața justiției pentru luare de mită. Un judecător în banca acuzaților, ce poate fi mai dezolant? E adevărat că pînă la urmă acuzatul a fost achitat, completul de judecată apreciind probele de la dosar neîndestulătoare. La prima vedere, dar, o victorie a acuzatului; decît că nimeni, cu atît mai puțin un judecător, nu prea se fălește cu o achitare obținută ca beneficiu al dubiului.

Acesta e al patrulea caz, în ultimul an, de judecător care apare ca acuzat în instanță. Patru semnale de alarmă, patru semne de întrebare neliniștitoare: a atins oare omida corupției chiar și pomul lăudat al justiției?

Ar fi trist, din cale-afară de trist. Iar noi, care nu putem decît să consemnăm cazul, încercăm și de astă dată să găsim consolare la farmacia filozofică. Judecătorul e și el om, ne spunem. Iar omul nu e decît om, și asta nu întotdeauna.

GORBACIOV, HOMEINI ȘI SATANA

Gorbaciov: mai popular decît la el acasă e în străinătate, unde toți se roagă să-l țină Dumnezeu. I se dau credit, credite și sfaturi pentru perestroika.

Nu de mult, la corul binevoitorilor s-a adăugat o voce – a lui Homeini. Prin Shevarnadze, i-a trimis vorbă lui Gorbaciov, la Moscova, să se apropie de învățătura lui Mahomed. Acolo va găsi soluții la problemele sale...

Pe barba profetului! În mitologia homeinistă, Statele Unite sînt Marele Satan, iar Uniunea Sovietică – Satana. Și pe Satana cutează Homeini să-l trimită la Mahomed? Se poate imagina insultă mai gravă adusă profetului?

Și asta după versetele satanice ale lui Salman Rushdie! Pe barba profetului decă mai înțelegi ceva!

IUDAISM FĂRĂ EVREI

Deputatul Shewach Weiss s-a întors scandalizat din Polonia. Acest voiaj îl concepuse ca pe un pelerinaj la locurile holocaustului, în ideea că spațiul geografic în cuprinsul căruia s-a consumat cumplita tragedie îl va situa și mai aproape de amintirea celor ce au fost... La capătul călătoriei, însă, a constatat că, în mod

bizar, e mai departe decît oricînd de mobilul ei! Căci autoritățile de acolo fac tot ce le stă în putință – și le stă mult, foarte mult! – spre a rescrie istoria și a estompa urmele crimei de genocid săvîrșite împotriva poporului evreu. Urmele materiale au fost în mare parte înlăturate iar acolo unde nu s-a putut, inscripțiile vorbesc despre "polonezi" sau "cetățeni polonezi" deportați și exterminați.

Se știe: în afară de milioane de morminte, Polonia de azi aproape că nu dispune de alte semne de prezență evreiască. De aici stupoarea vizitatorului în fața sinagogii amenajate de autoritățile oficiale de la Varșovia: un truc, o înscenare menită a înșela turiști naivi din vest.

Deci nu numai antisemitism, ci și iudaism fără evrei. Patentul nu e exclusiv polonez, îl cunoaștem și din alte locuri. La Varșovia e o sinagogă de Stat, fictivă, fără deservanți și fără enoriași. Altundeva, un teatru evreiesc, și el de Stat, cu actori în mare parte neevrei și fără altă prezență în sală decît scaunele goale. Sau o editură – de Stat, mai e oare nevoie să adăugăm? – care o dată la cîțiva ani tipărește în o sută de exemplare o carte în idiș: 20 pentru autor, restul pentru depozitul de la subsol, ș.a.m.d.

Metoda e cunoscută, mistificarea prea transparentă pentru a mai amăgi și pe altcineva decît pe cîte un bogătaș naiv de peste ocean. Dar d. S. Weiss nu e, din cîte știm, nici bogătaș, nici naiv și nici de peste ocean. De aceea, uimirea lui trezește la rîndul ei uimire: ce s-a așteptat să găsească în acest voiaj al domniei sale?

ȘI DAN...

Începusem să fiu neliniștit. Chiar foarte neliniștit. Să-mi pun întrebări. Fără să găsesc la ele răspuns. Nu înțelegeam. Pur și simplu nu reușeam să găsesc vreo explicație plauzibilă. De aicea, neliniștea mea continua să crească.

Solel Bone în stare de aproape faliment. La fel Klal. Tot așa Șikun Ovdim. Ca să nu mai amintesc de Koor, dinosaurul economiei israeliene. În pragul falimentului! Îi bat toba creditorii la poartă și – nici mai mult nici mai puțin! – cer dezmembrarea brontozaurului. Apoi a venit la rînd Egged: datorii de sute de milioane, nu mai știu, dolari sau șekeli. Și, ca un claxon bezmetic ce sfîșie tăcerea adormită a nopții, un S.O.S. disperat în direcția guvernului. Urgent! Injectați urgent cîteva sute de milioane! Altminteri, falnica flotă de peste 4.000 de autobuze se scufundă...

Pînă aici totul era clar și limpede. Ceea ce nu eram în stare să-mi explic era tăcerea cooperativei Dan. De ce tac? De ce nu alarmează și ei opinia publică? De ce nu pretind și ei guvernului cîteva sute de milioane? Nu le trebuie? Atît de bine merg lucrurile la ei încît își pot permite să facă abstracție de guvern?

Acum m-am liniștit. Și Dan e în dificultate. Chiar în mare dificultate. Peste 100 milioane datorii. Pe care n-are cum le plăti. De aceea – ați înțeles – a adresat un apel urgent guvernului. Statului, adică. Să le dea. Că de aia, vorba lui conu Leonida, e stat – ca să dea.

Deci și Dan. Și acolo lucrurile merg ca peste tot. Adică prost.

MINIMUM

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 șekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 șekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 șekeli
1 an (12 numere): 78 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Tipografia:
Dfus Hahadaș
Difuzarea: Atlas.

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

ITZHAK ARTZI

ESENŢIALUL ÎN PROBLEMA TERITORIILOR: ce tratăm şi nu cum tratăm

SĂ DISCUTĂM CU ARAFAT?
SĂ NU DISCUTĂM?
SĂ ACCEPTĂM UN STAT PALESTINIAN CU CAPITALA LA IERUSALIM?
SĂ NU ACCEPTĂM?
SÎNT FRAŢI CARE NU-ŞI MAI VORBESC DIN CAUZA ACESTOR ÎNTREBĂRI.
SÎNT PĂRINŢI CARE ŞI-AU ALUNGAT COPIII DIN CASĂ DIN CAUZA ACESTOR ÎNTREBĂRI.
SÎNT OAMENI CARE-ŞI ASCUT CUŢITELE ÎN VEDEREA UNEI RĂFUIELI CUMPLITE, PE ACEASTĂ TEMĂ INFERNALĂ.
ACUM, DUPĂ VIZITA LUI SHAMIR LA WASHINGTON, I. ARTZI NE SPUNE "CUM VEDE EL LUCRURILE".

Vizita lui Shamir la Washington dovedeşte că Orientul Mijlociu îşi reia locul în centrul arenei diplomatice americane. Administraţia Bush caută direcţia pentru a progresa spre pacificarea focarului primejdios – Orientul Mijlociu. Formula Camp David de acum zece ani nu mai oferă răspunsul potrivit. Pe de altă parte e cert că trebuie găsite aranjamente de tranziţie care să pună capăt Intifadei, terorismului şi celorlalte primejdii ce mocnesc în această regiune, pentru a pregăti climatul pentru tratative. La punctul de pornire identificăm un minimum de consens dar şi mari deosebiri de vederi.

Între noi şi americani există azi un consens contra creerii unui stat palestinian. Pe plan de strategie politică deosebirea de vederi consistă în convingerea americană că în cele din urmă nu vom avea încotro: singurul partener de tratative e O.E.P.-ul de sub conducerea lui Arafat. Americanii au şi creeat canale de legătură prin intermediul ambasadei S.U.A. din Tunis.

Pe această temă, Shamir a rămas (deocamdată) intransigent. Palestinieni din teritorii – da; O.E.P. – nu; alegeri în teritorii cu palestinienii – da; cu O.E.P. – nu!

În justificarea lui anti-O.E.P. şi anti-Arafat, Shamir compară O.E.P.-ul cu mişcarea nazistă, iar pe Arafat cu Hitler. Numai că nici Apusul şi nici Răsăritul nu "cumpără" această comparaţie exagerată. Se pare că în jurul acestui punct s-a născut un conflict serios între noi şi S.U.A.

În locul O.E.P.-ului, Shamir promite că pregăteşte un partener de tratative acceptabil şi rezonabil: palestinienii din teritorii, care vor fi chemaţi să-şi aleagă reprezentanţii prin vot.

După părerea mea – iluzii deşarte. Nici un palestinian serios *nu va îndrăzni* să intre în tratative cu Israel, fără aprobarea lui Arafat. În cel mai bun caz, alternativa poate fi: agenţii lui Arafat din teritorii în locul lui Arafat de la Tunis. Pentru a ajunge la această formulă, Shamir trebuie să accepte cel puţin un asemenea compromis.

În acest scop e nevoie de tratative americane intense cu Arafat pentru ca acesta să accepte un asemenea compromis şi să desemneze oamenii săi din teritorii pentru organizarea alegerilor şi tratative cu Israel.

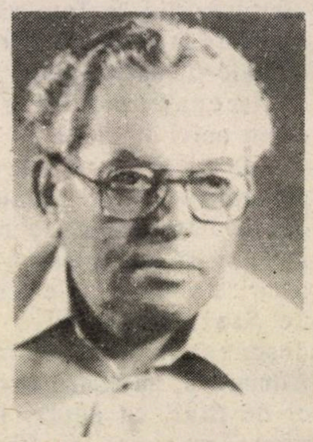
I. Artzi: soluţii neobişnuite

Concluzia: adresa valabilă rămîne Arafat.

În cele din urmă Shamir nu va avea încotro. Preşedintele Bush precum şi secretarul de Stat James Baker, au dat a înţelege că ei nu se vor abate de la linia lor, după care partenerul de tratative e O.E.P. şi Arafat.

Mult mai important mi se pare a fi consensul americano-israelian contra înfiinţării unui stat palestinian. Iordania precum şi alte state arabe moderate se împotrivesc şi ele unui asemenea stat. ▶

Fiindcă un Stat palestinian reprezintă o primejdie nu numai pentru Israel. El primejduieşte interese vitale americane, arabe şi în primul rînd Iordania.

Orice israelian rezonabil care e dispus la o soluţie bazată pe concesii teritoriale pretinde aranjamente de natură să garanteze securitatea Israelului.

Chiar dacă acceptăm principiul de "teritorii contra pace" trebuie să pretindem demilitarizarea teritoriilor cedate. În plus, vom avea nevoie de baze pentru armata israeliană, care să asigure prezenţa noastră militară în teritoriile evacuate. Or, un stat palestinian în adevărata accepţie a cuvîntului, un stat ce tinde la suveranitate deplină, nu va accepta asemenea aranjamente.

Fără asemenea aranjamente, securitatea noastră şi a Iordaniei sînt în pericol. Nu susţin că Statul Palestinian constituie o primejdie în sine. În orice caz, el va fi mic, slab, dependent economiceşte de Israel şi Iordania.

Pericolul e lumea arabă. Manevrele unor state extremiste cum ar fi – azi – Iran, Irak, Siria, riscă să transforme statul palestinian într-o bază "fundamentalistă" a islamismului expansionist. În aceasta constă primejdia pentru securitatea Israelului. O asemenea primejdie e reală. Nici un aranjament nu va fi posibil dacă nu se va baza pe garanţii ferme contra "manevrelor" susamintite.

Orice partener de tratative trebuie să înţeleagă, de la bun început, că entitatea politică a palestinienilor nu poate fi un stat aidoma celorlalte state arabe. Nevoia de a garanta securitatea Israelului va impune soluţii neobişnuite, îngrădiri, aranjamente neconvenţionale.

Politica israeliană trebuie să-şi propună a cîştiga marile puteri, şi în primul rînd, S.U.A. şi U.R.S.S., la o asemenea concepţie de bază.

Adevărata prioritate cere să punem accentul pe *conceptul soluţiei* (ce anume tratăm), care e mai important decît problema cu cine tratăm.

Dacă partenerul de tratative – palestinienii localnici sau patronii lor – vor accepta soluţii realiste, tratativele au şanse de reuşită.

Partea israeliană, la rîndul ei, trebuie să fie dispusă la concesii care ţin de domeniul posibilului, la concesii de ordin procedural, rămînînd intransigentă în problemele de conţinut.

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

•

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

•

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

MINIMUM PRIVEŞTE CU DESGUST
orchestraţia perfectă a ipocriziei occidentale cu frac, diplomatică, la adresa bombelor siriene care ucid pe creştinii din Liban, fără de milă, fără de teamă şi fără de pedeapsă ▶

בי״ס לנהיגה

ŞCOALA DE CONDUCERE AUTO
„JEHUDA"
PENTRU TOATE TIPURILE DE MAŞINI OBIŞNUITE ŞI AUTOMATE
TEORIE, CU TOATĂ RĂSPUNDEREA
BAT-YAM, STR. BALFUR 87
TEL. 863921

30 DE ZILE

Un cap de fată pe masa mea de lucru

RADU KLAPPER

Povestea s-a întîmplat mai de mult, să tot fie o lună, şi are aparenţă de fapt divers sau – dacă doriţi – de picanterie. Înainte de orice, iat-o nudă, aşa cum a fost relatată de întreaga presă ebraică:

În faţa judecătorului de pace Kamal Hair din Haifa a fost adus un bărbat de 28 de ani, acuzat de a-şi fi bătut soţia şi apoi fiica, în vîrstă de 3 ani, pînă cînd au trebuit să fie internate pentru îngrijiri medicale la spitalul "Rambam". În sentinţa pe care a pronunţat-o şi prin care îl condamna pe inculpat la 17 luni închisoare fermă, judecătorul a adăugat o precizare: "I-aş fi iertat acuzatului şi m-aş fi gîndit la motivele lui (soţia se pare că este narcomană, n.n.) dacă s-ar fi rezumat doar să-şi bată soţia".

Fără îndoială, toate organizaţiile feministe au sărit ca arse şi au cerut demiterea imediată a judecătorului, dar chiar şi doi deputaţi foarte serioşi – Sara Doron din Likud şi Haghi Marom din partidul Muncii – i s-au adresat ministrului de resort pentru a-i solicita măsuri drastice disciplinare împotriva lui. Şi să recunoaştem: o asemenea precizare într-un text juridic oficial, sună cel puţin straniu. Ce Dumnezeu, totuşi în anul 1989 ne aflăm!

Situaţia ne-a evocat, prin asociaţie, o întîmplare la care era cît pe ce să fim martori oculari, dar care ne-a fost relatată de cei în faţa cărora s-a jucat la două zile după ce semnatarul acestor rînduri a părăsit locul cu pricina, încheindu-şi concentrarea. Ne aflam în plini munţi ai Iehudei, acolo unde clădirea unei importante instituţii a Administraţiei israeliene se află în cea mai concretă vecinătate a gospodăriilor localnice. "Cuceriţi" şi "cuceritori", între arabi şi soldaţii noştri se crează ciudate legături umane care nu sînt neapărat de duşmănie: prea ne uităm unul la altul zi de zi şi ceas de ceas! Şi într-o bună dimineaţă, unul dintre aceşti băieţi din vecini, a intrat ţinînd mîna la spate şi cerînd băieţilor noştri să-l aresteze: "Am omorît-o pe soru-mea", cunoscută de altfel prin partea locului ca destul de... darnică. Soldaţii au rîs, au luat-o în glumă, dar vecinul a scos mîna de la spate şi exact pe biroul pe care, pînă în urmă cu două zile, lucrasem eu însumi, s-a rostogolit capul fetei. Ce rost are să mai precizez că toţi "cuceritorii" au luat-o îngroziţi la goană, unul dintre fioroşii "asupritori" pierzîndu-şi pe loc cunoştinţa. "Onoarea familiei", apărată în acest fel, nu le-a făcut băieţilor aceştia evrei mai multă impresie decît a făcut judecătorului arab din Haifa ideea respectării femeii!

Pentru că actualitatea politică este cu mult prea aglomerată în aceste zile de vorbărie – declaraţii, dezvăluiri, mărturisiri, sfaturi şi pretenţii – şi aproape lipsită de orice fapte efective, ne întoarcem privirea de la interminabilele eforturi şi iniţiative pentru stabilirea păcii în Orientul Mijlociu. Cam din iunie 1948, acestea se ţin lanţ şi rezultatele se cunosc. Aproape toţi Secretarii de Stat ai U.S.A. şi-au trecut paşii pe-aici – pentru a nu vorbi decît despre ei! – şi de la Sadat nimeni nu a mai făcut un pas în plus. Nu mai există sutele şi sutele de kilometri ale Sinaiului pentru ca, cu traume sau nu, o retrocedare să poată fi efectuată pentru răscumpărarea unei păci mai mult sau mai puţin îngheţate. În tot acest deşert politic zgomotos, ne luăm răgazul de a privi aceste două anecdote. Şi pentru că, precum orice israelian şi evreu mediu, noi înşine ne închipuim cîte o dată că sîntem Premieri şi, mai des, ne punem hamletiana întrebare "Bun, şi care e rezolvarea?", avem temerea de a descifra în morala ascunsă a celor două anecdote o explicaţie, chiar dacă nu un răspuns.

ANUNŢURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI – IAFFO
TEL 03 – 744787
★ ★

DAN BEN-AMOTZ

copilul teribil al literaturii ebraice, scandalagiul presei israeliene, promotorul limbii ivrit moderne, a fost lovit de boala "aceea" necruţătoare şi a avut curajul unic de a-şi organiza o nemaipomenită

PETRECERE DE DESPĂRŢIRE

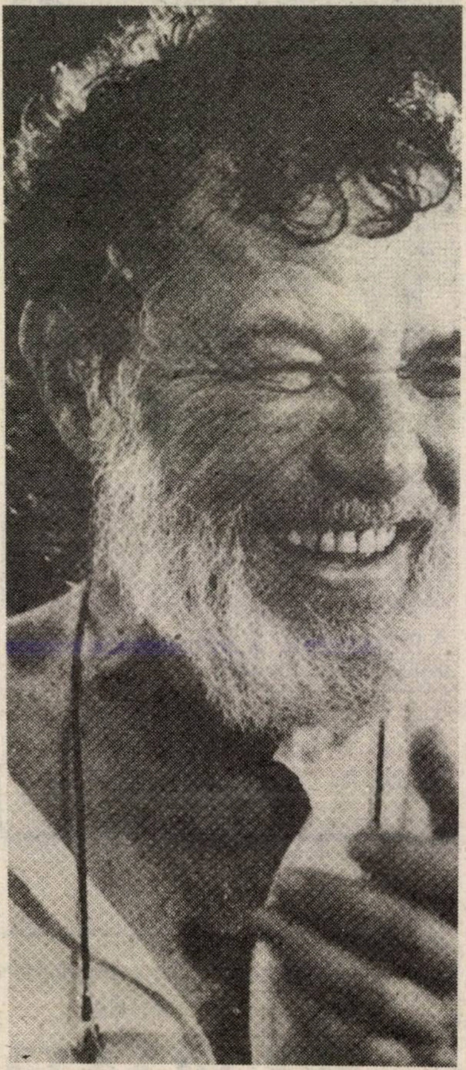

Dan Ben-Amotz la petrecere: esenţialul este să rîdem

Boema tel-aviviană mai e şi acum cutremurată. Aşa ceva nu s-a mai întîmplat niciodată la noi unde se întîmplă lucrurile cele mai incredibile. În urmă cu cîteva săptămîni, scriitorul şi ziaristul Dan Ben-Amotz şi-a invitat prietenii la restaurantul "Hamam" din Yaffo, la o petrecere de despărţire – pentru totdeauna – anunţîndu-i că medicii i-au mai dat doar cîteva luni de viaţă.

Chiar şi cei obişnuiţi cu extravaganţele şi teribilismele lui au rămas paf. Chiar şi cinicii au fost frapaţi de curajul cu care acest om îşi înfruntă condamnarea la moarte – subiect de obicei tabu în lumea boemei petrecăreţe.

VULTURUL RĂNIT

Ben-Amotz a venit în ţară de copil în anii '50, din Polonia. Şi viaţa în Israel şi-a început-o printr-o despărţire dureroasa – tot pentru totdeauna – despărţirea de mama sa care a rămas în Polonia şi pe care nu a mai văzut-o niciodată.

A început de tînăr să colaboreze la diferite ziare. Ani de zile a avut o rubrică permanentă în "DAVAR" şi apoi în "MAARIV". Însemnări pe teme actuale care s-au remarcat şi prin ebraica vorbită şi suculentă, prin frazele scurte şi ritmul lor alert. Ebraica era de altfel şi pasiunea lui – pînă într-atît încît a scos în colaborare cu Netiva Ben-Yehuda un "Dicţionar al limbii ebraice vorbite" cu toate cuvintele şi expresiile tari, deşănţate ale sabrilor, care i-au scandalizat pe purişti.

Mai tîrziu el a început şi o carieră literară printr-un roman de evocare a Holocaustului – "A ţine minte şi a uita" – şi pe urmă cu "Lo sam zain" (care s-ar putea traduce tot printr-o expresie piperată, "Nu i se rupe...") – un roman dureros al interminabilului război israelo-arab. Aceste cărţi au constituit o bornă de hotar în literatura nouă, după care nu s-a mai scris cum s-a scris pînă atunci. Toată literatura ivrit s-a maturizat, a devenit mai "bărbată".

Dan Ben-Amotz este şi o "figură" în lumea literară şi ziaristică. A polemizat cu toată lumea, a zdrobit tabu-uri, a combătut, a persiflat, a înjurat oportunismul, lichelismul, militarismul, extremismul religios – făcîndu-şi prin asta numeroşi duşmani, dar şi mulţi prieteni.

Şi, iată, la o vîrstă cînd încă mai poate crea mult şi bine, boala "aceea", pe care şi vitejii se feresc s-o numească pe nume, l-a lovit şi i-a retezat aripile. ▶

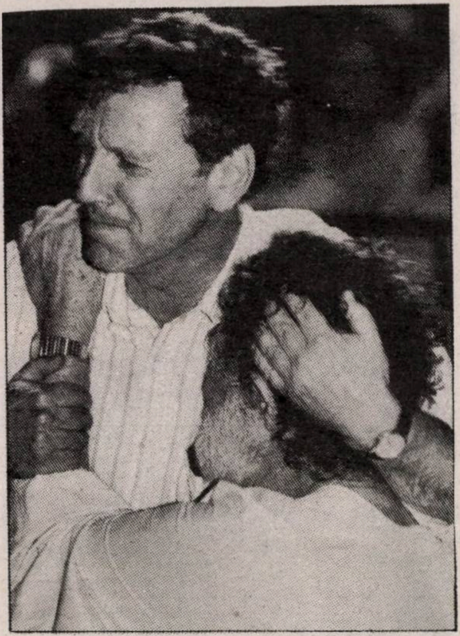

Amos Oz plîngînd și mîngîindu-l pe Dan

Dar acest vultur rănit care simte că nu mai poate zbura, refuză să se comporte în fața sentinței ca un miel dus la tăiere. El a hotărît să facă din sfîrșitul său implacabil un spectacol de glorificare a vieții care să-i încurajeze pe prietenii săi.

LA REVEDERE, ÎN INFERN!

Aproape trei sute de persoane au participat la petrecerea de la "Haman": scriitori, ziariști, gazetari, prieteni din tinerețe, de chiolhanuri, de nebunii...

Unul după altul acești amici buni au povestit întîmplări emoționante cu Dan Ben-Amotz în care el s-a dovedit prieten de nădejde, om de spirit, om al principiilor, sensibil, dur, înțelegător, gură-mare, inimă mare.

Oamenii povesteau și plîngeau. Cîntărețele nu și-au putut termina cîntecele, lacrimile le-au sufocat. Amos Oz s-a prăbușit în brațele "eroului serii" plîngînd ca un copil.

Și a urcat la un moment dat un profesor oncolog (Ben-Amotz a avut curajul de a-l invita) și a arătat pe un ecran, cu ajutorul unor diapozitive, cum și unde l-a atacat cancerul pe Dan.

A fost și o tratație, ca la o petrecere obișnuită. Iar la sfîrșitul acestei petreceri, tuturor-tuturor, Ben-Amotz le-a făcut cadouri.

Întrebat unde crede el că va fi "repartizat" – în infern sau în paradis? – Ben-Amotz a răspuns:

– În infern, desigur. Împreună cu amicii.

M. RAFAEL

ÎN CINSTEA ZILEI INDEPENDENȚEI APARE

IZVOARE

REVISTĂ DE LITERATURĂ

—

(NR. 20 – 22)

Revista Asociației scriitorilor israelieni de limbă română

IZVOARE (nr. 20 – 22): poezie, proză, teatru, critică și istorie literară, informație, traducere, memorialistică, umor, fotografie, desen

•

IZVOARE (nr, 20 – 22): o vitrină bogată și vie a creației în limba română din Israel

•

IZVOARE (nr. 20 – 22): un eveniment literar

•

IZVOARE (nr. 20 – 22): o sărbătoare a spiritului!

A. C. M. E. O. R.

împreună cu

COMITETUL PENTRU ACTIVITATE CULTURALO-IUDAICĂ,

organizează pe data de 14.V. a.c., ora 18, în sala Beit Rishonim, str. Brener 14, Tel Aviv

O SEARĂ DE DIAPOZITIVE DESPRE TRECUTUL EVREILOR DIN ROMÂNIA

Fotografii și documente provenite din surse particulare

Vor prezenta:

Dr. EFRAIM OFIR și

ȘLOMO LEIBOVICI-LAIȘ

EXCURSII:

– În zilele de 28, 29 mai a.c. – o excursie de 2 zile în Galil, pe șosele neumblate, cu o noapte la hotel

– În a doua jumătate a lunii august a.c., o excursie în Anglia, Wels și Scotland, pentru 2 săptămîni

Amănunte la sediul Asociației

str. RASHI 39, TEL AVIV

Tel. 284074

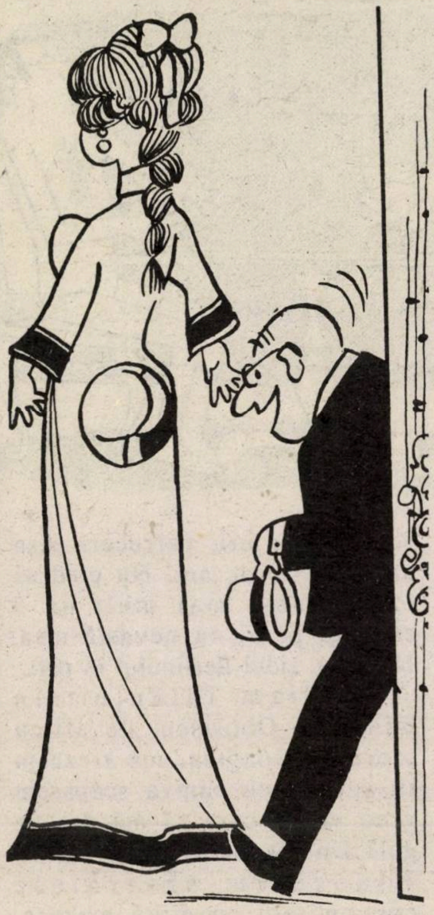

Viața începe din nou la 50 de ani

Pentru unii (mai ales cu bani)

Li se întîmplă, la răspîntia vieții, unor bărbați și femei, după ce copiii au trecut la casele lor. Brusc, omul simte nevoia unei cotituri. Mai mult decît a divorța, să înceapă viața de la capăt. De data asta să aibă parte de tot ce n-a avut pînă acum. O condiție prealabilă esențială: să dispună de bani. De mulți bani...

PATRU CONFESIUNI, UN SINGUR MESAJ

1. "Am plecat de acasă. Nu știu pentru cîtă vreme. Poate pentru totdeauna. Poate nu e fair față de soție, după o căsnicie de 23 de ani. Copiii nu mai sînt acasă iar eu am sentimentul că nu mi-am trăit viața. Simt nevoia să mă verific pe mine însumi. Pentru o dată, să trăiesc așa cum am poftă, fără a avea de dat nimănui socoteală". (Bărbat de 45 de ani, om de afaceri din Haifa, s-a mutat cu prietena sa într-un cotage, în regiunea Sharon).

2. "M-am măritat la 22 de ani; menajul nostru a ținut 18 ani. În decursul timpului, s-a golit de conținut – pentru mine". (Aviva Gross, graficiană, 43 de ani. Și-a părăsit soțul în urmă cu 3 ani).

MULȚI BĂRBAȚI ȘI MULTE FEMEI, AJUNȘI LA "VÎRSTA CRITICĂ" A EROTISMULUI, SCAPĂ HĂȚURILE.
ȘI O IAU RAZNA.
CUM? ÎNCOTRO?

3. "Am fost însurat 25 de ani, dintre care 20 în mod pur formal. Am știut asta de mult, dar doar de curînd am ajuns în situația să las totul și să plec". (Bărbat de 48 de ani, de un an și-a părăsit soția).

4. M-am măritat la 19 ani. Ne-am cunoscut la armată, el fiind boss-ul meu. Avea 21 de ani. Am trăit 24 de ani împreună. Nu l-am trădat niciodată. Căsătoria era lucru sfînt în ochii mei. Soț și soție pînă la moarte, ca părinții noștri. Pur și simplu nu suportam atingerea altui bărbat. L-am iubit, dar asta nu mi-a prea servit. În toți acești ani, el a avut nesfîrșite aventuri sentimentale. Asta am aflat-o după aceea. Divorțul a fost pentru mine o traumă teribilă". (49 de ani, divorțată de 5).

Povestirile cam seamănă între ele. Toți au făcut-o la vîrsta periculoasă, cînd medicii previn să ne menajăm inima.

Vîrsta – între 40 și 50 de ani. Fotografiile surîzătoare de la nuntă au îngălbenit în albumul de familie. La fel și iluziile. Criza de la mijlocul vieții duce, între altele, la căutarea altui partener.

E și ăsta un semn al epocii. Căsătorii se destramă, perechi se despart, spre a-și trăi viața într-un fel nou. Societatea de consum e îngăduitoare cu acest fenomen, răspîndit, îndeosebi, în stratul socio-economic prosper. E o chestiune de timp disponibil, avere și modă. Căci auto-împlinirea necesită bani. Mulți bani.

ANATOMIA UNEI CRIZE CONJUGALE

Firește, nu toate perechile din straturile de sus se sufocă în căsătorie. Și nu toți care au acest sentiment au tăria să tragă consecințele. Teama, deprinderile, spiritul conservator ▶

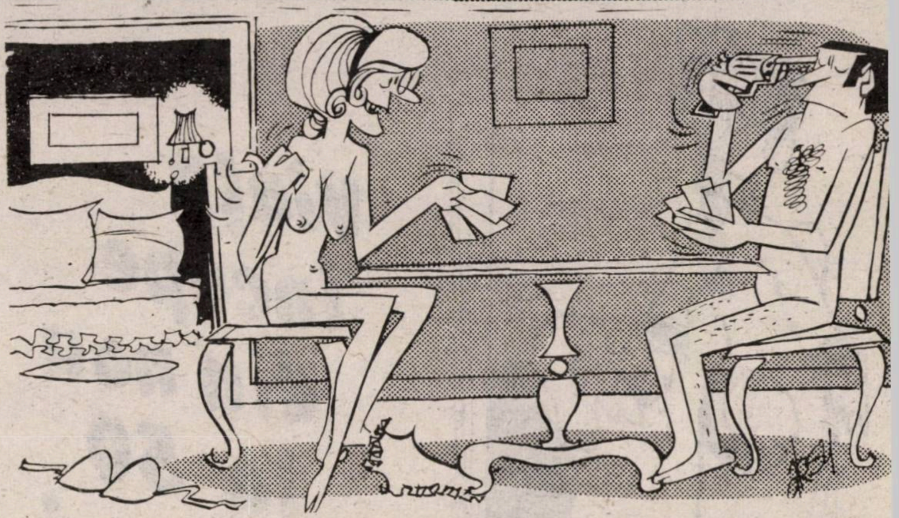

îi rețin. Numai unii merg pînă la capăt. Cum ajung la asta? Să ascultăm, în continuare, prima dintre cele 4 confesiuni cu care am început prezenta relatare.

Reamintim: 45 de ani, om de afaceri prosper, 23 de ani de căsătorie. Apartament luxos la Haifa, tată de 3 copii. Afacerile le conduce de la Tel Aviv, unde are şi un mic apartament.

"M-am însurat de tînăr. Soția am cunoscut-o la Universitate. După căsătorie a renunțat la lucru. Relațiile dintre noi erau excelente. Eu lucram la Tel Aviv, unde am cumpărat un mic apartament, să am unde dormi, dacă voi fi reținut pînă tîrziu. La sfîrşit de săptămînă veneam totdeauna acasă. Duceam o intensă viață socială. Mulți prieteni, distracții, numeroase voiajuri în străinătate. O pereche reuşită. Lucrurile au continuat aşa pînă în urmă cu doi ani. Cînd am cunoscut-o pe ea. O fetişcană tînără. A fost ca o lovitură de trăsnet. Din clipa aceea am început a vedea lumea cu alți ochi.

Dintr-odată mi-am dat seama că viața mea e lipsită de conținut. Am 45 de ani şi ce am făcut pînă acum? Bani. În afară de bani n-am nimic al meu. Sînt departe de a fi mulțumit. Soția? Cumsecade, n-am nimic a-i reproşa. În afară de că mi s-a făcut lehamite de toată tevatura asta. Tînjesc după puțină linişte. La drept vorbind, dacă stau să mă gîndesc, cu soția mea n-am stat niciodată de vorbă. De la om la om, de la suflet la suflet. În toate cazurile banii rezolvau totul. N-ai putere să te ocupi de grădină? Angajează grădinar. N-ai o toaletă pe plac în garderobă? repede-te, dragă, la Paris şi cumpără-ți rochiile care-ți plac...

Acum o jumătate de an am părăsit casa şi am trecut să locuiesc cu prietena. Nu, banii nu-s lucru rău, dimpotrivă. Decît că nu-s totul. Acum stăm pînă tîrziu noaptea şi vorbim. Sună caraghios? Poate, pentru mine, însă, e un adevăr esențial.

Am lăsat totul acasă. Ei. Ceea ce am căpătat eu mi se pare mult mai prețios. Datorită prietenei mele am ajuns să înțeleg ce caut cu adevărat. Viața a căpătat pentru mine cu totul alte dimensiuni. Mă simt din nou tînăr, optimist. Ceva ce n-am mai simțit niciodată".

ZIDUL BERLINULUI ÎN PAT

Să aplecăm urechea la altă confesiune. "Ne-am căsătorit, în ciuda împotrivirii părinților mei. De ce? Poate din spirit de opoziție față de ai mei. Acum îmi dau seama că în forul meu interior consideram că trăiesc un provizorat. Cu acest sentiment am întemeiat o familie, am cumpărat casa, am crescut copii.

Motto-ul vieții mele era că nu face să mă străduiesc. N-are rost să cîştig mult că oricum ei îi aparține jumătate. De fapt, n-am fost o pereche, ci doi oameni nevoiți a se suporta reciproc. Mă întorceam fără chef acasă. Între noi avea loc un concurs nemărturisit bizar: cine cheltuieşte mai mult. Ea pe toalete şi cosmetică, eu pe femei, voiajuri, petreceri. Aşa am trăit 20 de ani. Nu cred să fi schimbat mai mult de 5 cuvinte pe zi cu nevastă-mea. Noaptea, zidul Berlinului în pat...

Trăiam înlănțuit în minciuni. Obosisem de atîtea scorneli. Noaptea, mă trezeam în sudori: nu cumva scăpasem vreo vorbă care să mă dea de gol? Un coşmar. Nebunie curată. Ajunsesem să trăiesc concomitent cu două amante. Criza s-a produs cu doi ani în urmă. Întreaga mea ființă se răzvrătise împotriva mlaştinii mincinoase în care mă bălăceam. Începusem să am convulsii. Am crezut că e cordul. În fapt aveam urgentă nevoie de canapeaua psihologului. Încet-încet am început să mă înțeleg pe mine însumi. Am luat hotărîrea definitivă să plec de acasă. Acum un an şi jumătate am divorțat. În prezent locuiesc cu prietena mea şi sîntem fericiți. Nu mai e nevoie să scornesc minciuni. Am ieşit din mlaştina în care m-am crezut înfundat fără ieşire".

M. RAF.

ophir tours

Prof. Dr.
HENRY R. MĂNESCU

COSMETICĂ BĂNEASCĂ

Nu numai femeile au nevoie de cosmetică. Ci şi Statele, cînd lansează pe piaţă o monedă nouă. E ceea ce ne explică un fost conducător al finanţelor româneşti.
Negru pe alb: fără farduri.

Cosmetica este uneori utilă nu numai femeii care vrea să placă, dar şi statului, care vrea ca banul său să fie primit cu încredere.

Chiar şi pe vremea cînd moneda era de aur sau de argint, încă exista o tehnică a cosmeticii băneşti. Ea era menită să înfrumuseţeze aspectul monedei pentru a acoperi deprecierea banului, realizată prin reducerea frauduloasă a cantităţii de metal preţios din aliajul său (1).

Cu atît mai mult azi, cînd banul este prin definiţie o monedă fiduciară (adică de încredere) nu se poate face abstracţie de faptul că sînt momente cînd încrederea populaţiei în ban este pusă la grea încercare, din cauza instabilităţii economiei. Folosirea cosmeticii băneşti, efectuată cu posibilităţile propagandei moderne, poate fi în acest caz deosebit de utilă. Cum s-a vădit cu prisosinţă, cu ocazia ultimelor reforme băneşti efectuate în Israel.

Ce au fost oare înlocuirile treptate ale unităţii noastre monetare – mai întîi Lira cu Shekelul, apoi Shekelul cu Shekelul Nou – decît pure operaţii cosmetice, menite să dea strălucire banului stabilizat?

În definitiv de ce banul israelian să continue a îmbrăca o haină engleză (Lira) cînd avem straie naţionale (Shekel, Agora) confecţionate încă de pe vremea cînd regii noştri băteau monedă la Ieruşalaim? (2)

Justificată psihologic, cosmetica a acţionat eficient; numai că reforma la care a fost folosită, a fost insuficient bazată pe măsuri economice care să curme cauzele inflaţiei. Aceasta continuîndu-şi galopul, riscase să submineze încrederea şi în noul ban cu toată rezonanţa biblică a numelui său.

Înlocuirea Shekelului cu Shekelul Nou, a fost şi ea o operaţie cosmetică bine gîndită. Sigur că o altă unitate bănească, de o mie de ori mai puternică decît cea veche, pare mai demnă de încredere. Chiar dacă puterea sa de cumpărare nu s-a schimbat, întrucît şi preţul mărfurilor a fost redus tot de o mie de ori.

Păcat că guvernanţii noştri nu se pot pune de acord asupra măsurilor de fond ce trebuie luate pentru o stabilizare reală şi de lungă durată, făcînd inutilă cosmetica banului, căruia i se dă mereu o altă înfăţişare. Deocamdată dansul continuă. (3)

---

(1) Leul românesc a fost şi el iniţial o formă cosmetică îmbunătăţită a piastrului, moneda Porţii Otomane, pe cînd aceasta stăpînea provincii româneşti. Numele de "leu" vine de la o altă monedă (talerul olandez) cu valoare nominală egală cu a piastrului – şi care avea imprimat un leu pe una din feţe. Piastrul fiind depreciat mereu de sultani, populaţia prefera "leul", iar visteriile ţărilor româneşti avînd nevoie pentru socotelile lor de un piastru cu valoare integrală şi stabilă, şi-au alcătuit bugetele (începînd din 1821) în lei. Subdiviziunile leului erau cele ale piastrului: paraua şi leţcaia.

(2) Discuţii asupra numelui ce trebuie dat unei noi monezi au fost şi atunci cînd (în 1869) regatul român a fost autorizat de puterea suzerană să bată monedă proprie. A fost propus printre altele şi numele de "Românul", care n-a fost acceptat – se povestea anecdotic – pentru că nu se putea concepe ca un bou să valoreze cît 200 români.

(3) În acest context nu trebuie scăpat din vedere că există o limită în posibilitatea folosirii cosmeticii băneşti. E greu şi uneori imposibil, ca populaţia să înveţe să-şi facă calculele mereu în altă monedă. Au trecut în Franţa 3 decenii de la reforma bănească – similară cu a noastră – a francului francez şi gospodinele mai în vîrstă îşi fac încă socotelile în centime pentru a nu se încurca la compararea preţurilor de pe piaţă. Au trecut peste 70 de ani de cînd în România circula francul francez de egală valoare ▶

Din cele arătate s-a văzut că în folosirea cosmeticei băneşti, Ministerul nostru de Finanţe n-a ocolit realitatea şi nu s-a folosit de neadevăr pentru întărirea încrederii în ban. De altfel, nici n-ar fi putut-o face, pentru că la noi – ca şi în orice stat democrat – există parlament, presă liberă, care ar fi demascat mistificarea, fără întîrziere. În ţările totalitare însă, această posibilitate nu există şi practica a arătat că guvernele, nu odată şi nu într-o singură ţară, în cosmetica banului, au folosit procedee ce contraziceau realitatea, speculîndu-se credulitatea populaţiei.

Reformele băneşti din România postbelică pot constitui exemple concludente. Ele nu au fost însă simple operaţii financiare şi băneşti, menite să pună ordine într-o economie slăbită şi dezorganizată în timpul războiului, ci se încadrau într-un program complet de măsuri de transformare a statului democrat şi a economiei capitaliste în stat de tip sovietic, cu o economie planificată şi condusă centralizat.

Pentru exemplificarea de care avem nevoie acum, ne vom referi doar la procedeele cosmetice folosite la reforma din 1952.

*

La această reformă, în care leul–1947 a fost înlocuit cu leul–1952, acesta din urmă a fost definit – după model sovietic – printr-o cantitate de aur, care la preţul de atunci al pieţii mondiale valora 6 lei/1 dolar.

Definirea leului ca fiind un ban de aur reprezentat pe piaţă prin biletul Băncii Naţionale a României, constituia o cosmetică mincinoasă, pentru că nu era şi nu putea fi nici o legătură între leu şi aur. Convertibilitatea leului în aur (adică posibilitatea deţinătorului de a cere la bancă aur în schimbul bancnotei) era exclusă chiar prin legea monetară, care nu numai că interzicea tranzacţionarea aurului, dar prevedea grele pedepse, chiar şi pentru deţinerea lui. (4)

ŢIGANII FĂURARI DAU STATULUI O LECŢIE DE ECONOMIE POLITICĂ

Cantitatea de aur indicată prin lege, că ar valora un leu, a fost stabilită – consider eu – presupunîndu-se că:

1) Încrederea populaţiei în noul ban este direct proporţională cu greutatea aurului prin care a fost definit;

2) statul avînd monopolul valutar, poate reglementa cum doreşte tranzacţionarea valutelor, fără a ţine seamă de legile obiective ale circulaţiei băneşti.

Drept urmare, greutatea leului-aur a fost raportată ochiometric la cea a rublei-aur (şi ea neconvertibilă şi exagerat apreciată) iar pentru întărirea verosimilităţii conţinutului său metalic, s-a stabilit ca monedele divizionare de 25, 10 şi 5 bani, să fie bătute în nichel şi cupru. În acest fel fiecare din aceste monede avea o valoare reală corelată cu preţul oficial al aurului pe piaţa mondială.

Posibil ca această cosmetică – susţinută convingător în toate mediile de informaţii – să fi avut efectul psihologic urmărit. (5)

Dar n-a trecut mult timp de la aplicarea legii şi Banca Naţională a raportat că duce lipsă de monedă divizionară, iar pe piaţă au apărut frumuseţe de căpestre şi şei, sumane şi bundiţe, împodobite cu monezi de nichel, ţintuite artistic.

Dacă cei care au luat hotărîrile arătate mai sus ar fi consultat în prealabil specialiştii Ministerului Finanţelor şi Băncii Naţionale, ar fi aflat că legea circulaţiei banilor metalici prevede că, dacă valoarea metalului din monezi e mai mare decît valoarea lor nominală, ele sînt inevitabil folosite ca materie primă. (6) (Cu atît mai mult cu cît pe piaţă era o totală lipsă de nichel şi cupru).

---

cu leul şi moneda de 20 de franci egală cu 20 lei. Şi populaţia foloseşte şi acum denumirea de franc pentru leu şi de pol pentru 20 lei, întrucît în Franţa acesta din urmă era denumită popular "Poleon" (rom. pop. Pol) pentru că avea imprimată pe una din feţe efigia lui Napoleon al III-lea.

(4) Interdicţia de deţinere a aurului se pare că a fost o inovaţie românească, celelalte state comuniste oprind doar tranzacţionarea lui. Legiferată la reforma bănească din 1947, pentru a sili pe deţinătorii de aur şi valută să le depună la BNR, dispoziţia a fost preluată şi în legea din 1952 şi a dus la aberanta acţiune de depistare a unor bănuite ascunzători din casele oamenilor, de arestare şi schingiuire a unor presupuşi posesori de aur.

(5) De altfel în urmă cu cîţiva ani ţinusem şi eu o conferinţă despre rubla sovietică ca cea mai puternică monedă din lume, în care demonstram acest lucru sprijinit pe legea monetară, fără să bănuiesc că prosteam, fără să vreau, pe auditori.

(6) Dar cum era să fie consultaţi specialiştii, cînd, încă de pe atunci, li se căuta nod în papură, pentru ca după reformă să fie acuzaţi de tot ce s-ar fi întîmplat, sau nu s-ar fi întîmplat, în organizarea operaţiilor de preschimbare a banilor?

Această elementară lecţie de economie politică a fost demonstrată conducerii ţării de către ţiganii făurari.

CUM A DETERMINAT TUDOR ARGHEZI STABILIREA CURSULUI DE SCHIMB AL DOLARULUI

Lecţia despre legea circulaţiei banilor de hîrtie ea a învăţat-o atunci cînd a avut de hotărît asupra cererii maestrului Tudor Arghezi de a i se aproba, pentru o călătorie în străinătate, cumpărarea de franci elveţieni în suma de 36.000 lei.

Cererea fusese înaintată Ministerului Finanţelor, dar cum suma solicitată depăşea plafonul valutelor ce puteau fi aprobate de el, Ministerul înaintase cererea conducerii superioare pentru soluţionarea ei.

Dacă cursul Băncii Naţionale de vînzare a leilor pe valută (6 lei = 1 dolar) era total dezavantajos pentru solicitanţii de lei, cel de vînzare a valutelor pe lei (1 dolar = 6 lei) era tot atît de dezavantajos pentru stat. Şi de aceea aprobări de schimb valutar se dădeau cetăţenilor români cu totul excepţional.

Ministerul Finanţelor raportase că din această cauză se formase un tîrg negru valutar ce avea consecinţe negative nu numai economice, dar şi sociale şi făcuse propuneri de remediere.

Cererea maestrului Arghezi, care nu putea fi refuzată, pentru că lui i se făcuseră

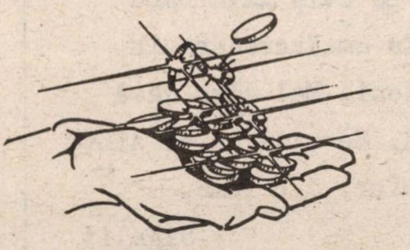

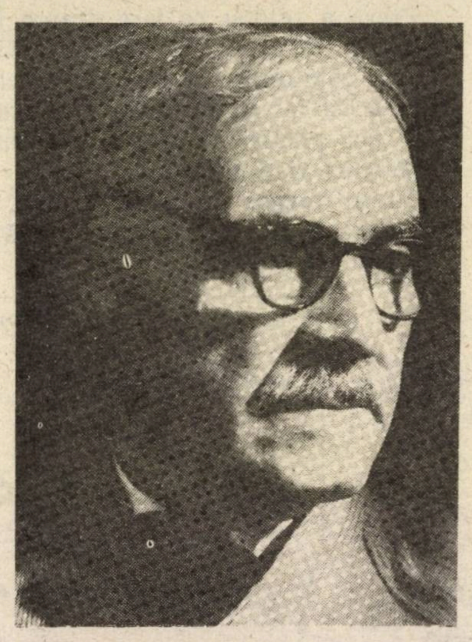

ARGHEZI: era supărat pe mine

oarecari promisiuni în schimbul colaborării sale, a venit tocmai la momentul potrivit. Rezoluţia pusă pentru soluţionarea cererii avea un iz caragialesc, pentru că indica Ministerului Finanţelor, ca fără să modifice legea monetară (7) (nici nu se putea, după ce s-a făcut atîta caz de conţinutul ei), să stabilească rata schimbului valutar la cumpărarea valutelor 1 dolar = 30 lei şi la cumpărarea leilor, 12 lei = 1 dolar. Ministerul Finanţelor, asemeni prestidigitatorilor din Tîrgul Moşilor, ce expuneau în baracă un peşte ce măsura 3 metri de la cap la coadă şi 4 metri de la coadă la cap, a găsit soluţia tehnică pe care a legalizat-o, după care a aprobat cererea maestrului Arghezi.

Acesta însă pentru cei 36.000 lei pe care urma să-i plătească, avea de primit 1.200 dolari (în franci elveţieni) în loc de 6.000 dolari, cît fusese calculul său iniţial.

Supărat, maestrul Arghezi m-a chemat pe mine la telefon, pentru explicaţii – deşi nu eu mă ocupam la vremea respectivă de probleme valutare – dar am fost în măsură să-l lămuresc, cu tot respectul cuvenit, în ce constă schimbarea care a scumpit călătoria sa în străinătate.

N-am înţeles prea bine ce a bombănit maestrul la telefon, dar sper că era la adresa ministerului, nu a mea personal.

Ascultînd cu răbdare cele de mai sus, un israelian, necunoscător al stărilor de lucruri din ţările comuniste mi-a spus cinstit că nu pricepe nimic şi nu e convins că în România legea poate să nu fie totdeauna lege, că leul să nu fie în întregime ban şi că banul să nu poată fi şi valută.

Apucă-te să spui o anecdotă unui goi!!

(7) Probabil că legea din 1952 e încă în vigoare şi dacă ar fi luată în serios (dar cine s-o ia?), ar trebui ca la preţul de azi al aurului, 1 leu să coste circa 3 dolari, în timp ce dolarul se vinde pe piaţă cu 80 – 100 lei.

ERATA

La nr. 25, din 1 aprilie a.c., pag. 70 (răspunsurile corecte la pag. foto "Îţi mai aduci aminte, Doamnă?" din nr. precedent), la punctul 6, în loc de: Motale Burstein, se va citi Mike Burstein.

...Şi tot la nr. 25, cititorul fragmentului de roman postum al lui L. Bruckstein (pag. 65) va fi înţeles, desigur, că titlul cărţii nu este "Scorbuara" ci "Scorbura".

RULETA DE ›DAVKA‹

Presa a relatat pe larg despre jocul de copii "ruleta rusească pe şosele" în care copiii îşi riscă viaţa prosteşte, ca de altfel noi toţi care călătorim prosteşte pe şosele. Psihologii ne-au liniştit spunînd că acest joc copiii îl vor mai juca un timp, pînă cresc mari, dar apoi se vor plictisi de el şi se vor înrola în armată unde nu-şi vor mai periclita viaţa prosteşte.

Totuşi, revista "Gura humorului", a ţinut să afle din gura copiilor ce anume îi face să joace această ruletă. Iată cîteva din scrisorile primite la redacţie:

Dacă e aşa de periculos să treci cvişul printre maşini - de ce nu se interzice maşinilor să treacă cvişul printre copii?

Gibi
clasa 3-a

Statul este vinovat. De ce nu construieşte şosele mai largi ca să aibă şi copiii loc să se joace?

Cinderella
premiul I la ruletă

... Parcă dacă mă joc cu puşca lui tata cînd vine de la miluim, nu-i periculos? Şi dacă un copil vrea să fumeze puţin haşiş, nu i se spune că e periculos? Tot ce facem ni se zice să nu mai facem fiindcă e periculos aşa că nu mă mir că dacă jucăm ruleta pe şosea, toată lumea spune că ruleta asta e periculoasă. Nimic nu sîntem lăsaţi să facem. Şi se mai spune că la noi există o deplină libertate de expresie...!

Rafi (zis motek)

Joc ruleta pe cviş ~~făr~~ fără nici o teamă. Eu am încredere în şoferii israelieni. Mai ales dacă sînt de la Eged. Se ştie că ei sînt cei mai buni şoferi din lume.

Sigalit
clasa 6-a

GURA

Pe mine mă cheamă Jafa, şi mă joc de-a ruleta pe Cviş de davka. Eu atîta ştiu că părinţii şi profesorii spun numai prostii şi dacă ei au spus că ruleta e periculoasă înseamnă că nu e nici un pericol

Cînd am văzut că Macabi - Tel Aviv pierde cupa în meciul cu Jugoplastica din Cehoslovacia, noi ce ne-am spus? Trebuie să le arătăm unguroilor ăştia că mai există supermani în Israel! Ei, şi atunci am sărit cu toţi pe şosea în faţa maşinilor.

Elevii clasei "zain"
a şcolii "Diesel"

De fapt mie nu-mi place să mă joc pe şosele printre maşini. Mi-e frică să nu mă calce. Şi nici nu ţin să par erou în ochii fetelor. Dar unchiul meu, care este psiholog, face de cîţiva ani un studiu despre psihologia copilului şi merge greu şi am vrut să-l ajut.

Am început şi eu să mă joc printre maşini şi atunci unchiul a scris că joc jocul ăsta fiindcă am o tendinţă firească de a apare ca un erou în ochii fetelor şi un impuls lăuntric de a înfrunta pericolele pentru a-mi canaliza energiile într-o direcţie care să mă plaseze la cota înaltă a supermanilor cu care m-a încîntat arta şi televiziunea.

Aiureli! Dar unchiul a primit multe complimente pentru acest studiu com-pre-hen-siv... Şi-mi pare bine. Psihologia este şi ea o ştiinţă care trebuie încurajată,nu?

Moişală B.
Afula

Bine, nu mai joc de-a ruleta! Văd că a ieşit aşa un scandal... Dar acuma ce să fac? De-a ce să mă joc? De-a algebra şi trigonometria? De-a Tanahul? Vedeţi că nu aveţi simţul humorului?

Dani R.
clasa 7-a

Mă numesc Iosi, elev în clasa întîia, şi am învăţat anul acesta să citesc. Şi de cînd am învăţat să citesc, citesc pe toate zidurile din oraş lozinca "Mor să trăiesc" şi atunci, ca un copil israelian ascultător ce sînt, mă întind pe şosea şi aştept să vină maşinile ca să dovedesc şi eu că mor să trăiesc.

Pt. conformitate
POLICHINELLE

H.O.R.

Se pare că, de la o vreme, H.O.R.-ul şi, împreună cu el, organizaţia-soră mai tînără C.O.R. (Cercul originarilor din România, din Histadrut) au pornit să-şi arate colţii (oh, aceşti colţi de care aveam atîta nevoie!) în materie de apărare a drepturilor şi culturii de *trib*.

După ani de putrezire în cele 120001793 organizaţii, uniuni, asociaţii, cu comitete centrale şi pustiu, cu o şedinţă trompetisto-festivă pe an şi lacăt la poartă în celelalte 364 de zile, cu preşedinţi, vicepreşedinţi şi nesimţire, după sforăitul ce se auzea din plăsmuirile de carton á la Potemkin – iată că înregistrăm în lumea *alialei* o svîcnire şi o voinţă de a înfăptui. De ce să nu recunoaştem? Cam asta-i muzica ce ne place.

Ne-a plăcut de pildă, întîlnirea dintre activiştii noştri (da, acum parcă-ţi vine să spui *noştri)* şi medicii olimi pentru a discuta geniala idee a autorităţilor de a pune pe doctorii din anume ţări (inclusiv, fireşte, România) veniţi aici unii cu zece sau douăzeci de ani vechime-n clinică, să dea examene de pricepere, drepţi la tablă, ca nişte şcolari corigenţi.

Ne-a plăcut, de asemenea, gîndul de a organiza seminarii la Cfar Saba, cu olimii, pe marginea dramaticelor probleme (locuinţă, loc de muncă, învăţătură, sănătate) ale mereu dramaticei *clitări;* da, ne-a plăcut dorinţa de a întinde noului venit, o mînă necesară de frate şi un surîs.

Ne-a plăcut, în altă ordine de idei, hotărîrea de a elabora – în sfîrşit! – o Carte despre tradiţiile şi creaţia şi valoarea iudaismului românesc. Oricum ar fi concepută această lucrare şi oricum s-ar numi ea, o salutăm, o încurajăm şi o aşteptăm. Cu firească nerăbdare.

Ne-a plăcut efortul de a închgheba un teatru românesc permanent, ne-a plăcut mai puţin întreruperea activităţii (ştiu, e greu, e greu...) şi ne-a plăcut iarăşi, mai deunăzi, ştirea că, acuşi-acuşi cortina se va ridica din nou peste humorul şi cîntecele noastre.

Ne place într-un cuvînt, că cei de la C.O.R., în cap cu Arthur Israelovici şi de la H.O.R. în frunte cu Uri Eliav, şi-au suflecat mînecile, oferind *alialei* o adresă, un număr de telefon şi, la nevoie, un pumn în masa nepăsărilor.

DAN BENIAMINI

H. O.R.
O ADRESĂ: str. Eilat 8, Iaffo

H.O.R.
UN NUMĂR DE TELEFON: 826751

H.O.R.
O UŞĂ DESCHISĂ

H. O. R.
o speranta

INDEPENDENTA

În ziua de 14 Mai 1948, bărbaţii şi femeile din sala aceasta a Muzeului Tel Aviv, şi-au asumat răspunderea istorică de a proclama făurirea şi independenţa Israelului.

Ne amintim astăzi şi de cutezanţa lor, şi de viziunea lor, şi de hotărîrea de a înfrunta, fără de spaime, ploaia de foc a duşmanilor.

etc.

*** Primarul orașului Ghivataim nu-i "de-al nostru" dar Ițhak Yaron are o atracție deosebită pentru aliaua română și, însuși viceprimarul său este "român" get-beget (dl. Moșe Schechter). Nu odată, în Ghivataim se organizează reuniuni cu folclor românesc, ca aceea organizată deunăzi, la care a fost de față și ambasadorul României, dl. Iulian Bituleanu (dreapta).

*** I s-a întîmplat deputatului nostru (transilvănean cum își zice) Miha Hariș... Într-una din seri, el a petrecut la un bar din Tel Aviv, împreună cu familia, pînă la orele tîrzii ale nopții. La plecare, el s-a "trezit" cu mașina furată, inclusiv "pelefonul" instalat în limuzină. Poliția a venit urgent, dar Hariș s-a întors acasă lento, cu un taxi.

*** Nu de mult a fost aleasă "Miss Israel" – 1989. Cu acest prilej a revenit în actualitate, Rina Mor-Godart (32), fostă "regină a frumuseții" (în 1976) atît a Israelului, cît și "Miss Univers". Prima (și deocamdată unica) Miss Univers israeliană! Și încă romîncă de-a noastră... Rina locuiește într-o vilă din Cfar Șmariahu, e mama unor copii superbi, Rina și Șarona și soție a unuia dintre bogătașii țării.

*** Ministrul Itzhak Rabin și directorul general al Ministerului Apărării, David Iuri, s-au despărțit deunăzi de generalul Reuven Herșcu (numele trădează "originea", nu?) – cu prilejul încheierii misiunii pe care a avut-o ca șef al departamentului bugetar: *"M-am ajutat de priceperea dvs. în a găsi soluții la cele mai dificile probleme. Vă mulțumesc și vă prețuiesc"* i-a spus ministrul generalului Herșcu.

*** Actorul Alex Peleg (la Bucureşti îl chema Strominger) a sărbătorit împreună cu actriţa Miriam Zohar (originară din Cernăuţi) reprezentaţia nr. 100 a spectacolului *"Cine se teme de Virginia Wolf?"*. Exact la această reprezentaţie a apărut în culisele teatrului "Beit Lessin", actorul englez Haward Laster de la "Lyric Theater" din Londra, aflat în turneu la Tel Aviv, cu scopul de a-l felicita pe Peleg: *"Eşti excelent în rol!* – i-a mărturisit el. *"Acelaşi rol l-am jucat şi eu, în urmă cu doi ani, la "Lyric Theater" şi de aceea, fără să înţeleg o iotă ebraica, am înţeles tot ce se desfăşoară pe scenă"* – a spus Haward Laster.

Peleg (stînga)şi actorii englezi Haward Laster şi Andrew Altee

*** Vrem, nu vrem, dar nu putem să nu vorbim din nou despre manechinul din "trib", Clara Ron. De astă dată, nu despre bărbaţii care roiesc în jurul ei, ci despre... afacerile ei. Tot legate de... bărbaţi. Aşa aflăm că, nu de mult, Clara Ron a cunoscut un businessman, Avi Eked, cu legături la un cazino internaţional din Mexico: lume specială... Acesta i-a propus o slujbă frumoasei Clara în agitata ţară mexicană. Ce a făcut acolo tînăra israeliancă nu ştim, dar ştim că a revenit repede acasă şi, aci, a fost brusc, eroina unui scandal public, provocat de pe urma nerespectării unor capitole din contract de către agentul ei. Zîmbetul Clarei nu a dispărut însă, de fel: sîntem profesionişti ai frumuseţii!

*** Reproduc din "Davar": "Un nou cerc din Histadrut a luat fiinţă recent, în fruntea căruia se află Iacob Mihaeli, directorul bugetului din "Vaad Hapoel". Cercul se compune din "originari din România", scopul său fiind de a recruta cît mai mulţi membri în Histadrut, din rîndul alialei române şi, bineînţeles, de a le permite avansarea lor. Noul cerc a primit binecuvîntarea "românului" nr. 1 din Histadrut, trezorierul general Artur Israelovici.

*** Într-un cotidian ebraic am citit cuvinte de laudă la adresa primarului Menahem Ariav din Natzeret Illit, exprimate de un fruntaş arab din oraş, Salim Houri, directorul filialei Băncii Israeliene Arabe: *"Ariav este un bărbat care promite şi se ţine de cuvînt"* – a declarat Salim, ales azi, în Consiliul municipal din Natzeret Illit. Să vă mai amintim că *"bărbatul care se ţine de cuvînt"* vorbeşte româneşte, frumos, cinstit, şi pe şleau?

ophir tours

***** Fondul Dominic** își încetează activitatea

După zece ani de activitate în serviciul scriitorilor de limba română. Fondul Dominic, de sub conducerea d-lui Idov Cohen a hotărît să-și înceteze activitatea.

În ultima ședință a comitetului au fost acordate stipendii unui număr de șase scriitori.

Comitetul i-a mulțumit lui Idov Cohen pentru munca voluntară depusă în cursul celor zece ani în serviciul Fondului Dominic.

Precizăm că, după știința noastră, Fondul Dominic a fost (uite ce repede sărim de la este la a fost) singura "instituție" de-acest fel consacrată literaturii evreo-române.

Cine va ocupa locul rămas acuma gol? Unde-i acel Mecena de *trib* care să pună, cu viziune și generozitate, temeiurile unui Fond cultural de anvergură?

Mishmar, zichrono livraha

Atenți la soarta *Mishmarului,* care n-a mai poposit în cutia noastră poștală de vreo trei luni de zile, scriam cîteva vorbe de optimism în numărul nostru trecut:

"...ne face plăcere să auzim că răposatul *Mishmar* (bilunarul Mapam-ului în limba română) e pe cale să învie... Dintre toate zbaterile (menite a salva gazeta...) cea mai impresionantă este un apel care cere abonaților să pună mînă de la mînă și să trimită șekeli întru continuarea existenței. Ni se spune că cecurile, ba de cincizeci, ba de-o sută, au început să poposească în întristata redacție..."

Din păcate ne veselirăm prea devreme.

Cu toată sbaterea celor care scriu revista, în cap cu Dora Toma, redactor al Mishmar-ului, – și cu toate că cititorii, sensibili la S.O.S.-ul redacției, au trimis peste 6.000 (șase mii) de șekeli buni (și încă nedevalorizați), o mînă rece, *sus,* la ce-ceul Mapamului, a hotărît să îngroape definitiv publicația. Numele omorîtorului de pagini este Eliezer Granot.

D-sa ocupă funcțiile majore de șef al Partidului și deputat în Parlament.

Noi, oridecîteori aflăm de pieirea unei tipărituri pe românește, meritorii (á propos, ni se șoptește la ureche că "Infrățirea", buletinul lojii "Niemirover" ar respira greu, gîfîit) sîntem triști, triști de tot.

ELIEZER GRANOT: rece

*** Modest, pe tăcute, în vîrful picioarelor, ca de obicei, *Jocul nostru,* (buletin al clubului rebusist "Menora" din Rehovot) a bătut, la ușa atenției noastre, cu un număr nou, 35, pe aprilie a.c.

L-am ruga pe C. Șerbu, redactorul revistei cu enigme, să trimită un exemplar deputatului Eliezer Granot, din *Mapam,* explicîndu-i într-un bilețel-anexă, cum e cu putință ca – fără partid cu milioane, muncitoresc, în spate – să scoți, dacă vrei, repet, dacă vrei, o foaie simplă și onestă pe românește.

În curînd, IZVOARE (nr. 20 – 22) e mai mult decît o revistă, e un eveniment

*** Ce mai e nou cu celebrul "caz" al automobilelor "Delta"? După falimentul cu răsunet al firmei importatoare "Illin", stocul de mașini aflate în țară a fost preluat de societatea "Salon Tokio". Proprietatea unor iranieni (negustori buni, aprigi!), "Salon Tokio" a iscălit un contract cu românii dar... așteaptă licența de import din partea autorităților israeliene.

Între timp, cumpărătorii care achitaseră costul mașinii, au mai plătit 6.000 de șekeli, primind în schimb Delta comandată. Alte 150 mașini au fost vîndute cu prețul de 10.500 șekeli bucata.

În port se mai află 150 de mașini. Nu se știe ce va fi cu ele, deoarece, din cauză că stau de prea multă vreme în aer liber, vopseaua a fost atacată și trebuiesc deci recondiționate.

Negustorii iranieni sînt, însă, optimiști. Ei cred că vor primi licența de import și sînt hotărîți să comande din România nu numai "Delta" ci și mașini "Olcit" și "Aro".

*** Acum aproape trei ani de zile – mai precis în iulie 1986 – un grup de foști elevi ai liceului "Graur" din București ("grauriști" cum le place lor să se numească) s-au strîns, la Tel Aviv – din Israel și din cîteva capitale occidentale – într-o adunare colegială, destinată aducerilor aminte și omagierii celui ce le-a fost Director de școală și de conștiințe, savantul filolog Alexandru Graur.

Între timp, școlarii de pe Dionisie Lupu au mai încărunțit. Graur, cum știm, aproape nonagenar, s-a stins, anul trecut, la București. Dar memoria vestitului liceu evreiesc nu vrea să moară.

Aflat la Paris, unul dintre grauriști, pe nume H. Carasso a bătut la mașină cuvîntul "sfîrșit" pe ultima pagină a unei cărți ▶

unde ni se vorbeşte despre dascălii şi elevii şcolii.

O aşteptăm, fără răbdare, aşa cum aşteptăm orice întipărire a trecutului nostru de *trib*.

*** După Lia Koenig, Carol Marcovici, Gita Munte, Alexandru Munte, Alex. Peleg. Tatiana Canellis-Olier – şi alţii şi altele – o nouă prezenţă de trib, cu succes, pe marile scene ale ţării: Rozina Cambos, comediană pur-sînge, cu nerv şi culoare. Iat-o aici, alături de Dov Reiser, în piesa "Livada cu vişini" de Cehov, la "Habima". ▶

Milton Lehrer

Edith Lehrer

*** Vă mai amintiţi de Milton Lehrer?

Ziarist cunoscut în anii '40, el a publicat, în engleză, imediat după război, o serios documentată carte despre Ardeal, pledînd pentru drepturile istorice ale României asupra acestui ţinut pe care Hitler, în 1940, îl oferise aliaţilor săi de la Budapesta, pe bază de pumn în masă şi de Diktat.

Cartea lui Lehrer, "Transylvania History and Reality" a fost reeditată, mai deunăzi, la editura Bartleby Press din Silver Spring, U.S.A.

De altă parte, la Bucureşti se pregăteşte o ediţie în limba română a importantei lucrări.

Cu acest prilej, d-na Edith Lehrer, văduva ziaristului, aflată în Israel, a fost invitată de către asociaţia "România" pentru a vizita ţara (Clujul apărat de Milton Lehrer) şi a participa la pregătirea versiunii româneşti pentru tipar.

E un semn de preţuire pe care îl preţuim.

• Lumea

După *Mishmar*, încă o publicaţie care îşi încetează activitatea: lunarul *Lumea* *(director – Armand Sufrin), revistă de reportaj şi comentariu extern.*

O înştiinţare apărută în "Adevărul", din 14 Aprilie a.c. explică motivele ce-au dus la suspendarea apariţiei:

"Se pare că realizarea grafică, conţinutul şi colaboratorii lunarului "LUMEA", pe care l-am dorit ieşit din comun, n-au cîştigat sufragiile unui număr suficient de cumpărători, care să justifice eforturile redacţionale şi financiare.

Ne vedem nevoiţi ca, deocamdată, să întrerupem apariţia, căutînd o formă şi un conţinut care să atragă cumpărători de toate categoriile".

BEN IAACOV-ZWI
(în colaborare cu M. RAFAEL)

Vizitaţi Libraria LEPAC
Tel Aviv. tel 661688 str. Rambam 15
cărţi şi reviste româneşti, almanahuri

• Butadă

O butadă din Moscova, ce face rondul redacţiilor presei occidentale, afirmă că socialismul este drumul cel mai scurt de la capitalism la... capitalism. Parafrază ironică a unei teze staliniste asupra tranziţiei de la capitalism la comunism, butada este echivalentul caustic al recunoaşterii explicite a falimentului experimentului socialist de obedienţă marxistă pe care îl denotă reformele economice şi politice din Uniunea Sovietică, China,Ungaria sau Polonia.

(Dintr-un comentariu de Nestor Ratesh la "Europa Liberă")

• Andrei Vieru – un pian la Paris

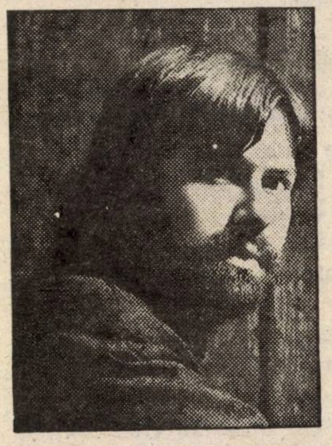

Nu de mult, în Marele Auditorium al Casei radioului din capitala Franţei, a avut loc concertul excepţional, organizat în beneficiul victimelor cutremurului de pămînt din Armenia. În program: *Variaţiuni Goldberg* de Bach şi *Sonata în si minor* de Liszt. Interpretul acestor piese de prestigiu? ANDREI VIERU, recent exilat în Franţa.

Aflat la primul său recital la Paris, el este încă un necunoscut pentru un public atît de exigent. De aceea, *"Le Monde"*, sub semnătura lui

• Scurt •

Costin Cazaban, îl prezintă cu aceste cuvinte:

"Pe jumătate dizident, pe jumătate copil-teribil, Andrei Vieru, tînăr pianist român (născut în 1958), a debarcat la Paris, în urmă cu trei luni, avînd sub braţ discul (turburător): "Variaţiuni Goldberg" de Johan-Sebastian Bach, imprimată în România".

Ni se precizează că este fiul lui Anatol Vieru, "unul dintre piloţii avangardei române", autor de opere, simfonii, mare teoretician, profesor la Conservatorul de la Bucureşti, pensionat prematur.

Într-o cronică de specialitate, semnată A. R., tot în "Le Monde" se apreciază că Andrei Vieru, care a cunoscut deja avatarurile exilului, fiind nevoit să lucreze trei luni pe un pian mediocru, este *"tehniceşte, un pianist magnific"*.

• Cîteva preţuri (oficiale şi... mai puţin oficiale)

Carne – oficial 30 – 45 lei, la speculă între 80 şi 100 lei, ba chiar şi mai mult. Făină – de la 4 – 5 lei la 25 – 30 lei kg. Mălai – de la 3 – 4,50 lei kg, la 25 lei kg. Brînză – de la 30 – 40 lei, la 70 – 80 lei. Zahăr de la 14 lei kg, la 30 – 40 lei kg. Untură – de la 20 – 25 lei kg, la 80 – 120 lei kg. Slănină afumată – de la 25 – 30 lei kg, la 150 – 160 lei kg. (După "Europa Liberă").

• Ana Blandiana

Lorenzo Renzi, profesor la Universitatea din Padova, Italia, a dat publicităţii o scrisoare deschisă în legătură cu poeta Ana Blandiana.

"În luna septembrie a anului trecut – scrie prof. Renzi – am invitat-o pe Ana Blandiana să ţină un ciclu de lecţii la Universitatea din Padova, unde predau filologia romanică şi limba şi literatura română. Ar fi trebuit să sosească în Italia înainte de Crăciunul lui 1988. Nu a venit sau, ca să spunem lucrurilor pe nume, *nu i s-a dat voie să vină.* ▶

În cei peste 37 ani de apariţie

אדוורול

Adevărul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi ,,ADEVĂRUL"

Nu mă îndoiesc o clipă că această "nevenire" a Anei Blandiana la Padova este în legătură cu tăcerea forțată care i-a fost impusă în România. În raport cu această tăcere, neefectuarea călătoriei nici nu are o foarte mare importanță. Ceea ce este cu adevărat grav – și împotriva acestui fapt protestez cu energie – este că i s-a încătușat vocea, una dintre cele mai înalte, mai limpezi ale literaturii române contemporane. (...)

Am invitat-o la Padova pe Ana Blandiana din cauza admirației pe care o am pentru literatura română contemporană, al cărei reprezentant de frunte este. Sper să fie ridicată interdicția la care a fost obligată. Sper să poată veni la noi, dar, mai ales, sper să-i fie redat dreptul de a publica versuri și proză în țara ei.

• Elvira Popescu

...Mare Doamnă a Teatrului de comedie parizian, nonagenară, a fost decorată cu "Legiunea de Onoare", cea mai înaltă distincție a Franței.

• Decese

Tudor Vornicu, ziarist ("Sportul", "Scînteia", etc.), comentator T.V.; director al Televiziunii Române; cardiac, T. Vornicu a murit la începutul lunii aprilie de pe urma unui infarct.

Petre Munteanu (1916), tenor liric, solist al operelor din București, Milano ("Scala"), Copenhaga, Bruxelles, Oslo, Amsterdam, Paris, Viena, etc.

Prof. Vasile Netea, istoric, specialist în istoria Ardealului.

Elena Mătase, scriitoare.

• Destituiri

Alexandru Roșu, din funcția de ministru al Industriei constructoare de mașini; Constantin Radu, din funcția de primar al Capitalei; *Gh. Paraschiv,* din funcția de ministru de finanțe; *Florea Dumitrescu,* din funcția de director al Băncii Naționale.

• BULĂ •

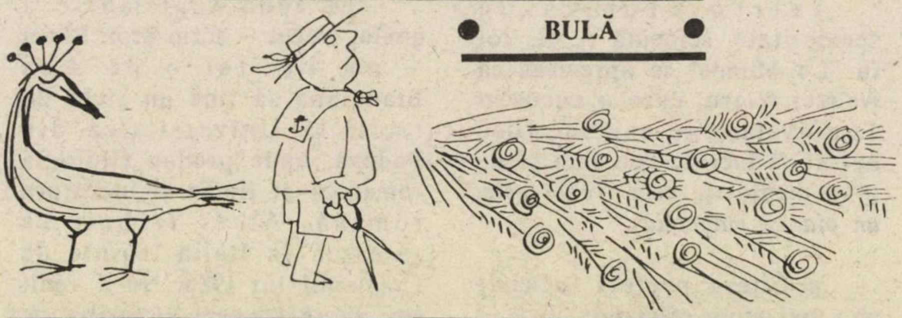

– Cîți plămîni are omul? – întreabă profesoara de anatomie.

Ionescu spune "unul", Georgescu spune "trei plămîni", Bulă spune "doi plămîni".

– Bravo, Bulă! Așa este – spune profesoara. De unde știi?

– Am văzut-o pe sora mea cînd făcea baie.

•

Bulă este condamnat la 10 ani, 10 luni și 10 zile de detenție.

– De ce 10 zile? îl întreabă un coleg.

– M-am uitat în curtea directorului școlii.

– De ce 10 luni?

– M-am uitat cu o lunetă.

– De ce 10 ani?

– Luneta era montată la o armă.

•

Profesoara desenează pe tablă un dreptunghi.

Ce vedeți pe tablă, copii?

Bulă: – Eu văd un pat pe care doi tineri fac dragoste.

– Stai jos, vorbești prostii, îl apostrofează profesoara. Apoi desenează un cerc.

– Ce vedeți copii?

– Eu văd un vizor, prin care te uiți într-o cameră, unde doi se drăgostesc.

– Iar spui prostii. Bulă – se enervează profesoara și desenează un triunghi.

– Doamnă profesoară, sare Bulă, sînteți obsedată sexual!

•

Bulă se întoarce din pețit.

– Ei, ce-ai făcut? Ce ți-a spus tatăl fetei?

– Mi-a dat un răspuns evaziv.

– Ce anume?

– "Ție, mă?! Te bag în... a mătii!"

•

După o lună de la nuntă, Bulă se întoarce acasă cu două geamantane.

– Ce s-a întîmplat? îl întreabă taică-său.

– M-am căsătorit cu o femeie imposibilă! Nu gătește, nu face curat, e certăreață...

– Pe așa una merită s-o tai bucăți, bucăți!

– Dar ce crezi că am eu în geamantane? – spune Bulă.

•

Casa lui Bulă a luat foc. Bunica lui rămîne agățată de balcon.

– Ce bine se ține bunica! exclamă Bulă.

•

O rudă de-a lui Bulă, întoarsă acasă după o lungă absență, întreabă de fiecare ce face.

– Dar pisicuța cu care mă jucam eu – mai întreabă el – ce face?

– A murit călcată de o mașină, spune Bulă.

– De ce ești rău, puteai să-mi spui altceva. De pildă, că "miaună pe acoperiș"...

După un timp, întreabă:

– Și ce face bunica?

– Miaună pe acoperiș – spune Bulă.

UN PLIC DE LA MADRID

Am primit, zilele trecute, un plic de la Madrid, cuprinzînd următoarele:

1) Scrisoarea d-lui prof. Aurelio Răuţă;

2) Biletul anexă, iscălit Kaufman.

Despre d. Răuţă ştim, dintr-o mai veche corespondenţă cu Dicţionarul neconvenţional, că este un cărturar român iubitor de literatură adevărată şi dornic de dialog cult, pe acest tărîm, cu condeierii israelieni.

Despre d. Kaufman şi organizaţia în numele căreia se exprimă – nu ştim nimic.

Fideli spiritului ce prezidează "Pagina cît se poate de liberă", publicăm cele primite din capitala Spaniei, amintind că aşteptăm cu interes contribuţia acelor care ar dori să explice şi izvoarele şi înţelesul politico-moral ale acestui, hai să-i zicem "caz".

Madrid, martie 1989

Dragă Domnule Mirodan,

Zilele trecute s-a transmis la televiziunea spaniolă, pe programul 1, deci principal, un documentar de peste o jumătate de oră, aparţinînd unui englez, despre "atrocităţile", "crimele" şi tot ce au putut comite evreii în Palestina, *patria arabilor*, după ei... Reacţia mea a fost de indignare văzînd denaturarea adevărului; poate că atitudinea se explică şi prin faptul că n-am nici o simpatie pentru arabi. Spaniolii ca şi arabii sînt foarte întortocheaţi şi niciodată nu ştii ce vor face! Am scris o scrisoare la ziarul *ABC*, dar fiindcă aşteaptă vizita lui Hassan al Marocului, nu mi-au publicat-o.

Povestea aceasta m-a făcut să am un gînd, care poate ar găsi un ecou în inima matale şi a altora implicaţi în această luptă teribilă.

Avînd un duşman implacabil în arabi, de ce poporul evreu nu caută o prietenie şi nu întinde o mînă creştinilor din toată lumea? De ce întreţine încă o ură şi duşmănie contra atîtor creştini, care ar putea să le fie prieteni şi de ajutor? De ce nu uită şi iartă un trecut pe care noi l-am şters din amintiri?

Lupta se dă pe un front! De ce se întreţine, fără nici un folos, alt front de neprietenie?

O mînă de oameni dintre Dv, de bună credinţă şi convingere, nu aţi putea organiza ceva în acest sens? Tare aş dori să vizitez Israelul pe care nu-l cunosc şi să vorbim de atîtea lucruri care ne leagă, nu ne dezunesc.

Eu mă aflu acum în amurgul vieţii, sînt un om de omenie, cu un trecut fără pată; crezi că pot primi astfel de pamflet, pe care îl alătur? Cît mă îndurerează această neînţelegere!

Cu dragi salutări româneşti,
AURELIO RĂUŢĂ
Madrid

Jewish Community
OF AMERICA

LEPĂDĂTURILOR,

Vom publica din nou alte extrase din diferite publicaţii româneşti în care vă vom descrie întocmai cine sunteţi şi cine aţi fost, adică asasini la drumul mare, borfaşi ordinari şi terorişti nazişti.

Vă vom stârpi unul câte unul căci nici Trifa nu ne-a scăpat.

David Kauffman.

...de la Rudich – Russu, protagoniştii dramaticei, grelei, incomodei, iritantei, chinuitoarei Dezbateri.

R. R. nu este o discuţie "organizată" cu început, mijloc şi sfîrşit, adică cu "tragere de concluzii", de la Prezidiul revistei. Nu. R. R. este şi nu poate fi decît o sămînţă, un stimulent al gîndirii noastre, o rampă de lansare a reflexiei istorice. Tema, pe care am găzduit-o cîteva luni de zile la această rubrică, fiind mereu şi, sperăm, din ce în ce mai vie, vom publica oricînd, intervenţii cu miez în jurul *chestiunii.*

(În nr. viitor, de pildă, un text nou şi... multi-polemic de V. Russu)

Pînă atunci, *Pagina* se deschide altor subiecte. Nu mai puţin vii, nu mai puţin "dificile".

M.

SORIN CUNEA

UNUL CARE M-A FĂCUT MARŢ ÎNTR-O ZI DE MIERCURI. DA, DAR JUNELE NU ERA ALTUL DECÎT:

Phillip Marmorstein

– CAMPIONUL LUMII LA... TABLE!

Pe preopinent îl cunosc de la vîrsta pantalonilor scurţi. Vîrsta lui. Este fiul unor prieteni din München, mama evreică elveţiană, tatăl evreu transilvănean. Deci cu jumătate din familie se poate vorbi româneşte. Nu şi cu cei doi fii ai Marmorştenilor. Ei nici măcar "Ce face?... Face bine!" – nu ştiu să articuleze. Pe Phillip, cel mai mare dintre cei doi fraţi, interlocutorul meu, l-am cunoscut, aşa dar, înainte de Bar Mitzva, şi deodată, ca într-un film de-o oră şi jumătate, l-am văzut trecînd prin liceu, facultate şi... ofiţerul stării civile. La acest ultim eveniment am fost invitat şi, văzîndu-l alături de aleasa inimii, m-am întrebat: "Cînd, Doamne, cînd au trecut anii?!"

Într-o zi, desfac unul din ziarele müncheneze de mare tiraj şi văd fotografia lui Phillip pe trei coloane iar deasupra un titlu cu litere de-o şchioapă: *Un münchenez campionul lumii la backgammon!* Citesc şi-mi spun: "Tot i-a folosit la ceva băiatului studiul economic!" Îl sun la telefon şi-l provoc la o tablă, cum se cheamă pe la noi acest *backgammon.* Îl aud rîzînd în hohote şi primeşte provocarea. La mine acasă. Vine la ora fixată şi vede pe masă jocul de table pregătit:

– Chiar ai vorbit serios?

– Cît se poate de serios. Şi ce dacă eşti campion mondial?!

Mă priveşte amuzat şi citesc pe faţa lui un fel de zîmbet compătimitor. Îi spun că nu am un pahar special pentru aruncat zarurile şi acceptă să le dăm cu mîna. Nu vreau să vă descriu partida (de fapt nu a fost decît un singur joc!) dar am fost făcut marţ cu toate că pretind că zarul m-a avantajat. Renunţ să joc mai departe deoarece mi-am dat seama că nu am şanse, dar nu şi la un interviu cu Phillip Marmorstein.

– Ştiu că şahul este un joc foarte vechi. Jocul faraonilor. Ştii cumva cît de vechi este jocul de table?

– După cîte ştiu, a apărut pe teritoriul dintre Tigru şi Eufrat, adică în Babilon, iar de acolo s-a răspîndit în întregul Orient. Mă refer la forma veche a jocului.

– Cunoşti jocul de table şi sub alte denumiri? Backgammon...

– Şeş-beş (în arabă şi ebraică), tavli (în greceşte) şi Tric-Trac.

– Cum s-a ajuns la descoperirea jocului? Mă refer la backgammon?

– Este, de fapt, o dezvoltare a vechiului "tavli". Gammon înseamnă de fapt cîştig dublu, sau cum spuneţi voi pe româneşte, "marţ".

Urmează o explicaţie complicată a sistemului zarului dublat în funcţie de situaţia în care te găseşti vis-à-vis de adversar, ca să "mergi" la marţ. Vă scutesc.

– Spune-mi, Phillip, cît este ştiinţă şi cît noroc la jocul de table?

– Depinde. Cu cît joci mai mult cu un adversar, cu aceeaşi persoană, cu atît dispare factorul noroc şi rămîne numai ştiinţa. Dacă jucăm noi doi, cum am făcut-o înainte, tu un jucător oarecare, şi eu campionul mondial, şansele sînt ▶

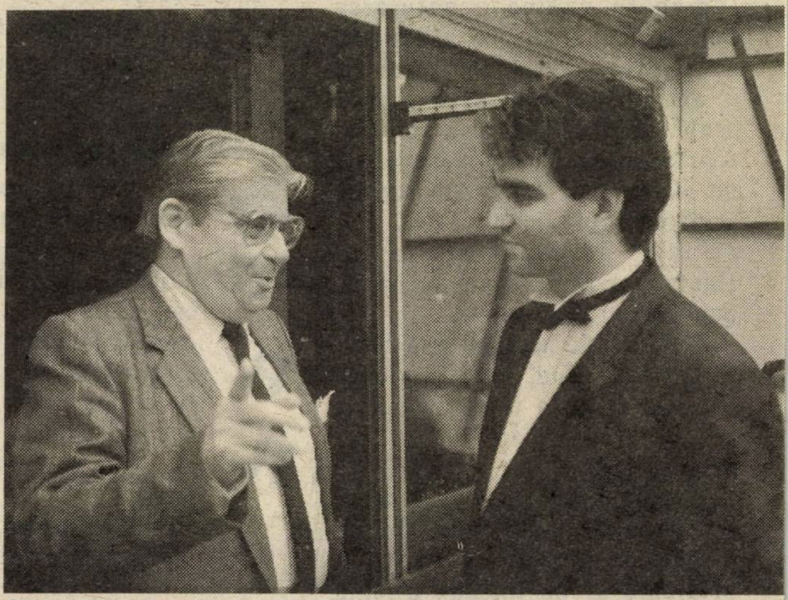

SORIN CUNEA (stînga) cu CAMPIONUL: te fac o tablă?

absolut egale. Cu alte cuvinte, tu poţi compensa cunoştinţele mele cu norocul tău la zar. Dar dacă am juca, să zicem, o sută de jocuri, ei bine, atunci factorul ştiinţă îşi spune cuvîntul. Eu încep să-ţi cunosc jocul, deci pe distanţă mai lungă, eu voi fi cîştigătorul. Probabil...

– Cum ai ajuns la acest joc?

– De copil am jucat Canassta, Monopoly cu prietenii şi în familie. Mai tîrziu am început să joc cărţi, jocuri distractive, nemţeşti, şi apoi m-am apucat de şah. Cu timpul toate mi s-au părut plictisitoare. În urmă cu şase ani, la München, un prieten mi-a arătat cum se joacă backgammon. Cunoşteam jocul dinainte, dar acest prieten a avut răbdare şi mi l-a explicat în detaliu... M-a fascinat. Am început să joc cu alţi prieteni la început simplu, apoi prin dublarea zarului. Jucat pe bani e cu totul altceva. Interesul şi pasiunea pentru jocul în sine e mult mai mare. Te concentrezi mai mult...

– Există ceva literatură pentru jocul de table? Ca pentru bridge, de exemplu?

– Da, există cam o duzină de cărţi. Mai mult sau mai puţin bine scrise...

– Cu experienţa pe care ai acumulat-o, ai putea scrie şi tu o carte?

– Evident. M-a şi contactat un editor. Titlul de campion mondial este o carte de vizită. Totuşi multe din cele ce aş dori eu să scriu, poate s-au scris. Şi pe urmă redactarea unei cărţi cere mult timp.

– Ai auzit desigur de Ben Johnson, atletul care a uluit jocurile olimpice de la Seul. Performanţa sa pe 100 m nu a fost omologată deoarece omul s-a dopat. Crezi că există şi la table doping?

– Da, atunci cînd, obosit fiind în timpul unei partide, simt nevoia unei cafele. E tot un fel de doping.

– Joci zilnic table?

– Cam de două ori pe săptămînă.

– Cum se numeşte oficial titlul pe care-l deţii?

– Exact cum mi-ai spus înainte: *campion mondial de backgammon*. Titlul l-am cucerit anul trecut la Monte Carlo. Ca să ajungi acolo, trebuie să iei parte la turnee mai modeste, să te afirmi. În "finala mare" se înscriu numai cei cu performanţe deosebite. Sigur că şi un necunoscut poate plăti taxa de participare, dar ce se face cînd se vede faţă în faţă cu cei mari?!... Pentru mine un turneu de backgammon înseamnă nu numai joc, ci şi o vacanţă.

– Cine organizează aceste turnee?

– Sînt cîteva organizaţii: în Elveţia, în Germania, America şi Italia. Marele turneu de la Monte Carlo se organizează pe trei categorii, în funcţie de "tăria" jucătorilor. În categoria mea au fost 200 de participanţi. Taxa de înscriere 4000 de franci francezi. Turneul se desfăşoară în trei săli, în fiecare sală se joacă la 120 de mese. Turneul durează o săptămînă.

– Şi ai cucerit locul întîi. Ce înseamnă asta în... bani mărunţi?

– 100.000 de mărci vest-germane...

– Glumeşti?

– De loc. O sută de mii în cap!

– Şi cel care s-a clasat pe locul doi?

– 30.000 de mărci.

– Aproximativ ca la tenis... Spune-mi ai întîlnit la turnee şi "tablagii" israelieni?

– Da, doi. Şi nu dintre cei mai slabi. Poate că nu aveau suficientă experienţă de turneu, dar nu jucau rău.

– Ai avut ocazia să ai în faţă un adversar care a încercat să trişeze? Mă refer la datul zarului...

– Personal, nu. De altfel nimeni nu şi-ar permite aşa ceva la un turneu internaţional. Poate că trişatul se practică prin cafenele... Dacă cineva ar fi prins cu asemenea tertipuri la un turneu de prestigiu ar fi imediat descalificat şi acest lucru îl ştim cu toţii.

– Ai fi gata să joci în Israel?

– Oricînd şi cu oricine. Numai să fiu invitat. De altfel şi israelienii care trec prin München mă pot contacta. Le stau întotdeauna la dispoziţie: ori să jucăm, ori să le dau unele sfaturi în materie de backgammon. De altfel te-aş ruga să publici în revistă adresa şi numărul meu de telefon.

– Ascult!

– Phillip Marmorstein, Scharfreiterstrasse 4, 8 München 90, West Germany.

Tel. (89) 690 62 44.

– Şi nu ai nevoie de un manager?

– Nu, mă... menajez singur!

– Cîte table ai acasă?

– Numai două. Mai multe nu i-a dat nici Dumnezeu lui Moshe!

DREPT CARE MINIMUM SE ÎNTREABĂ:

CÎT E ŞTIINŢĂ ŞI CÎT E NOROC ÎN JOCUL, NUMIT POLITICĂ EXTERNĂ, PE CARE-L PRACTICĂ (DAR NU CA NIŞTE CAMPIONI) GUVERNUL NOSTRU ISRAELIAN?

ophir tours

RAVENNA:

„Impuşcaţi-l pe DANTE!"

...A RĂCNIT UN TIP DIN "HISBALLAH"

De cîte ori cobor în Italia, nu lipsesc a adăsta măcar cîteva ore la Ravenna, pentru a contempla mozaicurile basilicelor bizantine şi pentru a mă reculege la mormîntul lui Dante. În acest ultim scop mă înarmez dinainte cu răbdare, căci ştiu că va trebui să mă pun la coadă şi să aştept pînă-mi va veni rîndul de a pătrunde în modesta capelă, unde deasupra urnei în care odihnesc oasele poetului, arde o candelă alimentată cu uleiul adus de la Florenţa în fiecare an la 14 septembrie, data săvîrşirii din viaţă în anul 1321, la Ravenna a autorului "Divinei Comedii". De această dată n-am izbutit să-mi săvîrşesc pelerinajul. Ambele străzi de acces la capelă erau blocate de cordoane de carabinieri.

"Dar ce s-a întîmplat?" l-am întrebat eu pe unul dintre cei ce se opriseră acolo. "Nu cumva şi-au pus în gînd florentinii, la fel ca acum trei secole, să fure oasele poetului?

În loc să răspundă, cel interpelat, cu sprîncene negre groase şi mustaţa tot atît de neagră, à la Omar Scharif, s-a încruntat la mine şi a răcnit într-o engleză guturală: "Spînzuraţi-l! Sugrumaţi-l! Împuşcaţi-l pe Dante!"

După care a făcut stînga'mprejur şi a luat-o la sănătoasa. Nici unul dintre carabinieri nu s-a ostenit să-l oprească pe cel ce se făcuse vinovat de instigarea la o crimă ce ar fi putut fi săvîrşită doar acum mai bine de şase secole şi numai prin primele două metode indicate de instigator. Apărătorii ordinii publice italiene păstrau însă o seriozitate întunecată. Nespus de serios a rămas şi *il maresciallo* (ceea ce nu înseamnă "mareşal" ci doar, pe limba noastră, "sergentul major" de carabinieri) în vreme ce-mi dădea următoarele lămuriri:

Cu o săptămînă în urmă, în aceeaşi zi în care avusese loc la Padova un atentat cu bombe împotriva unei librării în vitrina căreia se afla expusă versiunea italiană a romanului "Versuri satanice" de Salman Rushdie, primarul Ravennei, dl. Mauro Dragoni, primise o scrisoare prin care gruparea teroristă "Hisballah" revendica atentatul, anunţînd că el va fi repetat împotriva mausoleului lui Dante, în cazul că amintitul demnitar nu s-ar fi desolidarizat public de opera *"acelui cîine scîrnav şi mişel"*, cerînd totodată scuze întregii lumi islamice. O scrisoare similară, redactată însă în termeni şi mai violenţi, fusese primită la Paris de către d-na Gabrielle Perus, căreia i se propunea să aleagă fie moartea, fie retractarea celor spuse de ea în cadrul unei conferinţe internaţionale danteşti, ţinute la Ravenna în toamna anului 1988. Menţionez că comentariul d-nei Perus se concentra asupra următoarelor terţine din cîntul al 28-lea din "Infernul":

Stricat la fund ori doage-un vas nu crapă,
ca unul ce-l văzui cu răni cumplite
crăpat din gură pînă p'unde-l scapă,

cu maţele'ntre glezne'mpleticite,
cu coşul spart şi scos urîtul sac
ce schimbă'n scîrnă tot ce gura'nghite.

Iar el, văzînd că fix acu-l atac,
deschise'n piept o largă căscătură
cu mîinile şi: — "Vezi cum mă desfac,

"şi vezi ce cazne Mohamet îndură!
"Ali e cel ce-mi plînge-aici în faţă
cu cap crăpat din vîrf pînă sub gură.

"Şi toţi pe cîţi îi vezi aici, în viaţă
rupturi urziră şi scandal, şi-atare
scandal acum în trupuri au să-l paţă".

Mă mărginesc a observa că cele cîteva versuri "satanice", după Salman Rushdie, introduse şi apoi scoase de Mahomet din ▶

Coran, precum şi aluziile lipsite de cuvenitul respect ce le-a făcut în cartea sa romancierul indo-britanic, la cele douăsprezece neveste ale profetului, sînt floare la ureche pe lîngă terţinele antecitate, din care rezultă că nu numai Dante l-a aruncat pe Mahomet în Infern (adică acolo unde vrea Homeini să-l zvîrle pe Rushdie), ci şi că l-a condamnat la o penalitate pe cît de crîncenă, pe atît de respingătoare: şi *nu numai pe el ci şi pe întemeietorul sectei şiite, adică pe ginerele său Ali şi anume pentru că ar fi fost amîndoi urzitori de "rupturi şi scandal"* (în limbaj comunist pre-gorbaciovist: pentru "scizionism"): vrasăzică pentru însăşi substanţa învăţăturii lor.

Nu ştiu care va fi situaţia la apariţia acestei corespondenţe în "Minimum": cine ştie, poate că organul oficios al Vaticanului, "L'Osservatore romano", îl va fi afurisit pînă atunci şi pe Dante, precum pe Rushdie, ba poate că vor fi puse la *Index*, dacă nu întreaga "Divină Comedie", măcar terţinele incriminate de homeinişti. Prefer deci să mă abţin de la alte comentarii. Nu-i exclus, după părerea mea, ca pînă la acea dată să fluture drapelul verde al profetului, nu deasupra Ierusalimului (care mi se pare a fi oraşul cel mai bine păzit din lume, în această privinţă), ci deasupra cîtorva metropole occidentale (pe care tot din prudenţă, mă abţin a le numi).

Să mă ierte cititorii lui "Minimum" dacă nici măcar rîndurile de faţă nu voi cuteza să le semnez cu numele adevărat, ci cu un pseudonim aşezat acum cîteva decenii sub nişte destul de obraznice "Instantanee" din ziarul "Moldova liberă". Mi-am îngăduit să-l împrumut deoarece el mi se pare că consună atît cu "Infernul" lui Dante cît şi cu o situaţie deocamdată grotescă, dar care – dacă nu băgăm de seamă – ar putea deveni de-a dreptul infernală pe mai multe meridiane ale lumii. Adică

STYX

Mormîntul lui Dante: iarăşi?

טכנוטיב
צבעים בע"מ
TEHNOTIV
PETAH TIKVA
Aprovizionarea cu vopsele din toate sorturile, direct la locuinţa clientului
FĂRĂ SUPLIMENTARE DE PREŢ

Te zbuciumi înainte de a vopsi?
Ce material să alegi?
Ce cantităţi sînt necesare?

Telefonaţi la 912540
şi specialistul nostru vine – gratuit – la dvs. ca să vă sfătuiască

REVOLTA VOPSELEI
în
PETAH TIKVA
STR. PINSKER 21
SERVICI NOU, REVOLUŢIONAR

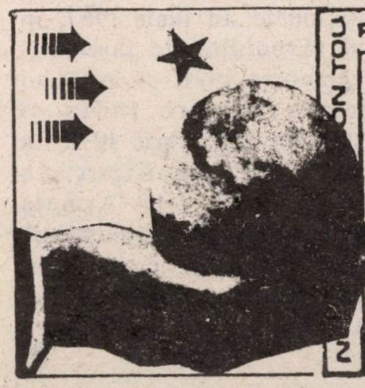

NOUTĂŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS - NOUTĂŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti voiajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!
BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN TOATĂ LUMEA
„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)
NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!
* Pentru posesorii de cărţi de credit cu dobîndă legală.

NOUTĂŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS - NOUTĂŢI - GORDON TOURS -

– Allo, ce mai faci?

Allo! KREMLIN! AICI CASA ALBA...

Secretele unui telefon de care depinde – poate – viaţa mea şi a dumitale

– Ce să fac?

Denumirea sa oficială este "U.S. – Soviet Hotline" – Circuitul de urgenţă americano-sovietic. Dar în lumea întreagă este cunoscut sub denumirea de "telefonul roşu". Nu e numai mai simplu şi mai pe înţeles, ci şi mult mai captivant. Ca atare, înflăcărează imaginaţia şi e o sursă de scenarii de politică-ficţiune.

Luna trecută telefonul roşu şi-a celebrat a 25-a aniversare.

A fost ideea lui John Kennedy, puţin timp înainte de a fi asasinat. Telefonul roşu a fost inaugurat la 30 august 1963. Iniţial a fost un simplu cablu ce a făcut legătura între două telefoane de culoare roşie. O linie directă de care depinde şi azi soarta lumii, căci leagă Casa Albă de Kremlin, în scopul de a evita declanşarea din eroare a unui război nuclear. Şi efectiv, mai multe "alerte roşii" datorită unor defecţiuni pe sistemele radar şi ordinatoare au fost lămurite pe această cale între cele două super-puteri. Fără drame şi fără ştirea marelui public.

În acest sfert de veac telefonul roşu a evoluat mult pe linie tehnologică, devenind ceea ce este acum, un sistem ultra-rapid şi foarte sofisticat de comunicaţie. Transformat, acum zece ani, în telescriptor legat de sateliţi, sistemul a cunoscut o nouă perfecţionare anul trecut, permiţînd acum nu numai un dialog permanent între preşedintele american şi nr. 1 sovietic, ci şi între responsabilii cu declanşarea atacului nuclear.

SĂ NE IMAGINĂM CĂ UN MESAJ A FOST EMIS DE LA CASA ALBĂ...

Să ne imaginăm că un mesaj a fost adresat de la Casa Albă către Kremlin. Mai întîi el tranzitează printr-un centru de transmisiuni ultrasecret al Pentagonului, care-l codifică. E transmis apoi către o staţie-emiţătoare din Maryland, care-l expediază prin satelit centrului de recepţie al Armatei sovietice, la Lvov. De acolo e transmis prin cablu la sediul GRU (serviciul secret militar), de lîngă Moscova, de unde e dirijat, în final, spre Kremlin. Durata totală a transmisiunii: mai puţin de un minut!

Această linie specială, permiţînd dialogul între şefii celor două super-puteri, a fost dublată anul trecut de un circuit destinat specialiştilor militari. Acordul, semnat în capitala americană, prevede crearea unor "centre de reducere a riscului nuclear". Aceste centre, situate la Washington şi Moscova, se află în legătură neîntreruptă spre a-şi putea notifica în timp util orice tir accidental sau traiectorie deviată a unei rachete balistice. Totul în scopul de a evita orice confuzie susceptibilă de a duce la o escaladă atomică.

CÎND A FOST UTILIZAT TELEFONUL ROŞU?

Deşi cele două super-puteri refuză orice informaţii în acest domeniu, se ştie că telefonul roşu a fost utilizat efectiv în fiecare dintre următoarele crize internaţionale: în iunie 1967, în timpul războiului de şase zile; în decembrie 1971, cu prilejul războiului dintre India şi Pakistan; în decembrie 1973, în războiul de Iom Kipur; în decembrie 1979, cînd Armata sovietică a invadat Afganistanul; în decembrie 1983, cu prilejul raidului aerian american asupra Libiei.

▶

Sateliţii prin intermediul cărora se realizează legătura Casa Albă – Kremlin sînt un Intelsat, de partea americană şi Molniya, de partea sovietică. Textele de la Moscova la Washington sînt transmise în limba rusă; în sens opus în engleză. Ansamblul echipamentului tehnologic, inclusiv cel instalat la Moscova, este de fabricaţie americană. Ca şi cum fiind vorba de un domeniu atît de sensibil cum este declanşarea din eroare a unui război atomic, sovieticii nu au încredere deplină în propria lor tehnologie.

DE LA CASA ALBĂ – REŢETE CULINARE; DE LA KREMLIN – "RĂZBOI ŞI PACE"

Ca măsură de precauţie, cele două sisteme sînt testate la fiecare cîteva ore. Ceea ce face ca pe aceste canale hiper-sofisticate să circule mesaje dintre cele mai curioase. Americanii transmit de obicei reţete culinare. Sovieticii transmit pagini întregi din "Război şi pace" de Tolstoi. Aluzie?

V. MINCU

SPANIA

OCULTISM ŞI JOCURI DE NOROC

*** Curaderos de ieri şi "noii vraci" * Alifie miraculoasă pentru "vino-ncoa" * Savantele congrese de parapsihologie**

Spania se scaldă în plin ocultism. La finele secolului XX şi început de mileniu, credinţe, superstiţii, practici din cele mai obscurantiste – denumite magie, aeromancie, piromancie, hidromancie, geomancie, spatulomancie sau cine naiba mai ştie cum – reconstituie o atmosferă de Ev Mediu, dacă nu chiar de păgînism.

Fascinaţia pentru hazard este, poate, aspectul cel mai puţin relevant. Fapt e că jocurile de noroc mobilizează energiile şi banii mai mult decît în orice altă ţară din lume.

La mare preţ (la figurat şi la propriu) este cartomancia, ghicitul în cărţi. În nişte cărţi de joc cu figuri speciale şi mai lungi decît cele ordinare. "În fiecare duminică, mă duc la Retiro (un mare parc din Madrid) ca să mi se dea în cărţi. În săptămîna următoare mă conduc după cele ce mi s-au spus şi niciodată nu-mi merge prost" – mărturiseşte un tînăr, probabil student.

Locul *"curaderos"*-ilor (vraci din vechea Spanie) l-au luat "noii vrăjitori" a căror clientelă nu se mai recrutează doar de la ţară, ca altă dată, ci şi din cartierele rezidenţiale ale marilor oraşe. În Plaza de Cascorro s-a deschis un centru de ezoterism: nu o oarecare dugheană sordidă ca pe vremuri, ci o clădire în trei etaje cu boutique-uri specializate. Acolo se poate procura, bunăoară, o pomadă "africană" a cărei judicioasă aplicare pe buzele cele mai intime ale femelei, promite revenirea promptă a masculului dorit. Sau, în altă încăpere, poate fi consultată una dintre numeroasele prezicătoare sau făcătoare de farmece. Un centru similar funcţionează şi în cartierul rezidenţial Salamanca.

Amploarea predilecţiei actuale pentru magie se poate judeca şi după activitatea formativă şi editorială în materie. De-ajuns să intri într-o librărie ca să fi uimit de numărul tejghelelor pe care sînt etalate lucrările consacrate magiei de toate genurile, tipărite de cele mai diverse secte şi rituri. Anul trecut s-a ţinut la Toledo, sub egida primarului, un spectaculos "congres magic" la care au stat cot la cot universitari cu "vizionarii" (persoane care cred sau spun că au avut revelaţii supranaturale). Iar în decembrie 1988, două sute de parapsihologi de toate nuanţele s-au întrunit pentru a dezbate probleme de magie şi vrăji la Corogne, în Galicia, provincie care-şi dispută întîietatea în materie de vrăjitorie cu Asturia, Levant şi Andaluzia. (În această din urmă regiune, există o sectă sado-satanică – "Spiritul Marelui Vultur" – care a împins masochismul pînă la uciderea uneia dintre adeptele ei.)

Toate acestea se întîmplă într-o ţară în care cu vreo 800 de ani în urmă, un filozof evreu, marele Maimonide, şi unul arab Averroes, fiecare potrivit propriei religii şi concepţii ştiinţifice, repudiau violent magia şi vrăjitoria.

Într-o ţară în care Biserica Catolică a fost şi este atît de puternică, dar unde ocultismul se revigorează potrivit unei maxime care proclama: "Dumnezeu este bun, dar nici diavolul nu este rău".

Alfonso Bahya

NOUL NOSTRU

CONCURS CU PREMII

MARCEL IANCU = DADA

"Marcel Iancu-Dada" este un concurs dedicat unui mare artist al iudaismului românesc, unui mare înoitor al spiritualității europene, unui mare cetățean al Israelului creator.

"Marcel Iancu-Dada" este un concurs pentru toată lumea. Pentru toată lumea care iubește geniul artistic al tribului nostru și crede în veșnicia acestuia.

Concursul nostru este alcătuit din 2 serii a cîte 15 întrebări. Răspunsurile la cele 30 de întrebări se vor trimite la sfîrșitul concursului, fiind însoțite de cele 2 cupoane de participare. Răspunsurile neînsoțite de aceste cupoane nu vor fi luate în considerație.

Redactorii revistei "Minimum", colaboratorii, precum și familiile acestora nu au dreptul de a participa la concurs.

Data limită de trimitere a răspunsurilor este 31 iulie 1989 (se va lua în considerare data poștei).

Un juriu alcătuit din I. Artzi (președinte), Dadi Iancu, M. Rudich, Sandu David, G. Bogokowski, Beatrice Hacker (secretara concursului) și Al. Mirodan (directorul revistei "Minimum"), va cerceta răspunsurile și va stabili premiile corespunzătoare.

Concursul "Marcel Iancu-Dada" este dotat cu următoarele premii:

- *Două lucrări originale de Marcel Iancu;*
- *Litografii originale de Marcel Iancu, numerotate și semnate de autor;*
- *O "Dadalit" (litografie pe ghips) de Marcel Iancu; oferită de Galeria de pictură Rosenfeld, Tel Aviv.*
- *Un bilet de avion Tel Aviv – București – Tel Aviv, oferit de Agenția de voiaj "Adrian".*
- *Cinci zile (6 nopți) la Sinaia, oferite de Agenția "Ady Tours – E. Weiss";*
- *Trei zile (4 nopți) la Budapesta, oferite de Agenția "Ophir Tours (Marcel Bădescu-Blecher)";*
- *Două carnete de membru al Asociației Prietenilor Muzeului Marcel Iancu din Ein Hod;*
- *Albume de pictură Marcel Iancu;*
- *O masă pentru două persoane, oferită de restaurantul gastronomic "Harry și Ghita" din Tel Aviv;*
- *Cărți cu autograf ale scriitorilor israelieni de limba română, etc.*

Lista definitivă a premiilor și ordinea lor, va fi publicată în numărul nostru viitor.

Așadar, în numărul nostru viitor (1 iunie a.c.) prima tranșă de întrebări a noului nostru concurs cu premii **"MARCEL IANCU–DADA"!**

DADI IANCU

Marcel Iancu

1895~1984

Nu e un lucru simplu să scrii despre propriul părinte şi, mai ales, cînd acesta a fost un mare artist, unanim recunoscut ca atare, despre care nu se pot face decît aprecieri laudative. Dar, dacă am acceptat totuşi s-o fac, aceasta se datorează faptului că toate lucrările serioase care tratează despre arta modernă a veacului nostru – şi, bineînţeles, analizînd în acest cadru şi mişcarea artistică DADA – tratează şi reţin cu elogii deosebite numele şi opera artistului Marcel Iancu.

Poate că unii cititori vor fi surprinşi sau nedumeriţi de faptul că am folosit noţiunea: artistului şi nu pictorului; aceasta pentru că se pare că la noi, în Israel, datorită unei anume orientări a gustului şi preferinţelor publicului, lucrările plastice în ulei ale lui Marcel Iancu au avut şi au o mai mare apreciere şi solicitare decît altele. Această orientare necompletă mă determină să spun că a vorbi despre Iancu numai ca pictor este o eroare, pentru că pictura este numai unul dintre modurile în care se materializează, se concretizează arta plastică.

Marcel Iancu a fost şi sculptor; el a realizat şi reliefuri în ghips, ghips pe sac, în metal, decoraţii murale, lucrări în ceramică, colaje. Într-un alt domeniu al creaţiei, trebuie să spun că covoarele artistice semnate de Iancu au fost extrem de apreciate şi solicitate la o expoziţie care a avut loc în S.U.A., în urmă cu cîţiva ani. În legătură cu participarea lui Iancu cu operele sale la expoziţii, precizez că între 1916 – 1983 lucrările sale au fost prezentate în peste cincizeci de expoziţii în U.S.A., Franţa, Elveţia, Italia, Germania, România, Israel şi în alte ţări.

Atît în România cît şi în Israel, Iancu a fost şi profesor în şcoli pentru tineretul talentat în domeniul artelor.

În România a înfiinţat, împreună cu Vinea, în 1923 revista de artă şi literatură "Contimporanul".

*

Cred că ar fi important să împărtăşesc cititorilor şi părerile altora – nu numai ale mele – despre Iancu şi opera sa:

"Marcel Ianco este un artist care fără a deforma (...) ne arată prin propria sa dezvoltare –şi în modul cel mai clar – drumul noilor sale valori (...) Temperamentul său, forţa sa hotărîtă şi pură dau mari posibilităţi imaginaţiei sale libere şi inventive".

Tristan Tzara – Opere Complete 1912 – 1924, vol. I, pag.555

Tristan Tzara văzut de Francis Picabia

"Operele lui Ianco aparţineau fantasticei lumi DADA, plasticele sale erau nişte imenşi colibri cu trompe strălucind (...) scînteietoare (...) Reliefurile sale sînt pentru mine porţi ale poveştilor cu zîne. Cel care ţine cheia care le deschide, cel care găseşte drumul către ele (...) se află într-un imperiu senin şi infinit de visuri".

Jean Arp – într-o scrisoare din Paris – 1957

*

"Marcel Iancu, acest autentic artist e una dintre cele mai de seamă personalităţi ale acestei epoci" (...)

Camil Petrescu – "Facla", 8.2.1932

*

"E de prisos să insistăm asupra însuşirilor cunoscute ale artistului Marcel Iancu, unul dintre puţinii pictori (...) care şi-au dus măiestria pînă aproape de supremele limite".

Ion Vinea – "Facla", 29 mai 1939

*

"Marcel Iancu este o desfăşurare de forţe adînci şi creatoare (...) o frescă frămîntată de viziuni smulse din fundul iadului şi din înaltul cerului (...) Muzee şi academii îşi vor disputa pînzele lui Marcel Iancu (...) El este un dinamitard al ordinei actuale".

N. D. Cocea – "Cuvîntul", 12.2.1932

*

"În două slove nu se poate prinde imaginea unei arte. Oglinda s-ar sparge şi valurile neştiute ar plînge. Dar flamurile de sînge din pictura lui Marcel Iancu – arhanghel revoltat – sînt lîngă inima noastră şi lîngă tinereţea noastră se zbat".

Eugen Jebeleanu – "Clopotul", 28.2.1932

"Printre cei ce sărbătoresc arta cutezătoare şi plină de gînduri cu care ne bucuri, mă aflu şi eu, prietenul tău statornic".

Gala Galaction – scrisoare, 6.11.1932

*

"Nu se poate înţelege literatura şi arta de astăzi, fără de suprarealism, dar nici această mişcare nu poate fi înţeleasă fără DADA. În fapt, DADA a precedat suprarealismul. Şi este deasemeni imposibil de înţeles DADA, fără Tristan Tzara şi bineînţeles, fără Marcel Iancu (...)

Eugen Ionesco în prefaţa la "Ianco", Ed. "Messada" – 1982, pag. 190

*

"Arp, Tzara, Huelsenbeck, Ianco, au fost părinţii unei credinţe al cărei credincios eram".

Michel Seuphor – pictor, profesor, critic de artă – extras dintr-o scrisoare, Paris

În continuare aş dori să împărtăşesc cititorilor revistei "Minimum" cîteva informaţii privitoare la activitatea Muzeului de Artă Modernă care se află la Ein-Hod, sat al artiştilor, făurit de către tatăl meu în anul 1953. Decenii de-a rîndul a visat părintele meu să înzestreze satul cu un muzeu. Această dorinţă a sa nu era deloc uşor de îndeplinit. Un comitet public condus de dl. Moshe Zanbar – în prezent preşedinte al consiliului de administraţie al Băncii Leumi – şi-a asumat sarcina obţinerii fondurilor necesare, sarcină care a fost încununată de succes. Lucrările de construcţie au început în primul trimestru al anului 1982 şi, la 21 iunie 1983, în prezenţa unui numeros public, Preşedintele Statului, Dr. Haim Herzog ne-a făcut onoarea de a deschide în mod oficial muzeul care poartă numele tatălui meu şi al mişcării artistice al cărei cofondator a fost, în anul 1916, la Zürich: Muzeul de Artă Modernă "IANCO-DADA". Marcel Iancu este cel care a înzestrat muzeul, donînd patruzeci şi opt de lucrări în ulei şi un mare număr de lucrări de alt gen.

Impresionant de mare este numărul celor care au vizitat muzeul în aceşti aproape şase ani de existenţă. Au venit în acest scop la Ein-Hod vizitatori din toate colţurile ţării şi, printre aceştia, elevi de liceu, studenţi, iubitori de artă de toate vîrstele şi profesiile, turişti din străinătate.

Astfel vreau să subliniez faptul că un film despre viaţa şi opera tatălui meu a fost prezentat de către televiziunea din Elveţia şi din R. F. Germană.

La 27 octombrie 1988, la Buenos Aires – capitala Argentinei – urmare a iniţiativei ambasadei noastre, la Galeria Naţională de Expoziţii, a fost inaugurată o sală care poartă numele "Marcel Iancu". Festivitatea a fost patronată de către directoarea Artelor Plastice din Ministerul argentinian al culturii.

La o vînzare publică la New York cu opere de artă realizate în veacul XX, un ulei realizat de Iancu în anii '70 – "Doi fumători de narghilea" – a fost achiziţionat pentru suma de 29.700 $.

În încheiere vreau să subliniez faptul că opera artistului Marcel Iancu se află şi în atenţia cercetătorilor. Astfel, profesorul Harry Seiwert, din localitatea Trier – R.F.Germană lucrează în prezent la o teză de doctorat pe tema: "Marcel Ianco – Viaţa şi opera sa". De asemeni se pregăteşte un catalog "raisonné" privind întreaga operă realizată de către tatăl meu.

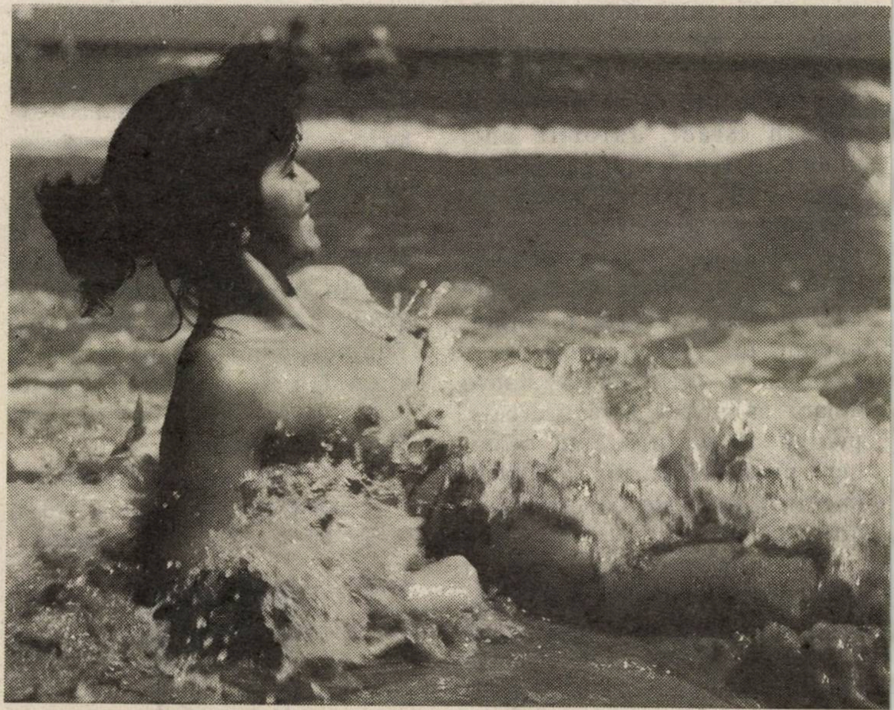

minimum **vă aduce la cunoştinţă că e cald şi a sosit vremea să mergem la mare**

(foto Heddy Löffler)

L. BRĂILEANU

IUBIRILE, DECEPȚIILE ȘI UMILINȚELE

REGELUI CAROL AL II-LEA

DEZVĂLUITE, PE BAZĂ DE DOCUMENTE,

DE UN NEPOT AL SUVERANULUI,

PRINȚUL PAUL DE HOHENZOLLERN

În vitrinele librăriilor londoneze a apărut, nu cu mult timp în urmă, o carte susceptibilă să stîrnească interesul, îndeobște al celor născuți în spațiul carpatin: "Regele Carol al II-lea – O viață a bunicului meu" – semnată prințul Paul de Hohenzollern – România.

În prezentarea pe care editorul o face cărții pe una din clapele supracopertei se afirmă că puțini dintre oamenii cărora destinul le-a hărăzit un rol semnificativ au fost mai nedreptățiți decît Regele Carol al II-lea. Prezentarea se adresează evident cititorului de limbă engleză care este pus în temă în cîteva fraze asupra eroului cărții: născut în 1893, ca fiu al reginei Maria, nepoata reginei Victoria, a trăit în perioada de mari frămîntări politice și sociale a acestui secol, în care Europa a căpătat o nouă înfățișare, iar el și-a pierdut tronul după ce a adus țării sale o perioadă de stabilitate și prosperitate și după ce a purtat o bătălie fără speranță înfruntînd atît forțele nazismului, cît și pe cele ale stalinismului.

Editorul afirmă în continuare că, în ciuda acestor însemne pozitive, despre regele Carol s-a vorbit aproape în mod exclusiv în termeni negativi, fiind considerat un aventurier și un afemeiat, un tînăr prinț îndrăgostit de băutură și automobile, care a fugit și s-a însurat în taină cu o nobilă româncă, Ioana Lambrino, a avut o a doua căsătorie – nereușită – cu prințesa Elena a Greciei și o lungă poveste de dragoste cu Magda Lupescu care a devenit ▶

cea de-a treia soţie a sa, provocînd "unul dintre cele mai faimoase scandaluri ale secolului".

Dar regele Carol – susţine editorul – n-a fost numai un playboy frivol. Înzestrat cu profunzime şi farmec, el s-a dovedit un abil şi curajos politician, cu o viziune realistă asupra lui Hitler neluată în seamă de aliaţi. Povestea lui este, fără îndoială, o poveste de dragoste şi aventură, dar în acelaşi timp una despre istorie, politică şi război.

Dar cine este autorul?

Prinţul Paul de Hohenzollern care în momentul de faţă trăieşte la Madrid, unde se ocupă cu tranzacţii de tablouri, este fiul prinţului Mircea-Carol, singurul copil al regelui Carol al II-lea din prima sa căsătorie cu Ioana Lambrino. Născut la Paris în 1948, a fost educat într-o şcoală iezuită din Franţa şi la Millfield în Anglia.

IUBIREA REGALĂ A SECOLULUI

Înainte de a răsfoi cartea, să desprindem cîteva însemnări ale autorului din prefaţă:

"Vitalitatea regelui Carol al II-lea l-a determinat să-şi trăiască viaţa din plin; îi plăcea să conducă automobile de curse şi să-şi piloteze singur avionul. Deşi credinţa că a renunţat la tron pentru amanta sa nu este întrutotul corectă, dragostea lui pentru Elena Lupescu, cunoscută mai bine sub numele de Magda, constituie probabil iubirea regală a secolului, rivalizînd cu cea a lui Edward al VIII-lea şi a doamnei Simpson. Scriitori foarte populari ca Barbara Cartland în Anglia şi Guy des Cars în Franţa au scris despre această poveste de iubire care a scos în evidenţă doar o latură a vieţii bunicului meu. ▶

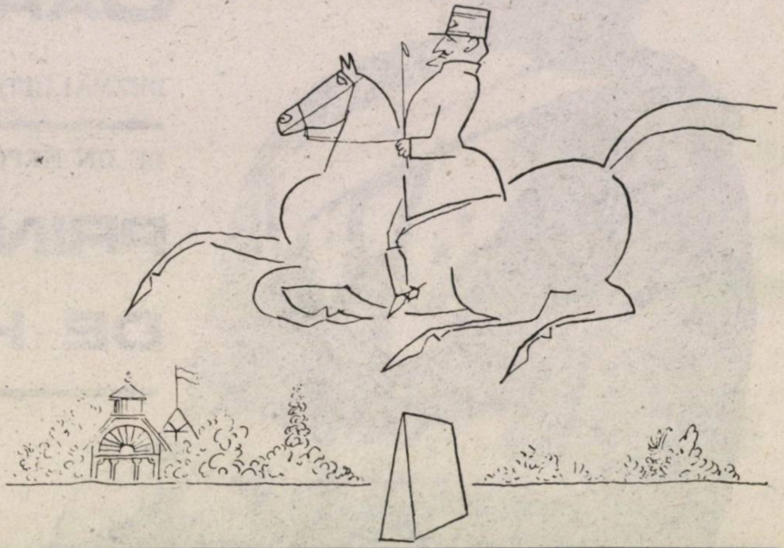

?

Aceasta este actriţa Joanne Whalley care interpretează rolul Christinei Keller, frumoasa (şi isteaţa) spioană care a declanşat în 1964 celebra afacere Profumo, provocînd căderea guvernului britanic.

...Cine (mă întreb) va juca rolul, nu mai puţin interesant, al d-rei Bordes, indianca call-girl, cu salariu de la Kadaffi şi amanţi politici la aşternut?

Şi cine-i scenaristul care ne va arăta cum a reuşit noua Keller să-i provoace (pe bază de şantaj cu foto compromiţătoare) pe anume realizatori T.V. să compună "spontan" filme pro-O.E.P., de incitare împotriva Israelului?

Relaţiile lui cu femeile reprezintă fără îndoială o parte foarte importantă a vieţii sale. Prima lui dragoste şi căsătoria cu bunica mea, Ioana Lambrino, căreia i se spunea mai mult Zizi, este în felul ei la fel de fascinantă ca şi dragostea pentru Magda Lupescu; există apoi căsătoria lui cu prinţesa Elena a Greciei, mama unchiului meu, regele Mihai, care i-a urmat la tron lui Carol al II-lea ca rege al României. Totuşi, în multe privinţe, femeia care a jucat cel mai mare rol în viaţa lui, îndeobşte în perioadele critice ale începutului carierei, a fost distinsa lui mamă, regina Maria – prinţesă engleză.

La încheierea prefeţei, autorul mărturiseşte că ceea ce l-a determinat să scrie "prima biografie completă a bunicului său" a fost cantitatea vastă de material documentar în posesia căreia a intrat în 1985. "Jurnalele intime ale bunicului meu au fost predate Academiei de Istorie din Lisabona, în cadrul unei ceremonii speciale la care am avut onoarea să particip, fiind astfel printre primii care le-au frunzărit şi analizat".

LA ÎNCEPUT A FOST FERDINAND CU ELENA VĂCĂRESCU

Să pătrundem în desişul pădurii de fapte şi date... Mai întîi, autorul evocă lumea în care s-a născut regele Carol.

"Semnificativ în ceea ce priveşte interdicţia pe care avea s-o suporte bunicul meu este faptul că tatălui său, Ferdinand, i s-a interzis de către regele Carol I, pe motive politice, să se căsătorească cu femeia pe care a iubit-o, Elena Văcărescu. Era o lady fermecătoare, prietenă apropiată şi doamnă de onoare a reginei; dar era romancă şi asta constituia un păcat fatal

Ferdinand cu Maria: el renunţase la Elena Văcărescu. Ea n-a renunţat nici la Barbu Ştirbey, nici la alţii

care-i interzicea să aspire la o căsătorie cu moştenitorul tronului.

Cînd Ferdinand s-a îndrăgostit de Elena Văcărescu, o legătură încurajată de romantica regină (Carmen Sylva), regele a luat o măsură drastică.

L-a silit pe tînăr să aleagă între Elena şi tron, dar de fapt nu i-a lăsat nici o alternativă, trimiţîndu-l în străinătate într-o lungă călătorie. Nemulţumit cu atît, a trimis-o pe regină la mama ei, la Wied.

Timp de doi ani regina a rămas departe de România, dar Ferdinand a revenit mult mai curînd. Se spune că a cutreierat Europa cu inima zdrobită – şi probabil că aşa a fost – dar cînd s-a întors, a uluit pe toată lumea, aducînd cu el o nevastă: era prinţesa Mary, nepoata reginei Victoria. Tatăl ei era prinţul Alfred, duce de Edinburgh, iar mama ei, printesa Maria Alexandrovna, unica fiică a ţarului Alexandru al II-lea al Rusiei.

De fapt, întîlnirea dintre cei doi tineri fusese pusă la cale în secret de către regele Carol I, care fireşte jubila de fericire văzînd rezultatul obţinut. Noua prinţesă a României era o fată adorabilă, inteligentă şi profund romantică. Cu scurgerea anilor s-a transformat într-o figură dominantă al cărei caracter i-a influenţat în mod inevitabil copiii.

Capitolul I al cărţii se intitulează "Frumosul băiat cu bucle aurii" şi cuprinde, printre altele, următoarele date:

"După trei ani de viaţă conjugală, Ferdinand şi Maria s-au mutat într-o casă proprie, palatul de la Cotroceni, unde au continuat să se afle sub ochiul vigilent al regelui şi reginei, dar această încercare de supraveghere era îndreptată mai mult asupra copiilor decît asupra părinţilor. Regele era îndeobşte îngrijorat de faptul că prinţul Carol (viitorul amant al Elenei Lupescu) în ordinea firească a lucrurilor, va moşteni într-o bună zi coroana şi de aceea privea evoluţia băiatului ca pe un interes personal legitim.

Dacă ar fi fost mai vigilent cu părinţii, ar fi observat probabil tensiunea mereu crescîndă dintre ei care se poate să fi afectat caracterul tînărului într-o măsură mai mare decît problemele mărunte care-l preocupau. Deşi în prima perioadă păruseră foarte legaţi unul de altul, n-a trecut mult şi Maria a început să se plîngă de atitudinea soţului faţă de ea. Infidelităţile au fost probabil mai puţin importante pentru ea decît faptul că-l găsea neatent şi foarte puţin preocupat de ea. În excelenta ei carte despre ▶

biografia reginei Maria, Hanah Pakula a scris despre Ferdinand că "o cucerise pe una dintre cele mai bune prietene şi doamne de onoare ale Mariei". E greu de crezut că tînăra soţie nu şi-a dat seama de această idilă.

REGINA MARIA, O MAMĂ CU MULTE PASIUNI

Nu-i de mirare deci faptul că Maria a fost împinsă să-şi caute consolarea în altă parte şi pe alte căi. Îi plăcea să danseze, dar înainte de orice îi plăcea să călărească...

Ferdinand s-a îmbolnăvit în Mai 1897 de febră tifoidă şi părea pe cale să se stingă. Maria a fost sculată din pat ca să-şi ia rămas bun de la el şi chiar ritualurile finale au avut loc, dar Ferdinand şi-a revenit şi, în luna august a acelui an, locotenentul Zizi Cantacuzino s-a prezentat la castel la sugestia regelui, probabil ca să ofere Mariei un sprijin bărbătesc în perioada cînd soţul ei era într-o stare disperată. Cantacuzino nu era deosebit de frumos, dar avea o însuşire care-l făcea nespus de atrăgător pentru Maria: era un excelent şi atent partener de călărie.

În iarna aceea, la sugestia medicilor săi, Ferdinand a plecat la Nisa ca să se refacă după boală şi Maria l-a însoţit. Amîndoi aveau o suită numeroasă aleasă de rege ca să-i însoţească. Atunci cînd Maria a încercat să-l includă pe Cantacuzino în suită, regele a respins sugestia. Totuşi, în mod ciudat, la reîntoarcerea ei în ţară a aflat că "această persoană cu totul neînsemnată", cum îl descrisese regele, fusese desemnată acum să-l înveţe gimnastica pe fiul ei.

Oricare ar fi fost relaţiile înainte de vizita la Nisa, nu încape nici o îndoială că după întoarcere s-au transformat într-o poveste de dragoste. Clevetirile în legătură cu această idilă au ajuns pînă la urechile reginei Victoria în Anglia. În cele din urmă, Cantacuzino a fost trimis în străinătate, iar regele a admonestat-o pe Maria cu cuvintele: "Fireşte, noi ştim cu toţii că Nando (cum îl numea familia pe Ferdinand) nu e un bărbat prea amuzant, dar asta nu înseamnă că trebuie să-ţi găseşti amuzamentul în altă parte".

Aceasta a fost prima poveste extra-conjugală a Mariei dar nu şi ultima. S-a împăcat cu Nando şi, în ianuarie 1900, s-a născut al treilea copil al lor: Maria, cunoscută sub numele de Mignon, care mai tîrziu a devenit regina Iugoslaviei şi a murit în 1961.

Dar înainte de aceasta, Maria a fost confruntată cu o mare criză de ordin sentimental. Povestea ei de dragoste cu un ofiţer a făcut-o şi mai vulnerabilă în faţa celor care doreau să-i dirijeze cei doi copii. Îndeosebi Carmen Sylva a căutat s-o discrediteze pe Maria ca să preia grija copiilor din mîinile mamei lor şi a stăruit să fie aleasă o nouă guvernantă care să se ocupe de educaţia prinţului Carol.

Regele Carol I şi Regina Elisabeta (Carmen Sylva). El – dur, auster. Ea – mai lirică

CAROL AVEA 13 ANI: VEDEA (ŞI ÎNŢELEGEA) CE SE PETRECE LA PALAT

În august 1903, cînd prinţul Carol avea aproape zece ani, s-a născut primul său frate, Nicolae, al patrulea copil, devenit un fel de favorit al familiei. Relaţiile dintre părinţi erau acum destul de bune, dar nu încape nici o îndoială că, cu un an înainte, cu prilejul unei vizite în Anglia, la încoronarea regelui Edward al VII-lea, Maria a suferit un şoc puternic. Atunci i-a cunoscut pe Pauline şi Waldorf Astor, nepoţii lui John Jacob Astor III de la care tatăl lor moştenise una din cele mai mari averi americane. Maria, Pauline şi Waldorf au

devenit buni prieteni, și e aproape sigur că Maria s-a îndrăgostit de Waldorf, deși după opinia unor oameni informați relația lor a rămas platonică. Dar Waldorf s-a căsătorit cu femeia care avea să devină celebră sub numele de Nancy Astor. Aflînd despre această căsătorie, Maria a suferit mult. Dar un an mai tîrziu avea să-l întîlnească pe bărbatul de care avea să se îndrăgostească nebunește. Carol avea pe atunci treisprezece ani și-și dădea seama ce se întîmplă.

1907, anul răscolaei țărănești, a fost și anul în care Maria i-a fost prezentată lui Barbu Știrbey, un aristocrat român care s-a îndrăgostit de ea. Prințul Știrbey era însurat și la început Maria a încercat să păstreze o oarecare distanță între ei, mai cu seamă că abia suferise șocul căsătoriei lui Waldorf; dar foarte curînd s-a îndrăgostit și ea de el.

"Consecința acestei legături asupra bunicului meu, scrie prințul Paul, a fost dezastruoasă. El avea nouăsprezece ani cînd Știrbey a fost numit administrator al domeniilor coroanei. Aceasta l-a înstrăinat de mama sa și i-a influențat comportamentul viitor față de ea. Cînd Maria a dat naștere celui de-al cincilea copil, Ileana, la începutul anului 1909 – "copilul sufletului meu" îi spunea Maria – au circulat zvonuri că prințul Știrbey ar fi fost tatăl copilului.

Mai departe, autorul vorbește despre anul 1913 în care bunicul lui a fost trimis la academia militară de la Potsdam din Germania și despre prima lui întîlnire cu Marea Ducesă Olga, fiica țarului Nicolae al II-lea, în vederea unei posibile căsătorii. Această întîlnire a avut loc în februarie 1914, cînd Carol împlinise douăzeci de ani. Părinții l-au "cules" de la Potsdam în drum spre St. Petersburg cu speranța că s-ar fi putut să se îndrăgostească de Olga în timpul popasului de la curtea rusească. Dar între cei doi tineri nu s-a produs acel "coup de foudre" așteptat. Se spune că Olga ar fi fost atît de hotărîtă să nu-și părăsească țara, încît s-ar fi... urîțit special pentru acea primă întîlnire. "Fie că bunicul meu era un afemeiat, fie că nu, scrie Paul, oricum cele trei soții ale sale au fost toate frumoase, în vreme ce Olga nu era nici măcar drăguță. Poate că asta explică totul. La vîrsta aceea, prințul Carol era socotit un bărbat frumos. Băiețașul cu bucle aurii al Mariei devenise un bărbat înalt, viguros, zvelt, cu ochi albaștri limpezi și păr auriu."

După exact cincisprezece zile de la această întîlnire, arhiducele Franz Ferdinand și soția sa au fost asasinați la Sarajevo. O lună mai tîrziu, la 28 iulie, Austria a declarat război Serbiei, grăbind declanșarea primului război mondial.

*

Capitolul al doilea, intitulat "Sunetul bătăliei" cuprinde următorul pasaj interesant privitor la viitorul rege Carol al II-lea.

"Cînd România a intrat în război, Carol ducea viața fericită, lipsită de griji a unui tînăr aflat într-o situație privilegiată. Într-o scrisoare scrisă în noiembrie, maică-sa se plîngea de ceea ce numea comportamentul său frivol, acuzîndu-l că "ducea o viață confortabilă, aplecîndu-se asupra planurilor și hărților de război poate doar două ore pe zi, tot restul timpului petrecîndu-și-l citind cărți interesante, conducînd o mașină super...(avea un Rolls)... mîncînd lucruri alese, dormind într-un pat bun, mergînd în oraș să se *distreze* (cuvîntul "distreze" era subliniat pentru a fi scos în relief...) ca să-și viziteze prietenele ca în timp de pace, ca să bea ceai și să trăncănească despre cei ce-și dau viața, în timp ce tu stai într-un fotoliu confortabil" (întotdeauna îi scria fiului ei într-o engleză ușor străină).

Voia ca el să plece pe front. Zadarnic susținea el că în calitate de prinț moștenitor, autoritățile nu-i îngăduiau să-și riște viața. Nu era vina lui, protesta el, că se afla în bîrlogul lui confortabil, departe de sunetul bătăliei.

Regina Maria recunoștea că folosea "cuvinte grele" atunci cînd îi cerea fiului ei să-și facă datoria și să înceteze de a mai duce o viață egoistă. "Fii fiul care aș vrea să fii, fiul care cred într-adevăr că ești".

"Dar – își încheie capitolul autorul – problema cea mai importantă care-l frămînta atunci pe bunicul meu era o femeie".

ZIZI (DUPĂ ELLA)

Capitolul al treilea, purtînd titlul "Visul se împlinește", vorbește despre prima căsătorie a lui Carol, cu Zizi Lambrino.

Ioana Maria Valentina Lambrino, cunoscută din copilărie sub numele de Zizi, venea dintr-o veche familie aristocratică de origine greco-bizantină, coborîtoare din Brîncoveni și înrudită prin căsătorie cu prințul Alexandru Cuza. Tatăl ei, Constantin Lambrino, era rudă cu generalul Alexandru Lambrino și bun prieten cu primul ministru Alexandru Marghiloman.

După jurnalele intime nepublicate ale fratelui lui Carol, Nicolae, Carol se îndrăgostise pentru prima dată ▶

Carol şi Ioana (Zizi) Lambrino la Odessa, 1918: o doamnă Simpson?

de o fată pe nume Ella Filitti,care a fost expulzată din ţară. Ioana a fost pare-se cea de-a doua dragoste din viaţa lui.

După spusele Ioanei, ea şi Carol se vedeau în fiecare zi, dar în ciuda atracţiei pe care o simţea pentru el, nu-l scutea niciodată de critici. Era un dansator foarte slab şi un schior şi mai slab. Juca tenis, dar prost, şi-i displăcea călăria, îndeletnicirea preferată a mamei sale. În schimb, era un iscusit conducător de maşină şi mecanic şi, ca şi ea, pasionat al aviaţiei şi al zborului.

Timp de doi ani după începerea războiului, vreme în care România a rămas neutră, Carol şi Ioana erau în majoritatea timpului împreună la Bucureşti. Fără a ţine seamă de protocol, Carol o plimba zilnic cu barca pe lac pe aleasa inimii sale, cu ardoarea unui gondolier veneţian.

Tatăl ei muri tocmai cînd România era pe cale să intre în război, ceea ce o făcu pe Ioana şi mai dependentă de Carol, care reprezenta un umăr de bărbat pe care să te sprijini, mai cu seamă în zilele grele ce se anunţau. De teama invaziei nemţilor, capitala nemaiprezentînd siguranţă, se refugie împreună cu mama ei la Tecuci, unde aveau nişte prieteni. Nemţii continuînd să înainteze, părăsiră Tecuciul şi se stabiliră la Iaşi. Era bucuroasă la gîndul că va fi din nou aproape de Carol în perioadele în care acesta se putea desprinde de îndatoririle sale militare.

Erau fără îndoială îndrăgostiţi, dar regele şi regina, preocupaţi de război, nu-şi dădeau seama cît de departe ajunseseră lucrurile. De altfel, Carol a anunţat la o petrecere în sînul familiei, că are de gînd să se căsătorească cu Ioana. A urmat o mare tăcere. Regina a continuat să tragă din ţigară. Regele Ferdinand, calm, şi-a mîngîiat barba.

În cartea ei, Ioana a descris scena care a urmat puţin după aceea, într-o seară, pe la orele şase, în iunie 1918, cînd ea se afla cu două prietene şi Carol a venit neanunţat, cu maşina. După cină, a luat-o de-o parte şi a cerut-o în căsătorie. "Am un singur vis, a declarat el, o singură dorinţă: să ne petrecem toată viaţa împreună". Conform tradiţiei, au schimbat verighete.

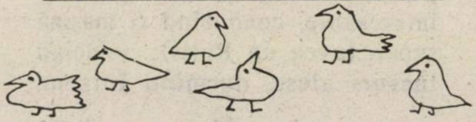

CĂSĂTORIA SECRETĂ DE PE CÎMPIILE RUSIEI

Ce era în mintea lui atunci? Se apropia cea de-a douăzeci şi cincea aniversare, prin urmare această propunere nu poate fi socotită o toană, un capriciu al tinereţii. Credea oare în mod serios că nu va exista nici o oprelişte în faţa dorinţei sale de a se căsători cu o româncă? Desigur ştia că însuşi tatăl său, confruntat cu o opţiune similară, îşi părăsise femeia pe care o iubea deoarece, în calitate de româncă, nu era socotită o soţie potrivită pentru moştenitorul tronului. Voia în mod deliberat să sfideze această practică?

Oricum, acţiunile lui ulterioare şi apoi legătura cu Magda Lupescu au demonstrat mai puţin o minte calculată decît una copleşită de pasiune. Anticipînd obiecţiile care urmau să fie ridicate în calea planului său, Carol a socotit că cel mai indicat ar fi să pună lumea în faţa unui fapt împlinit.

Luînd hotărîrea de a se căsători cu Ioana, rămînea de stabilit cum şi unde s-o facă. Planul prevedea o căsătorie secretă, ca să evite opoziţia, dar cum ceremonia nu putea avea loc în interiorul ţării fără riscul de a fi descoperită, Carol hotărî să treacă frontiera în Rusia şi să se căsătorească acolo.

De la încetarea ostilităţilor în România, numeroşi filo-ţarişti trecuseră frontiera ca să sprijine forţele opuse revoluţiei.

Carol se gîndi să se alăture următorului grup; dar în cele din urmă decise să se folosească de serviciile unui ofiţer, Henri Serdici de Golobardo, care plănuise să treacă graniţa ca să se însoare cu prietena lui rusoaică. Carol propuse ca el şi Ioana să treacă drept fratele şi sora lui.

După o serie întreagă de peripeţii, Carol s-a căsătorit cu Ioana în Rusia şi a trimis tatălui său o telegramă cu următorul conţinut: "M-am căsătorit cu Zizi Lambrino. Răspunde dacă pot să mă întorc cu ea sau trebuie să plec în exil în Franţa".

O FERICIRE CARE A DURAT ZECE ZILE

Capitolul al patrulea – "Pocnetul biciului" – începe cu cuvintele: "După vis, a urmat realitatea". "Fericirea noastră, a scris Ioana, a durat zece zile, zece zile care au însemnat întreaga mea viaţă şi care au fost urmate doar de amărăciuni şi de decepţii". Bucurîndu-se de luna sa de miere la Odessa, Carol aştepta acasă desfăşurarea evenimentelor. Cînd a fost pus la încercare, s-a dovedit extrem de nehotărît. Ar fi putut să plece la Paris sau în altă capitală europeană care l-ar fi găzduit împreună cu soţia lui. În felul acesta şi-ar fi putut păstra măcar soţia, dacă ar fi pierdut tronul... deşi el spera încă să obţină consimţămîntul tatălui său şi să le aibă astfel pe amîndouă.

Influenta lui mamă a fost nespus de mîhnită de ştirea căsătoriei sale cu Ioana, pe care avea s-o considere întotdeauna o aventurieră care-l prinsese în cursă pe fiul ei. Împrejurările căsătoriei lui Carol cu Ioana au fost comparate cu cele ale căsătoriei regelui Eduard al VIII-lea cu Wallis Simpson, la fel de defăimată.

În opoziţie cu regina Maria, tatăl lui Carol a încercat să-şi scuze fiul.

Marghiloman a avut o întîlnire cu Ferdinand la 7 septembrie, în care primul ministru i-a spus regelui că a consultat miniştri din guvern şi că opinia publică este împotriva prinţului moştenitor. După spusele aceluiaşi Marghiloman, ochii regelui ar fi fost înroşiţi de lacrimi la această întîlnire.

Sentinţa finală a fost şaptezeci de zile închisoare la o mînăstire de lîngă Bicaz, în munţi; dar în primul rînd, Carol trebuia convins să se întoarcă acasă şi să se supună autorităţii regale.

PRIZONIERII DIN TRENUL REGAL

Emisarii trimişi la Odessa au reuşit să-l convingă pe Carol să se urce în trenul regal de la frontieră, împreună cu soţia sa, pentru discutarea situaţiei. El a fost asigurat că "Majestatea Sa va lua toate măsurile pe care le va socoti favorabile fiului său".

Curînd după ce Carol şi Ioana s-au urcat în trenul special, şi-au dat seama că de fapt erau virtual prizonieri. Timp de trei zile, în timp ce discuţiile se purtau în locuri înalte, trenul alergă fără nici o ţintă din loc în loc şi iar înapoi. La o oprire, regina Maria se urcă în tren cu scopul de a încerca să-şi influenţeze fiul. Nu are simţul datoriei, se plînse ea şi nici un respect pentru legile fundamentale ale monarhiei. El protestă, susţinînd că primind sînge românesc, familia regală va avea cel mai bun prilej de a pune bazele unei adevărate dinastii naţionale. În calitate de descendentă a două din marile dinastii regale ale Europei, mama lui socoti sugestia cu totul inacceptabilă şi-şi imploră fiul să renunţe la Ioana, măcar pînă ce ţara se va fi reîntors la o situaţie normală.

În cele din urmă, Carol fu de acord să-şi primească pedeapsa, dar de fapt nu avea altă opţiune. În ziua următoare a fost escortat pînă la mînăstirea din munţi, iar Ioana a fost dusă la familia ei din Iaşi. Cînd a aflat de la primul ministru că fiul său fusese deja închis şi că el va avea grijă ca "doamna să nu poată lua contact cu el", regele a spus: "Poate că acest pocnet de bici îi va trezi conştiinţa". Marghiloman a adăugat: "Regele a declarat formal şi foarte hotărît că dacă mariajul va fi menţinut, prinţul îşi va pierde tronul".

Ştirea căsătoriei n-a apărut ▶

Prinţul Carol (întîiul din stînga, şezînd), vizitînd Egiptul. 1920

în nici un ziar. Ioana zăcea tot timpul în pat în casa bunicii, dîndu-se jos doar din cînd în cînd ca să mănînce ceva. Scrise mai multe scrisori soţului ei dar nu ştia unde să le trimită, pînă ce, spre sfîrşitul lunii, un vechi prieten al familiei a descoperit ascunzătoarea lui Carol şi s-a oferit să-i predea un mesaj din partea ei.

După trei zile, prietenul se întoarse cu un pachet de scrisori de la Carol, transmis printr-un călugăr şi un ţăran din sat.

Prima, datată 9 septembrie şi scrisă în drum spre mînăstire, era exuberantă: "Nu pot decît să-ţi repet numele şi să-ţi spun mereu şi mereu: Te iubesc, te iubesc, soţioara mea, singura mea fericire". Scrisoarea din 26 septembrie era la fel de drăgăstoasă.

A treia scrisoare, scrisă după numai trei zile, era foarte tulburătoare: "Dragă, aş fi vrut atît de mult să-ţi vorbesc şi să ne lămurim între patru ochi... Da, dragă, este vorba de o despărţire oficială pînă la sfîrşitul războiului, timp în care nu ne vom putea vedea. Eu n-am vrut aşa ceva, dar a trebuit să accept, neavînd nici o altă alternativă... După ce se va încheia pacea, îmi voi recăpăta libertatea. Idolul meu, viaţa mea, nu plînge şi nu crede că te-am înşelat. Comoara mea adorată, doar tu eşti şi vei rămîne soţia mea".

Carol continua să declare dragostea, dar din tonul lui, Ioana înţelese că fusese influenţat împotriva ei. Descoperi o slăbiciune în hotărîrea lui şi prevăzu că va merge dintr-o capitulare în alta. Îndoielile ei fură confirmate cînd citi mai departe: pasajul o izbi ca o lovitură de ciocan: "Ai încredere totală în mine, scria Carol. Chiar cînd vei înţelege că mariajul nostru a fost anulat, ai încredere în mine, căci va fi numai pentru liniştirea situaţiei... Despărţirea nu înseamnă capitulare".

DECÎT O CROITOREASĂ, MAI BINE UN DIAVOL DE FAMILIE "BUNĂ"

Marghiloman a raportat despre o întîlnire cu regele la 16 septembrie, în cursul căreia Ferdinand i-a spus că Carol a refuzat să audă măcar despre divorţ, dar se va gîndi la posibilitatea unei anulări. Patru zile mai tîrziu, regele i-a spus primului ministru că a vorbit cu el ca un părinte. Pare-se că şi-a recunoscut greşeala comisă atunci cînd şi-a părăsit postul de comandă şi a trecut graniţa fără permisiune şi s-a arătat dispus să accepte anularea căsătoriei sale, dar nu era sigur dacă divorţul sau anularea reprezentau cele mai bune soluţii.

La sfîrşitul războiului, Carol a fost eliberat din închisoarea sa de lîngă Bicaz, i s-a permis să-şi preia comanda batalionului la Iaşi, dar i s-a pus condiţia să nu ia legătura cu soţia sa.

Cîteva zile mai tîrziu, generalul Coandă, un vechi prieten al reginei care-l înlocuise pe filogermanul Marghiloman, a întîlnit-o pe Ioana şi i-a spus că anularea era pentru ea o datorie patriotică, un sacrificiu pe care trebuia să-l facă pentru ţara ei şi i-a oferit o tranzacţie financiară. Ea a răspuns că nici banii nici onorurile n-o pot face să renunţe la soţul ei.

Deşi despărţiţi, Carol şi Ioana păstrau legătura între ei. El îi trimise două cărţi de Crăciun şi-i declară din nou dragostea lui, dar este aproape sigur că, neavînd acces la soţia sa, începuse o poveste de amor cu o croitoreasă ambiţioasă. Această ultimă escapadă a avut un efect hotărîtor. Temîndu-se că această legătură ar putea să creeze probleme familiei regale s-a luat hotărîrea să se relaxeze restricţiile impuse Ioanei. I s-a permis să se reîntoarcă în Capitală şi la Carol, pornindu-se de la principiul că e mai bine să convieţuieşti cu diavolul pe care-l cunoşti şi care la urma urmei era de neam nobil.

Cam în această perioadă s-a luat în studiu pentru prima oară ideea de a-l trimite pe prinţul moştenitor în străinătate într-o călătorie oficială sau semioficială. Regina era sincer îngrijorată de nefericirea fiului ei şi spera că întoarcerea Ioanei îl va scoate din ghiarele unei relaţii mai primejdioase. Era clar că reunirea lui cu Ioana avea un caracter temporar în ochii ei.

Un scurt timp, tînăra pereche s-a bucurat de o a doua lună de miere. Această reîntoarcere la viaţa de familie, fie ea şi temporară, putea să aibă consecinţe neprevăzute şi să aducă probleme şi mai mari lui Ferdinand şi Mariei.

Într-adevăr, n-a trecut mult şi Ioana şi-a dat seama că era însărcinată.

ÎN NUMĂRUL VIITOR

Un copil. Despărţirea de Zizi şi apariţia Elenei Lupescu

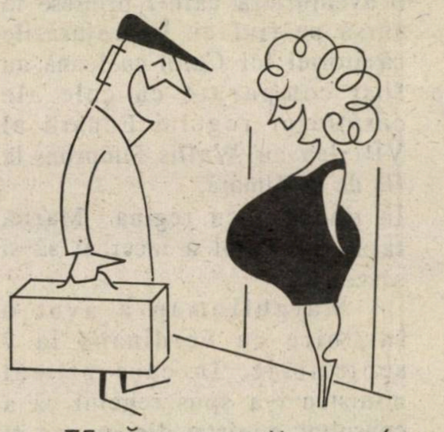

—TE VĂZUI ŞI FATĂ MARE !

LIVADARU

Şef rabin
Dr. MOSES ROSEN

COMPLOTUL „MEDICILOR EVREI OTRĂVITORI”

AI CONDUCĂTORILOR UNIUNII SOVIETICE

ÎNCEPUTUL ANULUI 1953.
UN FIOR DE GHEAŢĂ STRĂBATE LUMEA EVREIASCĂ DIN RĂSĂRITUL EUROPEI.
ÎN ADÎNCURI, ERA VORBA (HAI SĂ SPUNEM LUCRURILOR PE NUME) DE "OMORUL RITUAL".
ACEEAŞI ÎNVINUIRE PE CARE ASTĂZI (ŞI TOT CA SĂ SPUNEM LUCRURILOR PE NUME) TELEVIZIUNILE DE-UN FEL SAU ALTUL O ADUC ISRAELULUI.

...Cele dintîi zile ale anului 1953, au făcut să crească la paroxism spaima în rîndurile evreilor din întregul lagăr socialist. Furibundele atacuri anti-sioniste axate pe "înalta trădare" a "spionului" Rudolf Slansky (pe numele său evreiesc...), Evreu, (aşa se dădeau toate indicaţiile spre a se dovedi că evreii sînt "trădători", şi "spioni") şi a majorităţii "complicilor săi", din conducerea Partidului Comunist Cehoslovac tot evrei, creaseră deja o atmosferă de pogrom. Bineînţeles că în acest caz al unei deşănţate defăimări a judaismului şi a valorilor sale, se asociaseră – ba căutau chiar să-i întreacă pe ceilalţi – CDE-iştii cu tezele lor, cu articolele lor de ziar, cu discursurile lor propagandistice.

Deodată, izbucni "complotul medicilor". Comunicatul apărut în prima pagină a ziarelor a căzut ca o lovitură de trăznet. "Medici evrei asasini, otrăvitori ai fruntaşilor sovietici. Jointul, această nobilă organizaţie pusă în slujba alinării suferinţelor umane – o clică de criminali. Marele Mihoels, artist genial, care şi-a pus talentul, energia, toate forţele în slujba "patriei" sovietice – de asemenea un nelegiuit criminal. Sionismul internaţional a pus la cale otrăvirea". Ţi se oprea mintea în loc cînd vedeai cît de nelimitată e neruşinarea minciunii, cît de cutremurătoare e primejdia ce se îngrămădea asupra noastră, a tuturor evreilor din Răsăritul Europei. De la acest comunicat şi pînă la deportarea, internarea în lagăre, nimicirea unei populaţiuni atît de "duşmănoase", atît de "ticăloasă", nu mai era decît un pas. Noi, în România, nu ştiam ce se petrecea în Uniunea Sovietică, dar simţeam că trăim preludiul unei catastrofe, un nou Auschwitz.

Bineînţeles că "Unirea", ziarul CDE-ului, nici măcar în aceste momente ale supremei primejdii, n-a pregetat să ţină isonul campaniei antisemite de tip Streicher – ce se dezlănţuise.

Dr. Menkes din Timişoara scrie în acest ziar un articol îngrozitor, în stilul celui scris de David Sefard din Varşovia, cu titlul "Criminali în halate albe".

Într-o bună zi – cam pe la jumătatea lui ianuarie, primesc o scrisoare recomandată confidenţială prin poştă de la Rabinul M. din Transilvania. Conţinutul ei suna cam în felul următor: "Întrucît complotul descoperit la Moscova, medici evrei, Jointul, asasini ai conducătorilor Uniunii Sovietice, – dovedeşte o dată mai mult cît de nelegiuit este sionismul şi cît de primejdioase îi sînt acţiunile, nu e oare de datoria dvs., d-le Şef Rabin, să convocaţi Consiliul Superior Rabinic spre a lua o atitudine clară şi lipsită de echivoc înfierînd sionismul şi agenturile sale, scoţînd astfel populaţia evreiască dintr-o situaţie plină de pericole?"

Era evidentă provocarea. Rabinul M. nu-mi scria decît în ebraică. De data aceasta, în româneşte. Îmi scria scrisori manuscrise, de data aceasta bătută la maşină, deci cu copie şi pe deasupra, recomandată şi "confidenţială".

Cursa în care căzusem părea fără ieşire. Ascunderea scrisorii era o politică de struţ. Copia se afla – era clar – în mîinile Securităţii care pregătea astfel zdrobirea argumentului cu care mă opuneam presiunilor, acela că rabinii ceilalţi sînt pe aceeaşi poziţie cu mine, fideli dragostei de Sion şi Ierusalim. Iată că un rabin ortodox ia atitudine "progresistă" şi Şef Rabinul îi înăbuşe glasul.

A preda scrisoarea forurilor superioare însemna implicit pornirea pe drumul pe care regizorii din umbră voiau să mă împingă.

Spre a cîştiga timp, i-am răspuns, confirmînd primirea ▶

sesizării sale. Întrucît însă scrisoarea sa e confidențială și întrucît, potrivit prescripțiilor religioase talmudice, e interzis a divulga numele semnatarului unei scrisori confidențiale, nu pot convoca consiliul superior rabinic spre a lua atitudinea ce mi-o recomandă dînsul.

NIȘTE RABINI INDIGNAȚI DE IDEOLOGIA SIONISTĂ

Cîștigul de timp a fost scurt. După cîteva zile sosi replica. "Nu e necesar să-i divulg numele, deoarece el e un om neimportant. Șef Rabinul prin poziția ce o ocupă e singurul indicat, fără a avea nevoie de nici o sesizare să ia atitudini". În același timp, o altă scrisoare tot de la rabinul P. M. prin care îmi comunica "prezentarea sa la autorități unde a declarat că își retrage cererea de plecare definitivă în Israel".

Uitasem să menționez că 2 – 3 zile după primirea primei scrisori, am primit o alta, de la tatăl acestui rabin, rabin și el. Acesta, om bătrîn și cunoscut ca fruntaș al ortodoxiei, gaon în învățătură, îmi scrie "desigur că ați primit scrisoarea fiului meu referitoare la sioniști, care dintotdeauna, îmi produceau scîrbă ei și ideologia lor". În concluzie, îmi cerea același lucru ca și feciorul său.

Iată-mă în plină derută. Pînza păianjenului dușman e țesută de jur împrejur, iar eu mă zbat înlăuntrul ei. Capcana întinsă e indubitabilă. Securitatea și-a găsit "onorabili" colaboratori, meniți a mă demasca drept "cap al răutăților". Bieții rabini sînt oameni de treabă. Trebuie numai lichidat Șeful care împiedică "massa" să meargă pe linia progresistă.

A afla ce s-a petrecut, era imposibil. Am plecat – primind o invitație aranjată – la Tg. Mureș, unde a venit și rabinul S. Deutsch (din Satu Mare – azi la Petah Tikva) și le-am comunicat lui și rabinului din Tg. Mureș, Filip Klein (azi la Ierusalim) cele petrecute. Consternați și dînșii, înspăimîntați, nu au fost în stare să-mi dea nici un sfat.

Am luat atunci hotărîrea de a tăia nodul gordian.

M-am prezentat la Bercu Feldman și i-am depus pe masă schimbul de scrisori. Acesta citi cu multă atenție, se prefăcu surprins de conținutul lor și, după cum mă așteptam, îmi spuse quasi-triumfător: "Ei, te-ai convins că rabinii sînt democrați și că dacă d-ta vei da semnalul, ei te vor urma și sprijini". Replica mea dinainte pregătită, a sunat în felul următor:

"Sînt gata să dau curs scrisorii. Întrucît însă problema în discuție – "Complotul medicilor" – nu s-a întîmplat în România, ci la Moscova – consider necesară o reuniune la care să participe șef rabini ai tuturor țărilor socialiste (Budapesta, Varșovia, Praga, Belgrad, Sofia și Berlinul răsăritean), care să ia în comun atitudine".

Trebuie să menționez că, deși se împlineau atunci aproape 5 ani de cînd am fost ales ca Șef Rabin, nu izbutisem nici măcar să realizez un schimb de scrisori cu nici unul din susmenționații mei colegi. "Cortina de fier" nu era așezată numai între Răsărit și Apus ci și între fiecare din țările componente ale blocului comunist. O atare adunare – ca cea propusă de mine – era deci de domeniul irealului. Ea mă deroba de răspunderea imediată și îmi dădea un respiro.

Rezultatul a confirmat justețea tacticii mele. Nu am mai auzit nici o reacție la propunerea *scrisă* ce am făcut-o pentru convocarea unei ședințe a Șef Rabinilor din țările socialiste.

ȚAȚA – SHERLOCK HOLMES DE LA FEDERAȚIE

Între timp, teroarea devenea din ce în ce mai sălbatică. Se operau mereu alte arestări în diversele straturi ale populației evreiești. În jurul casei mele se intensifica paza agenților secreți care mă urmăreau pas cu pas, în mod vizibil, ostentativ. La Federație. Meister – șeful cadrelor, adică omul securității, mă eticheta cu glas tare, în absența mea, ca "trădător", iar în prezența mea, adică la ședințele de prezidiu, cu formule ca "partidul zdrobește pe toți cei care încearcă să i se pună în cale". La Comunitate, Madam Frenkel, șefa de cadre la acea instituție, pătrundea ziua-n amiaza mare în biroul meu, în văzul lumii și îmi forța sertarele, cotrobăind prin hîrtii (despre acest personaj ilariant, o "țață" analfabetă, ridicată la rangul de Sherlock Holmes comunist, voi mai vorbi în altă parte). La Templu, Stopler Filip, înălțat Președinte al Templului, afișează lozinci și caricaturi anti-sioniste pe care eu, cu mîna mea, tot în văzul lumii, le-am îndepărtat și distrus. Efori de temple (Braunstein-Malbim, Feuerstein-Atena etc) sînt terorizați să devină informatori, să denunțe pe enoriași, să mă spioneze pe mine, O vastă rețea de provocări și denunțuri împînzea toate sectoarele vieții evreiești.

Între timp, se apropia Pesah-ul. O tradiție se stabilise, aceea a mesajului meu dat de două ori pe an, de Pesah și de Rosh-Hashana, mesaj în care politizam (adică introduceam linia luptei pentru pace, elogiam libertatea religioasă ce ne-o dă ▶

guvernul, uneori atacam "imperialismul anglo-american" etc.), refuzînd însă a introduce două lucruri: a) Orice atac împotriva Sionismului, a dragostei de Sion, de Israel. b) Orice îndemn împotriva plecărilor în Israel. În foarte puţine dăţi (de 2 – 3 ori, în momentele de mare tensiune) spre a putea menţine rezistenţa pe cele două puncte fundamentale susmenţionate, am introdus cîte o frază critică împotriva alianţei guvernului Ben-Gurion (nominalizat) şi nu a Statului Israel, cu "imperialismul anglo-american", ceea ce era departe de a satisface pretenţiile CDE-ului, ale Securităţii şi ale Ministerului Cultelor.

După ce conflictul pe aceste probleme a trecut prin faze felurite, s-a ajuns la următoarea situaţie:

Întrucît în mesajele mele lipseau cele 2 lucruri esenţiale (sionism şi alia), Federaţia de Comunităţi (sub semnătura preşedintelui I. Bacal şi a secretarului general I. Fridman) dădeau, concomitent cu mesajul, o teză în care cele două puncte erau amplu atacate. Teza se citea în toate sinagogile din ţară de către activiştii CDE, într-un alt moment decît acela al citirii mesajului meu, în decursul aceleiaşi sărbători.

De data aceasta, după ce mesajul meu a fost predat lui Bacal, m-am pomenit invitat la Ministerul Cultelor, la profesorul Petre Constantinescu-Iaşi (Pogăceanu demisionase între timp). În cabinet se afla Israel Bacal. Era 10 – 15 zile înainte de Pesah 5713 (1953).

În curînd, IZVOARE (nr. 20 – 22) e mai mult decît o revistă, e o antologie

MINISTRUL PETRE CONSTANTINESCU-IAŞI ŢIPA DE PARCĂ ŞI-AR FI IEŞIT DIN MINŢI

Ministrul, cu care mă cunoşteam din timpul şederii mele în lagărul de internare de la Miercurea-Ciuc (1940), puse frontal problema, că "neapărat şi fără nici o obiecţie, sînt obligat să introduc în mesaj un pasaj de înfierare a sioniştilor criminali, medici otrăvitori care, în slujba Jointului au omorît conducători sovietici". Tonul era răspicat şi suna ca un ordin. Răspunsul meu a fost de asemenea categoric şi fără echivoc: "Sînteţi profesor de istorie şi nu-i nevoie să vă spun ce înseamnă capitolul otrăvitorilor de fîntîni (*) Să vă aduceţi aminte de ceea ce vă spun. Povestea medicilor de la Moscova este aidoma acelei a otrăvitorilor şi pentru nimic în lume eu nu voi fi părtaş la răspîndirea uneia din înscenările ticluite împotriva poporului evreu".

"Vă permiteţi să puneţi la îndoială ceea ce spune justiţia sovietică? Îndrăzniţi s-o insultaţi?" ţipă ministrul la mine bătînd cu pumnul în masă (accesele sale de furie erau deja cunoscute în scurtul timp de cînd ajunsese în fruntea ministerului).

"Eu nu pun în cauză justiţia sovietică care, deocamdată, nu s-a pronunţat în vreun fel. Acum e vorba de un simplu comunicat dat de organele poliţieneşti, care, de multe ori se înşeală. Din nou, mă adresez memoriei dv. de istoric. Să ţineţi minte. Va veni o vreme cînd vă va fi ruşine cu acest comunicat. Noi, evreii, sîntem obişnuiţi cu astfel de înscenări, omor ritual, vrăjitorie, etc."

Discuţia s-a înfierbîntat. Ministrul deveni furios, începînd să mă ameninţe. "Urciorul nu merge de multe ori la apă. Pînă cînd credeţi că vom tolera astfel de atitudini?" spuse ministrul, cu degetul ameninţător îndreptat către mine. Eu am răspuns:

"Eu sînt rabin, şi ceea ce semnez azi trebuie să fie valabil şi peste 20 de ani. Niciodată nu trebuie să-mi fie ruşine de ceea ce am scris sau rostit".

Bacal, care părea că era dinainte concertat cu ministrul, a tăcut tot timpul, asistînd la violentele altercaţii verbale dintre noi. Cînd i se păru că şansele de intimidare a mea sînt nule, interveni spunînd:

"În orice caz, noi, Federaţia Comunităţilor vom da o teză în care vom spune lucrurilor pe nume şi vom scrie ceea ce dl. Şef Rabin refuză să scrie".

Am replicat acceptînd propunerea (în orice caz cum am explicat mai înainte, acesta era deja sistemul introdus de multă vreme. Mesajul meu – fără teza Federaţiei – cu atacuri antisioniste şi anti-alia).

Ministrul se împotrivi, vociferînd parcă ieşit din minţi. Am declarat atunci că retrag întregul mesaj şi nu mai dau nici un cuvînt comunităţilor cu prilejul sărbătorii de Pesah.

Cu aceste cuvinte m-am retras, ministrul a catadixit cu greu să-mi dea mîna. Am părăsit cabinetul într-o stare sufletească grea.E lesne de înţeles – mai ales cînd ne reamintim atm osfera de groază care domnea în acel moment – că mă jucam cu viaţa. ▶

*) Stupidă legendă medievală, una dintre atîtea alte calomnii, potrivit căreia evreii răspîndesc ciuma otrăvind fîntînile. Ea a fost răspîndită de-a lungul şi de-a latul Europei, şi a făcut să curgă mult sînge de evrei nevinovaţi.

A doua zi dimineața am primit mesajul "corectat" prin scoaterea unor fraze însă dat "bun de publicare", fără pasajele ce mi se cerea să le introduc.

Bacal, președintele Federației luase însă următoarea măsură "organizatorică". În prima seară de Pesah se va citi în sinagogi mesajul meu. În ultima zi, înaintea rugăciunii de Izkor, cînd sinagogile sînt tixite de lume, atunci să se citească "teza" Federației. Aceasta conținea, cu vîrf și îndesat, întreaga otravă a înscenării "medicilor evrei otrăvitori".

L'homme propose et... Dieu dispose.

CEASORNICARUL ASCULTA RADIO-LONDRA

Sosise și Pesahul. Parcă mai mult ca oricînd serile de Seder au fost pătrunse de spaime. Pîndeau din toate părțile uneltirile. Nu te-ar fi mirat să te pomenești cu azima rituală dusă la analiză spre a găsi sîngele de creștin cu care ar fi fost plămădită. Versetele Hagadei celei de veacuri îngălbenită răsunau cutremurător de actuale.

"Nu unul singur s-a ridicat împotrivă-ne ca să ne extermine ci în fiecare generație se ridică asupra noastră ca să ne extermine și Dumnezeu ne salvează de mîinile lor"

Ne salvează oare și de data aceasta? Cînd am deschis ușa ca Eliahu Hanavy să intre, m-am uitat în strada pustie, în miez de noapte și parcă zăream într-un colț un om pitit cu un sac în spinare. În sac se găsea desigur trupul în viață al unui copil de creștin spre a dovedi că sîngele copilului se află în cupele noastre cu vin.

Nu. Nu. Era o vedenie. Nu era decît... agentul de securitate care pîndea, zi și noapte, la colțul de stradă în fața casei mele.

...Șabat Hol Hamoed. Sîmbăta din mijlocul Pesahului. Ajunsesem ca de obicei, la orele 9 dimineața la Templul Coral. În curte, un evreu, care pînă atunci l-am cunoscut din vedere, dar nu-i cunoșteam numele. Îl chema Blau Adalbert. Era lucrător giuvaergiu-ceasornicar. (Ulterior a plecat în Israel și a trăit mulți ani la Haifa sau în împrejurimile ei. Era de origine ardeleană). Omul nostru mă opri și spuse:

"Stau aici și vă aștept, Domnule Șef Rabin, căci eu vreau să fiu primul care să vă aduc marea veste. S-a transmis la Radio-Londra comunicatul prin care se anunță că întreaga afacere cu medicii de la Moscova nu e decît o înscenare. Medicii au fost eliberați și doctorița denunțătoare arestată".

Exact, ca la Meghilat Ester. O răsturnare de 180 de grade. O dramatică întorsătură, ca la carte. În ultima clipă, eroii cei buni sînt salvați de la moarte și diabolicele unelte ale Răului își primesc pedeapsa.

AM TELEFONAT DE ȘABAT

"Prea frumos ca să fie adevărat într-o lume cum e a noastră", mi-am zis și, cu prudență, l-am ascultat pe interlocutorul meu, cu neîncredere, cu teama unei provocări. Am intrat în Templu și am cerut unor prieteni intimi să întrerupă rugăciunea și să facă radio-ascultare. Să caute în special Radio-Moscova. Pînă cînd s-a terminat serviciul divin, căpătasem confirmarea veștii. Numai Radio-București n-o anunțase. Ca de obicei, acest post de radio aștepta să se asigure mai întîi, să se acopere cu dezlegări... de sus, pînă dădea o asemenea știre.

Am deschis atunci, în zi de Șabat, telefonul. Cele ce aveam să fac în această convorbire, erau prea importante pentru ca să mă fi împiedicat de o opreliște halahică. Erau doar salvate milioane de vieți evreiești.

Îl chemai pe I. Friedman, secretarul general al Federației. Acesta, ca de obicei, profana la acea oră Șabatul, lucrînd în Cancelaria forului central al cultului mozaic – Federația. El nu asculta decît Radio-București și nu avea deci de unde să cunoască cele întîmplate, îi spusei la telefon:

"D-le Friedman, ai transmis la toate comunitățile "teza" ce urmează a se citi în ultima zi de Pesah. Ea conține un text care se ocupă de mîrșava înscenare antisemită de la Moscova împotriva unor medici evrei nevinovați. Te somez ca imediat să telegrafiezi la toate comunitățile anulînd pasajul acesta și cerîndu-ți scuze".

Friedman mi-a spus pe urmă că a crezut că am înebunit dacă, la telefon (îndeobște controlat) cutez a rosti asemenea vorbe. Pe la orele 4 d. a., vestea a ajuns și pe undele bucureștene.

Astfel s-a încheiat un capitol care merită așezat într-o nouă Meghila, capitolul primejdiei de moarte și salvării dramatice a evreilor.

Adevărul este însă că pentru că la 5 martie 1953 (seara de Purim – dacă aceasta nu-i o minune, atunci ce este minune?), da, în seara de Purim a murit Stalin, de aceea trăim noi.

Dacă el nu murea, am fi pierit noi cu toții.

...Cu doi ani mai tîrziu, în iulie 1955, în drumul meu de întoarcere de la Adunarea Mondială pentru Pace de la Helsinki, am prăznuit o sîmbătă la Moscova. Despre această vizită, voi mai scrie. Ceea ce vreu să notez acum, e că după rugăciune, am lăsat toate baltă și m-am dus la Mausoleul ▶

MINIMUM NU UITA

Lenin-Stalin (aşa se numea pe atunci). Era coadă de mii de oameni. Am stat trei-patru ceasuri. N-a contat oboseala. Am vrut să trăiesc clipa cea mare: să-l văd pe Stalin mort. Dacă Dumnezeu mi-a ajutat să supravieţuiesc, datoria mea era să nu ratez acel moment.

Aşa a luat sfîrşit unul dintre coşmarurile ce le-am trăit. Ca şi în orice vis însă, după teoria freudiană, se află două părţi. Una e la fel cu vîrful unui aisberg, partea vizibilă, şi celalată e partea cufundată în adîncuri, cea invizibilă.

Coşmarul meu a avut aceste două părţi. Pînă aici am vorbit de vîrful aisbergului. În capitolul următor voi încerca să mă cufund în adîncuri, acolo unde se puneau la cale nelegiuirile, acolo unde se pregătea nimicirea mea.

Mimaamatim

De profundis, chamavi A Te, O, Domine

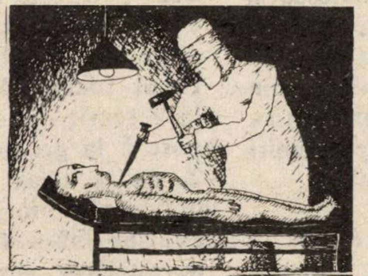

RESTAURANTUL
‹IONATAN›
TEL AVIV
STR. LEVINSKI 29
TEL. 03/826390 – 832176
■
CEA MAI BUNĂ BUCĂTĂRIE BALCANICĂ; DEASEMENI PEŞTE ŞI FRUCTE DE MARE
■
DESCHIS ZILNIC, DE DIMINEAŢA PÎNĂ LA MIEZUL NOPŢII, CU EXCEPŢIA ZILEI DE SÎMBĂTĂ ŞI DUMINICĂ SEARA

ADI TOURS
TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL. 625406; 623650; 624753
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03:376898

E. WEISS
AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

DORIŢI UN VOIAJ ÎN STRĂINĂTATE? DESIGUR!! DE CE NU? ADRESAŢI-VĂ NOUĂ!!!
VĂ VOM PROPUNE *EXCURSII INDIVIDUALE SAU ÎN GRUP, ÎN EUROPA, STATELE UNITE ALE AMERICII, ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT, CHINA CONTINENTALĂ, AMERICA DE SUD*, ETC.
●
PENTRU *ROMÂNIA*, VĂ PROPUNEM STAŢIUNILE BALNEO-CLIMATERICE CU EFECTE BINEFĂCĂTOARE ASUPRA AFECŢIUNILOR RESPECTIVE:
FELIX ŞI HERCULANE –
tratament anti-reumatic
COVASNA, TUŞNAD, VATRA DORNEI –
contra afecţiunilor cardiovasculare
SLĂNIC-MOLDOVA, GOVORA –
bronşită cronică, astm, etc.

PREŢURILE NOASTRE SÎNT CONVENABILE ORICĂREI PERSOANE

BRĂDET HOTEL
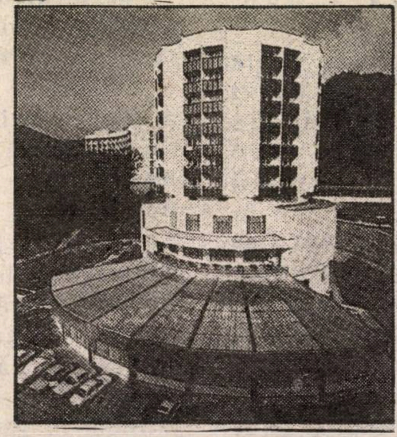
●●●
EXCURSII ORGANIZATE ŞI INDIVIDUALE ÎN
UNGARIA ŞI IUGOSLAVIA,
UNDE SE POT COMANDA ŞI CAMERE PARTICULARE

AL. MIRODAN

DICTIONARUL NECONVENTIONAL

PRIMIM LA DICȚIONAR

● *S. Paleologu-Matta, Eminescu și abisul ontologic,* studiu, cu un cuvînt înainte de N. Steinhardt; ed. Nord, Aarhus, 1988. Născută la București, cu studii de pictură (a fost eleva lui Ressu) și muzică (a avut-o ca profesoară pe Lidia Cristian, la Conservator), doctor în filologie la Universitatea din Zurich, cu o teză despre Bacovia, lector de română la aceeași Universitate, Svetlana Paleologu-Matta (rudă cu eseistul Al. Paleologu) a dat prin cartea ei studiul cel mai profund din cîte au văzut lumina zilei la ora aceasta a centenarului morții marelui poet român. Ambiția autoarei este de a vedea în Eminescu un spirit care plonjează, ca un Kant-poet, în "zona ascunsă a ființei". Știam că E. este un poet-filozof; lectura cărții semnate de Svetlana Paleologu ne pune în fața unui filozof-poet.

Cîteva fraze din prefața regretatului N. Steinhardt (criticul-călugăr de la mînăstirea Rohia din Maramureș) dau cheia acestei cărți de clasă.

"Cunoașterea unui poet ține de alte zodii (decît pregătirea de material, cercetare, foraj, etc.) și presupune alte periple, călătorii în țări de negură și incandescență; lucrarea de sinteză, de sesizare a unei personalități (în cel mai dramatic înțeles al termenului) a unei Opere (în deplină și tainică și cumplită rotunjime), e Aventură și îndrăgostire neiertătoare, credincioșie ne-intermitentă."

● *Lucian Măgureanu, Fragmente dintr-o piramidă,* versuri, proză, Tel Aviv, 1989. Apare cu sprijinul "Fondului Tel Aviv-Iaffo pentru literatură și artă". Venit mai nou în Israel, în această a doua jumătate a deceniului care a adus lumii literare pe românește condeie precum Virgil Duda, Gabriela Deșliu, Ileana Vrancea, etc. L. Măgureanu, publică un volum de evocare bucureșteană, cu aer de album de familie. Versurile coboară fidel din Minulescu și Cincinat, proza (schițe, nuvele, "momente") vorbește cu nostalgii despre cartierul dîmbovițean din anii '40 – '50 și despre mitica "Cruce de Piatră", despre iubiri scurte și prietenii durabile.

● *Aristide Mircea, Rîsete în Olimp,* Ed. Grinștein, Colecția umor, Tel Aviv, 1989. A doua carte a acestui humorist "ole" (omul e venit de numai doi ani) care se ocupă, la Haifa, unde trăiește, cu aceeași tenacitate ca la București, mai demult, de demitizarea Olimpului. "Rîsetele" sînt un mic dicționar, de la A (Abaria) la Z (Zephirus), al figurilor mitologiei, coborîte (cam brutal) de pe piedestaluri și privite sub semnul deriziunii (dacă nu chiar, cîteodată, al "bășcăliei" grase).

Plăcerea autorului este de a releva erotismul zeităților, ca la o ședință de demascare a marilor nume. Nimeni nu scapă nevătămat. De altă parte, umoristul, fire gurmandă, adorator al lui Rabelais și Ion Creangă, oferă, din cînd în cînd, rețete culinare, dar la modul serios, fără parodie. Remarcabilă ciorba pe care o întîlnim în paragraful consacrat lui *Amphitryon:*

"Amphitryon a fost o gazdă foarte primitoare. Avea o soție, Alemena, atrăgătoare și gospodină, mare specialistă în ciorbe, mai ales în ciorba de porc à la greque. O dată, în timp ce Amphitryon era plecat la luptă, Zeus i-a împrumutat înfățișarea, a dat buzna peste Alemena și a posedat-o în niște poziții necunoscute de ea pînă atunci. Coincidența a făcut ca în aceeași noapte să revină de la luptă și Amphitryon, care văzînd că tot el se afla și în patul lui nevastă-sa a rămas buș-bé. După ce lucrurile au fost lămurite, cei trei au trecut la fapte, împrumutînd fiecare din propria sa experiență. Tăvăleala în pat a durat pînă a doua zi la prînz, cînd li s-a făcut foame. Atunci, Alemena le-a servit delicioasa ciorbă de porc á la greque. La despărțire Zeus a luat cu el rețeta delicioasei ciorbe de porc á la greque, să-i facă o bucurie nevestei sale, Hera.

CIORBĂ DE PORC Á LA GREQUE

Se umple o oală cu trei litri de apă și se pune la foc mijlociu, împreună cu o jumătate de kilogram rasol de porc. După ce a fiert carnea, se scoate din oală într-o farfurie, se curăță două cepe, doi morcovi și se pun în oala în care a fiert carnea. Separat se pune la fiert o sută de grame de orez, la foc mic. Carnea fiartă se curăță de pe oase, se taie în bucăți și se pune din nou în oala în care a fiert, împreună cu ceapa și morcovii. Se ia orezul de pe foc chiar dacă nu a fiert complet, se spală cu apă rece și se pune în aceeași oală unde fierbe carnea și legumele. După ce ceapa, morcovii și orezul sînt gata, se aruncă ceapa, se sărează și se acrește cu lămîie după gust. Apoi se ia oala de pe foc. Separat se bat două ouă crude, adăugîndu-se 5 – 6 linguri de ciorbă călduță, după care se pune în oala cu supă...

POȘTA DICȚIONARULUI

● *Eva Weissberg*, profesoară, Haifa, propune "în spiritul neconvențional, neconformist și liber al lui Minimum" să se organizeze aici o reuniune-colocviu a celor de la Adam. "Revista aceasta, fondată de I. Ludo și continuată de Miron Grindea și Idov Cohen, apoi, în Anglia, numai de Grindea, și-a cucerit un loc de frunte în publicistica literară evreo-română. Ce-ar fi ca *veteranii* să se adune la Tel Aviv, pentru a efectua bilanțul drumului străbătut de-a lungul deceniilor? Dați-mi voie să visez și să-i văd în sala Uniunii Scriitorilor Israelieni pe M. Grindea, venit de la Londra, pe Idov Cohen, pe M. Rudich, pe L. Bittman-Ruga și sînt sigură că și pe alți foști colaboratori ai strălucitului "Adam"; mai sînt și alții, aș paria cu ochii închiși, aici în Israel, în România, pe alte meleaguri... Ce părere are Dicționarul?"

Dicționarul are o părere foarte, foarte bună, ca oridecîteori întîlnește o idee anti-moarte. "Colocviul Adam" (ce spune Idov Cohen, de pe strada Basel, din Tel Aviv?) ar fi neîndoios un prilej de zgîndărire a amintirilor pe-un magnetofon și de regîndire a patrimoniului de trib. Cît despre participanți, puteți paria în liniște, ați cîștigat pariul. În afara colaboratorilor notați de dvs., iată, la repezeală, două nume de "veterani" pe care îi văd (cu plăcere) luînd cuvîntul la dezbateri: unul este Rabinul-Șef Dr. Alexander Șafran (colaborator la, de pildă, nr. 109 – 110 – 111 din 1 Decembrie 1937); celălalt este d-rul Iancu Dichter din Akko, aici la noi, printre ruinele cruciaților. Elev la Liceul "Titu Maiorescu" în vremea aceea, cu număr matricol pe mînecă, Dichter a publicat (vezi numerele din Decembrie 1937 și Ianuarie 1938) versuri de delicatețe, ca "Balada nopții", "Pantum" sau "Noapte cu lună".

● *Dr. L. Wolcinski*, Rishon le Zion, stabilit în Israel în 1985, autorul unui interesant ciclu de versuri, evocă întîlnirea sa la București cu un idișist consecvent-pînă-la-capăt -idișului și cu semnificația acestei consecvențe:

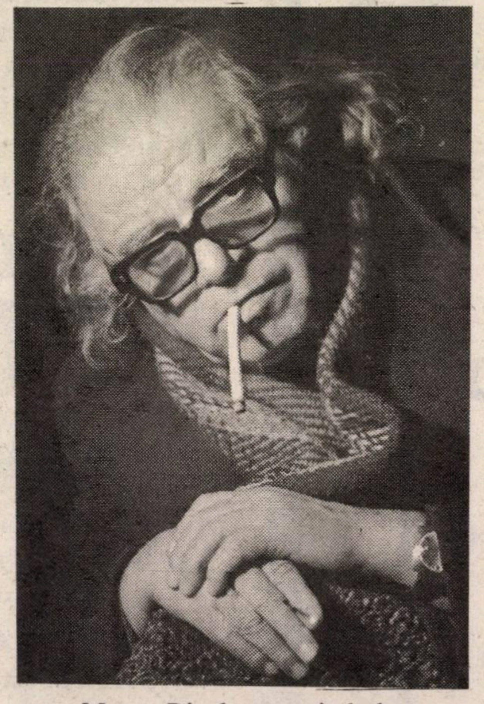

Mayer Rispler: un simbol
(foto: Gianna Lille, București)

"Am să vă povestesc în cîteva fraze un eveniment literar trăit cu puțin timp înainte de plecarea din România; este vorba de aniversarea împlinirii vîrstei de 82 de ani de către scriitorul Mayer Rispler.

Era o seară bucureșteană dulce de vară, mă aflam la restaurantul scriitorilor de pe Calea Victoriei împreună cu poetul Grișa Gherghei, traducătorul Ion Covaci și poetul A. Cuzin. Stăteam în grădină la un pahar de vin cînd a apărut M. Rispler. Îl văzusem de foarte multe ori pînă atunci în Cișmigiu jucînd șah, vorbisem chiar de cîteva ori cu el – dar nu știam cine este. Nu știu de ce i se spunea Bașcalavim și cum îl văzuseră începuseră să-l strige pe cîteva tonuri "Bașcalavim! Bașcalavim! Bașcalava!"

În fapt, Grișa Gherghei și Ion Covaci îl așteptau, știau că e ziua lui de naștere. Grișa i-a dat un trandafir galben frumos și cu toții i-am urat la mulți ani. Am vorbit mult cu el în seara aceea, i-am spus că urmează să plec în curînd în Israel. Mi-a povestit despre tinerețea sa, în care lucra greu la un moșier din împrejurimile Iașului. Cînd în 1925 manifestările antisemite se întețiseră, a hotărît să plece în Israel. A plecat, dar după cîțiva ani s-a în'ors în România și a continuat să scrie în limba idiș.

În seara aceea, bine dispus după cîteva pahare de vin bun, a început să cînte și să recite în limba idiș – nimeni nu înțelegea o iotă, cu toate astea nu l-au întrerupt o singură clipă. Rămăsese singurul scriitor din România de limbă idiș. Rispler cunoștea limba română bineînțeles la perfecție, avea probabil conștiința faptului că nu este citit, dar a continuat permanent să scrie în limba idiș.

▶

Am plecat acasă împreună: Rispler, Grișa și cu mine. Rispler mergea încet sprijinindu-se în baston, ținea în mîna cealaltă trandafirul lui Grișa, ne privea duios și fredona mai departe în idiș. Grișa a luat-o înainte spre piața Romană să-i aducă un taxi, mergeam gînditor uitîndu-mă din cînd în cînd la Rispler. Îmi stătea pe limbă să-l întreb de ce n-a scris totuși în anii din urmă în limba română, din fericire nu am pus însă acea întrebare.

Am găsit aici o cu totul altă lume, mult diferită de cea pe care am părăsit-o. Existența într-o limbă străină îi dă unui om obișnuit o cutremurătoare senzație de ecou interior. O vreme propunîndu-mi o dură disciplină interioară necesară adaptării rapide, am încercat să nu mă ating de condei. N-am reușit! Am continuat să scriu într-un profund act de respirație a spiritului. Rispler a fost și va rămîne pentru mine un simbol! Îmi este mai limpede ca oricînd faptul că trebuie să continui să scriu! Poate altfel, mai intens, mai căznit!? Altfel decît am făcut-o pînă acum!

• *Leone Blum-Bengvia*, Rh. Noga 3, Haifa: a) "mulți dintre ‚oamenii dicționarului' au fost colegii sau profesorii mei... Îmi permit să vă întreb dacă Al. Graur, Mitu Grossu, I. Fischer (clasicist) vor figura în Dicționar". Bineînțeles, bineînțeles. b) adresa d-rului D. Sinnreich, partizan al Dicționarului și bun cunoscător al mișcării literare post-belice: P.O.B. 1370, Afula Illit.

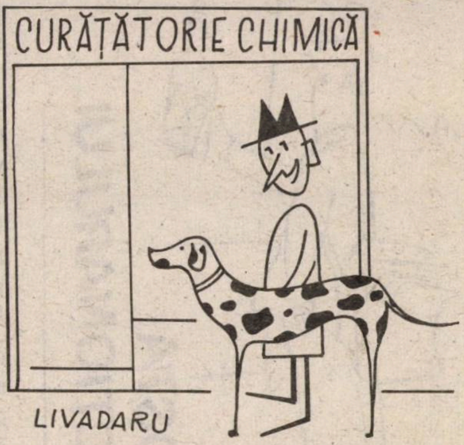

ophir tours

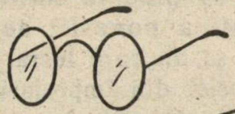

30 DE ANI EXPERIENȚĂ ÎN SPECIALITATE

AXELROD
BARTOV

OCHELARI - LENTILE DE CONTACT

NE-AM MUTAT ÎN STR. SOKOLOV 27 ETAJ I - TEL. 5053511 HOLON

RESTAURANTUL «SERGIU»

BAT-YAM

ȘDEROT BEN GURION 61 - TEL. 861741

DESCHIS ZILNIC DE LA ORA 12-PRÎNZ PÎNĂ LA MIEZUL NOPȚII

AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ. SERVICI IREPROȘABIL. AER CONDIȚIONAT

ÎN FIECARE SEARĂ CÎNTĂ RENUMITA SOLISTĂ A TELEVIZIUNII ROMÂNE

ELENA
TOMA

ȘI VIRTUOSUL VIOLONIST

JEAN PANAITE

SOSIȚI DIN ROMÂNIA

SE POT REZERVA LOCURI DIN TIMP, TELEFONIC LA 861741

PRIMIM COMENZI ȘI PENTRU FESTIVITĂȚI SAU REUNIUNI FAMILIARE

ÎNCRUNTĂRILE DICȚIONARULUI

Mîinile și Dan Deșliu

Am auzit și n-am vrut să cred (nu vreau nici acum) că poetul Dan Deșliu – autorul unui memoriu adresat Președintelui României – ar fi fost așteptat, nu de mult, la căderea serii, în fața Casei Scriitorilor de pe Calea Victoriei din București, de către un grup de necunoscuți, care l-au bătut la sînge, lăsîndu-l în nesimțire pe stradă.

Cum spuneam, n-am vrut, în ruptul capului și nici în clipa de față nu vreau să cred că știrea aceasta este adevărată.

Dar dacă, așa cum aud la atîtea posturi de radio și cum citesc în atîtea ziare din lume, colegul meu de generație și de scris, Dan Deșliu a fost jignit și maltratat, eu aș dori să mă adresez bărbaților care-au săvîrșit fapta susamintită și să le fac o rugăminte.

Vreau să-i rog pe acești bărbați să-și privească mîinile. Pe urmă, să închidă ochii o clipă și să-și aducă aminte că, pe vremea cînd erau elevi la școală (acum cinci ani... acum zece ani, acum cincisprezece?), mîinile-acestea ale lor deschiseseră cărțile de limba română unde, alături de alți scriitori de seamă ai României, se aflau cîteva pagini închinate poetului Dan Deșliu.

După aceea, tot cu ochii închiși gîndindu-se, să-și aducă aminte că mîinile lor apucaseră nu o dată tocul, pentru a scrie pe caiete, extemporale date de profesorul de la catedră și teze de sfîrșit de an despre "Poezia lui Dan Deșliu" sau despre "Patria noastră în opera lui Dan Deșliu" sau despre "Omul de azi în scrierile lui Dan Deșliu".

Iar după ce vor fi deschis ochii, îi rog pe acești bărbați să sune la ușa poetului, să se descopere, să-i sărute mîinile și să-i ceară iertare. În genunchi.

■ AL. MIRODAN

Dan Deșliu: Portret în tuș

Casa lui Sisif

Era o casă de moștenire
de proporții normale
construită de-a lungul
cîtorva generații
— fiecare cu ideile
gusturile dorințele sale —
cu amputări
adaosuri
prefaceri
inerente
căci lumea se mișcă
mereu înainte
probabil
cam pestriță de-aceea
cam fără cap și coadă
clădirea cu pricina
altminteri
o făptură utilă
baobab tutelar
pentru multe promoții
de ramuri și păsări și frunze
Totul se schimbă brusc
din momentul
apariției noului proprietar
un ins fără vîrstă
pleșuv taciturn
dintr-o spiță obscură

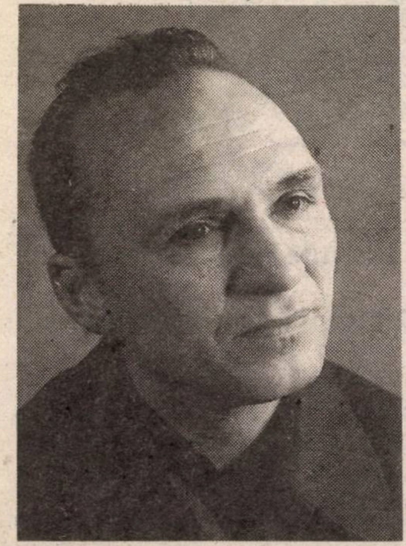

Poezia pe care o reproducem aici face parte din volumul "Pavăza putredă" (Ed. Cartea românească, 1982).

Acest volum care oglindește viziunea "la zi" despre lume a lui Dan Deșliu, nu se mai găsește de mult în librării. Iar poezia de față circulă pe sub mînă, copiată cu stiloul sau dactilografiată, ca o expresie a dramei existențiale din deceniul al 9-lea.

pavăza putredă

a modestei familii
animat de-o irezistibilă
sete de expansiune
Aidoma
unui monstru teluric
din cotloanele timpului
amplificîndu-se pe măsură
ce-și distruge carcasa primordială
edificiul începe să-ntindă
în lung și-n lat
în văzduh
sub pămînt
zid peste zid
pereți lîngă pereți
tentacule de lemn și cărămidă
grinzi temelii plafoane dușumele
cămări firide hrube galerii
scări cu balustre
tainițe
terase
arcade holuri
întortocheate
și sumbre coridoare
atenanse
mansarde
poduri supraetajate
în fiecare toamnă
foișoare
verande
bovindouri
balconete

Și toți
mari și mici
robotesc
din zori în amurg
unii și peste noapte
adesea și duminica
ba chiar
în cursul sărbătorilor legale
spre a-nălța
lăți
împodobi
cu orice preț
fantasticul imobil
miriapodul glorios
ce crește
necontenit
în aer
în preajmă
în adînc
Și-o fac cu sîrg
Și nimeni nu-nțelege
nimic
Fațada-i tot mai arătoasă
iar ei din ce în ce mai trași la față
și sînt atît de ocupați
încît
nici vreme n-au
nici suflet
să se-ntrebe
De ce
și la ce bun
și
pînă cînd
Iar undeva
deasupra
mohorîtul
stăpîn al casei
tace și veghează
cu ochii-n patru
veșnic
nemulțumit
clocind
proiectul altei aripi
la fel de necesară
pe-un maldăr de registre
cu scoarțe roz-bombon

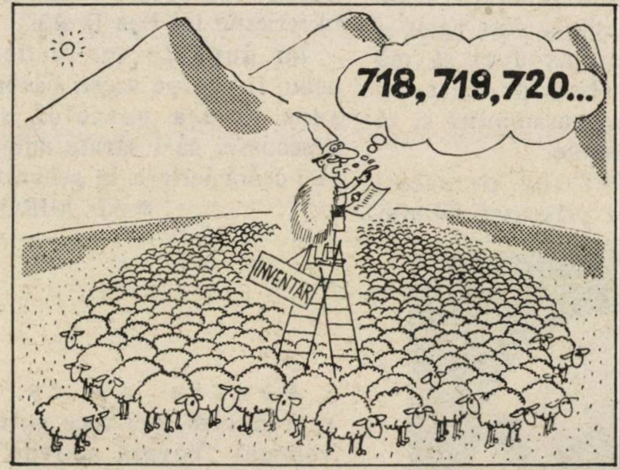

Desen de Adrian Andronic

● ÎN NUMĂRUL VIITOR

Din cauza unor impedimente de ordin tehnic, capitolul Davidoglu, Mihail, din *Dicționarul Neconvențional*, anunțat pentru numărul de față, va apărea în numărul nostru viitor, 1 iunie a.c.

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

CE LEGĂTURĂ ESTE ÎNTRE LUDOVIC BRUCKSTEIN ŞI ŞEN ŢUNG-VEN?

Motto:
Nu viaţa care se dă înapoi în faţa morţii constituie viaţa spiritului, ci viaţa care suportă moartea şi poposeşte în ea.
(Negel, Phenomenologie des Gestes)

PERMANENŢE

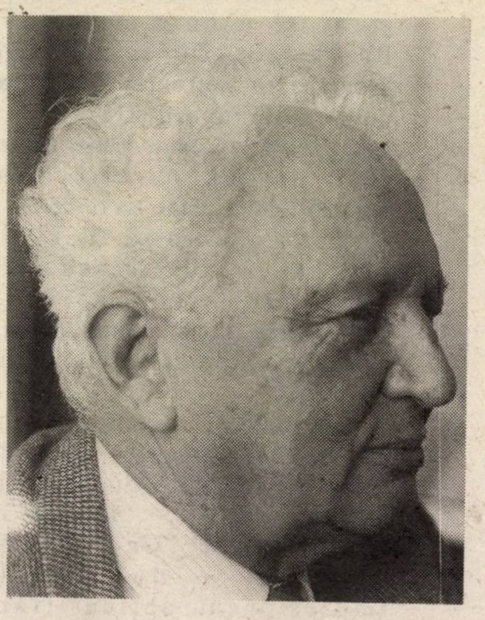

Bruckstein
Foto: Rita Bruckstein, 1987

Acum nouă luni, la 4 august 1988, s-a stins din viaţă Ludovic Bruckstein. S-a stins, după o îndelungată suferinţă, acceptată cu resemnare stoică şi blîndă înţelepciune, asa cum a trăit şi a scris. O moarte pe care a ştiut s-o transforme în victorie: victoria morală şi scriitoricească a optimistului fără iluzii. În loc să se lase pradă deznădejdii, a scris pînă la capăt ceea ce numea, cu auto-ironia lui caracteristică: "un mic roman", "Scorbura". Cartea apare deci, postum, din îndemnul pios al fiului iubit, Albert Bruckstein, sub îngrijirea lui Eugen Luca, cu o prefaţă emoţionantă şi inteligentă a acestui critic priceput. (Din păcate, "îngrijirea" lasă de dorit: destule scăpări de condei, fraze cu topică derutantă, folosire imprecisă a timpurilor verbale, punctuaţie lacunară, greşeli de tipar. Ca în multe alte tipărituri româneşti din Israel. Situaţie explicabilă şi totuşi inacceptabilă).

Luna Mai
– e primăvară –
şi apare un număr nou
(20 – 22)
al revistei IZVOARE

★ ★ ★ ★

●

Scrisul lui Bruckstein îmi aduce întotdeauna în minte opera unui mare scriitor chinez contemporan, Şen Ţung-Ven. Ciudat? Poate. Ce au comun un evreu maramureşean trecut prin iadul de la Auschwitz şi regăsindu-se pe sine în patria strămoşilor – şi, de altă parte, la capătul celălalt al pămîntului, un chinez care asistă, cu oarecare voită distanţare, la transformarea închistatei împărăţii din Soare-Răsare într-o revoluţionară Chină comunistă? Da, poate, asemănarea nu este numai o impresie pur subiectivă şi nici cu totul întîmplătoare. În fond, avem de-a face cu doi scriitori născuţi şi crescuţi în locuri izolate, în intimă comuniune cu natura (rîul, muntele) şi tradiţia locală (datini, obiceiuri la sărbători, la nuntă şi la moarte, etc), amîndoi reprezentanţi ai unor popoare milenare, cu o cultură foarte specifică şi de mare prestigiu, bazată pe o cumpănită înţelepciune a vieţii.

Aţi citit "micul roman" al lui Şen Ţung Ven "Un orăşel de graniţă"? Ceea ce impresionează este contrastul dintre desfăşurarea "cuminte" a acţiunii, ritmată de succesiunea anotimpurilor şi sărbătorilor, a ritualului tradiţional imuabil (prezentat cu lux de amănunte folclorice aparent inutile) şi tragedia umană – clasică şi ea în simplitatea ei general-umană – ce se iscă în acest "cadru" cuminte. Viaţa eroinei este sfărîmată, dragostea curată dintre cei doi tineri zădărnicită, din cauză că toţi se simt obligaţi să nu încalce adînc înrădăcinata datină. ▶

Aceasta este, după părerea mea, şi esenţa artei lui Bruckstein. De aci decurge asemănarea timbrului specific al celor două opere. Nu cred că are dreptate Eugen Luca, atunci cînd afirmă peremptoriu: "Bruckstein a aflat secretul de a îmbina în mod fericit procedeele clasice cu cele moderne" şi consideră "simbolurile" ca unul dintre aceste "procedee specifice prozei moderne".

Nici în "micul roman" "Scorbura" nu este vorba de îmbinarea fericită dintre clasic şi modern. Ci – precum în "micul roman" "Un orăşel de graniţă" – de efectul impresionant obţinut (fără transgresarea mult încercatelor şi permanent valabilelor, pentru el, produse cuminţi-clasice) prin punerea în contrast a "cadrului" şi a tragediei umane. De o parte, calmul patriarhal al naturii (sus, pe pajiştea din Munţii Maramureşului, unde s-a refugiat, Ernest Blumenthal se simte liber şi fericit în "această împărăţie a liniştii"); calmul încă neturburat al orăşelului "de graniţă" Sighet cu oameni care se cunosc între ei dintotdeauna şi-şi văd, ca întotdeauna, de viaţa lor, viaţa cu momentele ei cruciale, sărbătorite conform datinei din moşi-strămoşi (nunta lui Vasile Vlasin cu Eudochia, în satul de munte); relaţiile de încredere reciprocă şi înţelegere în familia de oameni cumsecade a pădurarului Ionu Încrezutului. Dar şi procedeele artistice corespunzătoare: arhitectonica cuminte, clasică a cărţii, povestirea molcomă, sfătoasă; intercalarea unor digresiuni menite să încetinească şi mai mult desfăşurarea povestirii şi să marcheze fundalul imperturbabil (detaliile documentar-folclorice, anecdota despre maramureşenii care au refuzat pămînturile oferite în Banat); consideraţiile "filosofice" (discuţia dintre excursionişti, reflecţiile lui Ernest sau ale autorului care capătă uneori, cum îi place lui Bruckstein, aspect de pildă cu tîlc, chintesenţă de înţelepciune populară (nu simplu simbol literar). Şi, de altă parte, în contrast cu acest "cadru" faptic şi artistic, tragedia umană. Spre deosebire de Şen Ţung Ve, la Bruckstein tragedia e iscată de antisemitism, de nazism. În locul calmului, apare teama. Anxietatea perpetuă a evreului hăituit fără noimă, cu cruzime sadică. Dar şi, dincolo de acestea, anxietatea omului modern în genere, cum remarca Eugen Luca pe bună dreptate. A omului modern, derutat în faţa unui univers pe care credea că-l poate stăpîni şi pe care-l descoperă înfricoşător, o închisoare. "Scorbura" este un mic roman, de fapt o nuvelă cu tîlc înţelepţesc. Ernest Blumenthal este prins pentru prima oară de Hauptsturmbandfuhrer-ul nazist. Scapă şi se ascunde în munţi. Cînd se întoarce în oraş, e arestat de ruşi. Cînd izbuteşte să-l convingă pe ofiţerul rus că e un evreu prigonit şi ofiţerul îi vorbeşte prieteneşte, crede că a scăpat în sfîrşit de prigoană. Dar, ca să aibă numărul de deportaţi trecut în registru, ofiţerul, tot scuzîndu-se ("tatăl celor patru copii ai mei va sta la închisoare, după ce a făcut cinci ani de războaie şi a fost rănit de trei ori. ...Înţelegi?"), îl deportează. În acelaşi vagon cu Hauptsurmbandfuhrerul. Pseudo-revenire la situaţia iniţială, supremă ironie a soartei. Şi, din punct de vedere al procedeului literar: demonstraţie prin reducere la absurd.

Acesta este deci sensul general-uman al acestei istorii cu tîlc: în ultima esenţă, universul e absurd, viaţa omului o tragedie derutantă. Pe care însă trebuie să o privim cu un zîmbet înţelept pe buze, să o înfruntăm cu demnitate.

●

În conformitate cu dorinţa expresă din testamentul lui Ludovic Bruckstein, "Scorbura", ultima lui operă, este publicată împreună cu "Păpuşa de cîrpă", prima carte apărută aici în Israel, în 1973.

De ce a ţinut Ludovic Bruckstein să se publice aceste două lucrări în acelaşi volum?

În primul rînd, cred, pentru că a vrut să se marcheze continuitatea operei sale. Existenţa unor fundamentale, caracteristice permanenţe.

Ca şi "Scorbura:", "Păpuşa de cîrpă" este o istorie cu tîlc. "Şi deodată i se năzări că păpuşa aceea tăcută şi caraghioasă a fost de fapt ea... O Hanna cu obrazul de cîrpă, cu inima de cîrpă, alintată, iubită, apoi rătăcită, pierdută în lumea asta mare... Apoi regăsită".

Adaosul acesta este semnificativ. La el nu a vrut, probabil, să renunţe Bruckstein. Hanna a fost "pierdută", derutată, nenorocită. Dar, în cele din urmă, a fost regăsită. Şi-a regăsit rude în Israel. În "Scorbura", accentul final e tragic. Ernest e deportat împreună cu fostul lui călău nazist. "Viaţa pregăteşte uneori omului, care nu bănuieşte nimic, tot felul de scorburi". Va scăpa Ernest şi din această "scorbură" (adăpost ce se dovedeşte capcană), cum a mai scăpat în trecut de două ori? Cel puţin, pentru moment, nu se întrevede nici o mîntuire. Optimistul fără iluzii care era, aşa cum a spus-o demult, Bruckstein a simţit nevoia să nu încheie volumul final al vieţii sale cu o notă exclusiv tragică. A cerut deci să se reediteze, în acelaşi volum şi cealaltă istorie cu tîlc.

De altfel, "Păpuşa de cîrpă", deşi cu problematică şi structură artistică similare, prezintă şi un alt avantaj. Ea pune mai direct problema căutării rădăcinilor, a "reîntoarcerii" la propria identitate. Hanna a crezut că, de dragul bărbatului iubit şi apoi de dragul copiilor, poate şi trebuie să se despartă de familia ei, de poporul ei. Numai cînd, din străfunduri sufleteşti, izbucnesc cuvinte de ocară antisemită pe buzele soţului iubit şi admirat, îşi dă seama că a greşit cedînd. Precum Hanna, şi Bruckstein a căutat şi găsit drumul deplinei regăsiri de sine şi a înfloririi talentului său aici, în Israel.

Spre deosebire de Hanna însă, Ludovic Bruckstein nu şi-a renegat niciodată originea, nu s-a îndepărtat niciodată de izvorul viu al inspiraţiei sale: tradiţia evreiască. Aceasta este una dintre marile lui "permanenţe".

Alăturarea în acelaşi volum a celor două lucrări, scrise la începutul şi sfîrşitul perioadei sale israeliene, evidenţiază şi alte "permanenţe" pe care, în spaţiul restrîns al unei cronici literare, nu le putem decît aminti: prezenţa centrală a holocaustului; prezentarea familiei evreieşti; pasiunea pentru poveştile cu tîlc; legătura profundă cu locurile şi oamenii pe care i-a cunoscut în copilărie (oraşele şi satele maramureşene, cu evreii şi creştinii lor); ridicarea, dincolo de ură şi răzbunare, la o înţelegere şi prezentare echilibrată a oamenilor, indiferent de neamul şi tabăra respectivă; arta de a povesti ca un unchiaş sfătos; structura contrastantă şi folosirea "corespondenţelor", a "dubletelor" pentru a face simţit ritmul universului, pseudorepetiţiile semnificative în cadrul timpului ciclic.

"Scorbura" şi "Păpuşa" evidenţiază aceste permanenţe. Cu deosebirea că în lucrarea de acum 15 ani, totul e spus mai pe larg, mai pe viu, pe cînd în "Scorbura" totul e mai concentrat, mai sugerat, cu o reţinere sentimentală şi artistică matură.

‹BITAHON›

BAT-YAM
STR. BALFUR 123

• DESCHIDEREA UŞILOR ŞI REPARAREA ÎNCUIETORILOR LA AUTOMOBILE
• DUPLICATE (COPII) LA TOATE TIPURILE DE CHEI
• DUPLICATE (COPII) DE CHEI PENTRU "FORD-SIERRA" ŞI "FORD-TRANZIT"

TELEFON: 5523873
TELEFON PENTRU SERVICIILE DE NOAPTE: 582290

SERVICI PERMANENT (24 DE ORE)

תכשיטי
גורי

BIJUTERIILE
‚GURI'

• BIJUTERII
• DIAMANTE
• CEASURI
• ATELIER PENTRU REPARAT CEASORNICE ŞI MONTĂRI PE LOC

BAT-YAM
STR. BALFUR 111
TEL. 5532254

• minimum

atrage atenţia preşedintelui Bush,

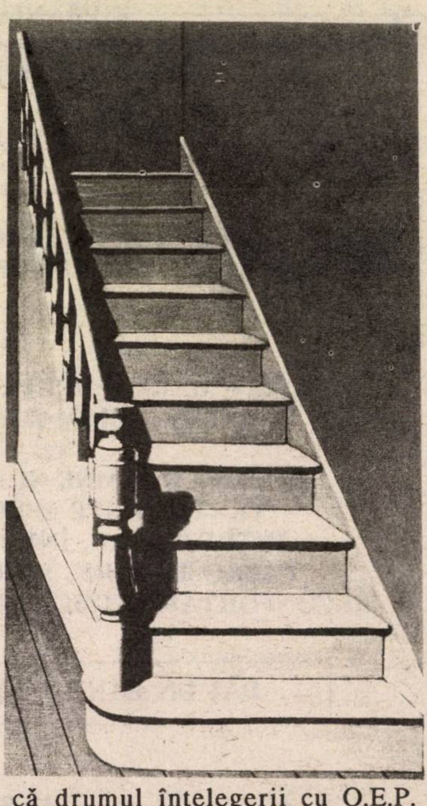

că drumul înţelegerii cu O.E.P. nu duce, nu poate să ducă nicăieri.

(după Margritte)

Melia

CONCERN TURISTIC INTERNAŢIONAL
STR. SHALOM ALEICHEM 5 – TEL AVIV
TEL. DIRECT: 659763 – CENTRALA: 5103921

ÎNTR-UN CEAS BUN! – VOIAJUL VĂ AŞTEAPTĂ!

LICĂ BLUTHAL

A DESCHIS SEZONUL TURISTIC AL ALIALEI ROMÂNE

MAI IEFTIN CA LA MAMA ACASĂ!

ROMÂNIA

TOTUL ÎN ŞEKELI

• TRATAMENTE + HOTEL + 2 MESE PE ZI + TRANSFERURI + PLUS...
FELIX – 50 ŞEKELI PE ZI; COVASNA – 44 ŞEKELI PE ZI; VATRA-DORNEI – 46 ŞEKELI PE ZI; BUZIAŞ – 41 ŞEKELI PE ZI

• PLUS MULTE ALTE AVANTAJE CONFIDENŢIALE...
(AGENŢII DE VOIAJ CARE COMANDĂ LA NOI LE CUNOSC...)

• 50 LA SUTĂ MAS NESIOT PENTRU ROMÂNIA

• ÎNCHIRIEREA UNEI MAŞINI PENTRU 4 PERS., INCLUSIV HOTEL, MASA DE DIMINEAŢĂ – 56 ŞEKELI PE ZI DE PERS. (KILOMETRAJ NELIMITAT)

ROMÂNIA ŢARA CEA MAI ATRACTIVĂ DIN EUROPA

MUNTE • MARE • DELTĂ • STAŢIUNI BALNEO-CLIMATERICE

PENTRU DOAMNE ŞI DOMNI – TRATAMENTE SPECIALE ÎNTREŢINERE, ÎNVIORARE, ÎMPROSPĂTARE, VIGOARE ŞI RECONFORTARE FIZICĂ ŞI SPIRITUALĂ

DAI UN BAN DAR FACE!

EXCURSII ORGANIZATE:

ROMÂNIA PLUS...

* ROMÂNIA – PARIS – LONDRA *
* ROMÂNIA – TURCIA*
* ROMÂNIA – UNGARIA – AUSTRIA *
* ROMÂNIA – BULGARIA *
* ROMÂNIA – UNGARIA – IUGOSLAVIA *
* ROMÂNIA – MUNTE-MARE *

COSTUL ÎNTRE 900 – 1.100 DOLARI

NIMENI NU POATE CONCURA FIRMA NOASTRĂ

NUMAI MELIA POATE OFERI ARTA TURISMULUI

* SPANIA + PORTUGALIA + PALMA *
* SCANDINAVIA * ITALIA + ELVEŢIA + FRANŢA * CEHOSLOVACIA * AMERICA + CANADA * ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT *
* UNGARIA + CEHOSLOVACIA + BERLINUL DE VEST *

CĂLĂTORIŢI CU CEI MARI

MELIA GARANTEAZĂ EXCURSIILE ŞI SERVICIILE SOLICITATE DE DUMNEAVOASTRĂ

<<ANGAJAŢI DIN TIMP VOIAJUL DVS.>>

DEVIZA MELIEI ESTE:
AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI, VĂ ARANJAŢI CU

LICĂ BLUTHAL

HENRY WALD

BUCUREŞTI

VALORI NOMADE ŞI SEDENTARE ÎN

MENTALITATEA IUDAICĂ

Siliţi de împrejurări să aibă cu spaţiul mai mult o relaţie *istorică* decît *geografică* - mai mult l-au *parcurs*, decît l-au *locuit*, evreii s-au întins în timp aşa cum alte popoare s-au întins în spaţiu. Existenţa lor multimilenară se măsoară cu evenimente istorice, nu cu teritorii cucerite. Cînd, într-un moment decisiv al istoriei lor, au fost nevoiţi să aleagă între un timp al speranţei şi un spaţiu ameninţat, au preferat Jerusalimul spiritual din timp celui material din spaţiu. Să nu se uite că evreii au început să existe ca neam în *trecerea* din Mesopotamia spre Canaan, că "Legea" au primit-o pe *drumul* care duce din ţara din care au ieşit spre ţara în care doreau să intre, că mentalitatea lor s-a cristalizat în *popasurile* exilului. Mii de ani, patria lor a fost ţară a făgăduinţei. Istoria a făcut ca *drumul* spre ţara făgăduinţei să dureze considerabil mai mult decît *aşezarea* lor pe muntele Sionului.

BIBLIA ŢINE CU ABEL, NOMADUL

Concepţia lor despre lume a fost scrisă în vremelnicele răgazuri de care au avut parte, dar a fost făurită în vîltoarea peregrinărilor. Scrierea este consemnarea unei îndelungate istorii în spaţiul restrîns al unei cărţi. De aici, precumpănirea valorilor nomade în mentalitatea vechilor evrei. Biblia ţine cu Abel, nomadul, împotriva lui Cain, sedentarul, iar profeţii au deplîns deseori racilele morale ale vieţii sedentare, lăudînd valorile nomadismului.

Nomadul este omul deschiderii şi al primirii şi face din această relaţie vocaţia sa... Şi cînd devine atent la liniştea deşertului, îşi dă seama de propria sa singurătate şi de propriile sale responsabilităţi. El se află atunci în faţa infinitului care îl cheamă la lupta pentru libertate şi etică mai mult decît la cunoaştere sau la contemplare. Deşertul nu este locul esteticii pentru evreul care îl traversează ca pe o încercare şi ca pe o tentaţie, ca o dezrădăcinare şi ca o trecere provizorie. "El intră în deşert pentru a scăpa de robie, dar speră să iasă din el pentru a intra în Ţara Făgăduinţei şi promisiunea nu se realizează decît pentru acela care a izbutit să străbată deşertul şi să continue să susţină lecţiile lui în viaţa oraşului." (1)

Viaţa nomadă a familiilor, clanurilor, triburilor, nu e prielnică îmbogăţirii, exploatării, asupririi, despotismului, huzurului, dezvoltării idolatriei, ci, dimpotrivă, prin frecventa distanţare de locuri, stimulează interiorizarea, abstractizarea, monoteismul etic, mesianismul, spiritul critic şi chiar umorul. Sedentarul cultivă asemănătorul, nomadul e sensibil la diferenţă. Trufia, aroganţa, dispreţul, sînt în mult mai mare măsură manifestări ale sedentarismului decît ale nomadului, nevoit să se întîlnească cu ceilalţi, să-i cunoască şi să-i respecte. Sedentarul e preocupat de perenitate; simbolul lui e Soarele neschimbător. Nomadul este impresionat de vremelnicia lucrurilor, a ideilor; simbolul lui e Luna care creşte şi descreşte.

Încetul cu încetul, nomadismul le-a format evreilor credinţa că individualitatea umană este şi produsul, şi valoarea şi scopul suprem al existenţei sociale, că istoria este un proces moral de domesticire a naturii umane şi de îmbunătăţire a raporturilor dintre oameni, că tot ce împiedică înaintarea spre mai bine trebuie înlăturat, că instrumentul principal al umanizării omului este cuvîntul, mai ales cel rostit. De aici, respectul persoanei umane, obsesia justiţiei, spiritul critic şi profetismul. Aşa se explică de ce Dumnezeu, deşi atotputernic, a creat un *singur* bărbat şi o *singură* femeie, de ce Poruncile se opun înclinaţiilor naturale ale oamenilor, de ce idolatria e cel mai mare păcat, de ce Legea scrisă îşi menţine valoarea ei prin cea vorbită, prin rostirea ei, prin actualizarea ei necontenită.

MORALA E MAI UŞOR TRANSPORTABILĂ DECÎT BOGĂŢIILE

Evident, nomadismul evreilor nu se reduce la cel păstoresc de la începutul istoriei lor; deportările, exodurile, izgonirile, exilurile au întreţinut mii de ani dimensiunea nomadă a mentalităţii iudaice. Pentru nomad, *a fi* este mai important decît *a avea* avere. Morala e mai transportabilă decît bogăţiile. ▶

"Nomadul, condamnat să rătăcească necontenit în căutare de păşuni şi mai ales de apă, dezvoltă cu deosebire relaţiile sale umane". (2) În mentalitatea evreilor, spaţiul, teritoriul căpătau valoare numai în măsura în care prilejuiau "întîlnirea" spiritului cu materia, determinînd astfel, înălţarea naturii la cultură, pătrunderea moralei în viaţă, civilizarea raporturilor dintre oameni. În iudaism, vizibilul are valoare numai dacă "trimite" la invizibil, numai dacă adevereşte prezenţa Invizibilului. "În alţi termeni, ei nu se opreau într-un loc pentru a rămîne, decît dacă s-au angajat să realizeze acolo justiţia şi dreptul". (3)

Ascultarea cuvîntului şi nu contemplarea priveliştilor îi caracterizează pe cei ce străbat deşerturile. "Credinţă şi nu vedere!, categorii absolut noi şi care vor juca un rol determinant în etica Occidentului, fie şi sub numele păgînizate de idealism şi realism în sens curent". (4)

Chiar în etapele lor sedentare, valorile nomadismului - spiritul critic, mobilitatea gîndirii, deschiderea spre universalitate - au acţionat ca o contrapondere faţă de tendinţele conservatoare, idolatre, particulariste. Experienţa nomadă i-a învăţat pe evrei că "mersul este acela care salvează, nu înrădăcinarea". (5) Paştele evreiesc sărbătoreşte o renaştere istorică, nu una a naturii: scăparea din robie, nu înflorirea pomilor, încolţirea plantelor, venirea primăverii.

Viaţa sedentară, care permite o mai rodnică productivitate şi răgazul înălţării gîndirii la concepte din ce în ce mai abstracte, mai generale şi mai profunde, aduce după sine şi particularismul, naţionalismul, şovinismul, violenţa, războiul, în vreme ce nomadismul favorizează o concepţie umanistă, internaţionalistă universalistă. Viaţa sedentară are nevoie de valorile nomade ca certitudinea de îndoială. Altfel e frînată. E ceva adevărat în afirmaţia exagerată a lui Jacques Maritain după care "a voi să găseşti o soluţie problemei lui Israel înseamnă să cauţi a opri mişcarea lumii". (6)

Complementaritatea dintre nomadism şi sedentarism este forma istorică pe care o capătă tensiunea dintre mişcare şi repaus. Şi aşa cum repausul este un caz particular al mişcării, tot aşa viaţa sedentară nu se poate dezvolta fără motricitatea valorilor nomade. De asemenea, nici valorile nomade nu-şi dau întreaga lor măsură decît prin puterea de creaţie a sedentarilor. Cei ce au rămas doar nomazi n-au ajuns în Istorie, iar cei ce s-au încuiat în cetate au ieşit din istorie.

CE ESTE WEEK-END-UL?

Ca să nu devină sufocante, constrîngerile fireşti ale vieţii sedentare au nevoie mereu de aerul proaspăt al libertăţilor nomade. Ce sînt altceva vacanţele, călătoriile, week-end-ul? "Oare legea repaosului sălbatic nu este nomadism în interiorul oraşului?". (7) În concepţia iudaică despre lume, a şaptea zi nu este atît un prilej de odihnă, cît, mai ales, meditaţia fiecăruia asupra lui însuşi şi asupra legăturilor cu ceilalţi, un răgaz de auto-judecare.

S-a pus deseori întrebarea de ce celelalte popoare n-au ajuns la idei asemănătoare cu ale iudaismului. Mai întîi, deoarece viaţa nomadă nu produce automat anumite idei, ci prin capacitatea de creaţie a unei *anumite* comunităţi, în *anumite* împrejurări şi vorbind o *anumită* limbă, iar în al doilea rînd, numai *împletirea* epocilor nomade cu cele sedentare permite elaborarea unei înalte culturi. În decursul întregii lor istorii, evreii au visat necontenit o viaţă sedentară care să le îngăduie răgazul necesar meditaţiei şi creaţiei.

Evreii n-au respins viaţa sedentară însăşi, ci doar scăderile morale care o pîndesc. Adam a fost sedentar înainte de a prefera cunoaşterea luciferică în dauna vieţii paradisiace, înainte de a inaugura istoria luptei între bine şi rău, drept şi nedrept, adevăr şi eroare. Regele Solomon a fost un mare ctitor. Ţara Făgăduinţei se află totuşi într-un anumit loc. Idealul iudaismului este însă împletirea spiritului constructiv al sedentarismului cu cel critic al nomadului. Istoria evreilor a demonstrat "cît are nevoie oraşul de spiritualitatea nomadă, trăită în deşert, şi cît de mult rătăcirea se află în inima înrădăcinării şi dezangajarea la temelia oricărei angajări". (8) Mai mult decît atît, experienţa dramatică a poporului evreu a mai demonstrat că sedentarismul şi nomadismul sînt "două dimensiuni, două vocaţii, două exigenţe ale aceluiaşi om, ale aceluiaşi popor; că sînt două opţiuni metafizice şi nu numai sociale şi psihologice".

De cînd istoria evreilor s-a întîlnit cu geografia lor, devine posibilă dezvoltarea unei sinteze superioare a valorilor sedentare şi nomade, create în decursul a patru milenii.

---

(1) A. Abecassis
(2) ibidem
(3) ibidem
(4) Rougemont
(5) Abecassis
(6) ibidem
(7) ibidem
(8) ibidem

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE

MERIDIANE ŞI TRADUCERI

Eschimoşii au vreo douăzeci de cuvinte pentru "zăpadă". În oraşe tropicale, acelaşi cuvînt sună exotic. În U.S.A. "hamburger"-ul este o chiftea gustoasă la fel de populară precum plăcinta cu mere ("apple pie") sau automobilul Chevrolet. În Hamburg, "hamburger" nu înseamnă decît un locuitor de prin partea locului. În România eram obişnuiţi să numim încăperea unde tot omul îşi face nevoile "closet" şi eram convinşi că în America expresia potrivită ar fi "water closet". Nici vorbă de asemenea expresie aici în State, unde "closet" se traduce prin "dulap" iar încăperea cu pricina e cunoscută ca "men's room" sau "ladies' room". Cuvîntul "lift" nu are acelaşi sens la New York, afară de cazul cînd se referă la o operaţie cosmetică numită "face lift" de pildă, în timp ce neologismul românesc "lift" se traduce aici prin "elevator", dar... la Londra el îşi păstrează sensul cum ne-am obişnuit în cetatea lui Bucur. "Flat" e sinonim cu apartament în Regatul Unit, în timp ce în State nu are nicidecum aceeaşi semnificaţie. Şi asa mai departe...

Care ar fi deci morala, "ideea", căci aceasta e rubrica unde cu onoare public din cînd în cînd? Ideea e că oamenii dau cea mai mare importanţă lingvistică fenomenelor frecvente, precum zăpada în Alaska, florile în Haarlem sau

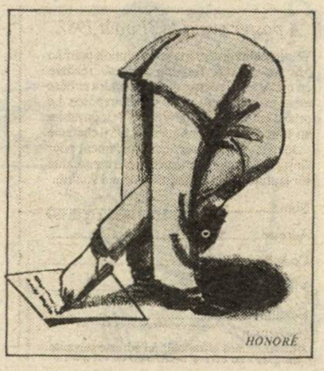

coada la Bucureşti, unde probabil că la ora aceasta există mai multe cuvinte pentru aceeaşi noţiune.

Transpusă în lumea literelor, aşa cum a făcut Paul Aster într-o introducere la o ediţie bilingvă a poeziei franceze din secolul XX, eschimoşii văd în zăpadă lucruri sau, mai corect, sensuri, pe care noi, pe alte meridiane, nu le percepem. De aceea expresia "tradutore = traditore" e atît de adevărată. Exemplul luat prin intermediul lui Paul Aster e deosebit de interesant. Samuel Beckett şi-a scris o parte din opera sa în franceză, exemplul fiind piesa "Fin de Partie", în engleză "End game". Traducînd din originalul francez în engleza sa natală pasajul "Il n'y a plus de roues de bicyclette", părintele teatrului absurd e nemulţumit de aproximativul echivalent "There are no more bicycle wheels", versiunea franceză creînd noţiunea de permanent în timp ce cea engleză se referă lingvistic la temporar, "pentru moment".

Nu e de mirare! Încearcă să traduci "mais où sont les neiges d'antan"!

Dr. ARMINIUS CASSVAN

MAMAIA מאמאיה

Restaurant românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
237784.
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

SPECTACOLUL

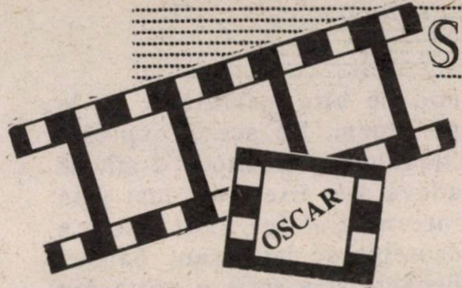

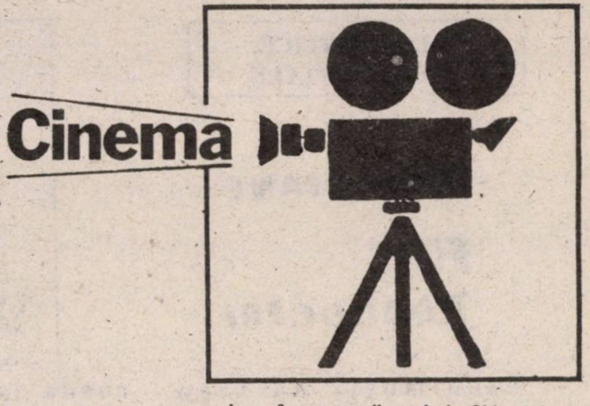

● Ne face plăcere că juriul *Oscar*-ului a răsplătit, aşa cum se cuvenea, pe Dustin Hoffman (vom mai vorbi despre el), pentru interpretarea masculină şi Jodie Foster pentru interpretare feminină.

Nu odată juriile marilor concursuri merită huiduieli sau roşii coapte (iar uneori, ele cer chiar palme de-a binelea), dar iată că, din cînd în cînd, aceste jurii o spun pe-a dreaptă.

● *Camille Claudel*, film francez, regia: Bruno Nuytten; interpretează: Isabelle Adjani, Gerard Depardieu, etc.

Ea (Isabelle Adjani), ucenică într-ale sculpturii şi sora poetului şi dramaturgului francez Paul Claudel. El, marele sculptor Rodin (Depardieu). Între ei (şi aici trebuie să anunţăm că fata avusese o legătură şi cu compozitorul Debussy) – o dragoste la temperaturile cele mai înalte, sfîrşită dement, literalmente dement, adică prin internarea fetei într-un azil de boli nervoase. Pînă la finele vieţii.

Aveam deci toate motivele să aştept un mare film despre artă, despre Parisul începutului de veac 20, despre infernala relaţie dintre dragoste şi creaţie, pe scurt, un nou "Moulin Rouge", superba peliculă despre Toulouse Lautrec, care a încîntat pe tot cinefilul anilor '60.

Dar n-am avut noroc. Să mă ierte onoratul juriu al Festivalului de la Berlin, care a decernat *"Ursul de Aur"* frumoasei Adjani, dar nici actriţa franceză, nici filmul a cărei protagonistă, umăr şi speranţă este ea – nu m-au convins.

Vinovat mi se pare a fi regizorul. El este un excelent cameraman, "Camille Claudel" ne oferă sute şi mii de "cadre", de "scene", de portrete frumoase, rafinate, demne de a fi gustate, dar un kilometru de imagini nu fac un film. Ci, dacă vreţi, un masiv album de fotografii.

De altă parte, Bruno Nuytten este soţul (cu sau fără acte, nu ştiu) Isabellei Adjani. Bine, veţi spune, dar ăsta e un atu, el o cunoaşte bine şi (ca Paul Newman cu Joane Woodword în "Menajeria de sticlă") va fi ştiut să exploateze la maximum însuşirile ei. Exact, zic eu, cu o condiţie; să nu fie

■ Isabelle Adjani: un soţ gelos

gelos; şi – conştient că miezul filmului este dragostea realmente pătimaşă dintre Rodin (amator faimos de femei în viaţă, de "modele" şi de ucenice) şi Camille – să nu evite momentele erotice. Dimpotrivă, dimpotrivă! Un dimpotrivă pe care, gelosul regizor n-a ştiut (sau n-a avut tăria) să-l înfăptuiască. El s-a comportat cu trupul nevestei sale ca un jucător de poker care, trezindu-se cu o "quartă" de royală (la două capete) o aruncă, înfricoşat, cerînd alte cărţi. Jocul greşeala aşteaptă.

● *Împrumută-mi-o pe nevastă-ta*, film israelian, regizat şi interpretat de Zeev Revach.

Un titlu interesant (ca să nu spunem chiar atractiv de-a binelea). Un cuplu (el, regizorul, ea, Yona Eliav) conduce un restaurant la Marea Moartă. Afacerile nu merg bine de loc. Motivul? Muşteriii se înghesuie la restaurantul de vizavi, al cărui proprietară este o cucoană nurlie şi cu vino-ncoa. În consecinţă Revach (adică personajul) cere soţiei sale să se dea drept văduvă, carevasăzică liberă şi abordabilă şi, în felul acesta, să atragă-n local bărbaţii dornici nu numai de şniţel panè ci şi, la o adică, de altceva.

Pe unii, i-o fi atras. Nu şi pe mine. Filmul e atît de stupid, de trivial, de fără de umor, încît, nu o dată, uitîndu-mă pe ecran, rîvneam ca în loc de cinema, să mă aflu într-un restaurant de vizavi; cu grătar sfîrîitor pe cărbuni şi un rosè Grenache la ghiaţă.

INTERIM

● BULĂ

Bulă vrea să fie în-Fiat.
Şi să aibe o soacră în-Lada.

*

Bulă dă sfoară pe uliţa satului:

– Fraţilor, de mîine se dă pămînt.

– Nu se poate, Bulă.

– Ba da, şi pe care nu-l găseşte la domiciliu, i-l lasă în faţa casei.

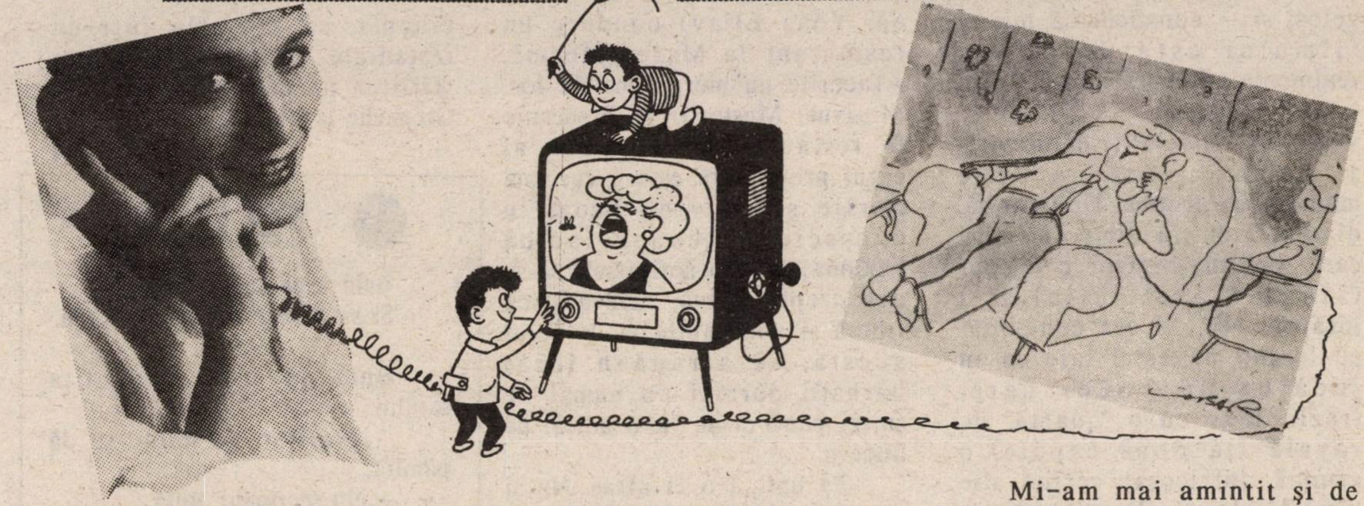

AM PRIMIT UN TELEFON

...vreau să spun un telefon interesant. La capătul firului era o femeie, bănuiesc cam la 40 de ani, care se recomandase ca cercetătoare la U.C.L.A. (Universitatea din Los Angeles, California), facultatea de "comunicaţii" (ceea ce nu vrea să zică şosele şi căi ferate, ci ziarele, televiziunea, ş.a.m.d.).

Ea întreprinde, pentru un "project" californian, o anchetă printre cronicarii de televiziune (şi alţi gazetari privitori pe micile ecrane) pe tema:

"Care emisiuni, sau imagini, văzute la televiziune în ultimele 2 – 3 luni, s-au întipărit în memoria dvs., influenţînd felul dvs. de a vedea lumea?"

E o întrebare, mi-am spus (îmi spun şi acuma). Am cerut un răgaz de gîndire, m-am înţeles cu doamna-n cauză să mă sune peste două ceasuri (era 6.30 p.m.) am aprins o ţigară, am luat o foaie de hîrtie din sertarul biroului şi-un pix albastru din paharul cu creioane, am închis niţel ochii şi am încercat să derulez filmul celor văzute de mine la T.V. în vremea din urmă. Mi-am amintit de cîteva lucruri bune (ca de pildă, "Avocaţii din Los Angeles") dar care, de ce să mint, nu au influenţat de fel viziunea mea despre lume. Mi-am amintit de cîteva filme proaste (mai ales cele de vineri seara care, în 9 cazuri din 10, sînt alese parcă la sugestia directorilor de teatre sau restaurante, dornici să te scoată din casă) sau de golul marcat de-australieni, la football, în Ramat Gan, din lovitură liberă, peste zid... care mi-a amărît zilele dar, iarăşi n-a avut vreo înrîurire asupra opiniilor mele despre existenţă. Mi-am amintit cu ocazia asta că trebuie să-mi fac o mică (sau poate mijlocie) autocritică: după primul episod, lăudasem serialul de noapte (vineri seara, după filmul "mare"), "Cine-l plăteşte pe Charon"; episoadele următoare m-au dezamăgit, actorii jucau lîlîit, teatral, în înţelesul rău al cuvîntului, melodramatic, emfatic, retoric... Păcat.

Mi-am mai amintit şi de altele (ca de exemplu, că lui Orly Ianiv, frumoasa noastră crainică tristă începe să-i crească părul la loc (sînt categoric pentru). Sau că băieţii de la Mabat – care aşteptaseră cu inima la gură "eşecul răsunător" al vizitei lui Shamir la Washington – arătau destul de necăjiţi, constatînd că preşedintele Bush nu a ţipat la primul ministru şi nici n-a asmuţit cîinii de la Casa Albă asupra lui Bibi Netaniahu... Bun. Dar toate astea, ca şi cele arătate mai înainte nu constituiseră pentru mine evenimente tulburătoare, aducătoare de revelaţii...

Atunci? Înseamnă că în memoria mea nu rămăsese nimic care...?

Ba da.

Gîndindu-mă, aşa, cu ochii închişi, mi-am dat seama că mintea mea păstrase două scene importante, două scene care aveau să sporească bagajul meu de cunoştinţe despre lumea înconjurătoare, două scene pentru care eu sînt recunoscător televiziunii...

Prima scenă fusese legată de ceremonia înălţării steagului egiptean la Taba, după ce armata israeliană a părăsit locul. Oficialităţile egiptene au avut o comportare foarte corectă (linia...), dar cele cîteva ▶

sute de "fellahi", veniţi nu prea se ştie cum şi cînd lîngă celebrul hotel, dansau în extaz, strigînd: "Taba azi, mîine Palestina" (care Palestina, noi ştim).

Momentul acesta, scurt (cît a ţinut? o secundă?... trei?... cinci?... oricum foarte puţin... fiindcă responsabilii Mabatului l-au "tăiat" la maximum), momentul acesta, zic, a cam influenţat "felul meu de a vedea lumea".

Al doilea moment a fost legat de meciul de basket dintre Maccabi Tel Aviv şi Aris Saloniki; mai precis pelerinajul pe care l-au făcut Doron Jamchee şi ceilalţi la Dachau pe locul fostului lagăr german de exterminare. Acolo, cum ştim cu toţii, un grup de suporteri greci a insultat pe jucători, strigînd: "O.E.P. – Arafat!"

Această scenă, iarăşi, m-a ajutat să văd mai cu luciditate lumea. Şi să *văd* cu ochii mei şi să *aud* cu urechile mele, cum se întruchipează-n viaţă un adevăr (în care eu, de altfel, am crezut dintotdeauna, dar pe care mulţi "prieteni" de-ai noştri îl tăgăduiesc ipocrit de ani şi decenii) care spune că, astăzi, a fi anti-israelian înseamnă, da, da, da, a fi antisemit.

LUCULLUS

Eurovision

La ora cînd trimitem revista la tipar, concursul Eurovision de la Lausanne nu a început.

Au început, în schimb, speranţele noastre într-o bună participare a neaşteptatului cuplu Gili (12 ani) şi Galit la această întrecere de cîntec, text şi... politică (înaltă!).

Au început bătăile noastre de inimă şi de simpatie.

SPITALUL
YAFE NOF
HAIFA

STRADA YAFE NOF NR. 24
TEL. 331422

Oferă confort, ambianţă plăcută, hrană excelentă, supraveghere şi asistenţă medicală, tratamente inclusiv fizioterapie şi diverse activităţi practice-distractive.

SE PRIMESC ŞI BOLNAVI CRONICI

Aurel Weisler
TEL: 242331
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

SAN ANTONIO
(Franța)

UN MARE CAPRICIU AL BARONULUI

Berrucheul

SĂ NU NE ÎNCHIPUIM, OBSEDAȚI CUM SÎNTEM DE-ALE NOASTRE, CĂ STATELE APAR, DISPAR SAU SE TRANSFORMĂ NUMAI DIN MOTIVE POLITICE. MAI EXISTĂ ȘI ALTE CAUZE. CA DE PILDĂ – FEMEIA!

– Ai vorbit cu maică-ta Antonia? întrebă Philippe Berrucheul înlănțuind cu un gest simplu mijlocul fetei.

Era frumoasă.

Era frumos.

Era brună, cu pielea smeadă, ochi de jar, gura minunat desenată și nasul drept.

Era bălai, cu obrazul alb, ochi de culoarea mărilor din nord, cu buze pătimașe.

Ea avea optsprezece ani.

El douăzeci și opt.

Ei se iubeau.

Se întîlniseră prin cea mai mare – și cea mai vicleană întîmplare, pe cînd Berrucheul se plimba prin cîmpia ce înconjoară Ajaccio.

Tînărul bancher venise să vegheze la înființarea unei sucursale a băncii sale, N.B.C.I. (Naționala Berrucheul Of Compania Indiilor), în insula Frumuseții. Sosise la bordul navei sale personale, "Iubitul", cu două săptămîni mai înainte, și se lipise în portul Ajaccio.

Era fermecat de climatul și pitorescul Corsicei, hoinărea îndelung de unul singur prin tufărișurile sălbatice. In cursul unei asemenea hoinăreli, într-o după-amiază, bogatul francez o zărise pe Antonia Ramolino în clipa cînd un cîine vagabond (fără zgardă) o urmărea dîndu-i tîrcoale. Vitejește, Berrucheul doborî animalul prin mijlocirea bastonului său de aur masiv.

Dragoste fulgerătoare! De la prima privire s-a stabilit contactul între cei doi tineri. Prestanța și bogăția lui Philippe o năuciseră pe Antonia. Calitatea lui de francez – de asemenea, căci reputația rigăi Ludovic al XV-lea depășea frontierele și mările și se răsfrîngea asupra supușilor săi.

Cum fata întîrzia cu răspunsul, Berrucheul insistă.

– Spune-mi, dragostea mea, ai vorbit cu maică-ta?

Antonia făcu un semn de încuviințare.

– Și-a zis nu, așa-i? se lamentă Philippe.

Ea privi înfricoșată împrejur și, nevăzînd pe nimeni, îndrăzni să-i ia mîna.

– Mama înțelege situația, dar nu-i nimic de făcut. Niciodată tata, nici frate-meu, nici unchiu-meu Buonaparte, nu mă vor lăsa să mă căsătoresc cu un străin. Niciodată!

– Dar dacă te-aș răpi? întrebă dintr-o dată preabogatul tînăr.

Ea tresări.

– Se vede că nu-mi cunoști compatrioții! Corsicanii sînt niște oameni cu care n-ai ce discuta și care au simțul onoarei foarte dezvoltat. Cu toată averea dumitale, tot nu mi-ar îngădui să te iau de bărbat. Și dacă aș fugi cu dumneata... ne-ar găsi oriunde ne-am duce și ne-ar omorî și pe unul și pe celălalt!

– Și pe unul și pe celălalt, ești sigură? îngăimă Berrucheul.

– Pe mine poate că nu, se gîndi mai bine Antonia, dar pe dumneata cum necum, fără îndoială...

Acest soi de perspectivă nu-l încînta cîtuși de puțin pe flăcău. Cînd ești un bancher dinamic ale cărui afaceri merg din plin, n-ai deloc chemare de om hăituit. Și totuși... totuși o adora pe fata aceasta și nu se putea hotărî să renunțe la ea.

– La urma urmei e groaznic, se înfierbîntă Philippe. Avem tot ce ne trebuie ca să fim fericiți și din cauza unor tradiții tîmpite...

Pe cînd spunea aceste cuvinte, ramurile unui tufiș se desfăcură și Antonia se înverzi văzîndu-l apărînd pe fratele ei mai mare.

– Și ce ziceai? întrebă acesta bălăbănind un pistol sănătos la a cărui vedere Berrucheul se îmbolnăvi.

– Eu? făcu bancherul.

– Ziceai ceva despre tradițiile noastre tîmpite, nu? Tare aș avea chef să te fac să ciugulești niște plumb ca să te învăț să trăiești!

– Jovani! strigă Antonia, nu face așa ceva, pentru numele lui Dumnezeu.

Tînărul corsican înălță din umeri și-și înfipse țeava armei sub cingătoare.

– Ascultă, amice, zise. Soră-mea nu se va mărita vreodată decît cu un corsican ori cu un genovez, fiindcă de ei ținem. Dacă te prind că o mai întîlnești, te căsăpesc. Și dacă mîine dimineață n-ai săltat ancora, tot te căsăpesc!

Palid, cu trăsăturile crispate și stomacul ghem, Berrucheul o salută pe Antonia.

– Adio atunci, dulce Antonia, suspină el. Plec de nevoie și silit. Dar măcar ține minte că te voi iubi mereu.

Acestea fiind zise, făcu stînga-mprejur, în timp ▶

ce nefericita fată se prăbuşea hohotind la pieptul fratelui ei.

Dura lex, sed lex.

*

O lună după acest incident, marchizul de Choiseul îşi dicta corespondenţa secretarei cînd i se anunţă că Philippe Berrucheul, binecunoscutul bancher, doreşte o întrevedere.

– Poftiţi-l şi lăsaţi-ne singuri, porunci marchizul.

Vizita aceasta îl intriga. Berrucheul-tatăl se îmbogăţise teribil pe vremea lui Law şi avusese satisfacţia să-şi vadă fiul mărind cifra de afaceri în loc de a duce totul de rîpă, aşa cum fac de obicei fiii.

Işi găsi vizitatorul slăbit, cu ochii încercănaţi şi mutra alungită.

"Hei! Hei! se gîndi Choiseul, or fi şi afacerile bancare la fel de pe dric precum cele ale statului?"

– Ce vînt bun vă aduce? întrebă el cu voce tare, strîngînd dreapta oaspetelui.

Bancherul îndrăzni un surîs plăpînd.

– Monseniore, zise, aţi auzit cumva de Corsica?

Choiseul se burzului căci îi era groază să-l ia cineva la bani mărunţi în materie de geografie.

După o tuse nesfîrşită care-i dădu răgaz să reflecteze, murmură:

– E prin Africa de Nord, nu?

– Încă nu, surîse mai vîrtos Berrucheul. E vorba de o insulă fermecătoare aflată în Mediterana şi care aparţine genovezilor.

– Păi da, sigur că da, unde mi-era capul! făcu ministrul.

– Nu demult m-am întors de pe-acolo, zise Philippe, şi pot să vă asigur, Monseniore, că e unul din cele mai frumoase colţişoare din lume!

– Nu zău?

– Pe cuvîntul meu. N-are decît un singur păcat insula asta Monseniore...

– Sînt şerpi mulţi? dădu Choiseul cu presupusul.

– Nu, Monseniore, nu e franceză, asta e!

Choiseul se întunecă.

"Pe tine, frate Berru, te-am mirosit, se gîndea marchizul. Trebuie că ai dibuit tu ceva afaceri prin partea locului şi vrei să mă convingi acum să pornesc un război ca să cucerim ţinutul cu pricina".

– Ce pot eu să fac? întrebă el sec.

– S-o cumpăraţi, Monseniore! răspunse cu simplitate Philippe.

Interlocutorul său rămase năuc.

– S-o cumpăr! Vă bateţi joc de mine!

– Monseniore, continuă Philippe, guvernele se înverşunează să măcelărească oamenii ca să cucerească nişte ţări pe care le pierd una-două. Şi cu cît mai lesne ar fi să le cumpere! Cu banii cheltuiţi ca să facă războaiele. Şi-ar putea cumpăra teritoriile cu necazul. Nimeni nu s-ar gîndi pe urmă să se elibereze, de vreme ce vînzarea ar fi făcută în bună regulă şi aşa cum se cuvine, întru satisfacţia tuturor. Cînd îmi cumpăr un rînd de haine de la negustor, acesta nu vine după aceea să protesteze că s-a mai gîndit şi că trebuie să i le înapoiez. Spiritul revanşard ar dispărea. Credeţi-mă, adevăratele cuceriri nu se fac pe cîmpul de luptă, ci la notar!

Choiseul îşi dădu cu părerea că era ceva adevăr în ce zicea bancherul. Totuşi îi socotea dorinţa de nerealizat. Ce s-ar face generalii dacă şi-ar asuma negustorii responsabilităţile geografice? Cum s-ar putea obţine atunci decoraţiile şi ce s-ar face cu drapelele? Ce s-ar întîmpla cu armurierii?

– Utopie, făcu el suspinînd.

– Deloc, Monseniore. Ca să vorbesc pe şleau, întorcîndu-mă din Corsica am trecut prin Genova. M-am întîlnit cu autorităţile şi le-am întrebat dacă n-ar avea cumva în vedere cedarea Corsicei către Franţa, în schimbul unei sume rotunjoare. Mi-au răspuns – ţineţi-vă bine – că ba da! Choiseul deveni rînd pe rînd roşu, alb, apoi albastru, prefigurînd astfel viitorul drapel francez. Neputîndu-şi stăpîni mînia, trînti un pumn în masă.

– Dar, domnule bancher! tună ministrul, cu ce drept vă amestecaţi! De cînd are un supus al Majestăţii Sale calitatea de a întreprinde în mod deliberat tratative în numele Franţei cu o ţară străină, fără împuternicire!

– Monseniore... bîlbîi Berrucheul.

Choiseul era pornit.

– Şi cam ce aţi vrea să facem noi cu Corsica, aş dori să ştim. Ne-am pierdut coloniile, fără prea mare regret de altfel că erau tare departe, şi vreţi să golesc buzunarele statului ca să cumpăr o insulă! De m-ar bate gîndul să cumpăr o insulă, aceea ar fi Anglia, domnule Berrucheul, şi nu Corsica. Astfel, cel puţin, ar putea naviga în tihnă vasele noastre.

Tăcu, îşi trase manşetele de batist, apoi îşi făcu uşor vînt cu palma.

– Scuzaţi-mă, reluă el cu o voce mai potolită, m-aţi făcut să-mi ies puţin din pepeni, scumpe domn.

Berrucheul, care pînă avea să treacă furtuna luase o mutră spăşită, ridică fruntea:

– Nu m-aţi lăsat să sfîrşesc, Monseniore. Mă gîndeam să cumpăr Corsica pe socoteală proprie şi s-o ofer ţării mele pentru ca ea să devină teritoriu francez.

De astădată Choiseul deveni albastru, alb apoi roşu.

– Glumiţi! bolborosi el.

– Nici pomeneală, Monseniore! Nici pomeneală! Ştiţi probabil că răposatul meu părinte a strîns o avere zdravănă, mult mai serioasă decît se crede. ▸

Ar fi drept ca o parte din ea să fie menită prestigiului regatului. Eu dau fondurile pentru cumpărarea insulei şi ţin neapărat ca numele meu să nu apară în această afacere, din cauza fiscului: semne exterioare de bogăţie, ştiţi, nu-i sănătos. In consecinţă, tranzacţia trebuie să rămînă necunoscută.

Atunci Choiseul, cu ochii scăldaţi în lacrimi, se ridică, şi îl luă pe Berrecheul de umeri şi-l sărută pe amîndoi obrajii.

– Ah! prietene, murmură el, ce suflet mare! Ce abnegaţie! Mulţumesc, mulţumesc, mulţumesc! Sînt foarte încurcat la gîndul că posteritatea îmi va atribui mie meritul acestei cumpărături.

– Deci îmi acceptaţi propunerea, Monseniore?

– Cum aş putea refuza un asemenea dar! Il accept în numele regelui. In numele Franţei! Oh, fir-aş al naibii, ce mulţumit sînt.

"S-a făcut, se bucură tenacele bancher, scumpa mea Antonia, a mea eşti, de vreme ce-ai devenit franţuzoaică luîndu-mă de bărbat se va căsători deci cu un compatriot şi rigida ei familie nu va mai avea nimic de zis!

In culmea veseliei, Choiseul îşi luă vizitatorul de braţ.

– Corsica să trăiască! strigă el. Apoi îl trase pe Berrucheul către mapamondul ce-i împodobea un colţ al biroului.

– Fii amabil, scumpul meu, adaugă el, arată-mi şi mie pe unde vine treaba asta!

traducere de
TUDOR IONESCU

SABETAY COHEN

TEL-AVIV
STR. NAHLAT BENIAMIN
23A
TEL. 664244

CUMPĂRĂM AUR BRUH
VINDEM OBIECTE DIN AUR VECHI
ÎMPRUMUTĂM BANI CU GARANŢIE ÎN BIJUTERII

SERVICI PROMPT ŞI CONŞTIINCIOS

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

„REŢETE CULINARE PRACTICE"
de
BÉLA FISCHER
Şef bucătar

O CARTE GUSTOASĂ. O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN NICI O CASĂ
EDITURA „MINIMUM"

Preţul 28 şkalim. Se poate procura trimiţînd un CEC la POB 1610 Ramat Gan 25251

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"
REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.
„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !
Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul 3,50 şekeli

JOCURI IN TIMPUL LIBER

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1							□								
2												□			
3			□								□				□
4						□									
5				□			□						□		
6					□					□				□	
7								□							
8							□				□			□	
9				□				□				□			
10		□					□						□		
11	□							□		□			□		
12		□							□						
13							□						□		
14						□								□	
15				□	□				□						□

ORIZONTAL: 1. Leagă laringele de bronchii – Apreciere 2. Privitoare la navigația dintre cer și pămînt – Albumul legilor 3. Obișnuință – Zgomote puternice – Urcări pe dreapta! 4. Bate cîmpii – Animal antropod marin fosil (fem.) 5. Miezul unui roman! – Mestec! – Zburători legendari – Asin! 6. De oaie! – Nu crede în nimic – Oază în Kuweit 7. Joc de cărți – Animale mamifere insectivore 8. Semnează pentru altul – Încurcărețe – Roțile din față! 9. Divan nemărginit! – Vremuri multe – Vreme puțină – Instrument muzical 10. Șatră de țigani – Flori albe și mirositoare – Comună în România 11. Instrument muzical – Textilă – Stă pe cal 12. Pom fructifer – Desert din fructe 13. A strica – Pomi pe marginea apei – Casierie! 14. Nu mai e nimic de capul lui – Lucizi, raționali 15. Merge cu plugul – Faptă – Pantaloni țărănești.

VERTICAL: 1. Repetarea aceleiași idei, formată cu alte cuvinte – Obstacol 2. În formă succintă – Rudă... albă 3. Măsură la hazard! – A obținut cetățenia noului stat (fem.) 4. Exclamație la ridicarea unei greutăți – Regiune încă discutată în Israel – Nu-i bună la gust 5. Uriaș, colosal – Liga împotriva defăimării evreilor 6. Judecător în infern – Puică! – Deșteptată 7. Iese din orice tun! – De la trei jumătate! – Notă muzicală – Scos din sac! 8. Revoluție în 1821 împotriva turcilor – Jaf 9. Negustor de... viță! – Caro! 10. Cineva (mai) depărtat! – Zi pierdută – Prelungiri protoplasmatice 11. Plan intern! – Spus pe gură – Substanță schimbătoare de ioni 12. Mai ceva!... – A preda 13. Murați bine – Bec luminos – Vîrf de creastă! 14. Învîrtită – Ghiocel 15. Ediție prescurtată! – O prevedere cu mult înainte.

UN PIC DE DISTRACȚIE

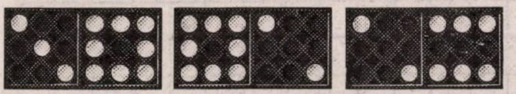

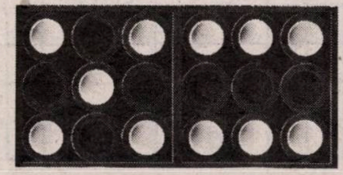

Spuneți unui prieten să-și aleagă o piatră dintr-un joc de domino. Să înmulțească cu 5 punctele uneia dintre părți, după aceea să adune cu 7, să înmulțească rezultatul cu 2 și să adauge totalului punctele celeilalte părți a dominoului.

Întrebați-l acum numărul obținut, care va reprezenta valoarea celor două părți ale dominoului.

Exemplu: să presupunem că dominoul ales este 3 – 4. Înmulțiți cu 5 punctele unei părți: 3 x 5 = 15. Adăugați 7; 15 + 7 = 22. Înmulțiți cu 2, rezultă 44. Adăugați punctele celeilalte părți: 44 + 4 = 48. Scădeți 14, rămîne 34. Dominoul este deci: 3 – 4.

JOCURI

RECORDURI

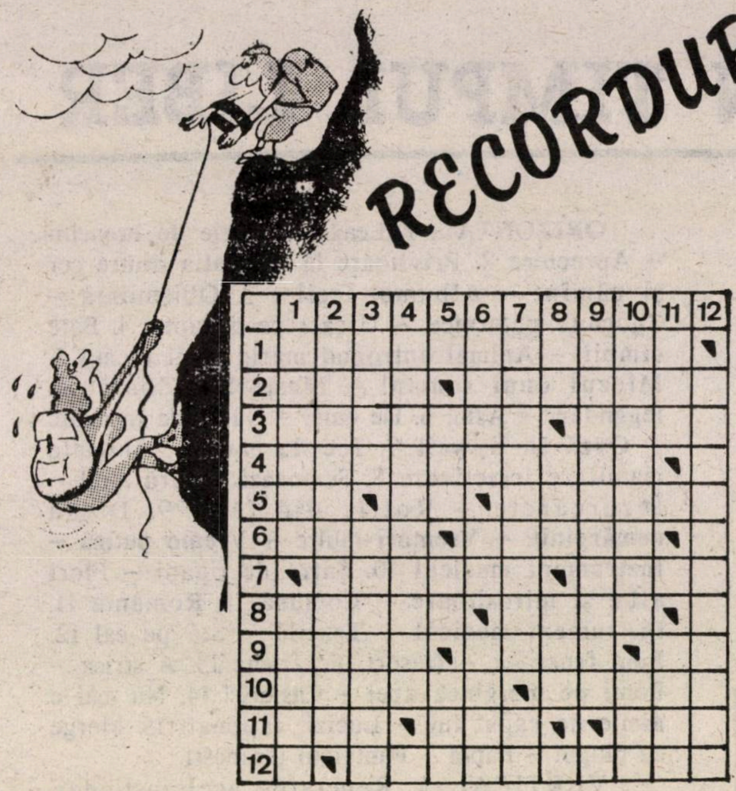

ORIZONTAL: 1. Indirectă, printre altele. 2. Studiu de proporții restrînse – Furtuni prăpăstioase 3. Canapea... turcească – Ca un măgar 4. Predau sau înmînează obiecte, acte, etc. 5. Unire! – Plan intern! – Mai mult, mai bine 6. Pe deasupra – Uneori, e mai mult decît o soră 7. Destinuri – Sînt împotriva credinței 8. Liste, tablouri – Conjuncție 9. Fontă – Antireligioase – Cai! 10. Ghicitoare – Îl găsești și în păduri 11. Arbore de munte – Vorbă din colindele românești – Volum 12. Totalitatea evenimentelor care formează intrigă (pl.).

VERTICAL: 1. Sistem de principii (pl.) – A opri 2. Culcuș pentru animale (pl.) 3. Lipsit de însușiri morale – A se răschira, a se întinde în lături 4. Țesătură cu fire de cauciuc 5. Fir – Cuie! – Dans spaniol 6. Stă la nuntă – Aluat cu unt! – Glonț 7. Cură specială – Ediție prescurtată! 8. Ordin de primire – Fluviu siberian – Animal 9. Soi de ciuperci 10. Mișelii – A cunoaște 11. Vîrstă – Barbișon 12. Curent filozofic idealist, inițiat la sfîrșitul sec.XIX.

ABILITATE

ORIZONTAL: 1. Decorație de teatru 2. Continuare – Făcut praf 3. Grup de albine – Înfățișări, situații 4. O fată cu adevărat frumoasă – Haină lungă, purtată în trecut de călugări – Perioadă 5. Număr de ani din șiragul vieții – Repezeală, grabă, viteză. 6. Le reușesc toate – Bucățică, fărămiță, ciot 7. Decametru pătrat – Cofă fără fund! – Ocrotit, protejat 8. Plîngere, tînguire – Acar! – Cununie! 9. Ursit, menit, predestinat – Nedrept 10. Părți dintr-un întreg – Ceremonial – Una și unu! 11. Plantă mirositoare 12. Desfășurat pe scenă – Limbă clasică – A căsători.

VERTICAL: 1. Stare extremă de oboseală – Are șase fețe inegale... în valoare 2. Meseriașe adulate de femei 3. Duce vorba altuia – E și de zi, și de noapte. 4. Simbolul sodiului – Depozite de mărfuri 5. Frîntură dintr-o zi – Combate risipa 6. Purtare sau faptă, dictată de un anumit scop sau interes – Solemn, formal, stereotip 7. Cantitate de paie – Cei din urmă! – Notă muzicală 8. Refren în cîntări bisericești – Scaun aparte 9. Organ situat în partea dreaptă a abdomenului – La revedere! – Rimat fără limite! 10. Văzuți în treacăt 11. Final de piese! – Aur vechi – Semi greu! 12. Țară în Europa 13. Pietroi, bolovan – Mișcări nervoase.

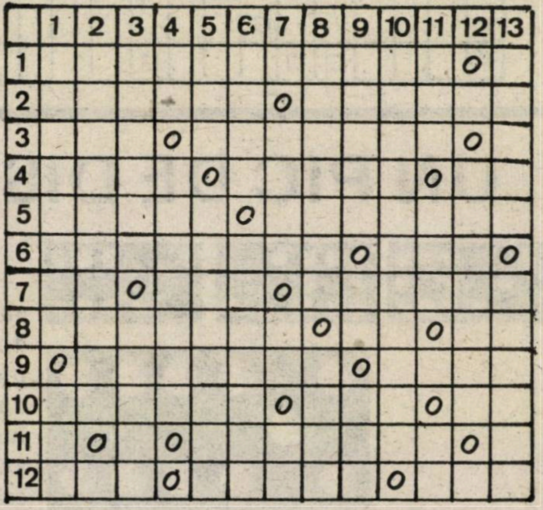

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

TANDOORI, restaurant indian, reh. Zamenhoff 2 (Kikar Dizengoff), tel. 296189, Tel Aviv,; zilnic între 12,30 – 15,30 şi 19 – 1.

Să intrăm direct în subiect. Cum facem să ne eliberăm de spaima de a păşi într-un restaurant exotic? Exotic, în 9 cazuri din 10, înseamnă asiatico-polinezian, cu iz de Hong-Kong, Thailanda şi alte Japonii.

Pun această întrebare, deoarece numărul amicilor şi amicelor mele pe care stabilimentele cu pricina îi inhibă, este uimitor de mare.

O soluţie, pentru lecuirea de spaimă, ar fi să te duci la psiholog. Profesiunea e la modă şi – dacă ţii seama de hiper-nervozitatea naţiei, specialiştii cu pricina au un viitor de aur.

Altă soluţie – mai simplă, mai plăcută şi mai puţin costisitoare este să-ţi iei inima-n dinţi şi să intri la restaurantul Tandoori.

Argumente:

a) Scapi de teroarea numită alegerea cu degetul din menu. Tu citeşti una – şi cine ştie cu ce te procopseşti în farfurie. Tu citeşti "raţă à la Bangkok", îţi faci o *idee* şi, cînd vezi (sau guşti) despre ce e vorba, strîmbi din nas. Or, bufetul îţi îngăduie să vezi cu ochii tăi cum devine cazul. Aici e, ca la pepenii verzi, pe tăiate.

b) Guşti din toate, avînd posibilitatea ca, după ce-ai făcut o trecere în revistă, să revii cu farfuria (te serveşti de cîte ori vrei), repetînd felurile la care ai aderat sufleteşte.

c) Formula îţi oferă: supă, cîteva feluri din pasăre, berbec şi peşte, patru salate, două garnituri (legume), orez (bineînţeles, orez!), pîine indiană, vin sau băuturi uşoare, două deserturi, ceai sau cafea

Preţul: 25 şekeli. Într-o vreme cînd, din cauza crizei (turiştii, mai ales, înspăimîntaţi de imaginile apocaliptice furnizate de televiziunea noastră mondial, sînt cu 40% mai puţini decît anul trecut), găseşti "business lunch-uri" cu 15 şekeli, şi nu rele, suma cerută la Tandoon nu reprezintă "o lovitură". Dar, merită. Eu zic că merită (atenţie, însă, "bufetul" e valabil numai la prînz!)

P.S. I.: Dacă ai noroc, îl poţi întîlni aici pe Zubin Mehta, venit cu amicii de la Filarmonică, să mănînce "ca la mama acasă".

P.S. II.: O corectură la cronica din nr. trecut, consacrată localului Wendy's (la pag. 73, col. II-a), în loc de "la desert, am luat amîndoi cîte o plăcintă cu mere", se va citi: "ca desert, am luat amîndoi cîte o porţie de "cookies" (e vorba de-o punguţă cuprinzînd două prăjiturele uscate, un fel de pricomigdale americane, bune de ronţăit, la o adică pe stradă sau la o cafea, sau la Bituah Leumi, dar nu într-un local pentru israelieni, adică pentru oameni care, orişicît, se respectă la capitolul mîncare; este, dacă vreţi ca şi cum ţi s-ar propune, ca desert, doi biscuiţi "Eugenia"; nu ţine).

‹GHIDON›

TEL AVIV, STR. FRISHMAN NR. 59
TEL. 245141

VINDE
Carne proaspătă
Preparate carne
Sarmale de casă
Ardei umpluţi
Varenikis
Murături de casă
LEUŞTEAN VERDE

Curăţenie desăvîrşită
Servici ireproşabil
Produse de calitate
Vorbim şi româneşte

RESTAURANTUL
«LA LUCA»

IAFFO, STR. IEFFET NR. 101
TEL. 867803
CONDUS DE SAMI ŞI MARCU

VĂ AŞTEAPTĂ CU PLĂCERE SPRE A VĂ SERVI O MASĂ GUSTOASĂ, UN VIN BUN ŞI MUZICĂ PLĂCUTĂ

LA NOI VĂ DISTREAZĂ CEI MAI RENUMIŢI SOLIŞTI ŞI INSTRUMENTIŞTI DIN ROMÂNIA ŞI ISRAEL

AUTOBUZE:
10 – 41 – 46 – 83 – 88

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

YLANA ● REȚETE FĂRĂ CARNE ●

● *MOZAIC:* Se taie în două sau trei bucăți o pîine lungă (baghetă) și se scoate miezul cu un cuțit foarte ascuțit. Separat se freacă 250 gr. brînză 9% cu 200 gr. unt pînă devine o cremă. Se adaugă frecînd într-una 100 gr. roquefort tăiat cubulețe mici, 2 ouă tari, un ardei roșu, unul verde și o ceapă, totul tăiat mărunt. Se dă gust cu sare sau cui îi place pune și un castravete murat tăiat în cubulețe mici. Cu această compoziție se umplu cojile de pîine, îndesat, să nu aibe goluri. Se formează la loc pîinea și se învelește în hîrtie de aluminiu. Se dă la frizer. Înainte de servire se taie cu un cuțit foarte ascuțit felioare de 1 cm. grosime și se lasă pe platoul de servit aranjate frumos, 10 minute înainte de a fi consumate.

● *MINESTRONE:* Se taie mărunt o ceapă mare și doi cățel de usturoi și se călesc împreună în 2 linguri de untdelemn. Se toarnă deasupra 7 pahare cu supă (din praf), se adaugă 2 morcovi, o bucată rădăcină de țelină, un cartof mare, jumătate ardei gras roșu, totul tăiat bucățele și se lasă să fiarbă 15 minute. Se adaugă apoi o lingură bulion, 100 gr. tăiței, sare și piper la gust și se fierbe în continuare, pe foc mic, încă 10 minute. Se servește fierbinte. Fiecare pune la masă cît parmezan ras dorește, deasupra.

● *RAGOUT DE CIUPERCI:* Se taie felioare de 40 gr. ciuperci, 2 cepe mari tăiate inele și se călesc în 40 gr. margarină. Se adaugă un pahar de apă, un săculeț de frișcă lichidă, 2 linguri coniac, una linguriță gem de orice fel, sare, piper și se lasă să fiarbă pe foc mic pînă ce zeama este scăzută și bine legată. Se servește cu garnitură de orez fiert sau găluște de cartofi.

● *CĂPȘUNI LA PAHAR:* Se freacă 200 gr. brînză 9% cu patru linguri zahăr, zeama și coaja de la un sfert de lămîie. Se bate un săculeț cu frișcă la mixer și se adaugă la brînză. Se spală, se curăță de codițe și se lasă să se scurgă bine de apă 500 gr. de căpșuni. Se taie bucățele mici și se presară cu zahăr. În pahare înalte cu picior se pune un strat gros de 2 cm. de cremă de brînză cu frișcă. Deasupra se pune un strat de căpșuni și astfel pînă se termină toată compoziția de cremă și de căpșuni. Bineînțeles ultimul strat fiind de cremă. Se ornează cu ciocolată rasă și cu cîte o căpșună întreagă. Se dau la frigider 3 ore pînă la servire. Nu se pun la frizer. Căpșunile pot fi înlocuite cu orice fruct de sezon care ne place.

GRAFO-LOGIE

■ LIRIC, Tel Aviv – Bărbat, la circa 50 de ani, deștept, citit, cu mare voință de a învăța, auto-disciplinat, ordonat, pedant, capabil de a "se clita" în profesia lui; ai deci, toate datele pentru a-ți construi o viață reușită, eminamente pozitivă, atît pe planul meseriei tale (intelectuale, se vede), cît și pe tărîmul familiar.

...Și totuși, o fibră slabă, deosebit de slabă, te face ca (în ciuda unui mare orgoliu) să te lași dominat de "oamenii puternici" din jur: un director, un patron, eventual o rudă "bine situată". Mentalitate de "sclav"? Probabil. Mentalitate foarte periculoasă deoarece, dacă "stăpînul" tău e o ființă amorală, fără scrupule, el te poate împinge la acte nesăbuite: să-ți trădezi de pildă, prietenii, iubirile. Și, pînă la urmă, în adîncul conștiinței, să te simți rușinat, murdar... Știu că sînt dur cu tine, dar simt nevoia să-ți strig: atenție!

■ MOTEK, Afula: Motek, Motek, ce mi-ai făcut? Ai găsit un manuscris (facsimil) al lui Geo Bogza, te-ai dus cu el la o mașină xerox, ai făcut o copie, mi-ai trimis-o, precizînd (dactilografiat) că ești o fată nevinovată de 20 de ani și că ții morțiș să-ți cunoști caracterul. Era să zic o vorbă despre caracterul tău dar, fiindcă sînt amator eu însumi de glume și farse, mă mulțumesc să te trag de urechi și să strig: "nu s-a prins!"

TILL BUHOGLINDĂ

●

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

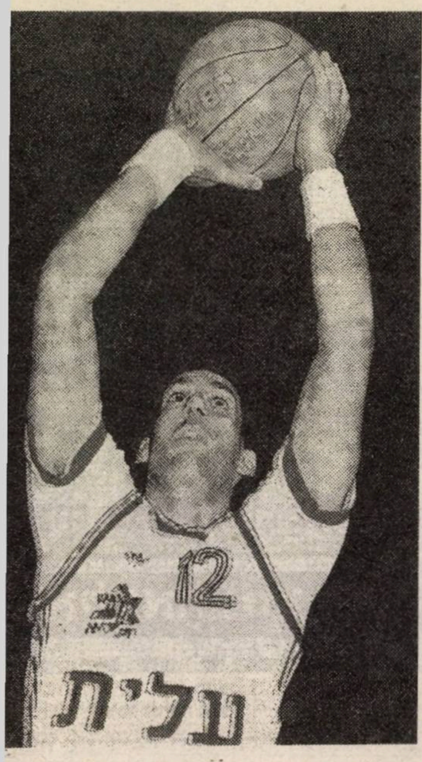

■ Doron Giamci

● Aşa au vrut, cum se zice, o soartă şi-un destin. Basketbaliştii lui Macabi Tel Aviv, la capătul unui sezon strălucit, au capotat în finala "Cupei Campionilor Europeni" în faţa lui "Jugoplastika", o echipă bună, dar tînără şi neexperimentată, pe care o învinseseră anul acesta, de două ori, la Tel Aviv şi la Split. Cînd, în cele 40 de minute de joc, Macabi Tel Aviv a înscris în total 69 de puncte, cînd "linia întîia" Magee – Barlow – Mercer, socotită cea mai redutabilă din Europa, n-a marcat decît 33 de puncte şi cînd Magee a realizat doar 10 puncte, mai puţin de jumătate din "porţia" sa obişnuită, era clar că echipa noastră campioană nu va putea cîştiga meciul. Macabiştilor nu le-a "mers", au pierdut de 15 ori mingea, au făcut greşeli peste greşeli, dar e bine că, post-finală, nu i-am năpădit cu acuzaţiile.

● Ştiţi cine este "arhitectul" relaţiilor sportive ungaro – israeliene, care devin din ce în ce mai strînse? Nimeni altul decît faimosul crainic sportiv al postului de radio Budapesta, Gyorgy Szepessi, cel care a transmis, în 1953, fulminanta victorie a Ungariei asupra Angliei (6:3 pe "Wembley") şi, un an mai tîrziu, dramatica înfrîngere (2:3) a Ungariei în faţa Germaniei federale în finala campionatului mondial de la Berna. Szepessi a fost, din 1978 şi pînă în 1986, preşedintele federaţiei ungare de fotbal. Acum, e membru în comitetul executiv al federaţiei internaţionale.

■ Itzhak Hatuel

● De doi ani, fostul campion de scrimă (sabie) al ţării, Itzhak Hatuel (locul 2 în "Cupa Mondială") a dispărut din competiţii. Nici nu-i de mirare, căci de atunci îşi ispăşeşte la închisoarea din Ramle, condamnarea pronunţată împotriva lui pentru trafic de stupefiante. Itzhak Hatuel (25 de ani), care urmează, peste cîteva luni, să fie mutat la o "închisoare deschisă", de unde i se va permite să iasă la lucru şi la studii, speră ca, la terminarea pedepsei să aibă posibilitatea de a-şi relua activitatea sportivă.

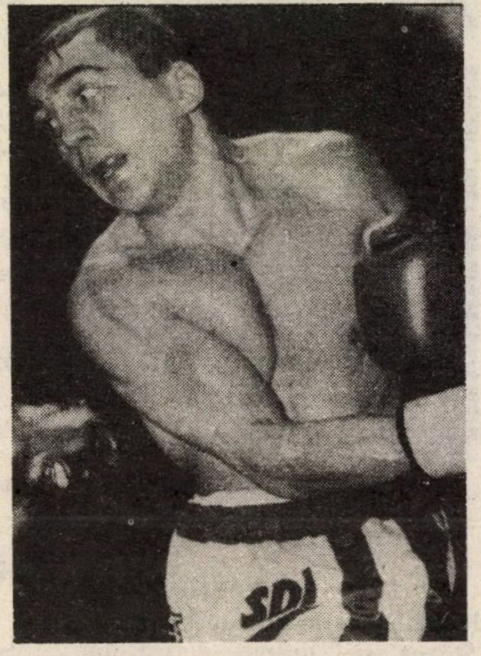

■ Fabrice Benichou

● Cine spunea că nu ne putem mîndri şi noi, israelienii, cu un campion mondial de box? Acesta este Fabrice Benichou (22 ani), boxer evreu, care a trăit pînă acum 5 ani în Israel. A plecat în Franţa, a devenit profesionist şi, acum cîteva săptămîni, la Las Vegas, a cucerit centura de campion mondial la "cocoş", învingîndu-l pe fostul deţinător, venezueleanul Jose Sanaveria. Benichon a început să boxeze la clubul "Mănuşile de aur" din Eilat şi nu l-a dat uitării pe primul său antrenor, căruia i-a telefonat, imediat după marea victorie de la Las Vegas.

* Care-i cea mai bună echipă de volei a Israelului? Fără nici o îndoială "Hapoel ▶

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Bat-Yam". A cîştigat marele "event": campionatul şi cupa. Şi cine-i cel mai bun dintre jucătorii lui "Hapoel Bat-Yam"? Încă odată, fără cea mai mică ezitare, "românul" Iacov Herşcu, căpitanul şi "forţa motrice" a echipei!

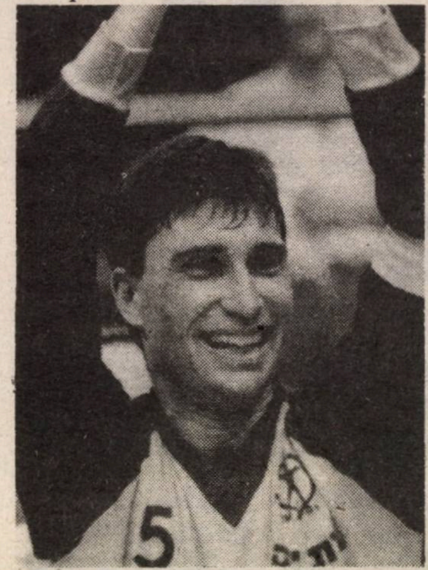

Iacov Herşcu

* Derby-ul campionatului de fotbal din România, dintre "Steaua" şi "Dinamo", a fost, din nou, "cu cîntec". Enervaţi că, în tribună, unul din fiii preşedintelui Ceauşescu, Valentin, socotit suporterul nr. 1 al echipei "Steaua", o încuraja pe aceasta într-un mod ostentativ, cei de la "Dinamo" au dat tonul la durităţi. Dinamoviştii au avut trei eliminaţi de pe teren, terminînd meciul (2 – 1 pentru "Steaua") în numai 8 jucători. Urmarea? Antrenorul lui "Dinamo", Mircea Lucescu, a primit un ultim avertisment, iar căpitanul echipei, Ion Andone, a fost suspendat pînă la terminarea campionatului şi scos din lotul naţional. Să înveţe minte!

** Duminică, 16 aprilie, la ora 9,12, am răsuflat uşuraţi. Era 1 – 1 la Sidney. Cîştigasem "Grupa Oceanică" a Campionatului mondial de fotbal. A fost un meci greu, de luptă şi de emoţii tari, cu 1 gol splendid al lui Ohana. Echipa a făcut totul pentru triumful culorilor alb-albastre şi – să nu-mi spuneţi că nu-i adevărat, pentru prima de 25.000 $ pe care o va căpăta fiecare dintre jucători. Greul însă abia vine, căci nu-i simplu să treci, pentru a ajunge la Roma, de Paraguay, Equador sau Columbia. Dar cine ştie, poate că, dacă Federaţia pregăteşte încă o primă consistentă...*

minimum

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

Eli Ohana (dreapta) cu antrenorul Schneur: ce-i al lui, e-al lui.

CAŞER!

DELICATESE

POFTĂ BUNĂ!

*** DUDU ***

PETAH TIKVA
STR. BERCOVICI, COLŢ CU AŞKENAZY
TEL. 03-919414

Tot felul de salate, salamuri, peşte, brînzeturi şi delicatese asortate
Prezentarea şi serviciul, în stil occidental
Preţuri realmente populare!

POŞTA BY AIR MAIL

DACĂ HUSSEIN AR FI ASCULTAT-O PE GOLDA

Nu înţeleg deloc toată agitaţia în jurul problemei teritoriilor şi mai ales a "poporului palestinian".

Pentru mine, nepolitician, problema este foarte simplă.

Înaintea unuia din cele cîteva războaie purtate contra Israelului de "vecinii" arabi, regretata Golda Meir, şefa guvernului israelian, s-a adresat în secret regelui Hussein al Iordaniei, propunîndu-i să nu se angajeze într-un război inutil contra Israelului, care nu are probleme cu Iordania.

Cu toate acestea *micul suveran* a atacat Israelul în numele unei foarte discutabile solidarităţi arabe, care de fapt nu exista decît în adversitatea faţă de Israel.

Prin acest gest pripit de naţionalism pan-arab, Majestatea Sa a pierdut teritoriile.

Apare deci logic cu cine trebuie să discutăm soarta acestor teritorii pierdute prin imprudenţă, precum şi configuraţia graniţei iordanezo-israeliene. Cît despre invenţia moscovită a "poporului palestinian" scoasă din mînecă pentru a învenina atmosfera din Orientul Mijlociu şi pentru a justifica imixtiunea sovietică în regiune, a se slăbi!

Se teme oare Hussein de încă un "Septembrie negru"? De ce? Că doar nu a fost tras la răspundere de nimeni nici pentru primul. Nu ca Israelul, care e acuzat şi de ce nu face, sau cînd se apără.

Dr. DAN FOGLU
Tveria

5.000 DOLARI PE CAP DE INTIFADIST

Astăzi, pun o întrebare: în legătură cu "Intifada". Dacă-nţeleg bine, de mai mult de un an de zile, zeci de mii de oameni nu mai lucrează, preferînd să profereze sloganuri, să arunce pietre (cînd n-au copii la îndemînă) peste o armată prea blîndă. Nu cred că aceşti oameni să fie rentieri; dacă-şi pot consacra tot timpul la acest gen de ocupaţii, înseamnă că mîncarea şi patul le sînt asigurate. Atunci eu întreb: "De cine?" (1) şi insist: "Care este valoarea unui război sfînt ai cărui soldaţi se întorc (aproape) liniştiţi seara la ei acasă, fiind siguri că solda îi aşteaptă la sfîrşitul lunii (sau săptămînii)?"

Israelul trebuie să negocieze, într-o zi, dar nu la masa rotundă a unei "conferinţe internaţionale", în prezenţa "plătitorilor", o asemenea conferinţă neavînd alt scop decît instalarea "binefăcătorilor" pe un teritoriu de mare importanţă geopolitică; şi dacă deschideţi uşa altor "Protectori", ca să contra-balanseze... se face prea mare înghesuială.

HENRY CARASO
Paris

(1) Răspunsul, furnizat de André Pautard (L'Express): "Tezaurul de război" al OEP-ului evaluat la trei miliarde de dolari, plasat pe conturi secrete remunerate sau investite în afaceri prospere: exploatări agricole în Kenia, uzine în America de Sud sau acţiuni la Wall Street.

Un mic calcul personal: trei miliarde bine plasate aduc 300 milioane pe an; punem jumătate deoparte, rămîn 150 de milioane pentru "Intifada". Să le împărţim la, haide, 30.000 "luptători": asta înseamnă 5000 dolari de cap, pe an; am prieteni în Israel care nu cîştigă mai mult...

GÎTUL PĂSĂRILOR DE CURTE

Ceea ce se petrece azi în jurul *nostru* şi chiar în cadrul nostru intern, ne obligă să ne punem o serie de întrebări:

1) Cine îşi poate lua răspunderea, că în eventualitatea creării unui stat nou arab în teritorii, nu vom avea o nouă şi permanentă luptă de "guerilla" între noi şi ei, cunoscînd tendinţele "umanismului" arab şi islamic, precum şi luptele interne între factori politici arabi, de toate nuanţele?

2) Cine îşi poate imagina că va putea fi pace şi linişte la hotarele ţării noastre, cînd ne dovedesc faptele zilei ce înfiorătoare violenţă stăpîneşte pan-islamismul şi fanatismul arab, cu războaie fratricide (Iran – Irak), războaie civile (Liban, Afganistan) şi războaie politice interne (AŞAF)?

3) Oare vă puteţi imagina că politica "cuţitului" şi a poftei de sînge a vampirilor arabi se va limita numai la graniţele lor cînd vor fi în coasta noastră şi cînd îşi vor putea pregăti nestingherit o armată în genul Siriei, unde tineretul este instruit în a suci gîtul păsărilor de curte?

HARRY SHOSHANY
Ramat Hanasi

Pe şantier: noul nostru concurs cu premii "MARCEL IANCU-DADA"

PRO – RUDICH

Am urmărit cu surprindere în paginile revistei MINIMUM schimbul de opinii între un vechi şi distins sionist, M. Rudich şi d. Victor Russu, pe care n-am avut ocazia să-l cunosc.

Dezbaterea între evreii care au militat sub steagul alb-albastru şi au pătimit în "zarcele" de la Jilava, Aiud şi Gherla şi acei subiţi entuziaşti ce-au răguşit strigînd lozincile partidului sub faldurile roşii, continuă cu intensitate patru decenii de la "liberarea României de sub dominaţia bestiilor moşiereşti" ş.a.m.d.

Aceasta dovedeşte că în perspectiva istorică dacă pasiunile se domolesc, adevărul se cristalizează şi se purifică de impurităţi la farul cercetărilor contemporane...

Am reflectat mult despre problema intelectualilor evrei şi am încercat să-mi explic fenomenul de-a lungul anilor.

Desigur, au existat intelectuali evrei care au crezut în "zorile radioase" ce le promitea marxism-leninismul, deşi mă îndoiesc că numărul lor a fost important. Majoritatea evreilor de stînga erau generoşi şi de culoare roz, adică social-democraţi ca Ilie Moscovici, dr. Ghelerter, Gery Schreiber-Spina, George Silviu, etc.

...Am discutat zile şi nopţi în închisoare la Gherla cu Belu Silber despre atitudinea evreilor din partid şi la toate mi-a răspuns că din prima zi "a ştiut ce-o să urmeze şi s-a pregătit de ani grei de puşcărie". Detalii nu mi-a dat, nici el, nici Harry Brauner.

Privind înapoi îmi dau seama că mulţi din acei ce-au îmbrăţişat cauza marxist-leninistă au fost oportunişti, lacomi de măriri şi situaţii, invers proporţionale cu meritele lor.

Alături de oportunişti s-au găsit acei evrei care au vrut să-şi facă galoane de ofiţeri în ierarhia de partid, condamnînd massa evreilor ce doreau să plece în Israel "ca trădători de ţară". Printre aceştia s-au găsit şi respectabile figuri din cler care luau în zeflemea "paradisul lui Ben Gurion".

În fine se mai găseau şi unelte ticăloase de "musări" adică indivizi capabili de orice, numai ca să se răzbune pe evreii care au muncit din greu ca să-şi facă un nume şi o situaţie într-o ţară burgheză şi relativ democrată...

Mă întreb oare ce s-ar fi întîmplat dacă nu exista Israelul şi comuniştii care şi-au pus cenuşe pe cap după prăbuşirea templului lor nu găseau adăpost şi gheliruri oferite de iertătorii sionişti în ţara care-i adăposteşte?

MICHEL SOLOMON
Montreal, Canada

MESAJUL UNUI PRINŢ

...Parcurg cu nesaţ interesantele pagini din "Minimum" şi, absolut fără nici o flatare, mărturisesc emoţionanta bucurie ce mă cuprinde, cu senzaţiile de dilatarea pupilelor şi a inimei ce pare mai neîncăpătoare, realizînd adevărul absolut, despre fondul şi prezentarea acestei reviste prestigioase.

"Minimum" constituie o autentică şi de invidiat victorie a spiritului şi a limbii între publicaţiile româneşti de pretutindeni.

Av. MIRCEA G. SION
Bucureşti

Amintim că avocatul Mircea Sion, coborîtor din poetul-boier din veacul al 19-lea, George Sion, s-a numărat printre spiritele antifasciste de elită care, în Iaşii războiului, au salvat numeroase vieţi evreieşti de la pogrom şi deportări. La Poşta Dicţionarului, mai demult, s-a vorbit despre faptele sale de îndrăzneală şi nobleţe. Asemeni Viorică Agarici sau profesorului Raoul Şorban, amicul nostru, el e din stofa celor *drepţi*.

CUMPLITUL VERS AL LUI PASTERNAK

Amintirile prof. Radu Mănescu, precum şi cele ale lui Victor Russu sau Ilie Zaharia, mi se par absolut fascinante şi aş dori cît mai multe asemenea pagini, în fiecare număr al revistei dacă s-ar putea. Dacă Victor Russu ar fi fost redactor la "Pravda" şi nu la "Scînteia", o eventuală carte a sa ar fi fost astăzi best-seller în Occident! Istoria contemporană a României suferă de boala tăcerii. Niciunul dintre principalii ei protagonişti nu a publicat (ca om liber) însemnări despre epoca şi locul care o să le poarte încă multă vreme pecetea. Toţi aceşti foşti "mînuitori de destine" s-au simţit sau se mai simt încă incomod faţă de propriul trecut pe care doresc să-l uite, ceea ce constituie în sine un fenomen dintre cele mai semnificative. Este uşor de observat că nu avem un Soljeniţîn, un Djilas, un Artur London al României. Nu va mai trece mult timp şi, după cum sună cumplitul vers al lui Pasternak "martorii oculari vor dispare". De aceea, martorii, cei care au trăit în intimitatea vîrtejului istoriei au datoria de a povesti despre trecut atunci cînd cerul se mai înseninează.

GAD KISHON
Natania

PURIM

În nr. 24 al revistei, d. Victor Russu vorbește despre sărbătoarea de "Purim", afirmînd că Purimul este o "farsă de prost gust în calendarul ebraic". După ce descrie pe scurt această sărbătoare în culori negre, ajunge la concluzia:

"Nu, nu era nici frumoasă și nici veselă această zi în tîrgul evreiesc".

Nu cred să mai fie cineva de părerea aceasta. Marea majoritate a evreilor din Israel și Galut, privesc această sărbătoare ca o sărbătoare frumoasă și prea veselă.

Av. I. SEGAL
Rehovot

PUNERE LA PUNCT DE VEDERE

În ultimele două numere ale prestigioasei reviste "Lama", supliment al d-lui I. Schechter de la mult răspînditul cotidian de vineri, domnia sa mă onorează, citîndu-mi numele. Anumite afirmații ale domniei sale necorespunzînd punctului meu de vedere, mă obligă să-l exprim în cele ce urmează:

Domnul Schechter afirmă:

a) că infractorul care a comis spargerea la redacția revistei "Minimum" confundînd-o cu o bancă, nu s-a ales decît cu niște articole semnate de mine și de o înaltă față rabinică,

b) că subsemnatul aș fi scriitor de limbă germană, și

c) că domnia sa valorează suma de 150 șekeli noi, inclusiv etcetera.

Punctul meu de vedere:

la a) Nu! Spărgătorul nu putea să confunde "Minimum" cu o bancă, căci asemenea instituții financiare nu-și aleg numele după dobînda plătită, ci după cea încasată. Din informațiile autorizate pe care le dețin, infractorul spera să găsească la "Minimum" (în cazul de față...nomen est omen) *măcar un exemplar din incunabila revistă "Lama". Această afirmație este întărită de faptul că s-a înregistrat în prealabil o tentativă de spargere la POB-ul "Lamei", eșuată deoarece hoțul, probabil corpolent, n-a încăput în căsuța poștală.*

la b) Nu! Mă consider un scriitor bilingv, dar ezit s-o afirm în public, de teama unor reacții ambigue, previzibile, ale organelor satirice romanofone, privind utilizările celor două limbi ale mele.

la c) Nu! Pur și simplu nu!

P.S. Gurile rele afirmă că mult răspîndita revistă a d-lui Schechter nu a purtat de la început numele de "Lama". Prietenii domniei sale au propus alte variante, precum: "Le ma?", "Le mi?", "Le mu?", dar pînă la urmă toată lumea a optat pentru "Lama", din considerentul că o lamă, oricît de tocită ar fi, mai poate reteza bărbile propriilor ei bancuri.

JOSEF N. RUDEL
scriitor bilingv

CÎND AI NEAMURI ÎN... ABISINIA

Cam prin anii 1958 – 1960, evreii din România exasperați de primirea negativelor la cererile lor de plecare, au început să ceară plecarea pentru țările Europei, Americii de Sud, etc.

Subsemnatul, mai cu... "moț" ca alții, am solicitat aprobarea de plecare în... Abisinia. De fapt, îl aveam acolo pe fratele meu, care era consilierul Negusului.

La Prefectură, după ce am completat formularul respectiv, am rămas în așteptarea funcționarului care se tot învîrtea printre măsuțele pe care scriam, de parcă dădeam o teză și ne urmărea să nu copiem...

În sfîrșit, cînd și-a aruncat privirea pe formularul meu, deodată i-a pierit rigiditatea de pînă atunci, și pufnind în rîs, a strigat în gura mare: "Bine măi... și acolo aveți voi neamuri?!"

Cum după un timp relativ scurt, am primit aprobarea de plecare în... Abisinia, chiar și azi, după 30 de ani, mă gîndesc uneori că-i posibil ca aceia din comisia de la prefectură, s-or fi amuzat atît de mult de "ingeniozitatea" cererii mele, încît m-au recompensat cu... semnătura de grație.

IOSEF GINGOLD
Haifa

Dana Zalis-Speer, Ashdod (ne vom întîlni la Dicționar); *Solo Blum*, Ashdod (așa cum am mai precizat, spațiul ne împiedică să publicăm corespondențele *in extenso;* în marea, covîrșitoarea majoritate a cazurilor, la *Minimum* ca și la toate ziarele și revistele de pe glob, redacția extrage pasajele esențiale din scrisori, ideile și expresiile cele mai interesante); *Shmuel Abramovici*, Tel Aviv (pe cît sîntem "cît se poate de liberi" în materie de spirit critic, pe-atît sîntem de "cît se poate de ne-liberi" cînd e vorba de a ataca viața intimă, de familie, a colaboratorilor noștri: dac-ați observat bine, nici M. Rudich, nici V. Russu, nici I. Zaharia, nici ceilalți protagoniști ai "enervantei dezbateri" nu au trecut *linia roșie* care desparte polemica de idei (și sentimente...) oricît ar fi aceasta de acerbă, de teritoriul universului privat); *Farm. Ozias Berca*, Iaffo (notăm că ați sărit – și nu sînteți singurul – în apărarea Purimului, atacat de V. Russu în nr.24); *Izu Weisman*, Rehovot (o epigramă la adresa ▶

lui Shimon Peres, fost ministru de externe, în prezent de finanţe: *La externe-n rezonanţe/ A fost fără de ocară/ Dar acuma la finanţe/ Încă e... pe din afară/*. Şi una pe marginea vizitei lui Gorbaciov în Cuba: *Perestroika pentru Cuba/ N-o aplică nici de fel/ Fiindcă Castro (asta-i buba)/ Dictaturii e... fidel/.); A. Solomon*, Raanana (nu v-am răspuns? ...ba parcă da, dacă nu ne înşeală memoria.. cu atît mai mult cu cît, ştim, observaţia dvs. era întemeiată... autorii de cărţi, sau editorii lor, au obiceiul de a scoate, uneori cu de-a sila, o propoziţie sau 1/2 de propoziţie dintr-un articol despre scriitorul respectiv, rupînd-o din context şi tipărind-o cu litere de-o şchioapă. În felul acesta se naşte (publicitate!) impresia că respectivul autor, nu odată modest, ar fi fost considerat, de către critica literară, un al doilea Homer, Balzac sau... Heine); *Elias Emil*, Kiriat Yam (reţinem din foaia cu aforisme, o "vorbă" a lui Montesquieu, cît se poate de "la zi": libertatea este dreptul de a face tot ceea ce legile îngăduie).

Mina Basel, Natzeret Illit; *Farm. A. Făinaru*, Ramat Gan; *Marcel Nicolau*, Naharia; *Siegmund Ehrlich*, Nata Monoson; *Prof. Ioana Nicolau*, Bat Yam; *Emil Schrager*, Bruxelles; *Dr. A. Tamir*, New York; *Prof. Radu Luncan*, Ierusalim; *Andreea Visconte*, Montreal; *Dr. M. Segal*, Rehovot; *Iakov Tzalik*, Migdal Haemek; *George Bar-On*, Rishon Le Zion; *Octav Moscuna*, Naharia; *Leon Şaim*, Ghivataim; *Marcel Abramovici*, Haifa; *Lucia Ghingher*, Düsseldorf, Germania; *Dr. N. Robănescu*, Bucureşti; *Dr. Lucian Poghin*, Braşov; *Ing. Zaharia Gorun*, Haifa, *Dr. Iudith şi Petre Rado*, New York – mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii. Ceilalţi – pe curînd.

ophir tours

Persoanele care îşi găsesc numele în lista de mai jos sînt rugate să ia legătura cu secţia de cercetare a ACMEOR, Str. Raşi 39, Tel Aviv; Tel. 284074.

1939 -1944
DOCUMENTE PRIVIND ALIAUA ÎN PALESTINA, VIA CONSTANTINOPOL

(Urmare din nr. trecut)

Goldberg Harry; Goldberg Kardos; Goldfinger Iosif. Grauber David; Grauber Ghitla; Grauber Lola; Grunbaum Fani; Gueroz Marco; Gueroz Menachem; Guttman Ella; Guttman Ludvig; Hagenfratz Strul-Haim; Hager Perla; Haim Isac Haim; Haimcovski Donna; Handkofler; Hangiu Lupu; Herşcovici; Herşcovici Rahel; Hertig Moiesz; Hertig Ester; Hirsch Maiste; Horovitz Iosif; Iosef Haim Israel; Kaburache Fani-Frima; Kandel Miriam; Kardos; Katz; Katz Adi; Katz Betti; Kaufman Erna; Kaufman Wolf; K(e)is Moshe; Kern Sighi; Kirschenberg Frida; Kirschenberg Ita; Klein Aronca; Klein Rozalie; Komet Coleica,

(Continuare în nr. viitor)

LOJILE REUNITE BNEI BRITH "NETAH ISRAEL-NIR" HAIFA
anunţă cu durere moartea fratelui
prof. SHLOMO MIBASHAN,
unul dintre primii membri ai Lojii noastre.

Născut la Iaşi, la 7 iunie 1896, prof. Shlomo Mibashan a funcţionat la Craiova ca director de şcoală şi profesor de matematici, apoi la Bucureşti, ca director al şcolii "Ebran" cu limbă de predare ebraică.

A aliat în Israel în 1960.

La 17 mai 1989, Loja se va întruni într-o şedinţă omagială. Z.L.

ARTHUR RUBINSTEIN

Aşa l-a văzut Marcel Iancu, în 1970, cînd cei doi mari s-au întîlnit, aici, în Israel: surîzînd.

Aşa l-am văzut şi noi luna trecută, surîzînd, tot surîzînd (f. f. satisfăcut) la vederea calităţii extraordinare a concursului de pian tel-avivian ce-i poartă numele magic şi care a hipnotizat, vreme de două săptămîni, urechile muzicale ale lumii.

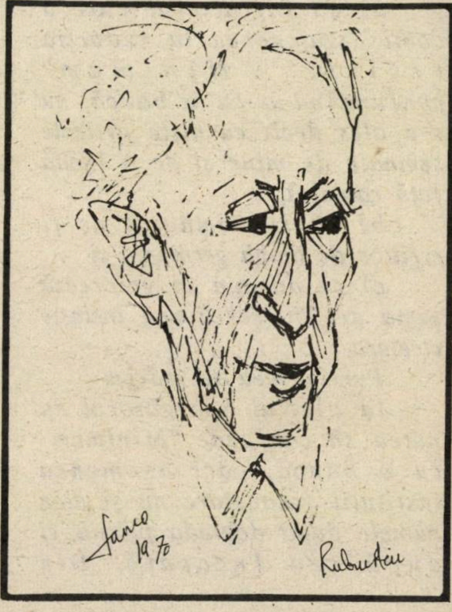

CLEPSIDRA

Turism

Miarca și D. Baboianu; ziariști; la prieteni.

Tudor Steriade, secretar literar al Teatrului Bulandra, din București; cu soția.

I. Vianu, scriitor, autor de romane polițiste; din București; la rude.

Premii

Maria Banuș, poetă, București; premiul "Herder" (Austria) pe anul 1988. Instituit de către guvernul de la Viena, Premiul Herder este acordat creatorilor din domeniul literar-artistic din țările est-europene.

Maria Banuș

L. Bittman-Ruga, (n. 1906), prozator; premiul Agenției Evreiești (Sohnut), pe numele lui Arie Dulczin; pentru activitatea sa în domeniul literar.

Aniversare

Victor Bîrlădeanu, ziarist, scriitor (București); 60 de ani.

LAMA ★

REDACTOR:

I. Schechter

Decese

Nina Behar, regizoare de film documentar; născută în România, absolventă a Institutului de Cinematografie de la Moscova, N. B. a realizat numeroase filme consacrate artei plastice (Luchian, Buc. 1957); stabilită în Israel (1975), unde a locuit la Merkaz Clita "Beit Brodetzky" din Ramat Aviv, ea a plecat de-aici la Paris (1979) cu o bursă de studii; N. B. a realizat un film despre miniaturistul "Devi Tuszynski", distins cu premiul pentru regie la Festivalul de la Trevisio (Italia).

N. Steinhardt (n. București, 1912), critic literar, eseist, traducător; autor al unui studiu de tinerețe în colaborare cu Em. Neuman (azi la Bruxelles), intitulat "Essai sur une conception catholique du Judaisme" (1935). N. S. este autorul cîtorva cărți de eseistică de finețe și cultură, printre care: "Între viața și cărți (1976), "Geo Bogza, un poet al Efectelor, Exaltării, Grandiosului, Solemnității, Exuberanței și Patetismului" (1982). Întemnițat la Jilava, în "lotul" filozofului C. Noica, N. S. se convertește la creștinism, devenind, mai tîrziu, după eliberare, călugăr la Mănăstirea Rohia, din Maramureș.

CARNET

10 cuvinte: 10 șekeli.
cu fotografie: 40 șekeli.

Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Dr. Daniel Grindea, economist-șef la "Republic National Bank of New York" va fi în Israel la începutul lunii mai pentru contacte profesionale și întîlniri cu foștii colegi și prieteni.

Telefonul la care va putea fi găsit: 227269.

Prietenii felicită din toată inima pe Lică Bluthal, director la Departamentul European al Concernului turistic internațional "Melia", cu prilejul aniversării zilei de naștere și al căsătoriei fiicei sale, Hana, cu Ely Ghedalia.

Prietenii din Israel sînt alături de Petre Rado, critic de film, doctorand la Columbia University, New York, la încetarea din viață a tatălui său.

Prof. univ. Emil Boldan, ole hadaș, poate fi găsit la tel. 02/718790.

La împlinirea a 71 de ani, prietenii îi urează lui Leonard Kleckner, colaborator prețios al săptămînalului "Revista mea", sănătate, și ani mulți, fericiți.

Elena Mantu, ziaristă; din București; turistă; poate fi găsită la nr. de telefon 245050.

Moshe Frimu, (fost ziarist la "Steagul Roșu"), anunță noul său număr de telefon: 300329.

HOROSCOP

LUNA MAI

● SYBIL HEDERNA

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
O lună întreagă care se desfăşoară sub semnul banilor. De dat, de luat, de-o potrivă. Este necesar şi într-un caz şi altul să vă înarmaţi cu multă prudenţă şi să vă sfătuiţi şi cu alţii, mai pricepuţi ca dvs.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Vă asteaptă multe succese sociale în această lună, dar atenţie: tocmai din pricina lor s-ar putea să nu "citiţi" corect o situaţie din domeniul sentimental şi, în consecinţă, s-o rataţi. Faceţi efortul să nu fiţi chiar atît de siguri de dvs.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
O lună grea pentru că este marcată de foarte multe lucruri pe care sînteţi obligaţi să le rezolvaţi acum şi nicicînd altcîndva. Secretul succesului este să vă economisiţi eforturile şi să vă supravegheaţi cu pedanterie întrebuinţarea timpului.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Nu vă lăsaţi stăpîniţi de îngrijorare şi enervare. Situaţiile neplăcute nu sînt fără ieşire şi totul depinde numai de puterea dvs. de a le depăşi. În acest fel veţi putea fi de mai mult folos şi celor din jur, pe care doriţi să-i ajutaţi.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Chiar dacă nu aceasta vă caracterizează, încercaţi să vă înarmaţi cu mai multă răbdare. Lăsaţi lucrurile să se desfăşoare de la sine şi vor lua întorsături mai favorabile, decît cele pe care le-ar lua prin încercările dvs. de intervenţie.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Dacă veţi identifica persoana din anturajul dvs. care, exagerînd, încearcă să vă deruteze, veţi izbuti să aveţi o lună foarte bună, atît în domeniul vieţii profesionale, cît şi în cel al vieţii sentimentale.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
După eforturile şi agitaţia prin care aţi trecut, este momentul să vă odihniţi. Relaxaţi-vă, chiar cu riscul de a vă plictisi. Conservarea forţelor este strict necesară pentru ceea ce va urma.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Din foarte multe puncte de vedere, vă aşteaptă o lună excelentă. Încercaţi să vă preocupaţi de creaţie, de colaborare cu oamenii; rezultatele vă vor depăşi aşteptările.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Conflictele din casă vă solicită mult sînge rece. Pentru a vi-l păstra, încercaţi să ieşiţi cît mai mult; tensiunile vor dispărea de la sine dacă nu veţi contribui la creşterea lor.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Chiar dacă din punct de vedere material, cele pe care le aşteptaţi – şi care se vor îndeplini – vă vor decepţiona, veţi avea o întîlnire care vă va produce o deosebită plăcere şi care, poate, în viitor...

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Cei din jurul dvs. vă doresc numai binele. deşi impresiile vă sînt contrarii. Faceţi efortul de a fi mai puţin suspicioşi. La sfîrşitul lunii, o mare satisfacţie de ordin moral.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Veţi avea revelaţia interesului pe care vi-l poartă cineva la care nu v-aţi mai gîndit multă vreme. Dacă veţi şti cum să procedaţi, ocazia nu va fi ratată. Atenţie, însă, la cheltuielile pe care aveţi tendinţa a le face cu prea multă uşurinţă.

– Să judecăm la rece.

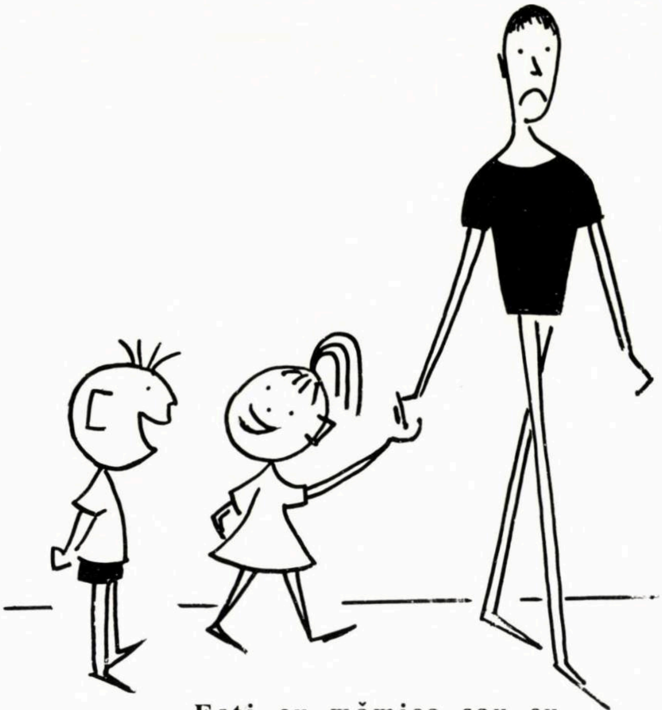

– Eşti cu mămica sau cu tăticu?

LEON LIVADARU

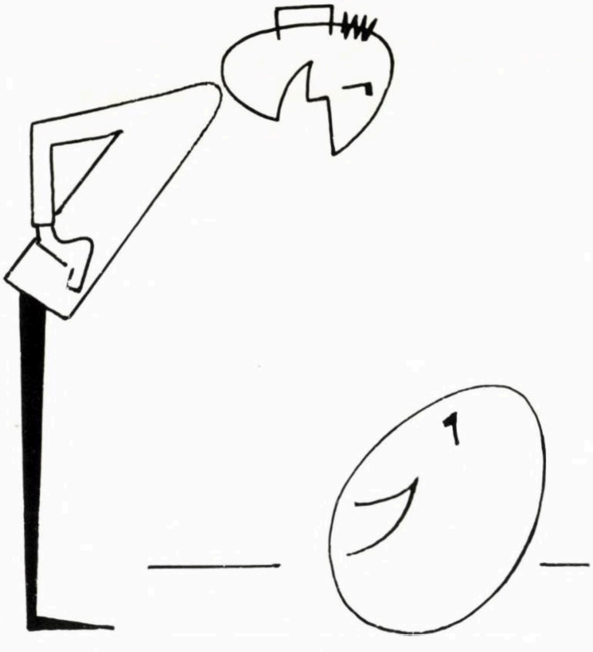

– Al cui eşti?
– Al lui Columb.

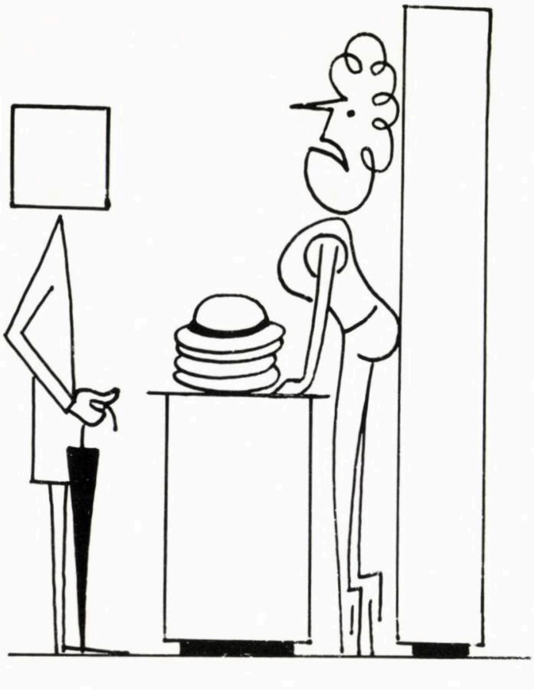

DAN SABRA

DAN SABRA TOURS LTD.
TEL AVIV, BEN YEHUDA 1 MIGDALOR, TEL. 510-20-31

TOMY HERSKOVITS ▪ TRANS DANUBIAN

VĂ ANUNȚĂ:

NOUTĂȚILE SEZONULUI TURISTIC «1989»

GRUPE DE TRATAMENT LA:

• **FELIX – 18 zile + 2 zile București + 6 zile la Budapesta – 1199 $ (inclusiv zborul)**
Plecări: 13 iunie; * 6 iulie; 27 iulie; 3 august
(* 2 zile în plus)

• **HAIDUSZOBOSLO – 14 zile tratament la hotel "Delibab" și 4 zile la Budapesta: 1099 $ (inclusiv zborul)**

• **THERMAL/RAMADA Budapest – 8 zile pe Insula Margareta, combinată cu excursie 12 zile în Iugoslavia – 1599 $ (inclusiv zborul)**

• **THERMAL HEVIZ/SARVAR – 14 zile la cele mai cunoscute stațiuni pt. tratament din Ungaria + 4 zile la Budapesta – 1250 $ (inclusiv zborul)**

EXCURSIILE ORGANIZATE ÎN PRODUCȚIE PROPRIE:

• **UNGARIA - IUGOSLAVIA + MÜNCHEN: 18 zile pe unul din cele mai frumoase trasee din Europa: 1459 $**
Plecări: 6 iunie; 20 iunie; 6 iulie; 20 iulie; 27 iulie; 3 august; 17 august; 12 septembrie

• **UNGARIA + IUGOSLAVIA + BULGARIA +** *TURCIA:* **21 zile din care 3 zile Ungaria, 7 zile Iugoslavia, 3 zile Bulgaria și... 8 zile în Turcia – atracția sezonului 1989 –**
1699 $: *excursia inaugurală a acestei rute la 30 mai cu ghid de limba română.* **Alte plecări: 27 iunie, 11 iulie, 1 august, 5 septembrie**

• **VIENA • IUGOSLAVIA • BUDAPESTA: 18 zile pe un traseu devenit foarte popular: Viena – Zagreb – Sarajevo – Dubrovnik – Split – Plitvice – Opatija – Postojna – Bled și... Budapesta, numai 1399 $ (inclusiv zborul)**
Plecări: 11 iunie, 25 iunie; 13 iulie; 23 iulie; 3 august; 17 august

• **ÎN ATENȚIA DUMNEAVOASTRĂ: toate excursiile noastre pot fi combinate – la cerere – cu pachete de 7, respectiv 14 nopți la stațiunile de tratament din Ungaria și Iugoslavia, sau cu prelungirea șederii în Europa.**

NOU!! ÎN EXCLUSIVITATE LA TRANS DANUBIAN: PACHETE DE 3 NOPȚI/4 ZILE LA BUDAPESTA, LA TOATE DATELE ZBORURILOR MALEV ȘI EL-AL (LUNI, MARȚI ȘI JOI)

• HOTELURILE ORION/ROYAL: **99 $** (ÎNTRE 5 IUNIE – 10 AUGUST)
• HOTELUL TAVERNA: **108 $** (ÎN TOT CURSUL ANULUI)
• HOTELURILE PENTA/FLAMENKO OCCIDENTAL: **136 $** (5 IUNIE – 10 AUGUST)
• HOTELURILE DUNA INTER/BEKE: **146 $** (5 IUNIE - 1 NOIEMBRIE)
• HOTELUL FORUM: **168 $** (ÎN TOT CURSUL ANULUI

PREȚURILE CUPRIND: SEJUR 3 NOPȚI LA HOTELURILE SUS AMINTITE ȘI... TRANSFERUL DE LA AEROPORT LA HOTEL. PASAGERII ZBORURILOR "**MALEV**" PRIMESC ȘI O INVITAȚIE LA... "GOULAS PARTY" ÎN RESTAURANTUL-GRĂDINĂ CU CEA MAI SPLENDIDĂ PANORAMĂ A BUDAPESTEI, NOAPTEA: "BUSULO JUHASZ"

•

OFERTĂ SPECIALĂ: PT. LUNA IULIE: HOTEL ROYAL – 30 $/NOAPTE; DUNA INTER – 45 $/NOAPTE

INFORMAȚII SUPLIMENTARE, PROSPECTE, ÎNSCRIERI LA:
TOMY HERSKOVITS – RELAȚIA TRANS DANUBIANĂ

• DAN SABRA – O NOUĂ ADRESĂ PE AGENDA DUMNEAVOASTRĂ •

minimum

ANUL III
NR. 27
IUNIE
1989
•
6.50 ȘEKELI

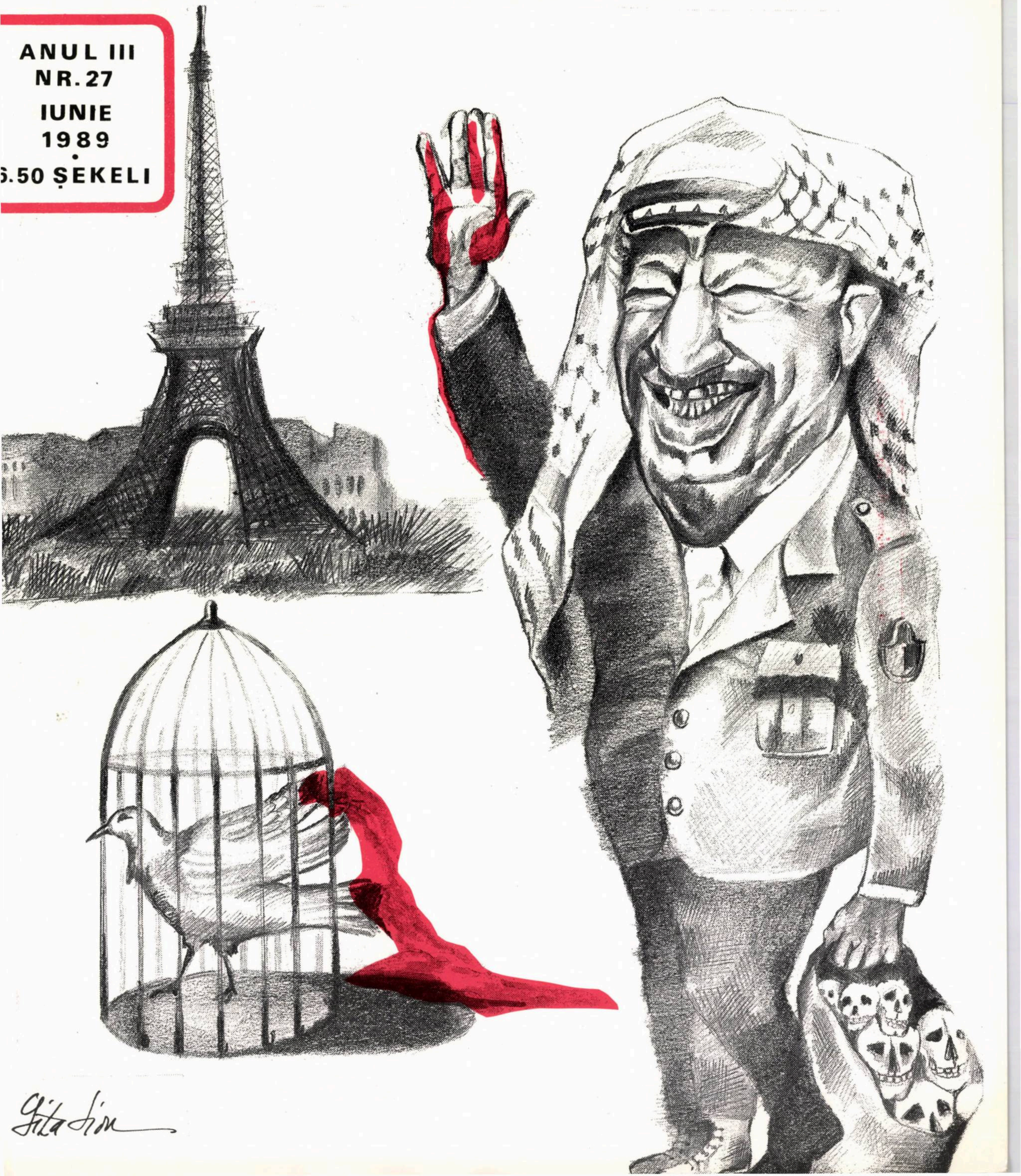

NELL COBAR

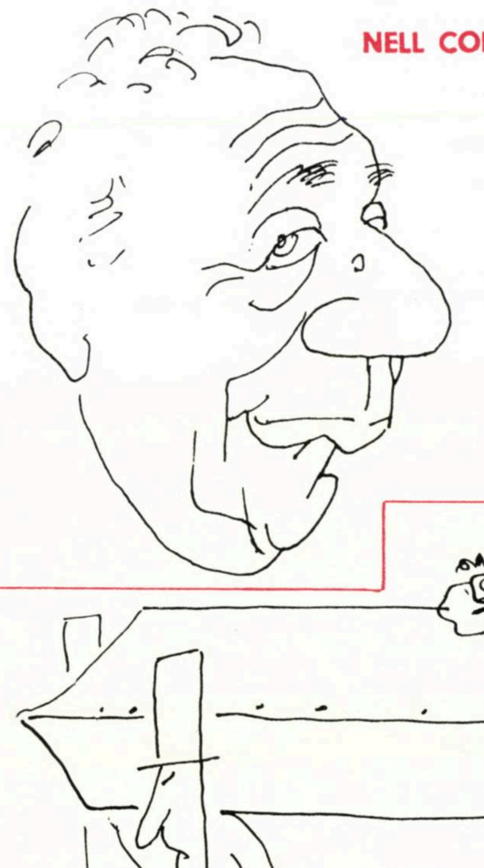

Nell Cobar văzut de Cik Damadian

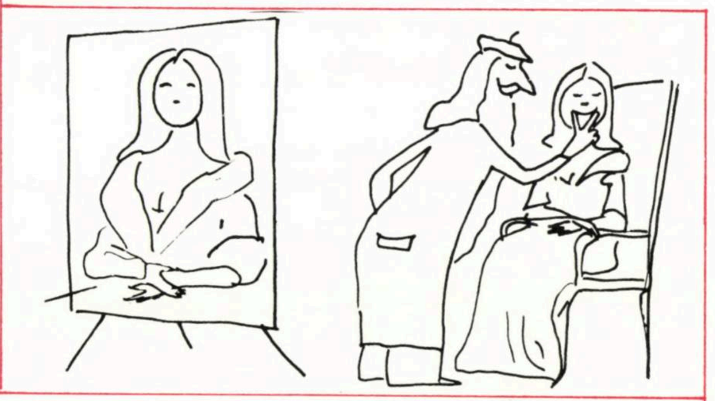

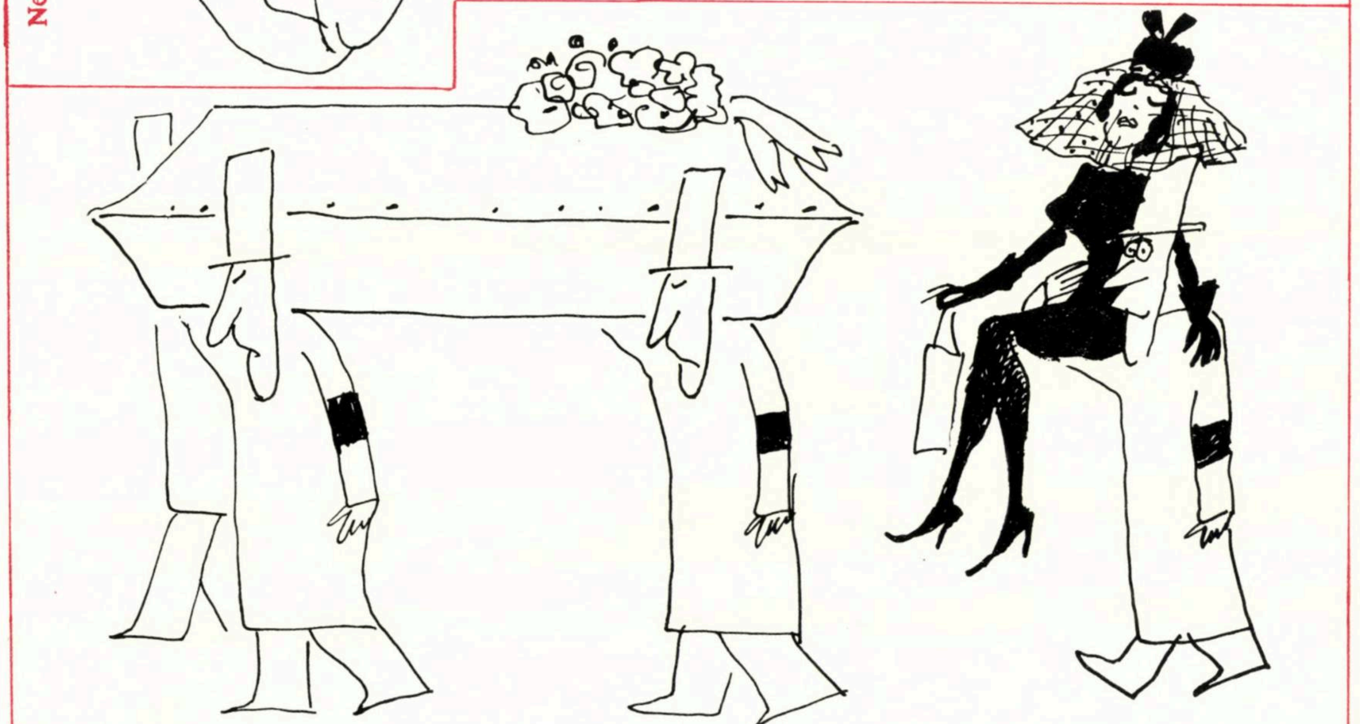

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

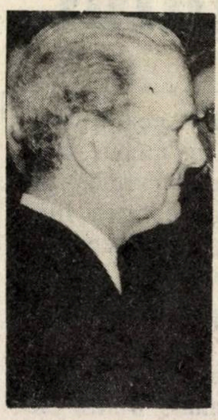

- "Un tratament prin metoda de şoc" - aşa au caracterizat unii comentatori declaraţia ministrului american de externe, James Baker, că trebuie renunţat la viziunea nerealistă a unui "Israel mare"(adică la anexarea în viitor a teritoriilor). Ea a produs la Ierusalim stupoare şi mînie, d. Shamir a încercat să tempereze spiritele spunînd că nu este pentru prima oară cînd se ivesc mari divergenţe cu americanii, dar nu aceasta e problema căci doar nu ne aflăm la un simpozion de confruntare a punctelor de vedere,nu. Problema e dacă declaraţia lui Baker nu sintetizează concepţia Statelor Unite capabile, precum ştim, să exercite presiuni de tot felul în direcţia materializării acestei concepţii. Se pare că da, iar în acest caz unii prevăd o "Intifadă israeliană" în teritoriul relaţiilor cu Washingtonul.

Symbol of protest: Hu

- La ora cînd tipărim revista, zeci de mii de studenţi chinezi se mai află în piaţa centrală Tien An Men din Peking unde manifestează pentru o democraţie încă neclară, arborînd portretul lui Hu Yaobang, lider comunist demis şi defunct, despre care e greu de spus în ce măsură poate constitui un simbol al democraţiei. Occidentul încă nu ştie cum să mănînce această "mîncare chinezească". Pare-se că şi el se teme de răsturnarea din China şi de efectele ei imprevizibile. Dr. Kissinger a şi declarat că un haos în China ar dăuna Occidentului deoarece Rusia, chiar cea a lui Gorbaciov, "glasnostificată", nu va întîrzia să acapareze întreaga Asie. Să-şi fi însuşit oare Kissinger şi adepţii săi morala faimoasei fabule a lui Grigore Alexandrescu: "Noi vrem democraţie, dar nu pentru... chinezi"?

- Raportul Controloarei Statului, fosta judecătoare la Tribunalul Suprem, d-na Miriam Ben-Porat, era menit să zguduie, dar nu prea a zguduit, conştiinţa (ce cuvînt!) a diriguitorilor Statului şi ai partidelor din coaliţie. Sînt dezvăluite şi blamate în acest grav raport tertipuri, abuzuri şi cîrdăşii de partid pe baza cărora se fac numirile de directori şi membri ai consiliilor de administraţie de la societăţile de Stat.Ei şi? Nimeni nu s-a impresionat. Se ştie că rapoartele Controlorilor Statului muşcă, dar nu dureros, nu adînc, căci nu au "dinţi". Sînt ca nişte povestiri de groază de care numai lectorii de vîrstă şcolară se impresionează.

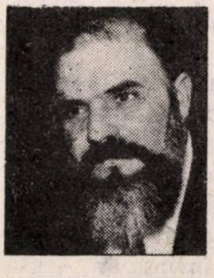

- Ministrul absorbţiei, rabinul Itzhak Peretz, are probabil convingerea că a spus tot adevărul cînd a declarat pe tonuri înalte că Statul nu e pregătit să absoarbă nici 100 de olim, cu atît mai puţin o alia mare din Argentina, precum se zvoneşte, şi o alia şi mai mare din U.R.S.S. precum se promite. De ce? Fiindcă nu sînt bani pentru locuinţe, zice rabinul ministru. E adevărat, dar nu e tot adevărul. "Criza absorbţiei" nu vine numai din lipsa de fonduri băneşti.Vine şi din lipsa de fond sufletesc a celor care "absorb" olimii, din răceala funcţionărească, din dezinteres. O spunem cu autoritatea unor oameni care nu de mult au fost ei înşişi olim şi au trecut prin toate cercurile infernului care este absorbţia.

■ ADRIAN ZAHAREANU

Ierusalimul şi firul de păr din barba profetului

Pînă acum 22 de ani, Ierusalimul era un oraş sfîrtecat. Zi de zi, ochii israelienilor se îndreptau spre Poarta Mandelbaum, simbol al despărţirii artificiale a oraşului, dincolo de care se aflau vestigiile trecutului nostru glorios şi ale religiei noastre milenare. Ierusalimul a fost capitala regatului evreiesc, perla civilizaţiei pe care poporul nostru a întemeiat-o în urmă cu multe mii de ani pe aceste meleaguri, o civilizaţie care a oferit principii morale după care omenirea se conduce şi astăzi. Fiecare colţişor din Ierusalimul vechi sau nou este plin de relicve, atestînd prezenţa evreilor, după cum stă scris şi în Biblie.

Dacă Romei, capitala catolicismului, i se spune Oraşul Etern, Ierusalimul, fiind lăcaşul a trei religii, e numit Oraşul Sfînt. Dar, în timp ce prezenţa evreilor trăieşte în zidurile şi porţile lui, amintind timpurile de glorie ale oraşului, în timp ce prezenţa creştinilor dăinuie în locul unde s-a născut Isus, în multe biserici şi catedrale ridicate cu zeci de ani în urmă, musulmanii nu au în acest oraş decît două moschei, dintre care cea înălţată de califul Omar în anul 637; o legendă pe cît de naivă, pe atît de absurdă, pretinde că în acest loc, profetul ar fi "descălicat" o noapte şi ar fi lăsat amintire un fir de păr din barba sa. Călăuzele arabe conduc pelerinii în acest lăcaş, indică şi locul unde se află sfîntul fir al bărbii lui Mahomed şi au chiar pretenţia că-l văd, în timp ce turiştii cască gura fără să vadă altceva decît o bucată de stîncă sub o cupolă îngrădită în aşa fel ca nimeni să nu se poată apropia de ea.

Comentatori ai religiei islamice confirmă că înnoptarea lui Mahomed la Ierusalim n-a fost decît o viziune a lui. Unul din cunoscuţii biografi ai lui Mahomed, Emile Dermenghem, *("La vie de Mahomet", editura Plon, Paris, 1929)*, comentînd această legendă spune că ea a dat loc la "meditaţii mistice şi unei literaturi fantastice", din care abatele Asin Palacion a descoperit sursa inspiraţiei lui Dante, pentru descrierea infernului din "Divina Comedie".

Aşadar prezenţa islamică la Ierusalim se leagă de o fantasmagorie fanatică. Pe baza ei, extremiştii islamului refuză adevărul istoric incontestabil: înainte de aşa zisa "descălicare" a lui Mahomed în Ierusalim şi după aceea, evreii au fost necontenit prezenţi acolo în număr mai mare sau mai mic. A nega caracterul evreiesc al Ierusalimului şi dreptul evreilor asupra lui, înseamnă a nega Biblia, şi implicit, ceea ce Coranul a preluat din Cartea Cărţilor.

Drepturile popoarelor nu se pot întemeia pe legende sau numai pe legende, mai ales cînd acestea n-au nici un corespondent istoric. Nu numai Biblia, ale cărei pasaje – multe dintre ele – corespund cu faptele istorice, aşa cum arată ultimele descoperiri arheologice, dar şi documentele transmise de cei ce au scris istoria antică, confirmă iudaitatea Ierusalimului. Faptul că fanaticii arabi continuă să speculeze legenda firului de păr din barba lui Mahomed este încă o dovadă despre starea de înapoiere a maselor arabe, iar pretenţiile lui Arafat, în lumina acestei ridicole legende sînt nu numai absurde, ci şi ilariante. Atribuind statului său palestinian iluzoriu, Ierusalimul, drept capitală, Arafat aruncă pe piaţa celor care-l cred om serios, încă o minciună, pe lîngă celelalte cu care a reuşit să aiurească mare parte din Europa şi America, aşa cum ghizii arabi încearcă să convingă vizitatorii moscheii Omar că văd "firul de păr din barba profetului".

Într-un interviu acordat presei străine, cu ocazia zilei Ierusalimului, Tedy Kolek, primarul Oraşului Sfînt, a declarat că *ar fi fost mai uşor pentru administraţia israeliană să izoleze oraşul vechi de cel nou, adică să ţină de o parte populaţia arabă de viaţa israeliană, în cadrul unificării, lipsind-o de drepturile şi avantajele sociale, sanitare şi culturale etc. Dar noi, victimele persecuţiilor*, preciza Tedy Kolek, *vrem să arătăm că se poate trăi în pace şi prietenie, fără persecuţii, fără îngrădiri.*

Teroriştii care pun la cale atentate laşe, în magazine, şcoli şi instituţii publice, nu lovesc de fapt, numai în israelieni, ei lovesc în pace şi în înţelegere, în prietenie şi colaborare. Aşa cum Ierusalimul a fost rănit, dar nu distrus, tot astfel ideile luminoase aduse de unificarea Ierusalimului pot fi lovite, dar nu învinse. ■

INTOARCERE LA JUDAISM

■ M. RUDICH

Întîmpinîndu-l pe aeroportul Lod pe Iuly Kosharovsky, faimos "refuznic" evreu sovietic, primul nostru ministru, d. Itzhak Shamir – aşa cum am mai amintit – a accentuat, în cadrul convorbirii cu noul venit, necesitatea reconstruirii nu numai a ţării, ci şi a poporului. Opinia aceasta, care ar putea să pară, unora, bizară, e împărtăşită de multe personalităţi, ca şi de diverse foruri cu oarecare răspundere în Stat – chiar dacă ea nu-i dezbătută în măsura ce s-ar cuveni.

Necesitatea reconstruirii nu doar a ţării, ci şi a poporului, a mai fost relevată – şi nu o singură dată. Cu zeci de ani în urmă, Achad Haam atrăgea atenţia asupra importanţei existenţei noastre ca popor plin de viaţă şi putere, în raport direct cu opera de reclădire a ţării.

Dr-ul H. Brezis, fost director al Federaţiei Sioniste şi director general al Keren Kayemeth-ului din România, dar, mai presus de toate, figură centrală a judaismului român dintre cele două războaie mondiale, scria în 1924: "...se face o crimă cînd se vorbeşte astăzi evreilor numai despre o reclădire a Ţării. Poporul nostru este şi el o ruină şi îl înşelăm cînd nu-i vorbim despre datoria lui de reclădire faţă de sine însuşi (...) Trebuie dat alarma şi chemaţi evreii la îndoita datorie: reclădirea poporului şi a ţării".

A existat cîndva convingerea că mişcarea haluţiană va determina o răscolitoare transformare a vieţii evreieşti, că datorită tineretului evreu pornit să desţelenească pămîntul Eretz-Israelului, poporul nostru va fi în stare să facă o adevărată revoluţie pe plan social-economic, reconstruind o societate nouă.

O societate nouă a fost, într-un anume sens reconstruită, întrebarea e, însă, ce fel de societate? Nu cumva este această societate golită de ceea ce am putea numi sufletul evreiesc? Ţara a fost reconstruită – atîta cît a fost şi este – dar oare poporul este încă ataşat valorilor judaismului? Cultivă el şi astăzi tot ceea ce ne este specific, – ca evrei? Ca evrei, nu ca israelieni?

A sărit, cumva, mişcarea haluţiană, au sărit cei dintîi reclăditori ai ţării dincolo de realitate? Reconstruind societatea nouă s-au debarasat ei de un bagaj ereditar, ignorînd o spiritualitate, a noastră, perenă, – şi un trecut fără de care nu poate fi conceput viitorul? Sînt întrebări ce se pun firesc, atunci cînd încercăm să înţelegem de ce din nou se accentuează necesitatea reconstruirii şi a poporului, în a cărui unitate, ori omogenitate s-ar fi produs, parcă, o breşă, în sensul "apariţiei" a două ramuri: una israeliană, alta evreiască, aceasta din urmă putînd să se identifice şi identificîndu-se, într-adevăr – cu ramura israeliană.

Ne putem întreba, de asemeni, dacă educaţia dată tinerei generaţii, în deosebi după proclamarea Statului, n-a minimalizat valorile trecutului nostru şi un specific de autentică nobleţe.

Pe de altă parte nu trebuie uitată agitaţia trepidantă a vieţii politice, asaltată de tot felul de curente şi de "isme", facilitînd fracţionări în rîndurile populaţiei, precum se impune a se ţine seama de modificările pe plan demografic intervenite în ultimele decenii, cînd pe poarta larg deschisă a ţării au venit atîţia evrei doar cu numele, mulţi nepricepînd măcar că e de datoria noastră de a cultiva tradiţia înaintaşilor noştri, tot aşa precum e necesar – chiar în condiţii de stat suveran – să menţinem în continuare flacăra evreismului ce ne-a dăruit lumină pe atîtea drumuri lungi şi întunecate, străbătute de-a lungul secolelor.

Cine nu vrea să se autoamăgească recunoaşte necesitatea reconstruirii poporului, cu atît mai mult într-un timp cînd sîntem confruntaţi cu atîtea grele şi grave probleme, externe mai ales.

Nu se poate concepe viitorul – s-a spus – cînd ignorezi trecutul. Şi, evident, viitorul ţării ne preocupă intens.

Nu cumva reconstruirea poporului ar trebui să înceapă prin întoarcerea la judaism?

Încă în 1920, A. L. Zissu scrisese: "Întoarcerea la judaism înaintea întoarcerii în Ţion".

După şapte decenii, îndemnul este azi tot atît de îndreptăţit. ■

● TENDINȚE

30 DE NOPȚI

ISRAEL

● *Faza a doua.* Odată cu atacul grupei de teroriști de la Beit Ula, lîngă Hebron (sfîrșitul lunii trecute), care au folosit puști-mitralieră împotriva israelienilor, a luat sfîrșit faza "pietre și sticle incendiare" a Intifadei. Conducerea O.E.P. de la Tunis, a dat ordin de utilizare a armelor de foc.

● Alegerile de la Universitatea din Ierusalim – socotite a constitui un *test* privind orientarea țării întregi – au dat următoarele rezultate: Lista *Ghilad* (pro–Likud) – 40%; Lista *Ofek* (pro–Maarah) – 13%; Lista *Omeț* (pro Ratz-Șinui) – 23%; Lista *Campus* (arabi) – 16%.

● *Ultra-religioșii.* Rabinul Moshe Hirsch, unul dintre conducătorii mișcării "Neturei Karta" din Mea Shearim, Ierusalim, a donat suma de 3.000 dolari reprezentanților O.E.P.-ului, "în semn de solidaritate cu Intifada."

O.E.P.

● *Halva și moarte.* Autoritățile londoneze au avertizat aeroporturile din Anglia asupra pericolului ca teroriștii palestinieni să introducă în avioanele de pasageri explozibile *Semtex* în cutii metalice de halva.

U.R.S.S.

● Sovietul Suprem al Lituaniei a declarat (fără acordul Moscovei), "suveranitatea" Republicii; ca prim pas în această direcție, Sovietul a hotărît emiterea unei monede proprii a Lituaniei. Măsuri asemănătoare au fost adoptate în Estonia.

● Pe de altă parte (dialectica, să n-o uităm) mișcările naționale pot duce nu numai la democratizare ci și la naționalism extrem cu toate corolarele acestuia. Analizînd *momentul politic* din U.R.S.S., scriitorul dizident rus Andrei Siniavski a declarat: "ideea de națiune... este confiscată astăzi de către oamenii lui *Pamiat*, ultranaționaliști. Aceștia sînt fasciști de felul lor, nu mai puțin detestabili decît staliniștii. Există de altfel primejdia unei alianțe împotriva Perestroikăi, între vechea gardă stalinistă și această mișcare nouă care utilizează mecanismele antisemitismului. E (un fenomen) extrem de periculos.

...Eu cred că Gorbaciov trebuie sprijinit, ...după părerea mea, dacă va fi răsturnat, vom avea război. Și nu numai în Uniunea Sovietică".

● Un deputat, nou ales în Parlamentul Sovietic, a cerut la televiziune scoaterea lui Lenin din mausoleul de la Kremlin și înhumarea sa într-un cimitir obișnuit. Reacțile de protest ale telespectatorilor au fost atît de puternice, încît directorul general al Televiziunii a fost destituit.

CHINA

● *Anarhie.* Demonstrațiile studențești, de la sfîrșitul lunii trecute, au fost cele mai mari din 1949, atunci cînd Mao-Tze-Dun a preluat puterea. Manifestanții cer demisia conducătorilor Partidului și democratizarea țării, în spirit Gorbaciov. Înfruntarea cu armata este la ordinea zilei.

STATELE UNITE

● *"Sînge și sex".* Emisiunile T.V. bazate pe violență și sexualitate sînt cu 120% mai "cerute" de public decît în deceniul trecut. Într-o singură seară – luată ca exemplu "tipic" de către cercetători, au putut fi vizionate următoarele emisiuni: pe canalul N.B.C., serialul "Fiu favorit" înfățișa scene sado-masochiste, cu biciuiri și masturbare, precum și cu un cîine dresat să bea sîngele unui personaj asasinat. Postul A.B.C. lansa un film al cărui erou principal, un părinte psihopat, se pregătea să dea foc copilului său care dormea. Pe alt canal, se difuza "Reporteri" unde un pilot din aviația civilă se debarasa de nevastă-sa trecînd-o printr-o mare mașină de tocat carne. În cadrul emisiunilor tip "Talk-show" (gen "Motiv de petrecere" etc) subiectele favorite sînt: profesiunea de strip-tease-usă, lesbienele și căsătoria, femeile boxer și abuzurile sexuale practicate de anumiți medici.

"C.....l (*shit*, în engleză, *merde* în franceză...) se vinde bine!" a declarat fostul președinte al rețelei C.B.S., Richard Salant: "Uitați-vă la ultimul Geraldo Show de la N.B.C.: se vorbea de satanism, de orgii sîngeroase, de trupuri ciopîrțite..."

ARGENTINA

● *Coadă la ghișeu.* În urma victoriei în alegeri a candidatului neo-peronist Menem, de origine siriană (convertit la catolicism, din motive politice), evreii argentinieni se așteaptă la instaurarea unei "linii" noi antisemită și anti-israeliană în țară. Drept urmare, numărul celor care s-au adresat agenției Sohnutului din Buenos Aires pentru a primi informații privind emigrarea în Israel a crescut luna trecută cu peste 40% în raport cu perioada dinainte de alegeri.

ANGLIA

● *Chimie.* Ministerul Comerțului din Marea Britanie a refuzat să vîndă Israelului măști de gaze pentru copii.

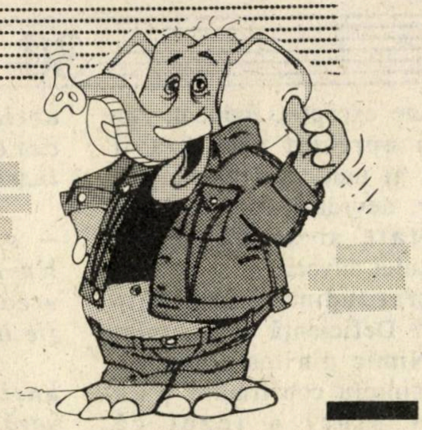

VICTOR RUSSU

ELEFANTUL *și* PROBLEMA

VREM GUVERN OFRA HAZA!

– Dacă vă trebuie în fruntea partidului o persoană carismatică, luați-o pe Ofra Haza! le-a zvîrlit în față Shimon Peres tinerilor din Partidul Muncii, care îi reproșaseră eșecul în ultimele două campanii electorale.

Să trecem peste sarcasmul apostrofării, de neînțeles la un lider ce se vede contestat de proprii săi aderenți. Ideea în sine e excelentă. O stea, o vedetă, o răsfățată a publicului în fruntea partidului, ce zestre electorală mai de invidiat? Decît că, aproape sigur, că nici celălalt mare partid de guvernămînt nu va rămîne impasibil. Va căuta și el cu înfrigurare o stea, o vedetă populară, o răsfățată a publicului, o zestre electorală. Opțiunea sa nu e greu de ghicit: Iardena Arazi.

O eră nouă va începe în istoria noastră politică. Revolută perioada cacofoniilor verbale și a altercațiilor vulgare. Uitate toate intrigile, lucrăturile, injuriile și altercațiilor deloc parlamentare din Knesset. În locul lor, va domni în viața noastră politică frumusețea, zîmbetul, armonia, cîntecul.

Cîntecul va însoți corpul electoral în plutirea sa pe Rhinul unduioaselor iluzii. Iar atunci cînd, vai, barca se va izbi de stînca de granit a crudei realități, nimeni nu va ști din ce direcție a venit cîntecul lui Lorelei.

PREA GRASĂ...

Edificatoare lectura cronicii judiciare, această oglindă strîmbă a realității noastre israeliene! De pildă, cauza dezbătută înaintea instanței din Tel Aviv. O pretendentă la căsătorie a intentat acțiune împotriva pețitoarei, pretinzînd restituirea sumei de 5.000 de șekeli, întrucît respectiva nu și-a respectat angajamentul: în decurs de un an nu i-a prezentat decît doi pretendenți potențiali, fără urmările maritale sperate.

Argumentul invocat în apărare de împricinată e de natură să stîrnească stupoare: "Pretendenta e prea grasă". Ca și cum onorabila profesionistă n-ar ști că fetele tinere, zvelte și drăguțe nu prea au trebuință de serviciile ei. Să măriți o mireasă grasă, sau peltică, sau fudulă de urechi, asta da, e un examen pentru un pețitor!

Așa erau privite lucrurile pînă nu de mult de către cei ce activau în această branșă atît de evreiască.

– Și ce e rău că fata e mută? îi retezase scurt pețitorul lui Șalom Alechem pretendentului. Vei avea o nevastă care n-are să te bată la cap și ai să trăiești fericit pînă la 120 de ani.

– Dar am băgat de seamă că e și surdă...

– Și asta e un cusur? Ascultă-mă pe mine: în căsătorie, e o calitate; scapi uneori o vorbă urîtă, dar femeia habar n-are și nu ajungeți niciodată la ceartă.

– Dar pe deasupra e și gheboasă...

– I-ascultă tinere, se prefăcu mirat pețitorul, vrei să n-aibe chiar nici un defect? Te crezi cumva prinț sau Rotschild?

ULUITOAREA ISTORIE A CELOR 100 DE MILIOANE

Dacă e să ne luăm după mult citatul aforism american că o știre senzațională nu este faptul că un cîine a mușcat un senator, ci cînd un senator a mușcat un cîine, atunci cea la care ne referim este, neîndoios, de pagina întîi. O știre de și despre 100 de milioane. Nu în minus, nu adică un cîine care ar fi mușcat un senator, nu risipite sau delapidate – fapt cît se poate de banal – ci reale și concrete, în activul unei instituții publice. Și încă israeliene. Pe scurt, un senator care a mușcat un cîine.

Unde a avut loc senzaționala întîmplare? La Holon, oraș cît se poate de real, aflat la mai puțin de zece kilometri de Tel Aviv. În timp ce municipalitatea acestuia din urmă încheie an de an gestiunea cu un deficit de miliarde, consora mai mică a încheiat-o cu un activ de 100 de milioane. Și – culmea! – suma s-a aflat rotundă în visterie și ca atare a fost remisă primarului nou ales de către predecesor.

O gestiune exemplară, un ►

primar de excepţie. Evident; dar cum au apreciat asta bravii cetăţeni ai numitului municipiu? Negativ, devreme ce marea lor majoritate şi-au dat votul candidatului advers.

Ingratitudine? Imaturitate politică? Deficienţă a spiritului civic? Nimic din toate acestea. Pur şi simplu confirmare (încă una în plus) a tezei că electoratul israelian este conservator înveterat. Suferind de fobia noului. Asta e: prea de multă vreme deprins cu gestiunea publică deficitară, cu minusurile de miliarde, se teme de plusuri...

RĂZBOIUL STELELOR

Nu despre faimosul program militaro-strategic american e vorba, ci despre cel, mai modest, menit a ameliora situaţia în domeniul turismului israelian. Mai precis, al industriei hoteliere.

După cum se ştie, şi în acest domeniu – ca în multe altele – culoarea e departe de trandafiriu. Scăderea numărului turiştilor, în special, provoacă dureri de cap serioase hotelierilor.

Pentru a restabili – mai mult – pentru a redresa situaţia, d. Ghideon Patt, ministrul turismului, a emis o propunere surprinzătoare: desfiinţarea stelelor care, cum ştie toată lumea, constituie clasamentul de calitate al hotelurilor. Asta va remedia criza din această branşă.

Faptul ne-a readus în amintire un episod petrecut într-o şedinţă a Consiliului de miniştri de la Bucureşti, în anul 1943.

"Mi s-a raportat că specula în pieţe creşte în fiecare zi, că preţurile urcă", l-a admonestat mareşalul Antonescu pe ministrul economiei.

"E efectul penuriei de articole de consum... Legea cererii şi a ofertei..." a îndrăznit să se explice ministrul.

"Legea cererii şi a ofertei? – s-a încruntat Antonescu. Nu-mi amintesc să fi semnat vreodată o asemenea lege. Să fie imediat abrogată".

Departe de noi intenţia unei asociaţii, fie şi cît de vagă, între personaje.

E doar o simplă asociaţie de idei. A noastră, se înţelege.

EXIL

19.000 de israelieni au ales, anul trecut, calea exilului de bună voie. Ei se adaugă sutelor de mii care, de-a lungul anilor, au schimbat Israelul cu altă parte.

Nu sîntem nici primii şi nici singurii care consemnăm acest fenomen dureros. Ce se mai poate adăuga la comentariile de pînă acum? Încă un blam, iarăşi oprobiu la adresa celor ce ne-au părăsit? La ce bun? Ar fi prea simplist şi în plus un mod de escamotare a problemei. Poţi blama 190 sau 1.900; dar cînd e vorba de 19.000 – lucrurile devin mult mai complexe şi nu pot fi expediate printr-un blam. În plus, să nu uităm că trăim într-o societate democratică, în care fiecare e liber să-şi aleagă locul unde-i convine să trăiască.

Problema nu este a celor 19.000 ce ne-au părăsit, ci a noastră, a celor ce am rămas şi rămînem. Israel este mai mult decît o patrie oarecare. Ca să trăieşti aici zi de zi, ca să respiri atmosfera ei încinsă de hamsinuri şi războaie, e nevoie de o motivaţie reală, de conştiinţa că locul tău este aici şi nu în altă parte. Că existenţa ta are un rost. Că Israel este altceva. Ceva deosebit şi nu de la sine înţeles. Cum să explic ceea ce vreau să spun fără a aluneca în bombastic?

...Îmi vine în minte istoria cu negustorul din acel tîrg nenorocit din răsăritul Europei care într-un fapt de seară s-a strecurat pe furiş în casa rabinului. "Rabi, i s-a adresat, am venit să-mi dai binecuvîntarea ta: am dat faliment şi la noapte trebuie să dispar. Fug în Ereţ Israel..." "Ai dat faliment şi fugi în Ereţ Israel? îl fulgeră rabinul cu privirea. De fugit se fuge în America. Ereţ Israel nu e locul potrivit pentru falţi!"

Asta-i. Israel nu este şi nu trebuie să fie locul pentru faliţi. Să spunem şi să repetăm cît mai des asta. În auzul nu al celor 19.000 care au plecat – ei tot nu ne mai prea aud – ci în al nostru, al celor 3,5 milioane care trăim şi vom continua a trăi aici.

‹BITAHON›

BAT-YAM
STR. BALFUR 123

★

• DESCHIDEREA UŞILOR ŞI REPARAREA ÎNCUIETORILOR LA AUTOMOBILE
• DUPLICATE (COPII) LA TOATE TIPURILE DE CHEI
• DUPLICATE (COPII) DE CHEI PENTRU "FORD-SIERRA" ŞI "FORD-TRANZIT"

TELEFON: 5523873
TELEFON PENTRU SERVICIILE DE NOAPTE: 582290

SERVICI PERMANENT (24 DE ORE)

SINGURI, FĂRĂ PARTENERI DE VIAŢĂ

În Israel ei au devenit o "populaţie distinctă": celibatari "copţi" sau bătrîni, Don Juani care "au pierdut trenul", Ofelii retrase în propria mănăstire, văduvi şi văduve, divorţaţi şi părăsite...
În Israel ei sînt în număr de 750.000!
Dan Beniamini a făcut o incursiune prin universul acestor oameni.

De obicei, lumea îi compătimeşte. Perechile căsătorite, familiile, societatea îi deplîng că sînt singuri şi că, desigur, se descurcă greu. Dar unii psihologi nu sînt de această părere. Prof. Roni Piameta, care conduce la Universitatea Tel Aviv un curs de "comunicaţie" pentru persoanele singure precum şi un club pentru asemenea persoane la Consiliul Muncitoresc Tel Aviv, afirmă: "A fi singur nu constituie o problemă. Majoritatea oamenilor singuri pe care i-am întîlnit sînt tari şi au capacitatea de a se descurca foarte bine. Dimpotrivă, oamenii dependenţi sînt cei care cedează la presiunea mediului social şi se căsătoresc. Cine a "supravieţuit" acestei presiuni şi nu s-a căsătorit, dovedeşte că are o personalitate puternică. O problemă se iveşte cînd există o prăpastie între ceea ce doreşte omul singur şi ceea ce are. Dar adevărul e că multe fiinţe singure sînt mulţumite de singurătatea lor".

GREU DE CĂRAT BAGAJUL DE PREJUDECĂŢI

Iar celelalte fiinţe? Cele nemulţumite de singurătate, ce spun? De obicei ele se consideră lipsite de noroc, persecutate de soarta care nu le-a scos în cale un partener de viaţă. Dar psihologii, care nu sînt fatalişti, susţin că "vina" o poartă "victimele" căci au prejudecăţi în privinţa stabilirii unei legături. Prof. Piameta spune că aceste fiinţe nu pot înţelege că o legătură este un proces de durată, bazat pe experienţe şi nu de la început pe o certitudine. "Cursul nostru urmăreşte să-i convingă pe oameni să accepte opţiunea unei legături parţiale mai preferabilă decît nimic. Căci o asemenea legătură ar putea să se dezvolte. Într-o legătură care pare la început perfectă există un element înşelător, iluzoriu, deoarece este imposibil de a cuprinde de la prima vedere întreaga personalitate a cuiva. Cînd ne îndrăgostim, noi recepţionăm numai anumite puncte, de obicei cele care ne "convin". Mai tîrziu însă am putea fi dezamăgiţi".

Unele persoane singure folosesc diferite metode de a stabili o legătură care să nu le producă dezamăgiri şi durere. Iată cazul lui Martin V. – un tînăr de 36 de ani – care de la vîrsta de 20 de ani obişnuieşte să iasă în fiecare săptămînă cu cîte trei tinere diferite. El a făcut socoteala că a ieşit cu 150 de fete pe an, deci în curs de 15 ani a petrecut cu 2.250 domnişoare – şi încă nu şi-a găsit una potrivită. Ce anume caută el la o parteneră?

– "Minimum... Dacă e să trăiesc cu ea de acum încolo vreo 40 de ani, atunci să arate bine, sau cel puţin să te poţi uita la ea. Să fie deşteaptă, să poţi vorbi cu ea fără să te plictiseşti 40 de ani. Şi în afară de asta, dacă vreau să mănînc, să ştie să gătească. Şi, fireşte, e important să aibă o profesiune, o carieră, iar familia ei să fie compusă din oameni cu doxă, ca să te poţi înţelege cu ei..."

Orice psiholog va spune că această "tehnică" – de a-ţi compune o listă de calităţi şi de a însemna cu X în dreptul fiecărei calităţi atunci cînd ai găsit-o la cineva – tehnica aceasta te face să rămîi fără nici o parteneră. Oamenii trebuie îndemnaţi să caute ceea ce există, nu ceea ce le lipseşte. Dacă respingem un partener fiindcă întruneşte numai 20% din ceea ce caut, rămîn cu 0%. ▸

ophir tours

AL DOILEA BĂRBAT, A DOUA SOŢIE

Situaţia celor văduvi sau divorţaţi e mai grea. În trecut aveau legături bazate pe obişnuinţă, pe continuitate – şi deodată trebuie să revină la o realitate pe care au uitat-o şi care îi pune la încercare. Se simt derutaţi şi umiliţi. S-au dezobişnuit să fie studiaţi, să li se măsoare din priviri decolteul, picioarele, mersul – ca să nu mai vorbim de faptul că lumea a progresat, oamenii se îmbracă altfel, vorbesc altfel, sînt mai moderni în toate.

Mai au şi prejudecata că o legătură constituie o trădare a soţului decedat. De obicei aceste persoane au tendinţa de a idealiza partenerul decedat şi de aceea, prin comparaţie, noua legătură pierde din valoare.

Femeile – toate femeile – dar mai ales cele trecute de prima tinereţe consideră că bărbatul israelian este individualist şi egoist, şi că acest fapt face din societatea israeliană o societate de sinucigaşi.

Aşa vede lucrurile şi profesoara Rica B. venită de mulţi ani din Iaşi cînd era tînără şi doritoare să se mărite. "Azi, la 37 de ani, probabil că am pierdut trenul, mai ales fiindcă am dorit foarte mult să am copii. Cu toate acestea, nu sînt dispusă la compromisuri, nu vreau să-mi reduc pretenţiile, căci eu cred că aici e rădăcina problemei... Astăzi, cînd intri într-un club sau bar, eşti măsurată din cap pînă în picioare. Nimeni nu se uită la tine ca la un om – e umilitor. Dar şi eu procedez la fel. Cînd un bărbat mă "atacă", încep să-l măsor".

Iris Marcovici (46 de ani) pictoriţă şi fruntaşă a mişcării feministe, s-a destăinuit într-un interview recent, dar nu ca o reprezentantă a feministelor ci ca persoană particulară. A divorţat acum 17 ani, are şi o fiică, dar locuieşte singură şi se simte bine aşa, se consideră un fel de "specialistă" în materie de sigurătate.

"Am legături cu mulţi oameni. Nu sînt izolată. Pe de altă parte, simt nevoia să am viaţa mea particulară – casa mea, banii mei, să decid liberă în chestiunile mele... În general, ▶

▲

"Dacă e să trăiesc cu ea vreo 40 de ani, măcar să arate bine" (foto: Hedy Löffler)

nu sînt sensibilă la ceea ce se spune despre mine. Părerile altora nu mă interesează, de aceea nici nu le cunosc... În ce privește anturajul, am prietene căsătorite și necăsătorite. În ultimul timp aproape că nu mă întîlnesc cu bărbați. Cu trecerea anilor, pretențiile mele cresc iar ofertele scad. Bărbații acceptă legături numai în condițiile care le convin lor, și în general aceste condiții sînt inacceptabile pentru mine. Eu nu cred că legătura cu un bărbat e o garanție că singurătatea va dispare. În schimb e sigur că va trebui să-l slujești".

Iris Marcovici

Iris Marcovici nu se teme nici că va rămîne singură la bătrînețe. "Experiența arată că viața crează tot felul de situații noi și neașteptate. Nu văd nici un motiv să fiu cu un bărbat cu care nu mă simt bine numai ca să am un partener la bătrînețe. Cunosc femei care "cresc" bărbați și suferă, și la sfîrșit, cînd vine vremea să trăiască cu ei în aceeași locuință, bărbații mor înaintea lor și ele rămîn singure".

Dar dragostea? Iris Marcovici spune: "Eu iubesc mulți oameni. A iubi este o virtute, o putere – nu consider că dragostea trebuie să se concentreze numai asupra unui partener de viață. Văd multe perechi între care nu există pic de iubire".

Iris Marcovici critică faptul că societatea face presiuni asupra femeilor să se mărite. Aceste presiuni sînt făcute prin avantajele ce se acordă perechilor căsătorite. Celibatul devine astfel o opțiune costisitoare, spune ea revoltată".

***

Am o presimțire: ideile exprimate de "eroinele" acestei însemnări nu sînt întru totul împărtășite de cititorii și cititoarele noastre. Deci e loc de o discuție. În fond, fiecare are propria sa experiență de viață și propriile concepții. Și poate că printre cele 750.000 de persoane singure din țara noastră se numără surori, frați, fii, fiice de-ale noastre – sau chiar noi înșine. Problema e dureroasă – dar este oare ea și irezolvabilă? Cine se înscrie la cuvînt?

DAN BENIAMINI

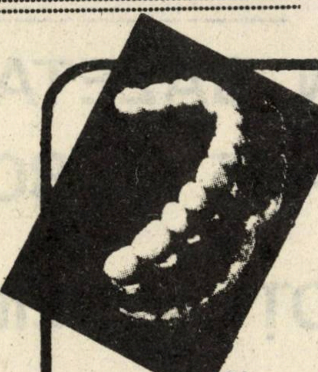

MAMAIA מַמָאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE

AER CONDIȚIONAT.
AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONȘTIINCIOS.
PREȚURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA LOCURILE PRIN TEL. NR. 237784.
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA 192

UN GAZETAR EVREU CARE SE ROAGĂ CA TOȚI EVREII SĂ FIE OMORÎȚI

RADU KLAPPER

Fapt aproape divers: un ziarist cvasi-anonim din Ierusalim, Ioram Binur, "a dorit să simtă direct ceea ce simt arabii palestinieni în contactul cu israelienii" și s-a deghizat într-un asemenea arab, petrecînd o perioadă anume de timp într-un cămin din Iaffo. Povestea este suficient de veche, o serie de reportaje desprinsă din această experiență de viață, publicate în săptămînalul cam scandalagiu "Hair", distribuit gratuit!, i-au creat cîteva complicații cu Poliția, care l-a acuzat de provocare, dar lucrurile au fost uitate. Nu de către însuși eroul.

Om de afaceri avizat și cu insomnii din pricina carierei internaționale a "Timpului galben" al lui David Grossman, ziaristul a întocmit un volum din însemnările lui, publicîndu-l evident în Statele Unite, unde se presupune că va face dolari buni din ceea ce în Israel se presupune că ar fi riscat să-i atragă cel puțin antipatie și dispreț... Avem astfel posibilitatea de a afla diverse "experiențe palestiniene" ale ierusalmiteanului, printre care și romanul său sexi cu o telavivianā, Miri, relatat astfel încît să dea de citit și celor ce se preocupă și de alte probleme decît cele politice... Refuzăm a lua în discuție procedeul – și faptul în sine, și publicitatea – dar o întîmplare ne-a reținut, totuși, atenția, dincolo de anecdota de un gust îndoielnic.

În dormitorul mizerabil al muncitorilor palestinieni din Iaffo, Binur s-a pomenit angajat într-o discuție provocată de moartea unei femei din Hebron – moarte despre ale cărei împrejurări nu se dă nici un amănunt, astfel încît este imposibil de reconstituit despre ce anume a fost vorba. Teza reporterului fiind nu relatarea celor trăite, simțite sau spuse de alții, ci relatarea propriei sale experiențe "palestiniene", cu acest prilej sîntem informați că "a fost obligat" să-și exprime dorința de a ajunge ziua, de-ar da Dumnezeu!, în care Shamir și toți evreii vor fi omorîți, să nu rămînă nici urmă de ei!

Cînd semnatarul acestor rînduri își făcea serviciul militar T.R. la Piatra Neamț, colonelul "Chombe" (Dumnezeu mai știe cum îl chema de fapt!) – însărcinat să se lupte cu pretențiile intelectuale ale absolvenților de facultăți, transformați în răcani – avea o formulă precisă pentru a caracteriza completa noastră lipsă de înțelegere a vieții: "deștepți, deștepți, dar proști..."

Măcar din motive de cronologie, colonelul "Chombe" nu s-ar fi putut referi la Binur-ierusalmiteanul, dar aceasta nu înseamnează că, prin puterea generalizării, formula nu-l include. Desigur, "palestinianul" deghizat are abilitatea de a nu relata amănunțit opiniile celor adevărați, dar însăși "obligația" de a lansa o asemenea replică definitivă, nu lasă urmă de îndoială în privința celor simțite, gîndite și spuse de tovarășii lui de pat.

Ajuns în acest punct, ne pomenim în plină polemică politică, în plină dezbatere care nu numai că ocupă de zeci de ani comunitatea internațională, ci sfîșie și societatea israeliană. Luînd de bună, prin absurd, moderația afișată ad-hoc în cercuri diplomatice de O.E.P. și de lumea arabă, rămîne intactă mentalitatea acestor "muncitori palestinieni" aflați din punct de vedere social mai curînd în rîndurile a ceea ce înșiși marxiștii definesc ca "lumpen-proletariat". Masa de manevră, cei prin intermediul cărora a reușit marea diversiune a intifadei, adolescenții dispuși hormonal să arunce cu pietre, semidelicvenții – precum asasinul agronomului de pe strada Bin-Nun din urmă cu cîteva luni – care prin afișarea naționalismului cîștigă ascendente asupra înseși Societății arabe care – etanșă! – îi tratează și azi ca "paria".

În ultimă instanță, problema nici măcar nu este a Israelului și a evreilor. Așa cum au demonstrat-o evenimentele din Iordania, din urmă cu aproape 20 de ani și cele de astăzi, problema aparține înseși arabilor, palestinienilor. Folosind masa de manevră împotriva Israelului – nici teroriștii executanți nu vin din alte straturi sociale! – leaderii politici i-au dezvăluit propria ei forță de distrugere.

Vezi Libanul, pustiit de ei.

Vezi Iordania la televiziune.

BANC NORD-COREEAN

– Care-i diferența dintre securitate și vînt?

– ?!?

– Securitatea bate mai tare.

Un interview luat în urmă cu 15 ani dar pe care cenzura militară a permis abia acum să fie transmis

Mărturie falsă «spre binele țării»

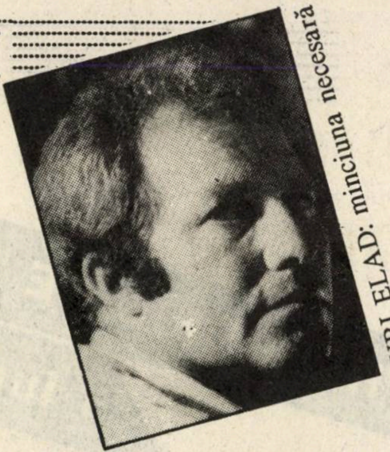

Afacerea Lavon. Cutremurul politic israelian din anii '60. A început cu eşecul reţelei de spioni israelieni care a acţionat în Egipt. Toţi au fost prinşi. Doi dintre ei au fost spînzuraţi, ceilalţi – după torturi bestiale la anchetă – au fost aruncaţi pentru mulţi ani la închisoare.

Eşecul fiind, precum se ştie, orfan, cercurile politice, în frunte cu Ben Gurion au început să-i caute "părinţi". S-a pus întrebarea devenită istorică de atunci: "Cine a dat dispoziţie ca agenţii din Egipt să pună explozibile la Biblioteca americană din Alexandria?" (Atunci s-a spus că aruncarea în aer a bibliotecii ar fi avut rostul să deterioreze relaţiile egipto-americane care se încălziseră pînă la o temperatură periculoasă pentru Israel). Suspiciunea şi acuzaţia au căzut pe Pinhas Lavon, în vremea aceea ministru al Apărării. Furios şi, pare-se, animat de resentimente politice, Ben Gurion era decis să-i distrugă lui Lavon cariera politică. "Bătrînul" văzuse în el un rival periculos.

Avri Elad – cunoscut mulţi ani sub denumirea de "persoana a treia" – era cel care fusese trimis în Egipt să organizeze acea reţea formată din evrei egipteni. După descoperirea reţelei, serviciile israeliene de securitate au susţinut că Elad este cel care i-a "turnat" pe membrii reţelei. A fost acuzat de trădare şi minciună, dar niciodată nu a fost judecat pentru aceste acuzaţii. Procesul i s-a intentat numai pentru deţinerea, fără autorizaţie, a unor documente care lezează securitatea Statului şi a fost condamnat la zece ani pe care i-a executat la închisoarea din Ramle.

SHIRLEY McLAINE ŞI... UN PORTAR DE NOAPTE

Edna Peer de la postul de radio al armatei "Galei Zahal" l-a interviewat acum 15 ani, dar abia luna trecută, cînd s-au împlinit 35 de ani de la izbucnirea scandalului, cenzura militară a permis să se transmită interviewul.

O MINCIUNĂ "ÎN INTERESUL CAUZEI" EHEHEI! PARC-AM MAI AUZIT NOI VORBA ASTA PE UNDEVA...

"L-am întîlnit în 1974 la Los Angeles, în studiourile unui post de radio, povesteşte Edna Peer. Întîmplător l-am întîlnit. O văzusem pe Shirley McLaine discutînd cu un portar de noapte. M-am intersat cine este acel portar şi am aflat că este Elad, "persoana a treia". Era sărac, flămînd şi singuratic. I-am spus că vreau să-i iau un interview şi el mi-a spus că e păcat să-mi pierd timpul căci nu mi se va permite să-l transmit. Totuşi am insistat şi am discutat cu el ore în şir. Din 1974 am prezentat de patru ori la cenzură interviewul şi de trei ori mi-a fost respins. A patra oară, luna trecută, mi s-a permis".

Din interview reiese că după ce membrii reţelei de spioni au fost prinşi de egipteni, Avri Elad a fost solicitat de persoane sus-puse să dea o mărturie falsă pentru a-l inculpa pe ministrul Lavon în sensul că el a dat reţelei ordinul să acţioneze.

"Într-adevăr, am dat această mărturie mincinoasă, spune Elad. Am făcut acest lucru cu toate că după ştiinţa mea, Lavon nu dăduse acel ordin. Lavon ştiuse de acel ordin, dar nu el îl dăduse. Mie mi s-a spus că o asemenea mărturie este spre binele Zahalului şi al ţării pentru care eu eram gata să fac moarte de om".

Pinhas Lavon a spus atunci că nu a dat acel ordin, dar după mărturia lui Elad a fost nevoit să demisioneze din funcţie.

V. MINCU

RAZBOIUL DE SASE ZILE
5 Iunie 1967

Despre bătăliile de tancuri și aviație știm multe.
Despre războiul diplomatic dintre Casa Albă și Kremlin știm mai puțin.
Poate, prea puțin.

S-a scris mult despre războiul de șase zile, dar despre războiul diplomatic dus între Casa Albă și Kremlin, s-a scris mai puțin. Încă din prima zi de la izbucnirea ostilităților, rușii au înțeles că victoria nu surîde deloc armatelor arabe. Reacția în cele două capitale era asemănătoare: conflictul din Orientul Mijlociu nu trebuie să degenereze într-un al treilea război mondial. Cînd a intrat în funcțiune *"telefonul roșu"*, cele două supra-puteri erau decise să nu ia nici una inițiativa unei intervenții și să evite orice gest ireparabil.

Guvernul american se găsea în poziția cea mai confortabilă. El nu-și ascundea simpatiile față de Israel și nu-i displăcea ca o lecție severă să fie dată regimului de la Damasc și "neutralismului" pro-sovietic al lui Nasser. Iar Kremlinul, care juca de 15 ani cartea arabă, nu putea să iasă decît slăbit în urma unei victorii israeliene. Pentru a ieși din situația aceasta delicată, sovieticii trebuiau să intimideze Israelul printr-o declarație violentă, care să capete aspectul unui ultimatum.

În seara de 5 iunie, Tel Avivul fu somat să-și readucă forțele în interiorul țării, U.R.S.S. afirmînd că nu poate rămîne indiferentă la o agresiune *criminală*. Rușii amenințau cu *"mijloace de distrugere teribile"*, dar în realitate era vorba de o simplă manevră de intimidare. În același timp, Kosîghin îl primește pe ambasadorul egiptean, asigurîndu-l că Uniunea Sovietică va continua să furnizeze Egiptului ajutor tehnic și militar. Pentru Uniunea Sovietică nu exista decît o singură cale de evitare a "șifonării" prestigiului său: să obțină la Consiliul de Securitate un vot imediat de încetare a focului; imediat, adică înainte ca armata egipteană să fie complet distrusă. Delegatul american Arthur Goldberg fu de acord cu această propunere. Dar arabii se arătară intransigenți. Ei cereau ca încetarea focului să coincidă cu o retragere imediată a forțelor israeliene. Delegatul sovietic Fedorenko trebui să amîne discuțiile în Consiliul de Securitate pe a doua zi. Arabii au pierdut astfel o șansă unică de a limita dezastrul. Mesajele primite la Kremlin și Casa Albă veneau să confirme înfrîngerea egipteană. Afirmațiile lui Nasser și Hussein că aviația anglo-americană participase la lupte alături de Israel nu puteau să înșele pe nimeni. Scopul urmărit de cei doi conducători era să-i atragă pe ruși într-o intervenție directă.

Mesajul primit de Casa Albă: *"Uniunea Sovietică este de acord cu votarea unei rezoluții de încetare a focului, fără condiții"*, declanșă o imediată convocare a Consiliului de Securitate. Rezoluția fu

acceptată de delegatul israelian, dar ţările arabe rămîneau pe aceeaşi poziţie intransigentă. La 8 iunie, armata egipteană nu mai exista, israelienii ajunseseră la Suez, dar la Cairo se afirma intenţia de a continua războiul. Guvernul sovietic dădu instrucţiuni clare ambasadorului de la Cairo, să-i lămurească pe egipteni că U.R.S.S. nu are de gînd să intervină.

Nasser, epuizat şi dezamăgit, cedă. Plîngînd, delegatul său la O.N.U., El Kowy, citi o scurtă declaraţie prin care guvernul egiptean acceptă încetarea focului. În aceeaşi seară, mareşalul Amer, şeful statului major egiptean, încercase să se sinucidă.

La 10 iunie, Kremlinul a trimis un mesaj la Casa Albă, anunţînd că nu va tolera continuarea ofensivei israeliene în Siria şi căderea guvernului de la Damasc. Se anunţa chiar că unităţi de paraşutişti sovietici erau puse în stare de alarmă. Iar americanii, deja angajaţi în Vietnam, nu voiau să fie implicaţi într-un alt conflict, de data asta pentru podişul Golan.

În Consiliul de Securitate atmosfera era încărcată la maximum. Reprezentantul sirian tuna şi fulgera: *"Kuneitra e în mîinile sioniştilor! Ei bombardează capitala noastră. Sînt deja la periferia Damascului, perla Orientului. Vor să ne ocupe întreaga ţară!"*

Delegatul sovietic Fedorenko compara Israelul cu Germania nazistă, acuzînd guvernul israelian de crime împotriva umanităţii. Replica lui Ghideon Rafael, delegatul nostru la O.N.U., fu tăioasă. El aminteşte de crimele din epoca stalinistă şi de atacul U.R.S.S. împotriva Finlandei: *"Nu noi am semnat un pact cu Hitler!"*

Arthur Goldberg era neliniştit. El l-a avertizat pe ambasadorul israelian că există riscul ca Fedorenko să declare că U.R.S.S. va interveni în conflict. Israelul trebuie să declare că acceptă încetarea focului. Rafael îi răspunde că nu are instrucţiuni în acest sens. Goldberg insistă: *"Faceţi-o pe propria răspundere, fiecare minut contează!"*

O comunicare de la Tel Aviv îl scoate pe ambasador din încurcătură. La orele 18 şi 30 de minute încetarea focului fu semnată. Triumfînd, Ghideon Rafael intră în sala de şedinţe şi cere cuvîntul: *"Ţinînd seama că noi acceptăm încetarea focului, presupun că problema la ordinea zilei e rezolvată în mod satisfăcător"*. Fedorenko nu-şi ascunde ciuda că a fost luat prea repede şi Rafael nu pierde prilejul de a adăuga: *"Am impresia că delegatul sovietic e dezamăgit că războiul a luat sfîrşit!"*

A. NADIR

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 – 744787

CAŞER

CARNE ŞI MEZELURI

Vindem en-gros şi la particulari toate sorturile de carne pentru gătit şi picnicuri
Primim Visa şi Isracard
Executăm şi comenzi telefonice
03–658061
Produse de calitate excelentă la preţuri de surpriză
• Pastramă de curcan, afumată, bloc – 16 şekeli/kg
• Umăr de vită, afumat, bloc – 18 şekeli/kg
• Salam de curcan, fără grăsime, bloc – 12 şekeli/kg
• Şaşlik de curcan, condimentat – 13 şekeli/kg
• Umăr preparat, caşer nr.4 – 11 şekeli/kg
• Steck de vită – ochi, caşer – 15 şekeli/kg
• Ruladă de curcan, preparată – 11 şekeli/kg
• Gulaş de vită, caşer, fără grăsime – 11 şekeli/kg
• Carne curcan roşie, fără grăsime – 8 şekeli/kg

Gustare gratuită – 1 felie

★FRAŢII COHEN★
Fabrică şi magazin: TEL AVIV
Str. PEDUIM 44
(Şuk Hacarmel)
Intrarea prin Allenby, a 5-a stradă, dreapta

ERATA

La nr. 26 (mai, a.c.), pag. 49 (articolul D-rului Moses Rosen), col. II, par. 2, în loc de "chamavi" se va citi "clamavi", iar în loc de "mimaamatim" se va citi "mimaakim".

La pag. 5, col. I, par. 7, în loc de "I. Răceanu" se va citi "Grigore Răceanu".

La pag. 55 (cronica lui Eugen Campus), col. I-a, par. 1, în loc de "Negel" (stupid!) se va citi, bineînţeles "Hegel", în vreme de opera acestuia se ortografiază "Phänomenologie des Geistes".

La pag 56, col. III, par. 6, r. 20, în loc de "aşa cum a spus-o" se va citi "aşa cum am spus-o".

carnet TELAVIVIAN

Iankală, primul nebun

Sub nenumăratele sale măşti, unele mai spectaculoase, altele mai puţin, Tel Avivul rămîne profund ancorat în realitatea oraşului (ghettoului?) evreiesc, aşa cum l-a cunoscut sute de ani Galutul oriental şi occidental de-o potrivă. Şi ce era mai caracteristic pentru mahalaua evreiască, în Compoduci sau la Alger, în Plonsk sau Istambul, decît nebunul locului, acea prezenţă rătăcitoare, blîndă, fără a face nimănui rău, dar trăindu-şi propria realitate, alta sau doar alături de cea colectivă?

M-am născut ca aceşti nebuni coloraţi, am crescut fiindu-mi cam teamă de ei, am vrut să-i cunosc, să-i înţeleg, ba chiar să-i iubesc şi am constatat subţirimea evreimii bucureştene cînd ei au dispărut cu totul. I-am reîntîlnit la Tel-Aviv.

Iankală din cartierul meu nu are vîrstă. De cînd îl ştiu, e bătrîn. Poartă ascunse în el nişte traume galutiene ascunse şi o inimă ca o pîine caldă. Generaţii întregi de copii s-au jucat sub ochiul lui vigilent în părculeţul dintre străzile Bilu, Hasmonaim şi Cremieux. Iankală a intrat în literatura pentru copii scrisă de o doamnă scriitoare care locuieşte prin partea locului; a intrat aşa cum îl văd zilnic, de cîteva ori pe zi, mare, impozant, cu bastonul în care îşi sprijină mersul şchiopătat şi cu şapca dată pe ceafă.

Iankală, fără nume de familie, pe care nimeni nu-l cunoaşte, devine agresiv într-o singură condiţie: cînd la intersecţia aglomerată ce constituie inima cartierului nostru se mai produce cîte un accident. Apare imediat, la orice oră, în mijlocul mulţimii de curioşi, bruschează poliţiştii veniţi să ancheteze, agită în aer bastonul, strigă: "De ce au făcut asta? Unde le e capul?!" perorează Iankală, certîndu-se cu toată lumea, cu cerul şi pămîntul, cu oamenii, cu casele, cu arborii, cu vîntul. "De ce?" Frazele se busculează, cuvintele se înghesuie. Iankală e furios. Furios pentru că oamenii nu se feresc de moarte. Nu o ocolesc.

Nimeni nu-l contrazice pe Iankală cînd este furios. Şi nu neapărat pentru că un nebun nu trebuie niciodată contrazis.

CITADIN

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 şekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 şekeli
1 an (12 numere): 78 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

TEL AVIV • IERUSALIM • IN 14 ORE

acum 120 de ani

Şoseaua ce leagă Tel Avivul de Ierusalim se modernizează necontenit, astfel încît distanţa dintre capitală şi marele centru poate fi parcursă într-un timp din ce în ce mai scurt.

...Sînt 120 de ani de cînd s-a dat în funcţiune şoseaua Iaffo – Ierusalim! Pe atunci, în 1869, aveai de făcut un drum de minimum 14 ore şi-ţi trebuia o doză de curaj pentru a înfrunta "tîlharii la drumul mare". În plus, construcţia şoselei n-a fost dintre cele mai bune şi primii pelerini germani care au străbătut-o, i-au prevestit o existenţă doar de cîţiva ani. Dar, în 1875, Moşe Montefiori s-a declarat mulţumit de călătoria făcută cu trăsura sa pe această şosea, cu toate hurducăturile pe care le-a suportat. El s-a gîndit la faptul că noul "cviş" va permite dezvoltarea comerţului în Oraşul Sfînt, deoarece pînă atunci urcuşul spre Ierusalim se făcea pe cai, măgari sau cămile, iar odată cu înfiinţarea consulatelor din oraş, au apărut şi trăsurile. Numeroase ţări au oferit oficialităţilor otomane condiţii pentru construirea unei şosele, însă, în anul 1864, turcii au hotărît să amenajeze şoseaua pe contul lor. Cheltuielile n-au fost prea mari, căci s-a lucrat cu felahii din împrejurimi, care se mulţumeau cu bani puţini; iar arhitectul italian Pierotti nu s-a sinchisit prea mult de calitatea lucrului. Timp de trei ani s-a lucrat la "şerpuirea" drumului, iar inaugurarea a făcut-o împăratul austro-ungar, Franz Iosef a făcut la Ierusalim un popas important în drumul său spre Canalul de Suez, la a cărui solemnitate de inaugurare fusese invitat.

Mijlocul de locomoţie folosit de călători era trăsura cu trei cai, amenajată cu patru bănci, avînd 12 locuri, plus alte două lîngă vizitiu, locuri preferate de copiii dornici să admire în voie împrejurimile. Prima staţie era "Colonia", distanţă cam de un ceas de Ierusalim, unde se făcea "schimbul cailor" în vederea urcuşului greu spre muntele Castel. De obicei, pe această porţiune, bărbaţii coborau din trăsură, şi străbăteau pe jos drumul anevoios pînă în vîrful muntelui.

O altă staţie era la Bab el Wad. Călătorii coborau la hanul lui Şlomo Rosenthal unde, cu greu, găseau un pat liber pentru noapte, adesea fiind obligaţi a se mulţumi cu o cafea caldă. Cu timpul, cafeaua devenise un fel de... "impozit de călătorie", căci vrînd-nevrînd, trebuia să plăteşti ceaşca cu cafea. Chiar dacă nu te atingeai de ea.

Despre evoluţia mijloacelor de transport ce au precedat "Egged"-ul, există mai multe variante. Unii susţin că proprietarii mijloacelor de comunicaţie pe această linie au fost germanii din moşavul "Sharona", de lîngă Tel Aviv, în combinaţie cu un american din Iaffo. Alţii, afirmă că doi evrei – Ben Zion Leon şi Haim Schertzer (numit Feifer, deoarece cînta din fluier) – ar fi condus "societatea" de transport comun, aducînd trăsuri din Egipt, special fabricate pentru drumurile din acea vreme. Cert este că, în anul 1885, s-au înregistrat 50 de trăsuri pe această şosea.

Treptat, odată cu dezvoltarea schimburilor comerciale, oamenii nu s-au mulţumit cu biata trăsură. În anul 1892, s-au inaugurat căile ferate care legau centrul de Ierusalim. O adevărată concurenţă, distanţa fiind acum parcursă în doar patru ore.

Ceva mai tîrziu au apărut maşinile: statisticile oficiale confirmă existenţa în anul 1922 a patru sute de autoturisme!

Acum, distanţa Ierusalim – Tel Aviv este parcursă în timpul cît abia poţi fuma două ţigări. A dispărut "impozitul pe cafea" şi a apărut cel al... "Egged"-ului. Şi cîte fapte istorice nu s-au înscris cu litere de aur pe acest drum ce leagă Tel Avivul de capitala noastră veşnică...

(documentar de I. C.)

Iunie. 2. Ziua Ierusalimului.
14 ore din centru pînă în capitală? 7? Una singură? ...Interesantă evoluţie.
Dar, de fapt, în aceste zile cînd vrăjmaşii vor să ne ia, cu ajutor civilizat occidental, Zidul Plîngerii, este cazul să amintim tuturora că drumul nostru pînă la Ierusalim a durat 2000 de ani.

minimum

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

SPRE

OFERTĂ SPECIALĂ

ORICE MERIDIAN

CU ADRIAN !

ACORDĂM PREȚURI DEOSEBITE LA

EXCURSII ORGANIZATE PENTRU MEMBRII "KUPAT HOLIM"

– CÎTEVA EXEMPLE:

- U.S.A. ȘI CANADA – 33 ZILE – 1850$ PLUS AVIONUL
- SUEDIA, NORVEGIA, DANEMARCA – 15 ZILE – 850$ PLUS AVIONUL
- PORTUGALIA, SPANIA, COSTA DEL SOL, ANDORA – 20 ZILE – 1040$ PLUS AVIONUL
- IUGOSLAVIA, UNGARIA, AUSTRIA, GERMANIA – 23 ZILE – 1240$ PLUS AVIONUL
- IUGOSLAVIA, UNGARIA – 15 ZILE – 850$ PLUS AVIONUL
- ANGLIA, WALES, SCOTLAND – 15 ZILE – 950$ PLUS AVIONUL
- EXCURSII PE TRASEE CLASICE ÎN EUROPA CU PREȚURI ÎNCEPÎND DE LA 620$ PLUS AVIONUL

POSIBILITĂȚI DE PLATĂ ÎN 10 RATE ÎN SHKALIM, NECONEXATE!

OFERIM PREȚURI SPECIALE LA EXCURSIILE ORGANIZATE PENTRU MEMBRII "MOADON HASHEKEM"

...ȘI NU UITAȚI!

- PROGRAME DE ODIHNĂ ȘI TRATAMENT ÎN ROMÂNIA, IUGOSLAVIA ȘI UNGARIA
- ZBORURI CHARTER ÎN EUROPA ÎNCEPÎND DE LA 337$
- ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN EUROPA ÎNCEPÎND DE LA 85$ PE SĂPTĂMÎNĂ (KILOMETRAJ NELIMITAT)

CONDIȚII DE PLATĂ

EXCLUSIVE !

CU ADRIAN

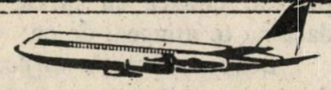

PE ORICE MERIDIAN !

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8

(COLȚ ALLENBY)

☏ 200687-8-9 SAU 285773

«Ce să fac în ISRAEL?»

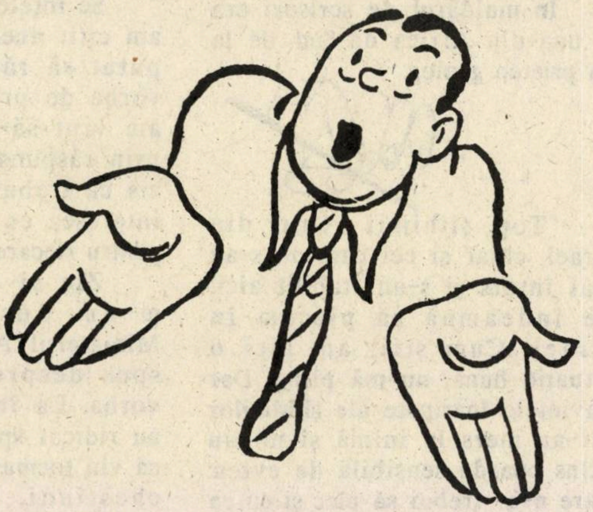

Iarăşi mi s-a adunat un morman de scrisori ale prietenilor din străinătate la care încă nu am răspuns. Corespondenţa este pentru mine o povară, o pacoste. Niciodată nu am timp să scriu scrisori, iar cînd găsesc o oră liberă caut alte motive ca să amîn răspunsul. Dar, cum spuneam, s-au strîns multe scrisori şi zilele trecute mi-am zis: Gata! Trebuie să mă aşez şi să răspund la ele, altminteri prietenii ar putea să-şi închipuie că m-am jucat cu copiii de-a ruleta rusească pe şosele şi că m-am stins din viaţă, ferească Dumnezeu, lăsîndu-le în loc de altceva mai bun, regrete eterne.

Dar, curios lucru, prietenii din România, din America şi din alte ţări parcă s-au înţeles să mă chinuie, toţi, cu aceeaşi întrebare grea şi încuietoare: "Ce să fac în Israel?"

După cît îmi amintesc, eu nu am invitat pe nimeni, n-am scris nimănui să se stabilească în Israel. La noi nici nu se obişnuieşte să îndemni pe cineva să vină, ştiut fiind că noi iubim foarte tare aliaua, dar nu şi pe olim. Atunci de ce mă întreabă amicii la ce să vină?

Îmi scrie un vechi prieten ziarist din Bucureşti:

"Dragul meu, vei afla că la noi e linişte şi plăcut, a venit primăvara, trandafirii au înflorit la Cotroceni, şoseaua Kiseleff e verde – şi în aceste condiţii eu am ieşit la pensie. Dintr-o dată m-am pomenit fără o ocupaţie. Închipuie-ţi că ţăranii termină praşila întîia şi a doua fără să aştepte articolele mele care îi îndemnau să termine praşilele la timp. Nu mai plec în reportaj prin fabrici şi şcoli, dar probabil că muncitorii lucrează şi elevii învaţă cu acelaşi avînt ca şi înaintea pensionării mele. Aş veni în Israel fiindcă îmi este dor de copii, de fiul care e inginer la o întreprindere din Beer Sheva şi de fiica mea profesoară la Carmiel. Dar n-aş vrea să le fiu o povară. Pe de altă parte mă întreb: ce să fac eu, la vîrsta mea, în Israel? La "Viaţa noastră" aud că nu se primesc decît absolvenţii facultăţii de ziaristică din Washington, la "MINIMUM" cică te angajează numai dacă îţi aduci postul de-acasă. Nu mai spun că la noi se zvoneşte că ţăranii din kibuţuri termină praşilele cu mult înainte ca ziariştii să-i înveţe cum să prăşească... Ce mă sfătuieşti, dragă prietene, ce să fac?"

Scrisoarea altui prieten, din New York, m-a pus într-o dilemă asemănătoare. El îmi scrie:

"Am împlinit zilele trecute 67 de ani (mulţi înainte!) şi patronul firmei de publicitate pentru articole de sex-shop şi filme pornografice, la care am lucrat, mi-a pus în vedere că a venit timpul să mă odihnesc. Într-adevăr, sînt obosit. Am muncit din greu. Lumea e aici foarte morală, n-o convingi uşor să cumpere vibratoare, afrodisiace sau filme pornografice pe care le are, gratis, la televiziune. S-a pus problema să venim în Ţara Sfîntă. De altfel mi-am amintit şi eu că sînt sionist, am fost toată viaţa membru în Bnei Brith, aşa că de ce să nu plec în Israel, măcar acum, la bătrîneţe, cînd nu mai sînt bun de nimic? Totuşi aş avea nevoie de o ocupaţie. De aceea te rog să-mi scrii ce posibilităţi există pentru unul ca mine..."

În maldărul de scrisori era şi una din Africa de Sud, de la un prieten geolog.

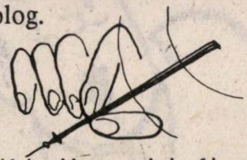

"Toţi şlihimii veniţi din Israel, chiar şi cei care nu s-au mai întors şi s-au stabilit aici, ne îndeamnă să plecăm în Israel. Cum ştii, am aici o situaţie bună, nu mă plîng. Dar cuvintele înaripate ale şlihimilor mi-au mers la inimă şi mi-au atins coarda sensibilă de evreu: oare n-ar trebui să plec şi eu ca atîtea milioane de evrei din Africa de Sud, în Eretz Israel? Mi-am spus că aşa trebuie să procedez. Hotărîrea finală depinde însă de tine. Scrie-mi dacă la voi este nevoie de geologi şi cît de repede pot învăţa limba ivrit ca să-mi practic profesia. Ştiu că ai experienţă. Mi-ai scris cîndva că ivritul e o limbă uşoară, dovadă să şi cei care nu o ştiu, scriu în ebraică articole şi cărţi".

Se înţelege că în seara cînd am citit aceste scrisori nu am putut să răspund la ele. Era vorba de prieteni ai mei şi nu am vrut să-i induc în eroare prin răspunsuri pripite. Mi-am zis că trebuie mai întîi să mă interesez ce posibilităţi există pentru fiecare dintre ei.

Zis şi făcut. A doua zi m-am dus la Sohnut, la Ministerul Absorbţiei şi le-am spus despre cine şi ce este vorba. La început funcţionarii au ridicat sprîncenele de mirare că vin tocmai la ei cu asemenea chestiuni, apoi şi-au adus probabil aminte că ei tocmai pentru aceste chestiuni sînt plătiţi, şi mi-au zis:

– Mă rog, dacă vor să vină, nu sîntem noi cei în drept să-i împiedicăm. În cele din urmă vor găsi dumnealor cîte o slujbuliţă. Prietenul dumitale gazetar ar putea lucra ceva la Fisc sau la Vamă. Celălalt prieten, agentul de publicitate, dacă vine din Statele Unite, probabil că are bani şi ar putea să-şi deschidă un restaurant sau chiar un sex-shop – de ce nu? Cît priveşte celălalt prieten, geologul, sper că nu are de gînd să caute petrol la noi. Au căutat şi alţii mai şmecheri decît el şi n-au găsit. Dar, vorba aceea, cine caută, găseşte. Deci ar putea să-şi găsească un servici la un ziar unde nu se angajează ziarişti, sau la o agenţie de publicitate, unde nu-i nevoie de agenţi de publicitate profesionişti. Scuză-mă că te întreb: de ce vor aceşti oameni să vină? Acolo, în ţările lor, ei nu au pensii şi servicii?

POLICHINELLE

● BULĂ

Bulă se prezintă la oficiul "Forţelor de muncă" cerînd să fie încadrat la întreprinderea "Balanţa Sibiu".

– De ce? îl întreabă funcţionarul.

– Vreau să fac cîntare României!

●

La şcoală, învăţătoarea pune clasei următoarea întrebare:

– Ce credeţi, copii, se va mai fura în comunism?

Se ridică Bulă şi răspunde:

– Bineînţeles că nu, căci tot ce era de furat, s-a furat în socialism.

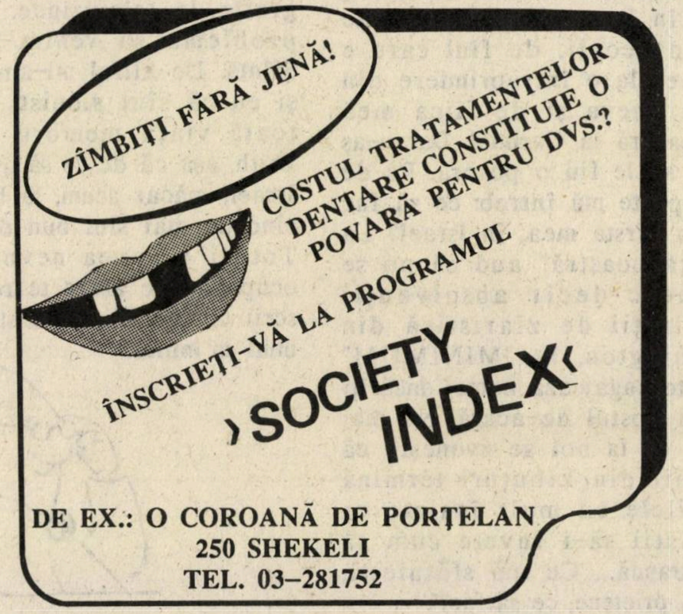

COPERTA NOASTRĂ:
(Desen de Gitta Sion)

De ce oare – văzînd rînjetul de triumf al lui Arafat, salutat regeşte în capitalele civilizaţiei europene, – noi ne gîndim astăzi la rînjetul – oh, nu mai puţin triumfal, al celor ce-au măcelărit cîteva mii de evrei la Iaşi, într-o duminică a Pogromului din iunie 1941?

De ce? Chiar... De unde pînă unde această asociaţie de idei?

CRONICĂ DE ALIA

Observam în numărul trecut al revistei, că H.O.R.-ul "cel nou" condus de Uri Eliav şi sora histadrutiană (nu geamănă, fiind cu cîţiva ani mai tînără) C.O.R., avînd în frunte pe Artur Israelovici şi-au arătat – în sfîrşit! – colţii, făcîndu-şi auzit glasul. Cu succes. Se pare că, în acest început de vară, iarăşi toridă, *aliaua* s-a trezit, după un sforăit de vreo două decenii, şi-a dat cu apă rece pe obraji şi s-a pus, adică mai exact se pune, pe picioare.

A fi pe picioarele tale, înseamnă a sta drept, la verticală şi a te descurca singur, în viaţă, fără a cerşi mila altuia.

O dovadă de asemenea trăire la verticală ne-a fost dată, în ziua de 8 Mai, în Sala Beit Hemlin: hotărît să cinstească personalităţile de frunte ale alialei – şi refuzînd să aştepte bunăvoinţa altora, de felul lor din Lodz sau Tusla, Oklahoma – H.O.R.-ul în colaborare (şi rimă) cu C.O.R.-ul au decernat titlul de "Iakir al alialei" cîtorva "stîlpi" ai *tribului*, din toate domeniile de activitate ale societăţii israeliene: K. A. Bertini, rabinul E. Gutman, David Ghiladi, Şaike Dan, Miriam Zohar, A. B. Iaffe, Idov Cohen, Jean Cohen, Nathan Cogan, Geta Luca, Leib Kuperstein, I. Khorn.

Ni s-a spus că această bine venită voinţă de a ne respecta pe noi înşine, – constituie un început; că spre deosebire de fel de fel de premii improvizate şi înmînate o dată (una) pentru ca apoi să dispară cum apăruseră – titlul de Iakir va fi decernat veteranilor an de an; ni s-a mai spus, şi asta mi se pare foarte important, că, deşi H.O.R.-ul este ataşat ideologic şi făţiş, fără camuflaje, Partidului Muncii, el se vrea, cu convingere, organizaţia întregului *trib* evreo-român; că, în acest spirit, printre "Iakiri" s-au aflat oameni ca Idov Cohen şi Jean Cohen, cu trecut ne Maarahnic, ba chiar, nu odată, adversari politici ai formaţiei lui Peres şi Rabin; că spiritul acesta de "deschidere", va fi păzit cu stricteţe, în toate împrejurările. Întrebînd, pe unul din conducătorii H.O.R.-ului, în seara de la Beit Hemlin, dacă prin "în toate împrejurările" se înţelege şi momentele fierbinţi ale alegerilor, parlamentare sau de alt fel, ni s-a răspuns că da, hotărît, da. "Chiar şi, acuş, acuş, cînd începe campania (cam dură...) pentru alegerile la Histadrut?" – am întrebat în continuare. "Chiar şi..." a sunat răspunsul.

E un răspuns, sau mai bine zis o *atitudine* care ne-a bucurat. Şi ne îndeamnă să propunem echipei de la Beit Hemlin să invite degrabă la tribuna discuţiilor, cîţiva fruntaşi politici de "vizavi": un Artzi, liberal-independent, un Meir Rosen, ambasadorul likudnic, un Pesah Gany, omul de la Beth Jabotinsky...

În încheiere, ceva despre partea a II-a a festivităţii de la 8 Mai: cu vorbe mari (prea mari pentru gustul meu) s-a anunţat înfiinţarea unei organizaţii noi, botezată Ş.I.R. (Şevet Iehudei Romania). E vorba, din cîte am înţeles, de un "Centru pentru cercetarea judaismului românesc". Ce-i drept, sună bine.

Dar... în calitatea mea de Stan Păţitu' în materie de uniuni, asociaţii, institute şi comitete centrale, m-am gîndit dacă era într-adevăr cazul să mai adaugi acest Ş.I.R. la şirul celor 58000180000 organizaţii ale alialei, cele mai multe dintre ele rezumîndu-se la o ştampilă şi o hîrtie cu en-tête.

Drept care mi-am pus în seara aceea (şi îmi pun şi-acuma) două întrebări:

a) nu cumva a fost încropit, peste noapte, Şirul cu pricina, pentru şi numai pentru a oferi cuiva funcţia de Preşedinte (cu P mare)?

b) nu cumva ar fi cazul ca de programul acestor trei iniţiale noi (recte studierea şi popularizarea valorilor evreo-române) să se ocupe direct şi nemijlocit, o organizaţie adevărată, vie, cu experienţă şi muşchi?... o organizaţie ca H.O.R.-ul – 1989?... o organizaţie care posedă ceea ce lipseşte cel mai mult alialei noastre şi se cheamă, pe spaniolă, *cojones?*

DAN BENIAMINI

P.L. OPTICA

I.Politi- Optometrist

Comandaţi astăzi ochelari şi îi primiţi mîine
Pentru o cumpărătură de peste 15o şekeli acceptăm plata în 3 rate, iar cu VISA,pînă la 10 rate
Controlul vederii şi potrivirea ochelarilor

Bat-Yam, str. Balfour 90/A
tel.875866

NOI

*** *"Dacă nu vă convine, n-aveţi decît să vă întoarceţi de unde aţi venit!"...* Cuvintele nu aparţin unui mărunt funcţionar de Sohnut şi nu au fost rostite acum două – trei decenii, ci foarte recent, de către cogeamitea directorul general de la Absorbţie, onor rabinul Aharon Lapidot. Cui? Unui număr de vreo 30 de medici olim din România, stabiliţi în Centrul de clitare de la Beer Sheva. Am citit negru pe alb, în două cotidiene ebraice de prestigiu, "Iediot Aharonot" şi "Davar": *"D-l director ne trimite înapoi, în România"* – a subliniat primul ziar, citîndu-l pe dr. Dan Iliescu (36). *"Dl. director general ne-a jignit"* – a citat "Davar" din spusele medicilor. *"Vrem să ne aclimatizăm prin muncă şi nu să trîndăvim, trăind din subsidii"* – a pretins (ce îndrăzneală, pentru un ne-polonez!) dr. Andrei Eşanu. Să vedem ce răspuns va da ministrul Absorbţiei preşedintelui HOR-ului din Beer Sheva, la întîmpinarea sa. Dacă va răspunde şi dacă nu-i va denunţa pe HOR-işti la poliţie...

Iacov Herşcu

*** *Iacov Herşcu,* căpitanul echipei de volei "Hapoel" Bat Yam, campioana ţării, vrea să se retragă. A ajuns la vîrsta cînd trebuie să cedeze mingea tinerilor. El vrea să devină antrenorul echipei de volei (aţi ghicit) "Hapoel" Bat Yam. Herşcu e un Miki Bercovici în volei... dar un Miki care nu se jenează să vorbească româneşte...

*** La Los Angeles, trăieşte de cîţiva ani *Mimi Weinberg,* văduva unuia din sportivii de frunte, de origine română, pe care i-a avut ţara noastră, antrenorul de lupte greco-romane *Muni Weinberg* ucis în atacul teroriştilor (onoraţi şi aplaudaţi azi la ONU) la Olimpiada de la München. Fiul lor, Gury Weinberg (18) învaţă arta dramatică la clasa marelui Brian O'Brian. De jumătate de an, Gury încearcă să obţină un rol într-un film, dar nu iese nimic după testele de rigoare. *Nu-i nimic!* – o încurajează Brian O'Brian pe Mimi Weinberg, *Dustin Hoffman a aşteptat zece ani pînă să i se încredinţeze un rol, iar Marlon Brando – cinci ani. Într-o bună zi, va veni şi rîndul lui Gury..."*

Gury Weinberg

La recepţie Zeev Reveh cu Iona Eliav şi Adi Lev

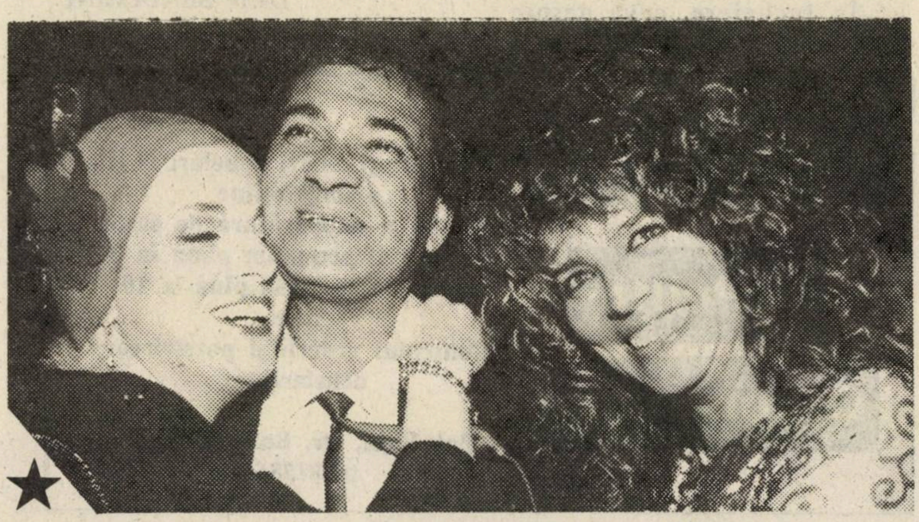

*** Comedia cinematografică israeliană, cu titlu... ispititor, *"Împrumută-mi-o pe nevastă-ta"* rulează pe ecranele din ţară, bucurîndu-se de un public numeros, dar nu şi de cronici elogioase. Zeev Reveh e obişnuit cu cronici proaste, precum e obişnuit cu... "succesele de casă". La premieră, el a făcut o petrecere pe cinste, la care au participat – se înţelege – toţi artiştii din distribuţie. Printre ei, şi talentata *Adi Lev* din aliaua noastră, ca şi bărbatul ei, saxofonistul *Peter Wertheimer* (pentru prima oară, în postură de... actor).

*** La o paradă a modei, în favoarea strîngerii de fonduri pentru copii bolnavi cronici, Şulamit Şamir, (soţia primului ministru) şi-a dat tot concursul organizatoric. *Dana Wexler*, manechin "de-a noastră" (o "ganavă" care te... fură cu ochii) a prezentat moda alături de telecrainicii Daniel Peer şi Lilit Nager (toţi, în clişeul nostru).

*** La "Habima" în foyer a avut loc o expoziţie a graficianului-artist Şmulik Katz (62), chibuţnic originar din Viena. De 40 de ani el prinde în peniţa sa artişti ai scenei ebraice, precum se vede în schiţele alăturate, la spectacolul "Mirale Efrat". Actorii noştri nu lipsesc: Lya Konig, Moscu Alcalay, Miriam Zohar. Îi recunoaşteţi? ▼

*** Ştiţi cine a fost aleasă *"Miss Vogue"* pe anul acesta? Mihaela Bercu, o veche cunoştinţă de-a noastră. Mihaela a împlinit 19 ani, a venit acasă din străinătate, la mama şi tata, iar prietenul ei, Iosi Heller (tot din comunitatea noastră) i-a organizat o petrecere surpriză. (În clişeu, tinereţe + frumuseţe). Şi Dana Stinea (21), celălalt "manechin din trib" face carieră în Europa.

Mihaela Bercu şi Iosi Heller

*** Eveniment la Ein Hod, satul artiştilor creat de Marcel Iancu. La muzeul *"Iancu-Dada"* a avut loc o expoziţie a unui grup de foşti elevi ai Maestrului, care au explicat prin linii şi... vorbe, metoda pedagogică a marelui artist. Ministrul Moşe Şahal a onorat expoziţia prin prezenţa sa.

*** Şlomo Artzi – şi soţia sa, Milca, aşteaptă "sosirea berzei". Fiica lor mai mare, Şiri, are 17 ani, băieţelul e mai mic. Bunicii (fostul parlamentar Itzhak Artzi şi soţia) au emoţii.

*** *Dr. Ofra Nevo* fiica defunctului prim-ministru Levi Eşkol a editat o carte despre tatăl ei, ca *"om al umorului"*. Dr. Ofra Nevo, psiholog de profesie, aminteşte că Levi Eşkol s-a căsătorit de trei ori. Prima oară, cu Rivka Marşak, de care s-a despărţit, apoi cu Elişeva Kaplan, mama Ofrei, şi apoi cu Miriam Eşkol, originară din Bacău. Povesteşte dr. Nevo: *"Miriam, pe atunci studentă în istorie, a venit bucuroasă la noi, în perioada cînd mama a început să urmeze tratamente. Ea ne-a ajutat mult. Mama însăşi o încuraja să nu se teamă de examene. Tata trecuse printr-o perioadă foarte grea. Eu însămi, l-am văzut plîngînd, în camera lui. Romanul său cu Miriam s-a desfăşurat în mod discret, după moartea mamei. Eu fusesem în armată, iar Miriam rămăsese în casa noastă. Ea îi pregătea tatei mîncare caldă şi îi devenise o parteneră înţeleaptă..."* Şi tot din gura fiicei lui Eşkol: *"Miriam nu a fost unica femeie din viaţa tatei, în perioada cît a fost văduv. Femeile îl curtau, căci fusese un bărbat atrăgător..."*

*** Lui *Nancy Brandes* îi place... borş cu smîntînă, cum făcea bunica la Bucureşti. Nu de mult, el a lăudat calităţile borşului din sfeclă tuturor israelienilor care citesc presa ebraică...

*** *Ce se întîmplă* cu copiii români din orfelinate, care au fost adoptaţi, cu acte-n regulă, de cupluri israeliene dar... n-au primit (încă) încuviinţarea de a părăsi România?

În ziarele israeliene au apărut zeci de reportaje în legătură cu neaşteptatul subiect dar... misterul este, şi astăzi, la fel de nepătruns ca în iarnă cînd a izbucnit afacerea. Interesîndu-ne, la cererea unor cupluri care-au adoptat copii, am aflat următoarele:

La ora de faţă există la Bucureşti 25 – 26 dosare de înfiere (pentru Israel) care-şi aşteaptă rezolvarea. Trebuie precizat că e vorba de dosare complete, cuprinzînd toate actele necesare din Israel, cerute de Ambasada Română (certificate de sănătate a părinţilor, de moralitate, de bunăstare etc., dovadă medicală că soţii respectivi nu pot avea copii pe cale naturală), precum şi aprobările de rigoare din România; de asemeni solicitanţii au achitat cîte 600 – 1200 dolari la Baroul avocaţilor din Bucureşti pentru cheltuielile de ordin judiciar: scoaterea actului de naştere a copilului, paşaportul etc. Aceste dosare au ajuns acum la... ultima instanţă unde... au fost blocate. De ce? Nu se ştie.

Una din persoanele cele mai competente în materie este av. Uri Adar, vice-preşedinte al H.O.R. Solicitat de cîteva familii israeliene, el a efectuat, nu de mult, o călătorie la Bucureşti pentru a cerceta problema.

Întors la Tel Aviv, av. Adar a refuzat (politicos) să comenteze aspectele juridice ale dosarelor. Baricadîndu-se îndărătul secretului profesional (avocaţii ca şi medicii...), el s-a mărginit să surîdă: "Eu sînt o fire optimistă şi sper că lucrurile se vor aranja, pînă la urmă, spre mulţumirea tuturora".

*** *Un nou număr* din revista, modestă dar reală, *Punct*, (nr. 4, mai 1989), redactată de Solo Juster şi cuprinzînd texte citite la cenaclul înjghebat, împotriva tuturor scepticismelor, la domiciliul poetului şi, tot împotriva tuturor scepticismelor, viu. Proză de Adrian Zahareanu, Zeev Ben Chaim, Mariana Juster, Er. Roisman. Versuri de Andrei Fischof, Solo Juster, Maria Găetan, J. Coman. Pagini de critică: Eugen Campus.

Am trimis, cu poşta, un exemplar pe adresa deputatului Eleazar Granot, conducătorul Mapamului pentru a se convinge *de visu* că, a) acolo unde există niţică (bună) voinţă se poate scoate la lumină o foaie cu gînduri şi scrieri pe româneşte, – şi b) nu era musai ca Domnia-Sa să sugrume, aşa cum a făcut-o, nu de mult, bi-lunarul de tradiţie *Mishmar*...

NOI

Cu mîinile D-sale, cam ca acestea, frumoase şi obişnuite cu cartea, a sugrumat d. Eleazar Granot Mishmarul nostru cel de toată chenzina (foto: Hedy Löffler)

*** *Cartea* închinată de S. Schafferman d-rului W. Filderman, conducător (ne-con-tes-tat) al evreimii române dintre cele două războaie mondiale, a fost tradusă în ebraică, prin strădania lui S. Avny, cunoscător temeinic şi al ivritului şi al subiectului. Despre însemnătatea monografiei am mai avut prilejul să vorbim la apariţia versiunii prime, româneşti.

Acuma, – paralel cu satisfacţia ce ne-o dă gîndul că lumea ebraică va avea posibilitatea să afle cîte ceva (şi nu puţin, şi nu puţine) despre *noi*, – avem plăcerea de a consemna ivirea pe scena *alialei* a unui *activist* iubitor de patrimoniu şi răzbătător prin nepăsări. Numele lui: prof. Iancu Ionas, din Ierusalim. Îndrăgostit de cartea despre Filderman, el a iniţiat (ei, da, se întîmplă şi se poate) traducerea în ivrit, mobilizînd fondurile necesare, biciuind inerţiile şi asigurînd, la capătul unui adevărat maraton de eforturi, scoaterea la lumină a cărţii.

*** *Un frumos articol* despre regretatul Ludovic Bruckstein, datorat lui Victor Bîrlădeanu, întîlnim în "Revista Cultului Mozaic" din Bucureşti (aprilie, a.c.).

Tot e bine.

Spun, tot e bine fiindcă preţuita revistă din strada Popa Russu nu prea obişnuieşte să amintească despre scriitorii din *trib* care trăiesc în Israel. De parcă, odată cu schimbarea domiciliului şi-ar fi pierdut şi identitatea şi opera şi talentul.

...Dar cazul Bruckstein ne dă speranţe. Dacă acum, în timpul vieţii, nu prea avem şanse ca RCM să pomenească de confraţii de la Haifa sau Beer Sheva, – în schimb, după moarte se deschid condeierilor noştri perspective frumoase...

Cum ziceam, tot e bine. Mai bine prea tîrziu decît niciodată.

*** *New York, New York.* Aflat la New York av. Itzhak Artzi a avut o convorbire cu ambasadorul Meir Rosen, (azi preşedintele acţiunii Bonds în Statele Unite), prezentîndu-i planurile de acţiune ale Institutului de Cercetare a Istoriei Evreilor din România Goldstein – Goren, precum şi programul de lărgire a muzeului Beit Hatefutsoth (o aripă nouă unde, se pare, se va găsi ceva loc şi pentru *noi...)*

Dl. Rosen a primit cu un deosebit interes planurile înfăţişate de Artzi, promiţînd participarea sa activă la această acţiune.

Ne bucură făgăduiala d-lui Rosen şi, ştiind că diplomatul originar din Iaşi este om de cuvînt, aşteptăm cu încredere rezultatele.

● ADAM... ŞI EVA ●

Sugestia Prof. Eva Weisberg: un colocviu memorial "Adam", e interesantă, emoţionantă, dar... nerealizabilă. Vina o poartă distanţa în timp, plus limitele mentale şi personale.

În schimb, aş prefera să-i aduc un omagiu postum lui I. Ludo, făuritorul lui "Adam", povestind despre o vizită a sa la mine acasă, cîndva prin anii 1938 – 1939, după întoarcerea sa de la Paris. E vorba de o întîmplare – cu consecinţe de destin!

Prieteni cum eram, i-am destăinuit că soţia mea e gravidă. Ludo s-a ridicat de pe scaun, a holbat ochii, ţipînd, înflăcărat:

"Proştilor! Tîmpiţilor! Aţi înnebunit?! În vremurile acestea – un copil??" ...Apoi, liniştindu-se, ne-a convins (pe mine şi pe soţia mea) că are dreptate.

Prin 1920 sau 21, el pleca în America, cu soţia şi cu un prunc în braţe. Pe vremea aceea, imigraţia în U.S.A. era pe cote. "Am venit ca turişti" a declarat Ludo la vamă. Funcţionarul a zîmbit: "Cu un prunc de-o lună sau două în braţe – turişti?! – şi "înapoi, marş!". După care familia Ludo s-a întors în Europa.

...L-am ascultat. Dacă în ziua de 31 decembrie 1939 aş fi fost tatăl unui copil – aş fi îndrăznit să mă îmbarc ilegal pe vaporul "Hilda"?

Experienţa sa americană din 1921, mi-a salvat aliaua din 1939. Şi dacă nu era "Adam" – ce-ar fi căutat Ludo în casa unei tinere perechi din Mihăileni?

IDOV COHEN

Idov Cohen care a condus, împreună cu Miron Grindea revista "Adam", după plecarea lui I. Ludo de la cîrma lunarului răspunde (vai, negativ!) la propunerea prof. Eva Weisberg (vezi nr. 26, Poşta Dicţionarului) de a se organiza, aici, în Israel o adunare-colocviu a foştilor "Adam"-işti.

BEN IAACOV-ZWI

(în colaborare cu M. RAFAEL)

MIRCEA DINESCU

O SUPĂ DE GISCĂ CU TĂIȚEI

Poetul Mircea Dinescu (autorul unui cunoscut interview contestatar, acordat ziarului francez *"Liberation"*, interview de pe urma căruia a fost concediat de la revista *România Literară)* a adresat romancierului Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, o scrisoare deschisă, din care publicăm (după Europa Liberă) fragmentul de mai jos. Iată un text din care înțelegem că Dinescu este nu numai un mare poet (știam) ci și un humorist de mare clasă:

SCRISOARE DESCHISĂ PREȘEDINTELUI UNIUNII SCRIITORILOR

Domnule Președinte,

Încep printr-o poveste al cărei autor involuntar sînteți. Cu cîțiva ani în urmă ați trimis într-o țară comunistă din Extremul Orient doi poeți români, spre a lua contact cu scriitori de pe acele meleaguri. În două săptămîni, ei n-au reușit să cunoască nici un autor băștinaș, deoarece acolo scriitorii, extrem de bine educați, au renunțat la vanitatea semnăturii personale și la pornirile individualiste, fiind organizați într-un soi de cooperative ce livrează marfa anonim sau semnată în grup. Au văzut în schimb o capitală cu statui gigantice, cu arbori îmbrăcați în sticlă și deveniți monumente ale naturii fiindcă Părintele Națiunii s-ar fi sprijinit în copilărie de trunchiul lor, muzee fascinante în care au putut admira o scrumieră cu mucul original al țigării fumate de același Părinte în adolescență și un pietroi sacru pe care s-a odihnit la maturitate Venerabilul, cu străzi în care prietenii oferă străinilor zîmbetul ideologiei lor, de parcă li s-ar fi extirpat misteriosul organ ce produce omeneasca tristețe, cu micuții elevi ce ies din școli în pas de defilare, fericiți la rîndul lor de a fi cu toții copiii aceluiași părinte.

MIRCEA DINESCU: humor de mare clasă

Personajul principal al acestei povești adevărate din Extremul Orient (după cum s-a înțeles , desigur fericita țară este Coreea de Nord, n. red.) este totuși o inocentă "supă de gîscă ardelenească".

Întorși dintr-o vizită de lucru la o fabrică-model, unde au putut admira baletul mecanic al muncitorilor înfrățiți cu uneltele, ce complexau strungurile prin agilitatea și perfecțiunea mișcărilor lor, cei doi ardeleni – fiindcă uitai să vă spun, poeții erau amîndoi din Ardeal – ședeau pe terasa hotelului internațional, la o măsuță singuratică, în fața unor cešcuțe de ceai și, vorbind de una de alta, într-un preludiu visător al dejunului pe care-l mai aveau de așteptat preț de două ore, unul dintre poeți, neacomodat cu mîncărurile specifice locului, rosti: "Acu, ar fi bună o supă de gîscă cu tăiței ca la noi în Ardeal". Sorbind din cešcuțele de porțelan translucid ce vibrau parcă și la adierea musonului, cei doi poeți retrași în singurătatea acelei terase aveau să rămînă înmărmuriți după două ore cînd, maître d'hotel, însoțind chelnerul de servici, le depuse pe masă, victorios, un castron aurit în care biata gîscă aburea în compania unor tăiței ardelenești. Nici damful plăcut al supei, nici zîmbetele ceremonioase ale purtătorilor ei n-au putut șterge groaza de pe chipul poeților ce sorbiseră ceaiul din două superbe microfoane de porțelan.

Domnule Președinte,

Mă îndepărtez puțin de tîlcul acestei povești spre a reveni în Bucureștiul anului ▸

1989. De cîteva luni sînt urmărit pas cu pas de nişte domni în civil care mă însoţesc de la distanţă în preumblările mele prin capitala Republicii Socialiste România. Sediul lor de bază e un microbuz albastru ce staţionează de obicei la capătul străzii mele, unde domnii respectivi învîrt un pachet de cărţi de joc, ca să-şi mai omoare plictiseala pînă începe celălalt joc, al urmăririi, din clipa cînd îmi fac apariţia. În ultima vreme celor patru domni li s-au alăturat două doamne ce au ciudatul obicei de a şopti în interiorul unor pungi de plastic de provenienţă autohtonă nişte vorbe misterioase – iar domnii, scoţînd de-a dreptul din sîn nişte mici aparate, şoptesc şi ei la rîndul lor ceva ce mie îmi scapă. Scenariul e următorul: dacă mă urc într-un autobuz, unul dintre băieţii ce se plimbă visător prin staţie se urcă şi el, restul echipei însoţind autobuzul de la distanţă într-un automobil Dacia. Dacă merg pe jos, mai coboară unul dintre ei şi, cătinel-cătinel, avem posibilitatea să admirăm în grup noua arhitectură bucureşteană. Indiferent în ce imobil intru – casă particulară sau instituţie – indiferent de timpul cît zăbovesc, domnii stau răbdători şi mă aşteaptă. M-am obişnuit cu figurile lor şi aproape că i-am îndrăgit. Să fie ei nişte timizi admiratori ai încă neîncheiatei mele opere de poet, şi cuprinşi de sfială n-au curajul să-mi ceară autografe? Să facă ei oare parte din echipa viitorilor mei biografi ce nu vor să piardă nici un moment din traseele şi viaţa particulară a poetului? Sau sînt cumva extratereştri şi, în acest caz n-ar trebui să mă adresez dumneavoastră ci colegului dv. de conducere, Ion Hobana, secretar cu problemele externe al Uniunii Scriitorilor, cel mai avizat expert în farfurii zburătoare şi extratereştri din rîndurile partidului nostru? Alt lucru ciudat e că ori de cîte ori un prieten, român, maghiar, german, evreu sau de altă naţionalitate îmi dă telefon, anunţîndu-mă că mă vizitează, cele şase persoane misterioase apar la colţul străzii mele şuşotind îm pungile de plastic şi continuînd să lucreze la biografia mea romanţată...

UN ›MINIMUM‹ DE SOLIDARITATE

LUI PALER, DINESCU, BOGZA ŞI CELORLALŢI...

Dacă aş tace, aş fi necinstit cu mine însumi, cu memoria bunului meu prieten Nicu Chidioşan, trecut neobservat în lumea umbrelor, în exilul său la Tel Aviv, cu memoria tuturor celorlalţi prieteni, arheologi şi cărturari, alături de care am colindat de-a lungul şi de-a latul Ţara Făgăraşului, de la Lisa lui Paler, la Comana de Sus, de la Cîrţa la Veneţia...

Dacă aş tace acum, cînd pustiul care vă înconjoară latră ca şi cîinii, acum cînd coşmarul, visat premonitoriu, al oraşului năpădit de îmblînzitori certaţi cu legea şi de cîinii lor, a devenit realitate.

Dacă aş tace acum cînd ticăloşiţii îmblînzitori vor să-i ticăloşească pe toţi, cînd cei care cred doar în frică o răspîndesc mai mult decît oricînd, cînd îmblînzitorii nu fac decît să supună, să înfricoşeze, să facă victime.

Un coşmar care îmi aminteşte de altul, Transnistria, şi de un soi similar de îmblînzitori. Pe atunci vocile umane ale unui Voiculescu sau Pillat mai puteau salva de la deportare, prin apeluri, un coleg evreu ca Margul-Sperber.

Astăzi cînd apelurile la îmblînzitori sînt inutile avem măcar obligaţia de a chema la un *MINIMUM* de solidaritate cu prietenii noştri români.

VICTOR ESKENASY
Lausanne

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

●

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

●

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

•Scurt•

• Israelul – ultimul prieten al României

Ghideon Katz a publicat în cotidianul ebraic "Davar", oficiosul Partidului Muncii, un articol din care extragem următoarele:

"Presiunea Europei asupra regimului preşedintelui Ceauşescu e în creştere. Franţa a anulat şedinţele Comisiei de colaborare dintre cele două state şi a rechemat ambasadorul ei de la Bucureşti. Ministrul de Externe francez, a respins invitaţia de a vizita România. Germania a mers pe urmele Franţei. Drept ripostă, România şi-a rechemat ambasadorii ei din Franţa, Germania şi Anglia.

Se creează impresia că ultimul prieten credincios care a rămas conducătorului României este Israelul. Am întrebat-o pe Sanda Stolojan, preşedinta Ligii române pentru apărarea drepturilor civice, care-i după părerea ei, rolul pe care l-ar putea îndeplini Israelul, în trista chestiune a drepturilor omului din România: *"Israelul poate îndeplini un rol important – a spus ea,* – deoarece România e interesată să aibe relaţii bune cu Israelul, tot aşa cum Israelul are interes în relaţiile cu România. Israelienii pot influenţa în mod direct asupra lui Ceauşescu. Şi preşedintele Comunităţii evreieşti, rabinul şef Moses Rosen, se numără printre apropiaţii lui Ceauşescu. Poate el îi va da... idei bune? Israelul poate şi trebuie să facă ceva. Israelul cunoaşte bine pe români. Sînt în Israel mulţi evrei originari din România care sînt legaţi de civilizaţia românească".

• România Liberă

Nimic nou despre Petre-Mihai Băcanu, Anton Uncu şi Mihai Creangă, cei trei gazetari de la "România Liberă" arestaţi împreună cu cîţiva tipografi şi acuzaţi de a fi încercat să publice în coloanele ziarului un manifest ilegal.

Nimic nou. Numai zvonuri (nu toate plăcute).

Ceva nou, în schimb, se referă la doi colegi de redacţie ai susamintiţilor – Tia Şerbănescu şi Dorel Dorian, care ar fi fost concediaţi. Peste noapte şi fără explicaţii.

Ştirea a produs uimire şi consternare în lumea presei bucureştene. Tia Şerbănescu este unul dintre condeiele cunoscute ale cotidianului, cu vechime şi prestigiu, iar Dorel Dorian (n. 1930) paralel cu îndelungata sa activitate gazetărească, pe linia popularizării ştiinţei şi tehnicii (D. D. este inginer "la bază")s-a impus ca unul dintre cei mai distinşi dramaturgi ai generaţiei sale, piesele sale, precum *Dacă vei fi întrebat* (1959), *Secunda 58* (1960) sau *De n-ar fi iubirile* (1962) fiind reprezentate cu succes de public şi de stimă pe nenumărate scene ale ţării.

• Tarif

În ziarul "Lupta" din Paris citim:

"Autorităţile iugoslave au predat în repetate rînduri autorităţilor române, fugari din România, care reuşiseră să ajungă clandestin pe malul iugoslav al Dunării. Ei ar fi fost predaţi în schimbul a 250 kg. sare şi 200 litri de benzină de persoană.

▪ Petre-Mihai Băcanu

▪ Anton Uncu

▪ Mihai Creangă ▼

• Lege

La propunerea preşedintelui Nicolae Ceauşescu, Marea Adunare Naţională a votat "Legea privind interzicerea creditelor din străinătate".

Noua lege – promulgată imediat după ce-a fost anunţată ▶

lichidarea datoriei externe a României, este menită să împiedice pe viitor, contractarea de împrumuturi din străinătate.

Amintim că o lege asemănătoare, dacă nu chiar o prevedere constituţională, a intrat în vigoare, în urmă cu 20 de ani, în Albania.

• Taxe universitare pentru studenţi străini

Cîteva date interesante, în revista "Tribuna României" despre taxele universitare pentru studenţii străini (inclusiv, deci, din Israel) din România:

"Pentru anul universitar 1988/1989, de exemplu, taxele de şcolarizare sînt următoarele: $310 U.S. lunar pentru studii în învăţămîntul superior tehnic, universitar, economic, agronomic şi de educaţie fizică şi sport; pentru aceleaşi domenii, taxele pentru doctorat şi specializare postuniversitară sînt de $330 U.S.

La facultăţile de medicină generală, pediatrie, stomatologie şi farmacie, taxele sînt de $350 U.S. lunar pentru studii universitare şi $370 U.S. lunar pentru studii postuniversitare.

Pentru învăţămîntul muzical şi de arte plastice, taxele pentru învăţămîntul superior sînt de $460 U.S. pe lună, iar pentru doctorat şi specializare, $485 U.S. lunar. Pentru învăţămîntul de artă dramatică, regie de teatru şi film taxele sînt de $750 U.S., respectiv $790 U.S. lunar.

Aceste taxe acoperă cheltuielile de şcolarizare, de cazare şi masă în condiţii studenţeşti, precum şi asistenţă medicală.

Pentru perioadele de vacanţă, studenţii, doctoranzii şi cei veniţi la specializare plătesc, dacă rămîn în România, numai sumele necesare pentru cazare, masă şi asistenţă medicală ($149 U.S. pe lună).

În timpul anului universitar, studenţii şi doctoranzii pot locui singuri în cameră în căminele studenţeşti, contra sumei de $45 U.S. pe lună. În schimbul sumei de $180 U.S. lunar, aceştia pot închiria garsoniere în oraş".

• Focuri în zăpadă

Ziarul britanic "Sunday Times" a relatat despre gestul tragic al unui român (Liviu-Cornel Babeş, cum s-a aflat ulterior) care şi-a dat foc pe o pîrtie de schi la Poiana Braşov, în semn de protest împotriva reprimării participanţilor la demonstraţia de la Braşov, de la 15 noiembrie 1987. Doi britanici, e vorba de George Melvin din Edinburgh şi Douglas Wallace din Renfrewshire, au fost martorii oculari ai acestei tragedii. Ei au văzut la un moment dat pe pista de schi un om arzînd. Au încercat imediat să înăbuşe flăcările – din nenorocire, fără succes. Omul a murit cîteva ore mai tîrziu la spital. Schiorii britanici au descoperit o foaie de hîrtie, înfiptă cu cuţitul într-un copac din imediata apropiere. Pe această hîrtie era scris în limba română şi în limba engleză: "Opriţi asasinatele din Braşov". "Am auzit un strigăt – a relatat ziarului Sunday Times, unul din martorii oculari– şi apoi am văzut un om arzînd, ieşind din pădure. Era complet înconjurat de flăcări, care aveau o înălţime de doi – trei metri. N-a spus un cuvînt – a continuat martorul ocular – am putut auzi cum îi arde părul şi pielea. Probabil că suferea îngrozitor.

A rămas în picioare cam un minut, în timp ce noi am încercat să stingem flăcările, apoi a căzut. A venit cineva cu o pătură şi a stins în sfîrşit flăcările. Omul a încercat să mai schiţeze un gest, apoi a rămas nemişcat".

Unul din martorii britanici, Douglas Wallace a fost ulterior interogat de miliţie. Aici i s-a comunicat că omul care şi-a dat foc ar fi "nebun".

(după Europa Liberă)

• Flămînd

Un nou scriitor român (de valoare) care s-a stabilit în Occident (Anglia): Dinu Flămînd, poet (n. în Bistriţa Năsăud, 1947) fost redactor la "Editura Enciclopedică" şi la revista "Amfiteatru". Cîteva volume de versuri, între care: *"Apeiron"*, 1971; *Poezii*, 1974; *Altoiuri*, 1976, îl situează printre cei mai de seamă poeţi ai generaţiei lui 40 de ani; generaţia lui Mircea Dinescu...

• Mihail Stănescu

Un desenator de clasă. Un caricaturist a cărui carte, publicată la Paris, în editura Barrault, sub titlul "Rire en Roumanie", vorbeşte cu talent şi spirit despre momentul românesc 1989.

Statuete de Tanagra descoperite recent la Mangalia. Superbe

BULĂ

Desen de Mircea Gheorghe

O doamnă intră într-o măcelărie unde lucrează Bulă și întreabă:

– Spune-ți-mi, vă rog, aveți pește?

– Nu, doamnă, răspunde Bulă, noi nu avem carne, alături nu are pește.

●

– Tov. învățătoare, zice Bulă, am visat azi noapte un munte de brînză pînă la Dumnezeu!

– Nu te-am învățat că nu există Dumnezeu?

– Dar ce, brînză există?

●

Bulă vine în Israel cu 12 sutiene negre în valiză:

– Ce faci Bulă cu ele? întreabă vameșul.

– Le tai în două și fac din fiecare cîte o chipa.

●

La școală, profesoara cere elevilor să dea fiecare cîte-un exemplu de rimă.

Popescu spune: "Foaie verde busuioc, eu acuma cînt și joc".

Bulă, care stă-n bancă cu Popescu și vine la rînd, spune: "Foaie verde barabulă, stau în apă pîn-la brîu".

– Bine, Bulă, întreabă profesoara, dar unde-i rima?

– În apă, tovarășă profesoară.

●

Bulă intră zilnic la măcelărie și întreabă:

– Aveți carne?

– Nu!

– Mama lor!

Măcelarul informează forurile competente, care trimit un om să asiste la discuția cu Bulă.

A doua zi Bulă întreabă din nou:

– Aveți carne?

– Nu!

– Atunci rămîne cum am vorbit!

●

Bulă este oprit pe stradă de un amic:

– Cunoști noul decret? Fiecare vom avea un pașaport, vom putea pleca oricînd și oriunde. Tu în ce țară pleci?

– Eu mă sui într-un copac!

– De ce?!

– Nu vreau să fiu călcat în picioare!

●

– Ai să rămîi repetent! îl atenționează dirigintele pe Bulă. De ce nu înveți? Ce faci după-amiezile?

– Stau mai mult pe verandă, răspunde Bulă.

Într-o zi, dirigintele vine în inspecție, acasă la Bulă.

– Bine ați venit! se bucură Bulă. Să vă fac prezentările: D-l diriginte – prietena mea Veranda!

CE E NOU LA VAMĂ

Un nou Decret, apărut în Buletinul Oficial, aduce precizări cu privire la taxele ce trebuiesc plătite pentru obiectele cumpărate în România:

Turiștii cu domiciliul în România pot scoate:

a. fără plata taxelor vamale: îmbrăcăminte și alte obiecte, precum și medicamente, necesare pe durata deplasării – bunuri în limita valorii de 500 lei;

b. cu plata taxelor vamale, bunuri în limita valorii de 500 lei.

Se interzice scoaterea din țară a produselor importate.

Turiștii cu domiciliul în străinătate pot scoate din țară în afara bunurilor introduse temporar, numai bunuri cumpărate în devize libere (ex.: dolari, lire sterline, franci, etc., etc.).

Pentru bunurile înfățișate mai jos se achită taxa vamală numai în devize libere: auto; moto; biciclete; anvelope auto; frigider; congelator; mașină de spălat; aragaz și butelie; T.V.; combine; radio-casetofon; stație staționară; calculatoare; mobilă; covoare; metraje lînă; confecții; țesături; tricotaje; ciorapi; blănuri naturale; marochinărie; piele naturală; încălțăminte; cristaluri; porțelanuri; vase; tablouri; tacîmuri; emailuri; materiale de construcții; unelte agricole; medicamente; orice bun cu valoare individuală de peste 1000 lei.

Persoanele fizice pot expedia din România prin colete cu plata taxelor vamale, bunuri în limita totală de 500 lei, precum și cu plata taxelor vamale majorate cu 100% bunuri în limita valorii totale de 500 lei. Se permite expedierea unui colet de persoană pe trimestru.

Persoanele domiciliate în străinătate achită taxele vamale în devize libere.

Puncte de reper la o discuţie fără de sfîrşit

M. R.
Iniţialele acestea, cărora le răspunde astăzi Victor Russu îl reprezintă aşa cum au înţeles iniţiaţii Paginii, pe M. Rudich.
Omul care a declanşat polemica.
Polemica R. – R. Rudich – Russu. O polemică destinată să nu se stingă, de fapt, decît tîrziu, poate, în veacul următor. Fiindcă, de ce să ne minţim?
R. – R. este polemica cea mai mare a generaţiei noastre.

Oamenii serioşi tratează cu seriozitate problemele serioase. Discuţia e un lucru serios, de aceea nu i se poate pune capăt printr-o afirmaţie, gen "V.R. nu citeşte articolele ce-l privesc, ci numără doar cuvintele", sau printr-o ironie ca "neavînd, mulţi ani, nevoie să gîndească, probabil că undeva, ceva s-a atrofiat".

Discuţia e publică şi pentru că nu priveşte doar pe doi oameni. Asta de la bun început. În plus, pe parcurs, ea a luat o turnură ciudată; s-a urmărit şi pe această cale delegitimarea unei părţi a celor originari din România. O face M. R. chiar şi în ultima sa replică: "...unii dintre "foşti" nu mai aşteaptă 1 mai sau 7 noiembrie, ci Iom Haatzmaut, ca să se bucure cu adevărat". Nu, nu e o tiflă, un bobîrnac între băieţi de aceeaşi vîrstă, ci altceva: "foştii" nu se bucură cu adevărat, sau, mai grav, nu au dreptul să se bucure de Iom Haatzmaut. Şi mai brutal e exprimată asta în infamia din "Viaţa Noastră" din 17 februarie a.c., la care se referea în numărul 25 cititorul M. Bodingher din Beer Sheva: "Au venit cu miile în ţară..." Nu-l cunosc şi nici nu doresc să-l cunosc pe făptaşul respectivei elucubraţii; stilul însă mi-e cunoscut. Din "Universul", din "Porunca vremii" de foarte tristă amintire. E drept că acolo se scria "ne-au năpădit jidanii ţara". Şi "oare nu ajunge că aceştia doi... cumpără la aceeaşi băcănie, respiră acelaşi aer curat?" Nu, pasajul din urmă nu e din "Porunca Vremii" ci din "Viaţa noastră". Regret că n-am adresa d-lui Flavius din Paris. I-aş trimite o copie, să vadă în ce companie riscă a se afla.

După cum se vede, Discuţia e mult mai mult decît o controversă oarecare între două persoane. Priveşte pe mult mai mulţi. De aceea, consider că e necesar ca lucrurile să fie puse la punct. Fie şi succint, căci spaţiul e limitat.

1. Discuţia n-a fost pornită de mine, mi-a fost impusă. Evocarea primilor ani de după 1944, a unor situaţii şi a unor oameni ce s-au aflat în centrul vieţii publice – s-a spus – constituie o tentativă de reabilitare a acestora. În numărul 25, am relatat o anume întîmplare petrecută în urmă cu vreo 20 de ani, la Bucureşti. În spiritul logicii de mai sus, ea ar fi fost tot o infracţiune de reabilitare. A cui – a lui Iuliu Maniu, a preotului de la biserica Bărăţiei, a lui Isus Hristos?

2. De ce am abordat acest domeniu? pentru că am fost şi am rămas ziarist, pentru că mi se pare că am dreptul şi datoria de a relata ceea ce ştiu, ceea ce am văzut şi am trăit. Pentru că sînt de părere că cea mai bună definiţie a ziaristicii a fost dată de "New York Times", a cărui deviză este că "publică tot ce merită a fi publicat". Şi pentru că am socotit că printre sutele de mii de israelieni originari din România se vor găsi nu puţini doritori să audă de la un martor ocular cum erau văzute şi considerate lucrurile dinăuntrul redacţiei "Scînteii" de pildă, pe care ei o cunoşteau (fie şi prin constrîngere) numai din afară.

3. Preopinentul meu iniţial, iar ulterior şi alţii, au replicat că n-am dreptul s-o fac, că nu e decent, că nu e etic, că nu e estetic. De ce? Pentru că în acel timp am fost de cealaltă parte, implicat adică. Personal, am considerat exact contrariul. Fără a fi fost înăuntru, n-aş fi ştiut nimic în plus decît ştia atunci omul de pe stradă şi n-aş fi avut nimic de relatat. Mesager fără mesaj – pe cine ar fi putut interesa?

4. S-a spus că un om ca mine (şi ca Ilie Zaharia, şi ca alţii) trebuie să tacă. De ce? pentru că am fost la "Scînteia", pentru că am fost comunist. Cînd asta? Pînă în 1952 la ziar, pînă în 1959 în partid. Acum sîntem în 1989. N-are a face. Şi s-au mirat cînd mi-am amintit că în 1959 am fost înlăturat din presă şi redus la tăcere pentru ▶

că în 1939 am dus activitate sionistă. 30 de ani pentru unii, 20 pentru alţii, nu schimbă nimic. Şi unii şi alţii sînt pentru excluderea din presă. E adevărat că cei din 1959 au făcut asta efectiv, pe cînd cei din 1989 o preconizează doar; dar asta nu din largheţe mai mare de spirit, ci pentru că pur şi simplu n-au cum s-o facă.

5. Strîmtoarea aceasta de spirit este cumva o maladie contractată aici, este ea specifică societăţii israeliene? Nu, nu este.

Un singur exemplu edificator. Se află în viaţa publică israeliană un om care cîndva a făcut parte din Hashomer Hatzair, dintr-un kibuţ, apoi le-a părăsit, a devenit comunist şi nu de rînd, ci foarte apropiat de conducere. Au trecut anii, şi peste el şi peste lume, cu evenimentele şi întîmplările lor, şi omul a părăsit partidul comunist şi a revenit la Mapam. A fost ales, pe această listă, deputat în Knesset, apoi chiar cap de listă. Da, mă refer la Yair Tzaban. Un om capabil, energic, de notorie onestitate. Nimeni, în Mapam, şi dintre adversari, inclusiv Gheula Cohen, nu-i reproşează destinul, drumul vieţii lui. Lumea politică israeliană – dura, cruda lume politică israeliană – înţelege că e vorba de o evoluţie, fie şi sinuoasă, pe drumul în căutarea adevărului şi asta-i tot.

Las preopinenţilor mei să răspundă cum ar reacţiona în eventualitatea unui Yair Tzaban "român".

6. Mi se pare bizar că aceeaşi oameni care clamează pe toate drumurile şi cu toate prilejurile despre discriminarea celor originari din România sînt atît de dispuşi să practice toate discriminările în interiorul nostru, "românesc". Iată cîte ceva din experienţa mea israeliană. De la locul meu de muncă. Sîntem patru originari din România la Facultatea de drept din Ierusalim. Unul e profesor emerit, fost decan, personalitate unanim respectată şi apreciată. Şi nu e uşor să ajungi la un asemenea statut cînd ai colegi doi judecători la Tribunalul Suprem, pe fostul consilier juridic al guvernului, etc. Al doilea e un cercetător cu lucrări publicate în ţară şi în mai multe ţări din Europa şi America. A treia, venită doar în urmă cu 5 ani, a început să predea de la catedră, deşi ivritul ei e încă crud. În fine, pe mine mă menţin în continuare, deşi încă în urmă cu doi ani am atins vîrsta de pensionare.

Aşa e la universitate, unde lucrez de 10 ani. În schimb, primul duş rece, l-am primit încă în primele săptămîni după sosire, de la colegi "români". Pentru că am avut imprudenţa să predau nişte propuneri scrise în vederea ameliorării unei anumite publicaţii în româneşte, am fost obiectul unui atac de o sarcastică răutate, în chiar paginile respectivei publicaţii. "Un ole foarte hadaş", au scris în batjocură. Nici acum, după 11 ani, nu înţeleg cum i-a lăsat inima.

7. În ultima sa replică, M. R. încearcă a se prevala de "onestitatea d-lui Silviu Brucan" spre a-şi justifica atacurile asupra "foştilor". Găsesc că se cam pripeşte; exemplul la care recurge, mai mult îl contrazice, decît îl confirmă. Rezultă că vechii scînteişti nu sînt chiar toţi nişte brute stupide, fără scrupule morale şi – vorba d-sale – neavînd voie să gîndească, pe undeva, ceva s-a atrofiat. Eu am dat exemplul lui H. Obedeanu, care, e adevărat, a fost doar o paranteză în istoria "Scînteii". Silviu Brucan însă nu e un episod, el a fost, mulţi ani, chiar "Scînteia". E treaba lui că se îngrozeşte azi de articolele de pe vremuri. Nu e aici locul s-o discutăm. În orice caz, eu l-am cunoscut pe Tache Brucan ceva mai bine decît M. R. Am şi scris, printre primii, despre el în "Minimum". Cîteva zile după apariţie, articolul a fost prezentat la "Vocea Americii". Conţinea aspecte inedite despre cel intrat în orbita actualităţii internaţionale. E şi ăsta un argument în favoarea tezei că cel care deţine informaţii de interes general face bine să le facă publice.

VICTOR RUSSU

Comitetul originarilor din Dorohoi şi împrejurimi (Săveni, Darabani, Mihăileni, Rădăuţi, Herţa) anunţă că miercuri 28 iunie 1989, orele 16, va avea loc, la Cimitirul Vechi din Haifa, lîngă monumentul omagial, comemorarea victimelor Holocaustului, ale pogromului din Dorohoi şi deportărilor din Transnistria.

În cei peste 37 ani de apariţie

אדוורול

Adevărul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

ROMA

JACOB POPPER

ITALIA IN GENUNCHI

Atunci cînd în anii treizeci, a fost exprimată pentru prima oară de către musulmani dorinţa de a-şi clădi un lăcaş de rugăciune la Roma, răspunsul Vaticanului a fost lipsit de orice echivoc: construcţia unei moschei era incompatibilă cu caracterul sacru al oraşului etern. "Ducele" Benito Mussolini a opus acestei cereri un veto ceva mai nuanţat, dar în fond tot atît de categoric: "Din partea mea n-au decît s-o construiască... Dar să ne lase şi pe noi să ridicăm o bazilică la Mecca!"

Pînă în ziua de azi nu există acolo un atare edificiu şi e mai mult ca probabil că nici nu-i va fi îngăduit să fiinţeze vreodată în centrul spiritual al islamismului. În schimb Roma este pe cale să devină, aşa cum s-a spus, "Mecca Europei". A fost destul ca în anul 1973, în plină criză a petrolului, regele Feisal al Arabiei Saudite să se plîngă prietenului său Giulio Andreotti că nu are unde să i se roage lui Alah, pentru ca refuzul formulat atît de drastic cu jumătate de veac în urmă să se transforme într-o entuziastă aprobare. Primarul demo-creştin al Romei, Pietro Giubilo, a dezvelit cu propria sa mînă, numai la şase kilometri în linie de zbor de cupola Sfîntului Petru, o placă de marmoră, pe care stătea scris: "Viale della Moschea", "Bulevardul moscheii". Cîteva luni mai tîrziu, a fost instalat acolo un cort beduin în care, în prezenţa preşedintelui statului italian, Sandro Pertini, a fost pusă piatra fundamentală a "centrului cultural islamic". Pe urmă au început să curgă petro-dolarii: şaptezeci de milioane, pînă la ora de faţă...

PUNCTUL DE VEDERE AL LUI BAIAZID

Astăzi se înalţă la capătul bulevardului amintit nu o moschee oarecare, din acelea care proliferează cu zecile în metropolele Occidentului, ci un lăcaş de rugăciune de talia Hagiei Sofii: numai cupola sa centrală măsoară 22 metri diametru, desfăşurîndu-se, după cum s-a spus, "asemenea unui covor zburător", la 26 de metri înălţime, deasupra unei păduri de coloane de alabastru, asemănătoare unor lujere de palmieri. Împreună cu celelalte 16 cupole laterale, ea acoperă o suprafaţă în care se vor putea prosterna, lipindu-şi fruntea de pardoseala de marmoră, nu mai puţin de 2.500 de credincioşi.

Nimerindu-mă deunăzi în faţa acestui gigantic monument, mi-a mijit în minte întrebarea: ce ar simţi Baiazid dacă s-ar afla şi el aici? L-ar cuprinde poate invidia, mi-am zis, în nici un caz acea *"ură neîmpăcată"* pe care i-o atribuia Eminescu în "Scrisoarea a III-a": doar nu ar mai avea de înfruntat o mulţime *"Cîtă frunză, cîtă iarbă"* de cavaleri în zale dispuşi să-şi jertfească viaţa pentru creştinătate, ci foarte probabil o droaie de corespondenţi de presă care nu i-ar cere decît să-şi spună părerea despre situaţia din Orientul Mijlociu. Nu l-ar mai împunge pe sultan nici pofta de a da calului ovăz *"din pristolul de la Roma"*, ▶

Preşedintele Petrini la "Centrul Cultural Islamic": mulţumim respectuos petrolului

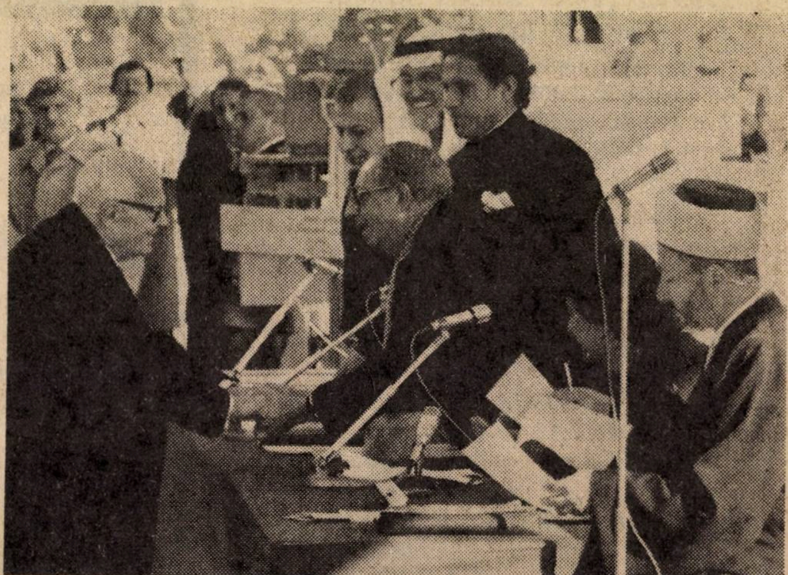

întrucît această operaţie ar putea fi efectuată cu un considerabil spor de eficacitate în grajdurile sistematice în care atîţia magnaţi ai aurului negru întreţin, în vecinătatea vilelor lor de pe Appia Antica, herghelii de El Zorabi nu odată cîştigători ai curselor de trap şi galop de la San Siro. Cît despre cele *"trei coroane"* ale Papei... ele odihnesc de secole, sub cheie şi lacată, în pivniţele Vaticanului, de unde Sanctitatea Sa nu s-ar îndura să le scoată pentru a şi le pune, cum spunea poetul, *"una peste alta"*, nici măcar atunci cînd îl primeşte în audienţă privată sau oficială pe prietenul său Yaser Arafat...

BENEFICIILE EXTRATERITORIALITĂŢII

S-ar putea deci crede că totul merge ca uns pe Bulevardul Moscheii de la Roma. Din păcate lucrurile nu stau chiar aşa. Nu pentru că cel mai proeminent arhitect al Italiei contemporane, Bruno Zevi, a declarat că moscheea cu pricina nu ar fi decît *"o tumoare arhitectonică total lipsită de gust... o monstruozitate nedemnă de oraşul în care şi-a desfăşurat cîndva geniul Michel-Angelo Buonarotti"*. După cum se ştie, Zevi nu e numai arhitect, ci şi membru al comunităţii israelite din Roma, deci – spun unii – ar putea fi bănuit de parţialitate; de altfel, alţi 125 membri ai Uniunii Arhitecţilor şi Inginerilor din Roma au semnat, după un banchet oferit de prinţul Amini, preşedintele centrului cultural islamic, o moţiune în care se spune, printre altele, că *"este într-adevăr vorba de o construcţie cam neobişnuită la Roma, dar în care se concretizează un fenomen cultural şi religios fundamental, al vremii noastre"*. Problema asupra căreia nu s-a putut ajunge pînă acum la un acord este cea a înălţimii minaretului. Sponsorii moscheii şi-au exprimat iniţial dorinţa ca el să măsoare 136,5 metri, adică exact atît cît are cupola Sfîntului Petru, apoi după multe conciliabule şi-au scăzut pretenţiile la 100 metri. Regulamentul edilitar al Romei nu îngăduie însă în cuprinsul urbei clădiri mai înalte de 26 de metri, adică atît cît are cupola moscheii. Din punct de vedere islamic, un minaret de aceeaşi înălţime cu cupola ar fi o adevărată apostazie. Atunci ce e de făcut?

Musa Ibn Kalef Ibn Rahman, reprezentantul oficial al Libiei în comitetul de conducere al centrului cultural islamic, a propus ca moscheea să fie dărîmată în întregime şi reclădită piatră cu piatră între fruntariile statului papal: în speţă, în grădinile Vaticanului. "Acestea nefiind supuse regulamentului edilitar al municipalităţii romane, numai Papa va decide în ultimă instanţă pînă la ce înălţime se va putea ridica acolo *"minaretul moscheii noastre"* a declarat dl. Rahman. "Iar cu Papa nu se poate să nu ajungem la o înţelegere!"

RESTAURANTUL
«SHALOM»

TELEFON 5617390
DEREH PETAH TIKVA 90
TEL AVIV
VĂ AŞTEAPTĂ CU PLĂCERE
RENUMITA CÎNTĂREAŢĂ
DIN ROMÂNIA
LIZICA GAMAN
DE LA "CERBUL CARPATIN" – BRAŞOV EXECUTĂ
ÎN FIECARE SEARĂ
UN PROGRAM SPECIAL DE MUZICĂ POPULARĂ, MUZICĂ UŞOARĂ ŞI INTERNAŢIONALĂ
CONDUCEREA MUZICALĂ:
★ IONEL BEER ★
ANTREN ★ VOIE BUNĂ ★ DANS
Deschis zilnic (inclusiv sîmbătă) de la ora 12 – prînz pînă după miezul nopţii
CU PREŢURI CONVENABILE, PRIMIM COMENZI PENTRU REUNIUNI FAMILIALE ŞI FESTIVITĂŢI – PÎNĂ LA 120 PERSOANE

München
SORIN CUNEA

ION ȚIRIAC
EMINENȚA CENUȘIE a SPORTULUI ALB

■ Ion Țiriac deghizat în saxofonist de muzică rock la o serbare care a avut loc la Monte Carlo

■ Heather MacLochlan, de mulți ani prietena lui Ion Țiriac

Sînt mulți ani de cînd Ion Țiriac, tenismanul român care cîndva forma un cuplu de talie internațională cu Ilie Năstase, a schimbat racheta cu calculatorul de buzunar. Brașoveanul s-a dedicat "management"-ului reușind să impună cîțiva jucători de tenis care au ocupat – și ocupă – poziții de frunte în clasamentul celor mai buni din lume. Țiriac a dovedit fler, a mirosit, adică, unde zace talentul și l-a adus pe terenul de joc, realizînd sume uriașe de pe urma acestor "descoperiri". El este un om de afaceri, un produs al capitalismului provenit din mediul... socialist. În urmă cu cîțiva ani, cînd acorda un interviu unui ziarist vest-german, acesta îl întreba: "Și cîți bani ați cîștigat pînă acum de pe urma lui Boris Becker?" La care Țiriac – mai ales cînd convorbirea avea loc în fața camerelor de televiziune – îl privea pieziș pe reporter și îi răspundea cu o întrebare: "Ați putea să-mi spuneți cine a fost Boris Becker în urmă cu un an?"

Ziarele de bulevard și revistele ilustrate se întrec în a publica reportaje și interviuri despre și cu Ion Țiriac. Recent, "managerul" a fost văzut la Praga însoțit de fiul său în vîrstă de 12 ani, Ion-Ion. Echipa Germaniei Federale, din care a făcut parte și Boris Becker, și-a disputat întîietatea în cadrul sferturilor de finală ale "Cupei Davis" în compania Cehoslovaciei. Țiriac se afla acolo să-și vadă la lucru elevul. Meciul nu aducea nimic în visteria celor doi. Era vorba de "kavod". Este și motivul pentru care Ion Țiriac și-a adus cu el fiul pe malurile Vîltavei. De aici a pornit și dialogul cu ziaristul vest-german. Țiriac i-a spus:

– Fiul meu este tot ce am mai scump pe lume. Dar, trebuie să recunosc, sînt un tată rău. Nu prea am mult timp pentru el.

"Țiriac, scrie mai departe reporterul de la "Abendzeitung", este prizonierul afacerilor din tenis și sclavul dolarilor. Și acest lucru îi devine tot mai clar bărbatului care, recent, a împlinit 50 de ani. Pe de o parte suferă, iar pe de alta nu se poate desprinde din această lume strălucitoare a sportului alb, pe care o domină cu autoritate". Și din nou Țiriac:

– Muncesc ca un cal. Tot ce am realizat, am realizat cu aceste două mîini.

"Multimilionarul (31 de automobile de lux și nenumărate case împrăștiate în întreaga lume) pune preț pe această

afirmaţie. O foloseşte oridecîte ori îi vine la îndemînă, mai ales în tratativele cu partenerii de afaceri. Este foarte cunoscut în lumea bussines-ului german, este considerat un animator al tenisului din această ţară, aşa că întrebarea: "Cît aţi cîştigat pînă acum din colaborarea cu Boris Becker?" nu se mai pune. Mulţi oameni de afaceri vest germani au învăţat de la el şi nu puţini i-au urmat sfaturile. Cu succes. Iar cu privire la dezvoltarea, la popularitatea pe care sportul alb a căpătat-o în Germania Federală, Ţiriac spune:

– În Germania publicul merge la tenis să vadă o vedetă. Şi asta de 5 ani încoace. Majoritatea oamenilor de afaceri gîndesc prea îngust şi nu realizează ce poate aduce publicitatea prin sport.

Şi reporterul notează: "Ţiriac se consideră profesorul, îndrumătorul comunităţii tenisului vest-german." "Şi ce-şi doreşte Ion Ţiriac acum, cînd a împlinit 50 de ani?"

– Îmi doresc să muncesc numai pe jumătate şi să cîştig pe un sfert!

Şi reporterul adaugă: "Iartă-mă, Ion, dar cine te crede devine un sfînt!"

Cînd interviul a început să lîncezească, Ion Ţiriac i-a propus reporterului: "Dumneata începi o frază şi eu o termin. De acord?"

Evident că reporterul a acceptat şi a început:

– Cel mai mare sportiv al tuturor timpurilor este...

– *Pele.*

– Cel mai important om politic în viaţă este...

– *Gorbaciov.*

– Sexul la vîrsta mea...

– *Reduce repetarea.*

– Dragostea este...

– *Sex.*

– Cea mai mare descoperire a omenirii a fost...

– *Antibioticele.*

– George Bush este pentru mine...

– *...un al doilea Reagan.*

– Relaţia cu Boris Becker este...

– *...una de prietenie.*

– Cel mai arzător vis al carierei mele este...

– *...să organizez odată singur Jocurile Olimpice.*

– Bogăţia este pentru mine...

– *Libertatea de a face lucruri pe care doresc să le fac.*

– Aş fi dorit barem odată...

– *Să cîştig Cupa Davis ca jucător.*

hotel Jeremy

VIZITAŢI FRUMOASA NATANIA!!
NOUL ŞI MODERNUL

HOTEL
JEREMY

VĂ OFERĂ CONDIŢII CU TOTUL SPECIALE, FOARTE AVANTAJOASE, PENTRU ÎNTREAGA LUNĂ IUNIE, INCLUSIV "ŞAVUOT"

- FOARTE APROAPE DE MARE ŞI DE CENTRUL ORAŞULUI
- AER CONDIŢIONAT COMPLET
- DEPENDINŢELE ANEXATE LA CAMERE
- TELEFON ÎN FIECARE CAMERĂ
- PREŢURI FOARTE MODERATE

PUTEŢI REŢINE CAMERE ŞI PRIN
TELEFON 053/622651 – 622652
HOTEL JEREMY-NATANIA
STR. GAD MAHNES 11

BIJUTERIILE

„VICTORIA"

- Bijuterii originale
- Vînzări şi cumpărări
- Reparaţii şi înnoiri de bijuterii
- Reparaţii de ceasuri
- Schimbări de curele
- Schimbări de baterii
- Găurirea urechilor pentru cercei

REPARAŢII DE CALITATE

MARK AKILOV
PETAH TIKVA
STR. HAIM OZER 32
TEL. 913389

NOU ÎN PETAH TIKVA!

U. S. A.

Cum știți că soțul vă înșeală?

SĂ NU NE ÎNCHIPUIM CĂ FEMEIA AMERICANĂ DE ASTĂZI ESTE OBSEDATĂ DE LUCRĂTURILE DE CULISE DE LA CASA ALBĂ SAU DE PROBLEMA ORIENTULUI MIJLOCIU.
NU. MAI PUȚIN "POLITIZATĂ" DECÎT FEMEILE DIN ALTE LOCURI, EA ESTE OBSEDATĂ DE ETERNA PROBLEMĂ NR. 1: BĂRBATUL

"Mă înșeală? Nu mă înșeală?" În fiecare a doua căsnicie, dilema se pune în mod obsesiv, îndeosebi soției. Tot mai mult își face drum ideea că bărbatul, aproape fiecare bărbat, este predispus la infidelitate. Anchete întreprinse în U.S.A. arată că 2/3 din bărbați sînt dispuși să-și înșele nevasta, de îndată ce li se ivește prilejul. Asta nu pentru că ar fi nefericiți în căsnicie. 50 la sută dintre adulterini s-au declarat soți fericiți...

O carte apărută recent în America – "Men who can't be faithful" (Bărbați ce nu pot fi fideli) de Carol Botwin, stîrnește viu interes, îndeosebi în rîndurile femeilor. Poate pentru că în paginile ei ele speră să afle soluții la problema obsesivă: cum să știe dacă sînt înșelate?

Calea cea mai bună de a ști – susține autoarea – este... să fie întrebat bărbatul. Dar majoritatea soțiilor n-o fac, de teama unui răspuns afirmativ. În plus, un răspuns negativ nu este prea convingător, căci majoritatea bărbaților nu mărturisesc decît cînd se află în situația de a nu putea ascunde legătura extra-conjugală.

Și atunci? Nu-i rămîne soției decît să fie sfîșiată în continuare de îndoieli și să se bizuie pe instinctul ei. La asta, autoarea adaugă o serie de simptome în comportamentul bărbatului care îi trădează trădarea. Ele sînt formulate ca întrebări, în atenția soției.

1. Oare comportarea soțului s-a schimbat în ultima vreme? A devenit mai închis în sine? Sau, cumva, din sumbru și depresiv, a devenit dintr-odată voios, comunicativ, sociabil? A devenit purtarea sa mai prevenitoare față de soție? (ca o exprimare involuntară a simțămîntului de vinovăție).

2. Fizionomia lui e schimbată: a scăzut în greutate, a început să practice exerciții fizice? A început să se îmbrace altfel? Se piaptănă așa ca părul să-i ascundă începutul de chelie?

3. Programul său zilnic s-a schimbat? A început să rămînă tîrziu la birou? E mai greu să dai de el la telefon?

4. Deprinderile lui sexuale s-au schimbat? În pat se comportă altfel? E mai puțin interesat decît înainte?

5. A început să aibe convorbiri telefonice misterioase, pe care preferă să le ducă din cealaltă cameră? Sau pe care le întrerupe subit cu "vorbim altădată"?

6. De la o vreme te îndeamnă să pleci singură în excursie sau la odihnă, el fiind în imposibilitate să lipsească de la lucru?

7. La întoarcere ai descoperit urmele unei prezențe străine în casă? Cearceaf pătat, miros de parfum pe pernă? Sau ai avut surpriza să găsești rufăria de pat spălată?

8. Colega pe care ai invitat-o acasă ți se pare suspectă?

9. Ceva din comportarea colegilor săi te face să bănuiești că ei știu ceva despre soțul tău?

D. BEN.

– Dacă te-ai fi gîndit cît de puțin la mine, te-ai fi însurat cu alta!

RENOVĂRI?
NICI O PROBLEMĂ

Nu-i cazul să vă deplasați
Telefonați și vă stă la dispoziție

MOTTI PERET

CARE ASIGURĂ CALITATE ȘI PROMPTITUDINE

קבלן מורשה
מוטי פרץ

- **Pereți din ghips după metoda americană**
- **Tavane acustice de toate tipurile**
- **Lucrări de instalație și electricitate**
- **Consultații și planificare gratuite**

★

Telefon 863917 (ziua) sau prin 630011 cereți ca abonatul 34599 să vă cheme (la orice oră din zi sau noapte)

BRAZILIA

Escadroanele morţii hăituiesc FAVELA

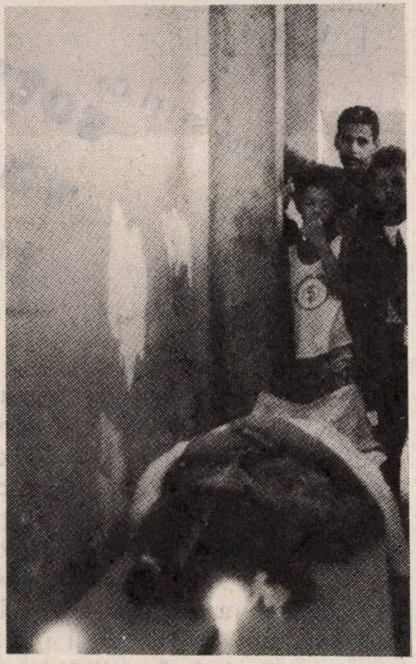

Cadavru?

• CIFRE •

36 milioane de copii ai străzii
2,5 milioane abandonaţi totalmente
Zeci de cadavre ciuruite zilnic, de gloanţe, într-o periferie
306 împuşcaţi înregistraţi, în 18 luni, la 2 morgi

- **Războaie de exterminare între bandele de traficanţi de cocaină.**
- **Mînă în mînă gangsteri şi cow boy ai poliţiei.**
- **Ce se poate vedea la cimitirele clandestine şi la morgă.**
- **Un S.O.S.: "Suprimaţi mizeria!"**

Baixada de Fulmina – o suburbie a metropolei Rio. 3 milioane de locuitori. Dominată de o colină invadată de bărăcile unei favele. Adică acele aglomeraţii imunde, în care "viaţă" înseamnă mizerie, promiscuitate, narcomanie, prostituţie, banditism. Pentru controlul favelei bandele de traficanţi de cocaină se războiesc între ele pe viaţă şi pe moarte. Mai ales, pe moarte. În fiecare dimineaţă, de pe "cîmpul de luptă" se adună zeci de cadavre ciuruite de gloanţe sau groaznic torturate. Este opera escadroanelor morţii, numite aici "grupe de exterminare", la care participă laolaltă bandiţi şi poliţişti. Ele ţin sub teroare populaţia favelei, dar mai ales pe copiii rătăcitori.

Maria-Magdalena şi fotografia copiilor ei

Da, copiii sînt principalii actori şi victime ale tragediei. În Brazilia, 36 de milioane de copii mişună fără căpătîi pe străzi, pe ulicioare, pe maidane. Copii ai nimănui. 2,5 milioane sînt completamente abandonaţi. Copii în derivă: ei fură, participă la trafic de stupefiante, se prostituează. Pentru a se hrăni, a se îmbrăca, a supravieţui. Şi o fac la ordinele şi pe contul bandelor de traficanţi. Cu riscul permanent ca "angajaţii" unei bande să fie ucişi de banda rivală sau de copoii poliţiei. Aceştia trag în ei în numele ordinei. Dar nu arareori ca să ia "partea leului" din prada jafului la care ei înşişi i-au împins. În decurs de 18 luni, doar în cartierele Baixadei au fost "executaţi" 306 copii şi tineri.

ROMANUL MARIEI MAGDALENA

În inima suburbiei e cartierul Duque de Caxias. Acolo, într-o cocioabă dărăpănată, ca toate celelalte din favele, locuieşte Maria Magdalena. Mamă cu mulţi copii. Despre care ea, ca majoritatea mamelor din jur, nu ştie ce fac, unde dorm. Oricum, nu toţi copiii ar avea loc în încăperea ei. Doar din cînd în cînd, cîte unul poposeşte pentru o noapte. Ea e fericită să-l hrănească, să primească bănuţul adus în dar, să flecărească în legătură cu întrebări care rămîn fără răspunsul aşteptat.

Aşa a fost şi în noaptea de pomină. Atunci au venit – sau poate s-au ascuns – doi copii ai ei: Fernando, cel de 16 ani şi Aldenir – de 17. Ea povesteşte cu o voce tremurîndă: *"Dormeau pe pămînt ca deobicei. La 12 şi jumătate noaptea, ciocănituri în uşă şi voci: "Poliţia!" Erau doi. Cînd mi-am dat seama că nu sînt în uniformă, am încercat să zăvoresc intrarea. Mi-au pus un revolver la tîmplă şi au intrat. Mi-au spus: Îi ducem la comisariat. Am ţipat că nu-i adevărat, dar ei i-au tîrît pe copii afară, unde alţi doi tipi îi aşteptau într-o maşină. Am continuat să ţip, dar ei nu s-au sinchisit, i-au înşfăcat şi îmbarcat. Cînd maşina a demarat, am văzut că n-avea placa de înmatriculare".*

Tot restul nopţii, Maria Magdalena, ajutată de vecini, şi-a căutat copiii unde vrei şi unde nu vrei. Mai întîi la Comisariat. Nici vorbă. Nu erau acolo. A depus o plîngere şi cu-atîta s-a ales. *"A doua zi de dimineaţă* – povesteşte biata mamă mai departe – *m-am repezit pînă la băcănie. O doamnă în vîrstă pe care o ştiam a început să plîngă. Am ieşit de-acolo înebunită. Pe stradă cineva mi-a zis: "Magdalena, copiii tăi au fost găsiţi. Pe un teren viran, la 300 metri de casă. Un glonte în cap. Pe corp arsuri de ţigară. Şi oase rupte în bătaie".*

De ce? Copiii Mariei, prin excepţie, nu erau nici hoţi, nici traficanţi. Ei aveau chipurile, un job: "păzeau" automobilele care staţionau în stradă. Racket. Este un mijloc răspîndit de a scoate cîţiva bănuţi de la proprietarul maşinii, care altfel riscă să-şi găsească parbrizurile maşinii făcute ţăndări sau cauciucurile găurite. Imprudenţi, Fernando şi Aldenir, îşi exercitau "meseria" în apropierea Comisariatului. Şi vecinii cred că de aici li s-a tras nenorocirea. Le-a fost dat să vadă lucruri care nu trebuiau ştiute. Fie poliţiştii, fie gangsterii erau interesaţi să se debaraseze de martori jenanţi. Toată lumea e convinsă că asasinarea lor a fost o... eroare.

POLIŢIA CIVILĂ SAU CEA MILITARĂ?

Cow-boy-ii Comisariatului 59 n-au scrupule cînd e vorba de "acoperirea" isprăvilor lor. Făptuite în numele asigurării ordinii – susţin ei. Dar însuşi Helio Saboya, directorul poliţiei

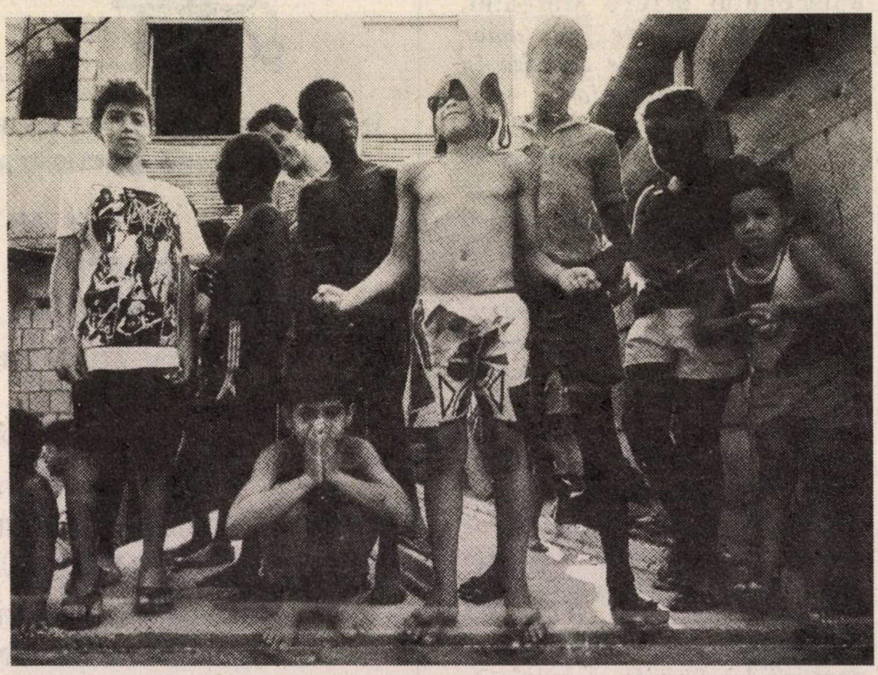

Copilărie

Statului Rio, recunoaşte că *"poliţiştii sînt prost plătiţi şi de aceea fac "servicii" îndoielnice pentru a o scoate la capăt"*. "Servicii" cui? Gangsterilor, traficanţilor, proxeneţilor. Ei înşişi s-au supranumit *"escadron de hiene"*. *"Ca şi hienele –* explică ei denumirea – *înfulecăm rahat şi ne năpustim asupra prăzii"*.

Prada o constituie cu predilecţie copiii străzii, amestecaţi în fărădelegi sau doar bănuiţi că ştiu prea multe. În aceste ţinte vii, poliţişti, constituiţi în echipe de cîte patru trag fără a socoti gloanţele.

"Lucruri ciudate se petrec în Baixada" – mărturiseşte mai marele de la Rio. *"De aceea jumătate din personalul de la 59 a şi fost transferat şi am numit un şef nou... de încredere"*. Noul numit consideră că se exagerează situaţia în 59, că în alte părţi e şi mai rău. Cît despre cimitirele clandestine – o pură legendă, acreditată de oamenii episcopului Mauro Morenini, *"un desfrînat care face amor cu ,oiţele' sale şi se erijează în apărător al năpăstuiţilor"*.

Cînd ziariştii insistă să vadă un cimitir clandestin, se găsesc cow boy care, mituiţi, le fac pe plac. Ei organizează o expediţie. Poliţiştii înarmaţi cu mitraliere şi ziarişti străbat în două maşini drumuri desfundate, pulverizează, ca la cinema, bariera de scînduri care închide uliţa, gonesc stîrnind insultele populaţiei surprinsă de năvală. Trecînd prin faţa cocioabei Mariei Magdalena, unul dintre poliţişti explică: *"Ne aflăm pe teritoriul lui Sacudo, unul din traficanţii de droguri. Dacă venim pînă aici ca să interogăm pe careva dintre oamenii lui Sacudo, e nevoie de helicoptere şi de tancuri de asalt... Maria Magdalena? Nu cunosc! Nu poţi să-ţi aduci aminte de toţi morţii. Nevinovaţi? Aici toată lumea e nevinovată. Sacudo a ucis peste 20 de persoane; dar el e nevinovat"*.

Maşinile se opresc pe un teren viran. Cu o groapă de 5 metri. *"Iată! E cimitirul din Moro da Manguiera. Priviţi! Cadavrele sînt balansate peste groapă şi aruncate în ea. Pe deasupra se pun cîteva lopeţi de pămînt. Zeci de corpuri au fost scoase de aici şi aduse la morgă"*.

Morga din Duque de Caxias este plină cu cadavre. Ca acelea ale puştiului de 12 ani, care a fost adus ieri, Cu un glonte în cap. *"Primiţi mulţi copii?" "– Consultaţi registrele. Întrebaţi de copii? Dar ce, aceştia sînt copii? Ei sînt mai periculoşi decît adulţii. La 15 ani, Brasileirihno, ucis nu de mult, controla traficul de drog din favela Rocinha. El poza cu o mitralieră în mînă şi spunea că poliţia trebuie să se teamă de el"* – afirma unul din poliţiştii participanţi la expediţie.

"Poliţiştii şi bandiţii ne omoară pe capete" – declară ziariştilor unul din tinerii care se îmbrîncesc să-i vadă pe ziarişti. *"Iar noi vrem să trăim şi să muncim. Spuneţi guvernului să ne dea o şansă!"*

După o corespondenţă din "L'Express"

(Prelucrare de I. FÎNTÎNARU)

RESTAURANTUL «LA LUCA»

SUB CONDUCEREA LUI
SAMI ŞI MARCU
IAFFO – STR. YEFFET 101
(VIS-A-VIS DE GAN TAMAR)
TEL. 03 – 867803
AUTOBUZE: 10 – 41 – 46 – 83 – 88

ÎN FIECARE SEARĂ ŞI LA PRÎNZ VĂ DELECTEAZĂ ORCHESTRA DIN ROMÂNIA

CU RENUMITUL CÎNTĂREŢ

SANDU TRAIAN

• SERVIM ZILNIC, INCLUSIV DUMINICĂ: CIORBĂ DE BURTĂ, CIORBĂ DE PEŞTE ŞI TOCHITURĂ MOLDOVENEASCĂ

• RESTAURANTUL DESCHIS ZILNIC (INCLUSIV DUMINICA) DE LA ORA 12-PRÎNZ PÎNĂ DUPĂ MIEZUL NOPŢII

• PRIMIM COMENZI PENTRU PETRECERI ŞI ANIVERSĂRI PÎNĂ LA 130 PERSOANE

• INSTALAŢIE COMPLETĂ NOUĂ DE AER CONDIŢIONAT

● CITIM ÎN ZIARE LA

MICA PUBLICITATE

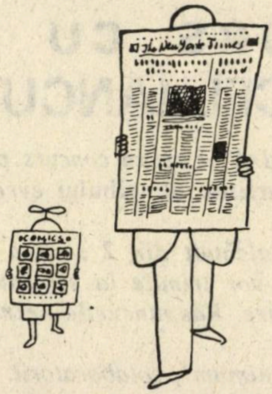

...Şi înţelegem cum e lumea în anul 1989

● Într-un ziar belgian la "oferte de serviciu": *"Fac toate reparaţiile pe care ştie să le facă soţul dumneavoastră, dar eu le fac bine şi imediat!"*

● Într-un ziar din New York: *Dacă semănaţi cu Doris Day, dacă mergeţi ca Sophia Loren, dacă zîmbiţi ca Mona Lisa şi munciţi ca un animal, scrieţi-mi".*

● În ziarul american "Kentucky New": *Tînăr posedînd o mare inteligenţă, dar neposedînd bani, caută tînără neinteligentă, dar cu mulţi bani".*

● În ziarul belgian "Le soir": *"Jean Vermeylen s-a logodit. El cere scuze tinerelor cărora le-a făcut promisiuni de căsătorie".*

● În pagina feminină a ziarului "Izvestia" se publică reţete de înfrumuseţare: *"cel mai viu recomandate fiind măştile pentru dimineaţa şi seara: una pe bază de cartofi, alta pe bază de... brînză albă. Aşa cum cartoful umple solul nostru naţional, vă va umple şi ridurile"*, completează esteticiana ziarului.

● Într-un ziar din Quebec: *„Moaşă diplomată. Naştere: 10 lire sterline. Abonament pentru 5 naşteri: 40 de lire".*

● În revista "Ladies Home Journal": *"Talie mare, păr negru, formă perfectă, bună a fi folosită mult timp, doreşte să schimbe posesoarea. Mă vînd celei mai avantajoase oferte. Splendidă ocazie de Crăciun".* (Este vorba de un anunţ de vînzare a unei haine de blană de ocazie).

● Apărut într-un ziar din sudul Franţei: *"De vînzare minunat cîine ciobănesc german. Uşor de întreţinut. Mănîncă de toate. Îi plac în special copiii..."*

● Un anunţ apărut într-un ziar din Austria: *„Oricărei persoane care-mi va trimite 0,25 shilingi îi voi trimite la rîndul meu o superbă scrisoare de mulţumire".*

● Într-un ziar din Milano: *„Se caută cinci tineri între 20 şi 27 de ani, pentru a cînta într-un quartet".*

AMARIA

CIF-BURGER

Tel. 5521368
BAT YAM
Dereh Ben-Gurion 91

La comanda dvs. telefonică, primiţi ACASĂ PASĂRE LA GRIL, HAMBURGHERI, CREMVURŞTI, ŞNIŢEL, STEKURI, CARTOFI CIPS
Totul cald, cu gust delicios, gata de consumat
ŞI SALATE

La o comandă de peste 15 şekeli, primiţi CADOU o sticlă (1 1/2 litri) COCA COLA

Costul transportului: 3 şekeli

›PALM BEACH‹

CASĂ DE PĂRINŢI – PENSION
BAT YAM, BULEVARDUL BEN GURION 41
TELEFON 879131
OFERĂ:
★

- CAMERE CU AER CONDIŢIONAT ŞI CU TOATE DEPENDINŢELE ANEXATE. TELEFON INTERN ŞI EXTERN
- SUPRAVEGHERE ŞI ASISTENŢĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ ASIGURATĂ DE MEDICI ŞI SURORI. FIZIOTERAPIE
- BUCĂTĂRIE CAŞER. HRANĂ EXCELENTĂ
- AMBIANŢĂ FOARTE PLĂCUTĂ

● **PRIMIM ŞI CONVALESCENŢI** ●

NOUL NOSTRU

CONCURS CU PREMII

MARCEL IANCU = DADA

"MARCEL IANCU-DADA" este un concurs pentru toată lumea. Pentru toată lumea care iubeşte geniul artistic al tribului *evreo-român şi crede în veşnicia acestuia.*

Concursul nostru este alcătuit din 2 serii a cîte 15 întrebări. Răspunsurile la cele 30 de întrebări se vor trimite la sfîrşitul concursului, fiind însoţite de cele 2 cupoane de participare. Răspunsurile neînsoţite de aceste cupoane nu vor fi luate în consideraţie.

Redactorii revistei "Minimum", colaboratorii, precum şi familiile acestora nu au dreptul de a participa la concurs.

Data limită de trimitere a răspunsurilor este 31 iulie 1989 (se va lua în considerare data poştei).

Un juriu alcătuit din I. Artzi (preşedinte), Dadi Iancu, M. Rudich, Sandu David, G. Bogokowski, Beatrice Hacker (secretara concursului) şi Al. Mirodan (directorul revistei "Minimum"), va cerceta răspunsurile şi va stabili premiile corespunzătoare.

Pentru fiecare răspuns exact concurenţii vor primi cîte 1 (un) punct. În cazul că doi sau mai mulţi concurenţi vor obţine acelaşi număr de puncte, departajarea concurenţilor se va face prin tragere la sorţi.

Concursul "Marcel Iancu-Dada" este dotat cu următoarele premii:

- PREMIUL I: O lucrare originală de *MARCEL IANCU;*
- PREMIUL II: O lucrare originală *de MARCEL IANCU;*
- PREMIUL III: O litografie originală de *MARCEL IANCU*, (numerotată şi semnată de autor) + un bilet de avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv, oferit de Agenţia de voiaj *"ADRIAN"* din Tel Aviv;
- PREMIUL IV: O "DADALIT" (litografie pe ghips) de *MARCEL IANCU* (numerotată şi semnată de autor), oferită de Galeria de pictură *ROSENFELD*, Tel Aviv + 6 ZILE/5 NOPŢI la SINAIA (hotel + 2 mese zilnic + transfer pe C.F.R. Bucureşti – Sinaia şi retur), oferite de Agenţia de voiaj *"ADI TOURS" Ltd. (E. WEISS)* Tel Aviv;
- PREMIUL V: O litografie originală de *M. IANCU* (numerotată şi semnată de autor) + 3 NOPŢI la BUDAPESTA (hotel 4 stele + limuzină, flori în cameră, 2 mese pe zi, cu transfer), oferite de Agenţia de voiaj *OPHIR TOURS (MARCEL BĂDESCU-BLECHER)*, Tel Aviv;
- PREMIUL VI: Hotel şi demipensiune 6 ZILE/5 NOPŢI la POIANA BRAŞOV, oferite de Agenţia de voiaj *CASIF TOURS (LIZA MAZOR)*, Rehovot şi Tel Aviv;
- PREMIUL VII – VIII: Cîte un carnet de membru al *"ASOCIAŢIEI PRIETENILOR MUZEULUI M. IANCU"*: (a. intrare liberă, 1 (un) an de zile, pentru membrii şi familiile acestora la Muzeu; b. invitaţii la manifestările organizate în cadrul Muzeului; c. reduceri la cataloage, precum şi la celelalte obiecte ce se vînd în cadrul Muzeului, etc.);
- PREMIUL IX – XI: Cîte un album de pictură *MARCEL IANCU;*
- PREMIUL XII: O masă pentru două persoane la restaurantul gastronomic *"HARRY şi GHITA"* din Tel Aviv;
- PREMIUL XIII – XV: Cataloage ilustrate ale expoziţiilor *MARCEL-IANCU;*
- PREMIUL XVI – XX: Cărţi cu autograf ale scriitorilor israelieni de limbă română.

MARCEL IANCU-DADA
20 DE PREMII ● 20 DE PREMII ● 20 DE PREMII!
DA-DA DA-DA DA-DA

NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII
MARCEL IANCU-DADA

I. Înainte de a pleca la studii în Elveţia, tînărul Iancu a studiat pictura în România cu unul dintre maeştrii vremii. Dascălul lui Iancu s-a numit:
a) N. TONITZA
b) N. VERMONT
c) I. ISER
d) G. PETRAŞCU

II. Lansarea mişcării Dada şi cele dintîi activităţi ale acesteia, au avut loc într-o cafenea din Zürich purtînd numele unui mare gînditor francez din "secolul luminilor". Acest gînditor a fost:
a) J. J. ROUSSEAU
b) DIDEROT
c) VOLTAIRE
d) MONTESQUIEU

III. Prima copertă de carte desenată de Iancu. Este o plachetă de versuri aparţinînd unui poet al cărui nume noi l-am acoperit. Acest poet este:
a) TRISTAN TZARA
b) ILARIE VORONCA
c) ION VINEA
d) B. FUNDOIANU

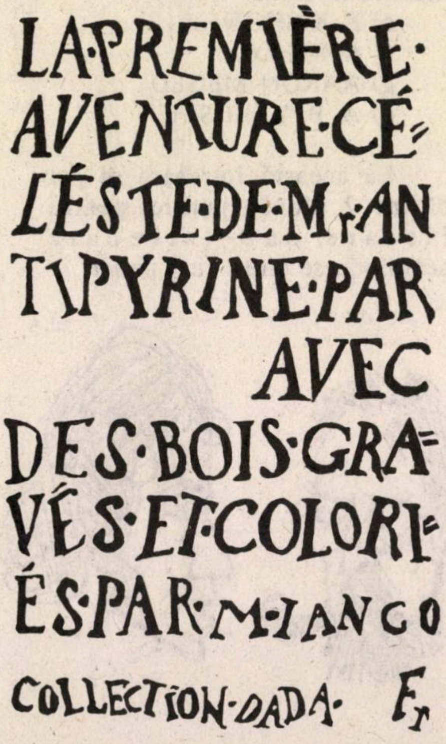

IV. La Bucureşti, în anul 1923, Marcel Iancu scoate, împreună cu poetul român Ion Vinea, o revistă care va contribui din plin la promovarea modernităţii în literatură şi artă. Numele acestei reviste este:
a) CONTEMPORANUL
b) CONTEMPLATOR
c) CONTIMPORANUL
d) COMENTARIU

V. Marcel Iancu a desenat, ca arhitect, în anii '30, planurile unuia dintre cele mai cunoscute hoteluri ale Bucureştilor. Numiţi hotelul:
a) ATHÉNÉE PALACE
b) LIDO
c) AMBASADOR
d) STĂNESCU

VI. În anii 30, Iancu a fost fascinat de prezenţa scenică şi talentul unei celebre actriţe de teatru a epocii. Obiectul admiraţiei sale, imortalizat în acest portret, a fost:
a) ELVIRA POPESCO
b) MARIA VENTURA
c) ELVIRA GODEANU
d) MARIOARA VOICULESCU

VII. Fratele soţiei lui M. Iancu a fost un scriitor cunoscut în lumea literaturii "moderniste" dintre cele două războaie mondiale. Indicaţi numele lui:
a) F. ADERCA
b) JACQUES COSTIN
c) SAŞA PANĂ
d) H. BONCIU

VIII. În articolul "Arta mea şi sionismul", publicat într-o revistă israeliană în 1980, M. Iancu, vorbind despre evoluţia sa, povesteşte următorul episod: "Expuneam în fiecare an la Bucureşti. Ultima mea expoziţie a fost în iarna anului 1936. Am întîlnit în sală un coleg şi bun prieten, încă din anii şcolarităţii, colaborator activ o vreme la revista ... pe care o scoteam, împreună cu Vinea, pe (....). Cuprins de admiraţie, fostul meu amic s-a îndreptat să mă felicite. Dar felicitările sale se transformară într-o injurie insuportabilă: "Vai, ce păcat că eşti jidan!". Am reacţionat prompt, înjurîndu-l (...). Am rupt din acea clipă orice legătură cu el (...). A fost întîmplarea aceasta, o trezire la realitate, care, ca om liber, m-a dus la concluzia că pentru mine şi toţi ai mei, nu rămîne decît o singură opţiune: "reîntoarcerea la poporul meu".
Cine este scriitorul (şi amicul) în cauză:
a) IONEL TEODOREANU
b) I. AL. BRĂTESCU VOINEŞTI
c) ION BARBU
d) MIRCEA ELIADE

CUPON DE PARTICIPARE
LA
CONCURSUL
MARCEL IANCU
1 **DADA**
• 1989 •

IX. În desenul aici de faţă, întîlnim un scriitor evreu, dintre cei mai de seamă ai secolului. El este:

a) ISRAEL ZANGWILL
b) H. N. BIALIK
c) ŞTEFAN ZWEIG
d) S. AGNON

X. Printre portretele lui Iancu se află şi acesta, reprezentînd un cunoscut fruntaş sionist. El este:

a) V. JABOTINSKY
b) M. DIZENGOFF
c) MOSHE SHARETT
d) I. ARLOZOROFF

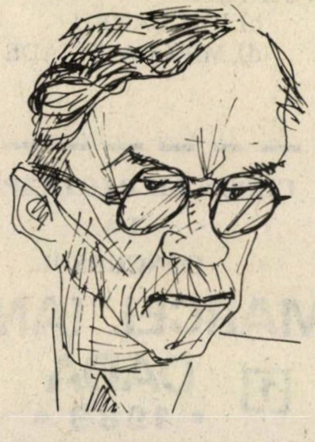

XI. În 1948, Iancu a fondat împreună cu cîţiva pictori şi sculptori de talent, un grup artistic menit să stimuleze creaţia originală israeliană. Denumirea grupului a fost:

a) ORIZONTURI NOI
b) PERSPECTIVE
c) AVANGARDA
d) SION

XII. În fotografia de mai jos îl vedem pe Iancu, împreună cu cîţiva colaboratori, prospectînd în 1950, un teren mlăştinos din Israel, în vederea amenajării unei rezervaţii naturale. Recunoaşteţi locul?

a) HULE
b) EIN HOD
c) HEDERA
d) KIBUTZ DAGANIA

XIII. Muzeul Iancu-Dada, de la Ein Hod, a fost inaugurat, în 1983, de către o personalitate dintre cele mai reprezentative, ale societăţii israeliene contemporane. E vorba de:

a) ITZHAK NAVON
b) SHIMON PERES
c) HAIM HERZOG
d) ITZHAK SHAMIR

XIV – XV. Marcel Iancu a pus aici faţă-n faţă un fruntaş al *alialei* române de astăzi (indicaţi numele):

a) ARTUR ISRAELOVICI, preşedintele C.O.R.
b) URI ELIAV, preşedintele H.O.R.
c) Av. URI ADAR, vicepreşedinte al H.O.R.
d) ALBERT KREIGOLD, trezorierul H.O.R.

...şi o doamnă (conducătoarea unei galerii de artă telaviviene), căsătorită cu un cunoscut scriitor israelian. Întrebare: a cui soţie este doamna în cauză:

e) E. KISHON
f) AMOS OZ
g) AARON MEGED
h) A. B. YEHOSHUA

La această întrebare se pot obţine 2 (două) puncte, pentru fiecare sub-întrebare acordîndu-se cîte 1 (un) punct.

L. BRĂILEANU

IUBIRILE, DECEPŢIILE ŞI UMILINŢELE

REGELUI CAROL AL II-LEA

DEZVĂLUITE, PE BAZĂ DE DOCUMENTE,

DE UN NEPOT AL SUVERANULUI,

PRINŢUL PAUL DE HOHENZOLLERN

Un lucru este clar. Carol al II-lea a găsit în "Lupeasca" femeia vieţii lui. Şi a iubit-o cu patimă. Fără să ţină seamă de nimeni. Şi de nimic.

(urmare din nr. trecut)

În capitolul următor, al cincilea, se arată că regele Ferdinand şi regina Maria, ca şi fiul lor, erau firi nehotărîte. Într-o singură privinţă se manifestau cu fermitate: Ioana Lambrino nu va trebui să devină niciodată regina României. Se bizuiau pe acţiunea binefăcătoare a trecerii anilor, sperînd că ceva le va veni în ajutor, că fiul lor îşi va pierde interesul pentru soţie cînd îşi va da seama ce sacrificiu va trebui să facă pentru a o păstra.

Între timp, se pare că fiul lor primise cu bucurie vestea despre graviditatea soţiei sale. Ea voise să recurgă la un avort, dar el îi scrise să nici nu se gîndească la aşa ceva.

Cînd regele a sugerat ca fiul lui să însoţească o misiune economică în Japonia, cu

Regele Carbl cu Elena (Magda) Lupescu. După război, "Lupeasca" nu mai era tînără. Dar se vede că avem de-a face cu o frumuseţe turburătoare

intenţia vădită de a-l înstrăina temporar de tovarăşa sa de viaţă, Carol a luat un revolver şi s-a împuşcat în picior, rănindu-se, nu grav, dar suficient ca să nu mai poată călători.

PRINŢESA ELENA

Capitolul intitulat "Un fel de eliberare" se ocupă de cea de-a doua relaţie importantă din viaţa sentimentală a lui Carol: Elena, care avea să devină soţia sa după divorţul de Ioana.

"L-am văzut la început foarte puţin, iar el părea că nici nu mă ia în seamă". Acestea au fost cuvintele pe care prinţesa Elena a Greciei le-a rostit referindu-se la prinţul Carol al României cînd drumurile lor s-au întîlnit în cursul ultimului său popas dintr-o călătorie în jurul lumii, în Elveţia, unde familia regală a Greciei trăia în exil, iar regina Maria se afla în vizită.

Cînd regina a invitat-o pe Elena, care avea atunci douăzeci şi patru de ani, să viziteze, împreună cu tatăl şi cu sora ei, România, Carol a călătorit împreună cu ei şi cu mama sa în trenul regal, spre Sinaia. Acolo, Carol şi Elena au avut prilejul să se cunoască mai bine. Elena îl descria drept "un bărbat retras şi nu prea afabil", dar faptul că începuse să se simtă atras de ea este sugerat de insistenţele lui de a-i însoţi pe mama sa şi pe invitaţii ei greci cînd aceştia au fost siliţi, la un moment dat, să se întoarcă în Elveţia, în împrejurări excepţionale.

În această a doua împrejurare, în Elveţia, a cerut-o în căsătorie pe Elena şi ea a acceptat. Elena era o femeie tînără, frumoasă, cu părul negru, înaltă şi stilată, astfel încît nu e greu de imaginat că orice bărbat s-ar fi putut îndrăgosti de ea; mai mult decît atît, era o femeie pe care mama lui trebuia s-o accepte dată fiind obîrşia ei. Pe de altă parte, nu încape nici o îndoială că, Carol era un bărbat care avea nevoie de compania unei femei şi deşi nu e de presupus că se privase de orice contact sexual de cînd o părăsise pe Ioana, nu mai avusese prilejul să întreţină o relaţie permanentă. În ultima lui scrisoare către Ioana mărturisea că se simţea el însuşi uluit că se îndrăgostise şi, după toate presiunile la care fusese supus în ultimii ani, hotărîse să tragă foloase din această împrejurare fericită spre a-şi clarifica situaţia, chiar cu preţul sacrificării mamei copilului său.

Regina Maria era nespus de bucuroasă că lucrurile se terminaseră astfel pentru fiul ei: scăpase de Ioana şi se legase de o descendentă a unei familii regale.

O DOAMNĂ SIMPSON?

În capitolul intitulat "The Black Hour" care în traducere liberă ar suna "Ceasul Rău", autorul interesantei lucrări despre regele Carol al II-lea se ocupă pe larg despre cea de-a treia şi se pare cea mai puternică relaţie sentimentală... oficială din viaţa suveranului.

"Nu putem cunoaşte decît o frîntură de adevăr, scrie el, din extraordinara relaţie dintre Carol şi Magda Lupescu. Pentru fiecare dintre poveştile despre ei, există numeroase versiuni. Ca şi în cazul regelui Edward şi al Doamnei Simpson, fiecare a luat o atitudine în funcţie de punctul său personal de vedere asupra legăturii şi a înclinat să-şi formeze o părere fie foarte bună, fie foarte proastă despre ei. Idila Carol – Lupescu a devenit un fel de joc de fotbal politic, iar confruntarea dintre prinţul moştenitor şi guvern a fost aprigă.

Povestea a atras atenţia ziarelor din Europa şi America de Nord. Versiuni romantice ale faptelor au fost repetate după aceea chiar de reporteri consideraţi foarte serioşi. Se spune că un gazetar italian, confundînd-o pe Lupeasca cu altcineva, i-a dat pentru prima oară numele de Magda, după care arareori a mai fost cunoscută sub numele ei adevărat de Elena.

Mai departe, autorul scrie că deoarece numele ei fals a devenit mai cunoscut decît cel real, l-a folosit şi el în carte şi că, în ceea ce priveşte aflarea adevărului, uneori nu te poţi bizui nici pe persoanele în cauză, dînd ca exemplu faptul că în permisul de conducere al Magdei Lupescu ea figura drept "casnică" şi îşi declarase vîrsta cu... o reducere de nouă ani!

Magda Lupescu s-a născut în septembrie 1899, deci după spusele ei, era cu şase ani mai tînără decît Carol. Tatăl ei, evreu, Wolff, a adoptat credinţa ortodoxă ca să i se îngăduie să-şi păstreze prăvălia pe care o avea la Iaşi, unde era farmacist, şi şi-a schimbat numele în Lupescu, o versiune latinizată a numelui de familie iniţial. Mama ei, vieneză, de asemenea de origine evreiască, a devenit romano-catolică. Ambii părinţi s-au înstrăinat astfel de religia lor şi de dezavantajele de a fi evreu într-o societate antisemită, dar această manevră n-a scutit-o pe Magda de calomniile inamicilor lui Carol care o socoteau o "cocotă evreică". ▶

PĂRUL ROŞU, EXTRAORDINARUL EI PĂR ROŞU

Deşi nu toată lumea era de acord că putea fi considerată o femeie frumoasă, mulţi bărbaţi o găseau excepţional de atrăgătoare. Părul ei roşu, foarte frumos îmbinat cu ochii ei verzi, ca şi mersul provocator cu legănări de şolduri, stîrneau admiraţia tuturor. La vîrsta de optsprezece ani s-a căsătorit cu un locotenent, Tîmpeanu, dar mariajul n-a rezistat şi soţul ei a cerut divorţul pe motiv de infidelitate. De atunci şi-a reluat numele de fată.

Au circulat tot felul de poveşti controversate cu privire la data şi locul unde l-a cunoscut pe Carol. Ea pretindea că s-au cunoscut în copilărie, cînd tatăl ei a luat-o la un ceai oferit de Carmen Sylva, dar – susţine autorul cărţii – este improbabil ca regina să fi invitat un farmacist oarecare; prin urmare povestea a fost fie un fruct al imaginaţiei, fie o încercare deliberată din partea Magdei de a pretinde că avea o origine nobilă.

Din jurnalele intime ale lui Carol reiese că s-au văzut pentru prima oară în martie 1923 şi că au pus bazele unei relaţii trainice la 14 februarie 1925. În jurnale, nu există nici o referinţă asupra împrejurărilor primei întîlniri, dar atît biograful lui Lupeasca, cît şi fratele lui Carol, Nicolae, vorbesc despre un fotograf pe nume Posmantir, un prieten al Magdei, care lucra pentru una din organizaţiile caritabile ale lui Carol. Deşi nu i-a prezentat formal pe cei doi unul celuilalt, se crede că indirect acest fotograf era răspunzător de cunoştinţa lor.

Oricum, pe la mijlocul anului 1925, prietenia lor nu mai putea fi trecută sub tăcere şi deşi căsătoria lui Carol păstra un aspect exterior normal, îndeosebi în ceea ce priveşte dragostea evidentă a ambilor părinţi pentru fiul lor Mihai, în realitate era pe calea spre abis... După cum declara însăşi Elena, "Era clar că indiscreţia lui Carol era discutată pe faţă. Cancanurile nu mai conteneau, multe poveşti extravagante circulînd în oraş". Nu mult după aceea, au început să apară articole în care era criticată legătura dintre cei doi.

Sămînţa multora dintre comentariile nefavorabile era sădită de duşmanii lui Carol. După cum se grăbea Elena să recunoască, soţul ei era preocupat de interesele ţării; se referea, de pildă la "ajutorul lui activ şi la interesul manifestat faţă de problemele sociale, rasiale şi economice". Totuşi, Magda Lupescu a oferit inamicilor lui Carol un pretext să-l atace, fiindcă arătase că interesele poporului român nu coincideau, după părerea lui, cu cele ale lui Brătianu şi ale liberalilor.

BRĂTIENII: "CAROL BOLŞEVICUL"

Carol n-a ştiut niciodată – susţine autorul – să-şi ia măsuri de siguranţă. Se poate să nici nu-şi fi dat seama că aventura lui cu Lupeasca îl transformase într-o ţintă vulnerabilă. Gîndea probabil că poziţia lui era atît de sigură, chiar de neatins, încît îşi putea permite să facă tot ce dorea. Dacă ar fi fost mai discret şi dacă şi-ar fi jucat cartea cu mai multă diplomaţie ar fi scăpat în mai mare măsură de oprobiul aruncat asupră-i de oamenii pe care şi-i făcuse duşmani. ▶

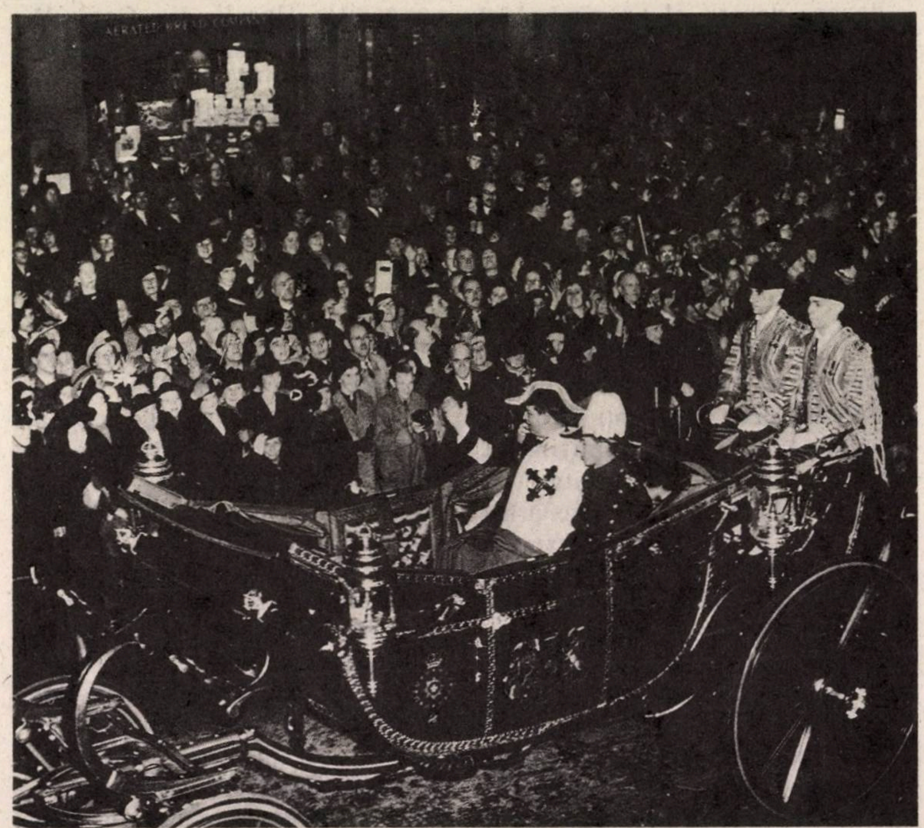

În caleaşcă, la Londra, cu regele George VI al Angliei. 1938

Într-o anumită măsură, Carol a provocat mînia lui Brătianu şi poate că n-ar fi trebuit să-l surprindă faptul că primul ministru şi susţinătorii lui au replicat slujindu-se de reacţii antisemite împotriva Magdei Lupescu pentru a lovi în el. Deşi s-ar putea să nu fi fost în întregime planul său şi, într-o oarecare măsură, să fi căzut victimă manipulaţiilor oponenţilor liberalilor, la un moment dat Carol s-a trezit în funtea unui grup ostil guvernului Brătianu, un fel de "partid al prinţului". Acest grup al opoziţiei a atras mulţi socialişti şi un număr de extremişti, facilitînd inamicilor lui Carol să-l poreclească... "Carol bolşevicul".

Ajuns la vîrsta de treizeci de ani, Carol era hotărît să nu mai permită nimănui să-i primejduiască marea iubire a vieţii sale. Magda Lupescu deveni pentru el un simbol al maturităţii şi independenţei, al puterii sale. Dacă nu se putea bucura de femeia pe care o iubea, ce valoare mai aveau toate avantajele pe care i le conferea titlul de prinţ moştenitor? De aci trase concluzia că dacă nu va putea să trăiască cu ea, va renunţa la rang şi la toate privilegiile.

Fireşte, trebuia mai întîi să-şi clarifice situaţia cu Elena: amîndoi erau conştienţi de acest lucru. Încă odată, poziţia lui Carol, fie numai în calitate de părinte al unui copil care urma să urce pe tron, îi îngreună misiunea de a acţiona fără să privească peste umăr la celelalte responsabilităţi ale sale. Ceea ce îi displăcea cel mai mult şi ceea ce nu era dispus să accepte, era faptul că avea nevoie de consimţămîntul guvernului pentru viaţa lui privată. Considera că comportarea lui personală era o treabă în care nu trebuia să se amestece nimeni.

Octombrie 1925 a fost o lună critică. Regina Maria împlinise cincizeci de ani, ceea ce a prilejuit o mare sărbătorire de la care Carol nu putea lipsi; aceasta se întîmpla la numai două săptămîni de la aniversarea celor treizeci şi doi de ani ai săi. Cu o săptămînă înainte de ceremoniile pentru sărbătorirea reginei, Carol vorbi separat cu ambii părinţi despre amanta sa. Fiind preveniţi de Elena, ştirea n-a mai constituit o surpriză pentru suverani, dar gravitatea situaţiei era evidentă. Prima reacţie a regelui a fost ameninţarea de a o trimite pe Lupeasca cît mai departe de capitala ţării. Au existat zvonuri că i s-a poruncit să părăsească ţara, că ar fi refuzat şi că a fost ameninţată cu moartea.

La 7 noiembrie, Carol şi Elena au apărut pentru ultima oară împreună în public, la o expoziţie florală din Capitală. Nici un spectator neiniţiat n-ar fi putut să-şi dea seama că ceva era în neregulă. Cu toate acestea evenimentele se precipitau spre un deznodămînt. În mai puţin de două săptămîni se petrecu un eveniment care-l ajută pe Carol să ia o hotărîre importantă. Avea un motiv să părăsească ţara fără a stîrni nedumerire. În Anglia, văduva lui Edward al VII-lea, regina Alexandra, încetă din viaţă. Persoana cea mai indicată să reprezinte familia regală română la funeralii era desigur prinţul moştenitor. Necesitatea de a îndeplini o îndatorire oficială oferi o distragere a atenţiei de la povestea lui Carol cu Lupeasca şi evenimentul fu privit ca un binevenit prilej de a-i despărţi pentru un timp pe cei doi. Un alt pretext pentru ca prinţul Carol să rămînă mai mult în străinătate era furnizat de faptul că sora lui mai mică, prinţesa Ileana, se afla la şcoală în Anglia. Deci, el putea rămîne acolo încă vreo cîteva zile după funeraliile de la 27 noiembrie întorcîndu-se cu sora sa, la sfîrşitul anului şcolar, pentru sărbătorile de Crăciun.

PRESA ENGLEZĂ SPUNE TOTUL DESPRE "SCANDALUL REGAL"

Deşi Carol era foarte îngrijorat la gîndul că Brătianu ar putea să profite de absenţa lui pentru a-l discredita şi mai mult, găsi soluţia ca să întoarcă situaţia în avantajul lui. Făcu aranjamentele necesare pentru a se întîlni cu amanta lui la Paris şi deşi amănuntele exacte ale plecării ei au rămas neclare, se pare că spionii lui Brătianu ştiau că ea a părăsit România, dar nu cunoşteau destinaţia ei. Brătianu era convins că supravieţuirea lui în calitate de prim-ministru şi cea a partidului său depindeau de îndepărtarea prinţului moştenitor de la tron, astfel încît căuta să nu scape nici un prilej de a lovi în Carol, căruia i se supravegheau toate mişcările.

Cînd Carol a ajuns în Anglia, a avut surpriza să constate că legătura lui cu Lupeasca era discutată în ziare cu o libertate de neconceput în presa de-acasă. Magda Lupescu devenise parcă o problemă britanică naţională. Ziarele populare priveau "scandalul regal" ca pe o chestiune de mare interes uman pentru cititorii lor, iar Carol bănuia că unele din cele mai maliţioase cancanuri fuseseră procurate ziarelor britanice de către duşmanii săi din România.

Amanta îi scrise la 3 decembrie, folosind un limbaj prudent deoarece bănuia că corespondenţa ei era interceptată. Scrisorile ei către Carol, în această perioadă dificilă – subliniază autorul – ▶

dovedesc că era o femeie cu vederi largi și cu un suflet generos. Din scrisoare reieșea că prințul Carol îi telegrafiase instrucțiuni cu privire la mașina sa, pe care urma să i-o trimită probabil în Franța, cu trenul. "Aș vrea să-mi scrii cîteva rînduri cînd ai timp, spunea ea, și să-mi comunici dacă ai hotărît ceva și cum stau lucrurile". Probabil se referea la căsătoria lor.

În mod cert, Carol nu se afla în Anglia atunci cînd i s-a predat această scrisoare, deoarece la 4 decembrie, cînd ar fi trebuit să-și ia sora, i-a telefonat acesteia la școală, spunîndu-i că trebuia să plece în Franța. Se întîlni cu Lupeasca la Paris, își scoase mașina și plecară împreună la Milano, unde luară camere separate la un hotel. E greu de crezut că a acționat sub influența unui impuls. Toate datele duc spre concluzia că-și plănuise călătoria, un fel de lună de miere, înainte de a părăsi România pentru a asista la funeralii.

Știrea că prințul Carol era în Italia, în compania unei femei, a ajuns repede la București, unde, în mod uimitor, se pare că i-a luat pe toți prin surprindere. Și mai surprinzător este faptul că, la început, s-a crezut că era vorba de o altă femeie, nu de Lupeasca. S-a zvonit chiar că Carol se întorsese la prima lui soție, Ioana.

DRAGĂ MAMĂ, EU AM MURIT ÎNTR-UN ACCIDENT DE AUTOMOBIL...

Cînd identitatea Lupeascăi a fost confirmată, ziarele italiene au început să se agite. Atunci s-a săvîrșit greșala de a i se atribui numele de Magda, iar un alt gazetar a relatat că semnase în registrul hotelului "prințesa Lupescu".

La 12 decembrie, Carol a scris o scrisoare mamei sale de la Veneția, pe care ea a descris-o "o scrisoare îngrozitoare care ne-a zdrobit inima".

"Mamă dragă, începea ea, mă tem că prin această scrisoare te voi mîhni foarte tare, dar de cînd am plecat în străinătate și am avut răgaz să analizez lucrurile, hotărîrile mele au devenit nestrămutate". Continua, spunînd că nimeni nu-l influențase: "este o hotărîre luată cu un cap limpede de voința mea, pot să jur pe Biblie în fața lui Dumnezeu".

Scriind acestea, sublinia faptul că ea însăși îi spusese că lumea îi era potrivnică, mai cu seamă în rîndurile armatei.

"Prefer să las totul baltă, iată hotărîrea mea. Regret amărăciunea pe care ți-o provoc, dar nu voi reveni asupra deciziei mele. Sînt destul de tînăr, nu mi-a fost niciodată frică de muncă și am să mă descurc în viață".

Carol făcea în această scrisoare și o propunere uimitoare menită să sublinieze starea de spirit în care se afla: "Cea mai bună soluție pe care am găsit-o este ca cineva să se gîndească la mijlocul cel mai potrivit de a răspîndi știrea că am murit într-un accident de automobil, sau că m-am înecat în Lago Maggiore, astfel încît să nu se iște scandal."

Nu există nici o îndoială asupra faptului că prințul Carol era îndrăgostit de Lupeasca și nu mai putea să îndure o nouă despărțire; pe de altă parte, nu putea să se întoarcă cu ea acasă înainte de a fi lămurit lucrurile cu Elena. Se gîndea apoi că Magda Lupescu nu va fi acceptată poate niciodată, chiar în calitate de soție, după divorțul de Elena. Acordînd prioritate iubitei sale, se dădea pe mîinile dușmanilor. Poate socotea că pierduse bătălia. Oricum, dacă trebuia să aleagă, hotărîrea lui era luată. Decisese să renunțe la tron.

Pentru orice eventualitate, își pregătise un document în acest sens, adresat tatălui său.

MAGDA LUPESCU SCRIE REGINEI MARIA

Capitolul al doisprezecelea al documentatei cărți a prințului Paul de Hohenzollern, amintește că la moartea regelui Ferdinand, celui ce urma să-i urmeze la tron, respectiv lui Carol, nu i s-a permis să participe la funeralii.

La 27 iulie, Carol i-a scris mamei sale o scrisoare în care-i destăinuia că moartea tatălui său l-a distrus, iar exact o lună mai tîrziu – "dînd dovadă de un gust discutabil, dacă ținem seamă de împrejurări", adnotează autorul – i-a trimis încă una în care-i spunea că Magda Lupescu s-a îmbolnăvit de durere și că era cît pe-aci să-și piardă vederea la aflarea veștii .

Dar probabil că mult mai mult decît această destăinuire a uimit-o pe regina Maria scrisoarea pe care i-a adresat-o însăși doamna în cauză.

"Doamnă, i se adresa Lupeasca, scriu Majestății Voastre și o rog să mă ierte și să nu considere această scrisoare drept o lipsă de respect și bun simț... Dacă în tot acest timp am rămas alături de prințul Carol și am suferit împreună cu el, este fiindcă l-am iubit și i-am respectat tristețea. Tocmai datorită acestei dragoste profunde nu mi-aș fi închipuit niciodată că voi putea fi atît de aspru judecată și socotită pricina tuturor nefericirilor care s-au abătut asupra țării și Majestății Voastre.

Am fost o prietenă, o camaradă și, în unele cazuri, o adevărată și devotată sfătuitoare. Am considerat ▶

întotdeauna că dragostea unei mame este sentimentul cel mai puternic existent în natură şi de aceea am încercat să-l împac pe prinţul Carol cu părinţii săi... A ţinut seamă de sfaturile mele fiindcă întotdeauna a păstrat un sentiment de respect profund pentru părinţii săi... Aş vrea să-mi consacru viaţa ajutorării celor în suferinţă şi să mi se dea puterea de a implora pe Majestatea Voastră să-mi trimită binecuvîntarea sa..."

CAROL PREGĂTEŞTE LOVITURA CEA MARE

"Va veni şi vremea mea" se intitulează capitolul al 13-lea în care se vorbeşte despre "aventura engleză" a lui Carol.

La 28 aprilie 1928 a sosit la Dover – călătorind sub numele de Carol Caraiman – spre a-şi vizita nişte prieteni. În anturajul său se aflau gazdele, bancherul Barbu Ionescu cu soţia – şi Magda Lupescu, împreună cu tatăl ei şi cu un frate mai mic şi şase servitori. Un raport al ofiţerului de la serviciul de imigraţie, menţiona faptul că cineva din grup fusese auzit spunînd că evenimente importante se vor produce în România la 6 mai, adică opt zile mai tîrziu.

La cîteva zile după sosire, Carol a luat ceaiul şi a dansat cu nişte prieteni la hotelul "Savoy" din Londra, iar două seri mai tîrziu a reţinut o lojă la teatru ca să vadă piesa "Monstrul". Ziarul "Sketch" a publicat un reportaj cu titlul "Doamna Lupescu în Loja Regală".

Printre altele, se menţiona: "O mulţime de oameni, în majoritate fete, s-a adunat aseară în faţa teatrului Strand pentru a-i ovaţiona pe prinţul Carol şi Doamna Lupescu cînd au coborît din maşină. Ei au venit de la Godstone însoţiţi de gazdele lor, domnul şi doamna Ionescu şi au ajuns puţin după începerea reprezentaţiei. Toţi patru s-au îndreptat spre loja regală în dreptul căreia se afla o marchiză şi un covor roşu. Cînd cortina s-a lăsat după primul act al piesei, s-a remarcat faptul că doamna Lupescu purta o blană de hermină cu guler de vulpe şi manşete şi fuma o ţigară...

Referindu-se la Magda Lupescu, ziarul nota că cei ce o văzuseră fuseseră "frapaţi nu numai de frumuseţea şi de minunatul ei păr auriu, dar şi de farmecul şi simplitatea ei". O femeie mărturisise reporterului de la "Sketch" că n-a mai putut să-şi ia ochii de la părul doamnei Lupescu.

Fotografii ale celor doi începură să apară în toate ziarele.

După "Daily Mirror", Carol venise în Anglia pentru că "iubesc ţara dumneavoastră, fiindcă mama mea este englezoaică şi m-a deprins să iubesc Anglia. Vizita mea nu are nici un scop politic. Mă aflu aici în calitate de cetăţean particular şi petrec o vacanţă."

În realitate, el plănuia o acţiune politică făţişă. În mod deliberat îşi ascundea intenţiile şi minţea ca să înlăture orice bănuială – scrie autorul.

Douăzeci de mii de exemplare dintr-un manifest, datat cinci mai 1928, tipărite în Ungaria şi adresate poporului român, au fost aduse în Anglia. În frontispiciu, sub titlul "Nu-l uitaţi pe fiul regelui Ferdinand", figura o fotografie a lui Carol în uniformă militară, sub care apăreau semnătura lui şi cuvintele "în exil". Pe verso, era tipărit un program politic în douăzeci şi unu de puncte, prin care se făgăduia alegeri libere, libertatea presei, abolirea tuturor monopolurilor, ajutor financiar pentru ţărani şi altele. Programul era precedat de următoarea declaraţie: "Astăzi, drept consecinţă a trădării şi incompetenţei, noi, românii, am ajuns de rîsul lumii. A venit vremea să se pună capăt acestei deplorabile stări de lucruri. Regimul de minciuni, intrigă şi tiranie trebuie să dispară. România trebuie să statornicească din nou un regim de libertate reală pentru toţi cetăţenii ei, fără deosebire de religie sau naţionalitate..."

Documentul conţinea de asemenea o referire specifică la Magda Lupescu. Nu ea îl determinase pe Carol să părăsească România şi nu ea îl împiedicase să-şi facă datoria faţă de ţară. Renunţarea la tron era motivată prin neînţelegeri privitoare la modul în care trebuia guvernată ţara şi prin "nefericite dispute matrimoniale". Era convins că ▶

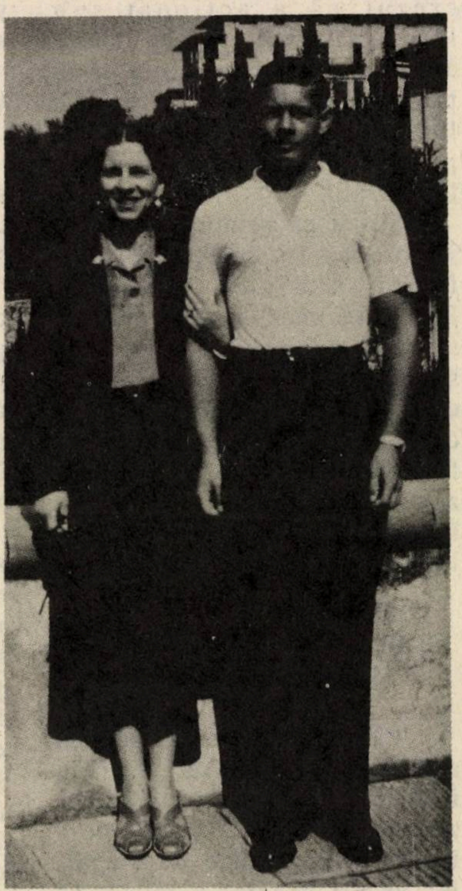

Regina mamă Elena cu regele Mihai. Anii 40

tatăl său l-ar fi rechemat în România, dar acum cînd Ferdinand era mort şi ţara în primejdie, "vreau să-mi fac datoria faţă de popor şi faţă de ţară. Vreau să mă reîntorc, cu voia dumneavoastră... Vreau să mă întorc pentru fiul meu şi să fac din el un urmaş demn al dinastiei".

Manifestele urmau să fie aruncate din avion la congresul Partidului Naţional Ţărănesc la Alba Iulia, la 6 mai.

Anglia nevoind să fie implicată, i-a cerut să părăsească ţara, astfel încît aventura lui Carol s-a terminat printr-un eşec.

Escortaţi de doi detectivi, Carol şi Magda Lupescu au părăsit Anglia cu vaporul la 16 mai. Hotărînd să nu se întoarcă deocamdată în Franţa, a preferat să accepte invitaţia unui mare industriaş, care i-a pus la dispoziţie un castel lîngă Namur, în Belgia. Sosind acolo, găsi o scrisoare de la mama sa, care se referea la evenimentele crude şi umilitoare din Anglia. "Este pur şi simplu oribil, se plîngea ea, că ai făcut aşa ceva ţării mamei tale!" Nu suflase însă nici o vorbă despre scrisoarea pe care i-o trimisese regelui George al V-lea, cerîndu-şi scuze pentru comportarea fiului ei care se afla sub protecţia lui.

CAROL: "NICOLAE, AM O SURPRIZĂ PENTRU TINE!"

În capitolul 14, purtînd titlul "Ţara n-are nici un conducător", există un pasaj semnificativ în care se spune că "Maniu era singurul om politic din România în afară de Averescu – numit ministru de război – care putea să-l aducă pe Carol înapoi în România. Problema era dacă, după părerea lui, interesul ţării cerea acest lucru. Susţinătorii săi erau cei mai fervenţi sprijinitori ai fostului prinţ moştenitor, dar Maniu însuşi nu aproba relaţia lui Carol cu metresa sa.

Din acelaşi capitol se desprinde informaţia că diverse partide purtau tratative cu Carol. În această perioadă, atitudinea prinţului Nicolae era foarte ambiguă. În ultimii ani începuse să-l urască pe fratele său mai mare şi mai cu seamă pe Magda Lupescu.

*

"Pentru binele ţării" este titlul celui de-al 15-lea capitol, în care se arată împrejurările revenirii lui Carol în ţară. Avea treizeci şi şase de ani cînd s-a întors acasă, în 1930, după cinci ani de exil. Ştirea s-a răspîndit ca focul de-a lungul şi de-a latul ţării. După aceea, evenimentele s-au precipitat unul după altul.

Nimeni nu mai credea în perspectiva reluării relaţiilor conjugale dintre Carol şi Elena. Deşi se părea că o părăsise pe Magda Lupescu, era încă îndrăgostit nebuneşte de ea şi nu toată lumea dădea crezare spuselor ei că "în ziua în care Înălţimea sa regală îşi va recăpăta tronul, voi dispărea pentru totdeauna din viaţa lui". Mai cu seamă Nicolae nu putea crede acest lucru.

Adevărul este că el n-a avut niciodată nici cea mai mică intenţie s-o părăsească pe Lupeasca.

Cînd s-a reîntors pe ascuns Lupeasca în ţară – scrie autorul – nu se ştie prea bine. Se pare că pe la sfîrşitul lui iunie. Un ziar german a publicat la 4 iulie ştirea aceasta, dar guvernul s-a grăbit s-o dezmintă. Prinţul Nicolae susţinea că la 12 august Carol i-a spus: "Am o mare surpriză pentru tine. Duduia s-a întors". Duduia era "titulatura" pe care i-o dăduse Carol Lupeascăi. Rareori îi spunea altfel. Elena a aflat vestea pe la sfîrşitul aceleiaşi luni, iar în octombrie Lupeasca putea fi văzută pe străzile Bucureştiului.

În nr. viitor

Abdicarea din 1940 • Legionarii mitraliază trenul regal: vrem s-o împuşcăm pe Lupeasca • În exil: Elveţia, Portugalia, Spania, America de Sud • Final

RS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-
ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!
BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN TOATĂ LUMEA
„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)
NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!
* Pentru posesorii de cărţi de credit cu dobîndă legală.
NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-

AL. MIRODAN

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

d AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

DAVIDOGLU, MIHAIL

Davidoglu Mihail (Hîrlău 1910 – București, 1988), dramaturg. După studii la facultatea de litere și filosofie din București și cîțiva ani de profesorat în școli primare și medii (specialitatea: limbi clasice), debutează, în 1947, cu "Omul din Ceatal". E o dramă despre viața pescarilor lipoveni, dinainte de război, indicînd apariția unui talent: suflu scenic, capacitatea de a desena personaje și de a le arunca în stare de conflict, propoziție directă, fără paranteze, ușor perceptibilă auzului din sală. În același timp, suflul de care vorbeam, era tulbure, cețos, aducea a magmă, a materie primă ce trebuia prelucrată și limpezită.

Limpezirea aceasta se va produce, nu peste multă vreme. *Minerii* (1949), reprezentată în premieră la Teatrul Național din București este salutată "la partid" și-n presa momentului drept oglindire exemplară a clasei muncitoare din epocă. Avem de-a face, potrivit canoanelor estetice ale deceniului, cu o piesă răspunzînd, așa cum se cuvine, "comenzii sociale" și îndeplinind un "important rol educativ": a povesti o asemenea piesă astăzi, cînd te uiți de departe și de sus la normele anilor '50, este egal cu a face parodie.

Acțiunea se petrece în Valea Jiului. Tînărul miner Anton Nastai, șef de grupă, comunist hotărît să contribuie (din plin) la sporirea producției de cărbuni, a descoperit (sîntem, să nu uităm, la ora stahanovismului român, a celor dintîi "eroi ai muncii") o metodă nouă (și firește, mai eficientă decît cele de pînă atunci) de extragere a minereului din "puț". Lumea se adună la experimentarea metodei, șefii minei, organizația de bază, inginerii, sindicatul trăiesc emoții mari. Dar, surpriză (neplăcută), o mînă necunoscută a sabotat mecanismul cu pricina, provocînd eșecul experienței. Cum se va afla deîndată, mîna în cauză aparține dușmanului de clasă.

În casa lui Anton Nastai atmosfera este încărcată. Soția sa, Maria, înfricoșată de cele întîmplate și, oameni sîntem, de cîte s-ar mai putea întîmpla în viitor, cere bărbatului să plece de la mină (ca dintr-un Ierusalim cu bombe și cu cuțite-n pîntec – într-un Holon mai liniștit) căutînd de lucru în altă așezare din vale. Adevărul este că Maria vorbește nu numai din instinct de conservare ci și pe baza unor date pe care ea le cunoaște atît de bine, încît o înspăimîntă. Fratele ei, un anume Ianco, ajutor de miner, individ stricat, în relații proaste cu morala proletară, face parte din banda sabotorilor.

El este manevrat cu abilitate de șeful bandei, tehnicianul Craiu, de-un anume Băleanu, de predicatorul Vlanga (aici, atac la sectele religioase) și de-o femeie oarecum fatală, un fel de cîrciumăreasă (comerțul, carevasăzică), Olga.

Maria știe toate astea, dar tace, de teamă să nu primejduiască situația fratelui. Sabotorii dau noi lovituri minerilor, provoacă greutăți în materie de aprovizionare cu hrană, voind a înfometa pe muncitori, provoacă și incendii...

Situația e grea, dar forțele noului sînt mai puternice. Asistăm la descoperirea sabotorilor și înțelegem că vor fi pedepsiți așa cum se cuvine. Experiența lui Anton Nastai reușește. Și, întru înseninarea atmosferei din casa Nastai, ▶

cumnatul Ianco, păcătos, dar nu lipsit totalmente de conştiinţă, se ridică-n ceasul al 12-lea împotriva criminalilor, contribuind la înfrîngerea lor. Avem de-a face cu un happy-end.

Vorbind despre această piesă (în "Panorama deceniului literar românesc 1940 – 1950") criticul Al. Piru se opreşte asupra unui monolog, fără legătură cu conflictul propriu-zis, dar meritînd de două ori atenţia. Să-l reproducem şi noi, precizînd că personajul în cauză, minerul Ui-baci, suferă cumplit din pricină că a fost scos la pensie:

"Ui-baci (Mariei): Ce-ai spus, turturică? *(Îl apucă pe Vlanga de haină).* Ui-baci te cinsteşte cu un deţ la "Vulturul negru" şi tu să-i răspunzi. Eu sînt Ui-baci, prim artificier, şi tu eşti un ticălos care-şi spune predicator, şi de aceea am să te întreb: S-a întîmplat undeva ca un om să umble om, om ca toţi ceilalţi, şi într-o zi, aşa dintr-o dată să strige: „Nu mai vreau să fiu om! Nu mai vreau să fiu om!" *(Mariei).* Auzi, turturică, după anii mei de muncă m-au judecat pentru dracul acela de regulament şi-i vorba să mă dea la pensie... Ce să fac aici în ziuă? Nici în cer, nici sub pămînt, ca un mort care umblă... Plînge-l, turturică, pe tatăl tău care umblă să-şi caute mormîntul *(îi smulge şorţul, un şorţ negru pe care-l înfăşoară pe prăjina cu care venise).* Vin cu mine, fată, să ocolim toată valea şi să strig ortacilor mei: „priviţi la steagul lui Ui-baci. Şi-a spînzurat inima, să luaţi seama. Nu vă jucaţi cu inima omului, fiindcă umbra unui singur cuvînt bate mai departe decît o mie de cuvinte laolaltă". *(Aruncă şorţul).* Tulai, cioară, cîrpă, că nu-s eu Franţ Iosif să umblu pensionist!"

Admiţînd că un muncitor poate fi afectat de scoaterea sa legală la pensie – notează Piru – tînguirea de rege Lear a eroului lui Davidoglu e în chip evident prelungită peste marginile cuvenite".

Spuneam că pasajul merită atenţie de două ori. Mai întîi, fiindcă el ne indică (precum "Omul din Ceatal") simţul scenic al autorului, capacitatea sa de a pune personajele să vorbească "colorat", o bună ureche muzicală în materie de limbă.

În al doilea rînd, însă, acest pasaj e un simptom ideal privind maladia fatală ce bîntuie în piesele lui Davidoglu. Să trăieşti în România, să iei contact, măcar dintr-o "documentare pe teren" cu viaţa minerului, să cunoşti visul (general) numit "pensia" şi – cum observa tresărind Piru – să descrii evenimentul sub semnul tragediei, constituie un mic record în domeniul neverosimilului,

Toate scrierile critice vorbesc despre Davidoglu ca despre un reprezentant *tipic* al realismului-socialist. Textele din anii 50 – 60, cu seriozitate şi gravitate. Textele de mai tîrziu (epoca "liberalizării") cu ironie. Adevărul este că rareori, a dat dramaturgia post-belică din România asemenea întruchipări ale non-realismului;socialist.

Contradicţia dintre depozitul de date despre viaţă, din creierul spectatorului şi "reflectarea" aceleiaşi vieţi pe scenă e atît de violentă (scîrţîitoare) încît produce umor. Cum să nu te gîndeşti la definiţia bergsoniană a comicului (du mécanique plaqué sur du vivant)? Ai senzaţia alăturărilor de genul "foaie verde siminică, leafa noastră-i tot mai mare".

(Continuare în nr. viitor)

CITIŢI

IZVOARE

REVISTĂ DE LITERATURĂ

(NR. 20 – 22)
Revista Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română

IZVOARE (nr. 20 – 22): poezie, proză, teatru, critică şi istorie literară, informaţie, traducere, memorialistică, umor, fotografie, desen

•

IZVOARE (nr, 20 – 22): o vitrină bogată şi vie a creaţiei în limba română din Israel

•

IZVOARE (nr. 20 – 22): un eveniment literar

•

IZVOARE (nr. 20 – 22): o sărbătoare a spiritului!

De vînzare la librăria "Lepac", str. Rambam 15 – Tel Aviv sau la POB 7177. Preţul: 12 şk.

POȘTA DICȚIONARULUI

● *MARCEL MARCIAN, București, str. Roșia Montana 1,* ține să facă o precizare în legătură cu semnificația cererilor sale insistente (și publicate aici, mai demult) ca numele său să nu fie inclus în paginile Dicționarului.

"În MINIMUM, august și decembrie 1988, au fost publicate extrase din două scrisori ale mele. Mulțumind domnului Al. Mirodan pentru ceea ce a publicat, fac o *precizare*, care de alttel, nu lipsea din scrisori: Nu sînt nicidecum "supărat" pe "mica lume literară" de limbă română din Israel. Și nicidecum pe publicul israelian. Din contră! Pentru că figuram într-o culegere – "Rădăcini" – în limba ebraică și am fost scos, m-am readunat sufletește dînd, în condiții precare, cîteva lucrări, în Israel, în anii 1977, 1980, 1984 și 1987 (în 1984 "Pagini de carte, Bățeis Israel", confesiuni la psalmul întoarcerii acasă), tocmai pentru a-mi exercita dreptul la apartenență și atașamentul, de care fusesem văduvit. Sînt proisraelian, pro-Sion și *ca atare* m-am resimțit... și m-am lecuit de culegeri și dicționare și alte asemenea tomuri și veleități, dar nu, nu, nu sînt "supărat", tocmai eu, pe confrații mei israelieni, literați sau cititori de literatură!"

● *ILIE SAMOIL, Rh. Shalem 6/19, Ramat-Gan,* are nelămuriri în legătură cu moartea pictorului Victor Brauner:

"Am citit în ,Dicționarul Neconvențional' că pictorul Victor Brauner a murit în anul 1966. Poate că e o greșeală de tipar, poate că e o informare greșită.

Eu posed un caiet de expoziție a lui V. Brauner intitulat *Conglomeros* din 18 decembrie 1968 – 18 ianuarie 1969, expoziție ce a avut loc la Paris la galeria Alexandre Iolas, bulevardul Saint Germain 196.

Spre documentarea dv. vă trimit o fotocopie a copertei precum și una a părții interioare a copertei, pe care este un desen în creion intitulat *conglomer*, ce poartă semnătura lui Victor Brauner și, spre nedumerirea mea, este datat în 23 iulie 1971. Semnătura cred că e originală deoarece mai am o gravură din 1934 cu o semnătură identică. Pe desen se poate observa aluzia la ochiul accidentat.

Vă trimit aceste fotocopii deoarece opera dvs. constituie o lucrare de referință..."

Nu, data publicată în Dicționar este corectă: Victor Brauner a murit în 1966. Afișul care v-a derutat aparține, desigur unei expoziții post-mortem. Cît despre acel realmente bizar 23 iulie 1971 (pe care nu-l dăm aici, fiind cvasi-invizibil și cu neputință de reprodus grafic), uite, ne uităm la el, zicîndu-ne că e vorba fie de un 7 care nu e 7, fie de o scăpare stranie (dar obișnuită) de peniță a suprarealistului.

TIV TOV MATERIALS

UPHOLSTRY MATERIAL WHOLESALE & RETAIL SUPLIERS

FABRICĂ DE MOBILE ANUNȚA DESCHIDEREA MAGAZINULUI

TIV TOV

STOFE DE MOBILĂ

RH. VITAL 2, TEL AVIV

TELEFON – 829217

SUB CONDUCEREA LUI

TONEL HERȘCOVICI

VĂ INVITĂM SĂ NE VIZITAȚI!

REDUCERI PENTRU ALIAUA ROMÂNĂ

PRIMIM LA DICȚIONAR

● *Mircea J. Damsker, Impresii*, Tel Aviv, 1989; cu o pictură de Liane Deligdisch-Schor și o fotografie de Dorel Damsker.

"D-rul Mircea Damsker de la New York (scriam într-un cuvînt înainte la această carte care exprimă cum nu se poate mai limpede nevoia intelectualului de azi de a se descărca memorialistic) – este un amator luminat care nu se ambiționează "să facă literatură" ci să lase o spovedanie, o impresie de pe urma trecerii sale prin veac, și o mărturie.

El nu ține seama de legile prozei ci le sfidează (ai zice cu dinadinsul și cu voluptate), nu suportă, de parc-ar fi alergic la norme stabilite, rigorile stilisticii convenționale.

Din scrierile acestui rebel cult se-aude un "așa sînt eu!", îndrăzneț și mîndru, un strigăt de neînfrîntă autenticitate".

● *Constantin Nisipeanu, "Fata pescărușului"*, poeme; coperta de V. Munteanu; ed. Cartea Românească, București, 1988.

Veteran al suprarealismului românesc din anii '40, Constantin Nisipeanu (n. 1907) este astăzi, împreună cu Gelu Naum de la București, și de la Comana unde-și are casa de țară lîngă aceea a lui Gh. (Gogu) Rădulescu, de Paul Păun, medic la Haifa, de Sesto Pals, de lîngă Tel Aviv și de Gherasim Luca prezent iarăși cu versuri la Paris, unul dintre ultimii supraviețuitori ai mișcării. Volumul de față trădează voința (transformată-n fapt) de a îmbrăca libertățile interioare ale suprarealismului cu modul limpede, "accesibil" al literaturii române postbelice.

Finalul unui poem ca "La teatrul de varietăți" indică marea tinerețe de creier a autorului:

Am plecat de la teatru amărît și plouat/ Și m-am oprit în fața locuinței mele unde nu am mai găsit/ nici un fel de ușă, nici măcar o fereastră de intrare,/ atunci am lipit pe zid un aviz pe care am scris: **OAMENI BUNI, VIITORUL NU ESTE ACASĂ/ UMBLĂ BUIMAC PE STRĂZI ȘI NICI NU ȘTIE MĂCAR/ CĂ EL ESTE VIITORUL, NU ȘI-A FĂCUT NOD LA BATISTĂ/ SĂ-ȘI ADUCĂ AMINTE CĂ LUMEA MAI CREDE ÎN EL!**

Cîteva titluri de poem pot fi citate ca niște versuri sau sintagme în sine: "Cum gîndesc florile?", "Culegătorul de umbre", "Nerușinata perdea", "Tăcerea și domnișoara din camera de baie", "Un hipodrom ambulant", "Și munții călătoresc".

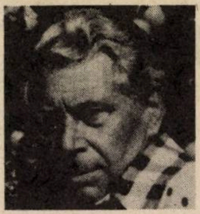

ALEXANDRU LUNGU

● *Alexandru Lungu, Pardes*, 1393 versuri și 9 cromografii, colecția Verbans, ed. Nord (Victor Frunză), Aarhus, Danemarca, 1989.

Un titlu pe cît de familiar nouă, pe atîta, desigur, exotic și esoteric pentru cititorul român din Occident. Cîți vor fi știind că misteriorul cuvînt vrea să zică plantație de portocali, israeliană?

Poet eminamente creștin, Alexandru Lungu s-a legat prin trăirea Bibliei, de esența iudaismului, ca un Galaction odinioară sau un Ioan Alexandru. Culegerea sa de versuri ("dificile" ca de obicei, incifrate, codificate, voit obscure, obsedate parcă de cabala) este injectată cu *motto*-uri și citate din Iezechil, din Bahir, din Zohar, din Abulafia.

O *Autobiografie la persoana a treia* (publicată în "Alergătorul de la Marathon", revista lui Victor Frunză), ne oferă cartea de vizită a acestui prieten pe care ar trebui să-l cunoaștem mai îndeaproape:

"Născut în zodia Berbecelui (1924) la Limanul Nistrului, într-o cetate de piatră albă, bîntuită de nisipuri și de legende.

Școala primară (nr.4, de lîngă gară) la Buzău, liceul la Sibiu ("Gh. Lazăr"), Brașov ("A. Șaguna"), Cluj ("Gh. Barițiu"), Năsăud ("G. Coșbuc") și Buzău ("B. P. Hașdeu"), facultatea de medicină la București... De meserie medic, de profesie poet, de vocație tîrzie artist zugrav. Din 1943 buletin de București, pînă în toamna 1973, cînd emigrează în Germania.

1949 – 1973: activitate medicală și clinică predominant de cercetare în endocrinologie, biometeorologie, biocronologie, cibernetică biologică și medicală. Membru al Academiei de științe din New York și al Societății internaționale de biometeorologie.

În Germania, după doi ani de lucru într-o clinică de boli interne, devine în 1976 vraci liber pentru toate bolile din Westerwald.

Debutul poetic în 1939 în revista *Prepoem, apoi colaborări (1939 – 1946) la Curentul Literar, Revista Fundațiilor Regale, Vremea, Viața Basarabiei, Claviaturi, Democrația, Fapta, Academia.* Premiul de poezie "Ion ▶

Minulescu 1945" pentru volumul *Ora 25*, apărut în 1946. Din 1946 pînă în 1964 tăcere neagră din pricini prea bine cunoscute. Sertarele sufereau, de icneli şi neîmpliniri, sub apăsarea unor troiene de timp funest.

Al doilea debut în 1964 la *Tribuna*, apoi colaborări la *Viaţa Românească*, *România literară*, *Steaua*, *Luceafărul*. Pînă la emigrare – şase cărţi de poezie.

În lumea liberă colaborări constante la *Ethos*, *Limite*, *Mele*, *Micron*. Faţă cu rodnicia nesilită a unei poezii în bună parte înoită, se naşte în 1980 colecţia "Semn" – în care apar, trudite de unul singur, de la manuscris la expediere, caiete de poezie ce se adresează unor cititori puţini, dar aleşi – de azi sau de mai tîrziu."

● *Alergătorul de la Marathon*, (revistă anuală editată de Victor Frunză); nr. 4, 1989, Aarhus, Danemarca. Număr consacrat în mare parte teatrului de Diasporă românească. Piese de George Astaloş şi Victor Frunză (aici apare ca personaj, poate prima oară în istoria comediei româneşti... miticul Bulă), texte de Mircea Şeptilici (ultima mărturie scrisă a actorului, înainte de moarte), Lucian Giurchescu, Andrei Băleanu, Doina Tuţescu. La sectorul politic al revistei, Vasile C. Dumitrescu scrie despre o vizită neştiută a lui Pamfil Şeicaru, la Bucureşti, în anul 1977, Gh. Chişinevschi din Israel vorbeşte despre tatăl său şi epoca anilor '50, Constantin Dumitrescu furnizează date despre M. Moruzof, şeful servicilor secrete din timpul lui Carol al II-lea şi despre generalul Pacepa. Un grupaj închinat singularului poet Al. Lungu adună semnăturile lui Jacob Popper, H. Stamatu şi Sergiu Levin. Mai colaborează V. Catargiu, Ludwig Schwartz, Rolf Bossert, Monica Săvulescu, Dorin Tudoran, William Totok, Bucur Ştefan Uleia, Felicia Domenico, Steven Sampson etc.

O notă pe ultima pagină, ne anunţă că, în curînd, Alergătorul va apărea trimestrial. E mai mult decît o informaţie, e o veste bună.

● *Mele*, Honolulu, Hawaii, nr.79, anul XXV. Intrat (ca să vezi!) într-al 25-lea an, acest "caiet internaţional de poezie" cum îşi spune (şi cum este), cuprinde cîteva mesaje de salut pe adresa editorului bolnav de tenacitate, Ştefan Baciu. Din Israel, au sosit plicuri cu versuri de la M. Rudich, Sesto Pals şi Petre Boldur (Henri Potasman) din Beer Sheva. Rudich (care iscăleşte şi cîteva din vignetele numărului) vede în *Mele* un emiţător de speranţe pe ruta Pacific – Holon:„...De departe de pe malul unui Ocean/ Ori de pe o insulă deasupra căreia stelele cîntă şi ele cîntece de dor/ Vin uneori stol de vorbe bune/ Şi-atunci noaptea cea lungă/ Se mistuie şi din nou se face lumină/ Şi-n inimă se aprind focuri de nădejde".

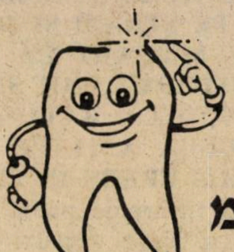

ברק השן
מרפאות שיניים בע"מ

BARAK HASHEN

S-A DESCHIS O

CLINICĂ DENTARĂ

NOU şi deosebit în PETAH TIKVA

MODERNĂ ŞI PERFECŢIONATĂ PENTRU TRATAREA ŞI REFACEREA GURII, CU O ECHIPĂ DE MEDICI PROFESIONIŞTI ŞI EXPERIMENTAŢI

- SPECIALIŞTI ÎN ÎNDREPTAREA DINŢILOR
- SPECIALIŞTI ÎN TRATAREA GINGIILOR
- SPECIALIŞTI ÎN TRATAREA DENTIŢIEI COPIILOR
- TRATAMENT PROTETIC
- TRATAMENT PREVENTIV

Cu ocazia deschiderii, practicăm preţurile Kupat Holim şi plata în rate

PETAH TIKVA – Str. Hovvei Zion 22
Telefon: 03/9343358 – 911792
Zilnic: orele 8 – 20
Vineri: orele 8 – 13

VERSURILE

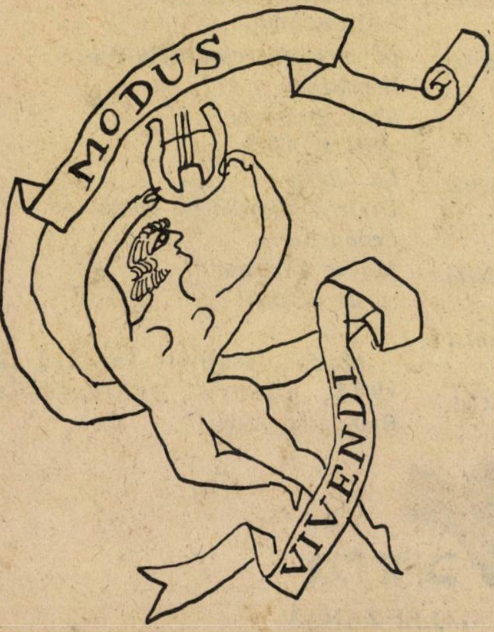

DICȚIONARULUI

Emil Boldan

ASCULTĂ ISRAELE!

Ş'ma! Ş'ma! Ascultă, Israele!
Tu eşti nădejdea bătrîneţii mele,
Limanul sfînt al dorului
fierbinte
Ce-fulger-gîndului i-o ia-nainte.

În tine, far simbolic al credinţei,
Spre care au rîvnit din veci
părinţii
Şi moşii noştri toţi, acum, cu
bine,
Copiii mei au poposit, în fine.

De ei departe, doru-mi nu
se-ndură
S-aştepte însă alte vremi rebele:
Se-avîntă înspre ei ca înspre
stele.

Să mi se usce dreapta, limba-n
gură
Prefacă-se-n cenuşă, ochii-n
zgură,
De te-oi uita vreodată, Israele!

(Din ciclul de poeme în pregătire "IUDAICA")

Emil Boldan, istoric literar, specialist în secolul XIX românesc, profesor la Universitatea din Bucureşti. E. B. (n. 1909) a sosit în Israel la finele anului 1988.

★ ★ ★

Dana Zalis

NĂLUCIREA ÎNVINGĂTORULUI

Mi-ai cotropit fiinţa
în trap nebun de armăsari
de m-am predat fără
condiţii, fără să lupt
şi după ce m-a jefuit de
linişte, ceata-ţi de barbari
condusu-m-a pe al tristeţii
mal abrupt.
Am stat dreaptă în nemişcare,
cu privirea pironită în zare
ţinîndu-mi trupul demn, m-am
năruit în praf de ţărînă
iară tu mă priveai cum zîmbeam
pentru vecie fără suflare
ai plîns puţin, te-ai suit pe cal
şi l-ai îmboldit într-o rînă.

Dară chipul meu te-a urmărit cu
iubirea-i păgînă
şi-atunci pentru prima oară te-a
cuprins spaima de moarte
şi-ai visat că învins la
rîndu-ţi, mă ţineai de mînă
şi-ai visat la iubirea de care
n-ai avut parte.

15.01.1989

Inginer electronist, stabilită în ţară (la Ashdod) în 1988, autoarea este fiica criticului literar H. Zalis, de la Bucureşti.

IZVOARE

(nr. 20 – 22)
e mai mult decît o revistă,
e un eveniment

CHIABURUL CEL SĂRAC
– motiv popular chinezesc –
după IŢIC MANGER

Un copac se-naltă-n zare,
iar ici, jos, un mac în floare...
Creşte pomul pe colină
iară macul în grădină...
Ci chiaburul straie are,
multe şi bogate tare, –
dar nu le-mbracă niciodat'...
Mulţi cai are-n grajd, în sat,
dar nicicînd nu-l vezi călare,
nici pe drum, nici pe cărare...
Va muri făr' să trăiască
şi-or veni să-l moştenească
din vecini, din depărtare,
de la munte, de la mare,
rubedenii fel de fel...
Vai şi-amar! şi vai de el!
Cine poate, cine ştie,
în proză sau poezie,
să zugrăvească, să descrie
vasta omului prostie?

Şi iar un pom la munte creşte,
Şe se-naltă, şi-nfloreşte,
iar chiaburul se mîndreşte
cu case-n cari, împărăteşte,
se lăfăieşte singur cuc,
fără oaspeţi sau buluc!

Clopotele lui nu-s bune
nici să cînte, nici să sune, –
şi atunci cui folosesc?
Nici chiaburului prostesc!
Şi cînd el va fi murit
fără să fi fost trăit,
vor veni să-l moştenească
ghiauri, droaia străinească
de prin locuri fel de fel:
Vai şi-amar! şi vai de el!
Din avutul lui cel mare, –
cu ce se va alege oare?
Prost în viaţă s-a purtat,
Ca un prost va fi-ngropat!

Şi pomul tot la munte creşte
şi se-naltă, şi foşneşte
ale lui frunze uşor,
molcom, rar, încetişor...
Chiaburul de toate are:
şi vinaţuri, şi mîncare,
şi un fluier, şi-o vioară,
şi parfum de lăcrămioară, –
dar ospăţul lui e mut

și tăcut dintru-nceput...
Ci atîtea lucruri bune,
folosi-vor cui, hai, spune!
Căci el doar va fi murit
fără să fi fost trăit
într-un fel, sau în alt fel...
Vai și-amar! și vai de el!

Hai, băieți! Veniți încoace,
Să rîdem de-a lui noroace!

Versiune românească:
YEHUDA ARIEL

Leon Gold (Yehuda Ariel), n. la Galați în 1892, publicist și fruntaș al mișcării sioniste din România, a editat revistele Hatikva (1915) și Drumuri nouă (1926). Emigrat din 1941 în Eretz Israel, a fost numit în 1948 atașat comercial pe lîngă legația Israelului din București. Moare în 1966.

★ ★ ★

L. Wolcinsky

LUMINA STELARĂ

Hai să jucăm șah
la lumina stelelor!
Înjunghiate
dorințele raționalității
vor propune
remiza
Așa cum orbii
au propus întotdeauna
pe lume
egalitatea

R O L

Motto:
Întotdeauna mi-am știut bine rolul
Cu tinerețea și speranța dublurii

★

Aruncați pentru a
șaptesprezecea oară
în mine
Cu identitățile voastre și cu
turnul Eifel
Cu ideologia sistemului
comunist
Cu dezarmarea și beretele
albastre UNIFIL
Aruncați
cu Helene Rubinstein
și desourile din Play-Boy
Aruncați cu roșii
în cabotinul
pe care tinerețea dublurii
îl conferă
altui spectacol
ARUNCAȚI!
La Luvru
Dintr-o cămașă de forță
Leonardo
Mă va răzbuna
cu un zîmbet!

Medic, stabilit în țară în 1985, autorul trăiește la Rishon-le-Zion

גלי זהב

GALEI ZAHAV
RETRAGERE DIN ACTIVITATE ÎN STIL AMERICAN

GALEI ZAHAV

Dacă ai inima tînără, dar cauți companie, activitate, siguranță și pe cineva care să aibe grije de tine
Atunci, *GALEI ZAHAV* este adresa dumitale.
***GALEI ZAHAV* – aparținînd unor investitori europeni și construită de aceștia, condusă în stil american de către directori americani**
Vă oferă un mod de viață luxos: fiecare apartament are covoare de la perete la perete, încălzire și aer condiționat, colț pentru conversație, chicinetă, lux peste tot.
Bucurați-vă din plin de serviciile noastre: pensiune completă, bucătărie kasher, diete speciale, club sportiv și piscină proprie. Lobby elegant. Supraveghere medicală.
Toate acestea în centrul Nataniei, într-o poziție superbă pe malul mării.
Un nou mod de viață pentru "vîrsta de aur".
Nu se cere garanție. Și nici taxă de intrare.
Plata lunară.

GALEI ZAHAV
O Adresă de Aur pentru Vîrsta de Aur.
Șderot Nitza 20, Natania,
Tel. 053/617811

CARTEA

(motiv - da, da, ca să ne bucurăm şi noi)

Dr.IOSEF EUGEN CAMPUS

PREMIUL NOBEL: UN SCRIITOR EGIPTEAN

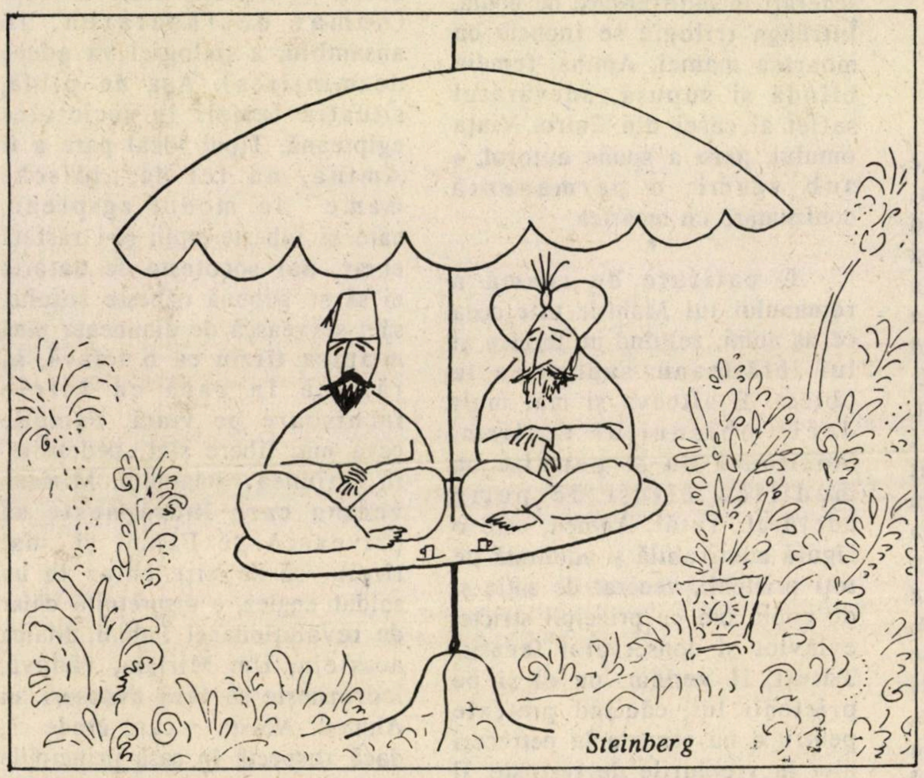

Steinberg

Anul acesta, premiul Nobel a fost acordat, pentru prima oară în istorie, unui scriitor egiptean. Pe noi, israelienii, lucrul acesta trebuie, cred, să ne bucure. Egiptul este nu numai cea mai importantă dintre ţările arabe, continuatoarea unei culturi străvechi şi strălucite, dar şi singura ţară arabă care, prin actul de curaj al lui Sadat, a înfrînt boicotul şi a încheiat cu noi un tratat de pace.

Laureatul, Naghib Mahfuz, este unul dintre cei mai reprezentativi scriitori ai ţării sale. Este, totodată, alături de Tufik el Hakim, unul din foarte puţinii scriitori egipteni care, înfruntînd curentul, au îndrăznit după înfrîngerea din 1967, să critice regimul, iar după încheierea păcii, să sprijine în mod public acţiunea lui Sadat. Nu e de mirare că naţionaliştii l-au atacat cu înverşunare. Se cuvine menţionat că, în romanul „Oamenii din cartierul meu", autorul susţine că diferendul arabo-israelian nu are, în esenţă, caracter naţional-războinic, şi nu trebuie rezolvat pe calea armelor; este o confruntare între două mari civilizaţii, fiecare cu specificul ei. Pe plan istorico-filosofic, Mahfuz sugerează ideea că viitorul este al ştiinţei, nu al religiei. Indignate, cercurile religioase au împiedicat publicarea în volum a acestei opere ce apăruse ca foileton în ziarul „El Ahram". În cele din urmă, volumul a fost tipărit totuşi. Dar nu în Egipt, ci la Beirut.

*

Naghib Mahfuz se apropie de respectabila vîrstă de 80 de ani, dar, tînăr spiritualiceşte, îşi continuă cu avînt activitatea creatoare. A publicat pînă acum aproape 40 de cărţi.

În cele de mai jos, ne propunem să vorbim despre trilogia „Casa din Cairo", lucrare nu prea recentă, dar foarte reprezentativă (în Egipt, a apărut în 1956/1957 şi a fost încununată cu Premiul de Stat). Este o operă masivă, înfăţişînd viaţa unei familii din Cairo de-a lungul a trei generaţii. O lucrare, mai simplist realistă, mai puţin „modernă", dar în fond de tipul „Les Thibault" sau „Die Buddenbrooks" (apărută în 1901), epopei de răsunet mondial, apărute cu zeci de ani înainte, în prima jumătate a secolului. Ca şi Roger Martin du Gard, ca şi Thomas Mann, Mahfuz îşi propune şi izbuteşte să scrie istoria unei familii burgheze. dar totodată, dincolo de acest tablou veridic şi pitoresc, el scoate în evidenţă procesul istoric în inexorabila lui desfăşurare. Martin du Gard arătase trecerea de la bătrînul Thibault, figură impozantă de pater familias autoritar, la cei doi fii Antoine şi Jacques, frămîntaţi de îndoieli, pasionaţi şi chiar răzvrătiţi. Thomas Mann subliniase cu mijloace artistice subtile, decăderea treptată a marilor negustori germani, siguri de sine, cărora le succede o generaţie de oameni mai mărunţi ca statură morală, dar mai înţelegători, mai dispuşi la ▶

compromisuri, preocupați nu de gloria firmei Buddenbrook, ci de propria lor viață, oameni mai slabi dar mai rafinați, cu preocupări intelectuale și artistice. Tot astfel, Mahfuz sugerează procesul istoric de decădere a unei generații și de ridicare a alteia, poate mai slabă dar mai adaptată noilor condiții.

DECĂDEREA BĂTRÎNILOR: ACUM, TINERII SÎNT LA PUTERE

Bătrînul Ahmed domnește în casa lui ca un tiran, impunîndu-și voința, chiar cînd e absurdă, tunînd și fulgerînd și apoi retrăgîndu-se în apartamentul său de sus, ca un Jupiter Tonans (mai tîrziu, cînd condițiile istorice se schimbă, puterea lui scade, Zeu decăzut, ros de boala timpului necruțător). Cei trei fii sînt diferiți, dar asemănători în slăbiciunea lor, în incapacitatea lor de a ține piept tatălui. Iasin e o replică mai grosolană a tatălui. Fahmi e inteligent, sensibil, cultivat, înflăcărat de lupta împotriva stăpînirii engleze. Iau parte, într-ascuns, în ciuda interdicției paterne, la manifestații. Kamal, la început încă un băiețaș afectuos și entuziast, devine mai tîrziu un adult cumpănit. Cele două fiice - Aisa și Hedigia, una foarte frumoasă, cealaltă urîtă, dar foarte energică - se căsătoresc numai cînd și cu cine hotărăște tatăl. Copiii lor, a treia generație, se emancipează complet. Feciorii Hedigei, sora cea mare, devin luptători împotriva regimului egiptean existent (unul e comunist) și sînt arestați de ofițerul de poliție care, pe vremuri, făcea curte Aisei.

Structura operei este foarte bine marcată artisticește. Fiecare parte a trilogiei se încheie cu un moment dramatic. Partea întîi se încheie cu moartea absurdă, neașteptată a lui Fahmi, ucis tocmai cînd bătălia pentru independență fusese cîștigată. Partea a doua se încheie cu moartea lui Saad, idolatrizatul conducător al „revoluției" (lupta pentru independență) și cu moartea copiilor și a bărbatuluiAisei, secerați în mod absurd de boală. Întreaga trilogie se încheie cu moartea mamei, Amina, femeia blîndă și supusă, adevăratul suflet al casei din Cairo. Viața omului, pare a spune autorul, e sub vremi; o permanentă confruntare cu moartea.

*

O calitate de seamă a romanului lui Mahfuz este ceea ce aș numi, reluînd un termen al lui Ibrăileanu: supunerea la obiect. E altceva și mai mult decît obișnuitul realism. Scriitorul nu-și permite să modifice cîtuși de puțin adevărul. Tatăl, Ahmed, este o figură admirabilă și admirată de toți prietenii, venerat de soție și de copii, om cu principii stricte, evlavios și conservator fanatic. Totuși, îl vedem, pe el și pe prietenii lui, căutînd pretexte pentru a nu renunța la petreceri nici în vremurile de restriște. Îl vedem slab și înfricoșat atunci cînd e dus cu forța de un soldat englez ca să astupe cu pămînt șanțul produs de o mină pusă de răsculați. Iasin are o clipă de înduioșare cînd o vede pe mama lui în agonie, dar nu vrea să-și pună probleme, preferă să uite totul petrecînd. Fahmi, care se vrea revoluționar, își dă seama că, de fapt, nu are curajul să înfrunte direct moartea, cum fac tovarășii săi de luptă, etc.

FEMEIA: ÎN CASĂ (LA BUCĂTĂRIE) CA ÎNTR-O ÎNCHISOARE PE VIAȚĂ

Supunerea aceasta la obiect face uneori greu descifrabilă atitudinea scriitorului. Prezentînd lucrurile „obiectiv", dinlăuntru, cu înțelegere, te lasă parcă să crezi că e oarecum de acord cu anumite stări de fapt (numai desfășurarea, în ansamblu, a trilogiei va aduce dezmințirea). Așa de pildă, situația femeii în societatea egipteană. Tipul ideal pare a fi Amina, un fel de „idische mame" la modul egiptean, care-și iubește copiii și-i răsfață chiar, dar socotește de datoria ei să se supună orbește soțului, să-l servească de dimineața pînă noaptea tîrziu ca o sclavă, să rămînă în casă ca într-o închisoare pe viață. Femeile ceva mai libere sînt „pedepsite" în acțiunea romanului. Miriam, vecina care îndrăznește să privească pe Fahmi și, mai tîrziu, să se uite chiar la un soldat englez, e disprețuită chiar de revoluționarul Fahmi. Mama acesteia, Um Miriam, văduvă, îndrăznește să facă avansuri lui Ahmed. Acesta - care crede că, dacă respectă în casă principiile morale stricte, are dreptul, ca bărbat, să petreacă așa cum îi place, bucurîndu-se - cu decență zice el - de viață - acceptă dragostea ei, dar o vizitează numai într-ascuns și o „degradează social", coborînd-o la nivelul femeilor „ușoare" pe care le poți oricînd părăsi, ca pe o simplă cîntăreață cu care te-ai distrat cîteva nopți.

*

„Casa din Cairo" este o carte care - deși cu desfășurare lentă, clasică - te prinde, te învăluie încetul cu încetul. Te cufunzi în ea ca într-o lume sui-generis, necunoscută și îndepărtată. Apropiată totuși prin căldura ei umană.

SERGIU LEVIN

CÎNTAREA CÎNTĂRILOR

"...Oare în zilele noastre s-ar mai putea scrie asemenea opere? ...O pornire naivă, o ambiţie juvenilă, mă furară cu un gînd pe care n-am îndrăznit niciodată să-l mărturisesc cuiva. Oare aş putea...? Dacă aş încerca...?"

Opera la care se referă citatul de mai sus, nu este nici mai mult, nici mai puţin decît multimilenara "Cîntarea Cîntărilor" al cărei autor (presupus) Regele Solomon, nu mai are nevoie de recomandările noastre, deşi cu paternitatea literară contestată de istoriografia biblică modernă, încă un admirator în plus, nu ar avea ce-i dăuna.

Iată însă că s-a găsit altul decît subsemnatul şi anume dl. Al. L. Iosif, carele aşa cum se auto-prezintă în prefaţă, "ambiţios" şi (fost) "juvenil" a editat în anii noştri, pe socoteala proprie (*), o "prelucrare" a "Cîntării Cîntărilor", căreia în locurile unde preia cuvînt cu cuvînt textul ilustrului său model, trebuie să-i recunoaştem măreţie artistică şi parfum emotiv de natură a ne face să trecem îngăduitori peste variaţiunile contemporane (şi monotone) pe o temă clasică dată în care diferenţa de rang artistic între ilustrul rege şi contemporanul său imitator e bătătoare la ochi.

Încercarea domnului Iosif, este plină de farmecul şi prospeţimea primelor impresii de lectură adolescentină ale căror prime simptome de contagiune (neprimejdioasă) le constituie operele literare "după model", readucîndu-ne în memorie personajele acelea ciudate şi emoţionante ale boemei artistice de altădată ce populau marile muzee artistice ale Europei şi care în zilele lor libere se instalau cu şevaletul cît mai aproape de pînzele celebre ale inimii lor, întrecîndu-se în rîvna de a mai "face" (citeşte: copia mai mult sau mai puţin stîngaci) cîte un de-alde Rembrandt, Tizian sau Van Gogh...

În acest cadru, eforturile scriitorului de a se situa în atmosfera primei poezii pastoralo-alegorice a omenirii, capătă un tremolo de curăţenie sufletească şi adoraţie într-adevăr juvenilă a capodoperelor artei universale, care ni-l fac simpatic pe autor iar pe critic, comme toujours, profondamente antipatic.

(*) Alexandru L. Iosif: "Cîntarea Cîntărilor" – variaţiuni lirice pe tema nemuritorului poem – Bucureşti, Editura "Litera", 1984, pag. 69.

MINIMUM editează

Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate

vi le asigură MINIMUM

Pentru scriitorii olimi hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte

MINIMUM este „prietenul la nevoie".
Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM
P.O.B. 11472 — Tel Aviv

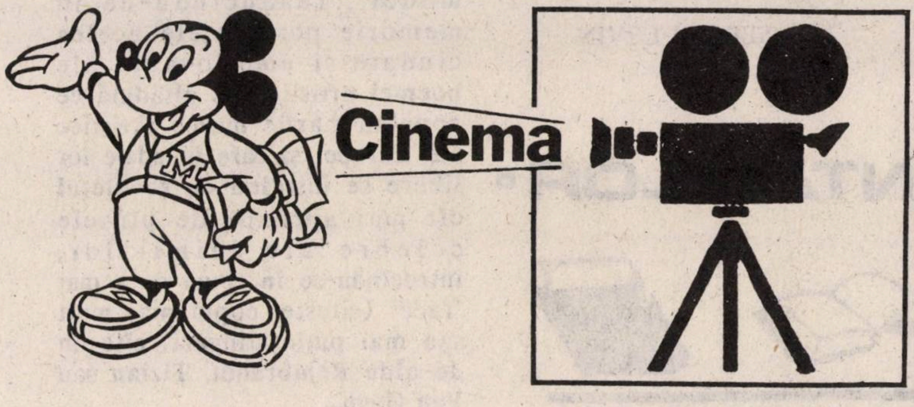

Joane Fontaine: Iubire absolută. Şi fără condiţii

Turistul întîmplător, film american, de Lawrence Kasdan (după un roman de Ann Taylor); cu William Hurt, Geena Davis, Kathleen Turner.

Macom Leary (interpretat de excelentul William Hurt), autor de ghiduri turistice pentru "businessmeni" amatori de confort, este un tip închis, tăcut, nu prea dornic de a comunica cu lumea dinafară. Hai să zicem un "sălbatic". M-aţi înţeles. O nenorocire, uciderea fiului său, de 12 ani, de către nişte bandiţi, în cursul unui jaf, îl fac – aşa cum era de aşteptat – pe Macom încă mai închis, mai tăcut, mai "sălbatic"; atît de sălbatic încît soţia sa, Sarah, pleacă de-acasă cu un "nu mai pot" exasperat.

Singur, descumpănit, Macom se mută la fraţii şi sora lui care trăiesc împreună la modul celibatarii non-conformişti. El face cunoştinţă cu o anume Muriel (Geene Davis a primit un Oscar pentru acest rol), "neconformistă" şi ea, de meserie îmblînzitoare de cîini. Parc-ar fi un simbol... Fapt e că Muriel îl scoate pe Macom din celula auto-izolării, făcîndu-l să privească-n jur şi să ia cunoştinţă de viaţa cea de toate zilele. Care, orice s-ar întîmpla, există şi se pare că merită a fi trăită.

Dar...

Dar Sarah, soţia, revine, dorind să se împace cu Macom şi să salveze – mai e posibil? – căsnicia. Situaţia bărbatului nu e simplă. El are de ales între... şi între... Şi pînă la sfîrşit, va alege.

Un film bun, cu gura plină. Un film "realist", aşa cum ştiu să facă americanii (cînd sînt profunzi). Un film despre marile dureri ale omului şi despre marile, nesfîrşitele lui speranţe. De văzut.

Scrisoare din partea unei necunoscute, film de Max Ophüls (1948); reluare; cu Joan Fontaine şi Louis Jourdain.

Un film vechi, după romanul binecunoscut al lui Stefan Zweig. Un film prin care regizorul Max Ophüls a devenit obiect de studiu în toate şcolile de cinematografie, fiecare secvenţă fiind analizată şi răsucită cu de-amănuntul prin reviste de specialitate şi cinemateci. Un film *vechi* şi "romantic" (ba chiar foarte romantic) care astăzi, la mentalitatea noastră dură din 1989, pare proaspăt şi adevărat şi, de ce să n-o spun, frumos, fru-mos. Un film despre o femeie (Joan Fontaine) care iubeşte cu fanatism – din adolescenţă la maturitate – un bărbat (Louis Jourdain), are parte de-o (singură) noapte de dragoste cu acesta, repet una singură, dar se mulţumeşte cu aceasta şi... este fericită. Un film de calitate rară (un "clasic") care trăieşte, ca un basm pentru oamenii mari. Un film pentru cei ce vor să scape de trivialitate, de tîmpenie, de grohăit şi de scatologie...

INTERIM

Spitalul

«GANIM»

GHEDERA

STR. ŢUKERMAN 14 – TEL. 08/591101 – 594124

• SE OCUPĂ DE VÎRSTNICI ŞI BOLNAVI CRONICI, ASIGURÎNDU-LE ÎNGRIJIRE ATENTĂ, CONFORT ŞI HRANĂ EXCELENTĂ.

• ASISTENŢĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ.

• TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. ACTIVITĂŢI EDUCATIVE.

A trecut cam multă vreme de atunci, dar nu se poate să trecem cu vederea peste cele întîmplate în Elveţia. Aşadar, o vorbă despre Eurovision. "Drumul regelui" e un cîntec plăcut, cu nimic mai prejos decît celelalte melodii (deloc faimoase de altfel) ale concursului. Orchestraţia lui Nancy Brandes a fost excelentă, iar Gili, băiatul, a interpretat aici (subliniem, *aici*, în Israel) melodia, bine.

Partenera lui, Galit, nu ştiu ce-a făcut, după cum nu ştiu ce căutau prin preajmă cele două dudui care dădeau din mîini şi din coapse în spatele puştiului. Adevărul este că Israelul avea şanse serioase la locul I... Numai că...

Numai că, aşa cum mi-am dat seama, îngrozit, Gili s-a "pierdut": copil fără de experienţa întrecerilor internaţionale (şi poate chiar fără de experienţa călătoriilor peste hotare, pur şi simplu), el a fost aruncat în groapa leilor de la Lausanne, unde matur să fii şi cu armata făcută şi tot te bîntuie tracul, spaima cea mare.

Şi-atunci, mi s-au perindat prin minte două gînduri, fără nici o legătură cu muzica sau cu Eurovizionul (sau chiar cu turcii care nu dau niciodată nici un punct Israelului).

1) ce s-ar fi întîmplat cu mine, dacă, la 12 ani, părinţii m-ar fi aruncat, din motive de ambiţie şi lăcomie, într-o asemenea situaţie infernală? (şi mi-am amintit, încă odată, că am avut noroc de părinţi buni... cu suflet şi subţirimi)

2) nu cumva *atitudinea* aceasta, cam fără scrupule din partea celor răspunzători de copilăria lui Gili, seamănă, pe undeva cu (aici, uite, mă poticnesc... mi-e teamă să n-o iau razna... şi să nu jignesc pe amicii O.E.P.-ului...) cu... atitudinea arabilor curajoşi şi sentimentali, care umplu buzunarele copiilor lor cu pietre şi îi aruncă în faţa maşinilor israeliene?... Dar, încă odată, mi-e teamă că am luat-o razna... şi dac-am jignit pe cineva din Shalom Ahshavuri, îmi cer – frumos – iertare.

*

Îmi cer, trebuie să-mi cer iertare şi pentru altceva. În emisiunea "Motiv de petrecere" din 19 mai, Rivca Mihaeli (aceeaşi Rivcă virgulă care, nu de mult, ne blagoslovise cu un "Romanim ganavim" de toată cinstea) a prezentat-o pe o anume Osnat Vishinsky cu o imitaţie după Gili. Acelaşi cîntec, aceeaşi îmbrăcăminte şi aceeaşi poticnire din seara cu bucluc de la Lausanne.

Dacă Gili ar fi avut 35 de ani şi o carieră-n spate şi tot nu era cazul ca tu, coleg de breaslă, să-i batjocoreşti necazul.

De altfel, imitaţia nu s-a bucurat de succes în sală. Auzul meu a reţinut doar patru-cinci aplauze, răsfirate şi pipernicite. Or fi fost niscai cîntăreţi acriţi din pricina neselecţionării lor pentru Eurovision.

Ca să n-avem vorbe, imitaţia a fost o ticăloşie.

Iar eu, în calitate de om matur, cu fire albe-n cap, simt nevoia să-i cer iertare copilului Gili.

*

De ce mă duce gîndul, (uite cum sare omul dintr-una într-alta...) la nevoia "contemporană" de a mînji ecranele din principiu şi cu orice preţ? De ce mă duce mintea de-o pildă, spre vai, memorabila pantomimă de la T.V., a cuplului cu Hopa Hule (atît de drag nouă) care-au găsit de cuviinţă să "joace" de Ziua Independenţei, urinatul artistic?

De ce mă duce şi de ce ne duce mintea la asemenea porniri întru dejecţie?

Zic şi *ne* duce, fiindcă uite, chiar în clipa asta a poposit pe masa redacţiei o scrisoare de scîrbă şi desgust pe marginea mizeriei filmate: "...dar a fost şi o ‚pată neagră' – scrie corespondentul nostru Beno Marcus, din Natania – chiar foarte mare (în programul de Ziua independenţei).

Au apărut doi actori care au crezut că nu au ceva mai demn de arătat decît să-şi desfacă fermoarul de la pantaloni pentru a urina. Şi asta de mai multe ori sub diferite forme.

O totală pierdere a bunului simţ! Oare, într-o seară ca aceea, nu se găsea altceva mai demn de prezentat? ...Cine a întocmit programul, cine l-a revăzut... Cine a oferit această porcărie spectatorilor?"

Cine? Persoanele nu contează. Ceea ce contează e, cum spuneam, nevoia de a mînji.

Drept care cred că e cazul să cerem iertare Zilei Independenţei pentru împroşcarea de pe ecran.

LUCULLUS

minimum A AFLAT (CU PLĂCERE)

...că *SILVIA POPOVICI*, celebra actriță a teatrului și filmului românesc va veni în curînd în Israel. *Momentul:* Sfîrșitul lui august – începutul lui septembrie. *Repertoriul:* două spectacole de mare succes ale scenei bucureștene: *Fii cuminte, Cristofor* și *Anonimul venețian. Parteneri:* Iurie Darie, Valeria Gagealov ...și alții. *Organizatorii turneului:* O agenție nouă de impresariat, *ADGRANIT*, ambiționînd să aducă-n Israel actori de mîna-ntîi și spectacole de mîna-ntîi.

După turneul Silvia Popovici, cu care-și inaugurează activitatea, *ADGRANIT*-ul va aduce *Teatrul Evreiesc de Stat.* Trupa de la Barașeum pleacă, pentru cîteva spectacole la Berlin, apoi, în octombrie, va prezenta aici "Sonata Kreutzer" și un "cabaret" de muzică și umor evreiesc, "Herschele Ostropoler".

...că *MARIUS MIRCU* împlinește în această lună iunie – 80 de ani.

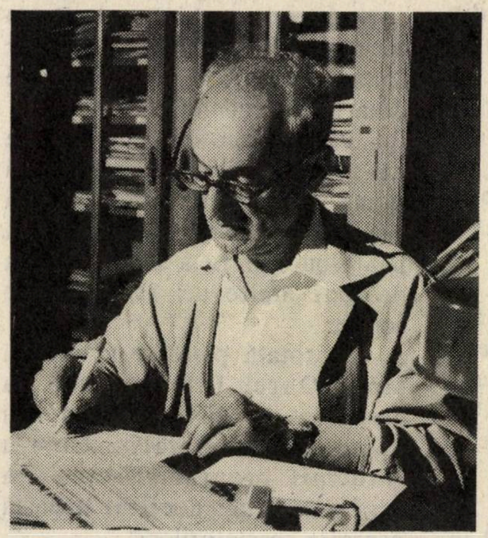

Reporter din adolescență, cu instinctul gazetăresc în sînge (vezi cărțile lui: *24 de ore în jurul lumii*, *N-am descoperit America*, *Trimis special* și altele, și altele), scriitor pentru copii (vezi best-sellerul lui *Povestea minunată a lui Shirley Temple)*, romancier (vezi *Croitorul din Back*, document masiv de viață evreiască, reeditat, mai deunăzi, la Tel Aviv), cercetător pasionat, neobosit și fecund al trecutului obștei evreo-românești (vezi seria lui de *Șapte momente)*, Mircu este un octogenar tînăr, de-o tinerețe sfidătoare, pe care noi o admirăm, o felicităm din inimă și o îmbrățișăm; și căreia îi dorim ani mulți și multe cărți noi: pînă la 120!

...că scriitorul *MICHEL SOLOMON* a înlesnit recent, opiniei publice canadiene (cam intoxicată de oepisme) cunoașterea unor aspecte a-de-vă-ra-te ale realității israeliene. După vizita făcută acum cîteva luni în Israel – a 11-a, începînd din 1948 – d-sa a publicat în cotidianul "Montreal Daily News" o serie de reportaje precum și interview-uri cu personalități israeliene, ca, bunăoară, ministrul adjunct al Afacerilor Externe, d. Beniamin Netaniahu (să-l ierte amicii O.E.P.-ului din Montreal).

Originar din România, precum se știe, Michel Solomon, vechi gazetar, este autorul cîtorva romane – printre care "Le Struma" și "Mon calvaire roumain", – care s-au bucurat de succes. Omul care a scris despre morții de pe "Struma" nu putea privi cu nepăsare destinul celor vii.

■ Bryce Walton

FEMEIA CARE VOIA SA TRAIASCA

Dacă, după ce aţi ucis un tînăr blond, cu două gloanţe de revolver, daţi nas în nas cu o femeie-n manta de ploaie, – fiţi atent, fiţi atent!

Bardon se piti în umbra atelierului de reparaţii, pîndind, cu urechile ciulite, în ploaia nocturnă care nu mai contenea. Luminile de la staţia de benzină erau singurele vizibile de la mare distanţă.

Strîngîndu-şi cu mîna dreaptă partea de sus a braţului stîng, se apropie de uşa staţiei şi zări prin fereastră un tînăr blond aplecat deasupra sertarului tejghelei.

Intră. Terminînd de numărat banii, băiatul blond spuse:

– Probabil c-am surzit. N-am auzit nici un zgomot de motor de maşină.

– Nu e nici o maşină, spuse Bardon, scoţînd un revolver calibrul 38 din pardesiul umed.

Tînărul aproape că zîmbi, încercînd să nu dea crezare celor ce vedea; apoi, cuprins de o mînie mută, făcu un pas înainte.

– Nu mişca, spuse Bardon.

Băiatul se opri.

Bardon transferă arma în mîna stîngă, luînd cu dreapta o sacoşă goală care se afla pe un cauciuc şi aruncînd-o tînărului îi porunci:

– Bagă toţi banii aici. Apoi, aruncă sacoşa în dreptul uşii. Dă-mi cheile maşinii.

Băiatul umplu sacoşa în silă şi-o azvîrli spre uşă.

– N-am nici o cheie, spuse el.

– Am văzut un jeep afară.

– Nu merge, e stricat, zace acolo de luni de zile.

– Întoarce-ţi buzunarele, băiete.

Tînărul îşi întoarse pe dos buzunarele. Doar cîteva monezi căzură pe jos.

Bardon spuse:

– Te pregăteai să închizi?

– Într-adevăr.

– Nu te grăbi. Mai stai puţin. Poate vine vreo maşină să pot pleca cu ea. În timpul ăsta, treci acolo jos, pe burtă... ▶

Bardon se îndreptă spre rafturile cu piese de schimb, unde zărise o bandă de fricțiune. În clipa aceea, farurile unui automobil pătrunseră prin fereastra udă, orbindu-l.

Tînărul blond profită de această clipă pentru a se arunca asupra banditului. Încercă să-l strîngă de gît și să-l dezarmeze, dar nu izbuti. Bardon descărcă două focuri de revolver și-l ucise. Apoi fugi spre ușă și aproape se ciocni de o femeie cu o manta albă de ploaie, care stătea pironită acolo în fața ferestrei. În spatele ei, între birou și pompa de benzină, se afla parcată o mașină.

Bardon deschise ușa mașinii. Un miros cald și plăcut de parfum năvăli afară. Observă că nu era nimeni în mașină.

Se întoarse la femeie cu revolverul în mînă, trecu pe lîngă ea și intră din nou în biroul stației. Închise sertarul, scoase cheile din cîrligul de pe perete, stinse luminile, luă sacoșa cu bani, ieși afară și încuie ușa.

Femeia își aprinse o țigară, protejînd-o de ploaie cu mîna cealaltă. Bardon remarcase mai multe lucruri în legătură cu ea – lucruri la care nu te-ai fi așteptat. Nu țipase și nu încercase să fugă, chipul ei foarte frumos nu trăda nici un fel de teamă, iar mîinile nu indicau nici ele o stare de nervozitate.

Felul cum răspunse privirii lui părea doar ciudat.

Îndreptînd revolverul spre ea, observă că trupul ei se cambrase.

– Ai să mă omori și pe mine? șopti ea. Acum era speriată, dar ca un om care nu se sperie ușor.

– Da.

– De ce?

– Ce importanță mai are dacă oricum peste un minut vei fi moartă.

Se apropie de ea.

– Îți iau mașina. Stația fiind închisă, probabil că nimeni nu se va interesa de ea cîteva zile. Iar voi doi veți fi în groapă. Dacă te las în viață, devii un martor periculos. S-ar putea să nu mă denunți, dar n-am dreptul să-mi asum un asemenea risc. Știai probabil toate astea înainte de-a mă fi întrebat.

Ea clătină din cap:

– Nu vreau să mor.

– Nimic neobișnuit. Există cineva care vrea?

– Mă îngrozește ideea de-a muri acum.

– N-o să te mai chinuie multă vreme această idee, spuse Bardon.

– Oricum ai să mă ucizi, așa încît pot să-ți spun că știu cine ești.

– Vrei să spui că știi cum mă cheamă?

– Am ascultat la radio. S-au difuzat descrierile oamenilor evadați. Unul dintre ei a fost împușcat în braț. Ray Bardon.

– Unul din banda noastră, un puști care nu știa să țină o armă în mînă a tras. Caraghios, nu? Ce părere ai?

– Ai fi în stare să mă ucizi cu sînge rece?

– Te consideri altfel decît el? Fiindcă ești femeie? Acum nu mai există nici o diferență.

– Dar poate... mai tîrziu, șopti ea.

– Nu cred.

– Îți vine atît de ușor să ucizi pe cineva?

– Prima crimă nu m-a impresionat prea tare, iar după aceea, a fost din ce în ce mai ușor.

– Ascultă-mă te rog, Ray – Ray Bardon, ascultă-mă doar un minut.

Se supuse, în silă.

– Ești rănit și probabil sleit de puteri. Poate că uciderea mea nu este lucrul cel mai inteligent pe care-l poți face în momentul de față.

– Ești implicată, spuse el. Îmi pare rău...

– Stai puțin, ia-mă cu dumneata. Ești obosit. Conduc eu. Ai o armă, așa încît nu pot să vorbesc sau să fac vreo mișcare cît timp sînt cu dumneata. Orice ai avea de gînd cu mine, amînă pentru un timp. Lasă-mă să mor mai tîrziu. Oricînd, dar nu acum. Și încă ceva – dacă te oprește cineva, n-ai fi mai puțin suspect cu mine alături?

– Poate, pînă ce ai deschide gura.

– Lasă-mă să trăiesc încă puțin. E tot ce-ți cer.

FEMEIA CARE RĂSPÎNDEA UN PARFUM PLĂCUT ÎI SPUSE: – FAC TOT CE SPUI. TOT CE VREI

Era obosit, foarte obosit și trebuia să meargă încontinuu... Cu ea la volan, va putea să se mai odihnească puțin. Mașina era a ei și dacă cineva îi oprea, faptul putea să prezinte un avantaj.

Se apropie mai mult de el. Spuse cu o voce stinsă:

– Fac tot ce-mi spui, tot ce vrei – el simți o furnicătură pe spate – iar mai tîrziu putem opri la un motel. Am să rămîn cu dumneata, am să fac tot ce-mi vei spune, da...

Nu mai spuse nimic, lăsînd restul pe seama imaginației sale. Se gîndi la toate sugestiile ei și, în cele din urmă, îi spuse să urce în mașină.

Ea se îndreptă spre pompa de benzină.

– Mă duc să fac plinul. Îți mai aduci aminte că am venit aici pentru benzină. Rezervorul era aproape gol.

– Torn eu benzina, spuse el.

– Nu e nevoie, pot și singură. ▶

O urmări cu privirea şi se minună de îndemînarea ei.

Conducea foarte bine, cu abilitate şi calm. Scoase o hartă din buzunarul de la haină, o desfăcu pe genunchi şi o analiză.

– Numele meu e Lisa, spuse ea.

Ochii lui ardeau ca focul. Îşi aprinse o ţigară. Apoi, începu să picotească. De mai multe ori îi căzu capul pe piept.

– Trebuie să fii groaznic de obosit, spuse ea. Desigur ai mers foarte mult.

– Da.

– Probabil că ai pierdut o cantitate mare de sînge.

Se uită la cadranul ceasului de la bordul maşinii. Zece minute după miezul nopţii.

Tot ce trebuia el să facă era să stea treaz. Coborî fereastra, lăsînd aerul rece şi umed să-i izbească faţa. În maşină era cald. Mirosul parfumului ei îl ameţea.

– Trebuie să rămîi treaz, nu-i aşa?

– Da.

– Fiindcă n-ai încredere în mine. Îmi dau seama că nu puteam să mă aştept la altceva. Dacă ai şti totul despre mine, poate că ai avea mai multă încredere. Dar dacă ţi-aş vorbi despre mine tot nu m-ai crede, aşa încît n-are nici o importanţă.

– Într-adevăr, n-are nici o importanţă.

– Oricum, ascultîndu-mă, probabil te-ar ajuta să rămîi treaz.

– Poate, spuse Bardon. Îşi frecă ochii, ceafa. Îşi apăsă cu degetele ochii fierbinţi, simţi un spasm în creier.

– E o sticluţă cu nişte pastile împotriva somnului, în geanta maşinii, spuse ea. Poţi să le iei. Mie nu-mi mai trebuie. N-am fost în viaţa mea mai trează ca acum, spuse ea rîzînd încet.

Deschise geanta şi scoase o sticluţă maronie. O ţinu în sus la lumină. Nu exista nici o etichetă. O puse la loc în geantă.

– S-ar putea să fie pastile împotriva somnului, dar tot atît de bine s-ar putea să fie pastile somnifere, spuse el.

– Eticheta s-a udat şi s-a desprins de pe sticlă. Dar sînt pastile împotriva somnului. Şi ca să-ţi dovedesc, am să iau şi eu cîteva.

– Sînt doar cinci bucăţi. Dacă eşti obişnuită să iei pastile de dormit poţi să iei de două ori pe atît şi să rămîi trează. Mai cu seamă dacă eşti atît de trează cum spui.

Maşina continua să alunece într-un ritm foarte regulat. Căldura din maşină îl toropi. De mai multe ori aţipi.

În sfîrşit, trecură pe lîngă un neon colorat – Motelul Visurilor.

Lisa încetini aproape fără să-şi dea seama cînd privi firma motelului.

El îşi duse mîna la braţul rănit. Durerea îl ajuta să nu adoarmă.

– Te doare tare? întrebă ea. Adică, vreau să spun, crezi că starea rănii s-a înrăutăţit?

– Aşa se pare, spuse el.

– Probabil supurează. Ar trebui să te opreşti şi să faci ceva.

– Mîine la amiază ajungem acolo unde pot să mă ocup de problema asta.

– Am putea să oprim la o farmacie şi să-ţi cumpăr...

– Nu, spuse el categoric.

– Dar nu crezi că ar fi bine să ne oprim puţin la un motel? Doar pentru un scurt timp, să te odihneşti un pic şi să-ţi cureţi rana?

– Nu, n-ar fi bine, spuse el convins că a surprins în vocea ei o undă de excitare. Să fi fost aşa sau se înşela?

Nu, îşi spuse el, tot ce urmărea era să rămînă în viaţă cît mai mult timp posibil – atîta tot. Şi, între timp, dacă ar fi putut să-l determine să pătrundă în ţara viselor...

Trebuia să vorbească tot timpul. Cu voce tare. Asta îl va ţine treaz.

– Dar despre ce să vorbesc, spuse el deodată, aplecîndu-se înainte şi privind peretele ud al unui tunel prin care treceau.

Ea îi sesiză întrebarea şi spuse.

– Cum a fost *acolo?*

– Dincolo de rîu? Foarte bine, dacă-ţi place să te simţi în siguranţă. Unii vor să-şi petreacă toată viaţa acolo. Se roagă să nu fie eliberaţi.

POLIŢIŞTII ROIAU ÎN JURUL MAŞINII. UNUL DIN EI SE UITĂ LA BARDON

Se opri ca să răsufle.

– Dar dumneata? întrebă ea.

– A fost prima şi ultima mea călătorie acolo, spuse Bardon. Prefer să mor decît să mă întorc dincolo de gratii.

Rămase tăcut un timp; începu să picotească din nou, apoi îşi ridică iar capul şi spuse:

– La naiba! Nu mai ştiu despre ce să vorbesc.

– Spune-mi, o auzi întrebînd, cum ai ajuns la crimă? Cum a fost începutul?

Vocea lui părea mai blîndă, mai slabă.

– Aveam un garaj care mergea destul de bine, dar era o muncă grea şi-mi dădeam seama că va trebui să muncesc ca un rob toată viaţa, fără perspectiva de a ajunge mai departe. Într-o noapte, nişte copii au încercat să mă jefuiască. Aveam într-un sertar un revolver cu care i-am ucis pe amîndoi. Asta a fost începutul... ▶

"Vă rugăm să-mi arătaţi permisul dumneavoastră de conducere".

"Cu plăcere".

A fost ca un coşmar. Poliţiştii roiau în jurul maşinii. Unul dintre ei se aplecă şi privi prin geam la Bardon.

Bardon încercă să ridice arma. Era foarte grea şi nu reuşi s-o mişte. Nu putea ridica nici un deget.

Maşina se puse în mişcare.

Fuseseră opriţi de poliţie. Ei i se puseseră întrebări, el dormise.

Ar fi putut să-l dea atunci pe mîna poliţiei. Dar nu l-a denunţat.

– Povesteşte-mi mai departe. Spune-mi cum a fost după aceea?

– După ce?

– După ce cei doi băieţi au încercat să te jefuiască.

– Pe urmă am trecut la lucruri mai mari, asta-i tot.

– A început să-ţi *placă* să ucizi?

– Nu, nu mă gîndeam la nimic cînd o făceam. Cînd eram în legitimă apărare treaba mergea uşor, iar cînd a trebuit s-o repet mai tîrziu a mers din ce în ce mai uşor.

Nu mai avea putere să continue. Nu dormise de trei zile. Era terminat. Sau, poate, din cauza rănii. Se simţea atît de neajutorat!

Căută geanta maşinii, scoase sticluţa şi înghiţii două pastile împotriva somnului. Poate că erau într-adevăr excitante. Le luă ca să se menţină treaz deşi nu avea încredere în ea; pe de altă parte, se gîndise la asigurarea ei că erau într-adevăr excitante şi nu somnifere sau otravă...

Îşi înălţă capul pe spetează şi se răsuci în scaun.

Maşina se opri. Se auzea un uşor răpăit de ploaie pe acoperiş, pe parbriz, în vreme ce înăuntru un miros învăluitor de parfum şi pudră invita la moleşeală.

Afară, în dreapta, era o firmă: "Motel".

Ea fuma o ţigară şi se uita la el. Chipul ei era palid.

– Ai tras un pui de somn bun? întrebă ea.

Se uită la vitezometru. Nu merseseră prea mult de cînd luase pastilele. Nu erau somnifere, căci ar fi dormit mai mult.

– Am aşteptat să te trezeşti ca să te întreb dacă nu vrei să luăm o cameră aici pentru un timp, spuse ea.

Ideea de a se întinde într-un pat moale, într-o odaie încălzită, îl copleşi.

Se frecă la ochi. Ace ascuţite îi înţepau creierii în toate părţile. Dacă ar fi continuat drumul, tot ar fi adormit. Dacă luau o cameră, putea s-o lege de mîini şi de picioare şi să doarmă liniştit. Dacă nu voia decît să rămînă în viaţă, de ce nu-l dăduse pe mîna poliţiştilor?

– Să intrăm, spuse el.

Patul era moale. Adormi aproape imediat ce se lungi pe el. Ea îi scoase pantofii. Îl ajută să se menţină în picioare, îi dădu jos haina.

Îi aşeză haina pe scaun lîngă pat. Ea îşi scoase mantaua de ploaie. Purta o rochie simplă, strînsă pe corp, provocatoare. Se aşeză lîngă el pe pat. În ciuda oboselii copleşitoare, se simţi excitat.

– De ce? întrebă el din nou. Nu înţeleg.

– Acum, să-ţi vorbesc despre mine, Ray, spuse ea. M-am măritat cînd aveam şaisprezece ani şi am avut o căsnicie nefericită. Am suferit mult şi a trebuit să treacă ani pînă ce mi-am revenit. Apoi l-am întîlnit pe Fred. Era un băiat minunat şi n-am să-ţi povestesc de ce m-am simţit atît de bine cu el fiindcă chiar dacă aş vrea, n-aş fi în stare. Eram nespus de fericiţi, Ray. Poate că nu înţelegi, poate că n-ai cunoscut niciodată acest sentiment. Nici eu n-am să-l mai încerc.

El îşi întoarse capul. Revolverul calibru 38 se afla la cîţiva centimetri, îndreptat spre gura lui.

– Tînărul blond de la staţia de benzină, spuse ea, aplecîndu-se cu faţa aproape de revolver, era Fred. Era Freddy al meu.

Fireşte, fusese un prost, trebuia să se gîndească la asta – Freddy se afla acolo fără maşină, fără chei. Ea venise să-l ia.

Încercă să facă o mişcare, deşi ştia că nu va izbuti.

– Atunci, de ce nu m-ai dat pe mîna poliţiştilor?

– Îţi închipui cumva că voiam ca *ei* să te împuşte?

În vreme ce apăsă pe trăgaci, schiţă un zîmbet amar...

Traducere de L. BRĂILEANU

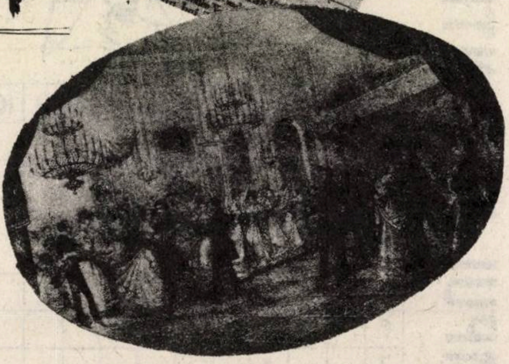

ADRIAN ZAHAREANU

»Povești din Pădurea Viereză«

Stăteau alături pe canapea și priveau televizorul. Filmul documentar nu-i distra. Nu erau interesați să afle cîte sorturi de pești există în adîncul apelor. Și nici străduința cercetătorilor căutînd să explice într-o limbă necunoscută, de unde răsar peștii, cum cresc și cum pier.

- Ce plictiseală! spuse el.

- Să facem o plimbare! răspunse ea.

- Abia îți tîrîi picioarele. La fiecare zece pași cauți o bancă.

- Și atunci?

- Atunci ne uităm cum înoată peștii.

- Vecinul spune că a fost la o cafenea, a băut un ceai și a ascultat un violonist fermecător. Cînta muzică vieneză. Operete. "Povești din Pădurea Vieneză", spuse bătrîna fredonînd celebrul vals al lui Strauss.

- Și cît ar putea costa plăcerea asta? întrebă el, veșnic îngrijorat să nu depășească ce-i oferea pensia.

- Oricît ne-ar costa. O viață are omul.

Hotărîți, au ferecat ușile și geamurile din casă. Apoi, se îndreptară, ținîndu-se de mînă, spre localul cu pricina. Două umbre, șovăind în puterea nopții.

Localul strălucea de lumini și de lume. Chelnerița le aduse lista de consumație.

- Are salate, fripturi, clătite, pește și prăjituri cu frișcă, spuse el.

- Dacă am intrat și ne-am așezat, spuse ea, să comandăm și noi cîte o salată și să așteptăm muzica.

S-au uitat bătrînii în dreapta, în stînga, și-au rotit privirile de jur împrejur, dar n-au văzut nici un violonist, nici un muzicant. Cînd veni chelnerița cu două castroane imense cu salată, bătrînul întrebă cu timiditate.

- Nu aveți orchestră?

- Astăzi, nu cîntă. Violonistul e bolnav.

Bătrînii se priviră unul pe celălalt. Nu răspunseră nimic și începură să atace salata. Ouă nu, face colesterol. Ciuperci nu, stau trei zile în stomac. Ceapă nu, produce arsuri.

Zgomotul comesenilor se îmbina cu muzica stridentă a magnetofonului. Fumăraia, înălțată pînă în tavan, prinse să le întunece ochii. Plătiră cît nu se așteptară și cele două umbre porniră pe drumul de întoarcere, ținîndu-se iar de mînă. Tăceau și respirau cu greutate. Acasă, se trîntiră extenuați pe canapea și... începură să se certe.

- Tu ai totdeauna idei năstrușnice, spuse el. Mureai, cucoană, dacă nu ieșeai din casă?

- Și tu, domnule, mureai dacă nu auzeai valsul lui Strauss?

JOCURI

IN TIMPUL VACANTEI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1									×			
2											×	
3								×				
4				×							×	
5							×					
6						×						
7			×									×
8		×							×		×	
9					×							
10						×						
11				×				×		×		
12	×										×	

ORIZONTAL: 1. Aprobare dată de guvern pentru numirea reprezentanţilor diplomatici – Făcut în ciudă 2. Admiraţie servilă 3. Schimb într-un guvern de uniune naţională – Isteţ 4. Fluviu siberian – Curte ţărănească 5. Luată după gît! – Pahar special 6. Munţi euroasiatici – Pasăre migratoare de baltă (pl.) 7. Ultimele minuni! – Timpul de la finele zilei (fem.) 8. Emoţie puternică 9. După aceea, pe urmă – Ceea ce ocroteşte o persoană... 10. Scop, ideal – Revoluţionară 11. Nu-i de plîns! – Instrument muzical – Rece la burtă! 12. Aparţine unui anumit ocean (fem.)

VERTICAL:1Adîncită... în minte 2. Corpuri sferoidale – Intrigă, reclamaţie 3. Cotiga plugului – Poezie cu formă prozodică fixă 4. Romancier portughez – Alăturat, ataşat 5. Lichid obţinut prin distilarea petrolului – Lac vulcanic în România 6. Oraş în Macedonia – E cu gust – Începe cînd sfîrşeşte 7. Pictor olandez (mort 1677) – Imortalizat 8. Dorită fără a dori! – Vorbă pasivă 9. Lac mare în URSS – Numărătoare 10. Înţelegere uşoară şi rapidă 11. Ratat fără limite! – Dans spaniol 12. Mărgean (pl.) – Creangă, ramură.

INDOIELI

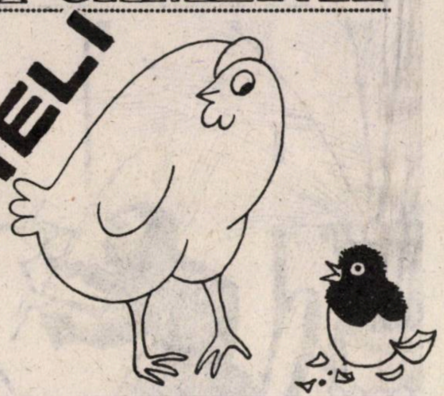

ORIZONTAL: 1. O adevărată nesimţire 2. Ţine locul titularului – Capătul capătului! – De două ori în aceeaşi cerere! 3. Lichid intercelular – Apa sfinxului – A leşina, a se pierde 4. Drojdie – Vas golit de conţinut! – Ajuns cu bine pe pămînt 5. Din vremea de demult – Ieşită ca din pămînt 6. Unt... laxativ – Asalt neaşteptat – Ultimele două descoperiri 7. Motor special – Ba e pe dos! – Fără ocol 8. Fruntaşii echipei! – Scoatere din mocirlă – Parcelă în parcelă! 9. Renunţat – Înghit săbii 10. Înghite apă – Numeral – Un ţesut aparte 11. Zona de sud! – Boală de ficat – Călită la mijloc! 12. Doctrină politică – Apă mică (dim.).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2										■			■		
3							■				■				
4				■			■								
5		■						■							
6							■					■			■
7						■			■						
8			■		■								■		
9	■								■					■	
10							■				■				
11			■		■						■				
12								■							

VERTICAL: 1. Amăgitoare, înşelătoare – Moşul somnului 2. Diviziune administrativă în vechiul Egipt – Primit bani sau... palme 3. A căuta, a cerceta – Beţe! 4. Literă grecească – Micşorat 5. Rit în religia budistă – Taina cea mare! – Somnul de după prînz – Pom roditor 7. Spetează – Astfel – Centimetru 8. Îngrijitoare – Trist 9. Scos din fire – Stă pe piele 10. Oameni de nimic 11. Ci, dimpotrivă! – Îndepărtare (fig.) 12. Animal – Privitor la rect 13. Culoarea cerului (fem. pl.) – Nave mici 14. E întotdeauna la problemă! – Obicei 15. Îndreptarea greşelii – Abătută.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

JOCURI

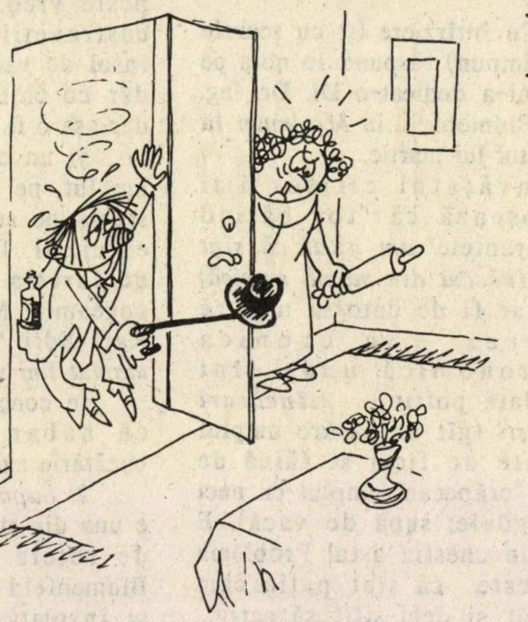

ÎNTÎLNIRI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1						●							
2									●				
3			●									●	
4								●					
5							●						●
6				●							●	●	
7	●									●			
8		●				●							●
9					●								
10							●					●	
11			●						●		●		
12								●					
13			●										

ORIZONTAL: 1. Căldură mare, înăbuşitoare – Coeziune, omogenitate 2. Ceea ce se degajă – Voce pe scara a doua 3. Început de vară – Mărinimie, generozitate 4. Meşteri de altădată – Publicaţii periodice 5. Mănunchi de pene sau de fire, folosite pe vremuri ca podoabă la pălării – A sta în calea cuiva 6. Locul de onoare la masă – Cîmpenesc, bucolic 7. Militar angajat într-o armată străină neregulată – Macaz (pl.) 8. Fără haine – Mister, taină 9. Ultimul cuvînt al popii – Material de construcţie constituit din spărturi de cărămidă sau din piatră naturală (pl.) 10. Bizar – A povesti 11. Suleiman – A se îngriji de tipărituri – Dimpotrivă 12. Lamă de oţel servind la răzuirea unor suprafeţe – Butoi pentru vin sau rachiu 13. Sete medie! – Imensitate!

VERTICAL: 1. Prost, nătărău – Înstrăinare, îndepărtare 2. Amestec de elemente disparate – Uimit, căzut ca din lună 3. Afirmaţie – Înlănţuirea treptelor principale dintr-o gamă 4. Statele... transoceanice – Piese din metal sau din lemn 5. Însufleţiţi de o rîvnă exagerată – Localitate 6. Banalităţi debitate cu solemnitate – S-a întors boala de ureche 7. A surprinde, a impresiona – Obiect în formă de cerc – Împărat 8. Element de compunere însemnînd "neo" – Aminoacid produs prin hidroliza proteinelor naturale 9. Biciuire cu vorba, ironică – Usturoi 10. Misterios – Îşi ia răspunderea altuia 11. Dor – Armă răsucită! – Pe jumătate tată! 12. Teşite! – Cale scurtă! – Animale de tracţiune – Etaj 13. Vase – Notă muzicală – Festivităţi vesele.

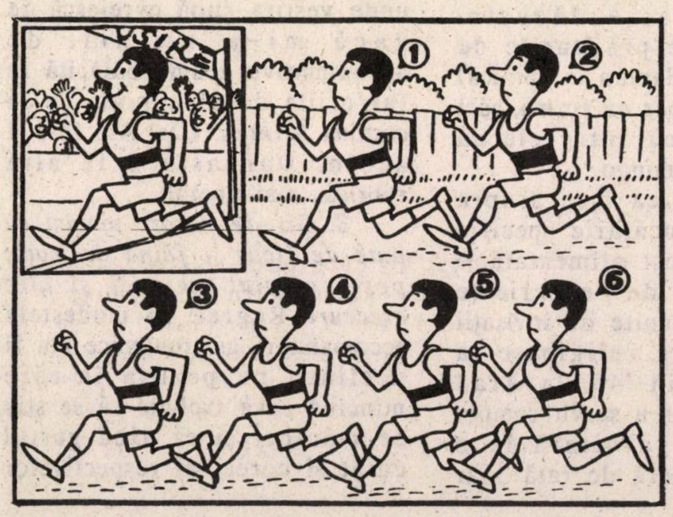

(Monoverb: 8 — 12)

(Biverb: 2,15)

Puteţi descoperi care dintre atleţii numerotaţi cu 1—6 a trecut primul linia de sosire, în stînga sus?

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

PSEUDO-GASTRONOMIKI IVRAIKI DIMOSEPSI (*)

Nu m-am aşteptat.

Vîntul polemicii care suflă la *Pagina cît se poate de liberă*, la *Poşta* (şi cam pretutindenea-n coloane) a ajuns să răvăşească pînă şi paşnica noastră rubrică consacrată apolitic ciorbei de perişoare şi fudulilor la grătar.

Spiritele sînt încinse. Prietenilor rubricii noastre le-a sărit muştarul.

Enervat de-o cronică a lui G. Florian, corespondentul nostru ing. Vlad Blumenfeld i-a dat opiniile gastronomice pe răzătoare, învinuindu-l că-şi bagă nasul unde nu-i fierbe oala.

Acum, după ce şi-a ţinut răspunsul la foc mic, vreo două luni de zile, Florian îl serveşte, preopinentului Blumenfeld, pe tavă; pregătit aşa cum se cuvine în materie de polemică, aşadar cu ou şi cu oţet:

"Cu întîrziere (şi cu scuzele ce se impun) răspund la nota pe care mi-a dedicat-o Dl. Dr. Ing. Vlad Blumenfeld în *Minimum* la începutul lui martie.

Învăţatul cititor îmi reproşează că "tot bătînd restaurantele" *am uitat că sînt evreu (născut din mamă evreică)* şi că ar fi de datoria mea *să sugerez* – în cronica gastronomică unde sînt cîteodată poftit – *mîncăruri evreieşti* (gît de pasăre umplut cu paté de ficat şi făină de maţa; "crăpcean" umplut cu nuci şi migdale; supă de vacă). E ceva în chestia asta! Problema mea este că sînt puţin cam derutat şi deci silit să scriu... vezi titlul ca să mă pot explica.

1) Bucătărie evreiască. În Israel erau să cadă cîteva guverne care au căutat să decidă "Cine este evreu?". Dacă aş avea certitudinea că încercînd doar să definesc ce-i "bucătărie evreiască", ar cădea guvernul, m-aş încumeta cu plăcere să bîjbîi o asemenea definiţie.

Sînt însă unele probleme, piedici şi nelămuriri. În timp ce evreii din Magreb socotesc că o masă tradiţională fără cuscus şi plăcinte e nedemnă de respect, cei din Libia şi Yemen jubilează dacă pot pune pe masa festiv împodobită de vineri seara, – lăcuste. Tradiţionalele prăjiturele de Purim (Oznei Haman în ebraică) sînt identice doar ca formă, căci gustul seamănă între ele ca flamenco cu flamingo.

Nedumerirea mea asupra noţiunii de bucătărie specific evreiască a fost alimentată – bine zis! – şi de experienţe personale pricinuite de invitaţii în case foarte religioase la sărbători. Prin '45, la Arad (România!) mi s-a servit compot de caise ca garnitură la o excelentă friptură de raţă , iar peste vreo trei ani, la Praga, castraveţii care însoţeau un rasol de vacă erau ei muraţi – dar cu chimen! Cam straniu – dar aşa o fi bucătăria evreiască!

Şi un cuvînt despre peştele umplut, pe care mulţi l-ar pune stemă pe stindardul bucătăriei evreieşti. Ia să ne reamintim declaraţia electorală a unui gogeamite Ministru israelian, d. Rafi Edri: *"Eu cînd văd peşte umplut îmi vine să vomit!"*

În concluzie, declar răspicat că habar nu am ce-i aia bucătărie evreiască!

2. Supa de vacă. Recunosc: e una din slăbiciunile mele. Faţă de reţeta D-lui Dr. Ing. V. Blumenfeld – cu cartofi întregi şi însoţită de ţuică, am însă dubii:

cartofii întregi în supa de vacă sînt o impietate; nu numai că atrag grăsimea dar concentrează şi căldura devenind comestibili doar pentru înghiţitorii de flăcări, iar ţuică la supă de vacă nu am încercat. Nu am de gînd să probez şi nici să recomand cuiva vre-o dată.

Partea proastă e că prin cîte restaurante *"am bătut"* nu am găsit nici unul pe care m-aş încumeta să-l recomand cu mîna pe inimă pentru supa sa de vacă. Cea mai cruntă deziluzie a fost la o tradiţională cină de vineri la *Dan Carmel* (Haifa), unde vestita supă evreiască de vacă mi-a amintit de aproximativa zeamă bălăcită în farfuriile de aluminium de la cantina *Scînteii.* (Da! Am fost şi acolo. Dar asta e la altă rubrică... mai liberă!)

3. Gît de pasăre umplut cu paté de ficat şi făină de maţa; peşte umplut cu nuci şi alte eteceuri. Regret: în modestele recomandări gastronomice voi fi neclintit pe poziţia în care mîncînd ceva trebuie să se ştie ce mănînci şi să aibă gustul curat şi corect al respectivelor

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

bucate. Detest declaraţii ca "Am mîncat nişte piersici care aveau gust de căpşuni"... sau... "un cantalup de jurai că e ananas". Niciodată nu m-a dus mintea de ce unuia care-i place ananas alege pepene galben?

Aici e poate potrivit să vorbesc de prietenul meu, Gery Modeanu, din Bat Yam. El mănîncă icre de crap ascunse sub o colină de piper negru iar pe plăcinta cu brînză unge muştar cît cuprinde. Marea lui specialitate culinară este salata de creveţi. Mă cam întind cu tărăşenia, deoarece cam prin perioada în care Dl. Dr. Ing. V. B. mă îmbia cu *"crăpceanul"* său umplut cu diverse, am fost solemn poftit de către Modeanu la o salată de creveţi. Gustînd o furculiţă din vestita salată, am descoperit în ea morcovi, castraveţi muraţi, napi, praz, ceapă, andive, gulii, ridichi, cuişoare (piuliţe şi şuruburi – e drept că lipseau!), totul scăldat într-o maioneză (de gata) economic amplificată cu smîntînă, sos de soia, ketchup, peste un maldăr de cartofi sub care se ascundeau ruşinaţi şi timoraţi nişte sărmane resturi de firavi creveţi pricăjiţi, ofiliţi, obidiţi, decedaţi în stare de inaniţie într-o deplorabilă stare de sub-dezvoltare. Scutesc cititorii de amănunţirea înfiorătorului gust al specialităţii. Cam suspectez *"crăpceanul umplut cu..."* că avea exact acelaşi gust.

În concluzie rămîn ferm pe poziţia mea: voi continua ca în cronica gastronomică să recomand. Sugestiile culinare le voi pasa colegei Ylana căreia nu intenţionez să îi iau îndeletnicirea.

G. FLORIAN

(*) Pe greceşte înseamnă "Fals tratat de gastronomie evreiască". Un titlu formidabil: nu numai că imitarea lui Odobescu epatează galeria, dar reflectă exact conţinutul articolului – ceea ce e rar la *Minimum*.

RESTAURANTUL
«SERGIU»
BAT-YAM
ŞDEROT BEN GURION 61 - TEL. 861741
DESCHIS ZILNIC DE LA ORA 12-PRÎNZ PÎNĂ LA MIEZUL NOPŢII
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ. SERVICI IREPROŞABIL. AER CONDIŢIONAT
ÎN FIECARE SEARĂ CÎNTĂ RENUMITA SOLISTĂ A TELEVIZIUNII ROMÂNE
ELENA
TOMA
ŞI VIRTUOSUL VIOLONIST
JEAN PANAITE
SOSIŢI DIN ROMÂNIA
SE POT REZERVA LOCURI DIN TIMP, TELEFONIC LA 861741
PRIMIM COMENZI ŞI PENTRU FESTIVITĂŢI SAU REUNIUNI FAMILIARE

VIZITAŢI LIBRĂRIA LEPAC
STR. RAMBAM 15 TEL AVIV
TEL. 661688
CĂRŢI ŞI REVISTE ROMÂNEŞTI, ALMANAHURI
REVISTA MINIMUM
(ŞI NUMERE MAI VECHI)

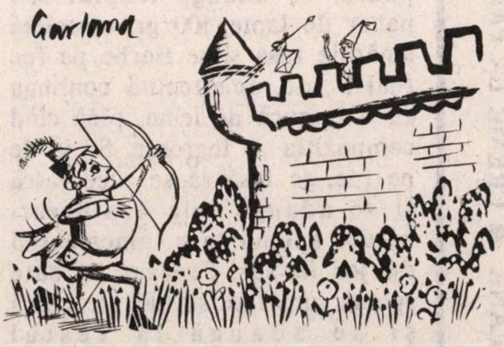

GRAFO-LOGIE

● *A. S., Petah Tikva:* Ai încercat vreodată să analizezi pe ce anume îți bazezi excelenta părere despre tine însuți? Desigur că nu, pentru că atunci... Dacă ți-ai asumat riscul de a-ți supune scrisul acestei analize, s-ar putea să ai surprize. Nu că ai fi complet lipsit de calități; dimpotrivă. Dar absolut toate sînt modeste, medii, foarte răspîndite și în plus suferi de un asemenea grad de influențabilitate, încît sînt momente în care pari a fi complet lipsit de personalitate. Desigur, cu excepția încăpățînării și a acestei gratuite autoîncîntări. Ți-a trebuit analiză grafologică?!

● *L. R.:* Ești ceea ce se cheamă "un copil bine crescut": ai învățat ce e bine să faci și ce nu, ce poți spune și ce nu, încît aproape că ai uitat cine ești. Acesta este de altfel motivul necontenitei nemulțumiri pe care o păstrezi în tine, a acelei agresivități care depășește uneori limitele bunei-creșteri. Nu cred că ești foarte în vîrstă și dacă nu mă înșel, te-aș sfătui să faci efortul să uiți o parte din cele pe care le-ai învățat și să-ți dai drumul. Fii mai tu însăți!

● *Doamna cu cățelul, Tel Aviv:* O perfectă stăpînire de sine, certe înclinații artistice pe care mi se pare că le-ai sufocat sub prudența și auto-cenzura pe care ți-ai impus-o; în plus, o foarte pronunțată înclinare către... zgîrcenie. De altfel, crezi că lumea întreagă se învîrtește în jurul tău și, din cînd în cînd, uitînd să mai fi ponderată, pretinzi ca acest lucru să fie recunoscut de cei din jurul tău. Sinceri să fim: crezi într-adevăr că așa stau lucrurile?!

TILL BUHOGLINDĂ

YLANA ● CREME LA PAHAR ●

● *DE CIOCOLATĂ:* Se freacă într-o cratiță 4 gălbenușuri cu 100 gr. zahăr pudră. Se adaugă treptat 3/4 pahar de lapte, 100 gr. ciocolată amăruie rasă și se fierbe pe foc foarte mic, amestecînd continuu cu o lingură de lemn, pînă cînd compoziția se îngroașe. Se ia de pe foc, se lasă să se răcorească și se adaugă cele 4 albușuri bătute spumă tare, amestecînd de jos în sus. Separat se bate spumă jumătate săculeț de frișcă și se adaugă la restul compoziției. Se pune în pahare înalte cu picior, se ornează cu un moț de frișcă și se dă la frigider.

● *DE CAISE:* Într-un castron de porțelan se freacă cu o lingură de lemn 250 gr. gem de caise, gros. Se adaugă un gălbenuș și 3 linguri de zahăr și se bate la mixer pînă cînd compoziția devine atît de spumoasă încît se poate tăia cu cuțitul. Se pune în pahare umplute pe jumătate și se lasă trei ore la frigider. Înainte de servire se umple paharul cu frișca bătută și foarte puțin îndulcită, pusă cu cornetul în formă de spirală. Se ornează cu o jumătate de caisă din compot, bine scursă de zeamă.

● *DE PORTOCALE:* 250 gr. zahăr se freacă cu lingura de lemn cu zeama de la 2 portocale și coaja rasă de la una. Separat se topesc 2 linguri gelatină în 4 linguri apă clocotită și se adaugă la compoziția anterioară. Se bate spumă tare un săculeț de frișcă și se încorporează ușor cu crema de portocale. Se pune în pahare sau în cupe joase și se dau la frigider 4 ore. Înainte de servire se ornează fiecare pahar cu o felie rotundă și subțire de portocală și 1 pișcot de șampanie.

● *DE LĂMÎIE:* Se freacă într-o cratiță 4 gălbenușuri cu 100 gr.zahăr și coaja rasă de la jumătate de lămîie. Se adaugă zeama strecurată de la o lămîie și jumătate de pahar de vin alb, amestecînd într-una pe foc foarte mic sau pe baie de aburi pînă cînd compoziția se îngroașă bine. Se încorporează cu crema de lămîie și se adaugă 1 lingură gelatină topită în 2 linguri de apă. Se pune în pahare înalte și se dă la frigider minimum 5 ore. Se servește cu frișcă bătută și îndulcită și se ornează cu o felie de lămîie caramelizată.

ÎN NR. VIITOR

Dr. Moses Rosen: O să-ți smulgem barba, domnule Șef-Rabin!

I. Artzi: Memoria noastră, memoria

H. Fosha (New-York): 50 de ani de televiziune americană

A. Cassvan (New-York): Doi Woody Allen

• Sănătatea

DESPRE VALOAREA NUTRITIVĂ A BANANEI

În antichitate, bananierul era considerat ca provenind din Indii; astfel, Teofrast menționează printre produsele acestei țări, un fruct remarcabil prin dimensiunile sale mari, iar Plinius, în lucrarea „Istoria naturală", relatează că grecii din expediția lui Alexandru cel Mare au întîlnit în Indii arborele de banane.

Proprietățile nutritive ale bananei provin din valoarea componenților ei și, în special, din cantitatea mare de hidrați de carbon (sau glucide). Dacă la banana necoaptă, predomină amidonul, la cea coaptă, predomină zahărul, (mai mult de 20 grame la sută și foarte puțin amidon). Deci interesul este ca fructul să fie consumat la maturitate, pentru că astfel zahărul din banană e utilizat din plin de către organism.

Ceilalți componenți de bază sînt (pentru 100 grame de fruct): protide - 1,50, lipide - aproximativ 0,50. Banana conține printre altele, în proporții considerabile, materii minerale, ca: potasiu, fosfor, magneziu, sulf, fier și chiar ceva cupru; ea este însă săracă în sodiu. Banana conține aceeași cantitate de vitamina C ca para sau mărul (5 - 10 miligrame la 100 gr.), vitamina B1, B2 și provitamina A.

Consumată coaptă, banana e asimilată în proporție de 90 - 95%; furnizînd 100 calorii pentru 100 gr., valoarea ei nutritivă e considerabilă, fiind recomandată tuturor persoanelor al căror organism are nevoie de elemente energetice și reconstituante: copii, bătrîni, bolnavi, operați, convalescenți, etc. Este recomandabilă și persoanelor care au un procentaj mare de uree în sînge, iar datorită sărăciei în sodiu a acestui fruct, anumiți specialiști au preconizat un regim bazat pe banane și lapte în cazurile care reclamă eliminarea aproape completă a sării.

Acest regim, inspirat de cercetări americane recente, se prescrie în special în tratamentul oedemelor cardiopatice, nefrite etc. El comportă consumul a 10 banane și a unui litru și jumătate de lapte pe zi, cantitate suficientă pentru a furniza aproape 2000 de calorii.

Banana poate fi prescrisă și bolnavilor de diaree gravă, copiilor ce suferă de enterită, în timpul verii, etc. În țările calde, bananele sînt folosite și în tratamentul diareelor simple.

Contraindicațiile sînt în schimb rare: banana verde, crudă, nu este digestibilă de către persoanele la care consumul ei provoacă tulburări dispeptice, aerofagie și constipație. Coaptă, este contraindicată diabeticilor și obezilor și în dispepsii cu incapacitate digestivă de colite.

MEDICUS

CÎTE CEVA DESPRE CEAI

Cînd vorbim despre ceai, gîndul de poartă, în primul rînd, la Rusia, unde samovarul nu se răcește niciodată – apoi la Anglia, Irlanda, Australia, NouaZeelandă și Canada, țări unde această băutură internațională se bucură de o apreciere deosebită. Iar India, China, Japonia sînt mari producătoare de ceai; în Tunisia, Maroc, Iran, ceaiul este o băutură națională...

Și într-o serie de țări europene ca Danemarca, Elveția, Suedia, Germania Federală, urmate de Franța, Italia și Belgia, se remarcă un mare consum de ceai.

Cu toate că și la noi în țară se bea foarte mult ceai, nu toată lumea știe cum să prepare un ceai bun.

Ceainicul de esență trebuie opărit înainte de întrebuințare. Socotiți cîte o linguriță de ceai de persoană, plus o linguriță, puneți în ceainic, turnați deasupra apă clocotită și lăsați să se infuzeze. Un ceai bun trebuie să fie tare. De obicei, se bea cu zahăr, lapte, cu felii de lămîie sau rom; adevărații amatori îl beau natural. Zeama de lămîie are inconvenientul că alterează culoarea ceaiului, de aceea folosiți numai coaja, care dă parfum, fără a schimba nici gustul, nici culoarea.

În afară de adausurile clasice, există și adausuri "naționale". În China, de exemplu, se parfumează ceaiul cu iasomie; în Rusia, se servește cu dulceață – de cireșe, de preferință – mult sirop și puține fructe, care se pun în pahar înainte de turnarea ceaiului.

În unele țări, se adaugă ceaiului floare de portocali, pentru a calma nervii.

Atenție: în general, ceaiul nu vă va reuși, cînd ceainicul este nou. Un ceainic bun, trebuie să fie "lucrat", ca o pipă veche. În China, ceaiul se servește într-un ceainic de porțelan fin; în Anglia în ceainice de metal, dar gustul ceaiului din samovar (rusește, Tolstoi, Tolstoi!) este neîntrecut.

AMARIA

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• S-ar putea ca, în viitorul destul de apropiat, "trăsătura de unire"dintre fotbalul israelian şi cel românesc să n-o mai reprezinte doar neobositul Puiu Rappaport, fostul vice-preşedinte al lui F. C. Argeş şi actualul activist al lui Merkaz Hapoel din Tel Aviv, care militează de ani de zile pentru trimiterea de echipe israeliene în România şi aducerea de echipe româneşti în Israel. Clubul belgian F. C. Mechlen duce tratative pentru angajarea cunoscutului antrenor român Mircea Lucescu la Dinamo Bucureşti (cel care a "încasat" recent un "ultim avertisment" în derbiul dintre echipa sa şi Steaua). Dacă se va "bate palma", Lucescu va deveni antrenorul lui Eli Ohana, care este, după cum se ştie, una dintre vedetele lui F. C. Mechlen. N-ar fi exclus însă ca, pînă la urmă, amîndoi să ajungă în... Italia, dar la formaţii diferite: Lucescu a mai primit o propunere de la F. C. Napoli, iar Ohana e curtat cu insistenţă de Atalanta...

• Olimpiada reprezintă de obicei o întreprindere rentabilă şi nu-i de mirare că multe ţări, în stare să facă faţă unei organizări de asemenea amploare, se luptă, pe faţă şi în culise, s-o găzduiască. Recent, la Seul, s-a dat publicităţii bilanţul ultimei ediţii a Jocurilor Olimpice. Cîştigul a fost de aproape jumătate miliard de dolari (497 milioane). Exact dublu decît s-a cîştigat cu patru ani mai înainte la Los Angeles (223 milioane dolari). Olimpiada a devenit, într-adevăr, o mare competiţie sportivă amatoare. Amatoare de... bani!

• Povestea vă este, desigur, cunoscută. Miodrag Belodedici, unul dintre cei mai buni fotbalişti români, de origină sîrbă, a rămas în Iugoslavia, unde îşi are întreaga familie. Această "dezertare" a însemnat o grea lovitură pentru "naţionala" României şi pentru Steaua Bucureşti. Antrenorul acesteia din urmă, Iordănescu, a plecat la Belgrad, să discute, de la inimă la inimă, cu Belodedici, dar el nici n-a vrut să audă. Înaintea finalei "Cupei Campionilor Europeni", în care Steaua a jucat cu Milano, cei de la clubul bucureştean s-au adresat lui Belodedici cu rugămintea să joace măcar în meciul decisiv şi, după aceea, nu vor mai avea nici o pretenţie de la el. Îi vor acorda chiar dezlegarea pentru Steaua Roşie Belgrad. Din păcate, data la care s-a disputat finala (24 mai), cînd "Minimum" era de-acum la tipar, ne-a împiedicat să vă relatăm dacă Belodedici a dat curs rugăminţii...

SPORT

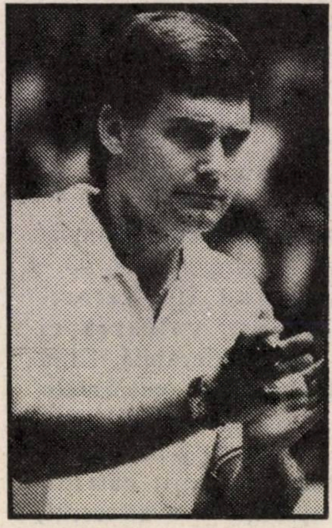

▪ WEINKRANTZ: nu i-e frică de răspundere?

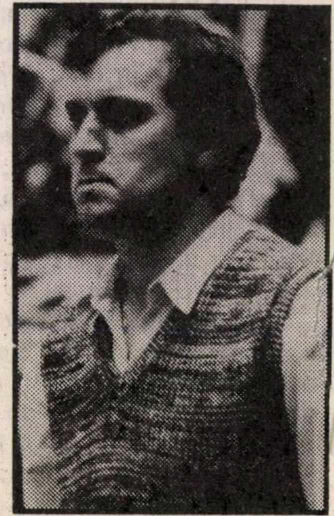

▪ SCHERF: Las' că v-arăt eu vouă!

• Zwi Scherf, antrenorul echipei de basket Macabi Tel Aviv, a plătit, cu punerea sa în disponibilitate, pentru înfrîngerea din finala "Cupei Campionilor Europeni". Despărţirea s-a făcut cu eleganţă, fără acuzaţii reciproce, dar se spune că, totuşi, Scherf a rămas profund afectat de gestul conducerii macabiste. Candidatul nr. 1 la postul rămas vacant este Moşe Weinkrantz, antrenorul lui Hapoel Holon, dar nu-i exclusă aducerea unui antrenor străin (iugoslav, italian sau american). Ce se va întîmpla cu Zwi Scherf? S-ar putea să preia echipa Hapoel Tel Aviv, principala rivală a lui Macabi Tel Aviv, pe care s-o pregătească sub lozinca "las' că v-arăt eu vouă"...

• Zahi Armeli, internaţionalul arab al lui Macabi Haifa, care se află (la ▶

31 de ani) în plină formă, îşi aminteşte că, în urmă cu un deceniu, şeful său de la agenţia "Subaru" din Haifa, încrezător în talentul lui fotbalistic, l-a recomandat celor de la Macabi, dar aceştia nici n-au vrut să audă de el. Patru ani mai tîrziu, l-au acceptat, totuşi, în urma unei adevărate "bătălii" în cadrul conducerii clubului, între o tabără "pro-Armeli" şi alta "anti-Armeli". Prima a cîştigat şi Macabi Haifa n-a avut ce regreta: cu Zahi Armeli în formaţie, echipa de pe Carmel a început "să ia înălţime": campioană în 1984 şi 1985, vice-campioană în 1986 şi, din nou campioană în 1989...

G. MODEANU

ARMELI – jucător arab: se poate şi aşa... Să jucăm împreună

Margaret Thatcher, Pam şi masculii politici
(Desen de Gitta Sion)

Pamela Bordes, call-girl de lux, 27 de ani, a aruncat în aer întreaga viaţă politică din Anglia.

Luată la întrebări (= bani mărunţi) de către spionajul britanic, ea a spus totul (sau aproape totul).

...Că este agenta lui Kadafi, primind 10.000 lire pe lună de la libieni, prin Ahmed Kadafi, vărul colonelului de la Tripoli, instalat la hotelul Crillon din Paris, de unde dirijează "reţeaua"; că s-a culcat cu circa 20 de deputaţi, cu ministrul Colin Moynhan, cu Andrew Neil, redactorul-şef al lui *Sunday Times* şi cu redactorul-şef al lui *Observer;* că a organizat cu aceştia (şi cu alţii) party-uri (orgii carevasăzică), ajutîndu-i pe oamenii lui Kadafi să fotografieze masculii politici în fel de fel de poziţii (nu politice) pentru ca, apoi, să-i şantajeze cu poza developată sub nas: "vrei să apară-n gazetă? şi să afle madam Thatcher?... nu... atunci fă-mi şi tu un serviciu... ceva de nimica toată... publică şi tu în Sunday Times o pagină despre ce prăpăd fac soldaţii israelieni în teritorii... şi un interview frumos, cu fotografii, cu Arafat"...

Pînă la Pamela (Pam!) Bordes, ştiam că politica e curvă; mare.

Pamela (Pam!) Bordes ne-a dovedit că şi curva e politică; mare.

POŞTA BY AIR MAIL

RABINUL ROSEN

Ca cititor frecvent al revistei dvs., am urmărit cu interes articolele în care Dl. Şef Rabin Dr. Moses Rosen prezintă unele aspecte din activitatea sa ca Şef Rabin al obştei evreieşti din România, în anii de după cel de-al doilea război mondial – articole prin care Dl. Şef Rabin încearcă să demonstreze că în sufletul Domniei Sale a fost dacă nu sionist, cel puţin a fost unul apropiat de doleanţele evreimii române din acel timp şi anume "emigrarea în Israel".

Am dorit de mult a pune – în legătură cu respectivele articole – o întrebare D-lui Şef Rabin, am ezitat – dar articolul publicat în nr. 25 (aprilie 1989), m-a determinat să scriu aceste rînduri.

Întrebarea se bazează pe o întîmplare autentică ce a avut loc în dimineaţa zilei de duminică 16 mai 1948, în cancelaria Liceului Comercial "Cultura" din Bucureşti – str. Sborului (liceu evreiesc).

În acea perioadă eram elev în ultima clasă a liceului (clasa 8-a din acea vreme) şi din cei 12 elevi din acea clasă, 10 elevi erau activişti în organizaţiile sioniste (legale în acea epocă), – iar ceilalţi doi, erau unul creştin (dintr-un oraş de pe malul Dunării), iar al doilea utecistul Eugen Oberst (Obrea de mai tîrziu de la "Scînteia Tineretului").

În dimineaţa acelei zile, după ce noaptea precedentă marea majoritate a evreilor din Bucureşti o petrecuseră în ken-urile organizaţiilor sioniste pentru a sărbători proclamarea Statului Israel, m-am prezentat (în numele celorlalţi elevi) în cancelaria liceului şi am cerut directorului din acea vreme, Prof. Valenştein (membru de partid, activist şi lector la Şcoala de cadre sindicale) aprobarea ca epocalul eveniment "proclamarea Statului Israel" să fie sărbătorit şi în cadrul liceului nostru, liceu evreiesc – aşa cum sărbătorim zilele naţionale şi ale celorlalte popoare frăţeşti: Bulgaria, Ungaria etc.

În cancelaria liceului am găsit în acel moment pe Eminenţa sa Dl. dr. Rosen – Şef Rabin – profesor de religie la liceu.

Spre surprinderea mea, înainte ca Dl. Prof. Valenştein, în calitate de director al liceului, să poată răspunde la cererea mea (ca delegat al elevilor), a sărit "ca fript" Dl. Şef rabin Rosen şi a răspuns că nu se poate face acest lucru, deoarece *"nu s-a primit aprobarea de la Comunitate"* (reproduc exact cuvintele D-lui Şef Rabin, deoarece ele mi-au rămas întipărite în minte mai bine de 40 de ani).

E drept că a avut loc un schimb neplăcut de cuvinte între Dl. Şef Rabin şi subsemnatul – dar pînă la urmă, (după ce am explicat directorului că toţi elevii sînt adunaţi în curtea liceului în vederea unei asemenea întruniri), înţelepciunea directorului Valenştein a triumfat şi am primit din partea sa aprobarea pentru adunarea festivă.

Culmea! În momentul în care directorul m-a întrebat: "şi cine va vorbi elevilor despre evenimentul proclamării Statului Israel?", iar a sărit ca fript Dl. Şef Rabin, care uitînd refuzul mai sus pomenit, a cerut ca el să fie unul dintre vorbitori la această întrunire. Nu a căpătat dreptul de a vorbi elevilor, în urma opunerii noastre şi consider că bine am procedat.

Este de remarcat că directorul liceului, comunist convins, activist de partid, s-a îngrijit ca prin intermediul nostru, adunarea elevilor să aibe loc într-un cadru festiv – cu drapele alb-albastru, pe care parte dintre noi le-am adus urgent din kenurile organizaţiilor sioniste, aflate în apropierea liceului.

Mai mult, în luna iunie 1948, la terminarea liceului, conform tradiţiei ca fiecare promoţie care a absolvit liceul să poarte un nume, acelaşi director – cu riscul de a fi "prelucrat" ulterior de organele de partid – a aprobat ca promoţia noastră să poarte numele "Promoţia Medinat Israel".

Întîmplarea relatată mai sus îmi pune mie şi cred că şi altor cititori ai revistei întrebarea în ce măsură articolele D-lui Şef Rabin reprezintă adevărul sau ele reprezintă o încercare de a camufla adevărul (care cred că este departe de cel relatat în articolele respective) şi de a-l prezenta pe Eminenţa Sa în postura de "călăuză sionistă" – în ilegalitate – a obştei evreieşti din România în anii de tristă amintire.

Am speranţa că veţi publica rîndurile de mai sus şi poate voi primi un răspuns şi din partea D-lui Şef Rabin.

Av. MOŞE SCHWARTZ
Ashdod

MINIMUM
e altceva

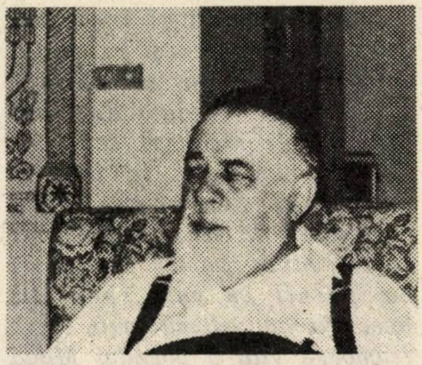

Stimate domnule
ŞEF RABIN MOSES ROSEN,

De multe ori citesc cu plăcere memoriile dumneavoastră din care, în afara materialului istoric deosebit de interesant şi de inedit, se desprinde tendinţa clară de conservare şi promovare a valorilor unice caracterizînd "tribul" nostru, evreimea românească. Personal, sînt născut mult după anii pe care îi pomeniţi în articol, dar în familie se mai păstrează vii amintirile pe care le evocaţi în amănunt, dînd dovadă de o acurateţe ieşită din comun.

În articolul dumneavoastră, "Cozile de topor" (aprilie a.c.), vă referiţi la fostul intendent al sinagogii *Malbim*, Moise Braunştein. Acesta este motivul pentru care m-am decis să vă scriu, intenţionînd în primul rînd să vă mulţumesc în numele meu şi al familiei pentru caldele, frumoasele şi mai ales adevăratele cuvinte prin care evocaţi memoria bunicului meu, Moise Braunştein.

Aveţi perfectă dreptate. Bunicul meu, Moişale, era un om dintr-o categorie mai rar întîlnită. Un idealist pentru care sinagoga *Malbim* reprezenta totul. Ziua lui de lucru începea la ora cinci dimineaţă şi avea multe de făcut. Copiii trebuiau să ajungă la Talmud Tora, şi dacă nu ajungeau Moişale rezolva problema. Un evreu avea necazuri? Moişale se ocupa de el, îi găsea alimente şi bani. Omul de serviciu nu curăţase sinagoga? Moişale punea mîna pe mătură. Moişale repara instalaţia electrică, făcea tîmplărie, Moişale distribuia ajutoare oamenilor săraci, Moişale făcea humântaş...

Aşa a trăit bunicul pînă în ultima zi a lui. Nimeni nu a ştiut că suferea de cancer, nimeni nu l-a văzut îndoindu-se de durere. În 1970, cineva dintre enoriaşi a telefonat acasă întrebînd ce se întîmplă cu Moişale, de ce întîrzie la sinagogă... Mamei mele i-a fost cumplit de greu să-i răspundă că Moişale nu mai trăieşte.

În calitatea mea de nepot şi ultim descendent al unei familii a cărei istorie se pierde în timpuri poate mai vechi decît Europa modernă, ţin să vă mulţumesc încă o dată pentru paragraful referitor la Moise Braunştein şi asta fără să-mi ascund plăcerea şi emoţia produse de cuvintele dumneavoastră.

MARTIN MARCUS
Yafo

BEGHIN, IDOV COHEN ŞI... ROMANIM GANAVIM

"Păcăleala de 1 Aprilie" a lui "Minimum" (om între oameni) cu privire la "romanim ganavim" – şi televiziunea israeliană, mi-a reamintit un incident asemănător şi "picant", de acum vreo 30 de ani, incident cu – de necrezut! – Menahem Beghin!

Era în vremea cînd sosiseră în ţară – în sfîrşit – unii dintre fruntaşii mişcării "Betar" din România – cei mai mulţi după o "carieră" de ani de închisoare sub regimul fascist şi mai tîrziu, sub cel comunist. Partidul Herut le-a organizat o recepţie festivă, într-o sală de cinema din Ramat Gan.

La tribună se aflau cîţiva parlamentari – în frunte fireşte, cu Menahem Beghin şi soţia d-sale, Aliza (z.l.). Alături de dl. Beghin se afla deputatul progresist-liberal de atunci, dl. Idov Cohen.

Luînd cuvîntul, dl. Beghin a accentuat (cu un zîmbet, fireşte): "Deşi noţiunile de ,român' şi ,închisoare' sînt – anecdotic – populare, vreau să subliniez că haverimii noştri *au stat în închisori pentru idealul lor naţional*" etc., etc. Apoi a continuat frumos, aşa cum ştia, ca întotdeauna.

Cînd s-a dat cuvîntul deputatului Idov Cohen, acesta a spus: "Înainte de a mă referi la eroicii betarişti din România, ţin să observ – la cele spuse de colegul meu parlamentar – d. Beghin: Ştim cu toţii că în Polonia au trăit şi activat comunităţi evreieşti de înaltă valoare – intelectuali, talmudişti, oameni de ştiinţă, etc., dar după cîte ştiu – sînt şi au fost în Polonia *şi închisori!* Noi, evreimea română, am avut şi noi închisori dar – am avut şi talmudişti, rabini, oameni de ştiinţă etc., etc. După cîte ştiu – noi n-a trebuit niciodată să importăm asemenea valori din Polonia – sau din Lituania – dar mai ştiu încă ceva: că închisorile din Polonia au fost şi ele populate şi că niciodată nu s-au văzut constrînşi să importe... hoţi, bandiţi sau alţi necinstiţi din... România!"

...Deşi sala era plină de "herutnikim", această introducere a dezlănţuit aplauze puternice şi – firesc desigur – dl. Beghin a cerut din nou cuvîntul pentru a sublinia că – pur şi simplu – a vrut să glumească şi se miră că Idov Cohen a luat-o – aproape – ca pe ceva serios.

Nu-i aşa că... istoria se cam repetă?

G. ORSHANY
Tel Aviv

MINUNI

În numărul 25 al revistei din luna aprilie 89, pag. 77 – 78, am luat cunoştinţă de o nouă diferenţă de opinii în legătură cu semnificaţia sărbătorilor de Hanuca şi de Purim. În ce priveşte prima, cred că nu este uşor de ştiut cît ar fi beneficiat poporul nostru dacă s-ar fi aflat sub influenţa elenismului, sau cît ar fi pierdut din specificul său evreiesc, aşa cum în genere evenimente ipotetice îşi găsesc mai greu interpretarea.

În al doilea caz, în ce priveşte salvarea evreilor din Imperiul Persan de Purim, o putem denumi "minune" în măsura în care dăm faptelor de atunci o aureolă de legendă şi tradiţie.

Nu sînt însă de acord să punem toată istoria noastră pe seama miracolelor şi să ne bazăm pe ele şi în viitor, pe motivul că astfel vom putea supravieţui mai uşor. Dacă pogromurile Europei Evului Mediu, dacă Inchiziţia din Spania, sau mai ales dacă Holocaustul secolului XX – această tragedie a poporului nostru – au fost "minuni" fiindcă au mai supravieţuit evrei, atunci pe drept cuvînt îl putem parafraza pe Pyrrhus din antichitate – "încă o minune ca asta şi sîntem pierduţi". Ce bine ar fi dacă am fi putut întreba pe cei dispăruţi în aceste condiţii, ce ar crede ei despre astfel de minuni... Nu cred că este necesar să încurajăm iluziile acestea de natură mistică.

RELU MOSHE
Rishon Le Zion

ELECTRICITATE

La rubrica "Elefantul şi problema" dl. V. Russu îşi pune întrebarea: "ce fac salariaţii Societăţii de Electricitate cu atîta curent electric?"

Un răspuns – poate mai sînt şi altele – pot să vi-l dau eu: *îl vînd*. Cum?

Am un vecin – desigur că nu o să-i dau numele – salariat la Societatea de Electricitate.

A făcut o gaură în peretele despărţitor, comun al saloanelor (al său şi al vecinului). Cu un cablu scurt şi invizibil, a legat priza sa de cea a vecinului, după ce a dat la zero întrerupătorul general de la tabloul electric al vecinului.

Acum, vecinul consumă din plin curent electric, pe care îl plăteşte cu o sumă aproximativ jumătate din valoarea curentului consumat, bani care intră în buzunarul salariatului de la Electricitate.

IZU BEN AVRAM
Petah Tikva

SĂ DĂM O ŞANSĂ PĂCII

Este un lucru ştiut că pacea o tratezi cu duşmanii, chiar dacă sînt criminali. În cazul nostru, organizaţia teroristă O.E.P. condusă de Arafat este duşmanul nostru apropiat.

La un sondaj de opinii, o parte din cei întrebaţi s-a pronunţat pentru un dialog cu O.E.P. Nu din slăbiciune, nu ca un act de închinare în faţa "Intifadei", ci din dorinţa sinceră de pace, chiar cu preţul unor cedări teritoriale.

Să dăm o şansă păcii. Istoria a cunoscut multe împăcări între duşmani crunţi, în locuri unde s-a vărsat mult sînge.

LEON RUBINŞTEIN
Natania

POETUL MIHAI CODREANU

Era în luna aprilie 1944, cînd am revenit la Iaşi de la munca obligatorie din exterior şi imediat am fost onorat *de către cercul de recrutare Iaşi cu munca la curăţirea străzilor.*

Subsemnatul şi încă trei evrei am fost trimişi în partea de sus a oraşului: str. Sărărie, str. Muzelor – piaţa din faţa facultăţii de Medicină, str. Rece. Într-o sîmbătă, la ora 7, pristavul Scripcaru ne-a repartizat pe teren. La ora 11 am terminat partea de sus şi am pornit în vale spre str. Rece. Ne-am odihnit puţin lîngă frumoasa vilă a poetului Mihai Codreanu, pe care îl ştiam ca om democrat. Cum noi stăteam la taifas pe scările vilei sale, a apărut poetul, înalt, zvelt, cu faţa blajină, părul argintiu, ţinînd de o cureluşă un cîine de rasă de mărimea unui viţel.

Poetul Codreanu ne-a făcut semn să ne apropiem şi ne-a atras atenţia să nu ne speriem de cîine. Eu m-am apropiat şi poetul a întrebat dacă putem să-i curăţim curtea. Nu obligatoriu şi nici degeaba. M-am sfătuit cu tovarăşii de muncă şi ne-am apucat de îndată de curăţirea curţii, care era plină de frunze căzute din copaci şi îmbibate cu apă de la topirea zăpezii.

Cum am terminat, a apărut servitoarea cu un coş pe care l-a aşezat pe o masă şi din care a scos pîine, mezeluri, o sticlă cu ţuică şi cozonac. Poetul ne-a poftit să luăm o gustare. Eram flămînzi, am mîncat, am mulţumit şi ne-am pregătit de plecare. Însă poetul ne-a făcut semn, spunîndu-ne: "Cu mine n-aţi terminat, eu nu sînt Haman, eu sînt om ca şi voi şi nu profitor al acestor vremuri întunecate. Vă asigur că nu va trece mult timp şi se va termina cu nedreptatea care vi se face.

Eu vă mulţumesc pentru serviciul ce mi l-aţi făcut nesiliţi şi aveţi din partea mea 400 de lei, să-i împărţiţi frăţeşte".

CAROL ARON
Ness Ziona

POŞTA

Dan Galili, Givataim (notăm, cu un semn de simpatie la adresa pasiunii dvs. pentru filatelia pe teme evreieşti, că în ziarul *Maariv* a apărut nu de mult un articol inspirat de timbrele emise în România în amintirea vestitului explorator din *trib*, Iulius Popper, "regele Ţării de Foc); *R. Ghelber*, Hod Hasharon (nu, nu e posibil să acceptăm sugestia dvs. ca la concursul Marcel Iancu premiile să fie atribuite prin... tragerea la sorţi a cupoanelor de participare; procedînd aşa, ar însemna să nu avem de-a face cu un concurs, ci cu o loterie; e altceva, e cu totul altceva. Şi, pe urmă, ce rost ar mai avea în acest caz, întrebările?); *Berry Stroianu*, Ramat Gan ("Noi – familia mea – am fost la spectacolul "De la Tănase la Crişan" de la sala Mofet din Ramat Ganul nostru. Îmi pare rău, dar: Rozina Cambos nu a apărut deloc şi asta fără nici un fel de înştiinţare prealabilă, din partea organizatorului; de Nancy Brandes nu am avut parte decît pînă la... jumătatea părţii I-a, după care a dispărut din program; scatologia din textele lui Mircea Crişan e savurată parţial sau minimal de un foarte mic număr de spectatori – e al doilea spectacol în care cuvinte ca c... sau curvă se aud des. Oare în spectacolele din Germania expresiile de genul acesta sînt aşa de apreciate?); *Harry Shoshany*, Ramat Hanassi (o epigramă la adresa deputatului Tufik Tubi: *Avem şi noi un prinţ arab/ Nu-i ca Hamlet, dar poate fi;/ În Knesset permanent e ştab,/ Ca om... Tu-bi or not Tu-Bi!); Beno şi Baby Marcus*, Natania (cred că aţi găsit ceva, aici, acum, la Poşta, în spiritul viziunii dvs. critice despre persoana în cauză...); *Veronica Lerner*, Montreal, Canada (un banc care circulă-n Quebec: "Evreii se împart în trei categorii: evreii coloraţi – Grunberg, Rotman, etc, evreii preţioşi – Zilberstein, Goldman, etc. şi evreii deştepţi – Ionescu, Popescu, etc"); *Mozes Iosef*, Bat Yam ("În ultimele luni, cititorii "Vieţii noastre" sînt nedumeriţi complet. Acest ziar îi atacă cu vehemenţă chiar pe fruntaşii Partidului Muncii care formulează critici la adresa d-lui Shimon Peres. Aşa au fost atacaţi d-nii Mota Gur, Gad Iacobi, Moshe Shahal, Israel Keisar şi de curînd, chiar dl. Itzhak Rabin, ministrul Apărării. Întrebarea este: suscitatul ziar este al Partidului Muncii sau este organul personal al d-lui Shimon Peres?)

Av. Smuel Cozman, Haifa; *Jeanine şi I. C. Butnaru*, Brighton, Mass., U.S.A.; *Al. Negroiu*, Ramat Hasharon; *Ionel Iancu*, Minneapolis, Mn., U.S.A; *Victoria Rosenberg*, Bnei Brak; *Cecilia Spindler*, Ramat Efal, Ramat Gan; *Yaakov Tzadik*, Migdal Haemek; *Prof. Lili Plaiu*, Beer Sheva; *Morel Abramovici*, Haifa; *Reny Mandel*, Bordeaux, Franţa; *D. Sinnreich*, Even Iehuda; *Mioara Leon*, Ashdod; *A. Popescu-Zamora*, Haifa; *Leonnie Rottentschreich*, Frankfurt, Germania; *Dorin Lax*, Tel Aviv, *Claude Katz*, Forrest Hills, New York – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

Persoanele care îşi găsesc numele în lista de mai jos sînt rugate să ia legătura cu secţia de cercetare a ACMEOR, Str. Raşi 39, Tel Aviv; Tel. 284074.

1939 -1944
DOCUMENTE PRIVIND ALIAUA ÎN PALESTINA, VIA CONSTANTINOPOL

(Urmare din nr. trecut)

Kormos Clara; Kon; Korn Carmela; Kran Mihai; Kremer Sulim; Kunstler Erich; Lindimac; Lipschitz; Melamed; Maden Bohor; Maden Mordehai; Maden Nisim; Perl Marcu; Ienosch Mizne; Mizrahi Aron; Moise Sofie Asa; Morgenstern Ira; Morgenstern Simoche; Monakovska Sepi; Mundlek Liza; Naufeld; Onsiel Alfred Manuel; Peretz M.; Pollack Maria; Porozowski Mozes; Powarski; Prev Israel; rabinovici Mordehai; Ravbinger Dora; Razan Belina; Razan Sara; Roller Edith; Roman (b); Roman (f); Rosenhaupt Fani; Rosenhaupt Iacob; Rosenhaupt Marius; Rosenhaupt Peppi; Rosenstein Iacob; Rosenthal Sura; Rosenwald Emilia; Rosenzweig Jack; Rosenzweig Rebeca; Roth Menase; Rudich Simion; Ruso Sabetay; Salvator Zamora; Schapira Anna; Schapira Moise; Scherzer Fredi; Schonbrun Andrei; Secher Ester; Secher Iacob; Secher Ruth; Secher Beno; Sechok Mizne; Silberman Simon; Singer Gavril; Smilovici Jeni, Willy; Solowiejzy Malka Ida; Solovberg; Spengel Izak; Stechman Hers; Stechman Sapse; Stechman Vigler; Stiber Ghitel; Stiel Berta; Stoleman Samuel; Szuster Tajba; Taub Izak; Tovia Antony; Trepman Ludwiga; Tselebi Baruch; Wasserman Maier Ozias; Wasserman Pasel; Weinstein Saia; Weinstein Saul; Weinstein Smerl; Wirklich Jack; Wurmbrand Lazăr; Wurmbrand Sabina; Zelberman Manfred; Zemboschi Barzaig; Zilberman Haim; Ztar Moise; Sitzer Iancu; Smilovici Jenni; Smilovici Sami; Smilovici Willi; Solomon Samuel Naim.

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

Veronica Herzog-Haninovici, str. Ghibor Almoni 61, Tel Aviv, telefon 302854. A lucrat în Bucureşti la publicaţiile în l. maghiară Elöre şi A Het. Este mama d-nei Madeleine Perlman, de la Agenţia "Ophir-Tours".

Dr. Carol Marcu, conferenţiar la Facultatea de Medicină Iaşi; la Ashdod.

Dr. Marcel Blum, lector Facultatea de medicină Iaşi; la Rehovot.

Turism

Dr. Charles Gruber, avocat, profesor la Universitatea din Paris; la prieteni.

Dr. Max Leibovici, lector Facultatea de Medicină Iaşi; la rude.

Felicia Antip, ziaristă (Lumea, România Literară, etc.); din Bucureşti; la rude.

Mioara Solomon, (soţia dramaturgului D. Solomon); din Bucureşti; la rude.

V. Grunea, poet, redactor la revista Tribuna, din Cluj; la rude.

Aniversări

Richard Stein, compozitor, autorul şlagărului "Sanie cu zurgălăi"; 80 de ani; la Bucureşti

N. Stroe, actor, scriitor, personalitate de frunte a teatrului de revistă; întemeietor, împreună cu V. Vasilache, al comediei cinematografice româneşti şi al humorului radiofonic din România; 84 de ani; la Tel Aviv.

Un număr mare de olim, care găsesc întotdeauna uşa deschisă la omul de mare omenie IOEL ŞTRUL, directorul secţiei de Klita şi Pituah din Vad Hapoel, îi urează grabnică însănătoşire şi întoarcere grabnică la locul de muncă.

Premiu

L. Bittman-Ruga, Premiul Agenţiei Evreieşti (Sohnut) pentru ansamblul creaţiei sale literare; în ziua de 7 mai a.c., la Casa Scriitorilor din Tel Aviv; au luat cuvîntul: Simha Dinitz, preşedintele Agenţiei Evreieşti şi Sandu David, Preşedintele Uniunii Scriitorilor din Israel. Născut la Galaţi, în anul 1908, L. B.-R. este autorul cărţilor: *Marea călătorie* (roman), Bucureşti, 1936; *Niciodată nu va fi tăcere* (nuvele), Tel Aviv, 1978; *Paradisul* (nuvele), Tel Aviv, 1982; *Al şaptelea personagiu* (nuvele, teatru), Tel Aviv 1988.

Şanea Faerstein Catz informează pe această cale rudele şi prietenii ei din Israel despre cununia nepoatei sale Dr. DANA CERNEA, fiica lui Musi şi Stela Cernea, cu Dr. ERIC L. SICHEL, în ziua de 11 Iunie 1989, în casa părinţilor ei Drs. Mihail (Musi) şi Ruth Cernea, Bethesda, Maryland, U.S.A.

Simon Alamaru, dentist, din Pt. Neamţ, anunţă noua sa adresă: Rh. Hashfatim 18/1, Bat-Yam, tel. 5516916 sau 5512020.

Pincu Rozenberg, (Casa Scînteii, I.U.T.) roagă colegii să-i telefoneze la 053-624356.

Elena Edelhaid, (al cărei tată, Mayer Edelhaid, născut în com. Stanislau, Polonia, a decedat în 1983) doreşte să ia legătura cu cei patru fraţi vitregi, precum şi cu unchiul şi mătuşile ei. Merkaz Klita Rakefet, cam 707, Carmiel, cod 20100.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

URARE

Cu prilejul aniversării zilei de naştere a scriitorului *MARIUS MIRCU*, Tata VAIS cu familia şi nepotul din România, urează sărbătoritului încă mulţi ani de viaţă, pînă la hotarele acestui mileniu, sănătate deplină şi în continuare putere de muncă rodnică, ca şi pînă acum.

Ne-a îndurerat profund dispariţia prof. Shlomo Mibasan. Figura lui luminoasă de dascăl eminent rămîne vie în amintirea atîtor generaţii de elevi ai şcolilor evreieşti din Craiova, Piteşti şi Bucureşti, cărora le-a insuflat setea de învăţătură şi dragostea de Sion. Ne vom aminti mereu de admirabilul om de cultură iudaică, împărtăşită cu talent publicului de pe altarele templelor şi pe calea scrisului, pînă în ultima perioadă a vieţii sale patriarhale.

I. Fîntînaru

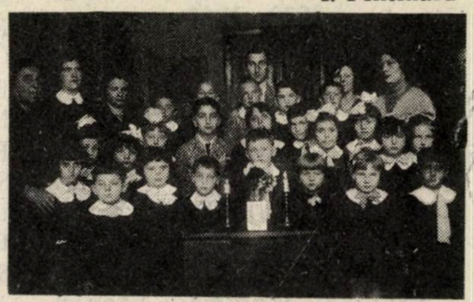

Profesorul Mibasan în mijlocul elevilor Şcolii israelite-române "Lumina" din Craiova, în anul şcolar 1930/31. Mulţi dintre ei astăzi în Israel

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA IUNIE

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
O verificare logică a vechilor conflicte vă va dovedi că nu aţi avut dreptate, că ar fi cazul să procedaţi în consecinţă şi să reparaţi ceea ce mai este de reparat. Dacă veţi avea puterea şi curajul s-o faceţi, veţi fi profund avantajat, dacă nu...

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
V-aţi aruncat cu capul înainte în afaceri în care, de la bunul început, aţi ştiut că nu sînteţi avantajat. Ce-i de făcut acum? Pentru a nu vă produce şi mai multe pagube şi neplăceri, lăsaţi lucrurile să curgă de la sine. În tot cazul, nu vă vor face mai mult rău decît cel pe care vi l-aţi autoprovocat.

LEUL (23 iulie – 23 august)
Sub calmul şi indiferenţa dvs. se ascunde un adevărat vulcan. Provocat de chestiuni care nu vă privesc personal, dar care nu vă sînt indiferente. Nu sînt decît două modalităţi de a ieşi din impas: ori să izbucniţi, indiferent de pagubele pe care le-aţi produce în jur, ori să vă daţi seama că lucrurile nu vă privesc şi să deveniţi, într-adevăr, indiferenţi.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)
Nimic deosebit de semnalat. Conjunctura zodiacală indică o lună perfect banală, în care se vor continua toate micile mizerii cărora a trebuit să le faceţi faţă şi luna trecută, dar absolut nimic care să depăşească acest grad. Înarmaţi-vă cu multă răbdare, în aşteptarea modificărilor de conjunctură. Numere cu noroc: 5, 18.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Aveţi de făcut faţă unor încercări foarte grele, de o importanţă vitală. Încercaţi să risipiţi mai puţin timpul, să cîntăriţi mai bine ce este important şi ce nu, pentru a vă economisi forţele. Aveţi nevoie să fiţi în cea mai deplină formă.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
Luna aceasta o să vă dezorienteze. Prea multe ocazii vi se vor ivi, şi pe tărîmul activităţii profesionale, şi pe cel sentimental. O dată pentru totdeauna, trebuie să decideţi ce este mai important pentru dvs. şi să alegeţi. Fără regret. Nu-i uşor, dar nimeni nu vă poate ajuta.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Odihniţi-vă. Faceţi greşeala de a nu vă cunoaşte limita puterilor, de a vă angaja în prea multe de-o dată şi apoi nu mai ştiţi pe unde să vă scoateţi cămaşa. Vara nu este anotimpul care vi se potriveşte. Singura modalitate de a-l traversa fără riscuri este de a vă auto-menaja.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Încăpăţînarea se va dovedi pentru o dată utilă, dar nu uitaţi: este vorba despre o excepţie. Succesele pe care le veţi dobîndi în această lună nu trebuie să vă facă să vă pierdeţi simţul proporţiilor. După un urcuş, obligatoriu, urmează şi coborîri.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Vă simţiţi în formă, dar nu trebuie să vă suprasolicitaţi. Pentru temperamentul dvs. e greu să păstraţi linia de mijloc, dar în această lună, mai mult ca oricînd, este strict necesar. O călătorie, fie ea şi scurtă, v-ar scoate din rutină şi v-ar ajuta mult întru păstrarea echilibrului.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Cheltuieli mari, dar nu trebuie să disperaţi, chiar dacă contul în bancă... Satisfacţiile pe care vi le vor procura, fie şi indirect, vor fi atît de mari, încît le veţi resimţi multă vreme de aici înainte. Şi vor constitui nişte adevărate realizări. Numere cu noroc: 6, 12.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)
Încetaţi de a încerca să daţi vina pe alţii: de situaţia penibilă în care vă aflaţi sînteţi singur responsabil.Chiar dacă nu mai este prea mult de reparat, încercaţi să vedeţi adversarul aşa cum este şi, poate, veţi obţine măcar un deznodămînt mai bun.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)
Niciodată nu este prea tîrziu pentru a mai încerca o dată. Cu puterea de muncă de care dispuneţi, toate uşile vi se vor deschide în faţă. Un cîştig bănesc neaşteptat, de altfel, o să vă ridice cu mult tonusul sufletesc.

ADRIAN
(Birou de turism, str. Sheinkin 8, Tel Aviv)
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

ADRIAN
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU–DADA

OPHIR – TOURS
(Marcel Bădescu–Blecher)
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

OPHIR TOURS
(Marcel Bădescu–Blecher)
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU–DADA

ADI TOURS – E. WEISS
Tel Aviv – Allenby 111
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

ADI TOURS – E. WEISS
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU–DADA

CASIF
(Agenţie de turism, Rehovot, str. Herzl 170 şi Tel Aviv, str. Frishman 10)
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

CASIF
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

GALERIA ROSENFELD
Tel Aviv – Dizengoff 147
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

GALERIA ROSENFELD
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU–DADA

HARRY ŞI GHITA
restaurantul
MIFGAŞ HAROMANIM
din Piaţa Primăriei, Tel Aviv
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

HARRY ŞI GHITA
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU–DADA

minimum

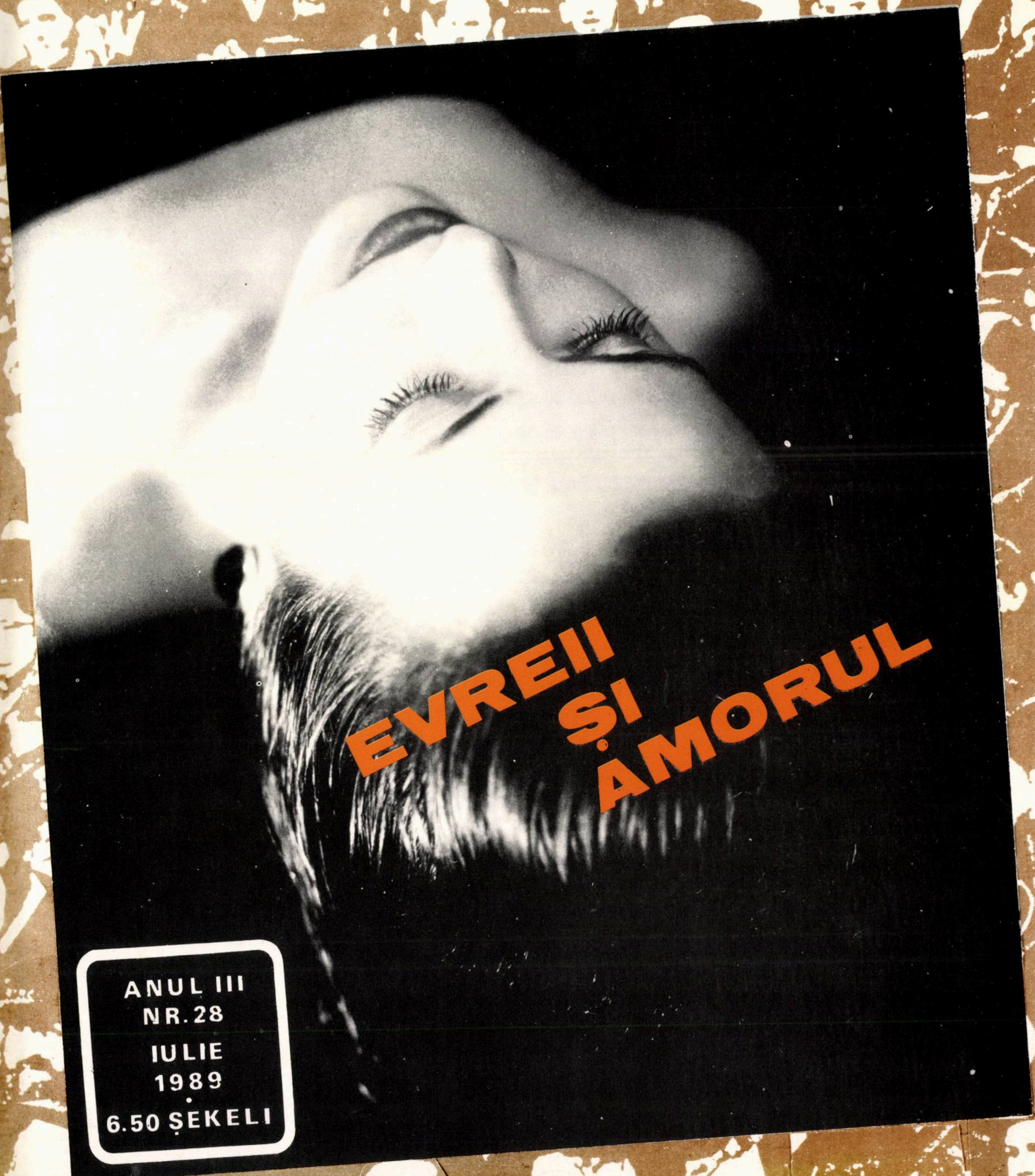

EVREII ȘI AMORUL

ANUL III
NR. 28
IULIE
1989
•
6.50 ȘEKELI

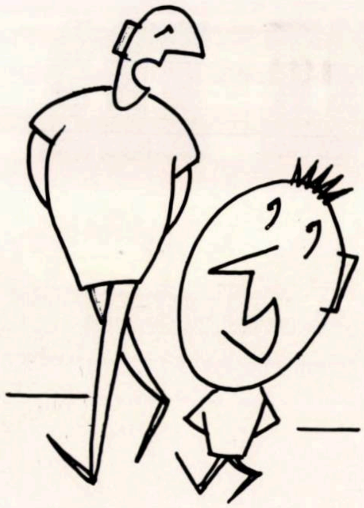

— MĂ ȚINE O DURERE DE CAP!
— MIE-MI SPUI ?!

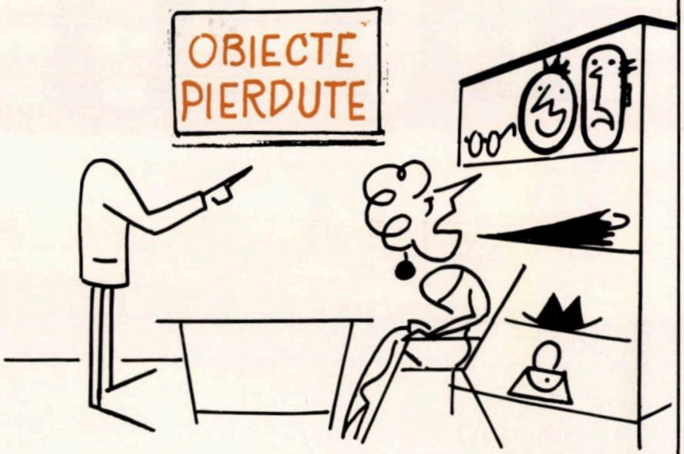

— AL DOILEA DIN DREAPTA

Humor cu cap și... fără

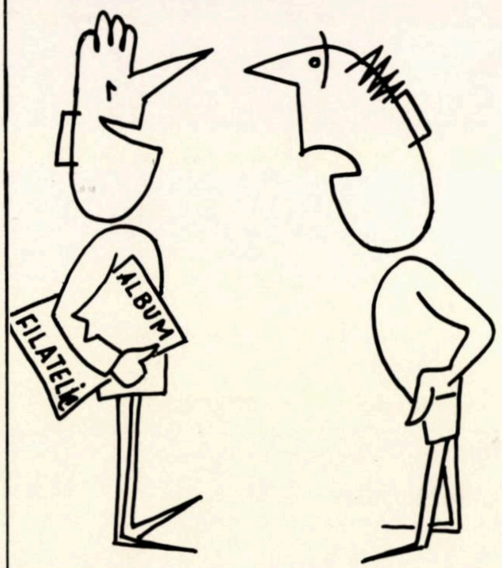

— AM UN CAP DE BOU

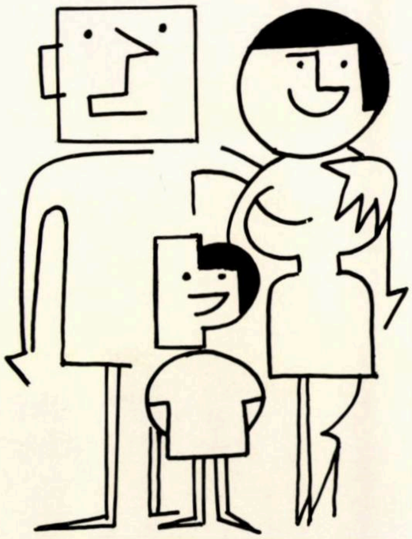

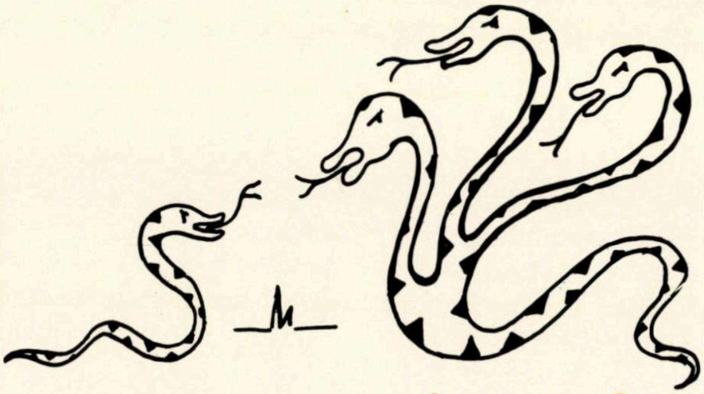

— N-AVEȚI UN CAP ÎN PLUS ?

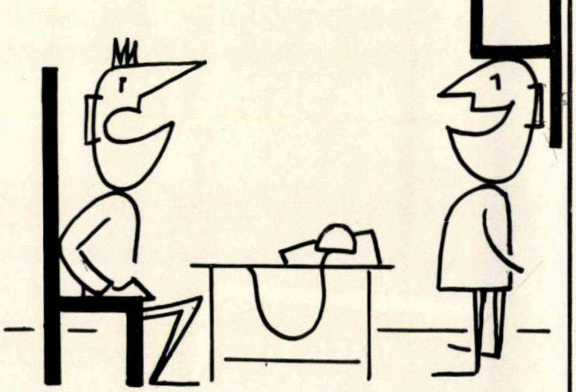

LIVADARU

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

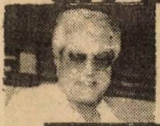

- Centrala Likudului se va întruni peste 5 zile la insistența tripletei Sharon-Levi-Modai care cere, chipurile, completarea cu noi puncte, mai clare, mai dîrze a inițiativei de pace a guvernului. Comentatorii spun însă că acesta e doar un pretext al celor trei pentru a-l îndepărta pe Shamir. Impresie confirmată şi la Washington unde cîţiva crainici ai Casei Albe nu au ascuns îngrijorarea că Shamir ar putea fi înlăturat. Intre timp primul ministru şi-a mobilizat forţele şi se pare că şi-a asigurat votul în partidul său.

- E discutabil dacă discreţia, chiar cînd e vorba de măsuri economice, trebuie să se exprime prin inducerea în eroare a populaţiei. D. Peres, ministrul finanţelor, nu a încetat să liniştească populaţia afirmînd că nu se va efectua o devalorizare a şekelului şi că nici nu-i nevoie de ea. Ca pe urmă, după ce populaţia s-a liniştit, să anunţe cu o inimă liniştită o devalorizare de 4,4%. Dacă situaţia economiei e gravă - şi este! - i se poate spune acest lucru populaţiei căci ea oricum îl simte.

- Inlocuirea lui Karoly Grosz nu i-a surprins pe "ungorologi". De mult timp spun că el e depăşit de viteza liberalismului care circulă azi în Ungaria. Pe de altă parte, tot ei se întreabă dacă liberalii maghiari nu merg prea repede prea departe. Două motive de îngrijorare: recent, clădirea comandamentului trupelor sovietice staţionate în Ungaria a fost incendiată iar agenţia TASS a transmis un articol în care sînt aspru criticate demonstraţiile "antisovietice" de la Budapesta din ziua reînhumării, cu onoruri naţionale, a lui Imre Nagy. Se pune deci şi în cazul ungurilor întrebarea: vor şti ei oare pînă unde se poate merge prea departe?

- 100 de ani de la moartea tragică a lui Eminescu. Centenarul acesta e marcat de presa din întreaga lume. Ioram Brunovschi, cronicarul literar de la "Haareţ", a scris superlativ despre "acest mare poet pe care prea tîrziu l-am descoperit din cauză că scriitorii ebraici originari din România nu au catadixit să-mi vorbească despre el". Acelaşi cronicar e de părere că "în această epocă de erupţie a naţionalismelor, comemorarea lui Eminescu nu trebuie să escamoteze exprimările sale şovine.

■ ADRIAN ZAHAREANU

KAHA IHIE!

O statistică întocmită de serviciile asistenţei sociale arată că circa 500 de copii sub 6 ani, necesită anual, în Israel, îngrijiri medicale în urma "educaţiei" pe care le-o servesc părinţii. Să nu ne mire deci că după o asemenea "educaţie" ne trezim cu nişte tineri care fură, înşeală, consumă droguri şi devin criminali notorii.

Nu cunosc rezultatele anchetelor efectuate în străinătate şi nici măsurile pentru reeducarea, nu atît a celor mici, cît... a celor mari. Ziarele au publicat în ultima vreme, nenumărate fapte comise de tineri ce au întrecut fărădelegile celor certaţi de mult cu justiţia. S-au petrecut fapte de mare gravitate, demonstrînd situaţia ruşinoasă a delicvenţei tineretului din ţara noastră. Un băiat de 16 ani, din Tel Aviv a rănit un altul în timpul unei dispute. Motivul: l-a deranjat cînd juca fotbal. Un soldat a fost asasinat la Haifa, în "Gan Haem", în urma unei certe cu alţi băieţi, pentru cine are dreptul să urce primul în ascensor.

Plaga delicvenţei începe la o vîrstă foarte fragedă. Şase elevi de liceu, din aşezările din sudul ţării, între 13 şi 15 ani, au fost reţinuţi de poliţie, învinuiţi de viol şi şantaj. În Ramat Gan, un grup de 35 de tineri, între 14 şi 16 ani, au fost arestaţi deoarece înfiinţaseră un cerc în cadrul căruia se consumau stupefiante.

În general, israelienii, cînd vorbesc despre copiii lor născuţi în ţară, spun cu o vădită mîndrie: "sînt sabri'. A fi "sabru" în concepţia israelienilor înseamnă ca acest copil să fie "deştept", cu o aroganţă aparte, pentru că s-a născut liber, într-o ţară liberă şi deci i se cuvine să facă tot ce ţie nu ţi s-a permis.

Acest "sabru" a devenit repede la noi, un copil răsfăţat, prost crescut, care pune ţigara în gură la 10 ani şi face dragoste la 12. Ce putem aştepta de la elevi de 8, 10 sau 12 ani, care în staţia autobuzelor stau aşezaţi pe speteaza băncilor, cu încălţămintea murdară pe bănci, făcîndu-le inutilizabile pentru vîrstnici, nevoiţi să aştepte în picioare. Dacă cineva încearcă să le facă o simplă observaţie, nu – doamne fereşte! – o muştruluială, se răspunde cu indiferentul "ma ihpat li".

"Ruleta pe şosele" se perfecţionează. Un şofer admonestînd şase băieţi, care participaseră la o ruletă pe şoseaua Kiriat Haim, a fost bătut de aceştia, răspunzîndu-i-se cu o obrăznicie specifică de "sabri": "kaha ye!" Copilul sabru sau nesabru, nu se naşte totuşi cu acest "kaha ye". El învaţă expresia atunci cînd îşi cunoaşte lumea înconjurătoare: părinţi, educatori, profesori, colegi.

Dar, de ce ne ocupăm astăzi, în mod special, de tarele acestea pe care le întîlnim în rîndurile tineretului nostru? Pentru că sîntem la începutul vacanţei şcolare. Timpul irosit pe străzi şi maidane în zilele de vacanţă, le va da elevilor nu numai gust de hoinăreală, ci şi prilejul să aplice în diverse ocazii acest "ma-ihpat-li" sau "kaha-ye".

Am citit cu indignare zilele trecute despre batjocura la care a fost supus un copilaş de patru ani, prins de cîţiva băieţi mai mărişori, care l-au înconjurat, l-au înfricoşat şi nu l-au lăsat pînă cînd nu l-au dezbrăcat de hăinuţe, lăsîndu-l gol-goluţ în stradă. În urmă cu cîteva luni, presa a relatat cazul unui "tată" care şi-a adus copilul în vîrstă de cinci ani, la sala de gardă a unui spital din Ierusalim, cu trupul plin de arsuri, "explicînd" că băieţaşul furase nişte bani din geanta mamei şi de aceea a hotărît să-l pedepsească, înroşind monezile în foc şi lipindu-le de mîinile copilului, să-l înveţe minte să nu mai fure...

Delicvenţa din rîndurile tineretului şi nu numai delicvenţa, ci şi sfidarea manifestată de unii din copiii noştri faţă de vîrstnici, constituie o problemă serioasă şi gravă. Din toate studiile se desprinde clar că una din cauzele de bază ale acestei plăgi sociale este lipsa de adaptare a tineretului la elementare norme morale. O educaţie normală în mijlocul unei familii normale, este pavăza cea mai sigură contra delicvenţei şi a altor aspecte negative de psiho-patologie juvenilă.

E adevărat că ne-am mîndrit şi ne mîndrim cu un tineret care s-a jertfit pentru a construi o ţară; avem şi un tineret plin de sănătate spirituală care umple clasele liceelor şi amfiteatrele universităţilor, un tineret echilibrat, viguros şi cuviincios, fala zilei de azi, speranţa noastră de mîine; în acelaşi timp însă ne-am blagoslovit şi cu o serie de părinţi şi educatori care au lăsat să crească un tineret ciudat, de o superficialitate păgubitoare.

Oare se vor găsi soluţii pentru ca acest tineret să nu ajungă în situaţia de a comite acte ilicite şi să nu ne facă să ne pierdem încrederea în sănătatea lui trupească, sufletească şi mintală? Kaha ye! ■

M. RUDICH

O muncă ieftină care ne va costa scump

Cînd a luat ființă, în 1920, Histadrutul a fost o organizație pur sindicală, urmărind să impună un salariu minim pentru muncitorii de la țară și de la oraș – și să apere munca evreiască împotriva muncii arabe ieftine de care se foloseau, mai ales, unii proprietari de plantații.

Obiectivele acestea decurgeau din convingerea că nu-i suficient să se achiziționeze pămînt, ci este absolut necesar să se ajungă la alcătuirea unei clase muncitorești proprii în Eretz Israel, – altfel fiind limpede că toate eforturile colonizării nu pot da rezultatele scontate, – cu alte cuvinte mulțumitoare, deschizătoare de largi perspective.

Este evident că haluțismul – pionieratul – a constituit o componentă a doctrinei sioniste, – iar mișcarea de renaștere națională era preocupată intens de formarea în Eretz Israel a unei clase muncitorești conștientă de importantul rol ce-i revine în opera de reconstruire a unui cămin național.

Într-adevăr, în perioada "Statului în devenire", adică în anii '20 – '30, muncitorii evrei au pus bazele unei societăți eretz-israeliene progresiste. Ei au avut de luptat cu munca arabă ieftină de care profitau unii proprietari de terenuri – nu destul de convinși că pămîntul aparține celor ce-l muncesc. Ei, haluțimii – pionierii – au înțeles că nu există decît un singur imperativ: reconstruirea țării.

Fără îndoială, datorită sănătoasei atitudini față de muncă a unui tineret convins de necesitatea revenirii la munca fizică, așa cum preconizase A. D. Gordon, teoreticianul reîntoarcerii la munca fizică, – ca și concepției privind reclădirea țării, s-a putut porni și la o refacere a poporului evreu în cadre sociale sănătoase.

*

Mîna de lucru din teritorii ne-a cam încurcat acum treburile, în diferite sectoare ale economiei noastre.

De cîtva timp, statisticieni, economiști, oameni politici, politicieni, căpitani de industrie și șantiere de construcții, contabili, sociologi, învîrt în gură, cu o competență uneori discutabilă, teorii asezonate cu cifre, cu procente în stare nu numai să ne impresioneze, ci să ne și sperie, – sau îngăduie stiloului lor să se arate precis informat, înfățișîndu-se astfel savant în ochii unui public nu prea atent la vorbe, dincolo de care se simte că nu-i decît un pustiu.

Cum în sectorul pălăvrăgelii nu există șomaj, în diverse foruri, oficiale ori nu, se tot discută, se interpretează în tot felul date statistice, se fac analize, teorii, – mîna de lucru arabă e întoarsă cînd pe o parte, cînd pe alta, – și sînt amintite ramurile vieții economice lovite în proporții variate de această mînă, cam milioagă, parcă.

În ciuda atîtor discuții și explicații – în cele din urmă vorbărie și nimic mai mult – nu sînt poate, nelalocul lor unele întrebări: depindem, într-adevăr, atît de mult de mîna de lucru din Teritorii? Nu mai știm ori – hai, să recunoaștem – nu mai vrem să muncim?

Ce s-a întîmplat de la crearea Histadrutului, menit să promoveze și să apere munca evreiască, ce s-a întîmplat de la proclamarea Statului încît s-a ajuns la situația de azi? – cînd atîția tineri refuză locuri de muncă, ce-i drept, unele prost retribuite, preferînd ajutorul fondului de șomaj și pierderea timpului prin cafenele.

S-au petrecut, e adevărat, de-a lungul atîtor decenii unele transformări economico-sociale, ca aproape pretutindeni, de altfel. Valurile mai mici sau mai mari de noi emigranți, cu mentalități de loc omogene, ca și tehnologia au influențat, de asemeni, în noile condiții, atitudinea față de muncă și concepția asupra rostului nostru aici. Întrebarea, totuși, stăruie: ce s-a întîmplat, ce se întîmplă cu noi? Angajăm brațe de muncă ieftine și noi ne ducem să jucăm la Bursă? S-ar putea însă ca munca aceasta ieftină să ne coste, în cele din urmă, tare mult.

Poate sociologii, psihologii, ar reuși să explice fenomenul, oricum întristător. Nu cumva politica, politicianismul în special, carierismul, au măturat, în calea spre arivism, valorile morale care au patronat și impulsionat atîtea spectaculoase realizări ale muncitorilor evrei, conștienți că ei, ei trebuie să reconstruiască țara, contribuind, prin aceasta și la refacerea poporului evreu marcat de pribegie și suferinți?

Ce s-a întîmplat cu noi? Am încetat a fi muncitori, devenind antreprenori?

Să ne iluzionăm, închipuindu-ne că ar apare un nou Gordon, – care de astă dată ar încerca să îndemne la întoarcerea la haluțism. Va fi el lăsat măcar să vorbească? Atîția activiști de profesie, răspîndiți pe unde eventual e nevoie de ei, dar mai ales unde nu-i nevoie, atîția vîntură vorbe goale îl vor lăsa ei să le strice socotelile? Cine crede că da, îi vor îngădui să continue a se legăna în iluzii. ■

MAMAIA מַאמַאיָה

Restaurant

românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

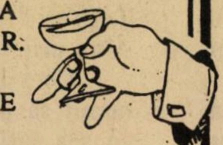

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

HP

CASA DE VÎRSTNICI
ÎN CADRUL

PRINCESS
hotel

NATANIA
STR. GAD MAHNES 28
TEL. 053-622666

CASĂ DE PĂRINŢI DE
NIVEL RIDICAT
AMPLASAMENT CENTRAL
ATMOSFERĂ INTIMĂ

- PENSIUNE COMPLETĂ
- SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
- ÎN APROPIEREA MĂRII ŞI A PARCURILOR ORAŞULUI
- ÎNGRIJIRE INDIVIDUALĂ

TEL: 242331

Aurel Weisler

ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA

ITS TRAVEL and TOURS

Frishman 9, Tel Aviv

CITIŢI

LAMA ★

REDACTOR:
I. Schechter

URGENŢE!

Reparaţii dentare
MAGDA

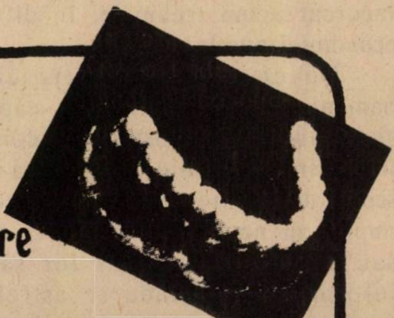

Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

TENDINȚE 30 DE NOPȚI

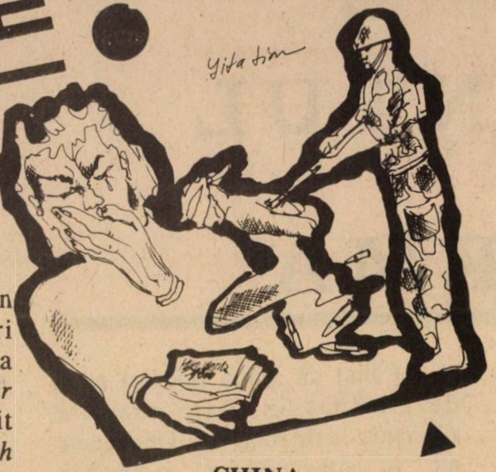

ISRAEL

• Pentru prima oară în istoria țării un grup de ofițeri de rezervă din conducerea kibuțurilor *Hashomer Hatzair* (stînga socialistă) s-au întîlnit cu conducerea formației *Gush Emunim* (partizanii colonizărilor în Iehuda și Shomron), semnînd o declarație comună de solidaritate cu "onoarea Tzahalului".

• Răspunzînd la întrebarea ziarului din Natania ce părere are despre pedeapsa cu moartea pentru teroriști, actrița Geta Luca a spus: "Sînt hotărît pentru. Trebuie să fie spînzurați în piața orașului. Îmi pare rău că mă exprim astfel, dar nu se poate altfel. Avem azi nevoie de un conducător militar care să facă ordine în țară și să nu ne transformăm în bătaie de joc".

• Primarul din Ierusalim, d. Teddy Kolek, a trimis o scrisoare pianistului și dirijorului Daniel Berenboim, care a declarat unui ziar londonez că nu este dispus să vină în Israel din cauza atitudinii autorităților față de arabi.

"Atitudinea dvs. – scrie Kolek – dovedește că nu aveți rădăcini în Israel. Trăiți departe de lupta de aici și ați decis să rămîneți în străinătate. Cu o astfel de atitudine, în ciuda admirației pe care o am față de talentul dvs. muzical, cred că este într-adevăr mai bine să nu vă întoarceți".

CHINA

• *Moarte și economii*

După masacrul din Piața Centrală a orașului Pekin, capitala Chinei, autoritățile (din rîndurile cărora a fost eliminat Ziao Zang, secretar al Partidului Comunist, acuzat de liberalism) au hotărît condamnarea la moarte a cetățenilor implicați în organizarea tulburărilor studențești. Într-un comunicat al conducerii chineze se precizează că respectivii "vor fi executați prin împușcare în spate iar membrii familiilor lor vor fi obligați să achite costul gloanțelor folosite".

U.R.S.S.

• *Pe marginea...*

"S-ar putea creea o situație revoluționară dacă nu intervine o îmbunătățire a nivelului de trai al populației" (Boris Ielcin – într-o declarație făcută la Roma).

• "U.R.S.S. se află pe marginea prăpastiei. Starea de euforie a Occidentului în legătură cu Gorbaciov este foarte periculoasă". (Andrei Saharov – într-o declarație făcută la Amsterdam).

• ÎN NR. VIITOR

Rabin-Șef Dr. Moses Rosen: Răspuns avocatului Moșe Schwartz din Ashdod

Radu Mănescu: Ceva...

Evreii și amorul: O farmacistă la Paris...

MINIMUM

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 șekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 șekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 șekeli
1 an (12 numere): 78 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

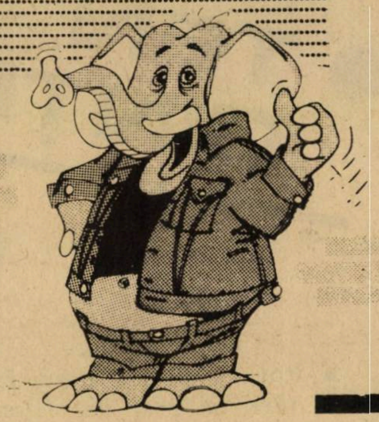

▪ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL *şi* PROBLEMA

COLINA PRIMĂVERII

Un miracol într-un miracol. Miracolul e sionismul, pămînturile defrişate, deşerturile fertilizate, Zahalul. Şi în acest miracol e Tel Aviv. Nu, pe el nu l-au creat tinerii şi tinerele ce şi-au părăsit căminele confortabile din Kiev şi Odessa spre a construi pe aceste meleaguri toride şi neprietenoase o ţară şi un popor. A munci şi a trăi într-un oraş fie chiar ce abia urma să fie construit cu multă sudoare şi cu preţul a multor lipsuri şi privaţiuni li se părea o misiune prea uşoară, de aceea incompatibilă cu idealurile ce-i însufleţeau. Oraşul acesta l-au creat mai puţin exaltaţii visului şi mai mult micii meseriaşi şi micii negustoraşi, pe care ostilitatea, sărăcia şi lipsurile i-au izgonit din tîrgurile sordide din răsăritul Europei. Nu atît visul cît nevoia i-a adus aici. "Dacă veţi voi, nu va fi o poveste!" era sensul venirii celor dintîi. "Şi chiar dacă nu veţi voi, tot nu va fi o poveste!" a fost înţelesul – cu nimic mai puţin important – al prezenţei celorlalţi.

Tel Aviv. Colina Primăverii. Să ne amintim că acesta este numele oraşului care împlineşte acum 80 de ani. Turburătoare tinereţe pentru vîrsta unui oraş. Nume de o inefabilă, subtilă frumuseţe, cum puţine poţi găsi în atlasele lumii. E numele ce i l-a dat un mare vizionar şi poet.

Păcat că aripa poeziei nu a dezmierdat în toate cazurile planşele arhitecţilor. De aceea, ar fi naiv să-i căutăm asemănări cu graţia oraşelor italiene, cu fastul celor spaniole, cu barocul grav al burgurilor nordice.

Tel Aviv e Tel Aviv. Şi la urma urmei, e destul atît.

PENULTIMA FURTUNĂ POLITICĂ

Bolidul căzut nu de mult, în puterea nopţii, pe litoralul din Haifa, în apropierea perechii aflată într-o situaţie romantică, a stîrnit penultima furtună politică israeliană.

Ce a fost misteriosul corp ceresc? Fragment de meteorit? Mesager al unei civilizaţii extraterestre? Rămăşiţele unui satelit artificial dezagregat în straturile superioare ale atmosferei? Proiectil lansat de o navă militară în largul mării?

"Nimic din toate acestea!" a fost replica tăioasă a Gheulei Cohen: pur şi simplu, domnilor, încă o provocare a duşmanilor noştri. Pînă acum s-au mulţumit să arunce cu pietre în Iehuda şi Shomron. Folosindu-se de complicitatea tacită a guvernului, au trecut să le zvîrle asupra noastră din înaltul cerului". Şi în numele deputaţilor din Hatehya, Tzomet şi Moledet a depus în Kneset tradiţionala moţiune de neîncredere în guvern.

"Locuitorii Haifei – şi noi toţi, dreptcredincioşi, ne-am învrednicit de o minune cerească" au proclamat sentenţios reprezentanţii partidelor religioase. "Locul acesta e sfînt, sfînt, sfînt: tot de aici s-a înălţat profetul Eliahu la cer". Şi au cerut Knesetului să fie la înălţimea momentului şi să aloce alte cîteva sute de milioane aşezămintelor religioase. Şi să repună pe ordinea de zi legea "cine e evreu".

"O provocare mîrşavă a reacţiunii sionisto-imperialiste" au clamat cu indignare de la tribuna Knesetului deputaţii Meir Wilner şi Tufik Tubi. "Nu întîmplător bolidul a căzut la Haifa – s-au grăbit să arate – căci aici trăiesc mulţi cetăţeni arabi".

"Un semn prevestitor de nenorocire, dar pe care îl putem preface în vestitor de bucurie dacă fiecare femeie şi fată evreică vor aprinde lumînări vineri seara" a telegrafiat de la New York Lubavicer rebe hasidimilor Habad.

La un moment dat păruse că misteriosul corp ceresc ameninţă însăşi existenţa guvernului de unitate naţională; primul simptom a fost declaraţia ministrului Moshe Shahal, că viaţa cetăţenilor din oraşul său e pusă în pericol de guvernul condus de Itzhak Shamir. Lucrurile au luat o turnură dramatică, de aproape-criză de guvern, cînd tînărul deputat Likudist Tzahi Hanegbi a ripostat că cei care

distribuie miliardele visteriei publice kibuțurilor și întreprinderilor falimentare ale Histadrutului n-au nici cea mai mică autoritate morală și deci să tacă.

Apoi furtuna s-a potolit. Pe neașteptate și fără nici o explicație logică. Adică exact ca și în toate crizele anterioare.

Aceasta a fost penultima criză politică. Și care e ultima? În Israel nu există una ca asta.

Ultima e cea următoare.

ARBITRII

Competiția dintre Uniunea Sovietică și Polonia nu datează de ieri și nu e decît rareori sportivă. Se împlinesc 50 de ani de cînd diviziile sovietice au mărșăluit pe întinderile Poloniei, desăvîrșind dezmembrarea ei, începută de Hitler. Performanță penibilă, lipsită de sportivitate și glorie, căci ce mai victorie e să învingi un învins? Da, e lung și dureros palmaresul competiției istorice polono-ruso-sovietic, în care Katyn e orașul sîngelui.

De data aceasta, competiția e sportivă, cu balonul rotund, pe un stadion de foot-ball. Ca arbitrii, părțile, de comun acord, au optat să fie israelieni.

De ce această preferință neașteptată? Ca să facă întîlnirea mai atractivă? Pentru că în zilele noastre jocurile sportive sînt uneori diplomație, după cum nu o dată, diplomația devine sport? Pentru că dintre diferitele opțiuni posibile, cea israeliană le-a oferit maxime garanții de onestitate?

Șirul întrebărilor poate fi continuat iar fiecare e liber să aleagă răspunsul ce i se pare adecvat. Oricum, nu acesta e lucrul cel mai important.

Important cu adevărat e că ceva, de cîtva timp, se mișcă în lume, inclusiv în răsărit. Căci cine ar fi putut visa măcar, nu mai departe decît cu doi ani în urmă, că un match de foot-ball dintre Uniunea Sovietică și Polonia va fi arbitrat de israelieni?

Să nu omitem să precizăm că e vorba de un match amical. Așa e: mai ales, sau poate în primul rînd prin arbitrajul israelian.

EXCES DE ZEL PROFESIONAL

Bizară, foarte bizară, povestea de la hotelul "Laguna" din Eilat – începutul de incendiu de la etajul superior și inscripțiile dușmănoase de pe pereții de la subsol. Meir Swisa, corespondentul local al postului de radio Galei Tzahal, s-a grăbit să transmită știrea, care a fost imediat difuzată. Cîteva ore mai tîrziu, întreprinzătorul ziarist a fost arestat. Nu pentru c-a transmis știrea, ci pentru că a produs-o. El, adică, e cel care a produs focul la etaj, tot el a mîzgălit pereții de la subsol. De ce a făcut-o? Chiar aceasta a fost prima întrebare pe care i-au pus-o la poliție. Pentru că ardea de dorința unui scoop, a unei știri senzaționale în exclusivitate, a explicat. Și nevînd-o la îndemînă, s-a gîndit s-o producă... Dar cum de a dat poliția de urma lui, și încă atît de rapid? ar fi vrut, la rîndul lui, să întrebe. Dar se știe, la anchetă nu ești adus ca să pui întrebări, ci ca să răspunzi la ele.

Dar și așa s-a aflat: un telefon anonim a informat poliția că scrisul de pe pereți seamănă întru totul cu al ziaristului de la Galei Tzahal. Bizar, foarte bizar. De unde și pînă unde anonimul informator a luat cunoștință și a comparat cele două grafii? Și cum de atît de ingeniosul corespondent nu s-a gîndit să-și modifice scrisul subversiv? De neînțeles...

În afară de cazul cînd... Da, în afară de cazul cînd, lansat pe toboganul senzaționalului, nu s-a putut opri din rostogolire și s-a autodenunțat. Ca să facă și mai senzațională știrea-bombă pe care a produs-o și a transmis-o de la Eilat.

VINA LUI GHIDALE

Oribila descoperire din Ucraina, unde gropi comune cu mii de victime ale terorii staliniste din anii '30 se învecinează cu cele ale celor exterminați de naziști în anii războiului, ni-l readuc în amintire pe Ghidale, cel cu dugheana din Jitomir. Victimă în toate cazurile și în toate situațiile. Nimeni mai bine decît el și-a descris situația.

"Leahul mi-a biciuit ochii... Leahul e un cîine rău. El îl ia pe evreu și-i smulge barba, ah, cîinele! Și uite că acuma e bătut cîinele cel rău! Asta-i minunat, asta-i revoluție! Și după aceea, cel care a bătut pe leah îmi zice: "Înregistrează-ți gramofonul, Ghidale..." "Mie îmi place muzica, doamne", îi răspund eu revoluției. "Nu știi tu ce-ți place, Ghidale; eu am să trag în tine și atunci ai să afli, iar eu nu pot să nu trag, pentru că eu sînt revoluția..."

În care groapă comună zace cadavrul lui Ghidale? În cea a lui Stalin? A lui Hitler?

Și unii și alții au văzut în el un dușman periculos, pentru că evreul acesta cu dugheană la Jitomir, nutrea în sufletul său naiv un vis irealizabil: o internațională a oamenilor buni.

● ÎN NR. VIITOR

La *Pagina cît se poate de liberă:* schimb de scrisori **N. Steinhardt**, călugăr la Mănăstirea Rohia, Maramureș – **V. Russu.**

"VIAŢA MEA E UN ROMAN". MULŢI DINTRE NOI AU OBICEIUL SĂ ARUNCE ACESTE CUVINTE. ŞI NU E CAZUL ÎNTOTDEAUNA. FIINDCĂ, DACĂ VIAŢA DUMITALE E UN ROMAN, ATUNCI CE-O MAI FI...

DESTINUL ULUITOR AL EVREULUI MOHAMED ASAD

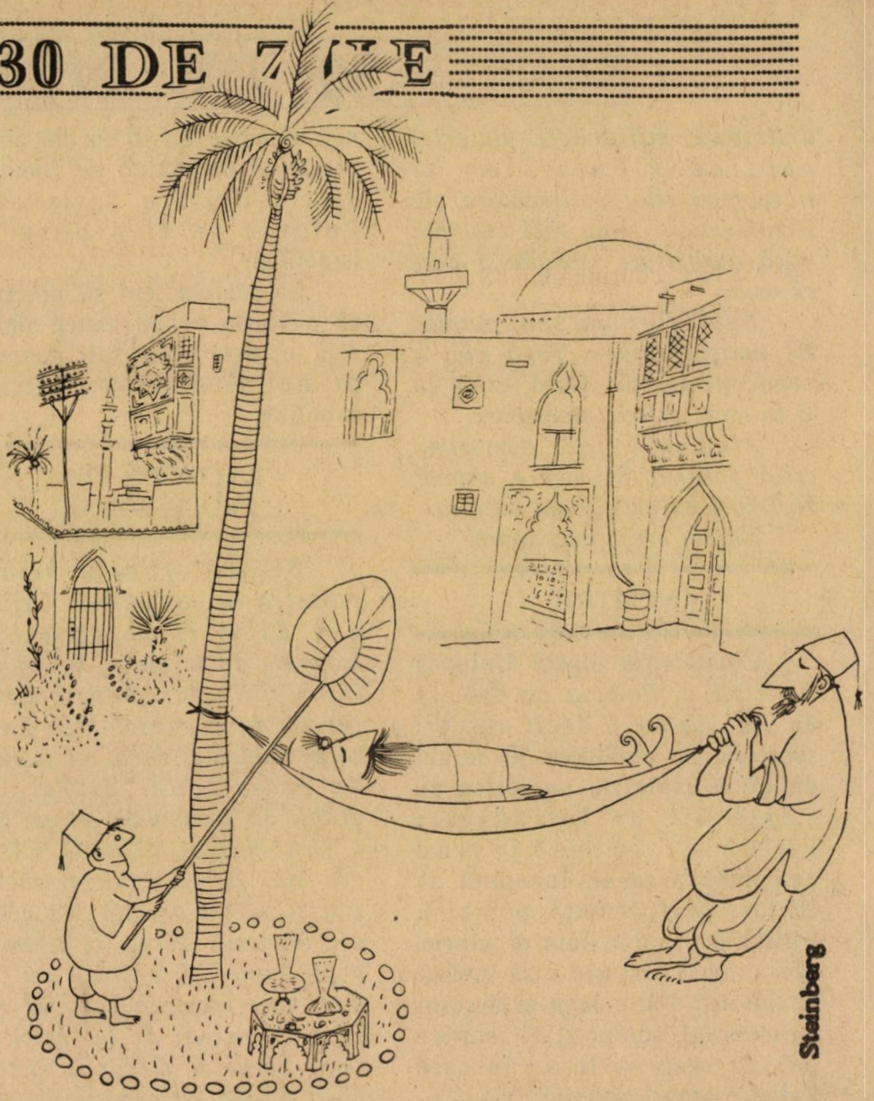

●

Poveste adevărată despre un tînăr evreu născut în Galiţia, care şi-a părăsit părinţii bancheri la Viena, a ajuns în anturajul regelui Ibn Saud, apoi locţiitorul şefului delegaţiei Pakistanului la O.N.U.

●

După 40 de ani, arhivele ministerului de externe devin accesibile cercetătorilor, care, uneori, ca în cazul de faţă, sînt puşi nu numai în faţa celor mai neaşteptate evoluţii diplomatice, ci şi a unor autentice drame omeneşti.

În afara documentelor arhivistice, cazul de faţă a putut fi reconstituit datorită şi relatărilor unuia dintre personajele implicate la timpul respectiv, d. Zwi Sinder, fost mulţi ani în serviciul ministerului de externe, în prezent pensionar, domiciliat în cartierul Rehavia din Ierusalim.

"A SE AFLA CINE E MOHAMED ASAD"

Începutul l-a constituit un scurt comunicat al guvernului de la Karaci: "Dl. Mohamed Asad a fost numit locţiitorul şefului delegaţiei Pakistanului la O.N.U. Dl. Asad e scriitor, cercetător ştiinţific şi ziarist". Ştirea nu i-a scăpat lui Iacov Shimony, pe atunci şeful departamentului asiatic în ministerul de externe. "A se afla cine e Mohamed Asad", a telegrafiat delegaţiei noastre la O.N.U. Telegrama a ajuns pe masa de lucru a lui Zwi Sinder, ataşatul de presă al delegaţiei. Coincidenţă turburătoare, căci, cum se va dovedi ulterior, omul care stîrnise interesul Ierusalimului era... rudă cu Zwi. Mai exact, cu soţia sa. Tamar. Acesta a fost, ca să spunem aşa, prologul dramei şi s-a consumat în ultima lună a anului 1951.

UN BĂRBAT ÎNALT, FRUMOS, CU MANIERE DESĂVÎRŞITE

În continuare, succesiunea evenimentelor a fost uluitoare. Ele s-au întipărit adînc în memoria lui Zwi Sander.

"Mohamed Asad era un bărbat înalt, frumos, cu maniere desăvîrşite. Om de o vastă cultură, poliglot".

S-a născut în anul 1900, la Lwow, care făcea atunci parte din imperiul austro-ungar. Numele său era Leopold Weiss. Tatăl era bancher şi la scurt timp după naşterea copilului s-a mutat cu familia la Viena. Leopold a studiat la şcolile cele ▸

mai aristocratice, apoi la universitate. Aparent, totul părea a fi în ordine, în realitate nu era de loc aşa: relaţiile dintre fiu şi tată erau de încordare continuă, mai mult – de ostilitate.

Asta să fi fost cauza dispariţiei de acasă a tînărului Weiss? Faptul s-a petrecut la începutul anilor '20. După un şir lung de peregrinări, Leopold a ajuns în Orientul Mijlociu, dar nu în Eretz Israel, ci... în peninsula arabică. Nu se cunoaşte prin ce căi a reuşit să se introducă la curtea regelui Ibn Saud, care cucerise nu cu mult timp înainte ţara din mîinile familiei haşemite. Leopold a avut, bineînţeles, grijă să ascundă originea sa evreiască, pretinzîndu-se drept austriac.

Zwi Sinder: O spun fără ezitări: "da, mi-a fost drag..."

CĂSĂTORIT CU O PRINŢESĂ ARABĂ

Curtea regală a fost şi locul apropierii lui Leopold de Islam. În anul 1926 ajunge la Berlin. Aici are loc convertirea sa la mahomedanism. Imamul transpune numele Leopold în Asad, leu în arabă. Şi-i adaugă numele profetului. De aici înainte va fi Asad Mohamed.

E din nou în Arabia Saudită, de data aceasta ca trimis al ziarului "Frankfurter Zeitung". Domiciliul stabil e la Ryad, de unde face dese deplasări în întreg Orientul Mijlociu. În cadrul acestor călătorii ajunge şi la Ierusalim, unde se întîlneşte cu o rudă apropiată, dr-ul oftalmolog Arie Feingenbaum, prilej cu care îşi manifestă ostilitatea sa totală faţă de sionism.

Prestigiul său la curtea regală din Ryad e în continuă creştere şi Ibn Saud îl include în corpul consilierilor săi politici. I se propun partide strălucite, din care alege pe Moira-el-Ibrahim, fiica unui membru al dinastiei saudice. I se naşte un fiu, Talal.

Apoi socrul său intră în conflict cu suveranul şi întreaga familie e nevoită să se salveze prin fugă. În viaţa lui Asad Mohamed începe o nouă perioadă de peregrinări, ca şi cum nici islamizarea nu-l poate elibera de destinul evreiesc.

OH, PACHETELE EVREIEŞTI!

India. Delhi. În această ţară şi în acest oraş spera Asad să înceapă o existenţă nouă. Dar la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, autorităţile britanice îl internează într-un lagăr de concentrare, dată fiind originea sa... austriacă. Timp de 4 ani îndură mizeria şi lipsurile specifice universului concentraţionar. În această stare îşi aminteşte de rudele de la Ierusalim. Dr-ul Feigenbaum nu are ezitări şi răspunde apelului. Datorită acestor pachete evreieşti, zelosul mahomedan supravieţuieşte.

Sfîrşitul războiului îi aduce eliberarea. E primit cu braţele deschise de cercurile conducătoare musulmane din India, dar cînd Pakistanul devine independent, Asad Mohamed – cu ani de lagăr şi relaţii sus-puse – e primit să lucreze în ministerul de externe. Aşa a ajuns în reprezentanţa acestei ţări la O.N.U.

ÎNTÎLNIRI SECRETE LA NEW YORK

Biografia atît de puţin comună a foarte prezentabilului diplomat pakistanez nu era cunoscută, fireşte, lui Zwi Sinder, atunci cînd a primit telegrama de la Ierusalim. A refăcut-o ulterior, pas cu pas, cu ajutorul propriei sale familii, inclusiv soţia, Tamar, născută Feigenbaum.

De abia după aceea a făcut prima încercare de a se apropia de diplomatul musulman. Au avut loc întîlniri, de mare discreţie, căci autorităţile de la Karaci n-ar fi ezitat să ia cele mai drastice măsuri împotriva lui Asad.

Încet-încet, legăturile s-au întărit. În cîteva rînduri diplomatul pakistanez s-a încumetat să-şi viziteze colegul israelian, acasă. Asta în cinstea mătuşii sale, Tamar.

Au fost aceste întîlniri strict de familie? Nu au fost cumva abordate şi alte subiecte? Documentele sînt neconcludente în această privinţă. Şi nici Zwi Sinder nu e (încă?) dispus la completări.

M. RAF

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

DA: MAI EXISTĂ INVITAȚII "CA-N FILME"!

Directorul filialei din Tel Aviv a institutului "Yad Va-Shem", Efraim Wickselfisch, este originar din Polonia, numai că a părăsit țara sa de baștină în urmă cu cîteva zeci de ani și nu mai are nici o rudă acolo și – cel puțin așa credea – nici o cunoștință, astfel încît a fost suficient de uimit cînd, relativ recent, a primit un plic cu ștampilă de la Varșovia.

Surpriza cea mare urma să intervină abia după ce a deschis plicul: nici mai mult, nici mai puțin decît o invitație de a vizita Polonia timp de o lună, ca oaspete personal al semnatarului scrisorii – generalul Jaruselski însuși! Pur și simplu, tînăr ofițer înaintea izbucnirii Războiului mondial, Efraim Wickselfisch a fost comandantul cadetului Jaruselski care, soldat bun, nu și-a uitat primul comandant.

MONA LISA DIN GALIL

"Mona Lisa din Galil" a ajuns la Ierusalim, la Muzeul Israel, doi ani după ce a fost descoperită în săpăturile arheologice de la Tzipori.

Frumoasa necunoscută a fost portretizată în centrul unei podele de mozaic de mari dimensiuni (7 metri x 6), avînd ca subiect viața și aventurile zeului Dyonisos, aflată într-o vilă particulară datînd din epoca romană tîrzie, respectiv sec. III al erei noastre. Conservat impecabil și de o mare calitate artistică, s-a decis ca mozaicul să fie deplasat și prezentat în principalul muzeu al țării, ceea ce a presupus o uriașă și minuțioasă muncă: suportul mozaicului a fost înfășurat pe un sul de lemn care a permis transportul, iar apoi lucrarea a fost reconstituită din miile de plăci colorate originale.

De altfel, în materie de autenticitate, în această țară cu istorie multimilenară, "noutățile" se țin lanț. Anticul oraș ebraic Katzrin, datînd din epoca Talmudului, a fost "reperat" imediat după Războiul de șase zile. Lucrările de aducere a lui la lumină, de consolidare a ruinelor și de reconstituire a lui au durat peste două decenii, iar recent a fost pus la dispoziția publicului într-un parc unde o serie de meșteșugari – olari, fierari, țesători etc – își exemplifică profesiunea în metodele antice, contemporane cu epoca de înflorire a Katzrinului antic. Cerem scuze, respectuos, Adunării Generale O.N.U., pentru această mărturie a permanenței noastre milenare pe aceste pămînturi, dar... asta-i situația.

PATRU FRAȚI BANAI SÎNT VEDETE ALE SCENEI; IAR AL CINCILEA, EI BINE, AL CINCILEA...

A fost în Ierusalim, în vechiul cartier Mahane Iehuda, o familie sfaradită, dintre descendenții direcți ai acelor evrei care, expulzați din Spania, au ales să se întoarcă la locul lor de origine. Exact așa cum povestește superbul documentar realizat de Ioram Gaon despre el însuși și intitulat "Din Toledo la Ierusalim". Și această familie și-a luat sau a primit un frumos nume ebraic: Banai, ceea ce ar suna pe românește zidarul.

Familia Banai din Mahane Iehuda a avut mulți copii, mulți băieți în special: Iosi – excelentul șansonetist pe care îl cunoaștem, Gabri – irezistibilul slăbuț din trioul "Hagașaș Hahiver" (cercetașul orb!), Haim – actorul devenit faimos cu trăsăturile lui Albert-peirot, Iaakov – actor, dar mai ales un excelent povestitor popular, așa cum l-am cunoscut cîndva în emisiunile de vineri seară ale televiziunii. Singurul dintre frații Banai care nu a intrat în ▶

TEHNICA ALEXANDER

TRATAMENTUL DEFICIENȚELOR COLOANEI VERTEBRALE

AMELIORAREA STABILITĂȚII ȘI A MODULUI DE MIȘCARE

A SE CONTACTA ÎN PREALABIL, 03-220841

OFER KAMRON • TEL AVIV – STR. FRISHMAN 18

lumina reflectoarelor a fost Itzhak, devenit judecător la Beer Sheva.

Pînă cînd, acum cîteva săptămîni...; pînă cînd deputatul Iosi Sarid a protestat în chip energic împotriva faptului că un acuzat evreu de a fi aruncat o sticlă incendiară (care nu a făcut nici un rău) asupra unor maşini cu număr arab în ziua înmormîntării paraşutistului Avi Sasportas a fost eliberat pe cauţiune pînă la încheierea procedurii juridice. Rasism deci, terorism legalizat, etc., etc., etc.!

Cu toate că judecătorul care a luat această decizie nu l-a absolvit de vină, nu a întrerupt procedura juridică împotriva acuzatului, ci pur şi simplu, a ţinut seamă de trecutul curat al tînărului, a decis să-l lase în libertate. Supravegheat de poliţie!

Ei bine, acest slujitor al Legii – care-l enervează pe Iosi Sarid – este exact ultimul Banai ce rămăsese în afara bătăii reflectoarelor, Itzhak.

STATUIA DE SUB PICIOARE. STATUIA CREZUTĂ PE CUVÎNT

Indubitabil, sculptura monumentală din ţara lui "Să nu-ţi faci chip cioplit" este visul oricărui sculptor modern din lume. Cu cîteva rarisime excepţii – ca de pildă penibila copie a lui David de Michelangelo, care, îmbrăcat, trebuie să-l reprezinte pe Mordechai Aniliewicz în chibuţul Iad Mordechai – există în Israel o abundenţă de monumente nefigurative, unele mai reuşite, altele mai puţin, dar care chiar dacă au sensuri de neînţeles (piramida răsturnată a lui Tumarkin din Piaţa primăriei telaviviene, cele trei "buline" anonime din faţa Habimei), îşi păstrează intacte valorile decorative. Un monument pentru a fi frumos nu trebuie neapărat să "însemne" ceva!

Cînd, la sfîrşitul bulevardului telavivian. Rothschild, în mijlocul lui, pe aleea umbrită de pomi, au început săpături, au început pariurile: reparaţii? Dacă da, la ce? electricitate, canalizare, telefoane?; nu cumva încă o fîntînă – obsesia de înţeles a edililor israelieni (în afara numeroaselor anonime, să cităm "torta" lui Agam din Piaţa Dizengoff telavivianã şi kitschul absolut din faţa vechii gări ierusalmitene)?

Aşa cum au început, lucrările s-au încheiat fără a lăsa semne aparente la distanţă: deci reparaţii! Eroare. Dacă te apropii mult de locul cu pricina, constaţi că toată agitaţia şi sudoarea au lăsat în urmă ceva care este identic cu rezultatul unor eventuale săpături arheologice, un fel de schiţă a unei clădiri cu patru încăperi, din care nu au mai rămas trasate decît fundamentele.

La distanţă respectabilă, se afla plasată şi o placă de bronz care cu un text gravat te înştiinţează că Fondul "Iehosua Rabinovici" pentru cultură şi artă a ridicat aici lucrarea "Fundaţie" (titlu exact şi umoristic involuntar) a lui Michael Ullman. Pentru evitarea oricărei confuzii, placa precizează textual că este vorba despre o "sculptură" ("pesel" în ebraică) şi că de fapt, în afara a ceea ce vezi, a rămăşiţelor, în pămînt se mai află si nişte "corpuri" care sînt desenate acolo. Iar tu, trebuie să crezi placa pe cuvînt. Cine o să se apuce să scormonească terenul pentru a verifica?

Într-un cuvînt, o inovaţie. Pînă azi, sculptura a cunoscut "Bois-rondul", baso-relieful, alto-relieful, etc., etc., etc., dar nu a cunoscut sculptura "inversă", ascunsă ochiului şi de crezut pe cuvînt.

Nu vă grăbiţi să aruncaţi cu piatra în Fondul respectiv care a risipit o avere pentru această – cum să-i spunem noi?! – farsă mai gravă decît patratul alb pe fond alb al lui Malevich. Vă imaginaţi ce s-ar fi întîmplat dacă "conservatorii", "opacii", "retrograzii", ar fi refuzat banii pentru o asemenea capodoperă?

ALEGERI – MÎINE?

Institutul "Modiin Ezrahi" care *simte* (nas politic?) că nu-i exclus să avem alegeri anticipate, a întreprins un sondaj pe tema "clasică": ce-ar fi dacă... mîine...?

Efectuat sub conducerea d-nei Rahel Israeli, sondajul a pus întrebarea "Dacă alegerile pentru Knesset s-ar desfăşura acum, pentru care partid (dintre cele reprezentate în actualul parlament, n.n.) aţi vota?"

Trebuie notat în privinţa celor două mari componente ale guvernului că Likudul ar cîştiga două mandate, iar Maarahul ar pierde zece.

Mai la concret? Blocul dreptei (Likud, Tehia, Tzomet şi Moledet), care dispune azi de 47 mandate, ar dobîndi 53, cu 6 mai mult, dobîndite de la blocul habotnic (Agudat Israel, Şas, Deghel Hatora) care ar pierde un mandat, de la 13 actuale la 12, şi mai ales de la blocul stîngii (Maarah, Mapam, Şinui, Ratz) care pierde 5 mandate, trecînd de la 49 la 44. Îşi păstrează intactă forţa Mafdalul (5 mandate) şi, fireşte, grupul partidelor cu predominanţă arabă (Hadaş, Lista Progresistă, Darawshe) cu 6 mandate.

ophir tours

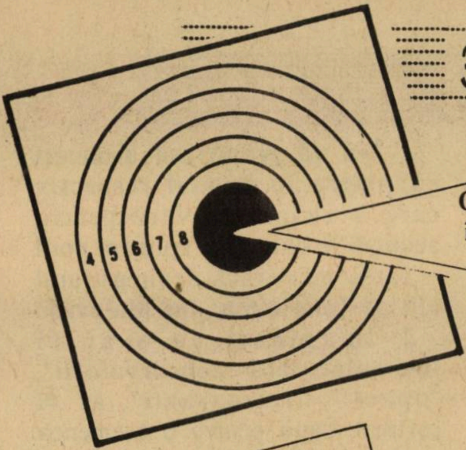

Conducătorii israelieni se află în mod permanent în vizorul teroriştilor palestinieni

Golda Meir urma să fie asasinată la BUCUREŞTI

Faptul a devenit cunoscut mult mai tîrziu: în cursul vizitei sale la Bucureşti, din anul 1972, Golda Meir, prim-ministrul statului Israel, urma să fie asasinată de terorişti palestinieni. Dezvăluirea e cuprinsă în cartea generalului Ion Pacepa, fostul şef al serviciilor secrete româneşti şi e confirmată şi de alte surse demne de toată încrederea.

Golda Meir fusese invitată la Bucureşti de către preşedintele Ceauşescu, ce urmărea să mijlocească o întîlnire a prim-ministrului israelian cu Sadat. În afară de convorbirile oficiale, programul prevedea şi o adunare populară la Templul Coral, în seara zilei de vineri 5 mai. Cu puţin înainte de sosirea cortegiului oficial, serviciul de securitate a arestat o echipă de palestinieni înarmaţi, în imediata apropiere a templului. Era comandată de Abu Daud, unul dintre fruntaşii O.E.P. Autorităţile româneşti fuseseră informate de atentatul plănuit de către un agent al lor la Beirut, de unde, cu puţine zile înainte, venise echipa respectivă.

Mobilul atentatului era limpede: să torpileze această încercare de soluţionare a conflictului din Orientul Apropiat şi să saboteze relaţiile dintre Israel şi România.

Din multe motive, autorităţile româneşti au preferat să nu facă public acest incident care ar fi putut avea urmări extrem de grave.

ATENTATUL RATAT ÎMPOTRIVA LUI BEN-GURION

Episodul de la Bucureşti nu a fost nici primul şi nici singurul de acest gen. Atît mai înainte, cît şi după asta, au fost şi alte încercări de a atenta la viaţa conducătorilor israelieni. Printre cei vizaţi de terorişti a fost şi David Ben-Gurion.

În aprilie 1969 căpeteniilor O.E.P. le-a devenit cunoscut că în vara acelui an David Ben-Gurion urma să viziteze cîteva comunităţi evreieşti din America de Sud. "Bătrînul" avea atunci 83 de ani şi renunţase de mult la orice funcţie publică. Era doar un simbol viu şi tocmai de aceea destinat să fie suprimat de terorişti.

Pregătirea atentatului s-a făcut sub conducerea directă a lui Wadia Hadad, şeful secţiei pentru misiuni speciale ale O.E.P.-ului. Atentatul urma să aibă loc cu prilejul conferinţei de presă pe care Ben-Gurion avea s-o ţină într-o sală a aeroportului Buenos Aires.

Echipa era alcătuită din doi inşi – un palestinian, Ismail el-Razak şi un mercenar suedez, ce servise în cadrul trupelor O.N.U. din Sinai. Acesta din urmă urma să apese pe trăgaci, palestinianul urmînd să asigure retragerea. Cei doi au primit dispoziţii de la Hadad să zboare ▶

la Copenhaga, iar de acolo să-şi continue călătoria pînă la destinaţie. La Buenos Aires urmau să primească armele, din mîna unei studente, Muna Suadi, prietena lui Hadad.

Complotul a fost dejucat prin arestarea celor doi terorişti la Copenhaga, 24 de ore înainte de a se urca în avionul spre Argentina.

PATRU CARE DAU TÎRCOALE FERMEI LUI ARIK SHARON

În iulie 1980 au fost arestaţi 4 locuitori din Gaza, suspecţi de a fi pus la cale un atentat împotriva lui Arik Sharon, pe atunci ministru al agriculturii. Unul dintre ei izbutise să fie primit la lucru în staţia de sortare din vecinătatea fermei lui Sharon. Ulterior s-a dovedit că de fapt i-a servit ca post de observaţie asupra fermei. Zi de zi a adunat informaţii despre căile de acces, organizarea muncii şi deplasările proprietarului. Planul era ca în puterea nopţii, cei patru să pătrundă în fermă şi să-l ucidă pe Arik Sharon la el acasă.

YASER ARAFAT: "UCIDEŢI-L PE RAFAEL EITAN!"

Victimă destinată unui atentat criminal a fost şi Rafael (Raful) Eitan, fostul şef al statului major Zahal. Există indicii că Arafat în persoană a emis ordinul respectiv.

Teroriştii au fost recrutaţi în satul Ivthin, învecinat cu Tel Adashim, unde locuieşte Rafael Eitan. În iulie 1988, căpetenia grupei, Samir Sarwasi, a fost convocat de urgenţă la Budapesta, unde legătura lui i-a înmînat fotografii ale locuinţei lui Eitan, precum şi o importantă sumă de bani. Grupa, alcătuită din 8 persoane, urma să ia cu asalt locuinţa lui Rafael Eitan. Între timp, în Tunis fusese lichidat Abu Djihad şi teroriştii din Ivthin au primit dispoziţia să execute la repezeală un atentat, ca represalii. Drept care au azvîrlit grenade în strada Nordau din Haifa, rănind 25 de trecători, la întîmplare. Serviciile de securitate le-au dat repede de urmă, punîndu-i astfel în imposibilitate de a mai acţiona.

V. MINCU

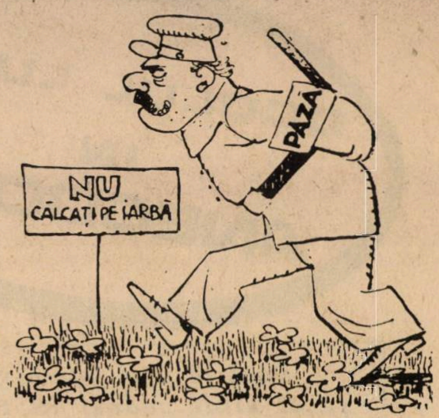

Eugen Taru

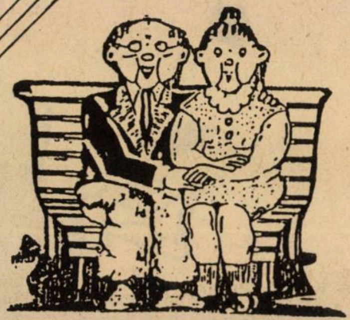

★ CASA DE PĂRINŢI ★

«IONIT»

NATANIA
STR. IAALOM 4
TEL. 053-333635

MODERNĂ ŞI AMPLASATĂ ÎN CENTRUL ORAŞULUI

IDEALĂ PENTRU VÎRSTA DE AUR

* Atmosferă caldă, intimă
* Îngrijire devotată, permanentă
* Societate plăcută
* Camere spaţioase cu W.C. alăturat
* Telefon în fiecare cameră
* Diverse activităţi colective
* Supravegherea sănătăţii de către o echipă medicală
* Posibilităţi de a locui singur în cameră
* Bucătărie bogată
* Ascensor special pentru casa "Ionit"
* Fizioterapie
* Distracţie şi ocupaţie permanentă

AU DEVENIT VACANTE DOAR CÎTEVA LOCURI LA SECŢIA DE NEAJUTORAŢI

LA NOI, FIECARE PĂRINTE SE SIMTE CA ACASĂ. POFTIŢI SĂ VĂ CONVINGEŢI.
AICI VEŢI PRIMI TOATE INFORMAŢIILE
VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!

★ "RESPECTĂ-ŢI TATĂL ŞI MAMA..." ŞI ASIGURĂ-LE O LOCUINŢĂ PLĂCUTĂ ★

OCOLUL LUMII IN ANECDOTE

Dacă te duci într-o vizită şi ai uitat cadoul în taxi, oferă-i gazdei ultimul banc cu Bulă sau o anecdotă cu scoţieni. Oricine ar fi gazda – un american, thailandezi, suedezi sau franţuzoaice, pentru a nu mai vorbi de ruşi, unguri sau chiar africani – vei fi înţeles şi se va rîde.

Astăzi mai mult ca oricînd humorul este un mijloc de comunicaţie între oameni şi o formă de solidaritate. Drept care, vă invităm să facem împreună

Statele Unite

– Care sînt cei trei ani cei mai grei din viaţa unui polonez?

– Şcoala primară.

Iran

– Ştii? Eu pot să văd şi în întuneric, zice Aladin.

– Atunci cum se face că umbli pe stradă cu o lampă în mînă?

– Asta pentru a-i împiedica pe alţii să mă lovească.

Polonia

În 1990, un copil se joacă în nisip şi găseşte o monedă. Se duce la tatăl său şi-l întreabă ce este asta. Tatăl îi spune că este o monedă de 10 zloţi.

– Cînd erai mic ca mine, ce puteai să cumperi cu ea? întreabă copilul.

– Cu 10 zloţi puteam să cumpăr 100 de grame de jambon.

– Ce-i aia jambon? întreabă puştiul.

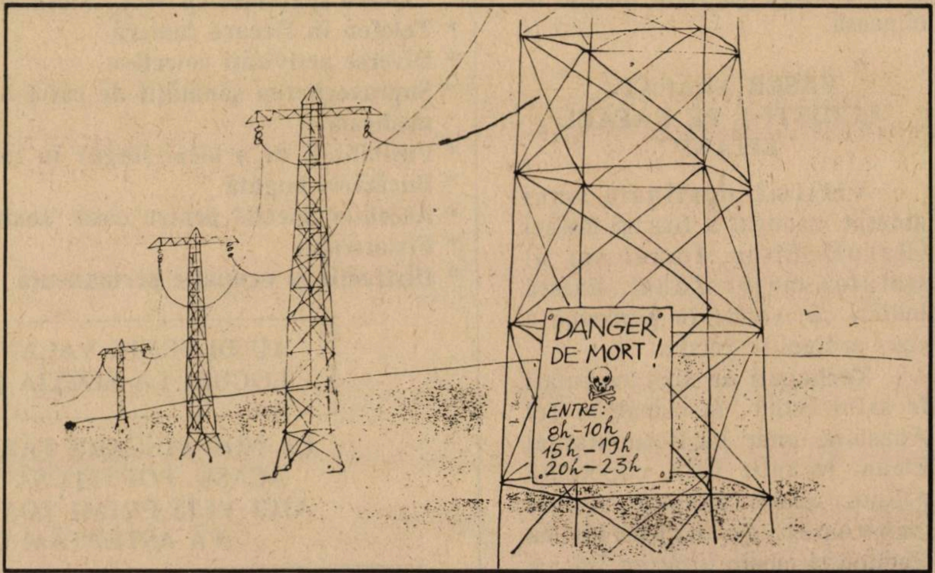

Economie de energie în România (caricatură de Mihai Stănescu, publicată în Franţa)

GURA HUMORULUI

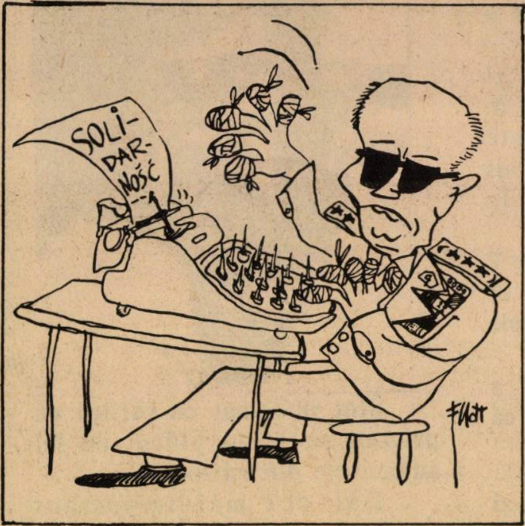

Turcia
Generalul Jaruzelski văzut de Fuad, caricaturistul ziarului "Demokrat Turkye".

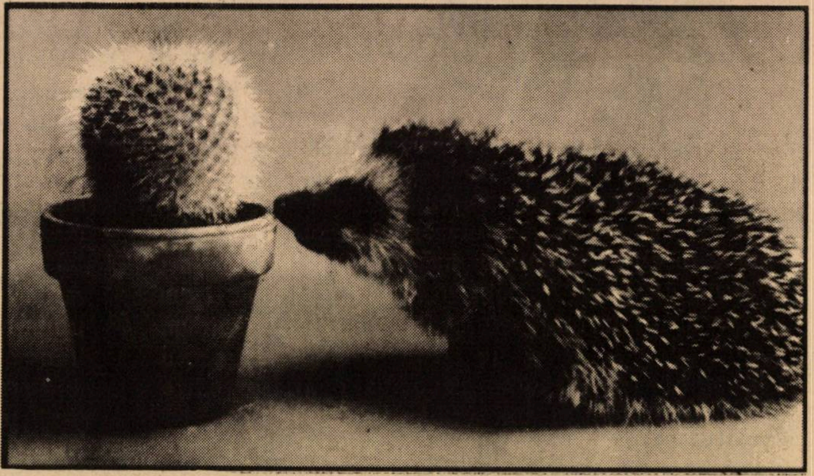

Nimeni nu e perfect

Germania Federală

Corpul unui polonez în vîrstă de 65 de ani şi jumătate, mort în urmă cu trei ani, a fost găsit perfect conservat într-un imobil din Varşovia. Aceasta datorită acţiunii frigului şi a importantei cantităţi de alcool pe care a băut-o în speranţa că se va încălzi.

Franţa

Doi poliţişti elveţieni dirijează circulaţia la Laussane, în piaţa Saint-Francois. Un automobilist se apropie de ei şi întreabă:

– Habla usted espanol?
– Non.
– Sprechen Sie deutch?
– Non
– Parla italiano?
– Non.
– Do you speak english?
– Non.

Automobilistul porneşte în mare viteză, se ciocneşte de un camion şi moare.

– Vezi? spune un poliţist colegului său. Ştia atît de multe limbi străine – şi la ce i-au folosit?

Zaire

AIDS-ul este un sindrom inventat pentru a-i descuraja pe îndrăgostiţi.

Iugoslavia

Bojan Maudic, scriitor croat, apare la televiziune. Ziaristul îl întreabă:

– Preferaţi blondele sau brunele?

– Da, răspunde Bojan Maudic.

Finlanda

"De ce în Uniunea Sovietică nu există decît un singur partid?"

"Pentru că nu ar putea hrăni două".

Egipt

Israelienii sînt foarte tari la matematică. Ei se dovedesc abili la înmulţirea teritoriilor ocupate, la scăderea numărului de proiecte de pace şi la împărţirea în fracţiuni a partidelor politice.

Belgia

"Care este deosebirea dintre un flamand şi cancer?"

"Cancerul evoluează.

Israel

Un polonez spune unui israelian:

– Ce noroc aveţi voi, israelienii, că nu sînteţi înconjuraţi de ţări prietene!.

Anglia

– Cîţi ani ai tu, dragă Maggie?

– 39 de ani.

– Dar atîta mi-ai spus că ai şi acum doi ani.

– Da, fiindcă eu îmi menţin totdeauna afirmaţiile.

Polonia

Pentru a-şi spori popularitatea, conducătorul Poloniei, generalul Jaruzelski, îl roagă pe Dumnezeu să-l ajute să facă o minune.

– De acord. Vei traversa Vistula mergînd pe apă.

Jaruzelski cheamă populaţia Varşoviei să-l vadă făcînd minunea. El face un pas pe apă, apoi încă un pas, iar la al treilea ajunge la celălalt mal. Fericit, el aşteaptă să audă aplauzele. Dar nimic. Tăcere. Un muncitor spune colegilor săi:

– Uitaţi-vă la Jaruzelski, nici măcar să înoate nu ştie!

POLICHINELLE

CRONICA DE ALIA

NANCY ȘI H.O.R.-UL

Sînt în viaţă fapte mici, aparent fără însemnătate, sau cuvinte rostite de-unul sau de-altul care, – prin nu ştiu ce magie – te urmăresc zile, săptămîni şi luni de-a rîndul. Ca un leit-motiv muzical.

Un asemenea *leit-motiv* a devenit pentru viaţa alialei noastre faimoasa declaraţie de Ziua Independenţei a cucoanei numită Rosenzweig: fiind aleasă, nu ştiu de către cine să aprindă o făclie în numele tribului, d-sa a evitat cu tot dinadinsul cuvîntul România, şi a rostit în loc... Basarabia.

În legătură cu acest fapt "mic" cred că am primit la redacţie vreo cinci kilograme de scrisori. Una din acestea, aparţinînd corespondentului nostru, Iulius Segal, din Natania, sintetizează cu limpezime "starea de spirit" a alialei:

"După cîte cunoaştem din geografie nu a existat nicicînd o ţară cu acest nume. Basarabia a fost pînă înainte de al doilea război mondial o provincie a României.

Distinsul preşedinte al Knessetului, dl. Dov Şilansky, în cele cîteva cuvinte exprimate cînd a aprins făclia, nu a spus că s-a născut în Silezia, ...ci în Polonia!

Băieţaşul venit în ţară de 2 luni, a spus că este născut în U.R.S.S. şi nu în vreuna din cele 15 republici ale Uniunii.

Şi atunci de ce nu a declarat doamna Rosenzweig că este născută în România?!!..."

*

Da, chiar (ne întrebăm şi noi împreună cu Iulius Segal) *de ce?*

Fiindcă, aşa cum au fost "educaţi" unii, a fi de felul tău din România este egal cu o *stigmă*. Pe care trebuie să o ascunzi cu grije. Aşa cum face d. Avrum Sharir. Aşa cum face basketbalistul "nostru" Micky Bercovici. Aşa cum fac şi alţii.

*

Ceea ce nu realizează însă cucoana cu făclia, nici ceilalţi din acelaşi aluat este că, de la o vreme, ceva s-a schimbat în atmosfera alialei. Bate un vînt nou pe uliţa "cu stigmate". După ani de adormire întru Domnul a bătrînului H.O.R. şi de revolte în genunchi, după o "activitate" ce strălucea prin două baluri cu umăntaşen de Purim şi Regina Holonului evreo-român, – numita organizaţie s-a trezit, stîrnită de-o energie nouă şi de-o nouă viziune. Conducătorul C.O.R.-ului (sora fidelă a H.O.R.), Artur Israilovici, a imprimat mişcării un ton neîntîlnit pînă acuma, viril şi, daţi-mi voie, dur. Din biroul său nu se mai aud văicăreli cu "noi sîntem persecutaţi", ci pumni adevăraţi în masă. Cine a citit protestul trimis de "Horişti" în legătură cu "Doamna cu făclia" la TV, este izbit de limbajul tăios la adresa inspiratorilor, fără scîncete şi săru-mîna.

■ *Nancy Brandes:* ...face muzica

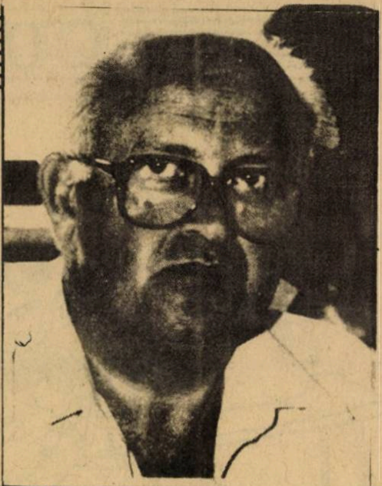

■ *Artur Israilovici:* tonul...

Sînt informat că şefilor cu pricina nu le-au plăcut de fel adjectivele din scrisoare.

Dar cel mai important rezultat al "tonului 1989" îl constituie, după părerea mea, faptul că spiritul polemic a coborît din şedinţe de comitete în case, *stigmatizaţii* pornind să plesnească, pe cont propriu, năravurile despre care discutăm. Corespondentul nostru, D. Armand, din Tel Aviv, ne-a trimis, tăiată cu foarfecele din suplimentul de luni al *Maarivului* o declaraţie-şoc a lui Nancy Brandes. Vorbind "în stilul său", adică la modul ironico-parodic, cunoscutul compozitor şi dirijor a aruncat "establishmentului" prin gazetă un răsunător: "Eu am un stigmat, sînt din România!"

Întrebîndu-l la telefon, ce anume l-a îndemnat să comită "imprudenţa", artistul mi-a răspuns: "Nu mai suport. Eu nu mi-am ascuns niciodată originea, dimpotrivă. Dar astăzi simt nevoia să fac mai mult, adică să mă bat deschis şi fără menajamente cu ticăloşia. Declaraţia din *Maariv* e doar un început."

Nancy Brandes este un star al muzicii israeliene, cu nume şi renume.

...Pe vremuri, în anii '60 circula pe ecrane un film intitulat "Dacă toţi tinerii din lume..."

Ei bine, dacă toate starurile noastre ar ieşi în stradă, ca Nancy...

D. BENIAMINI

■ ITZHAK ARTZI

IGNORAREA SÎNGELUI ȘI A SUFERINȚEI

Cuvîntul "Transnistria" n-a fost pomenit de Ziua Holocaustului din acest an nici în presa ebraică, nici în programele Radio-Televiziunii.

Acum un an situația fusese diferită: un deportat în Transnistria a aprins pe Muntele Herzl o făclie în amintirea victimelor Holocaustului ucise în Transnistria și în celelalte lagăre de deportare și muncă din Nordul României; în același timp, Kol Israel dedicase un program special orfanilor din Transnistria, suferinței lor și readucerii lor în România.

Anul acesta: Malta Iok, Transnistria n-a existat.

Această atitudine reprezintă o insultă adusă amintirii a zeci de mii de evrei exterminați în mod barbar, o insultă adusă unor martiri care, mulți dintre ei, nu au nici măcar un mormînt întru odihnirea rămășițelor lor pămîntești.

Eu sînt unul din cei trei supraviețuitori care au vizitat la sfîrșitul anului 1943 lagărele din Transnistria în cadrul operației de readucere a orfanilor. Am stat atunci circa trei săptămîni în lagărele din Moghilev și Iampol.

În "Arhiva Sionistă" din Ierusalim se găsește raportul ce l-am înaintat Comunității Evreiești după această vizită. Mie nu trebuie să mi se spună ce a fost Transnistria. Am întîlnit atunci deportații aflați față în față cu moartea. Am auzit din gura lor episoadele măcelului.

E adevărat: acolo n-au fost asasinați nici șase milioane și nici trei milioane. Dar Transnistria a fost un mini-Auschwitz. Acolo evreii n-au fost decimați prin gazare; dar tifosul exantematic a fost cît se poate de "eficient". Boala a secerat zeci de mii, în asemenea ritm, încît supraviețuitorii nu mai erau în stare să-și îngroape morții. La fel foamea, la fel brutalitatea ostașilor care trăgeau în bătrînii și copiii ce n-au putut înainta prin ploaia și noroiul toamnei 1941; sute de cadavre fără de mormînt puteau fi văzute în acele zile în șanțurile de la marginea drumurilor.

Am în fața ochilor mei inscripția de pe un perete la Atachi, în apropierea Nistrului: "Mir gheien țum toit. Idn zugt kadiș" ("Noi pășim spre moarte. Evrei, spuneți kadiș!")

Kadiș înseamnă a-i pomeni ca pe o verigă tragică în lanțul suferinței evreiești din anii războiului mondial.

Kol Israel, vocea oficială a Israelului din Ierusalim, televiziunea, presa își bat joc de acest testament. Nu pomenire așa cum s-ar cuveni, ci uitare; uitare provenită din ignoranță, din cinism, din dispreț, din discriminarea ce se face între sînge și sînge.

Cu durere și indignare scriu aceste rînduri. Pentru că nu avem voie să acceptăm o asemenea atitudine. Deportații din Transnistria, deportații din nordul Moldovei, victimele din Basarabia, cei asasinați în pogromurile din București, Iași, din "trenul morții", asasinații din Transilvania ocupată de unguri, toți sînt frații noștri, victime și eroi.

Ca să schimbăm această situație, ne trebuie un efort organizatoric. Organizațiile de olim ce se trezesc acum la o activitate nouă, trebuie să se adreseze din timp conducerii publice a Radio-Televiziunii și să o ajute la pregătirea programelor. Trebuie să evităm pretextul lui "v-ați trezit prea tîrziu"...

Și celor 1040 de victime pierite odată cu scufundarea "Strumei" și a lui "Mefkure" li se face de peste 40 de ani o crasă nedreptate. Ei trebuie considerați drept eroi, căzuți în acțiune contra blocadei germane. Ei n-au părăsit România nazisto-antonesciană de atunci, pe cont propriu. Organizatorii plecărilor erau instituțiile sioniste ale Statului pe cale de a se naște – Israel. Olimii au cunoscut riscurile călătoriei. Le-au acceptat.

Ei au sperat că vor ajunge cu bine. Soarta a vrut altfel.

Ei merită rangul de *eroi căzuți în acțiune* (ghiborim șe naflu al mișmartam).

În acest sens, am înaintat un proiect de lege Knessetului.

În preajma Zilei Eroilor (Iom halalei Tzahal) mi s-a comunicat că principiul a fost acceptat. Pentru prima dată guvernul va organiza de Ziua Eroilor o pomenire oficială și publică.

Anunțul a venit în ultimul moment. N-am mai putut organiza o participare oficială și onorabilă la ceremonie.

Mi s-a promis că pe viitor vom fi înștiințați din timp, ca să ne putem achita de datoria de onoare față de acești eroi – unici în istoria rezistenței evreiești.

Cel puțin acestui capitol de rezistență a Evreilor din România i se face, în sfîrșit, dreptate.

etc.

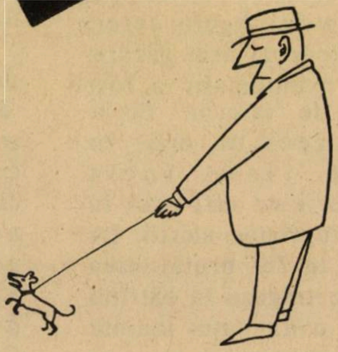

*** Ce-l preocupă pe *Iţhak Artzi*, în noua sa funcţie de şef al departamentului de ecologie din Primăria Tel Aviv? Ca proprietarii de cîini să meargă la plimbare cu ei, dar şi cu... făraşul! *"Am văzut în străinătate cum proprietarii de cîini îşi plimbă patrupezii, purtînd mănuşi, la caz de nevoie. Şi la noi, iubitorii de animale trebuie să înţeleagă că trotuarele nu-s locul potrivit unde cîinii lor dragi au posibilitatea să-şi facă nevoile"*... Auzim că primăria se pregăteşte a întocmi rapoarte la contravenienţi. N-ai făraş? Te iau cu făraşul la amendă.

*** Nu s-au stins ecourile expoziţiei – surpriză, cu picturile achiziţionate de-a lungul anilor, de către Histadrut. Activiştii au găsit (prin magazii?) pînze de Iancu, Guttman. Printre lucrările expuse a fost şi uleiul *"Trufandale"* de Rubin, pe care Histadrutul l-a achiziţionat cu 63 de ani în urmă! *Ester Rubin* în faţa tabloului creat de soţul ei, în compania lui *Israel Keisar*.

ADRIAN
(Birou de turism, str. Sheinkin 8, Tel Aviv)
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român
●
ADRIAN
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU–DADA

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL
●
ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470
●
DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

*** *Almanahul familiei* (revistă editată de H.O.R.-Beer Sheva şi Neghev, redactor şef Raşela Pelinescu), nr. 17/1989, publică, sub semnul spiritului critic care, cum au remarcat toţi cei atenţi, a început să bîntuie nărăvaş prin *alia*, – o scrisoare deschisă lui A. Goldenberg, secretarul de redacţie al cotidianului de Harakevet "Viaţa noastră". Reproşînd gazetei dispreţul manifestat la adresa H.O.R.-ului cu pricina (*provincie!) Almanahul* scrie între altele: "...chiar nici un cuvînt despre cei din Neghev?! DE CE?, DE CE? Domnule Goldenberg ne desconsideraţi chiar într-atît încît nici măcar nu ne amintiţi? Am încercat să vă scriem sub formă de corespondenţă, dar aţi tăiat atîta, încît au apărut o singură dată în ziar exact 6 1/2 rînduri.

Dacă lăsăm modestia la o parte, atunci trebuie să ştiţi Dle. Goldenberg că noi H.O.R.-ul din Beer-Sheva şi Neghev, avem cea mai rodnică activitate din toată ţara, inclusiv editarea unei reviste *gratis* pentru originarii din România. Pe Dvs. nu v-a interesat, nici măcar nu aţi consemnat-o ca... fapt... divers! Nu; în schimb ne-aţi propus să vă cedăm reclamele din revistă cu... gîndul la încasările de la "Viaţa noastră". Păi e frumos? Unii cu covrigul şi alţii cu gaura de la covrig?"

Minimum roagă pe d. deputat Micha Harish, secretarul general al partidului Muncii (şi patron, deci, al Harakevetului) să ceară d-lui A. Goldenberg a nu se mai întinde la covrigul necăjit din Beer Sheva; acesta este necesar activiştilor voluntari cu *Almanahul* pentru plata hîrtiei, cernelii şi tiparului.

*** O fotografie din revista "Layşa": Sara Saltzerman îmbrăţişează pe invalidul Sorin Herşcu (eroul de la Entebe), venit la o petrecere dată de familia Saltzerman în onoarea invalizilor, la un "Pub" telavivian. O fotografie dintr-acelea care nu te lasă rece.

Şulamit Lapid: amintiri

*** *Livia Kessler* a fost în tinereţea ei, un manechin solicitat. Împreună cu al doilea ei soţ, Livia a părăsit Tel Avivul plecînd în străinătate şi dedicîndu-se celor doi copii. Acum e din nou pe podiumul parăzilor de modă. La 50 de ani! *"Să fie cu noroc!"* – îi urăm Liviei care ne pricepe urarea şi care ştie că astăzi poţi fi superbă şi la 50 *şi*. Vezi Joan Collins, stîlpul feminin al serialului "Dinasty".

*** Un nou roman poliţist, strict israelian despre care o cronicară ebraică a scris că-i *"literatură de tensiune de genul just"*, a apărut în rafturile librăriilor. Autoarea este *Şulamit Lapid*, soţia lui Tomy Lapid, fostul director general al Radio-televiziunii. Scriitoarea se trage dintr-o familie din aliaua noastră şi, într-o piesă a ei, s-a bazat pe amintiri de ale bunicii, din tîrgurile moldovene.

*** *"Se spune că n-aveţi "spate" la Ierusalim şi că n-aveţi legături speciale cu Şamir şi Peres?"* – a fost întrebat *Moşe Arad* (Puiu), ambasadorul nostru la Washington, în urma zvonurilor că ar fi schimbat din post. *"Dacă nu m-aş bucura de încrederea primului ministru* – a răspuns foarte... diplomatic "Puiu" – *n-aş putea rămîne nici o zi la Washington. Cu toate zvonurile ce văd lumina tiparului, am toate motivele să cred că primul ministru are încredere*

deplină în mine. Cel mai simplu motiv: el însuşi mi-a spus-o într-o convorbire telefonică recentă. Şi ministrul Arens a vorbit pe acelaşi ton"... Nu întîmplător, ambasadorul american în Israel, *Brown* a mărturisit înainte de a prelua postul la Tel Aviv: *"Nu ştiu cum voi putea deschide televizia, fără să-l aud pe Arad, cum îşi apără interesele ţării lui"*...

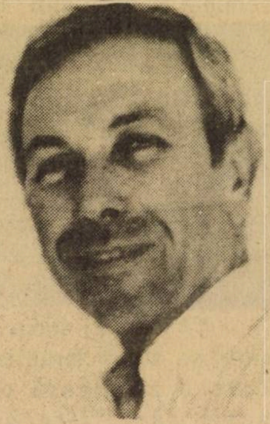

Puiu: dacă toţi diplomaţii ar avea tactul lui...

*** *Dana Wexler şi Yfat Schehter*, foste "regine ale frumuseţii". Aflăm că ele nu s-au culcat pe laurii titlurilor de "Miss" ci, după ce s-au măritat între timp s-au pus serios pe carte. Dana e studentă, iar Yfat a terminat facultatea de contabilitate.

■ Echipa Macabi din Ştefăneşti, 1932. Să ne amintim de ei, înaintaşii, în zilele acestea de strălucită Macabiadă de la Tel Aviv

*** Pe cît de zgomotoso-neputincioase sînt cele, hai să nu mai spunem cîte organizaţii, asociaţii şi uniuni în materie de tipăritură privind patrimoniul evreo-român, pe atît de impresionant ne apare entuziasmul acelora care, ca nişte navigatori solitari pe apele *alialei*, scot la lumină, fără tam-tamuri şi, nu o dată, vai!, fără sprijin material, cărţi de valoare închinate trecutului nostru.

Două lucrări de-acest fel au poposit în săptămînile din urmă, pe masa noastră.

Cea dintîi, aparţinînd lui Iehuda Evron-Nachberg este consacrată istoriei comunităţii din tîrgul moldovenesc Ştefăneşti. Într-o scrisoare adresată redacţiei, autorul ne dezvăluie geneza cărţii: "Acum doi ani, asistînd la iurţatul veneratului rabin din Ştefăneşti, am spus "băieţilor" că este cazul să lăsăm o amintire despre ceea ce au fost Ştefăneştii."

Scrisă în româneşte, lucrarea a fost tradusă şi editată în ivrit. E bine pentru copiii ştefăneştenilor, şi pentru cercetătorii de la universităţi, e mai puţin bine pentru cei ce ar dori şi o ediţie românească din interesanta şi temeinic documentata lucrare, ilustrată cu imagini rare. Poate, într-o zi.

A doua carte este dedicată Transnistriei. Se numeşte "Gheaţă în flăcări-ghettourile Transnistriei" şi aparţine lui Avigdor Shachan.

Publicată tot în ebraică, lucrarea aduce la cunoştinţa cititorului israelian adevărul despre acest ţinut ucrainian unde au fost deportaţi, jefuiţi, chinuiţi şi ucişi, în anii regimului antonescian, mii şi zeci de mii de evrei. Serios documentată, înzestrată cu hărţi lămuritoare, cartea lui Shachan, (pe care, ca şi pe cea anterior citată, am dori-o editată *şi* în româneşte) este menită să arate ignoranţilor pe ivrit că România războiului mondial nu a fost pentru evreii *ei*, chiar o Elveţie neutră, cu drepturile omului la Geneva şi ciocolată Suchard.

*** Sub auspiciile Şef-Rabinului Rosen, ale lui Arie Gurel, primarul Haifei şi ale lui Israel Levanon, preşedintele Asociaţiei askanimilor sionişti din oraşul-port la Mediterană, a avut loc, la 4 iunie a.c., "distribuirea premiilor din Fondul cultural Haim Ianculovici".

Ne bucură că în zilele acestea toride, de *mitun* cultural – cînd Fondul Dominic şi-a dat obştescul sfîrşit, despre Premiul Gropper ▶

nu mai auzim nimic, iar alte vreo două sau trei premii pieriră aşa cum s-au ivit, pe aripile vînturilor – ne bucură, zic, că acest Fond de la Haifa se menţine viu şi nevătămat.

De altă parte, însă, ne-ar bucura ca, aşa cum se obişnuieşte în lumea civilizată, să ni se spună prin presă şi în *ce anume* constă premiul respectiv. Nu e nici o ruşine (de la Nobelul suedez în jos, toate instituţiile şi persoanele atribuitoare de premii, menţionează sumele cu pricina); şi, în plus, ne ajută pe noi să ştim pe ce lume trăim, carevasăzică dacă avem de-a face cu un premiu *adevărat* sau cu unul din categoria mizeră a acelor faimoase premii-bacşiş, care îngăduie laureatului pricopsit să se tundă în vederea Festivităţii şi să ia, la întoarcerea acasă, un taxi.

*** O nouă carte a prozatorului Norman Manea în vitrinele Europei: "Fenster zur Arbeiterklasse". E vorba de două nuvele reprezentînd, aşa cum înţelegem din titlu, o fereastră asupra realităţilor de astăzi ale României. Tradusă în germană de Paul Schuster, el însuşi un scriitor de bună stofă, tipărită în editura cu prestigiu "Steidl-Verlag" din Göttingen (Germania Federală) această nouă carte impune pe Manea, om al generaţiei lui 50 de ani, coleg de vîrstă şi spirit cu Virgil Duda, din Israel, printre condeiele cele mai de calitate şi suprafaţă ale *tribului* – 1989.

Prezent pe vechiul continent cu prilejul lansării cărţii, autorul (care beneficiază în momentul de faţă de o bursă Fullbright pentru a studia cultura americană) a dat un interview revistei olandeze "Cost Europa Verkenninger", din Utrecht.

Un interview substanţial despre antisemitismul din România, fără menajamente la adresa categoriei Corneliu Vadim-Tudor; un interview despre care vom vorbi în curînd.

*** Între iniţiativele de cultură ale lui Paul Leibovici ("românul nostru" de la primăria din Ashkelon) se numără şi organizarea unei expoziţii de pictură Mordehai Steinberg. Aşa cum se vede din imaginea alăturată, Steinberg nu este un pictor oarecare, mai mult sau mai puţin talentat, ci un caz uman şi artistic ieşit din comun, un *model* de voinţă, de luptă împotriva destinului. Invalid grav, grav de război, el s-a deprins, cu preţul unor eforturi supraomeneşti, să picteze cu penelul ţinut în gură.

ÎNFRĂŢIREA

*** Un număr nou (8, Mai, 1989) din "Înfrăţirea", publicaţie pentru cercetarea istoriei mondiale a judaismului şi a evreilor din România – editată de Loja Bnei Brith din Tel Aviv. Redactorii buletinului – Jean Cohen şi Adrian Zahareanu au selecţionat şi de astă dată, texte cu semnificaţie din trecutul obştei. Cîteva titluri menite a enerva pe cei cu romanim-ganavimul în gură: "Sionismul politic s-a născut în România", "Contactele lui Herzl cu sioniştii din România".

Un document interesant din arhiva lojei, referitor la primirea lui Mordehai (Moscu) Rabinovici (azi mentor de onoare al lojei) în Bnei Brithul din Galaţi (1947), ne ajută să înţelegem că celebra lojă este, în fapt, o asociaţie deschisă, fără ritualurile francmasoneriei clasice:

Galaţi, 21 octombrie 1947

LOJA BNEI BRITH

Domniei-Sale,

Domnului Marcu Rabinovici

Mult stimate domn,

Avem plăcerea a vă anunţa că loja noastră a dat vot favorabil primirii Dvs. în rîndurile ei.

Iniţierea Dvs. ca frate în Lojă, va avea loc în ziua de Sîmbătă 25 Octombrie 1947, ora 6 p.m. în localul nostru din Str. Instrucţiunei nr. 8 Bis. (Asociaţia Macabi). . .

Rubrică redactată BEN IAACOV-Z în colaborare cu RAFA

SCRISOAREA BOGZA

Publicăm, mai jos, scrisoarea trimisă de cîţiva scriitori români, în frunte cu Geo Bogza, preşedintelui Uniunii Scriitorilor din România, D. R. Popescu.

Avem în faţa ochilor un document de înaltă civilizaţie şi cultură. Avem în faţa ochilor un text menit să rămînă înscris, la loc de cinste, în istoria literaturii contemporane.

Este o onoare pentru mine să-mi pun iscălitura, în semn de solidaritate scriitoricească, pe mesajul acesta grav, care poartă pecetea de nobleţe a lui Geo Bogza.

AL. MIRODAN

"Considerăm de datoria noastră să vă împărtăşim nedumerirea, preocuparea şi îngrijorarea cu care am aflat despre eliminarea intempestivă, la 14 martie a.c., a poetului Mircea Dinescu, din redacţia revistei "România Literară". În absenţa oricărei explicaţii, cît de cît lămuritoare, întemeiate pe un text de lege, în legătură cu această măsură gravă, nu putem decît să facem presupuneri şi să ne punem întrebări. Mai este nevoie oare să-i spunem noi preşedintelui Uniunii Scriitorilor că poezia există datorită poeţilor şi că de soarta fiecărui poet important e legată în mod natural soarta poeziei române contemporane? Mai este nevoie să motivăm de ce prejudiciile aduse persoanei unui scriitor se transformă în prejudicii aduse culturii române? Şi trebuie oare ca tristelor exemple de şicane şi interdicţii la care au fost supuşi cîndva Blaga şi Arghezi să li se adauge altele? E o fatalitate oare să existe mereu în istoria literară, ceva de regretat, de justificat, de iertat? Posteritatea nu ne-ar ierta, fără îndoială, nici pe noi, nici pe dumneavoastră, dacă am fi indiferenţi atunci cînd un coleg se află într-o situaţie care-l împiedică să-şi pună în valoare talentul. Faptul că Ana Blandiana n-are, de cîteva luni, acces în paginile revistelor şi la edituri, precum şi recenta măsură administrativă luată împotriva lui Mircea Dinescu ne determină să ne aducem aminte că nu putem despărţi dragostea pentru ţara în care trăim şi scriem de dorinţa de a se păstra intacte, neştirbite, şansele generaţiei actuale de a îmbogăţi cultura română căreia îi consacrăm puterile noastre creatoare, atîtea cîte sînt, şi speranţele noastre. În calitate de scriitori, e normal să avem nu numai conştiinţa relativităţii persoanelor noastre, ci şi conştiinţa că interesele culturii române sînt mai importante decît judecăţile de moment. Veţi înţelege, deci, şi sperăm să socotiţi logică opinia noastră, că nu putem vedea în înlăturarea lui Mircea Dinescu de la "România Literară" o problemă strict personală sau una administrativă.

Dar, fireşte, ea este şi o problemă personală. Demnitatea l-a oprit pe Mircea Dinescu să spună că, în urma concedierii sale va trebui să înfrunte mari dificultăţi, pe care nu ştim cum le va depăşi, pentru a-şi întreţine familia compusă din soţie şi doi copii. Îi va fi greu însă Uniunii Scriitorilor să explice membrilor săi de ce nu s-a gîndit la aceasta înainte de a lăsa pe drumuri un poet de o asemenea valoare. Din cîte ştim, raţiunea de a exista a Uniunii Scriitorilor este de a apăra forţele creatoare din literatura română şi posibilităţile lor de a spori patrimoniul spiritual românesc.

În consecinţă, regretăm că, încă odată, literatura română contemporană e pusă în cauză printr-unul din reprezentanţii ei de frunte şi solicităm să se întreprindă tot ce este necesar, apelîndu-se, dacă e nevoie, şi la opinia organismelor de conducere ale Uniunii Scriitorilor, care au fost eludate şi în această împrejurare, pentru a se repara o injustiţie şi o greşeală cu consecinţe morale, profesionale şi umane extrem de păgubitoare."

Geo Bogza, Ştefan-Augustin Doinaş, Dan Hăulică, Octavian Paler, Andrei Pleşu, Alexandru Paleologu, Mihai Şora.

■ *M. H. Maxy – portretul lui Geo Bogza, 1963*

•Scurt•

• Şotron pe bulgăreşte

Stabilit nu de mult în Occident, poetul român Dinu Flămînd (vezi *Minimum*, nr. 27) a făcut şi o amplă declaraţie presei – cu valoare de document – din care extragem cîteva fragmente.

"Este (rămînerea poetului în străinătate, n. red.) o decizie tristă, un act ce semnifică înainte de orice faptul că încă un român îşi părăseşte ţara, într-un moment grav cînd ţara însăşi pare să-şi fi părăsit fiii, înăuntrul sau în afara ei".

"Varianta ideală, în concepţia acestei propagande (a oficialităţilor române, n. red.) ar fi o Românie izolată etanş de restul lumii, "orgolios de singură", cum decretase odinioară Salazar pentru Portugalia. Numai că timpurile s-au mai schimbat, Europa va deveni efectiv o comunitate, ceea ce Gorbaciov a fost nevoit să vadă... România nu va putea fi scoasă din Europa şi aruncată undeva în spaţiul extra-terestru precum acea suspendată "ţară a cucilor din nori" imaginată în antichitate de către ironicul Aristofan".

"Cum criza economică actuală îşi dictează consecinţele în toate domeniile, şi propaganda a fost nevoită să se autoamputeze. Drasticele reduceri de emisie radio şi televiziune îi îndeamnă pe români să privească la bulgari, la ruşi, sîrbi sau unguri (în paranteză fie spus, copiii din Bucureşti joacă azi şotron aruncîndu-şi replici pe bulgăreşte)."

"Este înduioşător să-l vezi pe Eugen Barbu făcînd să circule prin redacţiile bucureştene... un pamflet împotriva marelui bard înflăcărat (Adrian Păunescu). Şi zicea: că Păunescu ar fi deturnat putini cu brînză luate cu japca de prin judeţe, că ar fi primit butoaie cu vin din cele mai renumite podgorii, că ar fi neguţat cantităţi de pantofi sport Adidas (made în România!), chiloţi, maieuri, ciorapi de damă, şi iar putini cu brînză, cartofi, porci, fructe, salam, icre – o întreagă hală, mult mai bine dotată decît cea nouă, cu care au fost fericiţi bucureştenii. Iată aşadar materia primă a unui pamflet literar! În tristeţea şi nimicnicia lui, cazul devine semnificativ. Cam aşa arată şi paradisul: adică plin cu putini de brînză, salam, cartofi, carne".

• Miliţianul şi poezia

Dan Deşliu se află din nou la domiciliul său din Bucureşti. Într-o conversaţie telefonică de un minut, el a putut transmite că a încetat greva foamei după trei săptămîni (a început-o în 17 martie), din pricina tulburărilor de vedere şi "a altor tulburări". A mai apucat să spună că este păzit de un miliţian cu arma în mînă!...

Telefonul lui Mircea Dinescu şi cel al lui Dan Deşliu continuă să sune în gol...

O depeşă AFP de la începutul lunii aprilie anunţa că Pen-Clubul Francez i-a cooptat pe cei doi poeţi români ca membri de onoare asociaţi.

(din "Lupta"–Paris)

• Decese

Paul Jelescu, compozitor de muzică simfonică, profesor la Conservatorul de muzică din Bucureşti; *Marin Niţescu*, critic literar; *Adrian Petringenaru*, regizor; *Ş. Iamandi*, actor.

• Colonel

Colonelul procuror militar Vasile V. Fluţan a trecut ilegal frontiera în Ungaria împreună cu soţia. El locuia la Oradea şi depindea de procuratura militară din Bucureşti. Ziarul maghiar "Reform" a publicat povestea procurorului şi apelul lui către opinia publică internaţională despre situaţia extrem de gravă din România. Apelul lui se adresează deopotrivă şi grănicerilor reamintindu-le responsabilităţile lor morale.

(din BIRE–Paris)

• Bătaia e ruptă din rai

Gerard Deprez, preşedintele partidului social-creştin belgian, partid de guvernămînt de 40 de ani, şi preşedintele Camerei reprezentanţilor, a plecat în România, cu o viză de turist, însoţit de fostul purtător de cuvînt al partidului Social-Creştin, Christian Leonard. Ajunşi seara la Bucureşti, a doua zi se aflau la Cluj, unde trebuiau să înmîneze Doinei Cornea, un mesaj de la fiica ei, Adriana Combes, şi o invitaţie pentru Consiliul Europei.

"Strada Alba Iulia era blocată de miliţie. Ni s-a spus că nu se poate trece pentru că avusese loc un accident... Am plecat şi am revenit pe seară. La intrarea străzii erau un ofiţer, doi miliţieni şi vreo zece oameni în civil. S-au repezit la noi, lovindu-ne cu pumnii în cap, în burtă, în picioare. Mi-au furat portofelul. Am încercat să scăpăm fugind şi ne-au urmărit circa 300 de metri. Christian Leonard era să

▶

moară: l-au îmbrîncit în șosea tocmai cînd trecea o mașină", a povestit Gerard Deprez.

Au vrut să depună a doua zi, cînd au fost convocați la "comisia de pașapoarte", o plîngere. Li s-a dat să înțeleagă că este inutil. Numeroși martori i-au văzut în stare de ebrietate... Li s-a restituit totuși portofelul pe care "un cetățean cinstit" l-a predat autorităților...

(după "Lupta"–Paris)

În concluzie, *Minimum* nu se poate împiedica să-și amintească celebra definiție a sociologului McLuhan: "mesajul e masajul".

● Tirana

Într-un studiu intitulat *"Declin fără cădere. România lui Ceaușescu"*, istoricul britanic Mark Almond susține, în chip de prognoză, că:

"Declinul societății românești nu poate fi împiedicat sau blocat de forțele din interiorul României sau din blocul sovietic. Ceaușescu – scrie el – are la dispoziție și "opțiunea albaneză", a izolării depline și definitive, la care încă poate să recurgă".

● Tache

La plecarea sa din România, ambasadorul Marii Britanii la București, Hugh Arbuthnott a dorit să-și ia rămas bun de la cîteva personalități locale, între care Silviu Brucan (Tache), unul dintre semnatarii celebrei scrisori a celor șase. Nereușind să-l contacteze pe gazetarul-diplomat, Sir Hugh i-a trimis următoarea telegramă:

Către Silviu Brucan:

"Regret foarte mult că trebuie să plec fără să vă mai pot spune la revedere, personal. Am fost împiedicat de poliție să vă fac o vizită acasă. Cele mai bune urări de bine pentru dvs., soția și întreaga familie, din partea mea și a soției mele Vanessa, alături de speranța că dreptul la liberă exprimare nu va fi suprimat pentru totdeauna. Vă rog să transmiteți urările respectuoase și celorlalți cinci colegi ai dvs".

...Unul din ceilalți "cinci", și cel mai în vîrstă dintre ei, e C. Pîrvulescu, membru fondator al Partidului și fost secretar al C. C. în timpul războiului. Iată-l aici rostind un discurs, la Tirana, capitala Albaniei, în anii '50.

● Fetițele din București și poporul frate arab

Un aspect din viața zilnică bucureșteană, pe care puține din mărturiile ajunse în occident l-au consemnat:

"Pe strada Pascal Cristian, în apropierea Podului Grand, funcționa pe vremuri Liceul Doamna Stanca. Un parc cu copaci viguroși îmbrăca fațada, păstrînd liniștea curată a vechiului București. Vremurile s-au schimbat iar clădirea liceului a devenit, între timp, un cămin de fete; mai tîrziu parcul a fost măturat de buldozere și în locul lui au apărut șapte blocuri pentru studenți străini, în special arabi. Căminul a fost înconjurat de un gard menit parcă să apere pe cei dinăuntru de indiscrețiile compasiunii. Agățate de barele înalte de metal, fetițe de șase-șapte ani se uită acum cu ochi scăpărători la mașinile cu geamuri fumurii, de unde arabii scot pachete lucioase și intangibile. Cînd scapă afară, caută prin tomberoanele de gunoaie de la blocurile lor, unde mai găsesc resturi de mîncare și bucăți de plastic sau țesături din care își vor face jucării. Uneori, arabii vin la gard cu cîte o sticlă de pepsi, le vorbesc rîzînd pe o limbă necunoscută, beau în fața lor, dar, cînd, din cînd în cînd, se îndură să le lase cîte un pic, bărbații tuciurii apucă fetițele cu mîinile printre gratii, le lipesc cu fruntea de drugii roșii și le sărută pe gură. Pe chipurile fetițelor apare brusc un sentiment încurcat de teamă și plăcere, de curiozitate frînată și așteptare perversă. Colegele lor de doisprezece-treisprezece ani sînt ridicate, seara, prin ferestrele de la parterul blocurilor și dispar, pentru cîteva ore, în camerele arabilor".

(Fragment dintr-un interview acordat de inginerul român Gabriel Andreescu, de la Institutul de Meteorologie din București, revistei franceze "La Nouvelle Alternative". După un comentariu de Virgil Ierunca la radio "Europa Liberă")

● BULĂ

Bulă este angajat conductor la metroul bucureștean. Conștiincios, anunță la megafon stațiile de pe traseu:

– Atenție! Se închid ușile, urmează "Timpuri noi"!

●

– Care-i forța conducătoare în țara noastră? – întreabă profesoara.

Răspunde Bulă:

– Bartidul!

– De ce cu "B"?

– Dar mie de ce mi se spune Bulă?

Evenimentul nr. 1 al stagiunii teatrale de toamnă:

SILVIA POPOVICI IN ISRAEL

Amănunte despre turneul marei actriţe a Naţionalului bucureştean în nr. viitor: 1 august a.c.

ophir tours

Bulă

Desen de C. Cazacu

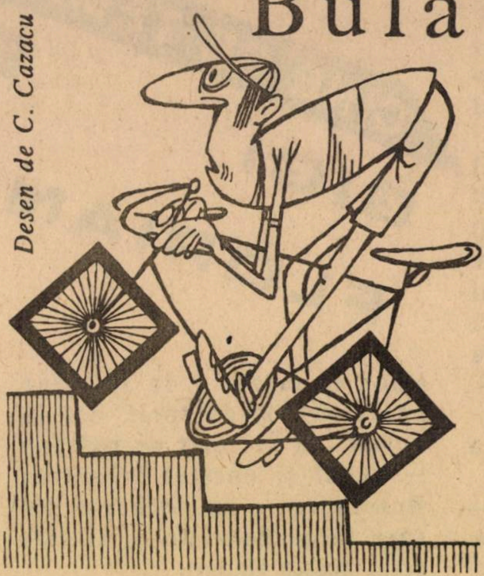

Profesoara: E bine să ştiţi, copii, că nu toţi cetăţenii evrei pleacă din ţara noastră. Există evrei care pleacă şi alţii care rămîn să construiască împreună cu noi socialismul. Care evrei sînt reacţionari?

Bulă: Cei care rămîn...

Profesoara: Cum aşa, Bulă?

Bulă: Cei care rămîn, pentru că mai speră într-o schimbare.

●

În toiul nopţii, Bulă iese pe balcon şi aruncă în stradă un pumn de hîrtiuţe albe.

– Ce te-a apucat, Bulă? îl întreabă tatăl.

– Arunc manifeste.

– Ce fel de manifeste, că nu scrie nimic pe ele...

– Nici nu e nevoie: se înţelege de la sine.

●

Sora lui Bulă vine acasă de la servici indignată:

– Auzi Bulă, ne obligă să lucrăm Duminică!

– Vorbeşte mai încet, să nu te audă careva – îi spune Bulă – s-ar putea să ne silească să lucrăm şi în timpul săptămînii.

●

CINE ESTE EVREU ?

...Evreu este, cel puţin după tată, diplomatul Mircea Răceanu, arestat de curînd ca "spion" american şi pasibil de pedeapsa cu moartea.

Despre acest Răceanu-junior aflăm date interesante din portretul care i s-a făcut în foaia de exil *"Lumea liberă"* la 18 martie: "Mircea Răceanu, fiul lui Ilona Pop şi al lui Bernath Andrei (1908 – 1944). Ilona Pop îl cunoaşte în ilegalitate pe Bernath în 1934 la Braşov, se căsătoresc şi se naşte Mircea. Bernath e condamnat la 10 ani închisoare în 1935. "După începerea războiului a fost trimis în lagărul de la Vapniarka. Împreună cu Lazăr Grünberg, sînt singurii evrei români care fac parte din conducerea organizaţiei comuniste a lagărului. Descoperiţi, ambii sînt transferaţi la închisoarea din Rîbniţa, unde în 1944 sînt asasinaţi".

Ilona Pop, pleacă cu Mircea în URSS, unde copilul rămîne pînă după război la internatul copiilor activiştilor Kominternului de la Ivanovo, lîngă Moscova, îngrijit de Ecaterina Borilă. Ilona Pop s-a recăsătorit după război cu muncitorul braşovean, ilegalist şi el, Grigore Răceanu, care îl adoptează pe Mircea".

La toate acestea, *Minimum* adaugă că Andrei Bernath, erou al clasei muncitoare este Stradă în Bucureşti şi că, prin urmare, parcă, parcă ar fi cazul să te porţi mai cuviincios cu el...

CINE SE TEME DE GIGI FLORIAN?

■ Raul Radu, gazetar în presa sportivă a Bucureştilor post-belici, trăieşte la Sao Paulo, Brazilia. Specialist în turism, el este autorul unui "best-seller" latino-american intitulat "Europa ao nosso al cance".
Citind în "Minimum", articolul "Cine se teme de Gigi Florian?" – unde era vorba de regretatul animator al televiziunii române, Tudor Vornicu şi de frica lui stranie, nefirească de a răspunde, pe Calea Victoriei, la salutul vechiului său amic G. Florian (n-am-voie-să-mă-întîlnesc-cu-străinii...) Radu a *tresărit.* ■

■ *Raul Radu:* un smeu văzut de la Sao Paulo

Din cele citite în *"Minimum"*, am recapitulat cele întîmplate: pe Calea Victoriei, în Bucureşti, un fost coleg de breaslă, primit cu prietenie sentimentală în Israel, îl întîlneşte pe Gigi Florian – venit ca turist din "Ţara Făgăduinţei" – şi îl evită ca pe-un necunoscut... ba mai mult, fuge ca şi cînd i-ar fi fost frică de el...

Caut să recompun vizual scena. După aceea, fotografiez mental personagiile: Florian, amicul T. V., încă cineva, fata amicului şi trecătorii de pe Calea Victoriei.

Hotărăsc să recurg la sertarul cu amintiri. Locul – ce coincidenţă! – cam acelaş: Calea Victoriei, lîngă Telefoane. O mică încăpere de cinci pe şase, la etajul întîi, peste Teatrul de Estradă. Au trecut de atunci mai mult de 35 de ani.

Acest birou, mică sală cu patru mese, găzduia entuziasmul unui grup de tineri care îşi făureau visul de a se realiza printr-o mică revistă ilustrată de sport, intitulată STADION. Se născuse parcă dintr-o glumă. Nimeni nu credea în ea. Numai după epuizarea, în cîteva ore, a primului număr, a devenit o realitate.

Revista *Stadion* era făcută de o mînă de oameni (cei mai buni în materie de imagine sportivă). Redactorii, doi la număr, un secretar de redacţie – bunul şi onestul Sebastian Bonifaciu – un redactor şef care făcea de toate –, şi care scrie aceste rînduri.

Ceva în spiritul de astăzi al *Minimum*-ului (aşa cum îl văd, îl simt eu peste un Ocean Atlantic).

...În zilele acelea se organizase un concurs pentru recrutarea de noi ziarişti sportivi pentru *Stadion* şi pentru ziarul *Sportul popular.* Existau însă două piedici: lipsa de talent a majorităţii concurenţilor şi opoziţia serviciilor de cadre la dosarele celor care eventual puteau fi selecţionaţi. Noi am recurs la o mică şmecherie... Cum doi din redacţia "Stadionului" făceau parte din comisia de selecţionare, am luat-o înaintea celor de la "Sportul Popular" – Egon Horn – să mă ierte postum – şi după citirea probelor scrise, am "răpit" un participant care scrisese textul cu originalitate şi limpezime, invitîndu-l la redacţie pentru angajare.

Eram toţi în focul corectării revistei, o zi înaintea apariţiei, cînd pe uşa biroului a apărut un tînăr înalt, slab, cu nas mare, timid, cu aer provincial.

L-am poftit să se aşeze pînă terminam să corectez "articolul de fond" al revistei.

Gigi Florian stătea la masa de la intrare, căutînd "poante" pentru a înviora explicaţiile fotografiilor.

L-am privit pe noul venit. Toţi ştiam, şi ne temeam, că există *o problemă:* talentul nu-i lipsea, dar serviciul de cadre avea alte criterii. Trebuia să-i convingi să "treacă" peste originea neclară, aproape necunoscută, a vieţii familiale greu de identificat.

Florian, într-un gest prietenesc, spontan ca tot ce venea de la el, a rupt un colţ din pîinea ce-i servea ca prînz – pe vremea aceea era încă pîine caldă cu arome de umflat nările – şi l-a întins noului venit în glumă. Era prima bucată pe care T.V. o mînca în profesia de ziarist.

Anii au trecut. Tînărul căruia îi publicaserăm primele reportaje, la a căror amoruri agitate participasem ca prieteni şi confidenţi, a păşit pe căile marilor afirmări – Scînteia, apoi corespondent la Paris şi aşa mai departe.

El devenise ca un smeu pe care copiii îl înalţă pe sfoară, frumos, falnic şi colorat. Dar dacă sfoara care îl ridică se rupe, smeul se pierde în neant sau se zdrobeşte în întîlnirea cu pămîntul...

Frică de Gigi Florian avusese smeul, care, acolo sus în bătaia vîntului, se simte prizonierul sforii care poate scăpa din mîna celui care îl înalţă, chiar şi pentru un simplu capriciu...

RAUL RADU

PAGINA CIT SE POATE DE LIBERA

■ *Shaul Carmel*

TABÙ

În lumea evreo-română din Israel (şi nu numai din Israel) există o seamă întreagă de subiecte despre care nu se discută. Subiecte *tabu*.

Atmosfera de tîrg provincial în care-am crescut mulţi dintre noi, spaima viscerală de "ce va zice lumea", mentalitatea mic-burgheză de educaţie à la pension, dogmele morale ale veacului trecut, mereu prezente şi trainice, au făcut ca oridecîteori atingi un asemenea subiect, "opinia" să pună degetul la buze, speriată: ssst! ...despre *asta* nu se vorbeşte... şi mai ales, nu se scrie!

Tabu-urile privesc şi viaţa politico-socială (aşa cum s-a văzut în cursul polemicii R – R, cînd atît M. Rudich, cît şi V. Russu, au stîrnit interminabile ssst!-uri, hai- să- nu- vorbim- despre- asta) şi brutalitatea limbajului cotidian (aşa cum s-a văzut după apariţia povestirilor "tari" ale lui Dan Titus-Surulescu) şi – mai cu seamă – aspectele vieţii intime.

Aşa se explică faptul că în lumea *noastră* nu se discută despre sex (sst!), despre urile de familie dintre mamă şi fiică (sst!), despre fratele nebun, internat în spital (sst!), despre unchiul homosexual (sst!), despre anumite maladii (sst!) sau despre operaţii ce duc la schilodirea, nevizibilă nouă, a individului.

Ca, de pildă, extirparea sînilor la femeile atinse de cancer. Atunci cînd avem de-a face cu o asemenea dramă, fiindcă dramă este, oamenii aflaţi în jurul victimei, se întrec în a păzi secretul, cu străşnicie. Pînă şi după moarte. De parcă ar fi vorba de-un păcat, sau de ceva de ocară.

Poetul Shaul Carmel a îndrăznit, mai deunăzi, să încalce acest tabu. Într-un impresionant poem, publicat în revista "Izvoare" (nr. 20–21–22, 1989) el evocă operaţia la sîn pe care a fost nevoită să o suporte soţia sa, Isabella, după ce medicii descoperiseră prezenţa cancerului în organism; o prezenţă care, de altfel, în cele din urmă a răpus-o.

Textul lui Shaul Carmel – din care publicăm un fragment – constituie, din punctul de vedere al *Paginii...*, mai mult decît un poem valoros, el este un *moment* în strădania noastră pentru libertatea sufletului.

NOI DOI

....

Iar am rămas noi doi. S-a dus şi fata.
E rîndul ei să ceară vieţii plata,
Că a mustit în poloboc prea mult.
Da, iar noi doi, şi-aş vrea s-ascult,
Aş vrea să-mi spui ceva, orice să-mi spui,
Cu vocea ta, nu vocea orişicui
Mai poate-opri memoria s-o şteargă.
Hai, spune-mi cum ai spus o viaţă-ntreagă,
O. viaţă-ntreagă; lungă-scurtă viaţă,
Cu soare-frig, tîrziu, născut din gheaţă
Şi stins devreme, cînd putea să ardă.
Hai, spune-mi cum spuneai şi mă dezmiardă.

Nu poţi vorbi? Nu poţi să-mi spui nimic?
Atunci mă duc, pun apa în ibric,
Să bem cafea, din cea "făcută prost".
Îţi aminteşti? Nu? N-are nici un rost?
Nu poţi să bei cum nu mai poţi vorbi?
Atunci, să mergem! Către pat. Să-mi fii
Din nou altar, aceeaşi rugăciune,
Eu, iarăşi foc, şi iarăşi, tu, cărbune.
Tu, iarăşi torţă. Eu, iarăşi Prometeu
Eu, Dumnezeul tău. Tu, Dumnezeul meu,
Fără de haine, simplu, despuiaţi...
Copii trecuţi, bătrîni, neruşinaţi.
Să mîngîi sînul, ieri catifelat,
Să mîngîi locul celuilalt, tăiat,
Să mîngîi coapsele şi viaţa dintre ele,
Şi pîntecul rodit în vremuri grele,
Şi să-ţi sărut obrajii arşi de boală,
Şi păru-nzăpezit, mai ieri de smoală,
Şi să te am, şi să mă ai, din nou.
Eu, tu să fiu şi tu, să fii iar eu.

....

JACOB POPPER

MÜNCHEN

GERMANIA ESTE O REPUBLICĂ, A CĂREI REGINĂ SE NUMEȘTE STEFFI

De ce să n-o spun, că doar nu-i rușine: la fel ca vecinul meu de casă, dl. Alois Schimdthuber și ca Yong Kyu, colegul de clasă al fiului meu, ca Nikos Katzakis și Üzüm Oglû, băcanii la care mă aprovizionez în fiecare săptămînă cu măsline și telemea, am căzut și eu într-o adîncă depresiune acum cîteva săptămîni cînd Steffi Graf a mîncat bătaie în finală la Amelia Island (USA) de la Gabriela Sabatini. La fel ca susnumiții și mulți, mulți alții, am fost și eu cuprins de euforie cînd Steffi, deși jenată de o ușoară gripă, și-a luat revanșa zdrobind-o pe frumoasa argentiniancă numai în 78 de minute (două seturi: 6-3, 6-1) în matchul de încheiere al campionatului de tenis feminin de la Berlin. Cine știe, om fi trăind, așa cum susțin "verzii" din Germania federală și alte țări europene, într-o societate "multicoloră", în care se cuvine să ne înclinăm cu același respect în fața lui Johann Wolfgang von Goethe și a celor care ar fi dispuși să incinereze toate edițiile din "Faust", dacă ar descoperi în el măcar un sfert de vers care să ia în deșert "Coranul": și dacă așa stau lucrurile, nimeni nu mă poate pune sub acuzare pentru că, asistînd la meciul de fotbal VFB Stuttgart și SSC Napoli, în loc să iau partea șvabilor, am urlat împreună cu cei 20.000 "tifosi" sosiți din capitala partenopeană: "O mamma, mamma, mamma, ho mal a corazon! Ho visto Maradonna, inamorato son"

ZEIȚA NAȚIUNII GERMANE LUCREAZĂ SUPERB CU PICIOARELE

La tenis însă, se schimbă socoteala: zeci de milioane de nemți, dar și puzderie de greci, turci, iugoslavi, italieni, precum și reprezentanți ai altor seminții care trăiesc pe teritoriul republicii federale, printre care mă număr și eu, nu cunosc decît un singur idol, Steffi Graf (Boris Becker a fost degradat din nou la rangul de divinitate secundară, după înfrîngerea sa de către obscurul austriac Horst Skoff, deși aceasta a fost pare-se cauzată nu de o carență profesională ci de un handicap fizic). Cad deci și eu în transă în fața "fore hande"-urilor, a "top spin"-urilor, a "lob"-urilor și a "slice"-urilor lui Steffi, dar și a "muncii ei de picioare" (am tradus literal formula "Beinarbeit", căreia într-o limbă mai puțin muncită i s-ar putea spune "joc de gambe" sau cam așa ceva). Sedus de grația cu care ea se mișcă pe terenul de tenis, am omis de mult să mai iau act de dimensiunile mai mult decît respectabile ale organului ei olfactiv; în schimb frecventele ei guturaiuri mă tulbură din cale-afară; și de cîte ori o văd, între două jocuri, scoțînd batista pentru a-și sufla nasul, inima mea, înăbușită de îngrijorare își întrerupe bătăile. Slavă Domnului, că mai există și doctori în Germania, care au știut s-o trateze și de această dată pe zeița rachetei cu raze infraroșii, inhalații și ▶

medicamente adecuate, permiţîndu-i astfel să-şi ia la Berlin o revanşă binemeritată! Cu atît mai binemeritată cu cît blondina de la Brühl, spre deosebire de bruneta de la Mar del Plata, a încarnat în mod desăvîrşit, în timpul campionatului de la Berlin, o virtute specific germanică, pe care se cuvine să încerce a şi-o însuşi şi milioanele de străini aşezaţi în această ţară germanică: hărnicia. În fiecare dimineaţă, la 9.30, ea se afla pe *centre court* unde-şi efectua cu sîrguinţă programul de antrenament, în vreme ce concurenta ei, Gabriela Sabatini, se înfăţişa acolo doar către ora prînzului, pentru a schimba cîteva mingi cu antrenorul ei Angel Gimenez. Bravo, Steffi, şi halal să-ţi fie!

Cum ziceam, nu mi-e ruşine: nici măcar să mărturisesc că am fost mîndru atunci cînd l-am auzit pe dl. Eberhard Figgemeyer, comentatorul sportiv de la televiziunea vest-germană, declarînd după încheierea meciului Graf – Sabatini: "Germania este buricul lumii!" (El a spus de fapt "...*Tenniswelt*", dar a spus-o atît de repede, încît presupun că mulţi telespectatori au înţeles – sau au vrut să înţeleagă nu "lumea tenisului", ci lumea în general, aşa cum se spune în prima strofă a imnului naţional, care nu se mai cîntă astăzi, dar care, sînt convins, este mereu vie în conştiinţa multor locuitori din ambele Germanii. Un nu ştiu ce strecurat pe nesimţite în mine, după aproape un sfert de veac de cînd locuiesc în această ţară, m-a împins să aprob – nu mai mult decît o clipă, dar să aprob totuşi! – pînă şi comentariul unuia din leaderii sportului german, dl. Klaus Hofsäss: "Ciocanul german (adică Steffi Graf!) a lovit din nou!"

O singură întrebare mă roade: unde se afla în timpul meciului dintre Steffi Graf şi Gabriela Sabatini, Alexander Mronz?

UN BĂRBAT SUPERB... ŞI CÎT SE POATE DE FOLOSITOR LA CASA OMULUI

L-am văzut pe susnumitul doar de două ori pe micul ecran: se afla în tribuna centrului sportiv de la Rothenbaum de la Hamburg, alături de familia Graf (tatăl, mama, fratele campioanei şi iubita acestuia), în vreme ce Steffi îşi nimicea una după alta adversarele. Ştiam că e un jucător de tenis ceva mai mult decît mediocru, dar ce bărbat superb! Poate l-o fi atras la Steffi mai mult faima şi milioanele ei – cum susţin anumite foi de scandal – dar ce-are a face? mi-am zis uşurat. Organele de presă serioase – precum "Die Welt", ne asigură că el a fost mai întîi luat la cercetare în mod riguros de dl. Peter Graf, părintele şi managerul "ciocanului germanic", înainte de a fi "lăsat să-şi petreacă noaptea cu Steffi", aşa că totul este în ordine. Va fi fost poate achiziţionat, precum un armăsar de prăsilă de proprietarul unei crescătorii de cai de curse; în schimb, în afară de guturaiul ei cronic, Steffi nu pare să mai fie împovărată de alte sufrinţe, ba poate că e blagoslovită şi cu alte bucurii decît cele culese pe terenul de tenis: tenul i s-a curăţat în orice caz, de jucat joacă din ce în ce mai bine, aşa că...

Iată însă ce-a declarat într-un recent interview Alexander Mronz:

"Ce ni se întîmplă nouă de cîteva săptămîni încoace, e de-a dreptul de neînchipuit. Eu şi cu Steffi sîntem prieteni, aşa cum sînt prieteni milioane de fete şi băieţi în Germania. Numai că pe noi încearcă să ne fotografieze din automobile în mers şi de pe acoperişe. Pînă şi pe balconul casei de peste drum s-a instalat un fotograf. S-a întîmplat odată să fim urmăriţi de şase automobile legate între ele prin telefon, aşa ca fotoreporterii să fie siguri că n-o să ne piardă urma. Se folosesc de procedee de-a dreptul criminale.

N-am crezut că o să fie chiar atît de rău. Sper totuşi că la un moment dat o să învingă civilizaţia şi că situaţia se va normaliza..."

■ Sabatini: rivală şi pe teren şi (se pare)...

O VA PĂRĂSI PENTRU SABATINI?

Şi dacă bietul Mronz, descurajat şi de eliminarea sa din campionatele internaţionale de tenis de la Hamburg, doar după prima rundă, nemulţumit ►

poate şi de rolul de prinţ consort, nici măcar oficial care i-a fost rezervat, n-a mai avut răbdare să aştepte normalizarea situaţiei şi a preferat s-o părăsească pe regina tenisului? Nu cumva i l-o fi suflat lui Steffi, ca să se răzbune măcar în acest fel, chiar Gabriela Sabatini?

Ce s-ar mai bucura fotografii de pe balcoane şi acoperişe de noile perspective care li s-ar deschide astfel! Între altele, pentru a le cruţa această nemernică bucurie, îi doresc lui Steffi ca prietenia ei cu Alexander Mronz să supravieţuiască tuturor încercărilor şi să dureze cît mai multă vreme.

P. S. În clipa cînd dăm aceste rînduri la tipar, aflăm de la J. Popper că Mronz a fost găsit. El este la Paris, împreună cu Steffi Graff (nu cu d-ra Sabatini).

Din păcate şi aici, în oraşul luminii, viaţa celor doi a fost întunecată de flashurile reporterilor-foto.

Aşa cum mărturisea Mronz la Televiziune, în cadrul unei convorbiri speciale de 67 de minute, gazetarii i-au urmărit la fiecare pas, "pînă şi-n garaj, pînă şi-n dormitor". În consecinţă, nervii superbului bărbat sînt zdruncinaţi. ceea ce explică, desigur, nervozitatea lui Steffi la campionatele de tenis de la Rolland Garos şi faptul – neaşteptat! – că a fost învinsă în finală de către qvasi-necunoscuta jucătoare spaniolă, Sanchez.

●

Bulă, grădinar într-o zonă specială a Capitalei, pune mici anunţuri printre răzoare:

"Nu udaţi florile că ruginesc. Sînt ‚Siemens'".

●

ophir tours

DIRECŢIA ŢĂRI EST-EUROPENE

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 32 (BEIT EL-AL)

Din broşurile noastre pentru 1989 care oferă cele mai largi posibilităţi de alegere, este interesant de reţinut:

• CEL MAI IEFTIN "PACKAGE" – 14 NOPŢI/15 ZILE
HOTEL DE NIVEL TURISTIC SUPERIOR "TISA" ÎN ORAŞUL SZOLNOCK, 86 KM DE BUDAPESTA-AEROPORT
404 $
PENTRU O PERSOANĂ ÎN CAMERĂ DUBLĂ, CU BAIE, TELEFON ŞI TV
DEMI-PENSIUNE ŞI TRATAMENT DE BAZĂ

• CEL MAI CONVENABIL ZBOR TEL AVIV – ZAGREB (LUBLIANA SAU DUBROVNIK) – AVANTAJE DEOSEBITE PENTRU PACKAGE. ZBOR PLUS SERVICII LA SOL

• BILETELE DE ZBOR PRIN BUCUREŞTI CONTINUĂ SĂ FIE CEA MAI IEFTINĂ POSIBILITATE DE A AJUNGE ÎN EUROPA – TIKETUL DE ZBOR VALABIL 60 DE ZILE. TAXA DE CALĂTORIE 125 ŞEKELI. DIN BUCUREŞTI AVEŢI LEGĂTURI ÎN TRANZIT SPRE TOATE CAPITALELE EUROPENE

• ASIGURĂM VIZA PENTRU U.R.S.S. (RUDE), BILETE DE ZBOR, BILETE DE TREN, ASISTENŢĂ ETC.

FILIALELE OPHIR TOURS:
IERUSALIM (02) 222777
HAIFA (04) 6730112
KIRIAT ŞMONE (06) 940245

FILIALA TEL AVIV
TEL.: 03/209765/6; 209785; 209777

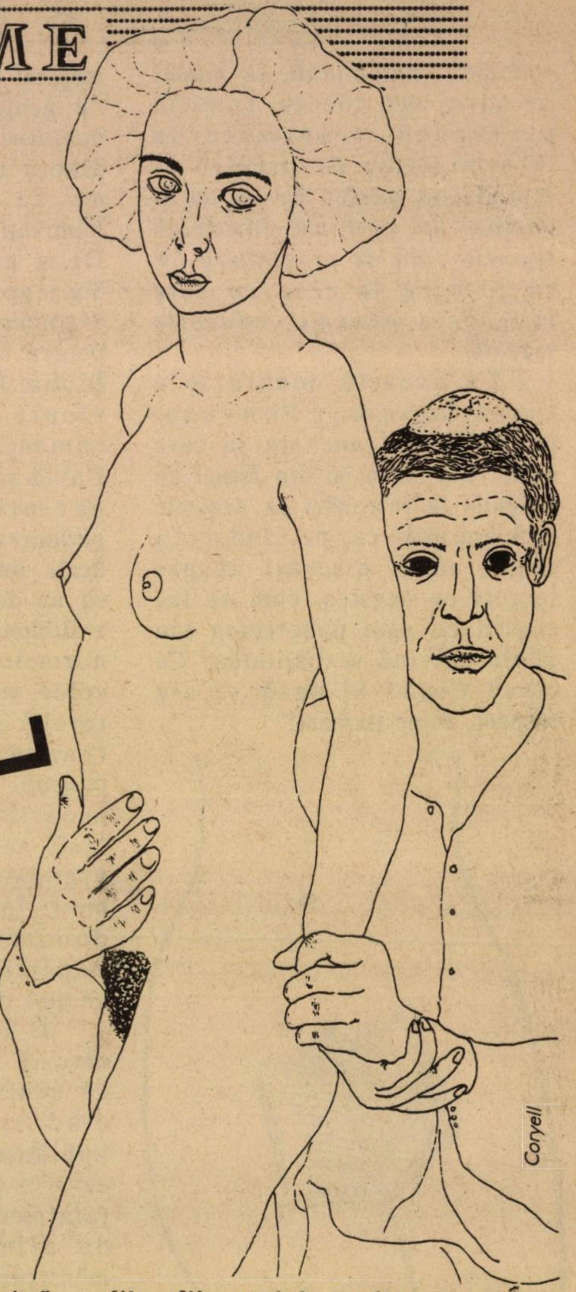

Evreii și indicele de scumpete pe iulie.
Evreii și șomajul.
Evreii și luptele din partide și Knesset, ca-ntre cîini turbați.
Evreii și O.E.P.-ul.
Evreii și Gorbaciov, si China și Homeini.
Evreii și cine e evreu.
Da. Toate acestea sînt probleme reale. Și serioase.
Dar mai există una. Pe care n-ar trebui s-o uităm:

EVREII ȘI AMORUL

"Ce e amorul?" – și-a intitulat Eminescu una din poeziile sale. Și conchidea: *"E un lung prilej pentru durere..."* dar întrebarea nu l-a chinuit numai pe el; este veche de cînd lumea și este universală. Ea se pune cu o acuitate excepțională în anii noștri, cărora le sînt proprii valuri de liberalism sexual, psihanaliza, contraceptivitatea și însămînțarea artificială.

Cum se pune problema în mediul evreiesc? Există un specific iudaic în materie de amor? Problematica educației sexuale este deosebită în familiile noastre față de aspectele ei la ceilalți?

La aceste întrebări și-a propus să dea răspunsuri revista *Passages*, care apare la Paris și se adresează îndeosebi cititorilor evrei.

Într-o notă introductivă, directorul redacției, *Emil Malet*, exprima opinia că propriu zis o "sexualitate evreiască" nu există, dar se poate considera că există *un fel evreiesc de a vorbi* (sau a nu vorbi, n. n.) *despre amor*. "De la Eva care mușcă din mărul dragostei, la "Violonistul pe acoperiș" al lui Chagall doar despre acest limbaj propriu este vorba. Spre deosebire de lumea creștină – observa Malet – Biblia evreiască nu este puritană și nu propagă abstinența. Cel mult cîteva interdicții privind conduita "talmudo-sanitară". Cît privește discursul modern asupra amorului, el a inspirat întotdeauna pe creatorii și filosofii evrei în registre pe cît de variate, pe atît de provocatoare. Freud, prin importanța acordată noțiunilor de plăcere și dorință, nu numai că a pus totul în discuție, dar a și conferit modernității un aspect mai uman, mai carnal, mai ludic. Dar... la papa Freud sexualitatea nu derapează în pornografie, în vulgar sau în violență. Și atîta vreme cît rămîne uman, amorul exclude violul. Poate că acesta este un mod evreiesc de a vorbi despre amor – conchide Malet.

Există o explicație a fenomenului? Una – nu singura ▶

– rezidă, indubitabil, în modul în care are loc în familia evreiască, transmiterea informaţiilor cu privire la reproducţia speciei. *Evreii au în comun un cod de conduită specific faţă de progenitura lor cu privire la ceea ce este îndeobşte denumit educaţie sexuală.*

La această concluzie a ajuns *Sophie Chauveau*, întreprinzînd ancheta la care evrei, din Galut şi din Israel au răspuns la întrebări ca acestea: "Vă amintiţi ca, pe cînd eraţi copii, să fi discutat despre lucruri ca acestea: cum se fac copiii, ce este pubertatea sau altele privind sexualitatea? Cu cine? Cînd? Şi dacă vi s-a răspuns, în ce termeni?"

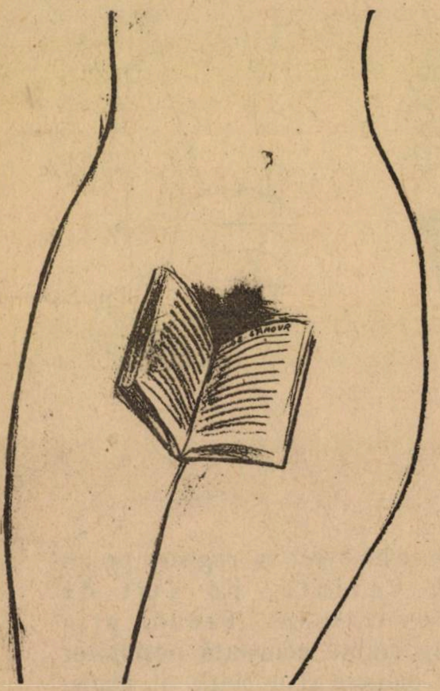

COAPSELE VERIŞOARELOR MELE...

Chestionat, un sabru, în vîrstă de 80 de ani, născut la Ierusalim, foarte religios şi foarte marcat de Istorie, povesteşte cu o naturaleţe surprinzătoare pentru un om pudic: "Ei da, *coapsele verişoarelor mele* au fost acele care la 12 – 13 ani, mi-au inspirat *cele mai frumoase hărţi de geografie* (citeşte poluţiile nocturne la băieţi). Nu vorbeam despre asta cu părinţii, dar nici nu ne simţeam vinovaţi. Vinovaţi de ce, Doamne Sfinte? De a avea visuri frumoase? Verişoarele mai mari ne explicau misterele sexului. Iar pentru ucenicia flirt-ului aveam Biblia: Cîntarea Cîntărilor. Ce visuri cînd bunicul-rabin comenta idila dintre regele David şi Bat-Şeva! Cît priveşte părinţii, ţinuta, morala, pudoarea dintre ei şi copii, erau de la sine înţelese. Nu era cazul să ne dea o versiune cenzurată a Bibliei. Cunoşteam din *instinct* normele care dictau conduita celor mari, le respectam fără revoltă şi, la rîndul meu, le-am transmis copiilor mei. *O educaţie silenţioasă,* fără gesturi necuviincioase, în aşa măsură încît nu-mi amintesc să fi fost vreodată îmbrăţişat de tatăl meu. Învăţam de la ei să ne dominăm instinctele, să ne depărtăm pe cît posibil de animal, de instinctul animalic.

O femeie nu prea tînără, născută la Salonic, îşi aminteşte că bunicii îşi retrăgeau mîinile cînd ea, nepoata, voia să-i îmbrăţişeze. "În acei ani – spune ea – o tînără de 20 de ani era fatalmente o inocentă. Speriată de primele reguli (scurgeri menstruale), n-aveam nici o idee despre cum se fac copiii, dar nici întrebări de pus şi dacă aş fi avut, cui? Juneţea noastră era îndeobşte ferită de confruntarea cu problemele majore. Nimic despre sex, tot aşa cum nimic despre moarte. Nu încercam nici ruşine, nici jenă faţă de aceste întrebări neformulate, ci mai curînd teama – teama de a creşte prin efracţie, de a avea acces la pomul cunoaşterii prea devreme. Nu ştiam cum să fac să amîn căsătoria de teamă, o teamă datorată ignoranţei. Am avut ocazia să văd în jurul meu cum creştinii se debarasau repede de copiii lor de cum apărea o problemă delicată, ca aceea a unei fete mamă. Eu cred că o familie evreiască rămîne solidară cu copiii ei în toate împrejurările, pînă la moarte".

Un evreu olandez, acum de 62 de ani, îşi reaminteşte că primele tulburări erotice le-a avut pe cînd împlinise 5 ani. "Aveam 2 fraţi şi cu toţi 3 ne masturbam glumind. În clasele primare, lăsam să-mi cadă guma pe jos, ca să pot privi la picioarele colegelor. Fără ruşine, dar destul de enervat de a nu vedea mai mult. Pe mama nu mi-am imaginat-o însă niciodată goală. Nu-i întîlneam pe părinţi decît în salon. O tăcere opacă domina sexualitatea. La 10 ani am aflat de la un frate mai mare cum se fac copiii şi că "e foarte frumos şi deloc murdar".

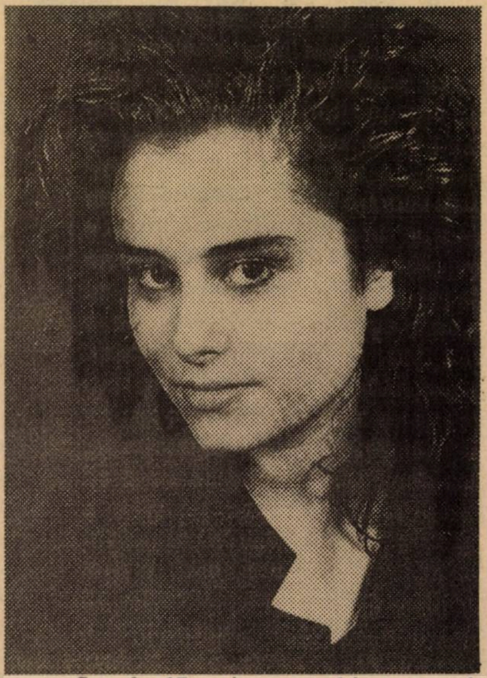

■ Sarah, 17 ani, manechin:"amorul, totdeauna amorul, asta mi s-a întîmplat deja; dar eu vorbesc de cel adevărat, de acela care se vede în filme puternice şi pasionate. Într-un sens, regret că l-am cunoscut la o vîrstă fragedă, dar, în cele din urmă, această pasiune m-a transformat."

A cunoscut prima femeie în lagărul unde a fost internat, între 13 – 15 ani; dar socoate că sfîrşitul războiului a reprezentat pentru supravieţuitori o explozie de bucurie şi de sex. Fără cea mai mică culpabilitate. "Şi cu toate că nimeni nu-mi vorbise despre aceste lucruri, exemplul silenţios a acţionat prin osmoză. Eu am menţinut o aceeaşi pudoare faţă de copiii mei. Ei nu m-au văzut niciodată gol. Dar nici măcar într-un vestiar sportiv, eu nu m-aş arăta gol faţă de un bărbat. Nu e vorba de o interdicţie; e o a doua natură, un mod de viaţă..."

O INTERLOCUTOARE DIN ROMÂNIA ŞI O RUSO-POLONEZĂ PE CARE RĂZBOIUL A CONDAMNAT-O LA LESBIANISM

Are 55 de ani şi s-a născut în România. Prima emotie de natură erotică a avut-o citind "Pe aripile vîntului". Îşi aminteşte de parc-ar fi azi: Într-un capitol El o ia de braţ; în următorul Ea era însărcinată". Şi-atunci pune întrebarea chinuitoare: *cum?* familia a scos un "Oh!" şi o voce a exclamat: "Poate că e prea mică pentru o astfel de lectură. *Am înţeles că nu înţelegeam.* În afară de asta n-am mai primit nici o informaţie, sau poate că am uitat. Cu siguranţă că am uitat. Cînd eram mică mi se spunea să nu mă duc după cineva care-mi oferă bomboane. Pe urmă, după război, nu s-a mai pomenit de bomboane; nu mai trebuia să mă duc după nimeni. Nu era vorba de pierderea virtuţii, ci mai curînd de pierderea identităţii. Prietenele mele goym de la liceu erau mai puţin gîsculiţe ca mine, dar era atît de dificil să nu fii? Cînd nu ştii, nu faci. Eu am descoperit totul prin practică, iar de înţeles, am înţeles totul retrospectiv".

...Alte şi alte confesiuni. Iată încă vreo cîteva, pe care le redăm cît se poate de concis. O femeie născută în Franţa din părinţi ruşi, relatează că a fost, în adolescenţă, prototipul femeii emancipate; la căsătorie era totuşi fecioară şi a descoperit sexualitatea ulterior, fără nici o culpabilitate, devenind totalmente destrăbălată în amor. O ruso-poloneză mărturiseşte că şi-a refuzat pubertatea, dar oripilată de ceea ce văzuse în grajdul în care a locuit în timpul războiului în Franţa, n-a vrut să mai fie... femeie; războiul – socoate ea – a condamnat-o la lesbianism. Un originar din Tunis, nostalgic după locurile de baştină, consideră că, jocurile din copilărie, în fundul cabanelor erau *"pe cît de sexuale, pe atît de luminoase"* şi îşi aminteşte că atunci cînd i s-au ivit primele tulburări a fost dus la rabin care i-a spus că *"amorul este totdeauna frumos, corpul aşişderea, că nimic nu e murdar, viaţa e frumoasă".* Ieşind de la el, am plonjat în Mediterana – şi ca să zic aşa – în corpul femeilor. Ieşisem din copilărie" – îşi încheie evocarea respectivul.

Factorul comun al confesiunilor menţionate şi al altora incluse în anchetă constă în aceea că, înainte de război, *"copilăria evreilor de peste tot s-a bucurat din partea părinţilor de aceeaşi tăcere în problemele sexuale;* după război, *respectul faţă de copii s-a transformat mai curînd într-un respect faţă de viaţă, dar tăcerea a continuat să fie instrumentul pedagogic prin excelenţă".*

SEXOLOGII SÎNT EVREI

Ancheta a avut în vedere şi constatarea că, în condiţiile în care sexualitatea la evrei nu este un subiect de conversaţie, mai toţi sexologii sînt totuşi evrei. Întrebat cum explică acest ▶

minimum

NU UITĂ

...că această fotografie superbă de Heddy Löffler înfăţişează o actriţă, nu mai puţin superbă, a anilor noştri

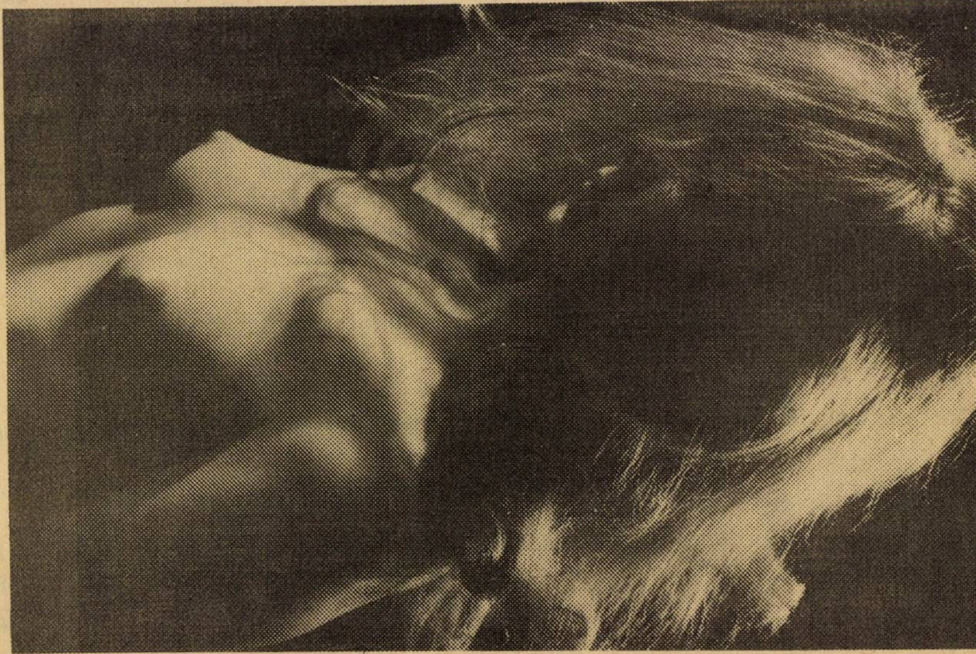

paradox, unul dintre aceştia, J. Wainberg, a recurs la o butadă: *"da, dar clienţii sexologilor nu sînt evrei"*. La modul serios, specialistul afirmă că sexualitatea comportă pentru evrei un aspect mai natural, mai cotidian, decît la un cuplu catolic, de pildă; este oarecum inclusă într-o *sensibilitate ereditară*. Evreii au, cum s-a văzut, o copilărie mai protejată şi beneficiază de un respect care surprinde astăzi, cînd familiile şi societatea intervin pe nedrept în problematica sexuală a cetăţenilor. Religioşii n-au recurs niciodată la sexolog, pentru că îl au pe rabin, în timp ce un popă catolic cast şi feciorelnic, nu inspiră încredere în această materie. Rabinul este în acelaşi timp om al marii spiritualităţi şi al cărnii. Deosebit de eficace, el oferă *o valorizare a corpului*, a jocurilor corpului, ceea ce dă un sens sexualităţii generale – fără derivă. Viaţa erotică evoluează continuu în pragul lirismului, pe care, chiar în afară de religie, tradiţia, cultura iudaică, îl perpetuează. Pentru a bara calea oricărui exces, există acest puternic respect de care dau dovadă toate educaţiile. Tocmai de aceea nu este surprinzător că *ancheta nu a marcat aproape nici o diferenţă între copiii la începutul secolului şi cei de astăzi, între cei din Apusul şi Răsăritul Europei.*

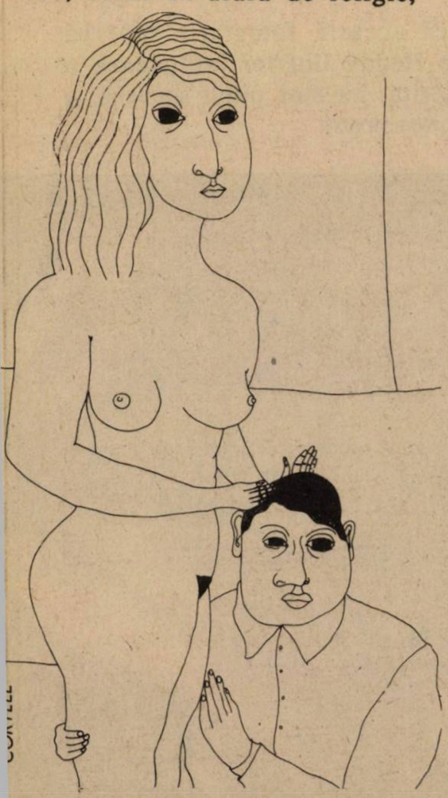

Este sigur că *un tînăr evreu nu riscă ingerinţa în sexualitatea sa*, cum se întîmplă în familiile creştine, Nu este de imaginat un tată evreu spunîndu-i fiului său: "A sosit timpul să-ţi pierzi fecioria; preferi pe mica servitoare, pe prietena mamei tale sau o vizită la bordel împreună cu tatăl tău?" (cf. întregii literaturi burgheze de la sfîrşitul sec. XIX-lea).

Şi chiar în Statele Unite, unde o oarecare "civilizaţie sexuală" dominantă a permis să se niveleze totul, se constată, anecdotic, că, pe coasta de vest, unde aproape fiecare are piscina sa şi s-a creat un adevărat cult al corpurilor goale şi bronzate, în familiile evreieşti, nu se scaldă omul decît în costum de baie, chiar cînd este singur.

Într-o epocă de permisivitate indecentă, tăcerea, lucrul neexplicat, exemplul fără comentariu au o mai mare valoare pedagogică decît explicarea, decît explicarea amănunţită şi clinică? Şi este ea mai eliberatoare dacă se are în vedere această lipsă de culpabilitate? Cine ar putea să spună?

(prelucrare după PASSAGES de I.Fîntînaru)

OPHIR TOURS
Marcel Bădescu–Blecher
Ben Yehuda 32, Tel Aviv
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

OPHIR TOURS
Marcel Bădescu–Blecher
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU–DADA

ophir tours

Camin
YERAHMIEL
CASĂ PENTRU VÎRSTNICI ŞI INVALIZI
• ÎNGRIJIRE ATENTĂ
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ PERMANENTĂ
• FIZIOTERAPIE
BEER ŞEVA TEL. 057–34115
RAMAT GAN 03–742113

UNIVERS
TOURIST & TRANSPORT CO. LTD

DEPARTAMENTUL EST-EUROPEAN

SUB CONDUCEREA **ADRIANEI DAVIDSOHN**

VĂ PROPUNE UN CONCEDIU IEFTIN
NOI AVEM SOLUŢIA:

A. 2 SĂPTĂMÎNI ÎN TIROL
UN APARTAMENT LUXOS; MAŞINĂ; BILET DE AVION
MINIMUM DOI PARTICIPANŢI – ÎNCEPÎND DE LA
667 DOLARI

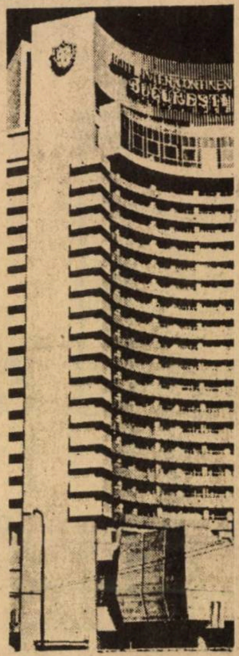

B. TRATAMENTE ANTI-REUMATICE
14 ZILE HÂJDUŚZOBOSZLO (UNGARIA); 2 ZILE BUDAPESTA
GRUPĂ ORGANIZATĂ ÎN 25/7
1135 DOLARI

C. EXCURSII ORGANIZATE CU GHID ISRAELIAN
- 2 SĂPTĂMÎNI ROMÂNIA – IUGOSLAVIA – UNGARIA
AU MAI RĂMAS LOCURI PENTRU 11 IULIE – 1 AUGUST
1199 DOLARI
SUPLIMENT 4 ZILE VIENA – 250 DOLARI
- 2 SĂPTĂMÎNI ROMÂNIA – AUSTRIA
AU MAI RĂMAS LOCURI PENTRU 30 IULIE – 6 AUGUST
1099 DOLARI
- 2 SĂPTĂMÎNI ITALIA – COASTA DE AZUR – ELVEŢIA – 31 IULIE
1199 DOLARI

D. EXCURSII CU GHID ÎN FRANCEZĂ – ENGLEZĂ – GERMANĂ
- 12 ZILE SPANIA – PORTUGALIA
511 DOLARI
- 18 ZILE EUROPA CENTRALĂ
874 DOLARI
- 7 ZILE ANGLIA – SCOŢIA
365 DOLARI
- 13 ZILE SCANDINAVIA
769 DOLARI
- 7 ZILE – AMSTERDAM – CROAZIERĂ – PARIS
466 DOLARI

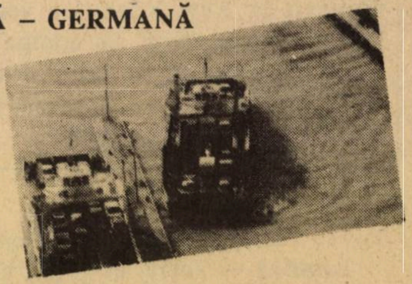

★ COMPARAŢI OFERTA NOASTRĂ ŞI SÎNTEM CONVINŞI CĂ VĂ VOM REVEDEA, NU NUMAI PENTRU PREŢURILE NOASTRE, DAR ŞI PENTRU PROFESIONALISM ★

PENTRU DETALII, INFORMAŢII SUPLIMENTARE ŞI PROSPECTE, VĂ AŞTEAPTĂ LA AGENŢIE:

ADRIANA DAVIDSOHN

ŞEFA SECŢIEI EST-EUROPENE

UNIVERS

BIROUL DVS. DE TURISM

STR. RAMBAM 17 TEL AVIV
POB. 29704
TEL. 03 – 663344 – 659685

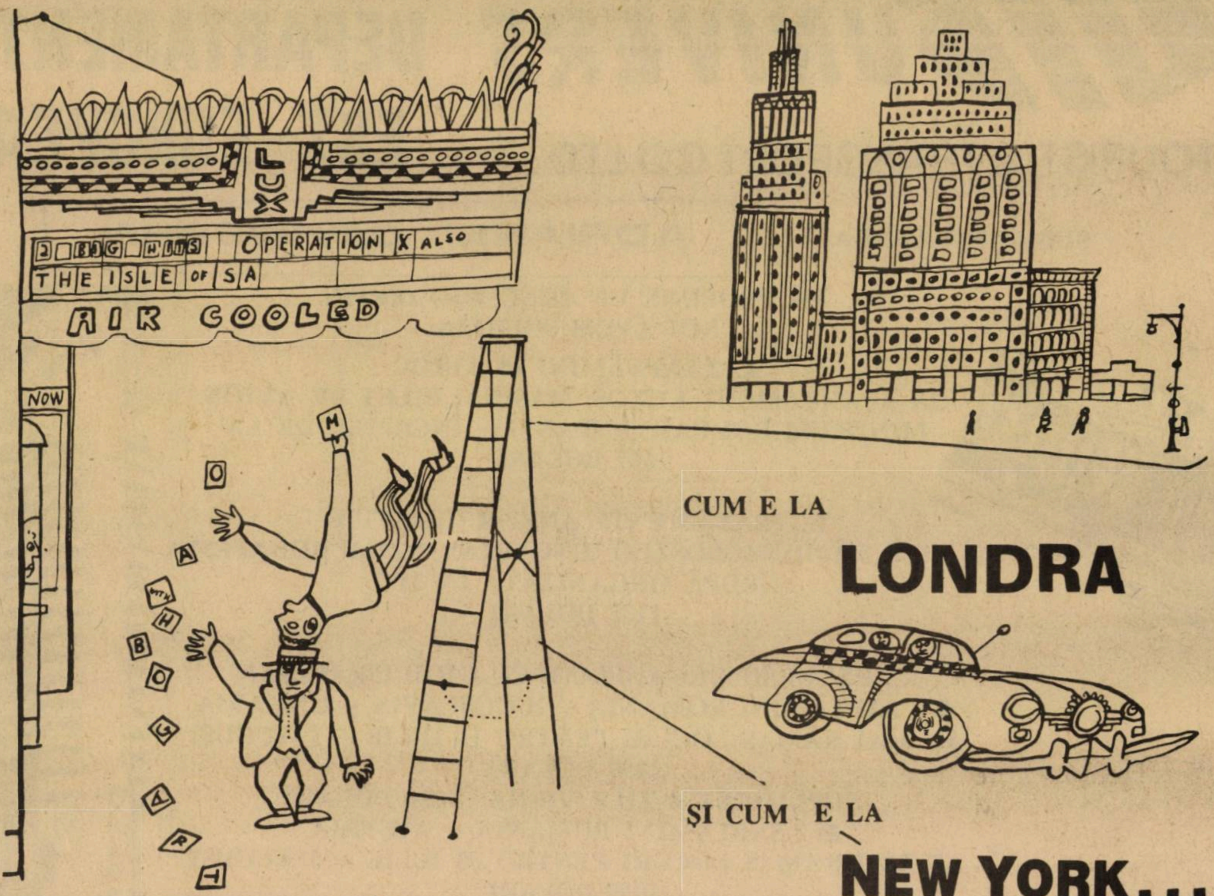

Steinberg

CUM E LA

LONDRA

ŞI CUM E LA

NEW YORK...

Actorul de comedie american Jackie Meisson a jucat timp de trei luni la Londra. Revenit la New York, i-a venit ideea năstruşnică să compare stilul de viaţă în cele două metropole. Şi a făcut-o, să recunoaştem, cu mult humor...

"...Dacă vrei să trăieşti la Londra – scrie el – să nu fi grăbit, să nu ţipi şi să nu uiţi să spui mulţumesc, fie că ai, fie că n-ai de ce. La New York găseşti de toate, în afară de respectabilitate. Londra se scufundă în atîta respectabilitate... Oamenii sînt atît de atenţi la respectabilitate, încît par a fi încremenit cu totul. Cu neputinţă de clintit un om în acest oraş.

E de presupus că la Londra se consumă numai jumătate din cantitatea de tranchilizante şi pilule contra durerii de cap, faţă de New York. Orice formă de exteriorizare a sentimentelor e considerată aici "prea umană" spre a fi respectabilă. Dacă nu intri într-un pub muncitoresc, uiţi că oamenii obişnuiesc, uneori, să ridice tonul. Englezul preferă să moară decît să ţipe. Cu riscul de a se îneca, nu va striga "Ajutor".

Dacă ai chef să faci pe caraghiosul, Londra e locul cel mai nimerit. Nimeni n-are să te arate cu degetul. Politeţea e mai importantă decît bunul simţ, iar dreptul omului la prostie e respectat aici mai mult decît oriunde.

Poţi să spui: "Am de gînd să urc gol pe muntele Everest!" şi în mod aproape sigur ţi se va replica: "Grozavă idee!" sau "Trebuie desfiinţate ascensoarele şi puse în mişcare etajele". iar replica va fi: "Fantastic!" Dacă în luna iulie vei ura oamenilor "Happy Christmas", poţi fi sigur că săptămîna viitoare te vor saluta cu "La mulţi ani!", "Happy New Year!" ca să nu te simţi, cumva, prost. La New York ţi s-ar fi spus: "Cheamă repede ambulanţa şi să te lege zdravăn!"

Englezul rabdă orice umilinţă, esenţial pentru el e să nu pară nepoliticos. La New York eşti luat la rost din 2 în 2 minute de către cei ce aşteaptă rîndul la telefon: "mai ai de gînd să pălăvrăgeşti mult?" Se vor găsi cel puţin trei care să te întrebe: "Ai cumpărat cumva societatea de telefoane?" Iar al patrulea te va ameninţa că-ţi dă cu receptorul în cap.

La Londra oamenii aşteaptă fără ca un muşchi să li se mişte pe obraz. Poţi vorbi şi o săptămînă neîntrerupt, nimeni nu-ţi va spune nimic. Şi cînd, după două ceasuri, eliberezi ▸

telefonul, următorul la rînd îl va prelua cerîndu-ți mai întîi scuze, de parcă te-ar îmbrînci.

Dacă ai vărsat supă pe pantalonii vecinului la Londra, nimeni nu va ști cine-i vinovatul, căci victima se va scuza mai insistent: "Scuzați, nu trebuia să-mi expun pantalonii!"

Nimic mai liniștitor decît atmosfera londoneză. New-yorkezii sînt veșnic în panică, de parcă ar fi fugăriți sau se fuge de ei. Nu există nimic mai înjositor pentru un new-yorkez decît să pară neocupat pînă peste cap. De aceea, fiecare are o întîlnire de afaceri, chiar dacă habar n-are despre ce-i vorba. Cele mai multe telefoane sună să întrebe dacă cineva a telefonat. La New York, expresia cea mai folosită nu este "Bună ziua" sau "ce faci?" Mai întîi ești întrebat dacă permiți să se dea un telefon. Apoi vine: "M-a căutat cineva la telefon?"

La Londra, asta se întîmplă numai dacă e vorba de o afacere de 50 milioane de lire sterline. Lumea crede că pericolul cel mai mare la New York este criminalitatea. Inexact. Pericolul cel mai mare este să fi văzut mergînd tacticos pe stradă. Căci dacă nu alergi, e semn că n-ai nici un țel în viață, sau că nimeni nu așteaptă un telefon de la tine.

La Londra, succesul nu e judecat după cît ești de ocupat, căci oamenii cu adevărat importanți nu fac nimic. În vîrful ierarhiei sociale se află nobilii și aceștia n-au de ce se osteni. Tot ce au de făcut e să se recomande: "Sînt lordul cutare" sau "Ducele cutare". Și pe dată interlocutorul va lua o poziție respectuoasă: "Da, Sir!"

Surprinzător cît de neprietenoși sînt englezii. Americanii nu sînt politicoși, dar stau de vorbă cu străinii... După zece minute, știu totul despre tine – familia, problemele cu fiica, despre fiul mult iubit și nesuferitul de cumnat, ce chirie plătești, cît cîștigi și cîte ceva despre aventurile tale amoroase.

La Londra, dacă adresezi un cuvînt unui străin se crede că ți-ai ieșit din minți. Indiferent ce s-ar întîmpla, cu necunoscuți nu se intră în vorbă. Niciodată un englez nu-ți va atrage atenția că o găleată cu vopsea e gata-gata să-ți cadă în cap. L-ar pune în încurcătură...

La New York, negustorul se străduiește să-ți vîndă un costum, agentul de asigurare o poliță nouă, iar cel puțin un avocat îți va strecura cartea sa de vizită în buzunar. Avocatul e la New York un simbol al poziției sociale, ca portarul din fața clădirilor somptuoase. Fără el nu faci nimic. Să întrebi un londonez de avocat e ca și cum l-ai întreba dacă are parașută. Nu, n-are așa ceva

*

...Mda, cam așa arată Londra văzută de un american din New York. Dar Tel Aviv? De care dintre cele două metropole e mai aproape?

V. R.

● ÎN ATENȚIA PARTICIPANȚILOR LA CONCURSUL MARCEL IANCU-DADA: 2 (DOUĂ) PREMII SPECIALE PRIN TRAGERE LA SORȚI!

În afară de cele 20 (douăzeci) de premii cu care este înzestrat concursul nostru, juriul va mai acorda 2 (două) premii speciale, și anume:

1) Un bilet de avion pînă la Marea Moartă și retur, oferit de societatea *Arkia.*

2) O noapte pentru 2 (două) persoane (inclusiv micul dejun) la Hotelul Shalom-Ierusalim.

Aceste premii speciale vor fi atribuite prin tragere la sorți, concurenților care n-au obținut nici un premiu.

În felul acesta, *toți* participanții, *indiferent de numărul răspunsurilor corecte la întrebările concursului* – au șanse să cîștige un premiu.

Numele tuturor participanților la concurs (cu excepția, bineînțeles, a celor 20 de premianți) vor fi introduse într-o urnă; iar celor 2 (două) nume... mai cu noroc, scoase din urnă, li se vor acorda premiile speciale amintite mai sus.

Așadar: fiecare participant la concurs are o șansă. *Fiecare!*

RS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti voiajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN TOATĂ LUMEA „GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărți de credit cu dobîndă legală.

NOUL NOSTRU
CONCURS CU PREMII
MARCEL IANCU = DADA

"MARCEL IANCU-DADA" este un concurs pentru toată lumea. Pentru toată lumea care iubeşte geniul artistic al tribului *evreo-român şi crede în veşnicia acestuia.*

Concursul nostru este alcătuit din 2 serii a cîte 15 întrebări. Răspunsurile la cele 30 de întrebări se vor trimite la sfîrşitul concursului, fiind însoţite de cele 2 cupoane de participare. Răspunsurile neînsoţite de aceste cupoane nu vor fi luate în consideraţie.

Redactorii revistei "Minimum", colaboratorii, precum şi familiile acestora nu au dreptul de a participa la concurs.

Data limită de trimitere a răspunsurilor este 31 iulie 1989 (se va lua în considerare data poştei).

Un juriu alcătuit din I. Artzi (preşedinte), Dadi Iancu, M. Rudich, Sandu David, G. Bogokowski, Beatrice Hacker (secretara concursului) şi Al. Mirodan (directorul revistei "Minimum"), va cerceta răspunsurile şi va stabili premiile corespunzătoare.

Pentru fiecare răspuns exact concurenţii vor primi cîte 1 (un) punct. În cazul că doi sau mai mulţi concurenţi vor obţine acelaşi număr de puncte, departajarea concurenţilor se va face prin tragere la sorţi.

Concursul "Marcel Iancu-Dada" este dotat cu următoarele premii:

- PREMIUL I: O lucrare originală de *MARCEL IANCU;*
- PREMIUL II: O lucrare originală *de MARCEL IANCU;*
- PREMIUL III: O litografie originală de *MARCEL IANCU*, (numerotată şi semnată de autor) + un bilet de avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv, oferit de Agenţia de voiaj *"ADRIAN"* din Tel Aviv;
- PREMIUL IV: O "DADALIT" (litografie pe ghips) de *MARCEL IANCU* (numerotată şi semnată de autor), oferită de Galeria de pictură *ROSENFELD*, Tel Aviv + 6 ZILE/5 NOPŢI la SINAIA (hotel + 2 mese zilnic + transfer pe C.F.R. Bucureşti – Sinaia şi retur), oferite de Agenţia de voiaj *"ADI TOURS" Ltd. (E. WEISS)* Tel Aviv;
- PREMIUL V: O litografie originală de *M. IANCU* (numerotată şi semnată de autor) + 3 NOPŢI la BUDAPESTA (hotel 4 stele + limuzină, flori în cameră, 2 mese pe zi, cu transfer), oferite de Agenţia de voiaj *OPHIR TOURS (MARCEL BĂDESCU-BLECHER)*, Tel Aviv;
- PREMIUL VI: Hotel şi demipensiune 6 ZILE/5 NOPŢI la POIANA BRAŞOV, oferite de Agenţia de voiaj *CASIF TOURS*, Rehovot şi Tel Aviv;
- PREMIUL VII – VIII: Cîte un carnet de membru al *"ASOCIAŢIEI PRIETENILOR MUZEULUI M. IANCU":* (a. intrare liberă, 1 (un) an de zile, pentru membrii şi familiile acestora la Muzeu; b. invitaţii la manifestările organizate în cadrul Muzeului; c. reduceri la cataloage, precum şi la celelalte obiecte ce se vînd în cadrul Muzeului, etc.);
- PREMIUL IX – XI: Cîte un album de pictură *MARCEL IANCU;*
- PREMIUL XII: O masă pentru două persoane la restaurantul gastronomic *"HARRY şi GHITA"* din Tel Aviv;
- PREMIUL XIII – XV: Cataloage ilustrate ale expoziţiilor *MARCEL-IANCU;*
- PREMIUL XVI – XX: Cărţi cu autograf ale scriitorilor israelieni de limbă română.

...Şi 2 (două) premii speciale ce urmează a fi atribuite, prin tragere la sorţi, concurenţilor care n-au obţinut nici un premiu:

1) Un bilet de avion pînă la Marea Moartă şi retur; oferit de societatea de zbor "Arkia";

2) O noapte pentru 2 (două) persoane (inclusiv micul dejun) la Ierusalim; oferită de Hotelul "Shalom" din Ierusalim.

NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII
MARCEL IANCU-DADA

Publicăm mai jos a doua tranşă de întrebări... şi ultima:

XVI. Marcel Iancu s-a născut în anul 1895, la:
a) IAŞI
b) BUCUREŞTI
c) BRĂILA
d) BRAŞOV

XVII. Între anii 1910 – 1914, deci între 15 şi 19 ani, tînărul Iancu a colaborat la publicaţia:
a) VIEAŢA NOUĂ
b) VIAŢA ROMÂNEASCĂ
c) FACLA
d) SIMBOLUL

XVIII. Afiş de Iancu pentru 1-a expoziţie a mişcării Dada. Anul 1917. Ţara bineînţeles, – Elveţia. Oraşul unde se afla Galeria Corray?
a) GENEVA
b) ZÜRICH
c) BASEL
d) LAUSANNE

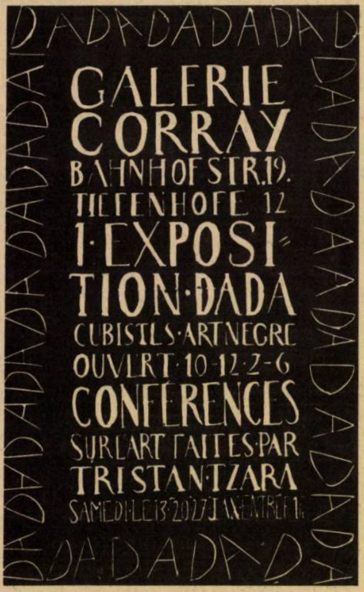

XIX. În 1921, Iancu părăseşte Elveţia şi după o şedere de-un an la Paris, revine în România; aici el expune, în 1922, la:
a) CASA ARTEI – BUCUREŞTI
b) MUZEUL SIMU – BUCUREŞTI
c) MUZEUL MUNICIPIULUI PLOEŞTI
d) MUZEUL MUNICIPIULUI IAŞI

XX. Iancu a fost invitat la Castelul Peleş, de la Sinaia, pentru a face portretul unuia dintre capetele încoronate ale epocii inter-belice.
a) REGELE FERDINAND I
b) REGINA MARIA
c) REGELE CAROL II
d) REGELE MIHAI I

XXI. Portretul de faţă reprezintă pe-un scriitor român, cunoscut şi prin spiritul său scînteietor şi... prin antifascismul său. El este:
a) ION VINEA
b) GH. DINU (STEPHANE ROLL)
c) MIHAI RALEA
d) D. I. SUCHIANU

XXII. O femeie pe care Marcel Iancu a cunoscut-o bine şi a preţuit-o. O femeie a cărei personalitate s-a impus în rîndurile elitei bucureştene a epocii:
a) TANTZI COCEA, ACTRIŢĂ
b) ELENA LUPESCU (AMANTA REGELUI CAROL AL II-LEA)
c) MARGARETA STERIAN, PICTORIŢĂ
d) SORANA GURIAN, ROMANCIERĂ

XXIII. Ştiţi cum a evoluat linia lui Marcel Iancu? Dacă da – atunci... indicaţi perioada în care a fost desenat nudul de mai jos:
a) PERIOADA 1920 – 1930
b) PERIOADA 1930 – 1940
c) PERIOADA 1940 – 1950
d) PERIOADA 1960 – 1970

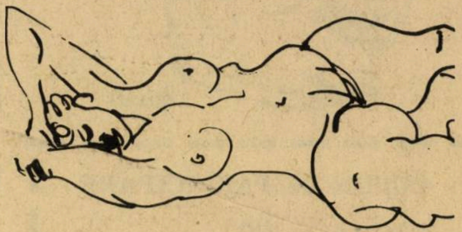

XXIV. Ideea sionistă l-a stăpînit încă din tinereţe pe Marcel Iancu; iar dorinţa sa de a vedea "Ţara veche-nouă" a crescut necontenit, devenind o adevărată "obsesie".

În ce an a pus Marcel Iancu piciorul, pentru întîia oară, pe pămîntul Eretz Israelului?

a) 1934
b) 1938
c) 1940
d) 1941

XXV. Printre marile premii cucerite de Iancu în Israel se află unul ce poartă numele unei importante... străzi din oraşul Tel Aviv:

a) WEIZMAN
b) DIZENGOFF
c) IBN GVIROL
d) KAPLAN

XXVI. Portretul de mai jos înfăţişează un mare autor contemporan (cunoscut şi ca admirator al picturii lui Iancu):

a) JEAN PAUL SARTRE
b) TENNESSEE WILLIAMS
c) EUGENE IONESCO
d) E. HEMINGWAY

CUPON DE PARTICIPARE LA CONCURSUL

MARCEL IANCU DADA

2 • 1989 •

XXVII. Desenul acesta din 1948 înfăţişează un cartier din vechiul oraş:

a) IAFFO
b) TVERIA
c) IERUSALIM
d) AKKO

XXVIII. Iată un desen din "producţia 1960" (tuş pe hîrtie), a pictorului. Desenul acesta este intitulat:

a) "DE PAZĂ LA FRONTIERĂ
b) "DOBORÎT DE SOMN"
c) "SOLDAT RĂNIT"
d) "PE GÎNDURI, LA LUMINA LUNII"

XXIX. Dorind (era un vis vechi de-al său) să construiască un "sat al artiştilor", unde aceştia să poată trăi în linişte şi lucra, Iancu a creat celebrul astăzi Ein Hod, de lîngă Haifa; acest sat, al cărui cel dintîi primar a fost, a luat fiinţă în anul:

a) 1951
b) 1953
c) 1957
d) 1960

XXX. Recunoscut ca valoare naţională de prim rang, atît în rîndurile opiniei publice, cît şi într-acelea ale criticii de specialitate, M. Iancu a fost distins cu premiul suprem al ţării: Premiul Israel. În anul...?

a) 1960
b) 1965
c) 1967
d) 1970

ERATĂ
în atenţia participanţilor la concursul MARCEL IANCU-DADA

În nr. 27 al revistei, la întrebarea nr. VI (pag. 41, col. II, jos), a apărut, spre regretul nostru, un desen ce nu se potriveşte cu caracterul întrebării. Desenul corect – reprezentînd pe una din cele patru actriţe admirate de Marcel Iancu – este acela pe care îl publicăm în nr. de faţă, în acest loc.

Cerînd scuze concurenţilor, îi rugăm să considere drept nul şi neavenit portretul femeii de la întrebarea nr. VI şi să-l înlocuiască cu desenul de mai jos:

L. BRĂILEANU

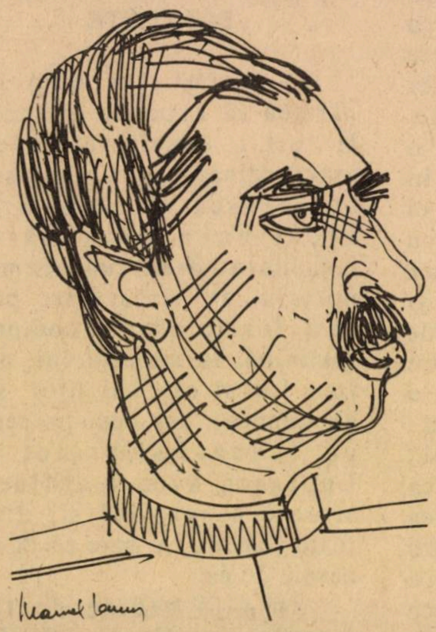

Carol al II-lea văzut de Marcel Iancu

IUBIRILE, DECEPȚIILE ȘI UMILINȚELE

REGELUI CAROL AL II-LEA

DEZVĂLUITE, PE BAZĂ DE DOCUMENTE,

DE UN NEPOT AL SUVERANULUI,

PRINȚUL PAUL DE HOHENZOLLERN

(Urmare din nr. trecut)

Capitolul 16, "O viață dublă", cuprinde un pasaj în care se subliniază speranța lui Carol de a-l determina pe Mihai s-o placă și s-o accepte pe Lupeasca. Elena a fost foarte mîhnită de acest lucru.

Carol nu vedea altă soluție decît s-o stimuleze pe Elena să părăsească România, dificultatea principală constînd în calitatea ei de mamă a lui Mihai. Era absolut imposibil pentru ea să ducă o viață privată. Ea și Magda Lupescu se găseau în mod inevitabil în centrul unei suite personale, înconjurate de susținători prietenoși și ambițioși. Pur și simplu nu era loc pentru amîndouă, Elena și Magda, în București.

Cu sau fără voie, Elena atrăgea oameni pe care Carol îi privea cu suspiciune, în special cei ce nu admiteau povestea lui cu Lupeasca.

Iubirea lui Carol pentru Lupeasca, adorata lui Duduia, era reală. Nu se putea vorbi despre un capriciu trecător. Viața lui ar fi fost poate mai ușoară dacă ar fi avut o altă legătură, dar pasiunea lui pentru această femeie – scrie autorul – trebuie înțeleasă în această lumină dacă cineva vrea să-l înțeleagă pe el.

"Un rege trebuie să aibe o viață dublă, una regală și una personală", spunea el. Credea că, deși rege, sau poate tocmai pentru că era rege, îl privea personal modul în care-și conducea viața intimă. Dacă Lupeasca nu putea să împartă viața regală cu el, putea în schimb, în mod cert, să împartă viața lui personală.

Cheltui o avere cu ea. O factură a unui bijutier din Antwerp, emisă în octombrie, 1931, cuprindea șase piese cumpărate la 23 iunie – un colier, trei brățări, o broșă și o pereche de cercei, alte cinci la 30 septembrie și o pălărie foarte scumpă la 19 octombrie. Majoritatea, dacă nu toate aceste bijuterii, trebuia să fi fost pentru ea. Locuia într-o vilă confortabilă într-un cartier de lux al Capitalei, avînd o linie telefonică directă din dormitorul ei cu palatul lui Carol, deși o vedea aproape în fiecare seară.

Nu putea să participe la recepții oficiale, dar la 19 iunie 1938, cînd Carol a fost într-o vizită în Turcia, a luat totuși parte. Carol a fost încîntat cînd a văzut-o: l-a însoțit la un dineu cu primul ministru turc, după cum reiese din jurnalul său intim. Era fericit, scria el, că ea se afla alături de oaspeți atît de importanți.

EA ÎI ÎMPLINEA CA NICI O ALTĂ FEMEIE DORINŢELE INTIME

Nu-şi permitea să-l viziteze pe Carol în văzul lumii, dar de cele mai multe ori noaptea era condusă cu maşina neostentativ la palat şi înapoi acasă, sau, cînd rămînea peste noapte, foarte devreme a doua zi dimineaţa. Căpătînd din ce în ce mai multă încredere în ea, începuse să organizeze serate, uneori onorate de prezenţa lui Carol, la care îşi chema şi familia şi unii prieteni, printre care Nicolae Malaxa şi Max Auschnitt, cei mai mari fabricanţi de arme şi oţel din România. Circula zvonul că aceştia, a căror moralitate în afaceri era adesea pusă în discuţie, îl ajutau pe Carol nu numai să strîngă bani ci şi să-i depună la bănci în străinătate, dar – susţine autorul – nu prea există dovezi concrete în acest sens. Fratele lui, Nicolae, răspîndise zvonul că ar fi avut "cufere pline cu aur în America de Nord", dar aceasta era o minciună sfruntată – după părerea scriitorului – şi făcea parte dintr-un complot pus la cale de duşmanii săi pentru a-l discredita.

Este curios faptul, observă autorul, că pe vremea aceea mulţi români erau antisemiţi şi totuşi îşi cultivau prieteniile cu evrei influenţi. Carol se simţea în largul lui la curtea ei – fiindcă asta era în realitate – poate şi datorită faptului că se afla în contrast izbitor cu a lui.

Oricum, era înnebunit după amanta sa. Ea îi împlinea ca nici o altă femeie dorinţele intime. Referiri cu privire la ea sînt presărate în jurnalul său. De pildă, vorbeşte despre o vizită pe care i-a făcut-o în seara precedentă aniversării ei în 1937, cînd a copleşit-o cu daruri şi flori. În ziua următoare, scria: "inima şi sufletul meu îi doresc nespus de multă fericire şi orice indispoziţie pe care i-aş putea-o provoca, mă afectează profund... Ea îmi procură o bucurie unică". Trei luni mai tîrziu, nota că ea era fericită în ziua aceea, "ceea ce este foarte important pentru mine". Relaţiile ei cu Mihai, pe atunci în vîrstă de şaisprezece ani, nu mai erau atît de încordate, cel puţin, spunea el, în faţa curţii. "Toate fiinţele acelea reci care nu văd în mine decît un suveran, nu pot înţelege ce înseamnă acest lucru pentru mine". Într-un mesaj personal declara, în încheiere: "Iubito, te iubesc şi te ador".

Să nu uităm că trecuseră mai bine de doisprezece ani de cînd începuse povestea lor de iubire, perioadă în care multe căsătorii oficiale îşi pierd din elan. Lupeasca se referea acum la Carol şi la Mihai ca la "băieţii ei". Cînd Mihai a împlinit şaptesprezece ani, toţi trei au sărbătorit evenimentul "din toată inima şi cu toată dragostea". "Să dea Dumnezeu să trăiască ani mulţi şi fericiţi şi prin fericirea şi plăcerea ei să ne facă şi pe noi fericiţi". La aniversarea ei, în acelaşi an, cei doi au devenit şi mai apropiaţi, dacă e posibil aşa ceva. "Am nevoie absolută de ea" scria el. "Este o parte integrantă din fiinţa mea". Un an mai tîrziu, continua să scrie în acelaşi stil: "dragostea mea este mai profundă ca niciodată. Nu-mi pot imagina viaţa fără ea".

Regina Elena: nu mai era loc pentru ea

TABLE. FILME. ROMANE POLIŢISTE

Autorul îşi exprimă părerea că Lupeasca trebuie să fi fost o femeie într-adevăr extraordinară dacă izbutise să cucerească şi să păstreze afecţiunea unui bărbat considerat drept un afemeiat notoriu, un bărbat care putea găsi foarte uşor o companie feminină. În situaţia lui, ar fi fost lucrul cel mai uşor să o abandoneze, aşa cum procedase cu Ioana Lambrino; dar Lupeasca avea o influenţă stranie asupra lui şi, dintre toate femeile, se pare că el avea nevoie de ea.

În altă ordine de idei, jurnalul lui Carol relevă că vînătoarea devenise o mare pasiune pentru el. "mulţi vor critica această pasiune a mea, scria el. Vor greşi. Atmosfera în aer liber îţi dă multă sănătate şi viaţă, chiar dacă nu te bucuri de ea decît cîteva ore. Cînd mă înapoiez, sînt ca un om nou, renăscut, cu mai multă vigoare..." Îi plăceau de asemenea jocurile, să joace rummy cu Mihai şi alte jocuri de cărţi şi table cu Lupeasca. Una din cele mai mari bucurii ale ei, împărtăşită şi de Carol, era să vizioneze filme într-o odaie special amenajată în acest scop la palat. El continua să citească cu nesaţ, iar casa Lupeascăi era plînă de romane poliţiste franţuzeşti pe care le savurau probabil amîndoi.

●

"Furtuni la orizont", capitolul 17, începe astfel: "Istoria anilor 30 în Europa este povestea ascensiunii lui Hitler în Germania. Lumea – scrie ▶

autorul – anesteziată poate față de gîndurile negre ale lui Hitler și ale acoliților săi de spectrul comunismului, i-a lăsat pe naziști să-și facă de cap ucigînd în voie. De la asasinarea regelui Alexandru al Iugoslaviei, pînă la uciderea a doi prim-miniștri români, Duca în 1933 și Călinescu în 1939, era greu să se producă vreo crimă în Europa fără ca ea să fie influențată și încurajată de Germania. Carol l-a descris în mod semnificativ, mai tîrziu, pe Duca drept "prima victimă a celui de-al doilea război mondial".

Cămășile verzi ale lui Codreanu, legionarii, scoseseră și ei capul devenind la fel de periculoși ca și cămășile brune ale lui Hitler. Stimulînd loialitatea față de coroană și de instituțiile fundamentale, legionarii îl descriau pe Carol drept un om slab și smintit căzut în mrejele unei tîrfe evreice aventuriere. Ea era țapul ispășitor al tuturor problemelor din România și Garda de Fier urmărea s-o distrugă împreună cu toți evreii din țară.

•

Să menționăm în treacăt că în capitolul "Zile negre în perspectivă" autorul scoate din jurnalul lui Carol anecdota despre Hitler care a circulat în 1938: "Care este diferența dintre o nenorocire și o catastrofă? Dacă Fuhrerul merge la plimbare și-i cade o cărămidă în cap asta e o nenorocire. Dar dacă cărămida nu-i cade în cap, e o catastrofă".

ANTONESCU O URA

În capitolul 21, "Agonia națiunii", autorul susține că singurul punct luminos din viața lui Carol la începutul anului 1940 a fost iubirea lui pentru Magda Lupescu. Această femeie remarcabilă reușise să-l îmblînzească pe fustangiu. Relația lor, declara el "a fost plăsmuită de mîna lui Dumnezeu". "Au trecut cincisprezece ani, scria el, de cînd ne-am apropiat unul de celălalt pentru a nu ne mai despărți niciodată, pentru a înfrunta împreună toate vicisitudinile vieții, dar și pentru a cunoaște adevăratele bucurii. Iubirea noastră a rezistat ca o stîncă... iar pentru mine a constituit esența vieții, un talisman divin și un refugiu suprem în momentele cele mai grele. Iubirea aceasta are un asemenea caracter încît nu pot concepe viața fără ea".

Cînd s-au împlinit zece ani de la întoarcerea sa în țară ca rege, Carol a primit de la Magda Lupescu o mașină Lincoln-Zephir, acesta fiind cadoul care l-a impresionat cel mai mult. Cu toate că printre darurile oficiale, figurau un tablou de El Greco și un portret al țarului Nicolae I. Existau de asemenea "o nesfîrșită colecție de monezi de aur de foarte mare valoare, inclusiv o placă de aur masiv" din partea Băncii Naționale a României.

Regele, în uniformă de strājer: *îi plăceau uniformele*

Toate aceste detalii au fost înregistrate cu grijă în jurnalele lui Carol, în care de asemenea privea în urmă la "cei zece ani de muncă grea, efort și griji nesfîrșite". "Am conștiința împăcată, scria el, că am făcut tot ce mi-a stat în putință" pentru binele patriei.

În același capitol se vorbește despre trădarea lui Antonescu care, în mod evident, voia să scape de rege încă de cînd venise la putere și, firește de amanta regelui care – ținînd seama de concepțiile antisemite ale generalului – reprezenta o adevărată otravă.

Autorul își exprimă părerea că s-ar putea ca atunci Carol să fi considerat plecarea lui drept singurul mijloc de a-și salva viața proprie și pe cea a Lupeascăi. Antonescu era gata să promită aproape orice ca să se descotorosească de el.

LEGIONARII VROIAU S-O RĂPEASCĂ PE "DUDUIA"

Antonescu a căpătat președenția la 4 septembrie. Carol a acceptat în cele din urmă cererile lui în seara de 5 septembrie și la 6 septembrie Mihai a devenit rege. Două zile mai tîrziu, Carol părăsea România cu Magda Lupescu și Ernest Urdăreanu, mareșalul palatului, întovărășiți de patru aghiotanți militari, un număr de servitori, trei poodles, cei doi pekinezi ai răposatei regine Maria și o mare cantitate de bagaje în care au împachetat aproape toate posesiunile lor.

Cu toate promisiunile lui Antonescu, Carol a fost victima unui atentat înainte de a părăsi țara. Dacă Antonescu se afla în spatele acestei acțiuni, rămîne o problemă deschisă. Inițial își anunțase intenția de a-l însoți ▶

pe Carol pînă la graniţă dar în ultimul minut invocase boala drept scuză. În jurnalul său, Carol a scris că "atît eu cît şi Duduia am bănuit că e ceva putred la mijloc..." Cînd trenul s-a oprit pentru puţin timp la Lugoj, Carol a aflat că Garda de Fier intenţionase să oprească trenul mai devreme, la Turnu Severin, ca să-l împiedice să plece şi, întrucît nu reuşise, plănuia acum să-l oprească la Timişoara, ultimul oraş mare înainte de frontiera iugoslavă şi s-o răpească pe Magda Lupescu.

Carol porunci ca trenul să nu se oprească nici la Timişoara şi nici la Jimbolia la graniţă. Oameni de pază au fost postaţi cu mitraliere la ferestrele trenului. Mai tîrziu, Carol a simţit că trenul încetineşte ritmul la intrarea în gara Timişoara şi a auzit împuşcături pe care le-a identificat după sunet că sînt arme germane folosite de legionari. Pe măsură ce trenul începu să prindă viteză, împuşcăturile se înteţiră şi oamenii săi de pază ripostară. Ferestrele compartimentului regal au fost baricadate, iar Carol şi Lupeasca s-au lungit unul alături de celălalt pe jos. Trenul a acăpat doar cu cîteva ferestre sparte, iar suita regală n-a avut nimic de suferit.

Ultima parte a călătoriei s-a desfăşurat într-o mare încordare de teama unei noi încercări din partea Gărzii de Fier la Jimbolia, iar cînd trenul s-a oprit, patruzeci şi cinci de minute după aceea, Carol a răsuflat uşurat. Uşa s-a deschis şi Ernest Urdăreanu a anunţat: "Sîntem la Viliki Kikinda pe teritoriul iugoslav".

Prinţul Paul, regentul Iugoslaviei, îl trimise pe generalul Petrovici să întîmpine trenul la Zenica spre a-l însoţi pe Carol pînă la frontiera italiană.

Răsfoind colecţiile de timbre: se pare că nu avea un "cap de bou"

Carol a plecat mai întîi la Lugano, în Elveţia, în drum spre sudul Franţei, aflată sub controlul guvernului marionetă de la Vichy; de acolo în Spania, la 12 seprembrie, ajungînd la Barcelona în 14, şi mai departe în Portugalia.

A urmat un popas în Mexico.

ORBITA SATANEI

1944 a fost anul în care Carol a părăsit în cele din urmă Mexicul pentru Brazilia.

Motivul care i-a determinat să părăsească Mexicul a fost faptul că Lupeasca avea nevoie de o altitudine mai mică pentru sănătatea ei. Probabil că ei ar fi preferat să se stabilească în Statele Unite, dar din motive care n-au fost explicate niciodată în mod satisfăcător, se pare că autorităţile americane nu agreau nici politica, nici morala lui Carol, deşi din punct de vedere politic, el sprijinise întotdeauna Statele Unite. Din punct de vedere moral, faptul că trăise cu aceeaşi femeie nouăsprezece ani şi mai bine, probabil că n-a trecut neobservat în ţara divorţului. Totuşi cînd perechea a sosit cu un vas într-o croazieră la New Orleans, la 17 Octombrie, nu i s-a permis nici măcar să coboare. Desigur nu era vorba de cîinii lor la coborîrea cărora procurorul Francis Biddle s-a opus, sau de faptul că veniseră cu nu mai puţin de 115 cufere şi valize. Urdăreanu susţinea că Departamentul de Stat făgăduise că se va îngădui pasagerilor să coboare în timp ce vasul va rămîne în docuri timp de 5 zile, dar procurorul l-a categorisit, în mod surprinzător, pe fostul suveran, drept "indezirabil".

Între timp, Carol şi Lupeasca urmăreau de la hotelul lor din Rio de Janeiro cum se schimbă lumea şi îndeosebi evenimentele din ţară. Tot acolo Carol a început să scrie "Orbita Satanei", o istorie a Europei de la Tratatul de la Varsailles.

●

Penultimul capitol, al 24-lea, intitulat "Mare zăpăceală" relevă faptul că în august 1945, Carol a obţinut viza de şedere în Portugalia pentru el, Lupeasca şi soţii Urdăreanu, viză care ulterior a fost anulată în urma intervenţiei guvernelor Statelor Unite şi Marii Britanii care nu voiau ca el să se amestece în problemele româneşti. Clima din Brazilia nu s-a dovedit mult mai bună decît cea din Mexic. Îndeobşte verile erau prea fierbinţi pentru Magda. În august 1946, Carol a studiat posibilitatea de a se muta în Argentina, dar i s-a spus că verile erau şi acolo foarte calde. Nu se ştia prea bine ce se întîmpla cu Lupeasca. Rezultatele analizelor nu erau proaste, dar ea se simţea slăbită şi fără puteri.

În prima parte a anului 1947 îşi petrecea majoritatea timpului stînd în pat iar pînă la urmă i se puse diagnosticul de ▶

anemie pernicioasă. Lui Carol i s-a spus – în mod surprinzător – că nu există nici un tratament, ceea ce a dat naştere zvonului că Lupeasca era pe moarte. Boala ei deveni în curînd un motiv de îngrijorare pentru prietenii din lumea întreagă.

CĂSĂTORIE REGALĂ ÎN DORMITOR

La 5 iulie, după ce trăiseră ca soţ şi soţie mai bine de douăzeci şi doi de ani, cei doi s-au căsătorit în cadrul unei ceremonii particulare în dormitorul lor de la hotel. Carol, îngrijorat că iubita lui ar putea să moară, socoti că era drept şi firesc să legitimeze legătura lor, mai ales că faptul nu mai avea nici o importanţă pentru situaţia lui în ţară. Aceasta a fost ultima mărturie de dragoste faţă de ea. Probabil reînsufleţită de faptul că devenise soţia unui rege şi că i se spunea acum Înălţima sa Regală Prinţesa Elena a României, şi-a revenit neaşteptat de repede şi a supravieţuit soţului ei timp de mai mulţi ani.

Unii cinici au tras de aici concluzia că simulase boala să-l atragă pe Carol în cursă şi să-l silească s-o ia de nevastă, dar – susţine autorul – nimic nu putea fi mai departe de adevăr. Se poate ca la boala ei să fi intervenit un element depresiv, dar anemia era reală şi, spre norocul ei, a dat peste un doctor ungur, un refugiat la Rio, care a ajutat-o cu transfuzii de sînge.

În ciuda restabilirii ei, doctorul a fost de părere să se mute într-o regiune cu o climă mai temperată şi, războiul terminîndu-se şi în Orientul îndepărtat, Carol decise în cele din urmă să se întoarcă în Europa. Menţinuse relaţii strînse

Magda Lupescu (centru) lîngă Carol. Lisabona, anii '50

cu preşedintele Salazar, obţinu repede permisiunea de a-şi stabili reşedinta în ţara bunicii sale, promiţînd că nu se va mai ocupa de politică. A vrut de asemenea să-şi continue rezidenţa în Franţa, dar tergiversările francezilor l-au determinat să opteze pentru Portugalia.

●

Ultimul capitol al cărţii de care ne-am ocupat se cheamă "O lovitură puternică" şi se ocupă de ultima perioadă a vieţii lui Carol.

Carol a cumpărat o vilă la Estoril în Portugalia unde, împreună cu prinţesa Elena, au devenit figuri familiare. Luau masa în fiecare Duminică în acelaşi hotel, puteau fi văzuţi uneori la cazino şi erau vizitatori atît de frecvenţi ai cinematografelor locale încît aveau aceleaşi locuri rezervate. Lui Carol îi plăcea îndeosebi să asculte muzică şi era ca întotdeauna absorbit de filatelie. Cînd, în 1950, a vîndut o parte din valoroasa colecţie pentru a face faţă marilor sale cheltuieli, a fost în strîns contact cu Societatea Filatelică regală din Londra şi chiar sultanul din Jahore i-a trimis cîteva emisiuni.

În 1949 s-a zvonit că ex-regele Carol şi iubita lui Duduia erau pe cale să divorţeze. Spre a risipi aceste zvonuri şi a-şi declara dragostea reciprocă în mod public, cei doi au căzut de acord să organizeze o ceremonie religioasă de căsătorie în luna august a aceluiaşi an în vila lor. Mireasa, în vîrstă de cincizeci de ani fără o lună, arăta cu cel puţin cincisprezece ani mai tînără. Era îmbrăcată într-o rochie de satin alb cu sutien de dantelă şi arăta superb cu părul ei roşu. Purta un voal de dantelă care ajungea pînă la pămînt. Lîngă ea, în costum de dimineaţă, cu cravată albă, Carol avea un aer oarecum şters în comparaţie cu ea.

"N-AVEŢI NIMIC MAJESTATE!"

S-ar putea ca încă în 1949 să fi fost un om suferind, dar pînă în 1953 nu a existat nici o problemă cu privire la sănătatea lui. Se pare că în acelaşi an, prin martie, a început să se plîngă de dureri în piept şi a vizitat o clinică din Lisabona pentru electrocardiogramă. Rezultatul medical, data 15 Martie, indica o stare bună a sănătăţii.

La mai puţin de trei săptămîni după aceea, vineri 3 ▶

aprilie, Carol s-a plîns de o durere neaşteptată în partea stîngă şi în braţ. Un doctor chemat în grabă n-a constatat nimic grav. "Nu vă îngrijiţi de mine, aveţi grijă de Prinţesă care a suferit un şoc puternic". O aştepta unul şi mai puternic deoarece în timp ce doctorul era încă acolo, Carol a murit subit. Printr-o ironie a destinului, Ioana Lambrino pe care n-a iertat-o niciodată pentru că l-a acţionat în judecată, murise cu o săptămînă înaintea lui.

Carol împlinise doar cincizeci şi nouă de ani cînd a murit. Ultima şi cea mai mare iubire a lui care avea pe atunci cincizeci şi trei i-a supravieţuit timp de douăzeci şi cinci de ani. Au fost împreună douăzeci şi opt de ani.

Datorită legăturilor sale cu familia regală portugheză, s-a încuviinţat depunerea corpului său în panteonul regal de la mînăstirea Sao Vincente, alături de regii Portugaliei.

Văduva regelui Carol a devenit cu totul altă femeie decît cea care, cu mai puţin de patru ani înainte, făcuse o impresie atît de strălucită în toaleta ei albă de nuntă. Nu mai avea nici un fel de machiaj şi era învăluită din cap pînă-n picioare în negru. În timpul funeraliilor a plîns tot timpul şi a trebuit să fie sprijinită la ieşirea din mînăstire cînd s-a terminat ceremonia. Oricîte lucruri neplăcute s-au spus sau se vor mai spune despre ea, un fapt este incontestabil: a avut o mare înrîurire asupra unui bărbat pe care întîmplarea l-a făcut să fie rege.

ADI TOURS – E. WEISS
Tel Aviv – Allenby 111
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român
•
ADI TOURS – E. WEISS
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

מלון פלס
HOTEL PALACE
3 STELE
* * *
NATANYA
STR. GAD MAHNES 33
TEL. 053 – 620222
* * *

• ÎN FIECARE CAMERĂ: TELEFON, BAIE, W.C. ŞI AER CONDIŢIONAT

• BAR – COLŢ TV – LOBBY

• RESTAURANT – CAŞER – CU VEDERE LA MAREA MEDITERANĂ

• APROAPE DE CENTRUL ORAŞULUI

• VIS-A-VIS DE MALUL MĂRII

CITIŢI

IZVOARE
REVISTĂ DE LITERATURĂ

(NR. 20 – 22)
Revista Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română

IZVOARE (nr. 20 – 22): poezie, proză, teatru, critică şi istorie literară, informaţie, traducere, memorialistică, umor, fotografie, desen
•
IZVOARE (nr, 20 – 22): o vitrină bogată şi vie a creaţiei în limba română din Israel
•
IZVOARE (nr. 20 – 22): un eveniment literar
•
IZVOARE (nr. 20 – 22): o sărbătoare a spiritului!
De vînzare la librăria "Lepac", str. Rambam 15 – Tel Aviv sau la POB 7177. Preţul: 12 şk.

Şef Rabin Dr.
MOSES ROSEN

ŞLAGĂRE ANTI-SIONISTE, O BARBĂ AMENINŢATĂ ŞI... O DEMISIE

Dar barba a rămas întreagă

Ianuarie 1951. Şedinţă de prezidiu la Federaţie, inopinată. Preşedintele F.C.E. e profesorul Popper, care e "figura" necesară jocului politic, dar care nu are timp şi nici interes pentru ceea ce se petrece în instituţie.

Într-o joi seară (data exactă nu mi-o amintesc) ne pomenim convocaţi intempestiv, la orele 9. Pe ordinea de zi, un singur punct: demisia Comitetului F.C.E.

Şerban Leibovici, secretarul general, secondat de Israel Bacal şi apoi de alţii, motivează propunerea de demisie: eşecul Federaţiei în "sarcina" primită de a convinge populaţia evreiască să nu plece în Israel. Toate acţiunile de "lămurire" s-au soldat cu un fiasco. Ca atare, trebuie să tragem consecinţele.

Cauza principală a eşecului este cuprinsă în expunerea de motive şi repetată ca un leit-motiv de fiecare vorbitor. Ea este refuzul Şef Rabinului de a combate sionismul şi plecările.

Luat prin surpriză de această lovitură de teatru (unanimitatea vorbitorilor includea şi pe M. Sărăţeanu) am luat cuvîntul, vorbind peste două ore şi expunînd, fără ocolişuri, cauzele reale ale eşecului. În esenţă, am făcut din acuzaţia adusă mie, un bumerang. I-am acuzat pe ei toţi că sînt marii vinovaţi, în ceea ce priveşte exodul în masă al evreilor credincioşi. Desfiinţare sau prigonire de cursuri de Talmud-Tora înseamnă crearea sentimentului că în România nu mai poate continua o viaţă evreiască. Pentru un părinte evreu, aceasta este esenţial. Acelaşi lucru s-a întîmplat cu tratamentul aplicat rabinilor, hahamilor, etc; salarii de mizerie, reducerea lor la rangul de executanţi ai "liniei de partid", umilinţe, etc. Toate măsurile vexatorii, toată atmosfera de "lichidare" a vieţii religioase, toate trebuiau să ducă, inevitabil, la luarea deciziei de a fugi de aici spre a-şi reface viaţa în condiţii care să-i asigure o existenţă evreiască.

În rezumat deci, cu energie şi fără echivoc, am demonstrat că ei au înşelat partidul şi guvernul şi în loc să-i "convingă", au recurs la măsuri administrative care i-au gonit pe enoriaşi.

În această atmosferă de zăpăceală, se făcuse ora trei noaptea. Ricoşarea produsă şi-a făcut efectul. Făcea impresia că concluzia mea, aceea că "eu nu demisionez alături de voi, ci împotriva voastră. Voi prezenta guvernului motivarea mea şi nu a voastră" i-a cam speriat.

RABINILOR LE E FRICĂ DE ROSEN

A venit propunerea ca întrucît se făcuse tîrziu, să se suspende şedinţa, să se convoace Comitetul de conducere al F.C.E. (vreo 40 de membri) pentru duminică, iar între timp să căutăm "o formulă".

Sîmbătă seara, am fost invitat la Federaţie. Se aflau acolo numai Leibovici Şerban şi I. Bacal. Schimbaseră tonul şi reveniseră la metoda "persuasiunii". Răspunsurile mele au fost de asemenea, cele deja de sute ori date.

În toiul discuţiei am rostit următoarea frază: "Dacă aş ceda presiunilor dv. şi aş ataca ▶

plecările în Israel, evreii ar avea dreptul să-mi smulgă barba".

Pînă la urmă au făcut o propunere de... armistițiu. A doua zi, la ședința de Comitet F.C.E., să nu ne atacăm reciproc. Ei nu vor repeta acuzația că eu sînt marele vinovat al falimentului muncii de "lămurire" iar eu, de asemenea, nu-i voi ataca pe ei.

Ședința de comitet s-a deschis printr-o "expunere" autocritică a lui Șerban. După cum ne-am înțeles, nici un atac împotriva mea. Eu, la fel, am vorbit al doilea și am făcut doar o prezentare a situației cultului. După aceea însă, după o clasică metodă a "tovarășilor", luară cuvîntul cîțiva "de jos" (adică oameni care nu erau în conducere), dinainte instruiți.

Primul dintre aceștia a fost Solomon – contabil-șef la Comunitatea din Timișoara (azi în Israel). El a îndreptat întregul atac împotriva mea, în mod violent și grosolan, arătînd că toți sînt neputincioși să convingă oamenii, dacă Șef Rabinul spune că "Sionul e sfînt" și creează o atmosferă în care "rabinilor le e frică de dînsul și de aceea refuză și ei să atace sionismul și plecările".

După aceea a luat cuvîntul hahamul Butnaru din Galați. El a vorbit în idiș. Am notat cele spuse și redau textual următoarea frază: "*Se* zice că nu *se* poate ataca sionismul pentru că nu *se* găsește un verset. (Forma impersonală cu *se* era o formulă specială de a nu mă numi, dar a face să se înțeleagă despre cine era vorba. Nota mea).

"Bine, dar versetul: ‚O lumină nouă să lumineze din Sion' nu există?

Feldman care era lîngă mine, îmi șopti: "Ei, vezi, domnule Șef Rabin, vezi că există versete anti-sioniste. Uite ce bine le găsește. Numai dumneata nu vrei să le cauți".

Apoi cuvîntă Rabinul N. din Banat. El spuse:

"*Se* spune că nu se poate ataca sionismul de către rabin. Iată cum o fac eu. Dacă oficiez o cununie, spun mirilor că ei își clădesc un nou cămin aici și că deci aici și nu în altă parte e viitorul lor. La o înmormîntare, spun familiei că pămîntul acesta de aici poartă într-însul osemintele celor dragi. Ce să căutați în altă parte?"

Pe urmă, vorbi Feldman. El spuse textual:

"În ghettoul Varșoviei, cînd comuniștii evrei au dezlănțuit răscoala, au fost trei categorii de clerici evrei. Era categoria celor ce simpatizau cu răsculații, cum ar fi Butnaru, care ne-a învățat aici versete biblice anti-sioniste. Apoi, erau rabinii democrați, progresiști, gata să lupte alături de popor, cum ar fi rabinul N. Ce frumos ne-a arătat el cum folosește religia ca să combată plecările în Israel. O a treia categorie era aceea a marilor rabini vînduți burgheziei, dușmani ai poporului, care căutau, în fel și chip să saboteze mișcarea populară." (A treia categorie n-a mai "exemplificat-o", dar era clar că la mine se referea).

"D-LE ȘEF RABIN, TREBUIE SĂ FIȚI ARESTAT!"

Văzînd că s-au dezlănțuit, i-am cerut lui Șerban să-mi dea cuvîntul, întrucît ei nu respectaseră înțelegerea dintre noi. În schimb a luat el cuvîntul a doua oară vorbind pe un ton agresiv și rostind, între altele, următoarele fraze (notate de mine):

"O înaltă față bisericească mi-a spus mie și tovarășului Bacal, azi-noapte, aici, în această sală (ghici ghicitoare despre cine este vorba? Nota mea.), că dacă ar ataca plecările în Israel, evreii ar avea dreptul să-i smulgă barba. Eu îi răspund acum că dacă va continua să refuze atacarea plecărilor, evreii democrați și progresiști îi vor smulge barba".

M-am ridicat și l-am întrerupt. A încercat să mă împiedice, însă nu l-am lăsat și i-am spus:

"De la 23 August 1944, în România nu s-a mai auzit un asemenea limbaj huliganic, pînă azi, aici, la Federația Comunităților Evreiești. Cu legionarii eu nu stau de vorbă".

Am părăsit sala pe loc, trîntind ușa. M-am dus direct la ministrul Cultelor, Vasile Pogăceanu, căruia i-am înmînat o demisie, scrisă de mînă, în sala de așteptare. Am refuzat s-o motivez și i-am spus doar atît: "Vă rog să cercetați cele întîmplate. Ceea ce e categoric este că eu alături de huliganul Leibovici Șerban nu mai stau".

De acolo, m-am dus, fără să mă fi anunțat în prealabil, la Bacal, care se afla la sediul secției de asistență din str. Ștefan Mihăileanu. Notez esențialul acestei întrevederi pentru că e concludent în privința cinismului și imoralității care domneau. Eu:

"Am demisionat acum o jumătate de oră. Acum puteți să mă arestați, Faceți ce vreți. Nu-mi pasă. Orice e preferabil acestei situații".

Bacal: "Trebuie să fiți arestat, în ambele ipoteze. Dacă ați comis ceva pasibil de arestare, desigur că trebuie să trageți consecințele. Dacă nu ați comis nimic și ne socotiți pe noi capabili să arestăm oameni nevinovați, aceasta în sine e o gravă crimă și meritați pentru aceasta să fiți arestat". ▶

SOŢIA MEA STRIGĂ: "UITE-TE ÎN OGLINDĂ!"

Am plecat acasă. Cînd am început să povestesc soţiei mele cele petrecute, ea m-a întrerupt întrebîndu-mă dacă m-am uitat în oglindă. Am aruncat o privire în oglindă şi m-am speriat. Obrajii erau parcă răniţi. O erupţie, cum n-am avut niciodată pînă atunci şi nici de atunci, mă transfigurase. Parcă aveam o mască pe chip. N-am putut ieşi din casă o săptămînă. Lipsa mea de la templu vineri seara şi sîmbătă făcuse vîlvă, deoarece zvonul demisiei mele se răspîndise printre evrei.

Epilogul: După vreo 10 zile, am fost chemat de Pogăceanu care, ca de obicei, a fost foarte prietenos. El mi-a comunicat că "tovarăşul Şerban a căpătat alte sarcini" şi m-a rugat să "uit cele petrecute". Secretar general a devenit I. Friedman.

Demn de relevat este că, în legătură cu această demisie, după liniştirea lucrurilor printr-o quasi-dezavuare a lui Şerban, făcută de Bacal, nu în public ci doar în convorbirile cu mine, am avut o întrevedere cu Feldman.

Am reţinut unul din "argumentele" sale spre a mă convinge "cu duhul blîndeţii" de a reveni asupra demisiei.

El mi-a spus, în esenţă, următoarele:

"Cum vă închipuiţi dv., o demisie a dv.? Credeţi că e posibil să mergeţi pe stradă şi oamenii să spună că trece *fostul* Şef Rabin? Aceasta nu se poate, la noi, căci însăşi apariţia dv. în orice loc ne-ar crea probleme. Dacă demisionaţi, trebuie să *dispăreţi*. Altfel nu se poate".

O altă "perlă" de elocvenţă feldmaniană.

"Păi, dacă vă menţineţi pe poziţia asta sionistă, e mai rău cu dv. decît cu Şafran. El era mai înţelegător decît dv. şi nici nu am avut cu dînsul necazurile ce le avem cu dv".

I-am replicat atunci, ceea ce am replicat şi lui Bacal într-una din şedinţele de prezidiu F.C.E., reamintind discuţia avută cu Bacal *în mai 1948* şi reamintindu-i ceea ce i-am spus atunci (Bacal trata atunci cu mine candidatura mea la postul de Şef Rabin).

I-am spus: "Sînteţi în foarte bune relaţii cu sioniştii şi zeci de mii de evrei pleacă în Israel sub patronajul C.D.E. Va veni o vreme, mai curînd sau mai tîrziu, cînd lucrurile se vor schimba şi veţi intra în luptă cu sioniştii. Veţi ataca plecările şi sionismul. Să ştiţi că pe mine nu puteţi conta în această direcţie. E mai bine să lămurim acum, înainte de a primi oferta de candidatură, decît mai tîrziu".

O SĂ NE SPÎNZURE AMERICANII

Replica lui Bacal: "Poate vom ataca pe sionişti. Sionismul niciodată nu-l vom ataca".

Aceasta, repet, era în mai 1948. În noiembrie 1948 a apărut faimoasa "Rezoluţie a C.C. al P.M.R. în problema naţională", primul document feroce antisionist; s-au produs devastările "spontane" ale sediilor sioniste şi "spontana" autodizolvare a organizaţiei sioniste.

Bacal a recunoscut, în faţa prezidiului, convorbirea noastră.

La întîlnirea cu Feldman am evocat, din nou, această convorbire. Aceasta a fost în contextul următorului duel de argumente, tot legat de refuzul meu de a ataca sionismul, duel pe care încerc să-l redau, în esenţă.

Eu: "Fac tot ce mi-e posibil ca să sprijin guvernul, în lupta pentru pace, în atacarea imperialismului. Merg chiar mai departe şi atac guvernul Ben-Gurion pentru politica sa externă. Imi este însă imposibil să îndemn pe evrei să nu împlinească un comandament de bază al Torei: Alia, şi în acelaşi timp este împotriva conştiinţei mele să combat ideea sionistă, pentru motivele pe care le-am expus de atîtea ori.

Ce mai vreţi de la mine?"

Replica lui Bacal e semnificativă şi merită să rămînă înregistrată.

"Am impresia că văd doi tovarăşi de drum care aleargă spre o prăpastie. Aleargă, aleargă în acelaşi tempo tot drumul. La marginea prăpastiei însă, unul dintre ei se opreşte şi spune celuilalt că l-a însoţit tot drumul, dar acum... să se arunce singur în prăpastie".

I-am replicat: "Deci consideraţi aceasta similar cu o aruncare în prăpastie?" Bacal: "Da, sîntem însă datori s-o facem".

"Intervenţia" în discuţie a lui Feldman merită de asemenea consemnată, pentru savoarea "eticei" care stătea la baza ei.

"Ce e cu toate aceste ezitări ale dv? Dacă vin americanii, tot o să vă spînzure alături de noi".

Conştiinţe încărcate, coşmaruri cu prăpastii şi spînzurători, cinism şi imoralitate; iată senzaţia ce am încercat-o în urma acestei "discuţii libere" cu "leaderii" din acea vreme ai sutelor de mii de evrei din România.

Data exactă a acestei convorbiri, nu mi-o amintesc. Poate că în decursul despuierii arhivei de documente ale epocii, voi izbuti s-o stabilesc cu mai multă sau mai puţină aproximaţie. Ea se situează după una din demisiile mele cauzate de crizele care s-au succedat, toate legate de problema sionism-alia.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

AMT

MULŢUMIM ONORATEI CLIENTELE

PENTRU ÎNCREDEREA ACORDATĂ ÎN DECURSUL ANILOR, FAPT CARE A CONTRIBUIT SĂ NI SE ACORDE DISTINCŢIA:

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE CU UN SERVICIU CONŞTIINCIOS ŞI DE ÎNALTĂ CALITATE PROFESIONALĂ!!

★ 280 DOLARI – VACANŢĂ LA MUNTE ŞI LA MARE:
ROMÂNIA: – MAMAIA (7 ZILE), POIANA BRAŞOV (7 ZILE)
DEMIPENSIUNE, TRANSFERURI, SEARĂ FESTIVĂ

★ PROGRAM DE "FLY & DRIVE" ÎN ROMÂNIA CU MULTIPLE POSIBILITĂŢI DE ORGANIZARE A VACANŢEI (44 DOLARI DE PERSOANĂ)

★ EXCURSII ORGANIZATE: ÎNCHIRIERI MAŞINĂ; BILETE DE ZBOR; REZERVĂRI DE CAMERE LA HOTELURI; EXCURSII ŞI CURSURI DE LIMBĂ ENGLEZĂ PENTRU TINERET; EURAILPASS

★ ZBORURI SPECIALE:
• ZAGREB • BUDAPESTA • VENEŢIA • ISTANBUL

★ CIPRU "INSULA IUBIRII": PROGRAME PENTRU TOATĂ FAMILIA ŞI PENTRU TOATE POSIBILITĂŢILE!
HOTEL – APARTAMENT (DE LA 215 DOLARI/O PERSOANĂ), HOTEL "LIMASOL" (DE LA 294 DOLARI/O PERSOANĂ) – 7 NOPŢI VAPOR B/B, TRANSFERURI, SEARĂ FESTIVĂ LA CLUB DE NOAPTE, REDUCERI 15% LA ARTICOLE DUTY-FREE

★ STAŢIUNI DE TRATAMENT:
• IUGOSLAVIA • AUSTRIA • UNGARIA • ROMÂNIA
COMBINAŢI PERIOADA DE TRATAMENT CU POSIBILITĂŢI DE EXCURSII LOCALE

ALL MERIDIAN TOURS L.T.D.
STR. BEN YEHUDA 1 TEL AVIV
– pasaj Migdalor –
tel. 65 93 93 - 65 93 94 - 66 30 45 - 66 20 40
P.O.B. 26125 – Tel Aviv.

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

d AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

DAVIDOGLU, MIHAIL

(urmare din nr. trecut)

A doua piesă "realist-socialistă" a lui Davidoglu este "Cetatea de foc" (1950). Dramă, ca și "Minerii", pe-teme-de-actualitate (iată o însușire de mare preț în epocă făcînd ca textul "la zi" să fie instalat, în clasamentul valorilor literare, pe un loc superior, la cîteva puncte deasupra lucrărilor cu subiect din trecut sau de aiurea), "Cetatea" aduce pe scenă un conflict reșițean, din anul 1949: un an după naționalizarea marii industrii.

Bătrînul maistru oțelar Petru Arjoca, om eminamente cinstit, dar cu hachițe din trecut și nărăvaș, are doi fii, Pavel și Dominic, amîndoi lucrători (buni, foarte buni) în uzină, amîndoi modele de devotament față de cauza măririi producției de oțel la furnale, a sporirii productivității muncii și a îmbunătățirii – continue – a calității produselor.

De această problemă a calității este legat cel dintîi conflict al piesei. Constatînd că furnalul tatălui său nu lucrează așa cum se cuvine, Pavel Arjoca, a cărui conștiință muncitorească e mai presus decît sentimentele de familie, protestează energic: așa nu se poate! El declanșează o anchetă în toată puterea cuvîntului, provocînd furia bătrînului. Acesta trîntește ușa furnalului și cere să fie pensionat. Lucrurile se liniștesc însă, curînd. Pe de o parte, secretarul organizației de partid, Munteanu, bărbat calm, serios și chibzuit îl convinge (rostul unui secretar de partid) pe Arjoca senior să nu ia hotărîri pripite, sub impulsul pasiunii; iar pe de altă parte, ancheta descoperă că hibele de calitate au fost provocate, fără știrea bătrînului oțelar, firește – de o bandă de sabotori. Acționînd mișelește, la îndemnul foștilor stăpîni ai Reșiței, inginerul Liviu Brebenar și maiștrii Sabău și Jigău pun la cale fel de fel de stricăciuni în scopul de a demonstra că noua conducere a uzinei, muncitorească, este incapabilă să producă oțel normal.

Descoperirile anchetei stîrnesc însă drame noi. Dominic, cel de-al doilea băiat al lui Petru Arjoca, pleacă voluntar, în munți, cu arma-n mînă, pentru a da – împreună cu alții, bineînțeles – de urmele unui grup de bandiți, condus de Alec, fiul unui inginer cu funcții de mare importanță în uzină. Bătrînul face o criză, supărat că nu i s-a cerut încuviințarea ca Dominic să-și pună viața în primejdie, și – încă odată – cere să iasă la pensie. Încredințat fiind că Petru Arjoca este un element maleabil (și, de fapt, un nemulțumit) tatăl lui Alec, inginerul, îl abordează, cerîndu-i să transmită lui Dominic să "fie cuminte" și să colaboreze cu banda din munți. Altminteri... Altminteri, ce?... Ei bine, altminteri va fi ucis.

Bătrînul nu e omul să se preteze la asemenea treburi și, în plus, știe că Dominic nu poate concepe să-și trădeze tovarășii. Răvășit de cele auzite, el este convins că Dominic va muri. Hotărît să se răzbune pe asasinii potențiali, își suflecă mînecile, urcă din nou la furnal și produce cîteva șarje de oțel de cea mai bună calitate.

...Din fericire, temerile bătrînului în legătură cu soarta fiului se arată a fi neîntemeiate. Grupul din munți este prins iar Dominic scapă nevătămat din încleștare.

La căderea cortinei, se poate spune că atît în viața uzinei, cît și într-aceea a familiei Arjoca s-a deschis o pagină nouă.

(continuare și sfîrșit în nr. viitor)

VIZITAȚI LIBRĂRIA LEPAC
STR. RAMBAM 15 TEL AVIV
TEL. 661688
CĂRȚI ȘI REVISTE
ROMÂNEȘTI, ALMANAHURI
REVISTA MINIMUM
(ȘI NUMERE MAI VECHI)

ophir tours

PRIMIM LA DICȚIONAR

● *Izvoare*, revistă editată de Asociația scriitorilor israelieni de limba română (nr. 20 – 21 – 22), 1989. A apărut sub semnul săptămînii cărții israeliene.

Ceea ce ni se comunică în anunțurile publicitare corespunde cu realitatea. Tipăritură masivă (140 pagini), cu aer de album sau almanah, revista îngăduie cititorului să ia act de scrisul celor mai mulți dintre autorii de limbă română ai momentului. Dacă n-ar fi fost cîteva absențe, nu multe (dar nici puține), se putea vorbi de o antologie.

Notabilă, și pentru observatorul de astăzi și pentru cercetătorul de mîine este prezența masivă a "noului val", adică a condeielor venite în Israel în vremea din urmă. Marcel Aderca, Simion Alterescu, Alex. Andy, Luiza Carol, Virgil Duda, Gabri Pfefferman (Gabriela Deșliu), Claude Victor Katz, Aristide Mircea, Marius Mircu, L. Volovici și alții, vorbesc despre o infuzie de sînge nou, greu de bănuit cu zece ani în urmă, și capabilă să revigoreze mișcarea literară pe românește.

Notabilă este și înfățișarea grafică a revistei: Natty Ghinsberg, dovedește, din nou, echilibru în punerile-n pagină și gust.

În fine, notabilă este – dar de astă dată cu semnul negativ înainte – întîrzierea ieșită din comun cu care apare revista. Numărul anterior a ieșit de sub tipar în urmă cu vreo doi ani și jumătate. E mult. E chiar prea mult. Să sperăm că prea multul acesta reprezintă un accident și că numărul următor al "Izvoarelor" (23 – 24 – 25 – 26 – 27...) va apare în cursul acestui mileniu.

*

Un vers din poemul "Nici măcar" de Sebastian Costin: "Descrește adevărul din silabe,/ încet, ca apa dintr-un puț secat".

● *I. Voledi-Vardi, "Orașul de pe Bistrița – Bacău"*, vol. II, Tel Aviv, 1989. Ca și volumul dintîi, această parte a doua dedicată de Voledi orașului moldovenesc, nu se vrea monografie ci, mai degrabă, o inițiere plăcută, un plonjon în istoria și istoriile cu evrei ale Bacăului.

Autorul se comportă ca un redactor de gazetă format carte, invitînd personalitățile locului să se pronunțe în marginea evenimentelor și oamenilor: Dr. Alexandru Șafran (cu un important capitol din cartea sa consacrată războiului mondial), Marius Mircu, Dr. A. Clain, I. Kara, Lucian Zeev-Herșcovici, I. Bareket, L. Borstein, I. Harari, etc., etc., publică texte inedite sau edite ce au meritul de a oferi un "documentar" interesant, sub semnul, de care avem atîta nevoie, al non-plictiselii.

ANUNȚURI
FAMILIALE URGENTE, COMERCIALE, FELICITĂRI, ETC.
conform cu TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO
TEL 03 – 744787
* *

POȘTA DICȚIONARULUI

● *Margareta Dorian*, Providence, Rhode Island, U.S.A.:

Răsfoind un *"Minimum"* din 1 octombrie 1988, găsesc la pagina 50 o fotografie din "Fototeca Dicționarului" reprezentînd un extraordinar moment din viața scriitorilor și artiștilor evrei din România, una din șezătorile literare ținute la teatrul Barașeum, în anii războiului. Găsesc și o eroare în textul care o însoțește. La dreapta lui Sașa Pană e așezată compozitoarea și pianista Hilda Jerea, și nu poeta Nina Cassian. "Persoana neidentificată" este poetul de limba idiș, Chaim Rabinsohn.

Îți trimit o altă fotografie care reprezintă un alt segment al aceluiaș moment, lărgind perspectiva spre stînga scenei. De la dreapta la stînga: Beate Fredanov, Emil Dorian, Horia Liman, Sașa Pană, Hilda Jerea, persoană neidentificată, poetul de limbă idiș Berl Șnabel, Liana Maxy, Chaim Rabinsohn, Maria Banuș, Horia Furtună, D. Hervian, A. L. Zissu, Margareta Dorian și Ury Benador. În față, Dinu Negreanu.

Se pare că nu numai cărțile își au destinul lor, ci și fotografiile. Imaginea de la Barașeum e, fără îndoială, ▶

dintr-acelea cu o soartă mai agitată. Mai întîi, nu ştiusem cine e... "persoana neidentificată"; apoi, după cîteva bîjbîiri şi controverse, l-am identificat în bărbatul cu pricina pe Chaim Rabinsohn, acum în Israel. În continuare, despre Nina Cassian ni se spune că ar fi compozitoarea Hilda Jerea. Posibil... În sfîrşit, în clişeul trimis de la Providence (ca să mai zici că nu există denumiri cu schepsis...) apare o altă persoană neidentificată. Aşteptăm memoria cititorilor.

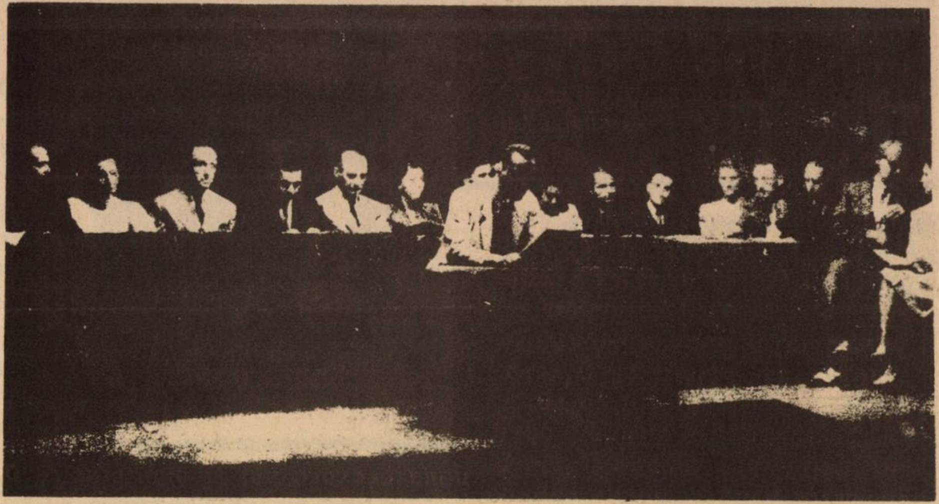

AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

ADI TOURS

TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL. 625406; 623650; 624753

E. WEISS

NU O SĂ CREDEŢI!

O SURPRIZĂ!

Cu 280$ CHELTUIŢI, VĂ PUTEŢI RECUPERA FORŢA INTELECTUALĂ ŞI DE MUNCĂ !

7 ZILE LA MUNTE ŞI 7 ZILE LA MARE !

CUM ?! VĂ SPUNEM NOI !

UNDE? – BINEÎNŢELES, ÎN ROMÂNIA, ÎN CARPAŢII ÎNVERZIŢI ŞI LA MAREA NEAGRĂ; CÎND PUTEŢI PLECA? ÎN FIECARE SĂPTĂMÎNĂ. PLECAREA VINERI DIN LOD. NOI CREDEM CĂ MERITĂ – PUTEŢI ÎNCERCA! NU VEŢI FI DEZAMĂGIŢI!

ANUNŢ IMPORTANT PENTRU CEI CARE DORESC SĂ-ŞI FACĂ SAU SĂ-ŞI CONTINUE TRATAMENTUL LA STAŢIUNILE BALNEO CLIMATERICE DIN ROMÂNIA, LOCURILE DISPONIBILE LA AVIOANE SÎNT DIN CE ÎN CE MAI PUŢINE. DE ACEEA VĂ PROPUNEM SĂ VĂ ÎNSCRIEŢI CÎT MAI CURÎND POSIBIL... LA NOI.

După un tratament eficient la una din staţiunile balneare din România, vă propunem o plimbare la Budapesta unde în afară de hoteluri vă putem oferi camere sau apartamente mobilate la preţul de 10$ pe noapte camera.

Oricine poate comanda la Biroul nostru de Voiaj bilete de avion, rezervări de hoteluri pentru întregul Mapamond, în toate direcţiile globului şi cu toate societăţile de zbor naţionale. De asemenea vă oferim zboruri Charter pe distanţele: PARIS – FRANKFURT – MUENCHEN – LONDRA – STUTTGART – COPENHAGA – BASEL – KOELN, ETC. LA PREŢURI FOARTE AVANTAJOASE.

OFERIM CONDIŢII SPECIALE DE PLATĂ. INFORMAŢII ŞI CONSULTĂRI GRATUITE VĂ STAU LA DISPOZIŢIE – VĂ AŞTEPTĂM

VICTOR ESKENASY

DOCUMENTELE DICȚIONARULUI

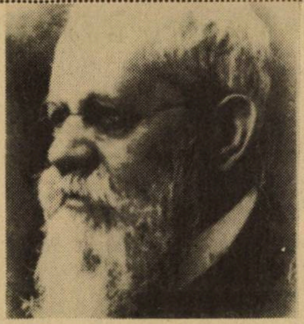

PORTRETE LITERARE DIN ALTE VREMURI ÎN MEMORIILE INEDITE ALE LUI MOSES GASTER

Printre cărturarii evrei, originari din România, numele lui Moses Gaster ocupă un loc de excepție. Contribuția lui la cultura judaică, română și universală este unică prin amploarea și pasiunea preocupărilor care i-au caracterizat activitatea celor peste 80 de ani de viață. Un loc pe nedrept prea puțin cunoscut publicului larg. Pasionat savant al literaturii române vechi, ca și al manuscriselor samaritane, militant din generația primilor sioniști din România veacului al XIX-lea, mai tîrziu entuziast susținător al lui Herzl, Moses Gaster a lăsat în urmă o arhivă impresionantă de documente istorice și literare, păstrată astăzi, în marea ei majoritate, în bibliotecile londoneze.

În ciuda unor meritorii eforturi, cu deosebire ale profesorului Virgil Florea, publicațiile dedicate lui Gaster, în ultima vreme în România, au fost adesea cenzurate nemeritat, comentariile trunchiate sau pline de eufemisme pentru a ascunde amploarea antisemitismului ce a caracterizat ultimele decenii ale veacului trecut.

Memoriile savantului, dictate în limba engleză, la Londra, în ultimii ani de viață, pe cînd era aproape orb, se păstrează în manuscrisul quasi-inedit (cu excepția cîtorva pagini publicate de V. Florea în *M. Gaster în corespondență*, București: Minerva 1985), conservat la Mocatta Library din Londra. În așteptarea unei binemeritate ediții științifice, am ales pentru "Minimum" cîteva portrete literare mai semnificative din viața culturală iudaică și românească a veacului al XIX-lea în viziunea, cu valoare istorică, a lui Gaster.

O prietenie remarcabilă i-a legat pe Gaster și fostul său student Lazăr Șăineanu; o prietenie care, fără discuție, a fost întreruptă cu brutalitate de decizia disperată a lui Șăineanu de a se converti la creștinism. Pentru principialul și onestul Gaster, exilat la Londra în urma expulzării sale din România în 1885 pentru activitatea sa în favoarea recunoașterii drepturilor sociale și politice ale evreilor români, actul lui Șăineanu a echivalat cu trădarea unei cauze. Nu existau nici scuze, nici iertare așa cum o arată rîndurile creionate la adînci bătrîneți ale aceluia care a fost unul dintre patriarhii culturii evreo-române.

(Traducerea face parte din Mss. C: Things that vere, pp. 31 – 31, conservat la Mocatta Library, Londra)

"Printre cei care îmi erau foarte apropiați la acea vreme se afla Lazăr Șăineanu, un promițător student al Universității din București. Șăineanu era unul dintre vizitatorii frecvenți, împreună cu toți acei tineri studenți care, alături de alții, participau la cenaclurile mele literare – și l-am convins să-și asume o lucrare de mai mare importanță. Tînărul era caracterizat de o mare hărnicie, fără o tărie de caracter deosebită, așa cum a dovedit-o mai tîrziu, dar foarte ambițios: era oarecum limitat, dar studiind cu stăruință și într-un mod sistematic. Asimilase ceva și l-am îndrumat să lucreze științific, propunîndu-i astfel să scrie o carte despre elementele turcice în limba română. I-am dat marea lucrare a lui Miklosich, cea a lui Cihac, apoi dicționarul lui Zenker și l-am sfătuit să parcurgă vechile cronici românești, pline de asemenea cuvinte de origine turcă și să extragă nu numai cuvîntul, ci întreaga frază din care făcea parte, ca exemplu pentru lexicografii români. Doream să le arăt că orice dicționar bun trebuie să conțină și fraze care să arate sensul real al cuvîntului, sub diversele sale aspecte. Am revizuit fiecare articol, examinîndu-l cu grijă și l-am prezentat lui Tocilescu pentru "Revista pentru arheologie și filologie". Era un articol mare, și odată apărut acolo, Șăineanu a devenit cunoscut ca un filolog român de mare însemnătate.

L-am introdus și multor altora preocupați de folclor și astfel i-am sugerat să scrie un articol despre "Podul arțarului" sau mai degrabă povestea unei femei închisă între zidurile unei case pentru propria-i siguranță. Cu ceea ce a învățat astfel de la mine, ceva mai tîrziu, cînd am plecat, (Șăineanu) a scris acea mare lucrare despre ▶

poveştile româneşti care i-a adus premiul Academiei. Cu ocazia asta a dovedit că nu este capabil de recunoştinţă aşa cum se cuvine. Chiar în scurta dedicaţie pe carte s-a arătat foarte zgîrcit. Asemenea tuturor persoanelor mici, se temea că dacă recunoaşte ajutorul care i-a fost dat de un altul, meritele proprii i-ar fi diminuate.

Cartea aceasta a avut însă o istorie nostimă. Manuscrisul a fost trimis Academiei cu numele autorului într-un plic sigilat. Sigiliul urma să fie înlăturat numai în ziua în care premiul era acordat în mod public. Era vorba de un premiu imens, de circa 400 lire sterline. Manuscrisul a trecut prin mîinile tuturor membrilor juriului care au fost unanimi în apreciere, necunoscînd numele autorului.

Imensa stupefacţie pe feţele lor a fost inimaginabilă atunci cînd, deschizînd plicul, au văzut că este opera unui evreu. Păreau ca loviţi de trăsnet. Şi-au suspendat şedinţa. Apoi au declarat în mod public că autorul acestei cărţi făcea un deserviciu premiului: dar cum să-l retragă? În plus, nici unul dintre manuscrisele prezentate nu se putea compara nici pe departe cu acesta. Nu exista ieşire şi asta se întîmpla într-o vreme în care antisemitismul atinsese o culme. Preşedintele era furios, la fel Negruzzi şi cîţiva alţii. În cele din urmă s-au calmat însă, au acordat premiul iar cartea a fost tipărită.

Tot el (Şăineanu) a publicat şi un dicţionar român-român, cu multe lipsuri. Apoi a dorit să devină conferenţiar la Universitate şi dacă se dovedea posibil să-i succeadă lui V. A. Urechia. Fiul acestuia, auzind ce se întîmplă, a ţinut o conferinţă împotriva lui Şăineanu, în care după ce a adunat toate greşelile (dicţionarului) l-a batjocorit într-o asemenea măsură încît practic l-a zdrobit.

Ceva mai înainte însă Şăineanu s-a convertit. Naş i-a fost Take Ionescu şi el, în calitate de ministru al educaţiei, i-a promis locul la Universitate. Dar cum era firesc, la scurtă vreme după botez, împotriva lui s-a manifestat o mare adversitate, iar numirea unui conferenţiar la Universitate depindea de consiliul profesoral. Candidatura i-a fost respinsă în mod unanim ca urmare a conferinţei. Şăineanu era furios, fusese înşelat. Îşi pierduse numele şi credinţa pentru nimic.

Îmi amintesc că atunci cînd l-am vizitat pe Rege, acesta mi-a vorbit despre Şăineanu. Mi-a spus: "E păcat ca un om ca el să fie tratat atît de rău". N-am îndrăznit să-i răspund nimic.

Şăineanu a plecat la Paris şi a vrut să-l cunoască pe marele profesor Gaston Paris (Gustav Pari, în Mss. Gaster). Gaston Paris auzise că-şi schimbase credinţa şi i-a răspuns foarte rece că regretă, dar că nu poate face nimic pentru un convertit şi, practic, i-a întors spatele.

Ceva mai tîrziu, Iorga mi-a povestit că l-a întîlnit pe Şăineanu într-o librărie. Iorga a încercat să-i vorbească, dar Şăineanu a fost excesiv de rece, i-a întors spatele şi a ieşit. Iorga a fost foarte afectat şi le-a spus celorlalţi cu care era: "Uitaţi-vă ce diferenţă. Gaster pe care l-a expulzat se poartă prietenos cu noi cînd ne întîlnim şi îşi iubeşte ţara. Celălalt, ale cărui ambiţii au fost distruse, a devenit, fără motiv, un adversar al ţării".

Nici soţia, nici copiii lui nu s-au convertit. Soacra lui, d-na.... (numele lipseşte în Mss. Gaster) a venit la mine într-o bună zi şi mi-a spus: "Lazăr ar

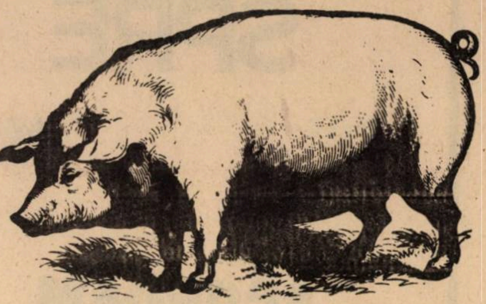

dori să redeveniţi prieteni". I-am răspuns: "Există o singură soluţie. O altă scăldare". Ea mi-a zis: "Oh, dar a fost doar ceva formal, soţia şi copiii lui nu sînt botezaţi". Am întrebat-o atunci de ce persistă în apostazie. Nu i-a adus nimic, l-a făcut doar să-şi piardă toţi prietenii".

Ht
HOLON
TOURS
HOLON – STR. SOKOLOV 75
TEL. 5012137 – 880482

• Preţuri speciale, plătibile în şkalim, chiar în 10 rate, fără dobîndă şi fără conexare – cu societatea Dizenhaus
• O reducere specială pentru profesori şi membrii sindicatului profesorilor – cu firma "Europa Tours"
• Reduceri mari la înscrierea în excursiile altor firme: Natur, Rimon, Melia, Bo Nissa, Gheşer, Ophir Tours şi altele...
• Reduceri speciale la excursiile "vîrstei de aur" – cu societatea PTC

Notă: Posibilităţi de rate pe termen lung

SPRE

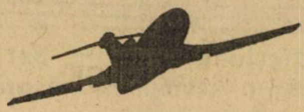

OFERTĂ SPECIALĂ

ORICE MERIDIAN

CU ADRIAN !

ACORDĂM PREȚURI DEOSEBITE LA

EXCURSII ORGANIZATE PENTRU MEMBRII "KUPAT HOLIM"
– CÎTEVA EXEMPLE:

- **U.S.A. ŞI CANADA – 33 ZILE – 1850$ PLUS AVIONUL**
- **SUEDIA, NORVEGIA, DANEMARCA – 15 ZILE – 850$ PLUS AVIONUL**
- **PORTUGALIA, SPANIA, COSTA DEL SOL, ANDORA – 20 ZILE – 1040$ PLUS AVIONUL**
- **IUGOSLAVIA, UNGARIA, AUSTRIA, GERMANIA – 23 ZILE – 1240$ PLUS AVIONUL**
- **IUGOSLAVIA, UNGARIA – 15 ZILE – 850$ PLUS AVIONUL**
- **ANGLIA, WALES, SCOTLAND – 15 ZILE – 950$ PLUS AVIONUL**
- **EXCURSII PE TRASEE CLASICE ÎN EUROPA CU PREŢURI ÎNCEPÎND DE LA 620$ PLUS AVIONUL**

POSIBILITĂŢI DE PLATĂ ÎN 10 RATE ÎN SHKALIM, NECONEXATE!

OFERIM PREŢURI SPECIALE LA EXCURSIILE ORGANIZATE PENTRU MEMBRII "MOADON HASHEKEM"

...ŞI NU UITAŢI!

- **PROGRAME DE ODIHNĂ ŞI TRATAMENT ÎN ROMÂNIA, IUGOSLAVIA ŞI UNGARIA**
- **ZBORURI CHARTER ÎN EUROPA ÎNCEPÎND DE LA 337$**
- **ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN EUROPA ÎNCEPÎND DE LA 85$ PE SĂPTĂMÎNĂ (KILOMETRAJ NELIMITAT)**

CONDIȚII DE PLATĂ

EXCLUSIVE!

CU ADRIAN
PE ORICE MERIDIAN!

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLŢ ALLENBY)

☎ 200687-8-9 SAU 285773

CARTEA

■ Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

"CARAGIALE ŞI... BRAZILIA"

În anul 1985 a fost ales Preşedinte al Braziliei Jose Sarney. Om cu bogată şi rodnică activitate politică, dovadă că a fost ales să conducă destinele marelui stat sud-american, dar, totdată, om cu o îndelungată şi apreciată activitate în domeniul literaturii. Bătrînul, reprezentativul romancier Jorge Amado îl consideră – într-o prezentare laudativă pe care i-a închinat-o de curînd – un demn urmaş al marii literaturi braziliene şi unul dintre cei mai talentaţi scriitori contemporani, comparîndu-l de pildă cu Rosa.

Trebuie să recunosc că mie, unul, nuvele lui Sarney mi s-au părut pline de culoare şi specific brazilian, dar lipsite de adîncimea cutremurătoare, de duritatea statuară a celor mai bune dintre creaţiile lui Rosa.

Am citit însă cu deosebit interes nuvela satirică Val das Guajajares. În primul rînd, pentru valoarea ei literară. Este scrisă cu brio, cu multă culoare locală, se desfăşoară într-un ritm rapid, ca un dans vijelios, burlesc, de carnaval, dar şi pentru că – fervent admirator al lui Caragiale – mi-a amintit (deşi, îmi îngădui să spun, cu mai puţină adîncime tipologică şi mai puţin densă textură verbală) "O scrisoare pierdută".

*

Acţiunea se petrece într-un oraş de provincie. Se apropie alegerile. Ca şi la Caragiale, ordinele vin de la centru şi nu există nici o îndoială că vor fi îndeplinite întocmai. Fruntaşii politici locali sînt mîndri că, la ei în oraş, "opoziţia nu există". Partidul guvernamental a învins şi va învinge întotdeauna, dar există rivalităţi locale. Doi mari bogătaşi, "Coloneli" cum li se spune acolo în semn de respect, au fiecare partizanii lui. Reprezentantul centrului nu vrea să mai aibe probleme cu vrajbele astea locale. De aceea anunţă pe cei doi rivali: cine va obţine majoritatea de voturi, va deveni, ipso-factum, stăpînul absolut al orăşelului. Învinsul va fi "desfiinţat politiceşte".

Marea bătălie începe deci. Fără cruţare. Dar mai mult, stil Trahanache, cu "lucrătură", cu "diplomaţie". Fiecare protagonist e flancat de o soţie. Pentru menţinerea echilibrului, colonelul mai "paşnic" are o soţie dominatoare, voluntară, precum coana Joiţica. Iar colonelul "dur" are o soţie blîndă şi ascultătoare. Există şi doi poliţai, gen Pristanda, care, la ordinul "stăpînului", arestează samavolnic pe partizanul celuilalt colonel. Colonelul dur dă atunci ordin să fie atacat postul de poliţie. Dar ca în orice tîrg de provincie, nu există secrete. Zvonurile se răspîndesc ca fulgerul. Aflînd că o trupă armată a ieşit în stradă, colonelul paşnic crede că vor să-i atace casa şi "cheamă la arme" partizanii. Văzînd că

Despuierea scrutinului : « Am. ieşit, şefule !»

Desen de I. Ross, 1937

adversarul a concentrat forţe superioare, colonelul "dur" crede că acesta are intenţia să-l atace în propriul său sediu şi-şi concentrează şi el partizanii.

Bineînţeles, ciocnirea nu are loc, căci, în fond, nici unul dintre rivali nu vrea vărsare de sînge, ci se mulţumeşte cu o paradare cocoşească, esenţial fiind de a nu pierde "onoarea".

Bătălia politică este reluată cu armele "diplomaţiei". Colonelul dur organizează o strălucitoare orchestră de dans, spre marea bucurie a populaţiei. Deşi nu are mult timp la dispoziţie, soţia colonelului paşnic pune pe picioare o altă orchestră, dirijată de rivalul muzical al primului dirijor şi "votanţii" trec de partea ei: specific braziliană înfruntare electorală prin muzică şi dans, prin festivităţi populare. Colonelul paşnic se întrece pe sine. Ca simbol al progresului, instalează un mic post de emisie radiofonică, difuzînd muzică de dans şi propagandă în favoarea lui. Ba aduce în orăşel şi un ▶

jeep, băzdăganie nemaiîntîlnită prin meleagurile acelea, care nu cunoşteau decît tracţiunea animală. "Votanţii" sînt plimbaţi, emoţionaţi, cu jeepul... şi deci "convinşi".

Colonelul dur joacă atunci o carte mare. "Cumpără" pe consilierul devotat adversarului şi, cu ajutorul acestuia şi al unui avocat şmecher adus de la centru, destituie pe primarul infeudat adversarului. Colonelul paşnic, ajutat de notar, omul său de casă, destituie pe consilierul trădător şi declară deci nulă şi neavenită destituirea primarului.

În cele din urmă, ca şi la Caragiale, se recurge la scrisori plastografiate. La sugestia notarului, colonelul paşnic citeşte la postul său de emisie o aşa zisă scrisoare a şefului politic de la Centru, senatorul Guerra, scrisoare prin care acesta declară că, indiferent de situaţia locală, el îi acordă sprijinul. Fără să ştie că e vorba de un fals, tabăra adversă ia lucrurile în serios şi publică şi ea o contra-scrisoare, tot plastografiată, prin care senatorul face declaraţii contrare (e ultima zi înainte de alegeri, fac ei socoteala. Senatorul nu are timp să afle şi, în orice caz, va fi prea tîrziu ca să intervie).

Lupta homeric-comică se încheie, ca la Caragiale, cu un compromis. În biserică (Brazilia e fervent catolică), din iniţiativa preotului – care ştie să obţină împăciuirea propunînd o soluţie absurdă, dar care nu umileşte pe nici unul din cei doi rivali – se încheie pactul: rezultatul alegerilor va fi nul, căci cei doi rivali vor "obţine", fiecare, exact jumătate din numărul voturilor existente în localitate. Singurul care va pierde ceva este, poate, senatorul. Localnicii l-au "jucat". E departe.

Urnele sînt umplute, în prealabil, cu voturi, în conformitate cu înţelegerea încheiată. Alegerile sînt deci, practic, inutile. În loc de vot, votanţii sînt invitaţi la o mare serbare mare, la care cîntă, înfrăţite, cele două orchestre. Muzica!... Muzica!...

*

Dincolo de specific, descoperim deci o profundă similaritate. Ea decurge din similaritatea realităţilor politice. Şi în România de la sfîrşitul secolului 19 şi în Brazilia actuală, sistemul democratic nu funcţionează normal, deplin. trecerea de la feudalism la modernitate s-a săvîrşit prea rapid, neorganic. De aceea, asistăm nu la un adevărat regim parlamentar, ci la o sinistră, grotescă farsă a parlamentarismului.

La noi, din fericire, parlamentarismul funcţionează normal, organic.

Tocmai de aceea însă resimţim ca o dureroasă impietare, ca un pericol, permanentizarea unei situaţii care-şi are justificare numai scurtă vreme şi numai pentru a face faţă unei situaţii cruciale. Parlamentarismul democratic e bazat pe răspundere politică şi, implicit pe existenţa unei opoziţii reale, puternice, pe existenţa unei alternative clare.

KADISH PENTRU DORU...

Undeva sub cerul Bărăganului, nedezlipit de avionul său, s-a prăbuşit luna trecută, alergînd după "soarele care e întotdeauna dincolo de nori", Doru Davidovici, ultimul evreu pilot de vînătoare al diasporei din România. Tatăl său a fost primul ambasador al României în Israel. Un pilot de vînătoare, în Bărăgan sau deasupra Sinaiului rămîne totdeauna un pilot, iar căderea lui mereu aceeaşi tragedie, de nespus în cuvinte. L-am cunoscut prea puţin, în plutirea lui maiestuoasă şi misterioasă, îndepărtat de zborurile sale supersonice, despre care nu ştiam mai nimic, extrem de apropiat graţie cărţilor sale despre aceleaşi zboruri, parte din familia lui şi a noastră. Apropiere şi depărtare care-mi fac şi mai dureroasă vestea dispariţiei sale bruşte, o zi după ce predase tiparului o altă carte.

Doru nu va intra probabil în dicţionarele aviaţiei, piloţii de vînătoare în timp de pace sacrificîndu-se în mod, vai, prea discret. Nici în dicţionarele literare, cărţile sale legănînd doar imaginaţia celor, vai, prea ataşaţi pămîntului. Pentru prietenii săi şi pentru mine era un alt Saint-Exupery, al sfîrşitului de veac. Doru Davidovici pentru care *întotdeauna e soare dincolo de nori...*

VICTOR ESKENASY
Lausanne

În cei peste 37 ani de apariţie

אדורול

Adevĕrul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi ,,ADEVĂRUL"

CEL PUȚIN DOI WOODY ALLEN

DIAGNOSTICE DIFERENȚIALE

Era un roman de Barbusse, parcă "L'Enfer", în care personajul principal auzea din camera vecină de hotel convorbiri bulversante. Recunoscutul geniu al cinematografiei americane și mîndrie a evreimii mondiale, Woody Allen s-a adresat aceluiași gen de probleme în ultimul lui film ("created and directed") pre nume "Another Woman". Soția lui John Cassavetes, el însuși talentat deși pe alocuri straniu actor-regizor, Gena Rowlands, susține rolul principal. Profesoară de filozofie, deci intelectuală prin excelență, se sesizează de vecinătatea de apartament a unui cabinet psihiatric de unde parvin confesiuni făcute pe "couch" de un personaj feminin adînc frustrat, jucat evident de Mia Farrow, partenera de viață recentă a lui Allen. Aceste confesiuni îi vor "ultimately" schimba viața. Cam asta e ideea, patul oarecum procustian pe care creatorul-regizor își desfășoară deprimanta acțiune.

Woody Allen deprimant? Fără discuție, nu numai în "Interiors" unde unul din personaje se sinucide dar și în alte filme. S-a spus despre el, ca și despre Zelig, eroul filmului cu același nume, că e un superb imitator. "Interiors" putea fi semnat de Ingmar Bergman, iar "Stardust Memories" de Fellini. "Another Woman" nu este totuși o imitație ci poate cea mai autentică producție "woodyallen-iană", cu alte cuvinte pelicula care îi reflectă adevărata personalitate și experiență inclusiv canapeaua psihanalistului. De altfel "Zelig" transmite același mesaj deprimant. A imita în mod automat orice persoană întîlnită e trist! Ideea are în vedere și pe evreul diasporic, făcînd eforturi disperate de a se asimila și despersonaliza, deci a nu atrage atenția asupra lui.

În "Another Woman" Allen atinge o măiestrie cinematică atît de "secure" încît nu mai are nevoie de efecte. Vechiul Woody Allen se recunoaște poate numai în o scena de o hilaritate mocnită. Filozoafa dinează într-un restaurant elegant cînd o vecină de la masa alăturată i se adresează subit declarînd că i-a fost elevă și că i-a schimbat total viața pentru care îi mulțumește. Fapt banal în aparență. Tonul, intensitatea, dramatismul momentului debitat într-un stil detașat, kafkian, îl face irezistibil prin frizarea atît de subtilă a ridicolului.

Dr. ARMINIUS CASSVAN
undeva în U.S.A.

RESTAURANTUL
«SHALOM»

TELEFON 5617390
DEREH PETAH TIKVA 90
TEL AVIV
VĂ AȘTEAPTĂ CU PLĂCERE
RENUMITA CÎNTĂREAȚĂ
DIN ROMÂNIA
LIZICA GAMAN
DE LA "CERBUL CARPATIN" – BRAȘOV EXECUTĂ
ÎN FIECARE SEARĂ
UN PROGRAM SPECIAL DE MUZICĂ POPULARĂ, MUZICĂ UȘOARĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ
CONDUCEREA MUZICALĂ:
★ IONEL BEER ★
ANTREN ★ VOIE BUNĂ ★ DANS
Deschis zilnic (inclusiv sîmbătă) de la ora 12 – prînz pînă după miezul nopții
CU PREȚURI CONVENABILE, PRIMIM COMENZI PENTRU REUNIUNI FAMILIALE ȘI FESTIVITĂȚI – PÎNĂ LA 120 PERSOANE

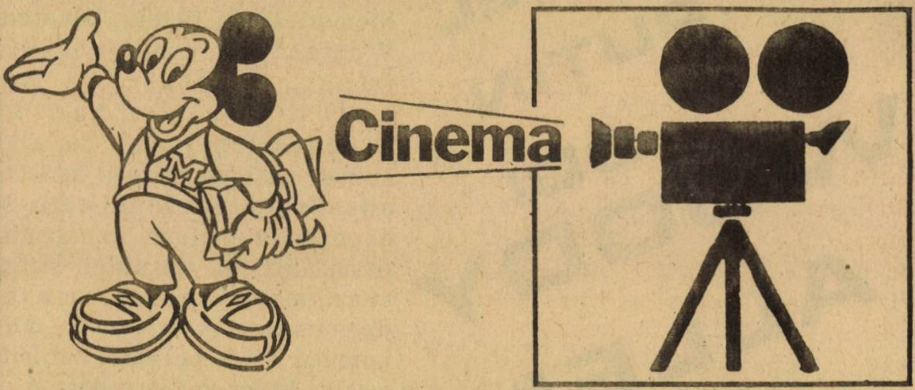

▲ *Paulina Porizkova:* merită 10 ani de puşcărie ▼

Şi eu aş fi procedat ca Tom Selleck

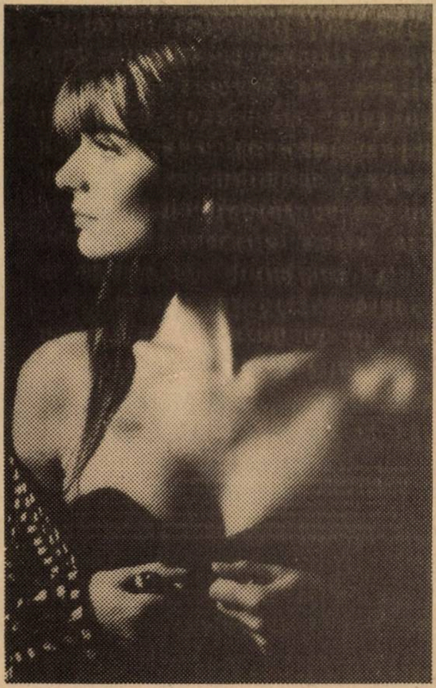

• *Alibiul ei,* film american; regia Bruce Beresford; interpretează: Tom Selleck, Paulina Porizkova şi William Daniels.

Tom Selleck (eroul "bine" dar mediocru... "cam de nota 7"... din serialul TV care se petrece în Hawaii şi al cărui nume acuma îmi scapă) este un autor de romane poliţiste – Phill – aflat în pasă neagră; de cînd l-a părăsit nevasta n-a mai scos nici o carte de succes. El întîlneşte la tribunal pe Nina (Porizkova), o emigrantă (din România) acuzată de asasinat. Şi, lipsită de alibi. Atunci Phill sare din banca lui, oferind femeii din boxă alibiul mult necesar (a-fost-cu-mine-la-ora-crimei). După care, eliberată, Nina se refugiază la domiciliul romancierului.

Pentru cine n-a văzut filmul, iniţiativa lui Phill pare, desigur, neserioasă, uşuratică şi, socialmente vorbind, iresponsabilă. Pentru mine – nu. Sincer vorbind, aş fi procedat la fel. Paulina Porizkova (de meserie model la Vogue şi aşa mai departe) este o femeie atît de frumoasă încît merită nu numai "un vot de blam" ci şi zece ani de puşcărie pentru mărturie falsă.

Ceea ce se petrece, în continuare, pe ecran, e mai puţin interesant. Filmul vrea să fie de "suspense"; şi nu e; dar nu contează. De asemenea, filmul vrea să fie umoristic; şi nu e; dar nu contează. Contează doar Paulina. Ea ţine loc şi de humor şi de suspense şi de scenariu şi de regie.

• *A opta nevastă a lui Barbă-Albastră,* film american, din 1938; regia, Ernst Lubitsch; interpretează: Garry Cooper şi Claudette Colbert.

Comedie din marea serie hollywoodiană a vremurilor antebelice. Vremea "telefonului alb", a hotelurilor de pe Riviera, ca vis suprem al individului, şi a amorului cu şampanie, peripeţii şi umor. Nu e o capodoperă din acelea studiate ▶

la cinemateci, dar e o *comedie*, cum se făceau – ehei! – pe timpuri. Merită deplasarea.

E ca şi cum ai face o călătorie cu Orient-Expresul, reconstituit, din vagoane interbelice de lux, cu lămpi Gallé şi doamne parfumate, fumînd din lungi port-ţigarete pe coridor. Sau ca şi cum ai vizita o expoziţie de taioare Chanel 1938, şi de baticuri de mătase Hermes. Miroase bine. Şi prinde bine: te mai speli niţel de răcnetele de Knesset şi de gunoaiele din Tel Aviv.

• *Aventurile Baronului Münchausen*, film englez; regia, Terry Gilliam; interpretează: John Neville (Baronul), Robin Williams, Valentina Cortese, Eric Idle.

O supra-supra-producţie ambiţionînd să prezinte nemaipomenitele minciuni ale Baronului care ne-a încîntat copilăria; pe vremea mea, neexistînd televiziune, se mai citeau cărţi cu poveşti. O supra-supra-producţie, egală cu o cascadă de "trucuri" filmate şi de efecte speciale; destinate să "rupă gura" spectatorului.

A costat 40 de milioane de dolari.

Păcat.

Cu banii ăştia, s-ar fi putut cumpăra atîtea alimente pentru Ethiopia, încît, chiar şi după ce miniştrii de la Adis-Abeba şi-ar fi luat partea leului (după obiceiul pămîntului de prin Africa şi din alte locuri), tot ar mai fi rămas destule pentru populaţie.

O altă soluţie ar fi fost ca cele 40 de milioane să fi fost donate partidului nostru Ratz pentru campania electorală; în felul acesta, simpatica formaţie din Ramat Hasharon n-ar mai fi trebuit să primească banii industriaşului Kahana din Austria, ale cărui legături strînse, de afaceri, ba chiar foarte strînse, cu anumite ţări arabe, sună, orişicîtuşi, destul de puţin plăcut.

INTERIM

CASIF
(Agenţie de turism, Rehovot, str. Herzl 170 şi Tel Aviv, str. Frishman 10)
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român
•
CASIF
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

RESTAURANTUL «LA LUCA»

SUB CONDUCEREA LUI SAMI ŞI MARCU
IAFFO – STR. YEFFET 101
(VIS-A-VIS DE GAN TAMAR)
TEL. 03 – 867803
AUTOBUZE: 10 – 41 – 46 – 83 – 88

ÎN FIECARE SEARĂ ŞI LA PRÎNZ VĂ DELECTEAZĂ ORCHESTRA DIN ROMÂNIA

CU RENUMITUL CÎNTĂREŢ

SANDU TRAIAN

• **SERVIM ZILNIC, INCLUSIV DUMINICĂ: CIORBĂ DE BURTĂ, CIORBĂ DE PEŞTE ŞI TOCHITURĂ MOLDOVENEASCĂ**

• **RESTAURANTUL DESCHIS ZILNIC (INCLUSIV DUMINICA) DE LA ORA 12-PRÎNZ PÎNĂ DUPĂ MIEZUL NOPŢII**

• **PRIMIM COMENZI PENTRU PETRECERI ŞI ANIVERSĂRI PÎNĂ LA 130 PERSOANE**

• **INSTALAŢIE COMPLETĂ NOUĂ DE AER CONDIŢIONAT**

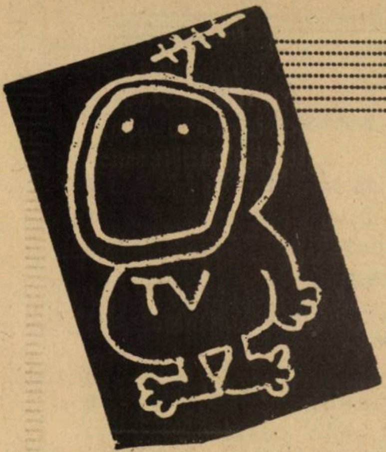

HARRY FOSHA

NEW YORK

50 ANI DE TELEVIZIUNE

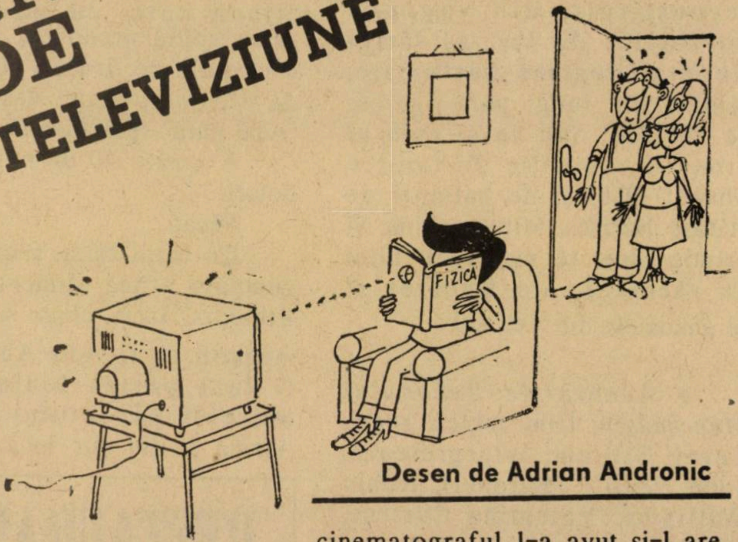

Desen de Adrian Andronic

S-a împlinit o jumătate de veac de la creierea (era să zic izbucnirea) televiziunii (americane, bineînțeles, căci de-acolo, de peste ocean, s-a pornit această Revoluție).

Prilejul l-a îndemnat pe corespondentul nostru de la New York, Harry Fosha, să trimită pe adresa rubricii cîteva frînturi de bilanț.

H. F. este de părere că, aruncînd o privire asupra experienței americane, vom vedea mai limpede ce se întîmplă cu noi, cei din Israel, și cu ecranele noastre din apartament. Este și părerea mea.

– Intenționați să vă cumpărați televizor?

– Pentru nimic în lume. nu văd la ce e bun. E o invenție sortită pieirii!

*

"Un copil american are trei părinți: tatăl, mama și... televizorul. Bineînțeles că cel mai prețuit este al treilea!"

***

Între discuția de început și afirmația care-i urmează, este o distanță de... 50 de ani.

În 1939, cînd s-a născut televiziunea, erau destui aceia care nu-i întrevedeau nici un viitor. Astăzi, după 50 de ani de viață, chiar dacă nu împărtășești cinismul afirmației citate, trebuie totuși să recunoști rolul determinant pe care-l joacă televiziunea în viața americanului în special și în viața oricărui om civilizat, în general (inclusiv în Israel...).

În jumătatea de veac de cînd există, televiziunea a creat adevărate legende în viață. De pildă, Walter Cronkite, prezentatorul jurnalului de actualități al rețelei CBS între anii 1962 și 1981. Walter Cronkite a fost supranumit "omul în care americanii au cea mai mare încredere". Cînd președintele Carter și-a inaugurat emisiunile radiofonice în care stătea de vorbă cu cetățenii, i-a cerut lui Cronkite să-i servească de punte de legătură cu ascultătorii. Renumitul jurnalist a acceptat, iar un purtător de cuvînt al Casei Albe a explicat astfel alegerea făcută: "Dacă se poate presupune că există cetățeni care nu-l respectă pe președinte, e în afară de orice îndoială că nu există american care să nu-l respecte pe Walter Cronkite!"

CHAPLINUL TELEVIZIUNII!

Istoria cinematografului este indisolubil legată de geniul comic al lui Charlie Chaplin. Specialiștii în televiziune sînt de acord că așa cum cinematograful l-a avut și-l are pe Chaplin, televiziunea a avut-o (și o are încă, deși a murit cu cîteva zile înainte de marea sărbătoare a micului ecran) pe Lucille Ball. Generații si generatii de spectatori s-au amuzat și au crescut urmărind programul "I love Lucy".

Mulți ani Lucille Ball a avut un concurent de temut: Milton Berle. Cînd "Domnul ▸

LUCILLE BALL: nu știusem, n-aș fi zis... dar uite că ea a fost nr. 1 al rîsului la domiciliu

Televiziune (cum a fost supranumit) își prezenta marți seara programul, se suspendau spectacole și meetinguri, pentru că americanul stătea acasă să-l admire la televizor pe neîntrecutul comic "Unchiul Miltie".

GLUME ȘI LUCRURI SERIOASE

Cum era firesc, ajungînd un subiect atît de popular, televiziunea și televizorul au ajuns subiecte de glume. Una care mi se pare că exprimă "progresul" sună așa: *Un aparat de radio, văzînd un televizor, a exclamat fericit: "De cînd visam eu să fac cinema!"*

Vorbind serios, iată cîteva din momentele istorice pe care americanii le-au trăit "în direct" datorită televiziunii:

- Între 22 și 25 noiembrie 1963, asasinarea președintelui John Kennedy îi ține pe americani timp de 4 zile lipiți de televizor. Ei sînt martorii asasinării presupusului ucigaș, Lee Oswald. După cum apreciază criticul Jeff Greenfield, autorul lucrării "Televiziunea: Primii 50 de ani", "din momentul acela micul ecran a devenit cea mai importantă sursă de știri a americanului".

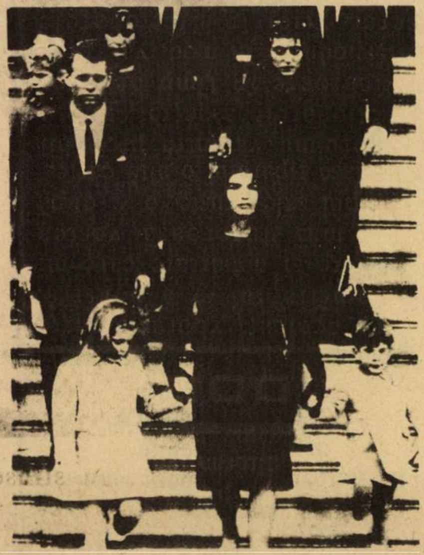

◄ JACQUELINE KENNEDY la înmormîntare: nu-mi place să mă amestec în viața semenilor mei, dar parcă mi-ar fi plăcut altcineva, ca soț, pentru ea, decît Onassis

DE LA BEATLESI LA TRAGEDIA CHALLENGER

- Apariția faimoșilor *Beatles* la 9 februarie 1964 în programul lui Ed Sullivan are darul nu numai de a-i scoate pe americani din șocul provocat de asasinarea președintelui Kennedy, dar în același timp îi și consacră pe cîntăreții englezi, drept cel mai important grup de interpreți rock.
- La 20 iulie 1969 americanul Neil Armstrong devine primul om care pășește pe lună. Cel mai mare număr de spectatori din istorie, aproximativ 700 de milioane de oameni, privesc pe micul ecran "în direct" imaginile transmise de pe lună.
- 4 noiembrie 1979. Luarea ca ostateci a personalului ambasadei americane din Teheran începe un capitol tragic din istoria contemporană a Statelor Unite. Timp de 444 zile, pînă la eliberarea ostatecilor, televiziunea ține trează atenția publicului american.
- 28 ianuarie 1986. Același mic ecran care prezentase triumful aselenizării, prezintă pe viu explozia rachetei *Challenger*. După triumfuri, din nou ca și în cazul asasinării președintelui Kennedy, televiziunea devine centrul doliului național.

ESOP ȘI TELEVIZIUNEA...

În rîndurile de mai sus am menționat evenimente care ar fi rămas în istorie chiar dacă nu ar fi existat televiziunea. În același timp, trebuie să subliniem că este greu de trecut în revistă fie chiar și sumar tot ce a realizat bun sau rău televiziunea în acești primi 50 de ani.

Desigur că în aceste zile în care violența a luat proporții înspăimîntătoare, nu puțini sînt aceia care socotesc programele televiziunii ca una din cauzele de bază ale acestei violențe. Un statistician a arătat că, înainte de vîrsta școlară, un copil american a "vizionat" zeci de ore de asasinate și sute de ore de crime.

Și atunci cînd educația nu e destul de solidă și selectivă ca să-l facă pe copil să deosebească binele de rău și imaginarul de real, televiziunea devine un profesor întru ale negativului. Pe de altă parte, cîți copii și maturi din orașe îndepărtate care n-au avut niciodată prilejul să vadă "Lincoln Center" din New York sau "Centrul Kennedy" din Washington, le-au "vizionat" acasă prin intermediul micului ecran?

În încheiere, putem afirma că cea mai modernă interpretare a fabulei lui Esop despre limbă este... televiziunea! Ca și limba, televiziunea este în același timp lucrul cel mai plăcut și cel mai neplăcut din lume. Căci pe micul ecran e loc deopotrivă și pentru Morton Downey jr., creatorul unei emisiuni care ridică insulta, scandalul și impertinența la rang de spectacol și pentru Bill Moyers (animator de interviewuri inteligente), simbol viu al posibilităților intelectuale nelimitate ale televiziunii.

H. F.

WALTER CRONKITE:; avem, la Ierusalim, unul ca el, solid, matur, echilibrat în care să ne încredem 100%?

...Cum ziceam, ideea de a vedea ce şi cum din experienţa americană este valabil şi la noi, mi se pare ispititoare.

Pentru moment, m-aş opri la două lucruri.

La capitolul "Chaplinul televiziunii", aşadar comedianul de care m-am legat cel mai mult (aşa cum s-au legat americanii de Lucille Ball, de pildă) nu pot spune că animatorii showurilor de vineri seara m-au entuziasmat vreodată peste măsură.

Am văzut lucruri bune şi la Meni Peer (băiat deştept, categoric deştept) şi la ceilalţi, dar nu m-am *legat* sufleteşte de niciunul (niciuna) dintre ei, aşa ca să spun că absenţa de pe ecran a lui cutare sau cutare m-ar lovi ca dispariţia unei fiinţe apropiate.

Singurul comedian de care mă simt ataşat este Tuvia Tzafir. Despre acest imitator de geniu al politicienilor noştri sînt îndemnat să spun: da, da, uite "omul meu" în materie de humor. Am mai avut o speranţă în această privinţă: perechea Datner+Cushnir. După momentul (extraordinar) numit *Hule-Hule*, îmi închipuisem că s-a născut un cuplu mare, un Stan şi Bran al *nostru* sau un Stroe şi Vasilache. Din păcate, n-a fost aşa; băieţii n-au mai găsit niciodată "numărul de aur" al lui *Hule-Hule*. S-ar zice (sper ca viitorul să mă desmintă) că ei sînt oamenii unui singur succes.

Chestiunea care m-a pus cel mai tare pe gînduri din corespondenţa lui Fosha este referirea la Walter Cronkite. "Omul în care americanii au cea mai mare încredere".

Avem oare noi (sau, ca să nu vorbesc în numele tuturora) am oare eu un asemenea om la Mabaturi în care să mă-ncred 100%?

Ia să vedem:

Închid ochii şi trec în revistă, la repezeală, pe comentatorii noştri politici. Există un Cronkite al Israelului? Un om matur, echilibrat, obiectiv (ah, acest termen cumplit!), înţelept, cinstit pînă-n măduva oaselor, respingînd cu răceală şi dispreţ presiunile de tot felul, adică şi pe cele de dreapta, şi pe cele de la polul opus? Am eu un comentator de tip Lloyd sau Banca Angliei (casă de încredere)?

Hm... Haim Iavin este o prezenţă admirabilă, cît se poate de telegenică, un chip simpatic, luminos, dar parcă nematurizat. Iacov Ahimeir face prea mult pe "durul", pe gazetarul care "muşcă", fiindcă aşa a învăţat el în U.S.A. că trebuie să fie (dacă nu eşti "cîine", dom'le). Daniel Peer e superficial, vrea să facă pe actorul, dînd ochii peste cap şi dînd din mîini ca un artist amator la serbările şcolare de fine de an; fetele (vreau să zic femeile), sînt, una peste alta, plăcute, dar ai impresia că se mulţumesc să fie doar "crainice", să citească textele scrise de redactori; parcă s-ar teme să se bage în politică. Tinerii (Raz şi ceilalţi) sînt (încă) fragezi. Ioram Ronen, acum la "Moked" e prudent, politicos (lucru mare), dar... modest, voit şters, ca o gazdă care nu vrea să-şi supere musafirii.

Şi-atunci? Atunci, tot căutînd un Walter Cronkite local (vă propun şi dumneavoastră să jucaţi acest joc), mintea mea se îndreaptă spre un TV-ist care nu lucrează la Mabat dar, de fapt, tot pe-acolo, adică în domeniul comentariului politico-socialo-moral. E vorba de Ram Evron, omul emisiunii "Acesta-i timpul" (Ze Ha-Zman) de luni seara. Parcă, într-un ceas de mare criză a ţării, în el aş avea încredere.

Parcă... Poate... Parcă, aşa cum obişnuiesc să spună americanii, de la el aş cumpăra o maşină veche, la mîna a 2-a.

LUCULLUS

●

HARRY ŞI GHITA
restaurantul
MIFGAŞ HAROMANIM
din Piaţa Primăriei,
Tel Aviv
preţuiesc creaţia
nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a
geniului artistic evreo-român
●
HARRY ŞI GHITA
oferă un premiu
participanţilor la noul nostru
concurs
MARCEL IANCU-DADA

EDGAR REICHMANN

·Scrisoarea neterminată

– Fragmente de roman –

PREZENTATE ŞI TĂLMĂCITE DE

JACOB POPPER

Edgar Reichmann

S-a născut la Braşov, a descoperit viaţa şi veacul ca adolescent, la Bucureşti. A devenit romancier cu faimă, în franceză, la Paris şi cronicar literar la "Le Monde".

Dar niciodată nu şi-a renegat originile. Niciodată nu a "mimat" pe franţuzul get-beget de la coada vacii lui Charlemagne. Dimpotrivă. În cărţile sale mărturiseşte a fi ceea ce este: un evreu din România.

M.

Calităţile romanului "Rachel" de Edgar Reichmann au fost semnalate îndată după apariţie (1987), între mulţi alţii, de recenzenţii de la "Le Figaro littéraire", "La quinzaine littéraire", "Le Mondes des livres", "L'Arche", "Minimum". Nu cred că a fost îndestul subliniată unitatea de structură dintre această operă şi celelalte romane ale autorului antecitat. Un asemenea demers ar fi trebuit totuşi să se impună criticii literare. Personaje ca Rachel şi Arnim au fost, fără îndoială, întîmpinate ca nişte vechi cunoştinte de către cititorii romanului "Les rendez-vous de Kronstadt" (Belfond, Paris, 1984). Mathieu Lilienthal din "Rachel" e mai mult decît un văr al lor, căci – deşi francez prin naştere – el le împărtăşeşte nostalgia după un himeric Kronstadt-Braşov (precum Yoknapawha în eposul lui Faulkner, centru de gravitaţie al universului reichmannian). Playboyul Aliocha Grichin din "Rachel" ne trimite cu gîndul la Ariel Goldmann *"alias Goldan, Goddard, Guzmann"* din "Le rendez-vous de Kronstadt", care, la rîndul său ni-l reaminteşte pe nu mai puţin demonicul Saşa Weinberg (alias Saşa Muşat, pentru iniţiaţi) din "Le dénonciateur" (Buchet-Chastel, Paris, 1962). Fără a avansa pînă în miezul acţiunii, enigmaticul consilier transilvan Aldebert constituie, asemenea unei stele fixe, un punct de referinţă atît în "Rachel" cît şi în "Le rendez-vous de Kronstadt". Atunci cînd se vor decide să-i închine lui Reichmann un studiu de sinteză, criticii vor mai detecta multe alte consonanţe tipologice între cele trei romane. Esenţiale pentru definirea structurii lor comune mi se par a fi transparenţa, quasi ireală, plutind între vis şi trezie a cosmosului reichmannian şi în aceeaşi măsură timbrul său liric: autorul începe în "Le dénonciateur" prin a "denunţa" tragica absurditate a unei situaţii obiective, dezvăluindu-şi însă şi propriile sfîşieri de om *"de nicăieri"*, cu un patos care va dobîndi accente răscolitoare în cărţile ce vor urma. Parafrazînd o faimoasă declaraţie a autorului lui "Madame Bovary", Reichmann ar putea exclama: "Rachel sînt eu!". Ba chiar mai mult... Nu formulez o obiecţie, ci doar o constatare, atunci cînd observ că el nu se distanţează de personajele sale, pentru a le putea mai bine cuprinde în priviri înfăţişarea, ci dimpotrivă, se identifică cu ele, clocotitor şi pătimaş, transmiţîndu-le tuturor – lui Arnim Stern şi Rachelei, lui Mathieu Lilienthal, Mathildei şi lui Peter Wald din "Le dénonciateur" – neostoita sa nostalgie de avatar al biblicului Adam după un paradis pierdut şi totuşi mereu prezent în visele sale. Nici nu avem de-a face, cred eu, cu mai multe opusuri autonome, ci doar cu ipostazele succesive ale unuia şi aceluiaşi roman care creşte şi se împlineşte ca un fruct, fără a-şi pierde savoarea şi conturul prestabilit: o scrisoare, aş zice, asemenea celeia pe care nu conteneşte s-o scrie în "Le rendez-vous de Kronstadt" Arnim Stern, deşi ştie prea bine că n-o va termina niciodată.

Din această scrisoare mi-am îngăduit să le propun spre lectură cititorilor lui "Minimum" cîteva fragmente în cele ce urmează. Subtitlurile îmi aparţin. Îmi place să cred că ele ar putea fi preluate de un emul al lui Jean Cocteau însărcinat să întocmească, într-o antologie a literaturii franceze contemporane, un volum pe care l-ar intitula, în spiritul maestrului, "Poezia romanului". Astfel, bunăoară... ■

...o romantică povestire al cărei titlu nu poate fi decît

BIPLANUL MESSERSCHMIDT

Casa în care m-am născut se afla în Transilvania, la Kronstadt, în Piaţa Castelului. Ea era înconjurată de vechi şi stranii edificii, a căror taină mi-a bîntuit întreaga copilărie.

Aşa numita casă a Taumaturgului în care locuia Domnul Consilier Aldebert, un demnitar cu multe şi secrete îndeletniciri, avea o faţadă policromă, rococo. Un rabin izvoditor de minuni, părinte al unei frumoase fete cu părul ca şofranul, pe nume Rachel, sălăşluise acolo pe vremuri. În faţa acelei case se afla un han din secolul al XVII-lea pe care bancherul Jacob Horowitz îl renovase la sfîrşitul celui de-al doilea deceniu. El locuia cu familia sa la primul şi la al doilea etaj, iar birourile băncii se aflau la parter. Palatul Janoşi, împodobit cu greoaie cariatide şi mărginit într-un colţ de un turn semeţ, fusese achiziţionat în 1842 de municipalitate. Se spunea că e "bîntuit" de fiica unui voevod moldav, tînăra prinţesă Cerneţ-Janoşi, care-l stăpînise pe vremuri. Casa noastră, villa Lillienthal-Stern, clădită către sfîrşitul veacului trecut de străbunicii mei materni, era frumoasă şi riguros proporţionată. Consilierul Aldebert susţinea că arhitectul ei se călăuzise după misteriosul număr de aur. Dincolo de parc, o potecă şerpuia de-a lungul vechilor întărituri, la picioarele Tîmpei – dealul de lîngă oraş – apoi urca printre brazi, pînă la plaiurile alpine şi dincolo de ele, către parapetele de stîncă şi vîrful masivului Schuler-Postăvarul care domina din depărtare burgul medieval.

Somptuos Kronstadt sau Braşov, cum îi zic românii. Lumină albă a copilăriei! M-am întrebat adesea dacă acest oraş există altundeva decît în închipuirea mea. L-am cunoscut pe Ariel Goldmann cu mult înainte ca el să-şi fi luat numele de Goldan, apoi cel de Goddard, în sfîrşit cel sub care este cunoscut astăzi în cea din urmă ţară a pribegiei sale, ca om de afaceri – importator de vinuri de soi şi parfumuri –, Enrico Ariel Amadeo Guzmann. La Kronstadt, în acea îndepărtată periferie a defunctei Viene imperiale, agăţată de coasta apuseană a Carpaţilor, în miezul ţării româneşti, el era doar un copil nevoiaş şi timid. Părinţii mei – oameni cu stare, uşurateci, eleganţi – nu conteneau să mi-l propună ca model. Spre deosebire de mine, el acumula succese şcolare şi sportive. Eu

Braşov

nutream pentru el o caldă afecţiune, umbrită de o neîncredere iscată, fără îndoială, dintr-o gelozie obscură. Rezerva mea era împărtăşită de Maria, adevărata stăpînă a casei atunci cînd părinţii mei plecau la Bucureşti, Budapesta, Praga, Viena. De altfel, ea domnea în Piaţa Castelului şi atunci cînd ei se aflau acolo. Jupîneasa noastră desluşea ceea ce prietenul meu ascundea cu grijă, caracterul său întortocheat şi mişelnic. Viitorul avea să confirme şi totdată să dezmintă reticenţele mele care, totuşi, nu au dus niciodată la o ruptură definitivă între mine şi Ariel. El a fost şi a rămas prietenul meu, vestigiu şi sclipire îndepărtată a unui continent scufundat.

Înaintea celui de-al doilea război mondial, mama îmi adusese de la Berlin o jucărie uluitoare, un mic aeroplan Messerschmidt cu motor. Avionul săvîrşea volute graţioase deasupra parcului. Zborurile sale se încheiau cel mai adesea între crengile unui brad. Ne jucam de-a cine găseşte mai întîi jucăria. Sub privirea invidioasă a Ritei Horowitz, odrasla vecinului nostru, bancherul, Ariel şi cu mine ne căzneam să atingem ceea ce închipuia pentru noi culmea fericirii. Fugeam, strigam, Maria bombănea, mama se supăra căci acele căţărări pe copaci sau pe ziduri se încheiau întotdeauna cu o catastrofă: julituri, bolfe, lacrimi, urlete. "Bagă de seamă, copile, Ariel o să-ţi strice sau o să-ţi fure avionul într-o bună zi. – Şi de ce? mă miram eu, de ce-ar face-o? Doar e cel mai bun prieten al meu!" Maria zîmbea cu tîlc: "Pe cine vrei să necăjească dacă nu pe prietenii săi? Alţii nu-l invită şi astfel nici nu-i dau prilejul să săvîrşească vreo stricăciune. Cei săraci strică ceea ce nu pot avea".

Jocurile noastre cele mai pătimaşe aveau loc în amurg. Prin lucarna podului se vedea colţul palatului Janoşi, de mult transformat în muzeu, în care locuia doar o ciudată pereche de paznici. Clădirea aceea, cam dosnică, era înfăşurată în taină. După cum grăia legenda, o moldoveancă

frumoasă şi de neam, pe nume Matilda Cerneţ, avea slăbiciune deopotrivă pentru fete şi băieţi chipeşi. Din anume raţiuni politice, ea se căsătorise cu Janoşi, principele putred de bogat şi prea catolic al Transilvaniei. Pentru ea fusese clădit, la sfîrşitul celui de-al XVI-lea veac, micul palat din Piaţa Castelului. Tatăl Matildei, voievodul Moldovei, îi dăduse drept zestre cinci sute de arcaşi, pecetluind astfel cu ginerele său alianţa împotriva turcilor. Dar principele Janoşi era prea bătrîn. Dorinţele sale sporeau, puterile sale scădeau. Aşa se face că după o aventură cu căpitanul arcaşilor, Matilda s-a îndrăgostit de Rachel cea roşcovană, fiica rabinului care locuia în casa învecinată, zisă azi a Taumaturgului. Ele se întîlneau pe ascuns în sala de muzică din cel de-al doilea cat al turnului, unde cîntau împreună la harfă şi clavecin.

Aflînd de această prietenie nefirească, rabinul se strămută împreună cu întreaga sa familie din Kronstadt într-un sat valah. Rachel nu se putea împăca cu faptul acesta, fugi din casa părinţilor ei, trecu din nou Carpaţii şi-şi regăsi iubita în Piaţa Castelului. Principele le surprinse într-o seară îmbrăţişate, în propriul său pat, drept care le asvîrli în închisoare şi le înfăţişă unui tribunal religios. Supusă la caznă, Rachel cea roşcovană mărturisi tot ceea ce juzii voiau ca ea să mărturisească. Învinuită de vrăjitorie, ea fu arsă în oraşul de jos, în vechea piaţă a Tîrgului. Matilda fu achitată şi silită să se călugărească, drept care ea se spînzură cu şnurul de la perdele, în sala de muzică din cel de-al doilea cat al turnului. Blestemat fiind de rabin şi cu minţile întunecate de durere, principele Janoşi se săvîrşi din viaţă curînd după aceea. Arcaşii se răzvrătiră şi o porniră spre Moldova, jefuind, necinstind şi ucigînd tot ce le ieşea în cale. Legenda spune că perdelele acelei încăperi dispar de două sau trei ori pe an. În noaptea următoare aniversării morţii prinţesei, se ivesc în fereastra gotică, în vreme ce clavecinul şi harfa cîntă singure, două femei goale, îmbrăţişate şi cu pletele amestecate.

După cină, Ariel Goldmann, Rita şi cu mine, cîteodată şi verişoara mea din Bucureşti, Rachel, ne urcam în pod. Miros de haine vechi, măşti şi costume de carnaval uitate, covoare colbăite, păpuşi decapitate, cutii pline cu baterii uzate, farfurii desperechiate, vrafuri de cărţi cu cotoarele coşcovite, în echilibru nestabil. Ne avîntam gîfîind să vedem turnul palatului Janoşi. Cîteodată, arar, perdelele de la catul al doilea erau trase. Alteori lipseau cele de la primul cat. Cîteodată se întîmpla chiar ca una din ferestre să fie luminată întreaga noapte. Pîndeam vrăjiţi, cel mai uşor tremur în spatele zidului crenelat, orice umbră ce se strecura în curtea muzeului; orice zgomot ce amintea, pe departe, de acordurile clavecinului, de arpegiile harfei, ne stîrnea atenţia. Odată sau de două ori, în cursul unei ierni deosebit de blajine şi neguroase, ni s-a părut a desluşi în cadrul unei ferestre o siluetă incertă. Nu ne-a fost totuşi dat să le vedem niciodată pe cele două femei goale, îmbrăţişate.

Mai ales aşteptarea încordată a acelei improbabile apariţii îmi isca o bucurie intensă şi dulce. Prezenţa micuţelor mele tovarăşe mă tulbura şi mai mult. De îndată ce paznicul muzeului sau nevastă-sa traversau curtea palatului sau se dezlănţuia în vecinătate lătratul unei haite de cîini, Rita Horowitz se agăţa de braţul sau de genunchiul meu. Îi simţeam răsuflarea întretăiată, mirosul de lavandă şi de copil ostenit de joc. Eram şi mai excitat atunci cînd ne întovărăşea verişoara mea Rachel. Ea venea de la Bucureşti, călătorise mult, vorbea curent franceza şi germana, răspîndea mireasmă de parfum de Paris – mosc piperat, vetiver, coriandru – parfum pe care-l găsise fără îndoială în poşeta mamei ei, mătuşa mea Doroteea. Ori de cîte ori evenimentul aşteptat părea să se îndeplinească, în căldura uscată a podului, Rachel îşi lipea pieptul abia înmugurit de trupul meu uimit. Îi mîngîiam pletele cărămizii, în vreme ce Ariel protesta exasperat în spatele nostru: "Haide, haide, mormolocilor! Mai terminaţi cu poveştile voastre cu fantome. Nu v-aţi săturat să vă tot pipăiţi?" Noaptea, cele petrecute acolo se iscau din nou în visele mele, în vreme ce eu, în sudori, îmi strîngeam în braţe perna.

Către sfîrşitul ultimei veri înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial, am pornit tuspatru, Ariel, Rachel, Rita şi cu mine spre cabana Saşilor, aflată sub piscul Schuler pe care românii îl numesc Postăvarul. În rucsacul meu se afla Mini-Messerschmidtul. Maria ne pregătise sandviciuri. Ariel şterpelise din pivniţă două sticle de Tokay, faptă nu tocmai conformă regulilor, dar pentru care eu îi eram recunoscător...

La picioarele noastre, ceaţa acoperea valea. Mai încolo, la stînga, Kronstadtul şi în jur Siebenbürgen, cîmpia celor şapte cetăţi, periferiile industriale, se făcuseră nevăzute sub un cearşaf de nori alb ca neaua. Soarele amurgind incendia piscul înzăpezit al Postăvarului, stîncile, văile alpine. Atunci mi-am dat seama, fără să-mi pot formula gîndul, că trăiesc acolo, învăluit în mireasma rece şi subtilă a zăpezii proaspete, o clipă de fericire precară dar nepreţuită. Am simţit că trec dincolo de un hotar. Şi că nimic nu va dăinui din trecut decît amintirea acelei clipe,

tovarăşă fidelă a avatarurilor ce aveau să urmeze.

Dormisem toţi patru îngropaţi în paie într-un mare dormitor. Gemetele înăbuşite ale Rachelei, rîsetele cam deşuchiate ale lui Ariel. A doua zi ne-am căţărat printre stînci spre vîrful Postăvarul unde Ariel a făcut să decoleze avionul meu spre cerul siliniu. Deodată l-a luat o pală de vînt. L-am văzut dispărînd dincolo de pisc în pădurile ce acopereau valea.

Aşa a ieşit din viaţa mea biplanul Messerschmidt...

("Le rendez-vous de Kronstadt", p.16 – 20)

...Dar Ariel va rămîne. Invitat în vila sa de pe unul din promontoriile occidentale ale peninsulei iberice, Arnim va avea răgazul să-şi inspecteze trecutul, cum ar zice Sergiu Levin,

A VOL D'OISEAU

Un tainic proces pare să fi oprit timpul în pragul casei în care el îl aşteaptă pe prietenul său Ariel, devenit printr-o ciudată metamorfoză Enrico Ariel Amadeo Guzman, importator de vinuri şi parfumuri în această ţară de surghiun a extremului Occident. Dona Justa e undeva în apropiere. Sub plapumă, la căldură, Arnim se simte singur dar în siguranţă.

Curbe cîndva trasate de degetele Rachelei pe mîna mea. Valuri de amintiri paralele pornite la asalt de pe plăjile mele. Imaginile timpului fărămîţat se suprapun şi se confundă ca şi cum ar fi fost de mai multe ori expuse pe acelaşi film. Cioburi din trecuturile mele derizorii se amestecă şi înaintează precum ceţurile care mă înconjoară treptat. Cronos este un bătrîn pisălog. El desenează iar şi iar pe pielea mea itinerarul efemer trasat de o fată îndrăgostită care şi-a pierdut chipul şi numele. El mă face să resimt dureros degradarea a tot ce îmi era apropiat şi drag, Braşovul, Matilda, Parisul, Frederic. Cît timp a trecut de atunci? Treizeci de ani, două luni sau doar cîteva zile? El reclădeşte în faţa mea splendide le zăpezi ale oraşului meu încins cu ziduri, de parcă l-ar aşterne la picioarele mele. El amestecă războiul făţiş de atunci cu cel camuflat de astăzi, războiul acesta fără nume care mă proiectează încă o dată într-un spaţiu de care mă simt străin. În faţa familiilor adunate pentru cină apar pe micul ecran imaginile oraşelor bombardate, ale caselor dărîmate, ale corpurilor calcinate. Copii africani cu membrele uscate şi stomacul balonat şi pe urmă ultimele recorduri sportive. Şi mai departe în timp, împuşcături febrile hrănesc respiraţia Kronstadtului meu ireal sau cea a Budapestei renăscute în chip de Phoenix socialist din propria ei cenuşă. Capul unei fetiţe se rostogoleşte în nisip lîngă piscină. Cine o fi această tînără luptătoare care zace pe trotuar în faţa unui hotel, cu braţele încrucişate, cu o frumoasă stea roşie înflorită pe frunte? Şi această studentă cu ochelari, cu chipul însîngerat, atîrnînd de grilajul de fier forjat al unei grădiniţe într-un paşnic cartier parizian? Tristele tropice sînt în flăcări, hotelul Majestic arde şi un fluviu african duce către întunecatele spaţii lagunare, trupurile decapitate ale schingiuiţilor. Aud mugetul fortăreţelor zburătoare americane, în timp ce într-un alt univers se aprind stelele Carmelului şi în capitalele Europene sclipirile de neon ale bulevardelor plăcerii. Mi-am mai pierdut încă odată casa, încă odată m-am rătăcit în timp.

Adevărul pe care-l caută Stern e încă fragmentar iar înlănţuirea de ciocniri şi întîmplări pe care el le-a trăit, oraşe pierdute, lumi sfîşiate, surghiunuri, despărţiri, ascunde o realitate mult mai colorată şi sălbatică. De aceasta el îşi dă vag seama. De aceea se întoarce cu încăpăţînare în trecut. E aceasta lupta cu îngerul. Pentru ca chinul său să nu fie zadarnic, el încearcă să refuze moartea – pentru el încă o înfrîngere – şi se încăpăţînează să descifreze vechile pergamente în zdrenţe ale memoriei sale...

("Les rendez-vous de Kronstadt", p. 96 – 97)

(Continuare în nr. viitor)

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri
la preţul 3,50 şekeli

CLUBUL REBUSIST MENORA PREZINTĂ:
UN CONCURS DE DEZLEGĂRI DE JOCURI ENIGMISTICE

Publicăm un grupaj de careuri ale Clubului enigmistic Menora. Dezlegătorilor acestora – prin tragere la sorţi – li se vor acorda drept premii 3 abonamente (pe 12, 6 şi 3 luni) la Buletinul Clubului Menora. Dezlegările vor fi trimise pînă la data de 30 iulie pe adresa: Clubul Enigmistic Menora, Rh. Eisenberg 31, Rehovot.

Rezultatul concursului va fi publicat în nr. 30 al revistei Minimum, la 1 septembrie a.c.

zar
JOCURI

1

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							
4				■			
5							
6							
7							

Orizontal: 1) Calcă în plin; 2) Nu au asemănare; 3) Inventar al banilor încasaţi; 4) Specie de arahide – Nu prea mare; 5) Şi-a vărsat necazul; 6) La masă, cu ulei şi oţet; 7) Prăjitură puţin sărată (dim.).

Vertical: 1) Nici mulţi, nici puţini; 2) Pusă în evidenţă; 3) Porc cu corn; 4) Măsuri vechi – Fote scurte; 5) Ascensiune periculoasă (masc.); 6) Supărare (pop.); 7) Un şmecher mititel.

Dicţionar: ERO

2

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2		■					
3							
4							
5							
6						■	
7							

Orizontal: 1) Stau pe jeratec; 2) Nu-i la locul lui; 3) Complexe mecanice; 4) Navă militară fluvială; 5) Mai deosebit; 6) Cu conştiinţa încărcată; 7) Referitoare la flancurile de apărare a cavaleriei.

Vertical: 1) Una peste alta; 2) Pahar deosebit; 3) Pusă în stare iniţială (fig.); 4) Merge ca şarpele; 5) Fantome; 6) Bun de gură (arh.); 7) Cu capul în nori (fam.).

3

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2		■					
3							
4				■			
5							
6						■	
7							

Orizontal: 1) Piatră preţioasă; 2) Măgăriţe; 3) Fabrică armament; 4) Raţionament scurt – Velă ruptă; 5) Scîrbit (fig.); 6) Femei de stradă; 7) Peştişori de mare.

Vertical: 1) Mai mare la mănăstire (fem.); 2) Jignit profund; 3) Ramuri tinere; 4) Vise spulberate – Transport feroviar (sig.); 5) Garda de mîine (dim.); 6) Apar odată pe an (pl.); 7) Legătură, în general.

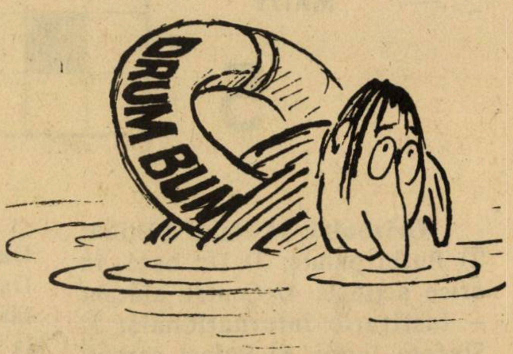

MATTY

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

4

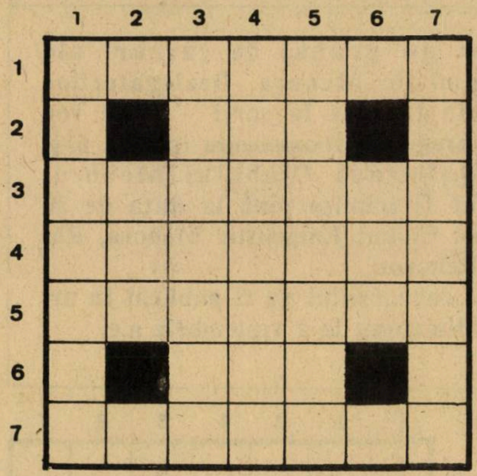

Orizontal: 1) Un bărbat în floare; 2) Sunetul tobei; 3) Accidentată la bucătărie; 4) Poate face paşi; 5) Puşi în evidenţă; 6) Farfuria de alamă a tereziei; 7) Acostată pe stradă (fam.).

Vertical: 1) Oprită din mers; 2) Arc în formă de spirală la ceas; 3) Lăsată cu greutate; 4) Cînd o fată îşi schimbă numele; 5) Fără originalitate (fem.); 6) În întregime; 7) Are neplăceri (fem.).

6

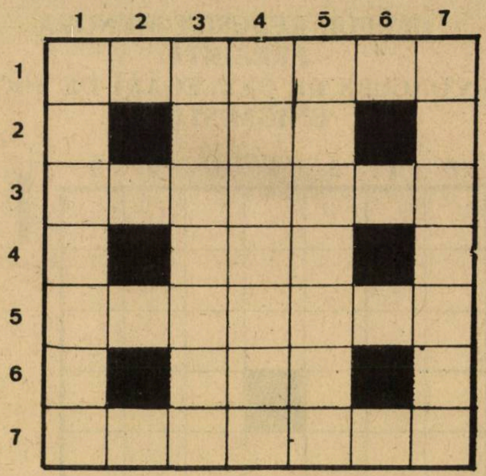

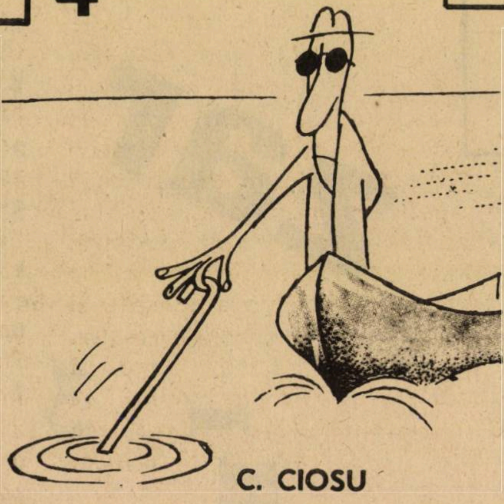

Orizontal: 1) Tras pe sfoară; 2) Hopa; 3) Pipetă; 4) Diviziune a zilei (pl.); 5) Se încasează lunar; 6) Cotat parţial; 7) Săltate din nou.

Vertical: 1) Maestru sforar; 3) Boţ de mămăligă; 4) În mare siguranţă (fem.) 5) Departe de mijloc; 7) Specii de furnici.

Ing. NATAN FELDMAN
Holon

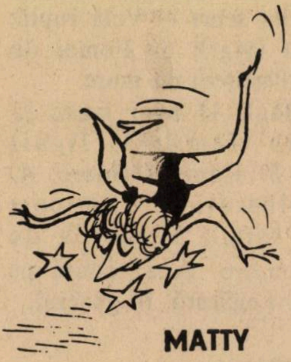

5

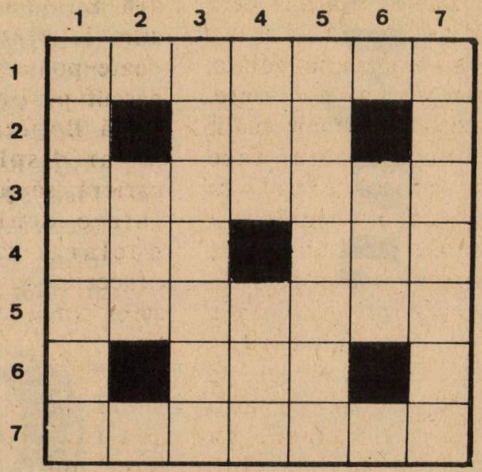

Orizontal: 1) Naiul bălţilor; 2) Puţin pătate; 3) De bază, în orice acţiune; 4) Centru atacant – Instituţie internaţională; 5) Ştafeta lumii; 6) Balast cernut; 7) Oprite din acţiune.

Vertical: 1) Nu crede în Dumnezeu (fam.); 2) Loco; 3) Desert de regim; 4) Cu raţele la iarbă – Este incomplet; 5) Balon la laborator; 6) Liane tăiate; 7) Rezolvare.

"ARKIA"
Societate israeliană de linii aeriene LTD
Tel Aviv, tel. 422777
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

•

"ARKIA"
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

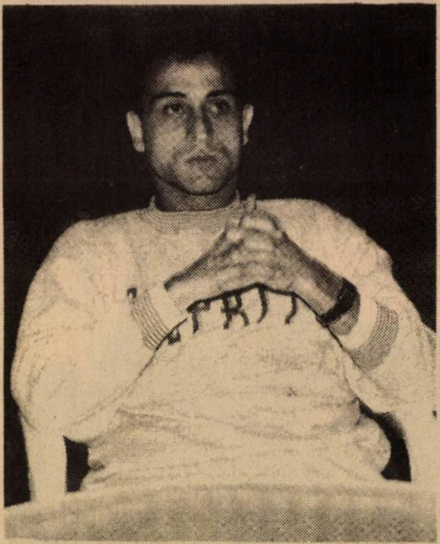

■ Moshe Sinai: de vînzare la Fisc; se primeşte şi Isracard

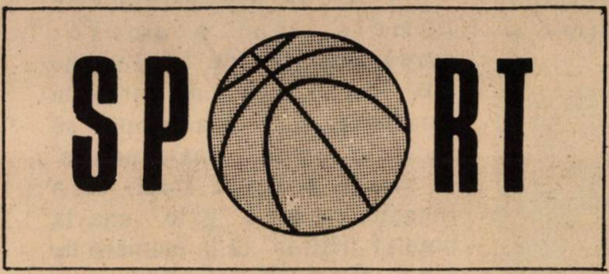

● Ca la noi, la nimenea: o echipă, Hapoel Tel Aviv, cîştigă campionatul de fotbal al țării şi, în anul imediat următor, retrogradează, pentru prima oară, în zeci de ani de existență, în liga secundă. Cum a fost posibil? Simplu. Nu s-au plătit la timp salariile şi jucătorii au declarat grevă. Echipa a forfaitat la Haifa, s-a prezentat cu juniorii la Holon şi a venit cu formații "cîrpite" în meciurile următoare. Aşa că, din pierdere în pierdere, a ajuns, natural, printre codaşe. Hapoel Tel Aviv a rămas dator multe parale. Jucătorilor şi... fiscului. Acesta din urmă, cum nu ştie de glumă, i-a pus sechestru pe lucruri. Nu pe mobilier. Pe... jucători, care au valoare la "bursa" transferurilor. Cine vrea, de pildă, să-l achiziționeze pe internaționalul Moshe Sinai, trebuie să se adreseze fiscului şi să plătească acestuia suma fixată de mai-marii încasatorilor de impozite: 200.000 shekeli!

● Tristețe la Tel Aviv, bucurie la Haifa. Cucerirea titlului de campioană de către Macabi Haifa a fost sărbătorită în oraşul de pe Carmel la modul napolitan sau sud-american (la alegerea dumneavoastră). Entuziaştii suporteri localnici, purtînd bluze verzi, au petrecut, chefuind, o noapte întreagă după victoria cea mare. A doua zi, firesc, aveau cu toții ochii roşii de nesomn. Iair Lapid, în "Maariv" povesteşte cum că, tocmai atunci, s-a găsit să aterizeze la Haifa o navă extra-terestră. Pasagerii navei i-au văzut pe suporterii lui Macabi Haifa şi un extra-terestru i-a spus altui extra-terestru: *"Se pare că oamenii noştri de ştiință au într-adevăr dreptate. Israelienii sînt nişte ființe verzi, cu ochii roşii..."*

● Televiziunea română care nu transmite Olimpiada, nu transmite campionate mondiale, nu transmite, cu alte cuvinte, nimic din ceea ce trebuie plătit în valută, nu s-a putut face totuşi că plouă cînd, la Barcelona, Steaua Bucureşti şi A.C. Milan au jucat în finala "Cupei Campionilor Europeni" la fotbal. Amatorii de sport români au compensat amărăciunea de a-l vedea pe portarul Lung scoțînd de patru ori balonul din plasă, cu satisfacția de a auzi meciul, transmis, de la fața locului de un cunoscut şi... dispărut (din actualitate) crainic sportiv. După cinci ani de "recluziune", timp în care a ocupat un post de activist la Steaua, Cristian Țopescu a revenit la televiziune. Numai că, din păcate, la "premieră", a avut misiunea de a comenta înfrîngerea clubului unde, cum se spune, a mîncat o pîine...

● Ați avut cumva impresia că, trecînd la Macabi Rişon Le Zion, Miki Bercovici a făcut primul pas spre retragerea din arena basketbalistică? dacă-i aşa, aflați că, de fapt, habar n-aveți cum stau lucrurile. Miki Bercovici, departe de a se gîndi la "pensionare", are şanse să joace în liga profesionistă americană N.B.A. Ex-israelianul Raanan Catz, ajuns unul din patronii clubului "Miami Hit" din liga în chestiune, s-a declarat dispus să-l achiziționeze pe excelentul jucător, originar, cum se ştie, din Europa Răsăriteană (aşa cum îi place lui să declare, poate-poate s-o înțelege că s-a născut pe lîngă Varşovia, nu pe lîngă Bolintinul de Vale). "Nu mi-ar displace, la sfîrşit de carieră, să joc un sezon – două într-o echipă americană, a declarat cel în cauză. Cu afacerile pe care le am în țară, m-aş putea aranja..."

● O medalie, chiar de bronz, la un campionat european n-a fost obținută, pînă acum, de prea mulți sportivi israelieni. Iael Arad (22 ani, 59 kg.) a cucerit o astfel de medalie, săptămînile trecute, la "europenele" de judo de la Helsinki. Drumul nu i-a fost presărat cu trandafiri, căci, pînă la această performanță, a trebuit să le învingă, rînd pe ▶

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

rînd, pe campioanele Ungariei, Spaniei, Germaniei Federale şi Italiei. Bravo!

Iael Arad (judo): bronz, din toate punctele de vedere

● Aaron Braunştein este numele unui promotor evreu-american de meciuri de box, fost fabricant de curele şi fermoare, care şi-a propus să facă din Israel o "mare putere" în lumea boxului. După ce a început cu două "gale", una la hotelul "Hilton" (à la maniere de Las Vegas) şi alta la "Cinerama", intenţionează, pare-se cu toată seriozitatea, să-l aducă la Tel Aviv pe nimeni altul decît pe fenomenalul Mike Tysson. Acesta ar urma să-şi apere titlul mondial, în luna august, pe stadionul din Ramat Gan, pentru un onorariu de 10 milioane de dolari. Aaron Braunştein e convins că va umple stadionul şi că unii turişti americani vor veni special, pentru meci, în Israel. S-o vedem şi p-asta!

G. MODEANU

■ Mike Tysson: pumni la Ramat Gan

DOAMNA minimum

● GIMNASTICA FĂRĂ OBSESII

Pentru conservarea unui corp armonios, pentru dobîndirea unor mişcări armonioase, nu este strict necesar să vă faceţi un program anume de gimnastică. Cu puţină atenţie, controlîndu-vă, şi cele mai banale mişcări pot să devină gimnastică, ajungînd astfel s-o faceţi necontenit, mult mai mult, mai echilibrat şi mai puţin obsedant decît cele 10 minute din fiecare dimineaţă. Iată cum se poate face gimnastică 24 de ore din 24:

● Urcaţi scările două cîte două, în vîrful picioarelor, în pas foarte suplu.

● Dacă trebuie să priviţi înapoi, întoarceţi numai capul, pentru a face să lucreze muşchii gîtului.

● Pentru a menţine elasticitatea coloanei vertebrale, de cîte ori sînteţi culcată (în pat, la plajă), braţele să fie în prelungirea corpului, şi rînd pe rînd, veţi face efortul de a le întinde, la fel şi picioarele.

● Pentru a aranja patul sau sertarele, nu vă aplecaţi, faceţi o flexiune cu genunchii îndepărtaţi, stînd în vîrful picioarelor. Ridicaţi-vă fără a vă sprijini în mîini.

● Pe plajă, încercaţi să faceţi cît mai multă mişcare. Evitaţi să staţi doar culcată. Şi bronzarea este mai completă şi mai eficientă. Puteţi face şi cîteva exerciţii simple de gimnastică propriu-zisă, dacă sînteţi în tovărăşia încă a unei persoane, ca de pildă:

1) Aşezate pe nisip, spate în spate, cu braţele înlănţuite, se apleacă mai întîi o persoană, trăgînd pe a doua după ea, apoi vine rîndul celeilalte. Acest exerciţiu întăreşte muşchii pulpei şi pune în mişcare articulaţiile genunchiului şi ale şoldului.

2) În picioare, partenerele stau spate în spate, braţele înlănţuite. Rînd pe rînd, se ridică alternativ una pe cealaltă pe spate. Exerciţiul se repetă de mai multe ori, fără pauză; mişcarea aceasta întăreşte spatele şi în special zona umerilor.

P. S. Se poate şi cu un bărb...

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

GRAFOLOGIE

● GOGO – Cine ți-a spus că Till Buhoglindă este un pseudonim? Așa mă cheamă și dacă s-a întîmplat să am și o profesiune care se potrivește numelui, care îmbină curiozitatea cu simțul humorului și – chiar! – cu inteligența, cu atît mai bine.

Nu tocmai tu ar trebui să te miri, tu care ești un personaj plin de vervă, cu o foarte bună părere despre tine însuți (în bună parte îndreptățită!), nerăbdător și destul de nervos. Faptul că recunoști prea bine importanța valorilor materiale (un dram de arivism?), te-a împiedicat să-ți dezvolți realele aptitudini artistice, senzualitatea foarte marcată și să-ți stăpînești tendințele de risipă. Ești foarte sigur că ai întotdeauna dreptate, ceea ce ar fi un defect, dacă nu ai ști în aceeași măsură să "faci față" în societate, indiferent de ceea ce gîndești despre ceilalți (nu prea bine!).

● ESTER, Tel Aviv – Este cazul – și asta cît mai urgent cu putință! – să te așezi jos, să-ți încetezi veșnica goană și să-ți aduni gîndurile. Ai nenumărate calități, predominate de o inteligență ascuțită și de o nesfîrșită bunătate a inimii, dar te risipești în prea multe direcții și, poate că din această pricină demonstrezi și o mare nesiguranță de sine. Dacă ai fi o idee mai orgolioasă, dacă ți-ai da seama că multele calități de care dispui nu sînt date oricui, te-ai liniști puțin și te-ai elibera de complexele tale de inferioritate absolut inutile. Probabil că ești și foarte tînără, așa că într-adevăr nu ai pentru ce să te grăbești.

● UN FOST CHIBUȚNIK – Faptul că ești atît de închis în tine te ajută să depășești multe momente critice în societate, dar numai tu știi cît te costă acest efort. Încerci tot timpul să te controlezi și, cel mai adesea, îți reușește, ceea ce ți-a creat un renume fals în societate. În realitate ești cu mult mai sensibil, mai atent și mai generos decît faci impresia. Trebuie, o dată și-o dată, să te decizi dacă pentru tine este mai importantă părerea ce și-o fac alții despre tine sau ceea ce ești într-adevăr, și care este ceva de care nu ai nici un motiv să te rușinezi.

TILL BUHOGLINDĂ

● Sănătatea

SETEA, APENDICELE ȘI PULSUL

● Pe vremuri indienii acordau în tratamentul bolilor o importanță foarte mare exercițiilor de respirație. Moda gimnasticii respiratorii se bucură și astăzi de un loc de seamă în terapeutică, bunăoară în prevenirea stazei pulmonare post-operatorii, în scăderea tensiunii arteriale, etc. Explicația constă în oxigenarea mai bună a sîngelui și deci a țesuturilor, în îmbunătățirea circulației sîngelui și în stimularea metabolismului.

*

● Foamea poate fi combătută cu apă. "Greviștii foamei", prin consumarea apei pot să nu mănînce pînă la 50 de zile. În schimb, îngurgitarea de hrană uscată, fără apă, duce la moarte în cîteva zile.

● În creier există un centru special al setei. Doriți să știți unde se află? ...În lobul temporal-sfenoidal. Dovada o constituie faptul că prin rănirea accidentală a acestei regiuni cerebrale, cel atins începe să sufere de o sete cumplită.

*

● Fiecare om posedă un apendice cecal, care uneori inflamîndu-se, necesită un tratament chirurgical (apendicita). Apendicele cecal are forma unui "vierme" de grosimea unui creion și o lungime de 7 – 10 cm. El este o... rămășiță de organ, vădită mărturie că strămoșii noștri posedau în stadiul de mamifere un apendice mult mai mare. Rolul apendicelui în organismul uman nu este cunoscut. Scoaterea lui nu provoacă nici un fel de tulburări.

*

● Pulsul a început să fie "luat" cu mult înainte de a se descoperi circulația sîngelui. În secolul al III-lea, înaintea erei noastre, grecul Heropil din Alexandria a măsurat pentru prima oară pulsul cu ajutorul unui orologiu de apă, o clepsidră de dimensiuni mici. Astăzi, examinarea pulsului oferă medicului date prețioase cu privire la frecvența contracțiilor, presiunea, volumul, amplitudinea și ritmul inimii. Frecvența normală a pulsului la femei este în medie de 80 bătăi pe minut, la bărbați 70 de bătăi, iar la bătrîni și copii atinge pînă la 90 de bătăi.

*

● Pe un centimetru pătrat de piele se găsesc pînă la 40.000 de microbi. Pe întreaga suprafață a pielii pot trăi un miliard de microbi.

MEDICUS

ophir tours

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

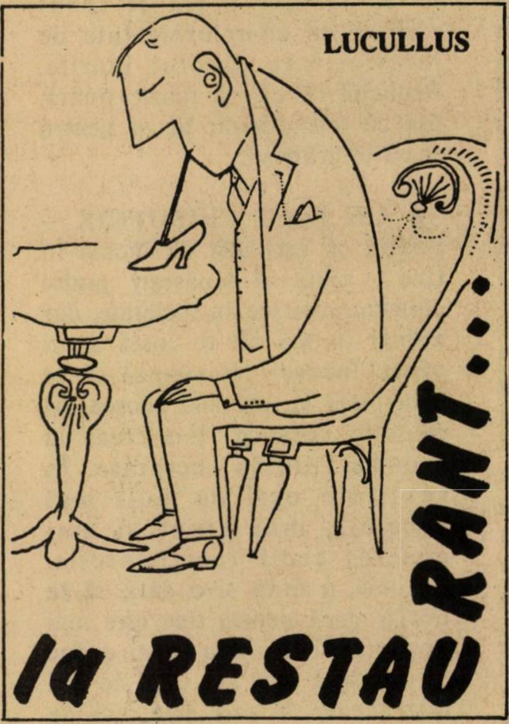

AUREL

Str. NAHAMA Nr. 2, YAFFO

(lîngă cinema "Noga")

Au trecut mai bine de doi ani de zile de cînd, pășind în odaia, cam de crîșmă, a gratargiului Aurel, observasem că localul are două trăsături ce trebuiesc subliniate cu grijă: pe de o parte mititeii (specialitatea de netăgăduit a casei) erau remarcabili, fripturile, la rîndu-le, fragede, meritau atenție, iar murăturilor de casă nu li se putea reproșa nimic; pe de altă parte, calitatea "mediului înconjurător", (ca să vorbesc în termeni la modă astăzi, atît în Israel, unde avem chiar și un ministru, însărcinat cu aceste treburi, în persoana lui Ronni Millo, cît și în întreaga lume) lăsa – vai! – mult, prea mult de dorit. Tacîmurile erau qvasi-ruginite, farfuriile albe nu mai erau de mult albe, iar paharele noastre, pe care tocmai ne pregăteam să le ducem la gură întru sorbirea șprițului de cuviință, prezentau resturi vizibile de zaț de la cafeaua consumată de predecesorii noștri.

...Între timp, sensibil la observațiile mele critice pe tema susamintită, patronul a cumpărat veselă nouă și – mai ales – a efectuat o adevărată cotitură (istorică) în atitudinea sa față de problema arzătoare a higienei cuntemporane.

Foarte bine, mi-am spus; și nu fără un sentiment de mulțumire amestecat cu mîndrie. În definitiv, rostul gazetarului nu este numai de a oglindi lumea ci – așa cum ne învață Marx – și de a o transforma (în bine, adaug eu).

Zilele trecute, întorcîndu-mă, după o lungă absență, la Aurel, am constatat că "revoluția higienică", mult aplaudată de mine a fost de scurtă durată și că – așa cum se întîmplă de-atîtea ori în viață – "vechiul regim" (contra-revoluția!) a revenit pe ici – pe colo la putere (vezi tancurile chineze care au tras, cu sete, în studenții din Pekin).

Micii au rămas aceiași cum i-am cunoscut: delicioși. Fripturile, gogonelele, așișderea. În schimb, (dacă farfuriile se prezentau încă onorabil) furculița și cuțitul purtau cu toate, pecetea clienților ce se aflaseră, la masă, înaintea mea.

Și în plus, muștele, ah, muștele, se amestecau nedorit în compoziția mititeilor.

...În concluzie, ce anume să vă recomand? Voi spune și eu, precum rabinul din Buhuși cînd a fost întrebat de-un enoriaș dacă este cazul să-și pună – așa cum îl sfătuise un prieten – ouă fierbinți pe o anumită parte a corpului omenesc (masculin), teribil de sensibilă: "cui îi place și cine poate să reziste".

HOTEL
"SHALOM JERUSALEM"
Ierusalim, tel. 91160
prețuiește creația nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

●

HOTEL
"SHALOM JERUSALEM"
oferă un premiu participanților la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

GALERIA ROSENFELD
Tel Aviv – Dizengoff 147
prețuiește creația nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

●

GALERIA ROSENFELD
oferă un premiu participanților la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

■ YLANA ● ROȘII, MUSACA, VIȚEL, UN DULCE... ●

● *SUPĂ DE ROȘII CU CABANOS:* Se călește o ceapă tocată mărunt, în două lingurițe margarină sau untdelemn. Se adaugă 5 pahare zeamă de roșii (din conservă) sau făcută în casă din două kg. roșii bine coapte tăiate bucăți, un pahar de supă (din praf) și se lasă să fiarbă 30 de minute. Se dă prin strecurătoare și se freacă cu o lingură de lemn pînă ce nu rămîn în strecurătoare decît cojile. Se repune pe foc mic și se adaugă 4 linguri boabe de porumb și 4 linguri boabe de mazăre verde (Sunfrost), 150 gr. cabanos tăiat bucățele mici, puțină sare, zahăr și piper. Se lasă să fiarbă încă 10 minute, în care timp se toacă mărunt 2 linguri de pătrunjel verde. Se rumenește apoi în puțină margarină 2 felii de pîine albă tăiată cubulețe. Înainte de servire se amestecă verdeața cu supă, iar cuburile de pîine se servesc la masă separat.

● *MUSACA:* Se călește o ceapă mare, tocată, la care se adaugă 500 gr. carne tocată, puțină sare, piper și praf de usturoi. Se curăță un kilogram de cartofi, se spală și se taie felii groase de 2 cm. Se fierb 15 minute în 2 pahare supă și se scurg. Se unge o formă pyrex cu untdelemn, se așează un strat de cartofi, se pune deasupra carnea, iar deasupra restul de cartofi. Se stropește cu puțin untdelemn și se dă 40 minute la cuptor încins la 180 grade. Se scoate și se așează deasupra felii de roșii tăiate subțire. Se stropesc cu o lingură de untdelemn și se presară cu pătrunjel verde tocat. Se repune la cuptor încă 15 minute, apoi se servește cu garnitură de salată verde sau murături.

● *FRIPTURĂ DE VITEL CU SPANAC:* Se bate pe cît posibil mai subțire o bucată de carne de la pulpă de cca. 1 kg sau se taie cu cuțitul. Se sărează și se piperează. Separat se fierbe 1 pachet spanac tocat (500 gr.) cu foarte puțină apă, sare, piper și 1 vîrf de cuțit praf de usturoi. Se amestecă pe foc pînă ce nu mai are deloc lichid. Peste bucata întinsă de carne se întinde spanacul și se rulează potrivit de strîns. Se leagă cu ață albă sau specială. Se pune într-o tavă adîncă, se presară cu boia de ardei și se stropește cu 3 linguri untdelemn. Se dă la cuptor la 200 grade cca. 2 ore. Din timp în timp, se toarnă peste friptură, din sosul pe care îl lasă sau cîte puțină apă și se învîrtește pe toate părțile. Cînd este rumenită și furculița intră ușor în carne, este gata. Se scoate din cuptor pe un platou oval, se lasă cinci minute, apoi se taie în felii groase de 3 cm. și se scoate ața. Se așează împrejur orez fiert sau orice altă garnitură ne place.

● *GOGOȘELE CU MAGIUN:* În puțin lapte călduț, se dizolvă 20 gr. drojdie. Se amestecă cu 60 gr. unt topit și răcorit, un vîrf de cuțit sare, 2 linguri zahăr, 1 ou întreg, 1 pahar de lapte și circa 400 gr. făină. Se frămîntă un aluat și se lasă la loc cald, acoperit, o oră. Se întinde apoi o foaie groasă de 3 cm. Se scot forme rotunde cu un păhărel de vin și se auresc pe ambele părți în mult untdelemn încins. Cînd sînt calde, se taie un căpăcel și se umplu cu magiun. Se presară cu zahăr pudră vanilat și se servesc calde. Dacă nu le umplem, le putem servi și lîngă compot.

BRIDGE

Mai "la zi" decît pokerul anilor '40 – '50, mai pasionant pentru computeriști decît tablele, cu marț și 6–6, bridge-ul a pus mîna pe putere în lumea jocurilor. Să-i oferim onorurile de cuviință.

IMPAS SAU SCHIZĂ?

K J 5
Q J 5
A Q 4
J 5 3 2

8 4 3 2	Q 9 6
7 2	8 4
8 5 2	10 9 7 3
10 9 8 4	A K Q 7

A 10 7
A K 10 9 6 3
K J 6
6

În liniștea absolută a adversarilor Sudul ajunge rapid să fie declarant într-un mic șlem de cupă. După atacul de treflă există o singură problemă: facem impas la pică și dacă "da" pe care parte? Dar mai întîi, după ce se taie al doilea tur de treflă se joacă de două ori cupă, apoi caralele, terminînd în mînă și defilăm cupele lăsînd la mort cele două pici mari și valetul de treflă. Ce va păstra bietul Est cînd va vedea ultima cupă? Dacă renunță la dama de treflă vom face valetul, dacă o lasă nepăzită pe cea de pică vom face decarul.

Nu întotdeauna între două nu te plouă.

DAN IANCU

NU NUMAI ADY AMURAI

Întrucît în numărul din aprilie crt. la rubrica "ETC." se pomenește despre originea "românească" a lui Ady Amurai, fost adjunct al ministrului de finanțe și în prezent președinte al Consiliului de administrație al Oficiului care se ocupă de bunurile statului, este poate interesant de relevat că primul conducător al acestui oficiu înființat imediat după declararea Statului, a fost tot un "român" Carol (Haim) Reisel, din Bacău, emigrat ca haluț în anul 1930. Carol Reisel, care a fost unul dintre colaboratorii apropiați ai fostului ministru de finanțe Șapir, a trecut din acest post la conducerea "Amidarului", apoi a pus bazele băncii ipotecare "Tfahot" al cărei director general a fost pînă la decesul său, în anul 1964.

Av. P. REISEL
Haifa

EXAMEN LA MEDICINĂ

O amintire sub semnul lui... Minimum nu uită.

Iași, anul 1933. Mișcarea cuzistă era în plin avînt. Eram student la facultatea de medicină și frecventarea cursurilor devenise anevoioasă și riscantă din cauza huliganilor cuziști, puși pe maltratarea "colegilor" evrei. Nu odată, baionetele soldaților puși... să ne păzească ne înlesneau intrarea în Spitalul Sf. Spiridon.

Începuse sesiunea de examene. Intrăm în amfiteatru, unde examinarea era condusă de prof. Petre Niculescu, nou venit la Iași. Printre studenții candidați se aflau și Paul Fildan – mare ignorant, dar avînd *calitatea* de șef al studenților cuziști și Avram Kliger, inteligent, bun orator și unul din conducătorii sioniști.

Scena din amfiteatru era ocupată de o masă – pentru profesor și, în fața ei, pe o bancă, ședeau patru candidați. Vine rîndul lui Fildan; profesorul, care știa cu cine are de-a face îi pune întrebarea: "Cum stă lichidul în hidropneumotorax?" (boală a pleurei – în care se află apă și aer). Studentul rămîne perplex, tace de parcă ar fi căzut din lună. Din sală, cineva îi suflă: "drept, drept". Profesorul se face că nu aude – omul nu vrea să se pună rău cu liderul. Atunci, ignorantul se ridică în picioare, pune mîna pe călimara de pe masă, și cu o voce gravă, rostește: "Așa cum stă cerneala în această călimară, așa stă lichidul în hidropneumotorax".

Profesorul remarcă zîmbind:

"– Dumneata judeci ca un adevărat talmudist".

Studentul indignat răspunde:

"– Domnule profesor, eu sînt antisemit".

"– Și ce dacă ești antisemit – spune profesorul – nu poți să judeci ca talmudiștii? Talmudiștii au fost niște oameni învățați, deștepți, cercetători, care nu au nici o legătură cu antisemitismul dumitale".

Amfiteatrul a izbucnit în rîs, iar hohotele nu s-au potolit decît la reînceperea examinării. După o serie de candidați, vine rîndul lui Kliger, care tremura.

Profesorul îl întrebă:

"– De ce tremuri? Nici măcar nu am început să te examinez!"

"– Țineti seama, domnule profesor, că dau examen și soarta mea e în joc".

"– Dar dacă ai să fii în fața unui bolnav pe patul de moarte, tot așa ai să tremuri?"

"– Domnule profesor, acolo moare el și aici mor eu!"

Un nou hohot de rîs în sală; și-un nou examen luat de Kliger.

Dr. M. LIVIAN
Haifa

RABINUL ROSEN

Felicitări pentru că în nr. trecut ați publicat scrisoarea d-lui av. Moșe Schwartz din Ashdod, cu privire la memoriile Șef-Rabinului Dr. Moses Rosen.

Ați dovedit și prin asta că rămîneți fidel pactului fundamental ce stă la baza legăturilor dintre orice redacție serioasă și cititori – pactul onestității. Din punctul de vedere al cititorului, el poate fi formulat așa: te citesc pentru că am încredere în tine, pentru că știu că n-ai să mă minți nici prin cuvinte și nici prin omisiune.

Acelaș pact, cred, trebuie să-l respecte și autorii de memorii, dacă vor să fie crezuți.

ELLA MARCOVICI
Ierusalim

În virtutea obiectivității, protestez contra pamfletului scris de av. Moshe Schwartz (avem acelaș nume) din Ashdod la adresa Rabinului Rosen.

Nu este permis, d-le avocat, ca din contextul *situației de atunci* – anii de după cel de-al doilea război mondial – cu toate ce se întrevedeau pentru perioada următoare – să extragi o firimitură și să ajungi la cele inserate de Dta.

Trebuia găsit drumul, poziția, fie chiar ambiguă. Atunci se cerea prudență, reținere, înțelepciune *dar mai ales abilitate;* calități pe care Rabinul Rosen le-a posedat pe de-a'ntregul; și rezultatul s-a arătat din plin. ▶

Nu d-ta eşti în măsură să înnegurezi persoana şi activitatea Eminenţei sale; nu d-ta, fostul elev în clasa 8-a la liceul în care dl. Dr. Rosen preda religia; te contrazice realitatea: emigrarea masivă, posibilitatea de a trăi ca evrei, cultură iudaică, asistenţă socială, etc. şi toate acestea obţinute prin dragostea sa pentru neamul său.

SAMY SCHWARTZ
Tel Aviv

Mereu citesc cu plăcere rîndurile scrise de Şef Rabinul Moses Rosen. Este un condei bun care are despre ce să scrie. Părerea mea este că Moses Rosen prezintă obiectiv aspecte din cele trăite de către Şef Rabinul M. R. (menţionez că sînt evreu prin naştere – 42 ani – ateu prin convingeri şi inginer prin formaţie, iar aprecierile le fac strict pe baza celor citite în Minimum).

IVAN KLEIN
Kiriat Nordau – Natania

În numărul pe luna mai, într-un articol semnat de Eminenţa Sa Dl. Rabin Moses Rosen, se poate citi: ..." prin anii cincizeci, forţat de împrejurări, am fost obligat să critic guvernul Ben-Gurion, dar m-am ferit totuşi să critic Statul Israel"...

Mărturisesc sincer că afirmaţia de mai sus mi-a produs, cel puţin, o mare nedumerire. Cum adică? Guvernul Ben-Gurion (al Statului Israel), emanînd dintr-un Parlament liber ales (tot al Statului Israel) nu era totuna cu Statul Israel?

MARCEL NICOLAU
Naharia

CE PROPUI, D-LE ARTZI? CE?

Articolul d-lui I. Artzi (din nr. 26) consacrat procesului de pace a fost anunţat cu trîmbiţe de către redacţie: "Cum vede *el* lucrurile!" Ori el le vede confuz. Te aşteptai să dezlege nodul gordian, iar el nu are nici măcar sabia să-l taie...

Din titlu: "Ce tratăm şi nu cum tratăm". Asta-i problema: "cum" tratăm? Dar dl. Artzi devine farfuridic ("ori să se schimbe, primesc... dar atunci... ori să nu se schimbe primesc, dar atunci...") cînd propune "trebuie să pretindem demilitarizarea teritoriilor cedate. În plus, vom avea nevoie de baze pentru armata israeliană, care să asigure prezenţa noastră militară în teritoriile evacuate". Deci, demilitarizare, dar cu armată israeliană prezentă. Dar, zice dl. Artzi, mai departe: "Un stat în adevărata accepţie a cuvîntului... nu va accepta asemenea aranjamente".

Atunci de ce le propuneţi, d-le Artzi?

CAROL SEGAL
Tel Aviv

R. R.

...Probabil că *trecutul* m-a făcut alergică la un anume stil de retorică auzită şi astăzi, aici (doar că adaptată la mediu), îndeosebi cînd vine din partea unor oameni care, prin funcţiile mai mult sau mai puţin importante pe care le deţinuseră altădată în ierarhia de stat sau de partid, erau din principiu obligaţi să infiereze – uneori chiar supralicitînd – tot ceea ce preaslăvesc acum şi să se preteze la îndeplinirea a tot felul de infamante directive "principiale". Cînd îi auzeam în "Merkaz Klita" pe cîte unii venerabili foşti şefi şi şefuleţi, proaspăt sosiţi în ţară, aducînd osanale sionismului la cursurile de ivrit, nu mă puteam împiedica să mă întreb de ce au venit aci aceşti vajnici sionişti abia la vîrsta senectuţii; iar cînd îi urmăream pe alţii cîntînd cu foc şi bătînd din palme la fiecare refren al cîntecelor patriotice israeliene pe la diferite festivităţi, îmi răsunau în urechi voci asemănătoare (sau poate aceleaşi) care nu de mult scandau alte refrene în România şi aplaudau la fel de furtunos.

Se poate pune întrebarea dacă eu consider justificată o anume suspiciune – chiar *ab initio* – în ce priveşte buna credinţă şi sinceritatea unor foşti comunişti "reprofilaţi"? (Această suspiciune a fost plastic sintetizată în citatul oferit de M. Rudich din Ştefan Baciu, după care era hei-rupului a fost înlocuită de moda sionismului).

Da şi nu, căci oricine are dreptul în ultimă instanţă să-şi schimbe părerile confruntat fiind cu adevăruri irefutabile. Exemplele ilustre abundă, de la Gide şi Arthur Koestler pînă la stînga literară franceză postbelică, etc. Fără îndoială însă că o anume decenţă ar impune din partea oamenilor altădată puternic angajaţi în tabăra opusă o oarecare reţinere în poziţiile exprimate azi în mod public, fără ca aceasta să implice neapărat o atitudine de neangajare în activitatea socială actuală. Paginile acestei reviste sînt, precum se ştie, din principiu deschise deopotrivă unor nume ca Rudich, Idov Cohen sau Itzhak Artzi, dar şi ca Sorin Toma sau Chişinevski jr. Fiecare din această din urmă categorie are ceva de explicat, de justificat sau de contestat, dar noi cei care am trăit *acolo* în acele timpuri nu putem uita ce acoperă justificările de acum: orbirea şi cruzimea faţă de realitatea acelor ani, deformarea totală a limbajului şi conţinutului său, dezumanizarea în relaţiile cu semenii în virtutea unor principii alterate şi a unor lozinci seci, lupta îndîrjită a celor în cauză pentru menţinerea unor poziţii de ▶

putere pe seama altora şi a suferinţelor lor – suferinţe dramatice, bine cunoscute dar şi terori mărunte, nu mai puţin devastatoare, ale existenţei de zi cu zi. Nu este cîtuşi de puţin de mirare sau demn de laudă dacă, după ce le-a venit rîndul mai devreme sau mai tîrziu să devină ei înşişi victime ale practicilor pe care le slujeau în mod necruţător, aceşti oameni vor fi început deodată să vadă atîtea lucruri pe care nu le cunoşteau sau nu voiau să le cunoască şi să dea în vileag amintiri şi informaţii de culise...

GINA SEBASTIAN-ALCALAY

Drama evreilor este că nu-şi cunosc propria istorie. Lor li se poate servi orice. Se poate face un ghiveci din totul. Şi dacă ghiveciul este bine preparat, omul îl înghite, ba mai spune că este foarte gustos. Domnul Rudich mai ales bate recordul în articolul despre "specific", ca să demonstreze – ce? Că există evrei "aleşi" şi alţii pripăşiţi pe aceste meleaguri din motive oportuniste. Aceeaşi teorie selectivă au operat-o Ezra şi Nehemia, stimate domnule Rudich. Ea ne-a dus unde ne-a dus, la pierderea limbii şi teritoriului naţional. Pe acest temei ideologic s-au rupt părţi întregi din popor. În loc să fim o naţiune teritorială, ne-am transformat în comunităţi religioase închise, împrăştiate în toată lumea, în "apatrizi" cum spui dumneata.

Împărţirea oamenilor în buni şi răi (expresia "evrei buni" aparţine d-lui Rudich) este departe de a favoriza integrarea olimilor şi unitatea naţională.

De ce se mai aruncă încă o picătură de ură într-o mare de ură? N-avem destule probleme? De ce nu ne spargem mintea să găsim puncte de convergenţă şi să ne aducem contribuţia la ieşirea din criza în care ne aflăm? Pînă unde este permisă o polemică între fraţi? Noţiunea "evrei buni" este foarte flexibilă. Şi şicorimii se socot evrei buni, ba chiar ultra-buni şi sînt gata – în numele Domnului – să trimită pe lumea cealaltă pe toţi cei care gîndesc altfel. Pînă acum s-au mărginit să trimită scrisori de ameninţare şi să aprindă uşile. Cine ştie ce poate urma? Îmi este tare, tare frică că în numele iudaismului, al apărării lui, se evită analiza limitelor sale istorice şi se aprind vechile fanatisme.

BETI MORARU

BULĂ

Reciţiţi glumele cu Bulă din Minimum nr.22: Bune! Una şi una! Şi toate veritabile "cu Bulă".

În schimb, în alte numere, o avalanşă de glume, *aşa zise* cu Bulă.Formula: se ia o glumă oarecare, i se atribuie lui Bulă şi se serveşte.

Dar Bulă este un personaj specific, care trăieşte într-o anumită societate şi într-o anumită perioadă de timp. Aşa cum a fost Mitică pe vremea lui Caragiale, Gâgă – cu panseurile lui, în perioada interbelică, sau crainicul dela Radio Erevan după război. Şi alţii.

Bulă este inteligent, dar face pe naivul. El se referă la anume lucruri din societatea în care trăieşte, răspunsurile şi poantele sale au un anume "schepsis" şi întotdeauna cu aluzii la momente politice. Spiritul şi ironia sa sînt concise, concentrate într-un răspuns sau replică scurtă, pline de înţelesuri, lăsînd cititorul sau ascultătorul să gîndească o clipă şi – nu să rîdă, ci – să spună: "Bună!"

Păcat, aşadar, că abuzul de glume cu Bulă denaturează caracterul acestui personaj simpatic, şi care, sînt convins, va rămîne multă vreme în amintirea celor din generaţia noastră.

BENI GOLDSTEIN
Petah Tikva

PROFETUL ISAIA, ZAHAREANU ŞI ALŢII

În legătură cu citatul din Isaia (Minimum nr. 25, pag.49), nu pot fi de acord că *toată lumea* are dreptate. De ex.:

1. Şef Rabin Dr. Moses Rosen citează pe Isaia (49 – 17) astfel:

"Cei care te vor (*) distruge, cei care te vor pustiii, dinăuntrul tău vor porni".

2. Idov Cohen – spune *"exact contrariul"*:

"Distrugătorii şi pustiitorii tăi vor ieşi dinlăuntrul tău" *dar* cu ajutorul unui pasaj talmudic ("Baba Batra" p. 119) aduce o autorizare a unei *corecturi* în text în favoarea (vai de această favoare!) versiunii Dr. Rosen.

În traducerea românească a bibliei mele (Isaia 49 – 17) citesc:

"Fiii tăi *aleargă;* dar cei ce te (*) dărîmaseră şi te pustiiseră vor *ieşi* din mijlocul tău" şi pentru o mai bună înţelegere – continuă (Isaia, 49 – 19): Căci locurile tale puştiite şi pustii, ţara ta nimicită vor fi strîmte pentru locuitorii tăi; şi cei ce voiau să te mănînce se vor depărta...

Adică – aşa cum spune Idov Cohen – contextul capitolului întreg este unul de mîngîiere.

În acest fel poţi să fii împotriva cuvintelor lui Isaia – cum face Andrei Zahareanu în acelaşi număr din "Minimum" şi poţi să-l iubeşti, aşa cum reiese din alte interpretări.

Ce mai încolo-încoace "E greu să fii evreu".

G. ORSHANY
Tel Aviv ▶

Coperta noastră:
Foto: IWATA NAKAYAMA
Japonia

POŞTA

D. AURELIO RĂUŢĂ ŞI UN MUNTE LÎNGĂ BARCELONA

"De ce nu uită şi iartă (evreii) un trecut pe care noi (creştinii) l-am şters din amintiri?" (din scrisoarea lui Aurelio Răuţă – Madrid, publicată în nr. 26)

La Baby-Yar (lîngă Kiev) au fost ucişi 300.000 de evrei. Pe placa comemorativă scrie: "Au fost ucişi oameni sovietici".

La Auschwitz – cel mai mare centru de nimicire a evreilor din istorie – pe placa comemorativă scrie: "Au fost ucişi cetăţeni ai Europei."

Astăzi lumea creştină dă onorul organizaţiei de distrugere a Israelului, de aruncare a evreilor în neant, încurajează pe cei ce vor să ne ucidă. Azi.

Holocaustul făptuit de germani şi ajutaţi de popoarele în mijlocul cărora trăiau evreii (cu unele excepţii) a fost posibil pentru că lumea creştină a şters din amintire faptele-i din trecut.

Domnul Răuţă susţine că e un om fără pată şi de omenie locuind la Madrid. Nu departe de acest loc, la Barcelona, bunii creştini sărbătoresc duminica în parcul de distracţii.

Acesta se află pe un deal, numit Monte Iudeico. Veselie mare pe acest munte.

Nimeni nu mai ştie azi ce-a fost acolo. Nu există nici o placă comemorativă. Un trecut şi-o faptă care-a fost ştearsă din amintire.

Pe-acest munte, azi munte al profanării, bunii creştini au ucis mii de evrei.

ROBERT SCHWARTZ
Azor

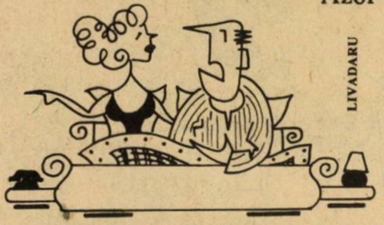

– Plec la mama.
– Dar nu ţi-am făcut nimic!
– Tocmai d-aia...

DAN BEN-AMOTZ

Foarte mult mi-a plăcut articolul despre Dan Ben-Amotz, din numărul 25.

Mi-a plăcut pentru că starea lui de spirit este asemănătoare cu a mea. Şi... a găsit în mine un ecou puternic.

ŞANEA CATZ
Washington, D.C.
U.S.A.

Izu Veisman, Rehovot (Cîteva epigrame: *La întrebarea ce se înţelege prin alegeri libere în teritorii:* A răspuns cu vocea-ntreagă/ Ce-nţelege aravitul:/ C-are dreptul să aleagă.../ Piatra, sticla sau cuţitul./; *Arafat despre evreii din Israel:* Nu-i vom arunca în mare;/ Nu, problema se amînă./ Fiindcă e mai la-ndemînă/ În cuptoare./; *Onor conducerii revistei "Minimum":* Onoraţi şi prea stimaţi/ Nu vă cer mare scofală/ Doar atît: să-mi publicaţi/ Epigrama-n verticală./; *Leo Schaier*, Carmiel (mulţumiri pentru mesajul de poezie al lui C. Nisipeanu); *Zaharia Gorun*, Haifa (regretăm că n-aţi mai găsit numărul 26 la chioşcurile din "mahala"; o soluţie – rezonabilă –, pentru a evita asemenea drumuri – mai ales vara! – este abonamentul); *Viorica Lieblich*, Timişoara, România (lui Adrian Zahareanu i se poate scrie pe adresa revistei; colegei noastre Martha Cohen, la ziarul *Viaţa Noastră:* str. Harakevet nr.52, Tel Aviv); *Prof. Florentin Smarandache*, Istambul, Turcia ("Minimum" nu este o revistă a "exilului": scopul ei esenţial este reflectarea şi promovarea spiritualităţii evreo-române, din Israel mai întîi, şi de pretutindeni); *Moshe Lewinger*, Ierusalim (telefonul rabinului Şef Dr. Moses Rosen, la Tel Aviv: 246622); *Harry Shoshany*, Bat Yam (cîteva "buline": "Unii oameni "de marcă" au... un "cap de bou"!; "Nu tot ce zboară se mănîncă; poţi înghiţi... un avion?"; "Strînge bani "verzi", pentru nopţi... albe!"; "Iubeşte-ţi aproapele, pîn' la ultima lui... leţcaie!"; "Bogatul suflă şi-n iaurt, săracul n-are-n ce sufla!"; "Deviza excrocului: "Crede şi nu cerceta!"

Dr. D. Sinnreith, Afula Illit; *Dr. George Galeczki*, Köln, R. F. Germania; *Pincu Rozenberg*, Natania; *Dr. S. Tirer*, Kiron; *A. Popescu-Zamora*, Haifa; *Lucian Reich*, Tel Aviv; *Sima Weisser*, Beer Sheva; *Evelyne Heinnrich*, Ramat-Gan; *Ing. Robert Wagner*, San Francisco, U.S.A.; *Venera Dimache*, Cluj, România; *Iosif Lew*, Holon; *Ondine Berghoff*, Le Mans, Franţa; *Melanie Liqvornik*, Kiriat-Yam – mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii.

Ceilalţi – pe curînd.

GALERIA DE ARTĂ BRUNO
(Ierusalim, Hotel "King David"; Tel Aviv, Str. Ben Yehuda 64)
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU-DADA
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român

•

GALERIA DE ARTĂ BRUNO
înrămează gratuit picturile lui Marcel Iancu oferite ca premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

CLEPSIDRA

Nou veniți (olim hadașim)

Dan Iancu, matematician; cu soția *Alexandra (Frimu)*, inginer, din București; la Maon Akademaim, Așkelon.

Shaul Fisher, profesor de fizică; din Bacău; cu soția și fiul, *Ernest*, inginer; la Maon Akademaim, Așkelon.

Lupu (Lică) Mihăiță, regizor de filme documentare la studioul Al. Sahia-București; cu soția.

Turism

Sonia Moldovanu, ziaristă; din U.S.A.; la rude (tel. 03/9301859)

Sorin Cunea, ziarist, redactor la postul de radio "Europa Liberă"; din Germania; la rude.

Stan Vlad, ziarist, "România Liberă"; din București; la rude.

Aniversare

Maria Banuș, poetă, București; 75 de ani.

Decese

Doru Davidovici, (n. 1946), pilot militar, autor de romane de aventuri; undeva în România; în urma unui accident de aviație (v. în corpul revistei cuvintele-omagiu ale lui Victor Eskenasy);

Iulia Mugur (soția poetului Florin Mugur); la București; în urma unei lungi și grele suferințe.

Comemorare

Prof. Simon Iagnov, specialist în medicină internă, membru corespondent al Academiei Române; 30 de ani de la moarte. (S. I. a fost cumnat cu poetul Ilarie Voronca).

Spre părerea noastră de rău, în felicitarea adresată de Tata Vais lui Marius Mircu (v. Minimum nr.27, iunie a.c.) s-a strecurat o greșeală de tipar. ...Cum era de așteptat, un om cu humorul lui Marius Mircu, necontenit viu, nu s-a putut împiedica să comenteze greșeala.

"Am fost "victima" – ne scrie Mircu – unei erori de-a dreptul penibile în numărul de la 1 iunie din "Minimum": din "urarea" ce mi-a adresat-o un prieten reieșea că îmi dorește încă mulți ani de viață, "pînă la hotarele acestui mileniu", adică încă... unsprezece ani! Atît! Eu am înțeles că este vorba de o "eroare (oroare!) tipografică" și nici pe departe nu m-am necăjit cît s-a necăjit inimosul "Tata Vais" care trimisese acel anunț, bineînțeles, nu așa cum a apărut, el scrisese "*dincolo* de hotarele mileniului!"

Fac cuvenita rectificare.

Țin să adaug că nu m-aș fi sesizat; dar vă rog să mă credeți, pentru ceea ce mai am de făcut, 11 ani – or fi ei mulți, însă nu-mi sînt suficienți. Propun. așadar, redacției să-mi mai acorde ceva ani, cît o lasă inima. O asigur că n-o s-o coste nimic; oricîți, vor fi în contul meu!"

Redacția M. acordă prețuitului octogenar mulți, mulți ani de-aci înainte, pînă la tradiționalul 120!

minimum

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.

Un număr de telefon: 227269.

Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

CARNET

10 cuvinte: 10 șekeli.
cu fotografie: 40 șekeli.

Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

- *David și Moca Marcu*, (fost la Ministerul Construcțiilor Industriale, din București) caută rude, prieteni, colegi. Cfar Saba, str. Gheula 26 B (la Friedman). Tel.: 052/34523, orele 20 – 22.
- *Matilda Lifșitz*, Dorohoi – București, e căutată de Mathilda Grimberg, Maon Olim, str. Rupin 30/307, Kiriat Ata.
- *Prietenii* din Israel urează "mazal tov" și căsătorie fericită tinerei perechi Dr. Eric Sichel și Dr. Dana Cernea (fiica lui Musi și Stela Cernea), din Bethesda, Maryland, U.S.A.

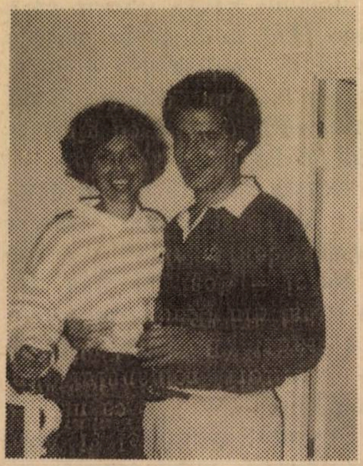

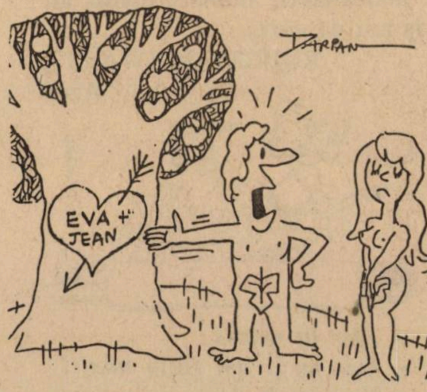

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

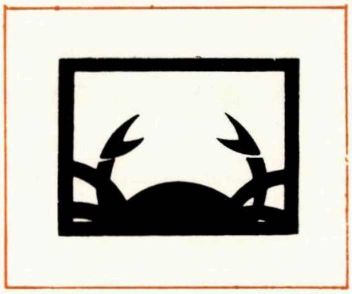

LUNA IULIE

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Încă un efort şi veţi depăşi faza încărcată pe care o traversaţi încă de luna trecută. La sfîrşitul lunii vă aşteaptă satisfacţii mari şi întîlniri neaşteptate.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Supraveghiaţi-vă eforturile. Oboseala începe să-şi spună cuvîntul, mai cu seamă prin nervozitatea accentuată. Un scurt concediu, chiar fără a pleca nicăieri, ci numai plimbîndu-vă, nu v-ar strica.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Înarmaţi-vă cu multă răbdare, cu mult tact. Tensiunile care se nasc obiectiv în casă şi la lucru vor fi mai uşor traversate dacă vă veţi face că nu le observaţi şi veţi spune din cînd în cînd cîte un cuvînt bun.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Schimbări fundamentale în viaţă şi în carieră. Obişnuiţi-vă să înţelegeţi că orice început este greu, dar devine mai mult sau mai puţin rapid rutină, obişnuinţă. Nu-i uşor, dar trece.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
O prezenţă nouă şi mult dorită în casă va aduce o schimbare în bine a raporturilor din familie. Dar trebuie să evadaţi din apatia care a pus stăpînire pe dvs.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
O închidere în sine, o anumită retragere din agitaţia şi mulţimea în care vă aflaţi tot timpul nu ar face decît să vă ajute. Aţi învăţa multe despre alţii, dar şi despre dv. înşivă. Numere cu noroc: 6; 14.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Încercaţi să învăţati să vă odihniţi, să nu faceţi nimic. Activitatea neîntreruptă sfîrşeşte prin a nu fi constructivă. Nu neglijaţi perspectiva unui voiaj. V-ar putea oferi surprize plăcute.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Neplăceri de sănătate vă pasc şi vă vor apăsa în această perioadă. Sînt inevitabile şi trebuie să le luaţi cu multă înţelepciune. Numai astfel le veţi putea traversa cu mai multă uşurinţă.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Nu intraţi atît de uşor în panică. Tot ce vi se pare acum greu de depăşit, privit cu puţină obiectivitate, se dovedeşte cel mai normal lucru cu putinţă. Profitaţi de zilele lungi pentru a ieşi mai mult din casă.

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)
Insuccesele nu trebuie să vă descurajeze. Dacă veţi şti să aşteptaţi cu răbdare momentul care este cu adevărat al dumneavoastră – nu foarte apropiat, dar el există! – veţi avea posibilitatea să profitaţi pe deplin de el.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)
Călătorii multe, poate prea multe pentru o singură lună vă aşteaptă în această perioadă. Încercaţi să vă controlaţi, să vă stăpîniţi. Nu toată lumea e dispusă să vă suporte încăpăţînarea.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Încetaţi să vă gîndiţi numai la dvs. înşivă. Cei din jur, care vă iubesc şi vă apreciază, au nevoie de atenţie. Dacă îi veţi neglija prea mult, nu ar fi exclus să-i pierdeţi. Orice răbdare are un capăt. Numere cu noroc: 5; 7.

NOU! בית הורים רבקה NOU!

IN HOLON

DE CURÎND S-A DESCHIS PENTRU "VÎRSTA DE AUR" – SUB CONDUCEREA LUI

• IRIT ŞI DENISE •

MODERNA, ELEGANTA ŞI CONFORTABILA

CASA DE PĂRINŢI

«RIVKA»

ÎN CENTRUL CEL MAI LINIŞTIT ŞI FRUMOS DIN HOLON

ÎN CASA DE PĂRINŢI VEŢI GĂSI:

- SIGURANŢĂ ŞI RESPONSABILITATE
- TRATAMENT DENTAR
- SUFRAGERIE ŞI BUCĂTĂRIE-CAŞER
- O ECHIPĂ MEDICALĂ DEVOTATĂ ŞI DEMNĂ DE TOATĂ ÎNCREDEREA
- ACTIVITĂŢI COLECTIVE DIVERSE, EVENIMENTE DISTRACTIVE
- GIMNASTICĂ ŞI FIZIOTERAPIE SUB ÎNDRUMARE ŞI CONTROL COMPETENT

DESCHISĂ PENTRU VIZITATORI ŞI MEMBRII FAMILIEI

PENTRU AMĂNUNTE ŞI ÎNSCRIERE, ADRESAŢI-VĂ LA "B.R.K."
TELEFON 03/5056486 – 5058626 – 5054784 – 5054776 – 5054904
HOLON – STR. HAHAŞMONAIM NR. 76

minimum

SILVIA POPOVICI IN ISRAEL

ANUL III
NR. 29
AUGUST
1989
6.50 ȘEKELI

NELL COBAR

4 CARICATURIŞTI AI *TRIBULUI*

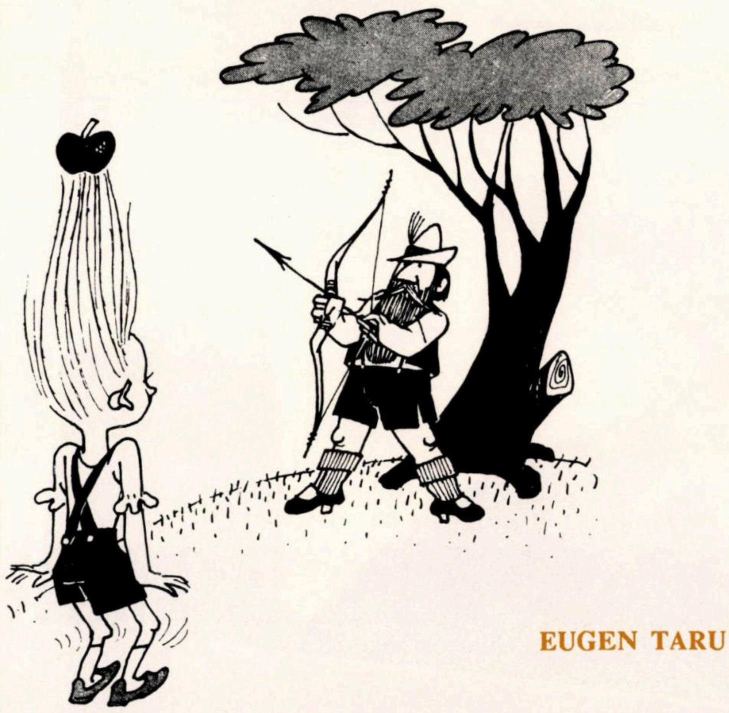

EUGEN TARU

LIVADARU

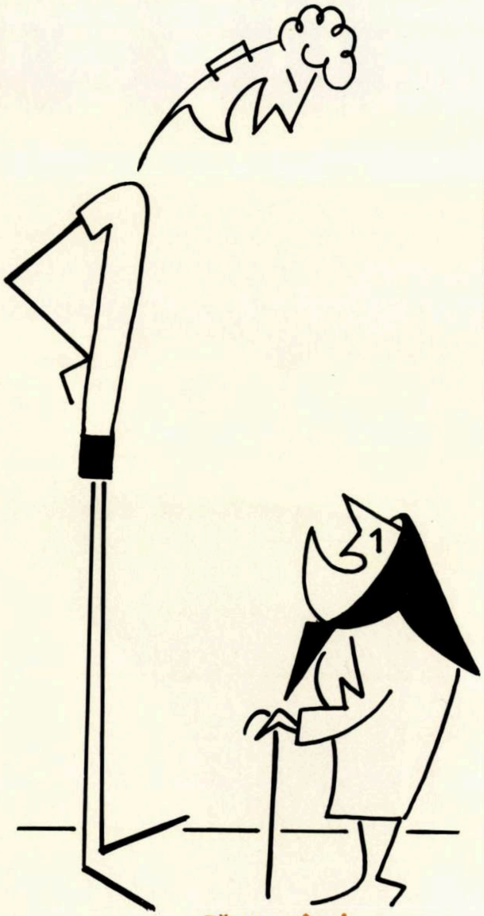

– Sărut mîna!
– Să creşti mare!

4 FELURI DE A SURÎDE

A. POCH

– Am fost trimis la dumneavoastră!

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

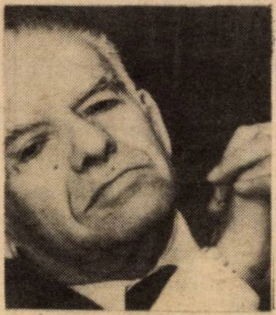

- Criza dintre Maarah şi Likud s-a încheiat mai simplu decît s-a aşteptat cineva: guvernul şi-a votat propria sa iniţiativă de pace! Adăugirile impuse de centrala Likudului sînt nule şi neavenite pentru guvern. Dar ne-am întors la situaţia iniţială în care lipseşte partenerul de tratative. O.E.P.-ul susţine că reprezentanţi ai săi se întîlnesc cu cei ai guvernului şi chiar ai Likudului iar de partea israeliană se dezminte. Pare-se însă că "ceva se coace" căci s-a remarcat că dezminţirile nu mai sînt atît de indignate şi energice ca altă dată. Oare într-adevăr se coace ceva?

- Nici decizia Tribunalului Suprem de a fi înscrise ca evrei în buletinele lor de identitate 9 persoane trecute la judaism de rabini reformişti şi conservatori, nu a produs furtuna aşteptată. Ministrul de interne, tînărul rabin Arie Deri, din partidul Shas, a calificat decizia ca "regretabilă", dar a admis că nu poate fi respinsă. Cineva l-a întrebat dacă admite că nereligioşii l-ar putea aduce pe Mesia cel menit să facă pace între evrei. La care ministrul-rabin a spus: Nu ştiu, dar dacă vor reuşi, să fie binecuvîntaţi!

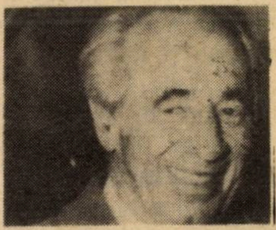

- A început operaţia de extirpare a cancerului care e şomajul. Guvernul a aprobat "planul Peres" şi a alocat 275 milioane de şekeli pentru lucrări publice care înseamnă sute şi mii de noi locuri de muncă. Dar încăodată se pune inevitabila întrebare: De ce s-a hotărît atît de tîrziu operaţia? De ce s-a permis acestui cancer să se întindă şi să facă victime?

- Privirile şi atenţia lumii se mută mereu de la Ungaria la Polonia şi de la acestea la Uniunea Sovietică. Unde este oare epicentrul cutremurului din lumea comunistă? Ungurii păşesc înainte, parcă cu ochii închişi, pe drumul liberalizării totale. Dar în Polonia, în mod surprinzător, Jaruzelski a fost reales preşedinte. El care a sugrumat nu de mult mişcarea "Solidaritate". In schimb asistăm la o adevărată revoluţie proletară în U.R.S.S. Gorbaciov nu reuşeşte să-i convingă pe toţi minierii grevişti să revină la lucru. Profeţii sovietologi nu se hazardează să facă pronosticuri. Ei spun: Nimeni nu şi-a imaginat unde va duce Marea revoluţie proletară din 1917 şi nimeni nu poate să prevadă unde va duce actuala revoluţie din Uniunea Sovietică.

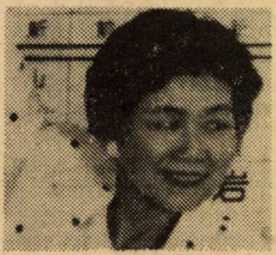

- Incă un guvern a căzut din cauza corupţiei: cel japonez. Ca şi cel din Grecia al lui Papandreu, guvernul de la Tokio a plătit cu "viaţa" scandalurile financiare şi cele sexuale care au zguduit Japonia. A învins în alegeri şi a format noul guvern "modestul" Partid socialist al unei avocate elegante şi surăzătoare, doamna Takako Duai. Aflînd despre victorie, ea a spus aceste cuvinte cu adevărat memorabile şi semnificative şi pentru alte ţări: E trist că tocmai corupţia a determinat o schimbare!

■ ADRIAN ZAHAREANU

«MOIȘE MAHT A PLAN!»

Cînd faci de plan un plan, planul nu poate fi sută la sută plan. E ceva "necușer"! Cam așa stau lucrurile cu planul lui Shamir! Oare, poți crede că arabii din teritorii își vor alege șefii pe care-i vrem noi? Oare, poți crede că – *după toate învrăjbirile, "pilele" și contradicțiile* – vom avea liniște, dacă totuși vor fi alegeri în teritorii? Planul lui Shamir a adus o oarecare – să-i spun – satisfacție în Statele Unite, unde pare că s-a întrevăzut în acest plan un pas înainte spre aplanarea conflictului din regiunea noastră. Dar în țările comunității europene, planul nu a fost primit așa cum se sperase. Cît despre O.N.U., adversarul care ne pune atîtea bețe în roate, fiecare băț reprezintă o "chichiță" pe care Israelul nu o poate accepta. Scandalul cel mare s-a produs însă la noi în țară, unde anumiți "politicieni" înrăiți și-au dat arama pe față. Planul Shamir a prilejuit unora din partidul său, motiv de... afirmare, un motiv de a ajunge mai mare, tot mai mare, pînă la funcția de prim ministru și apoi de rege al Israelului.

Din păcate, politica țării noastre se bazează pe o concurență ieftină, murdară, între diverși megalomani, uneori din sînul aceluiași partid. Se știe că Shamir și Arens, la vremea respectivă, s-au împotrivit acordului de la Camp David, iar unii fruntași din Herut declaraseră pe șleau, fără rușine, că s-ar fi opus categoric acestui acord, dacă nu ar fi fost semnat de Beghin. Propunerile cîtorva lideri ai Mapaiului (Partidul Muncii) – *de a nu se preda decît o parte din Sinai și restul eșalonat pe măsură ce pacea ar fi fost pace, de a se păstra un număr de ani sub formă de concesiune sondele petrolifere descoperite de noi* – au fost zadarnice; nu s-a putut împiedica scena teatrală a acestui acord, jucată cu măestrie de trei mari, și diplomați, și actori: Carter, Sadat și Beghin. Istoria se repetă sau mai bine zis "năravul din fire nu are lecuire". În acest context a fost destul de edificatoare afirmația primului ministru la televiziune: "Dacă *Maarahul* ar fi propus acest plan, eu m-aș fi împotrivit". Așa cum se împotrivește la ideia conferinței internaționale, numai pentru că ideia a fost a lui Peres și nu a sa. Pînă astăzi în plimbările pe care le fac membrii Likudului, în frunte cu Shamir și Arens prin străinătate, li se cere acceptarea unei conferințe internaționale, care ar fi reușit să oprească cel puțin intifada. Cît despre deciziile ei – dacă nu ne-ar fi convenit, așa cum nu ne-am supus sutelor de decizii anti-israeliene ale ONU-ului, nu am fi fost obligați să ne supunem nici deciziilor conferinței.

În urmă cu vreo doi ani, Shimon Peres s-a întîlnit cu Hussein la Londra. Nu s-a publicat tot ce au vorbit, dar se știe că s-au înțeles într-o privință, salvatoare pentru ambele părți: noi, urma să cedăm o parte din teritorii, iar din aceste teritorii sau din întreaga Iordanie, să se formeze o confederație, cu două guverne, unul iordanez și altul palestinian, sub conducerea regelui Hussein. Shamir s-a opus, deoarece totul trebuia discutat în cadrul conferinței internaționale. Cum se putea aproba o înțelegere la care el nu fusese prezent? Hussein, șocat, pe bună dreptate, s-a lepădat de teritorii, spunînd: "Frecați-vă pe cap cu ele!" A urmat intifada, a urmat propaganda lui Arafat în lumea întreagă. Încercările lui Shamir de a sta de vorbă cu Hussein sau cu Mubarak au fost respinse și continuă să fie respinse. Astfel, Shamir a intrat într-o capcană pe care el singur și-a aranjat-o. Mai ales că, între timp, susține sus și tare: *"Nu vom da arabilor nici un petec de pămînt"*. Nu au fost luate în considerație declarațiile lui Baker: *"Pace în schimbul teritoriilor"*. Nu au fost luate în considerație declarațiile lui Quayle: *"Opriți acțiunile de colonizare"*. Nu au fost luate în considerație nici declarațiile rabinului Arie Deri: *"Oricît ar fi de dureros, va trebui să renunțăm la unele teritorii sfinte"*. În acest iureș de contradicții, mă întreb de ce această concurență, de ce această rivalitate, de ce această cramponare de niște idei, care ne îndreaptă spre tulburări și nu spre liniște? Dacă ne trebuie un plan, atunci să întocmim unul care să lichideze nepăsarea față de problemele vitale ale Statului. Să nu creăm condițiile unui război între evrei care vor aduce neamului nostru disprețul lumii și inerent distrugerea Statului Israel. Coloniștii să recolonizeze așezările din Neghev și din Galil, căzute în paragină. Coloniștii să nu ațîțe masele de arabi pentru un petec de pămînt în plus. Mai bine să ne mulțumim cu ce avem, decît să pierdem totul. Să chibzuim cu înțelepciune un plan care să ne apere țara de primejdii, nu unul care să ne arunce în primejdii.

Și cred că mai este timp pentru un asemenea plan. ■

M. RUDICH

CECURI ȘI IDEOLOGIE

De fiecare dată, raportul Controlului de Stat trage de urechi, unele cam lungi, cîte un minister, o instituție, un for mai important sau mai puțin – în intenția ca greșelile descoperite barem să nu se repete, dacă cele vechi nu vor fi îndreptate. Și tot așa mereu...

Anul ăsta, Controloarea Statului a deschis o fereastră, prin care au putut fi văzute registrele de contabilitate ale partidelor politice, – și a căror răsfoire a exalat un miros destul de urît, izbind nasul opiniei publice, strîmbat de tristețe.

Din tejghelele vopsite cu ideologii nu cine știe ce rezistente, oricînd și în orice împrejurare, au ieșit la lumina nu atît a zilei, cît a controlului, sub diverse forme – cecuri mai ales – imaginile unor mărinimoși cuprinși de milă față de bietele partide mai totdeauna în criză financiară (adică și financiară), de aceea cu buzunarele larg deschise, la dispoziția dispușilor să facă pomeni, nu însă pentru iertarea păcatelor trecute și viitoare. Ci, drept vorbind, din motive neînțelese de cei ce stau departe de bucătăriile partidelor politice, unde după rețeta unei democrații deseori neaplicată cum se cuvine, sau – cîteodată cu intenție – greșit interpretată, fierbe zeama unei demagogii cu gust mai curînd amar, în funcție de specialiștii ce pun la fiert. Și la prăjit.

Se pare că generozitatea unor donatori s-a revărsat – nu știm dacă în mod egal sau nu, asta nu are importanță prea mare – asupra celor două mari partide ce se îmbrîncesc în a ne ferici.

Sistemul nu-i nici nou, nici original. Cu mulți ani în urmă, se spunea, se susținea, prin redacțiile și cafenelele bucureștene, că ing. Malaxa, cunoscutul mare industriaș român făcea donații în dreapta și-n stînga. Cu alte cuvinte deschidea cassa de bani și... pentru dreapta și pentru stînga.

Ing. Malaxa avea, fără îndoială, socotelile, motivele lui, – dar ce socoteli, ce interese or fi avînd niște buni evrei, de aici, ca și de altundeva, pentru a finanța partidele noastre politice, fiindcă e tare îndoielnic că semnătura pe cec ar fi egală cu semnarea unei adeziuni la ideologia vreuneia din formațiile politice. Cu atît mai mult cu cît, repet, pare-se au fost și dintre cei ce n-au vrut să lase cu buza umflată casieria vreunuia dintre marile partide (de ce să fie vorbe?) – cine știe, poate odată și odată generozitatea le va fi răsplătită. Așadar, principii, ideologie, în toată regula.

Pe de altă parte, risipind bani fără socoteală, tipărind în special pentru propaganda electorală o maculatură la care nimeni nu se uită, partidele, cînd nu mai pot achita facturile, dau goana la vistieria Statului, mulgînd-o, fără să le pese că unele importante sectoare de interes public trebuie înțărcate.

La noi, astăzi parcă mai mult ca oricînd, aproape toată lumea face politică. Partea proastă e că-i prea mare numărul celor ce cred că sînt și oameni politici și ar vrea să se cațere pe locuri absolut nepotrivite unor vanitoși doar, veleitari ridicoli, ale căror calități se rezumă la o pereche de coate zdravene, – și a căror pregătire o atestă picioarele exersate să alerge în special acolo unde există uși totdeauna deschise în fața servilismului.

Se mai găsesc, totuși, să recunoaștem, și buni cetățeni, ce stau însă cuminte, deoparte, privind adesea cu tristă ironie arena vieții publice.

Numai o bleagă inerție îi împiedică pe acești oameni de bună credință să pună cu glas tare, ba chiar foarte tare, cum s-ar cuveni, întrebarea ce îi chinuie și îngrijorează: îngropăm, oare, morala, total, în mlaștina corupției? ■

Moartea lui HAMLET

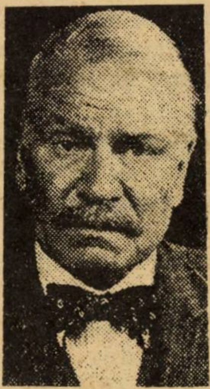

Lawrence Olivier. **A murit așa cum a trăit: ca un prinț al scenei.**

Nu s-a tînguit, nu și-a lăsat eleganța învinsă de maladia (boala aceea!) care-i măcinase ultimul deceniu de viață, a stat în picioare, drept, a jucat pînă în vremea din urmă, a surîs, înainte de toate a surîs.

Sir Lawrence Olivier. Hamletul fără de pereche al generațiilor noastre. Prințul nostru din regatul artelor.

TENDINȚE

30 DE NOPȚI

ISRAEL

● *Autobuzul 405*

Un sondaj efectuat de *Minimum* în rîndurile a 257 cetățeni din aliaua română, după atentatul terorist din autobuzul 405 Tel Aviv – Ierusalim, arată că 73% dintre cei interogați sînt împotriva recunoașterii O.E.P. și a tratativelor cu aceștia.

La întrebarea: "Credeți că înființarea unui Stat palestinian în teritorii ar rezolva problemele de securitate ale Israelului sau le-ar agrava?", 72% au răspuns "Le-ar agrava", 15% au răspuns "Le-ar rezolva", iar restul de 14% nu au dat nici un răspuns.

● *Kissinger*

Dr. Henry Kissinger, fostul ministru american de externe, s-a declarat împotriva înființării unui stat palestinian, subliniind că "acesta ar reprezenta un pericol pentru securitatea Israelului".

● *Un general*

"Anumite persoane de stînga ne cer să părăsim teritoriile ocupate, lăsîndu-le în voia soartei. Nu împărtășesc această părere. Arafat ar prelua, în cazul ăsta, teritoriile și ar intensifica acțiunile teroriste la granițele noastre". (Dintr-o declarație a generalului (rez.) Ori Orr, fost comandant al Frontului de Nord).

● *My (foarte) dear Tel Aviv*

Costul vieții în Tel Aviv crește necontenit. O recentă anchetă întreprinsă de revista *Business International* în 79 de orașe ale lumii, scoate la iveală faptul că Tel Avivul ocupă locul 13 în clasamentul celor mai scumpe orașe, la egalitate (una peste alta) cu Geneva, Zürich și Copenhaga și cu 18 la sută mai scump... decît New York-ul!

Cel mai scump oraș din lume este, în continuare, Tokyo (dublu cît New York) în vreme ce Istambul, Belgrad și Budapesta se numără printre metropolele cele mai ieftine.

O.E.P.

● "Palestinienii nu se mulțumesc doar cu o mică parte din Palestina, scopul lor fiind "eliberarea" întregii Palestine". Declarații în acest sens au fost făcute, după cum aflăm în ziarul iordanez "Al Ray" de unul din conducătorii răscoalei din teritorii.

În acest ziar, editorialistul Ibrahim Abu Naab apelează într-un articol la toți evreii din lume să renunțe la ideea de a avea un stat și să ofere în primul rînd posibilitatea, tuturor palestinienilor, să se înapoieze în patria lor. Abu Naab scrie: "Oamenii care au dreptul mai mult decît toți ceilalți, sînt în primul rînd locuitorii ei (palestinienii). Oamenii aceștia trebuie să aibă dreptul la reîntoarcere și despăgubiri. După aceea... fiecare evreu din lume va avea dreptul să considere Palestina drept patria lui spirituală...

Iată de ce pentru a se instaura pacea în Palestina și în lume nu există altă soluție decît ca evreii să renunțe la legătura intimă și abuzivă cu țara lor, dar aceasta nu se va putea întîmpla atîta vreme cît ei au un stat pe teritoriul Palestinei", scrie autorul articolului.

U.R.S.S.

● *Maladie gravă*

Scriitorul sovietic exilat Alexander Soljenitzin, care trăiește în Statul Vermont din U.S.A., susține că patria sa se află "pe pragul morții".

MINIMUM

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv. Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

■
Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 șekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 șekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 șekeli
1 an (12 numere): 78 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediția cu avionul.

●
Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

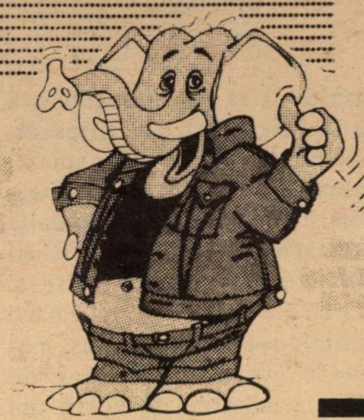

VICTOR RUSSU

ELEFANTUL *și* PROBLEMA

NOAPTE BUNĂ, D-LE MINISTRU!

Ei da, după atîtea *adlafot*, dezvăluiri, indiscreții, confidențe, a mai rămas oare ceva neștiut din ședințele guvernului? Nu, secretele militare au fost divulgate toate, pînă la ultimul amănunt, iar secretele diplomatice le ciripesc vrăbiile pe toate acoperișurile Tel Avivului.

Rămăsese un singur secret, unul singur nu fusese dezvăluit. De ce? Poate dintr-un sentiment de jenă colectivă, ceva în genul ce-l resimt familiile în care există cineva care face noaptea pipi în pat. Acum, însă, a căzut și această barieră și secretul a devenit public: în ședințe, sînt miniștri care adorm în mod regulat.

Avizi, ca întotdeauna, de senzațional, ziariștii s-au năpustit asupra subiectului, alcătuind și o listă a miniștrilor somniferi. În fruntea clasamentului se află – cine ar fi crezut? – Arik Sharon. Tocmai el, cel mai-cel mai, el, Hanibal israelian, Samson Voinicul. El adoarme cel mai des în ședințele guvernului. Ca acad. Parhon prin anii '50, fără a avea însă, ca respectivul, scuza vîrstei matusalemice.

De ce, atunci, adoarme acest contemporan Samson? Pentru că știind că în guvern nu există nici o Dalila se simte aici la adăpost de surprize dezagreabile?

Nani, nani, Arik!

IMPOZITUL PE FUMAT

Nefiind fumător, mi se pare judicioasă propunerea Ministerului Sănătății de a se institui un impozit pe țigări în folosul respectivului for. Logică argumentația: fumatul e dăunător sănătății, sporește numărul bolnavilor ce aglomerează policlinicile și spitalele și așa supra-aglomerate. Așa e.

Dar de ce numai țigările? De ce nu un impozit special pe carne, lapte, ouă, unt, alimente ce conțin colesterol, care se știe e una din cauzele accidentelor cardio-vasculare? Și dulciurile – prăjiturile, ciocolata, care dau obezitate și diabet. De ce să nu fie impozabile? Și să nu-i uităm pe cei ce călătoresc, ca șoferi sau simpli pasageri, cu motocicleta, mașina sau autobuzul: accidentele de circulație dau un contingent foarte ridicat de pacienți. Tot așa pietonii. Să se instituie, dar, un impozit pentru cei care umblă pe jos, un impozit asupra celor care stau în casă, căci și sedentarismul anchilozează. Dar soarele? Medicina nu mai are nici cea mai mică iluzie asupra lui: e cancerigen. Deci să fie aplicat fără ezitare un impozit asupra celor ce s-au bronzat sau se mai bronzează la soare. Și așa mai departe.

Pe scurt, anemicul buget al Ministerului Sănătății poate fi ușor și rapid înviorat printr-o transfuzie masivă de impozite.

CINE SĂ-I REZOLVE PROBLEMELE?

Cu 50 milioane dolari datorii, cu salariile sutelor sale de muncitori neplătite, cu cotele de asigurări sociale și pensie nevărsate de peste un an, Avraam Shapira, proprietarul combinatului "Covoare Carmel" este, de fapt, în stare de faliment. Bancrută simplă sau frauduloasă? E sarcina justiției să lămurească asta. Poate și alte aspecte din viața acestui personaj, care ar vrea, pare-se, să rămînă necunoscute publicului, devreme ce s-a opus cu atîta îndîrjire publicării biografiei sale.

Dar chiar și din cîte se știe, e destul spre a-l considera un balon umflat cu nimic, ce a fost înălțat pentru o vreme în văzduhul vieții noastre publice.

Ascensiunea economică o datorează lui Pinchas Sapir, care i-a pus la dispoziție cu mînă largă fonduri din visteria statului, să-și înjghebe afacerile. În politică s-a ivit ca o invenție a rabinului din Gur (guru-ul său!), care l-a propulsat în fruntea listei Agudat Israel. Mai departe a știut să se umfle, să ▶

se înalțe și să se îmbogățească singur. Deputat în Knesset, președintele secției financiare, membru în nenumărate comitete și comisii, precum conu Agamiță Dandanache, președintele Băncii Israel și încă multe altele. Pluri-personaj pseudo economico-politic, a dus mai departe linia lui Aridor de risipire a miliarde de dolari din tezaurul public, a paralizat El Al-ul, obligînd avioanele să nu zboare sîmbăta, a știut să stoarcă sute de milioane din bugetul anemic al Statului pentru sumedenie de așezăminte aproximativ religios-fictive.

La capătul drumului politic a ajuns mai demult. Acum a ajuns pare-se, și la capătul celui economic.

Să sperăm că nu va găsi complicitatea politică prin care datoriile sale să fie acoperite din vistieria publică, respectiv din banii noștri, ai contribuabililor. Nu e cazul. Există o altă soluție, mai adecvată în acest caz. Avraam Shapira e bigot, crede cu o credință desăvîrșită în venirea lui Mesia, care-i va învia pe morți și va rezolva toate problemele nerezolvate. Să-l lăsăm în credința sa și să-l punem ca Mesia să-i rezolve problemele. Toate!

PEISAJ CU BEDUINI

Așezare tipică de beduini, în sudul țării. Cîteva corturi, dune, doi palmieri, o cămilă bolnavă de tot plictisul deșertului, burnuzuri negre.

La descindere, poliția a descoperit într-unul dintre corturi o mașină ultra-perfecționată de falsificat bani. Dolari și bancnote de 50 de shekeli. Aparatele de clișat și cele de multiplicat au fost procurate din străinătate și funcționau cu energia produsă de generatorul ce furnizează electricitate corturilor.

Peisaj cu beduini. Israel, 1989.

MICA PUBLICITATE

Da, chiar și o pasiune inocentă poate fi, uneori, o sursă de nefericire. Ca în cazul soției din Raanana, pasionată după "Mica publicitate", care a avut ghinionul să dea, la rubrica matrimonială, de anunțul prin care soțul ei se declară liber și dispus să contracteze o căsătorie.

Ce a putut invoca respectivul în chip de explicație cît de cît plauzibilă? Că n-a fost decît o glumă nevinovată și că soția n-are nici un motiv de supărare?

Ca în celălalt caz, al soțului revenit la o oră neașteptată acasă, cînd soția se afla în tandrețe maximă cu prietenul cel mai bun, care, la auzul pașilor cunoscuți a mai apucat să se ascundă gol pușcă în dulapul de haine.

– Tată, îl întîmpină plîngînd în hohote copilul, în dulap e bau-bau!

– Nu e nici un bau-bau, prostuțule, îi șterge lacrimile tatăl.

Dar prichindelul nu-și revine din spaimă:

– Ba da, e bau-bau!

Ca să-l convingă și să-l vindece de frică, tatăl deschise dulapul să-i arate că nu există bau-bau și dădu peste amicul familiei:

– Altă glumă mai bună n-ai găsit decît să vii să-mi sperii copilul? îi reproșă supărat...

REZULTATELE CONCURSULUI MARCEL IANCU-DADA 1 SEPTEMBRIE A.C.

אמון

• MUTARE DE LOCUINȚE ȘI BIROURI ÎN TOATĂ ȚARA, INCLUSIV PIANE, FRIGIDERE, CASE DE BANI, ETC.
• SERVICII DE DEPOZITARE

PERSONAL COMPETENT ȘI CONȘTIINCIOS
TOTALĂ RESPONSABILITATE
AMON

AMON

BAT-YAM
STR. BALFOUR 18
TEL. – 03/871650;
TEL. ACASĂ – 594325

NEVE OREN
CASĂ PENTRU PĂRINȚI

RAANANA
STR. ȘABAZI NR. 30

• SUB CONDUCEREA ȘI SUPRAVEGHEREA UNUI MEDIC ȘI A UNEI SURORI MEDICALE CALIFICATE
• SE PRIMESC CAZURI GERIATRICE ȘI PSIHOGERIATRICE
• DEASEMENI, PENTRU CONVALESCENȚĂ ȘI PENTRU PERIOADE SCURTE
• FIZIOTERAPIE
• ACTIVITĂȚI SOCIALE
• CAȘER

TEL. 052/ 449812 – 910373

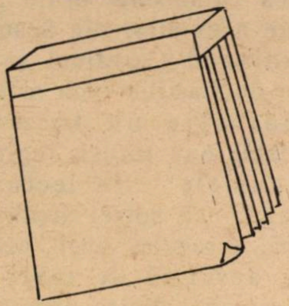

■ RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

CE GÎNDEŞTE TINERETUL?

– "Ce gîndeşte de fapt tineretul? Ce ştim noi, maturii, despre aceşti adolescenţi atît de deosebiţi, cel puţin ca aspect, faţă de noi înşine la vîrsta lor? Mai nimic! Există în ţară o revistă apolitică şi care li se adresează în exclusivitate: "Maariv l'noar" (Maariv pentru adolescenţi). Printre nenumăratele rubrici de educaţie sexuală, de scrisori sentimentale, de concursuri de muzică uşoară sau cinema, mă rog: printre toate cele tipice vîrstei pe toate meridianele, figurează rubrica ţinută de ani de zile de colonelul în rezervă Micke Eldar, care răspunde întrebărilor puse de cititori – între 16 şi 19 ani – în legătură cu serviciul militar care bate la uşă.

Pentru a înţelege exact audienţa rubricii, menţionăm că ea apare totdeauna cu avertismentul: "Răbdare! Rîndul este lung şi trebuie aşteptat mult timp pînă la publicare. Nu trimiteţi reveniri". Şi, pentru a şti ce gîndesc adolescenţii, care sînt întrebările lor, iată cîteva exemple:

Şai din Hedera este în panică: "Fratele meu geamăn a primit ordin de încorporare şi eu nu. M-am dus cu el la primul ordin şi mi-au permis să trec examenele. Am impresia că computerul mă lichidează, căci fratele meu a primit chemare la cursul de piloţi şi eu nu, deşi avem aceleaşi date". Aviva ştie că are platfus şi o fractură la picior; în consecinţă este îngrijorată: va putea face serviciul în unitatea Golani? Un băiat de 16 ani şi jumătate vrea "să-şi facă vara sanie": deşi suferă de fobia înălţimilor, doreşte să servească într-o unitate de luptă de elită şi întreabă dacă nu ar trebui să se... trateze din timp la psihiatru. Anat din Ghivat Smuel vrea să ştie dacă poate fi instructor de condiţie fizică chiar dacă a avut o infecţie la rinichi la vîrsta de... 5 ani. A. Z. din Valea Iordanului vrea să ştie ce trebuie să facă să ajungă într-o unitate de luptă anti-teroristă.

Şi-atunci, mă-ntorc şi zic: ce gîndeşte tineretul?

●

SPUNEŢI SIONISTULUI: AFARĂ! AFARĂ!

Numeroşii evrei care fuseseră invitaţi la serbările de nuntă ale unor prieteni arabi din Galil şi din Triunghi, indiferent de sentimentele lor politice, la un moment dat au reacţionat într-un singur fel: s-au ridicat brusc şi, cerîndu-şi frumos scuze, au părăsit adunarea. Omeneşte vorbind, nu mai puteau rămîne o clipă. Cauza? Se producea una dintre formaţiile făcînd parte din corpul mai mult sau mai puţin legal numit "Formaţiile artistice populare palestiniene".

Paleta muzicală propriu-zisă este redusă: marşuri în stil occidental, care debutează în ritm lent pentru a exploda într-un alegro triumfal, sau pur şi simplu cîntece populare arabe, cărora însă, aici e aici, li s-a schimbat textul.

Potrivit indicaţiilor (preţioase) de la secţia de propagandă OEP de la Tunis, la nunţi, botezuri şi alte zaiafeturi, se cîntă cu foc tangouri cu Intifada.

S-ar părea că cel mai răspîndit cîntec este "Vocea Intifadei", un soi de imn care deschide aproape toate casetele aflate în comerţ: "Vom ridica vocea Intifadei peste vocea cuceririi,/ Veniţi şi ieşiţi cu mine pe străzi şi şosele/ În mîinile noastre sînt pietre şi vom izbucni ca o furtună, cu pieptul deschis gloanţelor"/.

Producţia poetică e de calitatea celor dictate-n şedinţă la raion: "Scumpă mamă, eu sînt puiul revoluţiei/ Să nu-mi spui că sînt mic/ Pentru că am crescut şi am devenit un vulcan izbucnind/ Care-şi varsă flacăra cu violenţă".

În acest sens, un alt cîntec foarte răspîndit nu lasă nici umbră de îndoială asupra ţelurilor O.E.P.-ului:

"Înainte, înainte spre Galilul nostru/, Către Galil, către Triunghi, către Ierusalim/ Să nu uităm steagul!/ Spuneţi sionistului: afară! afară!/ Înainte ca piatra să-ţi mineze casa".

De altfel, cîntecele intifadei nu se războiesc numai cu noi, ci şi cu alţii mai... mari (patronii vechi ai O.E.P.-ului au planurile lor, cu bătaie lungă, neschimbate): "Oare nu aţi auzit de revoluţia pietrelor?/ Despre copiii noştri, puii noştri, luptîndu-se cu pietre?/ Parcă armatele voastre ar fi surzit/ Unde sînteţi armate arabe?/ Oare încă vă temeţi de sionişti?/ Deschideţi televizoarele şi priviţi ecranele/ Priviţi-i pe eroii luptînd împotriva armelor americane,/ Ridicaţi-vă şi veniţi cu noi să-i întîlnim pe sionişti"... ▶

PROTECŢIA RASELOR PE CALE DE DISPARIŢIE

Incendiile mai mult sau mai puţin naturale care au însoţit primul şarav serios al acestui an – 40 grade la umbră în mijlocul lui mai! – au făcut pagube serioase pădurilor de pe Golan. Victimă directă a lor, mama a doi copii: o pisică sălbatică, animal protejat, fiind pe cale de dispariţie din cauza apetiturilor erotice foarte puţin... rasiste ale acestor mîţe, care se împerechează de-a valma cu mîţele de casă, dînd naştere unor metişi pe cît de simpatici, pe tot atît de puţin puri.

Lîngă una dintre taberele militare de pe Platou, băieţii de-acolo au izbutit să salveze măcar copiii mamei-victimă a incendiului. Cei doi motani sălbateci (cel puţin teoretic!) au fost plasaţi în gazdă în chibuţul Marom Golan, unde – de comun acord – au primit şi cîte un nume: unul e Simon şi altul e Peres.

Coincidenţă nefericită? Cîtuşi de puţin. Naşii pisoilor au declarat presei: "Ei se dezmeticesc şi se întorc treptat la ceea ce sînt de fapt, exact ca un politician după ce a primit o lovitură".

Ceea ce, nu în simpaticul domeniu al animalelor sălbatice, resimţim acut în domeniul... economic cu toţii, din Golan şi pînă la Marea Roşie.

Ei se dezmeticesc repede

NOAPTEA CUMPLITĂ

Nu aş risca să afirm că evenimentul este religios. Fireşte există anumite practici dictate de tradiţie, semne exterioare de doliu şi mai ales veghea de noapte cu lectura zguduitoarelor Ieremiade (se poate glosa îndelung asupra efectului magic al acestei lecturi într-o noapte de vară, cu cer înalt şi cu stele...); fireşte există explicaţia tanahică, cvasi legendară, a destinului tragic al acestei zile, în care "pentru că aţi plîns fără motiv în această noapte (noaptea întoarcerii primului grup de spioni trimişi de Moşe care, ignorînd Promisiunea Divină, au pretins că Ţara Canaan este de necucerit), veţi avea motive să plîngeţi în toate timpurile". Dar dincolo de aici...?!

De cel puţin trei ori pe parcursul a cîteva mii de ani, noaptea celei de-a 9-a zi a lunii Av a reprezentat cotituri tragice în istoria poporului evreu: nu legendar, nu imaginar, nu religios, ci faptic, confirmat în documente. De două ori prăbuşirea Marelui Templu din Ierusalim, inima inimii judaismului ca spiritualitate şi entitate naţională şi statală, şi semnarea faimosului ordin de expulzare a evreilor din Spania lui Ferdinand Catolicul şi a Isabellei de Castilia (nou motiv de meditaţie nu tocmai pozitivistă, dar totuşi: regina purta numele – în lectură europeană – a soţiei străine, feniciană, a regelui Ahab, acea Izevel, descrisă de textele biblice ca unul dintre punctele culminante ale Răului!)

În zilele noastre, în această ţară în care istoria este mai mult decît oriunde justificare şi motiv de polemică actuală, 9 Av devine – să îndrăznim a-i spune aşa? – eveniment politic. Mai ales acum.

Mai ales în timpul acestei intifade, care – mai ales în această noapte – apare ca o continuare. Panta asociaţiilor este alunecoasă şi gîndurile sînt atît de cumplite, încît cuvintele evită să le numească.

Faimosul jurămînt rostit pe înălţimile dramatice de peste Marea Moartă – acel "Af pam lo od Mazada" (ce barbarie a transcrie în litere latine formula ebraică a lui "Niciodată încă o Mazada") – reprezintă de fapt un "No more Tisa b'Av". Dar nimeni nu poate avea curajul s-o spună cu voce tare.

Data e cumplită. De doliu, chiar şi fără semne exterioare.

A APĂRUT UN NOU VOLUM SEMNAT DE ARISTIDE MIRCEA

▪ RÎSETE ÎN OLIMP ▪

Zei făţarnici, zeiţe „afemeiate", inversiuni sexuale, fratricide, paricide, genocide şi alte multe „cide".

Cartea poate fi comandată autorului contra unui cec în valoare de 18 şekeli, pe adresa: Aristide Mircea - P.O.Box 797 - Kiriat Yam - cod 29107

Dr. HENRY RADU MĂNESCU

Foloasele şi ponoasele comerţului comunist multilateral dezvoltat

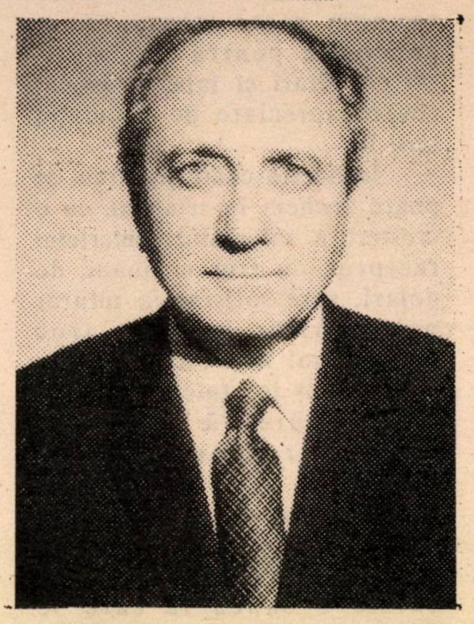

Radu Mănescu

EU ÎŢI VÎND CÎINI DE 1 MILION DE DOLARI
TU ÎMI VINZI CAI DE 1 MILION DE DOLARI
ŞI PÎNĂ LA URMĂ CUMNATA PICTORIŢEI TITINA CĂLUGĂRU, DE LA MINISTERUL COMERŢULUI EXTERIOR, E CONDAMNATĂ LA 20 DE ANI TEMNIŢĂ PLUS 30 MILIOANE DE LEI DESPĂGUBIRI

●

Se ştie că în comunism nevoile populaţiei vor fi satisfăcute în întregime, fiecare primind, după pofta inimii, bunurile şi serviciile după care jinduieşte. Aceasta e precis. Discuţii sînt însă în privinţa căilor de realizare a acestui deziderat: achiziţionarea bunurilor se va face prin vînzare-cumpărare sau prin repartiţii? Vor mai fi bani în comunism?

În comunism – "nimeni nu va avea bani" susţin marxiştii de stînga; "toţi vor avea bani" – proclamă cei de dreapta; "unii vor avea bani şi alţii nu vor avea bani" e părerea moderaţilor. Şi astfel, în timp ce discuţiile teoretice continuă, unele state comuniste au şi început să experimenteze diverse forme ale schimbului de bunuri şi servicii, fără intermediul banilor, în ipoteza că folosirea acestora se va dovedi utilă pentru aplanarea divergenţelor.

Cunoaştem astfel unele forme ale schimbului în natură (troc), denumite ştiinţific "comerţ de întîmpinare", "comerţ prin compensaţii", sau altfel.

Foloasele, dar şi ponoasele acestei ultime forme de comerţ, pot fi sesizate din cele mai jos expuse:

COMERŢUL PRIN COMPENSAŢII SAU "TROCUL MULTINAŢIONAL DEZVOLTAT"

Acesta e folosit în schimbul comercial dintre ţările comuniste pentru că pe această piaţă nu există preţuri care să exprime valoarea internaţională a mărfurilor şi deci nici bani care să le preţuiască. În general, se folosesc preţurile pieţelor capitaliste şi la nevoie banii acestora.

Dar, ca regulă, în tranzacţiile lor curente, partenerii comerciali schimbă în natură mărfurile pe care le au de vîndut, cu cele pe care au interes să le cumpere, fiecare din ele fiind preţuită prin învoială.

Pentru lămurirea celor ageamii în ale comerţului-meşteşug, care nu pot pricepe cum se poate face comerţ fără bani şi preţuri, (nu la cooperativa din Covasna, ci pe o piaţă mondială), cei iniţiaţi în aceste treburi obişnuiau să le explice prin pilde concludente, precum e următoarea:

Să presupunem că partenerii comerciali a două ţări prietene A şi B, nu reuşiseră la sfîrşitul tratativelor lor, să atingă cifra de control a schimbului reciproc, ce le fusese indicată pentru anul următor, de forurile lor superioare. Le mai lipseau două milioane de dolari.

Specialiştii ţării A au propus atunci următoarea soluţie pentru rezolvarea problemei: ţara A mai avea disponibilă pentru schimb o partidă de cîini (a căror piele putea fi folosită la fabrica de mănuşi) şi dorea în schimb o partidă de cai (buni pentru fabrica de salam). Dacă partidele de animale ar fi evaluate la un milion de dolari fiecare, sarcina lor de plan ar fi îndeplinită.

Numai că ţara B, care putea face rost de mîrţoage, n-avea ce face cu jigodiile. Era necesar deci a se căuta o a treia ţară – C – care să poată prelua cîinii de la ţara A, livrînd în schimb ţării B o marfă pe care aceasta s-o poată folosi. Să ▶

spunem nişte componente galinacee pentru "tacîmuri" (aripi, gîturi şi labe de găină) foarte apreciate de populaţia ţării B.

În aceste condiţii, tîrgul se poate încheia în triunghi, cu o creştere a volumului comerţului reciproc cu trei milioane de dolari, spre satisfacţia tuturor partenerilor la acest troc multilateral dezvoltat, inclusiv al forurilor lor tutelare, care şi ele trebuie să raporteze îndeplinirea prevederilor planificate.

În practică, tranzacţiile multilaterale nu trebuie concomitent realizate, pentru că există o bancă la care se înregistrează în contul fiecărei ţări sumele de încasat şi cele de plată. La anumite termene se încheie socoteala şi soldul se lichidează precum s-a convenit.

Revenind la exemplul nostru, arăt că el mai are şi un alt tîlc: să ne închipuim o clipă, că funcţionarul din ţara A care a realizat tranzacţia arătată, e în graţia şefilor, care vor să-l avanseze; este evident că va fi scoasă în evidenţă abilitatea lui comercială, întrucît a reuşit să plaseze cu preţ bun nişte piei de mănuşi nedescîinate.

Dacă însă respectivul funcţionar e pus pe lista neagră a retrogradărilor, nimic mai simplu decît să i se reproşeze că a cumpărat scump. carne ieftină de mîrţoagă.

DACĂ NU E TROC... E "TROSC"

Şi în relaţiile comerciale cu ţările capitaliste, organizarea lor birocratică dă posibilitatea promovării sau lovirii lucrătorilor după bunul plac al organelor de conducere.

Se ştie că, în condiţiile României postbelice, specialiştii evrei cunoscuţi prin onestitatea şi competenţa lor, unii din ei cu meritorii state de servicii în activitatea politică, – au fost solicitaţi să lucreze în societăţile de comerţ exterior.

Or, în această perioadă României, după ce ea n-a recunoscut datoriile financiare ale regimurilor trecute şi a refuzat să plătească creditorilor străini ratele şi dobînzile scadente, i s-au tăiat complet creditele guvernamentale şi bancare pe toate pieţele capitaliste, i s-au anulat avantajele fiscale (inclusiv clauzele naţiunii celei mai favorizate) de care beneficiase pînă atunci, iar unele ţări condiţionaseră vînzarea mărfurilor româneşti pe teritoriul lor, de folosirea sumelor realizate pentru cumpărări tot din ţara respectivă.

Dacă la aceasta adăugăm că "Sovromurile" luau ele crema mărfurilor "tari" (petrol, lemn, metale, etc.), solicitate pe orice piaţă, ne dăm seama de condiţiile dificile în care societăţile de comerţ exterior trebuiau să lucreze şi să satisfacă cererile esenţiale şi urgente ale economiei.

Numai că politica de românizare a aparatului de stat – hotărîtă în a doua jumătate a anilor '50 (vezi art. "Emigraţia evreilor din România salvată de revolta maghiară?" în "Minimum nr. 19 din oct. 1988) – a pus problema înlocuirii evreilor atît din Ministerul Comerţului Exterior, cît şi din întreprinderile sale.

Această operaţie trebuia – potrivit hotărîrii mai sus amintite – să se facă treptat, iar lucrătorii vizaţi să fie transferaţi în alte locuri de muncă, aşa precum s-a procedat în general.

Totuşi aici s-a ales o altă cale: au fost înscenate procese pe bază de învinuiri lipsite de temei, soldate cu condamnarea celor selecţionaţi de organele specializate în atari murdare treburi, la zeci de ani de puşcărie şi zeci de milioane lei despăgubiri, deşi pentru nici unul din ei nu s-a putut dovedi că ar fi avut vreun profit de pe urma acestor aşa zise "afaceri păguboase".

După arestarea inculpaţilor, cazul a fost "prelucrat" în organizaţia de partid a M.C.E. Motivul prefabricat al acţiunii, aşa cum a fost el arătat la respectiva şedinţă, era că o bandă de sionişti, strecuraţi în cadrul ministerului, a păgubit statul român în favoarea celui israelian. Ulterior s-a renunţat la tema complotului proisraelian şi s-a recurs la motivări diferite pentru fiecare caz în parte, motivări care în fond nu erau decît variaţii pe aceeaşi temă.

Un exemplu.

Cumnata bunei mele prietene, pictoriţa Titina Călugăru, funcţionară pricepută şi de o cinste exemplară, la una dintre societăţile de comerţ exterior, a fost şi ea implicată în "complot".

Titinei – care s-a interesat de cauza arestării – i s-a spus că inculpata s-ar fi lăsat coruptă, primind scumpe cadouri de la clienţi. Titina Călugăru, printr-un memoriu adresat Conducerii de partid, a contestat verosimilitatea unei atari învinuiri.

La proces s-a renunţat la acest pretext şi învinuita a fost condamnată, nu pentru corupţie, ci pentru păgubirea şi denigrarea statului român.

Păgubirea statului ar fi rezultat din faptul că ea ar fi protejat clienţii evrei, pentru a-şi creea relaţii utile în vederea emigrării în Israel. Pedeapsa pronunţată pentru această vină: douăzeci de ani temniţă plus treizeci de milioane lei despăgubiri, sumă la care s-a ajuns pe bază de cifre fanteziste şi calcule trase ▶

de păr, ce n-ar fi fost luate în considerare de nici un judecător adevărat.

NU E JUST CA PRIMUL MINISTRU SĂ MOARĂ ÎN TRAMVAI

La aceasta s-a mai adăugat şi o pedeapsă suplimentară de 8 ani, pentru că ar fi denigrat statul român, comentînd în biroul în care lucrase, faptul că primul ministru al Suediei murise în tramvaiul care îl ducea în fiecare zi la locul său de muncă, în timp ce directorii din comerţul exterior se plimbă în autoturisme occidentale.

Din cele arătate se vede că scopul procesului era să se dovedească pe de o parte lipsa de ataşament a împricinaţilor – calificaţi naţionalişti evrei – faţă de statul român şi pe de altă parte să se obţină mari condamnări pecuniare şi privative de libertate.

Se poate presupune că urmărirea acestor obiective ar fi fost determinată de faptul că intenţionîndu-se să fie înlăturaţi toţi evreii din comerţul exterior – poate şi din alte sectoare – lucru ce s-a întîmplat după proces, guvernul vroia să aibă o justificare legală pentru o politică ce amintea de antisemitul "numerus nullus" al guvernelor "burghezo-moşiereşti".

Marile condamnări pecuniare trebuiau probabil să servească la tocmeala previzibilă cu rudele din străinătate, dispuse să plătească în valută forte, eliberarea deţinuţilor.

Condamnaţii au fost eliberaţi după cca 7 ani de detenţie, fără să li se ceară scuze pentru cele pe nedrept pătimite. Cei ce sînt încă în viaţă le mai aşteaptă încă, socotind că scuzele nu trebuie neapărat cerute doar "post-mortem", aşa cum se întîmplă în ţări prietene şi vecine României.

*

Străduindu-mă să aflu care sînt foloasele sistemului de comerţ menţionat, mărturisesc cinstit că n-am găsit nici unul. Ponoase însă – precum s-a văzut, berechet.

Poate că din astă pricină perestroica gorbacioveană nu pridideşte să caute căi de îmbunătăţire a sistemului său economic, iar Ungaria priveşte cu jind, peste gard, la "Piaţa Comună Europeană". Dar asta e altă poveste.

SALA CEA MAI MARE ŞI SOMPTUOASĂ DIN ORAŞ PENTRU FESTIVITĂŢI

nou! nou!

SALOANELE
HAPNINA

NATANIA – TEL. 053-337485
ZONA VECHE INDUSTRIALĂ – STR. PINKAS

COMENZILE SE PRIMESC NUMAI LA BIROUL SALONULUI

• MENU FOARTE VARIAT •
• SERVICI IREPROŞABIL
• ÎNDRUMĂRI COMPETENTE
• SE POT ORGANIZA FESTIVITĂŢI SPECIALE
• CUNUNIA SE POATE OFICIA SUB CERUL LIBER
• FESTIVITĂŢILE SE DESFĂŞOARĂ FĂRĂ DURATĂ LIMITATĂ

CASER •

SUB DIRECŢIA UNOR SPECIALIŞTI DE ÎNCREDERE

PARKING FOARTE ÎNCĂPĂTOR

★
EVENIMENTUL NR. 1 AL ANULUI TEATRAL:
SILVIA POPOVICI ÎN ISRAEL
★★★

O DORINȚĂ A LUI ZACKY

O LIMUZINĂ ALBĂ ȘI AMBASADA ELVEȚIEI DIN ISRAEL

O poveste tristă. O poveste adevărată. O poveste umană, cu adevărat *umană*. Povestea lui Itzhak-Zacky Asor, care a încetat din viață la 34 de ani și căruia, înainte de moarte, i s-a împlinit ultima dorință. Care nu fusese tocmai banală...

●

De profesie, Zacky era șofer; șofer pe un auto-furgon al serviciului de salubritate al primăriei din Ashdod. Zi de zi cu gunoierii, cu zgomotul și mirosurile pestilențiale. Fără familie, fără copii. Nu, viața nu l-a răsfățat. Și ca drama să fie completă, la 33 de ani s-a pomenit bolnav. De cancer. A suferit o operație. Curînd a făcut metastază. La ficat.

Zacky a fost transferat la secția specială a spitalului "Shiba". Ultima stație pentru cei condamnați iremediabil. Tot ce se mai poate face pentru bolnavii-muribunzi e să li se ușureze, printr-un comportament uman, ultimele zile.

Echipa de medici, psihologi și surori nu pierde din vedere că în paturile secției se află oameni și nu cazuri medicale. Și se stă de vorbă cu acești oameni.

Psihologul secției, Iacov Schweitzer, a stat de vorbă, nu

Gita Sion

o dată, și cu Zacky. Care-i sînt visurile, ce și-ar dori, dacă i-ar sta în putință?

Ce și-ar dori? Și-ar dori... Dar nu, la ce bun să-și dorească? Mai cu seamă că pe el viața nu l-a prea răsfățat...

– Totuși! a insistat psihologul.

Și atunci, cu o umbră de surîs trist, Zacky i-a mărturisit. Dorința lui cea mai vie ar fi să-și ia revanșa asupra furgonului de gunoi. În ce fel? Măcar o singură dată să dispună de o limuzină, dar nu oarecare, ci B.M.W., și încă 760. O limuzină albă, care lunecă lin, de parcă plutește...

– Și ce ai face cu limuzina B.M.W.-760? a insistat psihologul.

Cu același surîs trist, Zacky i-a mărturisit visul pînă la capăt. Primul drum l-ar face în zona industrială din Ashdod, unde sînt garate furgoanele primăriei. Ce ochi ar face colegii săi, văzîndu-l descinzînd dintr-o asemenea limuzină! Apoi ar face un tur în cartierul său să fie văzut de toți. Și ar trece și în fața sinagogii pe care o știe încă din anii copilăriei...

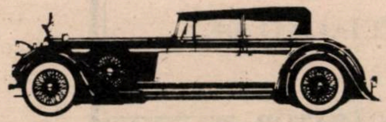

CE AR FI DACĂ?...

La raport, psihologul a relatat și despre convorbirea cu Zacky. N-are importanță cine e cel care a emis, la început șovăitor, ideea de a se împlini dorința acestui bolnav. Ce-ar fi dacă?...

Conducerea secției i-a telefonat lui Uzi Rozof, directorul firmei care reprezintă fabrica B.M.W. în Israel. Cazul l-a emoționat și a făgăduit să încerce. Și nu doar a făgăduit. Din păcate însă, la acea dată în depozit nu se afla nici un exemplar din tipul solicitat. Serviciul comercial a fost mobilizat să verifice listele de livrări și așa s-a ajuns la ambasada Elveției. Ea dispunea de o limuzină B.M.W.-760 de culoare albă. Exact visul lui Zacky...

Cazul i-a emoționat și pe diplomații elvețieni. Au acceptat să pună pentru o zi limuzina la dispoziție.

"TOATĂ VIAȚA"

Sora de serviciu l-a anunțat acum pe Zacky că mîine i se va împlini visul.

– Vă rîdeți de mine! a șoptit. Mie visele nu mi se împlinesc...

De data aceasta, însă, i s-au împlinit. Cînd, susținut de braț de infirmiere, a ieșit dimineața pe peron, a zărit o limuzină albă, scînteietoare, elegantă – B.M.W.-760. Roni Weiss, șeful serviciului comercial al firmei "Rascar", i-a deschis portiera și l-a poftit să intre.

Traseul a fost exact cel indicat de Zacky. L-au parcurs întocmai și pînă la capăt. Zacky s-a întors epuizat dar fericit.

– Ziua de azi o voi ține minte toată viața! a spus psihologului, surorilor, medicului din secție.

Noaptea a închis ochii. Pentru totdeauna.

Bucătarul e doctor în ştiinţe economice

Uri Gilan a lăsat acasă diploma universitară şi s-a dus să înveţe tainele bucătăriei. Printre colegi, sociologi, jurişti şi filozofi

În mod neaşteptat, anul trecut, Uri Gilan (38 de ani) s-a pomenit şomer, după 14 ani de activitate în domeniul financiar. Toate încercările sale de a găsi un post au rămas fără urmări.

Dintr-o dată, existenţa sa a căpătat alt curs. O dată pe săptămînă, ca toţi şomerii intelectuali, se prezenta la Serviciul muncii, semna de prezenţă şi se înapoia acasă, la Rishon le Zion, la soţie şi la cei doi copii. La sfîrşitul lunii, în contul său de la bancă intra ajutorul de şomaj – în jur de o mie de şekeli.

Nu i-a trebuit prea mult timp ca să-şi dea seama că nici diploma şi nici experienţa profesională nu-i sînt de folos practic. În această situaţie, într-una din zile, privirea i-a fost atrasă de un anunţ din ziar, despre un curs de artă culinară al reţelei hoteliere "Dan". În ziua următoare, economistul Uri Gilan s-a prezentat la adresa indicată.

"Bucătarii hotelului au rămas uluiţi aflînd că de fapt sînt economist cu studii superioare", îşi aminteşte Uri. "Ce? Ţi-ai pierdut minţile de ai optat pentru meseria asta afurisită?" Uri însă nu s-a sinchisit de părerile lor. A îmbrăcat şorţul alb, şi-a pus în cap toca tradiţională şi şi-a suflecat mînecile. Cursul are o durată de un an. la capătul lui i se va decerna titlul de bucătar-şef şi în noua profesie îi sînt asigurate perspective certe. La "Dan" sau în altă parte, căci e lipsă, în Israel, de bucătari calificaţi.

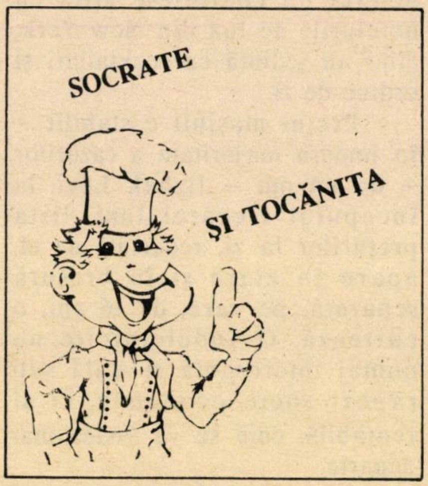

COLEGI DE STUDII

Finny Jacobson s-a născut acum 27 de ani în Rhodesia. De acolo a plecat, cu familia, în Africa de Sud. Studiile universitare le-a făcut la Capetown. În urmă cu 5 ani a venit în ţară, a lucrat un an într-un kibuţ, apoi a călătorit trei ani prin lume. Reîntors, acum 2 ani, şi-a încercat norocul în profesie. Între altele, a editat o publicaţie economică în limba engleză. Acum urmează cursul de artă culinară la hotelul "Dan".

Peste jumătate din numărul cursanţilor e alcătuită din posesori de titluri universitare. Sociologi, economişti, asistenţi sociali, filozofi...

PRINCIPALUL STIMULENT – ŞOMAJUL

Înclinaţia universitarilor către artele culinare e o urmare a cererii ce există în acest domeniu. Unor urechi prea sensibile sună, probabil, cinic, dar aceasta e situaţia: nu filozofi se caută, ci bucătari. Da, stimulentul principal îl constituie aspra realitate. Şomajul. Mai accentuat în domeniul profesiilor intelectuale decît în restul economiei. 10 la sută şomaj intelectual, faţă de 7 la sută, cota generală a şomajului.

Adevărul este că viitorul academic nu se profilează în culori prea roze. An de an, universităţile revarsă noi contingente de titraţi, în disproporţie flagrantă cu necesităţile societăţii, cu capacitatea de absorbţie a economiei. ▶

Universitatea Tel Aviv, de pildă, va "produce" ea singură anul acesta peste 5000 titraţi. Dintre ei – 1.500 în domeniul ştiinţelor umaniste, 1.100 ştiinţe sociale, 330 în diferite ramuri ale artei, 280 jurişti, 270 economişti, 360 medici etc.

Parte, nu neglijabilă, dintre aceşti proaspeţi absolvenţi va căuta în zadar plasament în profesie.

Cînd se vor convinge de acest lucru, cîţiva măcar vor deveni colegi ai lui Uri Gilan şi Finny Jacobson.

M. R.

● O instituţie aproape sacră: mercurialul lui Itzhak Levi. El stabileşte în fiecare lună valoarea autoturismelor din Israel, inclusiv a Dv. "Preţul lui Itzhak Levi" ţi se răspunde la telefon, cînd te interesezi de o maşină oferită spre vînzare. La fel cînd te afli în situaţia (nefericită) de a solicita despăgubiri la societatea de asigurare. ●

O TRANZACŢIE GLOBALĂ DE 4 MILIARDE DE DOLARI

Nu e o bagatelă. La ora actuală, pe autostrăzile şi şoselele noastre circulă 1 milion de vehicule auto. Considerînd valoarea medie a unei maşini 10.000 dolari, rezultă că e vorba de 10 miliarde de dolari în total.

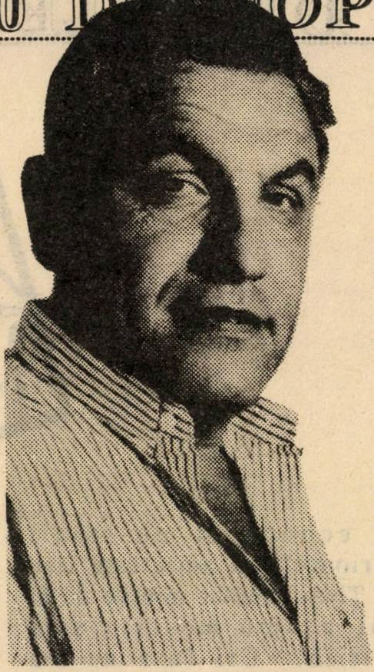

■ Itzhak Levi – bulgarii sînt gospodari buni

Parte însemnată din acest milion de maşini nu circulă numai pe şosele, ci-şi schimbă şi proprietarii. Anul trecut, de exemplu, la Serviciul circulaţiei au fost consemnate 380.000 tranzacţii de maşini în folosinţă. Sub raport comercial, asta înseamnă 4 miliarde de dolari. E o sumă.

Nici măcar şefii de la Sohnut nu cheltuiesc atîta cu hotelurile de lux din New York, cînd au şedinţă cu cocktailuri şi ordine de zi.

Preţul maşinii e stabilit – în imensa majoritate a cazurilor – de un om – Itzhak Levi: la începutul fiecărei luni, lista preţurilor la zi, redactată de el, apare în ziare şi în broşură separată, pe care, de 16 ani, o editează. O îndeletnicire nu numai interesantă şi utilă sub raport socio-economic, ci şi rentabilă, cum se va vedea mai departe.

Dar mai întîi, cîteva cuvinte despre om.

UN "BULGAR" ÎNTREPRINZĂTOR

Levi Itzhak, azi în vîrstă de 52 de ani, s-a născut la Sofia, unde tatăl său exercita un comerţ modest de ciorapi. În 1948, familia a venit în Israel şi s-a stabilit – aţi ghicit – la Iaffo. Tatăl a schimbat comerţul de ciorapi cu cel de încălţăminte. Era, oarecum, chiar dacă nu în domeniul său, într-unul foarte apropiat.

După cursul elementar, Itzhak a fost trimis să înveţe mecanică auto. Şi a învăţat-o bine. După terminarea stagiului militar – mecanic auto, fireşte – a început să lucreze ca instructor.

Cînd a avut ideea de a se consacra estimărilor? În practică, primul "preţ curent" l-a editat în 1973. Cei mai interesaţi s-au dovedit societăţile de asigurare. Aveau acum la dispoziţie un instrument de apreciere şi astfel erau la adăpost de acuzaţiile asiguraţilor cu pagube.

Mercurialul lui Itzhak Levi apare de atunci cu regularitate, prestigiul şi autoritatea sa fiind în continuă creştere. În prezent, broşura e tipărită în 15.000 exemplare lunar; preţul actual al unui exemplar e 11 şekeli, ceea ce înseamnă un milion de dolari încasări anual. La aceasta se adaugă sumele plătite pentru inserţia reclamelor, aproximativ încă o jumătate de milion de dolari.

ÎNCEARCĂ MULŢI, REUŞEŞTE UNUL SINGUR

O afacere bănoasă, deci. Care nu putea să nu stîrnească interesul altora. Căci Itzhak Levi e departe de a fi unicul specialist în materie. Există peste 500 estimatori profesionişti. Cîţiva dintre ei au încercat – şi mai încearcă şi acum – să meargă pe drumul lui Itzhak Levi. Pînă acum, fără succes prea mare.

Succesul e aproape în întregime al său. De ce? Cine poate descifra formula magică a succesului?

V. R.

PE CÎND Tel Aviv AVEA DOUĂ MII DE LOCUITORI

Allenby (al 2-lea din dreapta) şi Dizengoff. Ieri – două personalităţi. Azi – două străzi

În anul 1920 Tel Aviv număra cu totul şi cu totul două mii de locuitori. Transcriem cifrele în litere, altminteri s-ar putea crede că-i o greşeală de tipar. Ziar încă nu avea. "Davar" a început să apară cîţiva ani mai tîrziu, "Haaretz", spre sfîrşitul deceniului respectiv. Şi totuşi, această mică colectivitate umană comunica, făcea schimb de informaţii. În ce fel? prin intermediul înştiinţărilor – tipărite sau scrise de mînă – lipite de obicei pe trunchiurile copacilor. O selecţie a acestor anunţuri a apărut recent în albumul intitulat "Anunţurile unui oraş – Iaffo-Tel Aviv 1900-1935".

E pasionant să răsfoieşti filele albumului. E un fel de călătorie înapoi, pe firul timpului. Pe nesimţite, cititorul e cucerit de candoarea, naivitatea şi umorul oamenilor de atunci.

ELIBERATORUL NOSTRU, SIR ALLENBY

"O veste foarte importantă", aşa începe anunţul cablanului Iosef Eliahu Salos: "Cu ajutorul lui Dumnezeu începem construirea primului gimnaziu, în cartierul Ahuzat Bait" (Numele iniţial al Tel Avivului, pe cînd era o prelungire a oraşului Iaffo). Cablanul se adresează "zidarilor şi cioplitorilor în piatră şi celorlalţi meseriaşi evrei" să se angajeze la lucru, oferind între 6 şi 22 gruşi pe zi, "copiilor, la cărat varul, 4-5 gruşi".

Din aceeaşi perioadă, un anunţ al primăriei îndeamnă locuitorii să ia parte la "eternizarea numelui eliberatorului ţării noastre, ministrul sir Henri Edmond Allenby, victoriosul". 15 ani mai tîrziu, în 1933, Allenby a vizitat Tel Avivul, fiind primit cu mare însufleţire. Iată-l în fotografie, alături de primarul Dizengoff. ►

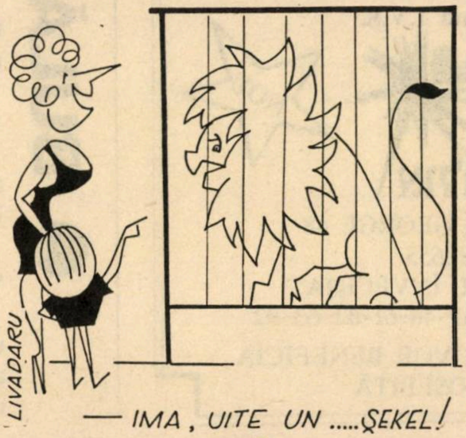

— IMA, UITE UN .....ŞEKEL!

FOARTE IMPORTANT!

PENSIE DIN GERMANIA

1. MULŢI CARE S-AU ÎNSCRIS LA ASIGURAREA SOCIALĂ PÎNĂ LA 13.6.1983 AU ADUNAT DREPTURI RETROACTIVE ÎN GERMANIA ŞI POT PRIMI PENSIA **FĂRĂ ÎMPRUMUT Ş I FĂRĂ NICI O INVESTIŢIE.** CLARIFICAREA SITUAŢIEI CONTULUI LOR PRECUM ŞI SFATURI ÎN ACEASTĂ PRIVINŢĂ SE OBŢIN GRATUIT LA BIROUL NOSTRU.

2. CONTINUĂ ÎNSCRIEREA LA PENSIE – CONFORM CU NOUA LEGE – A FOŞTILOR PRIGONIŢI APARŢINÎND DE CERCUL VORBITORILOR DE LIMBĂ GERMANĂ.

Toţi cei interesaţi se pot adresa la
IAFFA GOLAN
în Tel Aviv, str. Haneghev 4, et. II, camera 40
(Tahana Hamerkazit)
Tel.: 381443
Ore de primire: 7,30 – 17
vineri 7,30 – 12
Lămuriri telefonice între orele 16 – 19
la tel.: 03 – 379379

"CĂTRE ONORAȚII D-NII HOȚI CARE NE-AU VIZITAT ASTĂ NOAPTE"

Că umorul a avut de la început drept de cetate în primul oraș evreiesc mărturisește următorul anunț al lui Saadia Șoșani, proprietarul primei tipografii.

"Către d-nii hoți care m-au onorat cu vizita lor astă noapte. Printre lucrurile ce mi le-ați luat se află și un portmoneu de piele cu diferite acte și scrisori. De asemenea, în buzunarele hainei se aflau felurite scrisori. Vouă aceste hîrtii nu vă sînt de nici un folos, iar mie lipsa lor îmi provoacă neplăceri. De aceea, binevoiți a mi le restitui, primind mulțumiri anticipate. Mă bizui pe îndemînarea voastră, pe care ați dovedit-o azi noapte, de aceea sînt convins că veți găsi calea să-mi satisfaceți rugămintea, fără ca asta să vă pricinuiască cel mai mic neajuns".

"UN OBICEI STRĂIN S-A RĂSPÎNDIT ÎN ORAȘ"

Cu litere de-o șchioapă, să nu scape nimănui, primăria avertizează împotriva unui obicei străin; iată cum sună textul în întregime. "Înștiintare și avertisment. În ultima vreme, unii care vin să se scalde în mare au introdus un obicei străin: se plimbă pe străzile învecinate în costum de baie. Diferite surse ne-au semnalat acest "liberalism" ce se încearcă a se introduce la noi, de parcă bărbatul sau femeia în costum de baie ar fi scutiți de obligația elementară a oamenilor civilizați de a nu apare despuiați în public. Cine dorește să meargă de acasă în costum de baie la scăldat trebuie în mod obligatoriu să poarte o haină sau halat deasupra costumului. Primăria Tel Aviv. 5.7.1932".

Gita Sion

SĂ SPARGEM PIETRE PE IOSEF BLANCK

Joi, 24 octombrie 1929, la orele 7 seara, în grădina Asketing-Ring, de pe Dereh Iaffo-Tel Aviv, vis-a-vis de Lorentz, a avut loc un Festival sportiv, cu participarea atletului Iosef Blanck. Atletul acesta pare a fi fost dăruit cu puteri supranaturale, căci între altele afișul promite la punctul 5: "Doi oameni vor sparge peste pieptul atletului o piatră în greutate de 1000 kg., folosindu-se de 2 ciocane de cîte 20 kg." Partea a doua – trei matchuri de box. Prețul biletelor, 30 – 45 gruși.

SALOANELE

«LEV DIZENGOFF»

ACȚIUNE SPECIALĂ
CU OCAZIA DESCHIDERII

• NUNȚI, CU PARTICIPAREA A PESTE 180 DE PERSOANE
14$ DE PERS.
• BAR/BAT MITZVA, CU PESTE 150 PERSOANE
13$ DE PERS.
• BRIT MILA, NUMAI 8$ DE PERS.

Prețurile nu cuprind I.V.S.

NOU NOU

אולמי לב דיזנגוף

TEL AVIV – STR. KING GEORGE 48
TEL. 201210 – 282655
GARARE ÎN PARKINGUL ÎNVECINAT
AUTOBUZE: 5-18-19-24-25-32-48-61-62-63-92

ORIGINARII DIN ROMÂNIA VOR BENEFICIA DE O ATENȚIE DEOSEBITĂ

• BULĂ

Într-un restaurant, la o masă, Bulă ciocnea paharul cu un amic:

– Hai să fie rău!

– Hai să fie rău!

Un vecin de masă, care trăgea cu urechea, replică indignat:

– Ce înseamnă asta? De ce vreți voi să fie rău?

– Eu i-am vîndut amicului un cîine – explică Bulă – și acum bem aldămașul: să fie cîinele rău!

carnet TELAVIVIAN

CITADIN

OPTIMISTUL

Desigur, timpul şi-a lăsat urmele pe corpul lui: faţa s-a mai buhăit, părul s-a rărit şi muşchii şi-au pierdut elasticitatea. L-am cunoscut un băiat tînăr, fixat într-un entuziasm sportiv (fotbalistic? de basket? nu am izbutit să înţeleg nici pînă în ziua de azi!); azi îl întîlnesc pe aceleaşi străzi, cu acelaşi entuziasm, cu un aparat de radio lipit de ureche (o fi şi el acelaşi?) cîntînd, agitînd braţele, vociferînd, comunicativ şi – de ce nu? – simpatic în drama lui. Azi băiatul nu mai e băiat, e un bărbat în toată firea, rămas sufleteşte în acelaşi punct în care cine ştie ce zguduire l-a răstignit.

O figură a bulevardului Rotschild, o necontenită prezenţă pe Ahad-Haam, pe Schenchin, mereu în agitaţie pe Melchet pînă pe Allenby. Ani de zile am fost ferm convins, încrucişîndu-ne drumurile, că fixaţia lui nu este doar entuziasmul, ci şi circulaţia, mania ambulatorie, neobosită şi ameţitoare. Pînă într-o zi, cînd uşa redacţiei în care era aşteptat un curier căruia trebuia să i se încredinţeze un cec s-a deschis larg şi...

În prag se afla el, Optimistul: îmbrăcat cu tricoul inevitabil, cu aparatul de radio sub braţ, cu zîmbetul netrădat din ochi, dar fără vociferări şi gesticulări! "Cecul dvs. pentru..." I-a fost înmînat, deşi cu strîngere de inimă. După ieşirea lui, ne-am precipitat asupra telefonului, fiind vorba totuşi despre cec, bani... "Curierul Dvs..." "Da, curierul nostru... În ciuda a ceea ce ştiţi, e un om de perfectă încredere!"

Optimistul nu-i un ambulatoriu. Sau o fi, dar cineva (el însuşi?) a ştiut s-o transforme în profesiune. Entuziasmul lui sportiv, scandarea numelui cutărei sau cutărei echipe, fluturarea braţelor în aer, radioul la care ascultă neîntrerupt imaginare înfruntări sportive constituie doar o punte. Pe care trece dintr-un punct la altul, curcubeul de culori care îi ajută să traverseze cenuşiul existenţei de curier. Optimistul este, pe zi ce trece, o prezenţă smulsă din carte: înţelepciunea în hainele nebuniei: "Hai Beitar!" pentru a nu da lecţii telavivienilor care au uitat, unii, să se entuziasmeze.

ACŢIUNE SPECIALĂ PENTRU FESTIVITĂŢI ÎN MODERNELE SALOANE

IARON

BRIT-MILA: 7,50$

NUNŢI BAR-MITZVA: 11,50$

Kettering în toată ţara în hoteluri şi grădini

Preţurile nu cuprind I.V.S.
Tel.: 5101931 – 657941

NINO

Restaurant

«Continental Bucarest»

Roumanian Grill

Chaque Jour de 12^00 h

52 Chen Blv.

Tel.: 03/262922 TEL AVIV

ISRAELUL A INAINTAT O PLINGERE LA CONSILIUL DE SECURITATE CĂ ESTE AMENINȚAT DE O INVAZIE DE OLIMI

SHAMIR: Am trecut noi prin amenințări mai mari și tot nu ne-am lăsat amenințați.

ȘEFUL MARELUI STAT MAJOR: Zahalul are toate mijloacele de luptă moderne pentru a face față oricărei invazii.

Tullio Pericoli – *Ceremonie oficială*

● Interview cu ministrul absorbției, rabinul Itzhak Peretz

"Nu știu cine se ocupă de absorbție fiindcă noi ne ocupăm de ea".

– De ce ați spus că guvernul nu este pregătit pentru a primi o alia mare?

Răspuns: Aceasta e realitatea. În guvern nu sînt decît 27 de miniștri – cine să se ocupe de alia?

– De ce nu se ocupă de ea Ministerul absorbției?

Răspuns: M-am așteptat la această întrebare. Tot timpul mi se pune. Ceva mai original nu știți să întrebați? M-am plictisit.

– Atunci vă rog să ne spuneți: ce se va întîmpla cu noii olim dacă nu sînt locuri de muncă și locuințe?

Răspuns: Aceasta e o problemă de care trebuie să se ocupe Ministerul Muncii și Ministerul Locuințelor. Noi nu ne ocupăm decît de absorbția olimilor.

NOI DREPTURI PENTRU OLIM

În vederea sosirii noilor olim, guvernul a cerut Knessetului să aprobe prin lege acordarea de noi drepturi. Iată cîteva din propuneri:

● Fiecare ole, indiferent de vederile sale politice, să aibă dreptul de a se înscrie în Maarah și a vota pentru Likud. ▶

● *Dreptul la greva foamei se extinde. O familie de olim nemulţumită de locuinţa care nu i s-a repartizat, poate face greva foamei pe timp nelimitat şi nu ca pînă acum, adică pînă i se repartizează o locuinţă.*

● *Olimii au dreptul să aducă în ţară mai multe diplome universitare care vor fi considerate "suveniruri" şi nu vor plăti pentru ele taxe vamale.*

● *Olimii bigami vor avea prioritate la repartizarea în Căminele pentru bărbaţii bătuţi de neveste.*

● *Olimii care nu au cazier penal, îl vor putea obţine chiar la aeroport spărgînd mobilele şi capetele funcţionarilor de la Sohnut.*

● ACTIVITATE INTENSĂ LA H.O.P.

Valul de alia care s-a anunţat va aduce în special olim din Uniunea Sovietică şi Argentina. Ca urmare, la H.O.P. (Hitahdut Olei Patagonia), au început pregătiri febrile deoarece Patagonia este parte din Argentina şi se presupune că evreii din Patagonia nu vor pierde ocazia de a veni în Israel măcar acum în ceasul al 12-lea.

Problema e dacă în Patagonia sînt evrei. La H.O.P. se speră că sînt. Iar dacă cumva nu sînt, atunci trebuie trimişi acolo cîteva sute de evrei originari din România care se ruşinează să spună că sînt din România, ca să poată spună că sînt din Patagonia căci atunci cînd spun că sînt din Cernăuţi sau Basarabia, nu-i mai crede nici dracu'.

"RULETA VIENEZĂ"

Un nou joc periculos, de genul faimoasei "rulete pe şosele", este practicat de olimi.

În ce anume constă el?

Jucătorii înaintează o cerere de emigrare în Israel, apoi pornesc pe şoseaua care duce spre Israel şi în ultimul moment, cînd pericolul de a ajunge în Israel atinge apogeul, jucătorii rămîn la Viena în aşteptarea vizei de intrare în Statele Unite.

● CE SPUN "VATIKIMII"?

HANA PARDES (Kibuţ "Shamuti"): Sînt foarte bucuroasă că vin olim din U.R.S.S. De mult se simte la noi nevoia de o infuzie de idealism, de oameni care au visat o viaţă întreagă să trăiască în kibuţ deoarece s-au săturat de iniţiativa particulară.

MOTI TOV-TOV (Societatea "Bezek"): 50.000 de olim pe an – şi fiecare vine fără un telefon pe el. Ce nenorocire!

MEIR GOLD (Camera de comerţ): Eu nu i-aş primi. I-aş întreba: Unde aţi fost cînd aici urlau şacalii şi cînd turcii nu ne lăsau să aducem în ţară mandatul britanic ca să ne putem scăpa de el şi să ne obţinem independenţa? Acum v-aţi găsit să veniţi, cînd în ţară e linişte şi nu mai avem englezi?

POLI şi NELU

●

PERESTROIKA PE SOCOTEALA ISRAELULUI

În cercurile economice israeliene a produs emoţie declaraţia marelui economist sovietic Leonid Abakulin că "nu există altă soluţie pentru a scoate economia sovietică din stagnare, decît a concedia 15 milioane de salariaţi".

Un expert de la Ierusalim a spus: Este clar ce anume urmăreşte acest antisemit de Abakulin. El vrea să realizeze Perestroika pe socoteala noastră. Concediază 15 milioane de spioni, îi însoară cu evreice şi ni-i trimit nouă ca olim hadaşim. Dar unde să încadrăm noi atîţia spioni?

HOTEL
4 STELE
«METROPOL-GRAND»
NATANIA
STR. GAD MACHNES 17
P.O.B. 1006 – TELEX 35487 METRO 1L
★★★★
● SITUAT ÎN APROPIEREA MĂRII ŞI, TOTODATĂ ÎN CENTRUL ORAŞULUI
● BAZIN DE ÎNOT
● AER CONDIŢIONAT CENTRAL
● TELEVIZOR ÎN CULORI, TELEFON CU NUMERE – ÎN FIECARE CAMERĂ
● BUCĂTĂRIE EXCELENTĂ ŞI SERVICIU AMABIL

CRONICĂ DE ALIA

"VIN TURCII, DOMNULE ARTUR ISRAELOVICI, VIN TURCII!"

Dintre toate evenimentele lunii trecute, legate de viaţa *alialei*, două mi-au atras atenţia în mod deosebit.

Mai întîi – o scrisoare, primită la rubrica *Noi* din partea corespondentului nostru Michael Simion, din Petah Tikva (Rh. K. T. November 7/16):

"În aşezarea Or Yehuda, de lîngă Tel Aviv – scrie M. Simion – s-a deschis anul trecut un Muzeu al Istoriei Evreilor de origine irakiană.

Dacă nu l-aţi vizitat, făceţi-o cît mai curînd. Merită. Materialul este interesant şi foarte interesant modul său de prezentare.

În afara plăcerii pe care vizitarea acestui muzeu o produce, sînt convins că vă veţi pune imediat întrebarea: de ce nu şi un muzeu al istoriei evreilor originari din România?

Şi într-adevăr, de ce nu?

Evreii din România au în urma lor o bogată şi interesantă istorie, de la primele aşezări pe teritoriul ţării, pînă la marea emigrare spre ţara străbunilor; există material documentar din abundenţă; există în aliaua noastră un mare număr de scriitori, ziarişti şi cercetători istorici care ar putea întocmi tematica muzeului şi stabili ce este mai relevant de expus; există foarte mulţi arhitecţi, ingineri şi artişti plastici care ar putea contribui la realizarea sa.

Există poate, dacă nu se găseşte ceva mai bun, şi un local adecvat: mă gîndesc la Beit Basarabia, clădire mare, modernă, situată într-un cartier frumos din Nordul Tel Avivului... şi astăzi *nefolosită*.

Bani? S-ar găsi. Am lucrat peste cinci ani în colectivul de proiectare al Muzeului Babel (al evreilor irakieni) şi ştiu că s-a început cu bani foarte puţini. S-a întocmit un proiect de principiu şi o machetă, apoi o broşură de popularizare. Cînd banii au început să vină, s-a început lucrul, care era prezentat apoi donatorilor (particulari, instituţii, apoi organe de stat). Donatorii erau din ce în ce mai mulţi, pe măsură ce lucrul înainta şi ei vedeau ce s-a făcut cu banii.

Vă propun deci să începem ceva. Acest muzeu poate fi realizat numai de noi, de generaţia noastră. Dacă nu se va face acum, nu se va mai face niciodată. Şi ar fi păcat"

Pe urmă, am întîlnit în ziarul "Jerusalem Post" un articol din care aflăm că Eli Landau, primarul Herzliei, a hotărît să doneze 20 de dunami pentru construirea unui Centru al iudaismului turc (da, turc). Se pare că numărul conaţionalilor noştri, cu rădăcina la Istambul, Izmir sau Ankara se ridică la circa 100.000.

Aşa cum înţelegem din planul din ziar, complexul va cuprinde un muzeu, o sinagogă, o bibliotecă, un auditorium şi o casă de oaspeţi. Mă abţin (pentru moment) de la comentarii. Îmi înfig unghiile în carnea mea de fiu al "tribului celor 400.000" şi mă abţin de la comentarii. În schimb, iau acest plan, îl vîr în plic împreună cu scrisoarea lui M. Simion, lipesc plicul şi îl trimit expres pe adresa lui Artur Israelovici, preşedintele C.O.R. şi animatorul nr. 1, cu muşchi, al *tribului* 1989. Apoi, împreună cu toată lumea de la *Minimum*, aştept răspunsul. Cu încredere multă şi răbdare puţină.

DAN BENIAMINI

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI – IAFFO
TEL 03 – 744787

CHANNEL 4

LABORATORUL TĂU DIN HOLON SAU BAT-YAM SUB CONDUCEREA LUI AMI

ELECTRONICA

REPARAŢII DE TELEVIZOARE, VIDEO, STEREO ŞI INSTALAŢII DE ANTENE
SERVICIU CONŞTIINCIOS
PREŢURI REZONABILE
GARANŢIE – 6 LUNI

Noua noastră adresă:
HOLON
Str. Sokolov 25
Tel. 5036483, acasă – 884431

HERZOG H.O.R.. N-AU VRUT CEI DE LA CADRE...

Uri Eliav, preşedintele H.O.R., a expediat, cum am văzut prin gazete, o scrisoare cu durere preşedintelui Herzog, rugîndu-l să repare o nedreptate; adică să atribuie d-nei Rachel Akerman (78 de ani), Medalia preşedintelui pentru voluntari, la care d-na susamintită a fost (şi este) candidată din partea alialei române, pe temei că (documentele vorbesc!) D-sa lucrează ca voluntară în diferite domenii ale vieţii social-culturale israeliene de vreo 60 (şaizeci!) de ani!

Ştiam, desigur, că Rachel Ackerman are o "hibă", un fel de pată la dosar peste care cadriştii cu propunerile pentru Distincţie n-au putut trece: ea este originară din România.

Ştim însă, că dacă există bunăvoinţă, se poate trece peste asemenea păcate din autobiografie.

...Dar, spre regretul nostru, aşa cum ne-arată schimbul de scrisori din pagina de faţă, *cadrele* n-au iertat:

HITACHDUT OLEI ROMANIA
DIN ISRAEL
Comitetul Executiv Central

Stimatului Domn
HAIM HERZOG
Preşedintele Statului Israel
IERUSALIM

Ca organizaţie şi uniune a originarilor din România găsim de datoria noastră să vă împărtăşim, domnule Preşedinte, amărăciunea şi şocul resimţite faţă de neacordarea Medaliei de voluntar uneia din activistele de frunte ale noastre, o femeie care şi-a consacrat peste 60 din cei 78 de ani cîţi are acum (îi urăm să continue pînă la 120) activităţii publice şi sprijinirii olimilor. Noi sîntem convinşi că d-na Rachel Akerman este deplin îndreptăţită să primească distincţia de onoare acordată de preşedinte voluntarilor.

D-na Rachel este totodată o personalitate şi o reprezentantă a tribului care numără peste 400 de mii de oameni, cetăţeni devotaţi ai Statului Israel. De aceea ne doare odată mai mult respingerea cererii noastre şi considerăm de datoria noastră să împărtăşim preşedintelui amărăciunea şi durerea noastră, nu doar fiindcă d-na Rachel Akerman este reprezentanta organizaţiei, ci şi pentru că este un drept — nu o favoare — al acestei comunităţi remarcabile.

Am fi recunoscători stimatului Preşedinte dacă ar găsi calea, forma, să aprecieze lucrurile din nou.

Cu multă stimă,
URI ELIAV
Preşedinte

CANCELARIA PREŞEDINTELUI
STATULUI
Stimatului domn
URI ELIAV
Preşedintele Hitachdut Olei Romania din Israel
TEL AVIV

Stimate Domnule Eliav,

Preşedintele Statului a primit scrisoarea dv. din 25.6.1989 şi mi-a cerut să vă răspund.

După cum vă este cunoscut, îndeletnicirea alegerii candidaţilor la primirea "Medaliei Preşedintelui pentru voluntariat" revine unei Comisii de consilieri ai Preşedintelui, compusă din personalităţi ale vieţii publice, conducători ai organizaţiilor de voluntari, reprezentanţi ai mass-mediei, academicieni. Această Comisie a ales pe cei 10 primitori ai distincţiei de anul acesta din peste 400 recomandări ce i s-au prezentat.

Dificultatea în alegerea primitorilor distincţiei a fost cu atît mai mare cu cît palmaresul actelor de voluntariat prezentate de astă dată Comisiei a fost deosebit de bogat.

Activitatea rodnică şi îndelungată a d-nei Akerman nu a fost trecută cu vederea de Comisie. Se cuvine relevat că membrii comisiei au consemnat multe din faptele ei, dar cum am arătat, ei au trebuit să aleagă doar 10 primitori.

Este clar că acum, după împărţirea Medaliei, nu este cu putinţă "să se aprecieze lucrurile din nou", după cum cereţi dumneavoastră. Stimatul Preşedinte speră însă că se va găsi o altă cale convenabilă să i se arate d-nei Akerman preţuirea faţă de activitatea sa meritorie.

Cu multă stimă
RUTH SHAUL
Responsabila cu problemele de bunăstare şi doleanţele publicului

etc.

*** Nu e nici un secret că leaderii politici ai alialei au fost (şi sînt) mereu atenţi să nu şocheze ideile şi obiceiurile marii majorităţi (sau cum ar zice americanii: "majoritatea tăcută") a cetăţenilor din *trib*. Nimeni nu-şi aminteşte să-l fi văzut pe Itzhak Artzi defilînd în fruntea unui grup de manifestanţi care cer libertate pentru porno-shopuri, sau pe Arthur Israilovici fumînd demonstrativ haşiş, în mijlocul studenţilor din campusul Tehnionului din Haifa.

...Şi totuşi, ceva-ceva se întîmplă pe acest teren al moravurilor "noi". Deputatul Avraham Poraz (succesorul lui Artzi pe scaunul liberal-independenţilor din Parlament) a participat, nu de mult, la o dezbatere organizată de *Otzma*, – asociaţie care luptă pentru a se acorda drepturi egale homosexualilor şi lesbienelor. Împreună cu colegii săi, de la dreapta la stînga politică, H. Oron (Mapam), Mordehai Virshubsky (Ratz) şi Reuven Rivlin (Likud), deputatul Poraz a ascultat cu atenţie plîngerile activiştilor de la Otzma, care susţin că reprezintă un sfert de milion de homo şi lesbiene din Israel.

*** Într-una dintre recentele ediţii ale concursului t.v. pasionant şi realmente instructiv, "Înfruntarea creierelor", animat de Itzhak Simoni, două dintre întrebările de "cultură generală" adresate concurenţilor s-au referit direct la noi: prima dorea să se precizeze specialitatea sportivă a Angelicăi Rozeanu (cea despre care un confrate se plîngea că este uitată în Israel) şi s-a răspuns la ea, a doua pretindea să se precizeze în care ţară a activat organizaţia fascistă "Garda de Fier" – "Mişmar Ha-barzel" în ebraică – şi nu s-a ştiut, dar cîţi dintre noi sînt capabili să numească organizaţiile similare de pe alte puncte ale globului?

*** Sub titlul "Privighetoarea română amuţită" şi cu iscălitura lui Ioram Brunovski, cotidianul ebraic "Ha-aretz" a marcat împlinirea unui veac de la moartea lui Mihail Eminescu. Un amplu articol scris de un neofit în poezia eminesciană – citită în original! – adresat unor cititori care nu o cunosc şi cărora le-o recomandă şi care se încheie cu o concluzie ce depăşeşte mult limitele unei "popularizări": "Mihail Eminescu dezvăluie în poezia lui bogăţia culturală românească şi va dăinui mereu cu siguranţă.

★

*** Iar, aşa cum s-a mai întîmplat de multe ori, a trebuit ca comandantul Poliţiei din Ierusalim să înceteze din viaţă, la 42 de ani!, pentru ca să aflăm că Iosef Iehudai a fost "de-ai noştri", dintr-una dintre acele familii de evrei religioşi din Satu Mare, faimoase şi prin faptul că au dat pe Elie Wiesel şi pe fanaticii din Mea Shearim. Prilejul, cam sinistru, este totuşi indicat pentru a atrage atenţia că Poliţia israeliană este un adevărat fief al "alialei" şi să ne amintim de anecdota relatată de presa ebraică, de mult, cînd în cazul rezolvării unui caz care făcuse multă vîlvă în ţară, şeful secţiei de anchete Iehosua Caspi dorind să comunice ceva unui subaltern, astfel încît să fie sigur că ziariştii nu vor "dezvălui", i s-a adresat... în româneşte.

*** *Agitaţie* în lumea, mică, a presei de limbă română din Israel. Săptămînalul *Adevărul* (director Armand Sufrin) a publicat un anunţ în atenţia celor ce ar dori "să obţină o cotă de participare la editarea ziarului". Scopul acţiunii acesteia (în spirit *Haolam Haze* a lui Uri Avneri, care a vîndut unui politician... de dreapta vreo 40% din acţiunile violentei reviste): îmbunătăţirea gazetei sau chiar apariţia ei zilnică. Un nou cotidian pe uliţa românească?

Cei interesaţi să obţină o cotă de
PARTICIPARE
la editarea ziarului „ADEVĂRUL"
îmbunătăţit (eventual zilnic)
pot fixa o întîlnire telefonînd la
377 111, între orele 9 şi 13:00.

*** Corneliu Vadim Tudor – cel cu atacurile antisemite publicate în presa "literară" din România, se exprimă la fel de "tăios" şi în vorbirea curentă. Aşa de-o pildă, nemulţumit de faptul că Sorin Cunea i-a spus pe nume şi pe culoare în presa israeliană de limba română, poetul încadrat pe două state de salarii la Bucureşti, s-a întîlnit la Atena cu ziaristul sportiv Niculae Munteanu (coleg cu Cunea la München) căruia i-a înmînat un protest verbal injurios şi înjurător pe adresa lui S. C. "Adresantul i-a răspuns în scris respectînd ortografia lui Vadim Tudor pînă în cele mai adînci amănunte. ▶

Față de un alt coleg al lui Cunea, Mihai Rusu, și el reporter sportiv la Europa Liberă, întîlnit de Vece Tudor la Barcelona, verișorul de servici a făcut cîteva precizări cu privire la biografia bucureșteană a lui Sorin Cunea. Era clar că Vadim Tudor nu are acces chiar la toate dosarele. De unde se poate trage concluzia că ceea ce scrisese prietenul și colaboratorul nostru (e vorba de Cunea) l-a mișcat la ficați pe oficialul scriitor bucureștean, autorul volumului "Saturnalii" și al altor isprăvi de cai (foarte) verzi pe pereți!; pe niște pereți care-au crăpat, fiind gata a se prăbuși. Că jigodia amintită, disprețuită de altfel de întreaga obște scriitoricească a României culte, se "dă la om" cu lătratul și bocancul, nu ne miră. El este cunoscut ca insalubru, provocînd ducerea batistei la nas oridecîteori se află printre gazetari sau poeți adevărați.

Ceea ce ne miră puțin este ostentația cu care e trimis în străinătăți, cu echipe sportive, pentru a reprezenta organele propagandei române. Să fie nevoie de demonstrații pentru frații arabi cum că antisemiții oficiali sînt bine mersi și la putere?

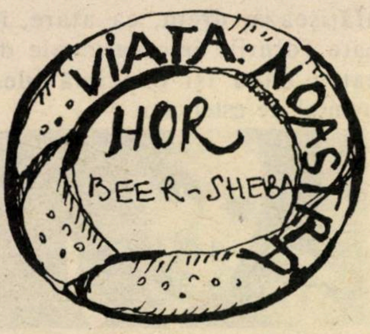

*** Vorbisem în nr. trecut despre cererea adresată de A. Goldenberg, secretarul de redacție al ziarului "Viața noastră", activiștilor H.O.R., care scot, cu mari eforturi, *Almanahul familiei* din Beer Sheva de a se ceda gazetei de Harakevet cele 4 sau 5 reclame (anunțuri comerciale) ale *Almanahului;* dacă poți să storci un bănuț de la "cei de jos", din Neghev, de ce nu?

"...ne-ați propus – scriau cei din Beer Sheva lui Goldenberg – să vă cedăm reclamele din revistă cu... gîndul la încasările de la "Viața noastră". Păi, e frumos? Unii cu covrigul și alții cu gaura de la covrig?"

...Scriam toate acestea și în concluzie ne îngăduiam să-l rugăm (respectuos) pe d. Micha Harish, secretarul general al Partidului Muncii (și patron deci al Harakevetului) "să ceară d-lui A. G. să nu se mai întindă la covrigul necăjit din Beer Sheva: acesta este necesar activiștilor voluntari cu *Almanahul* pentru plata hîrtiei, cernelii și tiparului".

Am așteptat, între timp, un răspuns din partea deputatului Harish. Dar n-am primit nici unul. Și e păcat. Fiindcă la Beer Sheva bîntuie mitunul și cîinii nu umblă cu covrigi în coadă.

*** Se pare că voracitatea Harakevetului e atît de mare încît nu se mulțumește cu înșfăcarea de bunuri materiale, ci cîteodată mai întinde mîna, poate s-o prinde, și la niscaiva bunuri spirituale, voind a deposeda, cam cu japca, pe cei neagreați, de roadele trudei lor cu mintea și pixul.

Astfel, nu de mult, publicînd un interview cu cunoscuții actori Tricy Abramovici și Bebe Bercovici (autoare: Claudia Loebelsohn), și pomenind (fiindcă așa au vrut, cinstit, actorii susamintiți) despre succesul înregistrat la TES cu piesa *Evreica din Toledo*, de Al. Mirodan, după romanul de Feuchtwanger, cotidianul a decis, cu de la sine putere, să șteargă numele autorului: drept care în coloane a apărut simplu, "Evreica din Toledo". Și punct. De parcă ar fi vorba de-o piesă folclorică, fără autor, ca "Sîrba popilor" sau de-o marcă gen "Coca-Cola".

S-ar putea spune multe pe marginea măgăriei. Și poate că într-o zi le vom spune. Pînă atunci, însă, să ne mulțumim a-i îngîna pe H.O.R.-iștii din Neghev: păi, e frumos? ▶

SCRISOAREA BOGZA

Vreau să remarc că dvs. , Al. Mirodan, aţi procedat – punîndu-vă semnătura, în semn de solidaritate scriitoricească pe mesajul iluştrilor scriitori români în frunte cu Geo Bogza – aşa cum orice om de caracter, de cultură, ar fi făcut-o.

V-aţi pus semnătura prestigioasă pe un document care înfierează anticultura şi imbecilitatea.

În situaţii identice, în trecut, oameni ca Romain Roland, Barbusse, Jean Paul Sartre, Eugen Ionesco, ca să nu dau decît cîteva exemple, au luat atitudine împotriva unor acte de nedreptate comise, indiferent în care parte a globului.

Toate acestea reflectă nobleţe şi fac cinste respectivilor şi neamului care i-a format şi educat.

Dr. OTTO BACALU

★★★★★★★★★

Septembrie 1989

★

SILVIA POPOVICI
IURIE DARIE
ION MARINESCU
VALERIA GAGIALOV

★ ÎN ISRAEL ★

UN TURNEU DE 18 KT

★★★★★★★★★

Lavi

Se împlinesc, luna aceasta, şase ani de la săvîrşirea din viaţă a dr-ului Theodor Lavi–Loewenstein, personalitate ce s-a aflat zeci de ani în centrul vieţii evreieşti din România, – şi care aici a desfăşurat o activitate intensă în cadrul Institutului "Iad Vashem", – cuvenindu-se a se aminti "Pinkas Hakehilot Romania", lucrare de bază şi de referinţă a istoriei obştii noastre, lucrare redactată de un grup de cercetători în fruntea cărora a stat dr-ul Lavi, volumului atribuindu-i-se Premiul Israel.

La încetarea sa din viaţă, prieteni, elevi, discipoli, – şi chiar cei ce aveau rezerve faţă de concepţia sa istoriografică şi-au exprimat nu doar regretul, ci n-au ezitat să recunoască pierderea unui "om de neînlocuit", – cum s-a şi scris.

Se fac astăzi, precum se ştie, eforturi pentru o amplă cercetare a trecutului obştii noastre, – un trecut ce merită a fi cunoscut de întregul popor, – şi, în acelaşi timp, se urmăreşte punerea în evidenţă printr-o temeinică lucrare documentată a contribuţiei originarilor din România la reclădirea şi dezvoltarea Israelului, – contribuţie ignorată, – cu sau fără voie, uneori.

Dacă aceste eforturi vor fi încununate de succes, ne vom aminti, fireşte, de dr-ul Lavi şi de opera sa. Iar dacă, Doamne păzeşte, nu – abia ne vom aminti de el, înţelegînd din nou, cît de mare e pierderea suferită prin dispariţia sa.

ophir tours

O nouă carte de
MARIUS MIRCU
O carte cu povestiri vesele

●

NUMAI OAMENII NOROCOŞI AU NOROC!

●

* AMINTIRI DIN COPILĂRIE
* AMINTIRI DIN TINEREŢE
* AMINTIRI DE SCRIITOR

30 şkalim, prin cec poştal, la autor:
Reh. Raziel 6/58,
Ramat Hanasi, 59463, Bat Yam

*** În revista COMUNICAÇOÈS e ARTES (nr,19, 1988), de sub egida Universităţii din Sao Paulo – Brazilia, Prof. Andrei Strihan semnează studiul: "Sincretismul creaţiei scenice – expresie a unităţii physis-techné-poesis", în traducerea Prof. Jaco Guinsburg.

Amintim că Strihan, colaborator de-al nostru, predă istoria teatrului la facultatea din Ramat Aviv, este membru al Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română, şi – după propria sa declaraţie – nu s-a născut nici în Bucovina, nici în Basarabia, nici în Transilvania, nici în Sighetul Marmaţiei, ci în România: ca şi Nancy Brandes (plus atîţia alţii), dar nu ca şi d. Avrum Sharir, Doamna cu Făclia (plus atîţia alţii), el se înfăţişează, drept, ca atare, în toate forurile internaţionale de teatru unde îşi exprimă (des) cuvîntul de estetician.

Maria Banuş

*** Necontenit activă, de-o vitalitate şi prospeţime poetică admirabile, *Maria Banuş* a publicat, de curînd, o nouă culegere de versuri în editura pariziană "Saint Germain des Prés". Titlul: *Horologe à jaquemart"*. Ilustraţia: Tudor Banuş. ▶

minimum

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

*** În legătură cu surprinzătoarea, neaşteptata şi, pentru mulţi, revoltătoarea problemă a examenelor la care sînt supuşi medicii olimi, corespondentul nostru ing. Robert Schwartz, din Azor, furnizează o informaţie (sau poate numai o explicaţie) interesantă:

Am o cunoştinţă care-a terminat anul trecut Facultatea de Medicină la Bucureşti. Majoritatea studenţilor străini israelieni sînt arabi.

Cînd dolarul se vinde la negru cu 100 de lei, nu este greu de imaginat ce viaţă dulce poate duce un student străin la Bucureşti.

Şi cînd, după acelaş schimb, un profesor cîştigă vreo 40 de dolari, studentul străin îşi poate "cumpăra" diploma, pe cînd cel autohton trebuie s-o "cucerească".

În aceste condiţii, autoritatea israeliană de resort, pentru a face diferenţierea între cel ce şi-a cumpărat diploma şi cel ce a cucerit-o, este nevoită să instituie examenul oricărui absolvent ce vine din România.

*** În stînga, Meir Nitzan, primarul din Rishon le Zion. În dreapta, pictoriţa Gita Sion. La mijloc, portretul celui din stînga, făcut de cea din dreapta.

E, trebuie să recunoaştem, o imagine luminoasă, plăcută, ba chiar niţel de play-boy matur a cunoscutului primar.

O imagine cu care creionul satiric şi răutăcios al colaboratoarei noastre nu ne-a prea obişnuit.

*** Între deputatul Rehavan Zeevi (Gandhi) şi ex-deputatul Itzhak Artzi relaţiile sînt răcoroase. Mai ales de cînd Gandhi a "uitat" să-l invite pe Artzi la sărbătorirea "Muzeului Haaretz" cu ocazia a 30 de ani de la înfiinţare. S-ar zice că Gandhi şi-a transferat politeţea.

*** În schimb, la "Carnavalul" copiilor de poliţişti, care a avut loc la "Gan Oranim" din Tel Aviv, Artzi a fost la putere fiind înconjurat de 180 de copii.

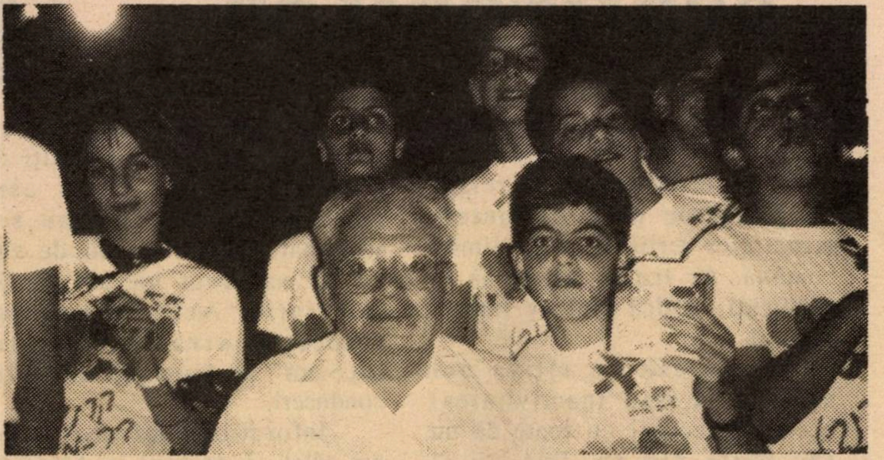

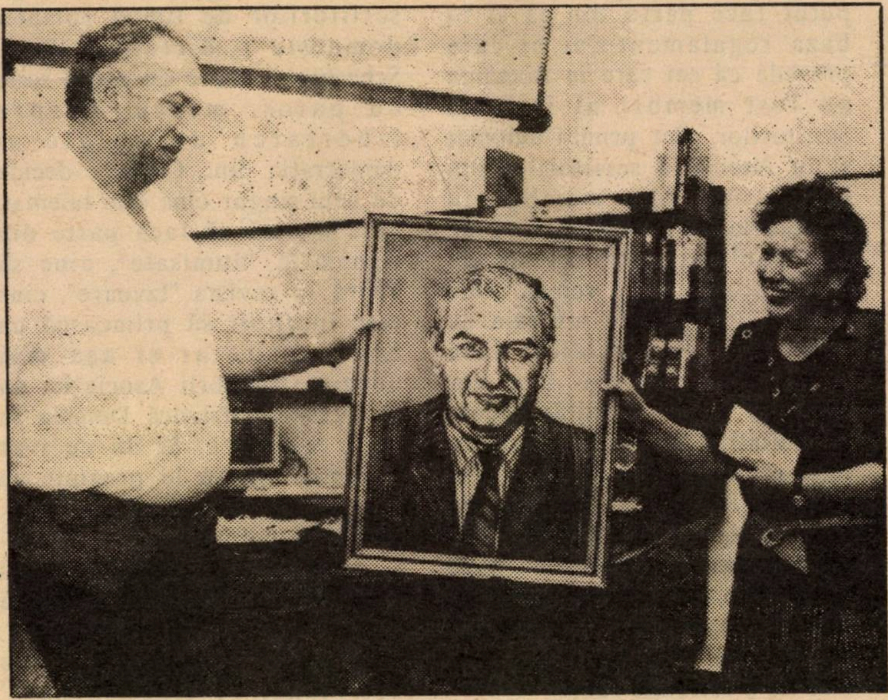

Dar Nitzan, merită să fie zugrăvit în asemenea culori. Alături de Menahem Ariav, din Natzeret şi HOR-iştii din Beer Sheva, el este printre cei mai îndrăzneţi (şi eficienţi) purtători de cuvînt ai *tribului* în "provincia" israeliană.

Rubrică redactată de
BEN YAACOV-ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

DICTATURĂ LA ASOCIAŢIA SCRIITORILOR

Stimate domnule director, scriu aceste rînduri nefiind sigur că le veţi publica, mai ales fiindcă ştiu că sînteţi în relaţii de prietenie cu preşedintele Asociaţiei scriitorilor de limbă română. Ar trebui totuşi să le publicaţi fiindcă sînt de interes general.

Urmăresc de cîţiva ani activitatea (sau inactivitatea) acestei Asociaţii cu toate că nu fac parte din ea. Dar aşi fi putut face parte din ea şi în baza regulamentului ei care prevede că cei care în România au fost membri ai Uniunii Scriitorilor, sînt primiţi automat şi în Asociaţia scriitorilor din Israel. Am fost membru în Asociaţia scriitorilor din Iaşi. Am publicat trei volume de proză scurtă şi un roman. Aici în ţară îmi practic profesia de profesor, n-am publicat încă nimic – şi cine ştie dacă voi putea să public avînd în vedere dificultăţile financiare. Prieteni buni m-au sfătuit să-l contactez pe d. I. Schechter, preşedintele Asociaţiei. Dar acest domn mi-a spus cu un anume cinism: "dacă aveţi dificultăţi financiare, vă rog să vă adresaţi ministerului de Finanţe. Noi nu avem bani nici cît o societate falită".

Ulterior am constatat că Asociaţia a ajutat totuşi cîţiva scriitori să-şi publice cărţile. Am aşteptat zile mai bune. Mi-am spus că se va schimba o dată actuala conducere şi atunci poate voi avea parte de un tratament mai bun. Dar anii au trecut şi conducerea nu s-a schimbat. Să fie oare membrii Asociaţiei atît de mulţumiţi de conducere? Nu, altul este motivul. Conducerea nu s-a schimbat fiindcă de ani de zile nu au mai avut loc alegeri în Asociaţie. Acest elementar respect pentru "democraţia internă" îi lipseşte actualei conduceri.

Informîndu-mă mai serios, am aflat că de fapt la Asociaţia scriitorilor de limbă română domneşte o dictatură. D. I. Schechter – care de altfel scrie cu patos, mereu, despre libertatea de opinie şi democraţia din... China – decide de unul singur cine este talentat, cine merită să facă parte din Asociaţia "dumisale", cine să apară în revista "Izvoare", cine este îndrituit să primească un premiu literar şi aşa mai departe. Membrii Asociaţiei nu se întrunesc, fiindcă Domnia Sa nu-i convoacă. Şi de ce i-ar convoca? Ca să le prezinte un raport? Ca să aleagă, eventual, un alt preşedinte?

Există, cum ştim, dictatori productivi şi eficienţi. nu-i însă cazul domnului Schechter. Asociaţia "dumisale" nu activează; revista "Izvoare" apare mai rar decît un meteor. Seri literare, simpozioane nu se organizează. Scriitorii nou veniţi nu sînt ajutaţi să primească ceea ce li se cuvine; scriitorii de limbă română publică pe unde apucă, după noroc, în funcţie de relaţiile personale pe care le au (dacă le au) în redacţii. Nicăieri un concurs literar. Nicăieri o retribuţie, fie şi simbolică.

Dar există o Asociaţie a scriitorilor! La ce bun?

Îmi permit să fac acest apel (şi vă rog stăruitor să-l publicaţi) de a se pune capăt acestei situaţii ruşinoase, scandaloase de la Asociaţia scriitorilor. D. Schechter are multe preocupări, scoate şi o revistă proprie, deci ar fi cazul şi timpul să fie descongestionat sau să aibă singur eleganţa de a ceda locul altui scriitor.

Cu stimă,
M. MARIAN,
Ierusalim

P.S. Mi-am permis să-i fac d-lui Schechter o caricatură-montaj în genul pe care d-sa însuşi le publică în LAMA sa.

Nota redacţiei: Am publicat scrisoarea d-lui Marian pentru acuitatea problemei pe care o ridică – deşi nu am putut verifica justeţea acuzaţiilor. Aşteptăm, nu o polemică şi nici măcar o dezbatere, ci o reacţie a conducerii Asociaţiei scriitorilor. Vom fi bucuroşi s-o publicăm în numărul viitor. Vom fi chiar foarte bucuroşi.

• Scurt •

• Măcrişul din grădină.

"...Eu sînt obosită nervos şi fizic.. e mult mai rău decît în toamnă şi în iarnă. De cele mai multe ori, nu ni se dă voie să ieşim să cumpărăm pîine. Sîntem (zile în şir) fără pîine şi fără alimente adecvate (fructe-legume). Noroc cu măcrişul din grădină. Tata nu are voie să ducă greutăţi. Şi-a mai fisurat şi o falangă la mînă şi nu poate prinde nimic. Aprovizionarea ar trebui s-o fac eu, dar sînt constant împiedicată să ies. Cînd mi se dă voie totuşi, rareori, sînt întotdeauna agresată de un securist ce se dă drept "muncitor revoltat împotriva mea". Astfel am fost scuipată de mai multe ori în plină faţă, îmbrîncită, trasă de haine, înhăţată de obraz, etc. Mi se spune mereu de către securist să nu mai circul pe străzi nepopulate, ca Aviator Bădescu, ci pe Calea Turzii. Probabil vor să mă împingă în faţa vreunui vehicol... Tocmai de aceea continui să circul pe Aviator Bădescu..."

(fragment dintr-o scrisoare a *Doinei Cornea*, din Cluj, adresată fiicei sale, aflată în Franţa).

• Curajul din baie

"Oamenii, dar care? cei cunoscuţi, cei ştiuţi de mine? da, de fapt toţi sîntem oameni, nu avem alt termen... Vorbesc de parcă aş aparţine altei specii... Curaj în baie, cu apa curgînd dezlănţuită, sau în plin cîmp, uitîndu-te în toate părţile ca nu cumva să fie cineva prin apropiere, curaj în braţele unei femei, în obscuritatea încăperii, spunînd în şoaptă jumătăţi, falnice jumătăţi de adevăruri, curajul de a nu vedea decît micile nimicuri din jur, de a da vina pe cel mai mic şi mai inofensiv dintre cei mai mici, curajul de a înjura pe la spate cu mintea întunecată de alcool, sau de a accepta orice şi oricînd, ridicînd degetul cu nevinovăţie pentru a indica presupusa cauză a relelor... Mereu şi mereu laşii: *nu am încotro, accept orice* în numele unei aşa zise vieţi normale – trebuie să trăiesc şi eu –, a salvării unor copii, a speranţei că destinul va rezolva pînă la urmă ceea ce n-ai fost tu capabil. Curajul de a susţine că alţii, întotdeauna alţii sînt vinovaţi de mizeria ta, de degradarea şi umilinţele prin care treci, de tot ceea ce nu-ţi convine. Mereu şi mereu: destinul, istoria, conjuncturile, cerul şi astrele, diavolul şi tot ce există în afara ta. Idee stupidă, periculoasă: nu sînt mai păcătos ca alţii, fac şi eu ce fac alţii, dacă şi alţii spun asta..(...) Fără adevăruri spuse deschis, fără ochi buni, fără trecut şi fără viitor, capabil uneori să-ţi auzi şoaptele şi gîndurile.

Catastrofa cea mai mare este că ne-am obişnuit cu umilinţa, nu o mai simţim, am ajuns s-o suportăm; să ne lăsăm transformaţi de ea, să devenim complici cu ea, să nu ne mai putem desprinde de chipul ce ni l-a hărăzit, nici măcar atunci cînd sîntem singuri. Saltul de la umilinţă la curaj şi demnitate – mai dificil poate decît cel de la maimuţă la om – nu pare apropiat. Ce fel de fiinţe sîntem?" (p. 177-178)

(Fragment din romanul "Drumul cenuşii" de Augustin Buzura (Bucureşti, 1988); după o cronică de Monica Lovinescu la "Europa Liberă")

• Spălat

"Intelectualii români – şi în primul rînd noi care scriem – nu ne vom spăla niciodată de ruşinea de a fi preferat dicţiunii ideilor, bîlbîiala metafizică a resemnării şi a fricii".

(dintr-o scrisoare a tinerei poete Mariana Marin, din Bucureşti, trimisă revistei *Agora* – red. şef. Dorin Tudoran – din U.S.A. şi transmisă la radio "Vocea Americii").

• Al optulea

Încă o semnătură, în semn de solidaritate cu poetul Mircea Dinescu, pe scrisoarea Bogza: Al. Călinescu, critic literar, asistent la Universitatea din Iaşi.

• Ton Texaco

Se pare că vasele occidentale care acostează în portul Constanţa au, de la o vreme, experienţe ieşite din comun.

Iată cîteva impresii ale comandantului vasului norvegian "Ton Texaco" (31 de mii de tone), aşa cum au fost ele înfăţişate unui corespondent al agenţiei americane U.P.I.:

"...(Cei 200 de constănţeni care s-au urcat la bordul vasului)... erau disperaţi, erau în mare nevoie. Numeau vasul nostru un dar al cerului...

Ni se cereau încontinuu alimente, săpun, ...ţigarete şi băuturi. Le-am dat ce aveam, iar ce nu le-am dat ni s-a luat. În momentul în care am părăsit Constanţa, nu mai aveam nimic. Pantofi, haine, ţigarete, băuturi, săpun... Chiar magazinul vasului fusese golit".

• Ars

"Mă întrebam de ce nu mai apare – de atîta vreme – revista "Viaţa Românească". Mă obişnuisem – ca de altfel şi cititorii ei – cu întîrzierea ieşirii de sub tipar a acestei publicaţii (una dintre cele mai ▶

corecte), dar, în orice caz, de data aceasta orice limită de aşteptare era depăşită. Şi iată că enigma s-a dezlegat: "secretul de stat" pînă la urmă s-a dezvăluit: ultimul număr al "Vieţii Româneşti a fost pur şi simplu *ars*. Motivul este că "grupajul filosofic" al numărului a părut, ca să zicem aşa, incendiar (tot vorbeam de ardere)".

(dintr-un comentariu de Virgil Ierunca, la "Europa Liberă").

• Mutări

Corneliu Mănescu, co-semnatar al scrisorii deschise de protest a celor şase, a fost ridicat cu forţa de la domiciliul său, din imediata apropiere a Statuii Aviatorilor şi mutat cu un camion într-un bloc de tip agro-industrial din comuna Chitila. Noua locuinţă este un apartament de două camere, toaleta în curte şi fără apă curentă. Singura sursă de apă, o cişmea în curte. Fiica lui Corneliu Mănescu a fost concediată din serviciu şi transferată la Suceava.

Silviu Brucan a refuzat să se lase mutat la Zimnicea şi, în cele din urmă s-ar părea că a fost mutat tot în Bucureşti, în cartierul Pajura. Printre altele, s-a mai aflat că fiica lui Silviu Brucan a fost dată afară de la Televiziune, iar ginerele său, arhitect de meserie, ar fi fost mutat la Buzău!

(după "Europa Liberă")

• Premiu

Poetul român Mircea Dinescu, a fost distins, nu de mult, cu Marele premiu internaţional de poezie al Olandei.

• Luvru x 4

Casa Republicii, în curs de construcţie la Bucureşti, va fi de 4 ori mai mare decît Muzeul Luvru de la Paris.

• Humphrey Bogart şi Gh. Apostol

"...Şoselele ţării sînt împînzite de posturi de control ale miliţiei, la care nimeni nu se oboseşte să oprească. În schimb securitatea, faimoasa poliţie secretă a României, e mereu prin apropiere, deseori parodiindu-şi singură rolul. Atunci cînd există hotărîrea de a urmări cutare sau cutare occidental suspect, reprezentanţii securităţii arborează trench-uri a la Humphrey Bogart şi ochelari de soare, indiferent de condiţiile meteorologice.

Securitatea supraveghează cu străşnicie domiciliile a circa 30 de scriitori sau foşti funcţionari de partid care au protestat public. La domiciliul lui Gheorghe Apostol, un fost înalt conducător de partid şi de stat, care a semnat o scrisoare deschisă de protest, pentru că vroia să "moară ca un om cinstit", securişti în civil şi vorbitori de limbă engleză împiedică accesul oricărui vizitator. În acest timp, un alt securist face fotografii, şi un al treilea ţine în mînă un aparat de emisie-recepţie, probabil pentru a-şi alerta superiorii.

(după "Europa Liberă")

• Era o vreme de murit...

Un poem de Dan Deşliu, scris după Daniel Dandart, poet cvasi anonim, contemporan cu Comuna din Paris, şi care, sub titlul "Balada vremii de murit" a apărut în revista "Agora" din Statele Unite:

"Era o vreme de murit/ ceva ce nu s-a pomenit.../ Dar unii se-ndărătniceau/ să dăinuiască în prostie/ sau poate doar se prefăceau/ că-s încă vii – sau cine ştie/ Un timp sărit din calendar/ cu muguri sterpi şi rîme droaie/ îşi legăna peste noroaie/ alaiul valetidunar/ în zvon de dric şi adieri/ de flori de răsalaltăieri// Ţipau profetic pe sub nori/ mai mulţi clocani decît cocori/ Prin aerul de jos ca prin/ pereţi de sticlă translucidă/ ghiceai tîrîndu-se cretin/ – miriapodică omidă – bălăbănind orbecăind/ învălmăşindu-se-n surdină/ ducîndu-se ca să revină/ mereu/ mînaţi de-un jalnic jind/ spre gheaţa goalelor oglinzi/ prelungi cortegi de muribunzi// voioşi pe semne că mai sînt/ măcar în parte pe pămînt/ deşi în loc de străzi străbat/ dărăpănte coridoare/ şi-n chip de case la-nnoptat/ i-aşteaptă hrube reci şi chioare/ Cei ce intrau nu se-ntrebau/ de vor mai apuca să iasă/ în dimineaţa fumegoasă/ Cădeau buştean – şi se tîrau/ şi-n somn pe uliţi de coşmar/ spre-un galantar imaginar// Părea prostesc să te mai miri/ să-ţi faci iluzii – amintiri/ să depeni – nimenea crezînd/ c-a fost altminteri altădată/ şi-o să mai fie oarecînd/ o primăvară adevărată/ Copiii se năşteau bătrîni/ iubiţii se urau în pripă/ Heruvi ciuntiţi de o aripă/ şedeau la coadă săptămîni/ pentr-un pachet de fulgi de ciori/ Era o vreme – să tot mori".

• Deces

Dorel Urlăţeanu, actor; Bucureşti.

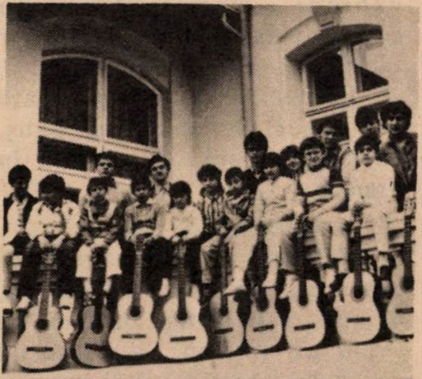

Participanţii la Festivalul de chitară clasică de la Sinaia

NICOLAE, călugărul evreu de la sihăstria Maramureşului

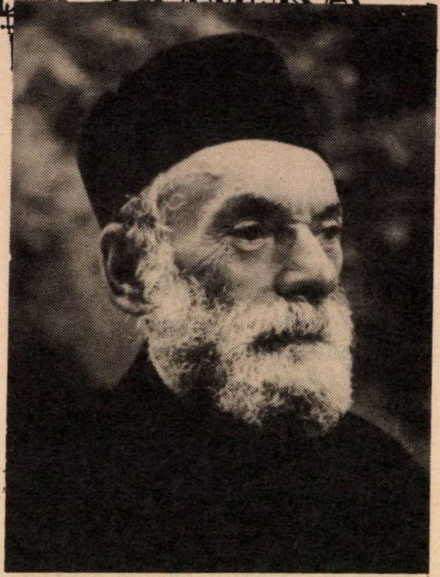

Călugărul N. Steinhardt. Fotografie din 1987; comunicată de Ignatz Steinberg, din Kiriat Bialik.
Trimiţînd-o în Israel, Steinhardt a însoţit-o de următoarele cuvinte: "Nu te scandaliza!"

Aşa cum am anunţat în coloanele revistei noastre, nu de mult a încetat din viaţă în România, N. Steinhardt, distins critic literar de origine evreiască şi... călugăr la Mănăstirea Rohia din Maramureş.

Cu cîteva luni înainte de această moarte, care a îndoliat viaţa literară a momentului, Victor Russu, intrigat de neobişnuita evoluţie spirituală a lui Steinhardt, i-a trimis o scrisoare rugîndu-l să-i răspundă la o întrebare-cheie: "Ce gîndeşti D-ta, cînd eşti singur, în miez de noapte?"

N. Steinhardt a răspuns. Este probabil ultima pagină scrisă a cunoscutului critic literar. O pagină-document. O pagină care vrea să şocheze; şi reuşeşte.

O pagină pentru "Pagina cît se poate de liberă".

CE GÎNDURI ÎŢI TREC PRIN MINTE, CĂLUGĂRE NICOLAE, LA 2 NOAPTEA?

Bat Yam, 5 febr. 1989

Stimate N. Steinhardt,

Cărările noastre s-au încrucişat în cîteva rînduri. Către sfîrşitul anilor '60 m-ai vizitat de cîteva ori la redacţia "Revistei Cultului Mozaic". Din gura d-tale am aflat atunci istoria convertirii. Apoi, într-o vară, s-a nimerit să ne facem în acelaşi timp concediul la Văratec. Pe atunci erai încă mirean, dar am reţinut zelul cu care nu pierdeai nici o slujbă la mănăstire. Zelul neofitului...

Au mai trecut ani şi, cu un prilej, am aflat, aici în Israel, despre călugărire şi retragerea la mănăstire.

Călugăr, deci. Într-un fel, călugăr evreu. Căci, dacă ţin bine minte spusele d-tale, nu ţi-ai renegat originea. Pot chiar să presupun că afirmaţia e valabilă şi acum, între altele pentru că ţi-ai păstrat numele originar.

Eşti, deci, un caz rar. Şi un exemplar uman deosebit, de solidă cultură, critic erudit şi subţire, care nu-şi trădează nici acum vocaţia. Probă recentă, prefaţa-studiu la monografia Zvetlanei Paleologu-Matta despre M. Eminescu.

Toate acestea stîrnesc, firesc, interes. Şi ar fi interesant să citim în Minimum un articol al lui N. Steinhardt despre... călugărul N. Steinhardt!

Cine eşti d-ta, părinte? Cum s-a produs convertirea şi, mai departe, călugărirea? Ce gînduri îţi trec prin minte la două noaptea, cînd nu poţi să dormi? Şi te simţi cu adevărat între fraţi, acolo, în sihăstria maramureşeană? Şi cum te privesc ceilalţi, cum îi simţi că te simt în forul lor interior?

În ce raporturi te afli cu trecutul d-tale, cu foştii coreligionari? Scriitorul şi pictorul Mark Halter, un copil al ghettoului Varşoviei stabilit la Paris, a povestit recent că o dată pe lună e invitatul la dejun al cardinalului Lustiger, evreu din naştere, cu scopul mărturisit ca Eminenţa Sa să aibă cu cine se întreţine în limba maternă comună amîndorura – idiş.

Ştiu: d-ta n-ai cum avea astfel de nostalgii lingvistice, căci n-a fost limba maternă. Dar n-ai cumva alte nostalgii? La ceas de insomnie, la 2 – 3 dimineaţa?

În sfîrşit, ţara noastră, Israel, vorbeşte sufletului d-tale? Şi am în vedere nu atît ţara antică, leagănul marilor credinţe, ci ţara de azi, în care trăiesc cei pînă nu de mult fără ţară, de aceea supuşi în trecut tuturor umilinţelor şi dispreţului celorlalţi.

VICTOR RUSSU

NICIODATĂ N-AM ASCUNS CINE SÎNT...

Rohia, 28 februarie 1989

Iubite d-le Russu,

Cordiala şi amabila d-tale scrisoare mi-a făcut plăcere şi m-a înduioşat. Văd că nu m-ai dat uitării şi-ţi mulţumesc pentru prea bunele şi prea îngăduitoarele cuvinte referitoare la activitatea mea să-i zicem literară. (...)

Cît priveşte acel text pe care binevoieşti să mi-l ceri, mărturisesc că mă simt ispitit să-l scriu. Oricum, voi încerca – nu-mi ceri un lucru uşor – şi dacă Dumnezeu îmi va da viaţă şi sănătate (am parte de necazuri cardiace serioase – dar le consider drept o "miţva" în raport cu posibilitatea unui sfîrşit canceros –) s-ar putea să vă trimit textul.

Doresc, deocamdată, să vă asigur că am fost primit cum nu se poate mai bine aici. Botezul meu e mai cu seamă o poveste de dragoste, a îndrăgostirii mele crescînde de neamul românesc, de ce se numeşte fenomenul românesc şi de biserica creştină. M-am simţit atras din copilărie şi tinereţe de acest fenomen românesc (ca şi părinţii mei de altfel). Anii de închisoare (i-am făcut ca "naţionalist" român şi într-un loc denumit al intelectualilor mistico-legionari) mi-au întărit dragostea şi apropierea de români.

Era totuşi firesc să întîmpin serioase greutăţi la această mică mînăstire din celălalt capăt al ţării: vîrsta (m-am călugărit la 68 de ani), calitatea (beleaua) de a fi fost deţinut politic, originea etnică ("Iţic", vorba lui Al. Mirodan), depărtarea locului de unde veneam (de la Bucureşti, la peste 500 km., iar aici dacă un băiat vrea să ia de nevastă o fată din alt sat, ca să nu mai vorbesc de alt judeţ ori altă provincie e prilej de uimire şi aproape scandal), calitatea mea de intelectual (pour ainsi dire) şi de orăşean printre oameni toţi de origine ţărănească, starea şubredă a sănătăţii (printre oameni în general zdraveni care nu prea ştiu ce-s alea "colită" şi cardiopatie, ş. cl.), lipsa de putere fizică şi de capacitate a unei munci fizice susţinute (se cădea să fie foarte rău privită de oameni voinici şi mult mai tineri decît mine), toate îmi creau condiţii potrivnice şi făceau foarte probabilă (şi foarte legitimă, lesne de înţeles) o recepţie puţin călduroasă.

"MĂ ROG ŞI PENTRU LEGIONARII ASASINAŢI DE PRAMATIA DE CAROL AL II-LEA"

Şi totuşi nu a fost aşa: monahii aceştia, neamul acesta de păstori şi ţărani – oamenii aceştia atît de diferiţi de mine, m-au primit, înţeles şi acceptat cu o mărinimie, o bunăvoinţă, o răbdare, o simpatie care au desfiinţat orice barieră şi mă fac să mă simt la ora 2 a.m., ora adevărului, cu totul nefrămîntat de dubii: cîtuşi de puţin străin, stingher, nefericit, nostalgic ori gîndind să mă întorc din drumul pe care am apucat. Scena atroce din "Tevie lăptarul" al lui Şalom Aleichem, a fetei care s-a căsătorit cu feciorul popii din sat şi aleargă după faetonul tatălui ei, iar el se face că nu o vede, mînă mai departe – cu un fanatism vrednic de al unui ayatollah iranian – nu mi se aplică. (Tot astfel, în închisoare, m-am bucurat de un tratament frăţesc din partea camarazilor legionari. Eu unul nu vă ascund că mă rog şi pentru evreii omorîţi în pădurea Jilava şi pentru legionarii asasinaţi de pramatia de Carol al II-lea).

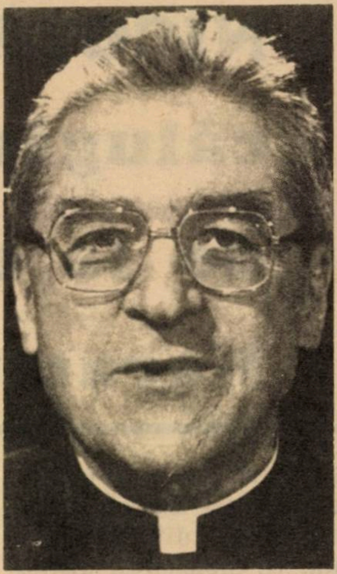

Cardinalul Lustiger: un model

Pe Jean Marie Lustiger de care-mi vorbiţi, îl cunosc şi-l admir şi-l iubesc mult. I-am citit trei cărţi: "Sermons d'un curé de Paris", "Le choix de Dieu" şi "La messe". E un om minunat, un mare teolog şi un spirit liber, nobil. Printre multe altele, iată o tare frumoasă cugetare a sa: Dumnezeul creştinilor vrea ca toţi oamenii să se mîntuiască, nu numai aleşii săi. (Cf. Iezechiel 33,11 şi 18,23).

Am ajuns să mă împac foarte bine cu viaţa monahală care – spre deosebire de ce cred mulţi – nu este una de trîndăvie şi puturoşenie. E o viaţă activă, tonică şi aspră. Şi timpul meu e "plin": slujbe (multe, port o specială afecţiune celei de la miezul nopţii), lecţii (îi ajut pe cît pot pe ucenicii care se pregătesc să dea examen la Seminarul teologic din Cluj), corespondenţă, cînd vin vizitatori străini sînt şi ghid, apoi grijile gospodăreşti (călugării se autoîngrijesc) şi o oarecare activitate literară (îngăduită ba şi recomandată de ierarhii mei de la Cluj şi Sibiu, oameni iubitori de carte), predicile (sînt poftit să predic adesea şi-mi place să le pot vorbi maramureşenilor, oameni dintr-o bucată: mă străduiesc să ▸

scot predica din platitudine stilistică, monotonie şi locuri comune, să-i dau un oarecare caracter de aggiornamento!)

Nu, iubite domnule Russu, puteţi fi încredinţat că nici o clipă nu am ascuns sau am încercat să ascund cine sînt. Păstrînd proporţiile (uriaşe) aş îndrăzni să spun că mă înscriu pe linia trasată de Lustiger.

După cum am arătat în textul din Dicţionar (1), am încercat, odată cu prietenul meu Emanuel Neuman, să mă încadrez în iudaism; n-am izbutit. Despre Em. Neuman îmi pare rău că nu am vorbit mai pe larg în textul intitulat Botez I. E un om cu totul remarcabil. Rectific şi termenul "ateism" pe care l-am folosit vorbind despre el. Era mult mai corect să spun "agnosticism". Îmi pare de asemenea rău că nu m-am referit şi la refuzul României de a participa în 1968 la acţiunea militară a Pactului de la Varşovia în Cehoslovacia.

Cît priveşte Dicţionarul scriitorilor evrei de limbă română, nu-mi ascund părerea mea: e întocmit cu vervă dar conţine mult prea multă ţinere de minte a răului, mult prea multă ranchiună, vindictă şi chiar importante doze de venin. Nu e bine! Românii nu au executat ordinul de a-i ucide pe toţi evreii. Antonescu s-a împotrivit cu hotărîre. O ştiu din gura lui Radu Lecca (Comisar pentru Românizare în anii 1941 – 1944, n. red.): mi-a fost vreme destul de îndelungată coleg de celulă la Jilava şi ne-am împrietenit. Există, domnule Russu, un timp pentru supărare, dar există – citez din Vechiul legămînt – şi o vreme pentru uitare, iertare şi împăcare. Ţinerea aceasta de minte migăloasă şi exacerbată numai a răului înveninează mai ales sufletul celui care nu poate depăşi stadiul sufletesc al vendetei. Să nu uităm: nimeni nu-i fără păcat, iar lumea nu-i matematic împărţită în buni şi răi, iar noi evreii nu deţinem cu exclusivitate monopolul bunătăţii, dreptăţii şi infailibilităţii.

Te mai rog, iubite domnule Russu, să nu vezi în mine un monah fanatic şi încuiat; am primit botezul, la Jilava, de la un ieromonah ortodox, dar şi sub semnul ecumenismului. Ortodoxia pe care am ales-o de bună voie (căci erau în celulă şi catolici şi protestanţi şi neoprotestanţi) şi în deplină cunoştinţă de cauză mi-este dragă şi sînt convins că-i voi rămîne fidel pînă la sfîrşit. Dar creştinismul şi călugărirea nu au însemnat pentru mine o "zăvorîre", o izolare, o fugă de viaţă, ci – cu totul dimpotrivă – o lărgire a orizontului spiritual, o împrospătare a inimii şi cugetului.

La ora 2 a.m. ... (E. M. Cioran, vorbind despre Scott Fitzgerald pomeneşte de ora 3 a.m. ...) Nu vi se întîmplă şi dvs. să vă deşteptaţi din somn (eu în închisoare nu puteam uneori dormi decît de fericit ce mă simţeam, mă deşteptam aus lauter Freude, out of sheer joy) şi să reflectaţi la noţiunea de paradox, pe care Lucian Blaga o considera a fi esenţa gîndirii şi pe care ştiinţa contemporană o dă, din ce în ce mai categoric, drept legea de bază a universului?...

A! paradoxie... nu-i ea cu adevărat formula universală unică (pentru micro şi macrocosm) pe care în zadar a căutat Einstein să o exprime cuantificat?...

Cu simţămintele cele mai alese,

N. STEINHARDT

1) *Al. Mirodan*, Dicţionarul Neconvenţional, vol. I, pag. 208 şi urm.

NOUL NOSTRU

CONCURS CU PREMII
MARCEL IANCU = DADA

Noul nostru concurs cu premii, dedicat operei nemuritoare a pictorului Marcel Iancu, simbol al puterii de creaţie spirituală a *tribului* evreo-român – a luat sfîrşit.

Acum, juriul – alcătuit din: I. Artzi, preşedinte, Dadi Iancu, M. Rudich, Sandu David, G. Bogokowski, Beatrice Hacker (secretara concursului) şi Al. Mirodan (directorul revistei "Minimum") – păşeşte la examinarea răspunsurilor şi la atribuirea premiilor corespunzătoare.

Mulţumind firmelor: *Adrian* (agenţie de voiaj, Tel Aviv), *Adi Tours*, Ltd – E. Weiss (agenţie de voiaj, Tel Aviv), *Ophir Tours* – Marcel Bădescu-Blecher (agenţie de voiaj, Tel Aviv), *Casif Tours* (agenţie de voiaj, Rehovot – Tel Aviv); *Arkia* (societate israeliană de zbor, Tel Aviv); *Hotelul "Shalom"* (Ierusalim); *Harry şi Ghitta*, restaurantul Mifgaş Haromanim (Tel Aviv); *Galeria de artă "Rosenfeld"* (Tel Aviv); *Galeria de artă "Bruno"* (Tel Aviv – Ierusalim); *Asociaţia "Prietenii Muzeului M. Iancu"* (Ein Hod) – pentru premiile şi contribuţia oferite cu generozitate concursului nostru, ne dăm întîlnire, pentru comunicarea rezultatelor, în nr. viitor al revistei, 1 septembrie a.c.

MÜNCHEN

● SORIN CUNEA S-A INTERESAT PENTRU DVS. ●

CUM TRĂIEȘTE UN REGE LA VERSOIX

MICHEL DE ROUMANIE

Sînt circa 5 ani de cînd, înarmat cu un casetofon și o invitație pe care figura stema regatului României, am plecat în Elveția, mai întîi la Lausanne și apoi lîngă Geneva, la Versoix, să realizez unul dintre cele mai interesante și mai pasionante reportaje din cariera mea. Urma să asist la căsătoria uneia dintre fiicele regelui Mihai – prințesa Elena, cu un profesor universitar britanic – ceremonii care au avut loc la biserica ortodoxă din Lausanne și apoi la reședința din Versoix a familiei regale.

Am avut ocazia atunci să stau de vorbă cu regele, să schimb cîteva cuvinte cu regina Ana, prilej care nu i se oferă în fiecare zi unui reporter. Am relatat despre acest eveniment întîi la radio Europa Liberă și apoi în presa israeliană de limbă română.

●

ÎN VILA DE PE MALUL LACULUI LEMAN

Recent, doi colegi din redacția de la München, *Nestor Rateș*, director ad-interim al departamentului românesc și tînărul redactor *Emil Hurezeanu*, însoțiți de un alt tînăr originar din România, scriitor și publicist de limbă germană, este vorba de *Helmuth Fraundorfer* – au avut prilejul de a lua un interviu Regelui Mihai și reginei Ana. A mai fost de față doamna Nicoleta Franck, ziaristă elvețiană originară din România, pe care am întîlnit-o și eu în casa regală cînd am asistat la petrecerea care a urmat ceremoniei religioase de la biserică.

Am stat de vorbă cu Emil Hurezeanu la cîteva zile după ce interviurile au fost transmise la Europa Liberă. L-am întrebat cum s-a născut ideia acestor convorbiri? El mi-a răspuns:

– Fraundorfer și cu mine facem parte dintr-o generație, dacă vrei, nemonarhistă. Amîndoi sîntem născuți în România mult după ce regimul actual l-a îndepărtat pe rege, forțîndu-l să abdice. În școală și în facultate nu ni s-a vorbit niciodată de monarhie. Era interzis. Cum am considerat că Regele Mihai reprezintă totuși un simbol unificator al românilor din afara granițelor țării, a exilului atît de împărțit și dezunit, am considerat că – dat fiind și momentul politic actual, cînd în unele țări ale "lagărului" a început să se miște ceva, un interviu cu regele ar fi cît se poate de oportun.

JEEP-UL GENERALULUI PATTON

– Emoționați?

– Puțin zis! Dar gazdele ne-au făcut totul foarte ușor. În primul rînd, cînd am sosit la adresa respectivă, aduși cu mașina de doamna Franck, o obișnuită în familia regală, în fața casei, trebăluind lîngă ușa garajului ne-au întîmpinat Regele și Regina. Regele Mihai ▶

■ Regele Mihai între Nestor Rateș (dreapta) și Emil Hurezeanu

lucra ceva la jeep-ul pe care i l-a oferit cîndva în dar generalul american Patton, iar Regina la un răsad de flori. Am fost poftiţi în casă şi discuţia s-a înfiripat uşor, amical, fără protocol şi mai ales, fără să fi fost obligaţi să trimitem întrebările dinainte, aşa cum obişnuiesc marile personalităţi.

– În special cele politice! Cum v-aţi adresat Regelui?

– Cu "Sire".

– Şi Reginei? Ştiu că i-aţi luat şi ei un interviu?

– Cu "Madame". De altfel şi ea a fost extrem de prietenoasă, ne-a servit cu cafea şi ne-a spus că înţelege foarte bine româneşte dar nu-şi permite să vorbească, de teamă să nu facă greşeli gramaticale.

– Unii vorbitori de limbă română nu prea au asemenea reticenţe!... Dar să continuăm. În ce limbă aţi vorbit cu cei doi interlocutori?

– Cu Regele Mihai, evident, în româneşte, iar cu Regina în franceză şi engleză.

– Ce limbă folosesc ei în casă?

– Engleza. Fetele – cele cinci prinţese – vorbesc toate româneşte.

– Cum sînt născute în Occident, înţeleg că au învăţat...

– ...de la tatăl lor. De altfel, într-o discuţie avută acum cîţiva ani cu un român stabilit în Occident, dar care a fost coleg de şcoală, în România, cu Regele Mihai, acesta i-a spus referitor la cele cinci fete: *"Dragă, tot ce le-am putut da a fost şcoala, instruirea, altceva n-am avut!"*

– Apropos. Ce impresie ţi-a făcut vila pe care familia regală o ocupă la Versoix?

– Bună, foarte bună. De altfel gazdele, după terminarea interviului, ne-au făcut un "tur" prin casă şi în parcul din spatele ei. Am să-ţi furnizez un amănunt pe care probabil nu l-ai aflat cînd ai vizitat acelaşi domeniu: vila nu este proprietate personală. Este închiriată.

– Din ce-şi... scoate Regele chiria şi celelalte cheltuieli? Se spunea că face parte din consiliul de administraţie al unui mare concern care construieşte avioane...

– Inexact! Regele Mihai este reprezentantul unei firme de investiţii greco-americane cu sediul la New York. Evident deţine o funcţie de conducere.

– Am auzit că aţi făcut fotografii. Adică chiar le văd pe masa ta de lucru...

– Da. Sînt amintiri la care ţin foarte mult. Atunci cînd am propus să le facem, Regina, care era îmbrăcată în bluză şi pantaloni, a spus cu cochetărie: *"Ar trebui să mă schimb. Să-mi pun o rochie de gală!"*. A rămas, bineînţeles, aşa cum era.

– Te-am întrebat cum te-ai adresat majestăţilor lor, dar nu şi cum se numesc astăzi. Cum scrie în paşaportul cu care călătoresc?

Michel de Roumanie şi *Anne de Roumanie.*

– L-aţi întrebat de fiice?

– Evident. Margarita, prima născută, lucrează în Italia pe lîngă Naţiunile Unite.. A doua, Elena, este măritată cu un profesor englez...

– ...şi mamă...

– ...a treia, Irina, este căsătorită cu un suedez şi locuieşte în America. Sofia studiază artele grafice la Washington, iar cea mai tînără, Maria, se ocupă de educaţia unor copii.

– L-aţi mai întrebat şi altceva în legătură cu viaţa lui particulară?

– Da. De pildă: "Care este viaţa de zi cu zi a unui rege în exil?" Regele Mihai mi-a răspuns: *"Este cam greu de răspuns. În cazul meu, cel puţin, a trebuit să mă adaptez la o mulţime de lucruri diferite şi sper că am reuşit, în acest timp neuitînd nici o clipă pe cei de acasă. Ceea ce s-a spus, din păcate, de către unii şi alţii că nu mă mai interesează, că îmi văd de alte treburi, nu este adevărat. Dar greutăţile vieţii de toate zilele a trebuit să le înfruntăm cum am putut şi întrucîtva am reuşit. Cu greutate însă"*. Cînd l-am întrebat de fiicele sale, Regele mi-a răspuns: *"Fiecare dintre ele trebuie să lucreze ca să trăiască. Toţi a trebuit să lucrăm şi, cum am spus, am reuşit să ne descurcăm"*.

– Şi una dintre întrebările puse reginei?

– "Ştim că nu aţi fost niciodată în România; presupun că aţi dori foarte mult să vizitaţi ţara"... La care Regina Ana a răspuns: *"Aş dori enorm să vizitez România. Am văzut desigur fotografii şi, uneori, filme făcute în România. Cînd primim un astfel de film îl revedem mereu; ne interesează peisajul ţării, oamenii, satele. În ultima vreme am văzut mai multe filme, pentru că aici, în Occident, interesul pentru România a crescut. Văzînd filmele, vedem într-un fel şi ţara"*.

– Emil Hurezeanu îţi mulţumesc. Te-am invidiat cînd am auzit că pleci să realizezi acest interviu prin locuri unde m-au purtat şi pe mine paşii. Cred că eşti de-acord cînd afirm că impresia pe care o lasă familia regală din Versoix este aceea a unor fiinţe cu picioarele foarte pe pămînt. În fond, regii sînt şi ei oameni. Basmele aveau de obicei ca eroi împăraţi. Îţi mulţumesc şi pentru fotografia pe care ne-ai pus-o la dispoziţie, menţionînd că dreptul de *copyright* îţi aparţine. Personal, cred că interviurile cu Regele şi Regina te-au satisfăcut şi răsplătit... regeşte.

● SĂ AI ÎNTOTDEAUNA LA TINE

PARIS

Cutia cu degețele(*)

Gita Sion

În legătură cu ancheta "AMORUL LA EVREI" (vezi Minimum nr. 28), aceeași revistă franco-evreiască "PASSAGES" publică un simpatic foileton al cunoscutului gazetar José Arthur – satiră la adresa înfloritorului sex-business – pe care-l redăm – prescurtat – mai jos în tălmăcirea lui I. Fîntînaru:

●

– Bună ziua, doamnă, aș dori o cutie de prezervative marca NF... e pentru fiul meu.

Farmacista, o femeiușcă de vreo 30 de ani, zîmbește ironic:

– Pentru dvs. sau pentru fiul dvs?

Îmi dau seama cît de ridicolă a fost fraza mea introductivă. I-a dat ei impresia că mă simt jenat să fac o asemenea cumpărătură. Și în timp ce privesc la dînsa, la încăperea-laborator din fund, dau să mă descurc:

– Știți, la vîrsta mea și ca ziarist, acest gen de pudoare nu mai ține, vai, de la război încoace...

– Care gen de pudoare?

Fără doar și poate, e amuzantă farmacista asta cu cutia ei de "capote" englezești în mînă și cu ideea ei în cap sau aiurea.

– V-am recunoscut după voce; vă ascult adesea. Sînteți chiar atît de eliberat (de prejudecăți) pe cît vreți să păreți sau totul e doar cinema?

– Hai să ieșim nițel pînă-afară și îți arăt eu dacă sînt sau nu eliberat.

– Nu zău, Rodrigue!

Și în timp ce servește, cu abilitate profesională, o clientă care tocmai intrase pe ușă, mă privește cu ochi subtitrați de făgăduieli confuze. Își conduce clienta la ieșire și răsucește cheia în broasca ușii.

– Vă iubiți fiul?

– Desigur.

– Și cînd e să-i cumpărați haine o faceți la întîmplare?

– Nu.

– Ce talie are?

– Păi i le iau pe măsura mea.

– Cu prezervativele e la fel. Trebuie să le încercați ca să-i alegeți pe cel mai bun.

– Cîte mărci există?

– Vreo sută... dar nu te nelinişti, eu nu vînd decît cinci.

Ea etalează cutiile cu "bonete" de noapte de amor pe birou și arată spre divanul din încăperea-laborator. Prins între curiozitate și jenă, reflectez la servituțile dar și la măreția ipostazei de "tată-găină" al cărui fiu a devenit "june-cocoș".

În ciuda gesturilor de atentă grijă a celei ce mă pregătește, eu rămîn incapabil să pricep ceva, măcar cu privire la misterul pasiunii pe care o dovedește pentru arta sa.

Ea însă nu pare descumpănită:

– Se întîmplă... de vină e bluza mea albă, de fiecare dată uit să mi-o scot. Dar cu albumul acesta totul se aranjează.

Și cu mîna liberă apucă o carte, pe care mi-o pune în poală. Cartea este în japoneză, desenele sînt însă poliglote și exhaustive; "figurile" – dacă pot să o spun – sînt toate ilustrate. Pe prima pagină, o novice tocmai convertise un samurai ▶

(*) *Degețele*, traducere liberă a sintagmei franțuzești *"petits doigts"*, folosită de autor pentru *prezervative*, prin asociație cu degetele de la mănușă. Sînt în articol și alte expresii plastice pentru aceeași noțiune, greu de tradus în limba română.

imberb şi dezarmat, transpirat de recunoştinţă.

Acum, "fulgarinele" de amor nu mai sînt în ambalaj, ca şi mine de altfel. Ele sînt de toate culorile, de toate dimensiunile. Ceva mai suple se poate?

– Poftim, îmi spune ea, uită-te la asta, s-ar crede că a fost făcută special pentru tine.

Are dreptate, îmi vine foarte bine. De cîteva minute, interesul manifestat ostentativ pentru "degeţele" blindate, cu picăţele, cu flori, cu bonetă frigiană, cu un mic rezervor parfumat s-a estompat în favoarea unei dulci facilităţi elastice.

– Pentru tine, avem nevoie de unul de două locuri.

Mă flatează, ceea ce nu e frumos din partea ei, dar nu sînt în stare să protestez.

Anatema la adresa latexului bandei lui Al Capote nu mă mai interesează; sînt foarte satisfăcut de această a doua piele – trăsură de unire pe care sir Condom a realizat-o într-o zi între amor şi pernă.

O aud vag murmurînd că există modele pentru circumcişi, vîrf de jad pentru chinezi şi pălărioare de brusă complet albe pentru africanii dornici să lumineze, un moment, organul în rut.

În cele din urmă, ea nu încetează să vorbească cu o voce domoală şi asta îmi place. Din scripca mea de ocazie, ea a făcut un stradivarius. Graţie ei nu voi mai practica nicicînd *coitus interruptus* (întreruperea contactului spre a evita fecundarea, n.t.).

Mulţumesc, doamnă.

Cartea japoneză a căzut pe jos; ea o ridică, o pune pe măsuţă, se îndreaptă spre vitrina golită şi îmi spune:

– Ştii, eu notez pagina care produce fiecărui client mai mult efect; în ce te priveşte, pag. 82 este cea mai eficace.

Iau din nou cartea, o răsfoiesc... pag. 24: două femei împreunate; pag. 45: un prinţ arab se pasionează de un băieţel fără burnus; caut, febril, să ajung la pag. 82 şi roşesc pînă la urechi... acum sîntem doi care ştim secretul.

Şi-mi spun în gînd că s-ar fi putut foarte bine ca, din întîmplare, să dau peste un farmacist...

INSTITUTUL

«VEGA»

BAT-YAM,
STR. HAATZMAUT 64
TEL. 592816 – 586111

- Slăbire
- Modelarea corpului
- Bronzare completă

ACŢIUNE SPECIALĂ
- Consultaţie gratuită
- Abonamente Lunar: 200 şekeli
2 luni: 2 x 170 şekeli
3 luni: 3 x 150 şekeli

TOATE ABONAMENTELE, FĂRĂ LIMITĂ DE ŞEDINŢE

- ABONAŢII PRIMESC GRATUIT O ŞEDINŢĂ DE BRONZARE SĂPTĂMÎNALĂ

NU PIERDEŢI OCAZIA!
POFTIŢI CHIAR ASTĂZI!

NE ÎNTOARCEM LA PREŢURILE DIN ANUL TRECUT LA

OPTICA «NOGAT»

* Rame CARRERA începînd de la 130 şk.
* Ochelari sport cuprinzînd piese de schimb, numai 100 şk.
* Ochelari de vedere cu ramă metalică inclusiv lentile, numai 80 şk.
* O pereche de lentile multifocale, progresive (fără dungă) numai 300 şk.
* O pereche de lentile bifocale, numai 120 şk.

Preţurile se referă la lentile din material plastic pînă la ± – 6 SPH

Cumpăraţi lentile de contact colorate cosmetice, numai cu 480 şk. inclusiv controlul ochilor şi primiţi **cadou** *ochelari de soare*

Potrivirea lentilelor de contact – controlul ochilor de către un optometrist în zilele de duminică, marţi, joi, vineri orele 9 – 13, luni şi miercuri orele 16 – 19

OPTICA "NOGAT" – IAFFO
B-dul Ieruşalaim 159 (în clădirea de 14 etaje)
colţ Nahal Avsor 1, Tel. 5568747 – seara
Deschis Duminică – Joi orele 9 – 13; 16 – 19;
Vineri 9 – 13

– BULĂ ZIUA!
– BULĂ SĂ-ŢI FIE INIMA!

ROMA

JACOB POPPER

NASUL LUI LEOPARDI

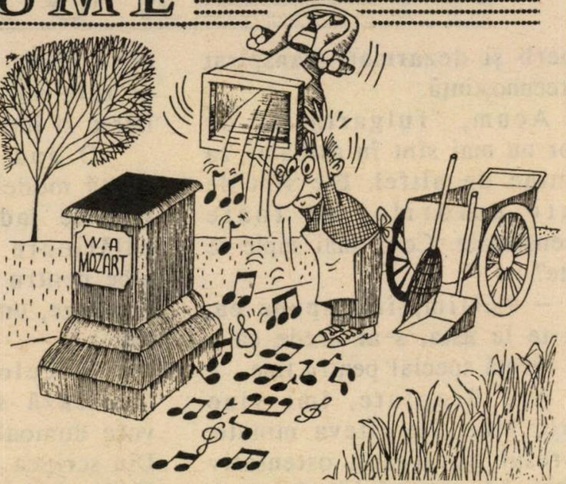

Adrian Andronic

Cînd am părăsit acum două decenii şi mai bine oraşul etern, am aruncat şi eu, ca mulţi alţii, o monedă în scoica în care-şi revarsă apele Fontana di Trevi, în speranţa că mă voi întoarce cîndva acolo. Dorinţa mi-a fost împlinită: mai curînd decît mă aşteptam, mi-a fost dat să aud iar şopotul mirificei fîntîni şi să-l revăd pe Okeanos aburcat pe fantasticul său vehicul, tras de cai de mare încălecaţi de Tritoni. Părea că nimic nu se schimbase şi că măcar acolo timpul stătea de veacuri în loc. Măcar acolo! Îmi tot repetam, în vreme ce mă îndreptam spre parcul vilei Borghese, unde presimţeam că mă aşteaptă un mult mai puţin reconfortant spectacol. Ştiam doar că la Roma există pe lîngă o tradiţie a conservării şi una a distrugerii şi că aceasta din urmă nu operează nicăieri cu mai multă cruzime în zilele noastre decît asupra busturilor din parcul spre care-mi mînam paşii. Nu sînt cioplite, cele mai multe dintre ele, de sculptori de prima mărime, dar oricum înfăţişează protagonişti italieni ai gîndului şi cuvîntului, ai acţiunii şi contemplaţiei, ai sunetului şi culorilor: sute de poeţi, filosofi, savanţi, muzicieni şi pictori întruchipaţi în marmură în decursul ultimilor 150 de ani şi aşezaţi în acel parc întru slava patriei, şi spre aducerea aminte a viitorimii.

Efectul a fost şi – vai! – mai este cu totul altul decît cel dorit şi prevăzut: în locul smereniei şi respectului busturile stîrnesc la unii oaspeţi ai parcului Borghese furie iconoclastă. De cîte ori mă aflam acolo găseam alt nemuritor văduvit de protuberanţa nasului sau a bărbii, mînjit cu stridente şi oribile culori. Pot chiar zice că vizitam acel parc mînat de un soi de perversă pornire. Oare pe cine l-or mai fi sluţit? mă întrebam, ba odată am pus şi un pariu cu un amic. "Fac prinsoare că de data asta îl găsim pe Leopardi fără nas!" i-am spus eu înainte de a pătrunde în parc. Previziunea s-a adeverit cu supra măsură: nu mai puţin de 89 nasuri – printre care şi cel al nefericitului poet din Recanati – fuseseră zdrobite cu ciocanul de un polonez nebun, căruia i se năzărise că sub acele simulacre de piatră se ascundeau spioni ai K.G.B.-ului.

218 POSTAMENTE ŞI UN BUST NERESTAURAT

Cine şi-o mai fi pierdut nasul? mă întrebam, atunci cînd reîntors pentru prima oară la Roma, mă îndreptam spre parcul Borghese. Ceea ce mi s-a înfăţişat privirilor acolo m-a înspăimîntat de moarte, dar informaţia servită de unul din gardienii parcului m-a înseninat numaidecît: nu mai puţin de 218 busturi de oameni celebri nu fuseseră furate – cum crezusem eu – ci trimise la restaurare. Această operaţie trebuie că e făcută cu multă chibzuinţă şi migală! mi-am spus eu ori de cîte ori, în decursul anilor următori, mă aflam în acea urbe şi-mi făceam vizita de rigoare în parcul Borghese, fără a găsi la locurile ştiute decît 218 postamente goale. În primăvara acestui an m-am dus la Roma, între altele, pentru a vedea cu ochii, ceea ce îmi vestiseră ziarele şi anume că cei douăsute şi optsprezece se află din nou la locul lor, prevăzuţi toţi cu nasuri conforme originalului. Ştirea nu era necorespunzătoare adevărului decît într-un singur caz asupra căruia voi reveni. Dar între timp vandalii parcului Borghese se năpustiseră asupra ▶

busturilor restaurate, animaţi de acelaş sălbatic instinct al distrugerii, folosind însă procedee noi şi mai perfecţionate.

DOUĂ MUSTĂŢI ŞI UN PAPILLON

Astfel, bustului lui Pietro Mascagni i s-a pictat sub nas cu o culoare sintetică indelebilă o mustăcioară à la Adolf Hitler. De ce oare? s-au întrebat îndată după profanare ziarele şi m-am întrebat şi eu, stupefiat, atunci cînd m-am aflat la locul delictului. Ce legătură va fi stabilit atentatorul între "Mein Kampf" şi "Cavaleria rusticană"? Filosofului neo-kantian Vanucci i s-a aşezat pe plastronul redingotei un *papillon* de dimensiuni respectabile pe care restauratorii, după repetate şi vane tentative, au renunţat să-l mai înlăture: spre sadica satisfacţie a "autorului", îmi îngădui să presupun. S-ar putea ca acesta şi izvoditorul mustăcioarei lui Mascagni să fie una şi aceeaşi persoană, bănui eu; dar altul va fi fiind, neapărat, cel care i-a aşezat istoricului Nibby o mustaţă – tot atît de inextirpabilă – prevăzută însă la capete cu două agresive virgule răsturnate care-l fac pe acest savant eminamente respectabil să semene leit cu Salvador Dali. Cea mai mare parte dintre "restauraţi" au fost pociţi în fel şi chip, cu culori pe care deocamdată tehnica restaurării, în ciuda procedeelor avansate de care dispune astăzi, nu le poate înlătura.

Numai grija lui Leopardi nu trebuie s-o mai poarte restauratorii, căci pînă la data la care scriu aceste rînduri bustul său a fost cruţat de către vandali. De ce? De milă, poate, zic eu, căci autorul "Infinitului" este *singurul* care s-a întors de la restaurare fără ca ceea ce-i fusese extirpat, în speţă nasul, să-i fi fost aşezat la loc. Probabil că organul în chestiune, aşa cum va fi fost în realitate, în orice caz, astfel cum şi l-a închipuit autorul bustului, nu a putut fi reprodus cu fidelitatea dorită.

Trag nădejdea că ţara care l-a odrăslit pe Michel Angelo Buonarotti şi pe Bernini va da la iveală cîndva şi pe sculptorul care va rezolva în mod fericit această problemă. Pînă atunci însă, vizitatorii parcului Borghese care trec prin faţa bustului marelui poet, se vor întreba, cred, cu uimire: "Unde este nasul lui Leopardi?". Cîţiva – printre care cred a mă număra şi eu – s-au simţit pătrunşi de o leopardiană tristeţe atunci cînd s-au simţit îndreptăţiţi să mai pună şi o a doua întrebare: "Oare i se va aşeza vreodată nasul la loc?"

SEPTEMBRIE 1989

Ea şi El
Femeia şi Bărbatul
Doi "monştri sacri" ai teatrului românesc
Două super-vedete ale filmului românesc

SILVIA POPOVICI
de la Teatrul Naţional

şi

IURIE DARIE
de la Teatrul de Comedie

în
ANONIMUL VENEŢIAN
de Giuseppe Berto

Regia: Olimpia Arghir;
Scenografia: Miki Georgescu;
Ilustraţia muzicală: Timuş Alexandrescu

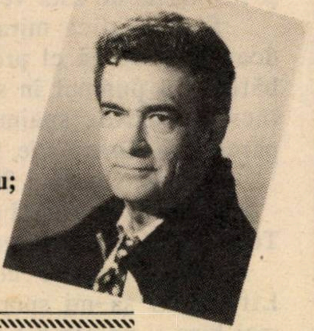

Programul şi amănunte în nr. nostru viitor 1 septembrie a.c.

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA“
REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.
„LAMA“ — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA“ taie în carne vie !
Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul 3,50 şekeli

STALIN ÎȘI PUNE PROTEZĂ DENTARĂ

O carte care a stîrnit senzaţie în U.R.S.S. Şi în numeroase alte ţări, unde a apărut în traducere. În milioane de exemplare. (Recent şi în ivrit).

O carte despre Stalin. În spiritul *glasnost*. Nu e un roman, în accepţia comună a noţiunii. Nu e fabulaţia unui scriitor.

Ca să scrie această carte, Anatoli Rîbakov (evreu) a făcut în prealabil o imensă muncă de documentare. A studiat mii de documente ale epocii, scrisori, procese verbale, hîrtii cu caracter confidenţial. Şi a stat de vorbă cu oameni. Mulţi. Cu cei ce s-au aflat în preajma lui Stalin, cu supravieţuitori ai teribilelor sale "epurări".

Aşa s-a născut romanul "Copiii de pe uliţa Arbat". Din care am tradus un fragment pentru cititorii noştri.

Fragment din volumul "Copiii de pe uliţa Arbat" de ANATOL RÎBAKOV

– Vă rog, tovarăşe Stalin, să purtaţi puntea asta o zi. O să vedeţi dacă nu e cea mai comodă şi în funcţie de asta veţi hotărî.

Stalin ridică mirat din sprîncene. Îi spusese doar limpede că el preferă puntea de aur şi chiar bătuse cu pumnul în speteaza fotoliului. Doctorul încremenise de spaimă. Şi totuşi, ţine morţiş la părerea sa. Dracu ştie, poate are dreptare.

– Bine, consimţi Stalin în silă.

Lifman schimbă puntea. O făcu la iuţeală. Totul părea a fi în regulă.

– Vă rog să mă chemaţi mîine, stărui Lifman. O să-mi spuneţi care punte vă convine mai bine şi pe aia o s-o fixăm.

A doua zi, spre amiază, Stalin trimise după Lifman.

– Trebuie să recunosc în spirit autocritic că ai avut dreptate. Puntea asta e mai uşoară şi mă simt mai bine cu ea. Dar ea se poate sparge. Aşa că mai fă una.

Lifman surîse, bucuros.

– Cu plăcere. Chiar şi zece.

– Ai luat micul dejun?

– Da, desigur.

– N-are nimic, ai să guşti ceva şi cu mine.

Îl conduse în camera alăturată. Pe masă, sticle de vin şi gustări.

– Vodcă şi coniac n-am. Nu beau şi nici nu sfătuiesc pe alţii să bea. Vinul e altceva. Din care preferi?

– Nu prea mă pricep la vinuri, zise, stingherit, Lifman.

– Păcat, răspunse Stalin. La vin trebuie să te pricepi. Cafea nu beau, ceai rareori. Prefer vinul. Două-trei pahare de vin învioreaza şi nu-ţi turbură mintea.

Turna vinul în pahare mici.

– Pentru reuşita punţii pe care ai făcut-o. Serveşte-te!

Lifman luă un sandvici cu carne.

– Nu vrei să mai rămîi cîteva zile la Soci, la odihnă? întrebă Stalin.

– E minunat aici, dar trebuie să mă întorc la Moscova, la lucru. Se înţelege, numai dacă nu mai aveţi nevoie de mine.

– Ai să-i spui directorului d-tale că eu te-am reţinut. Distrează-te un pic, scaldă-te în mare, vezi-ţi de cartea la care lucrezi.

– La Moscova mă aşteaptă pacienţii. Pe unii i-am lăsat în mijlocul tratamentului, după extracţii. Stau cu gura căscată şi mă aşteaptă. Ce pot face?

– Înţeleg, spuse Stalin. Cînd vrei să pleci?

– Cît mai repede. Chiar mîine, dacă se poate.

Stalin deschise uşa biroului alăturat şi o chemă pe Tuvstuha. ▶

– Expediază-l mîine pe doctor la Moscova cu avionul. Şi vezi să plece cu cele de trebuinţă. Şi arătînd cu degetul sticlele: Vinul ăsta, de pildă.

Ieşi şi se întoarse cu un coş plin de struguri, pe care-l întinse lui Lifman.

– Ai să poţi să-l duci? Sau să-ţi dau pe cineva să te ajute? Şi adresîndu-se lui Tuvstuha: Să fie aşteptat la Moscova şi condus acasă. Drum bun, doctore şi numai bine!

După ce-l însoţi pe doctor la ieşire, ceru să fie chemaţi Kirov şi Jdanov.

Jdanov prezentă o informare privind observaţiile consilierilor la capitolul de istorie pus în discuţie. Stalin ascultă plimbîndu-se prin cameră. Kirov luase loc la masa cu ziare şi desena ceva pe o filă de hîrtie. Asta îl enervă pe Stalin, deşi şi el obişnuia să deseneze în timp ce i se vorbea. Dar pentru el desenul era un mijloc de a se concentra, pe cînd la Kirov era o formă de a da de înţeles că toată chestiunea nu-l prea interesează.

Stalin nu-şi trădă enervarea. Dimpotrivă, cînd Jdanov încheie, spuse:

– Observaţiile mi se par juste. Cred că pot fi acceptate. Care-i părerea ta, Serghei Mironovici?

Apoi luă de pe masă nota despre producţia cerealieră şi i-o întinse lui Kirov:

– Uite!

Cu creion roşu era subliniat că Kazahstanul realizase 70 la sută din plan, ceea ce era coeficientul mediu.

– Mirzoian e în urmă, spuse Stalin. Temerile noastre s-au împlinit.

– Nu e în situaţia cea mai rea, replică Kirov. 70 la sută... Da, desigur, e cazul să fie stimulat.

– În spatele producţiei medii se ascund rămîneri serioase în urmă ale mai multor regiuni, spuse Stalin. De pe masă luă apoi o altă filă. "Uite, regiunea de răsărit a Kazahstanului a realizat doar 38 la sută. Şi asta deşi condiţiile naturale au fost excelente. Dar tocmai asta i-a zăpăcit pe conducătorii locali, care, cum ne-am temut, s-au lăsat cuprinşi de automulţumire şi nepăsare. Informaţiile primite din Kazahstan vorbesc de proastă utilizare a agregatelor, împotrivire la mecanizare, risipă şi furt din avutul obştesc. Tot soiul de pungaşi şi elemente duşmănoase, cu carnet de partid în buzunar, s-au infiltrat în conducerea agriculturii. Trebuie pus capăt acestei situaţii, pînă nu va fi prea tîrziu. Există pericolul ca Kazahstanul să pericliteze aprovizionarea cu cereale şi asta tocmai acum, cînd desfiinţăm cartelele de pîine. Sînt de părere că trebuie să trimitem acolo pe cineva, să-l ajute pe tovarăşul Mirzoian.

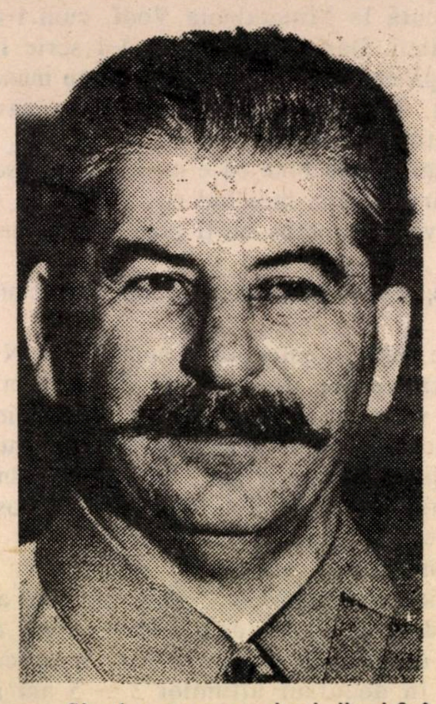

Stalin: avea un dinte contra lui Kirov

– Şi el nu se va simţi jignit? întrebă Kirov. Ca şi cum ne-am îndoi de capacitatea sa. Poate să-i scriem mai bine, să dea ghes cadrelor sale. Să-i propunem să-l ajutăm cu oameni şi mijloace de transport.

– De ce s-ar simţi jignit? surîse Stalin. Nu e îngăduit să te simţi jignit de partid. Ce se va alege din el? Evident, e nevoie de tact; să nu fie trimis un instructor, ci un secretar al Comitetului Central. Ascultă, Serghei Mironovici, ce-ar fi să pleci tu? Sînteţi doar prieteni; în plus, eşti şi membru al Biroului politic. Cît se poate de onorabil!

La asta Kirov nu se aştepta. Să plece în Kazahstan, să lipsească din Leningrad cel puţin o lună... E adevărat că Stalin poate să-l reţină şi aici, la Soci, toată luna septembrie, dar nu vrea. Relaţiile dintre ei sînt încordate şi vrea să-l îndepărteze. Oare nu de aceea se serveşte de pretextul cu Kazahstan? Dacă l-ar retrimite acum la Leningrad, lucrul ar fi interpretat ca un semn că conlucrarea dintre ei nu e cum trebuie. Aşa că a găsit un pretext nimerit – necesitatea de a se da imbold Kazahstanului şi că pentru asta Kirov e cel mai indicat. Între altele, şi pentru că e prieten cu Mirzoian. De asta plecarea sa din Soci nu va da loc la răstălmăciri. Un lucru însă îl neliniştea: încă din prima zi a sosirii sale, Stalin a adus vorba de Kazahstan. De ce? Pentru că ştiuse din capul locului că nu se vor înţelege? Intenţionase de la bun început să se descotorosească de el? Tot ce se poate. Oricum, propunerea vine ca s-o şteargă din loc. Se putea găsi, desigur, alt motiv. De pildă să i se dea voie ▶

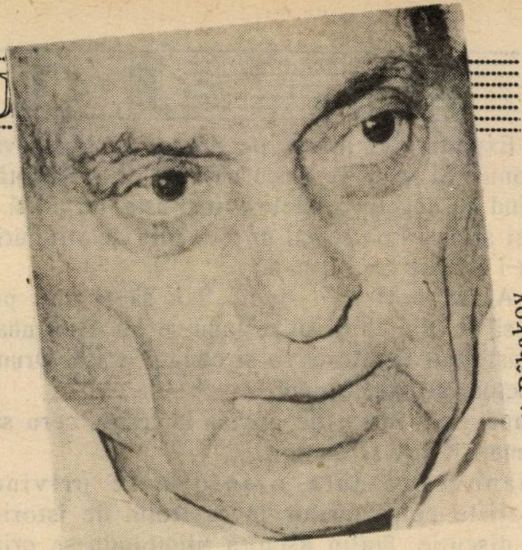

Anatoli Rîbakov

să plece la cură la Mineralnaia Vodî, cum i-au prescris medicii. Dar el a refuzat să-i scrie lui Inokidze, după cum a refuzat să treacă cu munca la Moscova. Un al treilea refuz ar agrava definitiv relaţiile dintre ei.

— Înţelegi foarte bine că e un lucru necesar, nu-i aşa? stărui Stalin, indicînd cu mîna filele de istorie. Dar văd că treaba nu-ţi prea surîde, nu-i aşa?

— Aşa e, recunoscu Kirov. Ce mai istoric sînt şi eu...

— Acolo însă te aşteaptă o muncă vie. N-o să-ţi ia mai mult de-o lună. În schimb, Kazahstanul va trece în frunte şi o să avem pîine. Care-s particularităţile Kazahstanului? Mai întîi, depărtarea de centru, provincie. În al doilea rînd, o regiune agrară nouă. Sînt acolo mulţi foşti culaci. Printre ei şi mulţi lucrători harnici.

Şi adresîndu-se lui Jdanov:

— Verifică, te rog, Andrei Alexandrovici: am cerut mai demult să se dea o dispoziţie de repunere în drepturi a foştilor culaci, în special tineri, care în decursul ultimilor 3 — 5 ani au dovedit o bună comportare. Da, printre ei sînt şi unii cărora le place să muncească, dar mulţi ne sînt duşmănoşi şi ne dăunează. În plus, n-am izbutit încă să sădim în conştiinţa oamenilor noştri atitudinea nouă faţă de muncă, mîndria muncitorească pentru treaba bine făcută. Uite, de la Moscova a venit la mine un medic dentist, m-a tratat şi a propus o soluţie pe care eu am respins-o. El a insistat, pînă cînd era cît pe ce să ridic la el tonul. Dar m-am stăpînit... Interesant c-a executat atît varianta mea, cît şi pe a lui, propunîndu-mi să le încerc pe amîndouă. Mai întîi pe a mea, apoi pe a lui. L-am ascultat şi soluţia sa s-a dovedit mai bună. În spirit autocritic am recunoscut că greşisem. Doctorul şi-a impus punctul de vedere. De ce? Căci ar fi putut foarte bine să facă ce i-am cerut şi să plece frumuşel. Dar nu, el şi-a susţinut cu fermitate punctul de vedere. Nu s-a temut să fie ferm, să mi se opună. De ce nu s-a temut? Din mîndrie profesională. Ea a fost mai puternică. Un lucrător adevărat, cu o înaltă conştiinţă profesională. În acest spirit trebuie să-i educăm pe oameni.

— Dentistul ăsta e un om tare cumsecade, surîse Kirov.

— Te-a tratat şi pe tine? tresări Stalin.

— Nu. Ne-am întîlnit pe litoral. E un bun înotător.

Stalin făcu în tăcere cîţiva paşi prin cameră şi spuse:

— Văd că nu te-ai plictisit aici. Şi eu care crezusem că ţi s-a făcut lehamite de atîta istorie.

Kirov desluşi în vorba lui Stalin nuanţa de invidie şi suspiciune care-i erau cunoscute.

— Litoralul era pustiu, doar dentistul şi cu mine. Ne-am întîlnit de două ori şi a făcut asupră-mi o bună impresie.

— Da, e cam vorbăreţ, spuse Stalin cu indiferenţă.

Şi această indiferenţă îi era bine cunoscută lui Kirov.

Stalin măsură iar camera în tăcere. Se opri apoi în faţa lui Kirov:

— Poţi pleca mîine la Alma Ata?

— Desigur.

— Perfect!

Seara, pe cînd iscălea hîrtiile, Stalin îi spuse Tuvstuhei:

— Lifman să fie înlocuit cu alt doctor.

Şi după o clipă de tăcere:

— Să fie scos de la policlinica Kremlinului.

A apărut cartea de versuri
"POEZII DE NEROSTIT"
a lui
SHAUL CARMEL
care se poate găsi la librăria "Lepac", str. Rambam nr. 15, Tel Aviv sau poate fi comandată la P.O.B. 7177 Tel Aviv sau în str. Hagra 29/1 Holon, expediind suma de 25 şkalim în numerar sau prin CEC bancar sau poştal.
Nici un intelectual fără această carte în biblioteca sa personală!

● *BULĂ*

Bulă intră într-un sediu şi vede pe perete portretul unei persoane importante.

— Dă-l jos! îi spune Bulă funcţionarului.

— Ai înebunit?

— Dă-l jos imediat!

— De ce?!

— Dă-l jos să-l pup!...

Rabinul Moses Rosen RĂSPUNDE

AV. MOSHE SCHWARTZ

Elevul Schwartz din clasa 8-a este lăsat repetent – de către profesorul său de religie – la logică şi la purtare. Pe drept?

D-lui Director al revistei "MINIMUM"
Stimate Domnule Director,

Care va să zică, iar un "atac". Desigur că aşteptaţi un răspuns ca "scoop"-ul să fie gata. Vă fac iar voia însă v-aşi recomanda totuşi ca pe viitor să citiţi mai atent astfel de scrisori. Am o părere prea bună despre dv. ca să pot crede că dacă aţi fi citit scrisoarea "fostului meu elev" Schwartz, n-aţi fi aruncat-o la coş.

Răspunsul meu vine mai jos, nu însă înainte de a-l prefaţa cu cele trei răspunsuri date de o femeie – eroina uneia dintre scrierile marelui nostru umorist Schalom Alechem – unei vecine care îi ceruse să-i restituie oala pe care i-a împrumutat-o:

a) Ţi-am dat-o înapoi

b) Era stricată

c) Nu-i adevărat, n-am împrumutat nici o oală de la tine.

Cam aşa stau lucrurile şi cu năzdrăvanul meu elev, cel cu o memorie genială. Ţine minte exact ce s-a petrecut acum 41 de ani, ţine minte că atunci în 1948, ziua de 16 mai a căzut într-o duminică iar de mine îşi aminteşte că în acea dimineaţă mă aflam în cancelaria liceului comercial "Cultura" din str. Zborului. Eram profesor de religie la acea şcoală. Ei bine, în acea zi elevul Schwartz a intrat în cancelarie şi i-a cerut directorului Wallenstein să aprobe o adunare a elevilor în cadrul căreia să se vorbească despre proclamarea Statului Israel. D. Schwartz era atunci în clasa a opta.

Înainte însă ca directorul W. (care, cică, ar fi fost comunist) să fi dat vreun răspuns (citez) "d. Şef Rabin a sărit ca fript" (remarcaţi stilul!) şi a încercat să se opună cererii sale.

"E drept – zice mai departe în epistola sa bine educatul meu fost elev – că a avut loc un schimb neplăcut de cuvinte între d. Şef Rabin şi subsemnatul".

Ce fel de cuvinte am "schimbat" nu mai precizează eroul nostru. Importantă e intrarea în scenă, îndrăzneala şi... aici mă opresc şi nu dau calificativul bine meritat şi care sînt sigur, cititorii îl vor da.

Să luăm deci catalogul clasei a opta a liceului Cultura din Str. Zborului şi cititorii să-i pună calificarea cuvenită. Corigenţa nu mai e posibilă după 41 de ani în care s-a dovedit incorigibil. Deci la rubrica "Buna cuviinţă" d. Schwartz rămîne repetent.

Acum urmează "bomba". Dau mai jos alt citat (cu ce şi cu cine ne pierdem noi vremea?...). Iată cum grăieşte deşteptul meu discipol:

"Culmea. În momentul în care directorul m-a întrebat cine va vorbi elevilor... iar a sărit ca fript d. Şef Rabin, care uitînd refuzul mai sus pomenit, a vrut ca el să fie unul dintre vorbitori".

Bineînţeles că d. Schwartz m-a pedepsit şi nu mi-a dat voie să iau cuvîntul.

Iar acum vine concluzia de o impecabilă logică, că articolele mele care apar în revistă, d. Schwartz nu crede că ar relata lucruri adevărate, ci dimpotrivă ele "reprezintă o încercare de a camufla adevărul".

Cu toate că e clar că nu merită vreun răspuns, totuşi nu pot rezista tentaţiei de a-i arăta că s-au cam încurcat minţile temutului meu fost elev.

Una din două. La prima "săritură" ca fript, se înţelegea că am fost împotriva adunării pentru că eram anti-sionist. Comunistul Wallenstein voia să aprobe iar Rabinul Rosen nu voia. Ergo, nu mă crede cînd relatez unele episoade din lupta mea cu adversarii sionismului.

Cine l-a pus însă să nu se mulţumească cu o singură "friptură" de Rabin. Mă pune să "sar" a doua oară "ca fript". De data aceasta am vrut să fiu şi eu între vorbitori şi dînsul m-a împiedicat. În acest din urmă caz, bietul om îşi răstoarnă el însuşi "construcţia". Dacă am vrut să vorbesc înseamnă că un ▶

pic de sionism se mai afla şi în sufletul meu şi atunci unde e logica? De ce, fără nici un început de dovadă, îndrăzneşte să mă insulte public şi "să nu mă creadă"?

Al doilea răspuns al femeii cu oala se potriveşte de minune aici. Cititorul e rugat să-i pună lui Schwartz nota cuvenită atît la "logică" cît şi la "purtare". Ele se află pe vîrful peniţei mele, dar nu-i nevoie să le aştern pe hîrtie. Fiecare le va înţelege şi şi le va însuşi.

Ajungem însă la al treilea răspuns: "N-am împrumutat nici o oală. Nimic nu e adevărat".

Pardon, ba două lucruri sînt adevărate. Primul este că într-adevăr, 16 Mai 1948 a fost într-o Duminică. Al doilea e că port o reală culpă şi anume că am avut un astfel de elev şi n-am izbutit să-l îndrept. Restul, nu e nimic adevărat şi deîndată o voi dovedi.

A) Am ocupat într-adevăr, între anii 1942 – 1946, catedra de Religie la liceul mai sus amintit. Director nu era Wallenstein, ci prof. Vardi. După alegerea mea ca Rabin al Sinagogii Mari şi ca preşedinte al secţiei Cultului din Comunitatea Evreilor din Bucureşti (1945), m-am retras din învăţămînt. În mai 1948, la o lună înaintea alegerii mele ca Şef Rabin al Cultului Mozaic din ţară, eram deja Şef Rabin ad-interim, căci predecesorul meu părăsise ţara la 23 Decembrie 1947.

Trecuseră deci ani de cînd ▸

■ Scrisoarea lui Mişu Benvenisti adresată rabinului Rosen

ORGANIZAŢIA SIONISTĂ
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
TELEFON 6.03.87

Adresa Telegrafică: „Zionexecutiv"

ההסתדרות הציונית
ברפובליקה הרומנית העממית

Domniei-Sale
Domnului M.Rosen
Sefrabin ad-interim
L o c o

No. 1653

Bucuresti 13 Mai 1948
Str. G. G. Assan 3, Etaj VI

Domnule Sefrabin,,

Cu ocaziunea proclamarii Statului Evreesc independent,Executiva Organizatiei Sioniste din R.P.R. a convocat populaţiunea evreească din Capitală la o mare adunare care va avea loc DUMINECA, 16 MAI 1948 orele 10 dim.la Templul Coral.

Vă rugăm să binevoiti a onora cu prezenţa Dvs. această festivitate, luând cuvântul măsuri în calitatea Dvs. de sefrabin ad-interim al cultului mozaic din R.P.R.

Incredinţaţi fiind că veţi binevoi a răspunde favorabil invitaţiunei noastre, vă rugăm să primiţi asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.

Presedinte,
M. Benvenisti

Secretar general
E. Rappaport

n-am mai călcat în liceul din Strada Zborului.

B) La 16 Martie 1948 Executiva Sionistă din România ne înaintează stenograma discursului ce l-am rostit la 13 Martie 1948 la meetingul organizat de către această Executivă. Mi se cere să fac corecturile necesare spre a putea să-l dau publicităţii (xerocopie-anexată). Se pare că nu apucasem încă să iau vreo lecţie de sionism de la eroul corespondent al Dv. Nu eram decît un auto-didact.

C) La 14 Septembrie 1947, sub semnătura mea şi aceea a Preşedintelui Comitetului din Bucureşti, s-a trimis o circulară cu privire la acţiunea pentru KEREN KAYEMET de IOM KIPUR din sinagogi.

D) D. Schwartz are însă, pe deasupra, mare ghinion. Închipuiţi-vă, toată scena din scrisoarea către dvs. se joacă Duminică 16 Mai 1948. Alăturat, xerocopia unei scrisori ce mi-a adresat-o regretatul M. Benvenisti, preşedintele Executivei Sioniste din România (pe care vă rog neapărat s-o publicaţi) mă invită să iau cuvîntul la Templul Coral la Adunarea organizată de această Executivă, cu prilejul proclamării Statului Evreiesc independent, la aceeaş dată, adică tot la 16 Mai 1948 la ora 10 a.m.

Bietul Schwartz, mi-e pur şi simplu milă de dînsul. La un astfel de ghinion nu se aştepta. Unde m-am aflat în dimineaţa de 16 Mai 1948? La liceul "Cultura" sau la Templul Coral? Ori "necredinciosul" (căci nu-mi crede relatările din articole) crede că am darul ubicuităţii? Deci, scoateţi iar catalogul şi la rubrica "adevăr", nu notaţi numai că "spune minciuni" ci adăugaţi şi calificativul "gogonate".

În încheiere, cruţaţi-vă pe Dv. şi cruţaţi-mă pe mine stimate Domnule Director de astfel de "polemici". Mergînd aşa înainte, veţi ocupa spaţiul revistei cu elucubraţiile unor indivizi care vor să-şi vadă numele apărut în revistă şi veţi irosi timpul dvs. şi al meu, în zadar. Ar fi păcat. Eu unul... nu mă mai joc. Dacă veţi avea un "scoop" serios, telefonaţi-mi şi dacă răspunsul nu vă mulţumeşte, scrieţi cît vreţi.

Cu stimă,

ŞEF RABIN

DR. MOSES ROSEN

COFETĂRIA

SILBERSTEIN

TEL AVIV

STR. DIZENGOF 276

TEL. 5465472

CAŞER

קונדיטוריה

מוטי זילברשטיין

• PRĂJITURI, FURSECURI ŞI ALTE PRODUSE DE PATISERIE DIN PRODUCŢIE PROPRIE

• GUSTĂRI LACTATE – MICUL DEJUN

• PRIMIM ŞI COMENZI

DESCHIS ÎNTRE ORELE 7 – 22

LABORATORUL:

STR. IŢHAK ELHANAN 24

TEL. 650191

נסיעות ותיירות בע"מ

סוקולוב 86 (מול סבוי)

סוקולוב 60 (מול צמרת)

• EXCURSII ORGANIZATE •

CELE MAI MARI REDUCERI LA EXCURSII ORGANIZATE

OBLIGAŢIE

ORICE PROPUNERE VEI PRIMI, VINO CU EA LA NOI ŞI VEI PRIMI UNA MAI BUNĂ. ACEASTA-I OBLIGAŢIA

NOTĂ: Pentru înlesnire, parchează-ţi maşina în parkingul Ţameret şi noi îţi vom restitui costul (păstrează chitanţa)

«TURIKO»

HOLON

SEDIUL ŢAMERET:
STR. SOKOLOV 60
(VIS-A-VIS DE BLOCUL ŢAMERET)
TEL. 5010011

• SEDIUL SAVOY:
STR. SOKOLOV 86
(VIS-A-VIS DE CINEMA SAVOY)
TEL. 882305

UNIVERS

TOURIST & TRANSPORT CO.LTD

DEPARTAMENTUL EST-EUROPEAN

ADRIANA DAVIDSOHN

ŞEFA DEPARTAMENTULUI EST-EUROPEAN

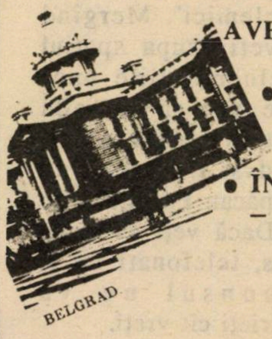

AVEM PENTRU DUMNEAVOASTRĂ NOI SUGESTII TURISTICE

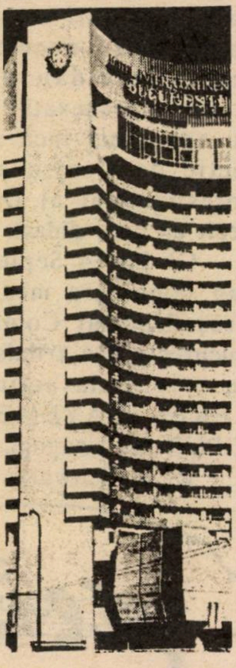

- ULTIMELE LOCURI LA EXCURSIA NOASTRĂ PENTRU ORICE VÎRSTĂ ROMÂNIA – AUSTRIA 2 SĂPTĂMÎNI – 1099 $
- ÎN URMA SUCCESULUI GRUPELOR NOASTRE ÎN ROMÂNIA – IUGOSLAVIA – UNGARIA – AUSTRIA – ORGANIZĂM O NOUĂ GRUPĂ DE SĂRBĂTORI LA 20 SEPTEMBRIE PE ACELAŞ TRASEU
- DE SĂRBĂTORI – NOU – NOU – NOU: LA CEREREA MULTOR CLIENŢI, O GRUPĂ UNICĂ ROMÂNIA –2 ZILE (HOTEL INTERCONTINENTAL BUCUREŞTI) 12 ZILE SPANIA ŞI PORTUGALIA INCLUSIV BILET DE AVION NUMAI 1065 $
- PENTRU PRIMA DATĂ PUTEŢI COMBINA TRATAMENTE ÎN ROMÂNIA, VIZITĂ LA RUDE ŞI ÎN CONTINUARE O EXCURSIE DE NEUITAT ÎN SPANIA – PORTUGALIA TOTUL NUMAI CU 1065 $
- ARANJAMENTE SCURTE DE SUCOT: 2 ZILE INTERCONTINENTAL BUCUREŞTI, 5 ZILE PARIS INCLUSIV AVIONUL – 650 $ SAU 2 ZILE INTERCONTINENTAL BUCUREŞTI, 6 ZILE ODIHNĂ ELVEŢIA – 640 $

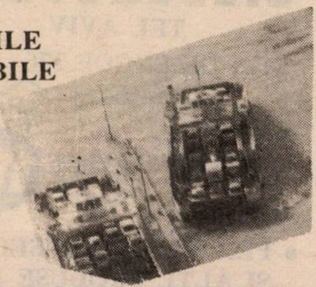

- ÎN URMA MARILOR CERERI CONTINUĂM ÎNSCRIERILE LA EXCURSIILE NOASTRE SPECIALE CU GHIZI ÎN LIMBILE ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, GERMANĂ:
  - 8 ZILE ITALIA –394 $
  - 7 ZILE FRANŢA ŞI ELVEŢIA – 395 $
  - 17 ZILE EUROPA CLASICĂ – 806 $
  - 11 ZILE ITALIA – ELVEŢIA – FRANŢA – 555 $
  - 7 ZILE SCOŢIA – 424 $

★ ÎNCĂ NU V-AŢI DECIS? ACUM E MOMENTUL S-O FACEŢI UN SFAT CU ADEVĂRAT PROFESIONIST ÎN ORICE DIRECŢIE, LA NOI: ★

PENTRU DETALII, INFORMAŢII SUPLIMENTARE ŞI PROSPECTE, VĂ AŞTEAPTĂ LA AGENŢIE:

ADRIANA DAVIDSOHN

ŞEFA SECŢIEI EST-EUROPENE

UNIVERS

BIROUL DVS. DE TURISM

STR. RAMBAM 17 TEL AVIV
POB. 29704
TEL. 03 – 663344 – 659685

BREZIS

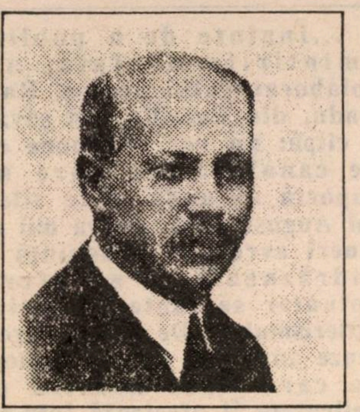

Răspunzînd celor ce au solicitat unele date biografice, despre dr.-ul H. Brezis, amintit în articolul "Întoarcere la judaism", de M. Rudich din nr. 27 al revistei noastre, publicăm următoarele sumare note biografice: dr.-ul Haim Brezis s-a născut în 1887, la Ploieşti, ca fiu al rabinului Arie Brezis. După strălucite studii talmudice, tînărul Haim Brezis şi-a continuat studiile la seminarul rabinic al Consistoriului din Paris, – marele rabin Zadok Cahn, directorul Seminarului şi preşedinte de onoare al Consistorului, acordîndu-i o bursă. Şi-a trecut acolo doctoratele în teologie şi filosofie. Revenit în ţară în 1910, dr-ul Brezis a ocupat, după moartea tatălui său, postul de rabin-predicator al Comunităţii din Ploieşti, funcţie în care a rămas pînă în 1923.

În 1924 a fost numit director al Federaţiei Sioniste, iar în 1928 a fost chemat la conducerea comisariatului general din România al Fondului Naţional Evreiesc. Fireşte, aceste cîteva date nu pot da nici măcar o frîntură de imagine din activitatea bogată a dr-ului Brezis, cu adevărat remarcabilă personalitate a judaismului român dintre cele două războaie mondiale.

Reproducem, alăturat, cîteva fragmente din articolul d-lui Idov Cohen, apărut în almanahul "Ştiri din lumea evreiască", oficiosul Org. Sioniste din România, în 1930, cînd dr.-ul Brezis a încetat din viaţă. ■

LA MOARTEA MAESTRULUI

Am avut rara fericire să fiu aproape, puţin timp, vai!, de doctorul Brezis. Am vrut să-l cunosc în toată splendoarea înfăţişării sale, şi – sorbind cu nesaţ, din cupa iubirii sale ce o oferea tuturora cu atîta dărnicie – l-am iubit. Şi cred, că de-a lungul vieţii mele, în sbucium ca şi în pace, voi găsi reazim în amintirea clipelor de neuitat din serile de Vineri cînd în modesta încăpere unde s-a sfîrşit, se înodau sub magica înrîurire a doctorului Brezis, evocările sublime ale misterului evreiesc desgropate din adîncul veacurilor, luminoase întrupări ale Judaismului celui mai autentic... Serile de Vineri! Îl ascultau, ochi şi urechi, o seamă de tineri, "băieţii" lui, cu inimile deschise ca niciodată în viaţă şi inundate de noianul de lumină din ochii şi vorba d-rului Brezis.

Zadarnică încercarea de a caracteriza lapidar, ceea ce a fost Brezis-omul şi Brezis-evreul. Cred că o întrupare a unui suflet cald şi vibrător din vechea lume hassidică, înobilată cu un ascuţiş de spirit modern, subtil.

Şi era un om al datoriei. Al datoriei împlinite şi al faptei mari. Adesea îmi era dat să ascult vorba lui, gînduri ce erau boabe de diamant. Îi plăcea mult să vorbească despre simţul datoriei care anima pe oamenii cu adevărat superiori – superiori în singura accepţie a cuvîntului.

O imagine pe care o zugrăvea adesea, cînd căuta să descopere în faţa "băieţilor săi" cîte ceva din taina şi din splendoarea eticei noastre:

– "Cele două concepţii de viaţă cardinale din antichitate, iată cum mi le închipui: Elenismul – un bărbat robust, viguros, şezînd în bătaie de soare şi admirîndu-şi musculatura bine dezvoltată, liniile ce se întretaie în ritm armonic ale corpului său, mişcările braţelor, unduirile trupului, şerpuirile insinuante ale mădularelor. Toată făptura îi exprimă plăcere şi supremă satisfacţie...

Şi Judaismul: Un bărbat în negură. Linii confuze, trupul aplecat înainte, urcă un munte greu. Urcă mereu, urcă. Şi privirea îi cată în sus, scrutînd înălţimile, adulmecînd piscurile, frămîntat de dorul culmilor. E în veşnică ascensiune. E Israel..."

Era în puterea creaţiei. Ne-am fi putut aştepta la multe înfăptuiri din partea acestui suflet de elită. Judaismul din această ţară încearcă prin această prematură moarte, o grea şi ireparabilă pierdere...

IDOV COHEN

REZULTATELE CONCURSULUI MARCEL IANCU-DADA 1 SEPTEMBRIE A.C.

RAUL RADU

SAO PAULO

DE LA CRAVAŞA LOCOTENENTULUI BELCESCU LA ALEEA ALEXANDRU

45 DE ANI DE LA 23 AUGUST

...Înainte de a publica amintirile de faţă, ale colaboratorului nostru, Raul Radu, din Brazilia, am şovăit o clipă: nu vor indispune ele pe canaliile neo, care nu suportă să audă că în zilele lui August 1944, cîteva mii de tineri evrei, cu conştiinţă şi îndrăzneală, s-au oferit voluntar să lupte împotriva hitlerismului? De aceea, cerem scuze anticipat tuturor acelora pe care lipsa noastră de delicateţe îi afectează într-un fel sau altul.

23 August în Bucureşti. O zi de cuptor. Şi un program normal. În zorii zilei, pe şantier la dărîmături, în Cotroceni, douăzeci de voci spuneau "prezent" cu ton monoton şi obligatoriu. Făcea apelul, comandantul detaşamentului nostru de muncă obligatorie. Mic de statură, tuciuriu la faţă, culoare ce se asorta cu uniforma kaki a locotenentului. Cravaşa maron, purtată în cizmă, cu capul afară vizibil, era o ameninţare fără vorbe.

Cînd cineva nu stătea destul de drept în front, sau era angajat în cine ştie ce discuţie domestică, era chemat în faţă să lase jos pantalonii şi să primească zece, douăzeci de biciuiri cu micul instrument ce ieşea din cizma lui Belcescu. Acesta lovea cu un gest scurt şi temut, cu o strălucire de satisfacţie şi sadism în ochi. Ne obişnuisem pînă şi cu comentariul, care însoţea de obicei faptele: "Nu vă trimit la comandament – citeşte, cariera de nisip – pentru că sînteţi elevi şi eu ca profesor înţeleg să vă menajez."

*
* *

...Pentru mine nu era o zi ca toate celelalte.

În seara "lui 23 August" era programată a doua acţiune la care trebuia să iau parte, din însărcinarea mişcării ilegale antifasciste. Participasem de-acum la difuzarea "României Libere", dar de data asta misiunea era diferită şi neobişnuită.

Cînd sirena de la fabrica din apropiere sună şase seara, lăsarea lucrului, am pus repede tîrnăcopul de o parte şi, nu ştiu cum, am plecat spre casă, mai repede ca niciodată. Vicu, colegul meu de clasă, m-a privit mirat cu faţa lui lunguiaţă şi părul de poet, Seby mă căuta în zadar să mergem, ca deobicei, împreună. Eram de mult plecat.

Tramvaiul 7 mă lăsă la colţul Căii Rahovei, lîngă Tribunal. Cîţiva paşi, spitalul Brîncovenesc, apoi casa mea. M-am întins pe divan ocolind pe toţi din casă. Timpul se scurgea greu. Încet, încet zgomote ciudate intrară prin

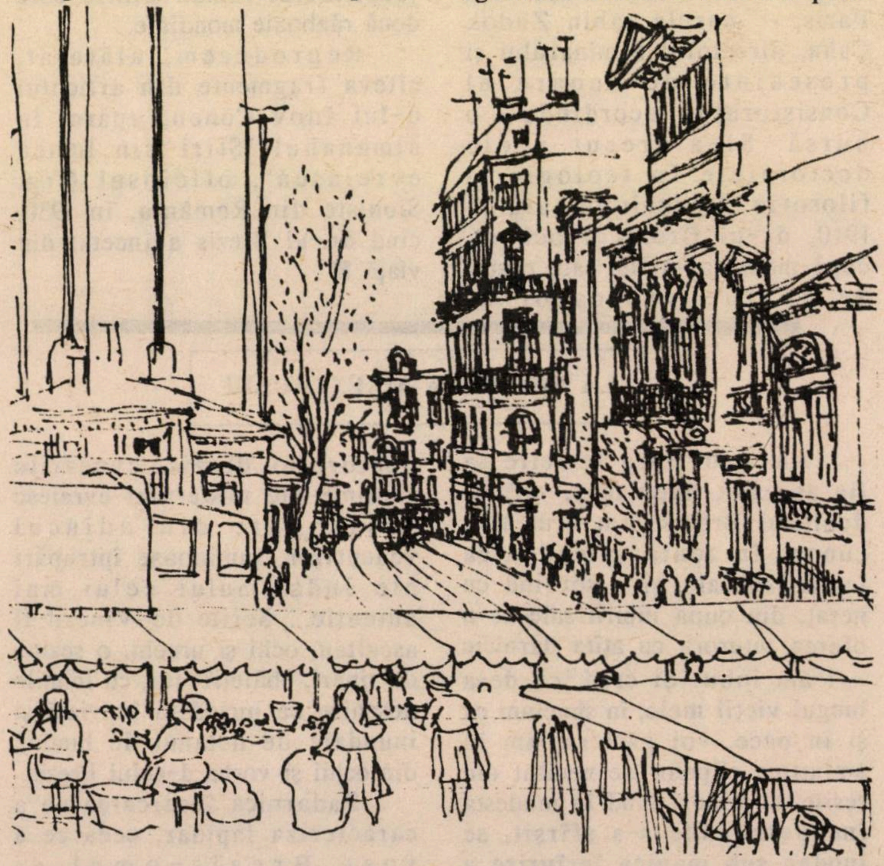

"Bucureşci II" – Desen de Cik Damadian

perdelele groase ale balconului, zgomot de motoare şi pas de cizme în ritm de marş, fără muzică.

În liniştea camerei, racapitulam misiunea: la ora 22 fix, după ceasul de la Brătianu, trebuia, în faţa aceluiaşi ceas, să întîlnesc pe tovarăşul de misiune şi cu paşi repezi, în zece minute, să ajungem în Piaţa Lahovari. Acolo, în faţa cunoscutei statui, trebuia să dăm "acoperire" unui alt participant care urma să se urce pe soclul ei şi să sublinieze cu cretă citatul din discursul lui Lahovari, săpat în marmoră: "Cred în victoria aliaţilor ca în lumina soarelui...".

Părea ceva "eroic", tineresc. O bravură care mă îndoiam că justifica rezultatul. Dar era o *acţiune*.

Misiunea îmi fusese încredinţată, cu cîteva zile înainte, pe strada Speranţei – în faţa liceului Benary – de către Mitu, "legătura mea superioară".

La nouă seara stăteam de-acum pe ghimpi. Ascultam radio. Muzică neobişnuită: marşuri patriotice. Vocea crainicului, gravă, am auzit-o cînd ieşeam pe poartă: "peste cîteva minute întrerupem emisiunea pentru a transmite un comunicat important!"

În faţa casei, grupuri de soldaţi şi cîteva tancuri care, bine ascunse în spatele arborilor din grădină, păreau uriaşe, mărite de umbrele serii, de umbrele îndoielilor şi neliniştii.

Nu eram un erou. Eram un revoltat. Simţeam nevoia de a protesta, de a participa la acţiunea de salvare.

Leo, fiul unui cunoscut medic, refugiat din Cernăuţi la Bucureşti, tînăr inteligent, elev eminent, îmi arătase drumul: al rezistenţei. După ce m-a pus în contact cu mişcarea, nu am mai schimbat niciodată vorbe despre faptul petrecut. Numai privirile erau între noi cu subînţelesuri. Simţeam că nu mai eram izolaţi şi nici părăsiţi în voia soartei. Ne consideram o mică piatră la o clădire ce trebuia construită.

Cînd ceasul, locul atîtor întîlniri în Bucureştiul amintirilor, arătase 22, un tînăr firav, pe care nu-l văzusem niciodată, s-a apropiat de mine, cu faţa veselă şi mi s-a adresat simplu: mergem?

Fără să schimbăm nici o vorbă am continuat drumul spre Piaţa Lahovari. În timpul acesta mesajul către ţară al regelui Mihai devenise cunoscut: era seara de 23 August 1944! Nimeni nu s-a mai urcat pe statuie şi în jurul nostru umbrele, pînă atunci conspirative au luat înfăţişări reale. Mitu, Leo şi atîţia alţii. Pe unii îi cunoşteam, alţii însă erau tineri necunoscuţi. Şi cu toţii eram fericiţi.

Se discuta în grupuri, în surdină. Încă nu ne obişnuisem cu posibilitatea de a ne privi în faţă şi gîndi cu voce tare.

Un prim grup s-a îndreptat spre Piaţa Palatului, un altul spre liceul Graur, devenit unul dintre sediile legale ale rezistenţei. Pentru noi cuvîntul de ordine a venit ceva mai tîrziu: mîine dimineaţă, toată lumea în Aleea Alexandru de la Şosea, la Comandamentul forţelor de luptă patriotice.

*
* *

În Aleea Alexandru, clădirea, un palat boieresc, avea o curte unde *"ilegaliştii"* erau într-o agitaţie lesne de înţeles: aşteptam arme! Priveam în jur. Profesori pe care îi avusesem la catedra liceelor evreieşti, nume celebre, mulţi tineri elevi, studenţi şi, după înfăţişare, cîţiva muncitori. Mulţi colegi, sau cunoscuţi din cartier, despre care cu o zi înainte n-aş fi bănuit că se aflau pe acelaş drum cu mine.

Se intra unul cîte unul. Noi eram cei mai tineri. Ne aşteptau servicii auxiliare. Alţii erau selecţionaţi, de-acum cu banderole tricolore la braţ, să plece cu arma-n mînă, la eliberarea prizonierilor, a deţinuţilor, sau se îndreptau în grupuri mici să întărească unităţile militare împotriva atacurilor germane.

Erau zeci, erau sute, e greu de spus cu precizie. Acolo se găsea nucleul căruia, cîteva zile mai tîrziu, urma să i se adauge cei din închisori, din lagăre sau cei ce reveneau din emigraţie. Nu se gîndea nimeni, în acel moment, să ne întrebe de originea socială sau naţională. Numai mai tîrziu, cei ce nu erau atunci acolo, aveau să introducă criterii de selecţie de-un fel sau altul.

EPILOG:

Tinerii de-atunci – 16-17 ani – un amestec de ideal, inconştienţă şi dorinţă de afirmare a curajului – şi-au urmat fiecare calea lui, goniţi de furtunile vieţii care zdrobesc pe mulţi şi lasă puţini să ajungă la mal.

Mitu e profesor la o facultate într-un oraş zbuciumat dar liber din Orientul Mijlociu. Vicu e profesor la Universitate. Ca un destin, amîndoi predau literatura română, pe care au iubit-o şi învăţat-o de mici. Leo, înlăturat din diplomaţie, s-a reîntors la profesia lui de inginer. Seby, pensionat înainte de vreme, cu familie şi nepoţi, umblă zilnic cu sacoşa, "poate se dă ceva"... Eu, peste oceane şi ţări, depăn amintiri, căutînd să înţeleg şi să refac firul faptelor...

ophir
tours

DICTIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DAVIDOGLU, MIHAIL

(urmare din nr. trecut)

A ironiza în 1989 asemenea piese este firesc; a le scoate însă din circuitul lecturii, aşa cum procedează majoritatea criticii *up to date* este o eroare, semn de facilitate.

Orice piesă de teatru din epocă seamănă cu harta sau, mai bine, cu fotografia din avion a unui cîmp de bătălie, între oştile ce stau faţă-n faţă: autorul (plus eventualii săi aliaţi) pe de o parte, autoritatea, pe de altă parte. Citită cu lentilele acestea, pe care le propun analiştilor, dramele sau comediile anilor '50 – '60 (şi aşa mai departe) îngăduie "vederea" încleştării de pe terenul de luptă din sediul Instituţiei. Noi avem posibilitatea, astfel, parcurgînd textul cu creionul în mînă, să înţelegem: a) ce anume a vrut iniţial autorul şi ce a reuşit să "salveze" (eroi evident neconvenţionali sau, mai simplu, replici zis "curajoase", care sunau, nu o dată, incredibil în sala de spectacole) şi b) ce anume eroi, ultra-convenţionali, sau scene vizibil "lipite" sau, mai simplu, replici "şablon", străine evident de natura autorului au fost introduse (cuceriri) prin voinţa Instituţiei. Dacă a afla, cu precizie, tot ce "s-a scos" este, în absenţa manuscrisului prim, o operaţie imposibilă, a releva adaosele (ceea ce "s-a introdus") e ca şi cum ai descoperi straturile de vopsea nouă aplicate de-un restaurator de tablouri pe o pictură deteriorată.

Cazul lui Davidoglu este interesant (şi, deci, din punctul de vedere al istoriei literare, important) deoarece, autorul *Minerilor* a fost, dintre toţi dramaturgii zis *consacraţi* ai vremii, cel mai maleabil. El s-a comportat ca o plastilină ideală în mîna activiştilor modelatori, opunînd o rezistenţă aproape nulă la *cerinţe*. În tranşeele sale, dacă şi cîte vor fi fost, infanteria "secţiei" intrase, fără să fi tras un singur foc de armă, ocupînd cu uşurinţă poziţiile toate.

Vina criticului dramatic – despre care pomeneam mai înainte – izvorăşte, aşa cum se întîmplă de atîtea ori în viaţă – dintr-o instalare rigidă în logică. El caută în scrierile lui D. o personalitate artistică şi negăsind-o, bifează rapid dosarul autorului cu un *N U*, simplu şi categoric.

Eu, care ştiu ce ştiu, nu caut un scriitor, ci o şedinţă la *C. C.* Pentru mine, lectura *Minerilor* nu reprezintă contactul cu personajele unei piese de teatru ci cu personajele unui *establishment* politic. Eu nu caut la Davidoglu un autor, ci un conducător de partid din Bucureştii anilor '50. "Emma Bovary sînt eu", iată o expresie pe care ar fi putut-o rosti, cu satisfacţie sau cinism, cinci sau cincisprezece activişti culturali (de frunte), din aparatul de propagandă al epocii, însărcinaţi să "lucreze textele cu autorul" şi "să asigure puritatea ideologică" a scrierilor ce aveau să vadă – după "aprobare" – lumina rampei. Să nu umblăm deci, citind "Cetatea de foc" – după gîndirea şi sensibilitatea unui dramaturg, ci după gîndirea şi sensibilitatea unui "aparat". Şi, întrucît, din păcate, nu avem, sau nu avem încă, mărturia unui asemenea responsabil ("Cum am colaborat eu/noi la crearea piesei cutare" sau "Istoria procesului de re-creaţie a dramei cutare"), – să intrăm cu puţină imaginaţie, în mijlocul unei şedinţe "de discutare a piesei" şi să notăm ce anume i se cere autorului.

Toată lumea are-n faţă, pe masa de şedinţe, un text dactilografiat al piesei. Dramaturgul, flancat adesea de directorul teatrului, de secretarul literar şi de regizorul viitorului spectacol, ascultă cu atenţie ceea ce "i se cere":

– De subliniat rolul conducător al partidului. Asta înseamnă, "la concret" că "figura" secretarului organizaţiei de bază, care de regulă este "palidă", "ştearsă" şi categoric "insuficient convingătoare", trebuie *întărită*.

– De subliniat devotamentul faţă de U.R.S.S. Asta înseamnă iarăşi la concret, că, în scena IV-a de pildă, din actul I, trebuieşte introdus un monolog care....

– De reliefat "mai pregnant" rolul U.T.C.-ului. Asta ▶

înseamnă că tînărul oţelar Vasile, o apariţie colorată, simpatică şi cu haz, ar putea fi (de ce nu?) membru în biroul organizaţiei U.T.C. pe uzină.

– De subliniat rolul femeilor... Asta înseamnă că...

– De combătut "mai cu tărie" (fiindcă, oricum, în text, este combătut) imperialismul anglo-american...

– De reliefat, în spiritul ultimului congres al Partidului (şi al Raportului prezentat de secretarul general) necesitatea reducerii preţului de cost şi a sporirii necontenite a disciplinei (poate ceva cu un chiulangiu sau cu unul care întîrzie mereu la pontat).

– De înfăţişat...

– De scos în evidenţă...

Ş.a.m.d....

CÎTEVA PIESE DE TEATRU

Nunta (1950); *Schimbul de onoare* (1953); *De trei ori ca la brigadă* (1953); *Inimă vitează* (1955); *Oraşul în flăcări* (1955); *Horia* (1956); *Trandafirul negru* (1962); *Platforma magică* (1973).

CÎTEVA PIESE ÎNTR-UN ACT

Noi cei fără de moarte (1956); *Nemaipomenita furtună* (1957); *Şoimul* (1958); *Uriaşul din cîmpie* (1960).

ophir tours

DIRECŢIA ŢĂRI EST-EUROPENE

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 32 (BEIT EL-AL)

Din broşurile noastre pentru 1989 care oferă cele mai largi posibilităţi de alegere, este interesant de reţinut:

• UNGARIA (BUDAPESTA) CEL MAI IEFTIN PACKAGE – SEPTEMBRIE
14 NOPŢI/15 ZILE HOTEL DE NIVEL TURISTIC SUPERIOR "TISA" ÎN SZOLNOCK
86 KM DE BUDAPESTA AEROPORT

900$

ZBOR TEL AVIV – BUDAPESTA – TEL AVIV + 15 ZILE SZOLNOCK + DEMI-PENSIUNE + TRATAMENT DE BAZĂ + TRANSFER + 3 NOPŢI BUDAPESTA
DE PERSOANĂ, ÎN CAMERĂ DUBLĂ CU BAIE, TELEFON ŞI TELEVIZOR

• ZBORURI ÎN IUGOSLAVIA: ZAGREB – LUBLIANA, COMBINATE CU BUDAPESTA

• DE LA 15 SEPTEMBRIE STAŢIUNILE BALNEO-CLIMATERICE DIN ROMÂNIA VOR COSTA MAI IEFTIN CU 20%

• BILETELE DE ZBOR PRIN BUCUREŞTI CONTINUĂ SĂ FIE CEA MAI IEFTINĂ POSIBILITATE DE A AJUNGE ÎN EUROPA
– TIKETUL DE ZBOR VALABIL 60 DE ZILE –
DIN BUCUREŞTI AVEŢI LEGĂTURI ÎN TRANZIT SPRE TOATE CAPITALELE EUROPENE

• ASIGURĂM VIZA PENTRU U.R.S.S. (RUDE), BILETE DE ZBOR, BILETE DE TREN, ASISTENŢĂ ETC.

FILIALELE OPHIR TOURS:
IERUSALIM (02) 222777
HAIFA (04) 6730112
KIRIAT ŞMONE (06) 940245

FILIALA TEL AVIV
TEL.: 03/209765/6; 209785; 209777

PRIMIM LA DICȚIONAR

● *Eugenia Adams-Mureşanu – Cîntarea psalmilor;* Grafica: Vlaicu Ionescu. Cu o prefață de V. Horia şi o introducere de Aurelio Răuță. Fundacion Cultural Rumana, Madrid.

Din studiul introductiv al lui Aurelio Răuță, editorul acestei cărți de eleganță grafică şi somptuozitate, înțelegem că avem de-a face cu nişte creştini moderni, dornici – în spiritul Gala Galaction, Ioan Alexandru sau Alexandru Lungu să-şi cunoască şi să-şi onoreze ascendența ebree. Textul lui Răuță constituie o bună inițiere în istoricul psalmilor:

"Anul 1947 a însemnat pentru studiile biblice şi pentru Cărțile Sfinte, un an crucial. Printr-o simplă întîmplare, un ciobănaş îşi căuta o oaie rătăcită;s-a descoperit, într-o mică peşteră de lîngă Marea Moartă, cel mai vechi manuscris al Bibliei, conservat într-un număr de cîteva sute de rulouri, marea majoritate din piele şi numai cîteva din cupru, toate închise în amfore de argilă.

Lectura acestor rulouri a descoperit un text extraordinar şi care pune o serie de probleme, unele chiar enigmatice. Putem însă afirma că Manuscrisele de la Marea Moartă sînt de o importanță capitală şi pun o serie de probleme, care au cerut un studiu profund. Prin ajutorul carbonului 14 şi al paleografiei, s-a stabilit definitiv data acestor manuscrise: anul 68 d. C., dată cînd a fost distrusă comunitatea din Khirbet Qumrân, localitatea unde au fost găsite. Chiar monedele găsite în apropiere nu depăşesc anul 68. Deci, în jurul acestui an, s-au copiat şi ascuns aceste manuscrise. Ele ne transmit textele biblice, Deuteronomul şi mai ales Psalmii, care ne interesează pe noi. Toate erau cunoscute, dar iată că apar şi texte inedite, ca de exemplu, Psalmii lui Josua sau Geneza apocrifă.

Deci o imensă documentare, în parte inedită. Din ea s-a născut o nouă ştiință: *qumrâanologia*, în care intră studii de teologie, istoria religiilor, istoria propriu zisă, lingvistica, literatura, etc".

Dacă aşezăm față-n față cîteva fragmente din psalmi, aşa cum i-am cunoscut în Biblia Galaction – V. Radu din 1936 (Ed. Fundațiilor Regale, Bucureşti) şi fragmentele corespunzătoare din versiunea Eugenia Adams-Mureşanu – luăm contact numaidecît şi cu metoda autoarei şi cu talentul ei de tălmăcitoare; remarcabilă la Adams-Mureşanu (născută în Ohio - U.S.A., trăită în România, revenită după 1970 în Statele Unite) este arta de a boteza psalmii lui David în apele unei limbi româneşti de sărbătoare, nu fără înrudiri cu d-rul A. Clain, din Haifa, autorul unei traduceri din aceeaşi operă, publicată în Israel, în 1978, şi pe nedrept uitată:

Biblia, 1936
Zilele vieții noastre sunt şaptezeci de ani, iar pentru cei tari optzeci de ani, iar ce este mai mult nu-i decît osteneală şi durere. (ps. 89, 10)

Mureşanu
Ale vieții noastre zile
scrise sânt la tine-n file:
şaptezeci de ani să fie,
iară cei ce au tărie
pot ajunge la optzeci.
Dacă pragul lor tu treci,
tot ce-i peste-orânduială
doar durere-i şi-osteneală. (ps.89)

Biblia, 1936
Căci mai bine o zi în curțile tale, decât mii între străini; voesc mai bine să fiu lepădat la pragul casei lui Dumnezeu, decît să locuesc în locaşurile păcătoşilor. (ps.83, 11)

Mureşanu
Căci în curțile-ți o zi
e mai bine decât mii
între cei străini; mai bine
decât în locaş cu cine
este păcătos, voesc
lângă Domnul să trăiesc,
la locaşul lui cel drag
lepădat să fiu pe prag. (ps.83, 11)

● *Shaul Carmel – "Poezii de nerostit"*, colecția "Izvoare"; ilustrații de Eugen Drăguțescu, Clara Davidescu-Botzer, Vladimir Strihan; prezentarea grafică şi coperta: Natalie Ghinsberg. Tel Aviv, 1989.

Versurile din anii 1986 – 1989 ai poetului. Un ciclu, "Cu toporul în suflet" cuprinde scrieri pe teme biblice şi național-sociale în nota obişnuită a scriitorului. În al doilea ciclu, eminamente erotic, care dă şi titlul cărții, întîlnim un Carmel superior: suflul vital al poetului, bine strunit, dă lucruri notabile: "Să nu mă-ntrebi nimic cînd vii în vis./ Cei care-au spus adio nu întreabă./ Eu, iarăşi am născut şi am ucis/ Vreo cincisprezece vieți, aşa, în grabă.// Şi-am construit corăbii de iubiri/ Fără catarg şi fără nici o cîrmă./ Catifelate trupuri; trandafiri/ Am mîngîiat cu palmele de sîrmă.// Şi-am tot muşcat din fructul cunoscut,/ Da, şarpe-am fost, am fost ispititorul./ Şi le-am vorbit femeilor: un cnut,/ Cuvintele în care-mi fierbe dorul.// Şi-am mai urcat şi-am coborît plîngînd/ Pe culmi şi văi de mult bătătorite/ Şi tu te-ndepărtai din paşi, umblînd/ ▶

Ca să revii pe urmele-obosite"./... (*Vreo cincisprezece vieți*)

În formă bună se arată aici și vîna pamfletară a lui Carmel: "Să nu cobori, copilă. Să rămîi/ Acolo sus, deasupra, peste văi.../... Să nu cobori. E prea murdar la noi;/ Se bălăcesc spurcatele-n noroi,/ Cu țîțe mari, răscoapte, țîțe moi,/ Cu pîntec revărsat, căzut, greoi/ Și coapse lăbărțate de la ploi/ Și pulpe buhăite de puhoi./ Cu miros de beție, de butoi,/ Din gura ştirbă ca un vechi buboi/ Clevetitoare gură, de puroi./ Cu ochi încețoșați, de-a pururi goi/ Se-amestecă gunoaiele-n gunoi./... (*Să nu cobori*)

POȘTA DICȚIONARULUI

● *Alexandru Lungu*, Raubach, Germania, formulează cîteva observații pe marginea însemnării ce am consacrat-o (v. Poșta Dicționarului nr.27) noului său volum de versuri *Pardes:*

"...În lumina și sub umbra prieteniei, amintită și în textul d-tale – scrie Lungu – îngăduie-mi, rogu-te, cîteva scurte lămuriri și întregiri:

* "Plantație de portocali" este sensul cel mai recent și cel mai restrîns al cuvîntului pardes. Dacă urcăm (sau coborîm) în vîrstele lui, stratificate în peste două milenii, ajungem la două limbi de odinioară: caldeană și ebraică. În ambele, pardes a însemnat în esență paradis. Cred că nu încape nici o îndoială: "paradis" din multe limbi ale pămîntului nu-i decît "pardes", semănat în cele patru vînturi de vechea limbă a profeților. Semnificațiile cuvîntului se ramifică însă într-o bogăție tulburătoare. Iată cîteva tîlcuri existente în texte ebraice: livadă; grădină mistică; loc spiritual primar; grădină a oricărei cunoașteri, cu un izvor central și patru fluvii curgînd către cele patru părți ale universului. În tradiția cabalistică, Pardes este domeniul cunoașterii superioare, cele patru consoane ale cuvîntului corespunzînd celor patru rîuri edenice și celor patru înțelesuri ierarhizate ale Scripturilor. Dar tot în Cabala se vorbește de Pardes ca grădină jefuită și răvășită de către unii ce au pătruns în ea. Într-un foarte frumos poem ("El aruncă o privire și muri"), H. N. Bialik ne vorbește despre un Pardes cu cincizeci de porți, înlăuntrul căruia se află Comoara Comorilor.

* Nu înțeleg de ce mă califici drept "poet eminamente creștin". "Creștin" treacă-meargă, deși bănuiesc că ai fi vrut să zici "ne-evreu", adică goi, dar folosirea acestui din urmă cuvînt ar fi necesitat paranteze explicative asupra sensului său originar. Dar de unde pînă unde "eminamente"? Iartă-mă, dar cred că te-a luat pana pe dinainte. Un poet, dacă e într-adevăr poet și nu producător de versuri, nu poate tinde a fi decît eminamente poetic. Cine e, de pildă, eminamente patriot sau religios sau politic – își pierde titlul de poet și poate fi calificat toboșar, țîrcovnic, trombonist, cîntăreț angajat, textier mobilizator sau așa mai departe.

* Faptul că îmi califici versurile drept "dificile" mă onorează. Arta în general și poezia în special sînt, prin natura lor însăși, dificile și încifrate. Claritățile primitive aparțin diverselor versificări și nu Poeziei. Poezia în aparență – sintactic și logic – clară nu-i decît un alt mod de codificare."

Kibuț Ein Gev

Sat de vacanță

EIN GEV

● PE MALUL LACULUI KINERET
● AER CONDIȚIONAT, CASE DE VACANȚĂ SITUATE ÎN GRĂDINI ÎNCÎNTĂTOARE
● IDEAL PENTRU VACANȚE ÎN FAMILIE
● PLAJĂ SPECTACULOASĂ, ZILNIC SPORTURI ȘI ACTIVITĂȚI CULTURALE
● CHICINETĂ. SE POATE FOLOSI COFETĂRIA ȘI RESTAURANTUL KIBUȚULUI
● SITUAT ÎN REGIUNEA CENTRALĂ TURISTICĂ CUPRINZÎND KINERET, GALILEEA ȘI GOLAN

PENTRU REZERVĂRI, CHEMAȚI LA TELEFON:
06/758027, 758028, 751177
03/246161
SAU APELAȚI LA AGENTUL DVS. DE TURISM

TRIPTIC

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

Tel Aviv, anii '40. Nu numai palmele, ci şi sufletele se înăspresc

Realitatea israeliană – care, pentru primele generaţii de scriitori, avea numai dimensiunea prezentului, trecutul situîndu-se în Galut – capătă din ce în ce mai mult dimensiunea trecutului. Pentru sabrii de astăzi, a vorbi despre anii patruzeci, înseamnă a vorbi despre trecut. Un trecut apropiat, dar destul de îndepărtat pentru a fi resimţit ca atare, cu profunzimea pe care o creează perspectiva şi totuşi cald: încă, viu, personal, împletit cu viaţa bunicilor şi părinţilor sau chiar cu propria copilărie. Semnificativ în această privinţă este, de pildă, romanul mai vechi, de debut al lui Haim Beer, "Noţot". Trecutul recent devine substanţă literară densă, autentică.

De curînd apărutul roman al lui David Schitz se înscrie pe aceeaşi linie.

Titlul însuşi are caracter nostalgic. "Şosan lavan, şoşan adom" ("Trandafir alb, trandafir roşu"), citează titlul dintr-un cîntec la modă pe atunci, cîntec pe care Felix – erou al cărţii – îl executa la acordeon în satul lor, la seratele dansante din hangarul dărăpănat ce servea drept Beit Haam (Casa Poporului).

Scriitorul nu ascunde realitatea tristă: Oamenii muncesc din greu şi, frînţi de oboseală, nu mai au energia să gîndească la altceva. Nu numai palmele, ci şi sufletele se înăspresc, se bătătoresc. Spiritul de intoleranţă, bîrfa necruţătoare domnesc, distrug vieţi omeneşti.

Dar, în ansamblu, tabloul este plin de culoare, plin de pitoresc. Prin acoperişul spart al Casei Poporului, pătrund în voie păsările cerului. Activitatea culturală are o fervoare misionară. Satul – spune Simon Wiener, unul dintre personajele romanului – a fost conceput de ei ca o fortăreaţă înconjurată de pini, care să apere de vînturile vrăjmaşe din afară, "o încercare de a înfrînge forţele care corup elementul divin din natura umană". Oamenii sînt fruşti, au o vigoare rudimentară, statuară.

Şi totuşi, spre deosebire de ceea ce se petrece în "Roman Rus" de Meir Şalev, despre care am vorbit într-o cronică precedentă, aici satul nu se confundă complet cu propria copilărie, cu copilăria în general. Nostalgia e transgresată. Căci copiii aceştia, care povestesc "nostalgic" trecutul, nu sînt copii ai satului. Sînt un grup de supravieţuitori ai Holocaustului, plasaţi de autorităţi la cîteva familii din sat. Perspectiva este deci alta. Nu din interior, ci din afară. Ei sînt "străinii". Lili îi explică lui Nehemia, iar şi iar: degeaba se străduieşte să le facă pe plac sătenilor. Niciodată nu vor fi complet acceptaţi. Orice ar face, tot "străini" vor fi consideraţi.

De altfel, Lili nici nu vrea să se "asimileze". Dispreţuieşte rutina cuminte, ordinea sacrosanctă, preocupările materiale, meschinăria şi pruderia localnicilor. Vrea să rămînă ceea ce este, flacăra pură care se mistuie, dor de aventură şi de fantastic, sinceritate absolută, frumuseţe fizică, libertate fără limite. Lili – şi, împreună cu ea, ceilalţi copii "străini" – constituie un fel de ferment care turbură "ordinea stabilită".

Pe de altă parte, elementul acesta "străin" are aspecte negative. Se situează la marginea moralei. Este amoral, dacă nu chiar imoral. Plasaţi în aceeaşi familie, Lili şi Nehemia locuiesc într-o singură cameră, într-o intimitate de frate şi soră. De aceea, atracţia pe care Lili, cu ochii ei fascinanţi, o exercită asupra lui Nehemia are, în fervoarea ei erotică adolescentă, un iz de incest.

VĂDUVA KAMENTZ, POFTITOARE DE BĂRBAŢI, ÎL SEDUCE PE GOLDIN CEL FRUMOS, CU PRĂJITURI DE CASĂ; IAR ACESTA SE PLIMBĂ CU FATA EI, PRIVINDU-I TRUPUL DESPUIAT PE PLAJĂ, CU OCHI DE FIARĂ LA PÎNDĂ

Goldin cel frumos este direct nociv. Deşi ştie că "gemenele" se tem de apă, le ispiteşte să se urce pe pluta confecţionată de el, apoi împinge pluta spre larg. Una dintre cele două fete gemene se îneacă. Goldin fuge din sat şi ajunge la Tel Aviv. Precum satul, tot astfel şi Tel Avivul de atunci este prezentat veridic şi pitoresc, cu o paletă bogată în culori. La pensiunea "Rita" de la ţărmul mării, patroana organizează serate muzicale mozartiene (discuri din bogata colecţie a locatarului principal, Iulius First). Polonezul, care ţine un chioşc de ziare şi răcoritoare, are pofte libidinoase şi plînge la moartea lui Stalin. Îmbrăcat într-un ▸

costum impecabil, lucrat la cel mai bun croitor din oraş, păşeşte, sigur de sine, proxenetul cartierului. În magazinul de antichităţi, în care praful din vitrină nu se şterge niciodată, pentru că şi el "se vinde", Steimetz, prietenul lui Iulius First, profită cu şiretenie de pasiunea acestuia şi-i vinde la un preţ exorbitant capul de tînăr descoperit la Roş Haain. Sara Kamentz, văduva vîrstnică, dar încă poftitoare de bărbaţi, îl seduce pe Goldin cel Frumos cu discursuri mieroase şi prăjituri de casă (monologul ei – trebuie subliniat de altfel, că în întreaga carte, David Schitz foloseşte constant acest procedeu cu certă valoare evocativă – este plin de fineţe psihologică demascatoare). Goldin se plimbă cu fata ei, membră înflăcărată a organizaţiei de tineret şi, cu ochi de fiară la pîndă, îi priveşte trupul tînăr, întins pe nisipul plajei, în timp ce ea perorează, idealistă.

În lumea interlopă a acestui Tel Aviv, Goldin se simte bine. Nu există aici contradicţia dintre satul "puritan" şi copiii "străini". Devine omul de încredere al Ritei (livrează la domiciliul clienţilor marfa vîndută la negru de cei doi asociaţi veroşi: Iulius First şi Rita) şi amantul homosexualului Iulius First. Stăpînit însă de patima pentru ispititoarea prostituată Margo, ucide pe proxenet. Dar mîndra Margo era sclava supusă a aceluia, îl iubea şi-l admira. Furioasă pe Goldin, îl denunţă poliţiei.

*

La prima vedere, cartea lui David Schitz nu este un roman, ci o colecţie de trei povestiri, care, eventual, ar putea fi citite şi separat. În fond însă, cele trei monologuri evocative constituie un tot organic. Un triptic. Monologul lui Nehemia, cel al lui Goldin şi, în final, monologul Iuditei (soţia lui Simon Wiener şi deci mama adoptivă a lui Felix) adîncesc, progresiv, prin reflectarea în oglinzi paralele, tematica esenţială a romanului: inextricabila împletire a binelui cu răul, raportul complex, dialectic dintre frumos şi moral. Dincolo de simpla opoziţie dintre localnici şi "străini", dintre adolescenţi şi maturi (la sat şi în Tel Aviv). Fermentul este prezent şi la unii din vechea generaţie. Acesta este rolul specific al celui de-al treilea monolog, de data aceasta nu al unuia dintre foştii copii, ci al unui membru al vechii generaţii. Iudit şi Simon Wiener, deşi părinţi întemeietori ai satului, sînt şi se simt "străini". Se închid în casa lor, departe de preocupările rutiniere şi înguste ale consătenilor. Au şi un "secret" de ascuns. Sînt un cuplu sui-generis. El e cu 20 de ani mai în vîrstă decît ea, nu au copii, poate nu au nici relaţii sexuale. Sînt numai tovarăşi de viaţă, resemnaţi, sau chiar fericiţi de a fi realizat un ideal: pacea sufletească, înţelegerea reciprocă. Dar prezenţa lui Felix în casa lor redeschide vechile răni, aparent cicatrizate. Folosind şi aici procedeul reflecţiei în oglindă (în terminologie de teorie literară, aşa-numita "mise en abîme"), autorul prezintă insistent fotografia de grup în care fermecătorul Max, dispărut în Europa holocaustului, e flancat de Iudit şi de Simon, care amîndoi sînt îndrăgostiţi de el (Iudit e convinsă că Simon, cu prestigiul lui de profesor universitar, i-a furat dragostea iubitului ei). Ni se povestesc coşmarurile lui Simon (scene în care Max îi fură opera şi el nu e nenorocit de ceea ce i se întîmpla aceluia). În lumina aceasta, tragedia provocată de prezenţa lui Felix apare ca o reflectare a celei din trecut. Locul lui Max îl preia acum Felix (Iudit îi dăruieşte în cele din urmă şi vechiul acordeon al lui Max, singura amintire rămasă de la iubitul de altă dată. Felix cîntă la acordeonul lui Max, dar cu mai multă sensibilitate şi cu mai multă dăruire de sine). Ca şi în trecut – de data asta însă în mod conştient şi pe faţă, cei doi se luptă pentru a cîştiga dragostea lui Felix. La început, e victorios Simon, care nu precupeţeşte nici un efort pentru a-i transmite toată bogăţia culturală şi morală pe care a acumulat-o. Apoi, Felix devine amantul Iuditei. Au şi un copil. De sus, din camera lui, Simon îi supraveghează, le urmăreşte fiecare mişcare, suferind şi făcîndu-i să sufere. După moartea lui Simon, Felix părăseşte satul. E totuşi o lume închisă, înăbuşitoare. Situaţia lui, aici, cu Iudit, e fără de ieşire.

Acest ultim roman este, credem, cel mai bogat, mai dens, mai realizat din întreaga creaţie a autorului.

● ERATA

la nr. 28 (1 iulie a.c.)

La pag. 25 (Cine este evreu?), col. I-a, par.II, r. 17 – 18, în loc de "Împreună cu Lazăr Grünberg sînt singurii evrei români care fac parte din conducerea organizaţiei...", se va citi: "Împreună cu Lazăr Grünberg, face parte din conducerea organizaţiei".

La pag.52 (Poşta Dicţionarului), col. III-a, par. 2, r. 11, în loc de "Horia Furtună" se va citi "Enric Furtună".

La pag. 65 (proză de Edgar Reichmann), col. II-a, par. 1, în loc de "s-a născut la Braşov etc.", se va citi "s-a născut la Galaţi, a copilărit la Braşov etc."

■ SERGIU LEVIN

CĂRĂMIZILE MAI SÎNT FIERBINȚI

"Martorii n-au dreptul să tacă" se intitulează cel de-al 7-lea volum dedicat Holocaustului de unul dintre cei mai cunoscuți cercetători ai săi, Oliver Lustig din România, continuitatea temei reieşind din înşiruirea titlurilor celor 6 apariții precedente: "Din umbra crematoriului" (1960), "Viața în imperiul morții" (1969), "Atunci, acolo... la Auschwitz" (1977), "Destin blestemat" (1980), "Dicționar de lagăr" (1982), "Scrisori de dragoste spînzurate" (1985). De la carte la carte, suind pe trepte de cenuşă, autorul întreprinde de fapt, mereu acelaşi infinit, tragic itinerariu de interogare şi reinterogare asupra semnificațiilor morale, istorice şi naționale ale genocidului celor 6 milioane de martiri ai poporului nostru în plin mijlocul ultimului secol al acestui atît de înşelător "civilizat" mileniu.

Cititorul acestui serial evocativ al problematicii Holocaustului nu este obligat s-o ia, cum s-ar spune, de la început, de la primul volum, căci pe oriunde ar intra în Infern, orice nume ar fi scris pe una din miile sale negre porți, lumina torțelor vii este pretutindeni aceeaşi, lumina care nu se stinge a convingerii că niciodată cărămizile crematoriilor nu se vor răci. În numele acestei convingeri, ultima sa contribuție la istoria Holocaustului, deşi straniu intitulată "roman" (cu care, ca gen literar, n-are nimic comun), este la fel de importantă, etic şi istoric-social vorbind ca şi cele precedente. Nevoia de generalizare, prezentă în denumirile generice ("Kazett", "Peitschemann"), tendința de problematizare juridică a atît de vicioasei declinări a răspunderii prin tertipuri ierarhice ("Fuhrerprinzip"), încadrarea evocărilor în arcanele birocratic-avocăţeşti ale jurisprudenței crimelor de război, nu pot diminua valoarea umană a documentului nud, intensitatea faptului ne-literaturizat. Acolo unde autorul încearcă, oricît de timid, să "literaturizeze", să scrie "frumos", încercarea eşuează, temperatura crematoriilor cristalizînd spre definitivare doar scheletul de neînvins al adevărului aşa cum a fost.

De aceea, doar faptele încă şi încă odată relatate de Oliver Lustig pot rezista... şi într-adevăr, nu numai că rezistă dar glăsuiesc, avertizează, previn, sînt active, prin ceea ce aş numi dublul procedeu al "juridizării" procesului istoric îmbinat cu perspectiva rezolvării sale deasemeni, istorice. Juridizarea procesului constă într-un sistem îndrăzneț şi dinamic de a imagina întreaga problematică a responsabilității şi implicării individului în istoria Holocaustului în cadrul unui alegoric proces al criminalului de război Heinz Peitschemann ("omul cu biciuşca"), proces în care acuzarea şi apărarea au mai curînd funcții socratice de dezvăluire şi analizare a faptelor istorice decît de întruchipare ale acestora în tipologii literare. "Sentința" procesului se înscrie în perspectiva soluției istorice ce nu este diferită de amplele secvențe ale reîntîlnirii mondiale ale supraviețuitorilor Holocaustului la Ierusalim, în prezența tuturor factorilor de răspundere ai Statului Israel, într-o redare emoționată şi emoționantă şi mai ales plină de tîlc (supra şi subînțeles) pentru orice cititor de limbă română de aci... şi mai ales de acolo, unde cartea a văzut lumina zilei. Pentru această consecvent cinstită atitudine față de SINGURA rezolvare istorică a întregii problematici evocate, autorul merită stima noastră mai-mult-decît-literară, stima noastră, pur şi simplu, cald-fraternă.

UN EVENIMENT AL ISTORIOGRAFIEI TRIBULUI NOSTRU *

Institutul Goren–Goldstein, fundație creată în 1987, cu scopul studierii trecutului evreilor din România şi-a inaugurat activitatea editorială cu o impresionantă bibliografie a preocupărilor de istorie iudeo-română.

Alcătuită de doi istorici cunoscuți, doctor Jean Ancel şi Victor Eskenasy, lucrarea este formată din două părți distincte: una a titlurilor în

* *A Bibliography of Jewish History in Rumania*
Compiled by Jean Ancel & Victor Eskenasy. The Goren-Goldstein Centre for the History of the Jews in Romania. Diaspora Research Institute. Tel Aviv University, 1988 ▶

limba ebraică şi cealaltă a celor în limbi europene, în primul rînd în română, dar şi în limbile de circulaţie internaţională.

Parcurgînd cele cîteva mii de titluri incluse, istoricul are sentimentul responsabilităţii faţă de această zestre ştiinţifică care obligă la continuitate. Fireşte nivelul diverselor contribuţii este diferit, ca profesionalism, documentare, viziune. Dar nici una nu poate fi exclusă din bagajul nostru spiritual.

În acelaşi timp, bibliografia ne relevă existenţa unor importante zone albe în istoria evreilor de la Carpaţi la Dunăre şi deci obligaţia noastră la continuitate.

Dar parcurgerea bibliografiei ne lasă şi gustul amar a ceea ce am numi "drama" publicaţiilor de istorie evreo-română. Lipsa de continuitate a acestora e una din explicaţiile principale pentru o anume stagnare a acestor preocupări. Dintre acestea cea mai dureroasă este întreruperea – şi spunem "întrerupere" pentru a păstra o undă de optimism – a valoroasei publicaţii "Romanian Jewish Studies", editată, la Ierusalim, de unul din autorii bibliografiei amintite – dr. Jean Ancel în colaborare cu dr. L. Volovici. Cele două numere apărute ambele în 1987 – de autentic nivel academic – au fost expresia unei tratări moderne a acestei istorii.

Considerăm că bibliografia editată de Jean Ancel şi Victor Eskenasy este un excelent instrument de lucru – fireşte perfectibil – pentru cei ce se încăpăţinează să zidească ISTORIA tribului.

Iar pentru fundaţia Goldstein-Goren este un promiţător început de drum.

Dr. LIVIU ROTMAN

Itzhak Korn

"IDIŞ ÎN ROMÂNIA" de ITZHAK KORN

Pe parcursul celor 10 capitole ale lucrării "Idiş în România", apărută în ebraică la Tel Aviv în aprilie 1989, Itzhak Korn nu scrie un studiu istoric sau o lucrare lingvistică, ci o evocare complexă a existenţei culturale a evreilor din România. Practic, lucrarea se ocupă de două aspecte:

1. "Idişul vorbit", care acoperă o perioadă de peste 300 de ani, de cînd existenţa limbii acesteia a fost atestată în scris în documente oficiale. Originea ei se află în rîndurile acelor evrei chemaţi de domnitorii români să întărească viaţa economică şi meşteşugărească a oraşelor noi şi care, iniţial, nu ştiau limba locului. Chiar dacă după aproximativ un secol, ei au învăţat limba română, au continuat să folosească în paralel şi idişul, aşa cum s-a întîmplat pînă aproape de zilele noastre.

2. "Idişul scris", perioadă cuprinzînd ultimii 150 de ani, perioadă în care încep să apară pe teritoriul românesc publicaţii în idiş, care dezvoltă limba prin întrebuinţarea ei în special în literatură, poezie, proză, eseuri etc.

Limba idiş a fost vorbită şi scrisă în mai toate provinciile României, locul preponderent păstrîndu-l totuşi Iaşul.

Korn, care este un pasionat şi tenace propagator al culturii idiş, crezînd, ca şi Bashevis Singer, în perenitatea acestei limbi căreia mulţi s-au grăbit să-i cînte prohodul – înfăţişează în mod sistematic şi temeinic documentat, diferite întruchipări ale creaţiei în idiş pe teritoriul românesc. El ne prezintă evoluţia cîntecului, întîrzie, aşa cum se cuvine, asupra lui Avraham Goldfaden, întemeietorul, la Iaşi, al celui dintîi teatru idiş din lume, prezintă opera artiştilor veniţi din Polonia şi cunoscuţi sub numele de "Di Broder Zingher", comentează creaţia poetică a lui Velved Zbarger şi Iţic Mangher. Un spaţiu important ocupă-n carte prezentarea gazetelor tipărite în limba idiş; de notat că "Der Iedischer Telegraph", înfiinţat în 1877, a fost primul cotidian evreesc de pe glob.

Lucrare consacrată nu numai trecutului ci şi actualităţii, cartea lui Korn semnalează şi creaţiile mai noi apărute în Bucureştii post-belici.

Bilanţul literar al idişului din România este impresionant: avem de-a face cu peste 130 de scriitori care s-au exprimat în această limbă, între Dunăre şi Carpaţi.

"Idiş în România", e o carte merituoasă, care ar trebui, pentru toţi cei dornici să cunoască pe de-a-ntregul patrimoniul nostru, să fie tălmăcită şi în româneşte.

G. M.

Conferinţă (în l. engleză)

Dr. Monica Brătulescu; "Camera lui Mashiah în tradiţia hasidismului românesc"; în cadrul Congresului Mondial de studii iudaice (16 – 24 august, Ierusalim); 18 august 1989, ora 9 dim.; la Har Hatofim, Madaei Harmah, cam. 2720 – Ierusalim

MICUL IERUSALIM DIN SUDUL FRANȚEI

*** Montpellier = Har Habait (Muntele Templului) * Ce le spune istoricilor și arheologilor o mikve milenară? * Kabala, da: dar și arena aprigei dispute dintre raționalism și misticism * Studenții evrei din România, în istoria Facultății de medicină**

Nu de mult, Minimum (nr, 20) a publicat o recenzie a cărții *"Bleichröder et Crémieux"*, consacrată luptei pentru emanciparea evreilor din România. Autorul lucrării, *Carol Iancu*, este originar din România și, în calitatea sa de președinte-fondator al Societății de Studii asupra Istoriei Evreilor din România, a publicat importante studii privitoare la *tribul* nostru. D-sa conduce și centrul de Cercetări Evreiești și Ebraice de pe lîngă Universitatea Paul Valéry din Montpellier și, ca atare, preocupările sale nu se limitează la evreimea țării de origină, ci include o arie mult mai vastă, în primul rînd țara, regiunea, orașul în care trăiește și studiază.

După cum se știe, Montpellier, Languedoc, Provence sînt denumiri geografice cu o amplă rezonanță în istoria Franței, dar și a iudaismului și arabismului, în cultura și civilizația universală. Sărbătorirea în 1985 a unui mileniu de existență a Montpellier-ului a pus în evidență și prezența de asemenea milenară a evreilor pe aceste meleaguri din apropierea granițelor cu Spania. Cu prilejul evenimentului aniversar, Carol Iancu a avut inițiativa de a organiza un colocviu universitar internațional consacrat acestei comunități exemplare. Ca rezultat, un nou și substanțial volum, intitulat:*„Evreii din Montpellier și Languedoc. Din evul mediu pînă în zilele noastre"*. Lucrarea cuprinde comunicările prezentate în cadrul colocviului de o echipă de universitari și specialiști din sudul și nordul Franței, Israel, Belgia, precum și studii elaborate special de oameni de știință, care n-au putut participa la întîlnire.

Cartea pune în relief aportul evreilor la civilizația regională în deosebi în domeniile economice și cultural, al tehnicii și al circulației mărfurilor, încă de la începuturile așezării lor pe aceste meleaguri și atîta timp cît s-au bucurat de ospitalitatea localnicilor. Pregnant apare în volum semnificația băii rituale (Mikve), datînd din secolul al XIII-lea – vestigiu atestînd dezvoltarea comunității evreiești respective în Evul mediu, dar și măiestria constructorilor, gustul artistic al obștei. Restaurată prin strădania familiei Iancu, cu concursul autorităților locale, mikva a fost inaugurată solemn cu prilejul colocviului.

Un șir de pagini ale cărții evocă Montpellier ca important centru intelectual în care s-au dezvoltat intense și fructuoase schimburi culturale între erudiții evrei, creștini, dar și musulmani. În cadrul acestora și-au găsit expresie raționalismul și misticismul, științele profane și religioase, savanții evrei afirmîndu-se în mod deosebit prin vehicularea cunoștințelor medicale, matematice, astronomice între Orient și Occident. Înclinați spre științele exacte, membrii Academiei și ai școlilor rabinice din Languedoc au fost totodată autorii primelor tratate cabalistice. În scrierile lor, Montpellier-ul este desemnat adesea sub denumiri ca Har-ha-Bait (Muntele Templului).

Într-unul din studii se discută dacă celebra școală de medicină de la Montpellier a fost fondată sau nu de savanți evrei; dar chiar dacă această prioritate este doar o legendă, fapt este că învățămîntul medical de acolo a fost marcat de ilustre figuri de medici evrei. Și pentru că prof. Carol Iancu nu ignoră nici în această lucrare "Subiectul românesc", aflăm din ea că, de pildă, în 1933, frecventau Facultatea de Medicină din Montpellier 79 de studenți evrei proveniți din România, dintr-un total de 800. Unul dintre aceștia, Philippe Ellias, a fost președintele Asociației studenților evrei din localitate; acesta, la 4 februarie 1933, a ținut o conferință cu tema *"Evreii din România"*.Studenți evrei-români la Montpellier s-au afirmat ca militanți împotriva antisemitismului și ca pionieri ai mișcării sioniste. Un omagiu emoționant este adus în carte fostului student al Facultății de medicină de la Montpellier, Blitz Benny, luptător curajos în Rezistență, executat de Gestapo în august 1944.

Am relatat doar cîteva din temele care conferă interes și savoare lucrării lui Carol Iancu.

I. FÎNTÎNARU

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE (8)

VOCABULARUL POETIC

La începuturile mele "culinare" mă impresiona o listă lungă de feluri de mîncare oferite de menu-ul unui oarecare restaurant. Am aflat de-a lungul maturizării în acest domeniu că şansa de a consuma prospături, mîncăruri preparate recent, scade invers proporţional cu lungimea listei. Restaurante excelente, purtînd patru stele pe frontispiciu, oferă de regulă puţine dar memorabile feluri de mîncare. La fel într-o oarecare măsură cu poezia, poemul, versul, într-un cuvînt acel limbaj particular pe care poeţii îi folosesc pentru a transmite fiorul liric. Dacă cititorul e copleşit de bogăţia vocabularului conţinînd cuvinte aparte, nu de-fiecare-zi, atunci pitorescul intră în joc luînd locul cel puţin parţial purei emoţii lirice.

Arghezi şi Barbu, corifei ai poeziei post-eminesciene, au folosit intens pitorescul precum în "Fătălăul", "Tinca", "Rada" sau "Isarlîc", "Joc secund" (amestec voit de titluri de cărţi şi poeme). Miron Radu Paraschivescu a făcut aşişderea în "Cîntice ţigăneşti". Pitorescului îi şade bine proza şi mai ales reportajul care poate fi excelent fără urmă de pitoresc (exemplu: Geo Bogza în "175 minute la Mizil"), aşa cum Electrei îi şade bine bocetul. Eugen Ionescu explica în "Nu", scris în 1934 cînd avea vreo 25 de ani, precum că esenţa artei poetice nu e altceva decît particularitatea, unicitatea intuiţiei lirice. De aceea există mari poeţi avînd un vocabular restrîns, chiar sărac, precum Racine sau Rilke.

Nu sînt oare Arghezi şi Barbu poeţi mari şi adevăraţi precum ne-pitorescul Eminescu? Fără discuţie, dar aşa cum opera se deosebeşte de muzica simfonică sau de cameră printre altele prin diluţie, momente de pură reuşită muzicală fiind mai rare, cîteodată înecate de "umplutură" (recitative, etc.), în poezia celor doi părinţi ai poeziei româneşti contemporane adevărata inspiraţie este extra-estetic augmentată prin pitoresc, bogăţie de vocabular poetic. Sînt Verdi şi Puccini mai puţin denşi în operele lor decît să zicem Beethoven şi Brahms în lucrările lor simfonice şi de cameră? Clasic răspunsul ar fi "da", dar de cînd marele Karajan dirijează chiar şi lucrări de Johann Strauss Jr., răspunsul este mai echivoc se pare.

Dr. ARMINIUS CASSVAN
New York, USA

RESTAURANTUL «LA LUCA»

SUB CONDUCEREA LUI
SAMI ŞI MARCU
IAFFO – STR. YEFFET 101
(VIS-A-VIS DE GAN TAMAR)
TEL. 03 – 867803
AUTOBUZE: 10 – 41 – 46 – 83 – 88

ÎN FIECARE SEARĂ ŞI LA PRÎNZ VĂ DELECTEAZĂ ORCHESTRA DIN ROMÂNIA CU RENUMITUL CÎNTĂREŢ

SANDU TRAIAN

- SERVIM ZILNIC, INCLUSIV DUMINICĂ: CIORBĂ DE BURTĂ, CIORBĂ DE PEŞTE ŞI TOCHITURĂ MOLDOVENEASCĂ
- RESTAURANTUL DESCHIS ZILNIC (INCLUSIV DUMINICA) DE LA ORA 12-PRÎNZ PÎNĂ DUPĂ MIEZUL NOPŢII
- PRIMIM COMENZI PENTRU PETRECERI ŞI ANIVERSĂRI PÎNĂ LA 130 PERSOANE
- INSTALAŢIE COMPLETĂ NOUĂ DE AER CONDIŢIONAT
- ÎN FIECARE SÎMBĂTĂ ORGANIZĂM O SEARĂ CULINARĂ ROMÂNEASCĂ SAU CU SPECIFIC REGIONAL ROMÂNESC

TEATRU

KETCHUP

La sfîrşitul anului trecut, vechea direcţie a Municipalului din Haifa s-a risipit ca risipită de vînt; risipită de fapt de vîntul nemulţumirii publice la adresa orientării cam anti-israeliene, violentă (căci se poartă!), care a dat-o repertoriului unul dintre directorii artistici, dramaturgul Iehoşua Sobol, principalul – dacă nu singurul! – furnizor de texte, s-a supărat atît de tare încît a părăsit şi ţara şi – beneficiind de sprijinul unor oficialităţi – piesa lui, "Ghetto" a ajuns să fie montată la un teatru din metropola americană.

Polemica israeliană în jurul acestei piese a fost dată uitării de noi; au trecut ani de cînd Municipalul din Haifa ni i-a arătat pe evreii din Vilna cupizi, beţivi, gata la orice compromis pentru a-şi salva viaţa şi colaborînd cu ocupanţii germani sado-masochişti. Ne-a amintit ce este "Ghettoul" lui Sobol un articol al lui Elie Wiesel în "New York Times". Semnatarul articolului este tot ce poate fi mai departe de un "reacţionar", adică unul dintre acei pe care Sobol îi acuză de a-l fi "gonit" din ţară. Ceea ce nu-l împiedică să-l includă pe dramaturg printre "vînzătorii de invenţii care încearcă să exploateze Holocaustul în sensul cel mai vulgar".

Şi în continuare, devine mai precis: "Sobol subliniază că piesa lui se bazează pe fapte. Ei şi? Prin izolarea unor dovezi anumite, prin accentuarea lor în detrimentul altora, prin prezentarea lor dintr-un unghi anumit, el le transformă într-o piesă mincinoasă".

După un lung rechizitoriu în care este rezumată, în fond, piesa; după ce precizează că ea face parte dintr-o tendinţă generală de a transforma Holocaustul într-un pretext de spectacole violente, cu mult nud şi mult "ketchup", Wiesel îl ţintuieşte pe Sobol definitiv: "În tezaurul de cuvinte al religiei există o noţiune pentru aceasta: hilul ha-Shem".

R. K.

SALOANELE
ARGAMAN
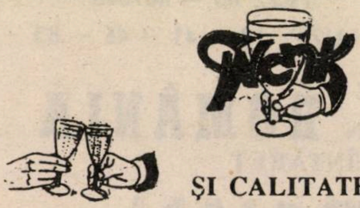
ŞI CALITATE
FĂRĂ CONCURENŢĂ
ACESTA-I MOMENTUL PENTRU FESTIVITĂŢI ÎN SALOANELE ARGAMAN
★
NATANIA
TEL. 053/616844 – 5
STR. HACADAR – ZONA VECHE INDUSTRIALĂ
✱ ACŢIUNE SPECIALĂ ✱

URGENŢE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91
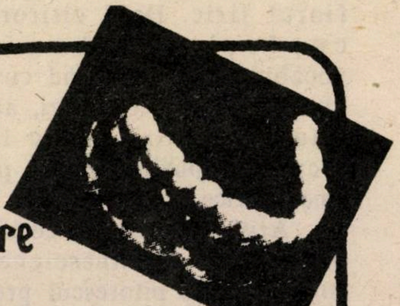

În cei peste 37 ani de apariţie
אדוורול
Adevărul
Singurul ziar independent al aliatei romane
se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

COPERTA NOASTRĂ

UN TURNEU DE 18KT!

SILVIA POPOVICI IN ISRAEL

Anunţasem, nu de mult, că din iniţiativa noii agenţii teatrale Adgranit, **Silvia Popovici** de la Teatrul Naţional, celebra actriţă a scenei şi filmului bucureştean, va sosi în curînd în Israel.

Momentul turneului este acuma precizat: 2 – 15 septembrie. Repertoriul: două spectacole de mare succes ale scenei româneşti:

Fii cuminte, Cristofor!, de Aurel Baranga, o comedie spumoasă, îndrăcită şi cu subiect... universal: un bărbat matur care, cam plictisit de căsătorie, caută... caută... înţelegeţi, nu-i aşa? Melodiile inspirate ale lui Nicu Alifantis au transformat comedia într-un *musical* fermecător, ale cărui şlagăre sînt fredonate pretutindeni.

Alături de Silvia Popovici (neuitată în Ofelia, în Julietta, în Ifigenia sau în Darclèe, din filmul cu acelaş nume), laureată a festivalurilor de la Detroit, Cannes şi Atena, apare sub bagheta sigură a regizoarei Olimpia Arghir, o "tripletă de aur" a teatrului românesc de astăzi:

Iurie Darie, de la Teatrul de Comedie (vedeta filmelor "Vacanţă la mare" de Călăraşu; "S-a furat o bombă" de Gopo, etc.), laureat al Premiului de Stat, al Festivalurilor Cinematografice de la Pola (Iugoslavia) şi Berlinul răsăritean.

Ion Marinescu, de la Teatrul Naţional, marele *actor total* al scenei bucureştene, cu performanţe strălucite în dramă şi comedie deopotrivă, de la Richard al III-lea sau Galileo Galilei la... Rică Venturiano.

Valeria Gagialov, de la Teatrul Naţional, vedetă a atîtor spectacole de răsunet, după piese de Shakespeare, Molière, Cehov sau Tennessee Williams, de Caragiale, Victor Eftimiu, Mircea Ştefănescu, H. Lovinescu, Al. Mirodan, P. Everac, etc., etc., laureată a Festivalului internaţional de T.V. "Cerbul de aur".

Al doilea spectacol prezentat de *Adgranit* este "Anonimul veneţian" de Giuseppe Berto, una din cele mai puternice piese în două personaje ale teatrului european de astăzi. Iar personajele sînt întruchipate de Silvia Popovici şi Iurie Darie. Un cuplu artistic de zile mari.

• BULĂ

În clasa unde învaţă Bulă, în urma unei trepidaţii, apare o crăpătură în plafon, deasupra catedrei, prin care se zăreau desuurile profesoarei din clasa de la etaj.

– Copii, cine se uită în sus, orbeşte! – strigă profesoara, inspirată.

Bulă îşi acoperă un ochi şi spune:

– Eu risc un ochi!

● CASA DE PĂRINŢI ●

PENTRU INDEPENDENŢI ŞI ISTOVIŢI
SUB CONDUCEREA LUI RONEN ŞI GIULIA

LIFT • SUPRAVEGHERE MEDICALĂ PERMANENTĂ • TĂMĂDUIRE PRIN DIVERSE ACTIVITĂŢI • MÎNCĂRURI VARIATE, INCLUSIV DIETETICE • PREŢURI POPULARE

NATANIA
STR. RIŞON LE ZION 29
TEL. 053/23655

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL
•
ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470
•
DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

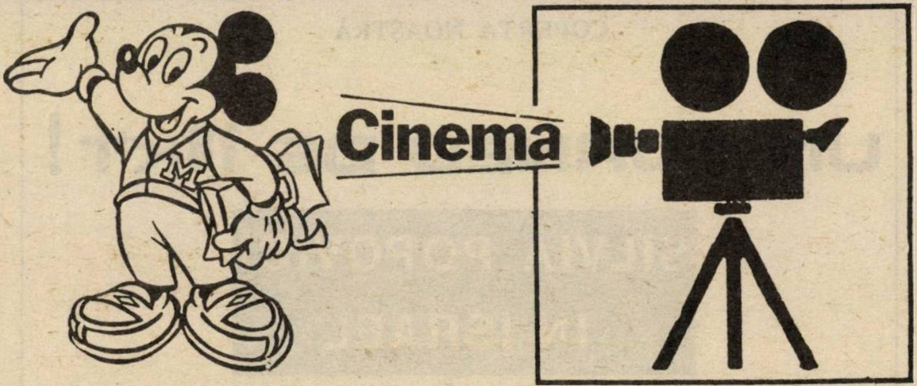

● *Legături primejdioase;* film american, după romanul lui Chorderlos de Laclos; scenariul, Christopher Hampton; regia: S. Frears; cu Glen Close, John Malkovich, Michelle Pfeiffer.

De vreo două luni de zile sînt mitraliat cu întrebarea, pusă ba nedumerit, ba ironic, ba răutăcios: de ce nu scriu despre *Legături primejdioase?*

Şi mi-e ruşine pe undeva să răspund. Adică să spun adevărul. Am o prejudecată (sau o dogmă, sau o idee fixă estetică, sau cum vreţi să-i spuneţi): cred că o ecranizare realmente *bună* (egal autentică) a unei opere realmente naţionale poate fi realizată numai în ţara de origine.

...Iar un film autentic după cartea lui Laclos, atît de franţuzească, atît de franţuzească (şi atît de preţuită de mine şi de noi în tinereţe, pentru nuanţele ei pariziene, pentru erotica de budoar, pentru fina bestialitate galică, pentru cultul replicii – mot d'auteur! – şi pentru aromele de "fin de siécle" XVIII, de dinaintea Revoluţiei) poate fi numai un film franţuzesc.

Acestea fiind spuse, îmi scot pălăria în faţa realizării neîndoios remarcabile a americanilor, declar că "Legăturile primejdioase" merită să fie văzute şi gustate; dar aşa cum guşti un Cabernet Californian

● *Cine i-a făcut figura lui Roger Rabitt? (Who Framed Roger Rabitt?);* film american; regia Robert Zemackis; cu Bob Hopkins, Christopher Lloyd, Joanna Cassidy, plus... Mickey Mouse, Donald Răţoiul şi alţii din aceeaşi familie de spirite.

Ideea nu e nouă, dar e genială: să pui actori să joace împreună cu desene animate.

Mă pregătisem, la ieşirea din sală, să scriu o mulţime de vorbe bune despre peliculă; dar citind cronica lui Marius Godeanu, din "Adevărul", mi-am dat seama că sînt, în toate amănuntele, de aceeaşi părere cu el.

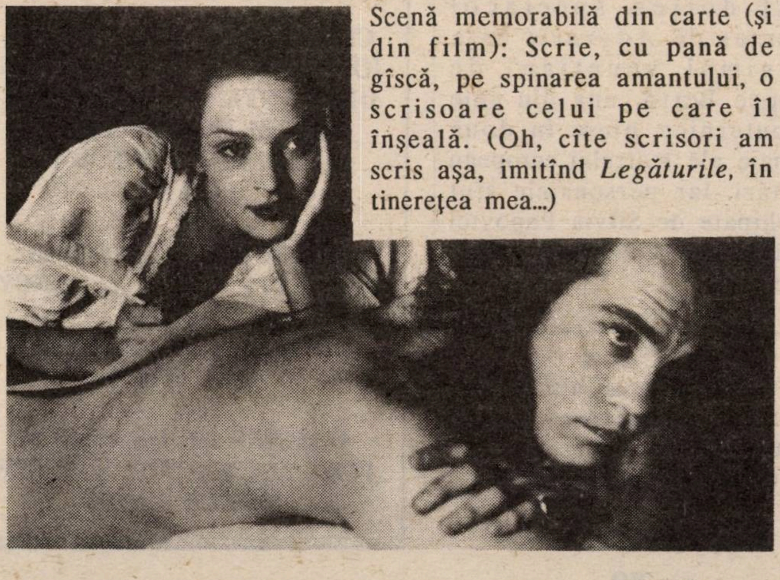

Scenă memorabilă din carte (şi din film): Scrie, cu pană de gîscă, pe spinarea amantului, o scrisoare celui pe care îl înşeală. (Oh, cîte scrisori am scris aşa, imitînd *Legăturile*, în tinereţea mea...)

E o întîmplare atît de rară, încît, pentru a marca evenimentul, îi cedez o clipă (egal cîteva rînduri) locul:

"Un film uluitor pe care îl urmăreşti fascinat de la prima şi pînă la ultima scenă...

Un "suspense" comic. Povestea se desfăşoară în Toontown, o suburbie, ca şi Hollywoodul, a Los Angeles-ului.

Eroul adevărat, central, al filmului este Roger. Roger Rabitt – iepuraşul.

Actor-vedetă, cu ifose şi capricii copiate de la colegii de la Hollywood, el turnează într-un film, dar producătorul nu-i mulţumit de felul în care se achită de rol. Boss-ul pune un detectiv "în carne şi oase" să cerceteze ce se întîmplă cu Roger şi să vadă dacă acesta nu-i cumva peste măsură de tulburat din cauza purtării ispititoarei sale soţii, Jessica, o "vampă" cu forme explozive. Jessica îl înşeală, dar Roger trebuie împiedicat să afle, căci aceasta ar putea să-i ruineze cariera. Detectivul, Eddie Valiant, un tip de anti-erou, beţivan, neras, neglijent, descins parcă dintr-unul din romanele poliţiste ale lui Raymond Chandler, nu intră cu plăcere în "Toontown". El nu poate uita că, acolo, fratele lui a fost ucis de un personaj de desen animat.

Filmul este absolut delicios. Uimeşte, înainte de toate, perfecta sincronizare dintre actorii adevăraţi şi actorii... desenaţi".

ÎNTERIM

LUCULLUS

• Dați-mi • știrile • înapoi !

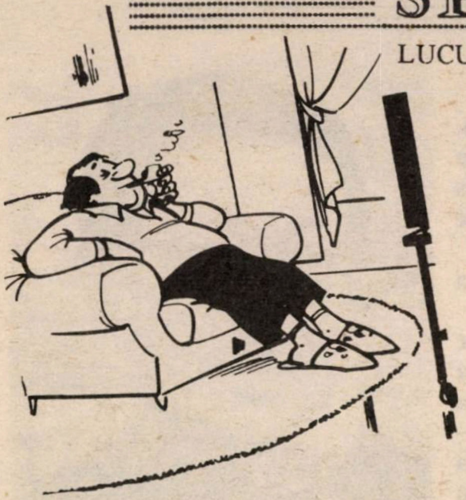

Știți ce-am observat? Oridecîteori se petrece un eveniment în țară mai de seamă (de la un atentat la o ședință "istorică" de cece al marilor partide , sau la o declarație tot "istorică" a lui James Baker), redactorii *Mabatului*, se grăbesc sub semnul pandaliilor, să arunce la coș toate noutățile de pe glob. Motivul? Trebuiesc date, cu-orice-preț, reacțiile partidelor politice. Și nu pe scurt, telegrafic, cum este gazetărește posibil (dacă ești gazetar TV și nu o giurumea în materie) ci pe larg, lăbărțat, ca șefii cu pricina să iasă mulțumiți.

Așa au procedat *Mabatiștii* și în îngrozitoarea seară cînd ni s-a vorbit despre autobuzul 405 de pe șoseaua Tel Aviv – Ierusalim. Dacă relatarea a fost corectă (O.E.P.-ul nu a fost elogiat peste măsură) în schimb, partea II-a (reacțiile!) putea lipsi de tot sau, mă rog, redusă la strictul necesar.

Dar nu. Defilarea "reacțiilor" a avut loc ca de obicei, mîncînd toate minutele ce mai rămăseseră pentru știrile zilei. De parcă glasul miniștrilor sau leaderilor în cauză nu l-am auzi și la T.V. și la radio de vreo 358 de ori pe zi. De parcă fotografia și opiniile lor nu le-am întîlni în gazete, tot de vreo 358 de ori pe zi.

Rezultatul fu că, din cauza acestei mentalități neculte, necivilizate și neprofesionale, am fost privați, ba chiar jefuiți de următoarele noutăți de pe glob la zi și la ordinea zilei:

– Gorbaciov a declarat la Strassbourg, în fața Consiliului Europei că va lupta pentru "un cămin al europenilor" (a Common European Home);

– Ianos Kadar (77 ani), conducător *istoric* (realmente istoric) al Ungariei începînd din 1956 și pînă mai deunăzi, a încetat din viață;

– Noul guvern al Greciei (coaliție ciudată între dreapta și comuniști) a anunțat că va organiza alegeri noi;

– Alegeri au fost anunțate și în Iordania vecină: scopul principal: a se "ștampila" definitiv despărțirea lui Hussein de *teritorii;*

– S-a deschis tradiționalul, spectaculosul și violentul festival anual din Pamplona, Spania; fuga generală după taurii lăsați liberi, pe străzile orașului, au fost întipărite în cărțile lui Hemmingway, pentru vecie;

– Shekelul a urcat (era și cazul) cu 0,4% față de dolar;

– Parlamentarii englezi, în majoritatea lor, refuză să sprijine inițiativa israeliană de pace;

– Furtună în Partidul Muncii: numeroși miniștri și deputați cer ieșirea neîntîrziată din guvern, în semn de protest contra hotărîrilor din Centrala Likudului;

– 33 de marinari sovietici au fost atacați și răniți grav de către forțele rebele, antiguvernamentale, din Peru.

EDGAR REICHMANN

·Scrisoarea neterminată

– Fragmente de roman –

PREZENTATE ŞI TĂLMĂCITE DE

JACOB POPPER

S-a născut în România. A devenit romancier cu faimă, în franceză, la Paris şi cronicar literar la "le Monde".

Dar niciodată nu şi-a renegat originile.

Dimpotrivă. În cărţile sale – prin paginile cărora ne continuăm călătoria începută în nr. trecut – Reichmann mărturiseşte a fi ceea ce este: un evreu din România.

(urmare din nr. trecut)

...de la Paris,

ÎNTR-O ZI CA TOATE CELELALTE

Era o zi ca toate celelalte: cenuşie, sumbră şi vidă.

Parcurgeam distrat paginile îngălbenite ale *Informaţiei Bucureştiului*, – ah, ce mă mai plictisea treaba asta – tot gîndindu-mă la propunerea pe care mi-o făcuse o agenţie imobiliară. Un american vroia să închirieze pe trei ani vila mea de la Vaucresson.

Dintr-o dată, mi s-a părut că sînt victima unei iluzii... Am început să citesc cu mai multă atenţie. Între cele două coloane ale unui program de spectacole şi un reportaj despre întrecerea socialistă de la uzinele Lenin se detaşau, sub un titlu cu litere mari JEFUITORII DE BUNURI PUBLICE ŞI-AU PRIMIT DREAPTA PEDEAPSĂ, numele Saşa Weinberg, Simon şi Nathalia Trost, prietenii, camarazii mei din copilărie.

"Ancheta condusă de organele de miliţie şi securitate a dus la descoperirea şi arestarea banditilor care au atacat şi jefuit furgonul Băncii de Stat. Procesul a avut loc la tribunalul circumscripţiei "Întîi Mai", sentinta de condamnare la moarte a fost pronunţată împotriva numiţilor Saşa Weinberg, Simon şi Nathalia Trost. Sentinţa aspră dar dreaptă a fost executată".

Am tradus aproape în neştire informaţia şi am depus-o în coşul domnişoarei Mesnard.

"N-am timp, a mormăit ea, nu vezi că am de furcă cu mica publicitate? Asta la începutul după-amiezii...Şi pentru salariul pe care-l primesc".

Era într-adevăr bătrînă şi urîtă şi prost plătită.

Am recitit de cîteva ori ştirea, căutînd în spatele cuvintelor o sclipire, un semn revelator. *"Sentinţa de condamnare la moarte a fost pronunţată împotriva numitului Saşa Weinberg...* şi două rînduri mai jos: *"Sentinţa severă dar dreaptă a fost executată".*

Maşinile de scris ţăcăneau dincolo de paravanele lor. Zgomotul foarfecilor lui Saposnikov – în ziua aceea el făcea paginaţia – sublinia "da mă rog", "da mă rog"-urile Cristinei Wormser agăţată de telefon. Fata aceea era tînără, frumuşică şi totuşi nesatisfăcută şi prost plătită şi ea.

Am prînzit singur la birtul din colţ. O ploaie măruntă umezea geamurile. Cum să-mi închipui că Saşa a fost în stare să-şi pună în aplicare proiectul delirant de jaf? Pe vremea cînd mai eram la Bucureşti, credeam că nu era decît o bravadă fără urmări... În cel mai rău caz, manevra unui turnător; credeam că Saşa vroia să mă pună la încercare şi asta mă flata. Căci faptul că mă considerau demn de a fi ţinta unei provocări, mă investea în proprii mei ochi cu o dimensiune suplimentară, chiar eroică.

Către seară, am pus două copii dactilografiate ale ştirii pe biroul lui Weil:

"Ce este, Peter?"

"Tovarăşii mei..."

Îşi scutură pipa în scrumieră de metal şi citi:

"Iar?"

Era cred cea de-a patra ştire de acest fel primită în acea săptămînă. Şi dacă ar fi fost să dai crezare ziarelor ungureşti, româneşti sau sovietice, era lucru vădit că hoţii, pungaşii şi excrocii de dincolo de "cortină" erau cu toţii evrei. De obicei aceste ştiri nu-mi mai făceau

cine ştie ce impresie – ele trebuiau date uitării (chiar dacă meseria mi le reamintea zi de zi). Vezi numai că de data asta era vorba de Saşa Weinberg, prietenul meu.

"E limpede. Toţi sioniştii sînt de multă vreme în închisoare. Conducătorii lor fuseseră de mult daţi în judecată (dacă nu mă înşel, nu mai există nici un evreu sus-pus pe care să-l poţi judeca sau împuşca). A venit deci vremea să se dea diversiunii antisemite o formă mai făţişă. Acum trebuie să fie convins poporul că, dacă treburile merg prost, de vină sînt evreii necinstiţi. În felul acesta, mai dai satisfacţie şi amicilor din Orientul Mijlociu şi pui o diversiune la îndemîna tuturor celor loviţi mai tare de problemele imediate ale mizeriei şi sub-alimentării...

("Le dénonciateur", p. 14 – 15)

...sau

ÎNTR-O ZI DE CANICULĂ LA BUCUREŞTI

Bucureştiul este vara un oraş trist. Cerul de un albastru lăptos îţi apasă grumazul ostenit de plictiseală. Sandalele ţi se înfundă în asfaltul moale. Aerul străveziu tremură de fierbinţeală. Vîntul uscat al Bărăganului aduce un miros de fîneaţă arsă. Între dinţi simţi scrîşnind fire de praf. Cîteodată păsări sălbatice se prăbuşesc istovite de arşiţă în grădinile oraşului, În văile Carpaţilor, doar la două ore de tren distanţă, aş putea regăsi mireasma rece a păşunilor de munte, în zăpada îngheţată se mai pot vedea urmele avalanşelor din iarna trecută. Dar mie banii abia îmi ajungeau să mă hrănesc şi să-mi procur documentele necesare pentru obţinerea paşaportului...

Nişte copii se jucau în parc. Mi-am spus că dacă viaţa s-ar fi desfăşurat normal, copiii aceştia ar fi putut fi ai mei. Dar aici nimic nu se desfăşoară normal. Mă simţeam copleşit de caniculă. Văzînd-o pe Valentina, mi-am aruncat ţigara şi am strivit-o cu călcîiul de caldarîm...

Fata se aşeză lîngă mine şi-mi spuse că a petrecut cîteva zile cu familia Trost la "casa de odihnă a scriitorilor" de la Sinaia. O telegramă a soţului ei o rechemase la Bucureşti. Dinu fusese mobilizat pentru o perioadă nedefinită de timp pe un şantier din nord, de unde avusese posibilitatea să plece pentru cîteva zile. Acum îşi reluase lucrul.

"Am luat primul tren ca să mă întorc. Mi-a povestit nişte lucruri îngrozitoare. Trăieşte într-o atmosferă de suspiciune şi neîncredere permanentă. Pe şantier, la fel ca pretutindeni, bîntuie anchetele, interogatoriile, vigilenţa proletară. Ca pe vremea tătucului Stalin. Mereu tuna şi fulgera împotriva imperialismului american, a deviaţionismului de dreapta, a dogmatismului, a sionismului, a chinejilor şi mai ştiu eu împotriva cui. N-ar fi trebuit să-l las să plece. Mi s-a părut a fi în preajma unei depresiuni nervoase. L-am conjurat să plece de pe şantier, dar se pare că la ora de faţă orice demisie este luată drept un act de sabotaj. Nu mă mai întorc la Sinaia. Nathalia Trost mă oboseşte. Atmosfera molcuţă în care trăiesc aceşti intelectuali sfîşiaţi de contradicţii, acea matrice de animal mort care este o "casă de creaţie" mă îmbolnăveşte. Mai bine rămîn singură la Bucureşti..."

("Le dénonciateur", p. 53 – 54)

...Dar cine va rămîne singură? Valentina sau

RACHEL, SFÎŞIATĂ ÎNTRE METROPOLELE LUMII

"...Am trăit sfîşiată între Paris, Ierusalim şi Geneva, precum în miezul unei nesfîrşite şi palide nopţi desfăşurate peste decorurile unei lumi ireale... Măruntă ca Alice, alergam ca pe vremuri pe terasa de la Trocadero unde tu mă pierdeai şi eu te regăseam, ascultam predicile turnului Eiffel, metamorfozată într-un motan ridicat pe labele-i dinapoi... În faţa lacului Leman, îmi regăseam agresivitatea într-o încăpere prăfuită la primul etaj al fostului Palat al Naţiunilor. Din nou vroiam să reclădesc lumea pe temelii mai drepte şi adevărate. Izgonită, urmărită de Poliţia federală, redeveneam copilă, la intrarea fundacului Crucii de Piatră. Nişte haidăi în cămaşă verde îşi ascuţeau securile, prostituatele ţipau: "Fugi, fetiţo, fugi!", dar eu nu ştiam unde să mă duc, însuşi Aldebert refuza să mă adăpostească, iar Braşovul era ocupat de nazişti. Eram o persoană deplasată, aflată sub protecţia biroului pentru apatrizi şi refugiaţi, rămîneam ca pe vremuri în afara oricărei graniţi. Dar în străfundurile deznădejdii mele regăseam, odată cu singurătatea, forţa senină a mîndriei...

La Ierusalim m-am dus să mă reculeg la mormîntul mamei tale şi a bunicilor mei. Familia Stern ne întovărăşea. Arnim unduia în hainele sale prost croite, faima încă nu părea a-l fi degradat. Soţia sa şi cei doi copii mă intimidau şi pentru prima oară mi-am dat seama că greşisem drumul. "Ai noştri se odihnesc aici, pe muntele Măslinilor. Ei s-au întors în pămînt, *în pămîntul lor.* Aşa se cuvine", mi-a spus el după ce a rostit

kadişul. În jurul nostru se înălţau miresme de mentă şi eucalipt iar la picioarele noastre, înfăşurate într-un văl străveziu de lumină şofranie, unduiau colinele oraşului.

Cîteva zile mai tîrziu, am plecat cu Arnim şi familia sa spre sud. Ein Geddi, Massada, Sodoma, repere de nisip şi sare, alternau geometriei înflorite a kibuţurilor. Către seară, am ajuns la Eilat. De cealaltă parte a golfului sclipeau luminile Akabei, atît de apropiată şi totuşi mai departe de noi decît Moscova şi New Yorkul. Ne-am întors acasă prin Neghev. Avioanele de vînătoare israeliene zburau deasupra stîncilor, tancurile manevrau în deşert dîndu-mi un sentiment de securitate necunoscut pînă atunci. Nimeni nu ne mai putea face rău. Am închis ochii. Steaguri alb-albastre fluturau de această dată sub pleoapele mele; în umbra lor se întindeau, între Marea Roşie şi Munţii Galileii, pămînturi fertile. În amintire mi se iscau cîntecele revoluţionare de pe vremuri, de astă dată rostite în ebraică; în sfîrşit, se ivi la capătul autostrăzii invadate de cerul vesperal, Ierusalimul, desfăşurat pe cele şapte coline ale sale..."

("Rachel", p. 180 – 183)

...sau Rachel şi Arnim jucîndu-se de-a

"SĂ NE FACEM CĂ..."

În seara aceea l-am auzit pentru prima oară pe Arnim cîntînd la pian. Era o bucată de bravură, studiul pentru mîna stîngă al lui Scriabin. Rachel întorcea paginile partiturii, eu nu înţelegeam nimic din această muzică zgomotoasă şi eram gelos pe băieţelul acela palid, mai mic ca mine. Copiii din Kronstadt nu semănau de fel nici cu micii mei camarazi de şcoală din strada Flachat. La fel ca Rachel şi Arnim, vorbeau aproape toţi, cel puţin două limbi străine. Comentau cu aceeaşi fervoare textele sfinte şi ştirile de pe prima pagină a ziarelor. Entuziaşti şi bine informaţi, ei se lăsau duşi pe aripile viselor delirante care le inspirau jocurile de sub zidurile cetăţii. Pînă la urmă ajungeau să mă irite: îi invidiam, îmi era ciudă pe ei.

Încă pe vremea cînd ne întîlneam la Vulpera, verişoara mea folosea trei cuvinte magice născocite de ea pentru a mă face să pătrund în spaţiul magic al fanteziei ei: *să ne facem că*... Ezitam, bunul meu simţ respingea universul neliniştitor iscat de spiritul ei fantast, dar în cele din urmă cedam. Deveneam atunci, la voia ei, exploratori care traversau gheţurile Arcticei, copii părăsiţi pe o insulă pustie, călători rătăciţi în timp. Căderea Imperiului roman, secolul XVIII-lea cufundîndu-se în barbarie, luptele sîngeroase dintre revoluţionarii de toate culorile ne atrăgeau în aceeaşi măsură. Dar curînd martirii creştini devoraţi de fiare sălbatice, victimele inchiziţiei, Robespierre cu falca fracturată, privirea fixă aruncată din fundul coşului de cei executaţi pe ghilotină, începeau să ne plictisească. Părăsind trecutul hîd, ne luam zborul spre un viitor incert.

("Rachel", p. 38 – 39)

...sau numai Arnim, visînd la

CARPAŢII MEI ÎNDEPĂRTAŢI

Proximitatea zidului care cade vertical în ocean iscă în Armin o senzaţie de claustrofobie dar el îşi înfrînează aprehensiunile, se asvîrle în apă şi se lasă dus de curent în larg pînă ce zgomotul refluxului se pierde în depărtare. Ajuns în apropierea unui ostrov cu zimţi ascuţiţi şi tăioşi observă că de data aceasta sînt prinşi urşi de mare negri şi vineţi, mari cît pumnul. O vedetă rapidă, înarmată cu un tun şi pe bordul căreia se agită cîţiva inşi, se apropie de Arnim. Un matelot îi face semn. Motorul ambarcaţiunii s-a oprit, acum se poate auzi plescăitul ritmic al valurilor lovindu-se de flancul ei cenuşiu şi glasul marinarului care-i ordonă lui Arnim să se întoarcă atît cît poate de repede la mal. Ordinul este îndeplinit, vedeta se îndreaptă spre sud.

...scrisoare care nu va fi niciodată trimisă. Iarăşi Margareta, surîsul ei luminos în care se inserează cu o uluitoare exactitate, în ciuda nenumăratelor zgomote ale vieţii, fantasma morţii. Înfrăţirea cu oceanul verde, linţoliu glacial şi arzător, izvor şi liman al fiinţei incerte şi rătăcitoare. Aş vrea s-o iau de mînă pe Margareta, s-o apăr şi s-o ajut să facă itinerariile mele, să descopere Carpaţii mei îndepărtaţi, strigoii şi moroii mei iviţi la ferestrele palatelor transformate în muzee, bîntuind colibele părăsite la malul mlaştinilor dunărene. Aş vrea ca şi ea să mă ia de mînă, să mă înveţe frumuseţea lucrurilor anodine, virtuţile simple ale tăcerii şi calmele bucurii ale fericirii împărtăşite. Peste o zi, o lună, un an, să mă întovărăşească pînă la oraşul meu pierdut, sau poate în Ierusalimul îndepărtat şi inaccesibil. Matilda, tu te îndepărtezi tot mai mult, te pierzi într-o ţară ceţoasă fără nume şi fără speranţă, iar eu mă aflu cu sufletul pustiu în faţa amintirii veştede a umbrei unei femei pe care n-o mai iubesc..."

("Le rendez-vous de Kronstadt", p. 224 – 225)

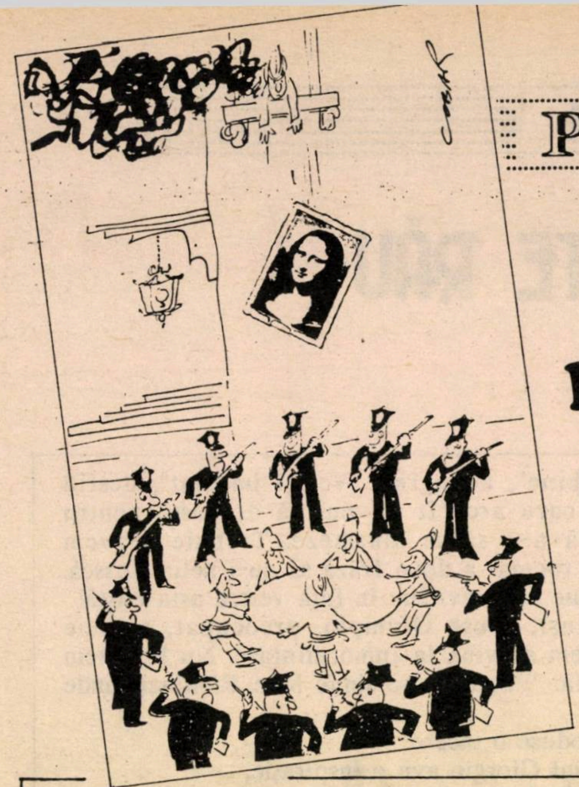

ACHILLE CAMPANILE
(Italia)

Incendiul de la Palatul Folena

Un cronicar monden, o contesă îmbrăcată-ntr-un covor şi cîteva decolteuri superbe, iată motivele care l-au făcut pe Paul B. Marian să iubească această schiţă de Campanile şi s-o traducă.

Pe vremea aceea eram directorul unui cotidian. Intr-o noapte, a izbucnit un incendiu. L-am chemat pe omul de serviciu:

– D'Artagnan!

Adevărul e că pe omul de serviciu îl chema Jules, dar lucrînd la un ziar politic, a socotit mai nimerit să adopte un pseudonim.

– Cheamă-l pe redactorul însărcinat cu incendiile!

– A plecat acasă, excelenţă.

N-am putut să-l fac niciodată pe omul de serviciu să renunţe la apelativul "excelenţă". In schimb, i-am dezvăţat pe toţi ceilalţi de acest obicei. Sclav al ceasului, redactorul specializat în problema incendiilor pleca acasă la ora zece, chiar dacă s-ar fi prăbuşit lumea, fără să-i pese cîtuşi de puţin de incendiile care pot izbucni în afara orarului său.

– Atunci, am ordonat eu, cheamă-l pe redactorul specializat în catastrofe!

– E bolnav.

– Mă rog... Cine-a mai rămas în redacţie?

– Cronicarul evenimentelor mondene.

– Perfect. Pofteşte-l imediat aici!

Peste un minut, cronicarul specializat în evenimentele mondene intră pe uşă, îmbrăcat în frac.

– Repede, i-am spus. Du-te şi fă un reportaj despre incendiul de la palatul Folena.

– Dar eu sînt cronicar monden! obiectă el.

– Acum nu mai încape nici un "dar! N-am pe nimeni disponibil. Du-te, ia note şi, cum te întorci, îmi faci un reportaj amplu.

– N-am să ştiu nici măcar cum să încep.

– Scrie tot ce vezi. N-ai ochi? Grăbeşte-te!

– Şi invitaţia?

– Ce invitaţie?

– Invitaţia, ca să pot asista la incendiu.

– Pentru numele lui Dumnezeu, du-te odată, pînă cînd nu ajung zidurile alea scrum!

Cronicarul monden a plecat fără să mai spună un cuvînt. Iată reportajul care a apărut a doua zi în gazetă:

"Un ameţitor joc de lumini, un neuitat vîrtej de nudităţi feminine, acesta e spectacolul pe care viaţa mondenă îl oferă, din cînd în cînd, monoclului obosit al cronicarului blazat. Ieri seara, un grandios şi memorabil incendiu, la care au participat toţi locatarii luxoasei locuinţe, s-a desfăşurat în somptuoasele saloane ale palatului Folena. Am surprins în asistenţă corpul pompierilor, pe contesa Folena, încălţată cu nişte minunaţi pantofi bărbăteşti şi învelită cu un covoraş care-i voala formele sculpturale, pe contele de Folena, în nişte indispensabili lungi care îi strîngeau pulpele bine proporţionate etc., etc. Lumea a admirat cu profund interes pe tînăra contesă într-o delicioasă pijama roz şi pe guvernanta ei, o foarte frumoasă englezoaică, într-o cămaşă de noapte vaporoasă, cu decolteu subliniat de o fină dantelă. De asemenea, au mai fost remarcaţi portarul palatului Folena, înconjurat de familie, ca şi portarii clădirilor adiacente. Ii rugăm pe cititori să ne scuze că, din lipsă de spaţiu, nu le putem publica numele. S-au remarcat, în continuare, multe decolteuri şi mulţi papuci. Incendiul s-a prelungit pînă dimineaţa, în mijlocul unei foarte vii animaţii. De-abia în zori, pompierii şi restul asistenţei s-au retras, ducînd cu ei amintirea nepieritoare a frumosului spectacol pe care, sîntem siguri că, potrivit tradiţiei ospitaliere a conţilor Folena aceştia vor face tot posibilul să-l repete, spre marea bucurie a prietenilor lor!"

PAULO SE SIMTE RĂU

Cînd sărmanul Paulo a murit - fără ca soţia lui să fie de faţă, căci tocmai atunci se afla la socrii ei - prietenii s-au privit speriaţi.

- Acum, au spus ei, va trebui să-i înştiinţăm pe nevastă-sa, pe taică-său, mama, surorile, ca să poată asista la înmormîntare.

- Vă daţi seama ce lovitură o să însemne asta pentru ei! zise Olympio.

- Pot să facă un atac de apoplexie dacă le telegrafiem să vină fiindcă Paulo a murit, declară Ernesto.

- Fireşte nu le putem telegrafia cu brutalitate vestea decesului, continuă Olympio. Bieţii oameni vor trebui să înfrunte oboseala călătoriei. Ar fi neomenos din partea noastră să-i expunem s-o facă, torturaţi de această certitudine. O să le telegrafiem, aşa cum se obişnuieşte în astfel de împrejurări! "Paulo se simte prost. Veniţi imediat!"

- Atunci, zise Luigi, mai bine le telegrafiem: "Paulo decedat".

- Asta ca să nu-i alarmăm?

- Dar, nenorocitule, asta ştie oricine că atunci cînd se telegrafiază "nu se simte bine", înseamnă "decedat". Ai spus-o chiar tu că aşa-i obiceiul în astfel de cazuri. Toată lumea ştie că moartea se anunţă printr-o telegramă din astea.

- Atunci să telegrafiem: "Paulo nu se simte prea bine". E mai puţin alarmant.

- Nu. Telegrafiindu-le "nu se simte prea bine", adică e "mort", or să înţeleagă că nu vrem să-i îngrijorăm.

- În cazul ăsta, să le telegrafiem: "Paulo nu se simte prea bine. Veniţi imediat".

- Crezi că se poate? Dacă cineva nu se simte astfel încît starea sănătăţii lui să reclame venirea imediată a celor care îi sînt dragi, asta înseamnă că se simte foarte prost şi atunci e acelaşi lucru. Putem să-i omorîm pe nenorociţii ăia. Sau o să ne creadă nebuni.

- E adevărat. Atunci să le telegrafiem: "Paulo se simte mai bine. Veniţi imediat".

- Dragul meu, greutatea nu-i să spunem "Nu se simte prea bine" sau "Nu se simte bine" sau "Indispoziţie", ci "Veniţi imediat", apelul ăsta urgent, care înlătură orice aspect de eufemism. Mai mult decît atît, cu cît a doua frază va contrazice pe prima, cu atît o să-i îngrijorăm mai mult. Dacă spunem "Paulo destul de bine" sau "Paulo bine", adăugînd "Veniţi imediat", desfid oricine care are cît de puţină dragoste pentru Paulo că n-o să se alarmeze. Trebuie s-avem grijă ca tocmai a doua frază să nu-i neliniştească. Nu trebuie să le zvîrlim în faţă vestea asta tristă!

- Totuşi, spuse Olympio, preocupat, trebuie să-i facem să vină la înmormîntare. Nu le putem telegrafia: "Paulo nu se simte bine. Rămîneţi unde sînteţi".

Se produse o tăcere.

Bătrînul Giorgio avu o inspiraţie.

- Şi dacă le-am telegrafia: "Filipo se simte foarte rău (în loc de Paulo). Veniţi imediat".

- Ce are de-a face Filipo cu moartea lui Paulo? întrebă Olympio.

- Aşa n-o să fie îngrijoraţi, insistă Giorgio.

- E o soluţie idioată! N-or să mai fie îngrijoraţi, dar n-or să înţeleagă nimic! Cine-i Filipo? Portarul? Or să spună că am înnebunit.

Bătrînul Giorgio n-avea obiceiul să renunţe atît de uşor la ideile lui, chiar cînd erau extravagante.

- Ar trebui să înţelegi, spuse el stăruitor, că, aşa, vom putea telegrafia, fără să ne jenăm, în modul cel mai brutal: "Filipo mort, Filipo îngropat, veniţi imediat".

- Dar care va fi rezultatul, Giorgio?! exclamă Ernesto. Recunosc că expeditorul rezolvă o problemă, deoarece moartea portarului sau a unui necunoscut pe care-l cheamă Filipo n-o să-i alarmeze deloc. Dar asta nu aranjează deloc lucrurile. Cel mult o să-şi spună: Filipo a murit? Bine. Dar noi trăim.

- Nu-i cred atît de cinici. Aşa că-mi menţin ideea.

- Ce-are de-aface cinismul cu toată treaba asta? De ce să le telegrafiem moartea unui necunoscut? Caută să-ţi bagi asta în cap!

Bătrînul Giorgio se încăpăţînă.

- Cu toate că n-au nici un Filip printre rudele sau prietenii lor, sînt totuşi convins că nu se poate să nu simtă, la moartea unui semen de-al lor, măcar atîta milă cît o simţi pentru un cîine.

- Dar nu într-atît, încît să-i facă să vină aici!

- Asta-i adevărat! făcu Giorgio, recunoscînd temeinicia argumentului. Dar atunci cum să procedăm?

traducere de Paul B. Marian

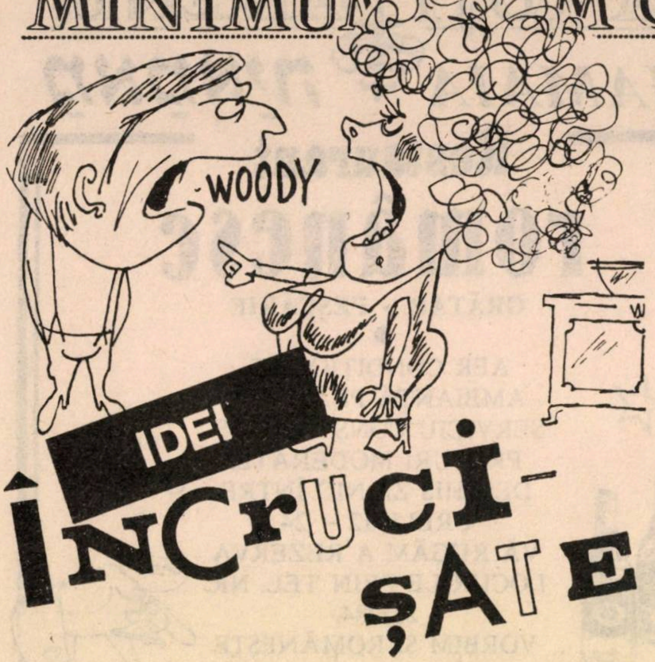

IDEI ÎNCRUCIȘATE

V. VASILIU

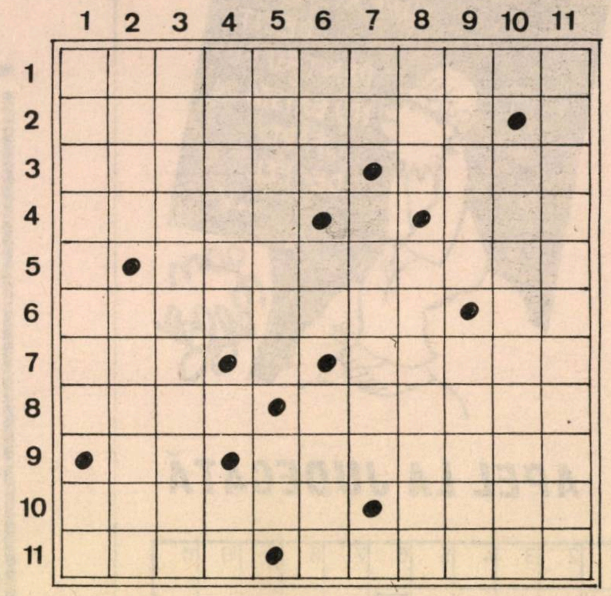

Orizontal: 1) Copiii mei ar fi buni pentru asta. 2) Se recomandă cu ocazia vizitelor. 3) Merge la semănat – Îți pui mintea cu el. 4) Stare de plîns – Pus în valoare. 5) Savuroasa din cuptor, servită cu lămîie stoarsă. 6) Buni la plictiseală – Fudul de urechea dreaptă! 7) Un om redus – Oameni bine legați. 8) Repetiție generală, replică cu replică – O croială de foaie. 9) Nea în nămeți, la sfîrșit de iarnă! – Pusă la post. 10) Acțiune intentată pentru părăsire de domiciliu – Dus cu roabele 11) Egal cu o atmosferă – Semne de circulație.

Vertical: 1) Centru de recuperare a forței de muncă – Port în Orientul mijlociu. 2) Un întreg din treimi – Din lumea celor care nu cuvîntă.3) Se trag din acest pămînt. 4) Mușchi tocat – Cremă și... perie (!). 5) Acoperit cu fulgi – Ia rața de la grătar! 6) Schemă redusă 50%! – Densitatea unui produs! – Un cap luminat. 7) Intră în ore! – Ansambluri de piese. 8) Cont deschis! – Un om la locul lui. 9) Legată de mîini și de picioare, cînd vine necazul – Zale de ceremonie. 10) Te ia cu frumosul. 11) Prezentă la orice curs de istorie.

NELU WEINBERG
Rishon Le Zion

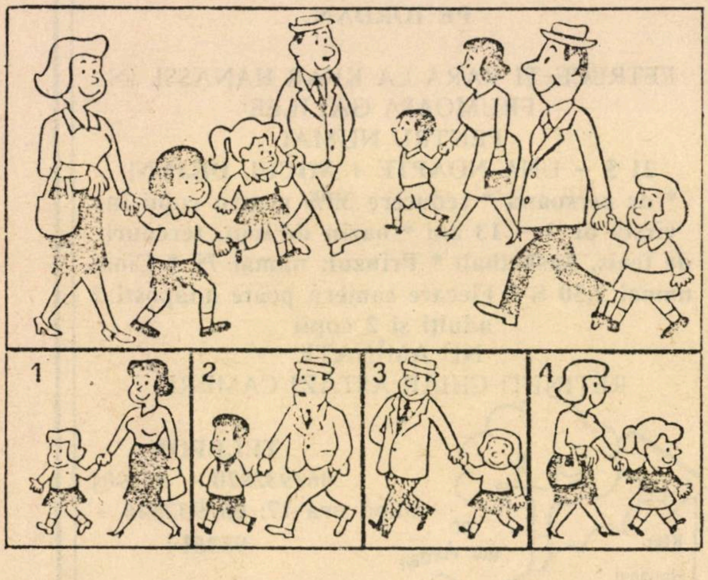

Care este perechea, dintre cele numerotate cu 1—4, care se potrivește a fi inclusa in desenul de mai sus?

JOCURI

(Rebo eliptic: 3 + (4) = 6)

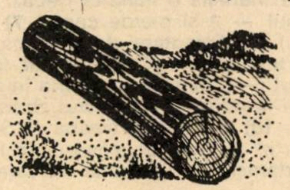

(Monoverb: 5—10 litere)

LII

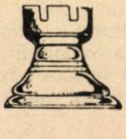

APEL LA JUDECATĂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2					■					
3								■		
4		■								
5	■				■					
6				■						■
■							■			
8					■			■		
9				■					■	
10						■				
11		■					■			

ORIZONTAL: 1) Dat în judecată. 2) N-are scăpare din nici o parte — Proces de succesiune. 3) Oferă prilejul anexării foilor la dosar — Începe harța! 4) Cu bucluc... în ultimă instanță! — Rezultatul unei verificări detailate. 5) Dusă la mănăstire și pusă la zid (leg.) — Îți întinde fără îndoială o mînă la necaz. 6) A pregăti terenul — A-și pierde capul. 7) Vechi executor (pl.) — Orientare de dreapta. 8) Angajat la curtea veche — Declarat nul, fără nici un conținut! — Cheamă, în ultima înfățișare! 9) Prins, îl ai la mînă — Colectivul zburătorilor fără motor. 10) A fi om de treabă — Sens interzis. 11) Curte! — Simț al măsurii, în funcție de comportament — Cheamă salvarea.

VERTICAL: 1) Judecata de apoi — Pus la cale, cu diverse manevre. 2) În dispută cu apărarea — Termen fixat pentru înfățișare. 3) Găsit vinovat și condamnat pentru vinovăția altora — Se bucură de protecție. 4) Intrat în vigoare. 5) Magna cum laude — Ideile din cap! — Învinovățită! 6) Ultimele în instanță! — Măsură dublă a apărării! — Urmașul lui Moș Gerilă. 7) Proces de împărțire a pămîntului. 8) Calități recunoscute pe drept — Complet într-un proces de producție. 9) Date la cerere și ofertă! — Mame adoptive — Dă și fuge. 10) Negarea oricăror norme, principii și legi — Apar în fața boxei! 11) Apărătoare... pentru un militar de modă veche — Martor la despărțire.

MAMAIA מַמַאיָה

Restaurant românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE

AER CONDIȚIONAT.
AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONȘTIINCIOS.
PREȚURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE.
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
237784.
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

Din nou
TURISM CONVENABIL
la

KIBUȚ KFAR HANASSI
PE IORDAN

PETRECE-ȚI VARA LA KFAR HANASSI, ÎN FRUMOASA GALILEE PENTRU NUMAI
21 $ – UNA NOAPTE + MICUL DEJUN!
*** de persoană * reducere 30% pentru copii în vîrstă de 2 – 13 ani * bazin de înot, terenuri de tenis, basketball * Prînzul: numai 7$ * Cina: numai 2,50 $ * Fiecare cameră poate adăposti 2 adulți și 2 copii**
NU AMÎNAȚI!
REȚINEȚI CHIAR ASTĂZI CAMERE!

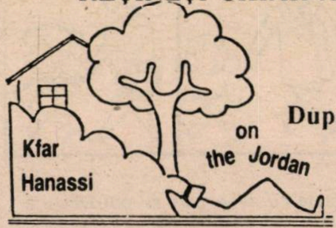

TELEFON:
06/932870 – 932901
După ora 17: 06/932546 – 932514

• Sănătatea

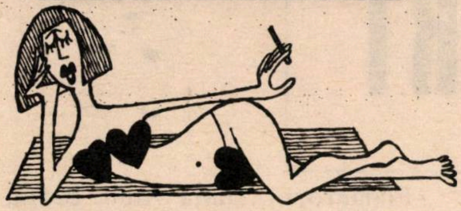

BUCURIILE ŞI NECAZURILE VERII

În afară de boli organice acute şi cronice, determinate de microbi, viruşi sau alte elemente patogene (protozoare, amebe), există pe meleagurile noastre o întreagă patologie cauzată, direct sau indirect, de influenţa timpului, de influenţe meteorologice. Sîntem binecuvîntaţi cu o vară fără ploi, pentru care ne invidiază milioane de locuitori ai ţărilor cufundate în ceaţă şi brumă, care ne vizitează ca turişti. Dar vara, bogată în distracţii şi bucurii, poate fi generatoare şi de neplăceri. Încredinţaţi că un om prevenit, valorează cît doi, trebuie reamintite unele din ponoasele verii, precum şi mijloacele de a le preveni.

Căldura verii aduce cu ea o stare de oboseală, de moleşeală, determină transpiraţii abundente, stări ce slăbesc organismul şi îl fac mai receptiv la o serie de boli. În afară de influenţa directă a căldurii, intervine o stare de deshidratare, de uscare a ţesuturilor determinată de pierderea de apă şi săruri prin transpiraţie. Sucul gastric *(care printre importante roluri în digestie, îl are şi pe acela de a distruge microbii pătrunşi în tubul digestiv)*, este şi el insuficient secretat, din cauza deshidratării. Toate aceste tulburări sînt, desigur, mai accentuate şi adesea mai greu de suportat, în zilele calde şi uscate de hamsin.

Pe de altă parte, căldura favorizează înmulţirea rapidă a microbilor patogeni din lapte sau diferite alimente, în cazul în care nu sînt bine fierte şi nu sînt păstrate igienic, la rece. Aceste alimente devin toxice şi determină variate infecţii gastro-intestinale, de la simpla diaree de vară, la febrele tifoide şi disenterice. Peste 50 de boli grele parazitare şi microbiene sînt vehiculate în timpul verii de legume, fructe, alimente, insecte, animale de casă şi preluate de copii şi adulţi, datorită neglijenţei de a-şi spăla atent mîinile cu apă şi săpun, ca şi prin nespălarea fructelor, legumelor sau păstrarea neigienică a alimentelor. Legumele şi fructele mai trebuiesc spălate şi pentru motivul că sînt stropite cu diferite substanţe toxice, care pot cauza grele tulburări. În sprijinul activ al răspîndirii numeroşilor microbi stau muştele, aceste periculoase "cărăuşe ale bolilor" a căror înmulţire este favorizată de căldură şi de murdăria din gospodărie şi din jurul ei. Transpiraţia intensă determină iritaţii şi erupţii ale pielii, favorizînd furunculozele.

Apa mării, soarele, mişcarea în aer liber, înotul sînt factori importanţi de călire a trupului şi de fortificare, dar fără o adaptare treptată, fără o gradaţie în expunere, fără supraveghere atentă, fără disciplina necesară, marea poate fi generatoare de boli.

Iată, de aceea, cîteva sfaturi folositoare, menite să preîntîmpine necazurile amintite:

* Gospodinele să-şi spele bine mîinile înainte de a prepara orice mîncare.

* În zilele călduroase, îmbrăcaţi rufe şi haine ce absorb transpiraţia.

* În zilele de hamsin, nu vă obosiţi, beţi suficient, dar nu băuturi reci.

* Îngrijiţi curăţenia pielii şi unghiilor. Toate zgîrieturile să fie pansate.

* Obişnuiţi-vă treptat cu duşuri reci.

* Contra muştelor şi ţînţarilor, montaţi plase metalice la ferestre şi uşi.

Desigur că aceste sfaturi sînt cunoscute, dar ele trebuie atent şi în permanenţă respectate şi îndeplinite.

MEDICUS

• BRIDGE

LĂSAŢI VALETUL SĂ TREACĂ

	D 8 6 3 A 3 R 8 4 2 R 5 3	
5 R D V 8 4 D 7 3 D 10 9 8		A 10 9 7 6 2 V 10 9 5 A 7 6
	R V 10 9 7 4 2 5 A 6 V 4 2	

Jucaţi 4 pici şi primiţi atacul de rigă de cupă. Luaţi cu asul, tai de cupă, as de caro, mic de caro la rege, tai de caro şi mic de pică. Estul ia cu asul şi joacă valet de caro. Dacă veţi tăia, veţi fi obligat să jucaţi trefla singur şi să picaţi. Dacă-l veţi lăsa să treacă şi veţi defosa o treflă Estul va fi obligat să joace treflă pentru regele mortului sau cupă în tai-de fosă. Dacă asul şi al patrulea caro ar fi la Vest jucaţi la fel. Important ca trefla să fie jucată de adversari.

DAN IANCU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

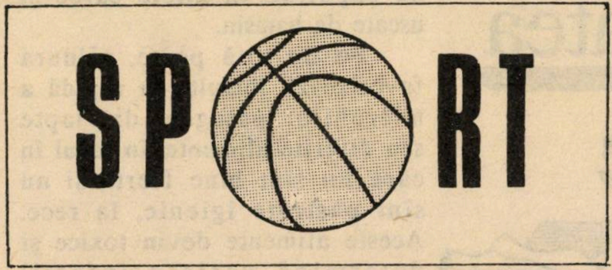

• Cea de-a 13-a ediţie – "bar-mitzva" – a Macabiadei a însemnat mai mult o sărbătoare a solidarităţii evreieşti decît un prilej de performanţe sportive. Au fost, desigur, ceva recorduri, în special la nataţie, dar întrecerile n-au depăşit un nivel destul de modest. Ne-am bucurat, în schimb, cu prezenţa "în premieră" a unor sportivi evrei sovietici, cei de la "Macabi Lituania", am aplaudat deopotrivă delegaţiile de sportivi evrei din Ungaria şi Iugoslavia şi am regretat că, nici de astă dată, n-au fost prezenţi la start evrei din România. Oare nu s-au găsit astfel de sportivi sau Bucureştiul a fost încă odată grijuliu să nu-l supere pe "fratele" Arafat?

• Julio Acosta, un arbitru de fotbal din Ecuador, a plătit cu viaţa "îndrăzneala" de a fi eliminat de pe teren un jucător peste măsură de brutal. Hotărîrea lui i-a înfuriat pe suporterii echipei sancţionate, care l-au ameninţat pe arbitru din tribună, cu moartea. L-au ameninţat şi s-au ţinut de cuvînt. După meci, Julio Acosta a fost găsit, înjunghiat mortal, pe un cîmp de lîngă Ambato, oraşul unde se disputase meciul...

• Reprezentativa de fotbal a Israelului încă nu ştie care îi va fi viitorul "hop" de trecut în drumul spre turneul final al campionatului mondial din Italia, dar antrenorii Schneuer şi Grundman au decis să înceapă din timp pregătirile. Jucătorii noştri vor participa la un cantonament în Elveţia (pare-se la St. Moritz), antrenorii vor pleca să "spioneze" echipele dintre care se va alege adversara Israelului (Peru, Columbia, Ecuador) şi, la lotul de jucători, va fi adăugat un... bucătar. Acesta va însoţi selecţionata în America de Sud şi va avea grijă ca jucătorii să mănînce "ca acasă". Adică – fără exces de piper sau ardei iute şi... caşer. Dacă n-aţi ştiut, aflaţi că dintre jucătorii selecţionatei, cel puţin jumătate respectă cu sfinţenie caşrutul!

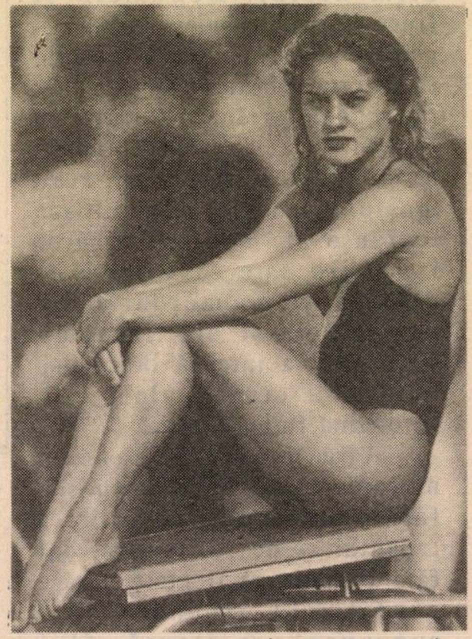

▪ Iris Coman (româncă?), campioană de nataţie a Israelului, participantă la Macabiadă

• Prietenul meu, cunoscutul ziarist Paul Ochi Albi, stabilit de cîteva luni în Germania Federală, m-a informat recent ce se aude cu o parte din fostele glorii ale fotbalului românesc. Au murit: Lupaş, Flamaropol, Ghiţă Albu, Beffa, Ploeşteanu, Eugen Iordache, Apolzan, Bürger, Kotormany, Em. Vogl, Andrei, Bărbulescu, Sonny Niculescu. Willy Şipoş a terminat-o şi el, în mizerie, la Paris. Băcuţ I şi-a dat duhul ca beţiv cronic. Iuhasz are 81 de ani şi trăieşte la Oradea. Mircea David e pensionar la Iaşi. Sfera e pensionar la Bucureşti. Dobay e grav bolnav la Tg. Mureş. Bindea trăieşte la Timişoara. Negrescu a murit de cancer în Argentina. Demetrovici trăieşte în Australia. Humis a murit la Atena. Bodola trăieşte în Ungaria. Decanul de vîrstă al tuturor, Rudy Wetzer (88 de ani), trăieşte printre noi, la Haifa, şi e suporter al echipei Macabi de pe Carmel!

• Altă informaţie, privitoare la foştii aşi ai ciclismului românesc: C. Şandru, Ion Ioniţă, Ervant Norhadian şi Emil Rusu s-au "cărat" în străinătate. Hapciuc şi Nicolae Ion Ţapu au murit. Marin Niculescu e pensionar la Bucureşti. Cît despre fostul campion între campioni, Constantin Tudose, am aflat că a murit, asasinat de ţigani, la Podul Grant.

• Recent, cel mai vechi record de atletism al Israelului, recordul la aruncarea discului, care data de 25 de ani, a fost întrecut de tînărul ostaş în termen Ofer Gherşon. Interesant este că, atunci cînd precedentul record a fost stabilit, în 1964, de către Ghideon Ariel, noul recordman nici măcar nu se născuse... ▸

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

■ Ofer Gherşon

Arie Zelingher: tot japonezii, domnule!

● Antrenorul israelian de volei Arie Zelingher, care a făcut din echipa de volei a Olandei una din cele mai bune selecţionate din lume, a fost achiziţionat de un club japonez, clubul întreprinderilor "Dai-Ei". Acesta l-a angajat pe trei ani şi jumătate şi îi va plăti un salariu anual de 1,7 milioane dolari. Pe lîngă alte fleacuri: o locuinţă somptuoasă, o limuzină (precis nu un "pîrlit" de Subaru) şi o poliţă de asigurare pe viaţă. Nu-i rău să fi antrenor (bun) nici într-un sport "minor" ca voleiul...

G. MODEANU

ADRIAN

SALUTĂ PE ARTIŞTII ROMÂNI

INTERPREŢI AI COMEDIEI MUZICALE

«FII CUMINTE, CRISTOFOR!»

de AUREL BARANGA

CU ACEST PRILEJ,

CLIENŢII NOŞTRI CARE SE VOR ÎNSCRIE

PÎNĂ LA DATA DE 15 AUGUST 1989

LA PROGRAMELE NOASTRE DE TRATAMENT ŞI VACANŢĂ

ÎN ROMÂNIA

SAU LA EXCURSIILE ORGANIZATE

ÎN TOATĂ LUNA SEPTEMBRIE,

VOR PRIMI GRATUIT 2 BILETE DE PERECHE

LA SPECTACOLUL DE GALĂ DIN 2 SEPTEMBRIE 1989

ŞI, BINEÎNŢELES, CĂ VOR BENEFICIA

DE REDUCERILE ŞI CONDIŢIILE DE PLATĂ

PENTRU CARE SÎNTEM RENUMIŢI

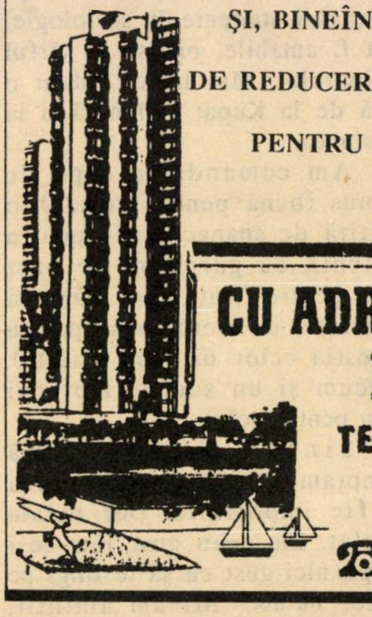

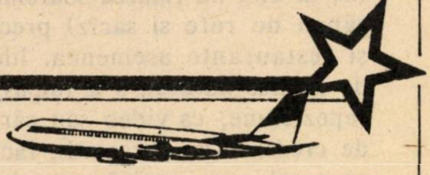

CU ADRIAN

PE ORICE MERIDIAN!

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8

(COLŢ ALLENBY)

☎ 200687-8-9 SAU 285773

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

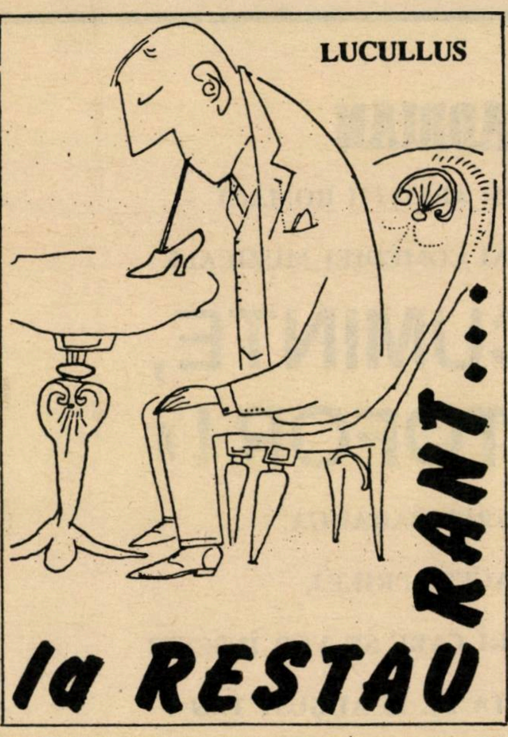

"ÎNTOARCEREA LA NATURĂ" (BACK TO NATURE), STR. FRISHMAN 88 (COLŢ CU KIKAR MASARYK)
Tel Aviv. Tel.: 240258; deschis zilnic (sîmbătă închis).

Trebuia să o fac şi pe-asta. De cîţiva ani buni, de cînd au apărut (şi tot apar) la fiece pas magazine cu produse *naturale* (de la ulei de floarea soarelui la săpun de rufe şi sacîz) precum şi restaurante asemenea. Ideea de produs *natural*, s-a impus cu repeziciune, ca video sau cărţile de credit (Visa, Isracard), făcînd ca omul care intră într-un local obişnuit pentru a comanda o ciorbă de perişoare (ca pe timpuri) sau nişte sărmăluţe-n foi de viţă (tot ca pe timpuri) se pară totalmente înapoiat şi *out*.

Iată de ce, nu odată, mi-am propus (ba chiar impus) să mă iniţiez în bucătăria *naturală* – şi de ce nu? chiar să mă obişnuiesc cu ea. Numai că, oridecîteori treceam pe înaintea unui asemenea restaurant, paşii (sau poate instinctele mele retrograde) mă duceau mai departe, în mare viteză, oprindu-mă fie în faţa unui "grătar" cu fudulii şi antricoate-n sînge (şi gogonele murate) sau a unui franţuzesc cu paté de foie gras şi-un bordeaux accesibil. Era ca în copilărie cînd, după ce mă hotăram să deschid o pagină nouă în viaţa mea de elev – adică să-mi învelesc caietele cu hîrtie albastră şi să trec în maculator toate lecţiile de chimie la care absentasem, – amînam operaţiunea pentru săptămîna viitoare (luni, asta era pe-atunci prima zi a săptămînii).

Alaltăieri, însă, mi-am pus piciorul în prag şi am intrat în restaurantul sus-amintit; fie ce-o fi. Localul e de fapt, un mic bufet curat, mobilat simplu şi stilizat, cam ca o încăpere unde faci yoga (sau aşa îmi închipui eu). Se vorbeşte încet, ca într-un sanatoriu şi se mestecă lung, concentrat, fără şuete zgomotoase.

Cele două chelneriţe (probabil studente în sociologie) sînt f. amabile, păşesc în vîrful picioarelor. Mai lipseşte doar o soră de la Kupat Holim să-ţi ia tensiunea.

Am comandat o supă de humus (bună pentru stomac), o paştită de spanac (bună pentru rinichi), cu garnitură de orez (bun pentru ficat), şi-o prăjitură (plăcintă) cu mere (bună pentru digestia celor de mai înainte), precum şi un suc de morcovi (bun pentru ochi).

Sincer vorbind, mă aşteptam ca felurile cu pricina să fie imposibile. Dar m-am înşelat. Ele n-au gust rău; ce-i drept, nici gust ca să te lingi pe buze, nu au. Mi-am amintit, mîncînd, de zilele cînd, după boală fiind, mama îmi dădea supă de zarzavat, stoarsă şi fiertură de griş. Nu-i o catastrofă. Ba chiar, uneori, prinde bine să mai faci o pauză între două saramuri de crap, cu mujdei şi mămăliguţă fierbinte.

...Iar de mă întrebaţi dacă e cazul să ne întoarcem la natură, hrănindu-ne numai cu feluri *sănătoase*, o să spun şi eu precum acel activist sovietic care, trimis de Hrusciov, în anii '60 la Stockholm, şi întrebat la înapoiere, dacă, după părerea lui, se poate construi socialismul în Suedia, a răspuns:

– Se poate. Dar, ar fi păcat...

מקור עור

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE A GARNITURILOR DE SALON (CANAPELE, FOTOLII, ETC.) DIN PIELE, PÎNZĂ ŞI IMITAŢIE PIELE

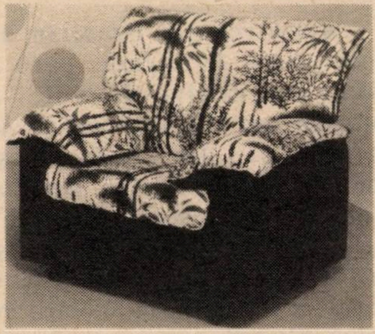

FABRICA ŞI
SALA DE EXPOZIŢIE
ÎN TEL AVIV,
STR. EMEK IZRAEL 24,
COD 66084
TEL. 03/824044; 839436; 820608

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

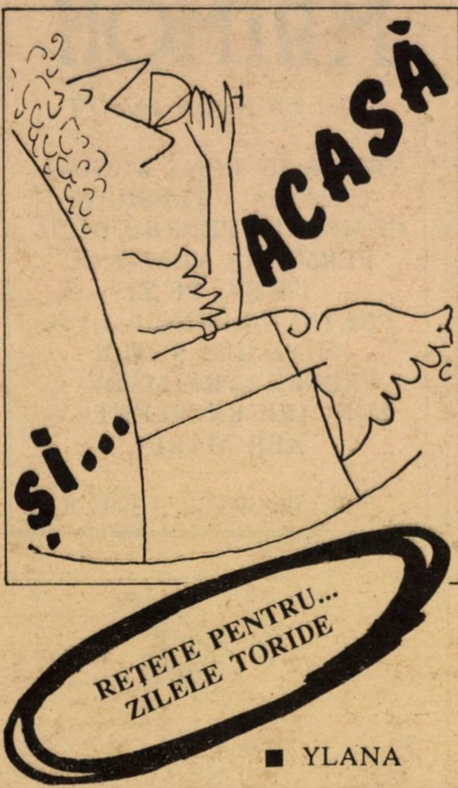

■ YLANA

● *SALATĂ DE PERE, NUCI ȘI BRÎNZĂ:* Se spală 5 pere mari, nu moi, dar coapte, se taie felioare de 1 cm lățime, cu tot cu coajă, și apoi în straifuri ceva mai groase ca chibriturile. Se taie cuburi 250 gr. brînză (cașcaval sau șvaițer) și se amestecă cu perele și 100 gr. nuci pecan (jumătăți). Se toarnă deasupra un sos făcut din: 2 linguri brînză 9%, frecate cu puțină sare, 1 linguriță zahăr, 1 linguriță oțet, zeama de la jumătate lămîie mică, 1 borcănel și jumătate de smîntînă. Se presară cu mărar proaspăt, tocat foarte mărunt. Se ține la rece minimum 2 ore, apoi se servește.

● *MOUSSE DE FASOLE VERDE:* Se fierbe 1 1/2 kg fasole verde în apă cu sare, pînă ce este moale, sau se întrebuințează fasole verde din conservă. Se scurge bine de apă. Se face un pire la blender sau la mixer și se amestecă cu 6 gălbenușuri, sare, piper și 1 lingură făină OSEM. Se bat spumă 6 albușuri și se adaugă la compoziție. la urmă, se adaugă, amestecînd ușor, 6 linguri de smîntînă. Se unge gros cu margarină o formă înaltă de budincă, se presară cu puțin pesmet, se pune compoziția și se coace la 180 de grade cca 45 minute. Se scoate din cuptor și se lasă 5 minute. Apoi se servește la masă cu forma în care s-a copt, cu smîntînă proaspătă pusă separat.

● *PRĂJITURĂ CU VIȘINE:* Se freacă 250 gr. margarină cu 200 gr. zahăr, se adaugă pe rînd 4 ouă întregi, 4 linguri cu lapte, 300 gr. făină, 1 linguriță praf de copt, 200 gr. nuci sau alune turcești măcinate, 3 linguri cacao și 2 linguri vișinată (sau orice altă băutură alcoolică). Se unge o tavă cu margarină și se pune compoziția. Se presară peste tot cu vișine din compot (fără sîmburi) sau din dulceață. Se coace 40 minute în cuptorul încălzit la 200 grade. Se scoate din cuptor și se toarnă deasupra zeama de la vișine amestecată cu 1 lingură făină de cartofi și 3 linguri lichior (după gust). Se împrăștie ca o glazură și se lasă să se răcească. Se servește rece, tăiată pătrate, cu garnitură de frișcă bătută cu foarte puțin zahăr.

GRAFO-LOGIE

■ RITA, Natania – M-a impresionat vivacitatea și spontaneitatea ta, chiar dacă de fapt ele încearcă să mascheze o bună doză de lipsă de încredere în sine. Avînd în vedere că scrisul tău demonstrează și multă sensibilitate și inteligență, mă întreb ce anume ar putea să-ți alimenteze complexele care te fac atît de nesigură. Cred că ai toate motivele să te debarasezi de ele. În tot cazul, încearcă!

■ S. B., Bat Yam – O mare nervozitate și emotivitate, lipsă de unitate în stările sufletești și o mare influențabilitate (sau poate un început de parkinsonism?) mă fac să cred că ai multe și complicate probleme sufletești. Poate greutățile prin care ai trecut prin viață și care te-au învățat să fi cam zgîrcită? Adaugă la toate acestea o anume agresivitate față de cei din jurul tău, efectivă sau doar intenționată (ceea ce este chiar și mai rău!); te-aș sfătui să te adresezi unui psiholog, să stai de vorbă cu el. Ți-ar da cîteva sfaturi bune pentru ca să "te simți mai bine în propria piele".

TILL BUHOGLINDĂ

CASA DE PĂRINȚI

«FREDI»

sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experiență în administrarea vîrstnicilor

● PRIMIM PERMANENȚI ȘI TEMPORARI
● SĂNĂTOȘI ȘI BOLNAVI CRONICI
● ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
● ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
o SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
● PREȚURI MODERATE

TEL AVIV – STR. ȘIBAT ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

MINIMUM E OM CA TOȚI

BILANȚUL UNUI BĂRBAT MATUR la frumoasa vîrstă de 36 ani

**Bilanțul acesta (pe care l-am întîlnit într-un simpatic caiet al TES-ului din București) a fost efectuat de anglo-saxonul P. P. O'Neil.
Vă recomandăm ca – indiferent de vîrstă (36 sau 79 de ani) ori de sex – să luați diseară un pix și să alcătuiți un bilanț asemănător: al dvs.
E-adevărat că la citirea rezultatelor, o să vă luați cu mîinile de cap și poate-o să vă apuce stenahoria.
Dar face.**

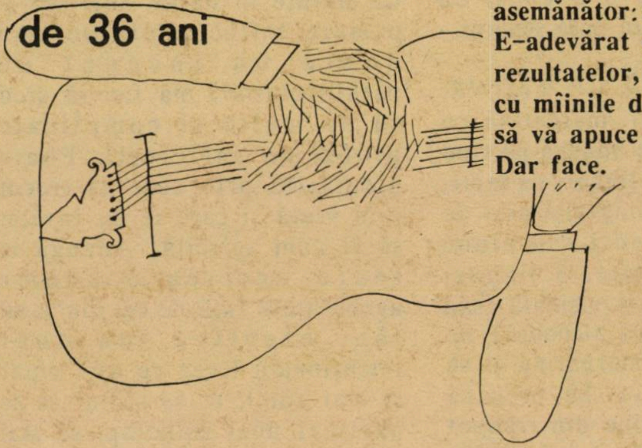

Dormit – 12 ani
Îmbăiat, spălat, ș.a.m.d – 4 luni, 16 zile, 23 ore
Ras – 2 luni, 11 ore
Îmbrăcat-dezbrăcat – 10 luni, 15 zile, 5 ore
Tuns – 2 zile, 12 ore
Tăiatul unghiilor – 9 zile, 3 ore
În fața oglinzii– 27 zile, 9 ore
Suflat nasul – 27 zile, 9 ore
Căscat – 9 zile, 3 ore
Strănutat – 22 ore
Mîncat, băut – 2 ani, 3 luni
Aprins țigări – 8 zile, 3 ore
La toaletă – 3 luni, 18 zile, 4 ore
Învățat – 3 ani
Rezolvat– 4 luni, 20 zile, 7 ore
Așteptat – 3 ani, 5 luni, 15 zile, 9 ore
Telefonat– 2 luni, 11 ore
Călătorit – 1 an, 9 luni, 18 zile, 4 ore
Umblat – 2 ani, 7 luni, 15 zile, 9 ore
Necăjit – 7 luni, 15 luni, 5 ore
La cafenea – 1 an
Trăncănit – 1 an, 1 lună, 15 zile, 9 ore
Căutat – 5 luni, 12 zile, 4 ore
Fost la dispoziția altora – 5 luni, 12 zile, 4 ore
Fost de față – 5 luni, 4 zile, 10 ore
Pierdut timpul – 1 an, 6 luni
Făcut nimic – 6 luni, 2 zile, 15 ore
Chibzuit – 7 luni, 15 zile, 5 minute
Alcătuit scrisori fără rost – 1 lună, 4 zile, 12 ore
Uitat pe fereastră – 9 zile, 3 ore
Uitat la ceas – 3 zile, 7 ore
Cumpărat – 24 zile, 8 ore
Descuiat ușile – 2 zile, 1 oră
Bolnav – 8 luni, 26 zile, 14 ore
Făcut gospodărie – 8 luni, 20 zile, 7 ore
TOTAL – 36 ani, 7 zile, 3 ore

HOTELUL
MAIMON
DIN ZICHRON IAKOV
OFERĂ ÎN LUNA AUGUST
CAMERĂ + PENSIUNE
COMPLETĂ PENTRU DOUĂ
PERSOANE NUMAI CU
179 ȘK. PE ZI
PREȚUL CUPRINDE I.V.S.
MINIMUM 5 ZILE
VEDERE SPRE MARE –
MÎNCARE EXCELENTĂ –
AER MARIN
TEL.: 06/390212 – 399528

Revoluția Franceză

de la care s-au împlinit, luna trecută, 200 de ani, marea, răscolitoarea, fecunda, generoasa în gîndire, revoluție, a înfăptuit nu numai eliberări

și înoiri istorice în viața omenirii, ci și (așa cum observă răutăcios și *british* desenul din ziarul englezesc *The Independent*) nedreptăți politice cu duiumul și tăieri de capete în piața publică.

...Iar cel mai nou dintre "ouăle" clocite de această revoluție l-a constituit desigur fluturarea cu dinadinsul, la 14 iulie, pe celebra Champs Elysées din Paris, a unui drapel O.E.P., simbol de teroare și asasinat al zilelor noastre.

POŞTA

POŞTA BY AIR MAIL

R. R.

Cîţiva prieteni mi-au atras atenţia asupra unei scrisori, apărute în "Minimum" (iulie), care implică în orice caz o replică; între altele – şi din cauză că-i... interesantă. Într-adevăr, scrisoarea semnată Beti Moraru, trezeşte, din primele cuvinte, o nedumerire: "Drama Evreilor – susţine ea – este că nu-şi cunosc istoria proprie".

De unde o ştie autoarea? Este oare ea însăşi evreică sau nu? Dacă e evreică, ar fi trebuit să scrie: "Drama noastră, a evreilor, este, etc."; dacă nu-i evreică – de la cine a aflat ea acest amănunt despre "evreii" ca atare?

Apoi: dacă – indiferent, evreică sau nu – ea s-a interesat şi a studiat subiectul – ea ar fi trebuit negreşit să afle, că de-a lungul mileniilor, anilor, şi în *cursul fiecărui an*, sute de mii de evrei recitează sau aud, în sinagogi – circa de 50 de ori pe an, cîte un capitol de *Pre-istorie* (din Thora) şi cîte unul *istoric* (din profeţi; între alţii, deci, şi din Ezra şi Nehemia). Dacă elevi, studenţi, în general, înclină să uite lecţiile de istorie din clasă – evreii o revăd, o reaud, în fiecare Sîmbătă...

Mayer Rudich, cred că nu se stigmatizează, de bună voie, împărţind cică evreimea în "Evrei-buni" şi "Evrei-răi"; dar cine, în lumea aceasta, nu ştie şi nu recunoaşte, că există oameni buni şi oameni răi?

Dacă zeci de fruntaşi sionişti, şi mulţi tineri haluţimi, au "petrecut" cîţiva ani în temniţele regimului comunist – şi doar nu-i un secret, că anumiţi "de-ai noştri" au aprobat, dacă nu chiar inspirat aceasta –, n-are voie una din victimele lor să-i considere "oameni răi"? Şi, de prisos să adaug, că un asemenea sentiment e, totuşi, departe de a reprezenta o tendinţă de pedepsire, răzbunare, sau umilire. E vorba, doar, de o reminiscenţă şi de un sentiment, intim mai mult, şi îndreptăţit.

În acest context, încercarea d-nei Beti Moraru de a atribui unei realităţi istorice de acum peste 2500 de ani – (şi, de fapt, unui act unic, prin care un anumit – şi restrîns – cerc de elită conducătoare a fost silit să divorţeze de anumite poligamii strict-ne-evreieşti) – alegorii politico-culturale *actuale* – apare, cam, hai să spunem, ...neserioasă!

*
* *

Şi – deoarece Beti Moraru atribuie lui Ezra şi lui Nehemia vina catastrofelor istorice ce au urmat peste generaţii; şi deoarece ea îşi bazează o concluzie atît de ascuţită pe cunoaşterea ei istorică – îmi permit s-o contrazic, prin următorul citat dintr-una din cele mai noi şi mai documentate concluzii istorice (din cadrul Universităţii Ebraice din Ierusalim):

"... *Valabilitatea acţiunilor lui* Ezra *şi ale lui* Nehemia *şi-au păstrat soliditatea şi influenţa de-a lungul veacurilor. Ei au contribuit la cristalizarea şi la întărirea poporului Iudeii:* Ezra, *prin difuzarea largă a învăţăturilor Thorei, şi* Nehemia, *prin crearea unui solid fundament economic ţării, şi prin instaurarea de principii de dreptate. Concepţiile lor, şi tendinţele lor realiste, au rezultat în înjghebarea unui curent important în cadrul judaismului din epoca Templului al doilea. Una din cele mai puternice realizări ale lui Ezra, şi ale lui Nehemia, este, fără îndoială, crearea fundamentului etern al* Sfintei Scripturi..."

*
* *

Dincolo de orice discuţie în jurul principiilor "Judaic", "Judaism", – nu cred că Beti Moraru dovedeşte cunoaşterea profundă şi autorizată a... "Istoriei Evreilor".

Dar, Beti Moraru, niciodată nu-i prea tîrziu...

Cu respect şi scuze,
IDOV COHEN

●

"Polemica a căpătat un aspect neplăcut. Prin firea lucrurilor, eu înclin spre V. Russu: esenţialul e să nu ne ruşinăm de absolut nimic din tot în ceea ce am crezut şi am înfăptuit. E, în orice caz, lipsit de o elementară logică faptul că, o dată sosiţi pe acele meleaguri, oamenii, indiferent cine ar fi ei, în loc să-şi unească eforturile, se pun pe păruială gazetărească..."

VICTOR BÎRLĂDEANU
scriitor,
Bucureşti

●

"...Mă număr printre foştii comunişti din România. M-am alăturat acestei mişcări în anul 1942, în plină urgie fascistă. Aveam pe atunci doar 18 ani. Nu mi-e ruşine s-o spun că am crezut în idealul comunist; am crezut că pe această cale, se va putea crea o lume mai bună, mai dreaptă, fără războaie şi fără exploatare. Recunosc că m-am înşelat. Să nu uităm că şi ▸

alte "capete", mai mari şi mai luminate, au aderat, la vremea respectivă, la mişcarea comunistă din ţările lor. (Savantul Joliot-Curie – în Franţa; scriitorul Howard Fast – în S.U.A., etc.). Îi putem oare socoti pe toţi aceştia oportunişti sau lichele? Este de-a dreptul ciudată părerea unora, care susţin că a fi comunist înseamnă "a priori" a fi o lichea. Tot la fel de greşit ar fi dacă s-ar susţine că fiecare sionist, este prin definiţie, un om de treabă (vezi cazul Iadlin, Tzur, etc.). Cine este lichea, rămîne lichea în orice împrejurare, indiferent de apartenenţa sa politică.

Procesul trezirii la realitate, pentru mine, a fost îndelungat, greu şi chinuitor. (...)

Războiul de 6 zile m-a determinat să devin sionist (cred că nu este cazul explicării acestei rotaţii de 180 grade în cadrul articolului de faţă). Doi ani mai tîrziu, în 1969, veneam turist în Israel. Ca urmare a acestei vizite, peste alţi doi ani, o parte din rudele apropiate (sora mea cu familia ei, şi ei comunişti) emigrau în Israel, iar în 1972 am aterizat şi eu cu familia mea.

Ce-i rău în asta? Dacă evreii comunişti din România, dezamăgiţi de regim, ar fi procedat la fel ca evreii din Polonia (care au emigrat în Suedia, sau aiurea) ar fi fost mai bine pentru Statul Israel? Dl. Rudich şi susţinătorii săi s-ar fi simţit mai bine, mai în siguranţă? Eu am refuzat emigrarea în SUA, sau în Canada (unde am rude care m-ar fi ajutat) pentru simplul motiv că nu am vrut să schimb galutul românesc cu un alt galut...

Am mulţi prieteni, foşti comunişti, care trăiesc astăzi în Israel. Cu toţii s-au încadrat în viaţa israeliană fără multe mofturi, contribuind la dezvoltarea economică şi culturală a ţării, avînd ca imbold în munca lor nu "chemarea Partidului" ci dragostea de Sion (Acesta este adevărul, chiar dacă nu este pe placul d-lui M. R.). Copiii lor servesc în Tzahal (unii sînt chiar ofiţeri) şi-şi dau sîngele pentru ţară "fără discriminare".

Ce-i rău în asta şi ce-i supără pe unii din vechii sionişti? Atunci, pentru ce toată această dispută? Nu sînt oare alte probleme acute, dureroase (aliaua, ieridaua, educaţia sionistă a tineretului nostru, etc.) care ar trebui să ne preocupe deopotrivă, pe vechii şi pe noii sionişti, în loc să se caute "nod în papură"? Cui prodest?...

În nr. 26 al revistei "Minimum", la rubrica "Poşta", dl. Michel Solomon din Montreal – Canada, pune întrebarea: "...ce s-ar fi întîmplat dacă nu exista Israelul şi comuniştii... nu găseau adăpost?..."

Stimate d-le Solomon; dacă nu ar fi existat Statul Israel (sau dacă acest stat ar fi refuzat să ne primească) atunci, şi *numai atunci*, am fi fost obligaţi să ne clităm şi noi în "Sionul" din Montreal sau Toronto.

Ing. DINU ARION
Haifa

●

Cred că atitudinea lui Rudich nu trebuie înţeleasă ca o tentativă a vechilor sionişti de a "exclude" pe foştii activişti comunişti din viaţa politică israeliană ci, mai degrabă, ca un apel la o anumită *decenţă*. Bine a definit aceasta, în nr. trecut (28), d-na Gina Sebastian-Alcalay cînd scria : "...o anume decenţă ar impune din partea oamenilor altădată puternic angajaţi în tabăra opusă o oarecare reţinere în poziţiile exprimate azi în mod public, fără ca aceasta să implice neapărat o atitudine de neangajare în activitatea socială actuală".

VERONICA GHELBER
Bat Yam

RADU MĂNESCU

În numărul pe luna mai, într-un articol semnat de dl. prof. dr. Radu Mănescu, se poate citi": ..."acum cîţiva ani, ţinînd o conferinţă, *nu-mi dădeam seama* că-mi băteam joc de auditori"...

Probabil că şi astăzi, cînd critică organele de conducere financiară a ţării, încercînd a le da "ciţăs", Dumnealui *nu-şi dă seama* că nu avem ce face cu aceste "indicaţii".

MARCEL NICOLAU
Naharia

●

Parafrazîndu-l pe Dan Beniamini care, în articolul de la *Noi*, (nr.28), despre Nancy Brandes şi "noul stil" Artur Israelovici la H.O.R., scrie "dacă toate *starurile* noastre ar ieşi în stradă, ca Nancy...", eu aş spune că dacă toţi oamenii *competenţi* ar ieşi ca Radu Mănescu pe strada publicisticei... am avea posibilitatea să înţelegem mai bine istoria generaţiei noastre .

LUCI WILNER
Ierusalim

MICHEL SOLOMON

Mă bucură că mai sînt oameni ca scriitorul Michel Solomon (de altfel, concetăţeanul meu) care a adus la cunoştinţa opiniei publice canadiene despre unele aspecte ale realităţii israeliene actuale, – astfel cum a fost inserat la rubrica "Minimum a aflat cu plăcere" din nr.27.

Dar oare cîţi fac acest lucru? Ar trebui să avem persoane cu dragoste de judaism, cu dragoste pentru ţara noastră în toate colţurile lumii, care să aducă la cunoştinţa ▸

opiniei publice mondiale *aspectele a-de-vă-ra-te* ale realităţii israeliene (aşa cum este expresia în rubrica de mai sus).

Av. I. SEGALL
Rehovot

23 AUGUST 1944

În primăvara anului 1942, mulţi tineri evrei din oraşul Fălticeni au fost trimişi la muncă forţată la cariera de piatră Calfa din Basarabia. Printre ei eram şi eu.

În acea perioadă am scris o seamă de versuri, cuplete cu conţinut vesel şi seara în dormitorul-bordei, insalubru, cu paturi comune, le citeam celor prezenţi înainte de a cădea în braţele lui Morpheu, obosiţi de muncă şi gînduri triste.

La o adunare serală din dormitor, am cîntat o melodie cu cuvinte adaptate de mine după un vechi tango intitulat "Ţigan pribeag". Unii dintre ascultători şi-au copiat textul.

După cîteva zile, o parte din tineri au fost învoiţi de comandant să plece într-o scurtă permisie la Fălticeni. La un control efectuat în tren de către poliţie şi armată s-a găsit în buzunar la Lică Bercovici (azi moşavnic în Israel) hîrtia cu versurile scrise de mine. Întrebat de unde le are, a spus adevărul. A fost arestat. S-a emis un mandat de arestare şi pe numele meu. Între două sentinele înarmate am fost trimis din Calfa la Iaşi, spre a fi judecat de Curtea Marţială.

La 21 septembrie 1943 a avut loc procesul. Sentinţa – 3 ani lagăr Transnistria pentru delictul de "crimă de deţinere de materiale de propagandă interzisă".

Intrucît în acea perioadă nemţii se retrăgeau şi armata sovietică înainta spre Nistru, am fost trimis să-mi ispăşesc pedeapsa la închisoarea Văcăreşti din Bucureşti.

...Din fericire, a venit ziua de 23 August 1944 şi după 24 de ore am fost eliberat din închisoare împreună cu alţi deţinuţi politici.

Am în faţă biletul de eliberare, datat 24 august. Acum, cînd se împlinesc 45 de ani de la neuitata zi, mă uit la acest bilet cu o emoţie lesne, sînt sigur, de înţeles.

BERNARD
SOLOMONOVICI-SOLO
Kiriat Motzkin

GOLDENBERG

Cîteva cuvinte referitoare la scrisoarea deschisă adresată lui A. Goldenberg, secretar de redacţie la ziarul "Viaţa noastră", publicată în nr.17/1989 din "Almanahul familiei", editat de H.O.R.-Beer Sheva şi în care numitul secretar este întrebat de ce desconsideră acest H.O.R., care are cea mai rodnică activitate din întreaga ţară, inclusiv editarea acestei publicaţii, răspîndită gratis în rîndul originarilor din România...

Eu întreb de ce nu se sesizează dl. Uri Eliav, preşedintele pe ţară al H.O.R.-ului, faţă de discriminarea filialei din Beer Sheva şi de ce nu-i dă dispoziţie d-lui secretar, care se află şi în conducerea organizaţiei din Tel Aviv, să nu mai dispreţuiască o filială atît de importantă şi atît de activă?

Şi de ce, oare, nu-i atrage atenţia dl. Eliav că – în loc de polologhiile de-o jumătate de pagină despre "...mesele organizate de d. Harry Sharaga" – să publice ştiri privind munca, dramele şi înfăptuirile entuziaştilor activişti ai H.O.R.-ului din Neghev?

IZU MATHIAS
Beer Sheva
– cartierul Dalet –

COMPUTERUL ŞI NUIAUA

...Este incredibil ca la sfîrşit de veac, al XX-lea, să poată vedea lumina tiparului, în Israel – ţară democrată şi care manifestă interes pentru profilul viitorului ei cetăţean – o carte care să afirme necesitatea lovirii fizice ca instrument de educaţie.

Şi totuşi, nu de mult, postul de radio "Galei Tzahal" avea să comenteze pe larg apariţia cărţii unui rabin care susţine că lovirea este metodă de educaţie.

Spre a ne convinge că autorul nu a uitat în ce secol trăim, el precizează că în clasă, lîngă computer, trebuie să fie pus un instrument de bătaie.

Este drept că susnumitul "pedagog" ne aduce drept argument suprem un citat din Raşi. Dar lectura Domniei-Sale s-a oprit cu atîtea sute de ani în urmă?

Îşi poate permite cineva care dă "sfaturi pedagogice" să facă abstracţie de tot ceea ce ştiinţa despre educaţie a relevat de-a lungul acestor veacuri?...

...Dar mă întreb de ce postul de radio "Galei Tzahal" după ce în cursul dimineţii semnalase apariţia cărţii, la emisiunea de la ora 12 a dat posibilitatea autorului să-şi susţină părerea pe calea undelor? Şi dacă i-a dat această posibilitate, de ce nu a fost invitat şi un specialist, un adevărat specialist în probleme de educaţie, care să replice cu argumente ştiinţifice?... Sau unui copil?

Prof. DALI FELDMAN
Ierusalim

MIBAŞAN

Lojile reunite *Bnei Brith* şi *Nir* din Haifa au inserat la "Poşta" revistei *"Minimum" (nr. 27)* anunţul mortuar al lui Solomon Mibaşan, precum şi cîteva cuvinte despre viaţa şi ▶

activitatea lui. Aş dori să completez datele din anunţ cu cîteva date şi amintiri personale.

Ani de muncă comună şi prietenie m-au legat de soţii Mibaşan. Au murit unul după altul, la un interval scurt de timp, după o convieţuire de peste 50 de ani, credincioşi unul altuia în aspiraţii către idealuri comune.

Solomon Mibaşan s-a născut la Iaşi la 7 iunie 1896. El era fiul lui Menahem Braunştein-Mibaşan, ziarist şi scriitor, care a venit în Eretz Israel în 1914 şi a murit aici în 1944. S. Mibaşan a studiat la Iaşi dreptul şi ingineria electromecanică. A lucrat toată viaţa lui ca profesor de matematică şi director la şcolile comunităţilor evreieşti. La început la Hîrlău, apoi la Vaslui, de acolo la Craiova şi în 1940 la Ploieşti la şcoala "Luca Moise". Acolo a fost arestat de regimul nazist şi trimis în lagărul de la Tîrgu-Jiu. Ieşind din lagăr a fost trimis cu domiciliu forţat la Piteşti, unde a lucrat apoi ca profesor şi director la şcoala comunităţii evreieşti din acest oraş. Între timp s-a căsătorit cu profesoara Melania Tanach din Bucureşti şi li s-a născut unica fiică Rita.

În 1944 a fost chemat de către organizaţia sionistă la Bucureşti, la direcţia şcolii elementare "Tarbut" cu limba de predare ebraică.

După reforma învăţămîntului şi desfiinţarea şcolilor evreieşti, a trecut la şcolile de stat.

A venit în Israel în 1960. Soţia lui, Mela Mibaşan a lucrat în toţi anii alături de el ca profesoară de limba română şi germană. Amîndoi au activat cu convingere în cadrul organizaţiei sioniste.

S. Mibaşan a avut o vastă cultură iudaică şi universală pe care o împărtăşea publicului sionist în conferinţe documentate. A fost un ebraist de frunte şi educator talentat, cu dragoste pentru copii.

Mela Mibaşan a fost o bună cunoscătoare a literaturii române şi a celei germane. Ea organiza serbări reuşite pe teme evreieşti cu elevii şi elevele ei, trezindu-le dragostea pentru frumos şi gustul artistic.

Solomon Mibaşan a dezvoltat şcoala elementară "Tarbut". A înfiinţat două grădiniţe de copii ebraice, care pregăteau elevi cunoscători de ivrit pentru clasele elementare.

La gimnaziul ebraic "Tarbut", înfiinţat în 1945, S. M. a funcţionat ca profesor de matematică, iar M. M. ca profesoară de limba română. Amîndoi au stat alături de mine cu experienţa şi sfatul lor la conducerea gimnaziului. Am fost onoraţi împreună de către organizaţia sionistă Bucureşti cu premiul "Zelevinski" atribuit celor doi directori ai şcolilor "Tarbut" pentru contribuţia lor la răspîndirea limbii ebraice în galut. Solomon şi Mela Mibaşan au avut satisfacţia de a întîlni în Israel pe toţi elevii lor de la şcolile Tarbut care au devenit aici oameni importanţi în activitatea economică şi culturală a ţării.

Prof. RACHEL COHEN
Petah Tikva

Dr. D. Sinnreich, Afula Illit (primit fotografia d-rului cu condei Petre Penciu pentru capitolul *Doctori*, din Dicţionar. Mulţumesc); *Sandu Liveanu*, Rh. Hanurit 8, Haifa (Versul "Descreşte adevărul din silabe/ încet, ca apa dintr-un puţ secat", din poemul – citabil de altfel, în întregime – "Nici măcar" de Sebastian Costin, se află, aşa cum crezusem că se înţelege, în revista "Izvoare", nr. 20 – 22, vara 1989); *Nicolae Flax*, Beer Sheva (am publicat, după cum s-a văzut, texte semnificative de şi despre Scrisoarea Bogza, Dan Deşliu, Mircea Dinescu, etc. şi ne străduim să oglindim cît mai fidel evoluţiile din sînul mişcării literare româneşti); *Harry Shoshany*, Bat Yam (o observaţie, categoric la locul ei, pe marginea greşelii de tipàr din felicitarea adresată de Tata Vais noului octogenar M. Mircu, greşeală din care se înţelegea că trimiţătorul îi urează fecundului autor să ajungă *numai* pînă la finele veacului: "Ce înseamnă *pînă?* Cine-a scris?/ asta indică maximum/ să scrie deci, cine-a omis/ în loc de *pînă* – minimum!"); *Herşcu Grünberg*, Ierusalim (a. fotografiile au ajuns la adresanţi: Adrian Zahareanu, respectiv Iona Atlas; b. datele sînt interesante, le vom utiliza); *Sandu şi Clara Herşcu*, Bat Yam, precum şi *Ezra Gaon*, Ramat Gan: (a. sîntem de acord că nu e cazul să "cădem în fund" în faţa nemaipomenitei cinste ce ne-o face Ungaria – sprijinitoare veche a O.E.P.-ului – prin reluarea legăturilor diplomatice cu noi; b. sîntem de acord că nu e cazul să uităm porcăriile anti-israeliene şi antisemite ale Budapestei din anii '70-'80; c. ...dar nu sîntem de acord că scrisorile dvs., redactate într-un impecabil limbaj diplomatic, şi imprimate la un computer eminent, nu poartă nici semnătură autografă şi nici adresă – str, nr., etc.); *Jenică Gold*, Tel Aviv, (nu am uitat); *Melanie Litvak*, Haifa: (a. lui E. Campus, Al. Mirodan, M. Rudich, A. Zahareanu, li se poate trimite cartea respectivă la Redacţie b. adresa lui Idov Cohen: str. Basel 40, Tel Aviv; telefonul d-lui Albert Kreigold, trezorierul HOR: 431483; adresa lui Geo Bogza: str. Luterană 1, Bucureşti; telefonul colaboratoarei noastre, artista-fotograf Heddy Löffler: 731662); *Solo Kriegelman*, ▶

POŞTA

Natzeret Illit ("cred că "Izvoare" este singura revistă literară din lume care apare... o dată la doi ani şi jumătate!")

Leon Şaim, Ghivataim; *E. Goldştein*, Kiriat Yam; *Izu Ben Aharon*, Haifa; *Elly Landau*, Frankfurt, Germania; *Moshe Frimu*, Tel Aviv; *I. Horfer*, Ierusalim; *Stelian Ghelberg*, Ierusalim, *Vicky Roziner*, Milano, Italia; *Ferdinand Goldenberg*, Beer Sheva; *Dr. Erwin Elias*, Beer Sheva; *Arthur Avidan*, Ierusalim; *Vitali Ebercon*, Chicago, U.S.A.; *Av. A. Bacher*, Toronto, Canada – mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii. Ceilalţi – pe curînd.

Şi – nota bene! – rugăm, atunci cînd dactilografierea este imposibilă – a se scrie citeţ (eventual cu litere de tipar) şi pe o singură faţă a hîrtiei.

●

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

STR. BEN YEHUDA 1
TEL AVIV
– pasaj Migdalor –
tel. 659393–659394–662040–663045
P.O.B. 26175 – Tel Aviv

MULŢUMIM ONORATEI CLIENTELE

PENTRU ÎNCREDEREA ACORDATĂ ÎN DECURSUL ANILOR, FAPT CARE A CONTRIBUIT SĂ NI SE ACORDE DISTINCŢIA:

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE CU UN SERVICIU CONŞTIINCIOS ŞI DE ÎNALTĂ CALITATE PROFESIONALĂ!!

VĂ OFERĂ ŞI ÎN LUNILE
AUGUST – SEPTEMBRIE
POSIBILITĂŢI DE ODIHNĂ, EXCURSII, TRATAMENT!!

* **EXCURSII ORGANIZATE: 14 – 18** ZILE: EUROPA CLASICĂ; **15** ZILE EUROPA (RIVIERA FRANCEZĂ, MONTE CARLO); **SCOTLAND; SCANDINAVIA** (FIORDURI); **U.S.A.; ARGENTINA–BRAZILIA–PERU; S. AFRICA;** PREŢURI FOARTE CONVENABILE

* **TURCIA:** EXCURSII ORGANIZATE SAU PROGRAME INDIVIDUALE (BILET DE ZBOR ŞI REZERVĂRI HOTEL – ISTANBUL) DE LA 399 $

* **STAŢIUNI DE TRATAMENT: IUGOSLAVIA:** 14 ZILE PENSIUNE COMPLETĂ 380 $ (REUMATISM, SPONDILOZĂ, ARTHROSIS); **ROMÂNIA:** 18 ZILE DEMIPENSIUNE DE LA 386 $; **UNGARIA:** 7 ZILE DE LA 311 $ – DEMIPENSIUNE (TRATAMENT MEDICAL SAU TRATAMENT COSMETIC)

REZERVĂRI HOTEL; ÎNCHIRIERI MAŞINĂ (CONDIŢII SPECIALE); **EURAILPASS**
PENSIUNE – CAMERE: BUDAPESTA
POSIBILITATE DE PLATĂ: ISRACARD – GAMIŞ

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

Andrei Roman, poet şi critic literar; cu soţia, medic; la Beit Milman, Ramat Aviv.

Nelu Weinberg, rebusist, colaborator al revistelor "Rebus Magazin", "Pinguin". "Forum", "Ateneu" etc.; la Rishon Le Zion.

Dan Pasere, fotoreporter la revista "România pitorească" şi *Lucia Ghertler*, arhitectă; la Merkaz Klita Carmiel, camera 605.

Eli Abramovici, redactor la revistele "Flacăra" şi "Rebus"; din Bucureşti; cu soţia (tel. 03/9323040).

Turism

Gh. Popovici Poenaru, actor, fost la Teatrul Naţional din Bucureşti (cunoscut, între altele, ca interpret al lui Lenin pe scenele româneşti); de la Montreal, Canada; la prieteni.

Prof. dr. M. Saragea, directorul Căminului "Amalia şi Dr. Moses Rosen" din Bucureşti; la rude.

Gheorghe Leahu, artist emerit, actor, regizor, fost director al Teatrului Naţional din Timişoara; cu soţia; la prieteni; tel.: 04/381259

Aniversare

Anavi Adam (Francisc Frucht), scriitor evreu de limbă maghiară din România (cîteva volume: "Etică şi cibernetică", 1970; "Vremuri în metafore", versuri, 1974; "Confruntare cu indivizii din mine", 1988); 80 de ani; la Timişoara.

Deces

Dr. F. P. Almuly (fiul ultimului rabin sefard din Bucureşti, Iaakov Almuly), specialist în pediatrie; la Bucureşti.

Adunare festivă

"45 de ani de la actul de la 23 August 1944"; la "Beit Ariela", Bd. Shaul Hamelech 25, Tel Aviv; în ziua de 22 august a.c., orele 19,30. Vor lua cuvîntul: Moshe Nissim, ministru, Dr. Iulian Bituleanu, ambasadorul României, Artur Israelovici, trezorierul Histadrutului, Itzhak Artzi, Itzhak Korn. În încheiere, un bogat program artistic. Intrarea pe bază de invitaţii.

Romanul unui azilant

În curînd, va apărea la München, în colecţia "Carnetele Observator", cartea *Un an cît o speranţă – Romanul unui azilant* de Titu Popescu. În aproximativ 200 de pagini, sînt surprinse întîmplări, persoane, evenimente şi acţiuni din cadrul exilului românesc, văzute cu ochiul proaspăt al unui refugiat de dată recentă.

Cartea se află în faza de înaintare la tipar. Avînd însă în vedere mijloacele materiale modeste ale autorului şi ale colecţiei în care urmează să apară, sîntem nevoiţi să rugăm cititorii interesaţi să contribuie anticipat la acoperirea costurilor de tipar. Ajutorul dv. poate fi făcut prin: 1. comenzi anticipate; 2. donaţii. Costul estimat al unui exemplar este de 20 D.M., pînă la data apariţiei (aproximativ octombrie 1989).

Sprijinitorii acestei iniţiative editoriale pot expedia sumele pe contul: Titu Popescu, K-to nr. 1101382, Blz 70091500, deschis la Volksbank Dachau (cu specificarea: "Pentru *Un an cît o speranţă*"), sau în plic, pe adresa: Titu Popescu, Feldstrasse, 41, 8047 Karlsfeld, B.D.R.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Doamnă singură, muziciană, 55 ani, sensibilă, cultă, sociabilă, fără obligaţii, interesată căsătorie domn serios, intelectual, instruit, manierat, fin, celibatar sau văduv, fără copii, din ţară sau din străinătate; Natzeret Illit, P.O.B. 10685; tel. 06/564226; p.m. 18 – 20.

Prietenii felicită cu un călduros Mazal Tov pe rav Efraim Guttman şi pe soţia sa la căsătoria fiului lor, Arie Menahem cu Sara.

Cumpăr romanul "De două mii de ani" de Mihail Sebastian, ediţia princeps. Adresaţi la redacţie, cod 712.

Filatelist vînd timbre israeliene 1948 – 1980 şi străine neştampilate. Tel: 03/9610623.

Ing. Paul Dobrescu, cu soţia, Daniela, din Raanana, sînt căutaţi de Isidor Gartenberg, Shikun Darom, ap. 1326/22, Ashkelon – 78341.

Adrian Goştai (căsătorit cu Gaby Goştay), este căutat de fostul său coleg de la fabrica "Stela", din Bucureşti, *Iuliu Gheorghe* aflat la adresa: str. Tekin Sok 18, Acibadem-Kadikoy, Istambul.

D. Furman, din Tel Aviv, colonel în rezervă, fost la Şcoala militară de muzică din Bucureşti este căutat de Constantin Iancu (fiul subofiţerului de muzică Ioan Iancu): str. Tekin Sok 18, Kadisköi Acibadem, Istambul, Turcia.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

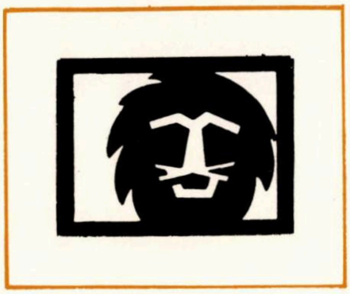

LUNA AUGUST

LEUL (23 iulie – 23 august)
Din cauza oboselii, toate fleacurile dobîndesc proporţii de catastrofă. Încercaţi să vă abandonaţi încăpăţînrea, folositoare alte ori, şi lăsaţi-vă o vreme în voia altora.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)
Vă aflaţi într-o perioadă de mare tensiune, în care diverse probleme şi-au dat deodată întîlnire. Răbdare şi mai mult calm: totul se va rezolva către sfîrşitul lunii de la sine.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Mai mult decît oricînd, trebuie să fiţi conştient că "nu tot ce zboară se mănîncă". Multe propuneri şi perspective vă derutează de la scopurile reale. Multă prudenţă luna aceasta.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
O prezenţă nouă şi mult dorită în casă va aduce o schimbare în bine a raporturilor din familie. Dar trebuie să evadaţi din apatia care a pus stăpînire pe dvs.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Distanţaţi-vă puţin de persoanele cu care vă vedeţi prea des. Lăsaţi timpul să-şi facă misiunea. Surprize plăcute, mari, nu sînt excluse. Numere cu noroc: 6, 11.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Vă aşteaptă o lună neutră, de rutină. În ciuda anotimpului, zodia dvs. pare că hibernează. Profitaţi pentru a vă odihni, pentru a aduna forţe. Vă vor fi necesare.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Aventuri romantice, simpatice, dar fără nici un viitor. Încercaţi să luaţi din fiecare numai ceea ce vă poate oferi, nu pretindeţi mai mult. Numere cu noroc: 4, 9.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Lunga perioadă de nelinişte şi agitaţie pe care aţi traversat-o se va încheia acum. Încercaţi să judecaţi lucrurile retroactiv şi să trageţi învăţăturile necesare. Momentul e favorabil.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Vacanţă nu înseamnează neapărat risipă. În general, acordaţi prea multă importanţă banilor şi asta vă distrage atenţia de la multe altele. Momentul e favorabil.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Cîteva conflicte, nu tocmai neaşteptate vă vor întuneca o bună parte din această lună; dacă veţi demonstra tact şi prudenţă, nu numai că le veţi rezolva, dar veţi şi cîştiga de pe urma lor. Numere cu noroc: 1, 15.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Controlaţi-vă! Sociabilitatea dumneavoastră riscă să fie greşit interpretată. Mai multă rezervă în comportare nu poate decît să vă servească. În toate domeniile.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Aşezaţi-vă şi concentraţi-vă. Veţi fi nevoit să luaţi luna aceasta cîteva hotărîri importante şi este foarte necesar să fiţi foarte calm şi relaxat, deşi ecourile agitaţiilor prin care aţi trecut nu s-au stins încă.

ADGRANIT

ARE ONOAREA SĂ VĂ PREZINTE PE CEI MAI BUNI ACTORI AI TEATRULUI ROMÂNESC
ÎN CELEBRA COMEDIE MUZICALĂ

«FII CUMINTE, CRISTOFOR!»

în 3 acte de
AUREL BARANGA
Muzica: NICU ALIFANTIS şi DORU CĂPLESCU

CU EXCEPŢIONALA DISTRIBUŢIE ÎN FRUNTE CU:
SILVIA POPOVICI, MAREA ACTRIŢĂ A TEATRULUI NAŢIONAL DIN BUCUREŞTI
IURIE DARIE – TEATRUL DE COMEDIE
VALERIA GAGIALOV – TEATRUL NAŢIONAL
ION MARINESCU – TEATRUL NAŢIONAL

Regia: OLIMPIA ARGHIR

Sîmbătă, 2 septembrie ora 18,15
SPECTACOL DE GALĂ
Sala "OHEL SHEM", Tel Aviv
Bilete la "Kanaf",
str. Allenby 91, Tel. 293838

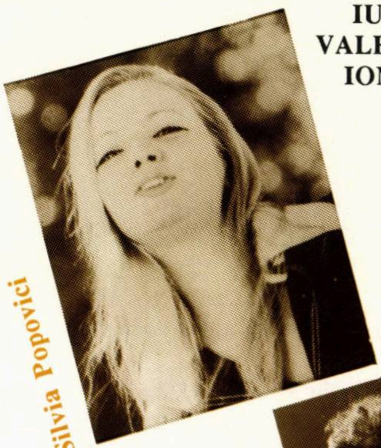
Silvia Popovici

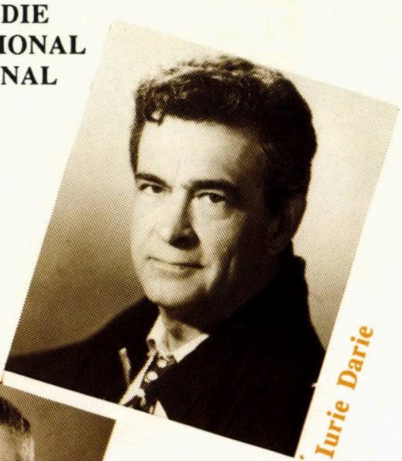
Iurie Darie

Valeria Gagialov

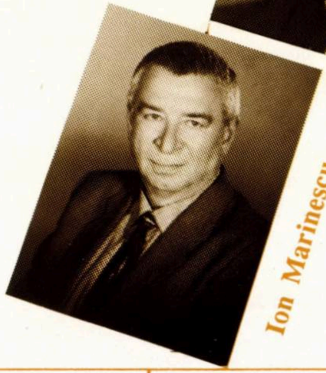
Ion Marinescu

Duminică, 3.9, ora 8.oo IERUSALIM Sala "Gerar Bechar" Bilete la: "Claim" – Shamai 16 şi "Bimot" – Shamai 8	Miercuri, 6.9, ora 8,15 NATANIA Sala "Heihal Hatarbut" Bilete la "Signal"	Sîmbătă, 9.9, ora 8,00 HAIFA Sala "Iahdav" Bilete la Kupat Macabi
Luni, 4.9, ora 8.00 BAT YAM – RAMAT IOSEF Bilete la: "Haiozem" şi d-na Sonia	Joi, 7.9, ora 8,00 PETAH TIKVA Sala "Beit Sharet" Bilete la "Bicoret"	Duminică, 10.9, ora 8,00 RISHON LE ZION şi REHOVOT Bilete la Histadrut şi la casă
Marţi, 5.9, ora 8,00 HOLON Sala "Mofet" Histadrut Bilete la "Biduron" şi Histadrut	Vineri, 8.9, ora 8,15 NATZERET ILLIT Sala "Heihal Hatarbut" Bilete la Casa Teatrului	

minimum

50 DE ANI DE LA IZBUCNIREA RĂZBOIULUI MONDIAL

ANUL III
NR.30
SEPTEMBRIE
1989
•
6.70 ȘEKELI

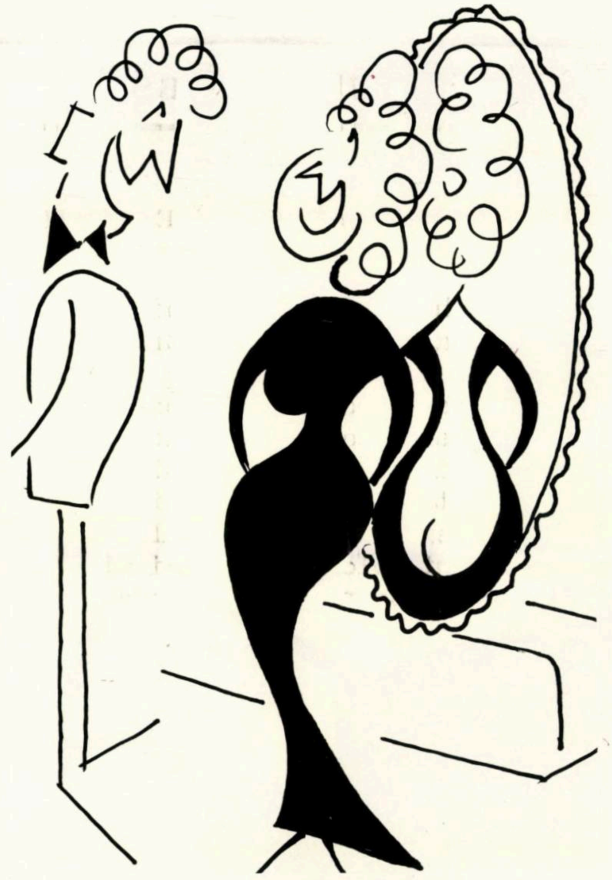

– Îmi place că de data asta te-ai îmbrăcat decent!

LIVADARU

– Aba, mai plouă?

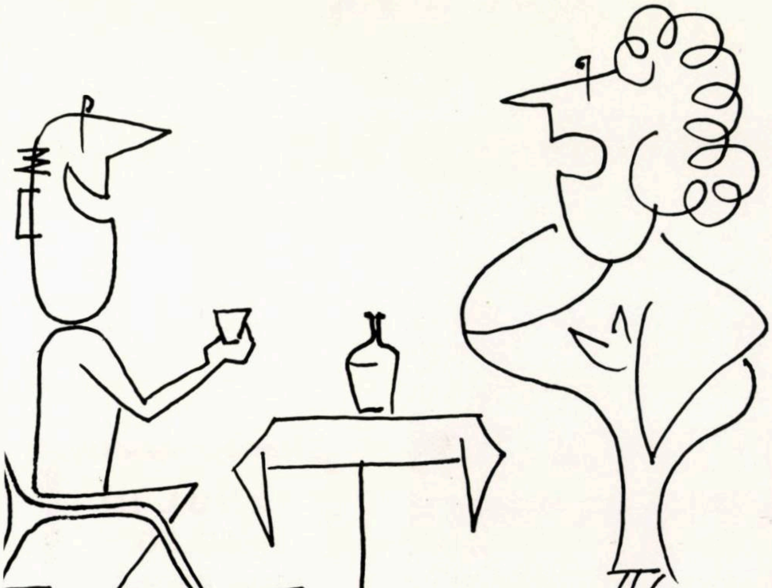

– O țuică dimineața mă întărește...
– De ce nu bei și seara?...

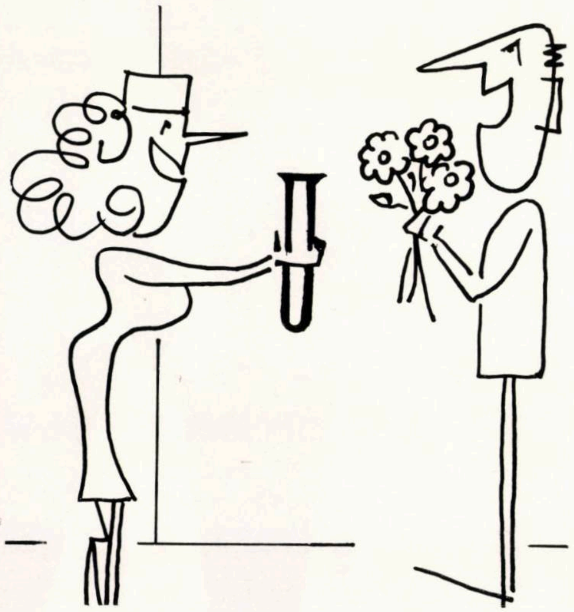

– Aveți un băiat!

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Lumea se teme să se încreadă în minuni chiar şi atunci cînd ele se produc. Un eveniment istoric ca alegerea unui prim ministru necomunist în Polonia - Tadeusz Mazowiecki - tot îi mai face pe oameni să se întrebe dacă acest eveniment este posibil. Polonezii nu-şi mai pun însă asemenea întrebări. Ei sînt decişi şi grăbiţi. Toate pronosticurile spun că guvernul "Solidarităţii" va acţiona repede, va descompune uriaşa economie de Stat în unităţi mici şi le va vinde cetăţenilor.Economia va fi liberă, de tip capitalist. Optimiştii sînt convinşi că acest experiment polonez va reuşi şi că el va schimba faţa Europei. "De la Barcelona pînă la Moscova va fi o piaţă abundentă - spun ei - şi Europa va deveni o unică familie prosperă".

- Din nou Israelul poate să afirme, de data asta cu referire la Hizbulah: "Nu avem cu cine vorbi". Splendida acţiune de aducere în ţară a şeicului Obeid pare să nu poată da roade fiindcă şiiţii au asasinat doi israelieni răpiţi iar pilotul Ron Arad nu se ştie în mîinile cui se află. Tratativele pentru un schimb de prizonieri au sistat. Aşa cel puţin s-a anunţat. Dar nu credem. Ne place să credem că nu este adevărat şi că tratativele continuă pe canale tainice.

- 150.000 de şomeri! Ştire care a şocat apatica opinie publică israeliană. Şi în toiul acestui şoc, dr. Iosi Beilin, adjunctul ministrului de finanţe Peres, a declarat că "trebuie să ne obişnuim cu un procent de şomaj normativ de 6-7 la sută". Şocul produs de această declaraţie a fost tot atît de mare ca şi cel produs de cifra şomerilor. Căci dr. Beilin a uitat să argumenteze. De ce trebuie să ne obişnuim cu asemenea procent? Fiindcă aşa e sănătos sau fiindcă guvernul nu se consideră capabil să vindece această plagă?

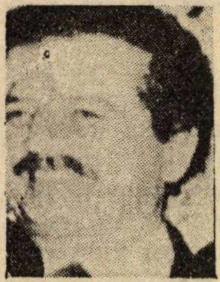

- Asasinarea lui Luiz Carlos Gallan (în clişeu) fost candidat la preşedinţia Columbiei,a dus la dezvăluirea unei "legături israeliene" cu cartelul drogurilor din acea ţară. Se afirmă că israelieni care şi-au însuşit o pregătire înaltă în Zahal, s-au pus în serviciul unor mari criminali, pentru bani. Natural, în faţa unor astfel de dezvăluiri, cetăţeanul israelian onest nu poate decît să-şi bage capul între umeri de ruşine. Mai grav e însă faptul că nici forurile oficiale nu au mijloacele de a combate acest fenomen care atinge mult şi adînc imaginea Israelului în lume.

- La un sondaj făcut de Institutul "Gallup" în 30 de state, a reieşit că în Israel 91 la sută dintre bărbaţi şi 89 la sută dintre femei sînt gata să lupte pentru ţara lor. Procentul e mare faţă de alte ţări. In Japonia numai 6 la sută sînt gata să-şi apere ţara. In Statele Unite procentul e de 77 la sută, în U.R.S.S. - 63 la sută, în Anglia- 49, în Franţa - 41 iar în Germania, numai 15 la sută. Procentul înalt de la noi vorbeşte de la sine despre ataşamentul israelianului faţa de ţara sa. Disputele noastre interne despre justeţea unui război sau altul, sînt, desigur, altă poveste care ne priveşte numai pe noi.

■ ADRIAN ZAHAREANU

CAPCANA INTUNERICULUI

Preşedintele Franţei – ca să dau un singur exemplu – considerat pînă deunăzi pro-israelian, a dat de înţeles, după întîlnirea sa cu Arafat, că sprijină drepturile palestinienilor şi crearea – deci – a unui stat palestinian.

Nici nu se putea altfel, cînd stai în faţa unui individ care minte, plînge cu lacrimi de crocodil şi te face să crezi în minciunile sfruntate pe care le debitează. La rîndul lor, Statele Unite poartă tratative oficiale cu O.E.P.-ul, fără să mai amintesc de Suedia, Anglia, Finlanda, Spania, Turcia, Grecia şi altele. Injecţiile cu venin sînt foarte dese.

Nu vreau să mă hazardez în teorii şi nici să mai repet întreaga istorie a luptei lui Herzl şi a altor sionişti, care şi-au închinat viaţa nobilului scop de a crea un stat al poporului evreu, pe locurile unde acesta a trăit de la începuturi şi a luptat. Constat doar, cu amărăciune, că mai sînt şefi de state, care din interese meschine, neagă pînă şi existenţa poporului evreu, neagă dreptul său la un stat independent.

Sionismul este o noţiune concretă. Pentru că există. Pentru că are un ţel justificat. Întreaga omenire e obligată să aibă înţelegere şi respect pentru această mişcare, pentru umilinţele la care a fost supus poporul evreu, pentru jertfa tragică pe care a dat-o nevinovat în ultimul război mondial, pentru lupta, strădninţa lui de a se întoarce în "ţara promisă" şi de a-şi construi aici un stat bazat pe cinste şi pe muncă.

În schimb, "poporul palestinian" este o noţiune abstractă. Nicicînd nu a existat un asemenea popor şi nicicînd, pînă la înfiinţarea statului nostru, nici un arab n-a fost numit palestinian.

Prin ianuarie 1976, luînd cuvîntul la Clubul Ziariştilor din Tel Aviv, Golda Meir declara: *"Ofer un premiu din beneficiile realizate de pe urma cărţii mele, oricui poate dovedi că înaintea O.E.P.-ului a existat o "naţiune palestiniană"*. Golda n-a spus niciodată cai verzi pe pereţi, cuvintele ei atît de clare, de categorice, pot fi astăzi, oare, aruncate la coş?

Istoria Palestinei se confundă cu istoria poporului evreu. Şi nu uităm stăpînirea romanilor, izgonirea noastră, împrăştierea noastră în lumea întreagă şi nici stăpînirea Palestinei de către turci, care a durat aproape un mileniu. Cît priveşte această Palestină, ocupată de turci, apoi de puterea engleză, aici se aflau şi evrei şi arabi, cea mai mare parte a acestor arabi provenind din ţările vecine. Ei erau fie egipteni, fie sirieni, fie irakieni. Erau orice, dar nu un popor unit şi în nici un caz, un popor ce s-ar fi numit palestinian. Cartea de vizită le-au dat-o ruşii. Numai datorită ruşilor şi sateliţilor lor – printre care şi ţara noastră de origine – a reuşit o bandă de ucigaşi să se constituie într-o "entitate naţională", cu pretenţii de popor, de teritorii, de tot felul de drepturi pe care nici ei nu le pot defini exact în ce anume constă.

În situaţia complicată în care se află statul evreiesc, cînd propaganda anti-israeliană, concomitent cu cea pro-palestiniană, au reuşit să influenţeze multe capete "deştepte", care cu toată marea lor "luciditate" s-au lăsat antrenate în capcana întunericului, *NOI*, în loc să găsim argumente de contra-propagandă, să luptăm pentru viaţa noastră, pentru existenţa statului nostru, cu greu făurit, ne certăm între noi, din pricina unor "politicieni" fanatizaţi de o ideologie, care astăzi nu poate sta în picioare, din nici un punct de vedere. Mai mult ca oricînd, trebuie să renunţăm la ambiţii personale, la idei frumoase dar nerealizabile, să luptăm cu tărie împotriva tendinţelor periculoase care vor să ne convingă să dăm crezare declaraţiilor azvîrlite pe la colţuri, de către Arafat sau unii dintre acoliţii lui. Trebuie să ştim a arăta lumii ce înseamnă şi ce reprezintă cauza noastră, care sînt foloasele pe care ţara noastră le poate aduce lumii şi care sînt ponoasele ce decurg din sprijinirea poporului fantomă, aşa zis "palestinian", şi să nu ne războim între noi, pentru acapararea unor scaune, nu totdeauna meritate.

Oricît s-ar strădui Uniunea Sovietică să realizeze profituri din moşitul "poporului palestinian", oricît s-ar trudi diverşii consumatori de gaz să sprijine acest "popor" în forurile internaţionale, să-l onoreze cu vizite princiare şi cu birouri oficiale, ce e concret va fi totdeauna concret şi ce e abstract se va spulbera în vînt, pierzîndu-se printre nouri, ca orice minciună.

Să fim conştienţi şi să recunoaştem că sîntem la marginea prăpastiei şi trebuie să ne ferim a cădea în capcana întunericului, din pricina unor pretinşi politicieni, încăpăţînaţi şi ambiţioşi. Trebuie găsită soluţia ca în ciuda tuturor tertipurilor posibile, cadenţa lui Şamir să nu se transforme în... decadenţă. Şi aceasta, înainte de toate, pentru a nu i se face jocul lui Arafat. Apoi, şi pentru altele... ■

■ M. RUDICH

MASA N-ARE PATRU PICIOARE

Toată lumea, la noi, face politică. Face politică e un fel de a zice. De fapt, toată lumea vorbeşte. Vorbeşte politică, învîrtind limba-n gură, ca un făcăleţ într-un ceaun, — din care măcar iese o mămăligă, blondă ca soarele. Nu numai chioşcarul, de unde îţi iei ziarul şi băutura răcoritoare, vorbeşte, ci şi vecinii din bloc, sau de vilă, grădinarii, sportivii, şoferii, şefii sindicali, patronii, salariaţii, primarii, secretarii, consilierii, nevestele lor, cuscrii, purtătorii de serviete înţesate cu acte confidenţiale, gorilele şi, bineînţeles, rudele lor. Şi toată lumea e bine informată, precis, ba are chiar opinii.

La urma urmei, trăncăneala asta n-ar fi chiar o nenorocire, într-o ţară care nu suportă ca libertăţii de exprimare să i se puie fie numai şi surdină.

Există însă şi o lume căreia — i se potriveşte, ori nu, dacă e să respectăm sensul exact al noţiunii — n-avem, totuşi, cum să-i spunem decît lume politică. Miniştrii adică, adjuncţii lor, şefii partidelor, deputaţii şi toată fauna ce-i înconjură, — o lume care mănîncă politică, doarme politică, bea politică, — şi, cu o ipocrizie deloc surprinzătoare, crede că, într-adevăr, face Politică.

Toţi vorbesc, fac declaraţii, propuneri, se amestecă unii în ciorba celorlalţi, — cînd li se năzare, sau se trezesc cu microfonul sub nas, pus de reporteri deseori infantili şi prost crescuţi.

Orice ministru, la noi, e pluri-competent. Rar cîte unul să nu se pronunţe în mai toate domeniile, dar parcă şi mai rar se ocupă de departamentul pe care pretinde că îl conduce. Cu o mutră sobră şi scoţînd pe gîtlejul ministerial fraze aparent cu grijă alese, un ministru, sau sub-ministru, sau deputat, ne serveşte azi informaţii — uneori şi comentarii — de exemplu în legătură cu planul de pace al guvernului, iar mîine, alt ministru, alt demnitar, cu fruntea brăzdată de cutele gravelor sale preocupări şi îngrijorări, articulează vorbe contrarii, cu accente atît de serioase încît sîntem gata să-i dăm şi lui — şi lui! — crezare, pentru ca de îndată să ne trezim întrebîndu-ne: ce se urmăreşte, nu, zău, lămurirea, sau îmbrobodirea rămaşilor gură cască, înghiţind, de aceea, panglicăria, urzită foarte adesea din calcule, din interese partinice, dar şi cu o lipsă de respect faţă de cetăţeanul bolnav de politică, ba uneori crezîndu-se şi el — pardon de expresie — om politic.

Cîteodată se degajă impresia că de o parte sînt 120 de fotolii, cam goale, şi vreo cîteva duzini de miniştri, secretari generali, directori de cabinet şi consilieri cu şi fără importanţă, iar de altă parte populaţia, adică masa. Masa despre care cele 120 de fotolii şi înalţii — dar nu cine ştie ce — demnitari, cred că, într-adevăr, are patru picioare. ■

Şeicul Obeid: şi ce sigur pe el era...

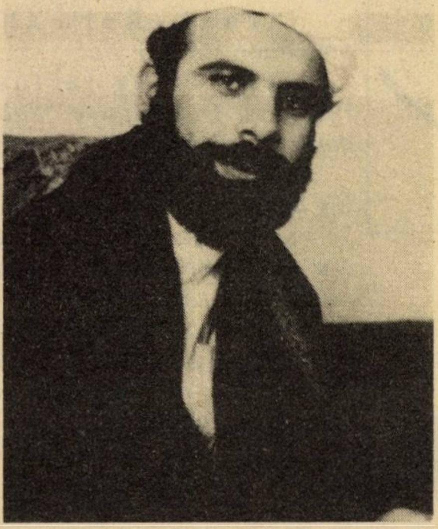

Răpirea şeicului Obeid, şef al terorismului de "Hizballah", de către un grup de ostaşi israelieni, constituie o mică revoluţie în istoria războiului evreo-arab.

Ea a făcut să îngheţe rînjetul pe buzele răpitorilor de ostatici.

Ea a arătat acestora, spre nesfîrşita lor uimire, că Israelul a învăţat, greu, greu de tot, dar a învăţat, să se adapteze realităţilor din jur şi să-şi schimbe, dacă nu se poate altfel, felul de a discuta cu inamicul.

Ea a arătat, că pentru întîia oară în istorie, poporul israelian înţelege că dacă te afli printre lupi, trebuie să urli ca lupii.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Septembrie 1989

★

SILVIA POPOVICI
VALERIA GAGIALOV
IURIE DARIE
ION MARINESCU

★ ÎN ISRAEL ★

UN TURNEU DE 18 KT

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

• TENDINȚE

30 DE ZILE

LIBAN

Luînd în discuţie bombardamentele siriene asupra cartierelor creştine din Beirut, Consiliul de Securitate al O.N.U. s-a mărginit să-şi exprime "regretul", refuzînd categoric să condamne masacrul săvîrşit de către guvernul de la Damasc. În felul acesta, Statele Occidentale au dat, fără echivoc, "lumină verde" lumii arabe în efortul acesteia de a distruge creştinismul din Liban.

POLONIA

Odată cu numirea, de către preşedintele Poloniei, Jaruzelski a lui Tadeusz Mazowiecki, unul din conducătorii organizaţiei "Solidaritatea" în funcţia de prim-ministru, avem de-a face cu apariţia celui dintîi guvern din Răsăritul Europei, condus de-un om politic anti-comunist, din ultimii 40 de ani.

ROMÂNIA

Întrebare: Cînd credeţi că anumite rafturi goale (din magazine) vor fi pline?

Răspuns: Noi nu avem rafturi goale. Dimpotrivă, avem o mulţime de mărfuri în depozit.

Î: Unii vorbesc despre cultul personalităţii lui Ceauşescu.

R: Orice personalitate... poate să se bucure de simpatie şi sprijin cînd activitatea sa se identifică cu cauza oamenilor muncii, a poporului. Şi asta nu-i un lucru rău. M-ar bucura că toate ţările slab dezvoltate să aibă parte de asemenea personalităţi, capabile să asigure popoarelor respective un nivel ridicat de trai.

Î: Poate puteţi explica situaţia celor şase foşti conducători care v-au trimis o scrisoare deschisă la începutul acestui an şi despre care se afirmă că ar fi arestaţi la domiciliu.

R: Nu, cu toţii se află la Bucureşti. Fireşte, ei nu mai locuiesc în case aparţinînd statului, case ce se pun la dispoziţia persoanelor oficiale din conducerea de partid şi de stat. Unul dintre ei este agent al Uniunii Sovietice, unul – agent al Statelor Unite, unul – al Marii Britanii, unul al Franţei..."

(Dintr-un interview acordat de Preşedintele Nicolae Ceauşescu săptămînalului american "Newsweek")

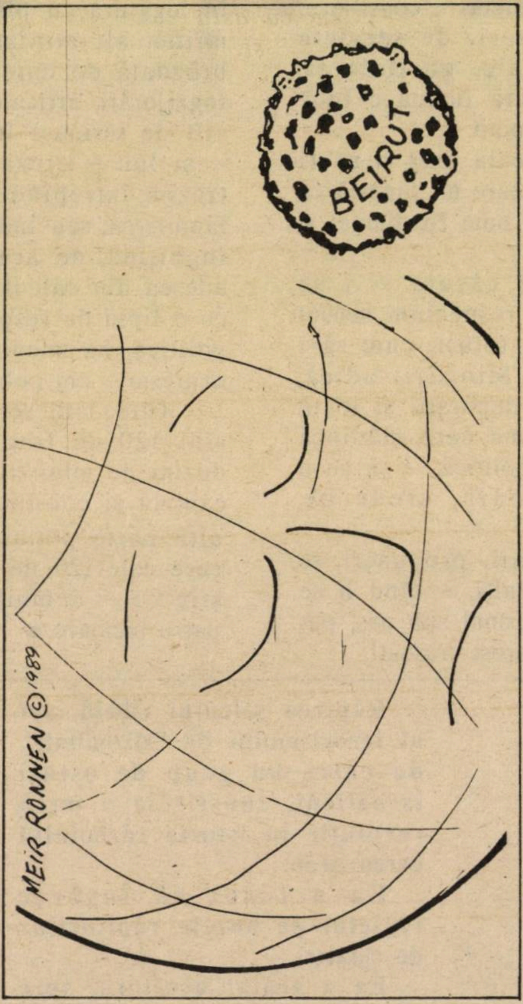

Desen de Meir Ronnen, din "Jerusalem Post": regretăm profund, dar...

ophir tours

ÎNTREBĂRILE

minimum

Din cînd în cînd *o întrebare* (grea, incomodă) frămîntă lumea noastră israeliană; iar uneori împarte-n două această pătimaşe lume, asmuţind fraţii unii împotriva celorlalţi.

Minimum a hotărît ca ori de cîte ori se naşte o asemenea întrebare (grea, incomodă) să cerem răspuns în rîndurile celor ce reprezintă opinia noastră publică: de la stînga la dreapta; şi fără discriminări.

Începem cu întrebarea:

Să zicem că l-aţi întîlni pe Yaser Arafat pe stradă; i-aţi da mîna?

Nancy Brandes (compozitor şi dirijor): *Nu... i-aş lua-o!*

Idov Cohen (fost deputat): *Nu...*

Itzhak Korn (fost preşedinte H.O.R.): *Nu!*

Alex Peleg (actor la Habima): *I-aş spune "Şalom", dar nu i-aş da mîna.*

Sonia Natra (sculptoriţă): *Nu am nici un motiv s-o fac.*

Sergiu Natra (compozitor): *Nu sînt pregătit să răspund unei asemenea întrebări.*

Tatiana Canelis-Olier (actriţă la Habima) *ne-a anunţat că nu răspunde unor "asemenea întrebări".*

★★★

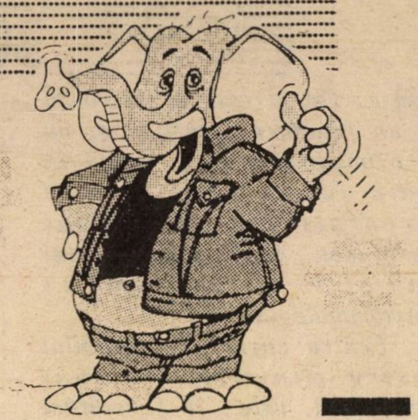

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

MAI CEVA DECÎT PROFETUL ELIAHU

Poate un schizofrenic îndeplini funcția de judecător? Dar un mituitor? Un mincinos? Cînd e vorba de tribunalul rabinic, răspunsul este în toate cazurile afirmativ. Da, poate: rabinul Ezra Batzri, care în anul 1956 s-a sustras serviciului militar prezentînd un certificat medical de schizofrenic, obținut prin mituirea medicului psihiatric, a fost propus judecător al înaltului tribunal rabinic.

Nu, nu toată lumea s-a arătat încîntată de această propunere. Rabinul Shlomo Goren de pildă, a declarat că pe cînd deținea funcția de Rabin Șef al Israelului s-a opus categoric acestei numiri, pe care n-ar fi încuviințat-o nici chiar dacă i-ar fi fost cerută de profetul Eliahu în persoană.

De atunci au trecut ceva ani iar moravurile vieții publice israeliene au ajuns la un prag în care totul a devenit cu putință.

Cel mult, ne întrebăm de ce dintre toți profeții l-a dus gîndul pe rabinul Goren tocmai la Eliahu? Numai pentru că, după tradiție, s-a ridicat pînă la cer? Sau poate pentru că performanța rabinului Batzri i se pare și mai cutezătoare?

GREVA CERȘETORILOR

O grevă ca asta n-a mai fost în Israel și, din cîte se cunoaște, nici altundeva. Greva cerșetorilor, premieră mondială.

Greva a fost declanșată de nunta de la curtea rabinului din Vijnij. Potrivit tradiției hasidice, ea urma să fie precedată de un ospăț al săracilor, 150 la număr. Nu știm ce nu le-a fost pe plac — sperăm că nu mireasa — că au hotărît în bloc să nu onoreze cu prezența lor fericitul eveniment. Nici unul! Inflexibili ca betonul. Toate insistențele, toate pertractările care — e de presupus — s-au purtat între reprezentantul curții rabinice și cerșetorii din Bnei Brak n-au soluționat nimic. Ca în cazul grevei medicilor, a personalului administrativ din spitale și policlinici sau al corpului didactic.

În această situație, curtea din Vijnij a recurs la o soluție extremă. Singura, de fapt, care i-a rămas: să aducă cerșetori din afară. Cu autobuzele, din Ierusalim, plătindu-le 250 șekeli de persoană, pentru deranj.

Numai așa nunta nepotului vestitului rabin din Vijnij s-a putut desfășura cu tot fastul de rigoare.

O nuntă care va rămîne un moment de referință în istoria frămîntărilor sociale de la noi, poate chiar mai mult.

VODCĂ, BENZINĂ ȘI SÎNGE

Dezghețul din Uniunea Sovietică trezește speranțe înăuntrul și în afara ei. Primăvara de la Moscova e încă sub semnul întrebării, dar puhoaiele murdare ale antisemitismului și ale incitărilor la pogrom, o realitate care nu scapă nici unui observator. Nu că aceste tendințe nu au existat și înainte. Ele au fost doar trecute sub tăcere, după principiul stalinist că un fapt despre care nu se scrie nu există.

Cum se produce acest val murdar? Cine se află în spatele pogromiștilor? Anumiți funcționari de partid și de Stat — și nu dintre cei mărunți. Dezvăluirea aparține însuși prim-ministrului Uniunii Sovietice Rîjkov, care i-a acuzat c-au aprovizionat cu vodcă și benzină bandele de derbedei care-au ucis și incendiat în recentele pogromuri din Uzbekistan.

Vodcă, benzină și sînge. Aceasta este mîrșava alchimie a pogromurilor în toate timpurile — de la cele dezlănțuite de Sutele Negre țariste și pînă la cele care cheamă huliganii Pamiat din zilele noastre.

BOALA LUI PARKINSON

Ce Dumnezeu mai vrea ministrul finanțelor de la bieții noștri funcționari publici? Că nu lucrează, că se înmulțesc an de an, că schemele trebuie mult

▶

reduse... Ca şi cum ar fi vorba de un fenomen israelian şi nu de o boală care face ravagii în toată lumea civilizată şi birocratizată. Boala lui Parkinson, după numele celui care i-a formulat simptomatologia.

Pentru cazul că onorabilul nostru ministru n-a luat cunoştinţă, uite, îi formulăm aici, succint, simptomele. Primul simptom: fiecare funcţionar tinde să sporească numărul subordonaţilor săi (nu şi al concurenţilor). Simptomul II: o trăsătură proprie funcţionarului e că dă de lucru altui funcţionar; ca urmare, volumul lucrărilor birocratice creşte an de an, fără nici o legătură cu realitatea obiectivă. Exemplu: în anul 1935, ministerul coloniilor Marii Britanii număra 372 funcţionari; în anul 1939 numărul lor a fost de 450, în 1947 au fost 817, în 1951 – 1139 iar în 1954, cînd Anglia cam terminase coloniile – respectivul minister avea 1.661 funcţionari.

Asta în Anglia, ţară cu tradiţii democratice şi de bună administraţie, cu vechime de secole. Şi vrea onorabilul nostru ministru ca tînăra noastră funcţionărime alb-albastră să fie imună la boala secolului?

DRAGONUL DIN MISSISIPI

Regret, dar drama dragonului din Missisipi nu mi-a stors nici o lacrimă. Neonorabilul gentleman a fost pînă mai ieri primul pe scara ierarhiei Ku Klux-Klanului din respectivul stat sudic. Dragon, adică, în terminologia acestei organizaţii cu vocaţie de linşaj. Cagula, procesiuni nocturne cu torţe, cruci de foc, ameninţări cu moartea şi celelalte inepţii deseori sîngeroase, Nu numai că participa, dar prezida acest joc macabru. Pînă recent, cînd celelalte cagule au aflat că sub cea din frunte se ascunde un evreu. E drept, un evreu botezat, dar amănuntul li s-a părut nesemnificativ cavalerilor linchului şi l-au zvîrlit cu dispreţ dintre ei.

Generalizînd, se poate spune că de data aceasta judecata Ku Klux Klanului a fost dreaptă: un evreu nu are ce căuta în rîndurile sale.

DE ÎNCHIRIAT, DE VÎNZARE

De două ori pe an, în aprilie şi octombrie, în ferestre şi pe ziduri apăreau anunţurile De închiriat. Camere mobilate, locuinţe cu dependinţe sau cu apă în curte. Proprietarii căutau chiriaşi, aceştia la rîndul lor, un acoperiş deasupra capului. Anunţurile – galbene, verzi, albastre – îi puneau faţă în faţă şi tîrgul se încheia, cu sau fără aldămaş. La modul de viaţă patriarhal: direct, sincer şi cu folos modest pentru toată lumea.

Acum e altfel. Acum sînt condeie de închiriat, conştiinţe de vînzare. Şi nu pentru mizilic, ci e vorba de sume fabuloase.

A dovedit asta ziarul "Globe", care a solicitat pe actorul Jean Francois Bernard să se deghizeze în trimis al Republicii islamice Iran, în căutare de colaboraţionişti francezi. Şi a găsit; nu plevuşcă intelectuală, ci nume de prima mînă – doi scriitori, un cineast, un compozitor, un mare reporter, un publicitar, un filozof. Gata toţi să facă homeinismul atrăgător în ochii francezilor. Ziaristul să publice un ciclu de reportaje favorabile despre islam, scriitorul o carte despre homosexualitatea fostului Şah, compozitorul o simfonie islamică. Fiecăruia emisarul i-a fluturat un contract mirific de milioane.

Condeie de închiriat. Conştiinţe de vînzare.

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv. Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 şekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 şekeli
1 an (12 numere): 78 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se inapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

L. BRĂILEANU

DEZVĂLUIRI "TARI" PRIVITOARE LA UNELE "ERORI" ALE SERVICIULUI DE INFORMAŢII

***SHIN BET* ESTE FORMIDABIL. DAR MAI SÎNT ŞI LIPSURI... FIINDCĂ (NU-I AŞA?) NUMAI CINE NU MUNCEŞTE NU GREŞEŞTE**

În cercurile oficiale israeliene a devenit un subiect de aprinse comentarii noua carte a lui Isser Harel, "Bitahon Vedemocratia" (Securitate şi Democraţie) în care sînt criticate recentele gafe ale Serviciului de Informaţii: afacerea Shin-Bet – autobuzul 300 şi Nafsu – afacerea Pollard, precum şi amestecul Israelului în vînzarea de armament Iranului.

După părerea lui Harel, care s-a numărat printre figurile proeminente ale Serviciului de Informaţii din perioada întemeierii acestuia, recentele erori îşi au originea în păcate mai vechi.

Astfel, el aminteşte de acţiunile stupide efectuate în 1954 de o reţea israeliană în Egipt, împotriva unor obiective egiptene şi occidentale, care au dus la moartea prin spînzurătoare a doi dintre membrii ei – ca şi demisia ministrului apărării de pe vremea aceea, Pinhas Lavon, a directorului Serviciului Militar de Informaţii Binyamin Givli şi, pînă la urmă, la căderea lui Ben-Gurion.

Harel s-a aflat în fruntea Serviciilor Securităţii Generale (Shin-Bet, din 1948 pînă în 1952 şi Mossad din 1952 pînă în 1963), fiind totodată responsabilul oficial al Serviciilor de Securitate şi Preşedintele Comitetului Conducătorilor Serviciilor de Informaţii (1953 – 1963).

În cartea sa, el scrie că primul ministru Levi Eshkol ar fi trebuit să-l elibereze din funcţie pe Aluf Meir Amit, directorul Mossadului din 1963 pînă în 1969, iar guvernul ar fi trebuit să demisioneze. Din 1965, Harel a fost consilierul lui Eshkol în problemele de informaţii dar, pare-se, ţinut de-o parte. "Amit, scrie Harel, l-a indus în eroare (pe Eshkol) prin felul cum a prezentat situaţia şi prin rapoartele sale". (În decursul anilor, Amit a respins categoric acuzaţiile lui Harel, atribuindu-le unor conflicte personale iscate în urma unor puncte divergente de opinii asupra oamenilor de ştiinţă germani).

HAREL LA CUŢITE CU AMIT

La 29 octombrie 1965, Mehdi Ben-Barka, un lider al opoziţiei marocane, a fost răpit la Paris şi, puţin după aceea, ucis. Răpirea şi asasinarea au fost duse la îndeplinire de Serviciul Secret Marocan sprijinit – conform unor surse străine – de Mossad şi de Serviciul Francez de Contrainformaţii. SDECE (Serviciul de Documentare Externă şi de Contraspionaj). După aceleaşi surse, între Mossad şi Shin-Bet pe de o parte şi Serviciul Secret Marocan pe de altă parte, condus de generalul cu grad de ministru Mohammed Oufkir, au existat relaţii strînse de ani de zile. Se pare că Ben-Barka a fost descoperit şi urmărit în Elveţia de către agenţi ai SDECE şi ai Mossadului, punîndu-se apoi la cale răpirea lui la Paris.

În ce măsură a fost implicat Israelul în acestă chestiune a constituit tema unor dezbateri şi controverse între Harel şi Amit, atît în cadrul cabinetului cît şi în sînul a două comisii speciale – una dintre ele ministerială, din care au făcut parte şi Eshkol, Golda Meir, Yakov Shimshon Shapira şi Yisrael Galili, precum şi fostul şef al lui Mossad Le'Aliya Bet, Shaul Avigur.

Harel este de părere că rolul jucat de Israel în această afacere ar fi putut să submineze grav alianţa israeliano-franceză – care pe vremea aceea era piatra fundamentală a politicii externe şi de achiziţii de armament a Israelului – şi să compromită legăturile dintre Serviciul de Informaţii din Israel şi cel din Maroc.

Mai mult, autorul susţine în cartea sa că respectiva comisie ministerială a sprijinit punctul său de vedere şi a cerut demisia lui Amit, dar acesta, bizuindu-se ▶

pe concluziile primei comisii, a refuzat, spunînd că va pleca numai dacă şi Eshkol îşi va da demisia. Eshkol însă n-a fost de acord (temîndu-se, pare-se, că Ben Gurion se va întoarce la cîrma ţării) nemai oferindu-i lui Harel altă ieşire decît aceea de a demisiona el însuşi din calitatea de consilier, încheindu-şi astfel cariera în serviciul Securităţii după o durată de 20 de ani. "Ei ar fi trebuit să-şi dea demisia cu toţii", a declarat Harel într-un interviu.

MAPAMUL ŞI CELULA SA SECRETĂ...

În cadrul aceluiaşi interviu, Harel a amintit că în anii 1950 şi 1960, "ne-am opus publicării unor cazuri implicînd securitatea, cum ar fi arestarea lui Aharon Cohen (liderul Mapamului, acuzat că a luat contact, fără vreo împuternicire, cu agenţi sovietici) şi a lui Yisrael Ber, colaboratorul lui Ben-Gurion, acuzat de spionaj în favoarea sovieticilor. În aceste cazuri existau motive operaţionale şi nu voiam să intrăm în conflict cu sovieticii. Pe vremea aceea, aveam relaţii cu Uniunea Sovietică. Publicarea faptului că le-am prins spionii sau că le-am demascat legăturile ar fi dus la deteriorarea relaţiilor. I-am fi pus în situaţia de a trebui să se răzbune. Dar, de la ruperea relaţiilor israelo-sovietice, această raţiune (de a păstra tăcerea în jurul unor cazuri) a dispărut".

În "Bitahon Vedemocratia", autorul descrie apoi relaţiile sale complexe cu Mapamul care adesea se amesteca în sfera Securităţii. El spune că în 1950 – 1961, Mapamul avea o celulă "subterană" secretă în Shin-Bet, care alimenta în mod regulat "Departamentul Apărării" al partidului cu informaţii. Celula activa în departamentul operaţional al Shin-Betului şi era condusă de şeful departamentului – un kibutznik membru în Mapam, Gershon Rabinowitz. Acesta a fost înlocuit în ianuarie 1951 cu alt kibutznik pe care i-l recomandase. Şi el procura Mapamului informaţii – după spusele lui Harel.

Într-o zi, unul din ofiţerii serviciului operaţional s-a dus la Harel şi l-a informat despre colegii lui. "Am fost şocat că unitatea însărcinată cu supravegherea activităţilor subversive era ea însăşi angajată în acţiuni subversive şi conspira împreună cu un partid politic în slujba căruia se afla". "Mai mult decît atît, continuă Harel, personalul departamentului operaţional era implicat în supravegherea, în beneficiul Mapamului, a ambasadelor occidentale". Harel i-a concediat pe toţi ofiţerii departamentului operaţional care avuseseră legături cu Hashomer Hatzair – Mapam.

"Bitahon Vedemocratia" aduce o remarcabilă contribuţie de documentare istorică cu privire la primii ani ai serviciilor secrete.

Autorul, Harel (născut sub numele de Halperin) scrie pentru prima oară despre copilăria sa – s-a născut la Vitebsk, oraşul în care a văzut lumina zilei Chagall, în 1912 – despre tinereţea lui ca *halutz* într-un kibutz devenit mai tîrziu Shefaym şi despre recrutarea sa în 1942 – 1943 de către organizaţia pre-statală Sherut Hayediot Shel Hahagana, Serviciul de Informaţiei al Haganei.

CABLUL TELEFONIC SUBTERAN

În 1944 a fost numit secretar al Departamentului Intern de Informaţii al Haganei care ţinea sub observaţie organizaţiile teroriste evreeşti Lehi şi Etzel şi pe comunişti. Harel a fost acela care a păstrat şi ascuns cu dibăcie arhiva serviciului ca să nu cadă în mîinile englezilor în anii următori. În 1946, a fost numit şef al Departamentului Intern iar în noiembrie 1946, şef al districtului Tel Aviv în cadrul Serviciului de Informaţii al Haganei.

Cartea lui Harel oferă prima descriere amănunţită şi autorizată a uneia dintre cele mai mari izbînzi ale Serviciului de Securitate în 1948: instalarea pe ruta Jaffa-Ierusalim a unui cablu telefonic subteran pornit din curtea şcolii de agricultură Mikve Israel. O echipă de pionieri ai Haganei a săpat, la începutul anului 1948, un tunel subteran de la şopronul din curtea şcolii pînă la cablu şi a ataşat microfoane secrete la cele şase linii telefonice. Luni în şir după aceea monitoare ale Serviciilor de Informaţii au înregistrat conversaţii între conducători palestinieni locali şi naţionali şi funcţionari şi ofiţeri britanici din Jaffa şi Ierusalim şi între conducători arabi locali şi din afară, din Amman şi Cairo.

În aceeaşi perioadă, Harel a trimis un agent arab la Amman cu misiunea de a încerca să afle dacă Legiunea Arabă a regelui Abdullah va invada Palestina la expirarea mandatului britanic. Agentul a plecat la Amman, a stat de vorbă cu unele rude ale sale care se aflau în unităţile armate ale Legiunii şi s-a întors cu un răspuns corect. (Totuşi, nu este ▶

clar cît credit a acordat conducerea de atunci a Yishuvului acestui raport sau dacă într-adevăr a avut vreun efect asupra pregătirilor Haganei în vederea invaziei de la 15 mai).

Vorbind despre perioada de început, Harel recunoaşte că în anii aceia oamenii aveau foarte puţină experienţă. Nu exista o tradiţie a Serviciului Secret. Serviciile de Informaţii, ca şi statul de altfel, s-au născut din nimic, s-au ivit toate deodată, pornind de la zero.

"Am stăruit de la început să nu luăm legea în mîinile noastre. Chiar în situaţii în care erau necesare vicleşuguri, nu trebuia să luăm legea în mîinile noastre. Ăsta era rolul judecătorilor şi al tribunalelor. Serviciile britanice puteau să elimine oameni. Noi, nu. Odată, în străinătate, a fost descoperit un trădător şi colegii lui au vrut să-l lichideze. Fostul şef al Serviciilor Secrete s-a opus cu fermitate, spunînd: "Trebuie adus acasă şi judecat".

ÎNTÎI AU TĂIAT, ŞI PE URMĂ AU NUMĂRAT...

Cartea de care ne ocupăm trece apoi în revistă cîteva cazuri dramatice care s-au petrecut în 1948, cînd Isser Be'eri era în fruntea Serviciului de Informaţii al Haganei.

Meir Tubiansky a fost un căpitan al armatei de apărare a Israelului care lucra la Societatea de Electricitate din Ierusalim. În iunie 1948, în timpul Primului Armistiţiu, a fost judecat sumar de Curtea marţială pentru spionaj şi trădare şi executat, în urma instigării lui Be'eri.

În timpul procesului care a durat cîteva ore şi s-a desfăşurat într-un loc izolat din Ierusalim, Tubiansky n-a fost reprezentat de un avocat. Familia n-a ştiut nimic despre arestarea, judecarea şi executarea lui, aflînd doar din ziare, după două săptămîni, despre moartea lui. Judecătorii erau David Karon, Avraham Kidron (Kremer) şi Binyamin Givli, toţi ofiţeri sub comanda lui Be'eri. Givli, şeful ramurii de informaţii din Ierusalim a Haganei a fost în acelaşi timp un fel de procuror ca şi Be'eri însuşi.

Tubiansky transmisese, fără să-şi dea seama, superiorilor săi de la Societatea de Electricitate o listă a fabricilor evreieşti din Ierusalim (cuprinzînd atelierele de construire a armamentului) care aveau nevoie de multă energie electrică. După Givli, aceasta era o listă cu obiective strategice care în cele din urmă au fost bombardate de iordanieni.

În urma unor plîngeri repetate adresate de văduva lui Tubiansky lui Ben-Gurion, cazul a fost cercetat din nou şi Tubiansky reabilitat. Be'eri, îndepărtat din cadrele armatei în 1949, a primit în plus o condamnare simbolică de o zi închisoare din partea unei comisii prezidenţiale.

Dar încă din decembrie 1948 Be'eri trebuia să părăsească funcţia de şef al Serviciului de Informaţii al Armatei, după ce fusese condamnat pentru că ordonase executarea unui arab suspectat ca agent dublu, Ali Kassem, din satul Sidna Ali de lîngă Herţlia. Corpul ciuruit de gloanţe al lui Kassem a fost descoperit lîngă Carmel, la începutul lui Decembrie. Fusese executat la 16 noiembrie de către agenţii lui Be'eri. Acesta a susţinut că Kassem intenţiona să transmită informaţii importante despre Israel ţărilor arabe.

Ajuns în faţa Curţii Marţiale, Be'eri a afirmat că unui serviciu de securitate trebuie să i se permită să acţioneze în afara şi pe deasupra legii, altminteri ar fi ineficient, a susţinut el în apărare. Dar tribunalul a stabilit la 9 februarie 1949 că, oricare ar fi fost împrejurările, ţinîndu-se chiar seama de condiţiile speciale în care se găsea ţara în 1948, statul "nu putea accepta un sistem prin care orice agenţie statală, fie ea militară sau civilă, să acţioneze în afara legii".

LIPSURI LA SECŢIA DE CADRE...

O acuzaţie majoră pe care o aduce Harel în cartea sa constă în faptul că Departamentul Politic şi ramura de informaţii a armatei – a cărei unitate 131, în anii '50, răspundea de spionajul israelian în ţările arabe – angajau adesea aventurieri bătăuşi, mincinoşi şi foşti criminali, pentru operaţiile lor, nepracticînd sistemul unei selecţii riguroase din care Shin-Bet şi Mossad şi-au făcut un titlu de mîndrie.

Cazul lui Evri Elad (alias Paul Frank) din 1954 este binecunoscut. Elad şi-a confecţionat o biografie atrăgătoare – studii la Viena, membru al Palmahului – dar a fost dat afară din armată pentru că a furat un frigider înainte de a fi angajat de comandantul unităţii 131, Motke Ben-Tsur, pentru misiunea în Egipt. Lui Harel îi este limpede că Elad a trădat reţeaua egipteană înainte de a pleca în Egipt. Mai tîrziu a fost arestat şi judecat în Israel.

Mai puţin cunoscut este cazul lui Mordehai Kedar; alt recrut al Serviciului de Informaţii al Armatei care a fost trimis într-o misiune în străinătate. Kedar fusese implicat în jefuirea unei bănci la Afula, în 1950. Fusese de asemenea suspectat de uciderea ▶

unui şofer de taxi la Hadera şi de participarea la alte crime. În noiembrie 1956 a fost recrutat de Serviciul de Informaţii al Armatei în urma intervenţiei medicului psiholog Dr. David Rudy, care a declarat că această misiune în slujba statului îi va da pacientului său posibilitatea să se reabiliteze.

Kedar a fost trimis în America de Sud, în luna martie a anului următor. La sfîrşitul lui noiembrie a ucis un evreu localnic care-l luase la el în casă şi-l găzduise în decursul ultimei jumătăţi de an. Crima a făcut parte dintr-un plan odios prin care Kedar a obţinut zeci de mii de dolari, după ce-i spusese binefăcătorului său că intenţiona să organizeze o întîlnire secretă pentru pace între înalte personalităţi oficiale din Israel şi Egipt. Victima a fost înjunghiată de 80 de ori.

Harel spune că pînă la urmă Kedar a fost adus în Israel, unde banii furaţi i s-au găsit în bagajul său de mînă şi unde a fost judecat pentru crimă. Procesul a avut loc în secret în 1962. Sentinţa: închisoare pe viaţă. A fost eliberat în 1974 şi în cele din urmă a emigrat.

מדטון בע"מ MEDTON LTD.

Informează că s-a găsit o soluţie computerizată PENTRU CEI SUFERINZI DE DIFICULTĂŢI DE AUZ

Firma MEDTON a revoluţionat domeniul aparatelor auditive şi în Israel

FOARTE INTERESANT!

"PHOX"

• ESTE PRIMUL APARAT AUDITIV COMPUTERIZAT DIGITAL DIN LUME, DE PRODUCŢIE ELVEŢIANĂ, CU POTRIVIRE OPTIMĂ ŞI PRECISĂ

• PREŢURI DE OCAZIE SPECIALĂ!

• CONTROLUL AUZULUI, RECOMANDĂRILE ŞI POTRIVIREA APARATULUI – GRATUIT

NOU! NOU!

Pentru amănunte, adresaţi-vă la 03/203992 – 285991

Singurii reprezentanţi pentru ISRAEL "MEDTON" – Tel Aviv, Str. Ben Iehuda 60

«HADEKEL»

CASĂ DE PĂRINŢI
PETAH TIKVA

STR. NEŢAH ISRAEL NR. 15
TEL. 03/9302480

SUB SUPRAVEGHEREA MINISTERULUI SĂNĂTĂŢII
• NIVEL OPTIM
• STRICT CASHER

ÎNGRIJIRE MEDICALĂ DEVOTATĂ

PRIMIM ŞI BOLNAVI CRONICI

★★★★ יהלום ★★★★

hotel GRAND YAHALOM

NATANIA
STR. GAD MAHNES 15
TEL. 053/624888–9. TELEX: 03–341917

• APROAPE DE MARE ŞI DE CENTRUL ORAŞULUI
• MÎNCARE EXCELENTĂ, SERVICI IREPROŞABIL
• ATENŢIE PERSONALĂ DEOSEBITĂ

PREŢURI SURPRIZĂ PENTRU LUNILE SEPTEMBRIE ŞI OCTOMBRIE 1989 (NU CUPRIND ŞI SĂRBĂTORILE)

• 85 şekeli de persoană în cameră dublă, cu pensiune completă
• 75 şekeli de persoană în cameră dublă cu semipensiune

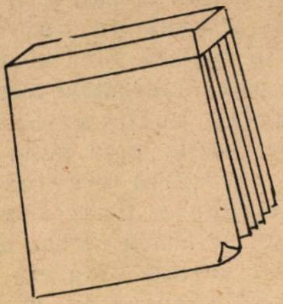

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

DUPĂ CĂSĂPIREA EVREILOR – CREŞTINII

Nedispunînd de serviciile unui institut de sondaj de opinie publică şi dorind să cunosc ceea ce gîndesc israelieni şi dincolo de cercul, forţamente restrîns, al celor pe care îi cunosc, mărturisesc că urmăresc cu pasiune rubricile în care marile cotidiene tipăresc selecţiuni din scrisorile primite de la cititori. Şi trebuie să recunosc că nu o singură dată curiozitatea mi-a fost răsplătită din plin. Precum în aceste rînduri scrise de un chibuţnic – exact! un chibuţnic legat prin forţa lucrurilor de Partidul Muncii – din Beit Hanita:

"Mi-a povestit un prieten, arab creştin dintr-unul dintre satele Galilului: arabii musulmani care au luptat cu noi în 1948 erau siguri că vor putea să lichideze aşezarea evreiască cea mică care era atunci în ţara noastră. Se învîrteau cu siguranţă cu armele lor prin satul creştin şi declarau: "După Şabat, va veni Duminică", dînd de înţeles că după ce îi vor lichida pe evrei, va veni rîndul creştinilor. Şi erau atît de siguri de succesul scopului lor încît îşi împărţeau între ei, cu voce tare, pămînturile şi soţiile şi fetele lor. Alţi arabi creştini mi-au confirmat-o, că s-a întîmplat şi în alte sate, după cum am auzit de la prieteni druzi despre o situaţie asemănătoare în satele amestecate dinaintea Războiului de şase zile. Cînd l-am întrebat pe prietenul meu creştin de ce nu recrutează ei în Zahal şi de ce nu vin în ajutorul fraţilor lor din Liban, a fost încurcat, a bîlbîit şi nu a izbutit să găsească răspuns.

Povestesc lucrurile acestea pentru mulţi naivi dintre fraţii noştri, fiii lui Israel, care se înşeală cu iluzii vane cu înapoierea arabilor a unor terenuri din inima ţării noastre".

...Am încheiat citatul.

O FAMILIE UNITĂ

După o ieşire violentă şi revoltătoare, în care a caracterizat eforturile armatei de a stăpîni intifada drept "un război împotriva copiilor", dintr-un motiv sau altul, textierul Dan Almagor a dispărut de pe firmament. Cum, însă, nimic nu se pierde, şi-a făcut apariţia soţia lui, cercetătoarea orientalistă, Ella Almagor. La fel de revoltător, dar şi mai lipsit de orice sensibilitate.

Cinci ani şi jumătate de la consumarea faptelor (adică de la violarea, schingiuirea şi asasinarea lui Dani Katz, pe cînd avea 12 ani), mai bine de trei ani de la pronunţarea sentinţei, d-na Almagor şi-a amintit să aibă îndoieli, să nu fie convinsă că cei trei tineri arabi condamnaţi la detenţie sînt "într-adevăr" asasinii şi să anime o colectă publică care să le permită deschiderea unei acţiuni de recurs.

Treaba ei? Nu numai, căci de atîtea îndoieli şi "mustrări de conştiinţă" – după propria-i mărturisire făcută cît mai public cu putinţă –, toată colecta asta se desfăşoară cu mare tam-tam publicitar, interviewuri şi titluri pe cîteva coloane în ziarele care s-au arătat dispuse s-o găzduiască. Şi nu numai atît: d-na Almagor a găsit cu cale să-i scrie o scrisoare mamei copilului asasinat, explicîndu-i cît de tare suferă din pricina convingerii că cei trei condamnaţi sînt "victime"! Nu-i cere textual să doneze şi ea bani, dar...

Cineva poate ar trebui s-o întrebe pe onorabila orientalistă pe ce-şi fundamentează bănuielile privind "eroarea judiciară". Nimeni nu a făcut-o. Nu o s-o facem noi, dar nu putem să ne astupăm gura în a-i striga desgustul nostru la adresa sadismului de a se adresa mamei lovită în tot ceea ce îi era mai scump.

Dani Katz ar fi avut acum 18 ani şi, desigur s-ar fi pregătit să intre în armată. În Zahal, în acel corp care "duce un război împotriva copiilor"! Familiei Almagor, cel puţin nu i se poate reproşa lipsa de continuitate în gîndire...

VIZITAŢI AUSTRIA, DOMNILOR!

Guvernamentalul Institut vienez de cercetare a conflictelor a avut îndrăzneala să efectueze un sondaj pentru a stabili dacă într-adevăr austriecii sînt antisemiţi, aşa cum s-a afirmat în toată lumea după alegerea lui Waldheim ca Preşedinte al Republicii după dezvăluirea trecutului lui hitlerist. Foarte probabil cu mai mult sau mai puţin secreta intenţie de a demonstra că Austria a fost calomniată.

Rezultatele: 40 la sută dintre austrieci cultivă ▷

sentimente antisemite într-o formă sau alta, de o intensitate sau alta. Zece procente din ansamblul populaţiei cultivă ceea ce, în limbajul aseptic al sondajului, se numeşte "sentimente antisemite primitive şi foarte grosolane". Adică cele care nu exclud pogromul, exterminarea sau măcar excluderea evreilor. Zece procente!

Nimic nu mai e uimitor sau inexplicabil. Nici din trecut, nici din prezent. Vizitaţi Austria, domnii mei! Vă sînt garantate trăiri de neuitat.

MOARTEA ÎNFRÎNTĂ DE O MASCĂ

Imaginea este una dintre acelea care mărturisesc că realitatea este mai violentă decît fantezia, un soi de secvenţă reală a unui film ştiinţifico-fantastic şi de aceea greu, foarte greu de suportat.

În epoca în care Itzhak Şamir verifica adeziunile diverselor categorii ale populaţiei pentru programul de pace pe care l-a conceput împreună cu ministrul său de Apărare, premierul s-a întîlnit cu un grup de colonişti din Beit El, o aşezare – mărturie directă a unuia care a văzut-o şi a trăit-o o lună în vecinătatea ei – ţîşnită în toată splendoarea pe dealurile încă înverzite ale începutului Iehudei, între Ramallah şi Schem. Printre cei veniţi să-l încurajeze se afla şi Dov Kalmanovici: un băiat tînăr, victimă a unei sticle incendiare aruncată de "răsculaţi" în maşina lui în urmă cu aproximativ un an. Lupta medicinei pentru a-i salva viaţa a reuşit; a început propria luptă a tînărului pentru a trăi normal – cît se poate de normal! – cu o faţă complet desfigurată, acoperită de o mască. Un carnaval tragic şi înălţător. O mască ca o emblemă. O mască în chip de acuzaţie violentă.

Cuvintele, încă o dată!, se usucă asemeni frunzelor în bătaia arşiţei. Imaginea – pe care noi am răspîndit-o în toată lumea – le face inutile.

POVESTE CU DOUĂ MORALE

Ora la care s-a produs atentatul din autobuzul 405 nu a permis – aşa cum i s-a părut firesc lui Zubin Mehta – amînarea pentru o altă seară a concertului pe care Filarmonica Israeliană trebuia să-l susţină la Ierusalim. Cel care, cu cîteva săptămîni înainte, în plină campanie anti-israeliană declanşată de declaraţia (sau falsificarea ei) lui Daniel Barenboim, a declarat unui ziar londonez "chiar dacă aş avea obiecţii faţă de politica guvernului în Teritorii, nu este rolul meu să le exprim şi, în orice caz, nu acum ar fi momentul s-o fac", a trebuit să se încline în faţa forţei împrejurărilor. Dar omeneşte, directorul artistic şi dirijorul formaţiei create de Bronislaw Huberman şi Toscanini ca replică a epurărilor antisemite ale lui Hitler, a găsit modalitatea de a-şi exprima zguduirea resimţită faţă de tragedie.

După ce, urcîndu-se la pupitru, a cerut publicului să păstreze un moment de reculegere, Mehta a propus ca în seara aceea să nu se aplaude. Şi, într-adevăr, concertul s-a desfăşurat într-o reţinere care a marcat mult mai zguduitor tragedia decît ar fi făcut-o anularea manifestării.

Indianul (oare mai este el un străin?) nu s-a limitat la atît. Imediat după încheierea concertului, s-a dus la spitalul Hadassa să viziteze răniţii. A trecut de la pat la pat, a strîns o mînă, a spus un cuvînt, evident în engleză. Pînă cînd a ajuns la patul teroristului care a rostogolit autobuzul în prăpastie. Acesta, prea puţin la curent cu viaţa muzicală internaţională pentru a-l recunoaşte pe Zubin Mehta, dar auzindu-l vorbind engleza, a început să răcnească: "M-au bătut, m-au torturat, mi-au rupt picioarele!"

Teroristul s-a calmat numai cînd un medic l-a informat că personajul vorbind engleza nu este un ziarist străin, ci... doar un dirijor.

מקור עור

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE A GARNITURILOR DE SALON (CANAPELE, FOTOLII, ETC.) DIN PIELE, PÎNZĂ ŞI IMITAŢIE PIELE

FABRICA ŞI
SALA DE EXPOZIŢIE
ÎN TEL AVIV,
STR. EMEK IZRAEL 24,
COD 66084
TEL. 03/824044; 839436; 820608

10 VIOLURI PE ZI

Delictele sexuale dau mult de furcă poliţiei. În fiecare zi se produc 9 – 10 violuri în Israel. 3.500 de femei se adaugă în fiecare an victimelor agresiunilor sexuale. Criminologii sînt de părere că numai 20 la sută din cazuri sînt aduse la cunoştinţa poliţiei şi asta pentru că procedura judiciară este de multe ori umilitoare pentru victimă. Mai ales atunci cînd reclamaţia vine cu întîrziere de cîteva zile, după ce victima şi-a revenit din şocul psihologic.

CHIAR ÎN DUBA POLIŢIEI...

Unul din momentele cele mai umilitoare este confruntarea. "A fost cu asentimentul reclamantei", susţine în aproape toate cazurile acuzatul. "Minciună sfruntată, ripostează victima; a fost viol!" Şi discuţia are loc, fireşte, în prezenţa poliţiştilor.

Uneori, lucrurile iau o întorsătură tragică. Astfel, cu cîţiva ani în urmă, o tînără de 17 ani a fost violată a doua oară, în dubă, de către poliţistul care primise misiunea s-o transporte acasă, după confruntarea de la secţia de poliţie.

Odată ancheta poliţienească încheiată, dosarul este înaintat justiţiei. Şi în acest stadiu victima continuă a fi traumatizată. Un studiu efectuat ▶

CINE SPUNEA CĂ BĂRBATUL ISRAELIAN E ISTOVIT DE "HAMSINURI", GREVE ŞI TERITORII?

recent în Statele Unite arată că nu puțini judecători sînt prizonierii prejudecăților. La un recent congres științific ținut la New Jersey s-a arătat că persistă stereotipuri disprețuitoare la adresa femeilor violate și acest lucru se reflectă în sentințele pronunțate. Lucrurile nu stau mai bine în Israel, susțin colaboratorii Centrului de asistență a victimelor agresiunilor sexuale.

AGRESORII RECIDIVEAZĂ ÎN TOATE CAZURILE

Particularitatea delictelor sexuale este că agresorii recidivează aproape întotdeauna.

E tipic în această privință cazul lui Șlomo Lev-Ami, denumit "Siluitorul politicos", pentru că obișnuiește a prezenta scuze victimelor sale, după atentat. Dosarul său a cuprins nu mai puțin de 16 violuri și a fost condamnat la 30 de ani închisoare. Psihiatrul care l-a examinat în închisoare a arătat, în raportul înaintat justiției, că vîrsta medie a infractorilor din domeniul delictelor sexuale este de 35 – 40 de ani. Pe această bază, la recurs, pedeapsa a fost redusă cu 12 ani. După 10 ani de detențiune, restul pedepsei a fost din nou redus, de astă dată pentru bună purtare în închisoare, așa că Șlomo a fost pus în libertate. pentru scurtă vreme, căci nu de mult a fost arestat din nou, pentru că a săvîrșit din nou o agresiune sexuală, într-o grădină publică din Natania.

VĂ ROG SĂ MĂ CASTRAȚI

Din aceeași faună este și Eli Bozoglo, de 35 de ani, condamnat în 1985 la 9 ani închisoare, pentru delicte sexuale săvîrșite împotriva unor minore. Anterior executase 4 ani de închisoare pentru infracțiuni de același gen. În depoziția sa, acuzatul a cerut să fie castrat, căci nu e în stare să-și domine instinctul. Judecătorii au făcut abstracție de cererea sa, condamnîndu-l din nou la închisoare.

În acest spațiu infracțional avocații reușesc uneori să-i scoată basma curată pe infractori, strecurîndu-i cu abilitate printre furcile caudine ale legii. Așa obișnuiesc a susține că clientul e iresponsabil sub raport penal, întrucît în momentul comiterii delictului nu era în deplinătatea funcțiilor sale mintale. Cu acest argument a fost scos de sub incidența legii penale un instructor religios, care fusese tradus în justiție pentru atentate la pudoare comise împotriva a trei fetițe de cîte 11 – 12 ani. Elohim e mare.

VICTOR MINCU

OPHIR TOURS
(Marcel Bădescu-Blecher)
Tel Aviv, Str. Ben Yehuda 32
prețuiește creația nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român
•
OPHIR TOURS
(Marcel Bădescu-Blecher)
a oferit un premiu participanților la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

ADRIAN
Birou de turism,
str. Sheinkin 8, Tel Aviv
prețuiește creația nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român
•
ADRIAN
a oferit un premiu participanților la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

ADI TOURS – E. WEISS
Tel Aviv – Allenby 111
prețuiește creația nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român
•
ADI TOURS – E. WEISS
a oferit un premiu participanților la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

ȘI-A CUCERIT CU PUMNII DREPTUL LA VIAȚĂ

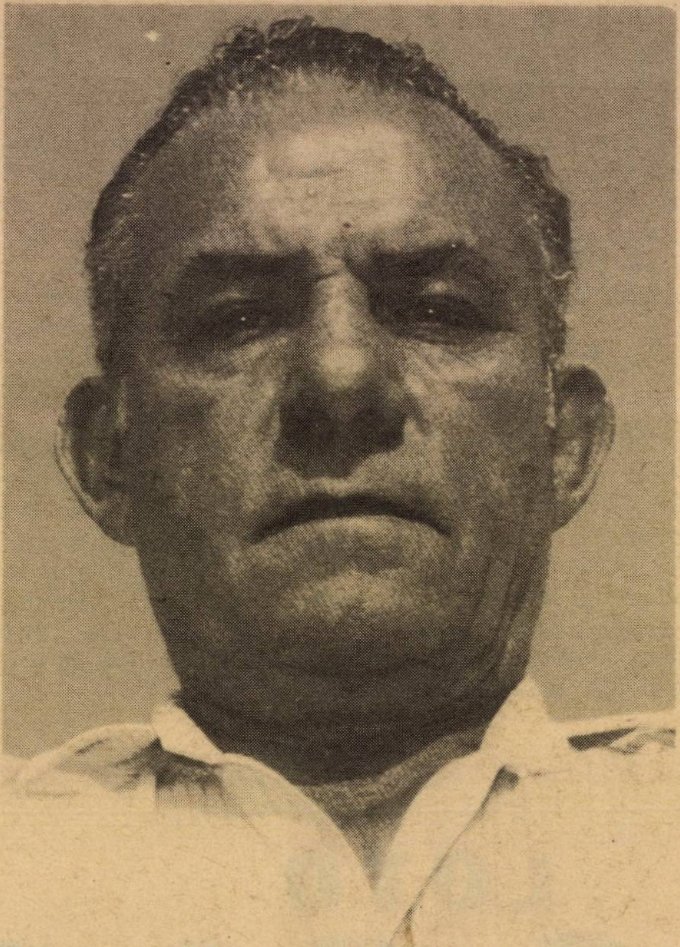

Shlomo: arată excelent. Dar noaptea are coșmaruri

Shlomo Aroch și-a cucerit cu pumnii dreptul la viață. La Auschwitz. În sensul cel mai propriu, în accepția cea mai directă a noțiunii.

Boxul i-a salvat viața. Căci deținutul care purta tatuat pe braț nr. 136954, era boxeur și nu de rînd: campionul Greciei la categoria ușoară.

La sfîrșitul anului 1942 a ajuns la Auschwitz. Unul din cei 60.000 evrei greci, deportați de naziști. Avea 17 ani și jumătate. Părinții, cei doi frați și cele două surori, au fost îndreptați direct la camerele de gazare. El, Shlomo, a fost cruțat: era tînăr, vînjos, bun de muncă. A fost încadrat într-un detașament și supus regimului de exterminare lentă.

Au trecut de atunci 47 de ani. Dar anii nu au șters imaginile de apocalips din memoria lui Shlomo. Recent, un producător de la Hollywood a transpus pe ecran teribila lui aventură.

UN PUGILAT LA MINUS 30 DE GRADE

O secvență. Din film. Din viață. Noapte de iarnă. Teribila iarnă a lui 1942. Iarna Stalingradului. Nămeți de jumătate de metru înălțime, care au acoperit aproape cu totul baraca nr. 8 a lagărului morții Birkenau. După miezul nopții, un kapo s-a apropiat de prichiciul pe care dormea Shlomo Aroch, făcîndu-i semn să-l urmeze. Au mers multă vreme printre troienele înghețate, pînă au ajuns în dreptul unei bărăci de unde răzbăteau sunetele unor viori. Au intrat. Trei ofițeri naziști, beți morți, ascultau în transă muzica tarafului țigănesc.

– Der Jude? Gut! exclamă unul dintre ofițeri și făcu semn spre ușă.

Alt kapo se ivi cu un deținut. Ca și Shlomo, în haine vîrgate, cu tîrligi de lemn în picioare. Era Antony Czortak, campionul de box polonez.

Au fost puși față în față și au primit ordin să boxeze. Fără mănuși și fără menajamente. Spre hazul naziștilor beți. Pînă cînd s-au săturat și au făcut semn să fie ridicați de pe jos. Epuizați, însîngerați, dar în viață amîndoi...

A fost una dintre cele aproape 300 de partide pe care Shlomo a trebuit să le susțină în lagăr.

UN LITRU DE CIORBĂ PE ZI

Ofițerul care l-a selecționat era un pasionat al boxului. La început nu i-a venit să creadă că evreul acesta negricios și scund e campion. Dar ceilalți deținuți din Salonic repetau într-una: Gut! Gut!, și nazistul l-a pus la încercare. I-a pus în față alt deținut și a stat să privească. Da, băiatul are un pumn necruțător.

Ofițerul a dat ordin să i se dea zilnic campionului un litru ▶

de ciorbă în plus. Îl vroia în formă. Acest litru de ciorbă l-a menţinut pe Shlomo în viaţă.

Un an mai tîrziu, ofiţerul ce-l selecţionase părăsi lagărul, fiind trimis pe front. Înainte de plecare, l-a detaşat pe Shlomo într-un lagăr vecin, comandat de un prieten. ca un fel de cadou de despărţire între nazişti.

900 DIN 60.000

În 1945, iarna, lagărul a fost eliberat de sovietici. Se mai aflau în viaţă 900 de evrei greci. Din 60.000. Printre ei şi Shlomo.

Valul refugiaţilor l-a purtat mai întîi în Belgia, apoi la Salonic, oraşul natal. Dar nu pentru mult timp, căci nimeni şi nimic nu-l mai reţinea.

A venit în Israel. A cunoscut-o pe Martha, şi ea din Salonic, şi ea o supravieţuitoare a lagărului de exterminare.

În primii ani, Shlomo a lucrat pe şantiere de construcţii. Apoi şi-a deschis o întreprindere de ambalat şi transport.

Anii treceau. Au venit, rînd pe rînd, pe lume copiii – două fete şi doi băieţi. Au crescut, s-au însurat şi au început să vină nepoţii.

Viaţa îşi urmează cursul. Ziua, totul pare normal. Noaptea însă, e altfel. Căci, deseori, noaptea, somnul lui Shlomo Aroch e bîntuit de coşmaruri. Auschwitz, nămeţi, nazişti beţi, înfruntări cu pumnii. pe viaţă şi pe moarte...

V. R.

SS-istul şi campionii: Scenă din film. Viaţa e o luptă, nu-i aşa?

ULTIMA INDURARE

AVEM, CU TOŢII, DREPTUL DE A TRĂI. ŞTIM.

DAR DREPTUL DE A MURI?

E O ÎNTREBARE. CUMPLITĂ.

"E greu să gîndeşti că te-ai transformat de fapt într-o povară a rudelor şi a societăţii" – scria înainte cu doi ani Lea Menuhin-Cohen, la 65 de ani, una dintre fondatoarele chibuţului Maagan Michael, în scrisoarea de despărţire pe care a lăsat-o înainte de a se sinucide: "Viaţa bătrînească nu are nici un rost" era convinsă verişoara marelui violonist Iehudi Menuhin, care a fost şi membră a asociaţiei britanice care propagă această idee.

"Am senzaţia că a făcut-o prea devreme, dar sentimentele omului şi viaţa lui îi aparţin" a afirmat atunci Noemi Zorea, nu numai din aceeaşi generaţie cu răposata, dar şi bună prietenă a ei.

Evocarea aceasta nu e întîmplătoare: în ultimele luni a reapărut în dezbaterea complicată şi fără răspunsuri categorice, în acelaş timp morală şi juridică, a dreptului omului de a muri. În opoziţie cu toate cazurile cunoscute în aceşti ani, de această dată s-a cerut intervenţia autorităţilor şi a legii. Cîteva minute după ce s-a aflat despre moartea unei locuitoare din Haifa, de 78 de ani, Poliţia a arestat-o pe fiica ei de 45 de ani, ca suspectă de crimă. Motivul: în mod intenţionat, ea nu a împiedicat moartea mamei, care a hotărît să-şi pună capăt vieţii şi a agonizat sub ochii ei.

"VIAŢA NU TREBUIE LUATĂ DIN NICI UN MOTIV: URĂ, DISPREŢ SAU DRAGOSTE"

Conform Legii represive, orice om care nu împiedică în fapt sau prin neglijenţă moartea mamei sau a tatălui său comite, de fapt, delictul de crimă. Dacă este acuzat de aceasta, Tribunalul este obligat să-l condamne la închisoare pe viaţă. "Legea nu permite omului să ia viaţa semenului său, oricare ar fi motivul – ură, dispreţ sau dragoste" precizează procurorul regiunii Haifa, av. Lili Borischanski, care a primit grosul dosar al anchetei împotriva femeii şi va trebui să decidă dacă s-o acuze de crimă.

În primele zile de doliu, femeia din Haifa, (al cărei nume este interzis să fie dezvăluit) a traversat toată procedura juridică. După ce a fost eliberată de judecătorul de pace, care a decis că din probele ce i-au fost prezentate nu reiese să fi fost vorba despre crimă, Poliţia a prezentat recurs la Tribunalul Regional, care a ordonat arestarea pentru 7 zile. Suspecta a prezentat recurs la Tribunalul Suprem, care a eliberat-o cu condiţia să nu locuiască în casa ei. A mamei.

Poliţia a precizat că se referă la anchetă ca la un dosar obişnuit de crimă.

REGULA PRACTICATĂ ÎN LUME: SĂ NU PRODUCI RĂU BOLNAVULUI, SĂ-L AJUŢI ŞI SĂ PRIMEŞTI ACORDUL LUI

"Societatea israeliană nu poate primi provocarea morţii din milă" – afirmă dr. David Cohen, directorul secţiei de geriatrie din spitalul Carmel. El a fost de acord să fie interviewat de cotidianul "Maariv" doar pentru a face cunoscută problema complexă care preocupă omenirea de sute de ani. Trei interdicţii au fost acceptate chiar şi de moraliştii care acceptă provocarea morţii din milă: a nu produce rău bolnavului, a-l ajuta şi a-i primi acordul.

Dr. Cohen, un om cu frica lui Dumnezeu, mărturiseşte că a auzit rugăminţi ale bolnavilor să li se pună capăt vieţii, dar el a fost sceptic în privinţa adevăratelor lor intenţii. "Să ajuţi omului să meargă pe lumea cealaltă nu este rolul medicului, căci l-ar transforma într-un automat fără raţiuni umanitare; aşa cum un negustor de pantofi nu vinde rochii, moartea nu este marfa medicului" explică dr. Cohen care prezintă un lung şir de probleme suplimentare ridicate de chestiunea "morţii din milă". ▶

"ŞI DACĂ DUPĂ O CLIPĂ BOLNAVUL ŞI-A SCHIMBAT PĂREREA? ŞI DACĂ NU A ÎNŢELES ÎNTREBAREA?"

"Ce înseamnează să ai acordul bolnavului? Poate o clipă după ce a fost de acord şi-a schimbat părerea... Poate nu a înţeles întrebarea"... afirmă dr. Cohen şi ridică apoi problema căii prin care se produce moartea, direct sau pe ocolite. "Care este deosebirea dacă un om este otrăvit cu cianură, detaşat de aparatul de respiraţie sau medicul nu dă hrană bolnavului care refuză să mănînce? În toate cazurile, el moare numai că în ultimul caz, medicul îşi salvează pielea". În plus prezintă imposibilitatea stabilirii graniţelor care despart viaţa omului de moartea lui.

Barierele grele ale omenirii, care suspectează transformarea crimei – oricare i-ar fi condiţiile – în normă socială vor împiedica şi în anii viitori darea unui răspuns categoric problemei şi e aproape evident că vor mai creşte printre noi potenţiali criminali bine-intenţionaţi.

V. MINCU

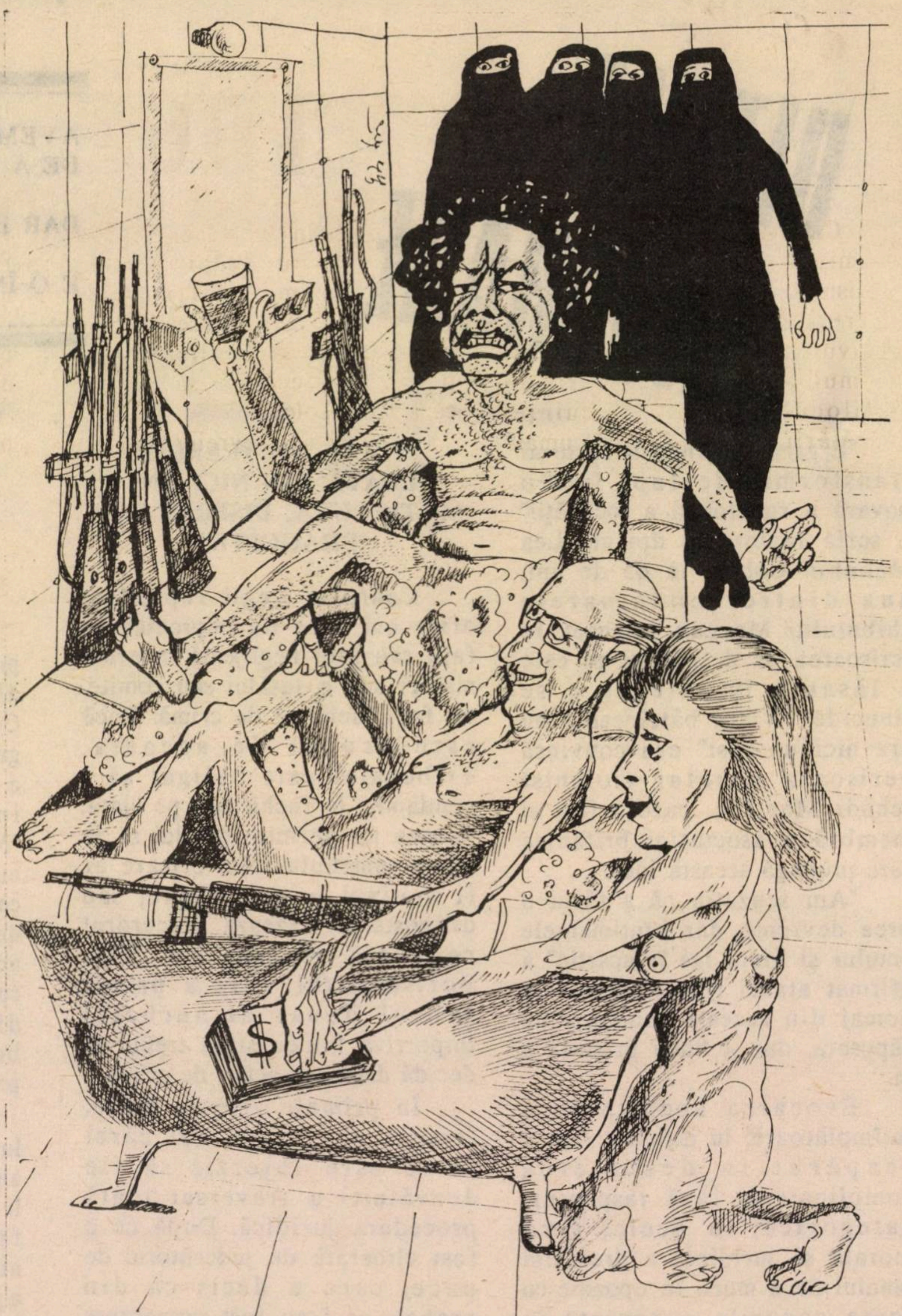

(Desen de Gitta Sion: Umanistul Papandreu, scăldîndu-se în aceleaşi ape cu Kadafi şi cu simpatica amantă)

La început, aflînd că Papandreu, fostul prim ministru al Greciei şi-a teleghidat băieţii, ce veniseră cu echipa Aris-Salonik la München, să se ia după jucătorii lui Macabi-Tel Aviv la Dachau printre pietre de mormînt evreiesc şi să-i insulte cu Ara-fat, Ara-fat!, – la început n-am înţeles. Şi mi-am zis: nu se poate... Papandreu... socialist... umanist... Holocaustul... orişicît... Mai pe urmă, cînd am citit că acelaşi Papandreu a interzis miniştrilor săi să ia parte la comemorarea de anul acesta a victimelor Holocaustului, – iarăşi n-am înţeles. Şi mi-am zis: nu se poate... Papandreu... socialist... umanist... Holocaustul... orişicît. Apoi, cînd am aflat că acelaşi Papandreu – acum sub anchetă, pe post de borfaş, primeşte pe sub mînă vreo 5 milioane de dolari pe lună din partea lui Kadafi pentru a sprijini (împreună cu amanta sa, frumoasa stewardesă de la Olympic-Airways) politica libiano-oepistă – am înţeles. Fiindcă nu sînt idiot. Şi fiindcă de-aia a dat Dumnezeu minte omului: ca să-nţeleagă.

carnet TELAVIVIAN

TRUMPELDOR

Ca orice oraş care trăieşte, se mişcă, pulsează şi creşte, ca Parisul cu Pere-Lachaise-ul lui, într-o bună dimineaţă Tel Avivul s-a trezit că cimitirul, primul său cimitir, se află în mijlocul lui. Între locuinţe, bucătării şi dormitoare numai? Nu: cimitirul Trumpeldor răsare în calea hedoniştilor amatori de soare şi apă, defilînd zilnic în chiloţi şi papuci către valurile albastre ale Mediteranei, în calea petrecăreţilor localnici sau din vecinătate sau străini căutînd un mijloc de a-şi omorî noaptea, între magazine, birouri, autobuze, limuzine. Un "memento mori"? Să fim serioşi: un element de peisaj familiar, ca o bancă sau un gard pe lîngă care treci în asemenea măsură, încît nici nu-l mai vezi. Ar trebui ca Cimitirul Trumpeldor să dispară, să-i crească aripi şi să se ridice chagallian la cer, pentru ca trecătorii să constate că a fost acolo.

Un cimitir evreiesc nu este un loc de reculegere, o tristă invitaţie la meditaţie, o mîngîiere miloasă de boschete şi arbori şi flori; un cimitir evreiesc este un strigăt scrîşnit de disperare, o aglomerare de pietre dure, precise, implacabile ca moartea însăşi. Sub soarele israelian, cimitirul evreiesc devine necruţător. Nu Cimitirul Trumpeldor. În dosul cam coşcovit al block-hausului El-Al, sfidînd clădirile bătrîne la 40 – 50 de ani de existenţă, Trumpeldor a devenit o arhitectură cubistă, severă, dar luminoasă. Limpede, pînă şi în mesajul lui filozofic, ca o ecuaţie algebrică bine rezolvată: a+b=c! Moartea şi-a pierdut spaimele, fiorul. A devenit Altceva, la fel de logic şi normal ca acest Ceva pe care îl reprezentăm toţi, amatori de plajă, cheflii, vecini şi trecători de-o potrivă.

Doar Nahum Guttman, pictorul cu mult albastru al Micului Tel Aviv, povestitorul lui inegalat cu nesfîrşite rezerve de humor şi tandreţe, s-a retras undeva lîngă gard, cît mai aproape de o poartă, pentru a putea trage cu ochiul către Încoace. Să vadă ce mai e nou pe Ben Iehuda şi dincolo de el.

CITADIN

GALERIA DE ARTĂ ROSENFELD
Tel Aviv – Dizengoff 147
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român
•
GALERIA DE ARTĂ ROSENFELD
a oferit un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

ARKIA
Societate de zbor
Tel Aviv
preţuieşte creaţia nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a geniului artistic evreo-român
•
ARKIA
a oferit un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MARCEL IANCU-DADA

HOTEL
«DAVID»
ŢFAT – MUNTELE CNAAN
TEL. 06/971662 – 930062

• AER MONTAN
• CAMERE CU DEPENDINŢE ANEXATE
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ, FAMILIALĂ
• BUCĂTĂRIE EUROPEANĂ, CASHER
•
ÎNSCRIEŢI-VĂ DIN TIMP PENTRU "ROŞ HAŞANA" CARE SE SERBEAZĂ LA NOI CU FASTUL TRADIŢIONAL
•
PENTRU RESTUL LUNII SEPTEMBRIE, ACORDĂM
MARI REDUCERI

GURA HUMORULUI

MICA PUBLICITATE

STATUL VINDE MARI PĂRȚI DIN EL, SCĂPATE DE LA FOC

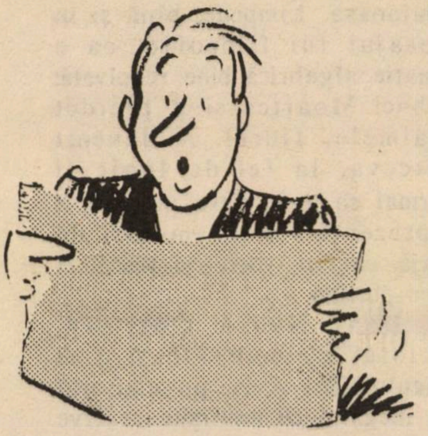

Ajungînd la concluzia că statul este greu de întreţinut, mai ales că a devenit nerentabil după ce diferite părţi din el au înregistrat deficite, au fost furate şi transferate la bănci din străinătate sau au luat foc, guvernul a hotărît să pună în vînzare numeroase societăţi de stat, bănci, întreprinderi şi alte bunuri care nu mai sînt bune.

Iată cîteva oferte:

TEZAURUL ÎN PREŢ DE PIERDERE

Prima bancă propusă la vînzare este Bank Idud. Ea nu mai are de mult nici un ban, este ea însăşi în overdraft, aşa că orice preţ se oferă,este mană cerească.

Bank Leumi, care e a Sohnutului, menită să stea la dispoziţia olimilor cu împrumuturi conexate la index, dolar şi dobîndă bancară, şi-a pierdut şi ea răbdarea tot aşteptînd valurile de olim, şi aşteaptă acum vreun iored din Canada care s-o cumpere.

Bank Mizrahi caută şi ea un goi de Şabat care să se spurce achiziţionînd-o.

Bank Israel – care e Banca naţională – a anunţat că vinde Tezaurul statului care are mari deficite. O dă în preţ de pierdere.

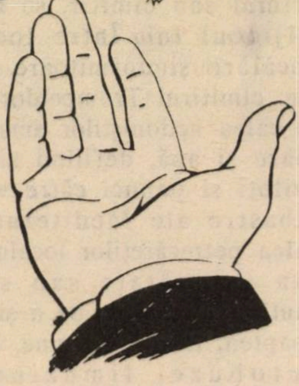

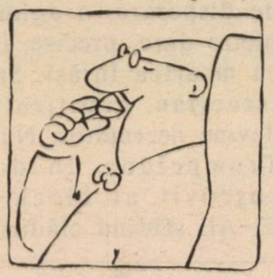

CINE SÎNT AMATORII

În mod surprinzător – şi jignitor – pînă acum nu s-au ivit multe persoane amatoare să cumpere bunurile statului. Marii capitalişti evrei din străinătate se arată interesaţi să cumpere mai degrabă plantaţii de banane în Cuba, terenuri agricole în Alaska sau imobile în Armenia decît întreprinderi prăbuşite în Israel.

Shaul Eisenberg s-a arătat dispus să cumpere propriile sale proprietăţi din Israel în speranţa că le va putea salva.

Robert Maxwell, care a achiziţionat un pachet de acţiuni la ziarul "Jerusalem Post", e gata să cumpere şi tirajul acestui ziar pentru a-i asigura existenţa.

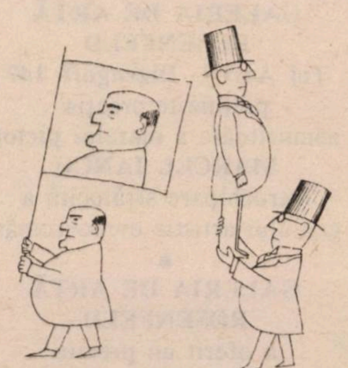

Armand Hammer ar dori să cumpere societăţile "PAZ", "SUPERGAZ", "PETROLGAZ", "AMISRAGAZ", dar mai întîi vrea să facă în ele prospecţiuni ca să vadă dacă este în ele gaz.

Un şofer de taxi din New York, fost israelian, declară că cumpără şi mîine rezervaţiile naturale cu condiţia să i se permită să le transforme în terenuri de parcare şi garaje.

Pentru poliţie nu s-a găsit încă nici un client, nici măcar printre delicvenţi.

CÎTEVA DECLARAŢII DE REACŢII:

Preşedintele Asociaţiei capitaliştilor socialişti: "E regretabil că tocmai capitaliştii evrei nu vor să contribuie la consolidarea formelor socialiste din Israel. Ne e teamă că va trebui că procedăm ca ungurii sau polonezii care înaintează pe calea socialismului victorios cu credite şi investiţii de capital american".

Un factor din Likud: Nici dacă reuşim să vindem toate societăţile de stat, nu acoperim bugetul pentru salariile directorilor societăţilor de stat. Trebuie vîndute kibuţurile, moşavurile, sindicatele, legea salariului minim şi jumătate din Fondurile de pensii. Se ştie doar că 50% dintre salariaţi nu ajung să primească pensii din cauza poluării aerului.

Un activist electoral: Unul din bunurile ţării sînt voturile, dacă nu chiar bunul cel mai valoros. Pînă acum s-au făcut încercări timide de a cumpăra voturi, aşa cum se spune că a făcut partidul "Deghel Hatora". Noi trebuie însă să ne gîndim să şi vindem voturi care totdeauna sînt la preţ.

ALTE OFERTE:

Dintre bunurile pe care statul s-a hotărît să le scoată la vînzare, sperînd să obţină un preţ convenabil, cităm:

Serviciile de pompieri. Ele au scăpat de multe ori de la foc.

Societatea de telefoane "BEZEK". Colaborează cu multe societăţi din lume astfel că ea poate oricînd cere asistenţa companiilor din Statele Unite sau Germania Federală cînd un cetăţean din Tel Aviv cere legătura cu Haifa sau Holon.

Oficiul braţelor de muncă. Se vinde cu o mare reducere de preţ întrucît a epuizat întregul stoc şi necesită o mare investiţie deoarece este foarte solicitat.

Serviciile Maghen David Adom. Ele sînt extrem de solicitate, dar nu de persoane care pot aduce în ele o infuzie de sînge nou. Se caută cumpărători cu mijloace şi cu respiraţie lungă.

"BEIT BASARABIA". Nou-nouţă. Nefolosită. Cei interesaţi ar putea s-o cumpere şi pe gratis.

POLICHINELLE

● BULĂ

– Ce-i nou la Budapesta? – îl întreabă un prieten pe Bulă care tocmai s-a întors din capitala Ungariei.

– Echipele de fotbal nu au decît 10 jucători în formaţie!

– De ce?

– Nimeni nu vrea să fie extrema stîngă!

●

Bulă asculta "Europa liberă", cînd în casă se năpustiră doi indivizi. În clipa aceea Bulă luă o vioară şi începu să scîrţîie cu putere.

– Te-am prins, Bulă, asculţi "Europa Liberă"!

– Nu ascult! strigă Bulă, tocmai bruiam postul!

În curînd

O carte nouă

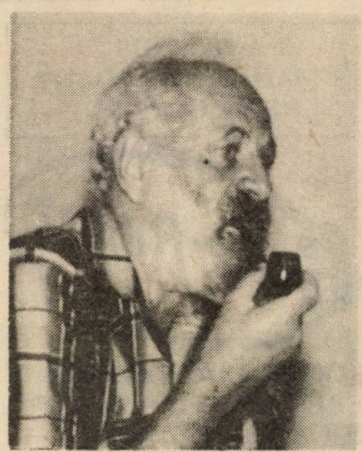

MANUSCRISUL
DE LA CIUMAŢI
de
MIRCEA SĂUCAN

Proza unui regizor de film. Proza unui artist care mînuieşte stiloul ca pe-o cameră de luat vederi

●

MINIMUM

etc.

Rubrică redactată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

** Itzhak Artzi, fost deputat, în prezent membru în conducerea primăriei Tel Aviv, a scris colegului său, Mordehai Virşuvsky, o scrisoare ieşită din comun. Artzi se miră că Virşuvsky a propus un amendament de lege prin care să se permită ca membrii conducerii primăriei să primească leafă. Artzi se ridică împotriva peşcheşului sugerat de ultra-puritanul Virşuvsky.

*** Ajutorul de primar al oraşului Ghivataim, Moşe Schechter a fost numit preşedintele unei asociaţii de sprijinire a echipei de basket "Hapoel" din localitate. Să sperăm că ideile lui bune nu vor nimeri ca coş!

*** Apropos! Moshe Schechter a primit o maşină nouă, model Mitsubishi 1989.

*** Un comentator din presa ebraică a relatat că Aric Şaron nu reuşeşte să-şi păstreze adepţii multă vreme, fie ei cei mai fideli (l-au părăsit pînă şi deputaţii David Maghen, Şaul Amor şi Ghideon Gadot!). Cine i-au rămas credincioşi 100%? Ziaristul Ury Dan, graficianul Reuven Adler, avocatul Dubi Weisglass şi, bineînţeles, soţia sa, braşoveanca Lili. Este Lili, aşa cum se şopteşte, cea care-i şopteşte la ureche, tactica în politică?

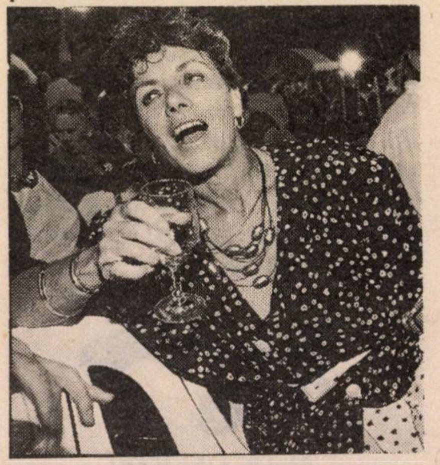

*** Navia Ilin şi soţul său, Avron Ilin, cel care a importat maşinile "Delta", au fost văzuţi deunăzi la o petrecere cu caracter filantropic, care a avut loc la Haifa. Din fotografia alăturată, de altfel, se poate vedea că Navia nu suferă prea mult din cauza buclucurilor cu importul de limuzine.

*** Ne-am mai referit în rubrica de faţă la Miha

În cei peste 37 ani de apariţie
Adevărul
Singurul ziar independent al aliaței romane
se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

Rockştein, supranumit "Pepe", unul din "românii" noştri certaţi cu poliţia (avem de toate în *alia).* De astă dată menţionăm că Pepe scrie o carte despre aventurile lui şi... ale altora menită să producă, fireşte, senzaţii tari.

*** În luna august, Mihaela Bercu, manechinul tribului şi foto-model cu renume internaţional, urma să recruteze în Zahal. Dar armata i-a amînat din nou recrutarea din cauza obligaţiilor Mihaelei în branşa ei. Mai aflăm că Mihaela Bercu locuieşte majoritatea timpului la New York.

*** Anette Flatto-Şaron nu se lasă. Vrea cu tot dinadinsul să fie cîntăreaţă şi, în atingerea scopului, primeşte tot sprijinul lui Nancy Brandes. Amicii îl ironizează (unii îl iau chiar la "mişto" pe Nancy), dar talentatul nostru compozitor e convins că Anette are talent.

*** Ultima statistică: majoritatea cetăţenilor domiciliaţi în Tel Aviv, aparţin comunităţii poloneze (53.130), urmează cei din comunitatea rusă (32.650) şi română (23.990)

*** "Cele trei graţii" – astfel au fost calificate cele trei tinere cu vino-ncoa, dintre care una este Clara Ron (dreapta) din aliaua noastră, fotografiate la o petrecere a boemei tel-aviviene. Trei graţii şi toate trei...

*** Ne-a căzut în mînă o "Antologie a literaturii israeliene de limbă germană", prefaţată de romancierul din R.F.G., Siegfried Lenz şi cuprinzînd, între altele, pagini de Zvi Asaria, Fritz Naschitz şi Iosef N. Rudel (Radu Nor): fiindcă, pentru cine nu ştie, cernăuţeanul Rudel mînuieşte cu egală dexteritate şi nemţeasca lui Goethe şi româna lui Sadoveanu.

Ne-a căzut în mînă, zic, această frumoasă antologie şi, aşa cum se întîmplă cînd dai peste o carte bună, creierul nostru a pornit să viseze. La ziua cînd, luînd exemplu de la eficienţii colegi pe germană, Asociaţia israeliană a scriitorilor noştri, nu mai puţin talentaţi, va înfăptui o mult făgăduită, mult necesară şi mult aşteptată "antologie a literaturii israeliene de limbă română". La ziua cînd vom avea prilejul să înfăţişăm lumii o carte ca o carte de vizită: ăştia sîntem noi, judecaţi-ne!

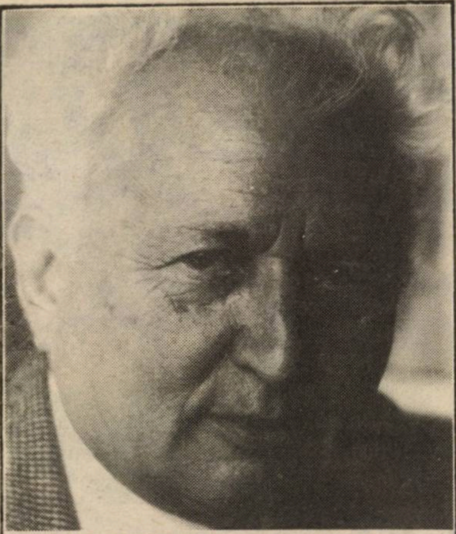

LUDOVIC BRUCKSTEIN

S-a împlinit luna trecută un an de la încetarea sa din viață.

A fost un prozator cu miez și farmec, un dramaturg cu talent și un coleg atent și incapabil să lovească, un caracter alcătuit din înțelepciune și gingășii.

Ludovic Brukstein, prietenul nostru.

***Minimum* nu uită. *Minimum* nu-l uită.**

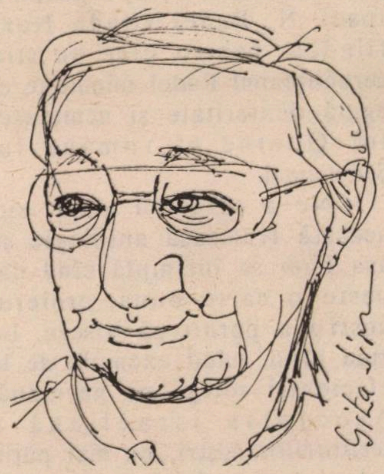

Reichmann

*** "Max Blecher face parte dintre acei autori care trec prin epocă asemeni corpurilor celeste, îndepărtate și incandescente". Așa începe un articol din ziarul francez Le Monde, intitulat "Călătorie în irealitatea imediată" și aparținînd lui Edgar Reichmann.

Prezentînd, cu nedeghizată dragoste, opera lui Blecher, apărută nu de mult la Paris, în ed. Maurice Nadeau (traducere de Mariana Sora, Georgeta Horodincă și H. Fleury, prefațată de Ov. S. Crohmălniceanu și G. Horodincă), gălățeanul Reichmann se arată, încă odată, în chip de reprezentant al spiritualității evreo-române, mîndru de valorile *tribului* și hotărît să le răspîndească prin Europa. Ne-ar place ca reichmanizîndu-se nițel, condeiele de obîrșie română, cu slujba pe la "Maarivuri" și la "Jerusalem Post"-uri să-și amintească de unde se trag (neamul lui Blecher, Fundoianu și Sebastian!) și să nu mai mimeze pe cei cu "eu nu mai știu românește".

*** Ministrul turismului, Ghideon Patt a deschis într-o întîlnire a proprietarilor de hoteluri de la Haifa, lupta pentru anularea ușurării la taxa de călătorie de care se bucură turiștii spre România și Egipt.

Fostul deputat și actualul Consilier Comunal la Tel Aviv, Itzhak Artzi și-a exprimat împotrivirea la aceasă idee.

Într-o scrisoare adresată actualului Președinte al Comisiei Financiare Abraham Șohat, Artzi îi cere să respingă cererea lui Patt.

Artzi amintește că în cadrul vizitei d-lui Shimon Peres atunci Prim-Ministru, la București, acesta i-a promis Președintelui Ceaușescu măsuri ce vor încuraja turismul spre România.

Shimon Peres l-a rugat pe Itzhak Artzi, atunci membru al Comisiei Financiare a Knessetului să mobilizeze o majoritate pentru această ușurare.

Ajutat de Președintele Comisiei Abraham Șapira și M. K. Dan Tichon, după lungi discuții, Artzi a mobilizat majoritatea Comisiei.

În adresa sa, Artzi accentuează că schimbarea acestei dispoziții poate fi considerată un act de inamiciție la adresa României și Egiptului.

Artzi menționează că România acordă astăzi un important ajutor aranjamentelor de alia din U.R.S.S.

FOARTE IMPORTANT!

PENSIE DIN GERMANIA

1. MULȚI CARE S-AU ÎNSCRIS LA ASIGURAREA SOCIALĂ PÎNĂ LA 13.6.1983 AU ADUNAT DREPTURI RETROACTIVE ÎN GERMANIA ȘI POT PRIMI PENSIA FĂRĂ ÎMPRUMUT ȘI FĂRĂ NICI O INVESTIȚIE. CLARIFICAREA SITUAȚIEI CONTULUI LOR PRECUM ȘI SFATURI ÎN ACEASTĂ PRIVINȚĂ SE OBȚIN GRATUIT LA BIROUL NOSTRU.

2. CONTINUĂ ÎNSCRIEREA LA PENSIE – CONFORM CU NOUA LEGE – A FOȘTILOR PRIGONIȚI APARȚINÎND DE CERCUL VORBITORILOR DE LIMBĂ GERMANĂ.

Toți cei interesați se pot adresa la
IAFFA GOLAN
în Tel Aviv, str. Haneghev 4,
et. II, camera 40
(Tahana Hamerkazit)
Tel.: 381443
Ore de primire: 7,30 – 17
vineri 7,30 – 12
Lămuriri telefonice
între orele 16 – 19
la tel.: 03 – 379379

CRONICĂ DE ALIA

O vara care nu l-a doborît pe H.O.R.-iști

Credeam că Augustul, cu temperaturile sale de Africă și imposibilul *lahut*, va doborî entuziasmele activiștilor din *alia*, provocînd toropeala obișnuită de *kaiț*, prin filialele HOR-ului.

Dar n-a fost așa. "Deșteptarea" pe care o semnalasem în vremea din urmă a rezistat mercurului din termometru, ridicat.

La Carmiel (un "snif" al HOR-ului care, cum se va vedea și mai jos, vrea să-și afirme personalitatea), o mare Adunare Festivă, organizată de COR și HOR, la 15 August, a adus la tribună pe Artur Israelovici și pe Moshe Nagor de la "centru", precum și pe activiștii locului: Ezra Pik, d-na Shula Cohen, Moșe Feltman, av. Arie Șalev. Discuțiile, axate pe problemele la ordinea zilei, "fierbinți", au fost urmate de-un bun program artistic sub bagheta lui Radu Lucian.

Tot luna trecută s-a desfășurat, la Muzeul Haaretz, din Tel Aviv, cea de-a 3-a Gordoniadă: întîlnirea, devenită se pare obicei (bun), a veteranilor mișcării, aflați acum în Israel. Israel Keisar, Artur Israelovici, P. Segal, Moshe Zaltzman, prin prezență sau cuvinte, iar Itzhak Bareket, printr-un reușit program artistic au animat tînăra întîlnire a "bătrînilor".

Nu s-ar putea, oare, mă întreb, ca și alți veterani ai mișcărilor sioniste (sau școlilor evreiești de tot felul, sau asociațiilor cultural-sportive) să încerce a organiza, odată pe an (sau la doi ani dacă e mai ușor) asemenea întîlniri? Acestea sînt întotdeauna prilejuri de revedere, de aflare de noutăți despre prieteni (ce mai faci?) și de omenească, adică necesară nostalgie.

În fine, la 17 august, fidelă hotărîrii sale de "a nu uita", sinagoga "Beit Iacob – Rav Zwi Gutman", din Tel Aviv, a găzduit "comemorarea anuală a martirilor de pe vasul *Mefkure*". Uri Eliav, I. Artzi, S. Zilberfarb, Avram Haham, precum și rabinul Efraim Gutman, au evocat tragicul moment din anii celui de-al doilea război mondial, demonstrînd că – în ciuda feluritelor îndemnuri de a șterge cu buretele trecutul tribului, judaismul românesc nu-și trădează nici părinții, nici martirii.

*

Criticile adresate, ba de unii, ba de alții, d-lui Albert Goldenberg de la "Viața Noastră" în legătură cu atitudinea sa față de HOR-ul din Beer Sheva, n-au rămas fără ecou. Cîțiva neghevişti au telefonat la redacție salutînd observațiile corespondentului nostru Izu Mathias, și exprimîndu-și speranța că truda lor va fi mai corect oglindită în presa din Harakevet. De altă parte, dl. Uri Eliav, președintele HOR-ului pe țară a ținut să-și exprime punctul de vedere în legătură cu conflictul Beer Sheva – Goldenberg și, dacă înțelegem bine, să... stingă cît mai degrabă focul cu pricina. Adresîndu-se d-lui Matias din Beer Sheva, cartierul Dalet, d-sa scrie:

"Am citit cu interes nota dvs. din revista "Minimum" nr.29/ august 1989, referitoare la dl. Albert Goldenberg, precum și la poziția mea în "conflictul" semnalat.

Deși aș fi bucuros să nu fiu implicat într-o discuție pe care o consider fără interes pentru nimeni, mă simt nevoit să fac cîteva precizări:

– Nu cred că forma folosită de HOR. Beer Sheva de a publica o scrisoare deschisă este acceptabilă într-o situație ca cea amintită. Trebuie să menționez că președintele HOR-ului local se întîlnește regulat cu dl. A. Goldenberg în ședințele Consiliului pe țară, ai cărui membri sînt, și eventual ar fi putut recurge la un mediator, pentru a stinge acest conflict.

– Personal nu sînt de părere că dl. Goldenberg pe care eu îl stimez și ca gazetar și ca poet – desconsideră vreun snif din țară al HOR-ului. Trebuie avut în vedere că d-sa nu este proprietarul ziarului "V. N." și nu poate lua singur hotărîri în orice privință;

– Conducerea centrală HOR apreciază cu deosebire activitatea din Beer Sheva și pe stimații ei conducători, fără însă a sublinia că ar fi "cea mai rodnică", căci ar însemna să jignim alți conducători tot atît de devotați activiști voluntari;

– La întrebarea pe care o puneți, de ce nu m-am sesizat, țin să vă comunic că, multă ▷

NOI

vreme înainte de publicarea notei dvs. sînt în legătură cu persoanele în cauză și cred că ar trebui să considerăm conflictul aplanat;

– Vreau să subliniez că în toată activitatea mea profesională și voluntară nu "dau dispoziții", cum cereți dvs. Iar în ceea ce privește dl. Goldenberg, cu atît mai puțin, dînsul nefiind în nici un caz un subaltern al meu.

Poate ar fi fost mai just să luați legătura cu mine, fixînd o întîlnire – eventual chiar la Beer Sheva – pentru ca eventual să renunțați la nota apărută.

Subliniez în încheiere sprijinul pe care-l primim – atît forul central HOR, cît și snifurile afiliate – din partea d-lui Albert Goldenberg, un colaborator mult prețuit, care contribuie în mare măsură la răspîndirea în rîndul vorbitorilor de limbă română a activității noastre.

Cu stimă și apreciere
prietenească, URI ELIAV"

Și parcă pentru a confirma vorbele lui Uri Eliav referitoare la vrednicia celorlalte snif-uri din țară, uite primim din Carmiel cele dintîi numere ale unui buletin oglindind înfăptuirile HOR-iștilor din Nord. Editat sub îngrijirea lui Leo Schaier, vechi gazetar ce nu și-a uitat condeiul și botezat "Informația"- buletinul (deocamdată, modest, două pagini șapirografiate) evită (bravo!) apa de ploaie a articolelor pe două pogoane, cu pretenții, furnizînd informație scurtă, precisă și, da, da, interesantă despre aliaua din Carmiel.

Carevasăzică, după "Almanahul" din Beer Sheva, o nouă prezență publicistică sub egida HOR-ului înviat. Poate se înscrie la cuvînt și filiala din Ierusalim, capitala?

*

Nu puțini din *alia* au fost frapați (uite ce formule politicoase utilizăm) de refuzul celor de la Casa Președintelui (secția cadre!) de a acorda d-nei Rachel Ackerman (78 de ani de viață, 60 de ani de voluntariat în Eretz Israel) medalia Președintelui pentru Voluntariat.

Nu puțini. Între aceștia și noi, cei care ne îngrijim de aceste pagini. Drept care, la recomandarea secției noastre de cadre, am hotărît să-i spunem acestei minunate Doamne un sărut-mîinile și să-i oferim, în semn de omagiu, un abonament gratuit la Minimum.

☆

O delegație H.O.R. s-a adresat rabinului Guttman, unul din marii rabini originari din România și i-a propus să fie îndrumătorul întregului trib, împreună cu alți rabini, în probleme curente ale persoanelor religioase (probleme de locuințe sau probleme ale pensionarilor care nu vorbesc ivrit) precum și să găsească aranjamente onorabile pentru tinerii din căsătoriile mixte. D. Uri Eliav, președintele H.O.R. susține că în prezent, mai mult ca oricînd, H.O.R.-ul are obligația de a ajuta tinerilor – numeroși – care sosesc din România și nu cunosc deloc tradiția evreiască și religia. "Noi dorim ca rabinul Guttman, împreună cu un grup de alți rabini, să-i îndrume pe acești tineri mai ales în probleme de locuință – căci sînt asemenea probleme, spre regretul nostru. Noi nu ne vom transforma în religioși, dar vom învăța astfel un minim necesar și în special legislația religioasă din țară", a spus d. Eliav. Originarii din România, trib disciplinat, vor ca și în acest cadru să acționeze în mod civilizat și "pe tăcute". Această acțiune o va conduce rabinul Guttman, al cărui prestigiu în lumea religioasă este unanim recunoscut. Rabinul Guttman are la Tel Aviv o sinagogă care servește și ca centru spiritual pentru unele grupuri. Acolo, mai mult decît în cadrul altor instituții, se comemorează evenimente tragice de semnificație națională din istoria evreilor români, ca scufundarea vaselor "Mefkure", "Struma", etc. și se săvîrșesc diferite ceremonii în legătură cu marile noastre sărbători. RĂDĂCINILE – iată ce caută marele trib de evrei români care trăiesc astăzi în Israel. Iar prin rădăcini, subliniază Eliav – înțelegem, firește, și tradițiile noastre religioase.

D. B.

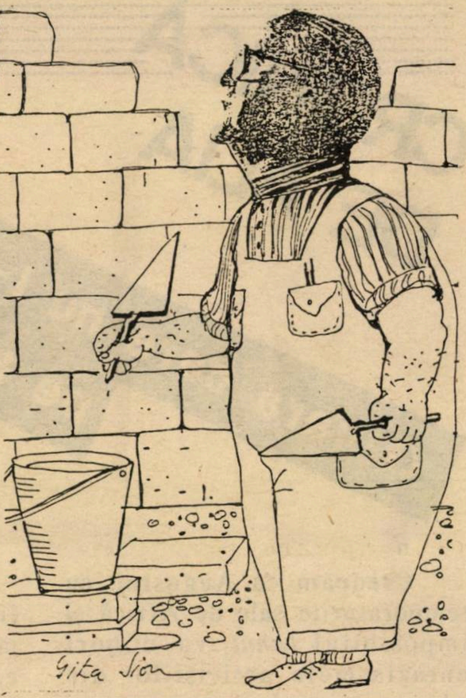

Articolul nostru din nr. trecut, intitulat "Vin turcii, d-le Artur Israelovici, vin turcii!" – articol unde pomeneam despre faptul că aliaua turcă a purces la ridicarea unei case a tribului – a stîrnit un ecou viu în rîndurile alor *noștri* (400.000, orișicît). Un ecou viu și un vis nu mai puțin viu: acela de a vedea înălțîndu-se (în sfîrșit) mult așteptata noastră casă. Gita Sion îl și vede pe A. Israelovici, punînd cele dintîi cărămizi ale lăcașului. "Dacă H.O.R.-ul va voi, nu va mai fi un vis!"

ASOCIAȚIA SCRIITORILOR NU RĂSPUNDE

În numărul trecut am publicat scrisoarea d-lui N. Marian care aduce critici severe Asociației scriitorilor de limbă română și îl acuză pe președintele ei, d. I. Schechter de a fi instaurat acolo o dictatură personală. Cum e și firesc, am așteptat o reacție a conducerii Asociației. Ea n-a venit. Curios! Cum să ne explicăm acest lucru? Ca o recunoaștere tacită a observațiilor făcute în scrisoarea corespondentului nostru?

Între timp, am auzit pe "uliță" voci care se întrebau cine este N. Marian, ba chiar s-a emis ipoteza că acesta ar fi un nume fictiv sub care se ascunde cineva ostil Asociației sau lui Schechter. Am încercat, cu mijloacele noastre sărace, să-l detectăm pe N. Marian, dar pînă în prezent nu am reușit. Doar atît: i-am găsit numele în două almanahuri scoase de revista URZICA, ca autor al unor epigrame. Ele erau semnate de Nelu Marian. Să fie oare una și aceeași persoană cu corespondentul nostru?

D-na Beatrice Hacker, din redacția noastră, i-a telefonat d-lui Schechter la domiciliu pentru a-i solicita o reacție. Nu putem spune că d. I. S. a fost cuviincios. D-sa a răspuns: "Mi-am dat deja reacția într-un interview pe care l-am acordat revistei LAMA, ultimul număr".

Corespondenta noastră are simțul umorului, a înțeles că este o glumă, și de aceea a întrebat:

– Vă este oare interzis de la servici să răspundeți revistei noastre?

I. S. a răspuns iritat:

– Dacă n-ați fi femeie și nu v-aș cunoaște, v-aș fi închis telefonul.

– Poate că etica ziaristică, sau mai bine zis etica Uniunii Ziariștilor nu vă permite să răspundeți altei reviste. N-am vrut să vă jignim.

– Există într-adevăr o asemenea etică, a spus I. S., cu care eu nu sînt însă de acord pentru că nu e... etică. Dar nu despre asta este vorba. Eu sînt un om liber – cît se poate de liber – și nu trebuie să cer nimănui o umbrelă cînd sînt scuipat.

– Și care e "umbrela" dvs. în acest caz?

– Păi... domnul acela Marian nu e implicat, nefiind membru în Asociația noastră. El e numai "informat". Informat rău de oameni interesați. Ce pot să fac? Să vă dau la telefon un raport de activitate? Să mă jur că nu sînt dictator? Nu știu dacă e bine căci văd că în epoca noastră dictatorii mari, mici și mititei sînt foarte apreciați.

Cu aceasta s-a încheiat convorbirea. Dar reacția iritată a lui I. S. nu ne satisface. După părerea noastră, nu așa se tratează o problemă ca aceea ridicată în scrisoarea pe care am publicat-o. Există o conducere a Asociației din care nu numai d. I. S. face parte, ci și d-nii Carmel, Goldenberg etc. Ei nu au nimic de spus? MINIMUM le ține la dispoziție un spațiu pentru a răspunde.

CASA DE PĂRINȚI

«NVE ESTER»

HOLON – STR. HAMAPILIM 3
TEL. 5037253

La NVE ESTER: Vîrstnici – slăbiți și independenți
La NVE ESTER: Atmosferă plăcută, casnică
La NVE ESTER: Îngrijire medicală – soră, medic
La NVE ESTER: Vîrstnici din toate comunitățile
La NVE ESTER: Asistente din toate comunitățile
La NVE ESTER: În cursul zilei, tămăduire prin ocupație

DE CE SĂ AȘTEPTAȚI DACĂ ESTE POSIBIL SĂ ÎNCERCAȚI ?
POFTIȚI, CONTACTAȚI-NE!
PREȚURI POPULARE

•Scurt•

• Chiar şi "Pravda"...

"Cozile, penuriile, economiile de energie şi de combustibil în detrimentul populaţiei – iată realitatea românească actuală".

..."cele mai bune mobile, cea mai bună încălţăminte, automobilele cele mai bune pleacă în străinătate"...

Unde credeţi că au apărut aceste rînduri la adresa stărilor de lucruri din România? În vreo publicaţie a exilului românesc? În Le Monde, New York Times sau Haaretz? Nu! În PRAVDA! De necrezut, dar adevărat...

Poate că nu era cazul să aducă vorba de cozi, de penurie, etc. Cititorul îşi va aminti fără să vrea de vechea zicală cu dracul care stă în baltă şi... Dar nu aceasta este semnificativ acum. Ci faptul că organul Comitetului Central al P.C.U.S. s-a alăturat corului ziariştilor de pe cele mai diverse meridiane, din Apus şi din Răsărit, care prezintă în spirit critic situaţia din România.

Cînd a publicat Pravda aceste rînduri? Îndată după încheierea sesiunii Pactului de la Varşovia, care s-a ţinut la Bucureşti. E de presupus că nu puţini au fost corespondenţii străini, inclusiv sovietici, care au fost de faţă, au privit cu ochii lor la vitrinele goale, la lungile şiruri de oameni aşteptînd doar, doar s-o "da" ceva, care au orbecăit serile pe străzile fără de lumină. Ei nu s-au lăsat convinşi de "argumentul" purtătorului de cuvînt al Ministerului de Externe, care la întrebarea unuia dintre ziarişti: de ce vitrinele sînt goale? a răspuns: fiindcă la noi alimentele se păstrează înăuntru, în frigidere... Au văzut şi au scris. Iar în zodia Glasnostului, nici Pravda nu a mai făcut excepţie.

• Mircea Dinescu

Cîteva poezii de Mircea Dinescu din volumul ultim "Moartea citeşte ziarul"; care (volum) n-a apărut în librării: *REVELAŢIA EVADATULUI: "Ţara mea tunsă chilug/ sora mea de detenţie şi singurătate/ trage octombrie la cîntar/ şi hainele mele par/ miriştile tale vărgate.// Cu varul stins al feţei chinuite/ spoiră magaziile. Golanii/ din craniul tău fac zaruri măsluite./ Ce-am pierdut? Doar anii, numai anii...// O, sfîşiat de sud/ mîncat de nord/ şi degerat pînă-n străbuni de pustă/ o să dispar ridicol ca un lord/ sub fustele ţigăncilor, sub fustă...// Erou ba cabotin ba mohorît/ mă voi salva prin rîs sau prin minciună/ şi chiar de voi muri de moarte bună/ tot se va spune că m-au omorît/ că m-am născut cu funia de gît/ trasă vîrtos de-o neştiută mînă" DOAMNE-FEREŞTE: "Istoria parcă ne duce-n burtă/ şi parcă a uitat să ne mai nască,/ preafericiţii cu privirea scurtă/ sorb borşul dogmei ce le plouă-n bască,/ făcînd spre lucrul zilnic reverenţe/ căci cine ştie ce episcop doarme/ în polonic, în coşul pentru zdrenţe,/ în ţevile acestor triste arme/ unde Nebunul îşi cloceşte crima/ şi ne omoară fiindcă ne iubeşte,/ cînd ne e foame desenează peşte,/ cînd vine frigul arestează clipa,/ opriţi Istoria – cobor la prima/ opriţi la staţia Doamne-fereşte" HAPLEA: "Vine Haplea dă cu lingura-n sate/ soarbe clopote pe nerăsuflate/ ară biserici seamănă panică/ şi-apoi o seceră cu limba mecanică./ Ştia ce spune grecul săracul;/ nu-ţi lua turcoaică – îl iei pe dracu,/ nici casă-n Valahia – fereşte Doamne/ că-i cad ferestrele după trei toamne/ că vin cumanii şi pecenegii/ şi gugumanii şi viceregii/ şi-n fruntea oştii săltînd buricul/ Haplea al nostru cu polonicu"*

• Ierunca despre Eugen Barbu

"Noi ne situăm ... în cazul lui Eugen Barbu şi pe un plan pur literar. Aici însă paradoxul devine de-a dreptul acut: deşi critica – chiar şi cea onestă – îl consideră pe Eugen Barbu un scriitor, nimeni nu a putut dezlega pînă acum enigma totuşi simplă: care sînt cărţile scrise într-adevăr de Eugen Barbu? Cele mai importante, "Groapa", "Principele", "Incognito", au fost fie obiectul unor nedumeriri, fie al unor acuzaţii dovedite de "plagiat". Nedumeriri: "Groapa", s-a şoptit şi se şopteşte mereu la Bucureşti, ar fi în fond opera tatălui său vitreg sau adoptiv, scriitorul N. Crevedia, izgonit din literatura română sub regimul comunist. Nu e vorba de zvonuri, ci de aluzii atît de grave încît Eugen Barbu a simţit nevoia să explice geneza "Groapei". A făcut-o într-un ►

articol atît de încîlcit, atît de confuz, încît n-a convins nici pînă astăzi. Pentru "Principele", Eugen Barbu a fost acuzat public de plagiat şi pus pe două coloane de Fănuş Neagu. Cît despre "Incognito", însăşi Uniunea Scriitorilor l-a condamnat pe autor pentru plagiat, după dosarul ştiinţific întocmit, cu toate dovezile şi detaliile, de profesorul şi criticul Mircea Zaciu, care l-a şi publicat. În ce ne priveşte, putem oricînd pune pe două coloane scrierea "ştiinţifică" a lui Eugen Barbu "Măştile lui Goethe" din 1968, cu studiul lui Ion Sân Giorgiu despre Goethe, apărut în Fundaţia pentru literatură şi artă Regele Carol II, în 1938"...

(Din articolul "Cultul personalităţii neo-proletcultiste" de Virgil Ierunca; după "Europa Liberă")

• Nu sîntem singuri

Într-un manifest publicat recent, scriitorii şi intelectualii francezi îşi exprimă solidaritatea cu Mircea Dinescu, Dan Deşliu şi Gabriel Andreescu, ca şi simpatia pentru cei 7 semnatari ai Scrisorii către D.R. Popescu: Geo Bogza, Ştefan Augustin Doinaş, Dan Hăulică, Alexandru Paleologu, Octavian Paler, Andrei Pleşu, Mihai Şora. În afară de Geo Bogza, li s-a luat, cum se ştie, dreptul de semnătură la toţi.

Printre cei 41 de scriitori francezi, alături de Eugen Ionescu l-am aflat pentru prima oară, pe Emil Cioran, iar printre francezi, pe Philippe Sollers, Alain Besançon, André Frossard de la Academia Franceză, André Glucksmann, Alain Finkelkraut, Georges-Emmanuel Clancier, Patrick Poivre d'Arvor, Jean şi Simone Lacouture, Arrabal, Antoine şi Robert Gallimard etc, etc..."

(După "Europa Liberă")

• Gangsteri români în Europa

Anul acesta, într-un hotel de lux din Stuttgart a fost prins de către poliţie Vasile Chiseliţă, în vîrstă de 40 de ani, capul unei bande formate din 12 azilanţi politici români cu domiciliul la München. Chiseliţă, care se pare că este din Braşov, a încercat să se opună cu o armă automată şi a fost arestat după ce a fugit pe acoperişul hotelului, unde era aşteptat de poliţişti care înconjuraseră din timp hotelul.

Între timp, 8 din cei 12 membri ai bandei, dintre care şi două femei, se află deja după gratii.

Ei s-au făcut vinovaţi de 25 de spargeri, valoarea totală a prăzii lor fiind de peste un milion de mărci. La Chiseliţă au fost găsite două paşapoarte false, arme, bani gheaţă şi bijuterii în valoare de 100.000 de mărci. La o zi după arestarea lui a fost prins şi complicele său, Horia C., în vîrstă de 50 de ani. În octombrie anul trecut, cei doi bandiţi au furat de la un comerciant din Rorschach – Elveţia, tablouri şi bijuterii în valoare de 200.000 de franci elveţieni. O parte din pradă a fost găsită de poliţie la Stuttgart şi Köln.

In aprilie 1988, Vasile Chiseliţă a pătruns într-o vilă de lîngă Berchtesgarden. Un martor a alarmat poliţia. Cînd aceasta a sosit la faţa locului, gangsterul şi-a croit drum cu o carabină cu repetiţie.

Banda a mai spart casa de bani a unui bijutier, valoarea obiectelor furate fiind de 300.000 de mărci. O mare parte din această pradă a fost găsită în două locuinţe din München, unde gangsterii îşi aveau depozitele. O altă parte din obiectele de preţ furate au dispărut, azilanţii expediindu-le în România, după cum demonstrează scrisoarea de trăsură sau fractul expedierii unor pachete asigurate pe sume imense, în România".

(După "Lumea Liberă", New York)

Doina Cornea

Dizidenta nr. 1 a României

• Adrese

"Că cei şase semnatari ai scrisorii de protest contra politicii actuale au fost evacuaţi din casele lor, fiind răspîndiţi în cele patru vînturi, se ştie.

Acum, corespondentul noastru pentru România ne comunică adresele a doi dintre ei. Silviu Brucan locuieşte în Dămăroaia, pe str. Izbiceni 58, iar Corneliu Mănescu în comuna Chitila, str. Marginii nr. 38, exact în buza căii ferate Bucureşti-Constanţa".

(După "Lumea Liberă", New York)

• Decese

Acad. prof. Petre Jitaru; Mihai Tunaru, scriitor; *Alexandru Paşcanu*, compozitor de muzică simfonică, profesor la Conservator; *Amiral Horia Macellariu; Călin Gruia*, scriitor; *Adrian Cernescu*, publicist; la Bucureşti; *Roland Kirsch* (n. 1961) scriitor de limbă germană; prin sinucidere; la Timişoara; *Horia Stamatu* (n. 1912) poet, unul din exponenţii de seamă ai liricii legionare; la Freiburg, Germania.

O MĂRTURIE, O MĂRTURISIRE

Sorin Toma

Foto Hedy Loffler

Nu de mult, postul de radio "Europa Liberă" a difuzat o scrisoare a lui Sorin Toma pe marginea cîtorva probleme ale României contemporane.

Sorin Toma. Fostul redactor-şef al "Scînteii" în anii '50.

Textul lui – din care publicăm aici mari fragmente – constituie un document despre epocă.

Un document care va stîrni, cu siguranţă, reflexii, semne de întrebare, pasiuni. Ba chiar patimi.

1.

Înainte de a intra în subiectul scrisorii mele, consider necesare cîteva date autobiografice.

Încă din fragedă tinereţe (în 1932 aveam 18 ani), socotindu-mă dator să particip activ la lupta împotriva fascismului, care devenea tot mai ameninţător, şi să mă alătur celor săraci şi oprimaţi în aspiraţia lor către o societate mai dreaptă, am intrat în partidul comunist aflat în ilegalitate. Am făcut parte cîtva timp din conducerea organizaţiei studenţilor comunişti, apoi din redacţia organului central al partidului, "Scînteia", care se tipărea şi se difuza clandestin.

Şi eu şi tovarăşii mei de idei de atunci eram convinşi că munca noastră anevoioasă şi plină de primejdii în cadrul unui partid atît de persecutat şi de puţin numeros era vitală ţării, că micul nostru partid apăra interesele esenţiale ale poporului român şi ale celorlalte naţionalităţi din România.

Am fost în repetate rînduri arestat. Mai tîrziu, aruncat de împrejurările vitrege ale războiului pe teritoriul ucrainean, unde hitleriştii exterminau pe loc întreaga suflare evreiască, am dus timp de cîţiva ani existenţa celor hăituiţi, fugind dintr-un loc într-altul şi schimbînd o identitate cu alta. Sînt unul dintre puţinii supravieţuitori ai holocaustului de acolo. Apoi, în 1943 – 1945, am participat ca voluntar, în cadrul armatei sovietice, la lupta pentru înfrîngerea militară a Germaniei hitleriste.

La sfîrşitul războiului m-am întors în ţară. În 1946 am revenit la "Scînteia", întîi ca redactor şef adjunct, apoi, din 1947 pînă în 1960, ca redactor şef al ziarului. Din 1949 pînă în 1960 am fost membru al Comitetului Central al P.C.R.

În 1960 am fost scos cu totul pe neaşteptate de la "Scînteia", şi cu toate că biografia mea era binecunoscută partidului, am fost pus "sub anchetă" în legătură cu comportarea mea în timpul războiului şi în perioada imediat premergătoare. Un an, încă unul şi încă unul, Colegiul Central (procuratura internă de partid) s-a tot străduit să găsească un "nod în papură" care să facă posibilă îndeplinirea sarcinii primite de sus: aceea de a mă anihila, de a face din mine un cadavru pe plan moral, civic şi chiar militar. Prea tîrziu am înţeles ce se urmărea, prea tîrziu mi-am dat seama că sentinţa fusese pronunţată anticipat, că nu mă puteam aştepta la bună credinţă şi respect de adevăr, că numeroşii martori citaţi de mine nu fuseseră niciodată întrebaţi.

Prins între două macabre semne de întrebare: primul, medical – diagnosticul de cancer, infirmat de trecerea timpului; al doilea, politic şi civic, nu mai puţin ameninţător, am cedat presiunii anchetatorilor. Nu, nu am "mărturisit" nimic, căci nu aveam ce să mărturisesc. În schimb, am devenit, aşa cum mă dresase partidul, propriul meu denigrator şi, în lipsă de fapte compromiţătoare, am furnizat cu dărnicie celor ce mă condamnaseră anticipat adjectivele, etichetele şi interpretările tendenţioase de care aveau nevoie. Şi care, ataşate la citate rupte din contextul declaraţiilor mele, aveau să ţină loc de fapte, dovezi şi mărturii.

În cele din urmă, în 1963, sub acuzaţii pe cît de infamante, pe atît de calomnioase (s-a inventat pînă şi o imaginară dezertare a mea din armata sovietică), am fost exclus din ▸

partid. Am răsuflat uşurat: calvarul umilitor al "anchetei" se terminase şi, probabil, nu aveam să fiu arestat.

Abia în 1970, după un deceniu de neîncetate eforturi pentru restabilirea adevărului, cînd noi mărturii care nu mai puteau fi ocolite au impus deschiderea unei noi anchete, şi cînd verificarea faptelor în ţară şi peste hotare n-a mai putut fi eludată, acuzaţiile calomnioase au putut fi în sfîrşit, spulberate. Reabilitarea mea civică şi militară era posibilă pe o singură cale: pe linie de partid. Ea s-a produs în modul cel mai discret cu putinţă şi fără să mi se recunoască drept stagiu de partid anii de activitate ilegală.

Primisem o lecţie aspră şi totuşi încă nu eram pregătit să-i trag învăţămintele. În 1963 eram încă departe de a înţelege că NĂPASTA – care de astă dată mă lovise pe mine – nu constituia un caz izolat, o excepţie sau măcar una dintre excepţii, ci însăşi regula. Că nu era vorba de "defecte" intervenite ici, colo, în funcţionarea mecanismului, ci de însăşi existenţa şi natura acestui mecanism, care nu putea funcţiona fără să prindă între dinţii roţilor lui şi să sfărîme sau să schilodească mereu alte şi alte existenţe omeneşti.

Privind înapoi, binecuvîntez lovitura brutală prin care, cu aproape trei decenii în urmă, am fost expulzat din rîndurile "nomenclaturii". Ceea ce la început păruse o prăbuşire, s-a dovedit a fi o întoarcere acasă. Am revenit printre semenii mei, oamenii "de rînd", printre oamenii pe care, iluzionîndu-mă, crezusem că-i slujeam. Ochii lor au devenit ochii mei, urechile lor – urechile mele. Recăpătarea vederii a adus după ea – nu uşor şi nu dintr-o dată – eliberarea minţii mele din strînsoarea unor tipare pe care le consideram înainte intangibile. De altfel, tot "disgraţiei" mele trebuie să-i mulţumesc că "anii lumină" ai lui Ceauşescu nu m-au mai prins în presă sau în posturi oficiale.

Din 1960 şi pînă la pensionare, în 1975, am lucrat la editurile "Ştiinţifică" şi "Ştiinţifică şi enciclopedică", cu o încadrare şi o salarizare cu mult inferioare muncii pe care o prestam efectiv şi pe care, din fericire, am îndrăgit-o. În această perioadă şi după pensionare am publicat o serie de traduceri literare, politice şi ştiinţifice din diverse limbi; am făcut de asemenea, o a doua facultate universitară.

De la începutul anului 1988, m-am stabilit, împreună cu soţia în Israel, unde, de altfel nu fac nici un fel de politică.

ARGHEZI

Generaţiilor mai tinere numele meu nu le evocă decît articolul negativist pe care, din nefericire, l-am scris la începutul anului 1948, despre poezia lui Tudor Arghezi. Articolul nu era doar nedrept şi jignitor faţă de marele poet, ci, pătruns de spiritul dogmatismului jdanovist-stalinist, constituia un model de militantism intolerant. Faptul că sugera şi unele puncte de vedere care nu ţineau, cred, de domeniul absurdului îl făcea poate cu atît mai derutant, mai nociv.

În timpul din urmă mi-am făcut însemnări pentru un material în care să arăt cum văd astăzi acest articol care, "canonizat" la scurt timp după apariţie, s-a transformat într-un fel de "catehism estetic" cu caracter obligator; să arăt, de asemenea, sub acţiunea căror factori a fost scris şi ce sarcini trebuia să îndeplinească, de ce consider că a avut consecinţe nefaste în domeniul literaturii, artei şi a culturii în general.(*)

Am vrut să arăt, în al doilea rînd, că dacă regret acest articol, este nu numai pentru concepţia estetică falsă pe care o promova şi pentru rolul pe care l-a jucat în sfera menţionată, ci *mai ales pentru viciul său primordial, aş zice, congenital, şi anume: era pus în slujba unei linii politice generale false, care avea să ducă la dezastru.*

Şi astfel, momentul apariţiei articolului, evenimentele cu care mai mult sau mai puţin a coincis, întregul lanţ de măsuri de stat luate ulterior în cele mai diverse domenii, – toate acestea au făcut ca, în timp, articolul să-şi depăşească obiectivele iniţiale şi *să se integreze funcţional în arsenalul ofensivei partidului pentru instaurarea şi consolidarea unui regim totalitar de tip stalinist.* Regim ce a constituit terenul nutritiv pe care s-au dezvoltat microbii bolii distrugătoare care macină astăzi trupul României.

Acestea au fost intenţiile mele înainte de apariţia declaraţiei celor şase vechi şi proeminenţi membri ai P.C.R. Iniţiativa lor, luarea de poziţie a poeţilor Dan Deşliu şi Mircea Dinescu, protestul scriitorilor în apărarea acestuia din urmă, tragedia lui Mihai Băcanu şi a colegilor săi de la "România Liberă", represaliile a căror ţintă au devenit cei ce nu înţeleg să mai tacă, precum şi

(*) Intenţiile mele mai vechi au fost stimulate şi de unele sugestii primite de la "Minimum".

alte fapte petrecute în ultimul timp în România mă determină să aduc un corectiv intenţiilor anterioare, să schimb ordinea priorităţilor.

ŞTIU, MĂ VOR ATACA MULŢI...

Exprimîndu-mi respectul faţă de curajul acestor oameni însufleţiţi de un înalt spirit de răspundere civică, îmi dau seama că altceva este să-ţi ridici glasul dinăuntrul ţării, asumîndu-ţi toate consecinţele, ba chiar revenind în ţară, cum a făcut fostul meu coleg Silviu Brucan – şi altceva să vorbeşti din afara graniţelor. Fără îndoială că în ţară mulţi vechi militanţi ai partidului împărtăşesc punctele de vedere ale "celor şase". Sînt convins că unii dintre ei ar fi gata să le urmeze exemplul. Dar organele de represiune se pricep să pună botniţă.

Dintre emigranţi însă, eu sînt, pare-se acela căruia i-a fost dat să se fi situat, în trecut, pe treptele cele mai înalte în ierarhia de partid. Am sentimentul că, mai ales în aceste momente, oriunde m-aş afla şi orice s-ar crede despre mine, nu pot şi nu trebuie să tac.

Desigur, istoria este istorie, ceasornicul ei nu merge decît înainte şi nici un fel de regrete nu-i pot da arătătoarele înapoi pentru un nou început. Dar tocmai speranţa în acest mers înainte, pe căi mai bune decît am ştiut noi să mergem, mă obligă să rup tăcerea. Cred că am datoria şi dreptul să o fac.

Ştiu, mulţi mă vor ataca, şi dintr-o parte şi din cealaltă. Alţii se vor mulţumi să mă ia în tărbacă sau să mă huiduiască. E dreptul lor. Nu vor întîrzia să tabere asupra mea nici profesioniştii năimiţi ai minciunii şi calomniei. E riscul meu. Nu caut să fiu pe placul nimănui şi nu încerc să evit dezaprobarea nimănui. Pur şi simplu, ceea ce am de spus trebuie spus, pînă nu este, obiectiv şi subiectiv, prea tîrziu.

Această luare de cuvînt este o mărturisire şi totodată o mărturie.

Nu pot împărtăşi un anumit mod de a gîndi al unora dintre vechii mei tovarăşi, astăzi emigranţi. Mă refer nu la carierişti şi la sluguliţe, ci la oameni care s-au dăruit cu trup şi suflet unei cauze pe care au crezut-o dreaptă.

Îi înteleg. Înţeleg că se consideră ei înşişi înşelaţi în cele mai sincere idealuri şi speranţe ale lor şi, în bună parte, au dreptate. Ştiu că unii dintre ei mai sînt şi astăzi traumatizaţi de nedreptăţile şi loviturile pe care ei înşişi le-au îndurat. Ştiu de asemenea că distanţa care îi separă astăzi de opiniile lor de odinioară, este mult mai mare decît cea geografică sau temporală. Nu pot fi însă de acord cu aceia dintre ei care îşi închipuie că astfel au închis definitiv în spatele lor porţile trecutului. Şi că aceasta îi absolvă – ne absolvă – de răspunderi. Pentru ziua de ieri, pentru cea de azi şi mai ales pentru cea de mîine.

La ce bun să ne amăgim? Fiecare dintre noi, cei care am deţinut funcţii de partid sau de stat mai importante sau mai puţin importante, într-o perioadă sau alta, timp mai îndelungat sau mai scurt, purtăm partea noastră de răspundere, unii mai mare, alţii mai măruntă, după caz.

minimum
O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

Tocmai recunoaşterea deschisă şi lucidă a acestei răspunderi, analiza pe cît posibil obiectivă a drumului parcurs şi implicit, a experienţei acumulate este, poate, mijlocul de a fi cît de cît utili celor ce privesc înainte şi caută orizonturi noi.(*)

2.

Generaţia noastră de militanţi a devenit comunistă sub impresia crizei celei mari, a ofensivei fascismului, a pregătirii şi dezlănţuirii războiului mondial. Ne-am afiliat cu entuziasm mişcării comuniste, care, cu toate păcatele partidelor ce o alcătuiau şi, mai ales, în ciuda subordonării lor faţă de Moscova, a avut, în deceniul '30, în timpul războiului şi, parţial, chiar mai tîrziu, un rol pozitiv important pe plan mondial.

Am fost fascinaţi de forţa revoluţionară a ideilor lui Lenin, de ascensiunea economică surprinzătoare a Uniunii Sovietice în perioada antebelică, de revirimentul ei incredibil în anii războiului, şi de rolul esenţial pe care l-a jucat în zdrobirea hitlerismului. Am fost convinşi că acesta este şi pentru poporul român drumul renaşterii şi al auto-realizării.

Nu am bănuit că modelul stalinist al socialismului, pe care partidul nostru l-a preluat cu atît entuziasm cînd a venit la putere, era de fapt produsul maladiv al unui proces în esenţă contrarevoluţionar, antidemocratic şi antisocialist.

În ceea ce mă priveşte, am fost membru al Comitetului

(*) Gîndurile exprimate mai sus mi-au fost , în parte, sugerate şi de discuţia ce a avut loc în paginile "Minimum"-ului şi la care au participat M. Rudich, V. Russu, Ilie Zaharia şi alţii.

Central şi redactor şef al "Scînteii". Prima calitate era mai mult onorifică, deoarece C. C. nu dispunea de o putere şi atribuţii reale. El nu era un organ de decizie, hotărîrile fiind luate în Biroul Politic, sau, mai precis, în cercul îngust al cîtorva apropiaţi ai Secretarului General. C. C. nu era (şi, fireşte, nu este nici azi) nici măcar un organ consultativ de dezbatere a problemelor şi a proiectelor de hotărîri. Deşi am participat timp de mai bine de un deceniu la plenarele C. C., nu-mi amintesc de nici o dezbatere demnă cu adevărat de acest nume.

NU ŞTIU DACĂ GHEORGHIU-DEJ L-A CITIT PE MACHIAVELLI, DAR...

Puterea reală şi rolul de iniţiativă în acţiunea de guvernare se aflau în mîna lui Gheorghiu-Dej, om politic cu totul remarcabil, personalitate puternică, înzestrată cu calităţi ieşite din comun, deşi contradictorii. L-am cunoscut relativ de aproape – atît cît poţi cunoaşte un om adeseori prietenos, dar în fond, distant, închis, ascuns. Am scris multe din cuvîntările lui. De fiecare dată, întîi lăuda textul prezentat, apoi în el nu rămînea piatră peste piatră. Şi deşi el însuşi nu punea mîna pe condei decît ca să facă sublinieri, pînă la urmă imprima textului nu numai mersul gîndirii lui, ci şi fraza lui, gustul lui stilistic.

Conducător crescut la şcoala lui Stalin, Dej nu era însă cîtuşi de puţin un paranoic. Era dur, calculat, lipsit de scrupule şi de multe ori, crud. Dar privind lucrurile în ansamblu, *mai ales comparativ (subliniez: comparativ,relativ)*, găsim la el un oarecare simţ al măsurii, o anumită moderaţie, aş zice, tipic românească. Ceea ce, evident, lipseşte conducerii de astăzi.

G. D. avea o serie de idei care vădeau clarviziune şi ponderaţie, dar nu ezita să le sacrifice luptei pentru putere sau altor interese. Astfel, el se pronunţa adesea pentru o politică atentă, prietenească faţă de ţăranii mijlocaşi şi pentru o atitudine moderată faţă de chiaburi. El prefera colhozului forme de cooperaţie mai puţin rigide, referindu-se la exemplul bulgarilor. Totodată o învinuia pe Ana Pauker că prin concepţii dogmatice şi metode brutale periclitează bunele relaţii cu ţărănimea. Ceea ce nu l-a împiedicat să realizeze colectivizarea, mai ales în a doua etapă, prin metode de constrîngere şi tot în cadrul organizatoric al gospodăriei colective de tip colhoznic.

G. D. preconiza o industrializare proporţionată şi orientată relativ raţional. Dar niciodată nu a pus la îndoială postulatul stalinist (în mod fals atribuit lui Lenin) al priorităţii necondiţionate a industriei grele producătoare de mijloace de producţie faţă de sfera bunurilor de consum şi a serviciilor.

Nu ştiu dacă G. D. l-a citit pe Machiavelli, dar îi aplica metodele cu măiestrie, atît în lupta contra adversarilor săi, cît şi în urmărirea unor obiective strategice de îndepărtată perspectivă. El nu destăinuia nici celor mai apropiaţi aceste planuri în totalitatea lor, şi cu atît mai puţin ţelul lor final. Pe etape, îşi alegea aliaţi pe care îi iniţia, dar numai parţial; în etapa următoare putea foarte bine să-şi schimbe confidenţii-aliaţi. Aşa l-a folosit pe I. Chişinevschi contra Anei Pauker şi pe Al. Moghioroş contra lui Vasile Luca, apoi pe alţii contra lui Chişinevschi. Celor de care nu mai avea nevoie sau care îl jenau le dădea cu piciorul, cum a făcut şi cu mine.

Timp de mulţi ani, cu o răbdare de necrezut, G. D. a urzit şi a dus la succes o politică subtilă al cărei dublu scop era: pe de o parte, să slăbească în măsură maximă posibilă relaţia de dependenţă a României faţă de URSS, iar pe de altă parte să preîntîmpine orice tendinţă de liberalizare politică – pericol care a devenit actual în perioada lui Hrusciov şi mai ales în timpul revoluţiei maghiare din 1956 şi ulterior.

El a făcut totul pentru a cîştiga încrederea lui Stalin şi a izbutit, dovedindu-se pînă la urmă mai şiret decît acesta. A imprimat vieţii obşteşti, începînd cu formele organizatorice şi terminînd cu presa, un prosovietism şi un spirit de imitaţie superlative. A ţinut la consfătuirea Biroului Informativ, raportul despre Tito – şeful unei bande de asasini şi spioni. A cerut şi a urmat cu docilitate sfaturile lui Stalin (printre care o a doua reformă bănească, precum şi faimosul Canal, a cărui menire nemărturisită era să devină lagăr de concentrare şi care, datorită regimului inuman, s-a transformat într-un imens cimitir pentru mii de oameni nevinovaţi). El a inventat o "deviere de dreapta" foarte pe gustul bătrînului maniac şi a ştiut să speculeze antipatia tot mai acută a acestuia faţă de evrei. Şi astfel însuşi Stalin i-a dat în mînă soarta unor rivali care, de fapt erau, în conducerea PCR, oamenii cei mai devotaţi Uniunii Sovietice.

(Continuare în nr. viitor)

Fragmente alese şi autorizate de S. Toma

STATELE UNITE:

VERA CĂLIN

NOTE de EMIGRARE

(1978 – 1989)

Profesoară de istoria literaturii universale la Universitatea din Bucureşti, autoarea cîtorva cărţi importante de teorie literară, Vera Călin trăieşte, de cîţiva ani, la Los Angeles, pe coasta Pacificului. Ea vede, aude şi... notează, pe file de caiet, experienţa sa americană. Însemnările ei constituie nu numai o fereastră subtil deschisă asupra universului american ci şi, pentru noi, o neaşteptată oglindă. Lumea (tribului) e mică.

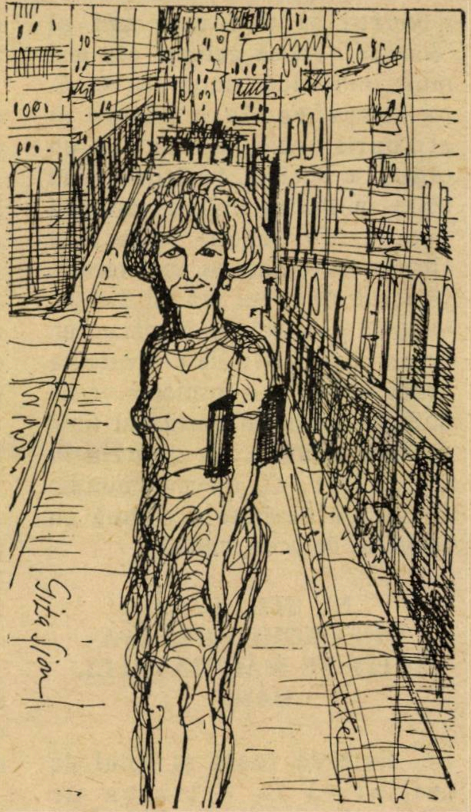

Vera Călin pe străzile Los Angeles-ului. *Desen de Gitta Sion*

Cînd transplantarea nu se petrece în copilărie sau în prima tinereţe, vechile coduri se pierd sau se resping – parţial sau total – iar cele noi sînt incomplet sau defectuos asimilate. Viaţa decurge într-o zonă intermediară, un no man's land al comunicaţiei. Am cunoscut emigranţi de origini diferite, printre ei oameni pe care semnificaţiile şi implicaţiile posibile ale unui cuvînt, gest sau comportament nu-i preocupă. Conotaţiile şi contextele se ignoră. Limba se schematizează. Atîtor indivizi întîlniţi în ghetto-urile emigraţiei nici nu le trece prin gînd să acorde vreo importanţă, care ar transcende necesităţile vieţii practice sau relaţiile cele mai cotidiene, unei succesiuni de sunete şi silabe sau unui gest. Se instituie un mod primitiv de exprimare verbală sau de alt fel, atît de stereotip, încît un scurt schimb de cuvinte sau schiţa unui gest sînt de ajuns ca să afli cum s-a pietrificat vorbirea sau comportamentul acelui animal semnificant. Apare o infirmitate, care duce la pierderea încrederii în cuvinte şi gesturi integral semnificative. Exilaţii verbali trăiesc într-un univers al aproximaţiilor. Nu sînt numai lipsiţi de un glas al lor, ci şi de posibilitatea de a comunica idei, emoţii şi chiar evaluări precise de importanţă practică. Limba refuză să mai transmită, asemenea unui seismograf sensibil, mişcările interioare.

Mediocritatea, filistinismul şi frauda morală proliferează pe solul unei asemenea infirmităţi, cu atît mai mult cu cît unii din aceşti alienaţi, conştienţi de infirmitatea lor, o exploatează, aşa cum un cerşetor îşi expune un ciot.

Multe situaţii neplăcute, în care m-am găsit de cînd sînt emigrantă, au rezultat din faptul că luam drept bune afirmaţiile şi gesturile unor oameni, pe care îi socoteam deplin stăpîni pe cuvintele lor rostite, scrise sau sugerate. Vorbirea poate deveni surogat. Nu poţi şti niciodată dacă un infirm de tipul ăsta reproduce sau parafrazează un citat, cuvintele unui tango sau ale unui şlagăr din tinereţe sau face un act de comunicare autentică. Poate că, din dorinţa de a-şi creia o nouă identitate, copiază, imită limbajele celor din jur. În felul ăsta, promisiuni şi opinii se excretă abundent, după care emiţătorul expediază totul la canal. Orice referire ulterioară la afirmaţii, gesturi şi atitudini în vreun fel angajante, e respinsă cu o mirare inocent desgustată, aşa cum se procedează în prezenţa oricărei indiscrete aluzii la funcţia excrementală.

Un fapt care ar putea explica un anume tip de degradare morală şi intelectuală a americanului de vîrstă matură şi dată recentă, e dispariţia opiniei acelora – de obicei prieteni – care-l judecau "dincolo" şi aşteptau de la el conformitatea la sisteme de valori de obicei constituite în tinereţe. Cînd acel sanhedrin se depărtează, devine abstract sau dispare, emigrantul se poate simţi liber să arunce peste bord ceea ce a reprezentat un sector important al vieţii lui dinainte. America e un continent, Los Angeles-ul un oraş revărsat pe o suprafaţă greu de apreciat cifric; reconstituirea – fie şi parţială – a vechiului aeropag nu e posibilă, aşa cum am observat că se întîmplă în ţări ▷

cu populaţie concentrată cum e Israelul sau în unele capitale europene.

F. a fost – intelectual, comportamental şi etic – produsul unui grup din care făceau parte prietenii lui din tinereţe, în urmă persoane de prestigiu în inteligheriţia sau în boema artistică bucureşteană. Unii din ei au murit, alţii au rămas "acolo", alţii s-au împrăştiat în toată lumea. Au rămas, un timp, emblematici pentru o seamă de valori de care F. era mîndru. El a decăzut, în ordinea socială şi profesională, ca atîţia emigranţi tardivi. A fost silit să lucreze în domenii fără legătură cu activitatea anterioară transplantării şi a acceptat să se întîlnească, în răgazurile dedicate mondenităţii cu oameni, pe care i-ar fi dispreţuit la Bucureşti. Prietenii adevăraţi, cîţi mai sînt, se află departe. Practic, corul lor nu mai există şi, în orice caz, nu are importanţă vitală aici. Aici, F. vrea să mai profite cîţiva ani de mica lui filozofie hedonistă şi, necenzurat de nici o conştiinţă individuală sau colectivă, se simte liber. Poate comite orice abatere dela codul moral şi comportamental dinainte. Spune cu cochetărie: Aşa sînt eu – amoral. Sau: Mieux vaut avoir des remords que des regrets.

LOS ANGELES – MOGOŞOAIA

Cu soţii R. pînă la un lac în apropiere de L. A. (o oră şi jumătate cu maşina). Am canotat, ceea ce nu mi s-a mai întîmplat de aproape 12 ani. Bineînţeles, am reactualizat momente petrecute la Mogoşoaia, o partidă de vîslit cu prietenul meu, fizicianul, la Snagov, etc. Soţii R. mi-au atras atenţia că, în orice comparaţie pe care o fac, cel de-al doilea termen se referă invariabil la un fapt, o realitate din România. Peisajul deluros seamănă cu împrejurimile Branului, dunele sînt ca la Doi Mai, păpurişul e mai înalt ca cel de la Mogoşoaia.

FILOSOFIA LĂCOMIEI

N. mi-a dăruit ultima recoltă de fotografii ale copiilor. Le-am pus într-un plic cu alte fotografii, care aşteaptă să fie aranjate într-un nou album. Din moment ce eu aparţin categoriei "elderly" mi-am spus, ar fi bine să mă ocup cu lucruri adecuate condiţiei mele. A lipi fotografii într-un album sau a răsfoi albume de fotografii generatoare de amintiri în avalanşă sînt acţiuni implicate în mitologia vîrstei. Numai că, de cînd mă aflu în America, mulţimea de fotografii, care consemnează orice moment din viaţa unui individ şi, mai ales, a unui copil, mă sufocă, aşa cum mă sufocă mulţimea de obiecte care invadează cotidianul american. O proliferare aproape ionesciană. În existenţa mea pre-americană, o fotografie – făcută în atelierul unui fotograf sau de un amator – înregistra un "moment" demn de reţinut: o întîlnire, o sărbătoare, o aniversare, o ceremonie, o excursie pe care vrei să o retrăieşti, o etapă din viaţa unui copil. În casa din Valley s-au adunat albume şi plicuri pline de fotografii. Imagini ale soţilor şi copiilor, oricînd, în orice moment al vieţii cotidiene: mîncînd, făcînd baie, în curte, pe plajă, în living-room, etc. Mult, mult, mult. Sigur, există şi fotografii scoase la numeroase aniversări, de sărbători, etc. Fotografii în care soţii se ţin de mînă, îşi zîmbesc (ca la fotograf), dansează şi fac plajă. Mi-aduc aminte de turiştii pe care i-am întîlnit în diferite excursii şi călătorii. Peisajul sau monumentul începe să semnifice din momentul în care a fost înregistrat. M-am uitat cu atenţie: turistul fotografiază mai întîi şi, pe urmă, contemplă, admiră, etc. ceea ce obiectivul a prins. E o retină artificială care păstrează şi mai ales, materializează ceea ce altfel s-ar pierde în neant. Casele sînt pline de fotografii şi diapozitive care se proiectează în prezenţa prietenilor. Totul se asociază, în mintea mea, cu acea "philosophy of greed", de care vorbea un analist al societăţii de consum şi cu sloganul anilor 50, cînd a apărut supra-abundenţa, care a dus la supremaţia obiectelor: more, more.

ANDREW DESCOPERĂ PE DUMNEZEU

S. doreşte ca fiul lui să fie crescut ca un evreu, să aibe o mitologie, rădăcini, sentimentul că aparţine unei comunităţi etc. Nu ca el şi frate-său, crescuţi fără tradiţii, în atmosfera unei ideologii pe care o respingeau, dar pe care nu aveau cu ce s-o înlocuiască. Sînt de acord cu el, dar sînt sigură că o tradiţie nu se poate creia raţional şi voluntar, fără o moştenire care transcende raţionalitatea. Oricum, îi citesc nepotului meu poveşti biblice (apocrife şi neapocrife). Prăbuşirea îngerilor conduşi de Lucifer l-a pasionat. A acceptat expulzarea primilor oameni din paradis. Sacrificiul cerut de Dumnezeu lui Avram, sacrificiu, în ultimul moment, contramandat, l-a nedumerit, chiar l-a indignat. Clar, nu-i voi povesti despre Iov. Povestea lui Moise (coşuleţul plutind pe Nil, prinţesa egipteană, rolul de eliberator şi conducător al poporului evreu, trecerea Mării Roşii, toiagul care izbeşte în ▷

stîncă), totul a fost urmărit cu răsuflarea tăiată. L-a întrebat pe taică-său cum e Dumnezeu – tînăr, bătrîn, cu barbă (şi-a amintit, probabil, de reproducerea lui Michelangelo, pe care i-am arătat-o). I s-a răspuns că Dumnezeu nu are corp şi nu poate fi localizat. He is just an idea, a comentat Andrew, descoperind poate ideea platonică sau idealismul filozofic. Deunăzi, cînd a fost la mine, am reluat discuţia. I-am spus că el, Andrew, nu are numai corp, ci şi un "ce" care nu se vede, dar îi permite să iubească, să înţeleagă, etc. Un copil de cinci ani acceptă totul. Mă întreb dacă am remuşcări la gîndul că, poate îi dau nelinişti metafizice, cînd aş putea să-l las să crească la fel ca orice mic american, plin de încredere în forţele lui şi în realitate, înarmat pentru bătăliile pragmatice ale vieţii de aci. Nu, n-am remuşcări.

O CARTE CARE NU M-A UITAT

La sale-ul din casa Factor, am descoperit o carte, pe care, cu mulţi ani în urmă, doream s-o citesc: "Le dernier des justes" de Andre Schwartz-Bart. Chiar acum nu simţeam nevoia s-o parcurg, dar mi-a ieşit în cale şi am cumpărat-o. La începutul anilor 60, cînd cei din România călătoreau puţin în Vest, cineva din cercul noastru a adus-o din Paris. Cartea tocmai luase premiul Goncourt şi agita probleme iudaice, într-un moment în care antisemitismul comunist devenise virulent. Am văzut cartea pe masa lui J. L-am rugat să mi-o păstreze. Dar cartea a mers mai departe, circulînd cu viteza cu care circulau atunci cărţile aduse din occident. Mi-a scăpat. Mai tîrziu, în Israel, a venit vorba despre cartea lui Schwartz-Bart, dar n-am găsit-o într-o limbă accesibilă mie. Acum, mi-era la'ndemînă. Am observat că multe dintre cărţile, pe care am dorit cîndva să le citesc fără să reuşesc, mi s-au oferit mai tîrziu, într-un moment în care dorinţa se stinsese. Cred că un elementar gest de recunoştinţă mă îndeamnă să întreprind lectura cărţii. Ieri am început să citesc "Le dernier des justes", în versiune engleză, cu sentimentul pe care îl ai faţă de cineva care nu te-a uitat.

Am citit mai mult de jumătate din "Le dernier des justes". Aşa cum am prevăzut, mă aflu acum pe o lungime de undă care mă împiedică să suport mesianismul şi excesul de patos al cărţii. Constat, încă odată, că diaspora şi holocaustul au marcat cultura iudaică într-un mod care o face inaptă să se desprindă de mit şi să renunţe la nota mesianică. Evreii nu pot scrie despre experienţa lor colectivă şi individuală în spiritul ascezei stilistice. Worüber mann nicht sprechen kan muss man schweigen (ori de cîte ori nu poţi vorbi, trebuie să taci). Cred că Wittgenstein avea în vedere asemenea trăsături ale culturii iudaice, cînd a scris cuvintele acestea. Aş vrea să citesc, totuşi, o carte despre holocaust scrisă în registrul litotei. Cartea lui Lenz "Die Deutsche Stunde" vorbeşte despre nazism fără pic de exaltare. Dar victimele, în romanul lui, nu erau evrei. Povestirile din Kolima ale lui Varlaam Shalamov, una dintre cele mai zguduitoare cărţi despre Gulag, sînt dominate de omisiuni şi sînt stilistic despuiate de orice ornament.

ULTIMUL OMAGIU DIN CADILLAC

În cadrul informaţiilor federale ale canalului ABC, s-a anunţat că, într-un oraş american (mi-a scăpat numele), o întreprindere de pompe funebre a inaugurat un sistem care să permită ultimul omagiu fără părăsirea automobilului. Mortul e expus într-o vitrină, într-un sicriu cu o înclinaţie calculată. "The mourner" depune cartea de vizită prin fereastra maşinii la un ghişeu, aşa cum ar proceda cu un tichet de parcare, îşi ia rămas bun de la decedat şi apasă cu piciorul pe accelerator. Evelyn Waugh devine un satiric blînd.

OM AL RENAŞTERII CAUTĂ

Un anunţ, la secţia "Personal", în New York Review of Books: "Renaissance man looking for financially secure woman..."

LUI ÎI PLACE SĂ ÎNJURE

Cînd am intrat pentru prima dată în apartamentul soţilor M. din Düsseldorf, am fost izbită de caracterul primitiv, precumpănitor interjecţional al dialogului dintre ei. El e de origine poloneză şi a venit în România în timpul războiului. N-a avut timp să vorbească româneşte corect. Cînd ne-am reîntîlnit în Germania, douăzeci de ani după plecarea lor din România, el vorbea germana fluent, dar prefera să folosească, în convorbirile cu soţia, un amestec de limbi, în care identificam fiecare etapă a unui itinerariu de emigrant: Israel, Argentina, Germania. Predomina o română feroce, limba primei întîlniri dintre cei doi. Lui îi place să înjure şi, asemenea multor emigranţi, eliberaţi de ▷

orice cenzură lingvistică, inclusiv de propria lor cenzură, e foarte spurcat la gură. Nu aşa mi-i aminteam. La începutul vizitei mele, înţelegeam doar că un mecanism se stricase, dar nu-mi dădeam seama ce anume se petrecea. M-am lămurit treptat. Niciuna din limbile, pe care cei doi le vorbiseră, în cursul migraţiunii lor, nu apucase să fie organic absorbită. Nu cred că gîndirea se naşte în gură, dar nu mă îndoiesc că gîndim în structuri determinate de limba care o vorbim. Soţii M. au ajuns să gîndească defectuos.

NU VREA SĂ VORBEASCĂ ROMÂNEŞTE

În cazul Doamnei L., criza lingvistică a avut urmări, cred, zguduitoare. A făcut doi ani de închisoare ca deţinută politică în România, înainte de a se stabili în Israel. N-a uitat niciodată experienţa aceea traumatizantă şi umilitoare. Am întîlnit-o la un congres în Anglia. Trăia de 10 ani în Israel. M-a informat aproape agresiv că refuză să vorbească româneşte, aşa încît am vorbit în engleză. Ştiam că predase engleza la Bucureşti, în timpul războiului. Engleza ei suna pedant şi livresc. Cît despre ebraică, n-a izbutit niciodată să vorbească decît pentru scopuri practice – ebraica de supermarket. A fost totdeauna o făptură stîngace şi solitară. Înfăţişarea ei nefeminină trebuie să fi alimentat o seamă de complexe de inferioritate. Dar, cînd am întîlnit-o la Cambridge părea devastată. Criza de identitate creiată de respingerea violentă a unui sistem lingvistic, care nu putea fi înlocuit, mi se părea o explicaţie plauzibilă pentru evidenta ei dezintegrare. Îmi închipui că îşi interzice pînă să şi gîndească în limba care a fost a ei, timp de peste 40 de ani. Să pluteşti printre sisteme lingvistice, fără să te poţi stabili vreodată...

(va urma)

CASIF
Agenţie de turism,
Rehovot, str. Herzl 170
şi Tel Aviv, str. Frishman 10
preţuieşte creaţia
nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a
geniului artistic evreo-român
•
CASIF
a oferit un premiu
participanţilor la noul nostru
concurs
MARCEL IANCU–DADA

ÎN ATENŢIA PUBLICULUI SPECTATOR DIN NATANIA

La cererea publicului, la Natania, în seara de 6 septembrie a.c., se reprezintă cunoscuta piesă a lui Giuseppe Berto, ANONIMUL VENEŢIAN, cu Silvia Popovici şi Iurie Darie.

BULĂ

Bulă pătrunde noaptea, din greşeală, în incinta unui şantier arheologic. Cînd să iasă, simte o mînă puternică apucîndu-l de grumaz şi aude o voce cavernoasă:

– Ticălosule, ai furat relicve! Vei plăti cu viaţa!

– Cine eşti? – întreabă Bulă tremurînd.

– Moartea!!

– Doamne, ce m-ai speriat! Credeam că-i miliţia!

MAMAIA מַאמַאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
•
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR:
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

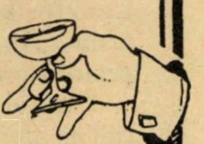

FARCAŞ IMRE

S-A ÎNTÎMPLAT IERI...

BUDAPESTA:

4 iulie 1989, Budapesta: fostul şef al partidului, dictator absolut al Ungariei începînd din 1956, Janos Kadar a murit într-o singurătate aproape absolută. Nu uitat, căci un asemenea personaj nu poate fi uitat. Conducătorul impus de trupele sovietice care au strivit sub tancuri insurecţia populară, a ştiut sau a fost forţat să conducă Ungaria pentru a deveni un pionier al liberalizării socialiste, evoluţie care s-a împlinit tocmai cu eliminarea lui. Cîteva luni înaintea acestui deces anonim.

Vineri zi de vară 1989, Budapesta: o lungă litanie de nume, sute!, citite încet, unul după altul. "Abraham Josef, spînzurat în 1958, 34 de ani; Acs Lajos, spînzurat în 1959, 25 de ani; doamna Bakos Gyula, spînzurată în 1958, 28 de ani; Mansfeld Peter, spînzurat în 1959, 18 ani..." Mai multe zeci de mii de persoane sînt adunate în Piaţa Eroilor pentru a aduce omagiu primului ministru Imre Nagy, generalului Pal Maleter – şeful militar al insurecţiei şi celor trei tovarăşi ai lor – Jimes Miklos, Geza Losonczy şi Iosef Szilagyi, executaţi în noaptea de 17 spre 18 iunie 1958, după un proces cu uşile închise.

Micul Palat al Artelor şi cele şase coloane ale sale au fost drapate în negru. Decorul a fost imaginat de un pictor: Laszlo Rajk jr., fiul altui prim-ministru, împuşcat în 1949 pentru "titoism".

Un al şaselea catafalc este ridicat deasupra celorlalte cinci. Acoperit de un drapel maghiar, cu franjuri de aur. El simbolizează lunga litanie de nume, toate victimele anilor trăiţi de această ţară de la ocuparea ei de trupele sovietice, din anul 1945.

Mulţimea din piaţă este mult mai numeroasă decît cea adunată cîndva pentru funeraliile lui Rajk, reabilitat după destanilizare, la 6 octombrie 1956, cîteva zile înaintea izbucnirii insurecţiei. Demnitate şi emoţie. Serviciul de ordine este asigurat de militanţi ai Forumului democratic, organizaţie liberală, apărută după acceptarea pluralismului politic. Defilare neîntreruptă în faţa catafalcurilor. La cîteva sute de metri, Ambasada Iugoslaviei, unde Imre Nagy a găsit refugiu după înfrîngerea insurecţiei, pînă la 22 noiembrie. În urmă cu 33 de ani.

MĂRTURII

La 22 noiembrie, Nagy şi tovarăşii lui au părăsit misiunea diplomatică iugoslavă. Li se asigurase impunitatea prin acord semnat la Budapesta şi la Belgrad. În aceeaşi seară au fost arestaţi de miliţieni unguri, înlocuiţi rapid de militari sovietici. Se ştie acum, în baza dezvăluirilor lui Ion Pacepa, că Nagy şi Maleter au fost transportaţi în România, la Snagov, sechestraţi, torturaţi şi au fost readuşi la Budapesta numai pentru a fi judecaţi şi executaţi.

În România, generalul Maleter – cel care a negociat ▶

Budapesta. Octombrie '56

cu conducătorii insurecției încetarea focului și care i-a convins, de bună credință, să depună armele, ușurînd astfel intervenția sovieticilor, care l-au arestat – le-a strigat la 31 decembrie 1957 temnicerilor lui: "Nu voi mai răspunde în rusește întrebărilor voastre. O stăpînesc perfect, dar nu sînt dispus să folosesc limba celor ce întemnițează parlamentarii".

Mulțimea depune flori. Printre ei, cei salvați ca prin minune.

Eugen Foray, actual președinte al Asociației prizonierilor politici: "Condamnat la moarte, am fost condus către pluton. Patru oameni mă țineau. Mi s-a citit sentința. M-am rugat, așteptam să mor și deodată un ofițer m-a anunțat că am fost amnistiat...."

Peter Mansfel, al cărui nume produce o suferință acută ungurilor, nu a avut acest noroc. Avea 15 ani cînd a fost arestat. S-a așteptat să devină major pentru a fi spînzurat. Face parte dintre cei care au fost înmormîntați cu fața în jos de către călăii lor.

Janos Mecsesi: "Am fost soldat într-una dintre cele trei divizii însărcinate cu securitatea Budapestei după plecarea sovieticilor, între 23 octombrie și 3 noiembrie. Pal Maleter era comandantul nostru. Am fost arestat un an mai tîrziu, după încheierea serviciului militar. Comandantul consiliului de război, un colonel, era un coleg de promoție al colonelului meu. A spus: "39 de soldați sovietici au fost uciși în cursul unei înfruntări cu unitatea voastră. Dumneata și 38 dintre soldații dumneavoastră trebuie să plătiți". Au fost 39 de condamnări la moarte. Eu am fost singurul grațiat și eliberat după 12 ani și jumătate de închisoare".

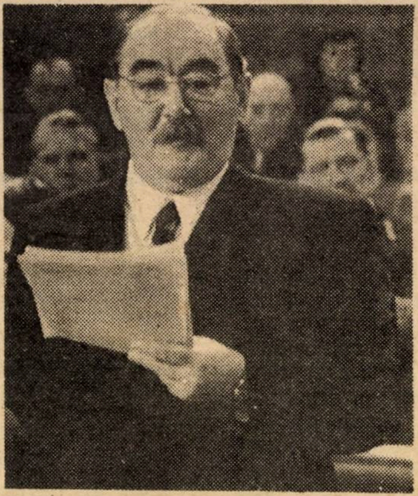

Imre Nagy: un discurs care avea să-l coste viața

Pe un scaun pliant, este așezat un domn bătrîn. Se ridică pentru a ceda locul unui orb: profesorul de filozofie Kurti, unul dintre "profeții" studenților răsculați în 1956. A orbit în cei 6 ani petrecuți în închisorile sovietice.

Bătrînul care s-a ridicat este Malik Andre. 85 de ani. În timpul celor 10 zile ale răscoalei a fost secretarul lui Imre Nagy: "L-am văzut pe Imre Nagy pentru ultima oară în dimineața zilei de 3 noiembrie. Eram mai mulți în biroul lui. A ținut să ne citească textul discursului său. Am tresărit cînd a vorbit despre neutralitatea țării și retragerea Ungariei din Pactul de la Varșovia. L-am pus în gardă. I-am spus că sovieticii nu vor accepta niciodată aceste două puncte. Era încăpățînat și a trecut mai departe. Am ieșit și nu l-am mai văzut niciodată..."

POLEMICA ÎN JURUL OMULUI

Prezența Partidului comunist muncitoresc ungur este discretă. Primul ministru și președintele Parlamentului au depus cîte o jerbă. Nu acesta este momentul pentru pași greșiți.

Ora 12,30. Toate clopotele orașului bat timp de 40 de secunde. Urmează un minut de reculegere. Apoi, prima strofă a imnului național. Megafoanele transmit ultimul discurs al lui Nagy.

Josef Varga, o lună în celula condamnaților la moarte, își amintește de cel cu care s-a aflat acolo: un ucenic de 18 ani, spînzurat pentru că a ieșit din casă pentru a striga soldaților ruși: "Duceți-vă acasă!".

Multe drapele maghiare, cîteva flamuri ale Solidarității poloneze și ale Chartei 77 din Cehoslovacia. "Sînt mîndru de a înhuma oameni care au redat poporului patria furată!" declară un funcționar al pompelor funebre.

La cimitirul budapestan, parcela 301: parcela în care au fost înhumați prizonierii politici executați. Pînă acum doi ani era imposibil de a se ajunge aici. Poliția veghea.

La 6 octombrie 1956, anunțînd reabilitarea lui Laszlo Rajk, cotidianul oficial al partidului titra "Aceasta nu se va mai repeta niciodată". Era vorba despre stalinism. Trei săptămîni mai tîrziu, același partid chemă trupele sovietice să înece în sînge insurecția.

Flori la parcela 301

...ȘI CE VA FI MÎINE LA BUDAPESTA? ...ȘI LA VARȘOVIA?

?

REZULTATELE CONCURSULUI NOSTRU CU PREMII

MARCEL IANCU = DADA

...Prin urmare, noul nostru concurs cu premii "Marcel Iancu-Dada" a luat sfîrşit.

Ca şi la trecutul concurs Minimum-Memoria, deschiderea plicurilor a reprezentat o nouă şi plăcută întîlnire cu dorinţa de cunoaştere a valorilor *născute din tribul evreo-român; o nouă şi plăcută luare de contact cu voinţa* alialei *de a-şi afirma, cu fruntea sus, identitatea şi originalitatea culturală.*

Înainte de a da răspunsurile corecte la cele 30 de întrebări, o precizare. După cum s-a observat, clişeul de la întrebarea nr. VI (Minimum nr. 27, pag. 41) a fost greşit.

Vina — o spunem în paranteză — nu este a redacţiei: organizatorii concursului s-au călăuzit după un catalog de lucrări Marcel Iancu, care a constituit în ochii noştri o lucrare de referinţă. Din păcate, după publicarea întrebării, am aflat că amintitul şi prestigiosul catalog găzduieşte (se întîmplă!) o informaţie greşită.

Am republicat întrebarea, în nr. următor al revistei, însoţită de ilustraţia corespunzătoare. Cu toate acestea, ţinînd seama de confuzia creată în rîndul unor concurenţi (am primit zeci de telefoane pe această temă), şi din dorinţa de a evita orice echivoc, orice neclaritate şi orice nedreptate posibilă, juriul a decis să anuleze întrebarea în cauză. În consecinţă, au fost luate în consideraţie 29 de întrebări, ceea ce înseamnă că punctajul maxim la concurs este de 29 (după cum se arată în regulamentul concursului, pentru fiecare răspuns corect se acordă concurenţilor cîte 1 (un) punct).

...Şi-acum, răspunsurile exacte:

I–c (dascălul lui Iancu a fost pictorul Iser); II–c (numele cafenelei de la Zürich: Voltaire); III–a (poetul al cărui volum de versuri a fost ilustrat de Iancu: Tristan Tzara); IV–c (revista scoasă de Marcel Iancu la Bucureşti, împreună cu poetul român Ion Vinea: Contimporanul); V–b (hotelul bucureştean ale cărui planuri au fost desenate de Iancu: Lido); VI– (anulată); VII–b (fratele soţiei lui Marcel Iancu: poetul Jacques Costin); VIII–c (scriitorul şi amicul a cărui ieşire antisemită, în 1936, a constituit, aşa cum mărturisea pictorul "o trezire la realitate": Ion Barbu); IX–b (scriitorul evreu desenat de Iancu: Bialik); X–a (fruntaşul sionist, desenat de Iancu: Jabotinski); XI–a (denumirea grupului artistic, întemeiat de Iancu, împreună cu cîţiva pictori israelieni în 1948: "Orizonturi noi"); XII–a (terenul mlăştinos, cercetat de Iancu, în vederea amenajării unei rezervaţii naturale în Israel: Hule); XIII–c (personalitatea care-a inaugurat Muzeul Iancu de la Ein Hod, în 1983: Preşedintele Haim Herzog); XIV, XV – c, e (un fruntaş al alialei române, desenat de Iancu: av. Uri Adar... şi un scriitor cunoscut a cărui soţie se află, în desen, alături de Adar: Ephraim Kishon); XVI–b (locul naşterii lui Iancu: Bucureşti); XVII–d (revista la care a colaborat în anii 1910–14: "Simbolul"); XVIII–b (oraşul unde se afla Galeria Corray: – Zürich); XIX–a (locul unde expune Iancu, după întoarcerea sa în România, în 1922: "Casa artei"); XX–c (regele căruia i-a făcut portretul la Castelul Peleş: Carol al II-lea); XXI–b (scriitorul român, spiritual... şi antifascist, desenat de Iancu: Gh. Dinu); XXII–c (femeia desenată de Iancu: Margareta Sterian, pictoriţă); XXIII–a (perioada în care a fost desenat nudul: 1920–1930; mai precis, anul 1928); XXIV–b (anul în care Iancu a pus piciorul, pentru l-a dată în Eretz Israel: 1938, cu prilejul unei excursii); XXV–b (strada din Tel Aviv: Dizengoff); XXVI–c (marele autor contemporan, desenat de Iancu: Ionesco); XXVII–a (oraşul înfăţişat în desenul lui Iancu: Iaffo); XXVIII–c (denumirea desenului, tuş pe hîrtie, din "producţia 1960": "Soldat rănit"); XXIX–b (anul cînd a luat fiinţă, la iniţiativa lui Iancu, satul pictorilor, Ein Hod: 1953); XXX–c (anul cînd marele pictor a fost încununat cu Premiul Israel: 1967).

Luînd în consideraţie răspunsurile cele mai bune, juriul concursului, alcătuit din I. Artzi (preşedinte), d-na Dadi Iancu, M. Rudich, Sandu David, G. Bogokowski, Beatrice Hacker (secretara concursului) şi Al. Mirodan (directorul revistei Minimum) a atribuit următoarele premii (precizăm că ori de cîte ori doi sau mai mulţi concurenţi au acumulat acelaş număr de puncte, departajarea lor s-a efectuat prin tragere la sorţi):

29 puncte:

Elias Vilderman, P.O.B. 7411, Ashkelon – O lucrare originală de Marcel Iancu; **M. Vlaicu**, Rh. Klibanov 31/8, Haifa 32800 – O lucrare originală de Marcel Iancu; ;**Ilie Samoil**, Rh. Shalem 6B/19, Ramat Gan 52215 – O litografie originală de M. Iancu + 1 bilet de avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv, oferit de agenţia de voiaj "Adrian" din Tel Aviv;

28 puncte:

Victor Franc, POB 9805, Haifa – O "Dadalit" (litografie în ghips) de M. Iancu, oferită de Galeria "Rosenfeld" din Tel Aviv + 6 zile/5 nopţi la Sinaia (hotel+2 mese zilnic+transfer pe CFR, Bucureşti–Sinaia şi retur), oferite de agenţia de voiaj "Adi Tours (E. Weiss)" din Tel Aviv; **Gitta Ruchwald**, Rh. Maapilei Egoz 66/25, Tel Aviv – O litografie originală de M. Iancu + 3 nopţi la Budapesta (hotel 4 stele+limuzină, flori în cameră, 2 mese pe zi, cu transfer), oferite de agenţia de voiaj "Ophir Tours" (Marcel Bădescu-Blecher), Tel Aviv; **Signe Fruchter**, Rh. Nissenboim 2/90, Neve Shaanan, Haifa 32807 – 6 zile/5 nopţi (hotel şi demi-pensiune), la Poiana Braşov, oferite de agenţia de voiaj "Casif Tours", Rehovot şi Tel Aviv.

27 puncte:

Stelian Lozneanu, Rh. Librecht 11/9, Petah Tikva 49562 – Un carnet de membru al "Asociaţiei Prietenilor Muzeului M. Iancu" (cu drepturile aferente, aşa cum au fost publicate în regulamentul concursului); **Ludovic Borştein**, Rh. Bar Gyora, 10, Tel Aviv 64336 – ca la Stelian Lozneanu; **Perl Bernard**, Rh. Haamakim 3/347, Kiriat Bialik 27000 – Un album de pictură Marcel Iancu.

26 puncte:

Osias Berca, Şd. Ieruşalaim 116/4, Iaffo 68087 – Un album de pictură M. Iancu; **Beni Herer**, Rh. Harav Kook 52/3, Herzlia 46787 – Un album de pictură M. Iancu; **Kati Vaida**, Rh. Harishonim 7/22, Kiriat Yam 2900 – O masă pentru 2 (două) persoane la restaurantul gastronomic "Harry şi Ghita" din Tel Aviv; **Aviv-Zvi Alon** Şd. Zalman Shazar 28/7, Kiriat Yam 29000 – Cataloage ilustrate ale expoziţiilor M. Iancu; **Felicia Fogel**, Rh. Balfour 49/1, Naharia – ca la Zvi Alon; **Ida Vilderman**, Rh. Hatanaim 16/10, Ramat Aviv – ca la Zvi Alon.

25 puncte:

Touvia Carmely, P.O.B. 5312, Haifa; **Armand Cohen**, Rh. Nehardea 7, P.O.B. 16201, Tel Aviv 64235; **Hermina Zilberman**, P.O.B. 1083, Kiriat-Yam 29000; **Sorin Gabriel**, Rh. Shemariahu Levin 23/5, Holon; **Silvia Ştefan**, Rh. Bar-Rav-Hay David, 48/7, Haifa 35591; **Davis Juster**, Reh. Hovevei Zion 4/1, Holon 58256 – cîte un pachet cu cărţi cu autograf ale scriitorilor israelieni de limbă română.

În acelaş timp, juriul a atribuit prin tragerea la sorţi a celorlalte răspunsuri, două Premii Speciale: **S. Ghiuzeli**, Rh. Hare-Yehuda 47/10, Givat Savyon 55900 – Un bilet de avion pînă la Marea Moartă şi retur, oferit de societatea israeliană de zbor "Arkia"; **Haim Rosenberg**, Rh. Haatzmaut 23, Bat Yam – O noapte pentru 2 (două) persoane (inclusiv micul dejun) la hotelul "Shalom" din Ierusalim, oferită de conducerea hotelului.

Felicitînd pe participanţii la concurs şi, în primul rînd, fireşte, pe fruntaşii competiţiei, mulţumind – încă o dată – tuturor celor care-au sprijinit cu generozitate concursul "Marcel Iancu-Dada", *Minimum* îşi îndreaptă gîndurile... spre viitorul nostru concurs. Noutăţi: pe curînd!

MINIMUM editează

Aveţi în manuscris memorii personale ?
Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim ?

MINIMUM este editorul cel mai competent !
Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate

vi le asigură MINIMUM

MINIMUM este „prietenul la nevoie".
Există, în sfîrşit, o editură : MINIMUM
P.O.B. 11472 — Tel Aviv

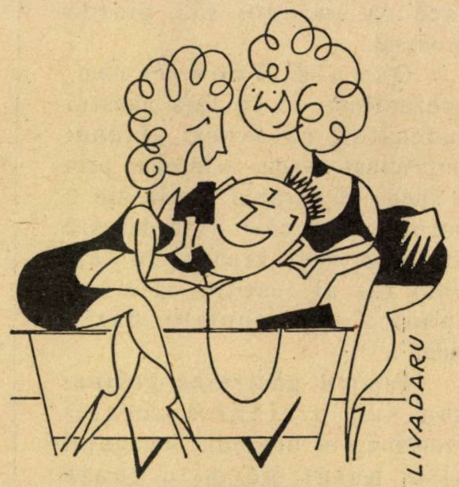

— OCUPAT DRAGA MEA.
BA CU UNA, BA CU ALTA....

Dr. I. FLAVIUS
PARIS

DREPTATE... DAR NU PENTRU CĂȚEI

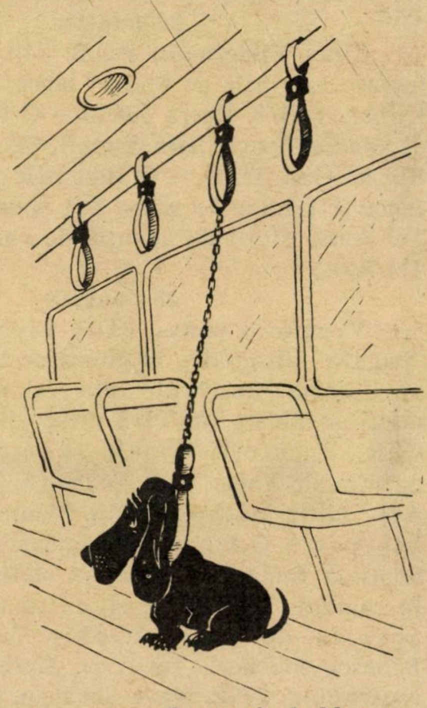

Desen de *I. Manea*

Cunoaşteţi desigur fabula. În speţă, "căţeii" sînt... israelienii mereu traşi la răspundere în faţa Organizaţiei Naţiunilor... (UNITE contra lor) şi judecaţi aspru peste hotare fiindcă ţin să se impună şi să menţină ordinea în teritoriile pe care le ocupă.

Sub acest raport ei continuă să împărtăşească soarta care a fost întotdeauna a evreilor. Mă refer din nou la fabula care ne priveşte.

Îmi amintesc apropos de asta de o pledoarie a lui Oswald Teodoreanu (tatăl lui Ionel şi Păstorel). Era la Judecătoria Ocolului I Iaşi care avea ca prezident un judecător despre care se zicea că în procesele dintre doi creştini judeca după "buna dreptate", în cele dintre un creştin şi un ovrei, matematic se pronunţa în favoarea primului. Greu îi era însă în procesele dintre doi ovrei, deoarece nu ştia cum să facă ca amîndoi să... piardă procesul.

Oswald Teodoreanu, prezentîndu-se în faţa acestui judecător, ca avocat al unui împricinat evreu, a început prin a spune că ţăranul rumân are o vorbă: măcar că-i jidan dar are dreptate; n-aş vrea ca în faţa unui for al Justiţiei să mi se spună: "Are dreptate, dar e jidan"...

Pentru păstrarea ordinei sau sub pretextul acestei menţineri a ordinei, Senegalul şi-a putut permite toate excesele. Algeria, Etiopia – aşişderea, Franţa nu şi-a pus nici ea mănuşi în Guadelupa, Caledonia şi chiar Corsica.

Dar... lumina, precum a declarat-o într-o bună zi la Cameră, Paul Bujor, "Lumina vine de la răsărit"...

Şi într-adevăr, cum purtatu-s-au Sovietele în Armenia, în Georgia, în Lituania şi mai ales recent în Uzbekistan ca să facă să domnească ordinea ca pe vremuri în Varşovia, cum distinsu-s-a Împărăţia Soarelui – China ca să facă şi mai şi, masacrări cu sutele, nu şoltici şi golănime ci pe cei mai luminaţi din rîndurile studenţimii – m-a luminat complet cum, potrivit unei vorbe a franţuzului, continuă să existe "deux poids et deux mesures", precum dacă făptuitorii sînt MARI şi TARI ori nişte a cincia roată la căruţă înghesuiţi în spaţiu între Iordan şi Mare.

Lor, adică acelora în faţa cărora vor să ne trimeată ca să ni se hotărască Soarta, cei ce pledează pentru o "conferinţă *internaţională*, le e *kedai* să-şi încarce ce nu au dealtminteri – conştiinţa, pe noi ne iau la trei păzeşte şi ne reclamă la O.N.U...

Oh, nu! Mersi.

Eiţăs şi lecţii au nevoie cei rău povăţuiţi şi cu *Schadenfreude* primejdios îndrumaţi.

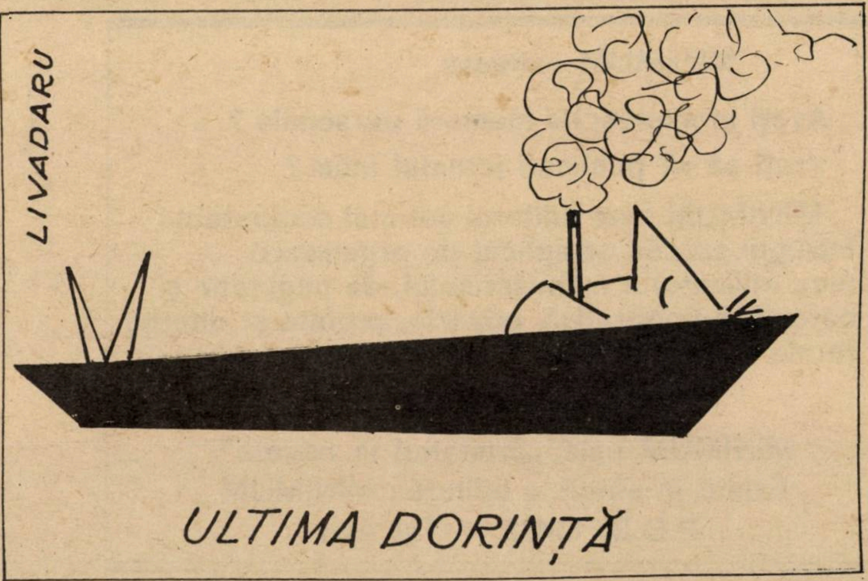

MOSCOVA:

CONVORBIRE CU ŞEF-RABIN DR. MOSES ROSEN

Întors dintr-o călătorie în U.R.S.S., leaderul judaismului românesc spune: "Nu vreau ca sionismul să fie o agenţie de voiaj"

Intrebare: Acuma, după ce impresiile vizitei s-au "sedimentat", să ne vorbiţi despre punctul dvs. de vedere în legătură cu judaismul sovietic.

Răspuns: N-am fost niciodată şi nu sînt un specialist în materie (un "specialist" e o persoană care ştie *tot* despre o anumită materie, dar *nimic* altceva). Nu sînt kremlinolog, dar soarta mea a vrut ca, nolens-volens, să-mi investesc capacităţile şi să mă consacru rezolvării unei mari probleme a contemporaneităţii judaice: Evreul într-o ţară socialistă. Indiferent dacă ne place sau nu, milioane de evrei trăiesc sub un astfel de regim. După pierderea celor şase milioane de martiri ai Holocaustului, care e soluţia pentru cele trei milioane de evrei din Răsăritul Europei? Lupta pentru a-i scoate de acolo şi a-i face să plece în Israel? Lozinca *"Let my people go"* (Lăsaţi poporul meu să plece!)? Dacă această revendicare obţine cîştig de cauză la autorităţile respective, cîţi din cei care cer să plece ajung în Israel? Circa 10 la sută. Ceilalţi – 90 la sută – unde ajung? În America sau în alte părţi, unde se asimilează de îndată. Ce se întîmplă însă cu milioanele care nu pot sau nu vor să plece? Ei sînt condamnaţi să dispară ca evrei?

"Şlach et ami" (Lăsaţi poporul meu să plece) e un citat biblic. Moise a adresat acest apel Faraonului pentru a obţine exodul. Dar el a mai adăugat un cuvînt: "vijeavdunu" (ca să mă slujească) adică să slujească idealurile noastre. "Uitînd" acest cuvînt, folosind versetul trunchiat, nefinalizat ne-am furat noi înşine căciula. Am golit lozinca de conţinutul ei naţional şi spiritual şi i-am conferit unul potrivit unor fugari. Nu mai e important *încotro* mergem, ci totul e *de unde* fugim. Mişcarea sionistă, cea mai importantă activitate a ei, s-au limitat prin aceasta la rolul unei "travel agency", o agenţie de voiaj. "Let my people go" are în vedere doar pe cei care pleacă. Dar ceilalţi? Ce se va întîmpla cu dînşii? O asemenea concepţie are consecinţe dramatice, pe care mulţi nu îndrăznesc să le privească drept în faţă, necum să le mărturisească. Iar cine a cutezat s-o facă, n-a recoltat decît suspiciune. Or, rezultatul acestui mod de gîndire poate fi descris astfel:

SUTELE SPRE ISRAEL, MIILE SPRE AMERICA, MILIOANELE ÎN RUSIA

Sutele ajung în Israel, miile sau chiar zecile de mii ajung în America, iar milioanele rămîn pe loc, constituind a patra generaţie de înstrăinaţi, definitiv pierdută pentru poporul evreu.

Într-un simpozion ţinut acum doi ani la Ierusalim în cadrul Congresului Mondial Evreiesc, prietenul meu Arie Dulczin, fostul preşedinte al Organizaţiei Sioniste Mondiale, a expus teza "slach et ami" (lăsaţi poporul meu să plece"). ▶

El a declarat: "Avem o singură revendicare: RE-PA-TRI-E-RE! (silabisirea îi aparţine şi ea era menită să sublinieze că nu se cere altceva). În intervenţia mea, am spus între altele: "Rolurile s-au inversat. Prietenul Dulczin a devenit credincios, iar eu, Rabinul, mă pomenesc un fel de «necredincios». Hai să presupunem că minunile în care crede d. Dulczin se vor împlini; ce se va întîmpla?

CELE TREI "MINUNI"

Dacă Gorbaciov va trimite 50.000 de evrei anual, aceasta va fi prima minune. Dacă aceştia nu vor sări din mers la Viena, la Roma sau în altă parte, dacă toţi vor ajunge în Israel, aceasta va fi a doua minune. Dacă guvernul Israelului şi Agenţia Evreiască vor avea puterea de a-i "clita", aceasta va fi a treia minune. Dacă toate cele trei minuni se vor realiza, pentru cele trei milioane de evrei din Uniunea Sovietică va fi nevoie de *6 0* (citeşte şaizeci) de ani pentru ca "Re-pa-tri-e-rea" să se săvîrşească. Şi asta fără a mai pune la socoteală sporul demografic în aceşti 60 de ani. Credeţi oare într-o a patra minune şi anume că ei vor mai rezista 60 de ani? Nu consideraţi oare că e deja prea tîrziu şi că în cîţiva ani problema evreiască va fi fost rezolvată "de la sine"?

Dacă mi se va răspunde că pînă la Perestroika nu era nimic de făcut, aceasta va fi o altă falsificare a realităţilor. În pofida cumplitei terori staliniste, celelalte culte au avut anumite libertăţi – e adevărat, limitate – religioase, de organizare ierarhică, comunităţi, seminarii teologice, etc. Celelalte naţionalităţi şi-au păstrat limba şi cultura – e drept că numai parţial, totuşi o identitate religioasă şi naţională există. Numai evreii au fost supuşi literalmente unui regim de exterminare spirituală. În loc de a formula revendicări legitime, în cadrul legilor şi Constituţiei sovietice, noi i-am ignorat pe "acei care rămîn" şi ne-am preocupat doar de ceilalţi, care, pînă la urmă, n-au plecat în Israel decît într-o foarte mică proporţie.

RÎDE DUMNEZEU DE NOI

Întrebare: Ce aţi constatat în recenta vizită? Care este acum situaţia?

Răspuns: Din păcate, justeţea tezei s-a confirmat cu vîrf şi îndesat. Versetul din Psalmi: "Cel care sălăşluieşte în ceruri, zîmbeşte" (Cap. II-4) s-a verificat odată mai mult. D-zeu rîde de noi. Pînă acum organizaţii şi paraorganizaţii, comitete şi comiţii s-au creat în toate aşezările evreeşti din lume cu denumirea "Soviet Jewry". Ele manifestau, lansau lozinci, boicotau. Nu însă pentru "Evreii sovietici", ci pentru "Evreii care pleacă de acolo". Iată însă că, în afara celor trei miracole pe care le formulasem în replica dată d-lui Dulczin, s-a conturat o a patra, care s-a şi întîmplat. Nevisată. Nebănuită de nimeni. Aşa este Dumnezeu. Specialist unic în minuni. Ea se numeşte Perestroika. În virtutea ei au căzut toate opreliştile. Pînă la cel mai înalt nivel, am fost primiţi prieteneşte şi cu înţelegere de către guvernul sovietic. "Vreţi comunităţi? Pojaleste. Vreţi Talmud Tora? Pojaleste. Sinagogi, case de cultură? Pojaleste".

UN GLASNOST EVREESC

Spun tuturor personalităţilor şi instituţiilor care se ocupă de "Soviet Jewry": "Aveţi curajul să săvîrşiţi un Glasnost evreesc. Priviţi realitatea în faţă şi întoarceţi cu 180 de grade cadranul activităţii voastre! Fără a slăbi deloc încurajarea şi sprijinul acordat acelor evrei sovietici care vor cu adevărat să facă Alia, să spunem celor care folosesc Israelul numai ca o trambulină spre alte zări: Destul! E treaba voastră dacă doriţi alte Diaspore. Adresaţi-vă Consulatului american de la Moscova şi descurcaţi-vă. Cauza voastră nu este o cauză a poporului evreu. Vi se oferă o patrie, un cămin, un destin liber şi voi refuzaţi? Drum bun, vă urăm din toată inima. Iar în ceilalţi, în cei care formează a treia categorie, milioanele de "evrei ai tăcerii", să investim tot ceea ce ne stă în puteri – influenţă, bani, instituţii, educaţie, cultură – pentru ca să-i salvăm, fie şi în ultima clipă, de la dispariţie.

Să încetăm a lucra fiecare "pe cont propriu". Am spus-o primului ministru, d. Iţhak Şamir şi am găsit la Dsa. deplină aprobare. Să ne mobilizăm în vederea acestui sacrosanct ţel: *rejudaizarea evreilor sovietici.* Sutele de milioane de dolari alocaţi pentru a scoate evreii din Odessa şi a-i duce la Philadelphia, unde odată ajunşi, să-şi rupă paşaportul pe care scrie evreu şi să se lepede de orice urmă de judaism – dolarii aceştia să-i investim în Talmud Tora, în educaţie judaică, în cultură evreească, în sinagogi, în ieşivot, în academii, etc.

Dacă mi se va spune că e "un risc în aceste investiţii", răspunsul meu este: s-au mai luat riscuri şi mai mari şi s-au investit miliarde. Aici este vorba de milioane de fraţi. Ei sînt deja ca "pruncul răpit şi ţinut între străini". Noi purtăm răspunderea. Să nu ezităm. Dacă mi se va obiecta apoi (cu eterna noastră meteahnă de a despica ▶

firul în patru) cu întrebări ca: Perestroika va rezista oare? Gorbaciov va cîştiga sau nu bătălia?, voi răspunde: "Încetaţi cu aceste divagaţii! D-zeu ştie să zîmbească atunci cînd săvîrşeşte minunile. El ştie însă să se şi încrunte cînd noi le irosim în van. Să luăm aminte! Prea importantă, covîrşitoare e răspunderea ce ne apasă pe umeri.

Întrebare: Se pare că teza dvs. a avut un ecou pozitiv. Ce vă propuneţi în continuare?

Răspuns: "Tezele" frumoase fără rezultate concrete sînt aidoma florilor care nu dau rod. Ştiţi cînd nu voi mai fi sceptic? Cînd voi fi optimist?

Povestea Nahum Goldmann următoarea anecdotă: "Porneşte trenul şi un evreu se ridică de la locul său, se uită la numele staţiei şi face un gest speriat. La staţia următoare, evreul nostru iar se ridică în picioare, iar aruncă o privire la numele staţiei şi pe chipul său se citeşte deja înmărmurire. Trenul porneşte iar, ajunge la alte staţii si disperarea evreului nostru a ajuns la paroxism. Ce se întîmplase? Evreul luase trenul în direcţia contrară aceleia la care vroia să ajungă". Soluţia? "Coboară, evreule, din trenul acesta şi ia-l pe cel care merge în direcţia contrară".

Spuneam, în 1972, Goldei Meir (ז.ל.): "Dacă vreţi *olim*, aveţi nevoie, înainte de orice, de o materie primă foarte preţioasă, de neînlocuit, şi aceasta se numeşte *evrei*. Altfel chiar şi cei care ajung în Israel nu sînt olim, ci emigranţi, iar un emigrant e un potenţial *iored*. Cît timp Israelul nu e pentru dînsul un crez, un ideal, ci doar o manta de vreme rea, poporul evreu nu poate conta pe aportul său la reclădirea Ţării Sfinte". Prin urmare să nu mai punem carul înaintea boilor. Să punem capăt demagogiei: demagogiei votului în Israel, a celeia a banului în America.

Hitler n-a reuşit să-şi ducă treaba la sfîrşit. Mă întrebam, în timpul predicii ţinute la Leningrad, de ce oare dăm noi unui renegat denumirea de *"meşumad"*? Traducerea literală a acestui cuvînt este *"cel exterminat"*. Omul însă trăieşte. Poate chiar mai bine decît atunci cînd a fost evreu. Cu toate acestea pentru noi el este "cel exterminat". Pe de altă parte, martirul evreu, omorît de duşman, trăieşte în mintea şi în sufletul nostru, fiind denumit *"kadoş", cel sfînt*. Explicaţia e simplă. Duşmanul a vrut soluţia finală, Haşmada, exterminare. Renegatului i s-a făcut voia şi i s-a dat cîştig de cauză. Deşi continuă o viaţă fizică, a fost stîrpit dintr-însul "dus pintele id". De aceea e un *meşumad*, un exterminat. Celălalt, mucenicul, deşi trupul lui a fost sfîrtecat, deşi cenuşa crematoriilor e unicul vestigiu fizic, el, judaismul său trăiesc. La el Hitler a pierdut partida. Trei milioane de evrei care l-au învins astfel pe Hitler, aşteaptă de la noi sprijin. Dacă nu-l vom da, riscăm să ducem la capăt ceea ce Hitler n-a izbutit.

Judecata istoriei ne aşteaptă!

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

LA NOI PRIMIŢI MAI MULT!

PRIN CONTROLUL SURPRIZĂ ŞI PROBA LA FOC DIN 23 IULIE 1989, ÎN BULETINELE DE ANALIZE 493 şi 494 S-A CONSTATAT DE OFICIUL DE MARCARE AL STATULUI (MAHON HATKANIM), CĂ BIJUTERIILE LUCRATE ŞI VÎNDUTE ÎN MAGAZINUL NOSTRU SÎNT MAI MULT DE 14 CARATE, SAU MAI MULT DE 18 CARATE

Vastă experienţă şi vechime în bijuterii, briliante şi pietre preţioase (40 ANI DE EXPERIENŢĂ). Noua generaţie creaţie proprie sau după cele mai noi jurnale de bijuterii din lume

SANDU ŞI RAMI BRAUNSTEIN

BEIT HOŢORFIM LTD.

MAGAZIN ŞI ATELIER DE BIJUTERII

MAGAZINUL ALIALEI ROMÂNE

COMENZI, TRANSFORMĂRI, REPARAŢII, LUCRĂRI CU AUR DE LA CLIENŢI

CASĂ DE ÎNCREDERE

STR. SHENKIN 8 A (lîngă Allenby), Tel Aviv

O ADRESĂ — UN NUME — O GARANŢIE

Deschis zilnic de la 9 — 19; Vineri 9 — 14

Primim VISA — ISRACARD — EUROCARD — DINERS

50 DE ANI DE LA IZBUCNIREA RĂZBOIULUI MONDIAL

COPERTA NOASTRĂ

La 1 Septembrie se împlinesc 50 de ani de la izbucnirea celui de-al doilea război mondial.

Măcelul cel mai mare al istoriei şi Holocaustul nostru, fără pereche, prin proporţiile sale şi prin cruzime.

Ca semn al acestui război noi nu am pus nici svastica nemţească, nici chipul lui Hitler, nici un avion Stukas de bombardament, ci o pălărie melon, o umbrelă şi o siluetă în negru. Toate acestea îl reprezintă pe Neville Chamberlain, primul ministru britanic dinainte de război. El a fost şi a rămas simbolul celebrilor "conciliatori": oamenii de stat civilizaţi care şi-au închipuit că făcînd concesii lui Hitler (azi Austria, mîine Cehoslovacia) vor potoli foamea de teritorii a nazismului.

Rezultatele le cunoaştem. Iar unii dintre noi, de-aici din Israel (nu toţi, nu toţi) le păstrăm în memorie ca pe-o teribilă lecţie.

Pofta vine mîncînd.
Îi întinzi un deget, îţi ia toată mîna.
Îi dai nas lui Ivan, ţi se-ntinde pe divan.
Chamberlain. Parcă ne-aminteşte de anumiţi politicieni ai lumii 1989. Parcă...

În aceste pagini, I. Fîntînaru schiţează preliminariile războiului (iar în numărul viitor ne va prezenta memoriile lui Eduard Beneş, preşedintele Cehoslovaciei din acea vreme; memorii despre concesii, memorii despre presiunile extraordinare ce s-au exercitat asupra guvernului de la Praga pentru ca să fie "înţelegător" cu nemţii, lipsit de "rigiditate").

Victor Russu evocă prima zi de război, aşa cum a trăit-o România toamnei 1939.

La Paris, Ion Mihăileanu a discutat cu prof. Charles Gruber, fost secretar şi mînă dreaptă a leaderului evreu dr. W. Filderman: tema, mereu "fierbinte": destinul judaismului românesc în anii războiului.

ROADELE «CONCESIILOR»

Sînt exact 50 de ani de-atunci. Jumătate de veac.

La 1 septembrie 1939, armata hitleristă invadează Polonia. La 3 septembrie, Franţa şi Marea Britanie declară război Germaniei. Acestea sînt datele calendaristice care marchează începutul celui de-al doilea război mondial, – cea mai cumplită încleştare din istoria omenirii.

Dar oare atunci a început cumplita tragedie? Nicidecum! A considera doar aceste date, ar fi să ignorezi prologul ei şi toate actele zguduitoare care au precedat-o şi au pregătit-o.

Încă pe cerul "păcii" de la Versailles, care a încheiat primul război mondial, persistau nori prevestitori de furtună. Învinşii visau revanşa, învingătorii s-au dovedit incapabili să-i ţină în frîu. Creaţia acestora din urmă – Liga Naţiunilor – a fost predestinată falimentului. S-au acumulat unul după altul evenimentele convergînd spre repetarea conflagraţiei la o scară incomensurabil mai mare. În 1931, Japonia ocupă Manciuria. În 1933, Hitler, luînd puterea în Germania, nu-şi ascunde poftele de "spaţiu vital" şi dominaţie mondială. Axa Berlin – Roma – Tokio, iniţiată în 1936 cu scopul nedisimulat de a răsturna "ordinea" stabilită după primul război mondial, generează grave focare de conflict: remilitarizarea zonei renane, intervenţia în războiul civil din Spania, cotropirea Austriei (Anschluss-ul), agresiunea Japoniei împotriva Chinei.

Faţă de toate aceste acte de agresiune, puterile occidentale, Anglia şi Franţa în primul rînd, practică o funestă politică de concesii şi "împăciuire", a cărei culme o constituie Acordul de la München: sacrificarea statului independent, suveran, democratic al Cehoslovaciei. Departe de a salva pacea, ▷

diktatul careului de poker Hitler, Mussolini, Chamberlain, Daladier, înseamnă un pas decisiv pentru război. La scurt timp, Polonia este cotropită, în mai puţin de o lună, iar pe frontul de Vest, dincolo de linia Maginot, se desfăşoară "războiul ciudat", adică de fapt nu au loc ostilităţi.

În aceste împrejurări, Stalin intervine în murdarele combinaţii şi, în august 1939, se semnează faimosul pact Ribbentrop – Molotov, zis de neagresiune, ale cărui "taine" de-abia de-aici înainte vor fi descifrate complet. Fapt este că pactul nu va împiedica Germania şi aliaţii ei să atace, în iunie 1941, Uniunea Sovietică.

Războiul a căpătat treptat un caracter mondial, în vîltoarea lui fiind antrenate 61 de state, cu o populaţie de 1,7 miliarde de oameni. Hitleriştii au cotropit Europa occidentală şi nordică; ţările Europei centrale şi de sud-est au fost ocupate sau transformate în sateliţi. Frontul s-a lărgit în Africa; atacul japonezilor împotriva bazei de la Pearl Harbour au determinat S.U.A. şi Marea Britanie să declare război Japoniei şi aliaţilor săi.

În cele din urmă, coaliţia antifascistă, cu participarea Uniunii Sovietice, S.U.A., Marii Britanii, Franţei libere, a guvernelor din emigraţie, lupta de eliberare a popoarelor cotropite, au reuşit să înfrîngă pe agresori, războiul încheiindu-se, în 1945, prin Victoria forţelor aliate.

Pentru această Victorie, omenirea a plătit un preţ uriaş: circa 50 milioane de victime, mai mult de jumătate fiind populaţie civilă. Cum ar putea fi însă estimate în cifre imensele pagube materiale şi daune morale, suferinţele nemaipomenite îndurate de popoare?

I. FÎNTÎNARU

PROF.

Şorban

ŞI AI SĂI

Prof. dr. Raoul Şorban. Pictor, ziarist, istoric al artelor plastice, antifascist. Şi "Drept al Popoarelor", cu pom sădit în cinstea lui în pădurea de la Yad Vashem, Ierusalim.

În 1944, a ajutat – riscîndu-şi viaţa – la trecerea clandestină a cîtorva mii de evrei din Ardealul ocupat de unguri, în România. El a conlucrat, întru aceasta, cu rabinul şef al Clujului, dr. Moshe Carmilly-Weinberger, precum şi cu cîţiva români de bine, partizani ai umanităţii, ca episcopul Iuliu Hossu, prof. Haţieganu, prof. Tudor Bugnariu, av. Aurel Socol, Vasile Moldovan (devenit, peste ani, director al Teatrului Naţional din Bucureşti) şi alţii. Nu puţini. Între aceşti nu puţini, documente intrate mai nou în posesia noastră, arată că se aflau şi cîţiva membri ai

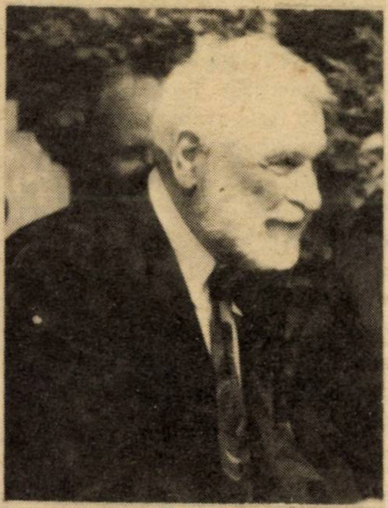

unui grup studenţesc din Cluj numit *Mariana*. Inamici ai hitlerismului, ei au participat în diferite chipuri la acţiunea salvatoare animată de Şorban. Unul dintre conducătorii *Marianei*, Alexandru Anca, student în drept şi gazetar la vremea aceea, astăzi jurist cu părul încărunţit de o jumătate dramatică de veac, se află printre noi, în Israel. Căsătorit cu o evreică, Anca simbolizează prin destinul său închiderea unui cerc: ospitalităţii româneşti i s-a răspuns cu ospitalitatea evreiască.

HARRY ŞI GHITA
restaurantul
MIFGAŞ HAROMANIM
din Piaţa Primăriei,
Tel Aviv
preţuiesc creaţia
nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a
geniului artistic evreo-român

•

HARRY ŞI GHITA
au oferit un premiu
participanţilor la noul nostru
concurs
MARCEL IANCU-DADA

Așa a început

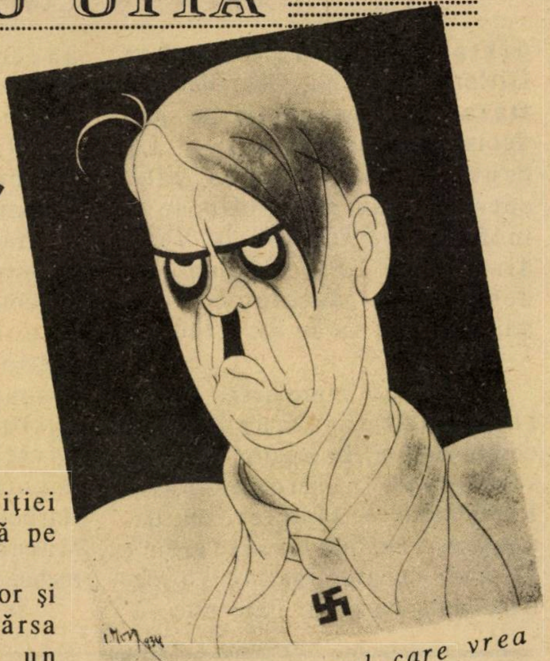

I. Ross – "Omul care vrea război", 1934

1 septembrie 1939 a căzut ca și acum într-o vineri. Cu o zi înainte, în orele tîrzii ale serii, naziștii au executat atacul înscenat al postului de radio Gleiwitz. Deținuți germani îmbrăcați în uniforme militare poloneze au fost secerați de mitralierele S.S.-iștilor pentru a constitui dovada agresiunii poloneze. La 4,45 dimineața, coloanele motorizate hitleriste au trecut frontiera iar aviația și-a început atacurile nimicitoare asupra orașelor poloneze.

La 11 dimineața, Hitler a rostit în Reichstag unul din discursurile sale cele mai incendiare, acuzîndu-i pe evrei de dezlănțuirea războiului și numindu-l pe Rudolf Hess succesor al său. Cel care, cîteva luni mai tîrziu, avea să aterizeze în Anglia, să fie deținut acolo pe toată durata războiului iar apoi, timp de 43 de ani, la închisoarea Spandau.

Tancurile lui Guderian n-au putut fi, firește, oprite de șarjele cavaleriei poloneze. N-a servit la nimic nici fanfaronada ministrului de război Smygl Ridz, care în săptămînile de criză anterioare declarase că în cazul cînd Hitler va îndrăzni, armata poloneză îi va da o replică zdrobitoare, cucerind Berlinul. În cea de-a 18-a zi de Blitz-Krieg, Varșovia s-a găsit încercuită.

În acest stadiu s-a produs debandada, deruta poloneză. Pe fronturile care mai rezistau și în spatele lor. Militari și civili căutau să se salveze prin fugă de înaintarea coloanelor naziste dinspre vest și a celor sovietice dinspre est.

O poartă de ieșire era România. Localitatea Grigore Ghica Vodă era punctul de frontieră și Carol al II-lea l-a trimis la fața locului pe omul său de încredere Gabriel Marinescu, prefectul poliției Capitalei, să-i vămuiască pe fugari.

Începuse sezonul ploilor și puhoiul uman ce se revărsa dinspre nord oferea un spectacol dezolant: mașini acoperite cu un strat gros de noroi, camioane militare, boccele, bărbați nebărbieriți de mai multe zile, femei uneori în stare de isterie. Nu, nici chiar dezastrul, catastrofalul lor dezastru, nu-i învățase nimic: nu puțini dintre ei respingeau cu nasul sus ospitalitatea în locuințele evreilor. Fugeau de nazism și duceau nazismul cu ei, așa cum ciumații fugiți de locul epidemiei duc microbul ciumei cu ei.

Iarna lui '39 a fost perioada "războiului ciudat", a liniei Maginot și a ultimelor iluzii, ce aveau să fie zdrobite, cîteva luni mai tîrziu, odată cu aceasta.

Urmarea este istorie. Iar pentru noi, evreii, holocaustul. În anul 1945, celelalte popoare și-au numărat morții. Noi, evreii, supraviețuitorii.

V. RUSSU

SALOANELE «MONITIN»
★★★★★ BAT YAM
MIGDALEI ROTSCHILD
STR. ROTSCHILD 27
• SĂLI MODERNE
• NUNȚI
• BAR MITZVA
• BRIT MILA
• DIVERSE SERBĂRI
• STRICT CASHER

Din "Tribuna României"

ION MIHĂILEANU
PARIS

În vîltoarea istoriei

De ce şi cum au supravieţuit evreii din România în timpul războiului

De ce şi cum au supravieţuit evreii din România în timpul războiului? Convorbire cu Domnul Charles Gruber, eminent jurist, sociolog, universitar, fost secretar al dr. W. Filderman-preşedintele Uniunii Evreilor din România

Ch. Gruber: la baroul din Paris

Ion Mihăileanu: Ne-am întreţinut despre manifestările şi tendinţele actuale de a reinterpreta tendenţios şi a rescrie istoria perioadei hitleriste, mai cu seamă aceea privitoare la cel de-al doilea război mondial.

Un antidot – mi se pare – ar consta în căutarea de mărturii de încredere cu privire la evenimentele epocii.

Ştiu că ai avut un anumit rol şi o anumită activitate în acele vremuri; a trecut de atunci o jumătate de secol şi cititorii revistei "Minimum" ar dori să aibă lămuriri.

Contemporanii îşi amintesc cu greutate de evenimentele trăite pe care au căutat să le uite, iar urmaşii lor sînt puţin sau superficial informaţi.

Cum ai descrie sumar acea epocă?

Charles Gruber: Iată cum resimţea un om de seamă acele vremuri:

"Rîndurile d-tale mi-au sosit într-unul din ceasurile mele mohorîte, în care cerul întunecat al iernii pare să adăpostească atît de bine îngrijorările de tot felul ce ne apasă.

Nu contenesc să mă întreb cum se va constitui viitorul ţării şi al nostru personal. Totul stă încă învăluit pentru noi în aceste neguri reci ale iernii pe care nici o rază de soare nu izbuteşte să le străpungă" (Tudor Vianu către Victor Iancu, 8 ianuarie 1941).

I. M.: În timpul războiului ai avut privilegiul sau riscul de a fi foarte aproape de centrele care au avut un rol important în evoluţia soartei evreilor din România. Un lucru este cert: un număr mare de evrei au supravieţuit, cu toate că România a fost aliata Germaniei hitleriste. Ceea ce n-a fost cazul în alte ţări europene, unde milioane de evrei au fost exterminaţi şi transformaţi în cenuşă. Cum se poate explica această deosebire? I se datoreşte, în parte cel puţin, generalului Antonescu?

ANTONESCU ŞI ONOAREA MILITARĂ

C. G.: Generalul Antonescu era, printre militari, un om deosebit: prin pregătire, prin caracter, prin experienţa dobîndită în calitate de ataşat militar în ţările din occident, printr-o concepţie dusă la extrem privitoare la onoarea militară.

Era antisemit, fireşte, ca toată lumea; tradiţie veche la care au contribuit şi biserica, şi oamenii politici (Ion C. Brătianu printre alţii), şi intelectualii (de la Iorga pînă la Nae Ionescu, fără a-l uita pe Eminescu) precum şi agenţii Statului (corpul inginerilor silvici era un cuib de legionari) şi militarii (educatori ai soldaţilor) pentru cari duşmanul naţiei era bolşevicul, iar bolşevicii – jidovii: Trotzki, Zinoviev, Kamenev, izgoniţi sau asasinaţi, şi toată "havra jidovească" din Rusia.

Antisemitismul avea totuşi o limită: bani se primeau cu aceeaşi uşurinţă de la jidovi ca şi de la greci sau de la daco-romani.

I. M.: Antonescu a jucat cert un rol capital în destinul evreilor din România; ca de pildă în înăbuşirea rebeliunii legionare din 1941.

Mă gîndesc cu groază la ce s-ar fi întîmplat dacă Horia Sima cu haita lui ar fi reuşit să monopolizeze puterea după izgonirea regelui Carol al II-lea.

Cum ţi se înfăţişează personalitatea lui Antonescu, devenit "Conducătorul" naţiei?

C. G: Antonescu n-avea – cel puţin în primul an de domnie – nici instincte, nici comportamente sălbatice. Era, în felul lui, un om de omenie. ▸

Dar evenimentele (ecouri în legătură cu cele petrecute în Basarabia în timpul ocupaţiei sovietice, pierderea iluziilor privitoare la nimicirea bolşevicilor, iar după înfrîngerile din Cotul Donului, spectrul capitulării) au transformat omul mesianic – ce-şi imagina că era menit să fie – într-un om de rînd.

Un exemplu: deportarea doctorului Filderman în Transnistria, poruncită şi menţinută de el împotriva stăruinţelor celor ce-l înconjurau – printre ei Mihai Antonescu – care l-au implorat să nu comită un act socotit la data aceea (1943) ca o greşeală politică.

I. M.: Totuşi, atitudinea lui faţă de pogromul din 1941 de la Iaşi nu arată o altă faţă? Dacă nu se poate afirma că Antonescu poartă răspunderea declanşării lui, prin comunicatul pe care l-a publicat a încercat să-l minimalizeze şi să-l justifice.

C. G.: Îmi amintesc cu durere de acest pogrom; dar mi-au ieşit din minte împrejurările şi consecinţele lui politice. Ştiu însă că, chiar în aceeaşi perioadă, – cu toate că era părtaş în război cu hitleriştii, – n-a dat urmare presiunilor acestora de a ne deporta în lagărele de exterminare, pe cînd conducătorii Ungariei au contribuit la deportarea evreilor din Transilvania de Nord, şi asta în 1944, chiar atunci cînd soarta războiului era pecetluită.

I. M.: Ce l-a reţinut s-o facă?

C. G.: Ce l-a reţinut? Omenia? Într-o oarecare măsură. Mai probabil – pare-mi-se – concepţia lui despre *onoarea militară:* să nu nimiceşti oameni – fie ei şi potrivnici – incapabili de a te înfrunta.

Ce mă face să judec astfel este relatarea unui răspuns al Mareşalului în ajunul zilei de 23 August 1944.

La insistenţele celor (civili şi militari de înalt rang) care-i cereau să propună armistiţiul, el a răspuns că onoarea lui de ofiţer nu-i permite să se dezică de alianţa cu trupele germane.

I s-a replicat că între salvarea ţării şi onoarea militarului – oricare i-ar fi gradul şi angajamentele anterioare – ezitarea nu e posibilă.

Mareşalul n-a cedat. A doua zi a fost capturat şi armistiţiul proclamat.

Deţin această informaţie de la o persoană care a asistat la această discuţie, cu care am fost în legătură pînă în ziua de 23 August şi cu care am avut prilejul să depăn recent amintiri de-acum 40 de ani, şi de la care am aflat şi cele mai sus relatate.

ROLUL D-RULUI FILDERMAN

I. M.: Ai fost mulţi ani în preajma doctorului Filderman. Ştiu că ai vorbit şi scris despre el cu admiraţie şi recunoştinţă pentru tot ce-a reprezentat el în viaţa şi formarea dumitale personală ca jurist. Ce-a însemnat Filderman pentru evreii din România?

C. G.: Pentru evreii din perioada 1910 – 1946, doctorul Filderman a fost un om providenţial.

I. M.: Prin ce?

C. G.: Printr-o deosebită competenţă politică şi juridică, o excepţională tărie de caracter şi un curaj fizic pe măsura caracterului; o putere de muncă ce depăşea pe aceea a oamenilor harnici, şi mai presus de toate, o intimă convingere că are o misiune de îndeplinit (ki lekach notzar): ajutorarea evreilor în lupta pentru emancipare şi naturalizare (în anii 1918 – 1923), pentru supravieţuire (între 1938 – 1944), pentru reconstrucţie şi reintegrare (între 1944 – 1946).

Avea, pe de altă parte, un "charisme" atît de cuceritor încît lumea evreiască şi cea neaoşă îl considera reprezentantul autentic al cauzei evreieşti. Sau, după o expresie bisericească, era "născut şi nu făcut" pentru a juca acest rol.

A plătit scump această credinţă şi acest rol – căci a fost deportat în Transnistria, unde, de asemenea, a fost considerat ca un mesager al lui Eliahu Hanavi. Acolo, prin calităţile lui de organizator, a permis colectarea şi distribuirea de ajutoare materiale (medicamente, alimente, veşminte) care au contribuit la menţinerea în viaţă a celor repatriaţi în România în 1943.

ROMÂNUL NU-I SANGUINAR

I. M.: Ce influenţă a avut caracterul poporului român asupra destinului evreilor?

C. G.: Românul nu e sanguinar, nu e sălbatic, nu e indiferent la nelegiuiri, cel puţin cînd depăşesc o anumită treaptă.

Un exemplu.

Într-una din iernile din anii de război a căzut asupra Bucureştiului atîta zăpadă încît circulaţia vehiculelor devenise aproape imposibilă, iar troienele din Gara de Nord împiedicau circulaţia trenurilor.

Un ordin de la stăpînire a poruncit "ovreilor" să constituie echipe de deblocarea străzilor principale şi a peroanelor gării. Mi s-a relatat de către cineva dintr-o echipă care lucra pe strada Romană, către Academia Comercială, că un om de-o anumită vîrstă, ieşind în stradă, a întrebat pe lucrătorii ce n-aveau chip de muncitori manuali "ce hram poartă". La auzul răspunsului, a reintrat în casă şi a ieşit apoi din nou însoţit de fiul său căruia i-a cerut să lucreze şi el la ▸

curăţirea zăpezii alături de evrei.

Mi s-a spus că personajul despre care e vorba se numea Brătianu, dar nu din neamul celor cu nume istoric, ci dintr-o altă spiţă.

PERSONALITĂŢI CARE AU CONTRIBUIT LA SALVAREA EVREILOR

Cunoaştem însă cu certitudine personalităţile care au contribuit la salvarea evreilor, cărora le datorăm respect, recunoştinţă şi veşnică pomenire, printre care:

1) În primul rînd: Profesorul Bazil Theodorescu, profesor de cardiologie la Facultatea din Bucureşti, om de o mare fineţe sufletească, primitor şi transmiţător al cererilor noastre de o mînă de ajutor, în vremurile tragice pe care le-am trăit.

În timpul deportării doctorului Filderman în Transnistria am rămas în legătură, la cererea mea sau chemarea lui. Prin el, de la el am aflat că unii dintre noi fuseseră victimele unui spion german deghizat în jurnalist elveţian care aducea şi ducea ştiri de la şi către delegatul Jointului – Sally Mayer – care îl recomandase ca un devotat şi integru prieten.

Într-adevăr, el ne aducea note de la Mayer şi îi transmitea scrisorile celor pe care îi vizitase în România, dar numai după ce transmitea fotocopii agenţilor germani care aveau, deja, aparate de copiat, pe cînd noi nici nu visam la asemenea soi de minuni.

Profesorul Theodorescu era o personalitate apreciată de Mihai Antonescu şi cea mai directă şi sigură legătură pe care doctorul Filderman o avea cu cel care era braţul drept al Mareşalului Antonescu.

2) Gheorghe Lupu, Prim preşedinte al Curţii de Casaţie; am bătut la uşa lui, ne-a primit (pe doctorul Filderman, eu nefiind decît umbra lui) şi a transmis celor de sus ştiri despre nelegiuirile ce i s-au adus la cunoştinţă şi nevoia urgentă de a le curma.

3) Colonelul Orezeanu, directorul militar al C.F.R.-ului.

I s-a cerut să organizeze trenuri-convoaie de deportare a evreilor.

Nu se putea împotrivi ordinului, dar a putut să amîne executarea pe motiv că vagoanele disponibile sînt în număr insuficient pentru a face faţă nevoilor armatei pe frontul rusesc. Şi, din amînare în amînare, soarta armelor s-a întors pînă într-acolo încît opunerea guvernului la presiunea nemţilor a devenit din ce în ce mai uşor de susţinut.

4) Doamna Agarici, conducătoarea Crucii Roşii din Roman, oraş în care s-a oprit "trenul morţii" care ducea evreii din Iaşi către un lagăr la Călăraşi pe Dunăre (după pogromul din Iunie 1941).

Comandantul militar al Gării Roman pusese sentinele cu ordin să nu deschidă porţile vagoanelor acestui tren.

Doamna Agarici, cu îndrăzneală, cu un curaj de neînchipuit în acel moment, a impresionat prin dîrzenia ei pe şeful gării încît acesta a ordonat sentinelelor să se îndepărteze şi ceferiştilor să deschidă porţile şi să salveze astfel viaţa supravieţuitorilor, să facă posibilă trecerea lor din iad în purgatoriu, în acelaşi tren care, curăţat şi dezinfectat – graţie ei – a ajuns la Călăraşi, şi au apucat, astfel, ziua eliberării, înainte de încetarea războiului.

Nu pomenesc decît pe cei ale căror fapte le-am cunoscut sau la care am fost de faţă.

Dacă evreii din România şi-ar manifesta recunoştinţa faţă de cei ce-au contribuit la salvarea lor, atunci, în fiecare Iom Kipur, la Hazkarat Haneshamot, ar pomeni pe cei cărora le datorăm – în cuget şi simţiri – faptul de a fi în viaţă căci ei merită "Şetihiu Nafshoteihem Tzerurot Bitzror Hahaim".

I.M.: Ai avut posibilitatea să reîntîlneşti mai tîrziu pe vreunul dintre binefăcători şi să-i manifeşti recunoştinţa?

C. G.: Uitarea datoriei de recunoştinţă e o trăsătură comună fiecăruia dintre noi, a mea ca şi a celorlalţi.

Mi-a fost dat însă să pot plăti – dar nu pe măsura ei firească – datoria noastră a tuturor faţă de un deosebit binefăcător.

După armistiţiul din 23 August, ambasadorul Germaniei, Killinger (Imach şemo vezihro) s-a sinucis.

Ruşii se găseau deja la Bucureşti iar cineva de la ambasada sovietică a telefonat profesorului Theodorescu pentru o întrevedere.

Înspăimîntat, profesorul a telefonat doctorului Filderman; dar această întrevedere n-a fost decît o falsă alarmă. Sovieticii l-au căutat pe profesorul Theodorescu în calitatea sa de medic reputat şi onorabil pentru a constata că numitul Killinger se sinucisese şi nu fusese asasinat de ruşi. Spaima profesorului fusese însă atît de mare încît m-a rugat să locuiesc la el pînă cînd vremurile de bejenie s-or termina sau limpezi.

Am locuit la el cîteva luni, servind de tranchilizant, căci în calitate de "mezuza" n-aş fi fost de folos.

Mai tîrziu, prin anii 1965 – 1970 am aflat că profesorul Theodorescu, grav bolnav, era internat într-un sanatoriu la Paris.

(urmare în nr. viitor)

ADI TOURS

AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

E. WEISS

TEL AVIV — ALLENBY 111 (în pasaj)

☎ 623650, 624753, 625406

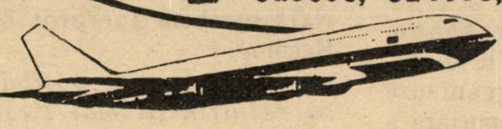

AM REZERVAT PENTRU DUMNEAVOASTRĂ, ÎN TOAMNA ACEASTA, SURPRIZE DEOSEBITE:

SURPRIZA 1:

CEI CE PLEACĂ LA STAŢIUNILE BALNEO–CLIMATERICE INSERATE MAI JOS, BENEFICIAZĂ DE URMĂTOARELE AVANTAJE:

STAŢIUNEA	HOTELUL	TARIFELE/PERSOANĂ 18 ZILE	25 ZILE
• FELIX	TERMAL	438 $	438 $
• HERCULANE	ROMAN	422 $	422 $
• COVASNA	CĂPRIOARA	427 $	427 $
• TUŞNAD	TUŞNAD	427 $	427 $
• CĂLIMĂNEŞTI	CĂCIULATA	427 $	427 $

ADICĂ PLĂTESC 18 ZILE UN PREŢ REDUS CU 20% FAŢĂ DE PREŢUL DE SEZON; ÎN PLUS, OFERIM 7 ZILE GRATUIT CELOR CARE IAU SERVICII DE 18 ZILE DECI: PLĂTIŢI 18 ZILE ŞI PRIMIŢI SERVICII (3 MESE ZILNIC, INCLUSIV TRATAMENT) PENTRU 25 DE ZILE!!!

SURPRIZA A 2-A

SE REFERĂ LA UN PROGRAM DE:
8 NOPŢI CU 2 MESE PE ZI LA HOTELURILE PIATRA MARE SAU CIUCAŞ DIN POIANA BRAŞOV, INCLUSIV O CINĂ FESTIVĂ LA RESTAURANTUL CERBUL CARPATIN, CU PROGRAM FOLCLORIC

SAU

3 NOPŢI CU DOUĂ MESE PE ZI LA HOTELUL DOROBANŢI DIN BUCUREŞTI, CU NUMAI 280 $ ÎN CAMERĂ DUBLĂ. ÎN PLUS, VIZIONAREA A DOUĂ SPECTACOLE LA: TEATRUL EVREIESC, SAU TEATRUL TĂNASE, SAU OPERĂ SAU OPERETĂ

LA TOATE ACESTEA SE ADAUGĂ TRANSFERURILE DE LA AEROPORT LA HOTELUL DOROBANŢI ŞI TRANSPORTUL LA POIANA BRAŞOV (CU TRENUL SAU AUTOCARUL)

PLECĂRILE DIN ISRAEL ÎNCEP DIN 4 OCTOMBRIE a. c. ŞI VOR CONTINUA SĂPTĂMÎNAL, ÎN FIECARE MIERCURI

TAXA DE CĂLĂTORIE ÎN ROMÂNIA SE MENŢINE CU REDUCERE DE 50%

DICTIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

Dascăl. "La bietul Ion Teodorescu ţineam foarte mult şi apreciam f. f. f. admirativ felul lui de a scrie (...) Cu toate acestea îi refuzam articolele pe care nu le socoteam oportune. Am fost şi sînt pentru dreptul absolut la cenzură al directorului. Ion Teodorescu avea formula asta cînd îmi aducea articolul: "Ţi-am adus ceva, dacă-ţi place bine; dacă nu, la coş, că eu nu mă supăr!".

În realitate însă ... coşul îl durea; şi pe mine mă durea că-l durea pentru că ţineam la el, şi pentru că-l consideram ca primul meu dascăl în gazetărie (dacă există dăscălie în materia asta).

Ei bine, să ştii: poate tocmai experienţa mea cu Ion Teodorescu şi cu alţii m-a adus pe mine la înţelepciunea asta că *în adevăr* nu mă supăr".

(C. Graur, *Pagini din corespondenţa cu Ion Pas*, 1937, în *Secolul XX*, Bucureşti, 2, 1981, pp.105-6).

Datorii. :...ţin să mă achit de două datorii: întîia, către criticul Sanielevici, care, singurul pînă azi în critica internaţională, a afirmat, cu aprigă tărie, că *sînt* un scriitor al proletariatului.

Că *sînt*, chiar de pe acum, asta nu ştiu cum a putut dînsul s-o vadă, dar că *voi fi* pe curînd, de aşa ceva pot să încredinţez pe D. Sanielevici, cît şi lumea muncitoare, oriunde s-ar afla ea grupată politiceşte. Prin asta nu trebuie să se înţeleagă că voi fi un trîmbiţaş al virtuţilor acestei lumi, ci un om care o va arăta aşa cum este şi îşi va spune gîndul fără înconjur: astfel înţeleg eu prietenia.

A doua datorie o am către Mihail Sadoveanu..."

(Panait Istrati, *Cititorilor mei din România*, prefaţă la *Moş Anghel*, Bucureşti, 1925, p. 10; după Aureliu Goci, *Panait Istrati – Inscripţii omagiale*, în *Manuscriptum*, Bucureşti, nr. 2, 1984, p. 134).

David. "...Copii! Să mergem la Ierusalim! Nu la anul viitor – ci anul acesta! Acolo e copilăria unui neam. Eu am să caut acolo pe David, pe copilul David care aruncă atît de bine cu praştia!..."

(F. Aderca, *Remuşcări*, în *Hatikva*, Martie 1916).

Davidovici, Doru (1945 – 1989), prozator, fiul lui Paul Davidovici, cel dintîi ministru plenipotenţiar al României în Israel, a urmat liceul militar "Ştefan Cel Mare" şi şcoala de aviaţie "Aurel Vlaicu", devenind pilot militar pe avioane de vînătoare.

Debutul său din 1974 cu "Caii de la Voroneţ", două nuvele din lumea aviaţiei indică un povestitor de tip oral, gata oricînd să şueteze, la gura sobei, pe marginea întîmplărilor din universul zborului – magic mereu pentru profan. Meritul lui este că fugind, cel mai adesea, de ispita de a "intelectualiza" à la Exupéry (modelul inevitabil în domeniu şi referinţă obligatorie), vorbeşte despre piloţi, aerodromuri şi aparate super-sonice la modul anti-grav, nonşalant, cu un humor coborît din romanul poliţisto-comic american şi într-un limbaj de bulevard bucureştean autentic al anilor 80:

"... Am decolat la interceptare.

Dirijarea se făcea de la o staţie de pe teritoriu, şi cum mai sînt şi surprize, m-am înţeles cu Ion să-mi comunice înălţimea cînd aude că au început să-mi transmită comenzi. Am decolat în forţaj, şi avionul m-a săltat urgent la paisprezece mii. Era o noapte "de zile mari", vedeam de la Braşov la Constanţa şi de la Bucureşti la Iaşi, Ploieştiul, în salbă Buzăul, Rîmnicul, Mărăşeşti, Bacău, apoi Brăila, ca potcoava de pe Giuleşti, Galaţii... Am pus la orizontală, şi am încercat să intru în legătură cu "Piersica". Nimic. "Piersica" amuţise. Apoi mi-a explodat în căşti într-un amestec de ţiuiri şi hîrîieli o voce pierdută la capătul pămîntului: "Sînt Piersica... mă auzi?" Am blagoslovit în gînd, ca un gentleman, şi m-am pus pe treabă. Adică să încerc să disting din toată mizeria aia nişte cifre, capete compas, viteze şi timpi care urmau să mă scoată undeva, în spatele lui Ion. M-am bălăcit între două cercuri, la 14 – 15000 metri altitudine, frecat mai rău ca un ▷

recrut tuns, încălţat şi pus să mărşăluiască prin cazarmă. Şi deodată l-am văzut. trăiască ştiinţa şi tehnica modernă, antenele uriaşe ale locatoarelor care pipăie cerul, ecranele verzui, computerele şi planşetele de dirijare, trăiască planşetistele, care se înalţă în vîrful picioarelor subţiri şi lungi ca să marcheze poziţia vînătorului legat fedeleş, în cabina ticsită cu aparate şi butoane, gonind smintit cu 1200 kilometri pe ceas – spre bucuria celor de la pupitrele de comandă; trăiască mama, care mi-a făcut ochii ăştia, nu grozav de frumoşi, dar buni – buni, dom-le – că ce nu mi-a arătat ştiinţa şi tehnica modernă, mi-au arătat ei: avionul lui Ion, fulgerînd în stînga mea, cu o coadă de foc după el, măcinînd stelele. Am înpins maneta în forţaj total şi am intrat în viraj – un viraj nebun la cuţit, cu suprasarcină maximă, cu casca lipită de creier, cu creierii striviţi de cerul gurii, şi cu tot sîngele din corp plecat spre bătăturile tălpilor. Un viraj al naibii, care încerca să sfideze toate legile aerodinamicii, şi pe care corpul meu omenesc, din carne şi oase, nu era pregătit să-l facă. Am scos pe un cap compas aiurea, la inspiraţie, şi am început să rag în microfon, cerînd comenzi de dirijare. Am auzit vocea lui Ion, de parcă era lîngă mine "la şaisprezece mii", şi am rîs de unul singur, în cabina mea roşie: auzi, ţinta să dirijeze vînătorul... Pe urmă a troznit ceva, a gîjîit, şi deodată a răsunat o voce calmă, care s-a uns peste zbieretele mele ca o marmeladă pe pîine. Mă luase în primire unul din cei bătrîni, un motan născut, crescut şi năpîrlit cu microfonul în mînă şi asta se simte imediat. Din trei manevre scurte şi precise m-am scos în spatele ţintei, pe o curbă întinsă şi elegantă ca un şold de femeie. M-am apropiat, am încadrat, şi am tras tot filmul din fotomitralieră – o peliculă bună de trimis în şcoală, să fie material didactic pentru viitorii piloţi. Apoi am decuplat din forţaj, am înpins manşa şi am virat spre casă într-un picaj care-mi aducea în cabină tot cerul rece şi întunecat din afară".

(fragment din *Caii de la Voroneţ*, Buc., 1974, pag. 11 şi urm.).

Cîteva cărţi: "*Ultima aventură a lui Pinkerton*" (1975); "*Insula nevăzută*" (1976);"*Zeiţa de oricalc*" (1977); "*Intrarea actorilor*" (1977); "*Celula de alarmă*" (1979); "*Culoarea cerului*" (1981); "*Aripi de argint*" (1983); "*Lumi galactice*", (1986); "*V de la victorie* (1987); "*Preţul zăpezii*" (roman în manuscris, 1989).

"O obsesie: O.Z.N., adică Obiectele Zburătoare Neidentificate".

Un prieten cosmonaut: "Sediul "Tarom" de la Paris, 22 aprilie. Telefonez să-mi anunţ soţia cînd să mă aştepte la Otopeni. Răspund copiii, aproape simultan, la cele două receptoare din casă. Vocea lor este prea gravă, cred că plîng! "S-a întîmplat ceva cu voi, cu mama?" "Nu, cu noi totul e bine, dar... a murit Doru!..." "Nu se poate!" "Ba da, a căzut..." "Nu se poate, era prea bun profesionist!..." "Şi totuşi!... Vino repede, înmormîntarea..."

Refuzam să cred. Jumătate de zi m-am plimbat buimac pe străzi necunoscute. Nu-mi veneau în minte decît zîmbetul subţire, faţa deschisă, ochii albaştri, pătrunzători, părul negru scurt, trăsăturile bine conturate, figura atletică şi degajată, şi refuzam să cred că peste două zile cînd voi fi din nou acasă nu-l voi mai putea întîlni, că nu-l voi mai întîlni niciodată!"

(Dintr-un necrolog scris de cosmonautul român maior ing. Dumitru-Dorin Prunariu)

CAUŢI FOCUL? CAUTĂ-L ÎN CENUŞĂ

Este ceea ce au făcut nenumăraţii scriitori, publicişti, istorici, dramaturgi, regizori care, în opere zguduitoare, au prezentat cauzele, desfăşurarea, grozăviile şi ororile celui mai teribil măcel din istoria omenirii.

Este ceea ce a făcut – după cum o mărturiseşte în prefaţă – şi scriitorul român, confratele nostru, MIHAI STOIAN, scormonind în cenuşa crematoriilor Auschwitzului pentru a scoate la iveală în cartea sa "ÎNGERUL MORŢII. Doctorul Mengele" (Bucureşti, Ed. Albatros–1988) portretul psihologic al Kriminaldoctorului, răspunzător de gazarea a aproape jumătate de milion de oameni, în majoritatea lor evrei, şi de uciderea a mii de copii, supuşi aberantelor experienţe genetice. Dar cartea nu se limitează doar la atîta; ea expune un vast material documentar – mărturisiri ale Häftlingilor (deţinuţilor), dar şi ale călăilor, semnificative piese de arhivă, extrase din lucrări de specialitate – toate constituindu-se într-un nou şi concludent dosar-rechizitoriu la adresa Holocaustului, a războiului.

La împlinirea unei jumătăţi de veac de la declanşarea conflagraţiei mondiale, acest dosar, alcătuit de M. Stoian, merită din plin să fie răsfoit. Şi înţeles aşa cum se cuvine.

I. F.

POŞTA DICŢIONARULUI

● *Ing. Radu I. Gaton*, Rh.Aharon David 17, Tel Aviv, doreşte să limpezească, sau, în spiritul lui Blaga, "să sporească misterul" ce înconjoară fotografia de la Baraşeum (anii războiului) şi diferitele persoane neidentificate (v. Minimum nr. 28, Poşta Dicţionarului): "...reproducerea în revistă a fotografiei este foarte slabă, dar cred că pot identifica în "persoana neidentificată" pe pianistul Radu Negreanu, fratele lui Dinu Negreanu.

Din nou, imaginea e neclară, dar s-ar putea ca "Hilda Jerea" să fie Erna Negreanu – actriţă – soţia lui Radu Negreanu".

● *Vivianne Goldstein*, Universitatea Nanterre, Franţa: Da, da, sociologul şi esteticianul francez Lucien Goldman, a cărui moarte prea timpurie am plîns-o acum cîţiva ani – face parte din trib, fiind de felul său moldovean. Şi, ca o dovadă (în plus peste informaţiile pe care desigur le veţi găsi în dicţionarele franţuzeşti de specialitate), iată o dedicaţie, cu valoare de act de naştere, acordată prietenului său de adolescenţă botoşăneană, Nuţu Spodheim, pictor telavivian pe sticlă:

BIBLIOTHEQUE MEDIATIONS

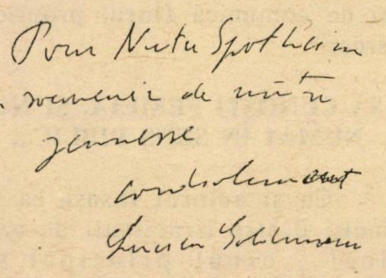
Pour Nutu Spodheim en souvenir de notre jeunesse cordialement Lucien Goldmann

● *Rodica Segal*, Rh. Silver 107, face adnotări pe marginea capitolului din Dicţionar despre M. Davidoglu:

"Bună ideea, ca la Dicţionar, la pagina Davidoglu, să fie povestită o piesă de-a sa (Cetatea de foc).

Datorită conflictului dintre oţelari şi sabotorii de ingineri îmi zbîrleşte şi acum părul de pe ceafă, deşi mă aflu aici, la Haifa, departe de dramele furnalelor şi ale scriitorilor dispuşi să le aştearnă pe hîrtie. "Cetatea de foc" îmi trezeşte însă şi o nostalgică amintire din copilărie...

Pe la sfîrşitul anilor '50, cînd televiziunea nu pătrunsese încă serios pe malurile Dîmboviţei, cînd filmele erau, fără excepţie, sovietice şi colhoznice, părinţii mei obişnuiau să meargă, în fiecare sfîrşit de săptămînă, la teatru. Spectacolul de teatru reprezenta pentru mine, sărbătoarea întregii săptămîni. Sîmbăta eram întotdeauna cuminte, cuminte, ca nu cumva să fiu lăsată acasă. Mama cumpăra bilete şi toată ziua eram în febrile pregătiri.

Tata, inginer la o mare fabrică de pielărie, avea o muncă grea şi plină de responsabilităţi, într-o vreme cînd în România erau încă puţini specialişti, iar în meseria lui aproape că nu existau, aşa că sosea întotdeauna acasă în ultimul moment.

Într-o sîmbătă însă, ne declară încă de la uşă:

– Eu nu merg la teatru!

Eu am îngheţat, mama era uimită.

– Dar ce s-a întîmplat?

– Nu îmi mai place teatrul!

Mama nu înţelegea.

– De ce? a vrut ea să ştie, şi atunci tata a răbufnit:

– M-am săturat de sabotori. În ultimul timp, tot piese cu sabotori! Şi în plus, nu vezi că în toate piesele, sabotorii sînt... ingineri?! Cînd mă întîlnesc în sală cu vreun cunoscut, am impresia că mă priveşte chiorîş!

În seara respectivă însă, mama a reuşit să-l convingă. Piesa avea cronici excelente, distribuţia era de zile mari.

Iar piesa, ei da, piesa era "Cetatea de foc" a lui Davidoglu!

Din respect pentru munca actorilor, tata nu pleca niciodată înainte de final, aşa că a văzut piesa pînă la sfîrşit.

Dar după aceea, multă, multă vreme, n-am mai mers sîmbetele decît la operă, sau, în cel mai rău caz, la operetă.

La operetă, sabotorii nu pătrunseseră încă!

PRIMIM LA DICŢIONAR

● *Marius Mircu*, "Numai oamenii norocoşi au noroc!", Ed. Glob, Bat Yam, 1989. Subintitulată "amintiri din copilărie, amintiri din tinereţe şi amintiri de scriitor", noua carte a acestui neobosit reporter al trecutului care a devenit, de vreo două decenii, cu tenacitate de zile mari, Marius Mircu, este notabilă mai ales prin evocarea copilăriei evreieşti de tîrg antebelic şi, îndeosebi, a sărbătorilor: Rosh Hashana, Sucot, Hanuca, Hamişasar, Purim, Pesah...

Înfăţişînd "boroboaţele" legate de trăirea amintitelor sărbători, Mircu face operă de etnolog, utilă şi celor dornici de retrăire a evenimentului familiar şi tinerilor în căutare de *rădăcini*.

ophir tours

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

OPERĂ AUTENTICĂ SAU KITSCH?

ŞI-A BĂTUT JOC AMOS OZ DE CITITORI... SAU?

Amos Oz...

Citind ultima carte a lui Amos Oz: "Ladaat Işa" (Să cunoşti femeia), am avut, toată vremea, o impresie tulbure. Ceva asemănător, în parte, cu ceea ce resimţisem, la început, parcurgînd primele capitole din celebrul şi mult vîndutul roman "Il nome della rosa" de Umberto Eco, delicios coktail sui generis de violenţă şi erudiţie, crime misterioase şi discuţii filosofice. Acolo însă, suflul de înaltă spiritualitate m-a înălţat, biruitor, dincolo de îndoieli.

În "Ladaat Işa", chiar după ce am terminat cele 200 de pagini, impresia tulbure persista. Şi-a bătut joc Amos Oz de buna credinţă a cititorilor şi de propriul lui talent, coborînd la nivelul kitschului, fabricînd – ce-i drept, cu îndemînare – marfa de proastă calitate, dar uşor vandabilă, pentru că e asezonată după gustul publicului? Sau a făcut, precum Eco, rămăşag cu el însuşi, înfruntînd sfidător "defi"-ul artistic de a transforma materialul trivial în artă autentică?

Dan Miron, critic întotdeauna original şi interesant, a răspuns categoric: maculatură, carte fabricată după reţete ieftine şi, culmea, chiar plictisitoare.

Mi-ar plăcea să pot da şi eu un răspuns tot atît de răspicat. Dar, pentru a rămîne cinstit faţă de mine însumi, trebuie să mă mulţumesc cu o formulă "banală" în cumpănirea ei.

Precum şi în precedentul roman "Cutia neagră", şi aici, însă mai stridente, apar elemente facile de "best seller". Nu numai pentru că e vorba despre serviciul de spionaj al Israelului, nu numai pentru că ni se povesteşte misterioasa suprimare a unui agent la Bangkok şi misterioasa moarte a soţiei lui Ioel (accident sau sinucidere?), nu numai pentru că e accentuată drama freudiană a concurenţei amoroase: tata – mama – fiica, etc. Dar pentru că aceste materiale senzaţionale sînt tratate la un mod banal, simplist. Scenele dintre tată şi fiică (după criza de epilepsie); şedinţa la Serviciul de spionaj, cu înfruntarea dintre Ioel şi Acrobat, temperată mieros de Patron, scena erotică Ioel–Annmary în prezenţa complezentă a fratelui acesteia, etc. lasă un gust amar. Au ceva factice şi de prost gust, ca în filmele de duzină americane.

La un moment dat, Ioel se bate cu gîndul să scrie o carte în care să povestească experienţa sa ca agent de spionaj. Şi concluzia la care a ajuns – dragostea e aspiraţia spre ceva care-ţi lipseşte. O idee relativ banală, remarcă soţia. Ioel îşi dă seama că ea are dreptate. De aceea, renunţă la ideea de a scrie cartea. O scrie însă Amos Oz. De ce? Autorul e mai puţin modest decît personajul lui? Nu. Dar e scriitor. Nu poate trăi fără a scrie. Îşi asumă riscurile. Conştient autocritic (dovadă textul citat). Şi, în fond, bine face. Căci, în cartea lui, există o frămîntare autentică. A autorului. A noastră, a tuturor.

*

Am convingerea că Amos Oz nu se joacă, nu-şi bate joc de cititori, nu fabrică "pe măsură" materiale care să se vîndă uşor. Vorbeşte de lucruri care-l dor efectiv. De un zbucium adînc, cinstit. Orţion Bartana îi reproşa, cu oarecare dreptate, că, în ultima vreme, face concesii gustului public. Îi reproşa, de asemenea, cu mai puţină dreptate, că, în loc să meargă pînă la capăt, se mulţumeşte să ne seducă, oferindu-ne, în ambalaj atrăgător, propriul eu. Dar care artist face altceva? Care adevărat artist nu arde lăuntric şi ne comunică fiorul propriei arderi?

SĂ CUNOŞTI FEMEIA, ŞI NU NUMAI ÎN SENS BIBLIC...

Ca şi autorul însuşi, ca şi mulţi dintre israelienii de azi, Ioel, eroul principal şi ▶

naratorul povestirii, trece printr-o criză sufletească: analizează critic viaţa lui de pînă atunci şi idealurile care o comandau. Pentru a putea reflecta mai bine, cu distanţa necesară, îşi dă demisia, renunţă la cariera promiţătoare în cadrul Serviciului Secret, trăieşte ca un pustnic modern, refugiindu-se în activităţi concrete, modeste, executate cu precizie pedantă (treburi casnice, mici reparaţii, grădinărit, etc.), căutînd să înţeleagă şi mai cu seamă să se înţeleagă. "Ladaat Işa" este, pentru el, nu numai cunoaşterea femeii în sensul biblic, sexual, ci cunoaşterea ei ca fiinţă spirituală. Între el şi soţia lui "domnea înţelegerea". Dar o înţelegere nesatisfăcătoare, deşi profundă, sinceră. Cînd soţia îi repetă din cînd în cînd, în momente critice, formula: "Te înţeleg", el se întreabă mereu, nedumerit, ce vrea să spună de fapt cu aceste cuvinte.

Treptat, i se întăreşte convingerea că "nimic nu e clar", că "tot ce ai descifrat, ai descifrat numai pentru o clipă".

Îşi dă seama că refuzul său de a mai pleca încă o dată în misiune poate fi considerat, aşa cum afirmă Patronul, o trădare, o nerecunoştinţă faţă de patria care a salvat pe evrei de distrugere. Dar există limite peste care nu e dispus să treacă. Există drepturi şi ale individului, nu numai ale statului atotînghiţitor ca un balaur. "Patronul şi ei toţi nu se vor declara mulţumiţi decît cu întreaga mea viaţă, şi viaţa tuturor, şi a Netei (n.n. fata lui). Şi asta nu dau".

Poziţia aceasta este pe muche de cuţit. Cuprinde un avertisment valabil (cu privire la forţa statului şi ispita conformismului), o frămîntare autentică (în ceea ce priveşte graniţa, greu de desluşit, între drepturile individului şi ale naţiunii), dar şi pericolul alunecării spre pasivism şi individualism lipsit de idealuri,

În orice caz, nevoia , specific umană, de a te opri din cînd în cînd, de a întrerupe activitatea conform normelor, pentru a "descoperi semnele vieţii", pentru a coborî în tine însuţi şi a fi tu însuţi, pentru a încerca, cu detaşarea necesară, să înţelegi, atît cît se poate omeneşte înţelege, misterul care ne învăluie ca o ceaţă, această nevoie merită să fie luată în consideraţie cu respect. "Dat fiind că putea contempla, era mulţumit să contemple şi să tacă (...) În speranţa că se va isca din nou clipa rară, neprevizibilă (lo ţefuia), una dintre acele clipe în care se luminează pentru moment întunericul şi produce o scînteiere (havlaha), apare o pîlpîire rapidă, pe care nu trebuie să o scapi şi de care nu trebuie să te agăţi necugetat. Căci, poate ea indică aceea ce ne e dat să avem în afară de uimire şi modestie (anva)".

Cu atît mai mult, cu cît cartea aduce, în final, şi o corectură a acestei poziţii contemplative. Precum Max Broch către sfîrşitul vieţii sale, şi Amos Oz, ajuns la maturitate, pare a afirma că, dincolo de cunoaştere, există ceva esenţial omului: dragostea de semeni, strădania, aparent măruntă, de a uşura efectiv suferinţa celor din jur, eliberîndu-i de spaimele ce-i copleşesc. Infirmier voluntar în tura de noapte, Ioel îndeplineşte cu simplitate treburile cele mai repulsive, potoleşte cu calmul lui înţelegător, durerile bolnavilor.

*

Te întrebi uneori de ce s-or fi repetînd cu atîta insistenţă aceleaşi tablouri, aceleaşi caracterizări. Să-şi fi făcînd scriitorul viaţa uşoară? Sau e o tehnică facilă, o reţetă uşor de realizat, dar cu efect garantat? Că Amos Oz e un bun "meşteşugar", stăpîn deplin pe mijloacele artei sale, nu rămîne îndoială. Dar, dincolo de simplul meşteşug, am impresia că e vorba de ceva mai adînc. Repetiţiile – agasante, derutante la început – sfîrşesc prin a deveni, încetul cu încetul, ca în muzică, o binevenită regăsire, ordonatoare a complexului, un ritm intern care organizează materialul brut.

Pe de altă parte, anumite repetări funcţionează ca leit-motive cu substrat simbolic. "Totul (n.n. chiar lucrurile aparent simple, cotidiene) e mister". Abundă semnele de întrebare, "nedumeririle" povestitorului. De ce i se pare o figură cunoscută invalidul întîlnit pe străzile din Helsinki? De ce nu cade statueta care reprezintă o felină, împietrită în mişcarea de atac? De ce sînt ochii lui Ioel mereu obosiţi? Ce e amănuntul indescifrabil de pe fotografia cu mănăstirea în ruină?

Nu este vorba de simple enigme, ca în romanul de spionaj sau poliţist. Sînt enigme existenţiale, care converg spre un mister fundamental al universului, al realităţii. Formulele banale (Mai e şi mîine o zi, Marea nu fuge, Prin două puncte trece numai o linie dreaptă, şi aceea e plină de măgari, etc.) citate obsesiv de Ioel, constituie un subtext al acţiunii. Autorul construieşte treptat o reţea bine închegată de semne şi semnale, de metafore şi simboluri, care dau adîncime de mister simplei realităţi, sugerînd semnificaţii revelatoare.

VICTOR ESKENASY
(Lausanne)

IORGA ŞI... CHESTIUNEA

În colecţia "Documente literare" a editurii Minerva de la Bucureşti, mereu interesantă şi utilă istoricilor, inclusiv acelora ai destinului evreilor din România, a apărut recent volumul al treilea din seria *"Scrisori către Iorga"*. Volumul cuprinde corespondenţa primită în anii 1913 – 1914 şi a apărut sub îngrijirea, excelentă de altfel, a lui Petre Ţurlea şi cu un studiu introductiv al lui Andrei Pippidi, nepot al marelui cărturar român.

Din mulţimea corespondenţilor şi a temelor extrem de pasionante pentru înţelegerea atmosferei sociale şi culturale din România, în anii care preced intrarea ei în primul război mondial, am parcurs cu preferinţă scrisorile şi adnotările aducînd precizări despre poziţia lui Nicolae Iorga în raport cu situaţia evreilor români.

Ce aşteptau unii intelectuali români antisemiţi de la Iorga o arată suita de scrisori a bucovineanului G. Rotică din iunie-iulie 1914 (p. 271 – 272, 278, 280). Ele se pot rezuma cu citatul extras din scrisoarea expediată de la Cîmpulung la 6 iulie 1914: "să-i arătăm (căpitanului Sturdza) ce *faptă frumoasă* (subl. noastră) ar face pentru Bucovina alungînd familia Finkler de pe moşiile vărului d(omniei) sale". Intervenţii repetate şi pe lîngă A. C. Cuza care aştepta în aceleaşi zile "asigurările formale de la căpitanul Sturdza (acesta aparent nu tocmai convins de "fapta frumoasă"; n.n.) că jidanul nu va fi numit". Discreţia editorului nu ne dă informaţiile despre răspunsul şi intervenţia eventuală a lui Iorga, "neînţelese" prea bine nici de zelosul intelectual bucovinean.

Pentru poziţia mai generală a lui Nicolae Iorga, mai instructivă este însă scrisoarea de reproş pe care i-o trimitea A. C. Cuza, personaj de tristă notorietate, la 28 noiembrie 1913, referitoare la demisia savantului din Comitetul Central al Ligii culturale, în parte datorată neînţelegerilor în problema împămîntenirii în masă a evreilor.

Editorul Petre Ţurlea explică, în notele la scrisoare, decizia conducerii Ligii culturale, luată la 25 octombrie 1913, de a se opune cu fermitate acordării de drepturi cetăţeneşti evreilor români. În acest sens urma să fie organizată o mare întîlnire populară la Bucureşti şi un congres al Ligii culturale. Iorga, demisiona a doua zi după Congres, "...din credinţa că asupra problemei evreieşti trebuie să se aplece un partid politic şi nu Liga". (p. 161, nota 1).

În sfîrşit, să notăm aprecierile lămuritoare ale istoricului Andrei Pippidi care, în studiul introductiv (p. XVI), nu ezită să discute subiectul de obicei taboo în istoriografia din România: "Singurii excluşi din această comunitate democratică sînt evreii, cărora cetăţenia şi accesul la drepturi electorale ar fi urmat să li se acorde doar în funcţie de meritele personale pe tărîm social sau cultural şi, implicit, pe chezăşia asimilării lor.

(...) Pentru istoric aceasta era motivată de o acţiune defensivă contra unui element presupus refractar la etosul naţional şi agresiv faţă de cele două clase tradiţionale ale societăţii româneşti, boierimea şi ţărănimea. Solidarizarea cu lumea rurală, devastată de dezvoltarea relaţiilor capitaliste, putea lua forma antisemitismului, care nu devenise încă cea mai caracteristică prejudecată a dreptei şi de care beneficia mica burghezie din care se recruta partidul naţional-democratic. Chiar dacă îl absolvim pe Iorga de bănuiala unui calcul conjunctural, ar fi imposibil a nega că era pregătit astfel terenul marilor erori".

Concluzii pertinente în aşteptarea unei istorii moderne a evreilor români şi a unei monografii explicite consacrată ideilor naţionaliste ale lui Nicolae Iorga.

● BULĂ

Bulă, condamnat la închisoare, este întrebat de un amic cu ce s-a făcut vinovat.

– Eram într-un restaurant, povesteşte Bulă – cînd un domn se ridică de la masă şi strigă: "M-am săturat!"

Imediat, acesta a fost arestat. În acele momente m-am adresat unui vecin de masă care răsfoia un ziar şi l-am întrebat: "Asta-i România Liberă?" – şi, m-au arestat şi pe mine.

Ce înţelegi prin judaism, D-le Rudich?

Articolul "Întoarcere la judaism" semnat de dl. M. Rudich în nr.27 al revistei îmi prilejuieşte exprimarea cîtorva comentarii cu privire la ideile lansate. Dl. Rudich se întreabă (ne propune să reflectăm...) dacă noi, ca israelieni, sîntem cu adevărat ataşaţi valorilor judaismului şi constată cu amărăciune că flacăra evreismului nu mai este întreţinută cu aceeaşi vigoare în actualul context israelian.

Reflectînd asupra unor înţelesuri, am rămas cu impresia că s-a folosit un nivel prea general al unor termeni ca "judaism", "valori evreieşti" etc., generator de ambiguităţi.

"Reîntoarcerea la judaism": SPRE CE FEL DE JUDAISM AR FI DE DORIT SĂ NE ÎNDREPTĂM? Spre cel rabinic-religios, bazat pe valoarea teologică a identităţii judaice, sau poate spre cel umanist, secular, bazat pe înţelegerea istoriei noastre atît de particulare? Sau, poate, spre judaismul "cultural", bazat pe legături sentimentale cu sărbătorile evreieşti, cu muzica, bucătăria sau simbolurile evreieşti?

Componente importante ale identităţii judaice sînt, desigur, de natură religioasă, rasială, naţională sau culturală, dar nici una din ele cred că nu o definesc exhaustiv. În anumite contexte istorice, una sau alta dintre aceste componente s-au putut evidenţia, ca reacţie colectivă la diverse constrîngeri sau necesităţi în general identificabile. Noi şi hotărîtoare componente s-au conştientizat în ultimele două veacuri de istorie modernă, şi Statul Israel este în mare parte fructul acestei lărgiri de orizont. Astăzi, existenţa Statului Israel impune utilizarea termenului "judaism" în accepţia sa modernă, însoţit de toată multilateralitatea sa; în orice caz, văzut mai bogat decît îl vedeam în Diaspora.

După părerea mea, identitatea evreiască trebuie înţeleasă în primul rînd ca fiind strîns legată de memoria colectivă evreiască, de conştiinţa apartenenţei la o istorie şi la un destin a căror analiză constituie pentru poporul evreu principala sursă a tăriei şi rezistenţei sale.

Pînă în epocile moderne, factorul de unificare şi de menţinere a evreilor ca popor a fost constituit în principal prin intermediul religiei. Nu impusă, ci liber consimţită, ca orice necesitate înţeleasă. Astăzi, componenta religioasă nu mai apare ca principalul factor de unitate, rolul său fiind preluat de existenţa Statului. Ea este acum cel mai semnificativ aspect al istoriei noastre, îndreptînd poporul evreu spre naţiunile "normale" a căror dezvoltare este strîns legată şi condiţionată de baza lor teritorială.

Astfel înţeleg eu judaismul, constituit în primul rînd pe valoarea umanistă a identităţii evreieşti, mai degrabă decît pe latura sa legată de credinţă. Acelaş lucru a avut în minte şi autorul articolului cînd s-a referit la "întoarcerea la judaism"? (eu cred că da!)

Altă problemă (întrebare) pe care o amorsează articolul d-lui Rudich este în legătură cu discrepanţa între construirea ţării şi calitatea societăţii israeliene. După părerea mea, societatea nu s-a golit de "ceea ce am putea numi sufletul evreiesc". Explicaţia unor nedorite trăsături ale actualei societăţi israeliene rezidă, printre alte cauze, şi în perspectiva istorică strîmtă prin care sîntem nevoiţi să le constatăm. Una, două sau cîteva generaţii reprezintă prea puţin timp pentru a se obţine o nouă situaţie de echilibru (sociologic vorbind). Sîntem încă în perioada de "oscilaţii tranzitorii", proprii oricărei schimbări de la o stare de echilibru la alta.

Implantate în noul context israelian, unele aspecte negative ale mentalităţii modelată de secole de galut pot duce la manifestări pe plan social care explică în parte apariţia unor fenomene pe care nu le-am fi dorit. Ca exemplu, mă gîndesc la mentalitatea afaceristului mărunt, la ponderea preocupărilor comerciale cu miros de bişniţă. Cred că numărul prăvăliilor ("am un esek") pe cap de locuitor este în Israel mai mare ca oriunde. Prea multă lume trăieşte din cumpărat ieftin şi vîndut scump mai degrabă decît dintr-o autentică activitate productivă. N-aş vrea să se înţeleagă că aş avea ceva împotriva comerţului sau comercianţilor cu un rol important şi onorabil în orice societate. Mi se pare numai că sînt mai mulţi decît ar fi ▶

necesar, continuîndu-se o anumită tendinţă galutiană, cînd evreul a fost constrîns de structurile în care trăia să aibă un acces limitat (sau uneori să nu aibă deloc acces) la activităţile productive.

Evreul venit în Israel din galut (el sau părinţii săi, e totuna) este supus unor fenomene de tranziţie, generatoare de "mahalagism social". În condiţii de tranziţie, influenţa manifestărilor negative este mult mai simţită decît a celor pozitive, etice. În ape tulburi, bacteriile se dezvoltă mai lesne decît perlele.

Trebuie să fie în sarcina statului (dar de fapt statul sîntem noi!) ca prin mecanismele de care dispune să ghideze această tranziţie (ştiu, e foarte periculos ce spun acum... cine să fie ghidul?... că toţi am vrea...) cu minimum de efecte negative, (tot Minimum săracu'!) detectînd şi cultivînd laturile nobile prezente din plin şi din totdeauna în sufletul evreiesc, aşa cum îl ştim exprimat de expresia (galutiană?) "a fi un bun evreu". Sufocate de lichele şi oportunişti, aceste trăsături sînt totuşi observabile, şi ele, aici în Israel. Tot ce putem face este să reflectăm, să discernem şi să stimulăm orice manifestare socială, politică, culturală, individuală sau colectivă pe care o putem privi ca pe o contribuţie la optimizarea acestui proces de tranziţie.

NANU PERI

★
EVENIMENTUL NR. 1 AL ANULUI TEATRAL:
SILVIA POPOVICI
ÎN ISRAEL
★ ★ ★

Restaurantul «LA LUCA»
IAFFO — STR. YEFFET 101 — TEL. 867803
(VIS-A-VIS GAN TAMAR)
ÎN FIECARE SEARĂ ŞI LA PRÎNZ
MUZICĂ DIN ROMÂNIA
ANUNŢĂM CU PLĂCERE REVENIREA ÎN ISRAEL, DUPĂ O ABSENŢĂ DE 7 ANI, A RENUMITEI CÎNTĂREŢE DE MUZICĂ POPULARĂ, UŞOARĂ ŞI INTERNAŢIONALĂ

ADRIANA NICHIFOR
DE LA RESTAURANTUL DIPLOMAT „ATHENEE PALACE" DIN BUCUREŞTI
IŞI MAI DAU CONCURSUL APRECIAŢII CÎNTĂREŢI
SANDU TRAIAN (Bacău)
şi IEPURICĂ FLORIN (Bacău)

IMPREUNĂ CU
VASILE CUŢITARU — vioară
şi MONDY la baterie
DANS ★ ANTREN ★ VOIE BUNĂ
REZERVĂRI DE LOCURI LA TEL. : 867803
DESCHIS ZILNIC DE LA ORA 12.00 LA PRÎNZ, PÎNĂ DUPĂ MIEZUL NOPŢII (INCLUSIV DUMINICA)
• ÎN FIECARE SÎMBĂTĂ ORGANIZĂM O SEARĂ CULINARĂ ROMÂNEASCĂ SAU CU SPECIFIC REGIONAL ROMÂNESC
• PRIMIM COMENZI PENTRU PETRECERI ŞI ANIVERSĂRI PÎNĂ LA 130 PERSOANE
AUTOBUZE: 10 – 41 – 46 – 83 – 88

SPECTACOL

MINIMUM SALUTĂ CALITATEA...

...SILVIEI POPOVICI, starul de farmec fără de pereche al scenei şi filmului românesc din anii noştri

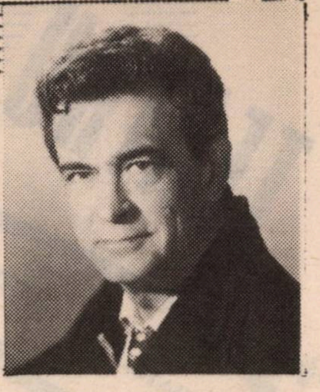

...lui IURIE DARIE, june-prim de virilitate fină şi humor al comediei contemporane

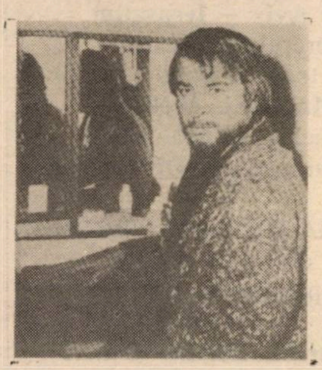

...lui ION MARINESCU, boier adevărat al scenei, maestru dintre cei mai mari ai artei teatrale din epocă

...VALERIEI GAGIALOV, comediană de rasă pură, de inteligenţă şi nerv, de vervă, nuanţă şi feminitate cuceritoare

...OLIMPIEI ARGHIR, director de scenă, cu mînă sigură şi gust desăvîrşit, reprezentantă autentică a "generaţiei de aur" a regiei româneşti post-belice.

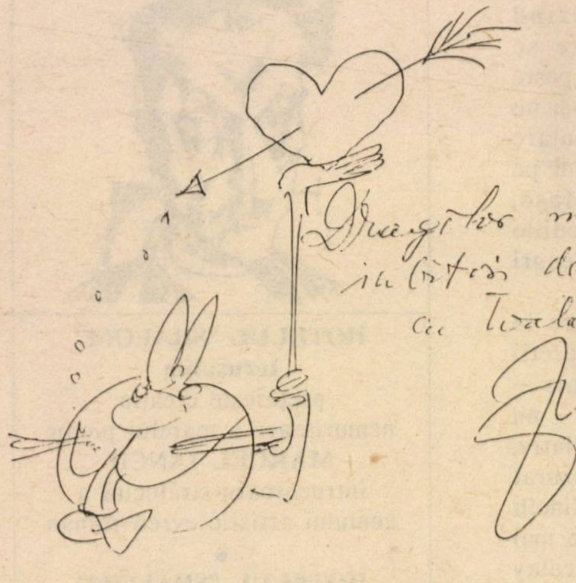

Un salut al lui Iurie Darie către spectatorii săi din Israel.

Un salut ilustrat, fiindcă celebrul actor este (ceea ce nu toată lumea ştie) şi un desenator de spirit.

TEATRU

★ LA "CABARETUL" LĂUDAT...

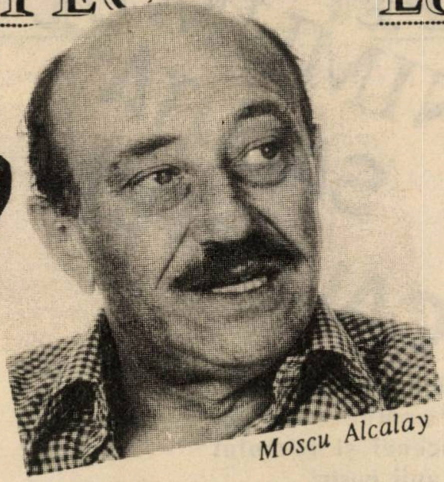
Moscu Alcalay

În ciuda investiţiei şi a tam-tamului publicitar, în ciuda chiar a succesului de casă (bilete vîndute cu trei luni înainte!), partida este din capul locului pierdută, ba chiar pierdută pe două fronturi. Cînd ai de-a face cu concurenţa unei capodopere cinematografice, cunoscută pe toate meridianele, orice adaptare scenică este palidă şi actorii în "carne şi oase" de faţă trebuie să înfrunte concurenţa "neloială" a celor de pe pînză.

În cazul "Cabaretului" prezentat pe scena Habimei, lucrurile se complică cu o a doua dimensiune care nu poate duce decît la eşec. Într-o ţară în care un mare procent al locuitorilor sînt supravieţuitori direcţi ai Holocaustului sau descendenţi ai lor, prezentarea unui musical despre ascensiunea regimului direct responsabil de exterminarea a 6 milioane de semeni, de rude ("şi eu aş fi putut fi printre ei!"), se izbeşte de o subconştientă reacţie de respingere. Nimeni nu o spune, poate nimeni nici măcar nu o gîndeşte, dar toată lumea resimte un iz vag de profanare. Distanţa pe care o crează ecranul, fictivul imaginii proiectate, este anulat aici de prezenţa fizică a actorilor şi, vrînd-nevrînd, spectatorul se identifică cu eroii. În cazul dat unii au fost victime, iar ceilalţi călăi sau – pur şi simplu – colaboratori ai lor prin indiferenţă...

În plus, la pomul lăudat să nu te duci cu sacul! Jerome Savary, regizor francez care a lansat spectacole de o totală sfidare, ce exploatau la maximum efectele audio-vizuale ("Le Grand Magic Circus" s-a numit prima lui trupă, cea care l-a lansat şi i-a consolidat reputaţia), a abandonat caricatura, dar a rămas la "marea montare". Aşa a ridicat în picioare la Paris "Cabaretul", pe care de fapt l-a transpus pe scena Habimei. Lumini colorate care se sting şi se aprind computerizat, scena care se ridică la pod, înaintează peste public sau se "rupe" în două; nu lipseşte nimic. O mare montare impecabilă, amintind subtitlul pe care Maiakovski îl dăduse, futurist, uneia dintre comediile lui: "Spectacol cu circ şi focuri de artificii".

Cuvintele bune pe care le merită cu prisosinţă interpreţii celor două roluri principale – Miki Kam şi Moşe Becker – nu pot fi rostite. Orice superlativ, obiectiv meritat, este cenzurat subiectiv: "Da, dar Liza Minelli şi Joel Gray..." În roluri de mai mică întindere, Moscu Alcalay şi Rozina Cambos încearcă să se salveze cu interpretări cizelate, sensibile, dar care dispar în "circ şi focuri de artificii".

R. K.

GALERIA DE ARTĂ "BRUNO"
Tel Aviv – Ierusalim
preţuieşte creaţia
nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a
geniului artistic evreo-român
•
GALERIA DE ARTĂ "BRUNO"
a oferit un premiu
participanţilor la noul nostru
concurs
MARCEL IANCU–DADA

HOTELUL "SHALOM"
Ierusalim
preţuieşte creaţia
nemuritoare a marelui pictor
MARCEL IANCU
întruchipare strălucită a
geniului artistic evreo-român
•
HOTELUL "SHALOM"
a oferit un premiu
participanţilor la noul nostru
concurs
MARCEL IANCU–DADA

SPECTACOLUL

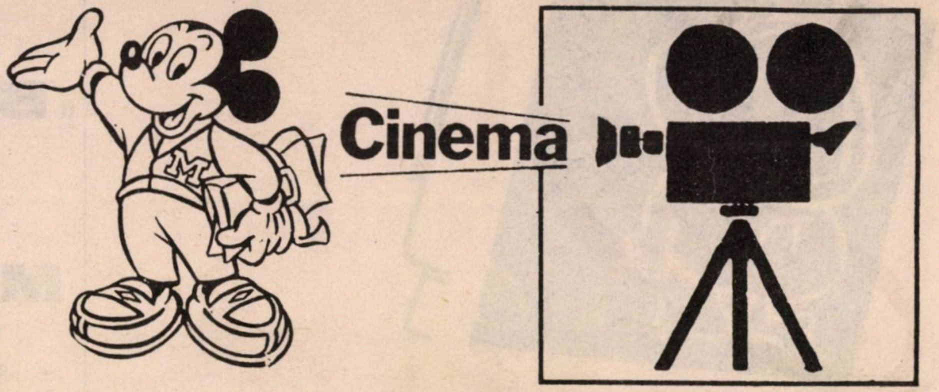

Permis pentru asasinat; film englezesc, după un roman de Ian Fleming. regia: John Glenn. Cu: Timothy Dalton, Carrie Lovell, Talissa Sotto.

Un nou James Bond (al 16-lea, dacă nu greşim). un film pe măsura acestui septembrie cald, cald, care ne găseşte istoviţi de nemilosul "lahut" al verii, incapabili de a citi pe Heidegger (poate, mai la iarnă) şi dornici de o peliculă vie, dintr-acelea ce "te ţin" cu ghiarele de ecran. Vrei acţiune, mişcare necontenită? Există. Vrei un agent 007 simpatic şi deştept? Există: Timothy Dalton, mai puţin "dur" parcă decît înaintaşii lui Sean O'Connery şi Roger Moore, dar mai firesc în felul lui (omul e bun actor de teatru englezesc) luptă cu succes împotriva unui teribil şef de bandă de traficanţi de droguri din America Latină. Vrei femei frumoase? Există: Carrie Lovell şi Talissa Sotto (pînă şi numele lor sînt apetisante!) se dovedesc demne urmaşe întru "sexi" ale Ursulei Andress. Vrei gag-uri electronice, bătăi memorabile, suspans cu duiumul? Există.

Iosală, cum devine cazul? (trad. foarte liberă din ivrit). Film israelian, în regia lui Tal Ron. Tema, interesantă: viaţa unui grup de tineri kibuţnici în anii de început ai statului. Realizarea e mai puţin interesantă. Semnificaţiile voite de scenarişti nu sînt semnificative, hazul (tot voit de către cei sus amintiţi) nu are haz. O singură însuşire, pe care obiectivitatea noastră ne sileşte să o remarcăm: cîteva funduri goale, oferite cu generozitate cumpărătorului de bilet şi demne de atenţie.

Woody Allen: complexul lui Oedip e specialitatea lui

Povestiri din New York. Trei "nuvele" cinematografice, iscălite de trei regizori cu faimă: Martin Scorcese, Francis Coppola şi Woody Allen. Scorcese ne înfăţişează – bine, bine! – un pictor ultra-egoist. Coppola ne vorbeşte – mai puţin bine, ba chiar mult mai puţin bine – despre un sărman copil bogat din Manhattan (e momentul cînd omul poate să tragă un pui de somn sau să ronţăie seminţe-n fotoliu). Iar Woody Allen, în formă bună discută (specialitatea casei), cu humor (bun) despre complexul lui Oedip (Freud, atitudinea băiatului faţă de mamă, cunoaştem).

INTERIM

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitați să țineți minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpărați, citiți

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR

a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, birfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaționale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă

„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioșcuri la prețul 3,50 șekeli

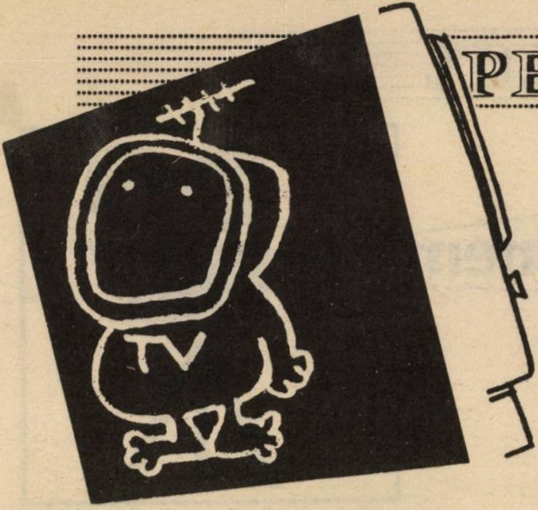

PECTACO

RETEAUA
CASELOR DE PĂRINȚI
„BEIT ZEEV"
ȘI
„KEȘER MIȘPAHTIT"
RAMAT GAN
STR. UZIEL NR. 87 ȘI 163
TEL. 03/ 741325 – 741462

PRIMIM VÎRSTNICI, SLĂBIȚI ȘI NEAJUTORAȚI

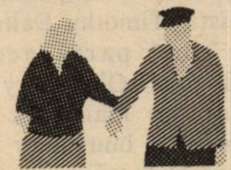

* Camere spațioase
* Atmosferă familială
* Îngrijire personală, caldă
* Supraveghere medicală permanentă
* Fizioterapie
* Însănătoșire prin ocupație
* Mîncare casher
De 5 ori pe zi

PRIMIM ȘI TEMPORARI
NU pretindem taxe de intrare

Adevărul (gol-goluț) este că reportajele T.V. despre teritorii, greve sau șomajul din orașele de dezvoltare (sau de subdezvoltare) sînt, în vremea din urmă, atît de lungite, fade, scremute, lipsite de surpriză, negazetărește făcute, pe scurt plictisitoare foc, și generatoare de căscat în living, încît le-aș schimba oricînd pe-un nud de femeie precum acesta de Hedy Löffler, superb și dătător de speranța că mai există și altceva în viață decît mediocritatea de cenușe a celor cu Mabatul. LUCULLUS

Un nou joc: greva trenurilor

Nuvelă polițistă de
ROBERT BLOCH

OMUL CARE SEMĂNA CU NAPOLEON

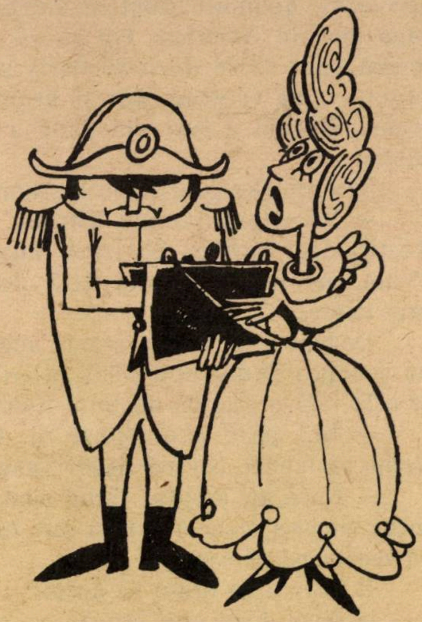

Unii își închipuie că-s mari oameni politici. Alții – că-s condeieri de geniu cărora li se cuvine Premiul Pulitzer.
Alții – că-s Napoleon.
Uneori e de rîs. Alteori – nu!

Omul care semăna cu Napoleon ieşi din ascensor la etajul al cincilea. Străbătu culoarul fără să se grăbească, cu capul aplecat, cu o şuviţă de păr atîrnîndu-i pe frunte şi cu o mînă sub haină pe pîntec.

Toţi ochii erau aţintiţi asupra Împăratului pe culoar. Nu se zărea nici o umbră nicăieri, dar el ştia că se aflau acolo, în spatele uşilor, urmărindu-l. Spionîndu-l şi şuşotind. Treaba lor, n-aveau decît să clevetească. El se afla sub oblăduirea Vechii Gărzi şi tot poporul, pînă la ultimul om, era alături de el.

Ajunse în dreptul uşii pe care se putea citi: G. M. Rand, doctor în medicină.

Era uşa pe care o căuta. Era ora stabilită. Era ziua potrivită – aniversarea Austerlitzului. Soarele strălucea în dimineaţa aceea, prin urmare nu încăpea nici o îndoială că era ziua potrivită. Soarele de la Austerlitz strălucise şi el.

Venise aici pentru întîlnirea fixată... şi pentru *altceva.*

Cînd se gîndi la acest *altceva,* pulsul începu să-i bată neregulat. Va şti să se descurce. *M-am descurcat eu şi pe Elba...*

Intră în cabinet. Femeia în alb îi spuse:

– Domnule Throng, îmi pare bine că vă văd – domnul doctor se va elibera într-o clipă. Vă rog să luaţi loc.

– *Merçi.*

Nu se uită la el drept în faţă, astfel încît nu observă privirea încruntată pe care o avusese cînd i se adresase cu "Domnule Throng". Cînd lumea îl numea astfel, nu putea să-şi stăpînească mînia. Ştia de ce oamenii îi spuneau aşa – îl urau şi se prefăceau că nu-l recunosc. Ei bine, de aici înainte vor trebui să-l recunoască. O să-i spună doctorului.

– Acum puteţi intra.

Nu-i spuse "Sire", nu făcuse nici o plecăciune. Dar el nu luă în seamă insultele şi intră în cealaltă cameră. Merse cu paşi mărunţi, cu o alură demnă, ţinîndu-şi mai departe mîna sub haină.

Doctorul Rand stătea la biroul său, aşteptîndu-l. Omul care semăna cu Napoleon se duse direct să se întindă pe canapea şi închise ochii.

Doctorul Rand îi vorbea, dar el auzea din depărtare propria sa voce spunînd: "Mulţumesc, bine", "Da, sînt gata" şi "Am multe să vă spun".

Doctorul îi spuse:

– Nu vreţi să vă scoateţi mai întîi haina? dar el clătină din cap fără să deschidă ochii. Prefera aşa cum era, cu haina pe el şi ochii închişi. Vestonul avea epoleţi, iar sub haină se afla o uniformă de colonel de artilerie, pe care o purta încă din 1802, cînd Josephine...

– Relaxaţi-vă, spuse doctorul. Ştiţi cum trebuie să procedaţi. Relataţi tot ce vă trece prin minte.

– Ney, spuse el. Pierre Ney. Mareşal al Franţei. M-a renegat înainte de a mă întoarce din insula Elba. M-a renegat pe mine. L-a renegat pe Dumnezeu. Pierre l-a renegat pe Dumnezeu, iar eu eram Dumnezeul lui Pierre Ney, venit să salveze Franţa. De ce nu spun ei ▶

adevărul, domnule doctor? Le-am scris despre fuga mea în America. Pot să vă arăt scrisoarea; le-am spus să se ducă la Paris şi să se uite în cavou. L-ar fi găsit gol şi atunci şi-ar fi dat seama. Cavoul a fost gol după a treia zi. Citiţi Biblia.

Se opri. Doctorul Rand îl stimulă:

– Vă rog, domnule Throng. Nu vă opriţi. Rostiţi doar cuvinte, nu fraze întregi sau gînduri. V-am mai spus-o şi altă dată: doar ce vă trece prin minte...

Degeaba. Îşi dădea seama acum. Se ridică de pe canapea şi deschise ochii, învîrtindu-se pînă ce se află faţă-n faţă cu doctorul Rand.

– Îmi pare rău, spuse el. Mă tem că va trebui să renunţ. Nu mă puteţi ajuta.

– Dacă aţi asculta sfatul meu, spuse doctorul încet: plecaţi undeva pentru şase luni. Aş putea să vă recomand un sana...

Îl întrerupse brusc pe doctor:

– Aha! Asta era! Istoria se repetă. Vreţi să abdic, să plec pe insula Sfînta Elena.

Doctorul ridică din umeri:

– Este cea mai bună soluţie, domnule Throng. Cred că pot să vorbesc deschis cu dumneavoastră. Situaţia este destul de serioasă. N-am ajuns la rezultatele ce le-am sperat. Vă retrageţi din realitate şi...

Retragere. Iar i se reproşa retragerea din Rusia. Dar n-a fost vorba de o retragere. Iarna aceea cumplită şi Moscova în flăcări – cum putea fi făcut răspunzător pentru asemenea lucruri? Nu era responsabil. Acesta era răspunsul. Nu mai era responsabil. I s-a spus acest lucru săptămîna trecută, la birou, cînd a fost dat afară. Doctorul nu ştia încă despre aceasta. Şi mai erau o mulţime de lucruri de care doctorul n-avea habar. Se trezi ţipînd:

– Sînteţi nebun, domnule doctor. Dumneavoastră refuzaţi să daţi ochii cu adevărul. Dumneavoastră vă cîştigaţi existenţa spunînd fiecăruia care intră aici că e nebun. Asta este şmecheria dumneavoastră, dar cu mine nu se prinde. Dacă n-ar mai fi nebuni, oameni ca dumneavoastră n-ar mai avea ce face, am dreptate? Asta-i şmecheria, este domnule doctor?

Sora băgă capul pe uşă şi spuse:

– Vă rog, e multă lume care aşteaptă. Vă rog să vă potoliţi, domnule Throng.

– Să mă potolesc, ai? spuse el după ce dispăru sora. Ştiu eu cum vine chestia asta cu potolitul. Acum doi ani, am avut o pildă de potolire la spital cînd am suferit şocul. M-au băgat într-o cămaşă fără mîneci şi m-au legat la spate. Dacă nu m-aş fi gîndit la Josephine, aş fi putrezit în vre-un azil blestemat...

Doctorul îl bătu pe umeri şi-l linişti. Vocea lui coborî; trebuia să explice încă o dată.

– De ce nu vreţi, domnule doctor, să recunoaşteţi adevărul? Recunoaşteţi că eu sînt un produs al reîncarnării. Nu e vorba de o întîmplare sau de o coincidenţă în ceea ce priveşte felul cum arăt, deşi nu m-au recunoscut decît după accidentul de automobil. Dar totul se leagă, nu. Nu m-am căsătorit cu o femeie pe nume Josephine? Cunoaşteţi povestea familiei mele. Sînt corsican – v-am dovedit-o. E vorba pur şi simplu de o reîncarnare, domnule doctor.

Doctorul Rand se ridică.

– Din păcate, domnule Throng, nu pot constata la dumneavoastră progresul pe care soţia spera să-l obţineţi atunci cînd v-a sugerat să veniţi la mine. Cu permisiunea dumneavoastră, aş vrea iar să stau de vorbă cu dînsa despre aceasta.

– N-aveţi decît. De ce n-o chemaţi acum? Aveţi numărul meu de telefon de acasă.

Începu să zîmbească, în timp ce doctorul formă numărul, aşteptă şi în cele din urmă puse receptorul la loc în furcă.

– Aşa-i că nu răspunde nimeni? Aş fi putut să vă previn. Oricum aveam de gînd să vă spun. De fapt, pentru asta am venit astăzi aici – ca să vă spun. Istoria se repetă. În cele din urmă, am forţat lucrurile. Azi dimineaţă m-am lepădat de Josephine.

– Ai divorţat de ea?

– Am vrut. Credeţi-mă că am vrut. M-am rugat de ea, am implorat-o. I-am spus că trebuia s-o fac de mult. Eu am nevoie de un moştenitor. E scris în istorie. Dar ea a refuzat să ia în consideraţie divorţul... a refuzat cu încăpăţînare. Aşa că m-am descotorosit de ea.

– Ai o...

În timp ce se pregătea să apese pe butonul soneriei ca să cheme sora, el îşi scoase mîna de sub haină şi-i arătă un revolver.

– Nu vă pripiţi, domnule doctor, spuse el. Staţi liniştit. Aşa e mult mai bine. Acum am să vă spun tot. Da, m-am descotorosit de ea azi dimineaţă. Nu poţi ţine în loc Istoria, dar o poţi modifica. Ăsta-i secretul, domnule doctor. Poţi modifica Istoria, aşa că de data asta lucrurile se vor petrece altfel. Iată adevăratul motiv al reîncarnării. Îi dă omului prilejul să îmbunătăţească Destinul. Această şansă mi se oferă mie acum. De data asta nu va mai fi nici un Waterloo! Am început să schimb situaţia azi dimineaţă cînd am ucis-o. Acum zace acasă pe pat, dar nimeni nu ştie nimic. Poliţia habar n-are. Fouché n-o s-o descopere niciodată. Eu n-am să scot o vorbă. Şi nici dumneavoastră, pentru că am să vă ucid îndată. ►

Ridică arma şi veni mai aproape. Doctorul se uită atent la el, dar nu se clinti din loc. Stătea şi asculta cum adevărul iese la iveală.

– Trădătorule, nu te-am recunoscut pînă acum. Nu am descoperit întregul adevăr – că *toţi* sîntem reîncarnări ale propriilor noastre fiinţe trecute. Cum puteam să ghicesc că tu ai trădat revoluţia şi m-ai vîndut Aliaţilor şi Burbonilor? Dacă te-aş fi omorît atunci, aş fi fost salvat. Acum te recunosc. Doctorul Rand, zici? Ştiu că numele tău *adevărat* este Talleyrand!

Doctorul aruncă o privire spre uşă. Oare nu mai băgase odată capul pe uşă sora, înainte ca el s-o poată opri? Da, da, ea chemase deci pe cineva în ajutor. Auzea deja paşi în camera de alături. Chemase probabil poliţia.

Doctorul Rand se întoarse şi spuse:

– Domnule Throng...

...dar era prea tîrziu. Ochii cu grijă şi degetul său se îndreptă spre trăgaci.

Închise ochii, începu să apese... Josephine murise, Talleyrand urma să moară, va ridica la luptă o nouă armată, vor răsări din pămînt pentru el mareşalii Franţei: Lannes, Bessières, Davout, Marmont – cu toţii.

O împuşcătură şi Talleyrand căzu doborît... Un om în uniformă albastră intră în odaie cu o armă în mînă... el era Inamicul.

Napoleon era prins în cursă... Vechea Gardă moare dar nu se predă... Ocheşte din nou şi trage, apoi se duce la fereastră şi se aruncă... *Trăiască Împăratul!*

Omul care semăna cu Napoleon zăcea pe trotuar. Cînd doctorul Rand ajunse în stradă, el era deja mort.

Doctorul Rand se socoti un om norocos că scăpase doar cu o rană superficială la umăr. Slavă Domnului, sora alertase poliţia la timp.

Se uită la bietul mr. Throng şi clătină din cap. Un exemplu clasic de megalomanie. Era aproape un clişeu de desen animat – omul care se credea Napoleon. Bietul Throng, cu teoriile lui despre reîncarnare, cu interpretările lui sucite despre întîmplare.

Se duse la poliţist şi-i întinse mîna.

– Mulţumesc, spuse el. Dacă nu aţi fi venit la timp...

– Asta-i meseria mea, spuse poliţistul. De aia mă aflu aici.

– Vă rămîn recunoscător,domnule...

– Wellington, spuse poliţistul, Aşa mă cheamă, Wellington.

Traducere de
L. BRĂILEANU

SPRE

OFERTĂ SPECIALĂ
ORICE MERIDIAN
CU ADRIAN !
VACANŢA DE 12 ZILE ÎN ROMÂNIA, CU 280 DOLARI, A AVUT UN SUCCES DEPLIN
PROGRAME DE TRATAMENT ŞI VACANŢĂ ÎN ROMÂNIA
EXCURSII ORGANIZATE ÎN SEZONUL DE TOAMNĂ
ZBORURI CHARTER ÎN EUROPA ÎNCEPÎND DE LA 336 DOLARI
BINEÎNŢELES CĂ VEŢI BENEFICIA DE REDUCERILE ŞI CONDIŢIILE DE PLATĂ PENTRU CARE SÎNTEM RENUMIŢI
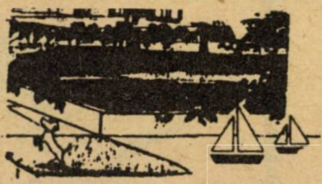
TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLŢ ALLENBY)
☎ 200687-8-9 SAU 285773

POLI-SPORT-IVĂ!

EUGEN TARU

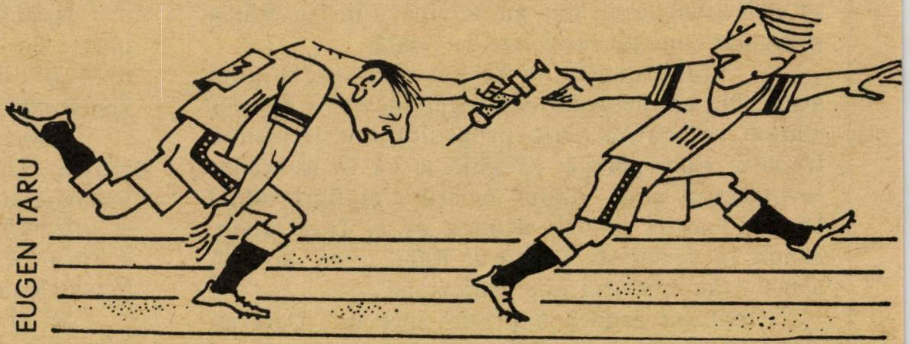

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											■
3			■						■		
4				■				■			
5						■					
6											
7					■		■				
8											■
9		■		■				■			
10											
11						■					

Orizontal: 1) Probă de talere. 2) Schimb de locuri. 3) Gambitul pionului central! – Angrenat într-o cursă de urmărire – Fază de zonă! 4) Beneficiază uneori de aportul unui portar în mare formă – Teren cu iarbă – Deşi suspendat, evoluează în nocturnă. 5) Deschidere în adîncime – Nocturna de ieri. 6) Partide spectaculoase cu bune evoluţii ale ambilor parteneri. 7) Evoluţie la sol – Exerciţii impuse şi liber alese. 8) Probă de obstacole. 9) Joc de copii – Zile romane. 10) Transmisie directă – Angrenate într-o partidă de tenis! 11) Probă de marş, contra cronometru – Un rezultat scontat.

Vertical: 1) Lovitură de colţ! 2) Rezultat... alb – Personal îl situez pe locul III. 3) Inter stîng retras! – Grămadă ordonată. 4) Cea mai bună performanţă a tuturor timpurilor – Marchează timpul (pl.) – Careul magic. 5) Riposta unor lovituri la poartă – Înscrisă la cursele de mare fond. 6) Nu cred în idoli – Prezentă la probele de foc, calibru redus. 7) Concurs de bob... cu două persoane – Probă de greutate (pl.) 8) Asigură cadre pentru o eventuală categorie cocoş (dim.) – Selecţioneră unică – Educaţie fizică (abr.). 9) Într-o turnantă! – Componenţi ai lotului de juniori. 10) Bază nautică la un înalt nivel de prezentare – Apărare om la om. 11) Prezenţe notabile la proba de greutate – Un punct luat în deplasare.

DICŢIONAR: IDE

Rodica şi Nelu WEINBERG
Rishon Le Zyon

JOCURI

REZULTATELE CONCURSULUI CLUBULUI REBUSIST "MENORA" DIN REHOVOT

Cîştigătorii jocului "ZAR" publicat în nr. 28 al revistei "Minimum" sînt următorii:

1. Hary Peled, *Ramat Gan, rh. Hatzor 22 – un abonament pe 12 luni la Buletinul Clubului Menora*

2. Sadan Levy, *Kiriat Bialic, rh. Ahad Haam 5/16 – un abonament pe 6 luni la Buletinul Clubului Menora*

3. Beatrice Marcusohn, *Hertzlia, rh. Rabbi Kook 38/2 – un abonament pe 3 luni la Buletinul Clubului Menora*

(Metagramă: xxxBx-xxxTx)

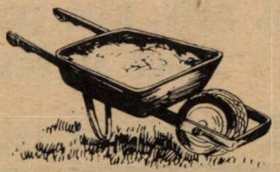

(Rebo eliptic: 3 + (4) = 6)

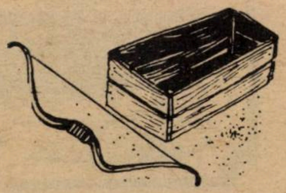

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

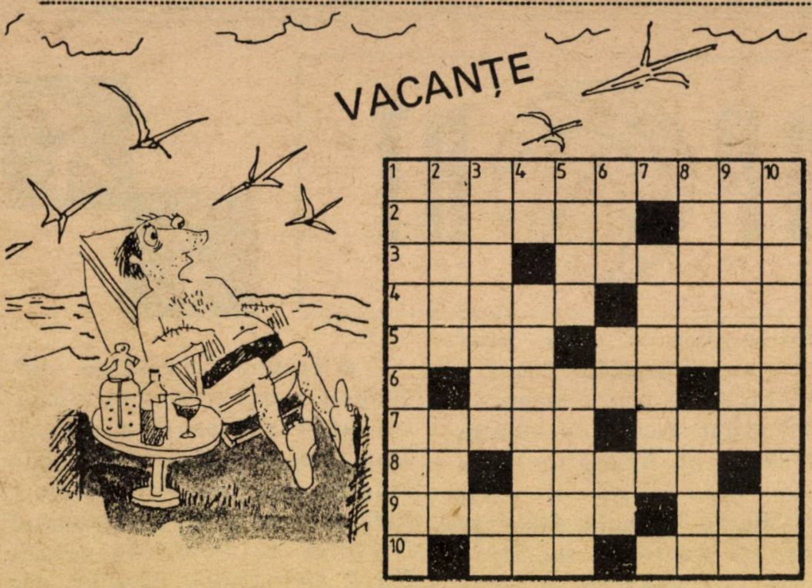

ORIZONTAL: 1) Roade după cules(sg.). **2)** Îndrumar pentru corespondență — Trăsnit de-a binelea. **3)** Considerați ca niște proști — Tip de termen nelimitat. **4)** Gaz de iluminat — Indicatoare de circulație. **5)** Ani de militărie (sg.) — Înscris în catalog. **6)** Grafic de execuție... într-un atelier — Miez de feriță! **7)** Echivalentă... cu un franc — Îmbrăcat în suman. **8)** Ies în liniște! — Apărătoare laterale la poartă. **9)** Muzica de pretutindeni — Emisie de stele pitice albe. **10)** Apa vie — Clasat printre primii la categoria pană.

VERTICAL: 1) Stare de lucruri care exclude orice posibilitate de întîlnire. **2)** Ploaie artificială — E indicat pe hartă. **3)** Formație combinată din mai multe echipe — O rază ... din cer! **4)** Cale și lalele! — Fabricate... din beton armat. **5)** Tip de dascăl... la muzică — Dulci și... picante în felul lor (sg.). **6)** Un mic tăietor de lemne — E un nonsens înainte de orice — Unu și în rest nimic! **7)** Pișcător la limbă. **8)** Nu intră în discuție — Tunsă cu forța. **9)** Replici... la atacuri cu săgeți otrăvite — Omul invizibil. **10)** Element remarcabil la bele-arte.

ORIZONTAL: 1) Centură de castitate • Simbol botanic al... golului. **2)** Noaptea amintirilor. **3)** Condiția umană... multiplicată pentru diverse scopuri • Verdele brazilor. **4)** A se lega cu dragoste • Trezește fiori. **5)** Scurtă înțelegere • Tărîm de poveste • Scrieri în versuri! **6)** Impermeabil roșu • Dă în cărți cu bună știință. **7)** Pătrundere spontană în adîncime. **8)** A vedea bine mai departe • Făcută borș! **9)** Nu mai stă demult în cumpănă • Termen limită al șirului • Numitor comun. **10)** Traducere din grecește! • Numele de familie al unei minore. **11)** Cîntare pentru oameni mari • Roată pe drum.

VERTICAL: 1) Logica adevărurilor contradictorii • Pui de-o zi. **2)** Activitatea înaintașilor • Director într-o întreprindere. **3)** Zi-i... un alt nume! • Accident la sol. **4)** Gol marcat din săritură • E primul în... cap! **5)** Cartea anului • Coadă la casa de mode (pl.). **6)** Își asigură existența cu mușchii • Enigmă cu litere și cifre. **7)** Ies din nesiguranță • Ciung la stînga și la dreapta! **8)** Evidențiată în clasele superioare • Omul din sud! **9)** Mai marele familiei • Le bate ceasul. **10)** Nu umblă degeaba cu vorba. **11)** Definit invers! • Casă.

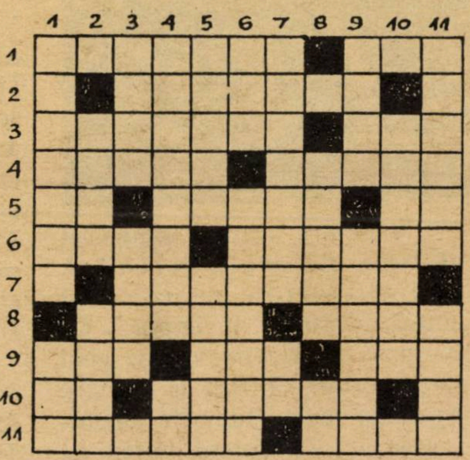

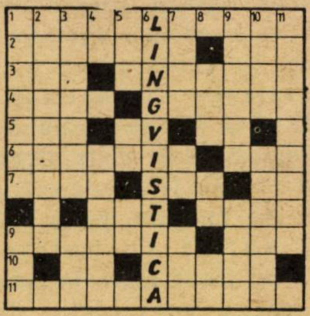

După revista "Rebus"

Exerciții de încrucișare

Vă invităm să încrucișați în careul de sus următoarele cuvinte:

— AL, EB, EV, LE, LE, ST, TA, TT, UO, UT.
— ADI, ANA, ELI, EST, EUL, LAH, LOT, OCA, OLU, RAE, SAX, SET.
— AGER, ASBI, CODE, IMAL, SEMN, RAZĂ.
— CULME.
— ASISTA, DUBLET, GLOSAR, IREALI.
— ANALIZE, APOCOPĂ, PARONIM, POSIBIL, RELAȚIE, TRADUSE.
— EXERCIȚII, CACOLOGIE.
— ACTUALIZARE, ECHIVALENȚĂ.

Care dintre dreptunghiurile notate cu 1—6 este cel care completează desenul din stînga?

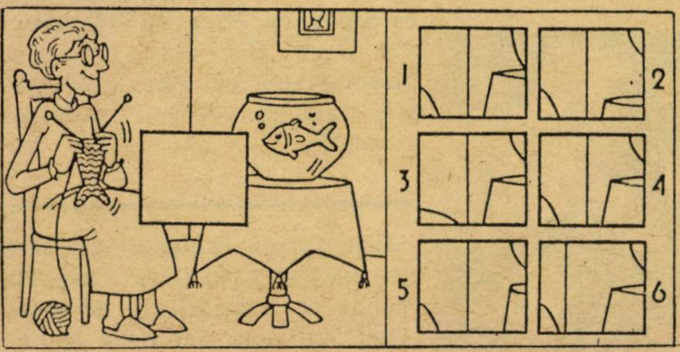

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

SPORT

Doi dintre fotbaliștii străini candidați să joace în campionatul israelian: bulgarii Lalov și Valev

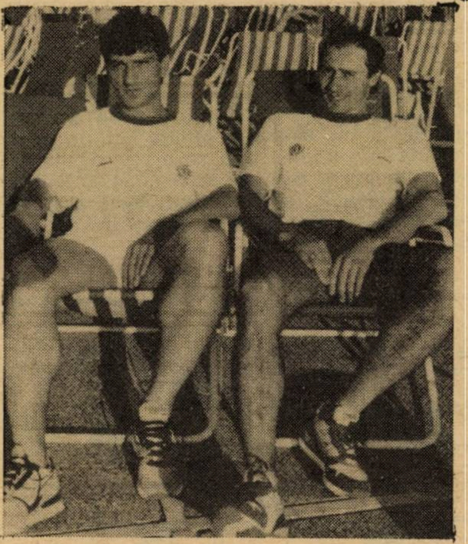

● Pentru viitorul campionat al ligii naționale de fotbal, echipele au fost autorizate să aducă jucători "de import". Cu speranța că aceștia vor da ghes spectatorilor să vină la meciuri. Aproape toate cluburile au dus tratative, în cursul verii, cu fotbaliști din America de Sud și Europa de Răsărit. Unii dintre aceștia au și semnat contracte. Cei mai cu căutare par a fi argentinienii. Compatrioții legendarului Diego Armando Maradona. E și de unde alege, căci din pricina gravelor condiții din țara lor, peste 900 (nouă sute!) fotbaliști argentinieni joacă astăzi în lume și își oferă serviciile, de mercenari ai balonului rotund, cui plătește mai bine. Apropo de plată. În perioada în care a jucat la Macabi Haifa, evreul argentinian Daniel Brailowsky a primit un salariu neto de 11.000 dolari pe lună. Plus vilă, plus mașină, plus bilete de avion pentru el și familie, de cîte ori i se făcea dor de casă, plus Vlașca și... Carmelul Nu i-a plăcut însă și a plecat înapoi la Buenos Aires. Acum, cu Ménem președinte al Argentinei, nu m-aș mira să-l văd întorcîndu-se la Haifa. Mulți ar fi dispuși acolo să sacrifice vițelul cel gras de dragul fotbalistului rătăcitor...

● Ultimul număr al revistei americane "Playboy" publică fragmente dintr-o carte (de scandal, firește, pentru că numai asta interesează) despre fenomenalul campion mondial de box la categoria grea, Mike Tysson. Cartea a fost scrisă "cu punch" de un alt boxer, fostul campion la categoria mijlocie Jose Torres, cu care Mike Tysson era prieten la cataramă, pînă cînd s-au certat "la cuțite". Jose Torres face o seamă de dezvăluiri senzaționale, dintre care firește, "Playboy" le-a ales pe cele din afara "careului magic". Între altele, autorul susține că a participat la o orgie, în cadrul căreia Mike Tysson s-a culcat, într-o singură noapte, cu nu mai puțin de 24 de femei. Adevărat campion și nu numai la box!

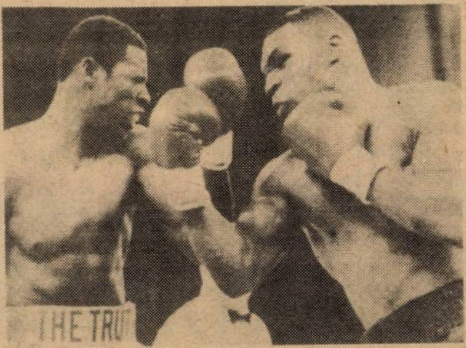

● Trofeul "Gheata de Aur", atribuit anual celui mai eficace fotbalist european, a revenit anul acesta atacantului român Mateuț (Dinamo – București), care a înscris, în campionatul Diviziei A, 43 (!) de goluri. Cifră incredibilă, desigur, dar nu pentru realitățile fotbalistice din România, unde cele două echipe fruntașe, Steaua și Dinamo, concentrează cei mai buni jucători, care pot marca, aproape după bunul lor plac, în porțile adverse. Altă cifră de necrezut: ASA. Tg. Mureș, retrogradată în Divizia B, a "încasat" într-un singur campionat, tur și retur, adică în 34 de meciuri, 101 goluri. Cam trei goluri de meci!

● Alături de Oțelul Hunedoara și ASA. Tg. Mureș, a retrogradat anul acesta în Divizia B și una dintre echipele cu "trecut" în fotbalul românesc: Rapid București. Echipa feroviarilor, cu "bîrlogul" la Podul Grant, a cunoscut cîndva epoci diverse de strălucire. Se pare însă că frumoasele zile din Aranjuez (citiți Giulești) s-au dus. S-au dus odată cu Baratky, cu Șipoș, cu Auer, cu Rășinaru, cu Dan Gavrilescu, cu Moldoveanu, cu Macri, și cine știe dacă se vor mai întoarce vreodată...

Mike Tysson (dreapta) plasează un upercut care îl va trimite la podea pe recentul său adversar, Carl Williams: dar omul trimite la podea și persoane de sex opus

MINIMUM E OM CA TOȚI

• Ecou întîrziat al cantonamentului la care au participat înotătorii clubului israelian Macabi Naharia în orășelul ungar Nyregyhaza. Ziarul local a scris că, înainte de plecare, cîțiva dintre înotătorii israelieni s-au dedat la acte de vandalism. Au cauzat stricăciuni mobilierului și au făcut pagube în valoare de multe sute de dolari. Cînd a fost întrebat, conducătorul delegației din Naharia a replicat că, din ce se scrie, nimic nu-i adevărat și că, la mijloc, nu-i decît o mașinațiune odioasă, pusă la cale de clubul rival, Hapoel Naharia!

• A fi evreu nu-i ușor, știe oricine, dar a fi evreu și suporter al echipei A.S. Roma poate fi extrem de periculos. Suporterii echipei concurente din capitala italiană, Lazio, au scris pe pereții caselor inscripții antisemite, amenințîndu-i că îi vor măcelări pe evreii suporteri ai lui A. S. Roma. Poliția, făcînd descinderi în casele unora dintre capetele înfierbîntate, a găsit arme și material de propagandă neo-nazistă. Nimic surprinzător, totuși. Se știe că, în tribune, suporterii lui Lazio, obișnuiesc să-și salute echipa favorită la intrarea pe teren sau la marcarea cîte unui gol, cu brațul întins, ca pe timpul Ducelui...

M. Florian; de ce nu te-ai născut la Chicago?

• Un basketbalist "ole hadaș", originar din România, încearcă să se "cliteze" într-o echipă israeliană din prima ligă și nu-i este de loc ușor. E vorba de M. Florian, 27 de ani, 2 m 05 cm în înălțime, inginer de telecomunicații, fost jucător la Steaua și Politehnica. El n-a mai jucat de doi ani și are nevoie de cîteva luni bune de antrenament pentru a-și intra "în mînă". Problema cu el e însă alta. Potrivit regulamentului federației de specialitate, deși "ole hadaș", deci cetățean israelian, el nu poate juca într-o echipă "leumit" decît după trei ani de ședere în țară sau ca unul din cei doi jucători străini pe care fiecare echipă e autorizată să-i angajeze. Numai că, la noi, cînd e cazul angajării de străini, cluburile preferă americanii. Mai ales pe cei de culoarea abanosului.

G. MODEANU

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ȘI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREȚURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

•

ACCEPTĂM ȘI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

•

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

ANUNȚURI
FAMILIALE URGENTE, COMERCIALE, FELICITĂRI, ETC.
conform cu TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO
TEL 03 – 744787

RS - OFEK TOURS NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN TOATĂ LUMEA
„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărți de credit cu dobîndă legală.

NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS NOUTAȚI - GORDON TOURS - K

Sănătatea

MEDICUS

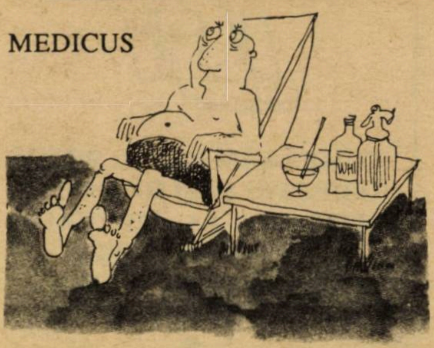

ATENŢIE! FOLOSIŢI SOARELE CU PRUDENŢĂ!

Chiar şi în septembrie

Expunerea la soare, bronzatul, trebuie să ţină seamă cu stricteţe de cîteva reguli. Prima dintre ele: nu exageraţi! În prima zi, numai cinci minute de expunere la soare dimineaţa şi cinci minute după-amiaza. A doua zi, zece minute dimineaţa, zece minute după amiaza. Zilnic veţi mări timpul de expunere cu cîte cinci minute. După zece zile de plajă, nu mai există nici o limită.

Dacă nu aţi ţinut cont de această disciplină, iată ce măsuri trebuie să luaţi: dacă aţi stat prea mult timp la soare şi credeţi că aveţi o insolaţie, frecaţi-vă cu lămîie de îndată ce aţi sosit acasă. Nu-i nimic dacă usturã, în schimb, evitaţi cojirea pielii. Dacă aveţi o iritaţie, puneţi comprese îmbibate cu *liniment oleocalcaros* şi pudraţi cu amidon, oxid de zinc sau cu talc. După ce v-aţi vindecat, reîncepeţi băile de soare, dar cu precauţiile pe care aţi neglijat să le luaţi prima dată.

Ungeţi pielea cu ulei de măsline sau cu un ulei de bronzare de bună calitate. În nici un caz, să nu fricţionaţi pielea cu apă de colonie, înainte de a vă expune la soare, căci riscaţi să căpătaţi pete de culoarea ciocolatei, adevărate tatuaje disgraţioase, cărora le trebuie mult timp să dispară.

Dacă urmaţi un tratament cu antibiotice, sulfamide sau tranchilizante, deveniţi foarte sensibil la lumina solară. Atenţie deci!

Pistruii devin şi mai vizibili în urma băilor de soare şi nu se poate face nimic pentru a evita acest lucru.

Există persoane care trebuie să se ferească de băi de soare. Cei ce suferă de nervi, depresiuni nervoase, neurastenici anxioşi, trebuie să se adapteze treptat, treptat, în mod foarte lent; cei ce suferă de hipertensiune şi de inimă, trebuie să evite totalmente băile de soare, cu atît mai mult cei care suferă de plămîni.

După ce am înşirat toate relele pe care le poate provoca soarele, trebuie să subliniem totuşi acţiunile lui binefăcătoare.

Razele lui exercită asupra ţesuturilor o acţiune microbicidă, resolutivă, cicatrizantă, analgezică şi ele stimulează starea generală, mărind numărul globulelor roşii. Ele favorizează acţiunea glandelor cu secreţie internă, ajută la eliminarea grăsimilor şi la dezvoltarea muşchilor. Pentru persoanele sănătoase, soarele este un tonic minunat, care te face să te bucuri de viaţă.

DOAMNA minimum

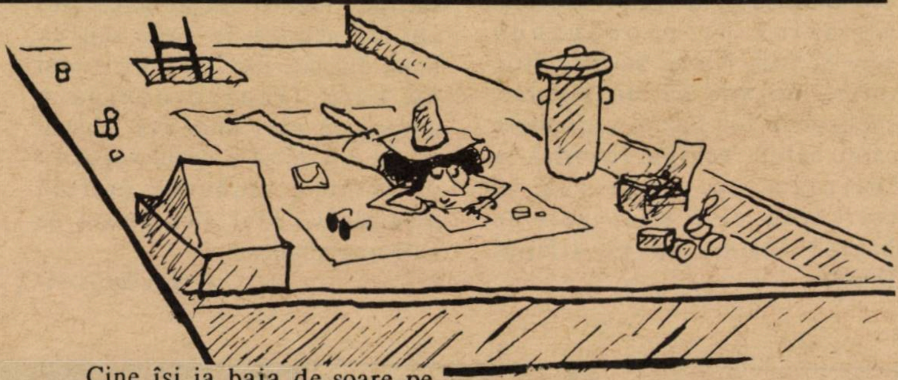

TOT DESPRE BRONZAT

Chiar după ce v-aţi bronzat, tot trebuie să fiţi prudent, pentru că razele soarelui sînt înşelătoare. Este periculos de făcut baia de soare pe o saltea care pluteşte pe apă, deoarece razele ultraviolete sînt mult mai puternice la suprafaţa apei (în special a celei sărate). În afară de aceasta, este o mare greşeală ca, înfierbîntat de soare, să te afunzi brusc în apă, ceea ce poate provoca uneori o stare de leşin.

Cine îşi ia baia de soare pe iarbă, trebuie să fie atent să nu răcească. Este neapărat necesar a se sta pe o cuvertură.

Nisipul este şi el înşelător, deoarece absoarbe căldura, precum un burete. Fiţi deci atenţi să nu adormiţi pe plajă. Cel mai indicat este de a sta întins pe un şezlong, deoarece corpul primeşte astfel aer proaspăt din toate direcţiile.

UN AJUTOR NEAŞTEPTAT: ZAŢUL DE CAFEA

Nu aruncaţi zaţul de cafea. El poate folosi gospodinei în numeroase împrejurări:

1) Cîteva linguriţe de zaţ, presărate în vasele de sticlă care au prins miros urît şi persistent, lăsate 24 de ore, elimină complet mirosurile. ►

MINIMUM E CA TOŢI OAMENII

2) Zaţul de cafea uscat, poate fi întrebuinţat din nou pentru prepararea cafelei cu lapte a copiilor sau pentru o cafea "decafeinizată".

3) Zaţul de cafea îndepărtează de pe mîini mirosul neplăcut ce-l lasă peştele după ce l-am curăţat.

4) Este un excelent îngrăşămînt pentru plantele de apartament şi totodată distruge paraziţii acestora,

5) Ciorapii, de nylon sau de bumbac, de culoare albă sau foarte deschisă, pot fi vopsiţi în bej mai închis, introducîndu-i mai întîi în apă rece, apoi în apă în care am fiert şi strecurat zaţ de cafea.

Camin

YERAHMIEL

CASA PENTRU VÎRSTNICI ŞI INVALIZI

• ÎNGRIJIRE ATENTĂ

• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ PERMANENTĂ

• FIZIOTERAPIE

BEER ŞEVA TEL. 057-34115

RAMAT GAN 03-742113

• BRIDGE

FIŢI POLITICOS

	A V 10 9 7 V 10 8 D 10 7 5 2	
10 8 7 5 4 3 8 4 2 9 5 R 6		9 6 R V 5 3 R D 6 3 2 A 8
	R D 2 A D 6 A 7 4 V 9 4 3	

Jucaţi 3 NT (fără de atu) şi vi se atacă 9 de caro pentru 10 de la mort şi damă de la Est. Ce faceţi: aplicaţi principiul "onorul se acoperă" sau nu? Fiţi politicos şi lăsaţi dama să cîştige. În felul acesta nu veţi primi decît două atacuri de caro şi Estul nu are destule reprize să-şi majoreze caralele. După returul de caro, cîştigaţi şi jucaţi treflă. Va cîştiga Vestul care nu are caro sau dacă Estul va fi beneficiarul, legăturile pe axa duşmană vor fi rupte şi vă veţi face liniştit contractul: trei pici două cupe, două carale şi două trefle.

DAN IANCU

VORBEŞTE MOSCOVA

Tuceak, cam sărac cu duhul, este primit în Uniunea Scriitorilor.

– L-ai citit pe Dostoevski?

– Nu.

– Dar pe Gogol? doreşte să ştie un altul.

– Nu.

– Pe Turgheniev?

– Nici pe ăsta, se enervează Tuceak, eu am fost trimis aici ca să scriu, nu să citesc!

ALTE GÎNDURI ŞI PROVERBE

– Am mîncat seara prea mult. Eram foarte plin şi totuşi m-am culcat gol.

– M-am uitat pe cer şi am văzut Carul-Mare că nu stătea drept. Îl răsturnase probabil o buturugă mică.

– Chiorul a ajuns în ţara orbilor, dar n-a putut fi împărat. Acolo era republică.

– A fost la fratele lui la cină. A mîncat bine, dar nu şi caşcaval. S-a gîndit că frate-i frate, dar brînza-i pe bani.

– M-am culcat şi am dormit dus. Cînd m-am trezit eram în acelaşi loc.

– S-a mirat că i-au cerut taxa pentru două persoane. Era doar cu jumătatea lui.

– N-a vrut clătite. Prefera spălate.

– Nu m-am bazat pe sfaturile lui X pentru că nu era cu picioarele pe pămînt. Era aviator.

– Am venit să-i cer o părere şi am stat în picioare. Pe scaunul din odaie şedea el, celălalt scaun îl avea la cap.

– Cum de i s-a făcut părul măciucă dacă el era complet chel?

– L-am zărit ţinînd în mînă un centimetru. Nu-şi cunoştea lungul nasului.

– Am văzut doi iepuri. Am ştiut că trebuie să fug numai după unul, dar tot nu l-am prins.

– Deşi îşi dădea aere, respira greu.

– Se spune că unde nu intră soarele, intră doctorul. Cum o fi oare la Polul Nord, în cele şase luni de noapte? Sînt atîţia medici să intre în toate casele?

– N-am putut dovedi negru pe alb. Hîrtia era roz, cerneala albastră.

Dr. G. MĂNESCU
Bat-Yam

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

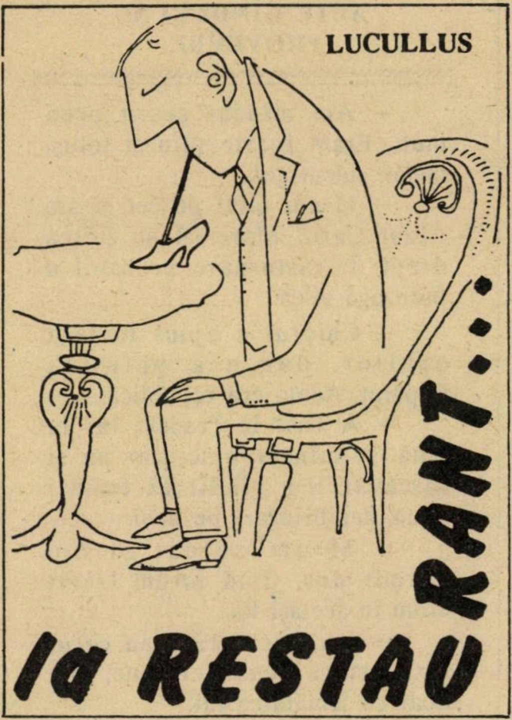

☆

"WHITE HALL",
STR. MENDELI NR. 6,
Tel Aviv (lîngă str. Hayarkon)
deschis zilnic 12 – 24

Un decor stilizat și aerisit, cu aer californian. Un menu axat pe steakuri (așa cum alte locante sînt specializate în blintze sau pizza). Un bucătar care (cu toate că oferă, în jurul steakurilor o supă a zilei, în treacăt zis corectă, sau o salată cu ouă cu maioneză, nu lipsită de interes) vrea să demonstreze că iubește carnea de vacă, o cunoaște cu de-amănuntul, știe să o taie (ceea ce nu se poate afirma despre toți bucătarii din Orientul Mijlociu) și să o prepare.

Sergiu Levin, medic epidemiolog de felul lui în Galil, și cronicar literar la *Minimum* între două inspecții cu eprubeta printre laboratoarele unde cercetează scarlatina și AIDS-ul nostru național, – îmi spusese, zilele trecute, cu entuziasmul pe care, îndeobște, îl rezervă poeziilor lui Alexandru Lungu din Germania: "Pe Mendeli, la "White Hall" am mîncat cel mai bun steak din Israel!".

Nefiind atît de radical precum Levin, nu voi spune că steakurile cu pricina sînt fără de pereche. De o parte fripturi de acest gen, magistrale, am mîncat în 1987 la Sonesta (Taba): o mai fi acelaș bucătar și-acum sub egipteni? Nu știu... Pe de altă parte (cu toate că nu confund steakul cu grătarul *nostru)*, este imposibil să trec cu vederea peste antricoatele cu floare la grătar sau peste mușchiulețul alb împănat, creații ale bucătarilor din *trib...*

Acestea fiind zise, exclamațiile de admirație ale lui Sergiu Levin sînt pe de-antregul întemeiate: steakului de pe Mendeli nu i se poate reproșa nimic. Făcut *medium*, așa cum l-am cerut, adică în spiritul românesc al lui nici prea-prea, nici foarte-foarte, însoțit de-un cartof (la cuptor), fierbinte și cu-n sos lîngă el de smîntînă cu arome de *remoulade*, felul s-a bucurat de elogiile mele și ale partenerei mele, nu mai puțin mulțumită decît subsemnatul; după cum s-a bucurat de elogiile noastre bufetul cu salate, *self-service* (intră în preț), cuprinzînd roșii, castraveciori, măsline, varză roșie, sfeclă, conopidă și, mai ales, o notabilă salată de cartofi.

*

Și încă ceva, ca să nu uit. Unora, ceea ce urmează, li se va părea poate fără de importanță, mie nu. La "White Hall" steakurile se comandă după gramaj. Pe listă scrie limpede (și americănește): 200 gr., 300 gr., 400 gr. Stăpînul localului, priceput într-ale psihologiei, a dat astfel (bravo lui!) răspuns la una din întrebările cele mai chinuitoare pe care mi le-am pus de-a lungul vieții: ce fac, dacă am poftă de-o friptură mai mică decît porția *standard*, sau, dimpotrivă, fiind înfometat (și nedorind, *că îngrașe*, felul I înaintea steakului) o porție mai mare? Aici, pe Mendeli, răspunsul fu dat și încă de-o manieră exemplară. Am spus exemplară? Da. Cred că nu puțini dintre grataragiii noștri, obișnuiți, de cînd mama i-a făcut, cu porția uniformă, ar putea învăța cîte ceva din *ideea* de pe Mendeli.

Nota bene: În acest restaurant, cît se poate de american, nu se primesc (și nu pricep de ce) cărți de credit.

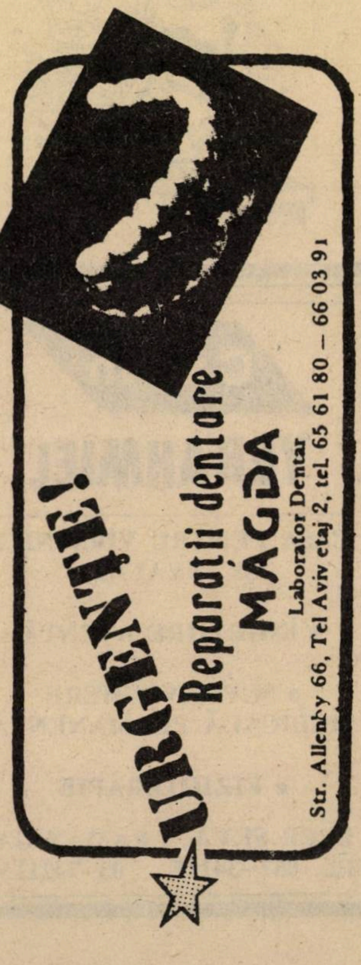

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

CÎTEVA REȚETE CULINARE CU DALURIT

■ YLANA

O legumă relativ nouă pe piața israeliană, săracă în calorii și care seamănă la gust cu dovleacul (bostan)

● *ŞNIȚEL:* Se curăță de coajă 1 – 2 dalurit și se taie felii de jumătate de centimetru. Se preferă partea mai groasă, pentru ca șnițelul să fie mai mare. Se fierb feliile în apă clocotită numai 3 minute și se lasă să se scurgă bine de apă. Se trec apoi prin făină, ou bătut și pesmet și se rumenesc la foc potrivit în mult ulei încins, pe ambele părți. Se scot pe hîrtie absorbantă, să se scurgă de grăsime și se servesc fierbinți cu orice salată ne place.

● *CIPS:* Se curăță daluritul de coajă și se taie felioare foarte subțiri. Se rumenesc în mult untdelemn încins, pînă ce capătă o culoare rumenă. Se scot pe hîrtie absorbantă și se sărează la masă.

● *PIRE:* Se spală și se curăță de coajă 1 – 2 dalurit, după mărime. Se taie în două pe lungime, apoi în bucăți și se pun la fiert în apă cu sare. Cînd este moale, se scurge de apă și se face un pire, cu unt sau margarină, ca și pireul de cartofi. Cui îi place, poate adăuga și puțin usturoi praf.

● *UMPLUT CU CARNE:* Se spală și se curăță de coajă cîteva legume dalurit. Se folosește partea mai groasă, se taie fiecare în 2 – 3 bucăți și se scobesc ca dovleceii. Pe coajă rămîne un strat de 1 cm. de legumă. Se umplu cu carne tocată amestecată cu cîteva linguri orez fiert pe jumătate, sare, piper, un ou, o ceapă rasă, verdeață tocată și o lingură făină de pască. Se fierb în sos de roșii, la foc mic, pînă ce sînt gata.

● *CHIFTELUȚE:* Se spală 2 – 3 dalurit, se curăță de coajă și se dau pe răzătoarea mare împreună cu o ceapă mijlocie. Se adaugă 2 ouă, sare, piper și 1 – 2 linguri pesmet. În ulei încins se pun cu lingurița grămăjoare pe care le întindem puțin și le rumenim pe ambele părți. Se servesc cu garnituri de salate la alegere sau ca garnitură la carne sau pește. Chiftelutele se pot și fierbe în sos de roșii. Pot fi servite și ca mîncare principală cu smîntînă, iaurt, brînză *cottage* sau grilate cu brînză galbenă deasupra.

GRAFOLOGIE

■ RODICA, Tel Aviv – În ciuda impresiei pe care o faci în lume, ești o persoană persecutată de tot soiul de sentimente de culpabilitate pe care – trebuie să ți-o spun – ți le inventezi singură. Acesta este motivul tuturor suferințelor și insucceselor tale. Dacă ai puterea să-ți depășești singură această problemă serioasă, nu întîrzia să o faci; dacă îți dai seama că nu poți – și am toate motivele s-o cred – adresează-te unui psiholog. Revin-o apoi cu o probă de scris.

■ ŞUŞU, Tel Iohanan – O persoană vioaie, simpatică, care place și căreia îi face plăcere acest lucru. Probabil că ești și foarte tînără și chiar dacă la ora asta ești încă foarte "risipită", probabil că anii te vor învăța să te controlezi mai mult. În tot cazul, ar trebui de pe acum să te preocupe tendința de a cheltui și a te cheltui prea mult. E riscant.

■ X. Y. – Presupun că nervozitatea pe care o mărturisește scrisul tău este datorată mai mult perioadei grele de adaptare în țară. O spun pentru că altfel, rîndurile pe care mi le-ai trimis dezvăluie un om inteligent, echilibrat, puțin închis, dar nu foarte ușor influențabil. Nu mi-ai mărturisit de cîtă vreme ai sosit în Israel, dar presupun că de foarte puțin timp, așa că totul se va aranja. Nu am ce face; trebuie să-ți spun și eu "Răbdare".

THILL BUHOGLINDĂ

VORBEŞTE MOSCOVA

Brejnev și Hrusciov urmăresc din cer pe Gorbaciov vorbind de la tribuna Congresului partidului.

– Ce tot o dă ăsta cu reconstrucția? De unde și pînă unde reconstrucție? Sau cumva, tu ai construit totuși ceva?

POŞTA

POŞTA BY AIR MAIL

PRECIZARE ÎN LEGĂTURĂ CU R. R.

În paginile purtînd titlul "Poşta", am impresia că tinde să se permanentizeze o rubrică: *R. R.* Deşi cunoscuta Polemică a încetat de mult, mereu se iveşte cîte un cititor, care, dorind să-şi vadă numele în revistă, îşi dă cu presupusul, intervenind – chipurile – în discuţie, ceea ce, desigur, îl priveşte. Liber e, fără îndoială, oricine, să-şi expună punctul de vedere, să ia atitudine, să-şi alunge chiar musca pe care o simte pe propria-i căciulă, să se declare comunist, fost comunist, sionist, – mă rog, cum doreşte, numai să nu atribuie cuiva afirmaţii niciodată rostite, niciodată formulate în scris.

Unii sau alţii, se zbîrlesc la mine şi la "susţinătorii" mei sionişti, făcîndu-ne, de fapt, un proces de intenţie, ce nu se sprijină decît pe imposibilitatea acestor acuzatori de a pricepe unele propoziţii foarte clare, sau pe lipsa lor de bună credinţă. De aici, insinuări şi acuzaţii, întemeiate pe bănuieli, pe simple presupuneri, trist de ridicole, în sfîrşit un fel de hai să trăncănim, să ne aflăm şi noi în treabă.

Îmi pare rău, trebuie să repet: am fost de părere că cei ce au fost altădată în tabăra opusă, adversari – unii îndîrjiţi – ai ideii de renaştere naţională, ai mişcării sioniste, n-ar trebui să pozeze în victime, impunîndu-se, din partea acestora a unui pic, măcar, de decenţă. Aşa cred şi aşa am scris. Nimic altceva. Cine-i cinstit şi nu-i certat cu adevărul, va recunoaşte. Cine nu, – Dumnezeu să-i ajute să se lecuiască de ceea ce încă nu s-a tămăduit, simţind nevoia să se scarpine, cîteodată, şi cu peniţa.

M. RUDICH

RABINUL ROSEN

Am aşteptat cu multă nerăbdare răspunsul promis de d. Şef Rabin Rosen la scrisoarea mea, pe care aţi avut amabilitatea de a o publica în nr.27 din luna iunie 1989 a revistei dvs. Şi sincer spus, răspunsul publicat în nr.29 din luna august 1989 de către Dl. Şef Rabin Rosen (...) m-a deziluzionat în ceea ce priveşte "memoria ţinerii de minte" Domniei Sale (...). Adevărul gol-goluţ, este cel relatat de mine şi în această privinţă există în Israel şi în alte ţări din lume, colegi de liceu precum şi foşti profesori de la Liceul comercial "Cultura" din Bucureşti, care pot confirma că cele relatate de mine sînt realitatea (...). Propun d-lui Şef Rabin Rosen ca, potrivit cu obiceiul strămoşesc, să ne prezentăm amîndoi în faţa enoriaşilor oricărei sinagogi din Israel şi cu mîna pe Tora să jurăm fiecare din noi doi... că cele scrise corespund adevărului gol-goluţ (...).

MOSHE SCHWARTZ,
avocat, Ashdod

În legătură cu cele relatate în revista dv. nr. 27 pe o pagină întreagă de dl. av. Moshe Schwartz cu privire la dl. Şef Rabin Rosen. Ceea ce supără mai mult este afirmaţia oarecum insultătoare, că memoriile (articolele) d-lui Şef Rabin nu exprimă realitatea, că după părerea d-lui av. Schwartz, adevărul este departe de cel relatat în articolele respective.

N-a spus nimeni pînă în prezent că cele scrise de dl. Şef Rabin sau anume fapte relatate n-ar corespunde realităţii.

Pe ce se bazează afirmaţia d-lui Schwartz?

Av. I. SEGAL
Rehovot

Nu pot să stau deoparte şi să tac, cînd cunosc acţiuni importante ale Şef Rabinului dr. M. Rosen, ale cărui sentimente evreieşti-sioniste sînt atît de mult discutate. N-am nici un motiv să nu fiu obiectivă în cele ce voi afirma, căci n-am fost decît o profesoară de limba ebraică şi istoria evreilor la cursurile pe care le-a iniţiat la Federaţie, pentru elevii şi studenţii evrei, în anul 1967 în urma războiului de şase zile din Israel.

Mulţi tineri nici nu ştiau lămurit că sînt evrei. Aflaseră acest lucru numai pe stradă din înjurăturile copiilor antisemiţi. Numele lor erau curat româneşti, limba şi educaţia lor, de asemenea. Dar acum, după victoria strălucită a armatei israeliene, au vrut să afle ce înseamnă a fi evreu. Iar Şef-Rabinul Dr. M. Rosen s-a străduit şi a reuşit să le dea răspunsul, să-i facă să devină evrei şi să plece în Israel.

A înfiinţat cursuri de ivrit, a ţinut conferinţe, a realizat un curs de Tanach cu elevii cei mai buni şi a organizat colonii de vară la Borsec şi Cristian pentru elevii şi studenţii evrei din toată ţara.

L-au înconjurat sute de tineri şi toţi au făcut cereri de plecare în Israel.

Prof. RACHEL COHEN
Petah Tikva

POŞTA

NU SÎNTEM NOMAZI, D-LE WALD!

...Mă îngrijorează vehicularea de noţiuni fără bază istorică. Mi se pare că istoricii israelieni au ajuns la concluzia (cel puţin o parte din ei) că civilizaţia semită, a cărei moştenire au primit-o evreii, a fost o civilizaţie urbană şi nu nomadă.

H. Wald este un eseist de mare valoare, un umanist, care scrie superb, dar elogiul nomadismului (vezi Minimum nr.26, pag. 59 – 60) nu cred că are fundament în realitatea istorică a formării poporului evreu.

Vă rog să mă iertaţi pentru îndrăzneala de a critica. Aş dori ca despre istorie să scrie oameni care cunosc istorie şi sînt la zi cu rezultatele cercetărilor. S-ar lărgi astfel şi cercul de colaboratori. La universitate sînt profesori de istorie născuţi în România, care vorbesc româneşte.

BETI MORARU
Rehovot

ANECDOTA PRIMEAZĂ

Două anecdote care circulă (cu succes) la Washington (unde lumea nu se ocupă numai de politică):

1) Un cuplu la divorţ; judecătorul întreabă:

– Cînd au început certurile între dvs. şi soţie?

– La 10 iunie 1965.

– Cam de mult. E totuşi surprinzător că ţineţi atît de precis minte data!

– Cum să nu ţin minte! Este doar ziua nunţii noastre!

2) Un băieţel abia trăgîndu-şi răsuflarea intră în clădirea Poliţiei şi ţipă:

– Repede, repede, pe stradă un domn îl bate pe tatăl meu!

Poliţistul se repede la locul scandalului şi vede doi bărbaţi care se lovesc cu pumnii zdravăn. El se întoarce către copil şi-l întreabă:

– Ascultă, eu o să-i despart, dar care dintre ei e tatăl tău?

– Tocmai lucrul ăsta vor ei să-l lămurească acuma!

SHANYA CATZ
Washington, D.C., S.U.A.

RINGUL DE FIER AL PACIFICULUI

Frumuseţea Coastei de Vest a Americii, originalitatea oamenilor şi a locurilor mă face să-mi împărtăşesc gîndurile şi sentimentele cu alţi călători ai gîndului despre California şi *"Ringul de Fier" al Pacificului.*

Aceasta este denumirea populară a instabilului lanţ vulcanic al Pacificului, care se întinde de-a lungul Coastei de Vest a celor două Americi, traversează Alaska îndreptîndu-se spre Asia, şerpuind spre Mările Sudului.

În trecut aceşti vulcani au "născut" din mare insulele Hawai, iar astăzi spasmele periodice terorizează marile metropole de pe Coasta de Vest înfierbîntînd imaginaţia reporterilor şi cineaştilor. La scenariu participă şi geologii care au creat imaginea unui canyon submarin, numit *"Devil's Slide"* ce porneşte din inima Californiei spre ocean. Cu puţină imaginaţie putem realiza ce plăcut poate să fie înnotînd şi navigînd deasupra unui *Grand Canyon* submarin care-şi schimbă poziţia datorită activităţii vulcanice. Ideea care a obsedat însă America de-a lungul istoriei a fost expansiunea spre Vest. La început, cîmpiile din *Heartland* (Illinois, Indiana, Kansas, Michigan, Ohio, Nebraska, North and South Dakota) au umplut inima pionierilor pe aceste locuri cu speranţa de fericire, libertate şi bunăstare. Mai tîrziu, frontierele au fost împinse pînă la Rocky Mountains, însă pămîntul care a stîrnit pasiune şi o masivă migraţie a fost Coasta de Vest.

Goana după aur, pămînturi bogate, păduri virgine, golfuri cu mări liniştite au făcut ca numele Californiei să devină magic în scurt timp de la descoperirea minelor de aur de la "Sutter's Mill" în 1848. Poate şi datorită exuberanţei milioanelor de emigranţi schimbările au fost mai rapide decît oriunde şi astăzi după un secol Coasta de Vest este departe de a mai fi un "Vest Sălbatic".

Minele de aur au secat, multe din pădurile virgine au fost tăiate ca să facă loc unor uriaşe metropole şi imperii financiare, în schimb oamenii au creat alte minuni care să perpetueze magicul nume al Californiei.În afară de binecunoscutul Disneyland, una din aceste minuni este *Great Central Valley*, o bucăţică de pămînt (120x120 km) între munţii de coastă şi Sierra Nevada care hrăneşte jumătate din populaţia Americii cu fructe, legume, viñuri, zahăr, orez, bumbac, însumînd anual 14 miliarde producţie agricolă. Ca să păstreze prezentul şi să îndrepte greşelile trecutului, azi americanii păzesc cu sfinţenie zecile de parcuri naţionale ce prezervă fauna şi flora odată atît de variată şi originală.

MARIAN LUCA
Seattle, Washington, U.S.A.

A TRAS MIHAI CU REVOLVERUL ÎN LUPEASCA?

În legătură cu documentarul pe care l-am citit cu pasiune despre iubirea dintre regele Carol II-lea şi Magda Lupescu, îmi permit să vă atrag atenţia asupra unui pasaj interesant din cartea "Romanul unei zile mari" (23 August 1944) de Corneliu Leu (Ed. Albatros, Bucureşti).

(Regele Mihai) Îşi aminteşte:"..Era elev la Mînăstirea Dealului. Venise-ntr-o vacanţă de iarnă la Sinaia şi găsise Foişorul dominat de parfumul misterios şi senzual al doamnei Lupescu. Plutea. Circula prin sere ca un abur sufocant de orhidee, se plimba prin saloane atoatestăpînitor, lumina într-un perfid cancan privirile nesincere ale politicienilor şi aşternea o linişte placidă pe chipul chinuit de pofte al tatălui său.

Asta, mai ales asta, n-a putut-o suporta: nepăsarea candidă a bărbatului aceluia impulsiv pe care nu-l iubise niciodată, dar pe care nici nu apucase să-l urască pentru că îi uzurpase tronul, făcîndu-l din rege prinţ moştenitor, pe vremea cînd era prea mic pentru a putea pune la inimă. Şi a tras. A tras trei gloanţe în silueta femeii care ridicase pe plan naţional obsesia sexuală a tatălui său. A tras cu sete, simţind cum vîrsta adolescentină trezeşte-n el toate refulările unei copilării lipsite de dragoste, petrecută într-un protocol sec din care nu putea extrage vreun sens sau vreun înţeles. A tras, răzbunîndu-se pe faptul că la şase ani fusese rege şi la nouă ani fusese detronat. Răzbunîndu-se pe situaţia datorită căreia n-a ştiut niciodată, decît prin antagonism, ce înseamnă mamă şi tată şi pe ideea că, dacă ar fi avut măcar

Lupeasca la 18 ani

nişte fraţi, aşa cum se întîmpla în alte familii regale, s-ar fi buşit cu ei în apartamentele pentru progenituri ale palatului şi ar fi aflat un sens copilăriei.

De atunci, s-a aşternut o linişte rece în Foişor, punctată doar de chipurile inexpresive ale doamnelor care intrau şi ieşeau din apartamentul amantei regale. Carol al doilea a devenit rău şi nu şi-a mai purtat pe coridoare serenitatea de mascul satisfăcut, curtea nu a mai oficiat-o pe amantă, lacheii începînd să ducă prînzurile în apartamentele intime. Iar profesorii lui Mihai au devenit spionii tatălui său. Îl suspectau, îi studiau reacţiile psihice şi i le comunicau regelui. Încercau, cu asentimentul acestuia, să-i aplice o pedagogie severă de înfrîngere a personalităţii. A unei personalităţi care nici nu i se prea bănuia.

El şi-a găsit răzbunare-n maşini şi, mai tîrziu, în femeile frumoase ce i se aduceau ca printr-un serviciu de aprovizionare, ce îngrijea de toate bunurile necesare palatului. Totul se petrecea tehnic, ca la bancul de probă. Şi tînărul a crescut timit, închis, inapt pentru o comunicare sufletească".

LEON GRÜNBERG, Haifa

W. Weintraub, Bat Yam (aveţi dreptate: se impune modificarea modului cum sînt scrise pe româneşte denumirile pe ivrit; adică nu cînd Şamir, cînd Shamir, ci ori într-un fel, fie în celălalt; e un capitol la care sîntem vinovaţi, una din cauzele păcatului aflndu-se în dorinţa noastră de a respecta – ah, libertatea! – ortografia colaboratorilor, neomogenizată); *Isidore Gartenberg*, Ashkelon (sau Aşkelon!): (nu cunoaştem adresa lui Yves Montand; dar dacă trimiteţi scrisoarea la un mare ziar, gen "Figaro" sau "Monde" sînt toate şansele ca scrisoarea să ajungă la destinatar); *Ing. Izu Rachstein*, Holon (datele cărţii despre Carol al II-lea, "A life of my grand father" by Prince Paul of Hohenzollern, Ed. Methnen, London, 1988; adresa editurii: 81 Fulham Rd., London SW3 6RB); *Gad Kishon*, Natania (vă rugăm să ne trimiteţi adresa dvs. exactă); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasi (cîteva epigrame: *CONSTATARE; "Keisar – ca împărat –/ Napoleon i-a fost criteriul;/ Punct cu punct l-a imitat./ Pînă şi-a pierdut... imperiul!"/; D-LUI DOV ŞILANSKI, PREŞEDINTELE KNESSETULUI: "Din Herutnic fără pată,/ Iată ţi-ai trădat tot clanul;/ Nimeni n-a crezut vreodată/ Că vei adopta... ciocanul!"/; REVISTA "MINIMUM": "De titlul ei influenţată/ Pînă şi-n noul ei format,/ Revista "Minimum" ne-arată/ Că s-a cam... minimalizat!"*; *Leon Rubinstein*, Natania (vă cam repetaţi; altceva, altceva; evitaţi generalităţile politice, căutaţi faptul de viaţă concret, viu, cu semnificaţie); *R. E. Vericu*, Ierusalim (ne bucură solidaritatea dvs. cu scrisoarea Bogza; este reconfortant pentru scriitorii din România să ştie că

nu sînt singuri şi că *internaţionalismul* – oh, prea compromis de-atîtea şi de-atîţi! – e totuşi viu şi adevărat); *Arie Barash*, Tel Aviv ("citind articolul d-lui Adrian Zaharcanul, "Moise maht a plan", din nr. 29, am avut impresia că este scris de unul din condeiele "socialiste" de la "Viaţa Noastră" sau chiar de dl. Iosi Beilin..."); *Iselina Salzberg*, Kiriat Herzog (observaţie justă: portretul de la nr. 28, ilustrînd "Iubirile regelui Carol al II-lea" înfăţişează pe Regina Maria şi nu pe Regina Elena, aşa cum greşit sună explicaţia la fotografie; facem cuvenita rectificare).

Victor Aderca-Glaser, Ierusalim: *Constantin Iancu*, Istambul, Turcia; *H. Wortman*, Holon; *Ion Nasta*, Institutul român de cercetări, Freiburg, Germania; *Iuliu Gheorghe*, Istambul, Turcia; *Luiza Reicher*, Haifa; *Dan Platon*, München; *Vivi Monda*, Tel Aviv; *Dr. M. Spielman*, Budapesta – mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii.

ophir tours

DIRECŢIA ŢĂRI EST-EUROPENE

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 32 (BEIT EL-AL)

175$
O SĂPTĂMÎNĂ CU DEMI-PENSIUNE ŞI TRATAMENT DE BAZĂ

UNGARIA! – CUNOSCUTA STAŢIUNE DE CURĂ ŞI TRATAMENT SZOLNOCK (100 KM DE BUDAPESTA) HOTEL TISZA – NIVEL SUPERIOR – FOARTE BINE ÎNCĂLZIT – BĂILE ÎN HOTEL SPECTACOLE, DISTRACŢII

DIN PROGRAMELE SPECIALE "OPHIR TOURS"
TOAMNA 1989 REŢINEM PENTRU DVS.:

PLĂTIŢI 2 SĂPTĂMÎNI PRIMIŢI 3 SĂPTĂMÎNI HOTEL THERMAL–RAMADA CURĂ ŞI TRATAMENT BUDAPESTA

- CELE MAI ELEGANTE HOTELURI CU CELE MAI BUNE SERVICII
- DEMI-PENSIUNE, TRATAMENT COMPLET
- RESTAURANTE ELEGANTE CU ORCHESTRĂ
- RĂMÎNEŢI ÎN LIMITELE BUGETULUI DVS. DE ACASĂ
- ÎNCEPÎND DE LA 30 OCT. 1989

20%
REDUCERE DE PREŢURI
ROMANIA
STAŢIUNI BALNEARE

- DE LA 15/9, TOATE STAŢIUNILE BALNEO-CLIMATERICE DIN ROMÂNIA ÎŞI REDUC PREŢURILE CU 20%
- HOTELURILE DIN FELIX, COVASNA, TUŞNAD ETC., FOARTE BINE ÎNCĂLZITE
- ÎNTREGUL CONFORT LA HOTELURILE DIN POIANA BRAŞOV
- BUCUREŞTI, HOTELURI EXCEPŢIONALE INTERCONTINENTAL, CONTINENTAL

7 ZILE
PENTRU A PRIMI VIZA DE INTRARE ÎN U.R.S.S.

PE BAZA CONFIRMĂRII RUDELOR, "OPHIR TOURS" VĂ PROCURĂ VIZA DE INTRARE ÎN U.R.S.S. ÎN DECURS DE 7 ZILE LUCRĂTOARE. OFERIM CEA MAI IEFTINĂ POSIBILITATE DE CĂLĂTORIE

FILIALELE OPHIR TOURS:
IERUSALIM (02) 222777
HAIFA (04) 6730112
KIRIAT ŞMONE (06) 940245

FILIALA TEL AVIV
TEL.: 03/209765/6; 209785; 209777

CLEPSIDRA

Turism

Victor Neuman, istoric; din Timişoara; la Congresul de istorie de la Ierusalim

Decese

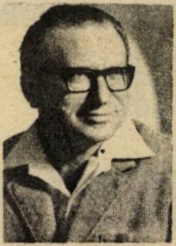

Iohanan Granach (n. 1918), publicist; în urma unei grele maladii. A fost redactor al revistei medicale "Rofe Hamishpaha", a colaborat la numeroase publicaţii în ivrit şi română, precum: "Moznaim", "Gesher", "Al Hamishmar", "Secolul 2o", "Gazit". Cîteva cărţi: "Evoluţia ideii filozofice" (1936), "Discrepanţe culturale în Israel" (1973); "Democraţie, tehnologie şi cultură naţională" (1975). În legătură cu viaţa şi activitatea lui, vezi "Perseverare humanum est" de Andrei Strihan, în "*Minimum*", nr.23, pag. 18.

Berg I (Bergher Isidor), n. Iaşi, 1907, umorist, gazetar; redactor la *Opinia* şi *Lumea*, din Iaşi, la *Adevărul* şi *Dimineaţa* din Bucureşti; fondator al publicaţiilor *Complex literar şi artistic*, Iaşi, *Informaţia*, *Momentul*, Bucureşti; autorul cîtorva lucrări între care: *Dragoste, poveste nouă*, *Se caută un ginere*, *Mazaltov* (comedii), *E+A=EA* (versuri), *Dicţionar de cuvinte, expresii, citate celebre* (1968); stabilit din anii '70, la Los Angeles, California.

Prietenii felicită din toată inima pe Uri Eliav, preşedintele H.O.R. şi pe soţia sa, Iosephina, la căsătoria fiului lor, Eli, cu Dorit, şi urează tinerei perechi "mazal tov"!

Doamnă singură, muziciană, 55 ani, sensibilă, cultă, sociabilă, fără obligaţii, interesată căsătorie domn serios, intelectual, instruit, manierat, fin, celibatar sau văduv, fără copii, din ţară sau din străinătate; Natzeret Illit, P.O.B. 10685; tel. 06/564226; p.m. 18 – 20.

Rodica Hârlăoanu-Haras, ola hadasha, profesoară de engleză, din Bucureşti, poate fi găsită la Maon Olim Aşkelon.

Lilian Stoicescu, traducătoare, fost la Ambasada Indiei din Bucureşti, turistă, poate fi găsită la tel. 04/662682.

Cine cunoaşte adresa d-lui Albert Levi (Bebe), de 66 ani (fraţi Puiu şi Jack), din România, oraşul Ploieşti, Str. Regală, plecat în Israel după 1950, este rugat să o comunice d-nei Anastasiu Constanza, via Roberto Visiani 60, Roma 00143, Italia; telefon: 06/5038830

Caut pe Adriana Heller, cu domiciliul în Sao Paulo, Brazilia. Goldiţa Herşcu, Rh. Ahad Haam 7, Herzlia.

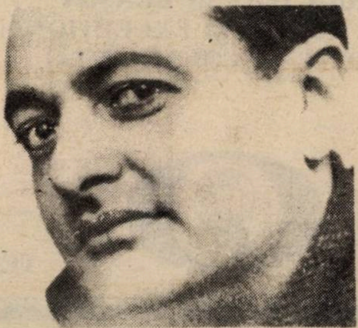

I. Berg

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Prietenii din Israel deplîng încetarea din viaţă a mamei mult iubite a dr. Arminius (Ninu) Cassvan din New York, colaborator al revistei *Minimum.*

Lina (Leny) Cassvan-Juster a avut o viaţă plină, depăşind vîrsta de 90 de ani. A fost nu numai o mamă excepţională, o soacră ieşită din comun pentru nora ei Carol, ci şi o bunică model care s-a ocupat îndeaproape de educaţia nepoţilor ei Jeffrey şi Audrey.

Dumnezeu s-o odihnească!

Familiile: Sanio, soţ şi soţie, din Bucureşti, ingineri chimişti: *Segal*, soţ şi soţie, din Piatra Neamţ, jurist şi economistă; *Rotman*, soţ şi soţie din Piatra Neamţ, ingineri mecanici; *Zilic*, soţ şi soţie, din Iaşi, economişti; *Simon*, soţ şi soţie, din Reşiţa, sub-ingineri; *Roman*, soţ şi soţie, din Deva, psiholog şi inginer chimistă; *Rica Grinberg*, din Bucureşti, pot fi găsiţi la Merkaz Klita Carmiel.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA SEPTEMBRIE

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)
Multă muncă, dar deocamdată satisfacţiile se lasă încă aşteptate. Nu este, însă, un motiv pentru a pierde speranţele. Treptat, situaţia financiară se ameliorează; nu vă hazardaţi în riscuri inutile.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Multe întîlniri şi o intensă activitate mondenă care vă derutează puţin. Acesta este motivul pentru care veţi trece pe lîngă o şansă unică. Nu vă pierdeţi timpul cu regrete zadarnice. Cine ştie, altă dată...

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
Intenţionaţi o călătorie în străinătate? Idee bună fiindcă aveţi nevoie şi de odihnă şi de schimbare de peisaj. Numere cu noroc: 8 – 12 – 15.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Deşi nu sînteţi un pasionat al diverselor încercări ale norocului, nu ar strica în această lună să încercaţi o loterie, Lotto sau aşa ceva, Cifra 13, tocmai ea!, vă poartă noroc în această perioadă.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
De mult nu aţi avut o perioadă atît de bună. Totul pare a se aranja de la sine şi încă aşa cum nu aţi visat! Totuşi este foarte recomandabilă prudenţa. Mai cu seamă în chestiunile "de inimă".

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Multă atenţie într-una dintre miercurile acestei luni. Marte nu vă este favorabil. Mai general: evitaţi certurile, conflictele şi încercaţi să amînaţi miluimul, dacă aţi fost chemat luna aceasta.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Din nou cheltuieli mari, dar nu vă pierdeţi cumpătul: o încasare neaşteptată vă va echilibra contul din bancă. Încercaţi să fiţi mai activ. V-ar oferi mai multe satisfacţii.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Perioadă favorabilă revolvării unor chestiuni de familie multă vreme neglijate. Un cadou sau o întîlnire, la fel de neaşteptate amîndouă, vă vor smulge din rutină. Cunoaşteţi o persoană blondă? Nu vă doreşte tocmai binele!

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Strict necesară o perioadă de odihnă, de relaxare. Încercaţi să puneţi puţin de-o parte ambiţiile şi preocupaţi-vă de sănătate. Nimic periculos, dar oboseala este cel mai mare duşman. Evitaţi luna aceasta să provocaţi destinul.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Necazuri cu copii, certuri şi frecuşuri în casă; înarmaţi-vă cu multă răbdare şi tact. Paradoxal, tocmai în această perioadă, afacerile vor deveni foarte înfloritoare. Încercaţi o investiţie serioasă.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
O nouă perioadă se deschide în viaţa dvs. Menajaţi-vă, însă, puterile. Veţi avea nevoie de ele pentru a obţine rezultatele pe care vi le doriţi. Succese neaşteptate pe plan sentimental. Numere cu noroc: 2 – 6 – 11.

LEUL (23 iulie – 23 august)
Mergeţi pînă la capăt în ceea ce aţi început. Sînteţi pe drumul cel bun. Cineva din anturajul cel mai apropiat vă îngrijorează, dar este vorba mai mult despre un soi de şantaj sentimental. Ce-ar fi să jucaţi la Lotto?

ADGRANIT

ARE ONOAREA SĂ VĂ PREZINTE PE CEI MAI BUNI ACTORI AI TEATRULUI ROMÂNESC
ÎN CELEBRA COMEDIE MUZICALĂ

«FII CUMINTE, CRISTOFOR!»

în 3 acte de
AUREL BARANGA
Muzica: NICU ALIFANTIS şi DORU CĂPLESCU

CU EXCEPŢIONALA DISTRIBUŢIE ÎN FRUNTE CU:
SILVIA POPOVICI, MAREA ACTRIŢĂ A TEATRULUI NAŢIONAL DIN BUCUREŞTI
IURIE DARIE – TEATRUL DE COMEDIE
VALERIA GAGIALOV – TEATRUL NAŢIONAL
ION MARINESCU – TEATRUL NAŢIONAL

Regia: OLIMPIA ARGHIR

Sîmbătă, 2 septembrie ora 18,15
SPECTACOL DE GALĂ
Sala "OHEL SHEM", Tel Aviv
Bilete la "Kanaf",
str. Allenby 91, Tel. 293838

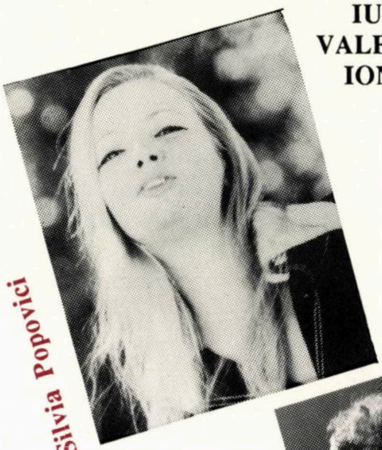

Silvia Popovici

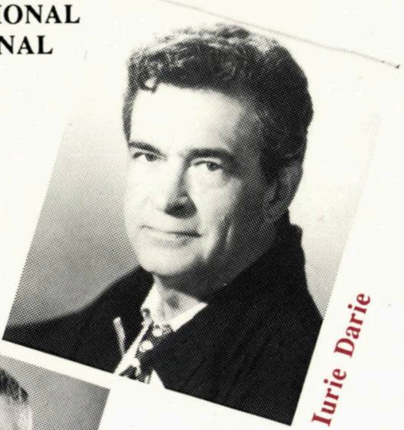

Iurie Darie

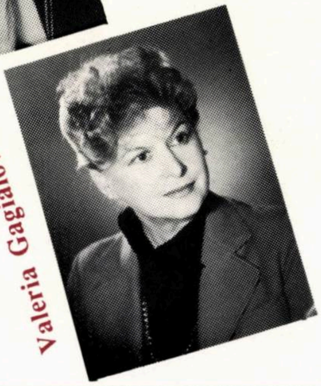

Valeria Gagialov

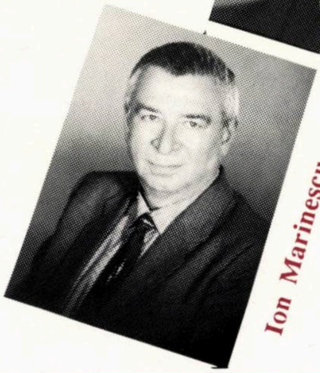

Ion Marinescu

LA CEREREA PUBLICULUI NUMAI 3 SPECTACOLE CU CELEBRA PIESĂ
SENTIMENTALĂ, FILMATĂ ŞI JUCATĂ PE SCENELE TEATRELOR EUROPENE
PREMIUL I LA FESTIVALUL DIN WIESBADEN

SILVIA POPOVICI ŞI IURIE DARIE

«ANONIMUL VENEŢIAN»

de GIUSEPPE BERTO

Regia: O. ARGHIR • Scenografia: M. GEORGESCU • Ilustraţia muzicală: T. ALEXANDRESCU

TEL AVIV – BEIT ŢIONEI AMERICA – MIERCURI 13/9, ORA 8,30
BILETE: KANAF, ALLENBY 91, TEL. 293838 ŞI CELELALTE BIROURI

Miercuri, 6.9, ora 8,30 NATANIA, HEICHAL HATARBUT	Luni, 11.9, ora 8,00 RAMAT GAN, MOFET HISTADRUT

minimum

ANUL III
NR. 31
OCTOMBRIE
1989
•
6.70 SEKELI

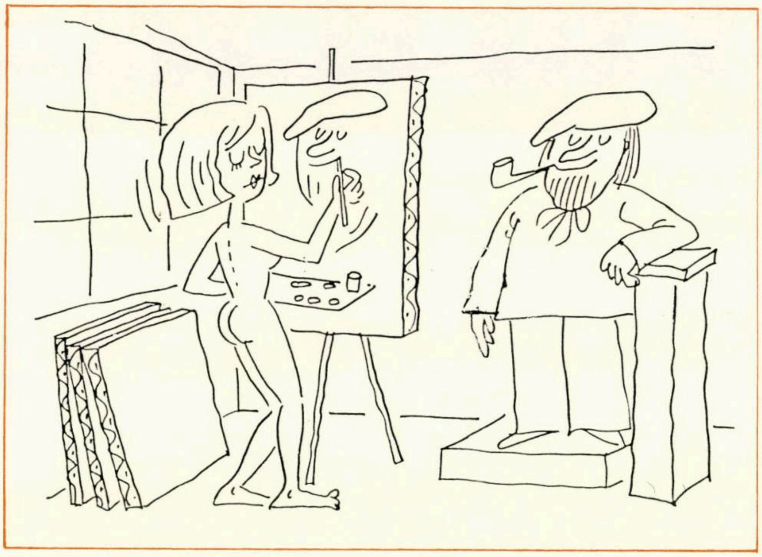

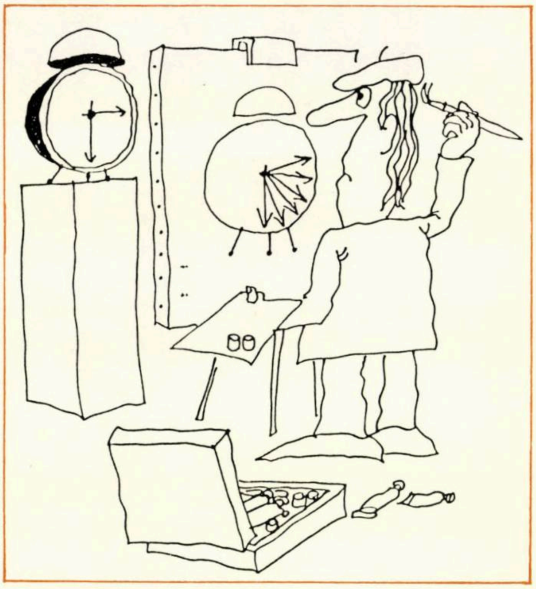

ARTĂ (!) PLASTICĂ...

DESENE DE DARIAN

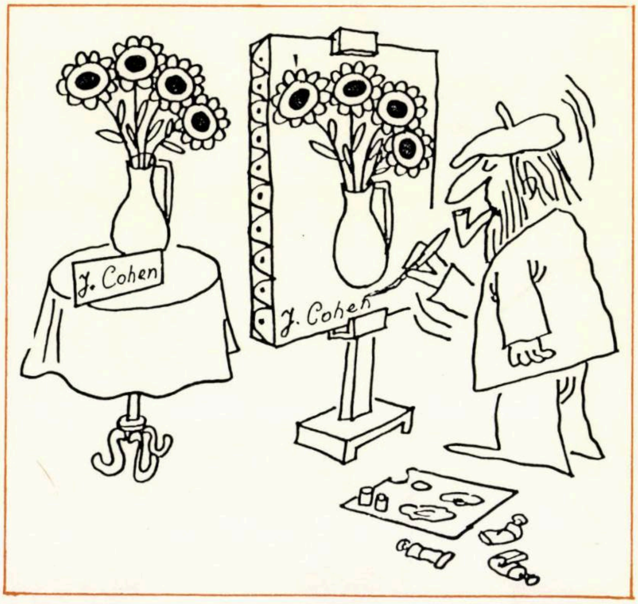

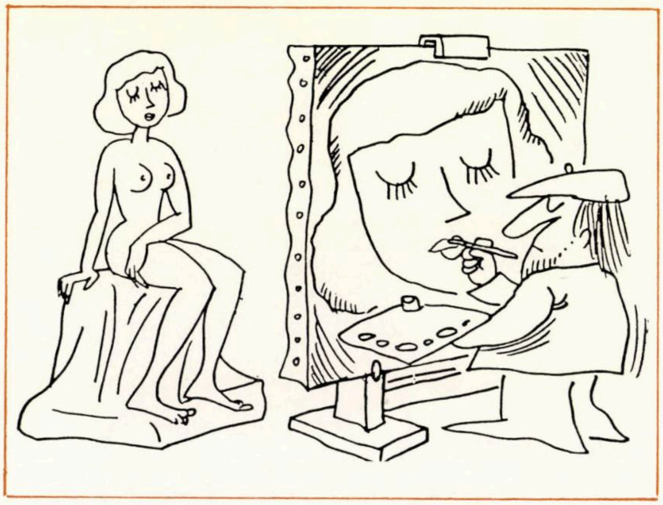

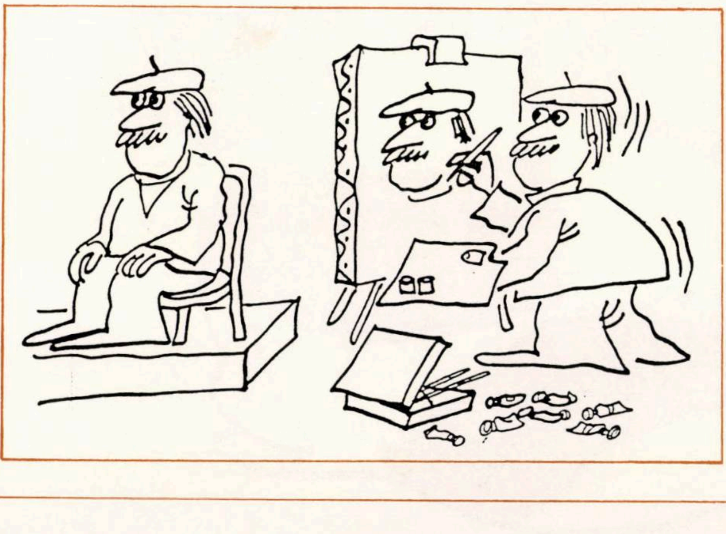

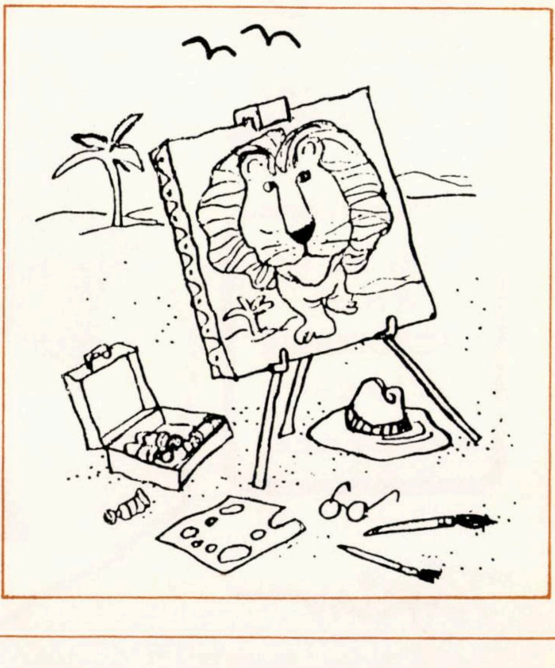

• MINIMUM • ANUL III • NR.31 • OCTOMBRIE 1989 •

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Săptămîna trecută arena politică israelo-arabă semăna cu un teren de fotbal: jucătorii se învîrteau fără rost în centru, împreună cu antrenorii şi suporterii, iar arbitrii cereau publicului să evacueze terenul pentru a se putea alcătui selecţionatele - israeliană şi palestiniană - ca să poată începe meciul. Preşedintele Mubarak şi-a asumat rolul de arbitru, dar la fluierul său echipele nu se prezintă. La israelieni divergenţele sînt încă mari între Likud şi Maarah atît în ce priveşte regula jocului cît şi în privinţa necesităţii de a disputa meciul. Si nici palestinienii nu au încă o delegaţie formată. Arena de joc se mută în Statele Unite. Se pare că soluţia ieşirii din impas va fi organizarea unei mini-întîlniri preliminare israelo-egipto-americană.

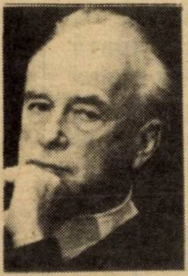

- "Eroul" ultimelor zile nu a fost Mubarak, în ciuda agitaţiei sale în faţa microfoanelor şi a aparatelor de televiziune, ci Itzhak Rabin. Toţi comentatorii au remarcat o schimbare dramatică la ministrul apărării. Mai ales după întîlnirile între patru ochi cu Baker la Washington şi cu Husni Mubarak la Cairo. A remarcat-o şi Shamir care a spus că Rabin s-a săturat de Intifada şi vorbeşte acum despre tratative cu O.E.P.-ul. Dar nu, Rabin nu este gata să trateze cu O.E.P.-ul. El doar a înţeles că fără dialog nu nu se va ..."urni căruţa din loc". In asta constă schimbarea. El acceptă un dialog - iar din acest motiv Shamir se consideră trădat de Rabin.

- In timp ce la noi, unii (ca Shamir) spun că nu trebuie să ne grăbim a accepta o iniţiativă politică sau alta fiindcă "nimic nu arde", au ars pădurile de pe Carmel. Nu este exclus ca focul să fi fost provocat de o mînă criminală. Piromania face parte şi ea din metodele teroriştilor. Dar şi în acest caz, pompierii nu pot decît să stingă focul, nu însă şi să-l prevină. Asemenea incendii se previn tot prin iniţiative politice care să permită oamenilor să trăiască şi copacilor să crească.

- A sosit în ţară, invitat de Yad Vashem pentru a i se acorda distincţia de "Hasid umot haolam" (Unul din cei drepţi ai lumii) italianul în vîrstă de 80 de ani Giorgio Perlesca, din oraşul Padova. Acest importator de carne, nimerindu-se la Budapesta în timpul războiului mondial, a salvat mii de evrei din ghearele fasciştilor unguri. Ca şi Raoul Wallenberg, el s-a dat drept diplomat spaniol şi a "eliberat" evreilor documente pe baza cărora s-au salvat. Intrebat de ce şi-a primejduit viaţa ca să-i salveze pe evrei, Perlesca a spus: "Sînt om şi pur şi simplu nu am putut înţelege de ce sînt omorîţi evreii. Era normal să încerc să-i salvez".

- Marea "evadare" în Occident continuă. Pînă acum 100.000 de est-germani au trecut în Germania federală datorită noii politici a Ungariei care a ridicat cortina de fier de la frontierele ei cu lumea apuseană. Se fuge şi din alte ţări socialiste iar Moscova, cel puţin pentru moment, se împacă cu această situaţie. Deocamdată fugarii, mai ales cei din Germania răsăriteană, sînt primiţi cu şampanie, cu lacrimi de bucurie şi cu oferte de lucru dintre cele mai ispititoare.

Si în timp ce scriem aceste rînduri, primim ştirea că criticul literar Mircea Iorgulescu, de la revista "Romania literară", a rămas definitiv la Paris.

■ ADRIAN ZAHAREANU

NU SINT DUŞMANUL RELIGIEI!

Nu. Nu sînt duşmanul religiei. Prin forţa împrejurărilor sînt duşmanul celor care folosesc religia în scopuri personale, pentru a-şi asigura la adăpostul Cerului, o viaţă mai bună pe Pămînt. Nu pot încuraja un mod de trai înapoiat. Una a fost acum cinci mii de ani, cînd omenirea se închina la Lună, alta este acum, cînd omenirea a pus piciorul pe Lună.

Sînt şi religioşi – vreau să precizez aceasta – care nu aprobă absurdităţile pioşilor extremişti, care se împotrivesc ideilor retrograde ale fanaticilor şi care cred în Dumnezeu, în religia noastră, în tradiţiile noastre, fără a pune oprelişti dezvoltării civilizaţiei umane şi nici descoperirilor ştiinţifice. Un exemplu cu care te poţi mîndri, îl constituie ministrul Cultelor, Zevulun Hammer. Membru al celui mai mare şi mai serios partid religios din ţară, dl. Hammer a stat alături de oamenii ştiinţei şi i-a înfruntat pe fanaticii care s-au opus în urmă cu şapte ani descoperirilor arheologice. Dl. Hammer, pe atunci ministrul Învăţămîntului şi Culturii, a înţeles că datorită săpăturilor, poporul nostru capătă dovezi de necontestat despre existenţa lui pe aceste meleaguri.

Nu a fost greu să se găsească arabi tentaţi de cîţiva golani cu cîţiva gologani, pentru ca să voteze cu "Deghel Hatora", dar s-au găsit şi evrei – unii chiar nereligioşi – ale căror voturi au adus pe băncile Knessetului deputaţi vrăjmaşi Statului – "îndreptăţiţi" deci –să impună unui popor întreg, ce cred ei şi ce nu cred ei, ce-i bine şi ce-i rău.

Decizia tînărului rabin Arie Deri de a... anula în buletinul de identitate valoarea rubricilor "naţionalitate" şi "stare civilă" şi mai ales refuzul de a respecta hotărîrea Curţii de Casaţie privitoare la trecerea la iudaism în orice comunitate evreiască din străinătate, este intolerabilă într-un stat democrat. Iar un ministru care refuză să accepte legile ţării, trebuie să demisioneze. Cum şi deputaţii din "Deghel Hatora" – după potlogăriile efectuate – n-au ce căuta pe băncile Knessetului.

Fracţiunea antisionistă "Agudat Israel", nemulţumită că primul-ministru nu le-ar fi îndeplinit unele din absurdele şi exageratele lor cerinţi, a ameninţat cu retragerea din coaliţie. Şi ce bine ar fi făcut dacă s-ar fi retras. Dar dl. Shamir repede i-a împăcat, promiţîndu-le din nou marea şi sarea, pentru a nu răsturna guvernul.

Trec peste vechea decizie a guvernului – sfidare faţă de întreaga populaţie – de a suspenda zborurile El-Al în zi de Şabat. Vor cei din "Agudat Israel" să respecte astfel Şabatul? N-au decît. Domnii cu pălărioare purtate intenţionat pentru a se deosebi de ceilalţi cetăţeni ai ţării, să nu se urce de Şabat în nici un fel de avion, nici în El-Al, nici în altul. Să stea cuminţi în casă, să citească legănîndu-se, din psalmi, şi să facă copii. Îi priveşte personal. Nimeni n-o să-i urce cu sila în vreun avion.

Astăzi sînt sistate de Şabat călătoriile cu avioanele El-Al, mîine va fi oprită toată circulaţia. N-ai voie să fi bolnav de Şabat şi nici să mori, ambulanţele sînt lovite cu pietre. În schimb, se fumează pe ascuns, în closete, şi se mănîncă şuncă drept pastramă de curcan. Chiar de Şabat.

În momentul greu de astăzi în care se află Statul nostru, extremiştii religioşi pun parcă dinadins sare pe răni, şantajînd guvernul, pretinzînd tot ce le trece prin cap "înţelepţilor" pentru a submina Statul. Îngenunchierea în faţa acestor "înţelepţi", care nu vor să iasă din cochilia lor, sprijinirea unei minorităţi care stranguleazā libertatea de care trebuie şi vrea să se bucure majoritatea poporului – de dragul unei coaliţii fără de care nu poţi guverna – este o mare greşeală a actualilor conducători ai ţării.

Mai sînt cîteva zile pînă la trista sărbătoare de Iom Kipur. Ne vom ruga pentru iertarea păcatelor comise anul trecut. Mai dihai, se vor ruga extremiştii, fanaticii religioşi, lovindu-se cu pumnii în piept, pentru ca să comită din nou, în anul ce vine, aceleaşi păcate.

Nu dau lecţii de conduită sau de căinţă. Dar ar fi de dorit, în această sfîntă zi, să se aprindă în inimile fanaticilor lumina adevărului, să triumfe dreptatea şi înţelepciunea de a renunţa la ambiţiile deşarte.

În ce mă priveşte, îi las în ştirea şi în plata Domnului! ■

URĂM CITITORILOR
ŞI COLABORATORILOR NOŞTRI

● SHANA TOVA ●

UN AN BUN, SENIN, FERICIT!

M. RUDICH

ING. MALAXA ȘI FONDUL NAȚIONAL EVREIESC

Donația făcută pentru ca cei de la Kfar Baruch să-și poată săpa o fîntînă

În articolul apărut luna trecută, cuprinzînd cîteva considerații în legătură cu donațiile făcute de persoane particulare partidelor politice de la noi, am pomenit – subliniind că sistemul nu e nici nou, nici original – numele ing. N. Malaxa, cunoscutul mare industriaș român, de a cărui generozitate s-au bucurat mai toate formațiile politice din România, de la dreapta la stînga, – s-ar zice fără discriminare. Este de presupus, de altfel, că ing. Malaxa nu obișnuia să răspundă printr-un refuz apelurilor ce i se adresau, desigur, din partea cine știe cîtor instituții și societăți, evident fără scop lucrativ.

S-a întîmplat însă, să se dovedească mărinimos sprijinind unele inițiative, ori realizări, chiar fără a fi solicitat. Ca, bunăoară, față de acțiunea Fondului Național Evreiesc (K.K.L.). Împrejurarea în urma căreia ing. Malaxa a putut fi înscris printre donatorii pentru "Keren Kayemet L'Israel" merită, cred, să fie relatată, pentru semnificația ei, – dar și pentru amuzantul inedit.

Este însă necesar, pentru mai tinerii cititori, mai ales, să schițăm întîi, deci în cîteva cuvinte (ah!, spațiul ăsta tipografic, de o condamnabilă larghețe, uneori, barbar de parcimonios, alteori) personalitatea lui Mișu Weissman, unul din eroii întîmplării la care ne referim.

Între cele două războaie mondiale, av. Mișu Weissman a fost unul dintre cei ce au dominat într-adevăr viața evreimii române. Cu o vastă cultură general-umană și judaică, orator strălucit, dăruit cu un farmec ce vrăjea, pur și simplu, fie în dezbateri, fie cînd își rostea discursurile sau conferințele, Mișu Weissman s-a dăruit total mișcării sioniste. Deputat din partea Partidului Evreiesc, în parlamentul român, în 1932, el a avut de înfruntat atacurile, cîteodată de-a dreptul huliganice, ale cuziștilor, atrăgîndu-și însă simpatia și prețuirea multor oameni politici români, care înțeleseseră că de pe tribuna Camerei deputaților nu pleda un avocat, apărînd o cauză, – ci vorbea un procuror ce acuza și condamnă un regim.

Mișu Weissman a venit în Eretz Israel în 1939 – numindu-se, de atunci, Michael Amir, iar după crearea Statului a fost ambasadorul țării noastre în țările Benelux-ului.

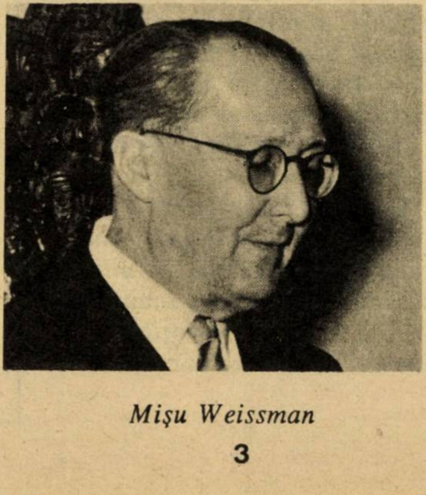

Mișu Weissman

La 16 iunie 1954 a ținut la muzeul municipal din Haga, cuvîntarea de deschidere a expoziției "Din țara Bibliei", – cuvîntare după rostirea căreia s-a prăbușit... Avea 62 ani. Atunci, la încetarea sa din viață, Moshe Sharet a scris: "Ministerul de Externe se simte dintr-odată, pe neașteptate, lipsit de unul din cei mai buni dintre solii săi în străinătate (...) care a înălțat prestigiul Statului Israel prin însuși felul său de a se prezenta și prin personalitatea sa".

POLITICA... TRANSFERULUI

Pe la începutul anilor '30, Mișu Weissman, avocat al marelui concern cehoslovac "Skoda" fusese invitat la Viena, spre a participa la lucrările unei importante conferințe, la care au fost prezenți și ing. N. Malaxa și Max Auschnit, căpetenii ale industriei metalurgice române. Conferința a durat cîteva zile. În pauze, ori la prînz, sau la cină, cei doi mari industriași și Mișu Weissman discutau pe îndelete, – și observînd un anume interes față de problema evreiască, Mișu Weissman a vorbit interlocutorilor săi despre opera de pionierat a mișcării sioniste, despre strădaniile pentru reclădirea țării, neascunzînd nici dificultățile întîmpinate, nici atitudinea ostilă a populației arabe. Verbul său cald, învăluitor, eleganța expunerii, captivaseră total atenția celor doi oameni de afaceri. La un moment dat, părînd a se sustrage vrăjii, – și vădit preocupat de atitudinea populației arabe, ing. Malaxa a întrebat simplu, cu tonul cel mai natural: oare cîți arabi sînt în Palestina? Și la urma urmei, cît costă un arab? ce-ar fi să faceți socoteala, să-i... cumpărați și apoi să-i lăsați să plece?" ▸

S-ar putea spune, aşadar, că ing. Malaxa făcea politica transferului... avant la lettre.

PENTRU CEI CARE N-AU APĂ

După terminarea lucrărilor conferinţei, în drum spre Bucureşti, în vagonul restaurant al trenului Orient-Express, cei trei luau cina la aceeaşi masă, – şi, celor doi mari cavaleri ai industriei româneşti li se părea aproape firesc să continue taifasul pe tema reconstruirii Ţării Sfinte. Cu un interes întru nimic formal, ei ascultau pateticele descrieri ale lui Mişu Weissman, aflau amănunte despre coloniile evreieşti în luptă cu destule greutăţi spre a se dezvolta. Impresionat de ampla acţiune a fondurilor sioniste, ing. Malaxa şi-a exprimat convingerea că ele se bucură, desigur, de sprijinul oricărui evreu, de oriunde ar fi. M. W. nu s-a sfiit să spună adevărul, recunoscînd că, într-adevăr, mulţi evrei îşi îndeplinesc datoria, fiind însă destui şi cei pentru care propria pungă e mai importantă decît orice operă a mişcării sioniste. Tot atunci, el a vorbit despre Baruch Kahane, din Ploieşti, care dăruise Fondului Naţional Evreiesc, la începutul acestui veac, 100.000 lei aur, – ceea ce a îngăduit întemeierea satului Kfar Baruch, care însă nu se poate dezvolta, fiind lipsit de apă, săparea unei fîntîni necesitînd o sumă pe care F.N.E., – silit să facă faţă atîtor nevoi, nu o putea pune la dispoziţie.

Cîteva zile după sosirea la Bucureşti, M. W. a primit vizita unui emisar al ing. Malaxa, care-i aducea, din partea acestuia, 250.000 lei, – şi o scrisoare lămuritoare: suma este destinată celor care n-au apă, ca să-şi poată săpa o fîntînă. Vă rog să mă consideraţi – adăuga ing. M. – debitor al F.N.E.-ului.

Cît de emoţionat a fost M. W. nu-i greu de imaginat.

După cîtva timp, Mişu Weissman i-a întîlnit din nou pe ing. Malaxa şi Max Auschnit, la o şedinţă a conducerilor unor societăţi metalurgice şi întreprinderi de construcţii.

Într-un anume moment prielnic, M. W., – cu tactul şi delicateţea ce-l caracterizau, s-a adresat ing. Malaxa: vreau doar să vă aduc aminte că sînteţi debitor al F.N.E.-ului...

– Ai dreptate, desigur... Nici o grijă, sînt solvabil.

Ing. Malaxa a telefonat îndată biroului întreprinderii, rugînd să i se aducă 250 mii de lei. Cînd a primit suma, l-a luat de braţ pe M. W. – îndreptîndu-se împreună spre Max Auschnit. Cu braţele întinse, pe una din palme avînd banii ce-i fuseseră aduşi de la birou, ing. Malaxa i s-a adresat lui Auschnit:

– Iată, d-le Auschnit, banii aceştia sînt pentru F.N.E. Precum vezi, balanţa nu-i echilibrată.

Ca între oameni de afaceri, obişnuiţi să discute scurt şi "la obiect", M. A. a întrebat:

– Cît?

– 250 mii, a răspuns ing. M.

Fără a sta pe gînduri, Auschnit a telefonat şi el la birou... şi aşa s-a făcut că de la acea şedinţă Mişu Weissman a plecat cu o donaţie de jumătate de milion pentru Fondul Naţional Evreiesc.

Comentarii, bineînţeles, se pot face multe, dar cum unele ar putea genera amărăciuni, e mai cuminte, poate, să renunţăm, – lăsînd factorul emoţional să acţioneze, eventual, doar el.

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 şekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 şekeli
1 an (12 numere): 78 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

• TENDINȚE

ISRAEL

• Distanțe

Agenția sovietică "Tass" a anunțat că Israelul a experimentat, în cursul lunii trecute, o rachetă cu rază de acțiune de 1.300 km. Lansată din regiunea Ierusalimului, racheta ar fi ajuns în Marea Mediterană, în dreptul orașului Benghazi, din Libia.

U.R.S.S.

• Pe muchie de cuțit

"Lui Gorbaciov nu i-au mai rămas decît șase luni, cel mult un an, în funcția de conducător al Uniunii Sovietice."

(Dintr-o declarație a lui Boris Ielcin făcută la New York, postului de televiziune A.B.C.).

• Leaderul aripii "dure" din Biroul politic al P.C.U.S., Igor Ligacev, a declarat la postul de radio Moscova că "U.R.S.S. e în pericol de destrămare din cauza tendințelor separatiste ale diferitelor naționalități din cadrul Uniunii: Gruzia, Armenia, Republicile baltice, Moldova, Ucraina etc.

• Cine mi-e drag, mă așteaptă

Serviciul central de informații ucrainean (în exil), cu sediul la Londra a dat recent publicității o știre, în care se spune că forțele de miliție din orașul Lvov au făcut nu de mult o "repetiție" pentru dispersarea demonstranților.

Circa 40 de vehicule ale miliției și șapte mașini de pompieri au sosit pe poligonul de pregătire militară de lîngă satul Rakovits, din apropierea orașului Lvov. După sosire, trupele s-au împărțit în două grupe, una jucînd rolul demonstranților, iar cealaltă al trupelor de intervenție.

Primul grup a simulat montarea unei demonstrații, strigînd lozinci cum ar fi: "Trăiască Ucraina!", "Ruși, cărați-vă acasă!" sau "Independență pentru Ucraina!".

Al doilea grup a atacat și a dispersat demonstranții, efectuînd și "arestări".

Exercițiul a durat circa două ore, timp în care au fost luate puternice măsuri de securitate pentru îndepărtarea localnicilor curioși.

O femeie care a făcut insistente încercări să se apropie de locul exercițiului a fost urcată într-un vehicul și dusă la o destinație necunoscută.

(după "Lumea Liberă", New York)

POLONIA

• Disperare

Inflația a ajuns la 100% pe lună. Guvernul tipărește monedă pentru a subvenționa întreprinderile de stat, care lucrează mereu în pierdere. Țăranii ascund vitele, sporind astfel penuria de alimente de pe piață. Un kilogram de șuncă costă cît o pensie medie lunară de salariat. Dacă noul guvern de la Varșovia, condus de un ne-comunist, nu va găsi *soluția*, specialiștii prevăd o explozie socială aducătoare de haos.

UNGARIA

"Ca un plan de perspectivă... Ungaria trebuie să se retragă din Pactul de la Varșovia. Poate vom realiza acest obiectiv de-aici în zece ani; poate vom avea nevoie de mai puțin timp...; poate de mai mult. Important este să devenim o țară liberă și democratică".

(*Matyas Szuros*, președintele Parlamentului Maghiar)

•

FRANȚA

• Sentimente

Ibraim Soussa, reprezentantul O.E.P. la Paris s-a plîns presei că, după ce s-a mutat într-o locuință nouă (cost, 1.000.000 dolari) în cartierul rezidențial La Celle Saint-Cloud, trebuie să-și vîndă casa și să se mute în altă parte din cauza sentimentelor ostile ale vecinilor de cartier la adresa sa.

U.S.A.

• Femei și torturi cu frișcă

Într-o anchetă, organizată nu de mult de o mare revistă feminină, au fost enumerate 10 lucruri pe care femeile le consideră a fi de cea mai mare importanță în viața lor. Ce-au arătat răspunsurile?

Familia ocupă locul IV, sexul locul III, "romanța" (viața sentimentală), locul II, mîncarea, locul I. Femeile de astăzi – s-a observat în concluzie, sînt pofticioase în materie de mîncare, așa cum erau, înainte vreme, pofticioase în materie de sex.

• GEORGES SIMENON

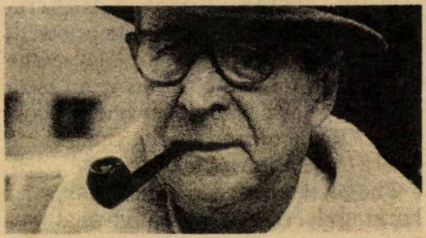

"E un Balzac, mai puțin plictiseala", spunea despre el André Gide.

Da, povestitorul înspăimîntător de fecund (peste 200 de cărți la activ) care-a murit săptămînile trecute, la Lausanne, în vîrstă de 86 de ani, creatorul inspectorului de farmec Maigret, – a avut această mereu mai rară calitate în lumea literelor europene: n-a plictisit niciodată.

Drept care, la mormînt, îi mulțumim.

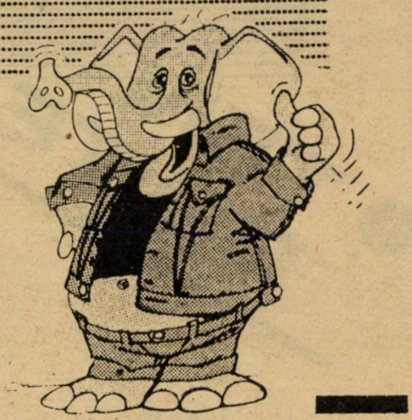

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL *și* PROBLEMA

5750

Roș Hașana 5703 m-a găsit într-unul din detașamentele de muncă obligatorie din Basarabia. Pentru că ordinul Marelui Stat Major era ca în această zi evreii să nu fie scoși la muncă, locotenentul Calistru a recurs la teroarea psihologică. Dimineața ne-a aliniat în front și ne-a ținut una din fulminantele sale diatribe antisemite. "Voi sînteți cea mai spurcată nație de pe suprafața pămîntului, a început scuipînd disprețuitor, de aceea bine face Hitler că vă stîrpește odată pentru totdeauna"...

Cu cîțiva ani înainte, în timpul crizei sudete, soldații cehi mobilizați la frontiera cu Reich-ul nazist își treceau vremea discutînd ce să facă cu Hitler *după*...

– Eu zic, și-a dat cu părerea un Svejk, să i se dea lui Herr Hitler un rabin care să-l învețe ebraica, iar apoi, ferecat într-o cușcă de fier, să fie purtat din oraș în oraș și pus să-și repete discursurile în această limbă.

Răzbunarea mea ar fi mai dulce. Dacă ar mai fi în viață, aș fi tentat să-i plătesc locotenentului Calistru un bilet de avion. Să vină, să vadă și să nu-și creadă ochilor ce țară și-au construit fricoșii Ițic, Haim și Ștrul. Să-i vadă pe tanchiștii, artileriștii, aviatorii și parașutiștii noștri. Și l-aș duce la Șuk Hacarmel, să vadă cartofii și vinetele și ardeii grași și merele și strugurii și rodiile și tot ce alcătuiește fantasticul, incredibilul belșug de acolo. Creat de Ițic și Haim și Ștrul. Și l-aș duce...

Dar de ce îmi amintesc tocmai în aceste zile de prigonitorii de ieri? Pentru că Anul nou iudaic este și Ziua judecății și Ziua amintirilor. Și pentru că 5750 este an jubiliar, pentru că în antichitate la fiecare 50 de ani șofarul răsuna prelung și triumfal pe aceste meleaguri vestind eliberarea. Și pentru că în acești 50 de ani ai secolului, în istoria multimilenară a neamului nostru s-a petrecut cel mai de seamă eveniment din ultimii două mii de ani – crearea statului Israel.

Cine ar fi crezut în acel sumbru Roș Hașana 5703 că anul jubiliar îl vom întîmpina ca cetățeni liberi și demni ai statului evreilor?

Șana tova!

AMANTA DOMNULUI MINISTRU

O recentă anchetă a întărit statistic un adevăr care și pînă atunci era evident: 75% din alegătorii francezi nu acordă nici o importanță aventurilor extraconjugale ale aleșilor lor și nu văd nici un motiv să nu aleagă un președinte despre care ar ști că are o amantă. Asta în timp ce în Anglia, Grecia, Japonia și în alte părți miniștri și prim miniștri au fost nevoiți să demisioneze în clipa cînd legătura lor secret-amoroasă a ajuns la cunoștința publicului. Căci pentru cetățeanul francez amanta este cam ce a doua mașină e pentru cel american: o necesitate firească, un obiect de consum curent.

Și la noi? Cum ar reacționa publicul israelian față de o prezumtivă amantă a domnului ministru?

În Israel guvernul (lui Itzhak Rabin, în 1977) cade din pricină că avioanele Fantom comandate în U.S.A. ajung la Lod prea aproape de sosirea Șabatului. Căci la noi cel mai pasionant și mai senzual poem de dragoste din literatura universală – Cîntarea cîntărilor – a devenit și el un exercițiu sinagogal, o metaforă a adorației lui Dumnezeu...

ÎNAPOI LA MAGLAVIT...

În anul 1935, cînd moșu' s-a arătat pentru întîia oară ciobanului Petrache Lupu, vestindu-i sfîrșitul apropiat al lumii, trăiau în România 800.000 evrei. Era vara, vacanță parlamentară, secetă de crime pasionale și ziarele s-au dezlănțuit cu frenezie asupra acestui subiect, picat din cer. Minunea de la Maglavit s-a transformat repede în psihoză colectivă. Pe jos, în căruțe, curînd în trenuri speciale, valuri de ființe isterizate se revărsau în satul de pe Bărăgan. Vuia țara despre minunea care prolifera minuni: muți care-și recăpătaseră graiul, orbi care ▷

30 DE NOPȚI

vedeau, paralitici care umblau ș.a.m.d.

Se îmbulzeau la poarta ciobanului făcător de minuni nenorociți din toată țara. Printre ei nici un evreu. Nu că n-ar fi fost și printre ei destui cu beteșuguri, nu că i-ar fi ocolit nenorocirile. Dimpotrivă, dar știau că nu de la Maglavit le va veni mîntuirea. O experiență bi-milenară îi învățase pe evrei să facă distincție între fantastic și real, între mit și viață. Nu, ei nu credeau și nici nu puteau fi convinși că Dumnezeu e un moș sfătos cu barbă și minte de cioban sifilitic, că fecioara poate naște prunc și rămîne în continuare fecioară.

De ce evocăm acum acel episod grotesc de acum mai mult de jumătate de secol? Ni-l reamintim la vederea mulțimilor ce se îmbulzesc la curtea ieri a lui Baba Sali, azi a lui Baba Baruch, făcătorul de minuni din Netivot, cel ce aprovizionează o anumită categorie cu apă sfințită, bună la toate: vindecă boli, tămăduiește beteșuguri, fecundează femei sterile. Și, din păcate, nu e singurul pe piața miracolelor. Succesul lui stîrnește nu numai invidie, ci și emulație. Patentul e folosit și de alți impostori.

Desigur că clientela e formată în imensă majoritate din păturile de jos, provenite din țările afro-asiatice. Nivelul lor cultural e cel care este, în plus în locurile de unde provin nu există încă o distincție clară între fantezie și realitate. Nu e, deci, vina lor că devin victime ale mistificărilor de tot felul.

Mai grav e faptul că din considerente demagogice, de popularitate ieftină, miniștri și leaderi politici țin să fie prezenți la acest bairam. E rușinos și dăunător: în loc să facă tot ce le stă în puteri spre a ridica aceste mulțimi (din care se reclamă și chiar se laudă a fi purces) la o treaptă mai sus pe scara civilizației, dau, prin participarea lor, gir înapoierii și tenebrelor.

Și se bat apoi cu pumnii în piept că iubesc poporul, că vor egalizare socială în Israel.

TOLSTOI N-A SCRIS RĂZBOI ȘI PACE

Știm. Am citit în ziare, ne-am frecat la ochi și iar am citit: Shakespeare n-a fost dramaturg englez, ci arab, numele său real fiind Șeik Zabir-bin-Viliam. Știm deocamdată că autorul acestei dezvăluiri nu este altul decît colonelul Kadhafi. Sigur pe descoperirea sa și dorind să dovedească lumii întregi că occidentul a dobîndit cultura prin furt de la arabi, colonelul a împins cercetările mai departe și a ajuns la concluzia că Șeik-Zabir este un urmaș al lui Zubin, dintre primii convertiți de profetul Mohamed.

Se știe: soarele arzător al deșertului are efecte paroxiste la indivizii cu spiritul labil, așa că ne putem aștepta oricînd la alte revelații, la fel de senzaționale. Așa, de pildă, că "Iliada" și "Odiseea" n-au fost scrise de Homer, ci de califul Omar, care, în plus, a mai scris "Divina Comedie" de Dante și "Faust" de Goethe.

Și care e adevărul cu privire la "Război și pace" de Tolstoi? A, da, această operă a scris-o însuși Khadafi, stînd pe vine în cortul său din deșertul libian.

● SHANA TOVA ●
REVISTEI
minimum
și noi succese pe linia gazetăriei libere, îndrăznețe, originale și creatoare!
■ ITZHAK KORN

● SHANA TOVA ●

În PETAH TIKVA
de vînzare și de închiriat locuințe, magazine, terenuri de diferite mărimi, la prețuri rezonabile
●
Agenția IZAK și FIUL
Str. Hovvei Zion 36
Tel. 9303494
Se vorbește și româna, idiș, maghiara

O carte nouă

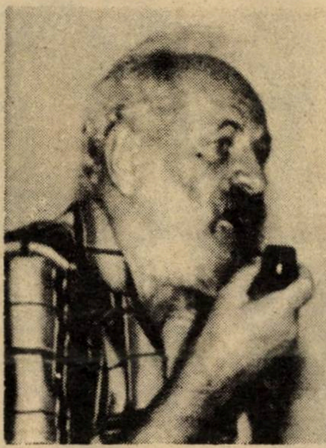

MANUSCRISUL DE LA CIUMAȚI
de
MIRCEA SĂUCAN

Proza unui regizor de film. Proza unui artist care mînuiește stiloul ca pe-o cameră de luat vederi

●

Cartea poate fi procurată prin CEC poștal sau bancar, trimițînd 20 șk. la adresa: Rh. Savion 6/1220, ap. 21, POB 5191, Natzeret Ilit 17000

● MINIMUM ●

COPERTA NOASTRĂ

...a fost desenată de Darian; care, împreună cu noi, dorește să nu mai avem de-a face, în anul ce vine, cu necazurile cele vechi și mult știute.

■ Un an nou armonios, precum acest nud de Hedy Löffler...

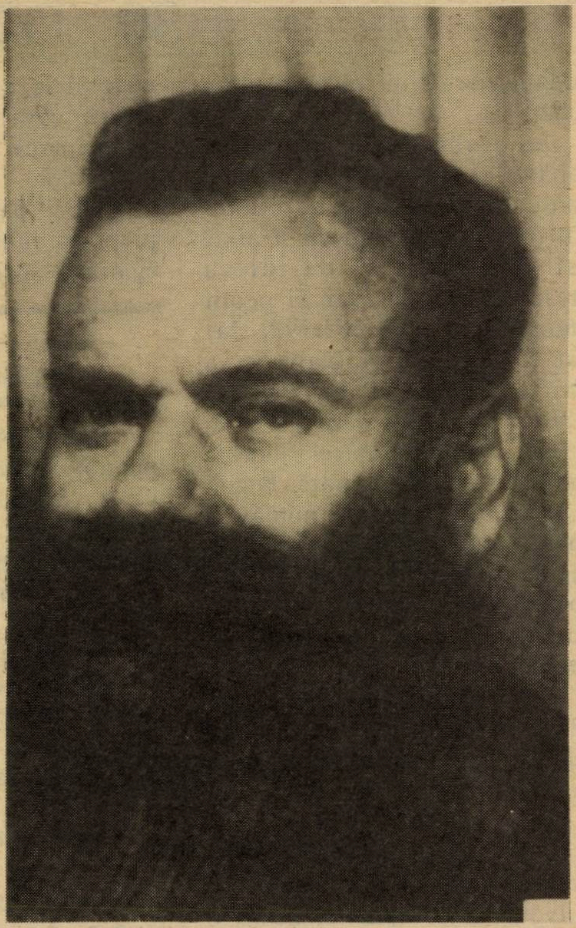

REINTORS IN ISRAEL

SPECIALISTUL ÎN MASAJE,
CUNOSCUT ÎN TOATĂ LUMEA

A. WEISS

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 22 A
TEL. 03/285291

Care a vindecat deja mulţi bolnavi cronici de reumatism, discopatie, sciatică, slăbirea puterilor şi cu greutate suplimentară

• SHANA TOVA •

Cînd s-au cunoscut, în urmă cu 46 de ani, el era deţinut în ghetoul Tarnow, ea, tînără creştină, i-a oferit o cană cu apă, pe linia ferată, la locul său de muncă...

Poveste de dragoste cu Happy End

Ea şi el: aşadar, există happy-end în viaţă...

Uşa s-a deschis la o simplă apăsare, ca şi cum ar fi fost aşteptat. Moşhe a trecut pragul şi Bronka îi căzu în braţe, rîzînd şi plîngînd totodată.. "Te-am aşteptat toată viaţa! Ştiam că vei veni..." îi spuse.

Revedere, după 46 de ani. Moshe are acum 69 de ani, Bronka 67. Fiecare are în urma sa o viaţă trăită în felul său, copii mari, nepoţi. Viaţa i-a despărţit, dar acum drumurile lor s-au întîlnit pentru a nu se mai desface.

O FATĂ TÎNĂRĂ, ZVELTĂ

Începutul dragostei lor a fost patetic. Moshe era unul din deţinuţii ghetoului Tarnow, aduşi zilnic să muncească la linia ferată. Într-una din zile, pe o arşiţă cumplită, s-a furişat într-o curte, unde se afla o fîntînă. Din casă tocmai ieşea o fată tînără, zveltă cu ochi rîzători. "Aşteaptă!" i-a spus. Şi a revenit imediat cu o cană de apă rece ca gheaţa. Marian – aşa se numea pe atunci – era un tînăr voinic, chipeş, căruia nici umilinţele şi nici suferinţele ghetoului nu-i stinseseră focul din priviri.

Aşa a început idila dintre Bronka şi Marian. Ea îl aştepta în fiecare zi pe şantier, îi aducea de-ale gurii şi ţeseau împreună planuri. Visuri de tineri îndrăgostiţi.

Între timp, viaţa în gheto îşi urma cursul fatidic. Ritmul deportărilor se accelera, iar cu unul din transporturi au plecat părinţii, fraţii şi surorile lui Marian. În ianuarie 1942 i-a venit şi lui rîndul. Nu s-a resemnat cu soarta: la una din opriri, noaptea, a sărit din vagonul trenului ce-l ducea la Auschwitz.

După lungi peregrinări prin păduri şi locuri neumblate a ajuns la locuinţa Bronkăi. "Am fost sigură c-ai să scapi cu viaţă!" i-a spus. Bucuria le-a fost însă de scurtă durată. La puţin timp, Marian a fost prins din nou. De data asta nu s-a mai putut smulge din infernalul cleşte nazist.

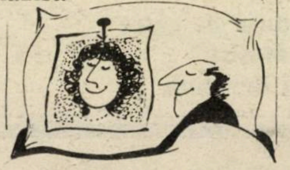

"CEL PE CARE-L AŞTEPT VA VENI, ÎNTR-UNA DIN ZILE..."

Ani de război, ani de suferinţe, ani de coşmar. Pentru Bronka, ani de aşteptare. "Cel pe care-l aştept va veni, într-una din zile", repeta ea – sieşi şi celorlalţi. În cele din urmă, războiul a luat sfîrşit. Nu însă şi aşteptarea Bronkăi. Pînă cînd părinţii şi-au ieşit din răbdări. "Nu se poate să-ţi legi viaţa de un mort, i-au spus. Printre milioanele de morţi de la Auschwitz se află desigur şi Marian".

A fost silită să se mărite cu un bărbat mai în vîrstă decît ea, pe care nu-l iubea. I-a născut trei fii, care au crescut mari şi s-au însurat la rîndul lor. În urmă cu 4 ani soţul a încetat din viaţă.

MARIAN N-A UITAT-O PE BRONKA

Nu, Marian nu se afla printre milioanele de morţi de la Auschwitz. A supravieţuit şi ▷

a fost printre puţinii care au ieşit din infern.

Sfîrşitul războiului l-a găsit la Linz, în Austria. De aici a trimis mai multe scrisori Bronkăi, fără a primi însă răspuns. Mult mai tîrziu avea să afle de ce: părinţii fetei n-au vrut s-o tulbure şi i-au ascuns corespondenţa.

Ultimul fir ce-l lega de Polonia părea rupt şi Marian a hotărît să se stabilească în ţara evreilor. Asta a fost înainte de 1948, britanicii mai erau stăpîni şi ei împiedicau venirea evreilor. Ca şi mii de alţi emigranţi, Marian a fost deturnat din drum şi dus în Cipru. În lagăr a cunoscut-o pe Hana, mai tînără decît el cu 8 ani. S-au căsătorit.

Nu i-a fost greu lui Marian, acum Moshe Wakszlak, să se adapteze realităţii din ţară. După un scurt răstimp în tabăra de olim de la Beniamin, s-a stabilit la Ramle, în locuinţă proprie. A găsit de lucru în meseria pe care între timp şi-o însuşise – lăcătuş.

Rînd pe rînd au venit pe lume şi au crescut copiii. O fată şi doi băieţi. Nu, nici acum destinul nu l-a cruţat cu totul pe Moshe. Unul din băieţi a încetat din viaţă, iar acum trei ani a murit Hana.

"EŞTI DISPUSĂ SĂ TRĂIEŞTI CU MINE ÎN ISRAEL?"

Anul trecut Moshe a întreprins o călătorie în Polonia. La Cracovia a început să încerce de a da de urma lui Bronka, fetişcana de acum 46 de ani. Părea un lucru aproape imposibil, dar nu pentru un om ca el. Greutăţile îl fac doar mai perseverent.

În cele din urmă a regăsit-o. S-au regăsit.

– Eşti dispusă să trăieşti cu mine în Israel? a întrebat-o.

– Desigur! a răspuns fără cea mai mică ezitare.

...De curînd a aterizat la Lod. Moshe a aşteptat-o cu un buchet imens de flori şi cu tandreţea nealterată de o despărţire de aproape o jumătate de secol.

M. RAF.

o SHANA TOVA o

CASA VIRSTNICILOR

«OFAKIM»

Natania – STR. DIZENGOFF 67 • TEL. 053/23188

o SHANA TOVA o

• Amplasată lîngă centrul comercial al oraşului şi aproape de malul mării
• Cuprinde 29 de camere spaţioase cu W.C. şi duş alăturate

• Posibilităţi de a locui singur în cameră
• Bucătărie bogată, cu meniuri variate – pe gustul tuturor comunităţilor
• 5 mese pe zi, strict casher
• Atmosferă caldă, casnică
• Îngrijire devotată permanentă (24 de ore)
• Societate corespunzătoare
• Activităţi colective variate
• Distracţie şi ocupaţie permanentă
• Supravegherea sănătăţii de către o echipă medicală
• Casa vîrstnicilor este condusă de către TELEM, serviciile de însănătoşire
• Conducere de încredere şi devotată

COFETĂRIA

SILBERSTEIN

TEL AVIV

STR. DIZENGOF 276

TEL. 5465472

CAŞER

קונדיטוריה

מוטי זילברשטיין

• PRĂJITURI, FURSECURI ŞI ALTE PRODUSE DE PATISERIE DIN PRODUCŢIE PROPRIE
• GUSTĂRI LACTATE – MICUL DEJUN
• PRIMIM ŞI COMENZI

DESCHIS ÎNTRE ORELE 7 – 22

LABORATORUL:
STR. IŢHAK ELHANAN 24
TEL. 650191

CUM TRĂIESC DEPUTAȚII DIN KNESSET?

Cei 120 de deputaţi din Knesset au înmînat preşedintelui declaraţiile privind averea personală. Aceasta, ca un stadiu preliminar al reglementării care le interzice exercitarea oricărei activităţi lucrative şi, implicit, orice venit în afara salariului de deputat. Care nu e exorbitant. Dar care, cel puţin în teorie, trebuie să acopere cheltuielile la super, şi cele de maşină, şi întreţinerea locuinţei şi încă multe altele. Ca oricare cetăţean de rînd...

Dar cum trăiesc în prezent deputaţii noştri? Iată răspunsul a 10 dintre ei, aşa cum rezultă din propriile declaraţii de avere:

REUVEN RIVLIN (LIKUD): NIVELUL MEU DE TRAI A SCĂZUT LA JUMĂTATE

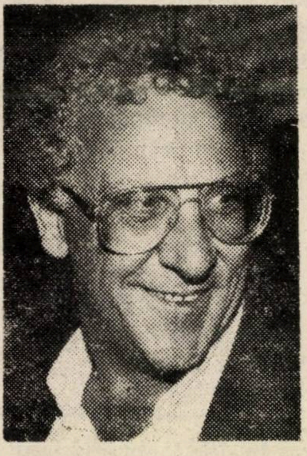

Categoria din care fac parte e medie plus. Practic avocatura de 25 de ani. După ce am fost ales în Knesset, am închis biroul avocaţial; activitatea parlamentară nu-mi lăsa timp disponibil.

Locuiesc în locuinţa ce-mi aparţine, de 165 m.p., în cartierul Ioffe Nof din Ierusalim. Intenţionez să vînd maşina mea B.M.W-518, model 1982, căci am primit o maşină de la Likud, devenind preşedintele secţiei organizatorice. Soţia mea dispune de un Opel-Kadet 1983. Fiul deţine un apartament în cartierul Pisgat Zeev. Soţia mea lucrează la Universitatea din Ierusalim.

În conformitate cu normele în vigoare în barou, voi primi procente din onorarii pentru dosarele ce le-am cedat altor avocaţi, la închiderea biroului meu. De cînd am fost ales în Knesset, nivelul de trai mi-a scăzut la jumătate. Ca să primească bani de buzunar, fetele mele trebuie să facă acum munca femeii de serviciu.

YAIR LEVY (ŞAS): SOŢIA MEA CÎŞTIGĂ MAI MULT

Dispun de o locuinţă de 4 camere, în Bnei Brak, în care locuiesc cu soţia şi cei 6 copii. În fiecare lună depun mici sume, programe de economii în folosul copiilor. Sînt mereu în overdraft la bancă. Soţia mea, funcţionară superioară de bancă, are un salar mai mare decît al meu, de deputat. Maşina mea e Renault 4, din 1975.

IOSI SARID (RATZ): 70 DE ŞEKELI PENTRU UN ARTICOL ÎN "HAARETZ"

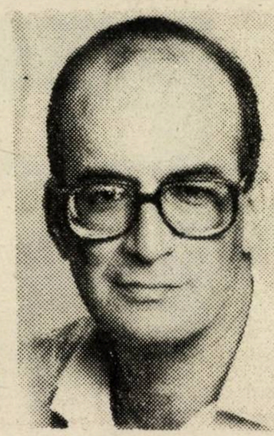

Nu dispun de avere. Posed o locuinţă în Tel Aviv, 4 camere, respectiv 90 m.p., pe care am achiziţionat-o în anul 1972. În afară de Knesset, scriu articole la gazete, dar toate onorariile nu depăşesc 2.000 de şekeli. Pentru un articol la "Haaretz" primesc 70 de şekeli neto şi asta numai în ultima vreme, căci înainte primeam 17 şekeli. Pînă acum un an şi jumătate circulam cu un Subaru 1982, pe care l-am schimbat ulterior cu un model 1988. Soţia mea dispune de un Peugeot 104, din anul 1981. ▷

30 DE NOPTI

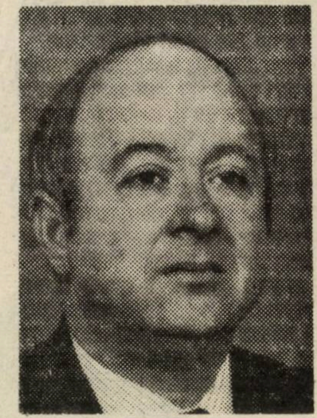

PINCHAS GOLDSTEIN (LIKUD): TRĂIESC DIN ECONOMIILE DIN TRECUT

Înainte de alegerea în Knesset am condus o societate de asigurări şi veniturile erau mai mari. Nu mă număr printre bogătaşi. Locuiesc în penthouse-ul meu din Kfar Saba. Mare parte din salariul de deputat merge pe benzină, cadouri oferite la evenimentele fericite la care sînt invitat. Trăim de fapt din economiile anterioare.

GHEULA COHEN (HATEHYA): LOCUINŢĂ DE 3 CAMERE

Locuiesc într-un apartament de 3 camere, la Ierusalim, aproape de locuinţa fiului meu, (Tzahi) care e şi el deputat. Dispun de un Subaru 1986. Asta e tot.

RAFAEL EYTAN (TZOMET): AGRICULTOR, TÎMPLAR ŞI ALTELE

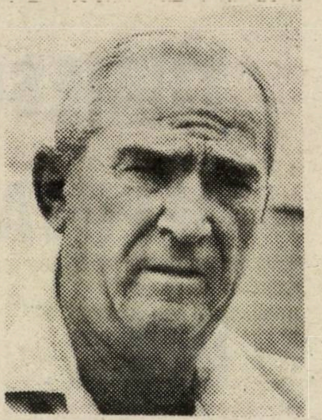

Locuiesc în satul Tel Adashim şi dispun de o gospodărie de 75 dunami. Pe suprafaţa arabilă cultiv bumbac şi grîu. Produc ulei de măsline, pe care-l comercializez pe piaţă în sticle cu eticheta "Ulei Raful". Venitul nu e mare, 420 de şekeli pe tona de ulei. Vînd obiecte pe care le realizez eu însumi la tîmplărie. Deţin acţiuni în valoare de 20.000 şekeli şi primesc drepturi de autor de la editura "Maariv", pentru cartea mea autobiografică. Primesc pensie de la armată.

De curînd am schimbat maşina, Passat 1988, pe un model 1989.

HAIM ORON (MAPAM): SALARIUL MERGE LA KIBUTZ

Sînt membru al kibuţului Lahav şi nu dispun de avere personală. Salariul de deputat îl încasează kibuţul. Maşina cu care circul, Ford Escort 1988, mi-e dată în folosinţă de către kibuţ. Primesc lunar 450 de şekeli de la kibuţ pentru cheltuieli personale. Cheltuielile de hotel sîn acoperite de Knesset.

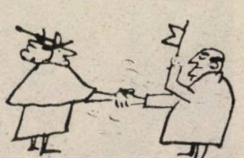

HAIM RAMON (MAARAH): MAŞINA MEA – SUBARU 1982

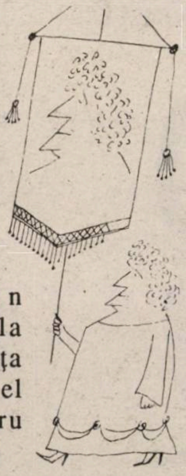

În 1987 am cîştigat 40.000 şekeli bruto. După plata impozitului, am rămas cu 2.000 şekeli neto pe lună. Sînt proprietarul apartamentului din Ramat Gan, în valoare de 120.000 dolari.

Maşina mea e Subaru 1982. Soţia mea posedă un Dhaiatsu, model nou. ▷

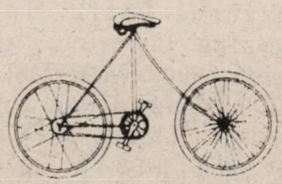

SHULAMIT ALONI (RATZ): LOCUIESC ÎNTR-O BARACĂ SUEDEZĂ

Locuiesc într-o baracă suedeză, la Kfar Shmaryahu, plasată pe terenul pe care fiul meu şi-a construit casa. Maşina e Subaru 1989. Dispun de economii.

În trecut am avut o orangerie la Natania, ca asigurare la bătrîneţe. Dar de pe urma ei am avut doar pagubă, aşa că am renunţat la ea.

AVRAHAM WERDIGHER (AGUDAT ISRAEL): N-AM CE DECLARA

N-am ce declara. Locuiesc într-un apartament din cartierul Matersdorf, din Ierusalim. Maşina mea e Peugeot-505 din anul 1986.

V. MINCU

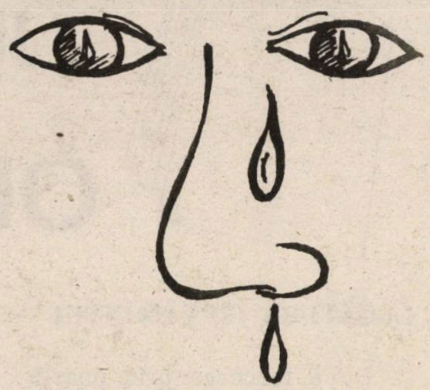

Lacrimi vărsate de revista "Minimum" la aflarea situaţiei grele materiale în care se zbat deputaţii noştri

RECTIFICARE

În "Minimum" nr. 50, pag. 52, reclama agenţiei "Ady Tours – E. Weiss", la punctul "Surpriza a 2-a", înlocuiţi pe *sau* cu *şi*, după cuvintele "program folcloric". Veţi face astfel rectificarea de rigoare la greşeala apărută.

● SHANA TOVA ●

● APROPOS DE... SEMANTICĂ

...Şi de aventurile lui Yair Klein în Columbia

În dicţionarul meu convenţional
Există noţiuni apropiate
Ce nu pot fi vreodată separate
De sensul stabilit iniţial

De pildă "Zahal", prima-ntre armate,
E sinonim în mod tradiţional
Cu "luptă", "vitejie", "ideal"
"Corectitudine" şi "demnitate".

Dar ţie dragul meu, fost general,
Ce te-ai specializat în "terorism",
Aş vrea să-ţi dau un sfat strict amical:

Să ştii că şi-n... America Latină
Cuvintele "erou" şi "eroism"
Nu prea se potrivesc cu (h)"eroină".

■ ION ATLAS

MAMAIA מאמאיה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN
●
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

■ RADU KLAPPER

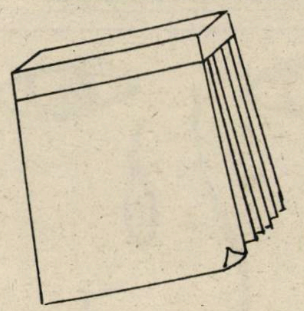

JURNALUL UNUI OBSEDAT

LEGĂTURA CU PĂMÎNTUL

După trecerea prin poarta îngustă, apăsătoare şi plină de spaime a Iom Kipurului (o ţară care, 25 de ore, încetează să se agite, se smulge din temporal), se intră direct în Sukot. A evoca semnificaţiile religioase ale acestor zile semnifică a bate la porţi deschise. De aceea, ne permitem să atragem atenţia asupra a ceea ce ne pare mult mai profund şi mult mai revelator.

Tocmai în acest singur ciclu de sărbători evreieşti care este aproape prin excelenţă mistic, fără ecouri istorice (Hanuca, Pesah) sau de calendar agricol (Tu b'Şvat, Şavuot), sînt profund marcate nu numai de comunicarea cu natura, ci de contopirea cu ea. Popor al Cărţii, deci al reflecţiei şi al ideilor, evreii acuzaţi de secole aiurea în lume de "lipsa de legătură cu pămîntul", nu numai că se roagă în aceste zile cu salcie, muguri de palmier, mirt şi chitră în mînă, dar şi locuiesc în construcţii în care în mod obligatoriu trebuie să intre stelele, să se vadă cerul. Desigur, pe alte meridiane asemenea comandamente presupun efort, dacă nu sînt de-a dreptul absurde şi nu pot fi pricepute ca "legătură cu pămîntul". Pentru că legătura evreilor este doar cu ACEST pămînt, unde comandamentele sînt fireşti, cu pămîntul lor.

POGROM ERETZ-ISRAELIAN

S-au împlinit 60 de ani de la Pogromul din Hebron şi aproape nimeni nu a observat: nu "tulburări" precum zece ani mai tîrziu pentru a se forţa mîna englezilor de a nu accepta mîna întinsă de Işuvul evreiesc, nu invazie în toată legea pentru împiedicarea creării Statului judaic ca 20 de ani mai tîrziu, nu terorism cu aere de "luptă pentru independenţă" ca azi. Pogrom ca la Iaşi în secolul nostru, pe pămîntul Eretz Israelului. Un pogrom care i-a alungat pe evrei din oraşul Patriarhilor pentru 38 de ani, un pogrom cu sute de victime, cu sălbăticia pe care – pentru a fi cinstiţi cu istoria – "ghiaurii" cazaci sau gardişti au învăţat-o de la musulmani. Un pogrom care nu a putut, însă, şterge din amintirea supravieţuitorilor lui, a multor evrei faptul că au trăit acolo, în preajma peşterii unde par a fi înmormîntaţi Avraham şi Itzhak.

Există şi azi, chiar printre noi, grupuri care contestă legitimitatea celor care locuiesc în Kiriat Arba, oraş nou construit pe colinele care străjuiesc Hebronul, a acelora care s-au întors chiar în Casa Romano şi Hadassa, clădiri ce poartă numele familiilor evreieşti cărora le-au aparţinut cu mult înaintea măcelăririi din 1929. Şi probabil, aici trebuie căutat motivul tăcerii suspecte din jurul aniversării pogromului, în jurul descoperirilor arheologice de la Tel Rumeida, ceea ce a fost Hebronul Antic, care îi scot pe Patriarhi din legendă şi îi plasează în istoria atestată documentar. În Epoca Bronzului Superior. Acum peste 4.000 de ani.

Toate acestea apropo de "primordialitatea" elementului arab (palestinian!) pe aceste pămînturi...

LAPID A STRICAT SĂRBĂTOAREA

Punem de-o parte opinia noastră de fost condeier într-un regim "democrat-popular" despre cenzura israeliană şi încercăm să judecăm lucrurile ca şi cum nu am fi cunoscut niciodată Direcţia Presei şi vizionările de spectacole şi toate celelalte...

Bun, timp de doi ani nu vom mai avea nici această cenzură. O serie de artişti s-au adunat la Tzafta împreună cu cîţiva deputaţi bine-cunoscuţi să sărbătorească evenimentul – "siba l'mesiba" nu lipseşte şi cu şi fără cenzură! – dar Iosef Lapid, ziarist strălucit, articlier plin de vervă şi cu un ochi care nu iartă, fost şi director general al Televiziunii, a stricat sărbătoarea. Vorbind – scriind – cu glas tare despre "cenzura ascunsă". Povestind cum doi dramaturgi israelieni importanţi (Lapid nu citează numele, dar pe unul îl cunosc bine: excelentul şi romancier Moşe Şamir) nu au acces pe scenele teatrelor de repertoriu, din pricina păcatului de moarte de a fi "de dreapta", cum un redactor muzical de la radio dacă ar pune în emisiune un disc cu vreun cîntec al lui Noemi Shamer ar fi imediat privit cel puţin cu dispreţ. Mai povesteşte Lapid şi o proprie experienţă: cum în prefaţa recentului său volum care aduna săptămînalele sale "Săptămîna

▷

mea", îşi exprima mulţumirile pentru redactorul cărţii, un cunoscut om "de stînga" (portret magistral schiţat în cîteva linii: "Jdanov se ascunde în Tel Aviv: are un aspect puţin neglijent, încalţă sandale Magor, poartă ochelari rotunzi, participă la manifestaţii împotriva ocupaţiei, semnează apeluri în favoarea celor ce refuză serviciul în teritorii şi are grijă ca Sambationul cultural să nu fie infectat de reziduri naţionale"). Acesta l-a rugat pe Lapid, "cu delicateţe ruşinată", să-i şteargă numele pentru că "şi a doua zi după apariţia cărţii trebuia să-şi arate faţa prietenilor săi".

Comentarii? Realitatea este cea care şi Lapid a spus-o: "Cei ce au sărbătorit nu sînt interesaţi de libertatea de expresie; sînt interesaţi numai de libertatea *lor* de expresie, de anularea cenzurii care îi îngrădea pe ei"!

VERSETUL LUI OSNAT LEV

Iar întîmplarea! Ea a făcut ca odiseea – scurtă, e drept, cu sfîrşit fericit, dar de o intensitate tragică care a valorat ani de trăire – consumată în deşert, dincolo de Eilat, în chibuţul Loten, să-mi fie aproape. Aproape "în curtea mea". Cunosc bine familia celei răpite şi ţinută ostatecă, cu pistolul la tîmplă, de iordanezul "nebun". Chiar dacă nu am cunoscut-o personal pe Osnat Lev, nu numai trăsăturile feţei ei îmi sînt familiare, ci şi modul ei de a gîndi, de a simţi, de a vorbi: sora ei, mai mică cu doi ani, colegă de clasă şi prietenă cu nepoata mea, a crescut sub ochii mei.

O familie tel-aviviană obişnuită, proprietara unei papetării pe Ibn Gvirol, locuind nu departe de prăvălie, pasionaţi cu toţii de excursii, bătînd ţara în lung şi-n lat, cunoscînd-o, iubind-o, avînd acea simplitate frustă de comportare şi limbaj pe care am mai cunoscut-o doar, cîndva, la alpiniştii care făceau "premiere" prin Carpaţi. Munţii Israelului sînt în deşert, aşa că Osnat Lev a ajuns la modul cel mai firesc la Loten, în livada cu curmali răsărită din nisip, de unde a luat-o "nebunul".

Cotidianul "Maariv" are obiceiul, în suplimentul său de sfîrşit de săptămînă, să selecţioneze din declaraţiile făcute pe parcursul a şapte zile, ceea ce numeşte "versetul săptămînii". Care au fost atunci, după tragedia de la Loten, primele cuvinte spuse de soldata eliberată: "Mi-a fost foarte frică, dar am ştiut că nu o să mor. Am ştiut că în asemenea întîmplări, armata face totul pentru a elibera ostaticii şi or să vină să mă salveze". Osnat Lev are 19 ani...

Şi nu numai despre ea. Mama, aflînd din comunicatele radio despre "un caz" consumat în chibuţul în care i se afla fata, a telefonat la Loten. A cerut să vorbească cu Osnat: "Am auzit că s-a întîmplat ceva la voi cu o soldată...". "Da, i-a răspuns fata, soldata sînt eu".

Oamenii înălţimilor nu au darul discursului frumos. Dar versetele nu sînt discursuri frumoase. Sînt adevăr. Absolut.

URGENŢE!
• SHANA TOVA •
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

HOTEL KING DAVID PALACE
• SHANA TOVA •
NATANIA
STR. DAVID HAMELEH 4
TEL. 053/342151 – 2, P.O.B. 1060
TLX 361780 KINGD IL
• ÎN FIECARE CAMERĂ – BAIE, AER CONDIŢIONAT, RADIO, TELEFON
• APROAPE DE MARE ŞI DE CENTRUL ORAŞULUI
• MÎNCARE EXCELENTĂ, SERVICIU IREPROŞABIL
• ATENŢIE PERSONALĂ DEOSEBITĂ
• SE VORBEŞTE ŞI LIMBA ROMÂNĂ
PREŢURI SURPRIZĂ PENTRU LUNA OCTOMBRIE
(NU CUPRIND SĂRBĂTORILE):
• 75 şekeli de persoană în cameră dublă, cu pensiune completă
• 60 şekeli de persoană în cameră dublă

MAMELE... TAȚI

Sînt 5000 în Israel. Libere. Demne. Nimeni nu aruncă-n ele cu pietre. Dar nici "problemele" nu lipsesc...

Eu sînt tata

Apariția în cursul acestei veri – în editura cotidianului "Maariv" – a cărții pentru copii "Mama e și tata" (Ima hi gam aba") pe care Tzipi Șihrur (nume predestinat? în ebraică el semnifică "eliberare"!) a scris-o în urma unei anchete "aproape științifice" a constituit într-un anume sens certificatul de legitimare al unui fenomen social nou: mamele celibatare.

Cîndva, în urmă cu cîteva zeci de ani, societatea mai mult patriarhală, decît conservatoare, a Eretz Israelului mandatar, a primit un șoc violent atunci cînd marea actriță Hana Rovina, inegalabila Lee a "Dibukului", a născut un copil nu numai fără a fi căsătorită, dar și unui tată pe care numai legenda îl identifică în poetul Alexander Penn. A fost necesar tot farmecul actriței, toată faima ei legendară pentru ca faptul să fie acceptat. Azi, ceea ce în urmă cu peste patru decenii a fost îngăduit (greu) pentru o femeie de excepție, a devenit acceptat pentru aproximativ 5.000 de femei din țară, "provenind din toate straturile societății" precizează Tirtza Geba, președinta Alan (Organizația mamelor necăsătorite), ea însăși mamă a unui copil, pensionară a Zahalului.

"Siguranța economică și independența psihologică care se dobîndește la locurile de muncă se află în dosul acestui proces social" precizează Geba, în timp de Șihrur dezvăluie cîteva categorii de femei care au devenit capi de familie cu un singur părinte:

* femeile rămase însărcinate cu bărbați căsătoriți și care păstrează într-o oarecare măsură legături cu "a doua familie";
* femei rămase însărcinate de pe urma unor legături cu bărbați liberi, dar care după ce au fost anunțați de sarcină "nu au mai ieșit din vizuină";
* femei care au inițiat legătura cu scopul conștient de a rămîne însărcinate, fără ca "obiectul" să fie totdeauna informat;
* femei care ele însele nu cunosc identitatea tatălui;

Șihrur a descoperit deasemenea că printre familiile cu un singur părinte se află multe lesbiene "care nu renunță la maternitate", precum și femei care "s-au realizat din punct de vedere al carierei, dar care la un moment dat descoperă că fără familie, mai precis fără copii, nu au realizat nimic" și în sfîrșit, femeile care pur și simplu nu vor să se căsătorească, să devină "sluga unui bărbat".

UN TATĂ CARE NU LIPSEȘTE

Să-i zicem "Dafna". După cîțiva ani de legătură neîntreruptă – de două ori pe săptămînă, cu un bărbat, care se văicărea că soția nu-l înțelege, dar nu o poate părăsi din cauza copiilor; după ce și-a dat seama că nu mai are nici răgazul, nici dispoziția să caute pe altcineva "serios", mama s-a decis să rămînă însărcinată. Legătura a rămas: telefonică.

După opt ani de ciulit urechile, pentru Dafna este suficient să audă "Șalomul" mamei la telefon pentru a ▷

înţelege: "Ştiu că este tatăl meu. dar el nu vorbeşte niciodată cu mine".

O altă fetiţă, de 6 ani, i-a declarat lui Şihrur: "Eu sînt un secret. Tatăl meu are familie şi e interzis ca familia lui să ştie că m-am născut. Eu sînt secretul lui".

Mamele "şi tată" sînt foarte grijulii, în general copiii lor nu cunosc cuvîntul "nu" şi nu resimt absenţa tatălui. Întrebările încep abia la vîrsta grădiniţei cînd copilul vine în contact cu acel ceva "mare şi păros care îi ia pe ceilalţi acasă". Una dintre mamele acestea necăsătorite a dezvăluit că pînă şi cuvîntul "tată" este evitat la ea în casă. Cînd îi citeşte fetiţei sale o poveste, cuvîntul este sărit.

În general foarte inteligenţi, creativi, deschişi, aceşti copii ai mamelor care "sînt şi taţi", îşi rezolvă singuri problema paternităţii în momentul în care ajung să se întrebe "cine sînt". Tzipi Şihrur a primit răspunsuri antologice: "Mama a întîlnit un om pe care l-a iubit şi m-am născut, dar eu nu am tată pentru că nu-l întîlnesc" sau "M-am născut din oul lui mama şi din sămînţa altui om"...

O REALITATE MAI PUŢIN ROMANTICĂ...

"Sentimentul de securitate al copilului depinde de siguranţa pe care o răspîndeşte mama. Problema autoidentităţii copilului este dificilă, iar mama trebuie să fie puternică, să nu o evite şi să-i dea posibilitatea să se dezvolte natural, conform puterii de înţelegere a copilului" afirmă Geba care în calitate de preşedintă Alan, activează şi în calitate de consilier psihologic şi social.

Şihrur, mai realistă, constată că decizia acestor femei de a fi mame singure este "o funcţie a egocentrismului. Într-un anume sens, ele nasc pentru ele însele, în mod clar şi premeditat. Situaţia este pricinuită după părerea mea din spaime personale, din absenţa posibilităţii de a crea legături".

Marele pericol sufletesc al acestei situaţii pe care societatea a început s-o accepte, este confuzia de identităţi: "copilul umple visuri, începe să devină pentru mamă şi copil, şi prieten, într-un cuvînt, asociat deplin la viaţa mamei, după cum ea însăşi îndeplineşte în viaţa lui mai multe funcţii decît cea de simplă mamă" afirmă Şihrur.

Tzipi Şihrur, căsătorită şi divorţată de tînără, crescîndu-şi singură copiii, mărturiseşte că pornind să lucreze la cartea "Mama este şi tata" a fost convinsă că se află în faţa unei realităţi minunate, "romantică", cea a femeilor care îşi asumă răspunderea să nască chiar dacă nu au izbutit să găsească bărbatul potrivit pentru o viaţă comună. "Situaţia care mi s-a dezvăluit este alta: dacă în familiile normale copiii au de înfruntat probleme, acestea sînt de cu totul altă natură decît cele ale copilului născut într-o situaţie care din capul locului este ştiută ca problematică".

Atunci? Totuşi aveau dreptate mentalităţile "conservatoare"? Ne întoarcem de unde am plecat?

M. RAFAEL

10 ANI ARE OPTICA ZAMIR din HOLON • SHANA TOVA •

10 ani de serviciu
de încredere şi responsabilitate

• Controlul vederii de către un optometrist competent cu aparatură perfecţionată cuprinzînd şi computer
• Potrivirea lentilelor de contact
• Asortiment bogat de rame de ochelari de vedere şi de soare

☆ EXECUTAREA OCHELARILOR ÎN TERMEN DE 2 ORE ☆

HOLON – TEL. 849506
STR. SOKOLOV 35

PREŢURI SPECIALE
POSIBILITATE DE A SE PLĂTI ÎN RATE

• *Căutăm* reprezentanţi (bărbaţi, femei) pentru regiunea Haifa şi localităţi din nordul ţării, pentru plasare de proiecte medicale pe cale particulară şi instituţii – întreprinderi. Condiţii optime de remunerare prin comision. Necesar: cunoaşterea limbii ebraice; vîrsta: 30-60 de ani. Activitatea poate fi practicată şi în orele libere de către salariaţi. A se adresa, cu prezentarea datelor personale şi experienţă la: P.O.B. 134 Kiryat Bialik – Mikud: 27101.

Unii (mulți, mulți!) cînd află că au cancer, sînt cuprinși de-o disperare fără margini.

Alții, stăpînindu-se, luptă împotriva năpastei, cu surîsul pe buze.

Izu N., din kibutzul Reshafim s-a numărat printre aceşti, hai să le spunem, gentlemeni ai durerii. El a mers pînă într-acolo încît a scris în gazeta kibutzului un articol confesiune despre drama lui.

Corespondentul nostru, Ludovic Borstein, din Tel Aviv, prieten cu Izu, a tradus pentru *Minimum* această mărturie extraordinară.

DA, AM CANCER

A FI BOLNAV DE CANCER

A fi bolnav de cancer, nu e o mare onoare, însă nici mare ruşine. Înainte cu trei ani și jumătate, cînd medicul m-a anunțat că analizele arătau că tumoarea ce o aveam pe esofag este un cancer, am avut *şocul vieții (schok haiai)*.

În primele clipe mi-au trecut prin cap tot felul de gînduri, ca "sentință de moarte" şi altele tot aşa de plăcute. Fusesem în mare panică, însă medicul adăugă imediat că spre norocul meu "criminalul" a fost prins la timp. Şi poate fi învins. Cum? Încă nu hotărîse, cu radiații, tratament chimio-terapeutic sau intervenție chirurgicală.

S-a decis la operaţie. O echipă de chirurgi de la spitalul "Carmel" în frunte cu prof. Antal şi-au onorat obligaţia. Mi-au tăiat întregul esofag (de ce tot esofagul pentru o tumoare micuță de 1 – 2 cm?) – "pentru că aşa se obişnuieşte, – nu ne luăm riscul, ci ne bazăm pe mijloace mai sigure". În locul esofagului tăiat, au luat şi au tras o parte din stomac pînă ce s-a prefăcut în tub şi au spus: "Pînă acum ai fost doar stomac, de acum vei fi şi esofag!"

Beneficiul neto al operației era dispariția burții, care înainte împodobea partea-mi anterioară. Am devenit suplu, posedînd o talie cu care puteam concura la competiția "Mar Israel".

Însănătoşirea a fost foarte rapidă. În cîteva luni, eram din nou pe picioare. Lucrez, cînt, învăț, discut, mă plimb. Pe scurt, ca un tractor după "overol"!

Cu toate acestea, la prima întîlnire cu medicul oncolog, nu m-am putut stăpîni şi l-am întîmpinat cu întrebarea ce mă sîcîia: "Sînt perspective ca boala să revină?" Cu o sinceritate demnă de laudă, mi-a răspuns imediat: "Da. Este numai o chestiune de timp". M-am simțit ca unul care a fost condamnat la închisoare condiționată şi între timp se poate bucura de libertate.

Profitam de prelungirea ce mi s-a dat şi doi ani şi jumătate am trăit viața care mi se părea mai dulce şi mai frumoasă ca oricînd.

Acum un an, am început să simt dureri la înălțimea pieptului şi, paralel, să scad în greutate.

Oncologul, totdeauna sincer şi direct, mi-a spus că acestea sînt semne de revenire a bolii, însă trebuie verificat. Şi atunci au început un şir nesfîrşit de cercetări, – ceva precum "caută comoara".

La dispoziție mi-au stat cele mai bune mijloace ale tehnicii medicale moderne şi lungile coridoare ale spitalului "Haemek". Am fost fotografiat dinainte, dindărăt, de sus, în diagonală şi în toate pozițiile posibile.

Rezultatele analizelor perseverau a fi negative, unul după altul şi eu continuam să sufăr de dureri şi să slăbesc.

Pe scurt, după 8 luni am fost internat la "Rambam" şi acolo, după 2 săptămîni, au descoperit comoara: cancer la plămînul stîng. De astă dată nu am avut nici un şoc, cu toate că situația era mai gravă decît la început, însă cu toții am ştiut ce căutăm.

Aci, ca în orice poveste interesantă, s-a produs o cotitură. Trebuia să mă întîlnesc cu medicul oncolog ca să ne bucurăm împreună că în sfîrşit, în sfîrşit am găsit ceea ce am căutat atît de mult timp. Însă cu cîteva zile înainte, sub influența şi mijlocirea lui Şucu şi Țipora şi a fiicei mele Irit, m-am întîlnit cu dr. Pechthold. Acesta e un medic tel-avivian, veteran, în vîrstă de 88 de ani (arăta ca de 65) şi care se recomandă "Naturopat-Iridolog" (lecuieşte cu mijloace naturale, citeşte starea bolnavului în irisul ochiului). A ascultat povestea mea, s-a uitat în irişi şi a spus: "Starea ta nu e prea bună. Nu-ți dau nici o garanție. Dar voi ▷

încerca să te ajut". Şi imediat se aprinse şi continuă cu înflăcărare: "Te voi elibera de tusea şi expectoraţia urîtă, voi fărîmiţa cele două tumori ce le ai în plămîni!" După aceea începu să dicteze secretarei detaliile tratamentului.

Dacă înaintea venirii mele, eram plin de îndoieli, acum am fost cucerit de personalitatea lui, crezînd în el şi imediat am început tratamentul prescris de el.

Peste 5 zile, m-am întîlnit cu medicul oncolog care şi el mi-a spus că starea mea nu e prea bună şi îmi propune un tratament chimo-terapeutic. I-am comunicat hotărîrea mea, – el nu a încercat să mă convingă asupra punctului că propunerea sa dă rezultate mai bune.

Mi-a urat succes şi am hotărît să păstrăm legătura.

Tratamentul pe care îl urmez acum se bazează pe o serie de ceaiuri din plante cu denumiri străine, unele mai curioase decît altele şi o dietă severă, bazată numai pe alimente fierte sau coapte, toate fără sare şi fără zahăr, ceea ce determină curăţirea corpului de toate reziduurile şi cauzează scăderea permanentă a greutăţii. "Nu-ţi fie frică, din slăbit nu moare nimeni!" – spunea dr. Pechthold.

Eu fac eforturi mari ca să aplic cu exactitate cele prescrise: mă scol la ora 6, fac o plimbare de dimineaţă de 100 – 250 m (după putere).

În fiecare seară stau afară, la aer, de la 18,30 pînă la ora 22 şi acesta e timpul potrivit pentru vizită.

Dr. Pechthold spune: "Nu e boală care să nu poată fi lecuită, sînt numai bolnavi care nu pot fi lecuiţi".

Eu cred că sînt printre bolnavii care pot fi lecuiţi!

IZU
Kibutz Reshafim 1988

AI FI CREZUT OARE?

O LOCUINŢĂ MARE, PENTRU CEI ÎN DREPT, ÎN CENTRUL ŢĂRII, ÎNCEPÎND DE LA

52,000 $ CUPRINZÎND I.V.S. ŞI DEZVOLTARE

• SHANA TOVA •

BUSTAN NATANIA
LOCUINŢE DE 3 ŞI 4 CAMERE ÎNTR-O ZONĂ LINIŞTITĂ. ÎN ŞIKUN VATIKIM NATANIA. CLĂDIRE DE 6 ETAJE CU LIFT, CAMERĂ DE SPORT, CONSTRUCŢIE CU BLOCURI ITUNG, ETC.

POFTIŢI LA FAŢA LOCULUI
SĂ NE VIZITAŢI SÎMBĂTA
ÎNTRE ORELE 10 – 13

NOILE MAŞCANTE ACTUALIZATE ALE MISRAD HAŞIKUN VĂ APROPIE DE O LOCUINŢĂ MARE ÎN CONDIŢII CARE NU TREBUIE SĂ FIE RESPINSE

BIROUL DE VÎNZĂRI NATANIA:
STR. DIZENGOFF 33 TEL. 053/ 616716 – 24802

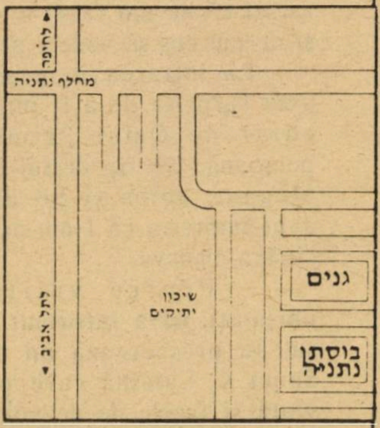

חן-לז

החברה לבנין ונכסים מישור החוף בע"מ

MAR LAZ • NOUA TAHANA HAMERCAZIT • TEL AVIV, STR. LEVINSKI 102
DESCHIS ÎNTRE ORELE 9 – 17, FĂRĂ ÎNTRERUPERE. TEL. 03/371085-8

Omul preistoric ne prezice un VIITOR STRĂLUCIT

Luna trecută, Regia rezervațiilor naturale ne-a făcut onoarea de a ne invita la inaugurarea "Peșterii Omului Primitiv" din regiunea denumită "Nahal Hamearot" de pe muntele Carmel. Din păcate, nu ne-am putut duce la inaugurare (eram foarte triști în ziua respectivă căci se anunțase scoaterea din programul televiziunii a serialului "Dynasty") și am regretat deoarece ne-am fi întîlnit acolo, ca la orice premieră, vernisaj sau inaugurare de ceva nou, cu diferite personalități simandicoase ale epocii contemporane și ale celei primitive. Dar bunul Dumnezeu ne-a ajutat și după cîteva zile s-a anunțat că "Dynasty" va continua totuși să fie prezentat, astfel că ne-am făcut o zi liberă și ne-am dus să vedem peștera.

La intrarea în peșteră am avut surpriza de a fi întîmpinați chiar de Omul Primitiv în persoană. Un tip destul de bine, elegant, voios și pe care am avut impresia că l-am mai văzut cîndva, undeva.

– Pentru vizitatorii obișnuiți, ne-a informat domnia sa, se proiectează un film de Sunet și Lumină care prezintă viața și fazele de dezvoltare ale omului primitiv. Dar pentru dvs. voi face eu însumi oficiul de ghid. De acord?

Am acceptat această favoare, foarte bucuroși că cel puțin Omul Primitiv ne apreciază la justele noastre valori mari.

– Urmați-mă! ne-a spus domnul Om Preistoric. Emoționați-vă, căci ne întoarcem cu vreo 200 de mii de ani în urmă. Iată peștera în care mi-am dus traiul! Neelectrificată, se-nțelege. Beznă ca pe-o stradă din București la 7 seara. Aprovizionarea cu de-ale gurii era la fel de grea ca la Varșovia. Stăteam la coadă la animale antedeluviene. Ne urcam pe stînca asta și urlam de foame atît de tare pînă ce animalele se speriau și cădeau acolo jos, în prăpastie și mureau. Atunci noi, cu nevestele noastre, cu copiii noștri precoci, coboram în prăpastie și ne făceam aprovizionarea alimentară din animalele decedate. O viață destul de grea, dacă e să spunem adevărul.

Văd de altfel că aceste animale nu mai există. Azi dacă se descoperă un os de brontozaur sau dinozaur, îl expuneți în muzee sau îl vindeți pe dolari grei – ceea ce mă face să amețesc la gîndul că puteam fi milionar dacă nu eram atît de lacom atunci, în urmă cu 200 de mii de ani, cînd mîncam brontozauri fără economie.

Deodată ghidul nostru a tresărit și s-a oprit: în fața noastră era un schelet subțire, talia medie.

– Soția mea! a strigat Primitivul cu o emoție de care nu-l credeam capabil. O, cît de mult s-a schimbat, sărăcuța! A murit în floarea vîrstei de 20 de ani – atît era media de viață pe timpul meu. Se chema că a murit la adînci bătrînețe.

– Serios? ne-am mirat noi. Înseamnă că stăteați prost. Păi în epoca noastră media de viață e cel puțin dublă, adoni. Nu c-am vrea să ne lăudăm, dar la noi oamenii au toate condițiile să trăiască pînă la vîrsta cînd li se spune că nu mai sînt buni de nimic și că ar face bine dacă s-ar pensiona înainte de termen.

– Sînteți de invidiat. Din multe puncte de vedere sînteți de invidiat. Văd de exemplu că dvs. lichidați în aceste zile birocrația. Noi, primitivii, n-am reușit. Nu vă imaginați ce birocrație a fost aici încă de la descoperirea focului. Ca să frigi un bizon trebuia să ai protecție

– N-am să reușesc niciodată să învăț să umblu. Tot timpul mă calc pe mîini!

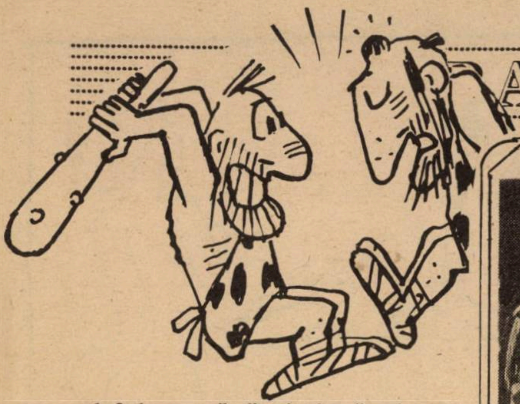

A HUMORULUI

– altfel nu căpătai două pietre ca să le freci şi să scoţi din ele o scînteie. Azi e mult mai uşor, după cum văd. Toţi aveţi pietre şi aruncaţi cu ele.

– Da, am progresat, ne-am civilizat, nu spunem că nu. Noi frigem bizonii în oven-grill, habibi. Nevestele noastre la 20 de ani abia încep săşi trăiască viaţa, să se emancipeze; îşi fac lifting, îşi leagă trompele şi se dedică unei cariere de manechin de modă sau luptătoare pentru independenţa Namibiei.

– Cuuum? se miră Omul Primitiv. Namibia încă nu şi-a căpătat independenţa? Incă acum 150.000 de ani era vorba s-o obţină.

– Nu te mai mira ca prostu-n tîrg, domnule! Ce-s 150.000 de ani în istoria omenirii? O clipă trecătoare. Dacă e să fim sinceri, multe alte lucruri nu am realizat noi de-atunci. Uite, au trecut 150.000 de ani şi încă nu am rezolvat problema "Cine este evreu".

Văzînd cît sîntem de modeşti, Omul Primitiv ne-a bătut prieteneşte pe umeri şi ne-a îmbărbătat:

– Are să fie beseder! Voi sînteţi oameni civilizaţi şi aveţi toate condiţiile ca să vă rezolvaţi problemele. Sînt sigur că nu vor trece nici 100.000 de ani şi veţi reuşi să lichidaţi şomajul, să vindeţi toate băncile şi societăţile de Stat. Nu-i exclus chiar ca peste 100.000 de ani iniţiativa de pace a d-lui Shamir să fie acceptată...

– De arabi?

– De americani.

INTERIM

CASA DE PĂRINŢI

«NVE ESTER»

HOLON – STR. HAMAPILIM 3
TEL. 5037253

נא

La NVE ESTER: Vîrstnici – slăbiţi şi independenţi
La NVE ESTER: Atmosferă plăcută, casnică
La NVE ESTER: Îngrijire medicală – soră, medic
La NVE ESTER: Vîrstnici din toate comunităţile
La NVE ESTER: Asistente din toate comunităţile
La NVE ESTER: În cursul zilei, tămăduire prin ocupaţie

DE CE SĂ AŞTEPTAŢI DACĂ ESTE POSIBIL SĂ ÎNCERCAŢI ?
POFTIŢI, CONTACTAŢI-NE!
PREŢURI POPULARE

• SHANA TOVA •

BIJUTERIA PERETZ

UNEAZĂ CLIENŢILOR, RUDELOR ŞI PRIETENILOR
• SHANA TOVA •

BIJUTERIA
PERETZ

PETAH TIKVA, REHOV HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ VARIATĂ DE
CEASURI ŞI BIJUTERII
PREŢURI MODERATE
VISA ŞI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEŞTE

● BULĂ

Bulă se întoarce de la şcoală bucuros:– Tată, dimineaţa în drum spre şcoală, am găsit un portofel plin cu bani!

– Nu ţi-am spus eu proverbul: "Cine se scoală de dimineaţă, departe ajunge"?

– Da, dar cel care a pierdut portofelul s-a sculat şi mai de dimineaţă!

●

Profesoara îi întreabă pe elevi dacă ştiu să imite animalele.

– Eu nu ştiu, spune Bulă, dar bunicul meu ştie să facă ca uliul!

– Să vii mîine cu bunicul la şcoală!

A doua zi, Bulă se prezintă cu bunicul în clasă.

– D-ta şti să faci ca uliul? îl întreabă profesoara pe bunic.

– Habar n-am!

– Bunicule, intervine Bulă, ia spune, de cînd n-ai mai avut de-a face cu o femeie?

– Uliuuuu!!

ADRIAN LUCACI

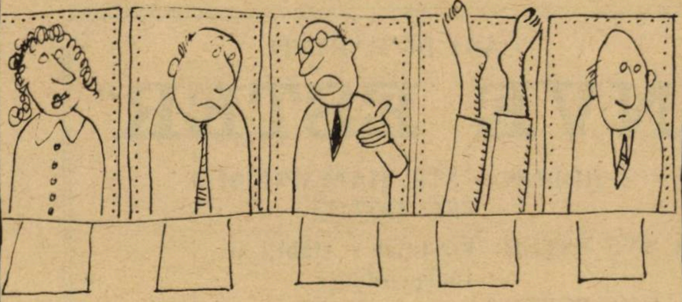

POATE EL ŞTIE CEVA CE NOI NU ŞTIM!

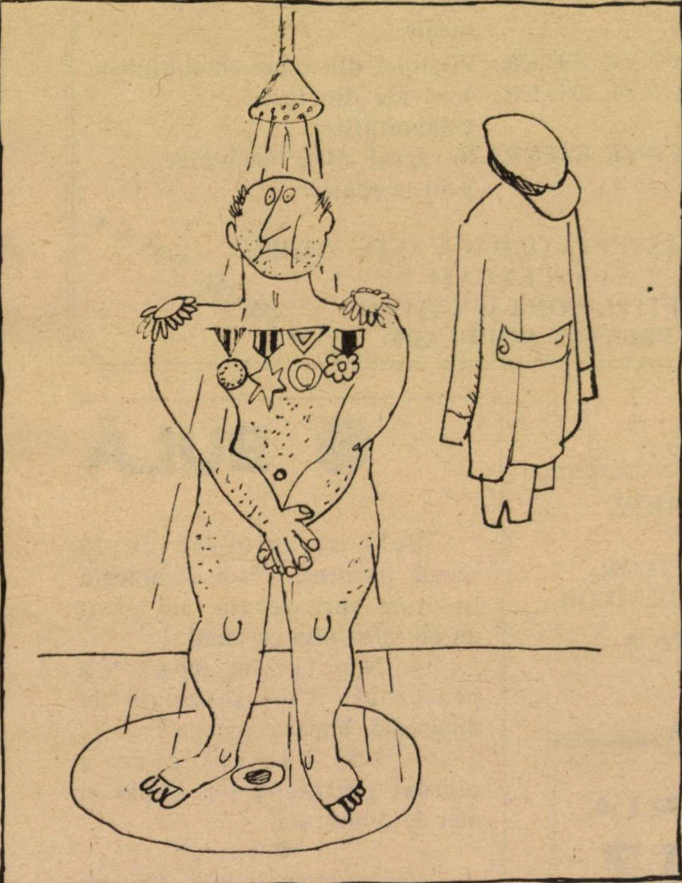

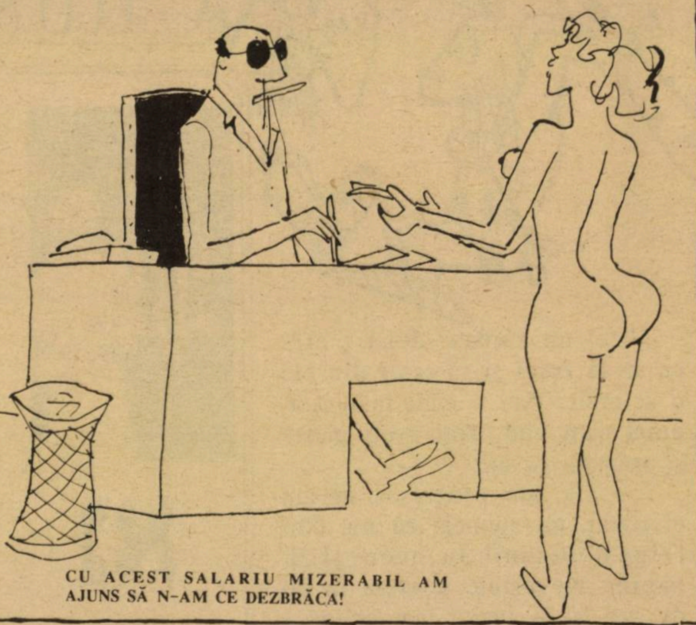

CU ACEST SALARIU MIZERABIL AM AJUNS SĂ N-AM CE DEZBRĂCA!

– D-LE COMISAR, AM FOST VIOLATĂ!
– DE CE?

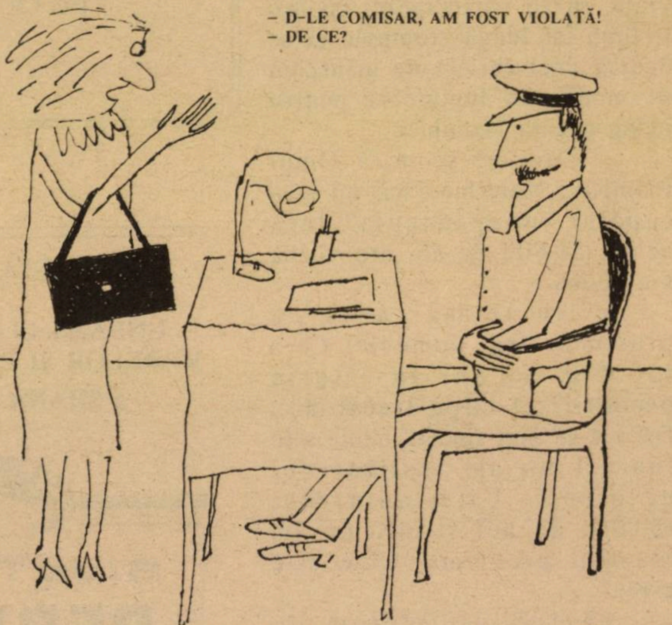

NICI O FAŢĂ CUNOSCUTĂ, ASTĂZI!...

UN MUZEU AL ISTORIEI EVREILOR ORIGINARI DIN ROMÂNIA

CRONICĂ DE ALIA

Ideea unei Case a judaismului românesc (cuprinzînd, fireşte, şi un muzeu) a ajuns – în sfîrşit! – pe agenda *alialei*.

Printre partizanii lăcaşului se numără şi corespondentul nostru M. Simion, din Petah Tikva, om cu experienţă în domeniul muzeistic. El ne-a trimis un mic "plan tematic" al visatei instituţii. E un punct de reper în spaţiu. Şi, fără îndoială, o bază de discuţie:

●

Muzeul trebuie ridicat pe următoarele principii generale:

– Ne vom referi la evreii originari din România, în graniţele sale dintre cele două războaie mondiale (concret: Moldova, Muntenia, Oltenia, Transilvania, Banat, Maramureş, Bucovina, Basarabia şi Dobrogea);

– Ne vom referi la evreii originari din România, inclusiv cei care au emigrat în diferite ţări ale lumii (nu numai în Israel);

– Ne vom referi la evreii originari din România, nu numai cei care au trăit şi au activat în cadrul iudaismului, dar şi cei care asimilîndu-se cu alte popoare sau credinţe, au contribuit la renumele comunităţii ai căror originari au fost;

– Muzeul nu va fi numai o expoziţie permanentă, – ci şi un centru de activitate culturală şi de documentare, editură, presă, legătură cu organizaţii de tineret şi şcoli;

– Muzeul va trebuit să fie rodul participării majorităţii evreilor originari din România (atît din Israel cît şi din străinătate). La realizarea lui trebuie să participe activ istorici, cercetători, scriitori şi ziarişti, oameni de artă, arhitecţi şi ingineri, tehnicieni, meseriaşi, – dar vinderea de "cărămizi" la o valoare simbolică (să zicem 5 şekeli) va face să simtă fiecare participant că a pus efectiv o cărămidă la realizarea acestei instituţii culturale.

Vizitarea muzeului va trebui să convingă atît pe vîrstnici, cît şi mai ales pe cei din generaţia tînără şi următoarele că:

Ne mîndrim cu originea noastră, sîntem mîndri că facem parte din acest trib.

Ce ar trebui să cuprindă Muzeul, în faza iniţială?

Alăturat o schiţă de tematică, *o bază de discuţie* pentru colectivul care va concepe şi realiza Muzeul:

SCHIŢĂ DE TEMATICĂ
pentru un Muzeu de Istorie a evreilor originari din România

A. Evreii în România

1. Primii evrei pe teritoriul României (aduşi ca soldaţi sau sclavi de către Legiunile Romane care au ocupat Dacia). Materiale documentare se află în muzeele din Oraviţa, Timişoara, Budapesta, Viena etc.

2. Evrei aduşi din Europa, activînd la curţile Domneşti sau ▷

Vedere de la Muzeul Evreilor din Babylon. M. Simion a lucrat acolo; şi ştie cum se înalţă asemenea Casă...

boierești, înainte și în timpul dominației Otomane.

3. Migrația evreilor din sudul Dunării (sfaradim) și a celor din Așkenaz, dinspre nord, – și așezarea pe teritoriul României.

4. Creșterea numărului lor, dezvoltarea și transformarea în populație:

– organizarea vieții lor sociale și comunitare;

– ocupații și profesii;

– lupta politică pentru obținerea de drepturi cetățenești;

– relații cu populația dominantă, persecuții și represiuni;

– religie și cultură;

– bresle, societăți de ajutor etc.;

5. Participarea la dezvoltarea politică, socială, economică și culturală a societății românești:

– figuri importante de evrei, fruntași ai vieții politice;

– cărturari, scriitori, poeți, filozofi, artiști plastici, compozitori, dramaturgi, actori, etc., contribuind la dezvoltarea culturii românești. În paralel, la dezvoltarea culturii iudaice, a limbii idiș;

– cercetători, medici, ingineri, oameni de știință evrei, care au contribuit la dezvoltarea științei românești;

– figuri de luptători evrei pentru libertate și eliberare socială (bresle, organizații și partide muncitorești, lupta parlamentară, presa etc.);

– figuri importante de oameni de cultură și de știință evrei, originari din România, care au ajuns celebri în alte țări.

6. Mișcarea sionistă:

– organizarea și activitatea pe teritoriul României;

– diferite curente și mișcări;

– presa, publicații, activitate propagandistică;

– prima alia către Eretz Israel și următoarele.

7. Holocaustul și urmările sale asupra populației evreiești de peste 800.000 suflete:

– persecuții și pogromuri;

– legile rasiale;

– deportări, execuții, distrugere fizică;

– distrugerea comunităților.

8. Eliberarea, supraviețuitorii.

Începutul marii alia către Israel

B. Evreii originari din România în Eretz Israel și Statul Israel:

– prima alia și primele așezări;

– imigrările ulterioare și noile așezări create de evreii români;

– marea alia din anii 1945 – 48 și integrarea în societatea israeliană;

– contribuția lor la dezvoltarea Statului Israel.

Acest capitol B, expus pe scurt aci, va trebui să ocupe 50 – 60% din Muzeu, baza tematică și documentară constituind-o lucrările în curs de editare.

ÎNTREBĂRI (MULTE) DE LA BEER SHEVA

Momentul acesta, pe care-l trăim cu toții, de *renaștere* a HOR-ului și, în genere, a vieții de trib ridică, așa cum e firesc în asemenea împrejurări, o seamă întreagă de întrebări (între altele – problemă ce pasionează pe mulți – care sînt raporturile dintre C.O.R., animat de Artur Israilovici, din conducerea supremă a Histadrutului, și HOR-ul nostru cel de toate zilele?). O scrisoare primită zilele trecute la redacție din partea d-rului Elias Erwin, unul dintre cei mai bătăioși activiști ai alialei din Beer Sheva, fire pasionată... și neconformistă, cuprinde în chip de întrebări adresate lui Uri Eliav, președintele HOR, cîteva din nedumeririle și "cestiunile la ordinea zilei" ale *tribului.*

Reproducem vreo zece din ele mai jos, așteptînd, nu mai puțin interesați decît d-rul Erwin, răspunsurile celor de la "centru":

1. Ce este HOR-ul și care este menirea lui?

2. Ce deosebire există între HOR și COR (președinte dl. A. Israelovici), privind activitatea lor?

3. Dacă HOR și COR au *un statut* după care se conduc? *Unde poate fi obținut*, în caz afirmativ?

4. Ce posturi de conducere există în centrala HOR pe țară și în snifurile din țară? Cînd se fac alegerile pe țară (Conferința

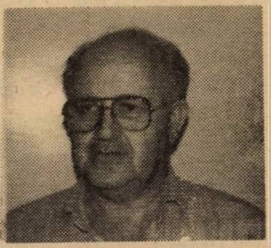

Artur Israelovici: ce deosebire este între HOR și COR?

pe țară) și cînd se fac în snifuri? La cîți ani se repetă alegerile?

5. Cum se fac aceste alegeri pe țară și cum se fac în snifuri? Prin vot deschis, prin intermediul urnelor de votare, etc.?

6. Cine poate fi membru al HOR și cine al COR? Cine poate fi ales? Se poate alege același candidat și la COR și la HOR?

7. Un președinte HOR de la un snif poate cumula mai multe posturi de conducere? De exemplu: deputat la primărie, ▷

preşedinte COR şi preşedinte HOR?

8. Care este modul de conducere al HOR-ului central şi cum ţine legătura cu snifurile?

9. Membrii HOR şi COR cotizează?

10. Cum ajută Centrala HOR snifurile din punct de vedere bănesc?

IERUSALIM – BUCUREŞTI

Succesele *noastre* nu înseamnă numai succesele celor aflaţi în Israel: oamenii de valoare ai tribului trebuiesc cinstiţi oriunde ar trăi şi trudi spre binele sionismului.

Este o idee înţeleasă din ce în ce mai bine în rîndurile HOR-ului. Este o idee care a făcut, de pildă, ca adordarea unei înalte distincţii rabinului-şef Dr. Moses Rosen să fie salutată de conducerea HOR-ului printr-un mesaj de firească solidaritate:

"Sîntem mîndri – scrie Uri Eliav – şi vă felicităm pentru primirea premiului ministrului Cultelor şi vă urăm, în numele originarilor din România trăind în Israel, viaţă îndelungată.

Am participat la marea adunare şi am văzut onoarea mare pe care vi-o acordă societatea şi conducerea Statului şi aceasta se reflectă asupra tribului mare al originarilor din România în Israel".

Ne-ar face plăcere ca această *deschidere* să continue cu îndrăzneală şi mintea eliberată de "dogmatisme". Sînt în lume, la Montreal şi la Paris, la München şi la New York nenumăraţi fii de valoare ai judaismului românesc pe care un cuvînt de preţuire din partea Centrului din Israel i-ar face să simtă că nu sînt singuri, că fac parte, pe deplin, din familia *tribului...*

D. BEN.

Sărbători vesele vă oferă volumul de umor

LĂSAŢI IORDIMII SĂ VINĂ LA MINE
de I. Voledi-Vardi

Tiraj strict limitat. Comandaţi cartea din timp, expediind un cec de 25 şkalim la P.O.B. 2066, Kiriat Şaret, Holon 58120 sau telefonaţi la 03/806016.

RESTAURANTUL
«SHALOM»

TEL AVIV
DEREH PETAH TIKVA 90
TEL. 5617390
VĂ INVITĂ SĂ PETRECEŢI
O SEARĂ PLĂCUTĂ CU
RENUMITA CÎNTĂREAŢĂ
DIN ROMÂNIA

LIZICA GAMAN

DE LA "CERBUL CARPATIN"
BRAŞOV
UN PROGRAM SPECIAL DE MUZICĂ POPULARĂ
MUZICĂ UŞOARĂ ŞI INTERNAŢIONALĂ
ŞI CU UN CÎNTĂREŢ IUBIT DE DUMNEAVOASTRĂ
CARE NU SE MAI CERE PREZENTAT

JEAN PĂUNESCU

DE LA TEATRUL "CONSTANTIN TĂNASE"
CONDUCEREA MUZICALĂ:

IONEL BEER

Deschis zilnic de la ora 12 – prînz pînă după miezul nopţii (inclusiv sîmbătă)
În fiecare sîmbătă seara, masă completă + vin – 35 şekeli de persoană
Primim comenzi pentru orice fel de festivităţi

ANTREN ★ VOIE BUNĂ ★ DANS

DORIM ÎNTREGII NOASTRE CLIENTELE
SHANA TOVA ŞI HAG SAMEAH!

Ce mai face OTTO STARK?

Geniu?
Om care taie frunza la cîini?
Orşicum, situaţia *ole*-ului erudit Otto Stark reprezintă un caz "clasic" de neadaptare la mediu.
Un divorţ total între intelectual şi societate.
Total.

Stăteam într-o dimineaţă toridă de vară de vorbă cu cîţiva prieteni, la o ceaşcă de cafea într-o cofetărie din Tel Aviv: un cunoscut medic, literator în timpul liber, şi soţia lui; o prietenă din România, autoare de eseuri literare foarte gustate, şi subsemnata. Vorbeam "à battons rompus" de unii şi de alţii, în cea mai mare parte de oameni ai cuvîntului scris, răspîndiţi pe diferite meridiane ale lumii.

– Îmi pare rău că nu i-am spus şi lui Stark să vină, am menţionat eu la un moment dat. Nu Stark de la Televiziunea Română: Otto Stark, poetul.

– Îl cunosc pe Otto, e un geniu, rosti medicul pe un ton categoric.

– Ba eu zic că e un tapeur, un leneş care nu vrea să muncească, aşa cum fac atîţia alţii, ripostă soţia doctorului. A rîvnit la o sinecură şi neobţinînd-o, preferă să taie frunză la cîini.

– N-ai dreptate, Otto nu poate fi judecat după criteriile curente, ripostă prietena din Bucureşti, care îşi aminti că-l cunoscuse şi ea într-o vară la Sinaia, unde scriitorul îşi petrecea o bună parte a timpului lucrînd şi şuetînd, cam ca Geo Dumitrescu, autorul volumului de mare ecou în epocă, "Libertatea de a trage cu puşca". Otto nu are simţul realităţii, ca dumneata şi ca mine, continuă ea. Din totdeauna a trăit în lumea lui, o lume tapisată cu cărţi – şi, de fapt, cred că nici nu şi-a dorit vreodată altceva. Pentru el, valorile materiale, sociale, etc., nu contează. Apropos, ce mai face acum, pe unde se află? Începui să le povestesc la toţi ceea ce ştiam despre Stark din perioada cînd ne mai aflam împreună la acelaş Merkaz Klita din Aşdod: un număr bunişor de ani, aş putea spune, în care aşteptările lui confruntate cu nişte realităţi neprevăzute – în primul rînd pe planul respectului pentru omul de cultură – s-au soldat cu tot atîte frustrări; ele au transformat într-un depozit de amărăciuni şi nedisimulată agresivitate un om a cărui binevoitoare jovialitate şi aparent nelipsită bună dispoziţie, colorînd un fizic anodin (craniu pleşuv, ochi cam spălăciţi sub ochelarii de modă veche, statură joasă, uşor adusă de spate, plus o totală lipsă de atenţie pentru aspectul vestimentar) mă izbiseră plăcut la un prim contact.

Încă de pe băncile şcolii îşi descoperise pasiunea devoratoare pentru lectură care nu avea să-l părăsească niciodată, împreună cu vocaţia de propagator de cultură. Dacă ne este permis să vorbim de "genialitate" (oh! ce cuvînt mare pentru oameni mici) în cazul lui Stark, ea se constituie dintr-o uluitoare capacitate de cuprindere şi uşurinţă în asimilarea şi prelucrarea a tot ce este mai important din ce a produs creierul uman în diferite domenii ale cunoaşterii, de la psihologie la ştiinţele sociale, şi la filozofia marilor angoasaţi moderni, de la arta şi literatura Greciei antice pînă la avantgardă, dela poezia orientală veche, inclusiv din epoca biblică, pînă la titanii prozei nord şi sud-americane sau operele scriitorilor dizidenţi ai secolului XX. (Stimulat de marile modele, începu el însuşi să lucreze, pe cînd se mai afla încă în Merkaz Klita, la un roman politic inspirat de realităţile româneşti; dar se pare că nu-i reuşi, căci – îmi povesti recent –, nemulţumit de ceea ce făcuse, aruncase la coş aproape o mie de pagini).

Frecventînd încă din liceu cursurile de umanistică ale universităţii bucureştene, atunci cînd sosi vremea înscrierii la facultate socoti – cu teribilismul propriu vîrstei, dar şi temperamentului – că nu mai are ce învăţa. Atît pe şantierul pe care se angajă să lucreze, cît şi mai tîrziu, în alte împrejurări, descoperi în rîndurile tineretului neşcolit o sete de învăţătură pe care nu încetează să o compare (fără circumstanţele atenuante sau explicaţiile invocate de unii, precum opoziţia unt – nevoie de cultură) – cu aceea ce îi pare cvasitotala indiferenţă de aici. Acel "mai tîrziu" de care pomeneam, a reprezentat una din epocile vieţii sale de care îşi aminteşte cu cea mai mare nostalgie: perioada cînd, mînat de un entuziasm tineresc şi de o autentică generozitate (mai dăinuie oare?) pleacă la Hunedoara – de data asta *după* absolvirea Facultăţii de litere – pentru a preda franceza la un liceu din citadela muncitorească. Vorbea cu elevii săi despre

▷

Phedra, Mme Bovary, iar serile continua discuţiile la o halbă de bere cu noii săi prieteni din rîndul tinerilor muncitori, pe unii dintre ei învăţîndu-i de asemenea să vorbească franţuzeşte – fireşte pe gratis.

Îşi însuşi la rîndul lui, aproape "fluierînd", o grămadă de limbi străine, vechi şi moderne, în cea mai mare măsură prin confruntarea diferitelor ediţii bilingve ale marilor opere, fie că e vorba de "Wilhelm Meister" sau de Vechiul Testament. Căci, dacă nu se exprimă curgător în germană, de pildă – şi nici în ivrit –, Stark ar considera o impietate să citească pe Goethe altfel decît în original. Recent, a publicat în "Izvoare" versiunea românească a unor psalmi din manuscrisele de la Marea Moartă, după ce, încă în primul an de la sosirea sa în ţară, îi apăruseră tălmăciri din versurile lui Yehuda Halevi, Ibn Gvirol, Ibn Ezra şi ale altor poeţi ebraici ai Spaniei secolului 11–13.

SĂ ÎNVĂŢĂM LIMBA PERSANĂ CÎNTÎND!

În România, dincolo de cîteva studii şi piese de proză scurtă răspîndite prin reviste şi strînse ulterior în volum, rodul muncii sale susţinute pe o întindere de aproape 14 ani l-a constituit apariţia a două volume de traduceri din poezia persană veche, care au stîrnit o oarecare vîlvă în cercurile literare.

Persana fără profesor? Ba nu, în cazul în speţă avusese un profesor – voluntar –, o tînără iraniană refugiată temporar în România după căderea lui Mossadik. De la persana veche ajunsese din aproape în aproape la orientalistică în general. Sosise în Israel plin de optimism, sperînd că îşi va putea valorifica şi continua studiile în această direcţie şi obţine, fireşte, mijloacele minimale pentru a o face.

Nu pregetă să bată la fel de fel de porţi, în primul rînd la Ierusalim, dar şi în Tel Aviv; pe la rude şi prieteni, pe la cunoştinţe ale cunoştinţelor, majoritatea originari din România, oameni cu poziţii de putere în universităţi, primării, Sohnut şi alte organisme.

Peste tot – relata el – i s-a întors spatele într-o formă sau alta. Cărţile nu aduc de mîncare, caută altceva – acesta era firul roşu al răspunsurilor pe care le primea. Iacă, eu unul, de cînd am venit în Israel nu mai citesc nimic, i-ar fi spus un văr al său din Ierusalim, profesor de matematici la un liceu important. La care Stark, care are obiceiul să înjure omul în faţă cu năduf, folosind eventual în continuare apelativul d-voastră, l-a făcut pe profesorul din Ierusalim idiot şi imbecil, formulă de "politeţe" la care apelează, pare-se pe o scară tot mai largă.

Lumea se supără pe el, şi el e supărat pe lume. Întrebîndu-l în mai multe rînduri de ce nu publică studii, eseuri, comentarii, mi-a răspuns că nu are pentru cine să o facă. Cititorul de limba română nu-l interesează, iar la alţii nu are acces aici. A revenit, îmi mărturisea nu se mult, la vechile pasiuni: traduce din Omar Kayam, în izolata locuinţă din Petah Tikva, pe care o împarte cu bătrîna lui mamă, ascultă posturile de radio străine, citeşte tomuri masive (se făleşte cu o bibliotecă nou creată aici, care ar putea să rivalizeze cu colecţiile celor mai pretenţioşi bibliofili) şi se preumblă printre livezile şi păduricile din jurul casei. Din cînd în cînd – cîte o raită la Tel Aviv, unde dă iama prin librării şi anticariate.

"Trăiesc într-o închisoare, o închisoare nobilă, ce-i drept, – între cărţi – dar nu mai puţin închisoare", şi-a definit el existenţa.

GINA SEBASTIAN-ALCALAY

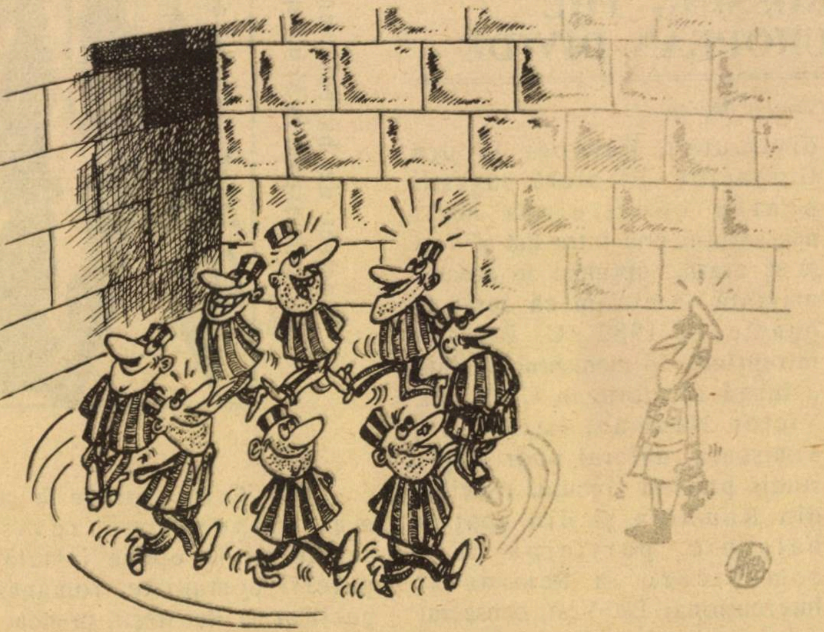

NOI

etc.

*** Prezența în lume a condeierilor din *trib* e din ce în ce mai vie. Și remarcabilă. Dr. Michael Shafir, politolog, unul dintre cei mai importanți analiști ai estului european din anii noștri, a publicat în revista olandeză "Coexistence" un amplu eseu despre "legitimitatea politică" a regimurilor din Răsărit. Diplomatul Corneliu Bogdan, fost mulți ani (1967 – 1976) ambasador al României la Washington semnează în cunoscuta revistă americană "Foreign Policy" (nr. 75, vara 1989) un studiu privind

FOREIGN POLICY

NUMBER 75 SUMMER 1989

CROSSING THE EUROPEAN DIVIDE

by Corneliu Bogdan

diviziunea Europei la ora Gorbaciov. El oferă sugestii pentru construirea mult necesarului pod între Est și Vest și se arată... optimist în această privință. Amintim că ieșit la pensie în 1982, C. Bogdan întreprinde în momentul de față o lungă călătorie în U.S.A. Dr. Victor Neuman, istoric din Timișoara, autorul unor ample studii privind trecutul evreilor din România și din spațiul balcanic, participă cu o comunicare la Seminarul Internațional Est-Vest, consacrat culturii iluministe europene și organizat în Berlinul de Vest de către "Voltaire Fondation".

Criticul S. Damian (Druckman) din Heidelberg, prezență rară în arena publicistică, semnează în revista română "Dialog" din Germania (redactor-șef I. Negoițescu) o analiză de mare finețe (și curaj spiritual) a ultimului roman al scriitorului C. Țoiu, analiză din care aflăm nu fără surprindere, că prețuitul romancier de la București s-a lăsat cucerit de o anume modă, cochetînd cu "ideologia" legionară a anilor 30 – 40. În aceeași revistă (bună, bună) întîlnim semnătura Ilenei Vrancea, de la Ierusalim. Istoric literar serios, autoare a cîtorva cărți cu răsunet despre criticii literari E. Lovinescu, G. Călinescu ș.a., Ileana Vrancea discută în "Dialog" pe marginea raporturilor dintre putere (Partidul Comunist) și intelectualitate de pe vremea "obsedatului deceniu" (anii 50).

*** O apariție nouă pe pereții amatorilor de pictură din Statele Unite: Mimi Sharaga-Maxy. În urma unei expoziții organizată din inițiativa animatorului de artă Marcel Sulițeanu, în sala "Centrului Comunității Evreiești" din Minneapolis, Minnesota, criticii locului, ca și colecționarii au descoperit ceea ce noi știm mai demult și anume că pictorița din Herzlia este o valoare de mîna întîia. Succesul expoziției ne-a fost confirmat prin tăieturi din ziarele din Minneapolis (orașul "snob" la al cărui celebru teatru lucrează, în paranteză fie spus, de mulți ani, regizorul Liviu Ciulei...) iar cota artistei e în creștere. În atenția colecționarilor de la noi: un tablou de Mimi Sharaga-Maxy reprezintă o investiție bună.

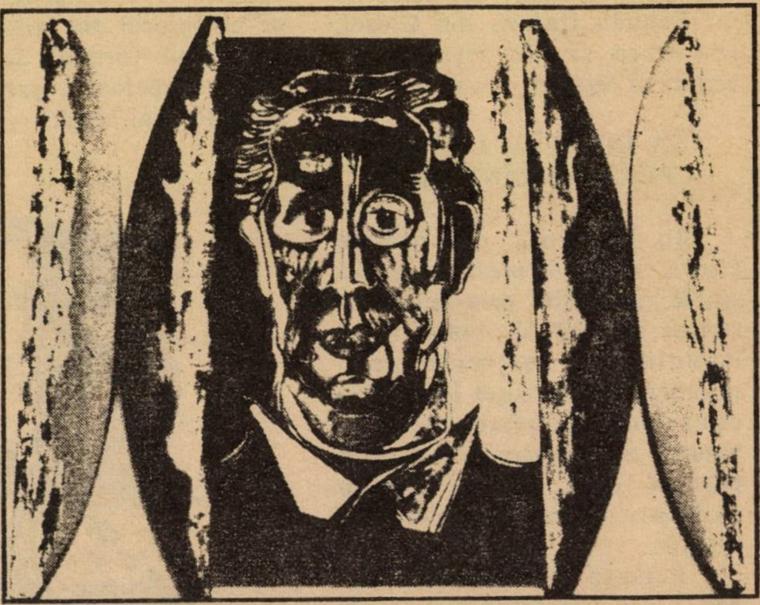

"Portret de bărbat": una din lucrările expuse la Minneapolis

*** "Critic literar la cele mai importante reviste românești în epoca instalării puterii comuniste, romancier publicat la București, premiat la Roma și tradus în germană, Jacob Popper (exclus din partid în 1951 pentru cosmopolitism și origine socială nesănătoasă), trăiește astăzi la München. Vreme de douăzeci de ani el a redactat emisiuni politice și culturale pentru România la radio "Europa Liberă". "Astăzi, corespondent în Germania Federală al revistei israeliene în limba română "Minimum", Jacob Popper se consacră în ▷

exclusivitate scrisului şi reflexiei".

Asa începe un mare interview pe care Popper, aflat nu de mult la Paris, l-a acordat cunoscutului lunar francez "L'Arche". Tema convorbirii: analiza fenomenului românesc din zilele noastre. Între altele, cîteva observaţii pe marginea antisemitismului: "Primele semne ale unui antisemitism ‚oficios' – observă Popper – au apărut în rîndurile ‚mediei'... Mai întîi prin omisiuni semnificative. Astfel, din 1966, decernarea Premiului Nobel pentru literatură lui S. Agnon (...) a fost trecută, în mod voit, sub tăcere. Pe urmă "haidamacii" (...) au început să-i atace deschis pe oamenii de cultură evrei, acuzîndu-i de necunoaşterea "tradiţiilor naţionale" şi de "ignorarea limbii române" (...) apoi presa a trecut la insulte şi chiar la incitare la crimă. Astfel, în 1986, organul aşa-zisului tineret comunist a publicat, sub semnătura unui anume Petre Ivancu, un poem intitulat "Patria" unde autorul nu se mulţumea să evoce cu nostalgie pogromurile din 1941, dar îşi exprima dorinţa de a asista la repetarea lor (...) Bineînţeles, majoritatea românilor nu sînt responsabili de acestea, tot aşa cum nu este răspunzător ansamblul cetăţenilor sovietici de activităţile organizaţiei "Pamiat"...

*** Milton Lehrer, "Ardealul, pămînt românesc". Vă mai amintiţi? În 1944 apărea la Bucureşti această carte aparţinînd unui gazetar american, născut din părinţi din *trib*, şi dornic să apere (omul era şi jurist) dreptul românesc asupra Transilvaniei. Multe din paginile acestei cărţi„ temeinic documentate au fost traduse şi folosite de delegaţia română la Conferinţa de Pace de la Paris, unde se hotărau noile frontiere.

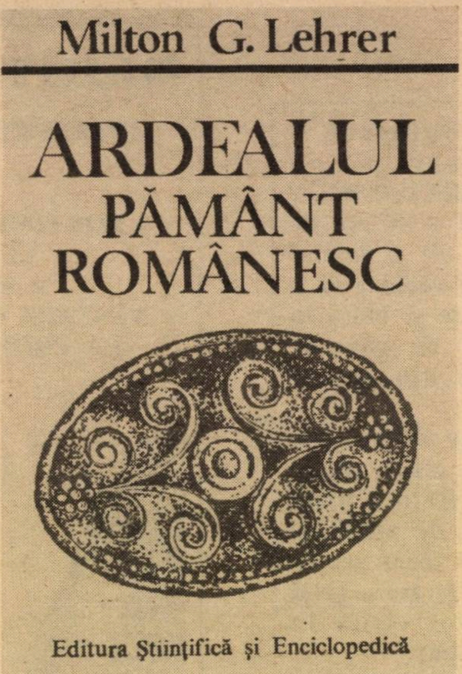

Acum, după 45 de ani, a apărut la Bucureşti ediţia a doua a cărţii. La festivitatea de lansare, organizată la Biblioteca Centrală de Stat, a fost remarcată prezenţa d-nei Edith Lehrer, văduva autorului, astăzi în Israel, invitată în semn de preţuire pentru opera gazetarului. A fost remarcată de asemeni, absenţa patrioţilor înfocaţi gen Corneliu Vadim-Tudor, cărora cartea veneticului pro-român le deranjează sentimentul şi viscerele.

*** Aşadar, anul nou. De obicei, în asemenea împrejurări ziarele se gîndesc la "omul anului" sau la "evenimentul anului". Noi ne-am gîndit – de ce nu? – la "bancul anului". Nu se poate spune că cele 12 luni din urmă ar fi fost lipsite de humor. Şi satiricii noştri de profesie (jos pălăria!) şi Bulă şi-au făcut datoria aşa cum se cuvine. Dar, trecînd în revistă manifestările de haz ale anului ce-a trecut, alegerea noastră s-a oprit (să ne ierte şi humoriştii şi Bulă) asupra unui... anunţ. Un anunţ publicitar, apărut în "Viaţa noastră" din 28 aprilie 1989. Un anunţ care a bucurat nespus sufletul nostru, făcîndu-ne să-l încoronăm cu premiul I la veselie:

IUJU MOSCOVICI TURCU (MANOLIU),

DIN BIRLAD, BUCUREŞTI, IERUSALIM, AMINTEŞTE PE ACEASTĂ CALE, RUDELE, PRIETENII ŞI CUNOSCUŢII, ANIVERSAREA — LA DATA DE 4 MAI 1989 — A 15 ANI DE LA PRONUNŢAREA DIVORŢULUI SĂU.

Tot pe această cale, exprimă sincer, recunoştinţă şi mulţumiri, DORINEI — fosta lui soţie — fiica lui Rudy Averbuch, cunoscutul moşier, cerealist şi comerciant, de peste „PODUL BULIGA" din oraşul Bîrlad, pentru profunda ei înţelegere a situaţiei şi pentru colaborare deplină în timpul procesului.

DE ASEMENEA, TRANSMITE D-LUI DOCTOR DIDY ROZENŢVAIG, BUNUL ŞI DISTINSUL EI — ACTUAL — SOŢ, URĂRI DE SĂNĂTATE, MULTĂ PUTERE ŞI VIAŢĂ LUNGĂ.

— FELICITĂRILE LA IERUSALIM, P.O.B. 3699 —

▷

Bucata amintită nu are rival decît un anunț din 1982, apărut în același cotidian vioi:

Distinsei comoare din Botoșani – CLARICUȚA GRIMBERG, împreună cu renumitul specialist de mezeluri HAIMANICĂ (HERMAN), cu ocazia aniversării a 40 ani de căsătorie, vă doresc tie Claricuța cît și soțului tău, cît și zînei care strălucește și radiază ca o stea medunică, mult noroc, sănătate și baftă la vînzarea mezelurilor speciale pe care le distribuiți în magazinul vostru din Ramat Eliahu.

Compasiune pentru degetele ce și le-a strivit Iacobuță săracu, așa de mult atașat scumpei Claricuțe, mamei și cum își mai ajuta părinții de la așa un mare birou de asigurări ce-l conduce. Eu pentru tot ce ați făcut pentru mine, vă sînt veșnic recunoscător și am o grijă părintească pentru voi și vă voi vizita în curînd. De la al vostru din Stockholm,

ZWY OSTFELD

Stockholm – decembrie 1982

*** Un număr nou, pe masa noastră redacțională, din buletinul "Hatzionut" scos cu remarcabilă tenacitate de pasionații grupați în jurul sinagogii Gutman din Tel Aviv. Printre colaboratori: rabinul Ephraim Gutman, Marius Mircu, S. Avny, Av. Scorțaru, Lucian Zeev-Herșcovici, Iona Catz, Iehiel Hamed, Solomon Șapira, Debora Landman, Rosh Peleg Iehuda, Iacob Gheller, Dr. I. Lehrer... Un sumar interesant, furnizînd informație bogată despre trecutul obștei evreo-române și despre prezentul ei, vin. Un sumar care ne face să regretăm că acest buletin (în fapt, o mică revistă cultă) nu este răspîndit și prin librării.

BIJUTERIILE «IȘAI»

ÎNTREPRINDERE DE PRODUCȚIE DE BIJUTERII

- SORTIMENT DE BIJUTERII DE AUR LUCRATE ȘI MANUAL
- MODELE ORIGINALE
- VINZARE CU AMĂNUNTUL, PRECUM ȘI LA PROPRIETARII DE MAGAZINE

La toate bijuteriile montate plata în 4 rate. Acțiune specială Curățirea bijuteriilor de aur gratuit!!!

• SHANA TOVA •

BAT YAM, B-DUL HAATZMAUT 51
TEL. 03/872964

ÎN NUMĂRUL VIITOR

NINA CASSIAN: Jurnal
Un eveniment. O exclusivitate "Minimum"

ERATA LA "TRIBUNA ROMÂNIEI"

În nr. 39/1 sept. a.c. al revistei bucureștene pentru străinătate "Tribuna României", a apărut un articol de Dan Tomescu consacrat noii piese de teatru "Ultimul set" de Marica Beligan.

Înfățișînd viața și opera scriitoarei, autorul scrie între altele: "(M. Beligan) semnează scenariul filmului "Șeful sectorului suflete" după piesa cu același nume de Aurel Baranga".

Cerînd scuze pentru intervenția noastră, de-aici din Orientul Mijlociu, în problemele interne ale prețuitului bilunar, precizăm că piesa "Șeful sectorului suflete" nu a fost scrisă de Aurel Baranga, ci de Al. Mirodan.

Înțelegem că Al. Mirodan are, în mintea unora, o mulțime de lipsuri (între care faptul că trăiește în Israel și nu iubește O.E.P.-ul), dar asta nu-i un motiv ca să-l jefuiești, fără tresărire de obraji, de "dreptul său de autor", atribuind altora paternitatea operelor sale literare.

Facem deci cuvenita îndreptare, sperînd că "Șeful sectorului bun simț și cinste elementară" de la "Tribuna României" va dispune publicarea eratei de cuviință în paginile frumos tipărite ale amintitei reviste.

Ghelderode), îl întîlnește pe Radu Beligan, cu care se căsătorește și se stabilește definitiv în România. Începe să publice interviuri, poeme și nuvele în „Luceafărul", „România literară", „Ramuri", „Săptămîna", „Tribuna", „Contemporanul" etc. Semnează scenariul filmului „Șeful sectorului suflete", după piesa cu același nume a lui Aurel Baranga. În 1967, publică romanul „Cenușa mea va fi caldă", la Editura „Eminescu". În 1968, traduce și adaptează în franceză volumul de poezii „Les mois de la semaine" de Aurel

Rubrică redactată de BEN IAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

SORIN TOMA

O MĂRTURIE, O MĂRTURISIRE

Continuăm publicarea extraselor din scrisoarea lui Sorin Toma, difuzată recent la radio "Europa Liberă". Partea publicată în numărul precedent se întrerupea după ce autorul, examinînd obiectivele politice ale lui Gh. Gheorghiu-Dej și metodele machiavelice folosite de el, arăta cum a reușit secretarul general al P.C.R. să cîștige încrederea lui Stalin și aprobarea acestuia pentru eliminarea din viața politică a grupului Ana Pauker, Vasile Luca și Teohari Georgescu.

(urmare din nr. trecut)

Încrederea lui Hrușciov, Dej a cîștigat-o prin condamnarea drept "contrarevoluționară" a revoluției democratice din Ungaria, prin puternicul ajutor politic și economic acordat imediat regimului Kadar, prin luarea în captivitate în România a lui Nagy Imre și a colegilor săi, care apoi, contrar angajamentelor luate, au fost predați autorităților maghiare, cu urmările cunoscute. Desigur, în această operație era prezent și al doilea obiectiv al lui Dej: de a împiedica propagarea febrei revoluționar-democratice și în România. Ceea ce a și reușit.

Consecința a fost că G. D. l-a convins pe Hrușciov că retragerea trupelor sovietice din România era nu numai posibilă, dar corespundea și intereselor URSS; de aici și pînă la "declarația de independență" din 1964 nu mai erau decît cîțiva pași. Și de astă dată G. D. țintea în mai multe direcții. El urmărea să zdruncine, în alianță cu China și, posibil cu conservatorii din conducerea PCUS, poziția internă și externă a lui Hrușciov, și să păstreze într-o Românie relativ independentă un regim politic totalitar de inspirație sovietică.

Aceasta era situația în care "Scînteii" îi revenea rolul de a justifica politica partidului și de a forma opinia publică în spiritul ei.

În perioada ilegalității, comuniștii ajunseseră la concluzia de mare însemnătate că burghezia română nu a dus propria ei revoluție democratică decît pînă la jumătatea drumului. De aici decurgea pentru partid o sarcină strategică fundamentală: "desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice". Aceasta se referea nu numai la sfera drepturilor politice și sociale, ci și la problema agrară, la aceea a minorităților naționale, a femeilor, etc.

Venind însă la putere și acționînd potrivit șabloanelor staliniste, partidul comunist nu a reînodat firul modestelor tradiții democratice din trecut, pentru a le desăvîrși, ci, dimpotrivă, le-a rupt.

Pivotul central al politicii P.C.R. îl constituia consolidarea "dictaturii proletariatului", prin care se înțelegea puterea absolută a partidului. Ca purtător de cuvînt al acestei politici, "Scînteia" a popularizat "monolitismul", sistem care, diametral opus pluralismului, exclude nu numai orice luptă de idei, dar chiar și simpla divergență de opinii. Situație căreia nu putea să-i corespundă decît înghețul ideologic. "Scînteia" veghea cu strictețe la menținerea poziției de monopol a marxism-leninismului și a materialismului dialectic, iar pe planul literaturii și artei, a doctrinei realismului socialist, care reducea arta la rolul de slujitoare umilă a politicii partidului și împiedica înflorirea ei.

La pasivul de bază al "Scînteii" se înscrie, printre altele, propaganda entuziastă pentru așa-zisa transformare socialistă a agriculturii – care numai socialistă nu a fost.

La rîndul lor evreii (și, printre ei, actualii mei concetățeni israelieni) au, din păcate, motive întemeiate să reproșeze "Scînteii" faptul că în ea și-au găsit expresia poziții antisioniste ale partidului și (cu o anumită reticență) ale celor care dictau atitudini de acest fel de la Moscova. În ciuda aspectului pozitiv pe care îl sugerează o *alia* românească de sute de mii de oameni, Partidului Comunist Român nu-i face cinste, după părerea mea, modul în care a "soluționat" problema evreiască (și, în general, problemele minorităților). Mai ales că, printre meandrele politicii sale

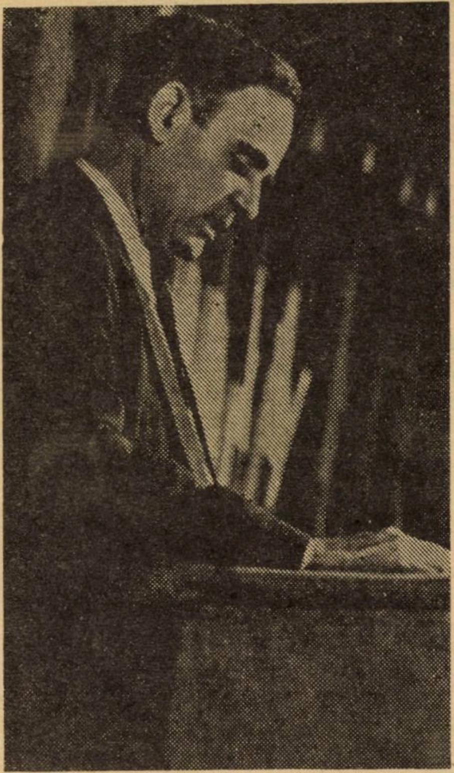

Dej: "Să-i dăm jos nădragii!"

în acest domeniu, se înscrie o perioadă cînd nu puţini au plătit cu ani de închisoare convingerile lor şi activitatea lor sionistă.. Cred însă că pînă şi cei mai duri critici ai "Scînteii" greu ar putea să susţină că ea ar fi fost o tribună a şovinismului, antisemitismului şi, în general, a urii între popoare.

Astăzi, cînd "glasnost" e la ordinea zilei, n-aş putea să omit aici problema informaţiei.

CONDUCĂTORUL PARTIDULUI AVEA TREI CREIOANE: UNUL ROŞU, UNUL VERDE ŞI UNUL ALBASTRU

În toate ţările şi sub toate regimurile, cele mai multe dintre mass-media practică, într-o măsură mai mare sau mai mică, selecţionarea informaţiei după criterii legate de anumite interese politice, economice, naţionale, etc.

Sita este cu atît mai deasă cu cît regimul sau organul respectiv sînt mai puţin democratice. Subliniez: informarea deplină şi veridică – oxigenul democraţiei – este de neconceput fără libertatea de expresie şi fără independenţa reală a mijloacelor de informare.

Într-un regim comunist totalitar, problema este rezolvată brutal. Informaţia este privită ca o armă în arsenalul politico-ideologic. Nici pomeneală de glasnost. Aşa era şi în România. "Triajul" informaţiilor era atotcuprinzător şi strict şi, desigur, în acest proces unul din factorii principali era "Scînteia.

În general, tot ce se tipărea în "Scînteia", de la articolul de fond la informaţiile mai importante, era supus, înainte de apariţie, controlului riguros al secretariatului C.C. şi adesea al lui Gheorghiu-Dej, căruia, la nevoie, i se citeau, noaptea, unele comentarii la telefon.

În legătură cu aceasta, aş vrea să relatez un episod semnificativ.

După Congresul al XX-lea al PCUS, mulţi membri de partid au crezut că a sosit timpul să se deschidă larg ferestrele pentru ca în partid să intre aerul proaspăt al liberei dezbateri democratice. Împărtăşind acest mod de a vedea, redacţia "Scînteii" a luat măsuri ca să asigure o largă popularizare acelor adunări ale "activelor de partid" regionale care au dat curs liber criticii şi au încălcat tradiţia aplauzelor unanime.

Gheorghiu-Dej a ţinut ca fiecare din aceste "vieţi de partid" să poarte viza sa personală. I-am prezentat-o pe cea dintîi. M-am bucurat că era bine dispus. Cînd a ajuns însă la intervenţiile critice (era vizat mai ales un satrap local, un anume Duminecă) s-a întunecat. Creioanele lui – cel roşu, apoi cel albastru, apoi cel verde – au început să sublinieze rînd după rînd. "– Cine a scris darea de seamă? Adu-l aici să-i dăm jos nădragii şi să-i înroşim c..., să nu mai scrie tîmpenii ca asta. Cum nu înţelegeţi că asta e calea dezlănţuirii anarhiei în partid şi în ţară?" Numai cu greu a renunţat să afle numele tînărului autor al dării de seamă.

Ulterior am aflat că la întoarcerea lor de la Congresul XX, Miron Constantinescu şi Iosif Chişinevschi încercaseră să determine Biroul Politic să limiteze atotputernicia Secretarului General. Pentru care şi-au primit răsplata, fiind eliminaţi din conducerea partidului, dar abia mai tîrziu, în 1957.

În această atmosferă, "Scînteia" a devenit tot mai mult purtătoarea unui stil festivist, lozincard, care s-a transmis şi restului presei.

Dacă opresc aici această listă, fără a mă referi şi la alte păcate ale "Scînteii", nu este pentru că le-aş considera neglijabile, ci pentru că nu vreau să epuizez spaţiul fără a spune şi alte lucruri pe care le consider esenţiale. Din acelaşi motiv nu voi insista nici asupra diverselor aspecte pozitive. Sînt departe de a crede că în activitatea partidului, a "Scînteii" şi chiar a mea personală, totul poate fi categorisit fără discriminare, drept negativ sau absurd.

Amintesc – cu titlu de digresiune – un singur fapt cu privire la "Scînteia". După ce într-o perioadă mai timpurie (1946 – 1949) redacţia încercase, nu fără împotriviri de sus, să facă o gazetă mai vie, mai "occidentală", ea s-a găsit sub o puternică presiune să devină o "Pravda" autohtonă. Sarcina a fost îndeplinită, nu fără regrete, dar din păcate, cu zel. Ziarul s-a acoperit de cenuşiul modelelor sale, şi cu acest ▷

cenuşiu a făcut şcoală în întreaga presă.

În 1959, (era în perioada hruşcioviană), în urma unor discuţii foarte interesante cu Adjubei, talentatul şi neconformistul redactor şef al Izvestiei (şi ginerele lui Hruşciov) am iniţiat la "Scînteia" un fel de "dezgheţ" ziaristic. Modest ca profunzime şi totuşi, în condiţiile din România, dezgheţ. Pornind de la constatarea că ziarul era "necomestibil", plin pînă la refuz de materiale economice şi agricole insipide cu caracter tehnicist şi cu adresă îngustă şi mai ales, că îi lipsea combativitatea critică şi era rupt de interesele şi preocupările reale ale publicului cititor, am propus un aşa-numit "program de acţiune pentru publicistică". Acest program stabilea, în general, schimbarea proporţiei şi orientării materialelor publicate în favoarea celor de "larg consum" şi, desigur, ridicarea nivelului publicistic al ziarului. Şi, mai cu seamă: un efort pentru a evita pe cît posibil (citeşte: pe cît permis) poleirea realităţii; critică mai multă şi mai îndrăzneaţă, folosind cît mai larg ca punct de plecare semnalele critice cuprinse în scrisorile corespondenţilor voluntari şi în general ale cititorilor. (Ziarul avea o reţea de cîteva mii de corespondenţi voluntari care scriau nu numai despre realizări, ci, foarte adesea, despre nedreptăţi şi abuzuri; redacţia îi sprijinea şi le lua apărarea cînd erau persecutaţi; s-au ţinut cîteva congrese ale corespondenţilor voluntari, pînă ce conducerea partidului a interzis convocarea lor în continuare).

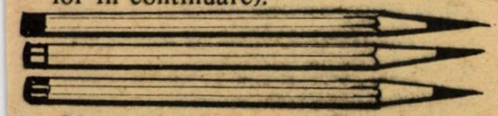

Gheorghiu-Dej avea 3 creioane colorate

...PÎNĂ CÎND A APĂRUT ÎNCĂ UN ARTICOL CRITIC

Programul, primit cu satisfacţie de redactorii "Scînteii" şi ai altor ziare (în special de George Ivaşcu) şi, cred, şi de cititori, a fost aplicat timp de aproape un an. Pînă cînd...

Pînă cînd, într-o bună zi, a apărut încă un articol critic. Pe baza unor date bine verificate, el semnala nedreptatea făcută unui inginer chimist, inventator şi candidat la un titlu universitar. Mînia conducerii partidului s-a dezlănţuit brusc, cu o vehemenţă neobişnuită şi în aparenţă inexplicabilă. Ziarul a fost obligat să publice o retractare ruşinoasă, în contradicţie cu adevărul. Fapt fără precedent, "conducerea redacţiei" era blamată în mod public în coloanele ziarului pentru lipsă de răspundere în exercitarea criticii.

După un timp relativ scurt am fost scos din funcţie şi, sub un pretext oarecare, împotriva mea s-a deschis ancheta de care am mai vorbit. Nu ştiu nici pînă azi dacă între faptele menţionate a existat sau nu o legătură.

Aici însă nu urmăresc să scot în evidenţă unul sau altul dintre aspectele parţiale. Evenimentele sînt încă prea apropiate în timp şi pasiunile încă prea vii pentru ca să se poată alege grîul de neghină. Altceva mi se pare important să subliniez.

Ceea ce determină caracterul global, fundamental negativ al perioadei preceauşiste –în care eu însumi am fost unul dintre protagonişti *– este faptul că încă în această perioadă conducerea de atunci a partidului, în frunte cu Gheorghiu-Dej, s-a dovedit categoric refractară faţă de orice tendinţă de liberalizare. Încă de pe atunci direcţia principală a evoluţiei era nu spre relaxarea frînelor, ci dimpotrivă, spre strîngerea lor în continuare, pînă la refuz, şi apoi pînă la rupere.*

Deraierea, prăbuşirea în prăpastie era inevitabilă. Ceea ce s-a şi întîmplat.

În continuare, autorul scrisorii prezintă un sumbru tablou al realităţilor din ziua de azi, înrudit în esenţă cu cel cuprins în cunoscuta scrisoare a celor şase reprezentanţi de frunte ai vechii gărzi a P.C.R. El caută să pună în evidenţă unii din principalii factori politici, psihologici şi istorici care au determinat prelungirea şi agravarea unei situaţii patologice generatoare de tot mai grele suferinţe, – situaţie în care el vede veriga finală paroxistică a unui nefast lanţ genetic antidemocratic.

S. T. deploră faptul că "în timp ce continentul roşu, de la Pacific pînă în inima Europei, generează durerile facerii noii forme de convieţuire socială", România oferă lumii un spectacol cu totul contrar: încercarea de a ridica la hotare un "zid chinezesc" menit să oprească înaintarea ideilor înnoitoare şi să izoleze România. "S-o izoleze de cine? Şi de Est, şi de Vest. De Europa. De spiritul timpului".

Apoi el îşi pune dramatica întrebare pe care o întîlnim din ce în ce mai frecvent, în rîndurile mişcării comuniste mondiale:

MAI SÎNT SAU NU COMUNIST?

Mi se pare necesar să răspund la întrebarea: mai este sau nu comunist la ora aceasta cel care scrie aceste rînduri? O întrebare la care mi-e greu să găsesc un răspuns neschematic. ▷

"Comunismul" şi "socialismul" sînt noţiuni care, în confruntarea cu implacabila realitate au suferit o asemenea metamorfoză, încît au devenit de nerecunoscut. Apoi, ca unii aştri bătrîni care şi-au pierdut puterea de a mai lumina, au generat, printr-un fel de explozie, o puzderie de variante. Ca şi alte "isme" de rezonanţă istorică, aceste noţiuni au încetat de a mai avea o semnificaţie precisă, univocă. Ele se cer astăzi redefinite. Definiţia – dacă va fi exista vreuna – şi implicit, judecata, sentinţa, le va da istoria.

Mă consider, în continuare, un adept al marxismului – ca metodă de interpretare, ca filozofie a istoriei şi nu ca reţetar pentru confecţionarea unui anumit tip de stat sau de regim social. Esenţa metodei şi miezul ideilor marxiste au fost treptat preluate şi integrate în patrimoniul de bază al ştiinţelor economice, istorice şi social-politice moderne, ai căror reprezentanţi adeseori "fac proză fără să ştie" – sau fără să mărturisească.

În măsura în care încetează să mai fie fosilizat prin cultul unor străvechi versete din "clasici" sau mumificat ca religie de clan sau dogmă de stat, marxismul, depoluat de exclusivism, absolutizări şi shematism, îşi va regăsi vocaţia de perpetuă autotransformare şi modernizare. Şi, implicit, se va regenera ca instrument de cunoaştere. Fireşte, fără a mai pretinde că deţine monopolul adevărului.

Marxismul oficial s-a pripit pronosticînd agonia şi moartea capitalismului. Vitalitatea lui, capacitatea lui de adaptare la situaţii noi, elasticitatea lui sînt realităţi de necontestat. Este îndeosebi remarcabil dinamismul cu care a promovat şi a asimilat revoluţia ştiinţifico-tehnică.

Dar aceasta este numai una dintre feţele capitalismului. Dacă este să privim capitalismul în ansamblul său ca orînduire economico-socială, ca sistem mondial, constatăm că, departe de a constitui un adăpost confortabil pentru toţi oamenii, el rămîne un edificiu foarte strict etajat. Etajele superioare sînt rezervate unui număr mic de ţări şi pături sociale "bine situate" atît din punctul de vedere al bunurilor materiale, cît şi, s-o recunoaştem, din acela al drepturilor şi libertăţilor politice. Cu totul altfel arată etajele inferioare şi subsolurile. Aici se află nu numai majoritatea locatarilor, aici îşi au sediul permanent sărăcia, opresiunea, suferinţele.

Pe de altă parte, cred că se pripesc cei care cred că dispun de tot ce este necesar pentru a formula o judecată definitivă cu privire la revoluţia comunistă din octombrie 1917 şi la destinul istoric al rezultatelor ei. Nu numai în Rusia, ci în întreaga lume. Cred că pentru o evaluare corectă, perspectiva istorică este încă prea scurtă. (...)

În orice caz, nu hazardul, nu un capriciu al istoriei – şi deloc nu pretutindeni tancurile sovietice – au făcut ca regimuri comuniste sau asemănătoare să ia naştere pe o mare parte a globului, dar aproape exclusiv în ţări mai mult sau mai puţin înapoiate din punct de vedere economic şi politic. Proclamîndu-se marxiste şi socialiste, ele nu-şi puteau însuşi de fapt decît rudimente ale socialismului. Nici măcar în URSS comunismul nu a putut crea decît o bază tehnică (şi, într-o măsură, anumite premise culturale şi sociale) pentru o eventuală evoluţie ulterioară spre socialism.

Din păcate, Lenin însuşi, criticînd pe drept insuficienţele concepţiilor burgheze despre democraţie, nu a înţeles că a renunţa la moştenirea democratică "burgheză" înseamnă de fapt a renunţa la socialism. Fără democraţie, fără pluralism, socialismul nu poate nici măcar să se nască, necum "să triumfe".

Tocmai pentru că am crezut în ideile revoluţiei resping cu oroare stalinismul, inclusiv cel post-stalinist, camuflat sub denumirea de "socialism real", cu toate diversele lui variante naţionale.

Mi-am pus încă de mult întrebarea, aşa cum şi-au pus-o şi alţii: sînt oare regimurile comuniste reformabile?

Astăzi pînă şi cei mai sceptici sînt nevoiţi să recunoască: "Şi totuşi se mişcă!" Ieri încă, Uniunea Sovietică mai era jandarmul Europei de Răsărit. Astăzi ea se află în plin proces de detotalizare. "Glasnost"-ul lui Gorbaciov se dovedeşte a avea profunde consecinţe interne şi internaţionale. Polonia şi Ungaria se îndreaptă cu paşi repezi spre regimuri democratice pluraliste şi – fapt esenţial – pe cale paşnică.

E timpul să dau un răspuns la întrebarea iniţială: mai sînt sau nu comunist? Prefer să nu mai port etichete. Nici în viaţă si nici în suflet.

Epoca noastră este o epocă a căutărilor. Care va fi rezultatul acestor căutări? Nu ştiu. Un lucru se poate afirma fără teamă de a greşi: principalul laborator de cercetări şi experimente social-politice este astăzi "lumea comunistă".

Sînt convins că omenirea va găsi ceva nou, ba chiar mai multe versiuni ale noului şi că măcar unele din ele vor fi superioare atît capitalismului, cît şi socialismului "real".

Am privit intrarea în arenă a lui Gorbaciov cu un scepticism care curînd a făcut ▷

loc unei atitudini de simpatie și respect. (...)

El a vădit o uimitoare capacitate de a învăța în mers, în focul luptei și de a trage, etapă cu etapă, concluzii curajoase și de largă perspectivă din dificultățile întîmpinate și din conflictele ivite. El a înțeles că boala era mult mai adîncă și mai gravă decît crezuse, că numai poporul îl poate ajuta să învingă împotrivirea birocrației dominante, că trebuie descătușat potențialul de inițiativă al poporului. El s-a dovedit capabil să pună pe primul plan, chiar înaintea măsurilor economice, democratizarea.

Printre tabu-urile pe care Gorbaciov și echipa lui cutează să le profaneze se află însăși poziția URSS ca superputere militară. Și desigur, "doctrina Brejnev".

Nu știu pînă unde va cuteza și pînă unde va fi lăsat să meargă, nu știu dacă dușmanii înnoirilor și împrejurările defavorabile nu-i vor frînge gîtul sau dacă nu va fi silit să plece capul. Pînă acum s-a dovedit omul timpului său. Un om care merită mai mult decît o "expectativă prudentă".

Privesc cu tristețe la România, compar și mă întristez și mai tare.

Sînt însă convins că nu va trece mult și se va spune și despre ea: "Și totuși se mișcă!"

Fragmente alese și autorizate de S. Toma

• SHANA TOVA •

FOARTE IMPORTANT!

PENSIE DIN GERMANIA

1. MULȚI CARE S-AU ÎNSCRIS LA ASIGURAREA SOCIALĂ PÎNĂ LA 13.6.1983 AU ADUNAT DREPTURI RETROACTIVE ÎN GERMANIA ȘI POT PRIMI PENSIA FĂRĂ ÎMPRUMUT ȘI FĂRĂ NICI O INVESTIȚIE. CLARIFICAREA SITUAȚIEI CONTULUI LOR PRECUM ȘI SFATURI ÎN ACEASTĂ PRIVINȚĂ SE OBȚIN GRATUIT LA BIROUL NOSTRU.

2. CONTINUĂ ÎNSCRIEREA LA PENSIE – CONFORM CU NOUA LEGE – A FOȘTILOR PRIGONIȚI APARȚINÎND DE CERCUL VORBITORILOR DE LIMBĂ GERMANĂ.

Toți cei interesați se pot adresa la
IAFFA GOLAN
în Tel Aviv, str. Haneghev 4, et. II, camera 40
(Tahana Hamerkazit)
Tel.: 381443
Ore de primire: 7,30 – 17
vineri 7,30 – 12
Lămuriri telefonice
între orele 16 – 19
la tel.: 03 – 379379

bulă

Bulă propune ca Uzina "Timpuri Noi" de pe cheiul Dîmboviței să se combine cu Uzina "Mașini grele" din Berceni și să se numească de-acum încolo "Timpuri grele".

מקור עור

• SHANA TOVA •

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCȚIE A GARNITURILOR DE SALON (CANAPELE, FOTOLII, ETC.) DIN PIELE, PÎNZĂ ȘI IMITAȚIE PIELE

FABRICA ȘI
SALA DE EXPOZIȚIE
ÎN TEL AVIV,
STR. EMEK IZRAEL 24,
COD 66084
TEL. 03/824044; 839436; 820608

• SHANA TOVA •

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitați să țineți minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpărați, citiți

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ȘI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaționale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioșcuri
la prețul 3,50 șekeli

• Scurt •

• Cei 6

Criticînd anumite publicaţii româneşti din Occident care au ironizat, ba chiar insultat pe cei 6 veterani ai P.C.R. (în frunte cu Gh. Apostol) care au semnat cunoscutul memoriu adresat Preşedintelui Ceauşescu, poetul român Dorin Tudoran subliniază în revista *Agora* (nr. 2, 1989) pe care o editează la Philadelphia, U.S.A.:

"...A lua peste picior, de pildă, gestul celor şase foşti demnitari de stat şi de partid, a-i expedia în formule de felul "şobolani care...", a-i amesteca şi a-i numi, pe toţi, "moscoviţi", a nega orice semnificaţie purtată de atitudinea lor e o uşurătate. Sigur, este dreptul oricui de a nu uita stalinismul ce caracteriza, acum cîteva decenii, activitatea unui Silviu Brucan. Cum tot aşa, oricine are dreptul să se îndoiască profund de calitatea ştiinţifică a discursului teoretic susţinut astăzi de acelaşi Silviu Brucan. Ori, nimănui nu i se poate cere să uite – dacă avea cunoştinţă de aşa ceva – că un Corneliu Mănescu n-a ascuns în spatele unei fizionomii agreabile decît o mare doză de cinism şi o legendară – chiar printre colegii săi – mediocritate. Că mîinile lui Constantin Pârvulescu sînt pătate bine de sîngele unor nevinovaţi e un adevăr pe care mulţi susţin că-l pot dovedi şi nimeni nu le poate refuza acestor oameni dreptul de a nu uita un asemenea lucru. Dar a nu recunoaşte nici o semnificaţie gestului de acum al acestor oameni (Cei şase...) nu înseamnă decît a te dovedi destul de plăpînd într-ale politicului. În cadrul procesului de radicalizare a contestaţiei româneşti, şi a celui al diversificării ei, Cei şase reprezintă – în greutatea lor specifică şi în ecourile pe care le provoacă gestul lor – o componentă binevenită."

• Heidelbergul de azi şi scrisoarea Bogza

Una dintre cele mai importante manifestări internaţionale de solidaritate cu "Scrisoarea Bogza" s-a desfăşurat, nu de mult, la Heidelberg, Germania Federală, organizată fiind de prof. Klaus Heitman, de la seminarul de romanistică al vestitei universităţi şi de criticul S. Damian-Druckman, conferenţiar la aceeaşi universitate. Manifestarea, în cadrul căreia studenţii au citit poeme de Ana Blandiana şi Mircea Dinescu, a luat sfîrşit prin adoptarea unei scrisori de protest adresată lui D. R. Popescu, preşedintele Uniunii Scriitorilor din România.

• Dinamo

O altă evadare a doi sportivi români... Culmea, ultimii sosiţi în lumea liberă aparţin clubului Ministerului de Interne, Dinamo. Participînd la un turneu internaţional de fotbal programat la Madrid, lotul dinamovist a fost nevoit să revină la Bucureşti fără doi dintre jucătorii de bază. Fundaşii Marcel Sabău (24 ani) şi Gheorghe Viscreanu (28) au abandonat hotelul în care era găzduită echipa, dispărînd fără urmă. Ei au luat prima cursă de avion spre oraşul vest-german Frankfurt, avînd însă neşansa să le fie respins accesul în R.F.Germania, pe birocraticele motive ale absenţei vizelor, care fac atîtea victime printre refugiaţii români.

Reîntorşi în capitala Spaniei, Sabău şi Viscreanu au primit permisul de şedere al autorităţilor madrilene, urmînd a li se rezolva dosarele de azil politic.

(după "Lumea Liberă", New York)

• Şofer pe curse externe

Iată cum descrie recent într-o scrisoare trimisă "Europei Libere" un şofer de pe un autocamion ITIA (transporturi internaţionale) felul în care trebuie să plătească "dijma", cînd se întoarce din străinătate. Directorului trebuie să-i dea 1 kg. de cafea sau 2 – 3 casete video. Un secretar de partid pretinde anual, "de la obraz" spune autorul scrisorii, pînă la 90 de mii lei... "Dacă nu, mă bagă pe curse interne"

• Biblii şi mitraliere

"În ultimii trei ani, autorităţile române au refuzat constant vize de intrare în ţară majorităţii jurnaliştilor străini, între care şi mie. Am optat deci să vizitez România ca turist. Chiar şi traversarea propriu-zisă a frontierei s-a dovedit dificilă. Un grănicer român mi-a ordonat să-mi scot toate bagajele din maşină şi să le aştern pe o bancă. A scotocit prin valize, a răsfoit hîrtiile şi cărţile, în timp ce un altul controla cu o oglindă partea de jos a automobilului şi apoi a scos scaunele să vadă dacă sub ele nu se ascunde ceva. "Aveţi arme?" – întreabă. "Nu!" – răspund. "Aveţi Biblii?" – "Nu!". Liniştiţi de răspunsuri, grănicerii mă lasă singur. Trece o oră, trec două ore. Trei ore. ▷

Grănicerul se-ntoarce în sfîrşit cu paşaportul, după vreo trei ore şi jumătate".

(Dintr-un reportaj de William Echikson, de la ziarul american "Christian Science Monitor")

• Bursa picturii româneşti

La o primă vedere poate părea surprinzător faptul că numărul colecţionarilor de artă în România este în creştere...

Privilegiaţii "epocii de aur", în marea lor majoritate activiştii, securiştii, miliţienii, chelnerii, şefii de restaurante, vînzătorii de orice, de carne sau de benzină, de pîine sau lenjerie de corp, cumpără cu aviditate aur, în bijuterii sau pur şi simplu. Singurele obiecte "de artă" pe care le cumpără sînt kitschurile fabricate de stat sau de Stirex, bune să ornamenteze vitrinele. În materie de pictură, se limitează la "ţiganca cu sînii goi", la pepenii de-ţi vine să-i muşti, la peisajele în care "pomul e pom" şi "măgarul măgar".

Şi totuşi, colecţionari de artă există, ba chiar, după cum spuneam, numărul lor e în creştere. Doctorii, în primul rînd, dar şi inginerii, mulţi militari, cei în kaki mult mai interesaţi de cultură decît colegii lor din securitate şi miliţie, funcţionari, avocaţi. Profesorii, categoria probabil cea mai oropsită a "anilor lumină", nu, ei n-au din ce.

Ce se cumpără şi care sînt preţurile? Theodor Aman e deja în muzee, piese importante apar foarte rar. Andreescu a pictat foarte puţin, se cunosc 272 de tablouri, e o raritate de neatins. Avizul expertului absolut în Andreescu, Radu Bogdan, e indispensabil. Grigorescu a pictat foarte mult, se găseşte încă, preţurile oscilează între 25 şi 100 mii de lei, în funcţie de mărimea şi calitatea lucrării. Circulă însă şi foarte multe falsuri, cele mai multe de epocă. Consultarea unui expert e obligatorie. Expertul necontestat pentru Grigorescu rămîne Remus Niculescu. Aceeaşi situaţie în cazul lui Luchian, preţuri foarte mari, dar şi multe falsuri...

Dar visul colecţionarului, încă de neatins, este să aibă măcar o piesă de Petraşcu sau Pallady. Preţurile rămîn încă abordabile. Între 20 şi 30 de mii se poate cumpăra un ulei de mîna întîi. Piese foarte importante ating uneori chiar 60 de mii.

Urmează o a treia categorie de pictori în care pot fi trecuţi: Tonitza, Ressu, Dărăscu, Francisc Şirato, Vasile Popescu, Dimitrie Ghiaţă. Preţurile oscilează între 10.000 şi 40.000. Ştefan Dimitrescu, care a murit foarte tînăr şi nu a apucat să încheie o operă dintre cele mai promiţătoare, deşi a pictat foarte mult, nu atinge preţurile colegilor săi din "grupul celor patru". La 10.000 – 12.000 încă se mai poate cumpăra un frumos ulei semnat Şt. Dimitrescu... Foarte scumpe, atingînd uneori 20.000, rămîn acuarelele lui Arnold.

(Dintr-un articol de Petru Romaşan, difuzat la Europa Liberă)

• Decese

Mihail Guboglu (n. 1911), turcolog, conferenţiar la Facultatea de limbi orientale din Bucureşti, unul dintre cei mai de seamă specialişti europeni în domeniul istoriei imperiului otoman.

• SHANA TOVA •
MADY
TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 37,
Tel. 657458
CONFECŢII FINE DE DAMĂ
(costume, rochii, bluze, fuste, etc.)
MODELE EXCLUSIVE INDIGENE ŞI STRAINE
LA PREŢURI CONVENABILE
DESCHIS 9—14, 16—18; Marţi şi Vineri 9—14.

• BULĂ

O mare personalitate din conducerea ţării făcea vizite la gospodăriile oamenilor. Nimereşte şi în cea a lui Bulă.

– Văd că ai de toate, remarcă vizitatorul, televizor, aspirator, video, congelator. Ştii cine sînt eu? Mă cunoşti?

– Nu! răspunde Bulă.

– Eu sînt cel datorită căruia ai toate aceste bunuri!

– Nevastă! Nevastă! – strigă Bulă. Vino repede aici! Ţi-a venit fratele din Germania Federală!

• SHANA TOVA •
• STEUER •
OPTOMETRIST
• Controlul vederii
• Asortiment bogat de ochelari
Dizengoff 94 (lîngă Kikar)
Tel. 220768

ITZHAK ARTZI

RETOUR DE L'URSS

Retour de l'U.R.S.S.: întoarcerea din U.R.S.S. Preluînd titlul cărţii celebre a lui Andrè Gide, I. Artzi ne comunică impresiile sale despre Moscova cea nouă. Cu admiraţie. Dar, ca şi Gide, pe timpuri, cu îndoieli

Uniunea Sovietică am văzut-o nu de la balcoanele Hotelului "Rossia" din Moscova sau "Europeiskia" din Leningrad. N-am fost acolo ca musafir al Inturistului sau invitat oficial. Întrucît am stat la rude, am trăit în cele trei săptămîni ale sejurului viaţa de fiecare zi a U.R.S.S.-ului, aidoma oricărui cetăţean. Am stat la rînd, am călătorit cu autobuzul, metroul, trenul, avionul. Împreună cu zeci de localnici am stat la coadă ca să cumpăr o îngheţată; am stat ore la rînd ca să obţin un bilet la Muzeul Ermitage (cel mai frumos muzeu din lume), un loc la vaporaşul ce duce la Peterhof, Versailles al Ţarilor – un bilet de avion de la Aeroflot.

"Ocera – rîndul e ruşinea U.R.S.S.-ului" a declarat Gorbaciov. Ocera e o ruşine, un blestem, dar pentru mulţi – o plăcere. După 72 de ani de comunism, pentru Homo Sovieticus, ocera – rîndul, a devenit un conţinut al cotidianului. Numai astfel mi-am explicat de ce oamenii stau ore la rînd, fără să blesteme sau să crîcnească. Dacă s-ar întîmpla o minune şi n-ar mai fi nevoie de stat la rînd, rostul vieţii pentru mulţi s-ar pierde.

Îţi trebuie doar cîteva ore pentru a parcurge distanţa dintre Tel Aviv şi planeta sovietică, ce începe la Moscova. Două avioane Tarom.

La ora 9 dimineaţa am părăsit Tel Avivul. La ora 5 după masă, după o escală de două ore la Otopeni, eram la Moscova.

Prima întîlnire e cu Glasnostul. Îl întîlneşti la aeroport. Controlul bagajelor e superficial, dar controlul devizelor e serios. Ţi se numără dolarii, ca nu cumva să-i dai cuiva.

În decursul călătoriei ne-am simţit liberi. La Moscova, Tbilisi, Leningrad, Chişinău, nimeni nu ne-a controlat; n-am fost acostaţi nici măcar o singură dată.

"Timpuri" (Vremia) – jurnalul de ştiri al televiziunii sovietice îşi deschide emisiunea cu dezbaterile Sovietului Suprem. Dezbaterile nu sînt cenzurate. Auzi şi criticile incisive ale şefului opoziţiei Ielţin contra lui Gorbaciov.

În timpul vizitei noastre, Sovietul Suprem s-a ocupat zi la zi cu alegerea miniştrilor.

GORBACIOV, UN UNCHI CHARISMATIC

Am reţinut şedinţa în care l-au "frecat" pe Ministrul Comunicaţiilor, Brejniev. N-a fost suficient că şi-a prezentat planurile; el a trebuit să dovedească că are pregătirea necesară pentru post, dar mai ales să convingă că nu e rudă cu... răposatul Brejniev şi că nu e vorba de protecţie.

Poporul îl iubeşte pe Gorbaciov. El se dovedeşte un conducător charismatic. La televizor e uman, măsurat, reţinut, convingător, aidoma unui unchi drăguţ, ce împărtăşeşte nepoţilor înţelepciunea, ca şi experienţa sa de viaţă. ▷

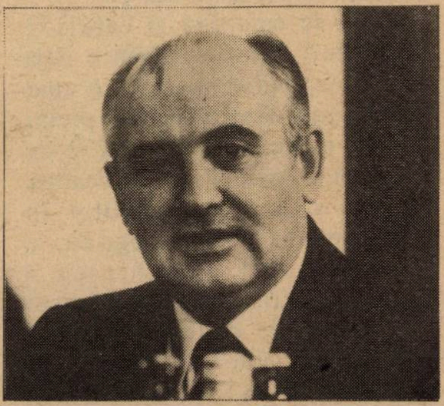

Gorbaciov: va rezista?

Gorbaciov încearcă să convingă greviştii să revină la lucru. Pe naţionaliştii extremişti îi avertizează: "Vă jucaţi cu focul. Periclitaţi perestroika".

Bunele sale intenţii se lovesc de opoziţia sistematică a birocraţilor şi a conservatorilor ce-i "pun beţe-n roate". Ei reuşesc să frîneze perestroika. Gorbaciov a reuşit să facă schimbări personale, "la vîrf". Pe teren, pe plan de întreprinderi deci, de kolhozuri, au rămas birocraţii, establishmentul care-şi apără privilegiile.

Şi cetăţeniilor le e frică de schimbări drastice. Ţăranii nu vor pămînturi şi nici răspundere. Cooperatismul, codul pentru "iniţiativa privată" se loveşte de sabotajul conservatorilor.

Paralel naţionalismul extremist din Estonia, Letonia şi Lituania, Moldavia, Gruzia, îşi face de cap şi periclitează Uniunea Sovietică. Gorbaciov n-are voie să utilizeze forţa contra factorilor centrifugali. Arma lui e convingerea.

SUCCESUL PERESTROIKĂI E ÎN FARFURIE

Siuaţia economică s-a înrăutăţit. Gorbaciov n-are devize să cumpere alimente, cum a făcut Brejniev.

"Reuşita ta depinde de ceea ce va găsi cetăţeanul în farfuria sa" l-a avertizat Ielţin.

În farfurie – e puţin. Zahăr, săpun, praf de spălat se distribuie pe cartele. În multe locuri carne nu se găseşte deloc. Fructele şi legumele au dispărut. Totuşi la Tbilisi bazarul e plin cu alimente, dar preţurile sînt de trei ori mai mari decît cele oficiale. Speculanţii au bani; dar nu inginerul care cîştigă 120 de ruble pe lună sau un pensionar cu 60 de ruble. Ei nu-şi pot permite asemenea preţuri.

Asistăm deci şi la adîncirea diferenţelor de clasă. Cooperatorii capitalişti fac bani. Ca să le vină de hac, regimul îi impune cu impozite grele. Din aceste motive, cooperativele nu reuşesc să se extindă.

Libertatea a dus la dezorganizare. Frica de K.G.B. a dispărut. De aceea nu se lucrează. Străzile sînt pline cu milioane de oameni ce aleargă. Încotro? Şi criminalitatea a crescut în mod îngrijorător. Iată cealaltă faţetă a Glasnostului.

Din cauza acestor dificultăţi, mulţi se îndoiesc de reuşita lui Gorbaciov. "Nici eu şi nici copilul meu nu vom ajunge să vedem schimbările – poate nepoţii mei" mi-a spus un tînăr intelectual sceptic.

Problema este deci: va supravieţui Gorbaciov sau poate e vorba doar de un episod istoric patetic şi trecător, o iluzie, o speranţă deşartă.

VA FI BINE PENTRU EVREI?

Această întrebare şi-o pun şi evreii sovietici.

Glasnostul, libertatea, naţionalismul, au generat şi un val de antisemitism.

În piaţa Puşkin, un fel de Hyde Park al Moscovei, antisemiţii aparţinînd mişcării "Pamiat" vorbesc ca în vremea lui Hitler:

"Stalin a fost evreu".

"Evreul Kissinger, în fruntea Internaţionalei Judaice duce ofensiva contra U.R.S.S."

Fiecare regiune-stilul ei de antisemitism.

În fundurile Asiei, şi în Siberia, evreii aud ameninţări directe: "Plecaţi de aici înainte de a vă alunga!"

La cimitirul din Orhei (Basarabia), un orăşel cu 2000 de evrei, au fost pîngărite 49 de morminte. În Basarabia, demonstranţii dornici de autonomie au strigat "Jos ocupantul!", iar conducătorii au vorbit contra "veneticilor" ce au adus în 1940 asupra Basarabiei nenorocirea ocupaţiei. E clar cine e ocupantul şi care sînt veneticii. De aceea evreii vor să plece.

În faţa reprezentanţei noastre din Moscova ei se culcă noaptea pe trotuar, ca să prindă dimineaţa rînd.

La 9,30 dau năvală în curte, sute de oameni veniţi pentru a-şi aranja vize de plecare sau vize de turişti.

Cei patru funcţionari israelieni şi alături de ei consulul olandez ce semnează vizele, echipa de funcţionare, lucrează nebuneşte. Apoi 93% dintre emigranţi aleg America.

CE M-AU ÎNTREBAT "AI NOŞTRI"?

În U.R.S.S. am înţeles tîlcul fascinaţiei americane. Spre deosebire de regimul stalinist ce a prezentat Statele Unite sub o formă monstruoasă, noul regim prezintă U.S.A. ca un "success story".

O ţară a reuşitei fantastice a geniului uman. Iată cine e rivalul nostru – le spune Gorbaciov.

În schimb, Israelul la televiziunea sovietică apare sub imaginea Intifadei, un fel de Afganistan condus de hommeinişti.

Concluzia: America. Aci trebuie adăugată dezinformarea şi lipsa de informaţie.

Ce mă întreabă evreii din U.R.S.S., pe mine, israelianul:

Poate un nereligios să primească de lucru la Ierusalim?

O femeie în luna a noua e trimisă pe front? Olimii stau în locuinţe sau în corturi? Sau întrebări mai serioase: "Cum ne veţi absorbi dacă la voi bîntuie şomajul?" Israelul e problematic, iar U.S.A. e paradisul.

Glasnostul a creat printre evrei o stare de spirit

naţionalistă. Evreii vor să fie evrei. Dar cum? Cărţi de ebraică – nu sînt. Nu sînt oameni care cunosc istoria evreilor. Religia nu atrage. Ateismul a reuşit să dezrădăcineze orice sentiment religios.

La Sinagoga Mare din Moscova am numărat vineri seara 16 evrei. Cam aceeaşi situaţie e la Leningrad, cu 140 de mii de evrei.

La Chişinău, din 40 de sinagogi – e deschisă doar una.

Evreii vor să înveţe. Lipsesc învăţătorii.

Centrul Mihoels la Moscova e deocamdată un bluff.

GORBACIOV E HERZL-UL NOSTRU!

"Gorbaciov e Herzl-ul nostru" mi-a spus un activist evreu. Oare va împinge el evreii spre Ţara Făgăduinţei?

La evrei vezi reînvierea naţională, vezi cum se trezeşte din somn după 72 de ani, gigantul evreiesc înlănţuit.

U.R.S.S. şi alături de ea evreii încearcă drumul înapoi spre civilizaţia vestică,

Succesul lui Gorbaciov e şi şansa noastră. Iar eşecul lui Gorbaciov, noi îl vom plăti cu suferinţe şi deziluzii.

Soarta celor 230 de milioane de ruşi şi a celor 3 milioane de evrei e strîns legată. Şi unii şi alţii visează şi speră.

Apusul, şi poporul evreu din Diaspora şi Israelul au datoria de a acţiona pentru a ajuta efortul U.R.S.S.-ului, pentru Glasnost şi Perestroika, pentru ca efortul evreilor spre renaştere naţională să nu devină o iluzie deşartă şi o dezamăgire.

Primarul Chişinăului R. Gatlan a organizat o recepţie oficială pentru Artzi.

Cu consimţămîntul primarului a participat la recepţie şi conducerea Comitetului evreiesc pentru alia recent constituit.

Primarul Gatlan a pregătit un traducător pentru engleză. El a fost plăcut surprins aflînd că Artzi vorbeşte "moldoveneşte".

Artzi i-a povestit istoria Tel Aviv-ului, menţionînd originea basarabeană a fondatorului Tel Avivului, Meir Dizengoff, şi faptul că poetul care-a scris despre pogromul din 1907, Haim Nahman Bialik, a fost cetăţean de onoare al Tel Avivului.

Chişinău numără azi 700 de mii de locuitori, dintre care 40 mii de evrei.

TRANSSEXUALI ŞI GLASNOST

În URSS, în fiecare an se execută vreo 50 de operaţii de schimbare a sexului – a afirmat recent M. A. Karpov, responsabilul psihiatriei în ministerul sovietic al Sănătăţii, într-un articol publicat în "Selskaia Jizn" ("Viaţa la ţară").

După publicarea acestei informaţii, ziarul a primit sute de scrisori de la oameni care vor să-şi schimbe sexul şi care nu ştiau că aceasta este posibil. "Pînă unde va merge Glasnostul?" – întreabă "Le Nouvel Observateur", care relatează ştirea. Iar noi adăugăm: "Oare atît de mare este dorinţa de schimbare în rîndul oamenilor sovietici încît afectează pînă şi sexul?"

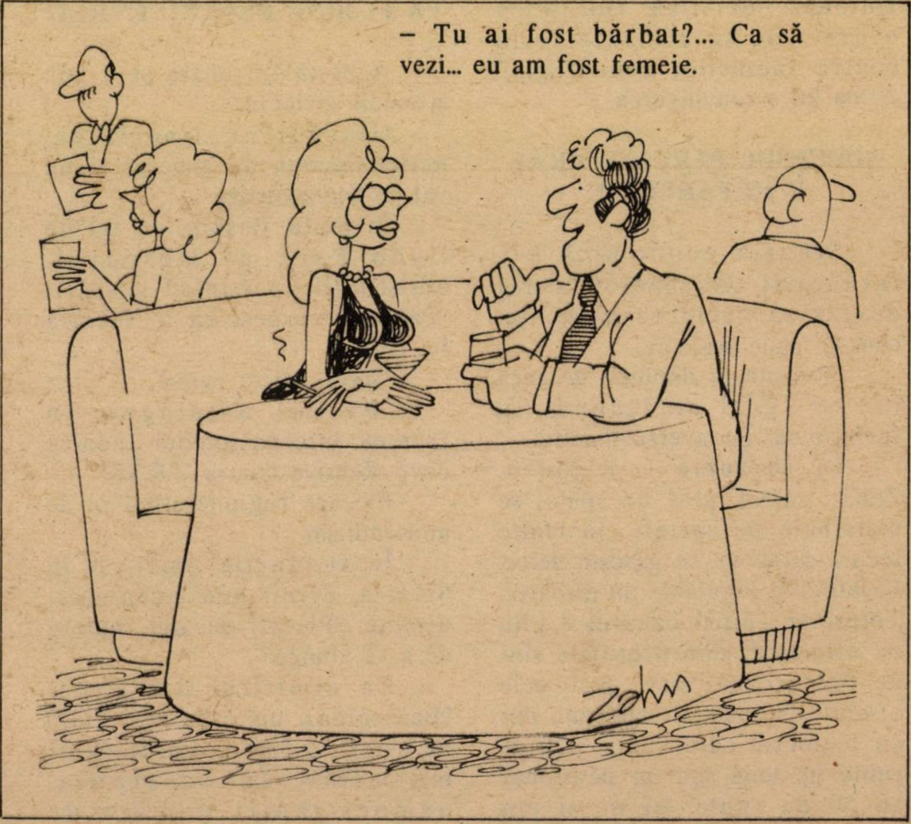

STATELE UNITE:

VERA CĂLIN

NOTE de EMIGRARE

(1978 – 1989)

Profesoară de istoria literaturii universale la Universitatea din Bucureşti, autoarea cîtorva cărţi importante de teorie literară, Vera Călin trăieşte, de cîţiva ani, la Los Angeles, pe coasta Pacificului. Ea vede, aude şi... notează, pe file de caiet, experienţa sa americană. Însemnările ei constituie nu numai o fereastră subtil deschisă asupra universului american ci şi, pentru noi, o neaşteptată oglindă. Lumea (tribului) e mică.

California: ţinută de stradă

II

CAFEA ŞI PELTZ

M-am dus ieri pe Fairfaix să-mi cumpăr cafea – jumătate braziliană, jumătate columbiană – "ground for Turkish", la Deli Tel Aviv, unde faptul că nu vorbesc nici idiş, nici ivrit, mă transformă într-o apariţie insolită. M-am bucurat că, pentru prima oară, după gripa din ianuarie, am simţit aroma cafelei proaspăt rîşnite. Am simţit şi mirosurile – mai puţin poetice, dar foarte organice – ale cartierului. Mi-a făcut plăcere forfota de pe trotoare, fructăriile în aer liber, gesticulaţia trecătorilor, idişul, oamenii opriţi ţinîndu-se de rever sau de braţ şi discutînd. Totul era viu şi colorat. La Strada, La Strada. Mă întreb dacă există un Peltz, care să fi pătruns sufletul uliţei evreieşti din L. A. Mi-a făcut bine plimbarea, după pustietatea şi impersonalitatea altor străzi, pe care le parcurg zilnic, străzi ale cartierelor rezidenţiale. Rarii trecători sînt aproape fantomatici, mai ales cînd poartă căşti radiofonice peste urechi şi privesc înăuntru. Marţieni.

LA COMUNITATEA DIN POPA SOARE

Venită în vizită la L. A. din Bucureşti, A. a petrecut două zile şi o noapte în apartamentul meu. Mi-a relatat cîteva cancanuri amuzante despre artişti şi scriitori, pe care i-am cunoscut în vremea cînd petreceam vacanţe la Pelişor, Bran şi Mogoşoaia. Cea mai interesantă informaţie: de Purim, ea, care nu e evreică, împreună cu un talentat caricaturist, care este, au fost la o serbare dată de Comunitatea Evreilor din Bucureşti. De mult n-am mai văzut o asemenea reuniune, mi-a spus. Era toată intelectualitatea care a mai rămas. Ceva nou pentru mine. Constatasem şi eu, în timpul vizitelor mele la Bucureşti, că intelectualii evrei – şi nu numai cei din generaţia mea – s-au constituit într-un ghetto voluntar, în jurul Templului Coral. Dar, spune A., erau acolo şi scriitori, pictori, muzicieni, universitari, neevrei. Din nou, m-am gîndit la cuvintele colegului meu M. – neevreu – care susţinea că toţi intelectualii sînt, din capul locului, evrei, fiindcă se constituie într-un ghetto, se izolează în meaşearimul lor abstract.

DECRET DESPRE TRANDAFIRI

Corazon Aquino a ţinut, în Congres, o cuvîntare televizată. Cerea ajutor pentru regimul instaurat de ea în Filipine. Foarte mulţi congress-men au adoptat culoarea ei preferată – galbenul – fie în detalii vestimentare (cravate, flori la butoniere, veste), fie chiar în elemente esenţiale ale îmbrăcăminţii. Am desluşit, în mulţimea congress-menilor, cîteva vestoane galbene (desigur, comandate pentru ocazie). Ce copii extravertiţi! Nevoia americanilor de emblematică uşoară. Zilele trecute, printr-un decret semnat ▷

de preşedinte, trandafirul a fost declarat floarea naţională a Statelor Unite.

PUR ŞI SIMPLU, VREA SĂ VORBEASCĂ

În weekend telefon dela Montreal. Amicul meu S. De peste un an nu-i mai auzisem vocea. Probabil se află în călătorie prin apropiere? Nu, pur şi simplu voia să vorbească. Se simte singur? Nu, cohabitează cu o doamnă cu peste 30 de ani mai tînără decît el. La vîrsta lui, se simte, probabil, flatat. Poate dorea să vorbească româneşte? Vorbeşte regulat cu fiica lui, profesoară la Quebec. Voia doar "aşa", adică să vorbească în stilul nostru precipitat, eliptic, aluziv, fără note de subsol.

CÎND RÎDEAM LA "VAGABONDUL"...

După convorbirea telefonică cu S., mi-am amintit ceea ce uitasem de mult, anume că dialogurile mele cu T. stîrneau nedumerirea şi chiar indignarea celor prezenţi. Vorbeam eliptic, sincopat, folosind un fel de stenografie sau de cifru, pe care, fără voia noastră, îl făcusem ininteligibil pentru alţii. Un cuvînt, un nume puteau să stîrnească în noi reacţii de ilaritate incomprehensibile pentru neiniţiaţi. ne refeream de obicei la cîte o experienţă livrescă sau de altă natură, comună. O aluzie la cinematografia indiană produce le fou rire, fiindcă actualizează hohotele noastre la vizionarea melodramei "Vagabondul", ilaritatea care l-a deplasat pe directorul cinematografului pînă la locurile noastre. Fusese chemat de doamnele înlăcrimate de film şi indignate de necuviinţa noastră. Am fost invitaţi să ne potolim sau să părăsim sala. Exprimarea eliptică e cea care, reactualizînd fulgerător o experienţă comună, creiază un soi de complicitate spirituală favorabilă memoriei involuntare. Mi s-a întîmplat să folosesc, aici, fără să-mi dau seama, acest limbaj stenografic, cu efecte funeste pentru relaţiile dintre mine şi interlocutor. Aluzia mea nu era înţeleasă, făceam, în cazul cel mai bun, figură de excentrică, dacă nu demojică sau necunoscătoare a limbii engleze.

NEGLIJENŢA ABSOLUT OBLIGATORIE

Birthday party. Nepotul meu a împlinit şase ani. Treizeci de persoane. Părinţii au rezolvat problema "obligaţiilor" inteligent şi practic (americăneşte). Au închiriat o cafeteria într-un cartier de birouri. Duminica, birourile fiind închise, cafeteria e disponibilă. N. a pregătit mîncare rece şi băutură, farfurii de carton şi tacîmuri de plastic şi totul a fost transportat la faţa locului. La orele 5, cafeteria se închide, deci musafirii se retrag. Tacîmurile şi resturile de mîncare se aruncă în enorme lăzi de gunoi, femeia de serviciu pune scaunele pe masă şi gata. Resturile utilizabile de mîncare se strîng şi se transportă în cele două maşini ale familiei. Party-ul a luat sfîrşit cu un minim de osteneală. A fost perfect. Cei mari au stat înăuntru, în sala răcoroasă sau pe terasă; copiii s-au jucat pe peluză. Andrew a suflat în cele şase lumînărele şi a primit enorm de multe cadouri. Fiecare venea cu cîte-un pachet uriaş din care ieşea un monstru de plastic viu colorat. Eu m-am făcut din nou ridicolă dăruindu-i un Don Quijote pentru copii. Nu mă lecuiesc de ideea infantilă că voi neutraliza pentru nepotul meu, influenţa kitsch-ului hollywoodian. Totul era decorat cu baloane şi inscripţii murale multicolore. A lipsit intimitatea, pe care o dă un interior, dar avantajele sînt prea mari pentru ca nişte oameni obosiţi să renunţe la ele.

Ţinuta era "casual". Am remarcat din nou ostentaţia cu care americanii anilor 80 (sau poate numai californienii) arată că nu le pasă de nici o convnţie. Sigur, anti-convenţionalismul e absolut convenţionalizat. Nu mă aşteptam să văd copii îmbrăcaţi à la micul Lord Fauntleroy, dar nici în chiloţi de plajă şi tee-shirt-uri mai mult sau mai puţin curate. Părinţii au adoptat acelaşi cod nonşalant. Unul din prietenii lui S. era şocant nebărbierit. L-am întrebat dacă-şi lasă barbă. A răspuns că ăsta e facies-ul lui. Purta un şorţ spălăcit şi zdrenţăros. Femeile exhibau grade diferite de neglijenţă. Rochii de plajă, sub care se vedeau tricouri de culori violent contrastante cu restul, fuste de lungimi inegale, şleapi, etc. Nu era un stil lejer sugerînd dolce-vita. Era o neglijenţă căutată, o nepăsare afişată faţă de convenţii şi celebraţiuni. Un anti-cod, care se transformă într-un cod foarte riguros.

TRĂIM O SINGURĂ DATĂ

Într-o însemnare de jurnal, Kafka scrie că trăieşte ca şi cum ar fi absolut sigur că urmează o a doua viaţă. Pînă tîrziu am crezut că tot ce mi se întîmplă ţine de un fel de repetiţie generală, prealabilă adevăratei reprezentaţii. Ştiam că mi se va oferi cel puţin "a second chance". Că voi putea relua firul vieţii din orice punct aş fi dorit, după descoperirea unor erori. Totul se putea repeta şi îndrepta. Aşa cum ▷

profesoara mea de pian îmi spunea: repetă începînd dela rubato. Nici căsătoria, nici copiii, nici chiar plecarea în America n-au modificat încrederea mea instinctuală în reversibilitate. Cînd, după patru ani de emigrație, am făcut prima vizită la București, am realizat fulgurant că, deși nu mai aparțin lumii din care am plecat și nici celei în care mă aflu de patru ani, nimic nu se mai poate modifica. Actul meu era ireversibil. Deabia atunci am acceptat mental și biologic că nu acționam în cadrul unei repetiții, ci că acesta era spectacolul adevărat și unic.

NU MĂ INTERESEAZĂ CINE-A SCRIS "CANDIDE"

Plimbare pe marginea oceanului cu I. La întoarcere, în mașină, mi-a spus cît e de mîndră că a reușit. E interpretă la tribunal, se deplasează dela o curte la alta, se simte independentă și sigură de ea. Mașina a încetat să fie un obiect tehnic, utilitar (ca aspiratorul de praf) și a căpătat un rol emblematic (simbol pentru cei de "dincolo" al bunei stări americane, al reușitei, al libertății). A făcut un elogiu al Americii (cu cîteva zile înainte, la întoarcerea din Paris mi-a mărturisit cît de urît i se pare L. A.-ul, cît de greu se readaptează) și-a clamat talentele practice și indiferența față de valorile gratuite, culturale (nu mă interesează decît ce-mi poate folosi, acum, aici. Cine zici că a scris Candide?), m-a certat pentru temeritatea de a emigra, cînd știam cît de dură e viața americană și cît de incapabilă sînt să mă descurc în cele practice. A adăugat că e posibil să se mute la Paris (nici o problemă, s-a interesat și poate lucra ca interpretă la UNESCO). Franceza ca și engleza ei sînt destul de rudimentare. Mi-a spus că stă cam prost cu ortografia franceză și are greutăți cu subconjunctivul. Dar, spunea, știe că ea reușește în tot ce-și propune. Mitul succesului.

ZBOR MADRID – LOS ANGELES

Zborul Madrid – Los Angeles, cu un avion Iberia, în lungul unei zile interminabile a fost o experiență neașteptată. Avionul a zburat la altitudine joasă, deasupra Americii și, de la locul meu, de lîngă fereastră, am urmărit desfășurarea unei hărți, pe care totul părea supradimensionat: lacuri enorme, deșerturi nesfîrșite, munți acoperiți cu zăpadă, canioane, fluvii. Comandantul, un spaniol comunicativ, ne anunța: lacul Ontario, fluviul Mississipi, Sierra Nevada, etc. Mi-au revenit în memorie impresiile, pe care ni le-a împărtășit profesorul Vianu, în cancelaria de Literatură Comparată, după întoarcerea dintr-o călătorie în India. Zburase deasupra Asiei – dominată de categoria colosalului, atît în altitudine, cît și în planul orizontal. Deasupra Europei, totul i se părea proporționat în acord cu dimensiuni umane. Din momentul în care avionul a început să survoleze întinderile și înălțimile asiatice, a simțit că a pătruns într-o zonă, în care umanul ocupă cu totul alt loc decît în Europa. A încheiat spunînd: probabil de aceia, filozofia europeană a creiat umanismul. Sigur: deasemenea portretul, romanul, freudismul și multe altele.

ASASINATUL PE AUTOSTRADĂ

O nouă epidemie. Asasinatul pe autostradă. Dintr-o mașină se trage cu arma în altă mașină. La întîmplare. Cel care a împușcat se pierde în șirul de automobile. Rămîn victimele. Actul gratuit perfect. Lafcadio la dimensiuni californiene.

NU CUNOSC SEX-APPEAL-UL LUI BETTY GRABLE

Descumpănită de frecventele referințe în presă, televiziune și radio la o mitologie americană, care-mi este necunoscută. Începuturile televiziunii. Comedia de situații. Se vorbește eliptic despre seriale, care trebuie să fi fost foarte populare și de care eu nici n-am auzit. N-o să știu niciodată cum erau comediile cu Lucile Ball, nici amănunte din viața ei particulară, de care se pomenește în treacăt. Filmul american din anii 50 – 60 nu-mi era accesibil în România. Ignor totul cu privire la sex – appeal-ul lui Betty Grable. Mai grav: nu cunosc detalii de viață politică, la care se face aluzie ca la lucruri de la sine înțelese.: McGovern, Wallace și politica lui sudistă, începuturile lui Nixon. Am încercat să reduc lacunele citind cărți despre perioada aceia. Inutil. Detaliile pitorești, pe care americanii din generația mea le-au asimilat ca elemente de viață cotidiană, rămîn terra incognita pentru mine. An outsider.

ȘNIȚEL CU FREUD

Am răsfoit o revistă de artă decorativă. Totdeauna mi-au plăcut interioarele. Un cuplu de decoratori și-au aranjat o sufragerie plină cu cărți. Mă uit interesată la fotografie. Sub farfurii și tacîmuri, în loc de seturi sau șervețele, cîte un teanc de cărți. Am descifrat Freud și Moby Dick.

(va urma)

ION MIHĂILEANU
PARIS

ÎN VÎLTOAREA ISTORIEI

DE CE ŞI CUM AU SUPRAVIEŢUIT EVREII DIN ROMÂNIA ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI

De ce şi cum au supravieţuit evreii din România în timpul războiului? Convorbire cu Domnul Charles Gruber, eminent jurist, sociolog, universitar, fost secretar al dr. W. Filderman-preşedintele Uniunii Evreilor din România

(continuare din nr. trecut)

DEPORTAREA ÎN TRANSNISTRIA

I. M.: Ce amintiri personale poţi evoca în legătură cu deportarea evreilor în Transnistria?

C. G.: Telefonul m-a trezit dis de dimineaţă; Fred Şaraga, un om de bine care şi-a consacrat "zilele anilor lui" din timpul războiului ajutorării evreilor năpăstuiţi, mai cu seamă celor din lagărul de la Călăraşi şi deportaţilor din Transnistria, mi-a telefonat din partea dr-lui Filderman să fiu deîndată la Domnul Şef Rabin Alexandru Şafran, un eveniment grav şi un demers urgent făcînd necesară o întîlnire imediată.

Am găsit acolo o fiinţă omenească ce mi s-a părut a fi un mort-viu. Era un avocat evreu din Chişinău. Nu-mi amintesc numele lui. Sosise cu un avion militar de la Chişinău; ofiţer de rezervă, cunoscuse pe generalul comandant al pieţii şi a obţinut de la el permisiunea de a se îmbrăca în uniformă militară, dîndu-şi cuvîntul de onoare de ofiţer că se va înapoia la Chişinău în aceeaşi seară cu acelaş avion.

Ne-a expus cu un glas ce părea – deja – de dincolo de mormînt cele ce se petreceau la Chişinău: deportarea, peste Nistru, în Rusia: bărbaţi şi femei, bătrîni, tineri şi copii, mergînd pe jos pe o vreme de toamnă aspră, cu ploi şi ger, pe drumuri desfundate, cu noroaie uneori pînă la gleznă, purtînd o bocceluţă cît putea duce fiecare, fără preocuparea de menţinerea lor în viaţă.

Cerea deci un demers disperat la "cei de sus" de a opri năpasta. Am fost zguduiţi de cele auzite.

Înapoiat acasă, doctorul Filderman a conceput un apel disperat transmis de îndată lui Antonescu. Răspunsul acestuia nu era numai negativ, ci făcea o critică acerbă atitudinii evreilor în timpul ocupaţiei ruseşti din Basarabia şi Bucovina în anii 1940 – '41 şi comportamentului imaginar al evreilor contra trupelor române în... luptele de la Marea de Azov.

Dacă nu mă înşel, Şeful Rabin, sfîşiat, l-a implorat pe Patriarh să stăruie pentru oprirea masacrului.

Nu s-a putut obţine o îmblînzire a condiţiei celor în curs de deportare. Demersurile au fost zadarnice.

Mesagerul evreilor din Chişinău s-a înapoiat aşa cum a venit; nimeni n-a mai auzit de atunci despre el.

Dar, de curînd, am aflat unele detalii – tot atît de zguduitoare precum cele bănuite-scrise de pictorul român George Tomaziu (Minimum a publicat extrase), a cărui cinste şi obiectivitate sînt dincolo de orice preţuire.

REBELIUNEA LEGIONARĂ

I. M.: Erai în Bucureşti în noaptea rebeliunii legionare?

C. G.: În noaptea rebeliunii m-am refugiat la un prieten în Bulevardul Carol; a fost o noapte de spaimă căci un grup de legionari spărgea – ni se părea – uşa de intrare în imobil. Încercam să ne salvăm prin ieşirea de serviciu, în timp ce loviturile continuau cu forţă.

La un moment dat au încetat. S-a adeverit apoi că rebelii devastaseră şi prădaseră ceasornicăria de la parterul casei după care au plecat spre alte isprăvi.

În dimineaţa următoare m-am refugiat la o rudă unde găsiseră adăpost părinţii. Ascultam radioul pentru a afla ştiri despre starea rebeliunii. Veşti nu veneau dar – minune! – nu se mai transmitea "Sfîntă tinereţe legionară" ci un cîntec patriotic clasic. Rebeliunea era răpusă.

A doua zi am aflat ororile comise; mi-am însoţit părintele care se ducea la rabinul Guttman, salvat ca prin minune de măcel, dar distrus din cauza celor trăite: cei doi fii, ridicaţi odată cu el şi duşi într-o pădure de la marginea oraşului, fuseseră împuşcaţi şi muriseră în braţele lui.

Nu voi uita niciodată drama trăită în acea sîmbătă seara în casa rabinului nici a ▷

doua zi la înmormîntarea celor doi fii căzuţi "al Keduşat Haşem". Durerea sfîşietoare a celor doi părinţi chemaţi să-şi vadă copiii înainte de închiderea sicrielor a fost copleşitoare.

I. M.: Mi-ai povestit odată un alt moment emoţionant: înmormîntarea sulurilor de Sifrei Thora.

C. G.: Şirul emoţiilor din timpul rebeliunii a culminat cu îngroparea sulurilor de Thora sfîşiate, călcate în picioare, mînjite de sînge care – *al pi din* – trebuiau înmormîntate.

În zorii unei dimineţi întunecate de ianuarie, în prezenţa cîtorva rabini şi demnitari evrei – în fruntea cărora era Dr-ul Filderman pe care-l însoţeam –, înconjuraţi de jandarmi ce ne protejau, am trăit, copleşit în trup şi suflet, oroarea celor petrecute, am resimţit o adîncă deznădejde la vederea simbolurilor pentru care, de veacuri, eram oropsiţi şi măcelăriţi.

O desnădejde asemănătoare am trăit-o într-o zi de Rosh Hashana (în 1942 sau 1943) la Templul Coral cînd s-au scos din Aron Hakodesh cele două Sifrei Thora pentru lectura zilei: conştiinţa imposibilităţii de a riposta şi desnădejdea neputinţei de a ieşi dintr-un asediu fără licărire de eliberare.

I. M.: Presupun că ai fost alături de doctorul Filderman cînd s-a ordonat deportarea lui în Transnistria. În ce împrejurări a fost deportat?

C. G.: Trimiterea dr-ului Filderman în Transnistria ne-a pus la o grea încercare pe măsura sentimentelor ce-i purtau toţi evreii – chiar şi cei ce nu-i împărtăşeau opiniile – şi a simbolului pe care-l reprezenta. Era considerat ca protectorul fără seamăn contra năpastei sau contra altor trăznete.

Se cade să amintesc că ordinul de surghiun n-o privea pe doamna Filderman; depindea de voia ei să înfrunte primejdia (de viaţă şi de moarte) sau să aştepte înapoierea lui, de-ar fi fost să fie. N-a ezitat o clipă: şi-a însoţit soţul în bejenie.

A doua zi, după plecarea soţilor Filderman ne-am întîlnit în casa Şefului Rabin: Arnold Schwefelberg (cel mai "util" dintre fideli), M. Benvenisti, şeful organizaţiei sioniste şi Ferry Froimescu, un "notabil sefard". În atmosfera încărcată de durere, de îngrijorare, de teamă pentru ziua de mîine, Şeful Rabin, urmînd o tradiţie impresionantă pe care n-o cunoşteam, a recitat versuri din Tehilim şi mi-a cerut să-l însoţesc în lectură, invocare de sprijin şi speranţă; reprezentam în ochii celor prezenţi, umbra celui răpit fără de care evreii – biklal ubifrat – se considerau decapitaţi.

FILDERMAN ŞI PREGĂTIREA LUI 23 AUGUST

I. M.: Se ştie că după întoarcerea dr-ului Filderman din Transnistria, el şi-a continuat misiunea de apărare a evreilor. Se pare, însă, oricît de surprinzător s-ar părea, că a avut un rol în demersurile internaţionale pregătitoare ale actului de la 23 August!

C. G.: Primăvara anului 1944 anunţa începutul sfîrşitului; al sfîrşitului – cu certitudine – dar către care nou început?

Din acea vreme, îmi amintesc mai cu deosebire de 3 "împrejurări" (ca să întrebuinţez "cuvîntul potrivit" creat de Tudor Vianu, care mi-a fost şi profesor şi model): o răsturnare de situaţie: evreii nu mai erau "răpciugoşi". Reprezentantul lor era solicitat.

Doctorul Filderman a răspuns cu un elan sufletesc potrivit concepţiei lui despre rostul şi rolul evreilor din România.

I. M.: În ce a constat această solicitare?

C. G.: Ziaristul B. Brănişteanu, fost director, în orice caz, spiritus rector al ziarului "Adevărul", pe care doctorul Filderman îl vizita din cînd în cînd, în căutare de informaţii şi verificare de opinii, l-a înştiinţat că prinţul Barbu Ştirbey doreşte să-l întîlnească.

Ştirbey avea o înfăţişare aidoma cu reputaţia sau legenda lui; pleca în misiune secretă la Cairo, unde îl urma Constantin Vişoianu, cel mai pregătit şi mai lucid diplomat din şcoala lui Titulescu.

Ei urmau să discute cu Mac Millan, ambasadorul Angliei la Cairo, despre posibilităţile ieşirii României din război – fără ca ea să se pomenească strivită între Scyla şi Caribda – şi a obţine în acest scop prezenţa anglo-americanilor în ţară, la schimbarea de regim.

Ştirbey a cerut dr-ului Filderman o scrisoare către aliaţi care să susţină cauza susţinută de cei doi mesageri.

I. M.: De ce o scrisoare din partea doctorului Filderman?

C. G.: Evreii şi Filderman deveniseră o amuletă pentru reprezentanţii politici ai ţării. Copia scrisorii se găseşte – dacă nu mă înşel – la Yad Vashem. În orice caz ştiu – căci am citit-o şi, sauf erreur, am depus-o în mîinile lui Brănişteanu – că era scrisă "micimek Halev".

Misiunea Ştirbey-Vişoianu era organizată de şefii partidelor politice reuniţi în jurul regelui.

Comentatori actuali susţin că plecarea acestor doi trimişi nu putea fi necunoscută de ▷

Antonescu, a cărui reabilitare ei o încearcă.

Cert, e imposibil de gîndit că guvernul (Mihai Antonescu, mai cu seamă) n-ar fi fost în cunoştinţă de cauză. Dar jocul pe două tablouri era inexorabil în situaţia ţării la acea dată şi plecarea celor doi mesageri n-a fost împiedicată.

I. M.: Mi-ai vorbit, odată, de o altă "împrejurare", ca să repet termenul lui Tudor Vianu, în care doctorul Filderman a fost din nou solicitat în aceeaşi direcţie.

C. G.: Da. Armata sovietică ajunsese la Prut. La cererea cuiva din fruntea opoziţiei, doctorul Filderman a redactat o scrisoare privitoare la starea ţării şi a solicitat – în numele ei şi al celor ce-au suferit cel mai crunt din cauza intrării României în război alături de Germania lui Hitler – protecţia tuturor aliaţilor după depunerea armelor, care devenise o evidenţă încă din martie.

Am avut în mînă textul manuscrisului: el nu putea fi încredinţat nimănui pentru dactilografiere, iar eu eram neîndemînatec în acest domeniu.

Hazardul a făcut că un văr, proaspăt bacalaureat, sosit de la Iaşi pentru a pleca în Israel cu unul din cele trei vapoare afectate în acest scop, a fost în măsură s-o facă. Într-o zi luminoasă de Mai, cu frica în sîn, m-am dus însoţit de el la legaţia Suediei, pe şoseaua Kisselef, unde am înmînat scrisoarea unui wiking care nu părea a fi preocupat de situaţia care făcuse necesară şi scrisoarea şi apelul adresat Suediei, pentru a fi îndrumat la locul potrivit.

ÎN NUMĂRUL VIITOR

Dan Bîrlădeanu (Bucureşti) – De vorbă cu o actriţă necunoscută din Israel

AUDIENŢA LA REGELE MIHAI

I. M.: Doctorul Filderman a mai fost implicat şi în alte... circumstanţe legate de 23 August?

C. G.: În aceeaşi vreme Filderman aflase (via doamna Mela Iancu, a cărei amintire mi-e încă vie) că reprezentanţii comuniştilor erau preocupaţi de inexistenţa unor acţiuni de partizani în timpul războiului şi de consecinţele acestei carenţe pentru viitorul lor politic.

Se discutase de necesitatea unui gest – o răscoală – limitată fireşte la puterea lor neînsemnată, care să poată dovedi devotamentul lor cauzei sovietice.

Ştirea a provocat o profundă îngrijorare în cugetul lui Filderman. Exterminarea "rebelilor" nu era îndoielnică; un pogrom în cartierul evreiesc (Văcăreşti-Dudeşti şi aiurea), replică "firească" a hitleriştilor în retragere, era o certitudine. Amintirea rebeliunii legionare era încă vie.

Un pericol mortal era într-adevăr la orizont. Informaţia a fost transmisă la Palat, reginei mame precum şi şefilor opoziţiei. Rezultatul: ni s-a comunicat că regele acordă doctorului Filderman o audienţă la Sinaia, la castelul Foişor.

Plecaţi din două vile diferite – unde fusesem adăpostiţi –, într-o maşină a Palatului cu numărul mineralogic schimbat, însoţiţi de Iorgu Ghyka, am ajuns la Palat după miezul nopţii. Erau de faţă mareşalul Palatului Mocsony Stîrcea şi secretarul regelui Mircea Ioaniţiu.

Filderman a cerut Regelui să ceară comitetului şefilor opoziţiei – în care comuniştii aveau un delegat – să se opună unui proiect de răscoală în Bucureşti, pentru motivele pe care le-a expus.

Preocuparea a rămas constantă, chestiunea reînoită.

De la acea dată – mi se pare – am avut cale deschisă la Palat, în calitate de "medic". Mă îndoiesc că "lacheii" care mă introduceau în biroul lui Stîrcea – toţi, cum se cuvine, agenţi ai Siguranţei – credeau că eram cel ce pretindeam a fi.

Acolo aduceam şi primeam ştiri, acolo l-am cunoscut pe Niculescu Buzeşti de la Externe, acolo l-am întîlnit pe Rădulescu Pogoneanu, tot de la Externe, pe care îl cunoşteam din facultate, printre studenţii profesorului Gusti.

I. M.: Ai fost la Palat şi de 23 August?

C. G.: Neştiutor de cele ce s-au petrecut în cursul zilei m-am dus la Palat la sfîrşitul după mesei. Ştiam totuşi că "ardea cazanul Satanei" şi mă duceam după ştiri. Am găsit poarta de intrare în curte ferecată şi o sentinelă în dosul ei.

Încercam să găsesc drum de intrare, cînd cineva mi-a pus mîna pe umeri şi mi-a suflat în ceafă: "Nenorocitule, ce cauţi aici? Pleacă, fugi!"

Era Iorgu Ghyka, maestrul de vînătoare. Mi-a cerut să telefonez lui Cotaru preocupat de salvarea lui Rică Georgescu, (întemniţat la Malmaison pentru motivul că ar fi avut relaţii cu englezii).

M-am înapoiat în chilia mea din Vasile Lascăr; acolo am aflat la radio – ca toată lumea – de arestarea lui Ion şi a lui Mihai Antonescu şi de declararea armistiţiului.

I. M.: Ce alte amintiri ai mai avea de depănat?

C. G.: Mi se pare că am spus destule; dixi et salvavi animam mea; căci deşi e adevărat că tăcerea e de aur, mărturia e o obligaţie de conştiinţă, pe care m-aţi silit sau mi-aţi dat prilejul s-o îndeplinesc.

AL. MIRODAN

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

d AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Decan. Moses Schwarzfeld (1857–1943). Gazetarul care întemeiase la douăzeci de ani *Anuarul pentru Israeliți*, și, mai pe urmă, în 1890, ziarul *Egalitatea*, izbutind, printr-o tenacitate fără egal, să-i asigure existența vreme de patruzeci și cinci de ani (45), era socotit la ora fotografiei (c.1941) decanul, de fapt și de drept, de nimeni contestat, al publicisticii evreo-române.

Fotografia – unde-l vedem pe M. S. alături de fiica sa – ne-a fost comunicată de av. Samuel Herșcovici din Natzaret Illit, care-a primit-o, în anii războiului, cu dedicație pe verso din partea Decanului.

Decor. Vitrina librăriei *Ioan Slavici*, din Arad, amenajată, prin grija unui maestru-decorator, în cadru (să zicem scenă?) pentru prezentarea romanului (să zicem premiera?) *Pietrele*, de Gh. Schwartz. 1978.

Volumele aranjate cu rost vizual, fotografiile autorului, elementele grafice de-un fel sau de-un altul, alcătuiesc un decor menit să celebreze noua scriere a romancierului și să atragă publicul la festivitatea de lansare a cărții.

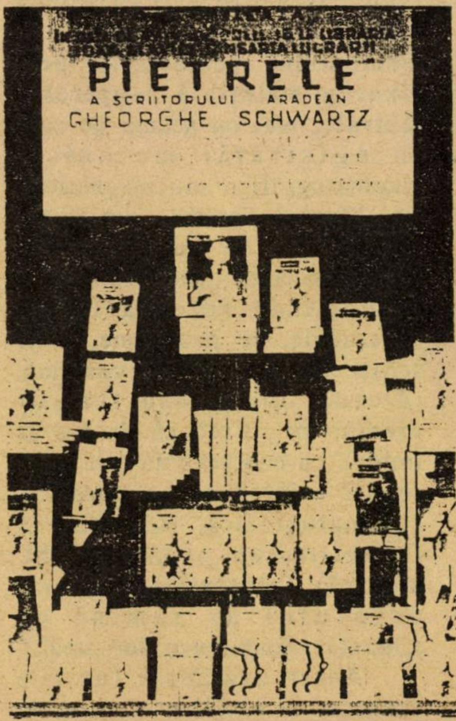

Decorație. (În 1940, după cedarea Basarabiei) ...ea auzi fel de fel de istorii... despre evrei ortodoxi, izbiți în cap cu picioarele pînă ce țeasta lor era sfărîmată ca un "vas de porțelan", și despre distinsul folclorist (e vorba probabil de Harry Brauner, n.n.) care, după ce fusese bătut de către sergentul său, apărea a doua zi purtînd o decorație. "Ah, vasăzică te-ai decorat singur" – spuse sergentul. "Nu, răspunde savantul. M-a decorat regele". Impertinență pentru care a fost pălmuit cu furie...

(*Olivia Manning*, "The Balcan Trilogy", pag. 393, London, 1985)

Dejun I – 28 martie 1931.

"Dejun la d-na Procopiu; conform obiceiului, oaspeți mai mulți. După o viață îndelungată la Palat, cu atribuții reprezentative, d-na Procopiu continuă și la ea acasă atmosfera care i-a devenit familiară; fuge de singurătate și se complace în rolul de a fi înconjurată de străini (...)

Nenorocirea e că întîlnirile sînt cîteodată foarte disparate și oamenii cu care stau la masă, adesea căzuți din lună. Așa, de pildă, azi e la dejun Backhaus pianistul, și un tip curios de care am auzit pe aici, Leopold Stern. Cel dintîi nu prea tulbură apa, e din genul suportabil al muzicanților tăcuți. Al doilea mi se pare interesant. Evreu, de la Brăila, dacă nu mă înșel, face pe omul de litere la Paris. Scoate cărți destul de cunoscute, acolo, are relații în lumea scriitorilor din Apus; Paul Géraldy și André Maurois cînd au fost la București, i-a găzduit el, și negreșit prin considerațiile lui s-au filtrat impresiile ce au dus din țară. Ideea nu e din cele mai simpatice să-l ști pe Leopold ambasadorul tău literar pentru străinătate, dar poate tot ▷

e mai bine aşa, decît să scrie pe româneşte. La ziua cînd se vor porni aceşti ovrei să scrie cărţi pe limba lui Gheorghe Lazăr, va fi cam greu. Pînă azi n-au făcut-o, fiindcă două generaţii de cînd trăiesc aici, n-au fost de-ajuns ca să-şi asimileze capriciile sintaxei noastre. De aceea n-au găsit un talent real care să se furişeze în literatură.

Nu peste mult însă, se vor porni. Ajutaţi de presă, pe care au ajuns stăpîni, ca mîine se vor instala şi în literele noastre. Cu fantastica lor putere de muncă se vor revărsa pretutindeni aici, ca o apă plină de bălării şi impurităţi exotice... Honigman nu va înţelege, desigur, aceste frămîntări ale mele, mă va înjura foarte. Orice spirit obiectiv însă va găsi o justificare pe seama acestei dorinţi de a pune în valoare un particularism sufletesc, menit să completeze universalitatea".

(Octavian Goga, *Jurnal politic* – 1931; în *Revista de istorie şi teorie literară*, Bucureşti, Octombrie-Noiembrie 1985; editat de Ioan Şerb şi Mircea Muşat).

Publicînd însemnările de mai sus ale lui Goga, redacţia îşi exprimă într-o notă de subsol, dezacordul cu ideile înaripatului poet şi ministru, notînd că acestea "reflectă o serioasă doză de *necugetată intoleranţă* şi o regretabilă involuţie *sămănătoristă a demersului intelectual*".

...Cît despre Honigmanul, cel cu înjurăturile, acesta trebuie că a fost fie Emil Fagure (Honigman – în buletinul de identitate), directorul ziarului *Lupta*, fie fratele său, Albert Honigman, secretar de redacţie al ziarului amintit. Fie amîndoi.

Dejun II. Marţi, 3 Aprilie. Parisul în lung şi-n lat. Dejun la "Viennois", colţ cu rue dela Huchette; aici, întîlnirile cu publicistul Crémieux, care solicită autorizaţia de a publica traducerea nuvelei *Iţic Ştrul dezertor* în *Revue Juive*.

(Liviu Rebreanu, fragment dintr-o scrisoare din Paris, aprilie 1928; după Puica Florica Rebreanu, *Zilele care au plecat*, Bucureşti, 1969, p. 211)

Deleanu, Horia. (Iaşi, 1919), critic de teatru, a început prin a lucra în conducerea revistei "Veac nou" (1945 – 1953), a fost redactor-şef al lunarului "Teatrul" (1956 – 1958) şi profesor de istoria teatrului la Institutul I. L. Caragiale din Bucureşti. El a publicat cîteva volume, mai toate culegeri de articole, cronici, note de călătorie, pe marginea spectacolului de teatru din România postbelică şi din lume.

Ideea sa notabilă o întîlnim într-o convorbire cu criticul de teatru Stelian Vasilescu (v. "Cred în Teatru" de Stelian Vasilescu, Timişoara, 1975, p. 33):

"...Societatea autorilor dramatici şi a compozitorilor francezi a creat o cartotecă pentru a consfinţi perenitatea momentului spectacolelor prin fixarea materială a operelor teatrale, mai cu seamă pe cale înregistrării mecanice, cinematografice sau magnetice... (la) Muzeul Teatral... din Köln... sînt adunate (şi perfect ingenios sistematizate) ...impresionante colecţii de fotografii din spectacole, de programe, afişe schiţe de decoruri şi costume, tăieturi din presa tuturor vremurilor... Cred că dacă s-ar îmbina cu consecvenţă cele două soluţii – înregistrarea mecanică, cinematografică, magnetică şi *înregistrarea grafică* (subl. noastră), fotografică, ş.a., arta actorului ar rămîne ca ,tinereţea, frumuseţea, fericirea'..."

Acest deziderat (un mic program de viaţă) se traduce, nu o dată, prin ambiţia de a descrie spectacolul de teatru cu maximă precizie şi minuţie: ai senzaţia că H. D. nu scrie cronici, ci *hronici*, adevărate rapoarte privind cele văzute pe scenă, menite să întipărească pentru viitorime spectacolul de astăzi.

Gesturile actorului sînt înregistrate contabiliceşte, de parcă criticul ar merge la teatru cu carnetul de notiţe-n mînă. Iată, de pildă, cum îl interpretează Tudor Gheorghe pe Ion Nebunul din "Năpasta" de Caragiale (Teatrul Naţional din Craiova, în regia lui Mihai Manolescu):

"Se strecoară discret prin uşa pridvorului, îşi poartă cu o anumită demnitate puţin stranie zdrenţele şi porneşte fără patetism la autorecomandare:

"Vezi că eu... sunt nebun."...

Relatează, cu undă de convingere, cum ar fi săvîrşit crima nesăvîrşită. Cîteva mici ezitări, plantate în locurile-cheie ale expunerii, seamănă însă îndoiala bine întemeiată...

Impresionează puternic tot ritualul sinuciderii sale. Prezintă semne din ce în ce mai marcate de angoasă, pare să se apropie de una din crizele în care îl trimite periodic boala nemiloasă. Are sentimente premonitorii, rostind cu aer profetic o cugetare:

"Cînd urlă cîinele, moare cineva..."

Trece apoi de la aforism la sentinţă concretă:

"Tu ştii cine o să moară... O să moară Ion? Dacă Ion moare, scapă de dracul?"

Îşi răspunde foarte curînd prin faptă. Se retrage într-o cameră ascunsă privirilor noastre şi execută verdictul pe care l-a pronunţat: se înjunghie.

Iese de acolo, purtînd în ochi şi izbăvirea şi rătăcirea, sugerînd pînă la urmă iluzia ▷

izbăvirii în iremediabila rătăcire. Este plin de sînge – după cum rezultă din schimbul de replici –, dar nu vedem sîngele, aşa cum n-am văzut nici împlîntarea cuţitului în inimă".

Nu altfel ne este înfăţişată o tentativă de sinucidere din "Vînătoarea de raţe" de Alex. Pamfilov (Sergiu Tudose în spectacolul regizat de V. Scarlat la Teatrul Naţional din Iaşi):

"Iar acum, rămas singur în mijlocul scenei, protagonistul îşi face treabă cu puşca sa de vînătoare. Într-o linişte ce nu prevesteşte nimic bun, el mînuieşte arma în fel şi chip, îi descoperă o grămadă de poziţii posibile, dintre care unele duc cu gîndul la dezlegări catastrofice. O leapădă pentru puţine clipe şi scrie chinuit, în grabă dezordonată, cîteva rînduri, probabil de adio. Reia cu decizie flinta, o fixează de astă dată fără ezitare, îndreptînd-o spre sine şi e pe punctul să tragă.

Intră în încăperea lui, cu sufletul la gură, mai întîi doi amici, după aceea un al treilea, care vor să-l împiedice să săvîrşească fapta mai mult sau mai puţin chibzuită, ceea ce se dovedeşte a nu fi deloc uşor. Se desenează liniile unei adevărate lupte, în care încrîncenarea eroului principal stînjeneşte destulă vreme bunele intenţii ale salvatorilor. Îl înfrîng pînă la urmă. Şi el capitulează."

Să vedem, acuma cum arată un decor la ridicarea cortinei ("Livada cu vişini" de Cehov, în regia lui Gh. Harag a teatrul din Tg. Mureş):

"O cortină destul de masivă, obişnuită să acopere îndeobşte scena, se ridică la insistenţa unei baghete, pe care o mînuieşte cu dexteritate şi înţeles Lopahin (Ion Fiscuteanu), intrat primul în joc.

Apare o a doua cortină, de tul. Materialul ales – o ţesătură foarte fină, străvezie, alcătuită din ochiuri mărunte – îngăduie de mai multe ori un expresiv joc în dublu plan (în faţa şi în spatele suprafeţei de tul).

Chiar din primele momente, cînd are loc o discuţie expozitivă – soseşte trenul întîrziat, vin oaspeţii de departe, cine sînt ei –, dar plină de nerv între Lipahin şi fata în casă Duniaşa (Monica Ristea), avantajele transparenţei celei de-a doua cortine devin vădite.

În faţa ei, negustorul şi slujnica îşi debitează animat, spiritual, replicile. În spatele ei, un grup de oameni de prin partea locului reacţionează expresiv, hohotind, mişcîndu-se cu tîlc.

Ei evoluează captivant, ca nişte adevărate umbre chinezeşti născute din interferenţa unor lumini iscusit plantate în scenă. În acelaşi sistem de efecte echivalente oarecum cu negativele fotografice, se conturează şi un dulap şi un pat, care vor popula multă vreme spaţiul de joc".

În acelaş spectacol, o şaretă, adusă pe scenă, merită din plin atenţia observatorului.

„Această năzdrăvană şaretă *joacă* cu... talent, îndeplinind de mai multe ori sarcini scenice de seamă, lăsîndu-se cu folos întrebuinţată. O serie întreagă de interpreţi intră... în dialog cu caleaşca, o interpelează, o iau martoră, o obligă, obligîndu-se în fel şi chip să participe la momente paroxistice de dezlegare a acţiunii.

De aici, de pe bancheta docarului, rosteşte Ranevskaia (Silvia Ghelan) un destul de amplu monolog, care-i deschide şi-i ramifică fişa autobiografică.

Mai toţi manipulează pe rînd şareta, se sprijină pe ea, îi cer frecvent ajutorul. Lopahin o împinge de zor – el este oricînd sîrguitor, neobosit –, studentul Trofimov (Cornel Popescu) o învîrte, o suceşte în ea pe iubita sa Ania (Luminiţa Borta) spunîndu-i vorbe înflăcărate, Varia (Marinela Popescu), sora mai mare, se încumetă, apucă caleaşca şi o poartă mai întîi puţin încovoiată, pentru ca apoi să se răsfeţe fără îndrăzneală, subliniindu-şi tema tristă".

Iată şi comportarea unui jilţ (în "Mirele Efros" de Gordin, regizat de George Teodorescu, la T.E.S.):

"Acest scaun cu spetează şi braţe devine un fel de punct de atracţie magnetică al întregii acţiuni, focalizînd atenţia tuturor. "Jocul" său permanent, jocul actorilor cu el, este de esenţială semnificaţie, punînd şi susţinînd, pentru *Efros Saga*, problema majoră a *autorităţii* în familie şi de aici în societate.

Ocupanta sa de drept nu are nici o ezitare de fiecare dată cînd se aşează acolo, ca să-i domine pe cei din jur, aşa cum i se pare că e mai mult decît firesc. De altfel, administratorul Salmen (Bebe Bercovici) fixează jeţul stăpînei, din momentul în care acesta este proiectat la luminile rampei, drept în mijlocul spaţiului de joc, în centrul tuturor zonelor de interes posibil.

Pe măsură ce influenţa lui Mirale descreşte, situaţia nouă se răsfrînge şi asupra jilţului. Nora îi schimbă, cu vremea, poziţia, expulzîndu-l înspre fundul scenei. Este un semn limpede al eroziunii puterii absolute de care dispunea mama soacră".

Plăcerea de a înfăţişa spectacolele văzute îl împinge cîteodată să descrie şi spectacolele nevăzute, ştiute din lecturi şi auzite.

În convorbirea amintită mai sus, cu Stelian Vasilescu, el prezintă un "experiment" franţuzesc din 1962 cunoscut din relatări: ▷

"– Am văzut, pe diverse meridiane, diverse spectacole ciudate. Aş vrea însă să citez, pe locul întîi, la capitolul "cel puţin ciudat", un spectacol despre care am citit multe şi pe care am avut şansa să nu-l văd.

În 1962, Benjamin Vautier (Ben) redacta împreună cu Erebo piesa "Public" (în legătură cu care scria ulterior în 1965, în "Tout": "am vrut şi eu să duc teatrul pînă la una din limitele sale – lipsa de acţiune".) Cum decurgea spectacolul? Ben se aşeza pe scenă într-un fotoliu şi stătea două ore să vadă ce face publicul, pe care îl avertiza:

Doamnelor şi domnilor,

Începînd din momentul în care aţi luat cunoştinţă de semnificaţia acestui text, sînteţi, ca şi toţi spectatorii prezenţi, actori în *Publik*.

Piesa a început.

Sînteţi liberi să plecaţi sau să rămîneţi, cînd vreţi.

Sînteţi în întregime responsabili de gesturile şi cuvintele voastre.

Piesa va dura două ore.

Nici o acţiune – o acţiune preconcepută – nu va avea loc.

Observaţi publicul.

Toate reacţiile sale, chiar cele mai infime şi imperceptibile, sînt acţiunea piesei.

Privirile, persoanele care se întorc, incertitudinile, plecările, grupurile, gîndurile, rîsetele, nerăbdarea, tensiunea..."

Cîteva cărţi:

Impresii literare sovietice (1948); *Maiakovski* (1949); *Aspecte din dramaturgia lui Gorki* (1954); *Triumful lui Goldoni* (1957); *Oraşe şi teatre: Germania – Italia '57* (1958); *Istoria teatrului universal contemporan* (1963); *Regizorul şi teatrul* (1968); *Dialog despre dragoste* (1970); *Teatrul universal contemporan* (1971); *Dileme şi pseudodileme teatrale* (1972); *Teatru – antiteatru – teatru* (1972); *Nemurirea teatrului* (1982); *Elogiu actorului* (1982); *Modernitatea teatrului* (1987); *Elogiu regizorului* (1985); *Arta regiei teatrale* (1987); *Elogiu scenei* (1988) – toate apărute în Bucureşti.

Două piese de teatru: *Cazul Bennet* (1954), în colaborare cu Radu Boureanu; *Dialog despre dragoste* (1970).

Cîţiva autori din care a tradus: Ilya Ehrenburg, A. Iakobson, Leonid Leonov, N. Pogodin, Vs. Vişinevski, Al. Stein.

ADI TOURS
TEL AVIV — ALLENBY 111
(în pasaj)
☎ 623650, 624753, 625406

AGENTUL DE VOIAJ
PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

E. WEISS

TRANSMITEM CLIENŢILOR, PRIETENILOR
ŞI RUDELOR

ŞHANA
TOVA

În cei peste 37 ani de apariţie
אדוורול
Adevărul
Singurul ziar independent al aliatei romane
se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

• SHANA TOVA •

ARIC
Carne şi preparate din carne de cea mai bună calitate
Tel. 906728
Str. Haim Ozer 7 PETAH TIKVA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

TRAGEDIA OMULUI DE GENIU

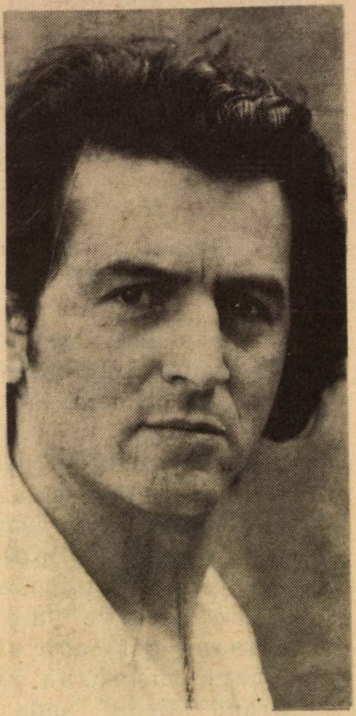

B. H. Levy: el are talent

O carte despre Baudelaire.
O carte de Bernard-Henry Levy.
O carte despre suferințele talentului și despre suferințele mediocrității (cumplite, cumplite suferințe)

Bernard-Henry Levy face parte din pleiada de tineri filosofi francezi care au dat filosofiei o nouă strălucire. Evreu de origină (în "Le Testament de Dieu" a dezbătut direct problema bibliei, a religiei și a poporului ales), cărțile sale au fost citite cu pasiune pentru că aduceau o viziune originală, neconformistă, revoluționară: "La Barbarie à Visage Humain", "L'Ideologie Française", "Questions de Principe", "Eloge des Intellectuels" au agitat opinia publică în Franța și în lumea întreagă. Scrise nu numai cu necruțătoare consecvență logică, dar și cu un deosebit talent literar, cărțile acestea de filosofie erau captivante ca niște romane ideologice sui-generis. În 1984, Bernard-Henri Levy și-a făcut debutul și ca romancier, publicînd "Le Diable en Tête" care a obținut premiul "Medicis". De curînd a apărut al doilea roman "Les Derniers Jours de Charles Baudelaire". "Le Diable en Tête" era o frescă a lumii contemporane, sfîșiate de terorism, frescă plină de culoare și dramatism, dar oarecum "teatrală" și "politică". Noul roman este mai concentrat, mai profund. O lucrare de incontestabilă valoare, scrisă cu economie de mijloace, echilibrată. Mari probleme filosofice – care sînt totodată probleme ale vieții: creația, moartea – sînt aici trans-substanțiate artistic direct, convingător, fără focuri de artificii.

*

"Ultimele zile ale lui Charles Baudelaire" este, într-un anumit sens, ca și un roman de aventuri. Dar de aventuri spirituale. Baudelaire, refugiat la Bruxelles, are brusc revelația sfîrșitului, a morții apropiate. Ce se cuvine deci să facă pentru a-și încheia demn viața? Căror imperative să dea ascultare? Să renunțe la tot, cu resemnare, căutînd numai calmul, solitudinea? Să continue lupta împotriva societății, care, cu filistinismul ei "virtuos" l-a strivit întotdeauna? Să-și continue opera? Dar mai este, oare, în stare, așa bolnav cum este? La 15 martie, are o primă criză care-l doboară la pat. Se reface. Speriat, vrea să se reîntoarcă la Paris. Renunță. Are datoria să înfrunte aici, singur, marile probleme ale vieții lui. Peste o săptămînă, o nouă criză. De data aceasta, cu hemiflegie și în cele din urmă, afazie. Ce se va întîmpla acum? renunțarea definitivă? Fiecare capitol aduce o cotitură neașteptată. Cititorul are mereu impresia că toate drumurile s-au închis și apoi, la capătul tunelului, o nouă galerie, care și ea se înfundă, și din nou, în ultima clipă, altă galerie, și așa mai departe. Ca într-un adevărat roman polițist, ne aflăm de fapt în fața unei enigme. Căci nimeni nu știe exact ce a gîndit și a simțit Baudelaire în timpul crizei de la Bruxelles. Încercarea de a descifra această enigmă este operă de scriitor "detectiv". Pe bază de indicii infime, acest arheolog al sufletului încearcă să reconstituie ansamblul: drama unui artist, a unui om, a unei societăți.

*

În acest roman, Bernard-Henri Levy eseistul, filosoful, a găsit o formulă artistică adecvată, mai flexibilă pentru a-și valorifica potențele. Reconstituirea arheologică a ultimilor zile ale lui Baudelaire, este în același timp prilej pentru a da glas propriilor concepții despre viață și lume: critica societății contemporane, formulată cu înverșunare necruțătoare și strălucire paradoxală; demascarea prejudecăților, a stereotipelor, a ipocriziilor, a falsificărilor ▷

interesate, justificate cu pretexte morale; elogiul poziţiei neconformiste în domeniul social, ideologic şi artistic (arta nu "inspiraţie divină", ci muncă perseverentă, invenţie, deci artificialitate) etc.

HOTELUL "OGLINDA CEA MARE"

Construcţia arhitectonică este complexă. La început, avem impresia că ne aflăm în faţa unui roman clasic, în care autorul prezintă, la persoana a treia, acţiunea şi viaţa personajului literar (Baudelaire). Apoi intervin, polifonic, materiale "documentare" prezentate de alte persoane-personaje: Madame Lepage (patroana hotelului "Grand Miroir", unde a locuit Baudelaire la Bruxelles), Charles Neyt (prieten şi fotograf), Jeanne Duval (prostituata neagră, amanta lui Baudelaire), Auguste-Poulet Malassis (editor şi prieten apropiat), Madame Aupick (mama lui Baudelaire), père Dejoncker (preotul chemat la căpătîiul "posedatului" de la azil). Unele dintre aceste materiale sînt prezentate ca monologuri spontane, altele ca file de jurnal, altele ca scrisori, altele ca povestiri sau relatări obiective ale faptelor. Abia pe la jumătatea volumului apare tînărul scriitor admirator al lui Baudelaire, care vine să-l viziteze pe maestru pentru a învăţa de la el secretul marii arte. Şi abia la sfîrşitul volumului aflăm că întreaga carte este, aşa zicînd, încercarea tardivă a discipolului de a reconstitui perioada critică a lui Baudelaire la Bruxelles.

Prin varietatea procedeelor utilizate pentru a prezenta un mare scriitor, cartea de faţă seamănă, întrucîtva, cu "Papagalul lui Flaubert", interesantă lucrare a englezului Julian Barnes. Dar, aşa cum spuneam în cronica respectivă, "Papagalul lui Flaubert" e un fel de Pseudokineghetikos. În "Ultimele zile ale lui Charles Baudelaire", elementul eseistic este mai şters, caracterul de roman mult mai accentuat.

MOZART ŞI SALIERI ?

Încă o paralelă se impune. Aceea cu "Amadeus", piesa lui Peter Schaffer. Şi aici, şi acolo e vorba de un geniu: acolo, Mozart, aci Baudelaire. Precum acolo Salieri, muzician şi admirator fervent al lui Mozart, încearcă să surprindă taina geniului şi reconstituie viaţa acestuia cu ani mai tîrziu, la bătrîneţe, tot astfel discipolul narator scrie, la bătrîneţe, cartea vieţii lui Baudelaire. Există – poate inevitabil – şi scene paralele. Salieri aşterne pe hîrtie, sub dictarea inspirată a muribundului Mozart, partitura ultimei opere a maestrului: Requiemul. Discipolul, epigon baudelairean, notează, şase zile de-a rîndul, identificîndu-se umilit cu geniul maestrului paralizat, fulgerătoare fraze pe care acesta i le dictează cu un suprem efort şi care trebuie să constituie textul revelator, încununarea întregii sale creaţii "Pauvre Belgique".

Aci, ca şi acolo, nu are importanţă esenţială dacă sîntem de acord, dacă ştiinţific e valabilă viziunea lui Schaffer despre Mozart sau a lui Levy despre Baudelaire. Greşesc, cred, cei care condamnă, aplicînd exclusiv acest criteriu "documentar", în fond exterior operei literare respective. Şi tocmai aici intervine şi diferenţa profundă dintre cele două opere despre care vorbim. Schaffer a vrut – şi a izbutit în mare măsură – să prezinte problema talentului mediocru confruntat cu geniul autentic. Impresionantă este deci drama lui Salieri, disperarea lui că nu poate crea opere perfecte, revolta lui împotriva a ceea ce resimte ca o nedreptate strigătoare la cer.

În "Ultimele zile ale lui Charles Baudelaire", deşi apare şi drama aceasta a epigonului care-şi simte nimicnicia, accentul cade pe tragedia geniului autentic, tragedia lui Baudelaire, neînţeles, strivit de o societate conformistă şi pseudo-morală, luptîndu-se disperat, într-o supremă încleştare cu destinul. Epigonul e numai un mijloc în plus pentru a scoate în evidenţă acea tragedie esenţială: "Mais, quand je sentais ma langue devenir cette langue morte, quand je voyais mes mots, autrefois si agiles, qui, au contact de la page, paraissent se retracter et me fuir, je n'étais pas loin de Songer que je vivais une fois de plus en "mineur" ce qu'il avait éprouvé, lui, dans l'enfer et la damnation" (Dar cînd simţeam limba mea devenind această limbă moartă, cînd vedeam cuvintele mele, altă dată atît de sprintene, părînd, în contact cu pagina, să se retracteze şi să fugă de mine, nu eram departe de gîndul că, odată în plus, la modul minor, trăiam ce el simţise în infern şi în damnare).

• SHANA TOVA •

★ ORIGINAL TEXTIL ★

TONŢI şi HARRY FICHMAN

Tel Aviv, str. Iona Hanavy 46, colţ cu Allenby, tel. 658588
Asortat cu ultimele modele de ţesături europene. Buticurile şi croitoresele beneficiază de reduceri speciale

UN INTERVIEW AL SCRIITORULUI

NORMAN MANEA

DESPRE O SUEDEZĂ GOALĂ ÎN GIULEŞTI, CORNELIU VADIM TUDOR ŞI ALTELE

La cunoscuta editură Meulenhoff din Amsterdam a apărut volumul "Leergeld" de Norman Manea, o selecţie din nuvelele sale publicate în România.

Cu acest prilej, revista "Oost Europa Verkenningen" din Utrecht, publicase în nr. 97 un interviu cu scriitorul român. Interviul luat de Jan Willem Bos şi Gerrit Bogaard.

Interviul este precedat de o prezentare semnată de Jan Willem Bos (traducătorul volumului "Leergeld") care prezintă principalele date bio-bibliografice ale prozatorului român şi descrie situaţia din România ultimului deceniu, oprindu-se şi asupra unor manifestări antisemite fără precedent în presa oficială şi în politica forurilor culturale.

În mod deosebit, se atrage atenţia asupra cunoscutului articol antisemit "Idealuri" (autor, jigodia de servici Corneliu Vadim Tudor), publicat în revista *Săptîmîna* în 1980 şi a consecinţelor acestuia. Citind pasajul semnificativ al acestui adevărat apel nazist ("n-avem nevoie de leneviţi profeţi, de iude care nu au dimensiunea jertfei româneşti în sîngele lor uşor de cumpărat"), J. W. Bos aminteşte că Norman Manea a fost singurul care a dat în România o replică publică acestui text (într-un interviu, în revista *Familia*, în 1981).

Avînd în vedere aceasta şi faptul că scriitorul efectuează, ca bursier Fulbright, în USA, o cercetare privind "Holocaustul în literatura din Sud-Estul Europei", revista olandeză a orientat discuţia, cu precădere spre problematica antisemitismului în România.

Manea: Antisemitismul, Holocaustul, toate conexiunile vechi şi actuale sînt pentru mine nu doar dureroase, ci şi penibile. În 1981, cînd am replicat în presă revoltătorului text antisemit "Idealuri" publicat, nu întîmplător, tocmai în revista Săptămîna *(red. şef E. Barbu), am parcurs, cu teribilă acuitate, stări contradictorii. Sentimentul penibil că eu, ca evreu, dau această replică, în loc s-o facă un scriitor neevreu sau mai mulţi. În acelaşi timp, simţeam că, dacă n-o face nimeni, atunci trebuie să-mi asum, cu orice risc, această obligaţie. Obligaţia nu doar de a respinge această detestabilă provocare antisemită, ci a atrage atenţia asupra posibilelor consecinţe pentru degradarea atmosferei generale.*

G. B.: Referindu-se la atmosfera generală de ură dinaintea războiului, Jean Ancel (în "Documente privind soarta evreilor români în timpul Holocaustului") afirmă că antisemitismul era propriu nu doar Gărzii de Fier, ci şi partidului Naţional Ţărănesc şi Partidului Liberal.

N. M.: În preajma celui de-al doilea război mondial, mişcările de extremă dreaptă au devenit şi în România puternice, polarizînd – sub efectul nazismului – latenţele şi deruta multora. Prigoana împotriva evreilor a găsit terenul bine pregătit de campania de ură isterică declanşată de extrema dreaptă şi tolerată, sau chiar folosită, şi de alte forţe politice.

Partidele "istorice", Partidul Naţional Ţărănesc şi Partidul Liberal aveau caracteristicile unor partide "burgheze"... Poate că antisemitismul nu intra, neapărat, în obligaţiile lor "ideologice"; devenea activ sau obscur, ca pragmatism politic. ▶

G. B.: Dar social-democraţii şi comuniştii?

N. M.: Ideologic, Partidul Social Democrat şi Partidul Comunist încercau să capteze adeziunea păturilor dezavantajate, şi deci şi a minorităţilor naţionale. Oricum, în aceste partide evreii au putut atinge şi funcţii de conducere, ceea ce nu cred că s-a întîmplat la ceilalţi.

G. B.: Ca elev, am participat în 1953, într-o delegaţie olandeză de 500 de tineri, la Festivalul Mondial al Tineretului. Ce vă aminteşte acest eveniment?

N. M.: Festivalul Mondial al Tineretului şi Studenţilor din 1953 a avut loc la cîteva luni după moartea lui Stalin. Aveam 17 ani. Eram însetat de o "normalizare". O oxigenare...

Am plecat special la Bucureşti, să văd acest Festival. Înainte de asta, timp de mai multe luni, întreaga ţară fusese supusă unui adevărat "regim special", pentru a se stoca alimentele şi bunurile necesare Festivalului. Treptat, la radio, începea să se transmită muzică din Vest. "Bandiera rossa", cîntece ale negrilor americani, şansonete cîntate de Yves Montand... Era şi asta ceva, pentru noi, în acei ani... În timpul Festivalului puteai întîlni pe străzile Bucureştiului grupuri de străini, se auzeau multe limbi, în fiecare seară aveau loc spectacole ale delegaţiilor străine.

Îmi amintesc o scenă care m-a şocat. În cartierul Giuleşti din Bucureşti. Cartier muncitoresc, pitoresc, mai sărac şi cu o "mahala" specifică. O tînără şi frumoasă suedeză, între cîţiva viguroşi şi veseli tineri români. Blonda se desgolea fără jenă, agăţîndu-se cînd de unul, cînd de altul dintre bruneţi. Băieţii o preluau prin rotaţie. Părea că se culcase cu toţi sau urma, inevitabil, s-o facă. "Golanii" erau uluiţi de libertatea cu care se manifesta "tineretul progresist occidental". Tînăra prea excitată, părea, la rîndu-i, fascinată de disponibilitatea şi vigoarea "tineretului comunist". Scena se petrecea pe stradă, sub privirile stupefiate ale trecătorilor. Nu prea corespundea cu ceea ce se aştepta atunci, la noi, de la Festivalul Mondial al Tineretului.

G. B.: A folosit regimul această manifestare în propriul profit? Au existat posibilităţi de contact real între tinerii din Est şi din Vest?

N. M.: ...Pentru unii dintre tinerii români care au fost atunci la Bucureşti această oricît de deviată şansă de a fi în contact cu tinerii din Vest, fie şi un contact superficial sau mistificat, se deosebea de monotona realitate zilnică. În ultima seară, în Piaţa Naţiunii, mii de participanţi au promis solemn să rămînă fideli înaltelor idealuri ale Festivalului. La tribună, un superb orator desfăşura pateticul discurs de încheiere. Chipul şi sonoritatea acelui bărbat, încă tînăr, mi s-au întipărit în minte. Se numea Ernesto Berlinguer (viitorul conducător al Partidului Comunist Italian)...

G. B.: A avut loc în România după război o dezbatere aprofundată despre antisemitism?

N. M.: O dezbatere aprofundată despre antisemitism, despre originea şi consecinţele ororilor antisemite nu a avut loc. Oamenii nu-şi aduc aminte cu plăcere vinovăţiile, puţini sînt cei care acceptă să şi le recunoască. Mult mai frecvent întîlnim încercarea de a relativiza şi de a mistifica adevărul... adesea sînt şi interese politice pentru asta.

G. B.: Au fost vizibile asemenea manifestări după război?

N. M.: În timpul şcolii, apoi la facultate sau în locurile unde am lucrat ca inginer, nu am sesizat manifestări făţiş antisemite. Este de vină, poate, şi "candoarea" cu care abordez oamenii, o insuficientă atenţie faţă de detalii semnificative, probabil, ca şi un refuz al suspiciunii... Am fost cu atît mai surprins cînd, reîntîlnindu-mi, după 30 de ani, colegii de liceu, am fost întîmpinat cu exclamaţii de uimire: "Cum, tu eşti aici, n-ai plecat în Israel?". Nu era, bineînţeles, un conţinut antisemit în aceste întrebări (avînd în vedere că mulţi români invidiază naiv pe cei care pot pleca în "lumea liberă") dar pentru mine, care consideram că patria mea este limba română, a fost, totuşi, un moment de descumpănire, la care am reflectat apoi.

G. B.: Din datele comunităţii evreieşti rezultă că din cei 425.000 supravieţuitori din 1945, doar 25.000 de evrei mai sînt astăzi în România. Un adevărat exod!

N. M.: După 1945, evreii aveau nu doar de depăşit proaspetele amintiri dureroase, ci de ales o soluţie de viitor. Atunci, relativ puţini au plecat. Evreii români s-au simţit, totuşi, foarte legaţi de România, cu toate suferinţele, nu puţine, pe care le-au îndurat.

După 1945, Partidul Comunist era decis să preia puterea. Era un partid mic, cu activişti puţini. Şi-a căutat adepţi printre "clasele exploatate", printre foştii nedreptăţiţi, deci şi printre evrei. Micul partid era structurat pe model stalinist. Cum bine spunea cineva şi despre perioada ilegală a Partidului: "dintre comunişti, mulţi erau evrei, dar dintre evrei, puţini erau comunişti". ▸

Dar au devenit, unii din oportunism, alții din convingere, cum s-a întîmplat și cu neevreii. Unii au avut o comportare tipic stalinistă; nedreptățile la care au fost complici au lovit și în acei evrei considerați "foști exploatatori", "agenți imperialiști" etc. După eliminarea Anei Pauker din conducerea partidului, a început "epurarea" activului de evrei. Devenea, treptat, de neconceput ca evreii să fie în funcții care depășeau un anumit nivel. Puține excepții au rezistat succesivelor trieri. Pretexte pentru antisemitism se găsesc totdeauna. Inainte de război evreii "sugeau sîngele poporului", apoi au fost considerați, ba trotzkiști, ba staliniști, ba agenți imperialiști și ai sionismului, afaceriști, apatrizi, cosmopoliți.

G. B.: Cum a tratat regimul după război manifestările antisemite?

N. M.: După 1945, discriminarea a fost interzisă prin lege. Totuși, puține au fost cazurile de oameni care au fost pedepsiți pentru încălcarea acestei legi, în primele decenii după război, și deloc în ultimii ani, cînd asemenea manifestări s-au înmulțit, au devenit publice și au căpătat un caracter de ciclicitate, provenind din partea unor cazuri singulare. Trecerea de la "internaționalismul" de tip sovietic al anilor '50, cu știutele sale ambiguități și manipulări, la variatele modele de "socialism real" a dus la alte răni. Din păcate, de la sentimentul național, perfect justificat, pînă la excesul naționalist, nu este, adesea, decît un pas.

ophir tours

A. Dulczin (stînga) înmînînd poetului M. Rudich, Premiul Agenției Evreiești (1987).

ARIE DULCZIN

Prin moartea lui Arie Dulczin, fostul președinte al Agenției Evreiești (Sohnutul) am pierdut nu numai un conducător sionist de anvergură, ci și o minte deschisă, cum nu întîlnești la tot pasul în *establishment*. Între felurile cum s-a manifestat această deschidere amintim hotărîrea generoasă a lui Dulczin de a institui un premiu, ce se decernează din doi în doi ani, pentru creația scriitorilor israelieni de limbi străine (inclusiv, cei cu condeiul pe românește). A fost cel dintîi leader á cărui conștiință l-a împins să prețuiască-n fapt această rasă "marginală" de artiști ai Israelului.

• SHANA TOVA •

HOMME
TEL AVIV, STR. ALLENBY 31
Tel. 296018

CASA MODEI PENTRU BĂRBATUL ELEGANT
•
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE

•

ÎN NUMĂRUL VIITOR

Colaboratorii noștri scriu despre lumea '89:
Vera Călin, din Los Angeles; *Sorin Cunea*, din Washington; *A. Goldenthal*, din Salzburg, *I. Rudel*, din Montreal; *Victor Russu* – din Elveția (și altele)

•

M.SEGAL
★★★★★★★★★
MAGAZIN DE LINOLEUM ȘI TAPETE
TEL AVIV, STR. LEVONTIN NR. 6
TEL. 625929

ASORTIMENT BOGAT DE TAPETE, LINOLEUM, PLASTIC, FEȚE DE MASĂ, PERDELE
•
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE
★★★★★★★★★★
SHANA TOVA
URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ȘI PRIETENILOR

nu, N-AM DECEDAT !

De vorbă cu regizorul şi prozatorul Mircea Săucan, despre noua sa carte: "MANUSCRISUL DE LA CIUMAŢI"

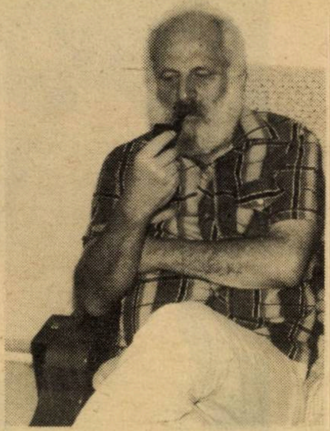

"Manuscrisul de la Ciumaţi", scris în 1969 la Bucureşti, apare acum tipărit după douăzeci de ani. "E tîrziu, e prea tîrziu, dar încă nu e tîrziu..." ne şopteşte Mircea Săucan. Autor cu veşnice "probleme ideologice" la activ, s-a instalat la Nazareth ("n-am de gînd să plec de aici" ne-a mărturisit el)... E greu să ghicim ceva despre el privindu-l şi cînd zici că-i prinzi imaginea din zbor... gata. Despre asta scrie cărţi. Poate că acolo să găsim un răspuns (Geo Bogza şi Nicolae Manolescu recomandă în scris cu cuvinte calde romanul "Manuscrisul de la Ciumaţi", refuzat de Editura "Cartea Românească" şi de alte foruri de trei ori la rînd).

– Douăzeci de ani de muţenie artistică, de tăcută, dar fermă interdicţie, e parcă prea mult. E sinonim cu înjunghierea. Dar victima nu a decedat... E tîrziu, dar încă nu e foarte, viaţa şi-a luat revanşa într-o calmă şi senină răzbunare. Opera. (...regretul nostru pentru paginile nescrise, filmele nespuse, pentru trista lipsă de cuminţenie a istoriei).

– "Un nou profet la Nazareth"? – l-a întrebat direct reporterul.

– Nu cred. Poate, nu ştiu, să fi fost cîndva în Piaţa Amzei, blocul 10-22, deasupra "Premialului", la scara E, unde în loc de cîrnaţi noaptea mişună şobolanii, unde vecinii ştiu ce pui la prînz pe masă şi seara o auzi pe palier pe doamna Hapaleţ cum ceartă copiii: "azi nu cinăm, ne închinăm şi ne culcăm..." Sunaţi la apartamentul 34... Mai stau acolo.

(...De acolo aduce Mircea Săucan acest "Manuscris").

– Cîteva cuvinte despre personajul central?

– A. M. Mironescu supravieţuieşte, chiar "supratrăieşte" în azilul de la Ciumaţi. (Povestea unui "supradimensionat" azil de lîngă Bucureşti).

– Oare această supravieţuire nu e o mascaradă, o farsă?

– Tribulaţiile lui A. M. Mironescu mai puţin cazuistică, retrăiri, blesteme, iubiri, sfinte aiureli...

– Vreţi să denunţaţi anumite stări...?

– Nu cred că am autoritatea, dar e şi pudoarea care mă reţine... Aşa că prefer să-mi adresez epistolele mie însumi, "propriilor mele nelegiuiri", obsesii, originea s-o caut unde sînt şi eu implicat, căci orice "demolare" începe cu propria ta "distrugere". (...oare nu iubirea e supremul denunţ?)

...Trăind o viaţă întreagă în ţara lui Caragiale prelungită în ţara humorului lui Bulă, parcă caut totuşi o detaşare din tragic. Concubinajul superb al demolaţilor (de la Ciumaţi), cu al dărîmătorilor (aparent concubinaj). ...Oare nu acesta este tragicul?

– Un Don Quijote al claustrării e acest A.M.?

(Pe Săucan îl cheamă în acte Alexandru-Mircea – A.M. Indiscreţia e a noastră).

– Nu ştiu.

– Acum în încheiere, două întrebări pe scurt... Ce vă repugnă mai mult?

– Abandonul (Şi cine n-a fost vreodată ispitit?).

– Ce iubiţi cel mai mult?

– Desigur iubirea.

Mircea Săucan pregăteşte după "Camera copiilor", prima lui carte, apărută la Bucureşti şi "Manuscrisul de la Ciumaţi" o nouă carte. Să nu uităm să menţionăm că autorul acestei cărţi este realizatorul filmelor "Meandre", "O sută de lei", "Alerta" etc. – vezi MINIMUM, nr.22, ianuarie 1989.

M. RAFAEL

DEPOU DENTAR
I. ESKENAZY & Co.

●
UREAZĂ ONOR CLIENTELEI SALE, PRIETENILOR ŞI CUNOSCUŢILOR
SHANA TOVA
●
LA NOI GĂSIŢI PREPARATE ADEZIVE PENTRU PROTEZE DENTARE. DEASEMENI PRODUSE PENTRU IGIENA BUCALĂ PRECUM ŞI ORICE FEL DE ALTE MATERIALE DENTARE.
●
VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!
●
DEPOUL DENTAR
I. ESKENAZY & CIE.
TEL AVIV, STR. LEVONTIN 4,
TEL. 624664
●

SPECTACOL

TEATRU

Nu ospăţ, dar delectare

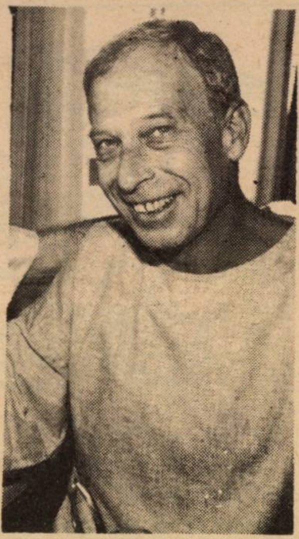
Peleg: un actor mare

Faptul că o piesă este succes pe Broadway nu demonstrează în mod obligatoriu calitatea ei, ci doar faptul că ea răspunde unei preocupări a momentului. Este demonstraţia pe care o face cu evidenţă "Plimbare printre pomi" a lui Lee Blesing, pe care Habima a importat-o în regia lui Leonard Sach. O însăilare modestă din punct de vedere dramaturgic, fără tensiune, cu multe, foarte multe vorbe în vînt, care au defectul de a dori să fie cu orice preţ inteligente şi spirituale şi tocmai de aceasta nu sînt, dar care beneficiază la publicul american fascinat de Gorbaciov şi de schimbările – posibile sau reale – din U.R.S.S. de atu-ul de a pune în scenă un diplomat american şi unul sovietic... care vorbesc, vorbesc şi vorbesc, spunînd şi lucruri pe care americanilor le place să le audă: ba că ei înşişi sînt nişte naivi, ba că ruşii sînt nişte vulpi bătrîne, ba că ce bine ar fi dacă...

La noi, mai apropiaţi şi mai vizaţi de cursa înarmărilor şi de ameninţarea directă sau indirectă sovietică , "Plimbarea" asta se dezvăluie a fi ceea ce este: o improvizaţie imaginară şi abstractă, fără cine ştie ce har. Ceea ce nu înseamnă că nu merită să mergeţi s-o vedeţi. În sala minusculă de la subsolul Habimei (adică exact Habimartef = Habima+subsol) doi foarte mari actori, de bună şcoală realistă (chiar stanislavskiană, unul învăţînd-o la Paris, prin intermediul Pitoeffilor, celălalt aici, prin intermediul fondatorilor Habimei, elevi ai lui Meyerhold), găsesc canavaua ideală pentru broderia lor pedantă, genială, care se observă mai ales datorită intimităţii sale: "românul" Alex Peleg e american iar Şlomo Bar Şavit e sovietic. Ei doi, şi numai ei, sînt o delectare.

R.K.

AU TRECUT ACTORII...

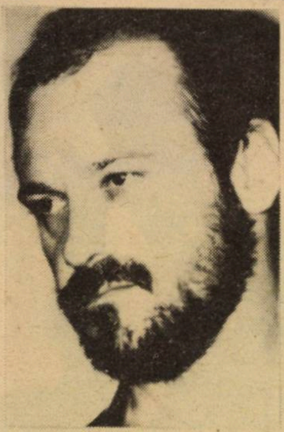
Nicu Alifantis: talent

Pentru mulţi dintre spectatorii aflaţi în sălile lui "Fii cuminte, Cristofor!" nostalgia a fost inevitabilă. Cum să auzi replicile spumoase, în care Aurel Baranga se dovedea un perfect stăpîn al mijloacelor "comediei bulevardiere", fără să-ţi răsune în urechi aceleaşi cuvinte spuse cîndva, în anii îndepărtaţi, pe scena din preajma Grădinei Icoanei, de dicţia impecabilă, prea impecabilă!, a Beatei Fredanov. Trece timpul...

Pentru mulţi dintre cei din sală, comedia a avut "gustul dulce-acrişor al amintirilor. Pentru ei, numele Silviei Popovici, al Valeriei Gagialov, al lui Iurie Darie şi Ion Marinescu, sînt ale unor actori tineri, care au irumpt pe scena românească, totdeauna prezentînd o impresionantă densitate de vedete reale prin forţa talentului lor copleşitor. Pentru mulţi dintre spectatorii azi israelieni, "filmul s-a rupt" atunci şi întîlnirea de azi a fost nu numai o confruntare cu trecerea ireversibilă a timpului, ci mai cu seamă cu propriile previziuni.

Nu, nu am greşit atunci cînd am mizat pe talentul lor. Nu ne-a orbit strălucirea tinereţii lor de atunci, fluturi abia uscîndu-şi aripile de praful adolescenţei. Sub el se afla filonul de aur care abia acum, la maturitate, prin anii de experienţă acumulată, şi-a dobîndit întreaga greutate.

Au fost, au plecat, aşa cum le stă bine acestor păsări călătoare care sînt actorii... Au lăsat în urmă amintirea unui regal de artă scenică (Anonimul veneţian şi el, admirabil, cu mari performanţe actoriceşti semnate Silvia Popovici şi Iurie Darie) şi dorinţa de a-i reîntîlni.

...Şi să nu uit: muzica scrisă de Nicu Alifantis pentru "Fii cuminte, Cristofor!", bine gîndită, bine "legată" de textul piesei, ne-a descoperit un compozitor de talent real.

VICTOR MINCU

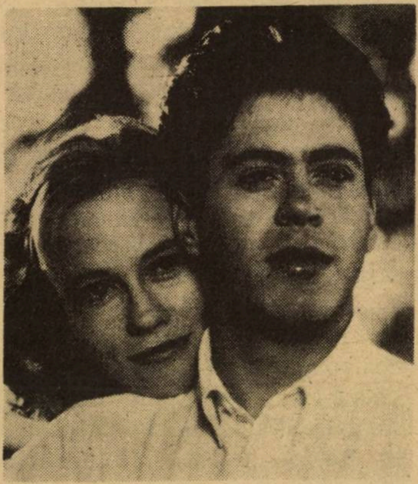

Cybil Shepherd (şi frumoasă şi inteligentă) cu *Robert Downey:* îmi pare rău

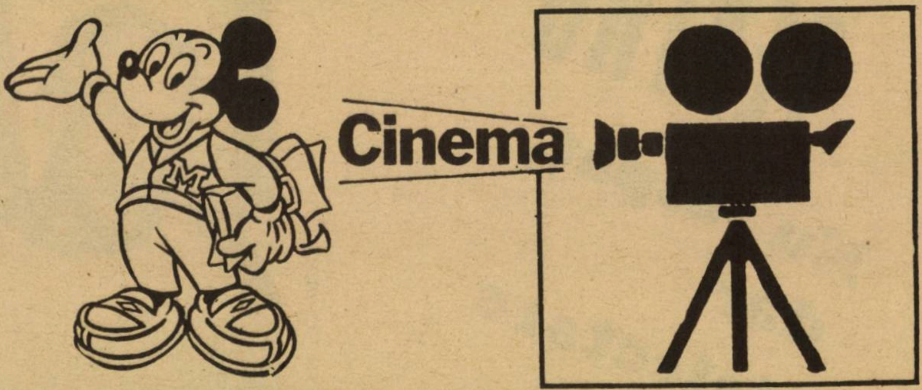

● *Sînt şanse ca...* (Chances are): film american; regia, Emile Ardolino; cu Cybill Shepherd, Ryan O'Neill, Mary Stuart Masterson şi Robert Downey Jr.

Vedeta filmului, Cybill Shepherd (neuitată din serialul TV *Detectivi în noapte)* este şi frumoasă şi inteligentă (foc). Ryan O'Neill este, la rîndu-i, o cunoştinţă veche. Ceilalţi actori, remarcabili; fără discuţie. Subiectul? Ispititor, ca de veche şi *sigură* comedie americană.

O văduvă (Cybill a noastră), după ce a refuzat să se culce cu altcineva vreme de 23 de ani de la moartea soţului, se angajează – în sfîrşit – într-o legătură cu cel mai bun prieten al răposatului, Ryan O'Neill, gazetar la "Washington Post". Asta n-ar fi nimic dacă nu s-ar băga pe fir, ca să-ncurce lucrurile Robert Downey: acesta nefiind altceva şi altcineva decît... soţul reîncarnat într-un tînăr fermecător.

E bine? E bine, mi-am spus văzînd primele zece minute ale filmului.

Dar după al 11-lea minut, mi-am dat seama că nu e bine. Am încetat să rîd. Mai grav, am încetat să surîd. Mai grav, am început să casc şi să mă foiesc în scaun. Poate-s de vină anume scene dulcege. Poate totul e prea tras de păr. Poate totul e prea neverosimil. Poate-i de vină luciditatea mea care nu mi-a dat voie să "joc jocul", să "cad" în povestea de pe ecran şi să mă bucur...

● *Indiana Jones şi ultima cruciadă:* film american de Steven Spielberg; Cu Harrison Ford, Sean Connery, Allison Doody (fostă Miss Irlanda).

Al treilea film cu simpaticul arheolog-aventurier fără de frică Indiana Jones (Harrison Ford). De data aceasta însă, el porneşte la drum împreună cu tatăl său, un istoric dornic să explice ceea ce se întîmplă (Sean Connery, fostul James Bond). Scopul: să găsim Sfînta Cupă (folosită de Isus Christos în cursul cinei cele de taină). Dacă aveţi chef de fel de fel de aventuri în America, în Alpii Tirolezi, la Berlin şi-n Asia Mică, dacă vreţi să pătrundeţi în peşteri misterioase, să-l vedeţi pe Indiana deghizat în ofiţer nazist şi primind un autograf de la Hitler în persoană (ne aflăm, ca şi în precedentele filme, în anii dinaintea războiului mondial), să ▷

Indiana Jones şi tatăl său: pe cai!

urmăriți urmăriri nebune, să vedeți o armată de roboți, să trăiți un cutremur de pămînt, să aplaudați la înfrîngerea SS-iștilor, care se pun de-a curmezișul eroilor noștri, dacă, pe scurt, aveți chef de-un bun, adevărat, cinstit film de acțiune (citește – ekșăn), iscălit Spielberg, atunci aceasta e adresa. Sigură. De încredere. Ca Banca Angliei (pe timpuri...)

• *Las-o pe nevastă-mea în pace!;* film – vai! – israelian. Cu Dubi Gal. Vulgar și fără haz. (Ca schimonoselile de la TV ale altmiteri talentatului Rivlin cînd vrea – și reușește – să facă pe tembelul). Păcat pentru peliculă. Păcat pentru aerul condiționat din sală. Păcat pentru Dubi Gal, acest Birlic evreu fără de scenarii pe măsura lui. Păcat de tinerețile mele.

INTERIM

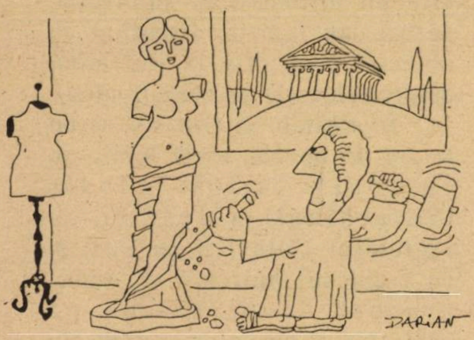

Anunț ciudat pentru lansarea produsului

«DE GE TAR»

"Degetar"
e un proiect...
un degetar
de teatru bun
la un car
de nostalgie...
Un proiect de teatru
nu mare, nu mic, nu foarte mic
ci... MITITEL –
Un miez-miezos
de teatru
O năzărire frumoasă,
dorită cu ecou
în inimile și curiozitatea celor
cărora li se adresează și cată
să-i ademenească în preajmă-i!!
...cărora le promite
cu puțini (minimum de!...) actori,
cu puține (minimum de...) mijloace
...și... chiar la domiciliu!!!...
un "degetar de teatru"...
"Degetar" nu promite
glume groase...
nici romanțe lacrimogene
(se poate... și fără, nu?!)
Degetar
încearcă să...
deocamdată să...

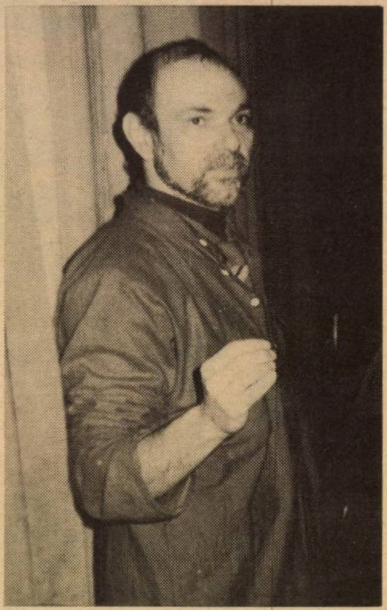

Adrian Lupu: ieri, regizor la T.E.S. Azi, inițiator de degetare

se nască...
Temerar?!... ?...
Oho!
Dar... poate...
Se poate?!
Pentru ființarea lui...
DEGETAR
(încă) intenție de teatru-studio
(încă) proiect de teatru de miniatură
în limba română... CAUTĂ
colaboratori – ACTORI - ACTRIȚE

Tel. 03–417461
413042
camera 308
ADRIAN LUPU
Brodetzki 36 – Beit Brodetzki
Ramat Aviv

☆

Cu ADRIAN PE ORICE MERIDIAN

TEL AVIV, REHOV SHENKIN 8

TELEFON 20 06 87 — 8

MULȚUMEȘTE PE ACEASTĂ CALE CLIENȚILOR PENTRU ÎNCREDEREA ACORDATĂ

Cu ocazia Anului Nou, doresc clienților, rudelor și prietenilor

SHANA TOVA

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

tv — VREM DINASTY!

Paţachina: rîde

Cred că niciodată televiziunea noastră n-a fost atacată cu atîta violenţă ca acuma, în urmă, cînd a hotărît să suspende serialul "Dinasty". S-au primit la direcţia TV sute de telefoane de protest. În ziarele ebraice au apărut adevărate "memorii" purtînd zeci de semnături şi cerînd "Vrem Dinasty!". Cauzele răscoalei sînt diferite. Cea mai interesantă dintre toate mi s-a părut aceea a unei doamne din Haifa: aceasta susţine că dacă dispare Dinasty, ea rămîne numai cu politicienii noştri de la mabaturi, mokeduri şi alte emisiuni, ceea ce îi produce o plictiseală de moarte, o adevărată stenahorie.

Pe mulţi, punerea faţă în faţă a lui *Dinasty* cu establishmentul nostru politic a surprins. Pe mine – nu. Dacă te gîndeşti niţel cu atenţie vezi că sus-amintita comparaţie e plină de temeiuri:

a) Politicienii noştri sînt făţarnici. Ei se urăsc între ei de moarte, dar nimeni n-are curajul s-o spună pe faţă. De aceea ori de cîte ori se întîmplă (şi se-ntîmplă des) ca un şef sau trei din Likud (hai să nu dăm nume) se ridică împotriva unui şef mai mare, cu scopul vizibil de la o poştă de a-i lua locul, respectivii invocă înalte motive ideologice: patria, societatea, teritoriile, pacea. Am spus Likud? Acelaş lucru e valabil şi vizavi, la Maarah, unde, odată la trei luni, cîţiva cu posturi mai mici şi plictisiţi de aşteptare, se trezesc că e de datoria lor (sfîntă) să salveze partidul, aducînd la cîrmă un leader nou...

În schimb, în *Dinasty*, oamenii sînt sinceri: ce-i în guşă şi-n căpuşă.

Alexis (Paţachina) îi strigă, verde, de la obraz, lui Blake, tatăl copiilor ei: te urăsc, vreau să te distrug! Blake, la rîndu-i, a jurat să o distrugă pe Alexis; dar şi pe Ben, fratele său care, la rîndu-i, e hotărît să-l ruineze pe Blake. Claudia i-a spus lui Adam că vrea să-l distrugă. Adam, de altă parte, se bate la sînge cu Stephen, fratele său, amîndoi jurînd că o să-l sfarme pe celălalt. Între nişte lupi ipocriţi, cu lozinca falsă pe buze, cum sînt atîţia dintre politicienii noştri şi nişte lupi care declară, fără jenă, că vor să ucidă, din ură pură şi concurenţă sălbatică, cum să nu-i preferi pe aceştia din urmă?

b) La Mabaturi nu se vorbeşte niciodată despre amor, ca şi cum lumea noastră politico-socială ar fi asexuată. Miniştrii noştri (spre deosebire de cei din Spania, Franţa sau Grecia) nu abordează niciodată chestiuni sexi, nu-i vedem niciodată în vreun bar de noapte, cu strip-tease, ca omul, noţiunea de amantă (sau amant) se pare că nu e în Halacha, în parlament nu vine niciodată vorba despre homosexualitate, lesbiene, prostituţie, nici măcar despre politica anti-AIDS nu se vorbeşte pe şleau. (Şi cînd te gîndeşti că, a propos de AIDS, la televiziunea franceză poţi vedea, săptămînă de săptămînă, cîte-un ministru al sănătăţii, bărbat sau femeie, discutînd cu obiectul respectiv la îndemînă despre foloasele prezervativului!).

În schimb, în Dinasty, să nu le fie de deochi, toată lumea se cu toată lumea. Alexis (Paţachina!) a fost şi cu regretatul Colby, şi cu Dex, şi cu frumosul antrenor de tenis, aruncat de pe balcon pe caldarîm, şi cu un amic arab din lumea petrolului, şi cu un demnitar chinez, şi, mai nou, cu Ben, fratele lui Blake Carrington. Adam fuse şi cu fosta răposată Fellon (unde-a dispărut?) şi cu fata majordomului, violată, şi cu Claudia. Claudia a fost şi cu Stephen. Stephen a fost şi cu Luc (băiat) şi cu Sammy Joe (fată). Sammy Joe s-a culcat şi cu tînărul care s-a culcat şi cu Amanda. Amanda a fost şi cu prinţul "Moldaviei" (de ce a dispărut?) şi cu Dex, soţul măicuţei ei. Pe scurt, o bucurie: trai pe vătrai. ▷

c) În fine, *mediul* în care îi vedem pe politicienii noştri este mediocru, nu odată mizer şi categoric monoton. Ei ne sînt arătaţi în şedinţe de comisii, cu un Pepsi pe masă şi o alună prăjită (dar nu în străinătate, la hotelul "Crillon" din Paris sau la "Waldorf Astoria"). Ei ne sînt arătaţi inspectînd grav străzile prăfuite din Schem (dar nu la banchete cu langustă la Chicago, după ce au ţinut o conferinţă despre problemele sionismului contemporan). Ei ne sînt arătaţi, printre greviştii neraşi şi furioşi de la fabrica de covoare a lui Avrum Shapira (dar nu la piscinele cu cocktail ale milionarilor-gazde din Los Angeles sau Anvers, repauzîndu-se după un simpozion de două zile despre aliaua sovietică)...

În schimb, în Dinasty... Acolo este mai întîi răcoare, Denver fiind un oraş la poalele munţilor. Şi aerul pe care-l respirăm noi, spectatorii, duminică de duminică are miros de brad, de Rolls-Royce alb, de blană de vizon, de parfum franţuzesc, de şampanie Taittinger în frapieră de argint, de gazon de tenis, de cai de curse pur sînge, de diademe cu briliante, de icre negre cu lingura mare la micul dejun...

LUCULLUS

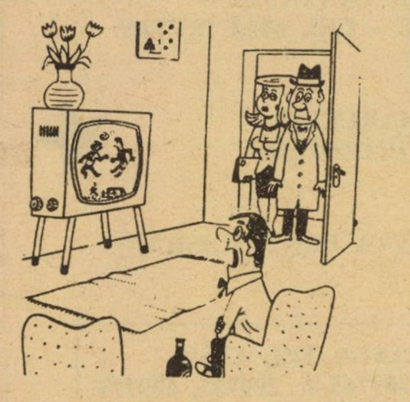

– Ce bine c-aţi venit! Staţi jos şi ţineţi-vă gura!

IN VEDEREA SĂRBĂTORILOR,

OFERTĂ SPECIALĂ

6 RATE FĂRĂ DOBÎNDĂ ŞI CONEXARE
SAU
3 RATE, PLUS 10% REDUCERE, LA TOATE BIJUTERIILE MONTATE CU BRILIANTE ŞI PIETRE PREŢIOASE

★ BEIT HAŢORFIM LTD. ★

SANDU şi RAMI BRAUNŞTEIN

DIN GENERAŢIE ÎN GENERAŢIE
MAGAZINUL ALIALEI ROMÂNE

STR. ŞENKIN NR. 8A (LÎNGĂ ALLENBY)
TEL AVIV – TEL 200916

COMENZI ŞI TRANSFORMĂRI, REPARAŢIUNI, SCHIMB

UN NUME, O ADRESĂ, O GARANŢIE

DESCHIS FĂRĂ ÎNTRERUPERE
DE LA 9 – 19; VINERI DE LA 9 – 14

PRIMIM VISA, ISRACARD, DINERS

• SHANA TOVA •

• SHANA TOVA •

MULŢI OLIM ŞI-AU REZOLVAT PROBLEMA LOCUINŢEI PRIN AGENŢIA IMOBILIARĂ

• AHUZA •

CARE ASIGURĂ SERIOZITATE ŞI OPERATIVITATE

Bat Yam, Str. Rotschild 30
Tel.03/584429–864293–862642

• SHANA TOVA •

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE, COMERCIALE, FELICITĂRI, ETC.
conform cu TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 – 744787

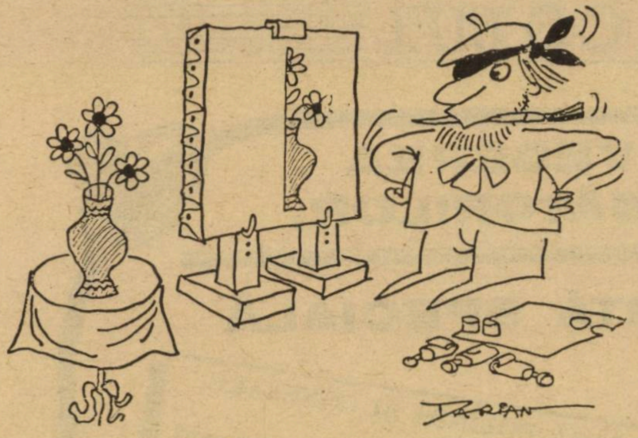

• SHANA TOVA •

☆ BIJUTERIILE "SHAVIT" ☆

MODELARE DE BIJUTERII
ŞI MONTAREA PE LOC
A DIAMANTELOR

Vînzare, cumpărare şi
preschimbarea de bijuterii
vechi în noi

Tel Aviv, Str. Allenby 94
TEL. 03/612538

ophir tours

DIRECŢIA
ŢĂRI EST-EUROPENE

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 32 (BEIT EL-AL)

• CONSULTAŢI CATALOGUL NOSTRU SPECIAL
TOAMNĂ – IARNĂ – PRIMĂVARĂ
1989 – 1990

■ DE LA 175 $ O SĂPTĂMÎNĂ HOTEL 4 STELE LA BUDAPESTA

■ DE LA 175 $ O SĂPTĂMÎNĂ CU TRATAMENT DE BAZĂ HOTEL TISA – STAŢIUNEA BALNEARĂ SZOLNOCK

■ FAIMOSUL HOTEL TERMAL "BUDAPESTA", 5 STELE – 3 SĂPTĂMÎNI – PLĂTIŢI NUMAI 2 SĂPTĂMÎNI

■ LA UN PACKAGE: ZBOR TEL AVIV – BUDAPESTA – TEL AVIV, EL-AL PLUS SERVICII, PRIMIŢI GRATUIT – 4 SPECTACOLE OPERĂ, OPERETĂ SAU TRANSFER BUDAPESTA – VIENA ORI RETUR – O SEARĂ LA ORFEUM SAU VIZITĂ LA OPTICIAN ŞI O PERECHE DE OCHELARI

■ ROMÂNIA **20 %** REDUCERE PENTRU ODIHNĂ ŞI TRATAMENT 25 ZILE ÎN STAŢIUNI BALNEARE, PLĂTIŢI NUMAI 18 ZILE – CEL MAI IEFTIN ZBOR SPRE EUROPA... PRIN BUCUREŞTI

OPHIR/KEY TOURS, BLECHER–BĂDESCU MARCEL
UREAZĂ CLIENŢILOR, CUNOŞTINŢELOR ŞI PRIETENILOR
★SHANA TOVA★

☆ CU SĂNĂTATE, ÎMPLINIRI SPRE BINE ŞI O PACE DREAPTĂ PENTRU ISRAEL

FILIALELE OPHIR TOURS:
IERUSALIM (02) 222777
HAIFA (04) 6730112
KIRIAT ŞMONE (06) 940245

FILIALA TEL AVIV
TEL.: 03/209765/6; 209785; 209777

IN AJUN DE YOM KIPUR

Trimis de taică-său, cu căruța, la Iași, să-l caute pe rav Hemdat, în ajun de Yom Kipur (ce idee să pornești la drum în asemenea zi!), povestitorul n-a avut nimic de regretat. Dimpotrivă. Dimpotrivă.

nuvelă de S.I.AGNON

Am ajuns la bariera Iașului cînd răsărea soarele. Căruța s-a oprit și nemișcarea m-a trezit din somn. Eram bucuros, căci somnul îmi fusese chinuit de un vis, în care am văzut-o pe soția tatălui meu, sărind și fluierînd. Ea repeta ca un cîntec batjocoritor:

- N-ai plecat la Iași... ești din nou la Vaslui... și am să fac cu tine tot ce am să poftesc...

- Ei băiete - îmi întrerupse căruțașul gîndurile - am ajuns la Iași. Dă-te jos! Sau poate ai vrea să te duc înapoi la Vaslui pentru jumătatea de iermeluc *), pe care mi-a dat-o taică-tău, hahamul?...

Am coborît repede că nu aveam de gînd să mă întorc la mama mea vitregă. Și nici nu m-am obosit să-i spun lui badea Vasile, că tata nu era haham ci cantor; ce știa în definitiv un goi despre diferența dintre un haham și un cantor?

*

Am intrat în prima sinagogă întîlnită, pentru a-mi face rugăciunea și pentru a afla apoi adresa lui Hemdat Cioroiu, cunoscut sub numele de Hemdat cantorul, sau pur și simplu "Hemdat".

De la ușă am fost întîmpinat de un evreu care îmi întinse o bucată mare de turtă dulce, altul mă îmbiă cu un pahar cu rachiu, căci era ajun de Yom Kipur. Dar după ce le-am explicat că eu încă nu mi-am făcut rugăciunea, oamenii mi-au spus:

- Nu face nimic, la al doilea minian **) se dă din nou turtă și băutură, du-te și fă-ți rugăciunea...

Nici n-am terminat bine rugăciunea cînd, un om cît o namilă, mi-a întins o bucată mare de turtă dulce, altul invidios că namila i-a luat-o înainte, mi-a întins două bucăți, și un al treilea un pahar cu rachiu de prune.

*) bani turcești, folosiți pe vremuri în România.

**) Rugăciune, unde se adună cel puțin zece evrei.

Era un tur de forță majoră din parte-mi să pot, cu numai două mîini, să țin și turta și rachiul. Dar nici n-am reușit să termin un rînd, cînd am fost servit din nou. Și așa, tot servit, am mîncat și băut pînă ce n-am mai putut... Sătul, m-am gîndit să întreb unde locuia Hemdat, că ziua nu stătea în loc.

- Vrei să te duci la Hemdat? întrebă alene bătrînul căruia m-am adresat. Știu drumul și aș putea să ți-l explic; dar cum este destul de încurcat, vei uita de cum vei ieși de aici, dacă trebuie s-o iei la dreapta sau la stînga. Mai bine mergi drept înainte pe stradă, de cum ieși de aici, pînă vei ajunge la colțul străzii; acolo dacă vei întîlni pe cineva care nu este surd, mut sau orb, întreabă-l de drumul spre Hemdat și te îndreaptă. "Hatima Tova", băiete...

*

Am ascultat sfatul bătrînului și am pornit-o înainte pînă ce am ajuns la colțul străzii. Spre norocul meu am dat de un om care n-avea niciunul din defectele enumerate de bătrîn și l-am întrebat de locuința lui Hemdat.

- Vrei să te duci la Hemdat și nu știi drumul? Nimic mai ușor! O iei înainte, așa în urma nasului, pînă ajungi la corturile țiganilor, și de-acolo la piața cailor și de-acolo la piața oalelor. Aproape de acolo, înainte, nu în dosul pieței, se află palatul miniștrilor și casa bogătașului Daniel. Alături de casă vei vedea multe geamuri; acelea sînt geamurile hotelului Petersburg. O iei la dreapta și ai în fața ta douăzeci de biserici. Și-odată ajuns acolo, pe oricine vei întreba îți va spune unde este casa lui Hemdat. Ai înțeles sau trebuie să-ți mai repet o dată?

Am înțeles și am pornit-o din nou și am mers... și am mers, dar n-am ajuns la nici unul din locurile arătate mai sus.

*

▷

Deodată, fără veste, am văzut că mă găseam în piaţa cailor, dar ori cît m-am străduit să ies din piaţă, n-am putut. Văzînd un om care mi se păru că ar fi fost dispus să-mi răspundă, l-am întrebat de drum. In loc să-mi răspundă la întrebare, omul m-a apucat de mînă şi a spus:

– Mare noroc ai băiete! Tocmai am terminat o poezie şi vei fi primul care o va auzi...

Şi s-a pus omul pe declamat, ca o moară neferecată, de m-a zăpăcit. Am aşteptat să se oprească pentru a răsufla şi l-am întrebat din nou de drum, dar el îmi răspundea pe rime. Văzînd că am dat de un zăpăcit, m-am smuls din mîna lui şi am rupt-o la fugă... Fugeam fără să ţin seama de drum, îndreptîndu-mă spre dreapta cînd trebuia la stînga şi invers. Cum nu mai ştiam pe ce drum sînt, nu mai credeam să ajung vreodată la locul unde voiam; dar am zărit, parcă răsărite din pămînt, bisericile, care nu erau chiar douăzeci.

*

Ajuns aici, nemaiavînd nici o indicaţie, am întrebat o creştină care spăla nişte podele. Femeia o chemă pe stăpîna sa, iar aceasta pe o vecină; apoi amîndouă în acelaşi timp începură să vorbească:

– Hemdat? Cine ştie dacă a ajuns deja acasă? Dar nu face nimic; du-te pînă la el şi vei vedea.

– Dar cum să fac să ajung la el? – am întrebat disperat.

– Uite, fiule, spuse vecina, aici în faţa ta e o curte; în curtea asta vei găsi cinci cărări, care dau în cinci curţi. Indreaptă-te spre cea din dreapta unde este curtea croitorului Şimşon; de-acolo intri în curtea bărbierului Iahnăs, acela care pune ventuze şi te lecuieşte mai dihai decît cel mai bun doctor; iar din curtea lui Iahnăs, dai drept în casa lui Hemdat. Dar dacă îl vei găsi acasă, nu pot să-ţi spun; că în ajun de Yom Kipur, orice evreu are de vizitat semenii săi, ca să le facă urări...

*

N-am lăsat să-şi termine discursul, am schimbat legătura din mîna dreaptă în cea stîngă şi am început să trec din curte în curte, pînă ce am ajuns la uşa bărbierului Iahnăs, unde am văzut şezînd pe un scaun un bătrîn, care eram sigur că nu putea fi altcineva decît Hemdat, cu toate că nu l-am văzut niciodată.

Am aşteptat pînă ce a terminat şi cînd s-a ridicat de pe scaun, m-am apropiat de el şi l-am întrebat:

– Cer iertare, dar nu cumva domnia ta este Reb Hemdat?

– Ce treabă ai cu el?

I-am spus cine sînt şi ce vînt mă aduce.

– Eu nu sînt Hemdat, mi-a răspuns bătrînul, dar dacă ţii cu tot dinadinsul să te duci la el, am să te duc eu acolo... Dar întîi să-mi spui cum se

Un rabin şi un copil
Gravură de Arthur Kolnik

face că un băiat de evreu vine într-un oraş străin, tocmai în ajun de Yom Kipur?... Sau poate că ai fugit de la casa tatălui tău?

– Nu, n-am fugit, ci cu voia tatălui am plecat...

– Dar mama ta? Ce-a spus mama ta?

– Sînt orfan de mamă...

– Ei, ei, săracu! Şi eu sînt orfan şi de mamă şi de tată, îmi răspunse bătrînul mucalit. Bine ai spus că ai venit cu voia tatei. Dar ce Dumnezeu l-a apucat pe tată-tău să te trimită tocmai într-o astfel de zi de-acasă?

– Nevasta tatei m-a trimis cu kaparaua*) ei la haham şi pe drum, găina n-a avut ce face şi a murit... Zgripţuroaica s-a înfuriat şi a jurat că nu se lasă pînă ce nu mă omoară ea pe mine. Atunci tata m-a pus într-o căruţă şi m-a trimis la Reb Hemdat, care i-a fost profesor...

Bătrînul s-a oprit din mers, a dat din cap şi a spus:

Oricît trăieşte omul, tot aude ceva nou. Dar uite aici locuieşte Hemdat. "Hatima Tova"...

*

Hemdat şedea la masă şi făcea rugăciunea obişnuită. Am rămas în uşă şi l-am privit. Era un bărbat înalt, roşu la faţă şi părea mult mai tînăr decît cei şaptezeci de ani, cît avea.

– Bine ai venit băiete! spuse bătrînul cu o voce puternică. Te cunosc eu oare?

– Sînt fiul cantorului de la Vaslui, am răspuns eu întinzîndu-i scrisoarea tatei.

– Fii binevenit, fiule, ce face tatăl tău? Ia spune-mi şi tu ai o voce atît de frumoasă ca a lui? – m-a întrebat, punînd scrisoarea în buzunarul interior al hainei.

– Tata îţi scrie...

Da, da, mă întrerupse el, ştiu că tatăl tău scrie frumos. Nici nu este de mirare, că-i învăţat. Ca

*) Denumirea dată în Galut păsărilor pe care evreii le învîrtesc deasupra capului de Yom Kipur, ca un sacrificiu.

el nu-i nici un alt Rabi. Dar aşează-te, fiule, şi ia un pic de rachiu...

*

Nevasta lui Hemdat a scos capul din uşa bucătăriei şi a întrebat:

- Cu cine vorbeşti Hemdat?

- Uite aici femeie, cantorul din Vaslui l-a trimis pe fiu-său la noi. Ai poate ceva să-i dai de mîncare?

- Vorbeşti ca un copil, Hemdat. Vine un băiat tocmai de la Vaslui, în ajun de Yom Kipur şi tu întrebi dacă am ce să-i dau de mîncare, de parcă n-am fi evrei. Am să las eu un copil să flămînzească?

Apoi către mine:

- Du-te fiule şi spală-ţi mîinile, că îţi aduc imediat de mîncare.

Drumul pe care l-am făcut mi-a deschis pofta de mîncare şi am primit cu plăcere invitaţia. Nevasta lui Hemdat mi-a pus înainte un coilici împletit plin cu stafide, o farfurie cu peşte şi alta cu colţunaşi cu carne. Reb Hemdat mi-a turnat un pahar cu rachiu şi şi-a turnat şi lui unul ca să bem "le-haim". Şi cum rachiul singur nu mergea, a început să ciugulească, cînd o stafidă, cînd o bucăţică de peşte, cînd un colţunaş. Iar cînd nevastă-sa mi-a pus în faţă o cană cu vin auriu, şi-a turnat şi Reb Hemdat un păhărel. Şi cum băutura fără de mîncare nu merge, i-a cerut nevestii să aducă ceva, pentru care să nu aibe nevoie să se spele din nou pe mîini. Şi bătrîna a adus o farfurie plină cu turte, şi Reb Hemdat a înghiţit cîteva turte, doar aşa ca să-mi ţină mie de urît pînă ce am terminat de mîncat şi băut. Apoi s-a ridicat de la masă şi mi-a zis:

- Fă-ţi rugăciunea fiule, că ne-aşteaptă o mulţime de treburi.

Şi-a luat bastonul şi am pornit-o. In piaţa olarilor, Reb Hemdat intră la Iankel, care ţinea o crîşmă, să-i ureze "Hatima Tova" şi am fost serviţi, nu cu mîncare, ferească Dumnezeu; doar cu un vinişor, puţină turtă dulce şi o bucăţică de peşte.

Am ieşit de la Iankel, cînd o femeie ne-a aţinut calea ţipînd:

- Vai de mine Reb Hemdat! N-aş fi crezut niciodată că ai să te duci mai întîi la duşmanul meu.

- Cum Beilă, nu te-ai împăcat încă cu Iankel?

- Reb Hemdat, de fapt trebuia să mă împac, căci Yom Kipur bate la uşă; dar cele ce vrea el să vadă în mine şi eu în el, ar putea să cadă pe capul duşmanilor... Dar, nu intri la mine?

- Intrăm, cum să nu intrăm.

Am intrat şi am băut un vin de stafide luînd ceva la el...

De aici ne-am îndreptat spre Zaharia pastramagiul. Reb Hemdat regretă că nu poate mînca prea mult, dar o bucăţică de piept afumat de gîscă şi o bucată de piept de vacă, cu cîteva păhărele de rachiu de vişine, tot am luat.

Apoi ne-am dus la sinagogă, căci Reb Hemdat, care făcea rugăciunile tot anul de unul singur, avea de Roş Haşana şi Yom Kipur cîteva persoane care-l ajutau. Aici, el a făcut puţină repetiţie cu "meşorărimii" lui, am băut puţină bere şi am mîncat cîteva felii de turtă dulce, apoi am pornit-o spre casă.

In uşa locuinţei, nevasta lui Reb Hemdat, ne-a primit strigînd:

- Hemdat, Hemdat, ai umblat şi ţi-ai umplut burta şi acum mîncarea pregătită de nevasta ta poate să fie aruncată la cîini. Şi pe deasupra ai mai luat şi pe musafirul nostru ca să nu poată gusta nici el nimic...

- Taci femeie, o linişti Hemdat. Cine îţi spune că nu vom mînca? N-am mîncat mai nimic pe drum. Am gustat doar cîte un pic de băutură ca oamenii să nu se supere. De altfel cum îţi închipui tu că aş fi putut mînca în altă parte, după ce am gustat din mîncarea ta?

Ochii femeii se luminară. Ne-am aşezat din nou la masă. Indată după masă, m-a luat Hemdat la sinagogă şi am făcut rugăciunea de Minha *). Am mers să urăm vecinilor un an bun şi apoi am venit acasă. Reb Hemdat s-a spălat, şi-a pus o cămaşă albă, şi-a schimbat ciorapii, s-a spălat pe mîini, a binecuvîntat vinul, dar n-am mîncat nimic, afară de puţină supă şi am băut un pahar cu vin, în care nevasta lui a pus o lingură de miere. Reb Hemdat şi-a îmbrăcat "kitelul" **), a răsfoit puţin printre cărţile sfinte, a scos "talesul" şi s-a uitat la el, apoi l-a aranjat înapoi, şi-a pus două batiste într-o parte, alte două în altă parte a "kitelului" şi apoi şi-a pus un şal alb la gît.

Cînd am intrat în sinagogă, era aproape plină. Sute de lumînări ardeau şi făceau sinagoga să pară un palat din poveşti. Nu mă săturam privind feeria, aşa că n-am observat cînd reb Hemdat şi-a îmbrăcat "talesul", dar l-am văzut păşind spre amvon. Părea mic şi slab, de parcă sub "talesul" îmbrăcat pe cap era doar o legătură de oase.

Nu mi-am revenit din mirare decît cînd a răsunat o voce puternică şi dulce în acelaşi timp, o voce divină care a umplut sinagoga. Vocea intona sublimul "Kol Nidrei!"

---

*) Ruga de către seară. Timpul ei începe după masă şi ţine pînă la apusul soarelui.

**) Halat alb pe care evreii pioşi îl îmbracă de sărbători.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY

TEL AVIV – 1, BEN YEHUDA ST.
(PASSAGE MIGDALOR)
P.O.B. 26175
TEL. 659393 – 659394 – 662040 – 663045

IATA

אות המוצר והשרות הנבחר
1989-90
אזורי

1989-1990
חותם המסחר ההוגן

• O VESTE CARE NE BUCURĂ, NE CINSTEŞTE, DAR NE ŞI OBLIGĂ!!

• PENTRU A **DOUA OARĂ** CONSECUTIV, AM FOST ALEŞI A PRIMI **"DISTINCŢIA SERVICIULUI ŞI PRODUSULUI TURISTIC ALES"** PENTRU ANUL 1989 – 1990, ÎMPREUNĂ CU CALIFICATIVUL **"COMERŢ CORECT"!!**

• **NE VOM STRĂDUI A NU VĂ DEZAMĂGI**

LA DISPOZIŢIA DUMNEAVOASTRĂ:

*** ROMÂNIA: Acţiune specială: la programele de 18 zile tratament se acordă o săptămînă în plus gratuit!! (hotel, tratament, pensiune) * IUGOSLAVIA: în perioada de toamnă–iarnă: preţuri speciale la staţiunile de tratament**

*** Vacanţă de SUCOT: multiple posibilităţi: excursii organizate, programe individuale: SPANIA – PORTUGALIA (PALMA sau GIBRALTAR); TURCIA; CROAZIERE; ÎNCHIRIERE MAŞINĂ; EURAILPASS!**

OUTSTANDING BUSINESS 1989

DORIM ONORATEI CLIENTELE, prietenilor şi colegilor: "SHANA TOVA" – un an de pace şi prosperitate!!

DANY

IMAGINAŢIE, CREATIVITATE, BUCURIA ÎNDEMÎNĂRII... **Dany**

Ce e mai plăcut decît bucuria de a realiza singur podoabele de vis...?

Celebrul maestru creator în argint, redeschide CURSUL de iarnă în studioul său din

STR. ZAMENHOFF 19
TEL AVIV
INFORMAŢII SUPLIMENTARE PRIN
TEL. 03 – 5239042

• SHANA TOVA •

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

NELU WEINBERG

PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

MINIMUM...

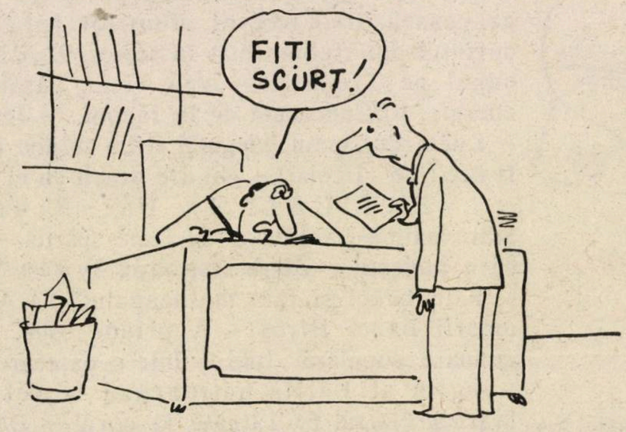

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1								•		
2			•				•			
3						•			•	
4										
5				•				•		•
6	•				•					
7						•				
8		•					•			
9									•	
10			•							

ORIZONTAL: 1) Minimum...–Posibilități minime! 2) Minim... la zar – Minimum de atenție acordat în diverse ocazii – Minimum de cunoștințe. 3) Minimum de viteză – Cerințe minime! 4) Cunoștințe minime, limitate (masc.) 5) Sonoritate minimă, abia percepută la început! – Prezență minimă (masc.) 6) Minimum de înălțime – Sub minimum de intensitate. 7) Minim de siguranță – În astfel de situații sînt posibilități minime de salvare. 8) Cu șanse minime de a scoate ceva de la el – Absolvenți de liceu! 9) Nici minimum de valoare... 10) Costel Micu – Cu posibilități intelectuale minime.

VERTICAL: 1) Adus la minimum – Minim de trai. 2) Se rezumă la minimum de cheltuieli Ultimele pagini din "Minimum"! 3) Minimum. 4) Divinitate – Cetățenesc 5) Minimum de existență obținut cu trudă – Oferiți 6) Minimum de trai! – Minimum de greutate – Sector minim de activitate în pomicultură. 7) Siguri – Minimum de timp afectat! 8) Minimum pentru existență – Minimum de deplasare 9) Minimum de plumb (simb.) – Opriri minime voluntare ale respirației în cursul unei boli. 10) Posibilități minime de îngrădire (sing) – Minimum de concentrare.

Dicționar: APNEE

ARITMOGRIF

				A				
		7	4	1	8	4		
1	5	3	9	2	4	6	1	10
	11	8	4	3	4	12	4	
	12	5	6	4	13	1	13	
	14	4	13	5	3	5	12	
		5	1	6	4	12		
				B				

Înlocuind cifrele cu litere, veți afla pe verticala A – B statul nostru democrat și pe orizontal mai multe orașe ce-i aparțin.

GOLF DE CUVINTE

Pornind de la AZOR și urmărind indicațiile, veți ajunge la ARAD.

A	Z	O	R
	X		
		X	
			X
		X	
	X		
			X
		X	
A	R	A	D

BASME...

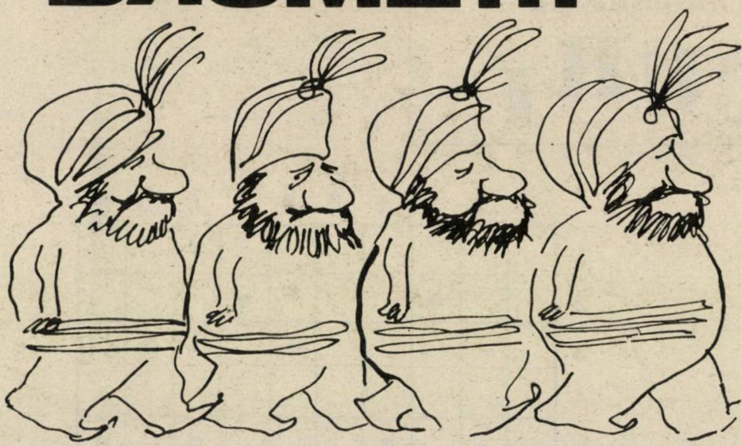

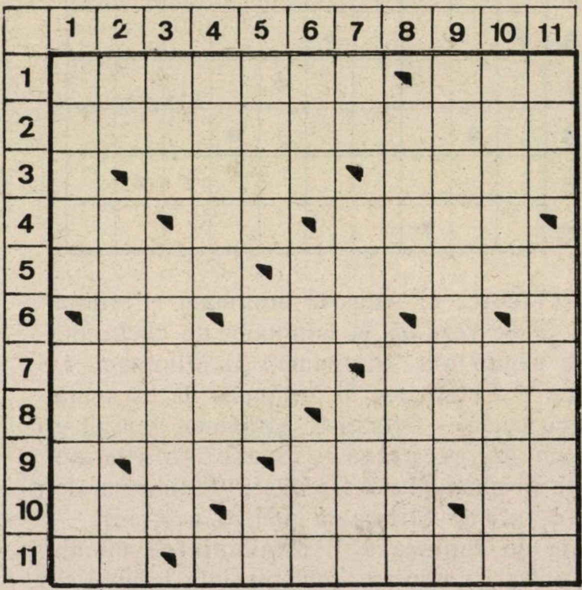

ORIZONTAL: 1) Basme... – Împărăţia peştişorului cu solzii de aur... 2) Locuri preferate, pe gustul unor Flămînzilă şi Setilă... 3) Albă ca zăpada...– Colţ rezervat lui Sfarmă-Piatră, unde numai Păsărilă poate-ajunge. 4) Urme de nisip pe margini! – Epilog pentru orice poveste! – Mai marele cetăţii... 5) Întîlnite la drumul mare... – Loc de expunere a unor cai deosebiţi ca aspect... Lei, duşi în plisc! – Ursul păcălit de vulpe... 7) Împărăţia lui Verde-Împărat (pl.) – Literă grecească. 8) Creierul munţilor (pl.) – Zău, cuvîntul dat trebuie luat în serios. 9) Atît îl duce capul pe Tîndală! – Apa vie..., dătătoare de energie. 10)Cunoscută de la război... – Joc de ape – Luăm două din punguţă! 11)La mijloc nu poate fi decît un vîrcolac! – Nu are dracii cu el.

VERTICAL: 1) Făt-Frumos – Statu-palmă-barbă-cot. 2) Oale sparte! – O casă ca-n poveşti – Două ursitoare! 3) Vest-Sud-Vest – Fata babei şi fata moşneagului!! 4) Apasă pe umerii Babei Hîrca – A prinde bine. 5) Mare adunare populară... (pl.) – Intr-o oarecare măsură Lungilă şi Lăţilă acţionează la fel (pl.) – Sfarmă-Piatră! 6) Tatuată la corp! – De-ale lui Prîslea! – Un glas încîntător ca de sirenă. 7) Perie şi... cremă pentru spiriduşi! – Cu coarnele aduse pe spate – Unde Gerilă se simte ca acasă (pl.). 8) Rămasă de la Solomon – Sfarmă-piatră. 9) În luptă dreaptă să ne luptăm sau în săbii să ne tăiem? 10) Cum îi stă bine lui Ochilă – Tîndală şi Păcală în versiunea actuală. 11) Erau consideraţi cu puteri deosebite – Cînd zmeul cel falnic este în plenitudinea sa.

Dicţionar: TES, ASUR

EXERCIŢII DE ÎNCRUCIŞARE

Vă invităm să încrucişaţi în careul alăturat următoarele cuvinte:

OF, IR, AF, AR, AC, AE
ZAR, URÎ, UŞĂ, MIM, ROS,
NAZ, RAR, UTA
STER, ATÎT, ATOM, ISON
UZINĂ, RĂRITĂ, NATALE,
NARATI
AFACERI, CEASURI,
EDITURA, STUPARI,
MAMIFER, LECTURA
LOPĂTARI, ALTITUDINE,
IMORTALIZA, AMĂRĂCIUNE,
ERADICAŢIE, ANIMALIERĂ

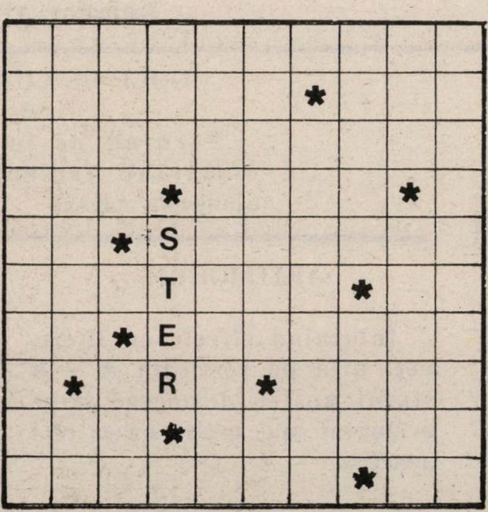

• SHANA TOVA •

VIN PLOILE. GRĂBIŢI-VĂ!!

•

SMOALĂ PE ACOPERIŞ

Cu fiberglass, cu iută, flincot sau dural, execută cu garanţie

PUIU PERETZ

Tel Aviv – tel. 294416

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sănătatea

S.O.S.

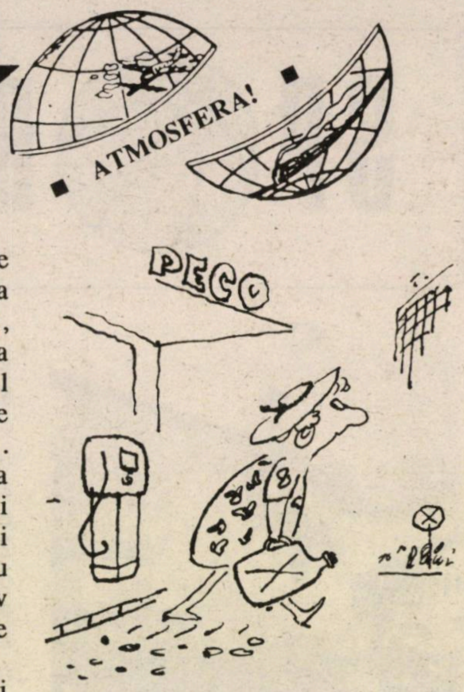

Aerul, acest "aliment" de bază, consumat de om de la naştere pînă la moarte, atmosfera înconjurătoare, a devenit un canal colector al tuturor rezidurilor toxice ale civilizaţiei moderne. Preocuparea nu este numai a Israelului, ci reprezintă de mulţi ani problema nr. 1 a sănătăţii publice în ţările civilizate, cu industrie şi trafic rutier excesiv şi, mai ales, în centrele de mare aglomeraţie umană.

Infectarea atmosferei datorită gazelor, vaporilor toxici, fumului, prafului şi ceţei încărcate cu fum, pun viaţa noastră sub semnul unui permanent pericol. Sînt substanţe care lucrează încet în timp, altele – oxidul de carbon şi anhidrida sulfurică – pot acţiona mai rapid şi unele pot produce intoxicaţii mortale în anumite condiţii. Dacă pulberile fine se depun cu încetul în căile respiratorii, producînd boli alergice grave, emanaţiile de carbon şi gudron provenite de la autovehicule şi industrii, formează la înălţime un strat izolator ce opreşte radiaţiile luminoase absolut necesare vieţii omului.

Emanaţiile de resturi fine de gudron din fum şi funingine (benzopirenul) au în mod sigur un rol cancerigen şi împreună cu celelalte gaze şi reziduri, provenite din arderi şi emanaţii, au o acţiune nocivă şi asupra sistemului nervos central.

Desigur că evitarea alcoolului, a fumatului, a obezităţii, precum şi igiena alimentară şi a vieţii, joacă un rol în atenuarea efectelor atmosferei infestate asupra organismului nostru. Rolul principal în acest domeniu este, însă, al legislatorului. El se manifestă în toate dispoziţiile cu privire la staţionarea şi circulaţia autovehiculelor în oraşe, la epurarea gazelor de eşapament şi de la industrii.

Acesta este motivul pentru care, în sfîrşit!, în noul guvern al Israelului s-a creat Ministerul Mediului Înconjurător, în mîna căruia a fost pusă şi această problemă vitală. Nu ne rămîne decît să-i urăm (şi să sperăm!) succes deplin. E în interesul nostru.

MEDICUS

o SHANA TOVA o

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

•

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

•

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

• BRIDGE

O DOAMNĂ TREBUIE PREZENTATĂ

R 7 3
V 8
9 8 6 3
R D 4 2

Vest	Est
8 6	D V 5 4 2
A 5 3	2
A V 7 2	R 10 5 4
A V 10 8	9 6 3

A 10 9
R D 10 9 7 6 4
D
7 5

Dacă după ce aţi cîştigat cu asul de pică nu veţi juca atu şi veţi prezenta la masă dama de caro veţi fi cîştigătorul acestui frumos contract de 4 cupe. Vestul va mai putea ataca o dată pică dar săracul Est nu va mai putea prinde niciodată mîna pentru a-şi realiza pica majoră şi veţi defosa liniştit pe treflele mari de la mort. Nu veţi pierde decît cei trei aşi ai Vestului. Dacă în schimb jucaţi atu, retur de pică şi cînd Vestul va cîştiga din nou pe treflă va juca mic de caro la riga Estului care-şi va face dama de pică, ceea ce va consemna o cădere pentru că aţi ţinut să vă bucuraţi în secret de o damă singură.

DAN IANCU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Cunoscutul ziarist român, Paul Ochialbi, a fost în anii '50 redactor de box la "Sportul", iar deceniile din urmă, şeful secţiei sportive a Agenţiei de ştiri Agerpres.

Ştie totul despre sport.

Fostul său coleg de redacţie, Marius Godeanu, susţine că creierul lui Ochialbi este un computer unde au fost înmagazinate toate datele posibile despre box şi ciclism, footbal, baschet sau canotaj.

Stabilit, aşa cum am anunţat nu de mult, în Germania, Paul Ochialbi ne trimite, extrase din înspăimîntătoarea sa memorie, un articol despre evreii (Iţic!) din lumea boxului românesc.

●

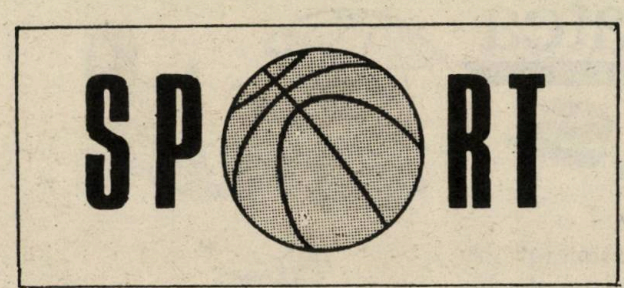

MOŢI SPAKOV ŞI ALŢII

Boxul, sportul oamenilor curajoşi de pretutindeni, se bucură în România de o popularitate deosebită. Datorită strălucitelor performanţe obţinute de boxerii români, astăzi pe drept cuvînt se poate afirma că aceştia şi-au consolidat an de an prestigiul mondial. În afara unor mari vedete din trecut ca Lucian Popescu, fost triplu campion al Europei, Toma Aurel, fost campion european, Gh. Popescu, Gh. Stamate, Gh. Axioti, I. Chiriac şi mai tîrziu – Gh. Negrea, M. Dobrescu, V. Tiţă, N. Linca, fraţii Cuţov, medaliaţi olimpici, şi o serie de boxeri evrei şi-au adus contribuţia la succesul pugilatului de la poalele Carpaţilor, datorită talentului, curajului şi ambiţiei lor exemplare.

Fără îndoială, unul din pionierii boxului din România, a fost "greul" Moţi Spakov, cel mai popular sportiv al cunoscutului cartier evreiesc,

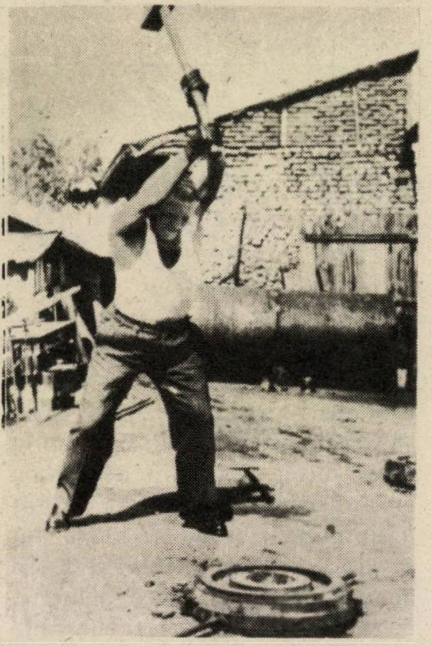

Moţi Spakov spărgînd fontă înaintea meciului cu D. Pavelescu

Calea Văcăreşti. Fostul electrician care locuia pe str. Bradului, a reuşit în primul lui meci profesionist să termine la egalitate cu celebrul campion al acelor vremuri pe nume Chirilă Dan. Moţi avea numai 17 ani. Au urmat o serie de victorii în faţa lui A. Corăscu, D. Călinescu, D. Teică, C. Nour şi R. Kraus, după care Moţi Spakov, datorită marelui său talent a fost invitat să evolueze la Paris. Ca urmare a rezultatelor remarcabile, Moţi – deşi era un "mijlociu" – a avut curajul ca la 22 noiembrie 1928 să-l provoace pentru centura naţională a greilor pe colosul D. Pavelescu, care era mai greu cu 30 kg. Întîlnirea a avut loc pe ringul montat în incinta circului "Sidoli" şi s-a încheiat cu victoria prin KO în repriza a 8-a a lui Spakov, care-l avea în colţ ca antrenor pe fratele său Marcu Spakov. Pe atunci, Moţi avea 23 de ani şi a deţinut centura timp de 12 ani. Zugravul D. Pavelescu, l-a provocat pe Moţi Spakov la 12 decembrie 1929, declarînd ziariştilor că-l va trimite pe campion în ţara visurilor în mai puţin de 6 minute şi că îşi va recuceri centura. Spakov a cîştigat din nou prin KO şi tot în rundul 8. Apoi, Moţi, amabil cum era, i-a mai acordat o şansă. Al treilea meci cu Pavelescu s-a disputat la "Roxi", la 21 februarie 1931, cînd Pavelescu în urma unei lovituri în stomac, a căzut exact în colţul unde se aflau antrenorii Marcu Spakov şi Const. Nour. Acesta din urmă, şi-a dat seama de situaţia grea în care se află Pavelescu şi i-a recomandat să nu mai reia lupta, spunîndu-i: "Nea Pavele, este mai bine jos. Dacă te scoli, te bombardează Moţi". Şi ce credeţi că a răspuns Pavelescu? "Ai dreptate, Costică", şi s-a întins cît era de lung pe prelata ringului.

Memorabile au fost meciurile dintre Moţi Spakov şi Gh. Axioti, un pugilist tenace, înzestrat cu o ambiţie deosebită, care i-a adus şi calitatea de şalanger la titlul european deţinut în acele vremuri de belgianul Gustav Roth. În prima întîlnire disputată la 13 decembrie 1930 la "Sidoli" Axioti a cîştigat la puncte în faţa lui Spakov, obosit de ▷

meciurile susţinute la Paris, unde se bătuse în parte şi cu campionul Europei, care mai tîrziu a ajuns campion al lumii, francezul Marcel Thill. Revanşa cu Gh. Axioti s-a disputat la 7 aprilie 1931, la "Arenele Romane" din Bucureşti. Început de ani grei pe plan politic. La trecerea corzilor ringului un cor de fascişti, legionari şi derbedei, lipsiţi de scrupule, au manifestat ostil împotriva lui Moţi Spakov strigînd "Omoară-l pe jidan! Jidane, jidane, de ce-ai mai venit? Te omoară Axioti". După 50 de ani, Gh. Axioti, un adevărat gentleman Jim, mi-a declarat că Moţi Spakov cu toate că a fost atunci enervat, a boxat extraordinar şi a obţinut pe merit victoria la puncte. "Moţi Spakov a fost una dintre marile figuri ale boxului nostru" – mi-a spus Axioti. Un al treilea meci între Axioti şi Spakov a avut loc puţin mai tîrziu şi s-a terminat la egalitate. El şi-a continuat activitatea ca boxer pînă cînd a avut de suferit din cauza regimului de dictatură fascistă. Fraţii Moţi şi Marcu Spakov au fost internaţi într-un lagăr de concentrare la muncă obligatorie în apropiere de Galaţi, la Corbii Vechi (Nămoloasa). La dorinta soţiei sale, în anul 1947, Moţi cu fiul lor au plecat în Israel, după care s-au stabilit în Australia, la Sydney. Moţi Spakov a vizitat Bucureştiul de două ori, în anii 1978 şi 1980. Cu el m-am întîlnit în 1980 şi după ce am vorbit de foştii săi adversari, l-am întrebat dacă nu-i este greu să facă o asemenea dificilă călătorie cu avionul Sydney – Bucureşti. Moţi Spakov mi-a răspuns: "Nu este deloc greu. Este mincinos acela care spune că nu-i este dor de locurile natale. Voi veni şi în 1981". Moţi Spakov nu s-a mai putut ţine de cuvînt. În luna martie a anului

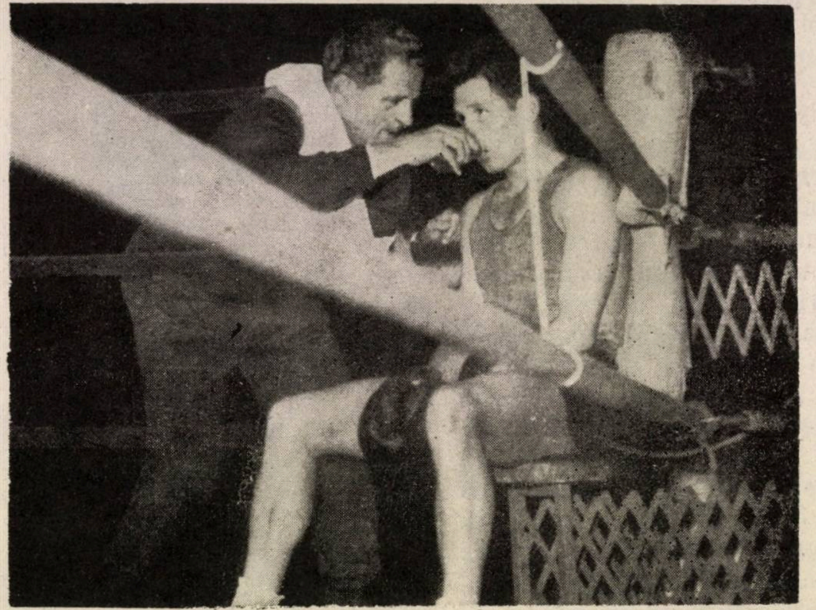

Marcu Spakov (stînga) – "om de colţ"

1981 vestitul boxer care a fost Moţi Spakov a decedat. Cu el a dispărut una dintre cele mai populare figuri ale pugilatului românesc dinaintea celui de-al doilea război mondial.

Marcu Spakov, considerat în România unul din cei mai valoroşi antrenori, a activat după război la clubul sportiv "Steaua", pregătind cu multă competenţă o pleiadă de pugilişti care au cîştigat chiar şi titlul de campioni ai Europei la amatori, în cazul lui Gh. Negrea, Aurel Dumitrescu, C. Ciucă sau N. Gîju. A fost un "om de colţ" care ştia să-şi orienteze în mod excepţional elevii, în funcţie de stilul de luptă al adversarilor. Marcu era mereu pus pe şotii. Ştia la timpul potrivit să insufle curaj boxerului pe care-l conducea. Ţin minte că înaintea unui meci pe care Vasile Ţiţă, vice-campion olimpic la Helsinki, îl susţinea, pe stadionul din Giuleşti, în compania unui sovietic, Şaprikov, în cabină la încălzire Vasile timorat i-a spus lui Marcu Spakov: Maestre, crezi că am să cîştig? Marcu, foarte calm, i-a spus: "Este greu, dar eu acum îţi ofer o bomboană care îţi va da curaj şi vei obţine victoria". Ţiţă a rămas uluit şi a început să mestece bomboana. Vasile a cîştigat clar la puncte şi la intrarea în vestiare, curios, l-a întrebat pe Marcu ce fel de bomboană i-a dat, la care acesta a răspuns: "Una frumoasă de pe coliva unui mort, că nevastă-mea a fost dimineaţa la un parastas". Fără comentarii. Acesta era Marcu Spakov, antrenorul emerit care ne-a părăsit cu ani în urmă, fiind suferind de inimă.

Pe vremea fraţilor Spakov, pe ringurile "ONEF", "Venus", "Palladium" sau circul "Millea" evoluau cu succes şi alţi campioni evrei, ca de pildă Benjamin Adania, Aurel Weintrub, A. Schinfeld (Stîngaciu) şi Iosef Barasch, care se bucura pe Calea Dudeşti de o mare popularitate, după dublul meci susţinut cu polonezul Alexander Polus. Mai tîrziu, după încheierea celui de-al doilea război mondial, alţi boxeri evrei au început să cocheteze cu performanţe de valoare, purtînd cu succes maieul tricolor al României. Jack Priffer şi-a cîştigat simpatia amatorilor de box ca urmare a întîlnirilor cu Eustaţiu

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Mărgărit. Iosef Schwartz s-a numărat printre cei mai redutabili semi-mijlocii în perioada de vîrf a campionului olimpic Nicolae Linca și alții. Am lăsat la urmă două proeminente figuri ale boxului românesc de acum 20 – 25 de ani. Mai întîi este vorba de Albert Blank. Acesta, băiatul unui croitor de pe Calea Văcărești, a entuziasmat arenele prin stilul său spectaculos și eficace. În ring era ca un mercur. Eschivele și ripostele sale făceau la un moment dat pe spectatori să urmărească meciurile în... picioare. Era suficient să se anunțe o întîlnire Blank contra Ghețu Velicu, boxerul cu beton în mănuși, ca peluza de la "ONEF" să devină arhiplină, chiar cu 3 ore înaintea primei lovituri de gong. Lui Ghețu îi era suficient o singură dată să-l lovească pe Blank ca să-l facă "out". Dar acest lucru nu se întîmpla niciodată în decursul celor 9 minute pe drept cuvînt infernale. "Blankie" cum îl poreclise arena se eschiva uimitor și-l făcea pe durul Ghețu să trimită "ghiulele" în... aer. La un moment dat, Blankie înghesuit în colțul "minat" al ringului, prins între corzi, a eschivat printr-o scădere de nivel și Ghețu a ieșit din afara "careului magic" poposind în brațele spectatorilor și oficialilor. Enervat, a dat fuga și a urcat din nou în ring, intrînd în... joaca de-a pisica cu șoarecele. După meciurile sale cu acest teribil puncheur, Blankie trecea prin fața mesei presei și ne spunea rîzînd: "Ghețu a prins multe muște. Ce dracu' face cu ele? Poate se duce la pescuit?" Blank a fost campion național al mijlociilor în anii 1955 și 1956. El s-a stabilit la Franckfurt pe Main și în fiecare vară vizitează Bucureștiul, orașul copilăriei sale.

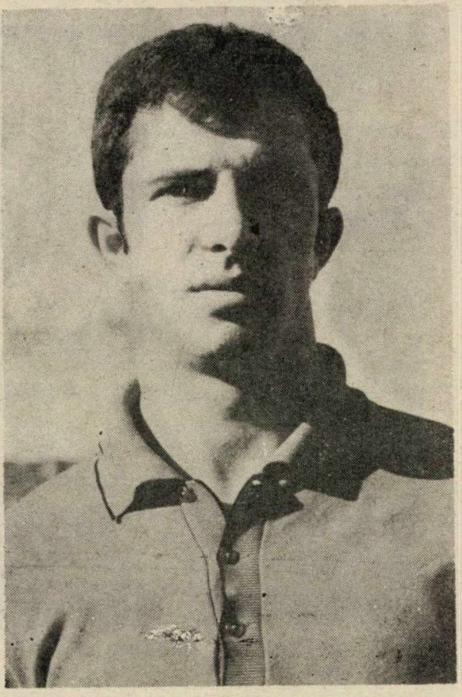

Victor Silberman

Semimijlociul Victor Silberman, cu care am fost și într-un turneu al echipei naționale a țării mele la Paris și St. Brieuc, cînd la loja presei am stat alături de mai vîrstnicul meu coleg, condeierul Jack Berariu, a cucerit de 6 ori titlul de campion al României între anii 1968 și 1974. El ne-a reprezentat și la Jocurile Olimpice de la Montreal, după care a preferat să se stabilească pe alte meleaguri. Cineva mi-a spus că ar avea un chioșc cu flori la Montreal. Nu știu exact unde este. Nu mai am nici o veste de la "Zilbi", de parcă l-ar fi înghițit pămîntul. Poate într-o zi poștașul îmi va aduce aici, la redacție, o ilustrată colorată de la el. O aștept.

PAUL OCHIALBI

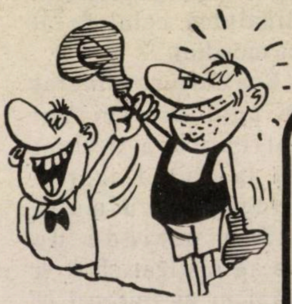

ophir tours

• SHANA TOVA •

ÎN FRUMOASA NATANIA
ÎN CADRUL MODERNULUI
hotel
«MAXIM»
S-AU CREAT CONDIȚII DEOSEBITE
PENTRU CEI CARE APARȚIN
VIRSTEI DE AUR
• ÎN CENTRUL ORAȘULUI, VIS-A-VIS DE MARE
• TELEVIZIUNE ÎN CULORI ÎN FIECARE CAMERĂ
• PERSONALUL, CARE VORBEȘTE ȘI ROMÂNEȘTE, ACORDĂ O ATENȚIE CALDĂ, DEVOTATĂ
• BUCĂTĂRIE BOGATĂ
• PREȚURI MODERATE. NU SE PRETIND TAXE DE INTRARE
STR. DAVID HAMELEH 8 – TEL. 053-621062

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

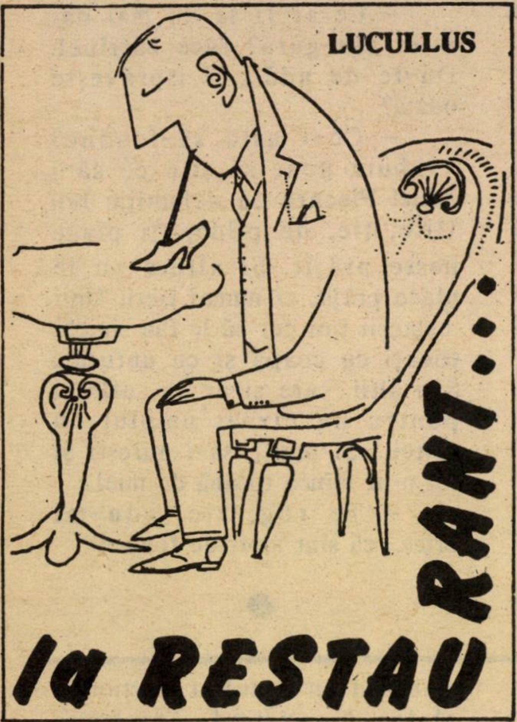

"SURA INDIK"

Casrilifca. Închis

"Nu credeți că acest cult al restaurantului" pe care îl practicați cu mare zel la *Minimum* nu are legătură cu tradiția evreiască?"

Așa începe o ciudată, o neașteptată scrisoare primită din partea corespondentului nostru, d. Moshe Roitman, din Ierusalim (copilărit, precizează el, la Roman).

"Nu credeți, continuă domnia sa, că pentru noi evreii, spre deosebire de alte seminții, masa, plăcerile culinare, sînt legate de casă, de dragostea și priceperea mamelor și soțiilor noastre?...

Vă rog să recitiți cu atenție cărțile marilor noștri scriitori și veți descoperi mii de imnuri de slavă în cinstea bucatelor de Șabath sau Pesah dar niciodată nevoia sau pofta de a mînca la birturi printre străini..."

Nu pot spune (aș minți) că m-am conformat apelului din scrisoare și că am recitit, în zilele din urmă, și încă cu atenție, "cărțile marilor noștri scriitori". Dar scotocind prin memorie, la repezeală, am dat peste cîteva pagini care contrazic, și-ncă în chip categoric, tezele d-lui Roitman.

Fiindcă pe cît de mare fuse, pentru părinții noștri atașamentul față de arta culinară a femeilor din familie, pe atît de adevărată fuse dorința ca, la o adică (și mai ales cînd omul se afla la drum) să se bucure de viață într-un restaurant ca lumea.

...Așa cum se poate vedea, cu ușurință, din fragmentul de mai jos, în care Șalom Alechem (evreu după Halacha, cu frica lui Dumnezeu) vorbește despre cele cîte i s-au întîmplat într-o locantă din magicul tîrg Casrilifca:

"Cușer! Se mănîncă proaspăt și ieftin! Sura Indik!"

Citesc inscripția asta și mă cațăr pe niște trepte lunecoase, la etajul al doilea al unei case roșii, cu pereții scorojiți. De pe scară mă întîmpină niște mirosuri care mă trăsnesc. Dar un stomac flămînd nu alege.

– Unde e Sura Indik? întreb pe un bătrîn cu fața gălbuie, care șade pe jos și drege o rogojină ruptă.

– Departe! face bătrînul dînd cu palma în rogojina din care iese un praf verzui.

– A plecat? îl întreb.

– A plecat! face bătrînul și dă din cap. A plecat pentru totdeauna...

– A murit? Dumnezeu s-o ierte! zic și vreau s-o șterg.

– Da! zice el. A murit! De paști se împlinesc șase ani de cînd a murit. Crede-mă că n-am uitat-o nici măcar o clipă. Cum poți să uiți așa ceva? Cum se pricepea ea să gătească, să se poarte cu lumea, să stea de vorbă cu un om și să-i intre în voie! Dar ce să-ți mai spun toate astea? Cred că ai cunoscut-o și dumneata, nu?

– De unde, zic, s-o fi cunoscut, dacă vin pentru întîia oară în Casrilifca?

– Auzi! zice el. Atunci de ce întrebi de Sura?

– Dar nu întreb de Sura! zic. Am întrebat numai dacă aici e restaurantul "Sura Indik", cum scrie pe perete, afară! Aș vrea să mănînc ceva!

– Să mănînci ceva? face el uimit? Auzi! Atunci de ce taci din gură? Ruhel! Ruhel!

Și-n prag răsare o femeiușcă oacheșă, cu niște ochi negri și veseli, cu mînecile sumecate și plină de făină pe brațe, pe șorț, pe obraji.

– Iar mă strigi? face femeia ștergîndu-și nasul cu cotul acoperit de mînecă. Nu mă lași odată să cern făina... Tot mereu: Ruhel! Ruhel!

– Dumnealui vrea ceva de mîncare! face bătrînul, care bate într-una rogojina cu palma.

– Ceva de mîncare? întrebă femeia, ce vrei să mănînci?

– Ce ai? zic.

– Ce vrei?

– Ce vreau? zic. Pește umplut,ai?

– Pește... acuma? zice ea. Auzi istorie!

– Bine! las-să fie borș, zic, dacă n-ai pește!

– Unde ai văzut, zice ea, borș la prînz? Borșul trebuie să fiarbă, nu?

– Orice, zic, trebuie să fiarbă.

– Odată ce ști, zice, e foarte bine!

– Ei, zic. Nici rasol n-ai?

– De unde să-ți iau rasol? zice ea.

– Las' să fie cu ce-o fi, zic, numai supă să fie! ▷

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

– Şi pe cînd vrei, zice ea, să ai supa asta?

– Ce înseamnă pe cînd? Acuma!

– Ce înseamnă acuma? Dumneata vrei, desigur, ca supa să fie de pasăre! Ce gust are supa fără pasăre? Şi pasărea trebuie mai întîi s-o prinzi, s-o trimiţi la haham, s-o jumuleşti, s-o cureţi, s-o sărezi, s-o treci prin cîteva ape şi s-o pui la fiert. Aşa că poate să fie gata tocmai deseară.

– Dacă-i aşa, zic, atunci dă-mi orice-o fi: o bucăţică de carne, nişte ouă, sau ceva sărat, dacă ai!

– Ce om e dumnealui! face ea, fără să se uite la mine. De toate vrea!... O scrumbie dacă vrei, pot să-ţi fac!

– Las' să fie scrumbie, zic, dar dă-mi-o odată!

– Şi cum o vrei? zice ea. Cu ceapă?

– Cu ceapă!

– Şi cu oţet?

– Şi cu untdelemn?

– Şi cu untdelemn!

Îşi scutură iar şorţul, îşi dă jos mînecile şi dă să plece după o scrumbie, dar se întoarce din drum.

– Cum îţi place scrumbia, mă întreabă ea. Cu lapţi sau cu icre?

– Las' să fie cum o fi, numai să fie!

– Da' scrumbie afumată mănînci?

– De ce nu! zic.

– Şi chefali de Odessa?

– Cu cea mai mare plăcere.

– Da? zice ea. Dar nu ştiu dacă au venit. Mi se pare că încă n-au venit!... Sau poate au venit!... Nu! E încă prea devreme. Da' eu tot am să mă duc să văd dacă au venit.

Şi Ruhel o ia spre uşă, dar iar se întoarse din drum.

– Da' salam evreiesc îţi place?

– O! zic eu. Hai să te văd!... Cumpără salam evreiesc! Îmi place grozav!

– Crezi, desigur, salam de Varşovia?

– Da, bineînţeles! zic. Salam de Varşovia.

– Aşa! zice ea. Atunci fă bine şi pleacă la Varşovia... Acolo o să mănînci salam de Varşovia pîn-o să ţi se facă lehamite... La noi se mănîncă salam de Casrilifca... făcut chiar aici... Da' trebuie să ai nişte dinţi de oţel, ca să-l poţi mesteca!... Să-l tai cu cuţitul nu merge... Doar să dai în el cu toporul... Dracu' ştie ce bagă ei înăuntru, că-i aşa de tare! Nu de mult a spart cineva un salam cu toporul şi a găsit în el un piron!... Se vede că bagă piroane dinadins, ca să cîntărească mai greu!

– Ce ar fi să nu mai dai atîta din gură? face bătrînul. Du-te de adă... şi isprăveşte odată?

– Ce-i asta să-i aduc? Trebuie doar să ştiu ce să-i aduc! Fiecare cu nebuniile lui! Uite, ţie, de pildă, îţi place peşte prăjit. Şi altora nu le place prăjit, ci numai fiert! Unii muşterii îmi cer să le fac rinichi tocaţi cu ceapă şi cu untură... Sau alţii, care şi-ar da sufletul pentru un cîrnat umplut cu tăiţei... Şi mulţi, să-i aureşti şi tot n-ar mînca tocană de miel...

– Te rog, zic, adu-mi orice... că sînt mort de foame!

●

GRAFO-LOGIE

INDIANA JONES, Kiriat Haim – Optimismul tău este de suprafaţă; eşti un pedant, mereu îngrijorat şi neliniştit. Ceea ce te împiedică să-ţi exprimi calităţile, care sînt realmente excepţionale. Încearcă să fi mai sigur de tine şi te vei convinge că succesele nu vor întîrzia.

•

MIRA, Ramat Gan – Multă feminitate şi sensibilitate, un pronunţat senzualism care ar putea s-o ia înaintea raţiunii. Mai ales că modestia îţi dictează să nu pretinzi totdeauna ce ţi se cuvine. Aceasta este adevărata sursă a nervozităţii tale.

*

În cîteva scrisori primite în ultima vreme, s-a strecurat ca "probă de scris" relatarea unor vise. De multă vreme, acestea au fost privite ca nişte "mesaje ale zeilor", iar recent, Freud şi Jung le-au studiat îndeaproape, stabilind un adevărat "dicţionar" al lor. Neprimind aprobarea celor ce ni le-au dezvăluit, nu ne-am permis să le analizăm, dar dacă cineva dintre cititorii noştri...

THILL BUHOGLINDĂ

o SHANA TOVA o

● Cu ocazia sărbătorilor şi în tot sezonul toamnă – iarnă oferim mici româneşti, patricieni, steakuri de porc, cîrnaţi, şunci, pastramă românească şi pastramă cu usturoi. Zilnic proaspete

● Deasemeni icre roşii şi negre, sprot Riga, diferite alte delicatese şi delicioasele varenikis şi kreplăh – producţie proprie

● Preţuri moderate. Serviciu ireproşabil

● Vorbim şi româneşte

DELICATESE

«MALCA»

HOLON
KIRIAT SHARET,
STR. KEREN HAYESOD 1
TEL. 5593226

● *OMLETE CU LACS:* se bat spumă tare 8 albuşuri cu puţină sare. Se adaugă pe rînd gălbenuşurile, amestecînd uşor. Se fac apoi omlete mici în tigăiţa unsă de fiecare dată cu puţin untdelemn (circa 10 omlete). Nu trebuie să fie subţiri. Se ţin pe foc slab, acoperite cu capac, pînă ce se prind, fără să le întoarcem, ca să rămînă moi. Se scot pe un platou încălzit şi se aşează pe fiecare cîte o rolă de peşte lacs şi 2 felii rotunde de roşie. Se servesc pe foi de salată verde, cu baghete proaspete.

● *PULPE DE PASĂRE ÎN CURRY:* se spală 6 – 8 pulpe de pasăre şi se freacă cu puţină sare amestecată cu jumătate linguriţă praf curry. Se înveleşte fiecare pulpă în hîrtie de aluminiu pe care am uns-o cu puţină margarină şi pe care am presărat cîte o linguriţă de ceapă tocată. Separat se spală 8 ardei graşi care se taie la jumătate pe lăţime. Se spală şi se curăţă de seminţe şi se umplu cu boabe de porumb (din conservă) amestecate cu sare, puţin zahăr, piper şi mărar tocat. Se înveleşte fiecare jumătate de ardei în foaie de aluminiu unsă cu margarină. Se pun toate pacheţelele pe o tavă şi se dau la cuptor la 250 grade cca. 30 de minute. Se scot din aluminiu, se aşează pe un platou şi se toarnă pe fiecare puţină frişcă lichidă (parve).

● *TARTĂ CU PIERSICI:* se amestecă 150 gr. de făină cu 1 lingură zahăr, un vîrf cuţit sare şi se freacă apoi cu 50 gr. unt sau margarină moale, un gălbenuş şi 1 lingură smîntînă. Coca obţinută se lasă 30 de minute la frigider. În acest timp se amestecă 2 linguri zahăr cu 2 linguri făină, 1 gălbenuş şi 4 linguri smîntînă. Separat se spală 750 gr. piersici, se taie în două şi se scot sîmburii. Se unge uşor cu margarină o formă de tartă, se îmbracă fundul şi împrejur cu coca de la frigider, se înţeapă pe alocuri cu o scobitoare şi se toarnă deasupra compoziţia cu smîntînă. Se aşează apoi deasupra jumătăţile de piersică cu deschiderea în jos, una lîngă alta şi se dă la cuptorul rece. Se aprinde şi cînd temperatura ajunge la 200 de grade se lasă în continuare încă 35 de minute să se coacă. Cînd este gata se scoate din cuptor şi se lasă în formă, să se răcească. Se taie pătrate şi se serveşte.

● *CEAI RECE SPECIAL:* se fierbe jumătate litru de apă şi se toarnă într-o cană mare 2 plicuri cu ceai. Se lasă 5 minute, se scot plicurile, se îndulceşte după gust şi se lasă să se răcească. Se amestecă apoi cu zeama de la o lămîie, 2 linguri sirop de portocale, 4 linguri rom şi 10 cuburi gheaţă. Se toarnă în pahare înalte şi înguste şi se ornează fiecare cu o felie de lămîie înfiptă pe gura paharului. Se serveşte imediat. Numărul porţilor depinde de mărimea paharelor.

YLANA

●

● SHANA TOVA ●

NUNTĂ? BAR MITZVA? BRITH?

Pentru numai 25 de şekeli veţi cunoaşte prin noi toate posibilităţile de rezolvare, primind şi recomandaţia cea mai indicată spre a economisi bani, timp şi efort
Vorbim şi româneşte

LI-KAL-IRUIM

CORA SCHWARTZ ŞI ELLA BRAUNSTEIN
TEL AVIV, DIZENGOFF 177
TEL. 246105

Restaurantul

HAIM
DIZENGOFF 228
TEL. 244963

UREAZĂ – CU OCAZIA SĂRBĂTORILOR ONORATEI SALE CLIENTELE **UN AN NOU FERICIT** CU SĂNĂTATE, PROSPERITATE ŞI MULTE BUCURII

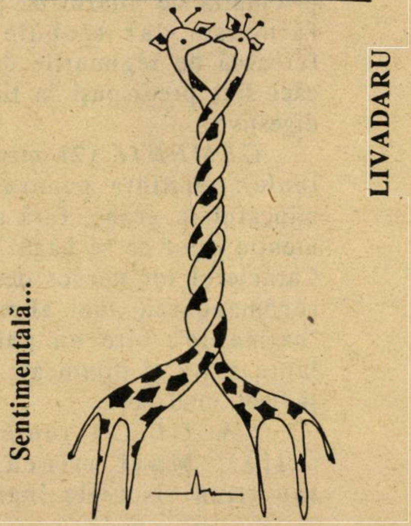

MI … CA TOŢI OAMENII

O serie de cercetători au stabilit existenţa unor legături între zodia astrologică şi bolile la care sîntem predispuşi, deci şi cu alimentaţia pe care s-ar cuveni s-o adoptăm. Iată în linii mari descoperirile. Veţi constata că sînt mai puţin fanteziste decît ar părea printr-o simplă enunţare:

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie): tendinţă către excesul de carne, băuturi alcoolice şi tutun şi, în consecinţă, prezintă o insuficienţă de calciu care duce la probleme cu dantura. De asemenea, predispoziţie pentru insuficienţă hepatică. Li se recomandă să se controleze, să practice din cînd în cînd cîte o cură de lactate şi una de fructe şi crudităţi.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai): tendinţă de îngrăşare, pricinuită de abuzul de pîine şi făinoase, dar trebuie să se ferească de regimurile drastice, căci sînt predispuşi la tulburări digestive.

GEMENII (21 mai – 20 iunie): tendinţa generală este mîncatul în grabă, fără a se da atenţie celor ce se bagă în gură. Caracterul lor nervos determină recomandarea unei alimentaţii "calmante": cîte un pahar de lapte seara şi dimineaţa, creier şi ficat, mult peşte.

RACUL (21 iunie – 22 iulie): Mari mîncăcioşi, suportînd riscurile îngrăşării, sînt foarte pofticioşi şi aproape că nu se mai pot controla în faţa cărnurilor şi mezelurilor. Li se recomandă să mănînce crudităţi şi să bea multe lichide între mese, pentru a nu fi "hămesiţi".

LEUL 23 iulie – 22 august): zodia este a "gourmet"-ului, cel care preferă delicatesele, mîncărurile sofisticate, fără a se preocupa de valoarea lor nutritivă. Preferinţă pentru alimentele foarte sărate, piperate; tendinţa de îngrăşare se poate îngrădi cu consumarea uleiului de măsline.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie): Obsesia pentru menţinerea "liniei", crează un veşnic conflict: după regimuri stricte, se trece la o alimentaţie exagerată cu inerenta îngrăşare. Importanţa regimului echilibrat e mare, deoarece se manifestă o pronunţată sensibilitate intestinală.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie): foarte pedanţi cu ceea ce mănîncă, sînt preocupaţi de mirodenii, de o prezentare estetică a hranei. Îşi pierd însă uşor pofta de mîncare chiar şi la cea mai mică enervare.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie): mare vitalitate, manifestată prin plăcerea pentru consumarea cărnurilor şi o anumită antipatie pentru lactate şi legume, care trebuie drastic reprimată pentru a se ajunge la echilibrul alimentar.

SĂGETĂTORUL (23 octombrie – 21 decembrie): Adoră mesele copioase, stropite din belşug cu vinuri bune. Tendinţa de a se "pedepsi" cu regimuri stricte este periculoasă, putînd provoca maladii cardiace. Recomandabilă consumarea vitaminei D, aflată în unt, ulei şi peşte.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie): Indiferenţa faţă de mese este înlocuită cu obiceiul "ciugulitului", de unde numeroase neplăceri digestive şi de decalcifiere. Trebuie să se auto-disciplineze şi să urmărească o alimentaţie regulată şi completă.

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie): Indiferenţa faţă de alimentaţie e dusă pînă la înlocuirea meselor cu cîte o ţigară şi o cafea. Sistem nervos sensibil şi probleme cu coloana vertebrală. O baie călduţă făcută înaintea culcării, urmată de un ceai slab de mentă, de tei sau de muşeţel îi calmează şi îi fac să se autodisciplineze.

PEŞTII (19 februarie – 20 martie): Tendinţa marcată pentru îngrăşare este explicată de adoraţia pentru dulciuri. Tendinţa pentru depresiunile nervoase este accentuată de veşnica preocupare pentru curele de slăbire. Se recomandă exerciţiile fizice. Trebuie acordat mai mult spaţiu fructelor şi legumelor crude în meniuri.

Nu ştiu ce ne va aduce noul an pe plan politic. Dar ştiu că preocuparea noastră, dacă nu chiar obsesia, pentru *dietă*, va fi la fel de vie ca-n anul încheiat.

Drept care vă dăm, în materie de alimentaţie, sfaturile de mai sus.

POȘTA

RĂSPUNS UNOR CITITORI

Pentru că obișnuiesc să scriu numele proprii ebraice în ortografia română (ȘAMIR în loc de SHAMIR, etc.), pentru că obișnuiesc să scriu cuvintele ebraice introduse în limba română în ortografia românească și nu în cea ebraică, mă asociez remarcii cititorului W. Weintraub din Bat Yam, considerînd că, scriind românește, trebuie să respecți ortografia românească.

Evreii sosiți în Israel din România, ca și toate celelalte "eidoturi", au continuat să vorbească între ei limba română. S-a născut deci, aș putea spune, un limbaj nou, cu care evreii-români se-nțeleg mai bine. E însă firesc, dacă vorbim și scriem românește, să respectăm acordurile gramaticale și pentru cuvintele furate din ebraică. De pildă, cînd folosim cuvîntul "OLE" în loc de "EMIGRANT", nu are sens să-i aplicăm ebraicul "OLIM" neacordat în limba română. Cuvîntul fiind românizat, trebuie scris OLIMI, și nu OLIM. De altfel, cînd articulăm cuvîntul OLIM, nu-l putem lipsi în românește de cei doi "I" finali, și nici cînd e în cazul dativ, atunci cînd spunem "OLIMILOR li s-au creat condiții de..." sau "OLIMILOR li s-au oferit..."

Limba română are mii de franțuzisme, turcisme, etc., introduse sub influența altor popoare și a situațiilor care a silit-o să le românizeze, ca de pildă: randament, pavaj, bagaj, calomnie, alianță, coafor (din franceză), club (din engleză), muștiuc (mundstuck în germană), cnut, balalaică (din rusă), bacșiș (din turcă), etc.

În concluzie, consider justă intercalarea cuvintelor ebraice în graiul nostru, al originarilor din România, cu condiția ca ea să fie făcută după regulile gramaticale ale limbii române.

Și mai puțin justă intercalarea cuvintelor românești în ebraică, cum mi-a fost dat să fiu întrebat deunăzi pe una din străzile Tel Avivului de un cetățean: *"Adoni, eifo di primărie?"*, demascat imediat "ole hadaș" din România!

*

Iar pentru că am fost luat în tărbacă de alt cititor (Arie Barash, Tel Aviv), care scrie la redacție: *"citind articolul d-lui Adrian Zahareanu "Moișe maht a plan" din nr.29, am avut impresia că este scris de unul din condeiele "socialiste" de la "Viața noastră", sau chiar de dr. Iosi Beilin..."* vreau să-i răspund că *"Citind observația d-lui A. B. din nr. 30, am avut impresia că este scrisă de unul din condeiele așa zis "independente" de la o publicație în limba română, sau chiar de dl. Roni Milo..."*

ADRIAN ZAHAREANU

STEINHARDT

Apreciez foarte mult linia umanistă, universală a revistei dv., însă am fost cuprins de îndoieli citind declarațiile oarecum pro-legionare ale unui *Steinhardt* ("Pagina cît se poate de liberă", nr,29). Văd în publicarea lor o concesie făcută obscurantismului, dar pot să greșesc.

Dr. D. SIMREICH
Afula

PRIETENII MEI DE LA "ROMÂNIA LIBERĂ"

În luna iunie revista dvs. a publicat cîteva informații despre colegii și amicii mei de la România Liberă – Băcanu, Creangă și Anton Uncu. Vă scriu completînd cu "noutățile" așa-zise "de ultimă oră":

– Mihai Creangă – critic de film, a fost eliberat. Are domiciliu forțat la Tg. Jiu + garsonieră + "serviciu de reabilitare" la regionala de Cinematografie – rețeaua Județeană Gorj.

– Anton Uncu – eliberat idem, domiciliu forțat la Iași – noul loc de muncă urmînd să-i fie comunicat "la fața locului"...

– Petrică Mihai Băcanu – reținut în continuare; "șanse" de a fi implicat într-un "proces" pentru trafic de mașini!! Și-a vîndut Land-Rover-ul și și-a cumpărat o... Dacie!!

DAN PASERE,
reporter-fotograf
Carmiel

FRIDA LINDENȘTEIN, CĂSĂTORITĂ UNGAR

Ziarele ne-au făcut cunoscut că, la Paris, aripa morții s-a abătut asupra uneia dintre apreciatele membre ale corpului didactic care a activat în complexul școlar "Cultura – Max Azriel" din București; că după o lungă și grea suferință Frida Lindenștein, căsătorită Ungar, nu mai este.

Vestea a îndoliat inimile foștilor ei colegi de cancelarie și automat ne-am plecat frunțile în fața memoriei ei.

De ce am făcut aceasta?

Pentru că Frida Lindenștein, căsătorită Ungar, s-a remarcat prin pregătirea ei profesională, prin exigența ei nu numai față de elevi, ci față de ea însăși, prin vocea ei plăcută ▷

şi plină de fineţe, prin faţa ei luminoasă, prin figura ei blîndă şi surîzătoare cu care îşi făcea expunerile cît mai atrăgătoare.

Ea s-a născut la Drăgăşani în ziua de 5 mai 1912 într-o familie de evrei religioşi, primind o educaţie inspirată de tradiţiile neamului nostru. După terminarea cursurilor liceului din oraşul său natal şi-a luat licenţa la Academia Comercială şi a absolvit Seminarul pedagogic, la Bucureşti.

În învăţămînt a intrat în anul 1934, cînd s-a încadrat la Liceul comercial "Cultura Max Azriel" din Bucureşti şi a funcţionat acolo pînă la desfiinţarea învăţămîntului particular, în anul 1948.

În aceste momente dureroase provocate de dispariţia ei din viaţă, noi, foştii ei colegi ne exprimăm adînca noastră mîhnire şi regretul plecării ei pentru totdeauna dintre noi, iar soţului şi fiului ei, le transmitem un palid cuvînt de mîngîiere, că amintirea ei ne va rămîne vie în memorie.

Prof. Dr. ARMAND PAPIER
Haifa

DE CE ARE MOISE COARNE?

În tinereţe auzeam în ţara de baştină, expresia "coarnele lui Moise", introdusă printr-o înjurătură a colegilor sau a plutonierului, adresată în special "nouă".

Mai tîrziu, am văzut-o exprimată plastic de către mari creatori de artă, în primul rînd şi mai ales de către Michelangelo.

Venit în ţară şi învăţînd buchiile ebraice, am descoperit cred, originea acestei expresii:

În ebraică, KEREN (plural KARNAIM) înseamnă RAZE, dar şi COARNE.

Probabil că la primele traduceri ale Bibliei în vechile limbi europene, textul biblic "...şi raze ieşeau din fruntea lui Moise" (pe muntele Sinai, la primirea Tablelor Legii), s-a tradus eronat: "...şi coarne ieşeau din fruntea lui Moise". Şi astfel s-a ajuns la "coarnele lui Moise".

BENI GOLDSTEIN
Petah Tikva

ANECDOTA PRIMEAZĂ

Am patru doctori în familie şi vreau să înşir cîteva anecdote la adresa doctorilor:

1) Doctorul unui pacient:

Trebuie să renunţi la cafea.

Pacientul: Eu nu beau cafea.

Dr.: Atunci trebuie să renunţi la fumat.

Pac.: Nici nu fumez.

Dr.: Hm, stai prost, dacă n-ai la ce să renunţi, cred că nu voi putea să te ajut.

*

Dr.: I-ai spus curtezanului tău părerea mea despre el?

Fiica: Da, tată şi el mi-a răspuns că d-ta – ca întotdeauna – pui diagnostice greşite.

*

Pacientul: Doctore, vreau să vă mulţumesc pentru medicamentul prescris.

Dr.: Te-a ajutat, văd, nu-i aşa?

Pac.: Da, m-a ajutat de minune.

Dr.: Cît ai luat din el, cîte sticluţe?

Pac.: Nici una. Unchiul meu a băut una şi eu sînt singurul lui moştenitor.

ŞAIA CATZ,
Washington, D.C.

DREPTUL LA MEMORIE

Un I în loc de C. Atît. Nimic mai mult

...Răspundeam într-o vreme, la Agenţia Română de Presă *Agerpres*, în redacţia buletinelor săptămînale în limbi străine destinate străinătăţii şi organelor diplomatice din capitală, de buletinul în limba engleză.

Cum bieţii noştri zeţari şi linotipişti din tipografie nu cunoşteau limba engleză, copiind literă cu literă cuvintele din manuscris, corecturile pe şpalturi erau de regulă extrem de numeroase, şi în mod inevitabil cîte un şpalt cu corecturi trebuia reprodus de 3-4 ori pînă ce "matriţa" unei pagini întregi să poată ajunge la linotip. Căci, de pildă, pentru corectarea unei singure litere, sau introducerea unui cuvînt omis, zeţarul trebuia să reculeagă tot rîndul respectiv, şi de multe ori şi cîte 1 – 2 rînduri dedesubt sau deasupra, cu care prilej apăreau noi greşeli. La prima serie de "albe" de la linotip citeam textele integral, independent de corecturile operate anterior. La a doua şi finala serie de "albe" mă limitam să controlez corecturile de pe prima serie şi, dacă erau bine făcute, puneam pe fiecare pagină BT-ul însoţit de iniţialele mele şi ora respectivă. Acesta era sistemul de lucru stabilit.

Într-o bună zi deci, ajunsei la vizarea celei de-a doua serii de "albe" ale unui nou buletin. Toate corecturile de pe prima serie fiind bine operate în tipografie, dau buletinului BT-ul global şi final. Eram pe punctul de a trimite pachetul de albe la tipografie, cînd, o zînă bună şi nevăzută îmi şopti: ia să te mai uiţi odată la titluri! La ▷

titluri nu fuseseră de făcut corecturi, pe "alba" 1-a, toate erau O.K. Totuşi, de ce să nu-i fac pe plac zînei?

După cîteva secunde, ajuns la titlul al treilea, îmi îngheaţă sîngele în vine: era un articol economic despre exportul tractoarelor agricole româneşti peste hotare, iar titlul englezesc *The Romanian Tractors In More Than 70 Countries* (Tractoare româneşti în peste 70 de ţări) a apărut în felul următor în litere de-o şchioapă: *The Romanian Traitors in More Than 70 Countries*, adică: Trădătorii români în peste 70 de ţări... Am rămas cu privirea încremenită pe titlu. Cum de a fost cu putinţă, dumnezeule, ca la linotip în locul literei *c* din prima albă (Tractors) să apară litera i pe a doua albă (Tra*i*tors) pentru care ajungeam cel puţin la puşcărie? Şi încă-n ce moment! La scurt timp după dispariţia generalului Pacepa în Occident!

Cu tremurici în picioare m-am dus să arăt minunea directorului general adjunct Ion Găleteanu, care răspundea de Redacţiile Externe şi pentru Străinătate, şefului redacţiei mele Ion Prisăcaru, secretarului organizaţiei de partid al cărui nume îmi scapă să-mi fie cu iertare, şi fraţilor şi surorilor din redacţie. Toţi au rămas "bujbé"... m-au felicitat...

M-am deplasat apoi la tipografie, l-am luat de braţ pe tipograful şef Gheorghe, un ardelean tare de treabă şi pitoresc, şi i-am explicat povestea cu *c* şi *i*. A îngheţat şi el săracul. Am stat la linotip pînă am avut în mînă pagina pe care, am verificat de vreo 10 ori, trădătorii au redevenit tractoare, în timp ce bietul Gheorghe se tot bătea cu palma peste frunte: dar cum s-a putut, doamne?

ALEX ALCALAY
Ashdod

ORIGINEA EVREIASCĂ A FOST OMISĂ

Nu de mult, în "Săptămînalul Medical" (Orovosi Hetilat) din Budapesta a apărut necrologul doctorului Iosef Spielman. Mi-a fost profesor şi l-am cunoscut foarte bine, iar în urmă cu zece ani, cînd l-am văzut ultima oară, lucrurile se întîmplau în România şi el se întorsese tocmai din Israel, unde îşi vizitase fiul. Atunci mi-a mărturisit că s-a identificat fără echivoc cu această ţară, pe care o consideră "adevărata patrie". Era o întoarcere la idealurile tinereţii lui, dinaintea războiului, cînd constrîns de mişcările antisemite maghiare, aşa ca mulţi alţi evrei care s-au simţit multă vreme "integraţi", şi-a redescoperit identitatea şi a activat în Hanoar Hatzioni, în care a văzut rezolvarea problemei evreieşti.

A intervenit războiul, familia i-a fost deportată în ghettoul din Tîrgu Mureş, iar el personal s-a refugiat în Ucraina, unde a scăpat cu viaţă ca prin minune. Reîntors la Cluj a fost profesor de "ideologie" la Facultatea de Medicină din Cluj, pentru ca apoi, cînd "originea" sa a devenit un impediment, a fost deplasat la catedra de istoria medicinii.

Ciudat şi inexplicabil pentru România, nu s-a scris nimic despre moartea profesorului Spielman, iar în necrologul apărut la Budapesta, semnat de dr. Karponczai, care l-a cunoscut foarte bine, îi este omisă originea evreiască. Sînt ferm convins că nu el este autorul omisiunii; este un intelectual blajin care, în momentele grele, l-a ajutat pe cel care i-a fost şi lui profesor. Cine a comis, atunci, omisiunea?

MICHEL H. MOLNAR
Haifa

Robert Schwartz, Azur (studiul este remarcabil, dar atît substanţa cît şi amploarea lui sînt potrivite fie într-o revistă de specialitate, sociologie adică, fie într-un volum de eseuri); *H. Shoshany*, Tel Aviv (epigrama adresată frumosului crainic tv Dan Kanner este lipsită de obiect: omul, după o scurtă dispariţie a revenit pe ecrane; în plus, poanta, "doi ca Kanner nu avem" este consumată, venind din clasicul "doi ca Katz"); *Sfinx, Vigilent, Arturo* (încă o dată şi încă o dată şi încă o dată: nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Gimi Marcu*, Petah Tikva (aşa e: "pare de necrezut", cum scrieţi dvs. să se ridice cineva în democratul Israel împotriva dorinţei de a te solidariza frăţeşte cu "Scrisoarea Bogza", cu dreptul de cuvînt şi demnitate al scriitorilor români; aşa, exclamăm şi noi împreună cu dvs. "nu mi se părea posibil ca astăzi să se mai poată gîndi şi scrie aşa ceva"); *Jenică Gold*, Tel Aviv (nici în gaură de şarpe); *Dr. I. Grunberg*, Haifa (no comment...)

Dr. Avram Şepcaru, Petah Tikva; *Ing. I. Einschuch*, Petah Tikva; *Iehuda Evron-Nachberg*, Haifa; *Prof. Andreea Nistorescu*, Lyon, Franţa; *Melanie Roşianu*, Ramat Gan; *Emil Grünberg*, Tel Aviv; *Eugen Sirkis*, Toronto, Canada; *Av. N. Obreja*, Cluj, România; *Veronica Taitelbaum*, Ierusalim; *Moshe Frimu*, Tel Aviv; *Andrei Popescu-Zamora*, Haifa; *Prof. Mircea Ioanid*, Angers, Franţa; *Yakov Weynsteyn*, Philadelphia, USA; *Marcel Kestenband*, Irvington, N. Y., U.S.A. – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olimi hadaşimi)

● *Tania Lovinescu*, scriitoare, distinsă cu premiul Gropper, Tel Aviv; cîteva volume de versuri: *Oamenii, visele* (1968), *Arpegii de toamnă* (1973), *Pescăruşii* (1985), *Exerciţii de luciditate* (1986), un roman – *Aproapele meu* (1979).

Decese

● *Prof. Dr. Berthold Răsvan (Rosenkrantz)*, fost profesor de pediatrie la I.M.F.Bucureşti.

● *Dr. Leo Gruber*, medic primar stomatolog, membru de onoare al Lojii Bnei Brith, Tel Aviv.

● *Prof. Dr. Theodosia Ioachimescu*, profesoară la catedra de limbă şi literatură franceză a Universităţii din Bucureşti, traducătoare eminentă din poezia şi proza franceză; intelectuală româncă de înaltă ţinută, spirit anti-fascist, T. I. a refuzat, în anii prigoanei rasiale, să divorţeze de primul ei soţ, filologul şi viitorul academician evreu Al. Graur.

● *Lupu Mindirigiu*, publicist, colaborator al ziarului "Viaţa noastră"; la Tel Aviv; în urma unei lungi şi dureroase maladii.

● *Paula Dorian*, văduva scriitorului dr. Emil Dorian; la Providence, U.S.A.

● *Florin Tornea*, (n. Bucureşti, 1914), scriitor şi teatrolog; la Bucureşti. Cercetător la Institutul de Istoria Artei al Academiei R.S.R., redactor şef adjunct al revistei "Teatrul" (1956 – 1977), Tornea a fost unul dintre cei mai serioşi, culţi şi oneşti critici de teatru ai României postbelice. A publicat un volum de versuri ("Estetica iubirii", 1954), monografii despre Constantin Caragiale, Paul Gusti, Teatrul Naţional.

Comemorări

● Rabanit Sara Şafran; un an de la moarte; cu acest prilej la Tveria, în ziua de 5 septembrie a.c. au fost plantaţi 1600 copaci în amintirea defunctei. Au fost de faţă dr. Alexander Şafran, Rabinul-Şef al Genevei, fiica sa şi a defunctei Rabanit Sara Şafran, Mordehai Dayan, preşedintele Keren Kayemet, Rabin Efraim Gutman, ziarişti, oameni de cultură.

Dr. Alexander Şafran (stînga) şi Mordehai Dayan

● Un an de la moartea lui *Moshe Maur* (1910 – 1988); la 14 octombrie a.c. Ziarist, prozator, Moshe Maur a lucrat la ziarele "Opinia", "Ziua" etc. din Iaşi, apoi, după 1947, a fost secretar general de redacţie la "Facla" şi *"Viaţa Noastră"* din Tel Aviv; a publicat romanul în ebraică "Ani Strul Megalutania" (1978), precum şi lucrările de popularizare "Istoria Israelului", "Lexicon de termeni judaici şi naţionali" (în colaborare cu Shlomo Leibovici-Laiş), etc.; a fost ofiţer al Marei Loji Francmasonice din Israel.

● Prof. istorie-filozofie *Ion Ştiubea* cu soţia, prof. istorie-filozofie, pot fi găsiţi la Merkaz Klita Mevaseret Zion 94, Ierusalim; tel. 02/431561

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

● *Av. Baraf, ing. Schläfer şi Arh. Bosianu* sînt rugaţi să ia legătură cu George Sandu c/o Quirini Tatti, Casella postale 2743, CH-6501, Bellinzona.

● *Mihail Dan*, Peschelanger str. 10/XII/2, 8000 München 83, B.D.R. caută familia de farmacişti Zissu (care au locuit la Bucureşti, lîngă Academia Militară), părinţii lui Silviu şi Mihăiţă.

● *Sami Schwartz*, din Tel Aviv, Rh. Şeşet Haiamim 16/4 alef, este căutat de Arie Ben Dov din Rishon Le Zion, 75221.

● *Prietenii* sînt alături de I. M. Gorovitz, redactor la ziarul "Viaţa noastră", la încetarea din viaţă, după o lungă şi grea suferinţă, a soţiei sale, Henriette-Lazare.

● *Coca Mărăscu*, ola hadaşa, din Iaşi, eleva lui Stanca Ciuhandru, caută pe Ani Goldştein, pianistă, are o fiică Solange. Poate fi găsită la telefon 04-750701.

● *Victor Perlea*, din R.F.G., caută pe ing. Jean Marcu, ing. Horia Reisel şi Jack Weirel, fizician. Relaţii la tel. 03/5515047.

● *Cine* cunoaşte adresa lui Albert Levi (Bebe), de 66 ani (frate cu Puiu şi Jack), din România, Ploieşti, str. Regală, emigrat în Israel după 1950, este rugat să o comunice d-nei Anastasiu Constantza, via Roberto Visiani 60, Roma 00143, Italia; tel.: 06/5038830.

●

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

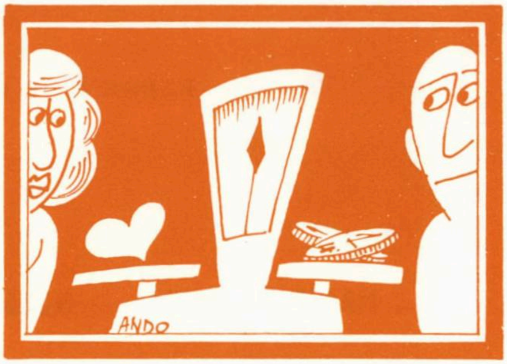

BALANȚA

LUNA OCTOMBRIE

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)
Dezvoltări pozitive în domeniul carierei, dar vă așteaptă o perioadă foarte încărcată în relațiile de familie. Evitați să vă angajați în lucruri de mare durată, ca de pildă renovarea locuinței.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
Călătoriile vor dobîndi un accent deosebit în această perioadă. Aveți nevoie de mai mult timp și mai multă răbdare pentru a ajunge la țintele pe care vi le propuneți.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
În ciuda divergențelor cu cei apropiați, perioada este favorabilă investițiilor. Și nu uitați lottoul sau totoul. Norocul ar putea să vă surîdă.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Obligatoriu să vă eliberați de seriozitatea excesivă. Viața va deveni mai ușoară. Acordați-vă mai mult timp și mai multe distracții. Numere cu noroc: 5, 8, 12.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Dacă doriți să avansați în tot ceea ce faceți, eliberați-vă de toate îndoielile. Înaintați fără a vă uita înapoi. Perspective bune în domeniul romantic.

PEȘTII (20 februarie – 20 martie)
Despărțiți-vă de prietenii care încearcă să vă facă părtași la problemele lor: s-ar putea să trebuiască să plătiți dvs. oalele sparte! Ce-ar fi să schimbați numerele pe care le jucați de atîta amar de vreme, fără succes la loterie?

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Mai multă atenție la locul de muncă. Cineva pe care îl considerați prieten nu vă dorește binele și ar putea profita de lipsa dumneavoastră de concentrare. Numere cu noroc: 3, 6, 14.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Exploatați-vă farmecul personal; încetați să fiți modest și mai ales, nu vă pierdeți răbdarea din pricina întîrzierilor. Chiar mai tîrziu, succesul care îl veți avea va fi de proporții.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Multe necazuri cu copiii, care nu vă vor da posibilitatea să vă bucurați de un dar neașteptat sau de o mare încasare financiară. Hopul e greu, dar fiți siguri că va trece.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Gîndiți-vă bine înainte de a vă asuma unele sarcini care vi se propun; sînteți convins că vi se potrivesc într-adevăr? Persoana la care țineți vă va face dezvăluiri senzaționale, îmbucurătoare.

LEUL (23 iulie – 23 august)
Încercați să vă resemnați că ați comis o greșeală și adaptați-vă situației. Nervii sînt inutili și nu rezolvă nimic. Gîndiți-vă cu luciditate cum să ieșiți din încurcătură și veți reuși. Numere cu noroc: 1, 6, 10.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)
Vă veți face prieteni noi în această perioadă și noi admiratori, dar asta nu vă va recompensa de o mare decepție amoroasă. Succesele în profesiune, nu uitați, se dobîndesc numai cu multă sudoare!

«VICTORY»

FABRICĂ DE HAINE DE PIELE ŞI BLĂNURI

VĂ UREAZĂ

LA. MULŢI ANI !

☆ HAINE DE PIELE ☆ BLĂNURI ☆ GENŢI ☆ POŞETE ☆ CORDOANE ☆

SE POT COMANDA ŞI DUPĂ MĂSURĂ FĂRĂ ADAUS DE PREŢ

SHANA TOVA

ACUM ESTE MOMENTUL DE FĂCUT RECONDIŢIONĂRI LA BLĂNURI ŞI HAINE DE PIELE

COMENZI DUPĂ MĂSURĂ

Preţuri de fabrică

VICTORY

VICTORY - BNEI BRAK STR. HAKISHON 16

LÎNGĂ CANION RAMAT GAN

TEL.: 5708030, 5793075

DESCHIS ZILNIC 7 – 18, FĂRĂ ÎNTRERUPERE. VINERI 7 – 13

DESCHIS ÎN FIECARE SÎMBĂTĂ DE LA IEŞIREA DIN ŞABAT PÎNĂ LA ORELE 22
ÎN SEZON (1.11.1989 – 31.3.1990)

minimum

S-AU NĂPUSTIT ASUPRA NOASTRĂ
BRUTALITATEA, CUȚITELE-N INIMĂ
ȘI TRIVIALITATEA FĂRĂ DE MARGINI.
...DREPT CARE NE E DOR CÎTEODATĂ
DE-O LUME *ROMANTICĂ*,
ALCĂTUITĂ DIN GINGĂȘIE, POLITEȚE,
ȘOAPTĂ ȘI SĂRUT-MÎINILE DOMNIȘOARĂ
(Ca-n fotografia aceasta de Hedy Löffler)

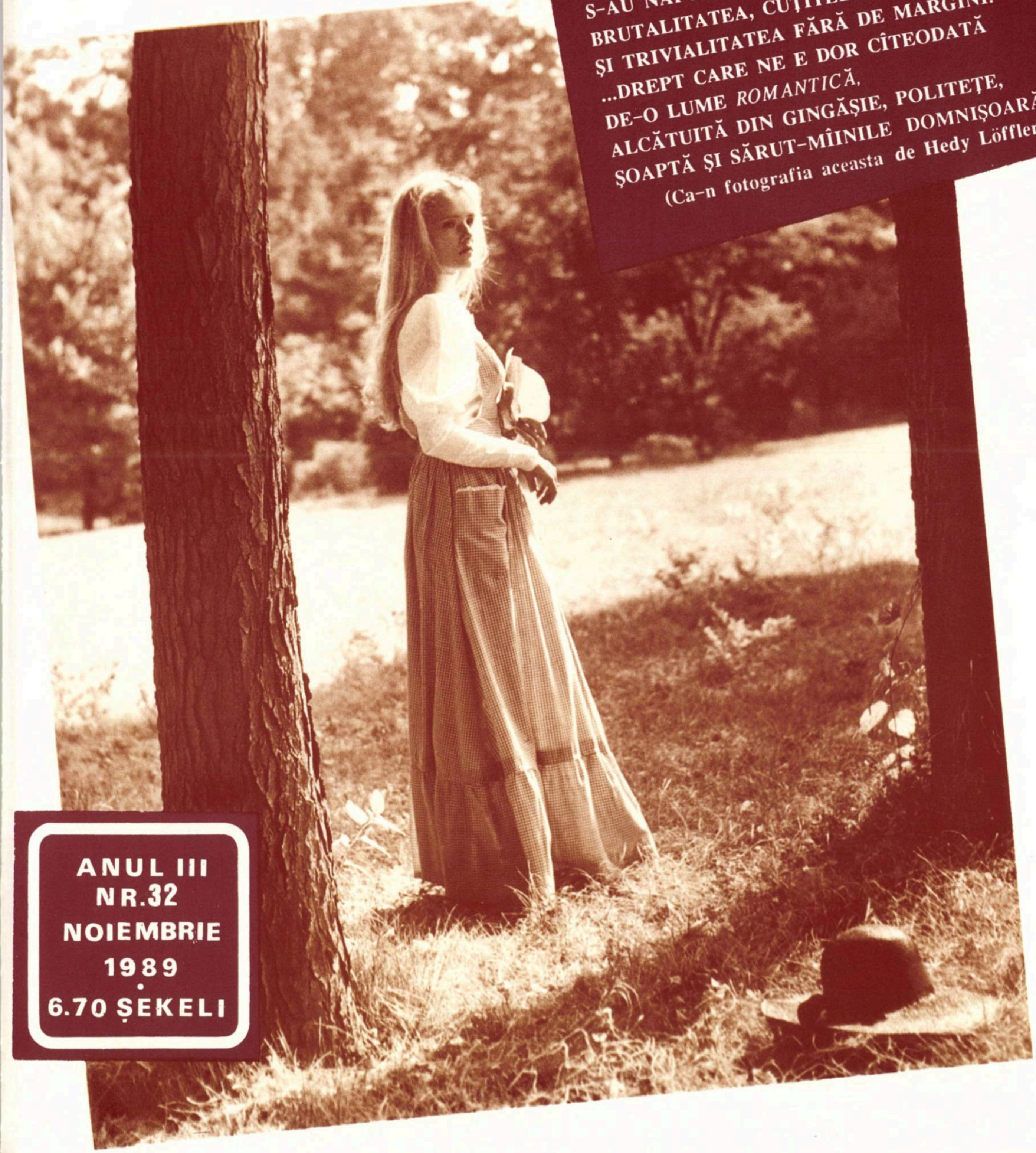

ANUL III
NR.32
NOIEMBRIE
1989
•
6.70 ȘEKELI

LIVADARU

– *Unde e copilul?!*
– *E înăuntru.*

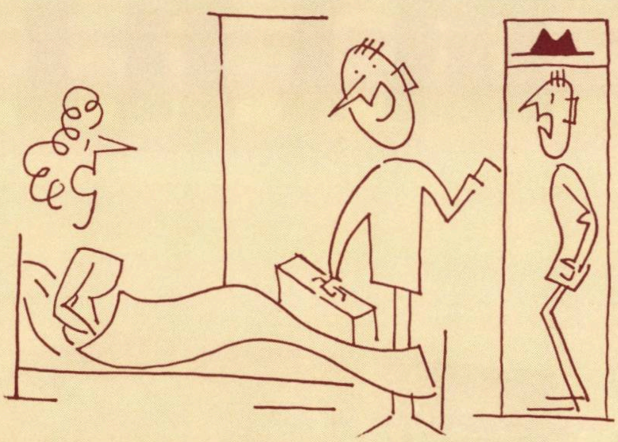

– *Am uitat pălăria, dragă...*

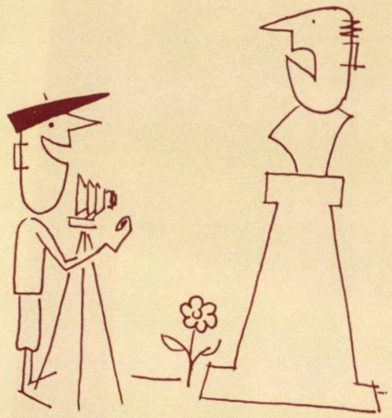

– *Zîmbiți, vă rog...*

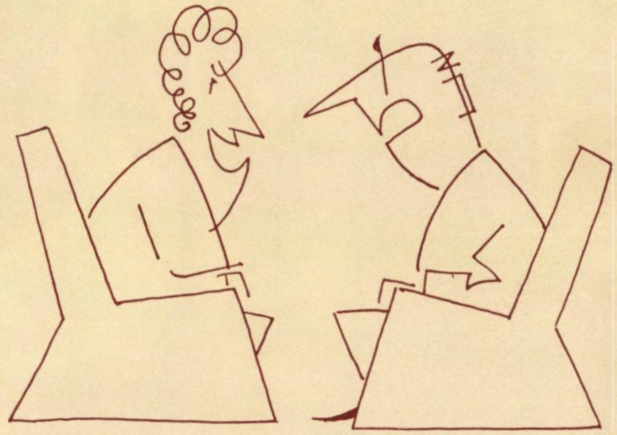

– *Ții minte în noaptea nunții...*
– *Iar le amesteci. A fost altul...*

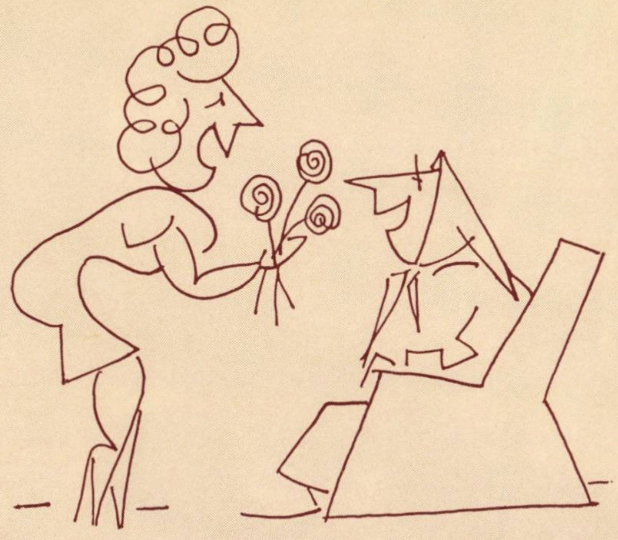

– *Ad mea ve esrim!*
– *Sclerozato! Am împlinit 130...*

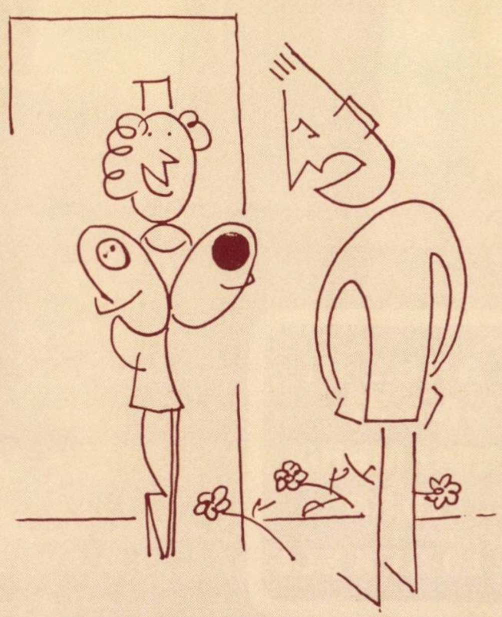

– *Să vă trăiască gemenii...*

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Aşadar, tensiune între Israel şi Statele Unite! Ea era de aşteptat deoarece americanii nu fac - ca noi - o distincţie netă între problema palestiniană, sub aspectele ei umane, şi O.E.P. Autorul planului de 5 puncte, d. James Baker, încearcă să aducă O.E.P.-ul la tratative cu Israelul deşi ceea ce ar urma să se trateze la aceste tratative , nu poate constitui obiect de tratative, anume integritatea teritorială a Statului Israel. S-a ajuns astfel la un moment al adevărului între Israel şi administraţia americană. Criza e acută, dar atît d. Baker cît şi d. Shamir declară că acţionează pentru înlăturarea încordării. Sînt chiar semne că Baker intenţionează să renunţe la toate cele cinci puncte ale sale.

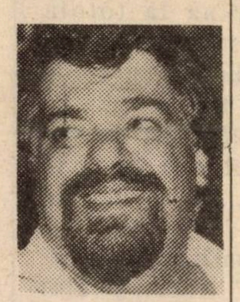

- Incă nu s-a făcut lumină în cazul lui Rafi Ghinat, animatorul atît de popularei emisiuni "Kolbotek", acuzat de a fi primit favoruri şi mită sexuală. Dar indiferent dacă Ghinat a păcătuit sau nu, din nou s-a dovedit cît de greu se suportă la noi succesele altuia şi cu cîtă repeziciune se repede opinia publică să condamne un om încă înainte de a i se fi dovedit vinovăţia.

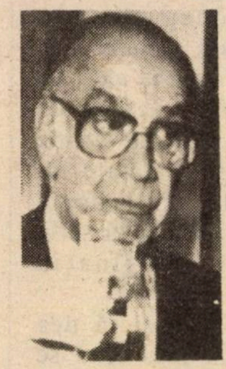

- Un mare prieten al Israelului a primit Premiul Nobel pentru literatură pe anul 1989: spaniolul Camilo Jose Cela. El este cel care, prin romanul "Familia lui Pascal Duarte", publicat în 1940, a "adus proza spaniolă în secolul 20". El este cel care prin "Dicţionarul secret", a scuturat de praf limba spaniolă şi a modernizat-o. El a activat ca să se reia relaţiile diplomatice israelo-spaniole calificînd acest act drept "sfîrşitul nedreptăţii pe care noi, spaniolii, am făcut-o evreilor nu acum două zeci de ani, ci acum 500 de ani".

- Copilul teribil al literaturii şi presei israeliene, incomparabilul Dan Ben-Amotz, a ţinut să fie înmormîntat aşa cum a trăit: înconjurat de prieteni care beau vin şi de femei. El nu a lăsat numai regrete, ci şi o operă şi un stil de viaţă care marchează gîndirea şi comportamentul israelianului neconformist.

■ ADRIAN ZAHAREANU

NU ESTE NUMAI O CHESTIUNE EVREIASCĂ...

Cu toate că au trecut 50 de ani de la cutremurătorul masacru, organizat de schizofrenicul Hitler, împotriva poporului evreu, continuăm să trăim o scandaloasă epocă de revizuire a capitolului acesta, cel mai degradant din istoria celui de-al doilea război mondial. Pe de o parte. Pe de alta, din datele prezentate într-o ședință a guvernului de la finele lunii august, care s-a ocupat și de problema antisemitismului în lume, rezultă că antisemiții nu se mai rușinează și nici nu-și ascund ura față de evrei.

Cît privește realitatea Holocaustului, istorici de mîntuială sînt tocmiți să scrie o nouă versiune a ororilor naziste, să le nege și, în unele cazuri, să le găsească justificare. Despre războaiele lui Alexandru Macedon, de pildă, trebuie să ne mulțumim cu ceea ce a scris Plutarh acum două mii de ani, dar cînd e vorba de istoria ultimilor 50 de ani, încercarea de a o prezenta contemporanilor supraviețuitori altfel decît s-a desfășurat ea în realitate, este o temerară tentativă de a șterge din conștiința omenirii adevăruri stabilite pe temeiuri irefutabile.

Pînă nu de mult, nostalgicii hitlerismului din Germania se mulțumeau să se adune în berării, să se îmbete, să intoneze marșurile lor sanguinare și să plece acasă, răscoliți de setea revanșei, scrîșnind din dinți că trebuie să se limiteze numai la atît. Acum, stimulați de... forțe oculte, vor mai mult: vor să iasă liberi în stradă și să reia itinerariul care a dus pe predecesorii lor la culmile puterii politice.

Interesul lor este ca nazismul să nu fie privit cu dezgustul ce-l trezește amintirea crimelor acestuia contra umanității și nimeni să nu le poată reproșa că sînt continuatorii unor criminali odioși. Astfel s-a născut intenția de a reface istoria și de a auri blazonul însîngerat al nazismului, dezmințind ceea ce au scris istorici reputați în ultimii 50 de ani pe bază de mărturii și documente aflate și astăzi în arhive.

Hitler, o apariție bestială în istoria poporului german? Da de unde! protestează mercenarii istoriei rescrise în versiune nouă. Hitler a fost *"un geniu politic și un mare reformator, desfigurat de istoricii iudei și iudaizați"*.

Efortul de a anihila amintirile urîte ale trecutului, s-a deplasat în ultimul timp de la negarea martirajului evreiesc, la contestarea suferințelor îndurate de celelalte popoare trecute prin cotropirea nazistă. Falsul se asociază grosolan cu denigrarea. De aceea, dacă Hitler a fost un erou, cei ce s-au opus satanicei sale megalomanii și pînă la urmă l-au învins, trebuie minimalizați și ridiculizați pînă la totala desființare. Și dacă așa arată istoria scrisă pe portativul notelor de plată ale miliardarilor arabi, acum cînd cei ce au făurit-o mai trăiesc, cum va arăta în ziua cînd victimele nazismului nu vor mai exista? Este nu numai o problemă de bună credință și un adevăr științific, dar și una de educație pentru tinerele generații.

Comentînd apariția unor pamflete "istorice" scrise spre a dovedi "legenda" Holocaustului nazist, Ellie Wiesel, ducînd cu sine nevindecabila sa tristețe de a fi unul din martorii lagărelor nefaste, ajunge, îngrozit și dezgustat, la constatarea că *"cea mai depravată concluzie a dușmanilor noștri este că uzinele morții au fost inventate nu de asasini, ci de victime"*. E ceea ce se străduiesc să pună în circulație moștenitorii nazismului, care numai la aproape jumătate de secol de la închiderea crematoriilor din lagărele naziste, au curajul să nege aceste crime și să scrie că ele n-au existat decît în imaginația acuzatorilor.

Poporul evreu nu trebuie să tacă și să dea impresia că a uitat sau iertat, mai ales cînd se ridică spectrul unui nou antisemitism visceral.

Poporul evreu are această datorie nu numai față de memoria martirilor, dar și față de adevărul istoric. Cunoașterea adevărului nu este numai o chestiune evreiască, ci una de morală, un factor obligatoriu pentru salvarea temeiurilor civilizației moderne. ■

M. RUDICH

IDOV COHEN - 80

A scris în România la "Ştiri din lumea evreiască", la "Renaşterea noastră", la "Hasmonea".

A condus (1937 – 1939), împreună cu Miron Grindea, revista "Adam".

A emigrat în Israel, clandestin, în 1939. A fost deputat în cel dintîi parlament al ţării.

A condus ziarul "Muncitorul sionist", a întemeiat editura "Bronfman – Cohen", a avut rubrică permanentă la "Maariv".

A fost prezent. În toate împrejurările. Pretutindeni.

Idov Cohen.

Mai simplu şi mai adevărat: Idov.

Cînd, băiat de vreo 16 ani, a pornit din Mihăilenii lui natali, către Bucureşti, ca să devină, precum dorea, poet şi scriitor, Idov Cohen ducea cu el mai multă carte şi mai multe visuri decît lucruşoarele înghesuite într-o valiză. Dar el nici nu bănuia, atunci, cîte cărări îi aşternuse destinul, ca să le străbată, şi aşa s-o fi explicînd, poate, trădarea vocaţiei literare, infidelitate de care e încă acuzat. S-ar fi putut opune însă Idov Cohen ursitei care-i hărăzise nu doar o singură aventură într-o existenţă împletită, parcă, din mai multe? Răspunsul, dacă o fi existînd, cumva, vreunul, l-ar putea da, eventual, Idov Cohen însuşi, acum, cînd împlinind 80 de ani, poate privi înapoi pe firul timpului, confruntîndu-se cu adolescentul jinduind să citească, să afle, să-şi îmbogăţească mintea, să scrie, să devină scriitor, – dar şi cu cel ce de-a lungul cîtorva decenii a fost o prezenţă foarte activă în viaţa obştii evreieşti din România, ca şi aici, în viaţa publică a ţării.

După primele povestiri publicate la Bucureşti, în idiş şi română, Idov Cohen s-a impus atenţiei iubitorilor de literatură, fiind considerat o speranţă a unei autentice literaturi evreo-române, – pentru ca apoi articolele sale, apărute în diverse ziare şi publicaţii evreieşti, să dezvăluie un condei combativ, un om de cultură, un comentator competent şi nu doar al faptului cotidian.

Împins, sau tîrît de împrejurări, în anumite circumstanţe, în viaţa publică, – în Israel mai ales, Idov Cohen a desfăşurat o susţinută activitate, cu meritorii izbutiri în publicistică şi în viaţa politică, – fiind adesea şi în centrul multor acţiuni ale celor veniţi de pe aceleaşi meleaguri cu el. De aceea desigur, romanul său cu muzele s-a întrerupt o bună bucată de vreme. Acuzaţia că şi-a trădat vocaţia literară este într-adevăr o acuzaţie, ori ea exprimă, mai degrabă, regretul că atîtea întîmplări, atîtea legende şi pitoreşti personaje din tezaurul folcloric evreo-moldav nu ne-au fost împărtăşite? De cel care, stăpînind un condei miruit cu har, a lăsat ca toate acestea să plutească mai departe pe sub cerul Mihăilenilor, pe colinele şi prin frunzişul pădurilor din jurul tîrgului...

*

La noi, la evrei vreau să spun, nu există titluri de nobleţe, moştenite sau dobîndite printr-un joc al întîmplării, ori potrivit cine ştie căror interese, mai rar atribuite pentru încununarea unei strălucite cariere artistice, – bunăoară. Nobil, la noi, era dintotdeauna, un "talmid haham". Şi un "talmid haham" este, potrivit expresiei ebraice (nu traducerii literale), un om cu carte, erudit, un om de carte înrudit, sufleteşte, cu tot ce este cultură, un om care nu numai că *ştie*, dar şi iubeşte cartea.

Posesor al unei vaste culturi judaice şi universale, înrudit, sufleteşte, cu tot ce este cultură, Idov Cohen este, fără îndoială, un *talmid haham*, un nobil, în sensul unei milenare tradiţii şi concepţii, un nobil generos, străin de orice orgoliu, realizator al unor importante acţiuni, – un om care niciodată n-a alergat după onoruri, ştiind bine, potrivit înţelepciunii străbune, că "onorurile fug de cel ce fuge după onoruri".

Între I. C. şi condeiul său, idila continuă. Aşa se face că îi aflăm şi azi în presa ebraică şi în paginile acestei reviste, opiniile, el reacţionînd, intervenind, ori de cîte ori socoate că indiferenţa nu i se potriveşte. Oricum, pe latifundiile sale spirituale, Idov Cohen se plimbă în voie, ca un nobil înţelept, – încă visînd – poate – cartea pe care visăm să ne-o dăruie.

Lui Idov, acum cînd urcă cea de-a 81-a treaptă pe scara vieţii, zîmbetul unei flori cu petale din slovele ce-i sînt atît de dragi. ■

TENDINȚE

minimum

RECUNOAŞTE (CINSTIT)

Că dacă cineva ne-ar fi spus anul trecut că Europa de Răsărit va arăta în toamna lui 1989, aşa cum arată astăzi, – noi am fi răspuns: eşti nebun... nu se poate! ...Ori, ai să rîzi, se poate. Atunci cînd istoria intră-n viteză, se poate.

UNGARIA

• *Congresul Partidului votează:* (cu carnetul de partid!) desfiinţarea Partidului comunist şi transformarea acestuia într-o organizaţie social-democrată; pe urmă, Parlamentul a hotărît că Ungaria va fi o ţară de tip democrat, cu mai multe partide politice.

POLONIA

• *Tadeusz Mazowiecki:* un prim-ministru ne (şi anti) comunist la Varşovia.

R.D.GERMANĂ

• *Erich Honnecker,* conducătorul necontestat şi inflexibil al ţării este silit să demisioneze. Cauza? Exodul cetăţenilor în direcţia Germania Federală şi demonstraţiile de stradă de la Berlin, Leipzig şi Dresda.

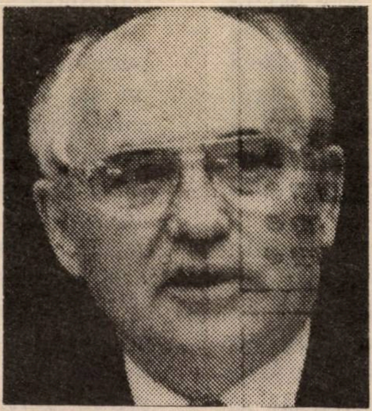

U.R.S.S.

• *Gorbaciov şi revoluţia* sa. Va suporta imperiul sovietic zguduirile din afara şi dinlăuntrul graniţelor sale? (Republicile Baltice, Moldova, Armenia, Gruzia, etc., etc...) Aici e cheia. Cheia prezentului. Şi, mai ales, a viitorului.

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 şekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 şekeli
1 an (12 numere): 78 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediţia cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

ÎN DUBLU EXEMPLAR

A fost o vreme (în perioada cuplurilor Unterman-Nisim și Ovadia Iosef-Goren) cînd era destul ca un șef rabin să afirme, bizuindu-se pe solide citate din Tora, că soarele răsare la răsărit, ca imediat celălalt să declare sentențios și, evident, cu argumente de fier din aceași sorginte sfîntă, că astrul zilei își începe traseul de la apus. Acum, har Domnului, cei doi șefi rabini trăiesc în armonie și emit pe aceeași lungime de undă. Dacă unul, în marea sa înțelepciune, va găsi în scrierile sfinte o aluzie, fie și criptică, despre un hamsin rece, imediat la fel de înțeleptul său coleg va întări spusele cu citate sfinte despre hamsinuri reci pe care Dumnezeu, în marea sa îndurare, le revarsă asupra Țării Sfinte, inclusiv Șomron, Iehuda și Gaza. (Și vederile politice ale celor două eminențe coincid pînă la suprapunere).

În această situație, cetățeanul, credincios sau nu, din banii căruia sînt plătiți și înalții slujbași religioși, își pune întrebarea: de ce e nevoie de doi șefi rabini, unul sfaradi și unul așkenazi, respectiv de două cancelarii, două rînduri de secretari, automobile, șoferi și tot restul? Sau privește chestiunea din celălalt unghi: dacă avem doi șefi rabini, de ce nu am avea doi șefi de stat major, doi primari ai orașului Tel Aviv, doi directori generali la poștă, ș.a.m.d.? Căci sfaradimi și așkenazimi sînt peste tot, și mai mult decît îi vezi la sinagogă sau rabinat, îi întîlnești la armată, la ghișeurile serviciilor publice, la poștă, etc...

NĂVĂLITORII TEREȘTRII

Pe vremuri, cînd viața era mai calmă, autorii de *science-fiction* ne speriau cu perspectiva năvălitorilor extra-tereștrii. Într-o noapte, pe la mijlocul deceniului trei, un post de radio periferic a stîrnit chiar panica în America, transmițînd, foarte realist și fără avertisment prealabil, un scenariu după cartea lui Wells, "Năvălitorii din stele".

Acum nu mai e vorba de *science-fiction*. Acum pericolul e real și terestru. Invazia nu provine din stele, ci din interior, de pe pămînt. Pe șleau: sîntem prea mulți, ne-am înmulțit prea mult și dacă acest curs fatal va continua, existența întregii omeniri este periclitată.

Cifre. Populația globului e acum de 5,2 miliarde și crește în fiecare an cu 90 milioane. Cu acest ritm, în anul 2100 – adică în zilele nepoților nepoților noștri – va ajunge la 11 miliarde. Și nu e nici atîta loc, nici cu ce hrăni atîta lume...

Ce-i de făcut? Se propun tot felul de soluții: planing familial, educația femeii, ridicarea nivelului economico-cultural al lumii a treia. Soluții complicate, costisitoare și cu rezultate incerte.

Dacă e așa, de ce nu s-ar urma sfatul de la Radio Erevan (bieții armeni!), care la întrebarea unei tinere perechi de studenți ce să facă pentru ca, deocamdată, să nu aibe copii, a răspuns: "Să nu faceți nimic. Dar absolut nimic!"

Soluția e simplă, clară și nu cere investiții.

CE-AR SPUNE FRANZ-IOSEF?

Fiecare a patra femeie e brutalizată în familie. Bătută, adică. Nu în Mongolia sau în Turcia, ci aici, la noi, în Israel. E ceea ce susține președinta organizației naționale feministe.

Aceasta este, deci, proza vieții conjugale. Poezia ei – mireasa în alb, mirele în negru, fotografia romantică de pe malul mării în amurg, salonul cu 2-300 de invitați, cecurile, cadourile și toate celelalte – sînt numai un episod. Foarte-foarte efemer.

Să ne mirăm că e așa sau să ne mirăm de cei care se miră? Ca în istoria cu împăratul Franz-Iosef, care plimbîndu-se călare, într-un amurg, prin pădurea vieneză a surprins într-un boschet o pereche îmbrățișată.

"Curios, rosti bătrînul suveran, adresîndu-se aghiotantului; nu știam că se mai face asta..."

...Mă întreb ce-ar spune ▷

împăratul dacă ar afla ce li se face femeilor (fiecărei a patra, dacă vreți mai precis) în țara noastră.

DEPLASĂRI DEPLASATE

Vizitele grupelor de israelieni de stînga în satele arabe contaminate de intifada stîrnesc cel puțin nedumerire. Care e sensul acestor deplasări? Solidarizare publică cu o minoritate discriminată? Să vedem: ce fel de minoritate și în ce fel discriminată.

Ne cam pricepem în materie. Istoria, mai veche și mai recentă, ne-a învățat lecția, și n-o putem uita. Am fost minoritate discriminată într-o lume ostilă, care ne-a supus tuturor umilințelor, tuturor înjosirilor, tuturor prigoanelor, deși nici prin gînd nu ne-a trecut să aruncăm cu pietre și blocuri de beton în soldați și ofițeri, cu sticle incendiare în mașinile cetățenilor de pe șosele, să răpim și să ucidem soldați în permisie. Aproape nici un glas nu s-a făcut auzit în apărarea noastră, cînd se afirma că "soluția" pentru noi e să fim zvîrliți în mare. Nimeni nu s-a găsit să ne apere de pogromurile reci și calde, de masacrele de la Iași, de deportările de la Bug. Reprezentanții Crucii Roșii nu s-au deranjat să constate condițiile de detențiune din lagăre și închisori, unde ai noștri putrezeau cu miile, fără vină. Nici un organism internațional nu a împărțit alimente sau medicamente în Transnistria, unde bătrînii, femeile și copiii noștri piereau de foame, frig și boli. Da, noi știm ce înseamnă minoritate discriminată.

Dar aici? Sate și localități răsculate. În spatele lor, nu unul singur, ci 20 de state arabe, o sută de milioane care de dimineață și pînă noaptea, zi de zi, prin zeci de posturi de radio, în parlamentele proprii și de la absolut toate tribunele internaționale, clamează solidaritatea cu ai lor. Iar în spatele acestei sute de milioane – alte 7 – 800 milioane de musulmani. Și lumea a treia. Și lumea comunistă. Și lumea antisemită de pretutindeni, care nu scapă ocazia de a da în noi, fie și de la distanță. Oricum, e parcă mai logic decît să-i urăști pe evrei pentru că acum două mii de ani unul dintre ai lor a fost răstignit de către romani.

Atunci? Mai e trebuință și de bietele grupulețe de israelieni de stînga (sublimi aproape în marea lor naivitate)?

Pare-se că nici cei către care se duc nu sînt chiar bucuroși de acești oaspeți.

DE LA SINE

Comisia guvernamentală care anchetează situația în domeniul sănătății publice își continuă activitatea în ritm de trei ședințe pe săptămînă, urmînd a-și depune concluziile în decurs de un an. În fruntea comisiei se află un magistrat de la Tribunalul suprem și se știe că moara justiției israeliene macină încet. Totuși, un an e cam mult, mai ales dacă se ține seama că 40.000 de bolnavi așteaptă cu nerăbdare însănătoșirea serviciilor medicale, spre a fi operați.

Deci, un an e prea mult. În afară de cazul că onorata comisie a adoptat strategia lui Napoleon, care din principiu nu deschidea nici o scrisoare, și cu deosebire urgentă, înainte de o lună de la primire. În felul acesta, spunea, jumătate din problemele ce i se supuneau spre rezolvare își aflau soluționarea de la sine.

În cazul comisiei, e vorba de jumătate din cei 40.000...

ÎNTREBĂRILE

minimum

Într-o anumită ordine de idei, se poate gîndi că George Bush a ajuns președinte al Statelor Unite pentru că Garry Hart, candidat democrat la investitură, pe care toate sondajele îl dădeau ca favorit la mare distanță, i-a... pus coarne nevestei. Așa ceva nu e de admis în America! Se poate orice acolo, peste Ocean: drog, vedete de film care se căsătoresc și divorțează așa cum schimbi cămășile, orice, pînă la politicieni! Mai recent, în Japonia, un premier s-a prăbușit pentru că întreținea o gheișă! Față de un asemenea val de "moralitate", am dorit să măsurăm pulsul israelian, punînd tuturor interlocutorilor noștri aceeași întrebare:

Ar influența într-un fel sau altul părerea dvs. faptul de a afla că un politician israelian de suprafață, să zicem chiar un prim-ministru, are o amantă?

Rozina Cambos (actriță, Habima): *Nu!*

Bruno Landsberg (director al firmei "Sano"): *Nu!*

Moni Moșunov (actor, vedetă a emisiunilor t.v. "Zehu ze"): *De ce? Să-i fie de bine!*

Lidia Pincus-Gany (pictor scenograf): *Nu!*

Sandra Sadeh (actriță, Kameri): *Da, în bine...*

Prof. Univ. Andrei Strihan (Cercul de teatru, Universitatea Tel Aviv): *Nu, deși poate în anumite cazuri m-ar face să gîndesc lucruri mai bune...*

UZI BRAȚUL DE OȚEL AL ISRAELULUI

Cunoașteți fotografia? Datează de la sfîrșitul Războiului de șase zile. Pe malul Canalului de Suez, un locotenent israelian, tînăr, chipeș, blond, tolănit într-un fotoliu, privește în depărtare, surîzînd plin de încredere în sine. Pe genunchi, o armă scurtă, compactă: o Uzi! Una din acele arme care a contribuit considerabil la strălucita victorie a Zahalului. Fotografia, realizată de un reporter reputat, Gilles Caron, a căpătat valoare de simbol. Căci de-atunci pistolul-mitralieră Uzi a devenit celebru în lumea întreagă.

PERFORMANȚĂ SUB PRIVIRILE LUI DE GAULLE

De fapt, specialiștii cunoșteau arma mai de mult. Încă din 1959, fusese achiziționată – prin intermediul misiunii comune instalate la Paris – pentru "gorilele" lui De Gaulle. În timpul unei manevre în Algeria, una din aceste "gorile" a făcut o demonstrație de eficacitate, pe cînd "Marele Charles" survola terenul în elicopter. De la prima rafală, trăgătorul a făcut praf și pulbere o sticlă de Perrier, situată la o distanță de 50 de metri. O asemenea performanță nu s-ar fi putut atinge cu arma corespunzătoare, în uz atunci în Franța, "Mat 49", deși ambele sînt, ca să spunem așa, "colege de generație". Dar au trebuit s-o recunoască ofițerii francezi de față la demonstrație: – "Uzi este mai maniabilă, mai ușoară, mai echilibrată decît sora-geamănă folosită în Algeria".

UZI GAL AVEA UN HOBBY

De unde denumirea de Uzi? De la inventatorul ei, Uzi Gal, un pionier al reclădirii statului iudeu. El s-a născut în 1923 în Germania. În 1933, odată cu înscăunarea "ciumei brune", familia fuge în Anglia, iar în 1936, emigrează în Eretz Israel, instalîndu-se în kibuțul Yagur de lîngă Haifa.

Gal-tatăl are un hobby: colecționează și restaurează arme vechi. Hagana va beneficia de priceperea lui. Yagur va deveni curînd unul din cele mai importante ateliere clandestine de armurărie, iar tînărul Uziel se dovedește cel mai bun elev al tatălui său. La 15 ani, manifestă un talent deosebit pentru fabricarea de arme pornind de la piese desperechiate. Un talent plin de riscuri. In 1943, pe cînd servea în Palmach, este oprit de o patrulă a armatei britanice, care constată că în rucsakul pe care-l purta pe spate era un vraf de piese al căror rost era evident pentru britanici. Este arestat și condamnat la 7 ani închisoare.

În temniță fiind, reușește să urmeze – prin corespondență – un curs de specialitate. După eliberare, ia parte, ca simplu soldat, la lupte în cadrul primului conflict israelo-arab și, în 1949, este absolvent al unui curs de ofițeri. Ziua îndeplinește serviciile care îi revin ca ofițer, noaptea și-o consacră preocupărilor de armurier. Embrionul unei noi arme este repede remarcat de superiorii săi, iar primele 5 prototipuri vor fi gata în 1952. Fabricarea demarează de îndată. Arma trebuia să se numească mai întîi Umi (de la Uziel + Medinat Israel). În cele din urmă, sub numele de Uzi, devine arma reglementară a infanteriei.

E-adevărat: inventatorul lui Uzi s-a inspirat de la armele automate britanice și cehoslovace concepute la începutul perioadei postbelice; dar, în ansamblu, pistolul-mitralieră israelian a ▷

reprezentat o operă originală, care se distinge prin precizie, fiabilitate și ușurința cu care se poate demonta și remonta, chiar pe întuneric. Chiulasa sa mobilă izbește puternic o țeavă foarte scurtă și incidentele de tir sînt rare.

GORILELE LUI REAGAN

În mod firesc, modelele inițiale se perfecționează cu timpul, încît se poate vorbi de o familie de Uzi, în care fiecare membru nou se remarcă prin noi calități, care vor spori eficiența și o vor face mai potrivită unor noi cerințe. După războiul din 1956, își face apariția plasticul în compunerea piesei și introducerea concomitentă a crosei metalice repliabile o va adapta necesităților unităților de parașutiști, iar războaiele din 1967 și 1973 determină adoptarea unor alte îmbunătățiri care o fac tot mai redutabilă.

Ceea ce a simbolizat multă vreme doar fermitatea Zahalului în apărarea patriei se relevă cu timpul un formidabil succes comercial. O culme de publicitate este atinsă la 30 martie 1981, zi în care telespectatorii din toată lumea observă că "gorilele" lui Ronald Reagan, îmediat după atentatul împotriva acestuia, scot arme Uzi de sub vestonul unde erau

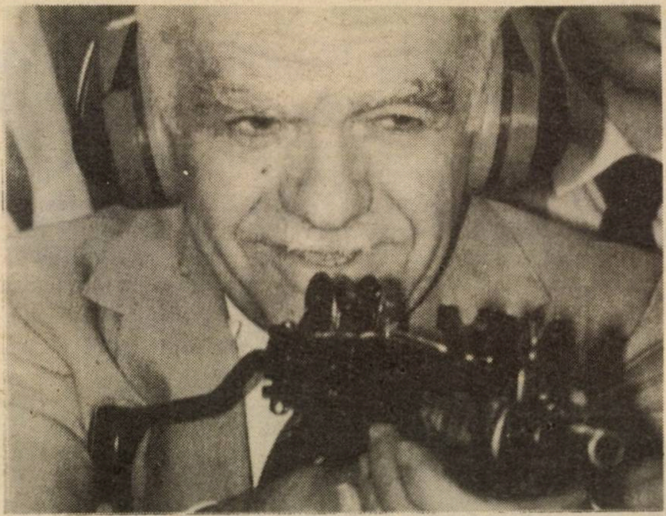

Shamir. Îi place limbajul lui Uzi atît de mult, încît uneori îl întrebuințează și în discursuri

camuflate pentru a-l apăra pe președinte de un eventual nou atac. Fotografiile au un impact teribil în Statele Unite, unde cetățenii solicită cu miile arme Uzi în scop de autoapărare sau, pur și simplu, pentru a deține în arsenalul lor particular această "piesă" neîntrecută, care era perfecționată în șase versiuni diferite, derivate din ultimul tip.

Uzi este vîndută în străinătate în peste un milion de exemplare, în cel puțin 40 de țări. Unele cunoscute ca S.U.A., R.F.G., Olanda, Belgia; altele preferă să nu fie "nominalizate", cerință respectată cu strictețe de furnizor. Astfel, Uzi a intrat în panteonul armelor mitice, cu partea sa de mister.

Gloria lui Uzi nu este însă veșnică. Încă mitică în exterior, ea este acum rezervată, în interior, mai ales soldatelor, kibuțnicilor, poliției municipale și celei de frontieră, precum și unor unități speciale. În birourile de studii ale Industriei militare s-a născut o nouă armă – pușca de asalt "Galil". Ea înzestrează astăzi, practic, toate unitățile, datorită unei mai mari cadențe de tir și formidabilei puteri de impact a proiectilelor sale.

"Galilul" este debutul unei alte etape din lupta pentru supraviețuire a statului Israel.

I. F.

(după un reportaj de Yves Cuau, apărut în "L'Express)

MUSA ŞI MOSHE, DOI PRIETENI

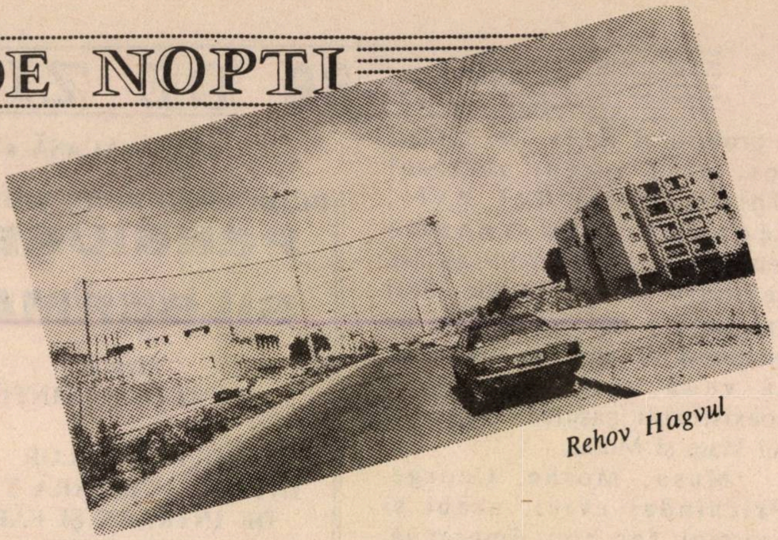

Rehov Hagvul

Pe strada Hagvul, între Iafo şi Bat Yam, locatari arabi şi evrei oferă un exemplu de coexistenţă paşnică. Simbolul ei – grădiniţa de copii.

Numele străzii evocă un timp demult revolut, cînd aici se termina oraşul Iafo arab. Acum, o stradă ca atîtea altele din Tel Aviv: blocuri moderne, curţi înflorite, şir nesfîrşit de maşini "Subaru", "Renault" şi "Ford Fiesta". O stradă obişnuită, dacă n-ar fi tăbliţele cu numele locatarilor. De-o parte a trotuarului: Jacqueline şi Rufik Karis; Rose şi Fuad Rock; George Hurri... De cealaltă parte: Drora şi Yoram Arad; Mazal şi Eli Defros; Mazal Shariki şi Orli Morad... Familii evreieşti, familii arăbeşti – musulmane şi creştine. Exemplu de coexistenţă paşnică, de bună vecinătate, fără provocări şi fără intifada.

– Ce bine ar fi dacă arabii din Gaza şi evreii din Aşkelon ar putea fi aduşi să locuiască aici măcar o săptămînă! gîndeşte cu glas tare Halil Abu-Fttawe din Rafiah, în vizită la rude. Sînt doar de o săptămînă aici, dar ce am văzut m-a făcut să-mi schimb cu desăvîrşire părerile de acasă...

GRĂDINIŢA LUI MUSA ŞI MOSHE

La prima vedere, grădiniţa de copii pare ca toate grădiniţele israeliene: gard viu colorat în roşu, albastru şi galben, curte cu covor de nisip, nelipsitele instalaţii de joacă... Aparenţa e aceeaşi, dar în fapt e altceva: căci aici îşi petrec primii ani prichindeii cartierului. Evrei, musulmani şi creştini.

Sufletul căminului este d-na Yael Ben-Shahar, directoarea sa de 15 ani. Soţul ei ▷

Se poate

e profesorul Haim Ben-Shahar, fost pînă recent rectorul Universităţii Tel Aviv, economist de renume internaţional. Nu, Yael nu are veleităţi internaţionale, deşi grădiniţa e deseori vizitată de vizitatori de peste hotare, aduşi să vadă acest simbol al coexistenţei paşnice. Grădiniţa lui Musa şi Moshe.

Musa, Moshe, George. Prichindei evrei, arabi şi creştini fac aici, împreună, primii paşi în viaţă. La propriu şi la figurat.

Care e atmosfera? Ca în toate grădiniţele, se rîde şi se plînge uşor. Şi se vorbeşte şi se cîntă. În ivrit şi în arabă. Şi se prăznuiesc sărbătorile. Împreună. Purim şi Hag-El-Fiter, Pesah şi Christmas.

"MUŞA ŞI PUPO SÎNT PRIETENII MEI!"

E chiar totul idilic aici? Nu, căci grădiniţa nu se află pe lună. Iar prichindeii vin din case diferite şi fără să ştie că aduc cu ei ecourile frămîntărilor din lumea mare.

Un caz. Nu de mult, unul dintre copii a venit, dimineaţă, înarmat cu un pistol-jucărie, anunţîndu-şi în gura mare intenţia de a-i ucide pe toţi arabii.

Educatoarea l-a luat în braţe şi l-a întrebat cu aerul cel mai serios din lume:

— Vrei să-l omori şi pe Ahmed?

— Pe Ahmed nu, a răspuns prichindelul. E prietenul meu...

— Atunci pe Pupo?

— Nu, că şi ea e prietena mea.

Încă două trei întrebări şi micul agresiv a dezarmat de bună voie, predînd pistolul-jucărie educatoarei. O educatoare pe care am dori s-o întîlnim, în chip de tînără arabă, şi în grădiniţele din Gaza.

V. MINCU

• CA ACASĂ •

PENSIUNEA SILBERMAN

ideală
PENTRU PĂRINŢI

OFERĂ CELOR INTERESAŢI, FĂRĂ TAXE DE INTRARE ŞI FĂRĂ GARANŢIE:

- Camere spaţioase prevăzute cu cele mai comode condiţii de odihnă
- Bucătărie casher utilată conform cerinţelor moderne
- Supraveghere medicală permanentă
- Bibliotecă, cercuri de lucru, excursii şi alte distracţii

PENSIUNEA, ÎN STIL EUROPEAN, SE GĂSEŞTE ÎN PLĂCUTA STAŢIUNE NAHARIA,
STR. JABOTINSKY 48,
TEL. 04-920094

SANO

PREZINTĂ O SOLUŢIE PENTRU ADULŢII CARE NU-ŞI POT CONTROLA ELIMINAREA URINEI (INCONTINENŢĂ URINARĂ) OFERIND

LITUFIM SANO

PENTRU ADULŢI

Pentru amănunte adresaţi-vă la
TOVA
(secţia de îndrumare)
Tel. 03-261146

FOARTE IMPORTANT!

PENSIE DIN GERMANIA

1. MULŢI CARE S-AU ÎNSCRIS LA ASIGURAREA SOCIALĂ PÎNĂ LA 13.6.1983 AU ADUNAT DREPTURI RETROACTIVE ÎN GERMANIA ŞI POT PRIMI PENSIA FĂRĂ ÎMPRUMUT ŞI FĂRĂ NICI O INVESTIŢIE. CLARIFICAREA SITUAŢIEI CONTULUI LOR PRECUM ŞI SFATURI ÎN ACEASTĂ PRIVINŢĂ SE OBŢIN GRATUIT LA BIROUL NOSTRU.

2. CONTINUĂ ÎNSCRIEREA LA PENSIE – CONFORM CU NOUA LEGE – A FOŞTILOR PRIGONIŢI APARŢINÎND DE CERCUL VORBITORILOR DE LIMBĂ GERMANĂ.

Toţi cei interesaţi se pot adresa la
IAFFA GOLAN
în Tel Aviv, str. Haneghev 4,
et. II, camera 40
(Tahana Hamerkazit)
Tel.: 381443
Ore de primire: 7,30 – 17
vineri 7,30 – 12
Lămuriri telefonice
între orele 16 – 19
la tel.: 03 – 379379

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL 03 – 744787
★ ★

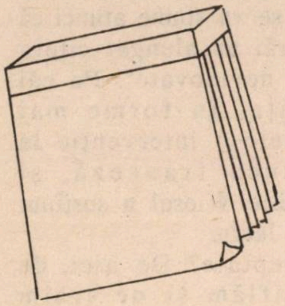

■ RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

DECLARAŢIILE UNUI "COPIL PALESTINIAN" BĂTRÎN

În urmă cu cîteva numere, cînd afirmam că textierul Dan Almagor şi-a impus tăcerea şi a lăsat sarcina otrăvirii atmosferei doar soţiei sale, ne înşelam. Amarnic! E foarte adevărat că acum el personal nu o mai face în "piaţa publică", în ziare sau reviste care circulă în mîinile tuturor, care se pot cumpăra la orice chioşc. Trebuie să cauţi mult pentru a descoperi pe undeva revista mişcării "Adolescenţii muncitori şi studioşi" (Hanoar ha-oved ve ha-lomed). Aci, în paginile acestui organ, Dan Almagor a asimilat lupta palestinienilor împotriva guvernului israelian cu propriile sale trăiri din timpul Mandatului. Cu o singură nuanţare: "Britanicii nu omorau copii". Textual! Şi în continuare explică doct: "Lupta împotriva ocupantului străin însemnează să pui bombe, să împuşti, să răpeşti".

Mărturisim că nu personal am descoperit aceste minunăţii. Le-a adus la cunoştinţa tuturor deputatul Michael Bar Zohar, din Partidul Muncii, preşedintele Comisiei parlamentare de cultură şi educaţie, scriitor cunoscut foarte în străinătate. El a spus răspicat că declaraţiile textierului constituie "culmea auto-urii şi o provocare împotriva Statului".

Almagor însă a precizat că nu retrage un cuvînt din afirmaţiile sale, acestea fiind "amintirile unui copil palestinian care a luptat împreună cu alţi copii evrei împotriva puterii britanicilor". Înţelegeţi montarea? Drama e că există copii, "palestinieni" sau nu, care în ciuda zecilor de ani adunaţi în biografia lor, nu au învăţat nimic...

RĂUL E BUN?

Olimii sosiţi în ţară numai pînă acum anul acesta a atins cifra de 12.316 suflete, nu numai cifra cea mai mare înregistrată în acest domeniu de la începutul deceniului al optulea, dar şi o creştere de 42 de procente faţă de perioada similară a anului trecut.

Creşterea cea mai substanţială o prezintă numărul celor sosiţi din U.R.S.S. (4557, în ciuda miilor de rătăciţi!), ceea ce în procente ar însemna o creştere de 240%. Imediat în urma acestui record se plasează numărul olimilor din America Latină: 1884 suflete.

"Aduceţi cerneala/ Să facem socoteala", cum spunea cîndva Arghezi, şi veţi constata că aceste două puncte de pe glob au furnizat mai bine de jumătate din cifra-record a noilor olim. Într-o parte, glaznostul a fost atît de transparent încît a făcut vizibil şi antisemitismul DE MASĂ (nu oficial, pe cale de dispariţie), machiat altă dată în "lupta ideologică" împotriva "duşmanului poporului", a "cosmopolitului" etc. În cealaltă parte, un preşedinte nou ales, pe nume Menem, de origine siriană (care şi-a pus în minte, înainte de a rezolva criza economică argentiniană, să se exerseze întîi în tot atît de imposibila rezolvare a conflictului din Orientul Mijlociu), răspîndirea terorismului de toate nuanţele, războaiele drogului din Columbia şi Panama... Concluzia e tristă cu toate motivele de bucurie ale cifrelor: oare, într-adevăr, trebuie să-mi fie rău ca să gîndesc bine?!

LIBIENII AU DANTURĂ SĂNĂTOASĂ

Nu ştiam că paranoia este o boală molipsitoare, dar omul cît trăieşte, învaţă. Povestea s-a întîmplat în zilele Conferinţei de la Belgrad a ţărilor nealiniate (mai mult sau mai puţin!) şi, desigur, nu a ajuns în titlurile mari ale presei.

Colonelul învăluit în veltrapuri Muammar Kadhaffi, cel care ne-a propus să ne facem bocceluţa pentru a ne muta în Alaska sau în Ţările Baltice (oricum, ar fi o rezolvare pentru cei ce suferă de pe urma şaravului!), a sosit la Belgrad înconjurat de o armată întreagă de oameni de securitate, cărora nu este politicos să le spunem "gorile", căci se aflau printre ei şi o serie de femei.

Cum-necum, din motive care nu au fost nici azi lămurite, s-a iscat o încăierare între aceste trupe libiene şi omologii lor iugoslavi, care s-a încheiat cu o singură victimă: un haidamac sîrb, muşcat atît de grav de o cavaleră a revoluţiei libiene, încît a trebuit internat şi vaccinat. Nu împotriva a ceea ▷

ce credeţi dumneavoastră, ci împotriva tetanosului.

Parcă poţi să ştii în ce-şi antrenase colţii?! Singurul moment în care... femeile de securitate şi-au dovedit slăbiciunea a fost cînd, pregătindu-şi plecarea spre patrie, au invadat magazinele Belgradului şi aproape că le-au golit. Deh, dinţi sănătoşi nu înseamnează absenţa poftelor. Dimpotrivă.

ASPIRAŢIILE LEGITIME

Sînt unele momente în care pînă şi condeiul ezită să aleagă cuvintele necesare pentru a evoca exact fapte şi situaţii. Dar are datoria s-o facă; obligaţie morală mai mare decît teama şi oroarea. Ca în cazul celui de-al doilea atentat – ratat de data aceasta, slavă Cerului! – de pe linia autobuzului care leagă Tel Avivul de Ierusalim. Au trecut de-atunci cîteva bune săptămîni. Dar n-am uitat. N-am uitat.

Cînd sora lui Michael Ashtamker (38 de ani, ole hadaş, cînd avea 11 ani, din India, motiv de meditaţie în treacăt asupra comunităţii de soartă a evreilor de pretutindeni!) a fost invitată în acea duminică de groază să-i identifice cadavrul, asasinul era deja sub stare de arest: cel ce ucisese vineri un evreu, sîmbătă seară încercase să răstoarne autobuzul, să ucidă alte cîteva zeci de evrei.

"Am izbutit să-l recunosc pe Miki doar după brăţara neagră pe care i-a dăruit-o fiica mea". Scurt. Cum ar fi putut o femeie să vorbească – după ce a văzut! – despre cel ce i-a fost frate, cu mîinile şi picioarele legate, cu ochii smulşi din orbite, cu dinţii smulşi, cu buzele rupte, cu pielea jupuită?!

Ne plasăm în domeniul patologiei, cum susţin unii "înţelegători"? Poate. Dar acest patologic nu l-a împiedicat pe asasin să planifice lucid şi "normal" răsturnarea autobuzului, nu a împiedicat angajarea lui într-o activitate teroristă.

Patologie? Acest tînăr de 26 de ani a lucrat şi a locuit luni de zile în Tel Aviv, nu în satul său "cucerit" de lîngă Ramallah...

În cabinetele diplomatice, în cancelarii şi la O.N.U. se vorbeşte despre "aspiraţiile legitime"; în practică, aceasta se traduce prin aspiraţie la smulgerea ochilor.

QUADRATURA CERCULUI

Într-un interview acordat organului de presă al Partidului comunist italian, "L'Unita", avocatul Theo Klein, participant la tratativele de la Geneva în privinţa mutării mănăstirii carmelite de la Auschwitz, în calitatea pe care o avea atunci de preşedinte al Comitetului reprezentativ al instituţiilor evreieşti din Franţa, afirmă că Papa Ioan Paul II trebuie să fi aprobat acordul semnat atunci: "Asemenea acorduri nu se semnează de loc fără binecuvîntarea Papei", a afirmat, referindu-se la cei patru Cardinali care şi-au pus apostila. Încă un argument demonstrînd că drama acestei mănăstiri se joacă acum mai ales în culisele Bisericii Catolice.

Ieşirea cu ecouri antisemite a Monseniorului Glemp, primatul Poloniei, a provocat în primul rînd reacţia altor Prinţi ai Bisericii, indignaţi – cel puţin. Numai că... cineastul Claude Lanzman pretinde că, de fapt, partida este pierdută şi evreii nici nu ar fi trebuit să se angajeze în ea: "Oricine a văzut filmul meu (zguduitorul "Shoa", n.n.) ştie că antisemitismul trăieşte şi respiră azi în Polonia. Chiar dacă amintitele călugăriţe carmelite vor părăsi locul, evreii tot vor fi pierdut în această luptă, căci se va spune atunci că evreii cei răi au alungat cîteva călugăriţe nevinovate". Pe căi mai ocolite, în forme mai discrete, într-o intervenţie la televiziunea franceză, şi scriitorul Elie Wiesel a susţinut cam acelaşi lucru.

Au dreptate? De aici, de unde ne aflăm şi ne trăim nestingheriţi identitatea evreiască, este greu să pronunţăm o sentinţă. Cu toată vigoarea atacării antisemitismului (nu numai polonez!), Claude Lanzman sugerează amărît, neliniştit, că lucrurile ar fi trebuit lăsate aşa cum erau, în speranţa că se vor rezolva de la sine. Cu alte cuvinte, să nu facem valuri. Fiindca asta este lozinca dintotdeauna a Diasporei: să nu faci valuri, să fii cuminte, să înghiţi jignirea, să nu stîrneşti furia Cardinalului Glemp...

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

●

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

●

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

BUNICUL A FOST SCLAV PE O PLANTAȚIE IN LUISIANA

NEPOATA FACE SUVGANIOT DE HANUCA ÎN ISRAEL

NEPOATA SCLAVILOR ÎNTÎLNEŞTE NEPOTUL SCLAVILOR DIN SHTETL

Nomy Loni s-a născut într-o mică localitate din Texas, într-o familie de negri săraci, de religie protestantă. Părinţii s-au opus cu îndîrjire la măritişul cu un alb şi pe deasupra evreu. Acum, Nomy e profesoară de engleză la şcoala din Ariel şi mai are probleme de klitare.

Soţul ei, Dani, lucrează în industria aeronautică. Ca orientare politică, aparţine formaţiei naţional-religioase Gush Emunim. Copiii, Beni, Hana, şi David, frecventează organizaţia "Bnei Akiva". Nomy respectă cu stricteţe prescripţiile de kaşrut. Într-un cuvînt, o casă evreiască tradiţională, ca atîtea altele în Israel.

Într-un ivrit cursiv, pe care doar accentul american îl deosebeşte de al celorlalţi, Nomy deapănă amintiri din copilărie. Prima dintre cei 8 copii, 4 fete şi 4 băieţi. Apoi familia Johnson s-a mutat într-un orăşel din Texas, unde bunicul Henri era predicator. Tatăl, Leon, era muncitor la baza militară din apropiere. Mama, Dolores, soră de spital. Tatăl era aspru, dominator şi niciodată nu obişnuia să vorbească de tatăl său, care fusese toată viaţa sclavul unui plantator. Bunica a fost indiană, din tribul Onwaho şi slujnică la o familie de albi. Şi bunicii dinspre partea mamei au fost sclavi.

Pînă la 12 ani, Nomy n-a ieşit din cadrul strîmt al familiei. Apoi, familia s-a mutat într-o localitate din Oregon şi fata a fost înscrisă la o şcoală integrată, frecventată de elevi albi şi negri. Duminică dimineaţa aveau loc 3 servicii religioase separate – unul pentru catolici, altul pentru protestanţi, al treilea pentru elevii evrei.

Cum l-a întîlnit pe Dani?

Prin Barbara, colega ei de bancă şi sora acestuia. Dani era cu totul altceva decît cunoscuse pînă atunci. Bunicii săi imigraseră în America dintr-un tîrg tradiţional evreiesc din răsăritul Europei.

Nici că se putea imagina deosebire mai mare între aceşti doi tineri. Şi totuşi, sentimentele reciproce a fost puntea pe care au păşit, apropiindu-se.

Idila tainică a ţinut 3 ani. Pînă cînd, într-o zi, sora lui Dani a divulgat părinţilor că prietena acestuia e o neevreică săracă şi, peste toate, de culoare. Cam în aceeaşi perioadă, un prieten al familiei a văzut-o pe Nomy în compania lui Dani şi a făcut asta cunoscut părinţilor. Reacţia a fost violentă de ambele părţi.

Nepoata: suvganiot

Sentimentele celor doi tineri au fost însă mai puternice. Au continuat să se vadă pe ascuns.

Dani a studiat electronica la universitatea din Eugen iar Nomy, ca să fie aproape de el, a venit să lucreze ca chelneriţă.

Au hotărît să se căsătorească, fără ştirea şi asentimentul părinţilor. În acest scop au plecat în Canada, la Vancouver, unde au îndeplinit formalităţile de căsătorie civilă.

Acum legătura lor nu mai putea fi ascunsă. Familia lui Dani a acceptat situaţia, nu tot aşa cea a lui Nomy. Tatăl, îndeosebi, s-a arătat în continuare necruţător. Mai mult chiar decît culoarea, îl deranja naţionalitatea ginerelui. Căci era antisemit, în ochii săi evreii fiind vinovaţi de mizeria negrilor. ▷

ophir tours

Familia, în plen, la ea acasă

ERATA

La nr. 31 (octombrie a.c.), pag. 18, textul intitulat "Da, am cancer", iniţialele celui ce-a scris impresionanta confesiune au apărut greşit. În loc de Izu N. se va citi Izu Ş.

APROPIEREA DE IUDAISM

În primii ani de căsnicie, problema evreiască n-a fost abordată între soţi. Într-un rînd, iarna, Selma, mama lui Dani, le-a adus în dar o hanukia şi o carte de bucătărie evreiască. Şi aşa Nomy a învăţat să prepare suvganiot de Hanuca. Spre bucuria soţului şi a copiilor.

Apoi Nomy a luat obiceiul să aprindă lumînări vineri seara. Din proprie iniţiativă a început să se intereseze de iudaism. A fost o evoluţie lentă, dar într-un sens unic, pînă la ultima consecinţă – convertirea. După toate regulile şi normele ortodoxe (ca să fie mulţumită şi Agudaua).

OLIM HADAŞIM

În anul 1982 familia Loni a întreprins prima lor călătorie în Israel. Impactul a fost imediat şi, în mod neaşteptat, mai puternic chiar la Nomy decît la ceilalţi. În anul 1984 au revenit. De data aceasta nu ca turişti americani, ci ca olim. O primă perioadă au locuit la centrul de absorbţie din Raanana. Aici i-a fost dat lui Nomy să treacă prin momente dezagreabile legate de culoarea pielii. În mod paradoxal, reacţiile negative au fost, în majoritatea cazurilor, ale altor olim.

Familia s-a stabilit în noul oraş Ariel din Şomron. Nomy a trecut să-şi facă meseria de profesoară de engleză. Nu i-a venit uşor şi nici acum nu-i este. Sabrii nu sînt copii de salon şi nu trec nimic cu vederea.

În schimb, le este bine copiilor lui Nomy şi Dani. Nu se deosebesc cu nimic de ceilalţi, îndeosebi de cei sefarzi.

M. RAFAEL

O carte nouă

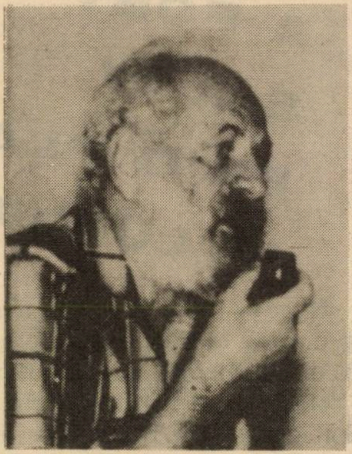

MANUSCRISUL DE LA CIUMAŢI
de
MIRCEA SĂUCAN

Proza unui regizor de film. Proza unui artist care mînuieşte stiloul ca pe-o cameră de luat vederi

Cartea poate fi procurată prin CEC poştal sau bancar, trimiţînd 20 şk. la adresa: Rh. Savion 6/1220, ap. 21, POB 5191, Natzeret Ilit 17000

• MINIMUM •

BEIAHAD

CASĂ DE PĂRINŢI
RAMAT GAN, STR.GOLOMB 10
TEL.03/775534-5744222-5744223
OFERĂ

- Camere cu unul sau două paturi
- 5 mese pe zi
- Supraveghere şi îngrijire medicală permanentă
- Serviciu atent şi devotat
- Ambianţă caldă, intimă

NU SE PRETINDE TAXĂ DE INTRARE

10 VIOLURI PE ZI

În medie, în Israel se săvîrşesc 10 violuri pe zi, dintre care numai 2 sînt reclamate poliţiei.

...dar parcă unele dudui te cheamă la viol

CÎND ŞI UNDE SE PRODUC AGRESIUNILE SEXUALE

Agresiunea sexuală se poate produce în orice loc, şi la orice oră. În fapt, majoritatea violurilor sînt săvîrşite noaptea.

50% din cazuri se produc la domiciliul victimei sau al agresorului. Locul atentatului poate fi însă strada, locul de muncă, şcoala, unitatea militară, maşina.

Majoritatea victimelor sînt fete sub 18 ani. Dar printre victime se află şi femei vîrstnice.

Deobicei, agresorul este sub 35 de ani. De cele mai multe ori el a săvîrşit una sau mai multe agresiuni anterioare.

În 70% din cazuri, agresorul e un cunoscut al victimei. El poate fi şeful ei, coleg sau vecin.

COMPORTAMENTUL VICTIMEI

Violul este o agresiune violentă. Faptul că, în unele cazuri, victima nu opune rezistenţă nu schimbă încadrarea penală, căci uneori pasivitatea femeii se datoreşte stării de şoc sau fricii că agresorul îşi va pune în aplicare ameninţările. În nici un caz nu poate fi invocată în faţa justiţiei scuza că victima a incitat la agresiune prin vestimentaţie provocatoare.

60% dintre victimele agresiunilor sexuale nu-şi revin din traumă nici după trecerea unui an.

Important e ca victima să primească ajutorul – medical, psihologic, social – de care are trebuinţă, spre a depăşi acest moment traumatic. In acest scop a fost constituit Centrul de asistenţă pentru victimele agresiunilor sexuale. Centrul funcţionează 24 de ore din 24, cu filiale în oraşele: Ierusalim, Tel Aviv, Haifa, Raanana şi Eilat. D.

VIN PLOILE
GRĂBIŢI-VĂ!

SMOALĂ PE ACOPERIŞ

Cu fiberglass, cu iută, flincot sau dural, execută cu garanţie

PUIU PERETZ

Tel Aviv – tel. 294416

carnet TELAVIVIAN

30 DE ZILE

SPECTACOL

PE STRADĂ

Devreme sau tîrziu, vara sau iarna, întunericul se prăbuşeşte asupra Tel Avivului fără pregătiri şi perioadă intermediară,ca o catastrofă. Crepusculul încă luminează ca în plină zi, făcînd absurde luminile aprinse după logica astronomică a ceasurilor, şi după o jumătate de oră întunericul stăpîneşte definitiv unde felinarele – felinare, să le zicem?! – nu-şi mai aruncă privirea indiscretă.

O asemenea rapiditate de trecere de la una la alta derutează, deconcertează şi, într-adevăr, Tel Avivului îi ia timp să se dezmeticească: un ceas-două. Singura pauză a acestui "oraş fără pauză", după cum glăsuiesc sloganurile lansate de primărie. Restul timpului este strict necesar. Pentru a decide "unde ieşim", pentru telefoanele care zbîrnîie întru deciderea programelor, pentru hotărîrea istorică privind ce îmbrăcăm. Căci Tel Avivul este un oraş care nu se îmbracă la întîmplare. Este un oraş care iese pe stradă aşa cum un actor iese la rampă. Toată lumea vede pe toată lumea.

Este cazul să nu vă lăsaţi duşi de eroare. Privind strada telaviviană rar veţi vedea o femeie de o eleganţă pedantă, "ca la jurnal", şi chiar mai rar un bărbat "pus la punct". Dar tocmai asta demonstrează preocuparea. Căci în Tel Aviv nimeni nu vrea să fie ca celălalt. Şi pentru ca să ajungi la performanţele de "neglijenţă", de "zaruk" (ah, acest intraductibil adjectiv format de verbul "a arunca"), pe care le oferă strada telaviviană îţi trebuie infinite eforturi de fantezie. Ca ale unui scenograf care pune la punct costumele unui spectacol cu multe personaje, cu multă mişcare, în veşnică mişcare. Ca Tel Avivul.

CITADIN

MAMAIA מַמַאיָה

Restaurant românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE.
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA
192

"BEIT HAM"
CASĂ PENTRU
VIRSTNICI

Natania

STR. RISHON LE ZION 30
TEL. 053/ 24520

SUB CONDUCEREA
D-RULUI KABIRI

- Camere mobilate pentru 1 şi 2 persoane
- Telefon, intercom, buton de alarmă, terasă, W.C., duş la fiecare cameră
- Control şi supraveghere medicală permanentă
- 5 mese pe zi

FĂRĂ TAXE DE INTRARE

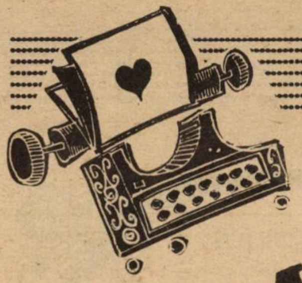

30 DE ZILE

ROMAN *Foileton*

LA ACCO, ŞI NU LA FESTIVALUL DE "ALTFEL DE TEATRU"

Filmul american "Flirt fatal" cu Michael Douglas şi Gellen Clauss, în ciuda succesului de casă, demonstrînd nişte secrete nostalgii ale publicului de azi, a fost decretat de toată lumea, cu oftat, "nerealist": unde mai întîlneşti azi asemenea poveşti de dragoste, cu pierderea totală a capului?!

Unde? Simplu de răspuns: la Acco! Aici, în vecinătatea noastră, la o aruncătură de băţ de un ceas şi jumătate, două, cu autobuzul din Tel Aviv.

R. B., tehnician la societatea de telefoane "Bezek", un bărbat frumos de vreo 30 de ani, însurat, s-a deplasat la adresa unde a fost invitat să repare un intercom. Adresa: locuinţa unei tinere şi atrăgătoare cosmeticiene, căsătorită şi mamă a doi copii. Ceea ce a urmat este ralatat într-un document judecătoresc, căci sfîrşitul a ajuns la... Curtea Supremă! "Între cei doi s-a stabilit o legătură romantică şi intimă şi ei s-au întîlnit pe ascuns fără ca respectivii soţi s-o ştie".

În 1984, R. B. a închiriat un apartament în Kiriat Motzkin (o jumătate oră cu autobuzul din Acco) pentru a se putea întîlni cu femeia viselor lui, ba chiar cîteva luni mai tîrziu a ajutat-o să-şi deschidă un institut de cosmetică, care – pe parcursul desfăşurării se va dovedi că a fost prima capcană în calea romanului.

APROPIEREA FAMILIILOR PENTRU A PUTEA FI ÎMPREUNĂ

Dragostea e oarbă, evident, şi pasiunea cosmeticienei şi a tehnicianului de telefoane i-a condus la absurd: pentru a putea fi cît mai mult împreună, au acţionat astfel încît să dezvolte legături sociale între cele două familii, astfel încît cei doi bărbaţi şi cele două femei au devenit prieteni buni, fără ca soţii legitimi să ştie ce se întîmplă de fapt şi cărui motiv datorează "hazardul" de a se fi împrietenit. Mai mult, soţia tehnicianului a început, prin 1987, să lucreze la institutul de cosmetică al "prietenei" ei, iar cîteva luni mai tîrziu, cum afacerea s-a dovedit foarte înfloritoare, însuşi soţul cosmeticienei, contabil de profesie, a început să lucreze la institut, conducîndu-l cu mult succes. Din punct de vedere comercial, căci din alte puncte de vedere...

Cu soţia iubitului şi cu propriul ei soţ lîngă ea şi în orele de muncă, cosmeticiana nu a mai avut posibilitatea să ajungă şi la apartamentul din Kiriat Motzkin şi, din renunţare în renunţare, într-o bună zi femeia i-a pus în vedere lui R. B. că, de fapt, romanul lor s-a încheiat.

"ARMA SECRETĂ" A AMANTULUI

În lungile şi furtunoasele "explicaţii", bărbatul a ameninţat-o pe amanta lui că dacă nu i se va dărui, îi va distruge hainele, ea fiind obligată să se întoarcă din Kiriat Motzkin în Acco goală puşcă: jumătate de oră cu autobuzul! Dar nu numai atît. A ameninţat-o că îşi va pune în acţiune "arma secretă".

Nu numai că îi va povesti soţului, "bunului prieten", dar îi va pune la dispoziţie şi ceea ce a pregătit din timp: înregistrările întîlnirilor lor din apartamentul secret şi fotografiile doamnei făcute tot acolo, în situaţii fără nici un echivoc ▷

"Viaţa mi s-a transformat într-un infern" a declarat femeia de pe banca martorilor căci, după ce s-a decis să-i povestească ea însăşi soţului toată tărăşenia, acesta a făcut apel la serviciile unui detectiv al Poliţiei pentru a obţine probe ale şantajului şi romanul pasional s-a transformat într-un dosar penal pe rolul Tribunalului de Pace din Haifa.

ACUZAT DE O FEMEIE, ELIBERAT CONDIŢIONAT DE BĂRBAŢI

R. B. a fost arestat 38 de zile pentru anchetă şi, în baza actului de acuzare întocmit la Procuratură de av. Edna Kahani, recunoscut de Tribunal ca vinovat pentru şantaj cu ameninţări, înregistrări secrete şi ilegale, tracasări şi – cum trecutul îi era curat – a fost condamnat la 25 de luni închisoare, dintre care 15 efective şi achitarea a 5000 şkalim cosmeticienei, ca despăgubiri pentru pagubele care i le-a produs. În timpul procesului, însă, s-au născut bănuieli şi în privinţa altor "romane" concomitente ale cosmeticienei, ba chiar că a avut legături cu un poliţist pentru a-i anula un raport de circulaţie.

Tribunalul a declarat aceste fapte ca nerelevante, însă avocatul apărării – Moşe Ghilad – a profitat de ele pentru a face recurs la Curtea Supremă, care a satisfăcut cererea sa şi a decis amînarea condiţionată a executării sentinţei Tribunalului regional.

Povestea de amor s-a încheiat: R. B. a fost concediat de la "Bezek", iar cosmeticiana şi familia ei au trebuit să părăsească Accoul... Cortina!

DAN BENIAMINI

ATELIER ŞI MAGAZIN DE BIJUTERII
AL ALIALEI ROMÂNE

SANDU şi RAMI BRAUNŞTEIN

★ BEIT HAŢORFIM LTD. ★

PENTRU SĂRBĂTORILE DE IARNĂ,
BOGAT ASORTIMENT DE BIJUTERII
DIN AUR 14 KT ŞI 18 KT DIN IMPORT
SAU DIN ATELIERUL PROPRIU

BIJUTERII CU BRILIANTE, CU GARANŢIE DEPLINĂ
PENTRU CALITATEA BRILIANTELOR
TOATE BIJUTERIILE MARCATE DE STAT
ATELIER SPECIAL PENTRU COMENZI
DUPĂ CELE MAI NOI JURNALE DIN LUME

REPARAŢII ŞI TRANSFORMĂRI,
SCHIMB SAU LUCRU CU AURUL CLIENTULUI
POSIBIL ŞI ÎN RATE

STR. ŞENKIN NR. 8A (TEL AVIV) LÎNGĂ ALLENBY
TEL. 200916
PRIMIM VISA, ISRACARD, EUROCARD, DINERS
DESCHIS ZILNIC DE LA 9 – 19 FĂRĂ ÎNTRERUPERE
VINERI DE LA 9 – 14

URGENTE!
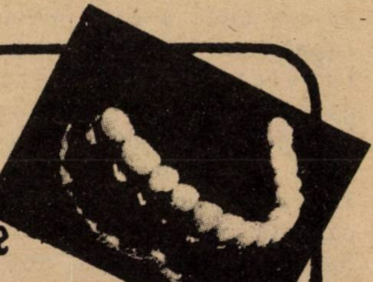
Reparatii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

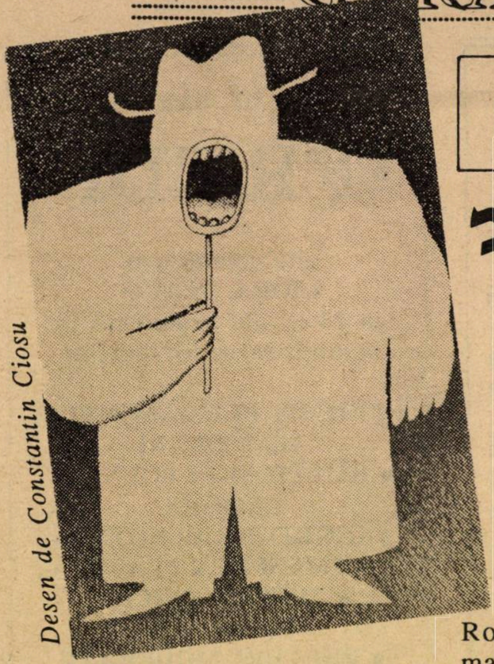

Desen de Constantin Ciosu

100 CENTENARUL LIMBII EBRAICE 100

IVRITUL NU REUŞEŞTE SÃ NE INVEŢE

Toată lumea e de acord că cea mai mare minune din istoria modernă a evreilor e renaşterea limbii ebraice. O minune chiar mai mare decît menţinerea indexului lunar de creştere a preţurilor sub nivelul la care ar trebui să se plătească sporul de scumpete. Minunea cu ebraica a săvîrşit-o Eliezer Ben-Iehuda acum o sută de ani – şi numai din întîmplare evreii din acea vreme nu au găsit cu ce altceva să-l răsplătească decît cu pietre şi blesteme.

Adevărul e că evreii nu au avut la început încredere în ivrit: se temeau că va fi o limbă uscată, stearpă, cu care nu vor putea să se tocmească în piaţă, să facă declaraţii şi să le dezmintă imediat, să spună minciuni cu ea şi să se înjure ca la uşa cortului. Dar, slavă Domnului, s-au înşelat. Limba ebraică s-a dezvoltat în aşa măsură încît nu numai că poţi să traduci în ea "Decameronul" şi filmele pornografice, dar nici David Levi nu trebuie să recurgă la vocabularul limbii franceze cînd vrea să-l facă idiot pe Roni Millo. Idiot există şi în ebraică. Există chiar şi la plural.

Noi, cei veniţi din România, am tras o spaimă şi mai mare: am crezut că ebraica e o limbă numai pentru intelectuali şi că în afară de Idov Cohen, nimeni dintre noi nu o va putea învăţa. Pe urmă însă, cînd am văzut că o mulţime de cărţi ale scriitorilor de limbă română sînt traduse în ivrit, ne-am dat seama că ne-am speriat degeaba şi că aceasta nu-i deloc o limbă pentru intelectuali.

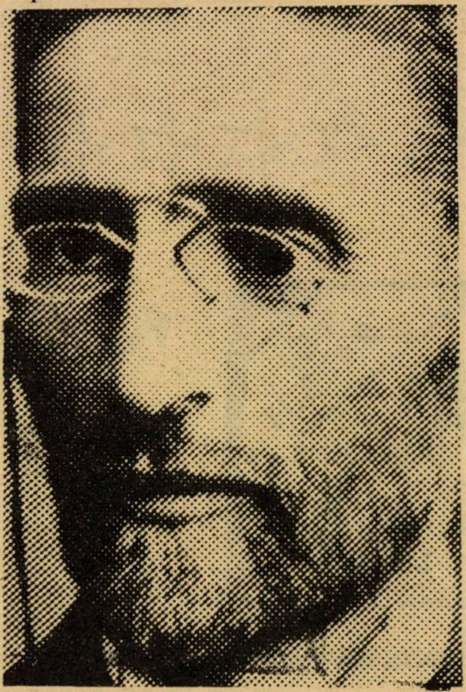

Eliezer Ben-Iehuda: un filolog foarte slab la limba română

De bine de rău, am învăţat-o şi noi. Nu chiar atît de temeinic încît să putem înţelege ce scrie în "tluşul" de salariu, dar suficient ca să putem frecventa restaurantele româneşti din Iaffo şi să citim MINIMUM. Cuvinte ebraice ca academai, tembel, psihi, cucu, fraier, dolar, homosexual, haşiş, alternativa, politica, kibinimat – ne-au intrat de mult în vocabular şi în sînge. Zău, cu asemenea bagaj de cuvinte nu te simţi străin în nici un cerc de intelectuali. Faci faţă la orice conversaţie mondenă.

Şi totuşi, să vezi drăcie!, după atîta amar de ani şi de sforţări, ni se spune că facem greşeli. Greşeli de limbă dar mai ales de gramatică. Am analizat şi am ajuns la concluzia că vina nu este a noastră, ci a ivritului. Noi, pe cît am putut, am învăţat ivritul, dar el nu ne-a învăţat pe noi. Probabil că nu e chiar aşa de bogată şi de elastică această limbă precum se spune. Sîntem de ani de zile în această ţară şi ebraica încă nu a învăţat să spună în limba ei ciorbă de potroace sau fleică. Este imposibil să-l faci pe un sabru să înţeleagă ce-i aia bişniţar sau "te-am zărit printre morminte". Dacă vrei să ţii un discurs în ebraică de Iom ▷

Atzmaut, este cu neputinţă să găseşti echivalenţe pentru "curat, murdar, coane Fănică!", pentru "bun e vinul ghiurghiuliu" sau pentru "literatura noastră s-a înscris în circuitul valorilor universale". Bănuiesc că Eliezer Ben-Iehuda n-a găsit sau poate n-a căutat bine în Biblie termeni care să se potrivească pentru "comitetul judeţean de partid", pentru "îmi fac autocritica, tovarăşi" sau pentru "te trîntesc la munca de jos, măi tovărăşelule, de nu te vezi".

Ce-i de făcut? Nu găsiţi că a venit timpul ca ivritul să se adapteze la cerinţele noastre? Ar trebui să apară un nou Eliezer Ben-Iehuda, care să înviorezе această limbă prăfuită, sclerozată, să introducă 20.000 – 30.000 de cuvinte româneşti în aşa fel încît să ne putem înţelege cînd vorbim ivrit. Căci în momentul de faţă, e un dezastru: ivritul are prea multe cuvinte ebraice şi prea puţine cuvinte româneşti.

POLIŞINESCU

minimum

EDITEAZĂ

• Aveţi în manuscris memorii personale?
Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?
• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate
vi le asigură

MINIMUM

• Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte
MINIMUM
este "prietenul la nevoie"
•
Există, în sfîrşit, o editură:
MINIMUM

CASA DE PĂRINŢI

«FREDI»

sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experienţă în administrarea vîrstnicilor

• PRIMIM PERMANENŢI ŞI TEMPORARI
• SĂNĂTOŞI ŞI BOLNAVI CRONICI
• ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
• PREŢURI MODERATE
1200 şekeli + I.V.S.
TEL AVIV – STR. ŞIBAT ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

● BULĂ

Inspecţie la şcoală, la ora de engleză. Inspectorul se aşează în fundul clasei într-o bancă, în care stătea doar un elev. Era Bulă. Profesoara scrie, înălţîndu-se la tablă, o frază în engleză.

– Copii, cine ştie să traducă în româneşte ce-am scris eu aici?

Linişte, nici un elev nu răspunde. Doar Bulă ridică mîna. Neavînd încotro, profesoara îl lasă să vorbească:

– Acolo scrie: "Mişto picioare are gagica asta!"

– Nu ţi-e ruşine, obraznicule, numai prostii spui mereu! Nota 2.

Dar Bulă se întoarce spre inspector:

– Dacă nu ştii, de ce sufli, mă?!

5 MINUTE CU ARTHUR ISRAELOVICI

DESPRE ALEGERILE PENTRU HISTADRUT, ŞI O CASĂ DE PE STRADA IANAI DIN TEL AVIV

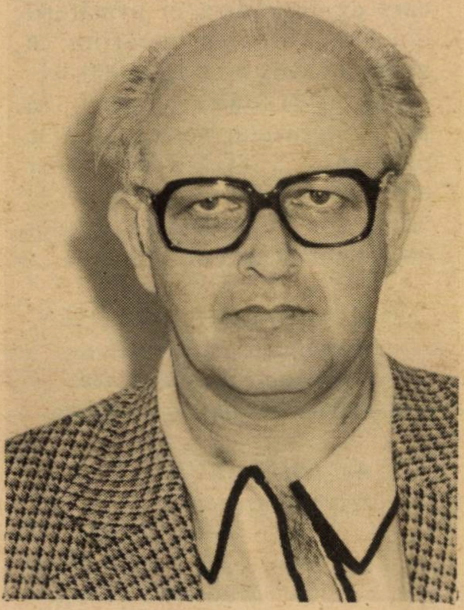

E trezorierul Histadrutului (ministrul de finanţe al unui stat în stat). Este preşedintele C.O.R. (Centrul originarilor din România în Histadrut). Este, mai ales, în aceste zile, conducătorul investit cu puteri depline de către Partidul Muncii, al bătăliei pentru alegerile sindicale.

Omul e limpede şi direct, masiv şi cu precizie de computer. Are un aer de preşedinte la General Motors, ca-n filme, mai puţin havana din colţul gurii.

Limpede şi direct, aşadar. Am fost şi eu la fel.

– De ce să votăm d-le Israelovici pentru Lista Partidului Muncii?

De ce trebuie sau de ce e normal ca un alegător din *alia* să voteze pentru această listă şi nu pentru ceilalţi... pentru Likud, la dreapta voastră, sau pentru Mapam ori Ratz, la stînga? De ce?

– *Din mai multe motive. Mai întîi şi esenţial fiindcă datorită spiritului care domneşte la noi, în întreprinderile şi organizaţiile Histadrutului lucrează, cîştigîndu-şi în mod demn existenţa, un număr enorm de olim din România. Şi nu numai în întreprinderile şi organizaţiile de tot felul ci şi – fapt semnificativ cred – aici, la Centru.*

(Interlocutorul nostru are dreptate. Păşind pe coridoarele celebrului "Kremlin" de pe Arlozoroff-ul Tel Aviv-ului, admirat de mulţi pentru puterea sa, atacat de alţii cu înverşunare, temut de toată lumea – am dat peste "ai noştri", din două-n două birouri; aici în jurul cabinetului lui Israelovici întîlneşti, inclusiv în funcţii de conducere, mai mulţi români pe metru pătrat decît în orice altă instituţie a Israelului; aici se vorbeşte, caz unic în stat, despre o "mafie românească" eficientă.

– *În ultimii ani,* subliniază Israelovici, *de cînd Israel Keisar se află în fruntea Histadrutului, atenţia acordată alialei noastre a crescut simţitor. Se dă, de pildă, ca niciodată, talentelor venite din România, posibilitatea de a-şi afirma personalitatea pe scene. Keisar...*

Întrerup.

– Keisar... Keisar... de unde aceste sentimente la Keisar... parcă surprinzătoare pentru un yemenit de felul lui, cum este şeful Histadrutului?

Israelovici surîde:

– *Surprinzător la prima vedere, poate. Dar la o a doua vedere, mai profundă, – nu. Taina lui Keisar e uşor de descifrat. El a mărturisit, nu o dată, că aşa cum ai săi, olimii din Yemen au fost "coada" alialei sfaradite, tot aşa evreo-românii au fost – şi asta o ştim foarte bine – "coada" alialei ashkenazi.*

De aici, s-a născut la el o simpatie reală faţă de noi, un fel de solidaritate cu nedreptăţiţii din cealaltă lume a judaismului, din lumea ashkenazi...

Vorbeam mai înainte despre strădania noastră de a sprijini talentele din cîmpul creaţiei cultural-artistice. Un alt accent pe care-l pune Histadrutul are în vedere sprijinirea talentului politic...

▷

talentul acela de care ne plîngem – şi pe bună dreptate – că a fost împiedicat de-a lungul deceniilor să se afirme în guverne, în parlament, în alte foruri de conducere obştească. Ori, în vremea din urmă, conducerea Histadrutului a susţinut cu tărie şi fără echivoc candidaţii originari din România în alegerile pentru primării, pentru consiliile comunale, pentru consiliile muncitoreşti.

– Ştiu că la 19 octombrie au fost aleşi candidaţii la Congresul al 16-lea al Histadrutului. Un congres care se anunţă important şi, dacă nu greşesc, furtunos.

– *Nu greşeşti.*

– *Avem* reprezentanţi, aşa cum se cuvine, pe această listă? Sau, aşa cum s-a întîmplat în alte împrejurări?...

– *Nici un* sau. *Avem. Cel care-ţi vorbeşte, se află pe locul 7. Iar alţii, cîteva zeci la număr, repet – cîteva zeci, sînt plasaţi pe locuri reale: Uri Eliav, preşedintele H.O.R-ului, Zwi Rosen, Uri Adar, Iacov Mihaeli, Adi Kandel, Dov Aizic, Doron Shorer, Paltiel Segal, Dov Ronen, Zwi Keisar şi alţii, şi alţii.*

– O ultimă întrebare: am auzit (zvonuri, zvonuri...) că s-ar pregăti un sediu pentru cei din *trib...*

– *E adevărat. Nu ne-am grăbit să dăm publicităţii ştirea, deoarece am vrut, mai întîi, ca faptul să fie împlinit. Am păşit, în urmă cu vreo două-trei luni, la amenajarea unui local nou al C.O.R.-ului şi H.O.R-ului, pe strada Ianai, în nordul Tel Aviv-ului, acolo unde se întîlnesc Ben Iehuda cu Nordau. O parte din fonduri le-a dat Histadrutul, o parte Consiliul muncitoresc al oraşului. Zidarii lucrează. Lucrează şi electricienii. Vreau să avem un sediu civilizat. Un sediu pentru* noi.

DAN BENIAMINI

AM PRIMIT DE LA BUCUREŞTI URMĂTOAREA

CIRCULARĂ

Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România – care a primit informaţii că de la un timp încoace diverse persoane din Israel şi din Statele Unite acoperindu-se cu titulaturi de organizaţii sau instituţii ale evreilor din România care sînt fictive, lansează apeluri pentru strîngeri de fonduri pentru reparaţii la cimitirile existente din România şi la sinagogile noastre, comunică spre cunoştinţa generală că:

1) Orice acţiune de acest fel este o înşelătorie. N-am cerut şi nu cerem nimănui donaţii în scopurile de mai sus. Federaţia noastră duce o acţiune organizată în toate oraşele în care au existat sau există aşezări evreieşti, acţiune în care am restaurat marea majoritate a sinagogilor în funcţiune, am îngrădit cele mai multe din cimitire şi am organizat paza lor.

2) Federaţia nu beneficiază pentru scopurile amintite de vreun ajutor de la "Joint". Ajutorul acestei nobile organizaţii este destinat exclusiv ca să sprijine activitatea secţiei noastre de asistenţă.

Zecile de milioane de lei investiţi, în ultimii 25 de ani de către Federaţie pentru sinagogi şi cimitire sînt exclusiv din fondurile Federaţiei. Nu avem nevoie de donaţii în acest scop, de la nimeni.

3) Există în România 745 de cimitire. În perioada 1980-1990 s-au împrejmuit cu garduri 455 cimitire cheltuindu-se în total suma de 25 milioane lei. 253 cimitire nu au avut nevoie de îngrădiri. Un număr de 37 de cimitire sînt în curs de îngrădire în următorii doi ani. Valoarea lucrărilor ce se vor executa e de 1.500.000 lei.

4) Persoanele care, în pofida refuzului nostru de a le patrona "iniţiativele" vor continua o astfel de strîngere de bani, vor fi reclamate de noi instanţelor penale din Israel.

Şef Rabin DR. MOSES ROSEN
Preşedintele Federaţiei de Comunităţi Evreieşti din Republica Socialistă România

Av. EMIL SECHTER
Secretar General

Ing. THEODOR BLUMENFELD
Preşedinte de secţie

Tineri englezi îngrijind mormîntul lui Marx de la Londra. E şi cazul

NOI etc.

*** Va rămîne 1989, în anale, ca an de *reînviere* a interesului pentru trecutul (şi prezentul...) tribului? Aşa se pare, dacă facem socoteala tuturor iniţiativelor şi tuturor cărţilor, despre *noi*, apărute în lunile din urmă. Între aceste scrieri, iată, a poposit, pe masa noastră de lucru, un volum de Solomon Şapira: "O legendă vie – Moineşti". Autorul, venit în ţară în 1979 (era să zic, de curînd), s-a făcut cunoscut printr-o interesantă carte memorialistică, în ivrit, despre Transnistria ("Pe drumuri de deportare"). Acum, el ne prezintă Moineştiul de ieri (cu viaţa de farmec a tîrgului şi cu emigranţii-pionieri spre Eretz Israel) şi de azi (inclusiv cîţiva dintre fiii de vază ai orăşelului cu sonde). Ni se vorbeşte despre Tristan Tzara, despre Dr. Moses Rosen, despre poetul dr. A. Clain, acum la Haifa, despre activistul sionist cam repede uitat Iacob Lavi, despre Uri Eliav, scriitorii bucureşteni B. Elvin şi Alexandru Sever, despre gazetarul Jean Steiger de la "Viaţa Noastră". Întîlnim – surpriză plăcută – şi o listă cu numele şi adresa moineştenilor cîţi au putut fi depistaţi, din Israel şi de-aiurea. Idee bună, idee utilă, făcîndu-ne să jinduim la un *Anuar al Tribului*. Pe ultima pagină a cărţii ni se spune că tirajul "Legendei vii" este de 101 exemplare. De ce numai 101, iată o întrebare la care nu sînt capabil să dau răspuns.

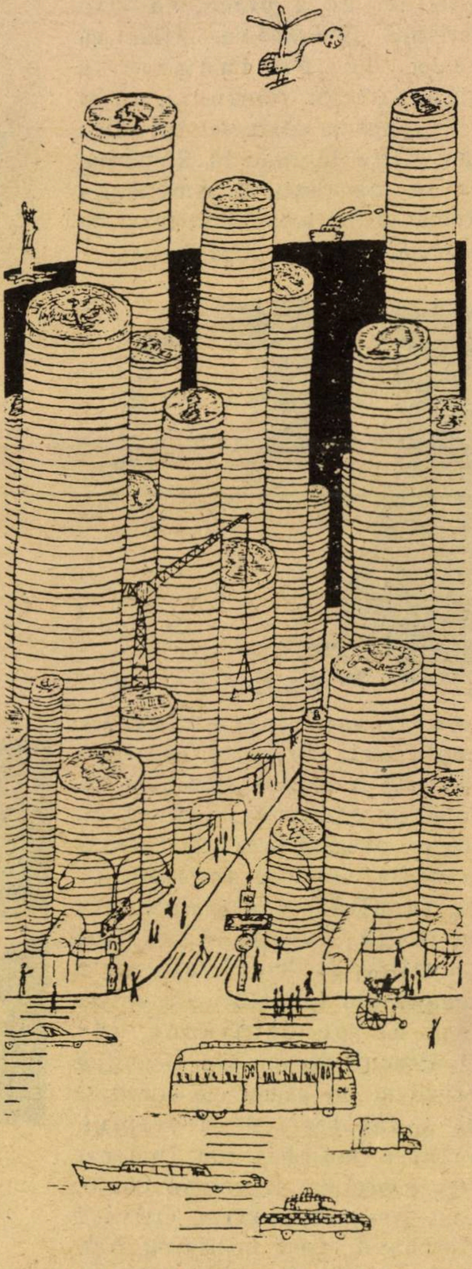

*** Materiale de construcţie din care se fac zgîrie-norii newyorkezi. Autorul desenului: Devis Grebu, de felul lui din Constanţa, România, unde s-a născut în 1933. Domiciliul actual: New York. Activitatea: caricaturist, colaborează la "New York Times", "Time", "Washington Post" şi – deh! – "Playboy". Şi, mai nou, cu 150 lucrări adunate într-un volum, pe hîrtie japoneză, intitulat "Trough an artist's eye" (Prin ochiul unui artist) şi tipărit la importanta editură "Rizzoli". În concluzie: să notăm pe agenda noastră un nou artist de anvergură al tribului, urmaşul marelui Saul Steinberg pe scena graficei americane.

*** Pentru că vreo cîţiva cititori şi-au exprimat dorinţa să "o vadă la faţă" pe nou venita Tania Lovinescu (vezi Minimum, *Clepsidra*, nr.31) iată o fotografie a poetei, realizată de Gianna Lille din Bucureşti. Chipul trădează o vigoare neobişnuită: notăm aceasta, fiindcă sperăm ca scriitoarea *ola*, dinamică şi activă de felul ei (a animat nenumărate seri literare la Comunitatea din Bucureşti) îşi va sufleca mînecile pornind, – alături de alte condeie mai noi din Israel, ca Marcel Aderca, Virgil Duda şi alţi "neuzaţi", – să dea brînci

muribundei asociaţii a scriitorilor (israelieni de limbă română, se înţelege) şi să-i aducă aminte de necesitatea de a exista cu adevărat.

*** O iniţiativă bună a HOR-iştilor din Carmiel. Aşa cum aflăm din modestul dar *concretul* şi "la obiectul" buletin bi-lunar numit "Informaţia" (red. responsabil Leo Schaier), sniful local a adresat un apel "vatikimilor" (carevasăzică cetăţenilor cu casă, masă şi ceva economii la bancă) să doneze "frigidere, sobe de gătit, televizoare, aparate de încălzit, ventilatoare, ...olimilor hadaşimi, stabiliţi în Carmiel". Ştim, tot ole-ul se străduieşte să-şi cumpere lucruri noi, cu atît mai mult, cu cît, datorită faimoaselor scutiri de *taxe*, acestea par (şi nu sînt, de fapt) nişte chilipiruri, marfă de la foc. Dar, pînă la realizarea tuturor viselor electro-casnice, la începuturi, un frigider vechi, dar activ, prinde foarte bine la casa omului. Şi tot din acelaşi buletin, pus pe informaţii folositoare cetăţeanului, o noutate interesantă pentru cei doritori de a pleca, cu viză turistică, în România: "Aflăm că viza de prelungire a paşapoartelor româneşti, ca şi viza pentru călătorii turistice sau vizite la rude în România, nu se mai dau la Ambasada României pe loc, contra taxei de urgenţă, ci numai după 7 zile".

*** Tricy Abramovici şi Bebe Bercovici. Doi actori de mîna-ntîia. Două vedete autentice. Doi artişti care, din cîte ştim, muncesc la ulpan din greu, pentru a-şi însuşi ivritul. Îi aşteptăm. La "Habima", la "Cameri", la Haifa, la Ierusalim, la Beer Sheva, la Televiziune. Pe marile scene (şi ecrane) ale ţării. Acolo unde le este locul, firesc. Acolo unde talentul lor cere şi poate să se exprime cu strălucire.

*** Ce face un evreu care-a nimerit cu business la Polul Nord? Vinde frigidere eschimoşilor. Ştim. Dar ce face un sociolog (tot evreu) din România pe care soarta l-a aruncat prin anii '80, în oraşul Angers, din Franţa, la două ceasuri şi jumătate de Paris? Ei bine, el intră în clădirea ESSCA (Şcoala superioară de studii comerciale din Angers) şi îi convinge pe conducătorii instituţiei să creieze – premieră europeană! – un curs la capătul căruia absolvenţii vor primi titlul de "Master" în schimburile economice Est-Vest.

Este ceea ce a făcut nu de mult, prof. dr. Mircea Ioanid. El (1-ul din dreapta în foto), a "mobilizat" întru idee pe profesorii Brigitte Martin-Janovitz şi Patrice Manchion (în foto) şi, împreună, conduc, cu succes, această originală catedră franceză, deschisă absolvenţilor de facultăţi economice din întreaga Europă. Consiliul ştiinţific al "masteratului" e compus din specialişti din cîteva ţări de pe continent, iar comitetul de onoare (fiindcă există şi un asemenea comitet) ne-a dat fiori de-a dreptul. Printre membri am întîlnit figuri precum Raymond Barre, fost prim-ministru, Olivier Guichard, fost ministru, Leo Hamon, fost ministru, Bruno Kreisky (antipatic, dar orişicît)...

*** Mendi Rodan. Unul din cei mai buni dirijori ai ţării. Unul din cei mai mari specialişti în Prokofiev: concertele, conduse de el nu de mult, cu Filarmonica, au rămas în memoria melomanilor.

APEL

HISTADRUTUL

Cetatea noastră spirituală și politică

CERCUL ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA MEMBRI ÎN PARTIDUL MUNCII

Noi vom acționa pentru ca hegemonia în Histadrut să nu treacă în mîinile unor fracțiuni și oameni al căror scop principal este distrugerea bazei sociale a Statului. Această bază a fost construită cu multă trudă de la înființarea Statului și nici pînă azi nu au încetat luptele pentru fixarea caracterului social al țării. De aceea nu afirm nimic nou spunînd că **alegerile la Histadrut** sînt foarte importante pentru noi ca membri ai unui partid socialist mai mult decît toate luptele politice pe care le-am dus pînă acum.

Ne aflăm în fața unui moment decisiv nu numai pentru menținerea forței noastre politice și a hegemoniei în domeniul economic, ci și pentru caracterul social și cultural al Statului nostru. De aceea alegerile acestea au pentru noi o importanță primordială în activitatea publică.

Vă chemăm, prieteni, să ne trezim din apatie și să acționăm toate forțele noastre publice pentru sudarea tuturor fisurilor interne, concentrîndu-ne în lupta contra adversarilor de dreapta și de stînga.

CERCUL ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA MEMBRI ÎN HISTADRUT

Cei de dreapta văd în lupta de la Histadrut o continuare a luptei lor politice și sociale. Ei vor calomnia și vor ataca economia histadrutiană, și vor incita spiritele masselor auto-prezentîndu-se ca apărători ai celor slabi.

Cei de extremă stîngă vor depune eforturi asemănătoare iar nouă ne este interzis să stăm pe o poziție de **autoapărare**, neputincioși, ca o țintă a săgeților lor.

Din acest motiv, vă propun:

1. Să ne unim forțele și să acționăm împreună, în toate filialele;

2. Să mobilizăm toate resursele, în special resurse umane în acțiunile intensificate de lămurire și în organizarea noastră în vederea alegerilor;

3. Să formăm echipe dinamice de lămurire;

4. Să începem campania de convingere și lămurire în toate păturile populației și toate categoriile sociale conform stilului și necesităților lor.

În centrul campaniei de lămurire trebuie să punem viitorul **caracter social** al Statului Israel.

Trebuie să subliniem prăpastia dintre concepția despre lume a liberalilor și a celor din Herut și concepția despre o societate egalitară.

În fond, de asta depinde împiedicarea creșterii în Histadrut a forței Likudului a cărui intenție clară este distrugerea economiei histadrutiene și slăbirea organizațiilor sindicale.

Trebuie, deci, să promitem populației muncitoare că vom avea permanent în fața noastră numai interesul și bunăstarea ei și economiei histadrutiene și că vom combate orice forță care va încerca să lovească în realizările noastre și în solidaritatea dintre oamenii muncii din Israel.

URI ELIAV
Președintele cercului originarilor din România, membri în Partidul Muncii

PETRE LUPU

SAU ELIMINAREA FIDELULUI SUBALTERN

A murit unul dintre ultimii "evrei ai Partidului Comunist Român".
Vladimir Tismăneanu evocă, în săptămînalul "Lumea Liberă" din New York figura acestui şef

●

La începutul lunii Iulie 1989, rubrica "Mica publicitate" a cotidianului "România Liberă" cuprindea un laconic anunţ privitor la încetarea din viaţă a "vechiului militant al mişcării muncitoreşti" Petre Lupu. Semnat Comitetul foştilor luptători antifascişti, minusculul necrolog eluda cele mai semnificative repere din complicata biografie a dispărutului. Deşi încă "în funcţie", ca ambasador în Portugalia, Petre Lupu nu s-a bucurat de tratamentul postum generos rezervat, se pare doar celor ce figurează în vîrful Nomenklaturii, ori sînt, precum Gheorghe Petrescu, rude apropiate ale cuplului prezidenţial...

●

Născut la 25 Octombrie 1920, Petre Lupu (Lupu Pressman) a intrat din fragedă tinereţe în rîndurile tineretului comunist ilegal, devenind în 1939 unul dintre liderii regionalei Iaşi a U.T.C.-ului...

Încă din anii petrecuţi în timpul războiului în lagăr la Vapniarka, în Transnistria, Petre Lupu s-a manifestat un expert al verificărilor cadriste. Împreună cu asemenea militanţi, precum Ghizela Vass, Barbu Zaharescu, Bernath Andrei, Lazăr Grünberg, Ştefan Voicu sau Simion Bughici, el a contribuit la cimentarea unui nucleu diriguitor în rîndurile deţinuţilor politici evrei. Importanţa acestui nucleu consta în legăturile sale cu grupul de la Târgu-Jiu, dominat şi inspirat de personalitatea lui Gheorghiu-Dej. Comitetul de partid de la Vapniarka a sprijinit fără ezitare acţiunea lui Dej şi a camarazilor săi de sabotare a Secretariatului PCR condus de Ştefan Foriş, a salutat decizia de înlăturare a acestuia din urmă în luna Aprilie 1944. În ceea ce-l privea pe Petre Lupu, el apucase să stabilească relaţii personale de colaborare cu unul dintre principalii partizani ai lui Dej încă din 1939. Este vorba, cum lesne se poate imagina, de contactele politice dintre liderul utecist de la Iaşi şi Nicolae Ceauşescu, membru al Secretariatului naţional al UTC-ului după reorganizarea din 1939...

Între 1944 şi 1945, Petre Lupu este alături de Nicolae Ceauşescu în Oltenia, în acţiunile de recrutare în rîndurile unui partid care se zbătea cu disperare să dobîndească statură naţională. Mai tîrziu, mereu inseparabil de cel ce avea să devină idolul său politic şi uman, Petre Lupu va fi, între 1945 şi 1950, unul dintre secretarii Comitetului Central al UTC-ului.

Din acei ani datează relaţiile personale de solidaritate politică dintre Petre Lupu şi activişti precum Janos Fazekas, Ion Ioniţă, Ilie Verdeţ şi alţii care vor avea de jucat roluri importante în viitoarele acţiuni ale partidului. Ca secretar al UTC-ului, Petre Lupu era perceput de principala verigă de legătură cu secţia de cadre a Comitetului Central, ca omul de încredere al lui Gheorghiu-Dej între militanţii organizaţiei de tineret. Ştiind să se menţină întotdeauna în umbră, arborînd un aer de reţinută modestie, Petre Lupu era exact personajul de care avea nevoie Biroul Politic pentru exercitarea controlului integral asupra UTC-ului. Între subordonaţii săi din epocă, merită amintite numele unor Mircea Maliţa, lider al organizaţiei studenţilor comunişti, Gheorghe Pană şi, ca activist UTC în armată, Virgil Trofin...

După 1950, Petre Lupu este numit şef de secţie la Comitetul Central al partidului, lucrînd mai întîi sub îndrumarea lui Alexandru Moghioroş, apoi, spre neţărmurita-i satisfacţie, sub aceea a lui Nicolae Ceauşescu. Şef al secţiei "gospodăriei de partid", Petre Lupu a venit în contact direct cu ceea ce putem numi intimitatea Nomenklaturii comuniste, cu acel specific ▸

univers de privilegii și aristocratice avantaje rezervate "eroilor clasei muncitoare". Arborînd în continuare același obsecvios aer funcționăresc, manipulînd minuțios informațiile și pîrghiile atît de prețioase ce-i stăteau la dispoziție, el a știut să intre abil în grațiile lui Dej și, nu mai puțin important, ale Licăi Gheorghiu. Devenea astfel logică promovarea din 1954, cînd șeful "gospodăriei de partid", susținut de Nicolae Ceaușescu, proaspătul secretar al C.C. cu chestiunile de cadre, se vedea desemnat în fruntea secției organizatorice a partidului...

Specialitatea sa, ca și a lui Ion Vințe ori Dumitru Coliu, a fost întotdeauna învîrtirea dosarelor, mimarea rolului de paznic al purității revoluționare... Mereu prezent în preajma secretarului cu chestiunile organizatorice, Petre Lupu avea să joace un rol esențial în toate acțiunile ce-l implicau pe Ceaușescu: colectivizarea agriculturii, epurările de partid din perioada 1958 – 1959, organizarea politică a campaniilor de desovietizare de după 1963... Alături de Petre Lupu, formal subalternii săi, în realitate colegi și parțial amici, trebuie menționați Ilie Verdeț, Vasile Patilineț și Cornel Onescu. Alături de Gheorghe Pană, Ion Stănescu, de Virgil Trofin și de Paul Niculescu-Mizil, acești oameni vor constitui un instrument esențial în preluarea puterii de către Nicolae Ceaușescu, după decesul lui Dej, în 1965...

Mai întîi membru supleant al Comitetului Executiv, apoi membru titular, după Congresul al X-lea, din 1969, Petre Lupu l-a servit pe Nicolae Ceaușescu cu frenetică pasiune și neînfrînt entuziasm...

Petre Lupu a avut întotdeauna o viziune extrem de pragmatică asupra vieții interne de partid și nu și-a permis erori adeseori fatale, precum acele continue îndoieli mărturisite de un Fazekaș ori vag sugerate de un Niculescu-Mizil ori Ion Iliescu. Ministru al Muncii după 1969, poziție în care colaborează cu o altă stea în ascensiune a partidului, anume Aneta Spornic, Petre Lupu a izbutit să supraviețuiască diferitelor rotații și suprarotații inițiate cvasi-anual la București. În fine, în 1977, ca o încununare a experienței sale birocratic-cadriste, el este înscăunat președinte al Colegiului Central de partid.

Temporara sa pensionare, în 1984, la o vîrstă relativ tînără pentru un bărbat politic, vorbea despre continua înstrăinare a liderului partidului de acei oameni care fuseseră cîndva presupuși a reprezenta baza efectivă a puterii sale. În cazul lui Petre Lupu era înlăturat un personaj de o tristă banalitate, a cărui viață personală se consumase în iluzii fanatice și devotamente umilitoare.

Spre deosebire însă de semnatarii "Memoriului celor șase", Petre Lupu nu și-a abjurat crezul în Nicolae Ceaușescu și în dogma centralismului democratic. Pînă în ultima clipă el s-a menținut în postura de "soldat disciplinat", interzicîndu-și îndoielile și simulînd, chiar dacă mai puțin zgomotos ca alții, același suspect entuziasm care i-a asigurat atîtea decenii de confort birocratic. Poate tocmai din acest motiv, pentru că a văzut în Petre Lupu un executant de o spectaculară docilitate, Ceaușescu l-a răsplătit după pensionare, oferindu-i mai întîi postul de ambasador la Caracas și, ulterior, la Lisabona.

● BULĂ

Mare discuție într-o comisie financiară; se căutau soluții pentru a se mări valoarea leului.

Unul propune să se facă monezilor de 1 leu o gaură la mijloc care să fie umplută cu argint. S-ar ajunge astfel ca 1 leu să valoreze 1,50 lei.

– Dacă tot îi facem o gaură – intervine un altul, atunci s-o umplem cu aur și va valora 2 lei.

– Consumăm materiale prețioase inutil – intervine Bulă. Mai bine îi facem două găuri și-l vindem ca nasture de metal care costă 4 lei!

*

Sosește Bulă acasă cu sacoșa plină: bomboane și acadele pentru copii, ciorapi pentru nevastă și-o sticlă de vin pentru el.

– Ce-i cu astea? se miră nevastă-sa.

– Ce să fie – răspunde Bulă. E zi de leafă!

– Ce zi de leafă! Tu nu știi cîte datorii și nevoi avem! Cum de-ai dat banii pe fleacurile astea?

– Lasă, măi femeie, că e bine. Știu ce-am făcut. Casierul a venit azi de la Bancă mai tîrziu. S-a creat aglomerație și gălăgie la cassă și în loc să-mi dea leafa, mi-a dat reținerile!

*

Bulă vine acasă, urcă scările în fugă și intră ca o furtună în apartament. Cînd, ce să vadă: nevastă-sa în pat cu altul.

– Bine, măi femeie – urlă Bulă furios la ea – tu stai aici și-ți arde de prostii, iar în colț la alimentara dă unt!

• Scurt •

• Victor Frunză și Glasnostul

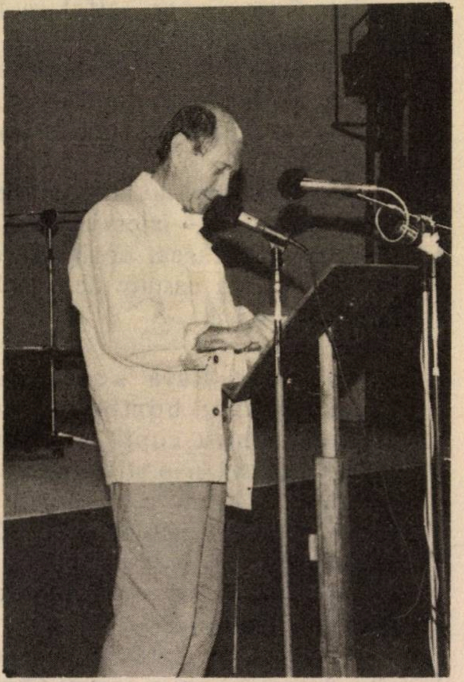

Cunoscutul gazetar român din exil, Victor Frunză, directorul Editurii "Nord" și al revistei (mereu vie) "Alergătorul de la Marathon" din Aarhus-Danemarca, nu poate călători în România natală (e un element dușmănos), dar... a fost invitat în Uniunea Sovietică.

Era să exclamăm, în virtutea inerțiilor: nu se poate! – dar, adevărul este că în epoca Gorbaciov se poate (= se pot) multe, uluitor de multe.

V. Frunză a reprezentat publicația "Curentul" din München (al cărei colaborator este) la "Conferința pentru autodeterminare și independența Letoniei", care a avut loc, nu de mult, la Riga. El (vezi fotografia) a luat cuvîntul în favoarea dreptului românesc asupra Basarabiei și Bucovinei de Nord.

• Kenți

"Iată cum au evoluat prețurile la cîteva articole de consum (începem cu prăjiturile...)

Prăjiturile de calitatea întîia costau în 1978 5 lei, în prezent costă dublu (la fel și prăjiturile simple – ele au săltat de la 3 la 6 lei...). O sticlă de vin obișnuit care costa în 1978 12 lei, costă în prezent 19. Franzela a săltat și ea în același interval de la 2,50 lei la 4,50 lei. Carnea este un aliment care a dispărut practic din măcelării. Dar cînd și dacă se găsește, prețul ei este dublu față de 1978. Și laptele și-a dublat aproape prețul, trecînd de la 2,50 la 4,50 lei litrul (să mai spunem că și-a diluat și conținutul). La fel, și-a schimbat conținutul, devenind mai mult margarină decît unt (și asta o formă de majorare a prețurilor), untul proaspăt care altminteri, pe hîrtie, a săltat doar de la 9 la 11 lei pachețelul de 200 grame. În schimb brînza, (care nu mai este nici ea cea din trecut) s-a dublat la preț, telemeaua de vacă trecînd de la 16 la 32, iar telemeaua de oaie de la 21 la 42 de lei.

Chiar și ziarele – care conțin foarte multă propagandă și prea puține știri – s-au scumpit cu 70%. Biletele de tramvai au trecut în acest interval (din 1978 și pînă azi...) de la 50 de bani la un leu, cele de autobuz de la un leu la 1,75.

...O cursă cu taxiul care consta în urmă cu zece ani 15 lei, costă în prezent 30. Apartamentele și-au dublat prețul. Tarifele poștale au crescut de cel puțin 4 ori".

"Orice poate fi cumpărat la negru", scria de la București corespondentul Tanjung. Pe piața la negru valuta principală este însă nu leul – prea de tot vlăguit de putere – ci Kentul. Cursul leului față de Kent... dezastruos. După cum scria Der Tagesspiegel, pachetul de Kent tocmai s-a scumpit de la 100 la 130 lei. În 1978 (cînd am părăsit țara) pachetul de Kent costa cca 24 de lei, de patru ori mai puțin ca în prezent. Cîteva exemple date de ziarul Der Tagesspiegel de felul cum se plătesc în Kenți mărfurile deficitare. Carnea de cea mai proastă calitate, un pachet de Kent kilogramul (adică nu mai puțin de 130 lei...) Cu un pachet de Kent se obțin și 15 litri de benzină...

(După *"Europa Liberă")*

• Basarabia

De peste un an, duminicile la Chișinău seamănă una cu alta. În Piața Victoriei din centrul orașului se adună regulat, cam la aceeași oră, 10 – 20.000 de cetățeni, uneori chiar mai mulți, pentru a scanda sloganuri naționaliste, de natură să provoace sudori reci la Kremlin: "Moldova moldovenilor".

Nu de mult, manifestația duminicală a dobîndit o semnificație excepțională. Față de moldovenii neaoși (64% din populația de 4,5 milioane a Republicii), rușii (14 la sută) și ucrainienii (12%) care trăiesc în regiune, regrupați într-un "front" special, discret susținut de Putere, s-au mobilizat la rîndul lor: "Noi nu sîntem invitații voștri, noi sîntem la noi acasă!" – au strigat "minoritarii". Miliția a împiedicat să se ajungă la o înfruntare generalizată.

Revista pariziană "L'Express", care relatează întîmplarea, apreciază că "Mihail Gorbaciov, chemînd la

▷

practicarea glasnostului și la reabilitatea adevărului istoric, a dezlănțuit pasiunile" și în acest teritoriu anexat la U.R.S.S., după semnarea pactului germano-sovietic din 1939. Presiunea a devenit atît de puternică, încît dîrzul patron al Partidului Comunist al R.S.S. Moldovenească, s-a văzut nevoit să arunce lestul și să accepte un număr de revendicări populare, în special privitoare la limbă. De unde, ca și în Estonia și Lituania, reacția non-moldovenilor.

• Ce e vechi și se dezvoltă

"Constatăm – și trebuie să spunem lucrul acesta – că în emigrația românească, singurii care dau dovadă de o preocupare constantă, în legătură în special cu lagărele de refugiați din Austria și Italia, sînt resturile unei mișcări naziste – în speță, legionarii – care-și permit în ziua de azi să facă prozelitism, în special printre acei refugiați români care au un nivel mai redus de pregătire și care par a fi încă apți să "înghită" o ideologie totalitară. Rezultatul este că, în special peste Ocean, dar poate că și aici, în Franța, au apărut o serie întreagă de tineri care se manifestă în cadrul unei astfel de ideologii – după opinia mea, nu numai ieșită din timp, dar și contrară intereselor noastre naționale."

(Dr. I. Salacolu, în revista *Dialog*, München)

• – Ia și mie un kil de roșii, nea Dinescule!

– Bine, dom' locotenent...

"...Cînd i se permite să meargă la piață, Mircea Dinescu (recunoscut de vînzători și servit cu prioritate de sub tejghea), e rugat să tîrguiască și pentru nedezlipita-i escortă cîte ceva!"

(Dintr-o "Scrisoare deschisă către organele de represiune", trimisă de scriitorul ieșean dizident Dan Petrescu)

• Soarele și cojocul

"...Acum nouă ani – mai precis în vara anului 1980, cînd am avut ultima convorbire personală cu Dvs., am încheiat, dacă nu mă înșel, spunîndu-vă un fel de pildă din popor, cu un biet țăran care venea cu căruța de lemne din pădure (ce vremuri!), iar soarele și crivățul au făcut o prinsoare care scoate mai repede cojocul de pe român. Și s-a pornit crivățul să vîjîie, și de ce se întețea, de ce strîngea omul cojocul mai tare, iar crivățul s-a lăsat păgubaș. – Să-ncerc și eu, a zis soarele – și cum a zîmbit oleacă, țăranul s-a întremat și a scos singur straiul, de bunăvoie.

Dumneavoastră atunci, ați rîs și ați zis că v-a plăcut. O clipă am tras nădejdea că așa și era, că, poate, ați înțeles. Mă înșelasem. Fie-mi iertată speranța deșartă. Sau să nu-mi fie..."

(Dan Deșliu, fragment din scrisoarea adresată președintelui N. Ceaușescu; București, 1989)

• Academia

"...Alegeri la Academie nu s-au mai ținut din 1974... Totala desconsiderare a regimului pentru Academia R.S.R. ... rezultă din faptul că vîrsta medie a academicienilor se apropie de 80 de ani și că în virtutea unui proces natural din 99 academicieni în 1965, ... în prezent nu mai sînt decît cca 37. Anual dispar în virtutea aceluiași proces (să le zicem) 5 – 6 nemuritori (cum li se spunea pe vremuri academicienilor). Ne putem închipui unde se va ajunge într-un viitor nu prea îndepărtat. De pe acum la secția de fizică a academiei, care număra în 1965 6 membri, a rămas un singur academician titular. La secția de matematici, care număra în 1965 nu mai puțin de 13 membri, au rămas doi, la cea de biologie tot doi, la secția de științe medicale numărînd în 1965 nu mai puțin de 24 de membri au rămas în prezent doar doi, la istorie tot doi (erau cinci membri titulari în 1965...). La filologie, literatură și artă din 15 membri titulari în 1965, au rămas cinci.

(După *"Europa Liberă")*

• Acasă la Silviu Brucan

Adresa actuală a lui Silviu Brucan este str. Izbiceni nr. 79 și nu 58, cum din eroare a apărut într-unul din numerele precedente ale revistei.

Casa nu are apă curentă, deci nici W.C. și nici duș. Apa, Silviu Brucan este nevoit să și-o care cu gălețile, ceea ce la vîrsta și la starea sănătății sale precare – suferă de reumatism acut și hernie de disc – îi implică un efort peste măsura puterilor.

Represiunile s-au abătut și asupra copiilor. Anca, fiica, a fost concediată de la televiziune, după 20 de ani de activitate. Ginerele a fost "detașat" la Călărași.

• Decese

Costin Murgescu, (n. 1919), economist, publicist, profesor universitar, membru corespondent al Academiei RSR, director al Institutului de Cercetări Economice; a fost căsătorit cu Ecaterina Oproiu, critic de film, dramaturg, redactor-șef al revistei "Cinema". Cîteva cărți: "Mersul ideilor economice la români" (vol.I); "Japonia în economia mondială; "Carnet de călătorie"; "Reforma agrară din 1945".

Moise Belmustață, Emil Gavriș, cîntăreți de muzică populară.

STATELE UNITE:

VERA CĂLIN

NOTE de EMIGRARE

(1978 – 1989)

Profesoară de istoria literaturii universale la Universitatea din Bucureşti, autoarea cîtorva cărţi importante de teorie literară, Vera Călin trăieşte, de cîţiva ani, la Los Angeles, pe coasta Pacificului. Ea vede, aude şi... notează, pe file de caiet, experienţa sa americană. Însemnările ei constituie nu numai o fereastră subtil deschisă asupra universului american ci şi, pentru noi, o neaşteptată oglindă. Lumea (tribului) e mică.

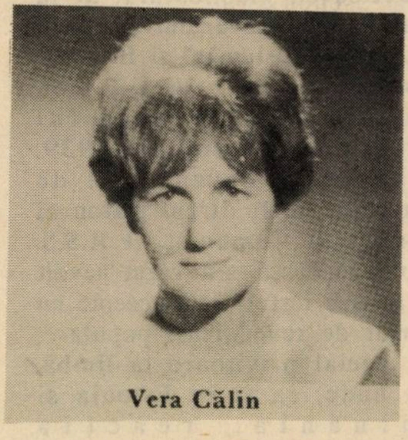

Vera Călin

III

CU DOLARI LA IAŞI

Un telefon de la o tînără căreia, în vara trecută, i-am dat lecţii de română. Pleca în România să studieze dentistica, părinţii ei fiind deţinătorii unui mare complex dentar şi studiile în România fiind, din toate punctele de vedere, mai lesnicioase decît oriunde. S-a întors acasă, la L. A., pentru lunile de vacanţă şi vrea să reia lecţiile, ca să nu uite limba. Doream să aflu opiniile unei tinere crescute în America despre studenţimea şi viaţa universitară în România actuală. Facultatea de stomatologie s-a mutat la Iaşi şi eu aş fi preferat ştiri despre studenţii unei facultăţi umanistice. În afară de asta, ca americancă şi deţinătoare de dolari, fata a trăit, probabil, sub un clopot de sticlă. Sînt totuşi nerăbdătoare să vorbesc cu ea.

Reîntîlnirea cu eleva mea a fost, din punctul de vedere care mă interesa, o dezamăgire. Potemkiada funcţionează din plin acolo. Magistral. Anul pregătitor pentru studenţii străini funcţionează la Suceava. Fata s-a întors mulţumită de nivelul cursurilor de română şi anatomie şi chiar de ambianţă. N-a cunoscut – în afară de profesori – nici un român, n-a văzut nimic dincolo de limitele clădirii, în care se aflau sălile de cursuri, cantina şi dormitoarele. Nici un student român. Americani, israelieni, vest-germani. Mîncarea – bună; iarna – rece, dar clădirea era bine încălzită. Ce făceaţi serile? Ne duceam la discotecă şi dansam. Veneau şi români? Nu. Cu ce plăteaţi? Schimbam dolari. Cursul oficial? Da, 12 lei dolarul. În afară de Suceava? Da, o excursie la Cluj cu profesoara de română. A locuit într-un hotel de lux, lîngă catedrală. A vizitat căminul pentru studenţi străini şi a stat de vorbă cu ei.

SCURTĂ ÎNTÎLNIRE

Pe bancă, aşteptînd autobuzul. O tînără aşezată la cealaltă extremitate a băncii, mi-a zîmbit şi a schiţat un salut. Am răspuns. După aproape 30 de ani de dăscălit la universitate, eram obişnuită să descopăr foşti studenţi în cele mai neaşteptate locuri: în piaţă, la vama aeroportului Otopeni, la ambasade, la muzeul de artă din Budapesta, în deltă, pe o noapte de furtună, evident la Radio Europa Liberă. Dar zîmbetul şi salutul din staţia de autobuz Cochran, nu-mi erau adresate mie, ci unui trecător în costum de jogging. Am zîmbit interior. Ideia de a întîlni un fost student pe o stradă din L. A. e ilariantă.

NU MAI SCRIU SCRISORI

Răsfoiesc un Steiner-Reader. Cunosc cele mai multe dintre eseurile incluse în volum. În prefaţă, îl recunosc pe autor, aşa cum îl ştiam din lecturi şi întîlnirea noastră de la Cambridge, 1969: mobil, versatil, spiritualmente agresiv şi, mai presus de toate, de o vanitate maladivă. Formulează întrebări, descoperă probleme; nu le gîndeşte pînă la capăt, nu pentru că nu ar avea forţa intelectuală sau fondul referenţial necesar, dar dintr-un soi de grabă, de nervozitate iudaică, de nerăbdare lacomă, care-l împing să descopere mereu alte terenuri. Aceleaşi obsesii: cea care-l împinge să descopere mereu alte terenuri. Aceleaşi obsesii. Cea majoră: degradarea limbajului prin violenţă şi inumanitate. A tratat ideea în "Language and Silence". O reia într-un articol mai recent, fără să susţină obsesia cu fapte linguistice. Enunţă doar. M-a satisfăcut mai mult demonstraţia, pe care am citit-o într-o carte din anii 60: "Aus

dem Wőrterbuch des Unmenschen", în care autorii arătau semnificaţiile ontologice ale transformării unor verbe intranzitive în verbe tranzitive, adică prefacerea în obiect a ceea ce, înainte, avea o relaţie de colaborare cu verbul. Unul din eseurile publicate în Reader – necunoscut mie – vorbeşte despre deosebirile de structură dintre limbajul interior, întrebuinţat în jurnale intime, rugăciune, corespondenţă, un limbaj prealabil formulărilor şi comunicărilor exterioare, pe de o parte, şi limbajul audibil, menit să exteriorizeze, pe de alta. Analizînd cele două modalităţi istoric şi evolutiv, autorul conclude că trăsăturile vieţii sociale contemporane, telefonul, ritmul vieţii etc. răstoarnă echilibrul dintre două modalităţi, în favoarea comunicărilor exterioare. Oamenii nu mai scriu scrisori, vorbesc la telefon, nu se analizează în jurnale intime, comunică cu psihiatrul. Nu ştiu dacă Steiner nu simplifică, mai ales considerînd izolarea spre care tinde viaţa modernă: televizorul şi video-casetofonul, care reduc caracterul social al divertismentului; computerul, care desfiinţează comunicarea dintre cei care lucrează împreună. Ceea ce ştiu este că, pentru mine, migrarea într-o societate tehnologic avansată a redus considerabil limbajul exterior orientat, în favoarea celui interior: fac corespondenţă cu prietenii împrăştiaţi pe trei continente, scriu note şi mai ales, port interminabile dialoguri cu interlocutori absenţi.

AMERICANI ŞI ENGLEZI

Cu ocazia recentelor alegeri din Anglia, un interview televizat luat de Peter Jenings unei scriitoare americane stabilite de mulţi ani în Anglia. A publicat o carte de succes despre opoziţia – exploatată pînă la exasperare – dintre americani şi britanici. Am reţinut din badineria ei că americanii cred că pot evita moartea. Cred cînd li se spune că, dacă se apucă de jogging chiar la 50 sau 60 de ani, sau adoptă un regim alimentar slab în calorii, vor trăi mult, infinit. Încearcă orice formulă care depărtează scadenţa. Englezii, spunea, acceptă mai uşor ideea că sînt muritori. Trăiesc de aceea mai relaxat, mănîncă abundent şi nu se supun la suplicii groteşti. Îmi repugnă consideraţiile de psihologie colectivă. Dar ştiu cum se escamotează moartea într-o societate dominată de principiul juisării.

CURS DE RELAXARE

Am ajuns prea devreme la cursul de spaniolă. Ştiam că voi prinde sfîrşitul orei de psihologie şi nu mă supăra ideea. Cînd am deschis uşa anticamerei, sala de curs era cufundată în întuneric şi tăcere. M-a întîmpinat profesoara de psihologie, care m-a rugat să mă mişc încet şi să nu fac zgomot, pentru că are loc "a class of relaxation".

M-am aşezat pe un scaun în fundul sălii, consumîndu-mi cafeaua cu cheese-cake. Pe un fond de întuneric, uşor atenuat de luminiţa unui aparat, se auzea un glas insinuant, intim, penetrant, care spunea rar şi repetitiv: relax, relax, you are feeling wonderful, terrific. You have complete control over your body and mind. Relax, relax. You'll sleep wonderfully, it will be a deep, deep sleep. A sound confortable sleep, so deep, so confortable... than you dream, you'll only have pleasant dreams, you'll awake allert... relax, relax. Şi vocea se stingea treptat. După un minut, s-a făcut lumină. Am încercat să văd dacă cei aproximativ 30 de participanţi la şedinţa de relaxare colectivă, sînt cumva jenaţi de această manipulare în grup. N-am observat nimic de genul ăsta. Şi-au strîns lucrurile, vorbind între ei şi au plecat. Mi-am amintit de experienţele colective de predeterminare pe categorii alfa, beta, gama din "Brave New World".

11 DOLARI PENTRU ANUL NOU

În ajun de Anul Nou, amicul meu, inginerul, mi-a telefonat dela un mare magazin cu circuit închis, la care el are acces, întrebîndu-mă dacă am nevoie de ceva. L-am rugat să-mi cumpere un fir electric pentru o lampă, şampon şi hîrtie de scris. Cînd a ajuns la mine, mi-a spus să consider cumpărăturile drept cadou de Anul Nou. I-am achitat 11

Plajă în California: lîngă cutremure

dolari. Cadourile lui sînt invariabil jignitoare. Nici unul dintre prietenii mei din București n-ar fi comis o asemenea grosolănie. Nici el, dacă s-ar fi aflat în vechiul lui grup de prieteni.

ROBERT DE LA PARAMOUNT

L-am întrebat pe Robert, francez din Navarra, venit în America, acum 40 de ani, ca operator cinematografic angajat de Paramount, dacă numără în engleză. A rîs. Voyons, am absolvit liceul la Toulouse. Evident, în franceză. Cum visează? A rămas pe gînduri. Pe urmă a spus: Depinde. Dacă îl visez pe fratele meu, visul se derulează în franceză, dacă visez pe cineva de aici, visez în englezește. K. care a debarcat în America, în 1935, nu se simte în nici un fel legat de domeniul german. Limbă, cultură sau amintiri. Îl irită chiar, cînd eu folosesc cîte un cuvînt german, care nu are echivalent exact în engleză: massgebend sau büffeln. I-am spus că nu cred în posibilitatea de a te lepăda de propria ta copilărie, adolescență și primă tinerețe, fără traume psihologice. Sînt încorporate în identitatea fiecăruia dintre noi.

SANCTUARUL DIN LOS ANGELES

Cu K. care vrea să-mi dezvăluie frumusețile L. A.-ului (the hidden gems, zice el). Locul se numește Self-Realization -Lake-Shrine. Un loc cu o firmă atît de polisilabică mi s-a părut, aprioric, inhibant. Nu e departe de ocean, un parc, un lac natural și cîteva cascade. Coline, o vegetație de un colorit și o varietate zăpăcitoare. În fundal, oceanul, în ziua aceia de culoarea oțelului, sub lumina stranie a cerului înnourat. K. identifica specii și subspecii în ceea ce pentru mine era o orgie vegetală și coloristică. Atît despre peisajul natural. Ceea ce s-a construit – sanctuare și statui simbolice pentru ideea unei unificări religioase a omenirii – e un kitsch strident, de genul aceluia, pe vremuri acceptat de expozițiile coloniale, astăzi, cred, atenuat chiar și în asemena expresii ale dorinței de fraternizare universală. O cruce creștină și o statuie a lui Christ deasupra unei cascade. O arcadă indiană – the golden lotus archway – și un sanctuar ca un sarcofag care conține o parte din cenușa lui Gandhi. Steaua lui David, semi-luna, un gift-shop, un debarcader, o lebădă pe lac.

Urcînd și coborînd aleile, intrînd în Court of Religion, privind statuile lui Krishna, am făcut o asociație, la început fortuită, pe urmă, la analiză, oarecum justificată. Mi-am amintit că, în 75, cînd am intrat pentru prima oară în biblioteca Berkeley și am început să scotocesc prin fișele secției de cataloage, am fost izbită de preponderența strivitoare a titlurilor de cărți care reprezintă comentarii – meta și meta-meta-limbaj – în raport cu fișele prezentînd titluri de opere literare, Mi-am amintit că, în caracterizarea alexandrismului, pe care am auzit-o prima oară la cursul lui Vianu, figura disproporția dintre proliferarea actului comentator în detrimentul actului creator. M-am simțit atunci înclinată să modific formula dicotomică a lui Spengler – cultură-civilizație – și să folosesc, cu privire la domeniul literar-artistic, termenii creație-comentariu. În același timp, m-am simțit, cu atracția mea pentru comentarii, "un enfant du siècle". Pe aleile sanctuarului numit Self-Realization, mi-am mai adus aminte că, printre trăsăturile alexandrismului, profesorul amintea de sincretismul filozofic, artistic și religios. Întîlnirea, în limitele imperiului lui Alexandru și mai tîrziu, între elenism, iudaism, mitologia traco-scitică, gîndirea orientală etc. Rezultatele filozofice știute – Plotin, Philo, impregnarea elenismului de mistica orientului apropiat etc. etc. Pe atunci banchetul din "Thais" a lui France mi se părea transparent simbolic pentru o asemenea întîlnire. În parcul de pe Sunset, mi-am spus că, poate, numai în America, o asemenea întîlnire între religioșii și filozofii în viață e realizabilă. Europa, Islamul, Extremul Orient, Orientul Mijlociu. Clișeele "crucibile", "meeting-pot" îmi alimentau impresia, Da, mi-am spus, reactualizînd impresia din Berkeley, America e solul ideal pentru noul alexandrinism: victoria comentariului, sincretismul. Atunci, în 46, după cursul lui Vianu, l-am întrebat pe Papu: care e diferența dintre sincretism și eclectism? Mi-a răspuns: sincretismul presupune fuziune, simbioza, dă un rezultat organic și duce la o nouă sinteză. Eclectismul e o asamblare fortuită de elemente care nu fuzionează. Unitatea nu e niciodată atinsă. Elementele rămîn eteroclite. Nu sînt sigură, după vizitarea sanctuarului Self-Realization, dacă mă aflu în prezența unei expresii a sincretismului religios și filozofic sau a unei manifestări de eclectism.

(va urma)

minimum

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

VICTOR RUSSU

ELVEȚIA ȘI ALTELE...

PRIMA ȘTIRE

Se știe: popoarele fericite n-au istorie. Nici istorii: deseori prima știre a buletinului radio sau televizat este cel de meteorologie. În special către sfîrșitul săptămînii, cînd de cuprinsul său depinde organizarea sacrosantului weekend.

Și în afara știrilor despre starea timpului? Spre edificarea cititorilor am transcris titlul de pe afiș (în Europa această instituție publicistică s-a păstrat) al ziarului elvețian de mare tiraj "Blick", care ar corespunde ziarului "Hadașot" sau chiar "Yediot aharonot". În prima zi: Fergie wieder schwanger – din nou însărcinată. E vorba de soția prințului Andrew. Mazal tov! În ziua următoare: Jäger schist auf Hirsch – Hunde tot. O istorie vînătorească deci – în loc să nimerească cerbul – glontele a ucis cîinele.

Seara, la hotel, am ascultat la tranzistorul meu nedespărțit buletinul de știri la Kol Israel. Și din nou am avut sentimentul că distanța nu e numai de trei ore și jumătate de zbor, ci de ani-lumină.

Austria

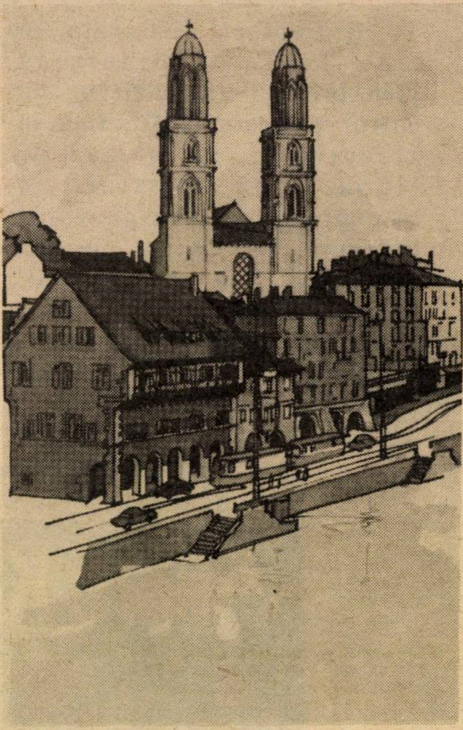

Zürich: liniște și ceasuri

CEASORNICELE ELVEȚIENE

Bogăția naturală a Elveției sînt băncile. Și turismul. Și încă mai ce, deși și atît ar fi prea destul? Firește, ceasornicele. Excelentele, foarte precisele ceasornice elvețiene. La Zürich, o vitrină de pe Bahnhofstrasse e un poem sclipitor și amețitor. O simfonie fantastică: un Rolex e 14.000 de franci, un Pateck Phillippe 17.000 și asta e doar uvertura. Căci partitura continuă cu acorduri pentru cei mai mulți dintre noi inedite – Corum, Chopard, Bregeut, din aur masiv și cu diamante, contra sumei de 37.500 franci, unicatul.

Și precizia elvețiană? Un turist care a ținut să-și procure un exemplar chiar în Țara ceasurilor, a revenit a doua zi la magazinul de unde-l cumpărase. Peste noapte, la hotel, băgase de seamă că fidelitatea ceasului nu e chiar absolută.

– Cu cît spuneți că rămîne în urmă ceasul ce vi l-am vîndut? a ținut să știe grațioasa, surîzătoarea, perfect politicoasa vînzătoare elvețiană.

– Aproape cu un minut. Nu e cine știe ce, dar, oricum, pentru un ceasornic elvețian...

– Aveți perfectă dreptate, i-a replicat, la fel de surîzătoare și de amabilă vînzătoarea, în virtutea principiului sacrosant că clientul are întotdeauna dreptate. Și cu același irezistibil surîs a adăugat: Decît că, știți, dacă soția vă înșeală numai cu unul iar ceasornicul doar cu un singur minut, e poate preferabil să nu-i schimbați: căci e foarte problematic că veți găsi ceva mai bun...

Cine spunea că elvețienii sînt lipsiți de simțul umorului?

1 SEPTEMBRIE ÎN GERMANIA

"Acum 50 de ani a început al doilea război mondial. RĂZBOIUL LUI HITLER". Așa s-a intitulat reportajul-serial al ziarului austriac Kurier. Cam în acelaș spirit și alte ziare și reviste. Războiul lui Hitler. Nu și al lor. Implicit, nici răspunderea. ▷

E drept că dimineaţa, în cele 3 minute dinaintea jurnalului, l-am auzit pe un pastor protestant afirmînd, în alocuţiunea religioasă de rigoare, că creştinii au interpretat necorespunzător îndemnul lui Christ "Să daţi Cezarului ce e al Cezarului". Aceasta, adică, ar fi vina – c-au dat ascultare Cezarului. Dintr-o confuzie de natură teologică. Aceasta ar fi sursa tuturor relelor – Dachau şi Auschwitz, holocaustul, îngrozitorul măcel mondial soldat cu 50 de milioane de vieţi omeneşti.

1 septembrie 1939. 1 septembrie 1989. Aici, la München, Capitala răului, de unde a pornit scînteia funestă ce a dat foc apoi lumii. Cu paşaport israelian, cetăţean liber şi demn al statului evreilor. Aici, la München, faptul acesta curent, îşi recapătă dintr-o dată fantastica, sublima sa dimensiune.

PREŢURILE ÎN ELVEŢIA

Elveţia e o ţară scumpă. În accepţia mercantilă a noţiunii. Un adevăr axiomatic cu care am venit de acasă. La faţa locului, am avut surpriza să constat că, pentru o dată, socoteala de acasă se potriveşte cu cea din tîrg. Cifric, preţurile sînt aproape identice cu cele din Israel. Un litru de benzină e 1,05 franci, la noi 1 şekel. La fel produsele alimentare. Transportul în comun e ceva mai scump.

Preţurile sînt aceleaşi sau foarte apropiate. Doar salariile sînt în medie de trei ori mai ridicate.

25 IULIE 1990

Bregenz e o încîntătoare localitate, nu chiar mică, pe malurile lacului Constanz. Bodensee, în nemţeşte. Ultimul oraş austriac înainte ce expresul de Viena trece pe teritoriul Elveţiei. Dincoace, 10 minute, e Lindau, în Germania.

Bregenz. Centru turistic, iar la sfîrşit de săptămînă punct de atracţie pentru amatorii de ruletă din cele trei ţări limitrofe. La cazinou, se spune, se rostogolesc milioane pe mesele verzi.

În ultimii ani Bregenz şi-a dobîndit o notorietate suplimentară datorită Festspiel-ului, a festivalului muzical internaţional. Anul acesta, pe scena amenajată pe malul lacului, opera din Viena, în colaborare cu ansamblul de balet din Sofia a reprezentat "Olandezul zburător" de Richard Wagner. Acum seria spectacolelor s-a încheiat, dar a şi început vînzarea biletelor (preţurile variază între 150 şi 50 de dolari) pentru stagiunea viitoare. Care va avea loc în iulie-august. Şi publicul cumpără de pe acum bilete pentru seara zilei de 25 iulie 1990 ş.a.m.d.

Publicul acesta fericit, care trăieşte într-o lume ordonată, sigură, scutită de zguduiri prea mari, care-i dau sentimentul acesta că exact peste un an va fi dispus şi disponibil să asiste, în decorul feeric de pe malul lacului Bodensee, la reprezentaţia operei "Olandezul zburător" de Richard Wagner.

PROBLEMA GREA A REFUGIAŢILOR

...ei da, pentru cîteva seri ordinea lucrurilor a fost inversată şi locul buletinului meteorologic, la televiziunea vest-germană a fost acaparat de ştirile despre exodul refugiaţilor est-germani de la Budapesta.

Exod e poate prea mult spus: era vorba de 13.000 de est-germani. Atmosfera era însă dramatică, încărcată de incertitudini, tensiune, aşteptare. Trimişii speciali relatau patetic de la Budapesta. Iar alţii, din Bavaria, primul punct de recepţie, înfăţişau pregătirile de clitare. Le-am urmărit cu mirată nedumerire pe ecranul televizorului branşat pe ZDF: dormitoare comune în săli de internate dezafectate şi – mai ales – tabere de corturi. Sub cerul liber. Care, în septembrie e încărcat de nori, aducători de ploi reci care te pătrund pînă în măduva oaselor. Priveam, şi-mi venea greu să înţeleg: aşa îşi primeşte a treia putere economico-financiară a lumii refugiaţii? Nu milioane, nu sute de mii, ci abia ceva mai mult de zece mii.

Şi, inevitabil, m-am gîndit la modul cum s-a făcut şi se face clitarea olimilor de către micul nostru Israel. Nu, nu e perfecţiunea pe pămînt. Dar nici nu-s corturi sub cerul plumburiu al toamnei.

DE CE VADUZ?

De ce Vaduz, capitala statului-confeti Liechtenstein? La această întrebare se poate, fireşte, răspunde cu o întrebare: de ce nu? Se poate, apoi, invoca argumentul distanţei. Amplasat în centrul Europei, Liechtenstein este o invitaţie perpetuă, din toate direcţiile: 45 km de Bregenz, 100 de Zürich, 200 de München ş.a.m.d. Şi mai e atracţia fascinantă a Vaduzului, ca centru al atîtor şi atîtor societăţi care există doar prin cutia lor poştală şi prin care tranzitează averi fabuloase.

Prospectele turistice prezintă acest stat-liliput ca una din cele mai pitoreşti regiuni din Europa. Şi nu exagerează. Nu mai reţin, 30.000 e numărul locuitorilor capitalei sau al întregului stat. În orice caz, în perioada sezonului, numărul turiştilor e de cîteva zeci de ori mai mare decît al localnicilor. Şi totul e luminos, exuberant, o revărsare de prosperitate, poftă de viaţă, bucurie de a trăi.

Turismul nu e însă totul. În oraş există unităţi industriale de înaltă tehnicitate, printre care utilaj şi echipament tehnico-medical. Anul trecut, de exemplu, Vaduzul a produs 50 milioane de proteze dentare. Informaţia respectivă m-a făcut să vibrez printr-o asociaţie de idei. Nu de mult, dentistul meu mi-a povestit că prin anii 50, la Bucureşti, a avut pacient pe cineva ieşit din închisoare, unde torţionarii îi scoseseră toţi dinţii din gură. Asta la anchetă. După proces şi condamnare, omul a fost pus să lucreze în atelier, la strung. Şi acolo, dintr-o bucată de tablă, şi-a confecţionat el însuşi un soi de proteză!

ophir tours

SALA CEA MAI MARE ŞI SOMPTUOASĂ
DIN ORAŞ PENTRU FESTIVITĂŢI

BRITH
BARMITZVA
NUNTI
IOM ULEDET
ETC.

nou!

SALOANELE
HAPNINA

NATANIA – TEL. 053-337485
ZONA VECHE INDUSTRIALĂ – STR. PINKAS

COMENZILE SE PRIMESC NUMAI LA
BIROUL SALONULUI

• MENU FOARTE VARIAT •
• SERVICI IREPROŞABIL
• ÎNDRUMĂRI COMPETENTE
• SE POT ORGANIZA FESTIVITĂŢI SPECIALE
• CUNUNIA SE POATE OFICIA SUB CERUL LIBER
• FESTIVITĂŢILE SE DESFĂŞOARĂ FĂRĂ DURATĂ LIMITATĂ

CASER •

POFTIŢI, VIZITAŢI-NE SPRE CONVINGERE

SUB DIRECŢIA UNOR SPECIALIŞTI DE ÎNCREDERE

PARKING FOARTE ÎNCĂPĂTOR

În cei peste 37 ani de apariţie

אדוורול

Adevărul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

JOSEF N. RUDEL

MONTREAL:

Știți ce înseamnă cuvîntul CANADA?

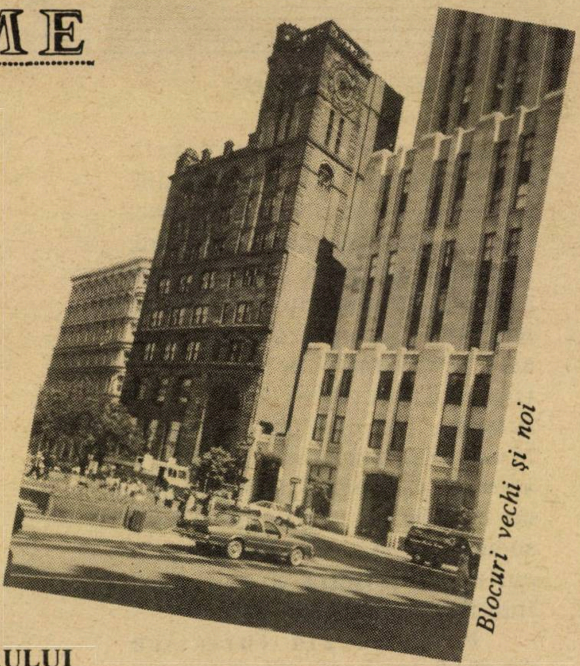

Blocuri vechi și noi

Cine știe cum s-ar fi numit jumătatea nordică a Lumii Noi, dacă indienii n-ar fi întrebuințat, pentru "așezare omenească", cuvîntul "canada". Pentru orice fel de așezare! Transpus pe meleagurile noastre, am avea ca echivalent, o "canadă Kiriat Gat", o "canadă Hulon" sau o "canadă Roș Haain". Descoperitorilor francezi le-a plăcut, pe semne, sonoritatea cuvîntului cu cei trei "a", dovadă că l-au înscris pe hartă, de-a curmezișul unui teritoriu de aproape zece milioane de km pătrați, întinzîndu-se de la granița cu SUA pînă la Polul Nord.

Dar Montreal? Cum și-a dobîndit numele marea metropolă canadiană? Cel ce a botezat-o așa a fost vestitul călător francez Jacques Cartier. Prin 1535, după traversarea Atlanticului, navigînd pe apele fluviului denumit – tot de el – Saint Laurent și ajungînd la confluența acestuia cu rîul Ottawa, a zărit un deal împădurit, înălțîndu-se decorativ între cele două mari ape curgătoare. Ca supus credincios al Majestății Sale Francisc I. Cartier a botezat dealul Mont Royal. Orașul construit ulterior pe pantele lui a păstrat numele într-o formă ușor modificată.

STRĂMOȘUL BIJUTIERULUI DE LA PARIS?

Cartier, poreclit "corsarul vesel" a fost de trei ori în Canada. Ultima sa expediție, din anul 1541, n-a adus nimic nou, dar la întoarcerea în Franța i s-a făcut o primire triumfală. De fapt, nu lui, ci încărcăturii vaselor sale, blănuri scumpe de castor, sturioni și untură de balenă. Aceste mărfuri au atras mase de francezi spre nordul continentului american, numit "Noua Franță", unde s-au simțit de îndată ca la mama acasă.

Un pasaj din biografia lui Cartier, în care se afirmă că ar fi împărțit indienilor cruciulițe de aramă, ne-a pus pe gînduri. Oare n-a fost vajnicul pirat "vesel" unul dintre strămoșii celebrului bijutier parizian cu același nume? Pînă acum n-am izbutit să descoperim vreo sursă, care să confirme sau să infirme această presupunere.

MONTREAL – UN PARIS TRANSOCEANIC

Înainte de a porni în marea expediție, ne-am consultat cu cîțiva prieteni specialiști în materie. Unul dintre ei, care-și petrece cel puțin șase luni pe an în cele trei Americi, e un pasionat al New York-ului. "Ce-ți trebuie Canada, ce-ți trebuie Hawai?" ne-a întrebat. "Canada e un fel de Europă transferată în Emisfera nordică, iar Hawai... vax! Du-te la Natania, roag-o pe nevastă-ta să-ți pună o cunună de flori în jurul gîtului, și ești la Honolulu. New York-ul e altceva! Este adevărata A.. me.. ri..că! E șampanie într-o cupă de cristal colorat, e ziuă în plină noapte, e... A, da! Să nu uiți să intri la un "delicatesen" și să ceri *"a rye bread sandwich with rumanian pastrami"*.

Ceea ce am făcut îndată după aruncarea ancorei la hotelul new-yorkez "Dorset" din strada 54. Am intrat într-o "Alimentară" americană unde am primit, în schimbul dolarilor mei, două felioare subțiri de pîine de secară unse cu maioneză, constituind de fapt ambalajul pentru vreun sfert de kil de pastramă caldă, tăiată feliuțe subțiri. Delicios! New-York-ul e într-adevăr un oraș formidabil. Dar să rămînem pînă una alta la Montreal. ▷

★

REDUCERE PENTRU "BONJURIŞTI"

Spre deosebire de prietenul nostru sofisticat, nouă ne place Europa. Iată de ce am decis să includem în itinerarul nostru cîteva oraşe canadiene. Primul, *Montréalul*, pe al cărui aeroport (mic şi simpatic, cu nume de prună – Mirabelle) am aterizat, este o metropolă în adevăratul sens al cuvîntului. Port la marele fluviu Saint Laurent, centru industrial şi comercial (EXPO 67), cultural şi sportiv (Olimpiada 1976), Montréalul adăposteşte, după Paris, cea mai numeroasă populaţie francofonă din lume. Şi desigur, cea mai anglofobă!

Firmele magazinelor, instituţiilor, străzilor, sînt scrise în franceză şi, în rare cazuri, în cele două limbi oficiale.

O dugheană de suveniruri de lîngă bazilica Notre Dame. Intrăm cu un "bon jour, monsieur" răsunător şi întrebăm preţul unui film Kodak. "Opt dolari, ne informează patronul şi adaugă: "pentru vorbitorii de franceză, preţul e de numai cinci dolari!" Merçi, monsieur le canadien!

Cu filmul cel nou fotografiem bazilica cu cele două turnuri pătrate (à la Notre Dame de Paris – 1163) construită în anul 1829. Vitraliile albastre sînt superbe ca şi unul din altare, sculptat în lemn. O altă biserică, Oratoriul St. Joseph, de pe dealul Mont Royal, e un loc de pelerinaj (2 milioane de vizitatori pe an). Invalizii şi cei ce suferă de tot soiul de maladii, se tîrăsc în genunchi pînă la sanctuar, în speranţa unei vindecări miraculoase. Construcţia seamănă foarte bine cu capela Sacre Coeur din Montmartre, deşi nu e albă.

UNDE-S SEMAFOARELE? ŞI UNDE-S GARDURILE?

În drum spre centru – Place Ville Marie, spre oraşul vechi – Place Jaques Cartier, sau spre Parcul Olimpic, te minunezi de desfăşurarea ca pe roate a traficului urban. Şoselele de acces au numeroase benzi de circulaţie, cu pasaje subterane şi aeriene, cele din urmă numărînd 5, 6 şi mai multe poduri suprapuse. Maşinile trec în viteză sub tine, deasupra ta, în stînga şi în dreapta, fără oprire la semafoarele... care nu există. Iată că şi perfecţiunea te poate zăpăci.

Atmosfera din cartierele de locuit te calmează. Aici domneşte liniştea rurală, subliniată de trilurile păsărelelor şi de zumzetul de albină al maşinilor de tuns iarba. Sutele de hectare de zone verzi, de grădină şi de parcuri purifică aerul, îl îmbălsămează. Canadienii lucrează în blocuri şi în zgîrie-nori, dar preferă să nu locuiască în ele. Stau în căsuţe mici, de 1 – 2 etaje, din cărămidă roşie sau lemn vopsit în negru, într-un contrast agreabil cu ferestrele albe. Culoarea roşie e preferată şi atotprezentă; dacă zidurile sînt iniţial cenuşii, roşul se aplică cu bidineaua. Scăriţe de fier duc spre uşile de intrare, aflate la capătul unor balconaşe.

Stilul este acelaşi, atît în cartierele muncitoreşti, cît şi în cele de lux. Doar că în zonele industriale, casele se înşiră monoton, fără spaţii între ele, deosebindu-se prin numărul înscris lîngă uşă, prin aspectul mai mult sau mai puţin îngrijit şi... prin culoarea cămăşilor întinse la uscat. Alt factor comun: nici o casă, dar nici una, nu are flori la ferestre.

În cartierul de bogătaşi Westmount, construcţiile sînt mai mari, mai solide, cu o vădită preocupare estetică: elemente decorative, mici statui pe peluzele de iarbă, straturi de flori şi pomi. Garduri nu există. O dovadă a firii primitoare a canadienilor? N-am avut ocazia s-o verificăm.

Stadionul olimpic

DOWNTOWN (SE PRONUNŢĂ "DAUNTAUN")

"Downtown" nu este, cum cred unii, oraşul subteran, ci "oraşul de jos", adică centrul. Cel al Montrealului posedă, în ciuda aerului parizian, blocuri-turn provocatoare de cefe ţepene ca oraşele mari din Statele Unite.

În Place Ville Marie, zgîrie-norii mai mult sau mai puţin excentrici sînt îmbrăcaţi de sus pînă jos, în sticlă roz, verde, bleu, maro sau neagră, de fapt ferestre prin care nu poţi privi decît din interior spre exterior. Afară, în ele se oglindesc cerul, norii şi blocurile vecine.

Uriaşul zar al "Băncii canadiene", un model de estetieă ▷

a timpurilor moderne, cu imensul hol de o eleganţă sobră, adăposteşte şi una dintre intrările în "oraşul subteran". Acesta, un labirint cu sute de magazine de lux, cu restaurante şi săli de spectacol, atrage mii de vizitatori. În decurs de o oră, poţi cheltui aici uşor întregul tău buget destinat expediţiei americane. Recomandabil ca la intrare să-ţi pui de-o parte suma necesară achiziţionării unui bilet de metro, a cărui staţie se află cu un nivel mai jos.

Urci pe una din scările rulante şi ieşi în Rue Sainte Catherine, un fel de Oxford Street londonez sau Lipscani bucureştean, dar fără chilipiruri. Canada e scumpă, chiar în magazinele ieftine.

DE LA "MONTMARTRE" LA "BIG O"

Rue Jacques Cartier e un Montmartre în miniatură, cu restaurante exotice, baruri cosmopolite şi cu presupuse galerii de artă... ganguri ocupate de pictori, desenatori, caricaturişti şi fotografi. Cei din urmă îţi fabrică, à la minut, cu ajutorul unui aparat de proiecţie, o poză în care apari în chip de scafandru pe fundul mării sau de explorator atacat de indieni în inima junglei. Atmosfera e caracteristică pentru cartierele de amuzament din lumea întreagă: pe jos resturi de mîncare, ambalaje şi sticle goale, pe sus muzică rock şi răgete de beţiv pe un fond de vacarm general. Publicul este cît se poate de multicolor: negri, galbeni, albi plus punkişti tărcaţi şi... israelieni decenţi, în pantaloni cu dungă şi cămaşă, vorbind româneşte.

A doua zi, dimineaţa, lumina orbitoare te îndeamnă să porneşti în noi expediţii, în zone mai puţin urbane. Cartierul Parcului Olimpic cuprinde bulevarde largi, mărginite de pomi, clădiri monumentale şi multe grădini publice. Turnul înclinat, supranumit "Big O" e o construcţie bizară, dar forma lui de macara îndoită nu e o simplă fantezie. În interior se află mecanismul care ridică vara cupola uriaşului stadion sportiv, de 60.000 de locuri. Satul olimpic, care a găzduit în '76 sportivii întregului glob pămîntesc, a fost transformat în cartier de locuit pentru vîrstnici, care trăiesc aici confortabil, în limita bugetului lor.

Grădina botanică a Montrealului se întinde pe o suprafaţă de 73 ha, fiind a treia ca mărime după Londra şi Berlin. Nu numai cele 26.000 de specii de flori constituie marea atracţie, nu numai colecţia de orhidee şi diferitele expoziţii permanente, ci şi clădirea în formă de sferă a serei principale.

Fără îndoială că Montrealul mai posedă numeroase alte obiective turistice, muzee, biserici, universitatea, locuri istorice şi capodopere ale arhitecturii moderne, dar despre toate acestea vă puteţi documenta cu ajutorul unui ghid turistic.

CEI MAI BOGAŢI MILIONARI

Ceea ce nu veţi găsi în ghidurile "Michelin", în "Former's" sau în "Fodor's", sînt informaţii despre coreligionarii noştri domiciliaţi în Canada.

Evreii de aici sînt de două categorii: imigranţii şi iordimii. Nu există nici o legătură între ei, s-ar putea spune chiar din contra. Prima categorie, dacă n-o detestă pe cea de a doua, în orice caz se fereşte de ea. Imigranţi, 80.000 la Montréal şi 300.000 în toată Canada, s-au aşezat pe Noul Continent în perioadele celor două războaie mondiale. Sînt străzi în care majoritatea magazinelor poartă firme evreieşti, cu inscripţia "Caşer", cu Maghen David, menoră şi cu alte simboluri iudaice.

Spitalul evreiesc, un complex de clădiri impozante e excelent utilat, iar sediul Comunităţii, un bloc ultramodern din sticlă de culoare închisă. În imediata lui apropiere, se află Casa de bătrîni ai membrilor Comunităţii mozaice, cu ziduri din cărămidă roşie, tradiţional... victoriană.

Canadienii, care plătesc impozite mari, beneficiază de drepturi sociale la care un biet ramatganez nici nu îndrăzneşte să viseze: învăţămînt complet gratuit, pensii de bătrîneţe din care se poate trăi, asistenţă medicală, inclusiv proteze dentare, ş.a.m.d. Canadienii evrei suportă în plus întreţinerea propriilor instituţii de învăţămînt, de cult, de sănătate ca şi operele de binefacere. Se afirmă că au de unde şi că le mai rămîne de o pereche de găini grase pentru şabat.

Antisemitism? Aşa, un pic..., mărturiseşte ghidul local, evreu născut în Canada... dar mai mult din invidie!

Normal, de vreme ce statisticile neoficiale susţin că coreligionarii noştri canadieni se numără printre cei mai bogaţi milionari din lume!

În curînd,

MOSHE OLIER

"COINCIDENŢE"
o Nuvele o

Un volum de ficţiune şi adevăr, cartea unui pedagog şi psiholog

COREEA DE NORD

MARELE CONDUCĂTOR

SOARELE NAȚIUNII

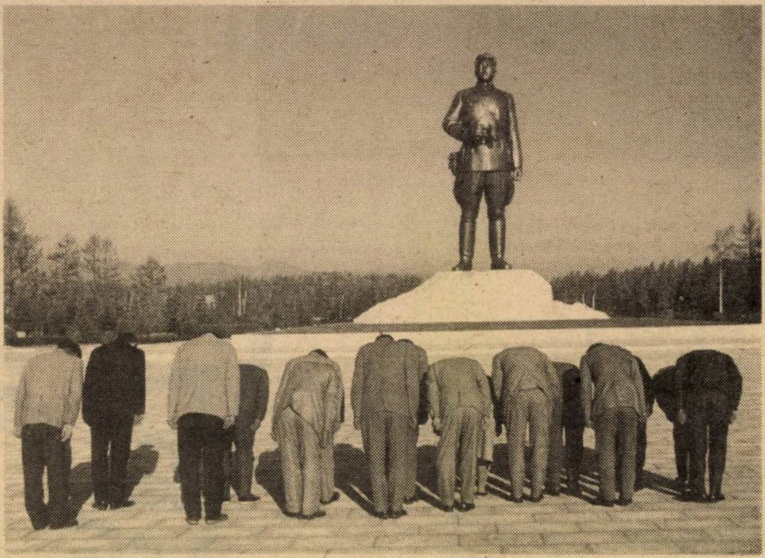

Cine deține primul loc pe scara Richter a paranoiei politice? Coreea de Nord?

Puținii vizitatori din afară descriu realitatea halucinantă care a devenit un mod de viață permanent în această țară.

...O piramidă de beton gri, înaltă de 342 metri domină orașul-capitală Phenian. În vîrf, o gigantică statuie din bronz aurit a lui Kim Il Sung – "soarele națiunii". Pe străzi n-ai să întîlnești bărbat sau femeie fără insigna Marelui Conducător la butonieră. Vehicule prevăzute cu megafoane cutreieră zi și noapte orașul, difuzînd imnuri de slavă și jurăminte de veșnică și oarbă ascultare.

Cultul lui Kim Il-Sung este o mixtură de confucianism medieval și totalitarism modern de tip stalinist. El se extinde asupra strămoșilor Marelui Conducător, a primei sale soții și a fiului său, "conducătorul iubit", Kim Jong Il (47 de ani), succesorul desemnat.

Spălarea creierelor este totală. De la vîrsta de doi ani copiii sînt învățați în creșe să îngîne laude "Părintelui neamului". Elevii vin încolonați la școală, intonînd pe străzi cîntecul mareșalului Kim Il Sung. Megafoane instalate la toate răspîntiile îi urează necontenit *mansei* – viață lungă. În fiecare locuință există difuzor, care transmite imnuri de slavă și directive ale Marelui Conducător.

Librăriile au spre vînzare exclusiv scrierile Marelui Conducător – 1100 pînă la această oră și cele ale fiului – Conducătorul iubit, 400 la număr.

Cam așa e viața în Coreea de Nord. Și parcă ne-amintește de ceva... de mai prin Europa.

D. B.

Liviu PENEA

Inteligența e dată omului pentru a se îndoi ?

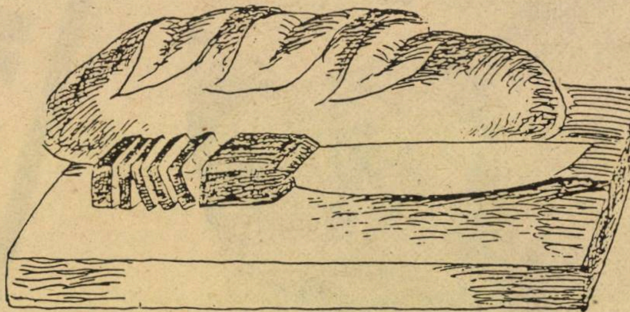

Mihai Stănescu
Rire en Roumanie
(Ed. Barrault)

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitați să țineți minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpărați, citiți

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ȘI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaționale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioșcuri la prețul 3,50 șekeli

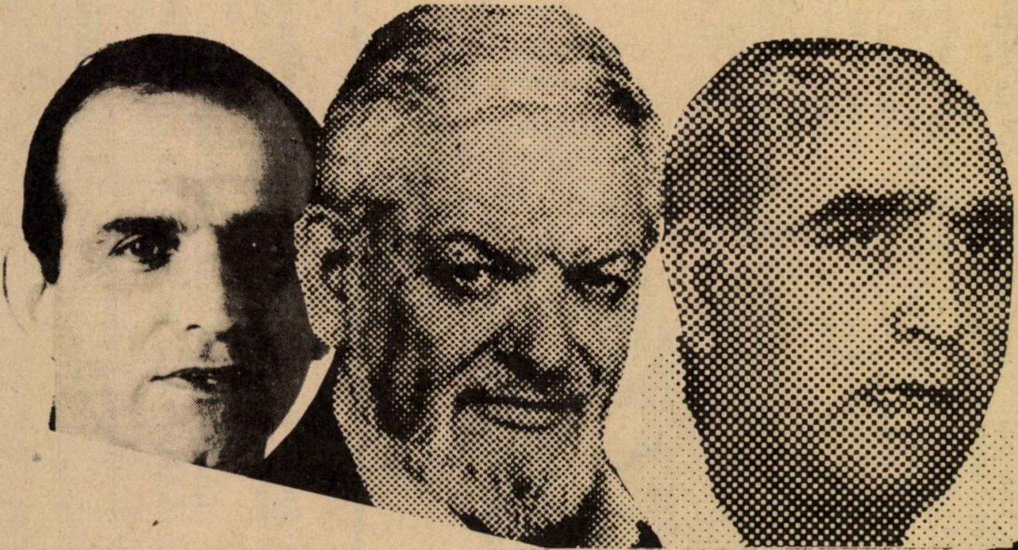

ȘAMAI + MAPAM + RATZ = PARALIZIA HISTADRUTULUI !

COALIȚIA NESFÎNTĂ RISCĂ ...SLĂBEASCĂ ȘI SĂ ...HISTADRUTUL !

ȘAMAI – POATE... SĂ DĂRÎME. EL A PROPUS DEJA SĂ SE VÎNDĂ CU HISTADRUTUL LA BURSĂ. CINE E EL? CE-A FĂCUT EL? EL NU E VINOVAT. N-A FĂCUT NIMIC!

MAPAM – VECHIUL ASOCIAT. IA POZE "NOI". DACĂ EL NU ESTE RESPONSABIL DE TRECUTUL LUI, CUM NE PUTEM BAZA PE EL ÎN VIITOR? RISIPIREA SLĂBEȘTE MIȘCAREA MUNCII ȘI ÎNTĂREȘTE DUȘMANUL. ...CINE ESTE DUȘMANUL?

...NIA, A ÎNJURA NU ...UNE RATZ?

SĂ ... PARALIZEZE ...

GINDEȘTE-TE PE CINE IL VA INTĂRI VOTUL TĂU !!!!

RATZ – A ȚIPA, ...
ȚINE LOC DE PROGRAM.

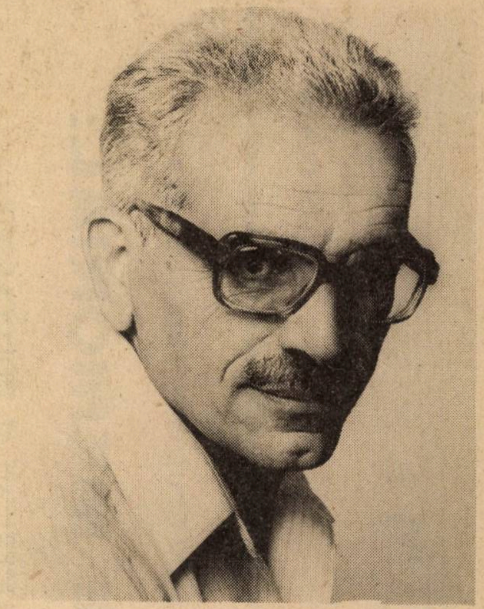

VOTAȚI

MUNCA REPREZINTĂ SECURITATEA TA

אמת

העבודה הביטחון שלך

מפלגת העבודה, ל"ע, אגוד העובדים הליברלים ובלתי מפלגתיים

PARTIDUL MUNCII, LIBERALII INDEPENDENȚI, ORGANIZAȚIA LUCRĂTORILOR LIBERÁLI ȘI CEI FĂRĂ DE PARTID

WASHINGTON:

SORIN CUNEA

ÎN U.S.A. A ÎNCEPUT CONSTRUCŢIA UNUI

MARE MEMORIAL:

MUZEUL AMERICAN AL HOLOCAUSTULUI

Ideea a pornit de la fostul preşedinte american Jimmy Carter. În 1979, el a numit o comisie menită să facă recomandări pentru ridicarea unui memorial al Holocaustului în capitala americană. Preşedintele comisiei a fost numit scriitorul de origine română Elie Wiesel, laureat al premiului Nobel pentru pace, supravieţuitor al Holocaustului.

Construcţia a început la 2 august anul acesta, memorialul urmînd să fie cel mai mare muzeu din lume dedicat victimelor nazismului. Cînd construcţia va fi gata – în 1992 – se estimează că Muzeul Memorial al Holocaustului va fi vizitat de circa un milion de oameni pe an. În afara unei expoziţii permanente, clădirea va adăposti o mare bibliotecă cuprinzînd lucrări în temă, săli de lectură, un teatru, un centru de cercetări şi o arhivă complet computerizată. Documentele vor cuprinde o largă perioadă, de la venirea lui Hitler la putere pînă la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial.

PROCURAREA FONDURILOR

În anul 1980, Congresul Statelor Unite şi-a dat aprobarea construirii acestui important centru permiţînd strîngerea de fonduri din donaţii publice şi particulare. Guvernul american a donat terenul pe care se construieşte clădirea, fondurile pentru construcţie urmînd – cum spuneam – să provină din donaţii. În acest sens s-a pornit o campanie pentru strîngerea celor 147 milioane de dolari necesari construcţiei şi înzestrării centrului.

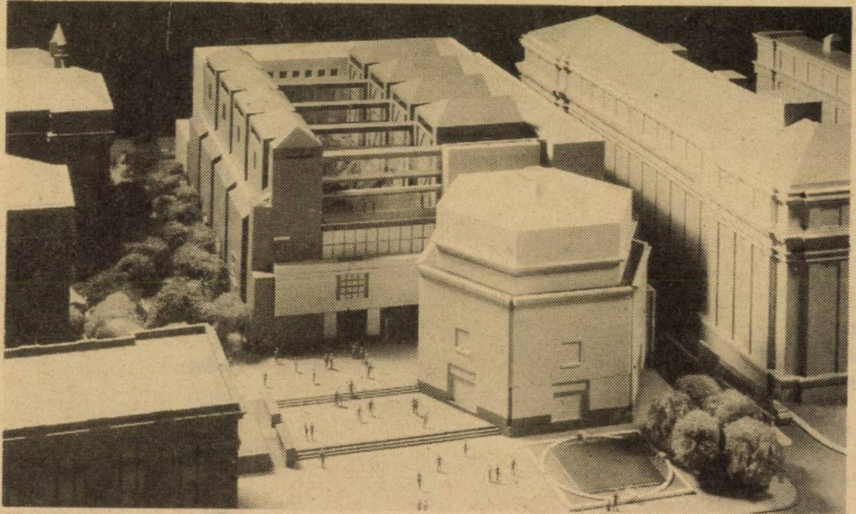

Macheta muzeului: cer şi punţi

Proiectul aparţine arhitectului newyorkez James Freed care a fugit împreună cu familia din Germania în 1939 de urgia nazistă. Proiectantul a declarat presei că această lucrare este cea mai mare şi cea mai importantă din cariera sa. Comitetul însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestui proiect l-a rugat pe arhitect să conceapă o clădire "de o frumuseţe simbolică şi artistică, o creaţie care să impresioneze vizual şi emoţional în concordanţă cu natura solemnă a Holocaustului". Clădirea de cinci etaje, din calcar şi cărămidă aparentă, a fost gîndită să se armonizeze cu construcţiile înconjurătoare, dar şi în contrast cu faţetele optimiste ale celorlalte muzee ale capitalei americane, dedicate diverselor activităţi umane.

CE LIBER ERA CERUL!

Este clar că muzeul este construit pe un motiv foarte specific. Supravieţuitorii cumplitei tragedii din timpul celui de-al doilea război mondial sînt de părere că numai cerul era liber, aşa că vizitatorii viitorului muzeu vor încerca tocmai acest sentiment, al libertăţii cerului care se va degaja printr-un atrium deschis.

În timpul celui de-al doilea război mondial în ghetoul de la Varşovia şi în alte părţi au fost construite punţi menite să nu permită trecerea evreilor pe aceleaşi străzi pe care circulau arienii. Vizitatorii viitorului muzeu vor avea posibilitatea să treacă peste asemenea punţi chiar de la intrare. ▷

UN VAGON DE CALE FERATĂ

Intrarea în muzeu, "Sala martorilor", va fi un imens luminator cu turnuri abstracte simbolizînd turnurile de pază din diferitele lagăre ale morții organizate de naziști. Inclus în colecția permanentă a memorialului va fi "Zidul amintirilor" închinat memoriei celor un milion și jumătate de copii evrei uciși de naziști. El va fi ridicat din circa 6000 de plăci de faianță pictate de elevi americani. După o lecție despre Holocaust, copiii vor fi puși să picteze aceste plăci, să-și exprime, cu alte cuvinte, impresiile.

În colecția permanentă va fi inclus un vagon de cale ferată de pe vremea naziștilor, donat de guvernul polonez. Vagonul de marfă a fost folosit la transportul evreilor în lagărul morții de la Treblinka, în Polonia. Un acord pentru schimbul unor materiale de pe vremea naziștilor a fost semnat în august 1987 de către comisia centrală pentru investigarea crimelor de război naziste în Polonia și consiliul Holocaust.

CORDONUL ALBASTRU

Cînd Ruth Krautwirth Meyerowitz avea 13 ani a fost deportată la Auschwitz – Birkenau. Recent ea a donat viitorului muzeu al Holocaustului un cordon de ștofă albastru, găsit în apropierea crematoriului. Doamna Meyerowitz își amintește: "Într-o zi, foarte de dimineață, am găsit acest cordon care aparținea probabil unui copil. L-am folosit punîndu-l peste uniforma pe care o purtam în lagărul morții".

Doamna Meyerowitz s-a născut la Frankfurt, în Germania. La 19 aprilie 1943 ea a fost deportată împreună cu părinții și un frate. După repartiție a rămas împreună numai cu mama. Ceea ce a făcu era împotriva legilor lagărulu. Nu avea voie să poarte altceva decît ceea ce dictau regulamentele. Și totuși, luîndu-și acest risc, a păstrat cordonul care va figura în colecția permanentă a memorialului de la Washington Și conducerea muzeului fac apel la oamenii de bine s doneze documente sau obiect care amintesc de Holocaust.

Dați pentru O.E.P.

PROFESOR

SHARON

BAT YAM

SUFERIȚI DE DURERI DE CAP, COLOANĂ VERTEBRALĂ, ARTICULAȚII, SCIATICĂ SAU REUMATISM MUSCULAR ȘI OSOS?
NU FIȚI ÎNGRIJORAȚI!

PROBLEMA ESTE REZOLVABILĂ PRIN METODA

PARAMEDICAL

TERAPIE

ADRESAȚI-VĂ CU TOATĂ ÎNCREDEREA PROFESORULUI

SHARON

CARE ARE O ÎNDELUNGATĂ PRACTICĂ ÎN ȚARĂ ȘI ÎN STRĂINĂTATE

SE VORBEȘTE ȘI ROMÂNEȘTE

BAT YAM, STR. DANIEL RAZIEL NR.6, ET. III (LIFT), AP. 40

TEL. 03/5512699 (ORELE 7 – 9 ȘI 13 – 16)
SAU
03/589695 (ORELE 17 – 22)

RADU KAROL

CANNES:

A DOUA FAȚĂ A Coastei de Azur

TREI FETE, ȘAPTE BĂIEȚI ȘI UN CÎINE

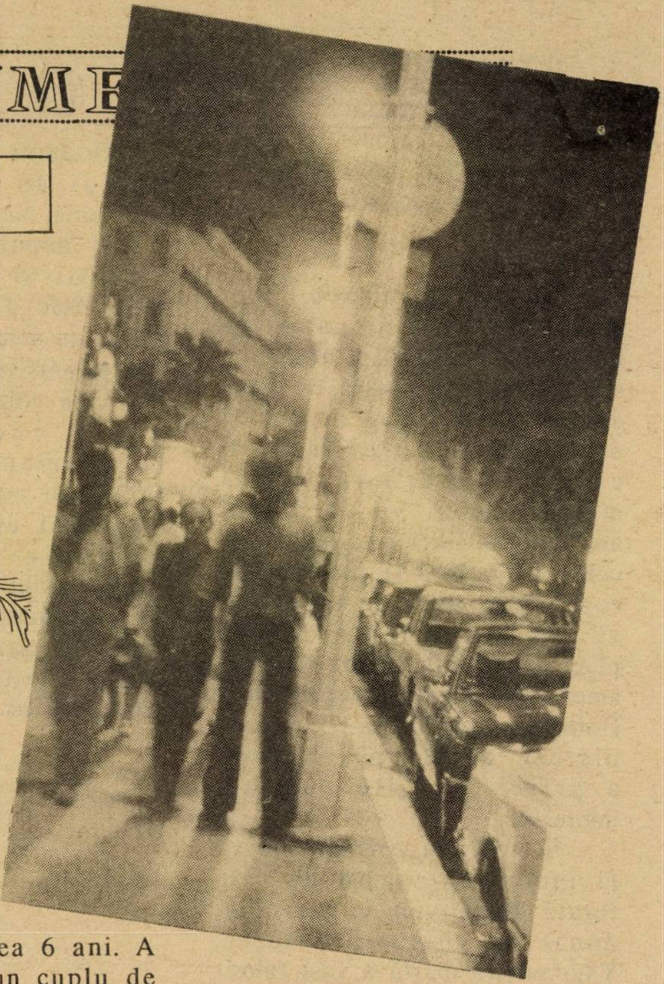

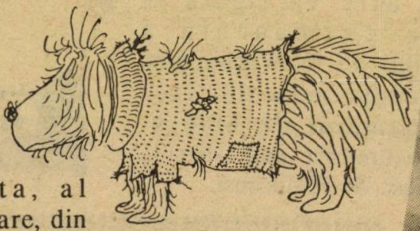

La ceasul acesta, al nostalgiilor cu vară și soare, din filele de însemnări și amintirile unei vacanțe în care nu am părăsit malurile Mediteranei, dar în părți mai apusene, din încîlcirea babilonică a unei Coaste de Azur unde pînă și înghesuiala, gălăgia și higiena nu tocmai ideală a plajelor telaviviene pare un Paradis, se desprinde pregnantă, obsedantă aproape, imaginea a trei fete, șapte băieți și... un cîine. I-am întîlnit ziua, dormind pe plajă. Noaptea? Noaptea fură, fac diverse traficuri, mai mult sau mai puțin mărunte, se prostituează. Nici măcar nu sînt o excepție, un "caz". Sînt doar una dintre bandele nenumărate de adolescenți, coborîte din toate colțurile către Cannes, în speranța de a smulge puțin soare. Cît despre modul de supraviețuire...

Jean O.: "Aici simți mirosul banilor. Și bogaților puțin le pasă că-i jumulești; sînt asigurați". Are 18 ani și se privește mereu în orice oglindă întîlnită în cale, repetînd: "Nu am ce zice, nu-s rău făcut!". Cînd nu fură, tapează, nu se prostituează. "În septembrie, am să mă întorc la părinții mei". J. O. și-a văzut părinții adevărați murind în incendiul locuinței, în România, cînd avea 6 ani. A fost adoptat de un cuplu de francezi. "Au trei copii ai lor și trei adoptați. E bine. Și eu am intenția să adoptez cîțiva copii mai tîrziu". Telefonează părinților săi în fiecare săptămînă și o dată, după o conversație cu mama lui, s-a îmbătat într-așa un hal încît urla, tăvălindu-se pe peluza Croisettei: "Iubire! Vreau iubire!". Prietenii său au trebuit să-l tîrască și să-l arunce în apă, căci începuse să povestească toate traficurile lor de noapte.

Totul se petrece noaptea. Dimineața dorm pe plajă, strînși unul în altul. Cînd se trezesc, observă adesea că vreun obiect le-a dispărut: sînt și alte bande pe Coastă și se fură între ele. De unde, interminabile ședințe de acuzare reciproce, care se termină cu încăierări. "Nu înțeleg; cînd ești un rahat, trebuie să te întrajutorezi" decretează Djamel. Toată lumea este de acord, dar cînd o să înapoieze el, Djamel, radioul pe care l-a șterpelit Tinei? Cineva i l-a șterpelit pe al lui, e normal ca el să-l ia pe al altuia; nu ajunge să-și imagineze, cu toată buna-voința, că ar exista și un alt fel de a gîndi. Admite, totuși, "că ar trebuia recuperat de la cineva care nu-i din bandă". "Are dreptate" aprobă, grav , ceilalți, dar a doua zi dimineață Dom, care face trotuarul pe La Courneuve, se trezește furibund: cineva i-a subtilizat lentilele de contact. Și le scoate să doarmă și le pune întotdeauna într-un buzunar al rucksacului. "Ești, deci, miop?" Mai rău decît asta: își are iar ochii lui negri. "Trebuie înțeles. Un negru cu ochi albaștri e rar" comentează Jeff, țiganul. "Lentile de 2000 de biștari! I-am subtilizat unei tanti americane" urlă Dom. "Micul Beirut le-a luat" decretează Jo, una dintre fete. Dom e gata să plîngă. "Du-te și ▷

sparge-i capul" sugerează J. O. "Eşti nebun! Ăla e vicios!" "Eşti un adevărat Gandhi, pe cuvîntul meu!"

Micul Beirut e un libanez de 14 ani, în vacanţă la Cannes cu părinţii. Se tîrăşte cu banda "pentru că are nevoie de pericol; la ei asta e nebunia". Pentru furtul prin smulgerea genţilor din goana scuterului, este îndrăzneţ şi rapid, în ciuda braţului drept pe care i l-a smuls o bombă. "E completamente crud" spun despre el toţi. Le cam face frică.

Fiecare în bandă îşi are rolul lui. Principial, fetele se ocupă de hrană şi aprovizionare. "Dacă fetele nu ar fi aici, am crăpa". Jo are 28 de ani, dar pare de 20; are un copil la Casa de copii. A coborît pe Coastă să facă pe vînzătoarea, plătită cu 3000 de franci la negru. Dormea în parcuri şi aşa a cunoscut banda. Şi-a lăsat slujba; face mai mult subtilizînd în supermarketuri lenjerie împreună cu Băieţica şi Tina, lenjerie cedată în aceeaşi zi unor cumpărători care o trec în Tunisia. Aceşti intermediari îşi fac turul în fiecare zi la ora 10; cumpără de la micii pungaşi toată recolta nopţii: aparate foto, walkman, bijuterii; unul e specialist în aur, celălalt în hîrtii de identitate, al treilea în ce se nimereşte. Preţurile sînt derizorii: Jeff obţine 800 franci pentru un scuter care costă 8000 franci, Tina 300 pentru un lanţ în aur, marcat Cartier. Exemple de tarif: 150 franci pentru un walkman, 200 pentru un Canon cu zum; 600 pentru un Rollex de aur. Se repetă legenda lui Momo care a şters-o direct la Amsterdam cu cei 15000 franci dobîndiţi pe un Mercedes 190 E (pentru a înţelege exact sumele, la plecarea în Franţa, am primit la Bank Hapoalim 3,50 franci pentru un şekel).

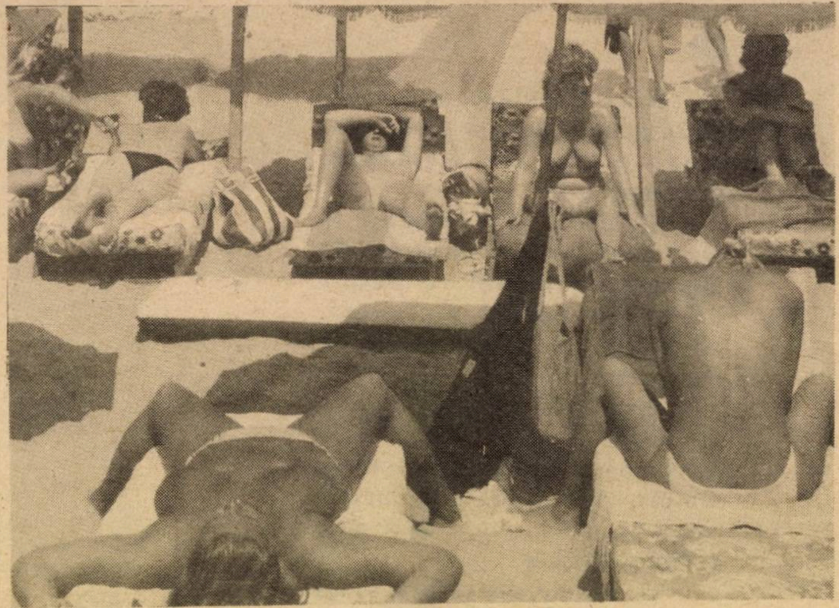

Ziua pe plajă. Noaptea tot pe-acolo

Răscumpărătorii îmbarcă marfa şi dispar. Cei mai mulţi sînt tunisieni. "Clandestini!" spun micii pungaşi care nu-i iubesc. "Arestăm zilnic şi numai în luna iulie au fost expulzaţi 35" – se spune la Comisariat. "Revin însă fără încetare", se replică în bandă, unde sarcinile sînt împărţite clar: "Mick şi J.O. lucrează cu depeii (pedeii, adică pederaştii). Dom face genţile noaptea, împreună cu Micul Beirut. Lola lucrează singură: face marile hoteluri, Carlton, Majestic, Martinez. E bine îmbrăcată, bine machiată, genul nepoată de emir. Trece neobservată. Valize, ceasuri, bijuterii. Le poartă sau le dăruieşte; le vinde numai rareori. E frumoasă, dar e cam nebună". Altul, căruia nu-i merge prea bine e Mike: "Sînt prea nervos şi devin repede agresiv". Înghite Valium după Valium. E aiurea trei sferturi din timp, "dar la Cannes, ai să vezi, toată lumea are aerul aiurea". Ali e corect. Are aerul unui student şi este agentul de legătură al grupului.

Ali se numeşte de fapt Thierry şi este un copil crescut de Asigurările Sociale: mama l-a abandonat cînd avea 10 ani. "Pentru asta ai totdeauna un aer trist?" "Trist, eu?! De loc; ea nu a fost tristă să mă facă, de ce să fiu eu trist?!" Ali este singurul care visează o "muncă adevărată". "Există un punct pozitiv şi trebuie să-l marchezi. În banda noastră nu-i nici un rasism: sînt negri la noi, francezi, români, belgieni, libanezi, arabi".

"Asta-ţi face plăcere, Djamel?" rîd prietenii lui. J.O. mă ia de-o parte şi, într-o românească mai mult decît rudimentară, mă întreabă: "Tu o să scrii pe noi în Israel?" (Traducere mot-a-mot a lui "Tu va ecrire sur nous en Israel?")

A doua zi plecam acasă. În sfîrşit! Simţeam nevoia de aer curat.

O nouă carte:
Volumul de umor

LĂSAŢI IORDIMII SĂ VINĂ LA MINE
de I. Voledi-Vardi

Tiraj strict limitat. Comandaţi cartea din timp, expediind un cec de 25 şkalim la P.O.B. 2066 Kiriat Şaret, Holon 58120 sau telefonaţi la 03/806016.

Nina Cassian (n. Galați, 1924): una dintre cele mai mari poete ale României contemporane.

Stabilită, nu de mult la New York, ea a hotărît să dea tiparului jurnalul ei, despre care n-a vorbit niciodată. Nicăieri. Un jurnal mai mult decît secret.

Avem de-a face cu un document extraordinar. Despre viața politică a Bucureștilor. Despre viața literară. Și despre viața ei *intimă*, viața de femeie a Ninei Cassian.

O femeie adevărată. Fără ipocrizii. Și fără văluri.

Nina Cassian

JURNALUL UNUI JURNAL

NINA CASSIAN

Se dedică lui Gheorghe (Babu) Ursu care a fost ucis pentru jurnalul lui

Încep aceste rînduri cu senzația paradoxală, nu a unei ridicări, ci căderi de cortină. Dacă această carte va apărea vreodată, ea va marca, fără îndoială, o despărțire de trecut, însoțită nu de un hohot de rîs, cum sugera Marx, ci de riscul dureros de a pierde, cel puțin temporar, posibilitatea întoarcerii mele în țara în care s-a întîmplat viața mea: ROMÂNIA.

Jurnalul, acesta nu e jurnalul unui dizident. Textul inițial – în care nu operez modificări ci doar scurtări – mă reprezintă în organicitatea structurii mele în care idealul și naivitatea politică, dorul sălbatec de dragoste și permanenta obsesie a actului creator, puritatea și puerilitatea, egocentrismul și ignoranța dau naștere unei bizare biografii de artist pe care doar eventuala valoare a operei o poate legitima.

În schimb, jurnalul secund, paralel, comentator, scris la vîrste diferite și tot mai lucide, îmi completează biografia printr-o radiografie, dacă nu a epocii – sînt un tip mai degrabă anistoric – cel puțin, a misteriosului proces (formație și malformație) petrecut într-o mentalitate și într-o psihologie individuală, proces care atestă, printre altele, eficacitatea manipulării, eterna antinomie drăgăstoasă și monstruoasă: victimă-călău, precum și alte aspecte care țin de cifrul contemporaneității.

Necesitatea "Jurnalului unui jurnal" mi s-a impus cu aproximativ zece ani în urmă cînd am considerat că o asemenea confesie-document ar putea să completeze sau doar să se adaoge la cele semnate de atîția alți scriitori și artiști, referitoare la manipularea unui ideal și desfigurarea unei credințe... ▷

21 septembrie 1948

Încep caietul la o filă neagră...

Dar, mai întîi: de ce un "jurnal", cînd n-am avut niciodată tentaţia acestui "gen", perseverenţa necesară unor consemnări ritmice – parţial, dintr-o mai veche prejudecată (dispreţul faţă de proză al poeţilor, faţă de relatările insuficient transfigurate), dar, mai ales, din pricina faptului că trăiesc cu o asemenea intensitate încît mi se pare brutal şi falsificator să opresc "clipa în loc".

Acum 12 ani, deci la începutul adolescenţei mele, lipsa de evenimente era atît de copleşitoare încît începusem un fel de jurnal, mai degrabă, îmi "făceam mîna", descriind anotimpuri, exagerîndu-mi tristeţea şi singurătatea, scriind cîte o poezie pe care o voiam întunecată şi misterioasă, în umbra lui Eminescu.

Pe la 16 ani, cînd aş fi putut relata pe larg prima mea iubire şi suferinţă, am ezitat, din orgoliu sau superstiţie, să-mi descriu eşecul.

Iar acum... cred că scriu aceste pagini pentru a ţine piept jurnalelor lui Ali, patru caiete masive în care îşi notează cu minuţiozitate întîmplările vieţii lui şi, cu masculină dezinvoltură, amorurile de calitate discutabilă (chiar dacă el le înobilează, uneori, cu pasiunea pe care o manifestă şi faţă de mine).

Ce păcat că prima referinţă la dragostea mea cu Ali e ştirbită de înstrăinare, ciudă şi alte componente confuze. Într-atît nu-l iubesc la ora asta încît ar fi mai onest faţă de mine să amîn relatarea unor zile oribile pentru o clipă cu mintea mai curată.

Ceea ce o să şi fac.

15 iulie 1975, satul 2 mai

Caietul început "la o filă neagră" acum 27 de ani a continuat cu un şir de caiete al căror destin va curge înainte, paralel cu şi dincolo de comentariile acestea, pînă cînd distanţa dintre mine şi mine se va micşora într-atît încît să facă inutilă existenţa unui "jurnal dublu".

Mi s-a părut necesară compunerea unui "jurnal al jurnalului" meu pentru că sutele de pagini care însoţesc mai mult de jumătate din viaţa mea se dovedesc la recitire revelatoare (cel puţin pentru mine) prin reflectare, naivă pînă la caricatură, a evenimentelor de ordin ideologic şi etic petrecute în agitata istorie a României după cel de-al doilea război mondial, istorie cu care mă identific şi de care mă delimitez periodic, precum şi prin dezvăluirea, aş zice exhibiţionistă, a firii mele "supradotate" şi "subdezvoltate" (adică incapabilă de maturizare) în acelaş timp.

Fireşte că, din stimă faţă de adevăratele semnificaţii şi faţă de cititor, nu voi extrage din caietele de pînă acum decît pasajele capabile să precizeze o evoluţie obiectivă şi subiectivă, să stîrnească şi să întreţină interesul celor atraşi de artă, de avatarurile şi de contextul ei şi, în ultimă instanţă, de fiinţa care scrie aceste rînduri. Cu bună ştiinţă voi lăsa deoparte referirile de prea crudă intimitate la viaţa mea erotică, nerenunţînd însă la pulsaţia ei esenţială şi la întîmplările ei cele mai expresive.

*

"Zilele oribile" de care pomeneam la 21 septembrie se referă hiperbolizant la conflictele începutului meu de căsnicie (a doua). Aveam 23 de ani şi împlinisem 3 luni de la căsătoria mea cu Al. I. Ştefănescu (am sărbătorit de curînd a 27-a aniversare). Tonul excesiv cu care, şi de atunci încoace, consemnez disputele noastre dovedeşte caracterul juvenil şi pasional pe care l-au păstrat sentimentele mele pentru el.

22 septembrie 1948
Bucureşti

Aceeaşi apatie în relaţiile cu Ali. Ca să povestesc ce s-a întîmplat, ar trebui să descriu, mai ales, o atmosferă, faptele în sine fiind destul de mărunte.

A fost cam aşa: Ali a vrut neapărat să mă ia dela Societatea Compozitorilor. În paranteză fie zis, de cîte ori am fost cu el la cenaclu, se plictisea şi voia să plece. E oare opac la muzică?

În stradă, ne aştepta Mony ca să mergem împreună la Petrică şi Yvonne. Eu eram cu sufletul afînat de muzică, dar Ali se vădea a fi în dispoziţie superficială. L-aş fi vrut grav – el făcea glume. În tramvai, l-am privit serios şi i-am spus: "Te rog foarte mult! Nu vreau să mă iubeşti în joacă astă seară!" Sau cam aşa ceva. Rezultatul: o nouă serie de mutre "drăguţe", iresponsabile. Contrastul dintre stările noastre psihice se accentua. Şi atunci Ali a început să tacă. Şi tace şi tace. La Yvonne, îmi iau inima-n dinţi şi-i spun: "Te rog, Ali. Am mare nevoie de tine. Iubeşte-mă!" Nu ştiu ce-a înţeles, dar toată seara a stat mofluz ca o furculiţă cu trei dinţi. Rece, apatic, distant. Jany, Mony, Hel, Petrică, Yvonne iată cei care, în mod regulat, trebuie să aibă în faţă aspectul unei căsnicii plictisite şi plicticoase. Nu că aş avea nevoie de o demonstraţie, dar toţi aceştia sînt prietenii mei buni iar dacă m-aş purta astfel cu prietenii lui Ali, sînt sigură că s-ar simţi jignit. Mai ales că nu-i ceream nimic special ci ▷

doar continuarea felului nostru firesc de a ne purta.

Şi iată că orele treceau şi Ali era din ce în ce mai inexpresiv. Toane ieftine, lipsă de consideraţie – asta cred că stă la baza atitudinii lui. Pe drum spre casă – neatent. Acasă, proasta de mine aşteaptă o explicaţie. Care nu vine. Stă trîntit în albastra lui pijama, fără un cuvînt. În mine se petrec ruperi. Enervarea creşte. Văzînd că tace şi recapitulînd seara în gînd, izbucnesc: "Ali, ce-i asta?" Tresare (adormise probabil), se uită la mine, candid, şi-mi cere *m i e* explicaţii. Mă revoltă şi-i întorc spatele. Plîng un ceas încheiat şi adorm.

N-a priceput nimic. Asta s-a întîmplat alaltăieri. De atunci, nu vorbesc cu el. Azi dimineaţă a plecat fără să spuie la revedere. Ce caraghios! Sînt insensibilă. Mă îngrijorează faptul că mă pot simţi uneori atît de înstrăinată faţă de el.

Oricum, pînă nu *explică*, pînă nu ispăşeşte la sînge – drum către mine nu e!

15 iulie 1975, satul 2 mai

Superb orgoliu dictatorial! Cred că, între 18 şi 30 de ani se înscrie cota maximală a orgoliului meu, pe planul relaţiilor afective (dragoste, prietenie), punctul de pornire al graficului plasîndu-se în adolescenţa mea bîntuită de jind de iubire, de dorul zadarnic de a mă implica într-un sentiment spectaculos (şi împărtăşit, fireşte). La 11 ani, printr-un ciudat capriciu glandular, devenisem de o urîţenie devastatoare pe plan psihic, ocolită şi umilită de "băieţi" – încît singura posibilă compensaţie ar fi fost "genialitatea" mea! Oarecari "argumente" aveam: multipla mea dotare (poezie, muzică, desen) plus o inteligenţă de tip speculativ şi imaginativ (deloc practică), hrănite de ambiţia de a-mi demonstra valoarea.

Pe la 17 ani, chinul solitar al adolescenţei mele a luat sfîrşit, "sexul opus" nu mi s-a mai opus, ceea ce însă nu m-a vindecat de o perpetuă auto-verificare, de o adevărată competiţie cu alte femei (şi cu alţi bărbaţi).

La 18 ani, m-am măritat "din dragoste" cu Vladimir Colin (Jany). Amîndoi utecişti ilegalişti, amîndoi, fanatici ai lui Mallarmé, amîndoi, cu poziţii avantgardiste în artă, amîndoi poeţi orgolioşi dar, totodată, gata de sacrificiu pentru cauza umanităţii – ceea ce nu ne-a împiedicat să divorţăm peste cinci ani, probabil, mai ales, datorită mie, neastîmpărului meu vital (lăcomia – păcat capital), decizia devenindu-mi uşoară cînd l-am întîlnit pe Ali de care m-am îndrăgostit "pînă peste cap".

Petrică este Petre Solomon, poet şi eminent traducător din franceză (Rimbaud), şi, mai ales, din engleză (Shakespeare, Poe, Henry James, Mark Twain, Melville, Graham Greene etc.) care a fost scurt timp îndrăgostit de mine.

Mony = Ov. S. Crohmălniceanu. Ca şi Vladimir Colin (astăzi reputat scriitor de basme pentru copii, literatură ştiinţifico-fantastică şi literatură fantastică apreciată peste hotare), este probabil cel mai serios şi mai important critic şi istoric literar român, autoritatea lui întinzîndu-se pe cîteva decenii.

Mony m-a iubit platonic mai mulţi ani în şir şi căsătoria mea cu Ali l-a afectat profund.

E lesne de înţeles de ce, în faţa foştilor mei "adoratori", nu-mi convenea să apar în postura femeii care a ales greşit şi care plăteşte pentru greşeala ei. Deasemeni, se explică şi "toanele" lui Ali în acest grup de prieteni atît de "speciali" cu care se simţea fără îndoială comparat şi cu care, de fapt, n-ar fi trebuit să se considere în competiţie, el fiind Învingătorul!

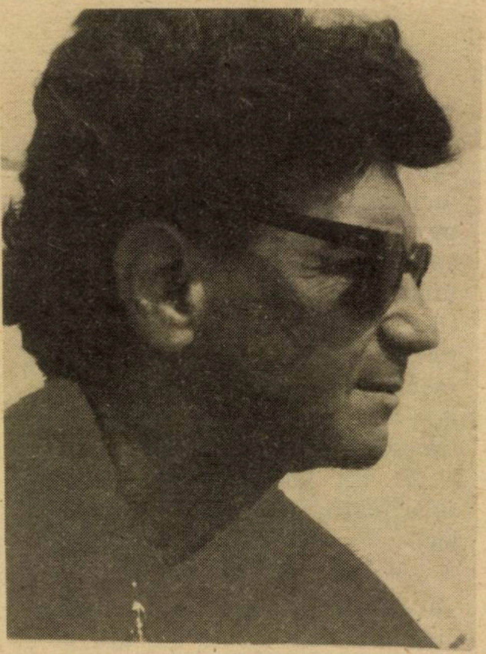

La 18 ani m-am măritat "din dragoste" cu Vladimir Colin

24 septembrie 1948, Bucureşti

Acum? Acum e... bine. Totuşi, am discutat aseară două ceasuri despre poezie şi iar mi s-a părut că are poziţii tradiţionaliste, apoase. Cu cît are mai puţină dreptate, cu atît e mai categoric. Eu mă aprind, el citează apatic din cine ştie ce teoreticieni absurzi. L-am rugat să-şi pună capul la contribuţie. Nu poate sau nu vrea. (Ce bine că am intrerupt facultatea şi am învăţat să gîndesc mai mult singură!) Ce e de făcut? Dilema Ali-Poezie e ameninţătoare şi o recuz. ▷

MINIMUM NU UITA

*

M-au chemat pentru mîine la Direcţia Muzicii ca să controlez texte. Funcţie onorifică. Tot pentru mîine trebuie să scriu un articol pentru "Flacăra", despre Cenaclul Compozitorilor Români. De cînd cu desfiinţarea "Rampei", n-am mai scris niciun articol aşa că mă pregătesc cu plăcere.

*

O surpriză: tovarăşul Boldici, din biroul cenaclului C.G.M. A pus acum trei luni mîna pe condei – şi scrie lucruri remarcabile. Poziţia mea în acest cenaclu s-a consolidat serios. Oamenii par să-mi acorde credit iar eu caut să nu le înşel încrederea. Am izgonit toate vechile mele înclinări formaliste, fac o critică pe cît pot mai concretă şi mai constructivă – pe de altă parte, experienţa mea poetică sper că nuanţează explicaţiile, face incursiuni în tehnica propriu-zisă – într-un cuvînt, foloseşte. Participanţii cresc dela o şedinţă la alta – şi eu, odată cu ei.

15 iulie 1975, satul 2 mai

Se observă uşor pătrunderea unui vocabular semijurnalistic, cu formulele stereotipe ale momentului, vocabular care timp de aproximativ zece ani urma să se instaleze, înlocuind gîndirea vie. Şi iată-mă adoptînd acest vocabular, cu credinţă şi tandreţe, în însemnările mele intime, neobligată de nimeni, dar în fond, devenind inconştient executantul docil al unei partituri date. "Toate vechile (mele) înclinări formaliste" se referă la actul decisiv al debutului meu. Manuscrisul acestei prime cărţi de poezie primise parafa entuziastă a poetului Ion Barbu (marele matematician Dan Barbilian), cel pe care, de ani de zile, îl idolatrizam, considerîndu-l Poet între Poeţi. (vezi Anexa I). E inutil să spun cît m-a fericit o asemenea expertă şi ilustră recunoaştere, la vîrsta cînd nevoia de afirmare e una din componentele evoluţiei personalităţii. Editarea cărţii, însă, la sfîrşitul anului 1947, mi-a prilejuit o "afirmare" pe care nu mi-aş fi prefigurat-o nici în cel mai îndrăzneţ coşmar. Imediat după apariţia cărţii, salutată favorabil în revista "Contemporanul" de Ovid S. Crohmălniceanu, au apărut în "Scînteia", organul oficial al Partidului, trei articole consecutive de desfiinţare a amîndorura, dar cu precădere a mea, în care eram acuzată de atitudini duşmănoase, de decadentism, de ipocrizie şi de alte crime (vezi Anexa II). Semnate de Traian Şelmaru – personaj funest, ulterior secretar (şi torţionar) al U. Scriitorilor – aceste articole mi-au produs un şoc existenţial nu prin faptul că ar fi reprezentat un "insucces" literar (risc asumat, la urma urmei, odată cu ieşirea în arena publică) ci pentru că acele aserţiuni erau făcute de un înalt for de partid – iar eu credeam în Partid! Cuvîntul oficial n-avea cum să fie nici greşit nici rău intenţionat, acei oameni care scriau în Scînteia trebuiau să aibă dreptate, altminteri temeliile lumii mele s-ar fi clătinat. La vîrsta mea de atunci, n-aveam şi nici nu-mi propuneam să am puterea de descifrare a mecanismelor complicate şi obscure care animă istoria. Astfel că, rănită şi stupefiată, am încercat cu fervoare să-mi modific stilul şi să-i conving pe "mai marii mei" de buna mea credinţă. Efort zadarnic, întrucît "rămăşiţele formaliste" au continuat să-mi fie reproşate timp de aproape un

Ov. S. Crohmălniceanu: M-a iubit platonic

deceniu, în timp ce procesul transformării mele (de fapt, o involuţie) mi-a marcat, pînă la desfigurare, o etapă importantă a tinereţii mele artistice şi, poate, întregul meu destin.

Astăzi mi se pare evident că pluteam în plin misticism, nevoia mea de a crede *fiind mai puternică decît aceea de* a cerceta, *atitudinile mele estetice, opţiunile şi certitudinile mele de pînă atunci dispărînd mistuite de focul acelei "crize mistice".*

*

Prezenţa mea în cenaclul muncitoresc reprezenta pentru mine un semn de încredere din partea Partidului şi un test al capacităţii mele de a comunica şi cu alte medii decît cele intelectuale. Un complex de inferioritate şi de culpabilitate îmi însoţeau eforturile de integrare; mi-era ruşine de mîinile mele foarte delicate a căror singură muncă fizică o constituiau exerciţiile pianistice, de trăsăturile mele atît de ieşite din comun – şi iată că după atîta jind de diferenţiere, *visam acum să nu mă deosebesc de clasa muncitoare, să mă topesc în ea. Cît despre "marea surpriză", tovarăşul Boldici – ce să mai zic? Acelaşi respect superstiţios, aceleaşi vinovăţii misterioase mă făceau să exalt mărunta îndemînare a "croitoraşului isteţ" (nici măcar Mare Muncitor, ci un mic* ▷

meseriaş) ajuns mai tîrziu obscur funcţionar al Uniunii Scriitorilor, mort prematur şi uitat (după cum se vede, nu şi de mine).

New York, ianuarie, 1987

Memoriile mele – memoria mea. Zestrea şi datoria mea. Silabe dureroase.

De peste doi ani, Ali dragostea mea pe durata a aproape patru decenii – a murit.

Dragostea mea – biruitoare şi nesperată (eram atît de diferiţi, atît de "nepereche" ca educaţie, gusturi estetice...)

Înainte de incinerare, i-am sărutat pentru ultima oară pleoapele lăsate peste ochii înguşti, verzi-aurii, buzele cu desenul ferm, gura puternică, acum rece şi dură ca o bucată de stîncă.

Scriam cîndva:

"Sărutările noastre sînt
lupte
grele, încete, sfîşietoare,
la care participă sîngele,
glasul, memoria.
O, sînt geloasă pe apa
care o bei,
pe cuvîntul pe care îl spui,
pe răsuflările tale albastre.
Sînt geloasă pe aceste
nedrepte
pauze dintre gurile noastre!"

Acum, "pauza" a căpătat dimensiunea eternităţii.

La o lună după moartea lui Ali, m-am pomenit în Elveţia, la o întîlnire internaţională de poezie şi apoi, pentru douăzeci de zile, la Paris. Umblam încă năucă prin lume, m-am izbit cu capul de grinzile châletului, m-am împiedicat de un fotoliu şi mi-am fracturat două coaste ("ia-mă, Ali", am gîndit în fulgerătoarea durere). Tot acolo, am aflat că aş fi primit o bursă în America, trebuia doar să-mi aleg Universitatea la care să predau. Totul era ireal, metroul, prietenii mei, coastele mele sparte, totul, chiar şi conversaţia superbă cu Cioran, şi vizita în laboratoarele lui Boulez – cu excepţia unui gînd instalat şi real: viaţa mea a luat sfîrşit. Perspectiva americană mi se părea tot atît de utopică precum însăşi continuarea mea în existenţă.

Întoarsă la Bucureşti, am fost asediată de aceleaşi evenimente care mi-au precedat plecarea: certurile triviale cu cumnata mea care, parcă eliberată de moartea fratelui ei, m-a copleşit cu o ură inexplicabilă, acumulată probabil, în cei 35 de ani de convieţuire – şi desigur, de atmosfera tot mai apăsătoare a degradărilor materiale şi morale...

Îmi enumeram în gînd diferitele moduri de sinucidere: tăierea vinelor în baie; "operaţia C.I.A." cum numeam eu procurarea cianurei; îngheţul, iarna, în pădure, – apoi îmi spuneam că nu e nevoie de o asemenea spectaculoasă încheiere cînd eu eram, oricum, gata moartă.

Continuam să compun "Simfonia Cortegiilor", concepută cu mulţi ani în urmă şi pe care, ziceam eu, am datoria s-o termin înainte de...

Am făcut într-o doară şi cererea de paşaport, ataşînd invitaţia de la New York University, universitatea pe care o alesesem în vederea predării cursului de poezie.

Făceam toate gesturile vieţii, din inerţie, mîncam, dormeam, îmi vedeam prietenii, beam vodcă, lucram la simfonie şi scriam poezii despre moarte; şi iar dormeam, mai ales ăsta – Somnul – a fost marele meu refugiu, chiar dacă era cutreerat de coşmare!

Apoi, în ianuarie, Babu Ursu a venit la mine, neanunţat. M-a luat deoparte (erau la mine D. şi S.) şi mi-a spus că a venit să mă prevină că Securitatea i-a confiscat jurnalul. Toţi ştiam că Babu ţine un jurnal, de cîteva decenii, mii de pagini, dar nimeni nu-l citise. Mă previne că sînt foarte des pomenită în el, împreună cu alţii, cu părerile noastre cu tot, cu versurile sarcastice, ale lui şi ale mele, referitoare la perechea conducătoare... L-am întrebat dacă nu l-a urmărit cineva şi nu l-a văzut intrînd la mine, mi-a răspuns că nu e sigur, dar speră că nu. I-am spus să plece repede că am o treabă urgentă de făcut. A plecat şi împreună cu D. şi S. am început să cotrobăim prin sertare – nu în panică, eu eram dincolo de asemenea reacţii vitale – după hîrtii compromiţătoare (şi erau cu duiumul); am găsit cîte ceva, le-am ars în chiuveta din bucătărie. Apoi a urmat o iarnă sălbatică, potenţată de sălbăticia Preşedintelui exprimată prin reducerea drastică a consumului de căldură şi electricitate. În casa mea erau 42 grade (Farenheit!) pe care, cu ajutorul aerotermelor le ridicam la 48; puneam două becuri de 100 waţi (singurele permise trebuiau să nu depăşească 40 waţi) pe claviatură, şi eu, cu mănuşi semichirurgicale, lucram la simfonie. Noaptea, dormeam sub plapoma de puf, şi sub încă trei pături, cu pantaloni groşi, cu pulovere, peste ele cu un hanorac matlasat de munte, cu glugă. Evident, cu mănuşi de lînă – dar îmi îngheţau obrajii! Poate ar fi trebuit să dorm cu un ciorap de mătasă îmbrăcat pe cap, cum poartă jefuitorii de bănci în unele filme...

Nu mă puteam salva nici la concerte, nici la teatru, din cauza sălilor îngheţate (ce să mai spun de bieţii solişti sau ▷

de membrii orchestrelor sau de actorii care ar fi trebuit să joace "Visul unei nopţi de vară" în blănuri!)

Nici pe stradă nu puteam ieşi – acolo unde frigul ar fi putut părea mai "natural", din pricina beznei totale, a gropilor şi nămeţilor nestrînşi care provocau zilnic accidente (spitalele de urgenţă erau pline cu pacienţi prezentînd fracturi de tot soiul – acele spitale neîncăpătoare şi, evident, neîncălzite)...

Făcusem cerere de paşaport, pe baza invitaţiei lui New York University, primisem chiar înştiinţarea, la un moment dat, că mi s-a aprobat dar, întrucît urma să-mi fie înmînat de abia cu o lună înaintea plecării, iar anchetarea lui Ursu fiind în toi, nu-mi făceam multe speranţe. Dar nu mă pîndea nici vreun acces de disperare. Ce importanţă putea avea un paşaport temporar, cînd eu eram oricum deţinătoarea unui paşaport fundamental, "paşaportul meu pentru eternitate"!? Iar dacă, avînd în vedere implicarea mea în jurnalul lui Babu, aş fi fost arestată, eventual ucisă, moartea mea ar fi căpătat oricum o semnificaţie superioară sinuciderii mele cu caracter strict... personal.

Şi, deci, în timp ce îmi începeam în gînd "numărătoarea inversă", cortegiile mele simfonice înaintau chinuitor dar decisiv, paralel cu volumul meu de poezii, "Nocturne", închinat memoriei lui Ali şi cu lunile anului, către vară.

Astfel, m-am trezit, în iulie, în tradiţionala mea reşedinţă de vară, satul 2 Mai, locul în care mi-am scris aproape toate cărţile şi în care, în 1975, a încolţit ideea acestui jurnal paralel.

Mîinile mele îmbolnăvite şi deformate de gerul din casă, zăceau în soare ca doi crabi morţi. Lîngă marea dezolată – cu totul neaşteptat, a apărut Babu! Instituţia la care lucra îi permisese să-şi ia concediul şi, esenţial, cazul lui se "închisese"! Stăteam amîndoi, ca în atîţia alţi ani, pe plaja de nudişti, înotam împreună în larg, ne vedeam după-amiezele în casa mea de ţară, beam vodcă şi îmi spunea că i se pare de necrezut că respiră aerul marin, de necrezut că-mi asum riscurile de a mă arăta în compania lui; îmi dădea detalii despre anchetă, cu precădere amănuntele care mă priveau, precum şi despre cele două declaraţii pe care anchetatorii i le ceruseră despre mine.

În august, m-am întors la Bucureşti, Babu era liber şi eu am primit paşaportul, mi-am dăruit căţelul unei familii cu copii, mi-am făcut testamentul, mi-am prezentat Simfonia la Comisia Simfonică a Uniunii Compozitorilor, am predat volumul "Nocturne" la editură – şi, pe 9 septembrie, eram la New York.

În octombrie, am aflat că Babu a fost arestat. Apoi că ar fi fost judecat şi condamnat la 7 ani închisoare. Apoi, în noiembrie, am aflat că familia lui a fost anunţată să-i ridce trupul de la morgă.

De atunci, aceeaşi imunitate pe care mi-o dă ideea sinuciderii, alternată cu încercarea de a mă vindeca de moarte şi de morţi, compunînd muzică şi poezie şi, mai ales, lucrînd la această carte.

Am locuit în Village, am predat poezie, acum stau în Roosevelt-Island, experienţa americană o voi releva treptat dar, deocamdată, de cîte ori traversez Eastriver în tramvaiul aerian pe care eu îl numesc gondola mea zburătoare, văd o clădire pe care scrie cu litere de-o şchioapă "The Humane Society of New York"

Nu ştiu ce înseamnă – dar sună grozav!

(Continuare în nr. viitor)

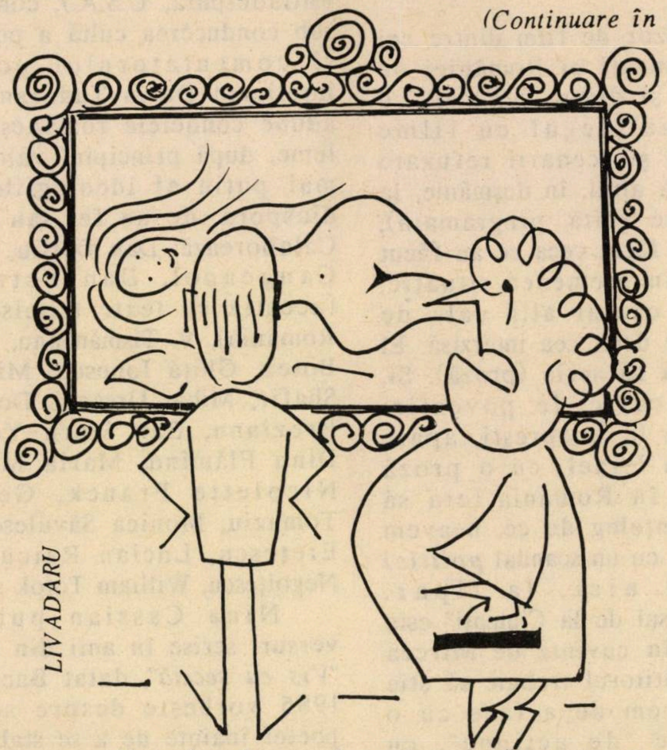

– Hai dragă, parcă n-ai mai văzut aşa o ramă...

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

PRIMIM LA DICȚIONAR

Mircea Săucan, Manuscrisul de la Ciumați, povestire; coperta, Emil Săucan; tehnoredactare E. Iacob; ed. "Minimum", Tel Aviv, 1989; tipar – Dalia.

Regizor de film dintre cei mai însemnați ai României de azi, dar și dintre cei mai "cu probleme" (egal cu filme interzise și scenarii refuzate unul după altul, în dușmănie, la distrugere voită, programată), Săucan a făcut ceea ce au făcut și alții în asemenea situație, adică a căutat altă cale de exprimare decît cea interzisă. El a început să scrie (proză). Și, după o carte de povestiri publicată la București, apare acum, în Israel, cu o proză respinsă în România (era să zic, nu înțeleg de ce, n-avem de-a face cu un scandal *politic)* și dată aici, la tipar. "Manuscrisul de la Ciumați" este un film în cuvinte de Mircea Săucan; cititorul trebuie să știe că nu avem de-a face cu o povestire "de acțiune", cu început, mijloc și sfîrșit, ci cu un plonjon în lumea memoriei și a subconștientului, sub semnul lui Blecher (vezi finețea analizei psihologice) și a lui Matei Caragiale (vezi expresia, de arome vechi); dacă "joci jocul", adică te arunci cu ochii era să zic închiși, în proza lui Săucan, întîlnești anxietăți, taine, fioruri, stări tulburi de conștiință, pe scurt dai peste un european al deceniului, bolnav de toate maladiile vremii.

Agora (vol.II, Nr.2, 1989; Philadelphia, U.S.A.), continuă, sub conducerea cultă a poetului și comentatorului politic inteligent Dorin Tudoran – să adune condeiele românești din lume, după principiul valorii și mai puțin al ideologiilor de diaspora, de-un fel sau altul. Colaborează: Dan Deșliu, Liviu Cangeapol, Dan Petrescu (aceștia cu texte trimise din România), V. Tismăneanu, Mihai Botez, Ghiță Ionescu, Michael Shafir, Mihai Ursachi, Dominic Brezianu, Dan Steru-Yonga, Dinu Flămînd, Maria Mailat, Nicolette Franck, George Tomaziu, Monica Săvulescu, C. Eretescu, Lucian Raicu, Ion Negoițescu, William Totok ș.a.

Nina Cassian publică versuri scrise în anii din urmă. *"Vis cu secetă"*, datat București 1985 vorbește despre starea poetei înainte de a se stabili în străinătate (U.S.A.): "Se scumpește apa./ Trebuie să-nvăț,/ să înot în praf/ și să beau noroi.// Păsările pleacă-n toamnă/ și la primăvară/ nu vin înapoi.// Se scumpește pînza-albastră./ Trebuie să-nvăț/ să mă-mbrac în negru.// Și scheletul de pește/ se scumpește".//

"Țipăt" e un poem scris la New York, în 1987: avem de-a face cu teama poetei de a pierde stăpînirea limbii române? "Îmi cad literele din cuvinte/ cum mi-ar cădea dinții din gură./ Bîlbîială? Sîsîială?/ Sau doar muțenia depe urmă?/ Îndură-te, Doamne,/ de cerul gurii mele, de omușorul meu, de clitorisul din gîtlejul meu,/ vibratil, sensibil, pulsatoriu, explodînd în orgasmul limbii române".//

George Sbârcea, Cafeneaua cu poeți și amintiri, Cluj-Napoca, 1989; coperta, Mircea Baciu.

Scriitor, muzicolog, clujeanul Sbârcea a lucrat în anii războiului, în redacția ziarului bucureștean "Curentul" (director, Pamfil Șeicaru), afirmîndu-se printre condeiele de talent ale generației tinere. Bine "plasat" în epocă, el a făcut, lucru rar, cîteva călătorii în străinătate (Germania, Cehoslovacia, Finlanda, Franța ocupată, Bulgaria), scriind, la întoarcere, reportaje despre cele văzute în Europa nazificată. Într-una din aceste călătorii (deplasări...), G. Sbârcea a însoțit un grup de scriitori și gazetari (Ion Pillat, Ion Marin Sadoveanu, Oscar Walter Cisek, Romulus Dianu, N. Davidescu, G. Macovescu, ș.a.) la Viena și Salzburg. Aici, în orașul mozartian, delegației i-a fost rezervată, cum scrie Sbârcea, o surpriză: "În voiajul nostru prin Austria aflată sub ocupație nazistă ne aștepta o surpriză. Fără să ne fi prevenit, călăuzele noastre au modificat de la o zi ▷

la alta programul şi ne-au cărat cu ei la Berchtesgaden, unde Hitler ne-a primit într-o audienţă fulger. Zadarnic am fi încercat să ne eschivăm, odată ce nu exista nici o ieşire. Amuţiserăm cu toţii, deşi eram se înţelege curioşi să-l vedem de aproape pe sîngerosul dictator în cuibul său cu străşnicie păzit, pe omul care ne amputase ţara şi ne tîrîse într-un măcel fără capăt...

Satul Berchtesgaden părea un colţ uitat de lume. După ce trecu de o barieră păzită straşnic de un întreg pluton SS, autocarul urcă gîfîind serpentina căţărată pe coasta unui pisc stîncos. În vîrful stîncii se înălţa reşedinţa führerului. Barghof – cum se numea sălaşul acesta bizar – era un amestec de ziduri, turnuri, metereze şi terase. Între pereţii acestui cuib fantastic, care plutea parcă în văzduh, stăpînul Germaniei se simţea călare pe legendarii armăsari ai Walkiriilor...

În prezenţa noastră, führerul a fost mai zgîrcit la vorbă decît ne deprinsese cu tiradele sale sforăitoare transmise la radio. Era la mintea oricui că pe români nu-i are la inimă. Ne-a primit nu în sala destinată audienţelor, ci într-un birou de lucru de la al doilea etaj. Deşi îmi pusesem în gînd să examinez totul cu mintea limpede, ca să pot reţine fiecare detaliu, am încercat o senzaţie neobişnuită la intrarea führerului.

Hitler s-a apropiat cu paşi grăbiţi de micul nostru grup. Purta ghete ciripitoare, fără lustru, uniformă cenuşie cu svastică pe reverul gulerului răsfrînt, cămaşă albă şi cravată neagră, iar pe braţul stîng banderola roşie cu însemnele partidului. La prima vedere nu avea nimic din înfăţişarea marilor conducători de mase, a căpeteniilor capabile să deştepte procesul istoric în contemporanii lor, cu excepţia poate a ochilor.

Ştiam pe vremea aceea că tiranii sînt inventivi, statornici, îndîrjiţi. Acesta mi s-a părut cel mult nervos, agitat, plin de sine...

Întrebarea părea că pîlpîie în ochii noştri, în timp ce Hitler dădea mîna cu fiecare. Abia după ce începu să vorbească am bănuit că ne aflam în hruba unuia dintre cei mai periculoşi vraci din cîţi avusese omenirea. Părea să se fi ivit doar pentru a răvăşi lumea peste tot pe unde trece. Ghiceai din vocea lui cu cine ai de-a face: glasul îi era poruncitor, sacadat, tăios, gutural. Îl stăpînea cu măiestria cu care virtuozul îşi stăpîneşte instrumentul muzical; ştia să-l coboare la moliciuni de violoncel, să-i împrumute la nevoie un timbru metalic, ca îndată apoi să-l umfle ca pe un corn sonor şi să atingă cu el culmi nebănuite.

Îl ascultam încremeniţi.

Scurta lui cuvîntare se năpustea asupra noastră asemenea unei avalanşe de bolovani, aşa cum îi aruncase uriaşul orb Polyphem după corabia lui Ulise. Cînd cuvintele nu exprimau tot ce intenţiona să deştepte în ascultători, führerul se folosea de mîini.

Vorbea cu amîndouă, răsfirîndu-şi degetele, împungînd aerul cu ele, descriind semne misterioase în văzduh, apoi închircindu-le şi strîngîndu-le în palmă cu atîta putere încît oasele i se albeau la încheieturi.

Eram prea departe de Hitler ca să pot auzi tot ce-i spunea lui Cisek. Cîteva fraze mi s-au întipărit totuşi în minte. Cînd Cisek i-a exprimat, protocolar, mulţumirile pentru primire, Hitler l-a prins de braţ cu o mişcare de învăluire.

– Noi vom întineri omenirea – i-a spus el răspicat. Sîntem barbari şi ne mîndrim cu asta. Lumea veche îşi trăieşte sfîrşitul. Misiunea noasră este să-i grăbim prăbuşirea, ca dintre ruine să se înalţe o lume cu desăvîrşire nouă, tînără şi puternică, încrezătoare în steaua ei. Greutăţile provocate de iarna neaşteptat de aspră nu trebuie să ne sperie. Mai avem nevoie de război, fiindcă nu ne-a învăţat încă tot ce trebuia. Numai cu preţul suferinţei, omenirea va înţelege, în sfîrşit răul vechilor instituţii şi prejudecăţi...

Am întors capul brusc către Hitler. Aveam senzaţia că se uită la noi ca la nişte rîme, care trebuie lăsate să se tîrască în noroi. Privirea lui a întîlnit-o pe a mea; intuiţia ascuţită a omului deprins să înfrîngă orice împotrivire şi să-şi supună asistenţa a simţit îndată rezerva mea. Vinele i s-au umflat dintr-o dată la tîmple, ochii i s-au făcut verzi ca la pisici şi pleoapele i s-au îngustat.

Lupta a fost scurtă; ea n-a durat decît cîteva secunde, deoarece am fost nevoit să-mi plec privirile în pămînt.

Am coborît scările fără să fi înţeles ceva din secretul celui mai respingător om de stat din lume. În faţa căminului din holul uriaş aşteptau cîţiva generali, care vorbeau cu glasul scăzut. Erau bărbaţi cu tîmplele cărunte şi cu feţele brăzdate de încordarea luptelor prin care trecuseră, cu pieptul acoperit de ordine şi medalii de vitejie, dar în ochi aveau ceva din supunerea ascultătoare a cîinilor de casă cînd îşi simt stăpînul pe aproape..."

ophir tours

POȘTA DICȚIONARULUI

Dr. George Schapira, 83 Rue des Floralies, Bruxelles ne aduce știri despre familia Gaster, mai precis despre unul dintre urmașii rabinului-filolog:

"Fiind zilele trecute la Londra, am întîlnit, la niște prieteni, pe unul din fiii Dr. Moses Gaster, dl. Jack Gaster (85 ani).

Deși născut la Londra și nevorbind românește, a fost interesat de existența revistei "Minimum" pe care i-am prezentat-o ca pe-o tribună liberă a emigrației românești evreiești. Dl. Gaster mi-a încredințat volumul alăturat pe care mă grăbesc să vi-l trimit, pentru a îmbogăți biblioteca lui Minimum și... deschizînd numărul din iulie am găsit un articol despre Moses Gaster, semnat de Victor Eskenasy. Coincidență plăcută."

Da, într-adevăr: dovezi că opera lui Gaster n-a pierit în uitare. De altfel Eskenasy a descoperit în arhiva M. G. de la Londra, scrisori neștiute ale savantului pe care le vom publica, în măsura spațiului disponibil, în paginile revistei.

Cît despre volumul primit din partea domnului Jack Gaster, acesta reprezintă o plachetă omagială, tipărită la Londra, în 1958, sub îngrijirea d-rului B. Schindler. Ea cuprinde texte citite la "Royal Society of Arts", în 1956, cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la nașterea lui Gaster, precum și o foarte utilă bibliografie a celui care a dat, între altele, fundamentala lucrare "Literatura populară română" (1883).

Paul Lupașcu, Str. Adirim 2, Neve Sharet, Tel Aviv, a studiat (și nu singurul) în spirit detectiv celebra fotografie de la Barașeumul din anii războiului, căutînd a identifica persoanele neidentificate.

"În legătură cu fotografia de la Barașeum publicată în nr. 28 (expediată revistei de Margareta Dorian) sînt de acord cu aprecierea ing. Radu T. Paton (nr. 30) că persoana neidentificată este pianistul și compozitorul Radu Negreanu.

Prin aceasta consider că s-au elucidat toate misterele în legătură cu fotografia de la Barașeum din anul 1943".

Poate...

Renata Lorin, Bd. de Beaumarchais, Paris, ne atrage atenția că a "auzit vorbindu-se, cu seriozitate, acum în 1989 la Facultatea de litere din Nanterre despre criticul teatral Aureliu Weiss, în vreme ce numele lui nu este pomenit mai de loc nici în România, unde-a scris, nici în Israel".

Observația e întemeiată, Weiss (București 1893 – Paris, unde s-a stabilit după război, 1962) face parte din categoria ignoraților (pe nedrept) care așteaptă bunăvoința deshumării. În Israel, Enciclopedia Iudaică (Ierusalim) îl pomenește, în schimb antologia Litani, Bertini, Yaffe (1972) nu i-a acordat atenție. Dicționarele, istoriile literare și teatrale, revistele din România nu furnizează date despre autorul acesta timid, care, totuși, obținuse stima opiniei prin două volume de studii: "Studii literare" (1923) și "Autori și păreri" (1929) și prin colaborările sale la "Viața românească", "Adevărul literar și artistic", ș.a.

Excepție de la regulă face istoricul literar Mircea Anghelescu (autorul unei importante cărți despre proza lui Arghezi). Într-un articol intitulat (nici nu se putea altfel în cazul de față) "Un uitat: Aureliu Weiss" ("Revista de istorie și teorie literară" București), el tresare în fața "cazului", semnalînd și valoarea și neobișnuitul destin literar al lui Weiss:

"Fapt straniu și rar – scrie el – opera lui Aureliu Weiss cunoaște în străinătate o notabilă răspîndire abia după moartea sa, în 1962. Volumului *Le destin des grands œuvres dramatiques* din 1960, îi urmează alte multe publicații, scoase probabil din mapele cu lucrări inedite: *Le Théâtre de Luigi Pirandello dans le mouvement dramatique contemporain* și *Le monde théâtral de Michel de Ghelderode*, ambele apărute la Paris în 1965, *Heroines du theatre de Henri de Montherlant* în 1968, precum și un mare număr de studii despre *The Power of Teatrical Illusion, Montherlant et l'Exile, The Autor, the Work and The Autor: G. B. Shaw and Stage Directions, The Interpretation of Dramatic Works, De l'adaptation des œuvres théâtrales, The Tehnique of The Unseizable* și multe altele încă, al căror ecou în publicațiile de specialitate depășește limita unui interes de circumstanță. Cartea despre teatrul lui Pirandello, care distinge în esență, în umorul dramaturgului italian, "*expresia unei inteligențe care, împinsă la extrem de propriile sale speculații nu poate decît să-și bată joc de ea însăși, și în același timp de toate necazurile, erorile și slăbiciunile speței umane*" a fost foarte bine primită nu numai de critica italiană *(Il Mattino, La Fiera letteraria, Paese Sera, Il Dramma, Gazetta del Popolo)*, ci și de cea internațională".

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

HOMOSEXUALITATE... ŞI INTIFADA

Se pot scrie cărţi valabile despre evenimentele zilei? Sau este neapărat nevoie să treacă o bună bucată de vreme, pentru ca să se producă necesarul proces de distanţare, de decantare? Argumente şi probe concrete se pot aduce în sprijinul ambelor teze. Amîndouă şi-au găsit avocaţi înflăcăraţi, fanatici. Înclin să cred că problema nu poate fi rezolvată în mod principial, teoretic şi în chip absolut. Există scriitori pe care actualitatea îi inspiră, precum există şi alţii care nu reacţionează artistic decît după ce faptele şi-au pierdut acuitatea şi aderenţele prea "terestre". Problema esenţială nu este problema de timp, ci de intensitate şi profunzime. Nu decalajul temporal interesează, ci capacitatea scriitorului de a da actualităţii dimensiunea eternităţii.

*

Cartea lui Igal Lev, "Nasih Ieruşalaim", se citeşte uşor, cu interes, dar rămîne la suprafaţa lucrurilor. Şi, mai cu seamă, are ceva "construit", artificial. Scriitorul a pus, ca într-un coktail care să-ţi ia piuitul, tot felul de "mari probleme". Nu numai relaţiile dintre evrei aici, acum. Dar şi problema dintre artistul original, neînţeles de societate şi de criticii contemporani. (Moti Or, pictorul legat cu toate fibrele de Oraşul Sfînt, este ignorat cu perseverenţă de criticii oficiali, pînă cînd circumstanţe întîmplătoare îl ridică o clipă în lumina reflectoarelor, devenind "Nasih Ieruşalaim"). Şi, în plus – mai bine să întreacă, decît să ajungă să lipsească – problema homosexualităţii (tratată exhaustiv, ca într-un tratat medical, fără a omite nici un punct). Complicaţii inutile, ba chiar dăunătoare (ca şi complicaţiile "moderniste" compoziţionale, întreruperea nemotivată a firului istoric al naraţiunii, cu flash-back-uri imense şi pedante). Dacă vrei să prezinţi într-o lumină ideală adînca înţelegere omenească, prietenia nezdruncinată dintre un pictor evreu şi un muncitor arab, accentuarea relaţiilor homosexuale dintre ei întunecă şi limitează problematica de bază. Schematic moralizantă şi deci artificială este opoziţia în alb-negru dintre cei doi oameni care au avut o influenţă covîrşitoare asupra pictorului: Dr. Salinger, hedonistul, şi Dr. Tal, psihiatrul stoic. Primul, cu trupul mistuit de plăceri satisfăcute fără frîu, se sinucide. Al doilea, cu sufletul ros de refulări, înebuneşte. Amîndoi dezertează, se refugiază în moarte – a trupului sau a sufletului.

Samir, prietenul arab al lui Moti Or, are un fiu Said. Acesta devine unul dintre tinerii conducători ai Intifadei. Prietenia dintre Moti şi Samir e pusă la grea încercare. Urmărit de autorităţi, Said caută pentru o clipă adăpost în casa prietenului tatălui său. Rămîne însă ferm pe poziţii. Acuză: "Tu şi tata purtaţi răspunderea. Generaţia voastră nu a găsit soluţia (...) Ne-a lăsat moştenire jocul (n.n. lozinca falsă): totul e în regulă (...). Tu, cotropitorul luminat (...) şi tata, muncitorul la bina, înşelat zilnic de antreprenorii evrei..."

Cartea lui Igal Lev se încheie cu un happy-end, şi el convenţional, nerealist, rezultat a ceea ce în termeni tehnici se numeşte Wishfull thinking. Gîndim – ne facem iluzia că e adevărat, că se va întîmpla aevea ceea ce *dorim* să se întîmple. După o perioadă de despărţire, cei doi prieteni inseparabili se regăsesc, hotărîţi să înceapă, împreună, o nouă viaţă, în ciuda tuturor piedicilor şi a nenorocirilor abătute asupra capului lor.

Ce-i drept, Igal Lev nu face complet abstracţie de realităţi. În primul rînd, subliniind aceste – inevitabile – nenorociri.

Said este prins. Urmează sancţiunea: casa părintească este dărîmată de buldozerele armatei. Casa pe care Samir a clădit-o cu mîinile lui de zidar harnic, casa care a crescut odată cu dezvoltarea familiei. Casa care întruchipează fericirea, greu cucerită, a acestei familii, idealul căruia Samir şi-a închinat viaţa, ţinîndu-se cuminte departe de înfruntarea violentă dintre evrei şi arabi.

Pe de altă parte, şi clădirea veche, în care Moti locuieşte de 40 de ani, este ameninţată să se prăbuşească. Exploziile puternice, provocate pentru a ▷

sfărîma stîncile în care se pun temeliile adînci ale blocurilor din noul cartier în construcţie, i-au crăpat zidurile. Moti nu se îndură să părăsească locuinţa, deşi a primit repetate avertismente oficiale, ba i s-a oferit chiar un alt apartament în schimb.

Dar, în cele din urmă, vine Samir. Îl scutură din letargie. Au pierdut totul, dar viaţa trebuie să continue. Sînt conştienţi de dificultăţile ce-i aşteaptă. Le vor înfrunta împreună. Doi oameni simpli, refuzînd ura dintre cele două popoare.

Pesimist, dar cu îndîrjire optimist, Samir spune, folosind formula care sintetizează şi înţelepciunea mult încercatului popor evreu: "Ieş lanu brera?" (Avem încotro?)

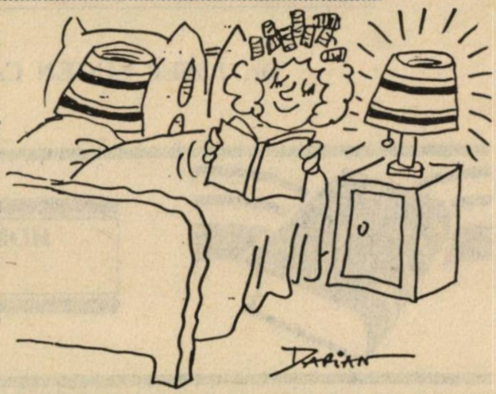

ophir tours

DIRECŢIA
ŢĂRI EST-EUROPENE

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 32 (BEIT EL-AL)

• CONSULTAŢI CATALOGUL NOSTRU SPECIAL
TOAMNĂ – IARNĂ – PRIMĂVARĂ
1989 – 1990

■ DE LA 175 $ O SĂPTĂMÎNĂ HOTEL 4 STELE LA BUDAPESTA

■ DE LA 175 $ O SĂPTĂMÎNĂ CU TRATAMENT DE BAZĂ HOTEL TISZA STAŢIUNEA BALNEARĂ SZOLNOCK

■ FAIMOSUL HOTEL TERMAL "BUDAPESTA", 5 STELE – 3 SĂPTĂMÎNI – PLĂTIŢI NUMAI 2 SĂPTĂMÎNI

■ LA UN PACKAGE: ZBOR TEL AVIV – BUDAPESTA – TEL AVIV, EL-AL PLUS SERVICII, PRIMIŢI GRATUIT – 4 SPECTACOLE OPERĂ, OPERETĂ SAU TRANSFER BUDAPESTA – VIENA ORI RETUR – O SEARĂ LA ORFEUM SAU VIZITĂ LA OPTICIAN ŞI O PERECHE DE OCHELARI

■ PENTRU HANUKA – MULTIPLE POSIBILITĂŢI

■ ROMÂNIA 20 % REDUCERE PENTRU ODIHNĂ ŞI TRATAMENT
25 ZILE ÎN STAŢIUNI BALNEARE, PLĂTIŢI NUMAI 18 ZILE – CEL MAI IEFTIN ZBOR SPRE EUROPA... PRIN BUCUREŞTI

FILIALELE OPHIR TOURS:
IERUSALIM (02) 222777
HAIFA (04) 6730112
KIRIAT ŞMONE (06) 940245

FILIALA TEL AVIV
TEL.: 03/209765/6; 209785; 209777

Dr. LIVIU ROTMAN

SĂRIȚI, HOȚII: EI VOR SĂ FURE UN COȘMAR

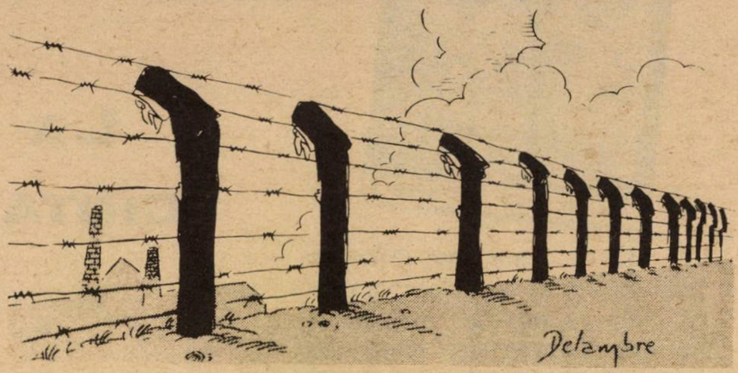

Caricatură din "Le Canard Enchaîné"

Afacerea mănăstirii carmelitelor de la Auschwitz a readus în actualitate un complex de probleme de importanță majoră pentru poporul evreu, toate avînd ca element comun permanența antisemitismului. În forme diferite, din direcții diferite, dar avînd aceeași esență, acesta e omniprezent în spațiu și timp. Poporul lui Israel a cunoscut multe frustrări: i-a fost confiscată țara și copiii duși în sclavie. Și de aici un lung șir de exproprieri, iar acum se încearcă exproprierea sa de proprii martiri. Poate pentru prima oară în istoria universală se pune la cale furtul unui coșmar, cu numele HOLOCAUST.

Dar noul episod din prea bogata istorie a antisemitismului ridică și o problemă asupra căreia am vrea să ne oprim. Este vorba de cea a propriilor responsabilități.

Mărturisim că aceste gînduri s-au cristalizat în fața televizorului. La o emisiune de actualități, profesorul Yehuda Bauer, unul din cei mai cunoscuți cercetători ai perioadei Holocaustului, a făcut o afirmație care ne-a zguduit prin adevărul alarmant, ce îl dezvăluia. Aflam, din cea mai autorizată sursă academică, că nu există în literatura de specialitate nici o lucrare științifică monografică despre lagărul de exterminare de la Auschwitz. Incredibila informație depășește cu mult sfera bibliografică; ea este motiv de meditație asupra îndatoririlor neîmplinite. Și, în același timp, o explicație – nu singura – a unei facilități cu care lucrează revizioniștii istoriei contemporane. Firește, se poate replica că aceștia din urmă nu sînt receptivi la discursul științific. Și totuși să nu uităm că istoriografia fost întotdeauna și la toate popoarele o armă de apărare.

Lipsa cărții despre Auschwitz ne amintește dureros de absența unor lucrări fundamentale despre diverse momente importante ale istoriei tribului nostru. Nu beneficiem de o monografie a Holocaustului în România, deși o asemenea întreprindere este ușurată de monumentala colecție de documente, realizată de dr. Jean Ancel. Și astfel este posibil ca un Mihai Pelin să se "joace" în revistele din București cu cifrele, ștergînd zerouri, pe seama martirilor noștri. ("La Iași, n-au fost DECÎT 500 de victime", parcă oftează M. P.) Și astfel M.P., autoproclamat istoric șterge dintr-un condei 14.000. Mai nou aflăm că Pelin își continuă cercetările la Veneția, sub auspiciile Centrului de istorie condus de milionarul Iosif Constantin Drăgan. Acolo nu se face un secret din scopul revizionist al activității: încercarea de reabilitare a regimului fascist al lui Antonescu. Acestora nu li se poate da decît un singur răspuns: lucrări documentate care să oglindească adevărata față a regimului, care a născut Transnistria, pogromurile, munca forțată, etc.

Firește întîia responsabilitate revine istoricului și tot lui culpa. Și tot el, slujitorul – colectiv – al zeiței Clio, are datoria umplerii golurilor amintite.

Dar oare, responsabilitățile se opresc doar la omul de știință? Sîntem siguri că nu! Cercetarea istorică, ca orișice tip de cercertare științifică, costă bani. Iar lipsa unor bugete satisfăcătoare, afectate istoriografiei, este una din explicațiile lipsei unor cărți majore despre trecutul nostru.

Se cheltuiesc sume uriașe pentru bugetul de securitate al Israelului. Și ni se pare legitim. Dar istoria nu este și ea, într-o înțelegere largă, o parte din sistemul de securitate a acestui popor?

Liviu Rotman, doctor în istorie, este cercetător la Universitatea Bar-Ilan.

A. GOLDENTHAL-GAL

LA SALZBURG CINTA DOAR STELELE

• SMOCKINGURI • ROCHII DE SEARĂ • UN ORAŞ CA O SALĂ DE BAL •

Marele tenor José Carreras, scria în cartea sa autobiografică *"A cînta cu sufletul"*, apărută în Europa: *"În Salzburg cîntă cele mai renumite orchestre din lume, apar cei mai de frunte dirijori şi solişti; spectacolele de operă din Salzburg îţi pot place sau nu, dar standardul este unul dintre cele mai ridicate. După toate probabilităţile, banii nu contează la acest festival"...*

Am fost acolo şi am constatat că José Carreras a avut dreptate. Banii curg gîrlă la Salzburg, ca şi apa Salzachului care taie în două pitorescul oraş. La Salzburg vin în "Mercedes"-urile lor, bogătaşi din metropolele Europei, numai pentru o seară de operă cu un cîntăreţ star sau pentru un concert dirijat de o baghetă celebră. La Salzburg cîntă doar staruri, iar starurile sînt plătite greu. Un bilet la o reprezentaţie de operă sau de balet costă între 100 şi 300 de dolari.

Am fost la Festivalul din Salzburg din acest an, fără să am "Mercedes" la dispoziţie, dar am avut carte de presă, ca acreditat al revistei *"Minimum"*. Aşa că am putut asista la multe premiere, fără să mă pricep la număratul miilor de dolari.

Spectacolul începe înainte de a intra în sală. Strada Hofstallgasse, cu cele două palate ale festivalului (unde au loc reprezentaţiile), întinsă la poalele munţilor, se închide pentru circulaţia publică, mult înainte de a se lăsa seara, fiind păzită de gardieni în haine de gală. Ea însăşi devine o imensă scenă, gata de fiece dată să găzduiască o paradă a modei fără manechine de profesie. Pe un trotuar, cei cu bilete: bărbaţi, numai în smoking şi cu papillon; femei – în rochii lungi, extravagante. Pe celălalt trotuar, cei fără bilete, se înghesuie pentru "a prinde" un loc cît mai bun să vadă. Cuplurile de spectatori sînt aduse pînă la scară, în taxiuri sau cu limuzine conduse de şoferi în uniformă. Atmosfera e de bal. Un specialist în materie mi-a spus că la nici un alt festival din lume nu există atîta grijă pentru ţinută, nu se respectă într-atît legea (uitată) că teatrul este o sărbătoare.

Concertele şi recitalurile au loc în sala *"Grosse Festspielhaus"*, cu o capacitate de 2177 de locuri şi o scenă lată de 40 m, lungă de 22 m şi înaltă de 30 m, considerată drept cea mai înaltă scenă din lume; la *"Kleine Festpielhause"*, potrivită mai ales montării operelor lui Mozart, cu o capacitate de 1374 locuri; la *"Felsenreitschule"*, vestită pentru acustica sa şi cu o capacitate de 1549 locuri. În noua piaţă din faţa Domului s-a prezentat, sub cerul liber, piesa clasică "Jederman", în regia lui Gernot Friedel, după o veche adaptare a lui Max Reinhardt, iar în aula Universităţii au avut loc deasemeni manifestări artistice şi matinee, aşa zis populare.

* ▷

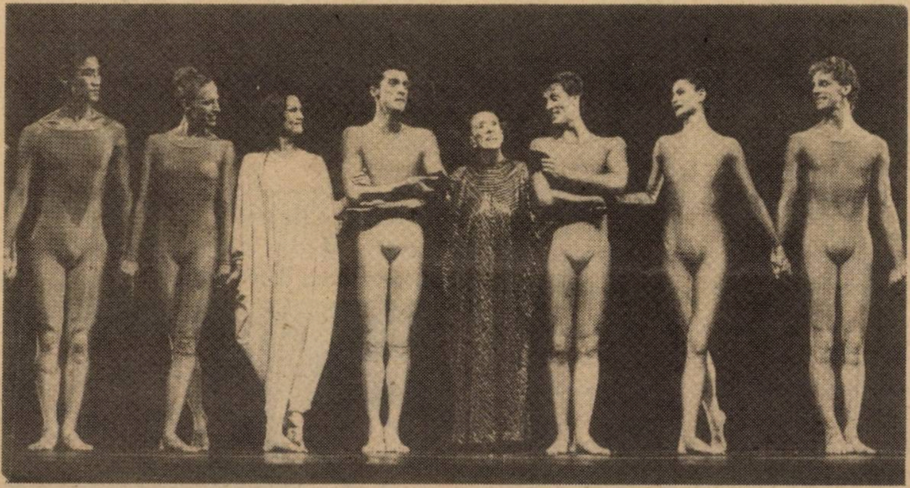

Martha Graham: Doamna cea mare a baletului modern, la aplauze

Oraşul Salzburg e un colţ de rai. S-a născut dintr-o fortăreaţă, încă una şi încă una, cu peste un mileniu în urmă, s-a căţărat pe o colină, a trecut prin foc şi pară şi pentru a atrage sfinţii de partea lui, a construit catedrale şi biserici; natura a avut grijă de flori, iar în anul 1756, Salzburg nici nu şi-a închipuit cît de mare comoară a dăruit lumii, prin naşterea celui de-al şaptelea copil al lui Leopold şi Anne-Marie, geniul Mozart.

Festivalul *"Salzburg Festspiele"* are şi el istoria sa. A apărut pe lume în anul 1920, iniţiativa aparţinînd regizorului Max Reinhardt, scriitorului austriac Hugo von Hofmannstahl şi compozitorului Richard Strauss. Exact cu 50 de ani în urmă, festivalul a fost pîngărit în două rînduri de prezenţa lui Hitler în lojă. Publicul nazist şi isteric a aclamat pe nebun, transformînd festivalul într-o mascaradă. La acel festival de tristă aducere aminte, s-a produs şi cîntăreaţa română Maria Cebotari (în rolul Zerlinei din "Don Giovanni"), soţia nazistă a nazistului dirijor Clemens Krauss. În volumul dedicat Festivalului din Salzburg (1989), Wolfgang Willaschek include şi un amplu articol, document al înfiorătorului *"Reichfestspiele"*, din 1939, şi intitulat sugestiv: *"Procesiune într-o lume a teroarei"*... E bine deci, că nu se uită, iar prezenţa unor artişti evrei, de mare prestigiu, pe afişele festivalului din Salzburg 1989, ca dirijorii Georg Solti şi James Levine sau violonistul Şlomo Mintz, capătă semnificaţii deosebite. Pur şi simplu au entuziasmat publicul de azi, iar după concertul cu *"Damnaţiunea lui Faust"*, un cronicar austriac şi-a încheiat cronica cu exclamaţia: *"De două ori bravo lui sir Georg Solti"*...

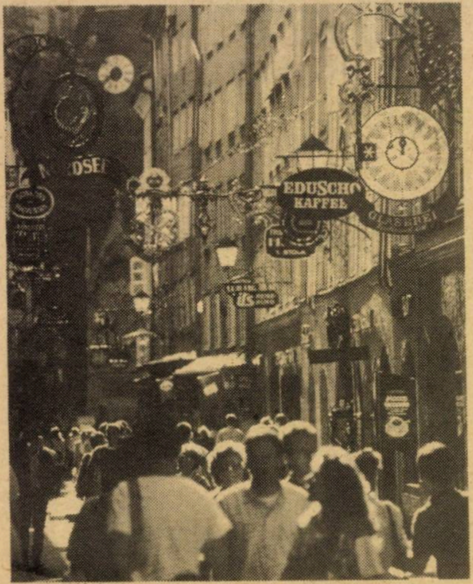

O stradă din Salzburg: farmec

Referitor la producţiile artistice vizionate, simt nevoia să repet tot ceea ce Carreras a scris: *"Spectacolele de operă din Salzburg îţi pot plăcea sau nu, dar standardul lor este cel mai ridicat"*. În prima mea seară Salzburg, am văzut *"Tosca"*, în regia lui Peter Busse şi dirijată de francezul Georges Prêtre (israelienii îl cunosc din concertele cu Filarmonica noastră). În rolul titular, Anna Tomowa-Sintov, nume celebru. Am avut un şoc! M-au supărat sunetele guturale ale unei cîntăreţe de talia ei şi mai ales fiindcă le-am auzit de pe scena din Salzburg! Nici tenorul Francisco Araiza, un artist foarte "en vogue" în lume, nu m-a făcut praf în Don Ramiro din opera *"Cenerentola"*, pe care am văzut-o a doua seară şi nici la recitalul său de lieduri. În schimb, interpreta rolului titular din *"Cenerentola"*, Ann Murray, o mezzo cu coloraturi foarte frumoase, baritonul Gino Quilico (în rolul Dondini) şi bas-baritonul Walter Berry (Don Magnifico) au fost într-adevăr... magnifici.

Cele mai multe satisfacţii mi-a dat seara de balet oferită de trupa Marthei Graham şi

Shlomo Mintz: dacă i s-ar fi spus lui Hitler că într-o zi un violonist israelian va fi aplaudat, la Salzburg...

mi-am umflat palmele aplaudînd-o pe preoteasa baletului modern Martha Graham, cînd a apărut la sfîrşitul reprezentaţiei, susţinută de doi balerini, pentru a se apleca în faţa publicului. La vîrsta de 95 de ani, Martha Graham a venit din America la Salzburg pentru a-şi saluta spectatorii în extaz. Mi-au plăcut enorm şi concertele cu *"Requiemul"* de Verdi cu Filarmonica din Berlin şi Ricardo Mutti, la pupitru (în locul lui Karajan, care a decedat) şi *"Damnaţiunea lui Faust"* cu Simfonica din Chicago şi veşnic tînărul Georg Solti. Ce interpretare desăvîrşită! (În sală, chiar în faţa mea, aplaudau frenetic ca spectatori, Daniel Berenboim şi soţia). Şi spectacolul *"Clemenza di Tito"* a avut o distribuţie la mare înălţime, un standard într-adevăr, ridicat. ▷

Tenorul Placido Domingo: e atît de mare încît s-au fabricat bluze (tee-shirt) cu chipul lui

Mi-au plăcut caietele-program ale Festivalului, adevărate culegeri de studii. La *"Tosca"*, un document în program: fotografia cîntăreţei române Hariclea Darclée, prima "Tosca" din lume, cu o dedicaţie a ei dată lui Puccini. Într-un alt caiet-program la spectacolul de teatru (montat într-o ţinută foarte clasică şi cu o scenografie ingenioasă) *"Drumul singuratec"* de Arthur Schnitzler, am citit studiul filozofului român E. M. Cioran despre *"Doctrina decăderii"* (Singurătatea– schema personajelor).

*

Atmosfera de festival în oraşul Salzburg: tînărul care cîntă la vioară numai muzică de Mozart, într-un gang de pe Getreidegasse, pentru a cîştiga un ban, nu aparţine Festivalului – acesta e un fel de a cerşi la Salzburg; în vitrinele magazinelor, lîngă ciocolată, pulovere sau aparate video, fotografiile artiştilor populari din lumea muzicii: Domingo, Pavarotti, Şlomo Mintz, Ricardo Mutti, Leo Nucci, Carreras, etc., etc. Din reclame poţi învăţa... artă lirică. Herbert von Karajan, care a murit o lună înainte de deschiderea festivalului, e idolatrizat. E asemuit cu Mozart. Numai că Mozart nu l-a slăvit pe Hitler...

Pentru festival s-a editat un ziar special, *"Salzburg Journal"*, ediţie de lux. Artă grafică excepţională. Domingo, care a apărut cu mare succes în *"Bal mascat"*, a fost vedeta vedetelor. Interviewat, el a vorbit cu căldură de perioada din cariera sa, pe cînd cînta la Opera lui Edis de Philip din Tel Aviv, despre soţia şi copiii care-l însoţesc în turnee, inclusiv la Salzburg. Tee-shirturile cu portretul lui Domingo au avut căutare printre tineri. Pe portierele taxiurilor, Domingo, dar şi chipurile celorlalte personalităţi din muzică.

Un bilanţ: de la cei 224.000 spectatori care au asistat la cele 3.600 reprezentaţii s-au încasat 207,2 milioane de şilingi. Dacă socoteala mea e bună, e vorba de peste 15 milioane de dolari!

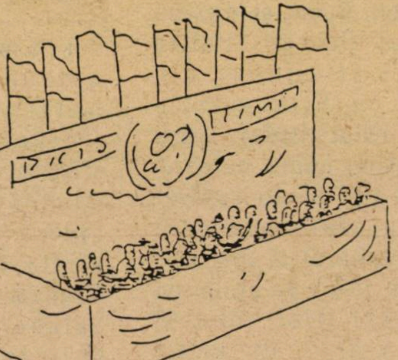

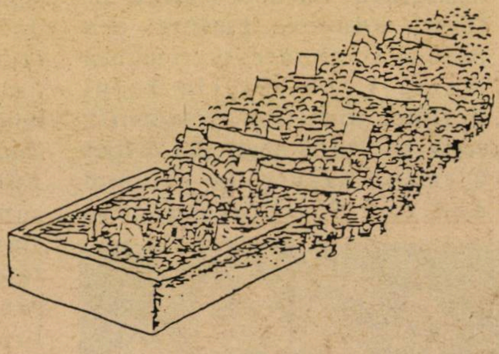

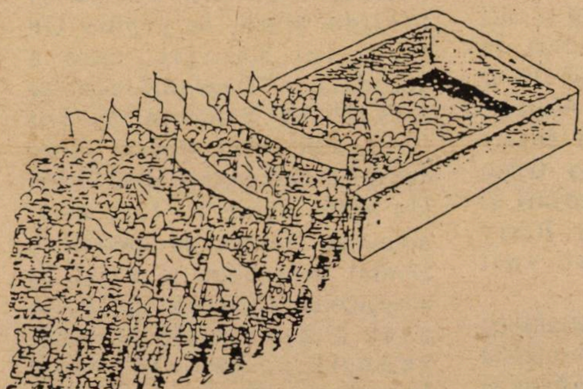

MIHAI STĂNESCU: Rire en Roumanie

TEATRU

AGNON: DESPRE DRAGOSTE

Sandra Sadeh

Şai Agnon, povestitor de geniu, poartă noroc teatrului israelian. Şi Sandrei Sadeh personal. Cîndva, la începuturile carierei ei, cînd după o trecere pe la Haifa, la Haifa idilică a lui Oded Kottler şi Nola Chelton, a poposit la Habima, "Poveste simplă" – dramatizată şi montată de Iosi Israeli – a impus-o atenţiei într-un spectacol care nu numai că îl lansa şi pe Moşe Becker, dar era une dintre cele mai frumoase şi mai zguduitoare evocări israeliene ale vieţii unui tîrguşor galutian.

Au trecut ani, Sandra Sadeh (actriţă de producţie israeliană, dar... copil de Bucureşti!) s-a rătăcit printr-o sumedenie de roluri, mai mult sau mai puţin episodice, mai mult sau mai puţin suculente, şi acum, cînd Kameri s-a lansat cu Ioram Falk să înfrunte romanul cel mai discutabil al laureatului premiului Nobel pentru literatură, actriţa triumfă definitiv. Memorabil.

„Şira" este o poveste ambiguă de dragoste, prefigurînd sau însoţind temerara aventură a lui Bashevitz-Singer de a analiza sensibilitatea şi mitologia evreiască din unghiul psihologiei moderne, dacă nu de-a dreptul freudiene. Ce e cartea e una, ce-i spectacolul e cu totul alta şi avem ireverenţa de a spune că în cazul acestei cărţi post-mortem, la "Kameri" se poate vedea o "Şira" mai bună, mai rotundă şi mai autentică decît "Şira" însăşi.

Un spectacol care, fiind fascinant în rezolvări regizorale, nu striveşte actorii, ci le pune la dispoziţie materialul necesar să-şi demonstreze pe de-a-ntregul existenţa artistică: Sandra Sadeh, înainte de orice, o soră de caritate Şira, sfîşiată între feminitatea debordantă, dragoste fizică, şi... "reguli", Ilan Dar – un profesor Manfred Herbst, copil bătrîn care descoperă tîrziu valoarea dragostei, Levana Finkelstein – soţia profesorului, smulsă din canoanele "mamei model", adevărată victimă a unei tragedii pe care nu o înţelege, deşi o provoacă.

Teatru. Teatru de zile mari.

R. K.

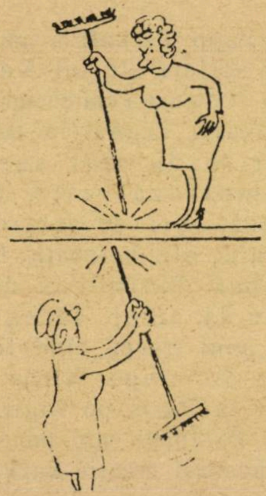

Din LUMEA LIBERĂ, New York

13 STRĂNUTURI

● *Oamenii conduşi numai de instincte nu sînt mai interesanţi decît animalele, oamenii conduşi numai de raţiune nu sînt mai interesanţi decît cărţile.*

● *Mai periculoasă decît vulnerabilitatea este frica de ea.*

● *Cu toţii am avea mai puţine probleme, dacă nu ni le-am transfera unii altora.*

● *Cine nu poate spune "nu" altora, nu poate să-şi spună "da" lui însuşi.*

● *Ceea ce ne convinge, nu e ceea ce ne spun alţii ci ceea ce ne spunem noi înşine.*

● *Deosebirea dintre credincios şi sceptic este că primul se duce el spre Dumnezeu, iar al doilea aşteaptă ca Dumnezeu să vină la el.*

● *Bărbaţii cu experienţă pretind că femeile sînt ca fructele: ca să fie dulci-dulci, trebuie să fie puţin stricate.*

● *Are o viaţă atît de tristă, încît nimic nu-l mai poate indispune.*

● *Noi avem două soiuri de partide: unele care ne duc pe un drum fără ieşire şi altele care ne duc pe un drum cu ieşire... în mare.*

● *Căsătoria e o afacere care dă adesea faliment, pentru că la încheierea contractului s-au dat cecuri fără acoperire.*

● *Femeie adulteră – femeie credincioasă mai mult decît unui singur bărbat.*

● *Pripit – unul care se frige cu ceaiul încălzit de el însuşi.*

● *La ultimele alegeri unele partide religioase ne-au dovedit că la ele totul e caşer afară de voturile primite.*

ERAN TAL

Mihail Barişnikov în Kafka: insectă

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE

METAMORFOZA

Cine nu cunoaşte nuvela cu acest nume, scrisă în 1915 de Franz Kafka? La New York s-a pus în scenă o versiune "piesificată" a povestirii cu Mihail Barişnikov, în debutul său ca actor, în rolul lui Gregor Samsa. Transpunerea ca şi regia aparţin unui talentat regizor-actor-autor numit Steven Berkoff, aclamat pentru recenta punere în scenă a piesei "Coriolanus", în cadrul renumitului "New York Shakespeare Festival" animat de Joseph Papp. Berkoff a adaptat şi alte scrieri ale lui Kafka, precum "Colonia Penitenciară" şi "Procesul". Tranziţia de la creaţiile de mai sus la "metamorfoza" este deci organică, spre deosebire de adevăratul salt acrobatic făcut de Mihail Barişnikov de la balerin la actor. Ideea s-a născut anul trecut, cînd fostul balerin din trupa "Kirov" l-a întîlnit la Paris pe regizorul Roman Polanski care punea în scenă aceeaşi creaţie kafkiană.

După "New York Times" producţia poate fi definitivă ca un balet vorbit. Bare metalice negre definesc casa familiei Samsa, compusă din parazitul tată, slaba şi dominata mamă şi mai-apropiata soră, toţi suportaţi de salariul lui Gregor. Mai există pe scenă cîteva scheletice scaune, folosite cînd familia mimează cu mult gust că mănîncă sau bea. Barişnikov poartă un costum de impiegat, creînd în mod uluitor iluzia insectei uriaşe, de gen coleopteră, numai prin mişcări şi gest, în timp ce zgomotele caracteristice produse de insectă sînt redate printr-un sistem special de amplificare. Gregor şi familia recită cînd şi cînd fragmente din nuvelă.

Este evident că unica vizualizare pe care scena sau ecranul o investeşte cuvîntului tipărit îi dă parcă o altă dimensiune, te obligă să regîndeşti sensul povestirii. Efectul regiei, mai curînd expresioniste, amintind pe alocuri momente imortalizate de pînzele lui Munch, trebuie şi el luat în consideraţie. Gregor Samsa vrea să scape subconştient din carapacea tiraniei paterne (tatăl lui Kafka e un sigur amănunt autobiografic) şi evident de obligaţia de a-şi jertfi viaţa pentru a suporta o familie pretenţioasă.

Autorul "Procesului" şi "Castelului" îl face deci insectă, dezgustătoare pentru specia umană, deci şi pentru familia lui; ei îl condamnă la izolare completă, aşa precum bolnavii de AIDS. Deocamdată, povestirea devine o vizibilă parabolă, un adevărat diagnostic diferenţial între "Temă", mediocrul comis-voiajor Gregor Samsa şi ultima "Variaţie", o insectă uriaşă hărăzită morţii.

New York
Dr. ARMINIUS CASSVAN

Dan Bîrlădeanu (fost, cîteva decenii de-a rîndul, secretar de redacţie al revistei bucureştene "Flacăra"), a fost nu de mult în Israel. Ca turist.

Şi a descoperit o actriţă de la noi.

Mai bine zis, a redescoperit-o.

GABRIELA VLAD: LĂSAŢI-MĂ SĂ CÎNT!

Am remarcat-o încă din timpul studenţiei. Prefigura un talent autentic, capabil să joace dramă, comedie, să cînte şi să danseze. Apariţia ei în spectacolul de diplomă mi-a confirmat presupunerile. Dar doream să-i urmăresc evoluţiile pe o scenă profesionistă, urmărită de ochiul necruţător al celui mai avizat critic: Publicul.

A fost repartizată la Bîrlad, unde într-un singur an, a jucat în cinci premiere, repurtînd tot atîtea succese.

Apoi a fost angajată la teatrul "Ion Vasilescu", apoi s-a transferat la teatrul "C. Tănase". Aici a cunoscut consacrarea, atacînd cu vervă şi aplomb cupletul – piatra de încercare a tuturor artiştilor. Apoi a dispărut.

Turist fiind prin Israel am aflat că Gabriela Vlad, căci despre ea este vorba, s-a stabilit în Israel. I-am căutat numele pe numeroasele panouri afişate pe mai toate zidurile, dar strădaniile mele au fost zadarnice. Cu totul întîmplător am aflat că locuieşte în Herzlia, că s-a căsătorit şi că nu mai face teatru.

Atunci cînd un actor mediocru renunţă la scenă e o binefacere pentru el şi pentru public, dar cînd un talent autentic face acest lucru este un sacrilegiu. Cu aceste gînduri i-am călcat pragul.

– Constat cu surprindere că ai renunţat la o carieră care se anunţa strălucită. De ce?

– Voi căuta să-mi sintetizez gîndurile. În primul rînd pentru că m-am căsătorit şi am două fetiţe pe care le ador, dar care mă solicită foarte mult. Apoi, să fac teatru într-o limbă pe care nu o stăpînesc încă bine, mi se pare un sacrilegiu. Prefer să fiu o pasăre cu aripile frînte decît să primesc aplauze de complezenţă.

– Am înţeles că cele două fetiţe, Ana şi Adela, te recompensează... şi că au talent pentru scenă.

– Am un principiu. Cine se dedică artei, trebuie să dea totul. Sînt împotriva imposturii. În artă nu se poate trişa. Dacă pronia cerească le va călăuzi paşii spre tărîmul artei, voi fi alături de ele. Ar însemna într-un fel realizarea visurilor mele.

– Am înţeles că în ciuda faptului că scena "te arde", deocamdată teatrul nu te interesează.

– Voi încerca altceva. Cînt destul de bine, am moştenit-o întrucîtva pe mama, am ureche muzicală, deci... Zwika Pick mi-a scris două piese care vor cunoaşte orchestraţia muzicală a lui Nancy Brandes. Am început să lucrez mult pentru a-mi redezvolta aptitudinile vocale. Profesoara mea Iudith Lazarovici mă îndrumă cu competenţă şi dragoste. Dacă zeii îmi vor fi favorabili, voi bate şi la porţile televiziunii.

– Comit vreo indiscreţie dacă te întreb despre ce este vorba în cele două piese?

– Prima melodie scrisă în ritm rusesc, povesteşte marile transformări din ţara lui Gorbaciov, iar cea de-a doua – dragostea ţigăncii romance. Melodia cunoaşte o perfectă armonie dintre melosul românesc şi cel ţigănesc.

DAN BÎRLĂDEANU

În curînd,

MOSHE OLIER

"COINCIDENŢE"
o Nuvele o

Un volum de ficţiune şi adevăr, cartea unui pedagog şi psiholog

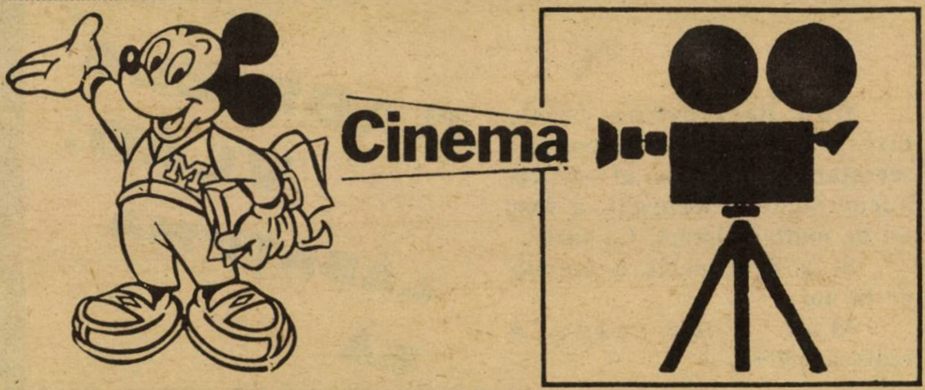

● *Criminal Law* (care nu înseamnă lege criminală, ci legea împotriva crimei, codul penal să-i zicem), film american; cu Gary Oldman, Kevin Bacon, Joe Don Baker şi Tess Harper; regia, Martin Campbell.

Idee bună, "dură". Un avocat cam lipsit de scrupule descoperă că clientul său pe care l-a scăpat de condamnare e, de fapt, un psihopat, autor de violuri cu asasinat. Şi, fiindcă noi-sîntem-complexi, avocatul are oarecari remuşcări de conştiinţă, încearcă s-o repare. Nu e simplu. Din păcate, nici filmul nu e simplu, vreau să spun că nu e limpede, logic şi convingător. Sînt atîtea confuzii, ceţuri, echivocuri, ambiguităţi inutile (fiindcă există şi altfel de ambiguităţi), şovăiri, încît am avut senzaţia de brînză bună în burduf de cîine.

Scenă din film: actorii sînt buni (Tess Harper – stînga – şi Joe Don Baker)

● *N-am văzut nimic rău, n-am auzit nimic rău*, film american; cu Gene Wilder, Richard Pryor şi Joan Severance; regia Arthur Hiller.

Întrucît vorba lungă e sărăcia omului, s-o spun direct şi nemijlocit: această comedie (aşa îi zice) n-are nici un haz. N-am văzut nimic bun, n-am auzit nimic bun.

Cu o excepţie (excepţie care, aşa cum ştim, are rostul de a confirma regula): secvenţa în care Joan Severance, foto-model de felul ei, îşi dezvăluie bustul vreme de-un minut (poate mai puţin, n-am cronometrat).

Curios! Singura chestie tare a filmului sînt sînii amintitei vedete.

Gene Wilder şi Richard Pryor: n-am rîs de loc

● *Lucruri schimbătoare*, film american cu Don Ameche şi Joe Mantegna; regia, David Mammet.

Gino (interpretul, Don Ameche, 81 de ani, fost june prim în anii 40 – 50, specializat în roluri de "superficial") este un bătrîn lustragiu, un ratat carevasăzică, fără de speranţe că... într-o zi...

Şi totuşi, ziua *aceea* (pe care o visează tot omul nemulţumit de existenţa sa) – ei bine, ziua aceea vine! Un şef al Mafiei italo-americane îl cheamă urgent la el, făcîndu-i o propunere. Pe cît de surprinzătoare, pe atît de ispititoare (într-un fel). El cere lustragiului să declare la poliţie că a comis un asasinat (pe care, bineînţeles, l-a comis un om de-al Mafiei). În consecinţă, va fi condamnat la 3 – 4 ani închisoare (în U.S.A., dacă nu te cheamă Pollard, scapi ieftin pentru o crimă, avocaţii-s buni) ▷

şi la ieşire, o să fie plin de bani, să tot trăiască. După o şovăire (Gino e om onest), lustragiul primeşte. E şansa vieţii lui.

Buuun. Acum, Gino se trezeşte cu o "gorilă" lîngă el (Joe Montegna), însărcinat să aibe grijă ca lustragiul să nu se răsgîndească şi să o ia cumva la sănătoasa. Fire cumsecade (el însuşi un fel de ratat în rîndurile Mafiei), gorila are o idee (o iniţiativă): să-l ducă pe bătrîn la Reno, oraş al cazinourilor, pentru un weekend şi să-i ofere deci cîteva zile O.K. înainte de puşcărie. Aici, fel de fel de întîmplări şi confuzii şi încurcături pe care nu vi le povestesc, tot aşa cum nu se dezvăluie niciodată cine e criminalul într-un film poliţist.

Ceea ce vreau însă să vă dezvălui este că Gino, pe care noi cu toţii îl simpatizăm, nu va face puşcărie, precum şi că – mai ales – filmul este plăcut la vedere, categoric plăcut, prin urmare bun.

INTERIM

PARADA UREI DE SINE

Cinemateca din Tel Aviv nu ne-a invitat într-o suka de sărbătoare, dar tot a marcat-o într-un fel care ar fi trebuit să fie memorabil: o "Paradă a filmului israelian" care a prilejuit proiectarea a zeci de filme alb-albastre. Cel puţin din punct de vedere al coloraturii producţiei, căci coloratura mesajelor...

Manifestarea nu a fost anunţată nici ca "exhaustivă", nici ca "retrospectivă", de nici un fel. Pentru că nu a fost! Refuzăm să cădem în capcana unei polemici politice, căci – poate cu excepţia filmelor cu şi de Uri Zohar, poate cu excepţia unui "Blues pentru vacanţa mare" şi încă unul sau două titluri – despre asemenea capcană a fost vorba. Totuşi, măcar din motive estetice (din cele istorice, oho, cîte ar fi de spus!) nu poţi să nu observi că ABSOLUT NICI UNUL dintre filmele lui Kishon nu a fost proiectat.

Inamiciţia cu care este urmărit marele humorist, personală şi... politică, nu-i un secret pentru nimeni şi nu am fi fost atît de naivi încît să ne revoltăm împotriva ei tocmai acum, dacă din această pricină nu ar fi dispărut din "Paradă" un actor ca Haim Topol (o singură apariţie episodică în peliculele proiectate) şi memorabila, zguduitoarea şi de departe cea mai bună creaţie a lui Şaike Ofir în "Poliţistul Azulai".

R.K.

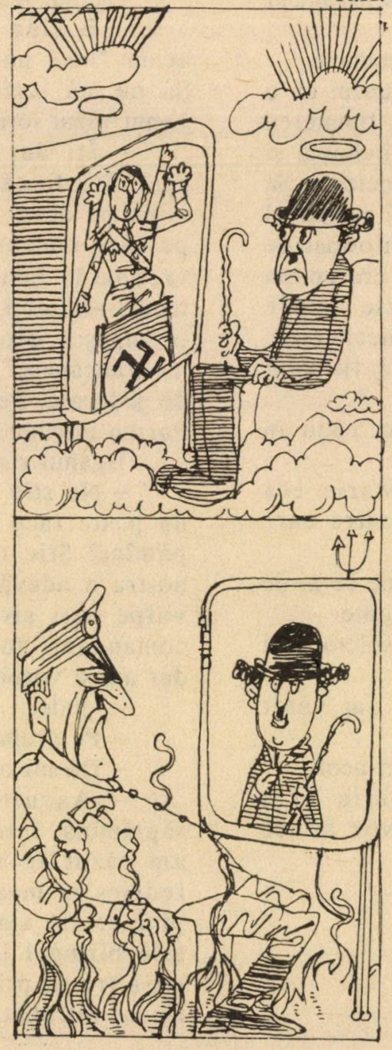

REPLICI CELEBRE ALE ACTRIŢEI

MAE WEST

◆ Dragostea este singura industrie care nu poate funcţiona pe baza săptămînii de cinci zile.

◆ De cîte ori un fard excesiv n-a ratat un sărut?

◆ La prima întîlnire, veţi admira, poate, formele rotunde ale unei femei dar, a doua oară, veţi descoperi unghiurile.

◆ Nu m-a preocupat niciodată să urmez un regim. Singurele carote care mă interesează sînt caratele.

◆ Nu mi-am dezvăluit niciodată formele, am evitat doar să le ascund.

◆ Unii oameni ar fi perfect la locul lor, dacă ar şti care le este locul.

◆ De ce fiecare bărbat pe care îl întîlnesc vrea să mă protejeze?

◆ Sărutul unui bărbat este semnătura lui.

◆ Un bărbat îndrăgostit este ca un cec bancar: îl încasezi la timp.

◆ Toţi oameni se aseamănă, afară de cei pe care i-ai cunoscut.

◆ Ceea ce mă pasionează, nu-i performanţa, ci jocul.

◆ Bărbatul pe care nu-l iubesc, nu există.

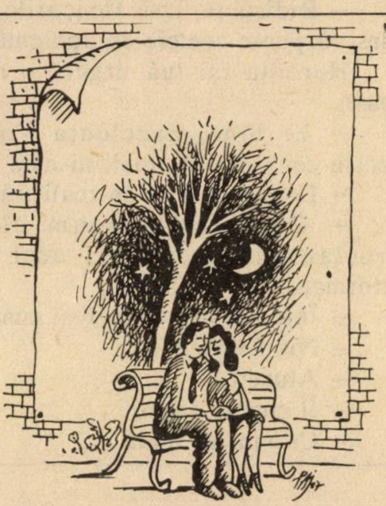

Iulian Pena

PEDRO ANTONIO de ALARCON

PROFEȚIA

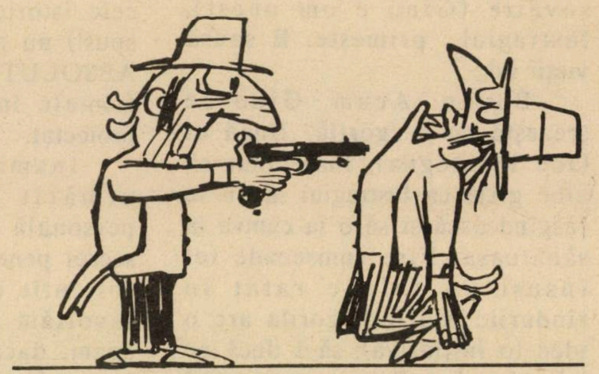

Dacă sînteți bandit de meserie (dacă)
Și dacă cineva v-a recunoscut
Și vă cunoaște bîrlogul (dacă)
Să nu-l cruțați. Împușcați-l pe loc. Altminteri....

Nu pot să-mi aduc aminte ce zi de august a anului 1816 era aceea în care a apărut la ușa comandamentului militar al Granadei, un țăran zdrențăros și murdar, în vîrstă de vreo șaptezeci de ani, pe nume Heredia, descălecînd de pe un măgăruș negru care avea drept unic harnașament o frînghie în jurul gîtului. Omul spuse:

– Vreau să vorbesc cu domnul comandant.

Probabil nu mai este nevoie să spunem că o asemenea pretenție a stîrnit, în lanț, opunerea sentinelei, rîsetele oamenilor de pază, îndoiala și șovăiala aghiotanților, înainte ca Excelența Sa Don Eugenio Portocarrero, comandantul militar al fostului regat al Granadei, să fi fost informat de prezența țiganului. Cum acest demnitar era un om cumsecade și binevoitor și cum aflase despre Heredia care era renumit pentru șmecheriile, poznele și afacerile sale, dădu ordin să fie lăsat să intre.

De îndată ce pătrunse în birou, căzu în genunchi și exclamă:

– Binecuvîntată fie fecioara Maria cea sfîntă și viață lungă Excelenței Voastre care conduceți această mică lume.

– Ridică-te, lasă fleacurile și spune ce ai de spus, răspunse contele cu aparentă severitate.

Heredia își luă urgent o mutră solemnă și spuse:

– Ei bine, Excelența Voastră, am venit pentru cei o mie de reali ai mei.

– Despre ce mie de reali trăncănești acolo?

– Cei oferiți acum cîteva zile prin proclamația către toți acei care vor aduce informații despre Parron,

– Într-adevăr! Deci, l-ai cunoscut?

– Nu, Excelență.

– Atunci?

– Îl cunosc acum.

– Ce vrei să spui?

– Foarte simplu; l-am urmărit, l-am văzut, vă aduc informația, cer recompensa.

– Ești sigur că l-ai văzut? întrebă comandantul, în ale cărui gînduri interesul se lupta cu îndoiala.

Țiganul izbucni în rîs și spuse:

– E clar că Înălțimea Voastră își spune acum: "Încă un țigan care încearcă să mă înșele". Să nu mă ierte niciodată Dumnezeu dacă mint. L-am văzut ieri pe Parron.

– Îți dai seama de importanța a ceea ce spui? Știi tu că de ani de zile încercăm să punem mîna pe acest monstru, pe acest bandit sîngeros, pe care nimeni nu-l cunoaște, nici nu l-a văzut vreodată? Știi tu că în fiecare zi, în diferite locuri ale țării, jefuiește călători pe șosele și apoi îi împușcă deoarece, după cum susține el, morții nu trăncănesc? Folosind aceste mijloace a scăpat de judecată. Pe de altă parte, știi că a-l vedea pe Parron înseamnă riscul de a muri?

Țiganul rîse din nou și spuse:

– Nu știe oare Excelența voastră că ceea ce nu poate face un țigan nu poate face nimeni pe pămînt? Știe oare cineva cînd rîsul sau plînsul nostru e adevărat? Cunoaște Excelența Voastră o vulpe mai șireată ca noi? Vă repet, domnule comandant, nu numai că l-am văzut pe Parron, dar am și vorbit cu el.

– Unde?

– Pe drumul spre Tozar.

– Dă-mi o dovadă.

– Ascultați, Excelență! În urmă cu o săptămînă, într-o dimineață, eu și măgarul meu am căzut în mîinile unor tîlhari. M-au legat fedeleș și m-au împins prin niște locuri pustii pînă ce am ajuns în luminișul de pădure unde se află bîrlogul banditilor. O bănuială îngrozitoare mi-a trecut prin minte: "Or fi oamenii lui Parron? m-am întrebat. Dacă e așa, nu mai există nici o ▷

speranţă, fiindcă afurisitul ăsta a decretat că ochii care i-au văzut chipul lui nu vor mai vedea altul".

În timp ce mă gîndeam astfel, un om s-a apropiat de mine. Era un tip elegant, cam ciudat care, bătîndu-mă pe umăr, mi-a spus: "Prietene! Eu sînt Parron!"

Cînd am auzit numele ăsta, era cît pe-aci să cad jos. Banditul a început să rîdă. Tremurînd, m-am prăvălit la picioarele lui şi am strigat pe toate tonurile posibile: "Binecuvîntat fie-ţi sufletul, rege al oamenilor! Cine nu te-ar recunoaşte după aerul princiar pe care ţi l-a dăruit Dumnezeu! Fie ca din ce în ce mai multe mame să aducă pe lume asemenea fii! Lasă-mă să te sărut, fiul meu! Ţiganul ăsta netrebnic să moară în chinuri dacă n-a jinduit să te întîlnească, să-ţi ghicească norocul şi să-ţi sărute mîinile de stăpîn! Ia-mă în slujba ta! Ştii cum să schimbi măgarii morţi pe măgari vii? Vrei să-ţi vinzi caii bătrîni la preţul cailor tineri? Vrei să-l înveţi limba franceză pe un catîr?

Contele de Montijo nu se putu stăpîni să nu rîdă. Apoi întrebă:

– Şi ce a răspuns Parron la toate astea? Cum a reacţionat?

– La fel ca Excelenţa Voastră; a rîs din toată inima.

– Iar tu?

– Eu, stăpîne, am rîs şi eu, în timp ce lacrimi de mărimea unei portocale mi s-au prelins pe obraji.

– Hai, cară-te de aici.

– De fapt, mi-a întins mîna şi mi-a spus: "Prietene, eşti singurul om inteligent din cîţi mi-au căzut în mînă; toţi ceilalţi aveau urîtul obicei să mă plictisească jelindu-se şi spunînd tot felul de tîmpenii, ceea ce îmi procura o proastă dispoziţie; tu eşti singurul care m-a făcut să rîd, şi dacă n-ar fi existat acele lacrimi...

– Dar stăpîne, au fost lacrimi de bucurie.

– Te cred. Dracul mi-e martor că este pentru prima oară în şase sau şapte ani cînd am rîs; e adevărat însă că nici n-am plîns. Dar hai să încheiem. Hai, băieţi!

Într-o clipă, m-am trezit înconjurat de o bandă de tîlhari. "Doamne, ai milă de mine", am început să mă rog.

– Staţi! strigă Parron. Încă nu sîntem gata pentru asta. V-am chemat ca să aflu ce aţi luat de la acest om.

– Un măgăruş, cu nimic pe el, în afară de o funie.

– Nici un ban?

– Trei duros şi şaptezeci de reali.

– Bine, lăsaţi-ne singuri. Toţi se retraseră.

– Acum, ghiceşte-mi norocul, spuse banditul, întinzîndu-mi mîna.

Am luat-o şi am stat puţin pe gînduri. Ştiam că pot vorbi deschis, aşa că i-am spus, cu toată convingerea:

– Parron, mai devreme sau mai tîrziu, fie că mă ucizi, fie că-mi cruţi viaţa, mai devreme sau mai tîrziu, vei muri prin spînzurătoare.

– Asta o ştiam, răspunse banditul cu un calm desăvîrşit. Spune-mi cînd!

Am început să socotesc. Omul ăsta, mi-am spus, o să-mi dea drumul; mîine voi fi în Granada şi voi povesti; tot a doua zi îl vor înhăţa; apoi va începe procesul.

– Mă întrebi cînd? i-am spus cu voce tare. Fii atent, în cursul lunii viitoare.

Parron se cutremură, ca şi mine de altfel, temîndu-mă că pasiunea mea de a ghici viitorul mă va duce la moarte.

– Ascultă, ţigane, replică Parron vorbind hotărît, ai să rămîi în mîinile mele şi dacă pînă la sfîrşitul lunii viitoare nu m-au spînzurat, am să te spînzur eu pe tine, aşa cum l-au spînzurat pe tatăl meu. Dacă eu mor în acest timp, ai să fii liber.

Frumos din partea lui, mi-am spus, mă iartă după moarte şi m-am căit că am dat un termen atît de scurt. Eu am fost închis într-o peşteră în timp ce Parron şi-a încălecat iapa şi a plecat prin pădure.

– Foarte bine, spuse contele. După cîte înţeleg, Parron a murit, iar tu ai fost eliberat.

– Dimpotrivă, domnule comandant! Parron e în viaţă! Şi acum vine partea cea mai întunecată a povestirii mele.

A trecut o săptămînă fără ca şeful să apară şi, după cîte am putut să trag cu urechea, nu s-a mai arătat prin preajmă din seara cînd i-am ghicit norocul; un lucru deloc neobişnuit, după spusele paznicilor mei. Căci, ştii, mi-au spus ei, şeful îşi ia uneori cîmpii şi nu se mai întoarce decît cînd are poftă, iar noi n-avem nici o ştire despre el în timpul acestor lungi absenţe. În perioada aceea, rugîndu-mă de toţi şi prezicînd viitorul întregii bande, pronosticînd tuturor că vor scăpa de spînzurătoare şi vor atinge o vîrstă înaintată, am izbutit să-i conving să mă scoată din peşteră în fiecare seară şi să mă lege de un copac. Nu mai e nevoie desigur să spun că o pereche de paznici se afla tot timpul lîngă mine.

Într-o seară, pe la orele şase, hoţii care fuseseră "la treabă" la porunca adjunctului lui Parron se reîntoarseră în bîrlog, aducînd cu ei un lucrător nenorocit, între patruzeci şi cincizeci de ani, cu mîinile legate, care se tînguia de-ţi rupea inima: "Daţi-mi înapoi cei douăzeci de duros,

spunea el. Dacă-aţi şti cît a trebuit să îndur ca să-i cîştig: o vară întreagă am cules sub arşiţa soarelui! O vară întreagă departe de nevastă-mea şi de copii! Cu banii ăştia am vrut să-mi plătesc datoriile pe care ai mei, sărmanii, au trebuit să le facă spre a putea trăi. Este oare drept să mi se ia bani care reprezintă o avere pentru mine? Fie-vă milă, domnilor! Daţi-mi înapoi cei douăzeci de duros şi am să mă rog să vă ajute Dumnezeu!"

Un rîs batjocoritor răspunse tînguirilor nenorocitului. Legat aşa cum eram de copac m-am cutremurat de groază! Căci şi ţiganii au familii.

"Nu fii caraghios! spuse în cele din urmă un bandit, îndreptîndu-se spre lucrător. Greşeşti gîndindu-te la bani cînd chestiuni mult mai importante ar trebui să-ţi ocupe gîndurile". "Ce?" spuse lucrătorul, neputînd să-şi imagineze o nenorocire mai mare decît lipsa de pîine a copiilor săi. "Eşti în mîinile lui Parron". "Parron? Nu-l cunosc, n-am auzit niciodată de el; vin de departe; eu sînt din Alicante şi am muncit la Sevilla". "Dar, prietene, Parron înseamnă moarte. Toţi cei care cad în mîinile noastre trebuie să moară; aşa încît, fă-ţi testamentul în două minute şi împacă-te cu Dumnezeu în alte două. Grăbeşte-te! Ai doar patru minute la dispoziţie". "Am să le folosesc bine. Ascultaţi-mă, pentru numele lui Dumnezeu". "Vorbeşte!". "Am şase copii şi o văduvă nefericită. Dacă trebuie să mor, fiindcă citesc în ochii voştri că sînteţi mai răi decît animalele sălbatice – da, mai răi – căci animalele din aceeaşi specie nu se mănîncă între ele. O, iertaţi-mă. Nu ştiu ce spun. Domnilor, unul dintre voi trebuie să fie tată. Nu e nici un tată printre voi? Ştiţi ce înseamnă să ai copii care să moară de foame toată iarna? Ştiţi ce înseamnă pentru o mamă să-şi vadă copiii din carnea şi sîngele ei murind sau ţipînd: mi-e foame, mi-e frig?" Domnilor, nu vreau să trăiesc fără ei; ce-ar mai fi viaţa pentru mine? – un lanţ de suferinţe şi de lipsuri. Dar trebuie să trăiesc de dragul copiilor.

Tatăl se tîrî pe pămînt să-şi îndrepte faţa spre hoţi. Doamne, ce chip! Arăta ca unul dintre acei sfinţi pe care împăratul Nero i-a aruncat în groapa cu tigri, cum spun preoţii. Tîlharii au simţit că ceva mişcă în piepturile lor, apoi au început să se uite unul la altul şi, văzînd că toţi sînt de aceeaşi părere, cineva îşi făcu curaj şi spuse..."

– Ce a spus? întrebă comandantul, adînc mişcat de povestire.

– A spus: Camarazi, ceea ce avem de gînd să facem nu trebuie să afle niciodată Parron!

– Niciodată! Niciodată! mormăiră ceilalţi bandiţi.

– Poţi să pleci, omule, spuse altul aproape plîngînd. I-am făcut un semn lucrătorului s-o ia din loc.

– Repede! Fuga marş! spuseră ei şi toţi se întoarseră cu spatele. Lucrătorul îşi ridică o mînă în semn de implorare.

– Nu eşti mulţumit? Mai vrei şi banii? Pleacă! Pleacă! Nu ne pune răbdarea la încercare!

Bietul tată plecă plîngînd şi în curînd se făcu nevăzut.

O jumătate de oră mai tîrziu, Parron apăru pe neaşteptate ducîndu-l pe lucrător lîngă iapa lui.

Bandiţii rămaseră încremeniţi. Parron descălică încet, îşi scoase carabina şi, adresîndu-se camarazilor săi, spuse: "Proştilor! Idioţilor! Mă întreb de ce nu vă împuşc pe toţi! Repede! Daţi-i înapoi acestui om cei douăzeci de duros pe care i-aţi luat de la el!" Hoţii scoaseră banii şi-i dădură lucrătorului care se prosternă la picioarele banditului şef cu inima atît de bună.

Parron îi spuse: "Dumnezeu fie cu tine! Fără călăuzirea ta nu i-aş mai fi găsit niciodată. Acum îţi dai seama că m-ai judecat greşit neavînd încredere în mine. Mi-am ţinut făgăduiala – ţi-ai recăpătat cei douăzeci de duros. Hai, du-te!"

Lucrătorul îi sărută picioarele încă odată şi încă odată şi se îndepărtă plin de bucurie, dar abia făcuse cincizeci de paşi cînd binefăcătorul său îl strigă şi bietul om se grăbi să vină înapoi. "Care ţi-e porunca?" spuse el, nerăbdător să facă un serviciu celui care i-a readus fericirea în familie. "Îl cunoşti pe Parron?" întrebă banditul însuşi. "Nu-l cunosc". "Greşeşti", spuse şeful. "Eu sînt el!" Lucrătorul rămase stupefiat. Parron îşi duse carabina la ochi şi trase două gloanţe în lucrător care căzu la pămînt. "Fii blestemat", au fost singurele cuvinte pe care le-a rostit.

În timpul momentelor de groază prin care treceam am simţit că mîinile nu-mi mai erau atît de strîns legate. Unul dintre gloanţe, după ce-l rănise pe lucrător, izbise funia şi o tăiase. Am ascuns faptul că eram liber şi am aşteptat o ocazie ca să fug. Între timp, Parron, arătînd spre lucrător, spuse oamenilor săi: "Acum puteţi să-l jefuiţi. Adunătură de idioţi! Gloată de proşti! Să-i daţi drumul unui om să zburde pe şosea. Din fericire m-a întîlnit pe mine şi astfel am aflat ce s-a întîmplat, căci dacă ar fi dat de nişte soldaţi le-ar fi arătat drumul spre acest bîrlog, aşa cum mi l-a arătat şi mie şi acum am fi fost cu toţii în puşcărie. Vedeţi ce se întîmplă atunci cînd jefuieşti şi nu ucizi; dar destul cu predica, îngropaţi cadavrul pînă ce nu putrezeşte!"

În vreme ce hoţii săpau o groapă, Parron mînca stînd cu spatele la mine. Tiptil, m-am

îndepărtat de copac şi m-am strecurat într-o groapă din apropiere. Se înoptase şi, la adăpostul întunericului, am luat-o la goană cît am putut de repede. Cu ajutorul luminii stelelor mi-am găsit măgăruşul care rumega liniştit, legat de un copac. Am încălecat şi nu m-am mai oprit pînă aici. Acum, Excelenţă, daţi-mi mia de reali şi am să vă pun pe urmele lui Parron care, în treacăt fie spus, mi-a reţinut cei trei duros şi jumătate.

Oferind o descriere exactă a banditului, ţiganul a primit recompensa făgăduită şi a părăsit biroul comandantului.

Cincisprezece zile după scena descrisă mai înainte, pe la vreo nouă dimineaţa, o mulţime de gură cască urmărea marşul a două companii de soldaţi pe străzile San Juan de Dios şi San Felipe din oraşul menţionat mai sus. O jumătate de oră mai tîrziu, porneau în căutarea lui Parron, în urma descrierii ascunzătorii lui, a persoanei sale şi a camarazilor de fărădelegi, furnizată de contele Montijo. Interesul şi emoţia publicului erau extraordinare, la fel ca şi sobrietatea cu care soldaţii îşi luaseră rămas bun de la familii şi prieteni înainte de a se aventura într-o expediţie atît de importantă – într-atît de mare era teama pe care o stîrnise Parron în cuprinsul regatului Granada.

– Se pare că vom pune mîna pe ei, spuse un soldat camaradului său. Dar nu-l văd pe caporalul Lopez.

– Într-adevăr, foarte ciudat, căci el era întotdeauna primul cînd se vorbea despre urmărirea lui Parron. Îl ura din toată inima.

– Nu ştiţi ce s-a întîmplat? întrebă al treilea, amestecîndu-se în vorbă.

– Ia te uită! El trebuie să fie noul nostru camarad. Cum îţi place compania noastră?

– Într-adevăr, foarte mult, răspunse cel căruia i se adresase unul din cei doi. Era un băiat palid, cu o siluetă frumoasă, ascunsă parţial de uniformă.

– Ce spuneai? întrebă primul.

– A, da! Caporalul Lopez a murit, răspunse băiatul cu faţa palidă.

– Manuel! ce tot spui acolo? Nu se poate. Azi dimineaţă l-am văzut cu ochii mei pe Lopez, aşa cum te văd.

Soldatul pe nume Manuel răspunse calm:

– Acum o jumătate de oră a fost ucis de Parron.

– Parron! Unde?

– Aici în Granada. I-au găsit cadavrul.

Manuel începu să fluiere o arie patriotică.

– Unsprezece soldaţi ucişi în şase zile, spuse un sergent. Parron vrea să ne extermine! Dar cum de a ajuns în Granada? Nu mergem după el la Sierra de Loja?

Tocmai atunci se auzi ordinul "Atenţie! Pornim" şi cele două companii se aliniară.

Se întîmplă ca în momentul acela să treacă pe acolo Heredia, care asemeni tuturor, se opri să admire soldaţii.

Manuel, noul soldat, rămase puţin în urmă, astfel încît să se poată ascunde în spatele camarazilor săi, dar Heredia îl zări, scoase un ţipăt şi sărind de parcă ar fi întîlnit o viperă, începu să fugă pe strada San Jeronimo.

Manuel ridică arma îndreptînd-o spre ţigan, dar alt soldat îl împiedică să tragă.

– E nebun! Manuel a înebunit! Un soldat şi-a pierdut minţile, s-a auzit deodată; ofiţeri, sergenţi şi civili s-au năpustit asupra lui împiedicîndu-l să fugă. După ce au izbutit să-l facă inofensiv l-au copleşit cu întrebări, acuzaţii şi insulte, fără ca cineva să primească vreun răspuns. Între timp, Heredia fusese şi el imobilizat de un trecător care văzîndu-l alergînd şi auzind lovitura de armă l-a luat drept un răufăcător.

– Duceţi-mă la comandant, spuse ţiganul. Trebuie să vorbesc cu contele de Montijo.

– Pe cine ai omorît? îl întrebă cel care îl prinsese. Uite că vine garda care o să ştie ce să facă cu tine.

– Sper şi eu, spuse Heredia, dar ai grijă să nu mă ucidă Parron.

– Ce vrei să spui? Care Parron? Despre ce vorbeşti?

– Veniţi cu mine şi o să vedeţi. Spunînd acestea, îl convinse să-l ducă la comandantul plutonului. Arătînd cu degetul spre Manuel, el spuse:

– Domnule comandant, acesta este Parron, iar eu sînt ţiganul care în urmă cu două săptămîni a dat o descriere a lui contelui de Montijo.

– Parron! Parron a fost prins! Un soldat s-a dovedit a fi Parron! strigă mulţimea.

– Nu mai e nici o îndoială, spuse comandantul de pluton, citind ordinul ce-i fusese înmînat de comandantul suprem. Hotărît lucru, am fost nişte idioţi, dar cine s-ar fi gîndit să-l caute pe şeful hoţilor printre soldaţii porniţi în căutarea lui?

– Ce prost am fost, îşi spuse Parron, uitîndu-se la ţigan cu ochi de leu rănit. El e singurul om a cărui viaţă am cruţat-o vreodată. Merit ceea ce mi s-a întîmplat.

În săptămîna următoare, Parron a fost executat şi astfel profeţia ţiganului s-a împlinit întocmai.

Traducere de
L. BRĂILEANU

NELU WEINBERG PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

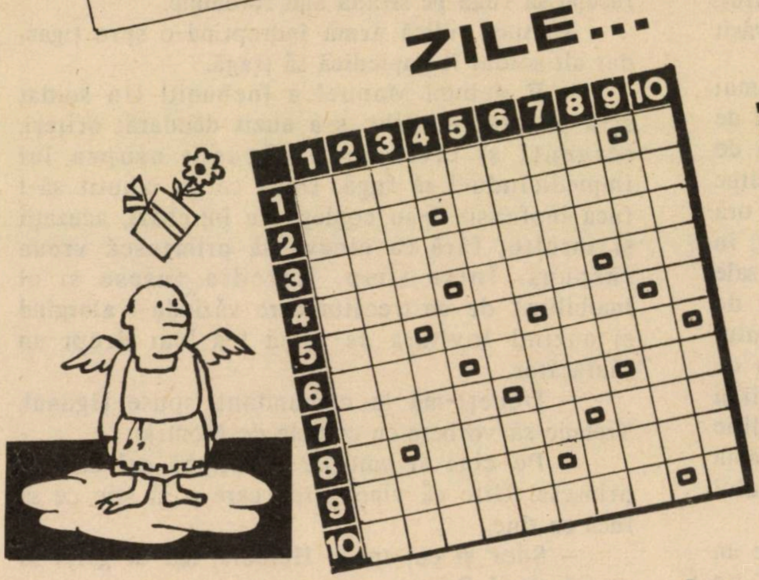

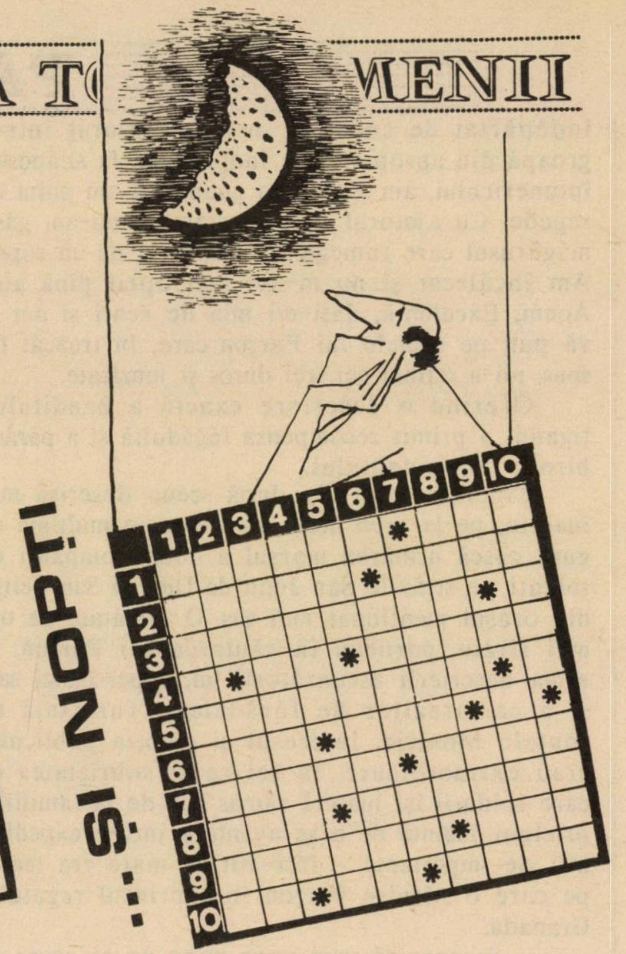

ORIZONTAL: 1) Ordine de zi 2) La amiază! – Îmbătrîneşte pe zi ce trece (pl.) 3) La zile mari (sing.) 4) A lucra pămîntul – Băţ – Postate... în fiecare dimineaţă!! 5) În prima jumătate a timpului! – ...şi în toate dimineţile! – Emil Rusu 6) Orăşel în Japonia – Înlocuitor de cafea băut peste zi 7) Eşalonare bănească la un anumit număr de zile – Posezi – Ziua din urmă! 8) Sensibil la lumina zilei (dintr-un anumit punct... de vedere!) – Nu vede lumina zilei 9) Mătuşă – A avea zile 10) La sfîrşitul zilei.

VERTICAL: 1) Îşi petrec zilele împreună 2) Vai de zilele ei – Cît toate zilele 3) Avea valoare pentru noi pînă mai zilele trecute – N-a mai avut zile (fig.) 4) Şapte la număr, una mai frumoasă ca alta 5) Pun capăt zilelor (sing.) – Pseudonimul lui Heliade Rădulescu 6) La ordinea zilei – Obligaţia noastră cea de toate zilele (masc.!) 7) Îndrăgostiţi pînă peste cap, că nu mai ştiu în ce zile trăiesc – Perete! 8) Îţi face zile amare (fem.) – Ne face zile... fripte – Sînt la ordinea zilei 9) "National Recovery Administration" (sigla) – Schimbul de lucru dintr-o zi 10) Mare cît toate zilele (pl.) – "Luna spicelor" sau zilele lunii martie cu care începe anul sfînt la evrei.

Dicţionar: OTS, IIR, NRA, ABIB

ORIZONTAL: 1) Fluturi... de noapte (pl.) – Poftit, nepoftit, îşi face prezenţa în fiecare seară 2) Programe de noapte – Frumoasele nopţii (sing.) 3) Se plimbă noaptea, fără să ştie 4) Deabea s-a trezit! – Înzestrat 5) Companie pentru plimbările de seară (pl.) 6) Pentru a scăpa cu faţa curată, i se acordă atenţie în fiecare seară – Obicei 7) "Visul unei nopţi de vară" (Britten), "O noapte furtunoasă" (P. Constantinescu) – O noapte nedormită 8) Arbore originar din indonezia – Rămas, la o cafea naturală ce-ţi alungă somnul (pl.) 9) Loc unde petreci multe nopţi albe, fără să vrei şi fără să le simţi – Nimic 10) Carte mare – În toiul nopţii! – Somnifer (um) cu efecte deosebite (pl.).

VERTICAL: 1) Inspiră satisfacţie, la plăcerile nopţii 2) Înălţime în preajma oraşului Tallin (U.R.S.S.) – Noaptea, pentru cei ce au lucrat toată ziua 3) Paznici de noapte 4) Noapte bună! – Dan Popa 5) La ieşirea din cabaret! _ Dimineaţa, după o noapte de somn 6) Vise (fig.) – Ba una, ba alta! 7) Rezultatul dorit 8) Strînge laolaltă nopţi şi zile... de-alungul anilor – Regina nopţii 9) Noapte albă! – Vasul care ne aduce... insomnii 10) ...Art sau Land Art, mişcare apărută în arta modernă la sfîrşitul anilor '60 – Unde se vorbeşte de "Nopţi" (!)

Dicţionar: AAL, NIC, IRU, RET, EARTH

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

PROBLEME

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1							+				
2					+						
3											+
4			+					+			
5	+				+				+		
6				+			+				
7								+			
8				+						+	
9					+						
10						+					

ORIZONTAL: 1) Riposta unor lovituri la poartă – Rezervă de stat. 2) Vorbit de bine – Încercări realizate pe treisferturi. 3) Bună dimineața! 4) Din adîncul sufletului! – Articole de damă pentru nunți – Prinsă în plasă. 5) Simbol al blîndeții animale – Responsabilă cu curățenia generală – Prinse în focarul lupei! 6) Face față la orice – Volum citit din scoarță-n scoarță! – Post de comandă. 7) Casă de creație – Om de legătură. 8) Valurile vieții (sing.) – Nu sînt ce par a fi. 9) Apă tare – Vampirul nopții. 10) Loc de start pentru cursa vieții – Distincții militare.

VERTICAL: 1) Barieră socială – Un om cu dragoste de țară. 2) Îți cere socoteală în tot ce faci. 3) Fascicol de lumină – Contrar obiceiului. 4) Etapă în sportul de masă – Ba din contra. 5) Osia s-a întîrs! – Fluturi de noapte (sing.) 6) Scrisoare de bun rămas. 7) Bătaie de joc – Zbor pe calea aerului. 8) Primesc bătăi în contul altora – Trage toate sforile – Banca Națională Română (sigla) 9) A pune ventuze cum se știe din popor – Sînt bine prinse. 10) Plan de perspectivă – Un serviciu ireproșabil. 11) Băgate în plic! – Corespondentă la presa locală.

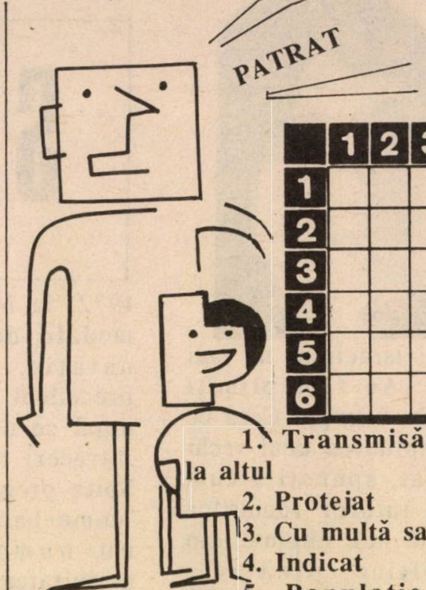

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

1. Transmisă de la unul la altul
2. Protejat
3. Cu multă sare (pl.)
4. Indicat
5. Populație de origină mongolă
6. Iritat

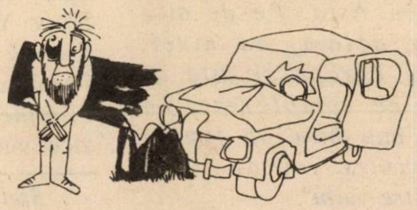

ARITMOGRIF

Înlocuind cifrele cu litere, veți afla de la A la B cele ce ne dau posibilități de turism și agrement iar pe orizontal cîteva din acestea:

			A			
	3	4	1	6	2	
7	8	5	2	9	10	11
12	13	7	3	6	14	8
	4	15	4	16	2	
	14	13	5	17	2	
	15	9	4	6	18	
			B			

DEZLEGĂRILE JOCURILOR DIN "MINIMUM", NR. 31

Basme...

Povești; iaz; restaurante; u; vata; stei; np; te; turn; care; pereți; li; ars; c; n; păduri; beta; itani; parol; t; ti; torent; ite; polo; ta; co; liniștit.

Minimum...

Revista; po; ec; dar; abc; domol; ce; o; unilateral; son; rar; p; mic; stins; timid; înec; i; avar; ceu; nulitate; r; cm; limitat

Golf de cuvinte

AZOR; AMOR; AMAR; AMAN; AMIN; ARIN; ARID; ARAD; ARAD;

Aritmogrif

HAIFA; IERUSALIM; KFAR ATA; TEL AVIV; NAȚERET; EILAT

Încrucișare

Amărăciune; natale; zar; imortaliza; mim; ison; d; af; stupari; lectura; ac; ir; editura; e; uri; atît; ros; narați; afaceri; ae.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Ester Roth

SPORT

● Atleții israelieni nu mai țin de Asia. Au fost primiți "provizoriu" în Europa. Ceea ce reprezintă împlinirea unui vechi vis, deziderat, spuneți-i cum vreți, comun tuturor ramurilor de sport de la noi, împinse, din motive politice, pînă în... Oceania. *"E o veste mare,* a declarat fosta campioană Esther Roth. *Îmi pare doar rău că nu s-a întîmplat pe timpul meu, căci eu, din păcate, n-am avut ce căuta în Asia. Pe de altă parte, ne aflăm, ca nivel, departe de Europa și asta ar putea să ne complexeze. În orice caz, mai bine să fim în coadă printre lei decît în frunte printre vulpi"...*

● Cine credeți că a venit în Israel pentru a purta tratative cu clubul Șimșon din Tel Aviv în vederea achiziționării de către acesta a unui fotbalist brazilian? Nimeni altul decît... Giscard d'Estaing Nu-i vorba însă de fostul președinte al Franței, care numai de astfel de treburi nu se ocupă, ci de nepotul său, cunoscut impresar de fotbaliști. Afacerea nu s-a făcut, dar impresarul cu nume prestigios a promis să revină cu alte propuneri. De altfel de cînd fotbalul israelian și-a deschis porțile pentru jucătorii străini, mulți impresari îi dau tîrcoale, "mirosind" posibilitatea unor "tîrguri" rentabile...

● Mark Spitz, remember? Cel mai mare sportiv evreu din toate timpurile și unul dintre uriașii sportului mondial. În 1972, la München, a cucerit 7 medalii de aur în probele de natație. Performanță fără precedent. Acum, la 42 de ani, după ce n-a mai participat la întreceri timp de 17 ani, Mark Spitz pregătește un senzațional "come-back". El intenționează nu numai să reintre în activitatea competițională, dar să și participe la Olimpiada din 1992 de la Barcelona. *"Nu mi-am pierdut prea mult din rapiditate,* a declarat Mark Spitz ziarului "Daily News" din New York. *Simt că mai am destulă energie pentru a cuceri încă cel puțin o medalie olimpică".* Așa să fie? Cum se zice: vom trăi și vom vedea...

● Senzație între senzații: Gh. Hagi, cel mai bun fotbalist român, s-a văzut suspendat pe timp nelimitat de clubul său, Steaua, din cauza unor "abateri de la viața sportivă". Măsura a fost luată, uimitor, înaintea celor două meciuri decisive ale selecționatei României cu Danemarca în preliminariile campionatului mondial și ale celor două partide pe care Steaua le avea de jucat cu echipa olandeză Eindhoven în "Cupa Campionilor Europeni". Hagi se bucura de protecția lui Valentin Ceaușescu și, de aceea, suspendarea lui înseamnă o mare surpriză. Și o la fel de mare nedumerire: de ce s-o fi făcut vinovat, dacă s-a recurs la o măsură atît de gravă împotriva lui?

Steliștii Gh. Hagi, Dan Petrescu și Ilie Dumitrescu

● Cruntă "cădere" a voleiului românesc. La campionatele europene din Suedia, echipa României, care ocupase într-un timp un loc mai mult decît onorabil în voleiul internațional, a ocupat locul 12. Mai rău nu se putea, din cauză că, în total, au fost doar 12 echipe participante!

● Boxerul israelian Iacov Șmuel, clasat pe locul cinci la Jocurile Olimpice de la Seul, a "cochetat" cu profesionismul, evoluînd în cele două gale, organizate la Tel Aviv de promotorul evreu-american Aharon Braunstein. Pentru asta, i s-a ridicat dreptul de a mai boxa la amatori. Iacov Șmuel a ▷

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

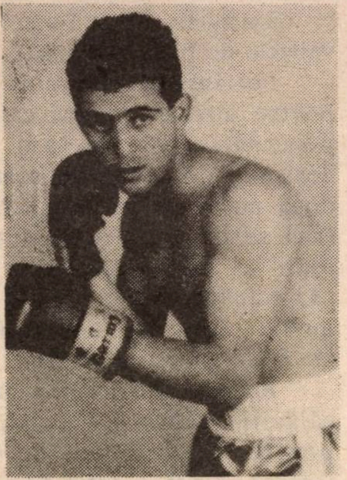
Iacov Şmuel

făcut însă apel, susţinînd că, deşi a urcat pe ring în două gale profesioniste, n-a primit nici o plată. Asociaţia Internaţională de Box Amator (AIBA), căreia i s-a adresat, anexînd şi o declaraţia a organizatorului Braunstein, i-a răspuns că, din punctul ei de vedere, n-are nimic împotrivă ca să revină printre – cum se spunea cîndva – "purtătorii herminei albe". Chestiunea este de competenţa forurilor sportive israeliene. Iar acestea îi fac greutăţi lui Iacov Şmuel, deşi el e singurul boxer care, la proxima Olimpidă, ar putea să ne aducă vreo medalie...

• Evgheni Milevski (28 ani), fotbalist evreu-sovietic, fost jucător de bază la Spartak Moscova şi Daugava Riga, a sosit la Viena şi, după cum relatează ziarul "Nepsport" din Budapesta, n-ar fi exclus ca pînă la urmă, să ajungă în Israel. Deocamdată, fiindcă îi este mai la îndemînă, a semnat pentru clubul Austria Viena. Înaintaş "de meserie", Milevski pare să aibă un înăscut "simţ al porţii": în patru meciuri de încercare, a înscris 12 (!) goluri, şi încă două a marcat în primul său meci oficial de campionat, cel cu Wacker Admira!

• Tot din ziarul de sport budapestan şi tot de la Milevski, aflăm că, în anii '70, legendarul portar sovietic de odinioară Lev Iaşin n-a fost numit antrenorul echipei Uniunii Sovietice, fiind discriminat ca... evreu. Dezvăluirea este senzaţională, deoarece, pînă acum, nimeni nu auzise, nici măcar aluziv, despre originea evreiască a lui Iaşin!

• Unde se va desfăşura viitoarea Olimpiadă, se ştie. La Barcelona. Dar unde va avea loc Olimpiada următoare, cea din 1996? Încă nu s-a stabilit. Multe oraşe candidează la această cinste. Cum, în 1996, se împlinesc 100 de ani de la prima Olimpiadă modernă, cercurile sportive din lume înclină să acorde organizarea oraşului Atena. Există însă serioase reticenţe din cauza circulaţiei imposibile din acest oraş. Grecii asigură că, pînă atunci, vor avea metro. Plus bazele sportive necesare. Aşa cum se prezintă situaţia în momentul de faţă, Atena ar putea organiza, în condiţii corespunzătoare, doar Olimpiada din... 1896!

• În numărul trecut din "Minimum" s-a spus că Paul Ochialbi a fost redactor de box la ziarul "Sportul" în anii '50. Ceea ce nu-i tocmai exact. Redactorii de box ai ziarului bucureştean, în perioada respectivă, au fost Marius Godeanu şi George Mihalache. Paul Ochialbi, redactor sportiv la "Agerpress" a scris cărţi de box (opt!) şi a fost comentator pugilistic la Informaţia Bucureştiului, la radio şi la televiziune. Rămîne, în schimb, în picioare afirmaţia pe deplin întemeiată că Paul Ochialbi este un veritabil computer de nume şi performanţe din domeniul boxului. Şi nu numai al boxului...

G. MODEANU

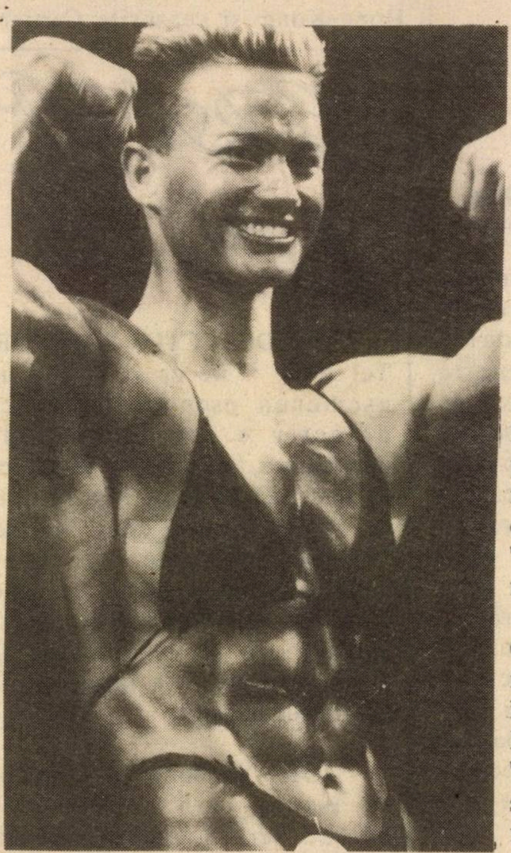

MINIMUM AMENINŢĂ CU SINUCIDEREA

...dacă guvernul de la Paris nu face ceva (un Decret?) pentru a stăvili pornirea nebună a femeilor franceze de a-şi face muşchi ca Mister Univers, prin zisul "body-building" şi a-şi lichida moliciunile feminine.

În clişeu: Domnişoara (fiindcă Doamnă nu cred să fie, cu asemenea musculatură înfricoşătoare) Laurence Prévot, campioană a Franţei la "body-building" rîzînd satisfăcută în loc să plîngă, nenorocita, în hohote...

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

☆

DAG AL HADAN
Ferma Sion. Kiriat Shmona –
Şoseaua Banyas (lîngă Hurşat Tal)
Tel. 06/ 949251
Deschis zilnic 12 – 24

Să fim cinstiţi; sîntem atît de obsedaţi de alimentele "lucrate" şi "falsificate" industrial, încît goana noastră după bucatele naturale (ca pe vremuri, ca la mama acasă) nu mai cunoaşte oprire. Adevărul este că articolele citite, din două-n două zile în ziare, au reuşit să ne terorizeze de-a binelea. Ficatul de gîscă e făcut cu steroizi. Vinul e colorat cu chimicale. Păsările, pentru a fi mai mari, sînt îndopate cu fel de fel de pilule, ca atleţii (Ben Johnson) la olimpiade. Apa, are clor, iar clorul... În consecinţă, alergăm (inclusiv propria mea persoană) după autentic.

Acesta e motivul care ne-a îndemnat ca, aflîndu-ne pentru vreo două zile, în nordul cel "în curs de dezvoltare" am ţinut, eu şi partenera mea, să mîncăm la Dag Al Hadan.

Fiindcă aici se găsesc păstrăvi (ceea ce n-ar fi o raritate), dar nu orice fel de păstrăvi, ci dintr-aceia (minune!) scoşi cu mîna din crescătoria aflată la doi paşi de restaurant. Sub ochii tăi. Ha, ha, ha! Ne-fal-si-fi-caţi!

În sfîrşit! Sub ochii tăi e un fel de-a vorbi: eu nu l-am văzut pe bucătar efectuînd operaţia amintită, aşa că nu pun mîna-n foc pentru originea peştelui (mîine o să-mi spună cineva, bătîndu-mă condescendent pe umeri, că păstrăvii au fost aduşi cu tenderul de la supersolul din Afula şi aruncaţi în apă; sau, de ce nu? – de la Hong-Kong, într-un container ZIM, deoarece, aşa cum aţi observat desigur, toate obiectele mai de soi sînt, de la o vreme, made în Hong-Kong: şi ceasurile Cartier şi cămăşile Ted Lapidus şi valizele de piele Vuitton)...

Pot însă să pun mîna-n foc pentru altceva: pentru calitatea păstrăvului. N-am fost dezamăgit de fel. Am comandat două porţii de "păstrăv albastru" (aşa se cheamă): excelenţi. Cu toate că (sau tocmai din cauză că) bucătarul l-a gătit nu la modul clasic (cu unt şi lămîie) ci cu unt şi sos de usturoi.

Repet: păstrăvul a meritat călătoria. Am mai luat înainte o porţie de ciuperci de Galil (calde) şi cîte o felie de pepene rece, dulce şi imensă, – după. Neavînd posibilitatea să comand un pahar de vin alb (peşte!) , ci doar nişte sticle ce nu m-au interesat, am băut (să nu mă audă Franţa!) bere. Rece. Şi n-am suferit de fel. O asemenea masă, pentru două persoane, se ridică la 70 – 75 şekeli. Preţ valabil la începutul lunii trecute. Acum, după "madadul" ultim, probabil că se-apropie de 80. Dar face.

GRAFO-LOGIE

UN DETECTIV AMATOR, Tel Aviv – De ce ţi-ai ales un asemenea pseudonim? Orice detectiv e caracterizat de curiozitate, de interes pentru ce se întîmplă în jurul său, în timp ce tu eşti ocupat doar de tine, încîntat de tot ce faci, fiind convins că nu se poate mai bine. Ceea ce aproape că anulează inteligenţa şi vivacitatea ta naturale. Cine te-a influenţat în acest sens negativ?

JOHNY, Holon – Degeaba te ascunzi sub un nume de bărbat. Scrisul tău te trădează: eşti o adolescentă pe cale de a te forma, deschisă, optimistă, înclinată mai mult pentru distracţie decît pentru muncă. Aştept o probă a scrisului tău ceva mai tîrziu, peste vreo doi ani.

*

Cineva a îndrăznit. Vechea mea cunoştinţă din rubrica aceasta, *Rita din Natania*, mi-a scris să-mi relateze că visează mereu că asistă la bătăi, încăierări. Vrea să ştie ce înseamnă asta. Simplu: vei avea de întîmpinat o serie de încercări şi dificultăţi.

TILL BUHOGLINDĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

■ YLANA

Calităţile variate şi remarcabile ale piersicii sînt cunoscute de mult. Efectele ei sînt şi mai bune dacă este mîncată la începutul mesei. Piersica este recomandată ca tonic nervos. O cură de 3 – 4 piersici pe zi, mîncate la micul dejun, are un efect depurativ şi detersiv. Se va observa imediat o diureză (secreţie urinară) mai abundentă, care va determina eliminarea toxinelor interne. Datorită acestei purificări a sîngelui şi a organelor, se resimte o îmbunătăţire în starea generală şi o activitate psihică şi fizică sporită.

TARTĂ: Se căptuşeşte fundul şi marginile unei forme de tartă cu o cocă de aluat franţuzesc. Se amestecă 3 ceşti de piersici tăiate felioare cu 3 linguri de zahăr praf, zahăr vanilat, 1 vîrf de cuţit de sare şi 1 lingură de făină. Se pune acest amestec peste cocă, se toarnă deasupra un gălbenuş amestecat cu 2 linguri de smîntînă şi se coace la foc potrivit 3/4 oră pînă s-a rumenit. Dacă vrem, cu cinci minute înainte de a fi gata, batem foarte tare un albuş cu o lingură de zahăr pudră şi cu o linguriţă punem grămăjoare din loc în loc. Mai punem la cuptor, la foc slab, pînă se întăreşte merengul.

FLAN DE PIERSICI FĂRĂ CUPTOR: Tăiem de-a latul o felie groasă de un deget dintr-un tort de pandişpan. O stropim cu 1/2 ceaşcă zeamă sau suc de portocale. Punem 8 piersici în apă clocotită un minut, apoi le cojim. Între timp, amestecăm pe foc o lingură cu vîrf de făină, un gălbenuş, zeama unei jumătăţi de portocală şi 2 linguri rase de zahăr pînă ce se îngroaşă. Aranjăm piersicile tăiate în sferturi pe baza de pandişpan, turnăm deasupra sosul de mai sus, decorăm cu frişcă bătută şi alune tocate sau granule de ciocolată.

TORTA FĂRĂ CUPTOR: Tăiem în două un pandişpan rotund, la o înălţime de trei sferturi. Scobim partea de jos şi fărîmiţăm ce am scos. Stropim cu rom sau cu lichior. La aceasta adăugăm 1/2 piersici tăiate în felioare subţiri şi un borcan de frişcă bătută bine cu zahăr pudră. Umplem cu această compoziţie torta. Punem la loc capacul. Servim cu glazură de ciocolată (un pachet de ciocolată amăruie dizolvat cu o lingură de apă şi o linguriţă de unt), care a dat un clocot pe foc. Înainte de a servi, lăsăm să se usuce bine glazura.

PIERSICI A L'IMPERIAL: Fierbem un pahar de orez bine spălat, într-un litru de lapte, la foc mic, pînă se face ca o cremă. Cînd s-a răcit, amestecăm cu cîteva picături de esenţă de vanilie. Adăugăm 2 linguri fructe din dulceaţă sau fructe zaharisite. Aranjăm pe un platou, turnăm deasupra un păhărel de lichior şi un borcănel de frişcă bătută cu zahăr pudră. Decorăm cu jumătăţi de piersici din compot. Pe fiecare jumătate de piersică punem 1 linguriţă frişcă şi un fruct din dulceaţă. Servim foarte rece.

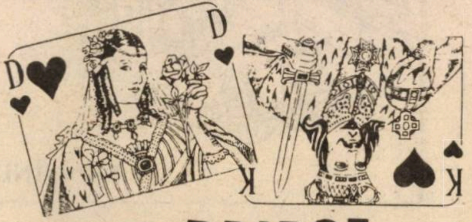

● BRIDGE

■ PATRU PICI ŞI UN VALET

	R 10 7 6 4	
	6 3 2	
	V 6	
	R 4 3	
D 9		8
R 10 5 4		D 9 8 7
A D 9 4		10 8 5 2
V 10 9		D 7 6 5
	A V 5 3 2	
	A V	
	R 7 3	
	A 8 2	

Vest atacă 4 de cupă pentru dama Estului cîştigată de Sud cu asul. În două tururi se elimină atuurile şi dacă asul de caro ar fi în Est se pierde o cupă, o treflă şi un caro. Putem însă să ne mărim şansele jucînd mic de caro la valet astfel încît chiar dacă Vestul cîştigă două carale nu va mai face nici-o treflă deoarece vom folosi riga de caro pentru defosa de treflă. Singurul caz nefavorabil este dacă dama de caro este în Est şi asul în Vest dar atunci oricum am juca nu putem evita căderea, iar dacă asul este în Est facem expasul la turul al doilea de caro.

DAN IANCU

Sănătatea

SĂ COMBATEM OBOSEALA...

MÎNCÎND

Medicii sînt foarte concreți cînd descriu diferitele feluri de oboseală, cauzele, simptomele și efectele ei; în schimb ei nu mai au aceeași siguranță cînd trebuie să indice mijloacele de a o combate. Astăzi, aproape că nu se mai recomandă odihnă celor care, fără să prezinte vreo tulburare particulară, se plîng mereu de "epuizare". Alte metode, mai eficiente, și-au făcut loc.

Dacă oboseala e de origine fizică, se recomandă, în general, clasica vitamina C, consumul citricelor extrem de bogate în această vitamină; dacă oboseala e *psihică*, se indică tranchilizante (calmante).

Oboseala de care se plînge, în prezent, din ce în ce mai multă lume, e o *maladie a civilizației noastre înaintate*, o boală provocată de modul nostru modern de trai, generator de traumatisme fizice și psihice.

De exemplu, putem avea cîteva ore calme, liniștite dacă, în loc să urmărim ore de-a rîndul programele de radio și televiziune, vom profita de ele numai atunci cînd sînt realmente interesante; în acest fel nu ne vom obosi ochii și nici creierul în mod inutil. De asemenea, putem evita să devenim sclavii mașinii, evitînd să ne deplasăm pentru orice drum, cît de scurt, cu automobilul. Un sfert de oră de mers pe jos, zilnic, este excelent pentru menținerea sănătății fizice și psihice. Deasemeni, se recomandă exerciții de gimnastică ușoară, care să nu ne epuizeze prin complexitatea lor.

Oboseala provine, uneori, și dintr-o proastă alimentație. Această situație este ușor de remediat, căci a mînca mai "inteligent" înseamnă a avea mese regulate, simple, dar chibzuit alcătuit.

Există multe alimente care procură un surplus de energie: acestea sînt în primul rînd *fructele*, pe care fiecare individ în parte trebuie să le aleagă în raport cu toleranța personală, cu starea sănătății sale.

Caisele trebuie să ocupe un loc important în alimentație, datorită conținutului lor bogat în săruri minerale și oligo-elemente (urme de metal); ele trebuiesc consumate – în general – perfect coapte, iar persoanele ce nu le tolerează crude, sub formă de compot.

Bananele sînt foarte hrănitoare. Trebuiesc consumate bine coapte, deoarece conțin amidon. Pentru a spori puterea lor energetică (în special cînd le dăm copiilor), le vom zdrobi și amesteca cu miere. Datorită marii lor valori nutritive, favorizează îngrășarea.

Portocalele sînt citricele cele mai recomandate ca urmare a cantității mari de vitamina C, cît și a faptului că sînt tolerate de aproape toată lumea. Se recomandă *suc* de portocale, dimineața, la micul dejun.

Merele sînt tonice, digestive, recomandate și pentru restabilirea funcției unui stomac deranjat. Persoanele care nu digeră bine mărul crud, îl vor consuma copt la cuptor, sau compot.

Perele, bogate în săruri minerale și oligo-elemente, se pot consuma crude, dar numai dacă-s foarte bine coapte, ori uscate și fierte în puțină apă. Sucul de pere, mai puțin răspîndit, e foarte recomandabil.

Strugurii, bogați în zaharuri, trebuiesc spălați foarte bine, căci sînt stropiți cu anumite dezinfectante, dăunătoare sănătății. Și stafidele (strugurii uscați) sînt extrem de hrănitoare.

MEDICUS

DOAMNA minimum

MACHIAJ PENTRU OCHII PREA MICI

Desenul alăturat indică machiajul potrivit ochilor prea mici:

Desenul 1: ochiul nemachiat.

Desenul 2: conturul ochiului, prelungit puțin cu o linie maro. De asemenea, veți pensa sprîncenele pentru a da forma indicată în desen.

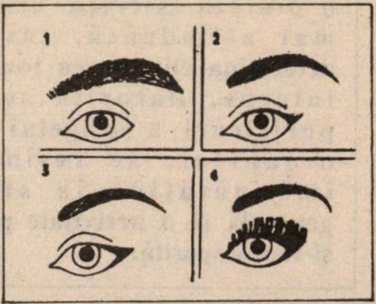

Desenul 3: în jurul ochiului, spre margine mai mult, trageți conturul mai gros.

Desenul 4: pentru seară, o umbră verde argintie sau albastru argintie pe pleoapă. Genele vor fi date cu rimel și cu ajutorul pensetei vor fi ușor întoarse.

SORIN TOMA

Trebuie să recunosc că am început să citesc "Mărturia, mărturisirea" lui Sorin Toma, fostul dictator de la "Scînteia", cu sentimente de ostilitate. Dar, cu cît avansam în lectură, îmi dădeam seama că "Mărturia" este serioasă, profundă. Și deosebit de interesantă. Jos pălăria!

Ing. SORIN MĂRCULESCU
Ierusalim

...Îmi vin în minte niște întrebări, poate naive, de factură etică, și totodată estetică aș spune: a) Dacă Sorin Toma n-ar fi primit "lovitura brutală" care l-a expulzat din rîndurile "nomenclaturii" și pe care o "binecuvîntează" astăzi, ar fi reușit să vadă vreodată tot ceea ce percepe acum cu atîta claritate? (Răspunsul la această întrebare – care nu e greu de ghicit – ne dă, cred, cheia personalității în cauză, cea de ieri și cea de astăzi); b) Cum se explică totuși că o întreagă pleiadă de oameni de carte, trecuți prin universități, oameni de gust și chiar de rafinament, s-au pretat să prezideze și să supravegheze cu neclintită acerbie opera de îndobitocire colectivă cu care e echivalat imprimarea liniei partidului în rîndul maselor, și care pe lîngă ceilalți factori binecunoscuți, a făcut din mii de oameni niște nevropați, unii pe viață.

GINA SEBASTIAN-ALCALAY
Ashdod

...În sfîrșit, o autocritică. Nu spun că nu m-aș fi așteptat la mai multă severitate din partea lui Sorin Toma, îndeosebi în legătură cu "cazul Arghezi", dar în general "mărturia" lui dovedește un curaj moral cu care alți "foști", mai mari sau mai mărunței nu ne-au obișnuit. S-a spart gheața?

VIORICA CZAKO
Tel Aviv

Tot în legătură cu "Mărturia S. Toma", să menționăm că aceasta a stîrnit numeroase ecouri, în lume. În Israel, cotidianul *Haaretz*, sub semnătura cunoscutei ziariste Judith Grinblat, scrie între altele: "Ca reacție la scrisoarea celor 6 și dintr-un sentiment de profundă obligație morală, el a scris o scrisoare de protest pe care a intitulat-o "O mărturie, o mărturisire". Extrase din scrisoare au fost difuzate de radio *Europa Liberă* și publicate în revista de limbă română *Minimum*." În continuare, "Haaretz" prezintă, pe larg, ideile esențiale ale textului lui Toma.

ȘTII CINE NU AM FOST EU LA BUCUREȘTI?

În "Revista mea" nr. 1337 din 21 septembrie a.c. la pag. 20 se menționează că subsemnata, aș fi fost la București, directoare a Institutului de Folclor. Această mențiune, care, de bună credință, a fost preluată de către autorul reportajului dintr-o sursă indirectă și neautorizată, m-a surprins, cu atît mai mult cu cît sînt dușmanul îndîrjit al oricărei imposturi. N-am pretins niciodată a fi fost "Directorul Institutului de Folclor din București". Din 1970 am deținut la acest Institut gradul de cercetător principal, grad pe care l-au avut și un mănunchi de alți cercetători ai Institutului. Majoritatea anilor, cît am lucrat în acest Institut, director a fost, pe meritate, și nu pe considerente politice, Prof. Mihai Pop.

Dr. MONICA BRĂTULESCU
Ierusalim

LEGIONARII NU SÎNT "CRIMINALI DE RĂZBOI"

Legionarii, prin rebeliunea lor prematură împotriva lui Antonescu din 1941 și scoaterea lor în afara legii, au avut norocul să nu fie acuzați de "crime de război" la Procesul de la Nürnberg din 1945, care a pronunțat chiar în privința lor o sentință de "non lieu", care îi scotea de sub orice urmărire!

Faptul a fost abil exploatat de cercurile legionare aciuite în Canada și U.S.A., grăbite să-și găsească un loc în civilizația locului, neinformată exact. Confuzia a prins și numai acum, după atîtea decenii, în urma unor dezvăluiri și extrădări senzaționale din Statele Unite, s-a ivit și în Canada necesitatea depistării și trimiterii în judecată a făptuitorilor de genocid de orice fel, deci și a legionarilor care cad sub incidența "crimei împotriva umanității", stabilită de "London Agreement", stabilit tocmai pentru a completa lacunele sentinței de la Nürnberg. Astfel sînt condamnate și condamnabile și crimele făcute pe propriul teritoriu, nu numai pe unul cucerit, și indiferent de data comiterii lor.

Semnatarul acestor rînduri a publicat în presa canadiană locală în limba română o analiză juridică sub toate aspectele a acestei probleme și, ca la un semn, imediat presa gardistă a încetat să-și mai pledeze "nevinovăția". Acum justiția își poate face datoria.

Av. S. AL. BACHER
Toronto, Canada

AU FOST ŞI ACOLO OAMENI

Cele pe care le relatez aici le-am trăit personal în urmă cu 48 de ani, la Iaşi. Circumscripţia II de Poliţie, cuprinzînd străzile Socola, Nicolina şi Cartierul Podu' Roşu, locuit în exclusivitate de evrei, era condusă de avocatul Teodor Şavei, care pentru modul său de comportare era simpatizat de întreaga populaţie.

În sîmbăta care a premers oribilului pogrom, la 28 iunie 1941, s-a declanşat arestarea evreilor în tot Iaşul, operaţie efectuată de jandarmi şi legionari. Fiecare circumscripţie de Poliţie trebuia să-i "depoziteze", urmînd ca a doua zi să-i trimită la Chestură, unde se ştie ce i-a aşteptat...

La Circumscripţia II, 200 evrei – majoritatea bătrîni şi bolnavi – au fost înghesuiţi în nişte gherete insalubre, înguste, unde nici apă nu li s-a dat. Către miezul nopţii şi-a făcut apariţia comisarul Şavei şi, fără a cere nimănui aprobarea, a deschis gheretele şi i-a anunţat pe evrei că sînt liberi, avertizîndu-i însă să se ascundă imediat "în gaură de şarpe", ştiind ce avea să urmeze.

După 23 august, a fost arestat şi avocatul Şavei în campania de "lichidare a fostului aparat de represiune" şi trimis în faţa Tribunalului Militar, unde un rechizitoriu-şablon, l-a făcut un egal criminalilor. La proces au venit evreii care s-au aflat în gherete şi, cu lacrimi în ochi, au recunoscut în avocat pe salvatorul lor. Avocatul nu a fost achitat, dar mărturia dramatică a evreilor a făcut să fie condamnat doar la o perioadă care să corespundă celei de cînd fusese arestat.

Am fost printre martorii apărării şi am socotit de datoria mea să evoc faptele şi figura acestui om. Spre a nu fi uitată.

CAROL ARON
Ness Ziona

ACUM 46 DE ANI...

În vara anului 1942, autorităţile antonesciene au decis desfiinţarea vechiului cimitir evreiesc din Strada Sevastopol din Bucureşti şi transmiterea osemintelor la Cimitirul din Şos. Giurgiului.

Pentru această operaţie, a fost format un detaşament de muncă, evreii înşişi urmau să aplice decizia:

...demolînd monumente de aceeaşi vechime

Iată-ne, doborînd copacii bătrîni de peste o sută de ani...

...săpînd gropile, din care urma să scoatem cu mîinile oseminte, să le punem în saci şi

să le îngropăm în Cimitirul din Şos. Giurgiului.

Cu toate că a fost o muncă neplăcută, oamenii au feţe vesele. Era normal, după 8 luni de muncă grea, la detaşamentul din Găieşti, eram din nou acasă, în Bucureşti.

M. SIMION
Petah Tikva

CEI DOI NELU MARIAN

Criticile aduse de corespondentul nostru (pe care nu-l cunoaştem la înfăţişare), Nelu Marian, modului cum funcţionează (sau cum nu prea funcţionează), Asociaţia scriitorilor israelieni de limbă română au avut, între altele, meritul de a descoperi că aici, în Israel, mai există un... Nelu Marian, şi tot cu isprăvi literare la activ.

"Nelu Marian (scrie Nelu Marian II) este pseudonimul sub care am publicat epigrame şi alte producţii umoristice la Urzica, în ziarul ieşean, la Radio Iaşi, Radio Bucureşti şi am colaborat la textele unor spectacole de estradă.

În Israel, ole vatik de 5 ani, m-am mulţumit pînă acum cu rolul de consumator de umor, dar discuţia din "Minimum" care m-a adus "nevinovat în faţa instanţei", ar putea să-mi redeştepte vechi păcate!

Îmi permit să închei cu o constatare rimată şi modestă: *Alt MARIAN e autor/ De proze scurte, lungi, tot felu'.../ Dar dacă-i vorba de umor,/ Nu orice MARIAN e... NELU!*

Ing. HARRY MARCOVICI
Haifa

ANECDOTĂ

Într-un compartiment stă un evreu citind, adîncit în carte. Intră o doamnă împopoţonată:

– Bună ziua, evreiaşule! Vrei să-mi spui cît e ceasul?

Evreul, fără să ia ochii de la carte, scoate ceasul şi i-l arată ei.

— Dar ceasul d-tale e închis cu capac! spunea ea ofensată.

— Scuzaţi-mă, d-nă, am crezut că dacă aţi putut să vedeţi prin pantalonii mei că sînt evreu, o să puteţi, şi prin capac, să vedeţi cît e ceasul!

SHANYA CATZ
Washington D.C.

Mina Basel, Natzeret Illit (vă cerem scuze, noi, pentru neglijenţa poştei israeliene); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasy (două epigrame, inspirate de rubrica noastră de jocuri: una, intitulată *"Politicienii şi problemele lor"*: Sînt totdeauna plin de draci/ Că nu găsesc o rezolvare/ se vede cît sînt de stîngaci.../ n-au practică în...dezlegare. A doua este intitulată *"Saşiul şi jocul"*: El dezleagă-orice şaradă/ cît ai zice alişveriş/ că-i obişnuit să vadă/ totul numai... în cruciş!); *Samy Schwartz*, Tel Aviv ("remarcabilă luciditatea şi curajul cu care analizează Dr. Moses Rosen situaţia judaismului sovietic, în articolul său din nr. 30); *Dr. Avram Şepcaru*, Petah Tikva (a. V-am răspuns în scris; b. o epigramă pe marginea unor articole citite nu de mult în pagini de publicaţie israeliană pe româneşte: "Cum stau sub cerul siliniu/ m-a fulgerat parcă ideea/ că sînt pe-o bancă-n Cişmigiu/ Şi... citesc Scînteia"); *Dr. A. Creţu*, Kiriat Motzkin (text interesant, substanţial, dar de-o amploare care depăşeşte cu mult posibilităţile noastre întru spaţiu...); *Leon Birnbaum*, Haifa (lung, lung, diluat, diluat, încercaţi să trimiteţi corespondenţe scurte, concentrate)

Marcel Kestenband, Irvington, N. Y., U.S.A.; *Av. C. Simşa*, Ramat Iosef, Bat Yam; *Lilian Silberman*, Haifa; *Andrei Popescu-Zamora*, Haifa; *Carol Aron*, Ness Ziona; *Nelu Solomon*, Metulla; *Meir Eliahu*, Ierusalim; *Cristian Pudrosky*, Viena; *I. Iancu*, Ankara, *Prof. Ioana Nicolau*, Bat Yam; *Baby şi Beno Marcus*, Natania; *Judith şi Petre Rado*, New York — mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi, pe curînd.

MEDICII ŞI-AU SĂRBĂTORIT 40 DE ANI DE LA TERMINAREA FACULTĂŢII

În urmă cu cîteva săptămîni cînd cei 72 de medici însoţiţi de perechile lor sărbătoreau la un mare hotel din Tel Aviv 40 de ani de la absolvirea Facultăţii de medicină din Bucureşti, au aflat că nu peste multă vreme, urmează să aibă loc o festivitate asemănătoare la Braşov. Cu o menţiune: la festivitatea din Tel Aviv au fost invitaţi toţi medicii absolvenţi, în timp ce la Braşov n-a fost invitat nici un medic din afara graniţelor României.

Spre cinstea lor, au răspuns la invitaţie medici care trăiesc în S.U.A., Canada, Europa, America de Sud.

În sala amenajată în acest scop, în timp ce se consumau băuturi şi se depănau amintiri din vremea studenţiei, regizorul Călăraşu cu echipa sa îşi desfăşurau munca de filmare, surprinzînd scene şi vesele, şi emoţionante, aşa cum e cazul cînd... oamenii se revăd după 3 sau 4 decenii de la despărţire. Menţionez că aceeaşi echipă a filmat şi spectacolul din aceeaşi seară de la "Ohel-Shem" din Tel Aviv, organizat de colegul Harry Reininger, medic anestezist la Spitalul Asaf Harofe din Tel Aviv şi muzician cunoscut, "Cîntecele tinereţii mele".

În sala de conferinţe a hotelului a urmat o reuniune. Organizatoarea (neobosită) a întîlnirii, doctoriţa Edith Merdinger-Gaton (profesoară de anatomie patologică la Facultatea de Medicină din Tel Aviv) a trecut în revistă eforturile depuse pentru realizarea acestei întîlniri reuşite.

Dr. Nestor Palade (Dusseldorf-Germania), Dr. Jules Morel Barbu (Geneva-Elveţia), Dr. Pfau (profesor de urologie la Spitalul Hadassa din Ierusalim) au evocat scene din viaţa medicală de ieri şi de azi, reamintind totodată că sîntem prima generaţie de medici evreo-români după oribilul război mondial, căruia i-am supravieţuit, deşi puteam fi, fiecare dintre noi, victime, aşa cum au fost mulţi dragi ai noştri.

S-a păstrat un moment de reculegere în memoria colegilor care s-au stins din viaţă.

A urmat o masă colegială, în timp ce pianistul Paul Cosla a interpretat melodii ce s-au cîntat în Bucureşti, în anii studenţiei noastre. Prezenţa colegilor de peste hotare, atmosfera caldă în timpul întîlnirii, ne-au produs sentimentul că peste distanţele ce-i despart, medicii se simt legaţi, prin amintiri, prin profesie şi prin... prietenii adevărate.

Dr. OTTO BACALU

CLEPSIDRA

Turism

• *H. Rohan*, prozator (redactor la "Contemporanul" din Bucureşti, în anii '60); din Germania Federală; la rude.

• *Sergiu Stanciu*, secretar ştiinţific al Centrului de Istorie a evreilor din cadrul F.C.E. din Bucureşti; cu soţia; la rude.

Numire

• *Dr. Nicolae Stroescu* (Nicolae Stânişoară), în funcţia de director al departamentului românesc al postului de radio "Europa Liberă"; în locul lui Nestor Ratesh care şi-a reluat – la cererea sa – postul de corespondent la Washington, U.S.A.

Aniversare

• *Prof. Dr. N. Cajal*, membru al Academiei Române; 70 de ani de la naştere; la Bucureşti (în nr. viitor un text despre personalitatea savantului).

Comemorare

• *Aurel Baranga*, dramaturg, laureat al Premiului de Stat; 10 ani de la moarte.

Decese

• *Haim Rabinsohn*, poet, născut la Iaşi; a urmat cursurile şcolii talmudice din Iaşi; în 1944 a aliat în Israel, "devenind unul din poeţii importanţi ai ţării, deşi a publicat rar, cu o neobişnuită discreţie. Cărţile sale – printre care *Binecuvîntări albe* şi *Zilele pămîntului* – s-au bucurat de o profundă preţuire. Printre altele, a tradus masiv în ebraică din poezia românească, precum şi din scrierile poeţilor israelieni de limbă română" (Din Facla-magazin, 11 oct. 1989).

• *Dr. Alexandre Eskenasy* (n. 1918, Iaşi). Elev al lui Al. Graur la Liceul Lazăr, urmează studii de medicină la Cluj, întrerupte în 1940 şi încheiate la Bucureşti în 1945; între 1940 – 1945 colaborator al prof. A. Teitel şi asistent la Spitalul "Caritas"; din 1949 pînă în 1987 şeful secţiei de patologie clinică şi experimentală la Institutul de tuberculoză Filaret din Bucureşti. În 1979 primeşte premiul Victor Babeş al Academiei române pentru numeroase studii de imuno-patologie a plămînului. Membru al Consiliului şi Societăţii Europene de Patologie şi al Asociaţiei "Carlo Forlanini".

• *Prof. Dr. Vasile Rausser*; economist; la Bucureşti.

• *Rosenkrantz Salomea (Mea)*, soţia regretatului av. Dadu Rosenkrantz. Înmormîntarea a avut loc marţi, 24 oct. a.c.

• *Florica Bodnăraş*, soţia conducătorului comunist Emil Bodnăraş; la Bucureşti.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

• Prietenii de la *Minimum* sînt alături de colegul Victor Eskenasy, istoric, publicist, la încetarea din viaţă a tatălui său, cunoscutul om de ştiinţă Dr. Alexandre Eskenasy.

• *Caut* pe Adriana Heller, cu domiciliul în Sao Paulo, Brazilia. Goldiţa Herşcu, Rh. Ahad Haam 29, Herzlia.

• *Tania Lovinescu* şi soţul ei roagă prietenii şi cunoscuţii să le comunice adresa la tel. 584485.

• *Căutăm* reprezentanţi (bărbaţi, femei) pentru regiunea Haifa şi localităţi din nordul ţării, pentru plasare de proiecte medicale pe cale particulară şi instituţii – întreprinderi. Condiţii optime de remunerare prin comision. Necesar: cunoaşterea limbii ebraice; vîrsta: 30-60 de ani. Activitatea poate fi practicată şi în orele libere de către salariaţi. A se adresa, cu prezentarea datelor personale şi experienţă la: P.O.B. 134 Kiryat Bialik – Mikud: 27101.

A apărut cartea de versuri
"POEZII DE NEROSTIT"
a lui
SHAUL CARMEL
care se poate găsi la librăria "Lepac", str. Rambam nr. 15, Tel Aviv sau poate fi comandată la P.O.B. 7177 Tel Aviv sau în str. Hagra 29/1 Holon, expediind suma de 25 şkalim în numerar sau prin CEC bancar sau poştal.
Nici un intelectual fără această carte în biblioteca sa personală!

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA NOIEMBRIE

SCORPIONUL

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
Atenţie: cineva vă va face o propunere de afaceri pe care nu aveţi voie s-o rataţi. O cotitură în viaţa sentimentală completează această lună.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Încercaţi să nu fiţi chiar atît de serviabil; sînt persoane care exploatează această slăbiciune a dvs. Şi mai multă atenţie la cheltuieli.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Acesta este momentul unei discuţii deschise, de la inimă la inimă, într-o problemă care vă preocupă de mai multă vreme. Veţi constata că lucrurile sînt mai simple decît păreau. Încercaţi s-o desfăşuraţi într-o miercuri.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Posibilitate de a vă îmbunătăţi situaţia financiară. Mercur vă este favorabil. Dar numai el. Nu speraţi nimic de la această lună pe plan sentimental. Numere cu noroc: 3, 11, 14.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Nu, orice aţi face nu sînteţi din rasa aventurierilor. Încercaţi să reparaţi ceea ce eraţi pe punctul de a distruge şi veţi recunoaşte că adevăratul dvs. loc este în cuibul familiei.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Înainte de a semna contractul ce vi se propune, studiaţi cu atenţie literele lui mici. Preferaţi ceasurile petrecute în intimitate, ieşirilor prea numeroase şi prea zgomotoase.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Chiar acum plecaţi şi cumpăraţi un bilet de loterie şi aveţi grijă să figureze în el cifra 3. Norocul este de partea dumneavoastră şi nu numai în acest domeniu.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Aţi început să plătiţi poliţa prea marei încrederi în Dvs. Era firesc să se întîmple aşa. Mai multă atenţie acordată celor ce vă înconjoară vă va scăpa din impas. Numere cu noroc: 2, 8, 12.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Rutina face şi ea parte din viaţă. Nu disperaţi, chiar dacă vi se pare că nu aveţi nici o perspectivă. La sfîrşitul lunii vă aşteaptă surprize mari, plăcute şi cu totul ieşite din comun.

LEUL (23 iulie – 23 august)
O rudă vă pregăteşte o "porţie" neplăcută, dar nu-i daţi prea multă atenţie. Nimic nu e serios şi dacă nu o veţi lua la inimă, veţi avea disponibilitatea să nu rataţi o mică ocazie romantică.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)
Vi se face o propunere de afaceri pe care trebuie s-o refuzaţi: nu e pentru dumneavoastră. Veţi fi răsplătit cu un dar neaşteptat şi cu o întîlnire foarte plăcută.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Tendinţa de a exagera în muncă vă este dezavantajoasă. Mai multă atenţie cu sănătatea, căci multe neplăceri neglijate se pot răzbuna.

מפלגת העבודה הישראלית

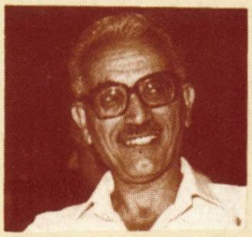

Dragi prietene și prieteni!

Luni, 13 Noembrie 1989, vor avea loc alegerile democratice la Histadrut Haclalit, în vederea alegerii membrilor Congresului pe țară, membrilor Congreselor consiliilor muncitorești locale și membrelor în Congresul pe țară al Naamat.

Candidații pe listele Partidului Muncii, Partidului Liberal Independent și acelor fără apartenență politică au apărat în trecut și vor reprezenta și în viitor cu cinste pe salariați, pe pensionari, olim, studenți și în general acei 87% din populația israeliană care sînt membrii ai Histadrutului și au dreptul la o conducere politică executivă puternică.

Fără lupta continuă pentru apărarea salariaților și a pensionarilor, respectarea valorii muncii și combaterea șomajului, vor fi lovite interesele celor care au contribuit la realizarea și desvoltarea Țării sub conducerea Partidului Muncii.

Noi, evreii originari din România, reprezentăm o putere electorală indisputabilă, pe care politicienii din celelalte partide vor să ne cumpere cu promisiuni demagogice.

Ne-am luptat pentru asigurarea salariilor și a pensiilor, ne-am luptat să nu se impună plata vizitei bolnavilor la doctor, ne-am luptat să nu se mărească taxa studențială, am respins cu tărie orice intenție de a impoza pensiile și fondurile de calificare profesională și am respins orice intenție de a lovi în fondurile de pensie.

Numai dacă vom fi uniți și vom contribui prin votul nostru la lista electorală la אמת a Partidului Muncii și vom crea prin aceasta conducerii Histadrutului puterea de care are nevoe pentru a duce o politica devotată, dârză și răspunzătoare vom putea cere și în viitor să fim reprezentați cu demnitate.

Nici un guvern nu va lua în considerație liste politice mici și de aceea este necesar ca toți cei veniți din Romania să voteze אמת pentru o conducere politica puternică care să ne apere interesele.

Vă mulțumim anticipat pentru votul Dumneavoastră dat Partidului Muncii אמת.

Israel Keisar
Secretar General al Histadrutului

Arthur Israelovici
Președintele Cercului Originarilor din Romania în Histadrut

minimum

GUVERNUL NOSTRU...

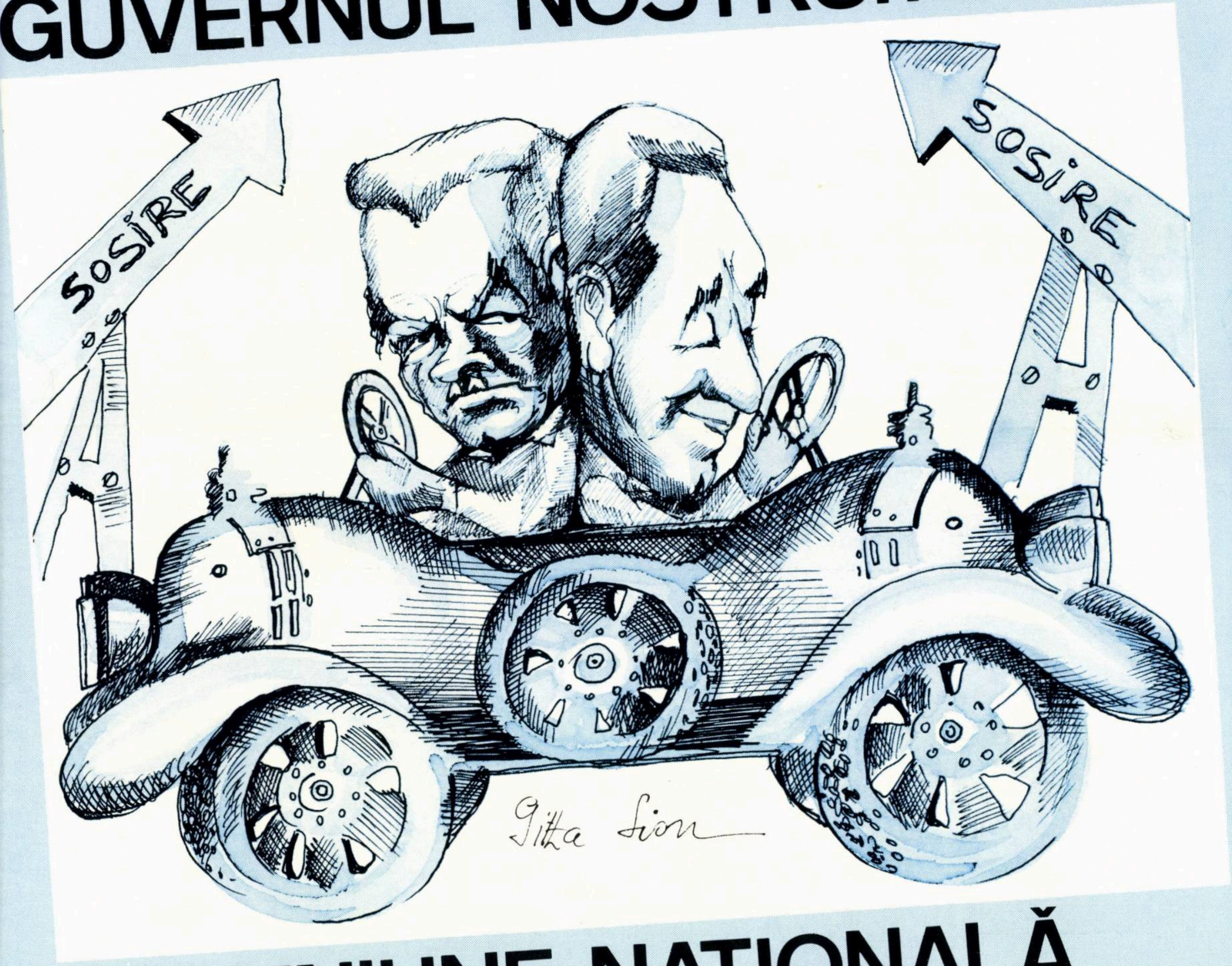

DE UNIUNE NAȚIONALĂ

ANUL III
NR. 33
DECEMBRIE
1989
•
6.70 ȘEKELI

ADRIAN LUCACI

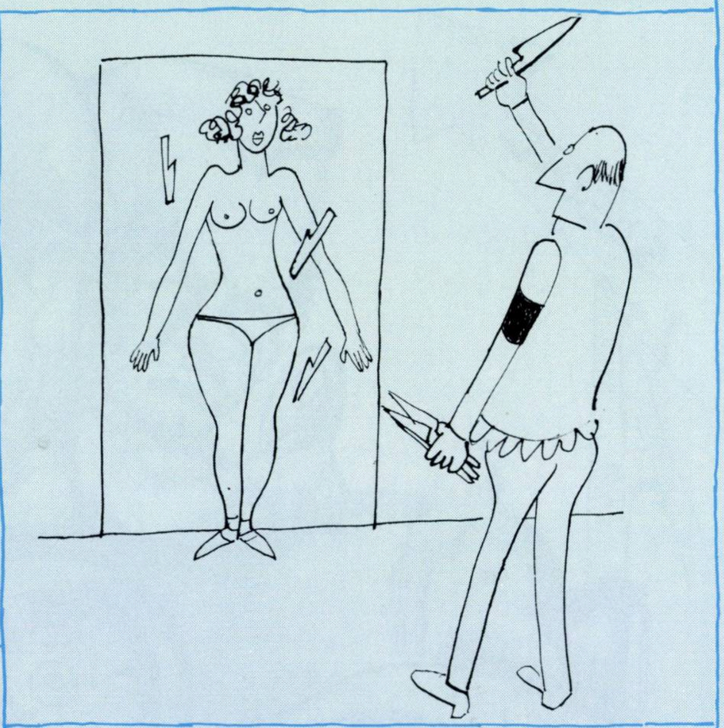

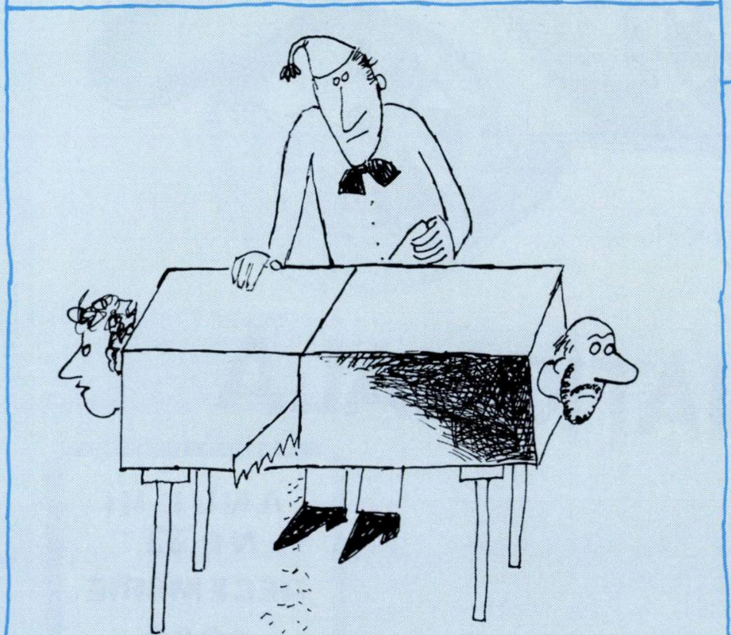

DIVORȚ ÎN LUMEA SPECTACOLULUI

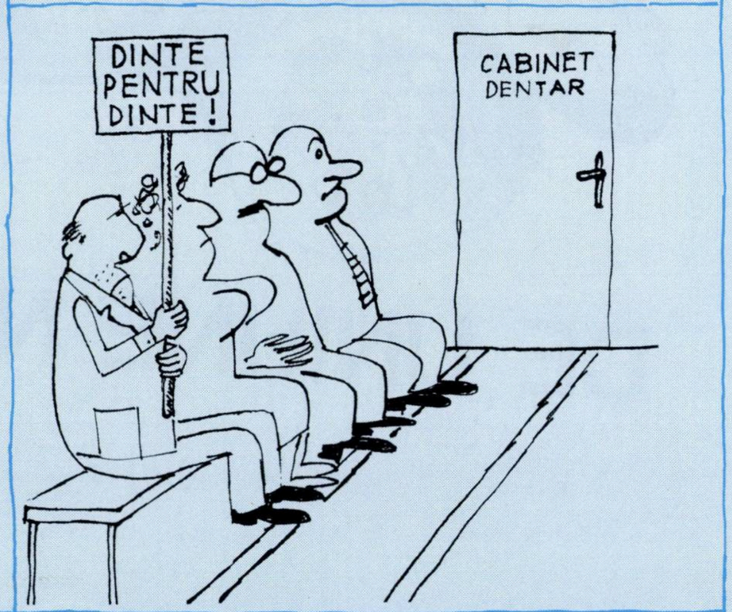

MINIMUM • ANUL III • NR. 33 • DECEMBRIE • 1989

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

MAREA REVOLUTIE din OCTOMBRIE (Noiembrie, Decembrie...) 1989

TADEUSZ MAZOWIECKI

REZSO NYERS

EGON KRENZ

TODOR ZHIVKOV

MILOS JAKES

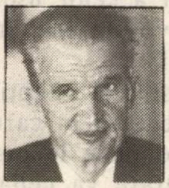
NICOLAE CEAUSESCU

- Toţi comentatorii se declară depăşiţi de ritmul sufocant de rapid al răsturnărilor din Răsărit. In cîteva luni, Ungaria şi Polonia au făcut paşi mari de tot spre un regim democrat-liberal. In cîteva săptămîni din octombrie, Germania răsăriteană s-a dezgheţat complet şi a început să "curgă" spre unificarea temută şi, pare-se, inevitabilă cu Germania din lumea occidentală. Bulgarii (pînă şi bulgarii!) au realizat în acelaşi ritm ameţitor un Glasnost al lor. Iar acum, Cehoslovacia. In numai trei zile de demonstraţii, s-a răsturnat una din cele mai dure conduceri. In bloc a plecat. Si "spectacolul" încă nu s-a încheiat. Nu, nu...

Mîna Moscovei? se întreabă lumea. Oricum, e influenţa ei. A liberalizării sovietice. Această "băutură" oferită de Gorbaciov a găsit milioane de guri însetate. Dar liberalizarea în sine nu este izvorul, ci numai drumul spre el. Va ajunge Uniunea Sovietică la izvor? Aceasta este întrebarea.

Esenţa liniei lui Gorbaciov aceasta e: "Aşa nu mai poate să meargă!" El ştie cît de secătuită este economia rusească şi cît de mari sînt resursele economiei apusene. Cu metodele de pînă acum - oprimare, înarmare - Rusia nu se poate confrunta la infinit cu uriaşul potenţial al economiei libere din Occident. De aceea asistăm la o încercare curajoasă de reajustare a relaţiilor Est-Vest, cu preţul unor concesii politice, ideologice, poate şi geografice, din partea Moscovei, concesii care păreau pînă mai ieri de neconceput, care îi derutează pe comentatorii de profesie şi-i revoltă pe dogmaticii incurabili.

In acest timp, în aceeaşi Europă răsăriteană, România se relevă ca o insulă impenetrabilă. Congresul recent al comuniştilor români a consfinţit această izolare. Ceauşescu - ultimul mohican al unei rase de conducători pe cale de dispariţie- este decis să menţină actualele structuri închistate şi respinge "Perestroika". Ceea ce nu l-a împiedicat însă să profite de noua atmosferă creată de "Perestroika" şi să pretindă retrocedarea Basarabiei. In trecut, sub Stalin, Hrusciov sau Brejnev, nu era posibilă o asemenea revendicare.

... Cît de mult se schimbă lumea de la apariţia unui număr din MINIMUM la altul! Mîine începe "vîrful" Bush - Gorbaciov. E posibil ca în urma lui, peste o lună, să consemnăm aici schimbări extraordinare, imprevizibile azi, poate modificarea hărţii Europei, poate naşterea unei ere noi.

■ ADRIAN ZAHAREANU

CIND DOI SE CEARTĂ, AL TREILEA... PIERDE!

Trăia în Franţa, pe timpul lui Napoleon, un bătrîn soldat care glorifica imperiul francez prin propagarea exclusivismului, aţîţînd la ură şi dispreţ între oameni. Soldatul se numea Nicolas Chauvin, de unde s-a format cuvîntul şovinist ("chauviniste" în franceză). Cel după al cărui nume s-a păstrat acest sentiment de naţionalism extremist, un om simplu, de un caracter suspect de murdar, n-a bănuit că va lăsa moştenire o trăsătură atît de dubioasă şi atît de răspîndită în zilele noastre. Recenta cerere a statelor arabe, pretinzînd excluderea Israelului din O.N.U., este un exemplu tipic de şovinism.

Pentru că şovinismul nu este patriotism. Este cu totul altceva. Şovinismul are drept scop vrajba naţională, duşmănia între naţionalităţi şi chiar – uneori – în cadrul aceluiaşi popor. Ceea ce se petrece astăzi în ţara noastră, unde o jumătate de guvern se răţoieşte la cealaltă jumătate, folosind în dauna ţării perceptele unui şovinism notoriu, exprimat printr-o grandomanie, printr-o înfumurare bolnăvicioasă.

Transformarea cîtorva mii de refugiaţi arabi în aşa-zişi luptători palestinieni, adunaţi în bande de ucigaşi practicînd teroarea, năzuind la un ţel pe care ei înşişi ştiu că nu-l vor realiza nicicînd, este cel mai concret, cel mai convingător exemplu de şovinism. Cînd sloganul lor a fost tot timpul ura împotriva evreilor, aruncarea evreilor în mare, cînd tot timpul s-au pretat la acţiuni criminale, reacţia statelor "civilizate", cunoscînd portretul psihologic al acestor "palestinieni", nu a fost oare un exemplu de şovinism? Ce a însemnat oare recenta primire cu surle a lui Arafat în Franţa? Care a fost scopul vizitei la ministerul de externe al Germaniei Federale a unui înalt emisar al O.E.P.-ului? Cum se face că i s-a acordat lui Arafat titlul de doctor onorific al unei universităţi din Italia, cînd pînă deunăzi era considerat criminal şi urmărit de justiţia italiană pentru sprijinul oferit brigăzilor roşii?

Din păcate, racila şovinismului e încuibărită şi în ţara noastră. În guvern, de-o parte şi de alta, nu există discurs fără aluzii răutăcioase la adresa fruntaşilor politici rivali. Răţoielile dintre conducătorii noştri nu prevestesc bucurii pentru viitorul ţării. Guvernul de uniune naţională s-a alcătuit pe principii de "juma-juma". Nu se pot lua decizii fără aprobarea celeilalte jumătăţi. Şi nimeni nu are dreptul să vorbească în numele întregului popor. Cînd Licudul cere să fie demis Iosi Beilin sau cînd i se pretinde primului ministru herutnic să-l cheme în ţară pe locţiitorul lui mapainic (cu vot egal cu al primului ministru), cînd deputatul Landau pretinde absurditatea de a nu se aproba lui Peres vizita în U.R.S.S., unde acesta şi nu altul fusese invitat, nu-i dovadă de şovinism?

Controverse ca cele din Knesset se întîlnesc în mai toate parlamentele de pe glob. Dar, vorba aceea, ca la noi, la nimeni. Oamenii noştri politici nu fac decît să joace fripta, acel joc copilăresc, în care unul din jucători încearcă să lovească peste mîini pe celălalt. Mă întreb, dacă nu-i dor deja prea mult palmele cu care se ard, unii pe alţii? Vorbele de clacă, minciunile, insinuările, invectivele gratuite, înfumurările emfatice ale unor aşa-zişi politicieni, lipsa experienţei politice a unor grandomani, aţîţarea cu intenţie a urii dintre fraţi, impunerea ideilor revizioniste cu forţa, într-o epocă încă necoaptă pentru a fi puse în practică, periclitarea prieteniei cu ţara care ne-a acordat şi ne acordă umărul fără de care nu ştiu dacă am fi vieţuit şi nu ştiu dacă vom putea să mai vieţuim, au creat cea mai nefavorabilă conjunctură pe care a trăit-o vreodată ţara noastră. Din ambiţia unei idei încă irealizabile în zilele noastre, sîntem într-o situaţie falimentară nu numai din punct de vedere financiar, politic şi militar, dar mai ales psiho-social, fapt care a întors pe dos structura sufletească a celor uşor influenţabili, prefăcîndu-i fără voinţa lor, în duşmani ai ţării şi ai propriilor copii.

Nu pot crede că primul ministru şi adepţii săi nu-şi dau seama de marea aventură în care s-au îmbarcat. Întrebarea care se pune la ora actuală este dacă cealaltă jumătate va ceda, admiţînd să scoată castanele din foc, deşi fierbinţeala a ajuns la paroxism şi s-ar putea să le ardă degetele? ■

■ M. RUDICH

SUPRAVIEȚUIRE ȘI EMIGRARE

● CONVORBIRE CU AVOCATUL JEAN COHEN ●

"Trebuie să facem cunoscută comoara spirituală a judaismului din România" – îndemna poetul Jacob Groper, cu decenii în urmă.

Trebuie... mereu auzeam și auzim încă: trebuie – deziderat parcă ținînd să se permanentizeze. Și, totuși, este de remarcat interesul manifestat tot mai intens în ultimii cîțiva ani față de istoria obștii evreiești din România, – cu feluritele, variatele ei aspecte referitoare la fenomenele economice și culturale din viața acestei comunități.

Evident, e vorba de un interes vădit în rîndurile noastre, ilustrat de apariția, deja, a unor lucrări ca rezultat al studiilor întreprinse, altele sînt, pare-se, în curs de elaborare, – fiind însă deocamdată greu de întrevăzut o amplă, atotcuprinzătoare lucrare, strict științifică, despre trecutul comunității noastre, una din cele mai importante comunități evreiești din Europa. Speranța (speranța, ori dorința?) că o asemenea necesară lucrare va fi, în cele din urmă, întocmită este sporită de constituirea unor "centre pentru cercetarea judaismului român", de a căror activitate, mărturisim, nu prea sîntem informați. Există, din păcate, știm bine, destule dificultăți, de ordin subiectiv, ca și obiectiv, – și, cu toate acestea, continuăm a nădăjdui că, totuși, istoria plină de zbucium, dar și de meritorii izbutiri a obștii evreo-române va fi scrisă, formînd astfel un capitol, de proporțiile cuvenite, în cadrul istoriei poporului nostru.

DOUĂ PROBLEME ȘI CÎTEVA ÎNTREBĂRI

În vremea celui de-al doilea război mondial, evreimea din România a străbătut – și ea – o perioadă dramatică, – acordîndu-se acesteia, cum e și firesc, o atenție deosebită, nu numai de către cercetători de formație științifică, ci și de unii memorialiști, nu puțini însă cam diletanți, aceștia derutîndu-i, desigur, pe cei ce întreprind studii serioase, bizuite pe documente și pe mărturii dincolo de orice îndoială, deci ale unora ce au fost efectiv prezenți în desfășurarea atîtor evenimente de seamă. În cercetările, sau studiile ce-și propun să afle – eventual să și înțeleagă – ce s-a întîmplat în acei ani de urgie, accentul cade, am impresia, asupra întrebării: cum de au supraviețuit evreii din România cumplitului război?

O altă problemă ce preocupă este emigrarea evreilor din România, de-a lungul deceniilor, – în sensul emigrării nu oriunde, ci în Eretz Israel, așadar fiind vorba de o colectivitate neinteresată să-și strămute Galutul. Chiar și în anii războiului, atît cît a fost cu putință, și – apoi după încetarea ostilităților, evreii din România nu s-au îndreptat spre cine știe ce meleaguri, ci către porțile Palestinei mandatare. De ce? datorită căror împrejurări, căror factori?

Unul din oamenii care, socot, pot contribui la lămurirea măcar a cîtorva aspecte legate de întrebările formulate mai înainte, este avocatul Jean Cohen, fruntaș al vieții național evreiești din România în perioada inter-belică, unul din conducătorii mișcării sioniste și ai secției din România a Congresului Evreiesc, Asir Sion, remarcabil membru al Executivei Zissu, – personalitate binecunoscută, a cărei prezentare este, de aceea, de prisos. Iată de ce, cred că pentru cititorii noștri – în orice caz, pentru bună parte din ei – n-ar fi lipsită de interes reproducerea unei recente convorbiri cu avocatul Jean Cohen.

DESPRE CEEA CE NU SE PREA VORBEȘTE

M. R.: Datorită dezvăluirilor făcute în cadrul unor lucrări, să le spunem de specialitate, sau de către martori, pe ici, pe colo înșelați de propria memorie, sînt cunoscute, oarecum, împrejurările, poate și demersurile, eforturile, mulțumită cărora evreii din România, mai precis cei din vechiul Regat, au fost salvați de la nimicire, în anii războiului. Știm toți, de bună seamă, că meritul principal în tot ceea ce s-a întreprins și izbutit ▷

întru salvarea noastră revine dr-ului Filderman care, aşa cum a scris regretatul nostru prieten, Abr. Feller, "a apărat o viaţă întreagă, cu pasiune şi în mod consecvent, o cauză – cauza evreilor din România" (...)

Cunoscînd unele fapte din anii aceia, am impresia că aportul anumitor cercuri şi ale altor personalităţi, în afara dr-ului Filderman, în acţiunea de salvare a populaţiei evreieşti este, dacă nu complet, în orice caz, trecut sub tăcere. Ai participat la unele acţiuni de-a dreptul temerare, vrei să vorbeşti despre cele întreprinse de cercurile sioniste îndeosebi în cele cinci, şase luni premergătoare actului de la 23 august, luni cînd spaima populaţiei evreieşti creştea de teama unor represalii ale armatei germane şi armatei române, în timpul retragerii de pe frontul ce se prăbuşea?

J. C.: Cunoşti unele acţiuni ale noastre, ale sioniştilor, fiindcă ai fost aproape de cei iniţiaţi. Cred însă oportun să reamintesc, fie şi în treacăt, activitatea conducerii mişcării sioniste clandestine, adică în timpul războiului, pentru păstrarea contactului cu cele 76 secţiuni sioniste şi organizaţiile de tineret răspîndite în întreaga ţară, precum şi cu conducătorii populaţiei evreieşti din provinciile alipite, care şi ei şi-au continuat activitatea clandestină, – aceasta pe de o parte spre a crea o infrastructură organizatorică pentru alia, cît şi în vederea menţinerii moralului populaţiei evreieşti, în combaterea acţiunii de inducere în eroare, desfăşurată de agenţii Gestapoului. Tot în treacăt: lupta pentru a face posibilă emigrarea; strădaniile, pe plan politic, deci contacte cu membri ai guvernului şi cu conducerile diverselor partide pentru prevenirea, sau revocarea măsurilor antievreieşti (ghetto-uri, deportări, etc.) cerute, ori impuse de Gestapo; acţiunea politică pentru revocarea ordinului de a fi pedepsiţi cu moartea evreii refugiaţi clandestin din ţările vecine. În mod deosebit ţin să menţionez acţiunea continuă, dusă luni de zile, de lămurire a căpeteniilor armatei, pentru a se preveni pogromuri în zonele şi pe liniile de retragere a armatelor româno-germane de pe frontul de Răsărit, precum şi spre a se releva interesul armatei române de a nu colabora cu forţele naziste în eventuala ocupaţie germană în România, ca bunăoară în Ungaria.

Această preocupare a devenit pentru noi actuală după cele întîmplate în Basarabia, pogromuri împotriva populaţiei evreieşti, cu participarea unor elemente din unităţile militare române.

Înţelegi că într-o discuţie întîmplătoare, cum e aceasta, nu se pot explora în adîncime şi în dimensiunile lor reale anumite fapte şi probleme. În acest context aşadar, se situează şi aportul mişcării clandestine sioniste la lupta pentru supravieţuirea evreimii din România.

M. R.: Pe această temă e cazul să spun va urma?

J. C.: Depinde de tine, în primul rînd.

"LA ANUL, LA IERUSALIM"

M. R.: Se discută mult, în ultimul timp, despre alia, despre emigrarea evreilor din U.R.S.S., mai ales. M-am întrebat adesea dacă imigrînd dintotdeauna în Israel, evreii din România vroiau să fie consecvenţi cu ei înşişi, aşa fel ca mereu şi mereu rostita milenară rugă: "la anul, la Ierusalim", să se îndeplinească?

J. C.: În asemenea măsură au fost generaţiile trecute influenţate de această dorinţă pioasă, încît în 1876, la Conferinţa de la Bruxelles, convocată la cererea lui Peixotto, fruntaş evreu american şi cel dintîi reprezentant al Statelor Unite la Bucureşti, conferinţă la care au participat, între alţii, conducători ai celor două mari organizaţii evreieşti din Europa apuseană, – "Aliance Israelite" şi "Jewish Board of Deputies", din Londra – la propunerea quasi-unanimă de a se dirija emigrarea din România spre America, delegaţia română s-a opus cu energie, susţinînd continuarea emigraţiei spre Palestina.

M. R.: Nu-i de mirare. Iată, prin 1948 – 1949, cînd Comitetul democrat evreiesc ducea furibunda campanie împotriva emigrării, defunctul M. Lax, publicist în limba idiş, mi-a povestit: "am atras atenţia ‚huhămilor' de la C.D.E. cît de naivi sînt, ca să nu zic altfel. Le-am spus: de două mii de ani evreii doresc, se roagă mereu, ca în anul viitor să fie la Ierusalim, şi voi credeţi că prin nişte discursuri şi articole de gazetă veţi scoate Ierusalimul din inima evreilor. Nu sînteţi numai naivi, sînteţi şi ridicoli".

O LUMINĂ ÎN BEZNĂ

Altceva, acum: ştii bine că unii cinici atribuie celor doi mari criminali, Hitler şi Stalin, "meritul" de a fi contribuit la creşterea curentului de emigrare din România (în timpul războiului, cît a fost cu putinţă, şi după încetarea ostilităţilor). E inutil să stărui asupra argumentaţiei, cinică şi ea.

J. C.: Faptic, este în parte exact, dar aceasta nu implica emigrarea neapărat în Palestina, ci în orice altă ţară. ▷

M. R.: Atunci de ce crezi că Eretz Israel a rămas, totuşi, în aşa de mare măsură, ţinta finală a emigrării evreilor români? Oare acţiunea mişcării sioniste în favoarea alialei poate constitui un răspuns?

J. C.: Fireşte.

M. R.: Într-adevăr? Fiindcă, după părerea mea, – s-ar putea să mă înşel, însă – mişcarea sionistă n-a fost ceea ce s-ar putea numi o mişcare de massă.

J. C. Dimpotrivă. Mişcarea sionistă a fost singura mişcare de massă a evreimii române, – altfel nu s-ar putea explica următoarele fapte:

a) activitatea zecilor de secţiuni din provincie, a comitetului pentru colonizarea Palestinei, – încă de la sfîrşitul secolului trecut; b) activitatea celor 76 secţiuni sioniste din ţară, de după primul război mondial; c) participarea zecilor de mii de evrei la întrunirile şi manifestaţiile de stradă – ca aceea din faţa Ambasadei Sovietice, la Bucureşti, în ajunul conferinţei de la San Francisco din 1945, ţinută în favoarea liberei emigraţii a evreilor în Eretz Israel; d) cele 130.000 de cereri de emigrare aruncate în curtea Legaţiei Israelului, din Bucureşti; e) continuarea activităţii sioniste, în condiţii de clandestinitate în timpul războiului, în domeniul pregătirii haluţiene a tineretului pentru emigrare.

M. R.: Aş cuteza să afirm că în timpul războiului, ca şi după, mişcarea sionistă a fost, aşadar, pentru populaţia evreiască o lumină în beznă.

J. C.: Nu numai o lumină în beznă, ci o sursă de speranţă, indicînd în acelaşi timp o soluţie concretă: ţara de destinaţie, gata să primească şi să absoarbă din punct de vedere social-economic pe noii imigranţi. Pe de altă parte, în condiţiile din România, în timpul războiului şi imediat după război, era, repet, o soluţie concretă pentru angoasa existenţială şi a crizei de orientare, consecinţă a deziluziilor încercate în urma eşecului revoluţiei comuniste, dar şi a recrudescenţei antisemitismului în politica partidului.

Să-ţi pun acum eu o întrebare: te-ai gîndit vreodată care ar fi fost situaţia judaismului în genere, deci şi a evreimii din România, în urma decepţiilor generate de eşuarea atîtor speranţe progresiste (?), fără existenţa unei soluţii concrete sioniste şi a unui Stat evreiesc independent? Nu te grăbi să răspunzi. Vom mai discuta.

M. R.: De acord.

Norocul lui NANCY BRANDES

Ziar inteligent, "Maarivul" îşi însoţeşte inevitabilul horoscop zilnic cu mărturisirea cîte unei "personalităţi" despre ziua sa cea mai norocoasă. Şi cum este o rubrică adresată în general unei categorii de cititori (sau unei disponibilităţi sufleteşti!) pentru care "personalităţi" sînt vedetele, mai mari sau mai mici, mai permanente sau mai trecătoare, am aflat despre nenumărate întîlniri cu femeia (sau bărbatul) viselor, despre clipa în care a început lansarea, despre...

Fiind solicitat şi Nancy Brandes să-şi dezvăluie "norocul", de-o dată tonul s-a schimbat. Cu o nuanţă de auto-ironie, cu un dram de cinism, ne plasăm pe o altă dimensiune: "ziua norocului meu s-a întîmplat într-o noapte rece la Bucureşti. Poliţia secretă (desigur aţi recunoscut Securitatea, n.n.) a bătut la uşa casei noastre. Ne-au întrebat dacă aici locuieşte familia Haimovici. Le-am răspuns că locuieşte deasupra noastră. Marele noroc al meu şi al familiei mele a fost că ei îi căutau pe vecini şi nu pe noi. Altfel nu mai eram aici".

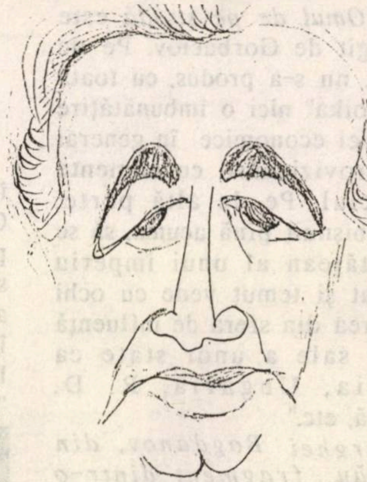

Peres: desen de Sorina Malcaş

Întrebare. După victoria în alegerile pentru Histadrut (unde Keisar, leaderul cu charismă, *Israelovici, generalul campaniei electorale şi co. au făcut să crească acţiunile Partidului Muncii la Bursa politică) – se va hotărî Peres să dizolve guvernul şi să provoace alegeri noi?*

TENDINȚE 30 DE NOPȚI

ISRAEL

• *Inima lui Avi Traum,* ucis de teroriști din O.E.P. a fost transplantată, cu știrea și încuviințarea familiei, în corpul lui Hana-Hader, arab din Ierusalimul răsăritean.

• *Cîntărețul arab Fuad Heibi,* (29), din satul Kabul (Galil) a interpretat, recent, la o nuntă, cîteva melodii cu texte chemînd la uciderea evreilor. Unul din cîntece, de pildă, cuprinde aceste versuri: "Văd un sionist pe deal;/ mamă, dă-mi repede pușca!"

GERMANIA

• *"Oare este reunificarea Germaniei la ordinea zilei?* Sincer vorbind, nu cred. Și, ceea ce este mai important încă, nu sînt mulți germani care cred asta. Problema reunificării... este un cîine care nu latră la ora de față".*(Theo Sommer, redactor șef al ziarului* Die Zeit)

U.R.S.S.

• *"Omul de pe stradă* este dezamăgit de Gorbaciov. Pe de o parte, nu s-a produs, cu toată "perestroika" nici o îmbunătățire a situației economice în general și a aprovizionării cu alimente în special. Pe de altă parte, rusul, obișnuit pînă acuma, să se știe cetățean al unui imperiu respectat și temut vede cu ochi răi ieșirea din sfera de influență a țării sale a unor state ca Polonia, Ungaria, R. D. Germană, etc."

(Serghei Bogdanov, din Chișinău; fragment dintr-o scrisoare adresată revistei "Minimum")

ROMÂNIA – LUMEA

• *Cîteva zeci de persoane* au demonstrat, cu pancarte, în fața Ambasadei Române de la Moscova, cerînd demisia președintelui Ceaușescu.

• *Partidul Comunist Italian* a hotărît ruperea relațiilor cu Partidul Comunist Român.

• *Doina Cornea,* dizidentă din Cluj, este candidată la Premiul Nobel pentru Pace.

BULGARIA

• *Noul conducător al Bulgariei,* Peter Mladenov (53 ani) – care l-a înlocuit luna trecută pe Teodor Jivcov – a făgăduit reforme sociale în spirit "glasnost" și "perestroika".

DANEMARCA

• *La primăria din Copenhaga* a avut loc, pe baza noii legislații daneze, căsătoria civilă a zece cupluri de homosexuali. Ziarele anunță că, în curînd, se va oficia și căsătoria cîtorva cupluri de lesbiene.

Desen de Gitta Sion

TAIWAN

• *Hsu Shao-Tan,* candidată în alegerile pentru parlamentul Chinei Naționaliste (Taiwan) se prezintă corpului electoral cu sînii goi. Modelul ei este artista-porno Ciciolina, deputată în parlamentul italian. Una din lozincile candidatei sună așa: "Sînii luptă împotriva pumnilor".

MINIMUM

Apare lunar

Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv, Cod 64373
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 23 șekeli – Carnet – 10 cuvinte: 11 șekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 39 șekeli
1 an (12 numere): 78 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari.
Expediția cu avionul.

Realizarea grafică:
Eugen Iacob
Culegerea:
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se inapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

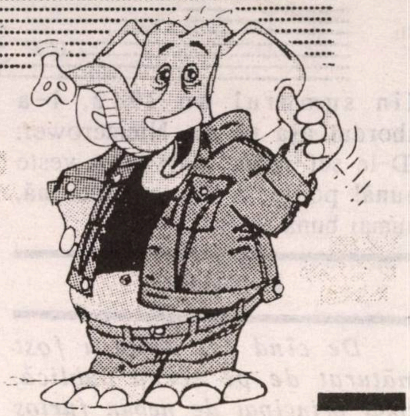

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL *şi* PROBLEMA

MITURI

Hanuca, Anul trecut am încercat să clintesc din loc vasele înţepenite de vreme, spre a face loc luminii. Gestul a contrariat pe unii şi nemulţumit pe alţii. Nu numai copiilor le place să fie adormiţi mereu cu acelaş basm cu care au fost deprinşi din leagăn.

Istoria, însă, nu e poveste de adormit copii. Ea e implacabilă şi nu lasă loc miturilor. Cursul istoriei nu poate fi deviat de nici un fel de minuni. Întotdeauna se întîmplă numai ceea ce trebuie să se întîmple.

Apologia mitului, introducerea miraculosului sînt îndeletniciri nu numai naive, ci şi periculoase. Ele au darul să adoarmă vigilenţa oamenilor iar somnul raţiunii naşte monştri. Tot soiul de aventurieri şi de exaltaţi – uneori se produce un cumul – care flutură stindarde amăgitoare, chemînd mulţimile la absurde aventuri aducătoare de catastrofe.

Hotărît, istoria – inclusiv a evreilor – nu a lăsat şi nu lasă nici un loc pentru minuni. Butada "Cine studiază istoria evreilor şi nu crede în minuni nu e realist" nu e decît un joc facil de cuvinte, nimic mai mult. Şi ce poate fi mai uşuratic şi mai lipsit de responsabilitate decît a construi viitorul bazîndu-te pe o butadă?

Nu. Niciodată cei slabi nu au învins pe cei tari, tot aşa cum niciodată uleiul de o zi nu a fost şi nu e în stare să întreţină o lumină dincolo de acest răstimp.

Mi se pare important ca aceste adevăruri elementare să fie reamintite tocmai în aceste zile. Să cinstim aşa cum se cuvine frumuseţea şi farmecul sărbătorii de Hanuca, dar să nu facem din legende... programe politice. Impietate? Ce caută această noţiune într-o discuţie despre căile politice?

În nici un caz păcatul nu e al celui ce afirmă un adevăr, ci al celui ce-l mistifică.

AŢA ŞI ACUL

...Ei bine, cine mai are nevoie de cine în guvernul nostru de uniune naţională: Maarahul de Likud, sau Likudul de Maarah?

Întrebare controversată, care aminteşte de disputa dintre aţă şi ac din fabula cu acelaşi titlu, de Eliezer Şteinbarg.

– Mare belea pe capul meu, se plînge aţa. M-a agăţat în coada ei făptura aceasta de nimic şi mă tîrîie de atunci după ea, prin pînza pe care o împunge cît e ziulica. Şi nici măcar nu mă întreabă dacă-s de acord sau nu...

Iar acul retează cu o împunsătură văicăreala îngîmfată a aţei:

– Nu-ţi convine? Să te văd, tîrăşte-te, aţo, fără mine!

Aşa stau lucrurile în fabula lui Şteinbarg. Dar la noi? Cine e aţa şi cine e acul?

VEŞTI BUNE. CU ORICE CHIP!

Gheula Cohen nu este singura personalitate din viaţa noastră politică mare amatoare de veşti bune. Şi cum în ultima vreme ele cam lipsesc, face răspunzătoare de această situaţie presa – atît cea scrisă, cît şi cea vorbită. O fac şi alţii, decît că rechizitoriul ei e mult mai vehement.

Să fie oare femeile mai alergice la ştirile proaste? O sumară incursiune istorică sugerează nu numai întrebarea, ci şi răspunsul. Cleopatra, de exemplu, obişnuia să poruncească să fie decapitat solul ce aducea o veste proastă. La fel de alergică, dar reacţionînd diferit, era regina Victoria: venerabilul "Times" avea, de aceea, grijă să-i pregătească un exemplar expurgat de tot ce ar fi putut s-o indispună pe augusta cititoare. După cum se poate vedea, Gheula Cohen se află în bună companie.

Mai e nevoie să precizăm să dreptatea este, toată, de partea foarte dinamicei noastre deputate, în sensul că ştirile bune sînt preferabile celorlalte? Problema e doar că, în ultima vreme, ele cam lipsesc. Şi atunci – iarăşi răsuflata întrebare: Ce-i de făcut?

Căci e greu de crezut că persoana în chestiune s-ar ralia cu acel negustor de pe Lipscani care, într-o sîmbătă îngheţată ▷

din sumbrul an 1942, l-a abordat aşa pe dr. Niemerower: "D-le şef-rabin, daţi-ne o veste bună! poate să fie şi minciună, numai bună să fie..."

KADHAFI

De cînd Idi Amin a fost măturat de pe scena publică, rolul principal de nebun furios e deţinut de Kadhafi.

La ultima conferinţă a ţărilor neangajate, a declarat că nu e departe ziua cînd New York şi întreaga Americă vor deveni islamice. În suita cu care a venit la Belgrad s-au aflat, între alţii, 4 cămile – pentru ceaşca zilnică de lapte – şi 10 deţinuţi, prizonieri politici pe care nebunul de la Tripoli ţine mereu să-i aibă sub ochi.

Gazdele au fost, fireşte, în mare încurcătură. În cele din urmă, cămilele au fost cazate la grădina zoologică, iar deţinuţii, într-una din închisori.

Lumea toată e un teatru, susţine Shakespeare. Personaje de teapa lui Kadhafi o transformă într-un balamuc.

CEL MAI ARZĂTOR POEM DE IUBIRE

Cel mai arzător poem de iubire l-am citit deunăzi pe zidul unei clădiri din centrul Holonului. "Ani oev otha, Eti – te iubesc".

Banal? Dar nu cuvintele contează în cazul de faţă, ci ceea ce se află în spatele lor. Căci numai un sentiment mai puternic decît clocotul unui vulcan în pragul erupţiei l-a putut face pe H – aşa e semnată inscripţia – să iasă în puterea nopţii din casă, cu bidineaua într-o mînă şi găleata în cealaltă, spre a-şi clama cu litere de o şchioapă iubirea.

Nu ştiu, nu voi şti niciodată cine este H. Dar la urma urmei, ce importanţă are asta? În ochii mei, e Iubitul necunoscut (aşa cum există Eroul necunoscut), întregind prin gestul său insolit galeria marilor îndrăgostiţi ai lumii.

DE LA CAPITALISM LA COMUNISM ŞI RETUR

Cu prilejul vizitei sale în U.S.A., Boris Yeltzin, care-l talonează pe Gorbaciov pe stînga, a cerut americanilor să construiască un milion de locuinţe în Uniunea Sovietică, contribuind astfel la rezolvarea crizei locative din această ţară.

Mă aflam la Moscova, în 1959, cînd Nikita Hrusciov a lansat cu surle şi fanfare programul de construcţii menit să rezolve în decurs de 10 ani problema locuinţelor. După alţi 10, Uniunea Sovietică urma să ajungă din urmă şi să depăşească America şi să intre în era comunismului înfăptuit.

De trecut au trecut nu 10, nu 20, ci exact 30 de ani şi situaţia în Uniunea Sovietică este aşa cum ştie toată lumea. Criza generală, din care cea locativă este doar un aspect, s-a agravat considerabil.

Un eşantion al ei mi-a fost dat să-l cunosc de visu, *cu prilejul acelei vizite la Moscova.*

Nu departe de Piaţa Roşie, într-o cameră cu bucătărie şi baie comune, locuia o familie compusă din mamă şi doi copii, un băiat şi o fată. Tatăl murise pe front. Au trecut ani, băiatul s-a făcut mare şi într-una din zile a venit acasă cu proaspăta sa soţie. Camera era locuită acum de 2 familii, mama plus fata şi tînăra pereche. Au mai trecut cîţiva ani şi fata şi-a găsit la rîndul ei un soţ. L-a adus să locuiască la ea. Eliberată de grija copiilor, văduva, relativ încă tînără, şi-a găsit la rîndul ei un soţ. În lipsa altei soluţii, l-a adus la ea, aşa că trei familii locuiau acum în una şi aceeaşi cameră. Bucătăria şi baia erau comune cu încă alte patru familii...

Caz patetic, dar nu izolat. Iar de atunci, stările de lucruri la Moscova nu s-au prea schimbat în bine...

Nu e, de aceea, de mirare că în conştiinţa a tot mai mulţi de acolo îşi face drum ideea că e cazul să ia retur trenul în care au fost îmbarcaţi în 1917.

DROGURI

ALCOOL

MAI BINE MAI TÎRZIU DECÎT NICIODATĂ

- **PENTRU PRIMA OARĂ ÎN ISRAEL SE OFERĂ UN PROGRAM DE DEZINTOXICAREA VICTIMELOR DROGULUI ŞI ALCOOLULUI, SUB AUSPICIILE CENTRULUI ✱ PROMIS – ANGLIA**
- **ACEST PROGRAM S-A DOVEDIT A FI ŞI ÎN STATELE UNITE ŞI ÎN EUROPA ÎNCUNUNAT DE SUCCES**
- **PROGRAMUL ESTE CUNOSCUT SUB NUMELE DE "PROCEDEUL MINISOTA"**

PENTRU AMĂNUNTE ADRESAŢI-VĂ LA TEL.04-921091 ÎNTRE ORELE 9-17 SAU SEARA LA TEL. 04-922840 (NU SÎMBĂTĂ)

GHEŞER LEHAIM

• DISCREŢIE ABSOLUTĂ •

PÎNĂ ŞI BULGARIA, DOMNULE...!

I. L. CARAGIALE

NE-AM AJUNS

UN BUCUREŞTEAN (DE-AL NOSTRU...) ÎN MAFIA DIN NEW YORK

Avea apartamente în blocul ăsta onorabil

Micky: Ce deştepţi sînt eu!

S-a întîmplat în luna mai 1989... Presa americană a relatat pe larg despre ciocnirea fatală dintre un "Rolls-Royce" şi un "Buick" de pe o stradă liniştită din Brooklyn. Peter Blownd de la "New York Magazine" a transmis pe larg săptămînalului ebraic "Laynian" despre sfîrşitul fulgerător al *"israelianului din mafia rusească"*. Israelianul a fost un "român", Mihael Marcovici (43) care, în 1979 a părăsit Israelul şi a plecat la New York, din dorinţa de a deveni milionar. Şi a devenit! Se spune acum, despre Mihael Marcovici că, în mai puţin de 10 ani, a reuşit să agonisească peste 50 milioane de dolari! *"Dacă se folosea de talentele lui profesionale, în lumea afacerilor curate, el ar fi reuşit să urce pe treptele cele mai înalte"* – a afirmat despre Mihael Marcovici fostul procuror federal Michael Gold.

"Micky", cum îi spuneau membrii familiei şi prietenii, s-a născut la Bucureşti, în 1946. Tatăl său a fost industriaş textilist, căruia naţionalizarea i-a preluat fabrica, fără să poată cîrti. După ce a absolvit şcoala medie, Micky şi părinţii săi au venit în Israel şi s-au străduit să se cliteze cît mai bine. Mihael Marcovici a absolvit facultatea de matematici cu brio, s-a căsătorit cu Lea Ziegelbaum şi a devenit tatăl a doi copii. Numai că Israelul a fost prea mic pentru el şi, în consecinţă, cu diploma de "master" în ştiinţele tehnice în buzunar a luat drumul spre Ţara făgăduinţelor mai concrete. Fiindcă în anul 1979, cînd Marcovici a păşit pe pămîntul american, venise un mare număr de evrei din U.R.S.S., s-a alăturat şi el acestora, dîndu-şi seama imediat că este mai "inteligent cu un cap" – cum îi plăcea să se mîndrească.

AH, VANITATEA!

Prima afacere a lui Mihael Marcovici, în tovărăşie cu un alt "iored" – Efraim Soroca, a fost aceea de a introduce prin Uniunea şoferilor de taxi din New York, taxometrul electronic, (care înregistrează şi emite chitanţă, necunoscut pînă atunci în America) şi pe care îl inventase el (idishe Kopf). *"Mi-am propus să cîştig 3 – 4 milioane de dolari de pe urma taxometrului"* – a spus cîndva Micky, după ce a constatat şi a învăţat pe propria piele cum e cu şarlataniile din domeniul municipal în America. Micky a fost trimis cu taxometrul său la şeful Uniunii (judecat mai tîrziu pentru excrocherii şi sustrageri de la impozite fiscale) care, la rîndu-i, l-a recomandat la un intermediar. Acesta a susţinut că, de fapt, posedă deja acest taxometru, dar îi propune o afacere "juma-juma". Descurajat, Marcovici a trecut la altă ocupaţie. Şi-a cumpărat (la începutul anului 1980) o staţie veche de benzină, într-o regiune mărginaşă din Brooklyn, şi cum căpătase experienţă în producţia de taxometre, a găsit un patent propriu cum să... falsifice înregistrările ceasului de benzină, furînd de la fiece şofer care se aproviziona cu lichid, cîte un dolar.

În vremea aceea, l-a cunoscut pe Joseph Skolnik, om de afaceri trecut prin ciur şi dîrmon, cu ajutorul căruia Marcovici a cumpărat în numai 2 ani, 200 staţii de benzină în Brooklyn şi Queens. Aşa a dezvoltat un sistem care i-a permis să nu plătească impozite ▷

pentru benzina vîndută. Ceea ce a surprins pe mulţi a fost modul cum a reuşit el să zăpăcească, pur şi simplu, şi să obosească pe agenţii fiscali. El a înfiinţat o reţea de societăţi de paie şi a numit în funcţii de preşedinţi ai "consiliilor de administraţie" ale acestor societăţi, imigranţi polonezi fără şcoală şi muncitori afgani analfabeţi! În clipa cînd veneau reprezentanţii fiscului, "preşedinţii" dispăreau la Varşovia sau în alte locuri, iar firmele se declarau drept falimentare. Marcovici vindea benzina în numele acestor societăţi, staţiilor sale de benzină, încasa impozitul de 26 cenţi pentru fiecare galon şi, în loc să depună aceşti bani fiscului, prin intermediul întreprinderilor oficiale en-gros, el şi-a băgat banii în propriul buzunar. Cît? Circa un milion şi jumătate dolari pe lună!

COPIL ÎNTR-UN MAGAZIN DE BOMBOANE

În 1983, tînărul şi înzestratul om al afacerilor necurate, despre care se spunea că ar fi un "Al Capone " evreu, mult prea înţelept şi foarte sigur pe capacitatea sa, a început să fie curtat de înşişi reprezentanţii "mafiei italiene". Aşa i-a cunoscut pe Urizzo şi Francesa, două nume "tari" din mafie, cu care a făcut, în cele din urmă, cartel în afacerile cu benzină. Aşa s-a ajuns ca Francesa (cu mai multă experienţă şi relaţii "unde trebuie") să primească 75 la sută din cîştiguri, iar Marcovici 25 la sută. Micky s-a mulţumit cu atît, dar nu înseamnă că nu a ştiut să-şi adauge venituri în plus. Aşa, Mihael Marcovici, a devenit proprietarul a numeroase limuzine de lux, 5 apartamente în cartierele rezidenţiale din Manhattan, o clădire pe strada 23, o alta cu 12 etaje pe Broadway, etc. Ba şi-a cumpărat o clădire şi la Viena! Ca să fie.

Despre oameni ca Mihael Marcovici, ofiţerul de poliţie care l-a anchetat, a spus: *"Ei se comportă ca şi copiii într-un magazin de bomboane. Vor să le înghită pe toate. Tot aşa, oameni care au trăit mulţi ani în ţări cu regim dictatorial, vin în America şi nu mai ştiu cum s-o ia razna..."* Pe cît de acaparator, dornic de parvenire a fost în afaceri, pe atît de *"copil bun"* a fost Micky faţă de părinţii lui. Tatăl său, Emanuel Marcovici (80) nu s-a împăcat niciodată cu gîndul "naţionalizării" din Bucureşti, iar Mihael a fost acela care a vrut să-i redea senzaţia reîntoarcerii familiei la bunăstare. El a cumpărat părinţilor cu 450.000 dolari o casă spaţioasă şi luxoasă, aproape de el, a depus milioane în bănci elveţiene pe numele tatălui. Faţă de propria sa familie, Micky a fost un tată ideal, un soţ model. Nu fuma, nu punea gura pe alcool, nu ştia ce-s drogurile şi nu petrecea cu femei în case de perdiţie. Îi plăceau mîncărurile bune (era un bărbat înalt şi gras) şi, maximum, jocul de cărţi cu prieteni "iordimi".

Urmărit de agenţii F.B.I., prins în capcană şi pasibil de o condamnare de 12 ani, Mihael Marcovici a ieşit din impas cu arest preventiv de cîteva luni şi cu o restituire la fisc de cîteva milioane de dolari. Cei din mafie nu l-au uitat. Mihael Marcovici a fost, pe de o parte, adoratul lor, model de înţelepciune. De altă parte, el şi-a atras şi mulţi duşmani, mulţi care l-au invidiat. Cine din ei i-o fi pus capăt vieţii, printr-un "accident" de maşină? Cei de la F.B.I. asudă mult pentru a da de autorul crimei.

BEN IACOV-ZWI

...În concluzie, *Minimum* îşi aminteşte de vorba învăţată la şcoală, în copilărie: "lăcomia strică omenia"

Rolls-ul nu te fereşte de moarte. Ba, uneori, dimpotrivă...

■ RADU KLAPPER

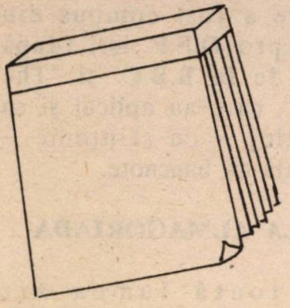

JURNALUL UNUI OBSEDAT

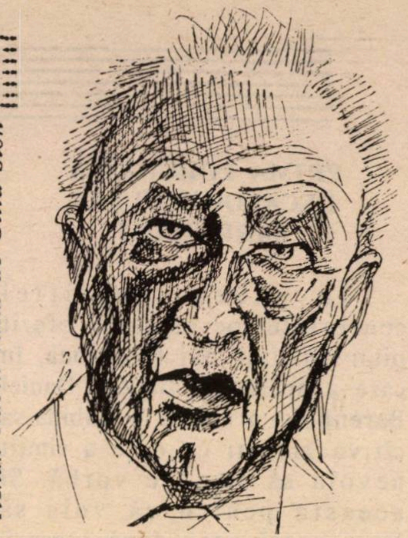

Itzhak Rabin văzut de Gitta Sion

MÎNDRIA LUI RABIN ŞI A NOASTRĂ

Ministrul Apărării Itzhak Rabin s-a întîlnit cu elevii ultimelor clase de liceu ale şcolilor din Cfar Saba care se pregătesc să recruteze în Zahal. Întîlnire cîtuşi de puţin politicoasă, în care întrebarea cea mai viu aplaudată de participanţi a fost de ce armata noastră nu încredinţează şi fetelor roluri în unităţile de front.

Sinceritate contra sinceritate, ministrul nu s-a sfiit să răspundă: "Nu aş fi vrut să fiu în situaţia ca printre soldaţii răpiţi de Hisballah să fi fost şi fete. Nu aş fi vrut să stau în faţa mamelor şi taţilor acestor fete. Mi-e greu să stau în faţa familiilor soldaţilor, dar dacă s-ar fi aflat printre ei şi fete, mi-ar fi fost şi mai greu".

Fetele din Cfar Saba nu sînt o excepţie. Sînt reprezentative, tipice, pentru ceea ce se simte, se gîndeşte şi pentru modul în care acţionează aceşti adolescenţi aflaţi pe graniţa unei maturităţi cîştigată cu cel mai greu preţ: milităria. De altfel, centrele de recrutare din ţară se află în faţa unei probleme complicate – mulţi, foarte mulţi tineri, pentru a putea candida la unităţile de elită, cele mai grele şi cele mai pretenţioase (paraşutişti, comando, oameni-broască, etc.), pur şi simplu îşi falsifică sau îşi ascund problemele de sănătate. Că faptul se descoperă, pînă în cele din urmă, e cu totul altă poveste. Povestea principală care merită să fie cît mai bine cunoscută este însăşi mentalitatea tineretului, despre care tot Rabin a spus: "Ca ministru al Apărării de cinci ani văd adolescenţii care recrutează în Zahal şi nu aş fi putut să mă aştept la un voluntariat cu procente mai mari decît există astăzi. În unităţile de elită sînt uneori cîte patru voluntari pentru un singur loc liber. Poveşti despre "capul mic" par o invenţie. Eu sînt mîndru să fiu ministrul Apărării al unor asemenea soldaţi".

Şi noi. De a fi alături de ei.

În cei peste 37 ani de apariţie

אדוועריל

Adevărul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

CASA DE PĂRINŢI

« RONIT »

în centrul oraşului
NAHARIA
Str. Weitzman 74
tel. 04/923148 - 926507

- CASĂ DE PĂRINŢI DE NIVEL SUPERIOR PENTRU INDEPENDENŢI ŞI CRONICI
- 5 MESE ZILNIC
- SUPRAVEGHERE MEDICALĂ DEPLINĂ
- FIZIOTERAPIE
- TRATAMENT PRIN OCUPAŢIE
- SERVICII IREPROŞABILE
- ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ

PRIMA PORUNCĂ A DECALOGULUI LUI BARENBOIM

În pauza repetiției concertului pe care l-a oferit pianistul (au mai fost două, în care a apărut ca dirijor), Daniel Barenboim a primit în cabina sa cîțiva ziariști cu care a simțit nevoia să stea de vorbă. Și aceasta pentru că voia să lămurească vreo două lucruri. Mai întîi scornirea despre o imaginară întîlnire cu Arafat, pe care ar fi organizat-o în apartamentul său de la Paris cînd... de fapt nici nu se afla la Paris, și pe urmă acea declarație pe care "Times" i-a atribuit-o, cum că "nu va mai veni" în Israel din cauza atitudinii Statului față de arabi.

"Sînt aici și asta e cea mai completă dezmințire" le-a spus Barenboim interlocutorilor săi. Și încă în ce condiții: o stea de talie mondială care este de acord, pe nepusă masă, pentru că a avut din întîmplare timp, să înlocuiască pe un altul (James Levin) devenit indisponibil! "I-am spus ziaristei că am crescut în Israel și că am simțit o adîncă identificare cu el pînă în 1967 și că nu sînt ferm convins de justețea tuturor hotărîrilor politice care s-au luat de atunci, dar de aici să se tragă concluzia că nu am să mai vin aici?! De unde?" Poate din cauză că "Times is money"...

Important, infinit mai important, este ceea ce Barenboim, a mărturisit în continuare: "În general mă abțin de la declarații politice. Nu cred că trebuie să profit de faptul că sînt cunoscut ca muzician, pentru ca să mă amestec în probleme în care nu am cunoștințe profesionale, după cum nu mă interesează ce gîndesc Shamir și Peres despre Mozart și Beethoven. Sînt cazuri în care oamenii se exprimă în probleme politice fără să cunoască toate datele. Într-adevăr nu sînt sigur că declarațiile politice ale muzicienilor ajută la ceva".

Propunem ca declarația lui Barenboim să fie înscrisă în decalogul artistului modern. Ca să se ferească muzicienii de note false...

PENTRU SALVAREA GENULUI EPISTOLAR

Ministrul Poștelor britanic preocupat – mai mult sau mai puțin dezinteresat – de hai să zicem nu dispariția genului epistolar, ci măcar a obiceiului de a scrie scrisori, înlocuit de conversația telefonică și – mai nou – de comunicarea prin telex și computer, s-a gîndit că bunele obiceiuri se dobîndesc devreme și s-a adresat elevilor. Concurs, mare concurs, dotat cu un premiu grăsuț pentru cea mai bună scrisoare adresată unui politician contemporan pe marginea unui subiect care îi preocupă.

Concurs literaro-poștal, fără nici cea mai vagă urmă de politică, hai să vedem dacă ghiciți cine a cîștigat marele premiu? Domnișoara Kate Denis de 17 ani, din Tontan, care cu totul din întîmplare "i-a scris" lui Itzhak Shamir, pentru uzul Ministerului Poștelor britanic, că "Mi-e greu să concep că poporul care a fost cel mai persecutat din istorie, s-a transformat în cel mai groaznic tiran. Israelul i-a obligat pe palestinieni să renunțe la pămîntul și onoarea lor". Tînăra lady îi indică lui mister Shamir să discute cu O.E.P.-ul, "care se luptă acum din toată inima pentru pace".

"Jewish Cronicle" a titrat "A atacat Israelul și a cîștigat premiul". Exact. Numai că vă rugăm să nu o luați în nume de rău Ministerului. Juriul care nu a putut rezista capodoperei epistolare a fost compus din gazetari pro O.E.P.-iști (după buget...) de la B.B.C. și "The Guardian", care-au aplicat și cu acest prilej – cu sfințenie – *linia* trasată de bancnote.

P. S. LA ALMAGORIADA

Nu toată lumea are memoria scurtă în această țară. Faimoasa declarație a textierului Dan Almagor în care a decis că "spre deosebire de englezii ocupanți, Zahal omoară copii" nu a stîrnit doar indignări abstracte. Un anume A. Aliaș din Haifa, spre deosebire de noii olim, a trăit epoca Mandatului aici. Și el i-a răspuns textierului. La obiect:

"Dan Almagor, ca locuitor al Rehovotului, este obligat să-și amintească cum britanicii au tras și au omorît un băiat care lipea afișe ilegale. Și el nu arunca cu pietre în ostașii britanici! În timpul stării de asediu din Tel Aviv, ei au tras în copiii curioși care se uitau pe ferestrele caselor lor". Așadar și oamenii de spirit israelieni dau o mînă de ajutor la falsificarea istoriei. Nici nu e de mirare. Cînd falsifici, fără jenă prezentul, falsifici și trecutul...

ÎN CURÎND

MOSHE OLIER

COINCIDENȚE

• NUVELE •

• Un volum de ficțiune și adevăr
• Cinci nuvele originale, cu tematică variată și relaxantă
• O carte inspirată, ieșită de sub pana unui pedagog și psiholog

de 59 de ani

PE NAHLAT BENIAMIN, COLȚ CU RAMBAM

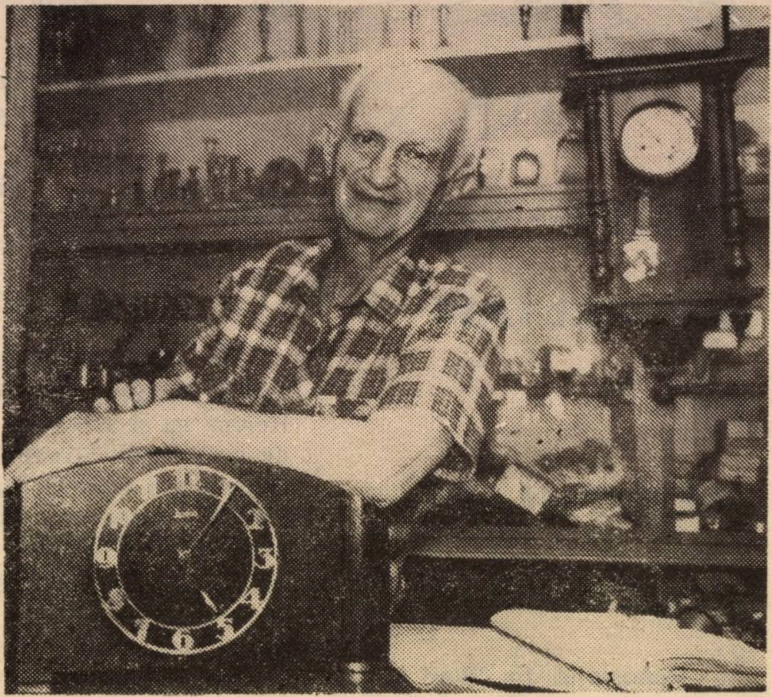

Kalman, Nahlat Beniamin, colț cu Rambam

De 59 de ani, Kalman Gutman se află exact în același loc – pe strada Nahlat Beniamin, colț cu Rambam (la doi pași de Adriana de la *Univers* și Yolanda de la *Lepac...).* Micul său atelier de ceasornicărie – dintre puținele care au mai rămas în Tel Aviv – a devenit instituție; omul – un fel de monument viu al orașului.

Nici o firmă la intrare. Nu e necesară, cine are nevoie găsește locul. Nici un telefon în atelier. "La ce bun?" se miră Kalman. "Telefonul deranjează de la lucru, iar cînd sînt clienți, te face fără voia ta nepoliticos".

Avea 17 ani cînd a intrat întîia oară aici. Acum are 76. În acest lung răstimp, în atelier nu s-a schimbat nimic. Doar mormanul de ceasuri defecte a sporit. Ultima dată vitrina a fost renovată acum 35 de ani.

La măsuța de lucru, cu penseta și ocheanul, Kalman meșterește ceasornicele defecte. Ceasornice, ceasornice peste tot. pe masă în sertare, pe pereți, pe raft.

Tatăl, Iosef Gutman, a fost ceasornicar în Letonia natală. În timpul primului război mondial, ceasornicarul din Riga cu ai săi a ajuns în Rusia. La izbucnirea revoluției, a dorit să se întoarcă acasă. A plecat la Moscova, la consulatul Letoniei, pentru viză. A fost respins: n-avea nici documentele doveditoare și nici nu știa limba letonă, cum cerea consulul. S-a prezentat din nou, de astă dată însoțit de soție. Aceasta s-a rugat, a plîns. "Regret, a răspuns consulul, fără acte nu e posibil!" Aflînd că e de meserie ceasornicar, i-a întins ceasul, rugîndu-l să i-l repare. Era un ceasornic scump, cu rubine, și consulul se temea să-l încredințeze oricui.

"Tata a reparat ceasul și consulul, fericit, i-a oferit o gustare cu pîine albă, pe care nimeni n-o mai văzuse de ani de zile. Cît îți datorez? l-a întrebat. "Nici un ban", a răspuns tata. "Singura răsplată ar fi viza"...

Familia Gutman a venit la Riga. Pentru scurtă vreme. În 1926 au părăsit Letonia și au ajuns la Tel Aviv.

Iosef și-a deschis aici micul său atelier. Pe Nahlat Beniamin, colț cu Rambam. Kalman începe să lucreze de la 17 ani. Mai întîi ucenic, apoi lucrător. După ce tatăl s-a săvîrșit din viață, a devenit maestrul atelierului.

De clienți nu duce lipsă. Vin nu numai din toate colțurile orașului, ci și din colțuri îndepărtate, ba chiar și de la Beer Sheva. Cine a fost odată, nu uită nici locul, nici meșterul, și mai vine. Între altele, pentru că numărul ceasornicarilor s-a împuținat.

Nu, nu mai sînt mulți ceasornicari. Poate de aceea chiar și turiștii din America îl solicită pe Kalman Gutman.

...Nahlat Beniamin, colț cu Rambam. Un mic atelier de meseriaș dăruit meseriei sale, cum au fost atîția în trecut și au rămas atît de puțini azi...

M. RAF.

DUEL SORIN CUNEA – ADY CARMI

Cunoscutul ziarist Ady Carmi din Ierusalim a publicat în ziarul "Davar" o scrisoare (critică... critică...) cu privire la colaboratorul nostru, Sorin Cunea, redactor al postului de radio Europa Liberă.

Sorin Cunea – răspunde.

În nr. viitor: Duel Sorin Cunea – Ady Carmi.

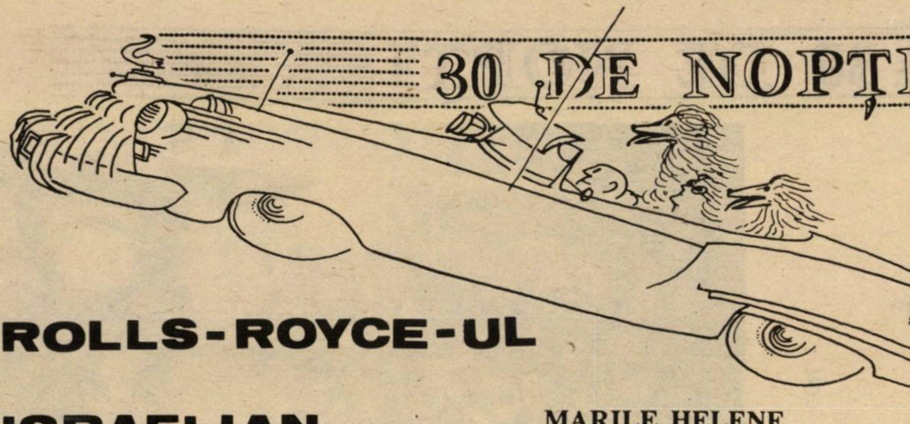

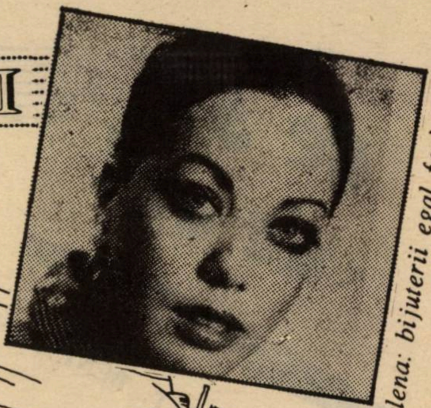

Helena: bijuterii egal feric...

ROLLS-ROYCE-UL ISRAELIAN AL PEȚITULUI AMERICAN

Reportajul din "Wall Street Journal" s-a născut în jurul dezvăluirilor unei foste cliente (una dintre cele 16 plîngeri judiciare aflate pe rol împotriva Helenei Amram): Ellen Blumenkrantz. Prima dată agenția de căsătorii i-a propus un "director comercial" care nu a ajuns să încheie nici liceul; a doua oară un "comandant de pompieri" care era simplu pompier; în sfîrșit "o frumusețe rară" care era "un tip oarecare, cu un costum mototolit și un lanț greu de aur, cu părul astfel pieptănat ca să-i ascundă cît de cît chelia".

Helena respinge toate aceste plîngeri: "Încă una din cei 40%!" decretează, precizînd că 60 procente dintre persoanele care i se adresează ajung la hupa (chiar dacă faptul nu este recunoscut și anunțat, practic i se adresează numai evrei), iar restul constituie "o veșnică preocupare pentru mine; pur și simplu motive omenești; trebuie să fi puternic, un tip care rezistă, ca să ieși învingător din procesul cumplit al găsirii unei perechi. Eu sînt alături de clienții mei, tot timpul, un an, doi, uneori trei"...

MARILE HELENE

În ciuda atacurilor sau, poate, tocmai din pricina lor, Helena nu și-a pierdut siguranța de sine. "Wall-Street Journal" îi recunoaște frumusețea coaptă, dar îi reproșează "machiajul greu, ca de ‚blintzes'".

"Uite-te bine la mine, scumpule! – devine agresivă pețitoarea, care a împlinit de curînd 40 de ani. Crezi că într-adevăr sînt o femeie căreia îi trebuie machiaj?! Eu sînt o femeie simplă, din Kiriat Haim, am început cu nimic și prefer să merg îmbrăcată în jeans, ca acasă, la liceu. Dar clienții mei din Beverly Hills nu or să plătească 20 de mii dolari unei femei nemachiate!" Pe pereți sînt afișate tăieturi din presă, altele decît cele din "Wall-Street Journal": "Rolls-Royce-ul pețitului" ("Today"); "Helena este mai mare decît însăși viața" ("Elle")...

"Risc să devin una dintre cele mai bogate femei din lume" – zîmbește, pentru a deveni apoi foarte serioasă: "La început a fost Elena din Troia, apoi Helena Rubinstein și acum eu!"

Editura "Random House" (care a dat recent "lovitura" cu memoriile lui Nancy Reagan) i-a propus un contract pentru o carte despre secretele pețitului. Avansul primit: 5000 dolari. "Mai mult decît i-am dat lui Arik Sharon!" Helena este plină de proiecte: un club de noapte în Manhattan ("Mai ceva decît cel al lui Regine!"), un club de excursii, un serviciu de cunoștințe telefonice...

În 1979, televiziunea israeliană a difuzat corespondența-anchetă a lui Sari Raz despre pețitoarea Helena Amram. Cîtuși de puțin pozitivă ca intenție, incluzînd cazul precis al unui arab, delicvent și bărbat însurat, ca partidă posibilă pentru una dintre clientele pețitoarei. Acest caz anume s-a aflat în centrul unul lung război judiciar, în care, pînă în cele din urmă, Helena a cîștigat împotriva ziaristului și televiziunii.

Urmarea se cunoaște: Helena Amram a plecat din țară. Cu afacerea ei cu tot. Azi, în elegantul său birou din Washington (conform anumitor surse americane, valoarea bunurilor ei se ridică la cocheta sumă de 16 milioane de dolari), postul de comandă al unei societăți de pețit cu sucursale și la New York și Beverly-Hills, Helena Amram declară: "Nu mă întorc în țară din cauza lui Sari Raz. Sînt furioasă pe țară. Pînă nu or s-o concedieze de la Televiziune și nu or să mă invite la "O seară nouă" (Erev Hadash) sau la "Motiv de petrecere" al Rivkăi Michaeli, nu mă întorc. Rămîn aici". Scurt și cuprinzător.

De patru ani a obținut și cetățenia americană. "Am reușit" afirmă ea dar o doare că Israelul aproape a uitat-o. Onoarea ei pierdută vrea s-o recupereze acasă, la Kiriat Haim. ▷

60% DA, 40% NU

Corespondența lui "Wall Street Journal" este departe de a fi complet laudativă. Ba, pentru a fi cinstiți, este de-a dreptul critică. Nu chiar ca reportajul lui Sari Raz, dar...

Pliantele ei de propagandă precizează: "Helena primește numai clienți cu succes, interesanți și atrăgători, al căror program încărcat nu le permite să-și caute singuri perechea potrivită și nu se mulțumesc cu ceva mai puțin decît tot ceea ce este mai bun". Helena însăși i-a precizat uneia dintre ziaristele care a realizat articolul că printre clienții ei s-a numărat Mortimer Zuckerman, unul dintre marii antreprenori ai Statelor Unite și unul dintre proprietarii revistei "U. S. and World Reporter". Numai că aceasta, adresîndu-se celui citat, a avut surpriza să constate nu numai că el nu a auzit în viața lui despre Helena și agenția ei matrimonială, dar este și însurat de aproape două decenii și nu are nici o durere de cap în căsnicie.

Pe parcursul discuției, ghimpele care i l-a băgat în inimă Sari Raz și televiziunea israeliană este dat uitării. Helena este o femeie cu patos. Și uită repede în focul discursului. Este, însă, fericită?

O clipă de tăcere, deschide geanta, caută ceva și scoate din ea o poșetă mică. Bijuterii. "O femeie care are o jumătate de milion de dolari în bijuterii – uite-le aici! – poate să nu fie fericită? Eu sînt o femeie care zîmbește cînd se duce la bancă"...

VICTOR MINCU

Helena Amram în timpul procesului cu Sari Raz

HOTEL GOLDAR

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

NATANIA, STR. USISKIN 1
P.O.B. 1150
TEL. 053 – 338188

- 150 CAMERE CU AER CONDIȚIONAT, FIECARE AVÎND TELEVIZOR, RADIO, TELEFON, BAIE ȘI TERASĂ
- SITUAT ÎN CENTRUL TURISTIC AL ORAȘULUI, APROAPE DE PROMENADĂ
- BUCĂTĂRIE KAȘER
- BAR, COFETĂRIE

TOATE FESTIVITĂȚILE AU FOST ȘI VOR FI ÎN

SALOANELE RON

AȘA SPUN MIILE NOASTRE DE CLIENȚI MULȚUMIȚI DEOARECE FESTIVITĂȚILE CONSTITUIE MESERIA NOASTRĂ

אולמי רון

- Bucătărie excelentă
- Parcare spațioasă
- Și în special, multă, multă bucurie...
- Servici la nivel de ★ ★ ★ ★ ★

- NUNȚI
- BAR MITZVA
- BRITH MILA
- PETRECERI

SALOANELE RON
BAT YAM. BLD. HAATZMAUT 67
☎ 872619 – 872517

Scrisoare din Gura Humorului trimisă revistei MINIMUM

Aveți monumente gustoase

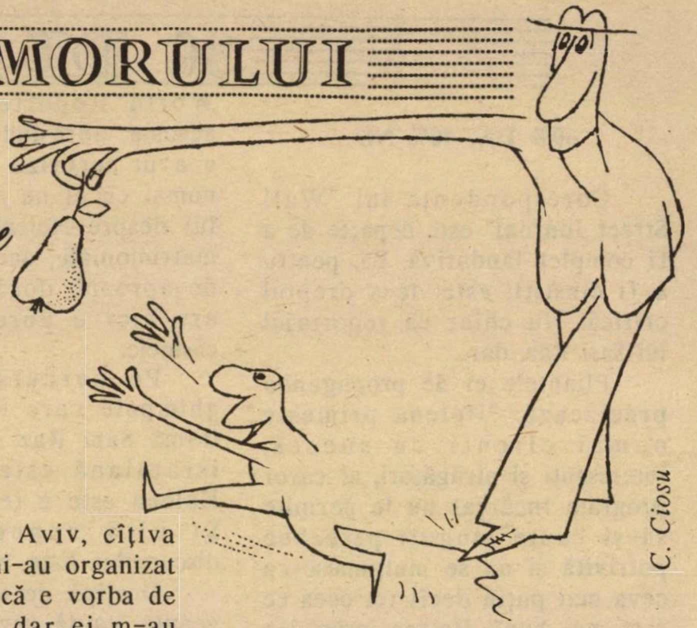

C. Ciosu

Domnule director!

Sper că vă amintiți de mine. Eu sînt poetul din Gura Humorului venit în august la Biserica Română din Ierusalim și căruia i-ați făcut un mare serviciu: ați binevoit să publicați în rubrica "Clepsidra" că am sosit în Israel și că îmi caut toți foștii mei colegi evrei. Într-adevăr, mulți au venit la biserică să mă vadă. Foarte mulți. Preotul și maicile spuneau că niciodată, nici măcar la slujba de Înviere, nu s-au adunat la biserica lor atîția oameni.

Trebuie să vă spun că toți au fost drăguți cu mine. Foarte drăguți. Fiecare a ținut să mă plimbe și să-mi arate monumentele țării. Astfel, un coleg de cenaclu literar, astăzi inspector financiar și cu cîteva volume de versuri publicate și recenzate elogios, a ținut să-mi arate în primul rînd Șukul Carmel. Zicea că acolo e și o sursă de inspirație și e mult mai ieftin. Pentru mine personal piața Carmel a fost un prilej de a-mi potoli un pic dorul de țară căci am întîlnit acolo mulți turiști români veniți să se inspire precum și unele produse românești (oale, crătiți, ibrice de email, etc.) de care mi-a fost dor de mulți ani.

Fiind în Tel Aviv, cîțiva prieteni literați mi-au organizat o seară. Credeam că e vorba de o seară literară, dar ei m-au dus în Dizengof Center într-o seară de sîmbătă cînd acest centru e deschis. Prietenii aceia drăguți – doi poeți lirici, un prozator cu vînă și trei critici temuți – m-au dus la o pizzerie, la un lacto-bar, la un boutique de cartofi umpluți cu brînză, la un salon de mezeluri, la o licitație de salate exotice, la un restaurant italian, la o cofetărie românească și probabil la alte localuri, dar nu le mai țin minte. În orice caz, îmi amintesc că m-am inspirat pe săturate.

A doua zi un amic dramaturg nejucat dar cu mașină, mi-a arătat cîteva monumente din regiunea Tel Aviv: un Hiperșuk la Rishon Le Zion, un Superșuk la Holon, un Sișișuk, un Extrașuk și mai multe Ultrașukuri. Foarte interesant! Am observat că în acele locuri literații israelieni – mii și mii de literați israelieni – vin cu mașinile să se inspire și își umplu portbagajele.

Scumpii mei prieteni regăsiți au organizat special pentru mine și o excursie prin țară. Tot ca să-mi arate monumentele naționale. La Haifa am vizitat un grătar. E de fapt un restaurant specializat în grătar românesc unde nu e nevoie de explicații istorice – înțelegi singur. Interesant e că toate exponatele pot fi comandate și băgate în burtă.

La Tveria am vizitat pește. Nu propriu zis un pește, ci mai mulți pești și diferiți la un restaurant de pescărie. Tot un monument național, am înțeles, așezat pe malul Kineretului. Noi n-am vizitat decît malul și peștii de pe el, dar am primit asigurări că o plimbare cu vaporașul pe Kineret e tare agreabilă. Cred. Problema e că acolo, din cauza peștilor nu vezi lacul.

Ne-am continuat excursia pe Podișul Golan. Bănuiesc că acest podiș e înalt și frumos. Nu l-am văzut din cauza monumentelor lui. Are o fermă de cai unde se mănîncă bine și ieftin, o cooperativă de lactate unde, ce să mai vorbim? – precum și livezi cu niște mere care te fac să înțelegi de ce nici Eva nu a rezistat ispitei și a mușcat din ele. ▷

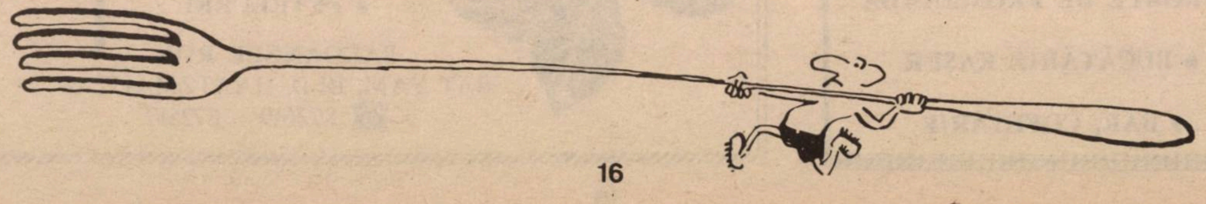

I. Manea

GURA HUMORUI

În sudul țării sînt de asemenea numeroase monumente de importanță națională. La Beer Sheva am vizitat șukul beduin. Nu i-am cunoscut pînă atunci pe beduini, dar ei mi-au făcut impresia unui popor foarte cult și dezvoltat judecînd după capodoperele pe care le expun în șuk: brînză de oi, cafea, kebab, mirodenii pentru care ar merita Premiul de Stat sau cel puțin Premiul Asociației artiștilor din Suceava.

Revenit la Ierusalim, mărturisesc că am vrut să arunc măcar o privire și la alte monumente, cum ar fi Muzeul Israel, Universitatea, Zidul Plîngerii, Biserica Sfîntului Mormînt al lui Hristos... Prietenii mei literați care m-au însoțit au spus că e o idee foarte bună, că ar merita într-adevăr să le văd, dar există o ordine a preferințelor. "În țara noastră, spuneau ei, sînt extrem de multe monumente, nu le poți vizita pe toate, nu-ți ajung trei săptămîni. Trebuie să selecționăm". Drept care m-au dus să vizitez șukul Mahane Iehuda. Impresionant, într-adevăr! Păreau și amicii mei impresionați căci și-au umplut portbagajele cu steakuri, brînzeturi, legume și fructe.

Gitta Sion

Excursia în Israel mi-a lăsat amintiri de neuitat. Am plecat mai ales cu impresia că literații israelieni au o mare poftă de viață și de produsele care se găsesc în ea.

Am profitat de monumentele naționale israeliene gustîndu-le fiindcă sînt comestibile și tare delicioase. Sper să mai vin o dată în Israel și cu acea ocazie să vizitez poate și un muzeu, o bibliotecă. Nu se poate să nu aveți muzee și biblioteci.

La sfîrșitul excursiei, în semn de recunoștință, am ținut să mă revanșez față de prietenii mei: le-am oferit volumul meu de versuri "Cincinalul în patru primăveri".

Cu stimă,
Valerică Ciocan, poet,
Gura Humorului

ANUNȚURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO
TEL 03 - 744787
★ ★

PARC AVIV
LOCUINȚE
LUXOASE

în
RAMAT AVIV Ghimel
STR. ELIAHU HAKIM
8-10-12

APARTAMENTE DE 4-5-6
CAMERE ȘI PENTHOUSE
DUPLEX

- **Finisaje elegante, atractive**
- **Modalități de plată convenabile**
- **Intrarea în locuință în termen de 12 luni**

RAMAT AVIV GHIMEL,
STR. ELIAHU HAKIM 8,
TEL. 03/5414386-7

Biroul de vînzări la fața locului. Deschis în zilele de Duminică-Joi între orele 9,30-19,30, iar sîmbătă între orele 11-14 și 16-19

FRAȚII KAHTAN
CONSTRUCȚII-INVESTIȚII

BIROUL CENTRAL:
TEL AVIV,
STR. ESTER HAMALKA 5
TEL. 03/222112-3-4

CASA DE BATRINI
Caminurile MARGOA
TEL: 734124-5-6
SPITAL, TRATAMENTE PENTRU BOLNAVI CRONICI, SUPRAVEGHERE MEDICALA 24 ORE, FIZIOTERAPIE, ACTIVITATI EDUCATIVE.
RAMAT GAN, STR. SHARET 14 (HAKESHET).

Vorba lui Anton Pann

GURA HUMORULUI

DE LA LUME LUATE (ÎN FRANŢA)

LA LUME DATE (ÎN ISRAEL)

● *Un vajnic preot de ţară şi un şofer de autocar mor amîndoi în aceeaşi zi. La poarta raiului, dau de Sfîntu' Petru, preotul îmbrîncind şi încercînd s-o ia înaintea şoferului. Dar spre marea sa surpriză, Sfîntu' Petru îl dă de-o parte şi-l lasă să intre primul pe şofer.*

Mirat, preotul se adresează Sfîntului Petru:

– Păi, eu trebuia să intru primul. Nu sînt eu omul lui Dumnezeu?

– Dumneata, taci şi stai în banca ta. Cînd te afli la altar şi predici, toată lumea doarme, în timp ce dînsul, şoferul, cînd e la volan, toată lumea se roagă lui Dumnezeu.

●

● Un avocat primeşte o clientă care vrea să divorţeze.

– E imposibil să mai trăiesc cu bărbatul meu. E de-o gelozie îngrozitoare, bolnăvicioasă...

– Iar dumneata, bineînţeles că-i eşti fidelă?

– Bineînţeles că nu. Aş fi o idioată să-l las să sufere degeaba.

● *Un play-boy sigur de sine întîlneşte la un cocktail o fată frumoasă şi îi propune să-şi petreacă mai departe seara la restaurant. Ea acceptă şi după ce se aşează la masă îi oferă meniul ca să-şi aleagă ce vrea şi o întreabă:*

– Apropo, dimineaţa ce preferi, ceai sau cafea?

●

● O fabrică de conserve de pateu de ficat pentru pisici a înscris pe fiecare cutie următoarea garanţie:

„Dacă, în mod excepţional pisicii nu-i place produsul nostru, trimiteţi-l înapoi. Veţi primi în schimb prin poştă, o pisică mai puţin dificilă".

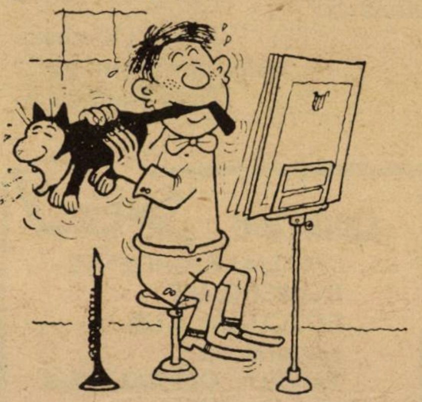

● *O scorpie de femeie e judecată pentru că şi-a otrăvit bărbatul. Medicul legist declară:*

– Am descoperit în intestinele lui atîta arsenic, suficient să ucidă patru persoane.

Ucigaşa dă din umeri şi răspunde:

– Ce voiaţi să fac, dacă se îndopa cît patru!

– Şi dacă conaşul refuză să mănînce, chemaţi-mă că-i arăt eu lui!

● Două starlete discută:

– Ştii, dragă, mi-am cumpărat o bijuterie egipteană formidabilă. Negustorul mi-a jurat că e veche de două mii de ani.

– Şi-a bătut jos de tine.

– Cum, de ce?

– Pentru că nu sîntem decît în 1989!

●

● *Stafiile lui Alexandru cel mare, Iuliu Cezar şi Napoleon asistă la o defilare militară în Piaţa Roşie:*

– Cu asemenea vehicule, zice stafia lui Alexandru cînd vede tancurile, aş fi cucerit întreaga Asie.

– Cu asemenea săgeţi, suspină stafia lui Cezar contemplînd rachetele, aş fi fost stăpînul lumii.

– Cu un asemenea ziar, declară stafia lui Napoleon, răsucind în mînă "Pravda", nimeni n-ar fi auzit vorbindu-se de Waterloo.

●

● Într-o luni dimineaţa, către orele 7:

– Pierre, e ora 7!

– Nu pot să mă scol!

– Pierre, scoală-te!

– Nu, nu vreau să merg la şcoală, elevii îşi bat joc de mine!

– Pierre, scoală-te, ai să întîrzii!

– Nu, nu vreau să mă duc, profesorii rîd de mine!

– Păi, bine, Pierre, totuşi tu eşti directorul!

●

Trimise prin poştă de la Paris, de Ion Mihăileanu, glumele de faţă vor să arate că franţuzul nu se ocupă numai de politică (precum alte naţii) ci – între două revoluţii est-europene văzute la TV – el mai face şi bancuri.

CRONICĂ DE ALIA

OPINCILE ŞI MAARAHUL

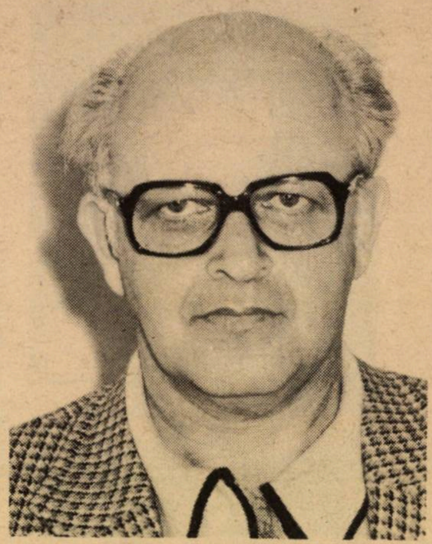

Israelovici: antrenorul

Sînt lucruri despre care se vorbeşte, mult, în discursuri şi-n declaraţii la gazete. Şi sînt lucruri despre care se vorbeşte mai puţin. Printre acestea din urmă, se află şi *rolul* factorului românesc în victoria Partidului Muncii în alegerile pentru Histadrut. Realitatea este că yemenitul Israel Keisar, conducătorul Histadrutului, a mizat din plin (şi cu folos, după cum s-a văzut...) pe elementul românesc. El a ales pe Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului, ca şef de stat major al campaniei electorale; a plasat cîteva zeci de activişti din trib în funcţii cheie ale bătăliei; şi, spre deosebire de alţi colegi de-ai săi, mai din Nordul Europei, din conducerea Partidului, a *dovedit* că preţuieşte cu adevărat pe cei din Dorohoi sau Focşani, incluzîndu-i în număr mare, pe locuri *reale* de pe lista de candidaţi. Rezultatele se cunosc. Dacă la 12 noiembrie, în birourile de pe Hayarkon ale Maarahului bătea un vînt de panică ("să nu se repete eşecul de la ultimele alegeri parlamentare!"), a doua zi, la 10 seara, şefii neliniştiţi au răsuflat uşuraţi. Şi, atunci, pentru întîia oară în istoria venerabilului partid al lui Ben Gurion s-a admis (cu sau fără plăcere) că izvorul succesului l-a constituit factorul numit judaismul românesc din Israel.

Gurile rele susţin că, acum, oridecîteori se discută despre viitoarele alegeri pentru Knesset (şi se discută... se discută...), anume leaderi sînt de părere ca statul major să fie condus de Arthur Israelovici. În politică, precum în fotbal, păstrezi antrenorul care te-a condus la victorie. Lucrurile nu sînt însă chiar atît de simple. Pe coridoarele Maarahului se ştie că între Shimon Peres şi Israelovici s-a întîmplat, mai de mult, *ceva*. Motivul? Refuzul lui Peres de a include un "român" pe-un loc *real* în ultimele alegeri parlamentare; refuz pe care Israelovici (care sprijinise pînă-n ceasul al 12-lea numirea lui Menahem Ariav, primarul din Natzeret) l-a digerat greu; mai bine zis, nu l-a digerat de fel. Şi astăzi încă, iniţiaţii amintesc că, luînd cunoştinţă de refuzul lui Peres, Israelovici l-a privit adînc în ochi pe preşedintele partidului şi i-a spus" "Îmi pare rău, Shimon. Îmi pare rău. Şi, vreau să-ţi spun că de-aici înainte n-o să-ţi mai cer nimic. Niciodată". Ceea ce s-a şi întîmplat.

...Drept care, susţin aceiaşi iniţiaţi în materie, dacă *Arthur* va accepta să-şi suflece mînecile şi să se-ocupe de conducerea viitoarei bătălii electorale, preţul ce urmează a fi plătit pentru aceasta în conducerea Maarahului va fi greu: 2 (doi) din *trib* pe locuri reale pentru Knesset. Cel puţin 2...

Cum a reacţionat H.O.R.-ul la succesul de la 13 Noiembrie? Aşa cum era de-aşteptat: cu nedisimulată satisfacţie.

Uri Eliav (Preşedintele organizaţiei şi, în acelaşi timp, al Cercului Originarilor din România, membri al Partidului Muncii), căruia i-am cerut "în noaptea rezultatelor" să reacţioneze la scorurile de pe micul ecran, a sintetizat motivele acestei satisfacţii:

"Mai întîi, sîntem mulţumiţi pentru că poziţia solidă, cucerită de Partidul Muncii, ne dă speranţe că şi de azi înainte Histadrutul va sprijini, făţiş şi substanţial, activitatea organizaţiei noastre. Pe urmă, fiindcă, plasaţi pe locuri bune (cinstite, adaugă el), reprezentanţii *tribului* au fost aleşi în număr mare: Moshe Nagor, cel ce vă vorbeşte, Iacob Mihaeli, Ady Kandel, Uri Adar, Moshe Itzhak, Richard Armon, Dr. Israel Korn... şi alţii... şi alţii".

Uri Eliav, director la "Hevrat Haovdim", este un activist vechi al Partidului Muncii; vechi şi... cunoscător bun al atmosferei din sediul de pe Hayarkon. Într-adevăr, s-a schimbat ceva pe-acolo în legătură cu aliaua încălţată în opinci de...? ▷

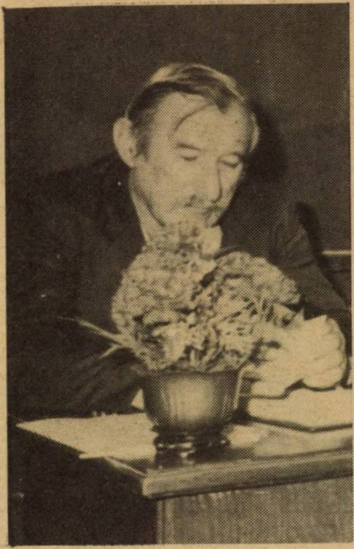

Uri Eliav: mulţumit

"Sper că da. Cred că da. Adevărul este că atît Arthur Israelovici, conducătorul campaniei, cît şi Micha Harish, secretarul general al Partidului (de felul lui din Ardeal...) au militat pentru promovarea originarilor din România. Şi au fost ascultaţi".

PROBLEME DE FOND

În sfîrşit, unul din ţelurile H.O.R.-ului "cel nou" a fost atins. Sohnutul celebru a cedat presiunilor din Eilat 8, înfiinţînd un Fond din care se vor acorda împrumuturi (pînă la 2000 de dolari, pe termen de 4 ani, cu o dobîndă de 7,5%) olimilor noi din România. Şi, tot ca urmare a "presiunilor" (opinca de cauciuc se transformă în bocanc?), Uri Eliav a fost numit membru în conducerea Fondului, cu drept (şi îndatorire) de a veghea la bunul mers al treburilor; deşi omul nu e născut nici la Kiev, nici la Varşovia, ci în moldovenescul Moineşti.

Formularele pentru primirea împrumutului pot fi obţinute de la sediul central al H.O.R.-ului, str. Eilat nr.8, Tel Aviv. Nu se vorbeşte poloneză, ci româneşte, aşa că *ole*-ul din România poate înţelege despre ce este vorba, la bani mărunţi şi ce anume iscăleşte el în hîrtii pe ivrit şi carneţele.

PIAŢETA GALA GALACTION

În nr. 4 al revistei noastre, M. Rudich a publicat un articol (cu răsunet) intitulat (vezi facsimilul de faţă) "Vreau să mă plimb pe strada Gala Galaction".

Era, cum se înţelege, expresia dorinţei, eminamente morală, de a cinsti opera şi atitudinea civică a unui mare prieten de vremuri grele, al neamului evreiesc şi al Sionului, preotul-scriitor român Gala Galaction.

Şi iată, graţie tenacităţii celor de la H.O.R.-ul din Capitală, avem – după mai bine de doi ani de la chemarea lui Rudich, – plăcerea de a ne plimba, nu pe-o stradă chiar, dar tot pe aşa ceva, adică în Piaţeta numită după inegalabilul tălmăcitor al Bibliei în româneşte, aflată în locul unde se întretaie străzile Rav Herzog, Tchernihovsky, Aza şi Emek Hamatzleva, din Ierusalim. La inaugurare (16 noiembrie a.c.) au luat cuvîntul, vorbind despre personalitatea lui Galaction, Amos Mar-Haim, locţiitor al lui Teddy Kolek la conducerea primăriei, Rabinul Şef Dr. Moses Rosen, arhimandritul Dr. Irineu Ciorbesa, reprezentant al Patriarhiei române, Dr. Iosef Govrin, din Ministerul de Externe şi Zwy Rosen, preşedintele H.O.R.-ului. Surprinzător, ambasadorul român, dr. Iulian Bituleanu, care urma să ia cuvîntul la festivitate, a absentat; atît domnia-sa, cît şi majoritatea membrilor Ambasadei, fiind chemaţi de urgenţă la Bucureşti.

M. RUDICH

vreau să mă plimb — pe strada gala galaction — din ierusalim

"Propuneromania" stîrneşte confuzii stupide, zăpăceşte minţile celor ce nu se pricep în materie... şi te împiedică să faci o propunere justă.

Începe să se cam întindă în rîndurile noastre un fel de nouă boală: propuneromania. Din cînd în cînd, dar la răstimpuri nu prea mari, e lansată cîte o nouă propunere, legată în deosebi de

naţională, depăşind cu mult felu tipărituri editate de forurile sioniste, ba au înrîurit gîndirea şi deci şi atitudi unor cercuri neevreieşti faţă de ideea cre unui stat evreiesc. Pe Herzl, Galaction vedea drept continuator al prooroci Cărticica sa "Sionismul la prieteni" – culegere de articole publicate de-a lur anilor în ziarul "Mîntuirea" – se citeşt cum scrie Abr. Feller – ca un ps închinat lui Herzl. Cine a avut prilejul asculte pe Galaction, să-i urmărea minunatele, în toate sensurile, conferir ori emoţionantele pledoarii rostite bunão la deschiderea campaniilor pentru Ke Hayesod, nu poate uita glasul său c profund învăluitor, puternicele accente evocarea Sionului. – şi nici înfăţişarea impresionantă, mulţi asemuindu-l, de ace profeţilor, văzuţi cu ochii imaginaţiei.

ÎN NR. VIITOR:

- *Radu Mănescu:* În vagon restaurant cu M. Sadoveanu, la doi paşi de Chişinău.
- *Sorin Toma:* Un cuvînt.
- *Raul Radu* (Sao Paulo): Daţi-mi voie să vă prezint Brazilia.
- *Gad Schechter:* Ce-am văzut în Polonia.

Din cauza abundenţei d material, sîntem nevoiţi s amînăm pentru nr, viito continuarea "Notelor d emigrare" ale Verei Călin, di California, U.S.A.

MINIMUM salută (cu tot respectul) pe deputaţii Beniamin Ben Eliezer (Maarah) şi Eleazar Granot (Mapam) care – atunci cînd preşedintele Ceauşescu a cerut Congresului al 14-lea al P.C.R. să-l ovaţioneze, în picioare, pe Arafat – au refuzat, categoric şi vizibil pentru toată lumea, – să se ridice de pe scaune.

etc.

*** A umblat un zvon: cică la Kfar Sold, un kibuţ cu tradiţii, se va crea un sat al nudiştilor şi tribune pentru cei ce vor să... privească. Aceasta a fost şi prima întrebare pusă în cadrul unui larg interview, lui Itzhak Ben-Aharon (80). Precum ştiţi, Ben Aharon a fost "boss"-ul Histadrutului, ministru, socialist pînă-n măduva oaselor. În plus, el vorbeşte încă îndeajuns de bine româneşte. Este mişcarea kibuţnică, un eşec al socialismului? Ben Aharon precizează că: *"Se vede treaba că omul nu-i numai un animal care ştie economie şi politică, mănîncă şi are grijă de digestie. Omul are şi suflet, respiră, are o credinţă şi de aceea caută altceva".*

*** La nunta fiicei deputatului Uriel Weinstein, ex-ministrul Avraham Şarir s-a întîlnit cu un vechi prieten avocat, fost politician. *"Să dea Dumnezeu să mă lepăd de fumat, cum m-am lepădat de politică"* – i-a spus acesta, ca un apropos, lui Şarir. Dar "Avreimălă" Şarir (deşi amicul i-a vorbit în ebraică şi nu în româneşte!) n-a priceput gluma: *"Te invidiez. Eu abia încep să-mi fac un spate în partid".*

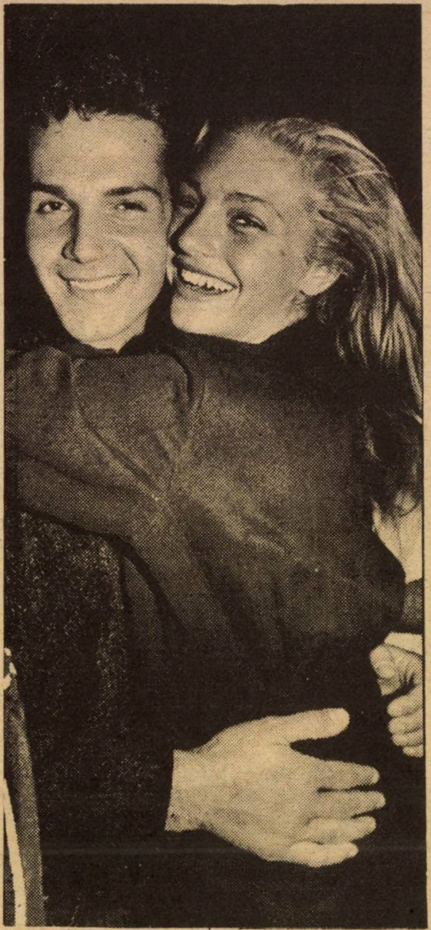

*** Mazal Tov! Manechinul internaţional Mihaela Bercu (despre care se spune că ar cîştiga o jumătate de milion de dolari pe an!) s-a măritat cu vechiul ei prieten Iosi Heller – student în Europa. Mihaela (20) şi Iosi s-au căsătorit civil, la New York.

*** Un amplu reportaj am citit în revista ebraică "Layşa" despre preşedinta Uniunii lucrătorilor sociali, Sara Silberstein care, la 36 de ani, a hotărît să aibe grijă şi de ea, măritîndu-se. Sara este o fiică a alialei noastre, ea venind în Israel la vîrsta de 11 ani. Studiile universitare le-a absolvit la Bar Ylan.

*** Are electricitate în mîini? Este un făcător de minuni? Valeriu Bordoş (34) ne-a vizitat recent ţara uimind pe mulţi prin puterea lui fenomenală, de a descoperi printr-o simplă atingere, boala de care suferi şi totodată, de a tămădui. "Vali" – cum i se spune, s-a născut în România, a locuit la Rişon într-un şikun, după care s-a mutat în Germania, la Aachen, iar la Heerlen (Olanda) conduce o frizerie.

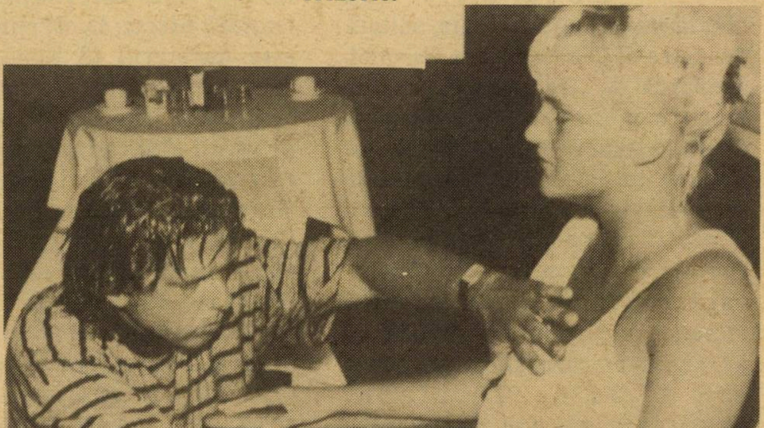

NOI

*** Şi tot în revista "Layşa" am citit reportajul emoţionant semnat de Miri Cohen-Avihai, în care ni se relatează povestea tristă a unei mame din Kiriat Şprinţak, Clara Grego (56) care aşteaptă ca fiica ei, Rodica, să vină în Israel, ca ola hadaşa, împreună cu familia. Cică fostul soţ al Clarei, Petre Pînzaru a pus piedici în aliaua Rodicăi, dar din rîndurile reportajului am dedus că tărăgăneala reîntregirii familiei în Israel are un happy-end. Sperăm că acum, cînd rîndurile noastre văd lumina tiparului, Rodica, soţul ei creştin – Ioan Borek – tehnician de profesie şi fetiţa lor, Irina-Mery (6) sînt în ţară...

*** Două ştiri din *"Informaţia"*, nr. 5, foaia editată de către H.O.R-iştii din Carmiel, aşezarea cu aer nepoluat: a) în fiecare miercuri după-amiază, două ceasuri, între 16–18, un activist al H.O.R.-ului se află la dispoziţia olimilor pentru lămuriri şi, pe cît e cu putinţă, ajutor; b) acum, că veni iarna, care oricît ar fi ea de fără zăpadă, tot rece se cheamă că ar fi, în fiecare sîmbătă, de la ora 17,3o la 20 clubul organizaţiei din localitate organizează seri distractive; împotriva plictisului şi... nemiloasei singurătăţi.

*** Reţineţi numele: Anat Herşcu! O fată frumoasă, cu un trup felin. Are doar 17 ani, locuieşte la Haifa, învaţă balet de la vîrsta de 6 ani şi ar fi vrut să plece la New York, dar tata (paraşutist în Zahal) s-a opus. Să mai amintim? Fata e din aliaua noastră...

*** *Prezenţe peste hotare.*

● Criticul timişorean Victor Neuman a plecat de la Ierusalim (unde a participat la Conferinţa Internaţională de Istorie) direct la Berlin. Aici el este bursierul (3 luni de zile!) "Societăţii Fr. Ebert", fiind invitat să lucreze la cercetări privind "Secolul Luminilor" european, al 18-lea. Din Germania, Neuman pleacă în Franţa, fiind invitat să ia parte cu o comunicare la colocviul internaţional dedicat "libertăţii de conştiinţă" (8–9 decembrie a.c.). ● Profesorul Carol Iancu, (specialist în istoria judaismului românesc... dar şi în materie de evrei din Montpellier, Franţa) premiat, la primăria oraşului cu "Medalia Mileniului oraşului Montpellier" (în foto Carol Iancu este surîzătorul cu barbă)

● În Sala *Gaveau* din Paris, a avut loc recitalul pianistului Andrei Vieru (fiul compozitorului Anatol Vieru). "Stabilit de curînd la Paris, în aprilie 1989, scrie Grigore Filiti în publicaţia românească *Lupta*, care apare în capitala Franţei – el a interpretat Bach, Prokofiev, Webern, Schubert şi a obţinut un succes extraordinar". ● Criticul Lucian Raicu publică, în revista semestrială *Agora* din ▷

Philadelphia (redactor şef Dorin Tudoran) un eseu despre condiţia scriitorului din România la ora 1989. În revista lunară *Dialog*, din München întîlnim un substanţial text al lui S. Damian, despre G. Călinescu, precum şi partea a doua a unui studiu, pe care-l simţim a fi de anvergură, despre viaţa culturală românească. Autor: Ileana Vrancea, istoric literar, trăind la Ierusalim. Să cităm (fiindcă, vorba celor de la cenaclul maiorescian *"Junimea"* "anecdota primează"), o întîmplare cu Victor Eftimiu. Locul: Bucureşti. Momentul: 1968, după evenimentele din Cehoslovacia: "Nu se poate spune că semnele de luciditate au lipsit, chiar atunci, în 1968, în toiul entuziasmului general, cînd atmosfera nu era de loc prielnică lucidităţii, şi cînd, după faimoasa cuvîntare din balcon din 21 august '68, personalităţi "de frunte" publicau la invitaţiile redacţiilor, patetice declaraţii de devotament (...) Printre aceia pe care eu însămi i-am solicitat, cu toată convingerea, a fost şi Victor Eftimiu. Drept răspuns, Eftimiu mi-a pus următoarea întrebare: "De ce să ‚fac zid' în jurul ăstuia, drăguţă? Ce, ăsta e Dubcek? A făcut el aici ce-a făcut un Dubcek? Cine să-l ameninţe pe el, şi pentru ce? Dă şi el cu gura, ca olteanu' cu cobiliţele, ce să ne uităm noi în gura lui. N-au nevoie ruşii să vină peste noi, ăsta ne beleşte pe toţi, ascultă-mă ce-ţi spun, şi nu mai umbla după prostii!" Trebuie să mărturisesc că atunci, în prostia mea, cuvintele lui Eftimiu mi s-au părut o glumă răutăcioasă şi nedreaptă..."

*** La invitaţia Uniunii federale a autorilor germani, scriitorul Josef N. Rudel a vizitat recent Berlinul de Vest.

Serile de lectură ale autorului israelian în cartierele Schöneberg, Lichterfelde şi Heiligensee, ca şi prestigioasa "Cafenea literară" la "Terrassen am Zoo", în centrul metropolei, s-au bucurat de o frumoasă primire din partea unui public numeros, alcătuit din amatori de literatură şi din colegi de breaslă. La toate aceste întîlniri, J. N. Rudel a citit proză scurtă din creaţia sa în limba română.

*** Frumos este hotelul *Daniel*, din Herzlia. Marmoră, candelabre de cristal, veselă de argint. Aici a avut loc luna trecută, banchetul organizat la încheierea 1-ului Congres Internaţional al Evreilor Turci.

Eu nu zic, dar spun...

Congresul acesta, pînă s-ajungă la banchetul cu ciorba de burtă ca la Istambul, şişlik şi rahat "Lokum" turcesc, a dezbătut trei zile la rînd, teme precum "5 secole de existenţă a judaismului turcesc", a sărbătorit deschiderea unei expoziţii de etnografie şi a discutat (simpozioane) despre viitorul *tribului*.

Eu nu zic, dar spun. Organizarea congresului acesta, cu participări din toată lumea, a fost cu putinţă datorită colaborării dintre cîteva organizaţii: Morit, o fundaţie finanţată de "turcii" cu stare de pretutindenea, Uniunea Evreilor Turci din Israel (un fel de H.O.R. otoman), Loja Bnei Brith şi altele asemenea.

Eu nu zic, dar spun.

*** Ca şi cum ar dori să-l contrazică pe M. Rudich – care – în articolul său din nr. de faţă mărturiseşte (perfid?) că nu prea ştie ce anume lucrări despre istoria noastră pregătesc fundaţiile şi instituţiile sonore – ex-deputatul I. Artzi ne informează despre situaţia de pe *şantierul* Fundaţiei Goldştein-Goren (de pe lîngă Universitatea Tel Aviv). Veştile sînt bune, s-ar zice extraordinare. Aflăm astfel că s-ar afla în lucru, poate chiar sub tipar, studii de dr. Leon Volovici (Intelectualii evrei între cele două războaie mondiale), Prof. Ihiel Benditer (Legislaţia anti-evreiască din timpul celui de-al 2-lea război mondial), Dr. Liviu Rotman (Educaţia evreiască în cea de-a doua jumătate a veacului 19), apoi lucrări de A. Yaffe, Simion Alterescu, Dr. Efraim Ophir, Dr. Yaffe Kuperman, Marius Mircu. Noi, cei de la *Noi*, ce să zicem? Batem în lemn (fiindcă nu mai luptăm de mult împotriva superstiţiilor), murmurăm: să nu fie de deochi şi aşteptăm tomurile solemn făgăduite.

*** Societatea de telefoane "Bezek" se laudă cu absorbţia de olimi. Printre ei, inginerul Idi Yarovici, inginer de centrale şi Emil Şmilovici, specialist în electronică, ambii angajaţi la direcţia tehnică a întreprinderii, ambii originari din România. ▷

☆

*** Dacă titlurile de la Goldştein-Goren au un aer gravo-ştiinţific, o carte nouă a lui I. Voledi ne aduce pe terenul mai vesel al surîsului cotidian. "Lăsaţi iordimii să vină la mine", cum se cheamă scrierea, adună-ntre coperte schiţe despre năravurile şi moravurile Israelului cel de toate zilele. Vocea lui Voledi, scria cîndva Eugen Campus, "este a unui Mitică israelian. Un om de pe stradă, aparent naiv şi "turmentat" de tot ce vede, aparent zăpăcit şi puţin comic. Dar, în fond, plin de bun simţ..." Observaţie valabilă, pe care "Lăsaţi iordimii..." o confirmă întru totul. Ah, şi să nu uit: simpatice, coperta şi ilustraţiile lui Godell.

*** Avem în faţă o broşură în ivrit de vreo 40 de pagini, ciudată: Simon Haran – "Et haraşum bi-ctav emet". Pe româneşte: "Scriu ca să consemnez adevărul". Cunoscutul poet şi tălmăcitor în ebraică, a adunat aci extrase din presă despre opera sa, a reprodus scrisori primite de la scriitori importanţi din România (Maria Banuş, Ion Caraion, George Macovescu), dedicaţii pe cărţi, traduceri din Arghezi.

Unii vor spune că nu e cazul ca tu însuţi să alcătuieşti asemenea elogioase prezentări ci să aştepţi (cuminte, modest, în banca ta) ca *alţii* să editeze asemenea omagii la adresa ta.

Aşa o fi. Dar decît să aştepţi mult şi bine (adică, la drept vorbind, pînă la paştele cailor) în zadar, poate că e mai practic să redactezi cum te-oi pricepe şi să-ţi tipăreşti de unul singur *cartea de vizită:* uite, ăsta sînt eu.

*** Corespondentul nostru Paul Leibovici din Ashkelon ne aduce la cunoştinţă că Galeria "Beit Eli" din oraş şi-a deschis cea de-a zecea stagiune printr-o expoziţie de pictură a lui Mati Man (penel din *trib).* Avem de-a face cu un artist al culorii şi desenului, stăpîn pe mijloacele sale şi cunoscut printre ashkelonezi. În urmă cu ani, o primă expoziţie a sa a reţinut atenţia amatorilor de talente din oraş.

Rubrică redactată de
BEN IAACOV-ZWI şi
M. RAFAEL

CADOURI HANUCA

KAF HAZAAV

כף הזהב

Preţuri speciale
Acceptăm şi plata în rate

- Montări diamante
- Bijuterii exclusive
- Lucrări speciale, la comandă
- Ceasuri

HOLON – SOKOLOV 36,
TEL. 843620

LABORATOR DENTAR
LA RAMAT ELIAHU
(RISHON LE ZION)

DOREL BERCOVICI

EXECUTĂ
- **PROTEZE MOBILE**
- **REPARAŢII DENTARE URGENTE**

CONDIŢII AVANTAJOASE
TEL. 03/9617679–9665641

CĂUTAŢI LOCUINŢĂ IN CENTRUL ŢĂRII ?

TÎRGUL LOCUINŢELOR COMPUTERIZAT
Vă oferă
DIRECT DE LA VÎNZĂTOR
LA CUMPĂRĂTOR
FĂRĂ COMISION
LA DISPOZIŢIA DUMNEAVOASTRĂ UN CENTRU DE INFORMAŢII COMPUTERIZAT, ACTUALIZAT ZILNIC
CCA 3000 LOCUINŢE "MÎNA A DOUA"
în 14 oraşe din centrul ţării (de la locuinţe de o cameră la preţ de 20.000$ pînă la vile şi pent-house-uri la preţ de 700.000$ şi peste

Prin Tîrgul Locuinţelor vă propunem spre vînzare:
527 locuinţe în Tel Aviv – Iaffo
357 locuinţe în Ramat Gan – Ghivataim
689 locuinţe în Holon – Bat Iam
279 locuinţe în Rishon Le Zion
125 locuinţe în Kiron şi împrejurimi
299 locuinţe în Petah Tikva
313 locuinţe în Herzlia şi Ramat Hasharon
281 locuinţe în Raanana şi Kfar Saba

Pentru a primi lista, transmiteţi-ne prin telefon datele locuinţei dorite (zonă, număr de camere şi bugetul dumneavoastră), iar noi vă vom trimite lista computerizată, actualizată, detaliată a locuinţelor care corespund cerinţelor dvs.
PREŢUL SERVICIULUI: 49 SHEKELI DE ZONĂ
Comenzile se fac cu cărţi de credit la TEL. 03-5449974/3 SAU LA BIROURILE KIDMA
COLECTĂRI DE INFORMAŢII
TEL AVIV,
REH. BEN IEHUDA 192, ETAJ I
(COLŢ CU JABOTINSKI)

CAJAL: 70 DE ANI

Profesorul N. Cajal, membru al Academiei Române, a împlinit 70 de ani.

Sărbătorim un savant de clasă, un om al scrisului şi un evreu neascuns.

Prietenul său de suflet, mai tînăr, dr. Sergiu Levin, schiţează – cu o peniţă ca şi septuagenarul, neconvenţională, portretul lui Cajal.

Cajal, la domiciliu, în casa părintească de pe str. Anton Pann din Bucureşti. Tablouri, un fotoliu şi un surîs

Nu mai ştiu cine a spus că muzica este arta de a dispune sunete dealungul unor tăceri semnificative. Această strălucită şi ca toate para-"doxiile" doar în aparenţă, contradictorie afirmaţie, mi se pare a defini aproape exact starea de spirit în care a decurs de-a lungul deceniilor neîntreruptul meu dialog cu profesorul, doctor-docent, academicianul Nicolae ("Nicuşor") Cajal.

De sărbătoritul de azi mă leagă atîtea schimburi de vederi care în viu grai, care mai pe muţeşte, aşa din colţul ochiului cu zîmbet înspre nobleţea neaderării la zilnica bătălie a prostiei cu răutatea, încît tot ce aveam să ne spunem, parcă ne-am spus de mult, în laboratoarele şi amfiteatrele institutelor de cercetări şi facultăţilor de medicină din România, pe scenele şi în culisele congreselor şi conferinţelor, simpozioanelor şi (vai, oroare!) chiar şi şedinţelor de comunicări ale unui trecut medical care în ceea ce-l priveşte a fost întotdeauna interesant, deseori inovator cu adevărat, niciodată însă plicticos sau "conform" cu moda la modă în atelierele ministeriale de ideologie medicală.

Ce aş mai putea adăuga acestor tăceri cu tîlc în care înţelegerea bazată pe identitatea de iluzii şi deziluzii, potrivirile de educaţie şi de mediu social aruncau pe un plan secund necesitatea unor prea îndelungate confesiuni?

Consemnarea publică a admiraţiei elevului faţă de profesorul său, bucuria de a fi stat în preajma unui "model" care nu cerea copiere ci intuiţie creatoare? Fericirea de a fi cunoscut pe unul dintre – din ce în ce mai rarii – adevăraţi oameni de ştiinţă, ce încorporează de-adevăratelea dificilul concept al "ştiinţei dătătoare de bucurii", al acelei ştiinţe eliberatoare de închistări, prejudecăţi, profesionalisme ex-catedratice, încruntări şi doctoralissime îngîmfări, un înţelept cu suflet de adolescent, mirat şi entuziasmat de infinitul înstelat al cunoaşterii? Plăcerea estetică şi etică de a fi fost în preţioase clipe ale vieţii mele în preajma unui om în care evreul, dascălul, savantul, iubitorul de oameni, democratul convins, tatăl şi bunicul împătimit, soţul atent şi delicat, prietenul devotat (şi atunci cînd corul binevoitor fredona avertismente asezonate cu mustrări), omul de duh şi de glumă, bonomul şi gurmandul, neîntrecutul povestitor, se împleteau fără a se ştirbi, atingînd aproape simultan, cotele strălucitoarei expresii îndrăcit plastice, afabil-"poantiste"? Cum să nu te minunezi de persistenţa peste ani şi ani a acelui indefinisabil farmec cajalian, mereu acelaşi "Cajal N" de-alungul vremurilor, ca şi cum ai spune "Chanel 5", mereu neschimbat (mare lucru le vremea şi ţara la care ne referim), mereu acelaşi? A propos de vreme, ţară şi obiceiuri de azi şi de ieri, unul dintre cei mai importanţi oameni de stat ai României interbelice, a fost cunoscut sub denumirea de "Ionel" şi "Ionel" a rămas spre a-l diferenţia de primul Ion dintre Brătieni, chiar atunci cînd cu cîteva preşedenţii de consiliu de miniştri în

▷

spinare, își cîștigase pe deplin dreptul la dediminutivare. Academician, profesor, doctor docent, director al Institutului de Virusologie din București, Profesor de Virusologie la Institutul de Medicină din București, președintele secției de medicină preventivă al Academiei de Științe Medicale, expert al Organizației Mondiale a Sănătății, președinte de onoare al "Asociației europene pentru studiul poliomelitei și a altor viroze", membru al "Royal Society of Medicine" din Londra, al Academiei de Științe din New York, al Societății Internaționale de Patologie comparată și "last but not least" (ba chiar dimpotrivă, după umila mea opiniune, "first", ținînd din nou seama de vremuri și obiceiuri), de mai bine de zece ani, directorul serviciilor medicale din Federația comunităților evreiești din România (F.C.E.) și membru în Prezidiul F.C.E.... și totuși, în continuare, mereu același, mereu același Nicușor pe care-l cunoaștem și iubim de atîta, nu amar, ci dimpotrivă, dulceață de vreme! Similitudinea aceasta de apelație, marchează ca și în cazul lui "Ionel" și pe academicianul nostru cu blazonul distinctiv al celor care în conștiința semenilor, își păstrează "vreme trece, vreme vine" nealterată, imaginea unei perpetue tinereți, despre a cărei neostenită putere creatoare stau mărturie rîndurile de mai jos (fragmente de corespondență din vara acestui an).

CAJAL DESPRE CAJAL
(Fragmente din scrisorile trimise de la București la Haifa, lui Sergiu Levin)

NOROC

"...am avut norocul de a mă naște într-o familie deosebită de oameni de carte, buni, generoși,cu suflete încărcate de frumusețe și care din prietenie și dragostea de oameni, adevăr, dreptate și libertate făceau o adevărată religie; am avut și norocul de a întîlni pe cea care mi-a devenit soție, o ființă cu calități remarcabile, bună, generoasă, sensibilă, dornică să-și ajute semenii. Tatăl meu spunea: "Viața este făcută pentru a fi trăită în doi, dar foarte rar se găsesc cei doi". Noi, – spre norocul meu – ne-am găsit și am fost neclintiți și la bine și la rău... tot noroc consider faptul că l-am întîlnit pe cel care mi-a devenit venerat maestru – pe inegalabilul Profesor dr. Ștefan Nicolau, care m-a ajutat enorm în devenirea mea ulterioară. Am avut norocul de a avea copii buni și nepoate adorabile. Am discutat în ordinea intrării în scenă a șanselor mele".

SUFLET

"...încercările brutale la care am fost supus în viață – fascism, război, iluzii transformate în deziluzii și multe altele – (este adevărat fără a fi lovit direct) – nu au izbutit să mă înrăiască. Faptul că am trecut prin toate acestea și totuși să rămîn "fidéle à moi même", cred că-și trage sevele din faptul că "sînt marcat" de dragostea pe care o am pentru oameni. Este desigur și o chestiune de structură sufletească. Pornind de aici, este inevitabil să ajungi la ideea că fiecarui om trebuie să i se acorde, nu odată, șanse de progres, autodepășire, precum și de reparare a erorilor".

MODESTIE

"...mi se pare că modestia nu este o calitate ci o caracteristică a unui om normal (ca și "bunătatea", de altfel). Am fost educat ca atare; într-un astfel de climat am crescut, sau mai corect, am fost crescut și desigur și exemplul părintesc a avut un mare rol. Am căutat să învăț de la fiecare, de la laborant la savant, de la oameni fără carte ca și de la cei foarte instruiti. din orice domeniu au fost ei".

RÎS

"...anii trecînd, am început să realizez din ce în ce mai mult rolul rîsului pentru sănătatea fizică și psihică; bucuria de a glumi, de a rîde, mi-au fost de multe ori de un mare sprijin, validînd gravul (vorba vine) brevet ce i l-a acordat subtilul Mihai Ralea: "sentiment serios fiindcă e o atitudine în fața vieții și pînă la un punct, o soluție filozofică".

TIMP (evident puțin) LIBER

"...îmi place mult să citesc, în afară de literatura de specialitate, beletristică... dar, entre nous deux, mă repauzez citind cărți polițiste... îmi place mult să ascult muzică (Gershwin, Ravel, în special) și cu riscul să te dezamăgesc, îți declar că ascult cu pasiune muzica de jazz. Îmi place mult teatrul, pentru care am o adevărată pasiune... În tinerețe, am făcut mult sport; box, am înotat mult, am jucat fotbal, volei, ping-pong chiar binișor; acum însă sînt un pasionat sedentar, care, din fotoliu, urmărește cu emoție – cînd are timp – match-uri de fotbal".

(1989)

bulă

Toți copiii au părăsit clasa; numai Bulă stă singur și așteaptă.

– Ce-i cu tine aici? – îl întreabă pedagogul de serviciu.

– Păi, ne-a zis diriginta să ne luăm boarfele și să plecăm acasă, dar boarfa mea n-a venit încă!

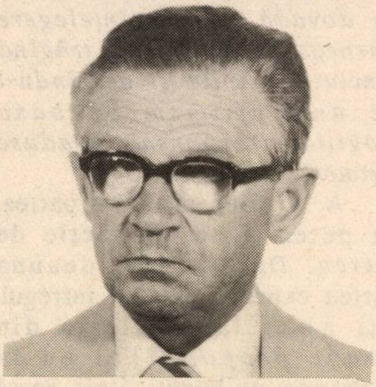

ANDREI STRIHAN

Profesorul SEIDMANN

N-A CITIT ACEST INTERVIEW, NU L-A MAI CITIT

Ne-am înţeles să-i dau să citească, după întoarcerea din concediu, convorbirea înregistrată nu cu multă vreme în urmă, pe care o transcrisesem, dîndu-i forma cerută publicării ei în revista *Minimum*. Profesorul Seidmann n-a mai răspuns la apel.

La 17 august, un atac de cord i-a pus capăt vieţii. A trecut în lumea celor drepţi cu aceeaşi discreţie şi sfială cu care a trăit.

Dascăl de limba şi literatura franceză la Universitatea din Tel Aviv, David Seidmann a format, cu pasiune şi devotament, generaţii întregi de tineri israelieni, apropiindu-i de izvoarele acestei vechi şi bogate culturi europene, faţă de care el însuşi nutrea o nemărginită iubire şi admiraţie.

Ultimii ani i-a închinat cercetării operei lui Panait Istrati, elucidării volt-face-ului de ultimă oră a scriitorului român, de expresie franceză. Acesta fusese subiectul conversaţiei noastre. O public acum, în semn de omagiu adus colegului meu şi concetăţeanului nostru, cărturarul David Seidmann.

Sfîrşit de farsă tragică? Cu numai şase luni înainte de a muri, Panait Istrati (1884 – 1935) consimte să colaboreze la revista *Cruciada românismului*. El care nu putea să consimtă, să adere, care spunea mereu Nu (*Je ne marche pas* era deviza lui de fiecare dată cînd Omul era ameninţat de Lume – vezi recenzia lui Sergiu Levin în *Minimum*), cu numai şase luni înainte de a muri, a consimţit, a aderat şi a pledat în favoarea acestei lumi antiumane.

Stupoare, dezamăgire în cercurile democrate din România şi din Europa, absolut derutate de această schimbare de o sută optzeci de grade în atitudinea scriitorului, prieten de o viaţă al evreilor. Stînga îl blamează, etichetîndu-l naţionalist şi antisemit; dreapta îl curtează, exaltînd semnificaţia "patriotică" a întoarcerii "fiului rătăcitor".

Profesorul David Seidmann, în amplul studiu "L'existence juive dans l'œuvre de Panait Istrati", Librairie A. G. Nizet, Paris, 1984, ca şi în aşezata noastră convorbire, şi-a conturat cu pasiune (cu patimă chiar) punctul de vedere despre misterioasa întorsătură istratiană.

Andrei Strihan: Interesul dumneavoastră pentru scrierile şi gîndirea lui Istrati e de dată recentă?

David Seidmann: Nu. Am descoperit opera lui Istrati cînd aveam paisprezece ani. M-a subjugat literalmente acest autodidact care scria atît de bine într-o limbă ce nu era a sa. Cu osebire, m-a impresionat faptul că era unul dintre puţinii scriitori de origine română care îndrăznea să înfrunte cu curaj antisemitismul. Am crescut în România, în Bucovina de Nord. Duceam o viaţă "normală". La şcoală însă, profesorii ne aminteau fără încetare că noi evreii nu eram decît nişte străini şi că nu trebuie să uităm niciodată binele ce ni se făcea, tolerîndu-ne. Viitorul se arăta sumbru odată cu ascensiunea nazismului în Germania. Îmi spuneam totuşi că atîta vreme cît există oameni ca Istrati, există şi o licărire de speranţă. Or, iată că într-o zi, am citit că Istrati a trecut de partea legionarilor, că a devenit antisemit. Am avut un şoc îngrozitor. Apoi, într-o dimineaţă, am găsit în faţa uşii exemplarul unei fiţuici obscure de obedienţă cuzistă. (Scribii redacţiei, al cărei sediu se afla într-o stradă apropiată, se amuzau distribuind uneori vecinilor evrei această foaie antisemită). În acea zi, însă, ziarul anunţa moartea lui Panait Istrati. Se scria, între altele: "Acest om, care aproape toată viaţa a fost un agent al jidănimii bolşevice internaţionale, a devenit spre sfîrşitul vieţii un naţionalist. Să fim creştini şi să-i iertăm păcatele..." etc., etc. Din ziua aceea, în ochii mei, Panait Istrati a devenit antisemit.

Şi a venit anul 1969. La Universitatea Tel Aviv am cunoscut-o pe d-na Monique ▷

Jutrin, autoarea unui foarte interesant volum despre Istrati. Grație ei, am ajuns treptat la convingerea că Istrati, în ciuda evidențelor potrivnice, a rămas pînă la moarte prieten al evreilor. Și atunci am simțit, ca pe o datorie față de Istrati, să scriu o carte privind evreii în viața și opera lui.

A. S.: Considerați că prin studiul întreprins și finalizat în captivanta Dvs. carte, ați reușit să dezlegați misterul "schimbării la față" a lui Istrati?

D. S.: O să-mi dau silința să fiu cît mai obiectiv cu putință. E limpede, însă, că nu pot afirma categoric: am dezlegat enigma. Ce doresc să precizez e faptul că în acele ultime luni, Istrati se zbătea în enorme dificultăți materiale și fizice, era grav bolnav, iar logica nu mai reprezenta linia lui de forță.

A. S.: Atunci, acceptarea lui Istrati de a colabora la o revistă de dreapta, antisemită, trebuie pusă pe seama unei atitudini conjuncturale? Sau a scăderii puterii lui de judecată? Articolul publicat în *Cruciada românismului*, în care Istrati face apologia statului fascist, să exprime oare scăderea puterii lui raționale? ("Hitler, în zece ani, a organizat un partid de o forță inimaginabilă și dacă el nu poate încă nimic realiza, e pentru că întreaga lume e împotriva lui, dar se va vedea că un popor nu va putea trăi împiedicat în firele de sîrmă ghimpată ale tratatelor, cînd foamea e în joc").

D. S.: E într-adevăr greu de digerat acest paragraf. După cum e foarte greu să-l ignorezi, atunci cînd analizezi poziția lui Istrati, în toată complexitatea ei paradoxală, incredibilă. La citirea acestor rînduri i-am dat dreptate ziaristului Yehoshua Yehuda, care scria în Revue Juive de Génève *(nr.9, mai 1935) că în ultimul an, atunci cînd Istrati se zbătea între viață și moarte, el rătăcea printre antisemiții români, care nu au pregetat să îmbrobodească o minte slăbită de suferințe fizice și morale. De altfel, articolul* Platforme-idei, *din care ați citat fragmentul incriminat, e în totalitatea lui confuz, incoerent, haotic, un "amestec" de idei produse de o minte vădit bolnavă. Ca să fie și mai limpede cît de ilogic, cît de absurd e acest articol, dați-mi voie să mai citez cîteva propozițiuni: "Dacă frații de cruce, — scria Istrati la începutul articolului, — sau alți oameni* avînd un alt nume, dar avînd o mentalitate revoluționară permanentă, *ar fi chemați într-o zi să guverneze, ei n-ar putea fi decît monarhiști." (!!!)*

În acest articol, el nu face nici o referire la evrei. În alte articole, scrise în aceeași perioadă, el se referă la evrei cu afecțiune și prietenie, Cine propagă antisemitismul, *constituie — după părerea mea — un atac virulent împotriva antisemitismului. E adevărat că e și un prilej de a se răfui, folosind o terminologie caracteristică "românilor verzi", cu acei intelectuali evrei de stînga, apărători ai stalinismului, care își alăturaseră vocile corului de detractori ai lui Istrati. În schimb, el vorbește cu recunoștință de evreii la care a găsit înțelegere și consolare. "Eu n-am exprimat vreo ocară la adresa evreilor și nici n-aș fi fost în stare s-o fac. Din contra, toate cărțile mele sînt pline de gînduri bune, cinstite, la adresa lor. Iar în viața de toate zilele am fost, de cînd mă știu, frate pentru cei buni, toți evreii necăjiți răsplătindu-mă, la rîndul lor, cu sentimente frățești".*

Iată de ce socotesc că am da dovadă de o neînțelegere omenească elementară, trăgînd concluzii pripite și acuzîndu-l de antisemitism pe baza elogiilor iresponsabile aduse dictatorilor fasciști.

A. S.: Cînd analizăm partea, nu putem face abstracție de întreg. Dar nu întotdeauna partea exprimă esențial întregul. Ați ajuns la concluzia din *Avant-propos:* "j'ai eu la certitude qu'Istrati était resté ami des juifs jusqu'à sa mort", analizînd numai perioada acuzată, sau în balanța judecății dvs. au cîntărit greu simpatia și înțelegerea arătate de Istrati evreilor de-a lungul întregii sale vieți?

D. S.: Fără îndoială. Nu vreau să mai încarc memoria cititorului. Un singur exemplu e deajuns, edificator. În 1927, Istrati trimite colaboratorului său, Yahoshua Yehuda, un scurt text, adresat de fapt evreilor, purtătorilor lor de cuvînt. Un adevărat manifest de chemare la luptă împotriva naziștilor. El considera că venise timpul ca Evreul să învețe să se apere:

"Evrei — spunea el — trageți sabia lui Moise, sabia lui David — vorbiți ca ei, vorbiți limpede ca ei. Și loviți temeinic, loviți cu putere, loviți fără milă! La lovitura nedreaptă pe care o primiți, răspundeți îndoit, căci pe voi toată această mare de sînge pe care dușmanul omenirii a făcut să țîșnească din măruntaiele voastre, vă întărește!...

Evrei! ... Voi sînteți primii tributari ai acestei grave maladii de care suferă omenirea în drumul ei către o Viață generoasă, și vouă vă incumbă pătimașa datorie de a înfige, fără cruțare, bisturiul salvator în cangrena distrugătoare".

Mai au oare nevoie aceste rînduri de comentarii?

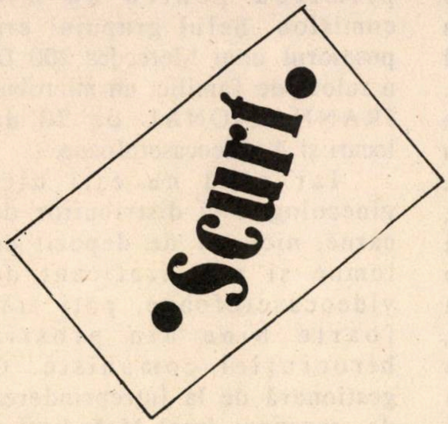

● Ambasadorul rebel

Ambasador al Statelor Unite la Bucureşti între 1981 – 1985, David Funderburk a devenit celebru datorită faptului (foarte puţin obişnuit cînd e vorba de carieră şi de pus bine cu şefii) că a demisionat din funcţie, în semn de protest la adresa politicii americane faţă de România.

La întoarcerea în U.S.A., el a publicat o carte de răsunet, "Pinstripes and Reds" (ceea ce vrea să zică diplomaţii în costume-n dungi şi... comuniştii) caracterizată printr-un puternic spirit critic pe marginea realităţilor româneşti.

Acum, cartea sa, aşa cum ne informează editorul (Selous Foundation Press) apare în maghiară, la Budapesta. În acelaşi timp, editura "Ion Dumitru" din München, Germania, are sub tipar o traducere românească a lucrării.

● Portbagaj

La Viena, geologul britanic David Ormerod a dat publicităţii detalii în legătură cu arestarea sa în România, unde fusese surprins de grăniceri în momentul în care încerca să treacă ilegal în Ungaria, în portbagajul maşinii, o cetăţeancă română de origine maghiară. Ormerod a făcut cunoscut că în timpul interogatoriilor iniţiale avusese dreptul de a înopta într-un hotel din Oradea. Ulterior el a fost închis în celula unui post de miliţie, pentru ca apoi să fie transferat în închisoarea oraşului. Cetăţeanul britanic a fost eliberat după plata unei amenzi de 24 mii de dolari. El fusese ameninţat cu o pedeapsă cu închisoarea pînă la 3 ani. David Ormerod a declarat în cadrul unei conferinţe de presă la Viena că nu dispune de nici o informaţie despre soarta tinerei Eniko Nady pe care încercase să o treacă în Ungaria.

(După Europa Liberă)

● Ecaterino, vedea-te-aş...

Fragment din cartea "La Roumanie de Ceauşescu" de Catherine Durandin şi Despina Tomescu (ed. Guy Efend, Paris) din care se poate vedea că băieţii (dar şi fetele) lucrează cu spor:

"Împotriva democraţiei burgheze, capitaliste, îmbătrînite (scrie Catherine D. referindu-se la perioada ante-belică), împotriva bolşevismului internaţional, se ridica o parte din tineretul român, adunat în jurul mişcării legionare. Aceasta era şi antisemită dar nu din ură de rasă sau religie, ci pentru a elibera naţiunea de lanţurile tiraniei economice... tiranie instaurată de un popor inasimilabil, cu tendinţe centrifuge".

● Bulă

Întrucît i s-a refuzat, în Nicolae Iorga, cererea de paşaport pentru Franţa, Bulă a intrat la Shop, a sărit tejgheaua şi a cerut azil politic.

*

Bulă se întoarce acasă tîrziu, pe la 2 noaptea. El îl linişteşte pe taică-său, asigurîndu-l că e bine, sănătos şi n-a păţit nimic grav.

– Am însă, tată, două veşti importante. Una rea şi una bună. Vestea rea e că am fost la balul pederaştilor.

– Vai, Bulă, face taică-său îngălbenindu-se... Şi care-i vestea cea bună?

– Vestea bună e că am fost ales regina balului.

● Pentru Patrie...

...este revista Ministerului de Interne (M.A.I.). Şi oricît de ciudat ar suna, lumea face coadă la chioşcuri s-o cumpere. Fiindcă, vorbind despre activitatea miliţiei, revista publică adesea dări de seamă despre furturi, crime, excrocherii, aşadar "fapte diverse", oriunde şi oricînd interesante.

N. C. Munteanu de la "Europa Liberă" a extras cîteva asemenea fapte din paginile revistei:

"Faptele, care aproape că se şi dispensează de comentarii. Cum trăiesc oamenii muncii, unii dintre ei. La unul care avea pasiunea contabilităţii, s-au găsit următoarele bunuri: peste 562.000 lei, 80 de păsări, 30 kg. carne de vită, 30 kg. carne de porc, 101 kg brînză, 25 kg. cafea naturală, 720 litri de ţuică, 54 sticle şampanie, 2023 ouă, 2 kg. tăieţei, 5 kg. miere, 78 pachete de Kent, 1 briceag şi... 2 prescuri". Omul de care e vorba era, a fost medic primar ginecolog la Sălaj şi asta explică multe... ▷

Însă sînt şi alţi oameni ai muncii care trăiesc bine sau foarte bine. Iată un om al muncii din judeţul Mehedinţi... În bătătura lui se aflau un Mercedes 200, o Dacie 1300, o vilişoară cu şase camere, dichisită şi cu încălzire centrală, un frigider marcă străină, două lăzi frigorifice burduşite cu delicatesuri, zice revista PENTRU PATRIE nr.7/1989, două maşini de spălat cu program, străine evident, seturi de obiecte de cristal, trei butelii de aragaz, două aragaze, radiocasetofon, mobilă din lemn masiv şi obiecte de aur în valoare totală de peste un milion de lei. Posesorul lor nu era medic ginecolog. El era conducător auto, cum se numesc acum şoferii, conducător cu gestiune la Întreprinderea de Industrializarea Cărnii Mehedinţi. Să mai comentăm? Ai carne, ai parte, nu?

Să ştiţi însă că şi din lemne se pot scoate bani albi pentru zile negre. La responsabilii a două depozite de combustibil din Podari, aparţinătoare de Întreprinderea Comercială de stat Metalo-Chimice Craiova, s-au găsit cecuri în valoare de 315.000 lei şi 170.000 lei în numerar. Ei erau oameni foarte stricţi, nimeni nu primea o surcică dacă nu dădea 200 lei pentru tona de lemne şi 100 lei pe tona de cărbune. Nu dădeai, nu te încălzeai.

Însă în România se poate trăi foarte bine şi din vînzarea de bunuri culturale ca să zic aşa. Încă din 1987, un cetăţean din Arad a vîndut în numai 9 luni 20 de videocasetofoane, ceea ce face pe puţin 1.300.000 de lei. Omul nu lucra singur, lucra în grup şi avea o legătură în străinătate care ştia să dejoace capcanele vamale ale regimului. El expedia aparatele unor persoane care habar n-aveau că vor primi videocasetofoane, dar acceptau primirea pentru un mic comision. Şeful grupului era posesorul unui Mercedes 200 D, o rulotă de familie, un microbus IRANNATIONAL de 20 de locuri şi 4 videocasetofoane.

Iar cînd nu eşti nici ginecolog, nici distribuitor de carne, nici şef de depozit de lemne şi nici traficant de videocasetofoane, poţi trăi foarte bine din prostia birocraţiei comuniste. O gestionară de la Întreprinderea de transport local Mehedinţi a delapidat peste 1.300.000 de lei, 500.000 din gestiunea pe care o avea şi peste 800.000 de la diverse cooperative de credit, cu ajutorul unor inşi pe care-i corupea cu un parfum Chanel 5, un sutien Triumf, un "dres în piicouri", cafea şi ţigări străine, România fiind condusă de trei duci: ducele de Kent, ducele de Marlboro şi duce ţara de rîpă..."

• Ţopescu

Un grup de 34 de persoane care au încercat să treacă graniţa clandestin în Iugoslavia, a fost arestat de grănicerii români. Printre fugarii prinşi, fiica, în vîrstă de 24 de ani, a cunoscutului comentator sportiv de la T.V., Cristian Ţopescu.

• Regele

"Mai multe scrisori anonime care provin din Anglia, Franţa, Statele Unite îl atacă pe regele izgonit de comunişti. Mihai I al României, care trăieşte în exil, în cantonul Geneva, este ţinta unor ameninţări cu moartea, tot mai frecvente..."

(Dintr-o telegramă a agenţiei France Presse)

• Din afară

"Românii aşteaptă continuu să vină ceva din afară, şi din afară nu va veni nimic, pentru că lumea în acest sens merge, ca să nu mai poată veni nimic din afară. Pe cale directă. Pe cale indirectă, prin influenţă – da. Dar pe cale directă nu mai e posibil ca schimbările politice din România să vină din afară".

(I. Negoiţescu, critic literar; fragment dintr-o convorbire cu dr. I. Solacolu, în revista "Dialog" din München)

• Perahim

Ilustraţie de Perahim (pictor stabilit, în urmă cu cîţiva ani la Paris), la un volum de versuri de Eminescu, 1950 .

Desenul a apărut, de curînd, în revista "Tribuna României", din Bucureşti.

Semn bun. Semn de raţiune şi cultură. Semn că se poate vorbi, fără spaime apocaliptice, de artiştii care-au hotărît, dintr-o pricină sau alta, să trăiască în străinătate.

• Mircea Iorgulescu

...adică unul dintre cei mai importanţi critici literari ai României de azi (şi despre a cărui ultimă carte, de mare valoare, despre Caragiale s-a vorbit nu de mult la "Poşta Dicţionarului") a cerut azil politic în Franţa.

Hemoragia creierelor româneşti de calitate, continuă aşadar. Fără oprire. ▷

"Născut în 1943 la Valea Călugărească, Prahova – scrie săptămînalul "Lumea Liberă" din New York – absolvă în 1966 Facultatea de Filologie de la Universitatea din Bucureşti. Între 1968 şi 1970 este redactor la ziarul "Munca". Debutează în "Revista nouă" din Ploieşti (1966), pentru a colabora apoi intens la "Luceafărul" din 1968, deţinînd rubrici şi la revistele "Ramuri" (1968–1969), "Argeş", "Convorbiri literare" etc. Cu volumele "Rondul de noapte (1974) şi "Al doilea rond" (1976) se impune în literatura română a deceniului 70 ca un important critic literar în rîndurile scriitorilor din generaţia sa".

• Janoş Fazekaş

"Ştiri parvenite de la surse demne de încredere (citim în aceeaşi Lume Liberă) afirmă că ... încă un fost înalt demnitar de partid,Janoş Fazekaş, este izolat, prin măsuri abuzive, în locuinţa sa din Bucureşti. El nu poate părăsi apartamentul în care locuieşte fără a fi însoţit de securiştii care îl supraveghează îndeaproape, nu poate lua legătura cu nimeni, iar telefonul îi este strict controlat.

În urmă cu doi ani, unicul său frate, Francisc Fazekaş a cerut şi a obţinut azil politic în Statele Unite, locuind în prezent în statul Rhode Island. El îşi aşteaptă în prezent fiica şi soţia".

• Pace

"Situaţia se înrăutăţeşte pe zi ce trece" – îmi spune Mathias, un german din Sibiu, şi continuă: "Am crezut că lucrurile vor merge mai bine după plata datoriei externe, dar acum e mult mai rău decît înainte, de fapt. Primim doar 300 grame de pîine pe zi. Avem dreptul la doar 500 de grame de carne pe lună. E mai rău decît în război".

(Dintr-un reportaj despre România, apărut în ziarul finlandez "Helsingin Sanomat")

• Şofer

Agenţiile internaţionale de presă anunţă că 16 cetăţeni români, între care şapte copii, au cerut azil politic în localitatea olandeză Riderkerk. Cei 16 sînt membri aceleaşi familii şi au trecut frontierele ascunşi într-un camion românesc. Ei susţin că i-ar fi plătit şoferului suma de 50.000 de lei.

• Valurile Dunării

"...Dramă. Pentru că nu întrezărea nici un viitor pentru unicul său copil, un tată a hotărît să fugă, trecînd Dunărea înnot, împreună cu băiatul său, abia ieşit din adolescenţă. S-au pregătit şi s-au antrenat îndelung şi într-o bună noapte, totul a fost gata. Au ajuns pe malul Dunării şi au stabilit că pentru nimic în lume nu vor mai întoarce capul înapoi, ca chipurile lor să nu capteze lumina eventualelor reflectoare de pe ambarcaţiunile grănicerilor. Au prevăzut şi eventuale accidente, urmînd ca cel ajuns primul pe malul sîrbesc să nu-l aştepte prea mult pe celălalt, pentru a nu risca să fie descoperit de grănicerii sîrbi. Au intrat în apă şi au început să înnoate spre malul libertăţii. Primul a ajuns băiatul. El şi-a aşteptat îndelung tatăl, care n-a mai apărut. În cele din urmă, cu moartea în suflet, s-a îndepărtat de graniţă chinuit de cele mai negre presimţiri...

Cînd într-un tîrziu şi-a luat inima în dinţi şi a sunat acasă, la telefon a auzit vocea tatălui pe care îl credea mort. S-a speriat, a mai telefonat odată şi era chiar tatăl lui pe care-l credea înecat... Din înverşunarea cu care i-a ordonat băiatului să nu întoarcă niciodată capul, orice s-ar întîmpla, deduc că tatăl n-a vrut să plece. A vrut doar să fie sigur că băiatul va trece, făcîndu-l să creadă că e în spatele lui. Însă tatăl nu vroia decît un singur lucru, să scape băiatul!"

(Dintr-un reportaj de N. C. Munteanu la Europa Liberă)

• Decese

• Sergiu Filerot (Gh. Niculescu, 1921), tipograf, poet, editor. Autorul unui volum de versuri autobiografice, intitulat *Om*, tipărit în 1942, fără aprobarea cenzurii militare. Condamnat la zece ani închisoare, este eliberat la 23 August 1944. Colaborează la "Libertatea", ziar social-democrat, "Tinereţea", "Tribuna Poporului", "Victoria", etc. După o lungă tăcere, reapare în 1982 cu volumul de versuri *Vitrina secol XX* şi în 1986, cu o carte de amintiri, furnizînd date interesante despre Marin Preda, Geo Dumitrescu şi alţi colegi de "non-conformism" din anii războiului.

• Ion D. Sârbu, (n. 1919), prozator, dramaturg, secretar literar al teatrului din Craiova. Un roman: *De ce plînge mama?* (1973); cîteva piese: *La o piatră de hotar* (1967); *Arca bunei speranţe* (1970), *Sîmbăta amăgirilor* (1972).

• Sergiu Paiu, compozitor de muzică uşoară.

• Paul Georgescu (n. Ţăndărei, Ialomiţa, 1921); critic literar, nuvelist, romancier, unul dintre cei mai însemnaţi scriitori ai României de azi; cult, rafinat, de-o inteligenţă scăpărătoare, spirit antifascist, activ şi statornic, virtuos al limbii româneşti contemporane.

Cîteva cărţi de critică:

Încercări critice (1958); *Polivalenţa necesară* (1967).

Cîteva proze:

Vîrstele tinereţii (1967); *3 nuvele* (1973); *Coborînd* (1968); *Înainte de tăcere* (1975); *Doctorul Poenaru* (1976).

PÎNĂ ŞI BULGARIA, DOMNULE...!

I. L. CARAGIALE

CINE-AR FI CREZUT, CINE-AR FI CREZUT?

BUDAPESTA

SORIN CUNEA

«Europa Liberă» la Budapesta

BUDAPESTA ÎN "EUROPA LIBERĂ"

Afișe care fac reclamă postului de radio "Europa Liberă" (Szabad Európa Radio)

Ani de zile căpeteniile țărilor comuniste din răsăritul Europei considerau postul de radio Europa Liberă o "oficină a spionajului american, a imperialismului ațîțător la noi războaie" și altele. Și pe acest plan, ruptura dintre conducătorii comuniști și cei care nu mai voiau de mult să se lase conduși, era perfectă. Ani de zile, s-au cheltuit miliarde de ruble, coroane, leva, zloți, forinți și lei, pentru bruierea acestor emisiuni. Bani aruncați de pomană. Ascultătorii Europei Libere continuau să prindă printre pîrîituri cîte o veste de dincolo de cortina de fier. Cu timpul, multe dintre conducerile acestor țări (multe este exagerat spus; hai să spunem unele) au renunțat la bruiaj pentru simplul motiv, că le deranja recepția. Nu mai este de mult nici un secret pentru nimeni că un secretar de partid se poate informa nu la cursurile de îndoctrinare ci... ascultînd Europa Liberă.

Schimbările intervenite în lumea comunistă din Europa Răsăriteană – și mă refer în primul rînd la Ungaria și Polonia – au făcut posibil imposibilul. De la sfîrșitul lui septembrie, postul de radio Europa Liberă are o redacție completă, cu studio și toate cele necesare, la Budapesta. Cine și-ar fi închipuit acest lucru, să zicem, în urmă cu un an? Deci, pentru prima dată în istoria sa și în istoria relațiilor Est-Vest, Europa Liberă, fosta "agentură a imperialismului american" are o adresă într-o capitală răsăriteană. Ba mai mult, se studiază acum posibilitatea deschiderii celei de-a doua redacții la... Varșovia. Nu, nu în Palatul culturii, darul împopoțonat al tovarășilor sovietici făcut poporului frate polonez.

TE MAI POMENEȘTI CĂ...

Directorul adjunct al departamentului maghiar al Europei Libere consideră că evenimentul (că este un eveniment!) constituie o adevărată victorie a postului de radio american. Iar acum, în loc ca Europa Liberă să fie condamnată ca agent al imperialismului, nu este exclus să fie criticată pentru... programe lipsite de combativitate și poate chiar plicticoase. Pentru că, să nu uităm, un concurent redutabil al Europei Libere a devenit radiodifuziunea maghiară ai cărei reporteri par mai bine informați și chiar mai critici în legătură cu faptele care se petrec în Ungaria. Și mai sînt și posturile de radio particulare. Ele și-au făcut apariția în Ungaria, unde steaua roșie de pe clădirea Parlamentului s-a stins pentru totdeauna. (Cred).

Aș vrea în acest context să amintesc că cele două posturi de radio americane cu sediul la München – "Europa Liberă" și "Libertatea" – continuă să fie surse importante de informații pentru 60 de milioane de ascultători în 23 de limbi: de la bulgară și bielorusă pînă la kazahă și kirkiză. În toate țările "lagărului", chiar și acolo unde se manifestă glasnostul și ▷

perestroika, emisiunile acestui post de radio continuă să aibă o mare audiență.

Stabilirea primului său birou pe teritoriul Pactului de la Varşovia sugerează, cum spuneam, profunzimea schimbărilor survenite în Europa Răsăriteană.

LA MOMENTUL OPORTUN

Momentul ales de radio Europa Liberă pentru deschiderea redacției de la Budapesta a fost inspirat. Puțin timp după ce firma a fost montată la parterul imobilului în care funcționează, s-a anunțat desființarea Partidului comunist maghiar, iar mai tîrziu, la 23 octombrie, ziua comemorării revoluției din 1956, revoltă scăldată în sînge de tancurile sovietice, un Stalin din material plastic a fost dărîmat în mod simbolic pentru a doua oară. Cel adevărat fusese dat jos de pe soclu, sfărîmat cu topoarele, în timpul evenimentelor din urmă cu 33 de ani. Cel de acum făcea parte din recuzita unui film despre acele evenimente.

Nu numai că Ministerul de externe de la Budapesta a aprobat cererea Europei Libere, dar Ministerul telecomunicațiilor a instalat imediat patru linii telefonice în centrul Budapestei, ceea ce, potrivit unui corespondent al radioului aflat în post acolo, constituie un adevărat miracol. (Știți dumneavoastră ce problemă ridică instalarea unui telefon în unele țări. Știți precis!)

Ascultătorii fideli ai Europei Libere afirmau recent că oamenii trebuie să fie leali în continuare acestui post de radio care a ținut trează speranța în ceea ce cineva a numit "evul mediu al secolului XX".

Se știe că în Ungaria post-belică și în alte țări comuniste, ascultarea programelor postului de radio Europa -Liberă constituia un delict. Un cetățean maghiar afirma recent că și acum cînd ascultă Europa Liberă mama lui, care se află la Budapesta, face volumul mai mic și trage perdelele la ferestre. Radio Budapesta se găsește acum în competiție cu Europa Liberă. Primul transmite cele mai interesante programe noaptea, tîrziu, iar televiziunea maghiară prezintă telejurnalul cel mai apreciat după ora 23. Iată de ce redactorii Europei Libere au pornit la restructurarea unor programe, la diversificarea lor. Acum nu mai este vorba de o întrecere socialistă în care nu interesează cîștigătorul, din moment ce el este indicat de raionul de partid, ci de o cursă contra-cronometru de cea mai pură nuanță capitalistă. Și asta nu-i joacă!

MICROMEDIC?!

PÎNĂ ȘI BULGARIA, DOMNULE...!
I. L. CARAGIALE

● MODERNELE SALOANE ●

DOLFIN

כשר למהדרין

TEL AVIV – 03/5610644
STR. HASMONAIM 90

Surpriză pentru comenzile din lunile de iarnă

● NUNȚI
● BRITH MILA
● BAR MITZVA
● ANIVERSĂRI

● Decorațiuni splendide
● Bucătărie selectă
● Serviciu excelent

ÎN CURÎND

MOSHE OLIER
coincidențe
• NUVELE •

● Un volum de ficțiune și adevăr
● Cinci nuvele originale, cu tematică variată și relaxantă
● O carte inspirată, ieșită de sub pana unui pedagog și psiholog

Lewy

BIJUTERII ARTISTICE ★ ȘI CEASURI ★

● EXECUTĂM ÎN ATELIER PROPRIU COMENZI ORIGINALE DUPĂ JURNALE

● CASĂ DE ÎNCREDERE – DE 40 DE ANI CUNOSCUT DE ALIAUA ROMÂNĂ

TEL AVIV
STR. DIZENGOF 91
TEL. 245725 – 227252

HARRY FOSHA

NEW YORK:

ECOURI ALE CUTREMURULUI DE LA SAN FRANCISCO

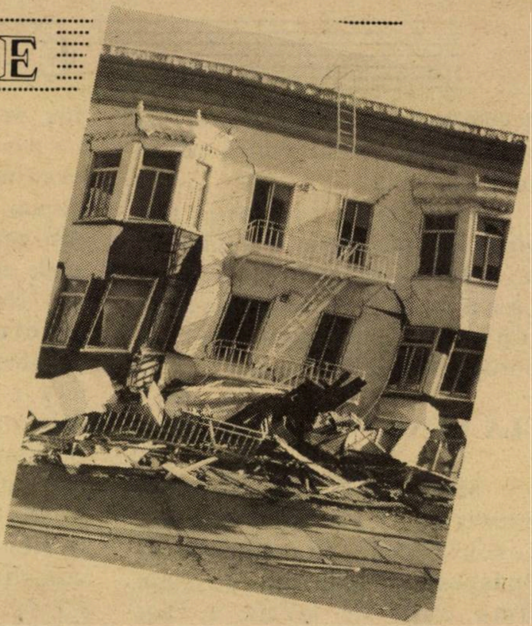

În decurs de o lună de zile, două calamităţi naturale s-au abătut asupra Statelor Unite. Întîi, uraganul "Hugo" şi apoi cutremurul din San Francisco. De două ori la scurt interval, oamenii au simţit pe propria lor piele că nu numai moartea, ci şi calamităţile naturale aduc pe toţi la acelaşi numitor. Ieri situaţi la două poluri opuse: de-o parte proprietarul unui palat măreţ; de altă parte, un vagabond, un dezmoştenit al soartei; astăzi, şi unul şi celălalt, fără un acoperiş deasupra capului. Din alte pagini aţi aflat desigur cifre, date şi preziceri. Rîndurile de faţă îşi propun să consemneze cîteva fapte pe marginea cutremurului. În primul rînd, (în ordine cronologică, nu în ordinea importanţei) că "evenimentul" a fost transmis "în direct" de către una din reţelele televiziunii!

E vorba de reţeaua ABC care tocmai se pregătea să transmită din regiunea respectivă cel de-al treilea meci al finalei campionatului de baseball, care în denumirea americană sună nostalgic şi caraghios "Seria mondială"! Pe ecrane tocmai apăruse una din echipe care-şi făcea încălzirea. Şi apoi brusc, zecile de milioane de telespectatori au văzut întîi pentru o secundă un zigzag uriaş, ca şi cum ecranul televizorului ar fi crăpat şi apoi, timp de cîteva minute n-au mai văzut nimic, deoarece aparatele de transmitere nu au mai avut electricitatea necesară. Alte cîteva minute şi a început transmiterea cutremurului propriu-zis.

CÎND DOAMNA COX L-A VĂZUT PE DIMAGGIO DE APROAPE

Întîi o precizare pentru cei nu îndestul de versaţi în istoria baseball-ului. Joe Dimaggio a fost unul din cei mai mari şi mai populari jucători de baseball din istorie. Astăzi la 74 de ani, este tot atît de adulat ca şi în tinereţe, iar cînd, o dată pe an, îşi îmbracă echipamentul pentru a juca într-un tradiţional meci de "old-boys" taţii şi bunicii îşi iau feciorii şi nepoţii să-l vadă, măcar o dată în viaţă, pe Dimaggio, unicul.

Doamna Sherra Cox care locuieşte ca şi Dimaggio în districtul Marina din San Francisco, districtul puternic lovit de cutremur, îl vedea pe Joe pe stradă, la cîte o prăvălie. N-a îndrăznit însă niciodată să-i vorbească, să-i ceară un autograf. După cutremurul care i-a distrus casa şi era gata să-i ia şi viaţa, d-na Cox s-a dus la un centru pentru sinistraţi să se informeze despre ce se mai hotărîse. Şi pe cine l-a văzut stînd la coadă? Pe eroul visurilor sale şi ale atîtor alte milioane de americani. Împreună cu alţi sinistraţi, marele, inegalabilul Joe stătea la rînd ca orice alt muritor de rînd să afle dacă locuinţa sa avariată de cutremur e socotită reparabilă sau va trebui demolată.

NUNTĂ LA TELEVIZOR

Margaret trebuia să se mărite sîmbătă. Marţi s-a "petrecut" cutremurul. Miercuri a aflat că locuinţa ei e pe lista demolărilor şi că joi va avea 15 minute în care, cu precauţie, să pătrundă în casa în pericol de prăbuşire pentru a culege ce putea. Şi Margaret ştia că orice s-ar întîmpla, ea trebuie să-şi găsească rochia de mireasă, rochia la care orice fată normală (oricît de modernă) visează aşa cum cîndva o visase şi bunica ei. Şi Margaret şi-a scos rochia dintre dărămături. Vineri, ea l-a întîlnit pe reporterul emisiunii "CBS Sunday Morning" care căuta "fapte semnificative" despre cutremur. Sîmbătă, Margaret s-a măritat, purtînd bineînţeles ▷

rochia de mireasă şi în asistenţă, pe lîngă familie, prieteni şi curioşii din partea locului veniţi să vadă cine se mărită la patru zile după cutremur, se afla nu numai reporterul emisiunii CBS Sunday Morning, ci întreaga echipă de filmare. Duminică dimineaţa, întreaga Americă a văzut nunta la TV.

Andy Warhol a spus cîndva că "fiecare are în viaţă 15 minute de celebritate". Nu ştiu dacă legea se aplică într-adevăr chiar fiecărui muritor. E însă clar că afirmaţia e valabilă în cazul lui Margaret.

E BINE SĂ FII GRAS LA CUTREMUR

Cu mult înainte de a cunoaşte vorba "prioritate" i-am cunoscut înţelesul dintr-o bucată din cartea de citire.

Se făcea că un om foarte învăţat plecase la plimbare cu o barcă şi un barcagiu. La un moment dat, învăţatul îl întrebă pe barcagiu: "Cunoşti filosofia?" Şi barcagiul îi răspunde: "Nu". "Ai pierdut un sfert din viaţă", spune sentenţios învăţatul. După un timp îl întreabă din nou din barcagiu: "Cunoşti simfoniile lui Beethoven?" Acelaş "Nu". "Ai mai pierdut un sfert din viaţă". Trece ce mai trece, şi învăţatul îl întreabă pe barcagiu: "Cunoşti piesele lui Shakespeare?" "Nu", din nou. Şi din nou "Ai mai pierdut un sfert din viaţă".

În momentul acela, barca se loveşte de o stîncă şi se sfărîmă. "Ştii să înoţi?" îl întreabă barcagiul pe învăţatul care se lupta cu valurile. "Nu." "Atunci ţi-ai pierdut întreaga viaţă"...

...Cei care urmăresc dezbaterile şi poveţele medicinei moderne ştiu că, dacă eşti prea gras, ai mari "şanse" să mori înainte de vreme; dacă ai colesterolul ridicat ai alte şanse "să-ţi fi pierdut un sfert din viaţă" ca să-l cităm pe învăţatul din poveste.

Buck Alvin Helms la 58 de ani are 240 de pounzi, adică mult peste 100 de kilograme. Nu ştiu cu exactitate, dar la greutatea asta e cu siguranţă că are şi colesterolul ridicat. Şi sînt toate şansele să aibă şi presiunea arterială prea mare.

Deci, după părerea învăţatului din povestea noastră şi a foarte multor medici şi-a pierdut "trei sferturi din viaţă". Numai că "Lucky-Bucky" (Norocosul Bucky), cum l-au poreclit calamburgistic prietenii, este întruchiparea miracolului din recentul cutremur. Cutremurul l-a îngropat în dărîmăturile uneia din autostrăzile care s-au prăbuşit. D-l Helms a stat îngropat 89 de ore pînă cînd a fost descoperit şi salvat. Era în stare critică, dar cu moralul foarte ridicat.

Doctorii care-l îngrijesc sînt de părere că, dincolo de tenacitatea care-l caracterizează, a reuşit să supravieţuiască fără hrană şi apă datorită faptului că e gras!

...Bunul meu profesor din clasa a treia primară, Juarez Movila, cînd mi-a cerut să-i spun ce-am învăţat din bucata de citire "Învăţatul şi barcagiul", nu ştia c-o să-mi trebuiască mai bine de jumătate de veac (şi cam tot atîta coloană de ziar!) ca să-i desprind înţelesul ultim.

FOARTE IMPORTANT!

PENSIE DIN GERMANIA

1. MULŢI CARE S-AU ÎNSCRIS LA ASIGURAREA SOCIALĂ PÎNĂ LA 13.6.1983 AU ADUNAT DREPTURI RETROACTIVE ÎN GERMANIA ŞI POT PRIMI PENSIA FĂRĂ ÎMPRUMUT ŞI FĂRĂ NICI O INVESTIŢIE. CLARIFICAREA SITUAŢIEI CONTULUI LOR PRECUM ŞI SFATURI ÎN ACEASTĂ PRIVINŢĂ SE OBŢIN GRATUIT LA BIROUL NOSTRU.

2. CONTINUĂ ÎNSCRIEREA LA PENSIE - CONFORM CU NOUA LEGE - A FOŞTILOR PRIGONIŢI APARŢINÎND DE CERCUL VORBITORILOR DE LIMBĂ GERMANĂ.

Toţi cei interesaţi se pot adresa la
IAFFA GOLAN
în Tel Aviv, str. Haneghev 4,
et. II, camera 40
(Tahana Hamerkazit)
Tel.: 381443
Ore de primire: 7,30 - 17
vineri 7,30 - 12
Lămuriri telefonice
între orele 16 - 19
la tel.: 03 - 379379

Aurel Weisler
TEL.: 242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

AUSTRIA:

A. GOLDENTHAL-GAL

CEI 60 DE EVREI DIN SALZBURG

• Pe urmele comunităţii din oraşul lui Mozart • Judengasse fără evrei... • De ce am fost suspectat de poliţia secretă • O sinagogă ca o farmacie • Şi evrei din România au ajuns pe malurile Salzachului... • Dialoguri în germană şi ebraică

La Salzburg nu am simţit antisemitism. La hotel, portarul mi-a mulţumit cu politeţe exagerată oridecîteori predam cheia de la cameră, iar chelnerii m-au servit cu aceeaşi amabilitate, deşi ştiau că am paşaport israelian. La librărie mi-am procurat cartea *"Der Judische Witz"* de Salcia Landman şi am răsfoit în tihnă romanul lui A. Iehoşua, *"Cele 5 anotimpuri ale lui Pilar"*, tradus în germană, fără ca vînzătoarea să-mi facă o mutră acră. Pe Judengasse (vechiul Lipscani ai oraşului), nici urmă de vreun magazin evreiesc, iar negustorul de la chioşcul de ziare n-a ştiut să-mi explice originea numelui, scuzîndu-se că nu se ocupă cu istoria. Aşa am tras concluzia, fireşte empirică, cum că la Salzburg nu există antisemitism. Şi nu există, fiindcă acolo nu trăiesc evrei.

În ghidul turistic oficial e înregistrat în mod cronologic şi foarte laconic, că, în anul 1404, *"evreii au fost exilaţi"* şi că în anul 1901 *"s-a construit o sinagogă"*. Cum şi de ce s-au întors evreii din exil pentru a se ruga în templul lor din Salzburg, nu am putut înţelege.

Cum s-au simţit ei – dacă au fost şi cîţi au fost – cînd Hitler a vizitat Salzburgul şi a fost primit, precum am mai scris în reportajul anterior, cu isterie de spectatorii Festivalului, mi-am putut lesne închipui. Ceea ce mi-a frămîntat totuşi gîndurile, în şederea mea recentă în acest oraş, construit parcă pentru a fi pur catolic, dominat de sfinţenia apostolilor şi de sunetele divine ale lui Mozart, a fost întrebarea: *"oare sînt evrei la Salzburg?"*...

Sînt! 60 de evrei locuiesc la ora actuală, în Salzburg! Răspunsul l-am primit nu înainte de a fi urmărit de un... poliţist în civil, din maşina poliţiei secrete, văzîndu-mă că vreau să pătrund la sediul comunităţii evreieşti de pe strada Lasser, fără să-mi anunţ în prealabil, vizita. Poarta de fier e încuiată, iar poliţia precaută îşi trimite la ore exacte, patrulele în control de teama vreunui atac terorist. Am tras învăţăminte şi m-am programat telefonic, pentru un interview la *"Minimum"*. Ne-a aşteptat dl. Marco Feingold, un bărbat care nu-şi trădează vîrsta, dar care are în spate o bogată şi îndelungată experienţă. Evită să se recomande drept preşedinte al lui *"Israelitische Kultus Gemeinde"*, iar dl. David Spitzer, cealaltă gazdă, a ţinut să-l recomande ca atare. Cu dl. Feingold ne-am întreţinut în limba germană, dar partenerul său vorbeşte o ebraică fluidă, originar fiind din Debreţin (Ungaria), aliind în Israel, cu 40 de ani în urmă şi locuind ▷

• DUPĂ CONCURSUL DE FOTOGRAFII

• DUPĂ CONCURSUL MINIMUM – MEMORIA

• DUPĂ CONCURSUL MARCEL IANCU-DADA

Un concurs pentru toate condeiele din *trib*

UN NOU CONCURS CU PREMII AL REVISTEI MINIMUM

«O INTIMPLARE DIN VIATA MEA»

Un concurs pentru cei înzestraţi cu darul şi pasiunea scrisului

•

Amănunte – în numărul viitor (1 ianuarie 1990)

într-un cartier din Yaffo. Din Yaffo a plecat direct la... Salzburg.

"Clădirea în care ne aflăm există de 105 ani, ea fiind renovată în 1968" – își începe precizările dl. Feingold. E doct în materie și ne oferă date istorice, de parcă ar sta la catedră și nu în spatele unui birou de lemn, încărcat cu ziare germane și – curios – cu multă corespondență. *"Pînă la revoluția franceză, evreii n-aveau dreptul să pună piciorul în Salzburg. A trebuit să vină un primar liberal, lucid, care să permită prin tot soiul de șiretlicuri, să strecoare evrei pe malurile Salzachului, ei intrînd în afaceri și comerț"* – ne explică interlocutorul. Dl. Marco Feingold conferențiază deseori, la facultatea de teologie din oraș despre istoria comunității iudaice, despre Holocaust și antisemitism. Femeile catolice au cercurile lor culturale, în cadrul cărora conferințele reprezentantului de la "Israelitische Kultus Gemeinde" produc un interes deosebit. La emisiunile religioase de la Radio Salzburg, dl. Feingold este de asemenea invitat pentru a se referi la cultul mozaic, la urgia fascistă și la "noaptea de cristal". Însuși Marco Feingold e un supraviețuitor al Holocaustului. Originar dn Viena, el a "trecut" prin lagărele din Auschwitz, Dachau și Buchenwald, unde și-a pierdut întreaga familie. După război, n-a mai vrut să vadă Viena: *"Am știut cine sînt vienezii!"* – explică el motivul pentru care a ales Salzburgul. 5 evrei din 250 suflete cîte trăiau în Salzburg, s-au întors după război în urbea lui Mozart, ruinată de pecinginea hitleristă. Doar 5 evrei!

***

Marco Feingold este unul dintre acei care fac sionism de la distanță. În biroul său modest de pe Lassergasse, sînt aninate de pereți tablourile lui Ben Gurion, Efraim Kațir, Itzhak Navon. El vorbește cu mîndrie despre relațiile directe pe care le-a avut cu personalități din Israel (inclusiv ex-ambasadorul Aba Ghefen care a funcționat la București) ca și despre acțiunile din anii 1944 – 45, la care a participat, nu lipsite de primejdii, pentru a ajuta la aliaua unor evrei. Personal, el a preferat galutul din Salzburg unde, vreme de 30 de ani, a condus afaceri din ramura confecțiilor. S-a căsătorit cu o femeie catolică, chiar din Salzburg și în prezent își dedică toate eforturile comunității evreiești. O comunitate cît un pumn, risipită și nu într-un gheto, care își vede fiecare de treaba lui. Doar de sărbători, ei se întîlnesc la Șil și își amintesc că toți au același Dumnezeu. Sinagoga este în aceeași clădire unde este și sediul comunității. Am vizitat-o. O sinagogă îngrijită ca o farmacie, cu 5 suluri de Tora, cu cărți de rugăciuni donate de enoriași, ca – de pildă – de Rivca Friedlender, în memoria soțului ei, cu evenimente ca acela din urmă cu un an cînd Eli Margalit (cel ce citește curgător Pericopa, de la amvon) și-a circumcis feciorul.

Mă interesez de compoziția acestei comunități cu 60 de suflete. David Spietzer, cu care stau de vorbă, e un prototip în acest scop. În 1948 a venit din Debrețin la Tel Aviv, s-a însurat cu Miriam în 1959, a lucrat în atelierul de croitorie al unei rude, pînă ce o altă rudă l-a atras la Salzburg. Un fecior al lui e în America, un altul e alături de el. Majoritatea evreilor din Salzburg sînt din Ungaria, ei ajungînd acolo pe drumul Budapesta – via Israel – Austria, dar sînt și originari din România. Unul din ei e Herr Wiedler, descins dintr-o așezare din Transilvania. Nu l-am cunoscut, căci se afla în vizită, în... Israel. Mi-au fost citați de gazde și cei din familia Loewy, care se ocupau înainte de război cu negoțul de cărbuni și lemne, unii dintre ei ajungînd după război în Israel, dar întorcîndu-se la Salzburg. Sau Herr Schwartz, deasemenea din România, care avusese o prăvălie pe Judengasse, cînd strada aparținea ghetoului evreiesc. Acum, un fecior de-al lui e israelian.

Marco Feingold a vizitat în cîteva rînduri Israelul. Ochii i se luminează cînd povestește cele văzute la noi. Oridecîteori are ocazia (și are ocazii) vorbește "goimilor" din Salzburg despre țara renăscută a evreilor. El atribuie instituției în care activează, meritul că primăria din Salzburg a dat unei străzi din orașul lui Mozart, numele lui Adolf Altman, rabinul comunității din urmă cu vreo 70 de ani.

JOSEF N. RUDEL

CANADA

OTTAWA

O CAPITALĂ PE CARE DUŞMANII NU O POT GĂSI CU NICI UN CHIP

Apă, apă şi iar apă! Nu, nu e strigătul deznădăjduit al corăbierului dornic să revadă, după lungi peregrinări pe mare un ţărm ospitalier. Este exclamaţia invidioasă a israelianului solicitat mereu să închidă robinetul, în faţa huzurului de H20 sub formă de rîuri, fluvii, cascade şi lacuri. Ferice de tine, Canadă, binecuvîntată cu un sfert din apele albastre şi dulci ale lumii.

Aici, lacurile arată ca nişte mări şi fluviile ca nişte lacuri întinse pînă dincolo de orizont. Marele lac al Urşilor depăşeşte o dată şi jumătate suprafaţa Israelului, Marele Lac al Sclavilor are o adîncime de 600 metri. Fluvii ca Nelson, Churchill sau Mackenzie ar putea transforma toate pustiurile globului în livezi roditoare iar Saint-Laurent, lung de aproape 1300 km şi avînd, lîngă Quebec, o lărgime de 150 km, rezolvă o parte importantă a problemei transporturilor interne canadiene.

Ce fel de avuţii mai posedă această ţară imensă în afara apelor? Jacques Cartier, exploratorul, a adus din expediţiile sale mostre: blănuri rare, carne delicată de somon, untură de balenă... N-a cărat cu el minereuri, nici măcar cele de uraniu, neştiind ce căutare vor avea peste patru veacuri. Nici comorile de lemn ale pădurilor nu l-au tentat, Europa secolului 16 posedînd încă suficiente rezerve de lemn de construcţie.

CAPITALA DIN PĂDURE

Lemnul a jucat un rol de vază în istoria Canadei. La cîţiva ani după terminarea războiului dintre Marea Britanie şi fostele ei colonii americane, locotenent-colonelul John By a fost însărcinat cu construirea unui canal cu ecluze între Montréal şi Canada superioară. El şi-a îndeplinit misiunea, înfiinţînd totodată, în anul 1826, aşezarea Bytown, devenită rapid o colonie înfloritoare şi un centru al comerţului cu lemne.

Douăzeci şi patru de ani mai tîrziu, canadienii îşi exprimau voinţa de a avea o capitală proprie. Unde s-o stabilească? La Quebec, la Montreal, la Toronto, la Kingston...? Au urmat dezbateri nesfîrşite, s-au prezentat argumente şi contra-argumente la fiecare din aceste oraşe şi nu s-a putut ajunge la un punct de vedere comun. Drept care, chestiunea a fost încredinţată arbitrajului reginei Victoria. Majestatea sa a dat un verdict... solomonic: capitala Canadei nu va fi nici unul din cele patru oraşe, ci un al cincilea: Bytown!, "...fiind satul de tăietori de lemne cel mai apropiat de Polul Nord".

Şi aşa a fost! Micul centru forestier devine capitală, primind numele Ottawa, după rîul din apropiere.

Decizia reginei a fost mult criticată şi presa vremii o comenta cu umor: "avantajul Ottawei este că invadatorii cei mai îndrăzneţi vor fi incapabili să cucerească oraşul, căci se vor rătăci în pădure înainte de a-l găsi".

Primii locuitori ai noii capitale erau vestiţi pentru forţa lor fizică şi pentru... patriotismul local. Unul dintre ei, legendarul Jos Montferrand, un tăietor de lemne franco-canadian înalt de doi metri şi vînjos ca un urs, i-a înfruntat pe "shiners", o bandă de irlandezi care terorizau downtown-ul, bătîndu-i măr şi punînd pe fugă... 140 de adversari.

PATINĂ CU ORICE PREŢ

La prima privire, Ottawa nu-şi trădează vîrsta (adică tinereţea). Clădirile mai importante, Parlamentul de pe colină cu cele două anexe ▷

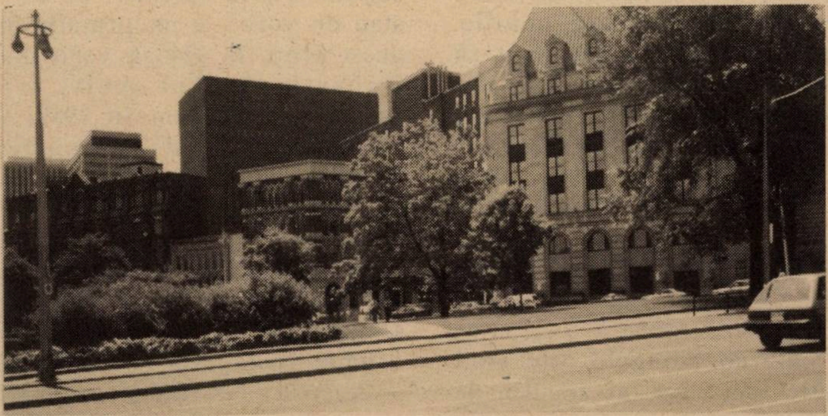

Ottawa: verde, berechet, să te tot saturi

adăpostind birourile deputaților și serviciile administrative, arată ca și cînd dintele vremii le-ar fi ronțăit multe secole la rînd. Zidurile cenușii-negricioase, zgrunțuroase, lipsite de netezimi, cu ornamentele în mare parte roase, imită stilul neogotic al Parlamentului londonez și al altor edificii pompoase de pe malul Tamisei. Clădirea centrală, cea cu turnul, deși distrusă de un incendiu și reconstruită în 1920, nu arată cu nimic mai nouă decît suratele ei, mai bătrîne cu peste o sută de ani.

Poate că gresia locală utilizată era o rocă prea friabilă, dar după părerea noastră, aspectul "antic" constituia un scop în sine. Și alte edificii importante ale Ottawei, ca "Maison Laurier", reședința guvernatorului și primului prim-ministru de origine franco-canadiană cu același nume, îți sugerează și ele o dată de naștere medievală.

Alt material îndrăgit de canadieni este cărămida (tot ca la Londra), care conferă caselor un aer de respectabilitate. Dacă aceste cărămizi mai au și colțuri nițel înnegrite, aspectul de "vechi" este garantat. Numeroase edificii din centrul Ottawei, numărînd vreo 15 – 20 de ani de viață, arată antice datorită acestor colțuri întunecate.

Se mai găsesc, în capitala Canadei, și alte curiozități arhitectonice. Întîlnești cîte o cetate medievală cu turnuri și crenele, cîte un palat scos parcă dintr-un film al lui Walt Disney sau vreo plăsmuire roz-verde-albastră, aidoma tortului din zahăr preparat de un maestru-cofetar. Și fiindcă veni vorba, tot din zahăr e și sculptura denumită "Lordul", expusă în marea sală de ședințe a Parlamentului. De gustibus....

ROȘU, VERDE ȘI ALTE COLORITURI... AUTENTICE

Culoarea roșie e fără îndoială cea mai îndrăgită de canadieni. Frunza de arțar de pe steagul lor e roșie, casele sînt și ele, în mare parte, roșii, iar vestoanele poliției călare, cea care a adoptat pălăria de cow-boy, tot roșii sînt.

Verde este natura în mijlocul căreia trăiesc canadienii. Întinsele pajiști, pădurile care ajung pînă la marginea localităților, intrînd aproape în case, grădinile și parcurile încrustate printre clădiri ca niște giuvaiere, luncile rîurilor (Ottawa singură îl are, pe lîngă cel care i-a dat numele, pe Gatineau, pe Rideau și pe rîul Utuașilor), toate acestea oferă ochiului ostenit o binefăcătoare relaxare.

Autentice, orice s-ar spune, sînt blocurile moderne, multicolore, din oțel și sticlă ale downtown-ului, blocuri care ilustrează realist stilul epocii în care trăim. Autentică e și culoarea albastră a rîului Rideau care traversează orașul, mai puțin cascada artificială de pe canalul artificial cu același nume.

În numeroasele muzee ale capitalei, în cel al Civilizației (indiene), al Artelor Frumoase sau al Artei Europene, se află exponate *autentice*, în cel din urmă, picturi de Hieronymus Bosch, Rembrandt, El Greco...

Autentic (european) este sistemul metric și de măsurare a temperaturii în grade Celsius, introdus recent în locul sistemelor britanice, ceea ce-l scutește pe turistul israelian și nu numai pe el, de o mare bătaie de cap.

Autentice, dar și bizare, sînt numerele de pe plăcile mineralogice ale automobilelor. Ele sînt alcătuite din cifre și litere, după fantezia proprietarului. Se întîlnesc cele mai nostime combinații, anagrame și rebusuri, unele avînd rolul de portbonheur. De exemplu: *K9ORE*. Citită pe englezește, această combinație sună: *Key Nine ORE*, ceea ce, pe "mamelușn" e echivalent cu "keine nehore", adică cu "bli ain rah".

***

Ottawa e un oraș autentic canadian. Din cauză că seamănă atît de bine cu un oraș de provincie european.

ÎNDRĂGOSTIȚI DE LA 4 ANI

Dr. David Elia, ginecolog din Franța, a întreprins o anchetă cu tema dragostea și sexualitatea juvenilă. Au fost interogați 835 de copii între 3 și 5 ani. Ce a ieșit la iveală?

62 la sută dintre subiecți au declarat că au fost deja îndrăgostiți. Dacă 21% din băieți și 35% din fete au răspuns, fără a clipi, că "a face amor înseamnă a face un bébé", 50% din băieți și 33% din fete gîndesc că dragostea înseamnă "a face bine" (sexului opus). Doi puști din trei știu că "tata și mama fac copiii" și trei din patru că "papa depune mica sămînță".

Relatarea despre anchetă a apărut în revista pariziană "Medicine douce", fiind însoțită de simpatica și, ei da, sugestiva fotografie alăturată.

UN DAR PENTRU IDOV COHEN

Cînd l-am întrebat pe Idov Cohen ce anume i-ar place să primească din partea lui *Minimum* ca dar la cea de-a 80-a aniversare a lui, scriitorul ne-a răspuns, printr-o scrisoare, cerînd – timid – să i se tipărească o schiţă a sa, veche, de Hanuka. Mai întîi fiindcă naşterea lui Idov a fost să fie în zilele de Hanuka, pe urmă, din alt motiv:

"Mult stimate Alex. Mirodan,

...îmi iau, iată, inima în dinţi să-ţi spun – discret şi cam ruşinat – că eu, aş fi preferat să citesc, într-o *asemenea zi*, într-o zi care va fi probabil o "zi de Hanuka"... o schiţă ce am scris-o, exact acum 60 de ani, la Bucureşti. Schiţa "Hanuka" a putut să fie tipărită numai cînd am fost angajat secretar de redacţie la bi-săptămînalul sionist "Ilustraţiunea Evreiască" (de "Hanuka" 1930 – cca o jumătate de an înainte de a fi recrutat în armată).

Schiţa – un compozit de reportaj şi poemă-nuvelă – este ceva mai puţin şi ceva mai mult decît o creaţie literară pură; ea mi se pare astăzi ca o mărturisire autentică – un colaj de dor, şi de legătură cu trecutul, cu tradiţia – despre o întîlnire pe atunci foarte mişcătoare, cu o fetiţă de vîrsta mea, ardeleană venită la Bucureşti să găsească o ocupaţie – şi care s-a întors acasă, cînd eu am fost mobilizat la regimentul 31 jandarmi din Tg. Neamţ..."

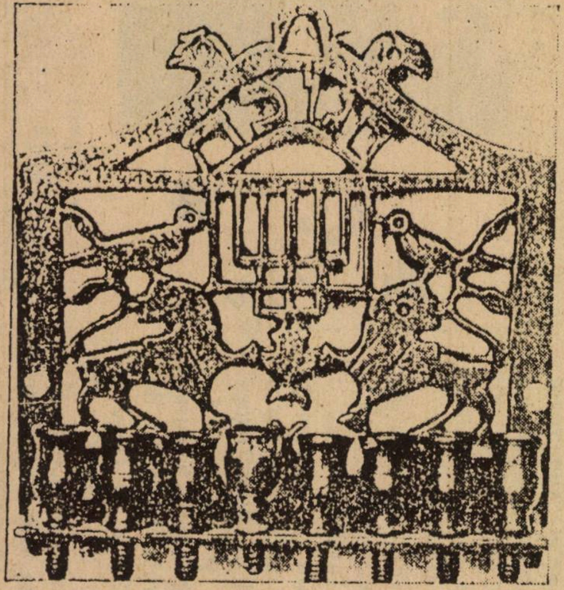

C H A N U K A

de *IDOV COHN*

Intr'un birou cubist al unui tânăr avocat am văzut atârnată pe peretele tapetat deasemeni cubist, o lampă mignonă de Chanuka. Lampa era de culoarea şi în linia mobilei şi a tapetului. Printr'o curioasă logodire de stiluri desgropate din subteranele vechilor lumi cu cele ale artiştilor de astăzi, — lampa presinta o evocare gingaşe a bătrânei mele sinagogi şi cadra totuşi perfect cu ambianţa ultramodernă...

...Atunci am scris tatălui meu un răvăşel: „trimite-mi, tată drag, vechea noastră lampă de chanuka, să aprind şi eu lumânărelele, în fiece seară una, şi să le cânt şi eu, jalnic, vesel, cum oi putea, cântecele amintirii...

Cum vezi, tata s'a grăbit să împacheteze cu grijă lampa de alamă — şi „ferească Dumnezeu să se

întotdeauna şi fără întrerupere, viaţa-mi cânta jazz în vine! Dar tristeţea de atunci îmi era dragă şi-o păzeam cu multă grijă, ca pe un fruct rar şi delicios, în mine. O învăluiam în hârtia mătăsoasă a întregei gingăşii de care era sufletul meu capabil.

In seara ultimă de Sucoth, când tata stingea făclia *havdalei* într'un pârâiaş de spirt vărsat pe masă, stingea o bucurie şi aprindea o mâhnire care era a noastră, a mea, a copiilor. Şcolile începeau pe vremea aceia. Chederul... Şi zilele ţârâiau în jgheabul vremii cu tristeţea monotonă şi uniformă a turmei de deţinuţi trecuţi în cortegiu, zilnic, de patru ori, pe poarta care închide în urma lor viaţa.

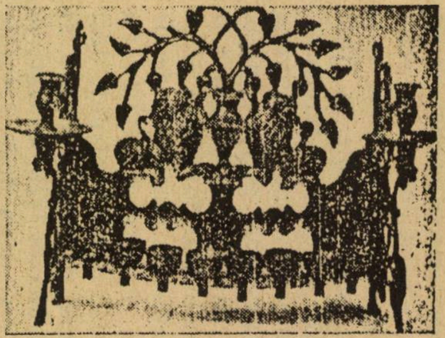

Dar la capătul acestui cortegiu de zile fumurii şi cenuşii striste şi duioase, stătea ca un far marin *Chanuka, Chanuka* omătului alb şi a nopţilor palide de argint sclipitor.

*

Tu nu izbuteşti să storci astăzi un zâmbet depe faţa mea lămâioasă... Şi *Chanuka* avea odată o mie şi una de bucurii, senine, caşi cele opt nopţi.

vreo căprioară, sau vre-un leu din aceştia, antici".

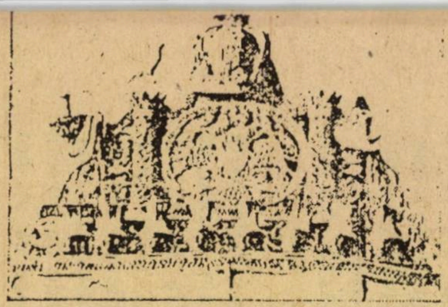

*

E mohorit, afară, şi e gol în suflet. Afară s'a scoborît un cer de pâclă şi lămpile de gaz par nişte stele devalorizate, oarbe, pe un firmament de sineală topită.

Tu ai adus din Câmpia Turdei parfum de levănţică şi aromă de suilină depozitată din belşug în cozile tale iluminate de amurg; dar sufletul îmi e deşert, crispat, zbârcit, ca o rufă udă atârnată în inghet pe frânghia vieţii. Ai aprins lumânărele că să evoci Chanuka — pentru mine. Inutil. Nu vezi că văpaia lor e sfioasă? Desmierdarea ta nu mă încălzeşte, pentrucă tu vii dela câmp şi câmpul stăruie decolorat în fiinţa ta. Mie îmi trebuie aromă de ceară gălbuie, picurată din tristeţea lumânărilor de *Bethmidraş*, parfum de cărţi vechi, găurite de molii, cu paginile fragile ca o cocă subţiată şi uscată la soare.

*

Din pricină că anii copilăriei nu mi-au fost desmierdaţi de nici un zâmbet, m'am refugiat în scrinul cărţilor şi am înfruntat cu semeţie misterul ce-l ascundeau. Mi-am îmbătat nările dornice de beţie, cu parfumul acestui mister autentic. M'am familiarizat cu *Rabbi Haïm Vital* şi l'am însoţit în colindele sale subterane, unde îşi iniţia discipolii în tainele moştenite dela *Sfântul Leu*. Am fost prezent la peregrinările de şapte ani, prin galeriile şi văgăunile Carpaţilor ale lui Baal-Şem, am palpitat la întâlnirile sale romantice cu haiducii munţilor şi sufletul ameninţa să-şi ia sborul din trupul încordat ca un arc, atunci când Baal-Şem păşia pe culmi, dincolo de tivul orizontului, în împărăţia şoimilor, nivelând terenul sub paşii săi miraculoşi. Îmi e străin mirosul ce-l exală fiinţa ta, pentrucă eu nu vin dela sat şi şuviţa ta tot străină îmi e — şi nesuferită, da, nesuferită! — pentrucă niciodată ea n'a sorbit — când capul ar fi căzut ostenit pe parapetul braţului moale — pudra filelor din cărţile copilăriei mele îngălbenite. Dece ai aprins lumânărelele? Nu vezi că ele se sfiesc să ardă cu voioşie, în această casă de oameni chinuiţi şi cari îşi sunt străini sie-şi?

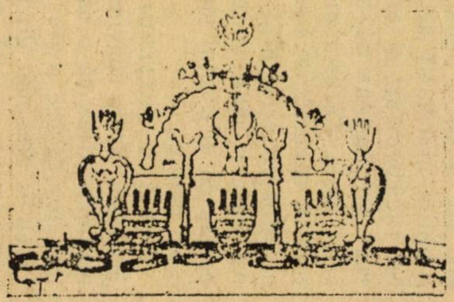

*

Altă dată... Eh, erau şi altă dată zile triste ca aceia de astăzi; nu legiunile minunate de viteji, reînsufleţitori pentru visul care unui copil bun, ai legendelor şi minunilor de odinioară... Astăzi umezeala leneşă de afară, pătrunde prin toţi porii în fiinţa mea, îmi gâtuie inima şi-mi strivește sufletul cu neliniştea ei banală. Focul în cămin pâlpâie inutil.

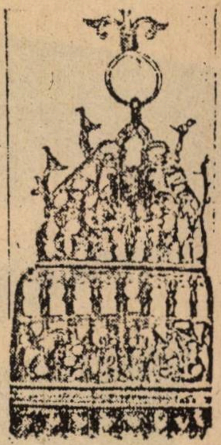

Gândul tău nu răuşeşte să mă învăluească, deşi din cozile tale de preoteasă antică, îmi surâde ca o reînviere în vis, refugiul mamei de spaimele cele dintâi ale copilăriei.

Dragi lumânărele, văpaia voastră e astăzi mută şi fumul vostru îmi apasă coşul pieptului.

Doamne, făgăduiesc că voiu reveni şi le voiu aprinde din nou cu mâna tremurândă şi voiu cânta din nou cântecele vechi ca odinioară, şi voiu zâmbi din nou tuturora, în dreapta şi în stânga...

Făgăduiesc. Astăzi însă, — să le stingi! Le-a desgolit nu ştiu cine, de mister. Văpaia lor e mută şi rece ca aburul sufletului meu. Stinge-le... Ochii mi-se împânzesc, îmi taie un sbucium carnea, cruciş...

*

Lasă, copilă din Câmpia Turdei, cât mai stăruie amurgul, să-mi înfund capul în păpurişul de mătase sură al cozilor tale şi să ascund acolo lacrima îndoitei mele robii...

A scris în România la "Ştiri din lumea evreiască", la "Renaşterea noastră", la "Hasmonea".

A condus (1937 – 1939), împreună cu Miron Grindea, revista "Adam".

A emigrat în Israel, clandestin, în 1939. A fost deputat în cel dintîi parlament al ţării.

A condus ziarul "Muncitorul sionist", a întemeiat editura "Bronfman – Cohen", a avut rubrică permanentă la "Maariv".

A fost prezent. În toate împrejurările. Pretutindeni.

Idov Cohen.

Mai simplu şi mai adevărat: Idov.

Din cauza sărbătorilor numărul nostru viitor va apare dublu la 15 Ianuarie 1931 şi se va vinde cu preţul obişnuit.

NINA CASSIAN

JURNALUL UNUI JURNAL

Nina Cassian (n. Galaţi, 1924): una dintre cele mai mari poete ale României contemporane.

Stabilită, nu de mult la New York, ea a hotărît să dea tiparului jurnalul ei, despre care n-a vorbit niciodată. Nicăieri. Un jurnal mai mult decît secret.

Avem de-a face cu un document extraordinar. Despre viaţa politică a Bucureştilor. Despre viaţa literară. Şi despre viaţa ei *intimă*, viaţa de femeie a Ninei Cassian.

O femeie adevărată. Fără ipocrizii. Şi fără văluri.

"Nud" de Hedy Löffler

(Urmare din nr. trecut)

Bucureşti, 28 septembrie 1948

Duminică dimineaţa, Ali a avut un acces de dragoste cu ochii închişi. Spune că m-a iubit ca niciodată. A şi plîns cînd a trebuit să deschidă ochii.

Apoi, am plecat cu o maşină de tip vechi spre părinţii mei. Ca "perechea regală înainte de asasinat".

Seara, am citit din Caragiale.

Ieri, luni, catastrofă! Aflu că, în şedinţa criticii, Ali ţinea morţiş să se consemneze în studiul în pregătire că "Rimbaud şi Mallarmé *nu* sînt poeţi mari". Nu protesta cumva împotriva cuiva care ar fi afirmat cum că aceştia *ar fi* poeţi mari. Nu. Pur şi simplu voia să se stipuleze că *nu sînt*. Mony care mi-a povestit totul, era revoltat şi, pentru prima dată, nu m-am simţit în stare să-l apăr pe Ali. M-am chinuit toată după-amiaza iar seara am izbucnit, pare-se, într-un mod destul de vehement, dar convingător. I-am spus lui Ali tot ce gîndesc despre poziţiile lui faţă de artă, faţă de opţiunile mele, faţă de structura mea, în ultimă instanţă. Socot că n-am exagerat şi că n-am fost dură peste măsură. I-am spus că nu e nici măcar acel "sujet" pur, nealterat, inocent, în care arta mai are şansa să pătrundă, ci că e obtuz, pervertit de propriile lui incapacităţi şi erori. Că-l simt un duşman al meu şi al artei mele. Că asta m-ar putea face să divorţez *(I mean it!)*. Că nu iubeşte arta. Mai ales asta. Am suferit mult spunîndu-i-o, pentru că el e soţul meu şi, iată, e aşa cum e...

Ali a susţinut că "pe jumătate" l-am convins să nu se mai hazardeze, că o să discutăm mai des despre toate acestea şi că eu îi sînt mai de preţ decît arta (eu n-am să pot spune niciodată ceva similar!).

Am acceptat, obosită, să ne culcăm, să ne iubim.

Ca artistă, sînt duşmanca lui Ali (Dumnezeule!).

Trebuie să fac ceva ca să nu ajung să-l înşel cu poezia sau cu poeţii!

*

Nu ştiu dacă Mony îşi dă seama cît îl iubesc eu pe Ali. Tocmai pentru că am impresia că-mi depreciază dragostea, mă feresc cît pot să-i relatez fisurile pe care, totuşi, le avem. Nu e cel mai indicat să-i fac confesiuni pe tema asta.

Artă, artă, Artă, ARTA, A.R.T.A.!

*

Am umblat în ploaie toată după-amiaza şi l-am întîlnit pe Trixy. A urcat la mine, am vorbit despre dans, i-am cîntat la pian. Acum a plecat. Mă uit în jur. Sînt, în biblioteca mea, cărţi cu care aş arde cu plăcere împreună. Mă doare că nu pot împărţi cu Ali atîtea pasiuni. ▷

MINIMUM NU UITA

Satul 2 Mai, 16 iulie 1975

Lupta cu Ali – în numele artei – se petrecea sub acolada mult mai amplă a luptei artei cu împrejurările, a zbaterilor şi încercărilor ei de a respira într-un climat ("Proletcultism", "dogmatism", etc.) a cărui nocivitate nu o presimţeam, nu o înregistram încă în profunzime, dovadă dezinvoltura comportamentului meu. Deşi, prin articolele "Scînteii", atît de violente la adresa mea, îi suportasem primele rigori, încă mai păstram convingerea că "dreptatea învinge", indiferent dacă însăşi criteriile "dreptăţii" se turburaseră în mintea mea.

Pledînd pentru Rimbaud şi Mallarmé, nu bănuiam că va apărea broşura "Poezia putrefacţiei şi putrefacţia poeziei", dedicată nimicirii (temporare, dar cît de plină de consecinţe) a lui Tudor Arghezi.

Trixy Checais e, fără îndoială, cel mai mare dansator pe care l-a avut România. Scriu "l-a avut" – nu din pricina vîrstei lui de azi ci pentru că el a fost una din nenumăratele victime ale "principiilor" rudimentare, brutale şi demagogice care guvernau arta în acea perioadă.

Format la şcoala lui Harold Kreutzerberg şi Iris Barbura, dăruit de natură cu un trup suplu şi inspirat, creaţiile lui au strălucit în primii ani de după război, marcînd generaţia tînără (nu "generaţiile" – deoarece, în scurt timp, dansul modern a fost interzis, singura formă coregrafică permisă fiind baletul clasic de tradiţie rusă şi dansul cu elemente folclorice). La această situaţie generală s-a adăugat o trăsătură particulară: Trixy e homosexual drept care a fost arestat şi trimis la muncă forţată pentru un număr de ani.

Bucureşti, septembrie 1948

Azi dimineaţă, la comisia pentru controlul textelor, tov. David, auzind că actualmente n-am serviciu, mi-a propus să intru la Societatea de Radio, la resortul cultural, unde lucrează el. Mi-ar plăcea să lucrez la Radio, din multe puncte de vedere. David m-a lăsat să înţeleg că nu e vorba de un timp foarte riguros. Deasemeni, aş putea să-mi spun mai des versurile la microfon, să-mi cînt compoziţiile.

*

Ali, aseară, alt scandal. Am socotit că, exceptînd această duminică, zece zile s-au evidenţiat prin certuri.

S-a apucat să "facă ordine". E una din maniile lui. M-a lăsat să mă duc singură să mă culc. Peste un ceas, soseşte, ţinînd în mînă manuscrisul romanului său (care a purtat titluri succesive: "Sexe", "Exces de erotism", "Bezmetica horă", etc.) şi începe să-l răsfoiască cu multă atenţie ca să descopere nu ştiu ce. Ali cunoaşte relativ proasta părere pe care o am despre lucrarea lui, atît în ce priveşte realizarea artistică dar, în special, în ce priveşte persoana autorului, aşa cum reiese din pagini: frivol, inconsistent, ieftin, amoral, lipsit de preocupări serioase, etc.

Totuşi, găseşte de cuviinţă să-mi citeze pasaje pornografice, zîmbind ironic (sper că la adresa lui însuşi), întrucît, după cum mi-a mărturisit, romanul e strict autobiografic. Pe mine nu mă suportă să-i citesc din fostele mele creaţii (cu adevărat literare) fără să adoarmă sau să spună că nu-l interesează. Şi asta cînd, cu o zi înainte, zvîrlise cu gunoi în Mallarmé şi Rimbaud!

30 septembrie 1948

Constat că, neavînd serviciu, scriu aproape cu regularitate în acest jurnal. Lasă că am şi de ce. Sînt în prada "unei emoţii violente". Acum un sfert de oră, mergînd cu Ali pe stradă, încătuşaţi ca de obicei, ne-am întîlnit cu fosta lui mare iubire: Sanda.

Ţineam de mult s-o văd. Ali a salutat-o. L-am privit. Mi-a mărturisit, drăguţ şi sincer, că e şi el emoţionat. Adică nu numai eu, deşi emoţia mare cred că a fost de partea mea. Ali habar n-are ce puternic am participat eu la toată povestea asta a lor, în romanul lui, în jurnalul lui, în propriile lui relatări. De Sanda s-a despărţit de mai bine de un an în condiţii, după părerea mea şi întrucîtva şi a lui, dezastruoase, penibile. Pretinde că n-o mai iubea cînd m-a întîlnit pe mine. Totuşi, astăzi, aş fi vrut să nu se rezume la un simplu salut, ci s-o oprească şi să vorbească cu ea. Mai bine zis, n-aş fi vrut să dorească să stea de vorbă cu ea, dar să n-o facă din pricina mea.

Cîţiva paşi mai încolo, mi-a cumpărat violete (un mic omagiu cu semnificaţie...)

Personal, aş vrea să ne vedem în trei pentru că mă simt tare. Foarte tare. Pe de altă parte, ceva necurat în mine doreşte ca ei să se vadă *în doi*. Dacă-i arde, s-o sărute chiar. Ador verificările. Îmi crează o dureros de agreabilă distanţă. Probabil că, dacă ar invita-o la noi, Sanda ar refuza "cu demnitate". Treaba ei! Treaba lor!

"Ei", "lor", – iată-mă deja departe!

Jany, ieri, la "Flacăra" – neschimbat. Divorţul nostru, necazurile lui morale şi materiale, faptul că n-a mai fost în stare să scrie – nimic nu se reflectă pe figura lui placidă. ▷

MINIMUM NU UITA

*

Aseară au fost la mine Petrică, Yvonne şi Mony. Ali a venit abia după plecarea lor din cauza unei şedinţe.

Am discutat despre artă. Mony, la sfîrşit, a făcut o aluzie răutăcioasă la adresa lui Ali şi mi-a sărit ţandăra. Înţeleg că Ali va rămîne veşnicul lui duşman pentru că mă are pe mine. Totuşi, nu accept să-l jignească în prezenţa mea. Ne-am despărţit supăraţi.

*

Din nou mă gîndesc la întîlnirea cu Sanda. Ali nu s-a luat după ea – dar de unde ştiu eu că, dacă nu eram de faţă, n-ar fi făcut-o? Nu-mi plac strigoii. Nu vreau ca Ali să aibă nostalgii cărora să nu le dea curs din cauza mea. N-am nevoie de concesii! pe mine trebuie să mă iubească *integral!* Sînt şi rămîn Nina Cassian!

16 iulie 1975

Doamne, ce mincinoasă inconştientă puteam fi!

Trec peste procentul de sfidare (ştiam că Ali îmi va citi jurnalul şi că, dacă n-o va face din proprie iniţiativă, îl voi sili eu) şi constat că, într-adevăr, mă credeam "foarte tare", voiam într-adevăr "verificări", eram convinsă că rezist. Cu timpul, păstrîndu-mi trăsăturile "necurate", avînd în continuare "sadismul adevărului" şi asumîndu-mi deseori structura "Lilith", a trebuit să mă recunosc învinsă. Aveam *nevoie de concesii. Neputînd obţine "integralul", m-am mulţumit cu "parţialul". Am aflat că "sînt" dar nu "rămîn" Nina Cassian, în sensul trufaş, olimpian, visat cîndva. Ceea ce nu înseamnă că, pe vremea tinereţii mele lipsite de înţelepciune, măsură, experienţă, toleranţă, nu am realizat, totuşi, o serie de succese, forţînd realitatea, intimidîndu-mi partenerii. Pe cînd, mai tîrziu, cîştigînd în înţelegere, n-am fost scutită – dimpotrivă – de eşecuri grave şi spectaculoase. Oricum, tînjind după echilibru – am avut parte de fericiri şi nefericiri care sînt, la urma urmei, o formulă a acestui "echilibru".*

Bucureşti, Octombrie 1948

Ieri am avut o după-amiază superbă cu Ali pe care l-am privit îndelung, detailîndu-i cu delicii şi adoraţie fiecare trăsătură şi uimindu-mă că e al meu. Cu Jany n-am trăit niciodată astfel de clipe. Sete inepuizabilă. Prospeţime. Extaz.

*

Ieri, după teatru (o piesă mediocră şi o punere în scenă kitsch), am fost la un restaurant insipid, cu Jany şi Geo. Toţi – afară de mine – mai mult sau mai puţin plictisiţi. Ali, ca de obicei, cînd sîntem "în societate" sau cu bărbaţi care-mi fac curte. Un singur eveniment mai nostim: un "grafolog expert" care, trecînd pe la masa noastră, i-a spus lui Ali că e un "mic Casanova" şi mie că sînt cea mai inteligentă persoană de la masă.

*

Octombrie, 1948

Azi e luni. Încep o săptămînă de multă şi multiplă muncă.

Sîmbătă seara, după şedinţa "Flacării", am fost la cîrciumă în următoarea formaţie: Ali, Geo Dumitrescu, Petru Dumitriu şi Victor Tulbure. Cu Petru, am scris un roman absurd, improvizat. N-am să mă satur niciodată de minunatele jocuri moştenite de la suprarealişti. Victor – violent, mai ales cînd l-am sărutat pe Geo pe obraz. Ali m-a luat de cîteva ori, posesiv, în braţe. Mă conduc cu toţii pînă acasă. Victor îmi cumpără garoafe, drept care Ali arborează din nou îmbufnarea.

Geo Dumitrescu: L-am sărutat pe obraji

Înăuntru, Ali are un moment mărturisit de detaşare faţă de mine. Îi par, cum mi-a spus, "mică, slabă, risipită"...

Duminică seara îşi revine. Întîi îl mustru apoi ne împăcăm. Zi frumoasă. Citim "Istoria Partidului".

Iulie, 1975,

"Mică, slabă, risipită"... Evident. Cu antren şi dezinvoltură treceau săptămînile, cu şedinţe şi amintiri şi cochetării, în timp ce sabia istoriei se ascuţea deasupra tinereţii noastre. Pe plan erotic, mă aflam în plină şi furibundă "încercare a puterii", urmare certă a acelei crize din adolescenţă, a jindului fetei urîte după o mare dragoste improbabilă. (Dar oare chiar astăzi, după atîta plenitudine amoroasă, cu dureri şi triumfuri deopotrivă de intense, pot eu considera cicatrizat vechiul complex?). Şi aşa treceau săptămînile. Cu "colegi" al căror viitor va deveni atît de deosebit, cu Istoria Partidului intrată în istoria cuplului meu cu Ali, cu porii inconştienţi deschişi spre toate întîmplările, fără alegere uneori, cu alegeri eronate, alteori, cu, totuşi, un instinct al supravieţuirii morale nu lipsit de criterii. ▷

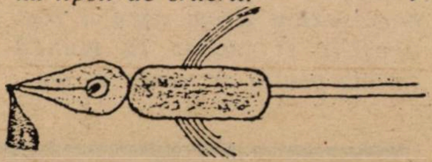

New York, 1987

Iată şi cele trei destine atît de deosebite de care pomeneam: Petru Dumitriu, fără îndoială cel mai mare prozator român de după război, a devenit transfug în 1958, stabilindu-se în Germania de Vest. Geo Dumitrescu trăieşte în România, n-a mai scris poezii de un număr incalculabil de ani, dar poezia lui intelectual-ironică, incisivă şi lipsită de prejudecăţi a adus o dimensiune necesară peisajului literaturii române. Victor Tulbure, al cărui debut se caracteriza prin farmec al limbii şi muzicalitate, este, la ora asta, unul din barzii oficiali căruia i se datorează memorabila invenţie: "P.C.R. – iniţialele Partidului Comunist Român – înlocuite cu P. – Partidul, C. – Ceauşescu, R. – România."

Al patrulea destin deosebit – e chiar al meu.

Octombrie, 1948

Aş vrea să spun cîte ceva despre Sonata mea pentru pian. Am impresia că merge strună. Nu în pagină, ci în cap. De fapt, niciodată n-am compus cu plan – deci, cred că ar fi timpul. O *aud* de la început la sfîrşit. În două luni de lucru (nu la Bucureşti!) aş putea termina primele trei părţi. Partea a patra mi-ar cere cel puţin o lună. Nu e vorba de forma generală, tradiţională în genere, ci de substanţa sonoră pe care o presimt, dincolo de temele notate. Doresc intens să reuşesc sonata. Sînt convinsă că va fi o operă demnă de timpurile noastre, prin suflul ei revoluţionar. O bună bucată din viaţa mea atîrnă de reuşita acestei sonate. Deocamdată cred în ea cu putere. O iubesc cu pasiune. Ca pe Ali.

Vreau să lucrez liniştită. Pe de altă parte, e în mine un neastîmpăr, chiar un fel de panică – şi magnetismul irezistibil al vieţii cotidiene (triviale?) şi, totodată, teama că tot ce fac e insuficient şi minor... Cînd îmi respect orele de lucru, sentimentele, geloase, erup şi impietează asupra concentrării. Dar poate că asta e numai ce simt acum, pentru că mi-e cald, pentru că-mi caut un pretext să nu lucrez, pentru că singura comunicaţie cu oraşul e telefonul, numerele se fac încet, sună ocupat sau nu răspunde iar cînd răspund, oamenii sînt prinşi cu altele, îţi vorbesc cu o voce străină şi grăbită şi mă lasă cu două odăi goale în care aprind lampa fără necesitate. Dacă aş lua o carte să citesc, sînt sigură că ar fi netăiată. Destul!

Iulie, 1975

Sonata despre care vorbeam cu atîta pasiune (de parcă ar fi fost însăşi Appasionata!) a fost într-adevăr compusă cu multă fervoare şi cred că se află şi acum în cartoanele Uniunii Compozitorilor sau ale Radiodifuziunii din Bucureşti. Cred chiar că avea oarecari merite în stilul ei postromantic, cu epigonisme beethoveniene, schumaniene, debussyene, dar cu o evidentă naturaleţe a jetului liric. Ceea ce este însă cu adevărat dramatic este că ea a reprezentat pentru mine un pas înapoi sau, în orice caz, un pas alături în evoluţia mea muzicală. După mai multe piese de pian (printre care o Temă cu variaţiuni scrisă sub îndrumarea lui Leon Klepper, excelentul profesor, şi despre care Ion Barbu a avut cuvinte de elogiu nemăsurat într-o scrisoare pe care mi-a adresat-o), compusesem o Sonată pentru pian şi vioară, modernă şi, aş zice, de un profesionalism... spontan, pe care am executat-o la Ateneu, în două rînduri, cu doi violonişti deosebiţi. Dar, ca şi în literatură, începuse vînătoarea de vrăjitoare. Bitonalism, atonalism, deveniseră cuvinte de hulă iar, în devotata mea prostie, "a scăpa" de aceste stiluri mi se părea a mă "însănătoşi" ideologic şi artistic (îl scoteam pe "necuratul" din mine!). Tonalismul venea de la Dumnezeu (adică în numele Partidului şi al Poporului), atonalismul purceda de la Satana (adică de la burghezia perversă) şi, astfel, treptat, mă umpleam de eroare greşind şi prostindu-mă cu entuziasm. Nu prevedeam caracterul funest, involutiv pînă la auto-anihilare al acestei prefaceri (care nu a fost – hélas! – o prefăcătorie, drept care am plătit scump şi îndelung).

*

Ce ciudat... Acel sentiment al după-amiezii, suspensie, singurătate, chiar anxietate, avea să se concretizeze, aproape douăzeci de ani mai tîrziu, în poemul "Post meridian" din volumul "Destinele paralele"

New York, 1987

Ciudat într-adevăr, Acum cîteva luni, poemul menţionat a apărut în "The New Yorker"!!

Bucureşti, 2 Oct. 1948

Aseară, Ali îmi promite că o să citească din ceea ce scriu. Bucurie de scurtă durată: îi citesc două articole recente la care face obişnuitele lui observaţii nesărate. La sfîrşit sîntem amîndoi enervaţi. Vraja s-a rupt. Ne culcăm, nu simt nici un impuls spre el, cînd, nu ştiu ce tremur în vocea lui mă mişcă şi mă face să mă întorc spre el. Da, e de necrezut: Ali plînge şi vorbeşte mult, cu nespusă gingăşie, cu vibrantă iubire. Îmi spune că o să mă dea în căluşei (inspirat de tabloul Yvonnei care e deasupra patului), că o să-mi fluture

▷

părul în vînt, că o să mă ia în braţe şi o să mă coboare şi o să continue să mă rotească.

Am fost adînc turburată, am plîns şi eu la pieptul lui – şi mi s-au topit toate rezistenţele.

Ne-am iubit mult, după care Ali m-a sărutat şi s-a dus să scrie articolul pe care trebuie să-l predea mîine.

14 oct. 1948

Mi-am ţinut conferinţa – şi nu sînt mulţumită. Cred că am folosit cîteva expresii necuvenite încercînd să fiu doar familiară. Am fost, totuşi, aplaudată şi, principial, am vorbit just.

*

M-am apucat să lucrez la un poem de largă respiraţie despre Revoluţia din Octombrie. Sarcină pentru 7 Noiembrie. S-ar putea să iasă ceva frumos dacă n-aş fi atît de an-istorică şi dacă aş avea talentul lui Maiakovski!

19 iulie 1975

"Concret", "constructiv", "principial", "just" – nu "exact" sau "substanţial" sau "logic"; vocabularul avea sonoritatea ideologică a momentului transformîndu-se într-un veritabil test al devotamentului. Cuvintele "neomologate", neacreditate, aparţineau recuzitei damnate, subtilelor otrăvuri burgheze din societăţi bazate pe exploatarea omului de către om.

Trebuie să spun (spre cinstea mea) că n-am reuşit niciodată, în ciuda sincerelor mele eforturi, să scriu un articol în întregime conform cu normele zilei. Ţin minte că un articol al meu despre nu ştiu ce probleme de tineret a fost "tricotat" de mine, la indicaţiile redactorului, de vreo zece ori, fără să izbutesc pînă la urmă să-l public în Scînteia (unde, de altfel, am avut acces numai rarissim, nefiind considerată, probabil, destul de "curată" din punct de vedere politic, pentru o asemenea "onoare" (– şi nu o spun ironic, visam la această onoare!). *Ali însuşi mi-a mărturisit cu ani mai tîrziu că, în clipa în care a "realizat" un articol în întregime "conform", în succesiunea şi formularea ideilor (şi ele fixe ca număr) s-a îngrozit şi s-a lăsat de publicistică.*

16 Oct. 1948

Am citit ieri din jurnalele noastre. Ali l-a răsfoit numai pe al meu, destul de superficial.

*

Aseară, am fost la dulcii mei părinţi (de fapt, dulce e numai tata, cu mama continui să am conflicte). Veniseră verii mei, minunata Vida cu soţul ei nu prea deştept. Faţă de Vida, în ciuda nepotrivirilor noastre de principiu, păstrez o afecţiune ciudată poate pentru că, între altele, mi-a veghiat prima mea mare iubire (am avut şi eu o *mare iubire* – nu numai Ali!): Ioji. O aştept acum să vină la mine şi să-mi vorbească despre el şi despre Craiova, oraşul în care m-am îndrăgostit, la 15 ani, atît de "fără speranţă"...

*

Ali, aseară, m-a iubit din nou "ca niciodată". Circa odată pe lună, Ali are un acces de dragoste care-l urcă mai sus cu o treaptă. E stăpînul meu. Cînd mă iubeşte ca la Braşov (Mai: strigătul lui "Te iubesc!" pe muntele Tîmpa, pe strada Porţii), ca în seara nunţii (iunie: "dul-ce, dul-ce", "scrisoare" scrisă pe certificatul de căsătorie), ca la restaurantul Fantasio (Iulie: "Vrei să ştii cît te iubesc?", luînd un pahar în mînă şi spărgîndu-l) în fine, ca aseară – sînt covîrşită şi-i aparţin total.

*

Ali a devenit gelos sau susceptibil. A fost profund indispus pentru că Tolea a stat la mine cinci ceasuri. Joi seara, iarăşi, ieşind dela plenară (unde am luat cuvîntul, pare-se, mulţumitor), am intrat într-un restaurant. Cu Mony, Barbu-Cîmpina, Eugen Schileru şi Geo. I-am telefonat lui Ali – care m-a somat să viu acasă. Ceea ce am şi făcut cu destul regret... În fine, important e că Ali îmi reduce treptat independenţa pe care părea să mi-o acorde la început. De asemeni, se minunează că mă iubeşte atît de mult ("din vîrful unghiilor şi pînă la ultimul fir de păr"). Se simte mai curat lîngă mine. Lîngă mine poate să plîngă...

*

Singură şi sîmbătă...

Am vorbit cu Vida despre Ioji. E bolnav şi nimic nu mai cade... Dacă aş fi acum lîngă el, i-aş mîngîia tîmplele, părul lins, uşor umed, i-aş privi papucii uzaţi, pantalonii uzaţi pe picioarele cambrate, pijamaua albă şi jacheta cafenie, cu brandenburguri, mîinile lungi – eu, tolănită pe pat, aşteptînd să vină lîngă mine. Odaia s-ar umple de fum, am deveni amîndoi cenuşii, mîncaţi de fum. Mama lui ar intra cu o tavă de prăjiturele uscate. Jenată că ne deranjează. M-ar reţine la masă şi aş înghiţi cu silă cina lor lactată. Apoi Ioji m-ar conduce acasă. La colţul străzii, m-ar săruta. Şi aş rămîne singură, în oraşul mediocru, cu un plîns niciodată plîns pînă la capăt.

18 Oct. 1948

Trec săptămînile şi încă n-am nici un post. David nu-mi telefonează. Nu ştiu ce să cred. La Minister, totuşi, n-aş vrea să intru. Îmi displace atmosfera oficială şi ştabii de care aş depinde nu mi-ar prii.

*

Victorie! Mi-a telefonat Milo să mă duc la Radio – că s-a rezolvat. Probabil că, de ▷

mîine, încep lucrul. Ura! Ura!

19 Oct. 1948

Am fost ieri la Radio și am vorbit cu David. Voi lucra la resortul cultural. Poate voi intra și în "Brigada de șoc" – să scriu mult și repede și bine.

*

Am continuat aseară citirea "Metamorfozei" lui Kafka, cu Ali. Am, uneori, senzația penibilă a irosirii. Fraze care răsună în mine ca mari clopote – el nici nu le aude.

*

A avut loc o scenă foarte violentă între noi. Nu are rost să înșir detalii – esențialul e că, fără vreo vină din partea mea, s-a repezit și m-a lovit fără milă.

Rezultatul: el n-a mai mîncat (eu da), apoi ne-am culcat. El n-a adormit, a început să vorbească. Am simțit nevoia, eu să dau în el. M-a lovit, l-am lovit, stîngace, cu pumnul în genunchi. Apoi l-am pălmuit – și el a stat cu capul în jos și a stat așa pînă m-a podidit plînsul. Am plîns amîndoi, ne-am iubit, ne-am împăcat.

"Iar te iubesc mult", mi-a zis.

Într-adevăr, e un pericol! Ar putea să mă și omoare.

*

Am să încerc acum să lucrez la poemul cu Revoluția.

Trebuie să ies din nou în arenă! Am promis la Îndrumare trei volume de versuri în trei luni: "Revoluția", un volum de versuri obișnuite și unul de traduceri.

Prea m-am lăsat pe tînjală cu dragostea asta pîrdalnică. Îl iubesc pe Ali.

21 iulie 1975

E, într-adevăr, uimitor cum coexistau în tinerețea mea asediată de evenimente (unele, rîvnite dar greu de recunoscut) deprinderile mele temperamentale și formația mea culturală – cu adeziunea entuziastă, necontrolată, la "lumea nouă"; lectura în familie din Kafka și din "Istoria Partidului" (!) mi se părea perfect legitimă; versuri "de circumstanță", moderniste și pline de umor absurd, scrise împreună cu Petru Dumitriu sau cu Geo, însoțindu-se cu poemul "de înaltă circumstanță" pe care-l proiectam în cinstea Revoluției din Octombrie fiind, de asemeni, în concepția mea, un semn al fericitei coincidențe dintre "intim" și "obștesc".

*

Ioji a fost marea mea iubire, dinaintea lui Ali și paralel o bună bucată de vreme cu dragostea mea pentru Ali. Pasiune de adolescență, contractată la 15 ani pentru un bărbat matur (29), afectat de o boală fără leac (tuberculoza) – scenariu perfect pentru dezvoltarea mea afectivă, pentru implicarea mea exaltată, aureolată de gust de sacrificiu și de imposibilitatea fericirii rîvnite. De altfel, mai înțelept și mai lucid decît mine, Ioji m-a "respins" provocîndu-mi o acută suferință care, cu anii, a devenit cronică. Și, deși în cursul acelor ani, au existat între noi atîtea întîlniri fierbinți în care, reciprocitatea sentimentelor noastre nu mai putea fi pusă sub semnul îndoielii – n-am fost niciodată femeia lui. *Ioji a refuzat pînă la moartea lui (survenită acum un an) să fim amanți, să se și să mă angajeze într-o relație condamnată din start. (Această deosebit de dureroasă istorie este mult mai adecvat relatată în două din scrierile mele de povestiri: "Sfîrșitul concertului" și "Un mort în plus").*

Vida, verișoara mea, cu numele ei ciudat însemnînd "viață" în spaniolă, a fost cea care m-a învățat cu prima țigară și care a fost martora zăpăcelii extatice a primelor mele sărutări. Peste cîțiva ani, începea martiriul ei: Jeny, soțul ei, a fost arestat, a stat o vreme la închisoare, apoi a fost trimis la "Canal". (Canalul Dunăre-Marea Neagră – lucrare de uriașe proporții, abandonată ulterior – în care funcționa și un lagăr de deținuți, de drept comun, dar mai ales, politici, loc de cumplită reputație, cu nenumărate victime, în mare proporție nevinovate). Era epoca în care oamenii dispăreau de la domiciliu, fiind ridicați fără nici o explicație, unii înapoindu-se ani mai tîrziu, sau deloc. Puținele cazuri de care aflam eu însămi (totul se petrecea "sub pecetea tainei" atît din partea autorităților, cît și din partea rudelor victimelor, paralizate și înspăimîntate) le atribuiam fie unor greșeli personale (atitudine dușmănoasă față de regim, acțiuni ilicite), fie unor erori ale "organelor", inevitabile, la urma urmei, într-o etapă de schimbări revoluționare, dar asupra cărora se va reveni, fără îndoială. Aveam să-mi dau seama mai tîrziu de anvergura cantitativă și calitativă a crimelor săvîrșite în acea perioadă. Deocamdată, însă, eram îngrădită de limitele credinței mele, agravate de intoleranță, ba chiar, uneori, de fanatism. Totuși, dacă aceste trăsături se manifestau în discuții – ele nu s-au concretizat niciodată în vreo acțiune. Nu am denunțat niciodată (a denunța era considerat un act de "fermitate partinică"!), nu am pe conștiință desfigurarea vieții nimănui – dar cruzime am manifestat față de Vida cînd am considerat că plătește greșeala de a se fi căsătorit cu Jeny. Jeny era bijutier și făcea comerț cu aur (această activitate interzisă a fost cauza arestării lui, împreună, evident, cu originea

▷

lui burgheză – două "crime" care se potențau reciproc). Felul însă în care Vida a plătit pentru această "greșeală", mi se pare – ca să folosesc un eufemism – disproporționat. A străbătut o etapă deosebit de dură care s-a prelungit și după eliberarea lui Jeny, Vida muncind greu pentru amîndoi, atașată la diferite șantiere, în cele mai îndepărtate colțuri de țară, în condiții de inconfort incredibile (Vida era o pedantă a curățeniei și igienei personale), fără un "cămin" al ei – încît nervii ei, și așa destul de șubreziți, au clacat și a încercat să se sinucidă în două rînduri. Au reușit, în sfîrșit, să plece amîndoi din țară, actualmente sînt la Geneva unde trăiesc modest dar civilizat și sînt scutiți de teroarea problemelor de cadre.

*

O clauză frecvent invocată în procesele de divorț americane, este "mental cruelty". Cred că am dat dovadă de "cruzime mentală" și de autocruzime în cel puțin cîteva dintre judecățile mele aplicate oamenilor, în acel interval în care aveam certitudini nenuanțate și superstițioase.

Cruzime am dovedit și față de Ion Barbu, atît în comportarea mea intimă cît și în cea ideologică. Dar Barbu era o ființă atît de puternică, cu adevărat genială, încît paguba a fost în întregime a mea și resimt și azi durerea acestei pierderi ireversibile.

*

Volumele pe care mi le tot programam să apară și le promiteam la "Îndrumarea" – erau și ele un sindrom al epocii: munca poetică nu era normală *ci* normată. *Dacă nu ofereai nimic spre publicare, erai suspect. Dacă treceai printr-o criză de creație, erai vinovat (de lene sau de evazionism sau de lipsă de entuziasm). Firește că nu se punea problema să anunți că lucrezi la un Hamlet! Planurile editoriale erau îngrădite la tematica rigidă a epocii sau a anului sau a zilei: Construirea socialismului, lupta pentru pace, întrecerea în muncă, vigilența, înfierarea burgheziei, lupta cu racilele trecutului, lauda omului nou, educația tinerei generații, slăvirea luptei Partidului și a conducătorilor lui în frunte cu Stalin, etc., etc., etc., teme mai mari sau mai mărunte a căror trăsătură de unire o constituia schematismul, tratarea convențională, stilul rudimentar, vocabularul restrîns. Dar poate că cel mai nociv element era însuși caracterul exclusivist și obligatoriu al tematicii, lipsa oricărei libertăți de opțiune.*

New York, 1987

Și iată de ce prezența mea la New York sau în orice alt spațiu neamenințat e absolut necesară redactării acestei cărți, oricît de obiectivă încercam să fiu în comentariile mele lucide, oricîtă degajare îmi conferea vîrsta – contextul continua să oprime. Adevărul parțial, parafraza, limbajul abstract erau doar cîteva din precauțiile (uneori inconștiente) de care uzam – pentru că un lucru e cert: oricînd, sub orice pretext, organele securității puteau intra în casa mea, în sertarele mele, primejduindu-mi nu numai manuscrisele ci – după cum s-a întîmplat cu prietenul meu Gheorghe Emil (Babu) Ursu – însăși existența).

Astfel, în 1975, data începerii acestui jurnal paralel, primul nume care trebuia pomenit, în lipsa unei prudențe elementare, era numele dominant, numele mult slăvit la suprafață și mult hulit în adînc, Nicolae Ceaușescu. Cultul personalității lui era în plină expansiune (astăzi a atins proporții monstruoase) și un nou îngheț treptat dar fără ezitare, amenința cultura și arta.

Al. I. Ștefănescu: Ali

Cartea aceasta, confesie esențială și datorie morală este, probabil, și ceea ce mă ține în viață. Ca și acum doisprezece ani, cînd am început-o, în urma unei encefalite (paralizie, afazie, comă). E un reper în prezentul meu ireal...

... deși, cu o săptămînă în urmă, privind prin fereastra mea din Roosevelt Island la o teribilă ploaie, am avut, pentru prima oară de cînd sînt în America, un sentiment de a fi "acasă". Drept care, prin imediata declanșare a unui mecanism natural, am scris prima mea poezie în englezește.

Și acum reintru în real, în trecutul meu de care mă apropiu nu cu voluptate, nu cu nostalgie ci cu senzația acută a dramei.

(Continuare în nr. viitor)

N. RED.: *Pentru cei care n-au citit prima parte a jurnalului (Minimum, nr.32), precizăm că: Ali = Al. I. Ștefănescu; Mony = Ov. S. Crohmălniceanu, Jany = Vladimir Colin; Tolea = Anatol Vieru; Geo = Geo Dumitrescu; Petrică = Petre Solomon; Yvonne = soția acestuia, Yvonne Hasan.*

"OBSEDANTUL DECENIU"

VECINUL MEU ERA SPION IMPERIALIST

Intr-o redacţie a AGERPRES

– DIN EXPERIENŢA (ACRU-AMĂRUIE) A UNUI FOST "BOBOC"

Mulţi consideră că e o tendinţă absolut nefastă de a privi mereu în urmă şi de a răsuci la infinit firul odată depănat, adăugîndu-i reflecţii şi întrebări fără răspuns. Şi totuşi, nu mă pot dezbăra de această meteahnă. Ce-ar fi fost dacă... Ce s-ar fi întîmplat dacă...

Dacă Edith Rössler, viitoarea soţie a lui Mircea Alexandrescu, (redactor şef adjunct astăzi al revistei "Cinema") nu m-ar fi adus la Agerpres în 1948? Dacă aş fi depus cerere de emigrare în Israel în 1958, cum intenţionasem (înainte de faimosul decret care-i arunca pe drumuri pe toţi cei ce, lucrînd în domeniul presei, riscau acest pas)?

...Sau dacă m-aş fi zmuls în alt fel de la Agerpres, ca atîţia alţi colegi? Mai toţi cei care au plecat la timp, fie de bună voie, fie forţaţi de împrejurări, au fost mai cîştigaţi.

În acei ani ai începuturilor mele în redacţia Emisiunilor pentru străinătate, secretarul de redacţie cel mai competent era Carol Kormos, acelaşi Kormos care a scos recentul volum de poeme în limba engleză, în Israel. Mai lucrau pe atunci acolo vechi ziarişti de la *Adevărul* ca Maximilian Schimmel şi A. P. Samson – ultimul, matematician în timpul liber, visînd să scrie o carte mare bazată pe ultimele cuceriri ale fizicii şi matematicii (nu mică mi-a fost surpriza aflînd peste ani că *best-sellerul* lui, repede epuizat din librării, era un volum de memorialistică şi nu opera unui vizionar ştiinţific) şi Nicu Steinhardt, vesel, ghiduş, răsfăţînd toate fetele drăguţe cu diminutive de el inventate, – cît de departe de viitorul călugăr cu barba albă de la Mănăstirea Rohia!

Eram pe atunci studentă în anul II la Facultatea de Litere – limba şi literatura engleză – şi, lucrînd la Agerpres în paralel cu studiile, credeam că tot ce eram învăţaţi să facem trebuia luat "à la lettre" ca în cadrul facultăţii, unde atribuiam cuvintelor semnificaţiile date de profesor sau consemnate în dicţionare. Fără nici un fel de ambiţii carieristice, dintr-o conştiinciozitate de elev cuminte, îndeplineam "sarcinile" în "lupta" pentru eliminarea greşelilor din traduceri, pentru punctualitate în programul de lucru, pentru ajutorarea "cadrelor noi", etc., etc.

Nu împlinisem încă anul la Agerpres, cînd o remarcă întîmplătoare făcută de o colegă apropiată pe seama lozincilor de partid mă făcu să casc ochii mari. "Cum, tu nu crezi nimic din toate astea?" – "Asta-i bună! Fireşte că nu!" – "Şi nici ceilalţi nu cred, nici unul din cei care iau cuvîntul la şedinţe şi se bat cu pumnu-n piept?" – "Nimeni, absolut nimeni, în afară poate, de ştii tu cine!"

În candoarea celor 21 de ani ai mei, scurtul episod a reprezentat o mini-zguduitură, zguduitură totuşi, ca şi cele care au urmat ori de cîte ori aveam să fim confruntaţi cu prăpastia dintre cuvînt şi înţelesurile sale, dintre gînd şi rostirea lui, dintre rostire şi reflectarea ei în conştiinţe...

Cînd şeful de cadre mă convocă la scurt timp după aceea pentru a-mi încredinţa prima sarcină politică importantă, aceea de responsabil cu problemele sindicale pe întreaga Agenţie, am răspuns internîndu-mă urgent în spital, pentru "precizare de diagnostic", – spre nemulţumirea forurilor de conducere, dezamăgite de acest cadru tînăr care "nu dădea tot ce se aşteptase" din partea sa.

Între timp, atmosfera devenea treptat tot mai încărcată, în pas cu evenimentele politice generale. Intram în faimosul deceniu 50. În cadrul redacţiilor se şoptea că unul din trei oameni este agent informator. Eu nu ştiam. Şi iată că într-o zi a căzut măgăreaţa şi pe mine. Mi s-a cerut, în numele unor interese superioare, să fiu atentă la duşmanii care se furişează în rîndurile noastre, să consemnez convorbirile, să raportez. Nu mi-a trecut prin minte că alţii aveau poate sarcina să mă supravegheze ei pe mine; ghidată de un instinct elementar ca şi de autorii mei preferaţi din vremea aceea – de la Anatole France la Aldous Huxley – am ales o cale în aparenţă lejeră, în realitate încărcată de primejdii: cînd auzeam colegii că încep să înjure sau să se văicărească de diferite neajunsuri, îi ▷

întrerupeam, rugîndu-i să nu vorbească în prezenţa mea. Îmi astupam ostentativ urechile cu amîndouă mîinile: "Eu nu vreau să aud! Eu vorbesc la telefon". (Şi vorbeam realmente cîte o jumătate de oră despre problema cea mai apolitică din cîte există, despre dragoste... Între două buletine de Emisie pentru străinătate). Iar cînd mi se cerea să raportez, la intervale mai rare sau mai dese, ofeream cu ingenuitate diferite variante ale aceleiaşi propoziţii: femeia de serviciu (cine era mai invulnerabilă decît proletara femeie de serviciu?) se plînge că nu găseşte fructe la piaţă, afară de nişte prune sfrijite.

Opereta, care ar fi putut uşor să se transforme în tragedie ca şi pentru atîţia alţii, luă temporar sfîrşit cînd, plictisiţi de rapoartele mele despre cameristă, securiştii din Agenţie mă lăsară în plata Domnului. În schimb, am constatat într-o bună zi pe Calea Victoriei, că sînt urmărită de la o distanţă destul de mică de un tinerel în haine bleumarin. La început am crezut că este vorba de un timid care, îndrăgostit de mine, nu îndrăznea să mă acosteze. Cu o cochetărie imperceptibilă, îmi unduiam şoldurile, foloseam vitrinele ca oglinzi retrovizoare. Dar "aventura" întîrzia să se materializeze; pînă cînd presupusul meu curtezan apăru într-o zi în locuinţa mea însoţind un tip grăsun, greoi, buhăit, destul de neîngrijit îmbrăcat, cam în genul lui Samson al nostru: pantaloni ca burlanele, cămaşa cu mîneci scurte şi guler desfăcut ieşind pe jumătate din pantaloni. Tinerelul îi spunea "tovarăşe maior". După ce bătu cîteva minute apa-n piuă – conform procedurii de rigoare la un prim contact de acest fel – maiorul intră în fondul chestiunii: munca la Agerpres era o muncă eminamente politică implicînd anumite obligaţii speciale în lupta împotriva imperialismului şi sionismului. Ca membru de partid şi ca lucrător pe frontul antiimperialist, dădusem pînă atunci dovadă de o primejdioasă lipsă de nivel politic şi ideologic. Puteam să mă reabilitez dacă acceptam să aduc o contribuţie în alt domeniu.

Colocatarul meu, un domn de vreo 70 de ani, fusese înainte de război director al unei companii de transporturi riverane romāno-italiene. Din vechile birouri îşi păstrase în locuinţă o cameră de lucru pe care o folosea pentru traduceri comerciale din italiană şi germană. În realitate, îmi zise maiorul, el era un agent al spionajului imperialist şi-şi păstrase camera ca un punct de observaţie şi contacte pentru a transmite informaţii în afară. Trebuia să urmăresc cine vine la el, cu cine stă de vorbă, etc., etc.

Dar, fie că era sau nu adevărat, eu ştiam doar că, indiferent de riscuri, nu puteam să pîrăsc un vecin cu care atît mama, cît şi eu ne aflam în bune relaţii, a cărui soţie ne invita la ceai, etc. Maiorul îşi înteţea "munca de lămurire", tinerelul continua să mă urmărească pe stradă. Fiecare "vizită" devenea un coşmar. "Iar au venit, iar te-au căutat", mă anunţa mama cu ochii măriţi de spaimă cînd mă înapoiam acasă. Într-o dimineaţă, o maşină se opri în faţa locuinţei mele. Fără nici un fel de explicaţii, doi inşi mă luară cu ei, mă suiră în maşină şi pornirăm spre o destinaţie necunoscută. Am aflat ulterior că era sediul securităţii statului. Cineva mă preluă la intrare, mă conduse printr-un număr nesfîrşit de săli, săliţe şi coridoare (Kafka – îngînă o voce stinsă înlăuntrul meu, parcă detaşată de rest), pînă ajunserăm într-o cămăruţă goală, unde mă lăsă singură. După ore şi ore de aşteptare, altcineva mă introduse într-o încăpere învecinată, ceva mai mare, unde, la un birou trona omul meu, maiorul, de data asta în uniformă. Ameninţarea fu mai precisă ca oricînd: dacă refuz în continuare să dau informaţii, înseamnă că mă transform într-un instrument al imperialismului, cu toate consecinţele pe care aceasta le implică.

M-am întrebat adesea, cum se face că o persoană care tremura înainte de fiecare seminar de marxism-leninism ca o elevă de şcoală la un examen; care simtea invariabil o dorinţă impetuoasă de a se face invizibilă în masa cenuşie a participanţilor la şedinţele de partid, cînd cei din prezidiu începeau să repete paroxistic: "Cine se mai înscrie la cuvînt?... Aşteptăm critici şi autocritici"..., o persoană care se autopersifla asemuindu-se cu Grace, proteica eroină a lui Aldous Huxley din "Două sau trei Graţii", înclinată să-şi însuşească limbajul şi manierismele ultimului bărbat iubit; cum se face că o asemenea persoană nu s-a lăsat influenţată în situaţii serioase, care puteau deveni dramatice. Am refuzat să-mi iau angajamentul cerut, semnînd în schimb o hîrtie în care promiteam că nu voi vorbi despre cele întîmplate. Eram un om ocupat, am spus, nu aveam nici răgazul, nici puterea să urmăresc ieşirile şi primirile vecinilor de apartament. Dacă totuşi voi remarca ceva deosebit, voi relata "în măsura posibilităţilor mele". Singurul lucru pe care am avut "posibilitatea" să-l constat, a fost ceva pe linia istoriei cu camerista care nu găsea fructe la piaţă: vecinul meu, dl. Rosenbaum, era un om zgîrcit, cînd venea la birou îşi număra acele de gămălie pe care le ▷

lăsase pe masă în ajun – ,şi dacă îi lipseau cîteva, se supăra pe mine şi-mi interzicea accesul la telefonul lui.

Cîteva luni mai tîrziu, mama îmi relată o întîmplare ciudată: din biroaşul lui Rosenbaum, auzise voci, în lipsa lui, văzuse lumină... cămăruţa era încuiată, cheia aflîndu-se la ea, la mama. După cîteva ore îi zărise ieşind de acolo pe maior şi cîţiva însoţitori ai săi.

Curînd după aceea mama a căpătat o fixaţie psihică, i se părea că ea însăşi e urmărită pretutindeni, în propria-i casă, de "un televizor invizibil"; iar eu am intrat într-un ciclu de astenii nervoase, ale căror surse medicii nu le-au putut explica...

Între timp, în Agenţie se succedau şedinţele infamante de excludere din partid: feluriţi colegi erau puşi în discuţie pentru felurite "crime": unii fuseseră în fragedă tinereţe membri ai unor organizaţii sioniste; alţii publicaseră "articole antisovietice" înainte de război; alţii "absentau sistematic" de la învăţămîntul politic. Ca la comandă, hoardele oratorilor partinici se ridicau să se audă vorbind, încălcînd de cele mai multe ori acordul dintre subiect şi predicat, dar biciuind cu vajnică combativitate "lipsurile" celui pus în dezbatere, psihanalizîndu-l, răstălmăcindu-i cele mai inocente afirmaţii, atîrnîndu-i ad-hoc diferite tinichele prefabricate, dezgropîndu-i părinţii sau unchii sau bunicii şi colorînd toate acestea cu gama de epitete binecunoscute, în sprijinul unor concluzii dinainte hotărîte: afară cu ei! Cei excluşi din partid erau, fireşte, concediaţi şi de la serviciu – nu numai ei, ci şi soţiile sau iubitele lor, dacă refuzau să se dezică de partener. Toţi erau aruncaţi în stradă, fără menajamente, partidul nu era o instituţie filantropică. Asistam tăcuţi, neputincioşi la aceste drame; dar a doua zi, puţinii dintre noi pe care laşitatea nu-i desfiinţase ca fiinţe umane îi căutam pe cei hăituiţi, le spuneam cuvinte de îmbărbătare, îi vizitam acasă, ne plimbam cu ei la braţ, făcînd "les cent pas" pe Calea Victoriei sau pe Bulevardul Magheru...

La Agerpres, un coleg evreu despre care toată lumea ştia că fusese securist în uniformă – fapt pe care nici el însuşi nu-l ascundea – îmi povesti cîţiva ani mai tîrziu că aflase de la prietenii lui despre cazul meu, că securitatea atrăsese atenţia celor în drept asupra mea în vederea concedierii, şi că am scăpat ca prin urechile acului, printr-o minune, printr-un joc al arbitrariului sau al întîmplării, graţie acelor fluctuaţii în "linia politică" ce se repercutau asupra destinelor individuale.

Şi totuşi, n-ar fi fost mai bine dacă...

GINA SEBASTIAN-ALCALAY

Noul nostru concurs cu premii

ATELIER ŞI MAGAZIN
DE BIJUTERII
AL ALIALEI ROMÂNE

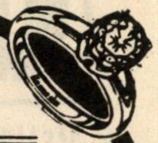

SANDU şi RAMI BRAUNŞTEIN

★ BEIT HAŢORFIM LTD. ★

PENTRU SĂRBĂTORILE DE IARNĂ,
BOGAT ASORTIMENT DE BIJUTERII
DIN AUR 14 KT ŞI 18 KT DIN IMPORT
SAU DIN ATELIERUL PROPRIU

BIJUTERII CU BRILIANTE, CU GARANŢIE DEPLINĂ
PENTRU CALITATEA BRILIANTELOR
TOATE BIJUTERIILE MARCATE DE STAT
ATELIER SPECIAL PENTRU COMENZI
DUPĂ CELE MAI NOI JURNALE DIN LUME

REPARAŢII ŞI TRANSFORMĂRI,
SCHIMB SAU LUCRU CU AURUL CLIENTULUI
POSIBIL ŞI ÎN RATE

STR. ŞENKIN NR. 8A (TEL AVIV) LÎNGĂ ALLENBY
TEL. 200916
PRIMIM VISA, ISRACARD, EUROCARD, DINERS
DESCHIS ZILNIC DE LA 9 – 19 FĂRĂ ÎNTRERUPERE
VINERI DE LA 9 – 14

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

Delicat. (autor): "...Un prozator sentimental de altădată (I. Al. Brătescu-Voinești, n.n.), care a scris schița *Puiul* – monument al duioșiei, gustos ca o ciulama – a fost sau a devenit un ticălos: primind o scrisoare de la o fetiță de doisprezece ani, orfană, care întreba ce-i ea de vină dacă este evreică și ce-i rămîne de făcut, delicatul autor i-a răspuns în ziarul *Universul*: "Sinucide-te!"

(Paul Georgescu, în Florin Mugur, *Vîrstele rațiunii* – convorbiri cu P.G., București, 1982, p.237)

Delict. "În epistolele scrise cu sufletul la gură (și adresate în 1936 esteticianului român Petru Comărnescu, prieten bun al celui care-a scris *De două mii de ani*, n.n.), Mihail Sebastian ne face să simțim tensiunea și amărăciunea evreului nevoit să-și caute refugiu la Stîna de Vale, într-o epocă dură și agresivă, cînd legionarii fanatici socoteau prezența în teatru a semiților un delict și, încercînd să impună voinței și politicii oficiale legile rasiste, trimiteau somații și avertismente de tipul următor: "Ne gîndim dacă n-ar fi bine ca d. Director General al Teatrelor să intervină, cu autoritatea pe care i-o dă numele d-sale și postul pe care-l ocupă, pentru internarea în lagăr a ovreilor teatraliști" etc. Era normal ca Sebastian să se simtă hăituit..."

(Traian Filip, *Mircea Eliade și Mihail Sebastian în corespondență cu Petru Comarnescu*, în *Manuscriptum*, București, Nr. 4, 1978, p.160).

Demnitate. Costumul purtat de Moșe Maur, prozator, gazetar la *Viața Noastră*, *Facla*, etc., indică demnitatea pe care o ocupa acesta în cadrul *Marei Loji Francmasonice* din Israel: ofițer. Fotografia este din 1962. Ideia de masonerie provoacă și astăzi neinformaților frisoane de mister și senzații tari. În realitate, o lojă precum *Shahar* (zorile) – secțiunea evreo-română a amintitei loji – alcătuită din cetățeni eminamente pașnici, n-are nimic tenebros, scopul ei fiind într-ajutorarea membrilor precum și săvîrșirea de binefaceri pe tărîm social (ajutorarea celor nevoiași mai cu seamă) cultural etc.

Demnitatea de ofițer este dintre cele mai însemnate; în afară de aceasta întîlnim la *Shahar*, grade precum: companion, supraveghetor secund, prim supraveghetor, acoperitor extern, maestru de ceremonii, expert, casier, demnitatea supremă fiind aceea de venerabil.

Paralel cu ședințele închise ce se desfășoară, potrivit ritualului tradițional, de două ori pe lună în *Templul* din str. Weizman nr. 5 din Tel Aviv (există și o firmă la intrare din care se înțelege că loja nu trăiește cîtuși de puțin în clandestinitate), la *Shahar* se organizează din cînd în cînd manifestări deschise, într-o sală învecinată cu *Templul*, accesibilă oricui: seri de poezie și muzică, "jurnale vorbite" (unde se dau răspunsuri la întrebările privind activitatea lojei), prezentări de carte etc. Aici rolul prim îl joacă surorile (soțiile *Fraților*), organizate într-un Comitet de Doamne. Ele amenajează sala, se ocupă de musafiri, răspund de programul manifestației respective, aducînd în același timp, de la domiciliu, și *tratația*, alcătuită, nu o dată din mici prăjituri remarcabile.

Descendență. "...Cu un aplomb satiric remarcabil, Tudor Popescu înșiră pe ața derizoriei lor condiții

▷

marionetele unui spectacol a cărui fundamentală sursă comică o constituie amețitoarea schimbare a direcției de înaintare narativă; într-o manieră mult mai accentuată decît la oricare din contemporanii săi și cu evidentă situare în descendența lui Baranga și Mirodan, Tudor Popescu exploatează *evenimentul* scenic derulat mereu sub o zodie capricioasă..."

(Radu Călin Cristea, *Morala ubicuității*, în *România literară*, *București*, 18 august 1983).

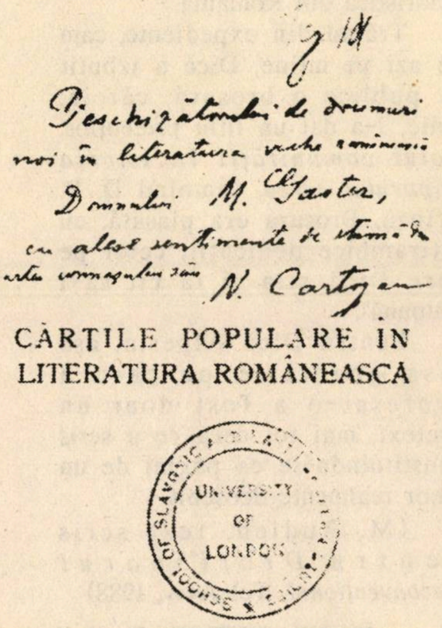
Deschizătorului de drumuri noi în literatura veche românească

Domnului M. Gaster,

N. Cartojan

CARȚILE POPULARE ÎN LITERATURA ROMÂNEASCĂ

UNIVERSITY OF LONDON

Deschizător (de drumuri). "Deschizătorului de drumuri noi în literatura veche românească..." Dedicație a lui N. Cartojan pe o carte trimisă la Londra, lui Moses Gaster, în 1938.

Istoricul literar român (1883–1944), autorul unei importante lucrări despre literatura populară, a subliniat nu o dată, în spiritul onestității spirituale și deci – al ne-fascismului – rolul de ctitor în materie al rabinului-savant.

Într-o scrisoare din 1930, el vorbea despre Gaster ca despre omul "care a tras primele brazde în ogoarele... literaturii noastre populare".

Oferind lui M. G. o carte în 1934, Cartojan amintește că bătrînul conferențiar de la Oxford "a pus temeliile studiilor de literatură română veche". Tot în 1934, într-o scrisoare, se înfățișează drept "continuatorul muncii dvs."

(După *M. Gaster în corespondență*, de Virgiliu Florea, București, 1985).

Dezgust. "Nimic nu te dezgustă mai mult decît cusururile tale proprii cînd le găsești la altul".

(H. Sanielevici, *Maxime*, în *Cercetări critice și filosofice*, București, 1968, p. 307).

Despuiere. "(Părintele) Galaction este bun; se despoaie de sine ca să-mi dea mie straiul. Galaction e umil, e simplu, e naiv... Galaction știe să iubească".

(B. Fundoianu, în *Mîntuirea*, 2 Iulie 1919; după Preot Gh. Cunescu, *Pe urmele lui B. Fundoianu*, în *Revista cultului mozaic*, București, 1 Ianuarie 1983).

Destul! *Cuvînt pe care-l întîlnim, subliniat cu mare semn de exclamație, într-un sonet – necunoscut – al lui Gh. (Babu) Ursu, pe marginea pieței Navona din Roma; versurile sînt cuprinse într-o scrisoare trimisă de poetul-inginer la 23 Septembrie 1983, fiicei sale, Olga, aflată la ora aceea în Italia. Peste doi ani, în 1985, și tot la început de toamnă, Babu Ursu va fi arestat, din cauza unui Jurnal intim (încărcat, se pare, cu cîteva zeci de destul!-uri) și va muri în închisoare, la sfîrșitul anului.*

PIAȚA NAVONA

Vitale umbre-murmur în
efluvii
Din porii pieței invadează
piața
O vrajă-mi luminează roșu
fața
Cînd sorb Fîntîna Celor
Patru Fluvii.

Nunți cu incest frămîntă
dimineața:
Nil, Tibru, Amazoane și
Danubii!
Își scaldă elfii, faunii,
succubii!
Exultă-n spasme dragostea
și greața

Destul! Mă izbăviți, vedenii
treze!
Mi-e sete de conture
rectilinii
De piatra-n care n-a
sculptat Bernini

De cerul pur scăpat din
metereze
Cînd fruntea simte-n arșița
luminii
Răcoarea catedralei Sant'
Agnese.

Dezvăluire. Într-una din zilele anului 1959, răsucind la București butoanele aparatului său de radio și ascultînd (încet, să n-audă vecinii) emisiunea de știri a postului de radio Ierusalim, tînărul S. Avny (devenit, mai tîrziu, după plecarea sa în Israel, redactor la ziarul *Viața noastră*) a tresărit uimit: aud bine?

"Crainicul – povestește Avny – relata festivitatea acordării celui mai mare premiu pentru artă și literatură, Premiul Israel. Glasul profund al actorului Bertonov de la *teatrul Habima*... recita fragmente din poemul premiat. Am recunoscut numaidecît versurile pe care le citisem cu puțin timp înainte, la București, în casa autorului, un tînăr poet, temeinic cunoscător al limbii ebraice... Cu vădită emoție, crainicul relata: ,într-un colț plînge mama autorului. Sînt lacrimi de bucurie, dar și de durere pentru soarta fiului ei îndepărtat, care tînjește undeva... Firește, numele ▷

poetului şi ţara unde se afla erau trecute sub tăcere..."

Premiantul fără nume se numea Ezra Fleischer; activist al mişcării sioniste *Bnei Akiva*, el fusese condamnat la închisoare în 1951, *făcuse* Jilava (acolo îl întîlnise Avny) şi Aiudul, şi acum, eliberat, aştepta, la Bucureşti, autorizaţia de a pleca în Israel. Emigrează în 1960, îşi ia doctoratul şi devine, nu peste multă vreme, profesor de ebraică medievală la Universitatea din Ierusalim. Dezvăluirea adevărului cu privire la identitatea misteriosului laureat a fost făcută mai tîrziu, peste ani, odată cu liniştirea apelor româno-israeliene.

Dică: desen de M. Rudich

Dică. Aşa i se spunea. Aşa îl ştiau toţi cîţi l-au cunoscut. Dar cîţi, oare, l-au cunoscut cu adevărat, – şi, mai ales, l-au înţeles? Numele celălalt, de familie, Alperin, era un fel de apendice, necesar actelor de stare civilă şi, destul de rar, spre a fi plasat la sfîrşitul cîte unui articol. Îndeobşte, însă, Dică. Atît. Un pronume diminutivat (din întîmplare, din dragoste?) proiectînd – oare şi el – lumina zîmbetului asupra unui om care a cultivat ironia şi a risipit-o cu generozitate? Ori umorul său dăduse un anume conţinut propriului pronume, – simpla lui pronunţare generînd buna dispoziţie?

Dică. Aşa şi-a intitulat I. Ludo portretul făcut amicului său şi publicat în *Răspîntia*, revista cu existenţa efemeră, – şi tot aşa I. Peltz, unul din "crochiurile" publicate sub titlul *Primăvara în cartier*, în *Cuvîntul Liber*, în 1934.

În cea dintîi pagină a *Dicţionarului Neconvenţional*, în cadrul noţiunii *Absurd* – "Mod de expresie umoristică" – Dică Alperin a fost evocat reproducîndu-se rîndurile ce i le-a consacrat Saşa Pană în volumul autobiografic *Născut în '02*. Saşa Pană aminteşte de ziarul *Steaua Galaţilor şi a Brăilii* (care a apărut la Galaţi, şi nu la Brăila cum notează S.P.) în paginile căruia "Dică, profitînd de cumplita ignoranţă a "directorului", Aizic Weisman – Alex. Albu, publica articole pline de un umor ciudat, de rară calitate, adesea înrudit cu al lui Urmuz, cel ce a strălucit în literatura română de avantgardă".

La Bucureşti, la *Capşa*, *Steaua* (devenită ulterior *Steaua presei româneşti* nici mai mult nici mai puţin...) făcea deliciul scriitorilor şi gazetarilor care se amuzau în toată voia, după cum unii miniştri condiţionau acordarea vreunui interview, ori comunicarea unei informaţii ziariştilor ce-i vizitau, de procurarea acestui săptămînal cu profil unic, – care adesea, se şi vindea printre amatori, la un preţ înzecit faţă de al cotidienelor din capitală. Despărţindu-se, la un moment dat, de Albu, Dică – aşa cum aminteşte şi Saşa Pană – a făcut să apară săptămînalul *Steluţa Galaţilor şi a Brăilii*, semnînd ca director, Alex. Albuleţ.

Prin anii '30 Dică a revenit la Bucureşti, aducînd cu el cîteva colecţii din *Steluţa* – a cărei viaţă a fost din păcate, foarte scurtă – şi le-a vîndut pe toate. Preţuindu-i originalitatea, fantezia, umorul de cea mai pură şi rară esenţă, Saşa Pană l-a sfătuit, în repetate rînduri, ba chiar l-a îndemnat, stăruind, să copieze unele articole şi "epigrame", din colecţia *Steluţei* aflată la Academia Română, făgăduindu-i editarea unui volum. Dar un anume fel de viaţă, depăşind însăşi boemia, un total dezinteres, amestecat pesemne cu lenea, l-au împiedicat pe Dică să-i prilejuiască lui Saşa Pană editarea unei cărţi ce l-ar fi plasat pe autor pe o poziţie cu totul specială în literatura umoristică din România.

Trăind din expediente, cam de azi pe mîine, Dică a izbutit să publice o broşură, căreia, cinic, i-a dat un titlu pretenţios: *Rolul comunităţii în istoria poporului evreu*, semnînd D. P. Brînză. Broşura era plasată, cu ditirambice dedicaţii, celor pe care Dică ştia şi la cît să-i "impună".

Pentru Dică Alperin, aşa zisa gazetărie pe care a profesat-o a fost doar un pretext, mai tot ceea ce a scris constituindu-se ca pagini de un umor realmente deosebit.

(M. Rudich, text scris pentru *Dicţionarul Neconvenţional*, Tel Aviv, 1988)

ÎN NR. VIITOR: Doctori

VIZITAŢI LIBRĂRIA LEPAC
STR. RAMBAM 15 TEL AVIV
TEL. 661688
CĂRŢI ŞI REVISTE
ROMÂNEŞTI, ALMANAHURI
REVISTA MINIMUM
(ŞI NUMERE MAI VECHI)

Dr.IOSEF EUGEN CAMPUS

SUB OBROC

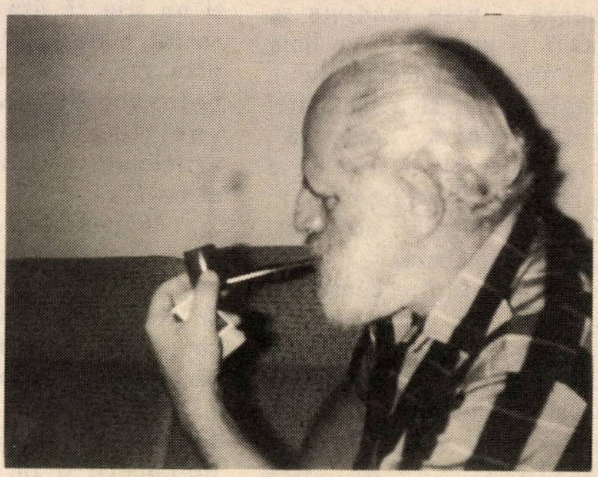

Evrika!
Am descoperit.
Da, am descoperit – bucurie supremă – un autor de talent: Mircea Săucan!

Nu numai lumina poate fi ţinută sub obroc. Precum libertatea, şi arta adevărată sfîrşeşte, în cele din urmă, prin a ieşi din întuneric.

"Manuscrisul de la Ciumaţi" a fost scris la Bucureşti în 1969 şi respins de trei ori de "forurile competente" din România. Autorul, Mircea Săucan, e acum în Israel, stabilit în pitorescul Naţeret şi cartea lui, rămasă în manuscris timp de douăzeci de ani, vede lumina tiparului, aici la noi, în editura Minimum.

Sîntem recunoscători autorului şi editurii pentru darul preţios pe care ni-l fac.

În calitate de critic literar, sînt fericit şi mîndru de a fi, după douăzeci de ani de interdicţii şi tăcere, unul dintre primii care să lanseze strigătul dezrobitor: Evrika! Am descoperit. Da, am descoperit – bucurie supremă pentru un critic literar – un autor de talent, o operă autentică şi originală.

*

Interesant de notat este faptul că romanul lui Mircea Săucan nu are caracter politic. Nu cuprinde cum ne-am fi aşteptat poate, o critică virulentă a regimului totalitar în care a trăit autorul. Nu de aceea a fost de trei ori respins deci în România ucazurilor atotstăpînitoare. Ci din spirit obscurantist, sectar. Din frica de a nu greşi. Din frica de ceea ce este neobişnuit, neconformist, original.

Recunoaştem: "Manuscrisul de la Ciumaţi" nu se citeşte uşor, nu răspunde gustului comun pentru o acţiune limpede şi pasionantă, cu "eroi" frumoşi, corect îmbrăcaţi trupeşte şi sufleteşte. Şi nici limba, stilul nu sînt canonice.

Se vor găsi şi aici, în lumea liberă, cititori care se vor "speria", vor "refuza" cartea, declarînd că îi plictiseşte, că nu înţeleg nimic, etc. Dreptul lor (deşi îi compătimim). Limitele receptivităţii la nou sînt variate. Există şi acum oameni care văd în artă numai un prilej de a evada din realitate, de a petrece, de a se odihni în formele convenţionale, liniştitoare. Există oameni care refuză să vadă o piesă de teatru dacă e tragic zguduitoare, sau care refuză să citească pe Joyce sau Beckett, refuză să asculte muzica de Schonberg, Bartok, ba chiar de relativ cumintele Stravinski. Încă o dată, dreptul lor. Dar ceea ce nu e admisibil este ca, prin un ucaz de sus să se interzică *tuturor* accesul la atari opere, sugrumînd astfel arbitrar, şansele de dezvoltare a noului, sub pretext că se abate de la îngustele canoane stabilite.

*

Substratul faptic al romanului e minim. Conacul Mironeştilor, transformat acum în azil de bătrîni. A. M. Mironescu se încăpăţînează să-şi aştearnă gîndurile în acest Manuscris, supremă încercare de supravieţuire prin cuvinte şi imagini. "Mironescu vrea să păcălească raţiunea imaginînd, el nu ştie că ele, imaginile, îi joacă festa, îl păcălesc şi-l pierd, păcat de bietul om" notează, cu compătimitoare ironie un alt bătrîn din azil, raţionalistul poreclit Immanuel, după numele celebrului filosof Immanuel Kant. Sînt amintite cîteva momente din viaţa în azil: alcătuirea inventarului de către muzeograful Radu D. Ionescu, întîlnirea romantică a bătrînului A. M. cu femeia (gravidă) pe care, cu ultima tresărire erotică o idealizează ("surioara"), masa de azil, înmormîntarea lui Ernest şi concubinajul văduvei cu cantonierul, etc.

Materialul acesta faptic redus nu are importanţă ca atare. Dar e prezentat cu ascuţime de aqua forte şi cu trăsături necruţătoare ca în caricaturile lui Daumier. Săucan ▷

se situează – prin tendința sa spre farsă și grotesc – pe linia marii tradiții românești a lui I. L. Caragiale, dar și a lui Matei Caragiale (iubita "borțoasă", descrierea voluptuoasă a stofelor și podoabelor, pitorescul caricatural, de boieri scăpătați și de mahala).

Substratul faptic constituie poate, și un pretext, o justificare, pentru stilul derutant al acestei opere. A. M., ultim vlăstar al Mironeștilor, este nu numai un boier scăpătat, ci și un bătrîn alunecînd spre paragina fizică și mentală, copleșit de nevoia irepresibilă de a vorbi dar nestăpînind șuvoiul de cuvinte, sărind de la o idee la alta, cu lipsa de concentrare și ordine logică specifică senilității. Precum, în "The Sound and The Fury", Faulkner a creat un echivalent literar limbajului unui arierat mental, am putea spune că Mircea Săucan a căutat un echivalent literar al limbajului senil.

Fraza e aparent incoerentă, cu salturi aparent nejustificate, greu de urmărit. (Trebuie să recunosc că unele pasaje, în special în capitolul Diavolii – ispitele unui tînăr autor român –, s-au apropiat de limita, evident numai subiectivă, a receptivității mele). Ca la Beckett, întîlnim pseudo-contradicții: "Eu sînt surioara ta, sărută-mă. Eu nu sînt sora ta"; "cînd se va opri din rîs, întreabă-l de ce a plîns"; "e Argeșul, apă curgătoare, dar acuma stă pe loc". Lexicul este cînd poetic, cînd cotidian, sau chiar grosolan. Abundă figurile poetice, adevărate "trouvaille"-uri: "lentila de pe ochii lui îngustează cuvintele", "astupa limbuțenia cu dulce și miere"; "amintirea lui e sîmburele pe care îl acoperă carnea fructului"; "mă înspăimîntă că poate sînt mort și nu știu că așa este", etc. Dar restul materialelor lingvistice, prin greutatea și duritatea lor bolovănoasă, evită pericolul unei imagistice exagerate, artificiale prin însăși pletorica ei bogăție.

"Manuscrisul de la Ciumați" este o carte subțirică (140 de pagini). Dar o carte densă. Nu se poate citi și nu trebuie citită repede, pe nerăsuflate. Te invită să te oprești îndelung, pentru ca să te bucuri din plin de frumusețea tăinuită pe care ai descoperit-o în fiecare pagină. Te invită să o recitești, nu o dată, ci de mai multe ori, pentru ca să privești detaliile în perspectiva retrospectivă a ansamblului, pentru ca să înțelegi altfel, dacă nu chiar mai bine, ceea ce nu ai înțeles, sau ți s-a părut numai că ai înțeles.

EROTISM SUBTIL ȘI CEVA À LA DAN BEN AMOTZ

Deși aparent deslînată (25 de capitole, fără prea strînsă legătură între ele), compoziția cărții e complexă. Elementele sînt variate și procedeele de asemenea: epistole adresate "surioarei", monologuri, discuție filosofică, descripția unor opere de artă, inventar artistic de podoabe, vestminte sau decoruri, scene de subtil erotism și scene grotești macabre (organizarea propriei înmormîntări ca spectacol nu numai pentru alții, ci și pentru mortul însuși, așa cum a făcut la noi Dan Ben Amotz).

Unitatea cărții este o unitate de atmosferă, nu numai de loc (azilul de bătrîni): încercarea de a supraviețui prin așternerea pe hîrtie a imaginilor din prezent și din trecut, în ciuda – și totodată pe baza – complexității lor contradictorii.

Unitatea fiecărui capitol este realizată printr-o subtilă împletire a mai multor planuri: prezent și trecut; realitatea unei acțiuni de seacă inventariere și pitorescul vremurilor apuse; descrierea unei icoane a sfintei fecioare Maria și realitatea brutală a femeii idolatrizate ("nu aveam condiții, încît nu purtam nici chiloți") etc. În unele capitole, compoziția are strictețe muzicală. Aceleași elemente revin ceva mai încolo, eventual întărite, ca într-o transformare muzicală a temei enunțate anterior. Uneori, închegarea ansamblului complex este instrumentată prin revenirea insistentă asupra unui amănunt obsesiv, un leit-motiv: moletiera cu franjuri zdrențuite a lui Ernest care se tot pregătește de plecare (capitolul Frînturi) sau gărgărița urmărită cu sfială de degetele femeii îndoliate dar și cedînd unui nou impuls erotic (capitolul Scînduri).

Fraza însăși, la Săucan, este o întruchipare a acestui principiu de bază: unitatea în diversitate. Fraza se întinde pe pagini întregi, cu șerpuiri ciudate, surprinzătoare, incluzînd în cuprinsul ei aluviuni din diferite regiuni lexicale și sufletești, mlădiindu-se pentru a îmbrățișa vorbirea mai multor personaje: "...dar tu ce zici de poveștile mele, surioară mă obligi inegalabil, căci numai iubirea a pus pe tine stăpînire, și ai zis, aici e timpul, aici e locul, nu pot a prejudicia frumusețea locului, giumbușlucuri, drăgălășenii, grădina e plină de flori și ce păcat că te-am înmormîntat, încă și acum îmi pare rău că nu știi că ești înmormîntată...". Sau, tot fragmentar citată, o frază descriptivă sugerînd atmosfera pariziană: "...orașul are o siluetă de desen subțire și greutatea și-a risipit cîntarul, volumele sînt în atingere ușoară; eterat, aerian, zidul e o prelungire a ceasului exact în care mă aflu, are temperatura și umiditatea

▷

clipei, care nu anulează intenţia de a fi în al nouălea cer şi jocul se disimulează în străzi, cîrciumi şi cabarete, bananele costă un franc chilul, umblu cu cojile în mînă..."

*

"Manuscrisul de la Ciumaţi" este o carte uvrajată cu migală, dar nu cu preţiozitate artificială. O carte sfinx, detaşîndu-se net pe orizontul literaturii noastre. Sfinx impunător şi sfidător-ispititor. Enigmă care nu se vrea explicată pînă la capăt, pentru a păstra – în taina ei nedezlegată, derutantă, cu iz de nebunie – ceva din substanţa misterioasă (mistică?) a vieţii, a artei.

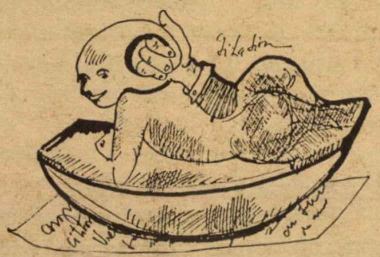

O nouă carte, după cîţiva ani de tăcere, de Eugen Luca: "Pogrom" – Iaşi, duminică 29 iunie 1941 (Tel Aviv, 1989, coperta şi ilustraţii de Godell).

O nouă şi substanţială carte: martor ocular al zilelor de pogrom, "actor" deci al măcelului organizat de stăpînirea fascistă, la un pas el însuşi de a fi ucis, criticul literar Eugen Luca ne oferă, după aproape o jumătate de veac de la teribilul 29 iunie, o mărturie impresionantă. "Pogrom" înseamnă şi amintire şi reflexie, şi detalii vii, zguduitoare şi comentarea lor astăzi, şi sensibilitatea adolescentului ieşean, scăpat prin miracol de la moarte şi gîndirea "cronicarului" la maturitate.

"Pogrom": o piesă remarcabilă la dosarul literar (nu prea voluminos) al sîngeroasei duminici moldoveneşti.

M. RAFAEL

CITY GOLD

CUMPĂRĂM AUR, ARGINT (OBIECTE) ŞI BIJUTERII CU DIAMANTE LA PREŢURILE BURSEI LONDONEZE – CELE MAI BUNE DIN ISRAEL

ACCEPTĂM ŞI SCHIMB
TEL AVIV – STR. ALLENBY 94
ETAJ I – BIROUL 119
TEL. 611470

DESCHIS DE DUMINICĂ PÎNĂ JOI INCLUSIV, ÎNTRE ORELE 9 – 16

MAMAIA מַמָאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
SANDU CEL BUN

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE.
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA LOCURILE PRIN TEL. NR. 5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, STR. BEN IEHUDA 192

◆ NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII!

SERGIU LEVIN

SHAUL CARMEL
"POEZII DE NEROSTIT"

FLACĂRA nu se stinge niciodată în atelierul poetic al lui Shaul Carmel, culorile ei însă diferă, curcubeul mirific și intens schimbător al tonalității lirice trădînd un "ghimpe iritativ" de sorginte faustică, un apetit niciodată saturat de întrebări fundamentale-cosmo-demiurgice, cu dorul unor zone ideal-pure asociat cu refuzul turpitudinilor de zi la zi. Poetul suferă de sentimentul tragic al "condiției umane" boală grea, nevindecabilă, născătoare însă de memorabile ziceri: "Și-o palmă-i surîs uneori/ Și-un strigăt închide o rană... Cum spinii au sîngele-n flori,/ Cum șișul mocnește în pană".

ȘIȘUL acesta afișat, e o poză de om ce se vrea dur, bătăios, afirmativo-retoric... și la prima vedere așa și apare cititorului mirat de pașii delicați ai acestui elefant rătăcit în magazinul de porțelanuri convenționale al vieții noastre cea de toate kitschurile: "Țara Minciună/ Cu munți și văi/ Din vată de zahăr,/ Lacuri de pap,/ Pomi de turtă-dulce/ și flori de mucava,/ Țara Minciună/ Unde morții-s eroi/ Sau sfinți,/ Sau îngeri, depinde..." Fie și șiș, dacă așa vrea poetul, nouă însă, cuțitul acesta de atac ni se pare a luci a fildeș subțire, vîrfu-i profilat pe rafturile cu monștri asemuindu-se pînă la identificare cu o pană înmuiată într-o cerneală care nu iartă.

CERNEALA... "Cu ea,/ cu cerneala/ acoperă pereții/ lăcașelor de asediu,/ să orbecăiască paznicii,/ paznicii-infirmieri./" Cerneala aceasta de vase comunicante, nobila cerneală albastră a credinței întru vis, poezie, demnitate și libertate, îi dă dreptul de a se simți solidar fratern cu domnița zîmbetului trist-eliberator, simbolica Ana Blandiana a vremii acesteia de înălțimi și umbre, una dintre cele mai de cleștar conștiințe a României contemporane: "De-acolo dreptul să-ți iei/ cum Ana,/ Ana, Blînda-Ana,/ sora mea/ și-l ia/ din brazii nerevoltați,/ din răbdarea lor vegetală/ dusă-n urmașii/ condamnați la naștere,/ a căror mamă neîntrebată/ va fi./ Du-te!/ Dreptul de a scrie/ poezie,/ dreptul de a scrie/ iarăși despre flori/ ți-l dă buruiana/ dacă ea crește./ Și crește!/" Apoziția "flori/buruiană", conștiința coexistenței luminii cu întunericul, a topirii răului în bine și a urîtului în frumos, această sensibilitate a dualității esteticului vibrează în poezia lui Carmel aidoma sunetului unei trompete de argint întristat, într-un "blues" sfîșietor de dur și delicat, sensibil și bătăios, aspru și tînguitor, într-o melodie doar a sa, în care oroarea de certitudini: "Dau certitudinile toate pe confuz/ Și veșnicia nopților, pe-o zi./" se aliază în mod firesc și atît de uman cu dorul de absolut: "Dar cînd pornim, pășească unu-n frunte/ Dintre acei puțini, cu ochii-ntregi/ Să fie călăuză-n loc de legi/ Și-nalt în toate cît înaltul Munte./" Topirea acestor contrarii într-o singură melodie, aceasta atît de a noastră, de aci, contrapunctică viziune a lumii, își capătă expresia efigiară în termenii unei "glose", ce concretizează întreaga gîndire poetică a lui Shaul Carmel.

GLOSA... "O, cît de multe sînt cînd sînt cu tine.../ O, cît de singur sînt cînd sînt cu ele!/ Și cît de rău e-atunci cînd este bine/ Și cît de bine-i tot, cînd toate-s rele./" Această autentică ridicare de drapel existențialistă ni-l apropie pe Shaul Carmel de orizonturile noastre însetate de demnitate, luciditate și bărbătească îndurare a asprimei de nespus a acestei soarte.

Fulgerat de destinul ce nu iartă pe cei ce fruntea spre zei și-o înalță, despicat în fericirea sa pămînteană, tăiat în două imagini ce doar în oglinzi se caută și nu se găsesc, poetul cu fericirea-i pe veci furată, găsește în însăși intensitatea iubirii zdrobite, puterea de a recrea fericirea-i dispărută ca în superba poezie antologică "Noi Doi" (din care "Minimum" a publicat largi extrase) parte integrantă a ciclului "Poezii de nerostit".

POEZII DE NEROSTIT... Da, de nerostit... doar de cîntat, căci durerea ca într-un basm, cîntec se făcu! Melodicitatea acestor ultime poezii sare în ochi (și-n urechi), nu numai în ciclul dedicat iubitei dispărute ci în mai tot volumul, depășind condiția tragică, înscriindu-se ca un dat definitiv al creației lirice a lui Shaul Carmel. Ilustrativă pentru această cantabilitate "Năluca" îngemănează într-însa căutarea esențelor prime cu personificarea idealului terestru, ▷

tema profund filosofică învăluindu-se într-o aură de "lamento tragic" cu ecouri biblice şi din poezia de dragoste ebraică din Evul Mediu: "Ţii minte cîntecul meu?/ Eu tînăr şi Tu, Dumnezeu./ Eu firav, flămînd de-omenie,/ Tu hrană; speranţa-beţie./ TE CAUT ŞI NU TE GĂSESC/ TE-ASCUNZI SĂ NU TE SILESC/ PUTERE SĂ-MI DAI SĂ TE APĂR/ AMNAR SĂ-MI FII SĂ TE SCAPĂR/ ZÎMBET SĂ-MI FII SĂ TE-NVĂLUI./ SĂ-MI DAI. SĂ-MI FII... SĂ TE DĂRUI./ Ţii minte cîntecul meu?/ Eu Omul şi Tu, Dumnezeu./ Eu harpă şi Tu, poezie.../ Dar altfel a fost ca să fie!"

...AU VORBIT, PÎNĂ LA ORA DE FAŢĂ, U.R.S.S., POLONIA, UNGARIA, R. D. GERMANĂ, BULGARIA, CEHOSLOVACIA.
ACUM, ARE CUVÎNTUL...

דער יידישער טעאטער אין ישראל

Teatrul idiş din Israel

התיאטרון היידי בישראל

PREZINTĂ • ÎN CURÎND • PREMIERA

★ VISUL LUI ŞIMELE ★

(LOZUL CEL MARE)
de SHALOM ALECHEM

COMEDIE MUZICALĂ ÎN 2 ACTE – 4 TABLOURI

Regie: IOSEF SAIN (PARIS) ★ Muzica: LEV KOGAN

Texte muzicale: ISRAEL RUBINCIC

Decoruri: MIKI BEN CNAAN Costume: ANAT MESNER

Dansuri: AVI LAPIDOT Lumini: LIA SMOLER

ACTORI (ÎN ORDINEA ALFABETICĂ):

IACOV ALPERIN
CAROL FELDMAN
IAŞA GHILINSKI
RAFI GOLDWASSER
IŢHAK HAVIS
DINA INBAR
ETEL KOVINSKA
LORA SAHAR
ISRAEL TREISTMAN
RAFI TAILOR
ZOHAR ZAMIR

TEATRU

«NOPȚI FĂRĂ LUNĂ»...
și fără talent

"Nopți fără lună" este exact ceea ce se numește o "operă de conjunctură": romanul a fost scris pentru a-i sensibiliza pe americani față de suferințele Europei stăpînite de germani. Firește, în timpul războiului mondial. Se spune că este cel mai slab roman al lui Steinbeck, plin de clișee, de situații convenționale, dar în amintirea mea a rămas ca o zguduire. Mă pot lăuda că – în clasa I sau II fiind – l-am văzut "în mahala", la Barașeum adică, în ceea ce ulterior am aflat a fi fost dramatizarea lui Mihail Sebastian, iar cînd am părăsit Bucureștiul m-am despărțit de exemplarul cu copertă albastră din Editura Forum, pe care o cască S.S. devora luna. Nu-l mai deschisesem de zeci de ani.

M-am reîntîlnit cu personajele uitate, cu acțiunea într-adevăr schematică, pe scena de la Beit Lessin, unde "Nopți fără lună" a devenit "Moartea lunii" (Mot ha-levana), într-o dramatizare semnată de Uri Barabaș, care și-a făcut mîna în multe – și apreciate! – scenarii cinematografice. O carte de vizită deci. Spectacolul a fost montat de un actor care, deși tînăr, a părăsit de mult scena pentru pupitrul regizorului – Itzik Weingarten – un soi de profet al "avangărzii" israeliene. Altă carte de vizită. Mi-am tîrît, însă, după spectacol, pașii pe Weizman și Arlozorov nu profund dezamăgit, ci complet dezorientat.

Nu sînt capabil să judec "Nopți fără lună" obiectiv. Toate situațiile de pe scenă, chiar dacă sînt exprimate convențional, ne-au durut – și încă ne mai dor – în lumina propriilor amintiri, cît de vagi ar fi ele, sau în prezența cifrei aceleia obsedante: 6.000.000. Și apoi, slab sau nu romanul, Steinbeck este un mare scriitor, sub condeiul căruia farmecul lungilor nopți norvegiene, "fără lună", răspîndesc o magie stranie peste toate locurile comune.

La Beit Lessin, spectacolul lui Barabaș-Weingarten se referă la o "ocupație" abstractă, fără adresă și fără chip. Norvegia nu mai e Norvegie, naziștii nu mai sînt nici în feld-grau, nici în brun, iar metaforele convenționale, devin de-a dreptul grosolane. Actorii "trăiesc" fără să-i doară, iar creatorii nu au fost nici la Barașeum, nu s-au despărțit nici de un exemplar păstrat zeci de ani în casă. Nu-i doare. Și rezultatul este că nu luna moare, la Beit Lessin, ci însuși textul.

R. K.

APLAUZE PENTRU TEATRUL IDIȘ DIN ISRAEL

CONVORBIRE CU

ȘMUEL ATZMON

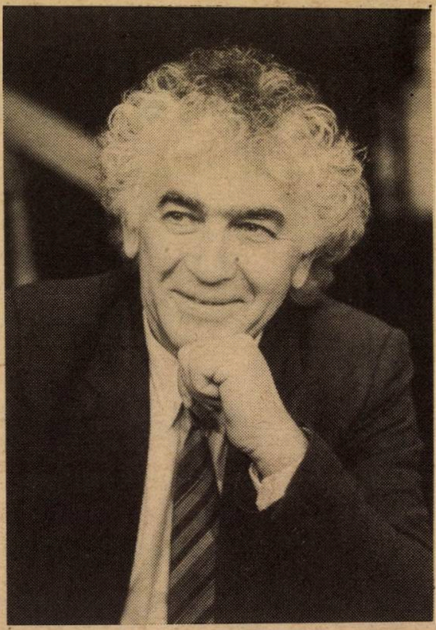

Șmuel Atzmon: "la nivel înalt"

Un distins om de cultură și artă, un entuziast iubitor și promotor de teatru idiș – a fost impresia cu care am rămas în urma convorbirii pe care am avut-o cu directorul Teatrului idiș din Israel.

Născut în Polonia, Ș. Atzmon a sosit în Israel în 1948. A absolvit Universitatea din Tel Aviv. Devine regizor și actor principal la "Habima". A interpretat vreo o sută de roluri diferite în peste 20 de piese și în zeci de spectacole. A pus bazele și a condus teatrul "Zavit". A participat la sute de emisiuni radiofonice și a jucat în filme de cinema și televiziune în țară și peste hotare. Vestitul "grup al celor trei Șmulici" (Șmulic Rodenski, Șmulic Segal și Șmulic Atzmon) s-a bucurat de un mare succes în popularul spectacol "Der kleine Mentscheleh" ("Micul ▷

omuleț" într-o traducere vădit defectuoasă). Atzmon este unul din inițiatorii și fondatorii "Teatrului idiș din Israel".

– "Minimum" se adresează originarilor din România – țara unde s-a născut teatrul idiș; este firească, deci, întrebarea: cum se înscrie crearea "Teatrului idiș în Israel" pe ceea ce s-a definit ca fiind "firul de aur" goldfadenian?

– *După părerea mea* – a spus S. Atzmon – *avem cu toții o mare răspundere față de cultura idiș, ca tezaur de spiritualitate al întregului popor evreu. Dincolo de expresia pe care o îmbracă această răspundere în diferite țări unde există populație evreiască, consider că ea incumbă cu precădere Israelului, care este astăzi centrul cel mai reprezentativ al culturii idiș. În Israel trăiesc circa 600.000 de vorbitori de idiș. Aci apar cărți, ziare, se difuzează emisiuni de radio în idiș; funcționează catedre de idiș. Toate acestea atestă vitalitatea idișului.*

– Nu s-ar putea spune că pe tabelele de afișaj din Israel lipsesc anunțurile de spectacole în idiș. De ce, dar, noul Teatru idiș pe care l-ați înființat acum doi ani?

– *Posibilitatea ca un teatru idiș să viețuiască și să se afirme în Israel; dar cu o singură condiție: să se situeze la un nivel artistic ridicat. Nu vreau să critic formațiile și producțiile artistice la care v-ați referit. Ele au fost și sînt așa cum sînt din cauză că factorii de răspundere nu s-au interesat de ele, nu le-au sprijinit. În aceste circumstanțe, ele au practicat ceea ce se cheamă un teatru comercial. În mod firesc, un mare număr de vorbitori de idiș le-au întors spatele fiindcă nu li s-a mai oferit ceea ce așteptau ei. Noi ne-am asumat misiunea de a-i readuce în sălile de spectacol printr-un teatru idiș bun, de calitate, un* teatru de repertoriu.

– Intențiile sînt frumoase și nobile; socotiți însă că s-au conturat și premizele favorabile pentru traducerea lor în viață?

– *Da, dincolo de dificultăți, există un șir de factori pozitivi. Primarul Tel Avivului, Șlomo Lahat, a înțeles să ne sprijine, conferind calitatea de* teatru municipal. *Dispunem deja de forțe actoricești de prima mînă, între care menționăm: Iacov Alperin, Itzhak Havis, Avram Naimarc, Carol Feldman, Monica Vardimon* (la cererea noastră au fost menționați pînă aici actori din aliaua română), *Israel Beker, Avram Hurvitz, Ruth Levin, Ionathan Segal, Menora Zohav, Lora Sahar-Ferber, Ethel Kubanska și, firește, subsemnatul. O preocupare permanentă este colaborarea susținută cu teatrele în ivrit și, ca atare, prezența în distribuții a unor actori de frunte de la aceste teatre: Rafael Goldniasser, Anat Atzmon, Iașa Ghilinski, Iudit Ianai-Zabermaun... Începînd din 1991, vom juca în localul de la Beit Zion America, unde vom dispune de o sală permanentă cu 400 de locuri.*

– Din ceea ce v-ați propus, ce s-a realizat pînă în prezent?

– *Prima piesă pusă în scenă a fost* "Schwer zu sein a Yid" *(E greu să fii evreu), adaptare după romanul "Gluma sîngeroasă" al lui Shalom Alechem. Regizată de discipolul marelui Michoels, Israel Beker, care a interpretat și unul din rolurile principale, spectacolul a fost vizionat de peste 2.500 de spectatori. În octombrie 1988, a avut loc cea de-a doua premieră:* "Meghila" *de Ițic Manger, iar în martie 1989, cea de-a treia,* "O fată frumoasă", *piesa unei autoare americane, Barbara Lebov, în regia lui Shmuel Bunin, piesă care abordează pentru prima oară în idiș, o tematică decurgînd din tragedia Holocaustului.*

– Un examen serios a fost, desigur, pentru dvs. turneul pe care l-ați întreprins în Germania...

– *Ca invitați la prestigiosul Festival internațional de la Wiesbaden, am prezentat spectacole în acest oraș, ca și la Köln, Mainz și alte orașe, în fața unui public exigent și pentru care, limba idiș este, datorită înrudirii cu Germana, mai apropiată decît pentru mulți spectatori israelieni.*

Succesul de public a întrecut așteptările, iar în presă, au apărut cronici elogioase. Citez doar două titluri: "Multe aplauze pentru scena din Israel" *și* "O piesă populară cu mesaj omenesc".

– Repetați în prezent comedia "Lozul cel mare", de Shalom Alechem. Cum ați conceput acest spectacol?

– *Depunem mari eforturi ca montarea noastră să fie la înălțime. Piesa lui Shalom Alechem este adaptată ca o comedie muzicală în două acte, sub titlul* "Visul lui Șimale". *Regia îi aparține lui Iosef Șain de la Paris. În distribuție, actori din cei mai buni. Muzica, decorurile, costumele sînt semnate de nume cu renume. În fine, pînă la ridicarea cortinei nu mai e mult – sperăm la începutul lunii decembrie – și atunci, publicul și presa vor avea cuvîntul.*

– Și după această premieră?

– *Repertoriul în perspectivă include piese și adaptări după opere de Bashevis-Singer, Kishon, Aharon Meghed, Ițic Manger. Toate acestea vor arăta – sperăm – că: da, un Teatru idiș există cu adevărat în Israel!*

Convorbire realizată de I. FÎNTÎNARU, cu concursul lui CAROL FELDMAN

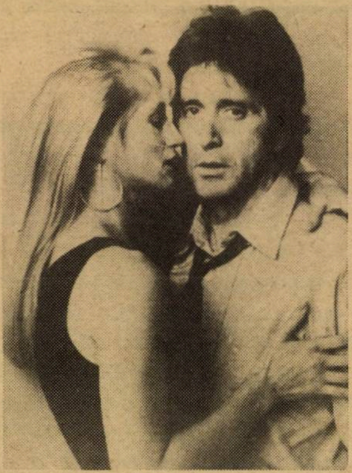

Ellen Barkin şi Al Pacino: dragoste – şi încă cum!

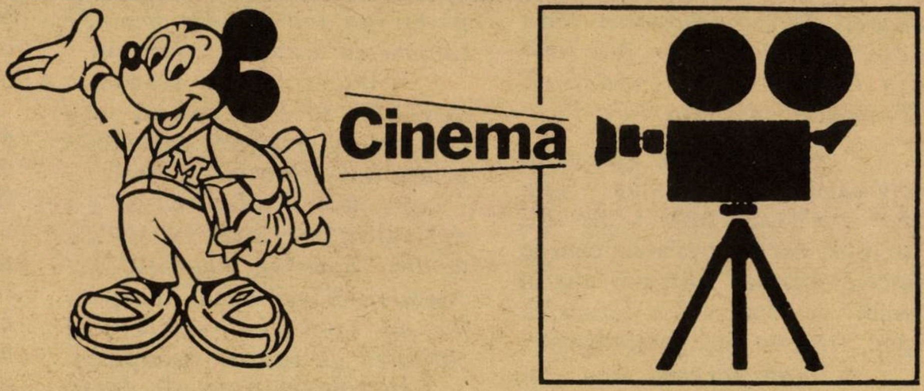

Joanna Cassidy este alături de Gene Hackman; deşi acesta îşi iubeşte ţara

● *Marea dragostei*, film american; regia Harold Becker; cu Al Pacino şi Ellen Barkin.

Keller (Al Pacino), un detectiv new-yorkez trebuie să pună mîna cu orice preţ pe-un ucigaş (killer carevasăzică) uşor psihopat: el (ucigaşul, nu Pacino) are mania de a obliga bărbaţii să se masturbeze în faţa lui, după care le trage cîte-un glonte-n ceafă. Chestie de gust. Fiecare cu păsărica lui sau cîte bordeie, atîtea obiceie.

Pînă să-l prindă pe cetăţean, Pacino trece prin multe, poate prea multe. Are conflicte cu colegii. Se gîndeşte la pensie, bea (mult), fumează (enorm), este convins că o să moară de apendicită, face dragoste – şi încă cum! – cu Ellen Barkin (cu un trup de zile mari, dar şi un talent aşişderea). Cu toate că acest "thriller" are, fiindcă aşa a vrut scenaristul, fel de fel de ocoluri şi paranteze, l-am consumat cu plăcere. Dialogul e bun, actorii excelenţi.

● *Coletul (The Package):* film american; regia Andrew Davis; cu Gene Hackman, Joana Cassidy, Tommy Lee Jones.

Sergentul Gallangher (Gene Hackman), aflat cu trupele americane la Berlin, primeşte sarcina să aducă îndărăt în U.S.A. un "colet" care-a dispărut prin răsărituri (e un film de spionaj gen "războiul rece", conceput înainte de "nebunia" gorbacioviană de astăzi). Coletul este, de fapt, un om (Tommy Lee Jones). Misiunea va fi îndeplinită, sergentul (ajutat de altfel de fosta sa soţie, Joanna Cassidy) fiind un tip mai ieşit din comun: el nu se jenează a mărturisi că îşi iubeşte ţara, nu-i e teamă să respecte steagul (auzi idee, în 1989!) şi pune totul la bătaie pentru a-şi duce sarcina la bun sfîrşit. Acţiune, de la generic pînă la *end* şi un Gene Hackman, ca de obicei, adică formidabil.

● *"Spălatul" (Wash);* regia, Michael Toshiyuki Uno; cu Mako şi Nobi Mc Carthy.

Un film japonez, veţi spune. Eroare. E un film american despre viaţa japonezilor din Statele Unite (San Jose, California). Viaţa? Da, o familie, un soţ antipatic, acru şi certăreţ (care-şi închipuie, am impresia, că trăieşte la Osaka în 1915), o soţie care după ce rabdă şi iarăşi rabdă, îşi dă seama că are dreptul la altceva şi – după ce copiii, două fete, au crescut mari – pleacă de-acasă, căutînd, şi găsind, acel faimos altceva. Ceea ce înseamnă un altcineva! Dispus să o preţuiască şi să o iubească.

Soţul regretă, se dă cu capul de pereţi (ceea ce pe mine mă lasă rece) şi rămîne singur cuc la domiciliu să dea ordine, ca samuraiul, cratiţelor din bucătărie. O peliculă omenească, în sensul cel mai adevărat al cuvîntului, o peliculă de înţelegere a femeii şi de sensibilitate.

Păcat că nu avem şi noi ceva japonezi la Afula sau Ghivataim: ne-am alege, poate, ca americanii, cu un film de calitate, despre viaţa noastră cea de toate zilele. Şi nopţile.

INTERIM

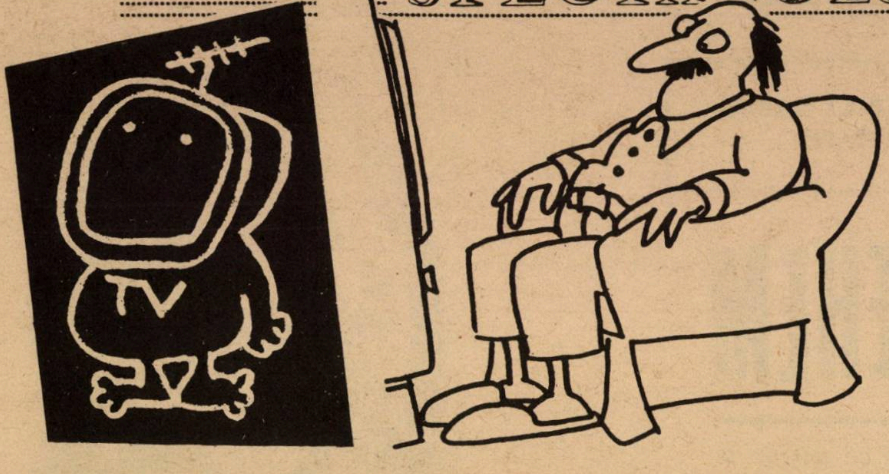

CÎTEVA LUCRURI...

Cîteva lucruri care-mi plac, şi cîteva care nu-mi plac:

● Îmi place, am mai spus-o, o repet, serialul "Avocaţii din Los Angeles"; e inteligent făcut, "legat de viaţă" (aşa cum cere realismul-socialist, da, da) şi-ţi dă posibilitatea să afli fel de fel de dedesubturi, surprinzătoare pentru noi, ale justiţiei californiene (ai naibii americanii... ca să vezi). Dar (şi pe asta am mai spus-o) nu-mi place că "Avocaţii" au luat locul lui "Dinasty", duminică seara, după Mabat; nu-mi place nici în ruptul capului, şi, cu toate că n-am tăria necesară ca să fac greva foamei pentru revenirea lui Alexis (Paţachina!) et Co pe ecran (sînt un mîncău incorigibil), cer televiziunii să ia în consideraţie că este ca şi cum aş fi făcut greva foamei.

● Îmi place că am scăpat de "Cagney şi Lacey", cele două poliţiste voinice şi că, în loc, îi avem din nou pe "Jack şi Grasul" (cu toate că scenariile nu sînt chiar geniale).

● Nu-mi plac emisiunile (am uitat cum le zice) despre şcolarii care se întîlnesc după 20 sau 30 de ani şi îşi povestesc vieţile; mă plictisesc: e-adevărat că "viaţa mea (a lui) e un roman", dar romanele respectivilor sînt, cel mai adesea, fără haz.

● Îmi place revenirea lui *Rumpole*, avocatul londonezo-obez; şi-mi place fiindcă, aşa cum devine cazul cu Jack şi Grasul, avem de-a face cu bune prezenţe actoriceşti. Nu-mi place (deşi n-are nici o legătură cu Rumpole, dar trebuie s-o spun) că rezultatele de la Loto, de marţi seara, se afişează pe ecran atît de repede încît n-am timp să le notez pe foaia de hîrtie pe care mi-am pregătit-o pe braţul fotoliului; e-adevărat că n-am cîştigat niciodată la Loto, dar orişicît!

● Îmi place că dramaturgul Iosif Mundi a mărturisit la "Masah Ishi", fără să-şi tragă un glonte în tîmplă (cum ar fi făcut ex-ministrul Sharir sau basketbalistul Micky Bercovici) că, da, s-a născut la Bucureşti în România. Sigur, veţi spune, nu-i un act de curaj nemaipomenit, dar, ţinînd seama de fel de fel de lichelisme,. sînt îndemnat să strîng mîna scriitorului din *trib*.

● Nu-mi place că Orly Nativ, blonda şi mereu trista noastră Orly se îmbracă, de cînd a sărit de la sport la jurnalul extern de sîmbătă seara, – în rochii "de doamnă", mature, care nu-i-se-po-tri-vesc. (îndărăt la pulovere şi bluze sport, Orly, îndărăt!)

● Îmi place că ne întîlnim din nou cu micile filme din ciclul britanic "De necrezut, dar adevărat" (deşi nu toate sînt chiar de necrezut, însă, să fim îngăduitori...).

● Nu-mi place că Rafi Ghinat a fost dat afară de la Kol-Bo-Tek, cu-n picior în fund şi că generoşii săi confraţi de studio nu l-au apărat şi nu s-au declarat solidari cu el (măcar pînă la sfîrşitul ciudatei anchete judiciare), comportîndu-se, iertaţi-mă, ca nişte... ca nişte ştiţi dvs. ce.

LUCULLUS

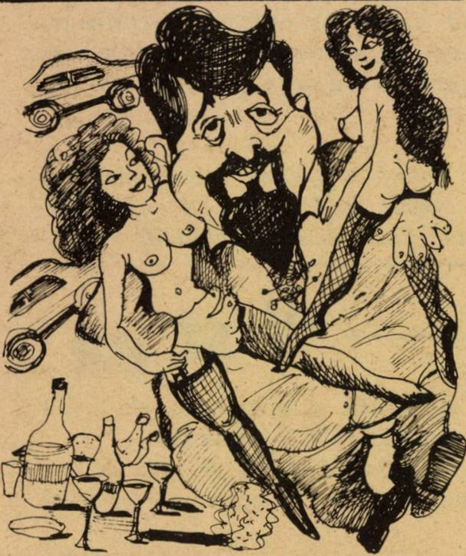

Rafi Ghinat (bampirul carevasăzică) aşa cum i-au făcut duşmanii imaginea *(şi cum o tălmăceşte Gitta Sion)*

130 ANI DE LA NAŞTEREA UNUI NABAB AL UMORULUI GALUTIAN

ŞALOM ALEHEM

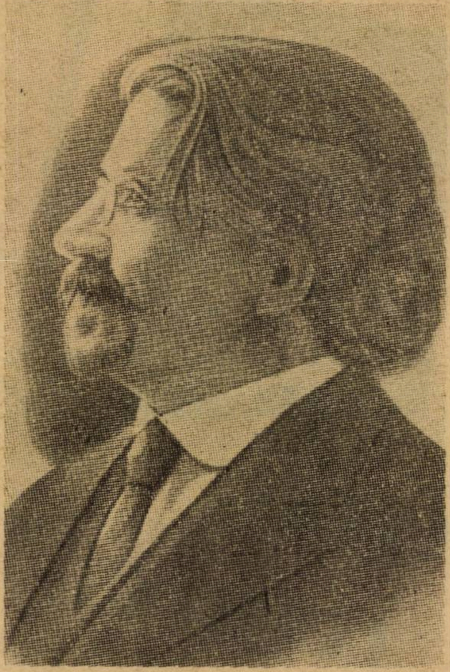

Anul acesta, s-au împlinit 130 de ani de la naşterea marelui scriitor Şalom Alehem, unul din cei mai iluştrii umorişti pe care i-a produs vreodată literatura universală.

Şalom Alehem s-a născut în ghettoul tîrguşorului ucrainean Pereiaslav şi a murit la 13 martie 1916 la New York. Osemintele lui sînt înhumate în cimitirul din Brooklyn, în parcela rezervată săracilor. A fost dorinţa scriitorului lăsată în testament "de a fi înmormîntat printre oamenii de rînd, în mijlocul adevăratului popor".

Tatăl său a închis ochii la sfîrşitul veacului trecut, lăsîndu-l pe Şalom unicul moştenitor. "Dacă-ţi este sfîntă amintirea tatălui tău, *îi scria el în testament,* să nu uiţi familia şi s-o ajuţi cît poţi".

Legatarul testamentului se văzu pus în faţa tristei obligaţii de a lua în primire moştenirea care se compunea din 11 fraţi drepţi, rezultaţi din prima căsătorie a tatălui său, 5 fraţi vitregi, fruct al căsătoriei de a doua şi încă vreo 5 – 6 copii ai mamei vitrege din căsătoria ei anterioară.

Numai aşa se poate înţelege umorul crud din opera lui Şalom Alehem. Eroii lui, împiedicaţi cu sălbăticie de legile restrictive oligarhice, să ducă o viaţă normală de muncă, izgoniţi din şcoală, izgoniţi din ateliere şi fabrici, izgoniţi de peste tot, gonesc pe loc, parcă fără nici un alt obiectiv precis, decît acela de a cuceri împărăţia cerurilor, unde nădăjduiesc să găsească un jilţ aurit la dreapta Celui-de-Sus, răsplată pentru tot ce au pătimit aici, pe pămînt.

Opera lui Şalom Alehem nu are în tot cuprinsul ei nimic solemn, dacă prin cuvîntul acesta se înţelege rigiditate, formalism sau artificiu artistic care ar duce la cel mai mic compromis cu adevărul. Tot ce a scris este rostit, pînă la cel mai mic cuvinţel, de umbrele acestea cenuşii şi transparente care, în îmbrînceala lor desperată, ţipă, se ceartă, se blestemă, fără accente solemne, fără poze teatrale, aşa cum îi sfătuiesc foamea, frigul, ignoranţa, superstiţiile, uneori revolta, de cele mai multe ori umilinţa şi resemnarea, dar întotdeauna deşănţata lor înclinaţie spre visare.

*

Publicăm o schiţă a acestui genial umorist, dintr-un volum apărut în România în anul 1952, în traducerea lui I. Ludo, unică, inegalabilă.

ŞALOM ALEHEM:

el şi ea

Tocmai cînd e înghesuiala mai mare şi cînd călătorii se împing, unul să iasă, altul să intre, şi lumea se bate pe locuri – răsar şi ei amîndoi: el şi ea.

El – oacheş, gras, adus din spate, cu o gîlmă pe ochiul stîng. Ea – roşcovană, stafidită şi ciupită de vărsat. Amîndoi zdrenţuroşi, amîndoi cu ghete cîrpite, amîndoi cu una şi aceeaşi negustorie: el un coş, ea un coş. El – cu chifle, ouă tari, apă minerală şi portocale, ea – cu chifle, ouă tari, apă minerală şi portocale.

Cîteodată se întîmplă ca el să aibă în coş cornete cu vişine roşii, cireşe negre ori struguri verzi.

Şi totdeauna, vin amîndoi împreună, amîndoi se îndeasă pe aceeaşi uşă a vagonului, amîndoi îşi strigă marfa la fel, numai că el pe o limbă puţin sîsîită – şi ea puţin cepeleagă. ▶

Dar să nu credeţi cumva că se concurează unul pe altul la preţuri. I-a ferit dumnezeu! Preţurile lor sînt aceleaşi. Ei se concurează altminteri: care izbuteşte să stîrnească mila mai mare. Amîndoi se roagă de tine să te gîndeşti la cei cinci copilaşi ai lor (ai lui – orfani de mamă, ai ei – orfani de tată). Amîndoi ţi se uită ţintă în ochi, amîndoi îţi vîră coşul sub nas şi amîndoi îţi împuie atîta urechile, că vrei nu vrei, trebuie să le cumperi ceva. Dar, din păcate, de atîtea rugăminţi, lacrimi şi văicăreli, nu mai ştii la cine să te opreşti: la el sau la ea? Ca să nu superi pe vreunul din ei, te hotărăşti să cumperi cîte ceva de la amîndoi. Dar ei nu te lasă.

– Dacă ai de gînd să cumperi, zic ei, apoi să faci bine să cumperi numai la unul. La două nunţi dintr-odată nu poţi să joci!

Ce să faci? Cumperi o dată de la el, a doua oară de la ea. Mai mult nici nu-ţi trebuie ca să-ţi sară în cap!

– Ia-n ascultă, mata! Nu cumva nu-ţi mai plac ochii mei azi?

Sau aşa:

– Spune, te rog, abia săptămîna trecută ai cumpărat de la mine şi slavă domnului! Nici nu te-ai otrăvit, şi nici în gît nu ţi-a rămas!

Te apuci să răspunzi că şi celălalt e om, că şi celălalt trebuie să trăiască – dar ei ţi-o taie numaidecît:

– Ascultă aici! Ţi-am mai spus odată!... Mie să nu-mi umbli cu şmecherii... că nu-ţi merge!... Ori de la unul, ori de la celălalt... că nu sîntem bătaia dumitale de joc...

*

Era într-o zi de toamnă. Cerul trist, pămîntul cleios şi staţia plină de lume. Călătorii umblau de colo pînă colo... toţi alergau, toţi se-nghesuiau şi se căţărau unii peste alţii, cu geamantane, cu pachete, cu boccele de aşternut. Zbierete, ţipete, larmă. Şi tocmai unde-i forfota mai mare – el şi ea. Amîndoi încărcaţi cu marfă, ca de obicei. Amîndoi se-mping pe aceeaşi uşă, ca de obicei. Deodată... nenorocire! Amîndouă coşurile, trîntite pe jos! Chiflele şi ouăle şi sticlele de apă minerală şi portocalele se tăvălesc în noroi şi ţipetele, urletele, lacrimile şi blestemele se amestecă, într-un tărăboi asurzitor, cu rîsetele conductorilor şi cu gălăgia călătorilor. Sunete, fluiere... încă o minută – şi trenul se pune în mişcare.

În vagon e atîta larmă, că nu-i chip să prinzi decît doar vorbe răzleţe.

– A dat nenorocirea peste chifle!

– Un pogrom printre ouă!

– Dar ce a avut cu portocalele?

– Cît de mare o fi paguba?

– Nu-i nimic, altădată să nu ţi se mai bage atîta în suflet!

– Da' ce să facă, săracii de ei! Umblă şi ei după o bucată de pîine!

– A-ha-ha! rîde unul cu glasul gros. Pîine evreiască!

– Pîine evreiască? se aude un alt glas subţirel. Poate ai dumneata altă pîine? Dă-o'ncoa!

– Tinere, nu-ţi vorbesc dumitale! răspunde glasul gros.

– Nu-mi vorbeşti mie? O fi! dar eu îţi vorbesc dumitale! Ai o pîine mai bună?... Vezi că taci?... De ce taci?...

– Ce vrea ăsta de la mine?

– Ce să vreau? Dumneata zici: pîine evreiască. Şi eu îţi răspund: vai de mine! Ai una mai bună? Dă-o'ncoa!

– Ei, vă place cum îşi caută omul ăsta pricina?

– Ssst! Tăcere! Uite-o!

– Pe cine?

– Pe femeia cu coşul!

– Unde? Unde?

– Uite-o!

Ciupită de vărsat, roşcovană, cu ochii umflaţi de plîns, femeia îşi face drum cu coşul gol prin mulţime, îşi caută un loc, se aşează pe coşul răsturnat cu fundul în sus, îşi ascunde ochii umflaţi în şalul ei ferfeniţit şi plînge pe înfundate.

Deodată se face tăcere în vagon. Toţi călătorii au amuţit. Numai unul, cel cu glasul gros, vorbeşte:

– Ei, oameni buni, de ce tăceţi?

– Şi ce-ai vrea? Să zbierăm?

– Nu! dar să-i adunăm cîteva parale!

Cine-o spune asta? Tocmai acela care adineaori făcea haz pe socoteala pîinii evreieşti: unul, cu un fel de caschetă cu cozoroc drept şi lucios şi nişte ochelari albaştri. Parcă nici n-ar fi avut ochi. Numai nas. Un nas mare, cărnos, borcănat. Fără să stea mult pe gînduri omul îşi scoase şapca, aruncă în ea cîţiva bani de argint şi apoi, cu glasul lui de bas, îi îndemnă şi pe ceilalţi să dea.

– Hai, fraţilor, daţi cît puteţi!

Fiecare dintre călători îşi bagă repede mîna în buzunar, îşi deschise portofelul şi, în cîteva clipe, cascheta se umplu cu tot felul de gologani de argint şi aramă. Numai unul singur nu vru să dea nimic. Care? Tocmai acela care abia înainte apărase "pîinea evreiască". Un tînăr, un "intelectual", cu obrajii rotofei, cu bărbiţa gălbuie şi ochelari de aur, desigur un fecior de bani-gata, cu socrii bogaţi şi el însuşi plin de parale, care, ▶

de zgîrcit ce este, călătoreşte cu a treia.

– Tinere, zvîrle şi dumneata în şapcă ceva! îi zise cel cu nasul borcănat.

– Nu dau! răspunse "intelectualul".

Omul cu nasul nu mai stărui şi se apropie de femeie:

– Mătuşico! Ce-ar fi să mai laşi dracului plînsul? De ce să-ţi strici ochii dumitale frumoşi? Mai bine întinde amîndouă mîinile aici, să-ţi torn mărunţişul ăsta în palmă.

Credeam că femeia, cînd o să vadă atîtea parale, n-o să mai poată de bucurie... Nici gînd! În loc să se bucure, femeia se supără şi mai rău şi, din gură începu să-i ţîşnească un val de blesteme!

– Numai el e de vină, rupeşi-ar picioarele şi gîtul, dumnezeule! Nu-i nenorocire să nu mă lovească din pricina lui, lovi-l-ar damblaua!... Să n-apuce să mai dea pe-acasă, dar-ar peste el holera şi tifosul şi ciuma şi anghina.

Îţi stă mintea-n loc. De unde, atîta blesteme! Noroc că omul cu glasul gros şi nasul borcănat i-o retează:

– Ajunge cu binecuvîntările, femeie! Mai bine ne-ai spune ce-au avut cu dumneata conductorii?

Femeia ridică la el ochii umflaţi de plîns:

– Numai din pricina lui, arză-l-ar focul! Îi era frică, poate îi fur toţi muşterii!... Şi mi se apucă să se îndese în vagon... M-apuc eu şi i-o iau înainte... se apucă el şi-mi ţine coşul pe la spate... mă apuc eu şi fac gălăgie... se apucă jandarmul şi face cu ochiul conductorului... se apucă conductorul şi ne răstoarnă amîndouă coşurile în noroi... răsturna-i-s-ar maţele pe dos, dumnezeule! Puteţi să mă credeţi, că de cînd umblu pe linia asta, încă nu s-a atins nimeni de mine, nici măcar cu un fir de păr. Nu de bunătate, doamne fereşte!... Atîtea bube în gît să-i dea dumnezeu, cîte chifle şi cîte ouă trebuie să împarţi între staţii... De la cel mai mic, pînă la cel mai mare... tuturor trebuie să le astupi gura... Cum vii în gară, începi să dai în dreapta şi-n stînga: unuia un tifos, altuia o holeră, celuilalt o tuse... Conductorul şef îşi ia singur din coş partea lui cît îi place... Şi celorlalţi conductori le împarţi, ba o portocală, ba un ou, ba o chiflă... Numai să dai şi să dai!... Dacă pînă şi fochistului de la maşină trebuie să-i dai... dacă nu, zice el, o să mă spună jandarmului. Cu asta vrea să mă sperie: că o să mă pîrască jandarmului. El nu ştie, trăsni-l-ar dumnezeu, că şi jandarmul e uns... Cînd vine duminica, jandarmul îşi ia porţia lui de portocale... şi, bineînţeles, îşi alege portocalele cele mai mari, cele mai frumoase, cele mai bune.

– Mătuşico! întrerupse iar omul cu nasul borcănat. După cîte înţeleg, trebuie să cîştigi munţi de parale!

– De unde munţi de parale? sare femeia, ca şi cum ar vrea să se apere. Abia-abia îmi acopăr ce m-a costat... şi de multe ori se întîmplă să mai şi pierd!

– Atunci la ce-ţi mai trebuie toată negustoria asta?

– Da' ce alta să fac? Să mă apuc de furat? Să mă apuc de furat cînd am cinci copii... cinci holere să-i dea dumnezeu... şi mai sînt şi bolnavă... dar-ar boala-n el, să dea dumnezeu, cum mi-a făcut praf din toată afacerea... praful să se aleagă de el, dumnezeule!... Ah, ce afacere, ce afacere bună, ce afacere dulce ca mierea!

– Dulce ca mierea?

– O afacere de aur!... O pîine cum nu-i alta pe lume!

– Ce tot vorbeşti, mătuşico? Dar abia mai înainte îmi spuneai că de multe ori pierzi!

– Da' ce crezi dumneata? Că-mi iese cîştig? Cum să cîştig,dacă mai bine de jumătate din marfă o dau de pomană conductorilor şi conductorului-şef, şi în fiecare duminică, jandarmului? Ce-i la mine? Fîntînă?...

Omul cu ochelari albaştri şi cu nasul borcănat îşi iese din fire:

– Aoleu! Mătuşico! La dumneata, ba-i aşa... ba-i aşa... Ba că-i bine, ba că-i rău! M-ai zăpăcit!

– Eu, zăpăcit? Necazurile mele te pot zăpăci... Zăpăci-i-s-ar maţel-n burtă, să dea dumnezeu! ...că m-a omorît, omorî-l-ar boala copiilor, să dea dumnezeu, de croitor păcătos... că doar asta a fost el de meserie: cîrpaci... un cîrpaci nenorocit, care cîştiga din croitorie mai mult de-o grămadă... Şi cînd a văzut, ieşi-i-ar ochii din cap să-i iasă, că eu am ce să mănînc, mînca-l-ar viermii, să dea dumnezeu... şi că-mi hrănesc, din coşul ăsta, să nu-mi fie de deochi, cinci copii, cinci orfani de tată... a pleznit de necaz şi mi s-a apucat, apuca-l-ar toate junghiurile din lume, să dea dumnezeu, să-şi cumpere şi el un coş, cumpăra-şi-ar coşciugul, dumnezeule! Îl întreb:

– Ce-i asta?

Zice el:

– Un coş!

Zic:

– Şi ce vrei să faci cu coşul?

Zice el:

– Ce faci şi tu cu coşul!

Zic:

– Cum aşa?

Zice el:

▶

– Uite-aşa! Am şi eu cinci copii, care-mi cer de mîncare!

Şi de-atunci se tîrîie după mine cu coşul şi-mi ia toţi muşteriii, lua-i-ar dumnezeu minţile... şi-mi rupe bucăţica de pîine de la gură... rupe-şi-ar mîinile şi picioarele, să dea dumnezeu!

– Dar, de ce umblaţi amîndoi peste tot numai împreună? o întreabă omul cu nasul borcănat.

Femeia se uită la el mirată, cu ochii încă roşii de plîns.

– Dar ce-ai vrea să facem?

– Caută-ţi şi dumneata o altă staţie! Linia e doar destul de lungă!

– Şi el?

– Care el?

– Bărbatu-meu!

– Care bărbat?

– Bărbatu-meu de-al doilea!

– Care bărbat de-al doilea?

Femeia se supără iar:

– Cum care bărbat de-al doilea? Păi, nenorocitul ăsta e bărbatul meu de-al doilea, vai şi amar de zilele mele!

Toţi sar de pe locurile lor:

– Ce! Concurentul ăsta al dumitale, ţi-e bărbat de-al doilea?

– Da' ce-aţi crezut dumneavoastră? Că-i bărbatul meu dintîi? Dacă bărbatu-meu dintîi, dumnezeu să-l ierte, mi-ar trăi... ehei!

Studio Dalia

COAFURĂ UNISEX

• EXPERIENŢĂ
• GUST
• CONŞTIINCIOZITATE

BAT YAM,
STR. ROTSCHILD 17
TEL. 875927

SALOANELE RON רון

RENOVATE ŞI MODERNIZATE

NATANIA, STR. STAMPER NR.14
TEL. 053/22080-615631

• NUNŢI – BAR MITZVA – BRITH MILA

• SE POT ORGANIZA ŞI FESTIVITĂŢI SPECIALE

• MENIURI BOGATE ŞI VARIATE – KAŞER

• SERVICI IREPROŞABIL

• SALĂ SPECIALĂ (CU SCAUNE) PENTRU CUNUNII

• PARKING ÎNCĂPĂTOR

• FESTIVITĂŢILE SE DESFĂŞOARĂ FĂRĂ DURATĂ LIMITATĂ

•

PARKING AUTO PENTRU INTERVALE LUNGI (DE LA O SĂPTĂMÎNĂ LA UN AN) 90 ŞEKELI PE LUNĂ

☆ BIJUTERIILE "SHAVIT" ☆

MODELARE DE BIJUTERII ŞI MONTAREA PE LOC A DIAMANTELOR

Vînzare, cumpărare şi preschimbarea de bijuterii vechi în noi

"CADOURI" "HANUCA"

Tel Aviv, Str. Allenby 94
TEL. 03/612538

Aşa vede MINIMUM pe gravii politologi (kremlinologi etc. etc.) ai lumii, care n-au prevăzut, nici unul, "cutremurul" din Europa.

NELU WEINBERG PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

FAMILIAL...

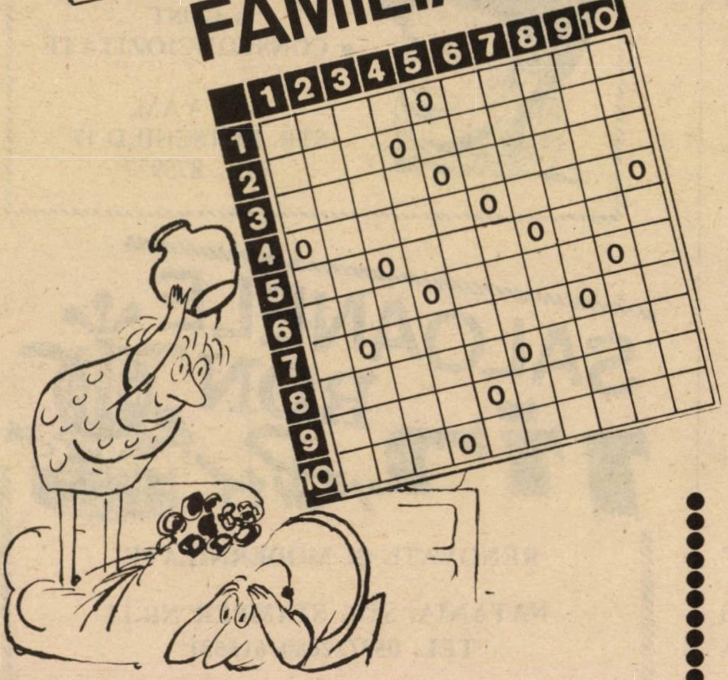

ORIZONTAL: 1) Frumos cuvînt familial – Îngerul nostru... păzitor 2) A început odinioară! – Neam de neamul nostru 3) Companie de rezervă – Bun pentru copiii mei (dim.) 4) A cere o mînă – Ansamblu 5) Băiat bun dar fără... aia! – Înfiată! – Interpretare la scenă deschisă 6) Secvență proteică de bază în genetică – Sînt numite de alții 7) Merge pe urmele mamei sale – Neam 8) Locașul sentimentelor umane – Parteneră într-o dispută cu soacra 9) Cadru intim familiar – Copil de trupă 10) Prinsă în plasă – Rudă prin alianță (fem.)

VERTICAL: 1) Prinde la copcă – Asta-i bună 2) A lua ce au făcut alții – Fiul din... Banat! 3) Face cea mai bună partidă din viața sa – A pune în vedere 4) Trei frați de-aceeași nație! – Mamă... de multă vreme 5) A lua copii și a-i crește 6) Centru de cultură – Așa un fiu mai rar – La bunici! 7) Adăpostește o familie de pescari – Om de legătură 8) Te ține sub aripa sa ocrotitoare – La orice doică! 9) Localitate în Congo – La ordinea zilei 10) Fiu de-al lui Zeus – Divorțată (fig.).

Dicționar: UAA, NAT, IMA, FIC, ISIRO

...ȘI NEFAMILIAL!

ORIZONTAL: 1) O vară de-a noastră bună 2) Copii – E cu... soț 3) Copilași – Mama... vecinilor, o cunoștință mai veche 4) Copil în aparență! – O afecțiune deosebită pentru copii 5) În preajma familiei – Opt frați ținuți în pumn (anat.) 6) Străbunica noastră – Modulație a impulsurilor în poziție (abr. Telev.) 7) Socru mic! – Ca o soacră (pentru unii) – Soțiile lor 8) Tot neamul la un loc – Puțină teorie! 9) Un părinte pe-adevăratelea (dim.) – Se prezintă după cum îți așterni 10) Aproape că... n-are soț – Neam de... viță (pl.).

VERTICAL: 1) Moșul cu baba sa... – Familie de neam bun 2) Se bucură de atenția nașului!! – 3) Rîu în Birmania – Sînt în divorț! – Discordie familială de mai mult timp 4) Dadă! – Ținută sub observații 5) Să-ți trăiască familia! (pl.) – Trei gemeni! 6) Stă în fruntea neamului pentru unii – Mai mare peste o familie de harnice lucrătoare 7) Unde avem o problemă... nefamilială (!) 8) Omul din preajma familiei (neart.) – Salve de... puști 9) Moștenire de la o mătușă! – Un număr redus – De multe ori ne este dat de soră 10) O fecioară... ce s-a menținut peste ani – Un părinte adevărat (pl.).

Dicționar: AGAR, CARP, LOI

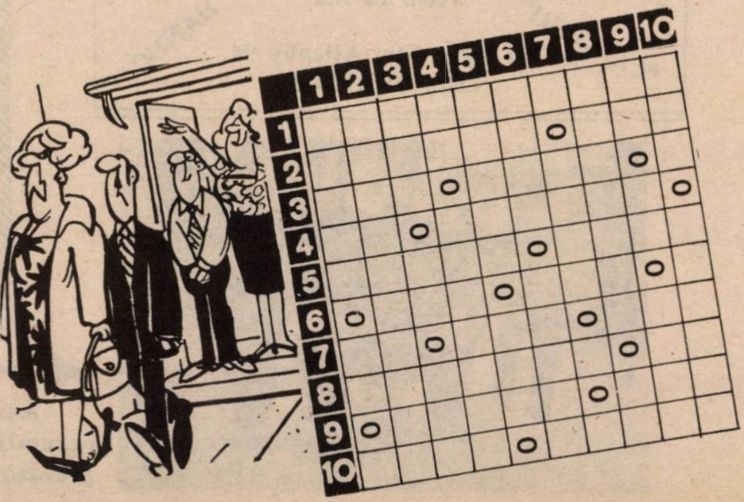

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Vă invităm să încrucişaţi în careul alăturat următoarele cuvinte:

MAŞINI: LADA, FIAT, ROLLS, TOYOTA, FORD, FIESTA, IMS, TRACTA, SIMCA, BMW, IBIZA, DACIA, TATRA, ASCONA, OPEL, LANCIA, JAGUAR, TALBOT, TRABANT, AUDI, CITROEN, VOLGA

OC, SE, TT, TC, UU, RC, OL, UC, UJ, OO, LO, LG, OD

TII, ZOE, REY, VAT, CAI, GEL, RIC, BOR,

ANUN, DZOL, NUIA, IGRA, ZIUA, GOPO, UNII

OESIS, CRUTA, OBSCUR, ANANAS

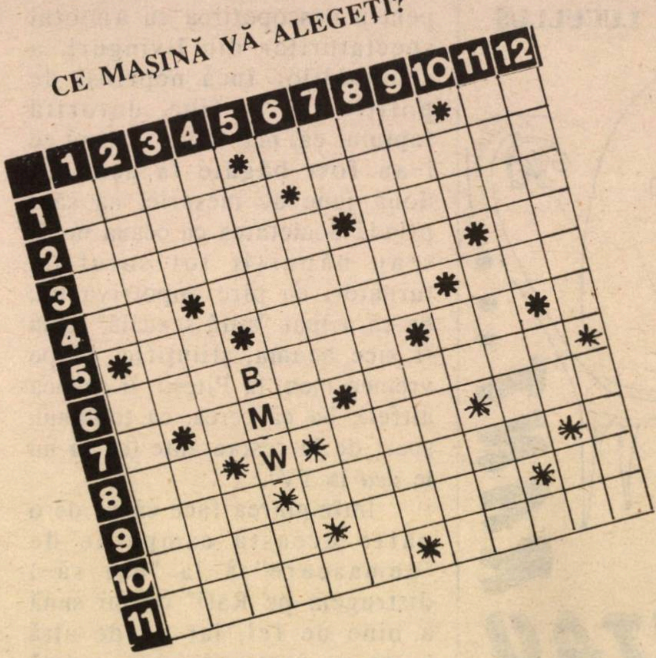

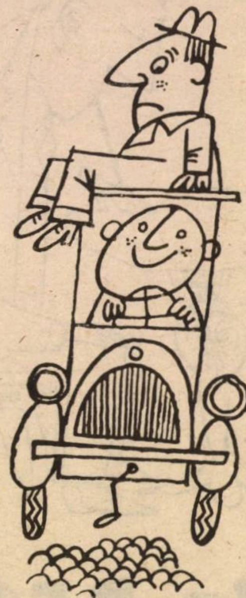

COPERTĂ LITERARĂ (5, 4; 6)

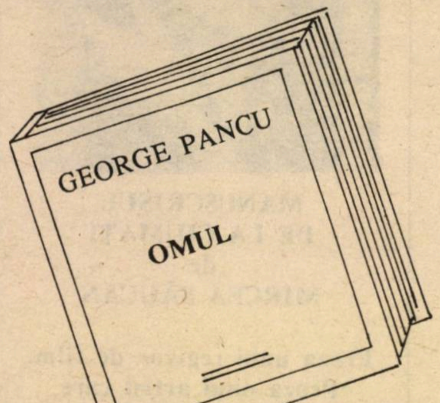

Aflaţi prin anagramare numele autorului şi titlul cărţii sale apărute nu de mult în Israel.

ÎN CONCEDIU (CRIPTOGRAFIE: 4,7,2,5)

Dezlegările jocurilor din nr.32

Zile...

Calendar, v, ami, oameni, sărbătoare, ara, par, at, ti, et, er, i, ots, erzat, rata, ai, ua, i, iris, orb, tanti, trai, înserare, b.

...Şi nopţi

Visuri, ene, orare, stea, lunatică, r, u, tr, dotat, prietene, h, ten, rit, i, opere, alba, aal, zaţuri, Suedia, nic, as, pt, maci.

Probleme

Lătrat, stal, erou, eseuri, gimnastica, et, dote, ata, mia, apa, up, ten, vm, cura, atelier, nas, rid, snobi, acid, ţintar, natal, trese.

Aritmogrif

Simca, Renault, Porsche, Ibiza, Honda, Buick

Pătrat

Pasată, aparat , săraţi, arătat, tătară, aţîţat.

PÎNĂ ŞI BULGARIA, DOMNULE...!

I. L. CARAGIALE

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

PE URMELE LUI RAFI GHINAT, CĂPCĂUNUL DE FLEICI ȘI DE FEMEI

Cer iertare gurmanzilor mei cititori, dar, de data asta, nu scriu despre un restaurant cu ciorbă de perișoare (plus ardei iute) și saramură la grătar, ci despre un client. Un client la ordinea zilei: Rafi Ghinat, de la Televiziune. Celebru din trei motive:

1) mai întîi, datorită emisiunii Kol-Bo-Tek, nemiloasă cu fel de fel de matrapazlîcuri și tărășenii din viața noastră de-aici și de-acum; inclusiv cu fel de fel de restaurante, bufete, pub-uri, bodegi sau crișme, luate în tîrbacă pe ecranul cel mic și făcute de rușine; 2) pe urmă, datorită emisiunii detective pentru descoperirea cu ajutorul spectatorilor din livinguri, a criminalilor încă neprinși de poliție; 3) în fine, datorită faptului că, mai nou, după ce i-au fost băgate la așternut două june de meserie, ca să-l prindă Societatea cu ocaua mică, s-au năpustit tot soiul de turnători cu pîre împotriva lui: ba că a luat "mită sexuală" (cum îi zice acuma, științific, că pe vremea mea, la Pitești, îi spunea altfel), ba că cerea, cu toptanul, șperț de la restaurante (ca să nu le *dea* la TV).

Întîmplarea face că pe de o parte această campanie de "demascare" à la "hai să-l distrugem pe Rafi" nu-mi sună a bine de fel, iar pe de altă parte am avut prilejul nu o dată să-l văd (era să zic "să-l vizionez") pe pitorescul ziarist înfulecînd mici cu duzina și fleici de două persoane, într-un mic local românesc din Tel Aviv. Mai precis la "Harry și Ghitta" din Piața Primăriei.

De ce să mint? Am fost curios să aflu cum se comporta omul în discuție atunci cînd venea nota de plată. Am intrat în restaurant și am abordat-o direct pe Ghitta, întrebînd-o dacă Rafi Ghinat plătea întotdeauna ceea ce mînca.

– Întotdeauna, mi-a răspuns ea. Și fără să zîmbească. Dimpotrivă, era în glasul ei un fel de revoltă la ideea că "TV"-istul ar fi fost incorect.

– Și n-a încercat niciodată să... să se facă, de pildă, că a uitat portmoneul acasă, sau că...

– Niciodată.

– Și nici să obțină vreo reducere?

– Nici.

– Sau o sticlă de vin "cadou", sau un coniac franțuzesc...?

– Nimic. Nimic. Niciodată. Rafi Ghinat e un client ireproșabil. O dată, țin minte, a dat o masă pentru niște prieteni... nouă sau zece... s-a mîncat mult, s-a băut mult, nota s-a ridicat la vreo mie de șkalim, omul a plătit totul din buzunar, fără nici o vorbă, pînă la ultima agora.

...Drept care am ținut să consemnez această mărturie, ca o probă la dosarul invizibil al părerilor noastre despre Rafi Ghinat. Am ținut la aceasta fiindcă așa e omul: ne este foame nu numai de mîncare ci și – nu-i așa? – de nițel adevăr.

O carte nouă

MANUSCRISUL DE LA CIUMAȚI
de
MIRCEA SĂUCAN

Proza unui regizor de film. Proza unui artist care mînuiește stiloul ca pe-o cameră de luat vederi

●

Cartea poate fi procurată prin CEC poștal sau bancar, trimițînd 20 șk. la adresa: Rh. Savion 6/1220, ap. 21, POB 5191, Natzeret Ilit 17000

• MINIMUM •

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

■ YLANA

• SAVARINĂ DE GRIȘ: Se freacă 7 gălbenușuri cu 2 linguri de zahăr, 2 linguri de ulei și cîteva picături esență de vanilie pînă devine o spumă. Se adaugă 2 linguri de griș și 3 linguri făină OSEM. Separat se bat spumă tare cele 7 albușuri cu 4 linguri zahăr. În timp ce se amestecă albușurile bătute cu restul compoziției de gălbenușuri, se fierbe un pahar apă cu 4 linguri zahăr, pînă ce se îngroașe puțin. Se ia de pe foc și se adaugă la sirop 1 linguriță esență de rom. Se pune compoziția de savarină la copt în tavă mare, rotundă cu diametrul de 26 cm, la 200 grade. Cînd este gata se scoate din formă și se toarnă deasupra tot siropul. Cînd este rece se unge cu gem de caise și se îmbracă în frișcă bătută cu foarte puțin zahăr. Se ține la frigider.

• PĂTRATE CU NUCI: Se topește pe foc mic 100 gr. de ciocolată amară împreună cu 2 linguri apă, 2 lingurițe ness-café, 100 gr. margarină proaspătă fără sare și un pahar zahăr. Cînd compoziția este omogenă se ia de pe foc. Cînd s-a răcorit se adaugă 4 ouă întregi, puse unul cîte unul, coaja rasă de la o lămîie, 100 gr. nuci tăiate bucățele mici și 1 pahar făină OSEM. Se coace în tava mare a cuptorului, unsă bine cu margarină, la 200 grade. Cînd este gata se taie pătrățele și cine vrea, le pune în coșulețe de hîrtie govrată.

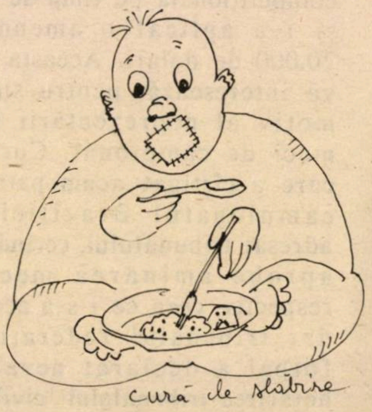

• PRĂJITURĂ UȘOARĂ: 5 albușuri se bat spumă cu 1/2 pahar zahăr. Separat se freacă 5 gălbenușuri cu 1 pahar zahăr, 1 praf de copt, 1/2 pahar apă pusă cîte puțin și alternată cu 1/2 pahar untdelemn. Se dă gust cu vanilie și coajă rasă de lămîie. Se amestecă apoi cu 1 pahar și jumătate făină obișnuită, 80 gr ciocolată rasă și la urmă cu albușurile spumă. Se coace în tavă rotundă, mare, unsă gros cu margarină și tapetată cu hîrtie de copt. Se servește rece, tăiată în felii, simplă sau cu frișcă bătută, pusă la masă separat.

minimum

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

GRAFO-LOGIE

A. S., TEL AVIV – Pedanteria este ceea ce izbește din capul locului în scrisul dvs. Mărturisesc că mi-a trebuit un mare efort să descopăr în dosul ei o mare fantezie, o vervă neobosită, o poftă nestăpînită de viață. Mă întreb doar la ce sînt bune toate încercările de a-ți reprima toate aceste porniri, dorința de a le ascunde?! Dacă nu e prea tîrziu, încearcă să te debarasezi și să fi cine ești tu într-adevăr,

O MELANCOLICĂ, TVERIA – Nu ești "melancolică", ci pur și simplu timidă și lipsită de încredere în tine. Și trebuie să-ți mărturisesc că nu ai pentru ce. O inteligență vie, o sensibilitate care te face să iei viața puțin prea în serios, generozitatea te îndreptățesc să te împaci cu tine și să te decizi că nu ai pentru ce să-ți fie rușine.

Un "MACHO" din NAZERET ILLIT îmi scrie foarte îngrijorat că s-a visat femeie și, temîndu-se ca acest vis să nu dezvăluie niște pulsații sexuale care îi erau necunoscute, mă roagă să-i explic semnificația acestui vis. Nici o grijă, el nu înseamnă ceea ce ai crezut! Pur și simplu este un avertisment pe care ți-l transmite subconștientul față de curiozitatea ta excesivă. S-ar putea să fi pedepsit dacă perseverezi în acest păcat.

TILL BUHOGLINDĂ

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

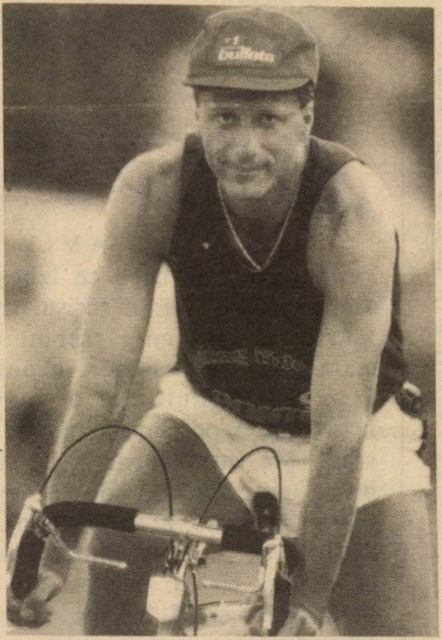

Miki Bercovici – în postură neobișnuită, de ciclist

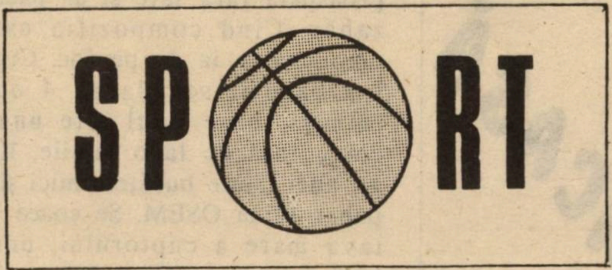

• La 35 de ani, Miki Bercovici, cel cu originea "răsărit-europeană", nu este, cum s-ar putea crede, cel mai "bătrîn" jucător din liga națională de basket. I-o ia înainte, cu 2 ani, fostul său coechipier, Earl Williams. Miki Bercovici, actualmente vedeta lui Macabi Rishon Le Zion, deține însă alte cîteva recorduri interesante. Este "veteranul" ligii naționale, în care joacă neîntrerupt de 18 ani, a înscris de-a lungul prodigioasei sale cariere peste 20.000 puncte (dintre care 3.588 numai în "Cupa Campionilor Europeni") și a marcat cele mai multe puncte (44) într-un meci internațional al Israelului (cu Turcia, în 1975, la campionatul european de la Belgrad). Jucători de clasa lui nu se nasc la tot pasul. Nici în Israel, nici în "Europa răsăriteană"...

• Brazilia poate să glumească cu multe, dar nu și cu campionatul său de fotbal. Recent, a produs o vîlvă deosebită decizia federației de specialitate din Rio de Janeiro, care a suspendat clubul Curitiba de la orice activitate competițională pe timp de un an și i-a aplicat o amendă de 20.000 de dolari. Aceasta, dacă vă interesează, pentru simplul motiv al neprezentării la un meci de campionat. Curitiba, care a cîștigat acum patru ani campionatul Braziliei, s-a adresat tribunalului, cerînd să se aprobe amînarea meciului respectiv, ceea ce i s-a acceptat, dar tribunalul federației de fotbal a declarat nevalabilă hotărîrea tribunalului "civil" și a venit cu propria lui "sentință".

Roni Rosenthal – în Belgia primește și mai mult decît la Macabi Haifa

• Apropo de suspendări. În numărul trecut, am scris aci că, la București, clubul Steaua l-a suspendat pe Gh. Hagi, vedeta nr.1 a fotbalului românesc pentru abateri de la viața sportivă. Totuși, el a jucat în cele două meciuri cu Eindhoven, ca și în întîlnirile cu selecționata Danemarcei. Cum se face? Foarte simplu: conducerea steliștilor apucase să publice comunicatul în ziarul "Sportul", dar hotărîrea n-a fost "ratificată" de Valentin Ceaușescu, marele "patron" al clubului și protectorul personal al lui Hagi, care l-a repus pe talentatul jucător în drepturi. Se spune că, tot datorită lui Valentin Ceaușescu, Hagi este astăzi posesorul, unic în România, al unei mașini "Mercedes", de tip special. Mașina fusese confiscată la graniță, pentru motive care-mi sînt necunoscute, urmînd a fi vîndută la licitație. Datorită unui "ordin de sus", licitația a fost anulată și mașina i-a fost vîndută (pe preț de cîteva sute de mii de lei) lui Gh. Hagi. Fără concurență!

• Fotbalul israelian, care arată așa cum arată, pare a fi, totuși, orice s-ar spune, unul dintre cele mai bune "locuri de muncă" din această țară. Nimeni nu se omoară prea mult cu firea, nici la antrenamente și nici la meciuri, dar de cîștigat, dacă vreți să știți, se cîștigă foarte bine. Federația de fotbal, grijulie să nu se întreacă măsura, a fixat salariile maximale pentru diferitele ▷

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

categorii de jucători şi antrenori. Astfel, un jucător "simplu" din liga naţională primeşte 30.000 dolari neto pe an. Echipele din liga naţională au dreptul să plătească patru vedete cu salarii de 75.000 dolari (tot neto, se înţelege) pe an. Jucătorii din liga secundă ("arţit" cum i se zice) primesc jumătatea salariului celor din "leumit". Un antrenor de prima mînă cîştigă 35.000 dolari pe an. Cu toţii însă, fiţi siguri, doar "pe hîrtie". Pentru că, deşi în Israel, există şi aci "Vlaşca şi Teleormanul"...

• Ziaristul sportiv Paul Ochialbi, vechiul meu amic şi companion de cronici pugilistice, mă informează, de astă dată, despre ce s-a mai întîmplat cu fostele vedete ale boxului românesc. Au murit, de mai multă sau mai puţină vreme, Lucian Popescu, C. Nour, Mielu Doculescu, Gh. Popescu (fostul challenger al lui Gino Bondavalli), Petre Brătescu, Gr. Jelesneac, Petre Pop, Mihai Fulea, I. Boamfă. S-au stins din viaţă în străinătate: Moţi Spakov în Australia, Milică Teodorescu (Milo Teodore) în Statele Unite, Sandu Ion la Paris. Fostul campion la "grea" Ilie Petrescu tăia lemne în pivniţă, cînd toporul i-a sărit din coada de lemn şi, lovindu-l în cap, l-a lăsat mort pe loc. Knock-out pe viaţă. Nu se mai ştie nimic de Toma Aurel, care trăia de mulţi ani în America. Alţii? Cei mai mulţi sînt pensionari: Jean Călinescu (81 ani), Vasile Şerbănescu (80 ani), Gh. Axioti (79 ani), C. Cionoiu, Ion Chiriac, Marin Gaşpar, Anton Oşca, Florea Stanomir, Mircea Dobrescu, Gh. Negrea, Gh. Fiat. N. Linca (colonel MAI pensionar) e mereu în vizită la fiu-său, Nicu, care trăieşte la New York, unde are un restaurant.

• Cred că fotbalistului român Gh. Viscreanu i se cuvine un loc în cartea de recorduri a lui "Guiness". El a ales de două ori libertatea şi, de fiecare dată, "i-a mers". Prima oară, pe cînd era încă junior, a participat la un turneu în Australia. La terminarea turneului, nu s-a mai întors în România. A rămas acolo, dar nu s-a putut aranja. S-a dus la ambasada română şi a cerut să se repatrieze. I s-a acceptat. A revenit în România, a jucat un an la o echipă din provincie şi, după aceea, pentru că era un element de mare talent, a fost adus la Dinamo Bucureşti. Acum cîteva luni, cînd Dinamo Bucureşti a jucat în Spania, Gh. Viscreanu, împreună cu colegul său de echipă M. Sabău, a ales încă o dată libertatea. Să fie chiar pentru ultima oară?

G. MODEANU

CASA DE PĂRINŢI

«FREDI»

sub conducerea
LIORA BRAUN
cu 23 de ani experienţă în administrarea vîrstnicilor

• PRIMIM PERMANENŢI ŞI TEMPORARI
• SĂNĂTOŞI ŞI BOLNAVI CRONICI
• ÎNGRIJIRE DEVOTATĂ
• ATMOSFERĂ PLĂCUTĂ
• SUPRAVEGHERE MEDICALĂ
• PREŢURI MODERATE
– Angajăm o muncitoare –
TEL AVIV – STR. ŞIBAT
ZION 26
TEL. 03/5374480 – 378887

B R I D G E

TOAMNA CAD FRUNZELE ŞI AŞII

	A 2 K Q J 4 A K Q 10 6 3 3	
3 10 9 8 7 7 2 A K 9 8 5 2		J 10 9 6 5 5 J 9 8 5 Q 10 4
	K Q 8 7 4 A 6 3 2 4 J 7 6	

Contract: 6NT
Atac: K treflă

Dezlegare:

Se taie Asul de treflă, trei tururi de atu de la mort şi se vine în mînă pe dama de pică. Cînd pe Asul de cupă, ce extrage ultimul atac de la Vest vom defosa cu nonşalanţă Asul de pică de la mort, Estul se va trezi într-o minunată (nu pentru el) schiză triplă. Dacă Vest ar fi atacat la al doilea tur mic de treflă şi nu Asul nu cred că vă mai prezentam dona.

♣♢♥♤ DAN IANCU

Poşta Bridge

Jean Aron – Aveţi dreptate, dar nu aceasta este problema. Veţi primi răspunsul în scris.

ophir tours

CE-AI ZICE SĂ FACEM DRAGOSTE

7 RECOMANDĂRI PENTRU CAZURI DE APATIE

Don Gabor este renumit în Statele Unite ca sfetnic, consilier sau, dacă preferați, ca "eițăsgeber" în materie de dragoste și sex. (Există acolo și o asemenea profesiune, cam cum e la noi cea de consilier în materie de fisc). Omul scrie articole de specialitate în ziare; este și autorul unor lucrări best-seller. Într-un recent articol, publicat în ziarul *"National Inquirer"*, el face un șir de recomandări – 7 la număr – destinate îndeosebi cuplurilor în cadrul cărora s-a instaurat o oarecare plictiseală sau apatie sexuală. *"Cum să fie readus partenerul la pat și cum să se revină la plăcerea cuvenită, bineînțeles, dacă, în genere, aceasta a existat la început"* – este tema articolului, redat și de "Iediot Aharonot". Și iată idei în această privință:

● *Regula întîi:* A vorbi. A nu te rușina să spui: *"Ce părere ai avea dacă ne-am petrece seara în pat?"* O mare parte din monotonie, plictis, apatie, apar și se accentuează treptat – consideră Gabor – din "neputința sau neobișnuința partenerilor de a conversa înainte, în timp și după. Fiecare dintre ei se teme să admită că el se teme de respingere, sub pretext că "mă doare capul" sau sub un alt pretext similar. Atunci trebuie dezlegată limba pentru a se ajunge la comunicarea potrivită în materie de amor".

● *În ce privește preludiul.* Sfătuiți-i pe parteneri să-și spună vorbe dulci unul altuia. Fiecăruia îi place să audă că el este atrăgător. Chiar dacă sînteți căsătoriți de mulți ani puteți fi siguri că nu vă va displace să auziți cuvintele vrăjite: *"Știi? Ești o femeie atrăgătoare!"* Și la fel, la genul masculin. Veți vedea cît de pozitiv acționează aceasta!

● Este de dorit să examinezi starea de spirit a partenerului înainte de a trece la acțiuni corporale energice. O mică mîngîiere a urechii, un mic sărut pe gît și altele similare. Dacă la aceste gesturi nu ți se va răspunde, e semn că partenerul îți semnalează: *"Nu noaptea aceasta, dragule"*. Și atunci e posibil să continui cu delicatețe, spunînd: *"Văd că ești cam indispusă, draga mea* (sau dragul meu, desigur). *Ce părere ai avea de o frecție pe spate sau de un masaj?"* Și după aceea: investighezi din nou

Foto: Cecil Beaton

starea de spirit cu expresii delicate ca: *"Cum te simți acum?"*

● Niciodată nu trebuie respins partenerul cu grosolănie (bădărănie). Aceasta dăunează și duce la eșec. Partea respinsă astfel nu numai că nu va consimți să petreacă împreună cu tine noaptea, dar va evita relații intime mult timp. În loc de aceasta – să revenim la preludii și armonie, spunînd: *"Îmi pare grozav de rău că nu prezint destulă atracție și energie pentru tine în noaptea aceasta. Tot ce doresc e să închidem ochii și să dormim"*. Și să adăugăm ceva de acest gen: *"Dar o să vină* ▷

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

week-end-ul şi atunci ai să vezi cît de bine o să fie. Oho!

● Oamenii cred că partenerii devin cititori de gînduri şi descoperitori de intenţii cînd e vorba de sex. Ei speră că celălalt preţuieşte în mod deosebit ce ţi-ar place să faci pentru el, unde să ajungi cu el, etc. Şi-atunci, ce e mai uşor decît să-ţi întrebi partenerul: *"Ce-ai fi dorit să fac pentru tine?"* Merită încercat. Are efect extraordinar.

● Multe perechi se bucură de sex înfocat la începutul relaţiilor sexuale şi încetul cu încetul se statorniceşte apatia. În special, din cauza monotoniei şi a lipsei de imaginaţie. Deci, la treabă! Variaţie, culoare, noutate. Nu e vorba doar de noi locuri de recreaţie. Ci şi de momente romantice, ca o excursie, o cină deosebită la lumina lumînărilor în casă sau afară şi alte asemenea fapte de excepţie. Trebuie recurs la orice poate contribui ca dorinţa să nu fie alungată ci, dimpotrivă, stimulată.

● Şi, în sfîrşit, să se revină din nou şi din nou la cele trei cuvinte magice: *"Eu te iubesc"*. Nu va exista pauză sexuală atîta timp cît vor interveni cele trei cuvinte eterne.

I. F.

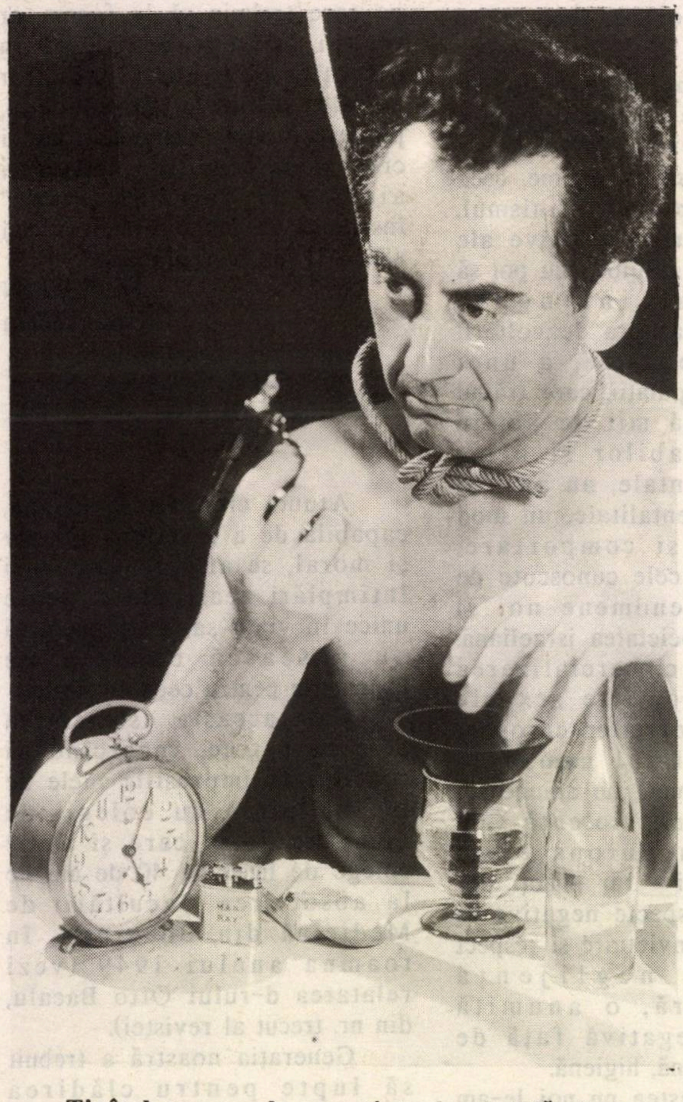

Ţinînd seama de neputinţa lor totală de a prevedea REVOLUŢIA uluitoare din Europa de răsărit, MINIMUM recomandă politologilor cu leafă primită pe degeaba, să se spînzure sau să-şi tragă cinstit un glonte-n tîmplă. Sau măcar să încerce. Aşa ca în autoportretul acesta al lui Man Ray.

SCOOP MONDIAL

CITEŞTE ACEST ANUNŢ !!! DACĂ EŞTI BĂRBAT

ŞI VREI SĂ AI PLĂCERE

CU SERIA AL KESHEL nu trebuie să te bazezi pe noroc, OFERĂ o erecţie completă în orice loc şi în orice timp doreşti, posibilităţi senzaţionale de prelungire şi lărgire a organului sexual, acţionează pe principiul vacuumului. Este potrivit pentru probleme de impotenţă şi erecţie redusă.

Bărbatului puternic (în intimitate) – posibilitatea de a fi şi mai puternic!

Alăturaţi-vă miilor de clienţi mulţumiţi din toată lumea. Luaţi legătura încă astăzi şi vi se va trimite acasă o broşură de informaţii detailate.

În SERIA AL KESHEL, patru sorturi 330 – 420 şekeli.

De procurat în MAGAZINELE "EROS" din toată ţara.

Sediul central: TEL AVIV, IBN GVIROL 30, TEL. 03-263498.

LA HAIFA 04-663242 * NATANIA 053-337669 * PETAH TIKVA 03-9344495 * BAT YAM 03-863705 * REHOVOT 08-468362 * BEER ŞEVA 057-33886.

Primim cărţi de credit. Există posibilitatea de a se trimite prin poştă sau cu un comisionar de la toate sediile.

S.T.M. LTD., IBN GVIROL 30

NINA CASSIAN

Excepțional "Jurnalul" Ninei Cassian. L-am citit cu încîntare și aștept urmarea cu nerăbdare. Bravo, Nina Cassian! Bravo, "Minimum"... care este într-adevăr, altceva.

RODICA PALER,
Ierusalim

SORIN TOMA

În legătură cu ultima spovedanie (apărută în lunile sept.-oct.) a D-lui Sorin Toma, mă întreb (și fără intenția de a vă supăra) vă întreb și pe Dvs.:

– Cînd se va termina oare cu toate aceste amintiri, memorii, spovedanii, în care toți protagoniștii cîntă aceeași melodie plictisitoare (pe mai multe voci), neavînd decît un singur scop: să "dreagă busuiocul"?

MARCEL NICOLAU
Naharia

*

"Mărturia" și "mărturisirea" lui Sorin Toma reprezintă, fără îndoială, un document politico-moral de mare însemnătate: în sfîrșit, un fost *responsabil* comunist a avut curajul să iasă în Arenă, așa cum fac sovieticii, polonezii, ungurii etc. și să-și facă "autocritica".

LEON TEICHER
Haifa

ING. NANU PERI FAȚĂ CU GALUTUL

În articolul "Ce-nțelegi prin judaism, d-le Rudich?" din Minimum nr.30, dl. Nanu Peri face, – printre altele – o scurtă analiză a deteriorării calității societății israeliene și consideră ca principală cauză a acestui fenomen, bagajul galutian pe care l-am adus.

Fără a contesta această afirmație, doresc doar să o completez.

După mine, d-sa omite un element foarte important, care a dus la apariția aspectelor negative sesizate, și anume, ceea ce eu aș numi: levantinismul. Apreciind părțile pozitive ale acelui "mizug galuiot", nu pot să nu constat influența considerabilă asupra dezvoltării societății noastre, a unei numeroase populații, care trăind aproape două mii de ani în mijlocul arabilor și altor popoare orientale, au adus și conservă o mentalitate, un mod de gîndire și comportare, deosebite de cele cunoscute de noi. Apar fenomene noi și nedorite în societatea israeliană: folosirea și comercializarea drogurilor, delicte sexuale necunoscute evreilor europeni (incestul, violul urmat de uciderea victimei), un anume soi de parazitism, violență (am cunoscut în Europa evrei excroci, uneori – rar – hoți, dar nu ucigași) aspecte negative în regulile de conviețuire și respect reciproc, neglijență vestimentară, o anumită atitudine negativă față de ordine, disciplină, higienă.

Toate acestea nu noi le-am adus din Galutul nostru. Din contra, olimii din Europa au adus cu ei un stil de viață european. Dacă, din păcate, o parte din ei s-au acomodat rapid modului de viață levantin, simțindu-se bine să fie neglijenți, dezordonați, obraznici, nepunctuali, neparoliști – bucurîndu-se de comoditatea pe care aceste aspecte o oferă – aceasta confirmă tocmai influența de care vorbeam. Cele constatate de mine – și nu numai de mine – sînt lucruri dureroase; și mai dureros este că "optimizarea procesului de tranziție" la care se referă dl. Nanu Peri, – o văd cu oarecare pesimism. Eforturile pe care trebuie să le facem, ar trebui îndreptate măcar în direcția menținerii valorilor morale, culturale, de educație, pe care le mai deținem în noi și cred că în condițiile actuale și aici, a fi un "bun evreu" înseamnă în primul rînd și mai ales a fi "un bun israelian".

M. SIMION
Petah Tikva

AȘA CUM SPUNEA (ȘI GÎNDEA) COLEGUL NOSTRU BACALU

Atunci cînd ființa umană, capabilă de a reacționa afectiv și moral, se află în fața unei întîmplări neașteptate, poate unice în viața sa, s-ar putea să nu găsească cuvinte de exprimare pentru ceea ce simte.

Cam aceasta este starea prin care trec, încercînd să concretizez impresiile mele de la întîlnirea cu colegii de facultate, între care și multe colege de liceu, la 40 de ani de la absolvirea Facultății de Medicină din București, în toamna anului 1949 (vezi relatarea d-rului Otto Bacalu, din nr. trecut al revistei).

Generația noastră a trebuit să lupte pentru clădirea existenței sale într-o perioadă de instabilitate internă și a unor lipsuri cumplite, pe toate planurile. Aceste lipsuri, din care amintesc numai cozile la alimentele de bază, distribuite pe cartele, lipsa de locuințe,

▷

lipsa siguranţei locului de muncă, lipsa libertăţii individuale, transformarea omului într-un sclav al unei societăţi cu forme noi de exploatare, etc, au dus la destrămarea întregii noastre generaţii. Cei mai mulţi şi-au căutat, în limita posibilităţilor, norocul în altă parte. Colegi şi prieteni, pe care i-au legat strîns atîţia ani de studiu în comun, în aceleaşi condiţii grele, de neuitat, s-au risipit în întreaga lume. Am ajuns să nu mai ştim aproape unii de alţii. Colegi, prieteni, tovarăşi de suferinţe, ne-a despărţit viaţa pentru multă, multă vreme...

40 de ani au trecut de atunci şi iată, aceia care s-au regăsit în Israel s-au gîndit să ne caute, să ne adune din toate colţurile lumii, să ne aducă aici în Israel, să ne reîntîlnim!

Şi acest lucru, locul ales pentru întîlnirea noastră, îmi apare simbolic.

Dr. ALICE ILIAN
München

IERTARE, NORMAN MANEA

Publicarea în MINIMUM (nr.31) a interviului meu din Olanda era – avînd în vedere tema aleasă de intervievatorii mei – potrivită.

Apariţia textului mi-ar fi putut dărui cîteva clipe de bucurie. Din păcate, lectura a fost derutantă.

...Dacă aş fi fost prevenit de intenţia redacţiei de a scurta textul, aş fi ales eu însumi fragmentele mai importante.

...Aş dori doar două rectificări inevitabile. Omisiunile au dezechilibrat, într-un mod regretabil, sensul afirmaţiilor mele.

La întrebarea: "Dar social-democraţii?, răspunsul este: "Ideologic, partidul Social Democrat şi Partidul Comunist încercau să capteze adeziunea păturilor dezavantajate, deci şi a minorităţilor naţionale. *Antisemitismul, în aceste grupări, trebuia să găsească, cred, căi mascate. În aceste partide, mult mai mici, de altfel, antisemitismul a fost, presupun, de cu totul alt tip decît la cele două mari partide româneşti.* Oricum, în aceste partide, evreii au putut atinge şi funcţii de conducere, ceea ce nu cred că s-a întîmplat la ceilalţi".

La ultima întrebare, răspunsul este:

"După 1945, discriminarea a fost interzisă prin lege. Totuşi, puţine au fost cazurile de oameni care au fost pedepsiţi pentru încălcarea acestei legi, în primele decenii după război, şi deloc în ultimii ani, cînd asemenea manifestări s-au înmulţit, au devenit publice şi au căpătat un caracter de ciclicitate, provenind din partea *unor grupări clar determinate, nu doar din partea* unor cazuri singulare. Trecerea de la "internaţionalismul" de tip sovietic al anilor '50, cu ştiutele sale ambiguităţi şi manipulări, la variatele modele de "socialism real" a dus la alte răni. Din păcate, de la sentimentul naţional, perfect justificat, pînă la excesul naţionalist, nu este adesea, decît un pas". Porţiunile subliniate au fost eliminate în textul din MINIMUM.

Mărturisesc că am fost stupefiat de aceste omisiuni (de neînţeles)...

Sper să găsiţi forma cea mai potrivită de a marca clar rectificările. Una dintre ele ar fi chiar publicarea acestei scrisori.

NORMAN MANEA
New York

Regretînd stupefacţia lui Norman Manea – scriitor mult preţuit de noi şi simpatizat – la vederea faptului că, aşa cum se obişnuieşte-n presă, am dat fragmente din interesantul său interview, şi nu "textul integral" – iată, publicăm aici fragmentele cu pricina, lipsă.

GUVERNUL DE UNIUNE NAŢIONALĂ

În luna decembrie 1916, armata germană respinge armata română şi ocupă 2/3 din teritoriul ţării dimpreună cu Bucureştii, capitala ţării.

Familia regală dimpreună cu guvernul se refugiază la Iaşi.

În primăvara anului 1917, guvernul francez, ca aliat al României, trimite o misiune militară condusă de Generalul Berthelot pentru reorganizarea armatei române.

Prezentîndu-se la Iaşi, pentru predarea scrisorilor de acreditare şi a-i expune scopul venirii sale, regele Ferdinand îl întreabă:

– "Şi ce plan aveţi pentru reorganizare, domnule general?"

La care generalul răspunde:

– "Majestate! Pînă nu voi vizita şi nu voi cunoaşte starea actuală a armatei, nu vă pot spune încă nimic cu privire la planul de reorganizare".

După vizitarea unităţilor, reîntors la Iaşi, Generalul Berthelot se prezintă la suveran pentru a-i raporta. Acesta îl întreabă:

– "Ei, domnule general, ce părere aveţi acum despre organizarea armatei noastre?"

La care generalul răspunde:

– "Sire! Am constatat cea mai perfectă dezorganizare".

Citind presa din Israel şi ascultînd ştirile la radio cu privire la colaborarea partidelor, ce formează guvernul nostru de uniune naţională, conciliabulele din sînul partidelor şi efortul depus de fiecare dintre ele (şi în special de către cele două mari) pentru a împiedica orice succes al ▷

celuilalt, mi-am pus întrebarea: dacă un expert în problemă ar fi întrebat de șeful statului nostru:

– "Ce părere aveți despre guvernul nostru de uniune națională?"

Interlocutorul, parafrazînd răspunsul generalului Berthelot, ar răspunde:

– "Excelență, aveți cel mai perfect guvern de discordie națională".

IULIUS MARCOVICI
Rehovot

EXPOZIȚIE LA VIENA

Artista Eveline Călin a pus soarele Mediteranei și talentul său deosebit pe o serie de pînze care au înfățișat publicului vienez, o simbioză de înaltă școală de artă românească și de culori strălucitoare de pe meleagurile Israelului.

Gravură din expoziție

Vernisajul și deschiderea expoziției au... dat emoții atît artistei, cît și nouă, celor de la Galerie. Publicul din Viena a răsplătit însă sensibilitatea artistei, vizitînd ezpoziția și achiziționînd o serie de lucrări. Cunoscuta "Casă de prezentare a artei și de licitații" din Viena a reținut patru lucrări, fapt care conferă artistei un real prestigiu artistic internațional.

CHRISTIAN PUDROSKI
Galeria internațională de artă românească din Viena

MOȚI SPAKOV

Articolul domnului Paul Ochialbi din Minimum (oct. 1989) mi-a produs o mare plăcere, mai ales cele amintite despre Moți Spakov, pe care, cînd eram doar un "țînc" – l-am admirat mult.

Dacă aveți posibilitatea, aș fi interesat ca cele ce urmează să ajungă la cunoștința domnului Ochialbi:

Cu toate că aveam doar vreo 8–9 ani, îmi aduc perfect de bine aminte că am asistat la un meci la Arenele Romane, în care Moți Spakov l-a făcut KO pe Axioti, încă din repriza întîia. Publicul – nu numai din motive antisemite – era enervat la culme; el se așteptase la un meci interesant, dar după numai două minute, favoritul fusese învins prin KO!

Or, despre acest rezultat dl. Ochialbi nu pomenește. Care din cele trei meciuri Spakov-Axioti, amintite în articol, să fi fost cel terminat prin KO?

Ing. RADU I. GATON
Tel Aviv

Daniel Groper, Kiriat Yam (scuze, scuze pentru exemplarul cu pagini lipsă; v-am expediat altul, bun); *Gh. Kovacs-Eichner*, Rishon Le Zion (textul despre etică, interesant, la nivel bun, dar prea lung pentru posibilitățile noastre); *Nelu Solomon*, Metula (toate bune, dar ce-i cu Bulă?); *Brigitte Bardot*, *Kafka jr.*, *Afrodita* (nu luăm în considerație anonimele); *Arh. Raul Sharon* (mulțumiri pentru materialul documentar privind activitatea tatălui dvs.: am transmis scrisoarea lui Marius Mircu); *Robert Blau*, Natania (Rabinul Șef Moses Rosen poate fi găsit, în Israel, la tel. 03/246622); *Harry Shoshany*, Ramat Hanassi, (cîteva epigrame pe temă politică: *"Ticul" lui Arik Sharon:* De faci "cu ochiu", e normal;/ Dar sincer spun că mi-a stat ceasu",/ Să văd ceva excepțional:/ Un om, care face... cu nasu'!/; *Lui Moshe Shahal:* Mulți spun "mi se zbîrlește părul",/ Cînd văd în fața lor năluca;/ El nu-și permite, adevărul,/ Că lui i s-ar zburli... peruca./; *Lui Itzhak Shamir:* A fost un om, tot mititel,/ Un creator în Israel;/ Se pare că pe-acest făgaș,/ Nu orice scund, ...e uriaș./; *David Prutu*, Tel Aviv, (este de acord cu corespondentul nostru, Dr. D. Sinnreich, care susține, în nr. 30 al revistei, că publicarea schimbului de scrisori Victor Russu – N. Steinhardt, de la *Pagina cît se poate de liberă*, reprezintă o "concesie făcută obscurantismului"); *Dr. Oswald Brill*, Haifa (apreciem originalitatea felicitării de sărbători: un "cec" valabil pentru 365 zile bune); *R. Pinhas*, Natania (adresa Ninei Cassian: 550 Main Str., ap. 502, Roosevelt Island, New York 10044)

Prof. Margareta și av. Mircea Sion, București; *Lucian Zeev Herșcovici*, Ierusalim; *Claude Katz*, Forrest Hills, New York; *L. Binder*, Tzur Shalom; *Ella Abramovici*, Holon; *Prof. Dr. Mircea Ioanid*, Angers, Franța; *Adrian Johnson*, Mysen, Norvegia; *C.Iancu*, Ankara, Turcia; *I. Weynsteyn*, New York, *George Bar On*, Rishon Le Zion, *Dr. Monica Brătulescu*, Ierusalim – mulțumiri pentru bunele cuvinte, observații critice și sugestii. Ceilalți – pe curînd.

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„L A M A"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR

a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă

„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul 3,50 şekeli

DISTRACTIV! PALPITANT! PENTRU PRIMA OARĂ!

TEŞU S. prezintă:

Una dintre cele mai frumoase femei din lume, dansatoarea "Topless" şi acrobată LAYANA LAMAR, celebrul mim PAUL IVANCHIU, jongleurul ADRIAN BOCAN jr. (Premiul I la Festivalul Teatrelor de Varietăţi din Monte Carlo), talentata balerină JOANA DELARU, primadona Operetei MARIKA DAN, talentata comediană ANABELLA, excelentul muzician HORIA ALEXANDRU, percuţionistul TEDDY SOLOMONESCU şi umoristul I. SCHECHTER vă invită la un spectacol muzical-umoristic cum,

ÎNTR-ADEVĂR, N-A MAI FOST PÎNĂ ACUM ÎN ROMÂNEŞTE:

«REVISTA FIERBINTE»

• Joana Delaru • Layana Lamar

SURPRIZĂ: Fiecare cuplu de spectatori va primi cadou caseta "Şlagărele muzicii uşoare de la Gică Petrescu la Lucky Marinescu"

TEL AVIV – "Beit Harofe"
Sîmbătă, 2 dec., ora 7,30

LUCKY MARINESCU
Cîntăreaţa de muzică uşoară (New York) ▸

LAYANA LAMAR
"Miss Europa"
"Miss Toronto"

RISHON – "Tzafta"
Duminică, 3 dec., ora 8,00

BEER ŞEVA – "Matnas Levin"
Luni, 4 dec., ora 8,00

HOLON – "Histadrut"
Marţi, 5 dec., ora 8,00

ASHDOD – "MATNAS"-Dalet
Miercuri, 6 dec., ora 8,00
(Bilete: d. Max Geyer)

BAT YAM – "Ramat Iosef"
Sîmbătă, 9 dec., ora 7,30
(Bilete Sonia şi "Haiozem")

• KIRIAT YAM • CARMIEL

ON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN TOATĂ LUMEA

„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărţi de credit cu dobîndă legală.

NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

● *Dr. Elena Horodniceanu,* fost şef de laborator la Institutul de Oncologie din Bucureşti.

Turism

● *Lyonel Scânteie,* publicist, editor; redactor la editura *F. Nathan* din Paris; la prieteni.

● *Anişoara Negulescu,* crainică la postul de radio "Europa Liberă"; de la München; la prieteni.

● *Bitty Caragiale,* ziaristă; din Bucureşti; la rude; tel. 04/661855 (B. C. este sora scriitorului Haralamb Zincă).

● *Mircea Ioanid,* cu soţia, Ana Bogdan Ioanid; din Franţa; vor fi în Israel, la rude între 21 – 29 decembrie a.c. Pot fi găsiţi la tel. 797060 sau 7525527.

Distincţie

● *Sergiu Natra,* compozitor; Premiul "Akum" pentru creaţie în domeniul muzicii simfonice.

Inaugurare

● "Institutul pentru cercetarea somnului, Acad. prof. Oscar Sager" de pe lîngă spitalul Tel Hashomer. Condus de dr. Jean Eskenasy, fost elev al cunoscutului neurolog, Institutul a luat fiinţă datorită donaţiei făcute de familia Sager.

Decese

● *Eugen Stănescu* (Fişel Aron Marcu), istoric; la Bucureşti. A fost director-adjunct al Institutului de Studii Sud-Est Europene din Bucureşti. (În 1945-1946 a fost redactor-şef al ziarului "Sportul").

● *Sami Edelstein* (n. 1911), preşedintele Secţiei de Asistenţă a Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România; la Bucureşti; în urma unei boli necruţătoare.

● *Iacob Berca* (n. 1904), epitrop al Templului Coral din Bucureşti; la Bucureşti.

PRIETENULUI
ARTHUR ISRAELOVICI
ŞI FAMILIEI SALE
SINCERE FELICITĂRI CU OCAZIA CĂSĂTORIEI
FIULUI EYAL CU VERED

MINIMUM

● *Regizorul* Adrian Lupu caută actori şi actriţe în vederea înfiinţării unui teatru de miniaturi în limba română. Numele teatrului: *Degetar.* Adresa: A. Lupu, Str. Brodetzki 36, camera 308, Ramat Aviv, Tel. 03/417461 sau 413042.

● *Cornelia Silberman,* ola hadaşa, din Bucureşti, poate fi găsită la Merkaz Clita Kiriat Yam.

● *Dr. Michael Cernea,* sociolog la "Banca Mondială" din Washington, poate fi găsit – pînă în octombrie 1990 – la "Harvard University, HIID (Departament of Anthropology) One Elliot Street, Cambridge, MA 02138, U.S.A., unde îşi petrece anul "sabatic" de studii.

● *Constantin Iancu,* muzician, refugiat în Turcia, poate fi găsit la: Sark Oteli, Cankiri (ad. nr. 74, ap. 15, DISKAPI, Ankara.

Familia şi prietenii anunţă că la 1 decembrie 1989 s-a împlinit un an de cînd s-a despărţit de viaţă şi de toţi ai lui dragi Blumica-Octavian Florescu.

● *Aurel Grozea,* fost ziarist (a colaborat la cotidianul "Capitala" din Bucureşti), specialist în filatelie; la Tel Aviv.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

● *Un comitet* de iniţiativă, format din scriitorii români Sorin Alexandrescu, Bujor Nedelcovici şi Dumitru Ţepeneag, a lansat ideea constituirii unei "Asociaţii a Scriitorilor Români Liberi". Adresîndu-se celor interesaţi de pretutindeni, iniţiatorii propun, ca prim pas, convocarea unei "Conferinţe a Scriitorilor Români Liberi". În legătură cu aceasta, comitetul roagă, într-o circulară, a se răspunde la următoarele întrebări preliminare:

"Care ar fi după părerea Dumneavoastră perioada cea mai potrivită pentru convocarea Conferinţei Scriitorilor Români liberi?

Credeţi că Parisul ar fi un loc de reunire convenabil?

Vreţi să faceţi parte din comitetul de organizare? Dacă nu, ce sugestii ne puteţi da?

Precizăm că comitetul de iniţiativă se va autodizolva în momentul constituirii comitetului de organizare. Întrucît s-ar putea să nu dispunem de toate adresele necesare, vă rugăm să transmiteţi această scrisoare tuturor celor care corespund exigenţelor menţionate.

Trimiteţi răspunsurile dvs. la adresa: Bujor Nedelcovici – 5, rue Sery, Bauchot, 75012 Paris".

MICROMEDIC?!

HOROSCOP

LUNA DECEMBRIE

● SYBIL HEDERNA

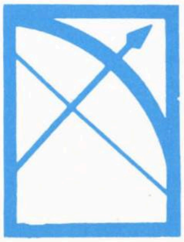

SĂGETĂTORUL

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Este firesc ca luna aceasta să fie "a dumneavoastră". Toate conjuncturile vă sînt favorabile. Tot ce veţi întreprinde veţi reuşi şi probleme multă vreme nerezolvate, vor căpăta un deznodămînt fericit. Dacă aş fi născut în această zodie, aş juca o sumă mare la loterie.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Neplăceri cu sănătatea vă pasc luna aceasta. Încercaţi să nu le daţi mai multă importanţă decît au şi odihniţi-vă. E calea cea mai bună de a le învinge. Perspectiva unei avansări la serviciu.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Încercaţi să daţi dovadă de mai multă prudenţă, nu este exclus ca entuziasmul uşor inflamabil să vă trădeze. Dacă suferiţi de ficat, pregătiiţi-vă de ceva neplăceri şi în acest sens.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Nu luaţi la inimă neînţelegerile curente. Totul este trecător în viaţă şi mai ales vorbele. Schimbaţi numărul permanent pe care îl jucaţi la Lotto. S-ar putea să aveţi o surpriză plăcută.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Înainte de a întreprinde ceea ce aţi planificat, mai gîndiţi-vă odată. Cineva pe care vă bazaţi mult, vă va decepţiona. Ceea ce nu însemnează că nu veţi avea cîştiguri băneşti importante în luna aceasta.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Romanul în care sînteţi angajat a durat prea mult. E cazul să-i puneţi cap. Fără nici o remuşcare. O persoană brunetă se gîndeşte cu mult interes şi afecţiune la dumneavoastră.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Cifra 7 vă poartă noroc în această perioadă. O călătorie neaşteptată va produce o întorsătură capitală în viaţa sentimentală.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Multe cunoştinţe noi, dar nu toate vor duce la prietenii adevărate. Stîrniţi invidii şi trebuie să fiţi conştient de asta. Încercaţi să evitaţi eforturile inutile: vă paşte o perioadă de migrene.

LEUL (23 iulie – 23 august)
Cum marile probleme care vă preocupau s-au aranjat, a venit timpul să vă ocupaţi şi de "fleacuri". Veţi avea surprize plăcute şi neaşteptate. Îmbrăcaţi mai mult roşu, vă aduce noroc.

FECIOARA (24 august – 22 septembrie)
Încercaţi să ieşiţi din cercul vicios al obligaţiilor pe care singur vi le asumaţi, puţină destindere nu v-ar strica, mai ales că perspective frumoase vă aşteaptă pe tărîmul romantic.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Libertatea de care vă bucuraţi vă derutează. Încercaţi să vă impuneţi singuri limite şi graniţe. Numere norocoase: 7 – 23 – 14.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
Nu vă lăsaţi înşelat de aparenţe; această perioadă de rutină vă rezervă surprize. Cu o singură condiţie: să vă menajaţi mai mult şi mai ales, nu neglijaţi orele de somn.

IN SALOANELE ARGAMAN din HOLON

ORICE SERBARE PARE UN VIS

Prin modernizarea tuturor compartimentelor realizate de o echipă de arhitecţi şi specialişti din Italia ARGAMAN – HOLON au devenit saloanele cele mai frumoase din ţară, putînd rivaliza şi cu cele mai somptuoase din Europa şi America. Pot face faţă la orice fel de eveniment – de la reuniuni intime cu mai puţini participanţi pînă la ospeţe sărbătoreşti

Asigură din plin: comoditate, acustică excelentă, un înalt standard de ornamente şi servicii. Un accent deosebit se pune pe gastronomie, care poate satisface toate gusturile. La atmosfera de relaxare festivă şi de foarte bună dispoziţie contribuie şi culoarea dominantă – albastru regal

• STRICT KAŞER • NUNŢI, BAR-MITZVA • BRIT MILA • SERATE, COCKTEILURI

• SESIUNI PROFESIONALE, ETC. • PREŢURI REZONABILE

• OLEI ROMANIA BENEFICIAZĂ DE REDUCERE SPECIALĂ

• ACCES LESNICIOS DIN SUD SAU DIN ZONA TEL AVIV ATÎT CU AUTOBUZELE CÎT ŞI CU AUTOTURISMELE

SALOANELE ARGAMAN • HOLON – NEOT RAHEL

STR. EILAT 36 TEL. 5018856 – 5055031

• PARKING LIBER